minimum

NR. 10
IANUARIE 1988
5 ŞEKELI

LA MULTI ANI,

DUPĂ TOATE CALENDARELE!

CALENDAR SELECTIV

'88

R. Beligan

40 de ani de cînd O.N.U. a adoptat „Declaraţia drepturilor omului" (10 dec. 1948)

Radu Beligan: 70 de ani.

45 de ani de la moartea lui Shaul Cernihovski.

Centenarul naşterii lui Şai Agnon

80 de ani de la moartea lui Ronetti Roman

Vitamina C. (descoperită de maghiarul Szent-Gyorgyi) şi Televiziunea în culori (descoperită de englezul Baird) împlinesc 50 de ani.

14 Mai — 40 de ani de la proclamarea Statului Israel

M. Rudich împlineşte 75 de ani.

25 de ani de la moartea lui Tristan Tzara.

15 ani de la moartea lui Pablo Picasso.

PICASSO

I. V. Stalin

Stalin — 35 de ani de la moarte.

O jumătate de veac de cînd a murit M. Blecher.

300 de ani de la apariţia „Bibliei de la Bucureşti", prima traducere integrală a Bibliei în limba română, datorată fraţilor Şerban şi Radu Greceanu şi tipărită din iniţiativa lui Şerban Cantacuzino, domnul Ţării Româneşti.

Nicolae Ceauşescu împlineşte 70 de ani.

Geo Bogza: 80 de ani.

G. Bogza

Bette Davis: octogenară!

Kennedy — 25 de ani de cînd a fost asasinat.

„Planul Marshall" — patru decenii de la lansare.

B. Fundoianu

40 de ani de cînd Norbert Wiener (U.S.A.) a pus bazele Ciberneticii.

B. Brecht

Cu 90 de ani în urmă s-a născut B. Fundoianu.

Transistorul (descoperirea americanilor Bardem, Brattain şi Shockley) împlineşte patru decenii.

Centenarul Bertold Brecht (100 de ani de la naştere)

„MINIMUM" A ÎNVINS !

Din războiul care i-a fost impus cu metode odioase şi cu ambiţia de a-l zdrobi şi asasina, MINIMUM a ieşit învingător. A rezistat. L-a alungat pe agresor. S-a întors la uneltele sale specifice şi îşi continuă misiunea. Aceasta e vestea cea bună pe care eram datori s-o aducem cititorilor noştri — şi iată că le-o aducem.

O, desigur că dintr-un asemenea război nu te întorci nevătămat ca din bătăile cu flori de altădată de la Şoseaua Kiseleff. Am dat un tribut, o jertfă, am plătit un preţ greu în bani căci nu la o luptă de idei am fost provocaţi, nu cu nişte idealişti a trebuit să ne confruntăm. Ofensiva contra noastră s-a dus după tactica „pămîntului pîrjolit".

N-au reuşit. De la intenţie la realizare e de trecut obstacolul imens al posibilităţii — şi nu l-au trecut.

Vanitate, îngîmfare? Nu; simplu şi curat: încercăm un sentiment de restabilire a proporţiilor. MINIMUM, fără a înceta să fie un combatant, este acum mai senin şi mai încrezător ca oricînd în reuşita dezideratelor lui. Negustorii fac socotelile la urmă; o revistă stabileşte de la început programul de investiţii, de activitate şi beneficii. Ei bine, MINIMUM ştie că are de investit creier, imaginaţie, originalitate, îndrăzneală polemică şi de idei, spirit critic şi dogoare sentimentală pentru a menţine interesul cititorilor care îl stimează şi-l aşteaptă în fiecare lună. Acesta este beneficiul nostru de satisfacţie. Aşa, numai aşa am cîştigat războiul dus pentru salvarea existenţei noastre.

DAN BENIAMINI

Veştile despre atacul sălbatic împotriva fiinţei noastre au provocat o firească revoltă în rîndurile cititorilor şi colaboratorilor. Mulţi dintre aceştia şi-au exprimat, fie prin viu grai, fie în scris, solidaritatea cu spiritul liber al revistei.

Cine spune că sensibilitatea ar fi dispărut în aceste vremuri dure şi cam fără milă — se înşeală.

Publicăm cîteva asemenea mesaje de simpatie — în corpul revistei — la rubrica NOI. Fiindcă e vorba despre NOI — nu-i aşa?

„Minimum" e (cîteodată) călcat pe bătătură...
(dar prietenii se grăbesc să panseze rana).

Fără să ceară aprobare — adică aşa de capul ei — revista **Regards** din Bruxelles a publicat mai de mult cîteva vorbe bune pe marginea aventurii **Minimum.**

Sperăm că nu se va cere extrădarea redactorilor, în lanţuri, la Abu Kabir.

Un bon minimum

«Le journal des gens intelligents». Voilà le sous-titre d'un nouveau confrère, *Minimum,* mensuel israélien écrit et édité en roumain pour subvenir aux divers besoins, intellectuels surtout, de l'Aliah roumaine (400.000 âmes), pour lui faciliter son absorption dans la

société israélienne, tellement complexe et contradictoire pour des gens venus de l'Est... Le père fondateur, inspirateur, auteur et factotum du journal est Al. Mirodan, écrivain réputé (maintenant au nombre des interdits de la bibliographie roumaine) et journaliste infatigable. En quête d'une identité israélienne, *Minimum* ne rejette pour autant les racines *«roumaines»*, balkaniques de ses lecteurs, en prônant aussi une dimension européenne à la judéité. Sans publicité, sans moyens financiers ni sponsors, *Minimum* a passé le cap du sixième numéro.

Mais, ne dit-on pas que le Juif qui ne croit pas aux miracles n'est pas réaliste?

ADRIAN ZAHAREANU

IA, MAI TOARNĂ UN PĂHĂREL

Filozoful grec Democrit, reprezentant de seamă al materialismului antic, spunea în urmă cu peste două mii de ani că „viața fără sărbători este un drum lung fără cîrciumi". Cum evreilor-români le place să chefuiască la cîte o ocazie, și-au stabilit o datină: să sărbătorească anul nou creștinesc. Din acest punct de vedere, evreii din România sînt de acord cu Democrit și pomenesc în fiecare an pe sfîntul Vasile.

Dar petrecerea de anul nou în cîntecele de „hai noroc și iar noroc", stropite cu „șprițul pînă în ziuă", nu te scutește de trecerea în revistă a evenimentelor bune sau mai puțin bune și nici de coșmarul grijilor ce se pot ivi la anul.

Așteptările și speranțele anului trecut nu prea s-au realizat. Atitudinea de pasivitate a lumii față de intenția arabilor de a distruge Statul Israel nu s-a schimbat. Lumea neevreiască își menține prejudecățile străvechi, de ură și dispreț, față de tot ce este evreiesc. Neo-naziștii au obținut în ultimul an succese însemnate.

„Războiul sfînt", ideea fixă a unor șefi arabi, nu le-a fost nici în anul încheiat, scoasă din cap, dar nici nu a reușit să zdruncine temeliile existenței noastre.

Uniunea Sovietică, „marea prietenă a popoarelor" continuă să atenteze fățiș, cu cinism de stăpîn absolut — peste țări și peste popoare — la interesele vitale ale poporului evreu. Cu toate acestea, ce s-a văzut și auzit în acest an prevestește desfășurări de mari proporții și o alia masivă din imperiul lui Gorbaciov. Nu putem afirma însă că ne face plăcere cînd aflăm că mulți din evreii sovietici, după ce duc campanii sioniste și obțin pașaportul de emigrare, în loc să vină în Israel pleacă în America.

Ceea ce ne-a mai murdărit anul acesta obrazul în lume sînt contradicțiile dintre cele două partide mari, cu privire la „conferința internațională". Nu este momentul și nici locul să dezbatem cine are și cine nu are dreptate. Deși știm noi cine. Momentul ar fi fost la încheierea acestui an, să se fi găsit o soluție în care interesele Statului să treacă înaintea intereselor de partid.

Prea curată în materie de obraz nu a fost nici ideea ministrului religios, cînd a propus 20.000 de dolari fiecărui arab, dornic să părăsească de bună voie Israelul. Ce am face noi, domnule ministru, fără șabăs-goi? Cine ne va mai strînge gunoiul? Cine ne va mai zidi locuințe? Și alte munci pe care evreii nu le fac? Cine? Fără să mai vorbim că aici e vorba despre principii ne și antievreiești. În afară de faptul că ideea ar putea să și-o însușească și un arab. Și ei au miniștrii religioși. Iar unul dintre ei ne poate prosti de la obraz cu așa ceva. Chiar și numai cu jumătate din cît a oferit ministrul nostru, s-ar găsi destui amatori israelieni s-o ia din loc.

Mai bine s-ar fi propus o idee pentru diminuarea șomajului, pentru ridicarea nivelului de trai al pensionarilor și al celor cu mijloace reduse.

Iar, dacă e vorba de obraz, s-au arătat fără obraz și unii investitori străini, renunțînd la proiectele lor din Israel.

În ce-i privește pe economiștii noștri, ei și-au pus obrazul la bătaie — și poate nu numai obrazul — prin stabilirea salariului minim. Cum se poate oare descurca cu 580 șekeli pe lună un cetățean, a cărui soție nu lucrează și mai are poate și un copil de școală? Și cum se poate descurca chiar cel cu salariul mediu, timorat de pe acum la gîndul că va primi din aprilie viitor 1500 șekeli brutto?

Cetățenii se întreabă mereu cît va mai dura jongleria cu indexul? Pentru că stai și te minunezi, constatînd lună de lună cum prețurile urcă, dar indexul coboară.

Cacialmaua israelienilor este însă clară: cu toate greutățile, statisticile, indexurile, anomaliile și paraanomaliile, mulți, foarte mulți scot frumos obrazul în lume. În ultimele luni ale anului s-a înregistrat o mare mișcare de achiziționări de televizoare, aparate casnice electrice, automobile (20.000 tip 1988 vîndute pînă în decembrie), s-au cumpărat multe locuințe mari și scumpe.

Cît privesc băncile comerciale, ele au realizat în lunile ianuarie-septembrie 1987, beneficii de aproape 200 milioane dolari, cu 11 ori mai mult decît pe întregul an 1986.

O altă interesantă și amuzantă statistică arată că din iulie 1985, israelienii care au plecat în străinătate au cheltuit peste un miliard de dolari, proveniți din afara sistemului bancar, adică de sub balate.

Asta e! Avem, n-avem, ne place să dăm un ban ca să stăm în față, fără să ne impresioneze că Ministerul de Finanțe ne cere bani ca să se stea în dos.

Mai cu bine, mai cu rău, cu promoția crescîndă de overdraftiști, iată că am trecut încă un an. În cel ce vine ne pîndesc, în afară de trauma alegerilor, frămîntări politice și economice destul de întortocheate. Băncile vor înregistra însă tot mari beneficii, cetățenii vor pleca peste hotare în număr și mai mare, automobilele și apartamentele de lux se vor vinde mai vîrtos, iar din păcate — o spunem de la obraz — pensionarii și salariații modești, vor trage și anul acesta targa pe uscat.

Pînă una alta, mai de bucurie, mai de necaz, să ne urăm la anul și la mulți ani! Ia, mai toarnă, nene, un păhărel !

M. RUDICH:

DE LA MALRAUX LA DISTINSA DOAMNĂ AGARICI

În ciclul „De şapte ori şapte momente", reflectînd, din unghiuri diferite, aspecte ale vieţii colectivităţii evreieşti în România, — constituind, laolaltă, un bogat material documentar, dar şi analitic, pentru istoricul de mîine, neobositul Marius Mircu a făcut să apară, recent, volumul „Din nou şapte momente", — de astădată despre unii „oameni de omenie în vremuri de neomenie". E vorba de unii doar dintre cei care în România, în vremurile dezlănţuitei neomenii, n-au renunţat la condiţia strict umană.

Cînd, la încetarea celui de-al doilea uriaş măcel mondial au început să iasă la iveală nemaipomenitele — pînă atunci — orori comise de nazişti şi acoliţii lor, o mulţime de vocabule, folosite pentru etichetarea şi stigmatizarea de necrezutelor fărădelegi săvîrşite, ajunseseră, prin frecvenţa lor, la demonetizare, — în vreme ce altele, bunăoară ca blîndeţe, bună înţelegere, milă, compasiune, ajutorare, omenie, parcă fuseseră alungate, ori uitate, zăcînd toate resemnate în paginile dicţionarelor, ca şi cum noţiunile înseşi, pe care le desemnau, dispăruseră.

La răstimpuri, cîte unii cercetători în noianul monstruozităţilor — fier roşu pe carnea pămîntului, pe carnea lumii — descopereau şi acte de cumsecădenie, de omenie, contrastînd puternic, evident, chiar numai prin numărul lor, cu potopul crimelor, al sălbăticiilor de neimaginat.

Da, au fost şi oameni — OAMENI, — şi felul în care au înţeles să acţioneze întru ajutorarea aproapelui, salvînd astfel fiinţa umană de la o totală prăbuşire în abjecţie, trebuie cunoscut, dimpreună, evident, cu efectivele lor acţiuni, purtînd pecetea sfintei cumsecădenii.

„Omul rămîne om atîta vreme cît îşi menţine trează capacitatea de a protesta", — consideră André Malraux.

Ajutînd, salvînd semeni ai lor de la moarte, — acesta a fost protestul celor ce nu s-au alăturat turmei în anii deasupra cărora a plutit întunericul iadului. A releva, a pune în lumină actele de omenie din vremea neomeniei este şi o datorie moral-educativă, — ea înscriindu-se în spiritul judaismului.

Sînt şi dintre aceia — ba chiar mulţi — nedispuşi, din ignoranţă, din lenevie, dintr-o condamnabilă înclinaţie spre generalizare, — nedispuşi, aşadar, să facă distincţie între bandele de huligani, de criminali, — executanţii, orbeşte, ai unor ordine scelerate, sau pur şi simplu profitori, — şi imensa majoritate a populaţiei, care niciodată n-a împărtăşit politica unor regimuri — oricare ar fi — obediente unei puteri străine. Destui sînt aceia care din pricina suferinţelor îndurate — mai mici ori mai mari — nu vor să recunoască faptul că s-au găsit cetăţeni ce s-au împotrivit asasinilor, oameni graţie cărora mulţi evrei au rămas în viaţă. Chiar şi aceste rînduri s-ar putea să-i irite pe cei care, nelepădînd haina victimei — nu totdeauna cu îndreptăţire purtată — întorc spatele adevărului şi dreptăţii. E treaba lor, bineînţeles. După cum datoria noastră, a tuturor, mi se pare, este de a avea curajul să rostim adevărul — adesea se cere curaj pentru a nu escamota adevărul — şi de a cinsti dreptatea, aşa cum se cuvine.

Din noua lucrare a lui Marius Mircu aflăm că „Viorica Agarici n-a fost singurul om în istoria pogromului fascist de la Iaşi". Ing. Grigore Profir, directorul morii Dacia, Panait Panaitescu, comandantul companiei de gardă la aceeaşi moară, Vasile Petrescu, farmacistul dr. Dumitru Beceanu au salvat de la moarte, în „Duminica aceea" — şi după sinistra zi — mulţi, foarte mulţi evrei. Numele de mai sus sînt dintre zecile amintite de Marius Mircu, — numele unor oameni ce şi-au pus viaţa în primejdie, pentru a-i salva pe cei lipsiţi de apărare.

Cînd atîtea decepţii ne sfîşie sufletul, să nu ne sfiim a recunoaşte că, din păcate, destul de des ne izbim aici de mizeria morală a unor jalnice tîrîturi măcinate de invidie, de răutate, bălăcindu-se în mocirla tuturor turpitudinilor, bipezi orbiţi de ură, ofensînd umanitatea prin însăşi existenţa lor abjectă. Să avem curajul să privim lucrurile în faţă şi prin comparaţie, — da, de ce nu?, prin comparaţie, mai ales — să recunoaştem nobleţea unor oameni adevăraţi, ca cei amintiţi de neobositul Marius Mircu, — şi să nu negăm că asemenea exemplare au fost mai numeroase decît sînt dispuşi, unii, să mărturisească.

Este şi drept — şi educativ — să punem în evidenţă şi ceea ce a fost pozitiv într-un timp al beznei ucigătoare.

Vreuna din organizaţiile „noastre", în căutare de o cît de cît serioasă activitate, ar putea să se străduie pentru cinstirea, aici, a celor care acolo au fost oameni, simpli OAMENI. Cinstindu-i cum se cuvine, — ne-am onora pe noi înşine.

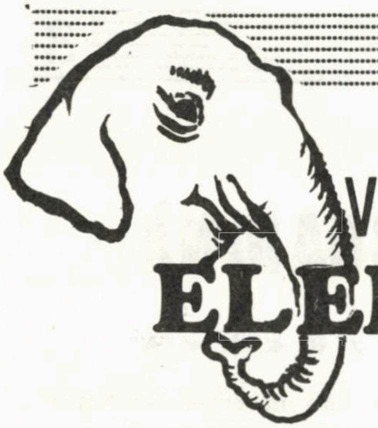

VICTOR RUSU
ELEFANTUL și PROBLEMA

CE FACEM CU SILUITORII?
(ȘI CU NAIVITATEA DEPUTATULUI I. ARTZI)

Ei da, ce facem cu siluitorii? **That's is the question,** asta-i întrebarea: îi spînzurăm, fără multe fasoane, în piața publică, așa cum propune dl. Șlomo Lahat, impetuosul primar al Tel Avivului, sau ne reprimăm pornirea impulsivă pentru că nu trăim în evul mediu, cum susține în replică, dl. deputat Itzhak Artzi?

Dată fiind impulsivitatea cronică a cetățeanului israelian, teamă-mi e că soluția deputatului liberal-independent are toate șansele să fie respinsă. Și încă cu dispreț și indignare.

Deci, cu siluitorii e limpede: îi spînzurăm în piața publică din fața primăriei. Dar ce facem cu ucigașii de bătrîni, care-i pîndesc seara după colț sau pătrund prin efracție sau înșelăciune în locuințele acestora și-i omoară în chinuri groaznice, spre a-i jefui de micile lor economii? Evident, îi spînzurăm și pe ucigașii de bătrîni. Și sadicii asasini de minori? E oare crima lor mai puțin abominabilă? De ce, atunci, ar avea parte de o altă pedeapsă decît spînzurătoarea în piața publică?

Cu asta lista fărădelegilor, din păcate, nu s-a terminat. Căci este flagelul hoților care în plină zi sau în puterea nopții, în absența sau chiar și în prezența noastră, ni se introduc la domiciliu și ne golesc casa. Nu mai departe decît chiar zilele trecute mi-a fost dat să aud riposta furioasă a unui amic, ce a avut nefericirea de a fi pentru a doua oară victima hoților, după ce anterior i se furase televizorul: „Poliția trebuie să stea la pîndă, să prindă hoții și să-i împuște!" Deci, pe hoții de televizoare nu-i spînzurăm, ci doar îi împușcăm. Pentru variație. (Și tot pentru variație să informăm că doi dintre colaboratorii noștri, Dan Beniamini și I. Fîntînaru au primit, nu de mult, vizita tîlharilor la domiciliu).

Și cei care încalcă în mod public sfințenia șabatului, împiedicînd astfel venirea lui Mesia? Soarta lor e pecetluită și scrisă (de însăși Mîna divină) în Tora: lapidare, ucidere cu pietre.

Să recapitulăm. Pentru siluitori, lațul. Tot așa pentru ucigașii de bătrîni și copii. Pentru hoții de televizoare, glontele. Pentru cei ce încalcă sfințenia șabatului, pietrele.

Și naivul deputat liberal Artzi, care crede că nu trăim în evul mediu! Decît dacă aserțiunea sa e mai subtilă decît pare la prima vedere: că a vrut să spună că parte dintre noi încă nu am ajuns nici în evul mediu.

„ÎMPĂRATUL E BĂTRÎN, SĂRACUL..."

Înlăturarea lui Habib Burghiba pune din nou chestiunea iresponsabilității celor îmbătrîniți la cîrmă, de care depinde soarta popoarelor și — uneori — a lumii. La 84 de ani, Burghiba, declarat iresponsabil („senil" se spune în comunicatul oficial) de un consiliu de 7 medici, a fost îndepărtat de la putere; dar Homeini, nu mai tînăr, continuă să conducă, necruțător, abatorul uman de la Teheran.

Cazul acestora nu este nici primul, nici unicul. La izbucnirea primului război mondial, Franz-Josef continua să șadă pe tronul habsburgic, pe care se instalase în anul 1848, ceea ce l-a făcut pe bravul soldat Svejk să-i ia apărarea față de compatrioții săi iredentiști: „Credeți că împăratul știe c-a izbucnit războiul? E tare bătrîn, săracul, și generalilor le este rușine să-i spună..."

La venerabila vîrstă de 82 de ani, regele Gustav al V-lea al Suediei continua să prezideze tradiționala vînătoare anuală de elani. Invitații erau avertizați în mod discret că dat fiind că vederea Majestății Sale slăbise mult e prudent ca atunci cînd se nimeresc în bătaia puștii sale să strige tare, să fie auziți: „Nu sînt elan!" E exact ceea ce a făcut un invitat de vază, care, însă, a mai apucat, îngrozit, să vadă că Majestatea Sa îndreaptă pușca în direcția sa și trage. Din fericire, rana nu era gravă și victima a avut onoarea să primească scuzele pline de regret ale regelui. „Dar, sire, nu-și ascunse nobilul mirarea, cînd am zărit-o pe Majestatea Voastră am strigat cît am putut de tare Nu sînt elan! și am avut impresia că am fost auzit. Și totuși Majestatea Voastră a tras asupra mea..." Regele dădu din cap a încuviințare și-i explică: „Trebuie să mă scuzi, prietene: în ultimul timp mi-a scăzut auzul. Te-am auzit într-adevăr că strigi. Numai că mi s-a părut că aud: „Sînt elan!" Și atunci, firește, am tras".

...Asta s-a întîmplat, cel puțin așa e legenda, într-un luminiș de pădure scandinavă. Dar cîți oameni-elani au fost și continuă să fie împușcați în toate colțurile lumii de către sau din ordinul unor suverani (indiferent de titlul formal ce-l poartă) iresponsabili?

NE EVADEAZĂ DEȚINUȚII

Iar au evadat doi deținuți dintr-una din închisorile din țară. În ultima vreme se întîmplă cam des,

aşa încît ştirea nici n-a mai fost paginată la pagina întîi. Un fapt aproape divers. Interpelat, în cadrul unei emisiuni-radio în direct, dl. Haim Bar-Lev, ministrul poliţiei, a ţinut să dea evenimentului dimensiunile sale reale: evadările din închisorile israeliene sînt de 3 ori mai reduse decît din cele americane. Aşa că nu e loc de alarmă.

Aceasta e, deci, părerea ministrului de resort. Dar ce gîndesc cetăţenii, publicul larg?

Personal, ca în multe alte cazuri, poziţia mea e ambivalentă. Pe de o parte, nu-mi face plăcere faptul că încă doi delincvenţi potenţiali (căci e fapt probat că majoritatea evadaţilor îşi reiau imediat activitatea infracţională) se alătură celor susceptibili să-mi golească lucrurile din casă sau să mă agreseze pe stradă. Pe de altă parte, nu-mi displace să iau cunoştinţă ca închisorile noastre sînt doar închisori şi nu un infern. Căci, nu-i aşa, din infern nu se evadează.

Şi încă ceva. Citind o ştire de acest fel, îmi aduc aminte de cele ce mi-a povestit odată, la Bucureşti, cineva ce a avut nefericirea să cunoască în modul cel mai direct şi mai tragic sistemul penitenciar de acolo. Într-una din celule, mi-a povestit, un deţinut sub anchetă fusese închis împreună cu un cîine-lup. Deţinutul primise de la „referent" ordin să stea într-un picior, („pînă te hotărăşti să mărturiseşti") iar cîinele-lup fusese dresat să se năpustească asupra omului de îndată ce acesta pune piciorul jos...

De acolo nu a evadat niciodată nimeni.

MAI BINE POTOPUL

Atîta monedă (măruntă) s-a bătut la noi în contul faimosului „Da şi nu" al lui Şimon Peres încît inflaţia produsă a sfîrşit prin a deprecia nu atît pe cel vizat, ci pe detractorii săi. De fapt, echivocul, atitudinea în doi peri nu constituie monopolul unuia sau altuia dintre oamenii noştri politici, ci o trăsătură dominantă a vieţii publice. Căci care partid, care dintre protagoniştii din arenă, în cursa pentru locul rîvnit ar ezita fie şi o clipă să ofere alegătorilor un hamsin rece, un cerc pătrat, o fecioară niţel însărcinată? Cine la noi sau oriunde pe glob are cutezanţa unei idei nepopulare, a adeziunii la o cauză necesară dar nelipsită de riscuri?

Un exemplu. În urmă cu cîţiva ani, oameni de ştiinţă americani au pus la punct o tehnică eficientă de atenuare a efectelor uraganului Hurricane, care se abate deseori peste regiuni întinse ale coastei Pacificului. Procedeul constă în răspîndirea în atmosferă a unor straturi de particule metalice fine, care prin frecare diminuiază viteza vîntului. Contrar aşteptărilor, guvernatorii statelor ameninţate de uragan nu se grăbesc să pună în aplicare procedeul respectiv. Cauza? De teama preţului politic pe care ar putea să-l plătească. Guvernatorii preferă să nu intervină şi efectele uraganului să fie considerate de opinia publică (adică de alegători) calamitate naturală, decît să fie asociate, în orice fel, de persoana lor. Mai bine potopul decît insuccesul electoral.

Raţionamentul nu ne este necunoscut. Cîţi dintre politicienii noştri se încumetă să abordeze probleme frontale ca cea demografică, a teritoriilor etc.?

NU UITAŢI PRUNCII ÎN AUTOBUZ!

Lumea e plină de oameni cu capul în nori, care călătoresc cu autobuzul, cu maşina, cu trenul, cu avionul. Şi care-şi semnalează trecerea prin obiecte uitate. Pălăria, ochelarii, servieta, cartea, valiza, jacheta — şirul obiectelor e aproape fără de sfîrşit. Se întîmplă uneori să fie găsit în cîte un autobuz un şarpe, crocodil sau bombă. Fără a fi revendicate de vreun călător.

Despre un prunc uitat de părinţii lui (ambii!) am citit cu toţii, mai de mult. Unii au uitat. Eu — nu, fiindcă faptul mă urmăreşte deatunci şi fiindcă am o idee. Dar să reproducem relatarea acestui — să-i zicem — fapt divers, aşa cum a apărut în ziar. „Aseară, o tînără pereche din Ierusalim a făcut în autobuz drumul de la Binianei Hauma pînă în cartierul Ramat Eshkol, unde domiciliază. Ajunşi la destinaţie, cei doi şi-au strîns lucrurile şi au urcat scările apartamentului lor. De-abia acolo au băgat de seamă c-au uitat pruncul în autobuz".

Ce fac părinţi distraţi în această situaţie? Pun mîna pe telefon şi anunţă poliţia. Exact aşa au procedat şi cei în cauză. Iar poliţia Ierusalimului s-a dovedit şi în această împrejurare la înălţime. În scurt timp autobuzul cu pricina, vreau să spun cu pruncul uitat, a fost identificat. În el, teafăr, nevătămat şi adormit, obiectul abandonat.

Sincere felicitări şi un triplu **Kol hakavod!** poliţiei, fericiţilor părinţi, pruncului neştiutor. Şi o sugestie pentru „Egged": pe lîngă celelalte inscripţii şi avize ce ne încîntă privirile de pasageri, să adauge încă una, în atenţia părinţilor — „Nu uitaţi pruncii în autobuz!" Întîmplarea de la Ierusalim justifică necesitatea.

ROTHSCHILD(Ă) SĂ FII, NOROC SĂ AI

Ce-şi mai poate dori un om, care e Rothschild şi căruia prin efectul naşterii i s-au satisfăcut cu anticipaţie toate dorinţele? Cel mult, o soţie-baronesă, demnă de un baron. Iar dorinţa unui Rothschild nu este o aspiraţie platonică, ci un imperativ categoric, pe care ştie să şi-o satisfacă. Cum s-a întîmplat acum 20 de ani, cînd Nadine a fost remarcată şi plăcută de baronul Edmond de Rothschild. Cine era pe atunci Nadine? O fetişcană drăguţă, tatăl nelegitim şi de fapt necunoscut, ea însăşi un fel de, să spunem, actriţă de varieteu, în roluri în care se remarca prin vestimentaţie extrem de sumară. De unde aceste amănunte biografice? Din cartea ei, **La baronne rentre à cinq heures**, în care povesteşte cum pornind de la nimic a devenit baroneasă şi Rothschild prin ma-

riaj. Cartea a fost un **best seller**, s-a vîndut în Franţa ca pîinea caldă, ceea ce a stimulat zelul literar al debutantei. Acum, la deschiderea sezonului literar, e prezentă în librării cu o nouă carte — **Heureuse et pas fâchée de l'être**. Nu mi se apleacă — s-ar putea spune în bună limbă românească — faptul că sînt fericită. Un fel de ghid pentru uzul femeilor care i-au scris după prima carte, întrebînd-o cum face spre a-şi asigura fericirea conjugală. Generoasă, Nadine de Rothschild pune la îndemîna tuturor reţeta ei — simplă, dar aproape revoluţionară azi, cînd divorţurile aproape că întrec căsătoriile: dacă aţi pus mîna pe un bărbat care vă convine, trebuie să faceţi totul spre a-l păstra. Niciodată să nu-i spuneţi nu, fiţi totdeauna la dispoziţia sa, bine dispusă, preocupată numai şi numai de a-i face viaţa agreabilă, plăcută. Asta e tot, restul, fericirea conjugală adică, vine de la sine. Aşa cel puţin e în menajul Nadinei de Rothschild. Şi nu că ar fi scutită de eforturi. În cursul anului 1986, de exemplu, a trebuit să întreprindă 127 de călătorii cu avionul, să asiste la 72 cockteil-uri, a organizat 48 de dineuri oficiale, a prezidat 4 vernisaje şi 2 mari manifestări internaţionale.

O existenţă grea, dar asumată de bună voie şi suportată stoic. Şi cu grijă maximă ca nici un norişor, fie el cît de vaporos, să nu umbrească cerul căsniciei ei de Rothschild.

Un exemplu care merită urmat de toate femeile.

● „IOREDUL" CARE NU PARASEŞTE ŢARA

Sculptorul Menaşe Kadişman a revenit în ţară după trei luni de şedere în străinătate. Într-o vineri, la „Casit" unde se adună boema, scriitorul Amos Keinan a spus că Menaşe Kadişman a inventat un fel de patent nou — acela de a fi „iored fără să părăsească ţara". Sculptorul s-a înfuriat: „Nu înţeleg. Cînd fabrica „Osem" vinde tăiţei în Europa, asta se cheamă export. Dar cînd eu încerc să vînd o sculptură în străinătate, se cheamă că sînt iored? Există oare o ţară, o expoziţie la care eu să nu fi reprezentat Israelul?"

Apropo... Kadişman a expus şi la recenta expoziţie de grafică israeliană de la Bucureşti.

Vizitaţi Librăria LEPAC

str. Rambam 15 Tel Aviv. tel 661688

• cărţi şi reviste româneşti, almanahuri

• REVISTA minimum

(şi numere mai vechi)

M. RAFAEL

„COL-BO SHALOM" construit din chibrituri de ceară

Multă lume confundă blocul-turn „Shalom" cu marele magazin universal „Kol-Bo Shalom". De aceea cînd s-a aflat că familia Meir a vîndut „Kol-Bo Shalom", mulţi au crezut că a fost vîndut magazinul. Şi nu este adevărat.

Cînd au hotărît să-şi vîndă blocul, fraţii Meir au început tratative cu societatea cooperatistă „Hamaşbir". Dar secretarul Histadrutului, Israel Keisar, a pus veto, spunînd că o societate histadrutiană (socialistă!) nu trebuie să intre în afaceri capitaliste. Keisar mai ştia că noii proprietari vor trebui să facă şi concedieri şi el n-a vrut să fie implicat în concedieri care sînt totdeauna „nepopulare". Atunci fraţii Meir au luat contact cu un alt client, Uri Sheinboim, un fost israelian care conduce mari afaceri la Los Angeles. El a organizat un grup de alţi trei cumpărători — avocatul Marwin Goldkleng, antreprenorul Uri Dori, industriaşul David Kolitz şi, fireşte, Sheinboim — care au fiecare cîte 25% din acţiuni. Grupul a cumpărat societatea „Kol-Bo Shalom" — nu magazinul — cu 1.17 milioane dolari imediat, şi alte 550.000 dolari care vor fi plătiţi ulterior. În baza unei alte tranzacţii, grupul a închiriat cele trei etaje ale magazinului, dar nu şi magazinele de mobilă, restaurantul, Muzeul de ceară şi acoperişul pe care se află centrul de distracţii „Meirland".

Un evreu din Fălticeni vine în Palestina şi întemeiază o dinastie „gen Rothschild"

ISTORIA acestei familii de milionari e clasică, seamănă chiar puţin cu a Rothschilzilor. Tatăl, reb Şulem Meir, cu studii rabinice, originar din Fălticeni, vine în Palestina în 1921, cu copiii Beniamin, Moşe, Mordehai şi Tova, şi un mic capital agonisit în afaceri mici în România. Devine repede membru în consiliul primăriei micului Tel Aviv, cumpără primele terenuri din „îndepărtata" colonie Ramat Gan, apoi e numit trezorierul „Haganei", e activ în unele asociaţii politice dar în 1929, la o vîrstă încă tînără, cancerul îl doboară. Cei trei fii care preiau afacerile, întîmpină mari greutăţi, pierd aproape toţi banii şi se văd nevoiţi să părăsească Tel Avivul, mutîndu-se la Pardes Hana unde lucrează în orangerii.

Curînd însă băieţii se redresează şi construiesc la Pardes Hana un cartier de 60 de case şi un hotel mic şi înfiinţează şi o asociaţie de credit. Cînd a izbucnit cel de al doilea război mondial, au încetat construcţia de case, armata britanică le-a rechiziţionat hotelul, astfel că fraţii Meir s-au văzut din nou fără capital. Nu şi-au putut închipui că în cîţiva ani se vor redresa iarăşi şi vor deveni milionari.

Culmea: ceea ce i-a salvat a fost tocmai războiul. I-a salvat... cu chibrituri. Iată cum: din cauza blocadei germane şi a lipsei de vapoare, nu se putea importa lemn pentru fabricarea de chibrituri. Un afacerist arab, unii spun că armean, pe nume Charles Kitna, vine la ei cu un patent de fabricare a chibriturilor din... ceară. Acest Kit-

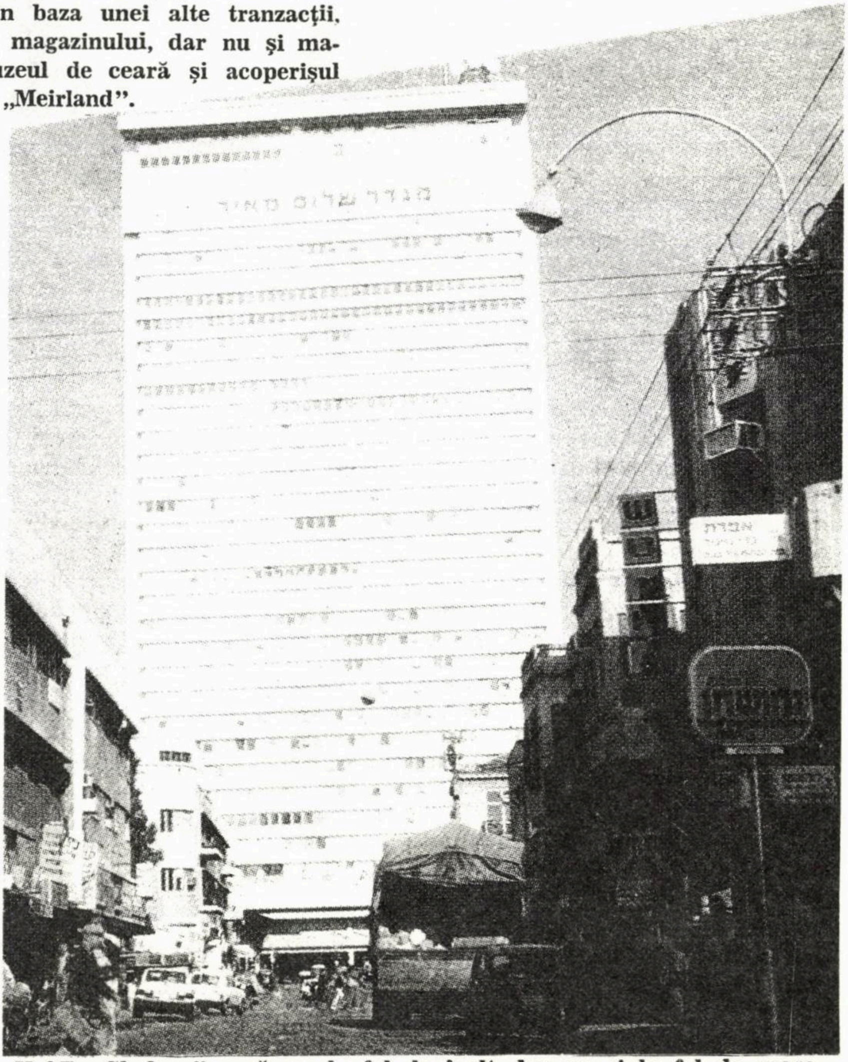

„Kol-Bo Shalom" a rămas la fel de înalt dar nu şi la fel de mare. Fluviile de clienţi curg din ce în ce mai mult spre „Dizengoff Center".

na şi fraţii Meir înfiinţează o fabrică de chibrituri de ceară la Beirut. Apoi înfiinţează asemenea fabrici la Ierusalim, Cairo şi Bagdad. Cea de la Bagdad au ridicat-o în tovărăşie cu Taufik Suadi care mai tîrziu a devenit prim-ministru al Irakului. Ei bine, chibriturile astea i-au transformat pe fraţii Meir în milionari.

Ei au venit din Fălticenii unde Creangă fusese institutor şi Sadoveanu cîntase Nada Florilor. Au devenit capitalişti cînd ţara era socialistă. Au urmat calea trasată de tatăl lor dar proprii lor fii au ales alt drum. Cursul (scurt) de istorie a familiei Meir.

Mordehai şi Moşe Meir demolează liceul la care au învăţat

DUPĂ război familia se împrăştie: Moşe Meir se mută la Geneva de unde îşi conduce afacerile ramificate în toată lumea. Beniamin şi Mordehai rămîn în ţară. Primul înfiinţează fabrici de materii plastice, de textile şi de jucării, al doilea se dedică afacerilor imobiliare.

Ei cumpără şi o mică bancă din Haifa la care reuşesc să-l atragă pe sir Isac Wolfsohn, proprietarul celei mai mari reţele de magazine din lume. Ei îl conving şi să cumpere marea societate britanică de combustibil „SHELL" şi să-i schimbe numele în „PAZ".

În toate aceste afaceri şi în altele la fel de mari, ei au sprijinul miniştrilor de finanţe Levi Eşkol şi Pinhas Sapir, precum şi un tovarăş discret, care din motive lesne de înţeles se ţine în umbră: guvernul israelian.

Au avut şi necazuri. Opinia publică s-a uitat uneori urît la ei. Dar cea mai mare revoltă sentimentală, mai ales a veteranilor Tel Avivului, au stîrnit-o cînd au cumpărat clădirea gimnaziului „Herzlia" la care ei înşişi, Mordehai şi Moşe au învăţat. Ei au demolat-o ridicînd în loc cel mai înalt building al Tel Avivului din anii '60, blocul-turn cu 32 de etaje. Investiţia — în anii aceia! — era de 13 milioane dolari. Dar ei au avut şi necazuri financiare cu multe construcţii pe care nu le-au putut mult timp să le închirieze şi au fost nevoiţi să le vîndă în pierdere.

Necazul cel mai mare însă — dacă se poate numi — e că fiii lor nu se simt deloc atraşi să preia mai departe afacerile lor. Din acest punct de vedere, dinastia Meir nu mai seamănă cu dinastia Rothschild.

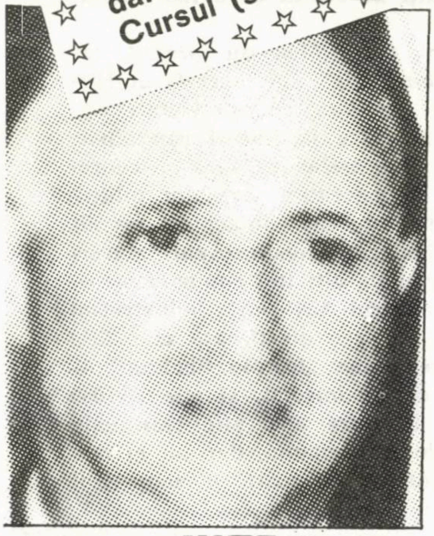

Mordehai Meir, 77 ani. 40 de ani la Bat Yam.

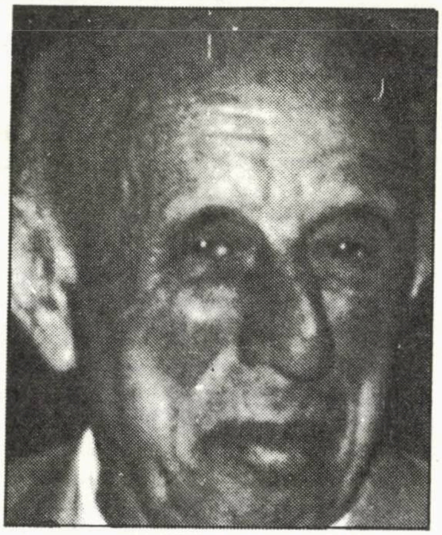

Moşe Meir, 79 de ani. 41 de ani la Geneva.

Beniamin, cel mai mare dintre fraţi, mort nu de mult la etatea de 71 de ani, a lăsat două fiice: Diţa, măritată cu un scriitor pentru copii, şi Varda, căsătorită cu un sexolog.

Moşe are de asemeni două fiice — una măritată cu un arhitect, cealaltă cu fostul deputat Zalman Shuval.

Mordehai Meir are trei fii şi o fiică. Şai a condus mulţi ani „Kol-Bo Shalom" dar ceilalţi nu se interesează de afacerile familiei. Un fiu e arhitect, al doilea inginer iar fiica Ribi, conduce o fermă de pisici la Gan-Haim.

Un frate la Bat Yam, celălalt la Geneva (parcă am mai auzit de asemenea cazuri)

S-A destrămat şi tovărăşia cu sir Wolfsohn. El a predat afacerile fiului său Leonard care consideră că în Israel nu merită decît să faci opere de binefacere dar nu şi afaceri. Iar bătrînul sir Isac, azi în etate de 90 de ani, s-a stabilit în ţară, într-o casă mică la Rehovot, lîngă Institutul Weizman. S-a retras din combinaţia cu fraţii Meir şi guvernul. Astfel că din marele imperiu familiar au rămas azi numai doi fraţi bătrîni, de 79 şi 77 de ani, fără tovarăşi şi fără continuatori.

Dar să nu-i plîngem. Ei au afaceri întinse în întreaga lume. Societăţile lor, de exemplu, au construit cea mai mare parte a Rivierei din Africa de est, începînd cu hotelul „Ivoire" din Coasta de Fildeş şi terminînd cu hotelul „Diko" din Monrovia, capitala Liberiei. În ultimii ani, Moşe Meir se ocupă mai ales de afaceri imobiliare în Statele Unite. El a fost printre primii care au sesizat ce potenţial uriaş există în regiunea Orlando din statul Florida. A cumpărat acolo terenuri mari la jumătate de preţ şi acum construieşte pe ele centre comerciale şi de locuinţe.

Cel mai activ dintre fraţi este Moşe, cel vîrstnic, şi nu Mordehai.

La cei 79 de ani ai săi, Moşe lucrează zece ore pe zi şi zboară de două ori pe săptămînă în Europa sau America. Tranzacţia de vînzare a societăţii „Kol-Bo", care a produs atîtea emoţii în ţară, pe el l-a lăsat rece. „Kol-Bo" nu reprezenta decît 0,6% din afacerile lui, care se ridică la aproximativ 300 milioane dolari. Şi acest om locuieşte de 40 de ani în aceeaşi vilă din Geneva după cum şi fratele său Mordehai locuieşte de 40 de ani în aceeaşi vilă din Bat Yam. Stabilitatea care e atît de greu de obţinut în afaceri, ei o caută în modul de viaţă.

DIZENGOFF, VINERI DUPĂ AMIAZĂ: TROTUSTRADA

„Midrahov" e sinteza a două cuvinte: midraha, care înseamnă trotuar şi rehov, stradă. Cum s-ar putea traduce în româneşte „midrahov"? Poate prin „trotustradă".

În fiece vineri după amiază strada Dizengoff e transformată în midrahov sau trotustradă sau dacă vreţi midrastradă ori trotuhov... Nu se permite intrarea niciunui autovehicul. Uniunea comercianţilor e contra. Şi cooperativa „DAN" vociferează deoarece autobuzele ei trebuie să-şi transporte călătorii prin străzi lăturalnice. Iar locuitorii din acele străzi pe care circulaţia autobuzelor le transformă într-un infern, fierb de indignare. Comercianţii de pe Dizengoff afirmă că „vizitatorii" şi „plimbăreţii" care vin aici vineri după amiază nu sînt şi cumpărători. Ei măresc poate deverul cafenelelor dar nu şi al magazinelor.

* * * * * * * * * * * *

ERATĂ

La nr. 9 (decembrie 1987), pag. 2 (col. I-a, par. 7, r. 2) se va citi: „invocînd minciuni sfruntate", iar la col. II-a, par. 2, r. 4 de jos, se va citi: „deputat **israelian** a confirmat în Knesset".

De asemeni la **Poşta** (epigrama dedicată simpaticei noastre colaboratoare Diţa Buium) se va citi, în chip de semnătură: Moşe Helman, Kiriat Haim.

POLITICIENII, ÎN AFARA POLITICII

● Premiere... În ultima lună au avut loc cîteva premiere de artă şi, bineînţeles, la toate au fost văzuţi în stal, miniştri, deputaţi, generali. Şi recepţia anuală a clubului „Variety" a avut loc la „Hilton", în prezenţa unor personalităţi din viaţa politică. (O invitaţie la masă a costat 500 şekeli de pereche).

Printre înalţii oaspeţi la „Variety" s-a numărat nu numai preşedintele actual al Israelului, Haim Herzog, ci şi fostul preşedinte şi actualul ministru al Educaţiei, Iţhak Navon cu soţia sa, Ofra.

Ofra Navon, care de obicei atrage atenţia în apariţiile ei publice, şi-a schimbat coafura, alegînd stilul cu care apare una din vedetele unui serial foarte la modă, la televiziunea americană, **„Domnule preşedinte"**. Clişeul alăturat o prezintă în

FOTOGRAFIA INTELIGENTĂ

CONCURSUL NOSTRU DE FOTOGRAFII

ULTIMUL TERMEN: 1 FEBRUARIE 1988

Voind să stîrnească nervul talentelor foto şi să-i îmbrăţişeze, „MINIMUM" a deschis un concurs pentru cea mai bună fotografie. Inteligentă. Spunem inteligentă, deoarece nu ne interesează clişeul de mişpaha, drepţi, ca la fotograf, sau odrasla, dugu-dugu, aşa ca să fie, şi s-o pupe mama, ci fotografia expresivă, surprinzătoare, înnoitoare, precum şi foto-montajul sau imaginea „regizată".

...Şi fiindcă ni se cere din public o prelungire a termenului ultim de predare (mulţi vor să se pregătească...), iată concursul ia sfîrşit la 1 februarie 1988, cînd se primesc la redacţie ultimele fotografii.

Rezultatele: 1 martie 1988

1) Concursul este deschis tuturora, profesionişti ai peliculei şi amatori deopotrivă.
2) Fotografiile trebuie să fie în alb-negru; rugăm ca ele să nu depăşească mărimea unei cărţi poştale.
3) Subiectul: viaţa, viaţa pur şi simplu, fără limitări, fără cenzuri (portret, peisaj israelian, strada, evenimentele, foto-montaj, sinteza foto-desen (grafică). Orice, — cu o singură condiţie: să spunem ceva, semnificativ, să nu ne lase indiferenţi.
4) Adresa: Revista MINIMUM, P.O.B. 11472, Tel Aviv — pentru concursul de fotografii.
5) **PREMIILE:**
   — Premiul I — o călătorie în România oferită de agenţiile CARPATOURS şi UNIVERS.
   — Premiul II: 6 abonamente pe 1 an la MINIMUM.
   — Premiul III: 6 abonamente pe 6 luni la MINIMUM.
   — Menţiuni: 24 de volume aparţinînd scriitorilor israelieni de limbă română, cu autograful autorilor.
6) Un juriu, alcătuit din Al. Mirodan, directorul revistei, M. Rudich, Adrian Zahareanu, Victor Russu, Dan Beniamini, Ada Pistiner, va efectua selecţia lucrărilor.
7) Rezultatele: 1 februarie 1988

CARPATOURS şi UNIVERS iubesc

fotografia inteligentă.

compania lui Haim Topol, după premiera de la „Habima", cu **„Cercul de cretă caucazian".** Soţul ei, Iţhak Navon, a ţinut să se pozeze cu cîţiva din conducătorii trupei **„Baletului israelian"**, după premiera spectacolului **„Frumoasa adormită".**

● Ambasadorul egiptean la Tel Aviv a devenit o figură populară la recepţiile diferite din Israel. Nagua Basioni e şi mai populară. Iat-o, împreună cu o fostă conducătoare „WIZO", care şi-a inaugurat locuinţa nouă din Herzlia Pituah. E vorba de Nuna Marcal.

posesor al unei voci baritonale bine pusă la punct (s-a produs şi într-un show TV), a cîntat solo, cîştigînd aplauze la „scena deschisă".

Ezer Weizman, actualmente adversar politic al lui Şitrit, nu a vrut să se lase mai prejos, alăturîndu-se cîntăreţei profesioniste

● Violonistul Mirel Reznic şi-a făcut un nume în ţară, într-un timp record, prin virtuozitatea cu care îşi... struneşte arcuşul. Presa ebraică îl laudă deseori, iar ministrul de Externe Şimon Peres şi-a exprimat admiraţia pentru talentul violonistului „român", după ce l-a ascultat în cadrul concertului dat în memoria „nahaliştilor" căzuţi la datorie. Peres s-a fotografiat cu plăcere în compania lui Mirel Reznic, „în plină acţiune".

● Familia Sarousi din Cfar Şmariahu este una dintre familiile cele mai bogate din ţară. Capul familiei este om de afaceri care se întind nu numai între graniţele (strîmte pentru unii!) ale Israelului, ci şi la Londra. Natalie, fetiţa de 12 ani, nepoata familiei şi-a serbat „Bat-Miţva", iar la petrecerea ei, bunica Rosie Sarousi a ţinut să invite şi politicieni, ca ministrul Ezer Weizman şi deputatul Meir Şitrit. Acesta din urmă, ştiut de mult ca

Haia Cohen, într-un duet care l-a entuziasmat pînă şi pe ambasadorul egiptean în Israel, prezent la petrecere împreună cu soţia sa.

Şi astea toate, fiindcă micuţa Rosie Sarousi a devenit majoră, după legea mozaică...

RUBRICA REDACTATĂ DE BEN-IACOB ZWI

ESTE MAGHEN DAVID UN SIMBOL EVREIESC?

Întrebarea aceasta a unei cititoare a primit următorul răspuns al unui expert:

La început n-a fost. Timp de multe sute de ani Maghen David a fost folosit ca ornament şi camee de evrei şi neevrei. S-au găsit dovezi în epoca bronzului şi în cea de fier, şi încă în regiuni foarte îndepărtate ca India. Legenda spune că regele Solomon avea acest simbol încrustat pe inelul său pentru a se apăra de... diavoli.

În Evul Mediu creştinii şi-au decorat cu Maghen David bisericile şi catedralele iar musulmanii vedeau în el o putere magică. În 1354 comunitatea evreiască din Praga a primit un drapel propriu şi ea l-a ornat cu un Maghen David. De la sfîrşitul secolului 15 Maghen David a fost simbolul comercial al tipografiilor evreieşti din Praga, Italia şi Olanda. Abia în secolul 19 el a fost decretat simbol evreiesc ca replică la simbolul ce şi l-au ales creştinii — crucea.

● BUCĂTARUL MILIARDAR

Unul din marile hoteluri din Eilat a primit la lucru ca bucătar un tînăr nu prea arătos — un tînăr oarecare. Într-o zi tînărul a primit un telefon din oraşul Saint-City din Africa de Sud fiind anunţat că tatăl său a decedat. Direcţia şi colegii de... bucătărie l-au condolat

Mare le-a fost însă uimirea cînd la Eilat a sosit un avion special pentru a-l aduce pe acel tînăr acasă, în Africa de Sud. Abia atunci au aflat cei de la hotel că tipul este fiul unui miliardar, unul din cei mai mari bogătaşi sud-africani!

10 STILURI DE VIAȚĂ

Un studiu despre stilurile de viață ale populației evreiești din Israel, efectuat de institutul de sociologie „ZIV". Studiul împarte populația în 10 grupe:

„CEI CARE O DUC GREU" — plini de temeri și griji, cu venituri mici și boli;

„CEI CE SE LUPTĂ" — pentru schimbarea situației în care se află (asemănătoare cu a celor din prima grupă);

„PREOCUPAȚI DE SĂNĂTATE" — cei ce acordă o atenție deosebită activităților sportive și problemelor medicale;

„FAMILIȘTII" — cei cu aspirație puternică la apartenență;

„NEBUNI DUPĂ STATUS" — cei care vor să-și îmbunătățească poziția în societate, să reușească;

„AHTIAȚI DUPĂ SUCCESE" — cei care au reușit în viață, s-au ajuns;

„PETRECĂREȚII" — în special persoanele tinere;

„AMATORII DE EXPERIENȚE" — încearcă să progreseze prin inițiative noi;

„DORITORI DE O SCHIMBARE SOCIALĂ" — cei ce vor să înfrumusețeze lumea;

„REALIZATORII" — care îmbină credința în valorile înalte cu activitatea pe tărîm social și cultural.

NOTA BENE: studiul s-a făcut pentru necesitățile de planificare ale unor fabrici și societăți comerciale. Poate și în scopuri politice, în cadrul apropiatei campani electorale a partidelor.

MORDEHAI VAANUNU
EU SÎNT SPIONUL TĂU

„Comitetul public israelian pentru judecarea lui Vaanunu cu ușile deschise" a tipărit un manifest cu textul acestui (să-i zicem) poem scris de Mordehai Vaanunu în închisoarea din Așkelon:

„Eu sînt funcționarul, tehnicianul, șoferul / I-au spus fă asta și asta / nu privi în dreapta, în stînga / nu te uita la fiece mașină / Tu răspunzi numai de un singur șurub / responsabil numai de o singură ștampilă. / Călătorește, continuă să călătorești / înainte, înainte! Gîndesc pentru tine / cei mari, cei deștepți, experții în viitorologie. / Nicio teamă! Totul merge strună. / Micul funcționar e harnic. Simplu tehnician. El e mic / ca toți funcționărașii care au urechi / și nu aud / au ochi și nu văd. / Cap avem noi și nu cei mici".

Le-a răspuns micul funcționar: „Cine e aici boss-ul? Cine știe încotro merge trenul? / Unde e capul vostru? Și eu am cap. / De ce văd eu intreaga mașină? / De ce văd eu prăpastia? /... Șurubul acesta e o parte a bombei / Șurubul acesta sînt eu / Cum de nu mi-am dat seama? / Și alții cum de continuă să înșurubeze? / Cine mai știe? Cine a văzut, cine a auzit? / Regele e gol. Eu îl văd. / ...Tu ești agentul secret al acestui popor / ești ochiul țării. / Spionule, spune-mi ce-ai văzut / și ce anume ne ascund cei mari, deștepții / ...Îmi voi îndeplini misiunea / Am auzit glasul conștiinței mele / Vă spun: N-avem unde fugi / Lumea e mică. Opriți acest tren! / Coborîți din acest tren! Stația următoare e holocaustul atomic..."

NOTA REDACȚIEI: Și așa mai departe...

SÎMBĂTĂ SEARA, 19 NOIEMBRIE 1977, ORA 20.06
PACEA ÎN DURERILE FACERII

Luna trecută s-au împlinit 10 ani de la venirea istorică a lui Sadat în Israel. Atunci încă nu se născuse pacea israelo-egipteană. Fusese doar însămînțată. Pînă la naștere ea mai avea să treacă prin multe dureri. Ca acestea:

- SADAT: Nu vom accepta să rămînă în Sinai așezări sau aeroporturi israeliene. N-aveți decît să le desființați. Sau dați-le foc.
- BEGHIN: Toată cinstea pentru realizările Maarahului, dar Sadat a venit la mine.
- NIXON: Sadat l-a calificat pe Beghin „nebun ca o vulpe".
- SADAT: E o adevărată plăcere să lucrezi cu Beghin. Se pot face cu el afaceri.
- DAYAN: Ce mai trebuie să facem? Să dăm Tel Avivul?
- SHARON: De ce vă grăbiți să predați Taba? Așteptați măcar ca băieții să apuce să se scalde în mare...
- SADAT: Conducătorii arabi care au rupt relațiile cu noi sînt niște infantili și fricoși.
- WEIZMAN: Trebuie să căutăm in acordul de pace lucrurile bune și nu cum au fost regulați israelienii.
- BURG: Israelul nu se prezintă la start de fiecare dată cînd se fluieră.
- BEGHIN: Dayan s-a întors pesimist de la Ismailia. Socotea că nu sînt speranțe de a se ajunge la un acord și prevedea nenorociri. Eu, dimpotrivă, am fost optimist.

CE NE TREBUIE?

MARK și SIDONIA SIDON

Noi israelienii ne deosebim de celelalte popoare pentru că noi sîntem „Noi", cu N mare și ei sînt „ei" cu e mic. Diferența nu este de natură caligrafică ci de esență divină. Dumnezeu ne-a ales pe Noi și nu pe ei. De ce ne-a ales Dumnezeu pe Noi, numai Dumnezeu știe! De frumoși, nu ne-a ales că-i alegea pe suedezi. (Mai ales pe suedeze!) De politicoși, nu, că-i alegea pe franțuji. De harnici, i-ar fi ales pe nemți! De cinstiți, n-ar fi ales pe nimeni. Atunci de ce tocmai pe Noi? Probabil că avem Noi ceva care ori atrage ori respinge. Așa se face că există filosemiți și antisemiți. Indiferentosemiți nu există! Să zicem Baruh Hașem că Noi i-am plăcut lui Hașem care ne-a dăruit o țară în care să facem ce vrem Noi! Cum spunea și Ben-Gurion:

„Nu interesează ce spun goimii despre noi ci ce facem noi!"

Și noi nu facem nimic!

Nu facem revoluții! Nu reformăm religia! Nu schimbăm miniștri, nici cauciucurile la mașini! Nu facem sport, nici conferință internațională de pace!

Ce ne trebuie?

Parcă televiziune ne-ar trebui? Adevărat că-i frumos cînd este televiziune:

Alexis intră val-vîrtej în Dynasty și se oprește numai în părul de aur al lui Kristel. Tensiunea devine insuportabilă, în toate saloanele israeliene. Ce-o să-i facă duminica asta? Îi smulge colierul de smaragde sau o strînge cu el de gît? Dar Kristel, ce-are de gînd? O aruncă în apă cu cerceii de briliante cu tot sau, blîndă cum o știm, îi smulge cu delicatețe nestematele, urmînd ca de urechi să se ocupe în altă duminică?

Ce frumos țopăie pe micul ecran mici bucățele de diverse culori care pînă la urmă compun cuvîntul magic „Mabat", iar el, crainicul și ea, crainica se uită unul la altul, fiecare așteptînd ca celălalt să înceapă. Ce de noutăți! Ce de știri! Ce de corespondențe! Și pe toate

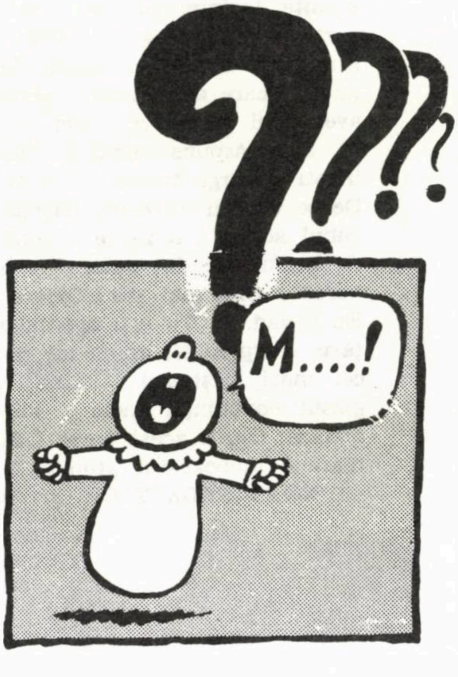

le vedem! Dar cele mai interesante sînt reportajele cu surprize. Crainicul anunță știrea și promite: „Urmează corespondența!". Ecranul se întunecă, trece o secundă, trec două, șapte, nouă... Nimic. Apare apoi din nou crainicul care jenat justifică: „Din motive tehnice, nu putem transmite reportajul!" În aceeași clipă apare, spre surprinderea crainicului, reportajul ce n-a putut fi prezentat!

Ce frumos e cînd, odată pe lună, joacă la televiziune poliția. Sînt foarte buni! Au și costume frumoase! Și la televizor vorbesc frumos! Ne roagă să colaborăm cu ei la crime, la furturi, la violuri... Fetele frumoase de după geam ne oferă numărul lor de telefon ca să le chemăm la orice oră din zi și noapte și ne promit că vor fi discrete...

Ce frumos este la „Moked" cînd vezi un ziarist contra trei ștabi sau trei ziariști contra unui singur ștab, dar mare de tot. Nu afli cine știe ce dar tot vezi cum mai arată ștabul, dacă a mai slăbit sau invers, ce cămașe poartă, dacă mai sînt la modă reverele largi și cravatele în dungi și alte o mulțime de lucruri interesante pe care numai la televiziune le poți afla.

Sau la radio... Cine poate trăi în Israel fără să deschidă transistorul din oră în oră ca să audă ce se mai aude? Și auzim că ei dau! La ora opt dimineața se anunță că ministrul cutare a spus „cutare" despre „cutare". La ora nouă crainicul anunță că știrea de la ora opt a fost dezmințită de deputatul cutare... care spune că ministrul cutare habar n-are de problema „cutare". La ora zece, crainicul îi ia un interview deputatului cutare ca să explice ce a înțeles cînd a spus ce a spus despre ministrul cutare în problema „cutare". La ora unsprezece, crainicul anunță că problema „cutare" a fost suptă din deget și că nici n-a existat. La ora douăsprezece, ministrul cutare declară că va cere Knessetului să i se retragă imunitatea parlamentară deputatului cutare, ca să-l poată da în judecată pentru calomnie în problema „cutare". La ora treisprezece...

Și ce frumos a fost cînd n-a fost radio și televiziune!

Îți puneai la televizor ce video doreai! Vrei „Rambo"? Na „Rambo"! Vrei „Rambo 2"? Na „Rambo 2"! Nu mai vrei să vezi Rambo și vrei să mai vorbești cu cineva, intri la vecin și-ți pune el la televizor caseta cu „Rambo 3" sau un seret kahol, de bună calitate! Și așa nu te mai tîmpești stînd toată ziua la televizor, că nu mai vezi un om. Parcă Rabin n-avea dreptate cînd spunea că lumea e mai liniștită dacă nu e radio și televiziune? Ce? N-ajunge că ăia aruncă cu pietre și sticle petroliere? Mai trebuie să și vedem și să auzim? Și de ce să ne scadă moralul cu vorbele lor despre căderea dolarului și acțiunilor la burse? De

ce să ne enerveze cu toate prostiile lor? Ce ne trebuie?

Ce ne trebuie Nouă discuţii despre cărţi pe care nu le citeşte nimeni, scriitori pe care nu-i cunoaşte nimeni, filozofii pe care nu le înţelege nimeni şi alte aiureli din astea care-s bune numai de dormit?

Ce ne trebuie Nouă concerte simfonice unde o sută de oameni cîntă chestii vechi de sute de ani? Balete unde se fuge de colo-colo, care desculţi, care în papuci de cîrpă şi nu se scoate o vorbă că nici nu ştii ce vor? Ce ne trebuie Nouă filme de ştiinţă cu muşte din Uganda? N-avem noi ale noastre? Sau cu morminte din Peru cînd Nouă ni se termină cimitirele în Tel Aviv?

Ce ne trebuie Nouă televiziune şi chiar radio?

Ce ne trebuie Nouă ziare de dimineaţă? Că doar alea de seară apar tot dimineaţă. (Inutil se intitulează „Maariv" că tot la rugăciunea de Minha se citeşte!) Şi, bineînţeles, au ştiri mai noi decît ziarele de dimineaţă. Şi ce ne trebuie Nouă ziare de seară, care apărînd dimineaţa au ştiri învechite?

Ce ne trebuie Nouă tot balaganul cu gunoaiele, cu primăriile, cu grevele, cu bătăile dintre măturătorii funcţionari publici şi măturătorii liber-profesionişti utilizaţi de cablani în problema „cine nu ridică gunoaiele" cînd pe Noi nu ne deranjează? Noi nu ţinem gunoaiele în casă... Sîntem oameni curaţi! Noi le aruncăm în stradă!

Ce ne trebuie Nouă un Dizengoff liniştit fără amplificatoare la fiecare cîrnăţărie, piţerie şi falafalerie? Ce, Noi sîntem ca străinii aceia care cînd vorbesc trebuie să-ţi pui aparate acustice ca să-i auzi? La Noi se aude tot că Noi nu ascundem nimic! Nici Şin-Bet-ul, care cu asta se ocupă, n-a reuşit să păstreze vreun secret. Degeaba ne critică turiştii că-i gălăgie mare la Noi. Pe Noi ne fac de gălăgioşi? Noi care am inventat cîntecul fără melodie şi cîntăreţul fără voce? Am desfiinţat şi zgomotul de furculiţe în restaurante. Slavă Domnului, humusul nostru naţional se ia direct cu pita din farfuria comună! N-o fi elegant dar aşa obişnuim Noi!

„Erare Humus Est! Cum Pita Diabolicum!" Ze u ze!

Iar în ce priveşte Dizengofful avem noi grijă să aranjăm. Pentru început am şi desfiinţat librăria Alchec şi am inaugurat în loc o glidărie ca să păstrăm armonia peisajului.

Ce ne trebuie Nouă nume de familie?

Ce? Abraham, Iţhac, Iacob, Sara, Rivka, Rahel şi Lea au avut nume de familie? Şi toată lumea ştie despre cine e vorba! De ce ar fi acum altfel? Că tot Noi sîntem. Nici acum nu ne trebuie nume de familie. Cînd citeşti în ziare că Arik l-a ponegrit pe Şimon înţelegi imediat că Şaron l-a înjurat pe Peres! Cînd auzi că Gheula l-a făcut pe Iosi de Arafat ştii că-i vorba de haverat haknesset Cohen şi că aşa numitul „Arafat" este haver haknesset Sarid!

Şi cine în Israel n-ar înţelege perfect dacă ar auzi la radio un astfel de comentariu:

„Nimic nu poate înlocui convorbiri directe între noi şi Iordania!" a declarat Iţhac.

La care Iţhac s-a ridicat şi cu indignare a replicat: „Dar Hussein vrea numai cu umbrelă!"

Apoi Iţhac a luat şi el cuvîntul pentru prima oară spunînd: „Noi trebuie să fim puternici şi pregătiţi pentru orice eventualitate. În acelaşi timp nu trebuie să înlăturăm nici o opţiune!"

Dar impetuos, cu temperamentul său exploziv, Iţhac a izbucnit: „Sînt cu totul de acord cu declaraţiile lui Iţhac, şi consider defetiste îndoielile lui Iţhac şi opţiunile lui Iţhac!"

Atunci a răsunat vocea lui Iţhac: „Iţhac are dreptate. Dar şi obiecţiile lui Iţhac sînt întemeiate. După cum Iţhac trebuie să ţină seamă de părerile lui Iţhac. Esenţialul este să fie respectat Şabatul. Şi asta o spun eu, Iţhac!"

Ei? Nu-i clar? Pentru Noi, poporul Kabalei, e joacă de copil. Oricare dintre noi a priceput că Iţhacii sînt, în ordinea intrării în scenă: Iţhac Şamir, Iţhac Navon, Iţhac Rabin, Iţhac Modai şi Iţhac Peretz!

Ăsta guvern de unitate naţională şi „numinală"! Ăsta-i guvernul care ne trebuie Nouă! Păcat că ne mai încurcă un Şimon, un Ezer, un Moşe, un Zevulon şi alţi singuratici ca ăştia.

Ca să fim cinstiţi cu Noi înşine, trebuie să recunoaştem că este cel mai bun guvern pe care l-am avut pînă acum. A făcut cuiva vreun rău? Nu! A făcut cuiva vreun bine? Nu! N-a făcut nimic! Este singurul guv°rn din lume care cu adevărat nu se amestecă în treburile interne ale Israelului. Şi ce ne trebuie Nouă să se amestece cineva în treburile noastre? Nu ne trebuie!

Nouă nu ne trebuie nimic decît ce vrem Noi!

Şi Nouă ne trebuie...

* * * * * * *

HOTENTOŢII NU VORBESC LIMBA LUI VOLTAIRE

de RADU KLAPPER

De cîţiva ani — trei să fie sau patru? — asistăm la un nou sport naţional: „darea în gît" a serviciilor de securitate; nu apucă să se termine bine un „caz", hai să spunem cel al autobuzului 300, că şi izbucneşte un altul, să-l alegem din mulţime pe cel al fostului ofiţer Nafsu? În mod firesc, această acumulare trebuia să se termine cu un cutremur, şi acesta a fost constituit de concluziile Comisiei Landau care, în principiu, a constatat că „de 16 ani, anchetatorii Serviciilor de Securitate Generală depun mărturii mincinoase în faţa Tribunalelor". S-a terminat cu asta? Da' de unde! Un nou „caz" a ţişnit imediat ce membrii Comisiei şi-au încheiat mandatul.

Faţă de o asemenea avalanşă, bunul simţ îţi impune o dilemă fundamentală: ori Servíciile noastre de Securitate încearcă să-şi impună dictatura absolută în ţară (dar atunci cum pot fi practicate „dezvăluirile"?!) şi sînt atît de pu-

trede în esenţa lor încît trebuie desfiinţate, ori... Imaginîndu-vă prin absurd ceea ce ar însemna viaţa noastră — a dumitale şi a mea, israelieni de rînd care dorim să trăim normal şi fără dureri de cap — fără aceste Servicii, ne dăm limpede seama care este al doilea termen al dilemei.

„Putrede" şi absente Serviciile noastre de securitate, în mod automat, teroriştii, aceşti duşmani specifici ai Statului, dar în fapt ai mei şi ai dumitale în situaţia noastră de victime potenţiale, ar putea să acţioneze în deplină imunitate. Cine să mai intercepteze o bombă înainte să fie plasată? Cine să mai desfiinţeze o celulă teroristă pe cale de a se organiza? Nici măcar cei mai inverşunaţi adversari ai Serviciilor noastre de securitate nu au putut afirma că ele acţionează împotriva vreunei activităţi politice, chiar dacă ea este deschis şi afirmat duşmănoasă Statului, împotriva unui Rakah sau a unei Liste progresiste sau a uneia dintre mişcările parapolitice propalestiniene, pe cît de anemice, pe tot atît de numeroase. Amănuntul nu trebuie neglijat, după cum nu trebuie neglijat nici un altul: „bieţii" terorişti ucişi la coborîrea din autobuzul 300 erau nişte răpitori care — din fericire! — nu şi-au putut duce intenţiile pînă la capăt; Nafsu a fost recunoscut vinovat de MĂCAR (!?!) „inteligenţe ca un agent duşman în timp de război". Intr-un cuvînt, nici una dintre „victimele" Şabakului nu a fost un vinovat fără vină!

Şabakul este acuzat că a încălcat un „gentlemen's agreement" în activitatea lui curentă. A practicat presiunile fizice pentru a obţine mărturisiri; a minţit în faţa Tribunalelor negînd că a întrebuinţat asemenea metode. De acord şi probabil că, într-adevăr, aşa stau lucrurile; dar măcar pentru o clipă se cuvine să ne întrebăm dacă partea adversă se înscrie între limitele aceluiaşi „gentlemen's agreement" moral. Ce importanţă are, de fapt, morala pentru cel ce a răpit şi a violat, înainte de a ucide, un tînăr, **o tînără sau un copil?** Care este coeficientul de umanitarism de care dau dovadă cei ce pregătesc aruncarea în aer a unei maşini infernale, împreună cu şoferul ei, în mijlocul unei aglomeraţii umane? Cînd te afli în mijlocul unei comunităţi hotentote, zadarnic vei vorbi limba lui Voltaire, gîndind că ea este cel mai perfect mijloc de comunicare. Pentru ea vei fi un mut gîngăvind sunete absurde, iar ea va fi pentru tine o adunare de surzi. Ca să poţi comunica cu hotentoţii trebuie să uiţi subtilităţile subjonctivului şi ale perfectului simplu; trebuie să foloseşti jumătăţile de vocabule ale limbii hotentote. Ca să fi înţeles.

DESPĂGUBIRI DIN GERMANIA

PENTRU EVREII DIN ROMÂNIA

NU VĂ PUTEM OFERI, DAR

EXPEDIERE DE PACHETE

RUDELOR ŞI CUNOSCUŢILOR ÎN ROMANIA

CU PREŢURI CONVENABILE ŞI CU GARANŢIE —

OBŢINEŢI NUMAI PRIN

«F L I G H T»

TEL AVIV — BEN YEHUDA 6 Alef etajul 1

(colţ MOGRABI) **Tel. 283599**

CARPATOURS

OFERTĂ SPECIALĂ PENTRU SEZONUL DE IARNĂ ÎN

ROMÂNIA

VACANŢĂ în staţiunile înzăpezite ale Carpaţilor, 7 zile/6 nopţi.

POIANA BRAŞOV – Hotel Piatra Mare. . . . . . . 152 dolari
SINAIA – Hotel Internaţional . . . . 147 dolari
PREDEAL – Hotel Orizont . . . . .147 dolari

TRATAMENT în renumitele staţiuni balneare ale României – 18 zile.

FELIX – Hotel Termal . . . . .396 dolari
FELIX – Hotel Belvedere. . . . . .441 dolari
COVASNA– Hotel Căprioara . . . . . . 309 dolari
TUŞNAD – Hotel Tuşnad . . . . .309 dolari
CĂLIMĂNEŞTI – Hotel Căciulata. . . 309 dolari
HERCULANE – Hotel Roman . . . . . 390 dolari
HERCULANE – Hotel Diana . . . . . . .309 dolari

Preţurile includ:
- cazarea în camere duble în hoteluri de categoria 1-a;
- două mese pe zi (micul dejun şi dejunul sau cina);
- tratamentul prescris în staţiunile balneare;
- toate transferurile de la aeroportul Otopeni la hotel şi înapoi.

De la 1 ianuarie BILETUL DE AVION TEL AVIV – BUCURTEŞTI – TEL AVIV: 217 DOLARI.

FOARTE IMPORTANT: O.N.T. Carpaţi ne-a asigurat că pentru sezonul de iarnă au fost luate măsuri deosebite pentru defăşurarea în bune condiţiuni a activităţii de cazare, tratament, odihnă, transferuri etc.

Informaţii suplimentare şi înscrieri la agenţia dvs. de voiaj.
E.W .T.R.
ISRAEL

O.N.T. CARPAŢI
ROMÂNIA

Anchetă MINIMUM în ţară şi străinătate: CUM, UNDE PETRECEŢI REVELIONUL?

BULĂ: Eu revelionul îl fac afară, în curte. În ger. Ca să mă încălzesc un pic.

MARK şi SIDONIA SIDON: A, nu, ferească Dumnezeu! Sîntem evrei, cum o să sărbătorim noi o sărbătoare creştină ca Sfîntu Vasile? Ne ducem numai la un restaurant cu familia şi prietenii. mîncăm ceva de la ora 9 pînă în zori iar la miezul nopţii ciocnim un pahar de şampanie şi ne urăm „La mulţi ani!"

MIRCEA CRIŞAN: Anul Nou îl sărbătoresc prin muncă căci munca cum ne învaţă marxismul şi trîntorii înobelește pe om pînă la os.

IVAN DEMIANIUK: Nu mă duc nicăieri de revelion fiindcă oriunde m-aş duce, risc să mi se ureze „mulţi ani".

ION PACEPA: Băieţii de la C.I.A. m-au convocat să fac revelionul la ei şi am să-l fac, ce pot să fac? De altfel ei sînt mai drăguţi decît băieţii de la Secu. Mă ascultă cu atenţie cînd le povestesc, îmi sorb fiece cuvînt, ba iau şi notiţe.

CICCIOLINA: Ce mă mai întrebaţi cum şi unde şi în ce poziţii petrec noaptea de revelion? Asta-i bună! Chiar nu ştiţi? Ce dracu, atîta imaginaţie sexuală nu aveţi?

SADI RUDEANU: Cu mama mea. Că doar n-am să fac revelionul cu mama lor de ăia care spun la revelioane cuplete scrise de mine dar nu spun că sînt scrise de mine ca şi cum eu ar trebui să le plătesc ca să le spună şi nu ei trebuie să-mi plătească pentru că le spun.

A. GOLDENBERG: Eu fac în pat... revelionul, vreau să spun. Îl fac citind „Flamura Prahovei", „Flacăra Iaşului", „Făclia Dorohoiului", „Făclia Cisnădiei", „Torţa Odorheiului", care răspîndesc în judeţele lor cultura israeliană la toţi indicii. Ce păcat că ambasada Israelului de la Bucureşti s-a lenevit (nu ştiu cu ce fleacuri se ocupă) că mi-a trimis aceste ziare cu o întîrziere condamnabilă. Trebuia să le citesc încă în zilele de Hanuka.

V.G., vameş la Otopeni: Am noroc că în noaptea de revelion sînt de servici. Aşa că petrec revelionul aşteptînd avionul „Tarom" de la Tel Aviv care soseşte în zori plin cu turişti, Kent, cafea, „Revista Mea", supe în plic şi cîte şi mai cîte...

MOŞE MAUR: Dragă, am primit o mulţime de invitaţii — la ambasada Statelor Unite, la prietenul meu Şimon Peres, la Patriarhul armenilor, la Casa Albă, şi înţelegi că mi-e greu să decid căci n-aş vrea să supăr pe nimeni. Cred însă că voi pleca la Paris să fac revelionul la Palatul Elysées, nu de alta dar nu m-am mai văzut cu Mitterrand de nu mai ţin minte cînd.

LICĂ BLUTHAL: Eu fac revelionul cu 588 dolari, cu regina frumuseţii Adina Schwartz şi cu regele televiziunilor în grevă Andrei Călăraşu, în frumosul şi liniştitul Braşov.

I. SCHECHTER: Încă nu ştiu cum şi unde. Întîi să apucăm anul ăsta nou 1988 şi pe urmă vom vedea cum şi dacă merită să-l întîmpinăm. Nu-i niciodată prea tîrziu să faci revelionul. Am auzit că anul 1988 ţine 12 luni.

AL. MIRODAN: O, nu depinde de mine unde fac eu revelionul! Cum o să hotărască judecătorul: la arestul de la Abu Kabir sau singur într-o celulă, la puşcăria din Ramle.

TELEX

● În cercurile politice se spune că operaţia de cataractă a lui Shamir (care nu mai vedea... bine) a fost urgentată la insistenţa lui Peres şi efectuată de George Shultz.

● **Ideea noului director general al Ministerului Sănătăţii pentru a se uşura spitalelor povara serviciilor medicale ce trebuie să le acorde bolnavilor: de acum înainte în spitale vor fi internaţi numai oameni sănătoşi.**

● Avionul personal al miliardarului Armand Hammer îl va aduce în ţară pe dl. Avraham Sharir, ministrul turismului.

● **S-a descoperit că fabricile de hîrtie „Supra" din Lod şi „Amnir" din Hedera folosesc cărţi sfinte la fabricarea hîrtie igienice. Editorii de ziare şi cărţi au protestat împotriva acestui fapt, văzînd în el „o capitulare în faţa cercurilor religioase". Ei au declarat: „Ziarele şi cărţile noastre sînt tot atît de bune pentru a fi transformate în hîrtie igienică".**

● Poliţia din Stockholm a anunţat că pînă în prezent există 13.000 teorii cu privire la asasinarea premierului suedez Olof Palme. Cu 10.000 mai puţine decît teoriile despre asasinarea lui Arlozorov.

● **Federaţia internaţională a piloţilor a publicat o primă listă de piloţi care „adorm la cîrmă". Printre ei — Itzhak Shamir, Moşe Nisim, Teddy Kolek şi numeroşi deputaţi din Knesset.**

● Continuare din numărul trecut (decembrie) al revistei noastre: Şi în luna ianuarie urmează să NU apară revista literară „Izvoare" pe luna aprilie.

bulà

Bulă, turist în R.D.G., se plimbă cu un prieten de-a lungul zidului care desparte Berlinul în două.

— Ce-ai face dacă te-aş arunca de cealaltă parte? întreabă brusc neamţul.

— Ţi-aş trimite cîte un pachet în fiecare lună, răspunde prompt Bulă.

●

Ronald Reagan primit de președintele Zahareanu

CRONICA

Sylvester Stallone într-o scenă din noul său film cu Rambo 1 (Sebastian Costin) și Rambo 2 (Sadi Rudeanu)

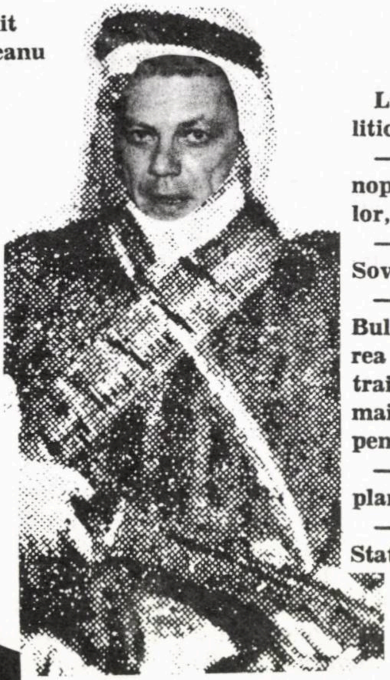

Mirodan se instruiește la Gaza în mînuirea armelor de apărare

bulă

La școală. Ora de economie politică. Bulă răspunde:

— În Statele Unite domnesc monopolurile, exploatarea muncitorilor, mizeria.

— Și care-i situația în Uniunea Sovietică?

— Uniunea Sovietică, răspunde Bulă, este un stat socialist. Puterea e în mîna poporului, nivelul de trai și cultural este din ce în ce mai ridicat. Întregul popor luptă pentru realizarea planului cincinal.

— Și care sînt obiectivele acestui plan?

— A ajunge din urmă și a întrece Statele Unite, răspunde Bulă.

Echipa de lupte greco-romîne care va reprezenta Hug Iotzei Macabi-Romania la Olimpiada de la Seul

Eu nu mai citesc românește. Am trecut la turcă.

bulă

LA RABIN

Un tip vine la rabin și-l roagă: „Fă-mi un bine și verifică dacă în rai există un teren de tenis". Rabinul e uluit: „Ce importanță are și ce întrebare e asta? Să-ți fie rușine!". Tipul insistă: „Te rog, fă-mi acest serviciu. E foarte important pentru mine". Rabinul consimte: „Bine, dă-mi timp o săptămînă!"

Trece o săptămînă și tipul revine. Rabinul îi spune: „Am două vești: Una bună și una rea". La care tipul îi cere: „Începe cu cea bună". Rabinul: „Da, există în rai un teren de tenis". Tipul: „Minunat! Și care-i vestea cea rea?". Rabinul: „Mîine ai meci!".

SHAMIR: Ascultă-mă pe mine, abonează-te la „MINIMUM", Shimon.

„MINIMUM" e altceva.

LAHAT A ÎNTREBAT-O PE MALICA SCHECHTER: „DE CE TE IUBEŞTE LUMEA AŞA DE MULT?”

Asta s-a întîmplat la festivitatea de la teatrul „Cameri” cînd s-au acordat premiile pentru „Actorul evidenţiat” (lui Avner Hizkiahu, Anat Waxmann şi Dov Navon) şi pentru „Lucrătorul evidenţiat” (cîtorva din personalul tehnic, printre care machieza Malica Schechter şi cabiniera Ester-Tuci Pincus). Erau de faţă primarul şi vice-primarul Tel Avivului şi membrii Consiliului de tutelă al teatrului şi ei n-au înţeles de ce actorii, tehnicienii, funcţionarii, dramaturgii jucaţi la „Cameri” îi fac Malicăi, la început, o manifestare sonoră de simpatie, şi de ce, la sfîrşit, au aplaudat-o frenetic şi au sărutat-o.

În cei 20 de ani de cînd lucrează la acest teatru, Malica (soţia ziaristului I. Schechter) şi-a cucerit simpatia şi aprecierea tuturor celor cu care colaborează („nu ca mine”, spune soţul ei). E iubită şi pentru humorul cu care spune lucrurilor pe nume. La respectiva festivitate, de exemplu, ea a ţinut să „reamintească” tuturor că a venit din România iar cînd d-na Hana Zemer, redactoarea şefă a ziarului „Davar” a întrebat-o din sală: „Sînteţi din Transilvania?”, Malica i-a răspuns cuviincios dar apăsat: „Nu, doamnă, din România, chiar din România, şi am lucrat la Opera din Bucureşti, capitala României”.

Apoi a relatat cum a fost primită la teatru („Am fost supusă la un examen, nu ca astăzi cînd aproape oricine poate intra în teatru”) şi a amintit pe toţi actorii „români” cu care a colaborat de-a lungul anilor — începînd cu Avraham Ben-Iosef (Bazic) în memoria căruia se distribuie premiile, şi terminînd cu Natan Cogan, Şimon Bar, Gitta Munte etc. La sfîrşit, ea a dezvăluit şi un secret cunoscut de toţi: „Şi actualul nostru director, Oded Feldman, are ceva românesc: părinţii”.

Aplauzele de satisfacţie pentru toate aceste înţepături şi pentru altele l-au făcut pe primarul Şlomo Lahat s-o întrebe la sfîrşit: „De ce te iubeşte lumea aşa de mult? Sînt uimit. Te felicit”. Apoi Lahat a întrebat-o dacă l-ar putea machia astfel încît să arate mai tînăr. La care Malica i-a răspuns: „Sigur că pot dar n-aş vrea. Ca tînăr aţi fost doar aluf în armată — şi ce-am avut noi din asta? Acum sînteţi primar şi avem interes să rămîneţi aşa ca să ajutaţi teatrul nostru”.

MINIMUM BLAMEAZĂ...

...refuzul Comisiei de nomenclatură a Primăriei Tel Aviv de a da unei străzi din oraş numele lui Nahum Goldmann. Defunctul ar fi fost primul care să se „amuze” pe seama acestui refuz deoarece confirmă critica sa că în Israel problemele de interes obştesc se află, în majoritatea cazurilor, în mîinile unor activişti mediocri, fără orizont. Goldmann a fost mulţi ani în fruntea mişcării sioniste, a militat pentru înfiinţarea Statului, a dus tratativele cu Adenauer pentru primirea despăgubirilor etc. Dar neconformist şi independent în gîndire cum era, el a criticat nu odată politica guvernelor israeliene. Or, acest lucru micii activişti nu-l iartă.

NAHARIA CHEAMĂ SCRIITORI

Primăria oraşului Naharia s-a obligat într-un acord semnat cu Asociaţia scriitorilor ebraici să pună la dispoziţia scriitorilor locuinţe în care să poată crea în linişte. Primăria cere în schimb ca scriitorii să se întîlnească periodic cu locuitorii oraşului în faţa cărora să conferenţieze pe teme literare.

POPPER ŞI ŢARA DE FOC

Semnalat de Marius Mircu, **Albumul de fotografii din Ţara de Foc**, realizat în 1886 — deci acum 101 ani — de exploratorul evreo-român Iuliu Popper, aflat în fondurile Bibliotecii Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din Bucureşti, a fost scos, ca un „scoop” la lumină, şi oferit publicului, cu aparatura de rigoare, prin strădania cunoscutului popularizator al ştiinţelor, scriitorul I.M. Ştefan.

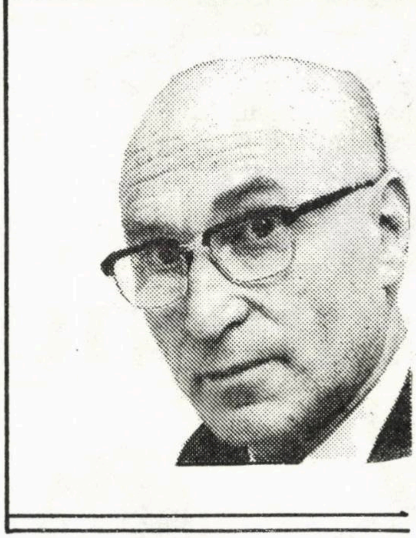

SEVERITATEA PROFESORULUI FELLER

Prof. Şneer-Zalman Feller, autor a numeroase studii de drept penal în România (se spune că a participat şi la elaborarea Constituţiei româneşti) a publicat recent în editura Universităţii Ebraice din Ierusalim al doilea volum masiv (755 pagini) din lucrarea „Bazele codului penal”. Este, fireşte, adresat specialiştilor. Cititorii de ziare nu stau niciodată să se întrebe, cînd văd o ştire despre un delict, dacă delincventul e la prima abatere de la lege sau dacă ceea ce ziarul numeşte „jaf” constituie şi din punct de vedere juridic un jaf. Dar prof. Feller nu e dispus să ierte magistraţilor ceea ce iartă cititorului de ziar. D-sa pretinde magistraţilor ca la întocmirea dosarului penal să analizeze semnificaţia delictului, mobilurile sale, dacă delincventul a avut asistenţa cuiva, dacă e la prima sau la a doua fărădelege etc.

Prof. Feller nu vede în dosarul penal numai un dosar ci în primul rînd omul care ar putea fi condamnat, ferească Dumnezeu, pe nedrept. Dar pentru că pînă la Dumnezeu te mănîncă uneori magistraţii, profesorul e sever cu ei şi îi îndrumă în aşa fel încît să nu greşească.

CAZUL ECATERINA VAJDA

Am citit scrisoarea d-nei Vajda din nr. 8, şi fiind impresionat de nedreptatea ce se face mamei sale, vreau să relatez un caz similar dar care s-a terminat cu bine.

În anul 1939, familia dr-ului B. din oraşul meu, a trecut la catolicism. În 1977, doctorul şi familia lui, cu o fată divorţată cu doi copii, au venit în Israel ca olimi, primind casă de la Sohnut şi pensie de la Bituah Leumi.

Întrebîndu-l cum a reuşit, mi-a spus că cei de la ambasada Israelului din Bucureşti ştiau că el trecuse la catolicism... dar, s-a rezolvat.

L. BERNSTEIN, Ramat Gan
(v. şi intervenţia rabinului Gutman, din corpul revistei).

LA SHERATON, ÎN LOBBY

Luna trecută, aflîndu-se, împreună cu colaboratorul nostru, Lazăr Cassvan, la o cafea în lobby-ul hotelului **Sheraton** din Tel Aviv, Adrian Zahareanu a fost salutat călduros de către dl. S. Himmelfarb — patronul lui Harakevet 52 — care l-a invitat să publice din nou în ziarul **Viaţa noastră** (amintim că A. Zahareanu a fost vreme de cîţiva ani de zile redactorul-şef al publicaţiilor româneşti din Harakevet).

— Te rog, i-a spus dl. Himmelfarb, să ne dai articole pentru numărul de vineri. Avem nevoie de materiale bune.

A. Zahareanu a mulţumit, făgăduind că va reflecta pe marginea invitaţiei. Reflectăm şi noi.

Rep.

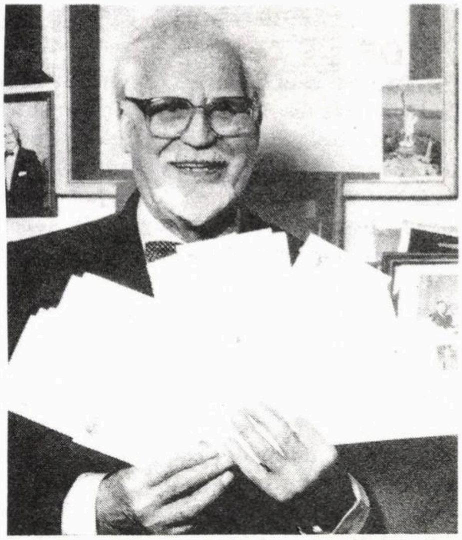

Milionarul american La Coste, din Brooklyn, ţine atît de mult la însănătoşirea moravurilor în rîndurile tineretului american încît a hotărît să ofere cîte 1000 dolari fiecărei fete care îşi va păstra fecioria pînă la vîrsta de 19 ani.

O mie de dolari (chiar şi astăzi...) sînt bani buni.

M. se întreabă, însă, dacă face.

MINIMUM AŞTEAPTĂ

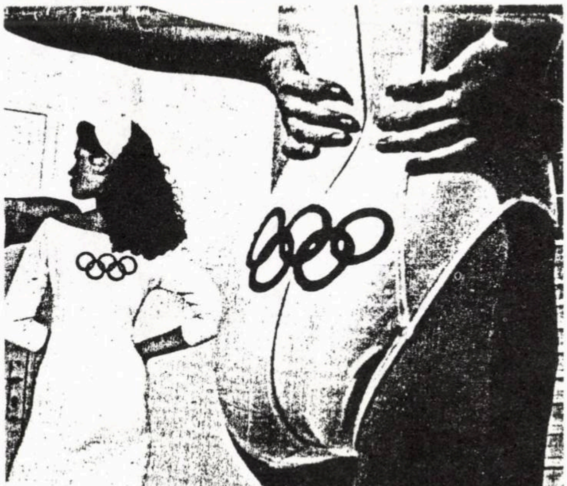

OLIMPIADA DE LA SEUL

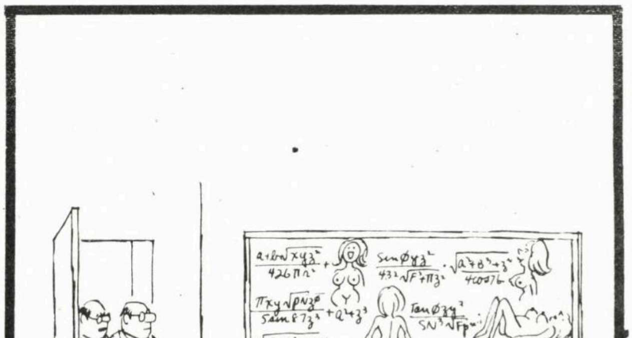

DE CE NE PEDEPSESC ?

Titlul e cam patetic, ne-am dat seama. Dar n-am renunţat la el fiindcă e vorba într-adevăr de o pedeapsă. Nemeritată.

Luna trecută, Olanda a cerut Parlamentului de la Strassbourg al comunităţii europene să intervină pentru ca Israelul să anuleze taxa de călătorie. (Bine am ajuns dacă pînă şi Olanda...) Această taxă a fost aplicată de guvernele socialiste dinainte de 1977. Antisocialiştii au spus desigur totdeauna că e un impozit caracteristic unei ideologii pe care ei o detestă şi va dispare odată cu „schimbarea domnilor". Dar a venit anul 1977, „domnii" s-au schimbat şi uite că nici Likudul cu liberalii din el nu a anulat această taxă. Nu e oare ciudat că în privinţa asta toate partidele dezbinate sînt unite ?

Ce poate fi mai incompatibil cu un regim democrat şi liberal decît acest impozit? Amendă, pedeapsă pentru că plec în străinătate? Dar de unde ştii că mă duc în Elveţia ca să mă plimb în munţi şi pe lacuri? (Deşi nici asta nu este un delict într-un stat democrat!) Dar dacă am acolo, în Elveţia invidiată, o mamă bătrînă şi bolnavă sau un fiu la studii şi mă duc să-i vizitez? De ce mă sancţionezi pentru asta?

Taxa de călătorie devenită „sfîntă" pentru toate partidele, nu mai este aşa de sfîntă atunci cînd guvernul are anumite interese. Dovadă că a putut s-o reducă pentru cei care voiajează în Egipt şi România. Şi a făcut-o mai mult ca un gest faţă de egipteni şi români.

Israelienii continuă să voiajeze, desigur. Nu numai cei cu bani. Sînt situaţii cînd şi un sărac ar pleca chiar dacă taxa ar fi dublată. Dar faptul că unii au mulţi bani, şi că alţii, de nevoie, fac sacrificii mari pentru a pleca într-o ţară străină nu justifică menţinerea taxei de călătorie. Taxa aceasta nu e atît de mare pe cît e de ruşinoasă pentru societatea noastră.

L.B.

ABONAŢI-VĂ LA „MINIMUM" !

Celor ce doresc să-şi procure la timp şi în mod sigur revista noastră le propunem să completeze şi să ne trimită acest

TALON DE ABONAMENT

Numele . . . .
Prenumele . . . .
Str. . . . . Nr. . . . .
Localitatea . . . . COD . . . . . .

Abonamentul se poate face oricînd pe minimum 3 luni şi începe din luna următoare achitării costului lui.

Adresa: P.O.B. 11472, Tel Aviv

Reamintim: pentru 3 luni (3 numere) — 15 şekeli
pentru 6 luni (6 numere) — 30 şekeli
pentru 1 an (12 numere) — 60 şekeli

Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa — 75 dolari
U.S.A., Canada — 85 dolari
America de Sud, Australia,
Noua Zeelandă — 125 dolari

MINIMUM RECOMANDĂ
olimilor din Africa de Sud să se adreseze cu încredere **„Asociaţiei pentru ajutorarea noilor veniţi"** din ţara respectivă (AACI), str. Şmuel Hanatziv 23, Natania — unde vor primi îndrumări şi sprijin în legătură cu clitarea lor.

...iar cînd va lua (sau relua) fiinţă o organizaţie asemănătoare pentru olimii din România, o să-ţi povestesc.

MINIMUM PRIVEŞTE CU OCHII HOLBAŢI
la groaza ce i-a cuprins pe aceşti japonezi, la bursa din Tokio, din pricină de scădere a cursurilor...

Şi meditînd profund pe marginea dramei, M. ajunge filosofic la concluzia că faptul de a nu poseda (cazul nostru) acţiuni şi bonds-uri cotate — are şi el, una peste alta, avantajele sale.

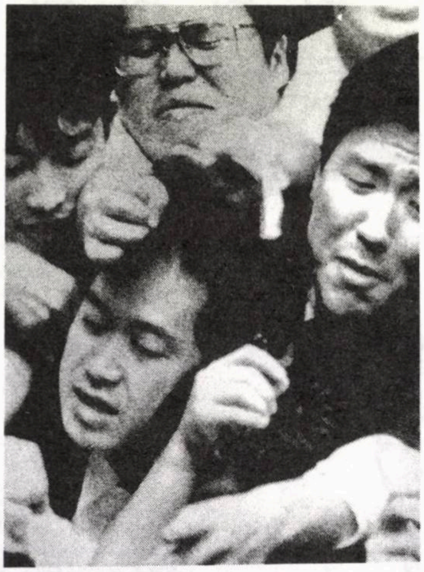

MINIMUM A AFLAT
că ultra ortodocşii din Brooklyn se opun (din principiu) ca noul consul general al Israelului la New York, să fie o femeie (în speţă, Colette Avital, de la Ministerul de Externe, de felul ei din tribul nostru evreo-român).

...şi după ce a aflat noutatea feudală de mai sus, M. trimite homeiniştilor cu kipa de lîngă Statuia Libertăţii un sincer şi fierbinte: huooo!

SE CAUTĂ „MOSTENITORI"

În ziare vedem uneori anunţuri ale tribunalelor prin care se caută moştenitorii averilor lăsate de unii defuncţi. Sînt însă şi alte „averi" pentru care se caută moştenitori, dar nu prin tribunale. Ne referim la bibiiotecile, colecţiile de ziare sau documente care au aparţinut unor persoane din obştea românească din ţară.

Unele persoane, ca Dora Litani sau dr. Theodor Lavi, s-au îngrijit singure, în timpul vieţii, de soarta bibliotecilor lor, lăsîndu-le prin testament unor foruri publice. Alţii n-au făcut-o. Sîntem informaţi că de la regretatul M.H. Bady au rămas cărţi, documente, ziare vechi preţioase, chiar şi articole proprii. Tot astfel de la ziaristul L. Sufrin-Firu se ştie că a rămas o impresionantă bibliotecă franţuzească. Asta ca să dăm numai două exemple. Dar mai sînt şi altele, desigur.

Nu încape îndoială că este dreptul familiilor să decidă soarta acestor moşteniri. Totuşi ar trebui luată iniţiativa de a stabili un contact cu asemenea familii, poate că ele doresc şi nu ştiu cum să procedeze ca bibliotecile respective să intre în patrimoniul public sau cel puţin să servească unor cercetători.

O singură chestiune: cine ia această iniţiativă?

G.R.

NU VEŢI CITI ÎN ROMÂNEŞTE O NUVELĂ DE AMOS OZ

...sau de oricare alt scriitor ebraic viu în pagina aşa-zis literară din „Viaţa noastră", în „Facla" sau în „Revista mea". Diriguitorii acestor publicaţii găsesc mii de dolari ca să-şi schimbe periodic automobilele, dar nu vor da niciodată cîteva zeci de şekeli ca drepturi de autor unui scriitor israelian de-al nostru pentru traducerea unei povestiri sau a unei poezii. Ei nu admit nici traducerea unor pagini din Agnon fiindcă n-au trecut 50 de ani de la moartea lui şi, deci, A.C.U.M. (o instituţie care încasează drepturile de autor ale scriitorilor abonaţi la ea în acest scop) ar putea cere o anumită sumă. (O sumă care nu întrece costul a două anunţuri mortuare).

De aceea tot dragul nostru Shalom Alehem e jefuit. El poate fi publicat şi tradus în voie fiindcă a murit de mult, de peste 50 de ani, şi nu mai poate avea pretenţii băneşti.

Între noi fie vorba, nici MINIMUM nu e mai breaz. Deocamdată! MINIMUM încă nu are automobil, secretare, încasări serioase din reclame. Le va avea poate în curînd. Ei, şi atunci — reţineţi! — pagini din Amos Oz, Aharon Apelfeld, A.B. Iehoşua, Hanoh Levin, Dalia Ravicovitz, Aharon Meged, le vom citi pentru prima oară în româneşte aici, în MINIMUM.

SE ZVONEŞTE: HIMMELFARB ÎŞI FACE BAGAJELE

De data aceasta nu e vorba de bagajele pentru încă una din călătoriile sale lunare şi bilunare în străinătate făcute, după cum spun acoliţii săi servili, „pentru a cumpăra hîrtie". (Cineva a calculat că după cîte voiajuri a făcut în acest scop, ar însemna să nu mai existe nici un balot de hîrtie şi nici o pădure pe suprafaţa pămîntului).

Zvonul e că la Partidul Muncii i se caută un înlocuitor deoarece dl. Himmelfarb ar avea intenţia să se retragă din motive de sănătate

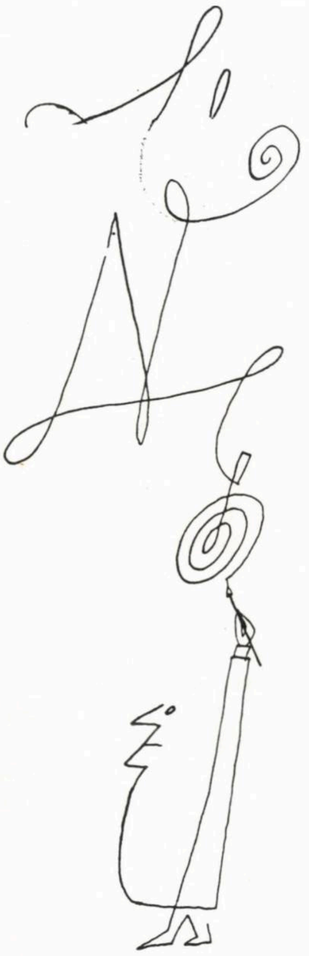

Aurel Weisler
TEL: 242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
HAG SAMEAH
Frishman 9, Tel Aviv

NOI – ALĂTURI DE MINIMUM

PUMN(AL)

„**Minimum** este o aventură spirituală cutezătoare. Aliaua română își datora sie însăși o atare încercare, oricît de mici erau șansele de izbîndă.

Ar fi tragic dacă **Minimum** ar sfîrși înjunghiat pe la spate, cu un pumn(al) de aur. În mărunta noastră republică a literelor, prea multă ură, prea multă otravă.

Sînt însetat de puțină mărinimie, înțelepciune. Precum un rătăcitor prin pustiu, de zona pură, mîntuitoare.

...Și nu sînt singurul însetat".

Dr. Iosef Eugen Campus

PUMNII MEI

La București, pe vremuri, iubeam piesele lui Mirodan, cu pasiune și... inteligență.

Aici, în Israel, am făcut o pasiune pentru extraordinara creație culturală care este **Dicționarul Neconvențional...** și, mai nou, pentru uimitoarea creație publicistică care este **Minimum.**

Aștept această revistă la fiecare 1 ale lunii, cu emoție. Și țiu pumnii pentru ca ea să biruie toate greutățile și vitregiile soartei. Țiu pumnii strîns.

Andrei Călărașu, regizor la Televiziunea Israeliană.

PITENCANTROPII ȘI ALE LOR LABE PAROASE

Din cîte am aflat, o mentalitate pitecantropică (o cunosc) a cutezat să ceară nimicirea revistei.

Ce să spun cu privire la această întîmplare? ...Că **Minimum** e, la ora de față, cea mai bună publicație de limbă română nu numai din Israel ci de pretutindeni? Acest lucru este notoriu pînă și pentru dușmanii ei cei mai înrăiți, care tocmai de aceea și-au propus s-o distrugă! Că **Minimum** stă și piere odată cu cel ce a plămădit-o, Al. Mirodan? Păi, de aceea cutează să-și ridice dușmanii ei asupra lui labele păroase!

Ce să spun altceva decît: susum cordae?... Lîngă M. se află, zid, mulți oameni de bună credință și voință, mai mulți poate decît îți poți închipui...

Jacob Popper, scriitor, membru al P.E.N. Internațional, München.

UN BALAMUC PENTRU NOI TOȚI

Așadar pixul unui cutare, pe care am norocul de a nu-l fi întîlnit, proclamă: Al. Mirodan este nebun... După această informație, trebuie să vă pocăiți. Voi, cei ce-ați crezut că inteligența ascuțită se cheamă chiar așa (ascuțită), nu scrînteală, flagelați-vă!... Voi, cei pentru care verva unită cu profunzimea și-au binemeritat numele/renumele, înfierați-vă singuri, pînă la sînge: trebuie să vă fi dat seama că așa, prin vervă plus adîncime se manifestă numai țicneala fără leac!

De ce nu v-ați dat seama? Sim-

Avocatul Uri Adar văzut de Marcel Iancu

plu, pentru că ați luat-o și voi razna... Demența „se ia".

Prin urmare, dacă el e nebun, odată cu dînsul și în urma lui, pășesc în coloană, contaminații cititori ai operei sale. În ciuda faptului că sînt răspîndiți pe spații considerabile din Israel, din Europa și de pe („aha!, aha!") aiurea.

Întrebare: unde se va găsi supradimensionatul balamuc potrivit să înghesuie atîta lume?

Ștefan Ireș, scriitor,
București

URARE DIN HONOLULU

Din inimă eu vă doresc
un maximum de viață
(fără un Himmelfarb... ceresc)
și baterii la ghiață.

Ștefan Baciu, poet, profesor la Universitatea din Hawaii, director al revistei internaționale de poezie, **Mele.**

ZVONURI LA WASHINGTON

...Urmăresc cu mare delectare progresiunea lui **Minimum** din care geniul Dvs. publicistic face **Maximum** ca pildă de gazetărie vie și substanțială, lipsită de complexe și, tocmai de aceea, cu bătaie lungă.

În acest sens, „ultimul număr", cu editorialul purtînd același titlu, m-a bucurat mai mult decît celelalte, după zvonurile malevolente care au fost, cum știți, în circulație... (autorul mesajului se referă la „ciudatul" editorial din nr. 7, intitulat **ultimul număr**, prin care voisem să dăm cititorului un semnal despre dușmăniile ce se năpustiseră, încă din vară, asupra noastră, cu gînd de nimicire, n. red.). Vă doresc vlagă ascendentă și putere nedescurajată.

Andrei Brezianu, scriitor, redactor al postului de radio **Vocea Americii**, Washington.

RADU BELIGAN

3 Decembrie 1987

Dragă Miro, dă-mi voie să-ți mărturisesc satisfacția de a ști că te-ai reîntors la iubirea din tinerețe: gazetăria. Un vechi amor, printre ale cărui consecințe se numără și o presă intitulată „Ziariștii". Dacă tu ai uitat-o, eu nu.

Deci, dă-i înainte cu „Minimum" și ține cont de dorința mea și a altora de a citi publicația.

Cu statornică dragoste,

Radu Beligan

JEANINE
Un număr din MINIMUM este mai mult decît un număr de revistă.
Este o piesă de colecție.
Aveți toate MINIMELE de la 1 la... zi?
Pentru exemplarele care vă lipsesc, adresați-vă la JEANINE (tel. 03-440123)

CUM E POSIBIL? CUM NU LE ESTE RUŞINE?

S. Avny publică în Revista Mea un serial intitulat „În subteranele Securităţii" — amintirile unui fost „Asir Zion" în perioada teroarei staliniste din România. E vorba deci de un material autentic, nu fabulat, nu publicistic — care se referă la fapte concrete, la oameni vii (şi morţi), la victime nevinovate şi la călăi. Într-un asemenea material nu se intervine — dacă sîntem cinstiţi — nu se fac modificări după bunul plac sau după interese şi animozităţi. E un document.

Iată însă că în numărul din 3 decembrie „Revista Mea" publică un fragment din aceste amintiri în care s-a efectuat o „operaţie" scandaloasă: numele unui „Asir Zion" torturat „în subteranele Securităţii" şi condamnat la ani grei de închisoare — e vorba de M. Rudich — a fost tăiat şi a apărut numai cu iniţiale. Bănuim de ce: Rudich a „îndrăznit" să critice nu de mult unele moravuri nesănătoase din clădirea cu publicaţii româneşti în care se află şi „Revista Mea", iar ei — Harakevetul — s-au răzbunat astfel pe el.

Este o fărădelege insuportabilă. Cum nu le-a fost ruşine să procedeze ca în alte regimuri unde numele celor care deschid gura ca să spună unor lucruri pe nume, este şters din manuale, din enciclopedii şi chiar din documente? Ei n-au tăiat numele lui Rudich dintr-un articol. Ei n-au refuzat să publice o recenzie la un volum de versuri al lui M. Rudich — fapt care de asemenea ar fi fost grav şi inadmisibil. Ei au şters numele unui „Asir Zion" dintr-un material memorialistic în care apar cu numele complete numeroşi securişti, anchetatori, temnicieri, legionari şi alţii. Le era interzis să procedeze astfel.

Consider că S. Avny, el însuşi fost „Asir Zion", autorul memoriilor, trebuia să fie primul care să se opună acestui procedeu nedemn, să protesteze şi să interzică publicarea fragmentului. Pînă cînd, pînă unde se pot tolera abuzurile Harakevetismului care se răzbună şi pedepsesc gazetari şi scriitori pentru „erezia" de a critica ceea ce este într-adevăr criticabil?

V. MINCU

CEVA DESPRE BOTEZ, DESPRE AMBASADA ISRAELULUI LA BUCUREŞTI, ŞI DESPRE ALTELE

În legătură cu scrisoarea deschisă din nr. 8, semnată Vajda Ecaterina (scrisoare în care autoarea cerea ca mama ei, aflată în România, să primească viză de intrare în Israel, primim următoarele:

În scrisoarea dvs. afirmaţi că mama dvs. a trecut în 1945 la religia evanghelică şi vă miraţi că nu este considerată evreică. Nu există evreu de religie evanghelică. Mama dvs. trebuie să revină la judaism, căindu-se că a renegat judaismul şi atunci „puritanii", cum îi numiţi pe nedrept pe cei de la ambasada israeliană din Bucureşti, desigur că îi vor acorda viză de intrare în Israel.

Nu putem considera evreică 100% o persoană ce, indiferent din ce motiv sau în ce împrejurări, în timp ce milioanele de fraţi de-ai noştri au fost gazaţi la Auschwitz, a trecut la o altă religie pentru a scăpa de urmărire ca evreică, şi nici pînă azi, după 42 de ani nu şi-a spălat păcatul renegării revenind la religia-mamă.

Convingeţi pe mama dvs. ca să-şi îndeplinească această datorie elementară şi atunci va fi reprimită de poporul nostru.

RABBI EFRAIM GUTMAN
8, Pekiin St., Tel Aviv 62286 Tel: 5461610

ALĂTURI DE MINIMUM

ÎN PROPRIA SA NIMICNICIE

Aflu cu mîhnire şi revoltă de nedreptele încercări prin care trece **Minimum** — revista ce-a fost criticată, cu o pasiune rar întîlnită, deasupra tuturor publicaţiilor ce apar în limba română în Israel. Mult deasupra. Bănuiesc că tocmai această înălţime a stîrnit invidia ce s-a strîns în încercarea de a sufoca revista. Nădăjduiesc că penibila acţiune se va îneca în propria sa nimicnicie.

Alexandru Lungu (Dr. în medicină, scriitor, Raubach, Germania)

URI ADAR

Locuind la Ierusalim şi neputînd, deci, trece prin faţa casei cu numărul 23 de pe strada David Hamelech din Tel Aviv, unde trăieşte conştiinţa lui Adar, flutur mîna, din acest oraş, în semn de mulţumire şi salut.

Prof. Radu Luncan,
Ierusalim, Shahal Str. 73

DIAGNOSTIC

Proces împotriva revistei **Minimum** şi a lui Al. Mirodan = mizantropie (ură la adresa oamenilor).

Dr. Dan Foglu, Tveria.

CULTURA

Nu cred că cineva are dreptul de a încerca să pună capăt unei reviste care reprezintă un real act de cultură. Sînt convins că... se va face dreptate celor care acţionează de bună credinţă în slujba culturii şi a intereselor alialei române.

Prof. Dali Feldman,
Ierusalim

ÎN GÎT

„...înţeleg că cei cărora persoana Dvs. şi întreaga dvs. activitate „le stă în gît", au trecut la atac, după ce speranţele lor ca revista să moară de moarte naturală nu s-au realizat".

Curaj, dîrzenie, succes!

Av. Samuel Herşcovici,
Natzeret-Illit

«CASIF»

AGENŢIE DE TURISM — ORGANIZEAZĂ

★ **EXCURSII ÎN EGIPT** — 8 ZILE — 7 NOPŢI — $ 305

CAIRO — LUXOR — ASUAN — ALEXANDRIA
HOTELURI DE 4 STELE — 2 MESE PE ZI

PLECĂRI PERMANENTE

În colaborare cu A.C.M.E.O.R se organizează o excursie în grup, cu ghid în limba română, în Spania şi Portugalia. Termen: 4.5.88.

Informaţii A.C.M.E.O.R, Telefon 03/ 28 40 74

★ **SCHI ÎN ROMÂNIA, AUSTRIA, ELVEŢIA**

★ **BILETE DE AVION ŞI ARANJAMENTE DE HOTELURI ÎN ORICE LOC DIN LUME**

★ **ÎNCHIRIERI DE MAŞINI**

★ **EXCURSII ORGANIZATE ŞI INDIVIDUALE ÎN EUROPA — U.S.A. — AMERICA DE SUD — EXTREMUL ORIENT**

ARANJAMENTE SPECIALE PENTRU COMITETE DE ÎNTREPRINDERI, ÎN ŢARĂ ŞI STRAINATATE.

CASIF TOURS

REH. HERZL 170, REHOVOT

TEL. 08-451702, 08-452670

D-NA MAZOR: TEL. 03-622001

Am citit, mai de mult, în ziare, despre regăsirea „senzaţională" dintre d-na D.P. din Buzău, şi orfana pe care o căuta, fără speranţe, de vreo patru decenii.

Acum, Jack Moses, creierul afacerii ne dezvăluie mecanismul aceste performanţe.

E un mic curs pentru toţi aceia care caută pe cineva.

CUM A FOST GĂSITĂ ORFANA HILDA SCHOENBAUM-KELMER

Am atins la o vîrstă înaintată (79) o performanţă care, vă asigur, este realizabilă.

Doamna D.P. din Buzău, astăzi o bătrînică simpatică de vreo 72 de ani, cu părul alb ca zăpada, mi-a fost vecină cîndva la Bucureşti înainte de am aliat în 1950, a venit în ţară pe la mijloc de iunie a.c. la un frate ce îmi este la rîndul său vecin în cartier. Întîmplarea face ca acum circa o lună să ne găsim în acelaşi oficiu poştal. Ne-am recunoscut reciproc şi am închegat o lungă conversaţie. Aşa a ajuns să-mi povestească despre o orfană venită din Transnistria şi pe care a găzduit-o circa un an în casa ei. După trecerea acestui timp şi mutîndu-se la Bucureşti, a înscris-o la Spitalul Caritas pentru emigrare în Ereţ. Fetiţa avea 11 ani. Sosită în ţară prin 1945 a fost repartizată unui mosad pentru orfani la Petah Tikva de unde i-a trimis cîteva scrisori şi o fotografie pe care d-na a păstrat-o în toţi aceşti ani ca pe un obiect de mare valoare. Atunci cînd corespondenţa cu Israelul s-a întrerupt — din motivele cunoscute de noi — şi deci i-a pierdut urma, s-a interesat de existenţa Hildei Schoenbaum-Kelmer, prin olimi sau turişti, dar fără succes.

Atunci, m-am oferit să încerc eu, deşi datele primite erau insuficiente, chiar foarte sumare. Trebuia în primul rînd găsită sursa principală de informare, adică existenţa vreunei Organizaţii a copiilor orfani veniţi în ţară prin „Aliat Hanoar" şi fără a sta prea mult inactiv, am pornit la acţiune bătînd la toate uşile posibile.

1) Am scris la Yad Vashem pentru informaţii; 2) Am solicitat audienţă d-lui deputat I. Arţi, fiindu-mi cunoscută activitatea sa în ce priveşte olimii şi 3) D-sa mi l-a recomandat pe dl. Meir Sheffi — el însuşi orfan venit din Transnistria — cu care am comunicat în repetate ori; 4) La Mica Publicitate a ziarului **Viaţa noastră**, am cerut informaţii, arătînd despre ce este vorba; 5) Aşişderea prin ziarul **Jerusalem Post**; 6) Am apelat prin Tele-Radio la Gal-Alef, în programul de dimineaţă a lui Moşe Timor; 7) Am căutat la Petah Tikva pe reh. Pinsker 14, unde a existat cîndva Mosadul copiilor orfani; şi 8) Finalmente, un articol în ziarul **Maariv** cu fotografia orfanei Hilda Schoenbaum-Kelmer, articol semnat de tînăra reporteră Sarah Friedman, mi-a adus reuşita! Aceasta şi mulţumită redactorului-şef Rosenblatt, sabru dar „pui de români", veniţi în ţară din Cernăuţi, om înţelegător şi inimos care a ajutat la publicarea articolului.

La numai circa o lună şi ceva în aceeaşi seară de 12 crt. cînd a apărut în **Maariv** articolul, la orele opt, în modestul meu apartament din reh. Estori Haparkhi, Tel Aviv, am găzduit pentru cîteva ore pe cele două persoane în cauză.

A fost o revedere cutremurătoare între d-na D.P. şi fosta mică orfană Hilda venită de la infernul din Moghilev prin România, astăzi Hilda Abraham (53) din Haifa, mamă a două fiice şi bunicuţă.

JACK H. MOSES
Tel Aviv

„AŢI DAT CREZARE UNUI CRIMINAL?"

În urma apariţiei în numărul din octombrie al revistei noastre a reportajului „Crimă în centrul Tel Avivului", d-na Clara Herman, fosta soţie a fotografului Leon Sherman care şi-a asasinat cumnatul, ne-a trimis o scrisoare revoltată de versiunea apărută. „Am rămas uimită de minciunile declarate de el şi neverificate de dvs. Cum de aţi dat crezare unui bolnav mintal care a omorît un om nevinovat? Ştiţi oare că a venit şi la mine cu un cuţit în mînă, înainte cu un an, şi că am scăpat ca prin minune?"

Înţelegînd, omeneşte vorbind, durerea d-nei Herman şi cerîndu-i scuze pentru inexactitatea versiunii publicate, ţinem să precizăm: De două ori în cuprinsul reportajului (la pagina 10, în prima coloană) se spune „E versiunea lui Sherman". Iar în alt loc se menţionează: „Tot ceea ce s-a întîmplat se ştie numai din relatarea făcută de Sherman imediat după comiterea crimei". Aceasta este de altfel singura relatare publicată şi de ziarele ebraice. Nici prin gînd nu ne-a trecut să-l ridicăm pe criminal „la rangul de înger nevinovat".

MINIMUM = O ADRESĂ : P.O.B. 11472, TEL AVIV

NICOLAE CEAUȘESCU — septuagenar

Președintele Ceaușescu va fi sărbătorit în luna ianuarie la împlinirea vîrstei de 70 de ani. În cadrul festivităților care se anunță grandioase, se va sublinia și activitatea sa pe plan internațional. Acest aspect ne interesează în mod deosebit deoarece președintele român a avut, cum știm, o contribuție la primele contacte directe între Israel și Egipt.

Recent s-a dat publicității un interviu acordat de dl. Menahem Beghin în care se descrie rolul lui Ceaușescu în această privință. „Am avut trei convorbiri îndelungate cu președintele Ceaușescu. (N.R. în august 1977). La prima au stat lîngă el primul ministru și ministrul de externe. Ei n-au deschis gura timp de trei ore și jumătate. La un moment dat Ceaușescu mi-a spus: „Vă invit să facem o plimbare în grădină". Ne-a însoțit numai un tălmaci deoarece Ceaușescu nu vorbea altă limbă decît româna. Eu am prins imediat spiritul acestei limbi căci seamănă mult cu latina deși sînt în ea multe cuvinte slave. Limba latină o stăpînesc bine și o înțeleg și pe cea slavă. Am putut să citesc un ziar românesc și am înțeles aproape fiecare cuvînt... Și la prima și la a doua convorbire președintele Ceaușescu a încercat să mă convingă să mă întîlnesc cu Arafat. La prima convorbire el mi-a spus ceva foarte grav și am reacționat cu asprime. El mi-a spus aproximativ așa: Dacă veți continua cu politica voastră, care este dură, faptul va duce la antisemitism în multe țări. Iar eu i-am răspuns: Domnule președinte, politica noastră nu este dură, ea decurge din grija pentru viitorul și existența poporului nostru. Și dacă cumva ca rezultat al acestei politici se va trezi antisemitismul în vreo țară — atunci rușine pentru țara aceea. Președintele n-a mai spus nimic. El a înțeles că a făcut o greșală...

La o lună după vizita mea în România, a venit acolo Sadat. El i-a pus lui Ceaușescu două întrebări: V-ați întîlnit cu Beghin. Ce credeți? Oare el vrea pace? Și este el un om puternic? La ambele întrebări Ceaușescu a răspuns afirmativ...

Sadat mi-a povestit ulterior că atunci cînd a zburat de la București la Teheran, a reflectat la aceste două răspunsuri și pe baza lor a hotărît să anunțe că este gata să vină la Ierusalim. Nimeni nu și-ar fi putut închipui că din vizita la București se va naște inițiativa vizitei lui Sadat la Ierusalim. Ceaușescu, desigur, se mîndrește cu asta pînă în ziua de azi. Și eu îi acord respectul cuvenit pentru contribuția sa la procesul de pace între Israel și Egipt".

NOUTĂȚI EDITORIALE ROMÂNEȘTI

Dintr-un catalog al editurilor românești care anunță numeroase titluri noi trimise în librării sau în curs de apariție, am spicuit:

O nouă lucrare a distinsului profesor AL. GRAUR, „PUȚINĂ GRAMATICĂ". Se adresează în egală măsură specialiștilor și publicului larg.

La aceeași editură, a Academiei, a apărut volumul II al TRATATULUI DE FIZIOPATOLOGIE, sub redacția PROF. MARCEL ȘARAGEA.

Din lista editurii Cartea românească am reținut mai ales volumul de povestiri „FĂPTURILE PARADISULUI" de RADU ALBALA și al zecelea roman al lui PAUL GEORGESCU, „PONTICE".

Trei titluri interesante la Editura Eminescu: „CARAGIALIANA", articole și eseuri de ȘERBAN CIOCULESCU despre opera celor trei Caragiale — dramaturgul Ion Luca, prozatorul Matei și poetul Luca. „CUVÎNT ÎMPREUNĂ DESPRE ROSTIREA ROMÂNEASCĂ" este o carte de eseuri a lui C. NOICA în care se pune în evidență încărcătura filosofică depozitată în limba română. DUMITRU (DOLFI) SOLOMON și-a strîns sub titlul „DIALOG INTERIOR" articolele în care pledează pentru implicarea responsabilă a literaturii dramatice în actualitate.

Editura Kriterion anunță cartea lui IȚIC KARA, „ANII SPERANȚEI", în limba idiș. Povestiri inspirate din evenimentele trăite în Moldova antebelică. Iar la Editura Militară, OLIVER LUSTIG publică un „JURNAL ÎNSÎNGERAT" — evocarea prigonirii de către regimul hortyst a evreilor din „partea de nord-vest a României, răpită prin odiosul Dictat de la Viena".

În sfîrșit, din catalogul Editurii Muzicale am reținut: „SONATINĂ PENTRU VIOARĂ ȘI PIAN" de DUMITRU BUGHICI și „VIOLETE DE PARMA", o operetă de ELLY ROMAN.

PROTEST

Sandor Kanyadi, poet de limbă maghiară din Cluj, a cerut viză de plecare în Olanda unde fusese invitat la o întîlnire a scriitorilor. În cerere el a menţionat că va respecta termenele legale de plecare şi întoarcere, totuşi viza i-a fost refuzată.

A trimis autorităţilor o scrisoare de protest. Dar întrucît colegii săi din Uniunea Scriitorilor au refuzat să i se alăture la protest, Kanyadi s-a retras din Uniune.

BULA

— Ce părere ai, Bulă, de revista „Era socialistă"?

— „Era socialistă" şi nu mai e!

★

BULA

Bine-a zis — cine-a zis:

Nu-s vremile sub om. E bietul eu sub ei...!

★

BULA

Băiatul lui Bulă a depus jurămîntul de „şoim al patriei":

Jur să cresc mare şi voinic
Fără să mănînc nimic!

★

BULA

Doctorul i-a recomandat lui Bulă să se lase de băutură. La care Bulă zice:

— E greu, doctore. Viaţa-i scurtă, medicii n-o pot lungi — nu ne mai rămîne decît s-o facem lată!

„MINIMUM" LA „VOCEA AMERICII"

În emisiunea din seara zilei de 1 decembrie 1987, postul de radio „Vocea Americii" a transmis ample fragmente din articolul „Silviu Brucan — un partizan al înnoirii", apărut în „Minimum" nr. 7, din octombrie 1987.

● În cinci oraşe au apărut din nou tramvaiele: Cluj, Constanţa, Ploieşti, Braşov şi Craiova.

NU AŞA SE SCRIE SANDU

Ne-a parvenit tîrziu un supliment literar al „Scînteii tineretului" din luna octombrie. Am găsit în el un interviu dat la Bucureşti de dl. Sandu David, preşedintele Uniunii asociaţiilor de scriitori din Israel. Dar la început, cînd mi-au căzut ochii pe titlul interviului, am crezut că nu e vorba de dl. Sandu David ci de altcineva căci era scris cu litere de-o şchioapă „SANDOU" şi tot aşa de cîteva ori şi în text.

Dl. Lucian Avramescu, cel care a luat interviul, ştie desigur cum se scrie Sandu. A fost recent în Israel şi ştie că dl. S. David e de origine română. De ce a ales d-sa să scrie „Sandou" care sună a nume franţuzesc şi-l poate deruta pe cititorul român — este, hai să zicem, un mister. Ca să nu spun o şmecherie cam transparentă. Dl. Avramescu nu ne-ar ierta, cred, deşi trăim la Tel Aviv, dacă am scrie Avramescou sau chiar Avramesco.

★

Tot dl. Lucian Avramescu, dar de data asta împreună cu dl. Neagu Udroiu publică în revista „Lumea" din 24 septembrie o „corespondenţă din Tel Aviv". Este relatarea convorbirii pe care aceşti ziarişti au avut-o cu premierul Şamir — unde? — la Ierusalim. Ei chiar precizează că întîlnirea a avut loc „în cabinetul său de la etajul al doilea din clădirea unde sînt găzduite oficiile guvernamentale". Dar ei nu precizează că acea clădire se află la Ierusalim. Alergia asta la capitala noastră cred că ar trebui tratată ca orice altă alergie.

F.

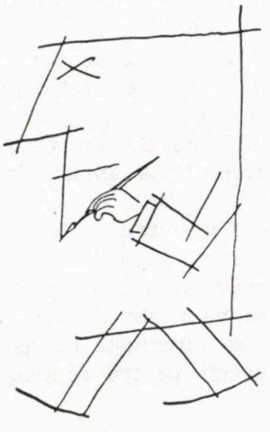

Nr. 10 ● IANUARIE 1988
revistă social-culturală
APARE LUNAR
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Director: **Al. Mirodan**
Editorialişti: **M. Rudich, A. Zahareanu**
Cartea: **E. Campus, L. Volovici, S. Levin**
Spectacolul: **Ben Zwi, Ada Pistiner, A. Szinberger**
Ideile: **N. Horodniceanu**
Humor: **Mark şi Sidonia Sidon**
Horoscop: **Sybil Hederna**
Arta culinară: **Ylana, Lucullus**
Redactori: **V. Russu** (prim-redactor), **D. Beniamini, I. Fîntînaru, Beatrice Hacker, V. Mincu**
Realizarea grafică: **Mihaela Podolsky**
Culegere: **Lucian Izsak**
Corespondenţi în străinătate:
Europa: **Jacob Popper**; Paris: **Ion Mihăileanu**; München: **Sorin Cunea**; Bruxelles: **Mira Iosif-Fichman**; Lausanne: **Victor Eskenazy**; Viena: **Maria Abraham**; New York: **Ştefan Halmoş, H. Fosha.**
Publicitate: 1 inch — 20 şekeli — Carnet — 10 cuvinte: 10 şekeli;

Abonamente Israel:
3 luni (3 numere): 15 şekeli
6 luni (6 numere): 30 şekeli
1 an (12 numere): 60 şekeli
Străinătate: **1 an (12 numere): Europa — 75 dolari; U.S.A., Canada — 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă — 125 dolari; Insulele Fidji — 158 dolari.**
Serviciul Abonamente: Tel. 03-440123 **(Jeanine)**

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia — care doreşte să găzduiască toate curentele principale ale universului evreo-român — nu împărtăşeşte întotdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate **nu se înapoiază**
Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale

Un istoric față cu dramaticul „țar" Iosif Chișinevschi
...și cu opiniile (dure, dure de tot) ale Rabinului Rosen.

SINE IRA ET STUDIO!

LIVIU ROTMAN — istoric —

Am citit cu interes articolul **„Tatăl meu, Iosif Chișinevschi"**, apărut în nr. 7, al revistei **Minimum**. Ținînd seama că respectiva notă este semnată de fiul lui I. Chișinevschi, am încercat să citesc cu toată înțelegerea: e firesc și chiar de dorit să-ți vezi tatăl în anume lumină. E în ordinea firească a lucrurilor. Dar, și aș ortografia, DAR ...istoria nu operează și nu judecă sub unghiul sentimentalismelor, ci cu argumente reci și obiective.

A vorbi de Iosif Chișinevschi înseamnă a vorbi de o întreagă epocă, pe care ne-am învățat s-o numim „obsedantul deceniu", care e realmente obsedant, dar nu un deceniu, ci cu mult mai mult.

E adevărat că despre această perioadă vorbesc, cu predilecție, prozeliții lui Eugen Barbu, făcînd din ea un argument antisemit. Dar nu putem răspunde „gărzii" de la **Săptămîna** cu același tip de argumente, de tip rasial, pentru simplul motiv că operăm cu altă scară de judecăți: X nu e bun sau rău pentru că este evreu, român sau ungur, ci pentru că a acționat într-un anumit fel.

Implicațiile activității lui Iosif Chișinevschi asupra istoriei moderne a României inclusiv asupra vieții evreiești sînt atît de multiple încît nu pot fi epuizate în aceste rînduri, care nu se vor decît o precizare. Dacă o anumită literatură pseudo-științifică și pseudo-culturală a **vadimilor** și **pelinilor** îl văd pe Chișinevschi — EVREUL, purtătorul unei anume mentalități specifice, noi ne ocupăm de Chișinevschi — înaltul demnitar de partid, secretar al C.C.-ului și apoi prim-vice-președinte al Consiliului de Miniștri, membru al Biroului Politic între 1945—1957 — momentul căderii sale. În această perioadă el a fost conducătorul secției de propagandă, avînd în subordine întregul sistem de învățămînt — fiind, se pare, principalul artizan al reformei învățămîntului din 1948 — și întreaga rețea de cultură: edituri, teatre, cinematografie, radiodifuziune. I.C. coordona întreaga presă din România acelei vremi. Dar, ca membru al Biroului Politic, rolul lui I.C. depășea sfera propagandei, avînd un cuvînt greu în sectorul de cadre, cit și în activitățile de „reprimare a activităților contrarevoluționare", a se citi serviciile de securitate și miliție. După înlăturarea, în 1952, a Anei Pauker, a lui Vasile Luca și a lui Teohari Georgescu, I.C. era unul din cei șase mari: Dej, Bodnăraș, Apostol, Chișinevschi, Chivu Stoica și Alex. Drăghici. Ceilalți membri ai Biroului Politic — restul „tablourilor" — erau fie în „rîndul doi" — ca Miron Constantinescu și Alex. Moghioroș — sau decorativi, precum Constantin Pîrvulescu.

Martorii epocii au relatat despre rolul nociv al lui I.C. în marile procese ale vremii, în special în desfășurarea procesului Pătrășcanu (pe care presa vremii îl numea — poate nu întîmplător — procesul Pătrășcanu-Cofler). În acest proces a fost condamnat la închisoare pe viață — firește, ca „agent al imperialismului internațional" — un om despre care s-a vorbit prea puțin, ing. Emil Calmanovici, unul din „marii naivi" ai epocii. După o tinerețe sionistă — a fost în conducerea organizației Macabi în anii '30 — desfășoară apoi o intensă activitate comunistă ilegală pentru a sfîrși în anii '50, după o grevă a foamei, în închisorile staliniste. Acest „mare naiv" — despre care voi mai vorbi, cîndva, în mod special — e simbolic pentru drama unei întregi generații de intelectuali evrei din România. Aceasta a fost poate cea mai lovită grupare socială în timpul perioadei de „ascuțire" a luptei de clasă. I.C. îi lovea pe aceștia sau pe fruntașii sioniști nu din antisemitism, ci din dorința aplicării servile a tezei staliniste privind „continua purificare". După cum nu din filosemitism i-a promovat I.C., pe Leonte Răutu sau Mihai Roller. Ci pentru că a văzut în ei, pionii ideali ai aplicării amintitelor teze. Tot din fidelitate față de Kremlin, I.C. a fost un campion al luptei antisioniste, în care s-au evidențiat conducătorii de atunci ai Federației Comunităților Evreiești: Șerban Leibovici, I. Bacalu, I. Friedman, etc. Dar nimeni nu poate descoperi o coordonată evreiască în activitatea acestora. Ei nu mai aveau nimic comun cu ulița evreiască,

Sigur „noua Gardă" de la **Săptămîna** sau de aiurea poate găsi explicații de tip rasist. Au făcut-o și alții înaintea lor. Dar nu cred că e un sistem de-a ne feri a spune o serie de adevăruri, sub pretextul că ele ar servi ca argumente neprietenilor noștri.

Realitatea e că în anii '50, o serie de militanți evrei aveau posturi-cheie în aparatul politic și de stat. Unii dintre ei au adus o contribuție însemnată la modernizarea economiei românești, avînd un aport deosebit în domeniul industriei, finanțelor, construcțiilor, în învățămîntul de toate gradele. Au muncit cu sinceritate, cu jertfirea intereselor personale. Apoi au parcurs un drum al deziluziilor și a traumelor morale și nu numai morale. Au trecut printr-un dureros și

O altă categorie de militanți, ajungind la înalte demnități, s-au considerat deținătorii tuturor adevărurilor — ce firește veneau din Răsărit — și au început să acționeze ca atare. Memoria colectivă a epocii nu le păstrează o amintire

plăcută: un Mihai Roller, care a „reaşezat" istoria României, după un şablon fabricat de Jdanov, sau un Moraru, ce „păstorea" estetica românească. Nu excludem că cei amintiţi, ca şi I.C., ca mulţi alţii, şi-au început activitatea ca luptători cinstiţi şi curajoşi, atraşi de stindardul cu seceră şi ciocan, de dorinţa firească şi dreaptă, de a lupta împotriva oricărei impilări. Şi că drumul spre acest stindard a fost grăbit de calitatea lor de evrei, care le asigura o impilare în plus. Dar ajunşi să deţină puterea s-au schimbat, ajungînd la contrariul idealului de la care au pornit.

Un proces similar s-a petrecut şi cu militanţii români. Dar, pentru că aşa e, de peste două milenii poziţia unui evreu, e cu mult mai complexă...

Dacă în memoriile sale, Rabinul Dr. Moses Rosen are exprimări dure, vis-à-vis de I.C., explicaţia e firească. De-a lungul a zece ani (1948—1958) Rabinul Rosen a fost într-un conflict permanent cu conducerea politică a Federaţiei Comunităţilor Evreieşti şi — atît cît a existat — cu C.D.E. Care era miza acestui conflict: încercarea instanţelor amintite de a dizolva viaţa tradiţională evreiască. Nu spun nici o noutate, că în spatele lor stăteau colaboratorii apropiaţi ai lui I.C. Iar înfruntările din anii '50 nu se desfăşurau după codul manierelor elegante. Presiuni, intimidare şi posibilitatea dispariţiei temporare sau... definitive.

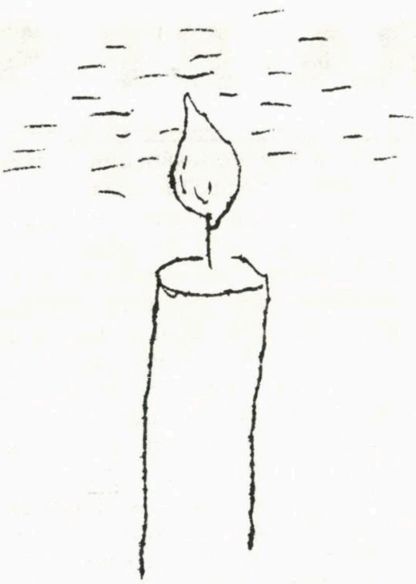

Cred că generaţia noastră, a celor din Israel îşi poate permite, ca avînd perspectiva timpului şi a spaţiului — şi nu în primul rînd a spaţiului fizic — să descifreze contradictoria perioadă a anilor '50, depăşind dacă e nevoie, piedicile de ordin sentimental. Deşi e foarte greu şi uneori dureros. E ceea ce sper că va face şi colegul meu de generaţie, Ghorghe Chişinevschi.

* *

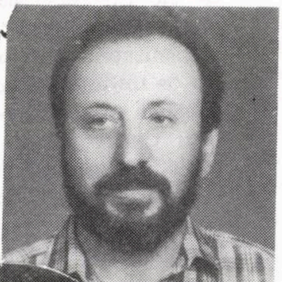

COLABORATORII NOŞTRI

M. RUDICH (n. 1913; buzoian de felul său şi mîndru de apartenenţa judeţeană). A fost redactor în anii 40—50 la ziarele bucureştene **Zorile, Timpul, Semnalul, Jurnalul de dimineaţă**, a colaborat la **Renaşterea noastră, Adam, Ştiri din lumea evreiască** etc. Asir Zion (1950—1954). În Israel (a. 1959) este redactor al ziarului **Viaţa noastră.** Primul preşedinte al Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română. Cîteva cărţi de poezie şi proză: **La braţ cu moartea** (1945), **Muntele amintirilor** (1965), **Dincolo de poarta grea** (1974), **Izkor** (1980), **Eu am mai fost pe-aici** (1983). Cîteva premii literare: Premiul **Sion**, Premiul **Agenţiei Evreieşti.**

M. Rudich este editorialist al revistei noastre; terenul său de vînătoare favorit: moravurile şi năravurile (nu o dată teribile...) ale lumii evreo-române.

LEON VOLOVICI (n. 1938, Iaşi), doctor în filologie. Istoric literar şi cercetător în domeniul sociologiei culturii. Este unul dintre coautorii **Dicţionarului literaturii române de la origini la 1900** (Iaşi, Ed. Academiei Române, 1979). O carte: **Apariţia scriitorului în cultura românească** (Iaşi, 1976). Emigrat în Israel **(1983)**, lucrează ca cercetător la Yad Vashem, Ierusalim. Susţine din **1984** cronica literară la Radio Ierusalim (l. română). Este redactor **al** revistei **Romanian Jewish Studies.** Colaborator al rubricii **Cartea** din „Minimum", L.V. se ocupă cu predilecţie de literatura română modernă.

VICTOR MINCU. Pseudonim.

În zilele cînd se pregătea numărul I, V.M. a avut un rol hotărîtor la paginaţia revistei; fără de eforturile sale e puţin probabil că revista ar fi putut apărea în aprilie **1987. De** atunci, el scrie. Şi tace. Deocamdată.

POLITICA STRUȚULUI S-A COMPROMIS

Referitor la articolul d-lui A. Zahareanu, „Invenția lui Popov și-a luat nasul la purtare", pe care l-ați publicat în numărul 8 din luna noiembrie :

Pe tot parcursul articolului se încearcă a se demonstra că poporul palestinian nu există și că ar fi doar o „invenție a lui Popov", adică a propagandei sovietice. Dar demonstrația nu se susține nici măcar prin citatele reproduse din diverse surse. Doar și sursele acelea vorbesc de un „naționalism palestinian". Or ce fel de naționalism pot avea niște „pleșcari, pirați, derbedei" care nu formează o națiune?

După părerea mea, teza aceasta că nu există un popor palestinian, pe care a susținut-o o vreme și Golda Meir, ne-a adus mult rău. Nerecunoscîndu-i existența, băgîndu-și capul în nisip ca struții, conducătorii noștri au refuzat să discute cu reprezentanții acestui popor, au refuzat deci să trateze pacea cu cine era cel mai indicat: cu cel mai aprig beligerant. Cum am spus, Golda Meir n-a recunoscut acest popor, dar Menahem Beghin a recunoscut în acordurile de la Camp David drepturile legitime ale poporului palestinian. De ce se omite acest fapt? Consider că a afirma astăzi, în 1987, că nu există un popor palestinian, este cel puțin anacronic. E o teză care s-a compromis. Vedem cu ochii că acest popor există, el se organizează din ce în ce mai bine, el este cel care ne produce zilnic atît de multe suferințe.

Tragedia constă în faptul că palestinienii au și ei pămînturi, orașe, tradiții în țara aceasta. Dar fiindcă tragedia e mare, nu înseamnă că trebuie s-o negăm. Numai disperații care nu știu cum să rezolve problema, ca Meir Kahana, Gheula Cohen și alți extremiști fanatici, spun că palestinienii nu există însă propun să fie alungați sau transferați. Nu văd cum se poate transfera ceva inexistent. Soluția problemei constă tot în ceea ce au propus oamenii înțelepți din această țară: să căutăm formele posibile de conviețuire cu acest popor cu care soarta ne-a obligat să trăim împreună.

Prof. N. MOSCU
Ierusalim

O DRAMĂ — ACEEAȘI — ÎN ROMÂNIA ȘI ÎN ISRAEL

Sînt turist. Mi-a căzut și mie în mînă revista dvs. — pe care o găsesc excelentă, de departe cel mai bun lucru din tot ce apare aici în românește) și am văzut că aveți o rubrică intitulată „Pagina cît se poate de liberă". Dacă e într-adevăr așa, permiteți-mi să vă pun la încercare. Îmi veți publica oare cîteva rînduri care s-ar putea să nu fie măgulitoare?

Se scrie la Dvs. și în presa din Occident despre cei fugiți sau plecați ilegal din România. Impresia e că uneori se relatează cu satisfacție și chiar tendențios despre acest lucru. Dar e și o dramă umană aici. Drama părinților ai căror fii fug din România. Nu cred că trebuie făcut abstracție de această durere a părinților care rămîn și poate nu-și vor mai vedea niciodată fiii care „s-au aranjat în străinătate". Nu ignorați această dramă cu atît mai mult cu cît am întîlnit-o și aici în Israel.

Am aici prieteni vechi care au fost cîndva sioniști activi în Ardeal, de unde sînt și eu, și ai căror fii au plecat din Israel, sînt „iordimi" cum se spune în ebraică. Și ei au plecat tot acolo unde pleacă și tinerii din România: în Occident. Nu numai în Statele Unite, ci și în Europa. Prietenii mei cel puțin nu sînt numai îndurerați, ci resimt și o mare rușine. „Copiii noștri au evadat acolo unde noi spuneam că nu mai e de trăit, adică în Diaspora", se plîng prietenii mei. Dincolo de drama umană pe care eu o înțeleg, mă întreb (și sper să nu mi-o luați în nume de rău): Oare de ce își părăsesc țara atîția tineri israelieni? Nu din motive asemănătoare cu cele pe care le invocă tinerii din România? Nu sînt și ei nemulțumiți de anumite stări de lucruri? Părinții lor înșiși, idealiștii din trecut, afirmă că le repugnă unele fenomene și că sînt decepționați. Pot ei să-și convingă copiii să nu plece? De ce n-o fac?

Permiteți-mi să vă relatez un caz. Am un prieten la Cluj care deține o funcție superioară. Fiul l-a înștiințat într-o zi că intenționează să ceară viza de plecare în Canada la niște rude. Tatăl s-a opus și bineînțeles fiul a crezut că se opune din egoism ca să nu-și piardă situația, și așa s-a spus și în cercul de prieteni. Dar eu știu că nu este adevărat. Tatăl nu a putut suporta gîndul că fiul vrea să plece atît de departe și că s-ar putea să nu-l mai vadă. Dovadă că a încercat să-l convingă să plece în Israel unde e mai ușor la vîrsta lui să vină ca turist să-l viziteze. Fiul însă nu l-a înțeles, credea că tatăl recurge la un truc, a făcut depresie și în cele din urmă s-a sinucis.

Sper că se înțelege ce vreau să spun: nu trebuie făcut din aceste drame o chestiune politică. Problema e dureroasă și trebuie tratată cu bun simț. Copiii Dvs. nu cunosc lipsurile de care suferă copiii noștri și totuși unii dintre ei pleacă din această țară. Oare acest fapt nu trebuie să dea de gîndit?

Cu stimă,
V. St.

Numele tăiat la rugămintea trimițătorului.

EUGEN CAMPUS NU E TRĂDĂTOR : E TRĂDAT

Dragă MINIMUM,

tu eşti o „tribună", nu un tribunal, tribunii se succed **voluntar** pe podiumul tău... Azi urc eu, şi în numele Imparţialităţii tale, te rog, îngăduie-mi a-mi spune cuvîntul...

Este vorba de critica distinsului critic literar dl. dr. Campus (nr. 7), asupra operelor „Timpul Galben", „Hiuch Hagdi", „Poate o poveste", ale scriitorului D. Grossman. Exclud de la început să discut partea politică a criticii, despre democraţia israeliană, în care prezumtivii adversari ai criticului, sînt onoraţi cu expresii de „infami", căzuţi în mocirlă morală... şi alte flori şi metafore stilistice; deasemeni nu vine în discuţie „luarea poziţiei nete" a domnului dr. Campus... Totuşi nu pot să nu relev părerea criticului, în mare parte adevărată, nu că ne-am obişnuit să aninăm invizibil, pe inima cetăţenilor arabi, pata galbenă, ci că se simt de categoria II-a... dar nu admir alunecarea alpină a stilului său spre „prăpăstiile" confuziei. Pata galbenă este unul **din semnele persecuţiei religioase** ale clerului creştin contra evreilor. Pata galbenă pentru noi a însemnat deportarea şi deportarea, condamnarea la moarte... evreii din Europa în lagărele de exterminare, Auschwitz, Maidanek, Treblinka etc. Rezultatul: 315.641 deportaţi. 270.660 masacraţi... cifre traumatizante... iar dacă criticul dl. dr. Campus ar citi „La Nuit" ar afla din gura lui Elie WIESEL că atunci cînd i-a murit tatăl, alături de el în lagăr, s-a simţit uşurat, pentru că Elie Wiesel, pe atunci un băiat de 14—15 ani, trebuia să-l ducă în spinare pe bietul său tată slăbit de boli şi nemîncare, iar cînd a descoperit ascunsă o felioară de pîine uscată în haina mortului, a fost fericit. Deci? domnule dr. Campus...? Cifrele sînt grăitoare. **Pata galbenă** a însemnat 6 milioane şi jumătate de evrei asasinaţi... Nu trebuie să încercaţi a o „edulcora" pentru că sînt alţii care o fac, în rîndul cărora nu vreau să vă plasez. Deci este clar şi clară confuzia: pata galbenă nu acordă drepturi civice. Dar partea adevărată, şi orice om cinstit trebuie să fie de acord cu dvs., este că arabii israelieni se simt cetăţeni de categoria II-a; deşi au salarii egale cu autohtonii, asistenţă medicală şi socială, subsidii pentru copii, etc., totuşi există o discriminare vădită. Ea constă în a nu-i învăţa a mînui arme în armată, a nu li se acorda grade şi a nu fi numiţi comandanţi de oşti, pentru simplul motiv, că nu sîntem nici adepţi ai sinuciderii, nici imbecili... Adevărul adevărat este că nu sîntem o democraţie **ideală...** dar sîntem o democraţie printre altele, din cele mai avansate. Cine pretinde mai mult, afişează o atitudine — poate sinceră — dar ireală... Dar ce susţine scriitorul D. Grossman?... ...că întrebînd pe o fetiţă de 4 ani din satul Deishe „cine este evreu?", i-a răspuns: armata! Institutul de Epistemologie Genetică de la Geneva, care se ocupă cu complicata problemă „cum gîndim?", spune că reprezentările interioare, prin diferenţe, comparaţii, contraste, eliminări, formează o „gîndire" (formulată). Dacă i s-ar fi arătat fetiţei alte armate de soldaţi cu arme (toate armatele seamănă între ele) şi i s-ar fi pus aceeaşi întrebare, fetiţa, care are o singură cheie de descuiat toate uşile, i-ar fi răspuns la fel, evreii! Dar dacă Institutul de la Geneva „l-ar testa" pe dl. D. Grossman, i-ar fi descoperit imediat o mică escrocherie intelectuală în gîndire.

Alt exemplu. Camioane din ştahimuri vin pline cu arabi muncitori, zilnic, ca să muncească la noi, pentru că sînt atraşi de salariile histadrutiene, mult mai mari ca salariile de mizerie primite din partea foştilor lor stăpîni semi-feudali. Vor o viaţă mai bună şi o „convieţuire" cu noi. (Pot dovedi cu documente, am lucrat 10 ani într-o instituţie în relaţii cu arabii). În zilele cînd nu veneau la lucru, se ştia că huliganii lui Arafat, cu bîte, cuţite şi chiar arme, i-au împiedicat pe drum. Această convieţuire este numită „colaboraţionism", de către dl. D. Grossman, care optează pentru terorişti...

Dl. dr. Campus face propriu-zis o critică literară, face o „acceptare" completă, ca şi cînd o perfectă simetrie de gîndire îi leagă pe amîndoi, pe critic şi autor.

Un gînd penibil sîcîie conştiinţa criticului, flagelant, „precum că ar putea fi numit trădător!" Nicidecum! Nu trădător, trădat. Există o mistică, întocmai ca în religie, o mistică politică ortodoxă. Acel care manipulează ani de zile aceleaşi idei, mereu aceleaşi idei, printr-un fenomen obscur sufletesc, ajunge din manipulator, manipulat.

Noi cititorii şi condeierii, prieteni ai lui **Minimum,** dacă ar fi după preferinţă, ne-ar bucura ca dl. dr. Campus, care posedă un ivrit academic, să ne prezinte cărţi de o înaltă ţinută literară ale scriitorilor de seamă israelieni şi-l vom felicita din toată inima.

EPH. OPHIR-OFNER
— scriitor —

MINIMUM CONSIDERA

că Raisa Gorbaciov este o femeie bine.
...ceea ce nu se poate spune despre toate nevestele de şefi de stat.

MIHAIL GORBACIOV: «PERESTROICA-O GÎNDIRE NOUĂ PENTRU ȚARA NOASTRĂ ȘI PENTRU OMENIRE»

El continuă să discute cu omul de pe stradă, cu birocrații din ministere, cu ștabii din Kremlin. Din punctul lui de vedere, nu există cale de întoarcere. Recent a publicat o carte în care descrie riscurile procesului reformist din Uniunea Sovietică.

Acest fiu de țăran din satul Privolnie, din Caucaz, care a început prin a lucrat pe o combină și locuiește azi, la vîrsta de 56 de ani, în fosta cetate a țarilor din Moscova, s-a retras în vară într-o „dacea" izolată pentru a reflecta la cei doi ani ai regimului său. A scris acolo o carte despre programul său „Perestroica" (reconstrucție).

Toți conducătorii acestei țări uriașe au atribuit cuvîntului o importanță la fel de mare ca a armei de foc și au scris. Lenin, care era un orator mai slab decît Trotzki, a scris 55 de volume. Stalin, marele taciturn, a publicat 16 volume. Memoriile pe care le-a dictat guralivul Hrușciov, au apărut în Occident. Brejnev și-a acordat sieși „Premiul Lenin" pentru literatură, pentru amintirile din perioada războiului. Urmașul lui, Iuri Andropov, care scrisese și versuri de dragoste închinate soției, a publicat, ca și succesorul său Cernenko, un volum de „cuvîntări și articole". Cartea lui Gorbaciov se deosebește de exercițiile predecesorilor săi grafomani. Ea este o polemică în cadrul luptei acerbe care se duce în U.R.S.S. pentru înnoire. De altfel în finalul cărții el scrie: „Perestroica s-a dovedit a fi mai greu de realizat decît ne-am închipuit la început".

Cuvinte care nu s-au mai spus

ESTE pentru prima oară cînd un conducător din blocul comunist se adresează opiniei publice mondiale pentru a-și expune programul. L-a îndemnat la acest lucru, încă în 1985, editorul american Simon Michael Bassy, de la editura „Harper and Raw", care a și cumpărat drepturile de publicare în străinătate.

Gorbaciov spune cuvinte pe care nu le-a mai spus nici un conducător sovietic: „Noi nu considerăm că am găsit adevărul final... Nu avem intenția de a sili pe cineva să devină marxist". El tinde la o „confruntare de idei și la critica reciprocă a popoarelor diferite din lumea de azi".

„În primul rînd vreau să explic situația — care e departe de a fi simplă — creată în țară în anii '80 și care au făcut ca „Perestroica" să fie nu numai obligatorie dar și inevitabilă.

Într-o anumită fază — care a devenit clară în a doua jumătate a anilor '70 — s-a întîmplat ceva care la prima vedere pare inexplicabil. Țara a început să piardă avîntul, eșecurile economice erau din ce în ce mai dese. Elemente a ceea ce numim „stagnare" și alte fenomene străine socialismului au început să răsară în societatea noastră. S-a ivit un fel de „aparat de frînare" cu influență asupra dezvoltării economice și sociale. Și toate astea s-au întîmplat într-o perioadă cînd revoluția în știință și tehnologie a deschis orizonturi noi pentru progresul economic și social.

Ceva ciudat se întîmpla: roata uriașă și puternică se învîrtea în continuare dar transmisia la locurile de muncă era defectuoasă ori poate curelele erau prea slabe. Analizînd situația, am descoperit că producția e din ce în ce mai lentă. În ultimii 15 ani venitul național a scăzut la mai mult de jumătate, iar la începutul anilor '80 scăzuse la un nivel foarte aproape de criza economică. Mai mult: prăpastia în ce privește productivitatea muncii, calitatea produselor, dezvoltarea științifică și tehnologică se lărgea — și nu în favoarea noastră. Au fost proiecte scumpe care n-au rezistat cerințelor înalte ale tehnicii. Muncitorul sau întreprinderea care au folosit o cantitate mai mare de materii și mai mulți bani, erau socotite cei mai buni. E firesc ca producătorul să vrea să-l satisfacă pe consumator. Dar la noi consumatorul s-a pomenit complet la discreția producătorului și a fost nevoit să se mulțumească cu ceea ce producătorul a hotărît să-i dea.

Rezultatul? În ciuda „marii productivități", era lipsă de produse. Am cheltuit și de fapt încă mai cheltuim pentru materii prime, energie și alte surse, mai mult decît alte state industrializate. Bogăția naturală a țării ne-a făcut risipitori, ba se poate spune că ne-a corupt.

IRINA GORBACIOV

S-a creat o situație absurdă

STAGNAREA economică a influențat și alte domenii ale vieții în Uniunea Sovietică. A început să apară o situație absurdă. Țara noastră, cea mai mare producătoare de oțel, materii prime, energie și combustibil, suferea de lipsuri în aceste domenii din cauza risipei sau a folosirii lor ineficiente.

Uniunea Sovietică, una din cele mai mari producătoare de grîne din lume, a fost nevoită să cumpere milioane de tone de grîu anual, pentru aprovizionarea populației.

Rachetele noastre pot atinge, cu o precizie uimitoare, obiective din Cosmos, dar aparatele electrice din casele cetățenilor sovietici sînt de calitate proastă.

Din păcate, asta încă nu e totul. S-a produs și o deteriorare treptată a valorilor noastre ideologice și morale. „Aparatul de frînare" a acționat și pe tărîm ideologic, trezind o împotrivire mai mare ca oricînd la încercările de a analiza în mod constructiv ideile noi. Succesul — adevărat sau imaginar — era subiectul principal al propagandei. Lingușitorii s-au simțit încurajați. Nevoile și părerile omului simplu, muncitor, sau ale popu-

„NU AVEM COMPLEXE FAȚĂ DE ISRAEL"

„Orientul Mijlociu este un nod complicat în care sînt legate interesele multor țări. Situația este încă periculoasă. Noi socotim că este important pentru Răsărit și pentru Apus să desfacă acest nod — faptul e important pentru întreaga omenire.

...Noi nu ne ambiționăm să alungăm Statele Unite din Orientul Mijlociu — acest lucru este pur și simplu nerealist. Dar nici Statele Unite nu trebuie să-și propună obiective nerealiste. Important este să se ia în considerare interesele tuturor părților. Acest lucru e valabil mai ales pentru inițiativa pe care am luat-o nu de mult, întrunirea unei Conferințe internaționale pe tema Orientului Mijlociu. Am amintit aceasta în convorbirea ce am avut-o cu Jimmy Carter.

...E foarte important ca tratativele să înceapă. Ele trebuie să cuprindă contactele bilaterale și multilaterale existente dar și eforturi noi, energice, în vederea unui aranjament politic just... care să țină cont de interesele țărilor arabe, ale palestinienilor și Israelului.

Doresc să subliniez, în acest context, că noi nu avem, în principiu, nici o ostilitate față de Israel. Recunoaștem dreptul său legitim la existență. Cu toate acestea, în situația actuală, și în lumina acțiunilor pe care le întreprinde Israelul, nu putem accepta stabilirea de relații diplomatice cu el. Totuși, dacă situația se va schimba, dacă vom vedea o posibilitate de normalizare și de aranjament în Orientul Mijlociu, vom studia din nou această chestiune. Nu avem nici un fel de complexe în acest domeniu. Cît despre contactele care deja există între noi, nu le vom dezminți".

Ligachev

lației în general, nu s-au bucurat de nici o atenție.

Gîndirea creatoare a fost alungată din științele sociale, aprecierile simpliste au fost declarate adevăruri incontestabile. În cultură, artă și presă, ca și în procesul de învățămînt, s-au instalat comod mediocritatea, formalismul și lingușirea. S-a rupt orice legătură dintre cuvînt și faptă, ruptură care a făcut ca populația să manifeste nepăsare și să se îndoiască de lozinci. Era natural ca această situație să ducă la o criză a încrederii: tot ce se spunea de pe tribunele publice, tot ce se tipărea în ziare sau în manuale de învățămînt era pus la îndoială.

Combinațiile politice și decernarea de premii în massă, acordarea de distincții și titluri au luat locul grijii pentru popor, pentru condițiile lui de muncă. S-au făcut încercări de a estompa totul prin intermediul unei propagande umflate și prin festivități numeroase. Dar deosebirea dintre realitatea de fiecare zi și falsa prosperitate dispărea văzînd cu ochii.

Cred că am spus destul pentru ca cititorul să înțeleagă cît de gravă era situația și cît era de urgent să se efectueze o schimbare fundamentală.

Ca și alte categorii, scriitorii, regizorii, artiștii au contribuit mult la încurajarea poporului, trezindu-i speranța în renașterea spirituală a societății. În pofida chinurilor birocratice prin care au trecut și chiar a persecuțiilor, ei au pregătit poporul din punct de vedere moral pentru „Perestroica".

O TELEGRAMĂ DE LA STALIN

Gorbaciov a reamintit recent, la aniversarea revoluției socialiste, crimele lui Stalin. Cu această ocazie, ziarul londonez „Independent" a publicat un banc din perioada eforturilor lui Hrușciov de a șterge numele lui Stalin din toate locurile posibile de pe întinsul imperiului sovietic.

Cică înaintea schimbării numelui orașului Stalingrad în Volvograd, răposatul dictator a fost întrebat dacă se opune la acest act. După cîteva zile de gîndire, Stalin a trimis de pe lumea cealaltă următoarea telegramă: „Nicio împotrivire. Semnat: Iosif Volghin".

SĂPTĂMÎNAL APARE

mini roman

o lectură pentru întreaga familie
32 pagini de literatură polițistă, romantică și satirică.
NU PIERDEȚI OCAZIA:
SĂPTĂMÎNAL PROCURAȚI-VĂ

mini roman

SCRISOARE DE PE CELĂLALT MAL

UN REVOLUȚIONAR PERICULOS

JACOB POPPER

Acum că nu mai este printre noi, pot s-o spun: mai de grabă pe el s-ar fi cuvenit să-l interzică! Dar mai întîi ar fi trebuit să fie puși zbirii să-i zmulgă masca: mărunțimea staturii și estomparea trăsăturilor, șovăiala gestului și a vorbei mai întotdeauna șoptite, părerea de zîmbet arborat ca o scuză pentru fîșia de umbră ce o proiecta pe pămînt. „Eu m-aș fi mulțumit cu și mai puțin!", îți venea a crede că vrea să spună, ori de cîte ori vi se încrucișau drumurile înainte ca el să fi izbutit să se mimetizeze zidului sau copacului sau omului din preajmă, pînă într-atîta încît să treacă neobservat. O mască, cum ziceam, făurită cu meșteșug, de mandarin gata să se ridice, netulburat și onctuos, de pe locul pe care încă nici n-apucase să se așeze bine la masă, în favoarea oricărui nou venit, dacă așa ar fi cerut protocolul. Oricine l-a cunoscut știe că viața sa, săpată pe dinăuntru, încet și metodic, de o boală vicleană, se desfășura în afară conform unui ceremonial de menuet cu reverențe și gingășii, pași calculați la milimetru, astfel ca fiecare din ei să pară a-l invita cu grație pe cel al unui eventual partener.

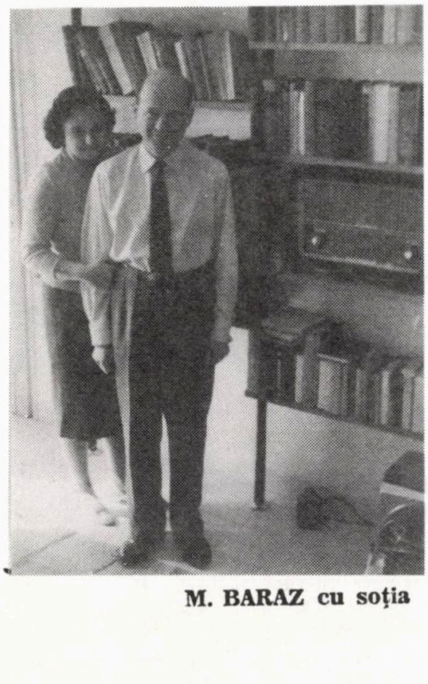

M. BARAZ cu soția

Acesta era omul și așa mi s-a înfățișat el mie încă acum aproape jumătate de veac cînd a coborît de la Botoșani, adolescent abia înmugurit, în casa prietenului și colegului meu de clasă Henric Natansohn (Dona). Cînd l-am reîntîlnit, după vreo patru lustri, mi s-a dezvăluit, poate în amintirea îndepărtatei noastre primăveri ieșene, așa cum era cu adevărat: sub manierele sale de bonz dintr-o provincie îndepărtată a unui imperiu extrem-oriental, un campion de caraté al spiritului, un pumn de fier ascuns într-o mănușă de catifea niciodată dezbrăcată, căci el nu vroia să-și zdrobească adversarul, ci doar să și-l apropie printr-o mîngîiere. Era un călugăr sau un rabin neconsacrat, un cohen slujind Dumnezeirea în afara sinagogei, dar cu atît sîrg încît știa să-i adulmece suflarea oriunde, în apă și pe pămînt, în crăpătura trunchiului de copac și în petalele florii, ca și în nemărginirea de sineală a văzduhului.

De aceea cred că el ar fi trebuit să fie interzis, în primul rînd: vreau să zic, ceea ce a spus el în cadrul a două programe radiofonice, ultimele alcătuite de mine și anume, cel hărăzit Crăciunului 1979 și cel din ajunul Anului Nou 1980. Ar fi trebuit să-i fie confiscate cuvintele nu numai înainte de a intra în unda postului de radio care le-a transmis ci în mod necondiționat și preventiv astfel ca să fie ferite de contaminare toate massmediile din lume. Nu vă vine a crede? Aflați că cuvintele acestea descojeau de carapace toate religiile și contra-religiile, păstrînd din ele, cînd era, numai miezul viu. Ce mai încolo încoace: au constituit de fapt un adevărat scandal — cu atît mai clamoros cu cît el se înfățișa ca o cuminte și potolită profesiune de credință filosofică — acele vorbe înregistrate pe bandă într-un studio de radio la Ierusalim de către evreul Mihail (pentru prieteni, Mișa) Baraz și hărăzite ascultătorilor creștini din țara sa de origine, cu prilejul celei mai mari sărbători religioase a acestora. Un scandal și o primejdie, căci el susținea că Cristos nu a vrut să se dea **stricto sensu** drept fiul lui Dumnezeu. Dar ar fi trebuit să se simtă jigniți și unii evrei de strictă observanță, în cazul că ar fi aflat că un consîngean de-al lor a îndrăznit să vadă în același Cristos pe unul din cele mai mari genii ale umanității și pe ultimul dintre profeții Israelului. Mă grăbesc să precizez că nu s-ar fi putut număra printre acești ultraortodocși dr. Rafael Seligmann care a susținut următoarele într-un articol de fond din „Jüdische Zeitung" (München, 17 iulie 1987 / 20. Tamuz 5747) privitor la apărătorii „creștini" ai d-lui Waldheim: **„După cum se vede este încă odată nevoie ca Isus să fie apărat împotriva creștinilor „săi". Orice poziție ai avea față de creștinism, nu poți contesta că evreul Ioshua ben Iosef a fost un om de supremă statură morală. Desigur, nu se poate nega nici că în decursul ultimelor două milenii au fost săvîrșite de creștini, în numele lui Isus, nenumărate fărădelegi, dintre care multe chiar împotriva poporului Dumnezeului lor".**

Dar și adversarii materialiști ai monoteismului iudeo-creștin ar fi avut temei să-l țină în carantină pe profesorul de literatură franceză de la universitatea din Ierusalim. Și cum ar fi putut fi altfel, de îndată ce în mesajele sale de Crăciun și Anul Nou Mișa Baraz nu respingea numai preconcepțiile religioase ci, tot atît de drastic, pe cele anti-religioase: el era un adversar neîmpăcat al ateismului (dialectic sau nu) în care vedea una din rădăcinile vidului spiritual al vremii noastre.

Cei care au citit în „Minimum" comentariile închinate de N. Hodniceanu concepției despre lume a lui Mișa Baraz, vor înțelege de ce toți retrograzii și conformiștii de „dreapta" și de „stînga" de pe glob ar fi trebuit să se unească pentru a-i pune călușul la gură **revoluționarului** care a fost în realitate acest blînd ucenic al lui Brunner și Montaigne.

CINE A REDACTAT BIBLIA?

Așa se știe: că Moșe a redactat cele cinci cărți ale Thorei; că regele David e autorul celor mai mulți Psalmi; că regele Șlomo a scris „Cîntarea cîntărilor" etc. Dar o carte nouă apărută în Statele Unite încearcă să spulbere aceste păreri care, de fapt, n-au fost dovedite niciodată dar de care multă lume nu se îndoiește.

E vorba de cartea „Cine a redactat Biblia?" a profesorului Richard Friedman, filolog și cercetător de la Universitatea din California. Cartea, destinată specialiștilor, are un succes uimitor și pentru editorul ei, a ajuns deja la a treia ediție, e un „best-seller", și a trezit controverse și chiar furia unor cercuri religioase evreiești și creștine.

Prof. Friedman susține că nu Moșe, ci Ezra este cel care a combinat cele patru versiuni ale primelor cărți din Thora. Chiar în primele două capitole din „Geneza" sînt două versiuni. În prima Dumnezeu face la început copacii și pomii fructiferi, și abia pe urmă animalele și pe Adam și Eva. În cealaltă versiune, omul a fost creat la început. Există de asemeni două versiuni despre legămîntul dintre Dumnezeu și Avraham, și de asemeni două versiuni despre felul cum Moșe a lovit în stînca din care a țîșnit apa.

După părerea lui Friedman, deosebirile dintre versiuni se datorează scindării regatului, după moartea regelui Șlomo, în două state: Israel și Iehuda. Clerul din cele două state dezbinate avea păreri și interese diferite care au influențat și versiunile puse în circulație. Istoria — spune prof. Friedman — i-a dat lui Ezra sarcina grea de a combina versiunile în una singură, aceea pe care o avem astăzi. Ezra s-a întors în Iehuda din Babilon și el este „redactorul de carte" al Bibliei.

Și prof. Richard Friedman își încheie cartea astfel: „Dar întrebarea nu este numai cine a scris Biblia, ci și cine o citește".

BERNA:
ELVEȚIA ȘI-A RĂSCUMPĂRAT (CAM TÎRZIU, ÎNSĂ...) PĂCATUL FAȚĂ DE PAUL KLEE

Paul Klee, unul din cei mai mari artiști plastici ai secolului 20, căruia Elveția a refuzat în trecut să-i acorde cetățenia, a fost declarat acum în această țară „artist național".

Klee, născut în 1879 la Berna, a plecat la vîrsta de 19 ani să învețe pictura la München și a rămas acolo. A făcut parte din grupurile artistice non-conformiste și moderniste dar după venirea lui Hitler la putere, cariera sa în Germania a luat sfîrșit. Naziștii i-au etichetat lucrările drept „artă putredă". S-a refugiat în Elveția dar acolo autoritățile „prudente" au refuzat să-l naturalizeze.

După aproape 50 de ani de la moartea sa, fiul lui, Felix (80 ani) a împrumutat peste 100 de desene și statuete Muzeului de arte frumoase din Berna care le va expune într-o expoziție comemorativă timp de cîteva luni. Alte lucrări vor fi trimise la începutul anului viitor Muzeului de artă modernă din New York și Muzeului de artă din Cleveland. Elvețienii — pare-se roși de remușcări — trimit aceste creații cu mențiunea „ale marelui nostru artist național".

Nu e primul caz cînd după moartea (sau, eventual, sinuciderea) marilor artiști, societatea... nu-i așa?... se mîndrește cu cadavrele. Și nu e ultimul caz.

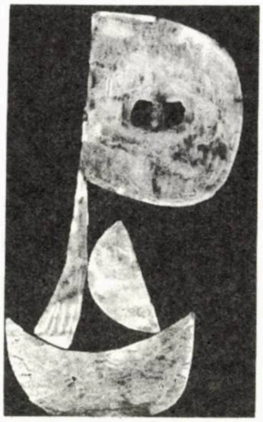

Paul KLEE

Emile ZOLA

PARIS:
„J'ACCUSE" INTERZIS VÎNZĂRII

Guvernul francez a interzis scoaterea din țară a manuscrisului celebrului manifest „J'accuse" scris de Emile Zola. Interdicția a fost aplicată în urma organizării unei vînzări publice a operelor lui Zola. Ministrul culturii, François Leotard, a spus că acest manuscris de 39 pagini „face parte din tradiția noastră națională" și nu trebuie scos înafara granițelor Franței chiar dacă la licitație un amator străin va oferi o sumă uriașă. Ministrul a anunțat că guvernul francez însuși va face o ofertă de cumpărare a documentului.

Precum se știe, „J'accuse" este scrisoarea deschisă pe care Emile Zola a scris-o populației franceze și guvernului în efortul de a reabilita numele ofițerului evreu-francez Alfred Dreyfus, care fusese acuzat de spionaj în favoarea Germaniei, condamnat pe viață și deportat în Insula Dracului, în 1894. În scrisoarea sa publicată în ziarul „L'Aurore", Zola l-a descris pe Dreyfus ca victimă a antisemiților.

Scrisoarea se numără printre sutele de alte scrisori și manuscrise care au fost scoase la licitație publică de către d-na Brigitte Emile-Zola, fiica unei nepoate a scriitorului.

● CANDIDATĂ LA „GUINESS"

Aviva Or-Shalom, fosta soție a cîntărețului Lior Ieini (Javert din „Mizerabilii" de la Cameri) va fi trecută probabil în Cartea recordurilor „Guiness". Luna trecută ea a scos un nou volum de poezii „Chemare la locul dragostei". Coperțile întregului tiraj — 1000 de exemplare — ea le-a desenat singură, copertă cu copertă. Faptul a fost comunicat societății care editează Cartea recordurilor. Se așteaptă răspunsul.

NEW YORK:
HARRY FOSHA

UN AMERICAN (CU PICIOARELE PE PIAN) LA LENINGRAD

Un optimist definea omul ca „singurul animal care rîde"; un cinic îl definea ca „singurul animal care mănîncă atunci cînd nu-i e foame, bea atunci cînd nu-e e sete şi face dragoste chiar dacă nu vrea copii". Eu îmi permit să definesc omul ca „singurul animal care foloseşte asociaţiile de idei".

Cînd vorbesc de „asociaţii de idei" nu le exclud bineînţeles pe cele prin contrast. Cum s-a întîmplat de curînd: vizionînd la televizor concertul cîntăreţului american Billy Joel la Leningrad, prin contrast mi-am adus aminte de concertele iniţiate în anii '45—'50 de H. Mălineanu şi intitulate „Din muzica popoarelor". Era în plin stalinism şi orice muzică nevenită de la răsărit sau măcar cu iz de acelaşi punct cardinal, era proscrisă ca decadentă. Şi atunci lui Mălineanu i-a venit această idee — aş spune — deschizătoare de drumuri: „Din muzica popoarelor". Pentru că vedeţi dumneavoastră, pe atunci cuvîntul „popor" era un fel de „Sesam deschide-te". Sub eticheta aceasta şi-au făcut treptat-treptat apariţia melodii care nu mai erau „americane" (deci decadente) ci ale „poporului american" (deci meritau să fie cîntate şi popularizate). Odată găsită... găselniţa, imaginaţia românească a folosit-o pînă la refuz. Mi-aduc aminte de pildă de năstruşnica prezentare a faimoasei (încă) melodii „Tico-Tico: „Şi acum un cîntec din tezaurul folcloric al poporului ticoticoian!" Cine de la raion, secţia de cultură, ştia dacă exista sau nu un popor ticoticoian? Mai ales că pe atunci între mai marii de la răsărit era şi Micoian, aşa că de ce n-ar fi existat şi un popor cu nume asemănător? Sau altă găselniţă din aceeaşi categorie: voiai să prezinţi un dans american? Venea prezentatorul de la estradă („revista" gen specific românesc fusese condamnată la... neutilizare) şi spunea: „Şi acum urmează un număr care arată decadenţa imperialismului american". Că publicul aplauda în delir cum nu se întîmpla la dansurile mai puţin decadente, n-avea importanţă. „Sarcina de demascare" fusese îndeplinită!

Cum spuneam, îmi aminteam de toate astea vizionînd concertul lui Billy Joel la Leningrad. Şi mă gîndeam că totuşi ceva s-a schimbat, dacă un muzicant american de rock poate să se desfăşoare la Leningrad fără trucurile ideologice de mai sus şi făcînd toate giumbuşlucurile de acasă: să sară pe pian, să se dezbrace (parţial) şi, la momentul oportun, să lase pianul în plata Domnului, să ia ghitara şi să treacă la „hard rock".

Dar asta ar fi numai jumătate din minune. Dacă tinerii sovietici ar fi stat „în banca lor" exprimînd principialitate şi dezgust pentru decadenţa americanului, aş mai fi înţeles. Dar iată că tinerii aceştia ţipau şi urlau de parcă ar fi fost americani get-beget. Cerea unul din cîntecele lui Billy Joel răspunsuri care de care mai aiurite din partea publicului? Ele veneau cu o precizie matematică de puteai să crezi că fuseseră puse în scenă de organizatori! (Şi cum asociaţiile de idei sînt jucăuşe, gîndurile îmi zburau la o finală a campionatului european de volei disputat la Bucureşti între Uniunea Sovietică şi Iugoslavia. Era pe vremea luptei antititoiste. Pentru a se preveni orice surpriză, activişti de partid au primit sarcina „de sus" să devină spectatori de volei. Drept care au fost aduşi cu camioanele să ocupe locurile spectatorilor care cumpăraseră bilete. Numai că socoteala de sus nu s-a potrivit cu cea din tribune: activiştii (probabil din previziune ştiinţifică pentru viitoarea dezvoltare a istoriei!) au susţinut echipa iugoslavă!

Reîntorcîndu-mă la spectacolul de la Leningrad: cîte altele nu mi-a fost dat să văd la televizorul care transmitea concertul americanului Billy Joel. Spectatorii din primele rînduri „răpindu-l" pe cîntăreţ care a fost readus pe scenă de oamenii de ordine; chipiuri de militari în uniformă zburînd cu entuziasm; fete venind pe scenă să-l sărute pe cîntăreţ. În sfîrşit ceea ce cred că nimeni nu şi-ar fi putut închipui: stegulete roşii (revoluţionare!) fluturînd în cinstea decadentului american! Şi asta în oraşul fondatorului bolşevismului!

O adresă utilă pentru Dvs. şi prietenii Dvs:

ASAM PELTZE – un "Disneyland" al ultimelor creaţii în materie de confecţii de blană. Modele exclusive: preţuri speciale pentru turiştii israelieni şi prietenii lor.

"Show"-ul vă este prezentat de Viorica şi Willy (Cucu) Donea. Chiar dacă nu cumpăraţi, o cafea "Expresso" de cel mai înalt nivel italian, tot vi se oferă. De şuetă, nici nu mai vorbim!

"Asam Peltze" – Sendlingerstrasse 55,
8000 München 2
Telefon: (089) 26 73 38 şi 260 76 66

Lehitraot, la München!

Le Monde

CE S-A ÎNTÎMPLAT LA BRAŞOV

Într-o relatare a corespondentei sale la Viena, influentul ziar francez scrie, între altele:

„Duminică 15 noiembrie, muncitorii de la uzinele de camioane şi tractoare „Steagul roşu" şi „Tractorul" — unde lucrează mai multe zeci de mii de persoane şi unde s-au mai semnalat greve în noiembrie 1983 — ar fi trebuit să se ducă în grup să voteze pentru reînnoirea Consiliului Municipal Braşov — important centru industrial. Ca urmare a unei vii controverse cu diriguitorii locali în legătură cu o reducere a salariilor pentru neexecutarea planului lunar, muncitorii, vădit iritaţi, au provocat un incident atacînd şi apoi răsturnînd o maşină a poliţiei.

Mişcarea a luat repede amploare şi muncitorii, scandînd: „Noi vrem pîine" şi alte lozinci, s-au îndreptat spre localul în care este sediul primăriei şi al comitetului de partid. După ce au luat cu asalt clădirea, manifestanţii au jefuit depozitul de produse alimentare care se găsea acolo. Drapele roşii, portrete şi mobile au fost aruncate pe ferestre.

Miliţienii, neputînd stăpini mulţimea, au chemat în ajutor armata, care a blocat o parte a oraşului cu vehicule blindate. După numai 6 ore, forţele de ordine, trăgînd în aer şi utilizînd gaze lacrimogene, au reuşit să împrăştie mulţimea şi să aresteze un mare număr de manifestanţi. Potrivit agenţiilor de presă, doi membri ai forţelor de ordine şi-ar fi pierdut viaţa în cursul dezordinilor. Cinci zile după aceste evenimente, a fost anunţată hotărîrea de a se amîna cu o săptămînă Conferinţa naţională a partidului, programată iniţial pentru 7—9 decembrie. Conducătorii organizaţiei de partid de la Braşov şi membrii direcţiunii uzinei „Steagul Roşu" au fost înlăturaţi din posturile pe care le deţineau".

Corespondenţa se încheie astfel: „România s-a împotmolit într-o criză economică care pare fără ieşire ca urmare a unei politici de industrializare forţată, a unei planificări rigide a economiei, a nepotismului şi a unui cult deşănţat al personalităţii în jurul „clanului" Ceauşescu şi, în fine, a unui efort iraţional de a rambursa datoria externă cu consecinţe dezastruoase pentru dezvoltarea economică. Penuriile sînt cronice în toate domeniile".

Acelaşi ziar, scrie în editorialul său consacrat acestor evenimente: „Tulburările de la Braşov sînt pline de semnificaţie pentru o Europă centrală care, neîndoielnic, abordează o nouă epocă.

Toate mărturiile care parvin de la Bucureşti arată pînă la ce punct România este bolnavă. Pe scurt, în nicio altă ţară din Europa de Răsărit nu apare atît de flagrant ca aci divorţul între putere şi populaţie... Falimentul economic este pe măsura eşecului politic. Şi lecţia comportă în această privinţă aspecte preocupante pentru unii din vecinii României. Dacă lucrurile merg mai rău în această ţară decît în altele, nemulţumirea populară cauzată de lipsuri şi de scăderea relativă a nivelului de trai nu este o exclusivitate românească".

DECLARATIA (VIU COMENTATĂ) A LUI SILVIU BRUCAN

Presa şi posturile de radio din Occident au acordat o atenţie deosebită unei declaraţii a lui Silviu Brucan pe marginea evenimentelor de la Braşov. Întrucît „Minimum" a făcut recent o prezentare a lui S.B. şi a unora din ideile sale (vezi nr. 7 pag. 33) şi dorind să ofere cititorilor posibilitatea de a interpreta ei înşişi semnificaţia acestei declaraţii, redăm mai jos textul ei integral, aşa cum a fost transmis de agenţia U.P.I.:

„Manifestaţia muncitorilor de la Braşov marchează o linie de hotar în istoria politică a României ca stat socialist. O perioadă de criză s-a deschis în relaţiile dintre Partidul Comunist şi clasa muncitoare — relaţii pe care se baza pînă într-o epocă recentă stabilitatea politică a regimului.

Eu trebuie să contest aci o concepţie eronată care prevalează în Occident, potrivit căreia regimul îşi datorează supravieţuirea organelor represive ale Statului. Un asemenea argument n-ar putea, fireşte, să explice stabilitatea politică de peste două decenii. În fapt, principalul instrument al puterii a fost Partidul Comunist, forţele de securitate nejucînd decît un rol marginal şi tratînd în mod special cazuri individuale de deviere. Partidul a fost în măsură să controleze cu succes masa muncitorilor pentru că devenise popular în anii '60, cînd s-a făcut simţită o ameliorare în economia românească şi în nivelul de trai a circa trei milioane de ţărani care s-au adăugat la forţa de producţie industrială urbană. Hrana era abundentă şi nu era posibilă nici un fel de comparaţie cu „precaritatea vieţii de la ţară", pe care o abandonaseră.

În anii '80 însă situaţia lor s-a degradat din ce în ce mai mult, iar explozia de la Braşov este semn că, în mod evident, cupa privaţiunilor s-a umplut acum şi că de aci înainte clasa muncitoare nu mai acceptă să fie tratată ca un slujitor supus. Recentul decret privitor la consumul de energie cere în fapt oamenilor muncii să se sinucidă degerînd în dormitoarele lor.

Conducerea este actualmente confruntată cu o alegere dificilă: o represiune masivă — căci avem de-a face cu mii de muncitori — sau un efort sincer de a lua în considerare doleanţe legitime. Desigur, tendinţa dominantă în Est este spre cea de a doua dintre cele două opţiuni. Represiunea ar putea să aibă consecinţe incalculabile atît pe plan intern cît şi pe plan internaţional. Opinia publică mondială constituie astăzi o forţă considerabilă în apărarea drepturilor omului. Rezultatul unei represiuni nu ar putea fi decît o izolare totală, de data aceasta nu doar faţă de Occident, dar şi faţă de ţările din Est.

În plus, represiunea ar antrena o ruptură între partid şi clasa muncitoare. Ca vechi membru de partid, sînt neliniştit că o asemenea linie de acţiune ar putea să prevaleze.

* * * * * * *

Senatorul Garry Hart cu soţia dar cu privirea la Dona Rice

Mortul Rudolf Hess pe cînd era viu şi alături de Hitler

Demianiuk. Sau poate...
„Ivan cel Groaznic"

Groază şi păr rupt din cap. La bursa din New York cu ocazia crahului

„Miss aliaua română" pe 1987 :
Adina Schwartz

„Miss Univers" pe 1987,
Cecilia Bolko din Chile.
Vine la noi în ianuarie.

Papa a descoperit America

* * * * * * * Madonna, cîntăre[…] 1000 de volți

Avionul „Lavi". Fie-i amintirea binecuvîntată!

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ VEDETELE ANULUI 1987

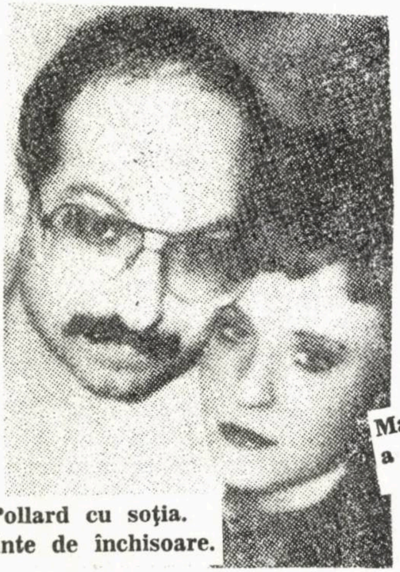

Pollard cu soția. Înainte de închisoare.

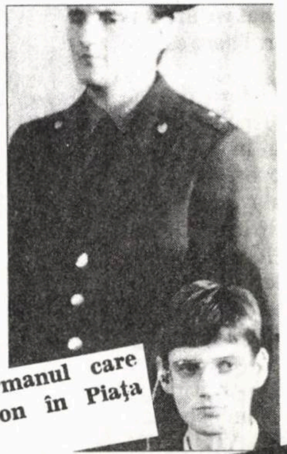

Mathias Rust, vest-germanul care a aterizat cu un avion în Piața Roșie.

Ida Nudel la venirea în țară:

Of, trebuie să fac o declarație!

Tînărul ofițer nazist Kurt Waldheim, atunci. Azi, președinte de Austrie

Se joacă tot anul cu cassa închisă

* * * * * *

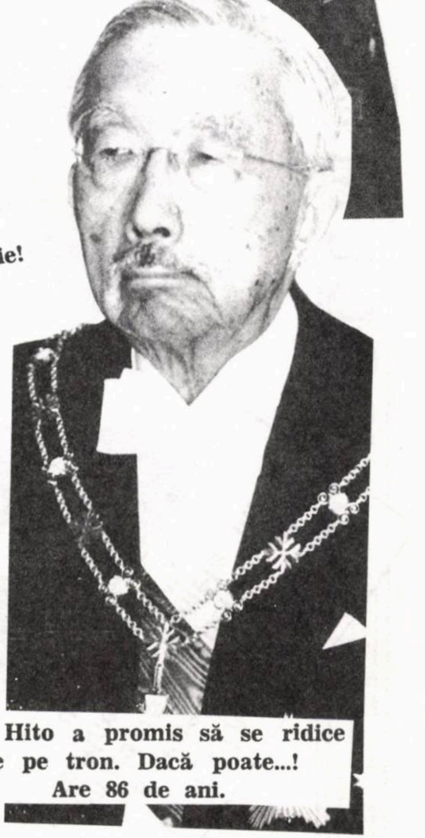

Hiro Hito a promis să se ridice de pe tron. Dacă poate...! Are 86 de ani.

Doi „luptători" palestinieni pentru „libertate"

Soldatul cerchez Napsu a zguduit Serviciile secrete

Dudu (Jean) Fisher (Valjean)

E O LUME...
...a tenebrelor, afacerilor „murdare", acțiunilor clandestine în numele înaltei „rațiuni de stat".

I. FÎNTÎNARU

FILE DE DOSAR: U-2. INVAZIA DIN GOLFUL COCHINOS. ACȚIUNEA „EL DIABLO" ÎN ȚARA QUETSALULUI. SENZAȚIONALELE DEZVĂLUIRI ALE REDACTORULUI ȘEF DE LA „WASHINGTON POST" DESPRE RĂZBOAIELE SECRETE ALE ADMINISTRAȚIEI REAGAN.

...Se considera cu cale să se pună un dispozitiv de ascultare în biroul unui înalt responsabil al unei țări din Orientul Apropiat. Cine „considera" și cine executa?

...Șeicul Mohammed Fadlallah, liderul libanez al hezbolallahilor pro-iranieni, trebuie „neutralizat" și fiindcă atentatul eșuează, el este „cumpărat", prin intermediul sauditilor, și, ca prin farmec, acțiunile teroriste, urzite de el, stopează. Al cui este meritul?

...Un paradox formidabil: furnizarea de arme Iranului lui Homeini, inamic declarat al Americii. De aci — Irangate. Scandal de proporții mondiale, (în raport cu Watergate-ul, limitat la dimensiuni naționale). Seism politic în U.S.A., unde de șoc și în Israel. Anchete, depoziții, căderi de capete. Misterul rămîne nedezlegat, pînă acum. Și totuși încotro duc firele afacerii?

Trei cazuri, luate la întîmplare. Trei întrebări-cheie. Un singur răspuns: **C.I.A.**

De unde îl cunoaștem? Doar C.I.A. este un organism ocult; operațiile sale sînt clandestine; toate planurile concepute de ea poartă mențiunea **„Top secret"** (Strict secret). Știm, pentru că, mai întîi, există secrete à la Polichinelle, adică dintre acelea al căror mister îl sesizăm cu toții. Căci recunoaștem amprenta. Există apoi „scurgerile" (francezii le zic „fuites"), adică destăinuiri voite de cercurile interesate pentru a-și face reclamă sau pentru a-și justifica eșecurile și, mai ales, pentru a stoarce banii contribuabililor. Și, nu în cele din urmă, există gazetarii care înțeleg să răspundă interesului publicului față de o problematică legată, în definitiv, de aceea vitală a păcii și războiului, prin desconspirarea, în limite **rezonabile**, (subl. n.) a unor realități, chiar și „murdare", pornind de la principiul că informarea opiniei publice este alfa și omega democrației.

Așa se face că despre C.I.A. există un material documentar extrem de abundent — cărți, studii, memorii, articole. Semnatarul acestor rînduri s-a înfruptat și el din acest tezaur bibliografic și l-a folosit într-o broșură informativă, apărută cu mai mulți ani în urmă. Cîte file nu s-au mai adăugat de atunci la dosar și cîte lucrări care să le prezinte n-au apărut? Cel mai recent „răcnet" în materie este cartea **„The Veil"** (Voalul) de Bob Woodrow, redactorul-șef a lui „Washington Post". Apărută recent, cartea prezintă — așa cum o indică titlul sub care a apărut în traducere, în Franța — acțiunile secrete ale C.I.A. în perioada administrației Reagan.

Dar înainte de a da la o parte voalul, împreună cu Woodward, o sumară

INVESTIGAȚIE ÎN AGENȚIA CENTRALĂ DE INVESTIGAȚII

Spre știință, numele ei complet este — Central Intelligence Agency — de aci C.I.A. Ce ascunde această firmă? C.I.A. este principalul organism al administrației americane care îndeplinește misiuni speciale de colectare, interpretare și evaluare a informațiilor destinate, teoretic, conducerii de Stat. Nimic mai firesc decît ca politica unui stat să se întemeieze pe o cunoaștere cît mai aprofundată a datelor concrete. Omenirea a plătit scump carențele în organizarea culegerii de informații. Nu întîmplător se consideră ca dată a nașterii C.I.A., 7 decembrie 1941, adică ziua în care s-a produs atacul japonez asupra flotei americane, care a atras după sine declarațiile de război a Statelor Unite. „C.I.A. — se arăta în raportul publicat în 1955 de Comisia Hoover, însărcinată cu organizarea activității executive a guvernului — își datorează probabil existența atacului surpriză de la Pearl Harbour, ca și anchetei care, după război, a căutat să determine rolul jucat de informație sau absența informației în ceea ce privește felul în care forțele noastre armate n-au fost avertizate, cu rapiditate și exactitate despre iminența acestui atac. Astfel, experiența războiului a învățat conducerea americană, dar nu numai pe ea, o lecție capitală și anume că organizarea serviciilor de informații și contra-informații într-o formă cît mai inteligentă (Nu se spune Intelligence service?) este o necesitate imperioasă pentru apărarea unei națiuni. Și nu numai în caz de război, dar și în timp de pace, pentru prevenirea războiului".

Cel care este considerat „nașul" C.I.A. și, ulterior, patronul ei necontestat, faimosul Allan Dules scria în memorandumul înaintat Congresului la 25 aprilie 1947: „În timp de pace, informația va fi, fără îndoială, mai utilă operațiunilor cotidiene ale Departamentului de Stat decît celor ale altor servicii guvernamentale, chiar celor ale Departamentului Apărării. Noi posedăm în această țară tot ce este necesar pentru a clădi cel mai puternic serviciu de informații din lume. Dar pentru a-l realiza, trebuie să facem ca profesia de agent al acestui serviciu să fie cea mai tentantă, cea mai stabilă și cea mai bine remunerată. Operațiunile acestui serviciu nu trebuie să fie nici prea la vedere, nici învăluite în acel

mister abracadabrant, cu care îi place să se înconjoare detectivul amator". În baza acestei expuneri de motive, a fost votată legea din 8 septembrie 1947 prin care lua fiinţă C.I.A.; în virtutea acestei concepţii i se rezerva acesteia o însemnătate deosebită şi un rol extrem de amplu.

În acest scop, un dispozitiv uman şi tehnic de proporţii uimitoare: **16.500 funcţionari, 80.000 agenţi şi un buget de 750 milioane dolari** (după date din vremuri mai bune pentru dolar).

În clădirea din beton armat cu 8 etaje, fără faţadă, de la Langley, pe malul sudic al Potomacului, s-a dislocat instrumentarul cel mai modern de culegere a informaţiilor, cea mai mare concentrare de aparataj electronic pe metru pătrat din întreaga Americă. Căci — după cum a scris New York Times — „pentru oamenii cei mai avertizaţi asupra secretelor C.I.A., s-ar părea că spionii în carne şi oase de tipul lui James Bond şi Mata Hari sînt cu totul demodaţi. Ei nu pot fi comparaţi cu calculatoarele, aparatele de filmat, de radar şi celelalte mijloace prin care se poate astăzi pătrunde în secretele cele mai adînci ale inamicului ca şi ale prietenului".

Dacă C.I.A.-ei i-a revenit, potrivit legii de constituire, în principal sarcina de a culege, a evalua informaţiile şi a veghea la difuzarea lor în forma potrivită în interiorul guvernului, fapt este că agenţia nu s-a limitat doar la acest rol.

GUVERN INVIZIBIL

C.I.A. a devenit o putere ocultă care exercită o influenţă considerabilă asupra politicii interne şi externe americane. O carte consacrată în bună parte activităţii C.I.A. începe astfel: „Există astăzi în Statele Unite două guverne, unul vizibil, celălalt invizibil. Primul este cel căruia cetăţenii îi cunosc faptele şi gesturile din ziare, iar copiii îi învaţă modul de funcţionare din manualele de instrucţie civică. Al doilea este maşinăria secretă, cu angrenaje bine unse, care pune în aplicare politica Statelor Unite în condiţiile internaţionale complexe de astăzi. Acest al doilea

guvern, invizibil, culege informaţii, conduce spionajul, pregăteşte şi execută operaţii secrete pretutindeni, pe toată suprafaţa globului. Elementul esenţial (dar nu singurul) al acestui guvern este C.I.A." În acelaşi sens, dar mai direct, „New York Times nota: „De la ascultarea convorbirilor telefonice la influenţarea alegerilor, de la aruncarea în aer a podurilor la invazii armate, în întuneric sau la lumină, C.I.A. a devenit un instrument vital al politicii americane".

În palmaresul C.I.A. se înscriu numeroase acţiuni clandestine, subversive şi de spionaj în S.U.A. şi străinătate. Spaţiul tipografic nu ne permite să enumerăm măcar principalele operaţiuni în care s-a lansat de-a lungul anilor C.I.A., cu succes sau cu eşec. O imagine sintetică în această privinţă oferă citatul următor dintr-un articol al binecunoscutului gazetar Walter Lippman, apărut în „New York Herald Tribune": „Legenda care înconjoară C.I.A. este alimentată de faptul că agenţia a întreprins realmente lucruri ca acelea care i se pun în circă. Ea a răsturnat guvernul Mossadîk în Iran — 1953 şi a lichidat regimul în Guatemala („Operaţia El Diablo" — 1954). Ea a organizat invadarea unei ţări străine (Cuba) în Golful Cochinos (Porcilor) (1961). Altă dată, ea a intervenit cu forţa banilor în alegerile din Franţa şi Italia. Ea a subvenţionat şi a folosit în scopuri proprii activitatea internaţională a unor organizaţii ale studenţilor, ziariştilor, clericilor, a unor lideri sindicali. Ea a cumpărat posturi de radiodifuziune şi publicaţii în străinătate, etc., etc.")

Să revenim însă la actualitate, dînd la o parte doar cîteva colţuri din „voalul" pe care l-a descoperit, în amănunt, în cartea mai sus-menţionată, Bob Woodward.

UN AUTOR ŞI O CARTE CARE FAC ISTORIE

Autorul lui „The Veil" este un reputat ziarist american. El este cel care, împreună cu Carl Bernstein, au provocat, prin dezvăluirile lor, Watergate-ul, deci debarcarea lui Nixon din funcţia de preşedinte al S.U.A.. Înainte şi după ce a devenit redactor-şef al influentului „Washington Post", Bob a practicat un „jurnalism de investigaţie", dovedind o pricepere excepţională în a scormoni, a săpa, a interoga neobosit, a exploata confidenţele ce i se fac voit sau nu. Totul în scopul de a da la iveală racilele „establishment"-ului american şi a contribui, prin ascuţişul criticii, la îndreptarea lor. În vederea scrierii cărţii actuale — 600 de pagini — s-a întreţinut cu 250 persoane, legate de organismele de informaţie, a consultat o cantitate uriaşă de documente, memoranduri, piese oficiale şi îndeosebi, a stabilit şi întreţinut legături — vreo 40 de întîlniri — cu William Casey, directorul C.I.A.-ei pînă la decesul recent al acestuia de pe urma unei tumori maligne la creier.

Cartea lui Woodrov a iscat controverse aprinse, un adevărat scandal, orchestrat de cercurile interesate să păstreze în „cufărul cu şapte lacăte" secretele C.I.A. sau să apere „onoarea de familist" a unora dintre responsabilii ei. Diverse informaţii au fost contestate, un şir de episoade tăgăduite. Astfel, Sophia Casey, soţia fostului director al C.I.A.-ei, a pretins că n-ar fi avut niciodată loc întrevederea

cu soţul ei, înainte ca acesta să-şi dea, la spital, obştescul sfîrşit. „Eu şi fiica mea — spune Sophia — vegheam la căpătîiul lui şi C.I.A. făcea de gardă în anticameră. Bob a minţit". Dar Bob precizează: „E adevărat că prima oară nu mi s-a permis să intru. Dar am revenit şi am reuşit să pătrund în cameră timp de 4—5 minute; să smulg de la bolnav 19 cuvinte, să reţin cîteva gesturi". Deajuns ca să aibă confirmarea, din sursa cea mai competentă, a uneia din afirmaţiile sale în legătură cu dosarul Irangate. La ofensiva împotriva cărţii sale, Woodrov a replicat cu ironie şi a amintit că de-a lungul anilor, informaţiile controversate publicate de el s-au revelat întotdeauna exacte şi că, desigur, la fel va fi cu fiecare element al actualei cărţi. „Nu-mi place să fac lucruri facile; ceea ce mă interesează este să dau în vileag ceea ce se caută a se ţine ascuns".

CASEY : SECRETARUL DE STAT DIN UMBRĂ

Personajul principal, eroul cărţii, am zice, este William Casey, directorul C.I.A.-ei din 1981, adică aproximativ de la înscăunarea administraţiei Reagan. Şef al campaniei electorale din 1980 a acestuia, el ar fi dorit să obţină Departamentul de Stat. Calcule locale precum şi legăturile vechi cu serviciile de informaţii din rîndurile cărora a făcut parte în timpul războiului, au determinat să i se încredinţeze postul de director al C.I.A. Din acest scaun, el a urmărit să-şi realizeze ambiţiile sale, exercitînd un rol primordial în politica internă şi externă a S.U.A. Iniţiaţii l-au considerat ca pe „Secretarul de Stat din umbră", cu atît mai mult cu cît nu a ezitat să-şi facă „propria sa politică externă", uneori în dezacord, măcar aparent, cu cea oficială. Bunăoară, el se opunea unui acord de dezarmare nucleară, Shultz, titularul „externelor", pretinzînd chiar că sabotează eforturile oficialităţii în acest sens. În ce-l priveşte pe Reagan, de care Casey era legat printr-o veche amiciţie, se pare că acesta i-a dat mînă liberă, cu condiţia să-i cîştige măcar cîteva bătălii de prestigiu pe arena internaţională. Şi, ca în întreaga istorie a C.I.A. au fost şi lovituri încununate de succes, şi eşecuri răsunătoare. Cu titlu de exemplu, cîteva din „acţiunile" clandestine ale C.I.A., dezvăluite în cartea „Voalul".

Operaţia „Contras" — În scopul de a zăgăzui extinderea comunismului în America Latină, C.I.A. îşi propune, între altele, să subvenţioneze organizaţia Contras, care înfrunta guvernul procomunist din Nicaragua. Efectivele Contras-ului, care se antrenează în Argentina, sînt susţinute cu fonduri americane şi, cînd banii nu ajung, Casey face un „tîrg" mai întîi cu Arabia Saudită, care varsă petrodolari contra rachete antiaeriene Stinger (în pofida opoziţiei israeliene), şi apoi cu sultanatul Brunei. Dar cum nici aceşti bani nu ajută, colonelul Olliver North preconizează soluţia: a finanţa Contras-ul prin vînzarea de arme Iranului. Izbucneşte IRANGATE.

A ştiut Casey că, pînă la urmă, contravaloarea armelor furnizate Iranului sînt destinate Contras-ului? Tocmai pentru a obţine un DA, a pătruns Bob în camera muribundului. Dar preşedintele? „Nimeni, pînă acum, n-a găsit probe care să contrazică afirmaţia preşedintelui că el n-a cunoscut destinaţia Contras a banilor" — afirmă Bob.

În scandalul Irangate sînt amestecate şi nume de israelieni. În legătură cu aceasta, Bob îl citează pe Casey ca declarînd că, în 1985, israelienii s-au angajat să expedieze arme Iranului; dar că suma menţionată ca participare a acestora la vînzările de arme — 500 milioane de dolari — i se pare o aproximaţie. „S-a vorbit mai mult decît era cazul" — i-ar fi declarat Casey lui Bob.

Referindu-se, în general, la relaţiile dintre israelieni şi C.I.A., Woodrow remarcă: „La începutul anchetei mele, credeam că unele dintre operaţiile „negre" ale C.I.A. fuseseră „sub-tratate" de israelieni; mi-au trebuit ani să înţeleg că, de fapt, a fost vorba de saudieni".

Operaţia Liban. — Orientul Mijlociu a constituit un obiectiv major de acţiune al C.I.A., mai ales sub directoratul lui Casey. Instalarea microfonului în biroul unui înalt personaj din regiune de care am amintit la început a fost executată, personal, de Casey. Imediat după instalare, ca semn al acestui interes şi ca un exemplu că C.I.A., sub conducerea sa, poate şi trebuie să fie mult mai activă. Şi a fost.

Graţie C.I.A., Bechir Djumael, şeful falangiştilor libanezi, recrutat încă în 1970, a fost propulsat la funcţia de preşedinte al Libanului. Tot C.I.A. s-a angajat să-i asigure o protecţie clandestină cît timp va exercita această demnitate, dar Djumael a fost victima unui atentat înainte ca oamenii agenţiei să poată interveni. Bob emite ipoteza că manevra C.I.A. în legătură cu Djumael şi-a avut influenţa ei asupra intervenţiei Israelului în Liban.

Operaţia Ciad. — Scopul acestei operaţiuni? Eliminarea forţelor libiene din Ciad. Pe ce cale? Încurajînd activitatea politică şi militară a lui Hissène Habré, care i s-a părut lui Casey ca un element potrivit să se opună lui Kadaffi. Numai în 1981, 100 milioane dolari au fost oferiţi de C.I.A. trupelor lui Habré, prin intermediul Franţei. La 7 iunie 1982 aceste trupe au cucerit capitala N'Djamena. Ofiţeri superiori francezi ar fi fost contactaţi de C.I.A. pentru a influenţa oficialităţile franceze în sensul dorit de C.I.A.

Operaţia Libia. — Acţiunea împotriva preşedintelui Libiei se desfăşoară potrivit unui proiect care are o denumire de cod eufemistică: „Floarea" şi cuprinde două părţi: „Laleaua" şi „Trandafirul", ambele tinzînd de fapt la răsturnarea lui Kadaffi, cel care a ameninţat nu odată să-l asasineze pe preşedintele Reagan. Deocamdată, proiectele florale ale C.I.A. au rămas în stare de „boboci" şi C.I.A. a reuşit doar să-l înveselească pe preşedintele american cu informaţiile culese cu privire la homosexualitatea latentă a colonelului libian.

...Oprim aici enumerarea operaţiunilor C.I.A. din ultimii şapte ani. O enumerare cîtuşi de puţin exhaustivă. Dar care relevă că pentru C.I.A. totul este permis. Dar nu totul şi reuşeşte. După moartea lui Casey, a fost înscăunat noul director în persoana judecătorului William Webster. Ce va însemna activitatea C.I.A. sub directoratul lui pentru America, pentru omenire, pentru pace? Mister?! Demn de C.I.A.

O CUTIE DE BOMBOANE

Stimată redacţie,

Vă trimit acest articol dar vă atrag atenţia că eu sînt o diletantă în această direcţie, nu de mult am început să scriu — să aştern pe hîrtie o parte din amintirile mele — aşa că vă rog foarte mult să aveţi puţină indulgenţă, să stilizaţi naraţiunea mea. Prefer să nu vadă lumina tiparului, decît să mă fac de rîs.

Voi căuta să-mi procur şi eu revista Dvs., cînd voi ieşi în oraş. Am întrebat azi la chioşcul din Ramat Efal, dar aci nu se primeşte revista „Minimum".

Vă mulţumesc mult, anticipat, pentru amabilitatea Dvs. şi vă exprim un călduros Shalom!

În ziarul „Viaţa Noastră" din 21 august a.c., a apărut articolul d-lui Marius Mircu intitulat „Plutonierul Dumitru Prisacaru". Mi-a plăcut felul cum a redat faptele frumoase ale acelui plutonier din armata română, gesturile lui umane întru uşurarea soartei unor deportaţi evrei din tîrguşoarele Moldovei de Nord şi din Basarabia.

Citind acest episod mi-a revenit în memorie un caz, din iarna anului 1938, după „Noaptea de cristal". Datorită faptului că ştiu bine limba germană, am fost delegată de întreprinderea unde lucram să plec la Berlin pentru a rezolva o chestiune de aprovizionare cu materii prime. Înarmată cu toate formele necesare pentru a putea circula nestînjenită în Berlin (în calitatea mea de evreică, bineînţeles), am fost însoţită tot timpul de un ofiţer SS. Acesta m-a primit seara la gară, m-a condus la hotel, iar a doua zi a mers cu mine la întreprinderea unde eram acreditată, la bancă, la autorităţile unde trebuia să mă prezint, etc. Am reuşit să rezolv bine toate problemele ce mi-au fost încredinţate, însă nu mă puteam înapoia acasă, deoarece ca să obţin în mînă toate documentele respective, trebuia să mai rămîn la Berlin încă două săptămîni.

Cum nu-mi era deloc plăcut să aud toată ziua „Heil Hitler!" şi să văd peste tot „Juden heraus", şi fiindcă avusesem prudenţa să obţin încă la Bucureşti viza engleză, m-am hotărît imediat să fac un „Sprung" pînă la Londra ca apoi în ultimele trei zile să revin la Berlin. Zis şi făcut. Loc într-un avion nu am găsit, aşa că mi-am rezervat un loc într-un tren care mă ducea pînă la cel mai apropiat port olandez şi de acolo, noaptea, traversam cu un vapor marea în Anglia. În compartiment, la început, mai era o singură persoană: un indian, îmbrăcat în costum naţional, foarte amabil şi care vorbea bine engleza şi germana. Am legat o conversaţie plăcută (el venise să-şi viziteze un fiu, însă neplăcîndu-i regimul, a preferat şi el să plece cît mai curînd din Berlin). Totul ar fi fost foarte bine, dacă nu ar fi pătruns în compartimentul nostru o nemţoaică. Dîndu-şi seama probabil că sînt evreică, nu mi-a spus nici bună-ziua, iar indianului i-a spus „Heil Hitler!". Apoi l-a provocat pe indian la o discuţie despre regimul din Germania şi despre sistemele lui Hitler de distrugere a evreilor. La un moment dat a mai intrat în compartiment un cetăţean, foarte modest la înfăţişare, îmbrăcat simplu. A înclinat capul drept salut, fără să zică „Heil Hitler!". Nemţoaica l-a întrebat dacă nu este german şi cu ce se ocupă. Era german, poseda o mică fermă aproape de Berlin şi pleca la Amsterdam.

Nemţoaica nu înceta să înjure: „Diese verfluchten Juden, diese schmutzigen Juden, alle mussen vernichtet werden" etc., etc. Atunci indianul i-a replicat: De ce îi urîţi aşa de mult pe aceşti oameni? Pînă nu de mult ei au fost credincioşi acestui stat, au dat oameni de mare valoare în toate domeniile, etc. Furioasă, nemţoaica i-a răspuns: Dar cum să tolerăm pe aceste năpîrci, domnule? Am să vă dau un singur exemplu. Eu sînt profesoară la un mare liceu din Hamburg; şi închipuiţi-vă că eu, de rasă pur germană, trebuie să fiu subordonată unei directoare de origine judaică. Cum să suport aşa o nedreptate şi să nu fiu revoltată de ingratitudinea organelor superioare de a nu o înlătura pe această netrebnică evreică; mai bine s-o expedieze la **Auschwitz**, unde îi este locul, etc., etc. Indianul i-a spus că nu are dreptate: poate că această evreică are o pregătire adecvată funcţiei ce o îndeplineşte, poate este un element extrem de capabil care nu se poate înlocui de azi pe mîine, etc.

Şi fermierul a încercat s-o potolească, dar nu a reuşit. Atît acest fermier cît şi indianul mi-au făcut semne discrete să tac.

În sfîrşit am ajuns la Amsterdam, unde fermierul a coborît.

Amsterdamul fiind o gară importantă, trenul rămîne mai mult timp. Eu avînd locul lîngă geam, aud deodată că cineva bate în geam, făcîndu-mi semn să deschid. Era fermierul care coborîse. „Voiaj bun, doamnă! Vă doresc să vă meargă bine şi nu fiţi prea îngrijorată; totul se va mai schimba". Şi mi-a dat o cutie de bomboane. Ceea ce am simţit în acel moment este greu de descris, dar uşor de înţeles. Ce ochi a făcut nemţoaica!

Erau bomboane olandeze, specifice, dar pentru mine, pentru gestul acestui om simplu, pentru nobleţea sa sufletească, au fost cele mai „valoroase" bomboane din lume. Pînă la plecarea noastră în Israel am păstrat cutia aceea, ca o amintire din partea unui OM, de origine germană.

Şi mi-am spus, ca şi în cazul plutonierului Prisacaru: **Să nu uităm că au fost şi oameni printre ei!**

CECILIA SPINDLER
Beit Avot Efal

ACUM 50 ANI

...RUBRICĂ REDACTATĂ DE **BEATRICE HACKER**

DE ASTA DATA UN SINGUR EVENIMENT
DAR CE EVENIMENT! :

INSTAURAREA GUVERNULUI GOGA-CUZA

În contextul ascensiunii nazismului în Germania, s-a produs și în România o activizare a forțelor politice de dreapta, reprezentate îndeosebi de Garda de Fier. Interesate să bareze, chiar și temporar, venirea acestora la putere, dar să determine totuși o agitație și acțiuni în sensul curentului naționalist în creștere în Europa, cercurile din jurul Palatului regal au considerat potrivit să încredințeze formarea guvernului, în urma alegerilor din decembrie 1937 — la care niciun partid nu și-a asigurat o majoritate parlamentară stabilă — partidului „național-creștin". Acest partid s-a născut în 1935 prin fuziunea Ligii Apărării Naționale Creștine, conduse de veteranul curentului antisemit din România interbelică, A.C. Cuza și Partidul Național Agrar, în fruntea căruia se afla Octavian Goga, poet talentat, dar politician șovin. În compoziția guvernului Goga-Cuza, care și-a început activitatea la 28 decembrie 1937, au intrat și reprezentanți ai grupării țărăniste de centru, conduse de Armand Călinescu și alți oameni politici de orientare ultranaționalistă. Platforma de guvernare era programul P.N.C., în care erau hiperbolizate pornirile antisemite, care deveneau astfel, pentru prima oară, orientări de guvernămînt.

Chiar a doua zi după înscăunarea la putere a cabinetului Goga-Cuza au fost suspendate gazete democrate ca „Dimineața", „Adevărul", „Lupta", sub cuvînt că ar fi dominate de evrei. În următoarele zile au fost adoptate un șir întreg de acte și măsuri cu caracter antievreiesc — de la înlăturarea evreilor din teatre și alte instituții, de la anularea brevetelor de băuturi spirtoase acordate comercianților evrei — și pînă la măsuri vizînd revizuirea întregii legislații privitoare la dreptul de cetățenie acordat evreilor. Așa cum se arăta într-un manifest al guvernului, „s-a început opera de românizare a instituțiilor publice și a întreprinderilor particulare, înlăturînd pe străini fără drepturi". Unele excepții de la diferitele restricții se făceau pentru evreii de „categoria II-a" — calitate posibilă de obținut printr-o procedură judiciară anevoioasă de către acei evrei care aveau merite deosebite pe cîmpul de luptă în războaiele României.

După 44 de zile de existență, guvernul Goga-Cuza a fost înlăturat de la putere, ca urmare a divergențelor interne și a eforturilor de a netezi calea dictaturii carliste. Dar el s-a înscris în istorie ca o pagină tristă, care a prefigurat concludent cortegiul de suferințe pe care avea să-l constituie pentru evreii din România dictatura militaro-fascistă, legionară și antonesciană, din cumpliții ani 1940—1944.

Goga

Desen de V. I. Popa

Bijuteria „ A D E S G O "
(D a c – L a z ă r)

TEL AVIV – Rehov Allenby 83 A (în curte)

Atelier și magazin de bijuterii de aur.
Bogat asortiment de inele, bijuterii
și cercei.

(Curățatul bijuteriilor gratuit)

al. mirodan
DICŢIONAR NECONVENŢIONAL
AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

SORIN TOMA, turist în Israel, ne trimite o scrisoare din care extragem următoarele:

Stimate Alexandru Mirodan,

V-am cunoscut cu mulţi ani în urmă, pe vremea cînd eram colegi de breaslă. Şi dacă împrejurările nu mi-au prilejuit decît un contact prea redus şi nesemnificativ cu dvs., piesele dvs. au avut, în persoana soţiei mele şi a mea, spectatori asidui şi receptivi. Nu mă simt în stare şi nici nu sînt chemat, după atîta vreme, să le reconsider. Mie unuia, evocarea lor îmi readuce din trecut, ca o boare plină de prospeţime, impresia iniţială: aceea de sinceritate, de aspiraţie tinerească spre relaţii autentic umane, spre o fuziune reală între ideal şi cotidian.

În orice caz, aceste calităţi, pe care mă cred îndreptăţit să le proiectez asupra autorului şi pe care le sper netrecătoare în operă şi în om, mă încurajează să mă adresez cu încredere dvs.

Am aflat cu cîtva timp în urmă de excelenta dvs. iniţiativă de a întocmi un „Dicţionar neconvenţional al scriitorilor evrei de limbă română". Era şi timpul. Aş dori acestui dicţionar cît mai mulţi cititori pretutindeni, inclusiv şi mai ales în România. Mulţumită lui, publicul românesc ar avea posibilitatea să preţuiască la adevărata ei valoare, învingînd, în unele cazuri, obstacolele necunoaşterii sau prejudecăţilor, impresionanta contribuţie adusă — cu dragoste şi dăruire de sine — de scriitorii şi în general de cărturarii evrei la înălţarea edificiului culturii româneşti.

Interesul pe care îl prezintă dicţionarul dvs. este cu atît mai mare cu cît caracterul său „neconvenţional" îi permite să arunce lumini cu mult în afara cadrului conturat de titlu.

Recent, cu puţin înainte de sosirea aici, am avut în sfîrşit prilejul să am în mînă primul volum al Dicţionarului. L-am citit ca pe un roman, din scoarţă în scoarţă. O lectură captivantă, o formulă care satisface o mare diversitate de gusturi, şi totuşi o ţinută care nu decepţionează pe cititorul exigent.

M-am gîndit să vă trimit unele materiale bio-bibliografice privitoare la tatăl meu, scriitorul A. Toma. Realizez această intenţie cu o mare întîrziere, de aproape un an. M-am temut că... materialul se va împotmoli pe drum. Sper însă că nici acum nu este prea tîrziu.

Cred că, în general, oamenii din generaţia dvs. nu prea au avut prilejul să cunoască activitatea literară şi culturală a lui A.T. dinaintea celui de-al doilea război mondial. Or, este vorba despre un scriitor (n. 1875, dec. 1954) care a început să scrie la numai trei ani după moartea lui Eminescu şi a continuat să creeze de-a lungul a şase decenii.

În nota bio-bibliografică alăturată, pentru a reduce la minimum subiectivitatea inerentă viziunii unui fiu, am căutat, pe cît posibil, să nu folosesc decît mărturii şi aprecieri critice ale altora şi, în general, să mă refer doar la date şi fapte controlabile. M-am ferit să mă lansez în comentarii (pozitive sau negative, deşi opera lui A.T. le poate motiva sau chiar impune), în polemici (deşi motivate ar fi şi acestea — în deosebi studiul lui I. Cristoiu din „Amfiteatru", 1979, pe care, în ciuda vastei documentaţii, îl consider mistificator) sau în analize generale (cu toate că asemenea analize ar fi necesare). Nu eu sînt cel chemat s-o fac. O vor face istoricii literari ai viitorului. Sper.

Nu m-am putut abţine, totuşi, să includ şi cîteva păreri personale care, sper, nu vin în contradicţie cu linia de conduită menţionată mai sus. Am inclus şi unele informaţii bazate pe materialele aflate în arhiva tatălui meu, pe care am pus-o la dispoziţia Bibliotecii Centrale de Stat din Bucureşti.

Vă trimit totodată şi volumul „Poezii" apărut în 1926. Fiind vorba de produsul a trei decenii, am indicat — pentru a putea încadra fiecare poezie într-o epocă concretă — data la care a fost scrisă (reconstituită după notele autorului, precum şi, în unele cazuri, după ortografia manuscrisului, anterioară sau posterioară reformei ortografiei din 1904)..."

SORIN TOMA

Amintim că Sorin Toma a fost în anii '50—'60 membru al C.C. al P.C.R. şi redactor-şef al ziarului **Scînteia.** Un pamflet de răsunet împotriva poeziei lui Tudor Arghezi a făcut ca Sorin Toma să fie,

ani de-a rîndul şi decenii, fără contenire, obiectul atacurilor violente ale lumii literare. Astăzi încă, pentru noi nu sînt limpezi motivaţiile social-politice care-au determinat apariţia acestui articol cu grave urmări asupra destinului arghezian şi a mişcării literare: dacă împotriva lui Sorin Toma s-au scris cîteva tone de fraze necruţătoare, cuvîntul acuzatului, noi nu l-am auzit niciodată.

Profităm de întîlnirea de-acum cu Sorin Toma pentru a-l invita să explice — în folosul istoriei înainte de orice — izvoarele şi raţiunile memorabilului text. Paranteza noastră nu este deplasată de fel, deoarece odată cu atacurile împotriva **fiului**, o teribilă sete de distrugere s-a abătut şi asupra tatălui, poetul A. Toma, subiectul scrisorii de faţă. Socotit a fi covinovat, acesta a fost practic „lichidat" ca scriitor: sistemul excludrilor gen „obsedantul deceniu" se înfăptuieşte astăzi pe alt punct al spiralei. Inutil să spunem că ura împotriva tatălui — cu iz de tragedie grecească sau poate de freudism — este inadmisibilă pe plan estetic: A. Toma a fost un poet real, un traducător de mîna întîia, un mare răspînditor de cultură. Numele său este întîlnit în istoriile literare cu autoritate dinaintea războiului, locul său în viaţa literară a României nu poate fi anulat prin decret.

De aceea, actul de respect filial şi demnitate culturală a lui Sorin Toma (ba chiar şi de nu prea obişnuită îndrăzneală de a te ridica împotriva vînturilor) este salutat de noi cu stimă. Am citit cu interes materialul documentar despre A. Toma şi îl vom folosi la vremea de cuviinţă.

* *
*

I. Zokler şi Alter Goldberg, Haifa: aforismele lui H. St. Streitman — din care aţi citat mînios dar şi trunchiat, au apărut în volumul **Revizuiri** (ed. **Cultura naţională**, Buc. 1922). Iată-le în întregime, fiindcă înţelegem că alergia dvs. la adresa jigodiilor cu pricina a ajuns la paroxism:

1) Mititel, subţirel, ascuţel, roşcovel, vanitos, linguşitor, de o amabilitate leşinată, arţăgos, laş, admirativ, ciripitor, patetic, — şi pe deasupra idealist. Licheaua idealistă. Licheaua patetică.

2) Cine oare va avea vreodată destulă inimă, destulă înălţime de judecată şi destul talent pentru ca să scrie tragedia secăturei ajunse, tragedia secăturei care veşnic tremură ca nu cumva să fie dată în vileag şi ca nu cumva să-i ia locul altă secătură! Căci secăturei nu-i este şi nici nu-i va fi vreodată frică de omul capabil. De asta lesne se cotoroseşte şi repede. Frică-i este numai de secătura care-i pîndeşte locul. Se ştie şi o ştie.

Lidia Solomon, Ahi Dakar 5, Neve Sharet, Tel Aviv, se arată a fi rudă cu subiectul Dicţionarului din nr. 9: ...am fost impresionată de articolul despre Monica Dan (Judith). Ea a fost verişoara mea şi multe zile am petrecut cu ea şi cu familia ei în str. Gral Angelescu nr. 12. D-na Manolescu (mama Monicăi-Iudith) a fost sora poetului A. Dominic. A murit şi ea acum cîţiva ani, tot aşa cum anul trecut a murit aici în Israel, văduva lui Dominic. Ultimul membru al familiei, frate cu Monica, Dan Walter, a murit şi el nu de mult, la Kiriat Yam — Haifa...

Eu sînt sora poetului Petre Solomon din Bucureşti...

Suzy Walter, Kiriat Yam, Rh. Harishonim 7/23, discută acelaşi subiect (Monica Dan). D-sa se declară nemulţumită de modul critic în care a portretizat-o răul Ion Caraion pe tînăra scriitoare („cum a putut Caraion să spună că Judith juca poker", etc. etc.) şi — în acelaşi timp — furnizează informaţii despre familie fără nici o legătură cu realitatea: „Walter Agathon, mare motociclist care s-a însurat la 25 de ani, este acum un băiat de 41 ani în Elveţia". Eroare. Walter Agathon, fratele Monicăi, mare motociclist într-adevăr, a fost accidentat mortal în timpul unei competiţii, în anii '50: aşa cum scrisesem la capitolul despre Monica Dan, în amintirea eminentului sportiv, Federaţia Română de Motociclism a instituit o cupă pe care şi-o dispută an de an tinerii **agathonişti** ai epocii.

Adrian Marino, critic literar şi estetician, profesor la Universitatea din Cluj, ne face plăcerea unor rînduri din care înţelegem cum apare **Dicţionarul** în ochii unuia din-

DICŢIONARUL NECONVENŢIONAL
poate fi procurat trimiţînd suma de 45 şekeli
la P.O.B. 11472, Tel Aviv
(străinătate: 35 dolari)

tre marii intelectuali ai României contemporane:

„Un corespondent din Israel a avut amabilitatea să-mi remită **Dicţionarul** (pe care-l răsfoisem astă iarnă la Paris, în biblioteca d-lui E. Reichman) (romancier francez, originar din România, n.red.)... Cartea dvs. este de o lectură plăcută, utilă — vorbesc puţin şi ca „profesionist", o descriere vie, în caleidoscop, plină de detalii savuroase... prilej — nu odată — şi de reflexii în diferite direcţii... Pentru ceea ce v-aţi propus este o reuşită deplină (cîteva pudice... frunze de viţă de vie nu lipsesc, pe alocuri...").

Într-o altă scrisoare — primită săptămîna trecută —. Adrian Marino include — mesaj de Anul Nou şi dar — un important studiu al D-sale despre Blecher, precum şi făgăduiala unui text inedit (copyright **Dicţionarul Neconvenţional...**) privind perioada ieşeană a lui Saşa Pană. (Mulţumim (şi aşteptăm).

Dr. Marcel Breazu, profesor de estetică la Universitatea din Bucureşti face — la rîndul său — adnotări, pentru noi preţioase, în marginea efortului de la Tel Aviv:

„...Iată, îţi declar că **(Dicţionarul)** m-a încîntat. Este o lucrare, **Dicţionarul** ăsta, peste care orice istoric onest al literaturii **române** nu va putea trece. Nu e vorba aici doar de fişele bio-bibliografice ale scriitorilor evrei de limbă **română** — ci de întreaga **atmosferă** în care au lucrat literaţii şi oamenii de cultură evrei, în România. Ideea, originală foarte, de a insera la litera respectivă din **Dicţionar** nu numai nume proprii ci şi substantive comune (ca „antifascism", „antisemitism", de exemplu) îţi dă posibilitatea să afli cum s-au integrat şi cum au fost integraţi (cu simpatie, stimă sau cu ură şi dispreţ) scriitorii evrei, în ţara în care s-au născut şi au creat".

EPH. OPHIR-OFNER, scriitor, str. Bialik 6/2, Kiriat Yam, oferă date despre Maria Arsene şi despre el însuşi:

„Pe Maria Arsene, pe numele adevărat Arthur Leibovici (nu Mendelovici cum ai fost informat) l-am cunoscut bine fiindu-mi prieten. Dar prietenia noastră a continuat şi într-un loc unde ar fi dus-o greu şi animalele, nu numai oamenii. În ianuarie 1941 Arsene a fost arestat la Giurgiu fiind suspect de multă vreme ca ilegalist, comunist, ceea ce era adevărat, dar legionarii arestară mai multe familii giurgiuvene evreieşti, cu gînduri negre de a scăpa oraşul, de ei, definitiv. Eu am picat chemat acolo pentru rezolvarea unor probleme la staţia de petrol, din Giurgiu, (aveam un post mai săltat şi deci de invidiat, la Shell) şi cînd mi-am dat seama că a fost o cursă, a fost prea tîrziu. De aceea, vorbind de Arsene, implicit vorbesc şi despre mine, deşi nu am vorbit sau scris deloc despre interogatoriile infernale, întîi la Giurgiu, zi şi noapte, apoi în str. Varşovia în Bucureşti, unde era sediul locotenenţilor lui Horia Sima (cu şcoala făcută în Germania), Remetea şi Stîngă. Nu am scris nimic despre aceasta pentru că am socotit că ceea ce a scris M. Carp în „Cartea Neagră", după note şi acte oficiale, sumar, era suficient. Şcoala făcută de Remetea şi Stîngă la gestapiştii germani, a fost salvatoare pentru tot camionul nostru cu deţinuţi. Aceşti comandanţi legionari ţineau să ne facă acte în regulă, „Ordnung mûss sein". Acest „Ordnung mûss sein" l-a făcut pe conducătorul camionetei să se opună celorlalţi care vroiau să ne împuşte la Călugăreni în cinstea lui Mihai Viteazul. Era poate 2 noaptea, camíoneta o pornise spre pădure, dar conducătorul legionar o oprise şi după vreo oră de discuţii, îi convinse, cred, pe ceilalţi că are ordin precis să ne aducă intacţi. Cred că dacă nu ar fi vrut cei din str. Varşoviei să ne interogheze, trecîndu-ne prin cazne pe care nu vreau să le descriu, am fi avut A. Arsene şi eu şi ceilalţi aceeaşi soartă ca aceea în care se aflase rabinul Guttman cu fiii săi, pentru că şi pe noi ne-au trimis la Jilava dar cu acte în regulă, după alte trei zile.

* *

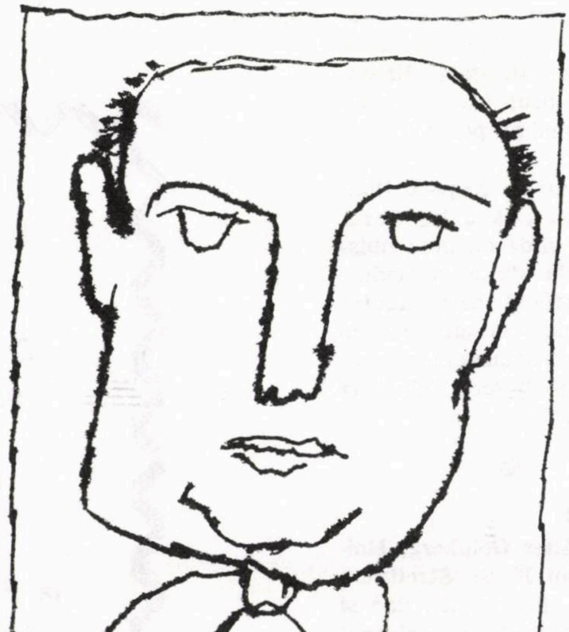

E. WEISS - ADI TOURS

AGENTUL DE VOIAJ
PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ !

T. A. REH. ALLENBY 111 (Pasaj Tamar)
Telefon: 625406; 623650; 624753

ANUNŢA ONORATA CLIENTELA ŞI DORITORII DE VOIAJ, CA : AM PREGATIT PROGRAME ŞI VOIAJURI DIVERSE PENTRU SEZONUL DE IARNA:

— GRUPE ÎNCHISE: pe parcursul: ROMÂNIA — UNGARIA, ROMÂNIA — UNGARIA — AUSTRIA, ROMÂNIA — UNGARIA — IUGOSLAVIA.

— ROMÂNIA: SKI LA POIANA BRAŞOV, CU PROFESORI ŞI ÎNDRUMATORI.

— AUSTRIA, ELVEŢIA ŞI GERMANIA: SKI ŞI ALPINISM ÎN STAŢIUNI LA SEEFELD, ZEEL AM SEE, INSBRUCK SAU ST. MORITZ ETC.

— **PRIVITOR LA VOIAJURILE DIN VARA ANULUI 1988, SUBLINIEM PROPUNEREA NOASTRA: DE A NE CONTACTA ŞI A VA ÎNSCRIE ÎNCA DIN ANUL ACESTA PENTRU ASIGURAREA LOCULUI LA AVION ŞI SIGURANŢA DESFAŞURARII ÎNTREGULUI PROGRAM PROPUS.**

— **REAMINTIM CA PENTRU ROMÂNIA PREŢURILE SÎNT REDUSE CU 20% ÎNCEPÎND DE LA 16 SEPT. 1987 (EXTRA SEZON).**

— **BILETE DE ZBOR PENTRU ÎNTREGUL MAPAMOND.**

AŞTEPTĂM CU PLĂCERE VIZITA DVS.

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

Am fost coleg de clasă cu el la „Matei Basarab". Acum, am în față noul său album. Genial (ca deobicei).

SAUL STEINBERG

PICTOR AL VREMURILOR NOASTRE

SAUL STEINBERG: PICTOR AL VREMURILOR NOASTRE

În luna noiembrie, la New York, în cunoscuta Pace Gallery, a avut loc noua expoziție a lui Saul Steinberg. La șaptezeci și trei de ani, pictorul, tînăr încă spiritualicește, își continuă activitatea creatoare. Mai mult decît atît. Rămînînd el însuși (pecetea, sau cum spun francezii așa de plastic: „griffe" steinbergiană este evidentă și pentru un profan), caută totodată drumuri noi. Elegantul volum de reproduceri, publicat cu ocazia expoziției, constituie o mărturie elocventă.

★

Cu Saul Steinberg am fost coleg de clasă, la Liceul Matei Basarab din București. Colegi și prieteni. Nici el, nici eu nu eram prea sociabili. Dar ne-am simțit, de la început, atrași unul de altul. Intuiam, dincolo de diferențele bătătoare la ochi, o tainică și profundă înrudire sufletească. „Băieți serioși", ne categorisiseră colegii ceilalți, cu mult dispreț și totuși cu puțină admirație. Nu ne dădeam în vînt după petreceri, nu ne lăudam în gura mare cu reale sau imaginare aventuri sexuale, nu ne trîmbițam „bărbăția", ca ei. Luam viața în serios. Și aveam pasiunea ideilor. Steinberg mai șovăielnic, eu mai îndîrjit, ne străduiam să nu ne lăsăm copleșiți de conformism comod, să fim noi înșine, să ne realizăm ca oameni deplini.

La baza prieteniei noastre sta prețuirea morală, respectul pentru această tenace încordare de a rămîne credincios ție însuți, idealurilor tale. Dar, cel puțin din partea-mi, era și o simpatie instinctivă pentru acest băiat timid, taciturn, nebăgat în seamă de nimeni. Slab, numai oase, cu o față prelungă, semăna și la fizic cu Cavalerul Tristei Figuri. Un nas proemiennt ca al lui Cyrano de Bergerac, îi pecetluia chipul. Ironie a soartei. Steinberg era contradicția vie a personajului lui Rostand, la polul opus fanfaronadei gascone și retorismului. Și totuși, ceva comun: precum Cyrano, și Steinberg și-a asumat conștient așa-zisa infirmitate, transformînd-o în blazon nobiliar, consacrat prin prestigiul artei sale (vezi autoportretele). Mie, de altfel, nasul mare al lui Steinberg nu-mi displace. E al lui. I se potrivește bine. Îl singularizează. „Urîțenia" lui e expresivă. Și e împlinită, armonic, de strălucirea inteligentă a ochilor și de zîmbetul abia schițat care-i flutură pe buze.

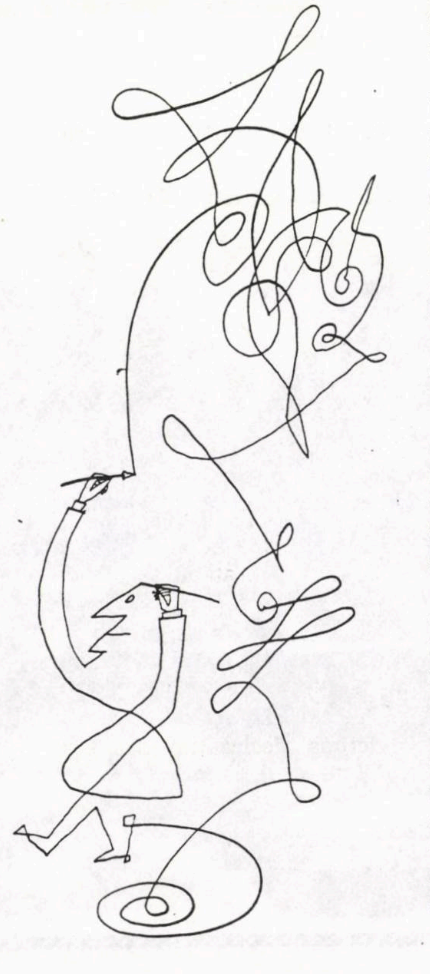

PARADOXE

Omul acesta, care fuge de lume și caută plăcerile simple ale singurătății sau ale dialogului prietenesc, a devenit o personalitate cunoscută pretutindeni, urmărită de lumina reflectoarelor.

Pictura lui rafinată, constituie, în bună măsură, o super-artă, un comentariu lucid asupra artei și stilurilor artistice. Ea este, totodată, o artă ce se cere percepută nemijlocit, o artă al cărui cod extrem de original se adresează totuși unui public larg și a găsit acces la acest public.

MI-A SPUS ODATĂ: „ÎN MINE ZACE UN SCRIITOR RATAT"

Omul acesta timid are parte de expoziții în centrele artistice ale lumii, la New York, la Paris. Reviste de mare prestigiu ca **Time** în America sau **Express** în Franța, îi consacră numere speciale.

Critici de artă dintre cei mai competenți, precum Harold Rosenberg, îi analizează opera, declarînd-o reprezentativă pentru arta contemporană.

Se publică volume cu reproduceri ale creațiilor sale din diverse perioade, însoțite de studii remarcabile. (Ultimul volum, apărut recent, cuprinde lucrări din ultimii cinci ani și e prefațat de Adam Gopnik).

Dar și scriitori de faimă univer-

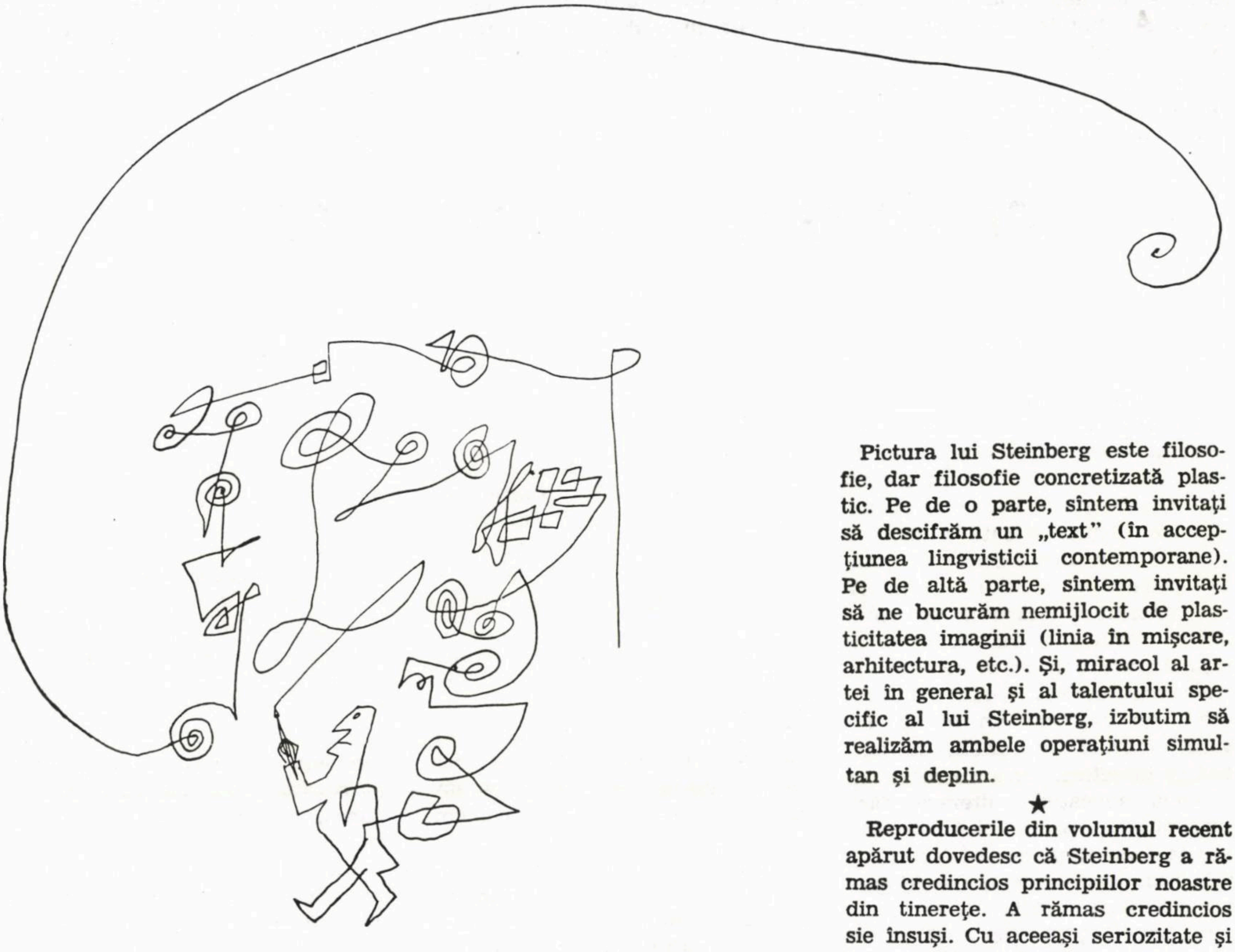

Pictura lui Steinberg este filosofie, dar filosofie concretizată plastic. Pe de o parte, sîntem invitaţi să descifrăm un „text" (în accepţiunea lingvisticii contemporane). Pe de altă parte, sîntem invitaţi să ne bucurăm nemijlocit de plasticitatea imaginii (linia în mişcare, arhitectura, etc.). Şi, miracol al artei în general şi al talentului specific al lui Steinberg, izbutim să realizăm ambele operaţiuni simultan şi deplin.

sală îi aduc omagiul lor.

În articolul „Peniţa la persoana întîi", marele scriitor italian Italo Calvino, conchide: „Metafizica liniei absolute şi acrobatica inepuizabilă a gestului grafic: astfel vesteşte Galileo cometa siderală Steinberg, care-şi trasează orbita prin cerul hîrtiei".

Celebrul eseist francez Roland Barthes îi închină, în 1983, o întreagă carte de sclipitoare interpretări şi comentarii. „Steinberg (scrie el) este literalmente inepuizabil (...) mă apropiu de el mereu (de unde, multe plăceri) şi nu-l ajung niciodată (este, în deplinul înţeles al cuvîntului, un artist): sînt Achile, care nu poate niciodată ajunge din urmă broasca ţestoasă, sînt săgeata lui Zenon din Eleea..."

★

Pictura lui Steinberg nu este departe de literatură. (Mi-a declarat, odată, cu autoironie, că în el zace un scriitor ratat.) Nu obişnuieşte să comenteze ceea ce desenează, dar cînd o face, formulările sale sînt laconice, precise, spirituale, cu evidente calităţi literare. Astfel, vorbind despre schiţa care prezintă un crocodil atacînd un om: „Partea vulnerabilă a omului în pericol este strigătul de ajutor, care este deci partea de care îl prinde crocodilul... Ce vreau să spun? Că acel care îşi strigă teroarea devine victima declaraţiei sale".

Comentariile asupra artei sînt nu numai semnificative prin conţinutul ideic, ci şi exprimate sub forma lapidară a unei maxime: „A desena este un mod de a raţiona pe hîrtie".

★

Reproducerile din volumul recent apărut dovedesc că Steinberg a rămas credincios principiilor noastre din tinereţe. A rămas credincios sie însuşi. Cu aceeaşi seriozitate şi cu aceeaşi neclintită cinste sufletească, se străduie să se desăvîrşească, să se realizeze cît mai deplin, ca om şi ca artist.

Dialectica înfruntare dintre colectivitate şi personalitate, motor caracteristic al vieţii şi operei sale, se desfăşoară cu aceeaşi rodnicie. Şi producţia ultimilor ani poate fi grupată în două serii de tablouri: cele care prezintă oraşul, strada şi cele care prezintă masa de lucru, biblioteca. În tablourile din această recentă perioadă, new-yorkezii lui au fost stilizaţi la modul tehnic modern, cu trăsături de astronauţi şi roboţi supersofisticaţi. Piaţa publică devine teatrul de manifestare neruşinată a unei violenţe exacerbate, care, departe de a se ascunde cu ruşine în întuneric, se lăfăie, fără probleme de conştiinţă, la lumina crudă a zilei, în marş neo-

fascist. Iar masa de lucru și biblioteca — căminul spiritual al lui Steinberg dintotdeauna, cu liniile lor calme, precise și compoziția ordonată meticulos, pedant chiar — nu mai sînt acum numai desenate sau pictate pe hîrtie, ci confecționate din lemn, efectiv. Actul de făurire este ridicat la o nouă potență, bucuria palpării materialului fiind mai puternică în procesul „lucrării" lemnului decît în trasarea liniilor pe hîrtie.

...Asupra artei lui Steinberg plutește nu zgomotosul rîs sarcastic, ci un surîs abia schițat, lucid. Ca surîsul ce flutura pe buzele liceanului de acum aproape șaizeci de ani.

Îi răspund, ca și atunci, prietenește, cu un surîs, lucid dar cald.

CE OAMENI ȘI CRITICII ĂȘTIA !

SERGIU LEVIN

Jocul și lupta dintre judecată și pre-judecată, sînt vechi de cînd lumea, prima riscînd deseori să se transforme în cea de a doua, ca și atunci cînd, obosit, după ore de mers cu mașina, în loc să accelerezi („judecată"), apeși pe pedala dinainte („pre-judecată") și... te oprești! Una dintre cele mai „uzate" pedale, o constituie și imaginea criticului incapabil de entuziasm, dăruire și visare, a cîrcotașului care depistează rebuturi și igienizează ograda literară, pînă rămîne din ea, doar un fel de Elveție, adorată de turiștii cu burtică și tabieturi, teritoriu mirosind a bună educațiune literară, fără exagerațiuni, carevasăzică... Ce să-i faci însă cu viața, ce să-i faci, cînd, uite așa, dintr-o dată, parcă pentru a le face cu tifla tuturor acestor „turiști prin literatură", trebuie să constați că uite, domnule, și criticii ăștia sînt oameni, au sentimente, pasiuni, caracter, temperament și oricît ar părea de demodat, chiar și credință, credință în om și ale sale perene valori...

Aceasta fiind situația, deși mi s-a atras atenția de cititori de ambele sexe (vd. „Minimum", 7/91) să nu fac și eu precum face „majoritatea criticei israeliene de limbă română" (cine a calculat majoritatea), adică „apologetism", (ca pe vremuri în „organul central"), iaca, încăpățînat, ca întotdeauna, perseverez și, cu mare plăcere, vă prezint trei critici în căutare și exprimare de fericire, omenie și pur și simplu... farmec.

FERICIRE:

Nu există rețetă pentru... O știm cu toții și o știe prea bine și Florin Mugur, care necăutînd-o după un rețetar prefabricat, pînă în cele din urmă o și găsește în întîlnirile sale cu „acei oameni minunați (cum pot fi uneori scriitorii) și cărțile lor":

Fericire: — Florin Mugur: „Schițe despre fericire" — Cartea Românească — București, 1987, 373 p.

Omenie — Mircea Iorgulescu: „Spre alt Istrati" — Minerva — București, 1986, 248 pag. (partea întîi).

Farmec — Alexandru George: „Dimineața devreme" — Cartea Românească — București, 178 pag.

Notițele, schițele, studiile, crochiurile, portretele (busturi mai ales), toate ne prezintă pe un împătimit iubitor de viață, contemplată prin lentilele de rouă ale dimineții: „Nu vedem o mulțime de lucruri. Din fericire. Ne trezim dimineața devreme, ieșim din casă și aerul orașului ne pune pe ochi lentile răcoroase de rouă. E un dar subtil și de preț. Lentilele ne apără. Sînt rezistente. Nimic nu e mai tare ca roua".

Ca roua, sau ca sentimentul de prietenie și solidaritatea de tip „les copains d'abord", care dictează ritmul interior al judecății critice. Florin Mugur, poetul, este un critic cu mari disponibilități pentru fericire, deoarece poate corela această indescriptibilă stare cu oameni, idei și convingeri. De aceea și de aci provine, probabil, și sentimentul de mare libertate interioară cu care se plimbă printre autori. O fi, n-o fi aceasta cheia fericirii, cine o poate spune... nimeni, nici măcar Jean Anouilh: „Viața e minunată, ce te faci însă că trebuie și trăită?"...

Trăirea deschisă, oftată și zîmbită, trăirea „critică" adicătelea cu „criterii", căci altfel e tărîre în trăire, iată doar una din rețetele lui Florin Mugur. Doritorilor de completări, le rămîne cartea, pe care le-o doresc din toată inima, să și-o poată procura...

OMENIE:

Cunoscîndu-ne deja de cîteva „Minimumuri" încoace, sper că mi-am cîștigat și eu ca tot omul (criticul) dreptul la o indiscreție. Exemplarul care mi-a fost împrumutat al cărții, poartă următoarea dedicație (olografă, vezi bine): „Domnului..., această carte despre un OM (majusculele mele S.L.) pe care lumea l-a socotit nebun pentru că era ea, lumea, ne-bună, stima lui M. Iorgulescu".

Aproape că nu mai am ce adăuga, atît de bine și-a auto-caracterizat M. Iorgulescu, superba-i pledoarie pentru OMUL Istrati. Pe măsură ce înaintam în lectură, paginile începeau să „frigă", cărțulia aceasta dovedindu-se în cel mai exact înțeles al cuvîntului „nucleară", incandescentă, vie, luptătoare, impunîndu-ne două mari conștiințe, îngemănate în patima zicerii și a visului: Istrati și Iorgulescu.

Autorul, unul dintre cei mai importanți critici ai mișcării literare române contemporane, își definește în această strălucită redescoperire a lui Istrati, propriile sale valori morale, într-un stil de înaltă vibrație umanistă, aș zice, cu nimic mai prejos decît cel al eroului său iubit: „a evoca existența lui Panait Istrati înseamnă, de aceea, în primul rînd a evoca existența unui om care vede lumea AȘA CUM ESTE — pentru că o vrea altfel — și o spune în gura mare. O vede așa cum este în tot și în

P. Istrati

Florin Mugur

toate: în atrocitatea stupidă a derizoriului cotidian, în spaime, în plăceri, în bucuriile îngăduite și accesibile, în cele interzise, în slăbiciuni, în ceea ce are ea mai redutabil, în grotescul și grandoarea ei. Nu o condamnă. Nu luptă împotriva ei. Nu vrea să o schimbe printr-o acțiune organizată, sistematică și hotărîtă. Dar NU POATE să consimtă. Nu i se supune. Nu aderă... Se detașează, se sustrage și spune mereu NU. „Je ne marche pas" e deviza lui de fiecare dată cînd OMUL este amenințat de LUME" (p. 28).

FARMEC:

Substantiv indefinisabil, cel puțin de către mine, o știu bine... de aceea las locul unuia dintre puținii critici într-adevăr cu farmec și într-același timp, ultimului „boier" adevărat, al literaturii române contemporane, domnului Alexandru Paleologu: „Alexandru George este un om al cărților, cum îl numise Zarifopol pe Anatole France... sintagma amintită definește un tip special de cărturar, cu o anumită fizionomie particulară, pe care o înfățișează unele personaje ale lui France, de pildă Sylvestre Bonnard. Sînt ceea ce se numește „șoareci de bibliotecă"... De aceea scrisul lui Alexandru George comunică o senzație certă a realului, a autenticului, a verificatului, precum și un sentiment precis de civilizație a spiritului". („Ipoteze de lucru", p. 229). Diagnosticul pus de Al. Paleologu în cartea sa apărută în 1980, este confirmat cu strălucire de romanul lui Alexandru George, apărut în 1987. Rafinat și cu aerul de a nu spune nimic neștiut, făcînd și desfăcînd pasiențele verii anului 1939, într-un (dinadins ales) insignifiant loc pierdut de pe harta României, romanul acesta atît de fermecător insolit, e scris pe muchea subțire care desparte sau unește ficțiunea de realitate. Vraja acestei cărți stă poate și în înceata și aproape pe nesimțita topire a atîtor și atîtor genuri literare într-unul singur și acela neclasificabil. Epicul „clasic", contrapus cu secret deliciu modelului său „fantastic-detectivist", jurnalul de idei, eseul filozofic și estetic, documentarul de epocă... și indefinisabilul spirit malițios-bonom-civilizat, mai ales civilizat pînă în cea mai infimă articulație a personalității acestui admirabil contemporan umanist al nostru: Al. George, se alchimizează într-un elixir de basm, al unei mereu repovestite într-altfel, „tinerețe fără de bătrînețe", precum de altfel o și spune scriitorul, în încheierea magicului său mesaj: „că adevărul unui basm e mai greu de fabricat decît realitatea însăși".

Ați înțeles aluzia? Sfîrșit... nu însă înainte de a vă ura și pentru Al. George, același lucru ca și pentru Fl. Murgu și M. Iorgulescu: citiți-i, mult stimată doamnă și dragă domnule, dornici de omenie, farmec... și de ce nu, și puțină fericire.

LEON VOLOVICI: VIRGIL DUDA ȘI „OGLINDA SALVATĂ"

Cîtă „memorialistică" și cîtă **ficțiune** se află în ultimul roman al lui Virgil Duda, **Oglinda salvată?** Greu de spus, pentru că scriitorul însuși oferă „indicii" pentru orientarea cititorului — cu care se află mereu în dialog — indicii intenționat ambigue, care te silesc, în cele din urmă, să aderi la filozofia autorului: ficțiunea se naște din „memorii", amintirile hrănesc creația cu plăsmuiri mai **adevărate** decît realitatea trăită.

Romanul (apărut recent la București, în editura **Cartea Românească**) cuprinde relatarea, la persoana întîi, a unui an din viața unui tînăr dintr-un oraș de provincie. Un an care deschide și închide faza decisivă din formarea eroului — povestitor: trecerea de la adolescență la tinerețe, de la criza erotică la dragoste, de la risipirea nepăsătoare la „ceasul de cumpănă" și procesul de conștiință — fază încheiată cu **marea despărțire**, plecarea din locurile natale, părăsirea „leagănului vieții". Criza de „trecere" este și a ambianței și perioadei în care se desfășoară întîmplările — România anilor '50, cînd sînt repudiate entuziast valorile vechi, înlocuite, cu aceeași grabă înflăcărată, de valori care, numai după un deceniu, vor fi pomenite cu ghilimelele deriziunii.

Ca și „romanul de dragoste", momentele de răscruce din evoluția tînărului sînt expuse cu ironia melancolică și detașarea prozatorului de azi, vindecat de mistica atotputerniciei sale. Virgil Duda **propune** o narațiune, un anumit stil, născute dintr-o amicală colaborare și complicitate a cititorului.

Scurte divagații despre arta prozatorului și stilul relatării intersectează textul literar. Însoțirea ficțiunii de expunerea, „la vedere", a uneltelor scriitorului și a meșteșugului său aparțin literaturii moderne, dar ironia și umorul versatil în prezentarea lor ne duc cu gîndul, fără îndoială, la Caragiale. (Să ne amintim, de pildă, de finalurile propuse de marele scriitor pentru istoria nenorocosului Lefter Popescu.)

Același Caragiale devine, uneori, și în substanța cărții, spiritul tutelar. Lumea în prefacere (ca și cea din urmă cu un veac), noua ideologie „în acțiune" revelează situații și tipuri „caragialiene", pe care naratorul le recunoaște uimit și le numește cu încîntarea descoperirii veșnicului prototip.

Construcția, foarte rafinată și **muzicală**, a romanului lui Duda are și o „uvertură", care anunță temele principale ale cărții și intensitatea trăirii eroului. Romanul e precedat de **Pagini de jurnal**, în-

Virgil Duda

semnări ale scriitorului, de natură diversă: meditaţii despre dilemele scriitorului, un vis, descifrat şi „tălmăcit", scurte comentarii pe marginea unor lecturi, rememorarea complicatei şi dramaticei relaţii cu mama, în copilărie. În romanul propriu-zis, o parte din aceste **acorduri** vor fi reluate şi dezvoltate, trecînd de la autor la eroul — narator, cu o subtilitate care mobilizează şi stimulează cititorul.

Tot în prolog se insinuează şi o altă temă „subterană": asemeni autorului, eroul cărţii e evreu. Comentariile preliminare, de pildă, pe marginea episodului întîlnirii dintre legionar şi folcloristul evreu (din ultimul roman al lui Marin Preda) se află **în consonanţă** cu şocul adolescentului la descoperirea maculaturii antisemite apărute în anii '40. Datele biografice sînt aceleaşi, acelaşi — felul de a privi lumea, modul de a se integra şi detaşa de ea.

Oglinda salvată e un roman de mare tensiune spirituală şi afectivă, scris cu siguranţa şi subtilitatea scriitorului aflat în amiaza talentului său.

N. Red. Amintim că Virgil Duda a depus, în urmă cu cîteva luni, o cerere de emigrare în Israel şi că, în momentul de faţă, aşteaptă aprobările de rigoare.

MAIMONIDE ILUMINATUL

O carte oarecum surprinzătoare la un rabin: „Luminile lui Rambam" de rabinul Pinhas Hacohen Willman care şi-a propus să prezinte ideile de vizionar ale marelui Rambam (Maimonide), idei dacă nu „liberale", în orice caz semnificative pentru vremea sa, ba chiar şi pentru timpul nostru, deoarece exprimă o înţelegere elastică, nedogmatică faţă de comportarea şi mentalitatea oamenilor.

Autorul a selectat din scrierile religioase, medicale, filozofice ale lui Rambam idei şi gînduri despre astrologie, determinism, plăceri trupeşti, superstiţii, limbaj etc. Iată, de exemplu, ce spune el despre talisman: „Filozofii nu cred în talismane şi le ironizează. Dar eu ştiu că majoritatea oamenilor, poate chiar toţi sînt ispitiţi să le poarte. Ba chiar mulţi dintre credincioşii noştri gîndesc că ele au o anumită putere, numai că sînt interzise pe baza principiilor din Tora".

HEIDEGGER — TRECUT PĂTAT

Furtună în Parisul intelectual în urma apariţiei unei cărţi a profesorului chilian Victor Priass care dezvăluie trecutul nazist al marelui filozof Martin Heidegger. Toată presa a recenzat-o iar „Libération" i-a dedicat două pagini de ziar sub titlul „Heil Heidegger!". Un grup de „heideggerişti" a refuzat să participe la un colocviu la televiziune asupra acestei cărţi.

Tendinţele pro-naziste ale filozofului care a murit în 1976 erau cunoscute, dar existau anumite îndoieli. Era rector al Universităţii din Freiburg cînd Hitler a venit la putere şi a îndemnat făţiş studenţii să abandoneze „noţiunile învechite" despre libertatea de gîndire şi să se devoteze Führerului. Nu s-a sinchisit de persecutarea evreilor şi liberalilor din oraş şi n-a mişcat un deget pentru a-şi apăra colegii evrei de la Universitate. Cu toate acestea n-a fost niciodată antisemit declarat. Heidegger însuşi a spus că i s-au deschis ochii în urma masacrului din „Noaptea cuţitelor lungi" din iunie 1934 şi că de atunci naziştii l-au considerat duşmanul lor.

MINIMUM editează

Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

MINIMUM este editorul cel mai competent!
Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate
vi le asigură MINIMUM

Pentru scriitorii olimi hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte

MINIMUM este „prietenul la nevoie".
Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM
P.O.B. 11472 — Tel Aviv

CREDINȚĂ ȘI UMANISM. EVREII CA „POPOR ALES". TOLERANȚA ÎN JUDAISM. POPOR ȘI STAT. SEMNIFICAȚIA RELIGIOASĂ A ISTORIEI. EVREI ȘI ARABI. TERITORIILE. PACEA ȘI SECURITATEA. PROBLEME ATACATE FRONTAL DE UN ATILLA AL SPIRITULUI, DE UN PROFET AL ZILEI DE AZI

IEȘAIAHU LEIBOVITZ - BĂTRÎNUL TERIBIL

S-a născut în 1903 la Riga, și-a făcut studiile la mari universități din Europa apuseană. Din 1934 face parte din corpul didactic al Universității Ebraice de la Ierusalim. E profesor de chimie organică, de chimie biologică și de neurofiziologie, precum și profesor de filozofie și științe judaice. Între anii 1956—1972 a fost redactorul Enciclopediei Ebraice. Operele sale cele mai importante (înafara studiilor de cercetare în domeniul chimiei, biochimiei și biologiei) sînt: „Judaismul, poporul evreu și Statul Israel", „Bazele problemei psiho-fizice", „Dezvoltare și ereditate", „Credința lui Rambam".

Dar dincolo de această cultură înspăimîntătoare și de această activitate științifică fenomenală, profesorul Leibovitz e vestit prin sinceritatea și curajul cu care a abordat problemele fundamentale ale societății israeliene. A exprimat păreri „incomode" pentru partidele politice și pentru forurile rabinice deși este un credincios habotnic. A „tăiat vaci sfinte în piețele publice", fapt pentru care unii l-au considerat eretic, reformist, stîngist, iar alții l-au făcut de nebun. În schimb și-a cîștigat numeroși adepți, în special în cercurile intelectuale și ale tineretului. Astfel, el este azi personalitatea cea mai controversată dar poate cea mai prestigioasă dintre gînditorii din Israel.

Credința este o criză a conștiinței

INVITAT la un simpozion pe tema „Judaismul în perioade de criză", Leibovitz a ținut să sublinieze mai întîi că nu se împacă deloc cu felul cum a fost formulată tema simpozionului. Aceasta deoarece se poate deduce că o situație anumită, o situație de criză, ar putea trezi probleme specifice în judaism. Or după părerea lui Leibovitz, conștiința omului credincios nu este determinată și nici influențată de situația în care se află la un moment dat acel om. Dacă e influențată, înseamnă că omul nu e credincios. De aceea NU există în judaism perioade de criză.

„Așa cum Dumnezeu nu se arată în natură, el nu se arată nici în istorie — spune prof. Ieșaiahu Leibovitz. Credința este criza din conștiința omului care nu-l descoperă pe Dumnezeu în istorie dar acceptă să creadă în Dumnezeu în ciuda faptului că nu i se arată în istoria despre care un mare istoric englez a spus că ea nu este altceva decît „istoria crimelor, nebuniilor și nenorocirilor speței umane".

„Omul credincios — e de părere prof. Leibovitz — vede în toate evenimentele istorice aceeași semnificație. Pe un necredincios nici un eveniment istoric nu-l va apropia de credință. Citiți și vă veți convinge: toate minunile care s-au produs sub ochii evreilor la ieșirea din Egipt nu i-au apropiat de credință. Nici măcar momentul în care a fost dată Thora pe muntele Sinai nu i-a influențat pe cei de față, dovadă că după 40 de zile ei au făcut vițelul de aur ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat.

Nici unul dintre profeții noștri n-a readus pe calea cea bună nici măcar un singur suflet. Și ce este toată istoria biblică dacă nu descrierea faptului că toți profeții au eșuat în misiunea lor?

Dar dacă credința nu provine din ceea ce omul a învățat din natură și nici din istorie, se pune întrebarea: care este argumentația religiozității?

Ei bine, credința religioasă este decizia omului de a-l sluji pe Dumnezeu prin îndeplinirea poruncilor din Thora și a „mitzvoturilor", deoarece el vede în asta esența omului. Aceasta e o decizie valorică și ca orice asemenea decizie ea nu poate fi impusă și nici argumentată.

Orice om trebuie să mănînce și să urineze. De aceea alimentația și urinarea nu constituie valori. Dar omul nu **trebuie** să fie cinstit; el poate fi nemernic, ba încă în cadrul oricărei societăți, al oricărui regim și al oricărei culturi. Dar dacă se află într-o situație în care i se oferă o alternativă — și el alege să fie cinstit, atunci se poate spune că pentru acest om cinstea reprezintă o valoare. Același lucru se poate spune și despre credința religioasă.

Eu mă întîlnesc dimineața la sinagogă cu 30—40 de evrei care vin zilnic la rugăciune. Unii sînt intelectuali, alții negustori, funcționari, vînzătorul de ziare de la chioșcul de lîngă sinagogă, zarzavagiul din cartier, cîțiva studenți... Dacă ar fi întrebați de ce vin în fiecare dimineață la sinagogă, nici unul din ei nu va răspunde că se simte obligat să-l informeze pe Dumnezeu despre necesitățile sale sau ale poporului. Și eu tind să cred că majoritatea lor, poate toți, nu consideră că destinul lor depinde de rugăciunea din acea dimineață. Căci dacă unul din ei sau copilul lui s-ar îmbolnăvi în acea zi, se va duce la Kupat Holim — ca orice ateu. Și dacă are nevoie de bani, se va duce la lucru — ca orice ateu. Iar dacă e preocupat de securitatea Statului Israel, se va interesa de tancuri și avioane „Phantom" — ca orice ateu. La întrebarea de ce se duc la sinagogă, fiecare din ei îți va răspunde: mă duc ca să îndeplinesc porunca

de a mă ruga în colectiv. Conținutul, sensul acestui răspuns este însăși credința religioasă! Și el nu are nici o legătură cu biografia individului sau cu istoria lumii iar ele nu pot provoca o „criză" în această credință.

Nu sîntem poporul ales

Caracterul deosebit, unic, al poporului evreu nu este un fapt, ci o misiune. Sfințenia Israelului nu-i o realitate ci o funcție. „Sfînt" este atributul exclusiv al lui Dumnezeu. De aceea el nu poate fi atribuit unui lucru din realitatea naturii sau a istoriei. Cine face acest lucru, devine păgîn.

Evreii nu sînt poporul ales, ci li s-a poruncit să fie popor ales. Prin această revendicare ei au o poziție specială. Dar ei pot să îndeplinească această revendicare sau să n-o îndeplinească. De aceea nu există nici o garanție a destinului lor.

Același lucru e valabil și pentru noțiunea de „Țară sfîntă". A ridica țara ca atare pe treapta sfințeniei, aceasta este păgînism curat. Țara e neutrală așa cum orice lucru pe lumea asta e neutral. Sfînt e numai unul, Dumnezeu. Înafară de el nimic nu e sfînt, nici în istorie, nici în natură. Dar lucrurile pot fi sfințite prin slujirea lui Dumnezeu.

Statul nu poate fi religios

La un alt simpozion la care s-a discutat despre semnificația religioasă a Statului Israel, profesorul Leibovitz a făcut de asemeni cîteva observații uluitoare pentru anumite cercuri.

„Contrar celor spuse de antevorbitorii mei, afirm că nici un stat din lume, în trecut, în prezent și în orice viitor, nu a fost și nu va fi decît o instituție nereligioasă. Esența unui stat este funcția sa nereligioasă. Oridecîte ori poporul evreu a avut un stat, istoria acelui stat a fost lupta dintre religie și regimul politic. Chiar atunci cînd statul a fost înființat în numele Thorei și pentru Thora — mă refer la statul hasmonait — cei 60

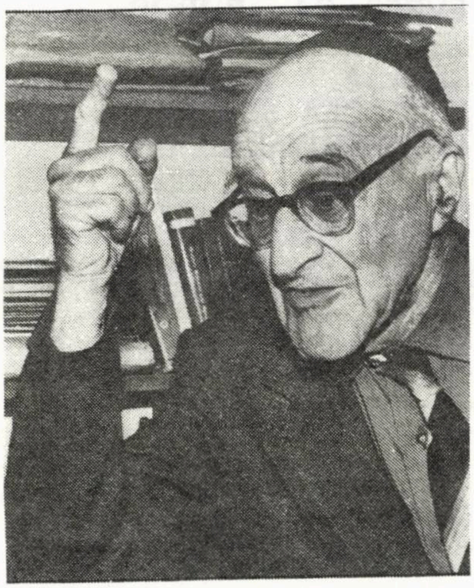

de ani ai existenței sale n-au fost altceva decît o luptă între Thora și regimul statal. Statul Israel nu are semnificație religioasă pentru că în el nu se duce această luptă: el este doar un cadru existențial care ne eliberează din sclavia față de străini.

În urmă cu vreo 25 de ani am avut o lungă dispută cu Ben Gurion pe problema statului și religiei. El mi-a spus: Înțeleg foarte bine de ce ceri dumneata despărțirea religiei de stat. Dumneata vrei ca religia evreiască să redevină un factor independent cu care regimul din stat va trebui să se confrunte. De aceea nu voi accepta niciodată despărțirea religiei de stat. Eu vreau ca statul să țină religia în mînă.

Nu avem altă soluție decît să părăsim teritoriile cucerite

Șocul cel mai mare l-au provocat ideile lansate de Leibovitz despre problema teritoriilor cucerite. Într-un articol publicat în ziarul „Jewish Chronicle" la 22 mai 1981, a scris: „La un an sau doi după Războiul de șase zile, cînd majoritatea populației din țară (și o parte din evreimea din lume) a fost cuprinsă de beția îngîmfării naționaliste și militare și de delirul mîntuirii mesianice, am exprimat în scris și prin viu grai temerea că marea victorie din acel război, care a dus la ocuparea (sau „eliberarea") întregului teritoriu al Israelului istoric, se va dovedi în viitor ca începutul procesului de destrămare și prăbușire a Statului Israel. Aceste afirmații au trezit atunci o mare indignare. Azi, după Războiul de Yom Kipur și după tot ce a urmat, mulți își amintesc de acele articole și spun că temerile mele se adeveresc".

Cu alt prilej, anume într-o conferință ținută la clubul studenților din Ierusalim, prof. Leibovitz a spus: „Integrarea unui milion și jumătate de arabi din teritorii în cadrul statal evreiesc înseamnă nesocotirea esenței umanitare și evreiești a Statului și distrugerea construcției noastre sociale... Într-un stat evreiesc cu un milion și jumătate de arabi, nu va exista lucrător evreu și nici agricultor evreu. Arabii vor fi poporul muncitor iar noi vom deveni un popor de directori, supraveghetori, funcționari și polițiști — în special ai poliției secrete. Statul acela va fi în mod obligatoriu un stat polițist...

Corupția va fi îngrozitoare. Sclavii arabi vor încerca să corupă pe funcționarii israelieni pentru a obține autorizații, concesiuni, vize de călătorie etc. Dar și noi ne vom strădui să corupem conducători arabi spre a fi credincioși regimului nostru. Partidele politice vor avea o singură preocupare — să cumpere voturile arabilor care să le asigure stăpînirea asupra evreilor și arabilor...

Nu avem decît o singură soluție — de a părăsi teritoriile cu o mare populație arabă pe care nu le putem transforma în teritorii evreiești. Deoarece nu există șanse de pace în viitorul apropiat, trebuie să ne baricadăm în statul nostru evreiesc în așa fel încît să continuăm a duce o viață în care primează valorile umane și evreiești".

AL. SZINBERGER: AIDA LA ARENELE DIN VERONA

Am revăzut recent pe micul ecran un spectacol de operă: AIDA, prezentat la Arenele din Verona (de altfel transmis deja cu două-trei luni în urmă).

Cu ocazii similare mare tristețe în casele Israelului. Două ore prețioase din program sacrificate unui gen atît de nepopular... Pe undeva, fenomenul este explicabil, căci ceea ce se prezenta la vechea operă israeliană timp mai bine de trei decenii era mai mult caricatura genului de operă, iar experiențele actuale încă nu se pot numi spectacole profesioniste. Și dacă ultima posibilitate de popularizare a operei legată și de vizualitate — televizia — nu va alege în viitor exemple mai bune, opera va rămîne și pe mai departe un gen nepopular în țara noastră în pofida faptului că pe acest tărîm postul Kol Hamuzica are o activitate de popularizare mai mult decît lăudabilă.

Dacă tendința televiziunii este într-adevăr popularizarea genului de operă, atunci vor fi necesare programări mai frecvente și de o calitate artistică cu mult mai bună. Nu trebuie să uităm că spectacolul modern de operă nu este concert costumat, ci o producție actoricească de înalt nivel, iar astăzi, prin posibilitățile specifice ale televiziunii, jocul individual poate fi adus în prim plan. Forma aceasta, preluată de la cinematografie, trădează toate deficiențele actoricești. Așa s-a întîmplat și în cazul „AIDEI" din Verona.

În afara interpretei rolului titular — Maria Chiara — cîntăreții deloc nu aveau calități actoricești. Țopăitul lor pe scenă apărea deranjant, nemaivorbind de niște probleme estetice care fac ca să nu te mai miri că tînărul Radames o preferă pe frumoasa sclavă Aida și nu pe moștenitoarea coroanei Egiptului, deși zestrea principesei Amneris este regatul Faraonilor. Nimic de zis, fata are voce, dar de nevastă una ca asta? Nici măcar în cazul cînd drept gratificație s-ar mai adăuga și comorile Etiopiei recent cucerite. Dar obiectiv vorbind nici fericirea lui Radames nu ar fi fost perfectă cu „cereasca Aida". Nu este plăcut ca să ai în familie un tată socru ca acest urs bărbos de Amonasro. În tot cazul Verdi n-a visat la ceva similar, ci la un erou sculptat din granit, inteligent și nobil, întocmai ca motivul muzical care îl caracterizează pe regele etiopian în momentul apariției pe scenă.

Începuturile festivităților de la Verona datează din anul 1913, centenarul nașterii lui Verdi, și cu scurte întreruperi (din cauza celor două războaie mondiale) se poate vorbi despre o tradiție continuă, aurită de prezența unor mari cîntăreți. Dar în același timp s-a dezvoltat și o emulație privind scenografia, ca să nu mai vorbim de folosirea unor mase imense de figuranți, mai ales în cazul unei opere grandioase ca „Aida". Dar de astă dată nu au fost nici soliști excepționali, nici decoruri adecvate și nici mase de oameni, oștire, elefanți, cămile, cai, care de război etc.

Urmăresc într-un album comemorativ dezvoltarea scenografică a operei **Aida** în Arenele din Verona. Soluții splendide și mai ales în stilul cerut de libret și acțiune. Și atunci de ce dintr-o dată acest decor de revistă în versiunea televizată?

Îmi aduc aminte că lucrînd la opera din Cairo am văzut în depozite decorurile originale ale premierei mondiale ale Aidei. Decorurile au fost confecționate în Italia și scenografii nu aveau de unde să știe cum arăta Memphis — capitala vechiului imperiu — pentru că ruinele acesteia zăceau sub un imens strat de nisip. Dar astăzi cînd totul a fost scos la suprafață și reconstruit, scenografii actuali puteau să-și îndrepte privirile spre aceste vestigii splendide și să evite americanizarea decorurilor. Poate ceva economie la poleială încă ar fi fost folositoare pentru ca să rămînă bani și pentru figurație. (Doar Marșul Triumfal a fost scris în vederea defilării armatelor egiptene).

Cunoaștem opiniile necruțătoare ale lui Verdi în legătură cu orice

Verdi

„concepție nouă", fie muzicală, fie regizorială privind propriile lui creații. Sau poate este cazul ca să ne mai gîndim și la cuvintele pe care veneratul maestru le pune în gura lui Falstaff: „Totul decade"? Poate neliniștea noastră este neîntemeiată. În momentul de față opera trece printr-o criză gravă, dar va renaște. Cel puțin asta indică entuziasmul publicului din Verona care dincolo de sclipirile nu prea frecvente ale spectacolului l-a sărbătorit cu însuflețire pe nemuritorul Verdi.

T.V. EMISIUNEA CEA MAI INTERESANTĂ A TELEVIZIUNII: GREVA, GREVA CEA MARE

Nu numai cimitirele lumii sînt pline cu oameni care au trăit și murit cu convingerea că sînt de neînlocuit, ci și studiourile de radio și televiziune israeliene. Reacția publicului la recenta grevă prelungită a dovedit că viața își poate continua foarte bine cursul fără Haim Yavin, Carmit Gai și Shalom Kital. Mai mult, că aceștia și colegii lor nu sînt nici pe departe atît de doriți și de apreciați precum își închipuiau (și ne închipuiam).

Mai mult chiar. Mulţi, foarte mulţi au resimţit ca o uşurare faptul că în acest lung răstimp al grevei nu le-au auzit, peste zi, glasurile, şi nu le-au văzut, seara, chipurile. De ce? Iată o întrebare la care au încercat şi încearcă în continuare să dea răspuns psihologi, sociologi şi alţi specialişti în reacţia opiniei publice faţă de mass-media.

Una din explicaţiile avansate este confuzia ce se află la baza relaţiilor dintre ziarişti şi publicul larg. Primii pornesc de la principiul că publicul **are dreptul să afle adevărul**, pe cînd acesta din urmă **nu doreşte să-l cunoască.** Mai cu seamă că în majoritatea cazurilor adevărul e incomod, neliniştitor, deprimant, prevestitor de rele. De aceea, ca un fel de reacţie paradoxală de apărare, oamenii sau mulţi dintre ei, îşi astupă urechile şi ochii, nu vor să audă, nu vor să vadă, se învăluie în ceaţa pîsloasă a ignorării realităţii şi-i privesc cu aversiune sau chiar cu ostilitate pe cei care îi extrag de sub pîsla călduţă.

Procedeul e foarte vechi şi onorabilul domn Israeli se poate lăuda cu predecesori iluştri. Regina Cleopatra, de pildă, obişnuia să poruncească să fie decapitaţi solii ce-i aduceau o veste rea. Iar la alt capăt al curcubeului, reginei Victoria i se servea în fiecare dimineaţă, la cafea, exemplarul ei din „Times", din care redacţia avusese grijă să scoată orice informaţie sau articol ce ar fi putut contraria, irita sau jigni sensibilitatea delicată a augustei cititoare.

...Intre aceşti doi poli, undeva pe la mijloc, pendulează Majestatea Sa cetăţeanul israelian. El nu-şi ucide heralzii. Doar îi detestă.

Interim

CEL MAI SCUMP FILM

Regizorul italian Sergio Leone, celebru prin ultimul său film „Au fost vremuri în America", o saga despre mafia evreiască americană, e pe cale de a-şi realiza un vis vechi: o epopee cinematografică uriaşă despre blocada germană a Leningradului în cel de al doilea război mondial. Va fi o co-producţie italiano-americano-rusească. Ruşii au acceptat să dea jumătate din costul filmului, cu condiţia să participe la versiunea finală a scenariului. E vorba de un buget de 100 milioane de dolari, ceea ce va face din acest film „cel mai scump din istoria cinematografiei".

În centrul acţiunii — dragostea care se înfiripă în Leningradul încercuit între o rusoaică tînără şi un ziarist american (rol propus lui Robert de Niro).

ADA PISTINER

● **THERESE (Sc: Alain Cavalier, Camille de Casabianca, reg: Alain Cavalier, Imag: Philippe Rousselot, Cu: Catherine Mouchet, Aurore Prieto, Sylvie Habault, Ghislaine Mona, Hélène Alexandridis, Jean Pelegri)**

Thérèse e o adolescentă cu ochii mari, fanatici şi fierbinţi de milă şi de puritate. Atîta milă şi atîta puritate încît se roagă pentru un criminal, un violator condamnat la moarte, şi face penitenţe inventate de ea pentru a-i salva sufletul.

Surorile mai mari sînt călugăriţe iar tatăl, bătrîn şi văduv, întîmpină cu lacrimi dar şi cu resemnare hotărîrea celei mai mici de a intra şi ea la mănăstirea la care sînt deja cele mari. Preotul parohiei nu-şi dă consimţămîntul; pentru el hotărîrea fetei este inumană faţă de ea, faţă de tatăl ei şi, deci, nu poate fi acceptată de biserică.

Dar fanatismul adolescenţei este atît de puternic încît luptă şi învinge. Intrarea la mănăstire, despărţirea de lume e sărbătorită prin nunta ei spirituală, dar recuzita e ca la orice nuntă, rochia albă, voalul, buchetul tradiţional. Ea e fericită, frumoasă, emoţionată. Nuntaşii o felicită, o sărută. Urările lipsesc. La orice nuntă sînt şi lacrimi. Nu prezenţa lor e ciudată

● **THERESE Camille de Casabianca**

şi tristă în secvenţa nunţii ci faptul că nimeni nu îndrăzneşte să plîngă. Lacrimile sînt reţinute, nu coboară.

Atmosfera pare ireală şi datorită economiei de mijloace care le face să devină simbolice. Tot filmul este superb filmat. Nici o scenă, nici un plan, gest sau obiect de prisos în filmul acesta „teză". Metaforele se înscriu metaforei şi arta cinematografică este cîştigată prin „Thérèse" care a obţinut şase premii Cezar, cea mai înaltă distincţie naţională pentru filmul francez şi premiul juriului la Cannes.

În ce priveşte „teza", între zidurile mănăstirii, religia e înlocuită de rutină. Aripile credinţei par să se zbată într-un spaţiu prea strîmt dar şi această încercare pare bine venită pentru cea care crede în suferinţă. Poate că aici este greşeala adolescentei, greşeală pe care a vrut s-o prevină preotul din sat.

Regizorul filmului mărturiseşte într-un interviu că a fost impresionat de povestea Thérèsei, călugăriţa carmelită sanctificată de biserică, de asprimea vieţii în mănăstire, care i-a provocat moartea prea timpurie, şi de mărturiile lăsate de ea într-un jurnal cu însemnări, mărturisiri care vorbesc şi despre îndoielile care au încercat-o.

În film îndoielile lipsesc sau sînt aplicate în tente atît de subtile încît nu poţi fi sigur că ele sînt acolo puse de mîna regizorului sau de propria ta părere. Sigur ele sînt preluate de un alt personaj, călugăriţa Lucie, pentru care devin, de fapt, certitudini ce contestă însăşi mănăstirea ca instituţie. Aceasta este şi demonstraţia regizorului.

Lipsind personajul principal de îndoielile pe care le-a avut personajul real, regizorul defineşte latura absurdă a sacrificiului făcut din exaltare sau simplă neînţelegere a celor mai elementare valori umane. De la audienţa la Înaltul Pontif şi pînă la scenele naturaliste din mănăstire, simţi că este atacată însăşi credinţa ca instituţie, salvată doar de figura preotului din sat.

Dar dacă teza poate fi discutată, măiestria cu care ea este pusă pe ecran e dincolo de orice îndoială.

● **INNERSPACE (reg: Joe Dante, imag: Andrew Laszlo, prod: Steven Shpielberg)**

Filmul nu este de Shpielberg care e doar producătorul. Regizor este Joe Dante, dar filmul are mai mult umor decît producţia comercială obişnuită de filme ştiinţifico-fantastice.

Aventura nu este procurată nici de partea „ştiinţifico" şi nici de cea „fantastică" ci pur şi simplu de obişnuitele interese umane care nu coincid. În schimb, invenţia din biocosmos (cum aş traduce eu titlul) procură multe scene amuzante. Interpretat cu voie bună, „Innerspace" este un film de serie dar mai elegant ca altele.

● **TAMPOPO (reg: Juzo Itami)**

N-am înţeles dacă vrea să fie o satiră la adresa preocupărilor culinare sau, dimpotrivă, reclama unei reţele de restaurante.

Sigur e că-n două ore te învaţă cum să fierbi fideaua. Dacă ai timp...

SEARĂ DE GRAFICĂ MIHAIL STRIHAN

Mihail (Vlăduţ pentru intimi) Strihan ne-a invitat luna trecută în foyerul teatrului „lui" Nicu Nitai din Yaffo, la vernisajul expoziţiei sale de grafică unde cei care i-au văzut pentru prima oară lucrările au avut surpriza descoperirii unui artist care nu se mai „caută", el avînd o viziune, un stil, o energie inconfundabile. Pe spaţii mici, într-o cameră sau în chenarul unei ferestre, personajele sale sînt în mişcare nelinîştită şi largă, ca pe un teren întins pînă la orizont. Şi oamenii lui — bărbaţi îngînduraţi, femei cu temperamente secrete — au impetuozităţi, voinţă şi biruinţe.

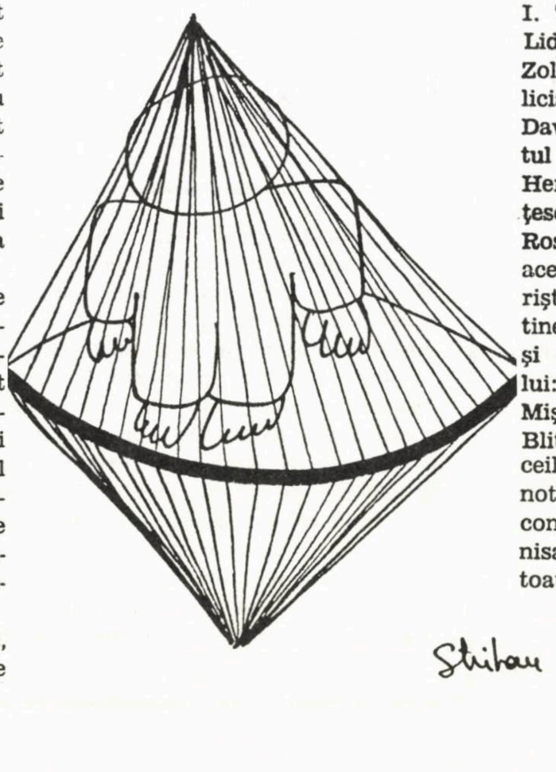

În cuvintele de prezentare rostite, d-na Miriam Goretzki, conferenţiar la Facultatea de arte de la Universitatea Tel Aviv, a subliniat fermitatea cu care tînărul artist îşi păstrează stilul personal, neocolind însă dificultăţile, ba uneori parcă le caută dinadins, în aspiraţia sa la perfecţiune.

Musafirii i-au făcut o călduroasă primire gazdei — vreau să spun publicul de vernisaj lui M. Strihan. Erau acolo mulţi iubitori ai artei şi ai familiei Strihan (venită în plen: tata, prof. Andrei Strihan, mama, dr. Puica Strihan, soţia, copiii, mătuşi, veri). Am văzut cîţiva Schechteri — dr. Sorin Schechter, asistenta universitară Madeleine Schechter cu soţul Silviu, ziaristul I. Schechter — precum şi regizorii I. Taub şi B. Barash, scenografa Lidia Pincus-Gani, dl. Zigmund Zoller, ziariştii M. Rudich şi Felicia Antip (turistă), pictoriţa Clara Davidescu, dr. B. Solomon, asistentul universitar Marian Cohn, dr. Herta şi Iancu Gronich, dr. Rovinţescu, dr. Carlos Kotler, dl. Willy Rosentzweig şi alţii, mulţi. Dar la această afluenţă de doctori şi ziarişti s-a alăturat şi o falangă de tineri ingineri, colegi de generaţie şi studii politehnice ai graficianului: Mircea Toma, Iulian Appel, Mişu Avram, Dan Seider, Puiu Blitzstein, Iulian Lackner şi toţi ceilalţi pe care n-am apucat să-i notăm din cauza aglomeraţiei. N-am controlat, dar cred că în seara vernisajului s-au cumpărat aproape toate lucrările expuse.

— Reporter —

„HABIMA" septuagenară
TEATRU ÎN TEATRU

Knessetul — şi el! — s-a simţit obligat să sărbătorească a 70-a aniversare a bătrînei-tinerei „Habima". I-a invitat actorii veterani şi tineri, şi i-a aşezat la balcon de unde au auzit felicitările din Plenară. Numai că Plenara nu era în plen, veniseră puţini deputaţi — ca la majoritatea şedinţelor plenare. Iosi Sarid a privit ironic balconul plin şi sala pe jumătate goală, spunînd că „ambele teatre — şi „Habima" şi Knessetul — au cunoscut zile mai bune. Dar în timp ce la „Habima" se poate trage uneori cortina, în Knesset reprezentaţia trebuie să continue".

Apoi au început discursurile: întîi Şlomo Hilel, preşedintele Knessetului, pe urmă Itzhak Navon, ministrul culturii. În rîndul întîi de la balcon Şmuel Rodenski aţipise cu capul căzut pe piept. Cînd Navon termină şi coboară de la tribună, publicul de la galerie (adică actorii) aplaudă. Dar Hilel „tuşeşte" semnificativ: în Knesset nu-i voie de aplaudat!... Se trece apoi în salon unde are loc o mică reprezentaţie. Dalia Friedland urcă pe o mică scenă cu o păpuşă ciudată în mînă, şi începe să vorbească cu ea. Deputatul religios Avner Shaki nu înţelege ce vrea să spună actriţa cînd spune păpuşii: „Mămico, promite-mi că ai să faci tot ce-ţi voi spune, iar eu îţi jur că n-am să te omor". Într-adevăr, cam stupidă această scenă!

Dar nu-i nimic, sînt şi necazuri mai mari. Se aplaudă din politeţe, se ciocnesc apoi pahare cu vin şi cu asta se încheie datoria pe care Parlamentul şi-a făcut-o faţă de „teatrul nostru naţional".

LENIN ÎN TREN

După Gandhi, Lenin... Actorul britanic Ben Kingsley care a primit un Oscar pentru interpretarea lui Mahatma Gandhi, întruchipează un alt personaj istoric şi „profesionist al revoluţiei" — Lenin. El toarnă în prezent în Elveţia, sub direcţia reputatului regizor italian Damiano Damiani, filmul „TRENUL", povestea reîntoarcerii lui Lenin în Rusia din exil.

„Părintele" revoluţiei bolşevice e prezentat însă nu numai pe plan politic şi strategic, ci şi pe cel sentimental. De aceea vom avea onoarea de a vedea în acest film atît soţia, Nadejda Krupskaia, (interpretată de Leslie Caron) cît şi amanta, Inessa (interpretată de Dominique Sanda).

Fără cuvinte

● OPERA NOUĂ, GREŞELI VECHI

Noua Operă israeliană încă nu s-a pus pe picioare dar a şi început să facă unele greşeli ale Operei vechi a defunctei Edis de Philip. Face şi ea apel mai mult la cîntăreţi străini spre dezamăgirea şi durerea celor din ţară.

Tenorul Mirel Kahana s-a plîns de acest lucru într-un interview: „Un cîntăreţ de Operă nu cîntă la microfon. Dacă nu e folosit, vocea îi rugineşte. Opera nouă a fost înfiinţată ca să dea de lucru cîntăreţilor din ţară. Nivelul unui cîntăreţ e ceva relativ. Depinde în ce zi îl asculţi şi cine îl ascultă. Mă rog, cînd se aduc vedete mari, nu am nimic contra. Dar se importă unii care sînt sub nivelul cîntăreţilor noştri. Pentru „Traviata" s-a adus un tenor care nici nu se auzea, nici nu se vedea".

Mirel (10 ani la vechea Operă, 4 ani în străinătate) se ocupă cu afaceri imobiliare.

Baritonul Mordehai Ben-Shahar (vreo 100 de roluri la vechea Operă) e şi el plin de amărăciune. „Cîţi cîntăreţi israelieni au fost chemaţi la noua Operă? Eu nu spun că Ben-Shahar sau Esther Bamwel pot interpreta azi roluri de tineri. Dar să fim ignoraţi şi lăsaţi de o parte, de ce?"

„MINIMUM" nu se împrumută. Se cumpără.

Complimentele sînt comestibile dar nu totdeauna şi hrănitoare. Mai multe persoane ne-au spus în diferite ocazii: „Am citit şi ultimul număr din „MINIMUM" şi mi-a plăcut mult. L-am împrumutat vecinilor din bloc, să-l citească şi ei".

Este, desigur, măgulitor pentru noi să aflăm că revista interesează şi place. Dar îşi imaginează oricine că ea nu se poate „hrăni" din asemenea complimente. Ar însemna s-o tipărim într-un tiraj de un singur exemplar care apoi să circule din bloc în bloc şi de la un locatar la altul. O revistă cu un asemenea tiraj nici măcar Rothschild n-a scos.

După părerea noastră, cei care agreează revista — mai ales ei! — trebuie să-i îndemne şi pe alţii s-o cumpere. Nu că am fi materialişti la extrem şi insensibili la complimente, dar îndemnul la a cumpăra revista este pentru noi cel mai frumos compliment.

SOJENITZIN PENTRU PRIMA OARĂ ÎN ROMÂNEȘTE

„Arhipelagul Gulag" este epopeea cutremurătoare și unică în genul ei a epocii staliniste și a unui sistem care a schimbat și distrus viețile a milioane de oameni. Manuscrisul a fost scos pe ascuns din Uniunea Sovietică și a apărut prima oară în rusește la Paris. Apoi a fost tradus în multe alte limbi, fiind „best-seller" mai ales în Germania, Anglia și Statele Unite.
Din cauza trimiterii clandestine a manuscrisului în Occident, autorul a fost expulzat din patria sa.

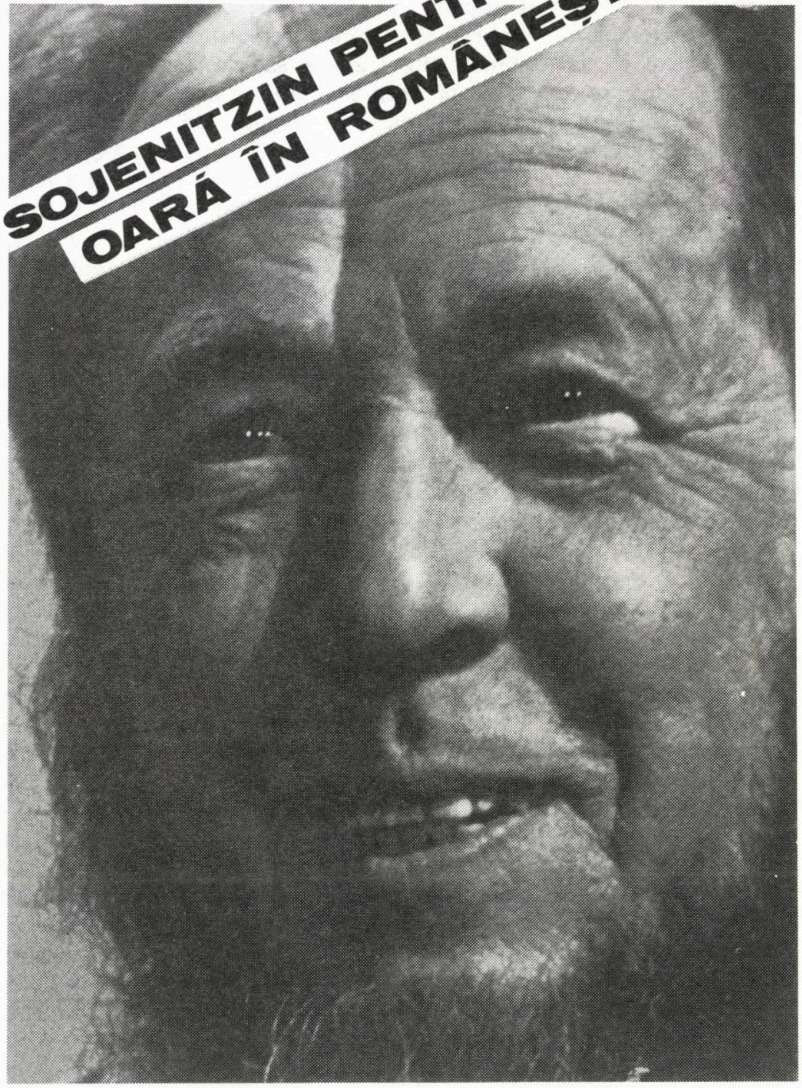

ALEXANDER SOLJENITZIN

ARHIPELAGUL GULAG

(fragmente)

Închinat celor a căror viață
a fost curmată
înainte de a apuca să povestească
aceste lucruri.
Și să mă ierte că n-am văzut tot,
n-am ținut minte tot
și n-am ghicit totul.

DACĂ li s-ar fi spus eroilor lui Cehov, celor care încercau să ghicească evenimentele de peste zece-douăzeci-treizeci de ani, că peste patruzeci de ani se vor face în Rusia anchete sub tortură, se vor strînge cranii în inele de fier, se vor îneca oameni în căzi cu acid sulfuric, că trupuri goale vor fi date pradă furnicilor și ploșnițelor, că se vor introduce pumnale de metal fierbinte în anus, că se vor strivi cu cizme organe sexuale și că pedeapsa cea mai ușoară va fi chinuirea prin sete după o săptămînă de nedormit și bătăi pînă ce corpul devine un fel de piftea — dacă li s-ar fi spus toate astea, nici o piesă cehoviană nu ar fi ajuns la sfîrșit, toți eroii și-ar fi căutat un refugiu într-un ospiciu de nebuni.

Dar înafară de personajele cehoviene... Oare era la începutul secolului un singur rus normal, ca să nu mai vorbim de vreun membru al Partidului social-democrat, capabil să creadă aceste lucruri, să accepte o asemenea calomnie despre viitorul nostru strălucit? Crimele care au părut posibile în zilele țarului Alexei Mihailovici și care erau deja considerate barbare în epoca lui Petru I iar în perioada lui Byron puteau fi comise numai împotriva a 10—20 de oameni și nu erau deloc posibile în zilele Ecaterinei — toate astea nu au fost comise de un singur bandit și nu într-un loc secret, ci de către mulțimi de oameni-fiare, instruiți pentru asta, împotriva a milioane de victime nevinovate, și totul s-a întîmplat în perioada înfloritoare a minunatului secol 20, în societatea bazată pe principiile socialismului, în anii cînd deja zburau avioane, apăruseră cinematograful și radioul.

Și oare îngrozitoare este numai această erupție atavică numită acum în mod eufemistic „cultul personalității"? Poate că mai îngrozitor decît orice e că după treizeci de ani ni se spune: Nu vorbiți despre asta! Cînd evocăm suferința a milioane de oameni s-ar putea să pierdem din vedere perspectiva istorică! Dacă vom continua să analizăm esența noastră morală, vom pune în umbră progresul nostru material! E mai bine, deci, să vă amintiți de furnalele construite, de fabricile metalurgice, de

canalurile care au fost săpate... Nu, n-are rost să amintim canalurile... Poate e mai bine să vorbim despre aurul de la Colima? Nu, trebuie să uităm asta... În fond, se poate vorbi despre toate — dar trebuie să ştim cum să prezentăm problema... ce trebuie să lăudăm...

***

RIUMIN, care a avansat mult şi se apropiase de „curtea regală" datorită lui Abakumov, a venit la el la sfîrşitul anului 1952 cu o veste senzaţională: marele profesor medic Ettinger a recunoscut că a aplicat un tratament greşit lui Jdanov şi Scerbakov, cu intenţia de a-i omorî. Abakumov a refuzat să creadă. El cunoştea bine „bucătăria" şi a stabilit că Riumin exagerează. (În schimb Riumin simţea mai bine ce-i place lui Stalin!). Pentru a verifica chestiunea, l-au supus fiecare din ei, separat, în aceeaşi seară pe Ettinger la anchetă şi concluziile au fost diferite: Abakumov — totul e o scornire, Riumin — totul e limpede şi adevărat. Dimineaţa au vrut să mai facă o verificare, însă minunatele calităţi ale „muncii de noapte" şi-au făcut efectul! Profesorul Ettinger murise.

În ziua următoare Riumin, fără ştirea lui Abakumov, a telefonat la Comitetul Central cerînd să fie primit în audienţă de Stalin. (Presupun că nu acesta a fost pasul său hotăritor. Acest pas, cînd viaţa îi era în pericol, îl făcuse în seara precedentă cînd s-a îndoit de părerea lui Abakumov şi a decis să-l ucidă în cursul nopţii pe Ettinger. Dar cine poate pătrunde misterele acestor curţi?! — Şi poate că mai înainte s-a creat legătura dintre el şi Stalin...) Stalin l-a primit pe Riumin, a „pus în funcţiune" afacerea medicilor şi l-a arestat pe Abakumov. În continuare Riumin s-a ocupat de afacerea medicilor în mod independent, chiar fără să ţină seama de Beria! (Există unele indicii despre situaţia periculoasă a lui Beria încă înaintea morţii lui Stalin — şi poate că el a şi contribuit la demascarea lui Stalin).

Primul pas al noului guvern după moartea lui Stalin a fost „reabilitarea" medicilor. Şi tot atunci a fost arestat Riumin (încă în zilele cînd Beria era la putere). Dar Abakumov nu fusese eliberat.

În închisoarea Lubianka s-a introdus un regim nou şi pentru prima oară în istoria ei i-a trecut pragul Procurorul general Tarhov. Riumin s-a comportat ca un laş, ca un linguşitor. „Nu sînt vinovat, m-au închis degeaba" şi a rugat să fie luat la anchetă. Conform obiceiului său, sugea o bomboană şi la observaţia lui Tarhov, a scuipat-o în palmă spunînd „Scuzaţi!". Însă Abakumov a izbucnit în rîs cînd a auzit de reabilitarea medicilor: „Este o mistificare!". Odată Tarhov l-a chemat şi i-a arătat ziarul în care erau dezvăluite crimele lui Beria. Aceasta fusese atunci o senzaţie cosmică. Abakumov a citit-o fără nicio tresărire, a întors pagina şi s-a cufundat în rubrica de sport.

În iulie 1953 Riumin a fost judecat la Moscova şi împuşcat. Dar Abakumov a continuat să stea închis. La o anchetă el i-a spus procurorului Tarhov:

— Aveţi ochi frumoşi. Ar fi păcat să trag în ei. Renunţaţi la cazul meu. Renunţaţi de bună voie.

El nu s-a temut de proces ci de otrăvire. A refuzat să primească mîncarea din închisoare şi se hrănea numai cu ouă pe care le cumpăra de la băcănia închisorii. (Aici s-a oprit imaginaţia lui. Credea că e imposibil de a introduce otravă şi în ouă.) De la marea bibliotecă a închisorii lua numai cărţile lui... Stalin! (care l-a arestat.) De fapt asta era o demonstraţie, un calcul, căci nu-şi putea închipui că oamenii lui Stalin nu vor învinge în cele din urmă. Abakumov a stat închis aproximativ doi ani.

De ce nu l-au eliberat? Întrebarea nu e de tot naivă. Dacă ar fi să-l măsurăm după crimele sale, atunci el se bălăcea în sînge pînă peste cap. Dar oare era unicul? De mulţi alţii nu s-a atins nimeni. Circulă însă zvonul că în trecut, cînd era la putere, a snopit-o în bătăi pe Liuba Sidih, nora lui Hruşciov, soţia fiului cel mare, care în zilele lui Stalin fusese deportat în Siberia şi a murit acolo. De aceea Abakumov, care fusese ridicat în rang pe vremea lui Stalin, a fost judecat în zilele lui Hruşciov şi executat la 18 decembrie 1954.

***

LINONEA Z-b. era acel tînăr ţăran întunecat şi sălbatic de ale cărui talente pierdute se plîngeau Bielinski şi Tolstoi. El nu era un Lomonosov şi nu ar fi ajuns la Academie prin puterea voinţei proprii... În condiţiile primei perioade sovietice a ajuns în Comsomol. Şi „comsomolismul", care a devenit principalul său talent, l-a scos din anonimat, de la fund, din sat şi aşa a sărit ca o cometă de la facultatea muncitorească la Academia industrială. El a ajuns acolo în anul 1929 — exact în acele zile cînd vechii ingineri au fost mînaţi ca turmele în Gulag. Era nevoie de a se crea repede ingineri de-ai noştri — cu conştiinţă, fideli, cu sarcina de a pune în mişcare roţile industriei...

Viaţa lui Z-b. a devenit un lanţ de succese, s-a pomenit repede în vîrf... El nici n-a apucat să funcţioneze ca şef de echipă. Din primele zile îi erau subordonaţi zeci de ingineri şi mii de muncitori. El era inginerul-şef al unor mari construcţii lîngă Moscova. La începutul războiului a trecut cu biroul său în Kazahstan unde s-a ocupat de construcţii şi mai mari. Dar acum lucrau la el deţinuţi. Vederea acelor oameni cenuşii nu l-a prea impresionat, nu i-a trezit nici un gînd. În cercurile înalte în care se învîrtea importante erau numai cifrele de plan şi era de-ajuns ca Z-b. să-l pedepsească pe responsabil sau o echipă pentru ca ei să mobilizeze toate eforturile — cu mijloacele lor speciale — şi „normele" să fie îndeplinite. Cîte ore muncesc oamenii, ce raţie de mîncare primesc — aceste amănunte nu-l preocupau.

Anii de război petrecuţi în spatele frontului au fost cei mai buni din viaţa lui. Acesta este de altfel caracterul general şi etern al războiului: cu cît se adună mai multă suferinţă într-o parte, cu atît se revarsă mai mult bucuria în extremitatea cealaltă. Z-b. s-a remarcat nu numai prin maxilarul său de

buldog, ci şi prin rapiditatea de a sesiza ceea ce este principal. El s-a încadrat în mod eficient în ritmul economic cerut de război: totul pentru victorie, ia şi dă, şi războiul va răscumpăra totul!

Femeile veneau la el să mănînce, să se încălzească, să se bucure. Mulţi bani curgeau în mîinile sale, portofelul i se umflase cît un butoi, dar el nu strîngea bani, nu-i număra. El număra numai femeile ce treceau prin patul lui. El ne-a jurat în celulă că arestarea l-a prins la numărul două sute nouăzeci şi ceva, nu i-a fost dat să ajungă la trei sute cum şi-a dorit. Era vreme de război, femeile înfricoşate iar el, înafară de putere şi bani, avea probabil şi o virilitate de Rasputin, şi nu exagera cînd se lăuda cu numărul mare de femei. În ultimii ani prindea acele femei înfricoşate, le strivea şi le arunca, aşa cum se prind racii în farfurie, se rup, se sug şi apoi se iau alţii.

În felul acesta s-a obişnuit el să creadă că oamenii pe care îi călca sînt un material moale care se supune voinţei sale, tropotului picioarelor lui pe faţa pămîntului! În cercurile conducătoare se obişnuise că toate se pot aranja, alinia, muşamaliza. El a uitat probabil că cine reuşeşte trezeşte invidie. La anchetă a aflat că încă în anul 1936 a fost denunţat că a povestit o anecdotă. Apoi au fost alte denunţuri şi declaraţiile unor agenţi (pe femei eşti obligat să le duci la restaurant — şi cine nu te vede acolo?). Şi alt denunţ: în 1941 el nu s-a grăbit să părăsească Moscova, i-a aşteptat pe nemţi (într-adevăr a întîrziat acolo, probabil din cauza unei femei.) Păcatele sale s-ar fi adunat multă vreme fără să păţească ceva dacă în culmea înfumurării lui n-ar fi refuzat să dea unui procuror material de construcţie pentru o „Dacea" (reşedinţă de vară). Aici i s-a înfundat.

Orizontul de cunoştinţe al lui Z-b.: el credea că există o limbă... americană. În celulă nu a citit luni de zile nici măcar o singură carte iar dacă uneori şi-a aruncat o privire într-o carte pe care o citea

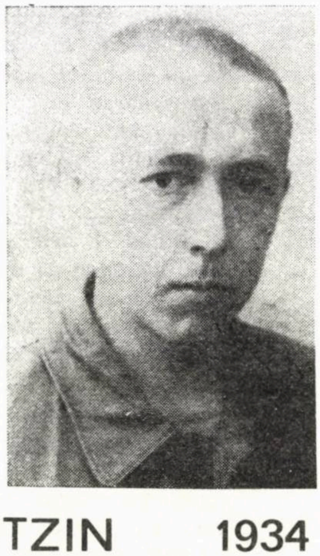

1950 SOLJENITZIN 1934

cineva, a făcut-o pentru a-şi alunga gîndurile de la anchetă. Din ce ne-a povestit reieşea că în libertate citea şi mai puţin. Pe Puşkin îl cunoştea numai ca erou al unor anecdote vulgare. Lev Tolstoi nu era în ochii lui, probabil, decît un „reprezentant în Consiliul Superior".

Dar oare nu pentru asta era considerat un proletar conştient, pregătit să facă parte din garda de schimb? Ei bine, nu! Într-o zi am discutat despre mersul războiului. Eu am spus că din prima zi nu am avut nicio îndoială că îi vom învinge pe germani. El m-a privit mirat. Nu m-a crezut.

— Serios? şi s-a apucat cu mîinile de cap. Of, Saşa, Saşa, şi eu care eram sigur că nemţii vor învinge! Asta m-a dus la pierzanie.

Uite aşa! El era unul din „organizatorii victoriei" — şi tot timpul a crezut în germani şi-i aştepta! — nu fiindcă i-ar fi iubit, ci pentru că ştia ce poate economia noastră (pe care eu n-am cunoscut-o şi de aceea am crezut).

***

ÎN MOMENTELE noastre de linişte şi mulţumire condamnaţii la moarte ni se par nişte blestemaţi de soartă, izolaţi, puţini la număr. Sîntem siguri că noi înşine nu putem ajunge, cu niciun chip, în celula osîndiţilor la moarte, dacă nu ne lăsăm atraşi să comitem vreo faptă gravă. Dar trebuie să ne scuturăm de această iluzie: în celulele condamnaţilor la moarte au stat zeci de mii de oameni dintre cei mai cenuşii, pentru delicte dintre cele mai obişnuite...

Agronomul unei secţii agricole regionale a fost condamnat la moarte pentru că a greşit în distribuirea de cote de seminţe colhozurilor.

Melnikov, şeful unui grup de meseriaşi, a fost condamnat la moarte pentru că într-un atelier a izbucnit un incendiu...

La Karstii îşi aşteptau moartea: Feldman — găsiseră la el valută străină; Feitelevici, student la Conservator, care vînduse o panglică de oţel unor fabricanţi de peniţe. Străvechiul comerţ, pîinea şi distracţia evreului, devenise şi el un pericol de moarte.

Pentru a ajunge în celula condamnaţilor la moarte nu trebuie să faci sau să nu faci ceva — totul e hotărît de roata care se învîrteşte, de cursul evenimentelor care nu depinde de noi.

...Aşa au fost împuşcaţi, la început mii, apoi sute de mii de oameni. Noi împărţim, înmulţim, suspinăm, blestemăm, iar cifrele rămîn. Ele te cutremură şi pe urmă sînt date uitării. Şi dacă rudele împuşcaţilor ar avea curajul să predea unui editor fotografiile lor şi ar apare un album în cîteva volume — am extrage o mare bogăţie, pentru tot restul vieţii noastre, din ultimile priviri ale celor executaţi.

În casa unui prieten de-al meu există acest obicei: în fiecare an, de 5 martie, ziua cînd a murit „campionul ucigaşilor", se expun pe mese fotografiile celor împuşcaţi şi morţi în lagăre de muncă forţată — cîteva zeci — pe care a reuşit să le strîngă.

Şi toată ziua domneşte în acea locuinţă un fel de atmosferă sărbătorească — jumătate bisericească, jumătate ca de muzeu. Se aude un marş funebru. Vin prieteni, privesc fotografiile, tac, ascultă, vorbesc în şoaptă; şi ies fără să-şi ia rămas bun.

Dacă ar exista acest obicei în fiecare loc... Ar rămîne în inimi o oarecare cicatrice, o amintire a celor omorîţi. Şi nu am crede că totul a fost în zadar!

Şi eu am păstrat cîteva fotografii. Priviţi-le măcar pe ele.

Pokrovski Victor Petrovici — împuşcat în 1918 la Moscova.

Strubinder Alexander, student — împuşcat la Petrograd în 1918.

Ancikov Vasili Ivanovici — împuşcat la Lubianka în 1927.

Svicin Mihail Andreevici, agronom, împuşcat în 1935 la Oriol.

Anicikova Elizabeta Evgheevna — împuşcată în lagăr în 1942.

Cum s-au petrecut aceste lucruri? Cum aşteptau oamenii? Ce simţeau? La ce se gîndeau? La ce concluzii ajung ei? Cum sînt prinşi? Ce simt ei în ultimile momente?

***

CE ŞTIE literatura lumii despre chinurile prin care trece un om aflat în pragul morţii?

În cele din urmă (povestea lui Z-b.) celula morţii poate fi folosită şi la anchetă ca mijloc de convingere. Doi recalcitranţi au fost chemaţi pe neaşteptate la „tribunal", şi „condamnaţi" la moarte. Au fost trecuţi în celula morţii. (Z-b. spune: „Au înscenat în faţa noastră un proces". Dar întrucît toate procesele sînt înscenate, ce se cheamă acolo proces înscenat? E un teatru în teatru.) Aici s-a dat celor doi să soarbă o sorbitură serioasă din paharul morţii. Apoi au introdus în celulă două „cloşti", doi tipi chipurile condamnaţi la moarte şi ei. Aceştia au început să „regrete" că au fost încăpăţînaţi la anchetă şi au cerut ofiţerului-temnicer să transmită anchetatorului că ei sînt gata să semneze totul. Li s-a adus anchetatorul, au semnat şi au fost scoşi din celulă în plină zi — adică nu pentru a fi împuşcaţi.

Adevăraţii condamnaţi din această celulă au servit ca material pentru asemenea jocuri ale anchetatorilor. Oare nu au început şi ei să regrete? Da, trucuri din astea făceau şi ele parte din metoda regizorului.

Se spune că în 1939 a fost scos din celulă Constantin Rokosovski, viitorul mareşal, şi pus de două ori la zid, au îndreptat spre el armele iar după acest joc l-au dus înapoi la închisoare. Apoi a fost eliberat, a ajuns mare şi nu s-a plîns niciodată.

***

NIMENI n-ar fi dat crezare poveştii lui Eric Arvid Andersen dacă n-ar fi scăpat de la tuns — o minune pe toată întinderea Gulagului! — dacă nu avea trăsături de străin şi dacă nu vorbea curent engleza, germana şi suedeza. După spusele sale nu era fiu de milionar ci de miliardar (dar să presupunem că exagera). Din partea mamei era nepotul generalului englez Robertson, comandantul zonei engleze de ocupaţie din Germania. Era cetăţean suedez, servise ca voluntar în armata engleză şi debarcase în Normandia. După război a servit în armata regulată suedeză. Dar problemele sociale nu i-au dat linişte, aspiraţia la socialism a învins legăturile cu capitalismul ale tatălui său. El a urmărit cu multă simpatie socialismul sovietic şi chiar a văzut cu proprii săi ochi înflorirea cînd a vizitat Moscova cu o delegaţie militară suedeză şi aici li s-au oferit recepţii, au fost duşi în staţiuni de odihnă unde nu au fost împiedicaţi să ia legătură cu cetăţeni sovietici simpli — cu actriţe frumoase care nu se grăbeau să se întoarcă la activitatea lor şi au petrecut cu ei chiar între patru ochi. Iar Eric, cînd s-a convins pe deplin de victoria regimului nostru, s-a întors în Occident şi a publicat în ziare articole în favoarea regimului sovietic, lăudîndu-l şi slăvindu-l. Şi prin asta a exagerat şi de aici destinul său.

Tocmai în acei ani — prin 47, 48 — se atrăgeau din toate fundăturile tineri occidentali progresişti dispuşi să se dezică de Occident (se credea că dacă se vor atrage douăzeci de tineri din aceştia, Occidentul se va cutremura şi se va descompune). După articolele ce le publicase, Eric părea potrivit pentru o asemenea misiune. El servea în acel timp în Berlinul apusean iar nevasta şi-o lăsase în Suedia şi nu şi-a stăpînit poftele de mascul şi obişnuia să viziteze o nemţoaică din Berlinul răsăritean. Şi într-o noapte l-au ridicat. L-au dus la Moscova unde Gromîko, care cîndva a luat masa cu tatăl lui la Stockholm, i-a propus să scrie contra capitalismului şi chiar contra propriului său părinte iar ca răsplată i s-a promis că va trăi în condiţii de capitalist pînă la sfîrşitul vieţii. Spre surprinderea lui Gromîko, el a făcut cîteva observaţii jignitoare. Nu s-au încrezut în fermitatea lui şi l-au închis într-o tabără de lîngă Moscova, l-au îndopat ca pe prinţul din basm (uneori luau măsuri de „presiune îngrozitoare": în loc de pui i se aduceau fripturi de porc). L-au înecat în cărţile lui Marx-Engels-Lenin-Stalin şi au aşteptat un an întreg să-şi schimbe poziţia. Spre marea lor uimire, schimbarea nu s-a produs. Atunci i-au dat ca vecin un fost general-locotenent care petrecuse deja doi ani în lagărul de la Norilsk. Intenţia era, probabil, ca generalul-locotenent să-l determine pe Eric să capituleze după ce va afla de la el despre grozăviile din lagăr. Dar el îşi îndeplinise misiunea în modul cel mai rău cu putinţă sau poate că nu vroise s-o îndeplinească. În cele zece luni cît au stat împreună l-a învăţat pe Eric limba rusă şi i-a întărit senzaţia de dezgust pentru ceea ce vedea.

În vara lui 1950 a fost dus din nou la Moscova — de data asta la Vişinski, dar el a refuzat din nou (contrar cunoscutei legi marxiste, el a dovedit că conştiinţa determină acţiunile!). Atunci Abakumov personal i-a citit sentinţa: 20 de ani închisoare (pentru ce?). Regretaseră toată afacerea dar era interzis

(continuare în pagina 71)

MISTER BIG

de WOODY ALLEN

STĂTEAM la biroul meu, ocupat cu curăţirea pistolului şi mă întrebam care va fi viitoarea mea acţiune. Mie îmi place munca de detectiv particular şi deşi am cîteodată parte de un masaj al gingiilor cu o cheie franceză, mirosul şi foşnetul bancnotelor verzi face toate paralele. Ca să nu mai vorbim de femei care sînt un hobby secundar al meu pe care îl clasific exact imediat după respiraţie. Şi acesta este motivul că atunci cînd uşa s-a deschis şi o blondă cu păr lung, pe nume Heder Butkyns, a intrat cu paşi siguri spunînd că este manechin pentru coperţi de reviste cu fotografii şi nuduri, glandele mele salivare au intrat în viteza a treia. Ea purta o fustă scurtă şi un sweater lipit de corp. Cît priveşte trupul ei, el avea forma a două linii curbe care puteau provoca un infarct chiar şi unui bivol din Tibet.

— Cu ce-ţi pot fi de folos, scumpo?

— Aş vrea să-mi găseşti pe cineva.

— Un dispărut? Ai întrebat la poliţie?

— Nu-i vorba de asta, domnule Lupovici.

— Spune-mi Cezar, drăguţo. Ei, care-i problema?

— Dumnezeu.

— Dumnezeu?

— Exact, Dumnezeu. Creatorul. Principiul care stă la baza tuturor fenomenelor, cauza a tot ce se întîmplă. Vreau să mi-l găseşti.

În ziua aceea mă mai vizitaseră la birou cîteva aiurite dar cînd sînt făcute ca tipa asta, nu poţi să nu le asculţi.

— De ce?

— Mă priveşte personal, Cezar. Dumneata trebuie numai să mi-l găseşti.

— Regret, scumpo. Nu te-ai adresat omului indicat.

— Bine, bine — spuse ea şi îşi muşcă buza inferioară. Apoi îşi aranjă ciorapii de nylon, act care îmi era adresat mie, dar eu nu l-am observat în acel moment.

— Hai să trecem direct la chestiune, scumpeteo...

— Ei, adevărul este că eu... Eu nu sînt chiar manechin de nuduri.

— Nu?

— Nu. Şi nici nu mă numesc Heder Butkyns.

Numele meu e Claire Rosenzweig şi sînt studentă la „Wasar College". Filozofie. Şi istoria gîndirii occidentale. Trebuie să-mi prezint teza în ianuarie. Despre religiile în Occident. Toţi ceilalţi cursanţi vor prezenta lucrări speculative. Dar eu vreau să cunosc adevărul concret. Profesorul Grebanier a spus că dacă cineva îi va aduce dovezi convingătoare, va termina cursul cu succes. Iar tata mi-a promis un „Mercedes" dacă aduc o diplomă plină cu „foarte bine".

Am deschis o cutie de „Luky Strike" şi un pachețel de gumă de mestecat şi le-am oferit. Problema ei începuse să mă intereseze. Studentă alintată. Inteligentă şi cu un trup pe care aveam poftă să-l cunosc de aproape.

— Cum arată Dumnezeu?

— Niciodată nu l-am văzut.

— Păi atunci cum ştii că el există?

— Tocmai asta trebuie să descoperim.

— Perfect. Deci nu ştii cum arată. Atunci unde începem să căutăm?

— Nu. Nu chiar. Cu toate că mi se pare că el se află în tot locul. În aer, în fiecare floare, în mine şi în dumneata — şi chiar în scaunul acesta.

Aha, e şi panteistă pe lîngă toate! Mi-am gravat lucrul ăsta în memorie şi mi-am spus că vom face o experienţă — în schimbul a 100 de dolari pe zi (cheltuieli) şi o întîlnire cu ea la o cină. A zîmbit şi a acceptat tranzacţia. Am coborît împreună cu liftul. Afară începuse să se întunece. Poate că Dumnezeu există, poate că nu, dar undeva în acest oraş sînt tipi care vor face totul pentru ca eu să nu reuşesc în misiunea de a cerceta problema.

M-am gîndit că primul care îmi va face greutăţi e rabinul Itzhak Weissman deşi îmi este îndatorat pentru că am descoperit cine-i idiotul care obişnuia să-i ungă untură de porc pe pălărie. Din primul moment mi-am dat seama că ceva nu-i în regulă

fiindcă de cum am început să vorbesc cu el, s-a îngrozit. Îngrozit cu adevărat.

— Cu toate că există ştii-tu-ce, căci e interzis să-i pomenesc numele altminteri mă lichidează pe loc, un lucru n-am reuşit într-adevăr să înţeleg niciodată: cum cineva să fie aşa de sensibil la faptul că ı se pronunţă numele în societate.

— L-aţi văzut vreodată?

— Eu? Eşti nebun cu adevărat. Eu sînt bucuros că pot să-mi văd nepoţii.

— Cum ştiţi că El există?

— Cum ştiu? Ce fel de întrebare e asta? Crezi că aş fi putut obţine un costum ca acesta cu 14 dolari dacă nu exista cineva acolo sus? Pipăie numai stofa — şi ai să te convingi că nu pot exista îndoieli.

— Mai aveţi ceva pe care să ne putem bizui?

— Şi ce, mă rog, este Biblia? Pate de ficat? Cum îţi închipui că i-a scos Moşe pe evrei din Egipt? În cîntece şi dansuri? Crede-mă, nu-i posibil să desfaci Marea Roşie cu un deschizător de conserve. Pentru asta trebuie forţă.

— Deci El e dur, nu?

— Da, foarte dur. Era de dorit că după succesul pe care l-a avut, să se moaie niţel.

— Şi de unde ştiţi atît de multe lucruri?

— Noi sîntem poporul ales. El se îngrijeşte de noi mai mult decît de ceilalţi copii ai Lui, lucru despre care de altfel aş vrea să discut cu El într-o zi.

— Cît i-aţi plătit ca să fiţi poporul ales?

— O, nu întreba!

Deci asta-i soluţia. Evreii sînt legaţi de Dumnezeu contra unei plăţi onorabile. O tranzacţie obişnuită de protecţie. El le poartă de grijă iar ei îi plătesc corespunzător. Şi dacă e să judecăm după stilul de a vorbi al rabinului Weissman, Dumnezeu pur şi simplu îi stoarce.

Am luat un taxi şi m-am dus la clubul de biliard al lui Dany din strada a 10-a. Directorul era un tînăr mărunţel şi şmecher care nu prea îmi plăcea.

— Chicago Pfill se află aici?

— Cine întreabă?

L-am apucat de guler şi i-am şi luat jos puţină piele cu ocazia asta.

— Ce-ai întrebat, javră?

— Prin uşa din spate, a spus el cu o atitudine brusc schimbată faţă de mine. Chicago Pfill. Falsificator de bani. Spărgător de bănci şi ateu jurat.

— Tipul ăsta n-a existat niciodată, Cezar. Acesta-i adevărul. E o exagerare umflată. Nu există niciun mister Big. E vorba de o clică, o organizaţie formată în special din sicilieni. O bandă internaţională. Dar nu există un şef unic. Poate înafară de Papa.

— Aş vrea să-l văd pe Papa.

— Se poate aranja, spuse el făcînd cu ochiul.

— Şi numele Claire Rosenzweig îţi spune ceva?

— Nu.

— Heder Butkyns?

— O, un moment. Sigur. E fişneaţa aia cu ţiţe mari de la Rudklyff.

— Rudklyff? Ea a zis Wasar.

— A minţit. Ea studiază la Rudklyff. A avut nu de mult un roman cu un filozof.

— Panteist?

— Nu, empirist, dacă ţin bine minte. Un tip nasol. L-a respins pe Hegel şi orice metodologie dialectică.

— Aha, unul din ăştia!

— Da. Fusese odată toboşar într-o formaţie de jazz. Acolo s-a entuziasmat de logica pozitivistă. Deoarece nu i-a mers cu asta, a încercat-o cu pragmatismul. Ultima oară cînd am auzit despre el a fost cînd a furat o sumă imensă de bani ca să se înscrie la un curs despre Schopenhauer la Universitatea Columbia. Organizaţia tare ar fi vrut să-l găsească — sau cel puţin să pună mîna pe manualele lui de studiu ca să le vîndă la un anticariat.

— Îţi mulţumesc, Pfill.

— Ascultă-mă pe mine, Cezar. Nu-i nimeni acolo în cer. Totul e gol. Eu n-aş fi reuşit să dau atîtea cecuri fără acoperire sau să-mi trag pe sfoară prietenii dacă eram capabil să-mi închipui măcar un moment că există o forţă supranaturală care vede tot. Universul este fenomenologic şi nimic mai mult. Nu există nimic etern. Totul e lipsit de semnificaţie.

— Cine a învins în cursa de cai de la apeduct?

— Santa Baby.

Am luat o bere la O'Rock şi am încercat să fac un prim bilanţ, dar nimic logic n-a ieşit. Socrate s-a sinucis — aşa cel puţin s-a spus. Isus a fost răstignit. Nietzsche a înnebunit. Dacă există cineva acolo sus, e sigur că nu vrea să ştim asta. Dar de ce m-a minţit Claire spunînd că studiază la Wasar? Să fi avut dreptate Descartes? Oare lumea e dualistă? Sau poate Kant a nimerit-o fix cînd a spus că Dumnezeu există din motive morale?

În aceeaşi seară am luat masa cu Claire. Zece minute după ce ni s-a prezentat nota de plată, noi eram deja în pat. Ea mi-a tras asemenea exerciţii de gimnastică încît ar fi cîştigat cu ele locul întîi la Jocurile olimpice. Pe urmă s-a culcat lîngă mine, cu părul ei blond despletit. Trupurile noastre goale erau încă înghesuite unul într-altul. Fumam şi priveam tavanul.

— Claire, dar dacă Kierkegaard a avut dreptate?

— Adică?

— Dacă într-adevăr nu putem şti niciodată, ci numai să credem?

— E ridicol.

— Ia nu mai fi aşa de raţională!

— Nimeni nu-i raţional aici, Cezar, spuse ea şi îşi aprinse o ţigară. Te rog numai să nu începi să fii ontologic. Nu acum. N-aş putea să suport asta dacă ai fi ontologic cu mine.

Era supărată. M-am aplecat spre ea şi am sărutat-o. Şi atunci a sunat telefonul. Ea a ridicat receptorul.

— E pentru tine.

Vocea de la celălalt capăt era a sergentului Reed de la secţia de crime.

— Tot îl mai cauţi pe Dumnezeu?

— Da.

— Pe Atotputernicul? Creatorul lumii? Cauza tu-

turor lucrurilor?

— Exact.

— Cineva care corespunde acestei descrieri a apărut aici în camera noastră mortuară. Vino repede. Acesta era El, fără îndoială. Iar după forma cadavrului, asta era o treabă făcută de un profesionist.

— Era mort cînd l-au adus.

— Unde l-au găsit?

— Într-o magazie din strada Delancie.

— Ceva urme?

— Muncă de existenţialist, sîntem siguri de asta.

— De unde ştiţi?

— Treaba a fost făcută într-o formă întîmplătoare. Fără nici o metodă. În virtutea unui impuls.

— Crimă pornită dintr-o dorinţă?

— Exact. Şi de aici rezultă că tu eşti suspectul, Cezar.

— De ce eu?

— La noi la comandament toată lumea ştie ce părere ai tu despre Jaspers.

— Chestia asta încă nu face din mine un ucigaş.

— Încă nu, dar eşti suspect.

Am ieşit în stradă şi am inspirat aer cu toată puterea plămînilor în încercarea de a-mi limpezi căpăţîna. Am luat un taxi spre Newark şi am coborît din el, mergînd pe jos pînă la restaurantul italian al lui Giordano. Acolo, la o masă în fund, m-a aşteptat Sfinţia Sa. Acesta era Papa, se-nţelege. Erau lîngă el două mutre pe care le mai văzusem cîndva la un control de identificare la poliţie.

— Şezi, mi-a spus ridicînd capul din farfuria cu macaroane. A scos un inel. I-am dat cel mai larg zîmbet al meu, dar n-am sărutat inelul. El s-a făcut foc şi eu m-am bucurat. Unu la zero pentru mine!

— Macaroane?

— Nu, mulţumesc, Sfinţia Voastră.

— Nimic? Nici măcar salată?

— Chiar acum am mîncat.

— Cum vrei... Dar să ştii că au aici un sos Rocfort minunat. Nu ca la Vatican. Acolo nu se poate obţine o masă ca lumea.

— Am să trec direct la chestiune. Îl caut pe Dumnezeu.

— Ai venit la omul potrivit.

— Deci El există, nu-i aşa?

Toţi trei au găsit că asta e foarte comic şi au rîs. Tipul de lîngă mine a zis: E nostim. Geniul tînăr vrea să ştie dacă El există.

Mi-am mişcat scaunul ca să mă pot întinde şi am lăsat un picior de la scaun direct pe degetul mic al tipului. „Scuză-mă!". Dar el a fiert.

— Sigur că El există, Lupovici. Însă eu sînt singurul care are legătură cu El. El vorbeşte numai prin mine.

— De ce prin dumneata, amice?

— Fiindcă eu am costum roşu.

— Ca un fel de mască?

— N-o bagateliza. Eu mă scol dimineaţa, îmbrac costumul roşu şi deodată devin un personaj important. Costumul e totul. Recunoaşte că dacă m-aş fi învîrtit în pantaloni şi bluză sport, n-aş fi reuşit să fiu chipurile religios pentru a scăpa de arestări.

— Înseamnă că totul e un truc. Nu există Dumnezeu.

— N-am idee. Dar ce contează? Iau bani buni.

— Nu te temi niciodată că spălătoria chimică n-are să-ţi trimită costumul la timp şi că dintr-o dată ai putea să fii ca toţi ceilalţi?

— Am aranjat cu spălătoria să-mi dea costumul în aceeaşi zi. Merită să mă coste cîţiva cenţi în plus, pentru mai multă siguranţă.

— Numele de Claire Rosenzweig îţi spune ceva?

— Sigur. Ea e la facultatea de ştiinţe de la „Breen Moore College".

— Ştiinţe ai spus? Mulţumesc!

— Pentru ce?

— Pentru informaţie, Sfinţia Voastră.

Am prins un taxi şi am gonit spre podul George Washington. Pe drum am oprit la biroul meu şi am făcut cîteva verificări rapide. În timp ce călătoream spre locuinţa lui Claire Rosenzweig am făcut o legătură între elemente care se potriveau unul cu altul pentru prima oară. Cînd am ajuns şi mi-a deschis, ea era într-un capot străveziu şi ceva o tulbura.

— Dumnezeu a murit. A fost aici poliţia. Te caută. Ei cred că un existenţialist a făcut asta.

— Nu, scumpo, tu ai făcut-o.

— Ce? Fii serios, Cezar.

— Tu ai făcut asta.

— Despre ce anume vorbeşti?

— Tu, scumpo. Nu Heder Butkyns sau Claire Rosenzweig, ci doctorul Helen Sperer.

— Cum ai descoperit numele meu?

— Conferenţiară la Breen Moore, la catedra de fizică. Cea mai tînără şefă de catedră din istoria colegiului. La o petrecere care a avut loc în miezul iernii te-ai amorezat de jazzbandist, nebun după filozofie. El e căsătorit dar tu nu ai reticenţe. După o noapte sau două eşti deja îndrăgostită la nebunie. Dar treaba nu merge fiindcă e ceva care deranjează. Dumnezeu. Înţelegi, scumpo? El credea sau vroia să creadă în Dumnezeu, dar tu, cu căpşorul tău dulce şi ştiinţific, ai ţinut să fi sigură de existenţa lui Dumnezeu.

— Nu, Cezar, ţi-o jur.

— Atunci te-ai prefăcut în studentă la filozofie pentru a scăpa de cîteva obstacole. Te descotoroseşti de Socrate cu uşurinţă, dar Descartes te-a subjugat. Atunci te-ai folosit de Spinoza ca să te scapi de Descartes. Dar cînd a venit Kant, te-ai văzut deodată nevoită să te descotoroseşti şi de Spinoza.

— Vorbeşti prostii.

— Din Leibniz ai făcut praf dar asta nu ţi-a fost de-ajuns fiindcă ai ştiut că dacă e cineva care îl crede pe Pascal, eşti pierdută. De aceea trebuia să te debarasezi şi de el. Însă aici ai greşit căci te-ai bazat pe Martin Buber. Or el credea în Dumnezeu, şi de aceea trebuia să te descotoroseşti de Dumnezeu însuşi.

— Cezar, eşti de-a dreptul nebun!

— Nu, drăguţo. Te-ai prefăcut a fi panteistă pentru a obţine acces la El — dacă există, şi într-ade-

văr exista, el a mers cu tine la petrecerea lui Shelby şi în clipa cînd Gayson se uita nu ştiu unde, l-ai ucis.

— Cine dracu' sînt Gayson şi Shelby?

— Ce importanţă are? Oricum viaţa e absurdă.

— Cezar, spuse ea cuprinsă deodată de un tremur. N-ai să mă predai, nu-i aşa?

— Ba da, scumpo. Cînd reducem la tăcere forţa supranaturală, păi cineva trebuie să plătească pentru asta.

— O, Cezar, hai să fugim împreună! Să uităm de filozofie. Ne vom stabili undeva şi vom începe cu semantica.

— Regret, drăguţo. Nu joc.

Lacrimile i-au inundat faţa cînd a început să-şi scoată capotul. Şi deodată o aveam în faţă pe Venus al cărei trup parcă spunea: „Ia-mă, sînt a ta!". Venus a cărei mînă dreaptă se juca cu buclele mele în timp ce cu stînga a apucat un revolver de 45 mm. şi-l lipise de spinarea mea. Am tras în ea cu revolverul meu de 38 mm. înainte ca ea să fi apăsat pe trăgaci, şi ea s-a prăbuşit cu neîncredere.

— Cum ai putut, Cezar?

Ea agoniza repede. Însă am apucat să spun totul la timp.

„Expresia universului ca noţiune complexă în comparaţie cu trăirile adevărate din univers este în esenţă natura inexistenţei conceptuale sau pur şi simplu a inexistenţei în raport cu forma abstractă a universului care există sau va exista sau a existat veşnic şi ea nu e subordonată legilor elasticei sau mişcării sau ideilor despre anti-materie sau inexistenţei universului obiectiv sau unităţii subiectve".

Aceasta era într-adevăr o idee sofisticată, dar mi se pare că ea a înţeles-o înainte de a muri.

În româneşte de DAN BENIAMINI

ADERCA

S-a împlinit în decembrie trecut un sfert de veac de la moartea lui Felix Aderca.

Scriitori — aşa e numit în **Dicţionarul Neconvenţional** — Aderca a fost la vremea sa şi a rămas peste ani un caz unic de multilateralitate, de împlinire creatoare pe toate terenurile scrisului literar: poezie, nuvelă, roman, cronică de carte şi de artă, traducere, dramaturgie, literatură ştiinţifico-fantastică, reportaj, interview, eseu, studiu de estetică, istorie literară, monografie. Să adăugăm etc. etc.

În numărul viitor — o povestire a acestui mare scriitor.

* * * * * * * * * * *

DE VORBĂ CU MIHAIL BARAZ DESPRE...

(A se citi dacă, numai şi după ce aţi citit corespondenţa lui J. Popper de la E O LUME...)

I. SPIRITUL BIBLIEI ŞI CIVILIZAŢIA OCCIDENTALĂ

„Brunner susţine că din spiritul Bibliei s-a născut aproape tot ce e demn de admiraţie în istoria ultimelor două milenii. Fără acest spirit n-ar fi existat arta gotică, cea barocă, Rembrandt, Baudelaire, Tolstoi, Dostoievski şi nici idealul de dreptate socială pe care au încercat să-l realizeze mişcările revoluţionare, socialismul şi sindicalismul şi pe care-l reflectă foarte multe dintre instituţiile democraţiilor contemporane. Nu e o întîmplare că democraţia modernă s-a dezvoltat în Occidentul suprasaturat de spirit biblic şi nu e o întîmplare că primii teoreticieni ai socialismului au privit idealul lor ca o înfăptuire a mesajului biblic. A fost funest pentru dezvoltarea socialismului de inspiraţie marxistă faptul că promotorii săi au respins odată cu ce era reacţionar în atitudinea clerului din vremea lor şi ce era fecund în tradiţia biblică".

Întrebare: Ce poziţie aveţi faţă de religie, faţă de religii, faţă de biserici? Nu le puteţi întoarce spatele cu zîmbetul îngheţat şi ironic al ateilor... pentru bunul motiv că nu sînteţi ateu. Atunci?

Răspuns: Dumnezeul religiei teiste îmi va fi întotdeauna străin. Nu cred că există un Dumnezeu personal, rege al lumii pe care-l poţi ruga să-ţi confere anumite avantaje. Omul care se roagă şi posteşte pentru ca Dumnezeu să-l răsplătească, e un egoist. Dar în pietatea sinceră şi naivă există foarte des, sub o formă mai mult instinctivă, o conştiinţă a unităţii. O asemenea pietate e demnă de respect. Chiar şi cînd prezintă şi elemente superstiţioase. În măsura în care pietatea celor ce frecventează Sinagoga sau Biserica e fidelă spiritului profund al Bibliei şi se manifestă ca iubire şi nu ca fanatism. Ea îmi este apropiată, chiar dacă se sprijină pe imaginea antropomorfică a unei persoane divine. Omul care crede într-un asemenea Dumnezeu, dar practică iubirea spontan şi autentic, e mai aproape de adevărul general omenesc trăit de genii decît intelectualul sceptic conştient că Dumnezeul personal e o iluzie, dar care rămîne dur, rece, incapabil de naivitate şi de iubire.

II. CALEA SPRE RENAŞTERE

„Tradiţia religiilor născute din Biblie, deşi impură, nu poate fi înlocuită prin ideologie. Orice încercare în această direcţie trebuie să ducă în mod inevitabil la o groaznică sărăcire a vieţii. Istoria regimu-

rilor totalitare din vremea noastră dovedeşte acest lucru în mod cu totul evident. Repet, tradiţia religiilor născute din Biblie e de neînlocuit. Ea nu trebuie înlăturată ci purificată pe cît posibil. Un progres apreciabil s-a şi realizat mai ales în secolul nostru. În loc de a îndemna pe oameni să părăsească lumea, numeroşi reprezentanţi ai religiei pun accentul pe iubirea activă pentru aproapele nostru şi pe realizarea unei societăţi mai drepte. Concepută astfel, religia devine o forţă pozitivă, printre altele şi pentru că poate crea o ambianţă favorabilă conştiinţei că spiritul e realitate, realitatea supremă. Cît timp această conştiinţă va fi considerată ca o iluzie, omenirea va continua să se îndrepte spre barbarie...

*) Extrase dintr-un interview acordat de Mihail Baraz lui Jacob Popper şi transmis de Radio Europa Liberă în limba română pe data de 29 decembrie 1979.

CUGETARI

- **Conştiinţa e obiectul care atunci cînd are un preţ nu are nici o valoare.**
- **Medicina modernă afirmă că ne-a prelungit viaţa, cînd de fapt ne-a prelungit numai bolile.**
- **Scleroza vine atunci cînd omul are destule motive să-şi uite prezentul.**
- **Deosebirea dintre copil şi matur este că fiecare ia în glumă ceea ce celălalt ia în serios.**
- **Comunismul e societatea a cărei membri sînt atît de nedemni de ea, încît îşi merită soarta.**

E TAL — Holon

(urmare din pagina 66)

de a-l retrimite în Occident.

***

CIRCULĂ o legendă cam tulbure, neîntemeiată şi pe care nimeni n-a dovedit-o. Dar din cînd în cînd ea se aude prin lagăre: undeva în arhipelagul nostru există mici insule paradisiace. Nimeni nu le-a văzut, nimeni n-a fost acolo iar cine a fost — tace, nu dezvăluie nimic. Se povesteşte că pe acele insule curg rîuri de lapae şi miere, şi că mîncarea cea mai slabă e smîntînă cu ouă. Totul e curat, aerul e totdeauna cald, se face o muncă intelectuală, de şapte ori mai secretă.

Şi în acele insule de Paradis am fost şi eu transportat la jumătatea anilor ce-i aveam de ispăşit. Mulţumită acelor insule am rămas în viaţă, dacă aş fi continuat să fiu în lagăr nu apucam să-mi închei anii de detenţiune. Şi din insulele acelea, de la prima la a doua, de la a doua la a treia eram dus sub o pază specială: doi temniceri şi cu mine.

Dacă sufletele morţilor plutesc cîteodată printre noi, ne văd, citesc măruntele dorinţi ale inimilor noastre şi noi nu le vedem şi nu bănuim existenţa acestor creaturi fără corp şi chip — cu o asemenea senzaţie seamănă călătoria sub o pază specială.

Te cufunzi în **libertate**, te împingi în sala de aşteptare a gării. Ridici ochii şi citeşti comunicatele care pe tine nu te privesc cituşi de puţin. Te aşezi pe un „divan" străvechi şi asculţi conversaţii ciudate şi banale: un bărbat îşi bate nevasta sau a părăsit-o; soacra nu se înţelege cu nora; locatarii dintr-un bloc nu sting lumina pe palier şi nu-şi şterg pantofii; cineva face greutăţi cuiva la lucru; cineva a fost chemat într-un loc mai bun de muncă dar nu are curaj să se ducă — e oare atît de uşor să te mişti din locul tău? Asculţi toate astea şi un fior de dezgust te străbate în creier: ţi se luminează măsura lucrurilor care se petrec în univers! Slăbiciunea oamenilor! Ei nu-şi vor da niciodată seama de ea. Viaţa adevărată numai tu o trăieşti, cînd trupul îţi este luat, pe cînd toţi te văd, în mod greşit, ca om viu.

O prăpastie se cască între noi. Şi nu ţi se permite să strigi către ei, să plîngi şi să-i chinui. Căci tu nu eşti decît o stafie pe cînd ei sînt din carne şi sînge.

Şi cum să pătrunzi în inimile lor — să le deschizi ochii? În vis? — Fraţilor! Oameni! Pentru ce vi s-a dat viaţa? În miez de noapte se deschid larg uşile celulelor celor condamnaţi la moarte şi oameni cu suflet mare sînt traşi la zidul de execuţie. Pe toate căile ferate din ţara noastră, acum, chiar în acest moment, oameni îşi ling buzele uscate cu o limbă amară, visează la senzaţia de fericire cînd li se va permite să-şi întindă picioarele şi să se odihnească după o baie. Principalul în viaţă, secretul vieţii — vreţi să vi-l dezvălui? — nu aspiraţi la deşertăciuni, la avere, la titluri. Toate astea se obţin cu sudoare în timp de zeci de ani şi se sechestrează într-o singură noapte. Trăiţi cu sentimentul superiorităţii vieţii — nu vă fie frică de nenorocire, amarul nu e pe vecie amar şi nici dulcele nu este aşa de dulce. Să vă fie de-ajuns că nu îngheţaţi în frig, că setea şi foamea nu vă rod. Şira spinării nu e zdrobită, cele două picioare mişcă, cele două mîini se îndoaie, cei doi ochi văd şi cele două urechi aud — pe cine să invidiaţi?

Traducere: M. RAFAEL

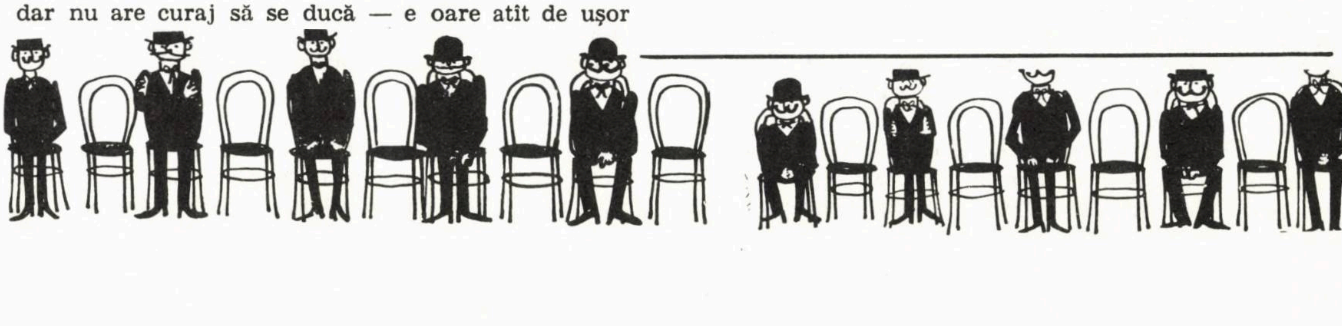

DR. OTTO BACALU

TOT CE VREŢI SĂ ŞTIŢI DESPRE INFARCTUL DE MIOCARD

— Domnule doctor, auzim de multe ori vorbindu-se că cineva s-a îmbolnăvit de infarct. Aţi putea în cîteva cuvinte să mă lămuriţi ce trebuie să înţeleg prin această denumire?

— Infarctul este o leziune datorită necrozei (mortificării) unui ţesut. Cauza infarctului e întotdeauna o oprire brutală a circulaţiei arteriale. Dvs. vă referiţi desigur la boala denumită **Infarct miocardic.** În acest caz, una dintre arterele coronare (singura sursă de vascularizare a inimii) e astupată. Zona vascularizată de această arteră coronară astupată nu mai primeşte sînge şi se necrozează.

— Care e simptomul cel mai important care face pe medic (uneori şi pe bolnav) să se gîndească la infarct?

— Durerea constituie semnul cel mai important. Ea e în general atît de intensă, încît bolnavul o descrie ca cea produsă de un pumnal înfipt în piept, deci o durere de nesuportat.

— Care e locul în care apare durerea?

— Durerea tipică atinge regiunea centrală a toracelui şi epigastrul (furca pieptului) şi iradiază spre membrele superioare.

— Domnule doctor, durerea e prezentă, totdeauna în infarct?

— Durerea apare în cam 25% din cazuri, deci în toate cazurile de boală. Există cazuri de infarct miocardic nedureroase şi în acest caz bolnavul nu apelează la medic.

— Cum se prezintă bolnavul în faţa acestei suferinţe?

— De obicei bolnavul e speriat, agitat. El încearcă să-şi calmeze suferinţa prin schimbarea poziţiei în pat şi face eforturi să vomite. Paloarea e un semn frecvent. Ea se acompaniază de transpiraţie, răcirea membrelor, pulsul e rapid. Cîteodată pulsul e foarte rar (bradicardie), de 40 de bătăi pe minut.

— Domnule doctor, în această mulţime de semne care se pot găsi în multe alte suferinţe, există vreun semn care să confirme diagnosticul de infarct?

— Da. La ascultarea inimii, medicul poate auzi un zgomot suplimentar, numit galop. El apare în majoritatea cazurilor de infarct miocardic.

— Ce alte semne suplimentare pot aduce pe medic spre confirmarea diagnosticului?

— Instalarea bolnavului într-un pat de spital şi instituirea unor examene suplimentare sînt capabile să clarifice diagnosticul în mod definitiv.

Leziunea miocardică care a provocat boala se întovărăşeşte de creşterea numărului de globule albe din sînge (leucocitoză). Ea apare în primele ore de la instalarea bolii şi persistă 3—7 zile. Amploarea leucocitozei înregistrează oarecum talia infarctului, cifre ridicate indicînd infarcte intense. Şi viteza de sedimentare poate fi crescută.

Electrocardiograma e sensibilă la alteraţiile muşchiului cardiac.

Pentru confirmarea diagnosticului, dozarea enzimelor e foarte utilă.

— Despre ce e vorba?

— Aceste enzime se găsesc în mod obişnuit în mari cantităţi în muşchiul cardiac şi sînt eliberate în curentul sanghin, în momentul infarctului cardiac. Aceste enzime se găsesc şi în alte ţesuturi, în afara miocardului, dar viteza lor de eliberare e diferită. După nivelul la care cresc şi descresc se poate aprecia existenţa şi evoluţia infarctului.

— Ce se întîmplă cu bolnavul diagnosticat corect şi adus la timp la spital?

— 2/3 dintre bolnavii de infarct miocardic care ajung la spital au o evoluţie clinică relativ uşoară şi o convalescenţă fără complicaţii. Durerea dispare la aceşti bolnavi în mai puţin de 24 ore. Cum nu se poate prevedea care bolnavi vor avea această evoluţie simplă, scopul principal al tratamentului este de a recunoaşte în mod precoce şi de a trata rapid aritmiile, insuficienţa cardiacă sau şocul.

— Cum evoluiază aceste complicaţii?

— Cam 95% dintre bolnavii atinşi de complicaţii prezintă tulburări de ritm cardiac (extrasistole ventriculare, tahicardii, flutter şi fibrilaţie atrială, tahicardie, fibrilaţie ventriculară şi blocuri cardiace). Printre aceştia, cei cu complicaţii grave, dau tribut mare de mortalitate.

În 80% din infarcturi, presiunea arterială e scăzută. Această cădere de presiune poate dura cîteva zile, iar la cîţiva bolnavi poate să nu mai revină la cifrele anterioare.

Tensiunea pulmonară creşte datorită scăderii insuficienţii cardiace a ventriculului stîng. E vorba de hipoxie (cantitate de oxigen scăzută în artere), care poate fi văzută radiologic. Această presiune parţială cu oxigen a sîngelui arterial e diminuată în prima săptămînă după apariţia infarctului de miocard şi continuă 2—4 săptămîni.

— Care e conduita de tratament în infarctul de miocard?

— Primul scop al tratamentului unui bolnav atins de infarct miocardic este de a evita decesul prin aritmie (tulburări de ritm) sau asistolie (stop cardiac). Se poate obţine acest rezultat cu succes dacă serviciul respectiv dispune de un personal antrenat şi un aparataj corespunzător.

Dezvoltarea unităţilor de îngrijire intensivă pentru accidentele coronare a adus o ameliorare a îngrijirilor date bolanvilor atinşi de infarct miocardic, o reducere a nivelului de mortalitate precum şi o creştere a volumului informativ a-

UN CAZ

L.A., 55 ani, în supraveghere medicală și tratament de circa 10 ani pentru hipertensiune arterială.

În afara valorilor ridicate ale presiunii arteriale, echilibrate printr-un tratament care s-a dovedit potrivit, L.A. nu prezintă alte semne de suferință.

Medicul său curant, e rugat să-l viziteze, într-o dimineață, tocmai cînd se pregătea să plece la policlinică. L.A. nu se simțea bine.

Medicul îl găsește în pat. Se plînge de o slăbiciune generală și durere în piept, nu prea intensă. Luase un antinevralgic, care i ameliorase jena din piept, dar starea de slăbiciune nu-i dădea pace. Alte semne subiective? Nimic deosebit. Un examen clinic atent, nu pune în evidență nimic care ar putea să îndrepte atenția spre o suferință pulmonară sau o răceală banală. Și o boală cardiacă e luată în considerare.

Intuiția și, desigur, experiența personală, l-a îndemnat pe medic să-l trimită la spital cu diagnosticul: suspect Infarct miocardic.

La ora prînzului, după ce se eliberase de obligațiile de la policlinică, s-a îndreptat spre spital, interesat să afle în ce stare se afla pacientul.

Bolnavul se afla într-un serviciu de medicină internă. Nu i se găsise nimic electrocardiografic, nici la primirea în camera de gardă, și nici mai tîrziu în serviciu, dar a fost reținut pentru clarificare.

A doua zi de dimineață, medicul de familie află că un nou ECG cît și analizele de laborator n-au arătat nimic deosebit și că bolnavul urmează să fie eliberat. Cum se simte? Ceva mai bine, dar slăbiciunea cu care a intrat în spital nu l-a părăsit nici o clipă.

Înainte de a i se face ieșirea, medicul de serviciu, prudent, îi mai foce un ECG. Surpriză: de această dată electrocardiograma arată în mod clar infarct miocardic diafragmatic.

Ce rezultă?

Că atitudinea medicului de familie și a medicilor din spital care au continuat supravegherea bolnavului a fost corectă și că bolnavul a putut fi îngrijit cu succes, fiind descoperit și urmărit cu grijă de la primele semne de boală pînă la clarificarea diagnosticului.

Dar oare totdeauna bolnavul e atît de privilegiat? Mă tem că nu!

supra bolii declanșate.

O unitate de acest tip e echipată cu sisteme permițînd o supraveghere electronică continuă a electrocardiogramei fiecărui bolnav în decursul primelor 5 zile. Există defribilatori și pace-makers (automate care mențin ritmul normal al inimii. Dar factorul important și fundamental e un personal de înaltă calificare. În astfel de centre, mortalitatea a scăzut la 12—20%.

— Care e tratamentul propriu-zis?

— În primul rînd trebuie tratată durerea intensă. Morfina, produs de uz tradițional pentru ușurarea durerilor de acest tip, a rămas cea mai eficace.

Folosirea oxigenului e justificată din cauza scăderii presiunii oxigenului arterial în numeroase cazuri de infarct.

— Ce alte măsuri vor fi luate?

— Repaosul dă posibilitate cicatrizării leziunii miocardice care cere 6—8 săptămîni. Trebuie menținută munca miocardului la cel mai scăzut nivel posibil, în tot timpul convalescenței.

Astăzi nu se consideră obligator repaosul absolut la pat 6 săptămîni și se recomandă așezarea bolnavului după primele 24 ore în fotoliu, din cînd în cînd. În felul acesta, se pot evita complicațiile trombo-embolice și se poate menține un tonus muscular normal. În primele 5 zile bolnavul va fi reținut într-un centru de îngrijire intensă sub supraveghere corespunzătoare. Prin cateter venos se poate administra imediat, la nevoie, tratamentul antiaritmic. Se va respecta repaosul și în primele 10 zile, apoi dacă evoluția e normală, poate fi scos din spital. Acasă, dacă totul decurge normal, va fi autorizat zilnic să coboare cîte o treaptă suplimentară a scărilor locuinței, apoi va face scurte plimbări cu pauze de odihnă pe o bancă.

— Care va fi hrana bolnavului?

— În primele 5 zile se va administra regim lichid în 6 mese mici. În a doua săptămînă se pot include alimente solide. Se va continua cu un regim restrîns caloric cu restricție de grăsimi saturate. Se vor folosi laxative pentru a se evita efortul de defecație. Se va da un somnifer pentru a asigura o odihnă corectă.

— Pot apare complicații?

— Pot apare aritmii (tahicardie ventriculară, bradicardie, asistolie, șoc, edem pulmonar, ruptură cardiacă, anevrism cardiac. Nu e cazul să fie discutate aci, ele fiind entități patologice care trebuie discutate separat.

Dr. OTTO BACALU

ȘAH

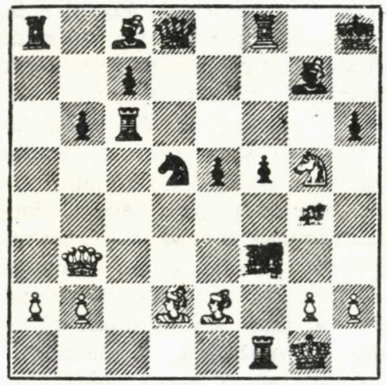

MECIUL SECOLULUI

Partida a 3-a

INDIANA REGELUI

M. TAIMANOV — R. FISCHER

1.d4 Cf6 2.c4 g6 3.Cc3 Ng7 4.e4 d6 5. Cf3 0—0 6.Ne2 e5 7.0—0 Cc6 8.d5 Ce7 9.Nd2 Ce8 10.Tc1 f5! 11.Db3 b6 12.e:f5 g:f5 13.Cg5 Cf6 14.f4 h6 15.f:e5 d:e5 16.c5! Cf:d5 17.C:d5 C:d5 18.c:b6 a:b6 19.Tc6!! (O mutare excepțională, care demonstrează superioritatea pozițională incontestabilă a albului) 19...Rh8 (Nu merge 19...h:g5, deoarece urmează 20.Nc4 Rh8 21.N:d5 f4 22.Tc3! Vezi diagrama)

20.Cf3? Nb7 21.Tg6 Cf4! 22.N:f4 e:f4 23.Td1 De7 24.Te6 Dc5+ 25.Rf1 Tfd8 26.T:d8 T:d8 27.Da4 Dc1+ (Acum e rîndul negrului să atace) 28.Rf2 Nf8 29.b4 Ne4 30.Te8?! (În situație desperată, albul încearcă să complice jocul, dar... printr-un sacrificiu de damă?!) 30...Nc6 31. D:c6 D:c6 32.T:d8 Df6 33.Tc8 De7 34.Rf1 Rh7 35.Cd4 Ng7 36.Cb5 Ne5 37.a3 Dd7 38.Ta8 f3! 39.g:f3 N:h2 40.Rg2 Dg7+ 41.R:h2 De5+ și albul a cedat.

MAT

ACASĂ

REȚETE CU RESTURI DE COZONAC SAU CAKE

(SAU ROSTURILE UIMITOARE ALE RESTURILOR)

CARTOFI DE CIOCOLATĂ: fierbem un pahar zahăr și 3 linguri cacao în 6 linguri de apă, pînă se face un sirop gros. Cînd s-a răcit puțin, adăugăm 1/2 pachet margarină, frecînd bine. Adăugăm apoi 250 gr. cake uscat, bine fărîmițat (de preferință pandișpan), o lingură migdale sau alune tăiate mărunt, una de stafide și eventual bucățele de ciocolată. Potrivim de gust cu puțin lichior sau coniac. Amestecăm totul bine și formăm cartofi cam de mărimea unei nuci. Le așezăm în coșulețe de hîrtie de mărime potrivită, presărîndu-le cu nucă de cocos rasă, viermișori de ciocolată sau bomboane micuțe colorate. Dacă nu avem suficiente resturi de cake, putem completa cu biscuiți dulci sfărîmați.

BUDINCĂ: tăiem felii 1/2 cozonac sau cake, ungem cu puțină margarină și le așezăm într-o formă unsă cu margarină. Turnăm deasupra un amestec din 3 ouă întregi, bătute cu 3 linguri zahăr și 2 pahare lapte la care adăugăm și 50 gr. stafide. Lăsăm să stea la rece minimum 1/2 oră, apoi coacem la cuptor potrivit circa o oră pînă ce s-a prins crema.

BUDINCĂ CU MARMELADĂ: ungem gros cu margarină o formă care merge la cuptor, întindem pe fund un strat din 2 linguri marmeladă (de caise, portocale sau afine), peste care punem 1/2 din următoarea compoziție: încălzim împreună 2 pahare lapte cu 2 linguri margarină și 2 linguri zahăr. Luăm de la foc, adăugăm un pahar pesmet de cake sau cozonac, lăsăm să stea 10 minute, apoi adăugăm un ou întreg bătut și 2 gălbenușe. Amestecăm. Peste jumătate din această compoziție întindem 2 linguri marmeladă, apoi restul din compoziție. Coacem la cuptor potrivit pînă se prinde (circa jumătate de oră).

TARTĂ FĂRĂ DE CUPTOR: **ungem bine o formă de tartă cu o lingură unt. Presărăm pe fundul și pereții ei (apăsînd bine) pesmet de cozonac sau cake sfărîmat nu prea mărunt, în total circa 4 linguri. Ținem la frigider. Între timp, facem o cremă frecînd bine 100 gr. unt cu 150 gr. zahăr pudră, adăugăm 3 linguri cacao sau 100 gr. ciocolată amară puțin topită și 3 gălbenușuri, puse pe rînd. Potrivim de gust cu puțin coniac. Turnăm în formă și ținem la rece. Înainte de a servi, decorăm cu frișcă bătută, fructe zaharisite, migdale cojite sau nuci, etc.**

YLANA

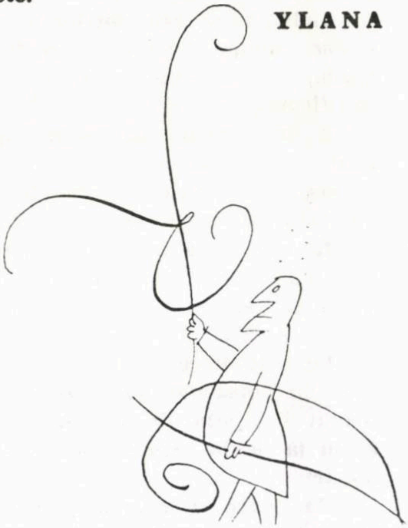

* * * * * * * * * * * * * * *

DEZLEGĂRILE JOCURILOR DIN NUMĂRUL TRECUT

DE LA A...

ORIZONTAL: Abracadabra, Mistificați, Înamorați, D, Re, Obin, Rea, Afiș, Capăt, La, Tira, Emat, Icnet, Un, Po, Taur, Tresar, Atribuită, I, Toscan, Rond, Eră, Nașă, Ce.

LA B

ORIZONTAL: Fantomatic, Apa, Latină, Național, P, Trudit, Har, Aere, Apăsa, S, Aar, Ura, Ti, L, Trist, Invitații, Cenzura, Nu, El, Abate, N.

* * * * * * * * * * * * * * *

SPORT

● Eli Ohana este ultimul „șlagăr" fotbalistic al Belgiei. De cînd joacă la F.C. Machlen, înscriind gol după gol, fostul echipier al lui Betar Ierusalim a devenit acolo o vedetă populară. Nu de mult, televiziunea belgiană i-a consacrat un film-portret de jumătate de oră (reluat după aceea și de televiziunea luxemburgheză). Aparatul de filmat l-a urmărit pe Eli Ohana de-a lungul unei zile: de la micul dejun la el acasă, la antrenamentele de dimineață și de după amiază, pînă la seara petrecută într-un „pub" local, înconjurat de admiratori și mai ales de admiratoare (nostime, nostime...). „**Eli Ohana**, spune comentatorul, **reprezintă cea mai bună afacere făcută de fotbalul belgian în ultimii ani**".

● Senzația campionatelor mondiale de gimnastică, desfășurate recent la Rotterdam (Olanda), a constituit-o, fără doar și poate, debutanta romîncă Aurelia Dobre. Aceasta a reușit, din primul foc, să cucerească titlul de campioană absolută a lumii. Se prevedea că lupta cea mare avea să se dea între sovietica Elena Șușunova și romînca Daniela Silivaș, dar cvasinecunoscuta Aurelia Dobre a răsturnat toate pronosticurile. La conferința de presă, de după competiție, noua campioană mondială a declarat: „**Am dorit mult s-o ajung pe Nadia Comăneci. Acum vreau s-o întrec**". Într-o privință a și întrecut-o de-acum, căci Nadia Comăneci, campioană olimpică, n-a fost niciodată și campioană mondială...

● Macabi Petah Tikva poate avea motive întemeiate să se declare nemulțumită de serviciile antrenorului englez Jack Mensell. Asta nu înseamnă că trebuie să se poarte incalificabil cu cel în cauză. Jack Mensell a aflat din ziare (de fapt, din spusele altora, care au citit ziarele, căci el, firește, nu știe o boabă ivrit) despre concedierea sa. Nimeni, din conducerea clubului, nu s-a ostenit să-l anunțe. Cînd s-a dus, ca de obicei, la antrenament, a găsit acolo pe înlocuitorul său, Zwi Rosen. Profund afectat, Jack Mensell a cerut permisiunea să adreseze cîteva cuvinte de despărțire jucătorilor. „**Voi mai rămîne cîteva luni în Israel,** le-a spus el. **Vă invit pe toți să mă vizitați la mine acasă, dar vă rog să discutați cu mine despre orice, în afară de Macabi Petah Tikva...**"

● Cînd poate fi socotit un sportiv prea „bătrîn" pentru a îmbrăca tricoul de internațional? Ehud Sela, excelentul portar al echipei de handbal Macabi Rișon Le Zion, pare a demonstra că, în această direcție, totul este relativ. La 41 de ani, el a fost selecționat în lotul național care se pregătește pentru campionatul mondial (grupa C) din Portugalia. Ehud Sela are doi contra-candidați, în persoana mult mai tinerilor Israel Plata și Iosi Samet, dar se pare că antrenorul federal Igor Bialik (fost, cu ani în urmă, component al „naționalei" cehoslovace) va prefera, pînă la urmă, experiența „bătrînului" portar din Rișon Le Zion.

● Pe vremuri, cînd o echipă de fotbal depunea o plîngere în legătură cu comportarea părtinitoare a unui arbitru, recurgea de obicei la declarațiile unor martori oculari. Timpurile s-au schimbat și, astăzi, pentru a-l reclama pe arbitrul Ovadia Zwi la Uniunea arbitrilor de fotbal din Israel, echipa Hapoel Țafririm Holon din prima ligă i-a trimis președintelui uniunii, Avraham Klein, o... casetă video, pe care imprimase tot meciul cu Betar Ierusalim. „**Noi nu obișnuim să recuzăm arbitri,** au precizat holoniștii, **dar e bine ca, la uniunea arbitrilor, să se vadă cum a înțeles să arbitreze Ovadia Zwi...**"

R. TEPNER

A APĂRUT REVISTA DE CERCETĂRI ISTORICE „ÎNFRĂȚIREA" Nr. 3 — Noiembrie-Decembrie 1987

Din cuprins: IORGA SE JOACĂ CU ISTORIA ● EXPULZĂRILE DE EVREI DIN ROMÂNIA ● VODĂ CUZA ȘI EVREII ● ROMÂNIA ANILOR '20 ● CANICULA VERDE: GALAȚI 1941 ● CUM A FOST CONVERTIT EINSTEIN LA SIONISM ● BĂNUIELI DE FALSURI ÎN SCRIERILE LUI MALBIM ● UN EVREU BUCUREȘTEAN, PRINȚ AL TEATRULUI „FIN DE SIECLE" etc. etc. etc.

„ÎNFRĂȚIREA" nu se vinde la chioșcuri sau librării.

Se poate procura prin abonamente, trimițînd cecuri în valoare de 60 șekeli, la Loja „BNEI BRITH" Dr. I. NIEMIROWER (str. Kaplan 10, Tel Aviv), sau la „ACMEOR" (str. Rashi 39 T.A.). EXEMPLARELE 1 și 2 la librăria „LEPAC" — str. Rambam T.A.

MAGAZIN UNIVERSAL

MY TAILOR IS RUSSE

O noutate în Occident. Americanii descoperă colecţiile creatorului de modă nr. 1 al Uniunii Sovietice, Viaceslav Zaiţev. Acest protejat al lui Gorbaciov, favorit al soţiilor şi fiicelor din „Nomenclatură", a obţinut autorizaţia de a organiza o paradă a modei în Statele Unite.

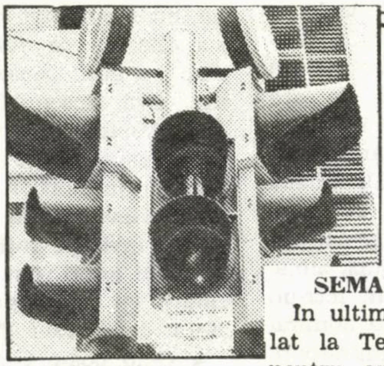

SARE FOARTE PUŢIN SARATA

Exact. Aţi citit bine. Societatea „Ienigar" a scos recent pe piaţă un „set" de cîteva sorturi de sare. „Sare cu legume", produs nou, foarte puţin sărat, în componenţa căruia nu intră substanţele chimice din alte produse care le colorează şi le menţin proaspete. Urmează „Sarea uscată de mare", o „Sare specială pentru prepararea păsărilor la cuptor", o „Sare specială pentru maşinile de spălat vase".

AŢI FI CREZUT? PENTRU CEI CE AU „BOALA" TELEFONULUI

Cei care vorbesc, vorbesc, vorbesc la telefon şi nu mai termină, mai au şi tupeul de a se plînge cînd primesc nota de plată. Pentru aceştia (dar nu numai) societatea „SOLAN — telecomunicaţii şi computere" difuzează un „Îndrumar pentru economie la cheltuielile de telefon". Autorul îndrumarului susţine că „educaţia în folosirea justă a telefonului şi în limitarea convorbirilor la timpul strict necesar poate economisi 70% din cheltuieli".

Societatea amintită vinde şi un „Solan-fon", un aparat care notează numărul de telefon al persoanei cu care vrei să vorbeşti, localitatea unde se află, durata convorbirii, cît te-a costat plăcerea asta etc.

SALVATORUL DIN UMBRA

A propos de crahul recent de la Bursele din lume... Istoricul american William Mancest dezvăluie într-o revistă financiară că omul de afaceri evreo-american Bernard Broch l-a salvat pe Winston Churchill de la faliment în timpul marii crize economice din 1929. Churchill s-a temut atunci că va trebui să abandoneze politica, să-şi vîndă ferma şi să intre în afaceri pentru a se redresa de pe urma pierderilor. El nu a ştiut că Broch a înfiinţat un Fond care a cumpărat tot ce a vîndut şi a vîndut tot ce a cumpărat. Aşa a ieşit Churchill din criza din 1929 fără nicio pagubă.

PAPUŞI SATIRICE

Prinţul Charles, prinţesa Diana şi băieţii lor William şi Harry întruchipaţi de păpuşi într-un program satiric la televiziunea britanică. Purtătorul de cuvînt al televiziunii a spus că a existat teama că d-na Thatcher va interzice programul dar Palatul Buckingham a spus O.K.

SEMAFOR PENTRU ORBI

In ultimele două luni s-au instalat la Tel Aviv 30 de semafoare pentru orbi. Un truc simplu: un aparat instalat pe semafoarele existente. Cînd acest aparat sună, orbul ştie că s-a aprins lumina verde a semaforului... Asemenea semafoare sînt pe Ibn Gvirol, pe bulevardul Ben Gurion, pe Dereh Yaffo. Ele există şi la Ierusalim şi Haifa.

Preţul unui asemenea aparat e de 400 şekeli. Donaţia pentru cumpărarea şi instalarea lor a obţinut-o Abe Natan de la Bank Discount şi societatea de asigurare „Hasne".

RIMATE

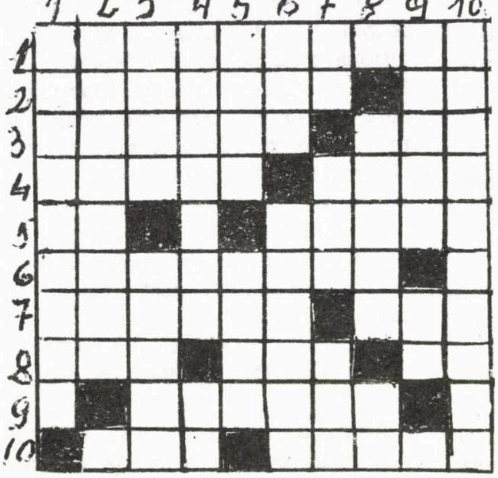

ORIZONTAL: 1) Nu e permanent, cîteodată doar moment! 2) Văzut printr-o anumită prizmă, e dintr-o ţară cu relief de cizmă! — Ştie orişicine, pe portativ ea prima vine... 3) Asta-i a lui soartă, un măgar îl poartă (pl.) — Multe-s, poţi să numeri, ce-l poartă pe umeri. 4) Aici este lăcaşul, unde vinurile-şi fac sălaşul! — Zîne bune-s ele, nu din cele rele! 5) Uite-aşa, îl găseşti sub şa! — Bietul, e păţit, „de ea" e cucerit. 6) Şi eu, şi dumneata, o avem, bună sau rea! 7) Drept e că sînt rari, dar sînt mai mari decît mari! — Ştiu din amintire, că ele sînt FIRE. 8) Material e, mi se pare, dar iată că coadă n-are! — Marcă-i de ulei, pentru auto o vrei! — În agricultură, nu-i decît măsură! 9) Iată, dintr-o dată, a şi fost stopată! 10) Cu ei, de glumă nu-i, vîrsta ţi-o „compui"! — Este rău, poţi să o crezi, de „el" să tot abuzezi!

VERTICAL: 1) Oricît te-ai ascunde-n casă, ţînţarii „semne" tot îţi lasă... 2) ATENŢIE, strigă-n gura mare, şi ăsta-i semnul de plecare! 3) Altfel exprimat, e „ceva" ce-ai dat... — De departe pare, tocmai din SOARE RĂSARE! 4) Trebuie să ţi se potrivească, doar e haină-mpărătească! — Nu e lemn, e-un matematic semn... 5) În Peru de călătoreşti, oraş e, şi îl găseşti! — Caută-n trecut, e-un fost pictor, cunoscut. 6) Este, nu greşesc, nume ţigănesc — Înc-un nume potrivesc, dar acesta e rusesc (fem.). 7) De la telefon, parte e din TON! — Să însemni, e uşor, e-o marcă de televizor! — Nu m-am încurcat de fel, sînt ieşite din HOTEL! 8) Aici cadînele tronau, iar eunucii le păzeau... — Curios poate că se pare, o singură ureche are! 9) Nemişcată, nu umană, e o zeiţă indiană... — Poate s-ar părea, dar nu e a mea! 10) Îl capeţi, te rog s-o crezi, cînd cu dulciurile exagerezi!

ORIZONTAL: 1) După cum se ştie, înseamnă „meserie". 2) Cunoscute sînt, e vorba de vînt (pl.) — Nu e peste poate, lunile le ţine toate! Blană dă la paltoane, sau la gîturi de cucoane (sing.) — Poţi spune orişice, dar e numai CETECE! 4) Numără pe „deşte" şi PRIMEŞTE — Numele-i, mie îmi scapă, totuşi vieţuieşte-n apă — Oricum am făcut, SUI, întreg n-a încăput. 5) Sigur, e banal, este... şi natural! — „Obiceiul" nu se schimbă, pe aleile lui, îndrăgostiţii se plimbă! — 6) Nu se poate ascunde, că prin EL circulă unde — Drumul lui e lung, aici scurgerile ajung. 7) În sfîrşit, să ştiţi, o fac de bună voie, şi... 8) De la tată frate, e numai jumătate — Greutate o să porţi, trebuie să o TRANSPORŢI — Şi acuma scap, ŞIP îi spun, dar fără cap. 9) Dovadă de bunătate, de pedeapsă au fost iertate... 10) La toate e părtaş, fiindcă e FRUNTAŞ — Chiar dacă mă tai, nu-ţi dau, fiindcă... — Personajul are har, şi-i cîntăreţ popular.

VERTICAL: 1) Din dicţionar cetire, se poate spune şi altfel la ISPĂŞIRE. 2) Uită-te în faţă, cade de sus spre dimineaţă — De stricat, strică, altfel spus, e frică! 3) Nu ştiu pe cine adapă, dar e în România şi-i apă! — Belgian este anume şi oraş e, cu renume — Din toată banda, am ales pe Nelu şi Sanda. 4) De pe vremuri, nu-s cărunţi, fiindcă-s bani, din cei mărunţi. 5) Aproape muzicale, sînt cele cinci vocale... — De nimic nu-i pasă, pe altul îl... 6) Acuma-i perimat, dar funcţiona la maşinile vechi de spălat — Nu te sfieşti, mereu de rău să vorbeşti! 7) Se poartă cu fală, că-i bluză naţională — Degeaba ni se dau poveţe, uneori ne lăsăm cuprinşi de tristeţe! (pl.). 8) Sigur, pe dreptate, se adaugă la etate! — Formula nu e nouă, vocale sînt, şi-s două! 9) Totul este pur, şi se află-n jur — Nu fac „fiţe" deşi sînt...! 10) Om înţelept e poate, căci ştie de toate!

EXPRIMATE

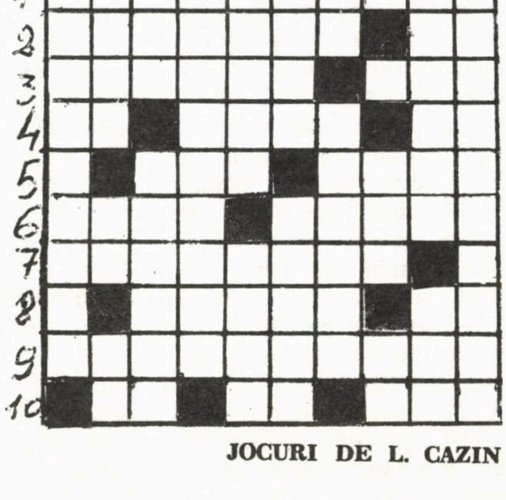

JOCURI DE L. CAZIN

POŞTA

MINIMUM — REVISTA DE DREAPTA

Spre marele meu regret, revista a luat-o pe drumul criticării în permanenţă a ceea ce se întîmplă în Partidul Muncii. Începutul l-a făcut apelul d-lui M. Rudich — adresat românilor din Partidul Muncii — în legătură cu situaţia din Harakevet 52. Iar acum a urmat articolul d-lui Radu Klapper, intitulat **Zaţul**, din nr. 9, articol în care este atacat personal dl. Shimon Peres şi, în acelaşi timp se vorbeşte despre felul de a fi „iezuit" al d-lui I. Navon... Oare revista **Minimum** reprezintă drumul politic al partidelor cu orientare de dreapta?

EMIL ELIAS,
P.O.B. 210, Kiriat-Ata

O IDEE CARE NU A FOST ARUNCATĂ LA COŞ

O idee care s-ar putea să ducă la o mai bună difuzare a cărţilor scrise în limba română în Israel. Prima fază ar trebui să fie o singură adresă P.O.B. la care să se poată cere oricare din cărţile publicate, contra cost. În a doua fază s-ar putea oferi la alegere fie cumpărarea cărţii respective, fie împrumutarea ei. Spre exemplu, eu ca cititor avînd lista cărţilor, aş trimite un cec de 100 şekeli şi aş cere o serie de cărţi a căror valoare se încadrează în suma trimisă. După primirea cărţilor, nu mai mult de două săptămîni, trimit înapoi cărţile citite, sau necitite, dar pe care nu le vreau, reţinînd pe cele pe care le vreau în biblioteca mea. Din contul de 100 şekeli mi se reţine contravaloarea cărţilor reţinute de mine, plus un procent de 7% din valoarea cărţilor înapoiate dar care îşi păstrează calitatea de citit bună. În caz contrar mi se retrimite reţinîndu-mi-se valoarea ei. O dată cu retrimiterea cărţilor, pot reîntregi fondul de 100 şekeli trimiţînd suma corespunzătoare cu cea care mi se va reţine, precum şi o nouă cerere de cărţi. În acest fel, am lună de lună ceva de citit în limba română. Totodată, o carte care nu se cumpără, dar este cerută pentru a fi „frunzărită" şi apoi returnată, îmi scoate valoarea după numai 14 returnări. În faza următoare se pot alătura şi alte cărţi, scrise şi editate în alte părţi, la alte preţuri poate.

Pe urmă se poate extinde acest fel de difuzare cu casete imprimate cu piese de teatru, casete fonice iar mai pe urmă casete video.

Cu speranţa că ideea nu va fi aruncată la coş,

ROBERT SCHWARTZ — Azor

SCOPUL GREVELOR E SĂ DOARĂ

M-a mirat că şi în revista Dvs. au fost unele note de ironie la adresa grevelor din ultimul timp. Se pare că dezavuaţi grevele în general. Încă o dată: mă mir. Dreptul la grevă a fost cucerit greu, ştiţi bine. Găsiţi oare că trebuie renunţat la el? Despre fiecare grevă care doare, se spune că e sălbatică. Aşa s-a spus despre greva de la Televiziune şi de la primării şi de la spitale... Dar atunci cînd să se facă grevă? Şi cine are „voie" s-o facă? O grevă doare, se-nţelege, însă acesta este şi scopul ei. Altfel cum să se apere salariaţii?

MARIA SCHWARTZ, Tel Aviv

PEDEAPSA CU MOARTEA

În legătură cu dramatica **problemă** (despre care s-a discutat în numerele trecute, n. red.) ...sînt de părere să se aplice pedeapsa cu moartea în următoarele cazuri:

a) cînd actul de terorism s-a soldat cu doi sau mai mulţi morţi;

b) cînd la săvîrşirea omorului s-au folosit acte de cruzime, maltratări, indiferent de numărul victimelor;

c) recidiviştilor care au mai comis crime de omor.

Av. I SEGAL,
Merkaz Klita Natzeret-Illit

TEZAURUL D-LUI CARNIOL

Am primit o scrisoare neobişnuită şi nu ştiu de ce (sau poate ştiu) simt nevoia să vă comunic despre ce e vorba...

Dl. Jules Carniol (Av. de l'Observatoire 96, 1180 Bruxelles) este cetăţean american şi vine periodic în Belgia la fiul său, care e însurat cu o belgiancă. A jucat fotbal la Macabi, cu Zauber, Constantinescu-Grecu etc. (tempi pasati).

Avînd o interesantă colecţie de tablouri şi anume: Grigorescu, Victor Brauner, Jiquidi, Iser, Perahim, Rubin etc., le propune spre achiziţionare muzeelor din Israel (şi — înţeleg eu — oricărui particular care dispune). D-sa mă roagă să mă interesez... dacă există amatori. Nu mi-o luaţi în nume de rău că vă scriu.

Pe undeva, mă gîndesc că ar fi păcat să nu ajungă aici, adică în Israel, ceva din acest tezaur. Ce părere aveţi?

Dr. DOREL SCHOR (DOREL ŞORA), Natania

Avem o părere f. bună. Cu atît mai mult cu cît, picturile pe care ai prilejul să le întîlneşti în 8 case de evreo-români („care dispun") din 10 — sînt de-un prost gust, un kitch şi un gang care-ţi taie pofta de viaţă.

Herşcu Grünberg, Ierusalim (apreciem cartea rară şi de valoare a lui Josua Jehuda, prietenul lui Panait Istrati); **David Zisman,** Aşdod (idem — în legătură cu fotografia grupului sionist din România; o vom utiliza); **Moshe Helman,** Kiriat Haim (aţi intuit bine situaţia; **Minimum** n-are nici un partid şi nici un **for** în spate, şi se află — cam inconştient — în groapa leilor); **farm. Osias Berca,** Yaffo, **Tiberiu Asztalos,** Kiriat-Yam (am reţinut ceva cu şi despre Bulă); **Israel Moise,** Petah Tikva; **Moşe Levin,** Tel Aviv; **Dr. Edith Gaton,** Tel Aviv; **Dr. Ruxandra Hausser,** Essen, Germania; **Osias Schechter,** Ierusalim; **Andrei Popescu şi Cohen Rosmarin,** impresari, Haifa; **Nelu Solomon,** Metula: mulţumiri pentru bunele cuvinte şi sugestii.

Marcel Sand, Tel Aviv: a) sperăm că după răspunsul lui Dan Beniamini (frumoasa Diţa Buium) simţămîntul dvs. de dreptate a fost satisfăcut; b) în materie de Kahana şi kahanism sîntem pe aceeaşi lungime de undă: nu, categoric, nu!

Dr. Sofia Ghelman, Natania: vom discuta.

Dr. Ing. Hirschfeld, Kiriat Yam: articolul despre chestiunea teritoriilor este interesant, punctul de

vedere ni se pare rezonabil, dar... întrucît textul dvs. a apărut în altă publicaţie... Preferăm, cum înţelegeţi desigur, scrisori inedite.

Iosif Goldenberg, Naharia: Cărţile la care vă referiţi — ca şi, în genere, volumele publicate de scriitorii de limbă română din Israel — pot fi găsite la librăria Lepac, str. Rambam nr. 15 Tel Aviv (tel. 661688).

David Prutu, Azur (schiţe memorialistice), **M. Simion,** Petah Tikva (lingvistică): am reţinut ceva pentru viitor.

M. Grisaru, Haifa: Acceptăm criticile dvs. — oricît de dure ar fi ele — la adresa enervantei cronici „stîngiste" a lui Eugen Campus (din nr. 7) în marginea relaţiilor israeliano-arabe, dar respingem categoric **procesul de intenţie;** uite, o propoziţie din scrisoarea dvs. care sună aşa: „Campus... **a** fost îndemnat de factori din umbră să... etc. etc." ne aminteşte de alt gen de societate (nu prea liberă) şi de alte mecanisme de gîndire (nefericite, nefericite), obligîndu-ne să spunem (ba chiar să strigăm), nu, nu, asta nu, categoric şi fără discuţie, nu!

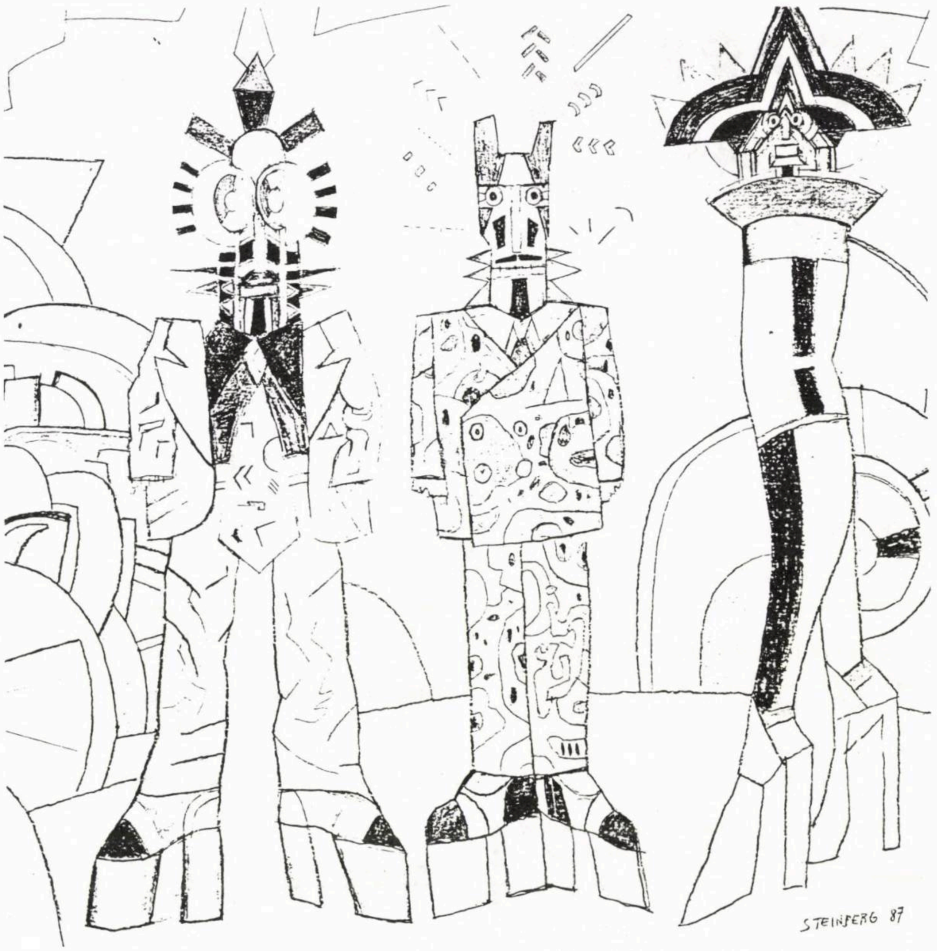

POŞTA

Washington, California

DRAGA VICTOR RUSSU,

...Am primit zilele acestea ultimul număr. Felicitări. Este un număr foarte bine legat de actualitate...

Nestor Ratesh (corespondentul postului de radio „Europa liberă" la Washington, **N.R.)** apreciază foarte mult revista voastră. De asemenea, Sergiu Verona, care a fost în Israel şi s-a întors zilele trecute, a sosit cu o colecţie „Minimum", pe care şi el îl apreciază foarte mult.

Scrieţi-mi cît trebuie să trimit pentru un abonament pentru anul viitor.

Dr. ION MANEA-MANOLIU
Davis — California

ALIA „ELITISTĂ"

În nr. 9 al revistei „Minimum" dl. ing. Iacov Mahlis dădea glas unei anumite susceptibilităţi stîrnite de către aplicarea epitetului „elitistic" ultimului val de emigranţi români. Sînt de acord cu dvs. domnule Mahlis, că noţiunea de „elită" este interpretabilă. Din punctul meu de vedere, noţiunea implică altitudinea intelectuală şi morală. De aceea în articolul „Israelianul aşa cum este văzut de olimii din România" publicat într-un număr mai vechi din „Minimum", arătam că parte din proaspeţii veniţi aruncă peste bord cu uşurinţă crezuri culturale şi bune deprinderi de comportare.

În niciun caz n-am folosit termenul „elitistic" într-un sens discriminatoriu. Am avut prilejul să cunosc olimi români de o mare distincţie care au emigrat înainte de 1975. Probabil că dl. Mahlis este unul din aceştia, judecînd după eleganţa intervenţiei şi tonul ei ponderat.

Dr. MONICA BRATULESCU

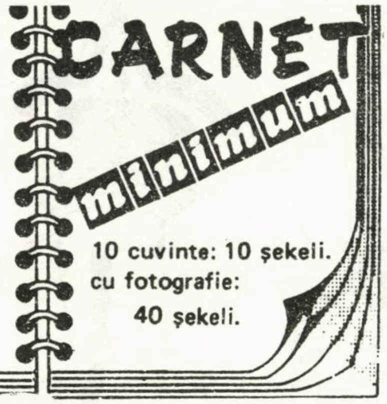

Se vorbeşte româneşte

TURISM

Univers, str. Rambam 17, Tel Aviv; tel. 663344.

Ophir Tours (Marcel Bădescu-Blecher, str. Ben Yehuda (Bloc El-Al); Tel Aviv; tel. 299121.

Gordon Tours (Atlas), str. Ben Yehuda 148, Tel Aviv; tel. 248293.

E. Weiss — Ady Tours, str. Allenby 111, Tel Aviv; tel. 625406 — 623656 — 624753.

Casif, str. Herzl 170, Rehovot; Tel Aviv (tel. d-na Liza): 622763, 622001.
Aurel Weisler, ITS, str. Frishman 9, Tel Aviv; tel. 242331.

FARMACII

Farmacia centrală Kupat Holim, str. Zamenhof, Tel Aviv.

RESTAURANTE

Luca, str. Yefet 101, Yaffo

O CARTE NOUA (a unui nou venit): PALARIA DE TEMBEL (carevasăzică faimoasa Kova Tembel...) de Aristide Mircea. Humor, humor, humor (de bună calitate) aparţinînd unui bucureştean care s-a adaptat rapid la situaţiile de pe malurile Hayarkonului. Volumul apărut zilele acestea de sub teascurile tipografiei Grinstein din Tel Aviv, în bune condiţii grafice, poate fi procurat contra unui cec în valoare de 20 şekeli trimis pe adresa:
ARISTIDE MIRCEA,
P.O.B. 46535, Haifa

Condoleanţe întîrziate (dar nu tardive) trimite familiei dr. I. Fux d-na Sanea Catz (soţia ing. Marcu Katz din Roman, acum la Washington: „nu-l pot uita... nu pot uita două familii care ne-au ajutat pe mine şi pe soţul meu în anii petrecuţi la Roman — familia Bernard Brucăr (socrul lui Fux) şi fam. Moişe Fux (tatăl medicului). Ca şi ei, Fux a fost un om admirabil. Pace lui!"

Jean Ilie, Galaţi—Bucureşti ISPH şi Zinaida Fainberg-Ilie pot fi găsiţi la Beit Brodetsky, Ramat Aviv.

Ing. Ana Moscovici (Rehovot?) este rugată să telefoneze la 03-216020 — dr. Adriana Hirsch.

Caut parteneri(e) la bridge în familie locuind la Ramat Gan. Tel. 7519363.

Sami Tâmpescu, din Fălticeni, este căutat de Rimer, Str. Yehuda Dor 5, Rehovot.

CLEPSIDRA

NOU VENIŢI (Olimi hadaşimi)

Mircea Săucan, regizor de film la studioul cinematografic **Buftea;** cu soţia; la Merkaz Klita Nazeret-Illit.

TURISM

Ştefan Ireş, poet, prozator, laureat al Premiului de Stat; din Bucureşti; la rude.

Sorin Toma, fost redactor-şef la „Scînteia", în anii '50—'60; cu soţia; din Bucureşti; la copii.

Mihai Alexandru, fost ministru adjunct la Departamentul Culturii în anii '60—'70; din Bucureşti; la rude.

Dr. Nicolae (Nicky) Robănescu, specialist în domeniul ortopediei; din Bucureşti; la rude.

Sorana Ursu, văduva poetului ing. Gh. (Babu) Ursu, decedat în închisoare în toamna anului 1986; din Statele Unite; la rude.

DECESE

Hava Novac, ziaristă, critic de teatru la ziarul **Davar;** originară din România; în urma unei maladii grave.

DISTINCŢII

Recent a avut loc la Binianei Hauma din Ierusalim, solemnitatea înmînării diplomei de onoare unor foşti conducători sionişti din toate colţurile Diasporei (parte din ei foşti „Asirei Zion").

Dintre activiştii sionişti din România, care au fost distinşi cu acest prilej se numără:

Idov Cohen publicist, fost deputat în Knesset, S. Avny scriitor şi ziarist, Prof. Ezra Fleischer de la Universitatea Ebraică, Av. Poldi Reisel, Adelina Ebercohen, M. Burstein, Suzy Benvenisti, Prof. Rivka Bar-Iosef, Av. J. Halpern, I. Litani, M. Wurmbrand, Dr. Odette Mizrachi, Dr. Elopataky Ladislau, Edy Dascălu ş.a.

HOROSCOP

de SYBIL HEDERNA

LUNA IANUARIE 1988

BERBEC (21 martie — 20 aprilie)

Atenție la naivitatea dvs. și la momentele de „distracție": sînt foarte periculoase în afaceri. Pe plan sentimental, magnetismul dvs. lucrează din plin, mai ales în a doua jumătate a lunii și aveți șanse să cunoașteți (egal să cuceriți) o persoană necunoscută încă.

TAUR (21 aprilie — 20 mai)

O lună bună. Dacă e cazul să luați hotărîri importante în profesiune sau în alte domenii — hotărîți fără ezitare. O predispoziție pentru răceli vă poate trimite (ca în mai toți anii) la pat cu o gripă de sezon: preveniți ofensiva virusului! Numere favorabile: 5, 8, 26.

GEMENII (21 mai — 20 iunie)

V-ați eliberat de o povară, o adevărată „boală" care v-a consumat puterile în lunile din urmă. Încercați să uitați ce a fost, perspectivele dvs. profesionale sînt excelente, dar aveți grijă să nu cădeți din nou în plasa întinsă de inamicii dvs. Mai multă atenție partenerului de viață, care are nevoie de odihnă și tandrețe. Evitați fumatul.

CANCER (21 iunie — 22 iulie)

Sănătatea — bună. Atenție la eventualele conflicte cu autoritățile. Atenție și la călătorii: s-ar putea ivi complicații. Pe plan sentimental, o stare cenușie, însă de scurtă durată.

LEU (23 iulie — 22 august)

Prima jumătate a lunii — ideală pentru călătorii, afaceri noi sau scris (dacă sînteți literat). Sînteți eficace, întreprinzător... și norocos. O perioadă excelentă. Armonie în familie.

FECIOARA (23 august — 22 septembrie)

În materie de afaceri — relații delicate cu partenerul dvs. Se cere multă diplomație și „vigilență", deoarece o persoană din anturajul dvs. profesional este îndemnată să vă „lucreze". Odihnă, mai mult ca oricînd, și dietă.

BALANȚA (23 septembrie — 22 octombrie)

Nu vă bizuiți prea mult pe priceperea dvs. în meserie, lucrați în echipă, și ascultați cu atenție opiniile colegilor. Același lucru în familie: nu vă lăsați condus de pornirile dvs., sfătuiți-vă cu ceilalți, și mai ales cu persoanele în vîrstă. Numere favorabile: 2, 8, 15.

SCORPION (23 octombrie — 21 noiembrie)

Ați trecut — cu succes! — o perioadă de grele încercări pentru dvs. și partenerul dvs. Trădarea unui prieten v-a afectat grav, dar faptul că această trădare a fost dezvăluită în public, vă oferă o satisfacție morală firească... și un motiv să uitați infamia și să vă bucurați de viață. Vești bune de la cei dragi din familie. Sănătate excelentă, dar evitați mîncărurile grele, ciocolata etc. Odihnă, lectură, muzică. O idee strălucită după 25.

SAGETATOR (22 noiembrie — 21 decembrie)

Perioadă bună pentru a semna un angajament sau a încheia o afacere. Pe plan sufletesc, o întîlnire — în jurul zilei de 24 — se va dovedi prielnică vieții dvs. afective, fie că e vorba de dragoste, fie că e vorba de prietenie. Atenție la problemele celor mici din familie.

CAPRICORN (22 decembrie — 19 ianuarie)

Grijă deosebită în materie financiară: o greșeală de calcul v-ar putea costa scump. Evitați procesele, conflictele care v-ar putea aduce în fața justiției. Dacă aveți necazuri cu inima — se impune un control medical urgent.

VARSATOR (20 ianuarie — 18 februarie)

Proiectele dvs. profesionale au, cum spun francezii, „vîntul la pupă". Avîntați-vă cu îndrăzneală în ceea ce altădată vi se păruse a fi prea riscant. Vitalitatea dvs. este garanția succesului. În schimb, nu e momentul să vă angajați în noi legături pe tărîm sentimental. Dimpotrivă!

PEȘTII (19 februarie — 20 martie)

O întîlnire de ordin sentimental se va dovedi nefastă sau, în cel mai bun caz, efemeră. Cea mai bună soluție în această situație este ruptura clară, categorică, din timp. În relațiile de la locul de muncă, nervozitatea și iritabilitatea dvs. excesive sînt periculoase. Stăpîniți-vă nervii cu o mînă de fier.

DIRECŢIA ŢĂRI SUD EST EUROPENE
BLECHER (BĂDESCU) MARCEL

ophir tours

DIRECŢIA ŢĂRI SUD-EST EUROPENE

BLECHER (BĂDESCU) MARCEL

CENTRU DE COMENZI ŞI REZERVĂRI

* STAŢIUNI BALNEARE – CURĂ ŞI TRATAMENT – ODIHNĂ

G E R M A N I A

A U S T R I A

R O M Â N I A

I U G O S L A V I A

B U L G A R I A

** EXCURSII LOCALE ORGANIZATE*

** REZERVĂRI HOTELURI*

** RENT A CAR*

INFORMAŢII AMĂNUNŢITE:
TEL AVIV, str. BEN IEHUDA 32
(Beit ,,EL AL"), etaj 6,camerele 628, 630, 631,
Telefoane:209754, 209755, 209774.

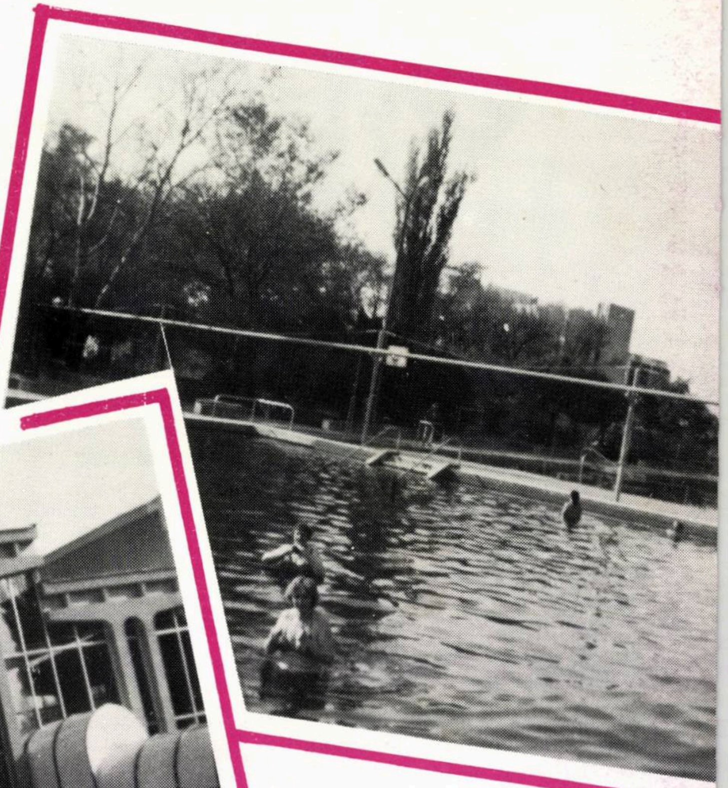

minimum

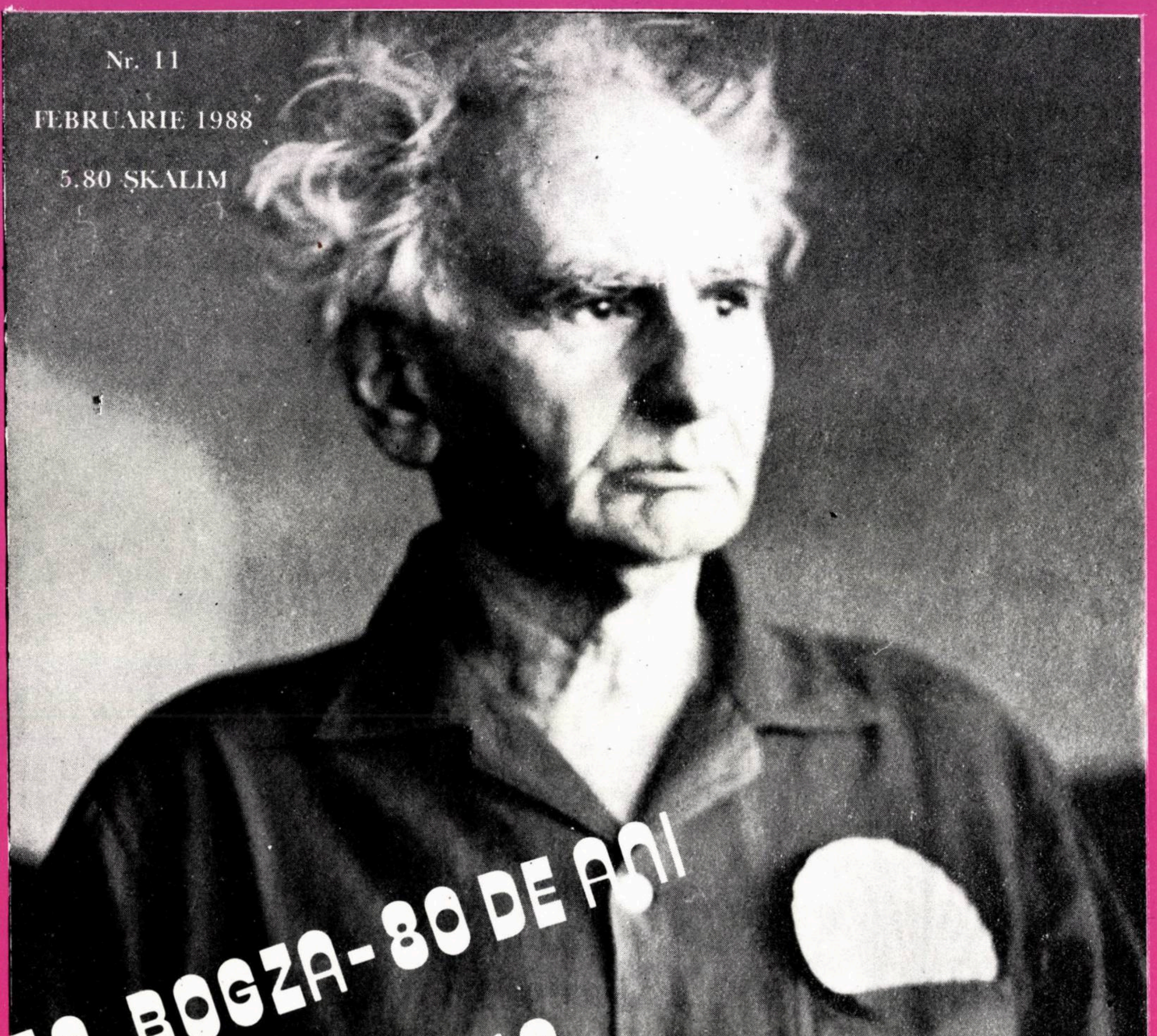
Nr. 11
FEBRUARIE 1988
5.80 ŞKALIM
GEO BOGZA - 80 DE ANI
NU UITÂM NIMIC

MINIMUM SE AMUZĂ

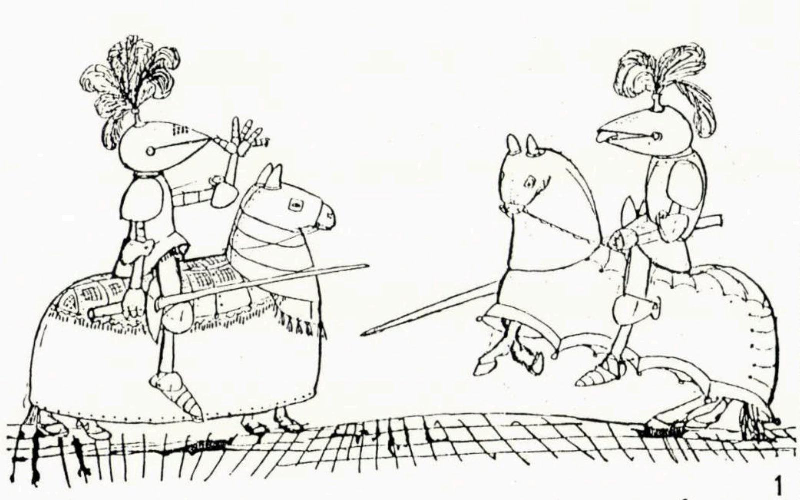

1

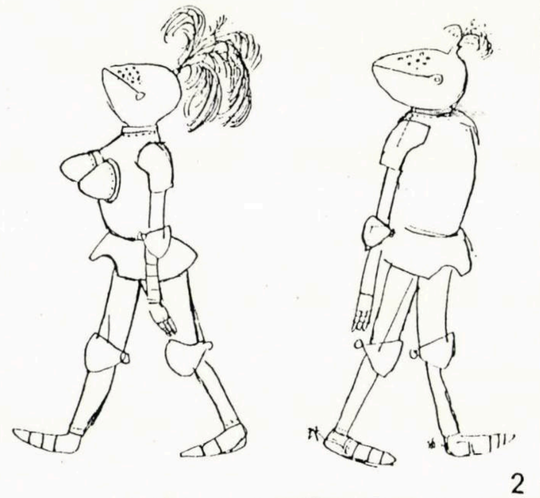

2

4

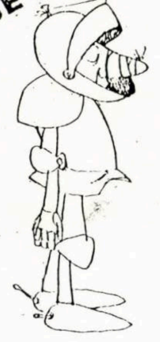

3

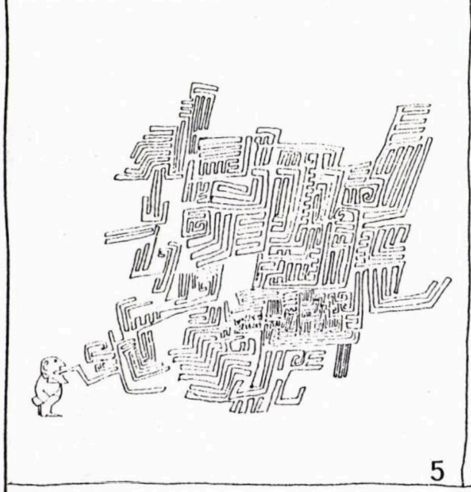

5

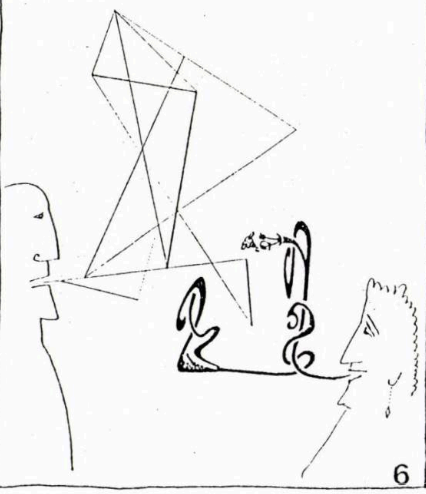

6

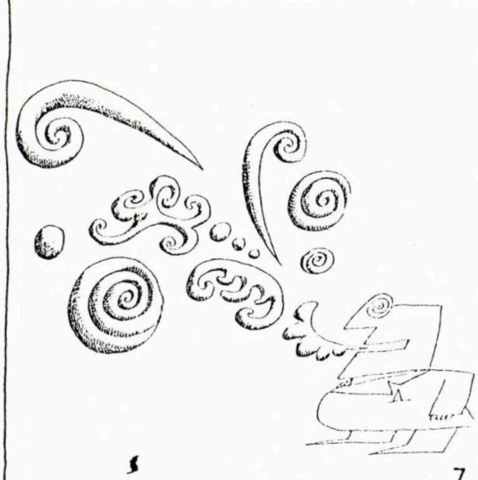

7

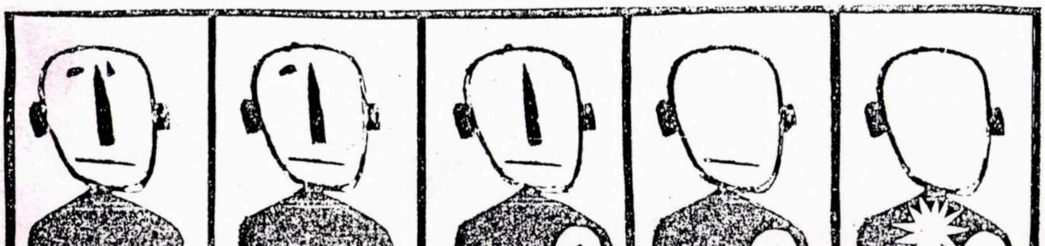

8

1, 2, 3 André François
4, 5, 6, 7 Saul Steinberg
8 Jan Lenica

Şalom ahşav,
Şalom ahşav,
de acord.
Dar cu cine, frate Mahmud? ai?

În primăvara anului trecut, poetul palestinian Mahmud Derwiş a invitat scriitori şi intelectuali israelieni să se întîlnească cu el la Paris pentru un dialog. În urma acestui apel, extremiştii şi teroriştii arabi l-au ameninţat cu moartea pe Derwiş şi el a fost nevoit să fugă şi să se ascundă.

D-na Becky Freistadt, consiliera lui Şimon Peres în probleme culturale, i-a trimis recent o scrisoare deschisă şi intitulată:

UNDE EŞTI, MAHMUD DERWIŞ?

„La începutul secolului al 15-lea a sosit la Ierusalim familia Suzin, străbunii mei. Aproape 850 de ani a trăit familia mea în această ţară: la Kalkilia, Ierusalim, Hebron şi Yaffo. Evrei alături de arabi. În 1824 rabinul Moşe Suzin a fost numit judecător al arabilor ca şi al evreilor.

În 1927 bunica mea s-a mutat la Rabat Amon unde a devenit croitoreasa curţii regale haşemite.

Pînă în 1929... Bunicul meu Ben-Zion Gherşom a fost timp de 40 de ani farmacist la Hebron. Farmacia şi locuinţa familiei era la „Beit Hadassa". În pogromul din 1929 bunicul şi aproape toţi ai lui au fost măcelăriţi...

...Două săptămîni după Războiul de şase zile, la o seară culturală de la clubul „Tzavta", m-am repezit spre scenă şi am strigat: „Încetaţi cu această euforie! Victoria aceasta va distruge tot ce e mai bun în societatea noastră. Trebuie să ieşim de acolo!" Dar cineva mi-a strigat: „Taci din gură, fetiţă pişăcioasă ce eşti!"

La 3 iunie 1982, cu două zile înaintea izbucnirii războiului din Liban, m-am postat în faţa Ministerului Apărării cu o placardă pe care scria: „Sharon, destul cu războaiele!"

Iar acum? Ce trebuie să facă un om disperat ca să împiedice cursul satanic al luptei dintre două popoare din regiunea noastră?

Acum e momentul de a ieşi din faza amînărilor spre faza dialogului.

Mahmud Derwiş, iartă-mă pentru această introducere poate prea lungă... Într-un interviu în „Iediot Aharonot" ai chemat scriitori israelieni la o întîlnire pentru a începe astfel un dialog. Felicitările mele pentru acest apel! Mulţi au răspuns. Scriitorul A.B. Iehoşua a plecat la Paris, a telefonat la locuinţa ta — şi nimeni nu a răspuns. Te-a căutat şi a întrebat de tine şi i s-a spus că Mahmud Derwiş se ascunde în Tunisia, viaţa îi este în pericol.

Iar eu te întreb: Cînd oare 400.000 arabi vor umple piaţa centrală din Shem şi vor cere să înceteze uciderea arabilor de către arabi? Dar cînd vor veni măcar 400 de arabi?

Douăzeci de ani de conducere a organizaţiilor teroriste nu au adus nimic bun poporului palestinian. Numai moarte şi dezbinare... În douăzeci de ani, nici o realizare politică, spirituală, socială.

Mahmud Derwiş, acum e momentul de a pune bazele unei mişcări palestiniene de pace, o mişcare cu un mesaj spiritual-politic. Fiecare zi de aşteptare permite extremiştilor de o parte şi de cealaltă să ridice capul, să adune forţe.

Aceasta e misiunea voastră, a ta, Mahmud, şi a fraţilor tăi scriitori şi intelectuali arabi!"

SUMAR

EDITORIAL: Unde eşti, Mahmud Derwiş?
30 ZILE/30 NOPŢI:
Adrian Zahareanu: Vîrful n-a pus la toate vîrf
M. Rudich : ... Yad Vaşem e altceva
Felicia Antip : Ţara cărţii şi cărţile acestei ţări
D. Beniamini : Scrie despre tine la ziar
R. Klapper : Eroii obosesc şi ei
Marc şi Sidonia Sidon: Rony, Gorby, Nancy şi Raisa
N O I
Idov Cohen: Premiul Sion
V. Mincu : Nu mai au bani pentru scriitorii olim
I. Fîntînaru : Cu Itzhak Korn, despre „mame-luşn"
LUMEA ROMÂNEASCĂ
GEO BOGZA — MARELE NOSTRU PRIETEN
Al Mirodan : Paznic de far
E. Ţilenschi : Al. Graur
PAGINA CÎT SE POATE DE LIBERĂ
Paul Goma : Eu sînt reptila
Dr. Michail Shafir : Simţuri olfactive deficiente
GURA HUMORULUI
Polichinelle : Poşta inimii
Cronica
E O LUME
Sorana Kraus : Triumful lui Samy Molcho
Femina : Portretul femeii americane
D O C U M E N T
25 de ani prizonier în pînza de păianjen a Interpolului
MINIMUM NU UITĂ
Victor Russu : Amintiri de la „Scînteia"
La rubricile CARTEA, IDEILE, SPECTACOLUL, FILM semnează: Horodniceanu, Al. Szinberger, Ada Pistiner.
PAGINI de literatură de **F. Aderca, George Bar-On, Titus Surulescu**
MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII
Presa, Cronica T.V., Şah, Jocuri, Poşta, Grafologie, Carnet, Clepsidra, Horoscop.

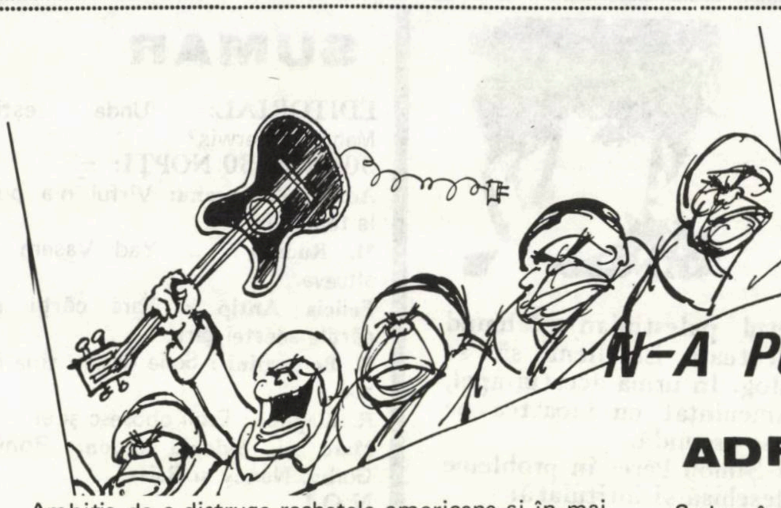

‚VÎRFUL' N-A PUS LA TOATE VÎRF

ADRIAN ZAHAREANU

Ambiția de a distruge rachetele americane și în mai mică măsură pe cele sovietice nu e de dată recentă. Încă din anul 1981, Brejnev, debitînd sloganurile obișnuite șefilor Kremlinului, lăsase să se înțeleagă că Uniunea Sovietică ar fi dispusă să se angajeze la o reducere substanțială a armamentului nuclear, instalat în Europa răsăriteană, cu condiția ca americanii să renunțe la ideea amplasării rachetelor lor în Europa apuseană. În 1984, Andropov, declarase la rîndul lui, că e gata să manifeste maleabilitate în problema rachetelor cu traiectorie medie. Cernenko nu a mai avut timp să declare și el cîte ceva în această problemă, fiindcă i-a luat Dumnezeu cuvîntul. Micile reforme de liberalizare ale lui Gorbaciov au făcut ca U.R.S.S. să cîștige o leacă de încredere. Reagan, pînă deunăzi, adversar neînduplecat al rușilor, a semnat ceea ce au vrut și înaintașii lui Gorbaciov să semneze, acordînd credit celui mai dubios și necinstit dușman pe care îl are nu numai America, ci întreaga lume. S-ar putea să fi fost, din punct de vedere american, o piatră de încercare. Și ar fi bine să fie astfel. Pentru că nu se poate ști încă în ce măsură Gorbaciov este un inovator decis să rupă cu trecutul sau vrea să cîștige credibilitatea internațională. Și Hrusciov apăruse ca un mare reformator liberal, dar, după ce l-a demascat pe Stalin, a condus țara cu metode staliniste.

Întrebarea este însă cine se mai poate încrede în angajamentele rușilor? Americanii și alte popoare libere au venit ,,bou și s-au întors vacă" la conferințele pentru drepturile omului de la Helsinki, Belgrad și Madrid, unde s-a dovedit că orice dialog cu rușii, nu-i decît apă de ploaie. La întrevederile cu personalitățile sovietice, indiferent unde au loc, se ridică întotdeauna problema invadării Afganistanului. S-a repetat și acum la Washington. Au adus oare rușii o explicație valabilă acestei înrobiri, a acestei crime comise asupra unui popor nevinovat? Ce rost mai au toate convorbirile? Ce rost are să li se mai pună rușilor întrebări despre eliberarea evreilor, cînd răspunsurile lor sînt în această problemă, stereotipe, imprimate pe aceeași placă, la care nu renunță în ruptul capului. Orice critică, orice aluzie cît de delicat exprimată e lipsită de valoare. Sînt obișnuiți să fie scuipați în față și să afirme cu candoare prefăcută că afară plouă. Convorbiri cu rușii înseamnă pentru ei timp cîștigat, pentru popoarele libere timp prețios pierdut.

Ofensiva ,,diplomatică" a sovieticilor s-a desfășurat în ultima vreme în direcția lumii arabe, apoi în direcția Africii. În 1966 au pătruns în Ghana, în 1971 în Sudan, în 1975 în Egipt, în 1977 în Guineea, în 1978 în Uganda, în 1979 în Guineea Ecuatorială, în 1980 în Irak și așa mai departe. Cît privește spionajul politic, militar sau industrial, rușii dețin recordurile în materie. Dar cea mai mare și mai puternică armată de spioni o reprezintă grupele de teroriști. Însăși denumirile acestor bande spun destul: ,,Brigăzile roșii" din Italia, ,,Armata roșie" japoneză. Cînd vezi atîtea embleme ,,roșii" este oare greu de imaginat cine se ascunde în spatele lor?

Numai naivii pot crede că manifestările de pe străzile marilor orașe europene împotriva amplasării rachetelor au fost demonstrații spontane pentru dezarmare unilaterală și o desolidarizare cu guvernele respective, guverne care nu voiau și nu vor altceva decît să se apere.

Suspiciunea cu care este privit ,,vîrful" de la Washington vine din faptul că nu s-a discutat acolo decît pe ocolite problema invaziei Afganistanului sau problema drepturilor omului și mai deloc probl ema emigrării evreilor.

Indiferent de rezultatul acestui ,,vîrf", considerat de unii pozitiv, indiferent dacă se va decide peste cîteva luni organizarea unui al doilea ,,vîrf" la Moscova, cu urmări tot atît de pozitive, rușii nu vor ceda țelurilor lor de acaparare a Universului, de subjugare a drepturilor firești ale omului. Orice ,,vîrf" al popoarelor libere cu ursul sovietic este dinainte sortit eșecului. Rușii vin la întruniri despuiați de pufoaice, gătiți în haine nemțești, cusute la Milano sau Paris, cu zîmbetul pe buze, cu șmecherlîcul bine ticluit și își rîd pe sub mustață de cei care cred în bazaconiile și promisiunile lor deșarte.

O pace stabilă este un lucru încă greu de închipuit, chiar dacă se distrug toate rachetele nucleare din lume. Dar, dacă lumea liberă va aplica strategia unei politici dure și curajoase, rușii vor înțelege că nu-și pot continua — cel puțin pentru o anumită perioadă — planurile lor de expansiune. Și aceasta va prezenta un progres. Din acest punct de vedere ,,vîrful" a reușit să realizeze o reținere, o stăvilire în planurile machiavelice de îngenunchiere a Universului, urzite de sovietici.

Oricum, de la ruși surprize ne mai așteaptă. Indiferent de calitatea, sinceritatea, intimitatea și integritatea ,,vîrfurilor" viitoare. Din experiențele acumulate pînă acum, în relațiile cu sovieticii, nu ai voie să te culci pe o ureche, fără a fi cu atenția mărită pe cealaltă.

M. RUDICH

VOLVO E O MAȘINĂ BUNĂ YAD VAȘEM E ALTCEVA

„Yad Vașem" — institutul pentru eternizarea memoriei victimelor prigoanei din vremea ultimului război mondial și pentru evocarea eroismului evreiesc — trece prin greutăți financiare atît de mari, încît s-ar putea ca, mai devreme sau mai tîrziu, să-și închidă porțile. Așa a anunțat — dînd alarma — conducerea institutului, acum mai bine de o lună.

O muncă uriașă, asiduă, a fost desfășurată la „Yad Vașem", de-a lungul multor ani, cu competență și pasiune, de oameni într-o încordată luptă cu valurile grele, totdeauna amenințătoare, ale uitării, realizîndu-se un impresionant, copleșitor Templu al Amintirii — un permanent memento.

„Yad Vașem", este, în fapt, un institut unic în felul său, un DOCUMENT deopotrivă de lămuritor și zguduitor.

Zeci și zeci de mii de volume, zeci de milioane de microfilme de pe documente naziste, sute de mii de documente originale, alcătuiesc, laolaltă, tulburătoarea mărturie despre „o lume care a fost și care nu mai este". Și dosare. Dosare. Dosare. Parcă fără de sfîrșit e numărul lor; dosare-fișe, de stare civilă, fiecare dosar evocînd o viață. În loc de morminte, dosare, dosare cu numele celor pieriți în anii prigoanei.

Va fi nevoită oare, într-adevăr, această instituție, înălțată pe Har Hazicaron — Muntele Amintirii — să-și închidă porțile, ca o fabrică lipsită de lucru? Dr.-ul Itzhac Arad, președintele conducerii „Yad Vașem", nu crede că guvernul va rămîne indiferent față de situația în care se găsește „Yad Vașem". Cel puțin așa s-a exprimat cu săptămîni de zile în urmă, cînd de pe muntele Amintirii și-a făcut drum, pînă în stradă, îngrijoararea, teama, că „Yad Vașem" însuși ar putea deveni o amintire. Că, deci, nu va mai fi cu putință strîngerea unui important material documentar, tocmai în momentul cînd țări ce fuseseră cotropite de naziști își deschid bogatele arhive, că deci cercetătorii vor fi siliți să-și întrerupă deosebit de prețioasa și necesara lor muncă, „Yad Vașem" a putut da, prin documentele, prin actele oficiale adunate, un răspuns clar, de necontestat, fasciștilor de pretutindeni, tăgăduitori ai holocaustului, ori celor ce-l mai pun sub semnul îndoielii. Și tot la „Yad Vașem" poate fi studiată și, într-un anume fel rescrisă, viața atîtor obști evreiești peste care uitarea amenința să se aștearnă.

... Aflăm că, în răstimp, în urma unor presiuni — pioase — și a unor tocmeli, meschine, bineînțeles, Ministerul Învățămîntului și Sohnutul au obținut sumele necesare instituției „Yad Vașem" pentru continuarea activității; pentru ca la „Yad Vașem" să nu rămînă doar un funcționar de servici, gata să întîmpine turiști și oaspeți străini de vază, cărora le prezentăm cîteva imagini ale unei lumi care a fost și nu mai este...

Chiar așa, cu peticirea de ultimă oră, încă e justificată revolta că din pricina unor cifre (nu, nu-i vorba de cele 6.000.000!), a unor cifre înscrise într-un buget, "Yad Vașem" poate ajunge în situația de a trebui să pună la poartă un lacăt, greu ca o mustrare.

*

Cînd propaganda electorală pentru viitoarele alegeri parlamentare va începe să pregătească marele bîlci, partidele politice nu-și vor face griji: cota parte ce li se „cuvine" din fondul oficial alocat le va fi vărsată la timp spre a-și tipări manifeste, pla ca te, afișe de toate mărimile, broșuri care se vor înghesui în cutiile noastre poștale — o întreagă maculatură ce ia rapid drumul lăzilor de gunoi.

Cînd mașinile unor mărimi încep să strănute și să tușească, iarăși nici o grijă: alte „Volvo"-uri abia așteaptă să se bucure de privilegiul de a transporta prea grăbitele excelențe. Pentru deplasări în străinătate, cu rost ori fără, bugetul nu e niciodată zgîrcit — și nici atunci cînd vreun birou directorial creat nu se știe de ce, sau pentru rezolvarea căror treburi, trebuie mobilat cu personal decorativ. Pentru toate astea — și altele — se găsesc fonduri, bineînțeles, fiindcă trăim, fiindcă existăm — și e bine să se știe, să se priceapă că am izbutit să supraviețuim și nemaipomenitului holocaust. Cu „Yad Vașem" însă, care are grijă ca holocaustul să nu fie uitat, pentru că *nu trebuie uitat*, cu „Yad Vașem" e altceva. Cei a căror binecuvîntată memorie e veșnicită acolo nu reprezintă — iartă-ne, Doamne! — un electorat. Așa încît...

*

Dacă mîine nu se vor mai găsi banii — paleativ de astăzi și „Yad Vașem" ar trebui cumva, să-și înceteze activitatea, parafrazîndu-l pe Talleyrand, am putea spune: „Este mai mult decît o crimă. Este o rușine".

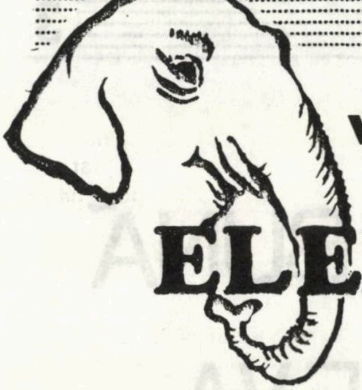

VICTOR RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

OASTEA DOMNULUI

Cîți sînt ei, de fapt? 20.000, cum dau a înțelege, modest, cercurile religioase? 40.000, cifră avansată de surse oficiale? Sau 60.000, cum susține deputatul Iosi Sarid? Oricum, e vorba de cîteva divizii, care se eschivează de la serviciul militar.

E unul din aspectele cele mai dureroase, mai greu de înțeles și, mai ales, de suportat ale realității israeliene. La 18 ani, fiecare tînăr și tînără știe că are a-și îndeplini prima și cea mai importantă datorie cetățenească — serviciul militar. Numai ei, prea cuvioșii întru Domnul, sînt mai presus de această lege. Sîngele lor e mai roșu, timpul lor mai prețios: ei sînt prea absorbiți să ducă mai departe pasionanta dezbatere, începută acum mai bine de două mii de ani, dacă oul conceput de găină în zi de Șabat este sau nu îngăduit consumului...

Ei, care alcătuiesc diviziile absente, alcătuiesc oastea Domnului. Legiune de zeloți, gata să jertfească pînă la ultimul soldat nereligios întru împlinirea viziunilor mesianice ale pseudoprofeților.

Prea des somnul mamelor noastre este sfîșiat brutal de răpăitul armelor dușmane. Dar mamele zeloților continuă să doarmă netulburat.

Are dreptate d. Itzhak Șamir: nimic nu dezbină mai mult unitatea atît de necesară poporului ca despărțirea sîngelui în roșu și mai roșu.

POLIȚIA SOLICITĂ SPRIJINUL

Din nou poliția solicită sprijinul cetățenilor spre a da de urma unui dispărut. În ultima vreme s-au cam înmulțit, iar lucrurile se petrec cam în același fel: persoana a ieșit din casă, de la ocupația sau îndeletnicirile obișnuite, pe care intenționa să le reia după un ceas sau două și a dispărut. Fără urmă. De parcă l-a înghițit pămîntul.

De fiecare dată, în această situație, îmi vine în minte misterul vasului *Marie Celeste*. Într-o zi de iunie din prima jumătate a secolului XIX, această corabie cu trei catarge a părăsit portul britanic Halifax, cu destinația Canada. La bordul ei, în afara echipajului și a ofițerilor, se afla și familia căpitanului, respectiv soția și doi copii, unul de trei ani și celălalt de cîteva luni. Corabia urma să facă prima escală la Le Havre, unde n-a ajuns însă niciodată. Cîteva luni mai tîrziu, a fost descoperită plutind în derivă în largul Atlanticului. Toate semnalele, luminoase și acustice, ce i s-au adresat, au rămas fără răspuns. *Marie Celestee* continua a pluti în derivă. Cînd marinarii de pe șalupa ce au abordat-o au pus piciorul pe punte, au constatat cu uimire că nava era cu desăvîrșire pustie. Echipaj, ofițeri, căpitanul și familia sa, dispăruseră fără urmă. Bărcile de salvare se aflau la locul lor, masa în careu era pusă și bucatele în farfurii. Leagănul pruncului oscila în ritmul valurilor, scaunele erau rînduite frumos în jurul mesei, ca și cum dintr-un motiv oarecare oamenii întrerupseseră pentru cîteva clipe prînzul pe care aveau să-l reia după aceea. Care a fost acea cauză? Unde au dispărut cu toții?

Firește, nu vom dezlega aici misterul vechi de peste un secol. Aspirația noastră e mai modestă și mai efectivă: disparițiile misterioase, unele cu sfîrșit funest, din mijlocul nostru, să înceteze.

NU-MI OFERIȚI MINUNI

Știu: cine studiază istoria poporului evreu și nu crede în minuni, nu este realist. Ben Gurion a spus-o, dar nu în sensul ieftin și trivial pe care-l dau paradoxului său credincioșii de profesie, politicienii de trei parale, demagogii de șuk.

Nimeni, nici un om, fie el cît de inspirat, nici un popor, fie el cît de ales, nu poate schimba legile firii și deci nici cursul istoriei. Ceea ce trebuie să se întîmple se va întîmpla, atît dincoace cît și dincolo de linia verde. Nici un hocus-pocus, nici o minune adică, nu va suprima factorul demografic, de pildă.

Nu, mersi, nu-mi oferiți minuni. Nici mie, nici altora. Căci probabil le este și altora cunoscută pățania lui Baal Șem Tov, marele făcător de minuni hasidice. Într-una din peregrinările sale, noaptea, trei tîlhari, sau poate spirite rele, i-au ațînut calea la mijloc de codru des. Zărindu-i, prea-sfîntul a rostit formula magică: pe loc doi dintre agresori s-au topit în bezna pădurii și a nopții. Al treilea însă era surd, n-a auzit formula și l-a jefuit pe Baal Șem Tov pînă la ultimul bănuț...

...Și atunci, cine mă asigură pe mine, cetățean de rînd, că formulele magice pe care mi le servesc tot soiul de nechemați mă vor pune la adăpost de primejdii?

FOCUL DE LA JITOMIR ȘI PLOAIA DE METEOROLOGIE

Fiecare om are atîta cer de-asupra capului, cît pămînt sub picioare. Mai mult: legătura sa cu cerul trece prin pămînt. Soarele strălucește mai puternic, vîntul adie mai dezmierdător atunci cînd

simți pămînt solid sub picioare. Cine știe mai bine decît noi, care atîta amar de vreme am trăit suspendați în aer — Luftmenschn?

Ploaia, de pildă. Într-un fel o priveam și o primeam dincolo și în cu totul alt fel aici. Ceea ce acolo era un simplu fenomen meteorologic — dezagreabil uneori — a devenit aici un principiu vital, așteptat și dorit cu înfrigurare. Fiecare picătură este luată în seamă, fiecare milimetru în plus al cotelor lacului Kineret devine un eveniment național.

De aceea, previziunea institutului meteorologic devine partea cea mai interesantă a buletinului de știri și ne bucurăm ca de un succes personal ori de cîte ori se îndeplinește. Dar cînd nu se îndeplinește?

...Într-o seară de motzei-Șabat, rabinul din Berdicev a sfîșiat cu suspinul său cutremurător pînza subțire a bucuriei sutelor de hasidimi ce prăznuiau cu prea-înțeleptul cea de-a treia masă rituală.

— Se află la masa noastră hasidimi din Jitomir? a întrebat, suspinînd a doua oară.

— Se află desigur, rabi!

— Să plece fără întîrziere acasă, rosti rabinul, suspinînd a treia oară: Jitomir arde.

Cuprinși de groază, cei din Jitomir s-au urcat claie peste grămadă într-o căruță, au călătorit cu moartea în suflet toată noaptea și în zori, cînd s-au apropiat de tîrgul lor, minune, nici pomeneală de foc.

— Dar... se încumetă unul dintre ei, pesemne mai slab în credință.

— Dar ce?! îi reteză tăios altul.

— Doar rabi ne-a vestit aseară că Jitomir arde...

— Ce importanță are dacă arde sau nu; principalul e că rabi vede departe-departe, spuse răspicat cel neclintit în credință.

Cam așa stau lucrurile, uneori, și cu previziunile institutului nostru meteorologic.

* * * * * * * * *

SCURTĂ CĂLĂTORIE PRIN ȚARA CĂRȚII ȘI PRINTRE CĂRȚILE ACESTEI ȚĂRI

FELICIA ANTIP

FELICIA ANTIP (fiica distinsului medic dr. Moșe Solomon din Haifa) care a făcut recent o vizită îndelungată în țară, este unul dintre cele mai prestigioase condeie ziaristice din România. A lucrat la revista de politică externă „Lumea" și la „Tribuna României" și deține o foarte citită rubrică la „România literară", în care, sub formă de „recenzii" ale cărților apărute în editurile străine, abordează într-o manieră originală și îndrăzneață diferite aspecte ale fenomenelor literare, sociale și morale din ziua de azi.

Spre deosebire de mulți alți turiști, ea a folosit timpul petrecut în țară și pentru a cunoaște mai bine fenomenul literar israelian. Articolul de față — scris special pentru MINIMUM — este fructul acestei cunoașteri.

...Acum, aici, la prima mea călătorie prin Israel, norocul m-a răsfățat în toate chipurile. Am întîlnit atîția oameni remarcabili sau măcar reprezentativi, am văzut și auzit atîtea — orașe, puncte de vedere, peisaje, întîmplări încît oricum aș fi plecat cu capul plin de impresii sortabile în timp. Cum să cunoști însă cu adevărat poporul Cărții la el acasă, dacă n-ai habar de cărțile pe care acest popor le-a scris în limba Cărții — azi, din nou, limba lui — în casa sa străveche și nou-nouță? Agnon, desigur — mai mult ca renume — apoi Amos Oz, nu cine știe ce iubit aici, mi-am dat seama, plus oamniprezentul Kishon — cam la atît se reducea sărăcăciosul meu bagaj de cunoștințe. A, să nu uit, citisem și o carte de A. B. Yehoshua, „Trei bărbați și un copil" (versiune engleză) și am scris chiar despre ea.

Ei bine, șansa mi-a surîs și în această privință. În mai toate casele în care am fost frățește găzduită, am găsit cel puțin o carte pe înțelesul meu — adică într-o limbă pe care o pot citi fără poticneli — în măsură să-mi lumineze un colțișor din universul spiritual israelian.

La Ierusalim, în căminul unei ființe nespus de dragi, Tilda Zaid, apreciată specialistă în psihologia socială, mi-a căzut sub ochi „Poems of Jerusalem" de Yehuda Amichai, volum bilingv splendid ilustrat, versiunea engleză fiind semnată de Ted Hughes.

Firesc sclipitoare ca zidurile Ierusalimului și, ca și ele, durată parcă dintr-o piatră fără de pereche în lume și despuiată de orice ornamente care n-ar face decît să-i estompeze luminozitatea, poezia lui Yehuda Amichai trece în engleză fără să dea impresia că s-ar deghiza: „Anașim nosim arheic cdei l'omar: ze mazkir li makom aher", sau în versiunea lui Ted Hugues: „People travel a long distance to be able to say: This reminds me of some other place".

Îmi cer iertare pentru citate, dar inima mi-ar da ghes să transcriu și altele.

AMOS OZ

A.B. IEHOȘUA

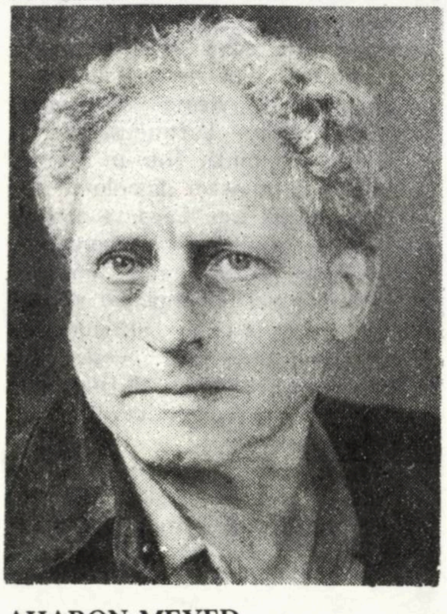

AHARON MEYED

Antologia în două volume ,,Hebrew Short Stories" am luat-o dintr-un raft al bibliotecii din camera unde am locuit la Tel Aviv.

Le-am răsfoit, m-am oprit la textele mai frapante sau mai edificatoare și am avut impresia că timpul istoriei literare a intrat într-o mașină care l-a comprimat: în jumătate de veac, orientări și curente care pe alte meleaguri s-au succedat de-a lungul a cîteva secole, apar aici aproape simultan, Țara care s-a construit sărind etapele a produs și o literatură cu o evoluție accelerată. Pagini descriptive sau narative de factură naturalistă, retorică sau chiar realist- socialistă (glorificarea eroilor sabri, vajnici, neînduplecați, fără indulgență pentru mofturile intelectualiste ale celor ce au învățat în Diaspora să-și complice existența), sînt urmate imediat, pe nerăsuflate, de texte de factură modernă, pe de-a întregul sincrone cu literatura care se scrie și se citește azi în lume.

Neînsemnata mea experiență personală îmi permite să adaog doar că am ales pentru lectură două bucăți din antologia mai sus citată (,,O seară în satul Yatir", de A. B. Yehoshua și Nostima povestire a căpitanului" de Yaacob Horovitz) dintr-un motiv aproape nemărturisibil de subiectiv — prietenia cu traducătorul, N. Rabin și marea mea simpatie pentru el — dar că, citindu-le în engleză, o engleză extrem de colorată, mi-am dat seama de suplețea, de vigoarea și de bogăția lexicală a limbii care a pretins o asemenea transpunere.

Încetul cu încetul, traducerile contribuie la ieșirea în lume a acestei literaturi noi, cu rădăcini răsfirate în mai toate literaturile Pămîntului și deci potențial plină de sevă. La Natania, vechi prieteni mi-au arătat volumul ,,The Imaginary Number", culegere de proză scurtă, de Yizhak Oren, tălmăcită în engleză, pentru o editură californiană, mîndri că unul dintre traducători, Keneth Grossman, face parte din familia lor. Realism și fantasmagorie rafinat și cu haz îmbinate în așa fel încît efectul final să fie mai curînd suprarealist, indică dorința autorului de a se abate de pe drumul cel larg și drept al literaturii cuminți.

Cea mai mare descoperire mi-au mijlocit-o traducerile la Haifa, unde o femeie foarte singură, descumpănită de loviturile pe care i le-a dat viața, mi-a dăruit, într-o rară clipă de efuziune, ,,Le jour de la contesse" de David Shahar. Este unul dintre cele șase sau șapte volume ale ciclului ,,Le palais de vases brises", publicat integral de editura Gallimard. Am citit, așadar, într-o versiune franceză, un roman magistral, opera unui reprezentant major al unei literaturi mature. Vara anului 1936 la Ierusalim, reconstituită din perspectiva anului 1976 de un narator care, copil fiind, asistase la ,,ultima zi de fericire și de pace" a unui restrîns grup cosmopolit de tineri — aceasta este încadrarea calendaristică a cărții. După o săptămînă ,,au izbucnit răzmerițele care au rupt în două și lumea și vremea lor".

Credeam că asta e tot, că scurtul —totuși — răstimp al călătoriei nu-mi va îngădui să întrezăresc și alte zone semnificative ale literaturii israeliene. Cînd m-am dus însă să-mi iau rămas bun de la doi doctori în istoria altor literaturi decît cea ebraică — soții Hania și Leon Volovici — am văzut la ei (și mi-au împrumutat) o carte în limba franceză: ,,Badenheim 1939", de Aharon Appelfeld. După ce am citit-o, m-am dus împreună cu Leon Volovici la simpozionul despre scrierile lui Appelfeld intitulat ,,Ficțiunea ca mărturie", la sfîrșitul căruia, scriitorul a primit Premiul literar Harold U. Ribalow pe 1987 pentru ultimul său roman, ,,Spre țara trestiilor". Dezbaterile s-au desfășurat în engleză, limba în care a apărut, în traducere, cartea, pe de-o parte în Statele Unite, pe de alta în Marea Britanie. Aharon Appelfeld (născut înainte de război la Cernăuți și ca urmare singur pe lume de la opt ani și venit aici la 14 ani după infernul Transnistriei) și-a scris în ivrit cele 17 cărți.

După cum am citit în ,,The Jerusalem Post Magazine", Irving Howe îl consideră ,,unul dintre cei mai buni scriitori în viață". Am aflat de asemenea, că editorul lui francez mizează pe el ca pe un posibil viitor laureat al Premiului Nobel. Cred de multă vreme — și cartea citită mi-a întărit această convingere — că maniera lui oblică, aluzivă, de a aborda Holocaustul este, încă, singura acceptabilă, singura valabilă din punct de vedere literar. Și m-a bucurat informația că ,,Badenheim 1939" va apărea și în România, în traducerea Antoanetei Ralian.

Nu am nici căderea, nici competența cerută pentru a despica firul în patru și a analiza ce înseamnă să fii scriitor român (ungur, ceh, etc) în Israel. Știam dinainte — și am avut prilejul să mă conving acum ce adevărat este — că trăiesc și scriu aici autori care continuă prin opera lor filoane prețioase ale literaturii române. Ca să dau un singur exemplu — l-am ales numai pentru că îmi îngăduie o comparație cu un scriitor israelian de anvergură și răspîndire mondială — I. Schechter scrie cu tot atîta har și haz, cu tot atîta dragoste exigentă, obidă și pătrundere despre realitățile de aici și despre condiția umană în general, ca și

I. SCHECHTER

Efraim Kishon. Nu cunosc valoarea literară a limbii în care scrie Kishon, l-am citit, firește, numai în traducere românească — dar Schechter scrie dumnezeiește în limba lui Caragiale, în limba părăsită de Eugen Ionescu și dusă mai departe, azi, de Paul Georgescu, de Agopian și de cîțiva tineri cu bossa sarcasmului bine adus din condei și a inventivității lexicale. De ce, dar, Kishon da și Schechter nu, ca prezență de la sine înțeleasă în bibliotecile de pe glob? Pentru că a venit mai tîrziu, iar în Catalogul mondial, la rubrica ,,umor israelian contemporan" s-a lăsat loc pentru un singur nume (așa cum s-a întîmplat și cu rubrica rezervată în exclusivitate lui Milan Kundera deși ar mai fi și alții vrednici să figureze alături de el)? Sau, mai curînd, pentru că Efraim Kishon a ieșit în lume cu o carte de vizită tipărită în limba țării în și despre care scrie și ca atare autentificată în prelabil de marele public al acesteia?

Întrebările de mai sus sînt nu doar retorice, ele sînt, mă tem, inadmisibil de naive. Destinul literar nu e un joc electronic cu răspunsuri prefabricate stocate în memoria unui computer. Hașek și Capek au cucerit piața mondială a cărții pornind la asalt de pe reduta poate minusculă, dar solidă a literaturii cehe, Kundera a realizat aceeași performanță fără a avea spatele acoperit.

Trec, deci, cazurile particulare ale succeselor și eșecurilor scriitorilor de limba română de aici în carnetul meu de notițe mental despre literatura cu care am început să fac cunoștință abia în toamna anului 1987 și las generalizările pe seama oamenilor mai competenți sau mai pripiți.

CONCURSUL NOSTRU DE FOTOGRAFII

Ultimul termen pentru primirea de fotografii destinate concursului nostru: 1 februarie a.c. Gata.

Mîine, juriul — alcătuit din Al. Mirodan, M. Rudich, A. Zahareanu, V. Russu, Dan Beniamini, Ada Pistiner, intră în deliberare.

Ceea ce vă putem spune la ora de față este că pe masa redacției s-au strîns — grămadă — cîteva zeci de plicuri ce așteaptă a fi deschise.

Rezultatele concursului — în numărul viitor al revistei: 1 martie a.c.

Amintim că premiul I constă dintr-o călătorie în România, oferită de agențiile CARPATOURS și UNIVERS.

CARPATOURS ȘI UNIVERS IUBESC FOTOGRAFIA INTELIGENTĂ.

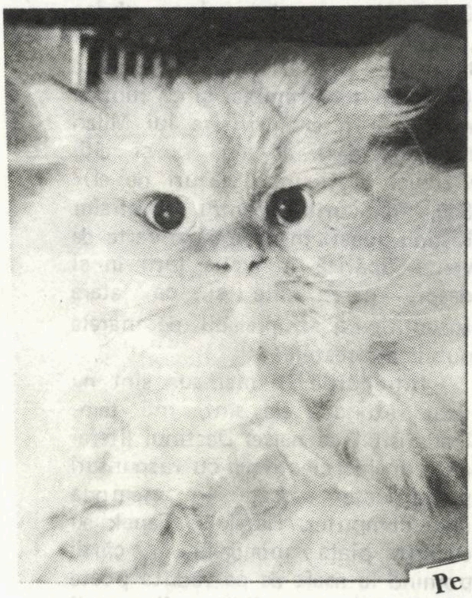

Pe de o parte: avem tulburări în teritorii
Pe de altă parte: Prima expoziție de pisici din Israel
În concluzie: Asta-i viața

VICTOR MINCU:

CATS

Cu mari pregătiri și cheltuieli s-a deschis luna trecută la hotelul „Carlton" din Tel Aviv prima „expoziție națională" de pisici. A avut loc și un concurs al cărui juriu a fost compus din: Peter Newill, psiholog de pisici din Anglia, Caroline Lagford, cîntăreață, Lea Oz, crainică la postul de radio Galei Zahal și Dudu Zar, cîntăreț. Pe locul întîi s-a clasat Iașnuni, un motan cu ochi albaștri și blană gri-albă, care a primit drept premiu un week-end la pensionul de pisici de la Cfar Saba și alimente speciale pe timp de șase luni. Pe locul doi — o sosie a celebrului motan american Moriss, care fusese găsit într-o ladă de gunoi de un tînăr englez. Motanul acesta a primit ca premiu un bilet de zbor la un concurs de pisici din Anglia.

„PISICA ESTE FEMEIE, CHIAR DACĂ E DE GEN MASCULIN"

Israelienii sînt cunoscuți mai mult ca iubitori de cîini, totuși în țară există mii de pisici care duc o viață de lux. Sînt hrănite cu alimente speciale, îmbăiate cu apă distilată și șampon, duse la saloane de coafură și... la psihologi. Cei care au făcut o pasiune pentru aceste animale țin — nu știu de ce — să se justifice, amintind nume celebre care au iubit pisica.

Anatole France a scris în „Crima lui Silvester Bonard" cartea care i-a adus celebritatea — despre dragostea pentru pisici a eroului său, ba chiar a afirmat că pisica sa personală îi servește drept muză.

Colette, marea scriitoare franceză, a spus cu cea mai mare seriozitate: „Pisica este femeie, chiar dacă e de gen masculin. Cînele e bărbat, chiar dacă e de gen feminin".

Cardinalul Richelieu era mereu înconjurat de o droaie de mîțe. Ca și poetul Baudelaire, care le mîngîia ca pe niște amante.

Dar pisicile au avut și dușmani jurați care considerau că ele fac legătura între vrăjitoare și Satana. În secolele 16 și 17, Inchiziția a interzis femeilor singure sau bătrîne să țină în casă pisici, sub motiv că ele ajută la acțiuni necurate, la vrăjitorie. Mii de femei în ale căror case s-au găsit pisici, au fost arse pe rug.

Cînd profesorul Igael Iadin a vizitat Egiptul, Sadat i-a dăruit statueta unei pisici, veche de 3.000 ani. „Sînteți un arheolog vestit, dar nu și egiptolog, i-a spus Sadat. De aceea trebuie să vă spun că în Egiptul antic pisica ajunsese la rangul de idol".

CATALOG DE PISICI DE RASĂ

În Israelul zilelor noastre, pisica nu a ajuns (încă!) la rang de idol, dar cum am spus, ea duce în unele cazuri o viață de invidiat. În magazinele de specialitate din Tel Aviv se vînd pisici siameze la prețul de 100 de dolari bucata.

Cu 150 — 200 dolari se poate cumpăra o pisică persană. Această rasă apare în culori diferite, de la roșu pînă la negru. În unele magazine, se poate cumpăra pisica de Himalaia: păr lung, cap rotund, urechi mici. Prețul: 300 dolari. Iar cu... 2.800 de dolari se poate achiziționa o pereche de pisici dintr-un soi nou: California Spengler. Reclama la ele sună așa: „Leoparzi pentru salonul dvs. Puteți alege între culorile argintiu, auriu, roșu și negru".

Sînt în țară zeci de pensioane pentru cîini, dar numai unul pentru pisici: la grădina zoologică de lîngă Cfar Saba. Pisicile au acolo camere comune, sau de o „persoană", depinde de posibilitățile „lor" materiale.

E în noi o teribilă nevoie de publicitate, de exhibiţionism, de fuste date peste cap.

De aceea, moara bîrfelor şi cancanurilor macină, macină fără încetare, producînd ,,bombe".

SCRIE DESPRE TINE ÎN ZIAR

Aproape toate ziarele ebraice au cîte o rubrică de indiscreţii şi cancanuri din lumea politică, din cercurile comerciale sau ale boemei. Ele sînt îndrăzneţe, "nemiloase", provocatoare, irită, înfurie şi produc nu rareori scandal — şi totuşi vedetele politicii şi altor cercuri înalte ţin să apară în aceste rubrici fiindcă asta înseamnă să fi ,,IN", să nu fi dat uitării.

Publicaţiile româneşti reproduc uneori din aceste rubrici picante, dar nici una din ele nu are o asemenea rubrică proprie. Din decenţă? N-aş zice. Din lipsă de material din lumea noastră, românească? Nici asta nu se poate spune. Cred că din cauza irascibilităţii obştei româneşti. Orice dezvăluire şi orice critică e considerată defăimare şi de aceea trezeşte proteste furioase şi ameninţări cu sancţiuni prevăzute în Codul Penal. Activiştii politici şi culturali din lumea românească încheie şi ei pacturi surprinzătoare şi apoi se trădează reciproc. Artiştii noştri au şi ei toate virtuţile şi păcatele boemei — dar publicaţiile româneşti se feresc să le dezvăluie ca să nu-i ,,supere". Dacă totuşi citim uneori despre divorţul şi noul amor al frumoasei Monica sau despre procesul unui avocat-playboy român, asemenea cancanuri sînt reproduse din publicaţiile ebraice curajoase şi lipsite de prejudecăţi.

,,La început lumea s-a scandalizat"

Pioniera acestui gen ziaristic în Israel este Mira Avreh care a inaugurat o rubrică de cancanuri în ziarul ,,Iediot Ahronot" acum 36 de ani. Senzaţia a fost atunci mare. ,,Lumea s-a îngrozit fiindcă nu era obişnuită să vadă un fapt omenesc în ziar, povesteşte d-na Avreh într-un interviu. Fostul deputat Iosef Tamir se întîlnea cu mine într-o locuinţă particulară, a cumnatului său, ca să-mi dezvăluie unele probleme din Partidul său liberal. Cu Levy Eşcol trebuia să muncesc mult ca să-l conving să-mi permită să public o glumă de-a sa, glumă care îl făcea mai popular şi îi aducea mai multe voturi decît un întreg discurs electoral. Astăzi, e altfel. Fiecare ministru are vreo şapte ziarişti de-ai ,,lui" şi fiecare ziarist are şapte miniştri de-ai ,,săi". Ziaristul stă la bufetul Knessetului şi-l cheamă pe ministrul Cutare, fără ca măcar să se ridice de pe scaun. Îi face semn cu mîna. Şi ministrul vine".

Mira Avreh s-a menţinut în toţi anii numai în cadrul politic. Din rubrica ei afli ce i-a şoptit Peres lui Sharon în timpul recepţiei din vila ambasadorului american Pickering, cum au glumit pe seama bugetului cei doi ,,duşmani de moarte" din Comisia financiară a Knessetului, rabinul Avraham Shapira şi deputatul Haim Ramon din Maarah, cum s-au persiflat unul pe altul Itzhak Modai şi Ghideon Patt la ultima şedinţă a liberalilor dezbinaţi. Deţinătoarele altor rubrici de acest fel sar peste cadrul politic, plonjînd în bazinul cu bîrfe ,,intime". Noemi Ron de la ,,Haolam haze" şi ,,Hadaşot" nu ezită să anunţe naţiunii cine a fost văzut cu cine, şi unde, şi cît timp, şi ce cuvinte au schimbat. Ea a scris nu de mult despre un aluf din Zahal care a adus pe lume un copil, dar în afara căsătoriei. Ea a ţinut să relateze cine a participat la conferinţa despre Moşe Daian la Universitatea din Tel Aviv — văduva Rahel, fosta soţie Rut, fiica Yael — numai pentru a sublinia că fiii Assi şi Udi n-au fost de faţă.

Noemi Ron e sinceră: ,,Sînt foarte bucuroasă cînd cineva mă cheamă la telefon ca să-mi comunice că şi-a lăsat soţia gravidă şi ca să scriu despre acest lucru. Dar înainte de a scrie, aştept două luni ca să mă conving că femeia n-a avortat". De obicei asemenea telefoane dau cei care ţin morţiş să apară în rubricile de cancanuri considerînd că o asemenea publicitate le acordă un fel de ,,bilet de intrare" în înalta societate.

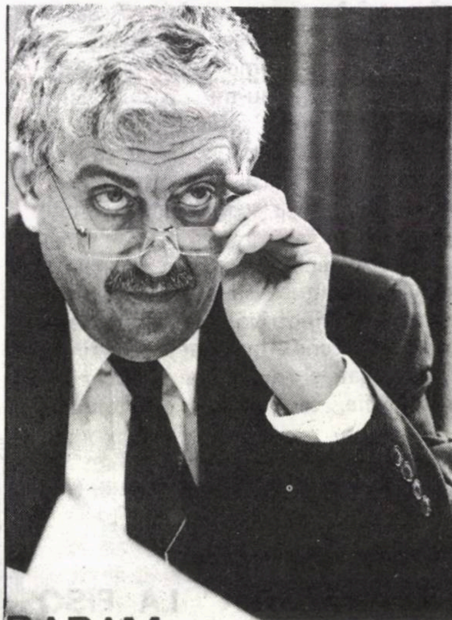

BARAM

,,S-a scris despre mine. Sînt cineva"

Toate aceste rubrici au creat un fel de club exclusiv al celor ,,despre care se scrie în ziare". Dan Caspi, conferenţiar la Universitatea din Tel Aviv, spune: ,,Uneori necesitatea de a umple rubrica face să se inventeze ştiri şi evenimente mondene. Cine urmăreşte ziarele locale din Haifa, Ierusalim şi Beer Sheva capătă impresia că în aceste oraşe domneşte o viaţă mondenă trepidantă, plină tot timpul de petreceri. Dar noi ştim că la Ierusalim şi chiar la Haifa, oamenii se duc la culcare la ora 10 seara".

Tocmai de aceea ,,bîrfitoarele" din presa de provincie ,,umflă" unele evenimente locale. O petrecere de Bar-Mitzva în familia antreprenorului Tzemah din Haifa a fost relatată ca un eveniment... naţional. Cu toate amănuntele: menu-ul, numărul invitaţilor (360), numărul membrilor orchestrei irakiene şi cum erau îmbrăcaţi,

toaletele celor trei dansatoare ale burții ș.a.m.d.

Dar „bîrfitoarele" nu sînt numai vînătoare, ci și vînate. Politicienii și oamenii de afaceri „curtează" pe deținătoarele rubricilor de cancanuri. Rafi Shauli, proprietar de restaurante din Tel Aviv, mărturisește că este interesat să apară în aceste rubrici. „Aceasta face parte din regula jocului. Se scriu despre mine tot felul de lucruri, dar nu-mi pasă. Sînt vaccinat. Pentru afacerile mele e chiar folositor dacă se scrie că am petrecut o seară, la restaurantul meu, cu cîteva vedete ale boemei tel- aviviene".

Politicienii nu se mai rușinează nici ei, de mult, să apară în aceste rubrici. Dimpotrivă, cel despre care nu s-a scris la ziar un timp îndelungat și nu i s-a publicat și fotografia, se simte... discriminat.

Sau uitat. Uzi Baram, secretarul general al Partidului Muncii (?), a recunoscut într-un interviu: „Unii oameni politici iau singuri inițiativa de a scrie despre ei, alții sînt citați fără a interveni. Eu fac parte din a doua categorie. Totuși, dacă la rubricile de știri nu se relatează nimic despre întîlnirea mea cu Mustafa Halil, secretara mea va avea grijă să strecoare acest lucru într-o rubrică de cancanuri politice. Va face acest lucru din proprie inițiativă fiindcă știe că fără publicitate, un om politic nu are aer de respirat".

Dr. Gina Goren, conferențiară în sociologie, afirmă că aceste rubrici constituie o „despăgubire" pentru plictisul și rutina din societatea noastră. „Englezii au bîrfe despre casa regală. Dar noi? Rubricile noastre de cancanuri trebuie să „creeze" o „aristocrație" de alt gen ca să avem și noi ce să comentăm". De aceea s-a și scris pe larg despre participarea soției ministrului Ariel Sharon la o recepție dată în onoarea unei delegații comerciale japoneze. Lili Sharon era singura femeie israeliană la acea recepție. Ea s-a descurcat cu partenerele japoneze mai bine decît bărbații care stăteau la masă cu oamenii de afaceri japonezi. Explicația ei: „Femeile nu au nici o greutate de a găsi un subiect de conversație. Ele pot vorbi oricînd despre modă sau rețete culinare".

Oare aceste rubrici nu trec prea mult granițele vieții particulare a oamenilor? Sociologii afirmă că în comparație cu presa din străinătate și chiar cu cea din Anglia, presa israeliană e destul de... timidă.

M. RAFAEL

* * * * * * * * * * * * * *

O meserie bună: „TURNĂTORIA" LA FISC

Știm că denunțurile rentează — mulți și-au clădit o situație briliantă pe bază de denunțuri. Dar dintre toate instituțiile, numai Fiscul e atît de „rezonabil" încît recunoaște că se folosește de denunțători și-i plătește ca un turc.

Așadar, cît primește un cineva care te „toarnă" la Mas Hahnasa?

Precis, oficial: 10% din surplusul de impozit pe care cel denunțat va fi obligat să-l plătească. Nu-i o bagatelă. Cu cîteva denunțuri pe lună, poți ajunge să ai o situație materială aproape la fel de bună ca a evazioniștilor fiscali. Funcționarii de la Fisc spun însă că tratează cu mai puțină „simpatie" informațiile date de cei ahtiați de bani și că le preferă pe cele izvorîte din patriotism și grijă pentru veniturile Statului. Asemenea denunțuri, care nici nu sînt denumite denunțuri ci informații, sînt deobicei anonime și pentru ele nu se plătește.

« CASIF »

AGENȚIE DE TURISM

ORGANIZEAZĂ

★ EXCURSII IN EGIPT — 8 ZILE — 7 NOPȚI — $ 305

CAIRO — LUXOR — ASUAN — ALEXANDRIA

HOTELURI DE 4 STELE — 2 MESE PE ZI

PLECĂRI PERMANENTE

În colaborare cu A.C.M.E.O.R se organizează o excursie în grup, cu ghid în limba română, în Spania și Portugalia. Termen: 4.5.88.

Informații A.C.M.E.O.R, Telefon 03/ 28 40 74

★ SCHI IN ROMÂNIA, AUSTRIA, ELVEȚIA

★ BILETE DE AVION ȘI ARANJAMENTE DE HOTELURI IN ORICE LOC DIN LUME

★ INCHIRIERI DE MAȘINI

★ EXCURSII ORGANIZATE ȘI INDIVIDUALE IN EUROPA — U.S.A. — AMERICA DE SUD — EXTREMUL ORIENT

ARANJAMENTE SPECIALE PENTRU COMITETE DE INTREPRINDERI, IN ȚARĂ ȘI STRAINATATE.

CASIF TOURS

REH. HERZL 170, REHOVOT

TEL. 08-451702, 08-452670

D-NA MAZOR: TEL. 03-622001

Mii de evrei (din U. R. S. S. și din alte locuri), cu pașapoarte alb-albastre în buzunar, nu știu cum „să scape“ de Israel (eu-nu-sînt-prost) și s-ajungă mai repede în Brooklynurile strămoșești

... în același timp, mii de ne-evrei nu știu cum să ajungă mai repede, întru instalare definitivă, la bine și la rău, pe malurile modestului Hayarkon.

Creștini travestiți în evrei, emigrează în Israel

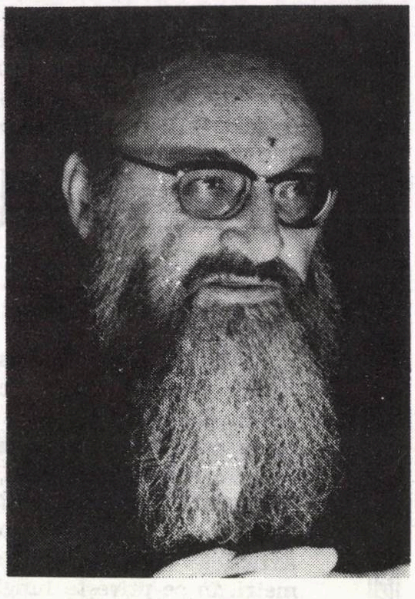

Rabinul Șir: Am fost tras pe sfoară.

Noul ziar hiper-religios „Yom-șiși“ a făcut recent o anchetă asupra stratagemelor la care recurg unii creștini din Europa răsăriteană pentru a imigra în Israel. Ziarul scrie că mulți turiști din țările de după Cortina de fier vin în Israel, unde trec la iudaism după un procedeu rapid sau se căsătoresc, și pe baza documentelor pe care le primesc, ei se prezintă în țările lor, la întoarcere, ca evrei și cer vize de emigrare în Israel.

Bineînțeles, acest ziar destinat populației ultra-habotnice blamează această afacere, în primul rînd din motive religioase.

Ziarul „Yom-șiși“ scrie că deține dovezi din care rezultă că rabinul orașului Cfar Saba, rav Mordehai Șir, a eliberat unor turiști asemenea documente. Rabinul a recunoscut că a dat astfel de acte numai în două cazuri: la căsătoria unei perechi de turiști din România și pentru o persoană care a trecut la iudaism. Dar rabinul susține că a fost indus în eroare.

Într-un articol publicat pe o pagină întreagă, ziarul amintit relatează în felul următor cazul soților Vigdorovici din Baia Mare:

„Vidgorovici Tiberiu și Maria au sosit din România acum 7 ani, ca turiști. Soția, creștină. Soțul evreu. Imediat după sosire, ei s-au adresat Rabinatului din Cfar Saba, au adus și doi martori care au declarat că femeia este evreică și au fost căsătoriți. Unul din martori a fost Rabinul Șir însuși. În acel moment, soții Vigdorovici nu aveau nici un fel de acte israeliene, nici măcar olim hadașim — erau turiști. Totuși, Rabinatul nu i-a verificat. N-a întrebat la autoritățile competente care le-ar fi spus imediat că perechea s-a cununat civil în 1979 și că are o fiică.

După căsătorie, cei doi turiști s-au întors în România de unde au revenit în Israel în 1986, de data aceasta ca evrei. De menționat că în baza „Legii întoarcerii“ ei ar fi putut veni în țară și fără stratagema la care au recurs, deoarece soțul este evreu. Pare-se însă că scopul stratagemei era recunoașterea ca evreică a femeii la sosirea în țară — deci și a copiilor săi. Și într- adevăr, Maria Vigdorovici a născut o fată la 10 octombrie 1985, la mai puțin de două luni de la căsătoria efectuată la Rabinatul din Cfar Saba. În 1986, cînd s-au prezentat la Ambasada israeliană din București pentru viză de intrare în țară, soții au scos certificatul de căsătorie eliberat de rabinul Șir, afirmînd că în prealabil Maria a trecut la iudaism, la Rabinatul din Cfar Saba.

Cînd a fost întrebat cum de a cununat această pereche și dacă este adevărat că femeia a trecut la iudaism, Rabinatul din Cfar Saba a răspuns: „Martorii ne-au indus în eroare. Din cîte știm, femeia nu a trecut la iudaism. Dacă ar fi trecut, nu avea nici un motiv să nu ne prezinte dovada.

Pe baza unei cununii în Cipru

Același ziar relatează încă un caz: „Ecaterina Waczi, creștină din Oradea, născută în 1927, a venit în țară, ca turistă, la sfîrșitul anului 1986. Nu avea rude, nici cunoștințe în țară. L-a cunoscut aici pe bătrînul Meir Belfer din Hedera, bolnbav de cancer și i-a propus să se căsătorească, cu promisiunea de a-l îngriji. Au plecat împreună în Cipru unde s-au căsătorit. Imediat după ce au revenit în țară, femeia a cerut „Teudat Ola“ (buletin de imigrantă) pe baza certificatului de căsătorie eliberat în Cipru. Dar între timp, bătrînul soț murise și Ecaterina Waczi, care știa acum că nu va putea primi „teudat ola“, a plecat la Natzeret, la „ulpanul de trecere la iudaism“ condus de rabineasa Miller. A învățat acolo un timp, apoi s-a dus la Cfar Saba unde a primit certificat de „trecută la iudaism“.

Scopul urmărit de ea — scrie ziarul „Yom-șiși“ — este limpede: are familie în România (e divorțată și are acolo copii) și dorește să-i aducă în Israel.

După cum susține acest ziar, în fiecare an sosesc din România sute de turiști cu scopul de a se travesti în evrei și a rămîne aici sau de a „trece la iudaism“ ori a se „căsători“ aici pentru ca la reîntoarcerea în țara lor să obțină statut de evrei și să ceară pașapoarte pentru Israel.

Ziarul — indignat foarte — cere autorităților de Stat și celor religioase să pună capăt acestei situații.

M. RAF.

Sînt expresii pe care le întîlnim la tot pasul. Şi ne-am obişnuit într-atîta cu ele încît ne închipuim că le ştim înţelesul. Dar, de fapt, nu prea ştim despre ce e vorba. Un exemplu dintr-o mie: „covorul roşu".

„COVORUL ROSU" - biografie şi carieră

Covorul roşu, faimosul covor roşu de la aeroportul Ben Gurion, desfăşurat la picioarele marilor personalităţi venite în vizită oficială în Israel, a împlinit „venerabila" vîrstă de 10 ani, drept care a fost scos la reformă şi depus într-o magazie. Un alt covor roşu, mai roşu, mai pluşat, îi va lua locul.

„Veteranul" covor oficial şi protocolar s-a născut dintr-un ordin de „sus" la fabrica de covoare „Carmel" a rabinului Avraamh Schapira. I s-a stabilit atunci numai lăţimea: 1,60 metri. În ce priveşte lungimea, s-a hotărît că ea va fi de fiecare dată alta, în funcţie de importanţa oaspetelui şi de numărul însoţitorilor săi. Astfel că „sulul sfînt" al ceremoniilor oficiale de la aeroport se poate desfăşura pînă la o lungime de 200 metri.

Pentru prima oară covorul a fost desfăşurat complet la 19 noiembrie 1977, cînd Sadat a aterizat la Lod. A doua oară, cînd Beghin s-a întors în ţară de la întîlnirea tripartită de la Camp David, la 22 septembrie 1978.

CHINURI DE PROTOCOL

Acest covor, deşi unic în ţară, deşi atît de important, a fost supus uneori la „chinuri" grele de către funcţionarii serviciilor de protocol şi de... evenimente.

De la Camp David, Beghin a sosit într-o vineri la ora 14,30. Covorul roşu trebuia desfăşurat în mare viteză, ceremonia de primire trebuia să se termine repede pentru ca Beghin să ajungă la Ierusalim înainte de începerea Şabatului, — altminteri guvernul ar fi căzut, ferească Dumnezeu, pe motiv că nu respectă Şabatul (cum era să se întîmple odată). Dar tot atunci Zeev Sarig, directorul aeroportului, a fost anunţat că la ora programată pentru sosirea lui Beghin urmează să sosească cinci avioane cu vreo două mii de pasageri, printre ei şi persoane importante care pe de o parte trebuiau şi ele să calce pe covorul roşu, iar pe de altă parte erau de asemeni grăbite să ajungă la Ierusalim înainte de începerea Şabatului.

Pregătirea covorului roşu la Lod în onoarea lui Sadat (noiembrie 1977)

Zeev Sarig a supus atunci covorul roşu la mari chinuri. L-a desfăşurat mai întîi cît era de lung în faţa avionului lui Beghin din care a coborît o suită foarte numeroasă — iar după legile protocolului, pe fiecare metru de covor trebuie să stea nu mai mult de două persoane. Apoi, după primirea lui Beghin, oamenii lui Sarig au fugit cu covorul în faţa fiecăruia din cele cinci avioane care pînă atunci se învîrtiseră în aer, deasupra aeroportului, nerăbdătoare să se termine ceremonia de primire a primului ministru.

Bietul covor roşu a mai fost cărat la Haifa cînd Sadat a sosit acolo cu yachtul său, şi la Beer Şeva cînd a aterizat acolo acelaşi Sadat.

Ziua cea mai grea din viaţa acestui covor a fost atunci cînd Carter şi-a încheiat vizita în Israel. Carter s-a prefăcut că e „înourat", ca să creadă ziariştii că n-a reuşit în misiunea sa de pace. Dar cerul era cu adevărat înourat şi a căzut din norii lui o ploaie torenţială. Atunci covorul s-a udat pînă la... piele. După ce Carter a dispărut în nori cu avionul lui, gealaţii lui Sarig au strîns repede covorul, l-au stors de apă, l-au atîrnat la uscat pe acoperişul aeroportului, apoi l-au trimis la spălătoria chimică. Totuşi starea sănătăţii sale s-a înrăutăţit.

LA PICIOARELE MARILOR PERSONALITĂŢI

În cei şapte ani de „activitate" în slujba ţării, covorul roşu a fost scos, în medie, de 1000 de ori pe an. O, cîte picioare simandicoase n-au călcat pe el! Picioarele preşedinţilor Nixon, Ford şi Carter. Picioarele lui Kissinger şi ale altor miniştri de externe. Preşedintele Mexicului şi cel din Costa Rica. Primul ministru din Swasiland. Premierul canadian Pierre Trudeau cu faimoasa Margaret Trudeau pe cînd mai era nevasta lui. Bruno Kreisky. Prinţesele din Thailanda. Etc., etc.

De-a lungul anilor covorul roşu a mai fost desfăşurat în onoarea preşedinţilor Katzir şi Navon, a prim-miniştrilor Golda Meir şi Rabin, a miniştrilor de externe Moşe Dayan şi Igal Alon deşi toţi spuneau că le sînt nesuferite ceremoniile şi că nu e nevoie de nici un covor roşu.

★

Între timp oficialităţile noastre s-au obişnuit cu ceremonialul protocolar, au făcut chiar o pasiune pentru el, astfel că noul covor roşu care urmează să intre în „funcţiune" va fi desigur mai lung, mai somptuos şi mai des folosit decît „bătrînul" său înaintaş.

DAN BENIAMINI

Prof. MILTON FRIEDMAN:

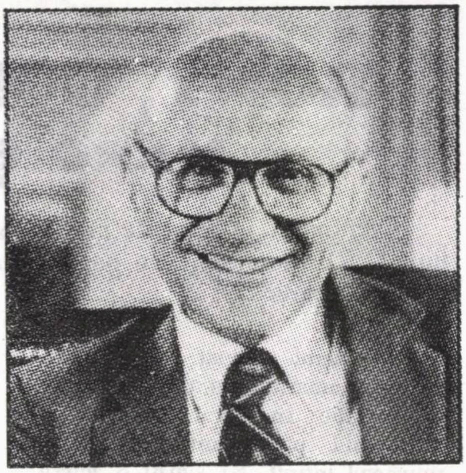

«DOLARIZAȚIA V-AR FI SALVAT»

Economia israeliană văzută de „paznicul cel mai conservator" al principiilor economice capitaliste.

După părerea sa, reforma economică din 1977 înfăptuită de guvernul Likudului era „prea timidă pentru a reuși", iar societatea israeliană mai este și azi „prea socialistă".

Într-o convorbire avută recent cu Daniel Doron de la Centrul israelian de cercetări social economice, reputathl profesor evreo-american Milton Friedman, laureat al Premiului Nobel pentru economie, a răspuns la o serie de întrebări legate de structura economiei israeliene și de perspectivele ei. Iată un fragment din această convorbire:

ÎNTREBARE: În ultimii ani se aplică în Israel o politică economică nouă care a reușit cel puțin într-o privință – înfrînarea inflației. Politica aceasta se duce – în mare măsură – prin înghețarea aproape totală a cursului de schimb al șekelului. Este oare just să se oprească inflația prin această metodă?

RĂSPUNS: Nu, nu este just. Cursul de schimb constituie un preț. Un preț ca oricare altul. Controlul asupra prețurilor și salariilor ca și controlul asupra cursului de schimb duce la paralizarea aparatului. Care aparat? Aparatul de adaptare. Nu puteți stabili cursul de schimb după bunul vostru plac. Dacă îl veți îngheța la un nivel nejust, veți fi nevoiți să sacrificați ceva important în economia națională, deobicei ceva legat de dezvoltarea reală. De aceea, după părerea mea, aceasta nu este o măsură înțeleaptă.

ÎNTREBARE: Oare 'dolarizația' pe care ați recomandat-o într-o prelegere ținută la Ierusalim, este o măsură mai înțeleaptă?

RĂSPUNS: Îmi dau seama că există o confuzie între două idei care trebuie despărțite. Una este ideea conexării monedei tale la moneda unei alte țări, și a doua idee este unificarea monetară deplină între două state. În cel de-al doilea caz, al unificării monetare, ar însemna ca statul tău și un alt stat să aibă o unică monedă. Condiția obligatorie pentru acest lucru este desființarea Băncii naționale a statului mic care adoptă moneda statului mare. Adică: o singură monedă în Israel și în Statele Unite și desființarea Băncii Israel. În California nu există o Bancă centrală și ea folosește aceeași monedă ca și statul New York. Eu nu cred că statul California are probleme cu balanța de plăți deși s-ar putea să aibă un deficit în comerțul cu celelalte regiuni din U. S. A.

O monedă unică, unificarea monetară deplină, constituie un lucru bun. Panama a avut mulți ani o singură monedă – dolarul american. Dacă ați fi încercat să introduceți dolarizația, adică să declarați dolarul ca unică monedă legală în Israel, ar fi fost o măsură bună. Poate că din punct de vedere politic acest lucru nu este realizabil, dar din punct de vedere economic ar fi fost un lucru pozitiv. Dar știu eu că nu veți face acest lucru.

ÎNTREBARE: Ce șanse de stopare a inflației există pe baza măsurilor luate prin planul economic din iulie 1985?

RĂSPUNS: Nu cunosc în profunzime situația din Israel ca să pot spune cu certitudine în ce măsură inflația care există la voi acum – de circa 20% anual – este temporară sau stabilă. Ceea ce știu cu siguranță e că în toate cazurile din istorie în care s-au luat măsuri ca cele la care a recurs guvernul din Israel, stabilitatea economică s-a prăbușit după scurt timp. Știu acest lucru pe baza cunoștințelor mele istorice. Am învățat istoria și am învățat și istoria inflației.

ÎNTREBARE: Israelienii nu prea înclină să accepte cu ușurință ideile dv. Dimpotrivă, s-ar putea spune că ei le combat.

RĂSPUNS: La aceasta vă răspund că tocmai faptul că aveți atît de multe probleme vă obligă să mergeți pe drumul economiei libere. Nu numai fiindcă evreii au găsit totdeauna adăpost în umbra economiei libere și au fost persecutați în cadrul economiei ne-libere, ci și pentru că fără liberalizarea adevărată a economiei israeliene nu veți putea face față problemelor. Cheia de rezolvare a poverii cheltuielilor de apărare constă în eliberarea economiei de o altă povară, anume controlul guvernamental strîns, în eliberarea forțelor de inițiativă, în crearea unei situații în care cei buni și inteligenți, cu inițiativă, să vrea să rămînă în Israel și să-l slujească.

****

RONY, GORBY, NANCY ŞI RAISA

MARC ŞI SIDONIA ŞIDON

Evenimentele relatate mai jos sînt reale, deşi le-am imaginat noi. Orice asemănare cu personajele respective NU este cu totul întîmplătoare.

În aerul poluat al planetei noastre, membră cu drepturi egale de rotaţie în jurul soarelui şi minusculă participantă finită în universul infinit, s-a simţit o adiere de primăvară în plin început de iarnă. Decembrie, care de obicei alunga rîndunelele de peste tot că nimeni nu ştie unde se duc, cu excepţia lor, a adus de data asta doi porumbei ai păcii la Washington D.C.

N-a fost uşor să-i reuneşti pe cei doi porumbei ai zilelor noastre. Nu erau nici porumbelul cu creanga de aur al lui Noe şi nici porumbelul păcii al lui Picasso. Reagan şi Gorbaciov sînt doi hulubi blindaţi care ascund sub aripile lor potop de arme nucleare ce pot distruge lumea de mii de ori, deşi ar fi de ajuns şi o singură dată. Întîlnirea a fost anunţată, anulată, confirmată, revocată, stabilită, dezminţită şi a avut loc în prea fericitele zile ale conferinţei.

Rezultatul a fost extra-super. S-a semnat ce trebuia să se semneze. Dar invers! Întîi s-a semnat şi pe urmă s-a convorbit! A fost pentru prima oară în istoria diplomaţiei cînd tratativele au fost o consecinţă a tratatului şi nu viceversa. În asta a constat genialitatea diplomaţilor sovietici şi, sperăm, a celor americani. Shevarnadze, Dobrînin, Gherasimov, Arbatov cu ceilalţi ruşi, pe de-o parte,şi Shultz cu cine a mai rămas după Irangate, pe de altă parte, s-au întîlnit la Washington, Moscova, Geneva şi au ajuns la concluzia că cei doi mari nu trebuie lăsaţi să deschidă gura pînă nu semnează. Să nu se mai întîmple ca la Geneva şi Reykiavik, unde Reagan, fidel afirmaţiei lui că „Rusia este imperiul răului" şi Gorbaciov, credincios lozincii sovietice „America este exponentul imperialismului exploatator", s-au despărţit furioşi ca dracul!

ŞI A FOST ZIUA ÎNTÎIA...

...Şi s-a deschis istorica uşă a istoricului avion, lăsînd să păşească pe istorica scară, spre istoricul covor roşu, istorica pereche Mihail şi Raisa... Păşind pe solul Statelor Unite, Mihail Gorbaciov, îmbrăţişînd cu o privire largă pe toţi cei ce-l aşteptau cu sufletul la gură şi inima plină de speranţă pentru o lume mai sigură, a pronunţat istoricele cuvinte:

„Raisa, mi-ai pus o batistă în buzunar?"

Răspunsul ei prompt, nemaifiind istoric, s-a pierdut în anonimat.

Între timp, la Casa Albă, Reagan, specialist în momente istorice încă din perioada hollywoodiană, dar emoţionat că de data aceasta va fi şi el co-star într-o superproducţie istorică de categoria A şi nu B cum fusese obişnuit, îşi aranja ţinuta rostind şi el nişte cuvinte istorice:

„Nancy, mi-ai pus batista în buzunar?"

Intrebare inutilă, deoarece Nancy, care ştie tot şi are grijă de toate, îi pusese cîte o batistă în fiecare buzunar.

În aceeaşi după amiază, cinci miliarde de pămînteni priveau pe micul ecran la cei doi mari cum se uitau unul la altul. Se uitau şi zîmbeau! Zîmbeau şi se uitau! Dar nu vorbeau! De ce?

„Tăcerea e de aur" — a fost concluzia miniştrilor de externe Shultz şi Shevarnadze, după eşecul de la Reykiavik. Dacă sînt lăsaţi să vorbească, avem un război atomic în două luni. Trebuie întîi să semneze! Totuşi trebuie respectată tradiţia ca Reagan şi Gorbaciov să se întîlnească între patru ochi cel puţin un sfert de oră înainte de semnarea tratatului. Noi doi nu vom fi de faţă. Acolo sînt de capul lor. Cum îi împiedicăm să vorbească?"

Le-au trebuit cîteva luni şi trei metropole echipelor de diplomaţi sovietici şi americani ca să se găsească soluţia salvatoare:

„Fixăm convorbirea în decembrie. La Washington e frig. Sala convorbirilor „en tete-a-tete" nu va fi încălzită. Celor doi mari le va curge nasul. Vor avea nevoie de batiste şi... Le luăm batistele! Vor începe să le caute. Ia-le de unde nu-s! Se vor jena să spună că n-au! Ce-s copii mici? Sînt cei doi mari. Şi uite-aşa trece un sfert de oră ca nimic. Cine poate să ameninţe cu războiul cînd îi curge nasul?

Astfel s-a făcut că au putut vedea telespectatorii din lumea întreagă pe cei doi magnifici semnînd satisfăcuţi cele 19 articole ale tratatului cu conştiinţa curată şi nasul uscat. (Datorită unei scamatorii C. I. A.-iste şi K. G. B.-iste, batistele reapăruseră în buzunarele lor la terminarea întîlnirii între patru ochi şi două nasuri umede).

Iar dacă cineva i-ar fi întrebat pe cei doi cum a decurs conversaţia, ar fi putut căpăta un răspuns corect: „Curgătoare!"

ŞI A FOST ZIUA A DOUA...

Ziua felicitărilor!

În dimineaţa următoare, participanţii la semnarea tratatului şi la dineul oferit de familia Reagan la Casa Albă s-au trezit fericiţi. Acordul era semnat. Şi-au luat de-o grijă. Cei doi semnatari puteau acum să trăncănească în voie. Nu mai puteau face nici un rău. Atmosfera era destinsă.

Asistentul adjunctului subsecretarului de Stat îl felicită pe al treilea membru supleant în

comitetul consultativ al subcomitetului de apărare defensivă din comitetul de apărare raională a guberniei Novosibirsk pentru calitatea caviarului ,,Beluga" pe care îl primise de la el în schimbul a trei bujii ,,Champion".

Adjunctul subsecretarului de stat primea felicitările șefului secției de propagandă și agitație din C.C. al U.R.S.S. pentru atmosfera favorabilă creeată lui Gorbaciov în Statele Unite:

– ,,Cum ați reușit să faceți ca 60% din americani să răspundă pozitiv la propunerile lui Gorbaciov?"

– ,,I-am întrebat!" a răspuns americanul.

Subsecretarul de Stat își crăpă capul să găsească un subiect de conversație cu care să fie de acord vecinul său de masă, al patrulea secretar al C. C. al U. R. S. S. cu drept de vot deplin. Pînă la urmă a găsit. Campionatul mondial de șah! Rușii sînt maeștri necontestați în chestia asta. Gary Kasparov, deși cu mamă evreică și tată armean, trece drept rus. Deci fericit s-a adresat vecinului: ,,Mare jucător Kasparov al vostru. Precis rămîne campion mondial. Și eu mizez pe el!"

,,Favoritul nostru este Yuri Karpov!" i-a tăiat scurt rusul intenția de conviețuire pașnică.

Cei doi miniștri de externe – din partea americană Shultz și Shevarnadze din partea rusă, deși gruzin,– se sărutau și se felicitau pentru că le reușise pasiența. Dar ochii tuturor erau îndreptați spre locul unde Reagan îl felicita entuziast pe Gorbaciov:

– ,,Dear Gorby, admir stiloul pe care mi l-ai oferit după semnarea tratatului. Foarte frumos! Placat cu aur, cu inițiale, cu peniță 14 carate, cu agățătoare... Superb! Dar, te rog spune-mi, cum faci să scrie?

– ,,Ei, daragoi Rony, dar de ce crezi că l-am schimbat?"

Modeste, cele două tovarășe de viață și first ladies, continuau interesantele convorbiri începute cu o seară înainte:

– Spune-mi, Raisa, de unde ai cumpărat pandantivul ăsta atît de deosebit cu desen medieval?

– Vai, Nancy, noi nu cumpărăm astfel de lucruri. Dar ca reprezentantă a poporului rus, îmi este permis să port colanul de pe statuia Sfintei Paraschiva din biserica Sfintei Treimi.

– Și inelul cu perlă neagră de unde-l ai?

– De la Sfîntul Spiridon din Kiev.

– Dar rochia asta superbă de lame, bătută cu strassuri?

– Tot de la un sfînt. Saint Laurent.

Atmosfera sărbătorească a prevalat și în timpul dineului de la ambasada sovietică, oferit de familia Gorbaciov, deși se discutaseră deja și problemele serioase ale omenirii, fără să se găsească o apropiere între cele două superputeri. Probabil pe binecunoscutul principiu olimpic: ,,Totul nu este să reușești. Totul e să participi!"

ȘI A FOST ZIUA A TREIA...

Apogeul fusese atins. La ce pisc se mai putea ajunge cînd cele două dineuri reușiseră atît de strălucit, iar Rony și Gorby continuau să-și spună ,,Good morning" și ,,Dobre utro" cu accente sincere? Era și ziua despărțirii care nu punea nici o problemă. Totdeauna rușii și americanii s-au despărțit cu ușurință.

Mai rămăseseră ceva probleme nerezolvate, dar niște bagatele. Afganistanul, războiul irano – irakian, Orientul Mijlociu, Nicaragua, războiul stelelor, armamentul chimic și alte chestii de astea neatractive. Totuși planul întrevederii cuprindea și pentru cea de-a treia zi ceva ,,fun": conferințele de presă.

Rony și Gorby se îndreptau spre sala unde îi așteptau ziariștii, cînd deodată Reagan s-a oprit și și-a dat o palmă în cap:

– Ah, am uitat să discutăm ceva, Gorby. Drepturile Omului! Între noi fie vorba, trebuie să dai omului drepturile ce i se cuvin! Să dai omului dreptul să trăiască așa cum îi place! Să-i dai omului dreptul să citească ce-i place! Să dai omului dreptul să spună ce-i place! Să-i dai omului dreptul să se îmbrace cum îi place! Să-i dai omului dreptul să plece unde-i place! Te rog, Gorby, fă asta pentru mine!

Gorbaciov l-a luat de braț pe Reagan și dovedind că a înțeles, i-a răspuns blajin:

– Bine, Rony, am s-o fac. Spune-mi cum îl cheamă și unde locuiește omul!

EPILOG

Pe aceeași scară pe care coborîseră din avion la sosire, urcau la plecare ,,the first hazaica" și ,,the first ciolovec". Raisa după trei zile a deschis gura: ,,Acum pot să spun și eu o vorbă? Nancy asta m-a omorît. Tot timpul mă pisa. De unde am asta, de unde am aia... Mă mir că nu mi-a cerut să-i arăt și tlușul tău... O femeie infernală. Și ce se mai mîndrea cu casa ei albă... Eh, un muzeu acolo de mîna a treia... Și cu serviciul de masă ,,Ceaina" cum îi spun ei, de 62 de piese... Auzi, Mișa, cînd vin ei la noi la anul, vreau să-mi aduci de la Ermitaj serviciul de aur al Ecaterinei a doua. Opt sute de bucăți! Să vadă cine sîntem noi, rușii! Nu niște parveniți cu numai două sute de ani în spatele nostru... Uf! Bine că s-a terminat. Nu! Nu mă întrerupe! Știu că și tu n-ai vorbit pînă n-ai semnat. Dar tu barem te-ai ales cu un stilou ca lumea...

„MINIMUM"

SERVICIUL

ABONAMENTE

(Jeanine)

Tel. 03-440123

O VESTE BUNA PENTRU HEINRICH HEINE

Acum 46 de ani (la 22 martie 1942) Consiliul primăriei din Tel Aviv a hotărît să nu se dea niciunei străzi numele unui evreu care s-a botezat, oricine ar fi fost el. Interdicția a „căzut" și asupra marelui poet german-evreu Heinrich Heine cu toate că după ce se botezase a fost cuprins de remușcări și a cerut prin testament să fie considerat evreu și înmormîntat într-un cimitir evreiesc.

Încercările repetate de a se da unei străzi din Tel Aviv numele lui Heine au eșuat. (Ne amintim de o „cronică fantezistă" publicată de I. Schechter anul trecut în „Viața noastră" care persifla această intoleranță impietrită). Acum aflăm că totuși comisia de nomenclatură a primăriei Tel Aviv a revenit la sentimente mai bune și a propus conducerii orașului să aprobe o „stradă Heine". Se pare că în curînd propunerea va fi aprobată.

CARUSELA TOXICA

În emisiunea radiofonică „Linie liberă" în care primarul Tel Avivului a discutat cu ascultătorii, un locatar din strada Bar Kohba i s-a adresat astfel: „Domnule primar, oare nu-i posibil să se transfere în alt loc carusela lui Iaacov Agam din Kikar Dizengoff? Aburii de gaz pe care îi emană ea atunci cînd se învîrtește și scoate limbi de foc, ajung direct la ferestrele noastre".

„Mă îndoiesc, i-a răspuns dl. Șlomo Lahat. Poate că aburii de gaz vin de la vreun restaurant din apropiere". Totuși, primarul a promis că va cerceta problema.

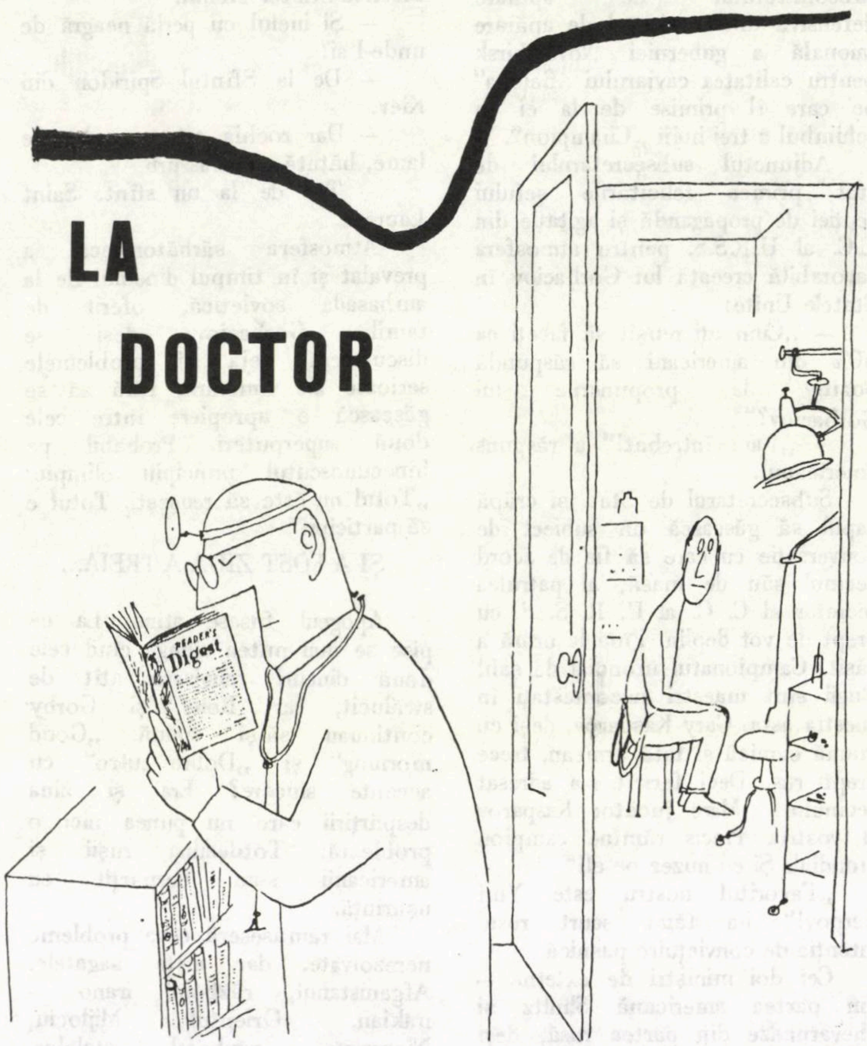

* * * * * * * * * * * *

ABONAȚI-VĂ LA „MINIMUM"!

Celor ce doresc să-și procure la timp și în mod sigur revista noastră le propunem să completeze și să ne trimită acest

TALON DE ABONAMENT

Numele . . . .

Prenumele . . . .

Str. . . . . **Nr.** . . . . . .

Localitatea . . . . **COD** . . . . . .

Abonamentul se poate face oricînd pe minimum 3 luni și începe din luna următoare achitării costului lui.

Adresa: P.O.B. 11472, Tel Aviv

Reamintim: pentru 3 luni (3 numere) — 15 șekeli
pentru 6 luni (6 numere) — 30 șekeli
pentru 1 an (12 numere) — 60 șekeli

Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa — 75 dolari
U.S.A., Canada — 85 dolari
America de Sud, Australia, Noua Zeelandă — 125 dolari

CARNET DE TELAVIVIAN

DEJA VUE

de CITADIN

Șeinkin este o stradă pe care nimeni nu se plimbă. Se circulă pe ea. În inima orașului, legînd comercialul Allenby de rezidențialul Rotschild, veche parte a Tel Avivului, cu clădiri nici prea urîte, nici din cale afară de frumoase, cu multe magazine mijlocii, nu tentează nici măcar cu vitrinele. Șeinkin este una dintre străzile care aproape mor după opt seara.

Ironie a soartei: cel căreia îi poartă numele, unul dintre fondatorii asociației — „Ahuzat Bait" — care la începutul secolului a decis construirea Tel Avivului, este pomenit pentru argumentul cu care pleda construirea a ceea ce inițial trebuia să fie o suburbie evreiască a Iaffoului, respectiv „un cartier de grădini, de liniște și tihnă".

Ca să descoperi adevărata față a lui Șeinkin, a străzii, trebuie să fii telavivian jurat. Aici se află centrul nervos al boemei. Nu a acelor bogătași cheflii sau al renumitelor personalități care trebuie să frecventeze sfîrșitul Dizengoffului și al lui Ben Iehuda pentru a figura în rubricile de bîrfă ale presei. Șeinkin aparține adevăratei boeme, cea totdeauna marginală și „pentru contra", care caută discuri vechi pentru a-și satisface nevoile muzicale la „A treia ureche", care improvizează spectacole suprarealiste de Purim în grădina modestă din mijlocul străzii, care citește anunțurile lipite de oricine pe ferestrele cafenelei din colțul cu Ahad Haam, care umple pînă tîrziu, noaptea, cîrciumioara care nici nume nu are, dar invadează cu mesele întregul trotuar înconjurător, care face coadă în speranța unui colț de masă și a unei jumătăți de scaun la barul-restaurant — club-crîșmă cu nume de manifest „Deja vue".

Deja vue, desigur! Aceasta este lumea și atmosfera acelor străduțe pariziene pe care nici un ghid turistic nu le pomenește; aceasta este lumea și atmosfera care au murit în București cu mulți ani în urmă.

Bătrînul Șeinkin își visa un cartier burghez, cît mai burghez. Are o stradă cît poate cuprinde de anti-burgheză.

* * * * * * *

EROII OBOSESC ȘI EI

de RADU KLAPPER

„Noaptea planoarelor" cu toate consecințele ei este deja depusă în dosare, postul de „șin-ghimel" nu mai constituie expresia la modă a ebraicii cotidiene, dar adevărul pe care amîndouă le-au dezvăluit este atît de zguduitor, încît nici acum nu poate fi trecut cu vederea.

Rămîne, agasantă și obligatorie, întrebarea: de ce s-a întîmplat ceea ce s-a întîmplat, de ce a fost cu putință tocmai așa?

În lunga dezbatere publică ce a urmat faptelor — intrată și ea deja în amintire — adevărul era cunoscut de toți, sugerat într-o mie de feluri și printr-o mie de eufemisme, dar nimeni nu i-a spus pe nume. Căci a arăta cu degetul însemnează a acuza și nimeni în societatea israeliană, într-un subiect atît de delicat și de vital, nu dorește să-și asume păcatul acuzării.

Și mai demult decît „noaptea planoarelor", cînd cei 16 elevi din ultima clasă a unui liceu telavivian au expediat ministrului Apărării o scrisoare pentru a pune condiții ca să-și îndeplinească serviciul militar (?!?), pățania a ocupat multă vreme primele rubrici ale mijloacelor de informație. Întîmplarea face ca semnatarul acestor rînduri să fie nu numai vecin al liceului cu pricina, ci și profund implicat în viața lui. A urmărit, deci, dezbaterea cu pedanterie și a avut marea satisfacție să citească în presă și o contra-scrisoare a unor absolvenți ai exact aceluiași liceu care scriau din unități de luptă, unele plasate în fâșia de securitate din Liban pentru a-și exprima nu numai dezacordul cu foștii lor colegi de școală, ci și pentru a-și afirma mîndria pentru liceul lor, cel ce le-a cultivat „o gîndire liberă, nerătăcind pe căi bătătorite".

Superb! Numai că, dacă tărășenia primei scrisori figura cu titluri să nu poți să le vezi, ce-a de-a doua era găzduită în rubrica corespondenței primite de la cititori, între un protest împotriva murdăriei străzilor și mulțumirile pentru un șofer care a înapoiat un obiect pierdut.

Peste noapte, pe pereții noștri apar inscripții care proclamă sentențios „Vanunu are dreptate" și „De-ajuns cu ocupația", dar absolut niciodată nu și „Onoare celor ce preîntîmpină un atac atomic asupra Israelului" și nici „De-ajuns cu justificarea dușmanilor". De ce? Pentru că lucrurile sînt de la sine înțeles. Pentru că bunul simț și majoritatea nu simt nevoia să urle pentru a-și face cunoscută prezența.

Întreaga noastră existență, trecută și viitoare, cu sau fără compromisuri teritoriale, depinde de efortul acestor băieți — ai mei, ai dumitale, eu sau dumneata în urmă cu mai mulți sau mai puțini ani — care constituie Zahalul. Niște eroi ai cotidianului. Subconștient, ei știu că totdeauna faptele lor vor fi „normale". Notorietatea nu recompensează niciodată normalul. Și atunci cînd intervine firească oboseală... Vina reală a șin-ghimelului din Kiriat Șmona apasă și pe umerii mei. Și pe ai dumitale. Cei care nu scriem niciodată pe pereți ceea ce gîndim.

ERATĂ

La nr. 10, din ianuarie a.c., pag. 32, col. I-a, articolul lui Ophir, după rîndul 20 (socotit de jos în sus) se va citi: „ iar evreii-români din lagărele de deportare de peste Nistru și Bug, unde — din 315.641 de deportați, 270.660 au fost masacrați".

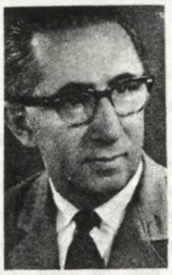

IDOV COHEN

PREMIUL SION

După o tăcere (sau un căscat lung, lung) de peste doi ani de zile, în care nici pîs nu s-a auzit pe culoarele Asociației scriitorilor israelieni de limbă română, în legătură cu premiul Sion, anualul, (ca și în legătură cu vreo 245 de probleme actuale și crîncene ale chinuitei noastre mișcări literare), iată că, ceva, cumva, s-a mișcat printre înțepeniri și un juriu, recent pus pe picioare, a hotărît să decerneze în '88 premiul pe '86 sau '85. Amintim că față de mentalitatea de șanț și impostură care bîntuie în lumea majorității premiilor literare, oferite după principiul una ție — una mie, Sionul (întemeiat pe vremea cînd M. Rudich se afla la cîrma asociației) este între foarte, foarte puținele distincții ce-au reușit să-și păstreze prestigiul, fiind invidiat și rîvnit de multă lume. Să nu fie de deochi!

Inspirația juriului fuse și de astă dată (ca-n 9 cazuri din 10 pînă acuma) bu-nă: laureatul cel nou este Idov Cohen. Publicist de clasă (a condus între altele neuitatul Adam, împreună cu Miron Grindea — la finele deceniului 4), povestitor de istorii moldovenesco-baalshemtoviste, tălmăcitor de mîna întîia din românește în ebraică, editor, om politic (a fost — între altele — deputat în primul parlament al Israelului), Idov (așa i se spune, Cohen-ul fiind de prisos) reprezintă un condei, o cultură și o conștiință.

Mai multe de și despre el în numărul viitor. Pînă atunci, un sărut de felicitare pe obrajii subțiri ai laureatului.

M.

DEODATĂ, CICĂ, NU MAI AU BANI PENTRU SCRIITORII OLIM

Cîțiva scriitori olim hadașim ne-au sesizat că Ministerul Absorbției le-a promis (încă nu le-a dat!) pentru tipărirea primei cărți în țară cîte... 700 de șekeli. (Amintim că finanțarea de către acest minister a editării primei cărți este un DREPT al scriitorului nou venit, un drept stabilit de minister, nu de olim hadașim). Aproape că n-am vrut să credem: 700 șekeli? Tipărirea unei plachete de versuri, de numai 100 pagini, costă între 3.000 — 4.000 șekeli, darmite un volum de nuvele sau un roman?! Ce s-o fi întîmplat?

D-na Shula Lerner, de la secția ,,artiști și scriitori" a Ministerului Absorbției, ne-a confirmat — cu amărăciune, trebuie să recunoaștem — că într-adevăr, aceasta e suma care se acordă. De ce? Ministerul nu mai are fonduri. Așa, deodată? Dar unde-s banii? iertată fie-ne întrebarea asta vulgară! Pare-se că Sohnutul n-a mai virat ministerului fondurile care se cuvin scriitorilor, ci le-a dirijat în altă parte, unui comitet public în fruntea căruia stă d-na Shulamit Shamir, soția primului ministru. Or, între Ministerul Absorbției, care are un ministru din Maarah (Iacov Tzur) și comitetul amintit condus de o doamnă onorabilă din Likud, nu există o dragoste înflăcărată — și așa se face că scriitori olim au căzut între aceste două scaune politice, nevinovați.

D-na Lerner spune că l-a sesizat asupra acestei situații pe d. Sandu David, președintele Uniunii asociațiilor de scriitori. Considerăm și noi că Uniunea trebuie să tragă mult aer în plămîni ca să dea un strigăt puternic împotriva acestei situații intolerabile.

Punem urechea la pămînt și așteptăm răcnetul haiducesc al lui Sandu ,,al nostru".

V. MINCU

,,NUNTĂ DE AUR" ÎN DOUĂ LIMBI

În prima sîmbătă a lunii ianuarie, la Rișon Le Zion, într-un mic și cochet restaurant, soții Piri și Rudi Lazăr și-au serbat aniversarea a 50 de ani de căsătorie. ,,Și-au serbat" nu-i bine spus, fiindcă inițiativa n-a fost a lor. Fiica, Iudith, și ginerele, ing. Arie Singer, au pregătit în taină petrecerea, "mirele și mireasa" aflînd despre ea abia cînd au venit la restaurant. Acolo i-au așteptat numeroși prieteni ,,ardeleni" și ,,regățeni", care au toastat în limbile maghiară și română. Din grupul masiv de unguri am remarcat familia Fogel (Golda, Shula, Mordehai, Dalia), soții Kardoș, Schlesinger, Shoenbrun, perechea Piri și Endre Handler, Șoși și Marius Segal, ing. Bash Imre cu soția și alții.

Românii au avut și ei o ,,delegație" impozantă: ing. Mișu și soția dr. Marica Leibovici, soții Sara și Baruch Davidovici, soții Susan și David Boxerman, perechea Simha și Aronel Grinberg, d-na Anuța Goldștein, d-na Adela Gotlieb, soții Marica și Solomon Arie, d-na Ruth Abramovici și ziaristul I. Schechter — care a venit cu familia și cu o ,,cronică fantezistă" orală.

Evenimentul a fost întru totul emoționant, începînd cu felicitările rostite de nepoți și terminînd cu darurile oferite. La sfîrșit "nuntașii" au primit o nouă invitație în anul 2013, la... nunta de platină.

R. M.

MINIMUM = O ADRESĂ : P.O.B. 11472, TEL AVIV

Cu ITZHAC KORN despre „MAME LUȘN" – ieri și azi

„Minimum" consideră că nesocotirea limbii materne este o atitudine aculturală, de om necivilizat și pledează față de cititorii săi să continue să citească în limba română, ca o cerință de ordin cultural și educativ.) Este știut însă că un număr destul de mare de originari din România au supt de la pieptul mamei (acea cîntată „idișe mame") nu doar româna, ci și idișul (de unde și alintarea lui cu denumirea de „MAME LUȘN"). Poate fi ignorată de noi importanța idișului – nesecat izvor de valori spirituale – sau, dimpotrivă, se cuvine a fi reconsiderat și cultivat? Este, în esență, tema convorbirii purtate cu dl. ITZHAC KORN, în dubla sa calitate de președinte al Ligii Israel – România și președinte al Consiliului Mondial pentru Limba și Cultura Idiș.*

Redacția „Minimum": Domnule Korn, la Conferința Mondială pentru Idiș și Cultură Idiș (Tel Aviv, 1985), s-a folosit, după cîte îmi amintesc, ca o frumoasă butadă, formularea că idișul, ca „mame- lușn", poate și trebuie să facă neapărat casă bună cu ivritul (care ar fi „tată-lușn" ca un compliment la adresa preocupării pentru carte a „capului familiei"). După părerea dv., în ce relație ar trebui să se afle cele două limbi în prezentul istoric?

Itzhac Korn: Întrebarea este pertinentă, iar răspunsul meu sintetic este: într-o perfectă simbioză. Istoricește vorbind, ebraica a fost limba „scrierilor sfinte" și folosirea ei curentă era considerată un sacrilegiu. În acest context, au apărut și s-au dezvoltat la așkenazim – idișul, la sfaradim – ladino. În idiș și-a legănat mama pruncii, în idiș și-a spus și cîntat păsurile evreul de rînd și ca o reflectare democratică a acestor stări de lucruri, idișul a devenit limba în care au creat un Șalom Alechem, un I.L. Peretz, un Ițic Manger. În idiș, a țesut Goldfaden „firul de aur" al teatrului evreiesc devenit celebru în lume. Noi considerăm că acum, cînd ivritul s-a consolidat puternic, ca expresie a procesului de renaștere națională a evreilor de pretutindeni, ca limbă oficială a statului Israel, s-au conturat condiții pentru un reviriment în domeniul idișului, pentru revitalizarea lui fecundă, corespunzător imperativului ca evreii să-și cunoască profund și multilateral rădăcinile. Știm că există unii care văd altfel lucrurile, care apreciază că idișul trebuie să moară și se arată gata cel mult să spună un Kadiș în amintirea zilelor lui glorioase. Nu împărtășim părerea celor care văd în el un factor de izolare, ci, dimpotrivă apreciem că îi revine încă o misiune de îndeplinit pe linia afirmării identității și întăririi unității naționale, ca un factor de convergență între creația culturală în ebraică și în idiș, ca de altfel și în română, sau alte limbi vorbite în Israel. Semnificativ în această privință este că una dintre publicațiile pe care le edităm, se intitulează „Geșerim" (Punți) și apare jumătate în ivrit, jumătate în idiș.

Minimum: Considerați că preocuparea pentru trezirea idișului la o viață nouă răspunde unui interes real și în creștere din partea publicului?

I. Korn: Indubitabil. Privește afișele: „Idișkeit iz idișkeit" cu Bodo, Tova Porat, Arik Lavi;" Main Șteitale Belz" cu Mike Burnștein, o nouă premieră „A Froi for Ale" cu Anabela, sînt doar cîteva din spectacolele în idiș care atrag un număr crescînd de spectatori. La diverse manifestații culturale, Lya Koenig, Stolper, culeg aplauze frenetice cînd recită din repertoriul clasic de limbă idiș. Și nu întîmplător, stele ale muzicii ușoare israeliene au introdus în repertoriul lor bucăți în idiș. Veți crede că amatorii de asemenea producții artistice sînt vîrstnicii – vechi vorbitori de idiș, nostalgici ai clipelor care le-au stors cîndva lacrimi și stîrnit rîsul. Ei bine, pe lîngă aceștia, simpatizanți ai activităților în idiș sînt și mulți oameni între 20–40 de ani – „generația continuității" cum li s-a spus – și, fapt îmbucurător, chiar elevi. La o școală din Rehovot, o elevă, de altfel din părinți sefarzi, întrebată de ce urmează cursurile de idiș, a răspuns: „Vreau să cunosc trecutul poporului meu și să mă mîndresc cu valorile pe care le-a produs oriunde l-au purtat vînturile".

Minimum: D-le Ițhac Korn, interesul de care vorbiți a fost polarizat de o mișcare organizată în ultimii ani, al cărei inițiator și animator sînteți. Ce s-a realizat și ce vă mai propuneți?

I. Korn: La propunerea mea, s-a creat în 1975 un Comitet pentru reînoirea culturii idiș, la care s-au raliat personalități reprezentative din Israel și alte țări. În vara lui 1976, a avut loc la Ierusalim, Congresul mondial, iar în 1985, la Tel Aviv, Conferința Mondială pentru Limbă și Cultură idiș. La aceste din urmă forumuri au participat delegați din numeroase țări.

În răstimpul scurt de la momentele menționate s-au făcut pași importanți în direcția atingerii

*) *Vezi articolul „Eu nu mai citesc românește" (Nr.9)*

obiectivelor fixate. Să menționăm doar că în prezent există catedre de idiș în universități din Tel Aviv, Ierusalim, Haifa; se predă idiș în 40 de școli primare și secundare; în 18 universități populare; în 38 de cluburi; în cenacluri literare și cercuri dramatice se desfășoară activități corespunzătoare în idiș. Evenimentul cel mai semnificativ în această evoluție pozitivă este deschiderea recentă a Teatrului permanent idiș din Israel.

Minimum: Adresîndu-ne și președintelui Ligii de prietenie România – Israel, întrebăm cum se îmbină cele două direcții de activitate ale organismelor pe care le prezidați?

I. Korn: La această întrebare, mă voi limita a spune că văd ca o îndatorire principală a mea și a organismelor menționate aceea de a face cunoscut publicului larg și îndeosebi generației tinere locul de frunte pe care idișul l-a deținut în România de-a lungul a 300 de ani de cînd se vorbește această limbă pe meleagurile românești (de evrei, bineînțeles, dar nu rareori și de concetățeni de-ai lor) și de 150 de ani de cînd s-a scris literatură în idiș. Această preocupare s-a materializat în lucrarea mea, în curs de apariție, intitulată „Idișul în România". În ea sînt marcate etapele de dezvoltare a idișului în toate provinciile românești – de la perioada hasidico-religioasă și, apoi, a creației populare la momentul de vîrf, personificat de opera lui Ițic Manger, concomitent sau succesiv, de literatura făurită de cei peste 100 de scriitori menționați nominal, cu indicații asupra operei lor.

Capitolele distincte sînt consacrate presei, teatrului în idiș, precum și activităților culturale care au loc în România, în perioada postbelică. În volum, am relevat interferențele culturii în limba română cu cea idiș, subliniind, bunăoară, influența doinei asupra hasidismului și folclorului idiș, cît și aprecierile pozitive asupra creației idiș ale lui Eminescu, Sadoveanu și alții.

Este îmbucurător că astăzi în Israel se află un șir de purtători ai ștafetei preluate de la înaintașii care au fertilizat limbile și literaturile română și idiș și care nu pot ignora că s-au format – ca să-l parafrazăm pe poet – la glasul doinei fără moarte, al Cîntării Cîntărilor și al poemelor lui Ițic Manger.

Convorbire realizată de
I. FÎNTÎNARU

NICU HAAS

DE IDOV COHEN

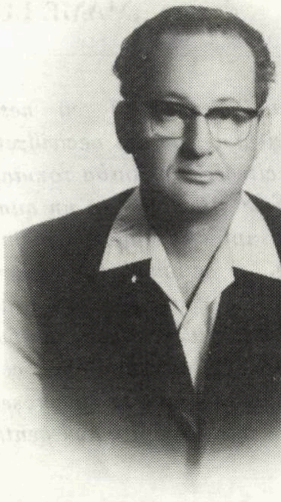

Ori de cîte ori mă gîndesc la Nicu Haas – de la a cărui moarte, iată, se împlinesc trei luni de zile – am înaintea ochilor imaginea unui om aflat în necontenit urcuș spre perfecțiune.

O primă și dură treaptă a acestui urcuș a constituit-o însăși adolescența sa. Născut în România, în mai 1927, a fost nevoit în anii războiului să lucreze din greu serile într-un atelier, pentru a putea învăța ziua la școala evreiască. Tatăl său, inginer la Căile Ferate, nu mai avea de lucru, din cauza legiuirilor rasiale.

În același timp, asumîndu-și riscuri esențiale, participa, cu toată însuflețirea, la lupta antifascistă a generației sale, ce se voia eliberată de împilare și de coșmarul Auschwitzurilor.

O treaptă nouă, a însemnat după 23 august 1944, studiile sale – strălucite – de medicină, pe care le îmbina cu lecturi întinse din domeniile literaturii, istoriei, filozofiei, precum și cu ceasuri întregi dedicate picturii de șevalet și sculpturii. Se voia un umanist în înțelesul clasic al cuvîntului, un om al Renașterii, călător pe toate teritoriile culturii.

O treaptă nouă, spre mai sus, a fost activitatea lui, pînă în 1960, de cercetător la Institutul de Antropologie al Academiei Române. Devenise, prin lucrările sale, cunoscut în lumea științifică din țară și străinătate.

Treaptă a urcușului său a fost hotărîrea de a alia (a urca...). La adoptarea deciziei, un rol însemnat a jucat rabinul H. Gutman; acesta i-a fost lui Haas nu numai socru, ci și mentor spiritual. Pe amîndoi îi lega o pasiune mistuitoare pentru istoria neamului evreiesc.

După sosirea sa în Israel, în 1960, împreună cu soția și fiica, a început să lucreze în cadrul catedrei de anatomie a Facultății de Medicină din Ierusalim. Cunoștințele ieșite din comun (i se spunea, nu fără temei, enciclopedie ambulantă...) l-au făcut să învingă toate piedicile și să ajungă profesor la acest prestigios și exigent lăcaș de cultură.

→

PRO – MINIMUM

Radu Cosașu – de la București;
I. Berg – de la Los Angeles
și alții
și alții
ne-au trimis mesaje de solidaritate cu ființa și spiritul MINIMUM.
Le vom publica în numărul viitor.

Treaptă nouă a urcușului au fost cercetările sale în cadrul antropologiei fizice. A luat parte la numeroase săpături și a studiat scheletele găsite la Masada, la Qumran, la Cesareea. Trecutul pe care-l căuta înfrigurat, în biblioteci la București, îl descoperea acum sub picioarele sale.

...Iar ca o treaptă supremă a acestui urcuș necontenit i-a fost dat, în anii '70, săgăsească la Ierusalim, scheletul unui om crucificat: era prima dovadă materială de crucificare din istorie. Răsunetul internațional al descoperirii a fost imens. Se putea spune, cu argumente indiscutabile, că obiceiul crucificării exista și înainte de Isus, fiind o pedeapsă curentă la fenicieni și romani.

Urcușul acestei personalități — care, trebuie spus, suise și treptele limbii ebraice cu atîta succes, încît apariția sa la T.V. într-un program de Hanuca, a impresionat realmente prin stăpînirea la perfecție a limbii — urcușul acesta a fost întrerupt brutal, nemilos, în Ianuarie 1975. Atunci, un accident tragic și stupid l-a scos practic pe Haas din lumea cea adevărată, silindu-l să trăiască în stare de cvasi-inconștiență vreme de 13 ani. Vegheat cu devotament de soția sa, și-a dat ultima suflare în decembrie trecut.

Vorbim, nu o dată, de nedreptatea destinului: nedreptatea făcută minții superbe și alesului suflet al lui Nicu Haas are proporții de tragedie greacă, fiind cu adevărat „strigătoare la cer".

Eu nu am luat condeiul ca să strig, ci ca să-i șoptesc lui Nicu Haas că nu l-am uitat, că nu-l putem uita, fiindcă opera lui este dintre acele creații împotriva cărora uitarea, ucigătoarea uitare, nu are nici un fel de putere.

CITEVA PUBLICAȚII

(hai să le numim reviste)

...de care 9 cetățeni pe românește din 10 nici n-au auzit măcar și care merită atenția și prețuirea noastră. Fiindcă sînt toate scoase din suflet (ei, da, mai există și așa ceva), cu modestie (idem) și fără subvenții de ministere:

— Ever, *un buletin șapirografiat la Ierusalim, din inițiativa lui I. Kimhi, pasionat cercetător al Bibliei;* Ever *a ajuns la nr. 10 (bravo pentru nedezumflare). Profilul său: istoria „tribului".*

— Punct, *numărul dintîi al unui buletin (tot șapirografiat) care oglindește activitatea unui tăcut cenaclu literar, organizat la Tel Aviv în apartamentul și din pasiunea lui Solo Juster și a soției sale, Mariana, specialistă în folclor. Intîlnim condeie ce garantează nonveleitarismul: Eugen Campus, A. Zahareanu, Z.B.C., A. Fischofl, Maria Găetan.*

— Almanahul Familiei (revistă editată de H.O.R. Beer Sheva și Neghev). Avem în față nr.13 din decembrie 1987. Texte despre viața cultural-socială a lor noștri din Neghev, puse-n pagină cu îndemînare de-o echipă alcătuită din Rașela Pelinescu, ing.Eliahu Schechter și George Kelemen. Aflînd și tirajul (5.000 ex., scris negru pe alb pe coperta a doua), ne gîndim că poate și alte H.O.R.-uri, învățînd lecția din Sud, vor sprijini asemenea tipărituri originale.

Tuturor le strîngem mîna și, în același timp, le rugăm (fără supărare) să se scuture de prea celebra *cumințenie* și îndrăznind și ele a critica pe ici pe colo, ceea ce ar fi de criticat. Că, orice-am zice, nu moare nimeni dacă ai ciupit din condei o impostură și un matrapazlîc.

Către cititori

Scumpirea necontenită din ultima vreme a hîrtiei și a cheltuielilor de tipar (bugetul națiunii e hiperîncărcat, chiria pe un an pentru locuința unui funcționar de-al nostru diplomatic la New York ajunge la 40.000 de dolari iar un „Volvo" ministerial costă cît o casă de ole) ne obligă să mărim prețul revistei la 5,80 șekeli.

Adresăm cititorilor noștri un surîs amărui și contăm pe înțelegerea prietenilor noștri.

STOP ➡

TEL: 242331

Aurel Weisler

• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •

ITS TRAVEL and TOURS

Frishman 9, Tel Aviv

O CARTE DE BUCATE BALCANICO-ROMÂNEŞTI

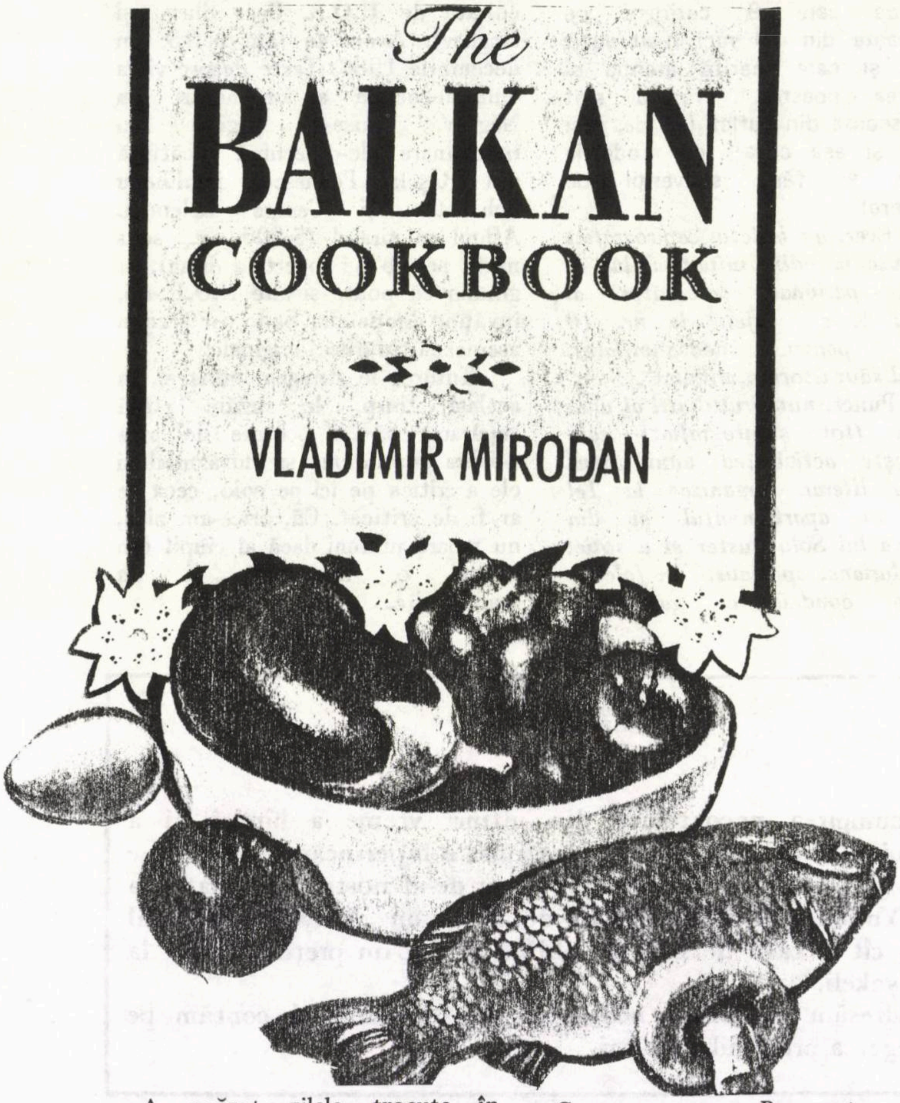

A apărut zilele trecute în cunoscuta editură londoneză **Lenard Publishing.** Autorul: regizorul de teatru Vladimir Mirodan, care — între două spectacole — se ocupă (e un hobby din ce în ce mai răspîndit în lumea artistică din Anglia) de rafinamentele gastronomice (actorul Michael Caine, cel mai proaspăt „drogat" al artei culinare, a deschis un bar pe care-l conduce cu mînă forte, preparînd el însuşi băuturi inedite cu care se laudă...).

Cartea lui Vladimir Mirodan e, de fapt, o iniţiere pasionantă în culisele restaurantelor bucureştene cu faimă, precum Capşa sau Continental, în lumea marilor meşteri bucătari de talia lui Andrei Cernea sau Papacostea, şi, bineînţeles, în spiritul „gastronomic" de farmec şi inteligenţă a lui Caragiale, Păstorel et co. De-aici şi succesul neobişnuit al cărţii pe care severul săptămînal **Observer** a apreciat-o drept una din surprizele sezonului.

Coincidenţa face ca acest op închinat esenţialmente bucătăriei româneşti să apară în acelaşi timp cu lansarea pe ecranele televiziunii britanice a unui serial de amploare, **Sorţii războiului.** Serialul, care se bazează pe celebrul roman al Oliviei Manning — se desfăşoară în mare parte în România anilor 1940 — '41. Iar pe Vladimir Mirodan îl întîlnim aici în dubla calitate de asistent de regie şi de interpret.

LUDOVIC FELDMAN

Ne-a parvenit cu întîrziere ştirea că a încetat din viaţă, la Bucureşti, în vîrstă de 94 de ani, compozitorul Ludovic Feldman, maestru emerit al artei.

Violonist concertist, prim violonist şi concert maestru în Orchestra Operei şi Orchestra Filarmonicii din Bucureşti, Ludovic Feldman a scris muzică simfonică, printre care „Poem concertant pentru vioară şi orchestră", muzică de cameră, instrumentală („Suita nr.1 pentru vioară şi pian", etc.) precum şi foarte apreciate lucrări didactice.

Una dintre caracteristicile muzicii sale este tendinţa de a exprima , într-un limbaj modern, un conţinut de idei, de cele mai multe ori impregnat de elemente folclorice.

A fost distins cu premiul de compoziţie George Enescu în 1946, iar în 1952 cu Premiul de Stat.

Odată cu Ludovic Feldman, a dispărut una dintre remarcabilele personalităţi ale lumii cultural-artistice din România.

GEO BOGZA – marele nostru prieten

PAZNIC DE FAR

(și coperta noastră)

Creator al unei lumi de gînduri și limbaj, unică, pe care trebuie s-o botezăm cu numele lui Geo Bogza, așa cum insulelor neînsemnate pe harta oceanelor li s-a dat numele corăbierilor îndrăzneți care le-au descoperit; articlier, reporter, poet, povestitor, pamfletar antifascist, mai ales pamfletar antifascist, într-un negru timp, de el numit mai apoi ,,Anii împotrivirii", cînd a fi îndrăznit să te ridici cu stiloul împotriva hitlerismului din afară și dinăuntru însemna a-ți pune literalmente viața în joc; prieten, adică, nu prieten, frate – cu Blecher și Sașa Pană, cu Fundoianu, Voronca, Maxi și Marcel Iancu – și cu toți colegii de chin evrei, pîndiți și înscriși pe listă, pentru a fi, cînd va bate ceasul, atîrnați în milioanele de cîrlige ale abatoarelor globului; simbol prin toate acestea (ca și prin necontenita sa, nu tuturor plăcută, prezență în scrisul anilor din urmă) al spiritualității din România; ,,paznic de far", cum îi place, și nu fără temei, să-și spună, conștient de responsabilitatea scriitorului de prestigiu scriitoricesc, Geo Bogza este de mult nemuritor.

Eu spun, așa dar, un ,,LA MULȚI ANI!" eternității.

Al. Mirodan

Geo Bogza a împlinit 80 de ani. Acesta este un eveniment.

Despre BERMAN

Presa românească, pe măsură ce va renaște și va simți nevoia unei nobile tradiții, va putea să înscrie numele lui I. Berman printre marile-i figuri, drept primul reporter fotograf care a făcut să pătrundă, în paginile ei, viața adevărată.

Despre M. BLECHER

Dragostea mea pentru el a fost imensă și în atîtea rînduri străbătută de forța copleșitoare a solidarității. În epoca în care a început să scrie prima sa carte, luam în gînd o parte din sîngele meu și, clipă de clipă, i-o trimeteam să-l ajute, să-l facă mai puternic. Ii scriam scrisori lungi, care trezeau în el entuziasm, și mai mult: îi făceau bine fizic. Ani de zile am trăit doar pentru Blecher, cu o pasiune totală, iar dragostea aceasta nu a fost inutilă. Știu că de multe ori s-a hrănit din ființa mea și că afecțiunea pe care i-o arătam a fost una dintre marile bucurii ale vieții lui.

Despre VORONCA

Rareori am văzut un om însuflețit de elanuri atît de nobile și generoase în fața vieții, în fața celor mai simple și mai umile manifestări ale ei... În multe privințe, Ilarie Voronca era asemeni unui sfînt, detașat de bunurile imediate ale acestei lumi, necunoscînd nici invidia, nici zeflemeaua, trecînd cu un zîmbet trist peste dezlănțuirile de patimi oarbe în jur...

. . . . a scris (fiindcă nu i-a fost frică nici de jigodii, nici de canalii, nici de ,,atmosfere"),

Despre ADERCA

Într-un decembrie limpede și sever murea acest generos scriitor prin glasul căruia s-au afirmat, în vremuri puțin propice, atîtea nobile simțăminte și îndrăznețe idei... Sînt ani de cînd cenușa lui, risipită în apa Mării Negre, se zbate cu fiecare val... Necontenit marea coboară și urcă, necontenit valurile se sparg de stînci, adăugînd mișcării lor eterne zbuciumul unui spirit intransigent și pur".

Despre BRUNEA – FOX

Senzația produsă, în zilele noastre, de transplantul inimii, el a produs-o de mult – de cînd a reușit să dea viață unei întregi pagini de gazetă unde își punea semnătura. Cu el, reportajul – simplă însăilare de fapte pe care nimeni n-o ilustrase pînă atunci – făcea un mare pas înainte, țîșnind afară din pagină și sărind asupra cititorului ca o panteră...

Despre MUENCHEN

(după asasinarea sportivilor israelieni)

Tehnica modernă nu e de nici un folos: de atîtea ori s-a dovedit că poate da instinctelor o înspăimîntătoare spectaculozitate. Împotriva urii și a violenței este nevoie de o pedagogie vastă și răbdătoare, de o generală și dureroasă trezire a conștiințelor. A tuturor conștiințelor, pînă la cel mai înalt nivel. Mai ales a celor de la cel mai înalt nivel.

I-au plăcut şi îi plac viaţa şi lingvistica.
Omul care a înălţat un monument limbii sale natale

UN ROMÂN ÎN «WHO'S WHO»: AL. GRAUR

EMIL ŢILENSCHI

Acest om, care îşi petrece toate dimineţile şi toate după amiezile la masa de scris, s-a născut odată cu veacul. Îi place să-şi aducă aminte de familia evreiască din Botoşani, în sînul căreia a văzut lumina zilei, într-o vară fierbinte, acum 87 de ani. „Era o familie care a iubit cultura şi mi-a stimulat libertatea de gîndire neîngrădindu-mi în nici un fel drumul aspiraţiilor". Şi cine era să i le îngrădească? Fratele său mai mare, Constantin Graur, ajuns în anii '20 directorul „Adevărului"? Sora sa, Ana, care studentă fiind, i-a pus în mînă fratelui ei, elev încă, scrierile marilor lingvişti români? (ea avea să devină, peste ani, cunoscuta scriitoare Ana Canarache, ale cărei cărţi ne-au încîntat copilăria). Cine să-l împiedice din drumul său? O altă soră, (deloc) vitregă, Nina, care l-a convins să se dedice studiului limbii? Verii săi, Henrik şi Simion Sanielevici, cel dintîi, cunoscut critic literar, cel de-al doilea eminent matematician?

Studiile liceale şi le-a început acasă, în Moldova, printre colegii cu care vorbea şi se înţelegea, zi de zi, în limba maternă... În anul în care a urmat primului război mondial, a devenit student la Facultatea de Litere din Bucureşti. Dar încă pentru examenul de clasa a V-a liceală îşi uimise profesorii citind, în întregime, pe Ovidiu, în latină. În 1924 a plecat să-şi continue studiile în Franţa, unde i s-a întîmplat ceva... ce nu mai văzuse Parisul: deşi la Sorbona se organizaseră pînă atunci 99 de doctorate în lingvistică, la nici unul din ele nu fusese admis vre-un candidat din străinătate. Excepţia s-a făcut în 1929, la cel de-al 100-lea doctorat, organizat pentru românul Alexandru Graur. La el acasă, la Bucureşti, tînărul aspirant era, încă din 1923, membru al Asociaţiei Lingvistice Române... Cel mai mare lingvist al timpului, Meillet, a propus şi a obţinut pentru lucrarea de doctorat a lui Al. Graur, prestigiosul premiu Bibesco. Îi place să se mîndrească: „Era un premiu de mare rezonanţă şi autoritate acordat de Societatea de Lingvistică de la Paris. Am fost ales, dealtfel, membru al Societăţii, calitate pe care o mai păstrez şi azi".

ELEVII LICEULUI „GRAUR"

S-a întors în ţară şi şi-a început cariera de profesor la licee de prestigiu ale Bucureştiului interbelic — „Şincai", „Lazăr"... Cîte generaţii i-au rămas recunoscătoare profesorului „de română" pentru că le-a învăţat că scrie şi să citească corect limba lor natală? Primea nenumărate scrisori de la cei care, dacă n-aveau norocul

să-i fie elevi, îl aveau pe acela de a putea ține în mînă „Adevărul" anilor '30. Rubrica sa „Puțină gramatică", a însemnat pentru cititori 7 ani de adevăr ai limbii române, într-o vreme în care calul de bătaie al antisemitismului era acuza... (A. Cuza dar și alții...) că evreii nu știu, nu pot, nu vor să vorbească și să scrie corect românește. Rubrica atît de apreciată și-a continuat existența în „Tempo" ce apărea în 1938 și apoi din anii '50 în „România Literară" unde mai poate fi citită și azi, cel puțin o dată pe lună. Cînd în ajunul războiului, „Adevărul" a fost întrerupt de minciună, profesorul a trebuit să părăsească liceele la care preda. El a reușit însă să-și constituie... propriul său liceu. În adevăr, sub directoratul și numele lui Al. Graur a funcționat unul dintre liceele în care își continuau studiile tineri evrei ce fuseseră eliminați, încă la începutul prigoanei, din învățămîntul de stat. Aici la „Liceul Graur" au învățat printre alții viitoare nume de prestigiu ale culturii române: criticii Mihail Petroveanu și Edgar Reichman (care semnează frecvent în „Le Monde"), compozitorii Marius Constant și Sergiu Natra, muzicologii Alfred Hoffman și Francois Shapira, scriitorul I. M. Ștefan, ziariștii Mircea Herivan și Al. Stark... La liceul de fete asociat celui de băieți, au învățat printre altele, Nina Cassian și Veronica Porumbacu; printre pedagogii liceului se găseau Al. Cornescu și prof. Al. Lupu, care predă azi la Politehnica din Tel Aviv. Nume... Nume... Și cîte altele încă...

OASPETE AL ȚĂRII BIBLIEI

Cu instrumentele sale științifice, cu pașaportul său intelectual, Al. Graur a colindat neobosit lumea. El a participat la congrese lingvistice în America, a pătruns în cercurile de specialitate din izolata Albanie, a vorbit studenților norvegieni la ei acasă, a reprezentat cu strălucire lingvistica românească la reuniuni din Grecia și U.R.S.S., și-a continuat peste ani dialogul cu lingviștii francezi... Invitat la Universitatea din Ierusalim și Tel Aviv, a fost în 1979 în Israel. S-a recules la Zidul Plîngerii și a participat neobosit la colocviile, expozițiile, concertele, excursiile, recepțiile al căror invitat de onoare a fost. S-a întors din Țara Bibliei, încă și mai pătruns (cum se poate vedea din articolul pe care îl publică alăturat) de contribuția de seamă a limbii ebraice la dezvoltarea marilor limbi ale civilizației antice și a limbilor lumii în general.

Mîndria lui legitimă e că a pregătit lingviști care îi duc munca mai departe. La una din festivitățile organizate pe plan național cu prilejul aniversărilor „rotunde" (cînd a împlinit 70, 75, 80, 85 de ani) una din elevele sale, cunoscuta lingvistă Mioara Avram, spunea: „Pentru noi toți academicianul Al. Graur este **profesorul**, tipul de profesor prin excelență și de aceea i se spune „magistrul" fără nici o altă specificare".

Soția lui, ziarista Neaga Graur (care l-a însoțit în multe din călătoriile sale, inclusiv din 1979 din Israel) mărturisește: „N-a umblat niciodată pe străzi pustii, n-a călătorit niciodată singur în automobil. Dimpotrivă. A bătut străzile cele mai aglomerate, a așteptat autobuzul, cu lumea în stații, a colindat prin piețe, prin gări, prin locuri aglomerate. I-a plăcut să asculte (altfel decît o face noi toți ceilalți, cu totul altfel!) vorbele oamenilor, să recepționeze mesaje, tonuri, timbre, moduri de exprimare. Are zeci, sute, poate mii de carnete, în care a notat totul..."

Pe masa lui de lucru pot fi văzute, acum, concomitent: volumul 1 al lucrării „Puțină gramatică" — deja apărut, corecturi ale volumului 2 al lucrării „Puțină gramatică"— în stadiu de tipar, manuscrise ale volumului 3 al lucrării „Puțină gramatică" — în curs de elaborare. **Puțină** gramatică? Poate — în comparație cu ceea ce se gîndea profesorul Al. Graur să dea limbii române. Dar evaluată ca aport la fundamentarea și dezvoltarea acestei limbi? Dacă incomensurabilul se poate azi măsura, e numai și numai pentru că dispunem noi, și lumea, de unități lingvistice Graur...

„DELTA" debarcă la Așdod

Societatea „ZIM" a închiriat un vapor cu un deplasament de 4.100 tone, special pentru aducerea în țară a mașinilor românești „Delta", importate de societatea „Ilin". Vaporul va face cursa Constanța–Așdod, sosind în țară o dată la 10–12 zile, aducînd de fiecare dată 600 mașini.

În fotografie: vasul „ZIM–AȘDOD" descărcînd primele mașini „Delta".

LUMEA ROMÂNEASCĂ 26

MEMORIILE LUI PACEPA

O fotografie rară.

Locul: Washington D.C. Momentul: vizita efectuată de președintele român N. Ceaușescu și soția sa, d-na Elena Ceaușescu în Statele Unite în anul 1978.

Prima din stînga: d-na Rosalyn Carter, soția președintelui american. A patra din stînga, d-na Elena Ceaușescu. În fund – discret, tăcut, atent și cu ochelari fumurii – generalul locotenent Ion-Mihai Pacepa. Acesta fusese, la ora fotografiei, ministru secretar de stat la Interne și șeful serviciilor secrete românești. În această calitate, el răspundea (cu capul, numai cu capul) de buna organizare și bunul mers al vizitei, oficiale.

Între timp, așa cum se știe, generalul Pacepa a cerut azil politic în S.U.A.

Și – mai nou – a scos o carte de memorialistică: Red Horizons (Chronicles of a Comunist Spy Chief), ed. Regnery Gateway, Washington (nu e nevoie de traducere).

Este o carte care-ți oferă informații de la prima sursă despre epocă și neștiutele ei culise. O carte dintre-acelea care te ajută să înțelegi cîte ceva din istoria vieții și a generației tale (ce istorie, Doamne!) și – pe scurt – „să nu mori prost". Sau prea prost. O carte care – bineînțeles – e menită să declanșeze pasiuni și aprige controverse în lumea politică.

O vom prezenta în numărul viitor. Din mai multe motive; și între altele fiindcă Pacepa, ne povestește – nu fără o undă subtilă de umor – fel de fel de lucruri interesante despre bunul nostru prieten Yasser Arafat și colaboratorii săi (amanți including), din moderatul O.E.P.

Nr. 11 • FEBRUARIE 1988

revistă social-culturală

APARE LUNAR

P.O.B. 11472, Tel Aviv

Director: AL. MIRODAN

Editorialiști: **M. Rudich, A. Zahareanu**

Cartea: **E. Campus, L. Volovici, S. Levin**

Spectacolul: **Ben Zwi, Ada Pistiner, A. Szinberger**

Ideile: **N. Horodniceanu**

Humor: **Mark și Sidonia Sidon**

Horoscop: **Sybil Hederna**

Arta culinară: **Ylana, Lucullus**

Redactori: **V. Russu** (prim-redactor), **D. Beniamini, I. Fîntînaru, Beatrice Hacker, V. Mincu**

Realizarea grafică: **Mihaela Podolsky**

Culegere: **HASOFRIM Ltd.**

Corespondenți în străinătate:

Europa: **Jacob Popper**; Paris: **Ion Mihăileanu**; München: **Sorin Cunea**; Bruxelles: **Mira Iosif-Fichman**; Lausanne: **Victor Eskenazy**; Viena: **Maria Abraham**; New York: **Ștefan Halmoș, H. Fosha.**

Publicitate: 1 inch — 20 șekeli — Carnet — 10 cuvinte: 10 șekeli;

Abonamente Israel:

3 luni (3 numere): 15 șekeli

6 luni (6 numere): 30 șekeli

1 an (12 numere): 60 șekeli

Străinătate: **1 an (12 numere): Europa 75 dolari; U.S.A., Canada — 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă — 125 dolari; Insulele Fidji — 158 dolari.**

Serviciul Abonamente: Tel. 03-440123 **(Jeanine)**

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția — care dorește să găzduiască toate curentele principale ale universului evreo-român — nu împărtășește întotdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Manuscrisele nepublicate **nu se înapoiază**

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale

Le Monde

,,LE MONDE": Ion Gheorghe Maurer se asociază criticilor aduse situației din România.

Prestigiosul cotidian ,,Le Monde" a publicat în numărul său din 10—11 ianuarie 1988 un amplu articol despre critici aduse președintelui Nicolae Ceaușescu de către doi dintre veteranii conducerii de partid de la București. Este vorba de două scrisori semnate de Karoly Kiraly, fost membru al Comitetului Central, și de Gheorghe Maurer, șeful guvernului de la București în anii 1961—1974. Scrisoarea lui Kiraly este datată 16 august 1987, dar a parvenit agenției France Presse, biroul de la Viena, abia la începutul acestei luni, fiind dată publicității la 7 ianuarie.

Astăzi în vîrstă de 58 de ani, Kiraly afirmă în scrisoarea sa, redată pe larg de ,,Le Monde" că în România actuală: ,,minciuna înflorește mai mult ca niciodată" și președintele României ,,s-a înconjurat de adevărați carieriști și aventurieri, lipsiți cu totul de simțul responsabilității". Mai mult, scrie Kiraly adresîndu-se direct lui Nicolae Ceaușescu: ,,V-ați lăsat orbit de nenumăratele ridicări în slăvi, pentru fapte meritate, ca și nemeritate, în timp ce țara a căzut într-o situație deplorabilă". În finalul scrisorii Kiraly cere efectuarea unor ,,schimbări fundamentale" și își exprimă încrederea că ar fi posibilă o redresare de ultimă oră a situației.

Ion Gheorghe Maurer, într-o scrisoare adresată lui Kiraly și citată și ea de ,,Le Monde" se declară solidar cu criticile acestuia despre situația ,,deplorabilă" a României, precizînd însă că nu este de acord cu pasajul final despre vreo posibilitate de ,,repunere în ordine a lucrurilor".

Karoly Kiraly este cunoscut ca unul dintre puținii foști membrii ai conducerii de partid române care a avut curajul opiniei în ultimii ani. O primă luare de poziție a sa a fost publicată la 1 februarie 1977 în ,,The New York Times", la aceea dată el cerînd : ,,să renunțăm la politica bazată pe... aplicarea capricioasă a marxismului".

Cititorii care doresc să știe mai mult despre opiniile lui Kiraly, pot răsfoi cu folos cartea ziaristului I.C. Butnaru, ,,Holocaustul uitat", editată nu de mult cu sprijinul Universității din Ierusalim.

E. WEISS - ADI TOURS

AGENTUL DE VOIAJ
PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ !

T. A. REH. ALLENBY 111 (Pasaj Tamar)
Telefon: 625406; 623650; 624753

ANUNȚĂ ONORATA CLIENTELA ȘI DORITORII DE VOIAJ, CA : AM PREGATIT PROGRAME ȘI VOIAJURI DIVERSE PENTRU SEZONUL DE IARNA:

— **GRUPE ÎNCHISE: pe parcursul: ROMANIA — UNGARIA, ROMANIA — UNGARIA — AUSTRIA, ROMANIA — UNGARIA — IUGOSLAVIA.**

— **ROMANIA: SKI LA POIANA BRAȘOV, CU PROFESORI ȘI ÎNDRUMATORI.**

— **AUSTRIA, ELVEȚIA ȘI GERMANIA: SKI ȘI ALPINISM ÎN STAȚIUNI LA SEEFELD, ZEEL AM SEE, INSBRUCK SAU ST. MORITZ ETC.**

— **PRIVITOR LA VOIAJURILE DIN VARA ANULUI 1988, SUBLINIEM PROPUNEREA NOASTRA: DE A NE CONTACTA ȘI A VA ÎNSCRIE ÎNCA DIN ANUL ACESTA PENTRU ASIGURAREA LOCULUI LA AVION ȘI SIGURANȚA DESFAȘURARII ÎNTREGULUI PROGRAM PROPUS.**

— **REAMINTIM CA PENTRU ROMANIA PREȚURILE SÎNT REDUSE CU 20% ÎNCEPÎND DE LA 16 SEPT. 1987 (EXTRA SEZON).**

— **BILETE DE ZBOR PENTRU ÎNTREGUL MAPAMOND.**

AȘTEPTĂM CU PLĂCERE VIZITA DVS.

În toamna anului trecut, scriitorul român Paul Goma – care, după cum se ştie, trăieşte de cîţiva ani de zile în capitala Franţei – a fost acuzat într-un articol din Revista mea de antisemitism. Temeiul învinuirii: un citat din romanul Le Calidor, , cartea cea mai nouă a lui Goma, apărută la Paris.

Aflînd de acest atac, Paul Goma a protestat, trimiţînd o lungă scrisoare săptămînalului telavivian şi cerînd publicarea ei.

Din păcate, atît pentru Paul Goma, cît şi pentru cititorii Revistei (precum şi –zic eu– pentru istoria literaturii române contemporane, ca şi, în genere, pentru istoria dreptului la replică ş.a.m.d.) – răspunsul lui Goma nu a văzut lumina tiparului.

Au trecut de-atunci cîteva luni de zile.

Nici Goma nu s-a împăcat cu situaţia – pe care o consideră nedreaptă – nici prietenii săi evrei din Occident (vezi scrisoarea lui M. Shafir, aci de faţă).

La rugămintea lor, publicăm esenţialul răspunsului, din care se vede că învinuirea a izvorît dintr-o citire grăbită şi o confuzie.

Facem aceasta nu numai în virtutea unui drept firesc ci şi la îndemnul unei datorii: prea mult sînge a dat neamul nostru din pricini de citate (să o luăm de la sfînta Biblie?) pentru ca să nu ne grăbim a şterge de infamie obrazul nevinovat al altora...

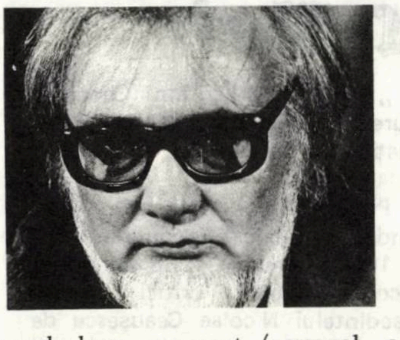

PAUL GOMA: reptila sînt eu !

Către „Revista mea“

Tel Aviv

Domnule Director,

Revista pe care cu onoare o conduceţi a publicat, de curînd, articolul intitulat: „Cameleonismul“.

Foarte frumos din partea revistei dvs. că înfierează cu hotărîre această ruşinoasă (ce spun eu! de-a dreptul odioasă) deprindere a unora şi a altora de a-şi schimba culoarea, după cum bate boarea; că dă dovadă de vigilenţă şi intransigenţă; că nu închide ochii la schimbarea-la-faţă a cameleonilor („acele reptile insectivore“, după cum ne explică semnatarul articolului). Drept care, strig şi eu împreună cu revista dvs.: Jos cameleonismul! Ruşine la obraz să le fie cameleonilor – acele reptile insectivore!

Întîmplarea face că semnatarul articolului „Cameleonismul“ – publicat în revista Dvs. – pe mine mă vizează: eu sînt reptila (insectivoră).

Spun: întîmplare, ca să spun: acest articol ar fi putut să apară liniştit în „Săptămîna“ lui Eugen Barbu; „Stindardul“ lui Pantazi (fost Emilian)...

Aşadar, revista Dvs. m-a pus la stîlpul infamiei – cu citate. Adevărat, numai unul – dar ce citat! Iată-l:

„Iată-l“ (arată semnatarul articolului, cu degetul, în direcţia mea) „deodată, dînd un ‚rateu‘ teribil: în Basarabia anexată de ruşi (aici semnatarul deschide ghilimelele cinstite ale citării - n.m.) **‘evreii comunişti au persecutat pe cei care nu le împărtăşeau convingerile: preoţi, intelectuali, ţărani‘. Citat din ‘Calidor‘ “** (sublinierea îmi aparţine – dar numai sublinierea – P. G.).

Am aruncat revista dvs., Domnule director, spunîndu-mi: „De unde nu-i, nici Dumnezeu nu cere“ – dar mă tracasa citatul („Citat din „Calidor“).

...**Citat**, am zis? Aşa am zis: **citat** – şi iarăşi: de unde Dumnezeu va fi scos semnatarul articolului „Cameleonismul“...„Citat din ‘Calidor‘“?

De unde? – nu ştiu, dar ştiu: Procurorul nu a citit „dosarul“ (nu-i cunoaşte nici titlul exact) – ceea ce nu-l împiedică să scrie despre carte, să o combată – puternic!...

Am zis: comentatorul nu a citit cartea comentată? Aşa am zis şi îmi aduc aminte, cu drag, că dintre cronicarii literari care s-au ocupat de mine, unul singur a scris despre cărţile mele – fără să le fi citit. Informaţia o deţin de la însuşi cronicarul: l-am cunoscut (personal, se spune) în acest an, 1987; primele sale cuvinte au fost de scuză... dacă, din întîmplare, nu-l cred, el regretă: de ce nu-l cred, cînd îmi spune el, personal, cu gura lui?; uite, n-o să-l cred, însă acesta e purul adevăr: mi-a citit ultima carte! toa-tă!; şi n-o să-l cred, dar purul adevăr este că îi plăcuse, domnule! – o să văd eu ce cronică fa-vo-ra-bi-lă o să scrie el, de astă dată!

Nu l-am crezut (aveam alte treburi), dar a trebuit să accept evidenţa: cronicarul chiar a scris! Şi nu una, ci două cronici: prima, în româneşte, în „Lupta“ din 22 iunie 1987; a doua, în franceză, în „Le Monde“ (21 august 1987). Semnate ambele: Edgar Reichmann.

Am spus: Edgar Reichmann! Dar dacă aşa este, atunci, Evrika!, – iată-l pe adevăratul autor al citatului!

...Să cităm împreună din articolul „Coridorul magic al lui Paul Goma“, semnat de Edgar Reichmann, în „Lupta“ (22 iunie 1987).

„Înainte de a scrie tot binele pe care îl gîndim despre amintirile din copilărie ale lui Paul Goma, publicate la Albin Michel, sub titlul „Le Calidor“, să îmi fie îngăduită o singură rezervă privind acest text de mare calitate literară. Acţiunea se petrece în Basarabia între anii 1940 şi 1943, cînd provincia românească a fost anexată de sovietici, liberată de Români, reocupată de Armata Roşie. E adevărat, **aşa cum reiese din povestirea lui Goma, Evreii comunişti au persecutat pe cei care nu le împărtăşeau convingerile: preoţi, intelectuali, ţărani** (sublinierea mea – P. G.). E tot atît de adevărat însă“,

continuă E. Reichmann, "că numreorşi alţi Evrei, consideraţi burghezi şi exploatatori, au fost deportaţi în Siberia, împreună cu toţi cei care, precum tatăl lui Paul Goma, nu se bucurau de încrederea ocupantului..." — am încheiat citatul din textul lui Edgar Reichmann din revista „Lupta".

Aşa am spus: **textul** lui E. Reichmann. Nici în acest pasaj introductiv, nici în restul cronicii nu e marcat vreun citat din „Le Calidor".

Ceea ce, în cazul de faţă, nu constituie vreun păcat: E. Reichmann a anunţat, dintru început, că va face o rezervă — şi a formulat-o. Nici o importanţă că autorul, citind cronica, a găsit că „rezerva" este abuzivă, excesivă; dreptul cel mai sfînt al cronicarului să-şi exprime opinia: asta a înţeles, aşa i s-a părut — autorul nu are dreptul să-i conteste părerea, el a spus ceea ce avea de spus în carte, e rîndul comentatorului să spună — legea nescrisă a scrisului, regula nescrisă a presei...

Presă, am spus? Am spus: regulă nescrisă? Întîmplător, există şi reguli (legi) scrise. Sper că numai întîmplător revista Dvs. le-a încălcat.

Recitiţi, Domnule Director, pasajul subliniat de mine din textul lui E. Reichmann; acum citiţi-vă revista; citiţi „citatul" cu ajutorul căruia revista Dvs. m-a desemnat ca antisemit de serviciu: cameleonul — acea reptilă... ştim-noi-cum şi nu contează ce fel de -voră; e vorace! Şi, de parcă asta nu i-ar ajunge, se dedă şi la schimbarea culorii! Nemaiîntîlnit, pe malurile Dîmboviţei şi ale Iordanului, reunite!

Aţi citit textul lui E. Reichmann? L-aţi citit, în fine, şi pe cel publicat în revista Dvs. — exact, cel cu „Citat din 'Calidor'"? Aţi înţeles ce aţi citit? Bine, atunci să vă dau o mînă de ajutor:

Aţi citit, Domnule Director, în revista Dvs.:

1. opinia (mai precis: rezerva) lui E. Reichmann, despre „Le Calidor", publicată în „Lupta", însă pe care revista Dvs, mi-o atribuie mie, minţind şi cu ghilimelele citării; încă o dată, ca să fie clar: E. Reichmann a scris ceea ce a provocat mînia Tribunalului Poporului revistei Dvs. — nu eu;

2. însăşi opinia lui Reichmann este trunchează, falsificată: Direcţia Presei revistei Dvs. a suprimat (din textul lui E. Reichmann): „E adevărat, aşa cum reiese din povestirea lui..." cutare, deschizînd ghilimelele citării doar la „Evreii comunişti au persecutat...". Oricum, cu mine tot n-o să vă puteţi descurca, dar cum vă veţi descurca cu E. Reichmann? Pe care l-aţi şi furat, l-aţi şi masacrat?...

★★★★★★★★

PROTESTUL SCRIITORILOR ROMÂNI DIN EXIL

Primim la redacţie un text, cu titlul de mai sus în legătură cu situaţia grea din România de astăzi.

Semnatarii îşi exprimă „solidaritatea cu demonstranţii şi greviştii de la Braşov şi din celelalte localităţi ale ţării" — şi cer punerea imediată în libertate a celor arestaţi, încetarea oricărei forme de represiune.

Semnează: Wolf Aichelburg, Sorin Alexandrescu, Ioana Andreescu, Leonid M. Arcade, Gheorghe Astaloş, Nicolae Balotă, George Bălan, Daniel Boc, Andrei Brezianu, Teodor Cazaban, Matei Călinescu, Pavel Chihaia, Alexandru Ciorănescu, George Ciorănescu, Antonia Constantinescu, Mioara Cremene, Dan Cristea, Dan Culcer, Paul Goma, Vintilă Horia, Emil Hurezeanu, Virgil Ierunca, Gelu Ionescu, Rodica Iulian, Ionel Jianu, Miron Kiropol, Sonia Larian, Monica Lovinescu, Vasile Mănuceanu, Maria Mailat, Damian Necula, Bujor Nedelcovici, Ion Negoiţescu, Virgil Nemoianu, Oana Orlea, Marcel Corniş Pop, Alexandru Papilian, Mihai Pupăzan, Lucian Raicu, Horia Stamatu, Victor Stoichiţa, Sanda Stolojan, Mariana Şora, Virgil Tănase, Alexandra Târziu, Dorin Tudoran, Andrei Ujică, Mihai Ursachi, Ion Vianu, Matei Vişniec.

SCRISOARE DIN BUCUREŞTI

Dar ce-i mai prost este că a venit acuma o nouă dispoziţie, anume că nu mai este voie să primim pachete cu cadouri de la prietenii din străinătate, ci numai de la rude. Vă daţi seama ce înseamnă asta pentru noi? Nici cafea, nici supe, bomboane sau altele. Si nici măcar nu s-a dat o explicaţie. Dar în definitiv ce să facem cu explicaţiile? Poţi să le mănînci?

Aşa că, dragii noştri, nu vă mai deranjaţi să ne trimiteţi vreun colet. Gîndiţi-vă mai bine cum am putea să ne ...înrudim. Zic să ne încuscrim. Lia a împlinit 4 ani şi s-a făcut drăguţă. Ce-ar fi s-o logodim cu Tomy al vostru care trebuie să aibă 8 ani după socoteala mea? In cazul acesta veţi putea să ne trimiteţi din cînd în cînd cafea, ciocolată şi altele...

Vă îmbrăţişez şi s-auzim de bine! Al vostru, Gioni

Gioni

SIMȚURI OLFACTIVE DEFICIENTE

Scrisoare deschisă d-lui ing. Marcel Brener, Tel Aviv

Al. Mirodan, pe care-l număr printre prieteni (o prietenie solidă, deoarece a supraviețuit unor opinii diametral opuse, plecate, însă, de pe poziții etice similare) mi-a făcut de cîteva ori în trecut onoarea de a mă invita să contribui la revista Minimum. Pînă în prezent am refuzat, considerînd că unui politolog nu-i face bine să facă pe literatul. Dumneavoastră, domnule inginer, m-ați determinat să încalc această hotărîre. Nu pentru că, Doamne ferește, aș considera că „dacă pînă și un inginer..." etc, etc. Am tot respectul pentru profesiunea dv. și pentru ingineri ca Norman Manea, de exemplu, care știu ce și despre ce să scrie.

Numai că scrisoarea deschisă adresată lui Virgil Ierunca și publicată în numărul 9 al revistei Minimum din decembrie 1987 mă face să cred că atunci cînd domnia voastră deviază de la inginerie, ea se transformă în „inginer de suflete umane".

Cunoașteți, desigur, această expresie jdanovist-stalinistă în dosul căreia s-au ascuns tot felul de „nimeni" tunînd și fulgerînd, ba chiar spînzurînd, într-un trecut nu prea îndepărtat. Și cum spune o anecdotă evreiască, cam macabră, mai întîi au tăiat și după aceea au numărat. În scrisoarea cu pricina, și dv. afirmați că în dosul numelui semnatarului epistolei, nu se ascunde „nimeni". N-am să vă contrazic.

Domnule inginer,

În scrisoare aduceți domnului Ierunca acuzații grave. Afirmați că dînsul ocolește „ÎNTOTDEAUNA (sublinierea vă aparține) pe scriitorii evrei, pe cei din România, ca și pe cei din lumea liberă". Mai mult, potrivit spuselor dv. „Niciodată, nici un scriitor evreu" (aici lipsește verbul, dar el este departe de a fi singurul lucru care lipsește din scrisoare)... nici atunci cînd „Ierunca analizează noile apariții de cărți, nici atunci cînd discută stările de lucru din viața literară românească" nu ar fi apărut, "cînd apărea **Limite**" (mai apare, domnule inginer, abonați-vă, doar vă considerați „iubitor de carte") și nu ar fi pomenit „azi, în cronicile literare de la Europa Liberă".

Stimate concetățean și coreligionar,

Țin să vă aduc la cunoștință următoarele:

1) Domnul Ierunca a fost cel care conducea revista (este vorba de **Agora**) în ale cărei pagini a debutat poetul major Paul Celan. Dacă nu ați auzit de el pînă acum, citiți. În **Minimum** nr.9, dacă nu în altă parte.

2) În ziarul **Ecoul**, la care lucra de asemeni, au publicat ,atunci cînd publicarea scriitorilor evrei era o crimă cu riscuri personale considerabile, Nina Cassian și Radu Bogdan (printre alții).

3) În plină prigoană stalinistă, cînd numele le era interzis în România (pe atunci Romînia) și cînd occidentul începuse să uite de ei, Ierunca a fost cel care, în enciclopedia **Pleiade** a vorbit de asemenea valori mondiale ca Tristan Tzara, Ilarie Voronca, Blecher, Fundoianu, precum și de Gherasim Luca, Trost sau Paul Păun.

4) Sub semnătura lui, fac cap de afiș în **Dicționarul suprarealist**, apărut în Franța pe la începutul decadei 80 (nu vă dau nicăieri date biografice exacte. Poate vă stîrnesc curiozitatea și vă trimit în biblioteci. Înainte de a face afirmații. Asta pentru viitor.) Respectivul dicționar a apărut în celebra editură Presse Universitaire de France.

5) Coincidența face ca în momentul publicării scrisorii dv., „Europa Liberă" să transmită AL PATRULEA PROGRAM DE 35 DE MINUTE cu și despre Lucian Raicu. Autorul? Virgil Ierunca.

6) Dacă ați fi urmărit, așa cum afirmați, **Limite** ați fi întîlnit acolo scriitori evrei precum Horia Liman, Angela Ghelber Croitoru, Crenguța Diaconescu, Codrescu, Jianu ș.a.m.d.

7) În **Ethos** (publicat de cel pe care îl arătați cu degetul) ați fi găsit un elogios articol despre Fundoianu.

8) În revista **Contrapunct** (care din păcate nu mai apare, dar nu din vina lui Ierunca, ci a altora) ați fi găsit elogii adresate lui Sașa Pană și rînduri despre Tzara. De Pană a scris deseori și în alte locuri. Și pe Raicu tot acolo îl puteți descoperi.

9) Aflîndu-mă, de cîtva timp, la München, am putut verifica afirmațiile dv. privind programele editate de Ierunca. Fără un efort prea mare, cît ai zice „cincinal", am găsit numai în perioada martie 1986 – august 1987, mențiónări, de cele mai multe ori elogioase sau cel puțin trimiteri la autorități solide, despre sau de categoria unora ca: Florin Mugur, Celan, Raicu, Steinhardt (știu – dar vezi dicționarul lui Mirodan), Ornea, Paul Cornea, Solomon Marcus, Crohmălniceanu, Silvian Iosifescu, Radu Albala și Maria Banuș. Înșirarea este parțială și determinată de datele emisiunilor.

10) Mă miră că prietenul Mirodan (și sper să publice și acest pasaj) nu a găsit de cuviință a vă avertiza că atunci cînd era atacat în **Luceafărul** de culoare verde-roșie pentru că îndrăznise să scrie o

Dr. M. SHAFIR

piesă în care antisemitismul nu era demarcat „în timp și spațiu geografic", Ierunca semnala fenomenul, arătînd ce (și mai ales cine) se ascunde în spatele atacurilor.

11) Atacîndu-l pe Virgil Ierunca, de care mă leagă o prietenie de peste un deceniu (deci, iată secretul scrisorii mele) vă plasați într-o dubioasă tovărășie cu unul ca Lozovan, care, în paginile **Stindardului** legionar, îl acuză că s-ar ocupa numai de evrei, sau unul ca Govara, care în paginile **Carpaților** de la Madrid și de aceeași coloratură, aduce acuzații similare. De asemenea, vă faceți tovarășul de drum al criticului literar Silvestri, al lui Corneliu Vadim Tudor și al lui Eugen Barbu, ultimul găsind de cuviință, potrivit celei mai perfecte tradiții antisemite de coloratură stalinistă, să-i dezvăluie „adevăratul" nume în paranteză.

12) Virgil Ierunca a fost acela care, împreună cu soția sa, Monica Lovinescu („cățeaua", potrivit antisemitului Lăncrăjan, vezi **Dicționarul** lui Mirodan) au dus în presa franceză campania împotriva antisemiților veritabili, adică Tudor, Barbu și cei de teapa lor luceafăro-protocronist-săptămînală.

Domnule inginer,

Cred că sînt tot atît de sensibil ca dv. la manifestări antisemite. În cîteva lucrări publicate în engleză și în ebraică am adus o modestă contribuție la înfierarea fenomenului. Multe din informațiile pe care le-am folosit le datorez soților Ierunca. De altfel, ca și multe alte date pe care le-am folosit în teza mea de doctorat, unde mă ocup, în mod destul de voluminos (cel puțin la propriu) de literatura română contemporană și politica literară. Ne revoltă, deci, același fenomen. Dar dv., domnule inginer, înțelegeți să „combateți" cam... aiurea. Și poate v-aș fi lăsat în plata Domnului, dacă printr-o „coincidență bizară" (permiteți expresia ionesciană, pe el nu-l suspectați de antisemitism) scrisoarea dv. nu ar fi apărut scurt timp după alt atac inadmisibil. Este vorba de articolul domnului Petran, apărut în **Revista mea** unde Paul Goma e „demascat" ca antisemit și „citat" ca atare – folosindu-se însă, trunchiat, nu citatul său din cartea sa **(Le Calidor)**, ci un citat dintr-o recenzie. Domnul Petran nu a găsit de cuviință să publice răspunsul scriitorului la acuzații. În cazul de față, Mirodan, sînt convins, va proceda altmiteri. Și dacă tot veni vorba... Nici insinuările potrivit cărora criticul I. N. (Ion Negoițescu?) ar fi antisemit, numai pentru că refuză să vadă în scriitorii evrei de limbă română o categorie separată, insinuări care au văzut lumina tiparului în **Minimum** în urmă cu aproape un an, nu mi-au părut la locul lor. În cine dăm cu barda, domnule inginer? În prietenii noștri? Ce fel de **pietre sfărîmăm** adoptînd atitudini similare cu cele ale adevăraților noștri dușmani? Astfel de atitudini nu își pot avea locul în discernămîntul intelectual și, cu atît mai puțin, în cel impus de etica evreiască. Cel mult, ele pot fi tratate ca provenind din **ignoranță**. Cuvîntul e greu, dar l-am cîntărit bine. Pentru că numai un ignorant nu și-ar găsi timpul necesar a cerceta, înainte de a face afirmații injurioase, nu **Limite**, nici **Ethos**, nici **Contrapunct** și nici emisiunile „Europei Libere", ci numai revista **Izvoare** care apare la... Tel Aviv și unde Ierunca a publicat recent un articol de nu mai puțin de zece pagini despre Paul Păun. În cine lovim, domnule inginer?

Vă întrebați, desigur, de ce mă substitui lui Ierunca. De ce nu, vă răspunde el. Din două motive. Primo: am considerat necesar ca un israelian, cu oarecșicari legături cu subiectul, să-și ridice glasul împotriva scrisorii dumneavoastră. Este mai... etic. Și mai... etnic. În felul acesta îmi fac o datorie, cum s-ar spune altundeva... obștească. Și tot în felul acesta, satisfac, sper, trierea etnică la care, din păcate, faceți recurs. Secundo: „Savanții au spus stelelor: 'Lumina voastră va dispărea în cîteva sute de ani'. Stelele nu au răspuns". (Tagore, poet asemit).

Îmi permit, în încheiere, să vă dau un sfat: cum scrisoarea dv. apare sub titlul „Ceva nu-mi miroase a bine", consultați un specialist. Simțul olfactiv v-a trădat. Și dacă celelalte simțuri au rămas întregi, publicați o altă scrisoare deschisă în care cereți scuze lui Ierunca.

Dr. Michael Shafir

Dr. M. Shafir este conferențiar de științe politice la Universitatea din Ramat Aviv și autorul a tezei de doctorat consacrate intelectualității române contemporane.

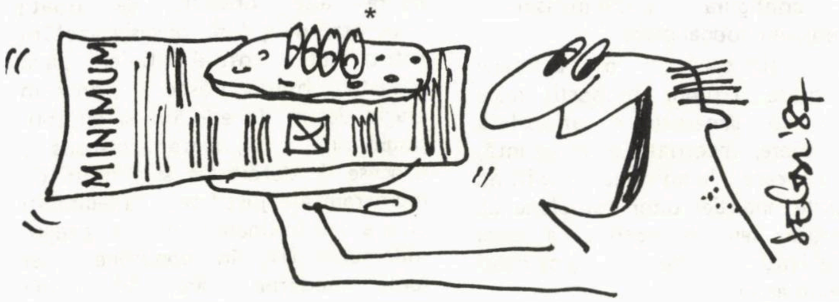

ATENȚIE LA OBSESIA ANTISEMITISMULUI

T.G. MAIORESCU

De la București, Toma George Maiorescu, poet, reporter, membru al Academiei de Științe din New York, ne trimite o vorbă și un semn de întrebare:

S-a înfăptuit un Miracol.

Cuvîntul a fost ridicat la o nouă stachetă.

El a fost investit cu o nouă demnitate și o nouă răspundere.

Prin fluxul de gîndire pe care-l generează, prin atitudinile ei, „Minimum" se încadrează în frontul larg al spiritualității moderne, nonconformiste și constructive. Ceea ce, în acest final de mileniu sfîșiat de crize (morale, economice, energetice, nucleare etc. și nu în ultimul rînd de obsesia „primei lovituri") marchează încă o prezență (sper, redutabilă) a voinței de bine. Am siguranța că în scurt timp apartenența valorilor spiritului la mișcarea de idei, la atitudinile și demersul generos al revistei va deveni nu numai o realitate, ci și un titlu de noblețe intelectuală.

Nu mă îndoiesc că „Minimum" își va îndeplini cu brio obiectivele propuse, iar urmările pentru întregul spațiu spiritual evreiesc pot fi incalculabile.

Pe drept, paginile revistei se ocupă prioritar de antisemitism. Parvin ecouri din New York și Paris, din München, Montreal sau Pretoria. Îi sînt demascate formele fățișe sau disimulate. I se caută rădăcinile și i se descriu ipostazele contemporane.

Dar o aplecare mai atentă asupra tabloului general care se desprinde din cumularea informațiilor și ponderea lor n-ar fi, poate, lipsită de sens. Să nu se creeze aparența că după fiecare piatră de hotar pîndește antisemitul, înarmat pînă-n dinți. Nici o clipă, cred, nu trebuie să pierdem din vedere populația dominantă a planetei: oamenii normali, onești, care nu pot fi manipulați cu lozinci invalidate de istorie, oamenii unei gîndiri libere, negrevate de prejudecăți, gata de ripostă la manifestările iraționale și deșănțate ale urii.

Mă gîndesc la încă un aspect. Oare evreul certat cu comandamentele morale ale societății, — mă întreb — evreul care a intrat, deci, într-un conflict ireversibil cu însăși substanța perenă a iudaismului: etica sa, mai poate fi considerat evreu? Un evreu imoral (delapidator sau asasin, hoț, traficant de stupefiante și arme, proxenet sau fanatic vandalizant) profesînd un comportament de dispreț și ură față de om nu se va situa implicit pe aceeași treaptă de imoralitate cu un neevreu burdușit de prejudecăți antisemite?

Dar unul e antisemitismul, acel antisemitism militant, care se întîlnește ca toate psihozele șovine, xenofobe sau rasiste în anticamera fascismului, (fenomen, din păcate, real și virulent, pe alocuri) și alta **obsesia** antisemitismului.

Dacă **fenomenul** nu poate fi eludat, solicitînd o smulgere trează a măștilor și o ripostă fără echivoc în toate ipostazele sub care s-ar manifesta, la fel de reală e și **obsesia** antisemitismului, obsesie creată prin exacerbarea informațiilor și false alarme, prin supralicitarea unor fapte care grefate pe un teren propice, suprasensibilizat de traumatismul unor secole de persecuții și urgii îi va configura antisemitismului dimensiuni apocaliptice.

E firesc că o asemene răsturnare a unor proporții reale poate să genereze o atmosferă apăsătoare, încordată și asfixiantă, să altereze luciditatea facilitînd riscurile apariției unor complexe de frustrare sau dimpotrivă a unei agresivități cu justificări revendicative.

Astfel, în locul constructorilor de poduri spre alte spații sufletești pot să-și facă loc sindromul persecuției, sentimentul zădărniciei, tendințele de izolaționism.

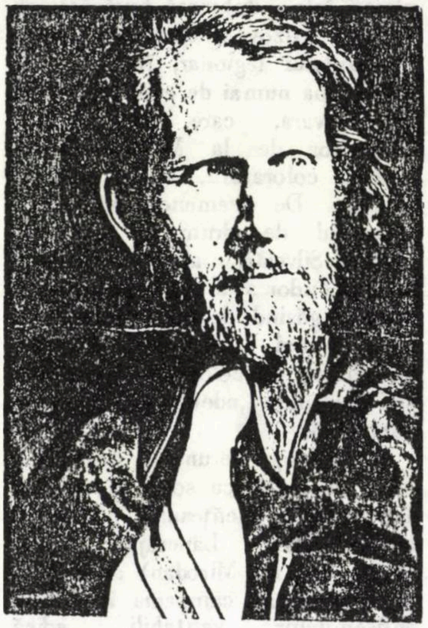

În locul mîinilor întinse și a căutărilor de soluții prin dialogul înțelegerii, materializare a conceptului de „șalom" — o psihologie a suspiciunii, tendință de xenofobie. (tendințe care în revers se vor traduce prin denigratoarele: „Marokaim sakinim", „Rusim Meluhlahim", „Romanim ganavim, „Poilișe Dripkes" etc. etc.

Obsesia antisemitismului poate naște alte obsesii. Ea poate alimenta, de pildă, obsesia izolării într-o lume ostilă. Chiar dacă această obsesie născută printr-un tragic destin de exoduri și ghetou, pogromuri și „ numerus clausus ", procese de defăimare și cîmpuri de incinerare are justificate rădăcini în istorie, întreținerea ei în pragul mileniului III, în condițiile unei lumi moderne care, în ciuda acutelor și dramaticelor ei contradicții a luat un curs hotărît spre o civilizație unitară, pare nu numai anacronică, dar și pernicioasă...

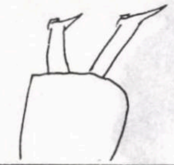

B U L Ă

Bulă merge pe stradă și deodată vede un bărbat căzînd într-o gură de canal. Era secretarul de partid care striga: Ajutor! Ajutooor...! Bulă îl ajută să iasă și secretarul îi spune:

– Mi-ai salvat viața, băiatule. Cum să te răsplătesc?

– A, nu-i nevoie, răspunde Bulă.

– Ba da. Ce dorință ai?

– Nu, niciuna.

Secretarul insistă și atunci Bulă spune:

– Bine. Vă rog să nu mă spuneți lui tata că v-am salvat!

*

– Bulă, ce părere ai despre noul decret? îl întreabă secretarul de partid.

– Am o părere, tovarășu, dar să știți că nu sînt de acord cu ea!

*

– Bulă, de ce crezi tu că nu se găsește cafea?

– Știu și eu? Poate pentru ca să nu ne ghicim viitorul!

*

– Bulă, ia spune tu cu cine ne asemănăm noi?

– Noi? Păi cu pinguinii.

– Ce-ți veni, mă, cu pinguinii?

– Pinguinii – așa am învățat la școală – trăiesc în frig, nu mănîncă niciodată carne și bat mereu din palme!

POȘTA INIMII

Dragă Dora,

Te rog să-mi dai și mie un sfat din alea inteligente pe care văd că le dai tuturor de se calmează și îmbătrînesc fericiți prin aziluri.

Acum ascultă-mă: m-a părăsit bărbatul. A, să nu crezi că pentru altă femeie, cum fac bărbații normali, nu are el acest caracter nobil de a se duce dracului și de a mă lăsa cu o pensie alimentară neimpozabilă. M-a abandonat rămânînd în domiciliul conjugal. Nu se mai preocupă de mine, m-a părăsit pentru alte preocupări. Domnul s-a făcut, așa netam-nesam, intelectual. Își neglijează și meseria de richtuitor. De unde i-a venit intelectualismul ăsta – n-aș putea să spun că nu l-am văzut niciodată cu o carte în mînă, Dumnezeu mi-e martor. S-o fi luat după alți richtuitori care scriu la reviste și țin cuvîntări la simpozioane – ce știu eu?

Nu mai vrea să știe de mine și de treburile casei. În trecut, cînd eram ca doi porumbei, mă ajuta, ducea gunoiul, spăla vasele, făcea piața... Era și tandru – îmi aducea la pat un Deralin, un supozitor... Acum stă și scrie ba articole, ba cuplete, face planuri să scoată ziare, reviste almanahuri... Și-a luat-o în cap, dragă. Zice că ce mare lucru să monteze și el un spectacol strălucitor cum face Radu Lucian? Zice că el poate să scoată o revistă mult mai intelectuală decît ,,Revista ta". Zice că de ce alții să fie președinți și să deschidă ședințe și el nu? Cică cum știe el să deschidă o ședință, mai va! Zice că dacă Șaul Carmel a luat un premiu Sion, el poate să ia două. Mai zice că de ce adică să nu existe o bibliotecă pe numele lui dacă există una pe numele lui Moșe Maur? Vezi, dragă Dora, în ce hal a ajuns acest bărbat al meu? A ajuns să se compare cu oameni de talia asta – cum să nu fiu disperată?

Ce mă fac? Cum să-l readuc pe calea cea normală?

Te rog, învață-mă ce se poate face,

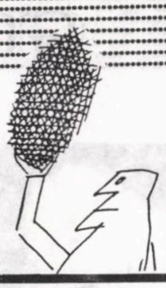

Blimuța

Dragă Blimuțo,

Îmi dau seama că treci prin momente extrem de grele, atîta perspicacitate mai am și eu. Ce pot să-ți spun? În primul rînd, nu-ți rupe părul din cap, nu te lăsa cuprinsă de disperare. Viața are surprizele ei. Căsnicia e ca un cer care ba se înourează, ba se înseninează. Poate va răsări și pentru tine soarele – cel puțin un soare cu dinți.

Îți recomand să-l lași să se joace cu chestiile astea – reviste, comemorări, premii, fiindcă jocul acesta nu poate să țină mult. Intelectualii închipuiți, ca de altfel și cei adevărați, obosesc repede și se întorc la ceea ce este menirea lor: să ducă afară gunoiul, să spele farfuriile din care au mîncat musafirii... Totuși, trebuie să fii atentă, fermă, fiindcă s-ar putea să inducă lumea în eroare, să fie luat drept gazetar sau președinte sau personalitate publică și să i se dea funcții și onoruri. Se cunosc multe asemenea situații. În cazul acesta, îl pierzi. Rămîi ca și văduvă, ferească Dumnezeu! Sfatul meu este deci să perseverezi, să-i spui mereu ,,Lasă-te de chestiile astea că n-ai cultură, n-ai talent, ești un simplu ignorant, cum nu-ți este rușine să te bagi în domenii în care nu te pricepi, neisprăvitule, dobitocule?" Dar ai grijă să nu-l jignești.

Îți doresc să ți se întoarcă bărbatul la sentimente mai bune.

Dora
(pt. conf. POLICHINELLE)

„OTHELLO“ în repetiție

La teatrul de comedie au început repetițiile cu drama „Othello“, scrisă în trecut în timpul mandatului britanic din Anglia, de cunoscutul William Shakespeare. Iată o înregistrare de la o repetiție:

Desdemona: Mor! O, Doamne, simt că mor!

Othello : Și ce faci așa un scandal? De ce țipi? De ce insulți țara? Crezi că în alte țări e mai bine și nu se moare?

Ariel Sharon și-a cumpărat o vilă în tabăra de refugiați Djebelia

După ce și-a cumpărat o casă în cartierul musulman din Ierusalimul vechi spre fericirea întregii națiuni, ministrul Sharon a hotărît să intensifice această fericire națională cumpărînd un apartament la Tulkarem, un cottage la Kalkilia și o vilă în tabăra de refugiați Djebelia. Sharon a declarat: „Un evreu n-are ce căuta la Tel Aviv. Acolo să se ducă arabii din Gaza. Numai ei au de lucru în Tel Aviv“. În clișeu: Ariel și Lili Sharon coborînd din avion pe aeroportul internațional Djebelia.

***

Acesta este adevăratul „Ivan cel Groaznic“

Senzație la procesul Demianiuk: s-a lămurit, în sfîrșit, cine e adevăratul „Ivan cel Groaznic“. După mari insistențe ale avocatului Ioram Sheftel, autoritățile de la Moscova au trimis fotografia (pe care o reproducem și noi) a primului țar al Rusiei, Ivan Vasilievici al IV-lea, supranumit „cel groaznic“, care a domnit între anii 1533 1547. Dar Sheftel a obținut circumstanțe atenuante post-mortem și pentru țar.

港島各區分配工作完

中西區灣仔八百餘老人俱獲最及時年

MINIMUM elogiat în presa chineză

Cum era și de așteptat, milioane de evrei chinezi vorbitori de limba română au primit cu entuziasm vestea apariției revistei MINIMUM. De atunci ei stau la coadă la chioșcuri o lună întreagă în fiecare lună, pînă apare revista. Presa din Peking a elogiat foarte tare revista. În clișeu, un fragment din articolul de fond din ziarul „Jenminjibao“ în care se spune: „MINIMUM excelează, între altele, și prin limba chineză corectă și frumoasă în care e scris“.

CRONICA

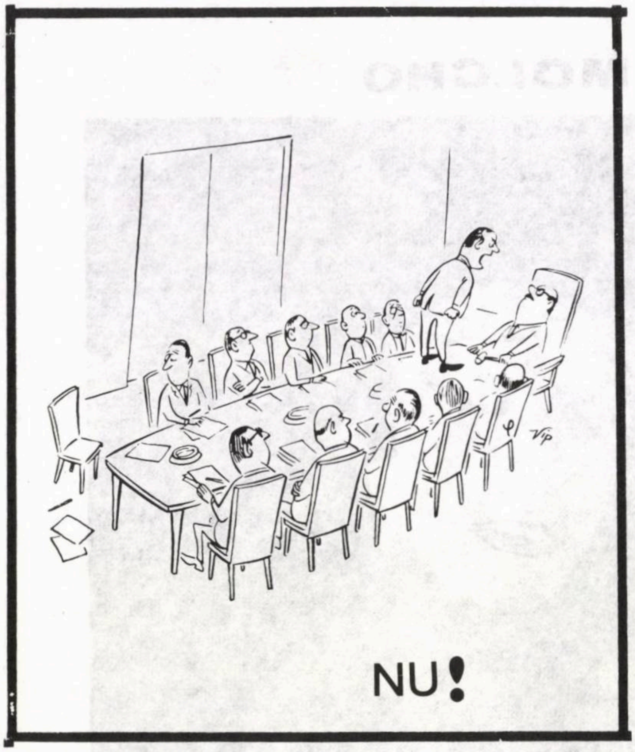

TE SFĂTUIESC DE BINE:
ABONEAZĂ-TE LA „MINIMUM"

PE O STRADĂ...

(auzită din gura maselor populare)

Pe o stradă neagră, într-un bloc recent
Unde bate vîntul de face curent
Tînăra nevastă plînge și suspină
Că-i oprită apa și nu e lumină.

Orologiul sună noaptea jumătate
Jos în bloc la poartă, oare cine bate?
– Eu sînt mamă soacră, și-s făcut covrig
Vin de la serviciu și sînt mort de frig.

Tînăra nevastă fuge să-i deschidă
Însă din fereastră, mama soacră-i strigă:
– Ora e tîrzie, ești un derbedeu...
Unde ți-e chenzina? Nu-ți sînt soacră eu!

– Ce sînt eu de vină dacă soarta-i crudă
C-am muncit ca prostul pe 50 la sută?
Am venit acasă să mă încălzesc,
Și să fac o baie, să mă odihnesc.

– Ai venit degeaba, îi răspunde soacra
Fiindcă nu-i căldură și-i oprită apa;
Du-te la serviciu și de-o fi să mori,
Vine Sindicatul cu-n buchet de flori.

Ne vizitează țara ministrul israelian al turismului

După un turneu de 280 de zile făcut în cursul anului trecut în toate statele de pe glob, d. Avraham Sharir, ministrul turismului, a sosit și în Israel pentru o scurtă vizită. Întrebat de ziariști de ce, ministrul a spus că vrea să dea un exemplu ca și alți israelieni să viziteze această țară. În fotografie: d. Sharir primit cu căldură la sosirea în Israel

GERMANIA FEDERALĂ:
SORANA KRAUS

TRIUMFUL LUI SAMY MOLCHO

În clişeul apărut în cotidianul „Mũnchener Merkur" se spune în explicaţie: „Samy Molcho — gigantul simpatic şi melancolic al pantomimei".

În urmă cu circa 18 ani, într-o seară, la un important teatru mũnchenez, s-a anunţat un spectacol al mimului israelian Samy Molcho. Pînă atunci „piaţa" sectorului respectiv era acaparată de un singur nume: Marcel Marceau. Cronicarii de specialitate au scris la timpul respectiv că Samy Molcho a deschis un nou drum pantomimei, gen atît de dificil, în care nu au reuşit să se afirme prea mulţi. Nu s-au făcut nici apropieri şi nici comparaţii între cei doi „mari" Marceau şi Molcho. Cel din urmă avea să aducă ceva nou, un alt mod de a se „exprima" cu ajutorul „limbajului corpului", cum şi-a intitulat Samy volumul său pentru uzul tuturor, carte care cunoaşte în prezent un mare succes de librărie.

Artistul şi-a cîştigat repede reputaţia internaţională. A întreprins turnee în marile citadele ale lumii. Cu timpul, Samy Molcho s-a „aşezat" la Viena. La început a dat lecţii particulare celor care doreau să înveţe arta pantomimei, iar acum este profesor la Academia „Max Reinhardt", instituţie de prestigiu din oraşul valsului nemuritor. Samy Molcho a ieşit din cadrul poate puţin cam strîmt al pantomimei şi el, necuvîntătorul, i-a învăţat pe alţii să vorbească şi să se mişte pe scenă. A făcut şi face regie de teatru şi „musical".

Şi, deodată, văd o scurtă informaţie apărută în mai multe ziare locale: Samy Molcho va da un spectacol de adio la Residenz Theater din Mũnchen! De adio? Da, Samy Molcho, care intenţiona să se retragă ca interpret de pantomimă la vîrsta de 50 de ani, a fost nevoit să-şi amîne decizia cu... un an. În programul de sală (a, trebuie să vă spun că am fost unul dintre fericiţii care au putut „apuca" un bilet la acest festin artistic!) Samy Molcho îşi explică hotărîrea: un artist trebuie să se retragă atunci cînd este în plin succes, şi nu atunci cînd îl... retrag spectatorii.

Toţi cei o mie şi ceva de norocoşi aflaţi în sala „Naţionalului" din Mũnchen am fi vrut ca spectacolul să nu se mai termine. Nu era la mijloc numai un motiv sentimental, părerea de rău de a nu-l mai putea admira pe Molcho.. tăcînd. Fiecare dintre numerele prezentate în acel matineu de ora 11 era o bijuterie. La sfîrşit, publicul nu vroia să părăsească sala. S-a aplaudat timp de 15 minute. Samy a „luat" de undeva, de pe scenă, o floare imaginară, a mirosit-o, şi după ce i-a „simţit" parfumul, a aruncat-o publicului, gest care a întărit şi mai mult aplauzele. Cronicara de la „Abendzeitung", care apare la Mũnchen, şi-a exprimat nu numai admiraţia faţă de performanţele artistului israelian, dar şi încredinţarea că el nu şi-a spus ultimul cuvînt, că va „reveni", că va accepta ofertele ce i se vor face în viitor. Referinţa, era, dacă am citit eu bine, la tentaţia materială, cu alte cuvinte i se vor face lui Samy Molcho asemenea oferte, încît nu va putea rezista şi va mai da un spectacol (sau mai multe!) de... adio.

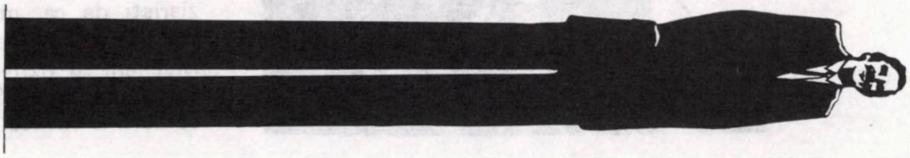

S.U.A.

ART BUCHWALD NU ARE SUBIECTE

Marele umorist american de origine evreiască Art Buchwald a scos o nouă carte cu titlul „Mă tem că nu ţin minte", aluzie la afirmaţia lui Reagan că nu-şi aminteşte că a semnat un ordin care permite Israelului să vîndă armament american. Pe copertă Buchwald scrie că nu-şi aduce aminte dacă aceasta este a 23-a sau a 24-a carte a sa.

Intervievat cu ocazia apariţiei cărţii, Buchwald s-a plîns că anecdotele din actuala campanie electorală pentru preşedinţie sînt foarte puţine şi slabe. Dar explică de ce: „Nu prea ai de cine să faci haz. Cum să rîzi acum de Reagan cînd el însuşi şi-a pierdut simţul umorului? Cum să ironizezi haita de democraţi care încearcă să obţină candidatura la preşedinţie, cînd nimeni nu cunoaşte numele lor? Mă gîndesc să le pun numere".

Buchwald, ale cărui foiletoane satirice apar de trei ori pe săptămînă în diferite ziare şi sînt citite de milioane de oameni din Statele Unite şi din străinătate, afirmă: „Pe mine mă interesează numai un lucru — să fac haz pe seama politicienilor. Nu mă întreb dacă asta e bine sau nu pentru ţară. America are nevoie de o campanie electorală necruţătoare". Şi pe un ton de prefăcută nostalgie, el a încheiat spunînd: „Cîndva am avut în ţara asta subiecte de umor din belşug. Dintre toţi furnizorii noştri, cel mai bun a fost Nixon, fiindcă el ne-a dat „Watergate". Pentru declaraţia sa „Nu sînt escroc" i-aş da 11 puncte din 10 posibile".

SHANGHAI: BACŞIŞUL PERMIS

„Jenminjibao", oficiosul Partidului comunist chinez, a scris la 17 septembrie a.c.:

„Guvernul chinez permite tuturor lucrătorilor din ramura turismului să primească bacşişuri. Obiceiul acesta care a fost caracterizat în trecut ca anti-socialist, ba chiar a fost interzis de lege, este din nou permis cu scopul de a se îmbunătăţi serviciile acordate turiştilor străini".

„STERN" ŞI-A CERUT SCUZE

Revista „Stern" i-a predat lui Ignatz Bobis, preşedintele comunităţii evreieşti din Frankfurt şi al Magbit-ului din Germania, un cec de 20.000 mărci. Nu e o sumă, dar reprezintă o „despăgubire morală" pentru că a scris că dl. Bobis este prototipul „evreului murdar" din faimoasa piesă „Gunoiul, oraşul şi moartea" a lui Reiner Werner Fassbinder. Dl. Bobis s-a aflat în fruntea demonstranţilor care au împiedicat prezentarea spectacolului în Germania (dar care va avea loc în curînd la Copenhaga şi la Rotterdam). Apoi a dat în judecată revista „Stern" care şi-a cerut scuze. Dl. Bobis a donat banii primiţi bibliotecii şcolii evreieşti din Frankfurt.

PLECAŢI ÎN STRĂINĂTATE
ŞI PLĂTIŢI ÎNTR-UN AN.
(12 RATE LUNARE)

GORDON TOURS
TEL AVIV
STR. BEN IEHUDA 184
TEL: 248293, 247092, 243571

NICI UN PAS
FĂRĂ ATLAS!

☆ ☆

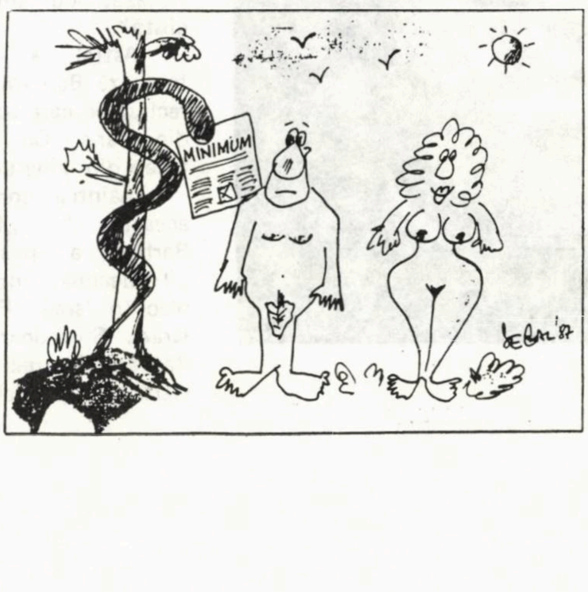

PORTRETUL FEMEII AMERICANE

Care este universul spiritual al femeii americane? Care sînt problemele ei? Cum sînt raporturile ei de familie — cu soțul, copiii? Frustrată? În ce stare de spirit întîmpină viitorul?

În dorința de a fi în măsură să dea un răspuns competent acestor întrebări și altora de același gen, magazinul ,,Lady's Home Journal" a publicat, anul trecut, um amplu chestionar în atenția cititoarelor. A primit 104.000 răspunsuri, care au fost prelucrate și sintetizate cu ajutorul computerelor. Pe baza acestei sinteze se poate realiza portretul moral al femeii americane contemporane. De fapt, autoportretul ei.

...Arhetipul are 38 de ani, măritată, mamă de doi copii, lucrează, (fie și parțial). Cîștigă în jur de 17.000 dolari anual, care se adaugă bugetului familial de 42.000 dolari. Locuiește dincolo de forfota marelui oraș sau într-un oraș mic. A absolvit o formă de învățămînt superior.

Cum sînt relațiile ei cu oamenii? În general, slavă Domnului, bune. În majoritatea cazurilor se înțelege bine cu boss-ul, e satisfăcută de natura relațiilor cu copiii.

Mai puțin roz e tabloul relațiilor cu soțul: în 60 la sută din cazuri sînt plîngeri la adresa acestuia, îndeosebi că nu dovedește destulă sensibilitate.

În privința amorului fizic, femeia americană dorește, în proporție de 60 la sută, să fie mai expertă; tot în aceeași proporție se declară satisfăcută de soțul ei. Cum ar reacționa dacă ar afla că acesta o înșeală cu prietena ei? În 70 la sută din cazuri n-ar dezvălui asta soțului prietenei ingrate.

Are oare Mistress America oarecari probleme de conștiință; în caz afirmativ, de ce natură? În 56 la sută din cazuri, a ascuns soțului un aspect sau altul din trecutul ei, 50 la sută au obiceiul să mintă, 25 la sută pentru cîte o aventură extraconjugală. Dar conștiința mai poate fi încărcată și de fapte să le spunem anodine, ca de pildă practica de a lua acasă rechizite de la birou (60%). Și unde încadrăm cele 30% pe care le mustră conștiința de a fi înșelat fiscul? (Ah, mass hahnasa — cunoașteți desigur instituția... Dar și mustrările de conștiință?).

Cum stăm cu trăsăturile fizice? Nemulțumirea cea mai vie e pricinuită de surplusul de greutate. 33% țin dietă permanentă. Evident, pentru această categorie, belșugul alimentar american (dar nici cu supermarketurile noastre nu mi-e rușine!) e un fel de provocare zilnică...

Sub aspectul filozofiei vieții, femeia americană dorește în marea ei majoritate să i se spună adevărul, tot adevărul, de către medic, inclusiv dacă ar suferi de o boală incurabilă. Dar ce așteaptă ea în fond de la viață? În 43 la sută din cazuri, fericirea înseamnă viața de familie. Dacă i s-ar da posibilitatea să trăiască exact așa cum își dorește, femeia americană ar opta pentru ,,bogăție, o muncă ușoară, sau mai bine nici un fel de muncă".

Nimic de spus, femeia americană știe să aleagă!

V. R.

BARBARA

,,Eu nu sînt marea doamnă a șansonetei. Eu nu sînt de culoare. Nu sînt poetă. Nici pasăre sălbatică. Eu nu sînt disperată de dimineața pînă seara. Nu port haine negre. Nu-s intelectuală. Nu-s vitează. Eu sînt o femeie care cîntă".

Astfel a scris șansonetista franceză Barbara în programul unui recital pe care l-a dat la ,,Olympia" din Paris. Cu alte cuvinte, "nu faceți din mine un mit".

Înaintea concertului dat luna aceasta la ,,Heihal hatarbut", Barbara a spus într-un interviu: ,,Totdeauna sînt emoționată cînd plec în Israel. Fiindcă e vorba de Israel. Știți doar, eu sînt evreică". Barbara vine des în țară pentru a-și vizita sora și celelalte rude.

MINIMUM A IUBIT-O în tinerețea lui pe superba Rita Hayworth.

VIAȚA D-TALE NU E UN ROMAN. VIAȚA LUI PRIMO ESTE.

25 DE ANI – PRIZONIER ÎN PÎNZA DE PĂIANJEN A INTERPOLULUI

Talentați și recputați redactori ai Radioteleviziunii franceze, JACQUES ANTOINE și PIERRE BELLEMARE se recomandă cititorilor și ca pasionați exploratori ai universului plurivalent și multicolor al delicvenței. Condeiul le este incitat, cu deosebire, de cazuri autentice din fauna interlopă, sesizate, urmărite, cercetate și închise apoi în dosarele Interpol-ului. Redate cu unele modificări – de nume, locuri, circumstanțe – din rațiuni morale și juridice, ei păstrează nealterate psihologia personajelor, spiritul și climatul social în cadrul căruia acționează.

Comisarul Viaud, din Marsilia, are în biroul său un om hărțuit de Interpol de douăzeci și cinci de ani. În vîrstă de patruzeci și cinci de ani, subțire ca o spintecătură de ciomag, poartă părul cărunt periat cu grijă. E îmbrăcat modest, dar curat, cu un pantalon și o haină în culoare, de stiluri, epoci și măsuri diferite; gulerul cămășii sale larg deschise se trădează a fi fost întors. E ora șapte seara și ochii săi sînt supuși unui efort vizibil de acomodare – n-are ochelari și i-ar trebui – ca să deslușească figura anchetatorului intrat în penumbra biroului. Acesta este unul dintre responsabilii Secretariatului general al Interpol-ului, venit la Marsilia special pentru interogatoriul acestui om cu numele de Jean Primo.

— Nu păreți încîntat de a trebui să-mi vorbiți despre problemele dvs? i se adresează.

— Am făcut acest lucru adeseori și de pomană.

— Dacă vreți să vă ajut...

— Nu puteți...

— N-aveți de unde să știți.

— Ba da. Au încercat și alții. Președinți, regi, dictatori...

— Uneori, ceea ce nu poate un om mare, izbutește un mic polițist. Începeți, vă ascult... Vă voi pune doar întrebări esențiale.

„DE CE TURC?"– ÎNTREBĂ COMISARUL

Jean Primo, vorbește cu o voce gravă, destul de agreabilă, în care se recunosc toate accentele din lume. Însăilează o poveste uimitoare:

La 7 noiembrie 1907, surorile de la St. Vincent de Paul din Istambul primesc un nou născut din părinți necunoscuți pe care-l botează Jean Primo. Nume atribuit, indubitabil, pentru că e primul copil de origine latină încredințat lor în acel an. Pînă în 1922, tînărul Jean a crescut după religia catolică și în spiritul educației franceze. Dar, într-o zi, hoinărind prin port, nu rezistă îndemnului aventurii. Aceasta se prezintă sub forma unei frumoase corăbii cu pînze, pe care se îmbarcă ca marinar. Are cinsprezece ani. De atunci începe lupta cu valurile în porturile Mediteranei orientale. Apoi, prinde un prilej și se înrolează la bordul unui cargou. După scurtă vreme, va naviga pe un pachebot, în calitate de matelot. În 1925, în timpul unei escale la Marsilia, consulatul Turciei, căruia i se adresează, îi eliberează un buletin de identitate turc.

— Dar de ce turc? — îl întrerupe polițistul.

— Am fost obligat să accept această naționalitate. Direcția orfelinatului care mă adoptase îmi refuzase cererea, sub motivul părăsirii instituției înainte de majorat. Rămîne, deci, că m-am născut la Istambul — Turcia, fiind singura țară dispusă să-mi acorde acte.

★★★★★

EDITURĂ

CAUTĂ LA LUCRU PERMANENT:
1. Traducător cu experiență, din ebraică în română;

2. Dactilografă în limba română.
Telefonați: 38 49 41

★★★★★★

MINIMUM CONSIDERĂ CĂ:

vale

Deux-pieces-ul arborat de manechinul **Ofra Silberman**, din Israel (frumoasă ești patria mea)— și reprodus în cotidianul american **„New York Post“**— va enerva pe cîțiva (pe de o parte) și va bucura nespus pe alții (pe de altă parte).

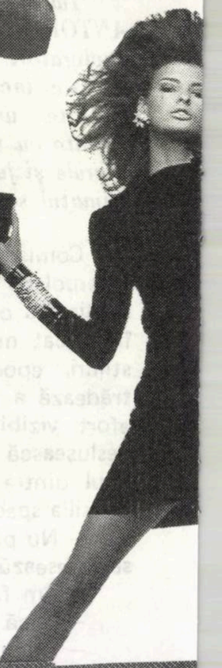

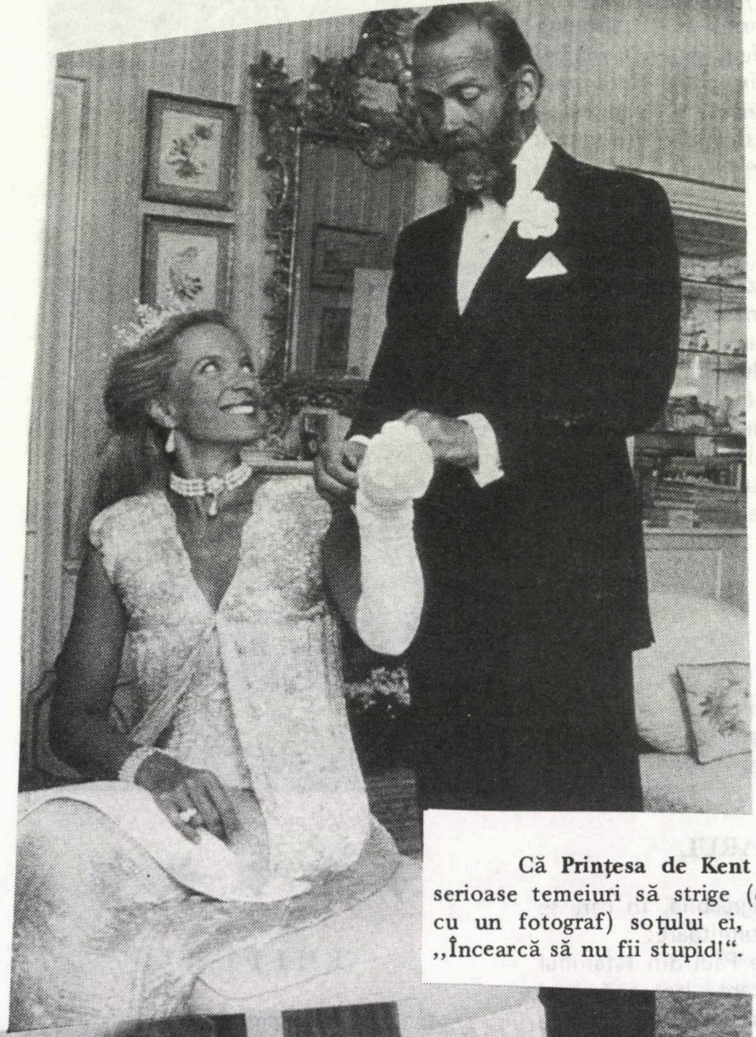

Că **Prințesa de Kent** a avut serioase temeiuri să strige (de față cu un fotograf) soțului ei, prințul: **„Încearcă să nu fii stupid!“**

Senatorul **Gary Hart** este un dulce copil dacă-și închipuie că alegătorii americani (majoritatea tăcută – ehe!) vor ierta aventura sa (plăcută) cu manechinul Donna Rice (aici de față pe genunchii conducătorului iubit) și că îl vor alege drept candidat pentru a deveni președinte al Statelor Unite.

V

entino

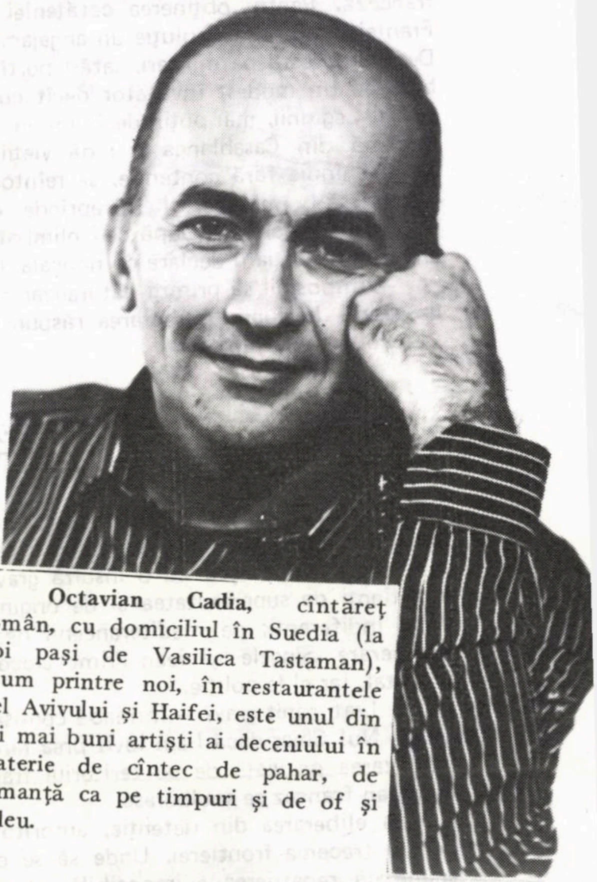

Octavian Cadia, cîntăreț român, cu domiciliul în Suedia (la doi pași de Vasilica Tastaman), acum printre noi, în restaurantele Tel Avivului și Haifei, este unul din cei mai buni artiști ai deceniului în materie de cîntec de pahar, de romanță ca pe timpuri și de of și aoleu.

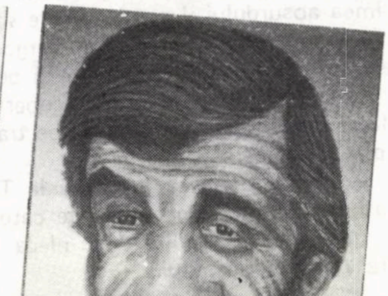

Expoziția de caricaturi a tăcutului **Darian** (din tribul nostru cel cuminte dar și talentat) merită să fie văzută, categoric, categoric, categoric.

Reînvierea modei **mini** e cît se poate de binevenită în aceste vremuri de lahaț (pe românește stress), cîinoșenie și stenahorie.

Că această fotografie, făcută în chip de reclamă pentru șampania Pommery este frumoasă, pur și simplu și fără vorbe, frumoasă.

PREA PUȚIN STAGIU ÎN LEGIUNEA STRĂINĂ

La această evocare vorbitorul oftează. Ar fi preferat naționalitatea franceză. Pentru obținerea cetățeniei franceze, Ministerul de Externe al Franței îi oferise ca soluție un angajament de cinci ani în Legiunea Străină. Deși îi detestă pe militari, iată-l purtînd chipiul alb. De altfel, aduce mai bine cu un modest învățător decît cu un soldat. Dar nu rămîne mult în cadrul Legiunii, mai puțin decît un an. La 10 octombrie 1926, Consiliul de reformă din Casablanca îl redă vieții civile. Suferind de malarie, boală care-l chinuie fără contenire, se reîntoarce la Marsilia cu primul pachebot dispus să-l îmbarce și întreprinde demersuri pentru naturalizarea sa. Osteneală zadarnică. După ce-i plimbat din birou în birou mai bine de un an, administrația îi declară cu nonșalanță:

— Imposibil să primiți naturalizarea. N-ați efectuat jumătate din stagiu în cadrul Legiunii. Așteptarea răspunsului și-o petrece pe cheiurile de la ,,La Joilette" ca docher.

EXPULZARE PE VIAȚĂ DIN FRANȚA...

Descurajat și tot cetățean turc, reia drumul apelor, descărcînd nave. Asta pînă cînd, într-o zi, un coleg îi caută pricină de gîlceavă. Pentru te miri ce, îl împroașcă cu o insultă gravă: ,,Bastard mîrșav". Pe europeni, conștienți de superioritatea și de originile lor, o asemenea insultă îi lasă total indiferenți; pe mediteraneenii dezrădăcinați, în schimb, îi duce la exasperare. Sîngele lui Jean Primo clocotește doar o clipă. Colegul ajunge la spital, iar el la poliție.

— L-ați rănit grav? — întreabă comisarul.

— Nu! Chiar dacă l-am lovit prea tare. Am luat trei luni de temniță, cu expulzarea pe viață de pe teritoriul francez. Speranța de a deveni cîndva cetățean francez se spulberase.

La eliberarea din detenție, autoritățile franceze i-au acordat opt zile pentru trecerea frontierei. Unde să se ducă? În Turcia? La consulat i se spune că repatrierea e imposibilă, el nefiind, într-adevăr, cetățean turc. Culmea absurdului îl conduce spre singura soluție ce i se oferă: îmbarcarea, ca pasager clandestin, pe un cargou al Companiei ,,Paouet" de pe ruta Marsilia — Istambul. Se strecoară pe bordul unui vapor gata de pornire și se instalează în buncăre. Descoperit, de un ofițer mecanic, este predat poliției din primul port turc de pe traseu și închis pentru o lună. La ieșire i se pune în vedere:

— Nu puteți avea pretenții la Turcia, nici să rămîneți aici, de vreme ce-ați fost crescut de călugărițe catolice care v-au botezat. La noi, religia de stat este Islamul. Veți pleca înapoi la Marsilia cu prima cursă. Adresați-vă Vaticanului.

,,CĂLĂTORIE PLĂCUTĂ, DOMNULE PRIMO"

Condus de polițiști, i se urează ,,Călătorie plăcută, domnule Primo" pentru drumul ce avea să-l parcurgă cu cargoul Companiei ,,Paouet", peste petruzeci și opt de ore. La Marsilia, nefericitul e luat din nou în primire de poliția pentru străini și... condamnat: o lună de zile pentru infracțiunea la decizia de expulzare. Pînă în 1940, e la fel de tracasat. Iese dintr-un arest ca să intre în altul. Toate închisorile din Franța îl primesc, îl expulzează, îl readuc, într-o horă infernală și crudă. Ușor iritat, Jean Primo se adresează comisarului:

CLANDESTIN LA NEW YORK

— Ce-ați fi făcut în locul meu? Ezitați? Dumneavoastră, un englez, unul dintre șefii Interpol-ului, ezitați. Dar eu, fără naționalitate, docher la

ETC...

Șimon Peres lucrează la traducerea în ebraică a versurilor poetului englez, de origine evreiască, Isac Rosenberg. El nu a precizat încă, dacă traducerile vor vedea lumina tiparului, sau sînt... pentru sertar. *** O colegă de la o revistă ebraică s-a adresat deputatului Pesah Gruper cu întrebarea: **,,Ce părere ați avea dacă în incinta Knessetului, s-ar instala un automat pentru vînzarea de prezervative?"** Deputatul s-a supărat: **,,În loc să fiu întrebat ce cred despre cultivarea viței de vie în țară, subiect la care mă pricep, s-a trezit dumneaei să mă întrebe prostii"...** *** Numele avocatului evreu Leon Czerny are răsunet internațional, deoarece este aproape cercurilor de la Casa Albă. În prezent, el proiectează să-și facă reclamă și mai mare, pregătind un film autobiografic. Cum Leon Czerny a fost și a rămas un mare amator de... femei, filmul va înfățișa și cîteva dintre reprezentantele sexului slab, printre care și Mona Silberstein, "sex-bomba" Tel Avivului din anii '60, prietena bună, foarte bună, a juristului american. Cine va fi interpreta Monei? Probabil Mihal Etinshon, croitoreasă de lux, care seamănă cu eroina. Heli Goldberg și Caroline Langford, două tinere actrițe israeliene, au toate șansele să fie și ele introduse în distribuție. *** Din nou s-au împărțit premiile pentru literatură ale primului ministru, printre beneficiari fiind și scriitoarea Șulamit Lapid (originară dintr-o familie de ,,transilvăneni"). Șulamit este soția ziaristului Iosef (Toni) Lapid, piesa ei **,,Posesiune părăsită"** fiind reprezentată cu succes la ,,Hacameri". Premiul permite laureaților să se dedice în întregime scrisului, vreme de un an. Despre premiu a spus dramaturgul Iosef Mundi (deasemenea, din aliaua noastră): **,,Cu trei ani în urmă am primit acest premiu și așa am scris piesa 'Veselele nopți din Frankfurt'. Oricum aș fi scris această piesă, dar premiul mi-a oferit posibilitatea unui repaos mintal în materie de griji cotidiene"**

Marsilia?... Ce-ați fi vrut să fac decît o inepție fără seamăn. M-am hotărît pentru Statele Unite, unde am debarcat clandestin la New York, la 6 august 1940. Și am adoptat numele american Douglas Griffith.

— De ce acest nume?

— E luat dintr-o publicație americană pe care o citeam pe vapor. Pe scurt, mă numesc Douglas Griffith, dar fără acte nu reușesc să-mi găsesc o slujbă potrivită. Pentru oameni ca mine, singurul refugiu rămîne fauna interlopă. Acolo trăiești cum poți și nu totdeauna foarte cinstit. Mă hotărăsc rapid pentru West, unde puteam ajunge mai lesne. Comit însă o greșeală uriașă. Pornesc cu niște așa ziși prieteni care mă propulsează în mijlocul Texasului. Bani pentru a pleca mai departe nu aveam. Și atunci... Procedez așa cum i-am văzut pe atîția alții din jurul meu: fur o mașină. O jumătate de oră mai tîrziu tabăr asupra ,,curcanului" care încerca să mă aresteze. Contam că se va retrage, dar dădusem peste un erou. Nu se depărtează nici cu un centimetru. Ajunge, de aceea, în spatele mașinii, cu capul înainte pe caldarîm, după ce zburase peste capota mea. Omorîsem un ,,om al legii". O nouă călătorie devenea de domeniul visului...

La acest moment al relatării faptelor, Jean Primo face intenționat, o pauză. E conștient că mărturisirea sa a produs efect și vrea să lase răgaz anchetatorului său de a-l privi cu atenție. Întrebarea ce o așteaptă cade imediat:

— Ați omorît un polițist american și vă aflați aici? Ați avut noroc. Cum ați reușit?

— Ar trebui să știți: din dosarele Interpol-ului.

— Nu le cunosc pe toate pe de rost.

— Ei bine, mai întîi judecătorii din Texas m-au condamnat la închisoare pe viață. Acolo uciderea unui polițist se judecă fără drept de apel. Dar avocatul meu, un tip înalt, subțire, cu barbișon, mă anunță că va găsi, poate, o cale să mă scoată din necaz. După părerea lui, față de justiția americană comisesem o fărădelege și mai gravă. Intrasem ilegal în Statele Unite, crimă pendinte de justiția federală, cu prioritate absolută asupra tuturor celorlalte. Mă sfătuiește să mă autodenunț. Scriu deci, pretutindeni, despre cele întîmplate, chiar și președintelui Eisenhower. Și urlu peste tot că sînt un cetățean american fals, intrat în țară fără viză și fără pașaport. Trucul se prinde... Uriașa mașină administrativă se pune în mișcare. Judecătorii din Texas protestează fără folos: asta-i legea. Sînt judecat pentru trecere clandestină de frontieră și condamnat la expulzarea de pe teritoriul Statelor Unite. Imaginați-vă puțin fierberea polițiștilor și judecătorilor din Texas. Executarea sentinței federale trebuie aplicată înaintea celei a tribunalelor texane: întîi expulzarea, apoi întemnițarea. Sînt scos deci, din închisoare și condus la primul vapor pe punct de plecare, indiferent de direcție. Vă jur că înainte de urcare nici nu m-am interesat în ce direcție pornea...

— Și unde mergea? întrebă comisarul.

— La Hong-Kong.

— Cu ce escale?

— Panama, Honolulu, Yokohama, Taipeh, Hong-Kong.

— Toate țări afiliate Interpol-ului — remarcă polițistul.

— Exact. Biroul Interpol-ului de la Washington prevenise, în mod conștincios Secretariatul general, iar serviciile dvs., la rîndul lor, alertaseră toate birourile de pe linie. Toate aceste țări fiind înfeudate mai mult sau mai puțin Statelor Unite, nu puteam debarca nicăieri.

UN WHISKY PE RUTA HONG-KONG — MACAO

În final, Jean Primo, ajunge la Hong-Kong, unde vasul necesită reparații. Dar poliția de aici nu vrea să știe nimic. Abia debarcat, e condus pe mica corabie Tailoy care traversează de trei ori zilnic golful Canton, efectuînd legătura Hong-Kong — Macao.

— O să vă rețină poate acolo, îl încurajează polițiștii din Hong- Kong. Ei nu sînt dificili.

...ETC

*** Ați auzit de Michel Hadad? Exact! El a anchetat pe Hava Yaari și Aviva Granot, condamnate pe viață pentru crimă. De Michel, vioaia Hava Yaari s-a îndrăgostit în plină anchetă, dar anchetatorul a rămas rece. Între timp, Michel Hadad a părăsit poliția — , deschizîndu-și un birou particular de detectivi. Soți care vor să-și prindă nevasta în flagrant delict sau soții trădate de bărbații lor, nu au ce căuta la Michel Hadad! Acțiunile lui sînt de alt gen. De pildă, religioșii au apelat la agentul druz pentru a urmări activitatea în Israel a Cicciolinei, parlamentara italiană cu sînii la dispoziția alegătorilor...

*** Societățile de asigurări sînt gata să acorde premii „grase" la concursuri de genul „Nu există accident de circulație care nu poate fi evitat". Amănunte în acest sens a dat publicității dr. Alfred Goltz, directorul general al societății „Hasne", o figură importantă în sectorul asigurări din țară. Alfred Goltz a terminat liceul „Cultura" (al defunctului S. M. Littman), după care a aliat în Israel, studiind la Universitatea din Ierusalim.

BEN IAKOV—ZWI

Cînd vaporul părăsește portul, omul nostru reîncepe să spere. Amenajat pentru traversări de agrement, vaporul este spațios și răcoros, cu vaste deschideri spre punți. Ospătari chinezi, îmbrăcați în alb, servesc fel de fel de băuturi și mîncăruri. Cînd Primo intră în restaurant, niște indieni mănîncă „curry", o familie de chinezi bea ceai cald; englezii își iau ceaiul cu ouă și slăninuță. El se așează la singura masă liberă, cere un pahar cu apă și-l soarbe încet, admirînd peisajul marin din fața sa.

Un om corpolent și jovial, cu părul roșu și ochi senini, se așează în acest răstimp în fața sa. Acesta comandă un whisky sec, îl dă pe gît dintr-o înghițitură și se recomandă. De origine scoțian, inginer de profesie, îndrăgostit de Extremul Orient, e chiar comandantul vasului.

— Beți apă? îl întreabă.

— N-am cu ce să beau altceva.

Comandantul îl servește cu un whisky și-i declară:

— Poliția din Hong Kong m-a prevenit. V-au îmbarcat, dar cei din Macao nu vă vor autoriza niciodată debarcarea acolo.

Respins de Macao, iată-l plecat din nou, tot pe Tailoy, spre Hong Kong și revenind, pe același vas, la Macao. N-are măcar răgazul de a găsi vreo soluție. Comandantul îi asigură hrana zilnică și din cînd în cînd, cîte un păhărel de băutură.

La cea de-a 15-a cursă, comandantul îi încredințează o muncă oarecare la bord, pentru a justifica întreținerea gratuită. La cea de-a 50-a cursă, toate ziarele din Hong-Kong scriu despre el. După cea de-a 300-a călătorie, întreaga presă mondială se ocupă de acest subiect. Cazul său e cunoscut pretutindeni: din America pînă-n Turcia, din Franța pînă-n Japonia. Cele mai înalte personalități sînt impresionate, dar el continuă să parcurgă drumul Hong-Kong — Macao, pe Tailoy, de trei ori zilnic. La cea de-a 540-a călătorie, răbdarea-i ajunge la capăt. Cu ajutorul comandantului, se îmbarcă pe un vas de pescuit care-i dă posibilitatea să treacă, tot clandestin, pe o navă portugheză. În mod ilegal e debarcat și la Marsilia. Aci, contrar așteptărilor, nu fusese dat uitării. Autoritățile se sesizează de vechiul său mandat de expulzare. Iată de ce, în această seară a anului 1958, în birourile poliției, e atît de sîcîit de a trebui să deruleze din nou — pentru a cîta oară? — filmul celor douăzeci și cinci de ani de aventură. Fără vreo nădejde, întreabă ca de obicei, de 25 de ani:

DIN PORT ÎN PORT, CA O MINGE DE CAUCIUC...

— Ei bine, puteți să mă ajutați cu ceva?

Da, de astă dată, în sfîrșit întrebarea primește un răspuns pozitiv, concret. I se găsește un avocat din Nisa care-i obține actele oficiale de la orfelinatul din Istambul. Pe buletinul de identitate se radiază mențiunea „naționalitate turcă", înscriindu-i-se, în locul ei, aceea de „apatrid". Cu prilejul Crăciunului, Ministerul de Interne al Franței emite un decret de grațiere pentru el. Expulzarea este astfel abrogată.

Cîtva timp, Jean Primo lucrează ca docher la Marsilia, tot provizoriu. La fel ca-n cei 25 de ani anteriori, cînd mașina administrativă internațională îl arunca din port în port ca pe-o minge de cauciuc. Apoi i se pierde urma. Trebuie să aibă azi 70 de ani.

Poți deveni oare undeva în lume pensionar cînd te numești Jean Primo? Să ai asigurată bătrînețea ca toți cei născuți la noi, la adăpostul carnetelor de identitate, de Securitate socială, de muncă, de șomaj, de asigurări, carnete roșii, albastre, verzi, utile și inutile.

Toți aceștia să se gîndească o secundă la Jean Primo. Poate s-o fi sfîrșit în suferință, potrivit zicalei „Moartea i-a fost precum viața".

Traducere de P. I.

הארץ

BANI OBTINUȚI FĂRĂ TRUDĂ

• DESPRE IOSKE SHAPIRA.
• DESPRE UN ROBINET ȘI DESPRE NIȘTE MLAȘTINI CARE AR TREBUI LICHIDATE.

Cu larghețe demnă de subliniat, ministrul Ioske Shapira oferă 20.000 de dolari fiecărui intelectual arab dispus a-și părăsi căminul pentru o altă țară. „Transfer cu plată".

Ioske Shapira e un modest ca comportament și stil de viață, dar aparține taberei religioase. Și cei din tabăra religioasă consideră că banul public curge fără sfîrșit, ca din robinet. La fiecare criză de guvern, efectivă sau doar simulată, partidele religioase, sioniste și nesioniste, se pricep să stoarcă „picături" în plus din acest robinet. Instituții și așezăminte, dintre care unele cu profil și chiar existență îndoielnice, beneficiază de aceste cadouri. Din banii publici, din visteria cea săracă.

Acum, Ioske Shapira vine și oferă 20.000 de dolari fiecărui intelectual arab. Numai să părăsească țara. Decît că respectivul ministru fără portofoliu nu precizează de unde va lua banii, și încă dolari? Totul i se pare simplu, clar și că banii există, că nu rămîne decît să stai la rînd și să-i primești. La drept vorbind, nici n-a spus că trebuie stat la rînd, ci doar să te prezinți și-i capeți.

Îi și văd pe americani, care încă nu și-au revenit din șocul căderii dolarului și a acțiunilor la bursă, rugîndu-se de noi să luăm de la ei dolarii spre a-i împărți arabilor. Iar evreii americani, ca și cum n-ar fi fost atinși de șoc, îmbie și ei pe Ioske Shapira: „Ia, dragule, ia banii și împarte-i cui poftești!"

În general, acest mod de gîndire, potrivit căruia banul rezolvă totul, face parte dintr-o concepție anumită — a participării la coalițiile guvernamentale israeliene.

Bani obținuți fără multă trudă se scurg aici de mulți ani. Robinetul acesta trebuie strîns nițel. Căci prea multe mlaștini s-au format în jurul său, în decursul timpului.

NATHAN DUNEVITZ

VICTOR RUSSU

AMINTIRI DE LA „SCINTEIA"

Datorită lui Mihai Eminescu...

Intrarea mea la redacția „Scînteii" o datorez lui Mihai Eminescu.

Începînd din iarna anului 1944 scoteam la Botoșani, împreună cu doi amici, gazeta „Clopotul". Ziarul făcuse epocă pe la jumătatea deceniului al treilea, sub conducerea lui Scarlat Callimachi, "prințul roșu", ca o tribună antifascistă de curaj și atitudine.

Scriam, număr de număr, despre moșieri și speculanți, despre eforturile de reconstrucție și simțeam că nu în acest fel clopotul nostru va avea răsunet — cum doream cu pasiunea tinereții noastre — în oraș și dincolo de el. Eram în căutarea unui „scoop", a unui subiect deosebit, care să ne scoată din anonimat. Dar ce să găsești într-un tîrg de 20.000 de locuitori, în care nu se întîmpla nimic? Ultimul caz de omucidere avusese loc prin 1929 iar gloria banditului Coroiu, cel ce ațînea calea călătorilor în pădurea Guranda, ba se încumetase chiar să atace, într-o noapte, chiar în inima orașului, se stinsese de mult.

Dar există un zeu al ziariștilor începători. Mie mi s-a arătat sub chipul unui bătrîn de peste 80 de ani — I. M. Wexler. Bătrînul acesta - perfect lucid, cu o memorie remarcabilă — îl cunoscuse personal pe Mihai Eminescu. Și nu-l cunoscuse numai, ci-l așezase la masa lui. La lumina luminărilor de vineri seara, îl ospătase cu pește umplut, cu supă, carne și țimes. De unde și pînă unde ajunsese Iancăv Mehl Wexler, președintele societății de binefacere „Izvorul vieții" la Eminescu? De fapt a fost invers— Eminescu a ajuns la Wexler. Acesta din urmă era pe acea vreme tînăr și ținea un mic atelier de ceasornicărie, în cartierul Birjăriei. Eminescu se afla în ultimul stadiu al mizeriei. Rătăcea în neștire pe ulițele tîrgului. Într-un rînd, s-a oprit la geamul ceasornicăriei. Dincolo de atelier se afla odaia de locuit. Era vineri seara, luminările pîlpîiau pe masă, fața de masă așternută. Eminescu de cealaltă parte a vitrinei. Privea. Atunci Iancăv Mehl Wexler s-a ridicat de la masă, a deschis ușa, l-a luat de braț și l-a introdus în odaie. Soția i-a pus o farfurie și un tacîm...

Da, era aproape un „scoop". M-am grăbit să aștern evocarea pe hîrtie. Material de pagina întîi.

Sașa Pană, care scotea la București revista „Orizont", a citit și a publicat o notă despre articolul meu. Iată-mă, dar, aproape celebru. De aceea, cînd în toamnă am plecat la București, cu gîndul mărturisit de a începe studii de drept și cu cel nemărturisit, dar mult mai insistent, de a face gazetărie, mi-am zis că șansa mea se numește Sașa Pană.

Nu spontan, ci după multe ezitări, după ce mi-am învins timiditatea, i-am telefonat. M-a poftit la el, în strada Dogari. M-a primit în vasta sa bibliotecă, unde tronau cîteva busturi lucrate de Ludo, în anii de restriște, cînd se întreținuse din sculptură. Mi-a promis c-o să vorbească pentru mine. Unde și cu cine, nu mi-a spus.

După cîteva săptămîni, cînd din nou m-am încumetat să-i telefonez, m-a anunțat să mă prezint în Aleea Alexandru, și să-l caut la biblioteca C.C., unde lucra. M-am prezentat, m-a înfățișat lui L. Răutu iar acesta m-a anunțat c-am fost primit să lucrez în redacția „Scînteii".

Nu m-a întrebat dacă sînt membru de partid. Nu eram. Mai mult: eram cu „antecedente sioniste". Dar pe atunci, în iarna anului 1945, lucrurile acestea nu aveau nici o importanță. Aveau să capete — și încă cum! — cîțiva ani mai tîrziu.

În palatul lui Pamfil Șeicaru

Am trecut pentru prima dată pragul redacției într-o seară rece, cețoasă, de dececembrie. Era 1945, pe atunci „Scînteia" ocupa doar două din cele opt etaje ale „Curentului". Prezența nevăzută a lui Pamfil Șeicaru se resimțea la tot pasul. Deasupra ușii cabinetului său se mai afla becul roșu care se aprindea atunci cînd directorul primea cîte un vizitator sau, mai probabil, vizitatoare și voia să nu fie deranjat. Canapeaua tapisată cu pluș albastru fusese scoasă în antecameră și în locul ei introduse încă două mese de scris. Cabinetul era, așadar, ocupat de trei persoane Aveam să le cunosc în zilele următoare.

Redactorul șef al „Scînteii", Alexandru Buican, se retrăsese într-o cameră mică, alături. Era un bărbat pe atunci, cred, în jur de 50 de ani, cărunt, cu o privire sfioasă, ascunsă în dosul lentilelor groase. Vorbea puțin și cu pauze mari între propozițiuni. Curînd aveam să aflu că mulți ani din viață îi trăise în detențiune, în închisori din România și încă cîteva țări, pe unde îl purtase destinul său de revoluționar profesionist.

„Sper ca ziaristica să nu fie pentru dumneata o haină de ploaie" mi-a spus, aflînd că eram student. Și a adăugat: „Avem nevoie de ziariști profesioniști. Sper c-ai venit să rămîi, nu doar în trecere".

Nu, nu venisem în trecere. În orice caz, am rămas acolo mulți ani după ce Buican a plecat din redacție.

Am început să lucrez, să cunosc treptat pe cei din redacție. Erau pe atunci, cam 50 — 60 de redactori cu totul. Două treimi cred, evrei. Director, cu numele, figura Miron Constantinescu. În fapt, perioada lui se încheiase; perioada eroic-revoluționară din toamna și iarna anului 1944, cînd se întîmplase nu o dată, să se culce în zori, pe o masă de scris sau jos, la rotative, pe sulurile de hîrtie.

Dar și fără el, nu era lipsă de figuri romantice. De pildă, cei trei din fostul cabinet al lui Pamfil Șeicaru.

La o masă lucra Pavel Chirtoacă. Un om mărunt de statură, smochinit la față, cu o privire neliniștită, de om încolțit. Basarabean, agronom de profesie și comunist din anii studenției, făcuse ani îndelungați de închisoare și se alesese cu o tuberculoză recalcitrantă la tratament. A mai trăit doar cîțiva ani.

Biografia lui Minea Stan era și mai senzațională.

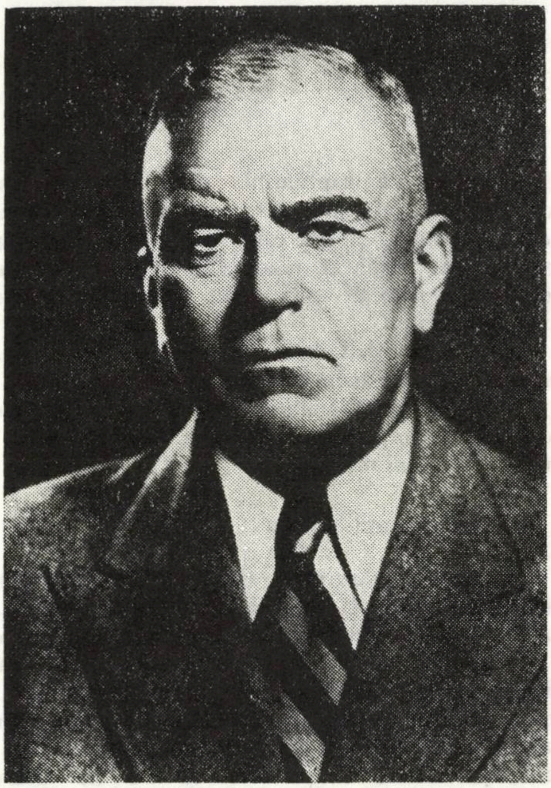

dr. P. Groza

Fecior de țărani săraci de prin părțile Teleormanului, ucenic la atelierele Grivița C. F. R., apoi tînăr lucrător, este atras în mișcarea comunistă, atîta cîtă exista în România acelor ani. Pe drumuri pline de peripeții e expediat în Spania, unde luptă în cadrul brigăzilor internaționale. La încheierea războiului civil, după un șir de alte peripeții, ajunge în Uniunea Sovietică. La începutul anului 1944 e parașutat de sovietici în spatele frontului românesc, cu misiunea de a organiza o mișcare de partizani.

Minea Stan era un bărbat înalt, măsura cred peste 1,80 m, drept ca un stîlp de telegraf, cu o față rigidă, ca de ceară. N-avea, bine înțeles, nici în clin, nici în mînecă cu profesia de ziarist. Sînt convins că fiecare zi în redacție îi pricinuia mai multă suferință decît războiul civil spaniol sau partizanatul din munții Carpați. De altfel, suferința sa avea să se încheie curînd. La reorganizarea armatei sub conducerea lui Bodnăraș, cineva și-a amintit, acolo sus, de el. A fost încadrat cu grad de general și i s-a încredințat comanda serviciului de contra- informații. Din nou era implicat în afaceri tenebroase, cu partizani din munți și teroriști infiltrați în teritoriul românesc, dar de data asta de pe partea cealaltă a baricadei. Pînă și-a ieșit din minți, a făcut o formă de demență violentă și – bizarerii ale sufletului omenesc – cînta în spital cîntece legionare.

La începutul verii lui 1946 la cea de-a treia masă a luat loc un tînăr locotenent din divizia T.V. proaspăt repatriat din Uniunea Sovietică. Se numea Sorin Toma, era plin de amabilitate și voie bună și avea să devină curînd redactorul șef al „Scînteii". Stilul său de lucru și întregul comportament contrastau în mod izbitor cu ale predecesorului.

O adiere proaspătă începuse a sufla în paginile ziarului și pe culoarele redacției. Părea că venise primăvara. O primăvară radioasă, plină de făgăduieli. Părea doar. Căci n-avea să țină decît foarte scurt timp. Anii întunecați ai stalinismului se și profilau la orizont. Presiunea lor s-a făcut resimțită greu în redacția „Scînteii".

I. L. Peretz, rabinul din Biale, A.L. Zissu și alții

Dar deocamdată ne aflăm în vara lui 1946. Soarele strălucește – pe cer și pe afișele electorale de pe toate gardurile și zidurile.

Bine. Dar ce caută I.L. Peretz și rabinul Biale în această istorie? Oricît pare de ciudat, dar își au și ei un locșor al lor. Nu degeaba e dialectica arta de a uni realități și situații contradictorii.

Cu cîteva luni înainte, semnasem un contract la editura „Bicurim", condusă de Ludo, pentru traducerea unui volum- antologie din scrierile lui I. L. Peretz. Seară de seară stăteam pînă tîrziu după miezul nopții migălind la transpunerea în românește a admirabilelor pagini de literatură idiș. Lucram la lampă de gaz, căci locuiam într-o cameră mai puțin decît modestă, la podul Izvor. Duminicile însă eram fericit; întindeam în voie, pe masa de lucru de la „Scînteia", textele originale și foile mele. Pe atunci regula era ca duminica un redactor să fie de serviciu, la telefon sau pentru orice altă eventualitate. Bineînțeles că a-ți rata duminica în acest fel nu era o perspectivă surîzătoare pentru cei din redacție. Pentru mine însă, era o situație optimală. O zi de lucru în liniște deplină și în condiții confortabile. Așa că săptămînă de săptămînă eram de serviciu. Spre satisfacția mea, dar și a celor scutiți de această corvoadă.

O vreme nu am fost singur la masa de scris. În redacție fusese trimis din provincie, spre calificare, un tînăr de prin părțile Sibiului, Vasile Inoan. Cazat la nu mai știu ce cămin din București, fără rude sau cunoștințe, venea și el duminica la redacție, cînd ostenea să bată bulevardele. Se așeza lîngă mine și urmărea, nu fără interes, migăleala mea. Prin anii 1960, Vasile Inoan devenise redactor-șef al ziarului pentru emigranți „Glasul Patriei", avîndu-l ca prim colaborator pe faimosul poet legionar Radu Gyr. Nu știu dacă mai ținea minte vremea cînd urmărea cum slova idiș a lui Peretz căpăta veșmînt românesc.

Nu e singurul episod de confluență a culturii evreiești cu realitatea de la „Scînteia" din acea vreme. „Mîntuirea" lui A. L. Zissu se tipărea atunci în tipografia „Scînteii". Cîți își mai amintesc azi de acest fapt? Manuscrisele lui Zissu, cel care în stilul său emfatic scrisese aceste cuvinte profetice (citez din memorie): Adevăr grăiesc vouă că nu peste multă vreme calul de bătaie antisemit va fi scos din grajdul rău famat al capitalismului și introdus în cel nou-nouț al revoluției... Da, manuscrisele lui Zissu și ale colaboratorilor săi erau culese de aceeași linotipiști care culegeau „Scînteia" și care, cu puțin timp înainte, culeseseră scrisul și ideile lui Pamfil Șeicaru.

Întîlniri cu dr. Petru Groza

Ca ziarist al „Scînteii" am avut prilejul să cunosc și să urmăresc de aproape pe mulți dintre mai marii zilei. Între ei, pe dr. Petru Groza.

Prima mea întîlnire cu dr. Petru Groza s-a produs

sub semnul grotescului. Era în iulie sau august 1946. Yehudi Menuhin venise în România să dea concerte și să-și retrăiască, pînă la un punct, perioada de formație sub îndrumarea lui George Enescu. Pe atunci, țara era aproape cu totul ruptă de occident și orice prezență de acolo era cît se poate de importantă. Era un fel de legitimare a noilor stăpîni. Cu atît mai mult că de data asta era vorba de o stea de mărimea întîi. S-a făcut mare publicitate în jurul prezenței artistului. Sorin Toma, redactorul-șef proaspăt în post, s-a deplasat în persoană să-i ia un interviu. Avea un atu puternic în mînă: de aceeași vîrstă, se cunoscuseră, copii fiind, la Sinaia, unde Enescu îl adusese, în sezonul estival, pe Menuhin să continue să exerseze.

Între timp, vremurile se schimbaseră și sejurul actual în România prevedea și un concert pentru muncitori. Era o aplicație a dogmei „arta în slujba poporului".

Concertul a avut loc în sala teatrului Giulești, în primele ore ale după-amiezii. Sala, tixită de muncitori aduși în grabă, la încetarea lucrului, direct din atelierele Grivița – C. F. R.

Menuhim a apărut pe scenă, s-a înclinat, a pus mîna pe vioară și a început să depene firul de aur... Cînta cu ochii închiși, furat de armoniile sublime pe care tot el le crea. În sală se făcuse liniște. Privighetoarea vrăjită plutea și cînta. Cînta...

Și deodată, explozia unui vulcan:

„Pe-tru Gro-za, Pe-tru Gro-za! Pe-tru Gro-za și po-po-rul! Pe- tru Gro-za!"

Puternic, scandat, însoțit de aplauze, ca la adunările electorale din acele zile. „Primele alegeri libere" din noiembrie 1946 erau temeinic pregătite și în acest context se considerase oportună prezența candidatului nr. 1 al B. P. D. la acest concert sui-generis. Decît, ca nobilii ruși de odinioară, candidatul considerase că nu e cazul să renunțe la siesta de după prînz. Precedat de aghiotant și urmat de o întreagă suită, înainta, surîzător, fluturînd ambele mîini, pînă la primul rînd de scaune. Iar corul public îi acompania fiecare pas:

„Pe-tru Gro-za! Pe-tru Gro-za! ...și po-po-rul!"

Menuhim s-a oprit din cîntat, a deschis ochii mari: o clipă nu înțelesese ce s-a întîmplat. Pentru el, era un incident fără precedent. Pentru noi, însă...

Firește, concertul a continuat. Dar firul de aur fusese rupt. Privighetoarea vrăjită strivită brutal.

„Sînt supărat pe dv., tovarăşe Stalin..."

Volubil și comunicativ, dr. Petru Groza căuta auditoriul. Îi plăcea să povestească, să se asculte povestind. Prin anii aceea de început, s-a întîmplat nu o dată, să vină la redacție, să stea un ceas la taclale, din pură plăcere. Și, bineînțeles, avea ce povesti.

...Mi-a rămas foarte bine întipărită în memorie relatarea sa despre prima vizită oficială la Moscova. Delegația fusese primită chiar de Stalin!

„Cînd am pășit în biroul imens al tovarășului Stalin – povestea Groza – am simțit că ne ia cu frig. Lîngă mine, Dej era crispat. Stalin ne cerceta cu privirea, fără să spună nimic. M-am hotărît să sparg gheața.

– Trebuie să vă mărturisesc că eu unul, sînt supărat pe dv., tovarășe Stalin...

Perivocik-ul a tradus. Generalissimul s-a uitat încruntat la mine. Dej înlemnise. După aia, mi-a descris ce a simțit în acea clipă.

– ...Sînt supărat și iată de ce, a continuat Groza. Pînă nu demult eram considerat cel mai chipeș bărbat din capitala României. Dar dv. l-ați trimis pe Kaftaradze și de atunci titlul a trecut asupra d-sale.

Stalin a zîmbit. Dej a răsuflat ușurat. Gheața a fost spartă".

Kaftaradze era pe atunci ambasadorul Uniunii Sovietice la București. Într-adevăr, un bărbat frumos, elegant, cu alură de nobil. Se și spunea că provine dintr-o veche familie de nobili gruzini.

„Dar cu asta povestea nu s-a terminat, și-a continuat Groza povestirea. La ieșire îl văd pe ambasadorul Kaftaradze galben la față și cuprins de o mare agitație nervoasă.

– Ce mi-ați făcut, domnule prim-ministru? De ce ați adus vorba de mine?

Cînd am auzit relatarea lui, i-am priceput neliniștea. Înainte de revoluție, Kaftaradze fusese, la Tbilisi, legătura superioară a lui Iosef Giugajvili. Într-un rînd, acesta din urmă nu urmase întocmai indicațiile primite, între cei doi avusese loc o discuție violentă în cadrul căreia Kaftaradze i-a tras o palmă lui Giugajvili. Amintirea acelui incident prerevoluționar îl urmărea pe ambasador, care nu dorea ca marele Stalin să-și amintească..."

Asta ne-a povestit dr. Petru Groza, la scurtă vreme după întoarcerea de la Moscova. Ceea ce el nu ne-a povestit, pentru că, mai mult ca sigur nici ambasadorul nu-i dezvăluise, e că prin anii '20, Kaftaradze se număra printre partizanii lui Trotzki în Gruzia. Printr-un capriciu al sorții sau al dictatorului de la Kremlin, fusese cruțat de ghilotina epurărilor. Ba făcuse chiar carieră în ministerul de externe. Dar groaza, groaza morții o purta adînc în suflet: Stalin să nu-și aducă aminte de el...

(De ceea ce i-a fost frică, n-a scăpat însă: după „deviere" a fost rechemat precipitat de la București. S-a spus că la Moscova a fost tras la răspundere pentru „oportunismul" Anei Pauker și Vasile Luca. Urmarea, ca în atîtea tragedii adevărate sovietice din acea vreme, nu se cunoaște).

Îi plăceau bancurile cu Zaroni. Bulă încă nu se născuse

La mese festive, la recepții, dr. Petru Groza obișnuia să se îndepărteze de masa oficială și să se apropie de cea a ziariștilor. Îi plăceau și ziaristele, mai cu seamă cele tinere și drăguțe. Asculta amuzat și difuza la rîndul său anecdote, inclusiv politice. Pe atunci mai era posibil. Spunea chiar că le notează cu grijă și că intenționează să publice un volum. Îi solicitase lui Eugen Jebeleanu colaborarea.

Romulus Zaroni, creatura lui devenită din țăran (șiret) de prin părțile Hațegului ministru, îl distra copios. Cunoștea cred, toate bancurile pe seama

acestuia și le savura, rizînd în hohote. Bulă încă nu se născuse. Altmiteri cred, l-ar fi apreciat și pe el.

Îi plăcea farsa, pe care o practica pînă la cinism. Așa de pildă, prin 1936-37, ca președinte al Frontului Plugarilor, după ce rostea în fața țăranilor săi o aprigă filipică împotriva cămătarilor și bancherilor, le arăta casa lui din parcul de la Deva. În stilul epocii, fusese construită cu un acoperiș plat și tuna: „Uitați-vă ce mi-au făcut bancherii! M-am gîndit să-mi fac și eu o căsuță, și uite, a rămas neterminată – fără acoperiș... N-am bani!".

„Ghiță, dr.-ul Groza vrea să-și dea demisia. Eu zic s-o primim"

Climatul politic s-a schimbat repede în România. Curînd regimul a considerat că se poate dispensa de frunzele de viță. Groza era una dintre ele.

Din „comunist fără partid", cum era prezentat, cu discreție, dar cu respect și simpatie, în cercurile conducătoare ale partidului, a devenit un „tovarăș de drum" incomod. Care deseori încurca. Tot mai mult era scos din rolul de prim-ministru și lăsat doar să facă figurație. Pentru cît timp?

Groza nu și-a acceptat de la început acest rol. Protesta atunci cînd se luau hotărîri fără să fie consultat, cînd era desconsiderat în mod flagrant.

Într-un rînd, era prin 1950, s-a prezentat la C.C. în fața Anei Pauker. A amenințat cu demisia. Ana a pus mîna pe telefon, l-a sunat pe Gheorghiu-Dej: „Ghiță! E doctorul Groza la mine. Are de gînd să-și prezinte demisia. Eu zic s-o primim".

Scena, prezentată ca un model de intransigență comunistă, a fost relatată de mai multe ori de către redactorul-șef al „Scînteii", subliniind cu ironică satisfacție că d-rul Groza și-a retras imediat presupusa demisie cu care amenința.

„Sînt român de la Roma și nu romîn de la rom"

Într-o împrejurare l-am văzut furios cu adevărat, de o mare violență verbală.

Era la o ședință a Consiliului general ARLUS, prin 1954 sau '55. Protocol de rangul întîi. Era prima manifestare a Lunii prieteniei româno-sovietice, sacrosanctă în acea vreme. De față aproape întreaga conducere de partid, miniștri, oameni de știință și artă. În acest cadru ceremonios, dr. Petru Groza s-a dezlănțuit cu violență: „Tovarășe Roller, de ce ați schimbat ortografia limbii române? De ce se scrie „romîn" și nu „român"? Eu sînt român de la Roma și nu romîn adică rom. Nu, românul nu e neam de țigani..." Se făcuse roșu la față și țipa cît îl ținea gura. Aparent se referise la Mihail Roller, căci el „răspundea" de Academie pe linie de partid. Dar era evident pentru toți că viza mult mai sus... și la Sadoveanu și la Dej...

Roller a îngăimat nu mai țin minte ce justificare. Ceilalți au tăcut chitic.

În numărul viitor:
Cu Vasile Luca în Valea Jiului

JEAN HANU : O VIAȚĂ DE EVREU CHINUIT

M. SAUL

... ei da, mai cunoaștem și asemenea vieți

Am citit (Minimum nr.3) cu emoție, dar și cu mult interes personal evocările ziaristului american originar din România, Michael Hanu, cu al cărui părinte Jean Hanu, semnatarul acestor rînduri a fost un bun prieten. L-am cunoscut la ziarul „Cuvîntul" condus de Nae Ionescu, în redacția căruia lucra o droaie de ziariști evrei în cap cu Mihail Sebastian și Ion Călugăru, primul recrutat personal de Nae Ionescu, al doilea primit în redacție la recomandarea lui A. L. Zissu care întreținea cu Nae strînse legături „spirituale". Zissu a fost inițiatorul lui în tainele Cabalei, dar l-a și sprijinit financiarmente cînd ziarul trecea prin momente critice.

În acea epocă Jean Hanu era unul din redactorii prețuiți de director pentru seriozitatea și zelul cu care își făcea munca redacțională, dar a părăsit-o cu tot grupul de colaboratori evrei, în momentul cînd prodigiosul reprezentant al teosofiei ortodoxe, cumpărat literalmente de naziști, a făcut senzaționala derivă în lagărul lui Corneliu Codreanu, după ce ani și ani fusese un răsfățat al cercurilor evreiești din București. Rămas fără ocupație, Hanu a recurs la tot felul de combinații compatibile cu structura lui intelectuală, între care a fost și o anticărie. I-a lipsit însă vîna mercantilă. Cînd îi cădea în mînă o carte mai prețioasă, refuza s-o vîndă sau cel mult, o dăruia unui prieten. Din această cauză, afacerea a ratat și omul a fost nevoit să fugărească tot felul de șanse, dar cu același rezultat negativ.

După război, l-am reîntîlnit într-un cerc de prieteni din care făceau parte I. Peltz, I. Cassian – Mătăsaru, (tatăl poetei Nina Cassian, el însuși un talentat traducător de poezie străină), S. Albu fostul secretar general de redacție la „Cuvîntul", S. Păstorescu (S. Schafferman) și alții care se întîlneau „la un pahar de vorbă" în cîrciumile unde se mai putea bea un vin curat, neprelucrat de alchimiștii de la „Mat".

Jean şi Dora HANU

Aflasem în mod destul de vag, că Hanu avea un fiu în America, de care se ferea să vorbească. Era în timpul teroarei staliniste, cînd faptul de a avea o rudă apropiată în America era un delict politic, deşi Hanu ar fi avut toate motivele să se laude cu această odraslă, care după ce-şi făcuse debutul gazetăresc în România, era pe drumul ascensiunii în publicistica americană, ceea ce agrava şi mai mult poziţia tatălui din România.

Michael Hanu devenise o vedetă mult ascultată la emisiunile de la „Vocea Americii". Tatăl probabil că le asculta pe ascuns şi din cauza lor a trăit mulţi ani nopţi înfricoşate de insomnie, aşteptînd duba securităţii să-l ridice pentru a răspunde pentru crima impardonabilă de a fi tatăl unui ziarist american, pe cît se pare nu prea tandru în comentariile sale radiofonice faţă de anumite evenimente din România. La un moment dat, ca să rupă contactul cu lumea şi să trăiască pe cît se poate mai izolat, se mutase într-un cartier de maidan, dincolo de periferia Bucureştilor, de unde nu-şi făcea apariţia decît foarte rar şi numai în tovărăşia prietenilor intimi, care-i cunoşteau „buba" şi nu-l sîcîiau cu întrebări indiscrete.

Cînd a obţinut plecarea în Israel, a fost un adevărat miracol. Bineînţeles că nimeni n-a ştiut nimic şi abia după multă vreme am aflat de eveniment. Cîţiva ani după plecarea lui, am venit şi eu în ţară. L-am reîntîlnit în modestul lui shikun din Nazeret Ilit, unde trăia la fel de retras, urmărit de data aceasta de o altă obsesie. În România comisese imprudenţa de a face „sionism" în grupa celebrului revizionist Willman, care devenise unul din colaboratorii devotaţi ai „Centralei Evreilor", condusă de dr. Ghingold. Probabil că unii îi aminteau lui Hanu de această activitate. Era jenat nu pentru ce eventual putea să i se întîmple lui şi ceea ce fireşte că nu i s-a întîmplat, dar era îngrijorat mai puţin de persoana lui, cît era îngrijorat de reputaţia fiului, a cărui carieră publicistică trebuie să fi fost mîndria şi mîngîierea lui.

Nu mai era Jean Hanu de altădată, acel om sclipitor în conversaţie, cu un umor degajat, plin de o vervă contagioasă, a cărui erudiţie cărturărească o apreciam cu invidie. Îşi păstrase doar pasiunea pentru cărţi şi-mi arătase cu un orgoliu provocator cele cîteva cărţi rare, pe care, cu nu ştiu ce trucuri abile, reuşise să le salveze şi să le aducă în ţară. Legătura noastră a mai durat printr-o corespondenţă rară, pînă cînd moartea şi-a întins linţoliul negru asupra shikunului Nazeret Ilit. A avut o viaţă de evreu chinuit, care merită omagiul acestei rememorări postume, care face parte din istoricul tragismului evreiesc din România. Dacă există odihnă şi repauzare pe lumea cealaltă, Jean Hanu le merită.

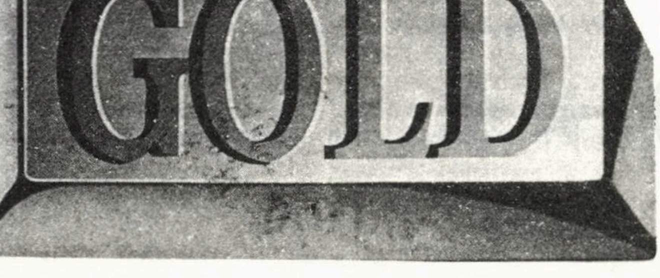

Excursii și voiajuri

prin Meliatronic

În 1947, cînd Jose Melia SINISTERRA a fondat MELIA, societatea avea doar un apartament și 25 funcționari.

Astăzi dispune de un bloc uriaș în centrul Madridului și 2001 amgajați.

Angajatul Nr. 2001 este un computer imens – numit MELIATRONIC – care are grijă ca la dispoziția Dvs. să se afle:

* camere de hotel de mîna I-a
* cele mai elegante gondole din Veneția
* hostesse cu surîsul pe buze și mai ales în inimi
* automobile '88, de la „Ford" la „Rolls" (Rent-a-car)

„MELIA" – o călăuză grijulie !

„MELIA" – o garanție de reușită a excursiei

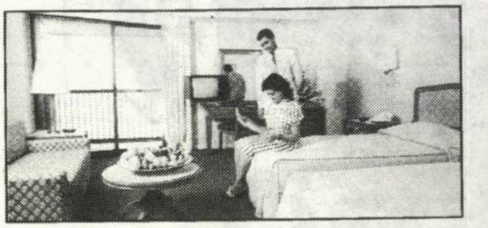

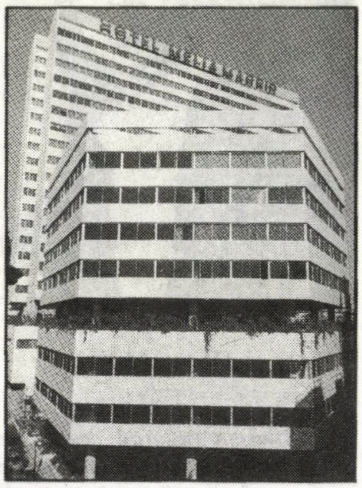

JOSE MELIA SINISTERRA

Începînd de la 15 FEBRUARIE

„MELIA" din Tel Aviv va

funcționa într-un imobil

impozant, cu birouri

luxoase

LICĂ BLUTHAL

vă așteaptă la noua adresă:

Str. Shalom Alechem Nr. 5

(vis-avis de „El Al")

De ce n-au primit premiul Nobel?

TOLSTOI („propovăduieşte anarhismul")

HARDY („eroi lipsiţi de credinţă")

ZOLA („naturalism grosolan")

STRINDBERG — nici măcar n-a candidat.

De ce oare scriitori ca Lev Tolstoi, Thomas Hardy şi Graham Greene n-au primit Premiul Nobel pentru literatură şi Comisia de decernare i-a preferat pe Theodore Mommsen, Paul von Heyse şi Miguel Angel Asturias? Răspunsul trebuie căutat în componenţa Comisiei de decernare a Premiului Nobel şi în politica ei. „Istoria acestui premiu este o serie de încercări de a interpreta un testament confuz", scrie Kail Aspmark, poet suedez şi membru al Academiei suedeze de ştiinţă.

Alfred Nobel — inventatorul dinamitei — a stabilit în testamentul său că premiul va fi conferit acelui scriitor care „a creat cea mai frumoasă şi mai idealistă operă". La început această directivă a fost interpretată ca fiind strict conservatoare. De aceea în 1902, al doilea an în care s-a decernat premiul, candidatura lui Tolstoi a fost respinsă pe motiv că el „propovăduieşte anarhismul teoretic şi creştinismul mistic". În locul lui, premiul l-a obţinut germanul Mommsen, autorul unei opere despre istoria Romei, pe care Academia suedeză l-a caracterizat drept „cel mai mare scriitor în viaţă, care excelează în arta reconstituirii istorice".

Cartea lui Aspmark „Premiul Nobel pentru literatură" — principii şi aprecieri în spatele hotărîrilor" — e bazată pe arhivele comisiei Premiului Nobel. Cartea permite cititorului să urmărească ceea ce se petrece în această comisie care a fost înfiinţată acum 200 de ani. Membrii comisiei — scriitori şi cercetători literari suedezi — sînt aleşi pe viaţă în acest organism. Numărul lor e de 18.

Protocoalele dezbaterilor pot fi date publicităţii numai după 50 de ani. Astfel, abia acum aflăm că marele scriitor englez Thomas Hardy nu a primit premiul în 1910, între altele, fiindcă „eroinele sale sînt lipsite de credinţă religioasă şi de ţinută etică". Premiul l-a luat germanul, uitat astăzi, Paul von Heyse.

Emile Zola a „căzut" pe motiv că practică un „naturalism grosolan şi cinic". Şi norvegianul Henrik Ibsen a fost respins. Motivul: „are o viziune negativistă". (unde am mai auzit vorba asta?)

Cel mai mare scriitor al Suediei, Auguste Strindberg, n-a fost nici măcar candidat. Nici candidatura lui Joseph Conrad n-a fost luată în discuţie vreodată. Majoritatea scriitorilor care au obţinut premiul în primii ani, ca Sully Prudhomme, Maurice Maeterlinck şi danezul Henrik Pontoppidan sînt prea puţin cunoscuţi în lumea cititorului de literatură. „Ironia soartei e că Academia aceasta care acţionează ca un obstacol în calea ideilor şi stilurilor noi, e cea care decernează cel mai important premiu literar internaţional", scrie Aspmark.

Totuşi, trebuie subliniat că vederile conservatoare ale Academiei suedeze s-au schimbat cu trecerea anilor, cînd în rîndurile ei au intrat membri noi care au dat o interpretare liberală testamentului lui Alfred Nobel. Ei au conferit premiul lui Bernard Shaw şi W.B. Yeats a căror candidatură fusese respinsă anterior.

După cel de al doilea război mondial, Academia suedeză a început să acorde premiul unor scriitori de avangardă ca Herman Hesse, André Gide, T.S. Elliot şi William Faulkner. Dar acest spirit nou a venit prea tîrziu pentru uriaşi ca Joyce, Kafka, Proust care decedaseră. Herman Hesse, a cărui candidatură fusese respinsă în 1930 din cauza „anarhismului său etic", a fost elogiat în 1946 de aceeaşi Academie suedeză, ca un „creator care a reuşit într-o perioadă tragică să ţină sus steagul umanismului adevărat". Perioada de după cel de al doilea război mondial se caracterizează prin acordarea de premii Nobel unor înnoitori ai literaturii ca Hemingway, Camus, Becket, I. Bashevis-Singer, Saul Below, ca şi unor „mari spirite deosebite" ca Churchill, Bertrand Russell şi Jean-Paul Sartre.

JEANINE

Un număr din MINIMUM este mai mult decît un număr de revistă.
Este o piesă de colecţie.
Aveţi toate MINIMELE de la 1 la... zi?
Pentru exemplarele care vă lipsesc, adresaţi-vă la JEANINE (tel. 03-440123)

DOLIU

O nouă vreme de doliu în viaţa literaturii române de astăzi: ne-au părăsit în lunile din urmă cîteva condeie de seamă.

Constantin Noica, (n. 1909), filozof. Cărţile sale (**Mathesis sau bucuriile simple, Douăzeci şi şapte de trepte ale realităţii, Despărţirea de Goethe, Rostirea filozofică românească** etc.) precum şi activitatea sa „socratică" de învăţător oral al tinerei generaţii de filozofi, au făcut din Noica, fără îndoială, cel mai de seamă gînditor al României contemporane; **Leonid Dimov** (1926), poet (**7 poeme, Pe malul Stixului, Carte de vise** etc.), una dintre personalităţile de mîna întîi ale liricii româneşti de azi. **Nicolae Ciobanu** (n. 1931), critic literar, redactor la revista **Orizont** şi la **Televiziune**, un bun analist al prozei române moderne (**Nuvela şi povestirea contemporană, Ionel Teodoreanu, viaţa şi opera** etc). Mircea Scarlat, critic literar, autorul unei îndrăzneţe istorii a poeziei române. **Ioana Bantaş-Baltag** (1937), poetă, redactor la revista **Colocvii**, autoarea cîtorva cărţi de sensibilitate „feminină", în linia Mariei Banuş (**Memorie de iulie, Scrisori către Orfeu etc.**).

...şi, cu mare, mare întîrziere, consemnăm dispariţia Danei Dumitriu (n.1943), prozatoare şi critic literar, redactor la România literară; ciclul său de romane din anii '80, închinat lui Ion Ghica „şi lumii sale" relevă o mare, neobişnuită fineţe psihologică.

BINE ZICEA MAMA LUI ESENIN

Nu-i atît de simplu cum îşi închipuie scriitorii din străinătate care cer să fie invitaţi în Israel. Cazarea costă bani. De unde?

Organizatorii „Săptămînii internaţionale de poezie", care va avea loc în cadrul festivităţilor dedicate aniversării a 40 de ani de la proclamarea Statului Israel, au spus că au nevoie de 30.000 dolari.

Au fost invitaţi poeţii Iosef Brodski, proaspătul laureat al Premiului Nobel, Evgheni Evtuşenko, Andrei Voznesenski, Bela Ahmadulina şi alţii de acelaşi calibru. Dar s-a constatat între timp că cei 30.000 de dolari nu sînt suficienţi. Acum se caută noi surse de finanţare a „Săptămînii de poezie". Dar, precum am spus, nu-i simplu... Cum i-a scris lui Serghei Esenin mama sa „Eu, una ştiu, din ce de tine pătimite/poeţilor parale nu li se dau deloc".

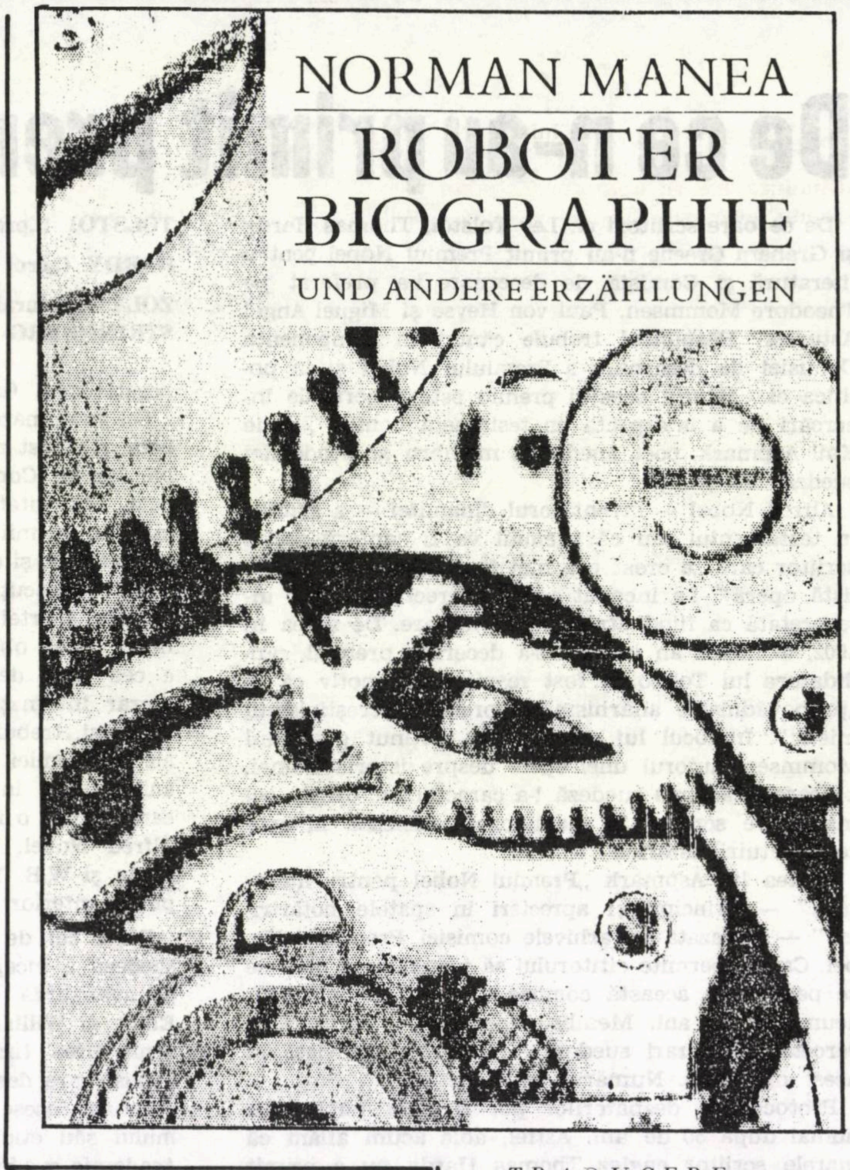

TRADUCERE

La Gottingen , în R.F.G., a apărut în toamnă, la prestigioasa editură Steidl Verlag, volumul Roboter Biographie, *traducerea germană a nuvelelor lui Norman Manea. Cartea este prefaţată de criticul Dieter Schlesak şi însoţită de o călduroasă apreciere a prozei lui Manea, semnată de Heinrich Boll (laureat al Premiului Nobel) cu un an înaintea morţii sale. Nuvelele lui N. Manea din volumul* Octombrie ora opt *(care a stat la baza versiunii germane) au fost prezentate în nr.1 al revistei* Minimum *(Leon Volovici,* Norman Manea — tema subversivă).

HAMBURG:

„Fiică de kapo"

Spre deosebire de fiul lui Rudolf Hess şi ca o replică indignată la atitudinea lui de apărător al unui părinte criminal de război, pictoriţa Danuta Rawicz, stabilită în Germania, a publicat la Hamburg o carte autobiografică în care se dezice de tatăl ei. Cartea intitulată „Fiică de kapo", este povestea unei tinere care şi-a petrecut o parte a copilăriei în lagărul de la Birkenau unde tatăl ei, umil învăţător polonez, a consimţit să se pună în serviciul naziştilor.

Autoarea nu manifestă nici o „înţelegere" faţă de acest părinte abject a cărui atitudine o analizează în comparaţie cu a altui învăţător polonez, vestitul Janoş Korczak, care a preferat să meargă la moarte împreună cu elevii săi decît să-şi salveze pielea cu preţul demnităţii umane terfelite.

Cartea se bucură de recenzii elogioase în presa vest-germană.

MINIMUM TRESARE

aflînd că ultimul roman al popularului şi populistului scriitor american Sidney Sheldon **Windmills of the Gods (Morile zeilor)** se petrece în România, mai precis în birourile şi apartamentele ambasadei Statelor Unite la Bucureşti.

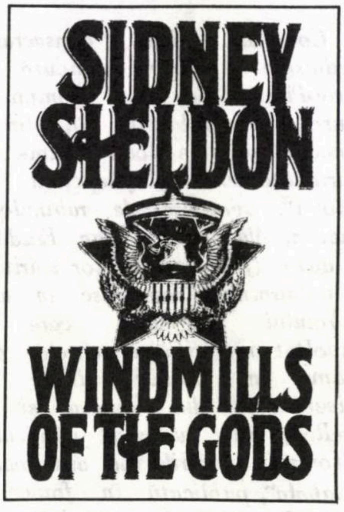

Scriitorul Americii negre

La începutul lui decembrie a murit în sudul Franţei scriitorul american Jammes Baldwin (63 ani). În sudul Franţei fiindcă acolo se stabilise de mulţi ani ca protest împotriva atitudinii americanilor faţă de negri.

Fiu al vestitului gheto negru Harlem, Baldwin şi-a dedicat viaţa şi scrisul luptei pentru drepturile negrilor. Romanele, piesele şi publicistica sa sînt expresia acestei lupte.

În 1961 a vizitat Israelul, după care a publicat un articol în „New York Times" în care a afirmat că nu se poate înfiinţa un stat pe bază religioasă.

DESPĂGUBIRI DIN GERMANIA

PENTRU EVREII DIN ROMÂNIA

NU VĂ PUTEM OFERI, DAR

EXPEDIERE DE PACHETE

RUDELOR ŞI CUNOSCUŢILOR IN ROMANIA

CU PREŢURI CONVENABILE ŞI CU GARANŢIE —

OBŢINEŢI NUMAI PRIN

«FLIGHT»

TEL AVIV — BEN YEHUDA 6 Alef etajul 1

(colţ MOGRABI) Tel. 283599

DR. ALEXANDRE ŞAFRAN: MISTERUL ŞI REVELAŢIA CABALEI

Primele gînduri la Bucureşti. Cristalizarea operei la Geneva.

DE ANA KATZ

Colecţia, deja consacrată, "Judaïsme – Israel" condusă de Marie-Pierre Bay şi Dominioue Bourel, a publicat, în limba franceză, primele două volume ale cuprinzătoarei „Înţelepciuni a Cabalei", semnate de rabinul-şef genevez, Alexandre Şafran. Eruditul lor autor (fost conducător spiritual al iudaismului românesc în anii războiului mondial), care a dezvoltat majoritatea temelor din volum în cursuri ţinute la Universitatea din Geneva şi la Bar-Ilan, este cunoscut publicului cititor prin lucrările sale anterioare: „Cabala", publicată în franceză, germană, engleză, spaniolă şi italiană, a cunoscut, din 1960, nouă ediţii în aceste limbi; "Israel în timp şi spaţiu" a întrunit, trei ediţii, din 1980, în franceză, germană şi engleză.

În primul volum, după o cuprinzătoare privire generală, istorică şi doctrinală, tematica „Înţelepciunii Cabalei" se desfăşoară dealungul a două capitole: Prin ce este Cabala o cunoaştere? Prin ce este Cabala o înţelepciune?

Unitar în structura sa tripartită, volumul ne introduce în Cabala, ca doctrină a unităţii. Realitatea este întregul în care vizibilul şi invizibilul, materialul şi spiritualul se întrepătrund şi se contopesc. În problema abstractă, teosofică sau ontologică, a Cabalei este adăpostită o etică, ce prescrie un comportament uman. Operă scrisă, care-şi păstrează caracterul eminamente oral, viu – căci este destinată vieţii – Cabala se înfăţişează atît ca revelaţie divină şi acceptare umană, cît şi ca tradiţie, în care mistica gîndirii iudaice nu este străină de gîndirea filozofică. Elaborată de o elită restrînsă, Cabala exercită o influenţă psihologică, morală şi practică asupra existenţei iudaice, modelîndu-i sufletul, direct şi indirect, zilnic şi concret. Figura ţadicului ocupă un loc central în relaţia mutuală în care „emuna", încredere şi credinţă, purcede atît din Dumnezeu, cît şi din om.

Ca o cale de cunoaştere, Cabala îşi dă drept fundament misterul pe care omul îl poartă în el şi care-l învăluie. De aceea, gîndirea mistică iudaică, fondată pe acest principiu, este „înţelepciune a ceea ce este ascuns", care dezvăluie ceva din „splendoarea, claritatea, adevărul", ascunse în tot ce există. Cititorul este iniţiat în „dialectica interiorităţii şi exteriorităţii",a „ascunsului şi a relevatului", în a căror mişcare complementară nimeni nu a pătruns încă „propria esenţă" (p. 56). Cele patru nivele de semnificaţii ale fiecărui cuvînt al Torei, de la semnificaţia literară pînă la cea a „secretului", se confirmă reciproc, coincid în interioritatea lor şi – după spusele Gaonului din Vilna – nu se mai disting unul de altul. Lumea însăşi este mister: ea, care pare „descoperită", este numită „Olam" adică „ascunsul"; ea există graţie celui care este „ascuns". Lumea este, astfel, închisă şi deschisă totodată, iar omul însuşi e o mică „lume". Israel este numit om, căci încarnează misterul omului: corp vizibil şi suflet invizibil, – laolaltă „secret al existenţei şi supravieţuirii" poporului lui Israel, căruia nici o şcoală istorică nu i-a putut da o explicaţie raţională pertinentă.

Prin „Cabala" iudaismul aspiră deci la descoperirea „interiorităţii" lucrurilor, la găsirea sensurilor esenţiale. Ea este confirmată actualmente de lumea „probabilităţilor", a „realităţii incerte" în care este plasat în prezent omul de ştiinţă, fizicianul. Infinită prin natura ei, ştiinţa este de neatins dealungul infinitului – de aceea se recomandă înţeleptului şi omului de ştiinţă - ei înşişi ayin, nimic în faţa infinitului – să se apropie cu umilinţă de neant, echivalent cu infinitul.

În ce constă înţelepciunea „Cabalei"? Plasînd omul în centrul universului, Dumnezeu îl face responsabil pentru destinele lumii, dîndu-i drept călăuză poruncile Torei, miţvoturile care consolidează lumea. Ele înalţă omul de la statutul său de creatură – care primeşte – la statutul de creator, care, la rîndu-i dă – imitîndu-l pe Dumnezeu în ceea ce El este inimitabil. Omul „devine" – trăind într-un mod activ, fiecare clipă este un continuu „început" într-o devenire de ordin moral care conduce, escatologic, la zilele mesianice.

Pregătirea lor este, pentru evreu, o exigenţă sfîntă, care parcurge grade în serviciul lui Dumnezeu – de la studiul intelectual al Torei pînă la rugăciunea meditativă şi pînă la dragostea de aproapele. Ele îl situează pe evreu singur cu Dumnezeu, dar în mijlocul poporului său.

Trecînd prin intenţia sfinţeniei, pînă şi gestul mîncării este spiritualizat, iar creaţia divină se prelungeşte în procreaţia umană; simbolul brit-milei intervine aici cu o dublă funcţiune: circumcizia înlătură „prisosul de carne" şi totodată înlătură, moralmente, "scoarţa" care ar putea închide calea spre interioritatea spirituală. Simbolurile „purităţii şi impurităţii", cele ale alianţei „cărnii şi limbii", cele ale încrederii şi îndoielii în om, ale sfinţeniei spiritului şi corpului sînt parte integrantă ale tradiţiei cabalistice în care omul, unitar în structura sa,

conciliază contradicțiile care-l animă. Prin ele, viața sa este o „punere la încercare", căreia îi supraviețuiește prin dragostea de Dumnezeu și într-un stil de viață caracterizat prin moderație. Dumnezeu poruncește omului să existe și să acționeze, urcînd spre El și coborînd spre oameni. „Dumnezeu nu vrea îngeri pe pămînt, căci are destui în ceruri" exclama rabinul Mendel de Kotzk. „Dumnezeu vrea pe pămînt oameni, *sfințiți după prescripțiile Torei".*

*

Prezentatorul acestor volume nu poate decît regreta că, în acest spațiu, este nevoit doar să spicuie cîte ceva din bogăția ideilor așternute pe hîrtie de autorul volumelor. Al doilea volum, ca și al treilea, care este anunțat, conțin texte din literatura iudaică mistică, selecționate și traduse de autor.

Această prezentare nu ar fi încheiată dacă nu am semnala frumusețea cuvîntului în care autorul, Alex. Șafran, își îmbracă cu măiestrie spiritualitatea gîndului. Sobrietatea stilului subliniază rigoarea gîndului. Iar acesta devine un mesaj de noblețe, care-și poate găsi adresa în orice cititor, fie că acesta se încredințează misticii, fie că gustă satisfacțiile de cunoaștere pe care le oferă lectura.

* * * * * * * * * * * * * * * *

E ceva misterios care-i unește pe neuniții oameni. Fiindcă, de-o pildă, participanții la un concert Rod Stewart se află pe aceeași lungime de undă.

MINI-ESEU

N. HORODNICEANU

ȘLAGĂRUL

Opera artistică originală este expresia unei personalități originale – personalitatea creatorului. Cel mai simplu raționament semantic stabilește o legătură indiscutabilă între noțiunile „originalitate" și „origine", adică în cazul nostru identitatea umano-artistică a creatorului. De la el mesajul ajunge la noi pe una din căile pe care le-a ales și le-a folosit. Stabilirea legăturii, receptarea mesajului este un proces dificil, problematic, care nu se produce în mod direct și nemijlocit. Aceasta este cauza pentru care cele două părți antrenate în „comerțul artistic" se învinuiesc reciproc pentru lipsă de cooperare. Artistul crede cu o deplină naivitate în potențialul receptiv al publicului său, iar acesta la rîndul său îl acuză pe artist pentru ermetismul și lipsa sa de comunicativitate.

De aici, nenumăratele neînțelegeri care se produc între creator și receptor.

Spre deosebire de creația originală, șlagărul, prin însăși structura sa, asigură o receptare imediată, lipsită de ezitare, pentru întregul public, care vede în el o formă necesară de comunicare. Accentul este pus pe elementul de legătură cu întregul public, pe ceea ce e asemănător și compatibil tuturor. Șlagărul devine un bun de consum foarte cerut, funcțiunea sa e unificatoare și tinde să accentueze asemănările de comportament, să creeze un consens pe planul afectiv. În acest fenomen se întrepătrund elementele de public-relation cu cele artistice. Primele se referă la o foarte atentă pregătire de atmosferă în vederea asigurării unei reacții omogene a întregului public. Elementele artistice se referă la cultivarea fondului „omenesc", la folosirea unor tehnici artistice care să asigure șlagărului o anumită șansă de perenitate. Individul este astfel sprijinit și încurajat în direcția unei reacții pozitive – lucru care se traduce într-un răspuns emoțional previzibil, căci a fost bine și atent programat. Participanții la un spectacol Rod Stewart sînt deja acordați pe o unică lungime de undă. Ei nu caută elementele speciale sau deosebite de expresie, ci tocmai standardele cunoscute și acceptate. Audiența formează un cor uriaș în care fiecare participant are sentimentul „coristului" care interpretează știma sa. El plînge cînd e necesar, întocmai ca la înmormîntările obligatorii, cînd te năpădește plînsul fără cauză reală. Evident, funcțiunea rîsului poate fi și ea îndeplinită în același fel, fără angajare personală. Aceste reacții emoționale nu sînt legate de o trăire reală, ci reprezintă doar demonstrații auto-acceptate ale unor sentimente potențiale aflate într-un stoc personal, nefolosite, iar acum descărcate... Probabil că fiecare dintre noi este dispus și bucuros să mimeze o viață imaginară, căci cea reală implică destulă tristețe. Creatorul șlagărului compune o temă care are darul de a uni pe membrii corului, de a satisface cerințele și preferințele tuturor participanților. El găsește centrul de greutate al cadrului general, nucleul care poate emite **mesajul colectiv.**

IONATHAN REUVENI

MARILE DECEPȚII

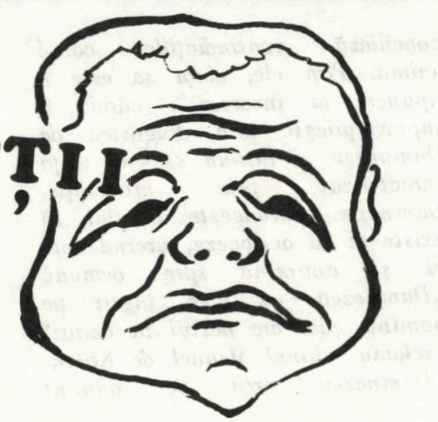

Ca orice ole hadaș care se respectă, eu – vorba aia – am, n-am treabă, în fiecare dimineață citesc cotidianul în limba română sau, cum îi spuneam noi pe vremuri, organul de presă.

Ca să fiu sincer, ce-mi place mie mai mult și mai mult să citesc în paginile organului sînt reportajele. Mă înnebunesc în special reportajele interesante despre teatrul, cinematograful, actorii și actrițele alialei române, mai ales că pe toți ăștia îi știu de pe cînd îi vedeam apărînd pe Calea Văcărești la chioșcul cu cnișăș calde. Și unde mai pui că reportajele le scrie verișoara mea după tată, Cornelia Stelian, fată foarte talentată și ziaristă cu experiență, fostă pînă nu de mult primă adjunctă la secția de corespondenți voluntari a organului din Vaslui.

Am, în față ultima ei producție ziaristică. Reportajul cu titlul foarte original „În preajma premierii", ne transportă în lumea minunată a teatrului de limba română din Israel.

„În sala de repetiție a elegantului teatru „Ohel Șem", cufundată într-unul din comodele fotolii, urmăresc cu sufletul la gură ultimele pregătiri în vederea premierei, scrie verișoara noastră care probabil o fi venit de-acasă cu un fotoliu comod că eu nu am văzut așa ceva la „Ohel Șem".

În aer plutește febrilitatea specifică repetițiilor generale, ne relatează în continuare Cornelia. Mașiniști îndemînatici montează cu înfrigurare decorurile originale pline de culoare și fantezie pe care, dealtfel le-am aplaudat și în alte spectacole anterioare, orchestra mărită, alcătuită dintr-un pianist, un toboșar și un ghitarist, își acordează cu înfrigurare instrumentele în timp ce grațioasele Aliza și Menuha, componentele corpului de balet, dansează parcă plutind pe scena scăldată în lumina feerică a celor patru reflectoare".

„Nu încape îndoială, ne declară maestrul Aronel Șmilov, regizorul spectacolului, că revista de mare montare „Nu te băga!", a cărei direcție de scenă mi-a fost încredințată de marele impresar Haim Brînzaru, va fi un mare succes.

Ținînd seama de faptul că acest spectacol îl prezentăm în semn de omagiu adus alialei române la împlinirea a o sută și șase ani și jumătate de la întemeierea coloniei Roș Pina, distinsul impresar Brînzaru, om cu carte, nu a precupețit niciun efort material și mi-a pus la dispoziție toate vedetele alialei române și a apelat pentru scrierea textelor și a muzicii la bine cunoscuții Nelu Ștoltzman și Iancu Pancu-Galți".

Dealtfel, ne mai informează talentatul regizor, maestrul Pancu-Galați a fost invitat să compună muzica viitorului musical cu care își va deschide stagiunea teatrul Olympia din Paris, muzică pe care o vor prezenta, după toate probabilitățile, celebrul șansonetist Yves Montand alături de concetățenii noștri Anuța Galopeanu, regina teatrului românesc din Israel, și Șloimală Kesef-Argintaru, formidabilul comic, interpretul de neegalat al cîntecului de șpriț și miț agvaniot, cei doi protagoniști ai revistei „Nu te băga!".

Într-un colț al scenei ne atrage privirile apariția superbei Anuța, în eleganta ei rochie de lame, creată special pentru acest spectacol de casa de mode Zelicovici et Braunștein din Nahlat Ițhak. Cu zîmbetul ei fermecător, la braț cu simpaticul Haimale, revenit de curînd dintr-un turneu extraordinar din America de Sud, faimoasa divă se apropie de noi.

„Ce ne puteți spune despre noua premieră?", i-am întrebat.

Șloimală, cu privirea lui cuceritoare, ne spune:

„Am întrerupt turneul și am renunțat la cîteva tentante propuneri de angajament pe scena ebraică pentru a lua parte la acest grandios spectacol deoarece mă simt obligat față de aliaua română căreia i se cuvine un spectacol de calitate ca cel cu revista „Nu te băga!" în care sînt fericit să apar".

„Și eu consider, ne-a afirmat splendida Anuța, că aliaua română, atît de însetată de artă și cultură, merită sacrificiile pe care le-am făcut eliberîndu-mă de alte obligații pentru a putea apărea într-o asemenea producție de înalt nivel artistic".

Am citit și am recitit reportajul de cîteva ori și am fost într- adevăr fericit și mîndru că aparțin și eu acestei aliale minunate din care s-au ridicat artiști atît de valoroși. Ce-i drept, pe undeva m-a pișcat și invidia!

Ia te uită domnule, mi-am spus, numai eu am rămas un pîrlit de contabil așa cum am fost și în România, în timp ce ei au ajuns unde au ajuns, pe scena de la Ohel Șem, la Olympia, în America de Sud, la televiziune... Și dacă fac socoteala contabilicește, cum sînt eu învățat, în afară că fac o viață plimbîndu-se prin toate colțurile lumii, ăștia trebuie că și cîștigă o avere.

Și cînd mă gîndesc că Șloimală ăsta, la București era în cor la casa de cultură și umbla pe lîngă pantofi...

Păcătoasa asta de invidie nu mi-a dat pace și ieri mi-am făcut drum pe la redacția organului ca s-o iau la întrebări pe Cornelia și s-o rog să-mi pună ea o pilă ca să intru în teatru că atîta voce cît și Șloimală mai am și eu, iar cînd spun bancuri cu Bulă nevastă-mea se prăpădește de rîs și, zău, nu

mi-ar strica niște verzi.

Cînd a auzit ce mă bate gîndul, verișoara asta a mea după tată, a izbucnit într-un rîs că poate mai rîde și-acum, cu sughițuri.

,,Bercuțule, a izbutit ea într-un tîrziu să-mi spună printre sughițuri, păi dacă vedetele astea ar avea o mie cinci sute pe lună ca tine, le-ai mai putea ajunge la nas?!"

,,N-au, am întrebat eu neîncrezător, nici o mie cinci sute?"

,,Nici!..."

,,Nici atunci cînd pleacă la Paris?"

,,Pentru ce să plece la Paris?"

,,La Olympia..."

,,Care Olympia, ce tot îndrugi?"

,,Păi doar tu ai scris, am citit cu ochii mei".

,,Și ce-i cu asta? N-am scris eu că Șloimală se află la Hollywood pentru semnarea unui contract fabulos în vreme ce el. bietul, umbla pe la cafeneaua artiștilor să prindă o halturtă? Iar Anuța căreia i-a picat revista asta ca o mană cerească, că n-a mai urcat pe scenă de ani de zile..."

,,Ce tot vorbești?! Ea s-a eliberat cu greu de obligații, am citit eu..."

,,Asta este adevărat, s-a eliberat cu greu că doctorul șef n-a vrut să-i dea voie..."

,,E bolnavă?"

,,Nu, e soră! Cu normă întreagă, la Ihilov..."

,,Și eu care te credeam cinstită, măi Cornelio!"

,,Dar ce fac? Fur, omor? Îmi fac și eu meseria. Că așa îmi cere direcția".

,,Și de ce ți-ar cere direcția reportaje de-astea gogonate?"

,,Pentru că impresarii, cu carte sau fără, care plătesc bani buni pentru reclamă, pretind să se scrie așa ca să vină fraierii la cassă. Iar eu îmi storc creierii ca să inventez despre vedetele noastre tot felul de povești..."

,,N-aș fi crezut..."

,,Dă și tu cîteva anunțuri plătite Bercuțule și, cu vocea ta , te și proclam Carusso al alialei".

,,Nu, mersi, am răspuns, mai bine contabil sărac decît vedetă pe hîrtie de organ".

ȘI (știți dvs. ce) ȘI CU BANII LUAȚI

Înțeleg că băieții de la Mabat dau în fiecare seară, de vreo două luni de zile, scene alese cu grijă, din teritorii, demascînd – așa cum învățam la seminar cu caietul de notițe – ,,chipul monstruos al imperialismului israelian".

Înțeleg că autorii acestor reportaje lasă dinadins și cu schepsis deoparte pietrele și sticlele incendiare, morții evrei și răniții din autobuzele atacate cu aceste pietre și cu aceste sticle incendiare – și că ne oferă pe micul ecran numai imaginea uniformelor Zahal și mitralierelor Uzi, lăsînd impresia că acestor uniforme și acestor mitraliere le-a venit cheful așa, din senin (vreau să-mi fac damblaua!...) să tragă cu gloanțe prin Iehuda și Șomron și Gaza.

Înțeleg că reportajele noastre israeliene sînt transmise, cu entuziasm, la televiziunile din Siria, din Iordania, din Egipt, din Iran, din Libia, din Algeria și din Franța, din SUA, din Italia, din Olanda și folosite ca argumente (și ce argumente!) pentru asmuțirea lumii împotriva Israelului și (ia întrebați pe cei din Occident) împotriva evreilor, fără deosebire de pașaport.

Înțeleg toate acestea și încă destul de bine: fie că-mi place cum funcționează creierele de la televiziune, fie că nu-mi place (și – între noi fie vorba – nu-mi place, cred că este vorba de cretinism colectiv și de nevoia mai mult decît sălbatică a neamului nostru de auto-distrugere).

Ceea ce nu înțeleg, însă, este de ce aceste reportaje, în care adevărul este falsificat cu grosolănie și scîrnav, trebuiesc plătite din banii statului, din banii noștri, din banii mei și ai dumitale.

Ceea ce nu înțeleg este de ce nu s-a încasat suma respectivă de la secția de propagandă și agitație a O.E.P.-ului, care are și buget pentru asemenea materiale, și carnete de cecuri, și conturi la Zuerich, de vreo cinci miliarde de dolari.

LUCULLUS

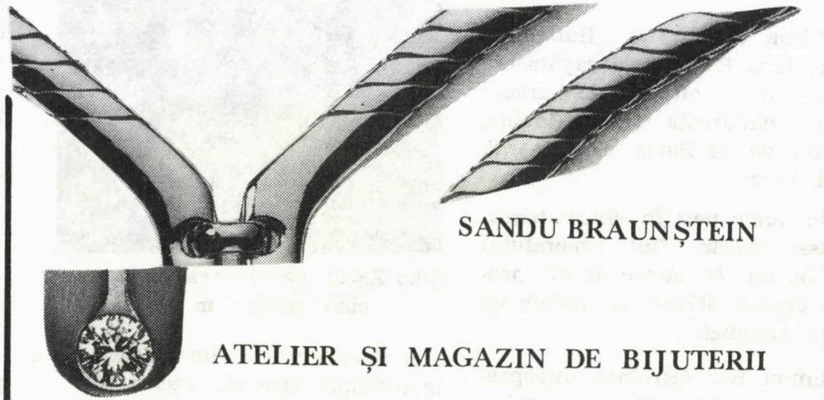

Acum 20 de ani

● Balerina Clara Volini, fostă prim solistă a Operei Române declară: „Fac acum primii paşi pe scenele israeliene. Lucrez în ansamblul operei şi am apărut deja în spectacolele „Seară Strauss" şi „Sunete din Offenbach". Sper să-mi pot deschide curînd un studio de balet. Pînă atunci, mă bucur că voi face parte din corpul pedagogic al Academiei de artă din Ierusalim".

● Tînăra vedetă a boemei telaviviene, Mona Zilberstein s-a făcut vestită prin idilele înfiripate cu „stelele" artistice care ne-au vizitat ţara, ca: Frank Sinatra, Yull Bryner, Adamo, şi mai recent, cu Stevens, un instrumentist din orchestra Liverpool.

● Întrebat cum merge spectacolul său şi al Ghilei Almagor, actorul Iosi Banai a răspuns: „E plină... casa cu bilete!"

● Ceea ce a făcut Haim Topol la Londra, pentru ţara sa, nu puteau să facă toţi salariaţii ministerului de externe... s-a transmis din Londra, după succesul său cu „Violonistul pe acoperiş". Nu-i rămîne decît să candideze la viitoarele alegeri pentru postul de conducător al departamentului industriei... producătoare de bună dispoziţie, a scris revista „La Işa".

● Arie Laiş a fost primit în colectivul teatrului naţional „Habima".

● Prima doamnă a „Habimei", actriţa Hana Rovina, va căpăta curînd un „rol" nou, cel de bunică; fiica sa, cîntăreaţa Ilana Rovina, i-a scris de la Paris că aşteaptă sosirea berzei!

● Un nume nou în cinematografie: Assi Dayan, fiul generalului Moşe Dayan. El apare într-o producţie greacă, alături de vedete cu renume mondial.

● Simon Bar (Brebu), interpretul israelian al lui Hamlet s-a întîlnit cu Laurence Oliver, marele „Hamlet" al teatrului englez. Cei doi au discutat despre soarta prinţului Danemarcei şi despre... soarta teatrului modern!

● Cu prilejul împlinirii a 20 de ani de carieră, cunoscutul pianist Mîndru Katz, a fost sărbătorit în cadrul unui concert festiv al orchestrei Kol Israel, dirijată de Mendi Rodan.

● Iudith Kronenfeld a primit o nouă ofertă pentru un turneu în ţările Americii latine cu o piesă în idiş.

● Cîntăreaţa israeliană Rika Zarai care repurtează mari succese la Paris şi-a anunţat sosirea în ţară pentru a cînta în faţa ostaşilor.

Rika Zarai, pe vremea (ce vreme!) cînd servea în Zahal

● Scenografei Adine Reich i s-a încredinţat crearea decorurilor la comedia „George Dandin" de Molière, ce o va prezenta teatrul „Habima". Cu această piesă, pictoriţa îşi face debutul pe scena ebraică.

● Cîntăreaţa Tova Porat s-a bucurat de mare succes în turneul din Turcia şi de aceea i s-a propus prelungirea contractului. Tova a acceptat cu condiţia să-i fie adus din Israel, copilul — pe spezele gazdei. Şi cum de obicei... „turcul plăteşte", condiţia i-a fost primită.

● Un divorţ definitiv: între cîntăreţul Aric Einştein şi soţia sa, Ilona. Şi un divorţ evitat: Aric Lavi a revenit la Şoşana Şani!

● Haim Topol a primit la Londra o scrisoare de la poetul Dan Almagor, în care se spune: „Am aflat cu bucurie că, în curînd, londonezul Rotschild va cînta cîntecul „De-aş fi Topol"...

● La emisiunea radiofonică „Sus cortina", şi-a făcut debutul ca regizor radio, Andrei Călăraşu.

● După concertul său de la „Heihal Hatarbut", tenorul Richard Tucker a cerut publicului ca, împreună cu el, să cînte „Hatikva".

● Cu prilejul scurtului său turneu în Israel, renumitul cîntăreţ de muzică uşoară Enrico Macias a mărturisit: „După ce voi termina seria concertelor în America, revin în ţară pentru a-mi cumpăra o locuinţă. M-am convins că locul meu e numai în Israel!"

● Compozitorul Ely Rubinştein — cu soţia — a plecat în Canada, unde are o serie de angajamente artistice.

● Lya König, Iacob Bodo, compozitorul Dubi Zelţer şi Anabela sînt artiştii din aliaua noastră candidaţi la Premiul „Kinor David".

★★★★

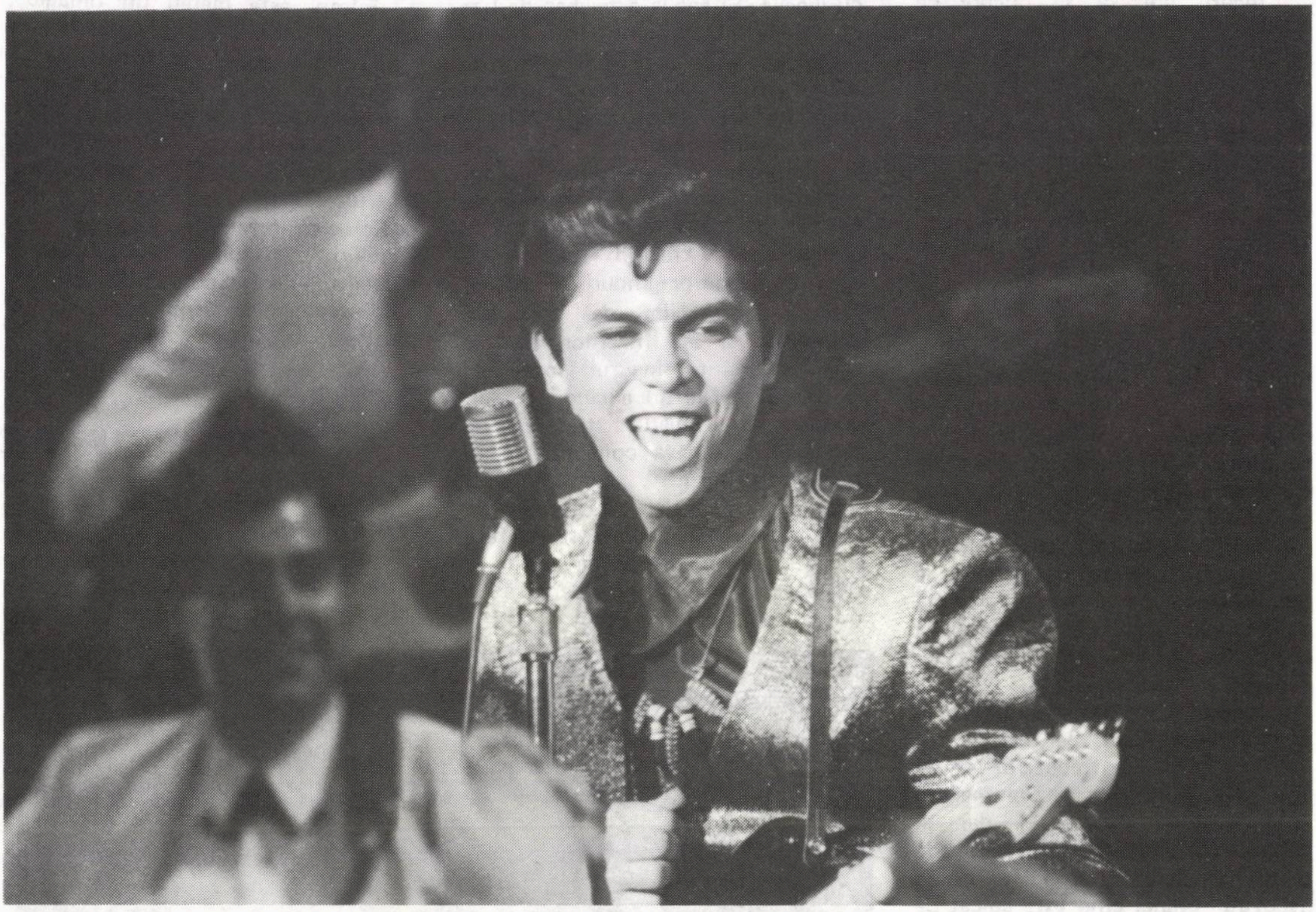

LA BAMBA

DE ADA PISTINER

(Sc., regie: Luis Valdez; Imag: Adam Greenberg; Muzica: Miles Goodman, Carlos Santana; Cu: Lou Diamond Phillips, Rosana De Soto, Esai Morales, Elizabeth Pena, Danielle von Zerneck, Joe Pantoliano).

Din nou un film care are la bază o poveste tristă și adevărată și din nou ca de multe ori, ce păcat, realitatea este ajustată ca să nu mai semene cu ea însăși, și ceea ce se pierde este exact măsura realității, pe care artiștii adevărați o recreează chiar în subiecte imaginare.

Existența scurtă, ascensiunea și accidentul de avion în care și-a pierdut viața cîntărețul Ritchie Valens, la numai opt luni de la debutul său norocos, acesta este subiectul filmului.

Adevărată e însă numai scena primei înregistrări, cu munca de ocnaș în fața microfonului, cu zeci de reluări pentru a fi exact ce trebuie, adică foarte bine și atunci „încă o dată" pentru că a fost o greșeală tehnică...

Greutățile, necazurile unei familii fără tată, cu cîțiva frățiori mai mici și unul mai mare, dar care tocmai s-a eliberat din pușcărie cînd începe filmul, desigur nu lipsesc. Modul în care sînt, însă, realizate, este fals. Și false sînt și destule priviri menite să sublinieze în fața aparatului, cîteva secunde în plus, sentimentul sau starea actorului. Și secundele astea devin fatale căci zîmbetul are timp să se strîmbe în rînjet și luminița din ochi să devină opacă atunci cînd mușchii ochilor insistă să-i tot mărească.

Și totuși, în același scenariu, Rosana De Soto (mama) este bună mereu, iar Danielle von Zerneck (Donna) o apariție promițătoare.

Muzica originală este a lui Carlos Santana și Miles Goodman.

* * *

ARIPILE DORINȚEI:
(Der Himmel uber Berlin)

Sc: Wim Wenders, Peter Handke;Regie: Wim Wenders.

Imag.: Henri Alekan; Cu: Bruno Ganz, Solveig Dommartin, Otto Sander, Curt Bois, Peter Falk.

Filmul a fost distins cu premiul pentru cea mai bună regie la Cannes 1987.

Îngerii pot să se bucure de bucuria oamenilor, pot să sufere de suferința lor, știu să surîdă, înțeleg toate limbile și japoneza, văzuți doar de copii, simțiți de toți cei singuratici, îngerii participă afectiv, dar nu pot ajuta pe nimeni. Ei sînt îngeri și, să nu uit — foarte important! — adesea stau în biblioteci, în sălile de lectură, păzindu-i pe cei care citesc.

În tema faustiană un pămîntean se vinde diavolului pentru a cîștiga nemurirea; în filmul lui Wim Wenders, dimpotrivă, un înger se achită cu eleganță de un rol dificil, renunță la nemurire pentru bucuriile trecătoare, dar care se pot pipăi pe pămînt.

E un film poetic, cu o imagine într-adevăr înaripată, dar care nu se rușinează să fie și foarte țeapănă alteori, dar atunci este rîndul cuvintelor și ele duc filmul mai departe, desfășurînd idei.

Îngerul lui Wim Wenders vrea să fie pămîntean pentru că s-a îndrăgostit de o trapezistă de la circ (Solveig Dommartin, inteligentă și frumoasă) dar și pentru că vrea să se bucure de gustul cafelei și să i se spună „scuzați" atunci cînd este călcat pe pantof, pentru că, spre deosebire de celălalt înger, prietenul său, el dorește să poată strînge o mînă cînd îi este întinsă: scena se petrece într-un mic bar, cu o vînzătoare destul de apatică în fața lui Colombo pe care-l crede beat fiindcă vorbește de unul singur, dar Colombo, actorul popularului serial, este el însuși un înger care a renunțat mai demult la aripi și armură, iar acum, în pauza unei filmări (căci Colombo joacă rolul unui actor de film... care joacă într-un film polițist...) el simte prezența celuilalt înger, și-i vorbește, și-i întinde o mînă de om pe care celălalt o atinge, fără ca vreunul din ei să poată simți atingerea, iar femeia de la tejghea își vede de treabă, aruncîndu-i din cînd în cînd o privire acestui client original, care se amețește cu cafea dar, în fond, nu face rău nimănui dacă-și închipuie că stă de vorbă cu cineva. Și tot la o tejghea de bar se va petrece și întîlnirea dintre înger, după ce și-a vîndut armura (cam ieftin, va comenta același Colombo), și fata pentru care a devenit pămîntean.

Subiectul e simplu în linia lui principală, dar filmul este plin de frînturi de viață pe care îngerii le înregistrează trecînd pe lîngă oamenii ale căror gînduri le înțeleg; filmul este plin de gîndurile oamenilor și ale îngerilor, pentru care ele sînt singurul mod de existență, și ele nu exclud umorul, dimpotrivă: îngerul tresare de teamă cînd cineva comentează „a trecut un înger...", dar omul s-a referit la trapezista cu aripi din pene de găină, cum spune fata singură, pentru că pe ea aripile o stînjenesc atunci cînd lucrează la trapez sub cupola circului.

Filmul este mereu un omagiu adus copilăriei... „cînd copiii erau copii..." și poeziei, el însuși fiind construit ca un poem. Dar un poem fără dimensiunile dramatice în care sîntem noi obișnuiți să fie tratată această temă, fără ca nemurirea îngerului să fie apărată de Cătălinele care se însoțesc cu Cătălini. Filmul lui Wenders sfîrșește exact cînd începe cariera pămîntească a îngerului convertit în muritor... la bine și la rău.

DOUĂ CONCERTE

Prima apariție a tînărului dirijor IVAN FISCHER în fruntea Filarmonicii se poate defini ca extrem de promițătoare. Își cunoaște temeinic profesia și se

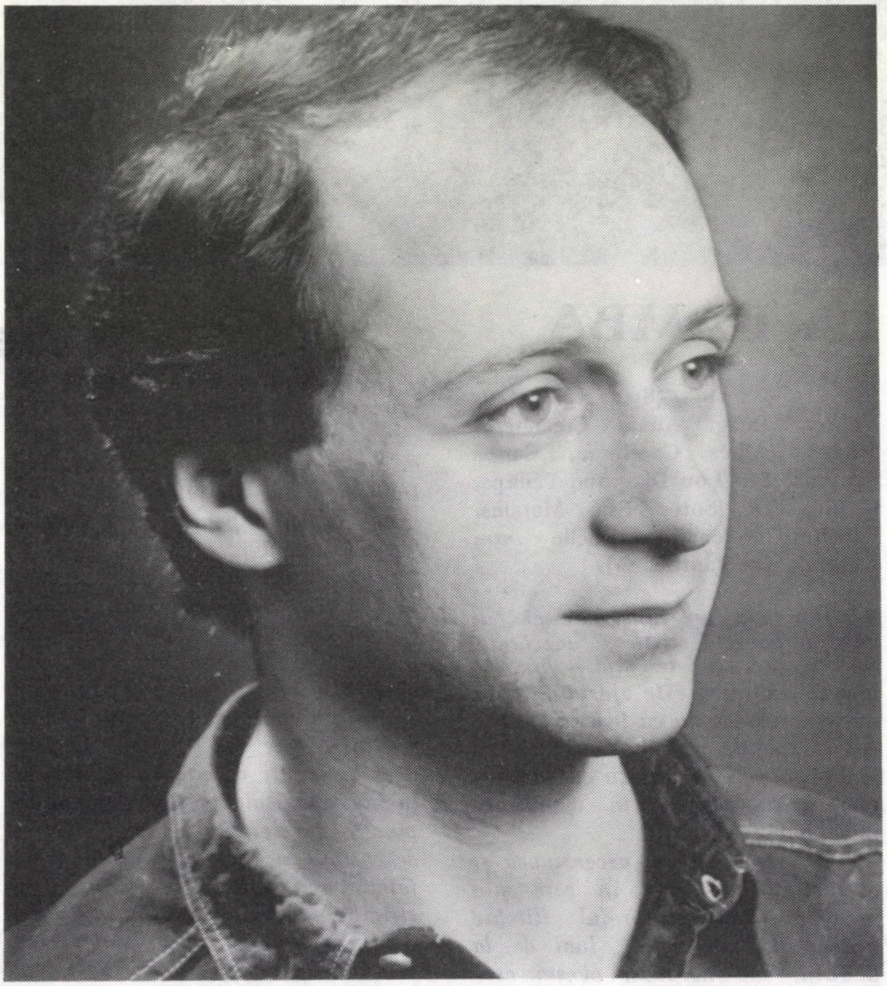

simte la fel de sigur în cadrul lucrărilor clasice cît și în executarea unei creații hipermoderne ca „Mi parti" de Witold Lutoslawski (născut în 1913). Greu s-ar putea defini ce anume reprezintă creația compozitorului polonez.

Este vorba de niște efecte orchestrale care trădează o excepțională tehnică de compoziție și instrumentație, cu bogate părți aleatorice, adică fragmente lăsate din punct de vedere al execuției la întîmplare și după bunul plac al interpreților. Orchestra s-a acomodat perfect la cerințele complicatei partituri.

Simfonia nr. 9 a lui Schubert s-a dovedit a fi un teren și mai fertil pentru Ivan Fischer. În gestica lui nu este nimic spectacular, cu un cuvînt el nu tinde la efecte exterioare adresate publicului. În schimb lucrează intensiv cu orchestra și reușește să scoată efecte dinamice extrem de bogate, de altfel, caracteristice capodoperei lui Schubert. Orchestra și de astă dată a răspuns cu brio intențiilor dirijorului.

Mai puțin ne-a plăcut concertul pentru pian și orchestră nr. 1 de Beethoven în execuția pianistei Bella Davidovici; aceasta are o tehnică adecvată cerințelor concertului, dar execuția este cam impersonală.

Încă un Fischer – ADAM – frate cu Ivan, doar ceva mai în vîrstă și poate ceva mai puțin meticulos în arta dirijatului. A alege drept carte de vizită uvertura „Semiramida" de Rossini nu trădează o prea mare precauție. Scrise cu duzinele și după același tipar, uverturile lui Rossini sînt foarte bune pentru concertele de promenadă sau de tineret, dar în vecinătatea lui Beethoven și Bartok sună cam disonant.

Bella Davidovici a mai executat o dată concertul nr. 1 de Beethoven, dar nici acum nu ne-a descrețit frunțile. În schimb, drept recompensă, în partea a doua a programului am auzit una dintre lucrările de seamă ale secolului XX, Concertul pentru orchestră de Bartok într-o execuție foarte bună. Adam Fischer stăpînește cu mare siguranță capodopera lui Bartok, iar orchestra a fost clară și precisă.

AL SZINBERGER

GEORGE BAR-ON

De ce, bunicule?

Bulevardul, lung şi larg, cu nume de Domnitor, îşi cobora capetele în Dunăre. Vîntul şuiera sinistru printre crengile uscate ale salcîmilor, iar gerul frigea urechile şi înfunda nările tăind respiraţia. Fără o haină groasă şi bocanci cu talpă bună era de preferinţă să stai în casă şi să nu ieşi pe o iarnă ca asta.

Odăiţa în care locuia Gerşon, aflată într-o curte cît un gang, a bulevardului, era strivită între pereţi subţiri de paiantă. Pe sub pragul uşii, tocit de vechime, vîntul împrăştia pulberea pufoasă a zăpezii pe podeaua goală. O fereastră îngustă, cu o perdeluţă străvezie şi înflorată de marchizet, strecura lumina de afară. Se mai găseau în cămăruţă un pat de fier, de o persoană, o sobă mică de tuci ce îşi întindea burlanul prins cu bucăţi de sîrmă de tavan pînă la colţul de sus al ferestrei, unde ieşea în curte printr-un guler de tablă, un lavoar, un lighean, o cană de apă, o măsuţă de brad, un scaun pătrat fără spătar, un fir electric ce se scurgea din plafon şi de care spînzura un bec cu lumină slabă.

Gerşon a bătut două cuie în tăblia uşii; şi-a agăţat pantalonii şi haina. Scurta groasă, din postav ţărănesc, ce-i servea de palton, o ţinea la căpătîiul patului pentru că noaptea o punea peste plapumă. Mai avea o valiză uzată de carton cu cîteva cămăşi, flanele, ciorapi şi altele, pe care o băgase sub pat.

Nu prea îmbia la găzduire odăiţa lui Gerşon. Între frigul de afară şi cel din cameră nu era nici o diferenţă; apa din cană o găsea dimineaţa îngheţată tun. Nu avea bani pentru lemne. Abia făcea faţă la plata chiriei. Din puţinii bani ce-i primea de acasă, trebuia să şi mănînce. Găsise un birt modest şi birtaşul convenise să-i vîndă jumătăţi de porţie de mîncare. Şedea la o masă spre fundul localului, lîngă sobă. Mînca încet, întinzînd şederea la căldură. Felurile

Elegantele, parfumatele cucoane care împărţeau gogoşi...

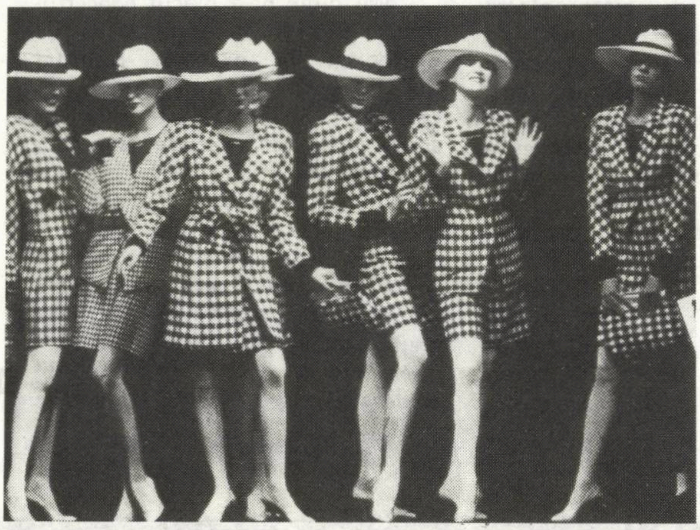

de mîncare şi le-a ales după preţuri. S-a oprit la cele mai mici şi nu ieşea din cartofi sau ţelină, gutui sau fasole; fără carne.

Servea la mese Anica, o ţigancă tînără, sveltă, cu ochi mari de cărbune adumbriţi de nişte gene lungi şi arcuite. Cînd l-a întrebat dacă el este cel cu „jumătate de porţie", i-a răspuns scurt şi tăios, privind-o în faţă: da!, eu! Nu suferea umilinţa şi-şi purta sărăcia cu demnitate.

Anica i-a adus mîncarea într-o farfurie mică, — jumătate de porţie —, dar umplută cu vîrf şi i-a urat, zîmbind: „Poftă bună!". Cînd a descoperit sub cartofi o bucată de carne, a chemat-o.

— Să ştii că nu suport mila!

— Nici eu prostii!, i-a şuierat Anica printre dinţii albi ca laptele.

Fata a continuat să-l servească după cum a înţeles ea.

★

Cînd s-a eliberat din lagăr, Gerşon a trebuit să-şi aleagă o localitate în care să aibe domiciliul forţat, oraşul de baştină fiindu-i interzis. Pentru el era tot una unde ar fi plecat. Nu avea pe nimeni, nicăieri. Îndemnat de cîţiva prieteni a luat, cu ei, drumul spre oraşul dunărean. Cineva l-a prezentat unei familii de negustori cu vază şi magazin pe strada principală, care dăduse sfoară că vrea să primească un tînăr sosit din lagăr. Gerşon a mulţumit, dar a cerut să i se dea o îndeletnicire, oricare, pentru a se răsplăti într-un fel. Negustorul şi-a simţit mărinimia jignită şi s-a adresat soţiei: „Zi-i tu pe cîţi am milostivit noi!", apoi, către Gerşon: „Ehei, băiatule, nu cu tupeu se reuşeşte în viaţă". Gerşon ar fi vrut să-i spună că nu este obraznic, dar nici lingău; convins că n-are să-l înţeleagă, a salutat şi a plecat din prăvălie.

Cămăruţa în care locuieşte a găsit-o la o văduvă nevoiaşă. Bătrînica îi dădea cîte un ceai dimineaţa şi seara, şi-i pregătea o sticlă cu apă fierbinte s-o pună noaptea-n pat, la picioare.

Spre primăvară cînd pămîntul a început să se dezţeleneească, a primit ordin de concentrare la muncă, pe un şantier de construcţii pe malul Dunării.

După un timp, l-a întîlnit, aici, pe Leonaş.

— Ştii, i-a spus acesta mîndru, am împlinit 16 ani şi m-au dat şi pe mine afară din oraş. Locuiesc la bunici. Am şi patru mătuşi măritate. Oameni înstăriţi; nu le sînt o povară.

Leonaş era un băiat fragil. De mic copil i se tăiase cîteva coaste atinse de o boală grea. Crescuse în voia soartei; era capricios, irascibil; făcuse două clase comerciale fără tragere de inimă; mereu nestatornic, mereu în contra-timp cu disciplina.

Blond, cu părul cîrlionţat, cu ochi jucăuşi de veveriţă, avea o figură deschisă, plăcută, şi un suflet bun. I-au lipsit căldura şi dragostea şi, în deosebi, răbdarea care ar fi trebuit să-i călăuzească copilăria şi să-i îndrume paşii pentru a nu fi scrijelit de mărăcinii vieţii.

Într-o seară, Gerşon s-a pomenit că Leonaş i-a deschis uşa camerei. S-a aşezat pe scaun şi a început să plîngă. Lacrimi mari şi grele i se scurgeau pe faţă.

— Am făcut o mare prostie. Am furat de la un vecin al bunicului o cămaşe pusă la uscat pe frînghia de rufe. Am vîndut-o ca să-mi cumpăr un bilet la cinematograf. Bunicul n-a vrut să-mi dea bani. Cînd am venit acasă, m-a bătut şi m-a aruncat în drum. Mă primeşti să dorm la tine? N-am unde înnopta.

S-au chinuit pe patul îngust, iar dimineaţă Gerşon l-a sfătuit să se ducă la bunici şi să le ceară iertare.

Leonaş n-a venit la muncă, pe şantier. Nici a doua zi, nici a treia. Bunicul a refuzat să-şi despăgubească vecinul, iar acesta l-a dat pe Leonaş pe mîna poliţiei.

★

Cantina Comunităţii evreieşti cuprindea o sală mare, cu mese lungi şi bănci fără spătar. Pereţii aveau culoarea luminoasă a cerului senin; se ocolise intenţionat albul camerelor de spital, pentru că oamenilor ce veneau să mănînce aici, bătrîni şi suferinzi, li s-ar fi oferit o amintire deloc plăcută.

Masa se servea o dată pe zi, la ora prînzului. Pensionarii obştei veneau mai de cu vreme, îşi luau din nişte cutii de carton tacîmurile de cositor şi felioarele de pîine învelite în şerveţele de hîrtie şi se aşezau pe bănci, sporovăind de toate cele.

Odată cu oalele mari cu supă sau ciorbă fierbinte şi cratiţele cu mîncare aduse din bucătăria alăturată, începea şi zîngănitul farfuriilor de tablă smălţuită ce se găseau, puse teanc, la capătul meselor. Pe măsură ce bucătarul le umplea, treceau din mînă-n mînă pînă la ultimul om aflat la cealaltă extremitate a mesei.

Mîncarea era bună şi îndestulătoare; unii o primeau şi în cratiţioare sau borcane, pentru cei ce nu se puteau deplasa.

Sîmbăta cantina căpăta înfăţişare de sărbătoare. Se aşterneau feţe de masă albe, se rînduiau farfurii de faianţă şi tacîmuri de alpaca. Cîte un păhărel cu vin roşu, pentru „lăhaim", strălucea ca un rubin în bătaia soarelui, iar din coşuleţe de pîine răsărea coaja rumenă, stropită cu seminţe de mac sau susan, a feliilor de coilici. Bucătarul, în halat şi tichie albă, îşi oprea căruciorul cu mîncare în dreptul fiecăruia şi împărţea supă de pasăre cu tăieţei, ciulent, sfeclă roşie, compot de fructe, sau alte bunătăţi ale mesei de Şabat.

Gerşon venea şi el la cantină în zi de Sîmbătă. Îl aduceau faţa de masă albă şi farfuria de „ioh", pe care le întîlnea în casa părintească. De doi ani de zile nu-şi mai văzuse părinţii. Îşi scriau în fiecare săptămînă, nelipsind îndemnul la veghe asupra sănătăţii; se asigurau că se descurcă binişor, că nu trebuie să-şi facă gînduri rele şi că o să treacă şi asta. Gerşon mai strecura cîte-o glumă ca dovadă de bună dispoziţie, tata îl zgîndărea cu o boroboaţă ce le-o făcuse pe cînd era copil, şi în felul acesta îşi mai ţeseau un zîmbet care nu prea avea motiv să se înfiripeze.

Se apropia sfîrşitul unei mese de Şabat, cînd se iviră în cantină două femei cu cîte un coş de răchită pe după braţ. Din canatul uşii, două cucoane elegante, parfumate, coafate proaspăt, împodobite pe piept şi braţe cu bijuterii, priveau ospăţul nevoiaşilor. Femeile dădură la o parte şervetele ce acopereau coşurile şi începură să împartă gogoşi umplute cu prune şi presărate cu zahăr, arătînd, de fiecare dată, către stăpînele lor.

Gerşon a părăsit cantina fără să se atingă de gogoşi. La colţul străzii a întîlnit un domn îmbrăcat cu o haină neagră de lustrină şi pantaloni raiaţi, ce îşi plimba, agale, silueta rubicondă manevrînd un baston subţire de abanos cu cap de argint. Din cînd în cînd, împărţea saluturi largi ridicîndu-şi melonul, din care răsărea o ţeastă rasă şi lucioasă.

Era tatăl generoaselor donatoare de gogoşi şi bunicul lui Leonaş, care zăcea în închisoare, bolnav de friguri palustre, condamnat la trei ani pentru furtul unei cămăşi de pe o frînghie de rufe.

DE CE, BUNICULE?..., l-a întrebat, în gînd, Gerşon.

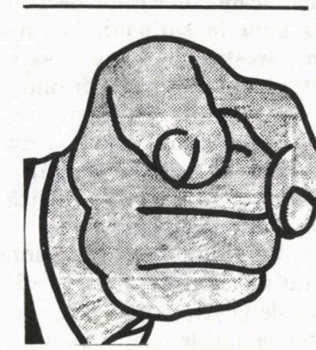

„MINIMUM"

SERVICIUL

ABONAMENTE

(Jeanine)

Tel. 03-440123

F. ADERCA: RUGĂCIUNE DE DIMINEAȚĂ

S-au împlinit luna trecută 25 de ani de la moartea lui Felix Aderca.

Și — era să spunem — de la moartea teribilului Ionel Lăcustă-Termidor; poate fiindcă acest personaj ciudat de roman ciudat (Aventurile d-lui Ionel Lăcustă-Termidor, apărut exploziv la București în 1932) îl înfățișează cel mai pe de-antregul pe strălucitul și năzdrăvanul mare scriitor.

„Acest... Termidor — scria Mihail Sebastian la apariția cărții — ascunde în viața lui placidă de intelectual sărac... un suflet de aventurier, care parcurge cu imaginația țări și orizonturi.

Mulțumescu-ți ție, Doamne, că, momindu-mă cu alune, m-ai scos din pădure și m-ai făcut să umblu în două picioare. Cu acest prilej labele dinainte s-au făcut mîini, iar șalele s-au îndreptat. Silindu-mă să mă ridic în vîrful degetelor ca să ajung la cele dintîi cireșe, mi-ai arătat cerul cu zarea și platoul de calcar în care am zgîriat întîile semne.

Iți mulțumesc, Doamne, că, mai deștept decît mine, nu te-ai uitat la supărarea mea și mi-ai retezat coada cu care mă făleam în copaci și nu mi-ai pus pe umeri nici cap de elefant cu colți de fildeș, nici coamă de leu. Ci m-ai plămădit din carne gingașă de porumbel, mi-ai împodobit degetele cu unghii cît petala, mi-ai pus 24 de oscioare în gură, care nu pot mușca bine decît în piersici, și-ai lăsat să se preumble în mine un duh fricos, atent la șoapta frunzei celei mici și dîrdîind de spaime la cel mai depărtat clipit de stea. Am invidiat de-atîtea ori, în diminețile în care Cineva din mine flămînzea, rinocerul, hipopotamul și crocodilul care n-aveau decît să deschidă gura în smîrcuri. Eu m-am tîrît în prostia mea, ca șarpele constrictor, sub copaci, țintind cu privirea naivă mierla, ca să-mi cadă-n gură din frunzișul unde ciripea, precum am văzut-o chemată și venind amețită în săgeata otrăvită și fixă din ochiul balaurului.

Cum să-ți mulțumesc, Doamne, pentru întîiul cuțit de piatră, întîiul ac din os de pește, întîile mărgele din scoici și întîile vrăji cu care am descîntat apa, focul si văzduhul?... Bucuria născocirii lor o simt și azi în mine, ca o primăvară nesfîrșită, după ce am ridicat monștri de fontă și beton armat, unde se fabrică în serii perlele și diamantele închipuirii frenetice, pentru femeile celor cinci continente.

Iți mulțumesc, Doamne, că m-ai lăsat supus elementelor naturii și, ca să nu mă plictisesc, m-ai făcut galben cu chinezii, negru cu abisinienii, alb cu dansatoarea din zăpezile Norvegiei și roșcovan cu indianul de pe malurile fluviului Missouri.

Iți mulțumesc, Doamne, că nețiînînd seama de osteneala mea, ai voit să mă desparți și să pui să mă lupt cu mine însumi, ca să cunosc fericirea îmbrățișărilor. Am luptat toți cei deopotrivă cu mine și am tăiat beregățile tuturor dușmanilor, iar cu sexul lor umflat ne-am împodobit grumajii, coliere putrezite, ca să fim aleși de femeile lor și mîncați cu dragoste. Căci ai lepădat de la mine, Doamne, perfecțiunea cu care ai zidit floarea, în sînul căreia se-nvecinesc și se au fără dureri, dulceața pistilului și gingășia staminelor. Și din această zvîrcolire de moarte ai făcut, iată, pe bărbatul cel mai harnic și mai îndrăzneț pentru femeia cea mai frumoasă și mai fermecătoare.

În acest ceas de primăvară se luminează în Japonia toate grădinile, cu vechime de milenii, prin aleile cărora se preumblă gheișele cu pijamaua pictată după modelul lui Firsuti și recită stihurile care au îmbătat inima tuturor mamelor lor; se desfac, ca ghioace de piatră, uriașe, toate templele lui Budha, sub privegherea zăpezilor eterne de pe Himalaia, și începe să murmure Sfinxul, în fruntea piramidelor, singur, atît de singur și de senin la elogiile turiștilor și turistelor gură-cască din automobil.

Iți mulțumesc, Doamne, pentru aceste nemuritoare cărți poștale ilustrate cu care-mi împodobesc, ori de cîte ori vreau, zidurile albe ale chiliei mele sufletești...

Și-ți mulțumesc, Doamne, și pentru că ai inventat pe Columb, căruia, după cinci veacuri ne aducem aminte să-i ridicăm un monument, și pentru că ai dat fraților noștri spanioli o inimă de tîlhari, ca să-i ucidă pe sublimii mayași ai Mexicului, să prade, pentru prosperitatea Angliei și a Olandei, templele de aur masiv, și nouă să ne rămîie cel mai frumos basm, despre cei mai fericiți oameni...

Iți mulțumesc, Doamne, că l-ai născocit pe Papă, ca să ne amintească de-a pururi că cerul e pe pămînt, și ai dat oamenilor gîndul să construiască Veneția, ca să ne putem logodi cu marea, iar unii din noi să aibă unde să-și petreacă luna de miere.

Ce bine ai făcut, Doamne, că ai dat francezilor, englezilor și americanilor în trecere prin Elada gîndul de a fura (cu sau fără bani) și de a transporta la Paris, Londra și New York statuile, frizele și colonadele templelor antice, pe care altfel le-ar fi mîncat ploile și păscut vitele.

Iar din cîte bucurii ai pregătit, pe neștiute, ca pentru copiii sufletului meu, iți voi mulțumi, Doamne, îndeosebi pentru surpriza de a fi zămislit înaintea mea pe Beethoven și pe Wagner și de a le fi poruncit să închipuiască — unul **Simfonia a IX-a**, celălalt **Amurgul Zeilor**.

Iți voi mulțumi, Doamne, că mi-ai îngăduit să văd un aeroplan ridicîndu-se singur deasupra pămîntului și înaintînd în direcția Stelei Polare și ai dat, înainte de eterna surzire, urechilor mele proaste, fericirea de a prinde, într-o noapte, cu-n „Ducretet" cu 6 lămpi, **Sonata Kreutzer** de la Berlin, din vioara lui Kreisler.

Și-ți mulțumesc, Doamne, că nu

m-ai zămislit din stîncă eternă ci din cîteva mucegaiuri și putreziciuni îmbinate. Îți mulțumesc, Doamne, că m-ai înzestrat cu piatră la rinichi, cu reumatism poliarticular, cu o hipertrofie a inimii și cu o frenezie sexuală care mă vor băga în pămînt, ca peste țărîna mea să treacă pașii altora, cu ochi mai ageri, tinerețe mai vie și minte mai nebună.

Și acum, îngăduie-mi, Doamne, să ridic glasul meu și, grăbit, spre a nu întîrzia la slujbă, unde trebuie să iscălesc o condică de prezență, să-ți mulțumesc în auzul tuturor că m-ai adus odată de mînă dintr-un umil șir de părinți evrei, fără a mă fi cruțat de batjocură, osîndă și umilire: A fost voința ta ca, alungat dintre neamuri, din limbi și din rînduiri, să văd micimea neamurilor, limbilor și rînduirilor și să năzuiesc, cu biciul pe trupul gol, cu ouăle răscoapte la subsuori și cu cleștele înroșit sub unghii și sub limbă, spre marea împăcare a Unității, a Abstracției și a Eternității tale.

MINIMUM FELICITĂ pe **Ezdra Alhassid** (dreapta), excelent tălmăcitor de literatură spaniolă în românește, membru al Secției Sefarde a Comunității Evreilor din România, cu prilejul primirii însemnatei decorații spaniole **Ordinul Meritului Civil cu grad de Ofițer**, din mîinile ambasadorului Spaniei la București (stînga), d. N. Revenga.

Frontieriștii plătesc uneori cu viața

DAN-TITUS SURULESCU

Este o confesiune apărută în revista Alergătorul de la Marathon, revistă creată și condusă de publicistul român Victor Frunză la Brabrand (ați auzit de orașul acesta?) în Danemarca.

Este o aventură care începe la Timișoara și se termină la Roma, între speranțe, spaghetti și cuțite de albanezi, mînjite cu sînge.

Este un text plin de expresii brutale (vulgare care va să zică, ba chiar vulgare de tot); drept care persoanele simțitoare din alia sînt sfătuite să se abțină, sărind (și încă repede) peste aceste pagini.

Este un document de viață și limbaj al anilor noștri. Cruzi. Anii noștri, ani „pe șleau".

Mă întreabă maică-mea, cu ochii la sacoșa pe care o aveam pregătită de cîteva zile:

— Unde vrei să te duci la ora asta, mamă? E trecut de unșpe!

I-am spus:

— La o gagică! Beau o cafea la ea și mă-ntorc mai încolo... Sau poate mai rămîn la ea vreo două-trei zile...

— Iară?

— Iară, ce să fac?

Am plecat. Era ultima oară cînd îi vedeam pe-ai mei. Nu puteam să le spun că mă duc la frontieră. Ar fi fost o tragedie.

Inițial proiectasem să trec Dunărea înot. De aceea mă antrenam în Timiș zilnic. Și asta timp de opt luni de zile. Am înotat și în luna martie. Atunci cînd ți se face pielea vînătă. Cînd îți clănțănesc dinții din gură și nu poți să respiri normal. M-am antrenat pentru traversarea Iugoslaviei pe jos, mergînd cîte opt ore pe zi în saboți. Este cel mai tîmpit lucru să mergi în saboți: patru ore dimineața, patru după amiaza. În Iugoslavia trebuie să eviți trenurile și autobuzele, pentru că dacă ești prins în Voievodina, riști să te dea înapoi.

După toate antrenamentele astea, am cunoscut un tip care știa zona de frontieră foarte bine și tocmai vroia și el să-și refacă viața prin alte părți. Dar vroia să plece cu cineva. O cunoștiință comună i-a spus: „Vezi că-ți livrez un gagiu care și el vrea s-o roiască!". „E

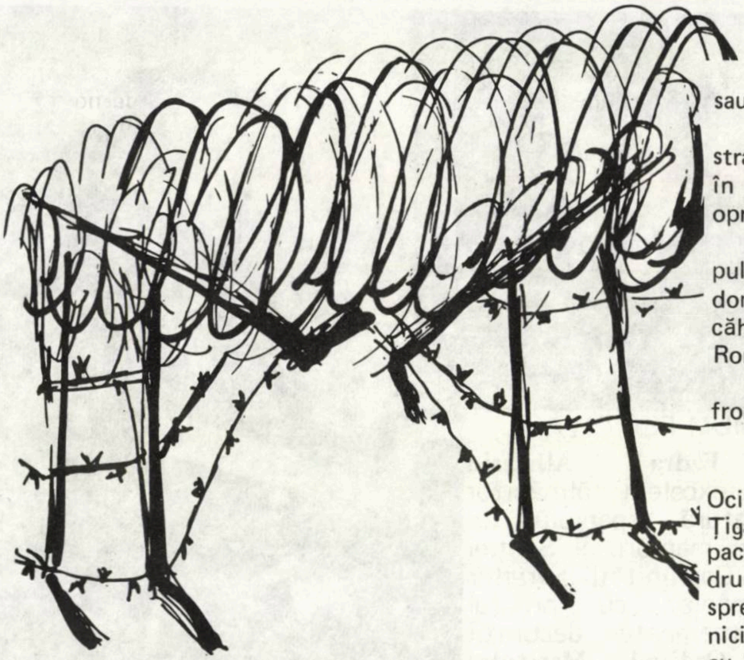

băiat de comitet?", ,,E!" ,,O.K.".

La rîndul meu i-am zis:

— Sper că nu-i unul care livrează la securitate, că dacă-i turnător, atuncea i s-a-nfundat cu mine!

— Nu există! Dar tipu' vrea bani, pentru că și el trebuie să dea șpagă la alții!

— Cît vrea?

— Cinzeci de mii de persoană!

— O.K., îi primește...

N-aveam banii ăștia nici să mă tune, dar îmi pusesem în cap să mă car, era musai. Așa că am început să caut pe cineva care să-i aibă și să vrea de asemenea să o întindă de pe-aici. Așa am găsit o fată, o nemțoaică. Micuța recunoscu cinstit, măi tovarăși, că are șaizeci de mii puși deoparte pentru realizarea visului ei secular și că tocmai era și ea în căutarea lui Făt-Frumos dispus s-o ia cu el. Era valabilă fetița... În sfîrșit, după ce au fost făcute toate prezentările, ea a scos molozul la vedere, l-am luat cu mine ca să fac dovada că nu vorbesc articole din ,,Scînteia", l-am arătat, ne-am dus cu el înapoi la stăpîna lor, pe baza acestui fond de rulment lucrurile s-au aranjat și așa a sosit seara plecării.

Eram deci trei: eu, fata și lampă ăsta care organizase totul. Mi-a dat telefon, cum ți-am mai spus, acasă pe la unsprezece și ceva și i-am zis atunci maică-mi că mă duc să beau o cafea la o tipă în oraș. Sărmana, nici nu a suflat. Știa ce pulărău sînt, că toată ziua cu gagicile în stînga și-n dreapta. Dădeau pizdele telefon încontinuu și ea care nu ținea minte cum le cheamă și le încurca mereu, își nota conștiincioasă în carnețelul de la telefon, ca o secretară, tot, ca să-mi comunice.

M-am întîlnit cu fata în oraș, am mers împreună la ea acasă de am luat mălaiul. Vă dați seama, aveam într-o sacoșă atîția bani, cît tot neamul meu n-a avut. La întîlnirea cu cetățeanul, acesta ne-a spus:

— Din clipa asta nu mai aveți voie să dați telefon sau să vă vedeți cu cineva...

Era trecut de douăsprezece cînd am coborît în stradă. A venit o mașină, ne-a luat, ne-am dat jos tot în oraș, am așteptat din nou și după o oră jumate a oprit în dreptul nostru altă mașină. Cu țigani:

— Haideți, mînca-v-aș chenzina... Intrați acilea, pulică, da' hai mai repede, nu te holba la mine domnișoara că-s frumos și harătos... De cînd vă căhutăm să mergem, că ne-așteaptă la Cantare Românieii!

Am urcat în mașină, aceasta a pornit spre frontieră:

— Stă-ă-ăi! Stăi că trag! Ne-am oprit. Actele!

Că unde mergem. Mergem la Oravița la talcioc, la Ocikopiața, la bîlci, să cumpărăm supe, blugi, chestii... Țiganii îi dădură din gură; grănicerului îi dădură două pachete de țigări și acesta ne permise continuarea drumului. De la Stamora-Moravița, cum duce șoseaua spre frontieră — nu pot să fac o descriere, că n-am fost niciodată pe-acolo — merge la un moment dat paralel cu linia de graniță, o porțiune mare și de acolo, de la o stație de autobuz, este o șcătulă, o cutie în care stă soldatul cînd ninge și cînd plouă. Am trecut de el. După asta vine un podeț peste un fel de șanț, pîrîu sau ce-o fi. Imaginează-ți, cînd urcă panta, mașina se vede. Cînd coboară în partea cealaltă, se pierde din vedere, din cauză că diferența de nivel este destul de mare. Soldatul din șcătulă nu mai zărește mașina. În acel loc mașina a frînat brusc, noi am coborît, iar ea a plecat mai departe. Era noapte și soldatul nu putea să ne vadă. Era patru și zece minute dimineața, m-am uitat la ceas, 29 septembrie. După două ore, la ora șase eram deja în Iugoslavia.

A trecut înainte lampă ăla care organizase totul. Avea cu el o bucată de piatră pons, ponce, nu știu cum spun japonezii că e corect... Piatra era albă, găurită și era legată cu ață de un băț. Funcționa ca detector de sîrme. În clipa cînd dădea de o piedică se oprea. Am trecut printre două turnuri de control, cu reflectoare. Frică... De fapt, frica a început cînd ne-am dat jos din mașină: ,,Mă frate, mi-am zis! Acum ai făcut-o! Ai belit pula!"

Gorobetele mergea frumos în față cu detectorul lui de sîrme. Știa că în turnul din mijloc nu-i nimeni. Era documentat. Așa că am trecut exact pe la picioarele lui. Am luat-o din nou spre dreapta. Am trecut două șanțuri, am fost de două ori luminați zdravăn de tot, o plăcere faină. Tîrîș, tîrîș, după asta iar în picioare, fugeam în contratimp cu lumina, care se îndepărta de noi, se rotea. Fugeam să prindem cît mai mult întuneric. Ajunsesem deja la arătură. Dă-i tare, grăbește-te! Ne împiedicam.

Abia încă după vreo două sute de metri am dat de fîșia valabilă. Era ireproșabilă. Caimac: nici un fir de iarbă pe ea, absolut nimic. Am vrut la un moment dat să mergem cu spatele înainte ca să se creadă că ne-am întors. Dar pe cine să păcălești? Sîrbii știu că s-a trecut și se poate trece. Și-atuncea am călcat ca elefanții și dă-i în continuare! Îți dădeai seama că ești

la „ceilalți" după parcelele mici, particulare de teren, care se conturează bine, nu jdemiile de hectare, cît un județ din România, unde pămîntul este numai al statului. Niște ziare iugoslave, pungi, cîte un pachet de țigări gol: sîntem în Iugoslavia! Dă-i înainte! Am ajuns lîngă Mari-Zam la ora șase și zece minute. Ăsta este Jamul Mic. Sînt două sate gemene: Jamul Mare și Jamul Mic. Primul este în România, al doilea — în Iugoslavia.

N-am așteptat mult, pentru că un tip oarecare, un tînăr, ne-a luat în mașina lui de pe șosea și ne-a dus la Vîrșeț. De-acolo am luat un taxi. Avusesem grijă să ne aprovizionăm cu dinari, mărci, dolari, lire italiene, de la bursa de devize a Timișoarei. Nu faci un asemenea pas dacă nu ești pregătit, știind că măcar în ceea ce depinde de tine este bine să nu-ți bați cuie în pantofii cu care pornești la drum.

Am luat deci un taximetru care ne-a dus într-un sat românesc, Lovce, din Banatul iugoslav, la o cunoștiință de-a cetățeanului nostru. Drăguț, mă!

Omul n-avea nici un fel de teamă de nimic, era liber fără s-o spună, se simțea dintr-o dată că sîntem în altă parte, în orice caz nu la o casă de țărani din România, necăjiți și hăituiți ca niște vite. Nici noi nu puteam fi alții. Eram în continuare cu morcovul fricii, iar gazda noastră se lăuda în gura mare la toți că are „goști", adică oaspeți, de la „Cimișoara", iar consătenii veneau să ne salute. Știau toți că ne-am cărat, dar n-a suflat nimeni o vorbă.

În casa acestor români din Iugoslavia — mîncare, băutură, ce să spun, căcălău, Măria-Ta! Pîine proaspătă și albă să o mănînci cu ochii, brînzeturi de toate felurile, cîrnați, roșii, ardei, tot ce vrei și ce nu vrei, că nu mai era loc pe masă de atîta haleală, cît pusese omul acolo. Am stat trei zile la el.

În casă nu erau paturi pentru fiecare, așa că am dormit cu micuța în pat. Am dormit îmbrățișați și n-am mîrlit-o pe puștoaica...

Era deja spre octombrie. Știam că urmează de-acuma răcoarea. Ne-a pus omul țuică, zece pachete de țigări. Am cumpărat cîte zece pachete de ciocolată fiecare și vreo trei-patru lămîi, eu am luat niște aspirină Bayer.

Ne-am luat rămas bun de la acest român de treabă și cu un taximetru am trecut de Belgrad, foarte frumos. Dă-i bătaie în continuare! Taxiul nostru a oprit, ne-am dat jos și am urcat într-o altă mașină care ne aștepta pregătită, ca-n filme. Taximetristul care ne adusese s-a întors: fiind din Voievodina, nu avea voie probabil să circule dincoace. Șoferul de la a doua mașină, un băiat de vreo 19 ani, a oprit de vreo două ori, am băut cafea, a șters farurile și numerele și dă-i în continuare! Mergea fantastic: profesionist. Precis că nu era la prima cursă cu români fugiți. Așa ne-a dus pînă la Zagreb, unde ne-a livrat unui al treilea taximetrist. Era o vreme cu lapoviță și ninsoare. Se vedea marea: eram la Coper-Capo D'Istria, o localitate mixtă între Italia și Iugoslavia. Ne spune: „Mai încolo nu pot merge, că bat la ochi". S-a oprit într-o piață din localitate; oraș, orășel, nu știu ce era. Îl plătisem pe tip pînă la Trieste, dar de aici n-a mai vrut să meargă nici în ruptul capului și mai erau 19 kilometri. Singurul lui gest omenesc a fost că ne-a dat o umbrelă, spunîndu-ne că mai e puțin. Îl durea în sulă de noi. În ce ne privește, credeam că nu mai avem probleme, că greutățile mari sînt deja la spate. Ne bucuram prea devreme.

...Am continuat să urcăm, am trecut peste un povîrniș, am coborît, am trecut un rîuleț. După cîteva ore ne-am dat seama că ocolisem mult punctul de frontieră. Tocmai admiram peisajul, gîndindu-mă că mult a fost, puțin a rămas, că-l aud pe lampă-amicul zicîndu-mi: „Vezi că ne-au prins!". Așa cum ai spune: „Bună ziua": „Au pus laba pe noi!". M-am întors: grănicerul stătea pe o foaie de cort. Se ridicase în picioare și avea un automat frumos în brațe, îndreptat spre noi. A urmat urletul: „Stăăăi!" ca să ne blocheze. Alături de el, o namilă de cîine, cît un urs. Individul a făcut un pas, cîinele un pas: nu l-a depășit. Le-am spus repede celor doi: „Puneți mîinile pe cap, să nu ne-mpuște de teamă!" Știam din auzite că se întîmplă accidente din astea și că se tem mai ales de contrabandiști. Individul s-a mai relaxat și ne-a arătat cătușele. La gagică nici nu s-a uitat. Le-am zis: „Eu sînt stîngaci, îmi pun încuietoarea de cătușă pe mîna dreaptă, poate mai avem o șansă...". Individul a dat un ordin cîinelui, apoi s-a apropiat de noi, a pus un picior pe piciorul meu, o mînă pe pușcă și cu cealaltă m-a percheziționat. Mi-a umblat și pe la coaie să vadă dacă n-am arme. Sacoșa pe care o aveam pe după umăr, mi-a smuls-o și a aruncat-o la o oarecare distanță. La fel a procedat și cu sacoșele prietenilor mei. Sacoșa gagicii a căzut la pămînt cu un bufnet, ca un pietroi, fiind cea mai grea din toate. Cîinele a rămas lîngă noi, să nu facem o mișcare, iar individul s-a dus să controleze conținutul pungilor. Era foarte curios să vadă de ce sacoșa fetei era așa de grea, ce avea ea acolo de trecut prin contrabandă peste graniță? Nu știu ce a gîndit tipul cînd a descoperit conținutul, dar i-am văzut mutra dezumflată. Această fată frumoasă și curajoasă nu luase cu sine din România decît o pungă cu cărți. Erau în acea sacoșă unsprezece volume. De poezie toate. Și nici măcar de poezie clasică, ci cărțile iubitului ei, un poet român de mîna... Nu, nu vreau să-l categorisesc, dar nu era un Eminescu. Cu cărțile alea se tîrîse pe arătura dintre Jamul Mare și Mari-Zam, pe ele își pusese capul ca pe o pernă, cînd era frîntă de oboseală, cu ele se învelise cînd dormise în casa părăsită și bîntuită de stafiile cimitirului alăturat.

Grănicerul se holbă în direcția noastră perplex, după asta, necrezîndu-și ochilor, se uită iarăși la noi și încă o dată în pungă. Avea un walki-talki, prin care comunică vestea capturării contrabandiștilor de poezie românească. După vreo douăzeci de minute își făcură apariția doi gealați, care ne luară în primire, ca pe o marfă, deocamdată doar cîntărindu-ne din ochi, fără nici un cuvînt, după care se făcură nevăzuți.

Individul-grănicer se așeză pe pajiște cu cîinele alături. Am încercat să vorbesc cu ăla, dar pulărăul nu știa nici o limbă străină. Deși păzea granița cu Italia, cînd i-am adresat cîteva fraze italienești s-a uitat la mine ca vițelul la poarta nouă. În franceză, în engleză,

în română, nimic: parcă vorbeam la zid. L-am întrebat și pe ungurește dacă pricepe ceva, pentru că rup puțin și maghiara. El, tufă! A încercat amicul meu să vorbească sîrbește cu el. Trei cuvinte a scos ceva, acolo. Dacă l-a mai interesat ceva la el, apoi asta a fost bricheta lui, pe care i-a umflat-o. Atunci i-a spus tare, să priceapă, chiar dacă nu înțelege: „Ia-o, dute-n pizdă la mumă-ta! Ți-o dau, să n-ai parte de ea!" Și-a dat seama că spune ceva pe nasoale, s-a rățoit puțin acolo... În sfîrșit, au venit militarii și ne-au luat. Ne-au urcat într-o mașină la care ușa nu se putea deschide pe dinăuntru.

(După ce arestații sînt transportați într-o închisoare, aflată într-o fostă mînăstire, urmează interogatoriul și:)

Peste o jumătate de oră vine în celulă un tip cu un registru mare, să semnăm că am luat la cunoștință că sîntem condamnați pentru trecere frauduloasă de frontieră în Iugoslavia, la șapte zile de închisoare. Pe noi ne-a bușit rîsul.

Și ne odihnirăm cîteva zile în atmosferă de fostă mînăstire dominicană: pîine albă faină, numai proaspătă, chifteluțe. He-he, carne fiartă, de regim, budincă, cotlete de porc. O viață, mă, la pîrnaie în Iugoslavia, jos pălăria!

A mai venit și un tip și a anunțat: „Care are mălai, poate să comande ce vrea!" Eu am comandat ness și țigări valabile.

...După cinci zile jumate, a venit unul și a zis: „Știți ce? Pst! Acum trecerea în Italia!" Nu ne venea să credem și totuși eram plini de speranță. Orele treceau ca anii. S-a făcut după-masă, au venit și ne-au scos, ne-au pus să semnăm niște hîrtii, ne-au restituit banii, tot ce-am avut, documentele, totul frumos înapoi...

S-a întunecat. Ne-a spus:

— Vedeți casele de acolo? Astea sînt în Italia! Drum bun și numai bine! S-a întors și-a plecat.

Atît am apucat: să-i iau mîna și să i-o strîng. În urma lui am strigat:

— Jive Iugoslavia! Jiveli!

Am fost avertizați că a doua oară nu mai trebuie să fim prinși în Iugoslavia fără documente, cel puțin un an.

Din cauza asta ne-am rătăcit în pădure. Ca să ocolim, am văzut casele în dreapta și noi ne-am propus să le depășim prin stînga, să fim siguri că sîntem bine intrați în Italia. Am văzut două lumini și-am mers stînga-dreapta. Unde sîntem?

— Mă, să nu facem greșeala să intrăm din nou în Iugoslavia, că am sfeclit-o!

Și-am mers. Și-am mers și iar am mers. La un moment dat, am trecut pe lîngă un pîrîiaș și am urcat o pantă pieptiș. Nu mai puteam să ne cățărăm, decît cuprinzîndu-ne de vrejuri. Și acestea erau de mure. După multe săptămîni, în lagăr la Latina, mai aveam încă ghimpi în palme. Mă prindeam de vrejuri spunîndu-mi: „Dă-i în pizda măsii de ghimpi! Libertatea și viața ta sînt în joc. Urcă, futu-ți mama mătii, urcă! Lasă palmele să sîngereze. Urcă! Trebuie să ajungi odată la liman... Haide, băiatul tatii, nu mai e mult. E poate ultimul efort ce-l mai faci... Încă un pic. Așa!". Cu mine s-au prins și nelipsiții mei tovarăși de suferință și prieteni, frații mei. Palmele lor erau însîngerate ca și ale mele. Gagica n-a scos pîs. Tare ca o rocă era fata asta plăpîndă, cărîndu-și în continuare, ca într-un roman absurd cele unsprezece volume de poezie ale poetului român abandonat acasă. Stînca Gibraltarului e moale pe lîngă ea. Uite, așa o femeie să ai alături pe viață!

Am ajuns la un drum și la un moment dat văd pe o tablă de metal un anunț: „Vietato fumare! pericolo d'incendio!" Am pupat tabla aia. Era dovada că sîntem în Italia.

Lagărul Latina. Un roman care o să rămînă nescris. Acolo mi-am făcut noi prieteni. Acolo am făcut păduchi. Ce mișto era, mă! Ședeam, așa, aplecat, și cădeau blegii în apă.

Într-una din primele zile i-am scris barosanului, lui Gheorghe Roman, un unchi de-al meu, președinte al unei societăți de români din Statele Unite și Canada, un tip uns cu toate alifiile, situație bună, printre altele, proprietar al unui post de radio în Detroit. I-am scris gagiului o scrisoare, cum că „Bine te-am găsit, unchiule!", "Iată-mă în sfîrșit și pe mine aici, în lumea liberă", "Acum putem spune că sîntem împreună..." că „Unde-i unu nu-i putere, unde-s doi...", vrăji. Am trimis scrisoarea recomandat, par avion, expres, să ajungă cît mai repede, poate este nerăbdător să mă cunoască, confirmare de primire, să nu se rătăcească, răspuns tot așa, plătit, să nu-l las să cheltuie pe mărci poștale, m-a costat toată această îmbrățișare de la distanță a unchiului vreo treizeci și ceva de dolari. Pentru mine era o avere. Peste cîteva zile am început să aștept. Cu nerăbdare. Cu tot mai multă nerăbdare. Dacă n-a venit azi, primesc răspunsul mîine. N-a venit. Mîine. Iar mîine. Așa am așteptat peste o lună de zile mîine de mîine. După asta n-am mai așteptat. Ce-o fi zis: „Uite încă un prăpădit care s-a aciuat aci! Și ce dacă mi-e nepot?! N-are decît să se descurce singur, cum am făcut și eu!". După ce n-am mai așteptat, mi-a și părut rău că în loc să dau banii ăia pe curve, i-am stricat pe el.

Citisem deja în ziare că de ani de zile românii din Latina se cafteau cu albanejii. Din Albania se scapă foarte greu, nici nu scapă foarte mulți, dar cum se face că dacă vin albaneji, ăștia sînt teroriști și criminali. La sosirea în Italia primul lucru pe care-l face un albanez este să se aprovizioneze cu arme. Astfel țineau sub teroare tot lagărul.

Din ce a pornit scandalul? Un frontierist de-al nostru primise deja aprobarea să plece în Australia. Omul era foarte, foarte bucuros că a primit-o. Era singur, la o vîrstă de 54-56 de ani și foarte liniștit. Și cum era mai cu scaun la cap decît alții, stătea benevol la poarta lagărului, ajutor de ofițer de serviciu pe-acolo. Au venit albanejii. Tot grupul. De fapt, erau doisprezece în total... De fapt, nu știu cum a început.

Frontieristul nostru le-o fi spus să nu intre în lagăr cu alcool, mai ales că erau și băuți și drept răspuns, unul i-a tras cu sticla în cap. Totul s-a petrecut într-o fracțiune de secundă. Nici polițaiul, pentru că era totuși poliție la intrarea în lagăr nu a văzut cum s-a întîmplat. Individul a ridicat sticla, i-a dat în cap și după aceea s-a cărat. Polițaiul s-a întors spre omul de la poartă și l-a văzut pe jos, cu capul spart, sîngerînd. Nu știa cine anume săvîrșise crima. Știa însă că era unul dintre albanezi. În trei zile, cetățeanul a dat în

primire. N-a mai putut fi salvat.

Atmosfera din lagăr era de-acum foarte încinsă. Cînd deodată, într-o noapte, aud pe un frontierist de-al nostru strigînd: „Ieșiți, români, ieșiți că ne omoară ăștia! De ce să nu-i halim noi pe ei, în loc să ne belească ei pe noi? Ieșiți!“ Zbiera gagiul, se vedea că este disperat, din cauză că românii s-au învățat cu pasivitatea chiar cînd viața le este amenințată. Pînă la urmă, totuși au ieșit. La început, cinci-șase. Apoi douăzeci. Apoi cincizeci, tot mai mulți. Au ieșit toți. Și i-au luat la scărmănat pe teroriști. N-a rămas nici o masă întreagă: la toate s-au smuls picioarele. Pietre, lemne, bucăți de scaune. Unul veni cu șuriul gata pregătit să-i ia beregata la micuțu', fără să crîcnească și cîțiva l-au lămurit că i se scade nota la purtare.

Teroriștii o sfecliseră. Și s-au zăvorît în baraca G. Au scos armele și au tras. Au avut atîta cap însă să nu tragă în noi. Au tras însă în sus și după aceea au fugit, aruncînd armele. Știau că n-au scăpare. Noi, românii, eram vreo șase sute și ceva. A sosit și comandoul carabinierilor. Și pompierii. Cu mașini cu reflectoare, pregătiți bine... Teroriștii n-au avut încredere în carabinieri, care veniseră, de altfel, să-i scape de furia răzbunătorilor. Știau ce-i așteaptă și că oricum, intrau la pîrnaie. Unul din teroriști a sărit pe fereastră, încercînd să scape. L-au prins cîțiva chiar lîngă zidul lagărului și l-au bătut că n-o să uite cît o trăi. Nu se știa care îl ucisese cu sticla pe bietul frontierist și trebuiau într-un fel să plătească toți. Pe un altul l-au prins ai noștri tot lîngă poarta lagărului. L-au bătut, l-au lovit cu pietre, unul l-a înțepat și l-au terminat. L-au găsit dimineața aruncat la gunoi: nu mai era de folosință. Din unsprezece rămași, cinci au putut fi scoși sub cordonul poliției, urcați în mașini, salvîndu-li-se astfel viața. Ceilalți au rămas baricadați, așteptînd vremuri mai bune. Românii noștri au arătat atunci că știu să se unească la greu. Vorba aceea: „De ce să plîngă maică-mea? Mai bine să plîngă maică-sa!“

(text prescurtat)

DICȚIONARUL NECONVENȚIONAL

Am vorbit, nu de mult, despre DAN, MONICA.
În numărul viitor: DAN, SERGIU.
Un romancier prea puțin cunoscut și, poate, nu prea bine înțeles.
Îl vom discuta, în Martie, sub forma unui dialog. Ca să înțelegem mai bine despre ce (adică despre cine) este vorba.

*****

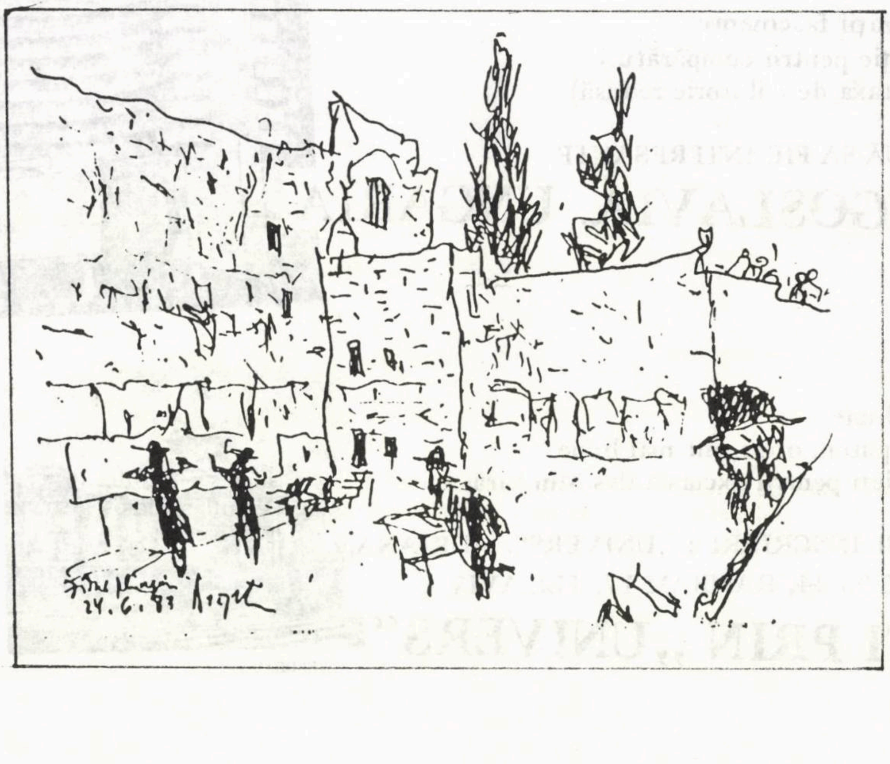

G. Enescu - București 1944

DESENE: E.DRĂGUȚESCU

UN NOU UNIVERS TURISTIC

BIROUL DVS. DE ÎNCREDERE

nou! nou! nou!

UNIVERSE

TOURIST & TRANSPORT CO.LTD

ŞI DVS. PUTEŢI PLECA ÎN STRĂINĂTATE ÎN '88

* DOLARUL E DEVALORIZAT ÎN EUROPA ?
Noi avem soluţia ca să nu simţiţi.

* BUGETUL DVS. VĂ CREAZĂ PROBLEME ?
Noi vă vom ajuta să nu simţiţi.

O nouă destinaţie : **T U R C I A !**

Istanbul Galata.

UNIVERS VĂ PROPUNE :

Budapesta.

- pentru orice buget, la preţuri care desfid orice concurenţă
- o ţară care oferă ceva interesant oricui
- peisaje neobişnuite
- vestigii unice ale unor civilizaţii fascinante
- cea mai convenabilă destinaţie pentru cumpărături
- în combinaţie cu România (taxa de călătorie redusă)

DESTINAŢII CARE CONTINUĂ SĂ FIE INTERESANTE :

ROMÂNIA, YUGOSLAVIA, UNGARIA

- peisaje de vis
- odihnă
- petreceri pînă în zorii zilei

ACUM vă putem oferi servicii bune
ACUM condiţiile pe care vi le putem oferi sînt mai bune
ACUM e momentul să vă înscrieţi pentru excursia dvs. din vară

PROSPECTE, INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI : ,,UNIVERS", ADRIANA,
Telefon 66 33 44, RAMBAM 17, TEL AVIV

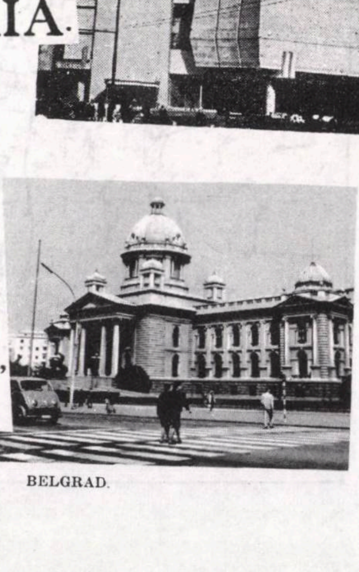

BELGRAD.

ÎN '88 PLECAŢI PRIN ,,UNIVERS"

GRAFOLOGIE (adică Omule, cunoaște-te pe tine însuți)

V. FRANC – KIRIAT YAM

Sînteți o persoană cu aspirații estetice, un iubitor de frumos – și de plăcut. De asemenea, vă place ordinea și, pe cît posibil, căutați să vă organizați viața, fiindu-vă „necaz" cînd nu reușiți. Ceea ce, evident, nu depinde de dv.; dar, fiind în general obiectiv, nu dați vina pe alții.

Nu vă place nici dv. că sînteți uneori emotiv, dar nu vă puteți stăpîni. Ați dori să nu fiți sclavul impulsurilor, dar nu vă prea merge și se vede bine că sentimentalismul dv. vă face să cedați la rugăminți (sau, zic eu, la lacrimile altora).

Este – însă – absurd simțul dv. de justiție (care, aceasta din) urmă e o „pasăre rară").

Curaj! Răsplata dv. este deseori mai mult morală decît materială! Noroc că sînteți optimist. Și uneori credul. Fiți mai mult omul banului!

Ferice de ființa femeiască apropiată: vă place să faceți cadouri, eventual surprize. Și sînteți mai mult cu intuiția, decît cu deducția!

Nu, d-le Franc, nu se plătește analiza grafologiei. În fine – ceva pe gratis în Israel!

ȘVARȚ I. – NAZERETH ILIT

În schimv dv. nu reușiți să vă organizați, dar vă și resemnați („este mai bine așa", cred că ziceți).

S-ar părea că iubiți copiii și animalele și că sînteți puțin geloasă, dar asta nu vă împiedică să iertați ușor – și să uitați ușor. De aceea, cine vă (sau nu vă) iubește, vă poate provoca suferințe.

Vă complaceți cîteodată în auto-compătimire, care nu durează prea mult,. fiindcă luați viața așa cum este.

Neglijentă cu propria dv. ființă, vă ocupați uneori de alții. Și sînteți și generoasă, uneori, dar faceți (scuzați!) prostii, pe care le regretați și... le repetați!

Ce-ar fi să nu mai ascultați de impulsurile de moment? Ce-ar fi să nu vi se mai pară că „e bine" că faceți așa? Nu știți să vă apărați propriile interese!

Și nu-i mai disprețuiți pe fricoși! Mai trebuie și din aceștia!

Trimiteți 10 – 12 rînduri scrise de dv. pe adresa: **Ing. SERGIU GROPPER, Reh. Hatidrar 23/17, Ramat Elyahu – 5721, Rishon Le Zion** și S.G. vă va ajuta să înțelegeți ceea ce este foarte, foarte greu de înțeles: propria dvs. ființă.

LA RESTAURANT

Shelly. Dizengoff Center, Tel Aviv, în spatele magazinului Hamashbir, nivelul 1; deschis zilnic; sîmbăta închis.

Nu este un templu al gastronomiei, ci o cafetaria de mare centru comercial, așezată acolo unde trebuie: la ieșirea cu sau fără pachete, dar crîncen obosit, din Hamashbirul de pe Dizengoff. Formula este la rîndul ei, ideală în asemenea cazuri: pe de o parte, cofetărie pentru o cafea sau o prăjitură de cinci minute, pe de altă parte, un restaurant rapid care, între altele, propune cîteva menuuri fixe (sau în ebraica nouă „business lunch").

...Am ales menuul nr.3. Supa de ceapă nu era chiar ca la Pied de Cochon în fostele hale, la Paris, dar – cinstiți să fim și nesnobi – a fost corectă. Nu mai puțin corectă s-a arătat a fi supa de zarzavat pe care a consumat-o partenera mea.

Dar să nu uit: înainte de felul I am primit un coșuleț cu pîine albă (franțuzească baghetă care ne-a cotropit, pașnic și plăcut țara) și cuburi de unt la gheață. E un obicei american, întîlnibil peste tot în State și pornind să cucerească bătrîna Europă. Ideea este ca omul să primească ceva întru ronțăit, potolindu-și nițel foamea și nervii. Știm: americanii sînt geniali.

Felul II, principalul, a fost sola (un pește ușor, fără oase, cu aer de șalău). Menuul oferă și șnițel de pasăre sau musaca, dar am preferat, atît eu cît și partenera mea, soluția peștelui: nu mai mîncasem de vreo săptămînă. N-am regretat de fel: porția era generoasă, sola s-a prezentat prăjită cu măsură, fără exces de grăsimi; garniturile, două la număr (am ales chips și orez), precum și jumătatea de lămîie (vai, strict necesară în asemenea împrejurări) au fost O.K.; e un fenomen destul de rar la localurile de mare viteză unde cic-ciacul omoară grija pentru amănuntul culinar, transformînd bucătăria într-un fel de mehașev de cartofi prăjiți. Am primit în cadrul menuului și o salată „clasică" de roșii și castraveți, știți cum, tăiate mărunt- mărunt, cam insipidă la gust și în orice caz, nu pentru noi

,,românii", doritori de alt soi de salată, mai picantă....

Business lunchul nu cuprinde desert: dacă vrei, comanzi (am văzut în vitrină cîteva savarine și cataifuri ispititoare), dar, obsedați ca tot omul de colesterol și alte arterioscleroze, am renunțat.

Nota, incluzînd și două pahare de cola (servite la gheață și cu cîte o felie de lămîie) s-a ridicat la circa 18 șekeli de persoană; nu e o tragedie.

Din păcate, ca și cînd ar fi vrut să ne amintească faptul că pînă și acest loc civilizat are hibele lui, în josul notei de plată erau înscrise antipaticele cuvinte: serviciul neinclus. Pe ivrit. Am adăugat tradiționalul 10 la sută, indispus — însă — că Shelly n-a binevoit să includă tipul în heșbon și să mă scutească (mai ales că se poate, se poate, se poate) de această bacșișofilie, de care, zău, a început, să mi se facă lehamite.

LUCULUS

...ȘI ACASĂ

OUĂ UMPLUTE: opt ouă tari, le tăiem în jumătate de-a lungul, scobim gălbenușele, așezăm jumătățile de albuș într-o formă bine unsă, zdrobim gălbenușele cu furculița, le amestecăm cu 50 gr. ciuperci rumenite în unt (margarină) și tocate mărunt (sau o cutie de ciuperci tocate mărunt), sare, piper și verdeață tocată și umplem cu acest amestec albușurile (în așa fel încît să fie bombate). Turnăm deasupra un sos alb simplu, presărăm brînză rasă și coacem la cuptor potrivit jumătate de oră.

TOCANĂ RAPIDĂ: Peste două felii de pîine uscată, turnăm jumătate pahar apă clocotită. Zdrobim cu furculița, adăugăm 400 gr. carne tocată, sare, o lingură verdeață tocată, amestecăm bine și formăm 12 sfere. Le rumenim în 2 — 3 linguri untdelemn, adăugăm 4 pahare apă fierbinte, un plic supă de vacă, sare. După ce a dat în cîteva clocote, adăugăm 2 cartofi mari și tăiați sferturi, iar după 10 minute, conținutul unei cutii de mazăre boabe sau morcovi și o lingură de verdeață tocată. Separat, facem o cocă de gălușți din 2 ouă, 4 linguri făină și o lingură de untdelemn. Cu o linguriță, dăm drumul în sosul prea subțire, îl îngroșăm cu o lingură făină frecată, jumătate lingură margarină.

GRATIN DE MORCOVI: Fierbem în apă cu sare 5 — 6 morcovi tineri tăiați felioare pînă ce sînt aproape moi, apoi îi scurgem într-un vas ce merge la cuptor, așezăm un strat de brînză galbenă, felioare sau rasă, continuăm astfel, terminînd cu morcovii. Turnăm deasupra un sos din: o ceapă tocată, rumenită în 2 linguri margarină, la care adăugăm o lingură făină, jumătate linguriță sare, jumătate linguriță praf de muștar, un pahar lapte, amestecate pe foc pînă se îngroașe. Presărăm peste gratin 2 — 3 linguri pesmet și cîteva bucățele unt sau margarină și coacem la cuptor potrivit pînă se rumenește.

MOUSSE DE CIOCOLATĂ: La un pachet de ciocolată menaj (100 gr.), ruptă bucățele și topită în 2 linguri apă (la foc mic), se adaugă amestecînd 2 lingurițe de Ness-cafe. Luăm de pe foc, adăugăm 4 gălbenușe frecate bine, albușele bătute spumă și o lingură rom, coniac sau licueur. Turnăm în cupe, punem la frigider. Servim cu biscuiți de șampanie.

Y L A N A

DA!

MINIMUM SPUNE DA

De trei ori: da!

MINIMUM NU UITĂ ......

Crimele de noapte, lașe, de pe strada Arlozoroff.

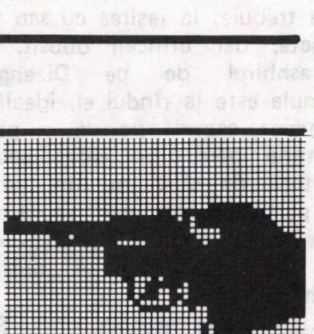

SPORT

* Ne-a bucurat, firește, victoria basketbaliștilor lui Macabi Tel Aviv, la Koeln, în dauna echipei locale Saturn, performanță care a demonstrat că, în ,,Cupa Campionilor Europeni", mai avem (încă!) un cuvînt de spus. Am aplaudat succesul, așezați în fața televizoarelor, dar a fost și un grup de suporteri care, ca de obicei, a făcut deplasarea cu macabiștii. Suporterii aceștia și-au încurajat frenetic echipa favorită, au izbucnit în urale la fiecare coș marcat de Giamci, Barlow sau Miki Bercovici și, la sfîrșit, după terminarea meciului, au încins chiar o ,,horă" pe teren. Toate ar fi fost bune și frumoase, dacă, în înflăcărarea lor, suporterii respectivi n-ar fi depășit, într-un sens, măsura. Aparatul de filmat a prins la un moment dat în imagine o pancartă, scrisă în ivrit și purtată de suporterii israelieni care cerea lui Macabi Tel Aviv, nici mai mult nici mai puțin decît ,,să arunce în Rihn pe Saturn Koeln". Noroc că germanii n-au știut ce scrie pe pancartă. Se pune și o întrebare legitimă: nouă ne-ar fi plăcut dacă, suporterii lui Saturn, venind la Tel Aviv, ar fi cerut echipei să arunce pe Macabi în mare?

* De cinci ori a cîștigat Jacques Anquetil marea competiție ciclistă ,,Turul Franței", dar ultima lui bătălie, cu o maladie necruțătoare, a pierdut-o. La vîrsta de 52 de ani, celebrul campion de odinioară s-a stins din viață într-un spital din Rouen, răpus de un cancer generalizat. Moartea lui a însemnat un doliu profund pentru Franța, unde ciclismul este sportul național, ca și pentru toți cei care, pe meridianele lumii, i-au admirat curajul și tenacitatea. Jacques Anoutil, medaliat cu ,,argint" la Olimpiada de la Helsinki, în 1952, a cîștigat primul ,,Tour de France" în 1957. El a fost primul (și pînă acum unicul) ciclist care a cucerit primul loc în cele trei mari tururi naționale: al Franței, al Italiei și al Spaniei!

* Ehipa de fotbal Macabi Petah Tikva, care a primit un nou antrenor, schimbîndu-l pe englezul Jack Mensell cu israelianul Zwi Rosen, a rămas, pînă la urmă, fără conducător tehnic. De ce? Pentru că, numai după două-trei săptămîni, Zwi Rosen, fost căpitan al echipei naționale, și-a dat seama că, orice-ar face, nu poate lupta cu indiferența și indisciplina jucătorilor. Așa că, fără a sta mult pe gînduri, și-a prezentat demisia. Faptul este semnificativ. La noi, cînd o echipă ,,merge" prost, de vină e numai antrenorul. Pe jucători îi întreabă cineva ce hram poartă?

R. TEPNER

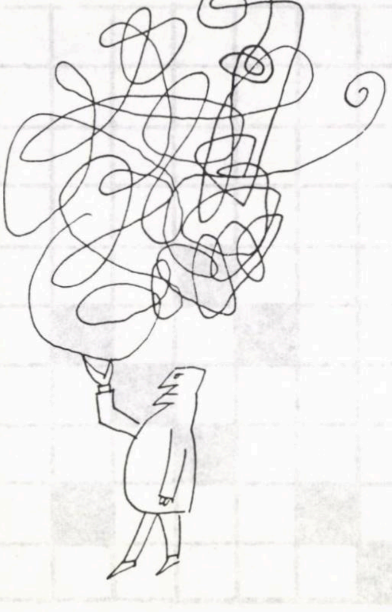

DEZLEGĂRILE JOCURILOR DIN NUMĂRUL TRECUT

RIMATE

ORIZONTAL: Psihologic; Italian; Do; Samare; Șal; Crama; Iele; At; I; Atras; Tendință; T; Uriași; Ițe; Rip; Eso; Ar; I; Oprită; O; Ani; Alcol.

EXP... RIMATE

ORIZONTAL: Profesiune; Eoliane; Om; Nutrie; CTC; Ia; Focă; Ui; T; Vin; Parc; Eter; Canal; Nesiliți; O; Ta; Cari; Ip; Amnistiante; As; Ai; Aed.

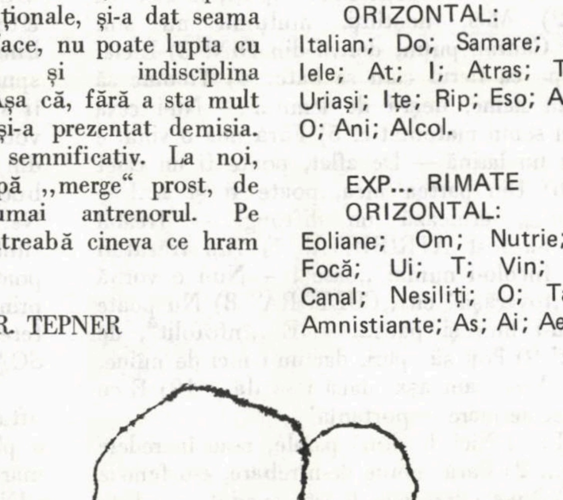

A. LUCACI

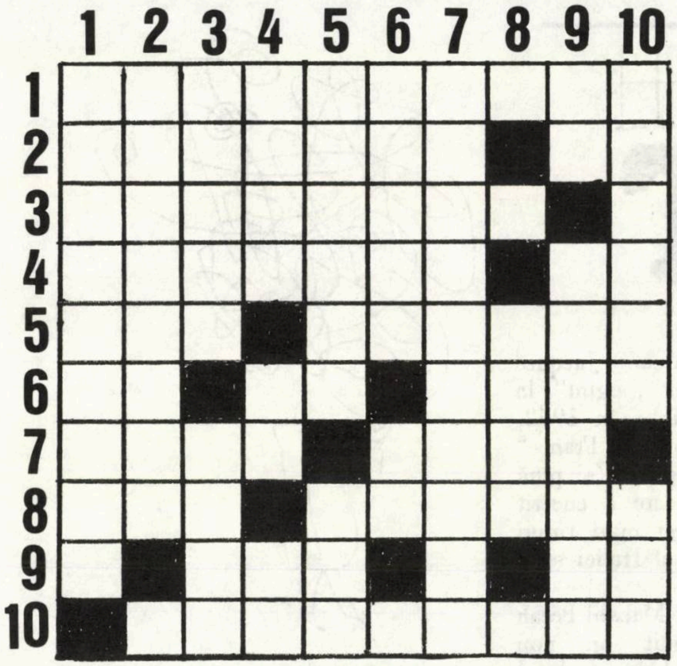

FEL DE FEL

ORIZONTAL: 1) Credinței fiind supuși, la biserică sînt duși! 2) Mici, neștiuți, mulțimii nu sînt cunoscuți... – Căutați puțin, derivă din DIN! 3) E clar că se poate, pe ea fierul cald se bate! 4) Trebuie să însemn, poartă haine, deși-i de lemn... – Nu-i ceva dramatic, e un semn matematic! 5) Fără nici o vină, e abreviație, dar nu latină – De aflat, poate fi un caiet „însemnat"! 6) Din partea mea, poate fi și a...! – Bătaie de gong, urmează un diftong! – Treabă chibzuită, lui i-a fost ATRIBUITĂ! 7) Are trăsături frumoase, dar încolo-i numai „oase"! – Nu-i o vorbă dură, doar e „tovarășă" cu „CULTURĂ" 8) Nu poate place, căci nu-i bun și pace... – E „înfofolit", de reclame ințețit! 9) Poți să speri, dar nu-i nici de mîine, nici de ieri! – Vine cam așa, dacă i se dă... 10) E cu siguranță, punct de mare importanță!

VERTICAL: 1) Nici de două parale, n-au încredere în spusele tale... 2) Fără semne de-ntrebare, e-o femeie „săritoare"! 3) Nu-s mirat că-i foarte speriat... – Este foarte supărat, azi găina n-a...! 4) Fără greutate, aflați un personagiu din latinitate – S-a făcut luntre și punte și-a ajuns tocmai în frunte! – Aici se cere a se scrie ZERE! 5) Precisamente, ele sînt concurente! – Gîndiți-vă puțin, e un diminutiv feminin! 6) Pasă-mi-te, aici e loc de pășune pentru vite... – Imediat, pune articol, dar prescurtat! 7) Uite că se poate, să nu fie plate! 8) Știe orișicine cum se spune la UITE mai bine 9) Aici ar trebui să pui nota... – Precum se pare, e vorba de-o nostimă întîmplare (pl.) 10) E plăcerea sa, a ne... – Suflînd acum și în ciorbă, nu mai spun nici o vorbă!

Cuvinte rare: ENOR

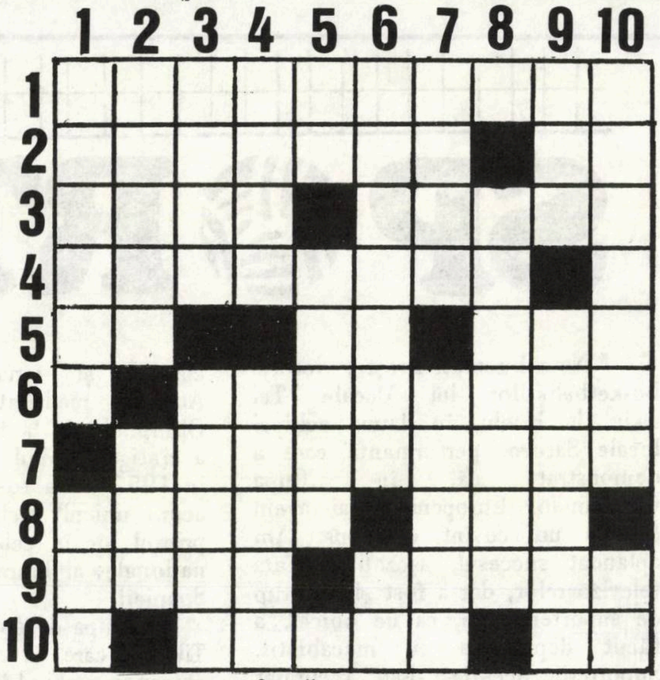

...ȘI ÎNCĂ DE ALT FEL

ORIZONTAL: 1) Vine la socoteală, să vorbiți de BĂNUIALĂ! 2) De „ceva" a scăpat, și repede a oftat... – Din cuvîntul SĂTUL, pune numai... 3) Faci cîte, fel de fel, numai să scapi de el! – Cu orice preț, e bine să fi descurcăreț... (fem.) 4) Pe cît se pare, i se spune și CASĂ DE VÎNĂTOARE! 5) E o vorbă brează, îi spune și „spetează"... – A fost o toană, să pun o vocală și o consoană! – Vine în plan, să scoateți litere din TUFAN 6) Adevărat, e orășean, însă nu-i bucureștean! 7) Acuma înțeleg, e neapărat întreg! 8) Nefiind principală, totuși este boală... – Nu e în Hindustan, e un fluviu vest-german 9) Te rogi de ea, poate se va... – Ceva special, în biserică e loc principal! 10) De adunat se adună, dar doamnele se feresc să și-o spună! – Poate fiecare, să spună că e SOARE...

VERTICAL: 1) E neapărat, ceva mai mult decît un oftat! – De pe drum, vine ACUM (reg.) 2) A plouat cît a plouat, dar acuma e...! – Citiți pe „etichetă", e o marcă de motocicletă 3) Cuvîntul nu e prim, dar cu GINGAȘ e sinonim! – După băutură e o stare, că abia te ți pe picioare... 4) „Regimul" îl ții, fiind sigur că-ți va... – E simplu să se vadă, sînt la fel în coadă! 5) Nu se sfiește, oricînd PRIMEȘTE! - În junglă de călătorești, peste tot atîrnînd o găsești! 6) În alb-negru sau „color", la televiziune e prezentator... – E banal, fiind vorba de CAL! 7) Are o bună soartă, în Patagonia fiind pe hartă! – Într-un cuvînt, ele SINCERE sînt... 8) E de fel, mîndru puțintel! 9) S-a potrivit, e... și NEAVENIT – Uneori, drept e, rar, i se spune așa lunii februar... 10) Așteptați un pic, apare un tip șic! – Simple par, scoateți-le din RAR!

Cuvinte rare: IEBO

Jocuri de LIVIU CAZIN

ȘAH

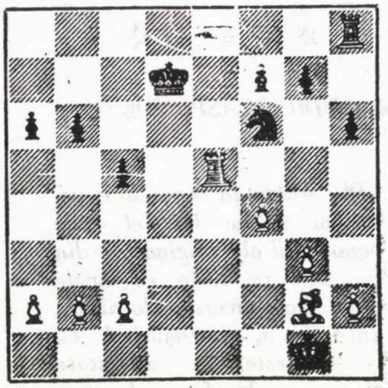

MECIUL SECOLULUI

Partida IV-a
APĂRAREA SICILIANA

R. FISCHER – M. TAIMANOV

1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.d4 4.C:d4 Dc7 5.Cc3 e6 6.g3 a6 7.Ng2 Cf6 8.0–0 C:d4 9.D:d4 Nc5 10.Nf4 d6 11.Dd2 h6 12.Tad1 e5 13.Ne3 Ng4 14.N:c5 d:c5 15.f3 Ne6 16.f4 Td8 17.Cd5 N:d5 18.e:d5 e4 19.Tfel T:d5 20.T:e4+ 22.D:d1+Dd7 *(Schimbul damelor dă negrului un final ceva mai bun, dar și în cazul 22...Rc8, albul păstrează inițiativa)* 23.D:d7 R:d7 24.Te5 b6.*(Modul în care Fischer conduce jocul reprezintă o adevărată pagină de aur a finalurilor. Vezi diagrama).* 25.Nf1 a5 26.Nc4 Tf8 *(De remarcat pasivitatea aproape totală a figurilor negre, în contrast cu poziția activă a celor albe)* 27.Rg2 Rd6 28.Rf3 Cd7 29.Te3 Cb8 30.Td3+ Rc7 31.c3 Cc6 32.Te3 Rd6 33.a4 Ce7 34.h3 Cc6 35.h4 h5 36.Td3+ Rc7 37.Td5 f5 38.Td2 Tf6 39.Te2 Rd7 40.Te3 g6 41.Nb5 Td6 42.Re2 Rd8 43.Td3 *(O amintire care arată din nou că Fischer e un mare dușman al remizelor)* 43...Rc7 44.T:d6 R:d6 45.Rd3 Ce7 *(Pionii negri de pe flancul regelui sînt în mare primejdie)* 46.Ne8 Rd5 47.Nf7+ Rd6 48.Rc4 Rc6 49.Ne8+Rb7 50.Rb5 Cc8 51.Nc6+Rc7 52.Nd5 Ce7 53.Nf7 Rb7 54.Nb3 Ra7 55.Nd1 *(Calul negru, devenit un fel de spectator, nu poate participa efectiv la salvarea propriei sale tabere)* 55...Rb7 56.Nf3+ Rc7 57.Ra6 Cg8 58.Nd5 Ce7 59.Nc4 Cc6 60.Nf7 Ce7 61.Ne8 Rd8 62.N:g6! C:g6 63.R:b6 Rd7 64.R:c5 Ce7 65.b4 a;b4 66.c:b4 Cc8 67.a5 Cd6 68.b5 Ce4+ *(Celebrul „șah de răzbunare")* 69.Rb6 Rc6 70.Rc6 Rb8 71.b6 *și negrul cedează.*

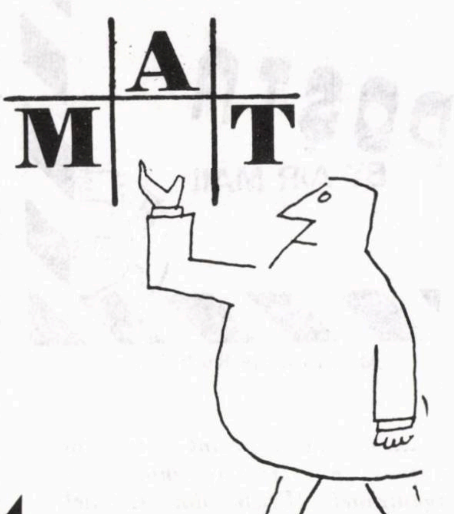

„MINIMUM" E O PĂDURE.
NU EXISTĂ PĂDURE FĂRĂ USCĂTURI.

SĂPTĂMÎNAL APARE
mini roman
o lectură pentru întreaga familie
32 pagini de literatură polițistă, romantică și satirică.
NU PIERDEȚI OCAZIA:
SĂPTĂMÎNAL PROCURAȚI-VĂ
mini roman

Ah, domnule Rudich...

...Să mă ,,prezint": sînt de mulţi an vicepreşedinte al Organizaţiei H.O.R din Carmiel, oraş în care trăiesc circa 400 de familii originare din România. Sîntem un grup de 12 ,,nebuni", care fără nici un sprijin de la ,,centru", am format un comitet, avînd sprijinul primarului oraşului, B. Wenger, preşedinte de onoare al organizaţiei noastre.

Primăria ne-a pus la dispoziţie o sală, unde, mulţumită ajutorului bănesc (circa 800 – 1.000 şekeli pe an) acordat tot de primărie, am organizat un club cu bibliotecă, cu jocuri de şah, etc. – şi unde au loc din cînd în cînd reuniuni festive.

Toate acestea, fără nici un sprijin de la ,,centru" (nici nu ştim din cine e format acest ,,centru"), fără vreun amestec de partid, fără nici un fel de veleităţi politice, ori visuri de mărire.

Propun ca d. Rudich să nu se ocupe numai de Tel Aviv, unde sînt ,,organizaţii" ale originarilor din România, ci să viziteze locuri mai depărtate, evitînd generalizările.

Bernard Waldman
Carmiel

...Am aflat nu de mult dela dl. Rudich că ,,circulă prin piaţa publică... un mare zero... se autoproclamă – ştim noi bine, noi mai ales – preşedinte, director, îndrumător, delegat..." (,,Ziarişti care ucid şi ziarişti cu cîntec" – Minimum nr.8).

Dar noi, noi mai ales, nu ştim, căci nu poţi conta pe ,,hazlia colectivitate care i se zice moldo-valahă"?!?

O singură lună şi domnului Rudich i-a fost suficient să înţeleagă cît sîntem de tîmpiţi şi, pentru că oricum nu-şi golise încă condeiul de otravă, ne-a mai scris un mesaj mîntuitor, în scopul deşteptării conştiinţelor de trib, de astă dată sub titlul ,,Scripcari şi scribcari" (Minimum, nr.9). Un locşor coborît de pe soclu – în loc de introducere – avea menirea să ne excite imaginaţia infantilă. Apoi ne-a povestit despre firmuliţe fără uşă care se cred organizaţii şi împart gogoşi autentice de Hanuca, organizează serate şi excursii pentru vîrsta de aur, etc., etc., toate sub conducerea unor demagogi şi impostori.

Stimate Al. Mirodan, transmiteţi vă rog d-lui Rudich că noi, mai ales Noi, oamenii de bună credinţă ai acestui trib hazliu, nu am înţeles.

Cunoaştem lei care au coborît de pe soclu din raţiuni personale, care nu e treaba noastră să le înţelegem. Ei sînt preşedinţi, îndrumători şi delegaţi, organizează serate şi excursii pentru vîrsta de aur. Ei au darul scrisului şi al vorbitului şi sînt înzestraţi cu o inteligenţă ieşită din comun. Iar acolo, în birourile organizaţiilor în care au lucrat, au ajutat multor zeci de olimi.

Date fiind motivele de mai sus, nu putem înţelege aluziile d-lui Rudich şi aşteptăm cu nerăbdare dezvăluirea numelui acestui ,,impostor"periculos.

Dar ceea ce aşteptăm cu adevărată nerăbdare, de astă dată fără urmă de ironie, este ca dl. Rudich să-şi poarte singur războaiele sfinte, fie ele cu Partidul Muncii, fie cu personalităţi diferite, mai mari sau mai mici. Dorim să hotărîm singuri pe cine vom vota în următoarele alegeri şi nu dorim să ameninţăm pe nimeni. Dorim să gîndim singuri, să fim lăsaţi să simţim şi să iubim, mai ales dorim să iubim.

Felicia Pozarimchim
Bat – Yam

P. S. Este de la sine înţeles că, aceste rînduri nu vor apare în revista d-voastră. Rubrica scrisorilor deschise este dedicată altor ,,teme". Este deasemenea limpede că o astfel de scrisoare se poate face, cu uşurinţă, pierdută.

✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫

M. RUDICH RĂSPUNDE:

1) Dl. Waldman are, desigur, dreptate: nu numai la Tel Aviv există organizaţii ale originarilor din România. Dar, în timp ce unele organizaţii din diverse localităţi există într-adevăr, desfăşurînd, cu mijloace modeste o activitate meritorie – ca la Carmiel, spre exemplu (da, da, e un exemplu!) mai toate cele din Tel Aviv sînt simple ,,firme", îndărătul cărora necunoscuţi veleitari se agită făcîndu-şi publicitate, – şi, evident, doar de acestea m-am ocupat.

Referindu-se la ,,centru", adică la Tel Aviv – ,,firmele" pretind că ele acoperă toată ţara – şi scriind: ,,nici nu ştim din cine e format acest ,,centru" d. Waldman confirmă, în fapt, ceea ce am susţinut.

2) D-na Pozarimchin, mînioasă că mi-am îngăduit să spun unor lucruri pe nume – şi să atrag atenţia că prin piaţa publică ,,românesască" îşi face drum, cu coatele, cîte un zero ce se închipuie preşedinte, delegat, reprezentant sau cine mai ştie ce, revarsă un potop de vorbe în apărarea celor de nimeni aleşi, deci auto-proclamaţi ,,conducători"– şi a trîmbiţaşilor lor, răsplătiţi de bună seamă pentru efortul de care, desigur, ei înşişi fac haz, fiindcă de altfel, totul e hazos.

D-na Pozarimchin nu invocă nici un fapt, nu aminteşte nici un nume care ar dezminţi cele ce am susţinut, ci se dovedeşte cucerită de abilitatea (confundată cu inteligenţa) şi de gargariselile (luate drept elocinţă) ale celor pe care îi preţuieşte şi îi admiră.

În schimb, pentru d-sa, cine nu ocoleşte adevărul e stăpînit de ură

şi împrăştie otravă. Aprigă apărătoare a d-lui zero, e liberă, bineînţeles, să admire şi să iubească pe cine vrea, fie că are pentru ce, fie că nu. Precum nouă ne este îngăduit – nu-i aşa? – să iubim adevărul.

M. R.

Ştiaţi că:
În Natzrat Illit
– funcţionează de 14 ani o bibliotecă cu cărţi de împrumut în limbile română şi franceză, care a luat fiinţă prin achiziţionări şi donaţii, din iniţiativa şi stăruinţa lui Calmi Lazăr, z.l.?
– biblioteca este patronată de un comitet restrîns al H.O.R. format din dl. H. Buium – secretar, dl. Zvi Cilic – administrativ, d-na Mariana Lupu – cultural, şi susţinută materialiceşte de către Histadrut şi primăria din localitate?
– dela înfiinţare şi pînă în prezent, bibliotecară este aceeaşi persoană – d-na Mira Basel – care deserveşte biblioteca cu abnegaţie şi devotament, venind în ajutorul cititorilor cu recomandări potrivite fiecărui solicitant?
– biblioteca funcţionează în reh. Atzmon, blocul 90, et.II, în zilele de duminică, orele 8:00 – 12:00 şi miercuri, orele 15:00 – 19:00?

Un grup de iubitori ai bibliotecii

Paula Blumenfeld, Valentina Bercovici, Ana Leiba-Tabar, Dr. Leon Halpern, Golditţa Horodniceanu, Beno Rosenştein, Solomon Spiner, Carol M. Simga, Bela Vinter, Est. Manes, Elli Cojocaru, N. Stern, ing. Iulia Bojainca, S. Davidovici, Sonia Avram, B. Zimbal, Av. Aurica Florescu, Ing. Mordechai Lavi, av. Samuel Herşcovici.

Dr. ABA GEFFEN, Ierusalim. Mulţumiri pentru aprecieri şi pentru cele două cărţi al căror autor sînteţi şi pe care, cu autorizaţia dv., le vom folosi.

Un revelion de pomină

Anul acesta ne-am hotărît să participăm la un revelion cu Mircea Crişan, Vasilica Tastaman, Bodo, organizat de Nathan Ghilboa. Reclamă mare, local frumos saloanele Topaz. Unii din noi au venit special din Haifa.

Dar în loc de distracţie, voie bună, mîncăruri alese (aşa era în programul pt. care am plătit 150 de şekeli de pereche) am primit înghesuială ca în maşina „131", mîncare...a fost dar s-a terminat, băutură nu mai este, etc., etc. Şi acestea pentru că deşi se avusese în vedere participarea a 500 de persoane, s-au vîndut bilete pentru 800 şi mai bine, iar organizatorii nu au descoperit metoda de a sătura cu 500 de porţii un număr aproape dublu de guri. Nu înţelegem cum e posibilă o asemenea desconsiderare, ca să nu spunem bătaie de joc faţă de originarii din România.

Familiile ing. Fridman, Tel Aviv
ing. Fischer, ing. Aizicovici, Haifa

Auschwitz?

Citind scrisoarea (d-nei Cecilia Spindler) din nr.10 (pag.46), constat uimit că în iarna anului 1938, cu patru ani înainte de înfiinţarea lagărului Auschwitz (1942), personajul din articol spune d-nei Spindler: „mai bine s-o expedieze la Auschwitz unde îi este locul etc. etc." (col.III-a, rîndul 8).

Păcat că aceste defecţiuni apar în **Minimum,** a cărei acurateţă o admir şi îmi place.

Izu Ben–Avram, Petah Tikva

Aveţi dreptate. Cerem scuze. Adevărul este că Auschwitzul s-a transformat dintr-un loc geografic într-un **Simbol** al exterminării şi că, de aceea, subconştientul nostru, ori de cîte ori vine vorba de holocaust, este îndemnat să boteze orice lagăr cu numele de Auschwitz.

Ba da: se împrumută.

Nu aveţi dreptate – Minimum se poate împrumuta. Aşa mi s-a întîmplat mie. Tînărul inginer căruia i-am împrumutat numărul pe noiembrie, a cumpărat apoi numărul pe decembrie ş.a.m.d. Aşadar, nu vă temeţi de împrumuturi: Minimum, odată ce l-ai gustat, devine o obişnuinţă intelectuală.

Mark Schmidt, Holon

Cîinele Rambo

Din articolul **Pedeapsa capitală a fost aplicată** (nr.9) am luat cunoştinţă cu indignare de executarea cîinelui Rambo, urmare a unei hotărîri judecătoreşti.

Indignarea mea nu rezidă în faptul că aş fi un mare iubitor de animale, ci din faptul că în această ţară sînt crime mult mai mari unde pedeapsa capitală ar trebui aplicată, dar nu unui biet animal care n-are judecată şi este condus doar de instincte.

Ing. Theodor Flamaropol ole hadaş, Carmiel

O copertă care mi-a pro vocat coşmaruri

Pe marginea concursului de fotografii inteligente, ni se serveşte, drept exemplu, o copertă (nr.9) care o înfăţişează pe renumita cîntăreaţă Marian Anderson, văzută de Richard Avedon.

După umila mea părere, coperta cu pricina ne dă impresia că avem de-a face cu fotografia unui maimuţoi (nici măcar maimuţică!), în stare să ne provoace coşmaruri...

Herman Schachner, Hedera

Mirela Şaim, Montreal, Canada (da, aşteptăm textele făgăduite); **David Doron** membru al Kibutzului Shamir, cod 12135 („îl caut de ani de zile pe Meir Kanelsky, scriitor, originar din Chişinău, m-aţi putea

ajuta?" — uite, încercăm, şi rugăm pe numitul Kanelsky, sau pe oricine ştie de existenţa sa să-l contacteze de urgenţă pe corespondentul nostru); **Dr. Elias Erwin**, Beer Sheva (aveţi dreptate, almanahul de „alia" din Sud, merită atenţie: îl consemnăm în pagini), **Suzi Walter**, Kiriat Gat (ne vom întîlni încă o dată — la Poşta Dicţionarului); **Victor Franc**, Merkaz Klita, Kiriat Yam (ideea de a satiriza niţel şi moravo- năravurile de **ole**, şi nu numai pe acelea de la polul „opus", teribilii vatikim adică, este, cinstit vorbind, întru totul firească); **Jack Moses**, Tel Aviv (aşa e, bunul obicei de a omite să consemnezi originea evreiască a oamenilor de valoare, nu este o exclusivitate mongolezo-coreeană; îl mai întîlnim şi-n tipărituri onorabile, din arţot abrituri, ca **Time**, aşa cum aţi observat dvs. în cazul astronautei Julietta Reznik) **Osias Berca Iaffo**, **Iuli Vaisman**, Tel Aviv, Alex Falk, Ierusalim, **Henrik Schelg**, Holon, (altceva); **Melanie Ligvornic**, Kiriat Yam (adresa criticului Lucian Boz: Box 1538 G.P.O., Sydney NS W 2001, Australia); **Moshe Helman**, (nu, dr.Otto Bacalu nu „bagatelizează" Biblia, carte fundamentală, ci o priveşte cu luciditate şi cu spirit analitic), **Balauru**, Haifa (nu răspundem la anonime, chiar dacă sînt iscălite cu numiri înfricoşătoare); **Moshe Frimu**, ziarist, Dereh Hashalom 28/100, Tel Aviv („aş dori ca poetul Solo Juster să-mi scrie pe adresa de mai sus"); **Nelu Solomon**, Metulla („Nu ştiu de ce doctoranzii fumează în spitale/ de ce mulţi bărbaţi umblă iarna în capul gol/ de ce nu apare almanahul Ion Pribeagu/ de ce foarte mulţi religioşi sînt păgîni calificaţi/ de ce revista „Minimum" este duşmănită fără nici un motiv..."); **D. B.** (vezi Balauru — Haifa).

Filip Faibiş, Beer Sheva; **Dr. Tiberiu Lustig** Ierusalim; **Dr. C. Kolmos**; Ramat-Gan; **Louis Cernat**, Bat Yam, **Iulius Marcovici** Rehovot **Ari Daniel**, Rehovot; **Victor Bîrlădeanu**, Bucureşti; **Andrei Popescu-Zamora**, Haifa; **Silvia Popescu**, Haifa; **A. Sebastian**, Boulogne, Franţa; **Mihai Berkovits**, Nes Ziona; **Sanda şi Nanu Peri** Copertino, California, U.S.A.; **Av. I. Segal**, Merkaz Klita, **Tabor**, Nazeret Illit; **Ştefan Cremnitzer**, Petah Tikva; **ing.Radu Tampan**, **Offenburg, Germania** — **mulţumiri pentru bunele cuvinte şi sugestii.**

Iulius Segal, Natania; **prof.Dali Feldman**, Ierusalim, **Dr. Lack**, **Av. Lucian**, **ing. Silvan**, **căminul Amalia şi Şef Rabin Dr. M. Rosen**, Bucureşti, **av.Willy Forschmidt**, Azur; **Aurel Schuller** Ierusalim, **Jean Grossman**, Hod Hasharon, **P. Gottlieb**, Kiriat Bialik, precum şi ceilalţi, în numerele viitoare.

Sîntem un grup de tineri, evrei şi neevrei, români stabiliţi în Franţa, care am descoperit — o surpriză plăcută — revista Minimum — mais qui fait un maximum (pentru a parafraza un slogan publicitar la modă aici în Franţa). Apreciem din inimă conţinutul bogat, variat, interesant, inedit şi... de bună ţinută.

...Şi sîntem alături de această revistă unică, dorindu-i să învingă în războaie şi să trăiască mulţi, mulţi ani!

Dan Buchman — inginer; Vlad Şerban — inginer; Vali Constantinescu — actriţă; Aina Bechler — profesoară; Pati Gall — arhitectă; Andrei Feraru — arhitect.

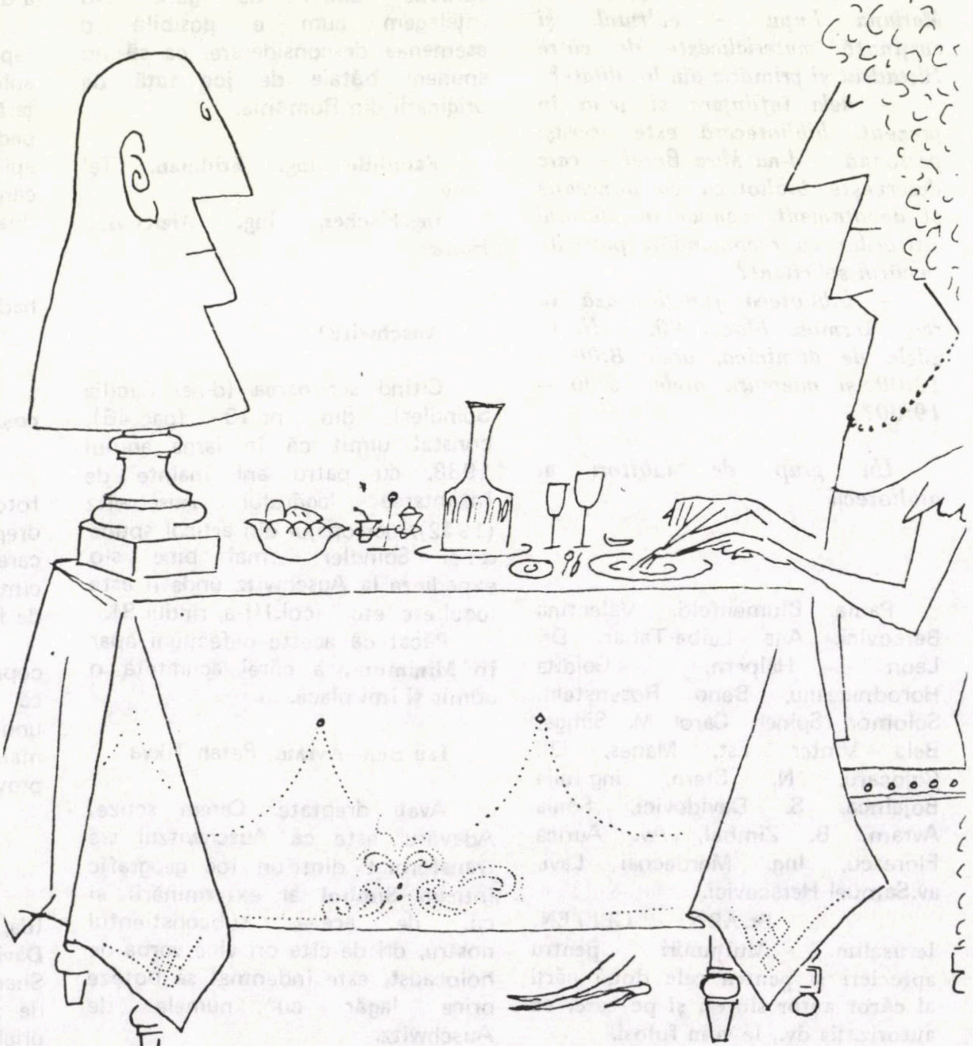

CLEPSIDRA

NOU VENIŢI (Olim hadaşim)

Prof. dr. MIHAI ELIAS şi conf. dr. ANA ELIAS, de la Facultatea de Medicină din Timişoara; la Aşkelon, telefon 051/ 39630.

ISIDOR VAIS din Bîrlad cu soţia; cunoscut ca ,,tata Vais", datorită faptului că după 23 August 1944 a organizat, prin mijloace proprii şi a condus ,,a la Makarenko" un cămin pentru copii orfani evrei, români, ţigani; scriitorul Mircu i-a consacrat un capitol în cartea ,,Tot şapte momente" (pag. 54-57); domiciliul actual: Reh. Haşmonaim 216/7 Nazeret Ilit.

TURISM

ALEXANDRU VIANU, profesor de istorie la Universitatea din Bucureşti; la rude.

NORMAN MANEA, romancier, laureat la Premiului Uniunii Scriitorilor; la prieteni.

VICTOR ESKENAZI, istoric (autorul volumului IZVOARE ŞI MĂRTURII REFERITOARE LA EVREII DIN ROMÂNIA); la prieteni.

SERI LITERARE

La CASA SCRIITORILOR BEIT CERNIHOVSKI, din Tel Aviv, Reh. Kaplan 6: prezentarea volumului de versuri în ebraică UMBRELE PAŞILOR de E. SELA (10.1. a.c.); prezentarea volumului de versuri în engleză PION ŞI PROFET de Carol Kormos (17.2. a.c., ora 20:30).

CARNET

Se vorbeşte româneşte
TURISM

Univers, str. Rambam 17, Tel Aviv; tel.663344.

Ophir Tours (Marcel Bădescu-Blecher, str.Ben Yehuda (Bloc El-Al) Tel Aviv; tel.299121.

Gordon Tours (Atlas), str.Ben Yehuda 148, Tel Aviv; tel. 248293.

E. Weiss – Ady Tours, str. Allenby 111, Tel Aviv; tel.625406 – 623656 – 624753.

,,Melia" (Lică Bluthal), **Str. Gordon 17, tel. 249 225, Tel Aviv.**

Aurel Weisler, ITS, str.Frishman 9, Tel Aviv; tel. 242331.

FARMACII

Farmacia centrală Kupat Holim, str.Zamenhof, Tel Aviv.

RESTAURANTE

LUCA, str.Yefet 101, Yaffo.

PERSONALE

Saul (Tudor) Avădanei, fost în lagărele de la Tg.Jiu şi Vapniarka, Transnistria (1941 – 44), roagă pe foştii colegi de lagăre să telefoneze la 5517827 – Bat-Yam.

Doctorii ROSITA şi DINU PEREŢIANU, olim hadaşim, pot fi găsiţi la Merkaz Klita Shalom/421 Aşdod, tel. 08-535661 (după ora 15).

De închiriat unui medic stomatolog sau dentist, cabinet dentar în Tel Aviv (nord), dispunînd de materiale şi asistentă, pentru zi de lucru întreagă sau număr limitat de ore. Cabinetul este conexat la laborator de tehnică dentară în acelaşi loc.

Tel.: 03 – 780856

F E R P A R

Au trecut 10 ani de cînd i-am pierdut pe bunul nostru soţ, părinte şi frate ing. NAHMAN STOLTZ, originar din Cernăuţi. Deobicei după trecerea atîtor ani nu se mai publică anunţuri, dar amintirea lui este încă vie în inimile noastre care îl deplîng. Ştim că îl regretă şi prietenii, căci a fost un om cu însuşiri alese.

Anii vindecă rănile, dar rămîn cicatricele. Nahman Stoltz nu a deţinut funcţii înalte, el s-a remarcat însă prin activitatea sa profesională în Bucovina şi apoi în Israel, şi prin contribuţia pe care a adus-o la activitatea comitetelor publice din care a făcut parte. A fost un om modest, dar cald în relaţiile cu rudele şi prietenii, generos, săritor la nevoie. S-a străduit să dea copiilor săi o educaţie sănătoasă şi a muncit cu abnegaţie pentru a le asigura studiile.

La împlinirea unui deceniu de la decesul lui, ne rugăm lui Dumnezeu să-l odihnească în pace. Exemplul vieţii sale ne va călăuzi totdeauna. Fie-i amintirea binecuvîntată, amin!

Familia

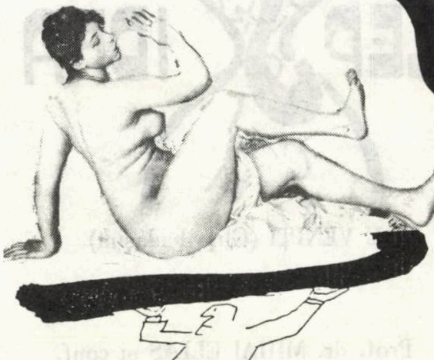

INAUGURARE

INSTITUTUL PENTRU STUDIEREA IUDAISMULUI ROMÂNESC; inițiat de A. Goldstein-Goren, care a donat fondurile necesare (cca. 500.000 dolari); în cadrul unei ceremonii care a avut loc la Biblioteca „Ariela“ de pe lîngă Muzeul TelAviv.

BIBLIOTECĂ

La sediul organizației H.O.R. — filiala Herzlia; alcătuită din cărți în limba română, biblioteca poartă numele publicistului Moșe Maur.

DECES

ABRAHAM B. DUFF; profesor de literatură franceză la Universitatea din Ierusalim; în vîrstă de 88 de ani;născut la Iași, A.B. Duff a sosit în Eretz Israel în 1938.

* Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii:10 cuvinte gratuit.

Românii israelienii care posedă amintiri legate de curțile rabinice din România, more judaico, botezați și acuzații de omor ritual, precum și mărturii legate de perioada holocaustului, sînt rugați a se adresa la Universitatea Haivrit 91905 Yerushalaym, Madaey Haruach Merkaz Leheker Hafolklor, Dr.Monica Brătulescu.

* * * * * * * * * * * * * *

Colaboratorii noștri

Continuăm — în numărul viitor — prezentarea colaboratorilor noștri: Marc și Sidonia Sidon, Victor Russu, Ada Pistiner.

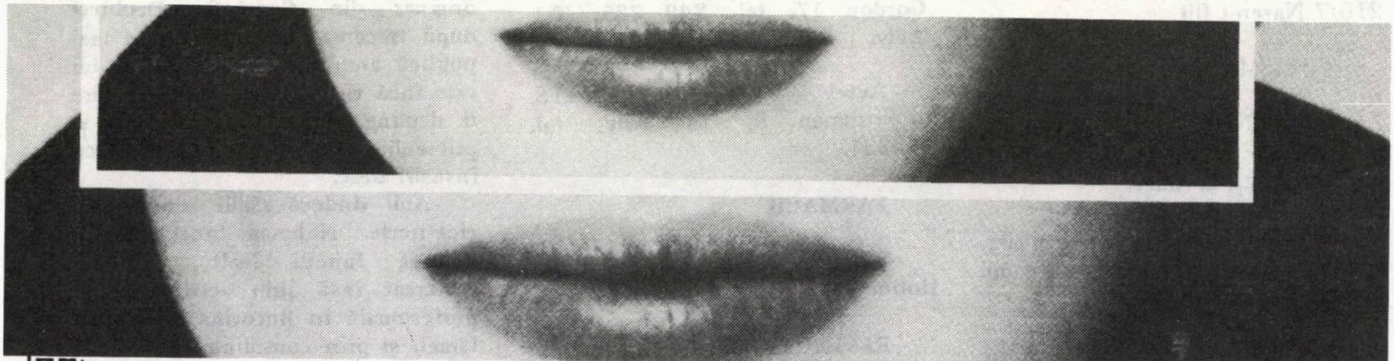

Vizitați Librăria LEPAC

str. Rambam 15 Tel Aviv. tel 661688

• cărți și reviste românești, almanahuri

•REVISTA minimum

(și numere mai vechi)

HOROSCOP

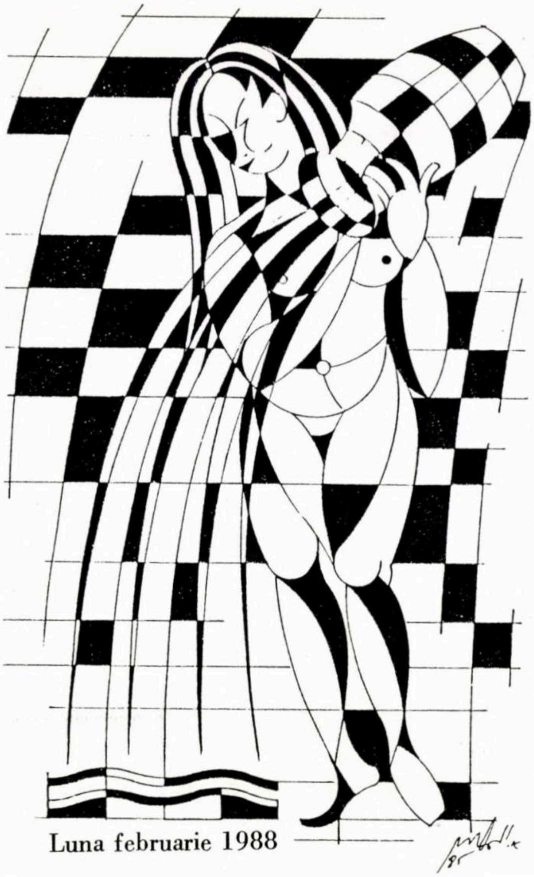

de SYBIL HEDERNA

Luna februarie 1988

BERBEC (2l martie – 20 aprilie)

Ianuarie a fost o excepție: reintrați în ritmul dvs. fără a suprasolicita forțele fizice. Propuneri noi pe tărîm financiar: analizați-le cu atenție. Intîia parte a lunii, favorabilă „speculațiilor". Posibile călătorii de afaceri între 1 – 13.

TAUR (21 aprilie – 20 mai)

Sarcini și responsabilități precise care vă slujesc ambițiile. Feriți-vă de a face promisiuni pe care vă va fi greu să le respectați. După 9, sînteți ispitit să vă lansați în afaceri riscante. Neînțelegerile din ultimul timp se aplanează. În jur de 13, evitați abuzul de alcool și grăsimi.

GEMENI (21 mai – 20 iunie)

Nimeni și nimic nu vă mai poate abate de la drumul pe care ați pornit. Deci fără concesii. Pe plan intelectual, relații noi, f. interesante, care vă pot asigura sfere noi de acțiune. Documentele importante care vă vor fi încredințate necesită o analiză deosebită. Posibile puseuri reumatice la membrele superioare.

CANCER (21 iunie - 22 iulie)

Membri familiei vă suprasolicită, dar acordați-le încredere și afecțiune. Rezultate surprinzătoare pe plan profesional. Imaginația dv. plus simțul practic, vor juca în această perioadă un rol deosebit. Amînați, deci întîlnirile sentimentale pentru luna viitoare: acum ele vă pot jena în munca profesională.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Intrigile și indiscrețiile vă pun în situații delicate. Sînteți însă destul de bine înarmați pentru a evita fapte sau vorbe care să vă compromită. Dieta – obligatorie. Veți reuși, în această lună, fără eforturi prea mari – să obțineți rezultatele dorite.

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)
Perioadă favorabilă studiilor: acumulați cunoștințe noi, necesare în profesie. În viața de familie – divergențe; nu ușor de aplanat, dar nici imposibil. Schimbați metodele folosite pînă în prezent și, oricum, evitați deciziile pripite.

SCORPION (23 octombrie – 21 noiembrie)

Surprize, cu adevărat plăcute. Călătorii în perspectivă. După 21, conjuncția Luna – Uranus vă conferă energie: folosiți-o cu inteligență. Vreți să vă lansați în viața politică? O.K. Veți reuși, ca în oricare alt domeniu, dar nu înainte de 14.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

Ideile generoase, originale... și extravagante, nu vă slujesc întotdeauna interesele. Ascultați cu atenție propunerile partenerului dv. de afaceri: veți descoperi noi posibilități de cîștig. Un vis devine realitate. Numere favorabile: 3, 10, 24.

CAPRICORN (22 decembrie – 19 ianuarie)

Reușita întîlnirilor din această lună depinde numai de dv. Apropos, aveți o agendă prea încărcată, căreia nu-i puteți face față. Alcătuiți-vă un plan de acțiune și respectați-l. Vă cheltuiți inutil în activități fără importanță. Odihniți-vă suficient între 15 – 27.

VĂRSĂTOR (20 ianuarie – 18 februarie)

Mari responsabilități familiare. Din nou, o persoană aparținînd zodiei Berbec, vă poate ajuta cu sfaturi utile: solicitați-i sprijinul. Speculații financiare, da, dar numai după o temeinică analiză a situației. Consolidați rezultatele obținute în Ianuarie.

PEȘTII (19 februarie – 20 martie)

Între 1 – 14, posibilități de operațiuni financiare reușite, dar numai cu avizul specialiștilor. Atenție în continuare la reacții – nu fiți impulsivi. În jur de 11 ale lunii, lumea dvs. este tensionată, fiți, prin urmare, calmi, f. calmi. La sfîrșitul lunii, posibilitatea unei întîlniri cu influență favorabilă în domeniul profesional.

Ilustrație de arh. I. Gluckman

CENTRU DE COMENZI ŞI REZERVĂRI

* STAŢIUNI BALNEARE – CURĂ ŞI TRATAMENT – ODIHNĂ

GERMANIA

AUSTRIA

UNGARIA

ROMÂNIA

IUGOSLAVIA

BULGARIA

** EXCURSII LOCALE ORGANIZATE*

** REZERVĂRI HOTELURI*

** RENT A CAR*

INFORMAŢII AMĂNUNŢITE:
TEL AVIV, str. BEN IEHUDA 32
(Beit „EL AL"), etaj 6,camerele 628, 630, 631,
Telefoane:209754, 209755, 209774.

ophir tours

DIRECŢIA ŢĂRI SUD-EST EUROPENE

BLECHER (BĂDESCU) MARCEL

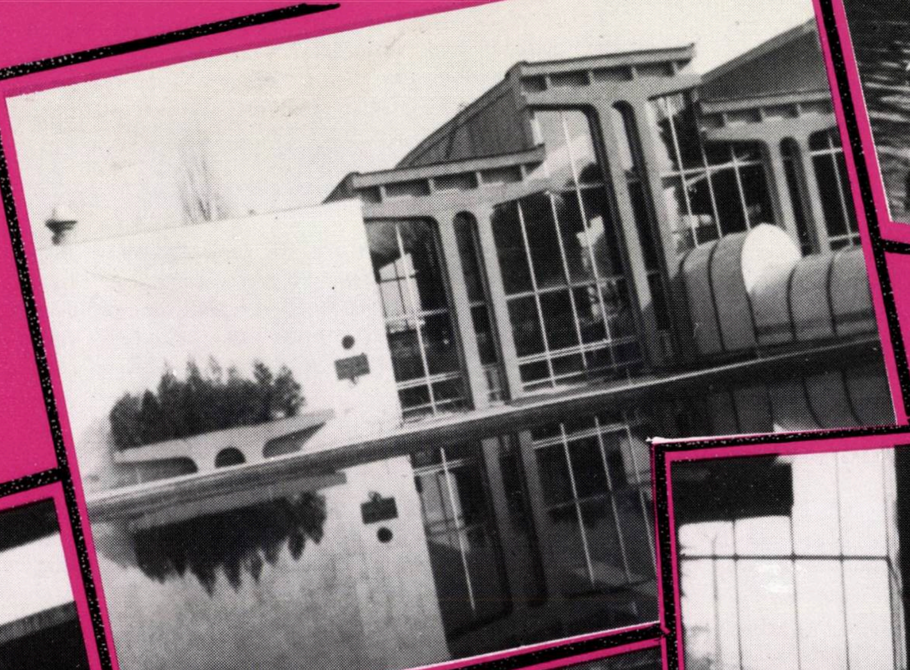

minimum

NR. 12
MARTIE 1988
5,80 SKALIM

GITA MUNTE
PE BUZELE TUTUROR !
AGNON, HITCHCOCH ȘI
ALȚII...

DRAGUTESCU

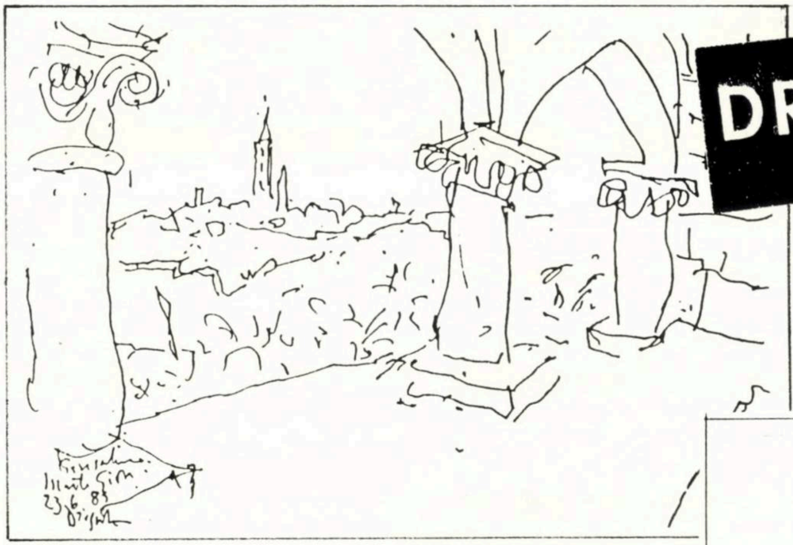

Priveliște de pe Muntele Sion

Născut la Iași dar stabilit la Roma din 1940, pictorul Drăguțescu a făcut o carieră remarcabilă, fiind cunoscut în toate centrele artistice europene. In 1983, la inaugurarea muzeului "DADA-Iancu" de la Ein Hod, a venit spre a-l revedea pe prietenul din tinerețe, Marcel Iancu. Reproducem unele desene realizate cu acea ocazie.

Marcel Janco, la Ein Hod 1983

Gad, băiețandru israelian

EDITORIAL

12

Cu acest număr 12, păşim în anul al doilea al aventurii noastre întru spirit şi gazetărie. Martie este pentru noi momentul de reflexie dinaintea aniversării propriu-zise: Minimum a apărut în Aprilie 1987, **aşadar, ziua de naştere va fi peste cîteva săptămîni, la numărul cu noroc, 13.**

Cîţiva prieteni ai revistei – socotind pe degete numerele scoase pînă acum la iveală – s-au grăbit să ne felicite; ei ne-au trimis versuri amicale – precum sonetul de mai jos – sau cuvinte cu suflet, din acelea pe care le veţi întîlni în cuprinsul revistei. Tuturora le mulţumim, după cum mulţumim aici cititorilor noştri fideli, pasionaţi şi pretenţioşi, singurul nostru punct de sprijin în spaţiu, singura noastră raţiune de a fi.

M-

În nr. viitor: **Dan Beniamini îl întreabă pe Al. Mirodan despre Linia politică a lui** Minimum **şi despre şapte sau zece chestiuni fierbinţi legate de conţinutul şi expresia revistei.**

★★

OMAGIALĂ
– pseudo - fabulă –

,,Minuni în vremea noastră nu crez a se mai face",
Spunea cîndva pre vremuri vestitul fabulist
Şi chiar mai jos semnatul, deşi tip optimist,
Cam înclina să creadă că asta e... şi pace.

Să scri în româneşte, sărmane publicist,
De n-ai cocoaşă-n spate şi-obrazul carapace
Cînd hiena-i şef pe scrisuri, ce mai încolo-ncoace,
Mi se părea c-ar fi doar un vis de utopist.

Şi-atunci un DOMN cu pana muiată în talent
S-a ridicat să-nfrunte urîtul insolent
Şi-a izbutit să-nfrîngă şi fiare şi cornute.

Iar azi eu, fostul sceptic, ce nu credea-n minuni
Strig: ,,Bravo, Mirodane, nebun între nebuni,
Şi dă-i tot înainte spre numărul cinci sute!"

ION ATLAS
Tel Aviv, februarie 1988

SUMAR

Nr.12 – MINIMUM – MARTIE 1988

30 ZILE/ 30 NOPŢI

ADRIAN ZAHAREANU: Măhăreală cu cioara vopsită

M. RUDICH: Noi, Japonia şi ,,O scrisoare pierdută"

AMOS OZ: Reflecţii asupra kibuţului

RADU KLAPPER: Stînga – dreapta

MARK şi SIDONIA SIDON: Nu sîntem Eisenbergi!

AVIGDOR BEN AVRAHAM: Trecutul la timpul prezent

NOI

,,PRO-MINIMUM" semnează: **Radu Cosaşu, Michel M. Solomon, I. Berg, B. Elvin, Norman Manea**

GURA HUMORULUI

: Purim în Persia

M. RAF.: Comemorarea lui Stalin

MINIMUM NU UITĂ

VICTOR RUSSU: Cu Vasile Luca, în Valea Jiului.

I. FÎNTÎNARU: Pogrom în Polonia postbelică

LUMEA ROMÂNEASCĂ

EMIL ŢILENSCHI: Convorbire cu poetul Ion Alexandru

DICŢIONAR NECONVENŢIONAL

AL. MIRODAN – SERGIU LEVIN: Dialog despre Sergiu Dan

La rubricile CARTEA, IDEILE, SPECTACOLUL, FILMUL semnează: **Dr. I.E.Campus, Henri Wald, Andrei Strihan, A. Szinberger, Ada Pistiner**

PAGINI de literatură: **Şmuel Iosef Agnon, Idov Cohen, Alfred Hitchcock**

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII:

Presa, Sport, Şah, Grafologie, Carnet, Clepsidra, Horoscop, Lucullus: **La restaurant...**, Ylana: **...Şi acasă**

MEDICUS: Maladiile se pot citi în palmă

TUDOR ARGHEZI: Cuvinte potrivite şi încrucişate

Măhăreală cu cioara vopsită

Adrian ZAHAREANU

Un recent sondaj efectuat asupra unui număr de 1200 de persoane a arătat că ministrul cu cea mai mare popularitate este Moșe Nissim. Desigur, sînt tot felul de popularități. Și bune și rele. Sînt convins însă că cel puțin 70 la sută din cei interogați sînt sprijinitori ai actualei politici economice. Ei sînt din rîndurile proprietarilor exploatatori de locuințe, de magazine, de tarabe din șukuri, de bîlciuri, din rîndurile foarte liber profesioniștilor, funcționarilor sus puși pe salarii de peste 7.500 șekeli (**dacă s-a stabilit salariul minim, de ce nu s-a stabilit și salariul maxim?**), evazioniștilor recunoscuți, dar nu și depistați, prostituatelor, proxeneților camuflați — și nu din rîndurile necăjiților cu salarii medii, minime și subminime, ale șomerilor și pensionarilor cărora măhărelele aranjate în bugetul aprobat de guvern nu le-au adus nici o bucurie.

Ministrul de finanțe a reușit să-i lămurească pe membrii guvernului, dar nu a reușit același lucru cu majoritatea cetățenilor, cu cei ce nu pricep daravelele noului buget, elaborat spre satisfacția înstăriților, dar nu și a amărîților.

Cetățeanul căruia i se oferă lunar o salarizare cu care nu poate trăi nici o săptămînă, nu se dumirește de ce Moșe Nissim declară, cu zîmbetul unei domnișoare de pension, că inflația este aproape inexistentă, cînd prețurile tuturor articolelor de primă necesitate cresc în fiecare oră și cresc într-una.

Reducerea subsidiilor, scumpirea transportului public, introducerea taxei în învățămîntul secundar, intenția de a se lua bani pentru fiecare vizită medicală, plată la operații, anularea scutirilor de care se bucură așezările de dezvoltare, anularea alocației pentru primul copil nu-l pot plasa pe Moșe Nissim în fruntea miniștrilor simpatizați.

În schimb, aplicarea noului sistem de impozare parțială a exportatorilor, comercianților, liber profesioniștilor și funcționarilor superiori, scutirea patronilor de a plăti un timp cotizațiile lunare la Bituah Leumi, îi pot aduce multe, multe simpatii. Și i-au adus.

Protejații lui Moșe Nissim, actualii și viitorii săi susținători politici, cei ce i-au obținut popularitatea își pot permite plata unei operații sau taxa pentru un elev de liceu, dar ce se fac cei ce-și rup de la gură ca să-și plătească sumele impuse în noul buget pentru sănătatea lor și ai căror copii se duc dezbrăcați la școală, cu caietele la subțiori, pizmuindu-i pe cei însoșoniți și cu ghiozdane „Made în Paris"?

Moșe Nissim pretinde că toate acestea sînt în scopul evitării „economiei electorale". Implantînd însă un cuțit în spinarea ministerelor Sănătății și Învățămîntului, făcînd cu regularitate abstracție de salariații cu lefuri mici și mijlocii, nu înseamnă oare să „devansezi economia electorală"?

Amărîții să facă grevă. Fac. Grevele sînt întotdeauna considerate un instrument de luptă împotriva exploatării. Dar a existat pînă acum un ministru mai insensibil ca Moșe Nissim, față de orice grevă și orice grevist?

Apoi, pensionarii — înțeleg pensionarii lui Bituah Leumi — ei ce grevă să facă? Să renunțe la obolul pe care-l primesc? Să facă greva foamei? O fac și așa — vrînd, nevrînd — fără să pretindă vreo ameliorare a situației lor. S-a gîndit Moșe Nissim, fiu de rabin, cum reușește un bătrîn, care primește — împreună cu ajutorul social — circa 400 șekeli pe lună, să plătească medicamente, hașmal, apă, chirie, vizite medicale și să-i mai rămînă și de mîncare?

Bugetul domnului ministru de finanțe, aprobat de guvern, este o pilulă foarte amară pentru cei cu mijloace mici și chiar medii.

Avem datorii de miliarde pe care trebuie să le plătim — este argumentul de bază al lui Moșe Nissim. Cetățenii își pot pune însă întrebarea: cum s-a ajuns la asemenea datorii și cine sînt vinovații care n-au fost trași la răspundere pentru oalele sparte pe spinarea altora? Miliardele investite în clădirile din colonii, în care nimeni nu stă și pentru care, la un moment dat — nu prea îndepărtat — va trebui să plătim și despăgubiri, sînt un rezultat al economiei electorale. Miliardele acordate ieșivoturilor, inclusiv ieșivoturilor... fictive, sînt tot un rezultat al economiei electorale. Nimic nu s-a dat de florile mărului. Războiul din Liban, unde s-au pierdut nu numai miliarde de dolari, dar și sute de vieți tinere, este tot un rezultat al economiei electorale. Ca și alte miliarde și milioane mai mari sau mai mici aruncate-n vînt și de care ne este lehamite să tot pomenim.

Cu toate declarațiile, afirmațiile, explicațiile, jongleriile verbale ale ministrului de finanțe, bugetul aprobat de guvern este în ultimă instanță un buget MUMĂ pentru cei avuți, CIUMĂ pentru cei nevoiași.

Ce-i de făcut? Tăcem, ca de obicei. Înghițim pilula. Rămînem duși cu cioara vopsită și ne vedem de treburile noastre mărunte, de sărăcia noastră, de parcă nimic nu ne-ar amenința, impresionîndu-ne cînd ni se prezintă situația tragică din spitale, oftînd cînd plătim, pe lîngă atîtea altele, taxele școlare pentru copiii noștri.

Caragiale și-a rîs de compatrioții săi, ironizîndu-i prin vaietele lui Pristanda: „Famelie mare, renumerație mică, după buget, coane Fănică".

Noi ce dorim? Ce vrem? Să ridem de noi înșine, coane „Nissimică"?

M. RUDICH

NOI, JAPONIA ȘI O SCRISOARE PIERDUTĂ

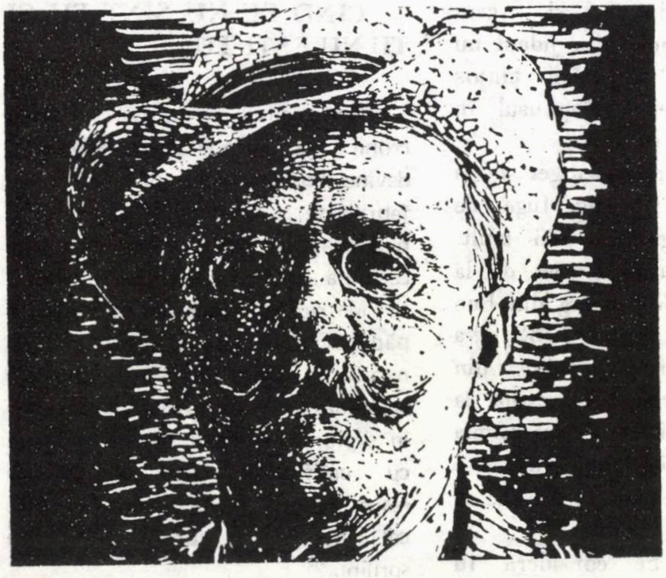

În revista bucureșteană „Contemporanul" a apărut prin martie 1962 un articol al unui critic teatral japonez, Koji Ozaki, articol purtînd titlul „Caragiale în Japonia".

„N-a trecut nici un sfert de oră de la ridicarea cortinei – a scris criticul japonez – și lumea a izbucnit în rîs la discuția dintre Tipătescu și Pristanda. Pentru publicul japonez, Caragiale descria nu evenimente din sec. XIX, ci chiar din timpurile noastre, din Japonia – unii dintre spectatori privind piesa ca referindu-se la anul 1961, iar personajele le-au amintit de unii politicieni conservatori japonezi".

S-a dovedit, astfel, încă o dată, genialitatea lui Caragiale, socotit cîndva propriu doar culturii române, dramaturgul unei epoci și al unei anume societăți românești – și s-a mai dovedit pretutindenarul ei caracter, precum mereu și mereu satira își afirmă universalitatea ei.

Adevărul e că biciuirea, de către Caragiale, a corupției politice, nu se limitează la granițele României secolului trecut, după cum satira lui Gogol nu-i circumscrisă la moravurile Rusiei, așa cum Casrilifca nu este numai un tîrg populat cu evreii lui Șalom Alechem. Moravurile sînt aceleași, ca și societatea – la fel pretutindeni și din totdeauna. Tehnica avansată, atomul, astronavele, n-au schimbat, n-au putut schimba mentalitatea, moravurile, năravurile societății umane, roasă, s-ar zice de cînd lumea de două boli crunte: politicianisme și goana după avere.

Eroii lui Caragiale, ai lui Gogol sau Șalom Alechem pot fi văzuți și azi agitîndu-se în piețe publice, pot fi auziți la întruniri, politice mai ales, pot fi observați cum se strecoară prin diferite cabinete directoriale, pot fi descoperiți prin cafenele învăluite de fumul tuturor combinațiilor și afacerilor gen Menachem Mendel. Nimic nu s-a schimbat, omul a rămas același, iar moravurile societății de asemeni.

Oare, la vremea lor, "eroii" ridiculizați, satirizați de marii scriitori evocați mai înainte, vor fi rîs doar, ca oricare alți cetățeni, sau „descoperindu-se" și învățînd cîte ceva, vor fi luat măcar măsuri de îndreptare?

De ce punem întrebarea? Fiindcă uneori ne lăsăm pradă iluziei că prezentarea, astăzi în special, pe scena unui teatru israelian a „Scrisorii pierdute", ar înlesni – poate – multor oameni politici să-și dea seama că nu „enteresul partidului" trebuie să primeze, – cu deosebire în situații dramatice, că mai există și interesul țării, al poporului.

„Scrisoarea pierdută" ar putea constitui o oglindă multor ariviști, multor „catindați", conștienți poate, în cele din urmă, că pălăria rîvnită e prea mare pentru capul lor, că îndrăzneala vecină cu obrăznicia și îngîmfarea prin nimic justificată nu pot înlocui calitățile cerute unui conducător.

Firește, nici un om politic, nici un ministru, nici un ales al poporului, nu poate fi obligat să asiste la un spectacol ca acela al „Scrisorii pierdute" – spre a-și da seama cît de ridicoli sînt cînd – cu patos cațavencist – fac declarații de dragoste poporului, a cărui blîndețe și condamnabilă nepăsare o speculează în „enteresul" lor și al partidului-patron.

Oho! – și cîți alți „culări", mai mari și mai mărunței, biete victime ale unor deșarte ambiții, n-ar trebui duși – aceștia cu de-a sila – ca să se descopere în personajele caragielești și să înțeleagă de ce rîdem, de ce rîde lumea de ei.

Cine să atragă atenția politicienilor de profesie, ca și amatorilor, că „dacă sînt mai mult sau mai puțin onești", au obligația, în cazul în care „Scrisoarea pierdută" ar fi prezentată, să vizioneze spectacolul care îi va ajuta să priceapă că „într-o societate unde nu e moral, acolo e corupție".

Victor RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

RABINUL – SFARADI, CARDINALUL – AȘKENAZI

„Un sfaradi la rabinat, un așkenazi la arhiepiscopie". Butada circulă printre evreii francezi din 1981, cînd René-Samuel Sirat, originar din Africa de Nord, a fost ales Șef-rabin al Franței iar Jean-Marie Lustiger, evreu polonez convertit, a devenit cardinal-arhiepiscop al Parisului. Între timp, Șef-rabinul Sirat și-a încheiat mandatul, pe cînd cardinalul își continuă sacerdoțiul cu unanim și necontestat prestigiu. Cea mai recentă probă în acest sens este interesul deosebit de care se bucură cartea sa – autobiografie și confesiune în același timp – „Le choix de Dieu", apărută acum.

...Cine, așadar, este acest cardinal singular, al cărui bunic a fost rabin într-un tîrg polonez și a cărui mamă a pierit în camerele de gazare la Auschwitz? În ce fel a evoluat băiatul evreu care la 14 ani, spre durerea disperată a părinților, s-a alăturat unui altar străin și timp de multe secole ostil, spre a deveni acum, la 61 de ani, unul din prinții cei mai proeminenți ai Bisericii Catolice?

Un lucru e sigur: în fața noastră nu se înfățișează un renegat vulgar. El nu face parte din categoria renegaților din anecdota cu Moișe și Haim, cei doi prieteni care au hotărît să scape de belele prin botez. Moișe a fost introdus primul în baptiseriu, Haim așteptîndu-și rîndul în antecameră. „Ei, Moișe, cum a fost?" își acostă, nerăbdător și cam neliniștit, prietenul. „Cu jidani nu stau de vorbă!" îi zvîrli țanțoș proaspătul convertit răspunsul în obraz, văzîndu-și de drum.

Nu, Jean-Marie Lustiger nu-și reneagă trecutul și nu fuge de foștii săi coreligionari. Mai mult. Aflînd de atentatul terorist de la restaurantul lui Goldenberg din Rue de Rosiers din 9 august 1982, și-a întrerupt vacanța la Friburg, din R.F.G. și s-a grăbit să revină la Paris spre a asista la ceremonia funebră de la sinagogă. Nu-i este rușine de originea sa evreiască, ci de antisemitismul creștin.

Mai mult. Se consideră în continuare evreu. Evreu catolic. Prin ființa sa, tinde să concilieze ceea ce pînă acum a fost și mai este încă socotit ireconciliabil. Este asta o misiune posibilă sau absurdă? Intenția noastră nu este, se înțelege, de a ne pronunța, ci doar de a consemna faptul.

Să adăugăm că în cercurile apropiate Vaticanului, episcopul-cardinal de Paris e socotit papabil. În cazul dispariției lui Jean-Paul II, Aaron Jean-Marie Lustiger, căci și-a păstrat și după botez numele evreiesc, are nu puține șanse să devină capul neconstat, sacrosanct și infailibil al Bisericii romane catolice.

(Și va fie bine pentru evrei? Întrebarea se impune de la sine, dată fiind rubrica...).

CÎND EU NU SÎNT EU ȘI TU NU EȘTI TU

Nepotismul politic, boală cronică a democrației israeliene, devine acută în anul de alegeri. Cu febrilitate, fiecare partid și puzderia de partide din cuprinsul acestuia – căci un partid israelian e ca Matrioșka rusească, păpuși în păpușă – se grăbește să-și numească oamenii săi în posturi economice, în administrația de stat, în diplomație. Fără nici o legătură cu calificarea sau competența respectivilor. Singurul criteriu este cel electoral: te sprijin ca să mă sprijini.

Sistemul funcționează fără greș: el promovează oameni nepotriviți în posturi nepotrivite, care, la rîndul lor, fac exact același lucru. Și roata norocului democrației israeliene continuă să se învîrtească, amețind capul bietului alegător.

Cum a spus odată rabinul din Kotzk? „Dacă eu sînt eu pentru că eu sînt eu și tu ești tu pentru că tu ești tu, atunci eu sînt eu și tu ești tu; dar dacă eu sînt eu pentru că tu ești tu și tu ești tu pentru că eu sînt eu, atunci eu nu sînt eu și tu nu ești tu".

***

NU-I VINDECAȚI PE TOȚI NEBUNII!

La un recent congres internațional de psihiatrie ținut la Ierusalim, d. Itzhak Navon și-a încheiat cuvîntarea cu o rugăminte: „Nu-i vindecați pe toți nebunii

noştri; avem nevoie de cîţiva..."

Nu sînt sigur că în altă parte vreun ministru al culturii s-ar fi adresat în acest fel iluştrilor savanţi. Aici însă, la noi, e altfel. E nevoie de un grăunte de nebunie ca să trăieşti şi să te simţi acasă. Fără asta, Israel nici n-ar fi fost ceea ce este. Nici Entebe, nici victoria din 1967, poate nici proclamaţia de independenţă din 1948, nu ar fi fost...

Relaţia dintre sionism şi psihiatrie are tradiţii. Cînd, sub impresia procesului Dreyfus, tînărul corespondent la Paris al ziarului *Neue Freie Presse*, a început să-şi neglijeze ocupaţiile şi să dea glas obsesiei sale – un stat evreiesc pentru evrei – colegii, prietenii, cunoscuţii, s-au uitat la început la el nedumeriţi, apoi au prins să ridice din sprîncene şi să surîdă compătimitor. În această situaţie, Herzl a sunat într-o seară la uşa cabinetului unui cunoscut psihiatru: ,,Spune-mi deschis, doctore, sînt oare cu adevărat nebun?"

Ce face medicul în această situaţie? Îl pune pe pacient să vorbească. E exact ceea ce a făcut Max Nordau. Timp de două ore l-a ascultat în tăcere pe Herzl vorbind despre obsesia sa – statul evreiesc. ,,Da, eşti cam nebun, i-a spus la sfîrşit,zîmbind; dar eu merg cu dumneata..."

Asta e: fără un grăunte de nebunie, povestea ar fi rămas o poveste. Însă în toate generaţiile s-au găsit (din fericire) cîţiva nebuni care *au vrut* să nu rămînă o poveste şi care i-au tras după ei pe ceilalţi.

Şi atunci? Trebuie să fi în mod obligatoriu nebun ca să fi sionist? ,,Nu e absolut necesar, a răspuns odată dr. Haim Weizman, dar asta ajută".

Formula e valabilă pentru toate timpurile, inclusiv în zilele noastre. De aici, apelul lui Itzhak Navon.

ALERGĂTORUL DE LA MARATHON

La Braband, în Danemarca, un român, Victor Frunză, editează o revistă românească pentru români – ,,Alergătorul de la Marathon". De ce Alergătorul de la Marathon? Neavînd la îndemînă explicaţia editorului, recurgem la cea a istoriei. În anul 490 înaintea erei actuale, în această localitate din Atica, generalul atenian Miltiade a învins oştirile, de două ori mai numeroase, ale regelui pers Darius, salvînd lumea helenică. Solul trimis să aducă vestea victoriei la Atena a parcurs fugind distanţa de 42,195 km., a mai apucat să-şi rostească mesajul şi a murit de epuizare.

Titlul revistei e patetic. Conţinutul ei tragic, precum e realitatea românească în aceste zile. Acestei realităţi editorul din Braband îi dedică gîndurile, scrisul şi paginile revistei. Şi o face cu înfiorată dăruire, cu imensă răspundere, precum un medic la căpătîiul unui greu bolnav. Fără a minimaliza simptomele şi străduindu-se, totodată, să nu le exagereze, doctorul, animat de conştinţa responsabilităţii profesionale, urmăreşte să obţină o radiografie clară şi exactă a cazului. El are oroare de vracii şarlatani, care prescriu bolnavului de cancer sirop de tuse şi frecţii naţionaliste, iar cînd nu ajută şi temperatura creşte îngrijorător, recurg la morfina antisemită.

Lung şi ostenitor pînă la epuizare e drumul de la Marathon şi alergătorul de la Braband ştie asta foarte bine. Dar, gîfîind din greu, el îşi continuă cursa. Căci e purtătorul unui mesaj, în care crede şi pe care vrea să-l aducă la destinaţie.

✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫

✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫

FEBRA EUROVIZION

Sfîrşitul iernii este la noi perioada epidemiei de gripă şi a febrei Eurovizion. Ambele – boli de sezon, benigne, afectînd cvasi-totalitatea populaţiei. Deosebirea e doar că împotriva gripei medicina şi industria farmaceutică ne pun la dispoziţie mijloace de profilaxie şi tratament, pe cînd febra Eurovizionului ne găseşte în acest an cu totul descoperiţi.

Nu că s-ar încerca temperarea epidemiei. În chip de profilaxie ni se spune că de fapt e vorba de o manifestare pseudo-artistică, lipsită de valoare, comercială. Că publicul european nu se mai interesează de mult de acest concurs, că o melodie de 3 minute nu este semnificativă, că totul nu e decît un foc de artificii, ce se stinge imediat. Zadarnic. Febra creşte în fiecare an cu săptămîni înainte de fatidicul eveniment şi ajunge la paroxism în Seara destinului. În tot acest răstimp, critici, muzicologi, rabini, astrologi, etc., etc., se străduiesc să dea răspuns la întrebarea întrebărilor: va cuceri Israelul primul loc?

Ceea ce nu reuşesc Knessetul, guvernul, partidele, preşedintele statului, nenumăraţii noştri duşmani dinăuntru şi dinafară, reuşeşte într-o seară, Iardena Arazi la Eurovizion: să înfăptuiască unitatea noastră naţională, fără cea mai mică fisură. Sfaradimi şi aşkenazimi, religioşi şi nereligioşi, likudnici şi maarahnici, partizani ai retrocedării şi adversari juraţi, olimi şi vatikimi, în acea noapte toate zidurile cad, toate deosebirile se estompează şi devenim cu adevărat un popor.

✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫

✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫ ✫

Rețineți: Shabtai Kalmanovici (dacă tribunalul îl va condamna) nu va fi primul dintre olimii hadașimi descoperit ca agent al sovieticilor.

ISRAELUL - UN PARADIS PENTRU SPIONI

Oricît ar părea de ciudat, marea alia din Uniunea Sovietică de imediat după Războiul de șase zile a început din inițiativa... sovieticilor. Pînă atunci veneau foarte puțini evrei și în majoritate bătrîni. Cînd a izbucnit războiul, nici aceștia n-au mai venit. Dar în 1968 autoritățile sovietice de emigrație au întrebat vreo 200 de evrei care ceruseră cu mulți ani în urmă vize de plecare, dacă își mai mențin cererile. Cînd au răspuns afirmativ, au primit rapid vizele și au sosit în țară.

Încă atunci s-a bănuit că substratul acestei inițiative a sovieticilor e că în lipsa unei ambasade în Israel, vor putea folosi afluxul de olimi pentru a infiltra agenți. Nu se poate ști cîți agenți au reușit să infiltreze pe această cale, dar se crede că numărul lor nu e mare comparativ cu cei 170.000 de olimi sosiți din U.R.S.S. în ultimii 20 de ani. Se presupune că spionii trimiși în Israel odată cu olimii sînt de două categorii:

* profesioniști, unii neevrei, care încă în Rusia erau membri ai serviciilor secrete;

* olimi, care au fost șantajați și siliți în urma unor situații grele în care s-au complicat, să facă spionaj. De exemplu: acordarea vizei de plecare în schimbul promisiunii că odată ajuns în Israel, imigrantul va lucra pentru K.G.B. sau amenințarea că rudele sale din Uniunea Sovietică vor avea de suferit dacă nu va „colabora" etc.

Misiunile încredințate agentului infiltrat și momentul în care el este acționat depind de pregătirea pe care au primit-o, de „calitățile" sale și de alte criterii. În general, serviciile secrete rusești tind să infiltreze un agent „adormit", adică îl lasă un timp lung nefolosit, pentru a se acomoda și a se aranja. De aici se deduce că sînt agenți care încă n-au fost „mirosiți" de serviciile secrete israeliene.

C.I.A PUSESE OCHII PE OLIMII DIN ROMÂNIA

A fost o vreme cînd factorii noștri de securitate au muncit foarte greu — atît din cauza numărului mare de olimi (zeci de mii anual) cît și din cauza denunțurilor. Mulți olimi au adus cu ei mentalitatea și obiceiurile de „acolo". Ei au încercat să „rezolve" conflicte vechi și socoteli personale prin denunțarea unor prieteni că ar fi spioni. Bineînțeles, fiecare caz a trebuit să fie verificat.

Problema aceasta o pun nu numai cei veniți din Rusia, ci și cei din țările est-europene. Americanii și alți occidentali se interesează de asemenea de cei veniți din Uniunea Sovietică sau România. Americanii îi verifică la Viena și Roma pe rușii care refuză să-și continue drumul spre Israel și cer viza de intrare spre Statele Unite. Ei au și prins o femeie care urma să spioneze în U.S.A., iar unor evrei sosiți la

Shabtai Kalmanovici: urmărit de mult timp

Roma au refuzat să le permită intrarea în America. Motivul oficial: sînt comuniști. Dar adevărul e că americanii s-au convins că e vorba de spioni.

În trecut, olimii din România plecau cu trenul în Italia și de acolo, cu avionul, în Israel. Agenți americani și ai NATO se urcau în tren, la granița dintre Iugoslavia și Italia, și în cursul călătoriei pînă la Roma sau Neapole, încercau să strîngă informații despre cei bănuiți a fi spioni.

Americanii au încercat să împiedice de la început intrarea suspecților în Statele Unite. Israelul pare-se că a folosit altă tactică: să permită venirea lor în țară și să-i prindă în momentul în care încep

să acționeze. Dar nu întotdeauna spionul e descoperit imediat. Sau uneori e urmărit un timp îndelungat. Așa se pare că a fost cazul cu Shabtai Kalmanovici.

CE SERVICII PUTEA EL SĂ ADUCĂ RUȘILOR?
SĂ LE DESCHIDĂ O UȘĂ SPRE AFRICA

Israelul a fost caracterizat ca „un rai pentru spioni" nu numai datorită ușurinței de a infiltra aici agenți secreți, ci și pentru că Israelul are relații cu unele țări de care sovieticii se interesează în mod deosebit.

Multă lume se întreabă ce servicii putea să aducă Shabtai Kalmanovici rușilor? Informații despre partidele politice cu care avea legături? Situația din partidele noastre se poate afla din... ziare. Informații din Knesset? Tot ce i-ar putea interesa pe ruși, pot afla de la deputații comuniști.

Kalmanovici se împrietenise cu ofițeri în rezervă, printre care și un fost comandant al serviciului de informații din Zahal. De la ei Kalmanovici ar fi putut cunoaște sistemele de funcționare a servicilor de securitate în unele state africane. (Se știe că Israelul a acordat asistență în acest domeniu unor țări din Africa). În afara faptului că puteau afla din aceste sisteme unele lucruri despre tacticile serviciilor noastre de securitate, sovieticii puteau primi informații importante despre două regiuni pentru care manifestă un mare interes: Africa și Oceanul Atlantic.

Acestea fiind spuse, e de presupus că vila luxoasă din centrul țării a lui Kalmanovici, vilă cu acoperișul plin cu „farfurii" și alte forme de antene de televiziune, e o mană cerească pentru un serviciu de spionaj. Dar toate acestea sînt

Sherlock Holmes studiază ceva suspect: o rachetă sovietică

deocamdată presupuneri. Procesul va dovedi dacă ele sînt și întemeiate.

D.B.

DREAPTA-STÎNGA

RADU KLAPPER

Amintirea îmi e bine înfiptă în minte. Mă revăd în primăvara lui '45, elev în clasa I, "făcînd politică" cu bunul meu prieten Ioniță Jianu, și el de același nivel de ... cultură. Fiul cunoscutului istoric de artă vroia să știe dacă taică-meu este „de dreapta sau stînga" și cum auzisem prin casă că ar fi „aderat la Titel Petrescu", am răspuns fără nici o ezitare „de dreapta". În baza unui raționament pe care nici azi nu-l consider lipsit de o anume logică: o dată ce partidul în care, în baza unei tradiții de familie care urcă pînă la străbunicul din Turnu Severin, se încrisese taică-meu era de partea guvernului nu putea fi decît „de dreapta", stînd alături de autorități, acceptîndu-le și ajutîndu-le, așa cum face mîna dreaptă, nu cea stîngă, neîndemînatecă și încurcă-lume.

Noțiunile sînt istorice și au evoluat ca atare. Liberalismul, foarte de stînga în mijlocul secolului trecut, o dată cu consolidarea comunismului s-a pomenit plasat direct în inima dreptei, nu cea a copilăriei mele, așa cum s-a pomenit de altfel și partidul la care aderase taică-meu, împins știți Dvs. cînd și de cine...

În societatea israeliană — să vorbim doar despre casa noastră căci, slavă Cerului!, avem despre ce — „drepta" și „stînga" au devenit un tic. Și, culmea!, o noțiune morală: binele nu poate fi decît într-o singură parte, nu-i așa?!

Deosebirile, în tot ceea ce ține de politică generală, au rămas la nivelul nuanțelor și de domeniul economiștilor. Sau al costumului: stînga afișează gulerul răsfrînt și non-șalanța, ca omagiu trecuților chibuțnici pionieri, chiar dacă azi liderii sînt mai mult funcționari superiori, titrați, dacă nu de-a dreptul „capitaliști"; dreapta a rămas la cravată, la regulile retoricii și la bună creștere, chiar dacă liderii nu mai sînt panii de altă dată, un Beghin sau un Johannan Baader. Păcat și într-un sens, și în celălalt!

Realitatea geopolitică a tras o altă linie de demarcație, mai profundă, traumatizantă. Atît de violentă încît pînă și un politician crescut pe genunchii „de stînga" ai social-democrației sioniste ca Rabin este acuzat de a fi devenit „tot mai de dreapta" pentru că nu se îmbată cu apă de roze.

Ați înțeles: dreapta este naționalistă, reacționară, dacă nu de-a dreptul rasistă pentru că are lipsa de eleganță intelectuală de a fi demodată și susține idealul sionist al altor vremuri, cînd se

accepta — la stînga și la dreapta, de-o potrivă — dreptul evreiesc asupra Pămîntului Promis; stînga este generoasă, luminată, umanitară, frumoasă pentru că sare întru apărarea oricărei cauze care îndeplinește condiția fundamentală de a nu fi evreiască, de a nu fi sionistă, de a nu ne aparține.

Problema pusă de realitate depășește etichetele, lozincile și ticurile, drepta și stînga.

Au dovedit-o evenimentele din decembrie și ianuarie. De fapt, a fi sau a nu fi. A fi conștient de manevrele sovietice care, în bună tradiție pravoslavnică, doresc să-și asigure prezența în Orientul Mijlociu,— dreapta; a crede că lupul și-a descoperit sensibilități de miel — stînga. A accepta dreptul oricui la acest pămînt, dar nu al tău — stînga; a te apăra atunci cînd ești atacat — dreapta. A accepta propaganda grosolan mincinoasă și zgomotos melodramatică despre foametea printre arabii din „Teritorii" — stînga; a dezvălui falsificările massmediei internaționale — dreapta. A fi alături de băieții care își pun viața în pericol pentru a asigura politicienilor liniștea să poată polemiza — dreapta; a-ți exprima solidaritatea cu aruncătorii de bolovani și cocktailuri Molotov, cu cei care dacă nu izbutesc să omoare, măcar distrug și rănesc — stînga.

CARNET DE TELAVIVIAN

PARTIDA CU „MEHONIOT EPSTEIN"

Demult, ochiul meu de proaspăt fost bucureștean era jignit de locurile virane din Tel Aviv. Să ne înțelegem: nu era vorba despre locuri în care timpul își făcuse meseria asupra unor clădiri abandonate și lăsate în paragină; nu că astea ar lipsi din oraș, dar din astea mai văzusem eu și prin alte meleaguri. Noutatea mi-o constituiau locurile pe care, hodoronc-tronc, în mijlocul orașului, în mijlocul unei străzi, nu fusese niciodată nimic. Un soi de chelii congenitale prin care terenul își divulga adevărata identitate: nisip sfărîmicios, populat de cîteva bălării anemice, gălbejite și pîrjolite de soare. Răsfoind albumul cu imagini al memoriei, găsesc imaginile aceste înregistrate pe Dereh Haifa, pe Arlozorov, dar unde nu?! Foarte adevărat că pe alocuri, spiritul întreprinzător mascase adevărul cu niște pitorești terenuri de vînzare a mașinilor de ocazie.

Nu aș putea spune cînd și cum, afacerile samsarilor de foste limuzine au trebuit să bată în retragere. Probabil către sud și răsărit, înspre terenurile vagi care încearcă să ne convingă că Tel Avivul, Ramat Ganul, Ghivatatimul, Holonul și Bat Iamul nu sînt unul și același oraș. Nu mai știu nimic de soarta lor. Singura despre care mai știu cîte ceva este cea care, de zeci de ani, afișează firma „Mehoniot Epstein".

Am cunoscut-o pe timpurile mele de ole hadaș în fața blocurilor elegante de pe partea stîngă a arterei care duce către nord. Cînd locul a început să fie tot mai înghesuit de alte blocuri și de un parc împodobit cu statui cam fără noimă, dar oricum, statui, afacerea și-a împachetat arme și bagaje, "Forduri" glorioase și modeste „Deux cheveux" orgoliul „Opelurilor" și luxul fanat al limuzinelor scoase la pensie, și a pornit în pribegie mai departe de oraș, în nisipurile care marcau sfîrșitul Tel Avivului, dar de unde mai aveai timp să mănînci o bucată bună de pîine pînă la Herzlia.

„Frumoase timpuri de altădată" care țin și ele de albumul cu amintiri. Afacerii începe să-i fie strîmt și aici. Blocurile de locuințe au urmărit-o pînă și aici, iar o viitoare Operă, pentru ridicarea căreia își va da obolul chiar și Scala din Milano, o condamnă cu orgoliu și dispreț. Probabil că în curînd nici Herzlia nu va mai putea fi foarte clar distinsă de Tel Aviv, iar afacerea va trebui să-și strîngă iar bagajele, în căutarea altor nisipuri dezolante. Dacă s-or mai afla pe undeva...

Pentru nostalgia anilor de avansată bătrînețe, nu-mi rămîne decît o singură melodie cu care să-i plictisesc pe adolescenții anului 2010: „Pe vremea mea, ehei, pe-aici erau numai mașini vechi".

CITADIN

STOP ➡

Aurel Weisler
TEL: 242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

La început au fost entuziaştii: cei puri şi duri. Apoi au venit obiectele: ceainicul electric, fotoliul, blana...
Şi altele. Mai ales altele.

AMOS OZ:

Kibuţul are viitor?

La început au fost suflete fierbinţi care aspirau să repare lumea. Arderea credinţei unor oameni religioşi, fiii fiilor de religioşi, generaţii de entuziaşti şi perseverenţi. Băieţii aceia pierduseră credinţa religioasă dar nu şi devotamentul şi avîntul şi setea de absolut: să se consacre unui singur adevăr, mare şi definitiv şi ambiţios. Şi ei au încetat de a fi religioşi din punct de vedere al Halalei, dar pe drumul lor nou ei au continuat să fie habotnici şi chiar mesianici. Şi cînd au venit în ţară şi au înfiinţat primele chibuţuri, ei erau ca nişte făclii.

Ei au găsit o ţară aspră şi vitregă, foarte departe de ,,Ţara dulce a patriarhilor" cum o descriau cîntecele pastorale, inversul ,,ţării în care primăvara e veşnică" precum cîntă pasărea lui Bialik. Mulţi n-au rezistat. Au fugit din colonii sau din ţară sau din viaţă. Generaţia pionierilor a cunoscut valuri de sinucideri şi evadări scandaloase ale celor ce se considerau ,,înşelaţi" şi evadări liniştite ale celor vlăguiţi de puteri. Unii s-au întors acasă, la mama şi la tata. Unii şi-au încercat norocul în America sau în alte locuri.

Dar cei ce-au rămas? Aceştia au rămas după ce s-a produs în ei ,,alternativa naturală" de care vorbeşte Darwin: imunizaţi, mari, puternici, consecvenţi. Duri ca statuile de piatră. Severi cu ei înşişi şi cu semenii. Unii au devenit un fel de călugări. Ici, colo s-a ivit şi o demenţă fanatică mascată. Priveşti cu sentimente amestecate mîndria lor obosită acum cînd au îmbătrînit.

Şi ei s-au devotat ideii. Esenţa acestei idei este Desprinderea — sublimă dar şi îngrozitoare — de poftele meschine, voinţa de a semăna cu zeii sau cu eroii antici, pentru a atinge ,,puritatea" supraomenească. De a înfiinţa în locuri aride comune de tovarăşi egali care să fie nu numai fala sionismului şi a poporului israelian, ci şi avangarda dreptăţii universale, îndreptarea lumii şi perfecţionarea individului prin răsturnarea drastică a ordinii vieţii care părea că este cea mai naturală cu putinţă şi că omul n-ar putrea trăi fără pilonii ei: proprietate, concurenţă, ierarhie, plată şi plăceri materiale. Toate astea au fost condamnate la desfiinţare pentru a se deschide o pagină nouă.

Dar undeva, în subconştientul lor, aceşti pionieri erau pîndiţi de instincte şi tentaţii perfide. În spatele consecvenţei s-a ascuns ura şi uneori mizantropia. În spatele ascetismului — sentimente refulate şi instincte înăbuşite. În spatele devotamentului — aspiraţia la putere. Şi tot astfel s-au adunat multe jigniri care au crescut ca un puroi fără o gură de scurgere. Iar în nopţile adînci, cînd nimeni nu aude, plîngea dorul după ceea ce a fost părăsit şi abandonat din convingere, pentru a nu te mai întoarce la ele: casa părintească, onoarea sau cariera. Sau pianul şi celelalte delicii ale artei. Peisajele europene. Pădurile şi fluviile şi zăpezile. Ispita oraşelor mari şi tot ceea ce este posibil în ele. Tentaţia călătoriilor şi depărtările şi ,,împlinirea personalităţii". Tentaţia ,,vieţii normale".

Şi aşa, pe măsură ce au trecut ani mulţi de ascetism auto-impus cu scrîşnet de dinţi, mulţi au căpătat o expresie dură de oameni care îşi muşcă buzele şi îşi ţin gura închisă cu putere.

Pînă cînd au apărut bunurile care au început să-i atingă pe la spate şi să le şoptească. Ceainicul electric. Blana. Fotoliul. Aragazul. Apartamentul. Patefonul şi altele, şi altele... Şi au început certurile în care au excelat mai ales cei care juraseră să trăiască împreună cinstit. Mulţi au bătut cu pumnul în masă strigînd: ,,Totul sau nimic!". Este şi asta răzbunarea lumii împotriva celor care vor s-o îndrepte, E antica răzbunare a sufletului omenesc contra celor ce încearcă să-l îndrepte...

Aşadar, s-a produs o deziluzie. A fost şi un şoc şi o anxietate. Dar şi încercări de confruntare. Au fost confruntări uşoare şi false. Şi confruntări inteligente care au creat un echilibru dinamic între structura ideologică şi cei tari sufleteşte. Şi încă ceva: tocmai atunci cînd modificarea ordinei sociale reuşeşte sau ajunge la un ,,ne-eşec minunat" (Martin Buber), tocmai atunci se arată şi chiar se intensifică strîmbătăţile vieţii care nu au leac. Tocmai o societate care a reuşit să acţioneze asupra colinelor ,,răului social" — descoperă deodată lanţurile de stînci ale răului existenţei metafizice: acolo unde a reuşit să înlăture paravanul nedreptăţii dintre fata bogătaşului şi fata săracului, de exemplu, tocmai acolo descoperă nedreptatea ireparabilă care desparte fata frumoasă de prietena ei urîtă.

Dacă acest lucru se întîmplă într-o societate născută dintr-un ideal optimist total, — societatea respectivă va fi lovită de un şoc şi se va întîmpla ceea ce noi obişnuim să numim ,,criză". Şi astfel, cînd se descoperă mereu şi mereu instincte, slăbiciuni sufleteşti, forţa destinului, factorul erotic, moartea, singurătatea — atunci kibuţul se vede în faţa unui ultim examen: aventură sau model de viaţă? Tabără de tineret sau cămin familiar?

Eu cred că kibuţul trece cu succes acest ultim examen. De aceea eu îl consider locul cel mai puţin rău din toate cîte am văzut pe lume.

Vreţi să ajutaţi femeile bătute de bărbaţi?
— Nu, urlă Sidon, să le bată!

NU SÎNTEM EISENBERGI!

MARC şi SIDONIA SIDON

,,Fergursson aruncă o privire rapidă spre Rollex-ul său credincios. Încă două minute! Îşi controlă Colt-ul. Piedica era ridicată. Doar o apăsare uşoară pe trăgaci şi grindina de foc se va revărsa ucigătoare. Fergursson îşi auzea inima bătînd în urechi. De data aceasta Bourne va cădea în capcană. Iason Bourne, un criminal patologic, a cărei singură moralitate era preţul asasinatului. Treizeci şi cinci — patruzeci de crime! Se spune că e american, că e un fost pastor excomunicat, că este un dezertor din legiunea străină franceză... Nimeni nu ştie. Ce importanţă are? Bourne e un monstru şi Fergursson va elibera lumea de teroarea lui. Încă un minut... 30 de secunde... 20... 10... "

Ţrrrr!

— Sună cineva la uşă!

— Ştiu. E Bourne!

— Care Bourne? Ce-i cu tine? Vezi cine e — spune Sidonia.

Pun cartea lui Ludlum deoparte. Grozav Ludlum ăsta! Ce cărţi teribile scrie. Deschid.

— ,,Milhama le sartan" — spune un tînăr vînjos cu ,,Adidas" în picioare şi carnete în mîini.

— Cine e? - strigă Sidonia din living.

— Război! — răspund eu automat.

— Cu cine? — vrea amănunte Sidonia.

— Împotriva cancerului — precizez eu, şi în faţa ochilor îmi apare imaginea din televizor cu spada medievală care străpunge un fel de dihanie ce ne ameninţă pe toţi dar în special pe o tînără coniţă cu un copilaş şi mai tînăr alături, negrii ca tăciunele, deşi nu din Ethiopia. Ambii se întind pe plajă sub razele soarelui criminal de la 9 a.m. la 5 p.m. Biata femeie! Bietul copil! Trebuie salvaţi! Trebuie să participăm şi noi la umbrela anticancer!

Între timp, voinicul se pregăteşte să rupă chitanţa. Îl opresc:

— Cît costă cancerul ăsta?

— Avem de cinci şi de zece — flutură tipul două carnete.

— De cinci! - răsună vocea Sidoniei.

— De cinci. — spun eu ca şi cum ar fi emanat din proprie iniţiativă.

Cu chitanţa în mîna întinsă precum spada din televizor, o întreb pe Sidonia:

— De ce numai de cinci şekeli?

— Pentru că azi e 22 şi la televizor s-a anunţat acţiunea ,,uşă la uşă" pentru ,,Copilul Autist".

— ,,Autist", meditez eu cu glas tare, ca şi cum aş sti despre ce este vorba.

— Chestia aia cu copilul şi geamul dintre el şi maică-sa — îmi dă un tuyau Sidonia, care a înţeles că n-am înţeles despre ce este vorba.

Ţrrrrrr!

— Sună cineva la uşă! Vezi cine e!

— Ştiu! Sînt autiştii!

Deschid. O tînără cu bluză ,,Adidas" şi cu carnete în mînă.

— E în ordine. Ştiu pentru ce ai venit, bahura! - apoi strig spre living: — Sidonia, cît să dau pentru geam?

— Vezi de care are?

— De cinci. — răspunde direct fata. Dar puteţi lua cîte vreţi. Cu cît luaţi mai multe, aveţi mai multe şanse la maşină şi la vilă!

În mintea mea apare un semn de întrebare. Maşină şi vilă? Ce-o fi? S-o întreb? Dar i-am spus că ştiu! O fi aia cu copilul care urcă pe un spalier? Sau cea care împrumută scaune şi cîrje? O fi de la WIZO care ia pruncul în braţe şi îl ţine pînă-i face o tortă cu lumînărele la bătrîneţe? Nu! Aaa! Acum ştiu! E domnişoara aceea care stă în faţa liftului şi arătînd două bilete spune: ,,Luaţi unul, ba mai bine două!"

— Eşti de la Maghen David Adom! - îi spun radios vizitatoarei. Reflectcz o clipă. Tot trebuie să-mi schimb maşina. Vilă la dracu'n praznic nu-mi trebuie:

— Dă-mi un singur bilet!

Controlez cu atenţie biletul. Tragerea peste şase luni. Pînă atunci mă mai ţine asta veche. I-l dau Sidoniei:

— Ăştia-s oameni serioşi. Cu maşină, cu vilă...

— Cum, ai dat bani la Maghen David Adom? — se minunează indignată Sidonia. Cînd vin cu ambulanţa iau bani pentru servicii. Şi pe medic îl plăteşti! Din America primesc ambulanţe gata tipărite ,,Donat de comunitatea evreiască din Denver". La ce le mai trebuie şi pomeni?

— Nu-i pomană! E loterie! Treabă cinstită! - caut eu să-mi justific investiţia pentru maşină.

— Loterie cinstită la care cîştigă numai cine vor ei. Scandalul a fost şi în ziare.

Argumentul mi-a închis gura. O deschid:

— Mi-ai închis cartea. Acum nu mai ştiu unde ţineam. Ia să văd...

ce pagină era... 196? Sau 296? Dar parcă era la mijloc. ,,Jonca se strecura printre ambarcațiunile înghesuite de-a lungul canalului"... Nu! Barca asta s-a scufundat de mult și Bourne era atunci în Australia. Atunci o fi 296. ,,Funicularul luneca lin spre vîrful Saint–Gothard"... Aiurea! Aici a omorît-o pe Pamela. Ah... Am găsit... ,,Încă un minut... 30 de secunde... 20... 10..."

Țrrrrr.

– Sună cineva. Vezi cine e!

Nu mai las cartea din mînă. Deschid. O doamnă mai în vîrstă, cu o poșetă ,,Adidas" într-o mînă și un carnet în cealaltă.

– Familia Eisenberg? – întreabă amabil doamna.

– Nu. Din păcate nu sîntem Eisenbergi!

– N-are importanță, continuă înțelegătoare doamna. Atunci, mișpaha...

– Sidon! Dar de ce întrebați?

– Ca să știu pe ce nume să completez chitanța. Și ce sumă oferiți pentru LIBI.

– Pentru LIBI, Sidonia. Asta-i cu armata! – strig eu marțial spre living.

– Cît se dă pentru soldați? întrebă Sidonia.

Repet către cucoană:

– Cît are nevoie armata?

– Depinde. Și un milion!

– Nu sîntem Eisenberg. Doar v-am spus!

– Atunci, cît vă lasă inima!

– Sidonia, – strig din nou către living – ia vezi la tine în poșetă, cît ne lasă inima?

Răspunsul întîrzie. Doamna așteaptă răbdătoare. Într-un tîrziu, aud din dormitor:

– Opt șekeli și cincizeci de agoroți. Nu. Șaizeci...

Doamna scrie apăsat numele nostru și trece pe chitanță numai suma mare, renunțînd la zecimale:

– Opt șekeli!

Dau banii, iau chitanța. Vreau să închid ușa. Văd două umbre negre pe palier:

– Voi pe cine căutați?

– Pe tine, – răspund umbrele, transformîndu-se în doi ieșivă buhărs, care se apropie de mine cu carnete în mîini. – Pentru Ieșiva!

Un declic se produce în capul meu. Acum este momentul să înțeleg fanatismul lor. De ce au apucat calea aceasta? Și ce-au găsit la capătul ei? După trei minute de discuție liniștită strig surescitat spre living:

– Sidonia, dă-mi douăzeci de șekeli!

Sidonia sesizează tonul meu imperativ și îmi aduce banii. Îi dau și uit să iau chitanța.

– Pentru ce le-ai dat douăzeci de șekeli? Tu, care-i consideri niște paraziți? Tu, care spui că sînt o pacoste pentru țara noastră? Tu, care știi că sînt ghiftuiți cu bani din străinătate? Tu, care ești atît de revoltat cînd auzi că devastează stațiile de autobuz, că terorizează pe cei ce vor să vadă un spectacol vineri seara? Tu să le dai bani ăstora care sparg geamurile mașinilor cînd oamenii circulă pașnic în singura lor zi liberă?...

– Asta e! Ai spus-o! M-au întrebat dacă mașina cu numărul 42087 linioară 53 din fața casei e a noastră.

– Bine ai făcut. Dar să nu mai deschizi ușa nimănui!

Înapoi la Ludlum. Ce bine că am ținut degetul în carte unde trebuia. Am și găsit... ,,Încă un minut... 30 de secunde... 20... 10..." Mă opresc. Nici o sonerie. Perfect. ,,5 secunde... Bang! O lovitură puternică în ușă și ușa se deschide larg izbindu-se de perete.. Fergursson apăsă pe trăgaci Ra-ta-ta-ta-ta. Omul în negru se prăbuși peste masa pe care o împingea. Un zîmbet amar apăru pe obrazul lui Fergursson. Făptura însîngerată nu era Bourne. Era chelnerul. Room-service. Încă o victimă nevinovată în lupta dintre bine și rău..." Normal. Era de așteptat. Cartea asta mai are 306 pagini. Nu putea să-l lichideze pe Bourne la pagina 296. Nu mai avea Fergursson după cine să fugă încă jumătate de carte.

Țrrrr!

– Nu deschide – șoptește Sidonia.

– Cum să nu deschid? – răspund eu cu aceeași amplitudine vocală. Poate-s hoții. Ăștia încearcă. Dacă nu le răspunzi, își deschid singuri.

Mărind amplitudinea:

– Cine e?

– Eu, tanti Clara! – se aude o voce veselă de după ușă.

– Poftim, tanti Clara. Nici nu ști ce bucurie ne face că ești dumneata.

Am aflat o mulțime de noutăți de la tanti Clara. Dacă nu de tot Israelul, dar despre o mare parte dintre locuitori, precis. De aceea noi n-avem nevoie de computer. O avem pe tanti Clara. Între masa de prînz și five o'clock café nu ne-a scăpat nimic. De la numărul exact de participanți la comemorarea lui Baba Sali și pînă la greutatea exactă a tacîmurilor de aur ale lui Kalmanovici, superspionul comunisto-plutocrat.

– Cum? Pleci atît de repede,

UMOR

,,LASĂ POPORUL MEU SĂ RÎDĂ"
de Mark și Sidonia Sidon

Doritorii pot primi cartea prin poștă, trimițînd un cec de 17 șekeli pe numele și adresa: M. REISER, str. Ițhac Sade 33/26 Bat–Yam 59672

tanti Clara? N-au trecut nici trei, adică patru ore, – spune cu ton fals Sidonia.

– Mai am niște vizite de făcut. Îmi pare bine că v-am văzut, copii!

– Și nouă ne-a făcut plăcere! – îi răspund eu sincer. M-am grăbit. Tanti Clara a scos ceva din poșetă. Nu mi-a venit să cred. Un chitanțier!

– Cu cît vreți să contribuiți pentru ORT? Copiii noștri...

Am închis ușa după tanti Clara în timp ce Sidonia se tînguia precum corul din Andromaca, dar solo:

– O, Doamne! Nu mai poți să dai crezare nici sîngelui celui din sîngele tău...

Bum–Bum–Bum–Bum!

Simfonia destinului acompania lamentația Sidoniei?! Nu! Cineva bătea nerăbdător în ușă.

– Cine mai e? – am întrebat eu în aceeași tonalitate cu Beethoven.

– Să donați ceva pentru căminul femeilor bătute de soții lor! – a răsunat de dincolo de ușă o voce de soprană fără coloratură.

Am răspuns cu toată ființa mea:

– Să le bată! Au dreptate! Știu de ce! Soțul lasă soției, cînd pleacă dimineața la lucru, 30 de șekeli să cumpere copiilor hrană, hăinuțe, jucării, dulciuri și bani de buzunar. Iar seara, cînd se întoarce acasă obosit, găsește copiii flămînzi, neîmbrăcați, nejucați, neîndulciți și fără un ban în buzunar. Eu știu ce a făcut nechibzuita de femeie cu banii! A dat 10 șekeli la Bnei Brith pentru frați și surori care nici măcar nu sînt rude între ei. Cinci șekeli lui Abe Nathan, împărțitorul universal de pături. Cinci șekeli pentru nunta unei fete evlavioase dintr-o familie de religioși sărăciți care sînt siliți să-și aducă cei 800 de invitați la Hilton în loc de Hyat–Regency, cum plănuiseră înainte de prăbușirea de la bursă. Zece șekeli a dat pentru căminul femeilor bătute pentru că au risipit banii, donînd pentru căminul femeilor bătute pentru că au risipit banii, pentru căminul femeilor care au risipit banii donînd...

Odată la cîteva săptămîni ancorează la Haifa sau Așdod unul din cele trei vase britanice de lux – ,,Canbera", "Pacific sea" sau ,,Pacific Princess". La bordul fiecăruia dintre ele se află între 700 și 1.600 turiști americani, englezi și alții, care fac o excursie pe Oceanul Atlantic și Marea Mediterană. La prețul de 300 de dolari pe zi, turistul petrece trei luni și jumătate pe vas, unde mănîncă numai specialități culinare, joacă la ruletă, vizionează spectacole și vizitează țări îndepărtate.

Aceste vase își merită numele de ,,vapoare ale dragostei". Se citează cazul a doi australieni, bărbat și femeie, ambii în vîrstă de 70 de ani, care s-au cunoscut pe un astfel de vapor într-un port american, s-au logodit la Singapore și s-au căsătorit cînd vasul a ancorat în Israel.

,,Patra", societatea care reprezintă în Israel aceste vase, a pregătit excursioniștilor un ,,helicopter al dragostei". Este vorba de o excursie rapidă, de o zi, în țară, denumită ,,Israelul într-o linguriță de ceai". Prețul: 999 dolari.

,,HELICOPTERUL DRAGOSTEI" NUMAI 999 DOLARI PE ZI

În timp ce sute de călători coboară de pe vas și se urcă în autobuze, pe cei care au plătit cîte 999 dolari îi așteaptă un helicopter mare cu 16 locuri sau unul mic cu 3 – 4 locuri. Se zboară deasupra Haifei, a Galilului, a localităților Acco, Natzeret și Cfar Nahum (Capernaum), primul popas fiind la Metzada. După un pahar de șampanie, se decolează din nou în direcția sud și se ajunge la pista de aterizare a helicopterelor de pe acoperișul hotelului ,,Diplomat" din Ierusalim, la amiază. După masa de prînz (vinul la discreție), se pleacă cu mașinile la Beit Lehem. Apoi din nou în helicopter, în zbor deasupra Zidului Plîngerii și a mănăstirilor, și mai departe, spre Haifa, la vapor.

Celorlalți, care vizitează țara cu autobuzele, li se oferă de asemeni distracții speciale: partide de călărie, plimbări pe fundul mării, la Cesareea și Acco, în costume de scafandru, vizite la rezervațiile naturale de la Maagan Michael și Hule, la crame, la mănăstiri, etc., etc.

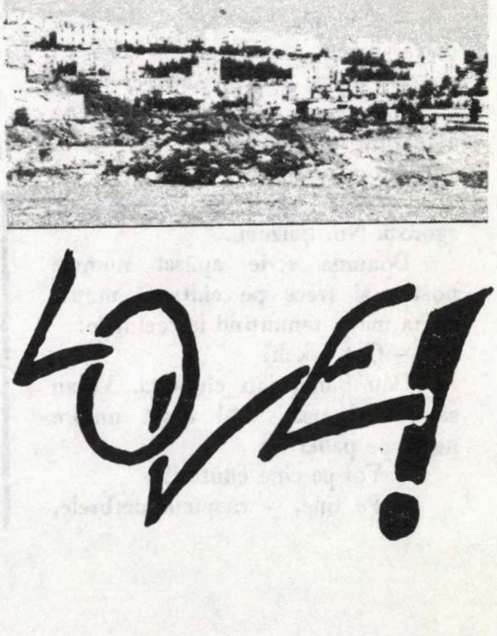

Unii îl iubesc, alţii (pare-se că mai mulţi) îl urăsc, dar el continuă să taie în public „vaci sfinte". Şi le taie cu cuţitul...

PROFESOR DE DEMOCRAŢIE

Nici un student nu adoarme la cursurile profesorului Haim Gordon de la Universitatea din Beer Sheva. Prelegerile sale pe tema „Educaţia pentru o societate democrată", sînt aproape totdeauna provocatoare şi stîrnesc furtuni publice. La un curs el a spus: „Voi fi foarte bucuros dacă Ariel Sharon va suferi un mic atac de cord şi va dispare din viaţa politică". Tot el i-a asemuit pe miniştrii israelieni cu... o infirmieră din „Cuibul de cuci".

Acest profesor tînăr (52 de ani) ţine să meargă contra curentului. Recent, el a trimis o scrisoare personală consilierului juridic al guvernului, Iosef Hariş, în care îl atacă pentru felul cum a tratat Cazul Albin. „Acum îmi este clar că sînteţi un duşman al dreptăţii. Voi încerca să-i conving pe profesorii care urmează cursurile mele să prezinte figura dvs. jalnică în faţa elevilor de la toate şcolile din regiunea Beer Sheva, astfel ca lumea să ştie cît sînteţi de lipsit de simţul moralei, de şira spinării şi de respect faţă de dreptatea socială".

Hariş a anunţat că îl va da în judecată. Rectorul Universităţii a anunţat că intenţionează să-i anuleze cursul. Atunci dr. Gordon l-a invitat pe rector la o prelegere pentru a se convinge personal că studenţii îl apreciază. Rectorul a venit, a ascultat prelegerea şi la sfîrşitul ei i-a întrebat pe studenţi dacă limbajul dur al lui Gordon nu-i deranjează. Majoritatea studenţilor au spus că metoda de predare a profesorului e interesantă şi-i stimulează la reflecţii. Rectorul a spus totuşi că nu renunţă la ideea sa de a anula cursul. Atunci Gordon l-a întrebat cum poate lua o asemenea hotărîre cînd sondajele din ultimul timp au arătat că 50% dintre tineri sînt gata să accepte o dictatură în Israel.

Dr. Haim Gordon spune: „Democraţia nu este servită pe o tavă de argint. Dacă nu acţionezi tot timpul pentru a o menţine, rişti să o pierzi. Asta e în esenţă ceea ce spun studenţilor mei. Cetăţeanul simplu crede că dacă votează o dată la patru ani, e suficient pentru a asigura existenţa democraţiei. Eroare! Trebuie să criticăm tot timpul, să trimitem scrisori de protest, să scriem în ziare".

El nu înţelege de ce a izbucnit scandalul. „Profeţii noştri au folosit un limbaj mult mai dur decît mine. Eu consider că libertatea academică îmi acordă nu numai dreptul de a mă exprima, ci şi dreptul de a-mi alege forma de exprimare. Sînt lucruri pe care evit să le fac. De exemplu: nu voi lovi niciodată într-un student. Dar unui om public am voie să-i spun că e idiot sau duşman al acestui popor".

D. B.

ANIVERSAREA ŞEKELULUI

Luna trecută s-au împlinit doi ani de cînd şekelul nou a devenit (după o perioadă de tranziţie de patru luni) moneda oficială pe baza căreia s-a permis comercianţilor şi industriaşilor să-şi calculeze preţurile. Pînă atunci (ianuarie 1986) ei aveau voie să scrie preţurile atît în şekeli noi, cît şi în şekeli vechi. Ne-am obişnuit atît de repede cu şekelii noi, încît ne este greu azi să înţelegem cum ne-am descurcat cu cei vechi. Dacă şekelii vechi ar fi fost şi astăzi în vigoare, iată ce preţuri am fi plătit:

Pîine albă — 410 şekeli; lapte — 880 şekeli; roşii — 1000 şekeli kilogramul; cutia de cafea „Ness" — 5700 şekeli; o oală din aluminium: 37000 şekeli...

Dar ceea ce este mai important: salariile noastre în şekeli vechi ar fi putut fi între 1.000.000 şi 2.000.000 şekeli şi chiar mai mult. Nu ni se permite să fim milionari. Păcat!

* *

Precedent israelian: Doi homosexuali recunoscuţi de un judecător Ca bărbat şi... amantă.

În faţa judecătorului Tal Shahar din Haifa s-a judecat cererea unui locuitor în vîrstă de 30 de ani, ca „partenerul" de care s-a despărţit să-i restituie 3.500 şekeli pe care i le-a dat ca împrumut. Judecătorul a respins cererea, scriind astfel în sentinţa sa:

„M-am convins că cei doi au dus o viaţă comună, au condus o gospodărie împreună ca o pereche de căsătoriţi, pe baza unei legături sufleteşti, sexuale şi economice, profunde şi zilnice. Cei care împart intimitatea, gospodăria şi plăcerile împreună, trebuie să se supună aceloraşi legi la care se supune orice pereche de soţi sau orice bărbat şi femeie care trăiesc împreună fără a fi căsătoriţi".

Judecătorul Shahar a stabilit că nu e admisibil să existe relaţii intime şi o gospodărie comună şi, în acelaşi timp, cînd aceste relaţii încetează, să se pretindă restituirea sumelor investite în cadrul comun care a existat. Totodată judecătorul din Haifa a făcut apel la populaţie şi la autorităţi să recunoască relaţiile lesbiene şi homosexuale ca relaţii legitime, naturale şi vrednice de toleranţă.

POLITICIENII ÎN AFARA POLITICII

rubrică redactată de BEN–IACOV ZWI

ABA EVEN ȘI UN EVENIMENT LITERAR

,,Yes, Mr. Prime Minister" – cartea care a devenit serial T.V., savurat de o lume întreagă, a fost tradusă în ebraică, iar evenimentul a fost sărbătorit cum se cuvine, printr-o recepție dată de editură, la care au participat Președintele Statului, Haim Herzog, miniștri, deputați, diplomați. Doar... primul ministru Șamir nu a spus ,,Yes" la apel! Clișeul nostru reprezintă pe Aba Even în compania soției ambasadorului Franței la Tel Aviv, la respectiva recepție. De menționat că Aba Even e unchiul lui Ionathan Lynn, unul dintre autorii cărții și, datorită rudeniei, el a semnat cuvîntul introductiv la ediția în ebraică, plin de spirit: ,,În Israel se întîmplă uneori, că serialul **,,Da, domnule prim ministru"** să semene cu o continuare la ,,Mabat" – jurnalul de actualități" – scrie Even.

LA O CAFEA CU PERES...

Cînd se scoală primul ministru Ițhak Șamir? La ora 5 dimineața! Faptul este confirmat de cunoscutul redactor de la radio ,,Kol Israel", Oded Ben-Ami, care obișnuiește să vină des la aceste ore matinale la locuința premierului, pentru interviewuri la ordinea zilei. În camera de alături, Șulamit Șamir continuă să doarmă, fără să simtă deranjul.

Și cînd se scoală Șimon Peres? Ceva mai tîrziu, la 6 dimineața! La aceeași oră se scoală și Sonia Peres, iar ea se grăbește să ofere lui Oded Ben-Ami o ceașcă cu cafea aromată. Ba, soția ministrului de Externe ține să servească și echipei tehnice de la radio din cafeaua ei gustoasă.

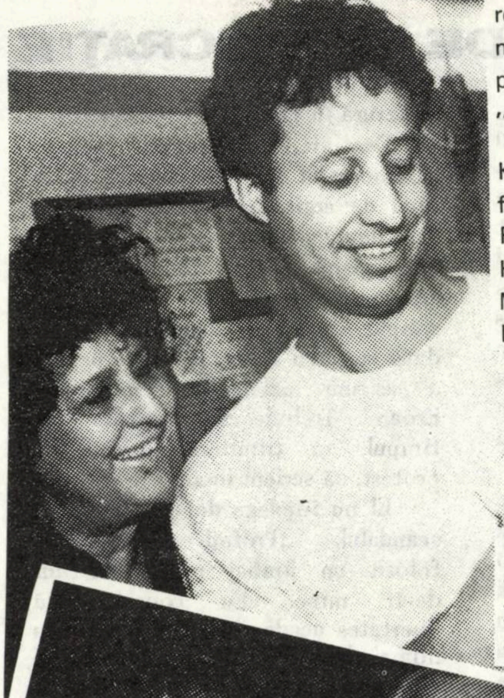

BUNICA GHEULA COHEN

Gheula Cohen nu se numără printre deputații cărora le place reclama cu orice preț. Ea știe că nu-i fotogenică și evită reuniunile particulare la care sînt prezenți ,,întîmplător" fotografii de la ziare.

Recent, deputata ,,dreptei" din Knesset a făcut o excepție și s-a fotografiat în rolul de... bunică. Randie, soția fiului ei, Țahi Hanegbi, a născut un băiat la Maternitatea ,,Hadasa" din Ierusalim: **,,Am simțit nevoia de ceva care să-mi bucure sufletul în aceste zile pline de frămîntări politice"**– a spus Gheula Cohen. **Acel ,,ceva" e primul meu nepot".**

,,VOX POPULI"

Se apropie alegerile...**,,Orice împrejurare trebuie folosită!"** – spun politicienii. Spun și, ca atare, fac. Șoferul permanent al lui Șimon Peres îl cunoaște bine pe cîntărețul Haim Moșe. (Dacă nu mă înșel, ei aparțin aceleiași comunități). Haim Moșe a scos un disc nou și, cu această ocazie, a organizat un chef la o bodegă din cartierul industrial al Tel Avivului. La petrecere a venit și Șimon Peres, invitat de Haim Borba, șoferul. Ministrul de Externe s-a exprimat ca... specialist în muzica populară: **,,Haim Moșe are o voce caldă, profundă, impresionantă".** Cuvinte din vocabularul unui cronicar de meserie, nu alta...

Și de ce nu la o serată literară? – a fost întrebat; iar Peres, tot ca om care pricepe unde bate vîntul, a răspuns: **,,Dacă vrei să fi alături de popor, trebuie să fi cu poporul".**

EXISTĂ FALȘI MECENA (CU DUIUMUL)... ȘI MECENA ADEVĂRAȚI (MAI PUȚINI) DOMNUL DOLFI SE NUMĂRĂ PRINTRE ACEȘTIA DIN URMĂ

Convorbire cu av. Moșe Nistor despre activitatea lui Avraham (Dolfi) Goldstein

Întrebare:

Dvs. care îl cunoașteți bine pe Avraham (Dolfi) Goldstein – sînteți doar cumnatul și vărul lui – ce ne puteți spune despre motivele ideologice sau sufletești care l-au determinat să facă o donație pentru editarea cărții „Hanoar hazioni în România"?

Răspuns:

Nu e un secret că Dolfi e un mare donator. Dacă ar fi să amintesc numai Fondul Zucker–Goldstein pe care Dolfi l-a creat în memoria părinților și a soției lui. Din acest Fond s-a construit clădirea Facultății de științe umaniste a Universității din Beer Sheva. Sau sinagoga și Centrul comunitar din Dimona. Sau Institutul de recuperare a invalizilor de la Raanana. Sau parcul municipal din Ierusalim, și multe altele... Dar tot din acest Fond s-a construit imobilul impozant din strada Pekiin 12 din Tel Aviv al sinagogii „Iaakov Iosef – Rav Zwi Guttman" care pînă atunci, timp de 20 de ani, a funcționat într-un adăpost al primăriei. Sinagoga aceasta a fost ridicată de Dolfi în amintirea părinților săi Braha și Itzhak–Moșe Goldstein.

Întrebare:

Dacă nu mă înșel, intenția lui Goldstein era ca acest imobil să adăpostească mai mult decît o sinagogă...

Răspuns:

Exact! Planul lui e să-l transforme într-un mic „Yad Vașem" al istoriei evreilor din România și al grozăviilor prin care au trecut: o sală memorială, o arhivă de documente istorice, o sală de conferințe despre Holocaust etc.

Întrebare:

Care a fost atitudinea familiei voastre față de mișcarea „Hanoar hazioni"?

Răspuns:

Familia noastră a avut o atitudine „specială", într-adevăr, față de această mișcare dar s-a simțit întotdeauna atașată de întreaga mișcare sionistă. Și asta încă din trecutul mai îndepărtat. L-aș numi numai pe un bunic al nostru, rav Alexander–Sender, autorul unei importante cărți de judaistică. Dintre tinerii din familia noastră, mulți au făcut parte din „Hanoar hazioni", devenind aici în țară moșavnici sau chibuțnici. Toți am fost sioniști „pragmatici", nu am făcut parte din clici sau secte politice, am fost oameni ai faptelor – atît la Tecuci, la început, cît și la București, mai tîrziu, și apoi aici în țară.

Întrebare:

Ca tineri, dumneata și Goldstein, spre ce curent politic v-ați simțit atrași?

Răspuns:

Eu, care am fost întotdeauna nepartinic, am rămas astfel. În schimb Dolfi, a fost încă de tînăr un sionist combatant. Ca student a avut confruntări aprige cu colegii săi, comuniști evrei, la vestitul Cămin Schuller. Tot atunci s-a alăturat mișcării lui Jabotinski. În același timp a avut legături cu suporterii lui „Macabi" și a participat la Olimpiada de la Berlin din 1933, ca unul din fruntașii delegației trimise de „Macabi–România".

Întrebare:

Știu că Goldstein și alți membri ai familiei voastre au contribuit mult la dezvoltarea bazei economice a Statului. Dar au făcut ei ceva în acest sens și în perioada mandatului britanic?

Răspuns:

Multe. Aș aminti numai fabrica de bachelită, înființată încă înainte de război. În ce privește activitatea lui Dolfi Goldstein, a lui Carol Wexler și Zucker, în anii imigrației masive, e suficient să dau ca exemplu întemeierea fabricii „Sivei–Dimona" care a dat de lucru asigurînd existența a sute de familii de olimi hadașim.

Întrebare:

Am auzit odată despre o acțiune a lui Goldstein de salvare a unor copii evrei în anii războiului...

Răspuns:

Asta s-a întîmplat în 1944, cînd războiul era încă în toi. Reprezentantul Vaticanului în România, monseniorul Casullo, obținuse, cu ajutorul lui von Rabb, președintele Crucii Roșii Internaționale, aprobarea autorităților de la Berlin ca să fie aduși în Eretz Israel 100 de copii orfani ai căror părinți muriseră în Transnistria. Goldstein a avut un rol în această afacere: reprezentantul Vaticanului îi era... chiriaș. Dolfi a închiriat un vas grecesc cu care i-a adus în țară pe acei orfani. Împreună cu copiii s-a îmbarcat pe vas și familia lui Dolfi.

MINIMUM = O ADRESĂ : P.O.B. 11472, TEL AVIV

FRATELE LUI MĂLINEANU, DE LA BUCUREȘTI, NIȘTE DETERGENȚI, CÎTEVA MERE IONATANE UN KIBUȚNIK ȘI GENERALUL KISELEFF

TRECUTUL LA TIMPUL PREZENT

Kibuțul „Dalia" din apropierea Haifei este unul din acele locuri unde se dovedește că trecutul n-a trecut de tot. Nici n-ar putea. Creațiile sale îi supraviețuiesc. Uneori și oamenii.

Îl vizitez călăuzit de Baruch Shatil, un om în vîrstă dar încă drept ca un palmier. El și nevastă-sa Haia au fost printre pionierii „români" care au întemeiat acest kibuț în 1937. Shatil era atunci singurul agronom din regiune. După ce m-a condus o zi întreagă prin kibuț, mi-a arătat în zare o livadă și mi-a spus:

— O vezi? Produce mere ionatane de cea mai bună calitate. Și totuși azi vom mînca mere din ultima ei recoltă. În toamnă o scoatem și punem în locul ei avocado. E mai rentabil, avocado se vinde mai bine pe piața occidentală, iar la noi eficiența economică primează.

Dar l-am văzut ștergîndu-și o lacrimă din colțul genelor.

— Iartă-mă, mi-a spus, nu-s un sentimental însă de livada asta e legată o parte din tinerețea mea. Și cine poate privi cu nepăsare cum i se duce tinerețea, fie și din motive obiective?

În timp ce vizitam fabrica de detergenți a kibuțului, un om de vîrstă mijlocie auzindu-mă vorbind românește cu Baruch Shatil, m-a interpelat tot pe românește:

— Scuzați-mă, îl cunoașteți cumva pe compozitorul Henri Mălineanu?

I-am spus că sîntem chiar prieteni.

— Atunci vă rog să-i transmiteți salutări...

— De la cine?

— De la fratele lui!

Se înțelege că am fost surprins și emoționat să aflu că fratele lui Mălineanu este un kibuțnic vechi care a ajuns șef de linie automatizată la fabrica de detergenți de la „Dalia".

AGRICULTURĂ CU ARMA ÎN MÎNĂ

Alți kibuțnici originari din România am întîlnit tocmai în Neghev, aproape de granița cu Egiptul, la „Maghen". Fondat de mișcarea Hașomer hațair, imediat după Războiul de Independență, acest kibuț a fost menit să fie, după cum îl arată și numele, un scut de apărare. Pionierii de atunci au făcut, după o expresie favorită a lor, agricultură cu arma în mînă. De altfel într-un colț numit Bereșit (Geneza) și care are caracteristicile unui muzeu, primul lucru care mi s-a arătat a fost un turn de apărare lîngă care se afla o tablă simplă. În ea se bătea ca să se dea alarma la cel mai mic semn de pericol. Tot acolo este expusă și o baracă cu încăperi improvizate în care se mînca, se dormea, se făcea dragoste (da, aici s-au născut primii copii ai acestui kibuț) dar mai ales se citea, se citea enorm și se învăța de toate: agricultură și istorie, ivrit și economie.

Aici l-am cunoscut pe Meir Albini, unul dintre întemeietorii kibuțului. Originar din București, oraș din care păstrează amintiri frumoase. Acum mîndria lui și a prietenilor săi care în tinerețe s-au dedicat agriculturii, este fabrica kibuțului. O fabrică de mase plastice care lucrează mult pentru export. El a recunoscut — poate cu oarecare ironie și... regret — că industria și exportul au ajuns să fie astăzi o preocupare din cele principale ale kibuțurilor.

La „Barkai", un kibuț lîngă Pardes Hana, la intrarea în așa numita „Strîmtoare Meghido", unde potrivit cronicelor istoriei se luptau armatele celor mai mari state antice din această zonă — Egiptul și Asiria — am făcut cunoștință cu Avraham Barel căruia prietenii îi spun Buni. E unul din veteranii de la „Barkai". Dar pe lîngă preocupările „tradiționale" ale oamenilor de aici, Buni e pasionat de istoria evreimii române, în general, și a organizației Hașomer hațair din România, în mod special. Face parte din conducerea Centrului de cercetări istorice al mișcării și în prezent organizează o întîlnire a foștilor membri ai lui Hașomer Hațair din România. Întîlnirea va avea loc în luna mai la Ghivat Haviva. Buni îmi spune că au fost invitate vreo 2.000 de persoane din toate colțurile țării și din toate mișcările, chiar și cei care azi se află pe poziții potrivnice.

* * *

PE CINE AM ÎNTÎLNIT LA TZFAT? UN STRĂ-STRĂNEPOT AL GENERALULUI KISELEFF!

Se numește Ionathan Darmon, e sculptor și proprietar de galerie la Tzfat. Mic de statură, bărbos și foarte amator de șuetă. Am profitat de predispoziția sa pentru șuetă spre a-l „descoase". Așa am aflat că e originar „de pe malurile Dunării". Galați sau Brăila, n-am reținut. Poate că nici n-a precizat. Poate că nici nu știe... Mi-a spus că un strămoș al lui a fost traducător la cancelaria „unui anume general Kiseleff" dar nu știa cine a fost această figură istorică. A aflat abia de la mine că generalul a fost creatorul Regulamentului Organic și că una din cele mai frumoase artere ale Bucureștiului îi poartă numele.

La un moment dat, pe la sfîrșitul secolului trecut, familia s-a „rupt" în două: o parte a plecat în Eretz Israel cu faimoșii „moineșteni", cealaltă a luat toiagul pribegiei ajungînd în Franța. Ramura aceasta a fost mai „artistă" și din ea se trage și omul pe care-l am în față, Ionathan Darmon. El nu știe nici de unde îi vine numele de Darmon. Poate vreun bunic mai franțuzit și-a zis D'Armon și ulterior s-a transcris Darmon.

Dar așa cum viața i-a risipit prin lume pe membri acestei familii, tot ea i-a și reunit. Cu o singură excepție, toți au venit în Israel. O dată pe an, de ziua nașterii unchiului Aizic (cel mai bătrîn din clan, a depășit suta de ani și își mai lucrează singur grădina) se întrunesc toți membri familiei. Ei deapănă amintiri și fac mereu descoperiri noi, căci în anii cînd erau împrăștiați prin lume, fiecare a avut aventurile sale, una mai palpitantă și mai interesantă decît cealaltă.

ARHITECTURA – VOCAȚIE REDESCOPERITĂ

Am văzut la Beer Sheva o expoziție de arhitectură israeliană de la începuturi (adică din perioada „mandatului" și a ridicării primelor așezări *urbane* moderne evreiești pe acest pămînt) și pînă în prezent.

Plimbîndu-mi privirile prin fața panourilor expoziției (care, se pare, e itinerantă și după un periplu prin diferite țări, a început acum să „umble lele și prin Israel), am avut brusc revelația unei vocații redescoperite. Într-adevăr, în pofida vicisitudinilor soartei, poporul nostru a tot construit și construit de-a lungul zbuciumatei sale istorii. Mai întîi în propria țară (să amintim numai de faimosul Templu al lui Solomon, considerat de mulți istorici ai vremii ca o autentică minune a antichității), apoi în lunga sa pribegie pe toate meridianele globului. Au construit mult și în România.

Pe multe dintre casele de subtilă eleganță ale Bucureștiului interbelic se putea citi numele lui *Marcel Iancu*. Da, da, nu e nici o confuzie de nume, era chiar marele pictor. Puțini știu că Marcel Iancu a fost și un arhitect de seamă, socotit și azi în România unul dintre ctitorii arhitecturii interbelice. O culegere de texte referitoare la tradițiile și problemele teoretice ale arhitecturii românești — publicate acum cîțiva ani de editura „Meridiane", sub îngrijirea cunoscutului critic de artă Nina Stănculescu — cuprindea și cîteva texte fundamentale ale lui Marcel Iancu.

Dintre cunoscuții arhitecți evreo-români de după cel de-al doilea război mondial, aș aminti numai trei: *Marcel Locar*, fost mulți ani vicepreședinte al

NOUTĂȚI – GORDON TOURS – OFEKTOURS

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti voiajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE,
EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN TOATĂ LUMEA.
„GORDON TOURS" – Str. BEN IEHUDA 184,
TEL. 5440767, 5 LINII

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS !

* Pentru posesorii de cărți de credit cu dobîndă legală.

Comitetului de Stat pentru arhitectură și construcții în România, creator sau participant la proiectele de sistematizare urbanistică a multor localități românești; *Horia Maicu* – cîndva aproape oficializat ca „vioara întîia" a arhitecturii românești – care, pe lîngă unele tributuri plătite modei unei anumite epoci de arhitectură suprapompoasă (printre acestea numărîndu-se, de pildă, "Casa Scînteii"), a realizat și unele construcții care își păstrează importanța și valoarea arhitecturală, cum sînt, bunăoară, Sala Palatului sau noua clădire a Teatrului Național. În sfîrșit, *Solari Grunberg* (actualmente în Israel, lucrînd modest și aproape anonim într-un birou de arhitectură în Ierusalim) care a creat sau a participat la crearea proiectelor unor clădiri rezidențiale (poate de aceea numele său e mai puțin cunoscut, chiar și la București).

Există și în Israel un număr apreciabil de arhitecți originari din România a căror contribuție este vizibilă în cele mai felurite locuri din țară. I-aș aminti, bunăoară, pe *Mihaela Eitan* (născută sub numele de Koppel, la București) care, împreună cu soțul ei, sabru și tot arhitect, au cîștigat un important concurs pentru proiectare orașului Kațrin de pe Podișul Golan, oraș pe care ei îl realizează de la prima schiță. Din zona Neghevului, i-aș mai pomeni pe *Edith Farkaș* și *Emanuel Rosenzweig* din Arad (proiectanții unor frumoase ansambluri de vile ori vile izolate) sau pe *Sorin Miron* din Beer Sheva (specializat tot în construcția de vile). Dar mai mult ca sigur că lista lor ar putea fi mult lungită.

AVIGDOR BEN AVRAHAM

Ai venit la bancă? Scoate tocul

»

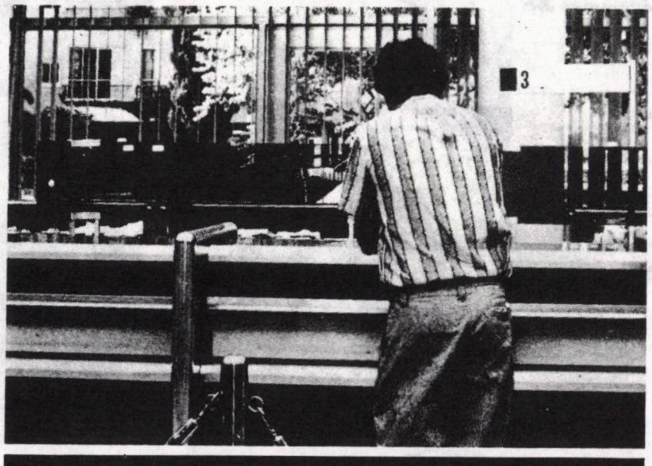

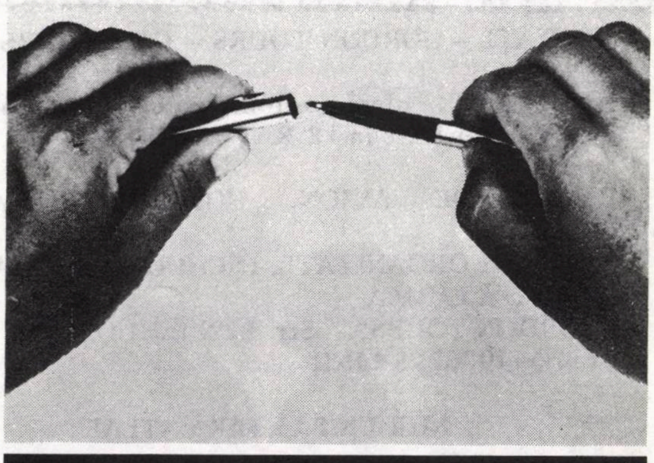

ÎNFRĂŢIREA

Pe nebăgate de seamă, bilunarul *Înfrăţirea* (publicaţie editată de loja *Bnei Brit* din Tel Aviv) a ajuns la numărul 4; iar în clipa cînd scriem rîndurile de faţă, auzim că şpalturile la nr.5 se află pe masa redacţiei. Mai precis pe mesele, fiindcă *Înfrăţirea* este opera a doi redactori, unul laic, Adrian Zahareanu, celălalt religios, Shlomo Leibovici-Laiş; cei doi acţionează în spiritul coexistenţei paşnice (uite că se poate), aşa cum ne-am dori să întîlnim şi-n alte locuri din medina, ca de exemplu pe dealurile Knessetului.

Oferind cititorului texte despre patrimoniul şi dramele *tribului* (în acest nr.4 — mărturii despre *Manasse, More Judaico*, comunitatea din Piatra Neamţ, etc.), civilizata tipăritură oferă fără să vrea şi altor firme sonore — ne gîndim evident la mereu aşteptatele *Izvoare* — un îndemn, un ghiont fratern, un zgîlţîit şi-o pată de roşu pe obraji.

SE POATE ŞI SANDU

Vorbeam în numărul nostru (10 din ianuarie a.c.), despre nefericita (ba chiar stupida de-a binelea) idee a d-lui Lucian Avramescu de a scrie **Sandou** *(cu un o de la o, zise rabinul) David, în loc de Sandu pur şi simplu, cu prilejul unui interviu cu poetul israelian, publibat în* **Scînteia Tineretului.** *Era un fel de a sugera (ce deştepţi sîntem...) că S. D. nu e originar din România, ci — mai ştii! — din Toulouse sau dintr-o insulă franţuzească aflată prin Caraibe: poate Martinica, poate Guadelupa.*

Spre cinstea creierului bucureştean, fandaxia n-a atins pe toată lumea cu condei; iată că într-un interviu cu acelaşi poet ebraic şi preşedinte de Federaţie a scriitorilor din Israel, d. Dan Medeanu ortografiază corect (în **Tribuna României**): *Sandu David.*

Se poate deci şi aşa.

Semnează, te rog.

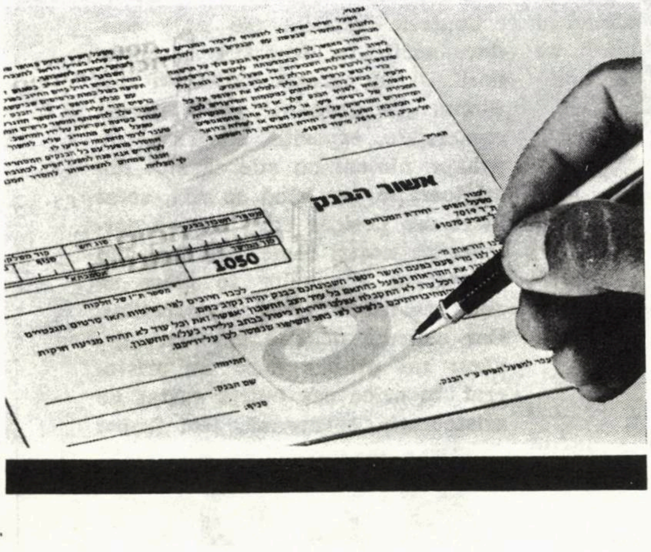

Şi biletul albastru ţi se va trimite acasă

Foloseşte prilejul că te găseşti la bancă şi semnează pe loc dispoziţie permanentă pentru abonaţii la loterie. La orice bancă se află un ghişeu de subscriere pentru biletul albastru. Completează formularul de participare, predă-l la ghişeul respectiv şi biletul îţi va fi expediat acasă. Nu vei mai trebui să te deranjezi la punctele de vînzare a biletelor cu cîştig cumulativ. Premiul îţi va fi remis în contul de la bancă!

Participarea poate fi stabilită şi pe cale telefonică.

Telefon permanent: 03-383838 sau 03-204603, între orele 8,30—16,00.

Comunică numărul carnetului de credit şi eşti abonat.

תוכל גם להצטרף בחיוג טלפון: חייג 03-383838 24 שעות ביממה או 03-204603, בין 08:30-16:00,
מסור את מספר כרטיס האשראי שלך ואתה מנוי.

הכרטיס הכחול למי שיכול

Un supliment în „Viața Noastră": uițe-l, nu e!

La începutul lunii, în „Viața noastră" și în alte ziare tipărite în Harakevet, s-a publicat un anunț bizar: cum că, în curînd, la numerele de Șabat, se va anexa un supliment care va cuprinde programele... televiziunii din Moscova! Lumea a rămas năucită. Era ultimul lucru pe care îl aștepta de la un ziar romînesc, polonez, idiș, cu toate că mulți și-au instalat „farfurii" de recepționare a televiziunii sovietice. Între timp, în "Viața Noastră" a apărut un alt anunț: suplimentul acela se amînă.

Se pare că diriguitorii din Harakevet au fost „tulburați" de succesul publicației „Sputnik" care apare în rusește la Tel Aviv și au vrut s-o imite. „Sputnik" este la origine ideea a doi români și a unui rus, instalatori de antene-„farfurii", de a difuza programele de televiziune rusești pentru a cuceri clienți. În foile tipărite au reprodus și cîteva articole sau reportaje, publicația lor a prins, s-a răspîndit și are astăzi un tiraj de peste 13.000 exemplare. („Nașa Strana" care apare în rusește în Harakevet și a fost transformat în săptămînal, n-a avut niciodată, nici cînd apărea zilnic, un asemenea tiraj).

O idee ca a neziariștilor de la „Sputnik" n-au avut niciodată stăpînii de la „Viața Noastră". Totdeauna au fost epatați de ideile altora, încercînd să le imite sau să le cumpere. Ce este „Revista Mea" dacă nu o publicație cumpărată după ce d. Adrian Zahareanu a format-o și i-a asigurat succesul? Dar vorba aceea: măcar de-ar prelua mereu ideile bune ale altor publicații.

D

INDIGNARE LA ASOCIAȚIA SCRIITORILOR

Cei din conducerea Asociației scriitorilor de limbă română au o indignare. După cum ne-a relatat unul dintre ei, cîțiva scriitori din România au solicitat invitații în Israel din partea Asociației. În unele cazuri, rudele și prietenii acelor scriitori au insistat mult pentru obținerea invitațiilor, dînd asigurări că oaspeții vor avea o atitudine cel puțin loială față de Asociația care i-a invitat. Dar nu de aici vine indignarea.

„Odată sosiți în țară ca invitați oficiali ai noștri — ne-a spus o persoană din conducerea Asociației — unii musafiri n-au găsit de cuviință nici măcar să ne spună mersi, nemaivorbind de faptul că au refuzat să ia orice contact cu noi.

Hai să fim delicați (tot noi!) și să nu dăm nume. Hai să nu-i facem de rîs și de dispreț la București pe acești colegi nesimțiți — ăsta-i cuvîntul.

Sîntem indignați de acest comportament, nu foarte civilizat. Nu credem că cineva i-a împiedicat să ia contact cu noi. Invitațiile pe care le-am trimis, ei le-au prezentat la autoritățile românești și doar pe baza lor au primit viza de plecare în Israel. Încă o dată e vorba de o comportare din cauza căreia, în viitor, cînd vom mai fi puși în situația de a trimite asemenea invitații, s-ar putea să refuzăm".

M. VICTOR

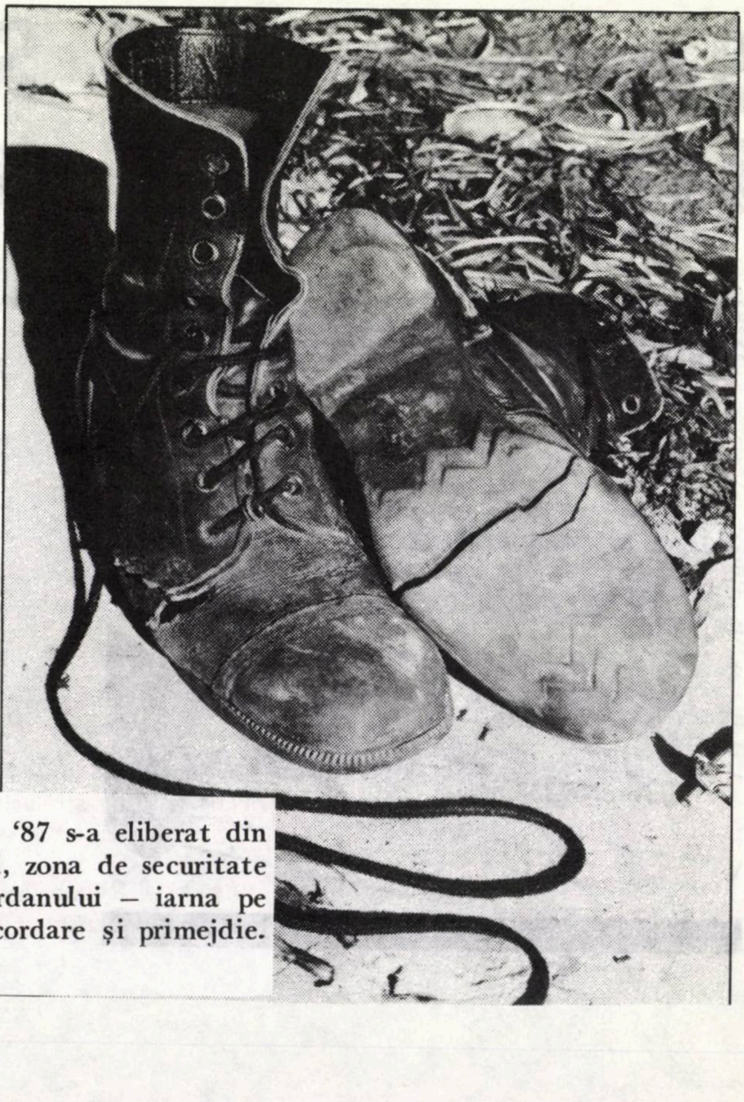

Contingentul decembrie '84 - decembrie '87 s-a eliberat din Zahal. Bocancii aceștia au „făcut" Libanul, zona de securitate din sudul Libanului, fîșia Gaza, Valea Iordanului – iarna pe frig, vara pe hamsin, în zile și nopți de încordare și primejdie. Bocanci de parașutiști...

PREMIUL FRANÇOIS SCHAPIRA

Anul acesta, premiul François Schapira pentru interpretare muzicală a fost decernat lui Mauricio Paez, din Costa Rica (contrabas) și Zvi Plessner, din Rehovot (violoncel).

Amintim aceasta pentru că François Schapira (cîți își mai amintesc de el?) a fost un critic muzical de întinsă cultură și mare finețe (inițiații susțineau că era fiul natural al marelui George Enescu), care, venit în Israel prin anii '50 a organizat, cu strălucire, activitățile muzicale din cadrul Muzeului Tel Aviv, dovedindu-se un animator de clasă. A murit tînăr, nu știm dacă trecuse de 40 de ani.

...Și mai amintim aceasta, fiindcă premiul ce-i poartă numele constă din: a) o apariție a laureaților, ca soliști, la un concert al Filarmonicii israeliene b) organizarea unui recital (sală, tipărirea programului, publicitate, etc.) la Muzeul Tel Aviv c) un cec în valoare de 500 dolari d) un bilet de avion care să îngăduie deplasarea în orice oraș din lume, la alegere, pentru a participa la un curs de specializare, un concurs, etc. Este un fel de a sprijini realmente pe artiști care nu prea seamănă cu celebrele premii-parodie din alia unde laureatului i se oferă trei discursuri emoționante de-ți dau lacrimile și bani ca să-ți cumperi un maieu în dungi.

M. RAF.

PRO–MINIMUM

Ca să spui ceva, trebuie să ai despre ce spune

Am ajuns repede la ideea că o singură literă desparte „o minimă" de o inimă. Ce e o literă? Un nimic. Un minimum de suflet face din acest nimic o enormitate vitală. Am multe de spus, bune și rele, despre această enormitate și acest nimic. Dar ca să spui trebuie să ai despre ce spune. Despre acest minimum ai ce spune – bune și rele, supărătoare și „dulci". E semnul că acolo bate o (m)inimă. E semn că această (m)inimă produce o maximă, în afara voluptății ei pentru maxime. O maximă adversitate, maxime iluzii și deziluzii, elanuri și porniri împotrivă-i. E semn de viață. Mi-a ieșit o electrocardiogramă complicată, mai zilele trecute. Am deci, de ce să știu ce înseamnă o inimă care – cum îmi spunea o dată Marin Preda – e făcută să reziste. (M)inima noastră trebuie să reziste... „Să bată".

RADU COSAȘU,
scriitor, București

Grădina

După cîteva versuri la adresa dușmanilor noștri pe care, hai, să nu le publicăm în această vreme de orișicît aniversare – poetul scrie, adresîndu-se directorului:

Dar să nu porți vreo supărare:
Grădina Domnului e mare
Și lîngă floarea mirodană
Mai crește cîte-o buruiană.
Și cum spre tine-și face drum
Asentimentul general,
Cu pana îți aduc acum
Salutul meu omagial.

I. Berg,
umorist, Los Angeles, U.S.A.

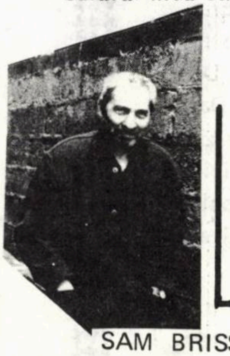

SAM BRISS, pictor născut în România și trăitor la Tel Aviv și Paris, este un strălucit urmaș al lui Marcel Iancu și Victor Brauner – și expoziția sa (în colaborare cu Arturo Secunda) de la Galeria „Safrai" (23 Gordon Str., Tel Aviv) merită, fără discuție, atenția dvs.

Celebra butadă

Cine nu crede în miracole, în Israel, nu e realist, butada lui Ben Gurion își găsește o perfectă aplicare în cazul noii reviste de proporții europene.

Michel M. Solomon
scriitor, Canada

Titlul revistei

Minimum. Îmi place acest titlu. Pentru mine înseamnă foarte puțin, dar singurul care face din noi ceva mai mult.

B. Elvin,
scriitor, București

Locul central

Judecînd după gustul meu, revista devine tot mai bună și ocupă locul central, cred, în presa românească de dincolo de România.

Norman Manea
scriitor, București

Nu punem punct, înainte de a aminti că, pe adresa revistei au sosit în vremea din urmă, mesaje de simpatie și solidaritate din depărtata și apropiata Franță. Autorii acestor mesaje: Prof.Dr. Charles Gruber, de la Facultatea de Drept a Universității Sorbona; Paule Boussinot, sociolog, conferențiară universitară; Mariana Pîrvulescu, critic de teatru (fost cronicară dramatică la **România Liberă**); Anne Marie Kron, muzicolog (fost redactoare a secției muzicale la **Radio București**); Radu Mihăileanu, poet și regizor de film (acesta reprezentant al unei generații care nu-și uită înaintașii) – le mulțumim, nu fără emoție – pentru gîndul sincer și cuvinte.

ÎȚI SCRIU ȚIE, FIULE...

Încetinează-ți ritmul vieții, oprește-te din goana secolului în care exiști și îndreaptă-ți pașii spre prima potecă care te va purta spre pajiștea înverzită, a unui parc. Iarba cu mirosul ei îți va odihni ochii și-ți va pătrunde în nări. Privește liniștea dimprejur și așează-te pe prima bancă.

În acest popas să meditezi la tine, la viața ta... Și-n gîndurile care, încet-încet, ți se vor tempera, îți va apare chipul brăzdat de cute al mamei. Oprește-te asupra imaginii ei și cercetează-i cuta și cuta. O să-i vezi acei ochi neobișnuit de frumoși, de expresivi, care joacă în lacrimi și totuși rîd... Chipul mamei tale, fiule, e cel mai frumos obraz, e cea mai frumoasă înfățișare omenească.

În viziunea minții tale, oprește-te asupra lui încă o dată: fruntea ei bombată și plină de cute... Le poți numi sbîrcituri, riduri, consecințe ale bătrîneții. Dar tu știi, fiule, că fiecare cută, fiecare rid, începînd cu cele de pe frunte, sînt legate de viața ta? Cuta de pe frunte a apărut... știi tu cînd? În vremea cînd te purta în pîntec și a pornit în deportare... Te-ai născut la Moghilev, fiule, într-un grajd părăsit... Știi ce a făcut mama să-și ascundă pîntecele și apoi să te ascundă pe tine de confrații lui Menghele?

Oh, fiule, nu vreau să încep să-ți povestesc despre un subiect care nu mai interesează pe mulți dintre contemporanii tăi, care oftează obosiți numai cînd aud pomenindu-se de holocaust. Tu, fiule, să nu uiți că a existat. Nici tu, nici fiii tăi, nici fiii fiilor tăi. Din generație într-alta să se transmită mai departe că un străbun al lor a supraviețuit holocaustului.

Rămîi mai departe pe bancă. Rămîi și meditează la chipul mamei tale. La ce-a de-a doua cută

Cea de-a doua cută la care te gîndești acum, a apărut pe cînd venise în Țară cu tine, un copil. Erai copil cînd Țara însăși se născuse. Ești dintr-acei ce ai luat de multe ori arma în mînă, chemat la datorie. De tot atîtea ori sufletul ei a tremurat pentru viața ta. Dar nu a plîns niciodată. O ții minte cînd muncea zi de zi, și după orele de muncă avea timp pentru mulți cei în nevoie. În spitale, voluntară, a fost prezentă acolo unde se cerea. Și-atîția ani ce au trecut au adus atîtea cute pe obrazul ei.

Acum, de oboseală și ani, are nevoie de îngrijiri medicale. Nu banii îi lipsesc, ci convingerea că tu încă mai ai nevoie de ea. Dacă o vei asigura de acest adevăr, se va însănătoși. Privește obrazul ei frumos plin de cute, plin de riduri.

Privește-o în ochi cu aceeași ochi cu care și ea te privește pe tine. Spune-i o singură vorbă, spune-i că mai ai nevoie de ea. Sentimentul inutilității la o mamă e sfîrșitul existenței ei.

Getta Berghoff

Nr.12 • MARTIE 1988

APARE LUNAR
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Director: **Al. Mirodan**
Editorialiști: **M. Rudich, A. Zahareanu**
Cartea: **E. Campus, L. Volovici, S. Levin**
Spectacolul: **Ben Zwi, Ada Pistiner, A. Szinberger**
Ideile: **N. Horodniceanu**
Humor: **Mark și Sidonia Sidon**
Horoscop: **Sybil Hederna**
Arta culinară: **Ylana, Lucullus**
Redactori: **V. Russu** (prim redactor), **D. Beniamini, I. Fîntînaru, Beatrice Hacker, V. Mincu**
Realizarea grafică: **Mihaela Podolski**
Culegere: **HASOFRIM Ltd.**
Tipografia: **DFUS HAHADAȘ**
Coprespondenți în străinătate:
Europa: **Jacob Popper**; Paris: **Ion Mihăileanu**; Munchen: **Sorin Cunea**; Bruxelles: **Mira Iosif—Fichman**; Lausanne: **Victor Eskenazy**; Viena: **Maria Abraham**; New York: **Ștefan Halmoș, H. Fosha.**
Publicitate: 1 inch — 20 șekeli — Carnet — 10 cuvinte: 10 șekeli;
Abonamente Israel:
3 luni (3 numere): 18 șekeli
6 luni (6 numere): 36 șekeli
1 an (12 numere): 72 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: **1 an (12 numere): Europa — 75 dolari; U.S.A., Canada — — 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă — 125 dolari; Insulele Fidji — 158 dolari.**
Administrația:
Director: **D. Simovici**
Serviciul Abonamente:
tel. 03-440123 (Jeanine)
Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția — nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.
Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale

SE CAUTĂ MOȘTENITORI?
NOI SÎNTEM!

...Dacă ar fi să dăm un titlu scrisorii noastre, care răspunde notei „Se caută moștenitori" (MINIMUM, Nr. 10, p. 21), el ar suna: „Iată-ne!".

În cazul de față, noi sîntem Centrul de studiere a judaismului din România, căruia Dora Litani z.l. și dr. Th. Lavi z.l. i-au lăsat cărțile și documentele lor. Această moștenire intelectuală face parte integrantă din biblioteca noastră și stă la dispoziția cercetătorilor din Israel și din străinătate (ceea ce înseamnă adesea de peste multe mări și țări).

Am fi recunoscători tuturor celor care ar face să ne parvină valorile lăsate moștenire de personalități ale alialei române. Asigurăm pe cei în păstrarea cărora se află acum aceste materiale că, prin intermediul nostru, ele își vor găsi nu numai cititori, ci și autori care le vor folosi ca surse bibliografice, citîndu-le ca atare în lucrările lor.

Dr. V. Dogmarova,
Secretar Științific al Centrului

Adresa noastră:
The Hebrew University
Center for Research of Rumanian Jewry
Merkaz Dinur — Ghivat Ram
Jerusalem 91904
Telefon: (02) 58-46-34

Succesul publicației
m i n i r o m a n
ne determină să-i schimbăm forma și conținutul
Un mini roman
de 36 de pagini mari,
nu numai cu scurte povestiri.

În curînd noul
m i n i r o m a n.
Care va fi
a l t c e v a !

GRĂTAR PE DIZENGOFF! «HAIIM!»

* Renumita ciorbă de perișoare
* Grătar asortat (mititei, faima casei)
* Specialități de pescărie
* Salate și murături de casă

Deschis zilnic de la orele 11 la 23 (vineri închis)
Adresa noastră: Dizengoff 228, Tel Aviv,
Telefon: 24.49.63

Vă rugăm să rezervați locuri din timp!

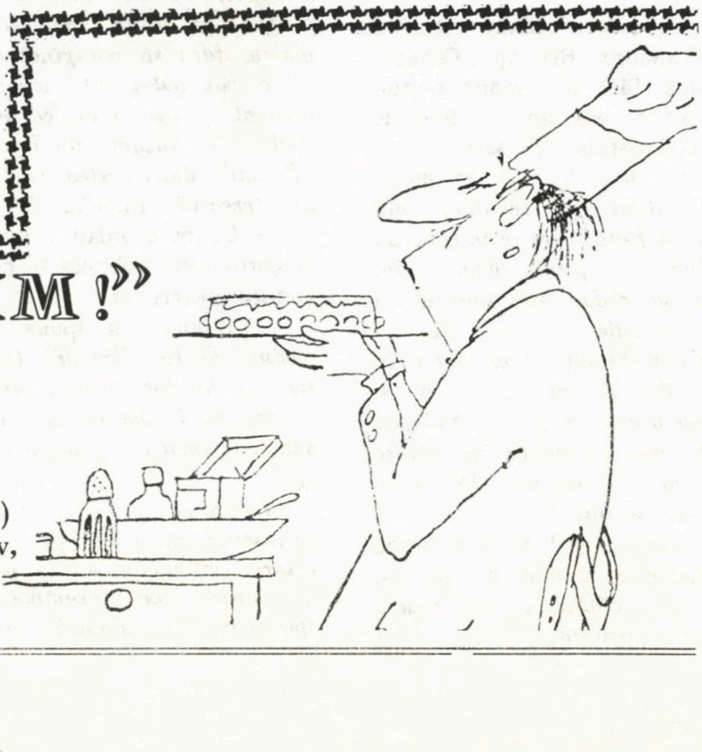

Cîntarea Cîntărilor pe Calea Victoriei

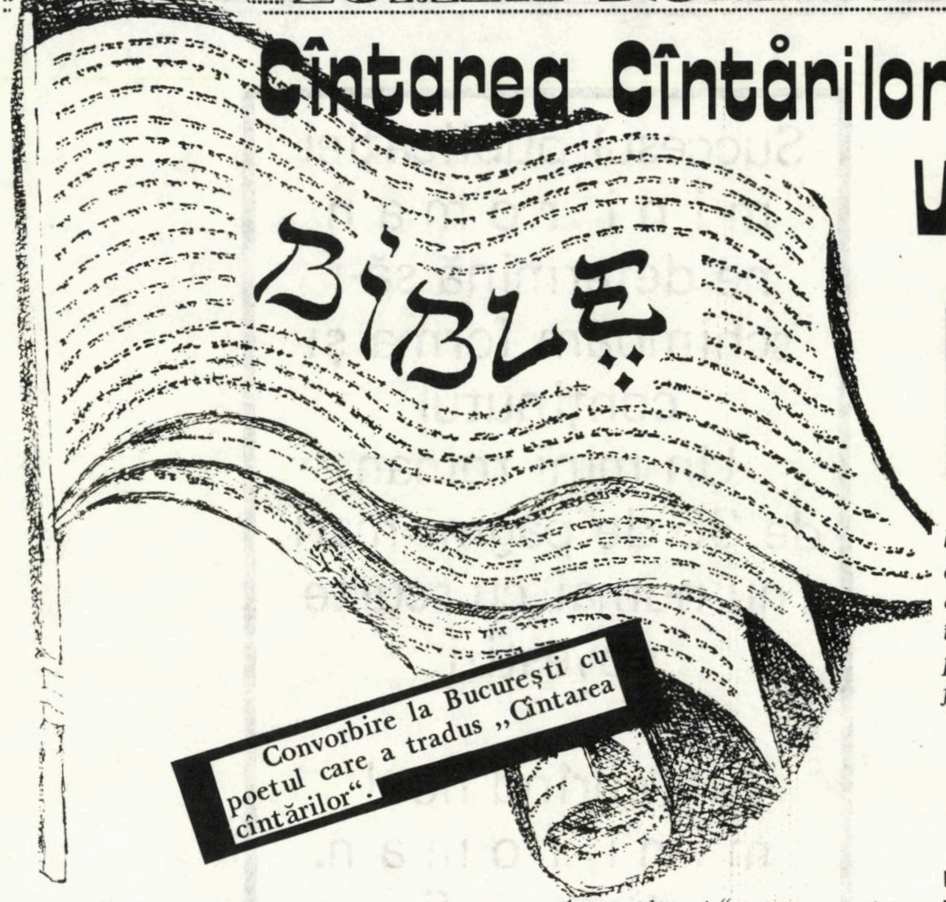

Convorbire la București cu poetul care a tradus „Cîntarea cîntărilor".

IOAN ALEXANDRU: „A fost o zi hotărîtoare pentru mine ziua în care am început să învăț limba ebraică".

Deși auzisem că știe ivrit, îl întreb pe cunoscutul poet Ioan Alexandru dacă e adevărat. Drept răspuns, el începe să recite ca pe o poezie: *Bereșit bara Elohim et hașamaim veet haareț. Vehaareț haita tohu va vohu...*

— Vă ascult uimit, stimate Ioan Alexandru. Recitați „Geneza" în ebraică, fără să urmăriți textul. Ca un artist care cîntă, uitînd de sine, una din ariile vieții sale.

— *Nu, nu. Nu uit de mine. Deabia citind și recitind, mă regăsesc ca ființă care se întrupează din lumina primordială. Am încercat să redau simțămîntul în una din poeziile mele: „Că lumina pînă la noi răsună/ Oricît am fi în cosmos de străini. Și stea și creanga-mărului o-ngînă/ Să pot dormi în pace pe colini/ Întrezăresc în preajmă o putere/ De mine însumi mai presus..."*

— Înțeleg bine? Folosiți limba și simbolurile Bibliei ca pe un mijloc de călătorie în marea aventură a spiritului.

— *Am „călătorit" cum spuneți, pe aripile Bibliei încă de mic copil. Era una din cărțile de căpătîi în casa țărănească a părinților mei, din Țopa Mică a Clujului, unde am văzut, pentru cea dintîi oară lumina — iată, sînt de atunci, Doamne, 46 de ani... O citeam, firește, în limba învățată de la mama, fără să mă gîndesc atunci că o voi putea citi, vreodată, în original, și mai mult, că voi putea traduce eu însumi din Profeți, din „Psalmi", din „Cartea lui Iov", din „Cîntarea Cîntărilor"...*

— Ce loc acordați Bibliei, limbii și spiritualității ebraice în contextul culturii universale?

— *Bibliei i se spune pe drept cuvînt „Cartea Cărților". De ce i-aș fixa eu un loc anume, cînd și l-a cucerit ea însăși de la început — adică de încă acum peste 3.000 de ani?*

Păstrarea acestei vechi limbi — ca instrument al unității — în ciuda tuturor vitregiilor mi se pare a fi una dintre marile exemple pe care spiritualitatea ebraică le-a dat lumii. Faptul că tocmai vechea ebraică a fost proclamată ca limbă oficială a statului Israel, încă de la înființarea acestuia, în 1948, mi se pare a se încadra într-o lege istorică firească.

PE MUNTELE SION

— V-ați dedicat de timpuriu poeziei. La 23 de ani primeați, pentru volumul „Viața — deocamdată", premiul Uniunii Scriitorilor din România. „Viața — deocamdată" nu părea că stă sub semnul interesului pentru cultura și limba ebraică.

— *Vă înșelați. Ați uitat Biblia pe care o citeam la Țopa Mică... Scriam, scoteam cărți de versuri (mi-au mai fost tipărite vreo 15 de atunci...) și pe măsură ce deveneam poet, îmi dădeam seama cîte izvoare de cugetare sublimată, de poezie, sînt în fiecare pagină a Bibliei. Izvoare care nu-mi mai potoleau setea de forma lor mediată, ci se cereau sorbite în original. A citi Biblia chiar în limba în care a fost scrisă, a devenit o necesitate și o dorință. Care de abia așteptau să se împlinească.*

— Și acum s-au împlinit? Ați învățat ebraica singur? Cu cineva? Unde? Cînd?

— *În 1968, după obținerea licenței în Filologie la București (Doamne, cît eram de tînăr!) am beneficiat de o bursă „Humboldt" la Freiburg. M-am dedicat acolo*

studiilor de elină. Traduceam din Pindar. Într-o zi, mi-a căzut în mînă o „Torah"*sau* „Biblia Hebraica" *– lucrare de referință, datorată cunoscutului ebraist Rudolf Kittel și tocmai fusese editată la Stuttgart. Mi-am adus aminte de Biblia pe care o citeam cînd eram băiețandru, acasă, la țară. A fost o zi hotărîtoare pentru mine, ziua în care am început să studiez ebraica. Singur, chiar ajutat de buna Gramatică a lui Oscar Grether, mergea greu. Am rămas aproape 4 ani la studii la Freiberg și, îndată întors acasă, în 1972, mi-am și făcut bagajele pentru... Israel. Pe muntele Sion, lîngă mormîntul regelui David, se află mînăstirea „Adormirea Maicii Domnului". Acolo am învățat o vară întreagă cu călugărul Amos (o viață ca o filă din Biblie: copil fiind, acesta fusese înfășurat și aruncat de părinții lui polonezi, din trenul care-i ducea către un lagăr de exterminare nazist, cu gîndul că o minune îl va scăpa de la moarte; și minunea s-a întîmplat...). Am trăit luni de zile ducînd o viață sobră, monahală, dedicată studiului limbii ebraice și meditațiilor biblice. În scurtele răgazuri pașii mă purtau către locurile sfinte: Bethlehem și Nazaret, Muntele Măslinilor și Hebron, Cana Galileii și Zidul plîngerii... Umblam peste tot, ținînd în mînă și răsfoind din cînd în cînd, cartea marelui prieten al poporului evreu Paul Clandel – „O voce despre Israel". Dar – așa cum se zice – nu știi cu adevărat decît ceea ce îi înveți pe alții. Așa încît, îndată după înapoierea din Israel, m-am străduit pentru deschiderea unui seminar de limba ebraică la Universitatea din București, în cadrul Facultății de limbi romanice, clasice și orientale. Încă de la primele reuniuni mi-am dat seama de interesul real pe care-l manifestau studenții cursanți – din ce în ce mai mulți, față de limba și cultura ebraică. Nevoile didactice cereau elaborarea unei Gramatici a limbii ebraice. Am conceput-o și am definitivat-o – după 2 ani de muncă susținută, împreună cu studenții mei. A apărut în 1975, în 1.000 de exemplare. Încă îndată după editare a devenit imposibil să mai găsești vreunul... Și acum studenții și-o transmit din promoție în promoție.*

„ȘALOM"

– Dar „Cîntarea Cîntărilor" pe care ați publicat-o, dacă nu mă înșel, tot în 1975, în traducere proprie, la Editura Științifică și Enciclopedică de la București, în aproape 32.000 de exemplare? Se mai poate procura?

– Glumiți. „Cîntarea Cîntărilor a lui Solomon" cum sună primul vers, a dispărut aproape înainte de a apărea... Am încercat o traducere care să împletească nevoia de înțelegere a frumosului, proprie cititorului contemporan, cu un aparat critic (note, explicații, trimiteri, comparații) pentru uzul cercetătorilor. Pe lîngă propria-mi traducere, am introdus în volum, textul ebraic original ca și versiunile elină și română.

– Aveți ceva deosebit de transmis celor din Israel?

– Iubirea și gîndurile mele cele mai bune. Urmașii profetului Isaiia, cel care ne-a învățat să prefacem săbiile în pluguri, să se bucure mereu de „Șalom"-ul cu care te întîmpină în chip de salut, dimineața, ziua, seara, oricînd te întîlnesc. Sper din adîncul inimii să mai pot auzi, cîndva acest salut la el acasă.

EMIL ȚILENSCHI

IOAN ALEXANDRU
În peisaj transilvănean natal

Fotografie de ION MICLEA

AGORA

Aflăm dintr-un **Micro Magazin** newyorkez (revista neistovitului Marius Ligi este la punct, mereu, cu noutățile din diaspora românească) despre apariția unei noi publicații care după iscălituri — făgăduiește întîlniri (de două ori pe an, aceasta este periodicitatea revistei) între și cu condeie de calitate, inamice ale trivialității și insalubrităților de emigrație. Prezența lui Eugen Ionesco în fruntea colegiului de redacție, a poetului Dorin Tudoran în funcția de redactor-șef, a lui Mihai Botez în aceea de redactor șef adjunct și a lui Paul Goma, Michael Radu și Vladimir Tismăneanu ca redactori, precum și colaborarea unor Ștefan Baciu, Matei Călinescu, Dan Cristea, Dan Deșliu (acesta, ni se pare aflat în România...) Alexandru Lungu, George Tomaziu, Petru Popescu, Bujor Nedelcovici, Andrei Brezianu, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu, Lucian Raicu, Victor Frunză, Gelu Ionescu, Virgil Nemoianu, etc., etc., ne obligă să așteptăm, cu speranțe mari, primul număr al tipăriturii.

Cîteva zile după scrierea rîndurilor de mai sus, poșta ne-a adus — mai repede decît ne așteptam — Agora cea nouă. Răsfoind-o (ba chiar citind-o) înțelegem că speranțele noastre fură întemeiate: revista este excelentă. Căutați-o, citiți-o.

Informații și abonamente se pot obține la: **AGORA** c/o Foreign Policy Research Institute, 3508 Market Street, Science Center, Philadelphia 19104, U. S. A.

Ana Blandiana

SOMNUL

Ce răzbunare!
Ultimul dintre sclavi,
Căruia nu i-a trecut
Niciodată prin minte
Cum ar fi liber
Și care tremură
Numai la gîndul
Celui mai neînsemnat gest
de revoltă,
Dă cu tifla stăpînului
Prin simpla plecare a
genelor,
Scapă oricărui control,
Evadează.
Nu poate fi urmărit,
Pentru că stăpînul
Rămîne întotdeauna pe
mal,
Mușcîndu-și pumnii de
furie
Și insomnie,
Veghind.

Secolul XX

Excelenta revistă bucureșteană de literatură și artă internațională, *Secolul XX* a ajuns la nr. 300; prilej pentru toată lumea, de la răsărit la apus, și de la *România literară* la *Europa Liberă*, de a elogia (și pe bună dreptate) această elegantă înfăptuire, precum și pe redactorul ei șef din ultimii ani, distinsul critic plastic, Dan Hăulică. Aducem și noi, cu admirație, salutul nostru și cele mai bune urări pentru viitor.

...Dar (cu riscul ca unii să ne socotească drept trouble-fête) mai aducem și precizarea — cam importantă — că întemeietorul remarcabilei publicații și conducătorul ei, inteligent, curajos și cu gust, din anii de început, omul care și-a pus pecetea estetică pe acest lunar, a fost poetul Marcel Breslașu (Bresliska, la rubrica „numele purtat anterior"). Și, zicem noi, nu e *fair* ca, mai ales dacă trăiești în parisuri și scrii la europe libere, să treci peste acest amănunt stricător de bună compoziție; nu, nu e de loc *fair* ca fel de fel de tineri subtili, cărora diferiți breslași ai anilor foarte complicați '50 — '60 le-au creat *condiții*, netezindu-le drumul către *liberalizarea* epocii '70 — să uite de persoanele cu pricina și să le trimită un picior în fund, cu bocancul ingratitudinii.

V. M.

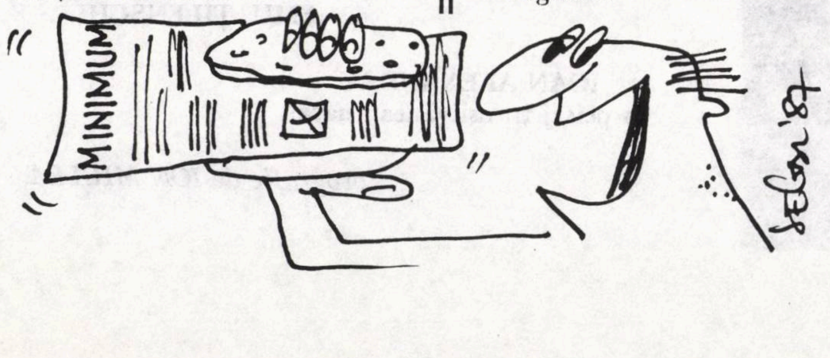

„MINIMUM"

SERVICIUL

ABONAMENTE

(Jeanine)

Tel. 03-440123

ÎN CINSTEA ANIVERSĂRII A 40 DE ANI DE LA PROCLAMAREA STATULUI
– DUPĂ NEUITATUL SUCCES CU „SĂNĂTATE... SĂNĂTATE..." –

HARRY REININGER

ARE DEOSEBITA ONOARE SĂ PREZINTE PE CELEBRUL CÎNTĂREŢ

ITALIAN

FRANCO DEL MONTE

ÎN
SUPER SPECTACOLUL MUZICAL

AMERICA, AMERICA

– REVISTĂ ÎN 2 ACTE (30 TABLOURI) DE AL. ANDI –

MUZICA ŞI DIRECŢIA DE SCENĂ: HARRY REININGER

DIRECŢIA MUZICALĂ : MICU LAZAROVICI

DECOR ŞI COSTUME: A. KRAMER *LUMINI ŞI EFECTE: ELI SHEPS
ASISTENT REGIE: NONI SCHWARTZ * DIR. TEHNICĂ: DOV HARTNŞTEIN

COREGRAFIE: MENAŞE IACOBIAN

Participă vedetele teatrului muzical din ISRAEL (în ordine alfabetică): ANABELLA * VERONICA GOTLIEB * KOHAVA HARARI * JENNY KESSLER * JERRY KLEIN * DOROTHEA LIVIO * IONA RODAN * NONI SCHWARTZ şi HARRY REININGER*

* BALETUL „THE HOLLYWOOD GIRLS" *

30 ACTORI, CÎNTĂREŢI, MUZICIENI şi DANSATORI – ÎNTR-UN SINGUR SPECTACOL

DIN CAUZA MONTĂRII PRETENŢIOASE ŞI A MARELUI ANSAMBLU, VOR FI PREZENTATE NUMAI 15 SPECTACOLE

BEER SHEVA Ora 20:00 Sîmbătă 2.4.(PESAH) Cinema „GHILAD"	**RISHON LE ZION** Luni 4.4. ora 19.30 (Hol HAMOED PESAH) „TZAFTA"	**HAIFA** Marţi, 5.4. ora 19.30 (Hol HAMOED PESAH) „AUDITORIUM" (Bilete – BERGER)	**RAMAT GAN** (2 spectacole) Miercuri 6.4 – 18.30 şi 21 (Hol HAMOED PESAH) „MOFET"
HOLON Vineri 8.4. – ora 20 Ultima zi de Pesah CINEMA „ARMON"	**REHOVOT** Duminică 10.4. ora 20 „W I K S"	**KIRIAT IAM** Vineri 15.4. ora 20 CINEMA „NIFAN"	**BAT – IAM** Sîmbătă 23.4. ora 20 CINEMA „RAMAT IOSEF"
TEL AVIV – „OHE SHEM" Sîmbătă 9.4. ora 19.45 şi sîmbătă 16.4. ora 19.45 – 2 SPECTACOLE DE GALĂ Bilete la agenţia „KANAF" Alenbi 91 şi la celelalte agenţii			
IERUSALIM Duminică 24.4. ora 20 „GERAR BEHAR"	**PETAH TIKVA** Joi 28.4., ora 20 CINEMA „SHALOM"	**NAŢERET ILIT** Vineri 29.4. ora 20 HEIHAL HATARBUT „BERCOVICI"	**VÎNZAREA BILETELOR A ÎNCEPUT LA TOATE AGENŢIILE DIN ŢARĂ**

O EXCURSIE DE NEUITAT VOIAJ MEMORABIL! O CĂLĂTORIE CARE SE VA ȚINE MINTE!!

PURIM IN PERSIA

(689 dolari inclusiv I.V.S)

TEHERAN (prin telefon,cu taxă inversă, de la plecatul nostru special acolo). În întreaga Persie (viitorul Iran), au început azi, în 14 Adar 519, grandioase festivități, chiolhanuri și beții monstre cu ocazia scăpării cu viața de la moarte a evreilor. În cinstea acestui eveniment, toate birourile dvs. de încredere și voiaj — Universul Adrianei Davidsohn, Melia lui Lică Bluthal, Direcția țări sud-est europene din Ophirtoursul lui Blecher (Bădescu) Marcel, Nici un pas fără Atlas al lui Atlas, Aurel Weisler de la biroul „Aurel Weisler", Carpatours, Adytours, Casiftours, în colaborare cu Minimumtours e om ca toți oamenitours și cu Paginatours cît se poate de liberătours — au organizat o excursie superbă în Iran — fosta Persie.

În capitala țării, Șușan (viitorul Teheran), frumos ornată cu spînzurători în care se hîțînă fostul prim ministru Haman și foștii săi zece fii, turiștii au fost primiți cu onoruri civile și militare, precum și cu strigătul „Cine v-a chemat?" ca să se simtă la ei acasă.

În baza principiului că de Purim evreul trebuie să se îmbete în așa hal încît să nu mai poată face deosebirea dintre bine și rău sau dintre dolarul la oficial și dolarul negru, toată lumea bună din Șușan s-a îmbătat criță, dedîndu-se la niște confuzii de să ferească Dumnezeu.

Astfel, regina Esther l-a confundat pe Moișă Maur cu președintele zonei de securitate din Libanul de Sud și l-a invitat să treacă cu ea în revistă garda de onoare.

O confuzie și mai și a făcut-o bătrînul Mordehai: l-a sărutat la aeroport pe Zwi Rosen, crezînd că e Ida Nudel care l-a adus cu cățelul din Uniunea Sovietică pe miliardarul american Armand Hammer. În schimb, tîmpita de Vaști l-a confundat pe Anatoli Scearanski cu... Marius Mircu, spunîndu-i: „Mă rog, ai venit, ai venit. Dar să nu colaborezi la revista MINIMUM fiindcă n-o citește nici un șiit din aliaua română".

Pe turiști i-au așteptat multe surprize la care nu s-au așteptat să-i aștepte într-un oraș islamic atît de musulman. Astfel ei au fost invitați la un mare bal mare de Purim organizat la o filială a restaurantului „Shalom" deschisă de Ioșka Askenazi într-un fost local al lui Mișu Mareșalu. Acolo Nicolae Nițescu cînta de mama focului cîntece hasidice acompaniat de orchestra lui Harry Șaraga și de un taraf oltenesc din Bacău.

Ne-am continuat excursia la Șiraz unde frumusețile pitorești ne- au luat ochii — dar nu-i nimic, nu ne pare rău, fiindcă Andrei Călărașu a filmat totul pe video și în casetele lui Șirazul e și mai frumos decît în realitate.

În continuare ne-am continuat excursia în Ispahan. Aici am lăsat toate tentațiile de-o parte și ne-am dus

Regina Esther și M. Maur trec în revistă garda de onoare

Evreii credincioși din Ispahan cer autografe Lianei Maxi

să vizităm o sinagogă ca să nu se spună că nu ținem legătura cu bieții evrei din Diaspora. La sinagogă evreii habotnici ne-au făcut o primire emoționantă. Ei s-au interesat de realizările israeliene, ne-au întrebat dacă e adevărat că copii lor se pot aranja bine în Israel dacă pleacă în România să se facă dentiști. Noi le-am dat toate explicațiile pe care le-am avut asupra noastră dar s-a dovedit că frații noștri din Ispahan nu-s total dezinformați. De exemplu, cînd habotnicii aceia au zărit-o în grupul nostru pe Liana Maxi, au înconjurat-o și i-au cerut autografe pe romanul „Nucleul Magic". Erau la curent, dragii de ei.

Am mai fost în Kurdistan ca să ne vedem și cu kurzii, apoi am făcut o vizită pe frontul unde iranienii se bat cu irakienii. Vizită foarte educativă, din care am învățat că nicăieri nu-i mai bine ca la noi și că tot la noi e mai bine.

Întorși acasă, am început să ne pregătim pentru o nouă excursie. După ce am făcut Purimul în Iran, Pesahul în Egipt, Hanuka la Poiana Brașov, ne pregătim să facem Tu B'Svat în Turcia.

POLLICHINELLE

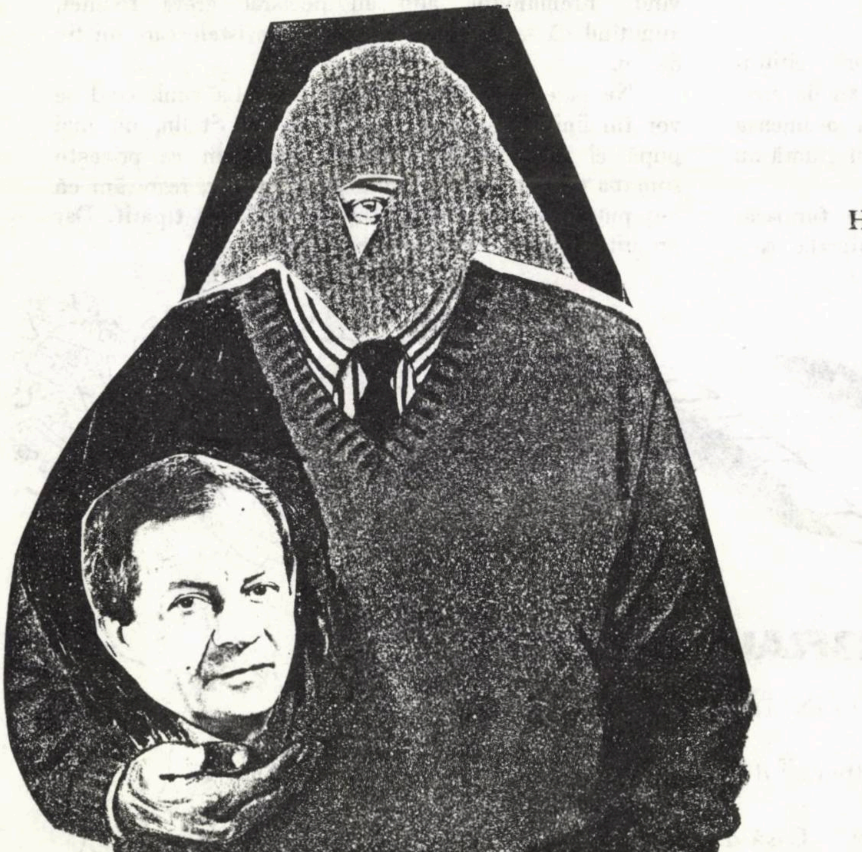

Regizorul Andrei Călărașu și-a pierdut capul din cauza frumoaselor fete din Șiraz

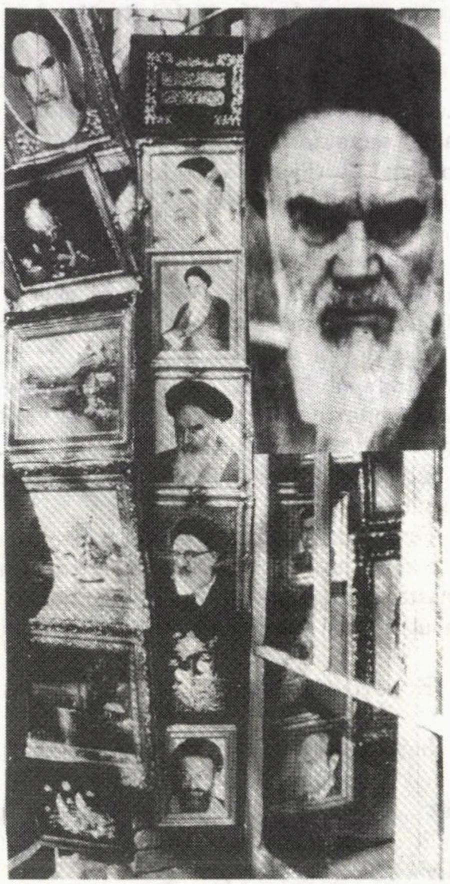

Haman și fiii lui atîrnînd la Teheran

ȘI ALTĂ PĂRERE...

La medic vine un tip foarte îngrijorat. Medicul îl consultă și-i spune:

— După toate semnele, ai cancer la prostată. Cred că zilele îți sînt numărate.

Tipul, îngrozit și cu lacrimi în ochi, zice:

— Nu te supăra, doctore, dar aș vrea să aud și o altă părere.

— Bine, spune doctorul. Dacă ții așa de mult, ascultă: în afară de ce ți-am zis, dumneata mai ești și tare nasol.

Comemorarea marelui Stalin

La 5 martie se împlinesc 35 de ani de cînd a încetat din viață generalissimul Iosif Visarionovici Stalin, secretarul general al marelui Partid comunist (bolșevic) al Uniunii Sovietice. Cum oare am putea să uităm această dată tragică? Milioane de oameni l-au plîns atunci, gîndindu-se la marile sale merite istorice. El a consolidat partidul curățindu-l de reformiști și alți vrăjmași, a elaborat planurile cincinale staliniste de industrializare socialistă, a condus energic opera de colectivizare a agriculturii distrugînd chiaburimea, a fost strategul Marelui Război de Apărare a Patriei în lupta împotriva hoardelor germane cotropitoare, a asigurat avîntul culturii sovietice dînd indicații prețioase scriitorilor, artiștilor, lingviștilor și altor intelectuali atașați.

Fereastra biroului său din Kremlin era luminată toată noaptea, fiindcă el veghea permanent la pacea și bunăstarea popoarelor. Stalin era nemuritor încă din timpul vieții și așa a rămas și după ce a murit.

Era iubit. De frică. De forță majoră.

Reacții la această notă

Încă înainte ca această notă să apară, unii cititori au fost indignați de ea. Un cititor din Canada ne-a scris: „Cum ați putut să comemorați un asemenea bandit care a făcut ce a făcut? Nici măcar în glumă nu trebuia să-l comemorați".

Un colaborator ne-a trimis o telegramă furioasă: „Rușine! Refuz să mai colaborez la o publicație care menționează o dată importantă în biografia unui tiran. Vă somez să-l scoateți pe Stalin din revistă așa cum Hrusciov l-a scos din mausoleu!"

Unii cititori mai perspicaci au spus probabil că revista are greutăți financiare și a fost nevoită să se vîndă Kremlinului, alții au declarat greva foamei, anunțînd că se vor hrăni numai cu revistele care nu țin de sat.

Ne pare rău. N-o să mai facem. La anul, cînd se vor împlini alți ani de la moartea lui Stalin, nu mai pupă el nici o notă comemorativă. În ce privește somația de a scoate nota din acest număr, regretăm că n-o putem scoate, fiindcă numărul e deja tipărit. Dar promitem s-o scoatem în numărul viitor.

Marc Chagall : „Daruri de Purim"

MINI PUBLICITATE

UN HOTEL VIU LA MAREA MOARTĂ

THE HOD HOTEL

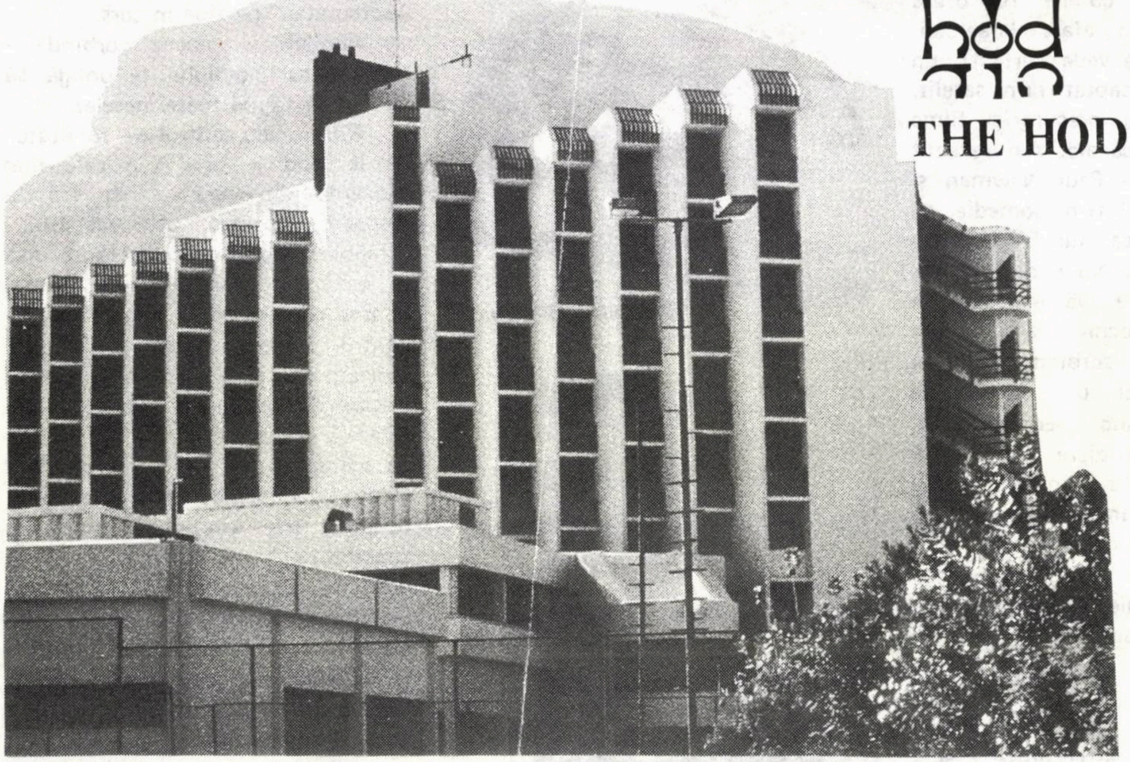

HOD. E un nume de hotel nou care se răspîndește cu iuțeala vîntului pe buzele amatorilor de vacanțe (de-o lună sau trei zile) la „nivel înalt". Un nivel înalt cu totul ieșit din comun, deoarece acest hotel de lux se află... sub nivelul mării, la Fin Bokek, pe malul Mării Moarte. E un loc unic pe glob. Cu aer unic. Și cu ape care posedă miraculoase daruri de a vindeca nenumărate boli de oase și de piele, precum și a revigora organismele obosite, măcinate de **stress.**

Hotelul **Hod** este una din înfăptuirile cele mai de prestigiu (poate cea mai prestigioasă) a Kupat Holimului **Leumi,** o creație pentru care Yehuda (Iuju) Epstein, conducător de seamă al organizației, a visat și s-a zbătut vreme de cinci ani de zile. Acum, clădirea stă pe malul mării, "cu picioarele în apă", ca un vas alb de croazieră ancorat la țărm și strălucind în noapte cu mii de lumini.

De cum pășești în lobby-ul pavat cu marmură neagră, în care te oglindești, cu cristaluri și fotolii tapisate în albastru și turouoise, cu gust desăvîrșit, ai senzația că **Hod** este... altceva.

Camerele sînt de-o eleganță egală cu aceea întîlnită în Hiltonurile și Sheratonurile din marile capitale ale Europei. Mobilierul din lemn de culoare deschisă rimează cu peisajul solar, tapiseriile sînt luminoase, litografiile de pe pereți aparțin unor pictori de valoare.

Grija pentru detaliu este aici impresionantă. Pe paturi, de pildă, ne așteaptă două prosoape plușate. În ce scop? Pentru că dacă vrei să te repezi la mare, să nu mai pierzi timpul cu căutatul de prosoape afară, lîngă plaje... pe scurt, „să n-ai probleme". În camera de baie, dai peste un mic aparat... pentru deschiderea sticlelor (de bere, sau de miț sau de apă minerală). E un fleac? De acord, dar un fleac dintr-acelea care-ți ușurează viața (sau — dacă lipsește — poate să ți-o amărească în mod stupid). Tot în baie, te așteaptă cîteva plicuri cu shampon **Ahava,** pe bază de săruri din... Marea Moartă; nimic nu pare să fi fost lăsat la voia întîmplării.

Una din noptierele din cameră are aerul de a fi acoperită cu fel de fel de desene: cercuri, pătrate, cifre, parcă ceva care seamănă cu niște butoane. De la distanță, da, ai impresia că sînt niște butoane, desigur, de radio. Te apropii, nu vezi nici un buton. Îți spui: m-am înșelat. În realitate, nu te-ai înșelat. E radio. Plus — un ceas deșteptător. Plus controlul aerului condiționat. Totul e să atingi desenele cu degetul și „noptiera

magică" începe să funcționeze. Atenție la copiii pe care-i luați în vacanță: va fi greu să-i dezlipiți de această noptieră care arată ca-n filmele de science-fiction.

Dar televizorul? Aparatul (bineînțeles în culori) îți oferă cîteva **șanse**, în afara Israelului: Iordania (care se vede perfect), un post european captat prin satelit, RTL Luxemburg, precum și filme video pe două canale. Am revăzut pe canalul 6 pe Paul Newman și Sylvia Koscina într-o comedie de război, iar pe canalul 5 pe Jerry Lewis (nebunie). Nu e rău de loc, ca mai pe seară, să lenevești în fotoliu, cu ochii la culorile televizorului și sorbind o cafea neagră. Formezi un număr de telefon și **room service-ul** îți trimite, fără întîrziere, un chelner în cameră cu filtrul comandat, sau cu înghețata (vara!) sau — de ce nu? — două cupe de șampanie.

Fiindcă am atins subiectul alimentar, trebuie să spun că la acest capitol, lucrurile sînt cam... complicate.

Începem cu micul dejun, care este servit, în restaurantul hotelului, de la parter, între 7 și 9 dimineața, în chip de **breakfast-buffet**. Unt, miere, dulceață, precum și jumări de ouă ținute la cald sub un imens clopot de metal argintat, ar fi suficient pentru potolirea foamei. Dar, masa întinsă larg, te îmbie să-i dai ocol cu farfuria și să-ți alegi, după pofta inimii, din colecția de brînzeturi albe și galbene, din vasele încărcate cu roșii, castraveți, ridichi, ardei grași, ceapă verde, din cele patru sau cinci feluri de pește, din salatele de cartofi, de ouă, de maioneză; de pe tava cu budincă fierbinte care-ți dă ghies; și pe urmă, cînd vii din nou cu farfuria, din compoturile de caise, pere și prune, dintr-un cake cu fructe, tocmai bun pentru dimineața și din coșurile cu mere, pere, portocale, banane, ananas. Firește, toate acestea vin împreună cu chifle proaspete și pîine prăjită, pe care ți-o faci, liber, la toaster. Și — iar, firește — împreună cu ceaiul, cu cafeaua, cu laptele pe care

EPSTEIN, IEHUDA

chelnerii, cînd te-ai așezat la masă, ți le prezintă, avînd grijă să-ți umple ceașca ori de cîte ori dorești. Iar în drum spre ieșire, te oprești, desigur, în fața aparatului care servește miț de grapefruit, pentru un pahar, înainte de a începe „activitatea" pe ziua în curs.

Fiindcă — sincer vorbind — restaurantul hotelului te obligă să fii... activ (după toate mesele).

Noroc că „centrul de sănătate" de la Hod — unul din cele mai moderne din țară — îți stă la dispoziție pentru a-ți restabili.... echilibrul. Centrul acesta reprezintă o oază de sănătate nu numai pentru cei ce vin la Marea Moartă pentru binecunoscutele tratamente indicate de către medic ci și pentru oricare dintre noi, dornic de a „se reface". O piscină acoperită, cu apă de mare (plutim la suprafață, fără eforturi, deoarece faimoasa apă, bogată în sare, te ține la suprafață), o saună tocmai potrivită pentru lichidarea cîtorva kilograme și curățirea pielii, un **jacuzzi** care îți biciuiește plăcut — și înviorător — corpul prea sedentar la oraș (nu?), aparate de gimnastică și sport (ca să ne mai mișcăm nițel mușchii, că n-o fi foc), masaj efectuat de specialiști (cu substanțe **marca** Marea Moartă, pentru care se vine anume de la San Francisco sau Toronto); cabine de o curățenie impecabilă pentru dezbrăcat și îmbrăcat (dacă nu vii în halat, cu liftul, din cameră, direct), prosoape la discreție, un bar cu răcoritoare: setea pe care ți-o provoacă o jumătate de oră de saună, este prea bine cunoscută amatorilor de „aburi"...

Sîntem însă la malul mării. Drept care, o altă piscină — aceasta în aer liber — își oferă serviciile, împreună cu plaja amenajată în exclusivitate pentru clienții hotelului și înzestrată cu șezlonguri și mari umbrele de soare. O baie în apele Mării Moarte este — cum spun americanii — a **must**. Un eveniment pe care nu ai voie să-l ratezi. E o mare stranie, fascinantă, unică pe lume, o mare care atrage — și din cauza caracterului ei legendar, misterios — zeci de mii de

turiști din întreaga lume, dornici să facă măcar o dată-n viață baie în această Mecca a naturii.

Timpul se scurge pe nesimțite, se apropie momentul prînzului. E cazul unui aperitiv la barul din lobby (bine garnisit cu Martini, whiskyuri, Campari, bere și coktailuri de fructe, etc.) după care intrăm în restaurant. Localul este, din punct de vedere gastronomic, printre cele mai bune din țară. Tacîmurile design, vesela de porțelan fin, cristalurile, vasul cu flori, nelipsit de pe masă, sînt menite să ofere meniului un cadru pe măsură, ca un decor rafinat de teatru pentru o piesă excelentă.

Bucătarul–șef este un adept al mîncărurilor „ușoare", în spiritul faimoasei „la nouvelle cuisine" care evită (cu succes!) excesul de grăsimi. Menu-ul pe care l-am consumat săptămîna trecută era alcătuit din patru feluri: un platou cu hors d'oeuvres variees, o supă la alegere (consomme sau cremă de mazăre), o friptură la alegere (de pasăre sau de vițel) cu garnitură la „liber" (cartofi duchesse, orez alzacian, conopidă), salată de roșii, castraveți, și varză de Bruxelles și... salată verde și desert, la alegere (spumă sau o porție generoasă de fructe). Totul a fost delicios, iar ca desert, am ales spuma; de alune. Fac această precizare, nu numai pentru a-i aduce omagiile de cuviință, ci și ca să atrag atenția amatorilor că bucătarul are slăbiciune pentru acest gen de desert: ni s-a oferit spumă (de căpșuni) la masa de seara, iar a doua zi, la prînz, o spumă de castane, cu frișcă și fructe glasate. Se pare că în „colecția" de spume a bucătarului, se numără nu mai puțin de 15 asemenea produse-deliciu: un mic record, în felul lui.

Masa de seară... Vom mai discuta altă dată despre ea. Deocamdată, să amintim că atît atmosfera în care se servește cina, cît și rafinamentul culinar al locului (și poate muzica de fond a pianului din lobby, muzică de șoapte și penumbră) permite doamnelor (ba chiar le impune) să se îmbrace elegant: rochia cocktail sau pantalonul de seară sînt bine venite...

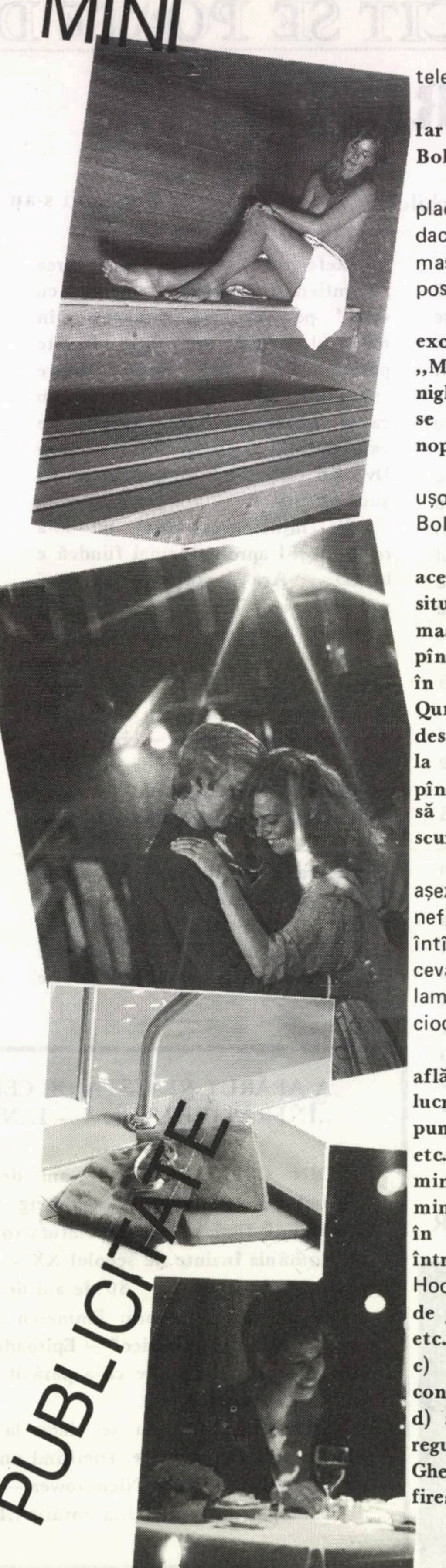

Cîteva întrebări:

— Pot să rețin cameră prin telefon?

— Da, la numărul 057–84644. Iar adresa este: Hotel Hod, Ein Bokek, Marea Moartă.

— Îmi place luna plină, îmi place (uneori) și televiziunea, dar dacă vreau să mă distrez după masa de seară, există vreo posibilitate?

— Da, această posibilitate — excelentă — are un nume ciudat, „Minus 400": este denumirea unui night-club disco, care urmează să se deschidă peste cîteva zile (și nopți...).

— Ce excursii, bineînțeles mai ușoare, se pot face de la Ein Bokek?

— Hotelul Hod se află, din acest punct de vedere, într-o situație privilegiată: 10 minute cu mașina pînă la Massada; 15 minute pînă la kibuțul Ein-Ghedi, celebru în toată țara; 25 minute pînă la Qumran, locul unde au fost descoperite vestitele manuscrise de la Marea Moartă; 30 de minute pînă la Arad sau Jericho; și asta ca să ne referim numai la distanțele scurte.

Știu că Ein Bokek este o așezare ideală pentru odihnă, dar nefiind un oraș, mă întreb ce se întîmplă dacă vreau să-mi cumpăr ceva de care am neapărată nevoie: lame de ras, ziare, țigări, o ciocolată.... oameni sîntem....

— Sîntem. De aceea, în hotel se află un shop , unde veți găsi lucrurile pe care ați uitat să le puneți în valiză, precum și ziare etc., etc. Și să nu uit: la cinci minute de hotel se află un mini-market... De altfel, ca să vin în întîmpinarea cascadei d-tale de întrebări, să-ți mai spun că hotelul Hod are: a) cameră pentru amatorii de jocuri de cărți (bridge, rummy, etc.); b) serviciu de babby-sitting; c) săli anume amenajate pentru congrese, conferințe, simpozioane; d) autobuz special care face curse regulate la băile de sulf de la Ein Ghedi; e) telex: f) rent-a-car și... g) firește, o sinagogă.

DAVID BÎRLĂDEANU

FRONTIERIȘTII

Am citit și nu mi-am crezut ochilor!

Vă scriu deși nu cred că veți publica aceste rînduri cu toate că aveți o pagină intitulată ,,cît se poate de liberă". În numărul trecut ați reprodus un fragment dintr-o... nu știu ce e... povestire, reportaj... apărut într-o revistă românească de la Copenhaga. Fragmentul se numește ,,Frontieriștii plătesc uneori cu viața" și e semnat de Dan–Titus Surulescu. Limba în care e scris mi-a făcut părul măciucă. Limbă de mahala, de maidan, de casă de toleranță. Pînă și organelor sexuale li se spune pe nume – pe numele lor ordinare pe care nu le-am întîlnit niciodată într-o pagină de carte sau de ziar. Textul mai abundă în înjurături și expresii de argou care te îngrețoșează.

De ce ați găsit de cuviință să reproduceți această mizerie? Dacă n-ar fi fost introducerea redacției care o explică și o justifică, aș fi crezut că vreți să compromiteți literatura care se scrie azi în exilul românesc. Nu sînt de acord cu acest procedeu. În exilul românesc activează scriitori buni, chiar mari, și ar trebui să reproduceți din scrierile lor, nu din ,,frontieriști", cuvînt de altfel inventat și vulgar. Curios gust literar mi-a fost dat să găsesc tocmai într-o revistă ca a Dvs. Să vă fie rușine!

Av. LEON SILBER
Ierusalim

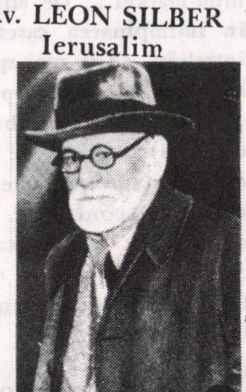

Freud.

Puritanii s-au scandalizat

Referitor la povestirea ,,Frontieriștii plătesc uneori cu viața" pe care ați publicat-o în numărul trecut, am auzit diferite păreri. Cei mai mulți dintre cunoscuții mei s-au scandalizat din cauza expresiilor tari, brutale de care abundă. Impresia mea e că și Dvs. ați publicat-o cu scopul de a-i șoca pe cititori.

Pe mine acest text nu m-a revoltat și-l aprob, tocmai fiindcă e brutal. Așa vorbește astăzi românul, nu fiindcă e primitiv și grosolan, ci fiindcă acest vocabular îl exprimă cel mai bine. Cum ar putea să vorbească el – care e ținut la cozi, ofensat în ședințe, brutalizat la ghișee – în limba dulce, de salon, a eroilor lui Ionel Teodoreanu? Problemele lui sînt grele, gîndirea sa e deviată spre metodele violente de supraviețuire – și așa e și limbajul lui. Cînd înjură, înjurătura lui are tradiție, tradiție literară dacă vreți. Mă refer la Arghezi, care a introdus înjurătura și blestemul în poezie fiindcă viața l-a silit să le introducă, n-a fost un capriciu de-al lui.

N-ar trebui s-o facem pe puritanii și puriștii cînd viața ne supune la atîtea vicisitudini. Viața însăși e grosolană cu noi prin dramele nemeritate pe care le trăim. Eroul povestirii pe care ați publicat-o, trece prin drame cumplite, care-l îndreptățesc să înjure și să blesteme. Evadarea lui, ieșirea lui la liman nu putea s-o exprime mai bine decît a făcut-o: ,,Mă prindeam de vrejuri spunîndu-mi: Libertatea și viața ta sînt în joc. _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ Lasă palmele să sîngereze. Urcă. Trebuie să ajungi odată la liman..."

Eu găsesc că avem aici de-a face cu un prozator viguros, un scriitor care are curajul să înfrunte adevărul dur al vieții, și nu cineva care se joacă cu trivialități.

SERGIU MORARU
Kfar Saba

A APĂRUT REVISTA DE CERCETĂRI ISTORICE ,,ÎNFRĂȚIREA" Nr. 4 – IANUARIE – FEBRUARIE 1988

DIN CUPRINS: 40 de ani de la Conferința internațională a creștinilor și evreilor de la Seelisberg – Miniștrii evrei în țară creștină – Despre unii filologi evrei în cultura românească – Discriminarea evreilor din România înainte de secolul XX – Daniel Rosenthal, unicul martir al revoluției de la 1848 – 80 de ani de la nașterea poetului B. Nemțeanu – Doi antisemiți notorii: Eminescu și Iorga – Dr. I. Niemirower și jurămîntul ,,More Judaico" – Episoade ale rezistenței evreiești în timpul anilor de prigoană – De ce a părăsit Lazăr Șăineanu România – Știri din lumea evreiască, etc.

,,ÎNFRĂȚIREA" nu se vinde la chioșcuri sau librării. Se poate procura prin abonamente, trimițînd un cec în valoare de 60 de șekeli, la loja ,,Bnei Brit – Dr. I. Niemirower – str.Kaplan 10 – Tel Aviv.

Exemplarele 1, 2 și 3 la librăria ,,Lepac" – str. Rambam Tel Aviv.

„DA, ULTIMII 40 DE ANI AI IUDAISMULUI ROMÂNESC SÎNT UN ROSENBLATT!"

Şef rabinul Dr. MOSES ROSEN scrie revistei „Minimum".

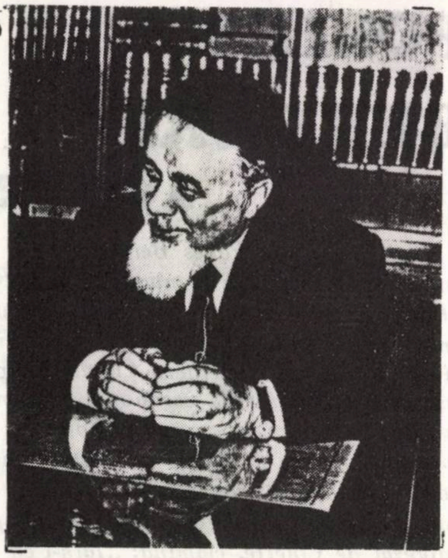

Stimate Domnule Director,

S-au creat o serie de nedumeriri în legătură cu colaborările mele la *Minimum* şi cred că ar fi momentul să dau cititorilor cîteva clarificări:

a) Nu e vorba de „memorii". Pe acestea le scriu în măsura în care timpul şi o serie de alte împrejurări mi le îngăduie. Sper însă că ele vor apare la timp pentru a nu păţi ceea ce păţesc acei care aşteaptă cu scrierea memoriilor pînă cînd... pierd memoria.

b) este vorba despre însemnări; impresii, crîmpeie de viaţă, întîlniri, personalităţi importante care s-au perindat în viaţa mea furtunoasă şi dramatică. Ele sînt legate prin natura lucrurilor — dată fiind misiunea pe care o îndeplinesc de patru decenii — de soarta a sute de mii de evrei care habar n-au ce s-a petrecut în momentele hotărîtoare pe care le-a străbătut judaismul românesc în această perioadă de timp. Talmudul utilizează o expresie semnificativă în această privinţă: „să descoperi un cot ca să acoperi alţi doi".

E prea devreme ca să scoţi totul la iveală şi motivele sînt lesne de înţeles, dar nici nu poţi aştepta să fie prea tîrziu. Ca atare, pînă la... „memorii", să ne mulţumim cu aceste însemnări.

c) „Rosenblatt"? Am, poate în prea mare măsură, simţul umorului, ca să nu fi gustat din plin, această glumă răutăcioasă, la adresa revistei pe care am iniţiat-o, acum 32 de ani şi de-atunci încoace o conduc cu regularitate, neavînd — slavă Domnului — motive să-mi fie ruşine nici cu acest vlăstar al muncii şi sacrificiilor mele de o viaţă.

Desigur că gluma are un substrat serios. Articolul de fond, ştirile curente privind viaţa evreiască în România, relatările şi luările de cuvînt în cadrul congreselor internaţionale, primirea personalităţilor aflate în vizită etc., etc., toate înfăţişează un „one man's show", o reprezentaţie dată de un singur om. Ce bine ar fi fost dacă — în aceşti 32 de ani — omul acesta ar fi găsit asociaţi care, pornind de la acelaşi punct de vedere, şi luptînd cu aceleaşi riscuri, să i se alăture. Realitatea însă a fost alta. Ziarişti evrei, scriitori evrei? Au venit numai cînd au fost daţi afară din alte părţi. Rabini care să scrie comentarii religioase? Nu s-au găsit. Coloanele revistei le-au fost mereu deschise. Ia-i de unde nu-s. Ori au plecat, ori „şi-au văzut de treabă". Poziţia mea unică în conducerea vieţii evreieşti îşi găsea reflectarea în revistă. Ea a adus foloase obştii şi ţării. Să nu fi existat această reflectare?

Iată pentru ce revista a devenit „Rosenblatt". Iată şi motivele pentru care, în aceste articole, e vorba despre mine şi iarăşi despre mine. E vorba doar despre faptele, atitudinile, luările de cuvînt ale mele, nu ale altora.

Observaţia cititorului Dvs. că însemnările mele din *Minimum* ar mirosi a... *Rosenblatt*, este deci, justă. Nici nu se putea să fie altfel. Dacă nu mă înşel, au trezit totuşi un oarecare interes în rîndurile acelora care vor să cunoască ceva dintr-o perioadă de zbucium care-a fost decisivă pentru soarta lor.

Nu e deci vina mea ci, fără falsă modestie, cred că e meritul meu că, cu vrerea lui D-zeu, nu numai *Revista Cultului Mozaic* şi nu numai însemnările din *Minimum* ci ultimii 40 de ani ai judaismului românesc sînt un *Rosenblatt*.

d) suspendarea temporară a acestor însemnări nu se datorează altor cauze decît că e o incompatibilitate dintre unele extravaganţe fotografice care au împodobit coperta revistei Dvs, şi respectul ce-l datorez misiunii pe care o îndeplinesc.

e) Ar mai fi o lămurire de dat. E vorba despre scrisoarea fiului lui Iosif Chişinievschi către redacţia Dvs, scrisoare prin care protestase împotriva modului cum l-am prezentat pe părintele său. Îl înţeleg pe fiul care apără memoria tatălui său. Îmi rezerv însă dreptul ca într-o viitoare scrisoare să încerc să analizez mai profund acest „caz" care reprezintă una din faţetele tragediei galutiene evreieşti. Pînă atunci, îl rog pe Chişinievschi-fiul să fie încredinţat că la baza atitudinii mele nu stă nici un fel de resentiment personal. M-am bucurat cînd am putut ajuta ca fiii lui Chişinievschi să-şi recapete identitatea, gîndirea, simţămintele şi limba evreiască în cadrul Talmud-Torei noastre. Mă bucură că ei muncesc azi ca buni şi devotaţi evrei pe pămîntul sfînt al Israelului.

Şef Rabin Dr. MOSES ROSEN

Cu distinsă consideraţie.

FOLIES BERGÈRE - 100 de ani

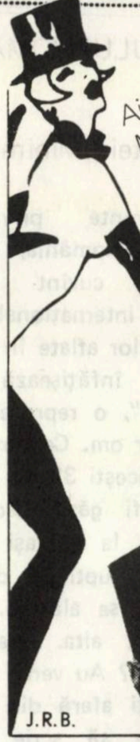

Aici si-au început cariera Chaplin,
Maurice Chevalier Josephine Baker.
Aici s-a născut stripteasul.
Acesta e leagănul marilor nebunii care
au adus Parisului denumirea „Oraș al păcatelor"

Toți cei de la Folies Bergère – de la director la portar – țin să atragă atenția: „Moulin Rouge este un cabaret, Lido este club de noapte, dar Folies este dintotdeauna teatru. Vive la diference!" Ei spun asta cu mîndrie, căci aici și-a făcut Charlie Chaplin primii săi pași în pantofii săi de vagabond, mai mari cu cîteva numere decît al său. Contele André de Toulouse-Loutrec a schițat aici cîteva dintre cele mai îndrăznețe desene erotice. Și tot aici, tînărul timid Maurice Chevalier a fost fluierat de public și s-a amorezat de Colette, clamînd: „Iată-i că vin – sînii cei mai încîntători și care trezesc poftele cele mai mari!"

„Folies" își sărbătorește anul acesta centenarul nașterii, dar adevărul e că în „Salle de spectacle" cu al său foyer tapisat în verde-turquoise s-au dat reprezentații încă de acum 120 de ani. El atrage ca un magnet spectatori în tot cursul anului dar în mod special iarna, cînd cartierul Montmartre are o strălucire deosebită datorită draperiilor de ploaie sau ninsoare. O „lavă" de femei elegante și bărbați scoși ca din cutie erupe din gura metroului din apropiere sau din limuzine. Autocarele descarcă mereu grupuri de turiști: japonezi scunzi care se grăbesc să fotografieze totul, americani care strigă unii la alții „Aveți grijă să nu vă pierdeți!", israelieni cu gurile căscate la fiecare franțuzoaică micuță și cochetă care se duce sau vine...

La orele 20.45 fix, orchestra atacă preludiul. Un fascicol de lumină taie întunericul sălii și patru cîntărețe, pe jumătate goale și cu multe pene colorate pe cealaltă jumătate, coboară din tavan cu patru lifturi de sticlă. Cortina se ridică și scena inundă de 60 de dansatoare înalte, frumoase, sexapiloase care cîntă „Bon soir, Paris!". Așa începe la Folies Bergère spectacolul care ține trei ore și jumătate și se reprezintă seară de seară, timp de patru-cinci ani, de fiecare dată în fața unui public de 1.500 de spectatori care au plătit cîte 50 de dolari pentru un loc bun.

Una din mîndriile acestui teatru este garderoba sa multicoloră denumită „Camera penelor". George Tarry, responsabilul ei, spune tuturor că inamicul Nr.1 al teatrului este molia. Nu criza financiară periodică, nici concurența, nici invidia altor cabarete, ci molia. Ea atacă acest Turn Babel de costume de toate măsurile, culorile și modelele, dar mai ales penele care se lipesc pe părul și șoldurile dansatoarelor și stripteuselor. Pericolul e mare fiindcă mai mult decît orice, penele multicolore sînt simbolul comercial al acestui teatru unic în felul său care e tînărul centenar Folies Bergère.

Colette, scriitoarea de care s-a amorezat lulea – tînărul Maurice Chevalier

Oh, Maurice Chevalier! Bunicele noastre mai suspină și azi după dumnealui

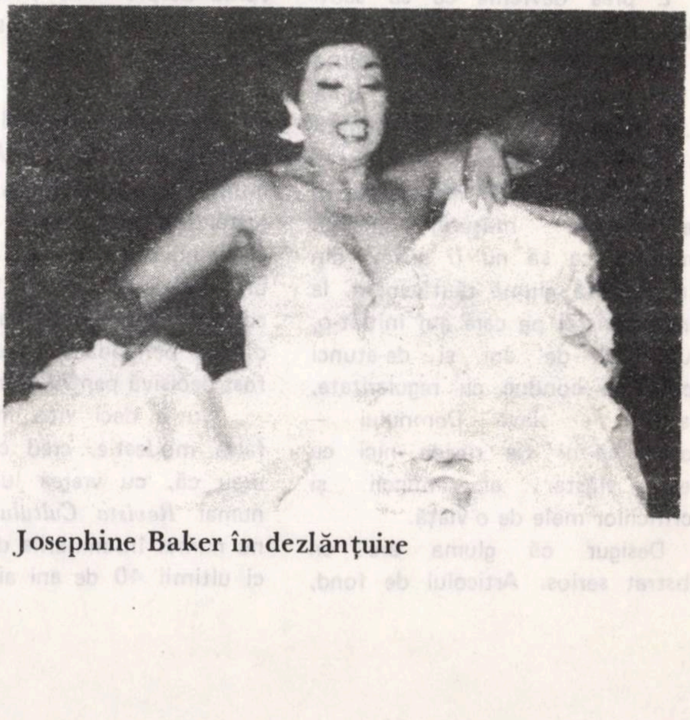

Josephine Baker în dezlănțuire

U.M.

Stockholm
Crima cea mai gravă

Iosef Brodski – poet, evreu, rus, autoexilat în Occident – a spus în discursul ținut în decembrie la Stockholm, la primirea Premiului Nobel pentru Literatură:

,,În ciuda faptului că putem să blamăm persecutarea literaturii, a scriitorilor, cenzura, arderea cărților, noi sîntem neputincioși în fața celei mai îngrozitoare crime: necitirea cărților. Pentru o asemenea crimă omul plătește toată viața. Iar dacă e vorba de o națiune, o plătește cu istoria ei. Tragedia rusă e tragedia unei societăți în care literatura a devenit dreptul unei minorități, a intelectualității".

Paris:
Ochelari ,,Paloma Picasso"

Fiica lui Picasso a moștenit cel puțin... puțin din talentul artistic al tatălui ei, doar că nu și-l încearcă în pictură. Intîi a creat cîteva parfumuri, apoi o serie de bijuterii care au avut un succes răsunător în ,,lumea bună" din Europa și Statele Unite.

Deviza ei: ,,Sînt făcută să concep lucruri frumoase. M-am născut cu ambiția de a crea mereu lucruri noi". Nu de mult Paloma Picasso a intrat în ramura ochelarilor – de vedere și de soare. Seria creată de ea (care-i poartă numele) e considerată cea mai *en vogue* în lume. Ochelarii ei sînt fabricați la ,,OPTIL", una din cele mai mari fabrici de articole optice. În curînd, ochelarii ,,Paloma Picasso" vor putea fi cumpărați și în Israel; bineînțeles....

Los Angeles
Un cîntec zguduie America

Cîntecul unei fetițe de 6 ani, Sharon Bets, e transmis de cîteva ori pe zi de toate posturile de radio din Statele Unite:

Scumpe domnule Isus,
spune-mi, te rog, ce-i de făcut,
dar să nu afle tăticul:
mama mă bate...

Acest cîntec a fost înregistrat pentru organizația creștină ,,Power force" și toate încasările din vînzarea discului sînt alocate acțiunilor pentru apărarea copiilor maltratați. Directorul postului de radio din Los Angeles a relatat că sute de ascultători i-au telefonat plîngînd și spunînd că de acum înainte nu-și vor mai bate copii niciodată.

Los Angeles
Cea mai lungă căsnicie

Salvatore și Providencia Keyto – el are 104 ani, ea 96 ani. Căsătoriți de 80 de ani. Cea mai bătrînă pereche conjugală din lume. Performanța lor e cu atît mai mare cu cît Los Angeles, orașul unde locuiesc, este orașul cu cele mai multe căsătorii zdruncinate de pe glob: două din trei căsătorii se termină după maximum cinci ani cu divorț.

Sydney:
Imposibil de falsificat

Banca Națională a Australiei a pus în circulație o bancnotă, prima de acest fel din lume, care după cum spun experții, este imposibil de a o falsifica.

Bancnota, emisă cu ocazia împlinirii a 200 de ani de cînd albii au colonizat Australia, are în colțul drept chipul căpitanului Cook, imprimat cu o substanță optică specială care își schimbă culoarea cînd o privim din unghiuri diferite. Aceeași substanță a fost folosită la imprimarea noilor cărți de credit ,,Visa". Se consideră că în viitorul apropiat toate bancnotele din lume vor fi tipărite cu această tehnologie care, firește, ,,amărăște" viața falsificatorilor de bani.

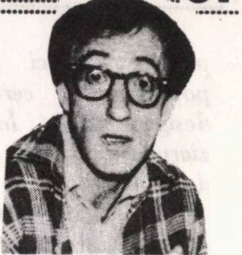

New York
Restaurantul Vatican

,,Ce ați face dacă vi s-ar oferi ocazia să guvernați asupra Italiei?" l-a întrebat pe Woody Allen corespondentul revistei italiene de modă numită (nu știm de ce) ,,America International". Fără să se gîndească prea mult, Allen a răspuns:

– Aș transforma Vaticanul în restaurant. Locul e mare, frumos, serviciul excelent. Numai bun pentru a amenaja acolo un restaurant italian!

Paris
Scriitorul e nevropat

,,Le Nouvele Observateur" l-a intervievat pe Patrick Modiano cu ocazia noului său roman ,,Reducerea pedepsei". Întrebat dacă e alarmat de reapariția rasismului, scriitorul a spus: ,,Da. Perioada lui De Gaulle și a lui Pompidou a fost o perioadă de naivitate și optimism. Astăzi oamenii se tem. Se redeschid răni vechi și apar fenomene ca Le Pen. Dar sînt îngrijorat și de soarta scriitorilor. Ei sînt prea inteligenți. Or pentru a fi scriitor nu e nevoie să fi foarte inteligent. Scriitorul trebuie să plutească deasupra lucrurilor. Asta e un fel de halucinație absolut necesară deoarece scriitorul este în primul rînd un nevropat".

Los Angeles
,,Proletcultism" american

Redactorul suplimentului literar al ziarului ,,Los Angeles Times", Jack Milles, a hotărît să nu mai

publice cronici la volumele de poezie — şi cercurile americane, desigur, fierb. În faţa birourilor ziarului a avut loc şi o demonstraţie de protest.

O decizie asemănătoare a luat şi ziarul „Washington Post" al cărui cronicar literar a explicat-o aşa: „Poezia americană modernă e ruptă de realitatea din Statele Unite. Nu are nici un rost să risipim spaţiul atît de preţios. Marea majoritate a poeţilor scriu pentru ei înşişi, nu pentru publicul din afara clicilor literare".

Cît priveşte ziarul „Los Angeles Times" el a introdus o inovaţie: în locul cronicii la un volum de versuri, va publica o poezie sau două din respectivul volum "pe care să le înţeleagă şi cititorii fără diplome de specialişti în literatură".

Bune zile am ajuns dacă şi americanii au început să ceară o „poezie legată de realitate"...!

Moscova (dar şi Kiev, Yalta şi Vladivostok)
O farsă

Cotidianul pentru tineret „Komsomolskaia Pravda" a publicat rezultatele unui sondaj de opinie potrivit căruia circa 30% din toţi cetăţenii sovietici nu cred în comunism. Alţi aproximativ 20% au invocat diverse dubii.

Un feroviar de 29 de ani a afirmat chiar că, după părerea sa, comunismul este „o farsă, o poveste de adormit copii".

Un student de la Kiev, membru în Komsomol, a declarat la rîndul său că sistemul comunist este o utopie şi că ziarul n-ar trebui să-şi piardă vremea cu aşa ceva. El a sugerat ziarului să scrie mai bine despre libertatea de a părăsi ţara.

Viena:
Bancnota Freud

Spre deosebire de mărcile filatelice, bancnotele şi monezile care circulă astăzi în lume au foarte puţine motive evreeşti. Iată însă că un asemenea motiv a apărut recent unde ne-am fi aşteptat mai puţin: în Austria. Banca Naţională din Viena a emis o bancnotă de 10 shilingi cu efigia „părintelui psihanalizei", Sigmund Freud. El nu era evreu-austriac, s-a născut în Cehoslovacia, dar a trăit aproape toată viaţa la Viena. În 1938, cînd naziştii germani au invadat Austria şi era în pericol de a fi trimis într-un lagăr de exterminare, discipolii şi admiratorii lui au strîns o sumă de bani pe care au plătit-o germanilor pentru a-i permite lui Freud să plece în Anglia. Acolo, după un an, a murit la vîrsta de 83 de ani.

Londra:
Chaplin la licitaţie

Cît aţi fi fost dispuşi să plătiţi pentru o pălărie ponosită, o pereche de pantofi scîlciaţi nr.46 şi un baston vechi? Probabil că nici un ban. Dar ele s-au vîndut cu mii de lire sterline, în decembrie, la casa londoneză de licitaţii „Christy" deoarece i-au aparţinut lui Charlie Chaplin. S-au cumpărat şi alte obiecte ale marelui artist: fotografii, postere, jucării, tăieturi din ziare vechi cu cronici (nu toate elogioase) la filmele sale etc. În 1946 s-au găsit în studiourile de film trei perechi de pantofi ale lui Charlot. Una era roasă de şoareci, a doua era nepurtată fiindcă Chaplin „n-o putea suferi" iar cea de-a treia — scoasă la licitaţie — a purtat-o în multe filme, de la „Vagabondul" la „Dictatorul".

Praga:
Kafka „invitat" în Cehoslovacia

Era şi timpul să-l invite, nu? Din 1960 nu i s-a mai tipărit în patria sa nici o carte, nu s-a mai scris despre el un rînd. Nici cînd s-au împlinit 100 de ani de la naşterea sa. Atunci numai comunitatea evreiască din Praga organizase o ceremonie la mormîntul lui din cimitirul evreiesc.

Recent însă, ca urmare a vîntului „Glasnost" care a început să sufle şi în Cehoslovacia, presa de acolo şi-a „amintit" de Franz Kafka, iar revista literară „Nova Knihi" a publicat un articol al criticului literar Kutta Hiroslava care scrie că a venit momentul ca marele scriitor să fie „readus în literatura naţională". Articolul însuşi este intitulat (semnificativ!) „Cărţi care au fost recent descoperite". Dar el nu se referă la vreun volum inedit, ci la... „Castelul", pe care îl recenzează.

Hamburg
„NIVEA" a împlinit 175 de ani

În Germania, unde s-a născut, dar şi în alte ţări, crema „Nivea" este... onorată cu articole festive şi nostalgice în presă, deoarece s-au împlinit 175 de ani de cînd un farmacist din Hamburg, Oscar Troplovitz, a născocit-o.

Toţi ne amintim de cutia rotundă şi albastră de metal cu crema „Nivea". Crema aceasta, cu care mamele ne ungeau pe faţă cînd ieşeam la soare (ca să avem mai puţini pistrui) a fost şi ea o expresie a civilizaţiei de la începutul secolului, la fel ca pantofii „Bata", ca aspirina „Bayer", ca porcelanul „Rosenthal", ca tacîmurile „Solingen", ca sticla de Murano, pasta „Sidol" — toate acestea fiind pe vremea părinţilor noştri şi a

E O LUME!...

copilăriei noastre la fel de populare (și parcă la fel de indispensabile) ca romanele lui Ștefan Zweig, ca muzica lui Strauss, ca șansonetele lui Maurice Chevalier, ca...

FEMEIA IDEALA

„TIME" a întrebat 100 de bărbați americani cum își imaginează femeia ideală. Iată (în ordinea preferințelor) cum:

fidelă; cu simțul umorului; iubăreață; conștientă de propria-i valoare; frumoasă; inteligentă; devotată; cu simț practic; muncitoare; cu voință de fier.

„1988 – AN DE RĂZBOI CIVIL ÎN ISRAEL"

Așa spune prezicătoarea americană Joan Dickson: „Cel mai mare pericol pentru Israel în anul 1988 nu vine de la organizațiile teroriste, nici dintr-o țară arabă vecină, ci din interior. În noul an Israelul va fi în pragul unui război fratricid".

Prezicerile ei se publică în sute de ziare și pot fi auzite și formînd numărul unui telefon public special. Se spune că multe staruri de la Hollywood nu fac nici un pas înainte de a se sfătui cu ea. Joan Dickson spune și că Statele Unite vor trece anul acesta printr-o criză gravă, cînd mulți americani vor fi luați ostateci. Ea prevede zile grele și pentru președintele Reagan, inclusiv un atentat la viața lui. Dar promite că atentatorii vor fi prinși la timp.

AȚI ȘTIUT DESPRE UN POGROM ÎN POLONIA POSTBELICĂ?

Probabil că nu! Nici mulți cetățeni polonezi n-au avut habar! Deoarece ceea ce s-a petrecut la 4 iulie 1946 în orașul Kielce a fost tăinuit de autorități și de presă. Acum, "evenimentul" devine de domeniu public, din inițiativa casei de editură clandestină Nowa. Aceasta, cu concursul sindicatului „Solidaritatea" și prin colaborarea cu o rețea producătoare de filme T.V., a realizat filmul documentar intitulat, semnificativ, "Mărturii".

Avînd ca regizor pe cineastul polonez Marcel Lozinski, pelicula a fost turnată clandestin, timp de aproape doi ani, în 1986 și 1987, pe baza unor documente din epocă și, mai ales, a mărturiilor – 200 de ore de înregistrare – a numeroase persoane.

Timp de 26 de minute, prin fața privitorului, se perindă fapte caracteristice celor mai întunecate pagini din istoria antisemitismului. Pogromul a început cînd polițiști și militari înarmați, urmați de sute de indivizi dezlănțuiți, au năvălit într-un imobil unde erau adunați mulți evrei – supraviețuitori ai lagărelor de exterminare hitleriste – care se pregăteau să plece în Eretz Israel. Curînd, masacrul a cuprins întreg orașul. „*Era de-ajuns ca cineva să strige: iată un jidan, ca mulțimea să se năpustească asupra lui*" – povestește un martor ocular. Bilanț: 42 de evrei – uciși; 67 – grav răniți.

Filmul a rulat în premieră la 1 ianuarie, la sediul „Clubului intelectualilor catolici" din Varșovia.

I. FÎNTÎNARU

Simțul umorului

Invitații erau simandicoși, dar și evenimentul a fost important: inaugurarea Centrului cultural „Bob Hope" din California, construit cu o investiție de 20 milioane dolari. Ronald Reagan, prietenul din tinerețe al marelui comic Hope, a spus: „Sînt fericit să particip la inaugurarea acestui Centru care va fi un lăcaș al artei plin de viață". Și multe alte asemenea cuvinte pompoase.

Cel mai rezonabil dintre toți și care a dovedit că nu și-a pierdut simțul umorului a fost tot Bob Hope, în vîrstă de 84 de ani: „A da numele meu unui centru de cultură, e ca și cum s-ar da unei mînăstiri numele lui Garry Hart".

Știți cu ce stilou au semnat Ronald Reagan și Mihail Gorbaciov documentele istorice de reducere a depozitelor de rachete? Cu un „Parker". Iar societatea „Parker s-a grăbit să publice în ziare din întreaga lume fotografia acestui moment sub titlul „Stiloul este mai puternic decît sabia".

Soția „electorală"

El îi spune „copilă" și o ține de umăr pe stradă. Într-un magazin de cadouri a ajutat-o să pună baterii în ceasul deșteptător pe care i l-a cumpărat. Ei sînt tot timpul împreună, tot timpul, zîmbitori, fericiți, însoțiți de fotografi. Garry Hart, candidat democrat la președenția Statelor Unite, și soția sa, Lee. Și numai cu cîteva luni în urmă, el a trebuit să se retragă din cursa electorală din cauza domnișoarei Dona Rice cu care a fost surprins de niște gazetari. De cîte ori vreun ziarist sau un alegător potențial i-o amintește pe domnișoara Rice, Hart răspunde iritat: „Dacă soția mea m-a iertat și mă sprijină în campania electorală, cu ce drept mă judeci dumneata?"

minimum – UN AN

„MELIA"
– Lică Bluthal –
str. Shalom Alechem nr.5
Tel Aviv, tel.249225

Nu rareori turiştii care voiajează prin „Melia" pot fi văzuţi răsfoind **Minimum**. Lectura acestei reviste de excepţie, prin conţinutul ei interesant, elevat şi agreabil, amplifică farmecul excursiei. Adresăm, de aceea redacţiei, directorului şi colaboratorilor **Minim-ului**, acum,la prima aniversare, urări de maxime succese în continuare.

GORDON TOURS
Rh. Ben Yehuda 184, Tel Aviv
(tel. 54.40.767)

Revistei **Minimum**, o strîngere de mîini cu prilejul aniversării, din partea agenţiei de voiaj şi un la mulţi ani! (din inimă...)

U N I V E R S
(Biroul dvs. de încredere)

trimite revistei MINIMUM
la aniversarea unui an de apariţie
o caldă îmbrăţişare prietenească
şi sincere urări de viaţă lungă,
o inimă tare şi o muză generoasă.

Asociaţia scriitorilor
de limbă română
şi revista ei „IZVOARE"

trimit un salut fratern revistei **Minimum**, arenă pasionantă în care se confruntă idei, genuri şi individualităţi diferite. Succes în continuare mentorului ei Al. Mirodan şi colaboratorilor săi.

minimum

Tipografia
Hadfus Hehadaş
Rh. Homa u Migdal nr.2, Tel Aviv (tel.378833)

felicită călduros revista **Minimum** la un an de viaţă şi urează creatorilor ei noi înfăptuiri pe tărîmul ziaristicii moderne.

C

feli
spiritul

DE LA APARIȚIE !

ALTCEVA

Cele mai călduroase felicitări cu ocazia împlinirii unui an de la apariția revistei **Minimum.**

Revista noastră, zămislită și realizată de prietenii devotați ai ideii de **altceva** este darul oferit aialei noastre, pe care aceasta îl merita din plin și pe care îl aștepta de multă vreme.

Toți cei care au pus umărul și au făcut posibil ca revista să apară și să dăinuie, merită recunoștința noastră, a tuturora.

Dr. Otto Bacalu,
Bat Yam

OPHIR TOURS
Direcția țări sud-est europene
Blecher (Bădescu) Marcel

Felicitări cordiale pentru primele 12 numere care au asigurat revistei Dvs. un prestigiu binemeritat și prietenia constantă a cititorilor!

ATLAS
Societate pentru difuzarea presei
Tel Aviv, Rh. Tchelnov 45, tel. 378901

este bucuroasă că a lansat **Minimum,** de la nr.1, în lumea israeliană, și urează revistei, cu prilejul unui an de apariție, la mulți și străluciți ani!

Librăria LEPAC
str.Rambam no.15, Tel Aviv

ridică un pahar în cinstea lui **Minimum** și îi urează la mulți ani.

Revista **Minimum** (și numere vechi!) — la **Lepac.**

u prilejul unui an de apariție,

S. Armand, Tel Aviv,

cită călduros **Minimum** și îmbrățișează
liber al revistei.

minimum

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

SERGIU DAN
Fotografie din Bucureștiul anilor '30. Ah, imaculata batistă! Nu venise războiul. Și nici Canalul.

d

DAN SERGIU (Piatra Neamț, 1903 — București 1976), romancier, este un scriitor (unul din acei scriitori) pe care nu am reușit să-l prind (să-l definesc) cu nici un chip. Nu i-am îmbrățișat opera pe deplin niciodată, după cum (cu tot tratamentul răutăcios la care l-a supus G. Călinescu în **Istoria literaturii**, caracterizînd romanele sale drept **manufactură**) nu l-am refuzat niciodată, simțind, știind că mă aflu în fața unui condei-artist. E o stare ciudată, iritantă la culme, care mă stăpînește și acuma. Am ajuns la el, vreau să-l prezint în paginile **Dicționarului**, îi dau ocol, încerc să pun mîna pe el, dar îmi scapă, ca o gelatină printre degete: ce este cu acest Sergiu Dan, cine este acest Sergiu Dan?

Strivesc țigara în scrumieră, mă ridic de la masă, formez un număr de telefon.

— Vă rog cu doctorul Sergiu Levin.

Medicul-critic literar din Haifa (cunoscut pe vremuri la Timișoara în calitate de eseist nervos la **Scrisul Bănățean**) este, din cîte știu, un bun cunoscător al scrierilor lui Dan și mare amator de spirit numit franțuzesc, care stăpînește, cum știe oricine, prozele lui S. D. L-am întrebat ce părere are despre Sergiu Dan. L-am întrebat, mai cu seamă, cum vede el astăzi (și **aici**, în lumea liniilor nete subliniate, cam lipsite de nuanțe ale Israelului) cărțile lui Sergiu Dan. I-am spus că vreau să-mi confrunt opiniile mele (adică ne-opiniile) cu ale lui. M-a ascultat cu atenție și apoi a răspuns:

„De acord", dar că are nevoie de două-trei săptămîni pentru asta. Întîi (și bineînțeles) trebuie să recitească ceea ce e de recitit. Pe urmă, vrea să se uite la Sergiu Dan.

— Înțeleg, am zis eu, închipuindu-mi că **a te uita la** e un fel de a spune „a mă gîndi la", "a căuta să-l descopăr", etc. etc.

— Nu, nu, a intervenit Levin, eu nu mă uit la figurat ci — dacă se poate spune așa — la propriu.

Cînd vorbesc la telefon nu am chef de jocuri „intelectuale", am o mare nevoie de limpezime și concizie, livrescul, bizantinismele mă obosesc, așa că l-am bruscat:

— Fii te rog mai clar...

— Sînt cît se poate de clar: metoda mea — sau mania mea — este următoarea: iau cîteva fotografii ale preopinentului, le prind în pionieze de rafturile bibliotecii și mă uit la ele. O zi, două, douăzeci. Pînă cînd simt că am ajuns la capăt cu ancheta mea a la Simenon în legătură cu personajul.

— Bine, am răspuns eu, fă ce poftești, azi sîntem în 5, ne vorbim peste două săptămîni.

Cinsprezece zile mai tîrziu, Levin își încheiase cercetările. Dialogul nostru — cînd verbal, cînd în scris — s-a desfășurat cam în felul următor:

S. L. : Judecînd după mărturiile cunoscuțiilor, omul trebuie că a fost fermecător, cu „un acel ceva de mister" pe care epoca sa îl afecționa teribil. Convergența tuturor opiniilor nu satisface însă delirul meu simenonian... iar eticheta de mondenitate ce i s-a lipit, nu mă satisface. Subsemnatul, pledez convins pentru un „altul", care și-a „înșelat" contemporanii și cucerit cu bonomia, afabilitatea, malițiozitatea, perfecta bună creștere și condescendenta sa

nepărtinire, cu indulgența și humorul, cultura și aerul de a nu o avea, decît așa în trecere, cu toată alura de senior al cafenelei, cu poantele sale celebre în tot Bucureștiul interbelic, cu subțirea sa ironie, botezată „galică", cu originea în Piatra Neamț.

Al. M.: — Și-a înșelat contemporanii, care va să zică.

S. L. : — Da.

Al. M.: — Prin comportarea sa, vrei să spui, de „dandy" care — însă — în adîncuri — ascundea fel de fel de drame?

S. L. : — Întocmai.

Al. M.: — Cam în genul unui Marcel Proust, care făcea impresia în saloane, de super-snob și cam farniente. Și care... și care...

S. L. : — Cam așa.

Al. M.: — Firește, mutatis-mutandis. Asta și ca să facem precizarea de rigoare și ca să-ți ofer un mic latinism, din acelea în care d-ta abuzezi în cronicile literare din **Minimum**, întru agasarea cititorului.

S. L. : (tăcere).

Al. M.: — Bine, să mergem mai departe.

S. L. : — Să mergem. Și să adaug că Sergiu Dan era un domn frumos și bine crescut care mă privește acum din susul bibliotecii (unde i-am cocoțat 2-3 săptămîni foto-montajul ad-hoc, pe care mi l-am confecționat, pentru a convorbi fizionomicește mai pe seară), cu aerul pe care-l avea Ionel Teodoreanu, în vitrina librăriilor, de domn cu cravata asortată cu zîmbetul fin și batista imaculată, un „vrai monsieur".

...Distincție, discreție, eleganță, reținere, seriozitate, egalitate în expresie, finețe... în partea de sus a cadrului... și tot așa pe vreo patru, cinci, alte fotografii, ținînd seama bineînțeles de trecerea timpului, dar cravata e tot acolo și batista însoțită de un melancolic-civilizat zîmbet fin atoate iertător.

Nu degeaba îți petreci o mare parte din viață în compania lui Anatole France, Malraux, Aragon, Elsa Triolet, sub egida lui Voltaire.

Totul consună, parcă n-ar fi trecut anii și războaiele și închisorile.

Pînă la ultima fotografie, care răstoarnă tot ce eșafodajul meu de pînă acum și brusc, întoarce pe cealaltă parte o gravură în peniță subțire, pentru a ne lăsa în compania unui bust de filozof stoic, desenat pe partea cealaltă a fotografiei.

Al. M.: — Un moment. Vorbeai de trecerea anilor. Asta e clar. Și a războaielor. Și asta e clar. Precum și a închisorilor. Asta e mai puțin clar. Presupun că ai în vedere condamnarea scriitorului, după 23 August 1944, la muncă silnică.

S. L. : — Exact. Voi ajunge și acolo.

Al. M.: — Să ajungem mai devreme și să amintim că S. D. a muncit, ca deținut, în lanțuri, la Canal și în minele de plumb din Maramureș. De aici vine, mi se pare, fotografia care-l înfățișează în chip de filozof stoic.

S. L. : — De aici. De acolo... În celule, "ce beau monsieur" descoperindu-se pe sine a „descoperit" și o întreagă conspirație a „imposturii".

Acolo a avut loc transformarea spre esențial și definitiv, trecerea de la statutul de amabil și distins participant al boemei scriitoricești bucureștene la neinvidiabila poziție de om care a „traversat infernul" și care s-a reîntors într-un mediu care, deși îl prețuie pe el ca scriitor și deseori ca om, nu era mai puțin vinovat, prin pasivitate, de recluziunea lui temporară într-un „infern grotesc creat de oameni pe măsura oamenilor, cu cafea sau terci dimineața, o strachină de supă la prînz și seara, promenada zilnică de cincisprezece minute și un duș săptămînal, regim de austeritate și umilință, conceput anume pentru a te face să nu regreți decît că te-ai născut".

Ultima imagine a lui Sergiu Dan, este redusă la strictul esențial: o frunte imensă, doi ochi de la o la fel de imensă și aproape insuportabil de intensă, trist-lucidă privire, nasul puternic și bărbia care, și atunci cînd nimic nu lăsa să se întrevadă vreo salvare la orizont, a știut să povestească celor izolați cu el pe stînca tuturor desnădejdilor, exemplare istorii despre corăbii care de undeva, dintr-o zare, vor apare, vor apare...

—...Bun, ai putea să-mi spui, și ce-i cu aceste considerații de identificare a caracterului, urmărit de-a lungul liniei nasului, frunții, cu sau fără accesorii de epocă și stil vestimentar? Te crezi la procesul Demianiuk? Frumos, urît, gras sau slab, ce, e primul pe care trecerea timpului, îl readuce sau îl re-duce la definitiv și esențial? Nu, desigur că nu, dar ideea mea-forte pe care intenționez să călăresc, de acum înainte e aceea de a urmări, noi doi, împreună sau separat, fazele unui match de pomină, desfășurat în 2 reprize și o prelungire, între cei 2 protagoniști și anume **„Scriitorul"** și **„Istoria"** de-a lungul și dinăuntrul unei jumătăți de secol.

S-o luăm metodic... și „reportericește"...

(Continuare la **DAN, SERGIU** în numărul viitor).

MINIMUM CREDE CĂ:

Ideea de a-l face pe REAGAN, președintele, idiot pe 2 coloane de ziar american, ne arată (încă o dată) că limbajul dur, pe șleau (de la om la om) a aruncat în aer toate barierele.

PRIMIM LA DICȚIONAR

ALEXANDRU SEVER, *Memoria durerii*, nuvele, ed. Cartea românească, București; coperta C. Guluță; proze dense, cu un Rosenthal în pagini, cu un Siedenrath, un Seivah, un Mendel, precum și cu un domn Racoviță, care discută interesant, miezos, despre evrei și creștini în România anilor de după război; anii noștri, care va să zică.

ALEXANDRU LUNGU, *Elegiile cretane*, poeme, colecția SEMN, Raubach, Germania, 1987; 3 ex. de autor și 99 ex. numerotate și parafate; mediteraneean pur sînge – în ciuda trăirilor sale cotidiene în pădurile germanice de ploaie și întuneric — A. L. sare în această plachetă subțire de la luminile Ierusalimului, cîntate în cîteva volume anterioare, la soarele cretan, vecin.

AL. CĂPRARIU, *Cicatricele penumbrei*, versuri, Ed. Cartea Românească, 1987; coperta G. Baltoc; portret – Paul Sima; volum masiv, am zice antologic, relevînd un poet consistent, din stofa ardelenilor culți, iubitori de adîncimi.

Un vers: *E tot mai multă noapte în fiecare zi* (pag. 277).

IGNATZ STEINBERG, *Bekițur*, Tel Aviv (?), 1987; o culegere ciudată de vorbe de spirit „spre folosul nepoților", adunate din autori francezi (La Rochefoucauld), englezi sau din înțelepciunea românească (a la „întinde-te cît ți-e plapuma").

VICTOR NEUMANN, *Convergențe spirituale*, Ed. Eminescu, București; cuvînt înainte de Răzvan Teodorescu. Sud-estul Europei, Banatul (al cărui fiu este autorul), iată o lume, mai puțin știută, niciodată „la modă", pe care Neumann – istoric de cultură temeinică — o iubește, o înțelege și o explică în eseuri pentru cititorul de toată mîna.

De același autor: *Vasile Maniu*, ed. Facla, Timișoara, cu o prefață de Paul Cornea; viața și opera, practic nu prea cunoscute, ale unui bănățean pașoptist, cu merite de seamă în cîmpul istoriografiei și dramaturgiei românești din cea de-a doua jumătate a veacului trecut.

PAUL GEORGESCU, *Pontice*, roman; ed. Cartea românească, București, 1987; coperta Al. Szatmari; tăcut, înțepenit la domiciliu de vreo 20 de ani de zile, lăsîndu-și o neașteptată barbă, autorul — unul dintre cei mai inteligenți români ai epocii — așează cu acest op încă o cărămidă (folosesc această banalitate dinadins, ca să-l irit pe P.G., alergicul la lucrurile comune), la construcția operei sale pe care mîine, lumea o va gusta și degusta cum facem noi astăzi cu scrierile lui Caragiale, tatăl și fiul (Matei).

« CASIF »

AGENȚIE DE TURISM
ORGANIZEAZA

În colaborare cu A.C.M.E.O.R.

1) În Spania, Portugalia și Gibraltar, o excursie de 19 zile, cu ghid în limba română, plecare 4.5.1988. O ocazie rară!

2) Excursii de 20 de zile în Turcia și Grecia, plecare 28.5.1988.

3) Schi în România, Austria, Elveția. Bilete de avion și aranjamente de hoteluri în orice loc din lume.

Închirieri de mașini.

Excursii organizate și individuale în Europa — U.S.A. — America de Sud – Extremul Orient.

ARANJAMENTE SPECIALE PENTRU COMITETE DE INTREPRINDERI, IN ȚARA ȘI STRAINATATE.

CASIF TOURS

REH. HERZL 170, REHOVOT
TEL. 08-451702, 08-452670
D-NA MAZOR: TEL. 03-622001

AMINTIRILE UNUI GAZETAR

Cu Vasile Luca în Valea Jiului

Victor RUSSU

Într-una din primele zile din august 1947 secretara redactorului şef m-a anunţat că tovarăşul Vasile Luca se deplasează în Valea Jiului spre a avea întîlniri cu minerii cu prilejul comemorării represiunilor din 1929 şi că eu să-l însoţesc spre a relata acest eveniment.

Colegii m-au invidiat pentru această sarcină. Pe atunci Vasile Luca era nr.2 în ierarhia reală a partidului, fapt ce-şi găsea expresie şi în lozinca pe care „masele muncitoare" erau puse să le scandeze cu orice prilej: „Ana — Luca— Teo— Dej".

În ziua următoare, într-o sîmbătă, pe la orele 3 după amiază, m-am înfiinţat la domiciliul lui Vasile Luca, care ocupa cu familia o vilă la şosea, în imediata apropiere de Arcul de triumf. În vila din faţă, la stradă, se afla ambasada Suediei. Aceste clădiri merită menţionate în cronica Bucureştiului postbelic. Un timp, vila din faţă fusese locuinţa Anei Pauker. Fiind, probabil, proprietate suedeză, a trebuit restituită proprietarului, care a pus-o la dispoziţia ambasadei. Vila din spate, a fost ulterior amenajată, pentru scurtă vreme, ca locuinţă a lui Gheorghiu-Dej. Vecinătatea ambasadei suedeze deranja şi s-au făcut repetate demersuri — fără rezultat — spre a se obţine transferarea ei.

Pe o bancă din grădina vilei mă aştepta ofiţerul însărcinat cu securitatea personală a înaltului demnitar. În civil. În faţa peronului staţionau două limuzine negre identice. Cea de-a doua urma să-i transporte pe Louis Aragon şi Elsa Triolet în excursia la Cheile Bicazului. Însoţitoare a iluştrilor oaspeţi era Elisabeta Luca, care nu se mulţumea cu statutul de soţie, ci afişa şi veleităţi literare. Asupra ei vom reveni. După o aşteptare nu prea îndelungată şi-a făcut apariţia Vasile Luca. Mergea cu paşi mărunţi, apăsat. Şoferul i-a deschis precipitat portiera iar el s-a instalat pe fotoliul de alături. Omul de securitate şi cu mine, în spate. O apăsare energică pe accelerator şi am pornit la drum.

„Să izgoniţi cu biciul jidanii din sate

Nu era prima mea întîlnire cu Vasile Luca. În iunie 1944, la cîteva săptămîni de la ocuparea (la vremea respectivă, spuneam şi scriam eliberarea) oraşului Botoşani de către Armata Roşie, au descins, împreună, două personaje deosebite: Ana Pauker şi Vasile Luca. Acesta din urmă purta uniforma sovietică, grad de maior şi se numea Luca Laszlo.

Oraşul fusese părăsit de autorităţile româneşti, singura instituţie organizată rămînînd Comunitatea evreilor. Ea a şi constituit nucleul în jurul căruia s-au grupat forţele tinere, în majoritate sionişti şi utecişti, ce şi-au asumat misiunea, deloc simplă, a readucerii vieţii pe un făgaş normal. Dintre numeroasele probleme ce se puneau, cea mai grea era aprovizionarea trupelor sovietice staţionate în zonă. Comandamentul sovietic presa fără încetare asupra autorităţilor locale şi sub această presiune ele elaboraseră un sistem de achiziţie a vitelor de la ţărani din judeţ bazat pe cote obligatorii de livrare. Factorul executiv erau negustorii de vite şi măcelarii, aproape în exclusivitate evrei. Ceilalţi părăsiseră oraşul odată cu trupele româneşti.

Misiunea lor nu era de invidiat: nu e puţin lucru să intri în bătătura ţăranului şi să pleci ţinînd vita sa de funie. Mai ales că situaţia era complicată şi de haosul monetar: concomitent circulau trei feluri de monedă: românească, atîta cît rămăsese în punga creată prin înaintarea armatei sovietice; ruble, aduse şi puse în circulaţie de militari şi „voyna-denghii, o aşa zisă hîrtie-monedă de război, tipărită pe loc de către comandamentul sovietic. Şi era destul să-ţi arunci privirea asupra acestei din urmă hîrtii ca să înţelegi că e o caricatură de monedă, lipsită de orice valoare. Şi în schimb se pretindea vita ţăranului...

Nemulţumirea la sate crescuse îngrijorător, alarmînd autorităţile. Probabil că şi comandamentul sovietic luase cunoştiinţă de această stare de lucruri. Frontul era la numai 50 de kilometri şi ultimul lucru pe care l-ar fi dorit erau tulburări în imediata sa apropiere.

Se căuta o soluţie, un paleativ. Într-o duminică dimineaţă, primarii rurali şi pretorii de plăşi au fost convocaţi la o adunare, în sala de festivităţi a prefecturii. Printre vorbitori, maiorul Luca Laszlo. A rostit un discurs incendiar, zvîrlind şi această frază: „Să izgoniţi cu biciul jidanii-speculanţi care cutreeră satele şi iau vita din bătătura ţăranului!"

Trec peste impactul ce l-a avut discursul asupra primarilor şi pretorilor poaspăt ieşiţi din

perioada antonesciană. Dar nu pot trece peste stupoarea și consternarea utecistilor din noua administrație de Stat. Ulterior, revenindu-și din șoc, au încercat să explice, lor înșile în primul rînd, că nu a fost vorba de o ieșire antisemită, ci că vorbitorul s-a folosit de limbajul popular răspîndit pe atunci, spre a se face mai bine înțeles.

În perspectiva timpului, azi, cînd știm ceea ce știm, aș fi înclinat să le dau pînă la un punct dreptate. Mai pe șleau: aș spune că n-a fost o banală instigare, ci o diversiune antisemită, chibzuită minuțios și avînd un scop bine determinat. Ea era menită să devieze atenția țăranilor de la realii beneficiari ai vitelor lor. Nu asupra celui ce comandase deposedarea țăranului, ci asupra instrumentului său să se abată ura colectivă. Dacă raționamentul meu e corect, se cuvine a înscrie acea ședință de la prefectura Botoșani ca întîia — în ordine cronologică — diversiune antisemită-comunistă pe teritoriul românesc eliberat. Au urmat multe altele, și mai și... Prima cunună aparține însă lui Vasile Luca-Laszlo.

„Tigrul nu poate fi învățat să pască iarbă"

...Așadar, am părăsit Bucureștiul în primele ore ale după amiezii. O oprire la Brașov și ne-am continuat drumul. La Petroșani am ajuns dimineața, devreme. Stadionul orașului era tixit de mineri. Vasile Luca a fost primit cu urale și strigăte de „Noroc bun!"

În vara lui 1947 situația în Valea Jiului, ca și în restul țării, ajunsese la paroxism. Devalorizarea totală a leului, inflația galopantă, dansul nebun al milioanelor, magazinele goale și în primul rînd lipsa gravă de alimente făceau viața insuportabilă.

Vasile Luca știa asta. În plus, știa ceva care avea să devină fapt împlinit peste mai puțin de zece zile: stabilizarea, reforma monetară menită să producă o cotitură radicală, urma să fie pusă în aplicare la 15 august.

N-a comis, firește, nici o indiscreție. Dar în cuvîntarea sa s-a simțit că o schimbare e iminentă. A tunat și fulgerat împotriva capitaliștilor, bancherilor și fabricanților, i-a luat în derîdere pe cei care credeau într-o posibilă colaborare cu ei. „Socialismul nu se construiește cu Podsudek!" a clamat, referindu-se la un cunoscut, pe atunci, fabricant de mezeluri. „Capitalistul rămîne capitalist, dușmanul muncitorului. Tigrul nu poate fi învățat să pască iarbă". Acest refren l-am auzit din gura lui la Petroșani, apoi la Petrila, iar apoi la Lupeni. Socialismul nu se construiește cu Podsudek. Cîțiva ani mai tîrziu, alții — tovarășii săi de atunci — aveau să-l acuze pe el c-a vrut să construiască socialismul cu „ginerele lui Dermata"...

Regele Mihai: „Mi s-a spus că sînteți un vînător priceput" Vasile Luca: „După 23 August. Înainte am fost mai mult vînat"

Ultima etapă a fost Lupeni. Locul represiunilor din 1929. Meetingul. Din nou, pentru a nu știu cîta oară: „Socialismul nu se construiește cu Podsudek. Tigrul nu poate fi învățat să pască iarbă". Urale. „Noroc bun, tovarășe Luca".

Înserase. În locuința, modestă, a lui Mihai Mujic, pe atunci miner de abataj, mai tîrziu vice-președinte al C.G.M., deputat etc. a avut loc „cina". Slană, friptură și, se înțelege, mult „lapte al minerului", țuică tare, adică. Masa s-a prelungit pînă pe la orele zece.

„Facem un ocol și ne abatem pe la mine acasă, m-a vestit Luca, reluîndu-și locul de lîngă șofer. Ai mai fost pe valea Oituzului?"

Nu mai fusesem.

Am pornit din nou în noapte cu toată viteza și cu farurile mari aprinse. Pasagerul din față moțăia. Curînd ne-a prins și pe noi, cei din spate, somnul.

Se crăpa de ziuă cînd am ajuns în Lemnia. Sat de oameni săraci, din județul Trei Scaune. Pe un dîmb, o casă țărănească acoperită cu șindrilă. Șoferul a tras în fața celor două grinzi ce țineau loc de poartă. A claxonat. A ieșit o țărancă bătrînă, uscată, cu chip sever. Nici un zîmbet, nici o sărutare. Abia cîteva vorbe în ungurește. Mama lui Vasile Luca. Desculță. A dat înlături grinzile de la intrare.

În încăperea scundă și cam întunecoasă, o femeie de vreo 30 de ani, sora lui Luca. O masă țărănească din lemn nejeluit, pe care se află cîteva strachini de lut, pline cu lapte. Alături, o mămăligă, fapt cam neobișnuit prin partea locului. Căci nu ne aflam în Moldova.

În jurul mesei, ceva mai tîrziu, s-au așezat 4 sau 5 copii, de vîrste între 7 și 3 ani. Copiii înfiați de Elisabeta și Vasile Luca. Un efect al secetei din Moldova. Lunile de vară le petreceau aici, la Lemnia.

Am ospătat și noi din străchinile cu lapte. La repezeală, căci Vasile Luca era nerăbdător să urce la deal, la pescuit păstrăvi din Oituz.

Era un pescar pasionat și era foarte mîndru de echipamentul său, de undița, cîrligele, și mai cu seamă de muștele artificiale de momeală. I le adusese în dar Mihail Ralea, pe atunci ambasador la Washington.

Era și un vînător pasionat. Anturajul curții regale a avut grijă să-l informeze despre aceasta pe regele Mihai, ca să aibă un subiect de discuție cu demnitarul comunist.

„Mi s-a povestit că sînteți un vînător priceput" i s-a adresat, din politețe regală, la recepția de 7 noiembrie de la ambasada sovietică. Prezența regelui, care în tot timpul războiului se abținuse să apară la ambasada germană, fusese interpretată ca un act politic bine determinat.

,,Am devenit vînător, Majestate, după 23 August. Înainte am fost mai mult vînat", a răspuns Vasile Luca.

...Apoi evenimentele s-au precipitat. În noiembrie 1947, Vasile Luca a devenit ministru de finanțe, Ana Pauker la externe. Apoi, 30 decembrie 1947, abdicarea regelui, proclamarea republicii. Un anume episod din redacția ,,Scînteii" mă face să cred că Vasile Luca a fost un personaj principal în drama politică ce s-a jucat atunci.

În ziua de 30 decembrie 1947, pe la amiază, mi s-a transmis indicația redactorului șef să trimit un om din redacție la Luca acasă, să aducă editorialul pe care l-a scris pentru numărul de sfîrșit de an al ,,Scînteii". Nu era pentru prima dată cînd scria pentru ziar. El și Miron Constantinescu erau singurii ce-și scriau singuri textele – fie ele articole sau discursuri (și, bineînțeles, Lucrețiu Pătrășcanu, dar la acea oră fusese înlăturat).

S-a dus colegul meu, Vasile Buduru. A primit manuscrisul – nici măcar nu era dactilografiat – și a pornit-o înapoi, spre redacție. Pe drum și-a aruncat ochii pe file și o frază l-a străfulgerat: ,,...Acum, cînd ultimul reazem al reacțiunii a fost înlăturat și România a devenit republică..." S-a frecat la ochi, a crezut că nu citise bine. Dar era scris negru pe alb, de mîna lui Vasile Luca. În jur, nimic nu dădea a se înțelege că ceva cu totul ieșit din comun, de dimensiuni istorice, se petrecuse. Magazinele erau deschise, tramvaiele circulau supraaglomerate ca de obicei, trecătorii își vedeau de drumul lor. Lovitura de la palat era încă o taină pentru întreaga lume. Manuscrisul arăta, fără putință de tăgadă, că Vasile Luca a fost printre cei 4 – 5 inițiați...

,,Perestroika" avant la lettre?

Ce fel de ministru de finanțe a fost Vasile Luca? Impulsiv, coleric, brutal, departe de imaginea unui înalt demnitar. În plus, era grăbit, foarte grăbit să pășească pe calea socialistă. Era confruntat cu probleme de specialitate de care nu se ocupase, probabil, niciodată: finanțarea economiei naționale, investiții, politica de salarizare ș.a.m.d. Era suspicios față de vechile cadre din minister. Se bizuia, între puțini, pe adjunctul său, Iacob, ginerele proprietarului fabricii de încălțăminte ,,Dermata". Avea să i se facă un cap de acuzare în plus pe această chestiune.

Persoane care l-au cunoscut îndeaproape în această fază a existenței sale și cu care am discutat în vederea acestui text, afirmă că pe parcurs a evoluat către o viziune lucidă, realistă a stărilor de lucruri din economia românească din perioada respectivă. Și-a dat seama că spoleirea organizată a țărănimii de către stat frînează în modul cel mai grav economia. Dădea exemplu țăranii care preferă să-și ungă osiile carului cu unt decît să-l dea cooperativei, la preț de batjocură. Pedepsirea în masă a țărănimii, deposedarea ei de rezervele bănești ce le acumulase i s-au părut că nu rezolvă nimic, mai mult, agravează situația. De aceea, s-a opus reformei monetare din februarie 1952. Tindea spre soluții reale și nu paleative. Un soi de ,,perestroika" avant la lettre?

Nu i s-a iertat nici asta.

A semănat vînt și a cules furtună

A izbucnit ,,devierea de dreapta". Un trăsnet din senin pentru opinia publică, ținută în ignoranță de cele ce se petrec în olimpul zeilor. Celor inițiați, puțini la număr, antagonismele, contradicțiile, antipatiile celor de sus, le erau pînă la un punct știute.

Se știa că Gheorghiu Dej antipatizează pe Vasile Luca. Nici nu-și dădea mare osteneală să disimuleze resentimentele sale. ,,Demagogul", îl numea în cerc închis.

Ce nu i s-a aruncat în spinare? Că a sprijinit chiaburimea (el, stîngistul, ultra-revoluționarul, trecut prin școlile staliniste sovietice!). Că a sabotat economia națională. Că s-a împotrivit reformei bănești. Că a lovit sistematic în nivelul de trai al muncitorilor. Că lui i se datorează greutățile de aprovizionare cu care este confruntată populația. Că... Fiecare zi aducea alte capete de acuzare.

Procurorul – cuzist – acuză

A dispărut. O tăcere grea, de cimitir, s-a abătut asupra lui și a celorlalți ,,deviatori". Nu vom cunoaște niciodată ce li s-a întîmplat în catacombele unde au fost deținuți și anchetați. Zile și nopți fără încetare, săptămîni, luni de-a rîndul.

La urmă, după ce ,,referenții" și-au încheiat misiunea și superevizorii au fost satisfăcuți de dosar, s-a organizat procesul ,,public" al lui Vasile Luca.

A avut loc la judecătoria din str. Știrbei Vodă, unde, în 1946, avusese loc și procesul lui Antonescu. Completul de judecată a fost prezidat de generalul Moisescu. Acuzatorul a fost procurorul Grigore Rîpeanu, același ce avea să susțină acuzarea împotriva lui Lucrețiu Pătrășcanu. Era originar din Cluj, prin anii '30 făcuse parte din partidul cuzist. Trecutul său fascist era notoriu. Îl cunoșteau foarte bine și superiorii săi din ministerul justiției. De ce i s-a atribuit acest rol? Fiindcă era total lipsit de scrupule, dispus să execute orice i se cerea de ,,sus"? Pentru a supune și pe acuzați și acestei umilințe?

Vasile Luca a recunoscut toate capetele de acuzare. Inclusiv că a fost agent al Siguranței prin anii '29, adică în perioada în care organizase mișcările din Valea Jiului. A confirmat numele comisarului cu care – după cum susținea procurorul – ținea

legătura.

Nu le-a aruncat în față oprobiul său, așa cum a făcut Pătrășcanu. A avut tăria să înfrunte zbirii poliției regale, să stea ani lungi în temnițe de unde a ieșit aproape orb, dar pe noii săi torționari nu i-a putut înfrunta. S-a frînt în fața lor ca o lumînare la foc. Ca atîția alții...

Am privit-o și am ascultat-o în tăcere. Prin minte mi-a trecut filmul patetic și absurd al acestei existențe: vila de la Arcul Triumf; somptuasele limuzine de la peron; Louis Aragon și Elsa Triolet; vanele pretenții literare; tovarășul Vasile Luca. Și o pereche de pantofi, la care aspira acum...

Epilog: Pentru o pereche de pantofi

Au trecut ani. Cine își mai amintea în România de Vasile Luca? Dispăruse de pe fața pămîntului de parcă nici n-ar fi fost vreodată. De fapt, putrezea de viu în închisorile regimului, de unde trimitea memorii. Ca orice deținut de rînd. Și ca și celorlalți, i se răspundea prin tăcere de ghiață.

Prin 1974 sau '75 ușa redacției ,,Revista cultului mozaic" unde lucram pe atunci s-a deschis și în pragul ei s-a ivit Elisabeta Luca. Mică de statură, îmbătrînită. La scurtă vreme după arestarea soțului, a fost ridicată de acasă. Timp de mulți ani a fost în închisoare. Pentru vina de a fi soția lui Vasile Luca. Spre sfîrșitul deceniului 6 a fost pusă în libertate. S-a pomenit ca o frunză smulsă de uragan: fără locuință, fără o pernă să-și pună sub cap, fără un ban. Copiii fuseseră risipiți în căminele speciale ale M.A.I.-ului.

A găsit cu greu un loc la o țesătorie. Muncitoare necalificată. Acum a venit să roage să i se dea să traducă ceva, orice, în limba idiș.

,,Îmi trebuie o pereche de pantofi și-mi lipsesc banii...", a adăugat.

— De unde și pînă unde limba idiș? am întrebat-o. Mi-a răspuns că s-a născut într-un tîrg basarabean, că idișul i-a fost limba maternă. C-a învățat-o la școala evreiască. Și acum s-a gîndit că prin ea își va rezolva problema chinuitoare a perechii de pantofi.

DICȚIONARUL NECONVENȚIONAL

poate fi procurat trimițînd suma de 45 șekeli la P.O.B. 11472, Tel Aviv (străinătate: 35 dolari)

Trotzky la...Beer Sheva

Nicolai Buharin

În capitala Neghevului trăiesc 24.000 de evrei veniți din Uniunea Sovietică și foarte mulți dintre ei și-au instalat acele faimoase antene de televiziune în formă de ,,farfurii" cu care recepționează emisiunile Moscovei. La 22 ianuarie acești telespectatori au avut un adevărat șoc: l-au văzut pe ecranele lor pe Lev Davidovici Bronstein, cunoscut în istorie sub numele de Trotzki. Cum asta?

Televiziunea sovietică a transmis în acea zi — cînd s-au împlinit 64 de ani de la moartea lui Lenin — un film documentar despre funeraliile lui, care nu mai fusese prezentat de 60 de ani. În film se văd numeroși ,,îndoliați simandicoși" printre care tînărul Stalin, Nicolai Buharin, Lev Kameniev și Grigori Zinoviev (pe care Stalin i-a lichidat ulterior). Mulți telespectatori din Beer Sheva susțin că l-au recunoscut și pe Trotzki printre cei care au urmat sicriul lui Lenin. Faptul i-a uimit deoarece pînă acum se știa că Trotzki nu a luat parte la funeralii. S-a spus că Stalin nu l-a anunțat despre moartea lui Lenin și de altfel, Trotzki însuși scrie în autobiografia sa că în ziua înmormîntării lui Lenin se afla în Crimeea.

Nu este pentru prima dată în perioada lui Gorbaciov cînd televiziunea sovietică prezintă imagini despre victimele lui Stalin. Dar chiar și ziarele sovietice au început să evoce unele figuri ca Buharin, care a fost executat după un proces înscenat în 1938. În decembrie, două reviste — ,,Ogoniok" și ,,Moskow News" — au publicat o scrisoare pe care Buharin a scris-o înainte de a fi dus în fața plutonului de execuție. În această scrisoare el cere soției să facă totul pentru ca numele lui să fie reabilitat.

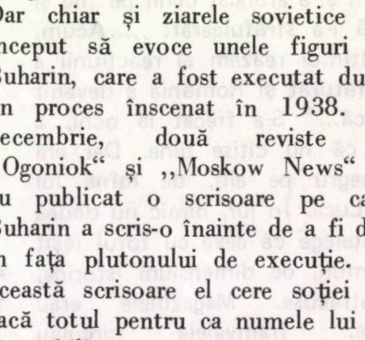

Leo Trotzki în uniforma Armatei Roșii

MULTITOURS

PESAH SAMEAH. EXCURSIE ORGANIZATĂ

7 ZILE BUDAPESTA

(PARADISUL EUROPEI)

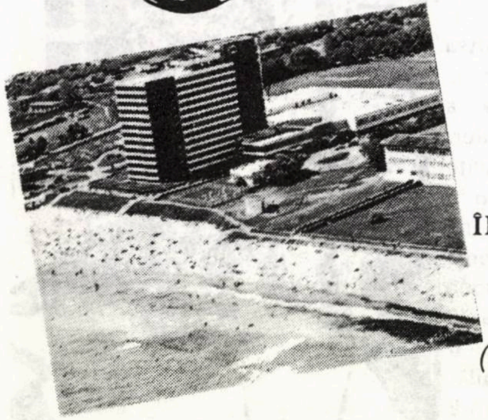

PLECAREA 30 MARTIE
ÎNTOARCEREA 11 APRILIE

6 ZILE ROMÂNIA

(ELVEȚIA RĂSĂRITEANĂ)

TRASEUL: 2 ZILE BUCUREȘTI– 1 SIBIU – 3 POIANA BRAȘOV. 7 ZILE BUDAPESTA *HOTEL BEKE:*. Prețul include: Zborul TEL AVIV– BUCUREȘTI – BUDAPESTA– BUCUREȘTI – TEL AVIV. Întoarcerea direct EL AL. Hotel lux și clasa întîia.

În România 2 mese, autobuz permanent. În Ungaria micul dejun și tur de oraș. Grupul condus numai de HAIM KAUFMAN, fost reprezentant israelian la Aeroportul București.

PROGRAMUL EXCURSIILOR ANULUI 1988!!

1. 28 zile: 2 București * 18 tratament Felix * 4 zile Budapesta * 4 zile Viena – 30/5 – 26/6 .
2. 19 zile: 3 zile București * 6 zile Ungaria * 6 zile Iugoslavia * 4 Viena – 18/7 – 5/8 .
3. 19 zile: 3 zile București * 6 zile Ungaria * 6 zile Iugoslavia * 4 Viena – 22/8 – 9/9 .
4. 28 zile: 2 București * 18 tratament Felix * 4 zile Budapesta * 4 zile Viena – 15/9 – 12/10 .
5. SURPRIZA ANULUI ÎN LUNA NOIEMBRIE 21 zile **BRAZILIA** Sao Paolo – Rio de Janeiro.
6. SILVESTER (Revelion) 1989 la *HOTEL BEKE , Budapesta. 12 zile: 3 București * 6 Budapesta * 3 Viena.*

TOATE GRUPELE CU ZBORUL NUMAI EL AL– Direct din Viena la Tel Aviv.

NOTAȚI BINE: La fiecare excursie se trage la loterie un bilet de zbor GRATUIT Tel Aviv – București –Tel Aviv. Tragerea se va face în prezența dumneavoastră la întîlnirea grupului cu 10 zile înainte de plecare.

INFORMAȚII SUPLIMENTARE. Păstrați datele de mai sus și cereți prospecte la:

**MULTITOURS, str. Alenby 36, Tel Aviv și la toate agențiile din țară.
TELEFON 03/ 65 23 68
Seara și sîmbătă toată ziua: 03/ 26 90 75, la KAUFMAN.**

VEDEȚI CE PLĂTIȚI ȘI FIȚI ATENȚI
LA CE PRIMIȚI!

Două surori bătrîne lîngă Piața Amzei

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

Israel Marcus a avut în România o lungă și rodnică activitate sub numele de Marius Mircu. De curînd, îl avem printre noi, aici în Israel. Și-a reluat numele evreiesc, înscriindu-l cu mîndrie pe coperta primei sale cărți tipărite în țară. Este încă ole hadaș, locuiește la Maon Olim din Așkelon. Dar, neobosit, și-a reînceput rodnica activitate scriitoricească, fără a pierde o clipă. Îi urăm din tot sufletul: bun venit!

*

În reportajele **Pogromul de la Iași (1944), Pogromurile din Bucovina și Dorohoi (1945) și Pogromurile din Basarabia (1947)**, , Marius Mircu a prezentat crimele comise în România, în perioada fascistă. În volumele intitulate **Șapte momente** (cinci la număr pînă acum, tipărite succesiv în 1977, 1978, 1981, 1983 și, cel de față, în 1987), autorul își propune să înfățișeze cazurile în care români cu suflet au ajutat pe evrei. La ce bun o astfel de evocare? – te poți întreba. Nu constituie ea o edulcorare a crimelor săvîrșite, o indirectă disculpare? Un fel de pledoarie a avocatului apărării?

Credem că o atare acuzare este oricum nejustificată. În primul rînd, pentru ca, dacă atari cazuri au existat, istoricul are datoria să le înregistreze. Este de datoria lui de cercetător obiectiv, stînd în slujba adevărului. Dar cu o singură condiție: să indice răspicat caracterul sporadic al unor atari manifestări pozitive, pentru a nu falsifica tabloul de ansamblu. Marius Mircu o face în repetate rînduri: ,,Mult prea puțini față de miile și miile de bestii" sau ,,Ghiocei, în taifunul de neomenie dezlănțuit".

*

În mod paradoxal, s-ar putea demonstra că relevarea cazurilor de omenie constituie o agravare a procesului intentat criminalilor. Faptele sporadice de omenie ivite într-o perioadă caracterizată prin neomenie, nu numai că ne consolează, redîndu-ne încrederea în natura umană în genere, ci aduc și proba concretă că supunerea la dictatul josnic al stăpînilor vremii nu era o necesitate inexorabilă. ,,Nu puteam face altfel!" afirmă acuzații, într-o ultimă încercare de a se disculpa față de alții și poate față de ei înșiși. Ba da, se putea face și altceva. Aceasta mi se pare a fi lecția ascunsă, paradoxală, dar cea mai prețioasă a cărții scrise de evreul român Marius Mircu, acum israelianul Israel Marcus.

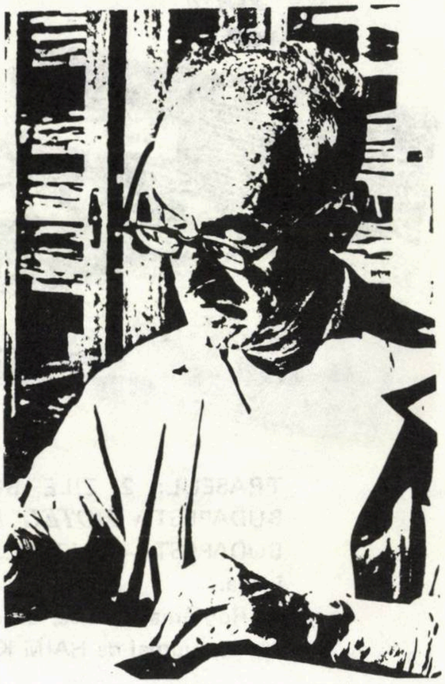

Marius Mircu

În noaptea aceea pusesem mîna pe un topor și așteptam lîngă ușă

Am trăit epoca de groază în România. În noaptea rebeliunii legionare, îmi adunasem în micul meu apartament din strada Apele Minerale, părinții și cîteva rude apropiate, căci mi se părea că aici pericolul era ceva mai mic decît în casa părintească din strada Morilor, unde familia mea locuia de treizeci de ani și era deci prea bine cunoscută. N-aveam arme, dar ne-am pregătit fiecare cîte un topor, mai mult ca să nu ne simțim total lipsiți de apărare. Pe la miezul nopții am auzit pași grei în curte și strigăte.

Eram convinși că ne-a sunat ceasul din urmă. Dar, după cîteva minute, pașii s-au îndepărtat. S-a așternut din nou liniștea. Legionarii plecaseră, după ce intraseră numai la parter, unde locuia proprietarul, român get-beget. În zori, am descoperit că devastaseră, cîteva case mai încolo, colț cu Calea Văcărești, magazine evreiești. Și, ceva mai tîrziu, ne-am cutremurat aflînd că ruda noastră, Herman Silberstein, fusese printre cei ridicați de la sinagogă și uciși cu ferocitate în pădurea Jilava.

Nu. N-am uitat și nu voi putea uita niciodată teroarea din acea vreme și suferințele, umilințele îndurate. Nu voi uita niciodată nici gestul de omenie al unor români care ne-au ajutat în aceste vremuri de restriște.

Printre altele, tatăl meu lucra și la moșia lui Floricel Dumitrescu, unde ținea la zi registrele de contabilitate. Cînd s-a aflat că autoritățile se pregătesc să ridice, în noaptea următoare, un mare număr de evrei, în special tineri, ne-am hotărît, frate-meu și cu mine, să ne ascundem. Niște rude ale lui Floricel Dumitrescu, două surori bătrîne, care locuiau singure la București, ne-au oferit adăpost.

La început am refuzat, pentru că eram conștienți de riscul pe care și-l asumau. Dar atît au insistat și cu atîta căldură, încît în cele din urmă am acceptat. ,,Nu vă faceți griji pentru noi. Nu e cine știe ce pericol. Trăim singure, ca niște pustnice. Toată lumea din cartier ne știe, nimeni nu ne calcă pragul. Nici acum n-o să vină nimeni la noi".

După ce s-a lăsat întunericul, ne-am furișat în curtea din dosul Pieții Amzei. O curte uriașă, în paragină, în fundul căreia se afla casa bătrînească, numai parter, ca pe alte vremuri. Am bătut sfios la ușă. Una dintre bătrîne ne-a deschis imediat, de parcă ne-ar fi așteptat toată vremea acolo. ,,Simțiți-vă ca acasă, dragii noștri". Ne-au îmbrățișat cu atîta căldură, de parcă eram copiii lor, niște copii în primejdie. Noaptea a trecut în liniște. Dar nici dimineața nu ne-au lăsat să plecăm, cu nici un chip. ,,Mai stați o noapte, două. Cine știe? Poate au amînat numai. Dacă vin la noapte și, doamne ferește, vă ridică? Mai stați, dragilor, mai stați. Aici e liniște".

*

În numele acestor două bătrîne de neuitat, îi mulțumesc și sentimental lui Israel Marcus pentru cartea lui.

Ca evreu născut în România și legat de cultura românească pentru totdeauna, deși israelian sută la sută, mă bucur să constat încă o dată că, chiar în România acelor vremi de urgie, au existat și români care, ca și băbuțele mele, au știut să rămînă oameni. Români din toate straturile sociale: ciobani (ca acei care au condus, din stînă în stînă, îmbrăcați în straie țărănești, pe rabinul Iosef Pane și cei nouă copii ai lui), mineri (ca Vass Gavril, ardeleanul care a dat unor evrei actele sale de arian), dar și profesori universitari (ca Raoul Șerban, care împreună cu prietenii săi evrei, a organizat trecerea clandestină a graniței dintre cele două Transilvanii), scriitori (Gala Galaction, Liviu Rebreanu, G. M. Vlădescu, etc.), oameni de teatru (Constantin Tănase, Tudor Mușatescu, Lucia Sturza-Bulandra, etc.), simpli particulari (femei, ca Antal Rozalia, care și-au transformat casa în adăpost pentru evrei), dar și deținători de funcțiuni publice: primari, pretori, preoți, consuli, ba chiar și jandarmi sau comandanți de detașamente de muncă și de lagăre în Transnistria.

Cartea lui Israel Marcus se citește cu interes, pentru că aduce un bogat material documentar. Dar și pentru că e scrisă cu suflet, cu inimă.

Israel Marcus știe să folosească mijloace scriitoricești variate. Unele capitole capătă structura serioasă și proporțiile unui mic studiu de istorie literară (oscilările interesate ale lui Pamfil Șeicaru între poziții extreme) sau de monografie biografică, urmînd formația spirituală și morală a unui om (Dr. Traian Popovici, primarul din Suceava). Uneori, monografia capătă alura de mini-roman de aventuri (Șerban Flondor salvează pe evreii încărcați în tren pentru deportare, prefăcîndu-se furios că, în loc să fie folosit pentru armată, trenul e încărcat cu ,,acești nenorociți") sau legende profane povestind minuni adevărate ,,minuni cu explicație mai curînd umană, decît divină". Alte capitole au structura de reportaj și interviu (Un administrator de fermă: Vucol Dornescu) sau de memorii personale (G. M. Vlădescu), de anecdotă semnificativă (procesul doctorului Ancel Aderca) sau, la polul opus, de mini-tragedie (executarea lui Valerian Beleca împreună cu evreii ascunși de el).

O carte care trebuie citită de cît mai mulți. Păcat că tirajul este restrîns: numai 101 exemplare ,,exclusiv pentru biblioteci publice și cercetători". Dar ceilalți? întrebăm noi. Să se facă luntre și punte, să se ducă la biblioteci, să împrumute cartea. Să facă orice, dar să o citească. Asta, pentru moment. În așteptarea unei noi ediții, cu tirajul normal. Și a continuării.

Vizitați Libraria LEPAC

str. Rambam 15 Tel Aviv. tel 661688

• cărți și reviste românești, almanahuri

• REVISTA minimum

(și numere mai vechi)

ARAFAT FĂCEA CA TIGRUL

Un personaj discret, tăcut, atent. Și cu ochelari fumurii sau numai semi-fumurii.

Generalul-locotenent Ion-Mihai Pacepa.

Ani de-a rîndul, el a fost șeful serviciilor secrete românești.

Pînă cînd, la finele deceniului trecut, spre uluirea generală, a cerut azil politic în Statele Unite.

Mai nou, el a scos o carte de memorialistică: *Red Horizons* (Chronicles of a Comunist Spy Chief), ed. Regnery Gateway, Washington.

Este o carte care-ți oferă informații de la prima sursă despre epocă și neștiutele ei culise.

Și nu în ultimul rînd despre Orientul Mijlociu, pe care autorul memoriilor îl cunoaște foarte bine.

Natural, unul din personajele principale ale *Orizonturilor roșii:* este Yasser Arafat cu al său O.E.P.

Iată-l pe Arafat recomandînd românilor pe... fratele său, ultra-misterios și cu nume cam nu știu cum: Anette...

,,Anette", scrie autorul ,,**Orizonturilor roșii**" era în realitate Hani Hassan, cel mai bun prieten al lui Arafat. Cunoștința mea cu Hassan data din octombrie 1972, cînd el a venit pentru prima oară în România, însoțindu-l pe Arafat.

Mă aflam în biroul lui Ceaușescu, împreună cu Nicolae Doicaru, care era șeful DIE în acea perioadă și cu un translator de la Direcția Informațiilor Externe.

,,Acesta este fratele meu Hani el—Hassan", a început discuția Arafat, punîndu-și revolverul pe masă și arătînd spre un bărbat de vîrstă mijlocie, bine clădit, cu părul și mustața negre, îmbrăcat într-un costum elegant european și al cărui aer inspira atît calm cît și teamă. El avea aspectul destins al unui medic sau jurist, dar ochii lui sticloși, mîinile sale butucănoase și gesturile lui m-au făcut să mă gîndesc mai curînd la un măcelar.

,,El-Hassan este cel mai devotat prieten personal și cel mai apropiat colaborator al meu, deși el este cunoscut numai drept unul din consilierii mei", a spus Arafat. ,,Puțini oameni știu că el conduce o întreagă rețea de spionaj în străinătate. Și mai puțini cunosc rolul lui adevărat, extrem de secret, în cadrul revoluției palestiniene. Mai puțini oameni decît degetele acestei mîini". a spus Arafat, ridicînd mîna sa dreaptă cu degetele răsfirate.

,,El-Hassan joacă unul dintre cele mai importante roluri în lupta noastră. Mai important decît dumneata sau dumneata", a continuat el arătînd el spre mine și spre Doicaru, "deoarece noi ne aflăm într-o permanentă stare de război. El este acela care, cu numai cîteva luni în urmă, a pregătit răspunsul nostru la hotărîrea Comitetului Olimpic de a nu permite unei echipe de atleți palestinieni să participe la Jocurile Olimpice de la Muenchen. El este creierul care a dus numele organizației noastre în prima pagină a fiecărui ziar". Arafat s-a referit la masacrarea a 11 sportivi israelieni, comisă de o echipă teroristă a O.E.P.-ului la 5 septembrie 1972, la Jocurile Olimpice de la Muenchen...

La sfîrșitul anului 1976, Hani Hassan a fost recrutat oficial ca agent român, în baza rapoartelor consilierilor care au dezvăluit slăbiciunea lui față de banii occidentali. Dosarul lui de la DIE arată că el a fost plătit periodic cu sume între 2.500 și 10.000 dolari în numerar, și că informațiile lui au fost de interes considerabil. Analiștii DIE, de exemplu, au găsit o bogăție de date în imensa cantitate de benzi pe care au fost interceptate de către OEP liniile telefonice din Beirutul răsăritean. După cum a relatat ,,Annette", centrul de ascultare al O.E.P.-ului — construit pentru ei de K.G.B.-ul sovietic — a fost conectat în secret și de ambasada sovietică, oferind O.E.P.- ului o operație dublă. ,,Annette" a furnizat de asemenea informații semnificative în legătură cu bazele și taberele secrete de pregătire organizate pentru teroriștii O.E.P.-ului în Bulgaria. Rapoartele sale privind centrele de pregătire ale O.E.P.-ului din Munții Iugoslaviei au fost apreciate în mod deosebit de Ceaușescu și ținute ca o dovadă a duplicității lui Tito. Cu toate acestea, cea mai importantă contribuție din partea lui ,,Annette" a fost enorma cantitate de mostre de arme occidentale, de la puști automate pînă la tancuri, pe care le-a furnizat DIE. Cea mai mare parte a acestora au fost capturate în Liban, dar multe au fost obținute prin colaborarea O.E.P.-ului cu Armata Roșie Japoneză, Brigăzile Roșii italiene, banda Baader—Meinhof vest-germană și alte grupuri similare.

Și iată-l pe leaderul revoluționar într-un moment din viața sa particulară. O viață, trebuie să recunoaștem, destul de complexă.

Colonelul Munteanu, specialist în chestiunile Orientului Mijlociu, are misiunea de a fi la curent cu tot ce face și spune Arafat, aflat la București, cu prilejul uneia din nenumăratele sale vizite de lucru. Hai să vedem ce află Munteanu:

„...Munteanu vorbea la telefon. Cînd puse jos receptorul chipul său era impregnat de dezgust.

„Tocmai am chemat centrul de receptare a microfoanelor ca să mă interesez de ce-i cu Fedainul", spuse el. Acesta era numele de cod al lui Arafat, un nume vechi de ani de zile. „După întîlnirea cu Tovarășul, s-a dus direct la casa de oaspeți și a luat masa de seară. În clipa asta chiar, Fedainul e în dormitor și face dragoste cu omul său de pază (bodyguard). Ăsta-i amantul la zi. El (Arafat) face din nou pe tigrul. Ofițerul cu microfoanele mi-a dat legătura direct cu dormitorul și urletele pe care le-am auzit, aproape că mi-au spart timpanul. Arafat răcnește ca un tigru, iar amantul latră ca hiena". Folosindu-se de șervetul său, Munteanu își șterse mîinile, apoi și urechea dreaptă.

Mai tîrziu (a doua, a treia zi?), generalul primește raportul complet privitor la viața sentimentală a leaderului iubit:

„După ce am citit raportul acesta — notează el — m-am simțit îndemnat să fac un duș ori de cîte ori Arafat mă săruta sau pur și simplu îmi strîngea mîna".

Reacție normală, care nu ne surprinde de fel. Românul inteligent și cult este un european care nu digeră (nu poate digera în ruptul capului) modul insalubru de a fi al fraților de import ce-au fost vîrîți cu de-a sila pe gîtul neamului de la Dunăre.

...Dar, despre Arafat, Kadafi și alte Anette iubitoare de Israel, vom mai vorbi.

M. RAFAEL

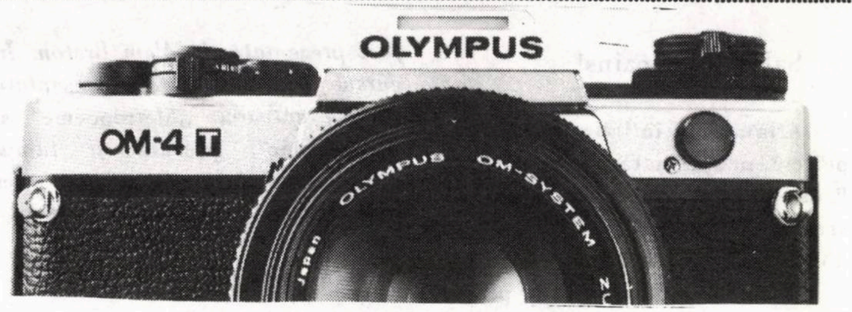

REZULTATELE CONCURSULUI DE FOTOGRAFII „MINIMUM" — 1988

Ideea unui concurs pentru fotografia inteligentă a momentului a stîrnit un mare interes în rîndurile cititorilor noștri. Spre mulțumirea revistei, dornică mereu de *altceva*, cîteva zeci de mînuitori ai camerei de luat vederi s-au întrecut, cu evidentă pasiune, pentru a da la iveală imagini semnificative ale țării și oamenilor, ale străzii, florei, faunei și atmosferei din Israelul acestor zile.

Desfăcînd plicurile cu fotografii, juriul — alcătuit din Al. Mirodan (președinte), M. Rudich, A. Zahareanu, V. Russu, D. Beniamini și Ada Pistiner — a atribuit următoarele premii și mențiuni; nu fără îndelungi dezbateri; teribila *dificultate de a alege* (între bine... și bine) s-a făcut simțită din plin...

PREMIUL I: Sandu Mendrea — Ierusalim și Petre Lanyi — Ierusalim (cîte un bilet de zbor pentru România)

PREMIUL II: Maurizio Sifris — Tel Aviv (un abonament pe un an de zile la *MINIMUM*)

PREMIUL III: Victor Franc — Kiriat Yam (un abonament pe șase luni la *MINIMUM*)

MENȚIUNI: M. Pincu — Ierusalim; Ludovic Borștein — Tel Aviv; Marian Hornștein — Holon; Dr. Dan Foglu — Tveria; av.Dan Haiali — Haifa; Z. Schor — Hedera; Fam. (numele mic indescifrabil) Gafni — Tel Aviv; Robert Schwartz — Azor; Eli Olteanu — Bat Yam; Ina Minei — Ierusalim (cărți aparținînd scriitorilor israelieni de limba română).

Felicitînd călduros pe cei distinși cu premiile și mențiunile *MINIMUM*, mulțumind agenților de turism *Carpatours* și *Univers* pentru importanta lor contribuție la succesul concursului, anunțînd pe amatorii și profesioniștii foto că — încurajați de succesul ideii — ne gîndim să o transformăm în tradiție, organizînd — deci — la anul — competiția *MINIMUM 1989* — vă dăm întîlnire la numărul 13 (aprilie a. c.), cînd vom publica fotografiile premiate.

***CARPATOURS* și *UNIVERS* iubesc fotografia inteligentă.**

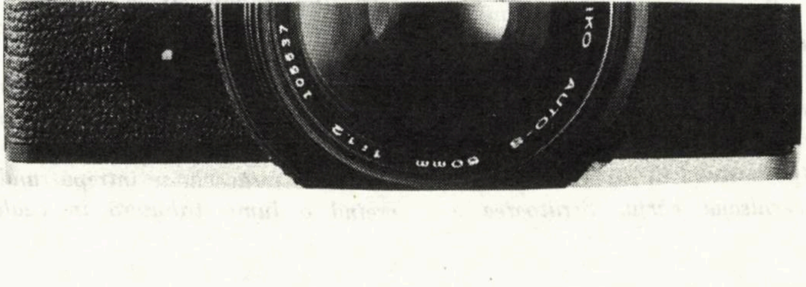

Salut les copains!

Aflăm cu întîrziere, (dar cu plăcere nemicşorată de fel) că la Paris a avut loc — la începutul acestui an, o zi închinată ,,Memoriei Evreilor din România".

Locul: Centrul Rashi, de pe rue Royale. Organizator: prof. Carol Iancu de la Universitatea din Montpellier, autorul cîtorva studii majore despre trecutul iudaismului românesc. Printre participanţi: Rabinul Alexander Şafran din Geneva (o comunicare privind situaţia evreilor din anii celui de-al II-lea război mondial), Edgar Reichman (o masă rotundă pe marginea romanelor sale cu rădăcini româneşti), Georgeta Horodincă, critic literar (despre Blecher), dr. Bonnet-Ungureanu (despre Celan). Un moment muzical a fost asigurat de violonistul Michael Iancu (cîntece idiş din România), în vreme ce trei pictori de la Dunăre (Jules Perahim, Tudor Banuş — fiu al poetei — şi Michaela Constantin) şi-au adus tablourile într-o expoziţie ad-hoc.

Salut les copains! — vom striga lui Carol Iancu, animatorul, şi a lor săi — în speranţa că şi prin alte capitale europeano-nord americane inteligenţa evreo-română, aflată între două drumuri la supermarket — va scutura istorica nepăsare, făcînd *ceva* întru afirmarea identităţii şi a creierului de trib.

M. Raf.

● ● ●

MIOARA CREMENE

La editura ,,Le méridien éditeur" a apărut un nou volum de versuri al poetei Mioara Cremene: ,,Poèmes byzantins". *Cu acest prilej, la 17 decembrie 1987, la Galeria galatee, boulevard du Montparnasse 132 — 136, a avut loc vernisajul cărţii. Scriitoarea a fost prezentată de Alain Breton. În cursul seratei, au fost prezentate filmele autoarei:* **,,Metropoeme"** *şi* **,,Biographie"**, *precum şi filmul pentru televiziune:* **,,Allee des brouillards — Regards sur Maurice Utrillo".**

● ● ●

O dedicaţie pentru Papa

Într-una din zilele trecute, scriitorul Itzhak Orpaz a pus noul său roman ,,Mireasa eternă", într-un plic cu următoarea adresă: Suveranului Pontif, Papa Ioan-Paul al-II-lea, Cetatea Vaticanului, Roma.

Pe una din primele pagini ale cărţii, Orpaz a scris această dedicaţie în ebraică: ,,Primiţi, vă rog, acest dar modest în amintirea Papilor urii, începînd cu Pius al 12-lea şi terminînd cu Paul I, din partea poporului evreu care se aşteaptă să-l vadă pe locţitorul lui Dumnezeu îmbrăcînd un sac şi îngenunchiind spre a cere iertare evreilor ucişi şi urmaşilor lor care refuză să moară".

Într-un episod central al romanului, autorul descrie ieşirea unei bătrîne evreice din mormînt care vrea să se răzbune pe lumea creştină pentru uciderea ginerelui ei. Itzhak Orpaz a spus că e sigur că la Vatican se va găsi un cardinal care să ştie ivrit şi care să-i traducă Papei dedicaţia.

● ● ●

Horia Liman şi Edgar Reichman în franceză

Două romane, unul apărut în Italia, dar în franţuzeşte, de Horia Liman ,,La Foire aux jeunes filles", altul la Paris, în editura Belfond, de Edgar Reichmann, "Rachel".

Între document şi frescă umană, romanul lui Horia Liman, reînvie, pentru cititorul străin, ţinutul de legendă şi mit al Ţării Oaşului, unde pasiunile, obiceiurile, ritualurile străvechi se întrepătrund, creînd o lume tributară în egală măsură realităţii şi imaginarului.

Noul roman al lui Edgar Reichmann constă în juxtapunerea a două ,,jurnale" intime ţinute de două personaje: primul Mathieu, diplomat cu o carieră ternă, al doilea, vara lui, Rachel, care agonizează, după o existenţă sfîşiată (în primul rînd războiul, cu umilirile lui, apoi umilirea de către partidul comunist român, în care Rachel avusese un post de răspundere şi de care se va rupe pentru a se consacra unor studii de folklor african). Ziarul ,,Le Monde" (unde Edgar Reichmann scrie deseori) şi revista ,,Le Figaro Magazine" au comentat elogios romanul.

● ● ●

UN NOU ROMAN AL LUI MICHEL SOLOMON

În editura canadiană ,,Humanitas" a apărut, recent, un nou roman al scriitorului (originar din România) Michel Solomon, purtînd titlul, şocant, "La troisième greffe du coeur".

Michel Solomon este autorul best-seller-ului ,,Magadan", — inspirat de cei opt ani ,,petrecuţi" în Siberia, unde l-au internat autorităţile sovietice — al romanelor ,,Eden retrouv ", "L'etrange destin d'Emilia", al răscolitoarei povestiri ,,Le Struma", ca şi al volumului ,,Mon calvaire roumain" — impresionantă relatare a celor trăite timp de 9 ani în închisorile româneşti.

,,La troisième greffe du coeur" este un roman rocambolesc, ale cărui pagini ne plimbă prin secolul XXI.

Vom reveni cu o cronică.

Un debut îmbucurător

A. Strihan

Autorul spectacolului e regizorul; adevăr ipotetic pe care practica teatrală (de tip european) l-a legitimat de mult, transformîndu-l în axiomă. Ignorarea rolului creator, director și unificator al regizorului menține teatrul în mediocritate, oricît de ,,aurită" ar fi ea. Nu de actori buni duce lipsă teatrul israelian, nici de scenografi cu fantezie; cu atît mai puțin de maeștri de lumină sau de compozitori originali. Ci de evenimentul teatral și desigur de provocatorul și animatorul acestuia: regizorul.

Brandy Barasch, recent imigrat în țară, a demonstrat că prezența regizorală autentică poate fi remarcată nu neapărat și nu numai pe scena Naționalului, ci chiar într-o simplă producție de clasă, cum a fost cea prezentată de studenții anului III ai ,,Studioului de teatru Nisan Nativ", la Țatva (**Tom Paine** de Paul Foster, 15 ianuarie, 1988).

Produs al școlii românești de teatru, mai exact al influenței exercitată de regizori care au modernizat mișcarea teatrală postbelică, pe linia restaurării ideii de teatralitate originară (Liviu Ciulei, Radu Penciulescu, Lucian Pintilie, David Esrig), Brandy Barasch s-a afirmat, după absolvirea Institutului **I. L. Caragiale,** ca unul dintre continuatorii fideli și talentați ai acestei tradiții, înscriind în palmares cîteva spectacole cu ecouri extrem de favorabile în critica de specialitate (**,,Jurnalul unui nebun"** de Gogol, se mai joacă și azi la Teatrul Național din Iași, la 13 ani de la premieră).

Textul lui Paul Foster — autor iconoclast, demistificator și demitizator al evenimentelor și al personalităților istorice — excelează nu atît prin calitățile lui literare, cît prin cele dramatice, adică prin vizualitatea potențială a cuvintelor și a numeroaselor și detailatelor indicații scenice, care-l compun. Brandy Barasch a exploatat cu inteligență aceste calități ale piesei, dînd cuvintelor o destinație concretă și spațială, convertind povestirea ,,eroică" a lui Tom Paine într-o succesiune logică de imagini expresive și într-o alternanță bine gradată de mișcarea, ritmul și intensitatea jocului colectiv al actorilor.

În prima sa apariție pe scena teatrului israelian, Brandy Barasch, novice absolut în materie de ebraică, a fost secondat, ajutat și stimulat de Marian Cohn ale cărui cunoștințe impecabile de limbă română și de ebraică modernă, ca și cele din domeniul teoriei teatrale, au fost condiția sine oua non a succesului acestui spectacol. Această colaborare prodigioasă va continua și în celelalte două spectacole pe care le pregătește Brandy Barasch la Școala de teatru Beit Zwi: **Ivona, Principesa Burgundiei** de W. Gombrowicz și **Leonce și Lena** de G. Buchner.

CINE EȘTI TU, OCTAVIAN CADIA ?

E o întrebare pe care și-au pus-o și ne-au pus-o, intrigați, cîțiva cititori, nu puțini, după apariția fotografiei din numărul trecut.

E o întrebare pe care ți-o pui inevitabil, cînd așezîndu-te la o masă cu mititei și gogonele din Haifa sau Ierușalaim, dai peste acest cîntăreț-artist care: a) nu seamănă cu nimeni; b) vorbește cu accent ardelenesc; c) trăiește în Suedia și d) cînd vrea să cînte românește, cu ochii închiși, fuge pe-o lună sau pe cinci în Israel.

Așadar:

OCTAVIAN CADIA: Aproape nimeni, dacă n-ar fi dragostea asta a mea pentru muzică...

MINIMUM: Părinții cumva?!

OCTAVIAN CADIA: Nu. Tata era un foarte talentat economist, iar mama casnică din prima zi a

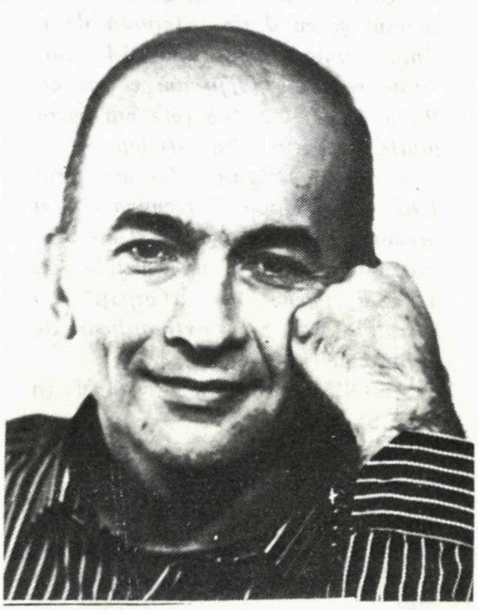

Octavian Cadia,

căsătoriei...

MINIMUM: Te-am auzit cîntînd melodii cvasi-necunoscute, de prin 1933 — '35.

OCTAVIAN CADIA: Da. Aveam acasă, în România un patefon adus de mama din Basarabia în refugiu și vreo 80 de discuri cu Dorel Vivianu, Elena Zamora, Juju Pavelescu, Constantin Lungeanu N. Stroe și V. Vasilache, Titi Botez. "Mandolinata" lui Ion Vasilescu am cîntat-o la serbarea școlară cînd terminam clasa I-a, în 1945 -'46.

MINIMUM: Îți mai aduci aminte primele debuturi pe scenă, la radio.?.

OCTAVIAN CADIA: Da. Normal. Am jucat în limba germană la Reșița în spectacolul ,,Veselie pe note" în 1960, am filmat, student fiind la Cluj, cu Valeriu Lazarov și Radu Anagnoste melodia ,,Îmi placi din ce în ce mai mult" în 1963 și am imprimat în 1965 la București în circa 2 luni

(!) vreo 20 de melodii de muzică uşoară (am şi un martor în Rishon Le Zion, apropo de Radio, compozitorul şi muzicianul Robert Flavian!!).

MINIMUM: Cum ai ajuns în Israel?

OCTAVIAN CADIA: Cu avionul şi cu dorinţa teribilă de a cînta româneşte după 14 ani. Prima seară în Iaffo am cîntat cu Horia Alexandru, (de care mă leagă multe amintiri din studenţie) şi Constantin Drăghici (căruia prin 1967 – '68 după ce termina cîte o orchestraţie îi scoteam „ştime" pe instrumente contra unei cafele sau a unui pachet de „Carpaţi" cu filtru!!). Am fost extraordinar de emoţionat!

MINIMUM: Cum te simţi în Ţara Sfîntă?!

OCTAVIAN CADIA: Formidabil. Nu-mi vine să mă despart. Mai ales este uimitor cît de mult se vorbeşte româneşte!

MINIMUM: Ce nu-ţi place la noi?

OCTAVIAN CADIA: Gunoaiele şi şoferii particulari.

MINIMUM: Ştii ceva în ivrit?

OCTAVIAN CADIA: Da. „Havanaghila", "Eifo?", "Kol Hakavot" şi bineînţeles „Beseder"!!

MINIMUM: Ai dori să comunici prin revista noastră ceva?

OCTAVIAN CADIA: Da. În 1987 mi s-au întîmplat două mari, foarte mari bucurii: În aceeaşi lună m-am lăsat de fumat şi am „trăit" prima apariţie a revistei Minimum.

D. B.

muzica

AL. SZINBERGER

PENTRU O ORCHESTRĂ A POLITICIENILOR

În numărul anterior al revistei am citit o scurtă ştire despre doi cîntăreţi de operă: Michael Kahana şi Mordechai Ben-Shahar. De atunci i-am revăzut într-un concert cu orchestra din Ramat-Gan (Fragmente din „Liliacul" de Strauss). Producţia vocală şi interpretativă a lui M. Kahana în rolul lui Eisenstein este mai mult decît remarcabilă. Are o voce frumoasă şi puternică pe care s-ar putea clădi un vast repertoriu de Operă, dacă cei în cauză s-ar pricepe şi nu ar alerga după cîntăreţi mediocri din străinătate.

M. Ben-Shahar face parte din categoria acelor cîntăreţi de mare experienţă care sînt mai mult ca utilizabili. Orchestra, deşi mică, a făcut faţă cerinţelor în mod onorabil. Asta se datoreşte în primul rînd experienţei dirijorului Alexander Tarski. Păcat că nici această experienţă nu este fructificată. Şi încă un amănunt: m-am interesat de retribuirea orchestrei. Răspunsul primit este strigător la ceruri şi nu vreau să dau date pentru că sînt ruşinoase. Dar autorităţile au şi de data aceasta cu ce să se scuze: „Nu statul subvenţionează, ci municipalitatea". Şi iată cum ne învîrtim în cercul vicios al Artei Israeliene deşi ar fi o soluţie: FORMAREA UNEI ORCHESTRE DIN POLITICIENI ŞI DEPUTAŢI. Imediat s-ar crea fonduri de colaborare, un buget gras şi salarii-mamut.

Statul nostru nu este antidemocratic ca Elveţia

SALA GOALĂ

Acesta este titlul unei emisiuni televizate – pe care am văzut-o nu de mult şi unde s-a vorbit despre nişte artişti foarte buni veniţi din Uniunea Sovietică, artişti care în Israel nu au dobîndit popularitate, apariţiile lor publice nefiind frecventate de spectatori. N-am înţeles de ce s-au limitat redactorii reportajului la artiştii veniţi din Rusia, cînd problema este cu mult mai generală. Cu o mică investigaţie s-ar putea afla ce anume interese personale au generat această limitare, dar ar fi păcat de timp şi de energie. În schimb e cazul să ne referim la cîteva aspecte ale reportajului. Este extrem de trist faptul că o tînără pianistă, cîştigătoare de concursuri, nu şi-a găsit locul potrivit în ţară. Credem însă că pianista n-ar fi trebuit să cînte un fragment din **Petruska** *de Strawinski, transcris pentru pian, ci măcar cîteva măsuri dintr-o lucrare pretenţioasă cu care într-adevăr îşi poate dovedi calităţile sale artistice.*

Un caz similar îl constituie artista care a cîntat cîteva măsuri din **Trubadurul** *de Verdi. A alege un fragment neconcludent din rolul Azucenei (introducere la duetul cu Contele De Luna) şi nu una din ariile celebre, denotă neseriozitate. Unde se acceptă aşa ceva drept dovadă a posibilităţilor vocale? Nicăieri în lume! Este elocvent (şi tragicomic) faptul că realizatorii emisiunii s-au adresat unui aşa numit „IMPRESAR", cerîndu-i propuneri pentru soluţionarea problemei – anume găsirea de locuri de muncă pentru artişti olimi. Este ştiut că la noi nu prea există impresari, cel puţin în înţelesul european al cuvîntului. Afirm acest fapt cu tărie pentru că ani îndelungaţi am lucrat cu impresari de talie mondială şi pot face deosebire între aceştia şi categoria celor care după nereuşite în alte domenii de afaceri şi fără nici o pregătire profesională anterioară îşi scot brevete de „IMPRESARIAT" apoi încep să importe artişti care pentru cîteva bancnote verzi şi o mîncare mai bună ca la ei acasă sînt dispuşi să umple buzunarul ATOT PUTERNICULUI agent.*

Acum cîţiva ani, am iscălit un contract cu opera din Berna pentru punerea în scenă a operei DAMA DE PICĂ de Ceaikovski. În ultima clipă am fost anunţat telegrafic că poliţia nu-mi acordă viza de lucru pentru că în Elveţia sînt regizori de operă şomeri şi – pe baza legilor existente – statul este obligat să le asigure lor muncă şi nu străinilor. Bineînţeles că astfel de legi pot exista în Elveţia şi nu într-o super-democraţie ca Israelul.

Carte de vizită

GITA MUNTE

(COPERTA NOASTRĂ)

La teatrul Cameri din 1978.

A jucat *la Cluj* **în Visul unei nopți de vară, Playboy și altele.**

La Haifa – **în Opera de trei parale, Sinucigașul, Status ouo vadis, Romeo și Julieta, Criza, Vilegiaturiștii, Livada cu vișini, Revizorul, etc.**

La Cameri – **în Unchiul Vania, Cum vă place, Tădarea, Yentel, Ana Christie, Negușătorul din Veneția, Femeile pierdute din Troia, Toți vor să trăiască, Iakiș și Popcze, etc.**

Film: **Marșul brancardelor.**

Televiziune: **O oră din viața profesorului Krein.**

MINIMUM este curios să știe

GITA MUNTE: Eu sînt încontinuu altcineva

– *Ce calități apreciați cel mai mult (în general)?*

– **Simțul humorului și gentilețea.**

– *La bărbați?*

– **Humorul.**

– *La femei?*

– **Feminitatea.**

– *Ce detestați cel mai mult la oameni?*

– **Prostia cu tot ceea ce o însoțește.**

– *Ați avut vreodată senzația de noroc în viață?*

– **Da, mereu. În foarte multe împrejurări.**

– *O întîmplare ciudată din viața dumneavoastră.*

– **Faptul că mă aflu în țară și că vorbesc ivrit.**

– *Citiți horoscoapele din ziare? Cum reacționați la ele?*

– **Le citesc ca și cronica restaurantelor dar nu le atribui vreo importanță.**

– *Dacă ar fi posibil să vă alegeți vîrsta, cîți ani ați vrea să aveți azi?*

– **Aș vrea să am în fiecare zi altă vîrstă iar o dată vîrsta de cîteva zile.**

– *Cum vă apărați împotriva oboselii și a stress-ului?*

– **Nu știu să mă apăr. Cînd sînt obosită, dorm (dacă am timp).**

– *Cum reacționați la jigniri?*

– **Niciodată în același fel, fiindcă mă surprind.**

– *Dvs. personal jigniți?*

– **Sper că da.**

– *Trei actori israelieni preferați?*

– **Zalman Leviuș, Iosi Banai, Avner Hizchiahu.**

– *Trei actori străini preferați?*

– **Tom Bell, Albert Finney, John Hart.**

– *Scriitorii preferați?*

– **O, lista e prea lungă și n-aș vrea să omit pe nici unul.**

– *Dar gazetarii preferați?*

– **Unul. Nisim Alloni. Nu citesc în ziare decît articolele pe care el le scrie din cînd în cînd.**

– *Trei sfaturi pentru un începător în profesia Dvs.*

– **Avoda, ahava, avoda (Muncă, dragoste, muncă).**

– *Dacă v-ați afla pe o insulă pustie și ați avea dreptul numai la cinci cărți, pe care le-ați alege?*

– **„Micul prinț" în toate limbile.**

– *Ați dorit vreodată să fiți altcineva?*

– **Eu sînt încontinuu altcineva.**

D. B.

GITA MUNTE în noul spectacol „SUPUS ȘI ÎNFRÎNT" de Hanoch Levin, la Teatrul Cameri

EMIL ȚILENSCHI

NABUCCO *la București*

Pentru prima oară în istoria ei de peste 60 de ani, Opera Română din București a montat creația lui Verdi ,,Nabucodonosor" (italienii, pentru care pronunția întreagă a numelui e dificilă, i-au spus încă de la premiera care a avut loc în 1842, "Nabucco").

Colectivul Operei a lucrat la pregătirea acestui spectacol, sub îndrumarea experimentatului și atît de talentatului regizor Hero Lupescu, aproape doi ani. Dar cu ce splendide rezultate! Sala răsună de fiecare dată de aplauzele și cererile de ,,bis" ale publicului care a avut norocul să obțină bilete. Faimosul ,,N-aveți un bilet în plus?" se aude în fața Operei în fiecare seară cînd se prezintă ,,Nabucco". Bucureștenii vin în valuri să audă povestea regelui babilonian care, după ce a năvălit în cetatea Sionului și a ars Templul lui Solomon, ducîndu-i pe evrei în robie, a fost nevoit să le ceară iertare: ,,Iudei, vă redau libertatea/ fi-ți veseli pe-al vostru pămînt/ (tabloul 7).

Totul — concepția regizorală avîntată, montarea grandioasă, interpretarea de excepție (Vasile Martinoiu — Nabucco; Lucia Țibuleac — Abigail; Ionel Voineag — Ismael; Dan Zancu — profetul Zaccaria) ca și melopeele zguduitoare ale corului — concură la ideea că triumful libertății e inevitabil. Impresionant e mai ales primul tablou dominat de o Menora uriașă ca și tabloul arderii Templului în flăcări care prefac lăcașul sfînt în ziduri de piatră calcinată.

,,Cariera mea artistică a început de fapt cu această Operă. Nu încape îndoială că ,,Nabucco" s-a născut sub o zodie fericită", mărturisea Verdi. E zodia fericită sub care ,,Nabucco" face acum săli pline la Opera din București.

Nabucco, în interpretarea magistrală a lui Vasile Martinoiu: ,,Iudei, vă redau libertatea!"

JEANINE

Un număr din MINIMUM este mai mult decît un număr de revistă.
Este o piesă de colecție.
Aveți toate MINIMELE de la 1 la... zi?
Pentru exemplarele care vă lipsesc, adresați-vă la JEANINE (tel. 03-440123)

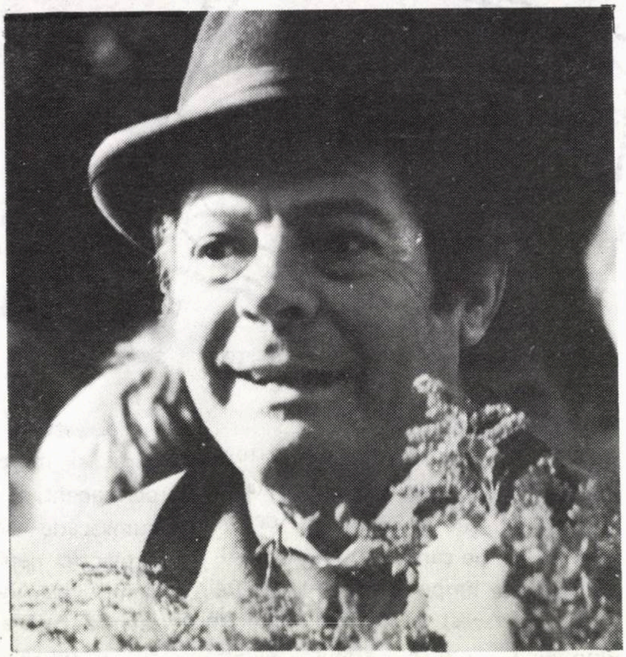

OCII CIORNÎIE (În traducere: Doi ochi negri, reg.: Nikita Mihalkov – Al. Adabachian, după Anton Cehov, Sc.: M. Mihalkov, Imag.: Franco di Giacomo; Cu: Marcello Mastroianni, Silvana Mangano. Marthe Keller, Elena Sofonova, Innokenti Smoktunovski).

„Piesa neterminată pentru pianină mecanică" este Cehovul meu din anii '76, iar „Ocii ciornîie" este Cehovul meu din anii '86", spune Nikita Mihalkov, și-mi pare rău că nu i-e milă de minunatul său film din '76. Cel de-acum este recitalul actoricesc al lui Mastroianni, sub bagheta lui Mihalkov, dar Cehov e doar un suport pentru subiect și acesta nu are rigoarea filmului de acum zece ani. Sigur că Mastroianni este sclipitor, egal doar în ce privește nivelul interpretării sale, altfel neașteptat de schimbător, cu o putere uimitoare de a reda gînduri, sentimente și stări diferite, încît pare îmbătrînit sau buhăit nu prin machiaj, ci din interpretare.

Și-a dorit să joace Oblomov, dar aflînd că filmul s-a făcuit deja (în regia lui N. Mihalkov) și-a dorit o colaborare cu acesta, și așa s-a ajuns la filmul „Ocii ciornîie" (cred că pentru cititorul român, traducerea nu este necesară).

Trebuie să recunosc că personajul pe care-l joacă în acest film Mastroianni, este ceea ce putea deveni un Oblomov în Italia, și că în destule scene sînt amintiri din filmul „Oblomov". Dealtfel, regizorul N. Mihalkov declară că el lucrează tot timpul la unul și același film, pe care-l reia și-l continuă și-l va realiza punîndu-le cap la cap pe toate. Cîntecul de leagăn al mamei, în limba rusă în „Oblonov", în limba italiană în „Ocii Ciornîie", sună la fel peste stepele nesfîrșite, nesfîrșite ca și dorul. Și seamănă. Dar subiectul nu are rigoarea marilor filme. Drumul pe care-l face eroul italian

MASTROIANNI

în Rusia în căutarea iubitei este un prilej pentru a caricaturiza unele situații vechi-noi, ce țin de alte răfuieli ale regizorului. Ele sînt scene excelente în sine, dar însăilate exterior subiectului.

Subiectul? Personaje și teme cehoviene din „Doamna cu cățelul" și alte schițe ale aceluiași autor, dar departe de unitatea interioară pe care o are „Piesa neterminată pentru pianină mecanică". Rămîne Marcello Mastroianni și rămîne Nichita Mihalkov, citit printre rînduri, printre scene, un regizor atît de talentat, care pentru a urca pe culmi, mai cutreieră și-n văile care le leagă.

Și o mențiune cu totul specială pentru participarea lui Smoktunovski, care face un film întreg din secvența sa, scurtă dar bogată în înțelesuri și subînțelesuri clare ca lumina zilei. Dar în cronicile străine pe care le-am citit, și care lăudau pe bună dreptate, alături de Mastroianni, pe Elena Sofonova și Silvana Mangano și Marthe Keller, el nu era pomenit. Oare chiar nu l-au remarcat, nu au auzit de el?

PÎNDA (Titlu original: Stakeout, Reg. John Badham, Sc.: Jim Kouf, Cathleen Summers; Imag.: John Seale; Cu: Richard Dreyfuss, Emilio Estenez, Madeleine Stowe).

Richard Dreyfuss este un actor bun, dar nu chiar în orice rol. Pentru un dur nu prea are fizicul care s-ar cere, pentru un polițist adevărat, adică aproape om ca toți oamenii nu are, de data asta, scenariul care s-ar cere.

Un criminal a evadat și poliția o urmărește în două schimburi pe iubita acestuia, în speranța că astfel îl vor prinde. Instalați în casa de peste drum, cei patru polițiști, în echipe de cîte doi, o urmăresc pe fată cu binoclul, prin geamurile casei, și în rest, de plictiseală, își fac reciproc glume proaste, copilărești, de care se amuză pe rînd mai mult decît spectatorii. Asta ar fi latura comică. Cea psihologică este asigurată de drama polițistului (interpretat de Dreyfuss) pe care tocmai îl părăsește nevasta, sătulă de orarul lui de muncă prea încărcat. Ca toate nevestele de celuloid. Numai că lui nenorocirea îi prinde bine pînă la urmă, căci el tocmai se îndrăgostește de fata pe care o pîndește și uite că e liber.

Nu-mi dau seama dacă este mai ușor să construiești un conflict fals decît unul dramatic, sau chiar sînt preferate cele false pentru că permit finaluri... agreabile... Care mai de care.

LUCULLUS

tv DINASTY

— DINASTY, DINASTY

Deoarece:

a) am citit, nu de mult, cîteva declarații ale actorilor din **Dinasty** pe tema: ce ar dori ei de la personajele pe care le interpretează;

b) este limpede că ne vom mai întîlni cu acest serial, duminică de duminică, multă vreme de-aici înainte (adică, și după alegeri, și după rezolvarea crizelor din spitale și teritorii), aș vrea să spun și eu cam ce aștept de la eroii din **Dinasty.**

Blake Carrington. Cred că e timpul ca acest tip despre care știm de la început că e un dur nemaipomenit în afaceri și care vorbește ca un dur din cinci în cinci minute — să arate, în sfîrșit — (prin fapte vreau să zic), că este dur și nemilos și băutor de sînge. Fiindcă, pînă acum, toată lumea se joacă-n bumbi cu el. Fosta sa nevastă, actuala văduvă Mrs. Colby, se plimbă ca pe Bărăgan în casa și-n bucătăria lui. Băiatul său, **homo-ul** l-a făcut de asasin la tribunal și — în genere — îi dă cîte un picior în fund din cinci în cinci episoade. Adam — fiul regăsit — pune la cale — sub nasul bătrînului — fel de fel de combinații financiare menite să-i sufle lui Blake controlul asupra afacerilor... Asta ca să nu mai vorbim de trecut, cînd cine vrei și cine nu vrei, îi arunca o bombă în mașină, trimițîndu-l pe dur în spital sau îi aranja (vezi doctorul care-a dispărut) accidente de călărie, aproape fatale și terminate în ghips.

Crystal — mă plictisește prin aerul ei mereu blajin, cu smile-ul permanent, lacrimogen și cumsecade și cu obiceiul — categoric neplăcut — de a înghiți jigniri cu nemiluita. Singura ei revoltă mai acătării a fost cînd — supărîndu-se pe Blake, (cel mai amabil și afectuos soț din lume!), s-a mutat cu garderoba la hotelul familiei, denumit **La Mirage** (de ce nu Le? dinadins? face mai miliardar, mai sofisticat?), hotel aflat la zece minute de domiciliul conjugal.

A fost, ce-i drept, un moment cînd Crystal îmi cîștigase simpatia: se întîlnise cu **fosta** (actuală doamnă Colby) pe malul bazinului de înot (swimming-pool, ca în Savion, la vila lui Flatto-Sharon), o luase de păr pe teribila pațachină și ne oferise o chelfăneală de toată frumusețea în apă. Crezusem — naiv! — că s-a produs o **cotitură** (precum marile cotituri staliniste din perioada colectivizării agriculturii); în realitate, nu fusese decît un foc de paie. Mustrată de Blake, femeia s-a întors la smile-ul ei lacrimogen cel de toate zilele.

Cu **pațachina** interpretată de Joan Collins, lucrurile sînt mai complicate. Dacă ar fi după capul meu, dacă aș ține cont, deci, de faptele ei nemaipomenite (inclusiv crima prin trîntirea lui Crystal de pe cal și provocare de avort, inclusiv împingerea la sinucidere a simpaticului Joseph — un majordom cum mi-am dorit mereu, ca să răspundă la telefon și să

Jean Collins

trimită manuscrisele la redacția MINIMUM) — atunci ea ar trebui bătută la sînge (dar nu înainte de a i se da de băut, în cupe de cristal, șampanie **Mummm** cu șobolani), aruncată-n pat cu șerpi cu clopoței sub pernă, după care ar trebui expediată-n stradă, goală pușcă, unsă cu miere și fugărită cu biciul pînă ce nimerește într-un stup de albine. Care s-o mănînce de vie. Cu încetul.

Numai că aici e o hibă. Dacă moare, dispare din serial și ar fi păcat. Femeia este categoric bine și — în plus — știe să se îmbrace. Așa încît sînt pentru miere și albine, dar numai vreo cinci ore, după care să fie internată în spital pe șase luni, în bandaj. Ah, și să nu uit: spitalul să fie în Uganda.

Nu aceleași gînduri mă muncesc în legătură cu **Adam Carrington.** Acesta (cum să-i iertăm otrăvirea perfidă a lui Jeff?), poate fi bătut cu cureaua pînă-și dă sufletul, apoi scos cu fărașul din casă și dat la cîini. Prezența lui în serial nu este obligatorie. Tipi ca el, puși pe rele, se găsesc oricînd, vezi apariția pe scenă a lui Helmut Berger.

Despre ceilalți, cu alt prilej.

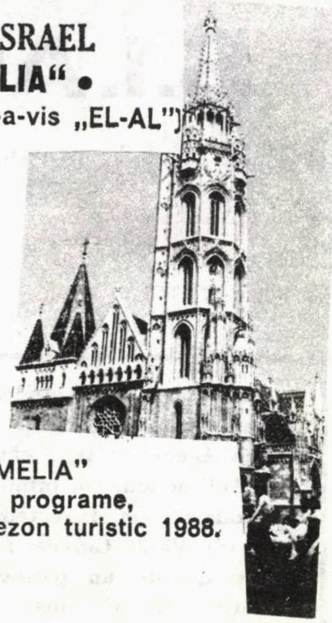

Melia

CONCERN TURISTIC INTERNAȚIONAL
ANUNȚĂ

EVENIMENTUL TURISTIC DIN ISRAEL

• S-A DESCHIS NOUL SEDIU „MELIA" •

SHALOM ALEHEM 5, TEL AVIV (vis-a-vis „EL-AL")
TELEFON 5103921

Amenajat într-un stil modern — elegant — spațios și într-un loc central, noul sediu al Concernului turistic „MELIA" stă la dispoziția dvs. cu o gamă variată de programe, în noul sezon turistic 1988.

DECI REȚINEȚI NOUA ADRESĂ A LUI

LICĂ BLUTHAL

„MELIA", Str. Shalom Alechem 5, Tel. 5103921, Tel Aviv

★ ★ ★

DE PESAH — DOUĂ EXCURSII ATRĂGĂTOARE ȘI CONVENABILE

ROMÂNIA

6 ZILE — 442 DOLARI

Costul include:

Biletul de avion TEL AVIV — BUCUREȘTI — TEL AVIV și servicii conform programului.

Plecarea 4.4
cu posibilități de prelungire.

UNGARIA

4 ZILE — 237 DOLARI

Costul include:

Tren (vagon de dormit) BRAȘOV — BUDAPESTA, bilet de avion Budapesta — București și servicii la hotelul de lux „BEKE".

Plecarea 10.4
cu posibilități de prelungire.

DOUĂ EXCURSII „A LA CARTE" DUPĂ PREFERINȚĂ

10 ZILE | **ROMÂNIA + UNGARIA** | **679 DOLARI**

PROGRAMUL COMUN

2 zile București, hotel „Intercontinental" sau „București", 4 zile Poiana Brașov, hotel „Piatra Mare", 4 zile hotel „Beke" Budapesta.
COSTUL INCLUDE: Avion Tel Aviv — București și Budapesta — București — Tel Aviv, prin coexiune directă; tren: Brașov — Budapesta (vagon de dormit), două mese pe zi în România și micul dejun la Budapesta, excursii la Castelul Bran (Dracula), mese festive la restaurantul „Pescăruș" — București și „Cerbul Carpatin" — Brașov, telecabine, turul orașului Budapesta, distracții, 2 ghizi, etc.

ADRESAȚI-VĂ LA NOUL SEDIU „MELIA": Str. Shalom Alechem 5, Tel Aviv, Tel. 5103921

LICĂ BLUTHAL împreună cu un colectiv pregătit profesional, corect și respectuos, VĂ STĂ LA DISPOZIȚIE.

S.I.AGNON

(Premiul Nobel pentru Literatură pe 1966).

Motivaţia juriului Nobel: „...pentru creaţiile sale de o profundă valoare artistică şi totodată caracteristice pentru aspectele vieţii poporului evreu".

Agnon

Tocmai cînd ne gîndeam să publicăm – primii în presa română din Israel – cîteva pagini din marele nostru Agnon de la a cărui naştere se vor împlini în iulie 100 de ani, am primit traducerea a două povestiri de unde ne-am fi aşteptat mai puţin: de la Cluj. Scriitorul Vasile Grunea, fost recent în vizită la rudele din ţară, este un pasionat al literaturii lui Agnon, într-atît încît şi-a luat elanul de a se măsura cu dificultăţile unei transpuneri pe româneşte. Reuşita lui este deplină, şi ne „înfruptăm" şi noi din ea, publicînd-o.

DRUMUL LUI CHANANIA

– Pe unde ai umblat?

– Pe unde am umblat, pe unde n-am umblat?

Se aşezară în jurul său şi nu-l slăbiră pînă ce nu povesti toate peregrinările sale.

– Mai întîi am plecat din oraşul meu în alt oraş – începu Chanania – de acolo în al treilea şi aşa m-am dus dintr-un loc într-altul pînă ce am ajuns la hotarul ţării pe care călătorul nu-l poate trece decît plătind regelui vamă. Mi-au luat banii, m-au dezbrăcat şi am rămas doar cu o năframă ca să-mi acopăr ruşinea. Dar locuitorilor oraşului li s-a făcut milă de mine şi mi-au dat de toate, tot ce-i trebuie omului; thales, tfilem şi haine cu fireturi. În acea ţară e frig aproape tot anul. În zilele de Hanuka, casele stau sub zăpadă, iar în zilele de Sucoth nu poţi ţine în mînă , de frig, ramura de palmier. Locuitorii n-au decît un etrog şi comunitatea îl taie în bucăţi ca să ajungă la toţi. Sîmbăta e cinstită doar cu pîine neagră şi lapte, n-au nici pîine albă, nici vin. Cînd le-am povestit unde mă duc, m-au considerat şarlatan, nu auziseră în viaţa loc ca cineva să meargă în Canaan. Am început chiar şi eu să mă îndoiesc de existenţa acelei ţări şi de aceea i-am părăsit. Mi-am văzut de drum. Mă gîndeam că mai bine mor pe drum decît să renunţ.

– Nu-mi aduc aminte cîte zile am colindat şi prin ce localităţi am trecut. În sfîrşit am ajuns într-o peşteră cu hoţi. Ei m-au răbdat, nu s-au atins de mine nici cu un deget, dar de cîte ori porneau să jefuiască, pe cei zămisliţi de dumnezeu, îmi porunceau să mă rog ca să nu fie prinşi. Cei mai mulţi dintre ei erau oameni buni, îi ajutau, cu inimă largă, pe cei săraci, credeau în creator şi dacă se jurau pe dumnezeu nu-şi schimbau vorba chiar dacă le scoteai sufletul. N-au fost întotdeauna hoţi, dar soarta de iobagi în care îi ţineau stăpînii, i-a făcut să-şi părăsească pămînturile şi să se apuce de tîlhărie la drumul mare. Într-o dimineaţă am văzut că unul scoate un tfilem. Am crezut că-i evreu. Am aflat mai tîrziu că nu este. Moştenise acest obiect de cult de la şeful său care fusese executat. Execuţia lui Aman s-a întîmplat astfel: Încredinţa cele furate unui popă rus. Odată, acesta n-a mai vrut să dea cele furate şi şeful bandei l-a ameninţat. Popa l-a pîrît regelui, iar regele a dat poruncă ca şeful hoţilor să fie executat. Cînd îl duceau la locul de osîndă i-au zis: Dacă ne spui unde sînt ascunşi prietenii tăi, atunci îţi dăm drumul. Dar hoţul răspunse: Terminaţi odată cu mine. Atunci i-au legat ştreangul de gît şi sufletu-i şi-a luat zborul. În momentul morţii a spus: Vai mie, pentru tine soţie, vai mie, pentru voi copii, care rămîneţi orfani!

Chanania îşi continuă povestirea:

– Odată, hoţul cu tfilem a vrut să mă conducă prin peşteră în Caanan. Dar m-am gîndit că cel de sus, fie-i numele lăudat, nu doreşte ca un hoţ să-mi fie naş. N-am primit oferta şi evitam de atunci să-l privesc în ochi. Am plecat spre alte ţinuturi. În locurile unde m-a aruncat soarta, în ţara aceea, oamenii îşi petrec viaţa doar robotind. N-au nici sîmbătă, nici sărbători. Pînă la urmă şi eu am uitat cînd e sîmbăta şi n-aveam curajul să fac într-o zi mai mult de două mii de paşi căci nu puteam şti dacă nu e sîmbătă sau vreo altă zi de sărbătoare. Odată, pe drum, m-am întîlnit cu un domn. M-a întrebat: unde? I-am răspuns: în oraş. M-a invitat să mă sui în trăsură. Cînd a văzut că şovăi, a strigat la mine: Şadai! Vorbea în poloneză şi pe limba lor acest cuvînt înseamnă „urcă-te". Eu am crezut că a pomenit numele sfînt al lui Dumnezeu şi am sărit în trăsură. În ziua aceea era chiar Iom Kipur şi în case se rosteau ultimele rugăciuni. Am sărit din trăsură, m-am

descălțat și am intrat în templu, unde m-am aruncat pe jos și am plîns toată noaptea și ziua următoare. Apoi, în timpul rugăciunii, am auzit pe cineva pomenind de pămîntul sfînt. Am tras cu urechea și am aflat că locuitorii unui oraș se pregătesc să plece într-acolo. Am pornit să caut acel oraș. Dar, fiindcă umblam desculț și drumul era lung, mi s-au umflat picioarele...

Au plecat să-i aducă o pereche de pantofi dar el a refuzat. Atunci i-au amintit că rabi Achiba a poruncit șapte lucruri și printre acestea o poruncă: să vă păziți încălțările. Dar Chanania a răspuns: picioarele mele n-au simțit sfințenia Iom Kipur-ului și de aceea ele trebuie să rămînă goale.

BALAC

Isac Cumer termină pictatul plăcii comemorative. Intenționa să spele pensula cînd un cîine vagabond se aciui lîngă el. Avea urechi mici, botul ascuțit, coada scurtă, iar blana de culoare nedeslușită, nici albă, nici maronie, nici galbenă. Unul din cîinii vagabonzi ce cutrierau străzile.

Isac îl amenință. Vroia să sperie potaia sau să șteargă pensula de blana cîinelui? Acesta își scoase limba, parcă în batjocură și își pironi ochii pe zugrav. Nu cred că intenționa să lingă vopseaua căci se știe că are gust sărat, iar cîinelui nu-i place sarea. Poate îl interesa cum se mînuiește pensula.

Zugravul întinse brațul și mîna îi tremura. Făcu un gest de pictor și cîinele parcă se topea de fericire. Apoi mîngîie blana animalului ca scribul înainte de a o atinge cu penița, înmuie pensula în vopsea și pe blana cîinelui apărură cîteva litere. Erau oare cele dorite? I se păru că intenționase să scrie chiar aceste litere. Dar n-are rost să-i mai iscodim gîndurile, mai bine să vedem ce a urmat. Cîinele nu se astîmpără pînă ce pe spatele lui nu stătea scris cu litere groase: **CÎINE!** Meșterul îl lovi pe spate și zise: — De-acum, nimeni nu va mai trebui să-și bată capul, toți vor ști că tu ești cîine și nici tu nu vei putea nega.

Balac, căci așa se numea cîinele, se simțea bine în compania acestui om. Picurii reci de vopssea îl înviorară. Era zăpușeală, pămîntul uscat, aerul înfierbîntat. Deci nu-i nici o mirare că nu o luă la fugă, ci aștepta să i se mai picure pe blană lichid răcoritor. Isac observă că animalul stă și așteaptă. Și-l întrebă:

— Care ți-e dorința? Fii mulțumit că am irosit pe tine o pensulă de vopsea.

Cîinele dădea din coadă și lătra scurt, rugător. Omul îl privea și-i vorbi din nou:

— Ai înebunit? Vrei să-ți împodobesc blana cu niște dungi? Sau poate să-ți scriu numele cu litere de aur?

Cîinele își ridică botul umed spre cer și lătră. Pe Isac îl mînca palma. O frecă de haină, dar în zadar. Înmuie pensula în găleată. Cîinele se opri în fața sa și-l privea tot mai atent. Să recunoaștem adevărul, nu era vorba de o simplă curiozitate, ci mai ales de dorința de a simți din nou răcoarea vopselei. Balac făcea sluj, intenționa să ajungă pînă la pensula care reluîndu-și activitatea nu se mai opri pînă cînd pe blana cîinelui nu apăru, alături de cuvîntul **CÎINE** și acela de **TURBAT.** Isac se uită la Balac și era bucuros.

La noi, pe vremuri, cînd cineva era excomunicat, se lipea textul hotărîrii pe spatele cîinilor vagabonzi, pentru ca obștea să știe de cine să se ferească. Dar nimeni pînă la zugravul nostru nu scrisese direct pe blana animalului. Gestul său era original... Isac se uita cu ochi de meșter, își contempla opera și era curios dacă o va observa cineva. Dar era în orele amiezii cînd lumea e acasă și mănîncă. Nici-o suflare pe stradă, căci și cel ce nu avea de mîncare stătea închis și se rușina de sărăcia lui. Lui Isac îi părea rău că nimeni nu-i remarcă isprava, dar se mîngîie la gîndul că mai tîrziu tot va fi cunoscută de întreg orașul. Lovi cîinele dîndu-i ghies să înceapă popularizarea operei. Balac îl privi mirat. Pînă atunci zugravul se purtase foarte prietenos. — Ce l-o fi apucat de-l lovește? Se uită la picioarele lui Isac. — Cum se face că ochii îi zîmbesc, iar picioarele îi sînt furioase? Poate că ele nu știu că stăpînul lor zîmbește. Acest gînd îl întristă mult pe Balac. Își trase coada între picioare, era într-o foarte proastă dispoziție. În acest timp Isac uită de cîine, își strînse uneltele și porni spre cel ce-i dăduse de lucru, dorind să-și încaseze banii. Cîinele sări, se gudură și-l însoți. Zugravul se plictisi și dorea să-l alunge. Dar după cîțiva pași era din nou lîngă el, cît pe ce să răstoarne găleata cu vopsea. Îl lovi și cîinele o luă la goană chelălăind.

Fugea, fugea fără țintă printre bălării și ruine, lovindu-se de tot ce-i ieșea în cale. Simțea o durere în tot corpul. Se opri, se uită roată: oare cine-i pricinuise aceste chinuri? Era supărat pe sine că părăsise locul unde-i era atît de bine și acum are numai necazuri. Lătră trist. S-au adeverit vorbele oamenilor: „cîinele merita bîta, a și primit-o". Privea cu amărăciune, zicînd parcă: — Ce mai împuți aerul, ia-ți tălpășița, ce zaci ca un hoit, fugi, fugi cît mai departe. O luă la goană cît îl țineau picioarele pînă ajunse în cartierul Celor o sută de porți unde își avea sălașul. Cînd Balac ajunsese — cu gîndul să se vîre în culcuș pentru a mai scăpa de oboselile aventurii — străzile erau ca un stup răvășit. Femei, bărbați, copii fugeau care încotro. Cîinele credea că se grăbesc să asculte vorbele lui Groinem pe care toți îl ascultau cu plăcere deoarece de la el se putea afla cine și de ce faptă s-a făcut vinovat și cum se căiește. Cu toate că dulăul nostru nu prea avea stimă pentru asemenea ființe, el se îndreptă în aceiași direcție. Era cîine și îi plăcea să alerge după oameni.

În timp ce se grăbea, își dădu seama că e victima unei erori. N-a sosit Groinem și nici un alt povestitor ambulant, era vorba de ceva ieșit din comun. Adulmeca pe ici, pe colo și totuși nu putu afla despre ce e vorba. Își drese glasul și întrebă: — De ce fug oamenii? Încotro se îndreaptă pădurea de picioare?

Căci cine îl vedea pe Balac o lua la fugă iar văzduhul se umplu cu strigătele: cîine turbat, cîine turbat!

Cîinele se gîndi să aștepte pînă ce oamenii se vor liniști ca apoi să afle ce se întîmplă. Căscă și-și arătă colții... Comercianții începură să arunce cu pietre care serveau ca greutăți de cîntar.

— Am impresia că am aflat despre ce este vorba — își zise Balac — autoritățile au pornit să controleze greutățile. Își ridică ochii spre cer și lătră plin de durere:

— Vau, vau, ce doriți de la mine? pot eu oare înghiți toate greutățile măsluite ca ele să nu pice în mîinile inspectorilor? Avea noroc, cele mai multe erau măsluite, altfel cu greu ar mai fi rămas în viață.

— Vau, Vau, stăpîne al cerurilor, ce vor ăștia de la mine? Copiii tăi păcătuiesc și Tu mă pedepsești pe mine?

În timp ce Balac lătra, mulțimea se ascunse... se zăvorî în spatele ușilor. Cartierul se goli, pe stradă țipenie de om, cîinele singur. Îl cuprinse foamea. Toată ziua nu mîncase. De dimineața cînd ieșise din culcuș, pățise multe... Stătea în strada pustie și auzea cum îi chiorăie mațele. Se gîndi să-și înșele stomacul și se uită roată de parcă n-ar sesiza de unde vine zgomotul. Văzu o măcelărie goală și hălcile de carne îl atrăgeau. Nu numai această măcelărie, ci toate prăvăliile erau larg deschise, pline cu toate bunătățile pămîntului. Dacă ar fi dorit, putea să intre în oricare dintre ele și să mănînce fără nici un pericol, nu l-ar fi văzut nimeni. Dar mirarea îl pironi locului. Nu se atinse de carne, de nimic. Stomacul se mira că renunțase la acest prînz regesc. Balac se frămînta:

— De ce a fost atîta zarvă și de cum de s-a lăsat această liniște grea? Lumea se golise. Cel mult, din cînd în cînd, de după o perdea apărea cîte o privire, dar dispărea imediat.

De undeva răzbeau bătăi de pendul. Cîinele își ciuli urechile, îi plăcea acel sunet. Auzea ceasul și ar fi dorit să știe cît e ora. Începu să numere, își ridică privirea spre cer și se uita la stelele ce luceau ca-n alte dăți, la vremea cînd evreii se duc la sinagogă pentru rugăciunea de seară. Azi însă stelele luminau fără rost, nimeni nu ieșea din casă, nimeni nu se duce să se roage. Oamenii se închiseseră în case. Balac lătră cu disperare și văzînd că aspectul străzii nu se schimbă, dădu din coadă dezolat și o luă din loc. Apucă spre dreapta, adulmeca pe ici pe colo și ajunse la casele cele mari, înconjură curțile și se trezi în alte locuri. La asemenea ore tîrzii, pe acolo se plimbau perechi de îndrăgostiți și tot acolo, așa cum se obișnuiește, în nopțile de vară, se făceau promisiuni pe care nici Adam și Eva nu le-au făcut în grădinile Edenului.

Balac îi observa. Îi era dor de oameni. Lătra de bucurie stîrnind ecoul stîncilor din apropiere. Perechile de îndrăgostiți îl auziră și uitară imediat promisiunea: nici moartea nu ne va despărți. Mîinile ce se țínuseră strîns se desfăcură brusc și toți fugeau care încotro, căci și tinerii știau că un cîine turbat bate străzile orașului. Stîncile rămaseră goale, fără viață. Balac stătea încremenit, părăsit de toată lumea. În ochii săi se ascundea nedumerirea, o întrebare îi ințepa limba: — Ce o fi? Cum îl vede cineva, fuge! Îl copleși singurătatea și deveni foarte trist. Își ciuli urechile dar nu auzi pași, nici vîntul nu aducea miros de om.

Deodată auzi un zgomot, dar nu era decît bătaia propriei sale inimi. Era frînt de oboseală și tristețea puse stăpînire pe întreaga-i ființă. Simțea greutatea labelor, îl durea peste tot și-l chinuia foamea. Părăsi stîncile și se întoarse în cartier. Casele mai erau încă zăvorîte, numeni nu avusese curajul să iasă în stradă. În schimb prăvăliile erau toate deschise, iar negustorii nicăieri. Balac mîncă de toate pînă se sătură și apoi se duse la culcușul său. Precaut, înainte de a adormi, se mai uită roată. E plăcut somnul de noapte, și mai ales pentru cel ce-a fost gonit toată ziua. Noaptea pînă și urmăritorii se odihnesc și nu-ți mai tulbură visele. Sufla un vînt răcoros alungînd țînțari și purici. Cîinele dormea netulburat și simțea o amorțeală plăcută ca atunci cînd se închide o rană. Se lungi cu plăcere și avea senzația că-l mîngîie cineva. Întîmplările prin care trecuse îi păreau acum un coșmar. Din cînd în cînd dădea din coadă și suspina reținut. Spre zori, cînd obișnuiesc să latre cîinii, ar fi dorit să se scoale, dar își simțea trupul greu și nu se putea ridica. Visa. Venise tot cartierul și-l loveau cu pietre, acoperindu-l complet. Printre umbre zări un schelet de lup care luă înfățișare de șacal, vulpe și apoi a unei rase necunoscute de cîini. Balac se sperie și blana i se zburli acolo unde zidarul pictase acele cuvinte pe care acum nici nu mai merită să le amintesc. Oasele scheletului trozneau rostind parcă: — Nu te speria, noi îți sîntem tată și tu ne ești fiu.

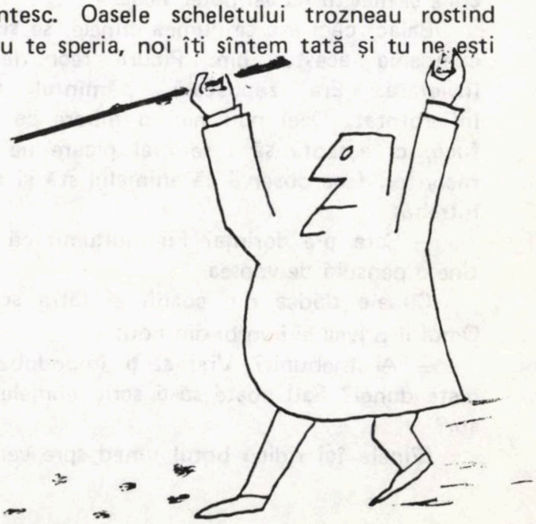

Dar visele vin, visele zboară. Nici noaptea nu ține decît pînă în zori. Balac ieși din culcuș, se uită roată, dar sufletul nu se bucura iar trupul îi era tare obosit. Coada, la locul său și totuși ceva nu era în ordine. Cum se tot uita, observă grămezi mari de carne, pește, pîini întregi, prăjituri, turte de ulei, covrigi, cozonaci, toate azvîrlite la gunoi.

Le aruncaseră negustorii de frică ca nu cumva să fi gustat din ele cîinele turbat. Balac se plimba pe lîngă mormanul de alimente și nu știa ce să facă. Hotărî să adune cîte ceva pentru zile negre. Se gîndea că va săpa lîngă culcușul său cîteva gropi și va ascunde acolo bunătățile nesperate.

În timp ce-și făurea planul, se adunase în jurul său tot cartierul, cu oale sparte, drugi de fier, căni, pietre, sfeșnice ruginite... Acum toate zburau spre capul său. Cel ce nu răgușise de ieri urla și acum dezarticulat: cîine turbat... cîine turbat!

Balac lătră spre mulțime întrebînd parcă:

— Vau, vau, cu ce am păcătuit, ce vreți de la mine, ce rău v-am făcut?

Nu avu timp să-și dea seama ce se întîmplă că-l și lovi prima piatră, apoi a doua, a treia. De unde zburau? Cîinele sări, lătră dureros și-o luă din nou la fugă..

În românește de VASILE GRUNEA

În numărul trecut l-am felicitat pe Idov Cohen pentru primirea prestigiosului Premiu Sion din partea Asociației scriitorilor israelieni de limba română. Acum, așa cum am promis, prezentăm cititorilor o pagină din scrisul său, tradusă. Literatura lui e alcătuită din proze iudeo-moldovenești, extrase toate din „rădăcinile" sale, adică din trăirile copilăriei și din istoria cu legende a Mihăilenilor natali. Interesant la el este aliajul de viață evreiască de tîrg moldovenesc de veac 19, magie religioasă în spirit hasidic și moralism rabinic.

Idov Cohen este unul dintre autodidacții cei mai culți ai generației sale, scrie în trei limbi (română, idiș, ebraică), citește în alte vreo trei (germană, franceză, engleză), e un talmudist „periculos", cu citate cunoscute doar de inițiați, recită la comandă pasaje din Goethe. A fost redactor la „Știri din lumea evreiască" (1929 – 31), secretar de redacție la revista „Ilustrațiunea evreiască" (1931), a scris la „Renașterea noastră" (1937 – 39) și a devenit, împreună cu Miron Grindea, co-director la „Adam" (1937 – 39) după plecarea lui I. Ludo de la cîrma acestui lunar de literatură.

PUTERE DE ÎNĂLȚARE

(din volumul „UITATE ȘI ADUNATE")

IDOV COHEN

Israel al nostru, care știa multe despre Velvale, poetul popular Velvl Zbarjer, și despre obiceiurile lui la beție, ne-a povestit cum a descoperit odată poetul, spre marea sa uimire, că nu numai un păhărel de rachiu te poate aduce într-o stare de înălțare sufletească, ci și o ceașcă de cafea turcească tare și delicioasă. Și într-adevăr, din momentul cînd s-a convins că și băutura aceea neagră are asemenea putere, l-am văzut mereu părăsind cîrciuma cu băutură care încălzește inima și trecînd în ceainăria cu băutura care încălzește sufletele.

— Cu toate acestea, spuse rabi Mordehai, dacă nu întrecem măsura, cum zic înțelepții noștri, adică să nu dăm de-a dușca două păhărele de-o dată, n-am nimic împotriva rachiului. Un păhărel, nu numai că nu strică, dar după părerea mea, ajută și te face mai bun.

Coperta volumului **„Schiheia Veleked"** — apărut în ebraică (Titlul în română: **„Uitate și adunate"**)

— Și vrei să spui că o ceașcă de turcească tare are același efect? l-a întrebat neîncrezător Velvale.

— Știu eu, Velvale, ce gîndești tu despre secta hasidimilor, răspunse reb Mordehai. Dar încearcă să înțelegi obiceiurile pe care ei le-au introdus, felul cum sărbătoresc ei Șabatul și celelalte sărbători, ba chiar și întîlnirile lor din zilele săptămînii la curțile rabinice. Dar fără prejudecăți, bineînțeles! Unde ai mai văzut asemenea scene de bucurie? Unde ai văzut atîta entuziasm? Fii sincer și spune: unde ai mai întîlnit atîta prietenie și apropiere și frăție între oameni? Toate astea, Velvale, sînt ca niște trepte înalte. Iar fazele care duc spre aceste înălțimi, oricît ar sta ele sub influența spirituală și sub semnul fricii și iubirii de Dumnezeu, nu le poți atinge, mai ales de unul singur, fără ajutorul unui păhărel.

— Dar și poezia îmbată, reb Mordehai, spuse Velvale.

— Eu sînt de aceeași părere ca rabi Mordehai, interveni Israel al nostru. Însă mă îndoiesc că acea înălțare sufletească a înțelepților despre care vorbesc hasidimii, se poate realiza printr-un singur păhărel. După părerea mea, nu! Pe pielea mea am simțit-o...

Pe pielea lui...! O nouă poveste fantezistă avea să le toarne. Știau asta din experiență. Rabi Mordehai spuse:

— Oh, Israel, Israel! O poveste hasidică, povestită bine, știm că poate crea un înger bun în cer... Dar povestea ta? Ce fel de erou are?

— Un spiriduș! spuse Israel al nostru. Un drăcușor năzdrăvan. Și fiindcă văd că ciuliți urechile, vă voi povesti cum m-am ridicat odată în înălțimi. Și nu într-un miez de noapte, ci în toiul zilei.

Și iată povestea...

*

S-a făcut că tata, Dumnezeu să-l odihnească, m-a trimis odată la fabrica de rachiu din Darasca, să aduc de acolo un butoi mare și plin pentru cîrciuma pe care o arendase în sat. Și așa am făcut.

La întoarcere cu căruța în care aveam butoiul plin cu băutura aceea tare și iute, văd deodată un nor coborînd asupra mea: un nor de păsărele... Grupuri nenumărate de păsări se năpustesc asupra mea, asupra căluțului și căruței mele. Erau multe, atît de multe, încît întunecaseră cerul. Și ele pogoară ca o arșiță și asupra butoiului — atît erau probabil de însetate.

Într-adevăr, cum s-au așezat pe butoi, au și început să-l găurească cu ciocurile lor ascuțite. Făceau găuri mici-mici, cît să picure din butoi picături de băutură. Găureau și sorbeau, găureau și sugeau, găureau și beau, pînă ce mi-au golit tot butoiul.

Se înțelege că bînd rachiul meu de 96 de grade, vietățile acelea plăpînde s-au îmbătat repede și au început să cadă în căruță, trăznite de tăria băuturii și au adormit buștean.

Ce era să fac? M-am gîndit și am ajuns la concluzia că în primul rînd am nevoie de o dovadă clară că nu eu sînt vinovat de pierderea rachiului, nu eu am golit butoiul, ci ele, păsările. Am luat o frînghie pe care o aveam în căruță, am înșirat pe ea, ca niște mărgele, fiecare păsărică adormită, apoi am legat frînghia de cîteva ori în jurul căruței, ca o cingătoare.

Pare-se însă că și eu am tras o înghițitură dintr-o sticlă de țuică fiindcă am ațipit. Și după un timp, cînd m-am trezit — ce mi-au văzut ochii?

Căluții mei, căruța, butoiul gol și eu însumi, robul dumneavoastră, cu toții pluteam în înălțimi, sub clopotul de cristal al cerului, sus, sus de tot, deasupra norilor și la o distanță nu prea liniștitoare de tronul ceresc!

Ei, ce să se fi întîmplat? Presupun că ați ghicit: miile de păsări care s-au trezit din beție înaintea mea, au vrut desigur să-și ia zborul, însă n-au putut deoarece erau înșirate pe frînghie și frînghia era legată strîns în jurul căruței. Ce puteau deci, sărmanele, să facă? Și-au strîns toate forțele, și- au luat avînt — și cu un efort u-ri-aș s-au înălțat împreună cu noi, spre cer, cum ridici o pană de pe jos. Iată, așa a fost prima mea înălțare!

— Și cum ai coborît? l-au întrebat.

— Foarte simplu: am scos briceagul pe care-l aveam în buzunar, și am început să tai, cu băgare de seamă frînghia, eliberînd o pasăre după alta. Și pe măsură ce le eliberam, pierdeam din înălțime pînă ce am coborît pe pămînt toți — căluții, căruța și eu. Pe urmă am plecat acasă rușinat și cu butoiul gol.

V-am povestit toate acestea — spuse Israel al nostru — ca o pildă cu dublu înțeles, ca să vedeți cîtă putere de înălțare stă într-o sorbitură de rachiu!

Traducere: Dan Beniamini

E O ILUZIE SĂ CREZI...

* E o iluzie să crezi că pasărea
din colivie cîntă pentru tine.

* În politică totul e permis;
chiar și adevărul.

* De cînd a hotărît să pășească
pe drumul predecesorilor, umblă
de-a-ndăratelea.

ADRIAN LUCACI

HITCHCOCK
CAVALERUL PERFECT
după JEROME K. JEROME

Un „Hitchcock" cu puțină groază și puțin mister, cu roboți rasați și ființe automatizate — nu-i așa că pare a fi un instantaneu din lumea în care trăim?

ACEASTĂ întîmplare, începu Mac Shangnassy, s-a petrecut în Furtwanger, în Pădurea Neagră.

În acest orășel locuia un bătrîn plin de prestanță, pe nume Nicholas Geibel. Acesta fabrica jucării mecanice de o asemenea perfecțiune, încît își cucerise faimă, ca să zicem așa, europeană. Erau iepuri care țîșneau dintr-un cocean de varză, mișcau urechile, își netezeau mustățile și apoi dispăreau între frunze; pisici care se spălau pe bot și-și mișcau urechile atît de firesc, încît cîinii se repezeau la ele; păpuși care știau să spună cu multă amabilitate: „Bună ziua! Ce mai faceți?"

N. G. era mai mult decît un simplu mecanic, era un artist. Munca sa, mai mult decît o ocupație: manie, aproape o pasiune.

După cîte se spunea în oraș, bătrînul G. ar fi putut să confecționeze o ființă în stare să execute toate gesturile unui om respectabil. Tentația era prea mare, N. G. n-a rezistat: unul din prietenii săi, tînărul doctor Follen, avea un copil. Cînd copilul împlini 2 ani, doamna F. dădu un bal; bătrînul G. și fiica sa Olga primiră invitații.

A doua zi după petrecere, în cursul după-amiezii, Olga avea niște prietene în vizită: domnișoarele își criticau fără menajamente cavalerii. Bătrînul G. într-un colț al salonului, părea adîncit în lectură, nimeni nu-i dădu atenție.

— Bărbații dansează din ce în ce mai prost! spunea una.

— Da, iar cei care pretind că dansează bine, își dau atîtea aere, de parcă ne-ar face o favoare invitîndu-ne la dans! spuse alta.

A treia adăugă:

— Iar conversația lor este deosebit de stupidă. Știi întotdeauna dinainte ce vor spune: „Ce drăguță sînteți astă seară! Rochia vă stă minunat"...

— Mă duc la bal ca să dansez, reluă cea căreia îi plăcea prea mult dansul. Tot ce cer cavalerului meu, este să mă țină bine și să nu obosească înaintea mea.

— Atunci un robot ar fi exact ceea ce-ți trebuie.

— Bravo! — strigară toate — e o idee magistrală... Un dansator cu motor electric, care să nu obosească niciodată!

Bătrînul G. își lăsase ziarul și nu scăpase un cuvînt din trăncăneala fetelor, dar, cînd una dintre ele întoarse ochii spre el, își ascunse repede fața după ziar. După ce plecară prietenele Olgăi, se duse în atelierul lui. Mult timp, fiică-sa îl auzi agitîndu-se și monologînd cu voce tare. În următoarele două săptămîni, N. G. ieșea rar din atelier. Era nervos, preocupat și totuși gata, cînd te-ai fi așteptat mai puțin, să rîdă fără nici un motiv aparent, ca și cum s-ar fi amuzat dinainte de o farsă pe care n-o știa decît el. O lună mai tîrziu, bătrînul Wenzel, un negustor de lemne foarte bogat, oferi un bal pentru a celebra logodna nepoatei sale. G. și fiica sa fură și ei invitați.

În momentul plecării, Olga îl căută pe tatăl ei și, negăsindu-l, bătu la ușa atelierului. El apăru în cămașă, congestionat, dar radios:

— Nu mă aștepta, spuse el, ne întîlnim la bal. Am de terminat ceva urgent.

Cînd era gata să se supună, tatăl ei a strigat: „Spune-le prietenelor tale că le voi aduce un tînăr cavaler, fermecător și dansator desăvîrșit. Se vor prăpădi după el!"

De obicei, N. G. păstra secretul proiectelor sale, dar, de data asta, Olga crezu că ghicește suficient pentru a anunța prietenelor sale o surpriză. Imaginația oaspeților lui Wenzel prinse aripi și sosirea lui N. G. era așteptată cu înfrigurare.

Zgomotul roților unei mașini în pasaj întrerupse toate conversațiile. W. însuși se repezi spre ușă, apoi reveni în salon, roșu la față de emoție și rîzînd. Anunța cu voce de stentor:

— D. Giebel... și un prieten!

N. G. și „prietenul său" intrară și înaintară pînă în

mijlocul camerei, printre rîsete și strigăte de veselie.

— Permiteți, doamnelor și domnilor, spuse G., să vă prezint un prieten: locotenentul Fritz. Dragul meu, salută pe acești domni și doamne.

Puse o mînă încurajatoare pe umărul noului venit și ofițerul făcu o plecăciune adîncă și cam țeapănă. Salutul fu însoțit de un sunet gutural, care amintea în mod neplăcut horcăitul unui muribund. Dar era un amănunt fără importanță.

— Pînă acum, declară G., nu l-am putut învăța decît valsul, dar aici excelează. Care dintre dumneavoastră, domnișoarelor, acordă primul dans protejatului meu?

Bătrînul învîrti unul dintre butoanele de pe jachetă. Fritz deschise gura și rosti pe un ton glumeț cuvinte care păreau că ies din osul occipital.

— Aș fi fericit să am plăcerea...

Apoi gura i se închise brusc, cu un zgomot sec.

Fără nici o îndoială, locotenentul F. făcuse o impresie puternică asupra asistenței, dar nici una din domnișoarele prezente nu părea hotărîtă să danseze cu el. Priveau chiorîș fața de ceară, ochii ficși, zîmbetul rigid, curioase, dar nu seduse. G. se apropie de cea care-l evocase pe cavalerul perfect:

— Nu-l recunoașteți pe dansatorul perfect, așa cum l-ați sugerat? Trebuie cel puțin să încercați.

Era o fetișcană încîntătoare și impertinentă, care se dădea în vînt după năzdrăvănii. W. insistă la rîndul său și fata acceptă.

Atunci G. procedă la instalarea dansatorului: brațul drept cuprinse talia fetei și o ținu strîns; falangele de ceară se închiseră pe mîna delicată. Bătrînul demiurg îi explică cum poate să regleze după plac viteza dansatorului și cum să-l oprească atunci cînd va obosi:

— Vă veți învîrti într-un cerc complet. Aveți grijă să nu vă lovească nimeni, nici să-i schimbe poziția.

Orchestra începu un vals, bătrînul G. puse robotul în priză. Anette și ciudatul ei cavaler începură să danseze. O ținea strîns pe fată, o învîrtea cu regularitate halucinantă, emitea din cînd în cînd, cu sunete ascuțite, frînturi de conversație întrerupte de tăceri scurte.

— Ce drăguță sînteți astă seară, declară el cu o voce stranie și subțire... Ce seară minunată... Îmi mai acordați un dans, nu-i așa?

Anette se familiarizase cu ciudatul ei cavaler, nervozitatea ei se împrăștia; intră în joc.

— Sînteți adorabil... Și eu aș putea să valsez cu dumneavoastră toată viața!

Invitații lui W. intrară în joc la rîndul lor: unul cîte unul, cuplurile se duseră pe ring lîngă Anette și cavalerul ei. N. G. contempla spectacolul și triumfa.

Gazda se apropie de el și-i spuse cîteva cuvinte la ureche.

— E casa tinerilor, astă seară, spuse Wenzel. Noi doi vom merge să fumăm liniștiți o pipă lîngă o halbă cu bere.

Hitchock în timpul repetițiilor pentru filmul „Păsările"

În timpul acesta, cavalerul perfect se învîrtea într-un ritm din ce în ce mai rapid. Anette încercă să desfacă șurubul care antrena viteza: fu antrenată într-un vîrtej nebunesc. Unul cîte unul, dansatorii părăseau ringul; curînd A. era singura care se învîrtea în brațele robotului. Valsul, devenit furibund, o luase înaintea viorilor. Muzicanții, nedumeriți, renunțară să mai cînte, se așezară și priveau fix cuplul.

— Anette, spuse o doamnă tînără, oprește-te, ai să obosești...

A. nu răspunse. O fată fu cuprinsă de panică zărind fața dansatoarei: era de o paloare cadaverică.

— Cred că a leșinat! — strigă fata.

Un bărbat se năpusti și încercă să oprească automatul; îmbrîncit violent, căzu și picioarele de oțel îi răniră obrazul. Nimic nu părea să-l poată opri pe acest dansator infernal! Din nefericire, nimeni nu-și păstrase sîngele rece. Unii încercau să-l atace pe robot cu lovituri de pumn, așa încît locotenentul Fritz, în loc să evolueze în mijlocul salonului, se lovea de pereți și de acolo ricoșa în mobile, tîrînd-o după sine pe partenera sa; un fir de sînge apăru pe buzele fetei și se prelinse pe rochia albă. Spectacolul era halucinant. Femeile leșinau sau fugeau urlînd.

În sfîrșit, cineva exprimă o sugestie sănătoasă:

— Trebuie să-l găsim pe Geibel!

Nimeni nu remarcase dispariția lui, nimeni nu știa de unde să-l ia. Plecară în căutarea lui.

Cînd află de întorsătura evenimentelor, G. se ridică foarte palid. W. îl însoți. Cînd s-a deschis ușa, au vrut să se repeadă spre salon, dar umerii largi ai lui W. barau intrarea. Desemnă doi bărbați mai în vîrstă.

— Am nevoie de dumneavoastră și de dumneata, Bekler.

Vocea îi era calmă, dar figura de o paloare cadaverică.

Ceilalți trebuie să plece. Evacuați femeile cît se poate de repede.

Din ziua aceea, bătrînul G. își restrînse activitatea la fabricarea de iepurași țîșnind dintr-un cocean de varză și de pisici care miaună, netezindu-și mustățile.

MALADIILE SE POT CITI ÎN PALMĂ

În epoca noastră, cînd știința medicală dispune de o aparatură ca-n fabricile de avioane, capabilă să controleze corpul omenesc pentru a descoperi „ce anume nu e în regulă", metoda „citirii în palmă" a maladiilor, pe baza căreia se stabilesc diagnostice cît se poate de serioase, aproape că te face să zîmbești. Dar iată că această metodă a fost susținută de doi cardiologi americani, la un recent congres ce a avut loc la San Francisco, unde cei doi au declarat că examinarea mîinilor îi informează mai repede și mai precis despre boală decît testele mecanice, electrice și electronice...

Iată cîteva dintre constatările cardiologilor americani:

PALMA: Dacă vă enervați repede sau aveți tendința să vă înfuriați pentru un lucru de nimic, priviți-vă palma: pe piele vor apare mici pete rotunjoare, albe sau roșietice. Pentru medicul specialist, aceste pete minuscule reprezintă: emotivitate, ultra-sensibilitate, un sistem neuro-vegetativ ce are nevoie să fie calmat. Dacă palma e umedă, e posibil că glanda tiroidă e prea activă și că va produce neplăceri.

LINIILE: Cînd liniile palmei sînt foarte palide, șterse, iată un semn care indică anemie. În mod normal, palma este roză, iar liniile (cutele ce o traversează, sînt tot roze, dar de-un roz puțin mai închis). Cînd liniile sînt decolorate, astfel încît se confundă cu pielea avem de-a face cu simptomul unei anemii destul de avansate. În schimb, liniile prea închise, contrastînd violent cu culoarea roză a palmei, trădează insuficienta funcționare a glandelor renale: lipsește adrenalina.

DOSUL MÎINII: Dacă dimineața la trezire, dosul mîinii este umflat ca la un copilaș, înfigeți un deget în mijloc, și dacă golul creat (adîncitura) nu dispare decît foarte încet, înseamnă că această umflare se datorește retenției (reținerii) de apă în țesuturile subcutanee. Este un prim simptom al unei maladii de inimă sau de rinichi.

DEGETELE: Degetele subțiri și plate la vîrf, denotă simptome de tuberculoză sau de insuficiență cardiacă gravă. Diagnosticul se consolidează și mai mult cînd unghiile sînt bombate și pielea de sub ele este vînătă. Reumatismele poli-articulare (adică cele care atacă simultan mai multe articulații deodată, de la mîini, coate, umeri etc.) provoacă o deformație a degetului mic. În schimb nodurile dintre falange se datorează reumatismului gutos.

UNGHIILE: Este cunoscut faptul că unghiile care se rup ușor vorbesc despre lipsă de calciu (decalcifiere). Dacă se constată o fragilitate crescută a unghiilor și dacă acestea sînt presărate cu puncte albe, atunci e vorba de o decalcifiere serioasă. Cînd unghiile, sau mai bine zis, carnea de sub ele, au culoarea vînătă, avem de-a face cu tulburări respiratorii (astmă, efizem pulmonar, bronșită cronică).

Medicul dispune spitalizarea imediată, cînd remarcă sub unghii prezența unor vase sanguine minuscule, deoarece aceste pete roșii sînt primul simptom al unei grave maladii cardiace: endocardită bacteriană, o infecție puternică a membranei care căptușește inima pe dinăuntru.

MEDICUS

JOC CULTURAL

1

O superbă (și inteligentă...) domnișoară din lumea „bună" evreiască a Bucureștiului ante-belic, a stîrnit pasiuni neobișnuite în rîndurile bărbaților din lumea culturală a vremii. Nu mai puțin de trei scriitori români, îndrăgostiți de ea, au imortalizat-o în romanele lor: Zaharia Stancu, Anton Holban și Octav Șuluțiu. Numele acestei femei fatale *este:*

a) Domnișoara Carniol

b) Domnișoara Maria Banuș

c) Domnișoara Manolovici

2

Un poet evreo-român de mîna întîia, s-a sinucis după 23 August 1944, din cauza unei dezamăgiri în dragoste:

a) Ilarie Voronca

b) H. Bonciu

c) A. Dominic

3

La finele deceniului 7 s-a declanșat la Tel Aviv, o polemică de răsunet între Michael Landau (fost deputat sionist în Parlamentul României) și poetul M. Rudich, în legătură cu un cunoscut scriitor evreu din România care – după ce sprijinise cu entuziasm ideea sionistă, a pornit în anii '50 să atace statul Israel. Acest scriitor a fost:

a) Mihail Sebastian

b) I. Ludo

c) Ury Benador

4

Trei sportivi cu faimă au venit în Israel ca olimi. Unul dintre ei, "reprofilat", a deschis o mezelărie:

a) Sami Zauber, footbalist internațional

b) Angelica Rozeanu, campioană mondială la tenis de masă

c) I. Cuperman, footbalist internațional.

5

În anii '40, la București, un scriitor evreu s-a căsătorit cu fiica lui Schwartz, unul dintre coproprietarii celebrului magazin Galeries Lafayette *de pe Calea Victoriei (lîngă Prefectura Poliției). Acest scriitor a fost:*

a) George Silviu

b) H. Bonciu

c) Felix Aderca

6

Unul dintre cei trei condeieri de mai jos, a fost, în tinerețea sa, boxer de categoria pană, la București. Numele lui este:

a) I. Schechter

b) Marius Godeanu

c) Sandu David

7

Fiica unuia dintre fruntașii alialei române este soția lui Moshe Nissim, ministru de finanțe al Israelului. Numele acestui socru:

a) Zwi Rosen

b) Arthur Israelovici

c) Itzhak Korn

8

Luînd cuvîntul la o masă de nuntă, în Bucureștiul anilor '30, unul din marii rabini ai timpului, a făcut o gafă celebră; el a recomandat tinerilor căsătoriți să fie toleranți unul față de celălalt și să se comporte cu asemenea înțelepciune încît casa lor „să fie o casă de toleranță". Autorul acestei simpatice și memorabile gafe a fost:

a) Dr. I. Niemirower

b) Dr. M. Beck

c) Dr. I. Mark

9

Poezia **Balada din Far-West** *(reprodusă în* **Dicționarul neconvențional)** *a fost scrisă de:*

a) Nina Cassian

b) Marcel Breslașu

c) Sebastian Costin

RĂSPUNSURILE CORECTE:

1) c. 2) a. 3) b. 4) c. 5) a 6) b. 7) c. 8) a. 9) c.

LA RESTAURANT

CHEVALIER, str.Nahalat Beniamin, 5, Tel Aviv (lîngă Șuk Carmel), tel. 662852; deschis zilnic (exceptînd duminica) între 19 — 24.

Clădirea era — ca atîtea altele de pe această stradă (și din acest vechi și delăsat cartier) într-un hal fără de hal. A venit un tînăr bucătar din Lyon, Pe nume Raymond, ole hadaș (de unde se vede că mai vin și din Franța), precum și alți trei colegi israelo-francezi de pasiune gastronomică. Ei au chemat un arhitect, au spoit și au repus pe picioare șandramaua, dînd la iveală un local de epocă *Maurice Chevalier* adică un bistro mai elegant, cu lămpi *art-deco* și aer de-acum 50 de ani.

Se pare că momentul este bun pentru mîncarea franțuzească. *Bagheta* a invadat toate macoleturile, triunfătoare, ca și *croissantul* destinat, cum știm, să însoțească ceașca de cafea de dimineață. În definitiv și la urma urmei, israelienii au călătorit mult, (ba chiar foarte mult) în anii din urmă, descoperind Europa culinară.

Ceea ce mi-a plăcut la Chevalier (în afară de un serviciu f. f. civilizat și o atmosferă fără urlete de șuk în farfurie) au fost:

a) O terină de iepure, excelentă, cu nimic mai prejos decît aceea mîncată de mine, anul trecut, la Restaurantul *Bistro de Paris* (condus de Michel Oliver). Și cu asta am spus multe. Poate chiar totul.

b) Saumon în sos de șampanie (bun dar — așa l-a găsit partenera mea — parcă puțin prea acru); eu am ales un Filet Rossini, moale, remarcabil de moale și cu un sos de vin care face cinste lui Raymond.

c) Un platou cu brînzeturi (sîntem la un restaurant franțuzesc, nu?), care ne-a fost adus, cu pîine prăjită, după felul doi și din care cauză am renunțat la desert.

Cu o sticlă din vinul casei (localul are pe listă cîteva Bordeaux-uri onorabile, la 300 și 400 de șekeli sticla), precum și cafelele expresso, nota s-a ridicat la 63 de șekeli; la care, adăugînd serviciul (de ce, Doamne, se încăpățînează atîția oameni deștepți să nu-l includă în socoteală?), ajungem la ceva în jur de 70 de șekeli.

LUCULLUS

...ȘI ACASĂ

DULCIURI DE PURIM
(și-n primul rînd — humîntaș)

HUMÎNTAȘ : Se freacă șase gălbenușuri cu patru linguri de zahăr și două linguri apă rece pînă devine o spumă. Se adaugă un vîrf de cuțit sare, patru linguri untdelemn, coajă rasă de la o

lămîie, un praf de vanilie și făină cît cuprinde, pentru a obține o cocă nu prea tare. Se frămîntă pe planșetă, se acoperă cu o oală puțin încălzită și se lasă o oră. Se întinde apoi o foaie groasă de 4 mm, se scot rondele cu un pahar de apă, se pune la mijloc o linguriță umplutură, se lipesc și se dă forma triunghiulară. Se pun în tavă, bine unsă cu margarină, la cuptor încins dinainte la 180 grade, 25 pînă la 35 de minute.

UMPLUTURA poate fi de nuci sau migdale măcinate amestecate cu zahăr, albuș și coajă de lămîie rasă, de marmeladă, sau de mac fiert în lapte cu zahăr și vanilie.

BASTONAȘE CU MARZIPAN: se frămîntă 250 gr. marzipan (din comerț) cu gust de portocale, cu 75 gr. zahăr pudră și una linguriță lichior de caise sau portocale. Se adaugă 100 gr. clipot tapuzim (din comerț), se amestecă cu marzipanul și se formează un sul puțin mai gros ca un deget. Se taie bucăți lungi de 7 cm. și se lasă pe planșetă. Separat se topește pe foc mic 100 gr. ciocolată amăruie cu 2 lingurițe apă și una linguriță unt. Se înmoaie bastonașele la ambele capete în ciocolata caldă, lăsînd pe mijloc un loc alb și se pun pe un grătar sau pe o sită, să se scurgă și să se usuce. Sub sită se pune hîrtie de aluminium. Ciocolata scursă se retopește și se întrebuințează în continuare.

CHEK DE MIERE : se freacă 5 gălbenușuri cu 200 gr. zahăr, 3 linguri miere, 2 linguri untdelemn, coaja rasă de la o lămîie și jumătate linguriță praf de copt, dizolvat în 2 linguri zeamă de lămîie. Cînd compoziția este omogenă se adaugă 250 gr. făină pusă treptat și cele 5 albușuri bătute spumă cu una lingură de zahăr. Se pune compoziția în forma lungă de chek unsă gros cu margarină și presărată cu făină. Se înfig pe toată suprafața jumătăți de nuci (circa 100 gr.) se coace la 180 grade circa 30 minute.

ȘTRUDEL CU NUCI ȘI RAHAT: Se întinde o foaie subțire (de 2 mm.) dintr-un pachet de aluat franțuzesc (din comerț). Se prepară cu 200 gr. nuci măcinate și amestecate cu 5 linguri zahăr și coaja rasă de la o lămîie. Se stropește cu 2 linguri untdelemn și se pun bucățele de rahat așezate într-un rînd. Cine vrea poate presăra și boabe de dulceață de vișine. Se rulează și se pune în tavă mare unsă cu puțină margarină. Se coace la 200 gr. pînă se rumenește ușor. Se lasă să se răcească, se taie bucăți și se presară cu zahăr pudră.

YLANA

Dezlegările jocurilor din numărul trecut

FEL DE FEL

ORIZONTAL : Bisericoși, Anonimi, In, Nicovală, V, Umăroși, Pi, Iot, Liniat, Ta, Ae, Dată, Osos, Artă, Rău, Pliant, I, Azi, C, Ia, Strategic.

...ȘI ÎNCĂ DE ALT FEL

ORIZONTAL: Suspiciune, Ușurare, Ul, Scai, Abile, Pavilion, G, It, In, Tfa, N, Brăilean, Neînceput, Astmă, Oar, Muia, Altar, U, Etate, Ra.

ŞAH

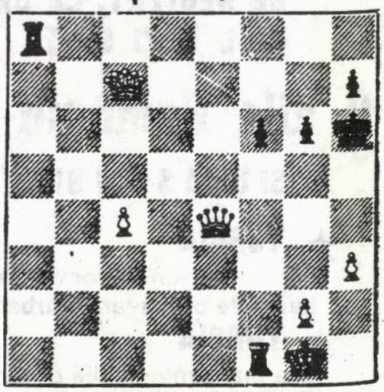

Partida a 5-a

APĂRAREA GRUNFELD

M. TAIMANOV - R. FISCHER

1.d4 Cf6 2.c4 g6 3.Cc3 d5 4.Ng5 Ce4 5.Nh4 *(Taimanov a jucat cu mult succes această mutare, pe care pînă la el n-a luat-o nimeni în seamă)* 5...C:c3 6.b:c3 7.e3 Ne6 8.Tb1 b6 9.Ne2! Nh6 10.Cf3 c6 11.Ce5 Ng7 12.f4 Nd5 13.0–0 Cd7 14.C:c4 0–0 15.a4 *(Albul a realizat din deschidere o poziție mai bună)* 15...c5 16.Ce5 C:e5 17.d:e5 f6 18.Tb2 Ne6 19.Td2 Dc7 20.Ng4! Dc8! 21.Nf3 Tb8 22.De2 Td8 23.Tfd1! T:d2 24.D:d2 De8 25.e:f6 e:f6 26.Dd6 Tc8! 27.a5 Nf8 28.Dd2 Ne7 29.Nd5 Df7 30.N:e6 D:e6 31.Dd7 *(Schimburile provocate de alb nu vor putea duce decît la remiză)* 31...Rf7 32.D:a7 b:a5 33.e4 Dc6 34.Td7 D:e4 35.h3 a4 *(Deși este dublul atac al pieselor albe, negrul nu mai are practicprobleme și brusc devine activ)* 36.Nf2 Rf.8 37.c4 a3! 38.D:a3 Ta8 39.Db2 Re8 40.Db5 Rf8 41.Td1 D:f4 42.N:c5 N:c5 43.D:c5+Rg7 44.Tf1 De4! 45.Dc7+Rh6 *(În condițiile unui joc corect, nici unul dintre adversari nu va putea obține altceva decît remiză. Vezi diagrama)* 46.T:f6?? *(Din nou o „orbire șahistă“, după care albul pierde imediat)* 46...Dd4+ 47.Tf2 Ta1+ și albul cedează.

UN NOU UNIVERS TURISTIC

★ **PAȘTELE SE APROPIE, UNIVERS ARE PENTRU DVS. SOLUȚIA UNEI SĂPTĂMÎNI DE NEUITAT, LA UN PREȚ PE CARE NU-L VEȚI SIMȚI.**

9 zile România—Turcia $575

ȘI ÎNCĂ $ 217 BILETUL DE AVION

★ **TURCIA**
într-un decor de vis, cînd natura se îmbracă în haine de primăvară, sărbătorești.

★ **TURCIA**
cea mai convenabilă destinație pentru dvs.
Cumpărături la prețuri care vă vor surprinde zilnic.
* Peisaje interesante, monumente istorice, mîncare balcanică și europeană, atmosferă orientală

VREȚI SĂ PETRECEȚI VACANȚA DE PAȘTE PLĂCUT, IEFTIN, ȘI CU DE TOATE PENTRU TOȚI ?

TURCIA vă invită la UNIVERS :

Combinația România—Turcia

VĂ ADAUGĂ UN PLUS DE ATRACTIVITATE.

* INTRAȚI LA NOI. — AM PRIMIT BROȘURILE CU TOATE EXCURSIILE ORGANIZATE DE PRIMĂVARĂ.

★ **Avem prețurile de vară pentru ROMÂNIA.**

* AVEM PROSPECTE DE VARĂ ALE EXCURSIILOR NOASTRE

— România-Ungaria-Yugoslavia
— România-Turcia

* CONTINUĂM ÎNSCRIERILE
PENTRU EXCURSIA SPECIALĂ

Spania - Portugalia - Gibraltar

DIN 6 MAI -- 26 MAI -- 21 ZILE

GHID VORBITOR DE LIMBA ROMÂNĂ.

Prospecte, informații și înscrieri „UNIVERS"

-- Str. Rambam 17, Tel Aviv

Tel. 663344 sau 659685 LA ADRIANA

Cuvinte potrivite și încrucișate de Tudor Arghezi

Da, exact, de Tudor Arghezi. În 1933 el a și publicat un volum de careuri definite care au surprins pe cititorii săi și... parcă pe el însuși. Descoperise tîrziu deliciile acestui sport intelectual de care se pasionaseră în Europa un Paul Morand, un doctor Freud sau Tristan Bernard. Dar odată descoperit, jocul acesta de a umple faguri cu litere, l-a captivat și înrobit. „Mi-am inaugurat un temperament. Mă pomenesc, pe stradă, că nu mai număr pașii ca altădată, ci pietrele pătrate și că fac definiții..."

« CUVINTE...

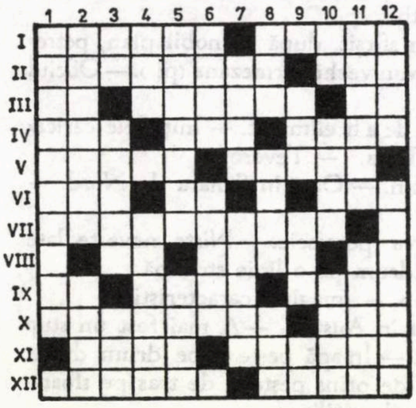

ORIZONTAL:

I. E răspîndită în toată viața omului. — Musca mută a timpului rupt.

II. Stare sufletească de surîsuri. — Ce poate fi altceva decît poezie?

III. Jumătate de voce. — Carcasă vegetală. — [Costache Stamati.]

IV. [Munți în Alpii Retici.] — [Antilope africane.] — Produse ale unei îndeletniciri strict țărănești.

V. Putini de miere. — Niște fecioare zvelte cu amforele purtate pe cap (sing.).

VI. Macaroană de cauciuc. — Preced pe Cernîșevski. — Parte dintr-un cot.

VII. Atunci cînd apuci să începi ceva.

VIII. Monosilab de tăgadă. — Barcă ușoară de sportiv. — Eufrosin Poteca.

IX. Fiul Plopilor. — Stai numai într-una, fiindcă nu poți în mai multe. — Aripi de corabie (sing.).

X. Furtună de sînge și de moarte. — Drumeț după stele.

XI. [Oraș în Arabia.] — Niște gospodine pricepute la dulceață (sing.).

XII. Ritm în trei timpi. — Piatră prețioasă.

VERTICAL:

1. Un mincinos al condeiului.
2. Calitatea lucrului convenit că vine la timp. — Talaze, albăstrimi și feluri de verde, furnicate de scăpărări.
3. Sfîrșit de sonet. — Piatră roșie de podoabă. — Mărgele pe șiret.
4. Frate siamez cu Zag. — Numele de familie al lui Peneș Curcanul.
5. Reflectări artistice. — Folosea iodul într-un amestec.
6. Oraș în Tracia și rimă la Erekteion. — Niște cucoane în șaluri și scurteici de pene (sing.).
7. Personaj legendar și rimă la staul. — Haină veche.
8. [Centimetru cub.] — Anticamera cimitirului. — Se zice despre spațiul dintre două rînduri scrise.
9. Stăpînitorul furtunilor (mit.). — [Literă ebraică.] — Din vorbe. . .
10. Idee întreruptă. . . — Și le dă fudulul. — Prinț, arab.
11. Sac pentru pescuit. — Avînt de cerb (pl.).
12. Starea unei sălcii trăznite. — Cocà.

. . .POTRIVITE

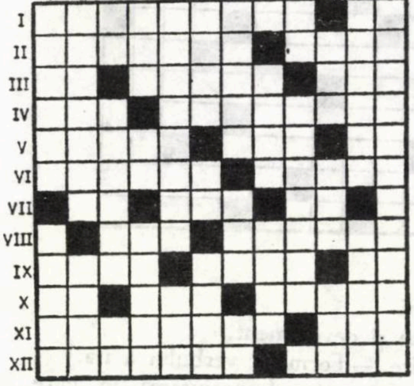

ORIZONTAL:

I. O mare grădină, azi, pe un diametru de vreo douăzeci și cinci de kilometri — Mezzoforte.

II. Între firmament și pălărie. — Ce nu mai este și nu va mai fi.

III. Ia-o din primul spațiu al portativului. — Păsări construite, ca și nuferii, numai din țevi și tulumbe (sing.). — Născută la Paris.

IV. Afluent al Vistulei. — Unul care trăiește

pe seama talentului altora.

V. Raţă cu puful fin. — La ieşirea din Bet‑leem. — Monograma pictorului Jiquidi.

VI. Se zice despre un loc mlăştinos transfor‑mat într‑un ogor. — Cal cu pată albă.

VII. Miligram. — Frunza lui dă umbră, iar floarea ceai. — Ultima de‑acolo. . .

VIII. Nu dai. — Micul cîntăreţ din drîng.

IX. Taina cea mare. — Dare plătită de tătari domnilor Moldovei. — Gheorghe Asachi.

X. Poate să fie laminor. — Rîu cu cazaci. — Unul din argonauţi.

XI. Alt nume dat Furiilor (mit.). — Rimă la cărămidă şi munţi în Creta.

XII. Un bărbat bondoc, fără treabă, grosolan şi naiv, inutil, întreţinut şi nul. — Golf la Marea Egee.

VERTICAL:

1. Cetatea filmului românesc.— O şcoală a farme‑cului ondulat cu pasul, coapsa, braţele şi grumazul.
2. Vine de la om şi pentru om. — Vacă mascu‑lină.
3. Cezar Bolliac. — Tempo lent, pe partitură. — Deosebeşte pe Enescu de Eminescu.
4. Sihastrul Carpaţilor. — Literă slavonă. — Gîscă la superlativ.
5. « Şi care, în sfîrşit, după un nobil plan, petre‑cea. . . într‑un vechi parmezan» (pl.). — Oficiul turismului.
6. Pe punctul de a fi eliminat. — Iniţialele carica‑turistului Taru. — Teverone.
7. Arc de venin. — Oază în Sahara de Nord. — Doctor.
8. A face ceva pe vecie. — Nişte neveste late pornite la drum pe o linie strîmbă.
9. Dublu « i ». — Imagine caracteristică.
10. Oraş şi rîu în Austria. — A mai fost un stup în zbor. . . — În apă peşte şi pe drum dulce.
11. Substantiv de prins peşte şi de tras pe sfoară. — Firimiturile siciliene.
12. « Tovarăşul şi şoarecele tău » (dim.).

PAJUL CUPIDON

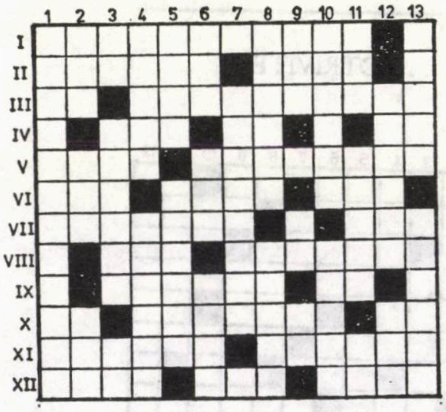

ORIZONTAL:

I. Dragoste şi devotament.

II. [Amăgire. — Formă a verbului a iţa.]

III. A şaisprezecea. — Împrejurarea în care stai de vorbă cu sine‑ţi.

IV. Fiul voievodului Dragoş. — Ca să nu zic poftim. — Se găseşte în « ala‑bala ».

V. Ce‑i dai cîteodată întîi logodnicei. — Gin‑găşie.

VI. [Pe fundul lacurilor. — I a minimum. . .] — Un păianjen cu coajă care se mănîncă fiert.

VII. Distinşi. — Roma veche.

VIII. [Din nedeie.] — Mîndri de mustaţă şi căl‑cătură.

IX. Îmbrăcat merge numai în poezie. — Pro‑nume franţuzesc nedefinit.

X. Are viespea şi croitoreasa. — Se zice despre o trupă care nu dă înapoi.

XI. Linguşitor. — Cînd storc lămîia sau menin‑gea.

XII. Verbul zefirului. — Inventatorul legendar al unui vapor fără motor. — Vaporul fără motor al inventatorului.

VERTICAL:

1. Calitatea unei domnişoare cu milă pentru pisici.
2. Caracteristică de infinitiv lung. — Un rîu cu îngrăşăminte chimice.— Tragedie de Corneille.
3. Poftim de Braşov. — Luna de pe Parthenon. — — Pe franţuzeşte: nici.
4. [Oraş în Italia şi metagramă din caval.] — De unde vine verigheta.
5. Cupidonul grecesc. — Gen de pictură ilustrat prin Rafael.
6. [Cuptor (reg.). — Fericit la urmă. — Streche.]
7. Pluralul stării de înfometare.
8. Autori ai unui proiect de scară la cer, pe vremea lui Jupiter. — În medicină, coşurile obrazului.
9. Ce‑i trebuie jucătorului de cărţi. — Cincizeci şi două de săptămîni. — Taximetru.
10. Noul nume al Palmyriei. — N‑are mai mult decît o analogie cu Sorana Ţopa.
11. La începutul emisiunii. — Fratele lui Moise. — De două ori a optsprezecea literă.
12. Cel ce se iubeşte în oglindire. — Familiar, piciu.
13. Cioburi şi ţăndări de lumină. — Mai mult decît inimă şi mai puţin.

Este bine, este rău?

Robert Schwester, autorul articolului din nr.9, **,,Este bine, este rău? nu ştiu..."** crede în esenţă, că emigranţii din România trebuie să-şi păstreze identitatea românească. În acest scop, el se gîndeşte la înfiinţarea unei şcoli ,,pentru menţinerea şi dezvoltarea limbii române".

Răspunsul meu este: ,,nu e bine". Noi am venit în ţară din galut să devenim israelieni, să ne contopium cu massa poporului...

Sînt însă cu totul de acord să menţinem nealterată limba noastră maternă, să vorbim, să citim şi să scriem româneşte şi să insuflăm tinerelor generaţii dragostea pentru această limbă.

Av. Willy Forschmidt, Azur

Pentru nud

Nudul a fost practicat cu succes de cei mai mari sculptori, pictori, fotografi, aflîndu-se la loc de cinste în marile muzee ale lumii.

Mă gîndesc **(intenţionat)** *la un mare artist, la Goya, pi ctor spaniol care şi-a pictat iubita în celebrul tablou* **Maja Desnuda** *(fata goală). De teama inchiziţiei, Goya a fost nevoit să repete pictura, insă... îmbrăcată. El a aşezat noul tablou –* **Maja Vestida** *(fata îmbrăcată), deasupra celuilalt, punînd la punct un sistem de alunecare a tabloului din faţă: cînd era liniştit, se uita la nud, cînd i se părea că inchiziţia bătea la uşă, acţiona mecanismul şi nudul dispărea.*

Să nu acceptăm Inchiziţia la noi şi în zilele noastre. Cui nu-i plac nudurile din reviste, n-are decît să întoarcă pagina!

Dr. Dan Foglu, Tveria

Ierusalimul nu e Tibet

Ierusalimul este capitala statului Israel, cu tot ceea ce aceasta implică. Este de la sine înţeles că trebuie asigurată libertarea tuturor curentelor religioase (inclusiv a reformiştilor) dar acest lucru nu implică transformarea oraşului într-un Vatican sau Tibet. Dacă cercurile religioase doresc ca ziua de Şabat s-o petreacă la Templu, este dreptul lor şi am toată admiraţia pentru o credinţă sinceră. Dar aşa cum respect eu opinia lor asupra vieţii, am dreptul la reciprocitate. După o săptămînă de muncă am dreptul să mă odihnesc, să mă distrez după gustul meu, fără ca bande dezlănţuite să arunce cu pietre în mine.

Aurel Schuller, Ierusalim

Relgis

Vreau să mă refer la articolul **Eugen Relgis acuză** (nr.8), care m-a impresionat profund. Pentru acest scriitor avusesem, încă din tinereţe, un adevărat cult.

La 14 ani, adică acum am 53 de ani, citisem o carte a lui intitulată **Petre Arbore**. Mesajul mă tulburase, mă fascinase. Şi astăzi, după atîţia ani, îmi revine în minte o frază extraordinară.

Şi astăzi în Israel, cu toate greutăţile dezrădăcinării, şi lovit de indiferenţa unor prieteni de la care aşteptasem un zîmbet, şi astăzi ridic cîteodată braţele şi asemenea eroului cărţii – strig: ,,Sînt liber, sînt liber şi plin de puteri înoite, am în sufletul meu o comoară mai tare ca orice tărie şi eternă ca cerul cu stele!"

Jean Grossman, Hod Hasharon

Educaţie

Dr. Sofia Ghelman, Natania: articol bun, însă pentru o revistă de specialitate (sau de ne-specialitate, dar bogat în spaţiu). Reţinem un fragment din semnalul dumneavoastră de alarmă privind învăţămîntul muzical:

,,Majoritatea conservatoarelor îşi organizează munca în mod absolut independent unele de altele, de cele mai multe ori avînd în vedere – din motive de ordin strict material – **exclusiv** doleanţele elevului (derivate din cele ale părinţilor, prietenilor sau vecinilor), care se manifestă în două direcţii de-a dreptul nocive:

1. abordarea unui pseudo-instrument (altminteri deosebit de eficace, cu rezultate ultrarapide), **orga electronică**, ,,instrument" foarte solicitat, actual, în mare vogă.

2. instrumentului ales i se ,,potriveşte" un repertoriu adecvat, ales fireşte de către elev, prin prisma unor şlagăre la modă (la care reţeaua mass-media îşi dă concursul nedorit, printr-o abundenţă de mediocritate), sau, în cel mai bun caz, fragmente din (pre)lucrări clasice de mare popularitate – fără îndoială în totală necunoştinţă de cauză în ceea ce priveşte ipostaza autentică a opusului – în acompaniament de... tango, samba sau alte dansuri de factură nu tocmai clasic-vieneză!"

Prof. Dali Feldman, *Ierusalim: aceeaşi observaţie ca la dr. Ghelman; şi – precum mai sus – o frîntură de semnal de alarmă. Domeniul: internatele şcolare (a căror viaţă nu e lipsită – vai!) de, cum spuneţi dvs.,* **aspecte dramatice:**

,,În condiţiile concrete actuale, cred că se impun cîteva măsuri imediate:

– crearea, în cadrul Ministerului Învăţămîntului şi Culturii, a unui organism de îndrumare şi control, cu autoritate

asupra tuturor internatelor şcolare, indiferent de apartenenţa lor;

- elaborarea unui regulament care să cuprindă condiţiile materiale şi didactico-materiale în care să se permită deschiderea unui internat, condiţii pe baza cărora organismul menţionat să elibereze autorizaţie de funcţionare (fără de care să nu poată funcţiona un internat);

– verificarea urgentă a tuturor internatelor şcolare, stabilindu-se măsuri obligatorii, cu termene precise, pentru asigurarea condiţiilor minimale de funcţionare;

– încadrarea internatelor şcolare cu educatori avînd studii de specialitate (seminarul pedagogic).

Av. Samuel Herşcovici, Nazteret-Illit (o strîngere de mînă); **Andrei Steinberg** (reţinem dialogul: **Pesimistul:** Mai rău nu se poate! **Optimistul:**Ba se poate.); **Andrei Popescu-Zamora,** Haifa (titlul articolului dvs. e dur, ba chiar sanguin, totuşi nu ne dăm în lături să-l reproducem aici: **Un trădător evreu trebuie tăiat în bucăţi.** Bineînţeles, fără nici o legătură cu anume persoane dornice foarte, din rărunchi, să se îmbrăţişeze pe diferite Vapoare ale Urii cu duşmanii noştri de moarte); **Mihal şi Rafi Doron,** Tel Aviv (regretăm slăbiciunea jocurilor cu pricina; vom lua măsuri); **Radu Luncan** Ierusalim (cereţi condeiului dvs. bun să se îndrepte spre fapte de-aici şi de astăzi); **Israel Kishon** Kiriat Ono (observaţia e justă: va veni o vreme, însă, cînd se va spune totul despre vrăjmaşii revistei); **Luly Gav-Yam** (o epigramă pe marginea unui flirt la bufetul Knessetului între o activistă Ratz şi un fruntaş religios: **Mă munceşte o-ntrebare/ Şi nu pot să mi-o înving/ Se adevereşte oare/ Că extremele se-ating?**); **Av. Willy Forschmidt,** Azur (traducerea din **Spiegel** e bună, preferăm – însă – fapte din viaţa noastră cea de toate zilele; şi nopţile); **Osias Berca** Yaffo (îl vrem pe Bulă în acţiune, şi nu ca purtător al unor gînduri, care, în definitiv, pot aparţine şi altora); **Gherson Goldenberg,** Kiriat Motzkin („cîţiva cunoscuţi de-ai mei, de origine poloneză, îmi spun că au auzit că **Minimum** e cea mai bună revistă din Israel. Şi ştiţi cît de mult ne iubesc polonezii"); **Gina Sebastian,** Ashdod (de acord: vă rugăm să luaţi legătura cu redactorul nostru I. Fîntînaru, tel.871112);

A. Sebastian, Boulogne, Franţa; **Prof. dr.Mircea Ioanid,** Angers, Franţa; **Artur Avidan,** Ierusalim; **Richard Prager** Kfar Saba; **Alexander Marcovici** Raanana; **Dr. T. Danieli,** Afula; **Ing. Ban Emil,** Nesher; **Dr. Leon Grisaru,** Ierusalim; **R. Fein,** Tel Aviv; **R. Pinhas,** Natania; **Nina Adler,** Ramat Hasharon; **Ferdinand Goldenberg,** Beer Sheva; **Moşe Helman,** Kiriat Haim — mulţumiri pentru bunele cuvinte şi sugestii. Calorlalţi, în numărul viitor.

Nu sîntem frumoşi

Un cititor s-a plîns în numărul trecut de coperta numărului 9 al revistei Dvs. pe care era fotografia cîntăreţei Marian Anderson, "în stare să ne provoace coşmaruri". Cititorul respectiv vrea fotografii de oameni frumoşi – aşa reiese. Nu contest că e plăcut să priveşti asemenea fotografii şi de altfel multe reviste reproduc pe coperte domnişoare drăguţe, fotogenice şi inexpresive. Dar chipul caracteristic al omului din zilele noastre nu e al manechinului care face reclamă la pasta de dinţi, ci al omului schimonosit de spaime, de angarale, de tensiune nervoasă.

Nu sîntem frumoşi. Nu sîntem lăsaţi să ne menţinem chipul, oricît ne îmbie fabricile de cosmetice să le cumpărăm produsele. Marele Fellini a sesizat foarte bine această dramă a omenirii. De aceea eu cred că o copertă de revistă trebuie să fie o oglindă care să ne reflecteze şi nu un tablou de Veneră în care nu ne recunoaştem.

MARIA BLUM
Natania

MINIMUM NU SE LEAGĂNĂ

... în iluzia că ofensiva anti-israeliană-evreiească pe tema celor ce se întîmplă în teritorii, se va dezumfla de la sine, fără o inteligentă şi unită contra-ofensivă a creierului nostru (cît este şi cum este) naţional.

CLEPSIDRA

Nou veniţi (olimi hadaşimi)

Zoltan Terner, regizor de filme ştiinţifice şi documentare de televiziune; din Bucureşti; cu familia la *Beit Brodetzky,* Ramat Aviv.

Adrian Mac Liman, publicist, editor; din Elveţia; la Ierusalim (A.M.L. este fiul scriitorului şi ziaristului Horia Liman, din Neuchatel, Elveţia).

Turism

H. Mălineanu, compozitor, cu soţia; din Bucureşti; la rude.

Tiberiu Popovici, dirijor la Opera din Cluj; la prieteni.

Ada şi Costel Petrescu, ziarişti şi cadre universitare, Bucureşti, la rude.

Spitalizare

Radu Albala, scriitor; pentru o intervenţie chirurgicală (soldată cu succes); la Bucureşti.

Bursă

Norman Manea, romancier, Bucureşti; bursa *Fulbright* pentru a studia literatura americană în U.S.A. (10 luni de zile).

Deces

Marcel Gafton, poet şi traducător român (n.1925); la Bucureşti.

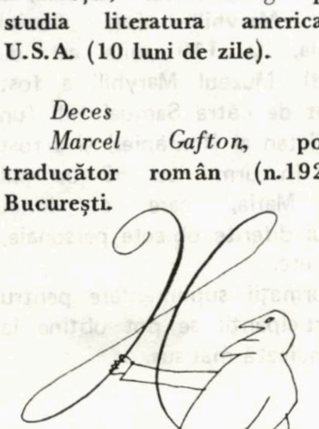

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie:
40 şekeli

Se vorbeşte româneşte

TURISM

Univers,str. Rambam 17, Tel Aviv; tel.663344

Ophir Tours (Marcel Bădescu-Blecher), str. Ben Yehuda (Bloc El-Al) Tel Aviv; tel. 299121

Gordon Tours (Atlas), str. Ben Yehuda 148, Tel Aviv; tel.248293.

E. Weiss – Ady Tours, str. Allenby 111, Tel Aviv; tel.625406 – 623656 – 624753

„Melia"(Lică Bluthal), str. Gordon 17, tel. 249225, Tel Aviv.

Aurel Weisler, ITS, str. Frishman 9, Tel Aviv: tel. 242331

Casif, Rh. Herzl 170, Rehovot (tel.08–451702, 08–452670, precum şi 03–622001, d-na Mazor)

BIJUTERII

Sandu Braunstein, Rh. Sheinkin 8A (colţ Allenby), Tel Aviv.

FARMACII

Farmacia Centrală Kupat Holim, str. Zamenhof, Tel Aviv.

PERSONALE

Joseph Asher (fost Eugen) este căutat de prietenul din copilărie, Alexandru şi rugat să telefoneze la 052–917926.

Prietenii o felicită pe ing. Mioara Cohen, de la Televiziunea Israeliană, cu prilejul căsătoriei fiicei sale, Sandra, cu Ariel Lifshitz.

DIVERSE

Pentru diabetici

A luat fiinţă **DIABINE,** o asociaţie internaţională care se ocupă de popularizarea în lume a produselor necesare diabeticilor. Preşedinte şi fondator: Prof. Dr. Mircea Ioanid, originar din România, director-asociat al Centrului Internaţional de Futurologie. Sediul noii asociaţii: 10, rue du Colonel Sauveboeuf, 49000 Angers, France. Tel. 41.36.08.39.

Asociaţia preconizează, între altele, organizarea unui tîrg internaţional de alimente fără zahăr, în 1989, la Angers.

CONGRES

Congresul al XIII-lea al Academiei Româno-Americane de Ştiinţă şi Artă, va avea loc între datele de 5 Mai (Joi) – 8 Mai (Duminică) 1988, în Portland, Oregon.

Congresul va fi găzduit de

Grafologie

(adică Omule, cunoaste-te pe tine însuți)

O. B. – Bat Yam

Inteligent, dar regretînd că nu vă puteți folosi inteligența în ceea ce doriți să realizați, vă lipsește tenacitatea de a realiza unele tendințe (și vă pare rău!).

Pe de altă parte, vă obișnuiți ușor cu „noul", cu necazurile și cu „viața". Ceea ce nu înseamnă că le și acceptați.

Aveți șansa de a prinde rapid, de a asimila. Totuși procesele dvs. de conștiință acționează și întrebările din sinea dvs. curg cu nemiluita. Vă deschideți sufletul mai mult față de cei apropiați, avînd reticiențe față de străini. Vă este scumpă viața personală și, dacă acceptați critica sau sfatul celor apropiați, sînteți încăpățînat față de viața din afară.

Sînteți drept. Și știți să iubiți cu dezinteres, dar nu iertați cu ușurință, pentru că dvs. considerați că „ceea ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!"

Se pare că ați iubit – și mai iubiți – cartea, dar nu credeți în absolutul și în utilitatea ei. Și ochii dvs., lucrează și înregistrează totul, așa cum se înregistrează și în auz.

Atenție la „cursele" bănești! (Sînteți ușor credul, în materie de bani).

LENUȚA – București

Nu vă împăcați cu lucrurile și situațile, vi se pare uneori că sînteți nedreptățită. Dar nu este așa, pentru că știți să vă faceți plăcută și îndrăgită. Uneori, cam risipitoare, nu? Iar uneori, (sau chiar deseori) vă simțiți însingurată și neglijată. Dar tăceți.

Ați iubit la viața dvs. și ați fost dezamăgită, dar... nu v-ați lăsat! Aveți un suflet tînăr, (nu vă cunosc vîrsta), iar uneori sînteți foarte copilăroasă și credeți că așa e bine.

Nu (zic – nu!) vă place să vă faceți socoteli și, deși vă dor unele lucruri, revolta dvs. este o furtună într-un pahar cu apă: protestați, dar pînă la urmă, vă trece.

Sînteți o persoană „îngrijită" și „serioasă". Iubiți confortul, dar uneori aveți o criză și decideți, pentru scurtă durată, că e mai bine să vă delăsați: soarta se va îngriji. Din fericire, pentru o scurtă durată.

Sînteți sentimentală, cred că plîngeți pe la filme, sau prin cărți. Și iubiți banul, dar nu ca să-l strîngeți, ci pentru plăcerile care le poate da bună-starea. Deocamdată, atît!

ing. S. Gropper

Trimiteți 10 – 12 rînduri cu scrisul dvs. și semnătura pe adresa:
Ing. SERGIU GROPPER, 23/17 Rh.Hatidrar – Ramat Eliahu 65721 Rishon Le Zion.

ERATA

La nr.11, februarie a.c., pag.18, col.I-a, par.2, r.6, (articolul despre *Idov Cohen – Premiul Sion),* se va citi: „Sionul, întemeiat pe vremea cînd L. Bruckstein se afla la cîrma asociației".

Și, bineînțeles, cerem scuze cititorilor născuți în zodia *Leului* pentru absența (o nefericită eroare tipografică) acestei zodii din horoscopul Sybilei Hederna.

CARNET

către Portland State University. Organizatorul local este **Prof. Ladis K. D. Kristof** (adresa: Dept. of Political Science, Portland State University, Portland, Oregon 97207–0751; tel. (503) 464-3921).

În afară de activitatea în cadrul celor celor 10 secții, sînt programate cinci discuții la masa rotundă, cu participare publică, pe următoarele teme:

1) „Economia Românească și Est-Europeană: o privire în perspectiva secolului XXI"; 2) „Ideologia și instituțiile ei: la ce ne putem aștepta în secolul XXI?"; 3) „Poate fi rezolvată problema naționalităților, și cum?"; 4) „Relațiile Româno-Americane: trecut, prezent și viitor"; 5) „Intelectualul și Comunismul".

Un punct important din program va fi o excursie de o zi, la Muzeul Maryhill (pe fluviul Columbia, la 110 mile est de Portland). Muzeul Maryhill a fost construit de către Samuel Hill (un mare prieten al României) și a fost dedicat în urmă cu 60 de ani reginei Maria, care a donat muzeului diferite obiecte personale, mobilă, etc.

Informații suplimentare pentru toți participanții se pot obține la adresa indicată mai sus.

Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

* Boxul se adaptează vremurilor. Cine nu crede, n-are decît să privească fotografia care îl arată pe Larry Holmes, doborît la podea de pumnii dezlănţuiţi ai formidabilului Mike Tysson. Nu surprinde imaginea invincibilului campion de altă dată, lungit pe jos, cu braţele cruciş, căci, la 38 de ani, într-un ,,come-back" care nu avea alt rezon în afara unui cîştig. Inedită este altă imagine. Cea a arbitrului, care îl numără pe Holmes, înainte de pronunţarea fatidicului ,,out". Arbitrul poartă mănuşi. Mănuşi albe, subţiri, care nu-s semn de eleganţă, ci un mijloc de apărare contra AIDS-ului. Să nu uităm: boxul e un sport cu mult sînge

* Greu de crezut: Iehoşua (,,Şie" pentru toată lumea) Glazer, a împlinit recent 60 de ani. Vîrsta aceasta l-a găsit, ca deobicei, la volanul unui autobuz ,,Egged". E pîinea lui. Pentru cei mai proaspăt veniţi în ţară, precizăm că ,,Şie" Glazer, un fel de Ionică Bogdan al Israelului, un rege al driblerilor, dublat de o forţă de şut epocală, era ,,sarea şi piperul" meciurilor de fotbal din urmă cu 3 — 4 decenii. Duelurile sale cu portarul Iacov Hodorov au rămas în istoria fotbalului israelian. Mai de mult, un deputat, mi se pare Micha Reiser, a propus să li se acorde, lui ,,Şie" şi lui Hodorov, suprema recompensă naţională: ,,Premiul Israel".

* Bugetul federaţiei israeliene de basket a ,,săltat" de la 2,8 milioane la 3,4 milioane şekeli.

Dacă vă interesează ce se face cu aceşti bani, aflaţi că aproape jumătate din sumă se duce pe pregătirile echipei naţionale, un sfert se plăteşte diurnă arbitrilor şi restul, adică un sfert, e rezervat încurajării şi popularizării basketului. Noroc că adevărata încurajare şi propagare a basketului se face în cluburi, căci altfel, dacă ne lăsam pe federaţie, n-am fi ajuns la mai nimic...

MARK şi SIDONIA SIDON, scriitori de factură umoristică, s-au născut la interval de cinci ani unul de celălalt, dar s-au căsătorit la aceeaşi dată, după ce s-au cunoscut în mişcarea sionistă. Licenţiaţi ai Facultăţii de Litere şi Filozofie din Bucureşti, Mark este şi farmacist. Şi-au început cariera literară la Radiodifuziunea Română, el ca redactor şi ea ca *free lancer.* Au continuat apoi să scrie, sub pseudonimul Radu Stănescu, diverse spectacole de teatru, estradă, scenarii radiofonice şi de televiziune. Mark, sub acelaşi pseudonim, a colaborat cu Mircea Crişan, Al. Andy, Titi Acs şi Harry Focşa la o serie de spectacole satirice, comedii şi show-uri de music- hall. În Israel din 1969, după cîteva colaborări la ,,Viaţa Noastră" au avut, timp de zece ani, două rubrici de satiră şi umor la ,,Revista mea". Au scos un volum de schiţe umoristice ,,Lasă poporul meu să rîdă". Colaborează regulat la revista *Minimum* de la începuturi.

ADA PISTINER (n. Bucureşti, 1939), regizoare de film documentar, autoare de scenarii şi realizatoare a unui film de lung metraj.

Selecţionată la Festivalul Internaţional de la Oberhausen în 1977, 1978, 1980. Distinsă cu premiul naţional pentru filmele documentare *Cupa de Cristal* şi premiul *Asociaţiei cineaştilor din România* pe anii 1976, 1977, 1978, 1980 pentru filmele documentare *O echipă de tineri şi... ceilalţi, Un cămin cultural, Şi!, Aritmetică realistă la Seini.* Premiul *Acin* pentru filmul de lung metraj *Stop cadru la masă* (scenariu Şt. Iureş); acelaşi film va fi distins în Italia cu importantul premiu *Laceno d'oro.*

Ada Pistiner a colaborat cu texte despre film la lunarul *Cinema* din Bucureşti; în Israel (unde este *relativ* ola hadaşa, cu domiciliul încă la ,,ulpanul" Brodetsky din Ramat Aviv), ea susţine cronica cinematografică la *Minimum.*

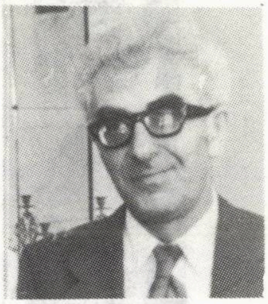

VICTOR RUSSU: Merită să te naşti şi să trăieşti, fie numai ca să citeşti presa, spune James Reston. Şi ca s-o scrii, adaugă Victor Russu, pentru care presa e totul: profesie, pasiune, hobby.

A debutat în anul 1940, la *Renaşterea noastră.* Între anii 1944 — 1945, a editat, la Botoşani, ziarul *Clopotul.* Între 1946 — 1953, redactor la *Scînteia* (de unde a fost scos, din cauza debutului). 1953 — 1960: redactor-şef al revistei *Veac nou.* 1964 — 1978: prim-redactor al *Revistei cultului mozaic.*

Stabilit în Israel în 1978. Din 1979 răspunde de sectorul editorial al facultăţii de drept a Universităţii Ebraice din Ierusalim.

Este, de la începuturi, prim-redactor al revistei. Comentator de politică (sau mai bine zis, de *viaţă)* internă şi externă, precum şi — de la o vreme — memorialist.

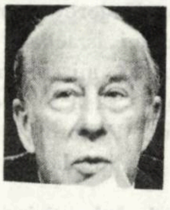

- George Shultz a sosit joi şi unii spun că trebuia chemat încă de miercuri dacă nu chiar acum două luni - atît de acută a devenit situaţia. Planul său - "teritorii în schimbul păcii" - nu convine Israelului care nu vrea să renunţe la teritorii, nici palestinienilor care nu vor să renunţe la lupte. Aceste obstinaţii, spun spiritele clarvăzătoare, vor duce în cele din urmă la singura soluţie posibilă pentru un aranjament: o soluţie impusă. Si astfel se va dovedi încă odată că istoria e recidivistă

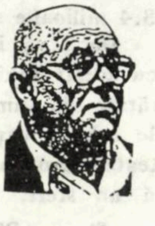

- Avocaţii lui Demianiuk şi-au încheiat pledoariile. Sentinţa - peste două luni. Un pronostic? Greu de făcut. Oricît de tulburătoare au fost probele aduse de acuzatori, se pare că avocaţii au apăsat destul de "bine" pe îndoiala care, oricum, exista. De aceea în acest proces sentinţa este chiar mai puţin importantă decît răspunsul la întrebarea: este el sau nu?

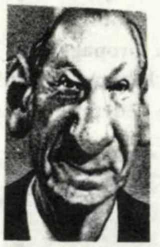

- A fost o naivitate să se creadă că trecutul nazist al lui Walheim va impresiona Austria, ea care a dat naştere unor nazişti mai mari şi celui mai mare dintre ei. De altfel nu ştim azi mai multe decît am ştiut ieri - atît de incerte sînt concluziile Comisiei de istorici care a studiat cazul. Ce aşteaptă acum lumea? Ca Waldheim să mărturisească singur crime pe care istoricii nu le-au putut dezvălui? Să se autopedepsească demisionînd? Ar trebui ca măcar naivitatea să aibă o limită!

- Rabinul Israel Lau, pe care primarul Lahat îl vrea rabin-şef la Tel Aviv, a afirmat într-un interviu: "Eu aspir la un stat halahic. Nu consider că poporul evreu poate accepta democraţia ca o valoare supremă la fel ca valorile eterne ale Torei". Si despre acest rabin spune d. Lahat că este "un liberal"!

-La clubul "TZAFTA", în seara cînd toată floarea lumii literare şi artistice s-a adunat pentru a manifesta în favoarea păcii cu vecinii, poetul Ionathan Gefen (nepotul lui Daian) a citit ~~xxxxxx~~ această poezie:

Porumbelul alb e deja bătrîn/ el stă acolo de atît de mulţi ani/ Alte păsări de vîrsta lui au deja nepoţi/ Porumbelul nostru alb e bătrîn/ daţi-i voie să coboare de pe placarde/ să-şi găsească un ram în grădină/ Prea multe războaie stau la el la rînd frunza de măslin i se usucă în cioc/ Porumbelul alb a îmbătrînit şi din zi în zi e mai puţin alb şi mai palid/Cînd oare îl vom putea anunţa/Porumbelule alb, gata, eşti liber!?

-Shlomo Nitzan a spus - în glumă, fireşte - că măcar pentru un singur motiv face să acceptăm un stat palestinian la Gaza: ca să existe o echipă de foot-ball pe care selecţionata noastră naţională s-o poată învinge. Dar ce se va întîmpla dacă şi în faţa acestei echipe vom pierde? a întrebat cineva. Vom trece la represalii, vom recuceri Gaza şi vom aplica acolo o poltică de mînă forte, i-a răspuns un cinic.

HOROSCOP

de SYBIL HEDERNA

LUNA MARTIE

PEȘTII (19 februarie – 20 martie)

Greșelile comise vă vor fi iertate cu generozitate. Puteți începe o perioadă nouă în care șansa vă va însoți dacă veți fi totuși prudenți. Nu uitați că în acest an aveți nevoie de securitate materială mai mult ca oricînd,

BERBECUL (21 martie – 20 aprilie)

Luați hotărîri pripite și puteți regreta. Sînteți plini de energie; încercați să o cheltuiți constructiv. Situația dvs. materială se îmbunătățește simțitor, dar este cazul să vă supravegheați cheltuielile.

TAURUL (21 aprilie – 20 mai)

O persoană din zodia Cancerului, posibil un membru al familiei, vă va ajuta să vă clarificați și rezolvați problemele ce vă preocupă. În jur de 17 martie, posibilități noi de a avansa pe plan social.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Reorganizarea activității profesionale vă oferă noi perspective. Aveți încredere în intuiția dvs. în evaluarea unor relații noi. Situația financiară se consolidează și vă puteți propune noi obiective.

CANCERUL (21 iunie – 22 iulie)

Sînteți gata de a iniția și a organiza activități noi, dar nu uitați că se impun și noi metode. Schimbări importante legate de familie. Sînteți atrași de o persoană agresivă și dominantă care vă poate influența. Atenție la corespondență: ea poate restabili interesante relații.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Fiți înțelegători cu membrii familiei, evitați discuțiile care pot declanșa neînțelegeri grave. Veți fi recompensați pentru eforturile depuse în a restabili liniștea în această lună plină de surprize. Sfîrșitul lunii oferă posibilități noi în afaceri. Succes!

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Perioadă favorabilă afirmării pe plan profesional. Principiile dvs. morale vor face să fiți apreciați și căutați ca mediatori în probleme complicate, dar interesante. Veți avea ocazia să vă expuneți ideile în mod original și merită să folosiți prilejul.

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)

Nu vă luați angajamente, în special financiare, pe care nu le puteți respecta . Autodisciplina și relațiile concrete, atît cu superiori, cît și cu egalii dvs. vor fi cheia succesului. După 7 martie, viață sentimentală bogată în evenimente fericite.

SCORPIONUL (23 octombrie – 21 noiembrie)

Evaluarea lucidă a unei situații delicate vă va reda liniștea. Păstrați-vă calmul în caz că sînteți provocați sau antrenați în discuții contradictorii. Luna aceasta este favorabilă concretizării unor planuri legate de familie. Eventuale voiajuri care – planificate din timp – pot fi încununate de succes.

SĂGETĂTORUL (22 noiembrie – 21 decembrie)

O lună plină de neprevăzut care va suprasolicita posibilitățile dvs. fizice: atenție, multă atenție! Bazați-vă pe intuiția dvs. care vă ajută în rezolvarea unor situații financiare complicate. Evitați consumul de alcool și excesele de orice alt fel.

CAPRICORNUL (22 decembrie – 19 ianuarie)

Terminați proiectele începute, nu vă lansați în activități noi, aducătoare de complicații. Păstrați-vă umorul și răspunde-ți cu multă gentilețe celor ce vă solicită. Talentele dvs. sînt recunoscute și vă bucurați de aprecierea colaboratorilor,

VĂRSĂTORUL (20 ianuarie – 18 februarie)

Încercați să faceți un bilanț al activității în ultimele luni și analizați relațiile cu partenerii dvs. Nimeni nu poate fi perfect. Nu idealizați dar nu subestimați posibilitățile altora. Ameliorare a situației financiare ca urmare a unui ajutor neașteptat. În viața sentimentală se impune mult tact și în special discreție.

Ilustrație de arh. I. Gluckman

CENTRU DE COMENZI ȘI REZERVĂRI

* STAȚIUNI BALNEARE – CURĂ ȘI TRATAMENT – ODIHNĂ

ophir tours

DIRECȚIA ȚARI SUD-EST EUROPENE

BLECHER (BĂDESCU) MARCEL

GERMANIA

AUSTRIA

UNGARIA

ROMÂNIA

IUGOSLAVIA

BULGARIA

** EXCURSII LOCALE ORGANIZATE*

** REZERVĂRI HOTELURI*

** RENT A CAR*

INFORMAȚII AMĂNUNȚITE:
TEL AVIV, str. BEN IEHUDA 32
(Beit ,,EL AL"), etaj 6,camerele 628, 630, 631,
Telefoane:209754, 209755, 209774.

minimum

NR.13
APRILIE 1988
5,80 SKALIMI

ROBI AM FOST

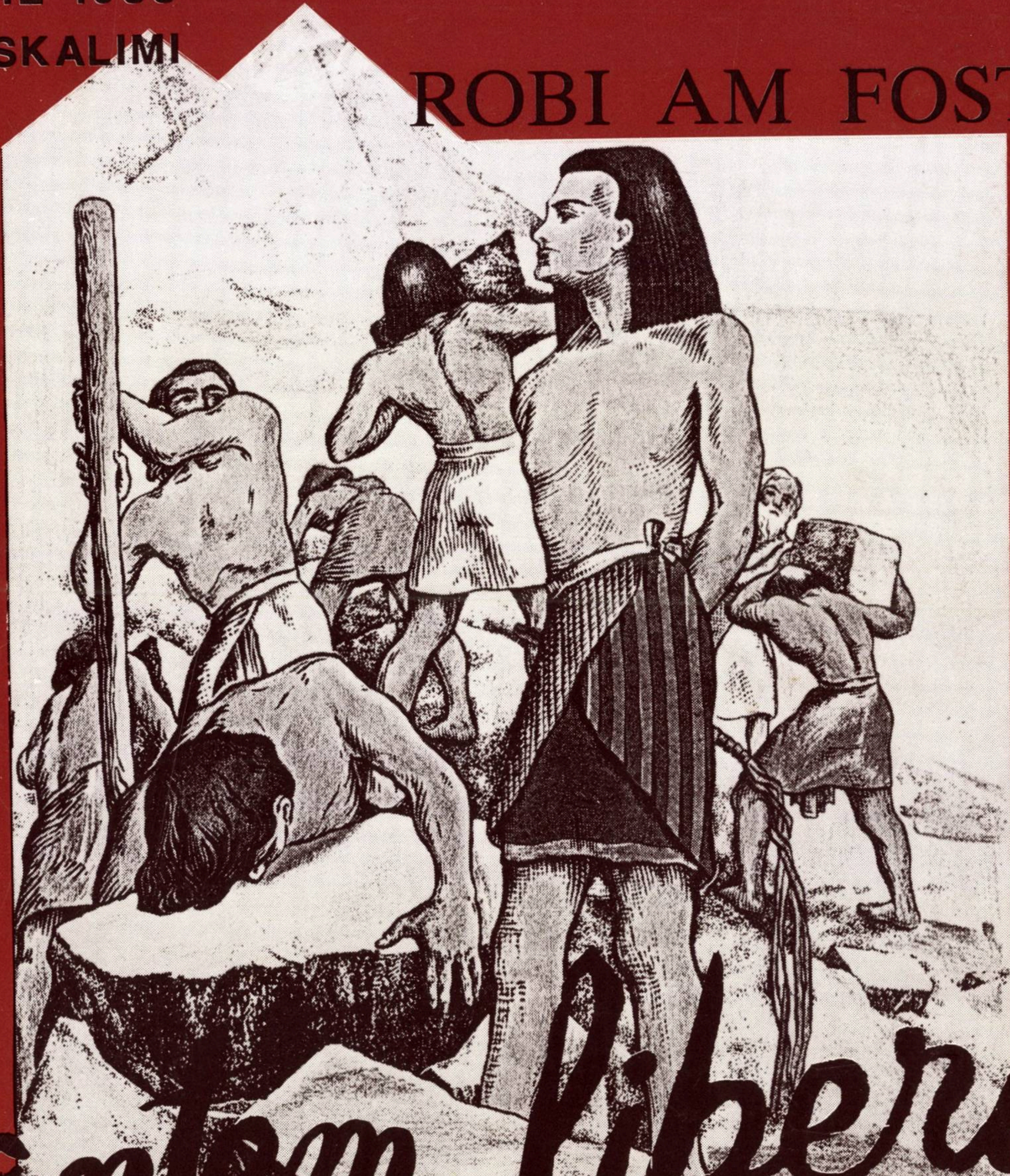

sîntem liberi!

PREMIUL I

S. MEDREA
"PENSIONARUL"
←

P. LANYI
"ZI DE MATCH"
↓
↓
↓

FOTOGRAFII PREMIATE LA CONCURSUL "MINIMUM-1988"

PREMIUL II

M. SIFRIS „ODIHNA" ↓

(ceilalți în numărul viitor)

ANUL II • NR 13 - APRILIE 1988 ~ 1

Editorial

MINIMUM – ANUL II

Anul trecut, cam la vremea aceasta, cînd cel dintîi număr al aventurii *Minimum* se afla sub tipar, am scris un editorial menit, (așa cum se cuvine și se procedează în asemenea momente de ivire pe lume) să înfățişeze cititorului gîndurile şi programul noii reviste.

Pe urmă, am recitit articolul – care avea cinci pagini bătute la mașină – l-am rupt și l-am înlocuit cu două propoziţiuni. Scurte:

editorial

La Numărul 1

Vrem să scoatem o revistă bună.

Asta-i tot.

...Zilele trecute, am pornit să scriem un editorial menit să înfățişeze cititorului experiența celui dintîi an de existență și programul nostru de viitor.

Pe urmă, am citit și recitit articolul (care avea șapte pagini), l-am rupt și l-am înlocuit cu aceleași cuvinte puține, simple și esențiale din Aprilie 1987:

Vrem să scoatem o revistă bună.

Asta-i tot.

M.

****

Ultima oră:

PENSII DIN ROMÂNIA!

O știre de interes larg și care va fi primită, desigur, cu satisfacţie de-un număr foarte mare de persoane: se pot cere pensii din România pentru anii lucrați în industrie, agricultură, comerț, învățămînt și alte domenii.

De asemeni, se pot solicita anumite sume ca despăgubiri pentru imobilele personale lăsate sau pentru cele care au aparţinut părinţilor sau fiilor, pentru invalidități cauzate de accidente de muncă, etc.

Tratativele pentru obținerea pensiilor și despăgubirilor au fost purtate din partea israeliană de o delegaţie alcătuită din cîțiva fruntași ai alialei noastre: Artur Israelovici, trezorierul Histadrutului, I. Korn, președintele Asociației de prietenie Israel – România, Zwi Rosen, președintele H.O.R. – Ierusalim, Menahem Ariav. primarul orașului Natzeret Illit, Meir Nitzan, primarul orașului Rishon le Zion, precum și prof. dr. în stomatologie Benedikt Heinrich, în calitate de consilier special.

Amănunte în pag.80.

SUMAR

NR.13 APRILIE 1988

A. Zahareanu: Ie beseider, zaits ghizint

M. Rudich: Glasul răgușit al propagandei noastre

V. Russu: Elefantul și problema

Mark și Sidonia Sidon: Wanted Republica evreiască Ahziv

R. Klapper: Teritoriile ...

LUMEA ROMÂNEASCĂ

Andrei Călărașu la București

GURA HUMORULUI

De vorbă cu **Moșe Rabeinu**

PAGINA CÎT SE POATE DE LIBERĂ

Rabinul **Efraim Gutman** la ordinea zilei ...

E O LUME...

Mira Iosif: Bruxelles; **H. Fosha:** New York; **I.Fîntînaru**

MINIMUM NU UITĂ

Șef Rabin Dr.Moses Rosen: Din culisele alialei

La CARTEA, IDEILE, SPECTACOLUL, semnează: Dr. I. Flavius, E. Campus, S. Levin, Ada Pistiner, H. Wald, Otto Bacalu, Lucullus.

PAGINI

Pierre Daninos, Aderca și alții

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Sănătate, Cuvinte încrucișate, Sport, Șah, Gastronomie, Poșta, Clepsidra, Carnet, Horoscop.

"IE BESEIDĂR, ZAITS GHIZINT...

Adrian ZAHAREANU

„MINIMUM" fiind o publicaţie lunară, "punctul meu de vedere", riscă uneori să depăşească actualitatea. Din ziua predării articolului pînă la ieşirea de sub tipar, se produc evenimente care pot schimba „punctul de vedere", într-alt „punct de vedere".

Nu este o explicaţie şi nici o scuză, ci o realitate. Unele evenimente sînt însă atît de profund legate de viaţa noastră israeliană, încît rămîn valabile, chiar dacă sînt depăşite cu o săptămînă, două. De pildă, sărbătorirea celor 40 de ani de existenţă a Statului este un eveniment care nu-şi pierde uşor actualitatea.

Nu ştiu care altă ţară ar fi putut „aduna" şi îndura atîtea războaie, atîtea lupte interne, frămîntări economice, emigrări mai multe decît imigrări, blamări la O.N.U. şi alte foruri, manifestări antisemite, cum s-au adunat în aceste patru decenii.

Cu toate „paraşalele", am reuşit totuşi să ne îndreptăm spinarea şi să ne făurim o ţinută demnă, de recunoaştere indubitabilă în rîndurile celorlalte popoare, să ne fălim pe ici, colo, cu un oarecare prestigiu în ştiinţă, în artă şi chiar în sport. Nu însă în egală măsură – ceea ce ar fi fost mai important – în domeniul economic şi mai ales în cel politic.

Patruzeci de ani de independenţă, ca popor şi ca oameni, ne găseşte în cea mai complicată situaţie, cum încă n-am trăit-o din ziua în care ne-am cucerit această independenţă.

Din punct de vedere economic, cu excepţia răposaţilor Pinhas Sapir şi Levy Eşcol, n-am avut parte de miniştri de finanţe, care să ştie să conducă trezoreria, nu ca pe o afacere de partid şi nu cheltuind miliarde în interese politice, pentru păstrarea scaunelor ministeriale, care nu li se potriveau şi nu li se cuveneau. Nu vreau să-i mai amintesc. Nici hîrtia pe care scriu nu suportă pomenirea numelor lor.

Din punct de vedere politic, din întîmplare (şi-i bine zis din întîmplare), sîntem conduşi de aproape zece ani de unii politicieni cu sufletul bolnav de o idee fixă. Această idee ne-a adus în situaţia de astăzi, cocoţîndu-ne cu forţa pe o cracă sortită să ne fie tăiată de sub picioare, periclitînd astfel viaţa noastră şi existenţa ţării. Este ceea ce – după mine – se numeşte politica încăpăţînării.

Încăpăţînarea de a nu ţine seama de populaţia arabă, care se înmulţeşte şi se înmulţeşte şi nu o putem izgoni, de a nu ţine seama de populaţia evreiască, ce fuge cu paşi mari spre alte meleaguri, încăpăţînarea de a subvenţiona cu miliarde fanatismul religios, fără de al cărui vot, nu se poate rămîne la cîrma ţării, încăpăţînarea de a propaga sloganul „un Israel mare", cum a fost cu mii de ani în urmă, dar cînd nu existau arabi şi nici Gheula Cohen, încăpăţînarea de a risipi miliarde pentru colonii, sărăcind pînă în gît ţara, încăpăţînarea ideii revizioniste, valabilă şi utilă în felul ei înaintea independenţei Statului dar nu acum, cînd am obţinut această independenţă şi trebuie să ştim a o apăra.

Menahem Beghin a ajuns la putere cu o majoritate de ruşine, datorită răposatului partid DASH şi a unei părţi a populaţiei pasionată după lozinci şi discursuri, căreia i s-au promis avantaje, ciubucuri şi slujbe. Şi ceea ce a fost mai grav: datorită aţîţării urii dintre eidoturi. În cele din urmă, Beghin s-a retras cu coada între picioare, fără nici un cuvînt explicativ, recunoscînd prin această umilitoare retragere, eşecul politicii sale. Ezer Weizman, considerat dintotdeauna numărul 2 al politicii BEGHINIONISTE, s-a retras şi el, trecînd în tabăra urmaşilor lui Ben Gurion, militînd pentru o politică lucidă şi salvatoare. Urmaşii lui Beghin, în frunte cu Itzhak Şamir, continuă politica fostului lor şef, de care fostul şef s-a dezis, preferînd să trăiască într-un turn de fildeş şi nevrînd să-şi mai cunoască ciracii.

Propunerea americană urmăreşte începerea tratativelor pentru pace în regiunea noastră. Propunerea americană urmăreşte să spargă îngheţul politic. Şi aceasta se poate realiza numai în schimbul cedării UNOR teritorii, care nu ne-au adus şi nu ne vor aduce decît necazuri.

Statul Israel a existat şi înaintea războiului de 6 zile, fără teritoriile cucerite după acest război. Asta nu înseamnă că în urma tratativelor politice ne vom întoarce la graniţele din 1967. Singura soluţie este cea politică: un compromis teritorial.

Şimon Peres, discipolul lui Ben Gurion, acceptă propunerea americană: teritorii, nu toate, pentru o pace valabilă, definitivă. Dar, atîta timp cît Şamir şi tovarăşii lui de idei, luptă pentru un „Israel întregit", nevoind a ceda nici o palmă de pămînt din teritoriile cucerite, nu cred că există şanse ca propunerile americane să fie acceptate.

Iată motivul pentru care guvernul de uniune naţională trebuie să dispară, să elibereze ţara şi poporul din lanţurile unor „politicieni" care stau cu încăpăţînare diabolică în fruntea ţării, considerînd că Israelul sînt ei şi numai ei. Ne trebuie un guvern al păcii. Avem nevoie de conducători maleabili. Şi inteligenţi. Dar şi de cetăţeni pătrunşi de simţul răspunderii. Nu ne putem permite acum să fim impasibili. Să lăsăm să se întîmple orice şi să ne spunem zîmbind pe stradă: „Ie beseidăr, zaitz ghizint..."

Să fim sănătoşi, dar şi într-un stat sănătos. E timpul să se pornească în ţară o curăţenie generală. Astăzi mai mult ca niciodată.

M. RUDICH:

GLASUL RĂGUȘIT AL PROPAGANDEI NOASTRE

Acțiunea de informare și lămurire ar trebui încredințată unei agenții de publicitate.

În 1975 a fost prezentat pe marele ecran filmul ,,Kfar Kassem", o coproducție libano-siriană. Pornind de la tragica întîmplare din octombrie 1956, cînd 49 de arabi, din satul Kfar Kassem, situat la granița iordaneză, au căzut victime unui trist incident (vinovații au fost judecați și condamnați) filmul descria viața arabilor trăind în Israel, denaturînd însă în asemenea măsură faptele, încît a stîrnit indignarea pînă și cunoscutului gazetar francez pro-arab Eric Rouleau (evreu de origine).

Între altele, filmul amintit pretindea — și asta în 1975 — că la Tel Aviv soldați israelieni bruschează copii palestinieni. Refuzînd să se lase amăgit de o propagandă mistificatoare a unor adevăruri oricînd controlabile, Eric Rouleau și-a exprimat atunci părerea de rău că filmul n-a fost situat în perspectiva reconcilierii ,,între două popoare condamnate să trăiască împreună".

De atunci, propaganda arabă este într-o continuă ofensivă, dusă pe planuri diferite, dacă nu cu inteligență în orice caz cu o șiretenie total lipsită de scrupule cînd e vorba de escamontarea adevărului, — urmărindu-se influențarea cercurilor politice conducătoare de pretutindeni și cîștigarea simpatiei opiniei publice mondiale.

În lunile din urmă, de la izbucnirea tulburărilor din regiunea noastră, — ,,spontan organizate" — propaganda arabă s-a dezlănțuit cu o agresivitate încă neîntîlnită, operînd în aproape întreaga lume.

*

,,Presa de aici — îmi scrie un prieten din America — este destul de acceptabilă în felul în care privește și comentează situația din Israel. Televiziunea, în schimb, e o catastrofă, "bietul" reporter vorbind ,,deștept" un minut, iar aparatul de filmat, prezentînd în cîteva secunde, trei soldați israelieni ca fiind armata și cinci copii arabi zvîrlitori de pietre despre care se spune că ar fi massa..."

,,Aici — continuă prietenul meu — cîte un agitator american are închiriați, cu leafă lunară, vreo 200 de indivizi de diverse naționalități, care se oferă pentru orice fel de agitații anti-americane, anti-evreiești și anti-israeliene, agitații urmărite la fața locului, pe stradă, adică, de cîteva zeci de gură-cască, dar de milioane de oameni de televiziune".

Că agitatorul acesta din America sau de oriunde, e bine plătit de propaganda arabă nu mai îngăduie loc îndoielii, azi, cînd numai cine nu vrea nu-și dă seama de fluxul neîntrerupt al dolarilor către buzunarele largi, încăpătoare, ale unor mercenari de toate felurile și profesiile, ce nu se încurcă în probleme de obiectivitate și conștiință.

Și așa se face că lumea, dispusă să ne accepte doar ca victime, s-a uitat mustrător la băieții noștri, soldați, copii și ei de 18 — 19 ani, nevoiți să se apere în fața copiilor aruncători de bolovani, și a mînuitorilor de cuțite, instigați, trimiși să ucidă, de către semănătorii de vrajbă și ură. Îmbrobodită în lozincăria unor dușmani ai păcii și orbită de o televiziune ciuntitoare a realității, lumea, nu chiar toată, e drept — care rareori, rare, rareori și-a ridicat glasul împotriva asasinilor ce de atîtea ori ne-au îndoliat întreaga țară, lumea aceasta, ticăloasă și ipocrită, ignorează suferințele îndurate în diverse țări de oameni luptînd pentru pîine și libertate, precum n-a avut ochi să vadă flăcările ce-au mistuit viața unei femei și a unei copile dintr-o așezare israeliană și nici cuțitele înfipte în spatele unor pașnici israelieni. În schimb, lumea aceasta, încă nevindecată de cancerul antisemitismului, este indignată că soldații noștri se apără, nelăsîndu-se uciși cu pietre, și nu pierde nici un prilej spre a-și manifesta simțămintele nu anti-israeliene, ci, pur și simplu, anti-evreiești. Și asta în pofida oricărei morale, de care, cu nerușinare, face caz.

*

De ani de zile se tot discută despre ineficiența propagandei noastre. De fapt, nu-i vorba de ineficiență, ci de inexistență. De ani de zile se discută, se aud critici, cîte unele departamente ministeriale se învinovățesc reciproc de lipsa unei temeinice acțiuni de informare și lămurire, fiindcă putînd să ne îngăduim luxul de a spune adevărul, este necesar doar să informăm și să lămurim. Dar tot de ani de zile nu întreprindem nimic serios într-un domeniu atît de important azi ca cel al propagandei, ci batem pasul pe loc, improvizînd, dovedind un diletantism absolut nepermis cînd atîtea posibilități sînt la îndemînă. Meșterii propagandei arabe — meșteri, într-adevăr, în a angaja agitatori și a ,,cumpăra" aparate de filmat — fac

desigur și ei caz de tembelismul propagandei noastre, nici măcar în defensivă. A venit poate vremea reconsiderării așa ziselor metode și mijloace utilizate pînă acum — încredințîndu-se desfășurarea acțiunii de informare și lămurire unei mari agenții de publicitate, deci profesioniștilor, care știu că pînă și adevărul trebuie rostit cu glas puternic în urechile lumii, și nu cu vocea răgușită a neputincioșilor diletanți.

*

Pînă într-atît a izbutit propaganda arabă să influențeze gîndirea celor ce au urmărit tristele evenimente, tulburările din ,,teritorii", încît s-au găsit și la noi oameni pentru care soldații noștri erau niște bătăuși, iar zvîrlitorii de pietre — pietre care pot ucide — biete victime, de mila cărora îți vine să plîngi.

Acțiunea de informare și lămurire ar trebui, așadar, să fie dusă și în rîndurile populației noastre. Nu, n-ar fi deloc de prisos. Din păcate.

Golda Meir spusese că nu poate ierta arabilor faptul că i-au silit pe băieții noștri să ucidă. Astăzi, noi nu le putem ierta faptul că-i silesc pe băieții noștri să fie niște bătăuși, și asta fiindcă doresc să fie liniște în țară, fiindcă și ei — poate ei în primul rînd — vor să fie pace și în acest colț nefericit al pămîntului.

Victor RUSSU

ELEFANTUL şi PROBLEMA

SEDERUL SUBLOCOTENENTULUI GRIŞA

Armata roşie a intrat la Botoşani în ziua de 7 aprilie 1944. Era într-o vineri, din văzduh se cernea o ploaie măruntă amestecată cu fulgi de zăpadă şi era erev Pesah. Sărbătoarea eliberării – din robia faraonilor şi din cea, mai concretă şi mai reală, a fasciştilor.

Seara, fiecare casă evreiască a avut oaspeţi la Seder: unul sau mai mulţi ostaşi. Şi aproape în toate casele s-a petrecut aceeaşi scenă: musafirii au depăşit copios cele patru pahare rituale, au cerut, tot mai imperios, Dawai! şi cînd gazda n-a mai avut, sau n-a mai vrut să le dea, au îndreptat asupra ei automatul. Din fericire, n-au apăsat pe trăgaci. Cel mult, au adunat de pe masă tacîmurile de argint şi le-au îndesat în raniţele cazone...

Scurtă vreme după aceea, l-am cunoscut pe Grişa. Avea 20 de ani, era evreu şi sublocotenent tanchist. Pe de-asupra, era din Moscova. Atîtea trăsături să mi-l facă apropiat şi drag din primele clipe.

În timpul marii ofensive de la Uman, tancul său fusese lovit din plin de un proiectil nazist, se aprinsese şi el reuşise să iasă doar cu arsuri superficiale. Şi-a continuat drumul pe jos. Într-un sat din Basarabia s-a urcat pe o căruţă ţărănească rechiziţionată şi a ajuns pînă la Dorohoi, unde a fost arestat de o patrulă N.K.V.D., bănuit de dezertare. L-au ţinut vreo două săptămîni, pînă s-au lămurit. Detaşat altei unităţi, ajunsese la Botoşani, unde urma să-l ajungă noul tanc, ce se afla deocamdată în Ural.

Detaliu dintr-o frescă antică: trăgători egipteni

Dar cum a ajuns Grişa la mine? Mi l-a adus un prieten, Izu Hafner, vecin cu gazda la care Grişa fusese încartiruit şi care nu se simţise în stare să răspundă întrebărilor acestuia. Într-un idiş sui-generis, amestec de cuvinte nemţeşti şi ruseşti, Grişa punea întrebări despre sionism. De aceea Izu Hafner mi l-a adus mie.

Pînă atunci, unica sursă de informare a lui Grişa asupra acestui subiect fusese, cum aveam să aflu, Enciclopedia sovietică. Citise definiţia lui Gorki, că sionist este evreul care dă bani altui evreu ca acesta să convingă pe un al treilea evreu să emigreze în Palestina. Definiţia nu l-a satisfăcut. Vroia să ştie ce este de fapt sionismul...

– Dar de ce te interesează pe tine asta, Grişa? l-am întrebat. Te-ai născut în Uniunea Sovietică, trăieşti la Moscova, n-ai cunoscut, ca noi, fascismul şi antisemitismul...

Grişa mă învălui cu privirea sa albastră – era blond, cu ochi albaştri – şi-mi răspunse cu pauze mari între cuvinte:

– Nu e bine la noi... Tu nu ştii... Nu e bine... Dacă eşti evreu şi nu lucrezi la zavod, ţi se spune: de ce nu lucrezi la zavod? Dacă lucrezi la zavod, cei de acolo îţi spun: ce cauţi tu printre noi? Nici tatăl tău, nici bunicul tău n-au călcat în fabrică... Tu eşti evreu...

Am avut multe convorbiri cu Grişa, în serile acelei primăveri pline de miraje, ce aveau să se risipească prea curînd. Îşi părăsise gazda şi-şi

Tradiţionala cupă a lui Eliahu Hanavi, fabricată în Austria, sec. 19

adusese raniţa la noi. Peste zi era prins cu treburile militare, seara venea la dormit. Vorbeam ceasuri de-a rîndul. Era dornic să ştie tot ce nu putuse afla pînă atunci din sursele sale.

Într-o seară n-a apărut. Nici a doua seară. Nici a treia. Ce s-a întîmplat? Primise oare tancul din Ural? Unitatea sa fusese îndreptată pe front pe neaşteptate? Nu era cine să răspundă întrebărilor mele neliniştite. Grişa dispăruse tot atît de neaşteptat cum apăruse în viaţa mea.

M-am gîndit de multe ori la el, de-a lungul anilor. Supravieţuise oare războiului sau a pierit în marele uragan?

Zilele trecute am primit un telefon de la Haifa. De la Izu Hafner:

– N-ai să ghiceşti pe cine am întîlnit ieri! Pe Grişa... Ne-am recunoscut din prima clipă. Îşi aminteşte de tine...

Încă nu l-am revăzut. Nu ştiu nimic despre el. Nici de cînd e aici, nici dacă realitatea corespunde sau nu aşteptărilor sale. Nu ştiu dacă prăznuieşte sau nu Sederul. Dar ce importanţă au toate astea?

Grişa e aici. În Israel. Ca şi mine.. Şi acesta e lucrul cel mai important. De fapt, singurul care contează.

****

ISRAEL – 40 SĂRBĂTOAREA MEA

Prima lecţie de sionism am primit-o la vîrsta de cinci ani. De la copiii din mahalaua noastră. „Jidanii la Palestina!" îmi strigau şi uneori mai adăugau şi un pumn în ceafă. Nu c-ar fi avut ceva special contra mea; mai erau şi alte două familii evreieşti cu copii, dar eu eram mai slăbuţ şi de aceea eram victima preferată.

De fapt, nici nu sînt sigur că mă urau cu adevărat: de sfîntul Haman îmi cereau cu toţii dulciuri, unii azimă de Pesah, dar mai puţini, căci se ştia că pasca e făcută cu sînge de creştin şi nu voiau să se spurce.

Aşadar, legătura mea cu sionismul a început la cinci ani. Herzl, Jabotinski, "Struma", excluderea din partid, au venit mai tîrziu...

În 1978 am sosit aici. Primăvara, cîteva zile înainte de Pesah, în luna în care Israel împlinea 30 de ani. Netînăr, fără bani, fără limbă ca lumea, fără relaţii. Ca aproape toţi olimii de acolo.

De atunci au trecut exact 10 ani. E primăvară iar, Pesah, iar Israel sărbătoreşte 40 de ani. Şi eu cu ai mei. Între ai mei.

Cum au fost aceşti 10 ani, cum ne-am aranjat? N-a fost nimic deosebit – ca toată lumea. Greu la început, apoi – încet-încet, ni s-a dezlegat limba, am găsit de lucru, am cumpărat apartamentul de la „Amidar", maşină, ne-am obişnuit să fim în fiecare an o lună în străinătate.

Ne simţim integraţi, acasă? Desigur, deşi la vîrsta de 5 ani (tot 5 ani, vîrstă fatidică?) nepoţica mi-a spus verde: „Saba, tu nu vorbeşti bine ivrit..."

Uneori sînt întrebat, mai ales de către prieteni din străinătate: „Eşti mulţumit? Nu-ţi pare rău c-ai venit?". Întrebarea mă miră şi nu ştiu ce să le răspund. E ca şi cum m-ar întreba dacă-s mulţumit sau dacă nu-mi pare rău că m-am născut...

***

SECOLUL ŞI MILENIUL

Luminile acestui secol al nostru încă nu s-au stins, a mai rămas din el mai mult de un deceniu, care poate, prin evenimentele sale, să le umbrească pe cele nouă anterioare. Şi cu toate acestea, ziariştii grăbiţi se şi întrec să facă inventarul moştenirii sale. Care sînt principalele zece evenimente ale secolului XX? se întreabă şi ne întreabă.

Prea ocupaţi cu copacul, ei pierd din vedere pădurea: nu doar un secol se încheie, ci un mileniu! Şi atunci, de ce să nu lărgim întrebarea?

Cele mai importante zece evenimente ale mileniului? Te şi apucă ameţeala cînd încerci să reconstitui drumul parcurs de umanitate în această mie de ani! Nu e vorba numai că la începutul mileniului lumea se termina în Gibraltar, că America nu fusese descoperită, că tiparul nu fusese inventat. Dar nici batista, nici furculiţa încă nu existau – au trebuit să mai treacă secole pînă să fie inventate – păduchii mişunau sub perucile pudrate ale regilor Franţei, şi ultimul cerşetor din zilele noastre are incomparabil mai multe comodităţi decît aveau granzii spanioli.

Toate acestea sînt perfect adevărate. Şi cu toate acestea, la loc de frunte printre evenimentele cele mai de seamă ale mileniului se înscriu fără ezitare holocaustul celor 6 milioane şi renaşterea statului Israel.

***

COPII PRECOCI

Cînd e vorba de copii precoci, ne vine în mod inevitabil în minte Mozart. El rămîne pentru de-a pururi personificarea Wunderkind-ului, copilul-minune care de o la vîrstă fragedă şi-a marcat trecerea prin lume printr-o dîră de lumină orbitoare. Prin natura ei specifică, muzica e terenul predilect al copiilor precoci: Yehudi Menuhin, Arthur Rubinstein şi atîţia alţii. Dar nici alte domenii ale creaţiei umane – poezia, artele plastice, matematica – nu au rămas văduvite. Ca un meteor ivit pe neaşteptate din infinitul sideral, geniul precoce deschide de fiecare dată o poartă de lumină pe care păşeşte mai departe umanitatea.

Fenomenul are loc şi în epoca noastră, dar în alte forme şi cu alte implicaţii. Copii de 12 13 ani, fructe necoapte ale pomului urii şi fanatismului hommeinist, ucid şi

sînt uciși cu miile în războiul dintre Irak și Iran. În Liban și în lagărele de refugiați palestinieni, ștacheta vîrstei este încă mai scăzută. Nu o dată, printre cei ce au ucis sau au fost uciși, s-au aflat copii de 10 ani.

Fenomenul nu e specific doar spațiului geografic denumit Orientul Mijlociu. El e universal, fiind semnalat în aproape toate țările și continentele. De curînd, un tînăr de 15 ani – cîndva vîrsta candorii și a primului sărut – a deturnat un avion de pasageri de pe linia Rotterdam – Milano, cerînd un milion de dolari ca preț al eliberării pasagerilor ostatici. Un copil de 10 ani a îndreptat de după ghișeu, înălțat pe vîrful picioarelor, țeava pistolului-automat asupra casierului unei bănci din New York, rostind cît a putut mai dur: ,,Acesta e un jaf armat!"

Recordul de precocitate îl deține, cel puțin pînă la ora cînd scriem aceste rînduri, băiețelul american de 5 ani care și-a luat surioara-prunc, cheile de la mașina tatei și a pornit cu toată viteza pe autostrada circulată. Pînă cînd, un polițist uluit, a observat mașina circulînd – i s-a părut – fără conducător la volan...

***

CIMITIRUL CÎINILOR

Herzl și ceilalți vizionari ai sionismului pot fi liniștiți: visul li s-a împlinit, am devenit un popor ca toate popoarele. Încă o dovadă, dacă mai era nevoie: cimitirele de cîini, din mai multe puncte ale țării.

În galut, relația evreu-cîine era antagonistă. Cu rare excepții, cîinii, bi sau patrupezi, erau antisemiți. Se năpusteau asmuțiți sau nu, ca în parodia lui Topîrceanu, "Cîinele ovreiului". În plus, aveau trebuință de culcuș și hrană, care îi cam lipseau evreiului.

Sionismul a schimbat destinul amîndorura. Cîinele, aici nu e numai prietenul ci și simbolul standingului nostru. Căci, nu-i așa, mașină japoneză și pele-fon au cam toți, chiar și la Bat-Yam sau Roș-Pina. A rămas cîinele. Iar acum au apărut și cimitirele canine. Căci, nu-i așa, un gentleman nu concepe nici post-mortem cîinele său zvîrlit pe un maidan.

Deunăzi, unul dintre întreprinzătorii ce s-au lansat în noul business al cimitirelor de cîini a declarat, la Erev Hadaș, că, baruh Hașem, afacerile merg bine. Un loc de veci canin revine la 100 de dolari. Lespedea funerară, coroana și celelalte se plătesc separat. Clientela nu lipsește.

Pe scurt, acum e altfel decît în parodia poetului ieșan. Cîinele ovreiului cu cheltuială se ține, de cînd se naște și pînă cînd închide ochii. Merge sau nu merge la haham/ Are grijă omul de ham-ham/ Și cînd moare, făr-oi-vei/ Mi-l îngroapă pe Grivei.

***

AER DIN ȚARA SFÎNTĂ

Se trăiește bine în Israel, după unii, chiar prea bine. O știm cu toții, inclusiv acei dintre noi care, din cînd în cînd, se organizează în grupe spre a scanda în fața camerelor de televiziune: ,,Pîi-ne, mun-că!, Pîi-ne, mun-că!". Fețele lor radioase, zîmbetul prost disimulat îi trădează: nici ei nu se iau în serios...

Adevărul adevărat e că trăim bine, nu puțini dintre noi chiar foarte bine. Problema e alta și anume că binele ăsta al nostru stă pe baze cam șubrede, chiar foarte șubrede: consumăm mai mult decît producem, cheltuim mai mult decît încasăm, importăm mai mult decît exportăm. Mai ales acest din urmă dezechilibru, dintre import și export, riscă să ne dea peste cap.

De fapt, salvarea noastră e legată numai de export, căci la auto nemțesc, frigider american, televizor japonez, video olandez ș.a.m.d. nu va renunța nici măcar un ole hadaș din România, cel proverbial prin modestia sa. Rămîne ultimul colac de salvare, exportul. Să exportăm mai mult, dar ce? Căci dacă facem abstracție de industria alimentară, de diamante și citrice, rămîne ce? Produsele rituale, adică azimă de Pesah, titireze macabiste de Hanuca, lulavuri și etroguri de Sucot. Hai să mai adăugăm vinul kașer Carmel și Coniacul 777. Ei și? Putem dormi liniștiți nopțile știind că pe asemenea fleacuri ritual- sentimentale se sprijină bunăstarea noastră?

Cu aceste gînduri sumbre rătăceam pe străzile Ierusalimului, cînd deodată – Evrika! Soluția salvatoare am zărit-o în vitrina unuia dintre magazinele de pe King George, știți, din categoria celor destinate mai ales turiștilor. Se aflau acolo, pe lîngă sfeșnice de argint, menore de aramă, cupe de cristal, crucifixe din lemn și cîteva cutii de conserve, cu inscripția ,,Air from the Holy Land". Asta-i soluția salvatoare: aer din Țara Sfîntă. E bogăția noastră națională. În plus, se înscrie și în spiritul tradiției noastre cele mai autentice: n-am fost oare noi veacuri de-a rîndul Luftmenschn, cu totul și cu totul în aer, adică?

Rega, o să-mi spuneți, avem ce exporta, beseder, dar asta nu e decît jumătate de soluție. Căci trebuie să găsim și cumpărătorii interesați... Beseder, am să vă răspund, să-i găsim, dar chiar și jumătate de soluție e mai bine decît nimic, nu-i așa?

Spre exemplificare, să ne folosim de pețitorul ce-și propusese să mărite fata croitorului din tîrg cu feciorul lui Rotschild. După zile și săptămîni de alergătură, s-a întors voios acasă, vestindu-și nevasta că, slavă Domnului, jumătate de treabă a făcut-o: consimțămîntul croitorului l-a căpătat. Mai rămîne doar să-l convingă pe Rotschild...

***

THEO ROLLER are onoarea să prezinte :
cu ocazia împlinirii a 40 ani de la infiinţarea Statului Israel

★ UN GRANDIOS SPECTACOL MUZICAL ★

IACOV BODO

TERRY GABOR TOVA PORAT

AZ M'LEBT, DERLEBT MEN...

Regia: MIHAEL GRINSTEIN Texte: RELU CROITORU

Muzica: HORIA ALEXANDRU. Cîntece: MOŞE SHAHAR

Coregrafie: IACOV KALUSKY. Decoruri: B. LOTTENBERG.

Cu participarea artiştilor şi dansatorilor :

FREDY PEER, MICHAEL GRINSTEIN, IFMAN LIZA, EREZ LEVY, WOLVITZ SANDRA, MISKIN DAVID, etc.

Sîmbătă, 2.4 ora 8.00 Tel Aviv, „OHEL SHEM"	Duminică, 3.4 ora 8.30 Holon — „Mofet"	Luni 4.4 ora 8.30 Tveria — „Iad Shitrit"
Marţi, 5.4 ora 8.30 Arad — „Oren"	Miercuri, 6.4 ora 9.00 Petah Tikva — „Shalom"	Joi, 7.4 ora 8.30 Naharia „Heichal Hatarbut"
Vineri 8.4 ora 8.30 Naţeret — „Heichal Hatarbut".	Sîmbătă, 9.4 ora 7.30 Haifa — „Iahdaf" Kupat Macabi	Duminică 10.4 ora 8.30 Ierusalim „Gerard Behar"
Luni, 11.4 ora 8.00 Aşkelon — „Matnas"	Marţi, 12.4 ora 8.30 Ramle — „Heichal Hatarbut"	Vineri, 15.4 ora 8.30 Herzlia — „David"
Sîmbătă, 16.4 ora 8.00 Beer Şeva — „Ghilad"	Duminică 17.4 ora 8.00 Ramat Gan — „Histadrut"	Luni 18.4 ora 8.30 Rehovot „Wiks"

AHZIV-un Israel liniștit

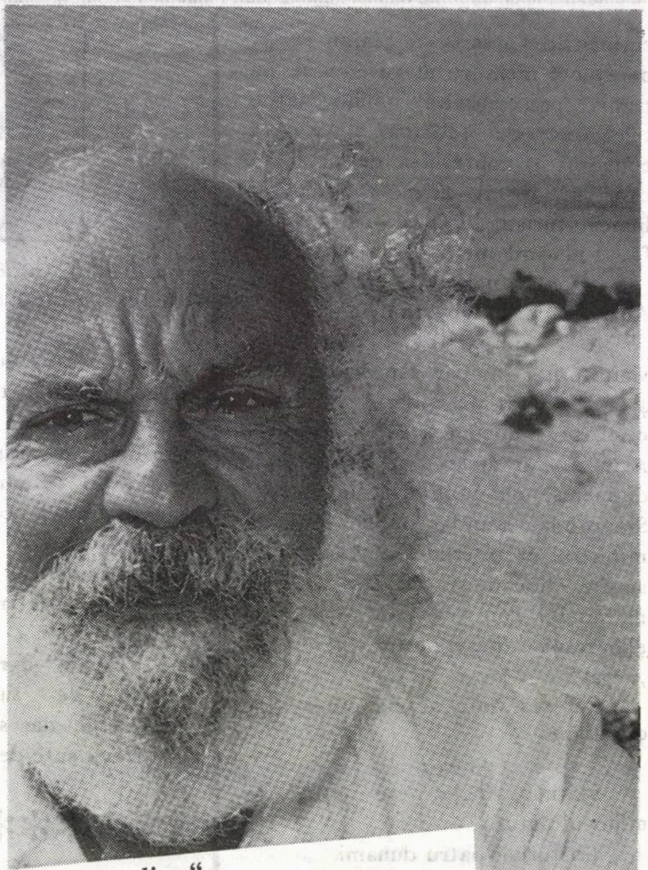

„Președintele“ Eli Avivi.

A fost numit „Robinson Crusoe israelian“. Unii l-au considerat călugăr, pre-beatnic, aventurier, extravagant, chiar nebun. Sînt 36 de ani de cînd Eli Avivi a întemeiat un Stat Evreiesc care nu are probleme.

Astăzi are 58 de ani și în galabia sa lungă și albă, cu barba lui căruntă și privirea sa pătrunzătoare, pare un patriarh de legendă. Nu e decît un fost Hercules trecut prin multe, decepționat de multe și care a fugit în lume făurindu-și o republică a solitudinii unde și-a găsit liniștea sufletească.

Povestea lui, mitul său, începe în 1952 cînd s-a stabilit în satul părăsit Ahziv, aflat la circa 5 kilometri nord de Naharia, pe malul mării. Ce anume l-a făcut atunci pe un tînăr de 22 de ani să spună într-un asemenea loc „eu de aici nu mai plec“?

— O nevoie sufletească, spune Eli Avivi. Îmi place singurătatea, aveam nevoie de ea, o găsisem.

Era trecut prin multe și obosit la 22 de ani. Tînărul, crescut într-o periferie din Tel Aviv și sărac, a fost racolat în 1946 de o societate care căuta tineri pentru a-i pregăti să fie pescari.

— Am trăit atunci momente grele, îngrozitoare. Eram pe un vas de pescuit în apropierea Islandei și am văzut vapoare scufundîndu-se și oameni înecîndu-se. În Groenlanda am trăit printre eschimoși. Am lucrat pe spărgătoare de gheață rusești la Polul Nord. Am trecut prin zeci de spitale din Europa, fiindcă în Islanda mi-au degerat mîinile, iar în Franța am căpătat o boală de ochi din cauza inaniției.

Avivi se întoarce în țară obosit, bolnav. Nu-și găsește locul nicăieri. Face lungi plimbări de unul singur pe malul mării. Așa a descoperit Ahzivul.

— Cînd l-am descoperit, am crezut că visez. Atunci am hotărît că aici voi trăi și tot aici voi muri. Sora mea s-a îngrozit și a spus plîngînd că sînt nebun dacă îmi închipui că voi rezista singur în acest loc. Dar timp de 15 ani am rezistat singur. Fără femei, ca un călugăr. Eram sătul de femei. Avusesem aventuri multe și furtunoase, cu fel de fel de femei. Pînă într-atît încît odată m-am furișat într-o mînăstire din sudul Franței, Rochville, aducînd lucruri bune călugărițelor cu care am petrecut nopți întregi. Perioada de ascetism de la Ahziv mi-a priit. Nici cărți, nici cinema, nici femei. Pe atunci puțină lume știa de mine. Cîteodată vedeam oameni care mă studiau de departe cînd pescuiam pești cu mîinile. Îi vindeam apoi ca să-mi cumpăr pîine și lapte. Dar nu puține au fost zilele cînd posteam. De nevoie.

1971: proclamarea statului Ahziv

Autoritățile nu s-au impresionat de aspirația la o viață pură a acestui om care se mulțumea cu hrana din natură și cu apa dintr-o fîntînă antică. Nu l-au considerat normal, dacă e să spunem adevărul. Armata l-a somat să părăsească locul. I s-a făcut proces pe motiv că nu avea permis de la proprietarul casei să locuiască în ea. Dar casa nu avea proprietar. Proprietarul fusese un arab care fugise în timpul Războiului de independență. Eli Avivi a plecat la Haifa, la apotroposul bunurilor părăsite și l-a convins să-i închirieze casa pe... 99 de ani. Chiria: 18 lire pe an.

În 1971 ziarele au scris la rubrica de curiozități că Eli Avivi a declarat Ahzivul ca... Stat independent. Și tot la rubrica de

curiozităţi s-a scris că Şimon Peres, pe atunci membru al guvernului, i-a trimis ,,preşedintelui" noului Stat o telegramă de felicitare. Avivi a convocat o conferinţă de presă la care au asistat ziarişti din toată lumea, turişti, hippies – şi toţi au făcut placarde pe care era scris:

,,Don't fuck me, don't fuck Ahziv, fuck the government".

A împărţit paşapoarte vizitatorilor săi dar a apărut poliţia şi a confiscat paşapoartele şi toate celelalte documente ,,oficiale". Avivi a fost arestat şi acuzat de... deţinerea unui Stat fără autorizaţie. S-a produs scandal public pînă ce ministrul de interne a dat dispoziţie să fie eliberat şi să i se restituie materialul confiscat. De atunci, el eliberează paşapoarte în mod ,,legal".

Cel mai mic şi mai liber Stat din lume

Statul Ahziv: se află în mijlocul naturii.

Teritoriul: patru dunami.

Locuitori: doi (Rina şi Eli Avivi).

Forma de guvernămînt: republică. Preşedintele este ales în unanimitate.

Drapelul: o sirenă a mării pe fondul peisajului de la Ahziv.

Stema: o făclie arzînd în întuneric.

Legături externe: prieteneşti cu toate ţările şi în mod special cu Statul Israel.

Alimentaţia: ceea ce creşte din pămînt şi se găseşte în mare.

Situaţia sanitară: nu există bolnavi.

Interdicţii: nici un contact cu microbii progresului (presa, televiziunea, alcoolul, drogurile).

Devotament: faţă de soare, mare, nisip, dragoste şi Dumnezeu.

Armata: simpatizanţi din toată lumea şi prietenii adevăraţi. Nu există pază la graniţă. Nu-i nevoie.

Planuri de viitor: pentru următorii 1.000 de ani, conservarea frumuseţii locale.

Dan BENIAMINI

Poliţa de asigurare a vocii lui Dudu Fischer

Societatea de asigurare ,,Hasne" a încheiat luna trecută o tranzacţie neobişnuită în lumea artistică israeliană: l-a asigurat pe cantorul şi cîntăreţul Dudu Fischer pentru eventualitatea că din cauza unui accident sau a unei boli (ferească Dumnezeu!) nu va putea continua să apară ca actor, cîntăreţ sau cantor.

,,Hasne" a refuzat să dezvăluie pentru ce sumă s-a asigurat cîntăreţul, dar s-a aflat că e vorba de cîteva sute de mii de dolari.

Dacă vin alegerile...

....eu

****

Nu mai tac nici cîntăreţii israelieni de muzică pop: Rita, Şlomo Artzi, Şalom Hanoh, Ester Şamir şi alţii, au fost traumatizaţi de evenimentele din teritorii şi scriu, şi cîntă.

"Te lupţi şi mori ca să trăieşti"

Unii spun că era inevitabil să se întîmple aşa: după mulţi ani în care au cîntat, ca şi colegii lor din lume, despre singurătate şi dragostea pierdută, despre copilăria naivă şi tinereţea derutată, cîntăreţii noştri au simţit nevoia să reacţioneze într-un fel la cutremurul produs de violenţa din teritorii. Unii din ei se feresc să spună lucrurilor pe nume fiindcă le repugnă eticheta de ,,artist angajat". Alţii nu au nici această reţinere şi pun degetul pe rană. Şi nu e vorba numai de cei foarte tineri. Hava Alberstein, dintre veteranele muzicii uşoare, s-a alăturat unei manifestaţii de protest cîntînd despre ,,nevoia de cuvînt, nevoia de a nu tăcea" ceea ce i-a atras o pedeapsă promtă:

Rita: ,,El cîntă printre garduri de sîrmă ghimpată"

anularea unui concert, în faţa soldaţilor.

Cîntăreţi populari ca Şalom Hanoh sau Şlomo Artzi nu vor să-şi piardă publicul din cauza unor cîntece direct protestatare, dar în viaţa particulară au luat poziţie, participînd, de exemplu, la întrunirea „Să vorbim cu palestinienii". În noul său album muzical, Şalom Hanoh a introdus cîntecul „Ca să trăieşti" în care spune: „Tu te-ai născut ca să trăieşti/ ţi se spune să înveţi ca să trăieşti/ şi tu te lupţi ca să trăieşti/ şi eşti uc[illegible] ca să trăieşti/ Sîntem aici ca să [illegible]m/ şi noi trăim/ Noi trebuie să trăim ca să trăim/.

Şlomo Artzi afirmă: „Eu nu cînt cîntece politice. Nici cîntece de protest. Dar ceva nu-i în regulă cu noi. Sînt artişti care în faţa nedreptăţii simt nevoia să strige — şi aceasta e forma mea de a mă exprima. Îmi vine să strig de nelinişte... Mă tem grozav de situaţia creată".

Rita, într-un cîntec scris de soţul ei, Rami Kleinstein: „Pe el l-a născut războiul/ dar în adîncul inimii sale/ el vrea să fie poet/ El cîntă printre garduri de sîrmă ghimpată/ cîntece nebune pînă ce a rămas fără cuvinte/".

Mai directă pare a fi Esther Şamir cu cîntecul „Înaintea furtunii" în care spune: „Fratele meu nu-i soldat dur/ stă în ploaie cu degetul pe trăgaci/ dar el urăşte războiul/ Nu-l trimiteţi pe fratele meu să tragă/ ca şi cum ar fi o poruncă supremă/ Pămîntul nu cere nimic/ numai omul cere/ o clipă de linişte/ înaintea furtunii". O echipă a canalului 4 al televiziunii britanice a venit în ţară special pentru a înregistra acest cîntec. Ea a filmat-o pe Esther Şamir în faţa Knessetului şi a transmis cîntecul, tradus în engleză, pe fondul unor scene filmate în timpul tulburărilor de la Hebron.

D. B.

Esther Şamir: „Nu-l trimiteţi pe fratele meu să tragă"

Şlomo Artzi: „Îmi vine să strig de nelinişte"

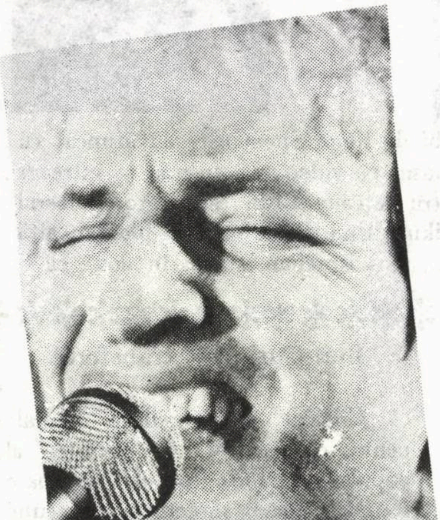

Şalom Hanoh: „Sîntem aici ca să trăim"

Nr. 13-aprilie

APARE LUNAR

P.O.B. 11472, Tel Aviv

Director: Al. Mirodan

Editorialişti: M. Rudich, A. Zahareanu

Cartea: E. Campus, L. Volovici, S. Levin

Spectacolul: Ben Zwi, Ada Pistiner, A. Szinberger

Ideile: N. Horodniceanu

Humor: Mark şi Sidonia Sidon

Horoscop: Sybil Hederna

Arta culinară: Ylana, Lucullus

Redactori: V. Russu (prim redactor), D. Beniamini, I. Fîntînaru, Beatrice Hacker, V. Mincu

Realizarea grafică: Mihaela Podolski

Culegere: HASOFRIM Ltd.

Tipografia: DFUS HAHADAŞ

Coprespondenţi în străinătate: Europa: Jacob Popper; Paris: Ion Mihăileanu; Munchen: Sorin Cunea; Bruxelles: Mira Iosif—Fichman; Lausanne: Victor Eskenazy; Viena: Maria Abraham; New York: Ştefan Halmoş, H. Fosha.

Publicitate: 1 inch — 20 şekeli — Carnet — 10 cuvinte: 10 şekeli;

Abonamente Israel:

3 luni (3 numere): 18 şekeli

6 luni (6 numere): 36 şekeli

1 an (12 numere): 72 şekeli

Preţul include costul expedierii.

Străinătate: 1 an (12 numere): Europa — 75 dolari; U.S.A., Canada — — 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă — 125 dolari; Insulele Fidji — 158 dolari.

Administraţia:

Director: D. Simovici

Serviciul Abonamente:

tel. 03-440123 (Jeanine)

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia — nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale

TERITORIILE: pompierii nu reuşesc să stingă incendiul

Dar cine sînt pompierii? La început a fost Igal Alon, cu planul său care a părut tuturor rezonabil, dar nimeni nu a crezut în el, şi visătorii la coexistenţă arabo-israeliană, gen Tedy Kolek. Apoi au fost coloniştii, cei convinşi că aşezările create de ei au schimbat datele problemei, devenind ireversibile. Au urmat cei din „Shalom ahşav" care au crezut că focul se stinge dacă te îndepărtezi de el. Apoi au intrat în scenă diplomaţii şi politicienii – de la Gunnar Jarring pînă recent la Shultz – care, cînd n-au turnat gaz peste foc, au vrut să stingă incendiul suflînd peste el un curent de aer din alte zone de gîndire, nepotrivite cu clima politică şi cu mentalitatea din Orient.

Între timp, focul se extinde, transformînd în scrum iluzii, planuri, şanse şi oameni.

În momentul de faţă

PERES: Acesta e momentul cînd poporul trebuie să aleagă între un Stat evreiesc şi democrat, şi un Stat în care 1,5 milioane de arabi sînt alipiţi la el împotriva voinţei lor.

SHAMIR: În acest moment, nu avem destule date pentru a stabili dacă iniţiativa lui Shultz are şanse de reuşită.

SHARON: Nu cred că un conflict care durează de 40 de ani se poate rezolva în cîteva săptămîni. O.E.P.-ul ne izolează prin „războiul televiziunii" pe care îl duce contra noastră cu mare succes.

KOLEK: Coexistenţa se prăbuşeşte. Vor rămîne cicatrici adînci.

RAFUL: Arabii care au aruncat cu pietre trebuie să mulţumească lui Dumnezeu că soldaţii noştri nu le-au tras cîte un glonte în cap.

Doi paraşutişti au bătut doi arabi de lîngă Shem care au aruncat cu pietre. Faptul a fost filmat cu entuziasm pe video şi transmis în întreaga lume. Cel care a filmat scena, pentru reţeaua CBS, este fotoreporterul Moşe Alpert, membru al kibuţului Afikim. Unii din kibuţ l-au blamat, alţii l-au susţinut. Kibuţul este un microcosmos israelian, sfîşiat în două ca şi kibuţul cel mare care este Israelul.

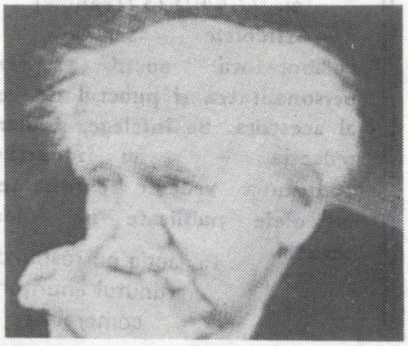

****

Ben-Gurion şi transferul

Criticat de cercurile liberale pentru că a propus un „transfer" al populaţiei arabe, generalul Ravaham (Gandi) Zeevi, directorul muzeului Haareţ, a publicat un articol în care aminteşte că... însuşi Ben-Gurion a vorbit cîndva despre un asemenea transfer. Cînd?

„În 1943. Atunci el i-a spus lui

„Nu sîntem ca alte state"

La o întîlnire a soldaţiilor din teritorii cu comandantul regiunii de centru, aluf Amram Mitzna, s-a pus această întrebare:

– Oare nu se poate închide această regiune în faţa presei care atît de tare ne umileşte?

Mitzna: În primul rînd, este imposibil de a o închide ermetic. Apoi vom avea, după părerea mea, şi multe pagube dacă vom proceda ca alte state şi vom închide teritoriul. Totuşi, în anumite împrejurări vom putea închide un loc, fără a declara boicot presei.

„Ţara trebuie împărţită"

Scriitorii A.B. Iehoşua, Amos Oz, Amos Eilon şi Iehuda Amihai au publicat în „New York Times" un apel la evreii americani cerîndu-le să rupă tăcerea lor tradiţională în ce priveşte politica israeliană de securitate şi să blameze măsurile din teritorii.

„Nu există soluţie militară, scriu ei. Există numai o soluţie politică, bazată pe împărţirea ţării între două mişcări naţionale care se luptă pentru ea de atît de mult timp".

„WARRIOR"

Ariel Şaron urmează să-şi publice în Statele Unite autobiografia în care îşi povesteşte luptele la care a luat parte – de la cele contra fedainilor egipteni pînă la cele din cadrul guvernului. Cartea, care va apare în editura „Simon and Schuster" din New York, va purta titlul „Warrior" (luptător).

La aflarea acestei ştiri, o revistă de stînga a scris: „Amintirile lui sînt nenorocirile noastre".

****

Musa Alami: dacă arabii vor lăsa evreilor Eretz Israel şi Transiordania, ei se vor putea bizui pe asistenţa evreilor nu numai pentru colonizarea palestinienilor transferaţi, ci pentru rezolvarea altor probleme".

MARC și SIDONIA SIDON:

WANTED !

„Se caută bărbat, 50 – 70 ani, înălțime 1,80 minimum, înfățișare plăcută, cetățean american, cît mai WASP (white-anglo-saxon- protestant), căsătorit și ceva copii, pentru poziție superioară, ca reprezentant al unei supraputeri. Experiență anterioară nu este necesară. Calificare la locul de producție. Preferabil să știe multe anecdote. Salariu corespunzător. Locuință asigurată la casă mare și foarte albă în centrul orașului Washington D.C. Plus întreținere completă pentru angajat și familie, mijloace de transport la dispoziție (bicicletă, cărucior de golf, limuzină blindată, helicopter, avion No.1, yacht, port-avion), călătorii în străinătate, drepturi sociale (îngrijire medicală gratuită, pensie, concedii plătite) gratuități la toate manifestările artistice și militare precum și alte avantaje clasificate. Contract pentru patru ani cu posibilități de prelungire. Doritorii se vor adresa la corpul electoral al U.S.A. cu 6 fotografii neretușate, un curicullum vitae scris de mînă, o casetă video cu scene din viața familiară de la vîrsta de trei luni pînă în prezent și scrisori de recomandație."

Anunțul de mai sus, apărut în exclusivitate în revista „Minimum", l-am citit cu mare atenție, după ce l-am scris. Vai, vai, vai, vai! O tempora, o mores! Ni s-a strîns inima! Cum e posibil ca așa o America să fie nevoită să-și caute un președinte la mica publicitate?

Publicitate, da! Americanii sînt ași în reclama țipătoare. Au fost ei în stare să lanseze niște chiftele tari ca universalul „Hamburger", un prăpădit de pui pane drept vestitul „pui Kentucky", un sirop cu gust de medicament drept băutura secolului „Coca–Cola", un automobil Ford de serie ca un „Mustang" înspumat, sau o cucoană la vîrsta reumatismelor ca Joan Collins din „Dynasty" drept prototipul femeii fatale! Dar au avut ceva la bază: o carne tocată, un sfert de pasăre, un „fîs" cînd deschizi sticla, o caroserie desenată de Picasso, două cufere de rochii s-o acopere pe Alexis... Ceva... Cineva...

Dar pentru președenție pe cine să lanseze?

Au pornit în cursă de la început cu numărul dracului! 13 candidați! 7 republicani și 6 democrați. Și pînă astăzi a rămas singura cifră exactă în alegerile prezidențiale americane din 1988. Celelalte cifre avansate de sondajele și previziunile specialiștilor s-au dovedit și mai ale dracului.

Republicanul Bush era prorocit ca numărul unu la alegerile preliminare din Iowa și a ieșit numărul 3. Iar democratul Hart care avea perspective pentru locul 1 a ieșit... de tot! La următoarele preliminarii din New Hampshire, cei de pe urmă au fost cei din mijloc iar cei dintîi au fost cei de pe lături!

Normal! Dacă pentru cetățeanul votant din cele 50 de State Unite ale Americii, candidații la președenție reprezintă te miri ce și mai nimic!

Adevărat că Bush este vicepreședintele lui Reagan. Ei și? Ca să ajuți pe cineva care nu face nimic, ce-ai de făcut? Tot nimic!

Bush a fost și directorul C.I.A.-ului, instituție secretoasă despre care nu se poate ști nimic.

Cînd a fost întrebat ce știe despre Irangate, a răspuns că nu știe nimic! Cînd a fost întrebat ce știe în legătură cu fondurile transferate „Contrașilor" din Nicaragua a declarat că nu știe nimic!

Iar cînd a fost întrebat ce crede despre afirmația lui Reagan că „nu știe nimic despre acești bani", a răspuns că... nu știe nimic! Dar să nu ne legăm de nimicuri, deși noi credem că atunci cînd Bush s-a comparat cu Mark Twain, comparația a fost mult exagerată!

Robert Dole, conducătorul fracțiunii republicane din Senat vrea și el să fie președinte. De ce Bush da și el nu? Bush republican, Dole republican! Bush omul lui Reagan, Dole omul lui Reagan. Bush bogat, Dole bogat! Dar aici e diferența. Dole s-a născut sărac, a progresat și a devenit bogat. Bush s-a născut bogat, a stagnat și a rămas bogat. N-a progresat de loc! Diferența e capitală!

Una-i cu capul în þiatră, alta-i cu piatra-n cap. Vai de cap!

Pat Robertson! Cine nu-l cunoaște? Cine nu se uită duminica dimineața la emisiunea T.V. „Club 700" unde Robertson predică normele evanghelice și duce o campanie intensă pentru o Americă creștină, introducerea rugăciunii în școlile de stat, abolirea avorturilor și alte percepte de acest soi. Iată cine nu se uită: milioane de evrei, milioane de musulmani, zeci de milioane de catolici, zeci de mii de budiști, zeniști, taoiști și alți iști, zeci de milioane de atei, zeci de milioane de somnoroși... Cine mai rămîne? Evangheliștii! Ăștia se uită duminică la televizor? Ferească Dumnezeu! Ei se duc „in persona" la biserică! Așa că... Bye, bye, Pat!

Alexandru Haig, un alt candidat republican. Fost comandantul șef al N.A.T.O.-ului, fost consilier al lui Kissinger, fost ministru de externe, iar acum, după alegerile preliminare din Iowa, unde a adunat mai puțin de 1% din voturi a devenit și fost candidat la alegerile prezidențiale din '88. Un om consecvent. „Fost" a fost. „Fost" a rămas!

Al cincelea candidat republican, Jack Kemp, congressman al statului New-York, din 1971, este cunoscut ca un prieten al Israelului. Bun! Să zicem că o să ia 2 – 3 milioane de voturi de la evreii americani. Dar de unde capătă el restul de 87.000.000 de voturi?

În ce-i privește pe ultimii doi candidați republicani Bruce Babitt și Pete Du Pont, americanii s-au săturat să tot întrebe: „Pete who?" sau „Bruce who?" Au mai întrebat ei odată „Jimmy who?" și le ajunge!

În tabăra democrată situația este ca la concursurile severe de pian, unde nu se acordă premiul întîi, nici premiul doi. Primul iese pe locul trei, al doilea pe locul cinci, iar al treilea nu iese de loc. La fel și candidații democrați. Toți sînt pe la coadă!

Dintre ei Gary Hart avea cele mai mari șanse de reușită pînă cînd a devenit supercunoscut prin legătura lui cu un supermodel. Poți să te așezi pe fotoliul lui Lincoln cu Dona Reiss pe genunchi? Cum de n-a învățat Hart de la predecesorii săi democrați că poți să ții pe genunchii tăi toate Marylin Monroe-le din lume, dar DUPĂ ce te-ai instalat în fotoliul de la Casa Albă, nu înainte! Mai ales că a avut și exemplul unui alt posibil candidat cu foarte mari șanse de reușită, fiind dintr-o familie mult mai cunoscută, care a uitat să-și salveze de la înec secretara la Chappea... Cheappea... dracul știe cum îi spune, că noi am uitat, dar americanii nu!

Reverendul Jesse Jackson, un alt candidat democrat cunoscut, este criticat de presă și adversarii lui pentru atitudini pro-arabe și declarații antisemite de tipul denumirii peiorative „Hymie". Partizanii săi caută să-i convingă pe votanți că „Dracul nu este așa de negru cum arată"! Da! Dar Jesse Jackson este!

Mike Dukakis, guvernator al statului Massachusetts, este mai puțin cunoscut. Nouă, românilor, ni se pare mai familiar din cauza numelui. Dar n-are nici o legătură. Noi l-am văzut la televizor. Arată destul de curățel. Și în plus, are și o nevastă evreică.

Senatorul Paul Simon, are un mare atu! Numele! Dar îi mai lipsesc două atribute esențiale pentru succes: Ghitara și Garfunchel!

Senatorul Albert Gore din Tennesse nu i-a înșelat pe cei care i-au prevăzut o cădere răsunătoare la alegerile preliminare din Yowa. A fost chiar un eșec total. Un om pe care se poate conta!

Au dreptate americanii să evite numărul 13. (Ca și la multe hoteluri, se trece de la etajul 12 direct la etajul 14). Și tocmai ei să aibă de ales din treisprezece candidați? De aceea am și dat anunțul!

În fond, ce vrea cetățeanul american de la viitorul președinte? Să-i rezolve problemele de „american style of life".

Să-i garanteze președintele, atunci cînd se reîntoarce de la lucru și se repede la frigider, fără să se spele pe mîini, ca să ia cu mîna cîteva cuburi de ghiață pe care să le răstoarne în pahar, că va găsi bourbonul, ginul, bacardiul sau vodca zilnică. Și cînd va striga Linda sau Pamela, sau Joan, sau Jill, sau un neutral „hai", strigata să-i răspundă.

Să-i rezolve președintele problema cu Linda, Pamela, Joan sau Jill sau așa zisa „hai" care, după 27 de ani de căsătorie și patru dry martini dinainte de masă, vrea să abandoneze căminul ca să se găsească și să știe cine este.

Să-i readucă președintele fata care, după ce a făcut un copil cu un negru, a fugit cu un chinez și s-a măritat cu un indian, a plecat cu un eschimos și doisprezece cîini la unul din cei doi poli ai pămîntului.

Să grăbească președintele cercetările pentru găsirea unui vaccin anti-AIDS pentru băiatul lui care a fost numit secretar al Uniunii Libere a homosexualilor din Nigeria.

Să-l invite președintele la Casa Albă pe tatăl său ca să-i explice că e preferabil să se mute într-o casă pentru „Senior Citizens" decît să se căsătorească cu o „Gogo-Girl", cum intenționează.

Și cine îi poate satisface toate aceste necesități familiare cetățeanului american? Un republican? Un democrat?

Pe cine să aleagă? Un elefant? Un măgar?

Ce-ar fi să aleagă un OM?

U M O R

„LASĂ POPORUL MEU SĂ RÎDĂ
de Mark și Sidonia Sidon

Doritorii pot primi cartea prin poștă, trimițînd un cec de 17 șekeli pe numele și adresa: M. REISER, str. Ițhac Sade 33/26 Bat–Yam 59672

Melia

Concern Turistic Internațional
Noua Adresă: Str. Shalom Aleichem Nr.5, Tel-Aviv – TEL. 5103921
solicitați din timp și alegeți din noul program surpriza

ROMANIA PLUS...

programe de: tratament, reconfortare, excursii, odihnă, absolut tot.

1988

LICĂ BLUTHAL VĂ PROPUNE

ROMÂNIA PLUS...

ALEGE

EXCURSIE ORGANIZATĂ ROMÂNIA–ITALIA–ELVEȚIA 16 Zile
5 zile România
5 zile Italia
6 zile Elveția
Plecări: 14.6; 9.8

IDEI NOI

Excursii Organizate
* ITALIA
* FRANȚA–OLANDA–ANGLIA
* ROMÂNIA–BULGARIA
* SPANIA–PORTUGALIA
* AMERICA

AVANTAJ

ROMÂNIA – UNGARIA AUSTRIA
7 zile ROMÂNIA
4 zile UNGARIA
4 zile VIENA
Plecări: 12.6; 10.7; 7.8

COMBINATII

Toate Programele Noastre se conexează cu orice țară doriți prin Transit sau stop.

ROMÂNIA PLUS...

SURPRIZE

GRUPE TRATAMENT ROMÂNIA + UNGARIA
2 zile București
18 zile Felix
4 zile Budapesta
24 Zile
Plecări: 9.6; 25.6; 1.7

EXCLUSIV

GRUPE DE TINERET ȘI ELEVI (KAITANA)
14 zile
7 zile Mamaia
7 zile P. Brașov
Plecări: 10.7; 17.7

PESTE TOT

* ÎN TOATĂ LUMEA
BILETE DE AVION
* CHARTERE
ÎNCHIRIERI DE MAȘINI
* CROAZIERE PE MARE

CONEXIE

ROMÂNIA – TURCIA
7 zile ROMÂNIA
4 zile TURCIA
Plecări: 2.6; 1.7

ASIGURA

FACEM ASIGURĂRI pentru
* SĂNĂTATE
** BAGAJE
*** ANULĂRI

CIRCUIT

GRUPE TRATAMENT ROMÂNIA + UNGARIA
2 zile București
18 zile Covasna
4 zile Budapesta
24 zile
Plecări: 9.6; 25.6; 1.7

OFERIM

EXCURSII ORGANIZATE ROMÂNIA
10 zile
15 zile
Mare – Munte – Deltă

ATENTIE

SURPRIZE ?
DIRECT LA LICĂ BLUTHAL

NUMAI NOI

ROMÂNIA-UNGARIA-AUSTRIA
TRATAMENTE – BUDAPESTA
3 zile București
14 zile Tratament
Budapesta – Termal
4 zile Viena

SPECIFIC

ROMÂNIA–SPANIA
5 zile România
8 zile Spania
Plecări: 8.7; 29.7

PENTRU VOI

GRUPE TRATAMENT ROMÂNIA/ UNGARIA/ IUGOSLAVIA
3 zile București
18 zile Felix
9 zile Iugoslavia
4 zile Ungaria
33 Zile
Plecări: 3.6; 7.7

ORIUNDE

TRATAMENTE MODERNE
CĂLIMĂNEȘTI
BUZIAȘI FELIX
SLĂNIC
V.DORNEI
BORSEC
COVASNA

OCAZIE

GRUPE DE TRATAMENT
2 zile București
18 zile Eforie Nord +
3 zile Istambul/Sofia
Avion direct Constanța în fiecare Duminică

ORICÎND

SOLICITAȚI PROGRAMELE
ROMÂNIA PLUS...
o gamă variată de voiajuri

POFTITI

la dispoziția dvs. un colectiv select ptr. programele
ROMÂNIA PLUS

PIETRELE, TELEVIZORUL LUI WOODY ALLEN SI CAPUL MEU

de RADU KLAPPER

Conştient sau nu, scopul ultim al teroarei este să macine fundamentele societăţii existente şi cum, nu numai că nu este de conceput teoretic, dar nici nu există la modul practic teroare în dictaturile contemporane, scopul acesta final se îndreaptă exclusiv împotriva democraţiei.

Să nu uităm: terorismul palestinian anti-israelian s-a deplasat în afara graniţelor ţării din lipsă de altceva mai bun. Idealul său ar fi fost un lung lanţ de Luduri (peste 30 de victime), de Şosele ale Litoralului sau alte mai mici Maaloturi. Un serviciu de securitate impecabil în măsura posibilului l-a constrîns să se deplaseze la Roma, la Istanbul, la Antwerpen, pe rue Copernic,

Profesorul de sociologie şi psihologie socială Efraim Iiar, decan al Facultăţii de sociologie din Universitatea Tel Aviv, a efectuat un sondaj de opinie publică care a dezvăluit atitudinea societăţii evreieşti israeliene faţă de minoritatea arabă înainte (iulie 1987) şi în plină desfăşurare a tulburărilor (sfîrşitul lui ianuarie 1988). În ciuda a tot şi a toate, evenimentele aproape că nu au schimbat mentalitatea noastră.

În ciuda demagogiei curente, procentul celor ce au crezut totdeauna că Israelul nu este suficient de democratic nu a depăşit niciodată 14.9% din populaţie. Chiar dacă soldaţii noştri au trebuit – la ordin – să bată; chiar dacă autorităţile au fost constrînse să opereze arestări şi expulzări; chiar dacă Iehoşua Sobol şi-a dat demisia de la conducerea Municipalului din Haifa, procentul acestora a scăzut. Pînă la 8.7%. În schimb a crescut procentul celor care cred că Israelul nostru este „prea democratic": de la 35.5% la 46.4%!

De unde se deduce că pietrele nu au izbutit să spargă nimic mai mult decît ferestre şi împăciuitorismul. Căci, oricum, una este să vezi pietrele zburînd pe micul ecran şi să te indignezi într-un apartament elegant de la New York, ca Woody Allen şi Richard Dreyfuss, şi alta – cu totul alta! – să le vezi zburînd în direcţia propriului tău cap.

****

Masagista lui Shultz

Această frumoasă filipineză, Rosalinda Mirenda, a avut luna trecută un rol important în... procesul de pace din Orientul nostru: să-i facă un masaj înviorător ministrului american de externe, d. George Shultz. D-na Mirenda este conferenţiară de sociologie la Universitatea din Manilla, dar a ţinut să facă un tur prin lume şi în acest scop a învăţat „arta masajului" pentru a cîştiga bani de întreţinere. De o jumătate de an se află în Israel unde lucrează ca masagistă la hotelul „Hilton" din Ierusalim. „Cînd mi

s-a comunicat că va trebui să-i fac masaj lui Shultz, m-am simţit foarte onorată. Am văzut în asta o modestă contribuţie personală la eforturile sale de pace", a declarat d-na Rosalinda Mirenda.

„MINIMUM"
SERVICIUL
ABONAMENTE
(Jeanine)
Tel. 03-440123

POLITICIENII ÎN AFARA POLITICII

Aric Şaron ştie să sărute! * Nevasta ex-deputatului l-a ascultat pe Nancy Brandes * Ambasadorul egiptean a zîmbit cînd a văzut-o pe Miri Aloni * Şamir la... fotograf cu Yardena Arazi * Uleiurile lui Rubin, pasiunea lui Iţhak Rabin

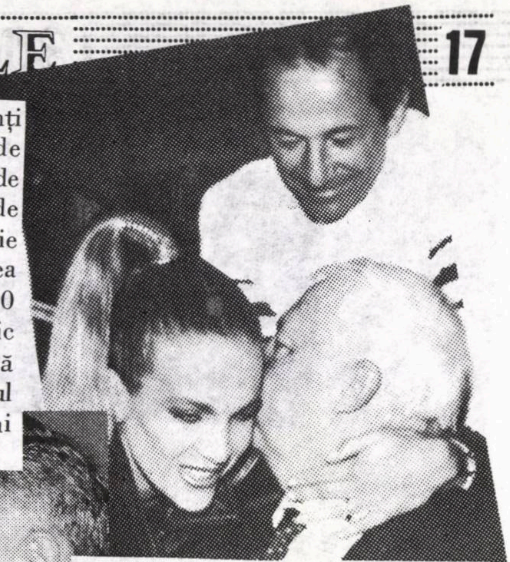

*** Superbul manechin Pinţi Mor a organizat o seară de binefacere, cu o expoziţie de modă, în vederea strîngerii de fonduri pentru secţia de cardiologie de la spitalul „Ihilov". În acea seară s-au strîns donaţii de 15.000 dolari. Încîntat, ministrul Aric Şaron a sărutat-o pe Pinţi din toată inima. La acest moment, soţul manechinului, economistul Ami Mor a fost de faţă, zîmbind politic.

*** Cîntăreaţa Miri Aloni a scos un disc nou, intitulat „O picătură de dragoste". Discul l-a scos pe contul ei, după ce a mai investit bani într-o asemenea acţiune, editînd discul cu cîntece în arabă şi cu tematică atît de actuală: **Pacea.**

Logic şi politic, artista şi soţul ei au căutat să ofere discul ambasadorului Egiptului în Israel, Muhamad Basioni şi soţiei sale. N-a fost uşor, căci toate s-au petrecut în perioada cînd începuseră frămîntările din teritorii, iar ambasadorul era supărat. S-ar zice că Miri Aloni i-ar fi readus zîmbetul pe faţă.

*** Premierul Iţhak Şamir şi soţia sa, Şulamit, au fost la concertul lui Yardena Arazi şi Iehoram Gaon. Ei s-au arătat încîntaţi de spectacol şi au ţinut să se ducă în culise şi să felicite pe artişti, deşi Iehoram Gaon – de pildă – nu-i „likudnic". Dar primul ministru este pentru „unitate naţională" în materie de cîntece.

*** Ministrul apărării Iţhak Rabin a trecut în revistă candidatele la titlul „Miss Israel" din acest an. Şi le-a dat o mînă. Dar nu forte...

*** În ziarul ebraic „Maariv“ a apărut un reportaj ilustrat despre locuința particulară a lui Ițhak și Lea Rabin. Cum, nu de mult, Lea Rabin a scos cartea ei autobiografică **„Tot timpul soția lui“**, reportajul s-a intitulat **„Tot timpul casa sa“...** Reproducem și noi un colț din salonul cuplului Rabin. Pe perete domină un tablou al pictorului Rubin, exponent al tribului nostru.

MINIMUM = O ADRESĂ: P.O.B. 11472, TEL AVIV

*** Dacă Șmuel Flatto-Șaron nu a rezistat în Knesset mai mult decît de la o campanie electorală la alta, în schimb soția sa, frumoasa Anette, pretinde că ea va rezista multă vreme în lumea muzicii ușoare israeliene. Anette este „produsul“ lui Nancy Brandes. El a „descoperit-o“, el s-a îngrijit de primul ei disc și, tot el, o va face artistă.

rubrică redactată de BEN–IACOV ZWI

Aurel Weisler
TEL.: 242331
• ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

IMAGINE DE PE ECRANUL TELEVIZIUNII:

Reuven Rozenblat, fostul șef al regiunii țărmul Gaza, îndeamnă credincioșii să îngenunchieze și să sărute pămîntul sfînt.

SĂRUTUL

De ION ATLAS

Sărutul e preludiul în iubire,
Pecetea tandră pusă delicat
Pe buze calde ce te-au fermecat
Iar uneori, mesaj de despărțire.

Sărutul poate fi și efleurat,
Bezea trimisă-n vînt, cu șovăire,
Sau pătimaș ca o înlănțuire
Ori „pup" drăguț, de prunc nevinovat.

Dar cînd Reb Rozenblat dă un ucaz
Să nu se pupe buze ori obraz
Ci globul care cică-i sfînt, îmi vine

Să-i spun lui Aiatula Reuven,
Deși n-aș vrea să mă exprim obscen:
„Sărută-mă mai bine-n... schimb pe mine!"

Telefon: 03 – 5440296
PROBLEME DE AUZ
Azi există o soluție:

APARATELE DE AUZIT BOSH

O echipă de specialiști stă la dispoziția dvs., *fără plată,* pentru controlul auzului și consultații de specialitate la noul nostru institut computerizat.

Aparatele sînt ascunse în ureche sau în spatele urechii, fiind invizibile. Ele sînt montate „pe măsură", potrivit cu starea auzului dvs.

Pentru micșorarea zgomotelor și sporirea puterii de a înțelege vorbirea, adresați-vă, încă de azi, la

SOCIETATEA OMNITON– BOSH
MARGARET MEIR

Rh. Natan Haham 1 (colț cu Ben Yehuda 106), Tel Aviv.

TELEFON: 03 – 5440296

Purtătorul de cuvînt al Zahalului: ,,Cenzura a salvat vieţi omeneşti"

Purtătorul de cuvînt al armatei, tat aluf Efraim Lapid, afirmă că Israelul se află în centrul atenţiei presei mondiale şi că numărul de ziarişti aflaţi aici e dintre cele mai mari din lume. ,,De la începutul războiului din Liban am fost mereu victimele unor relatări deformate în presa sa din străinătate. La fel s-a întîmplat cu ocazia ultimelor tulburări din teritorii".

Vorbind la un simpozion al Comisiei internaţionale pentru libertatea de expresie care a avut loc la Ierusalim, d. Efraim Lapid a spus că ,,în Israel ziarele nu sînt megafonul guvernului şi nu reprezintă neapărat punctele sale de vedere. Presa în Israel este un cîine de pază vigilent şi furnizează analize critice ale acţiunilor guvernului... O presă care activează astfel, asigură critica şi echilibrul social. Dar o presă care nu e şi reţinută poate să aducă, fără să vrea, daune".

Purtătorul de cuvînt a recunoscut că Israelul este singura democraţie în care există o instituţie permanentă de cenzură. Dar Israelul e şi singura democraţie aflată în stare permanentă de război.

El a mai spus că poate dovedi că Cenzura a salvat vieţi omeneşti. În legătură cu aceasta, el a amintit îngrădirile grave impuse de unele guverne democrate asupra unor ştiri în timp de război: guvernul britanic în timpul războiului din Falkland şi Statele Unite în timpul invaziei americane din Granada, în 1983.

PATRU MORMINTE ALE LUI ISUS

Intrarea lui Isus – unde? În Ierusalim sau în Tzfat?

Jaques Pinto, corespondentul în Israel al agenţiei franceze de ştiri şi al ziarului ,,Le Matin" (pînă de curînd, adică pînă şi-a încetat apariţia), munceşte intens, din greu, pentru ceea ce ar putea deveni un ,,scoop" mondial: el a transmis cititorilor săi din Franţa că s-ar putea ca Isus să nu fie înmormîntat la Ierusalim, precum se crede, ci în Galil lîngă Tzfat.

Ziaristul se bazează pe ceea ce rabinul Haim Vital a auzit de la ,,sfîntul" Itzhak Lurie Askenazi, unul din marii cabalişti care au trăit la Tzfat în secolul 16: ,,La nord de Tzfat dacă mergi, spre satul Ein Zeitim, şi apoi pe drum către Eilan, acolo este înmormîntat Isus Christos".

Cel care i-a povestit lui Pinto acest lucru a fost un ghid de turişti religioşi, dintre cei ce vin la Tzfat ca să se prosterneze la mormintele cabaliştilor. Dar cînd Pinto i-a cerut să-l conducă la mormîntul presupus al lui Isus, ghidul a refuzat, spunînd că rabinii i-au interzis să facă acest lucru. Jaques Pinto a plecat singur într-acolo, paznicul unei păduri Keren Kayemet s-a oferit să-l ajute şi în cele din urmă a găsit o placă de marmură pe care era scris: ,,Aici este îngropat rabi Iosef Iehoşua".

Nu e concludent. Dacă scria ,,Iehoşua Bar Iosef", era într-adevăr un ,,scoop". De aceea, Pinto continuă să facă cercetări. El se cramponează de teoria că după răstignire, discipolii lui Isus i-au deschis mormîntul şi l-au îngropat în Galilul natal.

D. Israel Lipel, fost director general al Ministerului Cultelor, spune că în afara celor două morminte sfinte de la Ierusalim, considerate a fi ale lui Isus – cel din Biserica sfîntului mormînt şi cel din Grădina mormîntului – mai există un mormînt al lui Isus în India şi încă unul în Japonia.

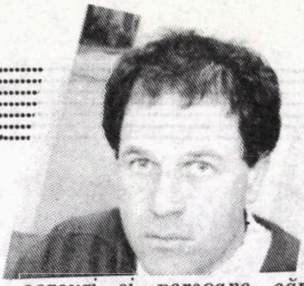

Avneri contra Hefer și viceversa

O confruntare dură urmează să aibă loc la tribunal între un ziarist și un poet într-un proces de calomnie. Este vorba de poetul și textierul Haim Hefer care îi cere lui Uri Avneri, redactorul-patron al revistei „Haolam haze", despăgubiri (morale, dar... în bani) de 5 milioane de șekeli.

Avneri a scris un articol în care susține că Haim Hefer – considerat ca un fel de bard al Palmahului și Războiului de Independență – nu a luat parte la acest război și că se împăunează degeaba. „În toate cele 15 luni ale războiului, el nu a auzit nici măcar un cartuș șuierînd, dar și-a creeat cariera pe seama luptătorilor. El este unul dintre acei cariериști care apar în orice război, care se țin de coada luptătorilor și transformă actele lor eroice în bani și glorie personală", acrie Avneri.

Va fi frumos și vesel la tribunalul care va judeca acest proces!

****

Citiți „HALEBANON" – care vestește pacea și aduce știri din întreaga Țară Sfîntă.

Primul ziar ebraic din Eretz Israel a fost... lunar. A apărut acum 125 de ani, avea opt pagini și costa 44 de piaștri pe an. Cei trei fondatori ai săi – Ihiel Brill, Ioel Moșe Salomon și Michal Cohen – făceau totul: scriau articolele, le culegeau la mașina tipografică, le paginau, le tipăreau, ba se ocupau și de difuzare (aproape ca redactorii de la MINIMUM). Ziarul n-a trăit decît 11 luni, cînd în urma unui denunț, autoritățile turcești l-au închis.

În țară erau atunci numai cîteva mii de evrei care trăiau mai ales din fondurile colectate de peste hotare și își petreceau timpul în posturi și rugăciuni. Dar așa puțini cum erau, ei erau și dezbinați. Atît de dezbinați, încît se denunțau reciproc, iar ultrareligioșii au și scos un ziar concurent, "Hahavațelet".

„Halebanon", care era scris într-o limbă arhaică, publica știri despre instituțiile obștei evreiești, propuneri de ameliorare a situației economice, aprecieri asupra posibilităților de colonizare a unor regiuni („La Shem s-ar putea înființa o fermă agricolă, deoarece s-au găsit acolo 12 evrei"), precum și... prognoze meteorologice. Problemele literare erau mai puțin reflectate. Se publicau uneori versuri ale poeților evrei din Spania și Yemen dar numai în cadrul studiilor de istorie literară.

Cînd a fost închis de turci, ziarul a apărut la Paris (6 ani), apoi în Germania (săptămînal, 11 ani) și pe urmă la Londra (4 ani).

„HALEBANON" – prima pagină a numărului 1.
Fotografia: Ioel Moșe Salomon

Parada prostiilor

Fierbere în cercurile religioase și în presa partidelor religioase. Motivul? Cercul de sociologie „Șorașim" (Rădăcini) în frunte cu Avraham Burg (fiul fostului ministru Burg) și în colaborare cu primăria Tel Aviv organizează un ciclu de conferințe despre ceea ce ei consideră „prostiile istorice făcute de poporul evreu și care au dus la moartea a milioane de evrei".

Un anunț cu temele conferințelor programate a apărut și în ziare. Ele se referă la perioade diferite din istoria evreilor. Dar Avraham Burg a trimis și un prospect al inițiativei sale unor cercuri și persoane cărora le dă cîteva exemple de probleme pe care le pune în discuție. „De ce ne-am revoltat împotriva romanilor? Oare nu era clar că poporul din regatul Iehuda nu are nici o șansă de a învinge cel mai mare imperiu din acea vreme și că sfîrșitul va fi distrugerea țării și trimiterea poporului în surghiun? Oare romanii i-au obligat pe evrei să mănînce carne de porc? Sau să se închine la idoli? Sau să renunțe la teritorii? ce anume i-a făcut pe evrei să comită prostia de a se revolta, prostie al cărei preț l-am plătit cu două mii de ani de exil, pogromuri și masacre?"

Avraham Burg merge și mai departe, afirmînd (mai bine zis, întrebîndu-se) dacă nu puteau fi evitate suferințele la care Inchiziția i-a supus pe evrei. „De ce oare l-am transformat pe ‚acel om' (aluzie la Isus) în martir? În fond, el s-a considerat un evreu adevărat și ar fi trebuit să-l primim în rîndurile noastre așa cum am primit atîția falși Mesia, reformiști și conservatori. În felul acesta nu ar mai fi apărut creștinismul și Inchiziția și botezul – milioane de evrei n-ar mai fi fost uciși și poate că religia evreiască ar fi devenit religia de bază în Europa și în întreaga lume apuseană".

Nu e de presupus că Burg crede astfel. El pune doar unele teme în dezbatere. Cercurile religioase însă fierb fiindcă în asemenea chestiuni ele nu acceptă nici măcar o dezbatere filozofică.

„Întoarceți-vă în România!"

Ziarul „Maariv" a publicat această fotografie cu următoarea explicație: Pe o uliță din Tulkarem, o arăboaică strigă unui soldat israelian „Maniaci ce sînteți, întoarceți-vă în România!" Nimeni nu-și poate explica de ce arăboaica a ales tocmai această... adresă. Probabil că în mintea ei, România este sinonimă cu Europa, deoarece mulți tineri arabi din teritorii au fost trimiși de către partidul comunist la studii în România. Adică „în Europa".

Greva foamei contra situației

Contra situației generale din țară în care: „...învățămîntul se prăbușește, medicina se prăbușește, economia e condusă după legile Mafiei". Așa consideră medicul veterinar din Raanana, dr. Bernard Horovitz (39 de ani) care în semn de protest a declarat o grevă a foamei și a slăbit 18 kilograme.

A părăsit Africa de Sud acum 10 ani și a venit în Israel care era pentru el un simbol. Evenimentele (mai ales ultimele) l-au decepționat și a vrut să plece din țară. Dar apoi s-a răzgîndit și a pus bazele unui „comitet de salvare națională". Presa nu l-a luat în seamă, în afară de ziarul local „Tzomet hașaron". Ca să pună în mișcare energiile, să atragă atenția, a declarat greva foamei. El îndeamnă și pe alții să facă la fel. „Dacă vom sta pasivi și vom continua să mîncăm, sfîrșitul va veni repede", spune dr-ul Horovitz.

Cadou de la „bunica" Rahel Daian

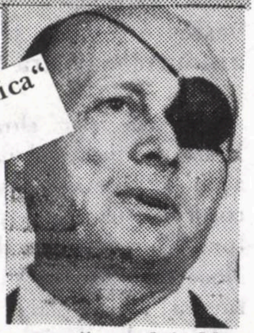

Ella, o nepoată a lui Moșe Daian, fiica fiului cel mare Udi, a terminat un curs Zahal. Cu această ocazie, Rahel, cea de-a doua văduvă a lui Daian, i-a făcut un cadou: celebra bandă care acoperea ochiul pierdut de bunic într-o luptă cu sirienii înaintea războiului de independență.

Nepoata a mai primit în dar și decorațiile pe care Daian le-a purtat cînd îmbrăca uniforma de șef al Marelui Stat Major.

Bine le face!

În legătură cu încercarea nereușită a unor cetățeni sovietici de a răpi un avion TU 154, în drum de la Irkutzk la Leningrad, ziarul **Viața noastră** (din vineri, 11 martie a.c., pag.I-a) scrie negru (cît se poate de negru) pe alb:

„...răpitorii care au fost uciși în lupte au fost arestați și vor fi dați în judecată".

Iată, precizăm noi, o pedeapsă bine meritată. Ca să se învețe minte răpitorii și să nu mai răpească avioane. Nici morți.

■ ■ ■ ■ ■ ■

O CARTE NOUĂ (a unui nou venit): PALARIA DE TEMBEL (carevasăzică faimoasa Kova Tembel...) de Aristide Mircea. Humor, humor, humor (de bună calitate) aparținînd unui bucureștean care s-a adaptat rapid la situațiile de pe malurile Hayarkonului. Volumul apărut zilele acestea de sub teascurile tipografiei Grinstein din Tel Aviv, în bune condiții grafice, poate fi procurat contra unui cec în valoare de 20 șekeli trimis pe adresa:
ARISTIDE MIRCEA,
P.O.B. 46535, Haifa

M I N I M U M
a discutat cu Simone Veil

...vreme de trei ceasuri despre judaism, Israel și multe altele.

ÎN NR. VIITOR: un mare interviu cu Simone Veil (fost ministru în guvernul francez, fost președinte al Parlamentului European) – realizat de corespondentul nostru la Paris, Ion Mihăileanu.

Alte două tipuri de „DELTA" verificate în țară

Recent au fost aduse în țară și predate societății importatorului Ilin două noi tipuri ale mașinii românești „DELTA" – 1.410 cm. obișnuită și station. Imediat ce Ministerul transporturilor va da autorizația de import, societatea Ilin va primi comenzi de la clienți.

Prețurile vor fi probabil 16.000 șekeli (o mașină obișnuită) și de 16.900 șekeli (o mașină station). Primul tip de „DELTA" 1.310 se vinde acum în țară la prețul de 14.020 șekeli. În momentul de față, pe șoselele țării circulă peste două mii de „DELTA" 1.310.

Noul tip al „DELTEI" – 1.410 Station ⟶

Mîncare casher în România

Turistul evreu din lume și cel israelian, dacă sînt religioși sau numai tradiționaliști, pot găsi mîncare casher în România, fără probleme. Nu la restaurantele de lux, ci la cele întreținute de comunitatea evreilor (de fapt, cantine).

Astfel, mîncare casher de carne (și nu scumpă) se poate găsi la cantinele din București, Oradea, Botoșani, Galați, Dorohoi, Timișoara, Iași, Cluj, Bacău și Brașov. Vara, asemenea cantine funcționează și la Eforie-Nord, la Borsec și Cristian.

O singură problemă încă nu s-a rezolvat: mîncarea casher în avioanele „Tarom" care fac cursa București – Lod.

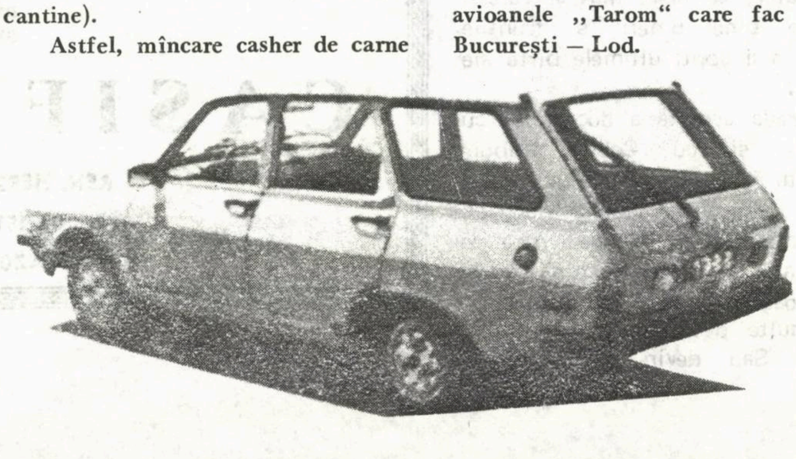

CARNET DE TELAVIVIAN

DOCTOR HISIN

Frumoasa baladă scrisă de Şalom Hanoch şi cîntată de Arik Einstein, cea în care este evocat rabi Moişe Ioel Salomon, fondatorul Petah Tikvei, povesteşte despre un grup de visători din Iaffo: au trecut călări ,,dincolo de Iarkon" în căutarea locului noii aşezări evreieşti. Printre ei se afla şi doctorul care, ne auzind păsări cîntînd, a decretat faptul ,,un semn cumplit". Ani mai tîrziu, cînd Petah Tikva era deja o realitate, iar legenda pretindea că lui rabi Salomon ,,i-au crescut aripi", acelaşi grup de visători, cu acelaşi doctor printre ei, a fondat ... Colina Primăverii. Timpuri în care pînă şi un medic, fără a mai pomeni despre negustori sau despre un bijutier ca Şluş, îşi putea permite fără jenă utilizarea unor metafore de romanţă: ,,Colina Primăverii"! Cine şi-ar mai permite-o astăzi?!

Medicul acesta era doctorul Hisin, al cărui nume a mai rămas azi numai unei străzi, o străduţă cu abia vreo 40 de numere, sinuoasă şi capricioasă, strecurîndu-se între Habima şi începutul Dizengoffului, puţin ieşită din cale şi anonimă. Permiţîndu-şi, deci, să fie ea însăşi. Adică să-şi înalţe clădirile fără preocupări urbanistice, fiecare în alt stil şi cu altă înălţime, într-un front unic, ca nişte mătuşi care-şi apropie bine umerii şi fruntile pentru a-şi şopti ultimele bîrfe ale locului.

Strada aceasta a doctorului cu păsările şi cu Colina trebuie străbătută exact primăvara. Cînd pomii, iarba şi florile telaviviene au indecenţa beţiei lor de soare şi umiditate. Cînd pînă şi numeroasele maşini staţionate — mai multe decît toate clădirile — dispar. Sau devin neglijabile în corul ciripiturilor, în broderia de umbră şi lumină, în melodia atmosferei provinciale, în fanfarele parfumurilor proaspete. Atunci cînd anotimpul este ,,încă tînăr", în timpul acelei anuale şi perpetuee reluări a visului doctorului. A doctorului care, sufocat de Iaffoul cosmopolit şi comercial, vedea ,,un semn cumplit" în absenţa ciripitului.

În pomii străzii Hisin se află mii de păsări guralive. Unele doar în trecere, în costum cenuşiu de voiaj, altele de-ale casei, în haine peticite de o sută de culori, aşa cum îţi pui ceva la repezeală, cînd te afli ,,la tine". Le-am numărat pînă am ameţit. Într-o zi în care nu mă duceam nicăieri, ci pur şi simplu ieşisem să ameţesc de Tel Aviv, singurul mod în care poate fi cunoscut cu adevărat acest oraş.

Citadin

«CASIF»

AGENŢIE DE TURISM ORGANIZEAZĂ

În colaborare cu A.C.M.E.O.R.

În Spania, Portugalia şi Gibraltar, o excursie de 19 zile, cu ghid în limba română, plecare 4.5.1988. O ocazie rară!

Informaţii A.C.M.E.O. R, Telefon 03/ 28 40 74

Excursii de 20 de zile în Turcia şi Grecia, plecare 28.5.1988.

Bilete de avion şi aranjamente de hoteluri în orice loc din lume.

Închirieri de maşini.

Excursii organizate şi individuale în Europa — U.S.A. — America de Sud — Extremul Orient.

ARANJAMENTE SPECIALE PENTRU COMITETE DE INTREPRINDERI, IN ŢARA ŞI STRAINATATE.

CASIF TOURS

REH. HERZL 170, REHOVOT
TEL. 08-451702, 08-452670
D-NA MAZOR: TEL. 03-622001

ADI TOURS LTD.
TRAVEL, TOURISM & INSURANCE AGENCY • משרד נסיעות, תיירות וביטוח

E. WEISS

AGENTUL DE VOIAJ
preferat de ALIAUA ROMÂNA
ADI TOURS LTD.
Tel. 623650 – 624753 – 625406

AGENȚIE DE VOIAJ ȘI TURISM, Tel: 62 36 50, 62 47 53 – P.O.B 408
TEL AVIV – Str. ALLENBY 111 (pasaj Tamar)
ANUNȚĂ ONORATA CLIENTELĂ ȘI DORITORII DE VOIAJ ÎN

ROMÂNIA

CA SE POT INSCRIE LA PREȚURI IEFTINE ȘI ACCESIBILE TUTUROR.

Doriți o vacanță plăcută sau un concediu pentru îngrijirea sănătății dv.!!

ADRESAȚI-VĂ CU ÎNCREDERE LA E. WEISS care vă va informa cu tot ce este actual în materie de turism pe tot cuprinsul lumii.

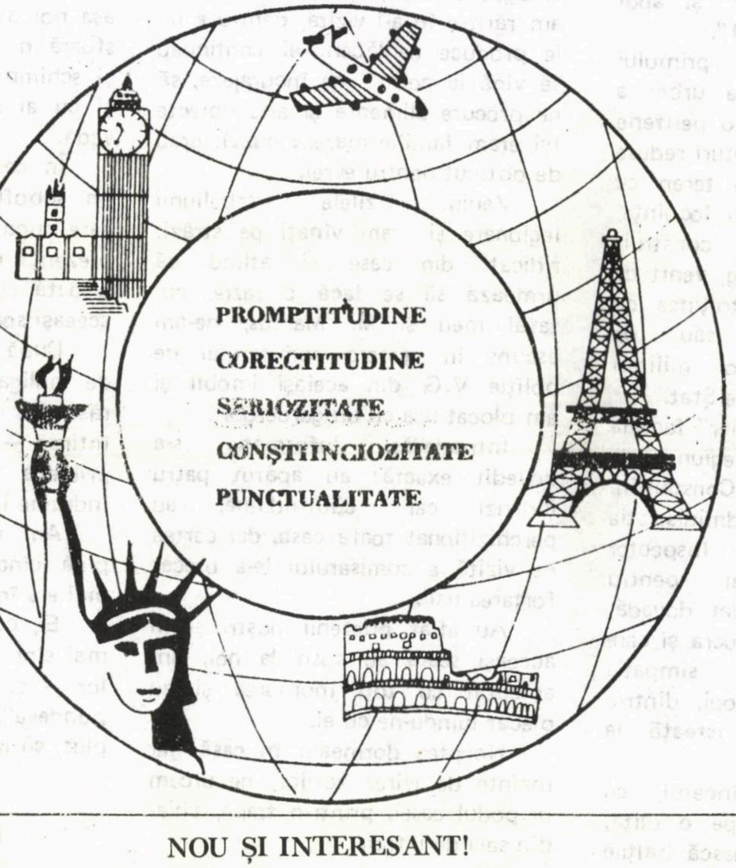

Excursii organizate în ROMÂNIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA, la prețuri de mare concurență. Pentru Ungaria se pot comanda camere și apartamente particulare începînd de la 25 dolari camera pe noapte.

NOU ȘI INTERESANT!

Pentru un împrumut de 1000 șkalim se poate pleca în străinătate, plătindu-se 95 șkalim lunar (12 rate).
Amănunte la biroul nostru.

EXOURSII ORGANIZATE ȘI VOIAJURI IN EUROPA – U.S.A. – AMERICA DE SUD și EXTREMUL ORIENT.
ADRESAȚI-VA CU INCREDERE BIROURILOR NOASTRE. – VA STAM LA DISPOZIȚIE CU CATALOAGE, MATERIAL INFORMATIV, INCLUSIV CU PREȚURILE NOASTRE ACCESIBILE.

E. WEISS – ADI TOURS LTD. – TEL AVIV – TEL. 623650, 624753, 625406.
Str. ALLENBY 111 (pasaj Tamar)

UREAZĂ ONOR CLIENTELEI, RUDELOR ȘI PRIETENILOR – HAG SAMEAH!

Aici, pe malul mării, mă gîndesc la familia Scînteie

Din dreptul Palatului Comunal, ce tronează în centrul orașului Buzău, pornește bulevardul care se îndreaptă spre cunoscutul parc natural „Crîng", iar cam pe la jumătatea acestuia, se desprinde, spre dreapta, strada care duce în „cartier", care s-a numit apoi „cartierul demobilizaților" și apoi „cartierul 23 August 1944".

După terminarea primului război mondial, primăria urbei a destinat un teren, de la o periferie a orașului, unde – cu prețuri reduse – s-au vîndut loturi de teren cu destinație exclusiv pentru locuințe, demobilizaților (aici și-a construit un cămin și M. Lieblieng, venit de pe front, și care se întreținea cu munca în atelierul său de spălătorie) și apoi unor militari reangajați și funcționari de Stat.

Așa a ajuns în „cartier" familia Scînteie, originari din regiunea de deal a județului; el, Constantin, funcționar la Administrația Financiară și apoi Inspector financiar, bine cotat pentru integritatea de care a dat dovadă, pentru omenia cu care lucra și care i-a atras pînă și simpatia contribuabililor, ea Caliopi, dintr-o familie de gospodari, isteață la minte și bună la suflet.

Și-au durat, cu încetul, cu mîinile lor, o căsuță pe o uliță, care era croită să ocolească bălțile și gropile începutului.

Casă cu specificul celor din deal, ocolită de un pridvor, cu ușa spre poarta de intrare, cu două ferestre care se uitau spre cele două laturi ale cartierului, sclipea de curățenie și de ordine.

În curte au sădit pomi fructiferi, orătăniile umblau în voie, iar într-un colț erau lemnele pentru iarnă stivuite și din totul se simțea mînă de gospodari.

Nu știu prin ce împrejurări, au devenit buni prieteni cu întreaga mea familie, prieteni adevărați, care se ajutau la bine și la rău, mergeau unii la alții, se sfătuiau în probleme delicate, casa noastră era și a lor și invers, petreceau laolaltă zilele de sărbătoare.

Au venit însă vremurile grele, cînd toți ai noștri au fost îndepărtați de locurile unde își cîștigau existența și cu toate că noi am rărit-o în a-i vizita, pentru a nu le produce neplăceri, ei continuau să vină la noi, să ne încurajeze, să ne procure alimente și alte obiecte (și eram familie mare... cu...), greu de obținut pentru evrei.

Veniră zilele rebeliunii legionare și eram vînați pe străzi, ridicați din case și aflînd că urmează să se facă o razie, eu, tatăl meu și M. Marcus, ne-am ascuns în camera comisarului de poliție V.G. din același imobil și am blocat ușa cu un garderob.

Într-adevăr, informația s-a dovedit exactă: au apărut patru indivizi care căutîndu-ne, au perchiziționat toată casa, dar cartea de vizită a comisarului le-a blocat forțarea ușii.

Au aflat prietenii noștri și în aceeași seară au sosit la noi, am așteptat cu toți înoptarea și au plecat luîndu-ne cu ei.

Noaptea dormeam în casă, iar înainte de ivirea zorilor, ne urcam în podul casei, printr-o trapă, chiar din sala de intrare.

Aveam de acasă și ne dăduseră și ei pături și stam acolo, toți trei, înghesuiți, încordați, cu ochii și urechile la pîndă, pentru a prinde orice mișcare suspectă.

Cînd vroiau să ne dea ziare, mîncare (dela ei sau de acasă) sau să ne comunice ceva, aruncau o pietricică lovind trapa podului și așa noi o deschideam și coboram o sfoară de care legau cele pregătite și schimbam cîteva cuvinte, uneori și cu ai noștri care veneau să ne vadă.

În casă la ei, stătea în gazdă un subofițer de aviație (legionar) care după cîteva zile, cînd a simțit prezența noastră, i-a amenințat că o dată cu noi vor împărtăși și ei aceeași soartă.

După numai două zile o bandă de huligani (probabil avizați) au răscolit casa – cu revolverele întinse – dar nu ne-au găsit, căci prietena noastră a reușit să-i îndrume în altă direcție.

Am rămas acolo, multe zile, pînă cînd – ieșiți – viața nu ne mai era în primejdie.

Ei, cei din familia Scînteie, nu mai sînt, dar ar fi cazul ca numele lor – și al altora – să apară pe „undeva", ca să dovedim, odată în plus, că **noi nu uităm.**

IULIUS SEGAL
Natania

E O ILUZIE SĂ CREZI...

* A fi conservator înseamnă să profiți de roadele progresului, blestemîndu-l.

* Rănile sufletești nu se tratează cu tinctură de iod.

* Pentru urechea unui măgar, răgetul e melodia cea mai frumoasă.

* Oul lui Columb n-a devenit celebru datorită găinii.

* Avem nenumărate calități și un singur defect: acela că nu știm să ne folosim de ele.

* Declinul dragostei începe atunci cînd partenerii nu găsesc cale de întoarcere pe pămînt dintr-al șaptelea cer.

ADRIAN LUCACI

LOJI

Lojile Bnei Brith de limba română, respectiv loja „rav. dr. I. Niemirower" şi loja „Bnot Zion", au sărbătorit împreună Purimul, printr-o festivitate de mare succes, la care şi-au dat concursul în afară de rav. Mordehai Burnştein, care a întreţinut asistenţa printr-o savuroasă alocuţiune, cîntăreţele Judith Lazarovici, Tery Gabor şi Sorina Dan, acompaniate la pian de Horia Alexandru.

O masă bogată, cu fel de fel de dulciuri tradiţionale, cafea şi un vin de calitate, a contribuit la reuşita acestei serate, care a avut loc în saloanele Casei Bnei Brith, din Tel Aviv.

Loja Bnei Brith „rav. dr. I. Niemirower" anunţă şi pentru luna aprilie, o seară festivă în cinstea independenţei Statului nostru, unde va lua cuvîntul deputatul I. Artzi, urmat de un program artistic susţinut de Dorothea Livio şi Fredy Peer, acompaniaţi la pian de Liana Herman.

MINIMUM MĂRTURISEŞTE CĂ:

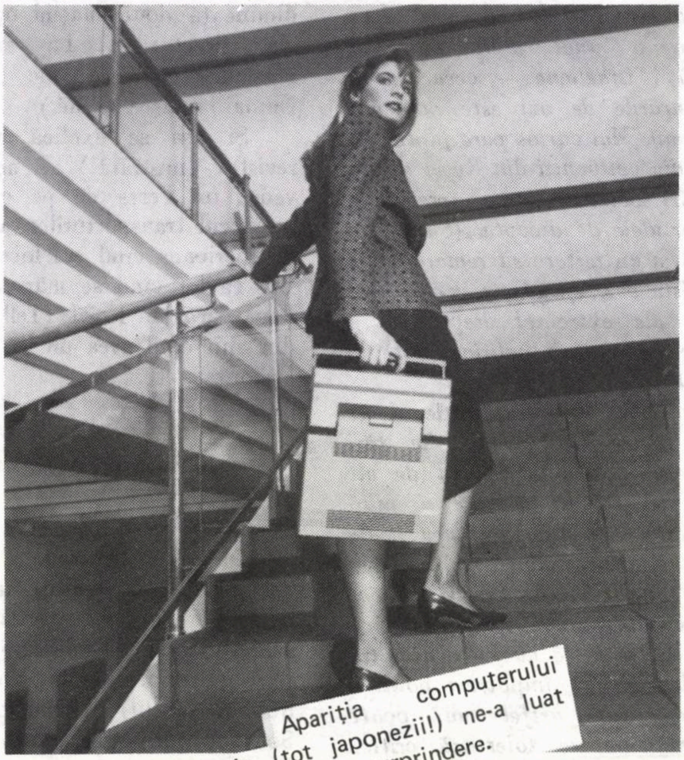

****

A APĂRUT NR.5 AL REVISTEI DE CERCETARE A JUDAISMULUI DIN ROMÂNIA „ÎNFRĂŢIREA", publicaţie a lojii Bnei Brith „rav. dr. I. Niemirower".

Din cuprins: Nu mai sîntem ţapul ispăşitor – Acuzări de omor ritual – Purimul printre evreii din România – Poetul asasinat cu aburi de otravă – Adevărul istoric despre pogromul de la Iaşi – Un mesaj educativ al unui supravieţuitor al Holocaustului – Evreii de la Academia Română – O sută de ani de la naşterea lui A. L. Zissu – etc., etc.

REVISTA NU SE VINDE LA CHIOŞCURI SAU LIBRĂRII – Se poate procura prin abonamente trimiţînd un cec de 60 de şekeli anual, pe adresa: Loja Bnei Brith „rav. dr. I. Niemirower" Tel. Aviv, str. Kaplan nr.10.

MINIMUM a tresărit aflînd că doi israelieni, Hanoh Aloni şi Ehud Shemer, sînt acuzaţi de încercarea de a şantaja un om de afaceri norvegian, pentru a-i stoarce 5 milioane de dolari. MINIMUM are memorie lungă şi de aceea tresare ori de cîte ori aude de scandinavi sau olandezi escrocaţi de israelieni.

ÎNFRĂŢIREA

PUBLICAŢIE EDITATĂ DE LOJA BNEI BRIT "Rav. DR.I.NIEMIROWER"–T.A

Pe cine atrage dreapta?

S-a remarcat o ,,deviere" spre dreapta a unei mari părți a societății israeliene – ceea ce în împrejurările de azi este oarecum explicabil. Mai curios pare faptul că mulți din cei veniți din Rusia și din alte țări socialiste ,,trag" spre ideile sau partidele de dreapta. (Să-mi fie permis și cu iertare să remarc că și în revista dvs. își găsesc ecou unele poziții ale extremei drepte – în diverse comentarii politice, note și notițe).

Nu văd altă explicație decît aceea că oamenii veniți din țări totalitare – comuniste sau de alt gen – nu au, nu au cum să aibă sensibilitate la noțiunea de ,,drepturi ale omului", ca să dau numai un exemplu. Cineva educat într-un stat totalitar nu concepe ca o demonstrație să nu fie reprimată, mai ales dacă e împotriva politicii oficiale. Tot astfel nu poate înțelege cum se tolerează critica politică, persiflarea unor miniștri (oricît de corupți) și așa mai departe.

Așa se explică de ce extremiștii de ieri din state de ,,stînga" se manifestă astăzi, ca extremiști de dreapta. Aș compara democrația cu muzica simfonică: cine nu are educația ei, n-o poate înțelege și n-o iubește...

Ing.Marcel Brener
Tel Aviv

Fotografiile din ,,FACLA"

Probabil că politicienii și artiștii care își văd fotografiile în ,,Facla" se simt extrem de măguliți: li se publică numai fotografii din urmă cu mulți ani, cînd erau foarte tineri. S-ar putea ca ,,Facla" să n-o facă cu intenția de a le trezi nostalgia tinereții, ci din cauza economiiilor la clișee. (În fața redacției staționează în fiecare dimineață două mașini nou- nouțe ale directorilor. La schimbarea mașinilor nu se fac economii. Numai la clișee se fac.)

Și așa se explică de ce în revista (ilustrată!) ,,Facla" poți vedea un Peres de pe cînd era... ministrul transporturilor, un Sharon din perioada cînd era locotenent, o Liz Taylor cînd se măritase abia a doua oară, un Kojak (Telly Savalas) din anii cînd avea un păr bogat și cîrlionțat, etc.

Numai trei giranți?

Olimi din centrele de absorbție ne sesizează că pentru împrumutul de 300 șekeli acordat pentru achiziționarea de aparate electrice (multe aparate se pot cumpăra cu 300 de șekeli!) băncile logodite cu Sohnutul cer... trei giranți.

Ne mirăm tare: numai trei giranți? Suta de șekeli e o sumă mare și ar trebui să se ceară 6 giranți – cîte unul pentru fiecare 50 de șekeli. Ba poate chiar 15 giranți – ca băncile să fie asigurate pentru fiecare pol. Numai așa îi vom educa pe olimi să prețuiască valoarea șekelului.

AL. GRAUR

CUVINTE ÎNARIPATE

(cuvinte care s-au născut ieri și și-au luat zborul prin lume).

ARVUNĂ

Se pornește de la ebraicul **eravon**, împrumutat din greaca veche sub forma **a(r)rabon** ,,arvună, zălog". Acesta a trecut în latină (poate prin intermediar etrusc) sub forma **arr(h)abo**, scurtat în **arr(h)ae** ,,dar de logodnă".

A fost adoptat în franceză, sub forma de **arrhes** ,,gaj" și, de acolo, în englezește: **arrha** arvună, acont.

În greaca modernă a ajuns **arravonas** (peste tot se pronunță v în loc de b). În grecește s-au făcut numeroase derivate; aceasta este originea românescului **arvună**. În românește s-a profitat de prezența lui **arvună** ca să se construiască verbul a **arvuni** și adjectivele **arvunit** și **arvunitor**, precum și substantivul **arvunire**.

MADY
TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 37,
Tel. 657458
CONFECȚII FINE DE DAMĂ
(costume, rochii, bluze, fuste, etc.)
MODELE EXCLUSIVE INDIGENE ȘI STRĂINE
LA PREȚURI CONVENABILE
DESCHIS 10.00 — 16.00
MARȚI 13.00 — 19.00

Conferința de presă convocată cu ocazia ieșirii din Egipt

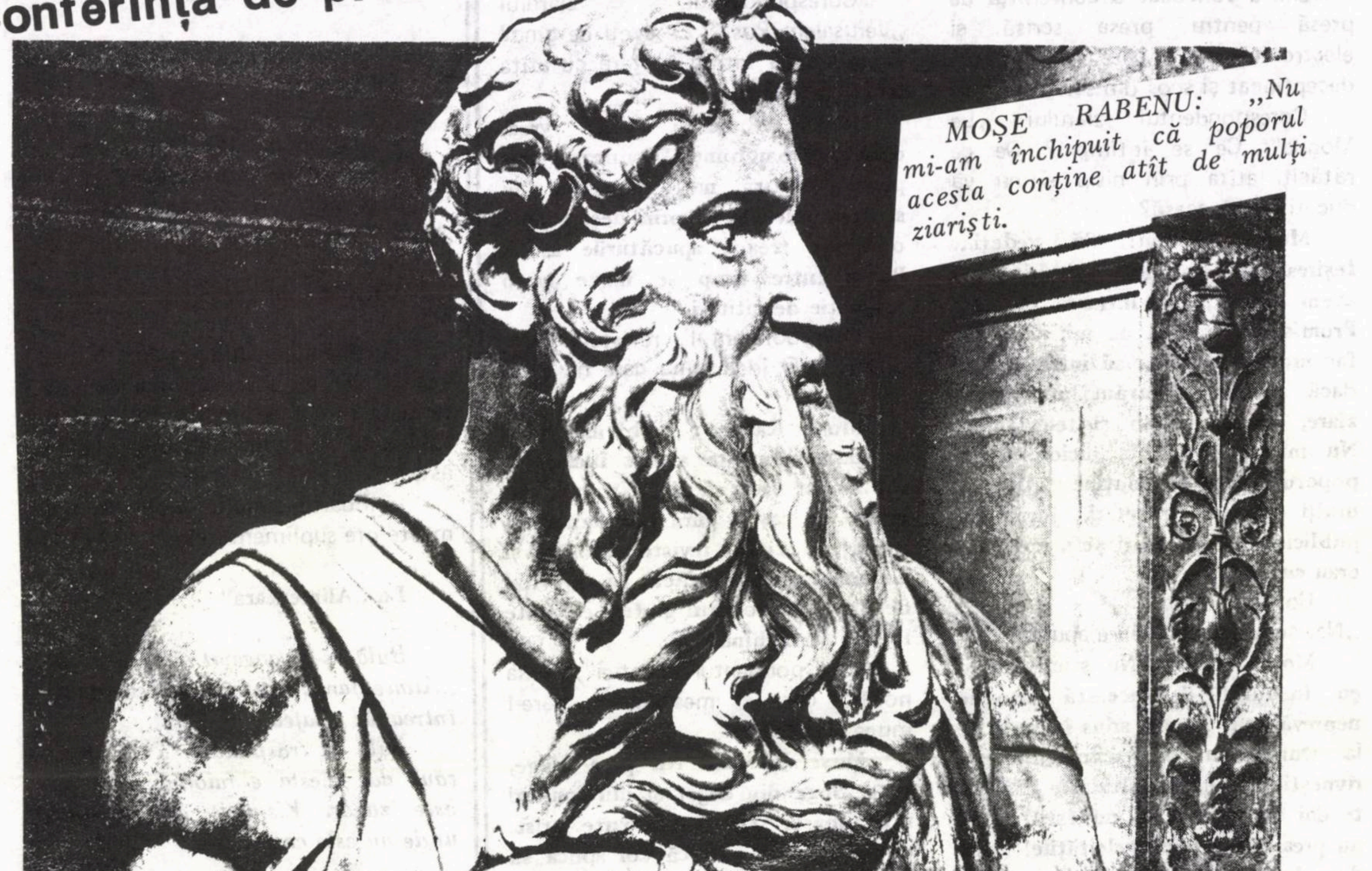

D. Moșe Rabenu prezentînd la conferința de presă una din Tablele cu poruncile divine.

Deşertul Sinai (France Presse) — Împlinindu-se vreo douăzeci de ani de la fuga din Egipt, d. Moșe Rabenu a convocat o conferință de presă pentru presa scrisă și electronică la care a apărut decepționat și scos din sărite.

Corespondentul ziarului „Le Monde": Ce se întîmplă? De ce rătăciți atîta prin nisip și nu vă duceți odată acasă?

Moşe Rabenu: Să vedeţi... Ieşirea din Egipt ne-a ieşit bine dar avem greutăţi cu intrarea în Ţara Promisă. Mii, zeci de mii de evrei fac mofturi, nu vor să intre în ţară dacă nu le asigurăm posturi la ziare, reviste, radio şi televiziune. Nu mi-am închipuit niciodată că poporul acesta conţine atît de mulţi ziarişti, gazetari, jurnalişti, publicişti şi redactori şefi. În Egipt erau cuminţi.

Corespondentul revistei „Newsweek": Dar ce i-a apucat?

Moşe Rabenu: Nu ştiu, sînt şi eu înebunit de această situaţie neprevăzută. Le-am adus în scris de la Dumnezeu poruncile „Să nu rîvneşti la meseria altuia!", "Să nu te dai drept ceea ce nu eşti!", "Să nu prea curveşti cu veleităţile!" etc. dar degeaba. Toţi se dau drept publicişti deşi în Egipt au fost sclavi simpli la cooperative de consum, la frizeria Higiena, la traduceri din ruseşte, la comunitate şi la miliţie.

Corespondentul agenției „Reuter": Despre ce scriu ei, sărmanii?

Moşe Rabenu: Nefiind învăţaţi cu libertatea, ei scriu că trebuie o cenzură severă ca la egipteni. Unii, mai sentimentali, care s-au ambiţionat să facă educaţia poporului, scriu mereu că de ce se scufundă vasul „Struma", că antisemiţii au fost dintotdeauna contra evreilor, că toate începuturile sînt grele pînă la sfîrşit, dar acolo, la sfîrşit, toţi se aranjează ferm pe poziţii cu o politică de mînă forte. Cît priveşte pe cei cărora li s-a făcut să fie cronicari, nu-ţi mai vezi nici un spectacol despre care ei scriu fiindcă despre toate spectacolele ei scriu că sînt extraordinare, inclusiv dacă au căzut de pe afiş la avant-premieră.

Corespondentul ziarului „Jerusalem Post": Ce aveți de gînd? Doar n-o să intrați în țară cu atîta bagaj de ziariști...

Moşe Rabenu: N-aş vrea, desigur. Doar bunul Dumnezeu ne-a promis o ţară, nu o redacţie. Am să trambalez cu ei prin deşert pînă o să le treacă apucăturile astea. Poate între timp se naşte şi o generaţie de cititori.

Corespondentul revistei „Der Spiegel": O idee bună care nu e de loc rea.

Moşe Rabenu: Problema e că ce naşte dintr-un ziarist închipuit, tot ziarist vrea să fie. Nu ştiu cîţi prunci cu caş la gură fac planuri să înfiinţeze ziare, reviste, broşuri şi almanahuri. Şi-au făcut şi un viţel de hîrtie în condiţii grafice elegante la care se închină.

Corespondentul agenției „China nouă": care e mesajul pe care-l muge acest vițel?

Moşe Rabenu: Nu prea muge, suge. Suge din deget şi din fonduri misterioase. O, sînt foarte trist, domnilor! Nu cred că voi apuca să văd Ţara Făgăduită din cauza greşelii pe care am făcut-o de a despica Marea Roşie ca să treacă prin ea atîţia articleri şi atîtea ziare retuře. Sper că peste 5.000 de ani se va ivi un alt vizionar al Statului iudeu. Dar mă tem că şi el tot ziarist va fi şi de aceea necazurile antice din prezent vor deveni actuale şi în viitor.

POLLICHINELLE

B U L Ă

La şcoală

— Ia spune tu, Bulă, de ce zîmbeşte soarele dimineaţa?

— Fiindcă ştie că seara va fi în Apus, dom' profesor!

Un sfat prietenesc

— Aseară, cînd m-am întors acasă de la lucru, mi-am găsit nevasta în pat cu un tip. Bulă, cum să fac să nu se mai întîmple una ca asta?

— Foarte simplu: lucrează mai multe ore suplimentare!

La „Alimentara"

Bulă s-a angajat vînzător la „Alimentara". Intră un client şi întreabă: „Cafea aveţi?"

Bulă îi răspunde: „Îmi pare rău, dar acesta e raionul unde nu este zahăr. Vis-a-vis este raionul unde nu este cafea.

Simplu

— Bulă, cum vorbeşte un român deştept cu un român prost?

— Simplu, prin telefon, de la Paris la Bucureşti!

Se zvoneşte: MINIMUM vrea să cumpere „Viaţa noastră"

Un factor superior adjunct s-a scăpat și a dezvăluit că cei de la MINIMUM au propus tratative directe în vederea achiziționării ziarului Viața noastră. Se bănuiește că motivul e că MINIMUM e gelos pe Facla și pe Revista mea, cărora Viața noastră le face reclamă scriind: Citiți Facla și Citiți Revista mea, în timp ce Viața noastră refuză să-i facă și lui MINIMUM așa ceva, adică cu alte cuvinte, să scrie cu aceleași cuvinte Citiți MINIMUM.

În cercuri de la Viața noastră se spune că MINIMUM e naiv și se înșeală dacă crede că chiar dacă va cumpăra Viața noastră, Viața noastră îi va publica vreodată vreo reclamă.

ANDREI CĂLĂRAȘU

regizor la Televiziunea Israeliană, a fost nu de mult la București și ne comunică impresiile sale.

PLOUA CU SPECTACOLE LA BUCURESTI

O DÎMBOVIȚĂ ÎNFRUMUSEȚATĂ – HOTEL DE LUX SAU SANATORIU – SAVOY- SAVOY – PROPUN EXCURSII TEATRALE

A. Călărașu (al treilea din stînga) pregătind o emisiune *„Acesta e timpul"* (condusă de Ram Evron, al 4-lea din stînga); oaspetele nr. 1 al emisiunii este actorul american Jack Lemmon (care bea cafea și nu are nevoie de prezentare).

Nu de mult, deci, mi-am luat aparatul de filmat în spinare și am plecat la București, la invitația agenției de voiaj **Melia** care m-a rugat să filmez ultimele realizări din R.S.R. Am venit tocmai la timp ca să mai prind puțină zăpadă. După aceea, vreme de săptămîni, m-am plimbat prin București fără șoșoni ... și fără galoși ... și singura zăpadă pe care am mai văzut-o a fost, peste cîteva săptămîni, la Poiana Brașov, unde se făcea schi.

Abia sosit, am asistat la două spectacole impresionante, unul la Templul Coral – unde șef-rabinul Rosen a oficiat (în prezența ambasadorului nostru Govrin și a altor invitați de seamă) o slujbă specială; și altul, cîteva zile mai tîrziu, la Patriarhie, unde Patriarhul țării oficiase, susținut de un cor extraordinar... pe care cred că l-am mai întîlnit undeva.

Unde?

Tocmai cu două zile înainte am fost la Opera Română, unde s-a prezentat **Nabuco** de Verdi. Am fost fascinat de montarea acestei opere – de decorul templului lui Solomon din Ierusalim – de muzica copleșitoare – dar mai ales de extraordinarul cor... răsplătit apoi de public cu aplauze care nu se mai terminau. A fost pentru prima oară în viață cînd mi-a fost dat să văd un cor de operă – acceptînd să biseze o partitură...

Dacă în ultimii ani Bucureștiul era un șantier unde se plămădeau noi artere și edificii monumentale, astăzi se pot vedea deja cîteva rezultate mărețe. În primul rînd, METROUL! Acest metrou a rezolvat marea problemă a transportului în comun. Am vizitat multe capitale europene, dar nicăieri n-am văzut un metrou curat – ca o farmacie – ca acesta din București. Mai există încă ceva cozi la autobuze, mai ales în orele de vîrf, cînd muncitorimea pleacă și se întoarce de la lucru – dar mult mai puține. Astăzi, cu un singur leu, poți străbate tot Bucureștiul de la un capăt la altul pînă la Pipera.

Altă realizare considerabilă este DÎMBOVIȚA, ale cărei ape au crescut, s-au organizat bogat, încît acum poate fi comparată cu orice apă respectabilă din marile orașe străine. Malurile Dîmboviței sînt ornamentate cu lampioane.

Lîngă Casa Scînteii s-a înălțat un hotel impozant, în care am intrat – să-l filmez. Dar... ce-i asta, domnule, hotel de lux sau sanatoriu? Coridoare albe, personal îmbrăcat în alb, vizitatorii în halate albe, pentru că de fapt ne aflăm în Sanatoriul Flora, condus de eminenta, de marea glorie a gerontologiei mondiale, doamna dr. Ana Aslan. Acest sanatoriu are o atmosferă de hotel – cu plajă, bazin, restaurant, etc. Veselă spitalizare.

*

Ca om de artă, cel mai mult m-a atras spectacolul, firește. Populația României, în aceste vremuri grele, de luptă împotriva unor adversități economice, se bucură din fericire de o bogată viață teatrală. Se poate zice că „plouă cu spectacole".

La Teatrul Mic, unde am vizionat ,,Dama cu Camelii" a lui Alex. Dumas, am citit în program că ,,TEATRUL ESTE O FORȚĂ MAI MARE CA RĂZBOIUL" — un citat din Dumas, care explică imensele investiții pe care guvernul român le face în teatru.

La Teatrul Național s-a reluat anul acesta comedia lui Mușatescu, "Titanic Vals".

Tot aici poate fi văzut directorul Naționalului, Radu Beligan, în monodrama **,,Omul cu contrabasul"** (care s-a jucat anul trecut și la ,,Habima", în interpretarea lui Shmuel Atzmon).

La Teatrul Giulești, atracția de seamă o constituie dramatizarea romanului **,,Arta conversației"** de Ileana Vulpescu. Pe scena aceluiași teatru se mai poate vedea: **,,Așteptăm pe altcineva"**, comedie de Paul Ioachim; **Iarna cînd au murit cangurii"** de Sorin Holban și **,,Medalionul de argint"**, o dramatizare după ,,Misterele Parisului".

La Savoy am văzut o revistă de zile mari, cu o montare nu mai puțin fastuasă ca cele de pe Broadway, cu o luminație orbitoare — ,,Savoy, Savoy".

Iată, în ziarele israeliene apar adesea reclamele unor agenții turistice pentru ,,Excursii la Londra, cu spectacole englezești". Contra unei sume modeste, turistului israelian i se oferă un zbor la Londra, dus și întors, hotel pe 7 sau 10 zile — PLUS BILTE LA 4 — 5 SPECTACOLE DE TEATRU. Mă întreb dacă românii n-ar putea să inițieze excursii ,,teatrale" similare.

Parisul și Patriarhia

,,Bucureștiul — oraș cu fața spre secolul XXI" — își intitulează Almanahul Scînteia pe 1988 reportajul consacrat lucrărilor menite să facă din capitala țării, citām, "un mare București. Asanat. Limpezit. Remodelat. Modernizat. O metropolă europeană. Demnă de epoca societății socialiste multilateral-dezvoltate".

Fapt este că ,,piramidele" epocii — Casa Republicii, noul centru civic, bulevardul ,,Victoria socialismului", se realizează trecînd cu buldozere, excavatoare, basculante, peste case particulare, multe în stil tradițional, peste clădiri și edificii încărcate de istorie, peste biserici și sinagogi (presa străină amintește de 18 biserici, datînd din sec.XVI — XX, iar noi evocăm, între altele, renumitul monument istoric — Templul Spaniol). În cadrul acestei febre a demolărilor se pare că a venit rîndul și bisericii din Dealul Mitropoliei. Este vorba de edificiul monastic, așezat pe colina care domină capitala, a cărei construcție a început în 1554 și s-a terminat în anul 1665. În tipografia ansamblului mînăstiresc de aici, s-a tipărit prima traducere în românește a Bibliei — Biblia lui Șerban Cantacuzino.

Intenția de a se demola această clădire istorică a trezit proteste în România și peste hotare. Vreo 30 de personalități marcante din Franța, între care Eugen Ionesco, acad. Maurice Schuman, laureații Premiului Nobel Claude Simon și Francois Jacob, Jean d'Ormesson, inspectorul general al monumentelor istorice Yves Boiret, au adresat o scrisoare guvernului României în care cer să se stopeze acest proiect. În scrisoare se subliniază că **,,aceste monumente au, pentru români, o dimensiune istorică, religioasă și simbolică, comparabilă cu aceea pe care o are Notre-Dame din Paris pentru poporul francez, Westminster pentru britanici, catedralele Kremlinului pentru ruși. Pe plan artistic și estetic, aceste monumente fac parte din patrimoniul artistic mondial... Noi vă cerem insistent să renunțați la aceste demolări dacă decizia a fost efectiv luată".** Rămîne de văzut dacă demersul intelectualilor francezi va fi mai eficient decît gestul unui preot, despre care se spune că a rămas lîngă altarul său la sosirea buldozerelor și ar fi murit îngropat sub dărîmături.

I. Hab.

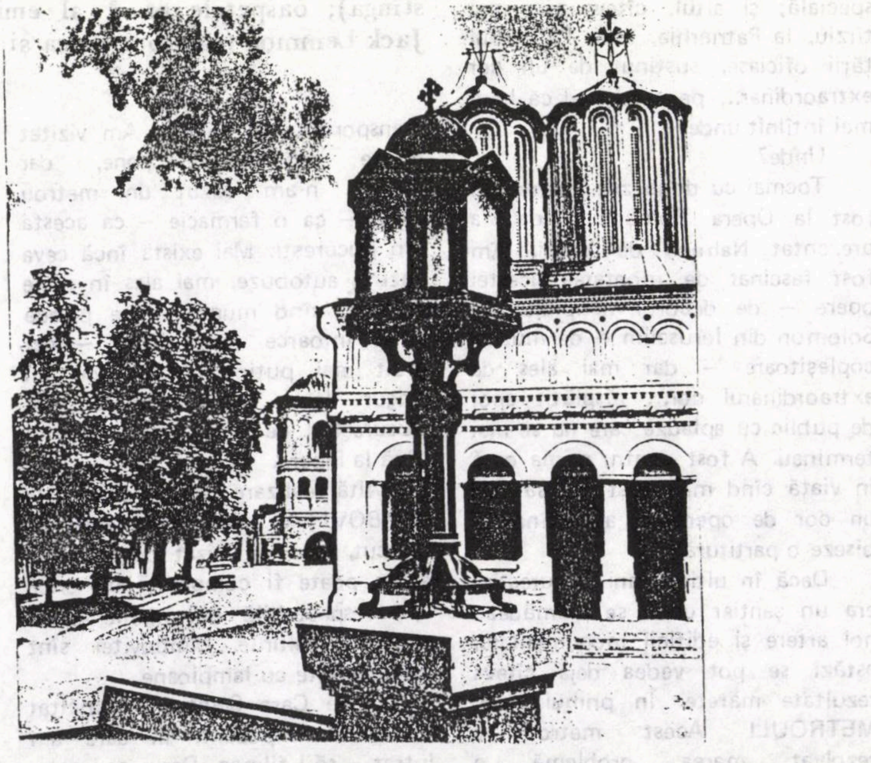

Rabinul Efraim Gutman si „cine este evreu"

Rabinul Gutman, de la sinagoga ,,evreo-română" din str. Pekiin din Tel Aviv.

Aceasta este adresa a două scrisori care ne-au sosit nu de mult la redacţie.

Tema: memoriul în care Ecaterina Vajda protesta împotriva faptului că autorităţile noastre refuză viza de intrare ca ola hadaşa a mamei D-sale, pe motiv că aceasta trecuse la catolicism în anii războiului, la Cluj, în Ardealul ocupat de maghiari.

Intervenind în discuţie, rabinul Gutman opina că prin actul botezului, mama d-nei Vajda şi-a pierdut calitatea de evreică şi recomanda trecerea ei, din nou, la iudaism.

Un punct de vedere care a stîrnit reacţii de tot felul.

...De la început, dvs., d-le Gutman, afirmaţi categoric: ,,Nu există evreu de religie evanghelică". O să vă miraţi, domnule Rabin, dar există evrei, nu numai de religie evanghelică, dar şi catolică (exemplu: cardinalul Lustiger), există în ţara noastră evrei de religie mahomedană etc. Din propoziţiunea de mai sus, rezultă că dvs. condiţionaţi apartenenţa naţională de apartenenţa religioasă. Aceasta nu e posibil, pentru că apartenenţa naţională are un caracter istoric, ea leagă individul de ascendenţii lui părinţi, bunici, strămoşi pînă adînc în negura vremurilor. Românii se trag din daci şi romani; ruşii – din slavi; francezii – din franci, romani ş.a.; toate acestea fără nici o legătură cu religiile respectivelor popoare. Noi ne tragem din evrei. Este deci evident că orice ar face un evreu, el rămîne legat de strămoşii lui, rămîne evreu. Este de subliniat că acest fapt a fost cunoscut de înţelepţii noştri din vechime, care au statutat că nu există ieşire din calitatea de evreu.

S. LEIZEROVICI
Bnei Brak

Am citit articolul domnului Rabbi Efraim Gutman din Minimum nr.10 ca răspuns la scrisoarea deschisă din nr.8, semnată de Vajda Ecaterina.

M-a surprins punctul de vedere exprimat de Dl. Gutman. Oare ce-ar fi trebuit să facă mama doamnei Vajda? Să fi ieşit pe stradă şi să spună în gura mare: sînt evreică! duceţi-mă în lagăr! Oare nu ştie domnul Gutman că instinctul de conservare a salvat poporul nostru de la dispariţia definitivă? Este o crimă că a vrut să-şi salveze viaţa pentru ca apoi să poată da viaţă unor copii evrei? Faptul că mama doamnei Vaida s-a născut într-o familie de evrei şi că prin naştere este evreică, nu înseamnă nimic? Mi se pare cutremurătoare ideea că doamna Vaida ar fi trebuit să se lase ucisă ca apoi să putem spune că a FOST evreică!

VICTOR FRANC,
Merkaz Klita A,
KIRIAN YAM

REVOLTE

Terorizaţi pe gratis

Terorismul exercitat (mai ales de secretarul redacţiei ,,Viaţa noastră") asupra unor ziarişti şi scriitori de a nu colabora la MINIMUM, continuă. Nu este vorba de ziariştii salariaţi, care în virtutea unui Regulament de etică profesională misterios (nimeni nu ştie ce anume prevede) ar trebui să ceară aprobare pentru a scrie la noi. E vorba de ziariştii nesalarizaţi – aşa-numiţii colaboratori externi – care nici măcar nu sînt retribuiţi pentru articolele, traducerile, jocurile de enigmistică şi Rebus pe care le dau.

Acestora li se pune în vedere, li se strigă uneori pe un ton de ameninţare grosolan stalinist, că nu li se va mai publica un rînd şi nici nu mai au dreptul de a călca în redacţie dacă vor ,,îndrăzni" să colaboreze la revista noastră. În unele cazuri (hai să nu dăm nume, din delicateţe colegială) teroarea aceasta a avut efectul scontat. În altele – NU.

Regretăm, desigur, faptul că unii se supun la acest terorism, dar paguba cea mare nu este a noastră, ci a scriitorilor, mai ales a celor veniţi recent în ţară, pentru care MINIMUM ar putea fi arena cea mai onorabilă şi mai LIBERĂ de exprimare.

V.M.

MINIMUM NU UITĂ

Crimele de noapte, laşe, de pe strada Arlozoroff.

....

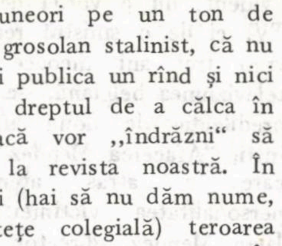

Bruxelles: MIRA IOSIF-FISCHMANN

ZBOR DEASUPRA UNUI CUIB DE UCIGAȘI SAU 29 DE CADAVRE SI CÎTEVA INTREBÁRI

De cîteva săptămîni, belgienii, lăsînd de-o parte răfuielile comunitare, certurile lingvistice, zîzania flamando-valonă, urmăresc cu aviditate, dar și neliniștiți, un serial palpitant, cu răsuciri vertiginoase. Un serial negru, un adevărat roman polițist, așa cum scrie la carte: crime în lanț, descoperiri macabre, sinucideri... organizate, făptași ce se predau de bună voie justiției și apoi evadează, polițiști ce devin criminali, ucigași ce-și asumă măsuri justițiare, și, evident, recuzita corespunzătoare: ascunzători, urmăriri, mașini furate, calcinate, muniții și multe, multe cadavre: deocamdată, 29. Evident, nu e vorba de un serial TV, ci de o sinistră realitate. De vreo trei ani încoace, presa și televiziunea belgiană, s-a ocupat cu predilecție de două afaceri. Mai întîi, "Afacerea Mendez": o crimă care a atras atenția prin personalitatea victimei: inginerul Juan Mendez, director general la Fabrica Națională de Armament, om pare-se, ireproșabil, campion la tir și centură neagră la judo, omorît ca un pui de găină: împușcat în propriul său Mercedes, pe o ieșire din autostradă, în februarie 1986.

Mobilul neclar, victima nu a fost jefuită.

Crima a fost descoperită de bunul său prieten, fost cadru de bază al Brigăzii Judiciare la Jandarmeria din Bruxelles, pe nume Madani Bouhoushe și, la vremea respectivă, detectiv particular specializat în afaceri speciale, "delicate": trafic de arme, documente ,,top secret" ale OTAN-ului, etc. Concomitent, Belgia a fost invadată de o altă afacere, ciudată, denumită ,,Ucigașii nebuni din Brabant": de-a lungul anului 1985, și bună parte din 1986, populația belgiană a fost terorizată de un șir de masacre, carnagii nebunești, sălbatice, comise în super-marketuri; Scenariul aproape identic: în ajun de week-end, spre ora de închidere, oameni mascați, înarmați, asaltează cassele de bani, un hold-up cum s-ar zice, dar, urmat instantaneu de un masacru în lege. Împușcături la întîmplare, asupra clienților îngroziți, și, retragere, în trombă, în caravane de mașini...

Trei asemenea masacre, în trei super-marketuri, sub nasul poliției, al jandarmeriei, etc. Ucigașii au reușit întotdeauna, să dispară, ca prin miracol. Au început cercetări; supoziții; anchete. S-au lipit tot soiul de identități pe portretele-robot ale ,,nebunilor" din Brabant, și la începutul lunii ianuarie a fost adusă în boxa acuzaților o galerie: o faună interlopă, pungași, drogați, stîlpi de cafenea, derbedei. Filiera ,,borena" cum i se spune, după numele regiunii carbonifere ,,Borinage" de unde sînt recrutați indivizii. A început deci procesul, acuzații recunoscînd tot felul de infracțiuni: furturi, jafuri, violuri, etc, dar negînd cu înverșunare masacrele din super-markete.

În acest timp, o altă anchetă, se ocupă de o afacere tulbure, misterioasă, ce electrocutează opinia publică din această țară, cu osebire sensibilă la ravagiile războiului și ale nazismului: s-a descoperit o rețea de extremă dreaptă, organizație neo- nazistă, pe nume Westland New Post; organizație para-militară, "miliție civilă", ai cărei membri (o listă de 500 de nume s-a relevat recent pe o dischetă de computer – cu ajutorul firmei Toshiba – persoane cu importante funcții publice!!) fac parte, *întîmplător și* din rîndul Jandarmeriei și Siguranței. Pista, a fost firește, un cadavru, așa-zisa ,,sinucidere" (prin spînzurare) a unui cap de rețea, "mareșalul" Pierre Latinus, inițiatorul cultului lui Odin, în pădurile din Ardeni, neonazist, cititor de ,,Mein Kampf". Autopsia a confirmat ipoteza crimei prin otrăvire și a făcut o breșă în zidul de mister; informații de tot soiul au început să curgă. Brusc, lovituri de teatru: Henry Boultot, directorul închisorii militare din Bruxelles, fuge în Paraguay, a doua zi după evadarea spectaculoasă a unor deținuți condamnați pe viață. Se sugerează că Madani Bouhoushe, prietenul de-o viață, ar fi ucigașul inginerului Mendez. Crimă comandată de Westland New Post. Într-adevăr, în congelatorul unei gospodine, ascuns într-un borcan cu sos bolognez, se găsește revolverul Ruger 38 special: arma crimei Mendez! Gospodina nu e alta decît nevasta lui Bouhoushe, și la interogatorii se află de existența unor alte arme și anume, acelea utilizate în masacrele nebunești din Brabant! Tribunalul suspendă brusc procesul filierei ,,borene", căci în fața măruntei faune interlope se desenează în linii tot mai clare o galerie de ucigași profesioniști: un comando de teroriști ce urmăresc destabilizarea unei democrații. Cine sînt ucigașii nebuni din Brabant? se întreabă în continuare presa, dar opinia publică pare din ce în ce mai clarificată.

PARIS:
Pro-Mitterand, pro-Chirac, pro-Barre

Febra electorală în vederea alegerilor prezidențiale din Franța crește. Frisoanele au cuprins și lumea artistică. Care va să zică, nu numai la noi avem de-a face cu artiști angajați *politic. Vedetele sînt solicitate să-și exprime favoriții și să dea cîte o declarație, o mînă, un zîmbet fotogenic sau telegenic de ajutor. Așa au și făcut. S-au declarat:*

pro-Mitterand: – *Madeleine Renaud, Gerard Depardieu, Daniel Auteuil, Emmanuelle Beart, Daniel Gelin, Pierre Arditi, Barbara etc.*

pro-Chirac: – *Sacha Distel, Pierre Dux, Jean Marais, Johnny Halliday, Jean-Paul Belmondo, Isabelle Adjani, etc.*

pro-Barre: – *Michele Morgan, Alain Delon, Jean-Claude Brialy etc.*

Unii, ca Raymond Barre, nu se mulțumesc numai cu sprijinul artiștilor. D. Barre a ținut să facă o vizită marelui rabin al Franței, Joseph Sitruk. Vizita a fost aranjată de d. Lionel Stoleru, (originar din România), sub-secretar de Stat pe vremea lui Giscard d'Estaing.

PARIS: 1.000!

„Tribune juive", importanta revistă a evreimii franceze a ajuns la numărul 1.000 (20 de ani de apariție). Iată coperta numărului apărut în zilele războiului de Iom Kipur.

LE MONDE: Antisemitismul lui Stalin este evocat de un ziar din Lituania

Sub acest titlu, influentul ziar parizian publică, în numărul din 11 ianuarie, următoarea notă, provenită din Moscova:

,,A venit timpul să nu se mai treacă sub tăcere politica antisemită a lui Stalin și rolul evreilor în lupta contra Germaniei naziste" – apreciază un istoric sovietic într-o scrisoare publicată de un ziar din Republica baltică Lituania.

,,Printre marele număr de acte arbitrare legate de cultul personalității lui Stalin figurează represiunea căreia i-au căzut victime scriitori, poeți, actori și alți oameni de cultură evrei în ultimii ani ai stăpînirii dictatorului" – scrie Evssei Iatsovskis în **Sovietsk ia Litva** (Lituania Sovietică), a cărei ultimă ediție a parvenit, la 9 ianuarie, la Moscova.

Istoricul deploră de asemenea ,,practica rușinoasă care, în decursul a zeci de ani și sub motive diverse, a constat în a nu-i menționa cu bună știință pe evrei", în relatările asupra operațiunilor militare contra naziștilor.

De altfel, potrivit ziarului **Molodej Estonii** (Tineretul Estoniei), apariția în U.R.S.S. a asociației naționaliste și antisemite Pamiat se explică prin faptul că unii indivizi vor să-i facă pe evrei responsabili de deficiențele existente. Într-un interviu acordat ziarului menționat, unul din cei mai de frunte comentatori ai televiziunii sovietice acuză această asociație de a apăra pozițiile ,,reacționare și fasciste". După el ,,în perioadele complexe și critice" se găsesc totdeauna oameni care caută ,,țapi ispășitori", în speță evreii sovietici.

● ● ● ●

Paris
Baldi Olier la ,,Olympia"

Nu sînt prea mulți ani de cînd acest băiat delicat a sosit din România numai cu 70 de kilograme bagaj în care tot ce avea mai valoros era... o ghitară. Curînd, cu puținii bani pe care i-a agonisit, a plecat în Spania să se inițieze în interpretarea genului flamenco. S-a afirmat apoi în Israel, dar ca orice artist a visat să cucerească Parisul. Acum 10 ani a plecat la Paris, dar n-a cucerit decît... stațiile de metrou în care cînta ca un trubadur.

Recent, el a revenit la Paris unde a avut onoarea să apară la ,,Olympia", alături de marele artist spaniol Pacco Ibanez. 2.500 de spectatori l-au ovaționat. În seara ultimului concert, Ibanez i-a făcut lui Baldi Olier o surpriză: l-a invitat pe scenă pe George Moustaki, pe sculptorul și cîntărețul Sotto și pe renumitul cîntăreț țigan Pepe Tores. Toți au cîntat, au improvizat, iar publicul era în delir.

Cronicarii muzicali l-au ,,acoperit" de elogii pe ,,uimitorul israelian de origine română", iar o mare societate germană de discuri ,,Mesidor" i-a oferit un contract pentru o serie de înregistrări.

NEW YORK: „New York Post“ pro-israelian

Murdoch, faimosul rechin australian de presă Rupert Murdoch, a pierdut în ultimii ani peste 150 milioane dolari la ziarul „New York Post“ care apare în 37 de milioane de exemplare. Fapt pentru care l-a vîndut.

Cumpărătorul este Peter Klikov, un evreu care se ocupă de tranzacţii de construcţii şi al cărui capital este evaluat la jumătate de miliard de dolari. El s-a alăturat recent conducerii Bond's din Statele Unite, ceea ce îi face pe unii să creadă că ziarul va avea o linie pro-israeliană pronunţată.

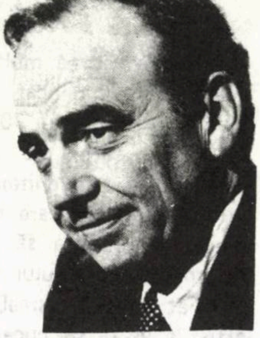
Rupert Murdoch

NICOSIA: Milionar, fiu de comunist

Acesta e George Vasiliu (56 de ani) ales președinte al Cîprului grecesc. E un milionar stîngist, proprietarul unei societăți economice, cu filiale în 12 țări.

A crescut în Ungaria unde au emigrat acum 43 de ani părinții săi comuniști. A început să studieze medicina în Elveția, dar a abandonat-o și s-a specializat în științe economice în Anglia. Din toate aceste peregrinări s-a ales și cu cunoașterea a șapte limbi (greaca, maghiara, engleza, franceza, rusa, italiana și germana).

MOSCOVA: ANDREI VÎȘINSKI — acuzatorul, în sfîrșit, acuzat

Acțiunea de „reexaminare a istoriei", care are loc în Uniunea Sovietică în contextul „Glaznostului" gorbaciovist, nu l-a cruțat nici pe Andrei Vîșinski, inchizitorul nr.1 al epocii staliniste. Figură de marcă a (in)justiției acelei perioade, Vîșinski a fost procuror general al U.R.S.S., înainte de a i se încredința — poate tocmai pentru „meritele" cîștigate ca acuzator — funcția de ministru al afacerilor externe, pe care a deținut-o pînă la moarte (un an după patronul său, Stalin). De numele lui sînt legate faimoasele procese din anii 1936 — 1938, soldate cu condamnarea la moarte a multor căpetenii ale revoluției bolșevice dizgrațiate de Stalin, între care Zinoviev, Kamenev, Buharin. În lumina dezvăluirilor actuale, Vîșinski apare ca un monstru care a exercitat o influență ultra nefastă asupra sistemului judiciar și societății sovietice, în genere; „stilul" creat de el, găsindu-și corespondență, după război, în procesele politice din Bulgaria, Ungaria, Cehoslovacia, România.

În acest sens, a făcut vîlvă articolul specialistului în probleme juridice Arkadi Vaksenberg, apărut în „Literaturnaia Gazeta". (Cu acest articol în mînă, a pledat dramaturgul Mihail Șatrov, la ședința de la Casa scriitorilor, în cursul căreia a replicat criticilor formulate împotriva piesei sale „Mai departe, mai departe, mai departe" menită să aducă în scenă personaje și fapte ținute pînă acum sub obroc).

Vaksenberg pornește de la considerentul că, citez: **„nu mai poate fi tolerat ca labele veroase (ale lui A.V.) să se insinueze în mod perfid în prezentul nostru şi cu atît mai puţin, în viitorul nostru".**

Schițînd biografia faimosului personaj, autorul articolului îl descrie ca pe un „oportunist fără principii" (vocabularul rămîne, totuși, cel clasic), care n-a trecut de la menșevici la bolșevici decît după ce balanța s-a înclinat în favoarea acestora. Și ca fapt revelator, puțin cunoscut, se menționează că, pe cînd a deținut funcția de președinte al unui tribunal de district, Vîșinski a lansat un mandat de arestare contra lui... Vladimir Ilici Ulianov (Lenin), denunțat ca spion german. **„Înlănţuirea tragică a istoriei —** notează cu amară ironie autorul — **a vrut ca să fie tocmai Vîşinski acela care, 20 de ani mai tîrziu, să-i acuze pe tovarăşii de luptă ai lui Lenin de a fi vrut să se debaraseze de fondatorul statului sovietic şi să ceară pedeapsa capitală pentru aceştia".**

Mascaradele judiciare — amintește juristul specialist — au început la sfîrșitul anilor '20 pentru a culmina 10 ani mai tîrziu. „De la început, A. V. a fost ales ca figura sangvinară care să le pună în scenă". Și el a făcut-o fără a se da înapoi de la nimic. Nu doar exterminarea fizică a oponenților reali sau imaginari ai lui Stalin era urmărită; a-i insulta și a-i înjosi era visul ardent al șefului de orchestră al proceselor. Cu titlu de exemplu, autorul citează „calificative" pe care procurorul le conferea acuzaților: **hoit puturos, lichea mîrşavă, grămadă de gunoi uman.** Pentru Buharin s-a folosit epitetul **„carne de hibrid de vulpe şi de porc"** — sugerat se pare, de Stalin însuși, cu care V. era în legătură directă în privința organizării și desfășurării proceselor (Ceea ce nu diminua teama pe care Vîșinski o resimțea constant la gîndul că și el ar putea să fie victima tacticii patronului de a-și intimida sclavii pentru a-și asigura excesul lor de zel).

Buharin a fost, recent, reabilitat; Vîșinski, cum se vede, condamnat.

I. FÎNTÎNARU

New York: Harry Fosha

REVOLUȚIE ÎN MATERIE DE TELEVIZIUNE: VREI SĂ SCHIMBI UN ACTOR DE PE ECRAN? NIMIC MAI SIMPLU!

Trebuie să mărturisesc că, fără a fi un pasionat al televiziunii, nu

fac parte nici dintre aceia care cred că simpla existenţă a ,,micului ecran" provoacă incultură.

Personal rămîn la părerea că televizorul îşi are părţile lui bune şi rele. Şi-ţi poate uneori spune lucruri pe care nici nu avea intenţia să ţi le spună! Iată, de pildă, de curînd, aici, în America, am avut una după alta, două sau chiar trei sărbători. Imprecizia în numărătoare provine din faptul că una din ele, Ziua Preşedinţilor, a comprimat două sărbători: naşterea lui Washington şi naşterea lui Lincoln, cei doi preşedinţi care au avut inspiraţia să apară pe scena vieţii în aceeaşi lună. Cealaltă sărbătoare a fost Valentine Day, Ziua Indrăgostiţilor.

Ziua Preşedinţilor nu s-a bucurat de prea multă atenţie (excepţie făcînd unele bănci care au ţinut totuşi închis două zile şi unii negustori de mîna a treia care au folosit imaginile lui Washington şi Lincoln pentru a face reclamă unor solduri de covoare de calitate îndoielnică şi automobile uzate).

În schimb, Dragostea (cu ,,D" mare) şi Îndrăgostiţii (cu ,,I" aşişderea) s-au bucurat de ultra-sărbătoriri. Cadouri care mai de care mai scumpe şi, la televiziune, programe care mai de care mai speciale. Ba unul din canale, pentru a cîştiga atenţia şi inima telespectatorilor a decis să-i lase să-şi aleagă singuri finalul scenariului de dragoste ce le-a fost prezentat. Drept care desfăşurarea acţiunii respective a fost întreruptă cu cîteva cuvinte înainte de final şi spectatorii au fost întrebaţi: Vreţi ca povestea să aibe sau nu ,,happy-end"?

Şi cum era de aşteptat, marea majoritate a spectatorilor a votat (prin telefon) pentru ,,victoria lui Cupidon". După numărătoarea voturilor, s-a proiectat finalul scenariului aşa cum a fost... ales! Asta acum, în 1988.

Dar probabil că nu toţi ştiţi ce ne rezervă viitorul. Cum am avut norocul să citesc o informaţie, mă grăbesc să v-o împărtăşesc. Progresele pe care le fac în acelaşi timp video-magnetofoanele şi computerele vor prilejui peste nu foarte mult timp să putem trece la următoarea acţiune, de necrezut la ora actuală.

S-ar putea de pildă, ca într-un viitor nu prea îndepărtat, să vă uitaţi pe video-magnetofon-televizor la un film clasic, ca ,,Pe aripile vîntului. Şi s-ar putea ca jocul lui Clark Gable să vi se pară demodat (de altfel, la vremea cînd filmul a fost prezentat şi Gable îşi pronunţase faimoasa expresie ,,I don't give a damn" care e un fel de ,,Îmi pare băţ" expresia a fost socotită extrem de tare. Astăzi dacă la fiecare două vorbe, a treia nu e singurul verb românesc în care apostroful înlocuieşte două litere (!!), personajul pare demodat). Deci, închizînd paranteza să spunem că socotiţi că Gable nu mai corespunde rolului. Şi, să zicem, l-aţi prefera pe Robert Redford. Sau pe Jack Nicholson. Nimic mai simplu: cu ajutorul unei benzi special imprimate înlocuiţi pe Clark Gable cu Redford sau Nicholson!

Realizaţi ce perspective se deschid? Poate unii mai visează la filmele cu patinaj ale campioanei mondiale de pe vremuri, Sonia

CLARK GABLE.

AFARĂ!

Henje. Frumoase, dar demodate. Vă daţi seama cît ar cîştiga (în viteză...) filmele cu pricina dacă am înlocui-o pe Sonia Henje cu Peggy Fleming sau, şi mai bine, cu cîştigătoarea Olimpiadei de iarnă de anul acesta, Bonnie Blair?

Şi dacă tot e calea deschisă, de ce să ne oprim la actori sau la sportivi deveniţi actori în ramura în care s-au consacrat?

Personal, am o idee ,,rupere". Sper că vă amintiţi filmul ,,Spartacus" cu Kirk Douglas. Ei bine, eu îl înlocuiesc pe Kirk Douglas cu Mike Tyson, campionul mondial de box la categoria grea. Nu e el la ora actuală, după modesta lui mărturisire, cel mai puternic om de pe planetă?

****

Minimum recunoaşte că...

YVES SAINT LAURENT, creatorul francez de modă şi parfumuri, merită (pe cinstite) sărutările pe care le primeşte.

MÎNÎMUM A CÎTÎT (pînă la cinci dimineața)...

...**Resisting the Storm** (Înfruntînd furtuna), România 1940 – 1947), cartea cea nouă (și mult așteptată) de amintiri a Rabinului-Șef, dr. Alexandre Șafran

...și este de părere că a) această lucrare (scoasă la **Yad Vashem**, sub excelenta îngrijire a istoricului dr. Jean Ancel) constituie una din cele mai de seamă mărturii despre viața (și moartea) iudaismului românesc în anii războiului, despre rădăcinile generației noastre; b) a nu traduce cartea lui Alexandre Șafran acum, neîntîrziat, în limba română, echivalează cu o adevărată crimă.

La instalarea sa ca Șef–Rabin. Lîngă el, d-rul. W. Filderman, care avea să-i fie mînă dreaptă în anii războiului.

Cu dr. Henry Kissinger (dear Henry).

D. dr. Șafran a fost ales șeful cultului mozaic din România

Noul șef-rabin a împlinit recent 30 de ani, fiind cel mai tînăr șef al cultului mozaic din întreaga lume

În 1940: rabin-șef al evreilor din România – și nu împlinise 30 de ani.

UNIVERS ȘI CARPATOURS

AU OFERIT PREMIUL I LA CONCURSUL NOSTRU DE FOTOGRAFII.

UNIVERS ȘI CARPATOURS
IUBESC FOTOGRAFIA INTELIGENTĂ

Cu soția sa, Sarah, și cu Menahem Beghin.

Cu Simone Veil, la Geneva.

Cartea rabinului Șafran: o carte de căpătîi.

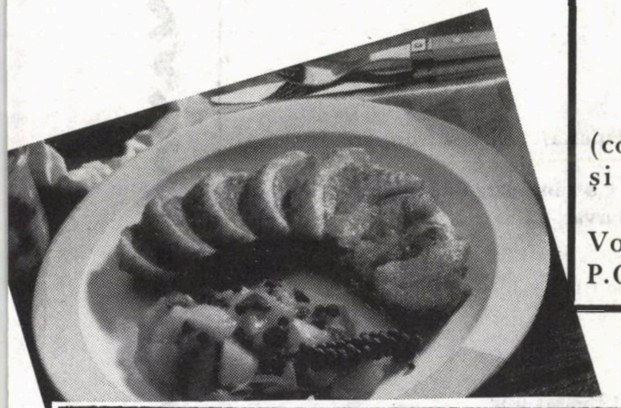

A apărut
Ing. ROBERT SCHWARTZ
UN NOU MOD DE VIAȚĂ
ȘI DE ORGANIZARE SOCIALĂ

(concept filozofic cu soluții de ordin tehnic, economic, social și național – special pentru Israel.

Volumul poate fi obținut trimițînd 20 (douăzeci) shkalimi la P.O.B. 2036 HOLON – KIRIAT SHARET.

IN PLIN CENTRUL TEL AVIVULUI
HARRY ȘI GHITTA VĂ INVITĂ
IN SPLENDIDA AMBIANȚĂ
A PIEȚII PRIMĂRIEI TEL AVIV
KIKAR MALHEI ISRAEL 8, TEL. 265581
LA RESTAURANTUL ROMANESC
«MIFGAȘ HAROMANIM»
* Salate, pescărie și specialități.
* Preparate de bucătărie românească și toate specialitățile le grătar.
* Prinz la prețuri ce desfid orice concurență.
Organizăm festivități familiare în cadru intim.
DESCHIS ZILNIC — INCLUSIV SIMBĂTĂ 11-16 și 19-23
DUMINICĂ și VINERI SEARA ÎNCHIS
Instalație completă de aer condiționat

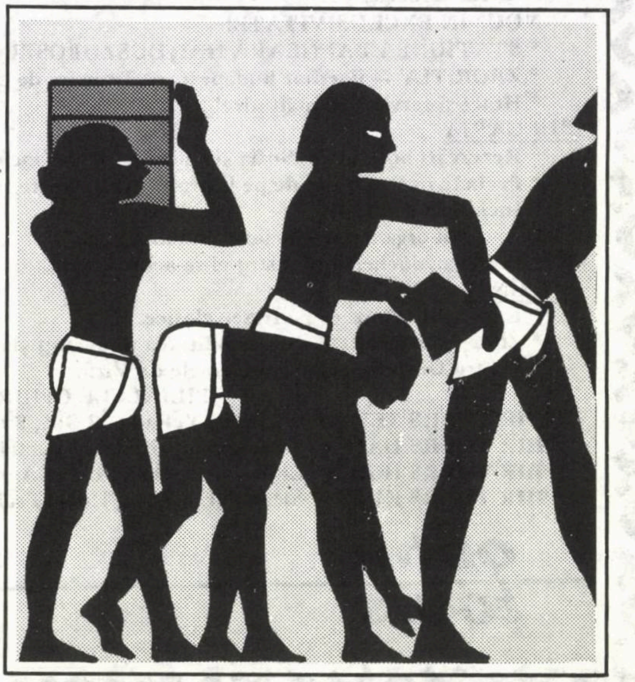

OPHIR TOURS

DIRECŢIA ŢĂRI SUD-EST EUROPENE

BLECHER – BĂDESCU – MARCEL

NR. 1 ÎN ISRAEL PENTRU SERVICII TURISTICE

REPREZENTANT DIRECT PENTRU:

ROMÂNIA: ONT CARPAŢI ŞI TAROM.
YUGOSLAVIA: KOMPAS.
UNGARIA: IBUS ŞI MALEV AIR TOUR.
BULGARIA: BALKAN TOURS
POLONIA: ORBIS.

ROMÂNIA * Bilete de zbor EL-AL-TAROM (cu posibilităţi de a continua zborul din Bucureşti spre alte destinaţii.

* Pachete hotel Intercontinental Bucureşti.
* Rezervări Hoteluri în Bucureşti şi în toate celelalte oraşe.
* Staţiuni Balneo Climaterice şi de Odihnă.
* Fly-And-Drive
* Excursii organizate – ROMÂNIA în combinaţii cu UNGARIA, YUGOSLAVIA, BULGARIA (inclusiv ISTANBUL).

IUGOSLAVIA

* Pachete zbor + transferuri + Staţiuni Balneo Climaterice/Excursii locale/rent-a-car.
* Pachete zbor + Expres Bus Regular la Budapesta şi retur.
* Excursii organizate pe toate traseele clasice.
* Rezervări hoteluri.
* Rezervări camere în sector particular.
* Închirieri de maşini la preţuri excepţionale.
* Viza (obţinem noi pentru dvs.).

UNGARIA

* Pachete zbor EL-AL/Viena continuare Expres Bus Regular la Budapesta/cu viza la frontieră.
* Zboruri din Budapesta spre alte destinaţii.
* Pachete zbor Bucureşti EL-AL – TAROM/continuare Budapesta + o gamă largă de servicii.
* Staţiunile balneare din Budapesta (insula Margareta) – Heviz – Şarvar – Buk.
* Rezervări de hoteluri.
* Camere nominalizate în sector particular.
* Închirieri de maşini.
* Excursii locale.

NOU! ÎN EXCLUSIVITATE!

* STAŢIUNEA BALNEARĂ HAIJDUSZOBOSZLO.
* ZBOR TLV – imediat Budapesta – Transfer de la Aeroport direct în staţiune.
* Hotel şi servicii de înalt nivel.

BULGARIA

* Rezervări hoteluri în Sofia şi celelalte oraşe (inclusiv pachete).
* Pachete în staţiunile de pe litoralul Mării Negre.
* Închirieri de maşini.
* Excursii organizate (inclusiv Istanbul)
* Pe baza voucherului nostru vi se acordă Viza.

POLONIA

* Excursii organizate pe trasee clasice.
* Zbor EL-AL + LOT cu posibilitatea unui stop şi revenirea din orice Capitală Europeană.
* Pentru Grupuri asigurăm formele de Viză.

FILIALELE OPHIR TOURS ÎN ŢARĂ:

OPHIR TOURS TEL AVIV – Ben Yehuda 32 Str., 209777, 209745, 209755.
OPHIR TOURS HAIFA – Haatzmaut 62 Rd., Tel: 04 – 673011.
OPHIR TOURS IERUSALIM – King David Hotel Annese, Tel: 02 – 222777
OPHIR TOURS KIRIAT SHMONE – Pasaj Hotel Tzafon, Tel: 067 – 40245.

ophir tours

ASTA IATA

ABSOLUT NOU !

LEGĂTURA DIRECTĂ TEL AVIV – VIENA – BUDAPESTA ZBOR EL AL + AUTOBUZ SPECIAL KEY TOURS EXPRESS

1 IULIE – 31 AUGUST 1988 —

Imediat după aterizarea avionului EL AL Tel Aviv– Viena continuarea imediată la BUDAPESTA (Hotelul la care veţi locui) şi retur – în fiecare duminică/ luni/ miercuri/ vineri.

* TRANSFER GARANTAT
* DURATA 3 1/2 ore
Avantaje: * VIZA MAGHIARĂ DIRECT LA TRECEREA FRONTIEREI
* SÎNTEŢI TRANSFERAŢI DIRECT LA HOTELUL UNDE LOCUIŢI
* NICI UN EFORT PENTRU MANIPULAREA BAGAJELOR

COST NUMAI 370 SCHILINGI Aus. UN DRUM DE PERSOANĂ (Circa 30 dolari)

****

NOU! EXCLUSIV! SIMPLU!

YUGOSLAVIA
O SĂPTĂMÎNĂ DE CAZARE + VIZĂ
125 DOLARI

* DORIŢI SĂ FACEŢI O EXCURSIE DE VIS PE UN TRASEU STABILIT DE DUMNEAVOASTRĂ ?
* DORIŢI UN MAXIMUM DE FLEXIBILITATE ?
* DORIŢI CA BUGETUL DVS. PENTRU O SĂPTĂMÎNĂ DE EXCURSIE – CAZARE – SĂ NU DEPĂŞEASCĂ 100 DOLARI?

OPHIR TOURS VĂ OFERĂ :
* CARNET CECURI CAZARE în valoare efectivă de 100 dolari + 25 dolari VIZA
* Vă stă la dispoziţie o reţea de 6000 camere situate pe cele mai interesante trasee

* 40 de birouri acordă asistenţa necesară
* Cazare pe noapte în cameră dublă 10-20 dolari
* Maşină închiriată – RENT-A-CAR de la 6 dolari de persoană pe zi.

ophir tours

DIRECŢIA ŢARI SUD-EST EUROPENE

BLECHER (BĂDESCU) MARCEL

HAJDOZOBOSZLO
EXCLUSIVITATE

STAŢIUNEA BALNEARĂ DE RENUME INTERNAŢIONAL ÎN UNGARIA

* REUMATISM/GASTRO INTESTINALE TULBURĂRI METABOLICE
* SITUATĂ ÎN MINUNATUL PARC NAŢIONAL „HORTOBAGY"
HOTEL CAT. I la HAJDOZOBOSLO : toate camerele cu baie, toaletă, radio, televizor şi balcon – TRATAMENT – SERVICII DE ÎNALTĂ CLASĂ – MARI POSIBILITĂŢI DE AMUZAMENT ŞI DISTRACŢII.

PREŢ EXCEPŢIONAL PENTRU 1988

*** ZBOR TEL AVIV – BUDAPESTA (Via Bucureşti)**
*** TRANSFER de la aeroportul din Budapesta direct în staţiune şi retur**
*** 14 ZILE CAZARE – TRATAMENT – H.B.**
*** BILETUL DE ZBOR VALABIL 60 ZILE**

950 DOLARI grupa din 15/6	988 DOLARI grupele din: 29/6 13/7 17/8 7/9

****

* ASTĂZI ZBORURI DIRECTE TEL AVIV – LUBLIANA – ZAGREB – DUBROVNIK

* Transfer garantat cu autobuz EXPRESS – exclusiv – din ZAGREB AEROPORT LA BUDAPESTA (centru) şi retur – conexat la fiecare zbor săptămînal

* VIZA MAGHIARĂ LA FRONTIERĂ

NUMAI 38 DOLARI UN DRUM

Cui îi place pește? (din culisele aliaei)

ȘEF Rabin Dr. MOSES ROSEN

De ce s-a dat (din senin) drumul la „plecări" în septembrie 1958? Și de ce (tot din senin) plecările fură sistate în februarie 1959? Nimeni nu înțelegea nimic. Astăzi aflăm adevărul.

Atac antisionist în *Scînteia*. Ca pe vremea lui Beria. Eram cutremurați.

I. Gh. Maurer: Știu că sînteți un popor inteligent. Ce fel de conducători aveți?

La 25 septembrie 1958, în ziua de Iom Kipur, din senin, fără nici un anunț prealabil, o știre parcurge țara în lung și-n lat, o știre care pătrunde cu iuțeala fulgerului în sinagogile tixite de enoriași, făcîndu-i să scoată talitul (șalul de rugăciune) și să întrerupă, în cea mai sfîntă zi a anului, rugăciunea în mijlocul căreia tocmai se aflau.

„Se fac înscrieri pentru plecarea în Israel. Milițiile primesc cereri". Nici un comunicat în vreun ziar, nici un afiș lipit de vreun zid, nici o știre transmisă la radio. Și totuși...

Mii de evrei au asaltat sediile milițiilor din țară, iar la București, la sediul fostei prefecturi din Calea Victoriei, s-a format o codă imensă la care, zi și noapte, neîntrerupt, se așteaptă rîndul pentru depunerea cererilor de emigrare în Israel.

Fierberea în ulița evreiască a ajuns la paroxism. După mai bine de șase ani (începînd din 1952 porțile emigrării s-au închis), de frămîntări, de suferințe, de lupte pentru reunirea familiilor despărțite, iată că „minunea" s-a întîmplat. Ceea ce ieri era încă o „crimă" (cei care pleacă sînt trădători, trîmbițau pe toate cărările C.D.E.-iștii) redevenise un drept legal; ceea ce ani de zile se părea că găsește în cale piedici insurmontabile, e din nou o realitate.

Se pleacă, deci, se poate pleca, dar problema era cine pleacă și cînd îi vine rîndul. Competiția era mare. Vom vedea deîndată cît de mare era numărul concurenților la „Cupa Alialei". În ceea ce privește celălalt element al competiției, numărul de persoane stabilit pentru anul respectiv, spre a fi aprobați pentru Alia, ne aflam în fața unei mari necunoscute.

În orice caz, ceea ce trebuia făcut era cîștigare de prioritate. Deci, înghesuială, nopți întregi de stat la rînd, eforturi supraomenești pentru ca, doar-doar să cîștigi un „avans" în cursa aceasta spre „Țara Făgăduinței".

Ziariști străini stăteau și fotografiau această „coadă" unică în felul ei și comentau în fel și chip evenimentul.

...La 1 octombrie 1958 m-am prezentat în audiență la președintele Consiliului de Stat, Ion-Gheorghe Maurer.

După moartea dr.-ului Petru Groza, a cărui ușă era oricînd deschisă pentru mine, succesorul său, Ion-Gheorghe Maurer, a arătat de asemenea multă bună-voință în a recepționa cererile și memoriile mele, în a-mi acorda oricînd audiențele ce le solicitam, în a asculta cu răbdare și solicitudine plîngerile ce i le înfățișam. Avea întotdeauna timp să asculte atent expunerile ce i le făceam și cînd, într-una dintre întrevederi, i-am mulțumit pentru paciența sa, mi-a răspuns: „Prin funcția ce o ocup, sînt primul magistrat al țării. Un magistrat trebuie să știe să asculte".

Iată-mă deci în fața lui, la cinci zile după începerea „înscrierilor". Am început convorbirea cu o întrebare:

– „Ce se întîmplă, Domnule Președinte? Ce e cu această ‚coadă' din fața Prefecturii din Calea Victoriei, care dă materiale de ‚senzație' presei din străinătate?"

– „Ce fel de întrebare îmi puneți?" – mă întrerupse interlocutorul meu. „Păi, n-ați făcut memorii și cereri ani de-a rîndul, cerîndu-ne să deschidem porțile pentru plecarea în Israel? Acum, cînd facem ceea ce ne-ați cerut, veniți să ne întrebați ce se întîmplă?"

– „Aveți dreptate" – i-am răspuns. „Vă rog însă să-mi permiteți să-mi termin înfățișarea cauzelor care mă aduc la dumneavoastră și atunci mă veți înțelege.

Dacă, într-adevăr, v-ați hotărît să deschideți porțile, pentru ce aveți nevoie de ‚înscrierile' în masă pe care le-ați început? Aveți doar în

arhivele dvs. şaizeci de mii de cereri de plecare în Israel, depuse în răstimpul ultimilor ani. Ele provin de la părinţi care solicită să fie împreună cu copiii lor şi de la copii care vor să plece la părinţi. Pentru ce aveţi nevoie de alte mii de cereri?

Iar dacă mi-e îngăduit, îmi voi expune şi altă nedumerire. Pentru ce un singur centru de înscriere pe întreaga capitală şi acela stabilit în plin centrul oraşului? Trebuie oare ca noi să vă învăţăm că asemenea lucrări se desfăşoară în zeci de centre şi se plasează la periferiile oraşului?" ,,Nu vă veţi supăra – am continuat – dacă am să vă spun o glumă veche, evreiască. E vorba despre un rabin, care, într-o vineri seara, după rugăciune, s-a adresat cu glas tare enoriaşilor, spunîndu-le că îi roagă pe acei dintre dînşii cărora le place să mănînce peşte, să vină la dînsul în acea seară de Şabat. Enoriaşii au venit. Rabinul le-a oferit cîte un scaun, şi-a continuat consumarea porţiei de peşte pe care o avea în faţă şi n-a dat nimănui nici o fărîmitură. Enoriaşii şi-au exprimat mirarea pentru această bizară invitaţie, iar rabinul le-a dat următorul răspuns: ,Am spus eu oare că voi da cuiva peşte de mîncat? Nicidecum. Ceea ce am spus era că vroiam să ştiu cui îi place peşte. Acum ştiu şi vă mulţumesc'.

Nu cumva – mi-am terminat eu expunerea – nu cumva vreţi, cu aceste noi înscrieri, doar să ştiţi cui îi place peşte?"

Preşedintele Maurer a zîmbit şi a tăcut. Audienţa s-a isprăvit cu cîteva amabilităţi de circumstanţă...

...Mii de evrei primesc paşapoarte. Oamenii îşi lichidează în mare grabă gospodăriile. Parcă ar fi o cursă contra cronometru. Oamenii se tem să vorbească despre faptul că pleacă, de teamă ca nu cumva vreun ,,deochiu" să-i deranjeze.

Postul de radio *Kol Israel* transmitea în fiecare seară atacuri din ce în ce mai violente contra autorităţilor romîneşti. Ne îngheţa sîngele în vine cînd auzeam aceste atacuri. Nu puteam să le înţelegem rostul. Doar începuseră plecările şi logic ar fi fost o îmbunătăţire a atmosferei. Lucrurile se întîmplau tocmai pe dos. Tensiunea creştea, în pofida realităţii celei noi.

,,Doamne Atotputernice – spunea odată Rabi Levi Itzhak din Berdicev, într-un moment de grea cumpănă, cînd se întîmplau lucruri nelogice, iar obştea se afla în crunte suferinţe – Doamne, nu te mai înţeleg cum conduci lumea asta. Ai de ales deci. Ori conduci lumea după mintea, după logica pe care tu ne-ai dăruit-o, ori dă-ne Doamne o altă minte, o altă logică, şi astfel vom putea înţelege cum conduci tu lumea".

Deschizînd, seară de seară, aparatul de radio, îl parafrazam pe Berdicev Rebe şi îmi frămîntam creierii să înţeleg ce se întîmplă şi, mai ales, ce se va întîmpla.

...Aşa au mers lucrurile pînă la 25 februarie 1959. În acea zi, "Scînteia", organul central al Partidului Comunist Român, a publicat în pagina I-a un virulent atac anti-sionist, care ne-a cutremurat. De pe vremea lui Beria aşa ceva nu mai apăruse în România. A doua zi, plecările au fost suspendate, sute de aprobări de paşapoarte – anulate, sute de arestări, multe în lumea sinagogilor.

Atmosferă de panică. Iarăşi se ruinaseră mii de oameni, iarăşi îşi pierduseră serviciile, iarăşi copiii pierduseră învăţămîntul şcolar şi universitar, iarăşi gospodării lichidate, iarăşi oameni rămaşi în stradă.

La 1 martie 1959, m-am prezentat din nou la preşedintele Maurer, care m-a primit cu obişnuita sa atitudine corectă şi plină de politeţe. Am început conversaţia cu o întrebare: ,,Am avut deci dreptate, Domnule Preşedinte. Aţi vrut doar să ştiţi cui îi place peştele?"

Preşedintele zîmbi şi nu

Ion Gheorghe Maurer,
preşedinte
al Prezidiului
Marii Adunări Naţionale
(1958–1961).

răspunse. După o pauză:

– ,,Am reţinut tot ce mi-aţi spus rîndul trecut, inclusiv gluma pe care acum mi-o amintiţi. Nu am putut atunci să vă dau nici un răspuns, dar acum o voi face. Da, domnule Şef Rabin, am vrut să termin cu problema aceasta. N-am mai vrut să am sentimentul că sînt un director de temniţă; n-am vrut să nu pot scoate nasul afară din graniţele ţării, de teamă că sar pe mine să mă atace că ţin cu de-a sila oameni şi nu-i las să plece. Ne-am gîndit deci să deschidem lista înscrierilor – fapt de care dvs. v-aţi mirat – spre a şti odată pentru totdeauna cîţi sînt cei care vor să plece şi să lichidăm problema. Ne-am aşteptat la 10 – 20 de mii. Dar 130 de mii de înscrieri? La aceasta nu ne-am aşteptat. Ce v-am făcut de vreţi să fugiţi într-aşa hal? Doar v-am salvat vieţile, v-am dat egalitate în drepturi. De ce o astfel de fugă, mai rea decît în timpul legionarilor?"

L-am întrerupt. „Atunci nu aveam o ţară proprie. Astăzi o avem!“

Preşedintele a continuat:

„Am fost avocat şi am lucrat o viaţă întreagă cu evrei. Am mulţi prieteni evrei. Vă ştiu că sînteţi un popor inteligent. Ce fel de conducători aveţi?“

Pentru fidelitatea redării convorbirii pe care mi-o amintesc, cuvînt cu cuvînt, sînt dator să menţionez că Ion-Gheorghe Maurer a folosit aici o expresie cam tare, în calificativul pe care l-a dat „conducătorilor“ — expresie pe care nu o repet.

„Vine ambasadorul lui Nasser şi protestează că prin plecările de evrei trimitem soldaţi Israelului, iar noi răspundem că nu-i adevărat şi că pleacă doar bătrîni şi infirmi. Ambasadorul mi-a replicat atunci: ‚Cui să dau crezare? Dv. sau lui Ben Gurion şi Goldei, care seară de seară anunţă la radio cîţi ingineri, cîţi medici, cîţi tineri profesionişti au sosit?‘

Am deschis porţile — a continuat Preşedintele — ca să nu mai fim făcuţi de bandiţi. Vedem însă că nu s-a schimbat nimic, Dimpotrivă. Atacurile s-au înteţit. Ei bine: dacă aşa e situaţia, că dacă închidem porţile sîntem bandiţi şi dacă le deschidem, tot bandiţi rămînem, preferăm să le închidem“.

Rechizitoriu aspru, dur şi dureros. Temerile noastre, de-a lungul lunilor octombrie 1958 şi pînă la finele lui februarie 1959, se confirmau. „Ce-i de făcut?“ Întrebarea a izbucnit poate fără voia mea. Răspunsul a fost la fel de dur şi de aspru: „Învăţaţi-vă să nu faceţi gălăgie. Vă faceţi rău vouă înşivă“.

...Au trecut de atunci vreo 15 — 16 ani. Ne aflam la Ierusalim, într-o şedinţă restrînsă a conducerii Congresului Mondial Evreiesc, în care se discuta problema evreilor din Uniunea Sovietică. În argumentarea tezei mele că tactica „gălăgiei“ e de natură să păgubească în loc să folosească, am povestit interlocutorilor mei cele mai înainte relatate. Filip Klutznick (care a devenit ulterior preşedintele Congresului Mondial Evreiesc şi apoi Ministrul Comerţului în Statele Unite în timpul preşedintelui Carter), luă cuvîntul după mine şi povesti ceea ce a făcut dînsul în acea perioadă în calitatea ce o avea atunci de preşedintele al Organizaţiei *Bnei Brit* şi de preşedinte al Conferinţei preşedinţilor marilor organizaţii evreieşti din S.U.A.

Din relatarea făcută de Klutznick asupra convorbirii avute atunci cu ambasadorul României la Washington, Silviu Brucan, au reieşit aceleaşi greşeli grave ce s-au comis şi care au dus la închiderea din nou a porţilor.

Pe atunci nici nu ştiam de existenţa lui Klutznick şi amîndoi am vorbit cam în acelaşi sens. Kant şi Laplace. Logica e aceeaşi chiar la distanţe de mii de kilometri, iar absurdul nu-i poate rezista, indiferent unde-i combătut.

...Mai tîrziu, adică în decursul anului 1959, a început o altă tactică. „Suflatul în iaurt“ a luat locul atacurilor stridente. Încet, încet — porţile s-au întredeschis iarăşi. Aliaua din România a reînceput, dar într-un tempo mult încetinit. Ea a căpătat nume, şoptit din om în om: „Şa — Şa alia“ adică „aliaua tăcerii“. Pe măsură ce se aşternea mai multă „şa — şa“ pe măsură ce se vorbea mai puţin de acest subiect, aliaua creştea.

Miile de evrei care şi-au pierdut slujbele, acei care şi-au vîndut lucrurile şi care au trebuit să aştepte apoi ani de zile pînă să le vină rîndul, nu ştiu nici pînă în ziua de azi ce s-a petrecut atunci în culise, cum s-a hotărît soarta lor şi măsura în care aceasta depindea de discreţia sau de setea de publicitate a unora sau a altora.

...În noiembrie 1961, am întîlnit-o pentru prima dată în viaţă pe Golda Meir, zichrono livracha. Era ministrul de externe al Israelului şi se afla la New York, la şedinţa Organizaţiei Naţiunilor Unite.

Întîlnirea a avut loc în casa d-lui profesor universitar dr. Isaac Levin. Golda a venit însoţită de secretarul ei de atunci, Liova Eliav. Eu am venit acompaniat de soţia mea.

Cele mai înainte arătate şi multe altele în legătură cu deschiderea, închiderea şi redeschiderea porţilor, cu gravele greşeli ce s-au comis şi cu cele ce ar fi de făcut spre a le evita în viitor, au constituit subiectul discuţiilor ce le-am purtat timp de peste trei ceasuri.

Despre modul cum a reacţionat Golda, despre consecinţele acestei întîlniri, voi scrie altădată. Aşa se scrie în ziua de azi. Cu suspans...

Vizitaţi Libr ăria LEPAC

str. Rambam 15 Tel Aviv. tel 661688

• *cărţi şi reviste româneşti, almanahuri*

• *REVISTA* **minimum**

(şi numere mai vechi)

CE FRUMOS ERA ÎN TRANSNISTRIA! ...!! !! !!!!!

...aceasta este concluzia pe care trebuie să o tragem după lectura articolului Evocare **de Cornel Velţian, apărut în revista** Românul Liber **din Londra (nr. pe februarie 1988).**

Articol din care publicăm fragmentele de mai jos, recomandînd tuturor:

a) să scoată din rafturile bibliotecii Cartea neagră **a lui Matatiah Carp,** Transnistria **Dorei Litani şi lucrarea lui I. Butnaru despre** Holocaustul uitat, **precum şi alte o sută de cărţi care vorbesc despre Transnistria şi**

b) să le puie pe foc.

Scurt timp după începerea războiului împotriva U.R.S.S. pentru redobîndirea Basarabiei, Iuliu Maniu mi-a cerut să mă deplasez la Chişinău pentru a-i raporta la faţa locului, comportarea forţelor armatei germane şi a administraţiei locale faţă de minorităţile etnice şi în special faţă de populaţia evreiască. După cîteva zile am sosit la Chişinău. Frumosul oraş de altădată, aruncat în aer de trupele sovietice în retragere, prezenta o imagine lugubră.

Guvernatorul Basarabiei, general Voiculescu, anunţat de sosirea mea, şi-a exprimat la întîlnirea avută, deosebita sa preţuire pentru gîndirea politică şi umanitară a lui Iuliu Maniu. Întovărăşit de un aghiotant al său, am putut vizita cartierele locuite de ruşi, ucrainieni şi în special de evrei. Prin contactul cu populaţia locală, am ajuns la convingerea că nu numai că nu s-au petrecut acte de persecuţie şi teroare, după cum răspîndiseră răuvoitorii zvonurile îngrijorătoare, ci că administraţia românească se străduia din toate puterile să asigure tuturora, fără nici o deosebire, condiţii de existenţă şi securitate...

După mai multe luni, în 1942, în acelaşi scop, am trecut din nou şi prin Tiraspol şi Odessa. Am întîlnit cu această ocazie, acelaşi spirit de omenie românească, la Prefectul Colonel T. Velcescu, precum şi la primarul Gherman Pintea şi ajutorul său Chiorescu, la Prefectul Poliţiei Colonel Iuliu Popovici, toţi înţelegători şi binevoitori, plini de umanitate faţă de populaţia locală. În acest scop au înfiinţat cantine, localuri de învăţămînt, de asistenţă socială şi medicală, şi ajutorare de orice fel, atît cît putea permite greaua situaţie de război.

Am avut ocazia să vizitez lagărele de la Moghilev şi Vapniarca, care erau sub administraţie românească. Am luat contact cu Şeful Departamentului Sănătăţii din Transnistria, neobositul medic Petre Niculescu, care s-a străduit şi a reuşit să desfiinţeze aceste lagăre – care nu-şi mai aveau rostul, întrucît populaţia evreiască fusese integrată şi remunerată în munca de producţie. Am vizitat astfel, fabrica de încălţăminte condusă de un inimos şi capabil român Gheorghe Calcan, fabrica de hîrtie şi cartoane condusă de ingeniosul Eugen Preda; fabrica de zahăr, de reparaţii mecanice, etc. Peste tot am găsit acelaşi spirit de colaborare, înţelegere şi mulţumire, spirit care a dăinuit neîncetat, tot timpul cît administraţia românească a fost prezentă...

Se ştie de altfel, că România a fost singura ţară care s-a opus să se aplice odioasa politică nazistă de exterminare, pe teritoriul ei negăsindu-se nici măcar un caz de executare a vreunui evreu.

(vezi în legătură cu cinstitul domn Velţianu şi articolul „Mărturie de pe altă planetă" de I. Petran în „Revista mea" din 4.03.1988).

Al. Mirodan

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

POȘTA DICȚIONARULUI

Av. Smuel Herșcovici din Nazeret Illit ne comunică amintiri despre Geo Bogza, îmbrățișat de noi printr-o copertă și o pagină de cuvinte în nr.11:

...Și pentru că sîntem la a 80-a aniversare a lui (e cu vreo 3 ani și ceva mai tînăr ca mine), dați-mi voie să vă dezvălui cîte ceva ca unul ce l-am cunoscut de aproape, întrucît colaboram amîndoi la revista **Strada** a prietenului nostru comun Al. Tudor-Miu, la Cîmpina (el cu primele sale poezii de avangardă, eu cu unele cugetări — el fiind elev de liceu, eu student); și să afirm că în acei ani de tinerețe, în plină ascensiune a mișcării legionare, el era completamente străin de rasisme. Și pe parcursul vieții sale, a rămas consecvent acestei atitudini din tinerețe, manifestînd chiar o evidentă simpatie față de colegii săi evrei...

Bineînțeles că îi citeam rîndurile și gîndurile săptămînă de săptămînă în **Contemporanul**, etc., așteptîndu-l ca pe un vechi prieten să-mi vie în casă; și fiindu-mi dor de el și de tinerețea noastră, i-am scris întrebîndu-l dacă își mai aduce aminte de mine; mi-a răspuns „că mă vede fața ochilor săi, ca atunci cînd ne-am cunoscut și că dacă ar avea talent de pictor, ar putea să-mi facă portretul..."

* * *

PRIMIM LA DICȚIONAR

Ludovic Bruckstein, Susurul apelor, *nuvele și povestiri; coperta și desene de Alfred Bruckstein; editura* **Pnopticum**; *Tel Aviv, 1988. „Lumea lui Bruckstein", cu rabini din nord, maramureșeni, cu păduri străbătute de fantoma lui Baal Shem Tov și a haiducilor, cu ghetouri din vreme de război, cu țărani evrei și negustori isteți, cu heder, spaime și speranțe și — peste toate — cu humor înțelept sau o înțelepciune de humorist.*

Cartea poate fi comandată la editura **Panopticum** *(P.O.B. 371510 Tel Aviv, sau achiziționată la librăria* **Lepac** *din Tel Aviv, str. Rambam 15. Prețul: 20 shkalimi.*

Carol Iancu, Bleichröder et Crémieux (Le combat pour l'emancipation de Juifs de Roumanie devant le Congres de Berlin. Correspondence inedite — 1878 — 1880); Centre de Recherce et d'Etudes Juives et Hebraiques, Université Paul Valéry, Montpellier, decembrie 1987. După masiva **Les Juifs en Roumanie** (1866 — 1919), care l-a impus printre istoricii de anvergură ai iudaismului românesc, Carol Iancu dă la lumină aici și comentează, într-un remarcabil studiu, corespondența neștiută încă dintre doi fruntași ai iudaismului european — Benjamin Crémieux, din Franța și Bleichröder, din Germania, care se zbăteau, în vremea celebrului Congres de la Berlin pentru acordarea de drepturi

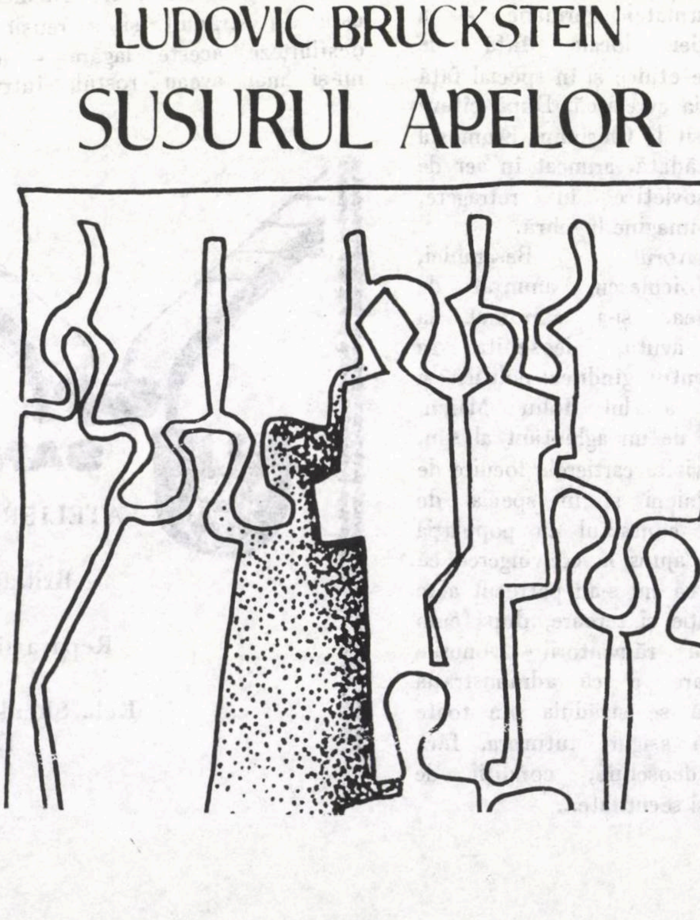

fraţilor din România. O poveste, nu lipsită de humor (zicem noi), despre ciocnirea dintre ideile occidentului despre „drepturile omului“ şi realităţile balcanice care nu erau dispuse să digere mentalitatea apuseană.

The Jewish Quarterly, **nr.4, 1987, Londra: un studiu de Leon Volovici (poate cel dintîi de acest fel apărut în importanta revistă britanică) despre afirmarea adevărului evreiesc în creaţia scriitorilor de *trib*, din România zilelor noastre. Intitulat *Norman Manea şi renaşterea iudaismului românesc*, studiul lui Volovici plasează opera lui Manea în contextul unei renaşteri semnificative a identităţii de neam în scrierile unor Maria Banuş, Nina Cassian, Florin Mugur, Radu Cosaşu, Virgil Duda, etc., etc.**

Israel Marcus (Marius Mircu), Iar o dată şapte momente; Editura Glob, Tel Aviv, 1988; tiraj 101 (una sută unu) exemplare, exclusiv pentru biblioteci publice, cercetători şi presă. Este noua ediţie, amplificată substanţial şi mai mult decît util a lucrării **Încă şapte momente din istoria evreilor din România (1981)**. Pornită ca un „catalog“ al personalităţilor de toată mîna îngropate în vechiul cimitir bucureştean **Filantropia**, lucrarea a sărit cu îndrăzneală fruntariile cimitirului amintit, înfăţişînd, pe grupări (rabini, scriitori, medici, actori, etc.) valorile iudaismului românesc de ieri şi de azi, din România şi de pretutindeni. O carte căreia alături de celelalte din seria **Şapte momente** – i se cuvine un mare mulţumesc din partea obştei.

Solo Juster, Ultimul zîmbet, versuri, editura autorului, Tel Aviv, 1988. O nouă plachetă de versuri, sub semnul sensibilităţii şi gustului bun; o nouă plachetă la xerox şi – deci – un nou prilej pentru noi a regreta împrejurările grele (plus terifianta neputinţă a asociaţiei scriitorilor de limbă română) care împiedică atîtea condeie bune să-şi vadă scrierile adunate între coperţi de carte normală.

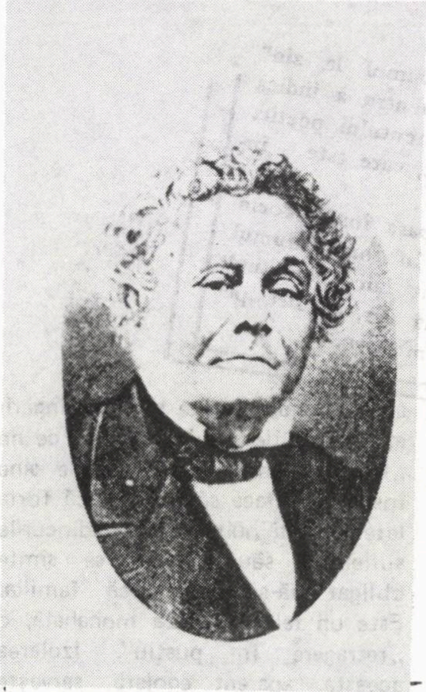

Din cauza abundenţei de material, continuarea la capitolul DAN SERGIU, din DICŢIONAR – în numărul viitor.

...Şi tot în numărul viitor, convorbirea Al. Mirodan – Dan Beniamini, în legătură cu „linia politică“ a revistei Minimum şi cu altele...

DICŢIONARUL NECONVENŢIONAL poate fi procurat trimiţînd suma de 45 şekeli la P.O.B. 11472, Tel Aviv (străinătate: 35 dolari)

Castor Ionescu este
funcționar cu mînecuțe.
Sau un Isus Cristos.
Nu se știe.

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

DRUMUL MÎNTUIRII

Romanul lui Nicolae Breban „Drumul la zid" poartă subtitlul „Poem Epic". Poate pentru a indica prezența subterană, invadatoare a elementului poetic. Dincolo de cerințele romanului obișnuit, care este — în primul rînd — proză, proză narativă.

Subtitlul cel mai nimerit ni se pare însă „Poem Sacru". Căci „Drumul la zid" este în fond, drumul mîntuirii. Un fel de Nou Testament laic, povestind pilduitor patimile și înălțarea, nu la cer, ci aici, pe pămînt, înălțarea morală a unui Isus modern.

Castor Ionescu, este, ca atîția Ionești și Popești, un om simplu, modest funcționar la o instituție în România zilelor noastre. E căsătorit, își iubește soția și fetițele. Îi place munca pe care o îndeplinește zi de zi la instituție tocmai pentru că e „birocratică", pentru că se reduce la simpla înregistrare, detașată, a faptelor. O muncă modestă și cuminte, asemănătoare cu aceea a scribilor din antichitate sau cu a evangheliștilor.

Dar acest Ionescu este un **Castor** Ionescu. Nume neobișnuit, surprinzător prin discrepanța elementelor ce-l compun. Omul acesta umil și timid, cenușiu, iradiază o forță neînțeleasă altora și chiar lui însuși. O forță care la început, numai potențială, va deveni din ce în ce mai puternică și mai evidentă, pe măsură ce pas cu pas, orbecăind prin întuneric, va parcurge, cu încăpățînare aparent inexplicabilă și aparent chiar condamnabilă, drumul căutării de sine. Precum castorul care-și construiește măiastrul stăvilar în iureșul apelor, Castor Ionescu își durează o casă a sa spirituală, în iureșul cotropitoar al banalității dinafară (societatea conformistă: „socialul brutal ce năștea și se instala peste tot") și dinlăuntrul lui (natura lui „ionesciană").

„Drumul la zid" este drumul apropierii de moarte și al înfrîngerii ei, drumul desprinderii de tot ce ne „leagă". Pentru a se găsi pe sine însuși și a face să înflorească forța latentă tăinuită în adîncurile sufletului său, Castor se simte obligat să-și părăsească familia. Este un fel de asceză monahală, o „retragere în pustiu". Izolarea aceasta, aparent egoistă, servește un scop înalt, general. Castor va deveni o „insulă de viață", în care-și găsesc adăpost și sprijin toți cei în care, sub zgura rutinei conformiste, mocnește încă viu jarul adevăratei omenii.

Castor însuși declară: „Sînt un fel de vin". Sau, cu modestia lui caracteristică: „Singurul meu merit e că nu fug..." (nu de „discipoli", de cei care-l iubesc și au nevoie de el). Insistența cu care aceștia își oferă dragostea este pentru el un fel de agresiune. Se simte „o victimă necesară", spre care sînt atrași oamenii adevărați, cei „lacomi de mister, de secretul vital al celuilalt, foamea aceea pentru care ne-am născut".

Florica, soția iubită dar părăsită, care a devenit „o străină care-l pîndește", care-l urăște tocmai pentru că e încă „normală" (înglodată în socialul cotropitor), începe în cele din urmă să înțeleagă „nebunia frumoasă" a lui Castor, buna vestire pe care, cu modestie, o aduce oamenilor.

Caracter sacral are și scena uluitoare a petrecerii. Florica e hrănită cu respectuoasă supunere, ca într-o cină de taină. Trădarea și apoi mesajul de credință și dragoste, amintesc peripețiile bine cunoscute din Noul Testament. Dansul Elenei are caracterul unui ritual păgîn, purificat prin inocența înălțătoare a dansatoarei. Ritualul păgîn culminează în actul final al sacrificării: sacrificiu moral (Sabin sacrifică secretul său intim, dragostea pentru tandra, pudica lui iubită) și sacrificiu carnal (Florica îl obligă pe Sabin să o înjunghie). Luptă între forțele binelui și ale răului. Luptă între ispită și credință. Moarte și transfigurație.

*

Structura caracterologică a eroului se repercutează, amplificată, în structura compozițională a romanului. Desfășurare lentă, ezitantă. Dar cu întorsături dramatice violente, surprinzătoare. Ca bîjbîirea printr-un tunel întunecos, nesfîrșit. Și, din cînd în cînd, o cotitură bruscă și o lumină orbitoare.

Și stilul are acest caracter ezitant. Fraza e lungă, sinuoasă, cu tot felul de lămuriri suplimentare, într-o permanentă încordare de a cuprinde tot, de a spune tot. Autorul nu folosește trăsătura precisă, ci adaugă tușă după tușă. Dibuind, nuanțînd. Sinonimele abundă: „Dintr-o ultra-discreție, poate cine știe, din rușine chiar, dintr-o enormă sfială..." sau: „Nu avu curajul, bărbăția, nesăbuința să o facă..."

...O carte lentă, aparent greoaie. Dar fascinantă prin pregnanța halucinatorie a scenelor și a personajelor. Răscolitoare prin profunzimea frămîntării sufletești a celor care, asediați de o societate tiranică și conformistă, caută, cu încăpățînare aparent absurdă, un drum spre mîntuire spirituală. Mister profan al vremurilor noastre, scris acum, în România.

TREBUIE? BRRR! sau:

Mitu Grossu: OCCITAN ET ROUMAIN-Ressemblances

Jerusalem, 1987, 260 pag.

Cine din generația mea nu-și amintește de ,,Latina gintă e regină, între ale lumii ginte mari",primele versuri ale odei cu care V. Alecsandri lua ,,le prix du chant latin", acordat de ,,Societatea Felibriilor" din Franța în 1878?

Există însă cineva – din orice generație – care să-și mai amintească de versurile care urmau? Mă îndoiesc... explicația, ca de nenumărate ori în astfel de cazuri, putînd fi găsită la necruțătorul demistificator care a fost G. Călinescu: ,,Compoziția lui Alecsandri – scrie el în Istoria Literaturii – e o naivitate... Felibrii erau niște simpatici tartarini bombastici, care scriau lui Alecsandri: ,,Vous qui êtes un grand poete"... Alecsandri nu luă lucrurile lumește, ca o simplă satisfacție socială, el se crezu salvatorul nației: ...,,Triumf!" – strigă el. ,,Am cîștigat un nou drept la simpatiile marilor popoare de viță latină"... Un comitet organiză în cinstea lui un banchet de 500 de tacîmuri, la Teatrul Național... Toți bărbații de seamă din toate partidele erau prezenți. Un cor de peste 200 de persoane cîntă ,,Cîntecul Gintei Latine". Ce importanță literară avea această manifestație? Niciuna!"

Tare mi-e teamă că și simpatica pledoarie a doctorului ,,es lettres" (se cam poartă, doctoratele, în ultima vreme pînă și în literatură, cu toate că dacă există un domeniu în care titlurile academice în loc să inspire respect, produc ,,maximum" un zîmbet și... ,,minimum" un regret, acesta este!) să n-aibe parte de lapidarul diagnostic călinescian. Furat de entuziasmul pentru propriile sale idei (fenomenul e bine cunoscut aici, sub soarele care ne-nfierbîntă, sezonalmente, raționamentele) autorul, nici mai mult nici mai puțin, combate pentru ca limba occitana, moderna: ,,langue commune de tout le territoire de la Republique, au meme titre que le Francais" (pag. IX).

Citești și te minunezi: ,,După părerea mea, occitana **trebuie** (sublinierea mea) să devină una dintre cele 2 limbi oficiale ale Franței și în consecință introducerea sa în învățămîntul primar, secundar și universitar, trebuie să devină **obligatorie"** (sublinierile mele). Trebuie, obligatorie... brrr!

Nu că opiniile lui Grossu ar reprezenta vreun pericol real pentru școlarii francezi, dar fenomenul acesta al intransigenței ,,edictoriale" de care sînt cuprinși pînă și cei mai blînzi savanți și doctori întru ale literaturii, te pune pe gînduri în ceea ce privește nemărginita poftă a intelectului uman, chiar de cea mai bună calitate, de a-și impune opinia, nelăsînd-o nici cu o iotă mai prejos de trebuie și obligatoriu, amarnice cuvinte pentru un încăpățînat ,,nifilist", cum îmi place să mă consider...

Volumul devine interesant și – poate chiar – util cercetătorilor romaniști în secțiunea sa comparatistă, în care pe trei coloane se demonstrează clar că românii, occitanii (cu alte cuvinte vorbitorii de occitană modernă) și francezii sînt rude bune în privința lexicului de bază (880 cuvinte) precum și al celui mai recent (6700 cuvinte). Amuzante și într-un fel memorabile, sînt colecțiile de expresii-proverbe, dintre care, fie-mi permis ca în mod cu totul și cu totul aluziv, să citez (în occitană, bineînțeles): ,,N'es pas d'or tout ca que luse" (,,Nu tot ce lucește e de aur) și în încheiere, pentru propria-mi delectare, înainte de culcare, antica dar nu mai puțin înțeleapta sugestie: ,,Souflo no candela" (tot așa și pe românește...)

SERGIU LEVIN

MINIMUM editează

Aveți în manuscris memorii personale ?

Vreți să vă publicați jurnalul intim ?

Doriți să scoateți la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii ?

MINIMUM este editorul cel mai competent ! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginație și corectură tipografică, coperta, prefața și diferite forme de publicitate

vi le asigură MINIMUM

Pentru scriitorii olimi hadașim care vor să-și tipărească în țară prima carte

MINIMUM este „prietenul la nevoie".

Există, în sfîrșit, o editură : MINIMUM

P.O.B. 11472 — Tel Aviv

dr. I. FLAVIUS – Paris

Mai mult sau mai puţin ştiinţific...

Întîmplător mi-a încăput în mînă volumul de aproape 1200 de pagini intitulat „România după Marea Unire" pe care Mircea Muşat şi Ion Ardeleanu l-au scos în Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică"...

Nu ni se spune nicăieri din ce considerente (n-au cutezat? ori aşa li-o impusese normativul?) ei nu şi-au intitulat lucrarea ceea ce ea ar vrea să fie de fapt: o ISTORIE a României dintre anii 1918 şi 1933.

Mă rog! Nici o explicaţie. De altfel, nu-i prima dată că întîlnim certuri cu logica şi realitatea.

Adaog – ca să dau toate precizările – că e vorba de volumul 2, apărut în 1986. Al treilea care o fi pe drum (căci istoria a continuat şi după 1933) n-a văzut încă lumina zilei.

Răsfoind cu luare aminte acest volum 2, m-am încredinţat că antenele judaice au avut motive pertinente să fie de la bun început şocate de vibraţiile antisemite ale unor periodice din provincie precum şi ale unor cărţi publicate – de Editura – mai e oare nevoie s-o spun ? – de Stat.

Da! E suficient să răsfoieşti acest tom impunător ca număr de pagini şi greutate, ca să constaţi că... sîntem puşi la index.

Într-adevăr, pe cîtă vreme, atunci cînd cei doi autori, vrînd să arate cum reacţionase presa faţă de diversele evenimente politice, reforme ori alte măsuri guvernamentale, citează – pe bună dreptate – că doar erau condeie preţuite – dînd nume pe un N. D. Cocea, un Iorga, un Nae Ionescu (da!), un Pamfil, un Emanoil Socor, un Branişte şi chiar pe alţii, mai de a doua categorie – ei trec sub tăcere numele confraţilor evrei ai acestora – mărginindu-se a cita doar... gazetele unde îşi publicau articolele, precum şi cîţiva combatanţi socialişti sau comunişti.

Nu numai flagrantă nedreptate, ci şi odioasă părtinire. Să nu uităm şi vreau chiar, profitînd de această împrejurare să amintesc că între anii 18 şi 33 (deci epoca tratată în volumul de care ne ocupăm), de la Axelrad la Doctorul Ygrec – ca să folosesc termenii Dicţionarului lui Mirodan, zet inclusiv – n-a fost literă de alfabet în dreptul căreia să nu avem a însera nume şi pseudonime de emeriţi mînuitori de plaivas de ai noştri: un Beno Brănişteanu, pe care în timpul războiului, din preţuire, prinţul Barbu Ştirbei îl adăpostise în palatul său de la Buftea, un Dr. Azra Berkovitz, directorul ziarului L'INDEPENDENCE ROUMAINE, decorat pentru merite profesionale la propunerea lui Titulescu, cu Legiunea de Onoare, un Emil Fagure, într-adevăr spadasin la „LUPTA", ziarul lui, Const. Graur de la „Dimineaţa" şi „Adevărul", un Alfred Hefter, condeier scinteietor, un Blumenfeld-Scrutator, temut cronicar politic şi alţii, şi alţii.

...N-ar fi oare cazul şi momentul să facem să apară... ADEVĂRUL?

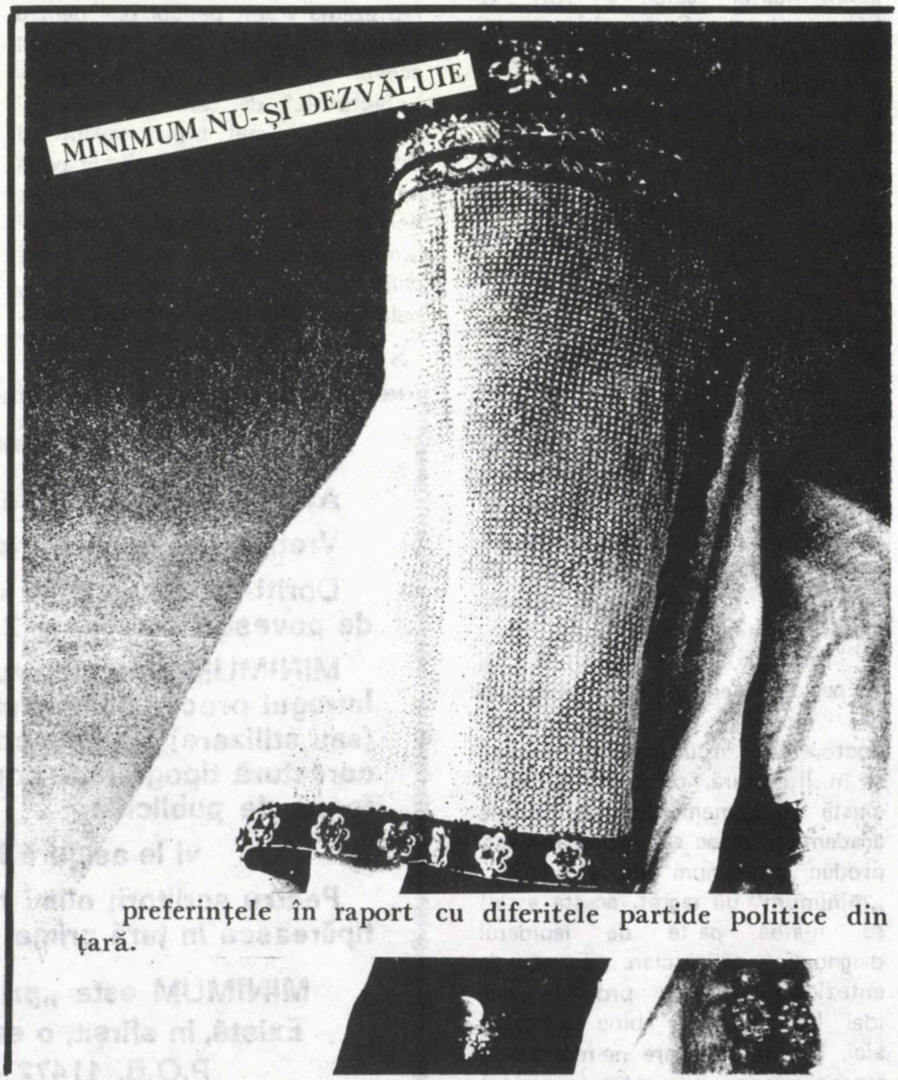

preferinţele în raport cu diferitele partide politice din ţară.

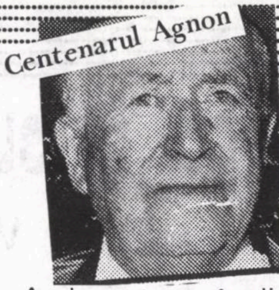

Razna prin librării

Humorul politic

Un israelian (Itzhak Galnoor) şi un englez (Steven Lukes) au cules, sortat, analizat, prefaţat şi editat la Londra sute de anecdote politice (576) care acum au apărut şi în ebraică, la noi. ,,Ne-aţi făcut să rîdem" (titlul antologiei) cuprinde anecdote mai ales din ţările comuniste, dar şi cele israeliene ocupă un loc de ,,onoare". Iată una:

Doi israelieni discută la W.C. Unul întreabă: ,,Haim, ceea ce facem noi acum este o muncă fizică sau una spirituală?"

,,Spirituală, fireşte", răspunse Haim.

,,De ce spirituală?"

,,Dacă era muncă fizică, puneam un arab s-o facă în locul nostru!"

Poezie ebraică în esperanto

În aceste zile se difuzează în diferite ţări din lume prima Antologie de poezie ebraică, tradusă în limba esperanto de către Iosef Cohen-Tzedek. Sînt în ea versuri de Iehuda Halevy, Bialik, Jabotinski, Alterman, Shlonski, Ratoş etc.

Cartea — editată de Liga israeliană pentru esperanto — a ajuns pînă în China unde numărul vorbitorilor de esperanto este cel mai mare din lume.

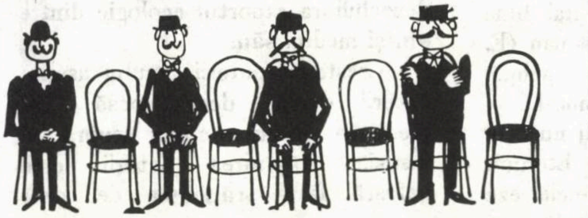

Martin Buber a prevăzut

Ca sionist şi filozof, marele Buber a avut curajul de a nu ignora problema complexă a convieţuirii evreo-arabe. În cartea ,,Ţara a două popoare" redactată de Paul-Mandes Phlor şi tipărită de editura Shoken, Martin Buber prevede escaladarea conflictului cu un realism mai lucid decît mulţi politicieni ,,pragmatici".

Înţelegînd necesitatea dialogului între cele două popoare pe care destinul le-a aşezat în aceeaşi ţară, Buber ajunge la concluzia că ele ar trebui să convieţuiască pe baza unui principiu existenţial moral: acordarea posibilităţii maxime de autorealizare (sau cum spunem azi, autodeterminare).

Hanoh Levin în întregime

Orice s-ar spune, dramaturgul Hanoh Levin, adorat şi contestat în egală măsură, a devenit o ,,instituţie". Piesele sale au schimbat faţa teatrului israelian prin incisivitatea criticii satirice ca şi prin profunzimea temelor abordate.

Era de mult timpul să se facă ceea ce a făcut acum editura ,,Hakibuţ Hameuhad": editarea tuturor pieselor lui Levin. Astfel, în trei volume avem ,,Hafeţ", "Negustorii de prezervative", "Execuţia capitală", "Chinurile lui Iov", "Marea cocotă din Babel", — 15 piese care au marcat fiecare o dată în viaţa teatrului israelian din ultimele decenii.

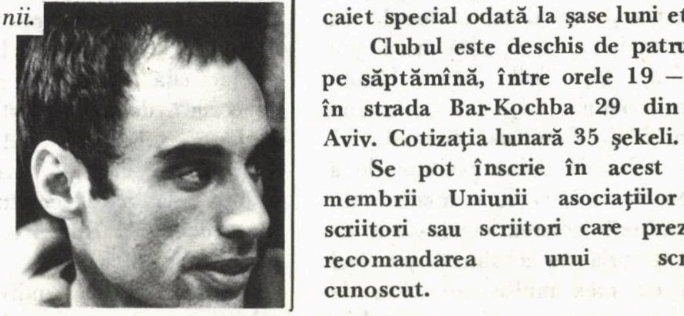

Anul acesta se împlinesc 100 de ani de la naşterea lui Smuel Iosef Agnon şi conform unei hotărîri a guvernului, evenimentul va fi marcat prin mai multe manifestări publice. Knessetul îi va dedica o şedinţă festivă, iar la Casa Preşedintelui se va da o recepţie în onoarea cercetătorilor operei marelui scriitor. O expoziţie cu cărţile şi manuscrisele sale se va deschide la Teatrul din Ierusalim după care va fi prezentată şi în alte oraşe din ţară. Se vor reprezenta spectacolele cu dramatizări ale unor povestiri de Agnon. La Universitatea Ebraică va avea loc un seminar Agnon, iar la 13 iunie se va acorda Premiul Agnon.

Salut ,,Clubului exclusiv al scriitorilor israelieni de limbi străine"!

Acum două săptămîni, la 12 martie, s-a inaugurat un club literar iniţiat de veterana editură ,,Eked" (înfiinţată cu 30 de ani în urmă). Este un club multi-lingvistic cu menirea de a crea membrilor săi o atmosferă intimă, un for de discuţii asupra lucrărilor lor, o tribună la care să se conferenţieze despre fenomenul cultural israelian etc.

Organizatorii — scriitorul Itamar Yaoz—Kest şi directoarea editurii, Maritza Rossman — promit seri literare săptămînale, expoziţii de cărţi, simpozioane, editarea unui caiet special odată la şase luni etc.

Clubul este deschis de patru ori pe săptămînă, între orele 19 — 23, în strada Bar-Kochba 29 din Tel Aviv. Cotizaţia lunară 35 şekeli.

Se pot înscrie în acest club membrii Uniunii asociaţiilor de scriitori sau scriitori care prezintă recomandarea unui scriitor cunoscut.

Viață și cunoaștere în iudaism

DE HENRI WALD -- BUCUREȘTI

Întrebare: pomul vieții este mai important (la noi...) decît pomul cunoașterii?

Ideea acestui articol s-a iscat din întîlnirea în mintea mea a două texte: unul aparține unui mitolog francez, iar celălalt se află în ,,Istoria literaturii române" a lui G. Călinescu. Primul afirmă că ,,paradisul terestru mozaic, cu arborele său de neatins la mijloc, ar putea părea unui platonician un loc de condamnare, un exil departe de esențial, mai rău decît acela în care lîncezim..." , așa încît ,,s-ar putea spune că pentru că au îndrăznit să viseze la paradisul platonic au fost izgoniți Adam și Eva din idilica grădină de aclimatizare"(Christian Brunot, **Mythes et croyances**, în ,,Revue de métaphysique et de morale", no.3, 1964, p.283). Al doilea susține că ,,Gherea e incapabil, ca mulți alți evrei, să contemple idei. Singura lui preocupare este schimbarea ordinei sociale. Cu această mentalitate violent practică, el nu vede în artă decît un mijloc de propagandă politică și, cu toate că nu i s-ar putea tăgădui capacitatea emoției, este izbitoare la el imposibilitatea de a concepe gratuitatea artei" (G. Călinescu, **,,Istoria Literaturii române"** București,1941, p.484)

Amîndouă textele sînt de părere că, în concepția evreilor, valoarea supremă este viața, nu cunoașterea, că viața este scopul, iar cunoașterea doar mijlocul, că teoria trebuie să rămînă în slujba practicii, că ideile sînt făcute pentru oameni, și nu oamenii pentru idei. Este însă limpede că nu e vorba de o incapacitate de a contempla idei, ci de o mentalitate care refuză izolarea cunoașterii de viață. Istoria nu a alintat poporul evreu cu prea multe momente de răgaz, care să-i îngăduie contemplarea calmă a ideilor pure. Evreii au fost siliți să gîndească pentru a supraviețui. ,,Pomul vieții" a fost mai important pentru ei decît pomul cunoașterii...

Iudaismului i-a fost de la început teamă de îndepărtarea cunoașterii de viață, de tendința cunoașterii de a se înstrăina de viață și de a se întoarce la un moment dat împotriva ei. De aceea li s-a interzis primilor oameni să mănînce din pomul cunoașterii binelui și răului; pentru a nu tulbura liniștea cunoașterii nemijlocite și a începe trăirea în tensiunea dramatică a valorilor opuse. Binele nu este o stare definitivă, ci o devenire continuă. El se obține mereu prin lupta neîncetată împotriva răului. Unitatea calmă dintre om și lume nu este posibilă decît dincoace de bine și rău, în rai. În istorie binele trebuie necontenit apărat. ,,Israel este omul existențial. Egiptul clădește templul său în piatră. Platon construiește republica sa în nori. Evreul privește omul și cu omul de carne și sînge, cu omul întreg, înțelege el să instaureze ordinea sa sau, mai degrabă, justiția sa" (Georges Cattani, în **,,Les juifes"**, Paris, Plon, 1937, p.261). În concepția iudaică despre lume, adevărurile sînt subordonate Binelui. ,,Poporul evreu lucrează la o operă morală, nu la o operă intelectuală", scria acum mai bine de o sută de ani Ernest Renan (E. Renan, **,,Histoire du peuple d'Israel"**, Paris, Calman-Lévy, p.360). Menirea intelectului nu este să cunoască Infinitul, Eternul, Absolutul, ci să amelioreze neîncetat viața individuală și colectivă a oamenilor, prin respectarea valorilor morale. ,,Acesta este sensul pe care iudaismul îl dă ,,vieții interioare", care nu trebuie să înceteze să fie o meditație asupra raportului nostru cu exteriorul și mai întîi cu celălalt" (Jean Starobinski, în **,,Aspects du génie d'Israel"**, Paris, Les cahiers du sud, 1950, p.291).

După împletirea iudaismului cu elenismul, începută de Philon, continuată de Saul din Tars, dezvoltată de Augustin și desăvîrșită de Toma de Aouino, cultura europeană s-a aplecat din ce în ce mai mult de partea intelectului, rațiunii, logicii, științei. Hipertrofierea spiritului în dauna materiei, a gîndirii în paguba trăirii, a dus în cele din urmă la disprețuirea crescîndă a vieții în favoarea cunoașterii, la lăsarea vieții fără idei pentru niște idei fără viață. Ascetismul, sub diversele lui forme, nu este decît rezultatul firesc al despărțirii dintre viață și cunoaștere. Trupul omului apare ca o temniță din care sufletul vrea să evadeze cît mai repede. Retragerea din viață, boicotarea istoriei, comuniunea cu Spiritul pur sînt principalele forme prin care se manifestă întoarcerea cunoașterii împotriva vieții. Însă viața mai este primejduită și de aplicarea imorală a performanțelor științifice: revoluția tehnico-științifică nu a fost făcută pentru a spori șomajul, pentru a intensifica inflația, pentru a seca resursele de energie ale naturii, pentru a stimula dușmăniile tribale, pentru a lichida ,,suprapopulația" globului prin măceluri nucleare, pentru a dezechilibra raportul ecologic dintre om și mediul său.

Creșterea puterii omului asupra naturii devine dezastruoasă fără creșterea puterii omului asupra lui însuși. Stăpînirea naturii este nefastă fără stăpînirea de sine.

o * * * o

DIAGNOSTICE DIFERENTIALE

ENRICO QUATRO

A fost odată un film cu Osvaldo Valenti și Clara Calamai de care îmi aminteam la modul cultural și – evident – livresc, piesa după care fusese făcut filmul aparținînd lui Luigi Pirandello, cel cu personajele căutînd un autor, cu răposatul Mathias Pascal, etc. Știam, din puținele informații biografice parvenite, că marele autor dramatic, era însurat cu o alienată mintal, de unde prezența unei probleme psihiatrice în cîteva din operele lui. Amnezia, fixarea în pielea unui alt personaj prin transmutație istorică, este perfect plauzibilă, deși rară. Fapt este că transformarea – după un efect traumatic afectînd creierul – unui conte (sau așa ceva) italian în idolul pasiunii lui istorice, Henrich IV, împărat german cunoscut mai ales prin penitența de la Canossa, în zăpadă, în fața unui medieval, deci atotputernic papă, mi se părea de asemenea verosimilă. Incapabili să-l vindece prin metode obișnuite, psihiatrii de mare vază, chemați în consultație, au decis să-i continuie iluzia, să creeze cu tot costhl exorbitant, dar ,,afordabil" pentru familia amnezicului, curtea împăratului german, în felul acesta cămașa de forță fiind evitată.

Totul decurge monoton, ca la curtea lui Enrico Ouatro, cu intrigi de curte, ospețe, evenimente ceremoniale, pînă cînd... Osvaldo Valenti se uită pe fereastră, afară plouă, în mintea lui cultă începe să răsune emoționantul Preludiu închinat se pare picăturilor de ploaie al lui Chopin, nicidecum contemporan cu Heinrich der vierte și miracolul se produce. Realizează că are păr alb și rar sub perucă, răsucește comutatorul și se face lumină electrică, întreabă servitorii surprinși și total perplexi care le e numele adevărat, nu istoric, într-un cuvînt, se deșteaptă din lungul somn amnezic și descoperă realitatea. Elementul să-i zicem hollywoodian intervine, fuge ,,în puterea nopții" la casa iubitei, vede prin geam că acolo are loc un party și că Matilda lui aparține rivalului, cel care l-a împins cu lancea de pe cal și are loc un ,,choix" existențial. Să respire realitatea încetînd Purim Spiel-ul sau să continue oportunist ca Enrico Quatro care nu poate fi – evident – condamnat de nici un sistem judiciar dacă își omoară rivalul. Soluția a doua este aleasă, un ospăț la curte oferindu-i prilejul să schimbe sabia de lemn cu una adevărată, și rivalul e răpus, el rămînînd prizonierul unei ficțiuni istorice tot restul vieții.

Soljenițin, Scheranski, Zaharov au decis altfel. Mulți însă, timorați de formidabila autoritate a unui regim totalitar sau ispitiți de cooperativele nomenclaturii au continuat precum eroul lui Pirandello, falsul Enrico Quatro.

Dr. Baruch Bercovici – U.S.A.

MINIMUM SE CÎNTĂREȘTE ZILNIC

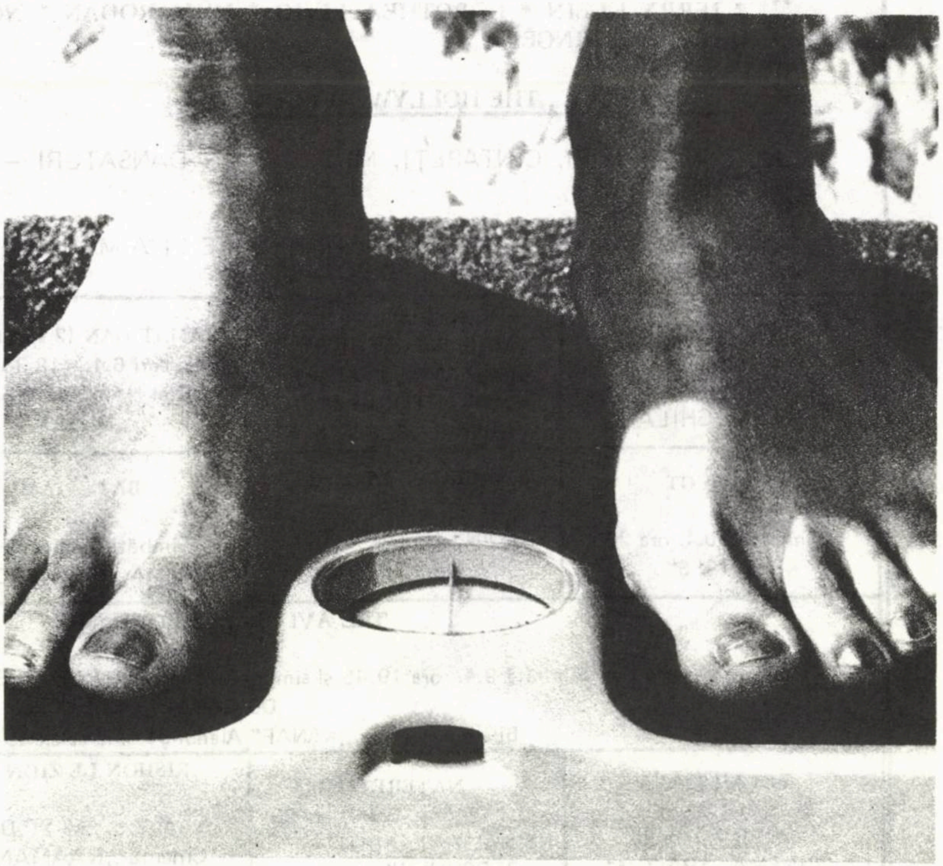

fiindcă nu vrea să slăbească.

ÎN CINSTEA ANIVERSĂRII A 40 DE ANI DE LA PROCLAMAREA STATULUI
– DUPĂ NEUITATUL SUCCES CU „SĂNĂTATE... SĂNĂTATE..." –

HARRY REININGER

ARE DEOSEBITA ONOARE SĂ PREZINTE PE CELEBRUL CÎNTĂREȚ ITALIAN

FRANCO DEL MONTE

ÎN
SUPER SPECTACOLUL MUZICAL

„AMERICA, AMERICA"

– REVISTĂ ÎN 2 ACTE (30 TABLOURI) DE AL. ANDI –

MUZICA ȘI DIRECȚIA DE SCENĂ: **HARRY REININGER**

DIRECȚIA MUZICALĂ: **MICU LAZAROVICI**

DECOR ȘI COSTUME: **A. KRAMER** *LUMINI ȘI EFECTE: **ELI SHEPS**
ASISTENT REGIE: **NONI SCHWARTZ** * DIR. TEHNICĂ: **DOV HARTNȘTEIN**

COREGRAFIE: **MENAȘE IACOBIAN**

Participă vedetele teatrului muzical din ISRAEL (în ordine alfabetică):
ANABELLA * VERONICA GOTLIEB * KOHAVA HARARI * JENNY KESSLER * JERRY KLEIN * DOROTHEA LIVIO * IONA RODAN * NONI SCHWARTZ și HARRY REININGER*

*** BALETUL „THE HOLLYWOOD GIRLS" ***

30 ACTORI, CÎNTĂREȚI, MUZICIENI și DANSATORI – ÎNTR-UN SINGUR SPECTACOL

DIN CAUZA MONTĂRII PRETENȚIOASE ȘI A MARELUI ANSAMBLU, VOR FI PREZENTATE NUMAI 15 SPECTACOLE

BEER SHEVA Ora 20:00 Sîmbătă 2.4.(PESAH) Cinema „GHILAD"	**HAIFA** Marți, 5.4. ora 19.30 (Hol HAMOED PESAH) „AUDITORIUM" (Bilete – BERGER)	**RAMAT GAN** (2 spectacole) Miercuri 6.4 – 18.30 și 21 (Hol HAMOED PESAH) „MOFET"	**HOLON** Vineri 8.4. – ora 20 Ultima zi de Pesah CINEMA „ARMON"
REHOVOT Duminică 10.4. ora 20 „W I K S"	**KIRIAT IAM** Vineri 15.4. ora 20 0 CINEMA „NIȚAN"	**BAT – IAM** Sîmbătă 23.4. ora 20 CINEMA „RAMAT IOSEF"	**IERUSALIM** Duminică 24.4. ora 20 „GERAR BEHAR"

TEL AVIV – „OHEL SHEM"

Sîmbătă 9.4. ora 19.45 și sîmbătă 16.4. ora 19.45 – 2 SPECTACOLE DE GALĂ
Bilete la agenția „KANAF" Alenbi 91 și la celelalte agenții

PETAH TIKVA Joi 28.4., ora 20 CINEMA „SHALOM"	**NAȚERET ILIT** Vineri 29.4. ora 20 HEIHAL HATARBUT „BERCOVICI"	**RISHON LE ZION** Luni 2.5. ora 20.00 Cinema „NAAMAN"	**VÎNZAREA BILETELOR A ÎNCEPUT LA TOATE AGENȚIILE DIN ȚARĂ**

ADA PISTINER

FILMUL

Ea îl iubea.
Iar el era de-o mediocritate înspăimîntătoare.

DANS ÎN ÎNTUNERIC (Sc. și reg.: Leon Marr după o nuvelă de Joan Barfoot, imag.: Vic Sarin; cu: Martha Henry, Neil Munro, Rosemary Dunsmore).

Uite o idee generoasă, tratată cu sensibilitate și curaj. Există însă și un ,,dar". Să mă explic:

Doi tineri se căsătoresc. Așa începe filmul. Cei doi soți dansează în casa lor. El precizează că sînt ,,acasă la ei" și amîndoi își declară că se iubesc. E întuneric, le vedem doar siluetele, îi auzim vorbind încetișor. Sînt singuri. Apoi începe acțiunea. Se poate povesti pentru că e previzibilă oricum și pentru că finalul este montat în paralel cu desfășurarea. Atracția filmului nu stă în surpriza reacțiilor, ci în analiza lor.

După douăzeci de ani de la nuntă, femeia se află internată într-un spital de nebuni, iar soțul nu mai există.

Ea tace, nu comunică cu nimeni, nu răspunde la întrebări, nu scoate un sunet, dar ține un jurnal în care notează tot, tot ce s-a întîmplat de-a lungul căsniciei lor, și, astfel, ajunge să-și înțeleagă drama. Aici îmi plasez îndoiala. În ultima vreme, am văzut cam prea multe filme în care singurii oameni înțelepți erau nebunii. Ca tendință generală din partea unor scenariști, regizori și producători, acest lucru poate să ducă la concluzii interesante. Dar dacă nu cred că femeia a fost capabilă să-și priceapă și să-și dezghioace singură drama, nu e mai puțin adevărat că a suferit-o. Cine a înțeles drama, a scris scenariul. Și înțelegerea ei de către actorii filmului e generoasă.

Care e drama? Expusă de la început și reluată cu insistență, ea este următoarea: că această femeie și-a exprimat dragostea (și înțelegem Dragostea) făcînd curat, spălînd cămăși, pregătind mîncarea lui preferată. Iar el nu a înțeles mesajul pentru că era un om mărginit. El se mira de lipsa de interes a soției pentru lucrurile ,,importante", crezînd că slujba lui de contabil șmecher, care avansează invitîndu-și șefii la masă, reprezintă un orizont larg în viață și nu pricepea că lustruirea locuinței din dragoste pentru locatari exprimă un sentiment înainte și dincolo de acțiunea practică.

În momentele ei de visare, pentru că ea avea asemenea momente, femeia se închipuia dansînd. Dansînd ar fi putut întruchipa bucuria și exuberanța care îi lipseau. Adevărat, dintre toate exprimările omenești, dansul e cel mai potrivit pentru fericire. Omul trist poate să cînte, dar nu să și danseze. Dintre toate artele, dansul este cel mai legat de tonusul vieții. Dar ea știa că nu are talent și că nu s-ar fi putut produce în public. Așa că dansa doar în gînd, stînd lungită pe canapea în întuneric.

Pînă în ziua cînd a descoperit că soțul ei nu este și iubitul ei, că el o înșeală și că ea degeaba a tot îngrijit de casa lor.

Șocul este atît de puternic, încît femeia își ucide soțul și apoi dansează stîngaci, țeapăn, adică bine, firesc pentru personaj.

La judecată spune că trebuie să meargă acasă pentru că nu a terminat curățenia și așa ajunge într-un spital de nebuni.

Din păcate, aici femeia capătă o inteligență pe care nu a avut-o pînă atunci și care nu s-a făcut prin nimic previzibilă, căci altfel ar fi putut observa cu ochiul liber mărginirea prostească a bărbatului de lîngă ea.

Drama nu era a unei femei deștepte care a trăit lîngă un bărbat prost, ci a unei femei mediocre, dar cinstită și capabilă de iubire conjugală, care a fost trădată de un bărbat la fel de mediocru, dar cu fumuri și fără sentimente la fel de loiale.

Actrița Martha Henry este și foarte bună și foarte bine aleasă de către regizorul Leon Marr, aflat acum la primul său lung metraj și plasîndu-se prin el de partea celor buni. Dar schimbarea operată în datele personajului principal îi lipsesc de rigoare. Păcat.

KIDUȘ

Un spectacol care mi-a distrus o convingere

DR. OTTO BACALU

Sincer să fiu, nu prea credeam în teatrul israelian. Și, într-o seară, "Kiduș" scris și regizat de Șmuel Asifri și interpretat de Edna Flidel, Iosi Graber și Dov Navon m-a făcut să cred. Sînt, în această privință, un „hozer-le-tsuva" artistic.

E vorba de o poveste simplă în care o pereche care a trecut prin holocaust, cunoscîndu-se în mizeria de acolo, continuă să conviețuiască în noile condiții oferite de Israel. Se dovedește că ei nu se pot lepăda de cicatricile adînc săpate în sufletele lor de perioada mizerabilă prin care au trecut. Nici situația materială favorabilă, nici fiul lor născut și crescut în țară, nu reușesc să-i facă să uite întîmplările din acea perioadă. Din contra, acestea constituie noi motive de neînțelegeri, de acuzații, care degenerează în insulte, în bătăi.

Se urăsc aceste două ființe? Așa se pare.

Cea mai cinstită dintre cei doi soți este soția. Explicația: situația ei de casnică, neobligată să înfrunte conflicte extra- conjugale și diferiți șefi care i-ar putea ordona ce să facă și ce să zică. Din contra, soțul, a sosit în țară doar cu calitatea de fost partizan, fără nici o pregătire profesională, ajunge să se „prostitueze". El poartă chipa, se dă drept religios și obține astfel postul de adjunct al secției religioase a Histadrutului. În fond, el are alte concepții de viață, ca dovadă că nu e înscris într-un partid religios, ci e activist „Mapai", pe lista căruia activează pentru alegeri.

Soția nu-l iartă. Nici fiul „Dacă ești religios de ce circuli cu autobuzul sîmbăta ca să mergi la avocat pentru aranjarea pensiei date de germani?"

Dar cînd mama e silită să dea piept cu realitatea, principialitatea *ei se clatină. O „idișe mame" nu poate suporta ca singurul ei fiu să fie repartizat la parașutiști. Ea îl vrea aproape de suflet și în acest scop s-a îngrijit ca fiul ei să învețe la liceu și să deprindă un instrument muzical. În schimb, tatăl e entuziasmat. În sfîrșit, a sosit momentul să se răzbune pe eșecurile din viață, pe disprețul și ocările soției. Ce altă răsplată mai poate aștepta, dacă nu faptele mari comise de fiul său, produsul său?*

Sfîrșitul e trist, însă. Mama dă semne de alienare mintală, fiul îi părăsește și pleacă în America, nemulțumit de conflictele fără de sfîrșit dintre părinți și de situația politică din țară.

Tatăl, rămas singur, continuă să oficieze săptămînal primirea sîmbetei, făcînd „kiduș", dîndu-și impresia că sînt prezenți soția și fiul iubit. Dar „teatrul" pe care vrea să-l joace nu rezistă realității și, în loc să bea vinul, îl varsă disperat pe masă.

Actorii – excelenți: într-un cuvînt.

Tot Dinasty, mereu Dinasty...

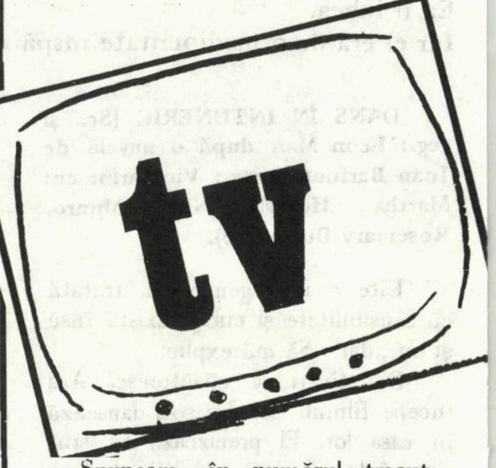

Spuneam, în numărul trecut, că – întrucît ne este dat să trăim cu Dinasty încă multă vreme de-aci înainte – avem anume pretenții de la personajele din nesfîrșitul serial. Și scrisesem atunci cam ce anume așteptăm din partea lui Blake Carrington, a lui Crystal, a teribilei făpturi întruchipate de Joan Collins, etc.

Să mergem mai departe.

Jeff. Jeff Colby. Iată un băiat care (dacă aș avea o fată de măritat) mi-ar fi plăcut să-mi fie ginere. Este un tînăr frumos, bogat (ceea ce nu strică), harnic, politicos, bine crescut (cum nu prea mai întîlnești astăzi prin jur), elegant, discret, bun să-l pui la rană. Din păcate însă – un tînăr care se lasă, de cînd îl știu, călcat în picioare; ba de Fellon, fosta soție, ba de fratele Adam care l-a otrăvit (pur și simplu) spoind pereții biroului lui Jeff cu o vopsea

NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti voiajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN TOATĂ LUMEA

„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

*** Pentru posesorii de cărți de credit cu dobîndă legală.**

NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS

criminală. Pînă la ora de față, Jeff n-a aflat de această tentativă de asasinat. Sper să afle cît mai de grabă. Și să i-o plătească lui Adam cît mai inteligent (deci crud) cu putință. În treacăt fie zis, transformarea subită a lui Adam, în ultimele episoade, din tip diabolic în băiat cu suflet, numai fiindcă așa vor scenariștii – nu mă convinge de fel. E ca și cum l-aș vedea pe Eichman donînd, așa de sentiment, o mie de dolari pentru fondul Libi sau pe cei de la Mabat jurîndu-și într-o noapte să nu mai facă rău cu tot dinadinsul Israelului. Nu ține...

Revenind la Jeff, eu îl urmăresc ca pe un boxer îndrăgit – dar mereu la podea – și îl încurajez frenetic: haide Jeff, băiatule, ridică-te, fă-l și tu knock-out!

Fă-l sau fă-i. Fiindcă atunci cînd zic fă-i mă gîndesc și la Fellon, fosta nevastă a amicului nostru. Fata a fost ultra-răsfățată (fără să fie odraslă de idische-părinți) și și-a făcut cam mult de cap în primele 10 – 15 episoade ale serialului. Ea s-a culcat cu 1/2 din Denver Colorado, tratîndu-l pe Jeff cu o lipsă totală

de delicatețe și considerație. După divorțul de acesta, părea că a mai învățat ceva de la viață; e mai puțin arogantă, se poartă frumos cu Crystal, mama vitregă, mi-a devenit chiar simpatică. Dumnezeu însă nu uită și nu iartă păcatele prea ușor și – iată – d-ra Fellon, atît de sigură pe ea – a căzut în cursa întinsă de un conte-excroc. Nu știu cum îl cheamă, știu doar că-l joacă Helmut Berger. El interpretează bine un personaj „descompus", ca un erou negativ dintr-o piesă anti-imperialistă. Un erou care a sedus-o pe îngîmfata Fellon, punîndu-și în cap să-i mănînce zestrea. Deși – cum ziceam – în clipa de față n-am nimic împotriva fetei, cred că o lecție bună, ca aceea pregătită cu tot dichisul de Helmut Berger și amicii săi dubioși, o să-i fie de folos. Poate că fata se va dezmetici și va înțelege ce-a pierdut în Jeff. Și poate că se va întoarce la el. În genunchi. Și poate că el nu o va primi prea ușor...

LUCULLUS

MINIMUM s-a bucurat

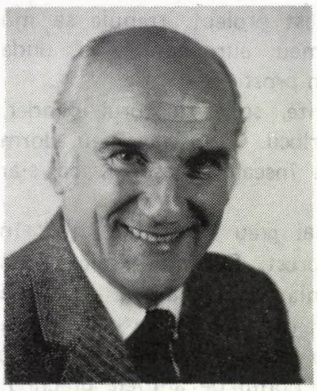

reîntîlnindu-l pe un afiș de spectacol, în calitate de autor și redivivus, pe AL. ANDY care împreună cu Mircea Crișan și Radu Stănescu (alias Mark Sidon) a scris neuitate spectacole românești de revistă. De data asta Andy a scris textele pentru spectacolul „America, America" pe care Harry Reininger începe chiar zilele acestea să-l prezinte în mai multe orașe din țară.

URGENȚE!
Reparații dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91.

MINIMUM = O ADRESĂ : P.O.B. 11472, TEL AVIV

Arta de a dormi bine

de PIERRE DANINOS

Verişoara mea din Hedera suferă de insomnie de vreo douăzeci de ani. Ea consumă cu regularitate şi sfinţenie cîte patru sau cinci pastile cu nume binecunoscute în lumea mare a celor fără somn, dar inutil: culcată la 12, se trezeşte invariabil pe la două şi jumătate. I-am recomandat în vremea din urmă ceaiul de tei (idee la care d-rul Otto Bacalu subscrie cu amîndouă mîinile); dar fie că nu m-a ascultat, fie că faimosul calmant de pe timpul părinţilor mei nu-şi face efectul, insomniile continuă.

Humoristul I. Schechter, care locuieşte la 54 de metri de mine (str.Zamenhof din Tel Aviv, colţ cu Shlomo Hameleh) suferă la rîndu-i de această maladie. Din cînd în cînd, el sună la uşa mea, pe la patru dimineaţa. Eu deschid şi întreb, năuc şi speriat: „Ce s-a întîmplat?". „Nimic, răspunde el mahmur, vroiam să ştiu ce mai faci".

Sadi Rudeanu obişnuieşte, în asemenea momente, să fugă în stradă şi să se întrebe cu glas tare ce e viaţa. Marc o trezeşte pe Sidonia Sidon (nu sîntem singuri). Sidonia îl trezeşte pe Marc Sidon.

Acestora toţi – şi celorlalţi mulţi, mulţi, pe care epoca (iată un cuvînt care spune totul) îi împiedică să doarmă, le ofer o bucată de Pierre Danisos. Am citit-o mai demult cu entuziasm şi m-am grăbit să o traduc în româneşte, împreună cu alte lucrări şi lucruri ale humoristului francez. Ea a apărut în volumul Carnetele maiorului Thompson *ed. Albatros, Bucureşti. Sper că lectura paginilor de mai jos va fi chinuiţilor de folos.*

al. m.

...Trebuie să vă mărturisesc că se împlinesc patruzeci de ani de cînd dorm fără să ştiu cum. Dar deseori dorm prost. Iată de ce m-am aruncat asupra manualului scris de doctorul James Bender, apucîndu-mă să-l citesc cu nesaţ.

Primul efect al acestui studiu asupra somnului a fost că m-a ţinut treaz cîteva ore-n şir. Adevărul este că nu cunosc nimic mai eficient împotriva somnului, decît strădania de a afla cum se doarme. Într-o zi, Tristian Bernard a primit vizita unui reporter, care l-a întrebat pe neaşteptate: „Spuneţi-mi, maestre, cum obişnuiţi să dormiţi, cu barba sub plapumă sau deasupra ei?" Scriitorul n-a ştiut ce să-i răspundă, constatînd cu uimire că habar n-avea cum doarme. Şi noaptea următoare, voind să afle cu tot dinadinsul poziţia propriei sale bărbi în timpul somnului, n-a mai izbutit să-nchidă ochii.

Astăzi, după aproape patru luni de studiu, încă n-am aflat cum se doarme, sau cel puţin, cum se doarme perfect. Dar, în schimb, cunosc motivele care mă împiedică să dorm bine.

1. Nu dorm bine pentru că sînt european. Într-adevăr, conform datelor statistice irefutabile stabilite de doctorul Bender şi de un alt morfeolog eminent, profesorul Lewis Terman, un european din patru doarme prost. E limpede că eu fac parte din categoria denumită „europeanul de apartament" (Revelaţiile Doctorului James Bender pe acest tărîm sînt, am impresia, atît de importante, încît ele ar putea să-mi schimbe în orice clipă, cursul vieţii. Vreau să spun că n-ar fi de loc exclus să mă stabilesc în S.U.A Nu ca să fac avere, ca alţii, ori să lucrez acolo. Ci ca să dorm. Pentru că afirmaţiile dr. Bender şi ale profesorului Lewis Terman, care au studiat vreme îndelungată somnul în Europa şi în Amedca, sînt categorice: un european adult din patru doarme prost. În aceeaşi ordine de idei, copiii dorm mai puţin bine dincoace de Atlantic, decît dincolo. De ce oare? E un mister, lămurit doar în parte şi explicabil, pare-se prin influenţa atmosferei americane şi a educaţiei sportive. O să-mi spuneţi că nu mai sînt copil şi că n-am nevoie de copii ca să dorm liniştit. E adevărat: se doarme mai bine fără copii decît cu. Dar există un fapt mai presus de orice îndoială: eu am trei copii şi mi-e somn. Prin urmare, somnul meu are nevoie de somnul copiilor mei. Deoarece însă ei se scoală, după părerea mea, prea adesea în cursul nopţii şi prea devreme dimineaţa, sînt gata să mă mut cu casa, dacă e necesar, în Statele Unite. Cel puţin, peste noapte. Dar pînă în ziua în care progresele transportului aerian îmi vor îngădui să realizez fără dificultate acest proiect, trebuie să mă mulţumesc cu destinul meu european). De unde concluzia că trebuie să dorm prost.

2. „Persoanele căsătorite, scrie doctorul Bender, dorm mai bine decît burlbcii. Cel mai greu dorm văduvii şi divorţaţii". Asta înseamnă aşadar, că s-ar cuveni să dorm bine.

3. „Femeile adorm mai greu decît bărbaţii"; în consecinţă eu voi dormi prost. Să mă explic: două lucruri o enervează pe Sonia peste măsură – să mă audă rîzînd la cinema la un gag care pe ea o lasă rece şi să mă vadă dormind cu pumnii strînşi (expresie la fel de stupidă, precum „să dormi pe ambele urechi"), cînd ea nu doarme. Atunci Sonia face totul (bineînţeles nu dinadins) ca să mă trezească. Asta ar însemna aşadar că nu dorm bine.

4. „Persoanele care-au absolvit liceul dorm mai bine decît celelalte". Asta ar însemna deci că trebuie să dorm destul de bine, deoarece eu am învăţat destul de bine la şcoală.

5. ,,Cele mai mari obstacole împotriva somnului le constituie în general grijile de bani și de situație". Asta înseamnă, așadar, că eu ar trebui să dorm prost, deoarece am în permanență probleme de serviciu sau bănești. Și întrucît adeseori mă frămîntă ambele chestiuni de-o dată, ar însemna că trebuie să dorm foarte prost.

6. ,,Oamenii trecuți de cincizeci de ani suferă mai mult de insomnie, decît persoanele sub această vîrstă". Eu ar trebui deci să dorm bine — cel puțin zece ani de-acum încolo.

7. ,,Bărbații și femeile care se declară deplin fericiți, sînt oamenii care dorm cel mai bine". Una din două: sau nu sînt pe deplin fericit și, prin urmare dorm prost. Sau, din superstiție, evit să mă declar fericit și înseamnă iarăși că dorm prost.

Aruncînd o privire rapidă, dar profundă asupra acestui tabel în șapte puncte, voi constata că am tot atîtea motive să dorm bine, pe cîte am ca să dorm prost. Asta ar da, una peste alta, media situației. De unde, fără îndoială, pricina pentru care somnul meu nu e nici prea-prea, nici foarte-foarte.

În ziua cînd, mulțumită doctorului Bender, am făcut această descoperire fundamentală, mă găseam aproximativ în situația lui Cristofor Columb cînd a descoperit America. Adică oarecum surescitat. Înaintea ochilor mei se întindea un continent fără margini. Cît vedeai cu ochii, pămînturi necunoscute și iar pămînturi. Doctorul Bender și cu mine ne angajasem într-o aventură pasionantă. Nu mai era chip să dau înapoi. Atunci am hotărît să merg înainte; indiferent de consecințe, eram ferm hotărît să aflu totul, cu riscul de a pierde și puținul somn de care mai aveam parte.

*

De fapt, nu există treizeci și șase de poziții pentru a dormi. Dar cinsprezece tot există.

Doctorul Bender le înfățișează pe toate. Dar înainte de orice, se ocupă de pat. Care pat este foarte necesar somnului și trezitului în voie bună.

A. Mai întîi un pat bun. Dar sînt paturi bune și paturi bune. Doctorul Bender citează în această ordine de idei cazul lui Cabesa de Vaca. Numele amintitului pare o glumă deoarece sugerează ,,capul de vacă", dar aparține primului alb care a traversat continentul Nord-American. ,,Prizonier la indieni vreme de treizeci de ani, Cabesa de Vaca s-a obișnuit să doarmă de-a dreptul pe pămînt tare. Scăpat din prizonierat și întors în Spania, n-a mai fost în stare să doarmă într-un pat. Nu-și putea regăsi somnul decît întins pe pămînt".

Eu n-am nimic comun cu Cabesa de Vaca. N-am fost treizeci de ani prizonier la indieni și nimic nu mă ispitește mai mult decît un pat bun, după ce, ca soldat, am dormit pe paie sau pe ciment. Pentru mine un pat bun este un pat bun. Milităria și anii de război m-au determinat să-l prețuiesc în mod deosebit.

De altfel, doctorul Bender amintește de Cabesa de Vaca doar în treacăt. Preceptele lui sînt valabile pentru majoritatea covîrșitoare a oamenilor, care, chiar dacă au fost vreodată prizonieri, simt nevoia unui pat pentru a se odihni. Pat tare? Pat moale? Problema nu e simplă.

,,Suprafețele tari sînt suverane în ceea ce privește mușchii și coloana vertebrală. Dacă nu te odihnești bine pe o saltea moale, atunci încearcă o saltea tare".

Idee pe care am aplicat-o cu regularitate. Dar cu mine se întîmplă cam așa: mai întîi găsesc că patul e prea tare și dorm prost vreo șase luni de zile. Cu timpul, patul meu evoluează, devenind mai suplu. Cincisprezece zile mă simt ca-n rai. Apoi somiera se moaie de tot; droturile joacă și patul devine moale, adică prea moale. Atunci dorm prost iarăși vreo șase luni, pînă ce somiera se moaie de tot, ajungînd la podea, mă obligă să schimb patul, cumpărînd altul, nou și tare. După care începe alt an, cu aceleași avataruri. Numai cincisprezece zile pe pat bun pe an, e cam puțin, trebuie să recunoaștem.

Dar un pat bun nu înseamnă numai patul semidur sau semimoale. Înseamnă și un pat mare.

,,Dormiți singur? întreabă doctorul Bender. În cazul acesta aveți nevoie de cel puțin nouăzeci de centimetri lățime, ba un mic supliment nu v-ar strica de loc. Dacă dormiți în doi, aveți nevoie de un metru patruzeci". Această regulă ascunde un mic mister. Dacă eu singur am nevoie de 90 de centimetri ca să pot dormi, vom deduce că pentru doi va fi nevoie de 1 metru și 80, nu? Și totuși, n-avem nevoie decît de 1 metru 40!

Această diferență de 40 de centimetri explică multe lucruri. Nu cumva în jurul ei se desfășoară partida conjugală? Eu unul – care sufăr adesea din pricina feluritelor deplasări – aș avea nevoie de fapt de vreo patru metri de saltea, și totuși spațiul meu vital s-a redus îngrozitor din ziua în care Sonia și-a anexat o parte din el6 Dacă împărțiți la doi un metru patruzeci, reiese că revin șaptezeci de centimetri pe cap de om, de o parte și de alta a liniei ideale. Asta, bineînțeles, pe hîrtie. În pat însă, lucrurile se petrec cu totul altfel. Asemenea soarelui care se învîrtește invariabil de la răsărit la apus, somnul Soniei se deplasează în fiecare noapte în progresie aritmetică, de la stînga la dreapta. Cei șaptezeci de centimetri care mi se cuvin sînt înghițiți pas cu pas, trecînd la cincizeci și cinci la 12,30 noaptea, la treizeci și cinci pe la 4 dimineața și la zero absolut înspre ziuă. Din cînd în cînd, mă revolt împotriva cotropitorului.

– Unde-ai ajuns – spun eu atunci, trezind-o pe Sonia cu o ușoară atingere a piciorului.

– Ce-i aia, unde am ajuns? – protestează Sonia, în timp ce efectuează o mișcare de repliere strategică (cu plapumă cu tot, bineînțeles) înăuntrul granițelor sale. Adică cum unde am ajuns? Asta-i bună! Nu-i destul că mă trezești brusc (cuvîntul brusc sună dramatic), dar mai dai și cu piciorul în mine ca să-mi iasă vînătăi. Te rog să te lași de apucăturile astea!

Și în felul acesta, îmi recapăt spațiul vital, deși în focul bătăliei am pierdut plapuma. Dar tensiunea rămîne ridicată de-a lungul liniei de frontieră, focarele de conflict se multiplică și activitatea asta de patrulare nocturnă este cumplit de obositoare.

*

B. În afară de pat, ce ne mai trebuie ca să dormim bine?

,,O pernă pe măsura dumneavoastră".

Perna e o problemă foarte importantă. Dar, din păcate, eu n-am găsit niciodată perna ideală. Asemenea saltelei, e ori prea tare, ori prea moale, ori prea groasă, ori prea subțire, încît rareori se nimerește să fie așa cum îmi place mie. Uneori, enervat din pricina insomniilor nerușinate, mă năpustesc asupra pernei, pornind împotriva ei o luptă pe viață și pe moarte. Transformată în *punching ball*, perna sfîrșește, după ce am obosit, prin a fi zvîrlită pe dușumea.

C. Lumina. Un factor, iarăși, foarte de seamă. Ce spune doctorul Bender cu privire la lumină?

,,Dacă citiți în pat, aveți nevoie de o lumină directă, dar blîndă, răspîndită în mod uniform și care să cadă de preferință pe deasupra umărului stîng".

Nimic mai simplu! dar numai la prima vedere. Pentru că, dacă lumina lămpii de noapte îmi vine deasupra umărului stîng, o atinge pe Sonia din dreapta... Iar dacă aș așeza lampa de pe noptieră la stînga Soniei... Atunci intrăm într-un cerc vicios. Oricum, chestia cu lampa constituie o problemă măruntă în comparație cu acea care mi-o pun în fiecare noapte: cum să-mi întîmpin în mod politicos invitatele fără a o trezi pe Sonia din somn? Cînd spun invitate, mă refer la idei, la micile mele idei. Care mă vizitează, de obicei, pe întuneric. Asemenea marilor cicliști, ele călătoresc noaptea și, spre deosebire de faimosul factor poștal, nu sună decît o singură dată. Înseamnă așadar, fie să le las pe scară ca să n-o trezesc pe Sonia, fie, gîndindu-mă la copiii mei – trei – pentru care ideile mai sus pomenite înseamnă pîine, să le →

13 STRĂNUTURI

* Pasul cel mai periculos în viață l-am făcut atunci cînd ne-am născut.

* Problema tinerilor este că încă n-au ajuns la vîrsta celor de la care au ce învăța.

* Oamenii mari sînt ca flacăra: de departe luminează, de aproape ulcerează.

* Cine a încheiat pace cu el însuși, o poate face și cu cel mai neîmblînzit dușman.

* Om de nimic. Unul pentru care el însuși e totul.

* De ce mai există antisemitism? Pentru că dușmanii nu ne pot ierta ceea ce ne-au făcut.

* Sînt numai două feluri de răutăți: a acelor care cer prea mult de la alții și a celor care cer prea mult de la viață.

* Unii sînt cinstiți pentru că au curaj, iar alții pentru că nu-l au.

* Ceea ce ne îndepărtează cel mai mult de alții nu este excesul de nepăsare, ci cel de sensibilitate.

* Artistul. Unul care ca să spună altora adevărul, trebuie să-i mintă.

* Scleroticul uită pentru că are puține în cap, iar uitucul pentru că are prea multe.

* O inimă deschisă este o inimă în care săgețile urii nu au în ce să se împlînte.

* Omule de cine fugi? De moarte. Și încotro fugi? Spre moarte.

ERAN TAL

aștern pe hîrtie. Drept care aprind lumina. Din păcate, cea mai blîndă lampă din lume acționează asupra Soniei ca un reflector de cinci sute de lumini. Am încercat atunci să folosesc un pix cu lumină liliputană în vîrf. Dar, oricum, trebuie să mă ridic în capul oaselor. Or, mișcarea, — pe care, de altminteri o realizez cu nesfîrșite precauții, în timp ce ideea bate nerăbdătoare la ușa uzinei, anunțîndu-mă că fuge la un concurent celibatar — provoacă asupra Soniei efecte catastrofale. La ora de față caut o metodă de scris noaptea, fără lumină și fără să mă ridic în capul oaselor. Mi-e teamă însă că în asemenea condiții, gîndirea mea să nu se întunece pe undeva.

Și, la urma urmei, de ce să mai caut? Oricum aș manevra, Sonia tot se trezește. Scîrțîitul condeiului pe hîrtie acționează asupra timpanelor dumneaei precum un ceas deșteptător.

— Nu poți dormi și tu ca toată lumea, nu?

Întrebarea (care nu solicită nici un răspuns) e însoțită de o mișcare ondulatorie (proastă dispoziție) a gambelor, coapsei și pieptului.

Fiind astfel statornicit că eu nu dorm ca toată lumea, înseamnă că Sonia ar putea să doarmă cu toată lumea mai bine decît cu mine. Și ce-i lipsește ca să aibă parte de niște nopți ideale? E limpede: un funcționar, un bancher, un industriaș, unul care să lucreze ziua și să nu fabrice nimic noaptea. Cine a pus-o, Doamne, să-și aleagă o mostră din cea mai afurisită rasă de oameni a pămîntului? Oameni care dorm trezindu-se din somn: un scriitor... Cine-a pus-o?

— Ți-o jur că dacă știam asta...

Ce să-i faci, îți închipui că le știi pe toate înainte, și după aceea îți dai seama că a ieșit altfel.

D. După ce-a schițat, fără a intra în amănunte problema aerisitului, și după ce a subliniat că trebuie să dormim într-o atmosferă răcoroasă, dar fără a ține seama de faptul că Sonia nu e de acord cu mine niciodată asupra unghiului de deschidere a ferestrei, marele specialist într-ale somnului recomandă:

DELECTAȚI-VĂ SIMȚURILE!

Aș fi jurat! Într-adevăr, dacă există un mijloc cinstit ca să dormi bine, acesta este. Numai că expertul nu înțelege prin delectare ceea ce înțeleg beoțienii. Era și de așteptat: prea ar fi fost simplu să ni se comunice un lucru la mintea cocoșului. Specialistul nu se referă la banalități, ci la simțuri — simțul olfactiv, auditiv, vizual. Și drept pildă, ne oferă cîteva experiențe regale:

,,Caterina cea Mare și Regina Elisabeta puneau să li se perie părul pînă ce ațipeau...

Un miliardar din Park Avenue a angajat un psihiatru care să-i citească în fiecare seară: vocea respectivului îl adormea!" După cum observați, aceste metode nu sînt la îndemîna oricui. Din fericire însă se poate dormi și cu mijloace mai simple. Afară doar dacă nu rămîi (totuși) treaz. Oricum, muzica recomandată de doctorul Bender constituie una din metodele cele mai lesne abordabile.

Pe mine însă muzica mă împiedică să adorm. Vreau să spun muzica de la vecini. Dar muzica recomandată de doctorul Bender ți-o alegi singur și pe gustul tău. ,,Nimic nu predispune mai mult la somn, scrie el, decît ,Visul unei nopți de vară' de Mendelssohn sau ,Ave Maria' de Schubert". În acest sens, am ținut să fac o experiență cu Sonia. Schubert o adoarme destul de repede, în schimb Mendelssohn o scoate din sărite. La mine e viceversa. Aducîndu-i la cunoștință situația de mai sus, doctorul Bender mi-a recomandat niște generatori de somn, mai puțin complicați: *,,Sleep, baby, sleep" și ,,Sweet Cheriot".*

În afara muzicii, cu ce altceva ai mai putea să-ți delectezi simțurile pentru adormire?

1. Cu un cîrnat. — Eu îmi închipuiam că mezelurile nu sînt foarte-foarte indicate pentru doritorii de somn liniștit. Dar se pare că un cîrnăcior bine fript posedă însușiri soporifice fără de pereche.

2. Cu literatură. — E ușor să spun ca anume specialiști:

,,Dacă vrei să profiți la maximum de somn, străduiește-te să adormi în plină euforie. Să rîdem înainte de culcare. În acest scop caută să ai o carte veselă la căpătîi", adică exact ceea ce făceam eu înainte de a mă însura. Dar anumite povestiri ale lui Mark Twain și cîteva pagini din Jerome K. Jerome îmi provoacă asemenea hohote de rîs, încît patul începe să se clatine împreună cu mine. Atunci Sonia, care nu suportă să rîd înainte de a apuca ea să rîdă, se preface că doarme buștean, numai ca să se trezească (tresărind) și să zică:

— Parc-am fi în tren. Te rog, ia altă carte, orice dar nu asta!

La un moment dat mi se păruse că am descoperit cartea ideală de căpătîi: Larousse-ul. Într-adevăr, Larousse-ul le bate pe toate. Autorii lui au știut ce fac: dac-am pus mîna pe carte, nu mai isprăvesc niciodată. Aseară, de pildă, am căutat o precizare în legătură cu despotismul luminat, despre care un profesor de la Liceul Jason-de-Sailly îmi vorbise prin 1925. De atunci însă chestiunea mi s-a cam șters din memorie. Ei bine, căutînd la despotism, am dat la această pagină peste: Despoto-Dagh, munte în Balcani care se înalță la încrucișarea dintre Sofia la sud și Filipopol. Se întinde pe axa mare: 295 km, și pe axa mică: 150 km. Vîrful cel mai înalt: 3109 metri". Și numaidecît după aceea am nimerit peste ,,Despourrins (Cyprien), poet bearnez, născut în 1698, la Accous (Pirineii de Jos), mort în 1759. Cîntecele lui în dialect bearnez, sînt admirabile prin simplicitate, grație pastorală și naivă, dar nu se deosebesc prea mult de pastoralele și bucolicele epocii. I s-a ridicat un monument la Accous (1849) (s-a așteptat ceva timp), un medalion la Saint-Savin (1867) (ciudat acest brusc renume) și un bust la Argeles (1896)".

minimum –

ABONAȚI-VĂ LA MINIMUM!

O REVISTĂ CARE –ÎNSĂ– NU VĂ ADOARME.

3 luni - 18 șekeli

6 luni - 36 șekeli

12 luni - 72 șekeli

minimum

POB 1472

TEL AVIV

Apoi privirea mi-a alunecat pe: ,,Descuamare, a te debarasa de pielea care se exfoliază sub formă de solzi..." Descuamarea mi-a deschis pofta — din cauza solzilor — să alerg la cuvîntul pește. Peștii din dicționar îmi plac nespus, din pricina planșelor colorate, înfățișînd monștri marilor adîncimi: rechini, pește torpilă, miliobați, trigoni, etc. Drept care, încet, încet, o pornesc pe mări, și uneori mă dau la fund ca scafandrii. Ca să revin la suprafață, mă lupt cu o caracatiță uriașă-n somn.

Și totuși mă tem să folosesc dicționarul drept carte de căpătîi; mai întîi pentru că e greu, și pe urmă pentru că te fură pe nesimțite. Larousse-ul e o carte care te poate ține treaz toată noaptea. În aceste condiții, care sînt oare, cărțile corespunzătoare?

Iată, după doctorul Bender, și pe baza unor statistici incontestabile, autorii și operele cele mai susceptibile a provoca un somn rapid (trebuie să precizăm că pentru a evita procesele eventuale, celebrul expert în materie, a ales numai autori decedați sau chiar morți de-a binelea):

Cervantes: *Don Quijote*,
Montaigne: *Eseurile*,
Shakespeare: *Opere complete*,
Marc Aureliu: *Cugetări*,
Plutarh: *Viețile oamenilor iluștri*.

Trebuie să mărturisesc că dintre toate barbituricele recomandate de doctorul Bender, Marc—Aureliu mi se pare mai tare decît ,,*Sleep, baby, sleep*" și mai eficace decît virtuțile unui cîrnăcior la tigaie. Am apreciat virtuțile soporifice ale meditațiilor marc-aureliene încă de pe băncile școlii, dar de vreo douăzeci de ani încoace preferam aspirina. Or, un Marc-Aureliu prețuiește cît două pastile de aspirină.

E. Zgomotul.

Foarte important!

Există fără îndoială, oameni care nu se sinchisesc de zgomot și dorm cum vor și cînd vor, nepăsători la gălăgia din jur.

,,Există chiar, ne arată doctorul Bender, oameni care nu dorm decît în prezența zgomotului. Asemenea indivizi sînt fără număr. Unul din prietenii mei și-a instalat un termos în așa fel, încît conținutul să se scurgă, picătură cu picătură, într-un lighean, timp de zece ore. Pentru el, într-asta stă secretul somnului. Un altul și-a adaptat aparatul de radio în așa fel, încît să-i cînte toată noaptea melodii dătătoare de liniște..."

Toate cele de mai sus sînt admirabile. Numai că, departe de a avea efecte somniferice asupra mea, termosul vărsat picătură cu picătură îmi apare în chip de supliciu chinezesc ultrarafinat și perfecționat de-un cetățean american.

Adevărul este că eu n-am nevoie de zgomote speciale ca să adorm, și cu atît mai puțin ca să mă trezesc. Bosa nr.2 a somnului meu de cămilă (există somn cu două cocoașe — cămilă, și somn cu o cocoașă — dromader), ivindu-se o dată cu zorile, ar însemna să dorm buștean în preajma orelor cinci dimineața. ,,Atunci, explică doctorul Bender, se naște o nouă perioadă de somn profund. De altfel, în istoria militară, aceasta era ora atacurilor prin surprindere, deoarece atunci santinelele ațipesc.

Ah! Ce mi-ar place să fiu o santinelă și, după exemplul centurionilor beți turtă, care îngăduie vrășmașului să pătrundă în orașul-măcinat-de-desfrîu (pentru a da, mai pe urmă, de furcă liceenilor la retroversiunile latine) să pot ațipi și eu!

În cazul de față, dacă dușmanul atacă, el nu profită de fel de pe urma somnului meu, dar în schimb mă împiedică să adorm la loc. Inamicul nu e nici Fabius Cunctator, nici Marcellus Cubitus, ci înainte de toate metroul aerian, a cărui primă garnitură țîșnește din tunelul de la Passy cu zgomote de iad. Apoi vin gunoierii, ale căror camioane înfăptuiesc adevărate capodopere de zgomot. Unii spun: ,,A! dac-ai fi apucat bombardamentele!" Or, tocmai asta mă tulbură. La Dunkeroue am dormit sub bombardament (ce-i drept, eram obosit într-alt fel), în vreme ce aici nu suport nici gunguritul porumbeilor din vecini la șase dimineața. De fapt se produce o reacție în lanț: primul metrou precede gunoierii, care trezesc porumbeii, care grăbesc deșteptarea copiilor, care tropăie și scoală locatarii de la parter, care deschid radioul etc.

Din una într-alta și din zgomot în zgomot, ora opt mă prinde treaz, dar în același timp în asemenea stare de toropeală, încît abia atunci aș fi capabil s-o pornesc cu luntrea somnului într-o călătorie lungă și pînă la amiază.

Dar vai! Luntrea pleacă fără mine, deoarece somnul de dimineață apare în ochii Soniei precum și altor persoane drept o jignire supremă la adresa omenirii. Pentru femeia de serviciu, de pildă, pe care somnul meu o împiedică la dereticat, e limpede că subsemnatul e un individ ce nu îngăduie lucrurilor să se desfășoare normal. Sonia se grăbește să-mi aducă la cunoștință că toată lumea e trează. Sonata telefonului cu acompaniament de aspirator îmi sparge timpanele. De unul singur și lungit în pat mă simt neputincios să lupt împotriva umanității, în picioare, drept care mă scol și eu.

Iar faptul că sînt mahmur la culme dovedește că nu mă pricep să dorm cum se cuvine. De ce? Pentru că deocamdată sînt doar un ucenic într-ale somnului, un boboc oarecare într-ale nopții.

SULTĂNICA

nuvelă de FELIX ADERCA

Cum de ajunsese slujnică în vestita mahala din C***, unde se aprindeau pe înserat felinare roșii, tînărul de șaptesprezece ani care eram pe atunci, nu putu afla. Ori de cîte ori întreba, primea răspunsuri nesigure.

Fata se pomeni în casa Țaței birjărese, de cînd era numai de-o șchioapă, și era pusă pe goană în curte, să aducă repede cîte o cană cu apă leșioasă din fîntîna cu ciutură, rămășiță de pe vremea cînd mahalaua era cîmp pustiu. Rămăsese cu această slujbă și după ce intră în rînd cu celelalte fete în hora de scaune din „salonul" dinspre uliță.

Dintre toți marii condeieri evreo-români, Felix Aderca a fost, fără îndoială, cel mai viu frămîntat de a cunoaște „misterul" feminin. Galeria sa de portrete, din romane și nuvele, este memorabilă.

Am prezentat-o, mai demult, (în nr. unu) pe Hortensia, femeie rafinată, complicată și surprinzătoare foarte.

Acum v-o înfățișăm pe Sultănica; aceasta, spre deosebire de Hortensia — e o fetișcană simplă, foarte simplă, care n-a auzit de Proust. Ceea ce nu înseamnă că nu ne oferă și ea mari surprize.

Țigăncușa, de la o vreme, cam atrăgea ochii musafirilor — militari de grade inferioare, meseriași palizi, cu mîini reci, elevi de liceu cu bani bine numărați — așa că Țața birjărească căra ea apa din fundul curții, gîfîind, asudînd și înjurînd bărbătește.

Tînărul care eram atunci, fusese trimis în orașul C*** ca să scape de dezmierdările familiei și să învețe mai multă carte în internatul supravegheat de șaisprezece pedagogi care nu se supravegheau nici pe ei. Prin bună și tăcută înțelegere, în ajun de sărbătoare, poarta mare de fier rămînea descuiată, iar portarul băga în seamă și reținea în curte numai elevii din cursul inferior.

Deși umbla cu prieteni de clasă pe la Țața birjăreasa de aproape un an, pe Sultănica tînărtul o zări tîrziu, într-o sîmbătă seara. Sta băiatul la taifas ca de obicei, cu oacheșa stăpînă, care, horcăind amar, plîngea că doi cai dintre cei șase i se îmbolnăviseră, și nu mai putea trimite decît o birjă în oraș să preumble cucoanele și cuconașii la parc. Boierii se cam zgîrciseră, nu mai plăteau bine, și dacă n-ar fi fetele, ea și caii arăbești aduși din grajdurile conților de la Budapesta, ar muri de foame. Dar cum să lase birjele, mîndria ei, în mahala? Mai curînd ar lua otravă cu toate fetele!

Orele petrecute în salonul Țatei i se păreau tînărului atunci miraculoase. Poate că transfigurarea se datora vîrstei, dar multă vreme, prezența consimțită a feminităților avea pentru el ceva de minune și de paradis. Că aceste locuri de întîlnire a tinerilor cu fete pînă atunci necunoscute, nefalsificați de vreo ipocrizie, au putut decădea la duhoare și murdărie de closet, dovedea trista înjosire a instinctului, pe care nu-l poate abate nici cea mai cruntă persecuție polițienească.

Tînărul visa la un castel cu grădini întretăiate de alei, iluminate de statui și îmbogățite cu pavilioane ascunse între copaci stufoși. Copile cu surîsul acelei naivități care e expresia divinei goliciuni ies întru întîmpinarea băieților necunoscuți. Ele nu sînt puse la munci supraumane, ci numai la cîteva mici drăgălășii. Apoi, băieții și fetele se întorc în oraș, la toate celelalte îndatoriri. Dar unde e profetul care să preschimbe în parcuri și grădini locul împlinirii grațioase a instinctelor noastre fundamentale, prefăcînd într-o glumă, o idilă și o adîncă împăcare de sine atmosfera de groază a bordelului suburban?

Dar iubirea nu și-a avut încă profetul, ci numai oameni ziși de stat, care nu s-au dat în lături să dijmuiască pînă și fiorii lor cei tainici: Solon Atenianul puse impozit la poarta hetairei, iar dogii Veneției, din taxele pe curtezane, întrețineau zece galere de război.

Tînărul de atunci n-avea încă de unde ști că femeia prea supusă putea fi cea mai suavă împăcare a revoltelor și o dezmorțire a tuturor puterilor sufletești.

Dar își da seama îndeajuns ce frumusețe fără seamăn era o fată goală-n mers. Că asemenea fericite minuni existau, că se puteau avea, i se părea marele har dumnezeiesc cu care fusese hărăzită trecerea lui prin lume.

La ivirea atîtor fete cu sexele naive venind întru întîmpinare, cerul, pămîntul, mările viețuitoarele, vegetalele, ca și stelele, dobîndeau un înțeles de emoție care numai în parte încăpeau în ceea ce se numea iubire.

Cu mare grabă punea în palma fetei care-l îmbrățișase oftînd, grijulie, o mică monedă, leul de argint de pe vremuri. Căci avea nițel simțămîntul unei înșelăciuni în folosul lui, că dînd un leu primise în schimb o ființă vie, adică ceva, în univers, fără echivalență. De altfel, tînărul era de mult de batjocura colegilor, care aflaseră că lăsa, cînd avea, toți leii de argint cîte unei fete din salonul țatei birjărese.

Departe-n mahala se auzeau rîsetele și chiotele flăcăilor în jurul pianului cu manivelă, dus în spate și mînuit de Vasile, țiganul cu picior de lemn.

Tînărul, după îndelungul taifas cu Țata, vru să plece. Dar tocmai atunci, în fumul gros al „salonului", în care abia mai luminau lămpile de petrol atîrnate pe pereți, se ivi o fetiță oacheșă, ca de paisprezece ani, cîrnă, cu ochi negri, fierbinți, grei de o mîhnire neliniștită și cu buze mari, răsfrînte, în mînă cu o cană de apă.

— Ţaţă, zise apropiindu-se, ceruşi dumneata o cană cu apă? S-o pun colea, jos...

Şi surîse tînărului, arătînd dinţi atît de mici şi de albi, că bestialitatea figurii ei minuscule, grase, deveni iar copilărie.

— Unde pleci aşa? Rămîi cu Sultana! se răstise ţaţa către tînărul grăbit, căci rămase fără o leţcaie.

— Ţaţă... bîigui tînărul, ruşinat.

— Ia-l, Sultano! E în socoteala mea, porunci ea în urma fetei care fugise printre celelalte fete, strecurîndu-se către uşa din fund. Tu ia-o cu binişorul, e cam proastă, şopti tînărului împingîndu-l de umeri.

Şi ieşi întru întîmpinarea a două plutoane de pompieri recruţi care năvăliseră în ,,salon" zăpăciţi, uluiţi, după un sergent instructor ferches şi cutezător.

Sultănica nu se dovedi de loc pricepută în meşteşugul iubirii. Fata îi aruncă o privire de ciudă mofluză, aproape de ură, dacă ura ar fi putut încăpea în făptura ei. ,,Poate unde nu i-am spus nici un cuvînt", gîndi tînărul. Cînd o îmbrăţişă, ea se supuse fără vreo simţire, abia respirînd. Dar scrîşni o dată gemînd şi-l apucă de păr cu atîta furie, că tînărul abia-şi reţinu răcnetul de durere. Fata se zbătu să fugă, dar era prea tîrziu.

— Vezi ce făcuşi? bombăni ea cu glas îngroşat de supărare, şi întoarse asupra tînărului smoala fierbinte şi grea a ochilor.

Fumară apoi cîte o ţigară, şezînd cuminte pe marginea patului, în vreme ce pompierii, fetele, Ţaţa şi pianul care fusese adus în ,,salon" făceau o larmă de iad.

— Nu pleca! şopti ea cu acea respiraţie repezită brusc, pe care tînărul i-o cunoştea acum, şi tresări, apucîndu-l de braţ cu gheara oacheşă. Stai aici pînă pleacă toţi! gîfîi ea şi mai tainic, cu bucuria copiilor chinuiţi care pun la cale o răzbunare.

Dar tînărul, lipsit de orice înţelegere şi, torturat mai cu seamă de lipsa banilor, se smuci din gheara fetei. Sultănica nu se dete bătută. Ca o pisică, i se aruncă de gît, îl încălecă în spasme scurte de furie şi voluptate prefăcută, cu glasul într-un plîns rău, pe care nu-l mai putu ascunde.

— Nu mai rămîn! De ce să rămîn? se tîngui tînărul. N-auzi că vreau să plec? Lasă-mă să plec! Nu mai am nici un ban.

Fata stătu pe gînduri.

— Rămîi... şi fără bani! făcu ea şoptit. De la tine nu-mi mai trebuie bani! minţi ea, aruncînd asupra tînărului ochii micşoraţi. Rămîi pîn-la ziuă!

În noaptea aceea Sultănica se chinui amarnic să pară voluptoasă. Ţipetele-i neadevărate, fiorii prea lungi ca să nu trădeze farsa, zelul de a-l ţine mereu treaz şi cu poftă îi istovi pînă la urmă pe amîndoi. Dulce oboseală, la acel început de viaţă! Întrucît se deosebea de o noapte de dragoste împărtăşită?

Sîmbăta următoare, cu lei proaspeţi de-acasă, tînărul dete fuga la sînul crud al Sultănicăi, cu

➡➡

POVEŞTI DE ADORMIT COPIII

de Pupy Gottlieb

A fost odată ca niciodată.

A fost frumos.

A fost odată şi doar odată. Dar exact data aceea nu a fost nimeni care să vadă şi să audă, aşa că a fost frumos degeaba.

A fost odată frumos şi atît de repede, încît nimeni să nu apuce să vadă sau să înţeleagă, să nu apuce să se obişnuiască, pentru ca hainele să nu prindă miros de frumos, să nu ne mînjim pe faţă cu el.

A fost numai odată frumos, căci dacă ar fi fost de două ori, ar fi putut rămîne frumos pentru totdeauna, pentru că ne-am fi obişnuit aşa, ar fi putut rămîne frumos veşnic, că tot n-am fi apreciat.

Mamele povestesc pe un ton cunoscător copiilor că a fost odată frumos, ca şi cînd ele ar fi văzut, iar pruncii întreabă;

— Cînd a fost frumos? Mîine?

Iar mamele sfîrşesc prin a recunoaşte că nici ele n-au văzut (gîndind că ei poate vor vedea că a fost frumos).

N-am văzut nici noi, ţipă piţigăiat corul mamelor. Nani, nani, n-am văzut nici noi, nani! Voi trebuie doar să adormiţi! Nani! A fost frumos odată. Nani! Dar voi nu trebuie să credeţi. Voi trebuie doar să adormiţi.

CĂUTATORUL

El era căutătorul în gunoi, în gunoiul lumii. Şi nu chiar în tot gunoiul lumii... căuta în munţi de gunoi.

De unde îi venise ideea asta? Cînd, cum, cine i-a dat-o? De ce? — întrebări ce-l măcinau în timp ce-şi mînuia bagheta de scormonit acolo sus. Ce căuta de fapt?... Niciodată n-a ştiut. Socotea doar că se poate trăi din resturile omenirii, că acolo trebuia căutat, unde doar el şi muştele aveau de lucru.

Într-o zi, în căutările sale fără ţintă, năpădit de muşte, descoperi ceva. Nu prea lucios, chiar de loc strălucitor şi nici măcar mare. Cam lunecos... i-a scăpat de cîteva ori printre degete. Pînă la urmă îl scoase din muntele de gunoi ca pe ceva preţios.

Era destinul lui... ,,Destinul meu, Doamne! A ajuns la gunoi... Ca o cîrpă ruptă, ca un măr stricat, muşcat... Destinul meu... la gunoi. Numai pentru că sînt căutătorul în munţi de gunoi?... Dar eu caut pentru că am senzaţia că omenirea aruncă totul... şi ei profită... au aruncat şi destinul meu aici, la grămadă... pentru că eu sînt căutătorul... dar eu caut..."

*

Pupy (nu, ăsta nu e prenume de scriitoare serioasă) Gottlieb este o tînără care trăieşte la Kiriat Bialik, gîndeşte şi scrie.

frenezie, ca spre un dulce pericol. Dar nu ținură mult nerăbdarea, bucuria. În curînd îi păru rău că se întoarse la acel pui de fiară ipocrită. Din ,,salon" veneau zgomotele obișnuite de sîmbătă seara, ale rîsetelor și ale ,,pianului". Și-i fu lehamite în singurătatea odăiței ei.

— M-auzi? Vino și cînd n-ai bani! șopti Sultănica pătimaș în urechea tînărului, speriată de-odată că ar putea pleca. Vino mereu! Și să rămîi cu mine toată noaptea, totdeauna.

Nu putea fi vorba de dragoste, tînărul își da seama, și mai puțin de vreo senzualitate deosebită, ațîțată de prezența lui. Ce voia țigăncușa asta crîncenă?

— Te pomenești că ți-am căzut la inimă! rîse tînărul, pregătindu- se încet de plecare.

Dar Sultana i se aruncă în poală și-l îmbrățișă iar cu asemenea furie, că-l răsturnă pe spate, luîndu-i răsufletul. Îl cuprinse ca să nu-i mai scape și-l întrebă gîfîind, arătîndu-și dinții mici:

— Unde pleci? Nu pleca! Mai e pîn' la ziuă. Am eu bani să dau Țații, nu te teme! Nu vreau să mă mai duc în salon! Nu mai vreau! Nu mai vreau!

Și izbucni într-un plîns ciudat, un fel de geamăt și sughiț, care, mai mult decît ghearele fetei înfipte în pieptul lui, îl înmărmuriră.

Înțelese, în sfîrșit.

Spre deosebire de celelalte fete din ,,salon" care năzuiau să atragă musafiri cît mai mulți, Sultănica, dimpotrivă, dorea să nu fie băgată-n seamă, deși cînd o vedeau o cereau toți. Ar fi vrut ca tînărul care se arăta atît de puțin stăruitor s-o ocrotească, oprind-o numai pentru el. **Era revolta ei, răzbunarea ei** de fată abia coaptă de a nu face parte din hora celorlalte, pudrate și sulemenite, din ,,salon". Revolta ei crescuse într- atît, că nu se mai da în lături să și-o plătească însăși, cu bani adunați din greu o săptămînă întreagă.

Aproape un an, tînărul fu părtaș la această răzbunare, sleindu-și economiile, îndatorîndu-se, vînzîndu-și cărțile și rufăria.

Îndată după vacanța Paștelui căzu bolnav — istovire? molipsire? — și fu luat la țară, la vie, de părinții pe care direcția internatului îi înștiințase că fiul lor tot pierduse anul.

Pe Sultănica n-o văzu toată vara.

Tîrziu, în toamnă, în drum spre București, tînărul făcu ocol și se opri în C***. Dete fuga drept la Țața birjăreasa. N-o mai găsi. Murise de apoplexie. Sultănica fugise cu un băiețaș, țigan lăutar din mahalaua învecinată, după ce fata izbuti să fure un ciorap plin cu galbeni de aur — galbenii Țatei. Copiii fugari fură prinși la Ploiești, cîntînd amîndoi într-o cîrciumă pentru cîțiva gologani și fură închiși. Negară furtul. Banii asupra lor nu se găsiră.

Fură eliberați.

De urma lor, tînărul nu mai dete.

ABONAȚI-VĂ LA

Adevărul

SĂPTĂMÎNAL

O LECTURĂ INTERESANTĂ PENTRU ÎNTREAGA FAMILIE

FIRIMITURI

** Soarta și-o mai face omul și cu mîna lui, numai că unii și-o fac cu coatele.*

** Cînd pruncul a făcut primii pași, a căzut. Dacă s-ar fi descurajat, omenirea s-ar tîrî și acum pe orizontală.*

** Inteligența este arta de a spune prostii cît mai puține.*

** Cei ce prind în greutate și — li se pare — în importanță, pierd simțul măsurii.*

** Timpul este un doctor deștept, dar un netalentat cosmetician.*

ST. N. TAC

Sànàtatea

Pilula și etica

Prof. Etienne-Emile Baulieu de la spitalul din Bicetre (Franța) a inventat și pus la punct o pilulă capabilă să întrerupă o sarcină precoce. Asociată cu prostaglandine (acizi grași, izolați în lichidul seminal, în prostată și în alte organe, care controlează activitatea enzimatică a celulelor), această pilulă – **RU 486** *–* **luată** *o singură dată, permite întreruperea unei sarcini înainte de a 49-a zi de la întîrzierea ciclului. Date fiind implicațiile de ordin moral și social al problemei, pentru punerea în circulație a pilulei a fost nevoie de avizul Comitetului consultativ național de etică din Franța. Potrivit acestui aviz, pilula respectivă, denumită de americani* **french pill,** *nu va putea fi utilizată „decît în cadrul legilor în vigoare și sub supraveghere medicală". Drept urmare, ea nu va fi vîndută în farmacii, ci pusă la dispoziție de către centrele de întrerupere a sarcinii în cazurile prevăzute de lege.*

Aspirina previne infarctul

Un studiu epidemiologic, realizat cu concursul a circa 20.000 de medici americani, demonstrează că, luarea în mod regulat, la două zile, a unui simplu comprimat de aspirină este de natură să diminueze cu 50% riscurile de infarct de miocard. Utilizarea aspirinei în prevenirea celui mai grav accident cardiac, reprezintă un important progres medical și va permite de asemenea, economisirea marilor cheltuieli pe care le comportă tratarea cazurilor de infarct.

Un hormon pentru sînge

O tehnică sofisticată în domeniul geneticii a permis producerea și punerea pe piață a unui hormon – eritropoietina – capabil ca, prin acționarea asupra globulelor roșii, să corecteze anemia de care suferă frecvent bolnavii sub dializă. Acest hormon va fi utilizat nu doar pentru ameliorarea stării de insuficiență renală, ci și pentru a facilita transfuziile sangvine. Din păcate, prețul de vînzare al produsului este destul de ridicat.

MEDICUS

Știință

De ce se naște cineva băiat?
De ce – fată?
Întrebări care au preocupat de veacuri omenirea. Și-acum răspunsul:

DESCOPERIREA GENEI CARE DETERMINĂ SEXUL

Multă vreme s-a crezut, chiar și de către oamenii de știință, că sexul embrionului uman – masculin sau femenin – depinde de factori ai mediului înconjurător. Decisiv ar fi, bunăoară, alimentația mamei. Dezvoltarea biologiei, în special lucrările lui Mendel (cele atît de ponegrite de pseudo-știința stalinistă), experiențele făcute pe insecte au dus , în primele decenii ale secolului nostru, la concluzia că sexul unei ființe vii are un substrat biologic și că acesta este identificabil sub forma unui cromozom.

DICȚIONAR

Cromozom – corp de formă determinată și în număr constant (24 perechi la om) în nucleul celulei.

Genă – denumire dată unităților localizate pe cromozomi și de care depinde dezvoltarea caracterelor ereditare ale individului.

■■■

La ființa umană, a explicat savantul T. Painter în anul 1923, sexul masculin este caracterizat prin prezența în fiecare celulă a unui cromozom Y; în cazul sexului feminin Y-ul este absent și înlocuit de cromozomul X. Formula XY ar corespunde deci, masculului, iar XX – femelei.

Progresele remarcabile realizate ulterior, mai ales în anii '60, în domeniul tehnicii moleculare, studiile efectuate cu ajutorul lor atît asupra șoarecilor de laborator cît și asupra oamenilor, au completat, treptat, aceste date și au scos la iveală fenomene mult mai complexe decît se prevăzuse anterior. Astfel, s-au descoperit indivizi masculi care posedau în celulele lor bagaj cromosomic feminin și viceversa –anomalii, e-adevărat, relativ, rare, care explică sterilitatea indivizilor respectivi.

În acest stadiu al cunoștiințelor s-a iscat o adevărată și de-a dreptul palpitantă competiție între cîteva echipe specializate de savanți din diferite țări pentru a izola și „stăpînii" GENA DIFERENȚIERII SEXUALE. După cît se pare, în finala cursei au rămas echipa de cercetători americani, condusă de David C. Page și cea franceză, condusă de Jean Weisenbach de la Institutul Pasteur din Paris. Prima a

marcat un punct decisiv, întrucît — după cum a comunicat recent revista ştiinţifică americană de autoritate în materie CELL — cercetătorii respectivi au izbutit să identifice zona cromozomică (gena sau fragmentul de genă) care dirijează diferenţierea embrionului uman către sexul masculin. Această genă, denumită a „micii diferenţe", se situează într-o regiune bine localizată: pe o parte a braţului scurt al cromozomului Y.

Ulterior, echipa americană a reuşit să izoleze de o manieră şi mai precisă regiunea cromozomică şi să identifice în ea o bandă specifică existentă la toate mamiferele, precum şi la păsări. Prezenţa acestei gene umane la gorilă, iepure, pisică, la bovine, la puiul de găină, dovedeşte rolul esenţial jucat de această structură în determinarea sexului vietăţilor şi ar putea arunca o nouă lumină asupra mecanismelor implicate în evoluţia speciilor. **„Graţie acestor lucrări** — notează M. Weissenbach — **deţinem pentru prima oară o genă care reglează şi dirijează un întreg complex de mecanisme de diferenţiere. Este un eveniment de o importanţă considerabilă".**

De aici, perspective nebănuite atît pentru cercetarea fundamentală, cît şi pentru aplicaţii practice. Pe plan teoretic, s-ar putea ajunge la concluzia, între altele, că atît cromozomul X cît şi cel Y, derivă dintr-o aceeaşi genă ancestrală, care s-a diferenţiat apoi prin apariţia cromozomului „masculin" — un fel de versiune moleculară a... coastei lui Adam din Biblie. Izolarea „genei micii diferenţe" ar putea contribui la precizarea metodelor de diagnosticare în afecţiunile legate de sex. Injectarea genei respective în embrioanele bovinelor ar putea să aibă ca efect obţinerea de viţei la comandă. Şi într-o perspectivă mai îndepărtată — cine ştie — cuplul uman să se poată adresa medicului: „Vrem un băiat". Şi acesta să replice: „Un băiat? Nimic mai simplu.

I. F.

*

Şi a propos de „gena micii diferenţe" o anecdotă strict autentică:

În România, la puţină vreme de la instalarea noului regim. Activistele U.F.D.R. duceau — cum se spunea — munca de lămurire în sînul femeilor pentru a le prelucra în sensul că ideologia nouă nu face discriminări de sex etc., etc. şi acordă femeilor aceleaşi drepturi cu ale bărbaţilor. „Nu vor exista deosebiri între bărbaţi şi femei — explica activista — dar, la muncă, fireşte, se va ţine seama că o mică diferenţă persistă totuşi între sexe, decurgînd din natura lor biologică". La care, din fundul sălii, o muncitoare deja obişnuită să strige lozinci, exclamă: „Trăiască mica diferenţă!".

MINIMUM recomandă:

Frankfurt/ Germania
Oraşul cumpărăturilor...

HOTEL MÜNCHEN HOF

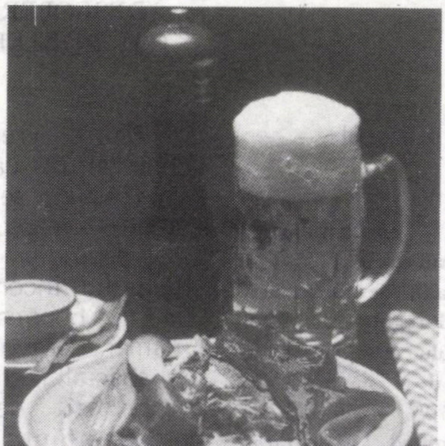

Münchnener Strasse 46 (lîngă gară).
Tel. 230066/67/68/69 — Telex 416797 Hote D.
Mic dejun bogat, TV color, Video. Toate camerele cu baie/WC.
Preţuri speciale pentru israelieni.

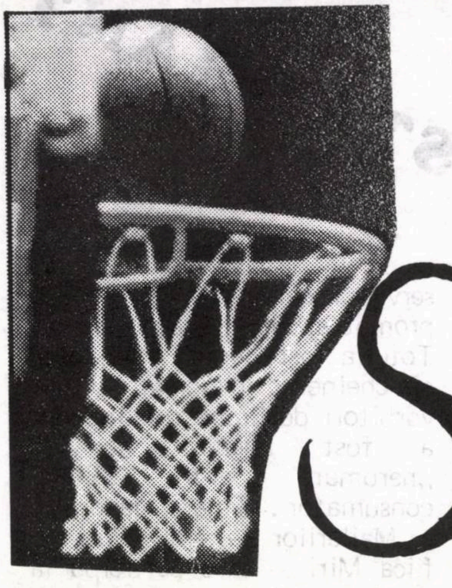

Sport

„L'Equipe" cel mai mare cotidian sportiv din lume, a consacrat recent un documentat reportaj al trimisului său special la București, Patrick Urbini, în legătură cu condițiile privilegiate de viață ale sportivilor de performanță din România. Ziaristul francez se plînge că i s-au creeat destule obstacole în calea obținerii de informații. El ar fi vrut, de pildă, s-o întîlnească pe Aurelia Dobre, noua minune a gimnasticii românești, dar i-a fost imposibil. În fiecare zi se născocea alt motiv și, pînă la urmă, s-a întors la Paris, fără să fi stat cu ea de vorbă. Aceeași soartă au avut solicitările lui Patrick Urbini de a discuta cu halterofilul Nicu Vlad (campion olimpic în 1984) sau cu scrimera Elisabeta Tufan (campioană mondială de floretă în 1987). I s-a dat numărul de telefon al Nadiei Comănici, dar aceasta, cum a aflat cine e la celălalt capăt al firului, s-a scuzat, pretextînd participarea la o ședință foarte importantă...

Patrick Urbini relatează că, potrivit declarațiilor unuia din conducătorii clubului Dinamo București, sportivii români au tot ce le trebuie pentru a se putea concentra asupra pregătirii. Mîncarea, pentru ei nu-i o problemă. La fel, o mașină sau un apartament. Cînd pleacă în străinătate, fiecare sportiv capătă 3 dolari pe zi „bani de buzunar", dar suma aceasta poate fi mult sporită în caz de victorii sau titluri cucerite. Există însă și alte posibilități pentru sportivi. De exemplu, fotbalistul Gino Iorgulescu a venit la Paris cu 10 kg de caviar în valiză. Pe care l-a vîndut la prețul de 500 de franci kilogramul. Se descurcă fiecare, după cum poate!

Ziaristul francez a călătorit în mașină cu antrenorul de fotbal Mircea Lucescu. Acesta a trecut de cîteva ori „pe roșu" și a intrat și pe sens interzis. Cînd Urbini l-a întrebat dacă nu se teme că îl va opri un agent de circulație, Lucescu i-a răspuns că toți îl cunosc și îl salută cu „să trăiți". Există sportivi privilegiați și cluburi sportive privilegiate. Steaua, de exemplu, se bucură de un statut special. Se spune că fiul președintelui, Valentin Ceaușescu are o slăbiciune... are o feblețe specială pentru acest club, iar fratele președintelui, generalul Ilie Ceaușescu, este ministru-adjunct al Apărării. Ceea ce nu numai că nu strică, dar și poate ajuta...

Reportajul mai evocă numele cîtorva sportivi români rămași în străinătate în 1987: scrimerul Attila Papp, rugbistul Laurențiu Constantin, jucătoarea de volei Mariana Brînzei, jucătoarea de tenis Mădălina Voinea, rugbistul Octavian Moraru. Un alt sportiv român, Victor Avram, s-a întors în România după ce a încercat să rămînă peste hotare, dar nimeni nu i-a putut spune lui Urbini ce s-a întîmplat cu el. În schimb, a aflat că Helmut Dukadam, portarul echipei de fotbal Steaua București, principalul artizan al victoriei acesteia în finala „Cupei Campionilor Europeni" din 1986, e ieșit, pur și simplu, din circulație. Nu numai în urma unei răniri decisive. Se spune că nu i se iartă că regele Spaniei, Juan Carlos, i-a oferit în dar o mașină, după entuziasmanta finală de la Sevilla, iar el a comis greșeala să o accepte. De aceea, astăzi, Helmut Dukadam, e un mărunt conțopist, într-un birou din Aradul său natal...

R. TEPNER.

MINIMUM e altceva

E R A T A

La nr.12 (martie a.c.), pag. 59 (Film), lipsește numele autoarei: Ada Pistiner. La pag.79 (notele despre Mark și Sidonia Sidon, Victor Russu, Ada Pistiner, lipsește titlul rubricii: **„Colaboratorii noștri"**. La pag.53, **(Minimum crede că)**, nota despre Reagan este greu de înțeles deoarece, din cauza unui accident de ordin tipografic, fotografia președintelui american a apărut ruptă din context, adică fără expresia de **„idiot"** ce se afla în pag.I-a a unui mare ziar new-yorkez. În sfîrșit, peste tot, numele marelui producător de coșmaruri filmate Hitchcock se va citi... Hitchcock și nu altfel ortografiat.

LA RESTAURANT

GASTRONOMIE ROMANEASCA PE DIZENGOFF: la "HAIIM"

Cine a spus că la Tel Aviv nu sînt cozi? Există un loc, unul singur, unde adeseori oamenii aşteaptă la rînd şi încă pentru... mîncare: la cochetul restaurant românesc pe care l-au deschis acum 13 ani, pe Dizengoff 228, soţii Anuţa şi Haiim Maller, veniţi din Roman. Nu-i de mirare. Aici, chiar după o singură masă, înţelegi perfect de ce şi în Biblie scrie că ,,nimic sub soare nu este mai bun pentru un om decît să mănînce, să bea şi să se desfete".

Într-o zi, la un prînz, mi-am dat seama că la acest restaurant vin cel puţin trei feluri de clienţi: cei care au nostalgia bucătăriei româneşti, tineri (chiar sabri) care au auzit de deliciile acestei bucătării şi ţin să le cunoască şi clienţii permanenţi care au mîncat odată, cu ani în urmă, la ,,Haiim" şi de atunci nu şi-au mai schimbat restaurantul. Astfel, la o masă vecină, l-am recunoscut pe deputatul Uzi Baram, la alta ,,lucra" de zor actriţa Zaharira Harifai — dar am aflat că şi alte nume cu rezonanţă se numără printre clienţii fideli: tînărul deputat Haim Ramon, fostul preşedinte al Knessetului, Itzhak Berman, precum şi regizorul de televiziune Moti Kirschenbaum, Shlomo Nitzan, Geta Luca, Anabella, Mirel Kahana ş.a.

E greu de spus ce anume este ,,cel mai — cel mai" în menuul lui ,,Haiim". Unii pretind că micii (într-adevăr extraordinari!). Alţii afirmă că mîncărurile gătite după reţetele ,,secrete şi incomparabile ale doamnei Anuţa: ciorbele, sarmalele, peştele umplut, saramura de peşte, rasolul cu fasole, murăturile de casă, fără a mai vorbi de desert la care, cînd ajungi, nu ştii ce să alegi — o plăcintă cu mere? un compot de casă? o sarailie românească cu nuci? — pentru ca în cele din urmă să le comanzi pe toate. Aşa se explică de ce la acest restaurant cu ambianţă intimă se vine cu taxi special din Rehovot, Natania, Rishon, etc. La preţuri accesibile ţi se aduce un antricot de mărime neobişnuită (300 — 400 grame) ţi se serveşte un vin românesc din cele mai vestite (Murtfatlar sau Fetească sau Tîrnave sau Muscat Ottonel), o ţuică adusă de la sursă şi toate celelalte bucate savuroase.

Fără un servici bun, orice mîncare pierde din gust. Or la ,,Haiim" mi-a plăcut şi serviciul care este ireproşabil, prompt şi de o curăţenie rară. Totul a fost ales cu grijă, pînă şi chelnerii: majoritatea sînt vorbitori de limbă română dar a fost angajat şi un ,,neromân" pentru ceilalţi consumatori. Tînăra generaţie a Mallerilor — fiul Willi şi fiica Miri — care participă la conducerea restaurantului, depune toate eforturile spre a menţine nivelul care a făcut faima acestui restaurant. Dar, ca şi la francezi, care nu se mîndresc atît cu restaurantele, cît cu bucătarii, la ,,Haiim" trebuie să reţii numele bucătarului Sandu, şi ale tizului său, adică tot Sandu, grataragiul, care a avut el însuşi în trecut cîteva restaurante.

Marelui gurmand şi critic gastronom, care a fost Păstorel Teodoreanu, i-ar fi plăcut mult acest restaurant specific românesc. Mi-l

O firmă. O adresă pentru gurmanzi: ,,Haiim — gril romani"

imaginez ridicîndu-se în picioare după o masă luată la „Haiim" şi declarînd:

Cu un vin roş în păhărel
Friptura e o delectare.
Deci îţi urează poftă mare,
Al dumitale,

Păstorel.

Poftă mare, dar să ştiţi că la restaurantul acesta, deschis zilnic (în afară de vineri) între orele 11 – 23, se stă la rînd şi deci trebuie să vă rezervaţi locuri din timp, telefonînd la 03 – 244963.

Cereţi locuri şi vi se vor reţine! Poftă bună!

I. Abraham

„Generaţia continuatorilor"

...ŞI ACASĂ ******************************

Aprilie: e Pesah; cîteva reţete, deci

CRAP CU CARTOFI LA CUPTOR: se curăţă şi se spală un crap de cca. un kilogram. Se crestează felii, dar nu se taie complet. Se toarnă deasupra zeama de la o lămîie amestecată cu sare, piper, boia de ardei şi 2 linguri de oţet. Se lasă de o parte. Separat se fierbe un kilogram de cartofi în coajă. Se lasă să se răcorească şi se curăţă. Se taie felii şi se amestecă cu 2 cepe tocate, 2 căţei de usturoi zdrobiţi, sare şi piper. Se aşează într-o formă pyrex mare, dreptunghiulară, unsă cu margarină. Deasupra cartofilor cu ceapă se aşează peştele întreg şi crestat, se pun în tăieturi felii de roşii, se stropeşte cu 4 linguri ulei, se presară cu mult pătrunjel verde, tocat, se acoperă cu hîrtie de aluminium şi se dă la cuptor încins la 200 de grade, cca o oră. Se serveşte cald sau rece.

LATCHES: Se bat patru ouă cu furculiţa, se adaugă sare şi piper la gust, una lingură untdelemn şi un pahar apă. Se pune făină de pască pînă ce obţinem o compoziţie consistentă, dar nu tare (cca. 2 pahare). Se lasă o oră pînă absoarbe bine tot lichidul. Se adaugă apoi sifon cît este necesar pentru a obţine o compoziţie ce poate fi luată cu lingura. Se toarnă grămăjoare în ulei încins, se face focul mic şi se rumenesc pe ambele părţi. Se servesc fierbinţi, simple, cu ouă tari, cu tocătură de ouă şi cu cartofi, sau în loc de pîine la friptură cu carne rasol.

RULADĂ DE MIEL: Se întinde cît mai mult posibil o bucată de carne de miel de aproximativ 2 kilograme, de la pulpă. Se presară cu puţină coajă rasă de lămîie, sare, piper, 2 cepe tocate şi se toarnă peste tot două linguri de muştar frecat cu două linguri de untdelemn. Se rulează strîns şi se leagă cu aţă albă. La capete se poate coase. Se rumeneşte întreagă în patru linguri de untdelemn, într-o oală mare, se sărează si se pipărează şi se toarnă deasupra un pahar cu vin alb. Cine vrea, adaugă în sos şi puţin usturoi zdrobit. Se fierbe acoperit cca. o oră şi jumătate şi se mişcă oala între timp. Dacă este necesar se adaugă cîte puţină apă. În acest timp se curăţă 6 morcovi, se taie rondele groase şi se ţin în apă. Se adaugă la friptură şi se fierbe împreună încă 30 de minute. Se scoate carnea pe un platou, se strecoară sosul şi se aşează morcovii în jurul fripturii, de la care s-a scos aţa. Sosul strecurat se repune pe foc, se adaugă două linguri mărar tocat şi jumătate linguriţă făină de cartofi dizolvată într-un sfert de pahar de apă rece. Se dă cîteva clocote şi se amestecă repede, se toarnă fierbinte peste carne şi morcovi. Se serveşte cu garnitură de salată verde cu mărar, oţet, sare, puţin

zahăr, usturoi după gust și untelemn.

TORT DE CACAO: Se pune într-o cratiță un pachet de margarină fără sare, împreună cu 4 linguri apă, un pahar zahăr, 2 lingurițe ness cafe și 4 linguri pline cu cacao. Se amestecă continuu pînă ce zahărul este topit și compoziția omogenă. Se ia de pe foc și se lasă să se răcească 20 de minute. Se adaugă 5 gălbenușuri, puse pe rînd. Se bat separat albușurile spumă cu un pahar de zahăr și se adaugă la compoziția de cacao. Se ia jos trei sferturi de pahar și se ține la frigider. În restul compoziției se pun jumătate linguriță praf de copt și trei linguri făină de pască trecute prin sită. Se unge gros cu margarină o formă de tort cu diametrul de 26 cm., se pune compoziția și se coace la 180 grade circa 30 de minute. Se scoate pe o tortieră și se lasă să se răcească complet. Se unge apoi cu crema ținută la frigider, se presară cu ciocolată rasă și se dă la frigider. Se poate servi după o oră.

YLANA

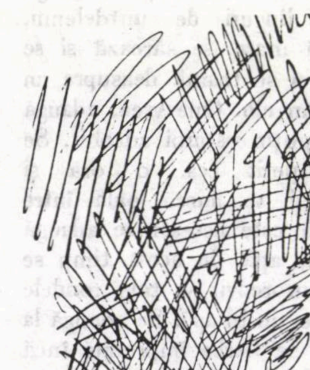

MINIMUM CONSTATĂ CĂ:

Prin refuzul său, de pînă acuma, de a demisiona, KURT WALDHEIM a dat un interesant exemplu (o mică lecție pentru studenții în științe politice) de cum reușește un președinte să facă rău țării sale, otrăvindu-i atmosfera

SI PIETRELE UCID

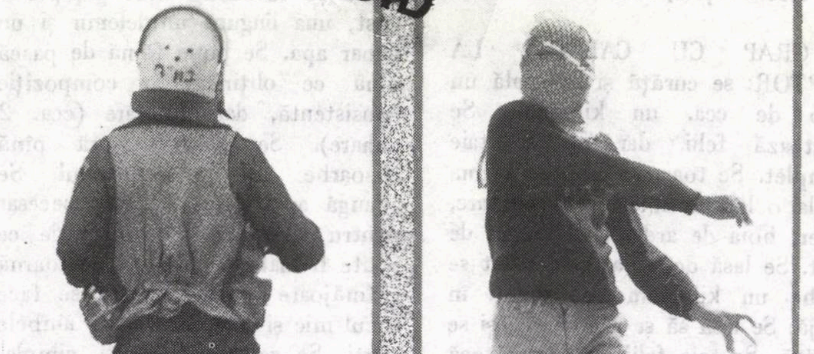

JOCURI

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL
de Clara Pechet-Natania

ORIZONTAL:

1) Aurel... (1913 – 1979), autor dramatic – Revistă beletristică, dir. I. Ludo.

2) Eroina unui capitol din volumul FEMEI de M. Sebastian – Paul... istoric literar.

3) Înalt – Revistă literară al cărei director a fost autorul de la 1 orizontal – Roșu pe margini.

4) Paleativ pentru domolirea nervilor – Mișcarea decisivă la șah.

5) Domiciliu – Aparate de captarea căldurii naturale.

6) A observa – Introduc – Deasupra noastră.

7) La țară – A relua o operațiune metalurgică.

8) Cîntăreață israeliană – Cassian... poetă și muziciană.

9) Ești în posesie – Alexandru... romancier prodigios – Pană... directorul revistei UNU.

10) Pegasul românesc – Țigan – Lucian... literat și eseist.

11) Instrument muzical – Poziții.

12) Felix... poet, romancier, eseist, autor al aventurilor domnului Termidor – Celulă animată.

VERTICAL

1) Camil... poet, ziarist, autor al volumului „Întoarcerea poetului la uneltele sale" – Titi... autor de lucrări pentru tineret.

2) Magazine de cărți vechi ținute de Mișu Pach și Mișu Polak.

3) Intrînd – Pe linia moartă – Alexandru Lungu.

4) Amăgiți – Semn al bătrîneții – Fruct.

5) Internă – Radu Albala – Începe judecata.

6) De două ori în calambur – Uri... romancier, autorul romanului „Ghetto – veac XX".

7) Cal accidentat – Gen literar în care excelează Avian.

8) Formă geometrică – Republică sud-africană (sigl.).

9) Îndrumare – Ion... om politic, romancier, prieten al evreilor, autorul romanului „Lanțuri".

10) Dan Nasta – Flori de cîmp – Numărătoare rudimentară.

11) Limpezire (fig.) – Volatili.

12) Vrăjitorie (pop.) – Bibliotecă umană (fig.).

P.S. Toate numele proprii sînt amintite în „Dicționarul neconvențional" de Al. Mirodan.

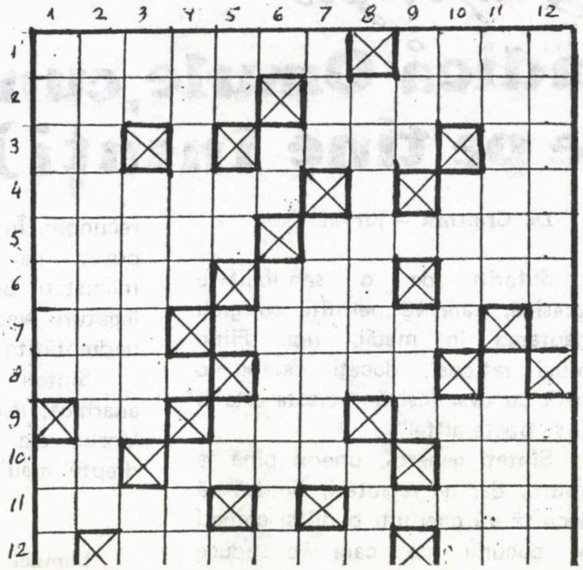

Jocul de cuvinte încrucișate și Rombul ne-au fost trimise de clubul rebusist „Menora" din Rehovot.

****

ȘAH

Partida a 6-a
APĂRAREA SICILIANĂ
R. FISCHER – M. TAIMANOV

1.e4 c5 2.Cf3 Cc6 3.d4 c:d4 4.C:d4 e6 5.Cb5 d6 6.Nf4 e5 7.Ne3 Cf6 8.Ng5 Ne6 9.C1c3 a6 10.N:f6! g:f6 11.Ca3 Cd4 12.Cc4 13.e:f5 C:f5 14.Tc8 15.N:f5 T:c4 16.N:e6 f:e6 17.De2 Td4 18.0–0 D:g5 19.Tad1 Df5 20.T:d4 e:d4 21.Ce4 N:e7 22.Td1 De5 23.Dd3 Tf8 24.D:d4 D:d4 25.T:d4 d5 26.Cc3 Nc5 27.Td2 Tf4 28.g3 Tc4 29.Ce2 Ta4 30.a3 Rd7 31.Rg2 b5 32.c3 a5 33.Cd4 b4 34.Cb3 Nb6 35.a:b4 a:b4 36.c4 Rc6 37.c5 Nc7 38.Cd4+ Rd7 39.f4 e5 40.c6+ Rc8 41.Cb5 Ta2 42.f5 Nb8 43.T:d5 și **Taimanov a cedat, încheind acest meci cu un total, neîntîlnit încă în meciurile de acest gen.**

Grafologie

(adică Omule, cunoaște-te pe tine însuți)

Dl. Croitoru – Kiryat Yam

Suferiți de o sensibilitate excesivă, care vă permite cu greu adaptarea în medii, noi. Fiind totuși rațional, duceți deseori o luptă cu dvs. înșivă – „asta este și nu se poate altfel".

Sînteți generos, uneori pînă la absurd, dar nu regretați, fiindcă vă place să vă cheltuiți banii și credeți în bucuria pe care o aduce răspîndirea monezii.

Mai de mult, ați crezut în „oameni", dar ați fost dezamăgit; astăzi, preferați să-i iertați cînd greșesc. Ați devenit totuși prudent, cînd vă acordați încrederea sau sentimentele.

Știți să fiți meticulos și ordonat, nu vă place agitația excesivă și v-ați dori o viață care să intre pe un făgaș normal și tipic; dar, stimate domn, de la dorință și pînă la realizare, vă treziți cu dorința. Aveți vocație pentru iubirea de copii și de animale.

Sz. Kiriat Yam

Spre deosebire de alții, nu sînteți generoasă ci... risipitoare. Și cu sentimentele și cu impulsurile și cu accentuata dvs. nevoie de a vă revărsa surplusul de gînduri și de dorințe. Puteți copleși un om, puteți să-l „năpădiți" și să-l ocupați. Și îl vreți în exclusivitate, să gîndească și să acționeze ca dvs.

Sînteti mîndră (uneori orgolioasă, dar, rețineți, nu am spus „vanitoasă", fiindcă sînteți prea fină ca să fiți „vană").

Mîndria dvs. este mai mult o conștiență a valorii personale, chiar dacă nu o spuneți celorlalți, sînteți convinsă că sînteți prea bună cu ei – și vă doare, dacă ei nu o recunosc. În fond, de la viață cereți puțin, dar nu obțineți și vă închistați brusc. Puteți să rupeți legături vechi, dacă vă simțiți nedreptățită, făcînd-o cu orice risc.

Sînteți bănuitoare. Nu sînteți anarhică, dar puteți fi protestatară. Vorba aia – „Dumnezeu – și dreptul meu"!

Shmuel din Haifa (P.O.B. 44459)

Din păcate, pe lîngă faptul că adresa, inclusiv numele, era greu lizibilă, noi nu răspundem prin poștă, ci doar prin revistă. Deci... să vă zic.

Aveți o fire dreaptă și nu prea iertați pe cei nedrepți. Ați suferit mult în viață și cu greu (fizic și moral) v-ați croit un drum. Dar, mulțumit pe deplin n-ați fost niciodată și nici nu veți fi! (Puțin invidios, dar nu cu răutate, ci doar cu întrebarea „eu – de ce nu? mie, de ce oare – nu?")

Iar cînd vă încăpățînați, cum vă mai... Și ani de zile puteți fi supărat pe cineva, dar odată ce vă trece, îl luați în brațe și îl pupați, cu drag!

Cîte odată, deveniți ursuz, sub formă de criză; apoi, vă trece brusc – și vă pare rău.

Nu știu la ce munciți (sau ați muncit), dar ați făcut-o cu grijă, cu atenție, fiindcă sînteți foarte conștiincios. Și „fraier", muncind chiar pentru alții, că așa e românul. Și ați fost fericit, chiar numai cu un cuvînt bun. Viața v-a nedreptățit, dar ați luat-o în piept. Om curajos.

Ing. Sergiu Gropper

Trimiteți 10 – 12 rînduri scrise de dv. pe adresa : **Ing. SERGIU GROPPER, Reh. Hatidrar 23/17, Ramat Elyahu – 5721, Rishon Le Zion** și S.G. vă va ajuta să înțelegeți ceea ce este foarte greu de înțeles: propria dvs. ființă.

****
****
****

R O M B

1) Carbon.
2) Pronume personal.
3) A suspenda.
4) Zgîndărite.
5) Unul din principiile democrației.
6) Aranjament sistematic.
7) Trecută în proprietatea statului.
8) Inițiativă într-un joc sportiv.
9) Secret feminin.
10) Nu mai este.
11) Dar acum da.

– Orizontal și vertical la fel. –

ISAC SCHWARTZ
Natania.

1234567891011

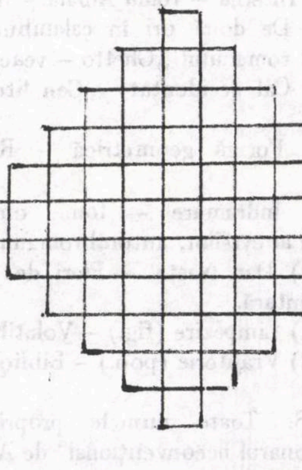

Noi, cei de stînga, nu sîntem idioţi

Articolul d-lui Radu Klapper, *Stînga – dreapta*, din nr.11, este un atac nedrept şi tendenţios la adresa oamenilor cu vederi de stînga din Israel. D-lui. Klapper trebuie să i se atragă atenţia că majoritatea oamenilor aşa-zişi de stînga nu sînt idioţi sau trădători, aşa cum lasă să se înţeleagă domnia sa. E vorba, în general, de oameni care doresc în mod sincer să convieţuiască paşnic cu arabii... Aceşti oameni sînt dispuşi la compromisuri, dar înţeleg totodată complexitatea situaţiei şi pericolul pe care îl reprezintă extremismul arab.

ADRIAN VEXLER,
Rehovot

D-na Schwartz şi Elveţia

M-a uimit scrisoarea d-nei Schwartz, din nr.10. Nu, nici *Minimum*, nici majoritatea populaţiei nu sînt împotriva grevelor şi a dreptului la grevă – ci împotriva *felului* în care aceste greve se fac în ţara noastră.

Sistemul de a lovi direct în populaţia nevinovată, pentru ca indirect patronul sau Statul să simtă, este foarte dureros pentru noi. Grevele dor, dar nu pe patroni, ci pe noi...

De aceea, m-am bucurat cînd *Minimum* a luat poziţie în favoarea celor *mulţi* , lezaţi.

...Elveţia este o ţară cu înalt nivel de trai şi de civilizaţie. Statul şi societatea sînt organizate pe un sistem democratic pe care nimeni nu-l poate contesta. Ei bine, în Elveţia grevele sînt interzise prin lege! Toate conflictele de muncă se rezolvă la Tribunalele de Muncă... E rău aşa?

IZU BEN – AVRAM
Petah Tikva

Oh, romaşcanii!

În legătură cu articolul lui M. Rudich despre existenţa sau mai bine zis... neexistenţa organizaţiilor noastre, ale originarilor din România, vreau să scriu cîteva cuvinte pentru romaşcanii care mă citesc acum. De ce? Fiindcă de cînd au murit M. H. Bady, L. Smilovits, L. Schwartz, Cercul originarilor din oraşul Roman s-a desfiinţat. Este de altfel, cercul care a fost organizat şi condus multă vreme de soţul meu, Leo Rohlrich, z.l.

Oare printre romaşcanii noştri să nu se găsească oameni capabili a reînvia şi conduce acest Cerc? Oare?

HERMINA ROHLRICH,
Kiriat Haim, Maaravit Haifa

Robert Schwartz nu e realist. În schimb...

Am citit propunerea ing. Robert Schwartz de a se organiza un P.O.B. comun al scriitorilor de limbă română. Mie nu mi se pare realistă. În schimb sugerez ca, aşa cum la *carnet* publicaţi adrese de agenţii de voiaj sau restaurante unde se vorbeşte româneşte, să publicaţi şi adresele unde pot fi procurate cărţile scriitorilor noştri. Poate în ordine alfabetică. Eventual lista poate fi îmbogăţită cu titlurile şi preţurile cărţilor respective.

Ing.(pens.) R. LIEBERMAN
Natania

Propunere rezonabilă. Rugăm pe scriitorii în cauză sau – mai simplu – pe cei ce se ocupă de agonizanta *Asociaţie a scriitorilor* – să ne trimită adresele cu pricina. Le vom publica fără întîrziere.

Conducătorii noaştri iubiţi

...În toţi cei 40 de ani (de la întemeierea Statului), conducătorii noştri politici nu i-au cunoscut pe arabi şi nici nu s-au străduit să-i cunoască. Aceştia au fost consideraţi o massă amorfă care poate fi manevrată după bunul plac al diferitelor partide care s-au succedat la putere. Ultimele evenimente arată clar că lucrurile nu stau chiar aşa...

RAFAEL ADANIA
Neve Sharett

Calmanovici şi naivitatea

Am citit (din cauza lipsei mele din ţară) cu întîrziere articolul dlui L. Rotman „*Sine ira et studio*" (din nr.10 – despre I. Chişinevschi şi alţii). Şi scriu cu întîrziere, dar... trebuie să scriu. Tema intervenţiei mele este inginerul Emil Calmanovici (activist din ilegalitate al Partidului Comunist, arestat şi condamnat din cauza amiciţiei sale cu Lucreţiu Pătrăşcanu – şi decedat la închisoare n.red.). Acesta a fost un martir şi un sfînt şi nu unul din „marii naivi", aşa cum e categorisit în articolul amintit. A fost un idealist şi un binefăcător, cum puţini sînt pe lume, un *humanist* „par excelence".

Dr. D. SIMMREICH
Afula Illit

✩ ✩ ✩ ✩ ✩ ✩ ✩ ✩
✩ ✩ ✩ ✩ ✩ ✩ ✩ ✩

Paradox

Pesimistul: *Mai rău nu se poate.*
Optimistul: *Ba da, se poate.*

(comunicată de **Andrei Steinberg).**

Obsesia antisemitismului

Sînt întru totul de acord cu cele scrise de poetul Toma George Maiorescu în nr.11.

Categoric, nu trebuie să ne lăsăm antrenaţi de „obsesia antisemitismului" (sau anti-evreismului, cum bine îl denumeşte filozoful H. Wald).

Să nu trecem cu vederea peste manifestările exclusiviste (care sînt forme inverse ale antisemitismului) de genul: a) toţi italienii sau românii sau bulgarii sau francezii etc. sînt antisemiţi; au supt antisemitismul de la sînul mamei, împreună cu laptele b) nu mă duc să vizitez Germania, nu vreau nici măcar să-i văd pe fiii celor care mi-au asasinat părinţii şi rudele c) ai văzut lozincile de pe zidurile metroului din Paris? ne aşteaptă un nou holocaust etc., etc.

Să nu cădem prosteşte în această cursă care duce, inevitabil, la stări patologice şi la o izolare periculoasă. Da, realmente periculoasă.

PAUL LUPAŞCU
Tel Aviv

Căci nu e om, să nu fi...

Cred că nu există „român" în Israel care să nu-şi amintească versurile: *Că nu e om să nu fi scris o poezie/ măcar o dată, doar o dată-n viaţa lui.*

Ei bine, la vîrsta de 1 an, *Minimum* m-a inspirat şi pe mine: La întîi de lună, de e soare/ dacă plouă sau vremea-i nu ştiu cum/ la mine-i dublă sărbătoare/ primesc tluşul şi revista Minimum.

Dr.AVRAM ŞEPCARU
Petah Tikva

Bulă

Bulă se învîrteşte vreme de jumătate de oră în jurul unui felinar. Un miliţian, căruia mişcările lui Bulă i se par suspecte, îl întreabă:

– Ce faci d-ta aici?
– Îmi caut portofelul.
– Unde l-ai pierdut?
– Vizavi.
– Atunci, de ce îl cauţi aici?
– Pentru că aici e lumină.

(Comunicată de **Tiberiu Asztalos,** *Kiriat Yam).*

Heinrich Iacovescu, Tel Aviv (versuri pentru aniversarea revistei: ,,Tinoket nu mai e de mult/ e sigură de ea/ în jurul ei este tumult/ şi... se topeşte/ ca o nea..."); **Moshe–Aron Koifman,** Tzfat (adresaţi-vă lui Sandu David, conducător inimos al Uniunii Scriitorilor din Israel: sîntem încredinţaţi că vă va ajuta întru realizarea proiectelor literare); **M. Nadler,** Naharia (a) cartea la care vă referiţi n-a apărut în româneşte ci numai (şi deocamdată) în englezeşte; b) adresa lui I. Butnaru, autorul lucrării **Holocaustul uitat:** 40 Wallingford Rd., ap.137, Brinhgton, Mass. 02135, U. S. A.); **Eugenia Weissbluth,** Holon (traducere bună, dar nu pentru spaţiul nostru cam înghesuit; ne-am îngăduit să-l trimitem pe Rilke, cu o recomandare, la revista **Izvoare**); **Adrian Petriuc,** Petah Tikva (,,dacă mă puteţi ajuta să reînnod legăturile cu un prieten din Bucureşti, stabilit în Franţa... Cui mă pot adresa? Există vreo publicaţie românească de largă circulaţie la Paris?" Nu ştim să existe o asemenea tipăritură, drept care vă recomandăm să publicaţi un anunţ într-o gazetă de mare tiraj, gen **Figaro, Monde sau France Soir**); **Petre Cioclu,** Kiriat Yam (condeiul dvs. satiric e bun, dar în cazul de faţă ţinta mi se pare falsă: n-aţi înţeles particularităţile stilistice ale bătrînului poet-medic din Haifa, A. Clain; recitind versurile acestui meşter al graiului românesc, veţi înţelege – poate – că avem dreptate şi veţi descoperi o manieră originală, interesantă de a face poezie satirică); **M. Berghi** Herzlia (,,ne-au mirat şi ne-au surprins neplăcut atacurile împotriva Harakevetului... şi atacurile contra Partidului Muncii... am discutat acest lucru cu prietena noastră, Felicia Antip, ziaristă din Bucureşti, al cărei articol l-aţi publicat în nr.11"); **L. Itzhak-Etis,** Haifa, susţine un punct de vedere asemănător:(,,aş fi de părere ca polemica cu Harakevetul să înceteze cu totul". El cere de asemenea ca revista ,,să ia o poziţie politică clară, orientată spre mai multă lumină, dreptate şi progres. Obiectivismul nu e cea mai justă linie a unei publicaţii inteligente"); **Gertrud Pilisi,** Petah Tikva, se înscrie pe aceeaşi linie precum d-nii Berghi şi Itzkak- Etis (,,vă spun cu toată sinceritatea, nu mă interesează subiectul Harakevet"); **Harry** (numele de familie e tăiat la cerere), Ramat Hanasi (versuri simpatice, în spiritul cronicilor rimate ale lui Sadi Rudeanu, dar... lungi; încercaţi catrenul, epigrama); **Ana N.** Tel Aviv (înţelegem dorinţa dvs de anonimat, provocată de teama de a nu face rău rudelor din depărtare, dar în schimb vă rugăm să înţelegeţi şi dorinţa noastră de a nu încuraja anonimatul); **M. Grisaru** Rishon le Zion; **Prof. Charles Gruber,** Paris; **Froim Rotimberg,** Rehovot, Kiriat Moshe; **Dr. A. Şaim,** Kiriat Bialik; **Dr. Dan Broder,** Tel Aviv; **Dr. M. Solomon,** Neve David, Haifa; **Autorul unor** versuri în ivrit despre Iaşi (semnătura indescifrabilă); **Rina Igner,** Tel Aviv; **M. Relu,** Rishon Le Zion; **Ing. N. Feldman,** Rehovot; **Herman Schachner,** Hedera; **Mina Basel,** Nazeret Illit; **Albert Solomon** Kiriat Yam; **Prof. Michael Streja,** Natania; **Av. Willy Forschmidt,** Azur; **Octav Moscuna,** Naharia; **Ing. Dana Marcovici** Ranaana; **Av. C. Simşa,** Bat Yam, mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii.

Prof. Dali Feldman, Ierusalim, Michael Molnar, Haifa, Nathan Simon, Haifa, S. Răzvan, Rishon le Zion, M. Simion, Petah Tikva, Emil Mozes, Natzeret Illit, George Kelemen, Beer Sheva și ceilalți, în numărul viitor.

În legătură cu CONCURSUL NOSTRU DE FOTOGRAFII

D. (dna?) Gafni – distins(ă) cu mențiune la concursul nostru de fotografii, este rugat(ă) să ne comunice adresa, de urgență, la P.O.B. 11472, Tel Aviv, pentru a i se trimite diploma și cărțile cuvenite.

CLEPSIDRA

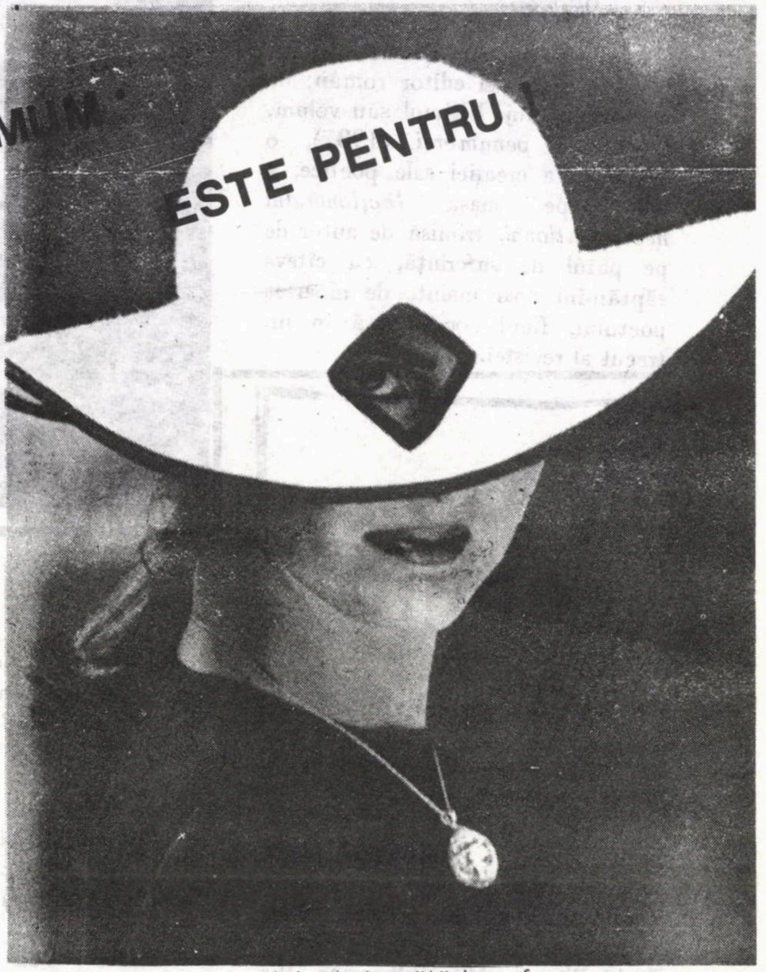

Acest model original de pălărie a fost expus pentru prima dată la parada modei de la Londra.

NOU VENIȚI (olim hadașim)

Leri Lerner, jurist, fost vice-președinte al Sfatului Popular al județului Iași; cu familia; la Natania.

Stan Vlad, ziarist *(România Liberă)*; din București; la rude.

Liana Brill, artist-fotograf; din București; la rude.

TURISM

Silvian Iosifescu (n.1917), critic literar, profesor de teoria literaturii la Universitatea din București, laureat al Premiului de Stat; din București; la rude.

I. Butnaru (n.1918), scriitor (este autorul volumului *Holocaustul uitat*, 1985); cu soția, Jeanine (fost secretară la Uniunea Scriitorilor din România); din Boston, Mass., U.S.A.; la rude.

ANIVERSARE

S. Schafferman, (n. Botoșani), ziarist, scriitor (cîteva cărți: *Drumuri fără întoarcere*, nuvele; *Dr. W. Filderman*, monografie); 85 de ani.

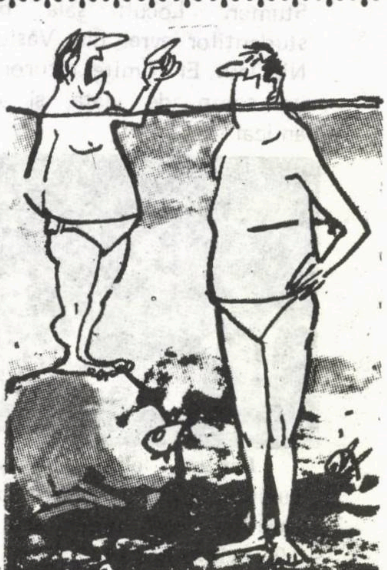

– Dumneata probabil nu-ți dai seama cu cine vorbești!

DECESE

Al. Căprariu (1912, Cluj), poet, prozator și editor român; de cancer; la Cluj. Ultimul său volum, *Cicatricele penumbrei* (1987), o antologie a creației sale poetice, a ajuns pe masa *Dicționarului neconvențional*, trimisă de autor de pe patul de suferință, cu cîteva săptămîni doar înainte de moartea poetului, fiind consemnată în nr. trecut al revistei.

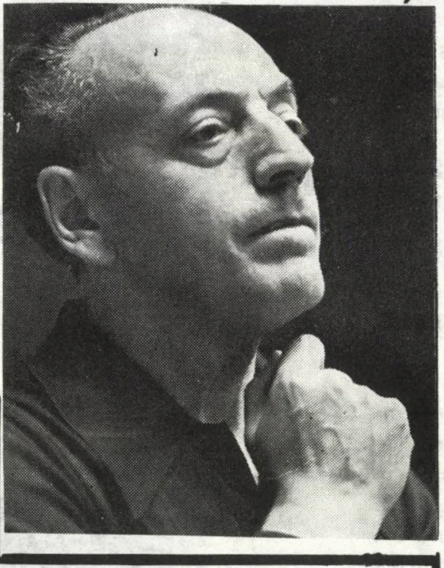

← *Israel Bercovici*, (1921, Botoșani), poet, istoric al teatrului evreiesc; de cancer; la București. Autor al cîtorva volume de versuri în l. idiș *(În ochii unei cafele negre*, 1974, *Scîntei peste veacuri*, 1978), dramaturg și regizor, secretar literar al T.E.S. din București între 1955 – 1982), I.B. s-a impus printr-o temeinic informată lucrare de istoriografie culturală, *O sută de ani de teatru evreiesc în România* (București, 1982), scriere de referință în domeniu.

Yakov Rabbi (1921, Iași). Stabilit în Eretz Israel în 1932. Ziarist la Cotidianul *Hamishmar* și traducător din idiș, engleză etc. în ivrit.

CARNET

Personale

David Zisman din Ashdod (Ezor Het, str. Harotem 1312/10) a găsit în funduri de sertar o fotografie veche, veche, înfățișînd cîțiva activiști sioniști din organizația **Renașterea** din Vaslui; de la stînga la dreapta: I. Schwartz – Draier, David Zisman, Milu Zilberman, Ilie Abramovici – Avramescu, un tehnician dentist al cărui nume îi scapă, Jack Neigher și Natan Stumer. Locul: sala bibliotecii studenților evrei din Vaslui, casele Nicolau. El trimite tuturor acestora un semn de viață și un salut amical.

Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.
10 cuvinte: 10 șekeli.
cu fotografie: 40 șekeli.

Moișe și Anuța Ghidale, profesori de educație fizică din Iași, olim hadașim, anunță adresa: Mercaz Klita Șalom /12 Kodșei Belzen 15 Ashdod (tel.535661)

—

Prietenii felicită pe I. și Clara Fîntînaru cu prilejul căsătoriei fiicei lor, Dana, cu Shery Heler.

Isidor Vais („tata Vais") comunică adresa la care s-a stabilit: Reh. Hașoșanim 1108/I, Natzeret-Illit 17.000.

Multe mulțumiri d-rului în chirurgie dentară Victor Valin, de la un pacient norocos că a ajuns pe mîinile lui bune și sigure și conduse de priceperea sa pentru care, dacă mă gîndesc bine, nu voi fi niciodată în stare să-i mulțumesc. Pistiner.

Moșe Goldenberg, fost director al școlii evreiești Grivița – Botoșani, este căutat de Zigu Croci, Str. Denia 525/43, Rehovot (tel.08 – 491287).

Prietenii felicită pe Leonard Klekner – slujitor devotat al presei și cărții de limbă română din Israel cu prilejul împlinirii a 70 de ani de viață și îi urează „La mulți ani!"

Se vorbește românește:

BIJUTERII

Sandu Braunstein, Rh. Sheinkin 8A (colț Allenby), Tel Aviv.

FARMACII

Farmacia Centrală Kupat Holim, str. Zamenhof, Tel Aviv.

TURISM

Multitours (Kaufman), str. Allenby nr.36, Tel Aviv (tel. 65.23.68).

Hotel Münchner Hof, 6000, Frankfurt Am Main 1 – Münchener Str. 46 (tel. 069/ 230066–7–8)

Univers, str. Rambam 17, Tel Aviv; tel.663344

Ophir Tours (Marcel Bădescu-Blecher), str. Ben Yehuda (Bloc El-Al) Tel Aviv; tel. 299121

Gordon Tours (Atlas), str. Ben Yehuda 148, Tel Aviv; tel.248293.

E. Weiss – Ady Tours, str. Allenby 111, Tel Aviv; tel.625406 – 623656 – 624753

„Melia"(Lică Bluthal), str. Gordon 17, tel. 249225, Tel Aviv.

Aurel Weisler, ITS, str. Frishman 9, Tel Aviv: tel. 242331

Casif, Rh. Herzl 170, Rehovot (tel.08–451702, 08–452670, precum și 03–622001, d-na Mazor)

BULĂ

Hipnotizat

La o reprezentaţie de circ hipnotizatorul cere un voluntar pentru o experienţă. Din public se ridică Bulă.

Hipnotizatorul îl adoarme şi-i spune: Acum te afli în Africa neagră. Căldură mare, nici un pic de umbră, n-ai băut nimic toată ziua...

Bulă hipnotizatul e sleit de puteri, limba îi atîrnă afară din gură...

Hipnotizatorul continuă: Acum eşti în Siberia. Ger cumplit, ţi s-au terminat cărbunii şi nici haine călduroase nu ai...

Bulă hipnotizatul tremură din tot corpul...

Iar acum, spune hipnotizatorul, eşti în America. Nu ai de lucru, nu ai ce să mănînci, dormi pe stradă...

Bulă hipnotizatul strigă: Dacă mă trezeşti, îţi sparg capul...

Man Ray

- Shamir s-a întors de la Washington cu sentimentul victoriei: a respins planul lui Shultz fără ca americanii să treacă la represalii sau presiuni. Si-au încruntat doar sprîncenele zîmbind diplomatic. Ei mai speră în maleabilitatea lui Hussein şi într-o strategie nouă la care să consimtă şi sovieticii. Opţiunile au rămas deschise. Cabinetul israelian se va întruni de două sau de trei ori pentru a lua o decizie dar Shamir speră că răspunsul negativ al lui Hussein îi va permite să evite luarea unei hotărîri. In acest caz e de presupus că Maarahul şi Likudul vor conveni să anticipeze alegerile.

- Euforic şi optimist, Likudul nu doreşte atît devansarea alegerilor cît formarea unui guvern restrîns, fără Maarah. A şi luat contact cu partidele minuscule dar mai ales cu cele religioase cărora se zice că le-a promis... şapte ministere. (Peres a spus recent că Likudul e gata să facă religioşilor TOATE concesiile) In guvernul restrîns Ariel Sharon ar urma să primească misiunea de a reinstaura ordinea în teritorii, Likudul fiind nemulţumit de slaba mînă forte a lui Itzhak Rabin.

- Pare-se că cei 32oo de paraşutişti americani au fost trimişi în Honduras la insistenţa preşedintelui acestei ţări, Napoleon Duarte (în clişeu) speriat de invazia unor forţe din Nicaragua sandinistă. Sandiniştii au pătruns în Honduras pentru a distruge o bază a rebelilor "Contras". Reagan a consimţit să trimită trupe în Honduras pentru a sili Congresul să deschidă ochii şi să aprobe ajutorarea rebelilor care vor să trezească Nicaragua din "Hipnoza comunistă".

- George Bush îşi sărbătoreşte victoria la care aspiră înainte de a o fi obţinut. "Eu sînt viitorul preşedinte al Statelor Unite", afirmă el - şi s-ar putea să fie. America nu pare însă prea încîntată de acest secund docil al lui Reagan care nici n-a spus întregul adevăr despre rolul lui în tranzacţiile cu Iranul.

- După atîtea indexuri neconvingător de mici, s-a publicat unul "mare" de o,8% care obligă la plata unui spor de scumpete. Industriaşii care au tot mărit "pe şest" preţurile, spun că nu au de unde plăti dar Histadrutul le-a cerut să nu mai verse "lacrimi de crocodil". Histadrutul ştie cum stau lucrurile în realitate fiindcă şi el a mărit mereu preţurile în reţelele sale comerciale.

B.Dan

- PENSII DIN ROMANIA (urmare din pag. 1-a)

Ca urmare a ştirii în acest sens publicate în prima pagină ne-am adresat unui factor competent întrebîndu-l dacă este adevărat că se pot cere pensii şi despăgubiri din Romania. El ne-a confirmat că se pot într-adevăr cere, dar asta nu înseamnă că se vor da. "Totul nu este altceva decît o păcăleală de 1 Aprilie", ne-a spus factorul acela cu un zîmbet competent.

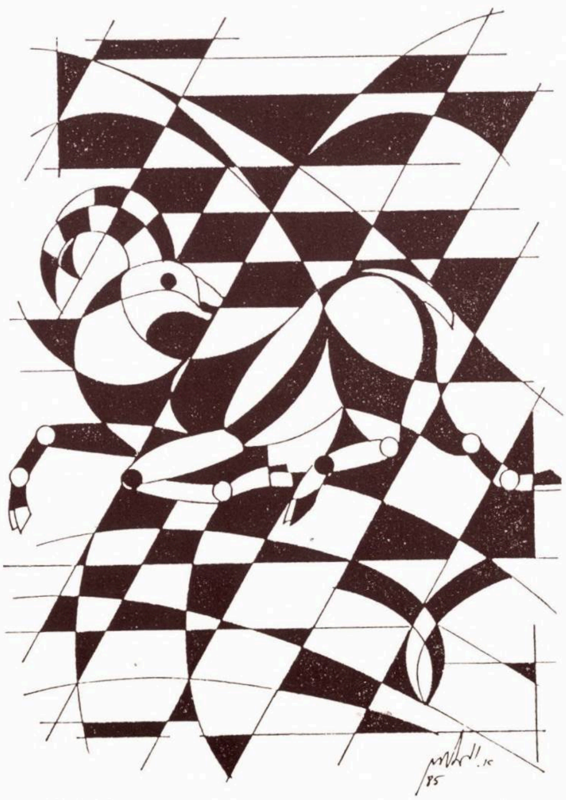

de SYBIL HEDERNA

HOROSCOP

LUNA APRILIE

BERBEC (21 martie – 20 aprilie)

Nu vă lăsați antrenați în discuții care pot degenera în conflicte greu (greu!) de aplanat. Nu trebuie să spuneți tot ce gîndiți, dar tot ceea ce spuneți trebuie bine, bine gîndit. Deci, tact și stăpînire de sine.

TAUR (21 aprilie – 20 mai)

Perioadă favorabilă pentru speculații financiare. Nu așteptați ca alții să vă rezolve problemele, aveți încredere în dvs. (da, da) și veți fi surprinși de bunele rezultate ale hotărîrilor dvs. Zile favorabile: 11, 13, 26.

GEMENI (21 mai – 20 iunie)

Un vis vechi este pe cale să se transforme în realitate. Luna e plină de evenimente importante. Între 22 și 30, perioadă favorabilă pentru consolidarea unor relații noi în domeniul financiar. Atenție la greutate (cîntarul)!

CANCER (21 iunie – 22 iulie)

Perspective noi în materie de viață socială. Atenție la sugestiile colaboratorilor: nu spuneți da înainte de a verifica propunerile cu atenție. Deplasări la distanță încununate de succes material. Posibilități nebănuite de cîștiguri. Numerele cheie: 1, 3, 7.

LEU (23 iulie – 22 august)

E cazul să vă luați o vacanță numai pt. dvs., și să încredințați celor mai tineri din familie anumite treburi obositoare fizic. Grație unui concurs (fericit) de împrejurări, veți întîlni persoana mult căutată. Pregătiți-vă de întîlnire.

FECIOARĂ (23 august – 22 septembrie)

Perioadă favorabilă planurilor dvs. în domeniul profesional. Dar... dar... atenția excesivă acordată unei persoane de sex opus vă împiedică să vă concentrați așa cum se cuvine asupra muncii de zi cu zi. Familia vă va ajuta: solicitați-o.

BALANȚĂ (23 septembrie – 22 octombrie)

După 4 aprilie, posibile deplasări în interes profesional, cu rezultate bune. Deciziile pe care le veți lua în legătură cu un membru al familiei vor fi criticate; nu vă lăsați impresionați, important e ca dvs. să aveți conștiința împăcată.

SCORPION (23 octombrie – 21 noiembrie)

Perioadă excelentă pe plan profesional: superioritatea dvs. asupra adversarilor se va vădi cu strălucire. O problemă de sănătate, care vă preocupă de multă vreme, își va găsi în fine rezolvarea. Sînteți la începutul unei perioade de echilibru și liniște, atît pentru dvs., cît și pentru familia dvs.

SĂGETĂTOR (22 noiembrie – 21 decembrie)

Vă îngrijiți de organizarea bugetului pt. viitor: idee înțeleaptă, rezultatele vor fi bune. Sînteți în centrul atenției, veți străluci pe tărîm social. Bucurați-vă, meritați!

CAPRICORN (22 decembrie – 19 ianuarie)

Sînteți prea indulgent cu dvs.: se cere mai multă disciplină în muncă. Altminteri, există pericolul ca – din cauza delăsării și lipsei de organizare – să pierdeți o poziție pentru care ați muncit, pînă mai deunăzi, din greu. Atenție: totul depinde de dvs.

VĂRSĂTOR (20 ianuarie – 18 februarie)

Verificați cu atenție documentele pe care le semnați, precum și corespondența. Luna plină influențează negativ activitatea profesională. Responsabilități noi în cadrul familiei, suprasolicitare... dar rezultatele sînt bune.

PEȘTI (19 februarie – 20 martie)

Da, puteți face schimbări radicale în viața sentimentală; cu o condiție: să fiți pregătiți a vă asuma sarcini noi. Sfătuiți-vă cu cineva care are o experiență mai bogată în materie; nu e exclus ca sugestiile primite să vă fie de folos.

Ilustrație de arh. I. Gluckman

minimum
NU ÎNTOARCE SPATELE REALITĂȚII

minimum

PENTRU UN ISRAEL FRUMOS

ÎN SUMAR: ALBUMUL INDEPENDENȚEI * SIMONE VEIL LA MINIMUM * RABINUL ROSEN ÎN TRENUL FANTOMĂ * MISTERIOASA FEMEIE A LUI TUDOR MUȘATESCU * ȘI MULTE ALTELE

NR. 14 MAI 1988
6,20 SKALIM

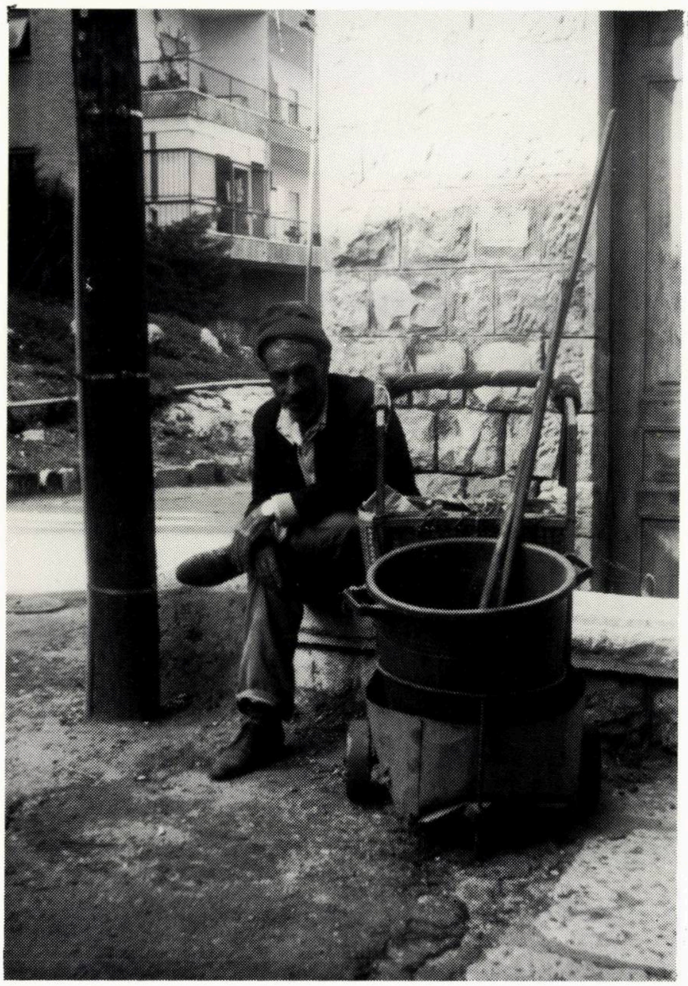

PREMIUL III VICTOR FRANC
← SALUBRITATE

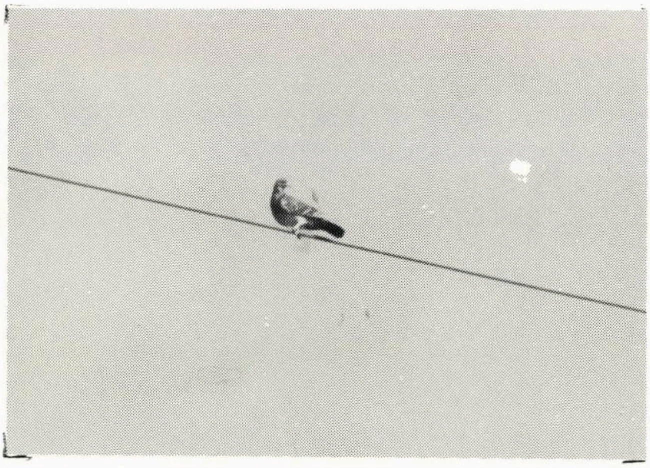

MENŢIUNI ↑
ELI OLTEANU ODIHNĂ
Ing. M. PINCU
↓ INTELEPCIUNE

FOTOGRAFII PREMIATE LA CONCURSUL "MINIMUM-1988"

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Deci el este Ivan cel Groaznic. Indoiala a dispărut total. Intreaga lume, inclusiv lumea juridică, apreciază felul cum s-au desfăşurat dezbaterile Tribunalului de la Ierusalim. Coşmarul, reconstituit şi retrăit timp de un an, a luat sfîrşit. Ivan (şi nu John) Demianiuk, sinistrul înger al torturii şi morţii de la Treblinka, şi-a primit pedeapsa meritată: condamnat la moarte!

- . -

- Primul scrutin al alegerilor prezidenţiale în Franţa nu nu este cel decisiv, dar e cel semnificativ. Dornici de calm şi echilibru, francezii îl vor în continuare la Elysee pe Mitterrand cel calm şi echilibrat. Domnii Chirac, Barre şi mai ales Le Pen vor avea timp să mediteze alţi 7 ani şi să-şi ajusteze poziţiile.

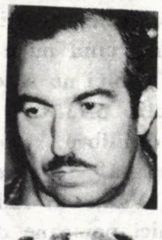

- Lichidarea lui Abu Djihad, unul din capetele balaurului o.e.p.-ist, a fost criticată chiar şi de unii care nu contestă că el a fost "arhitectul" unor atacuri teroriste barbare. Se relatează că şi în guvern au fost voci care s-au opus la retezarea acestui cap al hidrei. De neînţeles!

- A apărut în ebraică, în colecţia "Sifriat Maariv", cartea lui Gorbaciov "Perestroika". Un capitol este consacrat Orientului nostru. "Principalul - scrie Gorbaciov - este să se ia în consideraţie interesele tuturor părţilor. Din acest motiv s-a luat iniţiativa convocării unei Conferinţe internaţionale. I-am explicat încă în urmă cu ani acest lucru lui Jimmy Carter".

- Primarul Ierusalimului, d. Teddy Kolek, nu se dezminte: zilele trecute a anunţat că renunţă la sporul de salariu de 10.6% acordat miniştrilor, deputaţilor şi înalţilor funcţionari. Nimeni însă, cel puţin pînă acum, nu i-a urmat exemplul.

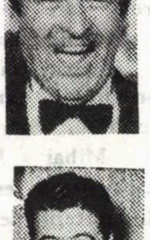

- La primirea premiului Oscar pentru filmul său "Ultimul împărat", regizorul Bernardo Bertolucci a ţinut să mulţumească chinezilor pentru gentileţea de a-i permite să filmeze în fostul palat imperial. Dar la Peking s-a protestat tocmai împotriva acestei autorizaţii. Ministrul adjunct al culturii, care de altfel... joacă în film, a respins protestele spunînd că filmul prezintă China într-o lumină favorabilă.

- Săptămîna trecută a apărut primul număr al revistei satirice "LAMA" a lui I.SCHECHTER şi o (şi îl) salutăm colegial. Ii dorim succesul ce-l merită. Citirea ei ne-a amuzat dar... nu înţelegem de ce I.S. a găsit de cuviinţă să facă o glumă răutăcioasă şi impertinentă la adresa revistei noastre. Vom reveni cu... frumosul şi cu de-amănuntul.

Dan Beniamini: **Minimum** a împlinit, luna trecută, un an de zile. Aici în Israel, **Minimum** a devenit, o știm cu toții acum – centrul vieții spirituale a evreilor-români. În România, revista este căutată și citită cu pasiune. În Occident se vorbește din ce în ce mai stăruitor despre originalitatea lunarului telavivian, al nostru. Lumea încearcă să definească aventura noastră. Și nu e întotdeauna ușor. De curînd, cunoscuta revistă **L'Arche** din Paris caracteriza **Minimum** drept „un amestec de **Arche** și **Nouvel Observateur**". Adevărul e că personalitatea revistei frapează, atrage, enervează, și – nu o dată – crează nedumeriri. Aș zice, mai ales nedumeriri de ordin politic. De aici, prima mea întrebare, care este un ecou al cîtorva sute, dacă nu chiar mii de scrisori, primite la redacție în vremea din urmă: Care este linia politică a lui **Minimum**? **Cu ce partid politic se identifică revista?**

În loc de editorial

CARE ESTE LINIA POLITICĂ A REVISTEI MINIMUM?

O convorbire a lui Al. Mirodan cu Dan Beniamini

Al. Mirodan: Minimum **nu este și nu poate fi exponentul unui partid politic anume. Cauza e simplă. Haide s-o examinăm pe scurt:** Minimum **a apărut în aprilie 1987, la cîteva luni după alungarea** Dicționarului Neconvențional **din paginile săptămînalului** Revista mea.

Revista a fost creată, deci, pe baza și în jurul Dicționarului. **Or, întrucît** Dicționarul **vrea să cuprindă toate curentele fundamentale ale creativității evreo-române, de ieri și de azi, din România, din Israel și de aiurea,** Minimum **– la rîndul ei – este destinată (dacă nu vrea să-și trădeze rădăcinile) să fie gazdă de orientări, la fel de primitoare și largă precum** Dictionarul-bază.

De aici, caractrul „eclectic" și „contradicțiile" derutante pentru mulți, de-aici nervozitatea spiritelor obișnuite cu manicheismul, cu sau e albă sau e neagră, cu „cine nu-i cu mine, e împotriva mea". De-aici caracterul de sediu al taberelor de tot felul, de forum, de arenă – unică în felul ei și aici în Israel și în lume – unde întîlnești mentalități violent deosebite. Nu e ușor nici pentru direcția care trebuie să treacxă peste multe, sufletește vorbind, pentru a publica articole care-i contrazic opiniile, nu e ușor nici pentru colaboratorul care se trezește cu colegi de pagină de tabără opusă. Aerul e tare, să nu ne mirăm dacă – din timp în timp, cineva, excedat, fuge, urlînd: nu mai pot, așa nu se mai poate! Rudich a atacat în cîteva rînduri, cu mare ecou Partidul Muncii. Zahareanu, Sidonii, s-au declarat iarăși în cîteva rînduri, de partea Maarahului, atacînd fără echivoc Likudul. Radu Klapper, dimpotrivă, susține tezele Likudului. Eugen Campus, ca și d-ta, mi se pare că nutriți, cel puțin în anumite privințe, opinii gen Ratz. În schimb, bonomul Lucullus are, spre uluirea multora, ieșiri răutăcioase împotriva acelei medii (T.V. presa) **care se declară a fi „de stînga" pe tărîm internațional. Victor Russu nu mi-a comunicat părerile sale în legătură cu teritoriile sau cu grevele, știu doar că este categoric împotriva teroarei religioase. Mă amuz uneori citindu-i satirele anti-Shapira și întrebîndu-mă ce zice la București Rabinul Rosen, sub a cărui conducere a scos Russu ani de zile** Revista Cultului Mozaic.

Despre I. Fîntînaru, Ada Pistiner, Sergiu Levin, nu știu cum votează; nu i-am întrebat niciodată.

D. B.: – În lumina celor spuse mai înainte, nu am de gînd să te întreb ce părere ai despre Conferința Internațională pentru pace sau despre principiul teritorii contra pace sau despre înființarea unui stat palestinian. Știu că nu vrei să răspunzi fiindcă ții, ca director, să lași din toate punctele de vedere – și psihologic deci – terenul liber colaboratorilor.

Al. M.: – Da.

D. B.: – Te voi întreba însă ce părere ai despre O.E.P. și Arafat. La acest capitol mi se pare că există o anumită unitate de vederi în redacție, asa cum există în sînul guvernului, unde atît Shamir, cît și Peres, refuză să ducă tratative cu amintitii.

Al. M.: – da, din cîte-mi dau seama (deși nu avem o secție de cadre), colaboratorii noștri sînt uniți (chiar atunci cînd nu e nimic comun între ei si nici nu se cunosc la față) instinctiv printr-un foarte „românesc" echilibru, printr-o foarte „românească" repulsie față de extremisme. Nu avem Kahaniști printre noi și nici persoane dincolo de stînga Ratz-Mapam, **amatoare de sărutări cu Arafat. N-avem nici fascism de dreapta, nici fascism de stînga.**

D. B.: – Fascism de stînga, amatoare de... limbajul e clar. Nu s-ar zice că te numeri printre scriitorii și ziariștii care-l iubesc pe Arafat.

Al. M.: – Nu. Și, **în afară de motive mai vechi, de ordin teoretic sau uman pur și simplu, pe care n-are rost să le discutăm aici, țin să notez că în vremea din urmă am receptat o seamă de date, subliniez date, date, nu opinii, nu idei geniale...** date **reci, care m-au pus pe gînduri, care mă pun mereu, în aceste zile, pe gînduri. Datele la care mă refer provin din cartea de amintiri a generalului român de securitate Ion Mihai Pacepa,** Orizonturi roșii. **Autorul este un mare specialist în materie de culise O.E.P.-iste, mărturiile lui sînt tulburătoare.**

Hai să vedem despre ce este vorba în carte.

...Un emisar important din România îl sfătuiește pe Arafat să

adopte o poziţie moderată în cadrul conflictului, să declare că este dispus la compromisuri. ,,Nu, strigă Arafat, nu voi face niciodată compromisuri. Mi-am închinat întreaga viaţă cauzei palestiniene şi distrugerii Israelului... Nimeni, fie el prieten sau duşman, nu mă poate sili să fac compromisuri".

Stat palestinian alături de Israel? Absurd, susţine O.E.P.-ul, nu dumneata. ,,Sîntem în război, spune Arafat, şi numai cînd vom scoate cu totul sionismul din Palestina, vom avea cu adevărat casa noastră".

Altă dată face variante pe aceeaşi temă: ,,Atîta vreme cît nu vom fi smuls sionismul din Palestina, noi vom fi mereu în exil".

Dar... poate că alţii din conducerea O.E.P. sînt... mai...

Eroare. Iată ce spune Faruk Kadumi, "ministrul de externe" al organizaţiei, diplomatul care va să zică: ,,Între palestinieni şi existenţa Israelului este un antagonism de neîmpăcat care poate fi lichidat numai prin distrugerea Israelului".

Dar poate că prietenii săi cu influenţă, şefi de stat (şi cît de cît responsabili), au ei atitudini mai rezonabile...

Nu prea. Iată ce mărturiseşte colonelul Gadafi, conducătorul Libiei: ,,Nu va fi niciodată pace atîta vreme cît Israelul continuă să existe... Nu va exista niciodată independenţă teritorială şi securitate pentru Israel".

Dar poate că massa membrilor, ei, se va mai fi deşteptat... şi... aşa cum citim în toate gazetele occidentale de stînga... vrea un dialog ş.a.m.d.

Eroare. Nu s-a ,,deşteptat" nici o massă şi nimeni nu vrea, de fapt, un dialog. Iată cum prezintă lucrurile, în carte, un important ofiţer superior de informaţii, specialist în chestiunile ,,zonei": ,,Ceea ce nu le trebuieşte palestinienilor este un Arafat cu ochelari în vîrful nasului, prezidînd şedinţe de guvern. Terorismul este modul de viaţă al palestinienilor (the Palestinians' way of life). Ei

Mahmud Derwiş: *moderat, ca Arafat.*

vor un şef răzbunător, sîngeros, fără scrupule, capabil să-i spulbere pe vrăşmaşi. În clipa cînd Arafat nu o să mai corespundă cu această imagine, el va fi ucis".

Bine. Să zicem că e vorba de activiştii de rînd, inculţi. Dar dacă anumiţi intelectuali din rîndurile O.E.P. care scriu poezii subtile şi... l-au citit pe Sartre... şi dau interviuri patetice la televiziunea franceză...

Reprezentantul nr. 1 al acestei intelectualităţi moderate este poetul Mahmud Derwiş. Vocea lui era preţuită mult în rîndurile generoasei stîngi israeliene. Atît de preţuită şi aşteptată, încît d-na Becky Freistadt, consilieră a Partidului Muncii pentru cultură şi artă, i-a adresat o scrisoare deschisă, cerîndu-i să se pronunţe (salam ahşav) pentru pace şi întrebîndu-l, încă din titlu: Unde eşti, Mahmud Derwiş? (în paranteză fie spus, formula retorică m-a amuzat niţel, amintindu-mi celebra ,,Cu cine sînteţi voi, maeştri ai culturii?") Coincidenţa face că am publicat şi noi această scrisoare deschisă (am găsit-o în cutia poştală a revistei noastre), la loc de mare cinste, pe pagina I-a. Ei bine, apelul n-a rămas fără răspuns. Nu de mult, în contextul dramelor din teritorii, moderatul poet a răspuns, exclamînd: sînt aici! şi compunînd o poezie care a fost transmisă cu entuziasm la toate posturile arabe de radio. Versurile mi se par atît de semnificative, încît vreau să reproducem aici cîteva şi — de ce nu? — să le învăţăm pe dinafară.

Voi care treceţi prin marea cuvintelor pieritoare/ de la voi este fierul şi focul, de la noi — carnea noastră. De la voi încă un tanc, de la noi piatra./ De la voi încă o bombă cu gaze, de la noi ploaia. Luaţi-vă porţia din sîngele nostru şi dispăreţi/ nu mai treceţi printre noi ca gîndacii.

Voi care treceţi prin marea cuvintelor pieritoare/ luaţi trecutul, dacă vreţi, la piaţa de vechituri. Duceţi-vă iluziile într-o groapă părăsită şi dispăreţi/ căci noi avem în ţară ceea ce voi nu aveţi, plecaţi!/ Noi avem ceea ce nu o să vă convingă, viitorul/ Noi avem ceea ce voi nu aveţi, o patrie...

Voi care treceţi prin marea cuvintelor pieritoare ca praful furiilor/ plecaţi unde vreţi, dar nu printre noi, în nici un chip între noi. A venit timpul să dispăreţi/ să muriţi oriunde vreţi, dar nu printre noi. Ieşiţi din toate, ieşiţi din rănile noastre, din pămîntul nostru/ Ieşiţi din uscat şi din apă, din tot..."

CONTINUARE ÎN PAG. 49

Către cititori

Indicele de scumpete (madadul, deci) pe luna martie, a fost excelent. Madadul pe aprilie — de-a dreptul superb: te simţi, cînd îl citeşti, ca în Elveţia, cu al ei franc solid şi stabil.

În acelaşi timp însă — fiindcă nimeni nu e perfect — preţurile pe piaţă au crescut mereu în vremea din urmă. E un amănunt lipsit de însemnătate pentru specialiştii de la Finanţe, dar care (aşa cum cititorii noştri, nespecialişti în materie monetară, vor înţelege desigur) ne obligă să mărim (ultimii din rîndurile presei de limba română) preţul revistei noastre.

CE NE PAŞTE DUPĂ PAŞTE

Adrian ZAHAREANU

Luptă electorală. Cu alte cuvinte, manifestări homeinice, împroşcări cu noroi, ponegriri, înjurături însoţite de gesturi obscene, ameninţări cu pumnii şi cuţitele.

Cauza încăierărilor: iniţiativa de pace americană.

Ce preconizează planul de pace? Sau mai bine zis, ce a preconizat? Pentru că, după cît se întinde aţa, nu se mai poate şti dacă vor mai urma discuţii cu americanii şi dacă vor mai exista şi discuţii cu arabii.

Americanii pretind un ritm rapid al ,,procesului de pace", graba fiind justificată de alegerile din Statele Unite. Ceea ce întrucîtva este şi în interesul nostru. Dacă viitorul preşedinte va fi Bush, atitudinea sa pro-arabă, subliniată în dese rînduri, va fi în detrimentul nostru. Dacă va fi Dukakis, şi mai pro-arab, nici numele nu-l vom putea pronunţa prea des. Facem şi aşa destule cacofonii...

Cît despre Şamir, el foloseşte principiul că nu-i bine să baţi fierul cît e cald, dar în situaţia actuală – cu toate că proverbul e pe dos, nici nu-i bine să-l laşi să se înfierbînte prea mult.

Un lucru e clar: cît timp Şamir stă în fruntea guvernului, declarînd că e de acord la dezacord, stă şi ţara, cu noi toţi, în status-quo.

Într-un guvern de uniune naţională e firesc să se ivească divergenţe de idei. Dar sînt divergenţe şi... divergenţe. La formarea guvernului a existat un consens: s-a convenit că misiunea principală constă în realizarea păcii. Atunci?

Pretutindeni, în toată lumea, s-a vorbit şi se vorbeşte de inevitabilitatea unei conferinţe internaţionale pentru a se încerca instaurarea păcii în Orientul Mijlociu. Primul ministru al Israelului i se opune. Ministrul de Externe al Israelului o sprijină. Aceasta înseamnă că sîntem ,,duşi" de două guverne, unul pro şi altul contra proiectului de pace, preconizat să înceapă cu întrunirea unei conferinţe, ca o deschidere de drum. Şamir ridică diverse argumente în calea proiectului de pace: printre altele, el se opune la participarea ruşilor şi a O.E.P.- ului.

În ce priveşte primul argument, trebuie luat în consideraţie – cu toate că la ultima întrevedere între Shultz si Şevarnadze s-au ivit neînţelegeri legate de planul de pace – că prezenţa ruşilor ar însemna reluarea relaţiilor cu Uniunea Sovietică, ceea ce ar contribui mult la emigrarea evreilor din U.R.S.S. Nu vor veni toţi acasă, dar cîţi vor veni, tot va însemna ceva.

În ce priveşte al doilea argument, orice for politic, nu numai cel condus de Şamir, refuză contacte cu O.E.P.-ul (preşedintele României, prieten la cataramă cu Arafat, prin trimisul său special ar fi pretins ca O.E.P.-ul să fie primit la conferinţă. Peres a răspuns cu un ,,nu" categoric).

Ar trebui să se mai ţină seama că Statele Unite au afirmat clar şi răspicat: în cadrul Conferinţei nu se vor lua decizii, se vor crea condiţii pentru tratative directe.

Din păcate, lupta dintre cele două mari blocuri politice destramă unitatea poporului. Unii trag HĂIS, ceilalţi trag CEA.

Refuzînd participarea la conferinţa internaţională, nu numai că lovim în sprijinul financiar şi politic al Statelor Unite, dar favorizăm declanşarea unui nou război de către arabi.

Chiar dacă aceştia din urmă nu vor respecta deciziile conferinţei (după cum nici noi nu sîntem obligaţi să le respectăm) nu vom fi învinovăţiţi că nu ne-am manifestat dorinţa de pace, că nu dorim să convieţuim paşnic cu arabii. Participarea noastră la o asemenea conferinţă va schimba în bine atitudinea opiniei mondiale faţă de Israel. Şi aceasta, este foarte, foarte important.

De ce oare să nu considerăm că întrunirea conferinţei poate fi un nou Camp David? Pacea, aşa de rece cum e cu Egiptul, a dat cîţiva ani buni de linişte la graniţele respective. Ne strică oare cîţiva ani liniştiţi şi la celelalte graniţe?

Curios e faptul că primul ministru aminteşte de Camp David în fiecare discurs. Oare a uitat că la vremea respectivă a combătut aceste acorduri? Beghin a ştiut ce a ştiut. Nu s-a lăsat impresionat atunci de restricţiile lui Şamir şi ale extremiştilor de dreapta, stabiliţi astăzi în aşezări incerte, aşa cum s-au dovedit incerte cele de la Iamit. Beghin nu a renunţat la dialogul şi înţelegerea cu ceilalţi doi mari: Carter şi Sadat. Şamir n-a vrut atunci pace cu arabii. Nu vrea nici acum. E rîndul lui Peres să nu renunţe la discuţiile de pace, cum n-a vrut nici Beghin să renunţe.

Guvernul de uniune naţională s-a transformat într-un guvern de tărăgăneală naţională. Nu ne putem lăsa ameţiţi de tonul emfatic al primului ministru sau de vorbăria veninoasă a lui Şaron, care aşteaptă la un colţ, izbucnirea unui nou război. Nici de apa în piuă a unui Kaufman sau Modai, devenit peste noapte din reprezentant de parfumuri, specialist în politică internaţională de anvergură. După cum nu ne putem lăsa influenţaţi de tinerii învăţăcei, specializaţi ad-hoc în trageri de sfori politice, desemnaţi în cadrul campaniei electorale, drept combatanţi de artilerie grea, ca alde David Levi, Roni Millo şi alţi minuitori de tunuri răguşite.

Procesul de descompunere a guvernului de uniune naţională nu mai poate fi evitat. Existenţa acestui guvern e pe dric. Ruptura este iminentă. Nu mai există alternativă. Nu se poate ca unii s-o tragă la HĂIS, alţii la CEA. Unii să fie pentru, alţii contra. Altminteri, cu gustul încă de pască, vom fi nevoiţi s-o punem de mămăligă.

M. RUDICH

Dr.-ul Al. Safran înfruntînd furtuna

Rebeliunea legionară din România, din ianuarie 1941 a prefațat, cum aveam să ne dăm seama mai tîrziu, lungul șir al suferințelor îndurate de-a lungul cîtorva ani de evreimea română. La începutul lui martie 1941, însă, cînd sub cupola Templului Coral din București a răsunat glasul cald, vibrant, încărcat de adîncă tristețe și de pioasă revoltă, glasul Șef rabinului dr. Alexandru Șafran, cine ar fi putut bănui cît de întunecați vor fi anii ce vor urma, oricîte semne neliniștitoare pluteau deasupra capetelor noastre, și tot astfel, cine si-ar fi putut imagina covîrșitorul rol ce avea să-l joace Șef rabinul dr. Șafran, în viața celor al căror păstor spiritual abia fusese ales.

Ziua de 4 martie 1941 coincidea cu 7 Adar, ziua comemorării morții lui Moșe, și cînd sînt pomeniți cei ce ne-au părăsit în anul anterior. De astădată, deci la 4 martie 1941, ceremonia religioasă căpătase o semnificație deosebită: fuseseră înălțate rugi și pentru odihna sufletelor celor asasinați în zilele rebeliunii.

Templul Coral, strălucitor de obicei, era, în acea înserare, sumbru: prin ferestre, lumina, parcă și ea înfricoșată, se strecura ca o șoaptă, frîngîndu-se în grinzi, în schelăria montată pentru reparațiile necesare, fiindcă sfîntul lăcaș suferise avarii în timpul cutremurului din noiembrie 1940. Legionarii pîngăriseră și ei Templul, mîhnit s-ar fi zis, îndoliat el însusi în acel început de primăvară — și ea înspăimîntată.

Cînd Șef-rabinul si-a început predica, s-a lăsat o liniște profundă și grea ca o durere. O predică a fost? Da, dar — dacă se poate spune — o predică-discurs. Întreaga suferință, toate spaimele, toată cucernica răzvrătire a întregii obști — nu doar a enoriașilor adunați acolo — au fost exprimate de Șeful rabin, patosul său, căldura fiecărui cuvînt pătrunzînd și răscolind ființa toată, în vreme ce înțelepciunea celor rostite alina și aprindea scînteia nădejdii. Ochii oamenilor erau plini cu lacrimi, un singur plîns scălda Templul tot. Șeful rabin se alăturase, atunci, șirului învățătilor noștri, marilor oratori inspirați și călăuzitori. Cîte strădanii, cîte furtuni îl așteptau abia — cine ar fi putut ști, atunci?

***

Recent, în editura „Yad Vașem" a apărut, sub îngrijirea dr-ului Jean Ancel, volumul dr-ului Al. Șafran „Resisting the storm" (Înfruntînd furtuna). Sînt cuprinse în acest masiv volum memorii privind anii 1940 — 1947, și pre cît se poate înțelege, ele dezvăluie numai o parte din prodigioasa activitate și deosebit de importantele realizări ale fostului conducător spiritual al obștii evreiești din România într-una din cele mai grele epoci ale istoriei sale.

Într-o vreme în care memorialiști de ocazie, sau cercetători improvizați, seamănă confuzie, ba chiar dezinformează și denaturează, apariția noii lucrări a dr-ului Al. Șafran poate fi considerată un eveniment, salutat în primul rînd, desigur, de cercetători temeinic pregătiți, autentici, ai trecutului colectivității evreo-române, aflați acum în fața unor prețioase mărturii, a unui document sprijinit, de altfel pe documente. D. dr. Al. Șafran nu pune în lumină evenimentele ca martor din afară, ci de pe poziția celui ce a avut un rol activ în lupta deseori dramatică pentru apărarea, pentru salvarea celor al căror necontestat conducător a fost.

Cartea este realmente o cronică a vieții evreilor români între anii 1940 — 1947. Raportîndu-se, evident, la evenimente publice, memoriile dr-ului Șafran înregistrează și o mulțime de personaje, personalități ale vieții publice și politice românești, precum și fruntași, conducători ai comunității evreiești, dr-ul Șafran neezitînd să facă unele caracterizări, totdeauna cu delicatețe și blîndețe, deși folosește uneori o peniță ascuțită.

Chiar pentru cei ce nu erau cu totul străini de acțiunile intense întru apărarea unei populații lovită de legi rasiale, asuprită de autoritățile unui regim ce pactiza cu Germania nazistă, chiar acestora lucrarea recent apărută le revelă o sumedenie de fapte, de aspecte ale unei lupte grele, dusă în condiții extrem de vitrege.

Conștienți de gravitatea situației, cîțiva conducători ai evreimii române — ca dr-ul Filderman, A.L. Zissu și Av. Mișu Benveniști — făcînd abstracție de deosebirile de vederi, au format „Sfatul evreiesc", sub președenția lui Al. Șafran, în locuința căruia se întîlneau, bineînțeles, în condiții de clandestinitate, discutînd și hotărînd asupra demersurilor, a acțiunilor necesare pentru ameliorarea sau anularea măsurilor oprimatoare luate de regimul antonescian. Demn, curajos și dăruit cu farmec deosebit, strălucit vorbitor, dr-ul Șafran a izbutit să cîștige bunăvoința celor solicitați să intervină în apărarea unei populații nevinovate. Pateticile d-sale implorări pentru salvarea vieții evreilor au făcut o profundă impresie în timpul audiențelor la patriarhul Nicodim și la Palatul Regal, și mulți, mulți au fost acei ce și-au dat seama atunci, cît de fericită a fost alegerea ca Șef rabin (d-sa a fost ales) a dr-lui Șafran, care — așa cum a scris dr-ul Th. Lavi — „a fost figura luminoasă a judaismului român, în vremurile cele mai întunecate".

Nu-i greu de închipuit că în anii „aceia" viața dr-ului Șafran a fost nu o singură dată amenințată, așa cum, după ce C.D.E.-ul a vrut să pună stăpînire pe sectorul evreiesc, urmărind să îndepărteze populația de tradițiile milenare și de idealul renașterii naționale, Șef rabinul Șafran, înfruntînd multe adversități, a dus, pentru salvarea ființei evreiești, o luptă plină de riscuri – libertatea, ba chiar viața fiindu-i în primejdie.

***

D. dr. Al. Șafran este azi, Șef rabinul Genevei. Numele acestui oraș este adesea legat de noțiunea de pace, de bună înțelegere. Nu cumva, tocmai din acest oraș, ar putea porni ideea – și apelul – pentru constituirea unui „Sfat evreiesc israelian" în cadrul căruia, conducătorii noștri politici, abandonînd, în situația de azi, deosebirile de vederi, și netinînd seama de interesele de partid și personale, să colaboreze în interesul țării, precum este și dorința poporului, plictisit și sătul de gîlceavă... ideologică? „Sfatul evreiesc" bucureștean, din anii războiului, ar putea constitui sursa unei inspirații salutare. Poate că dr-ului Al. Șafran îi este rezervat încă un mare rol în viața poporului nostru, și – cine știe? – o predică-apel a d-sale n-ar răsuna în pustiu.

Utopic ? Poate... Dar, cîteodată, utopiile...

****

CARNET DE TELAVIVIAN

„BAUHAUS" PE BALFOUR

Dacă nu ați observat-o, nu este de vină numai lipsa de perspectivă – cei 10 - 20 metrii de lățime ai Balfourului sau cei ai lui Ahad-Haam, pe colțul cărora s-a găsit să se plaseze. Pur și simplu, ochiul s-a obișnuit cu altele și mai și, mai geometrice, și mai de beton, mai sfidătoare în inovația lor. Azi, casa asta face figură de clasic, dacă nu de-a dreptul de demodat...

Cînd, în urmă cu peste jumătate de veac, în lipsă de altceva, pentru a-și salva viața, nu numai cariera, elevul lui Walter Gropius a nimerit în tînărul Tel Aviv (abia săltase la vîrsta de vreo 30 de ani!), în mic-burghezul Tel Aviv înzorzonat cu stucuri, cu mozaicuri și alte colonade, mozaicuri și linii curbe, casa asta trasă cu rigla a fost o blasfemie. O profanare. Despre „Bauhaus", s-o fi auzit poate cîte ceva la „Bezalel", unde desigur era disprețuit, acolo fiind citadela unei generații a fioriturilor și ale istorioarelor sentimentale de gen Lilien; or fi știut ceva despre el tinerii aceia cu mîinile pătate de ulei care, ca Guttman sau Zaritzki, în loc să facă un tablou frumos, de atîrnat în salon, deasupra pianului la care nu cînta nimeni, desenau și vopseau te miri ce, cine să înțeleagă?! Pentru telavivianul cu treburi și griji, funcționar sau comersant, casa de pe Balfour a fost o jignire personală: „Pentru asta am făcut orașul?! Să vie un ovreiaș neamț și să ne toarne în inima tîrgului o asemenea fabrică, cînd pînă și prima noastră fabrică ebraică, aia de pe Nahmani colț cu Goldberg, o zvîrlitură de băț!, e mai frumoasă cu pereții ei roșii, de cărămidă?"

Pînă să observe telavivienii anilor de-atunci și de azi că au bijuteria uneia dintre singurele supraviețuitoarele ale uimitoarei școli a lui Gropius, pînă să se dezmeticească cît de bine se trăiește în camere mari, cu mult aer și tot atîta lumină aduse de ferestrele cît un perete, arhitectura a alergat mai departe, la piramidele răsturnate din Kikar Hamedina ale lui Oskar Niemeier, ovreiașul brazilian, la turnul fără bază de la I.B.M., și gata!, casa de pe Balfour a devenit romanță, melodie nostalgică despre timpuri apuse. Noroc că locatarul de la ultimul etaj, profitînd de lumină și de aer, și-a făcut din terasă – seră pentru cactuși. Absurzi, dramatici, țepoși, expansivi, așa ca să nu poți să nu-i observi. În ciuda lipsei de perspectivă.

C I T A D I N

Sharon la alegerile din Franța

„Le Nouvel Observateur" pretinde că l-a auzit pe Ariel Sharon spunînd că dacă ar fi să voteze la 8 mai la alegerile prezidențiale din Franța, ar depune în urnă un buletin în favoarea lui Mitterand (socialistul).

„E singurul prieten al Israelului", a explicat Sharon. „Chirac e prea apropiat de irakieni iar Raymond Barre nu are un program bun".

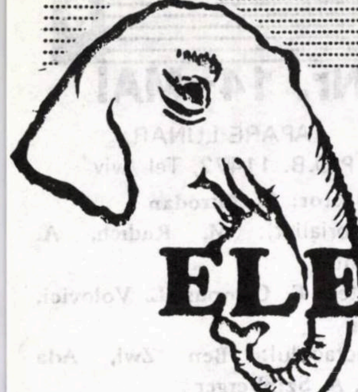

Victor RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

CUNOAŞTEM...

Traumele, profundele, sfredelitoarele traume ale plecării. Zilele angoasante, nopțile albe dinaintea hotărîrii. Sentimentul de a fi ajuns la capătul drumului, că toate porțile sînt închise. Şi că nu se mai poate, că trebuie să ieși. Primul drum la Nicolae Iorga, cozile din fața ghișeului. Formularul mic și așteptarea neliniștită a formularului mare. Alergătura după acte, acte, acte. Angoasa așteptării pașaportului. Frica nebună să nu se întîmple ceva în ultima clipă, care... Vama mare, tensiunea arterială 20, vama mică...

De ce mi-am amintit acum de toate acestea? Pentru că în „Agora", o revistă de ținută, a emigrației românești (publicată în U.S.A.) am dat de accente ce mi-au redeșteptat vechile angoase. Le-au resimțit și au fost marcați de ele și alții. Și nu neapărat evrei.

Într-un articol, intitulat semnificativ „Românul internațional", romancierul Petru Popescu (care trăiește în California) se întreabă: „Ce fel de oameni sînt acei români care iau viața în piept pe alt meridian? De ce fel de curaj dau dovadă?" În încercarea sa de răspuns, vorbește de „spaima neadaptării, a viitorului incert și imprevizibil, a singurătății". Iar prozatorul Bujor Nedelcovici (stabilit la Paris), scrie despre „întrebări pe care mi le-am pus de zeci și sute de ori, nopți și zile de-a rîndul înainte de a mă afla aici". Și pentru el ora plecării a fost și a rămas ora adevărului: „Am încercat de-a lungul timpului să-mi descifrez ființa și destinul, să aflu cine sînt, ce rost am pe acest pămînt și ce a vrut Dumnezeu de la mine. M-am străduit să-i cunosc pe cei din jurul meu, timpul și soarta lor sub acest timp necruțător".

Cunoaștem. Înțelegem. Și ne gîndim, fără ură și fără mînie, ci doar cu tristețe filozofică, la execuția publică a ședințelor de excludere. Ce reconfortant ar fi fost ca fie și din gura a puțini să auzim rostite asemenea cuvinte.

VREI SĂ MAI FIE ȘI ADEVĂRAT?

...Deci nu se deschide acțiune penală împotriva judecătorului de la Tribunalul din Așkelon, asupra căruia a planat acuzația de mită sexuală. Așa a hotărît consilierul juridic al guvernului: împricinata n-a fost în măsură să prezinte probe convingătoare (și cum ar fi putut?) în sprijinul susținerilor ei. Acuzația e, deci, dubioasă, iar în sistemul nostru juridic, dubiosul operează în favoarea acuzatului. Sub raport juridic doar, și nu social. Din acest urmă punct de vedere, lucrurile nu se prezintă în același fel. Mai curînd, ca în istoria ce urmează.

Rabinul trimite în mod precipitat după unul din enoriașii de vază ai tîrgului.

— Mi-a ajuns la ureche — i se adresă cu glas sever și privire încruntată — că lumea vorbește că nevasta lui cutare...

— Ferească Dumnezeu, rabi! Sînt gata să jur că nu-i adevărat!

— Ce? Vrei să mai fie și adevărat?! sări îngrozit, rabinul.

Pe scurt: judecătorul din Așkelon, chiar și corpul magistraților pot fi satisfăcuți c-au ieșit din această afacere neplăcută. Nu să și jubileze: e destul de neplăcut că se vorbește...

OPSIMISTUL

Nu, n-am fost să văd piesa lui Emil Habibi, la Teatrul municipal din Haifa și nici nu cred c-am să mă duc. Titlul ei îmi ajunge. Rar un singur cuvînt, și încă inventat, reușește să exprime o realitate complexă și profundă, ca acesta!

Personal, sînt un pesimist incoruptibil. Nimeni și nimic nu mă poate clinti nici un centimetru de pe gibraltarul convingerii mele. Nici măcar istoria cu cele două muște, căzute în cratița cu lapte, din care numai una — cea optimistă — s-a salvat de la înec. Pesimismul meu e originar, funciar. El nu vine nici de la Schopenhauer, nici de la Kierkegaard sau Camus, ci de la natură. În fiecare boboc văd floarea care peste cîteva zile se va ofili pe lujerul ei, în grădină, sau în glastra din salon. Frumusețea radioasă a tinerelor fete nu mă amăgește; anii nu le vor cruța nici pe ele, va veni o zi cînd vor deveni propria lor caricatură. Timpul îl confirmă pe pesimist, căci toate orele rănesc, iar ultima ucide. Timpul înseamnă bătrînețe, boală, despărțire, moarte.

Atunci? De unde și pînă unde optimism și optimiști pe lume? Nu mă refer la demagogii politici, la credincioșii de profesie și la alți măscărici, pentru care „optimismul" este masca în dosul căreia își ascund goliciunea spirituală. Mă gîndesc la oamenii de bună credință și onești: din ce izvoare neștiute își extrag mirificul, inexistentul elixir?

E multă vreme de cînd îmi tot

pun aceste întrebări şi de abia acum cred că le-am găsit răspunsul. Titlul piesei lui Emil Habibi mi l-a relevat.

Nu optimism, ci **opsimism**. *Opsimismul e asemenea grădinilor de la noi: 20 de centimetri de brazde verzi aşternute – cu multă, foarte multă trudă – peste o sahară de nisip.*

BATE-O ODATĂ PE AN

Victorie a feministelor în Filipine: parlamentul din Manilla a luat în dezbatere un proiect de lege care interzice bărbatului să-şi bată soţia mai mult de o dată pe an. Cel care va depăşi norma, se expune unei pedepse de un an închisoare şi 200 dolari amendă.

Proiectul suscită întrebări, chiar şi în afara onorabilului corp legislativ. Dacă respectiva practică conjugală este reprobabilă pînă într-atîta că e sancţionată penal, de ce, totuşi, rămîne permisă, fie şi strict contingentată? Şi cum va funcţiona noua reglementare? Cine va ţine evidenţa calendaristică a acţiunii punitive a soţului? Şi cum va proba soţia în faţa justiţiei că onorabilul soţ a depăşit măsura permisă legal? Ş.a.m.d.

Dar hăţişul întrebărilor devine mult mai des transpus la realitatea israeliană. Căci şi la noi există – şi nu puţine – căsnicii în care soţul îşi maltratează consoarta. Nu numai în straturile sociale inferioare, sau de provenienţă orientală. Îşi bat soţiile şi unii intelectuali – medici, profesori – proveniţi din lumea anglo-saxonă. E ceea ce arată un recent sondaj de opinie organizat din iniţiativa organizaţiei feminine ,,Naamat". Pe scurt: idealul mamelor din multe ţări ale lumii, care visează pentru fetele lor, fecioare sau nu, un soţ evreu, soţ ideal pentru că nu e beţiv şi nu-şi bate nevasta, e contrazis de realitate şi statistică. Încă un mit israelian spulberat...

Aşa fiind, precedentul parlamentar-democratic filipinez prezintă interes şi pentru Israel. Numai că la noi, ca de obicei, va fi mai greu şi mai complicat.

În primul rînd, presupunînd că unitatea de măsură rămîne aceeaşi, va fi greu de stabilit de care an e vorba. Căci nu e de presupus că deputaţii partidelor religioase vor accepta anul civil, din calendarul gregorian, şi nu cel ebraic. În acest caz, va trebui stabilit de cînd începe să curgă răstimpul de graţie legal acordat bărbatului. Căci anul ebraic începe nu o dată, ci de trei ori – Roş Haşana, Pesah, Tu Bişvat. Care dintre aceste începuturi să fie determinant pentru performanţa (sau performanţele) bărbatului? Şi ce e cu anul bisect? E drept oare ca 13 luni să cîntărească în balanţa justiţiei la fel ca 12? Dar anul sabatic? Calitatea sa diferită, să nu aibă efect şi asupra subiectului în discuţie?

Complicat, foarte complicat. Încă o dată se vede că e uşor să fi filipinez şi greu să fi evreu.

,,MINIMUM"
SERVICIUL
ABONAMENTE
(Jeanine)
Tel. 03-440123

Nr. 14–MAI

APARE LUNAR
P.O.B. 11472, Tel Aviv

Director: **Al. Mirodan**
Editorialişti: **M. Rudich, A. Zahareanu**
Cartea: **E. Campus, L. Volovici, S. Levin**
Spectacolul: **Ben Zwi, Ada Pistiner, A. Szinberger**
Ideile: **N. Horodniceanu**
Humor: **Mark şi Sidonia Sidon**
Horoscop: **Sybil Hederna**
Arta culinară: **Ylana, Lucullus**
Redactori: **V. Russu** (prim redactor), **D. Beniamini, I. Fîntînaru, Beatrice Hacker, V. Mincu**
Realizarea grafică: **Mihaela Podolsky**
Culegere: **HASOFRIM Ltd.**
Tipografia: **DFUS HAHADAŞ**
Coprespondenţi în străinătate:
Europa: **Jacob Popper**; Paris: **Ion Mihăileanu**; Munchen: **Sorin Cunea**; Bruxelles: **Mira Iosif–Fichman**; Lausanne: **Victor Eskenazy**; Viena: **Maria Abraham**; New York: **Ştefan Halmoş, H. Fosha.**
Publicitate: 1 inch – 20 şekeli – Carnet – 10 cuvinte: 10 şekeli;
Abonamente Israel:
3 luni (3 numere): 18 şekeli
6 luni (6 numere): 36 şekeli
1 an (12 numere): 72 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: **1 an (12 numere): Europa – 75 dolari; U.S.A., Canada – – 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 125 dolari; Insulele Fidji – 158 dolari.**
Administraţia:
Director: **D. Simovici**
Serviciul Abonamente:
tel. 03-440123 (Jeanine)
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia – nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.
Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale

,,Ambasadoarea" IARDENA ARAZI și-a prezentat scrisorile de acreditare la Concursul EUROVIZION

"OM"– cîntec și cîntăreață

Știm noi oare despre Iardena mai multe decît milioanele de europeni care au văzut-o ieri seara pe ecranele televizoarelor? În ciuda marii publicități de care se bucură, această cîntăreață e mai puțin cunoscută decît altele. Viața ei particulară nu este mai puțin interesantă decît altele, dar e mai ,,pașnică", nezguduită de scandaluri publice – și poate de aceea se scrie rar despre ea.

,,Oamenii spun că sînt frumoasă. Eu însă nu mă simt frumoasă. Poate că ambalajul meu e frumos. Nu știu. Există o mare deosebire între stereotipul meu și omul din mine.

Ea ține foarte mult să evidențieze această deosebire. Deși la 36 de ani ai ei își păstrează cu fanatism talia (168 cm) și greutatea (50 kilograme) punînd preț pe toaletele strălucitoare cu care apare la concerte, Iardena Arazi vrea să rămînă o întruchipare a ceea ce s-a numit ,,Eretz Israel frumos". Ea s-a născut în kibuț, într-un kibuț al mișcării socialiste de colonizare și, ca adolescentă s-a ținut departe de discoteci, de petreceri mondene. A avut un roman furtunos și aproape tragic cu Gadi Iaghil, dar pe urmă această fată frumoasă care în mentalitate a rămas kibuțnică, a ,,muncit" cinci ani ca să-l convingă pe impresarul Nathan Tomer s-o ia de nevastă.

După cîțiva ani de apariții în cadrul tripletei feminine ,,Ciocolata, menta, mastic", Iardena și-a început cariera personală. Asta s-a întîmplat în 1981, cînd a concurat pentru Eurovizion cu cîntecul ,,Muzica rămîne". Atunci s-a despărțit pentru prima dată și pentru totdeauna de cele două cozi negre de liceană. De atunci o vedem mereu cu părul revărsat, cu rochii de prințesă mediteraneană, tînără, energică și bună. Dar pentru ea principalul nu e decorul, ci piesa. Adică interpretarea. ,,Nu fac nici un efort pentru a place cuiva. Nimeni nu poate spune că m-a văzut vreodată zîmbind fără motiv. Un chip frumos, o rochie elegantă sau o pieptănătură modernă nu pot cuceri singure publicul. Îl cucerești numai cu melodia, cu ceea ce spune ea".

S-a scris mult despre sumele pe care le încasează. Contractul ei pentru publicitatea Băncii Leumi *a trezit invidii. Și totuși fosta kibuțnică nu a uitat zilele grele pe care le-a trăit cîndva, și nu risipește banii cîștigați prin muncă. ,,Ne străduim să ne gîndim la timpurile grele care sper că niciodată nu vor veni. Din păcate, nu economisim destul. Plătim o chirie de 1.000 dolari. Avem o singură mașină, dar e prea scumpă. Trăim la un nivel prea înalt".*

Cîntecul cu care s-a prezentat la Eurovizion se numește ,,Om". Prin conținut și prin titlu, acest cîntec este cea mai bună carte de vizită a Iardenei Arazi.

M. VICTOR

NATHAN TOMER – soț și impresar

Primul ghid al patriei necunoscute

A trecut de atunci peste o jumătate de veac..
Iulie 1934: la București apare
,,PALESTINA – țară evreiască"
Îndreptar pentru uzul emigrantului
MONOGRAFIA Țării Sfinte
de L. B. Wechsler
și M. Moscovici
Editura Organizației Sioniste din România

Acum cincizeci și ceva de ani Palestina era parcă mai îndepărtată de România – călătoria cu vaporul de la Constanța la Haifa dura aproape două săptămîni și trecea prin Istanbul, Pireu, Alexandria, uneori și prin Beirut sau Port Said. Din cauza acestei depărtări țara era și mai necunoscută. Oameni care visau la ea și chiar și cei care își făceau bagajele pentru emigrare nu știau ce relief geografic are, ce legislație și ce posibilități de trai există.

Cum curentul de emigrație creștea, *L. B. Wechsler*, un intelectual de rară noblețe și *Moți Moscovici*, un ziarist frenetic, au luat inițiativa întocmirii unui ghid complet al Palestinei evreești. Prima lucrare de acest gen apărută în România.

Cartea – de aproape 200 de pagini – este impresionantă prin bogăția de date. După capitolul ,,restaurația istorică" în care se face istoricul sionismului herzlian, filosofia și realizările lui, urmează capitole amănunțite despre Geografia țării, Legislația țării, Statul evreesc, Industria palestiniană, Comerțul, Profesiunile libere, etc.

,,Ce trebuie să știe un emigrant" este azi, la lectură, poate cel mai semnificativ capitol și care trezește un zîmbet.

,,Se recomandă a se lua ca obiecte casnice, în special, veselă pentru masă și bucătărie, lingerie, perne, așternut... Se atrage atențiunea că nu este indicat a se lua prea mult bagaj întrucît imigrantul trebuie să conteze pe condițiuni de viață mult mai raționale, și deci mult mai modeste decît în Europa".

La capitolul ,,Posibilități de muncă" se atrage atenția: ,,Fiecare imigrant trebuie să-și ia asupra sa riscul găsirii unei ocupațiuni". Se caută mai ales zidari, lucrători în beton, tinichigii, parchetari, zugravi. ,,Au bune perspective de lucru și acele persoane, de o robustă constituție fizică, dispuse să se dedice muncii agricole. În ceea ce privește profesiunile libere, domnește o aglomerație extraordinară. Pentru medici și avocați, aproape că nu mai există locuri". (Încă atunci, în 1934!)

Comerțul era și atunci destul de dezvoltat. Palestina evreiască avea relații comerciale cu zeci de țări, între care și România. Grîu nu prea se importa din România (astăzi pare curios să aflăm că principalul furnizor de grîu era atunci... Siria) dar se cumpăra de la români orz, fasole, vite, fructe crude și uscate, trunchiuri și chiar crengi, butoaie, lăzi goale, petrol în bidoane, clei, lămpi, lanterne și altele.

România cumpăra miere, citrice, struguri, zeamă de fructe, susan, plante, puieți și arbori, săpun de leșie etc.

*

Ghidul acesta este depășit, desigur, dar constituie un document cu atît mai valoros cu cît și azi rămîne valabilă ideea care i-a animat pe cei doi autori: anume, de a demonstra că ,,țara de la țărmurile Mediteranei nu este un laborator de experiențe sociale, ci o realitate politică și economică în care atît colectivitatea cît și personalitatea fiecărui individ pot găsi mijloacele și soluțiile unei existențe încadrate într-un ritm de viață națională".

M. RAFAEL

,,Zion-Lloyd"
S'A DOVEDIT
cea mai bună organizație
de turism și voiaj pentru
Palestina, Siria, Egipt
și alte țări din Orientul apropiat.
DACA VOIȚI
o informație precisă, un sfat, o indrumare dată de către specialiști cu competință, adresați-vă imediat la
,,Zion-Lloyd"
sub conducerea d-lui M. IAMPOLSKY
București -- Calea Victoriei, 33
(Casa Frascati) Telefon 3-69-13

"Ferește-te de ziare, fratele meu!"

Într-una din serile trecute am fost acostat pe stradă de un elev de Ieshiva frumușel și cu un zîmbet de frate drăgăstos, care mi-a întins o broșură. M-a îndemnat s-o iau și s-o aprofundez, rugîndu-mă totodată să fac o donație pentru mișcarea hasidimilor rabinului din Breslaw din care face parte. Nu l-am refuzat brutal cum fac de obicei mulți trecători acostați.

Acasă, răsfoind-o, am avut surpriza să constat că broșura — scrisă de rabinul Natan din Breslaw, actualul conducător al mișcării hasidice întemeiate în secolul trecut de marele rabin Nahman din Breslaw — se ocupă de... presă. E intitulată „Spălarea creierului" și tună și fulgeră împotriva presei, cum e acum moda.

„Vei ști, iubitul meu, fratele meu scump, că de cînd au fost născocite ziarele, o umbră și un întuneric greu s-au lăsat pe lume — scrie tînărul rabin Natan. Oricine are un ziar scrie el împotriva lui Dumnezeu și a înțelepților adevărați ai tuturor generațiilor. Așa se face spălarea creierului unui întreg popor care merge după ei ca o turmă la tăiere... De cînd oamenii s-au molipsit de această lepră, de acest cancer care sînt

Rabinul Natan din Breslaw: el blestemă ziarele.

ziarele, totul s-a răsturnat, și fiece ticălos care are un condei în mînă se crede un vizionar și scrie lucruri rele, prostii și deșertăciuni veninoase împotriva lui Dumnezeu, a Thorei noastre sfinte și a înțelepților noștri... De aceea, fratele meu, trebuie să te ferești de ziare, să le blestemi și să le rupi cînd îți cad în mînă..."

Și tot așa pe treizeci de pagini...

Trei limbi și românește

Frumoasă ca o Ofelie brună, Michaela Bercu, manechin de modă de la 13 ani, este în plină ascensiune profesională. A împlinit 18 ani și fotografia i-a apărut deja pe coperta revistei „Vogue" și în „Madame Figaro", după aparițiile la prezentări de modă la New York și Paris. În prezent, își termină studiile și în august... la armată! Pe urmă — poate că va da examen de admitere la facultate. Ar vrea să învețe limbi străine. Altele decît cele pe care le vorbește curgător — ebraica și engleza — precum și maghiara și româna, învățate în casa părintească. Succes, Michaela!

Fost

Victor Șemtov. Fost ministru al sănătății. Fost secretar general al partidului Mapam. Deputat în Knesset mulți ani. Consideră că prea mulți ani. De aceea, recent, la vîrsta de 70 de ani, se ridică de pe scaunul de deputat și-l cedează unuia mai tînăr. Gest rar în viața politică israeliană. Foarte-foarte rar.

Bravo, domnule fost deputat Șemtov!

Tata e în concediu de naștere

Legea votată recent și care acordă femeilor „șanse egale în domeniul muncii", este dintre cele mai importante pe care le-a adoptat Knessetul pentru populația noastră feminină.

Ea interzice orice discriminare în muncă;

— acordă dreptul la concediu de naștere sau despăgubiri pentru concediere din cauza nașterii, nu numai mamei, ci și tatălui, la alegerea lor;

— acordă dreptul la concediu pe motiv de boală a copilului, nu numai mamei, ci și tatălui — la alegere;

— discriminarea femeii în muncă în urma refuzului ei de a ceda la avansurile sexuale — va fi considerată delict penal;

Noua lege continuă să mențină drepturile speciale pe care le au femeile.

Uranium israelian

N-o știm de la Vaanunu, ci dintr-un sondaj efectuat în ultimii ani de Institutul geologic: există șanse de a produce uranium în Israel.

Este vorba de un sondaj făcut din... văzduh. Specialiștii au verificat din avion straturile geologice, iar acum analizează datele culese pentru a aprecia potențialul uraniumului din țară.

Cînd Moscova încă nu dicta

Centrul de studiere a patrimoniului lui Ben Gurion, care activează în cadrul Universității din Beer Sheva, a editat recent volumul ,,Evreimea din Europa răsăriteană, în anii 1944 – 1948". Cartea este de fapt o culegere de conferințe și studii care, în parte, au fost prezentate la un colocviu la Sde Boker. Participanții la acel colocviu au pornit de la ideea că în perioada 1944 – 1948, care a fost decisivă pentru evreimea din Răsărit și pentru caracterul emigrării în Eretz Israel, Uniunea Sovietică încă nu-și impunea linia în țările răsăritene în ce privește problema evreiască. ,,Atunci condițiile interne în țările răsăritene permiteau luarea unor hotărîri în mod independent. Dacă au fost acțiuni coordonate sau nu de la început, ele s-au datorat unor interese și nu dictatului sovietic".

Studiul consacrat evreimii din România este al profesorului Rafael Vago care subliniază ,,atitudinea paradoxal-tragică a celor care trasau linia politică față de problema evreiască: pe de o parte, erau conducători comuniști de origine evreiască (Ana Pauker, Iosif Chișinevshi) considerați de evrei ca slujitori ai intereselor anti-evreiești și anti-sioniste (deși se știa foarte puțin despre adevăratele lor sentimente) iar pe de altă parte fruntașii Comitetului democrat evreiesc care au crezut în identitatea națională evreiască dar au căzut victime lozincilor lansate de partidul comunist, devenind instrumente în mîinile lui".

Pentru a întregi imaginea acelei perioade, se publică în volum cuvîntarea rostită de Gromiko la O.N.U. în 1947 și vestita scrisoare a lui Ilya Ehrenburg, despre problema evreiască și Statul Israel.

Metoda Japoneză

Bine că în ultima vreme se aude mai rar sloganul publicitar ,,Sony — Einstein al Japoniei". Căci dacă mai ținea un timp, teamă mi-e că unii dintre țabarii noștri ar fi început a crede că autorul teoriei relativității a fost un supus al Mikadoului. Și nici n-ar fi fost chiar așa de senzațional, mai ales de cînd un sociolog a descoperit în California un student ce era convins că Stalin a fost președinte al Statelor Unite înaintea lui Franklin Delano Roosevelt.

Nu, slavă Domnului, Einstein n-a fost un fiu al imperiului nipon; în schimb, unii dintre isteții noștri bahurim de ieșivot înșeală armata după metoda japoneză.

Să fie limpede: nu e vorba de vreun procedeu de import, ci de un patent original, conceput și pus în funcțiune chiar de ei. Plecînd de la constatarea că în ochii poliției de frontieră, studioșii de la ieșivot, toți în aceleași straie negre, cu barbă, perciuni și ochelari, sînt de nediferențiat, așa cum în ochii europenilor toți japonezii par identici – bahurii între 18 – 21 de ani care nu obțin aprobarea militară necesară la ieșirea din țară, recurg la pașapoartele colegilor de ieșiva ce dețin această autorizație. Numele e altul, dar pe poză e același bahur, aceeași pălărie neagră, aceeași barbă, aceiași perciuni, aceiași ochelari. În acest mod, aplicînd cu zel metoda japoneză, unii învățăcei au ieșit și intrat în țară de 3 și chiar de 4 ori în ultimul an.

Un comentator răuvoitor sau numai malițios ar pune întrebarea: ce caută cu atîta asiduitate în străinătate zeloșii studioși ai Torei? Noi, însă, nu vom fi indiscreți. Noi sîntem bine crescuți și știm că nu se cade să întrebi pe alții de chestiile bănești...

I. REVE

MINIMUM editează

Aveți în manuscris memorii personale ?

Vreți să vă publicați jurnalul intim ?

Doriți să scoateți la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii ?

MINIMUM este editorul cel mai competent !

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginație și corectură tipografică, coperta, prefața și diferite forme de publicitate

vi le asigură MINIMUM

Pentru scriitorii olimi hadașim care vor să-și tipărească în țară prima carte

MINIMUM este „prietenul la nevoie".

Există, în sfîrșit, o editură : MINIMUM

P.O.B. 11472 — Tel Aviv

PARADA CEA MARE

de MARK şi SIDONIA SIDON

Un adevăr este un adevăr, este un adevăr! Greu cu el! Inutil să cauţi să-l ocoleşti, să-l acoperi, să pretinzi că nu există. El rămîne acolo ca un bolovan. Cenuşiu, greoi, încăpăţînat! Antipatic!

Minciuna este cu totul altceva. E atractivă şi se pretează la toate. Faci ce vrei cu ea. E romantică, adaptabilă, înflăcărată, spumoasă, colorată şi cuceritoare. Simpatică!

Cum este cazul cu Vaanunu. Douăzeci şi cinci de profesori de notorietate mondială, printre care cîţiva laureaţi al premiului Nobel, multe organizaţii pacifiste din Europa şi America, Verzii din Germania, preoţi din Australia, l-au declarat erou al umanităţii pentru atitudinea lui curajoasă în lupta împotriva armelor nucleare. Ba o organizaţie din Danemarca i-a decernat şi un premiu pentru pace în sunători. A fost propus şi la Nobel! Ce frumos! Ce colorat! Ce simpatic!

Şi cum s-au petrecut faptele care au făcut din Vaanunu un erou „antiatomic"?

Israelianul Vaanunu a fost ateu stîngist la Beer Sheva, creştin evlavios în Australia, şi a vîndut nişte fotografii secrete ale reactorului de la Dimona lui „Sunday Times" la Londra, pentru 300.000 de sterlingi. Apoi s-a lăsat agăţat de Syndi, care i-a dat rendez-vous la Roma unde a pus mîna Mosad-ul pe el şi l-a repatriat! Asta este! Bani, femei, voiajuri... Dolce Vita! De unde martir al păcii? Adevărul? Cenuşiu, încăpăţînat, antipatic!

Ce frumos este cînd auzi elanurile înaripate ale celor din Guş Emunim, care vorbesc despre milioanele de olim care vor veni să colonizeze Iehuda, Şomronul, Aza, pămînturile sfinte făgăduite de Dumnezeu poporului lui Israel. Şi ce curajoşi sînt ei, avangarda celor care „va să vină", cînd trăiesc eroic pe pămînturile vechi în vilele noi! Înflăcărat, colorat, cuceritor! Să-ţi mîngîie sufletul!

Dacă n-ar fi blestematul ăsta de computer, care arată că din circa de 8.000 de evrei ce au primit anul trecut ieşirea din Uniunea Sovietică, au sosit în Israel vreo 800 de olim, iar restul au plecat în America şi Australia, să se reunească cu evreii de acolo, care nici gînd nu au să vină în Israel...

Adevărul! cenuşiu, antipatic şi insuportabil!

Lumea civilizată iubeşte Israelul pentru că este o democraţie. Guvernul exprimă voinţa poporului, iar primul ministru este reprezentantul guvernului. Domnul Itzhak Şamir este actualul nostru prim-ministru. De cînd a fost în Statele Unite şi pînă în prezent (27 martie 1988, dată la care este scris acest articol, deoarece din motive tehnice, redacţia ni-l cere cu o lună înainte de apariţia revistei), Şamir a căutat să convingă lumea că planul de pace „Shultz" este inacceptabil pentru Israel. Domnia sa are cu totul alte idei despre pace şi pretinde că poporul Israelului stă strîns unit în spatele său!

Frumos, înflăcărat, cuceritor!

Dar dacă în cadrul guvernului de unitate naţională rotaţia ar fi avut alt ritm cronologic, astăzi prim ministru ar fi fost Şimon Peres. El declară că planul „Shultz" este acceptabil pentru Israel. Ca prim ministru ar fi putut să afirme că tot poporul este strîns unit în spatele său!

La fel de frumos, la fel de înflăcărat, la fel de cuceritor!

Şi unde-i adevărul?

Israelienii şi-au ales un guvern, în care jumătate din componenţi au idei total opuse celeilalte jumătăţi şi împotriva celei mai elementare logici, se numeşte guvern de unitate naţională!

Stupid! Greoi! Încăpăţînat! Adevărul!

Uite că a venit momentul deciziilor! Care jumătate are dreptate? Care jumătate ne reprezintă cu adevărat interesele? Cum să facem? teritorii pentru pace? Nimic pentru pace? Sau ca să întrebuinţăm eufemismul pentru „nimic" în formula lui Şamir — „Pace pentru pace?"

Ambele sînt formule politice şi trebuiesc lăsate în seama politicienilor. În definitiv, pentru asta primesc salariu şi stimă, mult exagerată. Dacă vor să ne apere într-adevăr interesele, atunci să ştie că:

Vrem să trăim într-o ţară liberă, democrată, înfloritoare şi prietenă cu toată lumea. Interesul nostru este să ne cîştigăm existenţa cu cinste pentru noi şi familiile noastre, să avem parte de bucurii şi de necazuri omeneşti, să ne creştem copiii astfel încît să nu ajungă eroi morţi ori trădători vii. Sora de la Maternitate să nu-i prezinte tatălui pe noul născut, spunîndu-i: „Ai un paraşutist de patru kilograme şi jumătate!" ci să-i spună: „Ai un doctor, sau un inginer, sau un violonist, sau un sculptor, sau chiar un poet de numai trei kilograme!"

Acum patruzeci de ani ne-am făcut un stat în care noi evreii sîntem majoritatea şi în care încercăm să trăim după tradiţia şi ideile noastre democratice. Să ămînem aşa!

Nu este primul stat evreu pe aceste pămînturi. Dar, în toate perioadele graniţele lui au variat după concepţiile şi capacitatea evreilor de a-l susţine. La fel trebuie să fie şi în situaţia actuală. Ce nevoie avem de teritorii în care trăiesc 70.000 de evrei şi 1.500.000 de arabi?

Cînd a avut dreptate Moşe Dayan? Atunci cînd afirma că „Mai bine cu Sharm-Al-Sheik fără pace,

decît pace fără Sharm-Al-Sheik!" sau cînd a cedat, ca ministru de externe, tot Sinaiul și n-au mai murit soldați la Canal?

De cînd restituirea unui teritoriu cucerit, indiferent de motive, este un sacrificiu?

De cînd pierderea petrolului egiptean de la Abu Rhodes a devenit o hemoragie națională?

De cînd hotelul „Sonesta" de la Taba este un monument istoric național și trebuie apărat cu sacrificii de vieți?

Și de cînd răposatul Rafi Nelson, mare băutor de bere, a intrat în panteonul pionierilor sioniști?

Cui îi folosesc așezările de pe teritorii, unde o mînă de oameni care se autoproclamă păzitorii gliei strămoșești trebuie păziți de o întreagă armată de soldați atunci cînd se duc să-și cumpere un kilogram de roșii din șukul arăbesc?

Pentru ce trebuie să se lupte sabrii noștri cu niște locuitori care trăiesc la casele lor de sute de ani și nu ne vor ca stăpîni?

Noi sîntem evrei, un popor care a suferit timp de milenii. Cei care am venit din galut știm ce înseamnă să fi asuprit. Sabrii nu au frica, dezgustul și ura pe care o resimțim noi pentru tot ce lovește, strivește, ustură, arde, frînge, străpunge, sfîrtecă, zdrobește, taie, sîngerează, umilește, batjocorește, rușinează, izolează, selectează, înjosește și nimicește.

Noi știm ce înseamnă bîta reală și cea morală. Ei, sabrii, care au avut norocul să se nască aci, nu au simțit-o deasupra capetelor lor. Dar aceasta nu le dă dreptul să o abată asupra altor capete.

Poporul evreu nu are vocație de cotropitor. De ce să fim noi ultimii colonialiști ai secolului XX? Nu avem puterea materială, fizică, morală și intelectuală pentru a reuși ca ocupanți.

Țara noastră nu are bogățiile materiale pe care le are Africa de Sud ca să poată jongla cu un boicot internațional și nici ascetismul locuitorilor de a se mulțumi cu bunurile locale ca o Albanie. Noi sîntem total dependenți de înțelegerea și bunăvoința altor state.

Nu avem nici puterea fizică, sau mai concret vorbind, numărul necesar de soldați pentru a ține sub ocupație 1.500.000 de locuitori străini.

Morala noastră nu ne dă pace. Nu putem fi ucigași de femei și copii, de oameni fără armă în mînă. Am învățat că lupta dreaptă este numai aceea pentru casa și familia ta. Restul este cruzime și lăcomie. Noi nu sîntem nici irakieni, care își ucid proprii lor cetățeni cu arme chimice și nici iranieni care-și trimit copiii la moarte pentru o himeră religioasă. Și nici nu ne este permis să ne justificăm atitudinea, comparîndu-ne cu ei.

Mintea noastră evreiască nu ne permite să fim atît de stupizi încît să pretindem tuturor guvernelor prietene să acționeze după faimosul nostru concept: „O să fie bine pentru evrei?"

Cînd cele două jumătăți ale guvernului nostru se războiesc, unii spunînd că „Trebuie să li se dea libertatea palestinienilor" iar ceilalți susținînd că „Nu trebuie să li se dea libertate palestinienilor", noi vrem să le amintim o idee care stă la baza tuturor democraților:

„Libertatea nu se dă! Libertatea NU SE IA!"

Și atunci ce-i de făcut?

Părerea noastră este că numai armata ne poate salva.

Toate forțele noastre de pe teritorii să fie adunate și aliniate pe unități.

Fiecare unitate cu comandantul în frunte.

Toți în ținută de sărbătoare.

Să se audă vocea comandantului-șef:

„Armată, înainteeeeee marș!"

Și în frunte cu fanfara condusă de GENERALUL Zico Graziani, în sunetele celui mai frumos marș din repertoriu, armata israeliană să se întoarcă ACASĂ, în aplauzele entuziaste ale palestinienilor, israelienilor și ale celorlalte popoare din lume.

Va fi cea mai frumoasă paradă în cinstea celor 40 de ani de la înființarea statului Israel.

ALBUMUL INDEPENDENȚEI

29 noiembrie 1947. O.N.U. a hotărît înființarea Statului evreu. La Tel Aviv populația jubilează pe străzi.

RADU KLAPPER

OGLINDA E DE VINĂ!

Repetînd zeci de ani, o dată cu Bialik, butada cu ,,primul polițist ebraic arestînd primul hoț ebraic", am ajuns să credem noi înșine că, pînă în cele din urmă, Israelul este o țară ca oricare alta, că nu există nici o deosebire fundamentală între Tveria și Ploiești, între Zfat și Bîrlad, ba chiar nici măcar între Ierusalim și Sofia. Pretutindeni trăiesc oameni, nu-i așa?, cresc, mănîncă, procreează și mor!

Ar fi mult prea simplu ca doar propaganda arabă sau reminiscențele mai mult sau mai puțin mărturisite ale antisemitismului să explice furtuna iscată de reprimarea tulburărilor din Teritorii. Ne referim doar la acestea pentru că ,,umanitarismul" sau ,,conștiința" nu intră în discuție, fiind prea manifest selective sau, poate, pentru că tocmai ele demonstrează situația specială a Israelului în conștiința umanității.

În fond, exact în zilele în care Aza, în Șomron și în Iehuda erau rănite (fie chiar și ucise!) un număr oarecare de persoane care atacau, care intenționau să lovească, să ucidă, în nenumărate alte puncte ale globului erau lichidate persoane în număr infinit mai mare, în condiții mult mai inacceptabile. Să oferim exemple? Deschideți orice ziar, de oriunde din lume, și căutați printre știrile rezumative, expediate cu litere mici, "printre altele". Atunci?

Opinia ne este că răspunsul trebuie căutat undeva în subconștientul secular al societății civilizate. Religioasă sau nu, credincioasă sau atee, filo sau antisemită, lumea la care ne referim este profund ancorată măcar în morala iudeo-creștină, dacă nu în filozofia și mistica creștine, chiar înaintea Conciliului Vatican II și înaintea replicii lui Ioan Paul II despre ,,frații noștri mai mari întru credință". Instinctiv, în ochii descendenților, părinții nu pot fi decît ideali, un model.

Nu trebuie uitat, de pildă, că ceea ce noi numim ,,Șomron", în toate celelalte limbi este ,,Samaria", iar unul dintre calificativele lui Crist — învățate măcar pe băncile școlii, chiar dacă ulterior biserica a fost abandonată — este ,,bunul samaritean"; ceea ce pentru noi este Iehuda, este pentru alții Iudeea, iar inițialele legendare de pe crucea Calvarului, I.N.R.I., semnifică ,,Isus (Iehoșua, mîntuitorul) Nazariteanul (din Nazrat), regele Iudeii".

Vrînd, nevrînd, prin simplul fapt de a trăi în aceste locuri, fără a fi măcar întrebați, devenim purtătorii unei tradiții morale milenare, paznicii ei în ochii celor care, la ei acasă, oriunde, dar nu AICI, își pot permite ceea ce nouă ne este de neconceput.

Problema care se pune este cum putem face față unor provocări violente, manifest distructive și venind dintr-o cu totul altă filozofie morală decît cea iudeo-creștină? Inconștientul istoric al lumii occidentale ne dictează să procedăm în virtutea moralei care s-a născut aici: întoarce și celălalt obraz! Și chiar dacă Dumnezeul iudaic nu ar fi ,,Dumnezeul mîniei", poate un stat modern să supraviețuiască în virtutea acestei morale? Care dintre cei ce ne acuză o face?

Așa cum subconștientul colectiv al lumii civilizate a tresărit de mîndrie atunci cînd Israelul a traversat Războiul de Șase Zile, la fel același subconștient ne acuză azi de imoralitate. Noi sau țara noastră sîntem oglinda morală în care se privește lumea.

MADY
TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 37,
Tel. 657458
CONFECȚII FINE DE DAMĂ
(costume, rochii, bluze, fuste, etc.)
MODELE EXCLUSIVE INDIGENE ȘI STRAINE
LA PREȚURI CONVENABILE
DESCHIS 10.00 — 16.00

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

I M P O R T A N T!!

ASTĂZI MAI MULT CA ORICÎND, UN CADOU UTIL RUDELOR SAU PRIETENILOR DIN ROMÂNIA, ESTE ÎNTOTDEAUNA BINE VENIT!

FOLOSIȚI VAUCHERELE COMTURIST, CARE OFERĂ PRIN REȚEAUA SA DE MAGAZINE (SHOP-URI), O GAMĂ VARIATĂ DE ARTICOLE, INCLUSIV PRODUSE ALIMENTARE DE PRIMĂ NECESITATE.

PENTRU INFORMAȚII SUPLIMENTARE ȘI EFECTUAREA TRIMITERILOR, VĂ STĂM LA DISPOZIȚIE.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
1 BEN YEHUDA STR.
TEL AVIV
Tel. 65.93.93 – 65.93.94
P.O.B. 26175

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
1 BEN YEHUDA STR. TEL AVIV
Tel. 65.93.93 – 4

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

* Doriți o excursie organizată?
* Un program de odihnă într-o stațiune montană?
* Să vă îngrijiți sănătatea într-o stațiune de tratament? Sau să vizitați locuri noi, avînd la dispoziție mașină?
* Un cadou de neuitat oferit copiilor dv.: excursii pentru tineret; Bar Mitzvah; Bat Mitzvah și învățarea limbii engleze!
* Excursii pentru „vîrsta de aur"; „TIULEI MASORET" (casher); Croaziere.
* Excursii organizate; programe individuale; Eurailpass; Saverpass.

Vă stăm la dispoziție să vă organizăm vacanța 1988!!

Cu ocazia celei de-a 40-a aniversări a înființării Statului ISRAEL, transmitem urările de fericire, prosperitate și pace;

„Întregului popor din ISRAEL"

Moșe Maur: ADEVĂRUL, TOT ADEVĂRUL DESPRE SINAGOGA "GUTMAN"

Iubite Mirodan,

În interview-ul acordat revistei ,,Minimum" și publicat în numărul din Martie 1988, d. av. Moșe Nistor, probabil în necunoștință de cauză, face cîteva afirmații în legătură cu construirea sinagogii Gutman. Ele sînt în dezacord cu realitățile care au dus la ridicarea acestei instituții. Cum sinagoga Gutman e una din importantele realizări ale originarilor din România, vreau să restabilesc adevărul despre construirea ei.

După pogromul din București, în care au fost asasinați scriitorii Iacov și Iosef Gutman, tatăl lor, rabinul Zwi Gutman, a fondat la București o sinagogă în memoria lor. Cînd mai tîrziu familia rabinului Gutman s-a stabilit în Israel, sinagoga a fost refondată aici și a funcționat într-o cabană din Tel Aviv, str. Pekiin, pe un teren afectat de primărie. Sinagoga a devenit repede un centru al alialei române. Se comemorau aici pogromurile din București, Iași și Dorohoi și se organizau reuniuni ale diverselor comunități evreiești care au funcționat, în trecut, în România. În această sinagogă a avut loc ședința grupului restrîns care a dat mandat d-rului Kremer din New York, pentru demascarea lui Trifa, odiosul asasin.

Visul rabinului Zwi Gutman era ca ,,tzriful" să fie înlocuit cu o clădire zidită. Dar el a decedat înainte ca acest vis să devină realitate. Locul lui la conducerea sinagogii l-a luat fiul său, rabinul Efraim Gutman, un fin intelectual.

În 1972, participînd la o comemorare, am văzut că pereții au putrezit. Plafonul era pătat. Mi-am dat seama că multă vreme ,,tzriful" nu va mai rezista. Am decis atunci împreună cu rabinul Efraim Gutman, că trebuie făcut ceva pentru salvarea sinagogii, care era unicul punct de întîlnire al alialei române, cu diferite prilejuri. În acest scop, am convocat la sinagogă prietenii mei din loja francmasonică ,,Hashahar", din loja Dr. Nimirover – Bnei Brit, din loja feminină ,,Bnot Zion" și împreună cu enoriașii sinagogii, am decis o campanie de adunare de fonduri.

Pentru acest scop am lansat carnete cu bonuri, denumite ,,cărămizi" și printr-un apel publicat în ,,Viața noastră" am cerut originarilor din România să se alăture acțiunii noastre, prin cumpărarea de ,,cărămizi". Costul uneia era de o liră. După o jumătate de an dispuneam de o sută de mii de lire, care era puțin față de suma de care aveam nevoie pentru zidirea sinagogii. Cunoscutul filantrop Ezra Bank ne-a trimis atunci, din proprie inițiativă, suma de 50.000 de lire. Acest gest m-a făcut să decid începerea lucrărilor. Era o aventură. Totuși, am făcut-o. Eram sigur că dacă aliaua română va vedea că se construiește într-adevăr ceva pentru ea și în numele ei, va sprijini acțiunea noastră. ,,Tzriful" a fost dărîmat, sinagoga s-a mutat într-un adăpost public al primăriei din Tel Aviv (prin intervenția d-lui Itzhak Artzi), și curînd a început construirea clădirii.

Adăpostul (azi sala de recepție a sinagogii) era gata cînd am hotărît ca sărbătorile de toamnă să fie oficiate în clădirea ,,Beit Hamehandes" din Tel Aviv. Aveam motive să fim optimiști, deoarece punerea pietrei fundamentale ne-a adus fonduri mari, ridicînd capitalul nostru la 11 milioane de lire, care în condițiile inflației de atunci, acoperea cam o treime din cheltuielile construcției.

În anul acela, D. Goldstein Dolfi, fiind în țară, a cerut unuia dintre funcționarii săi să-i cumpere ,,jețuri" la o sinagogă, ca să poată asista la serviciul divin de Rosh Hashana și Yom Hakipurim. Funcționarul a achiziționat locurile la sinagoga Gutman, care cum am spus, funcționa la ,,Beit Hamehandes". D. Goldstein, cum mi-a povestit el mai tîrziu, a întrebat de ce sinagoga nu are încă o clădire proprie. După ce i s-a spus că a început construcția, dar că fondurile sînt limitate, a cerut să vadă lucrările. S-a dus pînă în str. Pekiin, s-a convins că într-adevăr se lucrează la clădirea sinagogii și a spus:

– Tot ce vă trebuie, peste ceea ce aveți, vă dau eu.

Și ne-a dat. Un an mai tîrziu, cu fondurile unite, ale noastre și ale d-lui Gwldstein, sinagoga a putut fi inaugurată. E una din bijuteriile arhitectonice din Tel Aviv. Drept recunoștință, comitetul sinagogii a așezat o placă comemorativă în memoria părinților d-lui Adolf Goldstein și a alăturat numele lor pe hîrtiile oficiale.

Comitetul sinagogii, pe care am avut cinstea să-l prezidez tot timpul, a decis ca sinagoga să nu fie numai o casă de rugăciune și de reculegere, ci un centru cultural și un punct al originarilor din România. În afara comemorărilor anuale ale unor triste evenimente din trecutul evreilor din România, am organizat simpozioane, conferințe și concerte. Încercăm acum să întrunim sub acoperișul acestei sinagogi și în sala de recepție organizațiile de evrei originari din România. Pînă acum au aderat la această acțiune Organizația foștilor activiști sioniști din România, foștii membri ai lui

Macabi din România, Yad Lezikaron Iehudei Romania, Asociația originarilor din Bucecea, Dorohoi și Iași. Asociația ,,Acmeor" își ține la noi cursul de engleză, iar o dată pe săptămînă are loc un curs de studiere a filozofiei lui Maimonide. Săptămînal ascultăm conferințele religioase ale rabinului Efraim Gutman și în fiecare sîmbătă, după serviciul divin, are loc o reunire de ,,sevet ahim iahdav" sub forma de ,,kidush" la care ascultăm cuvinte înțelepte, din gîndirea iudaică.

Iubite Mirodan, știind că te preocupă activitatea originarilor din România, am ținut să completez afirmațiile prietenului meu, av. Moșe Nistor, care n-avea de unde să cunoască adevărul în legătură cu împrejurările în care sinagoga Gutman a devenit un punct central în viața alialei române a Tel Avivului.

Cu bune sentimente,

MOȘE MAUR,

președintele comitetului Sinagogii ,,Gutman"

Drama lui Israel Bercovici

Sfîrșitul prematur, după o boală cumplită, a lui Israel (Izu) Bercovici, a impresionat adînc pe toți cei care l-au cunoscut din activitatea la Teatrul Evreiesc din București și în arena literaturii idiș. Acest om, încă tînăr, venit de jos, dintr-o familie de croitor sărac, a fost un autodidact, reușind să-și formeze o cultură serioasă. Și-a format-o însă într-o perioadă de dogmatism politic și acest lucru l-a marcat. El n-a mai putut vedea contradicția capitală dintre valorile judaice de care era pătruns pînă în cele mai adînci fibre ale sufletului său și ideologia marxistă căreia i s-a devotat.

A suferit, nu putea să nu sufere din cauza acestei sfîșieri. Dar cît din recunoștință pentru un regim care l-a promovat, cît din refuzul obstinat de a recunoaște divorțul, adică nu divorțul, ci imposibilitatea unei logodne între judaism și marxism, I. Bercovici s-a menținut cu îndărătnicie pe poziții perimate, intrînd în conflict cu ideea de sionism, cu dezideratul național al revenirii evreului în Eretz Israel — și în ultimă instanță, în conflict cu sine însuși. Aceasta a fost drama lui și acesta este cazul și cu alți evrei buni, aflați unii încă în România, alții aici în țară.

M. RAFAEL

Minimum a gustat din plin culorile vii și vitale din picturile Ancăi Oron (Orovan), văzute luna trecută la expoziția de la galeria **Shai Danon** din Tel Aviv.

ABONAȚI-VĂ LA

Adevărul

SĂPTĂMÎNAL

O LECTURĂ INTERESANTĂ PENTRU ÎNTREAGA FAMILIE

Victor MINCU

LUME BUNĂ LA "PREMIUL SION"

Parcă niciodată nu a fost o asistență așa de selectă la festivitățile de decernare a Premiului ,,Sion" al Asociației scriitorilor, ca la ultima, din seara de 6 aprilie. Desigur, faptul se datorează simpatiei de care se bucură ultimul primitor al premiului: incomparabilul Idov Cohen.

,,Sioniștii" au cucerit și aici primele rînduri... de scaune. Mă refer la vechi prieteni ai premiatului, ca Jean Cohen, av. Moșe Nistor, Itzhak Artzi, cu soția, d-na Toni Agmon, S. Avny, av. Herman Rosenhaupt, unchiul fostului nostru ambasador la Washington, d. Meir Rosen, și alții alături de membrii familiei sărbătoritului — soția Lea, fiii Eliezer și Elhanan. Acesta din urmă, fost sgan aluf în Zahal, este acum asistentul ,,mînă dreaptă" al primarului Lahat.

Sectorul scriitoricesc și publicistic era, cum e și firesc, cel mai populat: M. Rudich, Sandu David, A. B. Yaffe, Al. Mirodan, I. Schechter, A. Zahareanu, cu soția, M. Maur, cu soția, I. Voledi, Z. B. C., Liana Maxi, cu sotul Noldi Herșcovici, A. Strihan, Ș. Carmel, G. Bogokovski, Toni Solomon-Maaravi, Geta Bergoff, etc. Dar sectorul feminin era, cum e și mai firesc, cel mai strălucitor.

În afara scriitoarelor amintite, am remarcat prezența d-nei Dadi Iancu (fiica celebrului pictor) într-un deux-pieces maro uni, cu un lanț de argint artistic, pe bluza asortată artistic, surorile gemene Paula Aloni și Erna Pistiner (cu soțul, Fred Pistiner, scriitor de limbă germană) și d-na Fanchette Costin, somptuoasă, într-un deux-pieces din stofă ecosez albastră-verde peste o bluză juvenilă de un vernil tranșant.

Impresionant a fost și momentul (deși nu remarcat de toată asistența) cînd d-na Fanchette s-a ridicat și a ieșit demonstrativ din sală atunci cînd i s-a dat cuvîntul lui I. Schechter, revenind la fel de demonstrativ, atunci cînd vorbitorul a terminat de vorbit. O mică răzbunare pentru o critică din anii trecuți. Schechter, cunoscut ca timid, nu a reacționat, dar ne-a mărturisit că a suferit cumplit. ,,Așa ceva nu mi s-a mai întîmplat să sufăr de cînd m-am urcat la tribuna O.N.U. să țin un discurs și delegații ,,lumii a treia" s-au sculat și au părăsit sala".

Am mai notat prezența unor ,,boboci" în țară și în sală: scriitorii olimi Marcel Aderca, Mircea Aristide, Gabriela Deșliu (sora poetului), Puppy Gottlieb și ziarista Betty Moldoveanu.

Nu pot încheia această însemnare fără a menționa cu satisfacție un fapt. Iona Atlas și Vlad Solomon au citit din scrierile și traducerile lui Idov Cohen. Dar Atlas, care a citit bucata ,,Putere de înălțare", și-a luat inima în dinți și a anunțat că ea a apărut în MINIMUM, în traducerea făcută de colegul nostru de redacție, Dan Beniamini. Pare curios, dar adevărul e că pentru lucrurile firești e nevoie uneori de curaj în lumea noastră dominată de tirani mici și prejudecăți mari.

REȚINEȚI:

CELE MAI CONVENABILE CĂLĂTORII TURISTICE ALE ANULUI 1988 :

ROMÂNIA — VACANȚĂ PENTRU TOATE VÎRSTELE

AMERICA — PENTRU PRIMA OARĂ LA ÎNDEMÎNA ORICUI

DE ASEMENEA :

* ARANJAMENTE TURISTICE CU TRATAMENT ÎN ROMÂNIA, JUGOSLAVIA, UNGARIA.
* GRUPE ORGANIZATE ÎN EUROPA, AMERICA, ETC.
* ÎNCHIRIERI DE MAȘINI, ZBORURI ȘI CHARTER, LA PREȚURI FOARTE CONVENABILE.
* ACORDĂM ÎNLESNIRI DE PLATĂ.

CU ADRIAN PE ORICE MERIDIAN !

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8 (COLȚ ALLENBY),

TEL. 200687-8-9 SAU 285773

Opera neultatului LEON ITZCAR

Se împlinesc luna aceasta (la 12 mai) două decenii de la dispariţia regretată a unuia dintre foştii fruntaşi ai Organizaţiei Sioniste din România, Leon Itzcar. Omul faptelor – aşa cum fusese caracterizat şi într-adevăr aceasta i-a fost trăsătura caracteristică.

Opera sa cea mai de seamă a fost şcoala „Cultura Agricolă". Ideea ei s-a cristalizat imediat după războiul mondial, cînd organizaţiile sioniste căutau o formulă care să îmbie necesitatea închegării de colective de tineret, de toate tendinţele ideologice, cu necesitatea pregătirii profesionale în vederea emigrării spre Statul Israel, atunci în formare. Formula găsită a fost o şcoală care s-a numit Institutul de Colonizare „Cultura Agricolă". În decembrie 1945 s-a cumpărat în comuna Colentina, la 8 km de Bucureşti – o fermă de 15.391 hectare, finanţarea fiind făcută de Joint şi de un grup de donatori în frunte cu Leon Itzcar.

La ora aceea, Itzcar era, împreună cu Jean Cohen, în fruntea fracţiunii „Sioniştii democraţi", concentraţi în jurul ziarului „Mîntuirea", după ce în anii Holocaustului fusese membru în Executiva sionistă alcătuită de A.L. Zissu şi preşedintele fondului Keren Kayemet. Abnegaţia lui în conducerea „Culturii Agricole" a fost nemăsurată. Se simţea stimulat mai ales de caracterul larg, supra-partinic al acestei şcoli în care învăţau laolaltă tineri din Haşomer Haţair, Dror Habonim, Gordonia, Hanoar Haţioni, Batar şi mişcarea religioasă Bnei Akiva. A fost o operă unică în felul ei în activitatea sionistă din România şi, pare-se, în întreaga lume.

Vremurile acelea au fost însă vitrege şi pentru faptele sale, Itzcar a fost „răsplătit" dublu, cu două arestări: în 1948 şi pe urmă, împreună cu toţi fruntaşii sionişti, în 1950. După eliberare a venit în Israel, unde calităţile sale structurale – generozitate, căldură sufletească, solicitudine – s-au

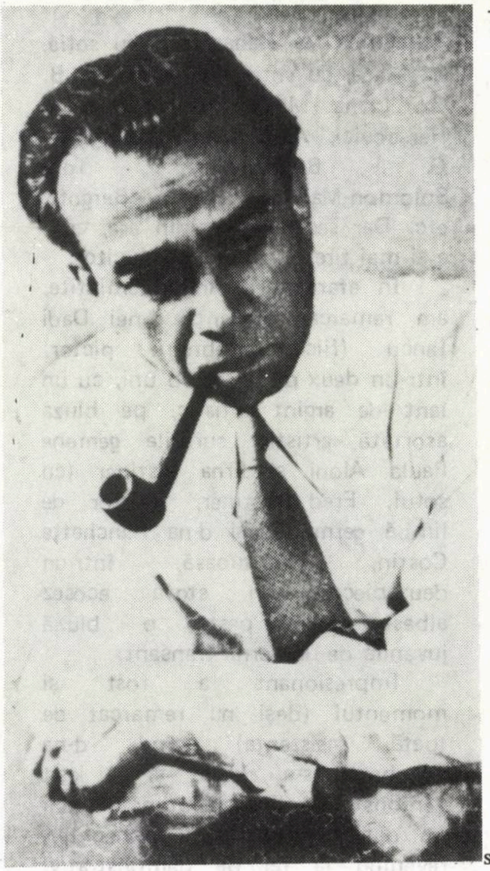

manifestat mai ales prin ajutorarea şi îndrumarea olimilor noi. Aşa îl ţin minte şi-l preţuiesc şi azi, după douăzeci de ani, toţi prietenii, colaboratorii şi cunoscuţii săi numeroşi.

A. Iacov

★ ★ ★ ★ ★ ★

Nu muriţi joi după amiază!

„Viaţa noastră", ziarele unguresc, polonez, german şi idiş, editate de „Pirsumim" sînt singurele din lume (poate şi din istorie) care se închid la ora 4 (după amiază), cînd agenţiile de presă abia încep să transmită grosul ştirilor importante pentru a doua zi. De aceea, cititorii „Vieţii noastre" şi ale celorlalte ziare le vor afla poimîine.

Dar la dracu' cu ştirile...! Mai grav e că acelaşi regim se aplică şi la anunţurile mortuare. Dacă mori (ferească Dumnezeu!) după ora 4 d.a. anunţul mortuar nu-ţi mai apare a doua zi, ci în a treia. Iar dacă ai făcut imprudenţa să mori joi după amiază, e vai de tine: lumea o va afla abia duminică.

Deci, v-am prevenit!

Sebastian Costin, campion

De bridge, nu de altceva. Şi încă nu pe ţară. Pe Tel Aviv. Şi nu singur. Cu alţi trei – dintre care un alt român, Ghiuri Elefant, profesor de matematică, originar din Satu Mare. Dar tot e o performanţă.

Poetul şi cronicarul teatral Sebi Costin e un vechi şi mare pasionat al jocului de bridge şi noi am ştiut totdeauna că va ajunge departe. Deocamdată echipa lui a cîştigat campionatul pe Tel Aviv pe 1988 pe echipe. Dar zilele şi trofeele n-au intrat în sac. El şi bridge-ul au tot viitorul în faţă. Vivat!

Unii se plîng: „Nu găsesc MINIMUM"

Numeroase persoane ne-au sesizat că au căutat revista noastră şi nu au găsit-o. Sesizarea aceasta ne măguleşte numai în măsura în care este vorba de persoane care vor să ne citească, dar faptul că la multe chioşcuri MINIMUM lipseşte este, desigur, regretabil.

Societatea „ATLAS" care ne difuzează face eforturi ca revista să ajungă în cît mai multe locuri din ţară, dar aceasta nu e suficient, după cum se vede. Ar fi trebuit să popularizăm mai mult revista însă am fost împiedicaţi s-o facem deoarece anunţurile pe care le-am dat la „Viaţa noastră" cea liberă şi democratică, ne-au fost refuzate. (Ziarul „Iediot Aharonot", care se conduce după altă etică, ne-a publicat un asemenea anunţ).

Pînă vom reuşi să difuzăm revista la toate chioşcurile, recomandăm doritorilor să se aboneze la MINIMUM. Aceasta este deocamdată cea mai sigură cale de a-l obţine la timp. Cu un telefon la 03/440123 şi cu un cec vă asiguraţi primirea revistei.

H. MĂLINEANU, unul dintre cei mai de seamă compozitori de muzică ușoară din România post-belică (un ,,clasic în viață", în materie...) s-a aflat, nu de mult, ca turist, vreo două luni de zile, în Israel.

El a făcut, cu acest prilej, ceea ce fac mulți călători în vremea din urmă, însetați de cuvînt și imaginație: s-a închis în casă cu o colecție MINIMUM, plonjînd în paginile revistei. Cu voluptate. Și cu spirit critic (bineînțeles).

După care ne-a trimis o scrisoare. Omul are motivele lui...

H. Mălineanu:

Scrisoare hiper-super-ultra-deschisă, -ba chiar..." recomandată"!

Stimate Domnule Minimum,

Unul din cîntecele mele care va fi și leit-motivul unui viitor disc, se intitulează ,,Viața e cel mai frumos roman!"... Ce confirmare puternică și mai concretă mi-aș fi putut imagina, decît aceea de a mă afla pentru cîteva săptămîni în Israel — (bine-nțeles la rubrica ,,turism"; că noi ăștia, "frumoșii"...!) — și de a regăsi multe suflete, spirite și de a-l vedea la față pe ,,Minimum".

Cît despre jocul de cuvinte ,,maximum-minimum", a fost, este și va fi atît de ,,bătut" și ,,supra-speculat", că e de-acum... minimalizat! (Toate abuzurile duc la asta!...). Dar ceea ce simt și pot pronostica fără greș (cu urechea mea muzicală), după parcurgerea și savurarea celor 12 numere ale revistei, este indubitabilul, ineluctabilul și imparabilul ,,molto crescendo" care — întocmai ca în simfoniile lui Beethoven — va duce această foarte lăudabilă realizare, peste toate greutățile, invidiile și ostilitățile — inerente, dar ineficiente — spre un adevărat triumf final, cu zeci și sute de colaboratori, cu zeci și sute de... mii de cititori, din foarte multe țări! (nu spun ,,toate", că sînt... un realist!).

Explicația e simplă: ,,Minimum" e un fel de ,,aerosol", (a nu se confunda cumva cu ,,sol-aer-sol"!), prin libertatea de gîndire, părere și exprimare, ca și prin ,,neamestecul în circumvoluțiunile cerebrale și alte

treburi interne" ale nimănui! E (poate mai mult decît ,,sănătos") — frumos, cavaleresc și... tonic! Adică, "necesar și suficient, cu plus"!...

Dar, a-ți închipui că prin asta poate satisface plenar și global, "mea ahuz", toate gusturile și nivelele, înseamnă a nu cunoaște, sau a ,,minimaliza" (iar?!) un vechi epitaf (nu-mi amintesc ,,originea etnică", nici ,,apartenența politică", nici... ,,rude în străinătate") de pe un mormînt de deștept:

,,Aici zace un nebun,
care a vrut să mulțumească
(pe) toată lumea!"

Pînă și la Hotel ,,Infern" scrie pe ușă (în 3 — 4 limbi): ,,Lasciate Ogni Speranza"! — este? Deci, ceea ce îi urez din suflet revistei Dv. este: acelaș curaj, aceeaș investiție sufletetească, același respect de public și probitate profesională, care, fiind de pe-acum asigurate, nu pot duce decît la succes și binemeritate satisfacții!"!

Fie-mi gura aurită!... (iar dacă scade aurul, măcar... ,,dolarizată", sau ,,shekelizată"!) Amin!

Și-acum, ca să și rîdem puțin, permiteți-mi să vă spun că mi-a făcut o mare surpriză și bucurie să-mi găsesc numele ,,imixtionat" în niște articole de o neașteptată ,,varietate"! (că tot e rudă cu ,,varietăți"!):

a) Mulțumesc pentru grija de a mă fi trecut la ,,turism" — ca să nu mi se strice ,,dosarul", în contumacie!...

b) În schimb, mi s-a părut ciudată, dar și glumeață, explicația (în ,,Facla") că s-au **ratat**, în diverse match-uri, **și** ,,goal"-uri **și** ,,coș"-uri decisive, (ba s-au rupt chiar și cîteva piciorușe)... **,,de ce?** — **,,de Mălineanu!"** Mulțumesc d-lui Petran, dar... bine că n-am fost

implicat la fel în... „Frontieriştii" lui S., sau în... „Trotzky la Beer-Sheva"!, că... te pomeneşti că şi probleme de AIDS ieşeau, la „pagina cît se poate de liberă", cu... „de ce?... — De Mălineanu!".

c) Un cîntăreţ româno-suedezo- israelian (în ordinea preferată de client) — îşi aminteşte că, în 1963, a cîntat, sau a şi imprimat, un cîntec: „Îmi placi din ce în ce mai mult!"... Mi-a părut bine, domnule Cadia, să aflu de acest succes de început-de-carieră din 1963 (?), dar am regretat că nu v-am auzit, fiindcă (poate) l-aş fi „furat" şi eu!... Că tot era... al meu! (dar, parcă mai „tardiv") Însă, cu o „nonşalanţă" de invidiat, care e şi „scutită de comentarii", n-a ezitat **deloc** să şi-l „noteze în carneţel" — şi chiar la premieră, şi chiar... în faţa spatelui meu, un bine-cunoscut compozitor **francez,** cu ocazia trecerii... pe la grădina „Boema"! Nu mi-a scris în ce film ulterior l-a ..compus", nici... contra cît! Deh!

d) Îi mulţumesc d-lui Harry Fosha, de la N. Y. (pe care îl suspectez de... Focşa, ceea ce mi-ar înzeci simpatia!) pentru felul cum îşi aminteşte de „îndrăzneala şi îndrăznelile" din **„Concertul popoarelor",** unul dintre spectacolele cele mai dragi mie!... Dar şi cu ce „story"!...

Născut din forcepsuri şi exclusiv, pe cauţiune personală, în 1952 (spectacolul, nu Harry Fosha!), cîntat-jucat de vreo 300 de ori, cu precădere (şi cu imens succes!) în timpul „Festivalului Mondial al Tineretului" din 1953, cînd era foarte „bine-venit"! Dar,... „Festivalul trece — cocoaşele rămîne!" Şi ce-a urmat, cu altă ocazie-de-prilej!

Pînă la urmă, l-am „auto-sabordat", încăpăţînîndu-mă să nu scot un „potpouri" din muzicile unui oarecare... Gherş Gherşcovici (nu din Bat-Yam!). Poate aţi mai auzit de el: i se zicea şi... George Gershwin! dar, să nu uităm că afară era... 1953! Truman inventase saxophonul, iar Tito... dansa „deckadent"!... Păi!... „Kakoi nivel, tovarăşi?!" - zicea unele SOVROM-păreri. „Şi cînd te gîndeşti că mic-burghezul Platon spusese **de mult** că „muzica nu cunoaşte graniţe!"

e) Dar cea mai mare surpriză din „Minimum" mi-a făcut-o dl. Avigor, cu un „frate", pe care mi l-a descoperit... la kibuţul „Dalia"! Cred că a făcut-o numai din prietenie, ca să-mi facă rost de... „o rudă de gradul I" în Israel. „Merci de deranj", **dar...:**

1) **Mama** mea, care e „aici" şi are... 91 de anişori, a primit nişte telefoane foarte intrigate: „Bine, Eva dragă, se poate să ţii atîta timp secret că mai ai... încă un băiat? Prietenă eşti tu?!" (şi-o mai cheamă şi Eva! ...Simţiţi aluzia şi... „conecţiile"?! — nu?)

2) **Sora** mea, filoloagă şi bibliotecară-şefă, care ne-a găzduit cu o deosebită afecţiune tot „aici", zice: „— Bine, frăţioare: ştiu că se lansează moda „UNISEX"; dar, chiar aşa?!... să mă schimbi din „soră" în „frate", ...aşa, "stam"! ma ze?!"

3) **Fiul** meu (tot „aici"!) — zice: — Nu m-aşteptam la aşa ceva, din partea lui mama-mare!... **Acum** îmi explic de ce spunea lumea şi de tine că... (Hm!).

Ştiu că am un frate! dar cine ştie cîte... surori oi mai avea!... "

4) Aştept să văd ce mă mai aşteaptă, pe chestia asta, cu „fratele"... la Bucureşti! Că... „gura lumii, slobodă!" — nu?

Şi... ce-ţi face un prieten...! — mai ales azi, cu „mass-media" asta!

(Tot te „descopăr" eu odată, d-le Avigdor!)

(N. a.) Adevărul e că n-a greşit cu mult: în loc de frate, am... un **văr** la kibuţul „Dalia", care e un om excepţional şi e, de peste 40 de ani, unul din conducătorii „Daliei". Merită un sincer „kol hacavod!", ca toţi cei ca el!

Şi-acum, după puţină glumă, mulţumesc încă o dată revistei, pentru atenţia acordată şi pentru plăcerea ce mi-a făcut-o; iar dac-ar fi să parafrazez un vechi slogan românesc: „Daţi-mi un leu/ pentru-Ateneu!" (vă amintiţi?), mi-aş permite să închei cu un entuziast îndemn:

„Daţi condei şi bani acum, —
(Eventual, chiar maximum,) —
Ca s-aveţi un... „MINIMUM"!

P.S. (De ce ţi-e frică, tot nu scapi!) Cît despre **păreri,** le şi aud: 50% dintre cititori — „ma pitom se bagă ăsta... la scris?"; şi ceilalţi 75% (ceea ce e mult mai grav!) — „Mă, să şti că ăsta şi-a greşit cariera! „Marinică"-i trebuia?!"... Epilog:

Parcă poţi să şti?!... Aşa o fi!... (Nahon?)

Totu'-i să-ţi păstrezi elanu'!
Nu-i „tango"? ...Atunci să fie...

„minimum" H. Mălineanu!

****

MINIMUM NU UITĂ ....
Crimele de noapte, laşe,
de pe strada Arlozoroff.

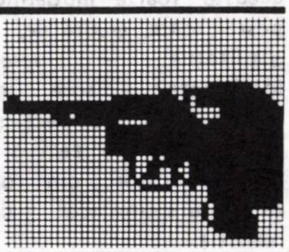

****

IUBITORILOR DE TEATRU BUN – CEL MAI BUN SPECTACOL AL ANULUI

NATHAN GHILBOA are onoarea să prezinte turneul

TEATRUL MIC

TEATRULUI MIC DIN BUCUREȘTI

CU MAREA ACTRIȚĂ A ROMÂNIEI

OLGA TUDORACHE

ȘI REVELAȚIA GENERAȚIEI NOI DE ACTORI

LEANA CETERCHI

ÎN CELEBRA PIESĂ A MARȘEI FRIDMAN

NOAPTE BUNA MAMA

* PIESA A FOST PREMIATĂ CU PREMIUL PULITZER și TONY
* ÎN ISRAEL A FOST JUCATĂ CU MARE SUCCES LA „HAKAMERI" – cu ORNA PORAT și TIKY DAIAN
* LA BUCUREȘTI, ÎN ACTUALUL SEZON TEATRAL – ȘLAGĂRUL STAGIUNII!

REGIA: DINU CERNESCU („HAMLET" – HABIMA)

*
SCENE DIN SPECTACOL
*

NUMAI 8 SPECTACOLE PENTRU TOATĂ ȚARA!

* **PETAH TIKVA – Joi, 26 mai, ora 20,15 – „Mofet"**
* **KIRIAT YAM – Vineri, 27 mai, ora 20,30 – „Nițan"**
* **TEL AVIV – Sîmbătă, 28 mai, ora 20,45 – „OHEL ȘEM"**
* **RAMAT GAN – Duminică, 29 mai, ora 20,15 – „Mofet"**
* **RISHON LE ZION – Luni, 30 mai, ora 20,15 – „Țavta"**
* **BAT IAM – Marți, 31 mai, ora 20,15 – „Ramat Iosef"**
* **HAIFA – Sîmbătă, 4 iunie, ora 19,45 – „Beiteinu"**
* **HOLON – Luni, 6 iunie, ora 20,15 – „Mofet"**

TURNEUL TEATRULUI MIC DIN BUCUREȘTI ÎN ISRAEL

În cadrul schimburilor culturale dintre Israel și România, la sfîrșitul lunii mai ne va vizita o delegație de oameni de teatru din București. E vorba de un colectiv al Teatrului Mic, care va întreprinde un turneu de 8 – 10 spectacole cu celebra piesă a Marshei Fridman, "Noapte bună, mamă". Piesa a fost premiată în America cu premiile Pulitzer, Blackburn și Tony.

La București, în actualul sezon teatral, în unterpretarea excepțională a Olgăi Tudorache și Lianei Ceterchi, piesa a înregistrat un mare succes.

Împreună cu cele două protagoniste, în turneul din Israel, ne va mai vizita și regizorul spectacolului, binecunoscutul Dinu Cernescu, care a regizat pe scenele ebraice cîteva spectacole prestigioase la „Habima" și Beer Sheva. Directorul Teatrului Mic, dl. Dinu Săraru, va însoți turneul ca oaspete de onoare.

PARODII CU OCAZIA UNUI

MINIMINIMUM

EDITORIAL

> De un an de zile
> tot vrem să scoatem
> o revistă bună.
> Și nu iese.
> Asta-i tot.
>
> Al. Mirodan

Adrian Zahareanu: PUNCT DE VEDERE

Filosoful grec și antic Pantha Rei spunea că ,,Democrit curge". Iată ce nu înțeleg democriții noștri. La noi curge cu ,,parașale", cu măhăreală, cu corupție necinstită, numai cu inițiative sănătoase nu curge și nici măcar nu pică. De aceea zic: am plesnit-o în fericire cu guvernul ăsta!

Mini – Minimum nu uită

Ușa lui Maurer

de Șef Rabin Dr. Moses Rosen

Spre deosebire de ușa lui Petru Groza care-mi era oricînd deschisă, ușa lui Ion Gheorghe Maurer îmi era de asemeni deschisă totdeauna. I-am spus:

– Sînteți un bun evreu, domnule președinte.

La care el mi-a răspuns:

– Cine spune, ăla e!

Victor Russu: Amintiri de la ,,Scînteia"

Aflînd că știu idiș, Gheorghiu-Dej s-a entuziasmat și i-a spus lui Miron Constantinescu:

– El e omul care ne trebuie la ,,Scînteia". Cu toate că aș fi preferat să știe ivrit ca Ana Pauker.

De atunci scriu românește.

Mark și Sidonia Sidon: trecem la ivrit

Seară. Acasă. Eu, în fotel, citesc ,,Flamura Prahovei" pe care mi-a adus-o tanti Clara cadou din excursia făcută la Herculane. Sidonia, pe canapea, citește cine a mai murit în ,,Viața noastră". Deodată, enervat, îi spun Sidoniei:

– Sidonio, nu crezi că ar fi timpul să trecem la ivrit?

– Poate, dar nu știu dacă se poate.

– De ce nu? Kishon cum a putut?

– Oricum, trecerea asta are să ne ia mult timp.

– Te înșeli, dragă. Merge mai repede decît crezi.

Mă ridic și deschid televizorul. Emisiunea ,,Mabat".

– Uite, draga mea, am trecut la ivrit! Nu-i așa că înțelegem fiecare fotografie?

MINIMUM CREDE CĂ :

un bărbat nu trebuie să fie mult mai drăguț decît dracul.

AN DE LA APARITIA REVISTEI minimum

Sergiu Levin:
Cronica beletristică

A propos de ultimul op al lui Patrick Modiano, că altfel nu pot să-i zic: păi n-avea dreptate maestrul La Bruyere? De altfel şi Freud, ca să-l citez şi pe el. Seamănă pe undeva cu teza ochelaristului Sartre Jean-Paul, ăl de ne-a procopsit cu existenţialismul. Subsemnatul vrea însă teza puţintel modificată, şi anume, vorba lui nea Iancu, prin părţile esenţiale (era să zic existenţiale). Salut les copains!

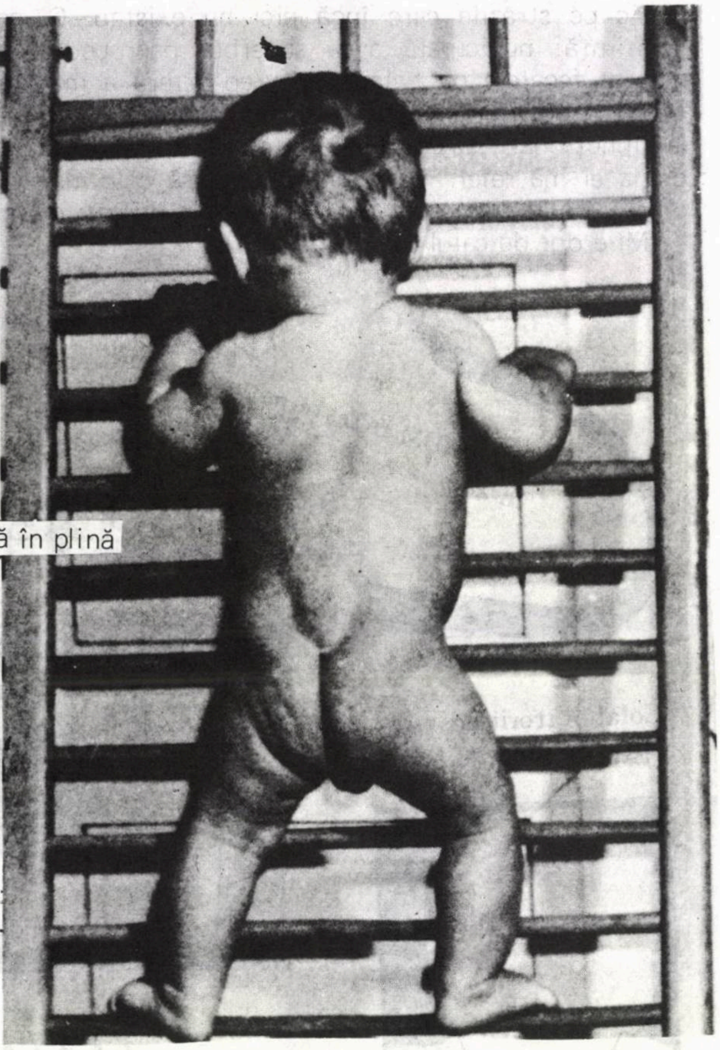

MINIMUM se află în plină ascensiune

MINI-MINIMUM
e om ca toţi oamenii

La restaurant

Am luat masa la restaurantul chinezesc ,,Cian Khai Shek" dar n-am prea înţeles ce-am mîncat. Partenera mea a comandat o supă confuză şi scundă care semăna cu Deng Xiao Ping, eu am luat un mic şarpe prăjit care avea gustul ,,bandei celor patru" care a făcut revoluţia culturală. Preţul – să nu mă-ntrebi că-ţi spun.

LUCULLUS

FILM: de Ada Pistiner

,,Domnul cu dulăul" (nou film israelian). Trebuie să recunosc că regizorul Iona Rodan nu este Hitchcock şi că Bodo nu-i Marcello Mastroiani. Filmul, vorbit în ebraică, este dublat în ivrit.

CLEPSIDRA

Se vorbeşte româneşte:
O.N.T. – ,,Carpaţi", str. Ben Iehuda

CARNET DE TELAVIVIAN

Orașul acesta nebun pe care-l iubesc la nebunie s-a dezvoltat nebunește, și-mi place. Sînt nebun după el. Și totuși... Trăiesc în el cu nostalgia anilor lui de început, cînd Meir Dizengoff, primul său primar, trecea călare cu calul lui istoric pe străzile care încă nici nu existau. O, ce cal! Ce conștiință municipală avea superbul patruped! Nu și-ar fi evacuat fecalele de balegă pe vreo arteră a metropolei, să-l tai. Pe cînd azi? Nu știu dacă primarul Lahat are un cățel, dar funcționarii și cetățenii lui au, și ei, vreau să spun cățeii lor, la ei mă refer, mă silesc zi de zi să calc în excrementele lor pe care le depun pe trotuare fără pic de patriotism local.

Mi-e dor de calul lui Dizengoff!

CITADIN

POȘTA BY AIR MAIL

În atenția unor cititori!

S. Himmelfarb: Ne scrieți că vreți să vă reînoiți abonamentul la MINIMUM. Sunați-o pe Jeanine (03-440123).

A. Goldenberg: Ne-a plăcut articolul pe care ni l-ați trimis, dar e prea scurt. Vă este chiar așa de greu să scrieți mai lung? Va apare în numărul trecut.

MINIMUM iubește natura în aer liber

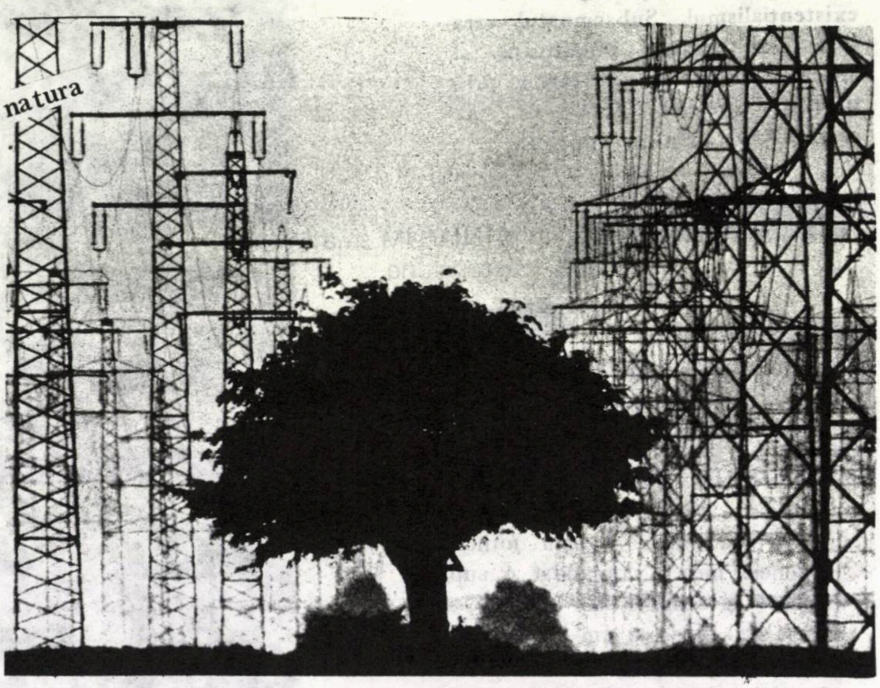

Colaboratorii noștri: Dița Buium

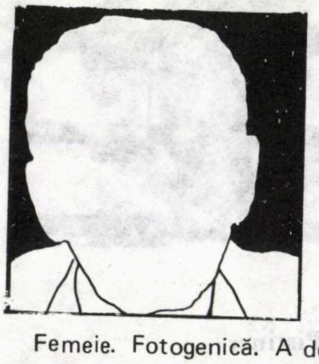

Femeie. Fotogenică. A debutat în presă lucrînd la Cenzură. Apoi, obligată fiind să-și termine studiile sau măcar să și le înceapă, a fost cuprinsă de disperare și a venit în Israel. Fiindcă nu știe engleza, n-a fost primită la „Viața noastră". Fiindcă știe bine limba română n-a fost primită la „Facla". E colaboratoare regulată la MINIMUM.

ERATA

La numărul 2 de anul trecut, pag. 83, col. 5-a (articolul despre „Vitaminele din fasolea țucără") se va citi:

„În secolul 18 fasolea țucără a fost adusă în țară împreună cu vitaminele din ea"

și nicidecum:

„Încă în secolul 18 Statul Israel a declarat că nu va fi primul care va introduce armamentul atomic în Orientul Mijlociu",

cum din eroare s-a publicat.

POLLICHINELLE

SCURT

Două aniversări feminine de anvergură și cu ecouri: *Cella Delavrancea* (fiica scriitorului român Barbu Delavrancea), pianistă si scriitoare, a împlinit 100 (o sută) de ani; prilej cu care a dat un concert în sala Radiodifuziunii, de care se vorbește și azi cu admirație; *Margareta Sterian*, pictoriță, traducătoare de poezie americană, scriitoare – 90 (era să spunem *numai* 90 de ani); amintim că M. S. este de origine evreiască. * Un nou director la T.E.S. (Teatrul Evreiesc de Stat din București): regizorul Harry Eliad, fost la Teatrul din Ploiești, vechi (și valoros) colaborator al Barașeumului. **Borba* *(Scînteia* Yugoslaviei) subliniază că în iarna trecută o locuință obișnuită din București putea consuma 146 m. cubi de gaz metan (în loc de circa 1.000); tot în legătură cu iarna care a trecut, săptămînalul german *Der Spiegel* scria că rația lunară de alimente pe cap de locuitor fusese de 5 kg mălai, 2 kg. zahăr, 300 g. unt, 4 kg. cartofi, 300 gr. pîine zilnic, etc. * *Europa Liberă:* la București, 1 kg. de pîine costă 5 lei, la țară – 10 lei* Un nou minister: Ministerul contractării și colectării produselor agricole. * Decese: *Ion Soter*, fost campion și recordman național la săritură în înălțime; căsătorit cu Iolanda Balaș, campioană olimpică la înălțime (a fost și antrenorul acesteia); *Ion Lungu*, fotbalist, F.C. Rapid); *Igor Blok* autor de texte pentru cîntece de muzică ușoară; *Iorgu Ghica*, fost mareșal al Palatului Regal în timpul domniei Regelui Mihai I, participant la evenimentele legate de pregătirea actului de la 23 august 1944.* Agenția *Reuter: Silviu Brucan*, fost ambasador al României la Washington, se află sub semi-arest la domiciliu; ziariștii străini care îl caută la ușă sau la telefon, nu au posibilitatea să discute cu el. *Minimum* amintește că Brucan

Pianista Cella Delavrancea în concert la vîrsta de 100 de ani !

(cunoscut în lumea presei sub numele foarte uman de Tache), autorul cîtorva declarații politice non-conformiste, pe o linie, să zicem, reformistă, sau, ca să fim în ton, *glasnosistă*, este o persoană (ba chiar o personalitate) eminamente pașnică; recomandăm să fie lăsat să iasă la plimbare, în oraș, garantînd că nu va pune bombe în piața Matache Măcelaru. * Un articol al criticului literar *N. Steinhardt*, apărut în revista *Familia*, din Oradea, este discutat cu pasiune. Și disputat. Cîteva fragmente: „Nu voi înceta să repet, luîndu-mi asupra mea riscul de a fi socotit maniac și obsedat – că taina libertății nu-i alta decît curajul de a înfrunta moartea. Cel atacat are întotdeauna dreptul (și datoria) să se apere, a ceda agresiunii sau șantajului, nu înseamnă altceva decît a te învoi cu sclavia.

Faimoasele „împrejurări" (subînțeles: atenuante, justificative) nu-s decît pretexte, scuze ori șiretlicuri ale mișeliei (în înțelesul vechi al cuvîntului, ba și în cel nou), frazeologie cu iz și pretenții sociologice, vorbe frumoase menite a încurca lucrurile simple.

(...) Dar înțelepciunea? Nu-și însușește ea adagiul „capul plecat, sabia nu-l taie"? Nu cred că înțelepciunea (...) va fi propovăduit vreodată asemenea inepție, care e și falsă. Istoria ne arată că de nenumărate ori, capetele plecate au fost tăiate, năpristan, ori cu oarecare întîrziere. (...) „Plecăciunea" (închinarea, cedarea, capitularea imediată) iscă de data aceasta fără greș, alt rezultat: mărește pretențiile adversarului, îi dă acestuia un surplus de energie, de nerușinare, de tupeu. Totodată, ea semnifică pasul dintîi pe calea unei înrobiri din ce în ce mai perfecte. O lege inexorabilă se aplică în toate cazurile de cedare: neluptătorului i se va cere mereu altceva, va fi exploatat cu predilecție, departe de a-și asigura liniștea va ajunge ca și consumatorul de stupefiante – la o stare de totală dependență și-și va sfîrși mizerabila viață ca sclav al unui gangster obraznic și nesățios,

la consolidarea puterii căruia va fi contribuit și el, victima. (...) Șantajistul are nevoie de asentimentul, de complicitatea șantajatului, santajul e o piesă care nu se poate juca de unul singur. Opresorul și oprimatul alcătuiesc un cuplu." * Aflăm din ziarul *Lupta* (Paris) că ducele de Gloucester, văr primar al reginei Angliei și arhitect de meserie, și-a exprimat regretul față de demolarea cîtorva biserici românești din sec. 16, 17, 18, considerînd că acestea sînt monumente arhitectonice de valoare universală. * *Ateneul Român*, superba clădire-simbol a Bucureștiului, a împlinit 100 de ani. Ateneul — a cărui ființă s-a legat indestructibil de muzica simfonică în general și de geniul lui George Enescu în chip deosebit — a găzduit, în prima sa glorioasă sută de ani, creatori și interpreți iluștri ca Toscanini, Arthur Rubinstein, Cortot, Jaques Thibaud, Stravinsky, Bruno Walter, Bella Bartok, Dinu Lipatti, Menuhin, Oistrach, Zubin Metha, Richter, Isaac Stern și mulți multi alții. Un salut de prețuire și respect de peste mediterane. * O nouă carte despre viața social-politică a României în deceniul 8: *Pinstripes and Reds — An American Ambassador Caught Between The State Departament and The Romanian Communists*, 1981 — 1985. Editura *Selous Fondation Press*, U.S.A., „Prins între ianchei și comuniști", cum este tradusă în presa din Apus, această carte cuprinde reflecțiile (critice) ale lui David Funderburk, fost ambasador al S.U.A. la București, pe marginea realităților României contemporane. Amintim că Funderburk și-a dat demisia din funcția de ambasador, în semn de protest față de atitudinea (linia...) Departamentului de Stat américan la adresa României, atitudine pe care el o consideră necorespunzătoare cu interesele americane. Într-o convorbire cu redactorul postului de radio B.B.C., Cristofor Muresean, furnizează precizări cu privire la elaborarea acestei cărți: *Mureșeanu: — După*

demisie și revenirea în Statele Unite, cînd ați hotărît să scrieți o carte bazată pe experiența românească?

Funderburk: — Am avut această idee în ultimii doi ani petrecuți în România. Sînt istoric de profesie și am acumulat un noian de informații în cei patru ani petrecuți ca ambasador. Mi-a trebuit un an de zile ca să le sistematizez și încă un an pentru a publica cartea, din pricina piedicilor puse de departamentul de stat.

Mureseanu: — A trebuit să înaintati manuscrisul departamentului de stat spre aprobare?

Funderburk: — Bineînțeles. Ca orice ambasador sau demnitar american, semnasem un contract în care mă obligam că voi supune spre aprobare, în viitor, orice carte.

Mureșeanu: — Și a fost cenzurat vreun pasaj din carte?

Funderburk: — Nu. În mai multe scrisori însă departamentul și-a manifestat nemulțumirea în legătură cu unele lucruri scrise în carte, sugerînd că n-ar fi trebuit să le menționez. Avocatul pe care l-am angajat a cerut departamentului de stat să specifice concret pasajele pe care nu le vrea publicate. Am primit o scrisoare de la departamentul de stat în care specifică faptul că în ce privește divulgarea informațiilor secrete nu există nici un fel de obiecții.

Mureșeanu: — Sincer vorbind, nu v-ati tăiat toate punțile cu guvernul și departamentul de Stat?

Funderbruk: — Bineînțeles. Numai o mică revoluție îl mai poate aduce pe David Funderbruk înapoi la departamentul de stat. Ușile sînt închise la ministerul de externe. * Un mare pictor român: *George Tomazi* (Tomaziu). Și o expoziție de mare calitate care a onorat primăvara plastică a Parisului '88, obsedat de alegerile prezidentiale.

(M. R.)

GEORGES TOMAZI

exposition
à la Galerie Jean Camion
8, rue des Beaux-Arts, Paris 6e

Dessins Couleur

l'exposition sera ouverte chaque jour
de 10 h à 19 h jusqu'au 28 février 1988

* La Bacău, ca și în alte orașe, au fost scoase din bătrîne sipete obiecte de cult, mostenite de enoriași ai Comunității Evreilor din localitate, de la moși și strămoși de-ai lor și prezentate în cadrul unei interesante expoziții. În vitrine care se succed potrivit calendarului ebraic pot fi văzute și admirate exponate-obiecte, fotografii, cărți de rugăciune — caracteristice pentru fiecare din sărbătorile noastre, începînd cu Șabatul... De o reală valoare istorică și artistică sînt, bunăoară, un ștempl, vechi de aproape 150 de ani, colecția de lămpițe de Hanuca din secolul al XIX-lea, săculețele pentru filactere sau pentru azimă, brodate de mînă. Expoziția, al cărei organizator este prof. Alex. I. Iosif (autor al unui volum „Cîntarea cîntărilor — variatiuni lirice pe tema poemului biblic") își merită titlul: „Mărturii ale permanenței iudaice". Căci, cum scrie Adriana Stoica-Iosub, în Revista Cultului Mozaic, cultivă „sentimentul reconfortant al dăinuirii, al profundului respect pentru o zestre religioasă, istorică si spirituală".

(I. F.)

* Arta Florescu și polifoniile – Ne-a parvenit la redacție cartea autobiografică, scrisă mai de mult, de cunoscuta artistă lirică Arta Florescu și intitulată „Polifoniile unei vieți". Sub forma dialogului cu criticul muzical Iosif Sava, marea artistă și pedagog descrie în paginile primei cărți (recent a apărut volumul doi) imagini și impresii din desele ei călătorii prin lume.

Reproducem însemnările referitoare la vizita în Israel.

„Vorbind despre concertele, turneele întreprinse în anul 1965, aș mai aminti că frumoasa lună mai mă dusese pe tărîmul oarecum biblic pentru că am întîlnit în această toridă țară mult entuziasm la prezența numelui meu pe afișele sălilor de concert, multe ovații, mai puțină integrare cu muzica, mult comerț, superbe plantații citrice, o bună orchestră filarmonică, un Conservator la Haifa și unul la Ierusalim și, în rest, destul de puțină... biblie.

În muzica vocală se purta pe atunci moda „sopranului absolut" al Mariei Callas sau Victoriei de Los Angeles. Dispunînd și eu de posibilitatea jongleriei vocale, mi-am permis să cînt în sala Habima, din Tel Aviv, Cenerentola, alături de Aida, sau Habanera din Carmen alături de Manon de Massenet, Kaddish de Ravel, alături de Doina Stăncuței, originalitate de program care a plăcut."

Sau: *„Fiind prea mică, prima clasă primară am făcut-o particular cu mama, doar fusese învățătoare. Școala Sf. Silvestru din cartier m-a primit abia în clasa a-II-a. Eram sfioasă. Poate și din cauza educației după principiile lui Pestalozzi. Eram mulți copii pe stradă. O stradă cu familii bogate de viticultori sau comercianți. Copiii lor, crescuți cu guvernante, nu aveau voie să mă accepte la joaca lor. Prin uluci le priveam zbenguiala în curțile vecine. Alături de noi, la nr. 11, doi băiețel mi-au aruncat odată, peste gard, o minge. Ei în curte, eu în stradă. Guvernanta i-a certat, iar pe mine m-a alungat. Peste ani, în 1965, la un mare concert în Tel Aviv, unul din băieții de odinioară mi-a trimis un imens coș cu flori"...*

(Ben Zwi)

Pe malul mării la Bat-Yam
Terasa și restaurantul

SERGIU

Str. Ben Gurion No. 61 tel. 03-861741

OFERĂ ZILNIC
între orele 12 – 24

– Bucătărie cu specific românesc
– Mare sortiment de specialități la grătar
– Sortiment de băuturi străine și indigene

Pentru comenzi și rezervări de locuri – la telefonul nostru: 03-861741

SHEVAH

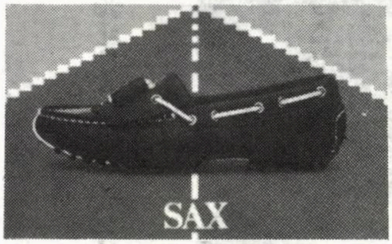

Mare sortiment de pantofi exclusiv italienești la prețuri convenabile

Deschis zilnic 9,30 – 19,30

TEL AVIV
Str. Dizengoff 135
Tel. 03-231914

HAIFA
Str. Hertzl 39
Tel. 04-641053

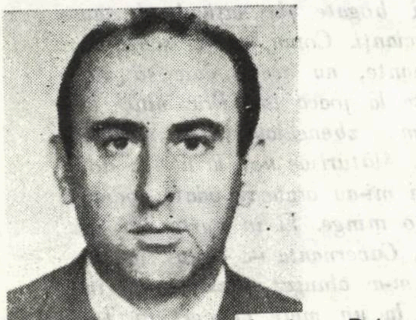

Lucian Raicu

O nedreptate făcută lui Labiș

Un prieten mi-a trimis din București albumul memorial ,,Nicolae Labiș" editat de revista ,,Secolul 20", din care însă nu se poate afla, nu scrie nicăieri, în ce an a fost tipărit. Pare-se că a apărut anul acesta.

Albumul este excepțional: o mare bogăție de date, fotografii, poezii inedite, scrisori, studii ale unor critici, amintiri ale unor prieteni. Într-un cuvînt, un monument literar așa cum merita ,,copilul" de geniu al poeziei românești care a fost Nicolae Labiș. Dar...

Dar redactorii albumului i-au făcut și o mare nedreptate lui Labiș: au evitat să amintească, fie și o singură dată, numele celui mai bun prieten al poetului, criticul Lucian Raicu, care este și autorul unei monografii – a celei mai importante monografii – despre Labiș. Nu mai spun că Labiș l-a iubit enorm pe Raicu, i-a închinat versuri, l-a socotit mentor al său. Fără îndoială că Labiș, dacă mai trăia, ar fi protestat primul împotriva acestei ,,omisiuni".

Bănuiesc că Lucian Raicu nu e amintit în album fiindcă s-a stabilit de curînd în Franța. Totuși, această explicație care părea unora din ,,Obsedantul deceniu" ca fiind ,,normală", nu mai poate fi acceptată astăzi cînd ni se spune că vechile practici dogmatice sînt ireversibile.

M. Victor

B U L Ă

Sărmanii din Occident

Bulă se întoarce dintr-o vizită în Occident și amicii îl întreabă cum e acolo.

– Frumos, dar mi-a făcut impresia că există mari lipsuri.

– Ce te face să crezi asta, Bulă?

– N-am văzut cozi la nici un magazin.

Primul la coadă

Un bucureștean vede o coadă la un magazin și-l întreabă pe ultimul de la coadă ce anume se dă. Individul nu știe. Întreabă pe cineva de la mijlocul rîndului, dar nici acela nu știe. Atunci îl întreabă pe primul din fruntea cozii, care era Bulă.

– Habar n-am ce anume se dă, spune Bulă. Am trecut pe aici, eram obosit, m-am sprijinit de zid și am ațipit. Cînd m-am trezit, am văzut o coadă lungă în spatele meu. Și fiindcă niciodată n-am avut norocul să fiu primul la coadă, am zis să rămîn.

MINIMUM e altceva

MINIMUM recomandă:

Frankfurt./ Germania
Orașul cumpărăturilor...

HOTEL MÜNCHNER HOF

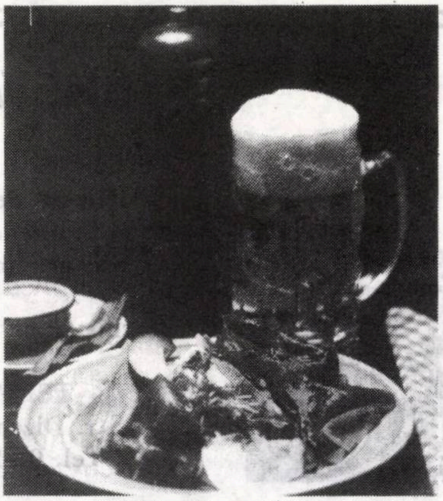

Münchnener Strasse 46 (lîngă gară).
Tel. 230066/67/68/69 – Telex 416797 Hote D.
Mic dejun bogat, TV color, Video. Toate camerele cu baie/WC.
Prețuri speciale pentru israelieni.

FRONTIERIȘTII

Ecourile la prea șocanta, ca limbaj, povestire *Frontieriștii* de Dan-Titus Surulescu (reprodusă – parțial – de noi după revista *Alergătorul de la Marathon*, care apare în Danemarca, sub conducerea lui Victor Frunză) – nu s-au stins de tot (și nici nu se vor stinge prea curînd).

Iar scrisoarea de protest „anti-Surulescu", a av. Leon Silber (vezi *Pagina cît se poate de liberă* din nr.12 al revistei) a ajuns și în Danemarca *Alergătorului* lui Frunză și în Germania unde – acum am aflat – trăiește autorul mult controversat al sulfuricei proze, și prin alte orașe europene cu diaspore de limbă română.

Am cerut lui Victor Frunză (fost redactor la Radiodifuziunea Română, fost profesor de ziaristică la Academia *Ștefan Gheorghiu* din București) să comenteze pentru Minimum, în calitatea sa de „patron literar" al lui Surulescu – indignările cu pricina din scrisoarea av. Silber.

Iată un fragment din scrisoarea lui Victor Frunză.

„S-ar putea spune că este aproape normal să se întîmple așa. Unii cititori pot respinge categoric, fără nici cea mai mică înțelegere de ce și cum, limbajul destul de bine plantat cu expresii „buruienoase", cum se zice pe la noi la țară, din povestirea lui Dan Titus Surulescu. Înainte de a arăta de ce este aproape normal acest lucru, doresc să precizez că nici eu „nu știu ce e...", după expresia domnului av. Leon Silber, emoționează prin adevărul crud al vieții, prin lipsa de literaturizare, deși, uite, i se face o vină și din aceea că nu poate fi categorisită ca specie. Desprinsă parcă din literatura practicată cîndva de teribilismul futurist (numele unui curent literar și nu un cuvînt derivat din cine știe ce altă prăpastie de vorbă) din anii douăzeci, am publicat-o cu toată răspunderea și și mai rău, cu (aproape) toate expresiile zise pe șleau, în revista ALERGĂTORUL DE LA MARATHON nr.3, iar *Minimum* ne-a făcut cinstea și figura de a o reproduce și el (și ea?) cu mare parte din floricelele stilistice culese de Surulescu din popor. Am publicat-o așadar așa, nu pentru a șoca cititorii educați în dulcele stil realist-socialist, ci pentru a-i dovedi lui Surulescu – precum și altor tineri care ar dori să pună mîna pe condei și să scrie despre cele trăite de ei sau de alții – că într-adevăr sînt liberi. Liberi nu numai să cumpere țigări Kent de la „supermarket" pe preț „oficial", să plece cînd vor (și cînd dispun de bani) la Majorca, ci mai ales, pentru că pot să se exprime.

Să scrie! Să privească în trecut (în ceea ce continuă cu încăpățînare să fie un dureros și canceros precedent) cu mînie. Și să se răcorească: înjurătura lui, cu alte cuvinte, nu este gratuită. Are o semnificație estetică, cum ar spune criticii literari.

Și totuși... Pe unii cititori, procedeul îi deranjează, uneori în așa măsură încît ajung chiar să-și dea glas indignării de care sînt cuprinși. Am scris că este aproape normal.

(...) Aș diagnostica această reacție, denumind-o *Șocul libertății.*

Nu pot pune punct acestor succinte considerații, fără a menționa că asemenea proteste ar putea da ocazie puritanilor și cuconițelor filistine să excomunice din literatură pe Rabelais, Boccacio, Zola, Creangă, Arghezi și chiar pe Marin Preda".

Avem la îndemînă și reacția unui scriitor german, originar din România: este vorba de cunoscutul poet William Totok; acesta privește lucrurile de pe poziția iubitorului de autenticități în gîndire și expresie:

„Autenticitatea frapantă a mărturiei lui D. T. Surulescu dă textului cu pricina aproape valențe literare. Astfel de procese- verbale, reflectînd aspectele cotidiene *în limbajul cotidian din România de astăzi, sînt deosebit de bine-venite!* (Au existat în trecut încercări de acest fel; Al. Monciu-Sudinski – cred că trăiește azi în Suedia – a publicat în anii '70 două cărți cu mărturiile unor oameni din diferite categorii sociale. În limba germană s-a publicat de asemenea o astfel de carte, semnată de W. Konschitzky. În Occident deja în anii '60 așa numita literatură protocolară a atins cotele maxime de interes public".

(Fragment dintr-o scrisoare adresată lui V. Frunză, Germania, 1988).

În fine, avem la dispoziție chipul împricinatului. Dan Titus Surulescu, săritor peste fel de fel frontiere, inclusiv acelea ale limbajului.

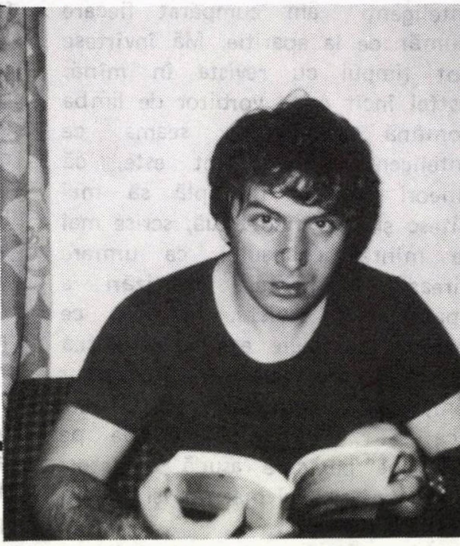

Dan Titus Surulescu,monstrul cu două capete. Munchen, 1988.

Teoria lui KEPLER şi teoria lui KLAPPER

Îmboldit de un subtitlu a lui *Minimum* ,,Revista oamenilor inteligenţi", am cumpărat fiecare număr de la apariţie. Mă învîrtesc tot timpul cu revista în mînă, astfel încît orice vorbitor de limba română să-şi dea seama ce inteligent mi-s. Drept este, că uneori se mai întîmplă să mai citesc şi un articol-două, scrise mai la mintea cocoşului, ca urmare firească a justei repartizări a spaţiului în revistă. În timp ce pentru grafologie există o rubrică restrînsă redactată de un singur om, spaţiul acordat grafo... filiei (ca să zic aşa) se întinde pe pogoane pe care asudă numeroşi gospodari şi deci mai pot şi eu citi cîte ceva.

În numărul 12 m-am delectat cu un astfel de articol, (titlul: *Dreapta – stînga)* care nu numai că m-a uns la inimă, dar a reparat şi o mare nedreptate personală pe care mi-o făcuse în tinereţe un anume Kepler (Johan). Din pricina neghioabelor sale teorii astronomice pe care nici o minte întreagă (ca a mea) nu le poate pricepe, am ratat maturitatea (bacalaureatul). Astfel s-a stăvilit cariera mea de cugetător contemporan. Articolul reparator din numărul la care mă refer, este de fapt o teorie (nu chiar astronomică, dar ca din lună şi din stele) a d-lui Radu Klapper care (comme son nom l'indique) s-ar putea să fie rudă îndepărtată cu Kepler ăla cu capul în nori. Un merit suplimentar al lui R. K. este că a elaborat o teorie simplă, eficace şi pe înţelesul tuturor, într-un timp relativ scurt. Chiar dînsul ne împărtăşeşte că în clasa I-a habar n-avea despre deosebirea între dreapta şi stînga politică, dar maturizîndu-se a zămislit o teorie în acest domeniu, cu preţioase referiri la politica israeliană. Este adevărat că frînturi din această teorie sînt dezbătute în savante colocvii şi seminare din Ierusalim, Tel Aviv şi Haifa ale tarabagiilor din pieţele Mahane Iehuda, Carmel sau Talpiot – pentru a mă limita doar la cîteva puţine locuri de elevaţie spirituală de pe cuprinsul ţării. Dezbaterile din aceste savante reuniuni nu ating însă (decît rar) profunzimea analizei şi dezinvoltura argumentaţiei d-lui R. K. care fără meschină parcimonie, împărtăşeşte întregii suflări evreieşti claritatea de limpede cristal a teoriei sale asupra stîngii şi dreptei din politica israeliană. Sînt năuc de fericire: răzbunîndu-mă pe Kepler, l-am adoptat totalmente pe Klapper. Mă refer la teorii.

Nefiind prea versat pe versantele generalităţilor teoretice, am trecut la personalizarea teoriei Klapper şi dintr-o dată am priceput-o în toată luminozitatea sa: stînga israeliană, adică: Gordon, Ben Gurion, Şaret, Igal Alon, Golda şi alţii care au trecut în lumea drepţilor (de băgat de seamă că pînă la urmă au tras-o şi ei pe dreapta... nu la stînga!) cît au trăit n-au făcut decît... *,,să sară întru apărarea oricărei cauze care îndeplineşte condiţia fundamentală de a nu fi evreiască, de a nu fi sionistă, de a nu ne aparţine"... ,,să accepte dreptul oricui la acest pămînt, dar nu al tău"... ,,să se solidarizeze cu aruncătorii de bolovani şi cocktailuri Molotov, cu cei care dacă nu izbutesc să ne omoare, măcar distrug şi rănesc".* Ia te uită, frate! Şi cine continuă azi abjecta politică de stînga? Ben Aharon, Peres, Amos Oz, Rabin, Aba Even, Şulamit Aloni, Navon, Bar Lev, Israel Keisar, Mota Gur, Liova Eliav şi mulţi alţii de teapa lor.

Norocul nostru este că dreapta ne salvează. Ia uite-i: Arik Sharon, David Levi, Shamir, Eminenţa Sa, rabinul Lowinger, Pat, Gheula Cohen, Raful, Daniela Weiss, Pesah Grupper, Modai şi alţii, care îmi scapă, deoarece imaginile de la ultimul congres al Herutului erau cam fugitive şi brusce. Conform teoriei lui Klapper, contemplînd aceste mari personalităţi ai confirmarea teoriei căci... *,,dreapta a rămas la cravată, la regulile retoricii şi la buna creştere"... ,,susţine idealul sionist al altor vremuri"... ,,e conştientă de manevrele sovietice"... ,,este alături de băieţii care îşi pun viaţa în primejdie"...* Fabulos, dom-le!

Absorbind cu nesaţ extraordinara teorie a lui R. K. elaborată doar în cîteva succinte, dar suculente rînduri, m-am lămurit o dată pentru totdeauna ce-i cu politica israeliană.

Pentru aceasta ţin să vă mulţumesc din inima mea lămurită atît dvs. dar mai cu seamă lui R.K.

Ştiam că *Minimum* e altceva, dar niciodată nu am bănuit că e atît de altceva.

G. FLORIAN

(G. (Gigi) Florian a făcut gazetărie sportivă (de calitate) în presa bucureşteană a anilor 50 – 60. Stabilit în Israel, condeiul său a tăcut vreo două decenii. Pînă cînd, scos din ţîţîni...

Ne face plăcere să-i salutăm verva polemică.)

Radu Klapper replică: Atacurile personale şi insinuările de nume nu sînt un argument şi nu demonstrează nimic. Decît, eventual, "verva" pe care i-o salută redacţia lui G. F. Aşa încît polemica nu există şi nu ne-am convins că nu avem dreptate. În schimb, ne-a convins preopinentul nostru cît de tare este afectat de microbul bolii care prin alte meleaguri se numea ,,ciocoism".

Înţelepciunea, politică sau nu, nu este apanajul unei clase sau al unei pături şi nici măcar a patalamalelor. ,,Tarabagiii" din pieţele pe care le citează au acelaşi drept la opinie ca şi Domnia Sa, ceea ce – în virtutea ideilor egalitare ale ,,stîngii" de la care se reclamă – ar fi trebuit să ştie.

„Divina" la EKG

În toţi anii de cînd s-a retras din cinematografie, Greta Garbo şi-a păzit cu fanatism viaţa particulară refuzînd să se lase fotografiată. Recent, cînd s-a dus la o clinică din New York pentru analize cardiologice, faptul a „transpirat" şi ziarele au trimis imediat fotoreporteri care au aşteptat-o la ieşire. Atunci ei au prins-o în obiectiv. Şi iat-o!

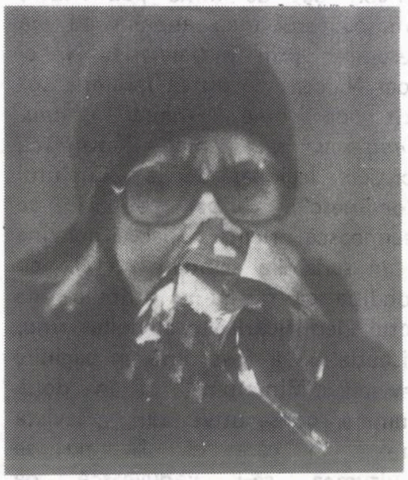

Paris:
Dr. I. FLAVIUS

UNDE-I BUBA?

Ne spunea cronicarul: Nu sînt vremile sub om, ci bietul om sub cîrma vremurilor... şi de la o vreme, vremurile ni-s iară vrăşmaşe... Noi, care în copilăria noastră, ne înduioşam de soarta arabului venit din Bab-el-Mandeb să-l vîndă pe El-Zorab, ne aflăm astăzi confruntaţi aici în Israel dar totodată şi pe ecran mondial cu o soartă deopotrivă de neinvidiat. Avem o presă internaţională — proastă. O televiziune pe mapamond care ne reprezintă — deşi e multicoloră — în culori negre. Lumea era cu noi în '67. Pare a lua acu' partea vrăjmaşilor noştri.

Sînt alte populaţii care ar merita mult mai mult decît oepiştii milostenia şi luarea aminte a Occidentalilor: vietnamezii, cambogienii, afghanii... dar niciodată nu s-a potrivit mai bine ca în cazul de faţă vorba românului: interesul poartă fesul. Şi şi pică la ţanc: fesul... că-i doar vorba de musulmani.

Şi am să iau cazul Franţei, că-l cunosc mai bine. Pe vremuri — şi aş îndrăzni să spun în vremurile bune — arabii din Maroc, Algeria, Tunisia, Siria, Liban, erau sub împărăţia ei. Azi — toate aceste foste domenii, nu numai că-s independente şi i-au izgonit pe francezi de pe teritoriile ei, dar au invadat *ei* Franţa. Astăzi — după cifrele date toamna trecută de către un profesor de la Institutul de Studii Politice din Paris, Gilles Kepel: „Les banlieues de l'Islam", ar vieţui pe acilea între 2 milioane jumătate şi *3 milioane* de musulmani, care au clădit — ţineţi-vă bine! — peste... O MIE de moschee în această „catolică" ţară, au constituit peste ŞASE SUTE de asociaţii *islamice* şi au ridicat (parcă pentru a o înfrunta) chiar în faţa catedralei NOTRE DAME, un ţanţoş palat (chiar aşa numit) al... ISLAMULUI, destinat ridicării lui în slăvi.

Cum e posibil?

În idiş, răspunsul ar veni pe loc: *zeisti doch!...*

Explicaţia e simplă. Ea rezidă în cifra pe care v-am dat-o mai sus: *3 milioane*... Cum dusu-s-au, din păcate vremurile cînd cîntărea vorba lui Cicero, NON NUMERUS, SED PONDERE, nu trebuie pus în cumpănă NUMĂRUL ci GREUTATEA, *valoarea*, curvele politice care umblă după voturi, mai ales în perioadă electorală ca acuma, le fac zîmbre acestor fideli ai semilunei, în mare parte, virtuali alegători.

Hic jacet lepus, sau dacă vreţi, oarecum mai pe *mameluşn: Hier liegt der Hund begnaben.*

Cine plăteşte? Turcu — nu! că-i şi el mahomedan.

Deci tot Isrulik...

Muenchen: Jacob POPPER

SCRISOARE DE PE CELĂLALT MAL

"Ah, de-aş fi rege!"

Care dintre noi n-a cedat măcar o dată-n viaţă ispitei de a se substitui în închipuire unei existenţe exemplare? Nici nu i-a fost atît de greu... Laşi să cadă pleoapa minţii şi rosteşti la adăpostul ei formula magică: „Dacă aş fi fost..."

Dacă aş fi fost bunăoară, în urmă cu un mileniu, poetul Firdusi...

Aş fi trudit o viaţă la „Cîntarea regilor" şi, după ce-aş fi încheiat-o, deşi octogenar, bolnav şi sărac, aş mai fi găsit puterea de a-i arunca în faţă domnului şi stăpînului meu o „scrisoare deschisă" în versuri, dintre care nu puţine erau menite să învingă timpul, precum:

„O, şah Mahmud, de m-ai crezut un miel,
Cumplit război avea-vei tu cu cu el,
Căci nu-s un miel fricos precum m-ai crede,
Ci leu flămînd ce-n pripă se repede.

Sau dacă aş fi fost George Orwell...

Aş fi luptat în Spania de partea republicanilor. Apoi aş fi trebuit să-mi iau tălpăşiţa de pe front, hăituit fiind atît de comisarii lui Stalin, cît şi de zbirii lui Franco. Aş fi scris „Ferma animalelor" şi „1984" care ar fi fost interpretate, atît de prieteni cît şi de duşmani, drept „pamflete anti-comuniste", deşi eu nu eram decît un apărător al libertăţii de gîndire, împotriva tuturor celor ce vroiau s-o sugrume, aşa cum declaram, fără nici un echivoc, încă în 1946 în eseul „Despre înăbuşirea literaturii":

„Ideea libertăţii intelectuale este expusă în zilele noastre unei duble agresiuni. De o parte se află duşmanii ei teoretici, exponenţii

totalitarismului, de cealaltă parte cei de care ea se loveşte în viaţa practică, monopolurile şi birocraţia".

Dacă aş fi fost Arthur Koestler...

Aş fi stigmatizat la bătrîneţe cu atîta asprime viţiile societăţii de consum apusene, încît s-ar fi spus despre mine, cu ură şi obidă: ,,Bolşevic a fost, bolşevic a rămas!", deşi eu scrisesem, tot în acea vreme, în ,,Postfaţa" unei noi ediţii a romanului ,,Zero şi infinitul":

,,M-am apropiat de comunism ca de un izvor cu apă proaspătă şi l-am părăsit cu graba cu care te izbăveşti din undele unui fluviu otrăvit, în care plutesc ruinele oraşelor inundate şi cadavrele celor înecaţi..."

Dacă m-ar fi chemat Anatol E. Baconski aş fi realizat performanţa de a-mi păstra aproape două decenii eleganţa de boier al poeziei, deşi eram nevoit să trăiesc într-o satrapie orientală drapată de circumstanţă în tricolorul minţit al naţional-comunismului. Dumnezeu s-a milostivit de mine atunci cînd mi-a dat moartea năpraznică pe care i-o cerusem cîndva în versurile mele. Şi asta tocmai atunci cînd începea să nu mai fie cu putinţă să-mi continui dansul pe sîrmă, mărturisit de mine în poemul ,,Perpetuum mobile":

,,Între două minciuni, între două culori, între două iluzii am fost tineri, ne-am maturizat, am crezut unii în minciunile altora, ne-am vopsit unii în culorile altora, ne-am hrănit unii cu iluziile altora.

Dacă m-aş fi născut lîngă Florenţa sub numele de Indro Montanelli, m-aş fi înscris de tînăr în partidul fascist din care aş fi fost foarte curînd, dat afară pentru impertinenţele mele. Aş fi devenit, îndeosebi prin ,,Stanza" mea din ,,Il Corrierre della Sera';', vedeta jurnalisticii italiene, apoi în preajma vîrstei de 65 de ani, sufocat de conformismul din jurul meu, aş fi trîntit pe dinafară uşa redacţiei şi aş fi întemeiat un alt ziar, în care scriu pînă în ziua de azi, ceea ce gîndesc fără să-mi pese dacă comuniştii mă numesc ,,jivină neo-fascistă" iar neo-fasciştii ,,un idiot util" manevrat de comunişti. Bunăoară:

,,Eu am fost antisionist. După ce am zăbovit şase luni în Israel, mi-am schimbat părerile, văzînd ce poate face un popor mic în împrejurări deosebit de grele. De atunci am rămas filo-israelian, fără să iau seama la cei care din această cauză mă tratau de reacţionar. Ce să-i faci! În aiurita lume a zilelor noastre, şeicii arabi stau la stînga şi o democraţie cum e cea israeliană e aşezată la dreapta".

Nu neg că pentru a cuteza să trăieşti în închipuire asemenea existenţe exemplare, e nevoie de o bună doză de prezumpţie. *Si j'etais roi!*. E destul să îngîni, fie şi cu un zîmbet ironic, aria: ,,Ah, de-aş fi rege!", pentru ca, în ciuda autoironiei, să fii bănuit, şi nu fără temei, că pe undeva, în sinea ta, te crezi apt de a fi monarh şi că numai datorită unor împrejurări nepropice ai fost lipsit de coroană.

Circumstanţă atenuantă: toi cei citaţi mai sus, precum şi alţii, nu puţini, ce alcătuiesc galeria de existenţe exemplare, nu sînt decît nişte regi fără ţară, fără curte şi fără coroană; sînt regi detronaţi, exilaţi, întemniţaţi, unii din ei loviţi de sentinţe capitale şi în aşteptarea execuţiei, atunci cînd ea nu a fost deja efectuată. Atunci, veţi întreba, în ce constă exemplaritatea lor? În aceea că ei sînt totuşi regi adevăraţi, regii surghiuniţilor, întemniţaţilor şi dezmoşteniţilor, cei care-i ajută pe înfrînţi să-şi suporte înfrîngerea şi pe răzvrătiţi să nu-şi renege răzvrătirea.

MINIMUM = O ADRESĂ : P.O.B. 11472, TEL AVIV

P. S. În numărul 11 al revistei ,,Minimum", un domn care se intitulează ,,doctor în politologie" îmi atribuie, fără a mă numi, *insinuări la adresa criticului I.N. (Ion Negoiţescu)* manifestate *în ,,Minimum" în urmă cu aproape un an* şi prin care l-aş fi învinuit e susnumitul critic de *antisemitism, numai pentru că refuză să vadă în scriitorii evrei de limbă română o categorie separată".*

Cîte afirmaţii, atîtea inexactităţi. Întîi că în schimbul de scrisori dat de mine publicităţii, interlocutorul meu anonim nu era desemnat prin iniţialele I. N. ci doar N. ceea ce putea însemna tot atît de bine *Nimeni, Nanu, Neniţescu* sau chiar *Negoiţescu* (criticul legionar de la ,,Cuvîntul Românesc"). Liber e să se recunoască oricine — dacă-i convine — în scrisorile semnate de N., cu condiţia ca să nu-mi atribuie mie actul identificării. În al doilea rînd, discuţia nu a fost dusă în paginile revistei ,,Minimum", ci în două numere consecutive din ,,Revista mea", în care dl. N. nu se mulţumea să-i văduvească de specificitatea lor judaică numai pe scriitorii evrei de limba română, ci pe toţi evreii care au contribuit la cultura universală (Mahler, Bergson, Husserl, Xenopol, etc.) ceea ce era evident o aberaţie; după cum era o aberaţie să se admită pe de o parte în cadrul literaturii române existenţa unui specific ardelean la Rebreanu, Cosbuc, Slavici, Goga şi alţii, a unui timbru moldovenesc specific la Creangă sau Sadoveanu, a unui colorit muntenesc la cei doi Caragiale, etc., etc., şi în acelasi timp să li se refuze specificitatea evreilor care au produs literatură în limba română. În ,,Minimum" a apărut numai schimbul final de scrisori dintre dl. N. şi subsemnatul. El îmi propunea ca dezbaterea să rămînă ,,*între noi deocamdată*" (ca şi cum mi-ar fi spus ,,*eu te-am băgat în p.m. dar asta rămîne între noi... deocamdată!*") I-am dat, se înţelege, se înţelege, replica binemeritată.

New York: Șt. HALMOȘ

Un soldat evreu și o stradă mică

Se împlinește în curînd un an de la moartea unui soldat evreu din America, un soldat ciudat, fără raniță și mitralieră: D-rul Charles Kremer, în vîrstă de 90 de ani.

O lume imensă a venit la Gutterman-Riverside Chapel de pe strada 76, colț cu Amsterdam Avenue din Manhattan să-i aducă un ultim omagiu și să-i așeze pe mormînt „casca de combatant".

Charles Kremer s-a născut la Brăila în anul 1897. Familia Kremer — oameni de condiție modestă — emigrează în America în 1919 cînd Charles se înscrie la Facultatea de Stomatologie a Universității din Penssylvania, pe care a absolvit-o în 1924 cu „magna cum laude".

Pînă la terminarea celui de-al doilea război mondial își face un nume solid la New York, în profesia de doctor dentist.

Dar iată că în primii ani de după război, valurile Atlanticului asvîrl pe coastele mult visate ale Americii un puhoi de lume: oameni ai lagărelor, oameni care și-au pierdut familiile și casele, oameni care nu mai aveau nimic de pierdut, căutători de o altă lume. Și printre ei ascunși: criminali notorii, iar printre aceștia — criminali legionari, asasini fasciști din țara în care s-a născut Charles Kremer.

Doctorul dentist asvîrle burghiurile și sfredelurile și se înrolează ca soldat la o armă specială pe care numai poporul evreu o are. Îi caută în această imensă Americă pe călăii fraților săi din România, călăi care au îmbrăcat blana de miel și se consideră absolviți de crime la adăpostul cetățeniei americane, salvați, trăind o viață tihnită. Dar justițiarul, Wiesenthalul ori Klarsfeldul român se va agăța, în special, de gîtul asasinului cel mai

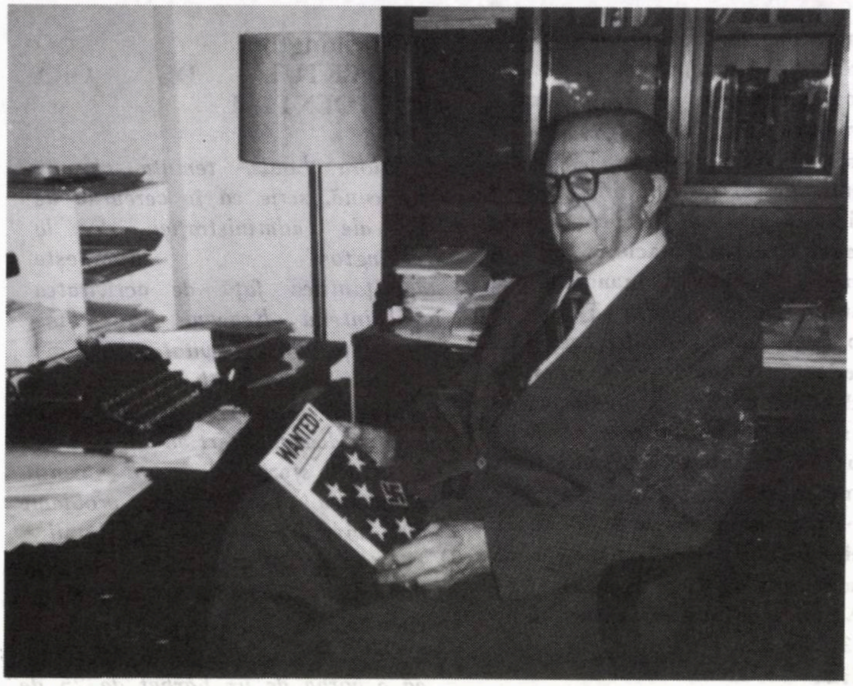

odios care sosește în America, pe ascuns, șobolan între baloturi, ca să îmbrace haine de preot și să devină episcopul Valerian Trifa, șeful bisericii ortodoxe române din U.S.A., la Vatra, în Machigan. Treizeci de ani va hăitui el fiara, care, în calitate de conducător al studențimii legionare a incitat, a organizat și a participat activ la pogromurile, jafurile și masacrele organizate de Garda de Fier.

Într-o încleștare pe viață și pe moarte, "eu sau el", Dr. Kremer s-a agățat de gîtul prelatului criminal și pînă nu l-a deposedat de cetățenia americană și nu l-a azvîrlit dincolo de ocean nu s-a lăsat.

Cine nu cunoaște justiția americană (bine bandajată la ochi și atît de oarbă uneori...) și sistemul de apărare în fața acestei justiții, n-are etalonul victoriei doctorului Kremer. În această țară sînt sute de mii de avocați, dintre care unii își fac publicitatea la televizor, în ziare, în metrou și autobuze, fiind gata să apere orice criminal de orice speță. Dr. Charles Kremer a luptat cu o tenacitate rar cunoscută împotriva tertipurilor avocățești, pînă a reușit să le spulbere pe toate. A întreprins mai multe călătorii la București și Tel Aviv pentru a culege informații, documente, dovezi, adică ceea ce justiția americană numește „evidențe". Cu aceste evidențe, soldatul Kremer a luat cu asalt Procuratura, Departamentul de Justiție și Departamentul Emigranței, pînă la victoria finală: retragerea cetățeniei americane nazistului V.T., obținută prin minciună și falsuri, precum și deportarea lui (termen folosit în U.S. pentru expulzare).

Pe unul din pereții camerei doctorului Ch. Kremer se afla un crochiu în culori, din acelea care se fac în sălile tribunalelor în lipsa filmărilor ori fotografiilor interzise în U.S.A. în instanțe. Crochiul reprezintă o scenă (una din sutele de ședințe ale Tribunalului din Detroit la care s-a înfățișat ca „plaintif" Dr. Charles Kremer), în care se putea vedea judecătorul în sutana lui neagră, alături de drapelhl înstelat al Statelor Unite, episcopul-legionar V.T., încă surîzînd viclean și disprețuitor și pe Dr. Charles Kremer acuzînd. Cu degetul ridicat.

Această expulzare a fost o premieră în U.S.A., în care n-a crezut nimeni afară de un singur om. Victoria doctorului Charles Kremer e cu atît mai mare cu cît el a inaugurat era extrădărilor

criminalilor de război naziști de către U.S.A.; căci, după expulzarea legionarului-asasin V.T., a urmat extrădarea în Israel a lui I. Demjanuk, călăul de la Treblinka, urmată de extrădarea în Uniunea Sovietică, unde a fost condamnat la moarte în contumacie, a lui Karl Linnas, fostul comandant al lagărului nazist de la Tartu, în Estonia. Culmea culmilor, guvernul American a cerut scuze Franței, în mod oficial pentru sprijinul acordat (în schimbul unor informații...) lui Klaus Barbie, călăul din Lyon (care are pe conștiință, printre alte crime odioase și nimicirea a 82 de copii evrei din localitatea Izeu); acestuia i s-a permis să fugă în anul 1951 în America de Sud și să ducă timp de 30 de ani o viață de huzur în Bolivia.

Ultima oară l-am văzut pe soldatul Charles Kremer în modesta-i locuință dintr-un imobil aparținînd primăriei, în West Side Manhattan. La 90 de ani, și bolnav, era foarte lucid și, ca să nu-și piardă firul ideilor își nota mai întîi pe o fișă fiecare întrebare a mea, răspunzîndu-mu după o lungă cugetare. Așa fac oamenii trecuți prin tribunale, unde fiecare cuvînt poate să se întoarcă împotriva ta. Camera era plină de cărți, ziare, scrisori, teancuri de scrisori, de notițe, de fișe; și blajina negresă care-l îngrijea mi se plîngea că nu poate face curățenie: „Mr. Kremer se supără pentru orice hîrtiuță care nu mai e la locul ei".

— Ai auzit doctore — îi spun — pe Trifa l-au adus din Portugalia și l-au înmormîntat la Vatra, de un sobor de cincizeci de preoți.

Dr. Kremer notează pe fișa lui: „Trifa înmormîntat de 50 de preoți". Cugetă puțin, apoi se uită drept în ochii mei și-mi spune:

— Și de mine!

Nu știu dacă „MINIMUM" ar putea interveni pe lîngă primăria municipiului Tel Aviv ca o străduță cît de mică, să poarte numele acestui bătrîn soldat evreu. O plăcuță pe-un colț de casă, pe care să scrie „Rehov soldat Charles Kremer".

Washington: SFERTUL DE ORĂ PREZIDENȚIAL

Flora Louis, temuta ziaristă americană, scrie că în cercurile de sus ale administrației de la Washington domnește nemulțumirea față de activitatea președintelui Reagan. Mai bine spus, față de inactivitatea sa. Căci cu totul — ne dezvăluie foarte bine informata ziaristă — președintele lucrează doar un sfert de oră pe zi.

Un sfert de oră pentru rezolvarea complicatelor probleme ale Americii și implicit ale lumii — derutanta, exasperanta noastră lume nebună, nebună, nebună... E cam puțin.

Pe de altă parte, să nu uităm că e vorba de un bărbat de 75 de ani și rigorile vîrstei nu iartă pe nimeni, nici chiar pe președintele primei democrații a lumii.

Aceasta ar fi o față a problemei. Dar ca mai toate problemele există și reversul ei. Și anume: un sfert de oră pe zi e prea puțin, dar 75 de ani nu e cumva prea mult? Căci cîți americani s-ar urca liniștiți într-un avion aflat pe mîna unui pilot de 75 de ani? Și cîți ar consimți să fie operați de un chirurg, fie el surîzător și telegenic, de aceeași vîrstă?

Circumspecția lor mi se pare desigur justificată. Persoana lor le este prea scumpă spre a o expune riscului senectuții. Nu în același fel reacționează cînd e vorba de stat. Sau li se pare mai ușoară și mai lipsită de risc conducerea statului?

S.

NEW YORK

New Yorkezul tipic

Revista americană „SPIN" a făcut o anchetă despre caracteristicile new-yorkezului tipic și a publicat concluziile. Cineva, un mucalit de la noi, a spus că din aceste concluzii rezultă că deosebirea dintre new-yorkezul tipic și tel-avivianul tipic constă în aceea că tel-avivianul tipic crede că nu există nici o deosebire. Dar iată cîteva din concluziile publicate în revista americană:

New-yorkezul tipic este vîndut heroinei, dar nu a mai luat acest drog de 10 ani;

New-yorkezul tipic se simte acasă la Tokio;

El cedează locul în autobuz unei femei gravide — o dată pe an;

El e sigur că New Yorkul este un teritoriu independent ale cărui legături cu Statele Unite sînt ca cele dintre Hong-Kong și China;

Lui îi place foarte mult California, dar niciodată nu se va muta acolo;

El se teme de terorism, în afară de momentele cînd se plimbă în Central Park;

New-yorkezul tipic are cîteva sfaturi bune pe care e gata să le dea Președintelui, Papei, guvernatorului, primarului și tuturor celorlalți;

El are două urări: „Îți doresc să ai o zi bună" și „cecul e pe drum".

TUNIS:

O nouă stemă palestiniană

Aceasta este noua stemă palestiniană propusă pentru a „concura" cu Maghen Davidul nostru. Autorul propunerii este Imad Shakud din satul Sahnin din Galil, absolvent al Universității Ebraice de la Ierusalim și consilierul lui Arafat în „probleme israeliene". El afirmă că acesta este un semn antic canaanit care, în diferite perioade a fost luat ca simbol și de creștini, și de musulmani.

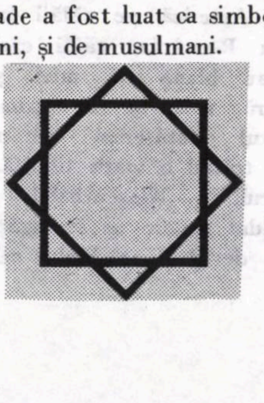

EXCLUSIV

Simone Veil–

CU CĂRTILE PE MASĂ

un interviu de ION MIHĂILEANU

I

Simone Veil este una din personalitățile cele mai reprezentative ale vieții politice franceze. Mulți ani de zile ea a figurat pe primele locuri pe lista sondajelor de popularitate, deși evreică din naștere, deși femeie (sau pentru că e femeie, și frumoasă pe deasupra). E admirată pentru marea ei onestitate și sinceritate, pentru curajul opiniilor, pentru inteligență, nu lipsită de umor și, uneori, în plus, corosiv.

Și-a început cariera ca magistrat, a continuat-o ca expert juridic, pentru ca în 1970 să fie numită de Președintele Republicii Franceze, secretară a Consiliului Superior al Magistraturii. Timp de 5 ani de zile, între 1974 – 1979, a fost Ministru al Sănătății în guvernul francez iar din 1979 pînă în 1982 a fost președintă a Parlamentului european, cu sediul la Strassbourg.

Actualmente este unul din liderii U.D.F. (care-l susține la președinție pe Raymond Barre) deputată, președinte al Grupului Liberal și Democratic din Parlamentul european.

Simone Veil n-a uitat niciodată că la vîrsta de 17 ani a fost deportată la Auschwitz și la Bergen-Belsen. Participă la viața evreiască din Franța, la dezbaterile și la lupta împotriva rasismului. O preocupă intens destinul poporului evreu și al Israelului. Israelul a onorat-o cu titlurile de doctor Honoris Causa al Institutului Weizman și Universității Bar Ylan.

Am considerat că ar fi interesant să aflăm cîteva din opiniile ei asupra unora din problemele actuale ale judaismului. Simone Veil a acceptat cu plăcere să acorde corespondentului nostru la Paris, Ion Mihăileanu, un interviu în exclusivitate pentru revista Minimum.

Ion Mihăileanu: Știu că în decembrie 1987 ați participat la un colocviu la Sorbona, în prezența a numeroși invitați veniți din toată lumea, la dezbateri cu privire la exterminarea evreilor în camere de gazare. Ce importanță acordați acestor lucrări?

Simone Veil: Recentele lucrări de la Sorbona nu sînt unice. Merită să vorbim, în ansamblul lor despre cercetările istoricilor cu privire la Shoa, legate de studiile asupra național- socialismului, asupra importanței antisemitismului și rasismului în teoriile naziste. Național-socialismul este o concepție asupra omului care include disprețul ființelor umane, o voință de dominare și umilire, negînd valorile morale pentru a nu lua în considerare decît forța.

Cum s-a ajuns la genocid? Dacă este luat în seamă numai rezultatul final, e imposibil să înțelegem cum s-a putut ajunge aici. Pentru a-l înțelege trebuie să ne înapoiem la izvoarele sale pentru a denunța primejdia oricărei mișcări, oricărei gîndiri de esență nazistă care poate, în mod evolutiv, printr-un angrenaj fatal, conduce la genocid.

Mărturiile care nu interesează

I. M.: Am citit în *Le Monde* un rezumat al intervenției dvs. la colocviu, care mi s-a părut a fi pasionantă. Aș dori să știu mai mult despre opiniile dvs. în această direcție.

S. V.: În intervenția mea am remarcat că istoricii se consacră în mod esențial studiului documentelor scrise, mărturiilor oamenilor audiați în timpul proceselor sau declarațiilor făcute de demnitarii regimului, de cei care au participat la sistem, dar mai deloc declarațiilor victimelor.

Între aceste mărturii se face o alegere. O alegere între cei care au fost responsabili, care au luat decizii și martorii care au fost victime. Aceștia din urmă nu sînt luați în considerare. Se discută mult despre existența camerelor de gazare, dacă vorba cutare de la pagina cutare are sau n-are sensul cutare, dacă X sau Y a dat ordinul de construire a lagărelor morții. În schimb martorii, foarte numeroși, cu sutele, care au văzut cu ochii lor cum trenurile au venit într-o anume zi, într-un anumit moment, și cum persoanele au intrat într-o clădire și n-au mai ieșit de- acolo, niciodată ei, acești martori, nu prezintă nici un interes.

În afacerea Waldheim, toată lumea a fost complice

Totuși, istoria secolelor trecute ține seama de martori. Mărturiile scrise și mărturiile orale – alături de documente – fac parte din materialul folosit de istorici. Dar cînd e vorba de acest secol, istoricii, în orice caz cei din Franța, nu prea se dau în vînt după acest gen de material. Se continuă culegerea sistematică de mărturii ale supraviețuitprilor Holocaustului. În Franța însă, noi sîntem considerați martori părtinitori, ni se impută că avem o viziune prea orientată ca să se poată avea

încredere în ce spunem. E adevărat că nu există mărturii ale „sonder-comando"; nu e de mirare, toți au fost sistematic exterminați. Ni se spune: „N-ați văzut, personal, camerele de gazare, nici n-ați asistat la momentele cînd oamenii au fost împinși acolo". Raționamentul e absurd. E ca și cum am avea următoarea situație: un martor vede un grup de persoane intrînd într-o cameră din care iese viu numai un individ cu o armă în mînă. Și apoi s-ar spune acestui martor din cauză că n-a văzut cu ochii lui cum au fost ucise victimele, mărturia lui e fără valoare.

I. M.: Din această cauză ați propus crearea unui *Institut al Memoriei?*

S. V.: De la întoarcerea noastră din lagăre, din 1945, observ atitudinea față de foștii deportați, refuzul de a asculta, indiferența. În mod sistematic ni se explică astăzi că lumea n-a fost informată, că procesul Barbie a fost marele moment de descoperire a adevărului; mă gîndesc de asemenea la procesul Demianyuk în Israel. Ca și cum, noi, foștii deportați, n-am fi vrut niciodată să vorbim. N-am vorbit pentru că nimeni n-a vrut să ne audă, pentru că în permanență am fost împiedicați să vorbim, sau mai bine zis, am fost descurajați să depunem o mărturie. Și asta, din mai multe motive. Guvernele voiau o potolire a lucrurilor, amintirea evenimentelor, camerele de gazare erau jenante. Afacerea Waldheim este extrem de semnificativă, ea demonstrează foarte bine că toată lumea știa trecutul lui. A fost făcut secretar general al Națiunilor Unite cînd exista deja un dosar foarte dubios pe seama lui, dar și sovieticilor și americanilor le convenea să închidă ochii, sau chiar, să-l aibă la mînă. În timpul războiului guvernele țărilor aliate n-au făcut nimic cu toate că știau ce se întîmplă în Polonia. Cît privește familiile deportaților, și ele se simțeau jenate, aproape vinovate că au scăpat. Comunitatea evreiască, evreii americani, care sînt foarte excitați azi, care o fac pe mirații față de așa zisa moliciune a europenilor, ce-au făcut în timpul războiului? Nimic. Fie pentru că nu voiau să dea crezare relatărilor emigranților, fie pentru că se temeau ca nu cumva să renască antisemitismul dacă Statele Unite ar fi primit prea mulți evrei izgoniți din Europa. În 1938 sau în 1939 vapoarele cu emigranți evrei venind din Germania au fost refuzate de Statele Unite, de Canada... Știm ce s-a întîmplat apoi. Toți au dispărut.

I. M.: Există astăzi, în lume, mulți supraviețuitori care ar putea depune mărturie cu privire la exterminarea evreilor?

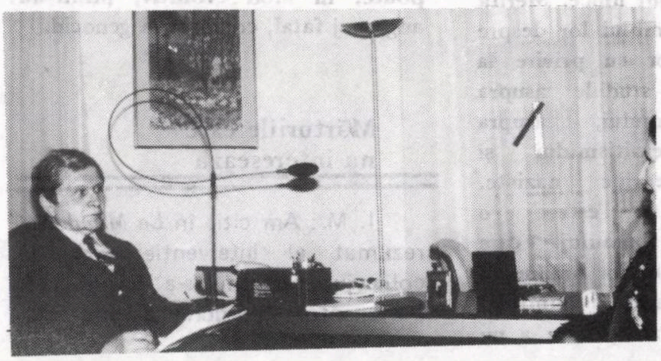

S. V.: Nu știu. Cred că n-au rămas decît cîteva mii. Nu sînt sigură. E foarte greu de știut. Împotriva a ceea ce spun unii, care socotesc că reamintirea evenimentelor tragice contribuie la reînvierea sentimentelor de ură, eu cred că noi trebuie să ne exprimăm fidelitatea față de victime, să perpetuăm memoria lor și să reamintim evenimentele. Departe de a propovădui ura, mi se pare, dimpotrivă, că e singura modalitate de a împiedica repetarea unor asemenea atrocități și, chiar, de a contribui la o nouă legătură între popoare, la care nu se poate ajunge fără a cunoaște și a asuma trecutul.

În nr. viitor:
„Unde ne sînt gînditorii

N. HORODNICEANU

PORNOGRAFIA

Definiția spinoziană a lubricității este simplă — dorința și deasemenea iubirea pentru unirea corpurilor. Explicînd această definiție, Spinoza constată că în general satisfacerea poftelor prin actul specific fiecărui afect — băutura, adunarea banilor, actul sexual, etc. nu înlătură conținutul lor care se referă de fapt la ,,dorința" și ,,iubirea" obiectului propus.

Pornografia este o operă de fabulație infinită în jurul dorinței copulației.

Fabulația aceasta poate fi uneori asemănătoare artei, căci ea cuprinde o plastică, o dinamică și o dramaturgie a ei — dar cinismul care rezultă, lipsa de ,,naivitate" și de comprehensiune a realității o îndepărtează de orizontul artei.

În fond, activitățile descrise sînt totalmente lipsite de elementul-surpriză și de sentimentul mirării legat de naivitatea descoperirii noilor adevăruri. Onan este adevăratul descoperitor al pornografiei, căci el a sterilizat actul sexual, separîndu-l de scop. Dorința și pofta au rămas potențiale iar acțiunea s-a concentrat pe terenul imaginației. Onania ca act efectiv nu reprezintă o acțiune reală ci doar echivalentul material al unui act psihic ca scop în sine.

Gratuitatea actului sexual este condiția inițială a pornografiei. Deși în povestirea antică, "Daphnis și Chloe", sînt detaliate elementele comportamentului sexual, pornografia este absentă căci mobilul acțiunii este o iubire juvenilă care se autodescoperă cu candoare.

Pornografia este totdeauna doctă, pe deplin informată asupra tuturor posibilităților juisării pe care le programează cu știință. Boccaccio și Arettino au realizat o subtilă confuzie între artă și pornografie combinînd măiestria povestirii rafinate cu tensiunea psihică a lubricității. Cassanova a făcut trecerea decisă spre orizontul artei, căci naivitatea sa nu este denaturată de sistematica picanteriei. Erotica asiatică este deschis descriptivă, descoperită, lipsită de dorința de disimulare, într-un cuvînt, naivă. Naivitatea anulează pornografia, căci ea înlocuiește dorința conștientă și introduce elementul de curiozitate pentru necunoscut. Pornografia cultivă misterul, cu conștiința clară că devoalarea sa intră în regula jocului, este un mister cunoscut dinainte care oferă doar variații în fond neesențiale.

În perioada post-romantică, proza a concentrat în zona ei creațiile erotico-pornografice. Distincția exactă a genurilor nu este relevantă pentru modul nostru de punere a problemei. Ceea ce trebuie relevat este faptul că genul prozei asigură și pregătește descifrarea misterului lubric, creează tensiunea așteptării și prilejuiește confesiunea și deasemenea o introspecție care descrie în detaliile lor excitante poftele lubrice.

Desenele și picturile lubrice au o forță de sugestie moderată căci ele se păstrează la nivelul aluziei și frînează aripile imaginației.

Cartea lui D. H. Lawrence ,,Amantul d-nei Chatterley" reprezintă o nouă etapă în literatura de acest tip. Aici întîlnim formula descrierii naturaliste care, deși are loc în proză, prevede de fapt era actuală a vizualizării, era formulei ,,video".

Formula ,,video" fixează detaliile actului sexual în morfologia și dinamica lor. Evident, aceasta corespunde obișnuințelor și cerințelor omului modern. Detaliul naturalist creează senzația realității imediate și întrucîtva al unei pseudo-satisfacții. Dorința, pofta, sînt drogate cu succedanee vizuale. Misterul minimal și precar al pornografiei începe să dispară tocmai în vremea cînd ea se bucura de cea mai largă și generoasă popularitate. În era însămînțărilor artificiale, poftele lubrice devin desuete și inutile.

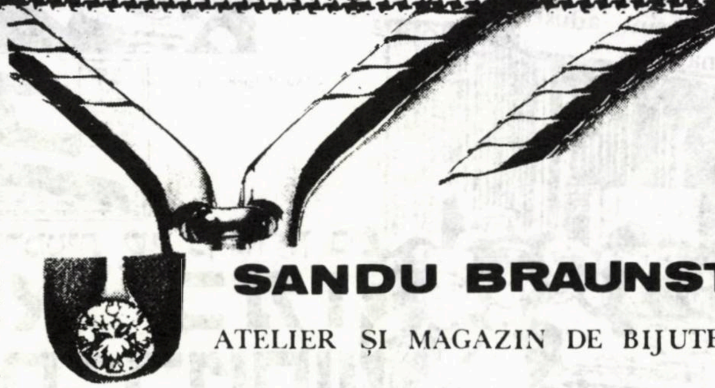
SANDU BRAUNSTEIN
ATELIER ȘI MAGAZIN DE BIJUTERII
Briliante, perle, lucrări după jurnal
Reparații — Comenzi — Casă de încredere
Reh. Shenkin 8 A (Colț cu Allenby) Tel Aviv
Deschis 9–19, vineri 9–14

ALBUMUL INDEPEN

Vineri, 14 mai 1948. Sala Muzeului Tel Aviv. David Ben-Gurion proclamă înființarea Statului Israel.

Doi „mari bătrîni": Ben-Gurion și Churchill

Frank Sinatra la o paradă de Iom Atzmaut...

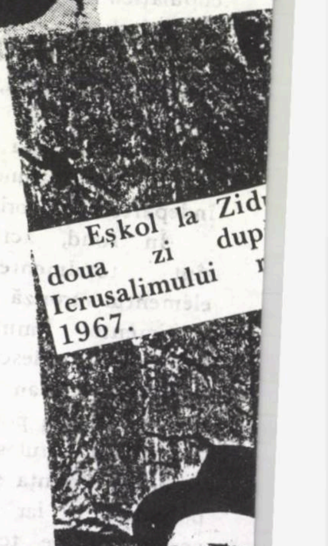

Eșkol la Zid... doua zi dup... Ierusalimului r... 1967.

August 1948. Osemintele lui Theodor Herzl sînt aduse în țară de la Viena.

set: "Adolf Eichman

מעריב

23.5.1960

הודעה דרמטית של בן־גוריון ב

אדולף איכמן

בידי שרות־בטחון

משמיד יהודי אירופה עצור בארץ –

Comunicat dramatic în Knesset: Eichman a fost prins de serviciile de securitate israeliene.

Prim... Meir, î... Ierusali...

ENTEI

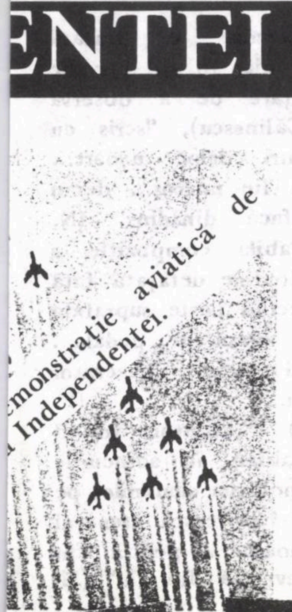

...demonstrație aviatică de ...a Independenței.

Războiul de șase zile a luat sfîrșit.

19 noiembrie 1977. Anwar Sadat sosește în Israel.

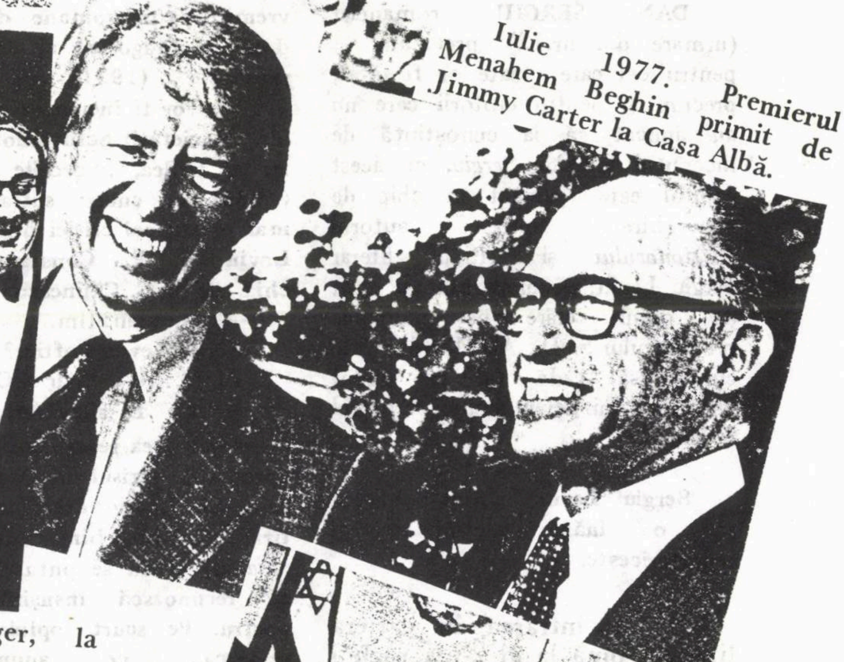

Iulie 1977. Premierul Menahem Beghin primit de Jimmy Carter la Casa Albă.

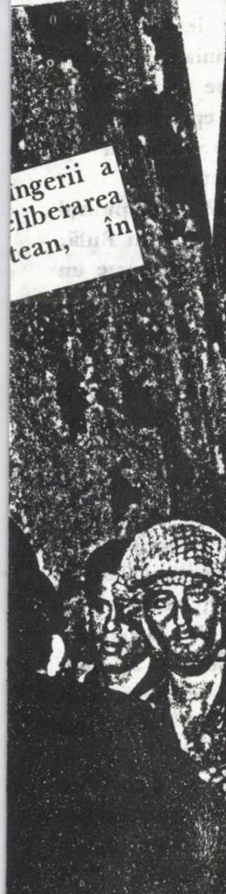

...ingerii a ...eliberarea ...tean, în

Golda și Kissinger, la Washington

...ministru Golda ...73, la parada de la

Recepție în onoarea lui Sadat la Hotelul „King David“ din Ierusalim.

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

d

Al. Mirodan

DAN SERGIU, romancier (urmare din nr.12); precizăm pentru cei care, poate or fi uitat, precum și pentru cititorii care nu au apucat să ia cunoștință de începutul lui *Dan Sergiu*, că acest capitol este redactat în chip de convorbire între autorul *Dicționarului* și criticul literar Sergiu Levin; puțin derutat și lipsit de opinii clare pe marginea prozatorului S. D., Al. Mirodan este curios să vadă (și să audă) impresiile lui Levin despre scriitorul în cauză.

Sergiu Levin: ...Bun, și-acum să o luăm metodic... și reportericește.

De la intrarea în cariera literară pînă la al 2-lea război mondial.

I. ROITMAN, născut la Piatra Neamț, în 1903, publica în „Contimporanul" (I/13, 1.X. 1922), sub pseudonimul Sergiu Dan, prima sa poezie, intitulată „Balada". Filonul poetic va seca aproape total (tot din punct de vedere bibliografic), în anul 1927, la capătul a 47 de poezii publicate în cele mai de bun gust și mai „top" reviste literare ale timpului: „Contimporanul", "Cetatea literară", "Lumea", "Clipa", "Universul literar și artistic". Într-același an (1927), apare însă prima sa nuvelă: „Iudita și Holofern" („Universul literar și artistic"), iar în anul 1929, primul său roman: „Viața minunată a lui Anton Pann", în colaborare cu Romulus Dianu. Pînă în 1939, autorul mai publică, în afară de nenumărate articole „la zi" în presa vremii, patru romane dintre care două: „Dragoste și moarte în provincie" (1931) și „Arsenic" (1934) vor fi încununate cu premii ale „Societății Scriitorilor Români" iar al treilea, „Surorile Veniamin" (1935) va cuceri sufragiile celor mai prestigioși critici din epocă: E. Lovinescu, P. Constantinescu și chiar ale lui G. Călinescu.

Al. Mirodan: Hm...

Sergiu Levin: Poftim?

Al. M.: Hm, chiar și Călinescu?

S. L.: E adevărat, recunosc, Călinescu avea reacții biliare cînd se apropia de scrisul lui Dan, rezervele sale din *Istoria literaturii* de mai tîrziu, sînt prea bine cunoscute, dar *chiar* și el nu se putuse împiedica să recunoască însușirile omului nostru. Pe scurt, opinia remarca, remarca... ce anume? Că personajele „echipelor" cu care descinde Sergiu Dan pe terenul literar, sînt descrise cu o superioară luciditate și detașare,
Judecă și dumneata:

„Amoralism natural... luciditate voltairiană... discreție gratioasă... anecdotism savuros" (E. Lovinescu), "luciditate... subțire delectare intelectuală... severă conștiință profesională... spirit numai în aparență persiflant și je menfichist... sceptic... epicureu" (Ș. Cioculescu), "spirit de esență voltariană" (R. Boureanu), "eroii n-au nici cea mai mică noțiune de virtute... stil de o seriozitate perfidă... tragedia e tratată dezinvolt, ba chiar în stil parodic malign... sforțare de a observa serios" (G. Călinescu), "scris cu ușurință lucruri deloc ușoare... uman fără să fie mieros... demn fără să o facă dinadins" (N. Carandino), "abila compoziție a povestirii... atitudine detașată față de eroi... lunecînd peste suprafața faptelor... nu apasă pe pedala... comentator al vieții... spectator într-un fotoliu..." (P. Constantinescu), "prozator, forînd cu spirit voltairian, în adîncurile vieții și ale psihologiei oamenilor pe care a știut să-i privească atent și deci să-i cunoască... peniță fin cizelată și devenită floretă" (M. Rudich).

Bun... și ce ar ieși de aici, domnul meu? Simenonian, îmi vine să zic, că i-a „dus" pe toți. Prea se potrivesc toate epitetele și judecățile, prea e voltairian și subțire, detașat si spectator.

Unde-i adevărul? Răspunsul meu e a la gîgă (îl prefer lui Bulă, o să-ți „explic" o dată de ce): e un sentimental, rănit, ascuns, marcat, travestit, care se apără în spatele unei seriozități de stil, vorba lui Călinescu, "perfid serios", și ca toți marii ironiști ai lumii, (te scutesc de citate, dar ți-l flutur pe Caragiale, cu a sa binecunoscută aderare la diagnosticul de mai sus), e fundamental un om cu idealuri, iluzii, deziluzii, un ins mai curînd blînd decît mușcător, tolerant și iubitor de om (nu de omenire), unul de ai noștri, iubite al meu prieten, cu oroarea loviturii sub centură și cu amorul travaliului cerebral „a tous azimuts".

Al. M.: Blînd? E un punct de vedere. Sergiu Dan era un caustic, cu condeiul temut în epocă. Isaiia Răcăciuni povestește undeva, în *Amintirile* sale, despre o bătaie — memorabilă — pe Calea Victoriei, în Piața Palatului. Bătuții fuseseră doi. El, Isaiia, de către actorul Baldovin, de la Teatrul Național, din cauză de cronică dramatică răutăcioasă, și Sergiu Dan, tot de-un actor, Al. Marius, acesta însă nu dădea cu pumnii în numele său,

ci voia să-și răzbune fratele, pe poetul Ilarie Voronca, pe care Dan îl maltratase într-un „cursiv" de gazetă.

Să nu uităm că Al. Marius era, ca și Voronca, un evreu (idische kind) destul de pașnic, fire anti-războinică, și pentru ca el să ridice mîna împotriva lui Dan, trebuie că acesta n-o fi fost chiar un model de blîndețe și duioșie în relații...

S. L.: Ah, nu, s-avem iertare: eu nu mă gîndeam la o blîndeţe în gazetărie, în cronica literară, etc.: aici violenţa era îngăduită. Am în vedere desigur, violenţa cultă, deşteaptă. Cît despre blîndeţea amintită, ea vrea să spună că oameni ca Dan se comportau uman, elegant, colegial în viaţa cea de toate zilele; ei detestau mojicia, turnătoria, lovitul în pîine, în existenţă, intentarea de procese ticăloase întru distrugerea fizică şi morală a confraţilor de breaslă.

Nu, ei – Sergiu Dan cu ai săi – îşi mai făceau o virtute din cultul penei.

În epoca la care ne referim şi în care mai puteai întîlni pe stradă, de cafenea să nu mai pomenesc, domni asemănători cu dînsul, se mai puteau face elegante piruete stilistice, îţi mai dădea mîna ca în plin roman aşa zis senzaţional şi cu „misteruri" să-ţi ţii pentru cîteva pagini răsuflarea şi să te lansezi în elegante exerciţii de „roman experimental".

În deceniul acesta strălucit, deceniul 4, se putea face *spirit* în România.

...Lui Sergiu Dan, toţi Bucureştii îi gustau calambururile, cînd publica articole de o diamantină profesionalitate în publicaţiile serioase şi totodată „en vogue" ale României, cînd e prieten cu tot ce are momentul mai reprezentativ în cultură, într-un cuvînt, cînd e acceptat, iubit şi... „asimilat" de establishmentul literar al epocii?

Între timp Hitler făcuse deja ce făcuse, anii de la cucerirea puterii (pe cale democratică, să n-o uităm) de către ciuma brună se înmulţiseră, în Spania se-nfruntau conştiinţele, haidamacii verzi îi copiau pe cei bruni, care la rîndul lor se inspirau de la cei negri, iar aceştia nu se sfiau să mai dea nişte idei – în materie de evrei – şi altor partizani de culori nu mai puţin belicoase ale curcubeului politic mondial... şi uite-aşa, repriza se apropia de sfîrşit. Pînă aici, portretul domnului S. Dan este asemănător cu cel al artistului într-o oglindă de Veneţia, cu nu prea mari înflorituri de ramă, dar şi fără cine ştie ce adîncime în apele străvezii care încep să se tulbure ale oglinzii vremii, la suprafaţa căreia „Porunca Vremii" arunca bolovani din ce în ce mai mari...

Distins, elegant, cu floretă... ca şi cavaleria poloneză în faţa tancurilor nemţeşti, dl. Sergiu Dan coboară în arenă pentru a intra în „repriza a doua" a jocului său, desfăşurată de la începutul războiului mondial şi pînă la arestarea sa de după eliberare...

Al. M.: Cavaleria poloneză în fața tancurilor nemțești. Îmi place. Este o imagine excelentă. Scriitorul, intelectualul, sau pur și simplu, individul de calitate, non grobian, față cu șenilele fascismului. Tu cu argumente, cu „logica", cu „e absurd!", iar fascismul cu un „curat absurd, dar înșfacă-l". Îmi place imaginea aceasta. Îmi place foarte mult.

(Continuare la SERGIU DAN, în nr. viitor).

DICȚIONARUL NECONVENȚIONAL
poate fi procurat trimițînd suma de 45 șekeli
la P.O.B. 1472, Tel Aviv
(străinătate: 35 dolari)

DAGON'S ANTIQUES

Tel Aviv, Str. Ibn Gavirol 181
Telefon: 03-443919
Deschis 9,30 – 13 şi 16 – 19.
CUMPĂRĂM – VINDEM – PRIMIM ÎN CONSIGNAŢIE
Tablouri – Obiecte de argint.
Bijuterii – Porţelanuri.
Judaica – Diferite antichităţi.

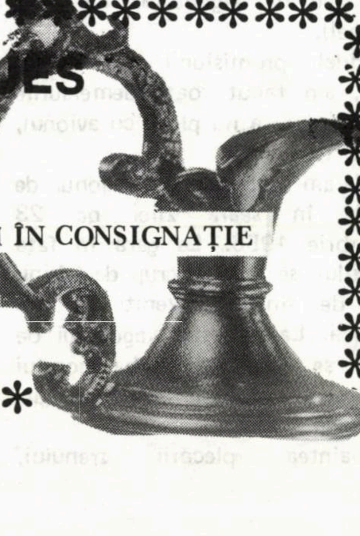

AVENTURĂ LA BUDAPESTA

Şef Rabin Dr. MOSES ROSEN

În 1956, după un zbor deasupra Genevei, cînd a văzut moartea cu ochii, rabinul Rosen s-a jurat să nu mai urce în avion niciodată. Şi, la proxima ocazie, a plecat cu Orient Expresul în străinătate. Dar a regretat. Cumplit.

...Zburam, împreună cu soţia mea, în iulie 1956 de la Londra la Zurich. Eram în drum spre ţară, după vizita la Stockholm şi cea la Glasgow unde ne dusesem spre a vizita pe sora şi pe cumnatul meu, Rabin Dr. Wolf Gottlieb, rabinul acelei comunităţi.

La un moment dat avionul devenise, literalmente, o jucărie. Se simţeau eforturile disperate ale pilotului de a evita o prăbuşire. Oamenii erau izbiţi de tavan şi de pereţi. Stewardesele erau şi ele înnebunite de groază. Pe chipurile cadaverice ale vecinilor noştri se citea spaima. Un tată îşi îndemna fiul, în faţa noastră, să-şi facă rugăciunea.

Cu un motor defect, iscusitul pilot reuşi — totuşi, să facă o aterizare forţată la Geneva. Scăpasem încă o dată de la moarte. Fără să comentez cu soţia mea, mi-am făgăduit că nu voi mai utiliza avionul...

...Cînd colo, o dată mai mult se dovedi cît de neputincios e bietul om cînd vrea să lupte cu destinul.

...În octombrie, acelaşi an, a trebuit să plec la Paris, la inaugurarea monumentului ,,Tombeau du Martyr Juif inconnu" iniţiat şi creat de I. Schneerson. De data aceasta nu plecam cu soţia, ci însoţit de scriitorul Ludovic Bruckstein din Sighet (azi locuieşte în Israel).

Fidel promisiunii ce mi-am făcut, am făcut toate demersurile necesare spre a nu pleca cu avionul, ci cu... trenul.

Ne-am îmbarcat în vagonul de dormit în seara zilei de 23 octombrie 1956. La gară în faţa vagonului, se afla un grup de rabini, efori de sinagogi, veniţi să mă conducă. La fereastra vagonului de dormit se aflau soţia ambasadorului Italiei şi doi diplomaţi de la aceeaşi ambasadă.

Înaintea plecării trenului, Rabinul Portugal îmi puse mîinile pe cap şi mă binecuvîntă. Era un moment impresionant şi neevreii care asistau la această scenă, păreau emoţionaţi...

...La Arad veniseră în gară să ne întîmpine Rabinul Dr. Schonfeld şi conducătorii comunităţii. Ei îmi şoptiseră la ureche că Radio - Londra a anunţat că e ,,revoluţie în Ungaria". ,,Ei şi?", am răspuns eu cu o ridicolă naivitate. ,,Noi doar plecăm la Paris, şi nu la Budapesta".

La frontieră am stat cam mult. Pe reprezentanţii organelor vamale i-am întrebat timid ,,dacă e ceva nou pe-aici". Aceştia au răspuns că ,,totul e în ordine".

Trenul fantomă şi hohotele de rîs ale doamnei Ambasador...

Într-un tîrziu, trenul nostru a păşit pe teritoriul maghiar. De obicei trenul se goleşte la frontieră şi rămîn numai pasagerii internaţionali. În primele staţii care urmează se urcă noi călători. De data aceasta, în mod ciudat, nici un pasager nou nu se adăugase celor şase pasageri din România (mai era şi un elveţian în tren).

Trecuseră vreo două ceasuri. Nimeni nu venise să ne aranjeze paturile. Am străbătut tot trenul. Pustiu. Pînă am ajuns la mecanicul locomotivei, nici urmă de om. Restaurantul închis, nici bucătar, nici personal, nici un conductor. Trenul-fantomă alerga părăsit de personal şi nimeni nu cuteza să urce într-însul.

Ludovic Bruckstein
Desen de Alfred Bruckstein

M-am sfătuit cu Bruckstein şi m-am apropiat de Doamna Ambasador, pe care o întîlnisem la unele recepţii diplomatice şi, deşi pînă atunci nu-i adresasem vreun cuvînt (în 1956, discuţiile cu diplomaţii străini erau încă producătoare de potenţiale pericole...), acum am considerat că trebuie să... facem cauză comună.

,,Doamnă Ambasador — i-am spus eu — e revoluţie în Ungaria".

Interlocutoarea mea deschise ochii mari, miraţi, mă puse să repet comunicarea crezînd că n-a înţeles bine cuvintele mele. După ce am repetat, ea izbucni într-un hohot de rîs nestăvilit şi reproduse în limba italiană (eu îi vorbisem în franceză) vorbele mele celor doi diplomaţi italieni în a căror societate se afla.

,,Nu vă supăraţi — îmi spuse ea după ce-şi reveni din accesul de rîs — într-o ţară comunistă nu există revoluţie. Liniştiţi-vă, v-a spus cineva poveşti neadevărate".

N-am mai insistat. M-am întors în cabina noastră şi am aşteptat să vedem ce se va întîmpla.

...După miezul nopţii, trenul s-a oprit pe cîmp. Era aproape de o

stație care se afla la vreo 20 de km. de Budapesta. (Mi se pare că-i spunea Rakosi sau cam așa ceva. În orice caz, un nume care semăna cu cel al secretarului general al Partidului Comunist Maghiar). Lovituri de tun și răpăituri de mitraliere în jurul trenului. Lumina s-a stins. Trenul s-a oprit în cîmp. Am coborît cu toții și ne-am aruncat printre lanuri...

...Zăceam pe cîmp în beznă, cînd m-am pomenit că alături de mine se tîrăște unul din cei doi diplomați și mă atinge cu mîna, spunîndu-mi cuvintele „Il nomo sancto". Scena binecuvîntării ce am primit în gara București din partea rabinului Portugal îl impresionase și acum îmi sugera să mă rog ca această binecuvîntare să ne apere de gloanțele care șuierau în jurul nostru.

...După o bucată de timp care a părut o veșnicie, mecanicul ne-a adus înapoi în tren și am pornit-o spre Budapesta, unde am sosit în zori. Gara pustie și în jurul ei, lupte de stradă. Nu se putea coborî din tren fără a-ți pune viața în primejdie.

Am rămas vreo 24 de ore în tren, singuri, fără hrană. Cînd s-a înserat, ne-am pomenit că în plină beznă am fost legitimați de 3 băieți (în vîrstă de 12 — 13 ani) care ne luminau cu lanterne de buzunar și aveau pistoale îndreptate spre noi. A fost o noapte (a doua) de groază.

A doua zi dimineața (era într-o vineri) au venit două mașini de la Ambasadele Italiei și Elveției cu steaguri mari ale Crucii Roșii și cu drapelele respective și și-au scos cetățenii respectivi.

Ludovic Bruckstein, mitralierele și mașina legației

Am rugat pe conductorul care apăruse între timp (și care era un om nobil) să telefoneze la Ambasada Română. Toate apelurile făcute ceasuri la rîndul, au rămas fără rezultat. S-a refuzat pur și simplu să ni se dea elementara asistență ce ni se cuvenea.

Văzînd că gluma se îngroașă, am rugat pe conductor să telefoneze la Legația Israelului. N-a trecut nici o oră și o mașină a Israelului a apărut și ne-a dus în localul acestei Legații.

Bruckstein (pe atunci comunist, membru de partid) plîngea ca un copil cînd a văzut ce prompt alergaseră frații nostri israelieni sub foc de mitralieră, să ne scoată din tren.

Ajunși la legația Israelului, am telefonat de îndată la Ambasada Română, străgîndu-le atenția funcționarilor că ei vor purta răspunderea refuzului de a ne asista și a ne da protecția cuvenită. După acest energic avertisment, ne-am pomenit cu o mașină cu steag românesc care a venit să ne... salveze.

Am fost duși la o casă de oaspeți a Ambasadei, care se afla... în plină zonă de lupte de stradă. Alături de noi se afla un cămin studențesc în care se baricadaseră revoluționarii iar peste drum, un fel de cazarmă cu soldați sovietici.

„Protecția" noastră era perfectă. Zi și noapte zburau gloanțele prin geamuri. Doar în pivniță ne mai puteam adăposti.

De mîncare, nici vorbă nu era. Am izbutit să telefonez regretatului Șef rabin al Ungariei, Beniamin Schwartz. Curînd, a apărut personal cu alimente casher. Bătrînul rabin, care de-abia mergea pe picioare, n-a ezitat o clipă să ne sară în ajutor.

O săptămînă de zile am stat în „adăpostul" acesta. Cînd se mai linișteau lucrurile, mai ieșeam pe un mare bulevard care se afla în apropiere. Se aflau acolo pe un urias piedestal, două cizme uriașe. Erau cizmele lui Stalin. Monumentul său din metal, care prin înălțimea sa domina orașul, a fost tăiat de pe soclu și acolo rămăseseră doar cizmele. „Trupul" din metal a fost tîrît pe străzi de mulțimea dezlănțuită. Era un spectacol indescriptibil.

Împreună cu noi, în aceeași „casă de oaspeți" se afla soția secretarului general al Ministerului de Interne (numele ei l-am uitat) care, suferindă fiind de nervi, venise să se trateze la un medic din Budapesta și nimerise... tocmai bine.

Noi eram mereu în panică; ea, calmă, senină, se plimba în halat de casă și culegea gloanțe de pe podea.

Bruckstein, necăjit și disperat, mă considera pe mine atotștiutorul. Cînd mă ascundeam sub pat, crezînd că astfel gloanțele nu mă vor nimeri, se băga și el lîngă mine, parc-aș fi deținut secretul salvării noastre.

Cu poetul Mihai Beniuc, pe o podea în aer...

„Ce va fi cu noi? întrebă el. Cînd vom ieși de aici?" „Nu știu, i-am răspuns, dar să știi că soțul acestei doamne nu doarme. Noi sîntem „copiii nimănui", dar pe ea o va scoate soțul ei. În ziua cînd va reuși, atunci putem începe și noi să sperăm".

A șaptea zi de... ospitalitate în „casa de oaspeți" a ambasadorului țării în care ne-am născut, în care ocup poziția de șef de cult și în care conduc o populație conlocuitoare. Nimeni nu ne adresează un cuvînt. Dacă n-ar fi fost Comunitatea Evreiască din Budapesta...

Doamna noastră (se spunea că e evreică) coboară scările, elegant îmbrăcată, bine dispusă și îmi răspunde cu un zîmbet de bunăvoință la salut. O întreb:

„Doamnă, ce credeți că va fi cu noi?"

„Ce să fie? Și azi aș putea pleca. A venit un avion cu medicamente de la București și cei de la Ambasadă mi-au oferit să mă întorc cu el. N-are însă scaune. Eu aștept să vină un avion de pasageri, nu plec cu un mărfar".

Vestea primită a fost binevenită. Am telefonat Ambasadei Române și după un schimb de cuvinte cam tari, i-am determinat să ne trimită o mașină a ambasadei care ne-a dus la aeroport unde am urcat în „mărfarul" care era acoperit cu o uriașă cruce roșie.

CONTINUARE ÎN PAG. 51

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

OPTIMIST FĂRĂ ILUZII

Apariția unei noi cărți a lui Ludovic Bruckstein este, pentru mine, un eveniment fericit. Mă bucur să reîntîlnesc un spirit înrudit: un optimist fără iluzii.

Așa am citit recentul lui volum ,,Susurul apelor". Pagină după pagină, povestire după povestire, pînă la capăt. Nu ,,pasionat", nu ,,captivat" (termenii aceștia sînt nepotriviți, vorbind despre scrisul lui Bruckstein), ci cu o plăcere senină, calmă, savurată cu lentă voluptate.

Totul e atît de simplu, de nesofisticat. Nimic pretențios, nimic căznit. Cititorul obișnuit cu marile romane complicate, se întreabă adeseori surprins: ,,ce mi-o fi plăcut la povestirea asta așa de simplă?" Nedumerirea este, din punct de vedere psihologic, explicabilă. Dar răspunsul este, din punct de vedere estetic, clar: tocmai din cauza acestei simplități cuceritoare, reflex al unei cumpăniri interioare esențiale.

Povestirea curge, curge nesilit, ca un izvor natural. Arta lui Bruckstein epurată de zgura artificialității, se înrudește cu aceea a povestitorilor din popor. Povestitor cu har, el te incită cu aparent nimic, ca un unchiaș sfătos. Unchiaș nu prin vîrstă, ci prin bogăția experienței de viață acumulate, prin înțelepciunea echilibrată a capătului de drum: optimism fără iluzii.

*

Caracteristică din acest punct de vedere îmi pare povestirea ,,Pentru zece oameni buni". Eroul, Iaacov Maghid (personaj îndrăgit de autor, căci i-a închinat povestirea centrală și în volumul ,,Destinul lui Iaacov Maghid"), vede cu claritate realitatea. Oamenii sînt plini de păcate, înrăiți de viața grea. Și, ceea ce e mai grav: strădania lui de a-i îndrepta povățuindu-i, nu duce la nici un rezultat. Oamenii îl ascultă cu smerenie, dar fiecare gîndește că nu e vorba de el, ci de vecinul lui.

Iaacov Maghid hotărăște deci să renunțe la idealul lui, irealizabil, să înceteze a mai activa ca Maghid. Dar în ultimul moment se răzgîndește. Urcă la amvon și-și continuă misiunea. A înțeles — și încearcă să-i convingă și pe ceilalți — că strădania sa spre bine este suprema obligație a fiecăruî om. E drept, Sodoma și Gomora au fost nimicite pentru că nu existau nici măcar zece oameni buni. Dar: ,,Nu știm și nu putem ști niciodată, cîți lipsesc din cei zece. Poate lipsește unul. Numai unul! De aceea, trebuie să ne străduim ca fiecare dintre noi să fie acel unul care lipsește. Acela care poate să aducă mîntuirea..."

Iaacov Maghid este — ca și Bruckstein — un optimist fără iluzii.

*

Înțelepciunea aceasta a vieții, nu este deci echivalentă cu resemnarea. Ea implică însă, o anumită detașare. De aci aroma, zîmbetul înțelegător care înflorește iar și iar în povestirile lui Bruckstein (Într-o cronică anterioară, consacrată volumului ,,Poate puțină fericire" am vorbit mai pe larg despre acest aspect). Nu mă miră deci că întîlnim și în acest volum povestiri cu caracter de anecdotă (,,Misiunea secretă", "Un testament cu modificări", etc.) în care ironia e ușor vizibilă, directă. Ea rămîne însă prezentă pretutindeni, mai subtilă, în textele cu alura folclorică în care Bruckstein excelează (,,Povestea celor două scrisori", "Îngerul și femeia rea" etc.), ba chiar și în nuvela cu sfîrșit tragic ,,La divisione Vesuvio", divizie italiană despre care autorul nu uită să menționeze de fiecare dată ironic, că ,,era în întregime motorizată".

Nuvela ocupă 50 din cele 180 de pagini ale volumului. Se citește cu interes: e vorba despre cel de-al doilea război mondial, așa cum se repercurtează în orășelul Sighet, părăsit de armata română după dictatul de împărțire al Transilvaniei, și ocupat de trupe maghiare, germane și italiene. Caracteristicile naționale sînt bine prinse și formulate ironic: ,,Soldații unguri vorbeau numai între ei. Soldații nemți nu prea vorbeau nici între ei Iar soldații italieni vorbeau cu toată lumea". Asistăm la viața unei familii evreiești (droghistului David Iosifovici îi place să citească familiei din Pirkei Avot) și la o masă sărbătorească la restaurantul ,,Zona". Cunoaștem cîteva personaje bine schițate. Căpitanul Luigi Negro, plictisit de acest război fără rost; soldatul Vittorio, bun la inimă dar naiv, și repetînd conformist lozinci antisemite; doamna Tatzenhaus stăpîna restaurantului ,,Zona", harnică și ahtiată după cîștiguri; soțul ei

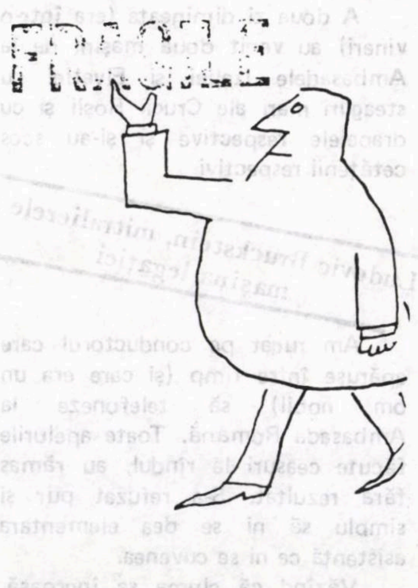

Mechil, care alerga mereu după afaceri care nu-i reușeau niciodată: ,,Și nu alerga pe jos, ci mai mult cu trăsura, el mînînd birjarul, ca acesta să mîne mîrțoaga mai repede", etc. Războiul îi distruge pe toți, inexorabil: pe unii în lagărele morții, pe alții pe front, în stepele înghețate ale Rusiei. Este o nuvelă relativ bună, construită însă mai mult extensiv decît intensiv, strălucind mai mult prin culoare, pitoresc, anecdotic.

Un văduv cu pardesiu care face pîs-pîs, o văduvă în roz și o ploaie

La polul opus se situează ,,Susurul apelor", după părerea mea, una dintre cele mai bune povestiri ale lui Ludovic Bruckstein. Totul aici e condensat, intensiv, cu profunzimi nebănuite.

Ca de obicei, o întîmplare banală: un bătrîn văduv are întîlnire cu o bătrînă văduvă, în vederea unei eventuale căsătorii. Amîndoi sînt ridicoli și tragici totodată. profesorul universitar Brandwein, cunoscut pe vremuri pentru studiul său despre onomatopee, trăise cu impresia că-și domină soția tăcută și calmă, deși de fapt se lăsa condus de ea. Acum, parcă ar vrea să înceapă o nouă viață, alături de altă femeie, dar inconștient, se complace în inerția comodă a unui dolce farniente.

Doamna Wegweiler, îmbrăcată în roz prea tineresc pentru vîrsta ei înaintată, pare o frivolă fără suflet. Este însă o femeie simplă, care se agață cu disperare de viață, după ce soțul ei fusese internat la ospiciul de nebuni, suferind de o boală incurabilă. Întrebarea ei sfioasă e un strigăt de disperare, un strigăt de ajutor: ,,Și eu, încă tînără, caut un om care să stea cu mine. De zece ani îl caut (...). Să mă dojenească și să mă laude, să mă certe și să se împace, și să mă iubească. Cer prea mult?"

De zece ani îl caută. Și nici de data asta nu va izbuti nimic. Dincolo de formulele convenționale de politețe la despărțire, nu rămîne nimic. Malvina Wegweiler, toată în roz, o ia la dreapta. Profesorul Brandwein o ia la stînga, către stația autobuzului șapte. Pardesiul său preferat face fîs-fîs la fiecare mișcare, așa cum îi place lui. Deodată, pornește ploaia. Pardesiul se udă și nu mai scoate nici un sunet. Pînă și această ultimă, infimă bucurie nu-i e îngăduită.

În spațiul dens al acestei cutremurătoare schițe se întîlnesc pentru o clipă și se despart apoi pentru totdeauna două destine tragice; fiecare urmîndu-și traiectora imuabilă, absurdă.

*

Nu pot încheia fără a spune un cuvînt despre limba povestirilor lui Bruckstein. În general, încîntătoare. Prin simplitatea ei, prin fluența ei, prin caracterul ei firesc. Prin sfătoșenia ei. E ca o muzică pură, care te învăluie încetul cu încetul, te prinde în vraja ei.

Izul ardelenesc îi dă savoare specială pe alocuri: ,,fără numai stătea întins pe laviță, cufundat în gînduri".

De asemenea, intercalarea unor termeni ebraici plini de culoare (pe care autorul are întotdeauna grijă să-i traducă sau să-i parafrazeze): lehem hoc, tedaca, pamalia, zemirot, masa de șeleșides, categor și sanegor, olamo cheminhago noheg, etc. Înțelepciunea și datina din străbuni, specific evreești, acest substrat mereu prezent al operei, își găsește un ecou adecvat pe plan lingvistic.

Tocmai de aceea îmi iau îngăduința de a atrage atenția asupra unor inadvertențe supărătoare prin contrast.

Nu înțeleg, de pildă, de ce într-un text cu marcată tonalitate folclorică precum povestea hasidică ,,Îngerul și femeia rea", apar neologisme stridente: stupefiat, frisoane, etc. Unele expresii nu sună românește... ,,fără să miște din corp, a agățat- o cu bijuterii" (în sensul de ,,i-a agățat bijuterii, a împodobit-o cu bijuterii"). Apare folosirea improprie a participiului: ,,Ajunși cantoniștii în tabăra militară din Kazan, a început instrucția..."

*

Înțelepciune evreiască, precum în hazal (hahamneinu zihronam livraha) și în legendele hasidice, problematica evreiască (antisemitismul, holocaustul, viața de familie, corespondența dintre lumea de pe pămînt și cea din ceruri, dreptul credincioșilor de a trage la răspundere justiția divină, rostul postului și al rugăciunii, dar și rostul bucuriei de viață, datoria fiecărui om de a contribui la mîntuirea universală prin propria sa perfecționare morală), toate acestea cu zîmbet pe buze, cu ironie și înțelegere, într-un stil sfătos, cu iz românesc și evreiesc totodată, iată ce aduce cititorilor noul volum al lui Bruckstein.

,,Susurul apelor" din munții Maramureșului, al unui Maramureș românesc, dar și leagăn al hasidismului.

Dr. JEAN ANCEL:

MEMORIILE RABINULUI ALEXANDER ŞAFRAN

I

În editura Yad Vaşem, la Ierusalim, a apărut zilele acestea volumul de memorii (465 pag.) al fostului rabin şef al evreilor din România între anii 1940 – 1947. Pentru iniţiaţi cît şi pentru neiniţiaţi, acest volum constituie de fapt, o scurtă istorie a iudaismului român în anii cei mai încercaţi ai existenţei sale. Ele acoperă perioada regimului „naţional-legionar" (6.9.1940 – 23.1.1941), a regimului antonescian pînă la îndepărtarea sa şi a perioadei de tranziţie între 23.8.1944 – 30.12.1947, pînă la îndepărtarea totală a forţelor tradiţionale româneşti şi acapararea totală a puterii de către Partidul Comunist, cu sprijinul armatelor sovietice. Memoriile – datorită personalităţii deosebite a rabinului dr. Şafran, a capacităţii sale de analiză şi introspecţie, a timpului trecut de atunci şi a atitudinii voită de distanţare, constituie o mărturie a unui evreu, intelectual, filozof şi în acelaşi timp, istoric (fără voia sa) despre o perioadă zbuciumate din viaţa unei colectivităţi evreieşti redusă în curs de cîţiva ani de la cca. 760.000 la abia 350.000 de suflete. Ele constituie încă o probă – dacă mai era nevoie de una – că istoria evreilor, deşi conţine capitole de viaţă internă aproape complet autonome, totuşi nu poate fi despărţită de istoria şi frămîntările poporului gazdă, poporul român.

De la început trebuie precizat că nu este o carte anti-românească, sau în general „anti". Rabinul Şafran este unul dintre filozofii moderni ai poporului evreu, dintre cei care caută un răspuns evreiesc la enigma existenţei poporului îndrăgit de Dumnezeu care să fie în acelaşi timp şi universal. Revărsările de ură românească, germană, maghiară, etc., exterminarea populaţiei evreieşti din Basarabia şi Bucovina, lagărele de exterminare din Transnistria etc., rabinul Şafran le vede în cadrul veşnicului sacrificiu pe care poporul evreu este nevoit să-l plătească pentru învingerea forţelor răului. În acelaşi timp, rabinul Al. Şafran era convins cum este convins şi acum, că Dumnezeu nu va permite distrugerea totală a poporului evreu şi că „veşnicia poporului evreu nu se va dezminţi" şi că acel concept de bază al iudaismului de patru ori milenar va învinge şi de data aceasta. Pe de altă parte a crezut şi încă mai crede că trebuie totdeauna căutată partea bună din OM, că ea există aproape la fiecare, altminteri nu este om. El a căutat această însuşire chiar la antisemiţii declaraţi şi deseori a găsit-o!

El n-a dat linişte conştinţelor, trezindu-le din amorţirea lor morală, din somnul lor „dulce" al împăcării cu crima, cu fărădelegea, înţelegînd firea umană prin complexitatea caracterelor cuprinse în Biblie, fiind convins prin credinţa sa că de atunci şi pînă acum nu au fost create noi caractere, totul fiind doar o repetare pe alte planuri, în alte timpuri.

Alegerea rabinului Al. Şafran în înalta funcţie de şef-rabin a unei colectivităţi de circa 3/4 de milion de evrei, n-a fost întîmplătoare şi constituie rezultatul situaţiei deosebite în care s-a aflat iudaismul din România la începutul anului 1940, dar şi a calităţilor personale, a aprecierii de care se bucura atît tatăl său, rabinul Bezalel Zeev Safran, considerat de lumea rabinică din lume „un prinţ al Thorei", cît şi tînărul Alexandru, rabin născut şi educat în România veche care putea fi considerat „modern" prin cultura românească şi europeană. La înscăunarea sa în aprilie 1940 n-avea încă 30 de ani, fiind cel mai tînăr rabin şef din lume.

La 23 august 1944, ziua răsturnării guvernului antonescian şi a ieşirii României din coaliţia nazistă, mai trăiau 360.000 de evrei, dintre care 300.000 în România şi 50.000 în Transnistria,

În 1940: rabin-şef al evreilor din România – şi nu împlinise 30 de ani.

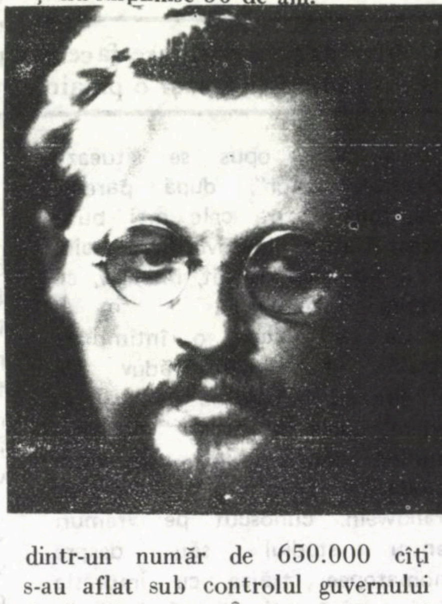

dintr-un număr de 650.000 cîţi s-au aflat sub controlul guvernului de la Bucureşti. În inima Europei naziste supravieţuise o colectivitate care devenise, din cauza tragediei poporului evreu, cea mai mare colectivitate evreiască în afara celei din U.R.S.S. Aceste vieţi evreieşti constituie biografia conducătorilor evreilor din România şi în mare parte a rabinului Şafran. Ele sînt o dovadă de rezistenţă, căci fiecare viaţă evreiască care a putut fi salvată de la moarte este o sfidare la adresa planului de exterminare pus la punct şi executat de nazişti şi de aliaţii lor.

„Trăiam asediaţi, închişi într-o stare din care noi înşine nu puteam să ştim dacă vom ieşi vii a doua zi; şi totuşi instinctul nostru evreiesc, dorinţa noastră evreiască de a trăi, au făcut ca noi să lucrăm, şi chiar cu o intensitate voită, mărită, pe tărîmul religios, spiritual; să educăm pe copiii noştri, să

formăm tineretul ca şi cum am fi fost siguri că vom rămîne în viaţă. În toate acestea se găseşte dovada credinţei noastre nezdruncinate evreieşti în veşnicia poporului evreu". (p.67).

Iudaismul român a cunoscut în acea perioadă două faze: exterminarea parţială şi salvarea. Prima fază, de la izbucnirea războiului germano-sovietic la 21.6.1941 pînă în septembrie-octombrie 1941, a marcat începutul lichidării evreilor din Basarabia şi Bucovina de Nord. La 15 septembrie, generalul Antonescu, care a ordonat şi exterminarea, ordonă acum deportarea celor care nu fuseseră împuşcaţi sau înecaţi în Nistru, într-un mare lagăr creat ad-hoc, într-o regiune din vestul Ucrainei, "dăruită" de Hitler românilor, ca semn de recunoştinţă pentru bravura lor în război. Acest teritoriu, cuprins între Nistru şi Bug, avînd la sud Marea Neagră şi la nord o linie artificială în zona Moghilev-Podolski, a căpătat vremelnic numele de ,,Transnistria", devenind un mare lagăr de concentrare şi exterminare a evreilor din Basarabia şi Bucovina şi din Nordul Moldovei româneşti. Circa 150.000 au fost deportaţi — cam vreo 55 - 60.000 au rămas în viaţă în 1944.

Între aceste două date, 22.6.1941 şi 23.8.1944, ziua răsturnării regimului antonescian, s-au mai petrecut şi alte ,,mici" evenimente: peste 40.500 evrei au fost alungaţi din satele şi oraşele în care trăiau, din ordinul guvernului de la Bucureşti, evreii au fost alungaţi din casele lor, din serviciile lor, din profesiile lor, peste 35.500 dintre ei au fost mobilizaţi la lucru în detaşamente de muncă obligatorie şi trimişi departe de casele lor timp de ani de zile; circa 35.000 au rămas pe loc în detaşamente locale sau s-au răscumpărat plătind o despăgubire, peste 50% din evrei mureau de foame, peste 5.000 orfani de ambii părinţi au fost ,,creaţi" în Transnistria, mii de evrei au fost împuşcaţi de germanii locali din acel teritoriu sau în lagărele de dincolo de Bug predaţi de autorităţile româneşti şi zeci de mii de evrei au murit de foame, de frig, de boli sau împuşcaţi de jandarmii sau militarii români în Transnistria.

În România, la numai patru luni după instalarea şefului statului în postul său, a avut loc la începutul lunii iulie 1940 un mic pogrom la Dorohoi, care a costat circa 200 vieţi evreieşti şi cu un an mai tîrziu a avut loc un alt pogrom la Iaşi, organizat de armata şi politia românească cu sprijin german, care s-a soldat cu peste 10.000 de morţi. Bineînţeles, nu poate fi uitat pogromul din zilele rebeliunii legionare din ianuarie 1941.

În vara anului 1942 autorităţile româneşti au consimţit la planul de deportare german care prevedea transportarea evreilor români din Regat şi din Transnistria de Sud, circa 300.000, spre camerele de gazare de la Belzec. În primăvara şi vara anului 1944 a existat un alt plan de exterminare.

Iată deci, foarte pe scurt fundalul pe care s-a desfăşurat activitatea ,,celui mai tînăr şef-rabin din Europa", cum a fost numit la înscăunare.

În nr. viitor:
Ana Pauker a Dumitale.

CONTINUARE DIN PAG. 3

Traducerea românească a versurilor a apărut în Adevărul.

Pesah Gany — care comenta această memorabilă creaţie, într-un articol intitulat Iar soluția finală — **îl definea pe Derwiş drept un Radu Gyr al O.E.P.-ului. Comparaţia mi se pare rezonabilă. Toate mişcările politice de tip extremist şi pasional îşi au ,,cîntăreţii" lor, nu o dată oameni de mare talent. Legionarii îl aveau pe Mircea Eliade, pe amintitul Radu Gyr (autorul dinamizantelor strofe ale imnului** Sfîntă tinerețe legionară), **fascismul francez beneficiase de condeiele lui Celine, Brasillach, Drieu la Rochelle, O.E.P. îl are pe Derwiş.**

D. B.: — Totuși, în cazul acesta, e vorba nu de o declarație politică a O.E.P., ci de o poezie.

Al. M.: — E mai mult decît o poezie. E o informaţie. În anii dinaintea celui de-al doilea război mondial, foarte multă lume privea blajin şi cu surîsuri ,,aberaţiile" din Mein Kampf sau în România, din Sfarmă Piatră, **ziarul** Gărzii de Fier. **Pe urmă, anii '40 au dovedit ,,inteligenţilor" care mizau pe guvernele serioase, pe regi, pe Chamberlain şi pe Rothschildzi (ei n-o să-l lase pe Hitler să... spuneau şi îşi spuneau bătrînii din moldove), că între cuvînt şi faptă, între versurile lui Horst Wessel şi Auschwitz era o legătură strînsă, firească, de neînlăturat. Părinţii noştri au greşit, nu ,,văzuseră", să-i iertăm, ei au multe circumstanţe atenuante, deoarece un model al holocaustului nu exista în anii aceia. Noi însă nu mai avem voie să greşim. Noi nu avem voie să surîdem la citirea lui derwiş, moderatul.**

În nr. viitor:

— De ce Frontieriştii?

— Ceva despre crimele de noapte din strada Arlozoroff — şi altele...

SERGIU LEVIN

Michel Solomon se amuză în Canada

Iată-mă în faţă cu volumul lui MICHAEL SOLOMON, intitulat „La troisieme greffe du coeur" (Quebec, Canada, 1987).

Iată-mă şi cu prezentarea de pe coperta a II-a, a canadianului (evreu, român, francez, etc.) Michel Solomon şi a noii sale cărţi care este definită fulgerător: „Un roman rocambolesoue".

Nefiind prea sigur de memoria mea bibliografică, am dat şi eu ca tot „academai"-ul ce se respectă, fuga la rafturile pednteriei mele de bibliotecă... şi iată ce am găsit la pagina 818 din volumul V al „Dictionnaire des ouvres des tous les temps et tous les pays" (fără nici o explicaţie, mă rog frumos!)

...„Rocambole, roman în 30 de volume aparţinînd vicontelui P. A. Ponson du Terrail (1829 — 1871) ...Fecunditatea literară a autorului a rămas proverbială: Ponson du Terrail, putea scrie cinci foiletoane dintr-o dată. E drept că-şi neglija stilul şi nu se interesa prea mult de verosimilitate.

...Conţinutul diverselor volume este extrem de bogat şi rezistă la orice analiză; asociaţii criminale, asasinate şi jafuri, răzbunări şi şantaje, sechestrări şi substituiri de persoane, uzurpări de moşteniri, dueluri, răpiri, intrigi politice, vieţi duble, otrăviri şi vindecări miraculoase, nebunii provocate sau simulate, pedepsiri îngrozitoare, evadări extraordinare, amoruri nefericite şi eroisme scînteietoare, sosii, magnetizatori, fantome, femei fatale şi seducători, ocnaşi inocenţi, cerşetori deveniţi milionari, criminali ce-şi termină cariera întru sfinţenie, cadavre ce învie la timpul oportun, etc..."

Definiţia aceasta scurtă l-a nimerit drept în inima-i semi-transplantată pe al nostru confrate canadian (autor) evreo-româno-francezo-etceterao Michel Solomon.

Să fim deci serioşi (ca dl... Rocambole) şi datorită unei sui-generis operaţii de „transplant" de situaţii să vă comunicăm că cele din 22 de posibilităţi pomenite în „Dictionnaire...", doar cinci „n-au găsit" (pentru a folosi o expresie des uzitată pe aceste meleaguri) „har în ochii" contemporanului nostru din Quebec, restul de 17, fără nici o excepţie fiind la datorie în paginile acestui distractiv la prima citire şi poate profetic — la o viitoare lectură — roman de glumeţ-filozofică anticipaţie. La drept vorbind, abandonarea acestor biete cinci ipoteze, nu trebuie să ne înnegureze cine ştie ce, căci dacă lipsesc clasicele dueluri, avem în schimb de-a face cu încleştări de la „om la semi-fiinţă" cu revolvere laser şi pompe cu sucţiune ginecologică, locul nebuniilor provocate sau simulate fiind luat de nebunii colective, cum ar fi aceea de a construi „homunculi" care să facă de toate, minus amor şi lectură, ...şi-mi vine să zic atunci de ce să mai trăiască?

E drept că lipsesc fantomele, în locul lor însă, abundă savanţii spioni de toate naţiile şi calibrele, milionari bicentenari, care nevrînd să-mbătrînească, se lasă „transplantaţi" de cel puţin 3 ori în viaţă, activistele sindicale „drepte" şi orizontale... şi „le clou des clous" (aşa se spune?), inimi care trec dintr-un tînăr şi voluptos piept de sex feminin într- unul mai bătrîn, dar mai cu arginţi, cît ai zice „cip" sau „pas", după cum eşti donor sau primitor...

Insolită, şi cu aerul de a ne da — uşor, dar clar — cu tifla, pastişînd cu bună-dispoziţie şi nebună vervă, stilul şi recuzita romanului-foileton, ameţitor de aluziva povestire a lui M. Solomon, are toate şansele — văzînd cum decurg nebuneşte evenimentele pe plan local, regional şi mondial — să-şi cîştige în curînd statutul de seriozitate predicţională, pe care autorul ne invită să-l prevenim, pe cît ne stă în putinţa slabelor noastre „cugetătoare" (?) puteri.

Edgar Reichmann
RACHEL

Minimum îşi scoate pălăria în faţa romanului Rachel, de Edgar Reichman, carte nouă unde se vorbeşte (şi şopteşte) despre destinul generaţiei noastre de evreo-români nepricopsiţi, de ieri şi de azi, aflaţi la Braşov, la Paris sau la Afula.

roman

belfond

A APĂRUT

şi încă în condiţii grafice frumoase, ca o dulce răzbunare împotriva mentalităţii de şanţ,

ROMANIAN JEWISH STUDIES 2/1987

În cuprins: studii privind istoria evreilor din România în perioada veche şi modernă;

– un capitol din memoriile rabinului dr. Al. Şafran;

– partea a doua a studiului dedicat pogromului de la Iaşi;

– paraşutişti israelieni în ajutorul evreilor din România în anii celui de-al doilea război mondial;

– documente inedite Moses Gaster (în limba română);

– documente germane despre un pogrom la Galaţi în 1868;

– recenzii, noutăţi editoriale ş. a.

Colaborează în acest număr:

Jean Ancel, Victor Eskenasy (Elveţia), Lucian Herscovici, Adrian Marino (România), Efraim Ofir, Liviu Rotman, Shimon Rubinstein, Chaim Schatzker, Raoul Siniol, Eugen Pentiuc (România), Leon Volovici, Beate Welter (R. F. Germania).

Preţul unui exemplar: 16 şekeli.

Comenzi pentru nr. 2 (sau nr.1 şi 2) se pot face pe adresa: ROMANIAN JEWISH STUDIES

P.O.B.9254
Jerusalem

,,ÎNFRĂŢIREA"

REVISTĂ DE CERCETARE A JUDAISMULUI DIN ROMÂNIA

publicaţie a lojii Bnei Brith ,,rav. dr. I. NIEMIROWER" cu următorul sumar:

– Istoria tragică a unui evreu al timpului nostru – Ştergerea evreilor din istoria României – Începutul antisemitismului studenţesc în universităţile din România – Ajutorul guvernului român pentru întemeierea ,,regatului Palestina" – Banalizarea genocidului – Amintiri despre obştea din Buzău – Un antecesor al afacerii Dreyfus – etc. etc. etc.

REVISTA NU SE VINDE LA CHIOŞCURI ŞI LIBRARII

se poate procura prin abonamente, trimiţînd un cec de 60 de şekeli anual, pe adresa: Loja Bnei Brith ,,rav. dr. I. Niemirower", Tel Aviv, str. Kaplan 10.

N-A APĂRUT

,,IZVOARE", oficios al Asociaţiei scriitorilor israelieni de limbă română (ce denumire lungă, impresionantă şi gravă!), număr nou; numărul ultim, să ne amintim, a ieşit de sub tipar acum vreun an şi un trimestru.

CONTINUARE DIN PAG. 45

Ne-am aşezat pe podeaua avionului. Cu noi mai erau scriitorul Mihai Beniuc şi soţia lui care fuseseră la un congres şi i-au apucat evenimentele în Ungaria.

Avionul a zburat la foarte mică înălţime pentru ca să fie vizibilă crucea roşie. Cînd am aterizat la Arad, ne-am simţit ca nişte noi născuţi.

De atunci, am reînceput să folosesc avionul.

Dacă foloseam şi atunci avionul, nu ajungeam la Budapesta şi nu înfruntam moartea de zeci şi zeci de ori. Se vede însă că mi-a fost scris că nu sînt destule primejdiile cărora aveam să le fac faţă în România. Trebuia să mai recoltez şi altele, în afara hotarelor ei. Anschlussului din 1938, trăit la Viena, i se adăugau acum peripeţiile de la Budapesta, din 1956.

,,L'homme propose et Dieu dispose".

****

NOUTĂŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN TOATĂ LUMEA

,,GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărţi de credit cu dobîndă legală.

ADA PISTINER

FILMUL

Nebunii („NUTS“): Sc. Tom Topor, D. Ponicsan, A. Sargent; reg: Martin Ritt; imag: Andrzej Bartkowiak; cu: Barbra Streisand și Richard Dreyfuss.

Non-conformist în intenție, dar realizat cu recuzita filmului comercial.

O prostituată inteligentă, sensibilă și plină de farmecul Barbrei Streisand, ucide un client. Părinții ei, burghezi onorabili, măcar ca aspect, vor s-o ajute și cred că spitalul de nebuni este de preferat pușcăriei. (Ei nu au văzut acel film foarte bun care s-a numit „Zbor deasupra cuibului de cuci“). Dar eroina refuză și cu ajutorul unui avocat din oficiu (Richard Dreyfuss) își asumă responsabilitatea și își pledează propria cauză.

La proces aflăm fapte revelatoare din copilăria și adolescența ei, atît de revelatoare încît îi motivează comportamentul și acțiunile, și îi demască pe adevărații vinovați, pe vinovații morali.

Dar despre aceste fapte, producătorii îi roagă pe cronicarii de film să nu pomenească, pentru a nu le strica efectul. Adică, psihologie, psihologie, dar ei contează pe suspense.

Pînă la urmă, non-conformismul constă în răsturnarea valorilor: doctorul psihiatru arată, se poartă și gîndește ca un imbecil, iar nebunii dau dovadă de inteligență și bun simț. Există chiar o scenă în care avocatul cade în cursa întinsă de Barbra Streisand și crede că o bolnavă este doctorița salonului de nebuni.

În schimb, filmul este conformist în utilizarea schemelor melodramatice și a loviturilor de teatru la fel de schematice.

Aș spune chiar că filmul este conformist în manipularea ideii de non-conformism.

Impresia de la urmă a fost că producătorii (aceeași Barbra Streisand, dar mai puțin inspirată) și ar fi vrut și nu s-au îndurat să calce regula jocului comercial, sau, pur și simplu nu au fost în stare.

Foarte bună este actrița Barbra Streisand, dar nu și filmul în care joacă.

INSPECTOAREA DE LA FISC (A taxing woman). Sc. și reg.: Juzo Itami; imag.: Yonezo Maeda; Cu: Nobuko Miyamoto, Tsutomo Yamazaki, Masahiko Tsugawa).

Multă contabilitate și o furtună într-un pahar... de șampanie pentru evazioniștii fiscului, de bere pentru funcționarii de la fisc.

Gangsterii s-au modernizat, fură statul cu calculatorul, dar, în general, este destulă plictiseală și pentru ei și pentru inspectorii de la fisc. Ce să mai zic de unii spectatori. De unii, zic, pentru că altora s-ar putea să le placă.

Distribuitorii ne asigură că în Japonia filmul s-a bucurat de mult succes.

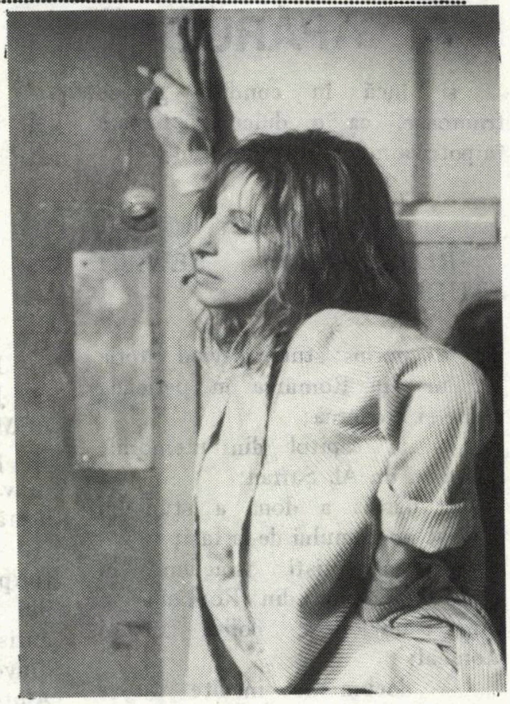

Scenă din „NEBUNII“

DRAGOSTEA NU SE CUMPĂRĂ („Can't buy me love“) reg.: Steve Rash.

Nu, nu. Adică nu e de văzut.

BANI ARABI

Tuturor regizorilor, comentatorilor, reporterilor, operatorilor de televiziune, care au probleme de ordin bănesc

și cărora adică le mai trebuiesc vreo cîteva mii de dolari pentru ca:

să-și cumpere o casă în Ramat Hașaron

să-și schimbe mașina cu un *Peugeot 404*

să-și cumpere un ceas *Rolex* de aur cu brățară asemenea

să-și mărite fata

să-și însoare băiatul

etc., etc., etc.,

le aducem la cunoștință că de la arabi se poate face rost de bani și altfel decît vînînd cu aparatul ba chiar „regizînd“ în teritorii imagini antiisraeliene pt. A.B.C., N.B.C., și (mai ales) alte posturi dornice a injecta ură la adresa neamului evreiesc în lume.

...iar una din metodele de a obține bani de la arabi, pe cale de business obișnuit, este să te adresezi firmei mai jos înfățișate și să aștepți răspunsul cu încredere.

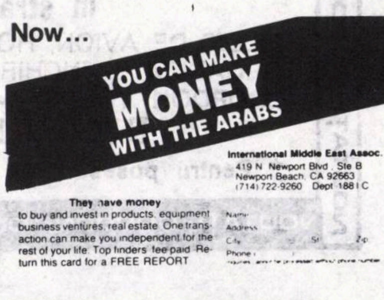

LUCULLUS

CUM AM DEVENIT IMPRESAR...

de ION ATLAS

Zău, sînt mîndru de aliaua asta a noastră. Poate n-o fi ea chiar „cea mai", dar mai „mult mai" decît altele „și mai", fără îndoială că este. Că unde te duci, unde te-ntorci, dai „de-ai noștri". Și nu stam, niște de-ai noștri oarecare, ci unu și una (că nici femeile nu ne fac de rîs!). Doctori? Cîți vrei. Și încă foarte buni. Chiar excelenți, aș zice. Cîte fețe din protipendada politică a țării nu-și datorează viața sau cel puțin inima lor de mamă vitregă față de aliaua românească, doctorilor noștri. Și profesori universitari?! Mai profesori și mai universitari decît mulți alți profesori universitari. Și generali n-avem? Și ingineri, nu? Și fabricanți și farmaciști și grataragii pe cărbuni și... și... și... Ca să nu mai spun de artiști, regizori, scriitori și ziariști care, vorba aia, sînt ca frunza și ca iarba și se mîndresc cu ei toate teatrele, toate ziarele, toate orchestrele simfonice sau de șpriț și toate aparatele de televiziune.

Dar cei de care mie personal mi se umple inima de mîndrie mai mult și mai mult de cînd am venit în țară, sînt impresarii, organizatorii de spectacole. Eu, ca ole hadaș, cînd citesc în organ, de pildă, despre marele impresar Mișu Brînzaru care cu sacrificii imense, fără să se uite la șkalim, nu precupețește nimic numai și numai ca să ne ofere manifestări artistice „extraordinare" sau, cel puțin, "formidabile" și „de calitate", nu pot să mă rețin și să nu aplaud cît mă ține gura: „Bravo, ura și să ne trăiască impresarii și în special bine- cunoscutul Mișu Brînzaru!". Că fără el am rămîne într-o bezna culturală de nedescris. Cum se mai zbate, dragul de el, să organizeze tot felul de „evenimente" artistice, reviste, concerte, revelioane și baluri de Purim și de Hanuka în care își dau concursul cele mai prestigioase forțe scenice ale alialei și cele mai gustoase ciorbe de perișoare, fripturi în sos de vin, mititei și patricieni realizați de șeful bucătar Ricu Colonelu, un grataragiu „care se respectă".

Ehei, ce n-aș da, mi-am spus, să fiu și eu impresar, mai cu seamă că, după gurile bune, oamenii ăștia sînt și plini de bani. Ce plăcut e să fi și cultural și artistic și să cîștigi cît douăzeci de contabili, darga ghimel ca mine. Eu aș fi gata să-mi vînd și sufletul și chiar șikunul luat pe mașcantă din care am reușit deja să achit șapte rate, numai să pot sta la o măsuță la cafeneaua artiștilor, ca renumitul Brînzaru, să sorb o cafeluță și să fac afaceri cultural-artistice în timp ce stelele teatrului, operetei și televiziunii se învîrt în jurul meu sperînd că într-o zi le voi da prilejul să apară pe scenă și să scrie despre ei în organ.

Parcă o și văd pe splendida Anuța Goldeanu, laureată a festivalului de muzică ușoară de la Caracal, privindu-mă galeș, pupîndu-mă și spunîndu-mi „pusi", în loc de un „șalom" stam, în speranța unui ciubuc scenic. Într-o zi mi-am luat inima-n dinți, m-am dus la cafeneaua artiștilor, m-am prezentat celebrului impresar Brînzaru și cu glasul sugrumat de emoție l-am întrebat:

„Stimate maestre, (că în afacerile astea numite „șau biznes", după cîte am auzit, toți sînt maeștri, în afară de maestrul electrician, care e doar „poel bama"), cum aș putea să devin și eu impresar? La ce facultate trebuie să mă înscriu ca să învăț meseria asta?"

Maestrul m-a privit lung și zîmbind ironic mi-a răspuns:

„Facultatea de Loto, Toto și Mifal apais!"

Eu n-am înțeles exact ce vrea să spună, dar cum toate vedetele din jurul lui, ca la un semn, au început să se prăpădească de rîs, mi-am dat seama că întrebarea mea a fost deplasată și totuși nu m-am lăsat și-am insistat:

„Eu vreau să devin impresar, cu ajutorul dumneavoastră, desigur..."

„Bani ai?", m-a întrebat maestrul pe un ton foarte cultural.

„Am...“

El nu a mai așteptat să continui fraza, s-a ridicat repede, m-a luat de braț și m-a tras afară, pe Dizengoff.

„Tratează-i pe toți ca pe niște otrepe, Ion Atlas, înjosește-i, înjosește-i, înjosește-i!“

„Dacă ai bani, te bag în meserie, imediat!, mi-a șoptit el privind bănuitor în jur. Dar să nu spui nimănui... Eu organizez pentru Purim un spectacol grandios cu cele mai prestigioase elemente scenice din țară și străinătate și cu un mare bufet artistic, inclusiv humăntașen și ștrudel. Pentru că îmi ești simpatic, te iau tovarăș...“

— „Tovarăș la impresariat? Eu...“

— „Da! Douăzeci și cinci la sută din cîștig. Okey? Bagi douăzeci de mii pentru cheltuieli de investiție și te umpli de bani. Okey?“

Am tras aer în piept, mi-am făcut repede în gînd socoteala cît pot să iau pe șikun și cu un ton care s-a vrut sigur, am spus:

— „Okey... și mă faceți impresar?“

— „Ei, stai puțin, dragă. Asta nu e chiar atît de simplu. Ca să fi impresar, ai nevoie de anumite calități. Ascultă-mă, tu iubești artiștii?“

— „Foarte mult, m-am grăbit eu să-i răspund. Eu îi admir pe...“

— „Rău, foarte rău, m-a întrerupt el clătinînd nemulțumit din cap, trebuie să-i urăști, să-i disprețuiești, să-i tratezi ca pe niște otrepe, să-și bage bine în cap că de tine depinde fiecare apariție a lor pe scenă. Dacă, de pildă, un prăpădit din ăsta îți cere 50 de dolari pentru o haltură, tu dă-i douăzeci și dacă ai mare nevoie de el, aruncă-i douăzeci și cinci. Nu mai mult, sub nici un motiv. Dar orice-ar fi, trebuie să-l freci, să-i scoți sufletul, să-l înjosești, să-i dai un cec „mort“, care să-l bage-n bancă și două cecuri „vii“ care se-ntorc și iar să le bage în bancă și iar se-ntorc, și iar... ș.a.m.d. Și dacă face pe nebunu' te urci tu pe scenă, tragi cîteva bărbi de motive neprevăzute, boală sau altceva ca să explici fraierilor din sală de ce nu apare cabotinul și ai terminat bîlciul“.

După ce mi-a mai dat cîteva sfaturi impresaro-artistice, cum să vînd mai multe bilete pe același loc și să scap nebătut sau, în cel mai usor caz, cu cît mai ușoare daune corporale, cum să dau cunoștințelor invitații gratuite și să iau de la ei bani, și mai ales, cum să fac un spectacol grandios dintr-o haltură amărîtă, cu ajutorul unei reclame „deștepte“, el mi-a strîns călduros mîna și mi-a spus prietenește:

— „În două săptămîni vii cu banii dragă, okei?“

M-am despărțit, plin de optimism, de sensibilul Mișu, cel mai intelectual și mai „cu carte“ impresar de expresie română și m-am repezit la redacția organului, s-o rog pe verișoara mea Cornelia să-mi publice un anunț la mica publicitate, ca să pot vinde cît mai repede șikunul meu nenorocit cu un lift invalid care mai mult stă decît merge, cu trei camere ca niște cutii de chibrituri în care vara te sufoci și iarna îngheți, cu vedere la marea... mizerie din curtea interioară și așezat lîngă o școală de copii arieraţi. A doua zi a apărut în chenar primul meu anunț artistic: „Apartament supra-luxos, trei camere superbissime, patru curenți de aer ozonat cu o priveliște încîntătoare, plasat într-o regiune pitorescă și plină de viață, tinerețe și optimism; vindem urgent din motive artistice. A se adresa la ziar sub: „Impresar cu mari perspective.“

Ei, ce ziceți? Am și învățat de la faimosul Mișu cum se face din șikun bici.

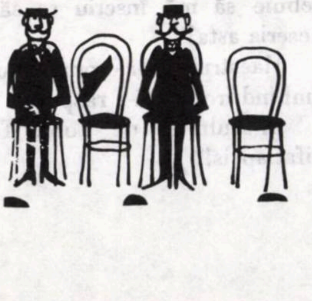

Camillo Baciu și Dracula

...Cînd citeam, în *Dicționarul Neconvențional*, că prozatorul Camillo Baciu este, înainte de toate, un mare povestitor *oral*, pe linia humorului — unii s-au mirat foarte: — Păi cum așa... se poate să fi mare ca „spunător“ de anecdote? Da, se poate.

Dovadă că, nu de mult, la Paris, Camillo Baciu a prezentat două spectacole de bancuri, numite: *Humor din țara lui Dracula.*

Succesul inițiativei ne îndeamnă să-i cerem lui Camillo Baciu — care, din cîte știm, face naveta Paris — Bat Yam (sau Afula) de vreo patru ori pe an, să dea și pe la noi, în Orientul Mijlociu, și în românește, *one man showul* pomenit: publicul său ideal, capabil să guste toate bucureștenismele, aici este și acuma.

ESPACE JEMMAPES

2 spectacles extraordinaires

Humour du Pays de DRACULA

par le conteur roumain

CAMILLO BACIU

116, QUAI DE JEMMAPES — 75010 PARIS

Métro : Gare de l'Est ou Jacques-Bonsergent

Renseignements : Tél. 48.03.33.22

„MINIMUM“

SERVICIUL

ABONAMENTE

(Jeanine)

Tel. 03-440123

OMUL CARE NU COLECTIONEAZĂ FLUTURI

Convorbire cu SACHE BRAUNSTEIN

Mai întîi o știre: **Sache Braunstein**, a sosit recent în Israel, ca turist, în vizită la fiul său, inginer, ole hadaș.

Sache Braunstein, acum trecut de vîrsta psalmistului, este o figură pitorească și venerabilă a obștii evreiești din România. Scund de statură, tăcut, interiorizat, fire modestă, bonomă, amabilă, n-ai zice că omul acesta a fost o viață întreagă pasionat colecționar. Nu de timbre; nu de fluturi sau plante exotice; nici de chei sau ascuțitori; de muzică. Și nu de una oarecare — ceea ce nu ar fi fost o excepție — de muzică evreiască. Printr-o rîvnă neostenită, a cules, a adunat, a selecționat melodii și texte, devenind deținătorul unui mare tezaur de mari frumuseți ale melosului poporului său. Informația inițială ar putea fi, prin urmare, completată cu calificativul dat de un scriitor: **,,muzeograf de suflet evreiesc".**

— În ce constă, domnule Sache Braunstein, arhiva dvs. muzicală?

— Discuri, benzi magnetice, casete pe care sînt înregistrate peste 1.500 de cîntece, idiș și ebraice: muzică vocală și instrumentală, populară și cultă, religioasă și laică, precum și montaje, recitaluri literare, fragmente din capodoperele unor autori celebri, interpreți virtuoși, vocile de neuitat ale unor mari actori și ale altor personalități ilustre ale culturii iudaice. Totul completat cu fișe.

— De cînd datează această preocupare și ce resorturi au stimulat-o?

— De cînd mă știu am iubit cu ardoare cîntecul idiș. Notați: sînt născut și am trăit la Iași, centru de faimă pentru viața lui culturală, știetl care a înscris în analele lui tradiția klezmorimilor, acei ,,idn mit dem fidl" (evrei cu vioară) care ,,mișcau" sufletul la bucurie și necaz, și a unor barzi populari — de la Berl Broder și Velvel Zbarger la Goldfaden, creatorul teatrului idiș la ,,Pomul verde" din Iași. În orașul natal au trăit două familii reprezentative ale muzicii evreiești, pe care le-am cunoscut și despre care am vorbit în conferințele mele: Bughici și Segal (Sigali), care au cultivat, din generație în generație, muzica populară evreiască și prin descendenții de astăzi — compozitorul Dimitrie Bughici și muzicologul Iosif Sava, i-au conferit caratele celei culte.

— Vreți să citați cîteva piese semnificative ale colecțiilor dvs.?

— Să încerc, deși ca părintele care-și iubește toți copiii, nu-mi vine ușor să fac o enumerare selectivă. Aș aminti bunăoară, din domeniul muzicii religioase: ,,*Av harahamim*" — textul unei rugăciuni în memoria martirilor cruciadelor, precum și interpretările unor cantori celebri, ca oberkantorul Scheyer de la Templul Coral din București (disc vechi de circa 60 de ani). Din paginile de muzică hasidică: melodiile interpretate de renumita grupare ,,*Lubawitscher chassidim*" cu ale lor ,,*Nigunim Habad*".

Relev în mod special sectorul muzicii populare, poate cel mai bogat și care cuprinde piese de neîntrecut lirism, cum sînt: melodiile care ne-au legănat copilăria: *Schluf, mein kind, schluf, A idische mame, A brivole der name, Oifn pri pecek;* sau melodiile care au ,,îndulcit" amarul trudei cizmarului, croitorului, vînzătorului de ziare — *Emerl, emerl Klop, Bin ih mir a sneiderl, Koift a zeitung,* sau care exprimă setea de pace — *Șpil mir a lidela, for Sulem zusamen.* Eternul, tulburătorul umanism al acestor piese este pus în valoare de mari interpreți ca *Nehama Lifșit*, acea privighetoare a cîntecului evreiesc, *Hava Alberstein, Sidor Belarsky, Yaffa Yarkoni, Sedy Gluck, Leonie Waldman—Eliad* și mulți alții. Iar atunci cînd n-am găsit un disc, pentru ca melodii dragi din folclorul nostru să nu se piardă, le-am înregistrat din memorie în proprie interpretare.

Materialul fonografic selecționat conservă vocea unor mari poeți: *Ițic Manger, Iacob Gropper.* Din literatura idiș citesc mari actori ca *Iosif Bulov, Hertz Grossbard, Sidy Thal.*

— Înțelegem că înregistrările dvs, le-ați colectat, în primul rînd, pentru a ,,vă unge" sufletul dvs., de pasionat iubitor al muzicii evreiești. Împărtășiți și altora satisfacția dvs. estetică?

— Tot ce am adunat stă, cu plăcere la dispoziția oricui dorește să scormonească în mina de aur sau, cu un termen uzitat, "fonoteca de aur" a poporului nostru. Piesele colecționate ilustrează muzical multe din conferințele organizate de Federația Comunităților Evreiești în București și în provincie. memorabila seară Sidy Thal a fost posibilă grație materialului fonografic de care dispun...

I. FÎNTÎNARU

Un loc pe viață

Filarmonica a tras la sorți ,,locuri pe viață" la Heichal Hatarbut. O acțiune destinată mai ales celor care n-au făcut avere din salarii și sporuri de scumpete. Maestrului Zubin Metha, dirijorul Orchestrei Filarmonice, i-a ieșit la sorți locul 23 din rîndul 1.

ליאונה דה סומי ואמנויות הבמה

Leone de'Sommi and the Performing Arts

LEONE DE' SOMMI, zis PORTALEONE, admiratorul său Andrei Strihan și un simpozion

În cadrul prilejuit de aniversarea a 40 de ani de la înființarea Statului Israel, Facultatea de Arte a Universității Tel Aviv organizează, în zilele de 6, 7 și 8 iunie, sub președenția Prof. Șlomo Shimonsohn, un simpozion dedicat reputatului dramaturg, regizor și teoretician evreu Leone de'Sommi din Mantova Renașterii italiene. Simpozionul prevede, în afara unor comunicări și dezbateri privind activitatea lui De'Sommi și a altor artiști evrei — contemporani cu el — o serie de reprezentații teatrale și muzicale la care își vor aduce contribuția Secția de artă dramatică și Academia muzicală a Universității Tel Aviv, precum și diverși artiști israelieni și străini.

Cu această ocazie vor apărea, în traducere ebraică, piesa **Tre sorelle** și lucrarea teoretică **Quattro Dialoghi in materia di Representazioni Sceniche.**

Comitetul de pregătire al simposionului este format din: Prof. Ferruccio Marotti, Prof. Don Harran, Dr. Ahuva Belkin, Prof. Andrei Strihan (din aliaua noastră, partizan înflăcărat al numitului de'Sommi), Prof. Jonah David și Dr. Shai Burstyn.

****

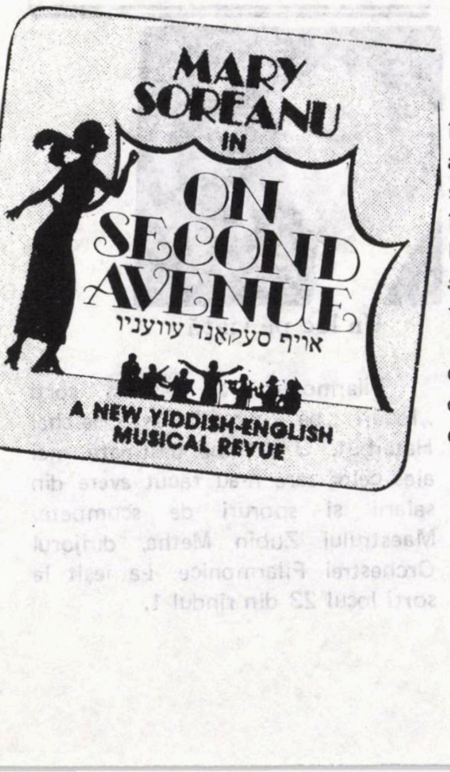

Mărioara pe Broadway

O reclamă în idiș și în engleză în presa americană a readus-o în actualitate pe actrița Mary Soreanu, stabilită de cîțiva ani buni, împreună cu familia, la New York. Mary apare în revista muzicală ,,*On second avenue*", montată pe scena teatrului Norman Thomas.

Ca întotdeauna, Mary Soreanu cîntă, rîde și dansează; de astă dată nu numai în idiș, ci și în engleză.

,,Introducere în artă"

O nouă librărie în Dizengoff Center. Pe standurile de la intrare sînt cărți vechi, iar înăuntru, cărți rare, afișe vechi, litografii, etc. Proprietarii sînt Eli și Tibi Taberski (tineri, 30 — 35 de ani): ei spun că librăria e destinată atît bibliofililor, cît și celor care caută un cadou original.

Printre cărțile rare: scrierile filosofului grec Dionisos, tipărite în 1561, scrierile lui Francis Bacon tipărite în 1665, o revistă franțuzească cu o litografie de Matisse, o carte de caricaturi politice din 1938, etc.

,,Heihal Hatarbut" boicotat

Primăria din Tel Aviv a majorat tariful de închiriere a sălii ,,Heihal Hatarbut" cu 20% — de la 4.000 la 5.000 șekeli. Vice- primarul Natan Woloh, care este și președintele consiliului de conducere a sălii, explică: ,,Am investit sute de mii de șekeli pentru instalarea aparatelor de aer condiționat și pentru schimbarea fotoliilor. Dar mai avem de făcut schimbări la sistemul acustic, la instalația electrică, în camerele pentru instrumentiștii Filarmonicii, etc. Or, pentru toate astea sînt necesari bani".

Dar impresarii sînt indignați. Într-o adunare mînioasă ei au decis să nu mai închirieze sala de la ,,Heihal Hatarbut", ca protest împotriva majorării tarifului.

Nu sîntem siguri că primăria va reduce majorarea, dar credem că nu va trece mult timp și impresarii vor renunța la acest boicot.

Tudor Mușatescu

FEMEIA BRUNĂ DE LA CINEMA

Era prin 1960. Mă întîlnisem cu Tudor Mușatescu, în dreptul bodegii *Caviar* de lîngă Biserica Albă, schimbasem două vorbe și îmi propusese să-l însoțesc pînă pe Luigi Cazzavillan, unde locuia. Intrarăm pe Calea Victoriei, trecurăm pe trotuarul de vizavi și — în dreptul cofetăriei *Nestor* (acum Hotelul București) — se opri mut de admirație la vederea unei frumoase blonde, somptuoasă, gen Elvira Godeanu; el fluieră, ca pentru el, a uimire, apoi — cînd femeia (care de altfel îi zîmbise) se îndepărtă, rosti, bătînd cu piciorul — a ciudă — în caldarîm: ,,niciodată, domnule!". ,,Niciodată, ce?", întrebai eu. ,,Niciodată nu am agățat o femeie pe stradă. Nicodată nu voi fi în stare să..."

După care îmi explică pe îndelete că, deși toată lumea îl știa *extrovertit* sadea (fire foarte socială), om de chef, de culise, de șuetă, de replică iute, spontană *(mușatesciană)* și cinică nu o dată, *asta* (să se adreseze cel dintîi unei necunoscute) el nu făcuse în nici o împrejurare. ,,Sînt un timid, domnule, ține minte ce-ți spun, sînt un timid. De altfel — adăugă el după o pauză, am scris ceva în legătură cu *cestiunea* în jurnalul meu... intim. O să te rog să o citești... e vorba de o întîmplare cu o brunetă la un cinema... o să-ți placă..."

Întrucît mă grăbisem să-i spun că sînt gata să citesc aceste pagini, mă întrerupse: ,,Nu acuma, după moartea mea... cînd s-o publica jurnalul... dacă s-o publica".

Au trecut de-atuncea anii, Tudor Mușatescu a murit, au murit și alții, eu mă îndeletnicesc cu *Minimum* și, într-o zi, primesc (prin bunăvoința regizorului bucureștean Mihai Berechet, el însuși un excelent memorialist) un volum din *Scrierile* lui Tudor Mușatescu, unde întîlnesc mari fragmente din amintitul jurnal intim. Inclusiv paginile despre ,,bruneta de la cinema".

,,O să-ți placă". Mi-au plăcut. Mult. Și fiindcă l-am văzut în ele pe adevăratul nea' Tudorică, și pentru că bucata aceasta este, dacă nu mă-nșel, una din cele mai bune proze ale lui Tudor Mușatescu.

al. m.

Astăzi, la cinematograf (de cartier: un pol intrarea cu programul *y compris*, adică cincisprezece plus cinci lei) am avut, c: să zic așa, o aventură ...

Lîngă mine (eram ,,cap de bancă") erau două locuri, dintre puținele existente în sală. A venit o doamnă cu o fetiță de șapte - opt ani. Fină, drăguță și ,,mîrlă" la *echipament* (fetița). Doamna, trupeșă, cum se spune în termeni ,,semănătoriști". Drăguțică și fardată grijuliu la mutră, cu pălărioară de fetru, fost bun și ,,prefăcută" (desigur, de ea însăși) într-un ,,model", categoric original, cu șoșoni înalți de lac pînă la jumătatea pulpelor, destul de prezentabile ca siluetă și cu o haină de astrahan, purtată serios, peste trupul domniei-sale, foarte proporționat, totuși, deși vizibil în drum spre îngrășare rapidă și inevitabilă, chiar cu regim.

În viața mea nu m-am ,,legat" de nici o femeie. Nici la cinema (unde ,,agățarea" ajunsese, pe vremuri, aproape obligatorie), nici pe stradă, și nici ,,nicăieri" și sub nici o formă. Am fost și sînt incapabil de o asemenea îndrăzneală. N-am avut niciodată nici ,,cuvinte" (aș leșina de rîs, înainte de a le rosti), nici ,,curaj" pentru asemenea tentativă. Rezerva aceasta — care, în ceea ce mă privește, ține, cred, mai mult de timiditate decît de bună-creștere — nu m-a privat niciodată, însă, în diverse împrejurări, de surprizele străzii, ale întîmplării și ale filmului. (Mai ales ale filmului.)

Întotdeauna însă, *declar ,,pe conștiință"*, eu am fost ori ,,agățat", ori ,,provocat" pînă într-atît, încît o mai departe abținere ar fi rimat cu o situațiune în care nu mă găseam, și cu diverse posibilități de interpretare care nu mi se cuveneau.

Dar, după această precizare necesară pentru ,,savoarea" expunerii care urmează, să revenim la pauza luminată a filmului.

Doamna a așezat fetița lîngă mine, și fizicul domniei sale, grăscean și sinuos sub astrahan, a luat loc alături de ea...

În cele cîteva minute cît a mai durat pauza, după ce cele două ,,femei" au luat loc lîngă mine, după toate ,,fîțîielile", recomandările și atențiile (materne, cum credeam eu la început), doamna a mai avut totuși timp să arunce ,,o scurtă privire" asupra sălii în ansamblu și una ceva mai lungă, asupra mea, în particular. Amîndouă felurile de priviri, manevrate cu grație și distincție exagerată, printr-un *face a mains* cu ramă de baga subțire.

Mi-am dat seama imediat de ce privirile ,,lungi" ale doamnei îmi făcuseră onoarea să se ,,atardeze" mai mult și mai amănunțit asupra mea. Aveam blană, ca și dînsa.

(Și cred, eram singurii spectatori din sală prevăzuți cu asemenea ,,reminescențe" vestimentare ,,din trecut").

La rîndul meu — fiindcă n-aveam ochelarii la mine să citesc programul și cu toată discreția mea, celebră în materie — am făcut, de la distanță, inventarul

complet şi competent al doamnei, cît şi al vecinei mele imediate, fetiţa.

— Sînteţi bun să-mi ,,treceţi" o clipă programul? mi s-a adresat bruna în astrahan, tocmai cînd mă pregăteam să încep să fac o bărcuţă de hîrtie din el.

— Cu plăcere, doamnă.

Şi i l-am dat, tocmai în clipa cînd a început să ruleze filmul...

Ea l-a păstrat, şi-am remarcat...

De la primele titluri ale ,,jurnalului" cu care începea spectacolul, fetiţa — neştiutoare de carte — a început să întrebe: ,,Ce zice? Ce scrie? Cine e ăla? Cine sînt pionierii ăia? Rîul ăla e de apă?" Şi-aşa mai departe.

Astrahanul — cu programul meu în mînă — îi explica, puţin jenată de întrebările prostănace ale fetiţei, căutînd să-şi dea ,,la expresii" o formă şi un conţinut distinso-intelectual...

Dar fetiţa punea întrebări atît de dese, încît doamna, enervată, şi-a alterat tonul mieros de pînă acum şi i-a spus autoritar şi oarecum servitoreşte:

— Taci din gură şi uite-te acolo, că pe urmă nu te mai ia ,,tanti" niciodată la cinematograf.

Am înţeles imediat că ,,tanti" era pentru mine, nu pentru fetiţă. Ca să aflu indirect (dar direct, totuşi) că fetiţa nu era copilul ei, ci numai o nepoţică, în cel mai bun caz, pe care o ,,luase" la cinema.

Fetiţa, ca toate fetiţele de pe lume, la vîrsta ei, a tăcut cîteva clipe, impresionată de ameninţarea lui tanti, apoi şi-a rezemat căpşorul de mine, mi-a luat mîinile în mînuşiţele ei, letargice la emoţia ecranului şi — ca şi cum m-ar fi cunoscut de cînd lumea — a-nceput să mă-ntrebe pe mine:

— Şi oamenii aceea sînt oameni de-adevărat?... Dar cum ,,poate" ei să vorbească pe pînză?... Uuuu! Uite ce cal frumos! Eviu?...

Eu îi răspundeam la toate întrebările, calm, binevoitor, în necazul lui ,,tanti" pe care o simţeam cum plesneşte sub astrahan.

— Liana, lasă pe domnul în pace! Nu-l plictisi, că pe urmă te duc imediat acasă.

— Nu mă plictiseşte deloc, doamnă. Am şi eu un băieţaş cam de aceeaşi vîrstă şi sînt obişnuit.

— Să vă trăiască. Eu n-am copii. Şi vorba *aceea* (în loc de ,,aia"): cine are să-i trăiască, cine nu, să nu-i dorească...

— Domnişoara vă e, probabil, nepoţică...

— Da de unde! (Şi ca să nu priceapă copilul) *C'est le ,,jeunne fille" de la proprietaire. Et, je la ,,prends" au cinema, pour vous comprenez...*

Liana nu înregistra, însă, conversaţia mea şi a lui tanti. Ea era toată pe ecran şi jumătate pe umărul meu.

— Liana! Stai frumos că deranjezi pe domnul... Dacă ţi-e somn, haidem acasă!

— Nu mi-e somn, tanti Mara.

— Atunci, de ce îl deranjezi pe ,,nenea". (Deja nu mai eram ,,domnul").

— Îmi face plăcere, coniţă! (Deja nu i-am mai zis ,,doamnă").

Va să zică o cheamă Mara. Un nume, mă gîndeam, care se potriveşte perfect cu silueta ei planturoasă şi brună, şi mai ales cu mustăcioara de ungurean, ieşit prima dată la horă, care îi umbrea buza de sus, fardată puternic, atent şi cu o ,,tentă" de violet bine calculat, în avantaj.

* * * *

Tanti Mara şi-a lipit uşor pulpa ademenitoare de mine. Nu ştiam ce să fac

...Tanti Mara — fără să-şi ia ochii de la filmul propriu-zis, care începuse — căută, cu mîinile oarbe, ceva în manşon (de sconcs). Scoase, apoi, o pungăliţă de ţiplă, foşnitoare.

Băgă, din ea, o bomboană (ori poate mai multe) în gură şi i-o întinse fetiţei.

Ia o bomboană, Liana, şi oferă-i una şi lui ,,nenea" (Şi către mine, peste fetiţă.) Serviţi?

— Mulţumesc!

Sugeam bomboana vorba aia (,,aceea", cum zicea tanti Mara) ca să n-o refuz. Liana, între timp, se mutase, aproape în întregime, în braţele mele. Mă luase cu braţele de umăr şi cu şoşonii de cuta pantalonilor... Pe ecran, filmul de dragoste se adîncea în acţiune...

— Liana, lasă-l pe domnul în pace, pentru Dumnezeu! Tu nu vezi că te-ai urcat toată în braţele ,,lui"

— Lăsaţi, doamnă, nu mă deranjează *absolut* deloc. (Am adăugat pe ,,absolut", ca să am variaţie în replici şi în creşterea lor psihologică...)

— Nu, nu! Nu se poate. Dumneavoastră sînteţi prea amabil... Treci în locul meu, Liana, *fiindcă nu eşti cuminte* şi lasă-l pe domnul în pace... Haiti! Imediat! (Şi la ultimele cuvinte, glasul lui tanti Mara era vagmistrian).

Schimbarea de locuri s-a efectuat rapid, în protestele spectatorilor din spate... Liana a trecut în locul lui tanti, cu pungăliţa de bomboane, ca recompensă, în mînă, şi tanti Mara lîngă mine...

O simţeam, sub astrahan, uşor rezemată de umărul meu. Fără nici o intenţie, eram sigur. Dar atingerea asta, incidentală şi feminină, mă obseda. Nici nu vream să mă mişc. (Să nu creadă, cumva, că ori o resping, ori vreau să accentuez ,,contactul"). Nici nu mai puteam sta nemişcat (să nu-şi închipuie cumva că m-a ,,terasat" atingerea ei.) Tanti Mara sta picior peste picior. Din gulerul de lac al şoşonului dinspre mine se vedea pulpa puternică şi bine arcuită a piciorului ,,Nylon"... O priveam în cantonadă şi mă gîndeam, fără să vreau: ,,Trebuie să aibă pe picioare pielea

brună, ca şi ea. Planturoasă femeie!... Ăsteia i-ar sta bine goală, toamna — cînd plouă afară — într-o odaie de provincie, cu „Biedermayer", într-un pat de bronz înfăţat proaspăt, cu lumina stinsă şi cu focul aprins în soba cu gura deschisă. S-o dogoare focul pe ţîţe şi pe burtă..." Fără să fiu „porc" (n-am fost niciodată aşa ceva, în această privinţă), mi-o imaginam, dincolo de voinţa mea, aşa cum gîndeam... Filmul nu-l mai vedeam. Vedeam numai, înaintea ochilor, un joc de flăcări — ample şi provinciale — jucîndu-şi limbile de umbră caldă pe trupul ei, gol şi brun, destins sub reveria pasională a ochilor de cărbune, cu praf de diamant în apele grele, în zăpezile premature, scrobite şi călcate, ale aşternuturilor cu miros de văduvie şi de sulfină veche...

Ca şi cum mi-ar fi ghicit gîndurile şi nu s-ar fi simţit jignită de intimitatea lor plastică, tanti Mara — mereu a filmului, cu ochii — şi-a lipit uşor pulpa ademenitoare de mine. Uşor şi cald! Îi simţeam, lipit de mine, numai începutul rotund şi abandonat. Restul îl presimţeam ca un fior gras şi erotic, prelungit în sus, peste misterul corpolent al tainelor lungi şi brune, prăbuşite lasciv în propriile lor linii, sub haina de astrahan.

Nu ştiam ce să fac. Să pun mîna, ori să n-o pun? Să mă fac că nu bag de seamă nimic, ori că am „ginit" tot? Să „ciripesc" ceva pe deasupra mîngîierii de sub scaun, sau să tac chitic?

Cît priveşte filmul, nici nu mai ştiam cine sînt ăia de pe ecran şi ce hram ţin acolo. Tanti Mara — cu ochii mereu la film — părea străină la tot ce se petrece în afară de el şi asta mă demoraliza. Piciorul ei se lipise acuma, bine de tot de al meu. Ba, chiar aşa, în nebăgare de seamă, îşi freca spinarea pulpei de al meu, ca să şi-o scarpine, într-o dulce şi tulburătoare şi minoră însistenţă.

„E! Cum te aperi" (asta e o vorbă a *noastră* din studenţia mea), domnule Muşatescu? Porc, nu; crai, ioc; experienţă cinematografică, tufă de Veneţia! *Ce poate să creadă* piciorul ăsta — hotărît şi copios — despre dumneata, dacă stai, aşa, ca un bleg? Dar dacă iei o „iniţiativă" şi o zahariseşti — fiindcă, totuşi, s-o fi lipit fără să vrea de dumneata — ce-ar putea să creadă restul lui?

Rău şi-aşa, rău şi-altminteri. Să pun mîna? Să n-o pun? Dacă o pun, fiindcă nu ştie cine sînt şi în ce probleme mă zbat, poate să creadă că sînt „cinematografist" de profesie? Că am mai făcut „figuri" de-astea? Şi, pe de-asupra, că mai sînt şi „ordinar".

Dacă n-o pun, poate să-şi închipuie că sînt prost, provincial, suferind şi cîte altele din aceeaşi familie (ca să nu zic „făină").

Învîrteam bomboana în gură, pe toate părţile, ca pe nodul însuşi al problemei care mă agita.

Şi atunci, una din mîinile Marei, eliberată discret din mănuşă, mi-a căutat un pic mîna şi s-a zgribulit apoi — grăsuţă şi rece — în culcuşul palmei mele. Umărul i s-a făcut mai greu pe umărul meu şi pulpa din şoşon, cu tot ce „pristosea" din tanti Mara — dincolo de scaun — s-a lipit, pe cît s-a putut de mine... Am încremenit, sub bucuria stăpînită a primei mele „aventuri" de „soiul" ăsta la cinematograf.

— De ce eşti atît de „rezervat"? (Mi-a spus ea, dîndu-mi parcă cu un sifon în cap).

Cuvintele îmi veneau greu. Am izbutit totuşi să adun cîteva, la întîmplare.

— Rezervat? Sînt „uluit", doamnă! E prima dată, cînd mi se întîmplă aşa ceva. (M-a luat gura pe dinainte).

— Aşa spuneţi toţi...

— Se poate. Eu, însă, vorbesc numai în numele „acelor toţi" pe care îi am în mine.

(Sub mustăcioara ca o urmă de baton de vanilie cu care s-a jucat sub nas, buzele cărnoase, studiate la pusul fardului, se deschiseră într-un surîs alb, sănătos şi cu dinţii compleţi).

— Dar ce, dumneata eşti mai mulţi?

— Aproape un popor de „eu", doamnă...

Iar rîsul ei a avut o clipă intenţia să se facă mai mare. După o clipă însă, s-a răzgîndit la colţurile gurii, ca în faţa unor tăbliţe care indicau un alt drum şi s-a strîns la loc şi reflexiv, sub mustăcioară.

— Ori eu sînt proastă, ceea ce n-aş crede, ori dumneata eşti prea „de profundis" pentru mine...

Pulpa i s-a dezlipit, vexată, de lîngă a mea (şi nu-mi dădeam seama de ce); coapsa — cîtă era — m-a părăsit şi umărul de astrahan la fel.

Deja ne certasem.

— Iartă-mă că nu mai schimb încă o dată locul, dar bagă de seamă „lumea" (a mai zis ea, cu vocea la zero grade şi ultimii stropi ai surîsului de-adineauri îngheţati deasupra). Am avut impresia că eşti un om „de lume".

Şi a tăcut, reluînd din nou — retrasă complet în blană — filmul, cine ştie unde întrerupt.

Nu mai înţelegeam nimic. Nici nu-mi dau seama ce-am spus, sau pe ce ton am spus ceea ce spusesem şi, mai ales, de ce am izbutit să stric tot, cu o vorbă care nu avea nimic vexator şi nelalocul ei.

Mara spumega brun şi-i venea bine. A luat, violent, o bomboană din punguţa Lianei, fără să-mi ofere şi mie una.

* * * *

De cîte ori mi-a plăcut un bărbat... i-am spus-o. Eu cea dintîi.

...În sfîrşit, s-a făcut lumină în sală. Cu gesturi repezi, nervoase, ostile, a aranjat căciuliţa şi gulerașul fetiţei, i-a înnodat fularul la gît, s-a aranjat pe ea urgent, în oglinjoara genţii şi apoi — marţială şi foarte

bine făcută (acuma îmi dau mai bine seama de asta) — mi-a spus:

— Sînteţi bun să ne permiteţi să trecem?

— Vă rog (Şi le-am făcut loc, luîndu-mă — fără ,,bună seara" din partea lor — după ele).

În stradă, se opriseră, căutînd parcă, din ochi un taxi, sau un cunoscut.

— Îmi permiteţi, doamnă, să vă spun ,,bună seara" şi să vă mulţumesc încă o dată pentru bomboana oferită.

— Bună seara, domnule! (Şi fără să-mi întindă mîna, adăugă). Pe vremuri, domnii aveau obiceiul să se prezinte, după ce vorbeau cu o femeie...

Am fost la un pas — mic de tot — să mă prezint cum mă cheamă. Mi-am zis însă, în fulgerul amuzat al unei clipe, să duc ,,farsa" pînă la sfîrşit, măcar pe jumătate...

— Inginer Muşatescu!...

Tanti Mara a tresărit (Ori mi s-a părut mie).

— Muşatescu?

— Da.

— Rudă cu doctorul colonel Valerică Muşatescu?

— Văr de-al doilea, doamnă.

— Atunci eşti rudă cu scriitorul Muşatescu. Tudor Muşatescu.

— Frate.

— Daaa? (Şi surîsul ei şi-a plesnit din nou păstaia plină de fildeş, între buzele groase ca două felii de gutui.)

— Îmi pare foarte bine... Doamna... Cutărescu... Cunosc foarte bine pe verii dumitale. Şi pe Valerică, şi pe Vasile Muşatescu, celălalt doctor şi colonel... Şi mi-au promis că o dată, o să mă invite la unul din ei, cînd o veni şi Tudor Muşatescu, fratele dumitale. Nici nu ştii — nu că îţi e frate — cît de mult vreau să-l cunosc... Răposatul bărbatu-meu, care a murit pe front în 41, îl adora pur şi simplu!... Dar e o poveste prea lungă şi nu vreau să *vă* mai reţin.

— Dacă îmi permiteţi, să vă acompaniez pînă acasă...

— Stau la doi paşi... Pe Ecaterina Teodoroiu...

— Atunci avem aproape acelaşi drum.

— Dumneata unde stai?

— Pe Cazzavillan, 33.

— Da! Acolo stă Tudor Muşatescu. Îi ştiu casa... Cu o terasă mare, vara plină de muşcate şi cu o umbrelă roşie.

— Locuim împreună.

— Dumneata nu eşti însurat?

— Nu! Am fost.

— El mi se pare că are un copil. Un băiat ,,celebru"... Ştiam şi cum îl cheamă.

— Bobiţă.

— Aşa este... Bobiţă. Toată lumea vorbeşte de el, ca de un fenomen... Cred şi eu! Dacă o semăna cu tată-său!

— Da, nepoţelul meu e un copil destul de vioi...

— Nu semănaţi însă, să ştiţi. Dealtminteri, şi pe el îl ştiu numai din vedere. Prima dată mi l-a arătat bărbatu-meu, la ,,Continental". Pe urmă, l-am mai văzut odată la curse şi, într-o vară, cîteva zile, mai bine, la Mangalia. Tocmai venise el cînd plecam noi.

Mă rog! Ce să mai lungim vorba, că restul — pînă am ajuns la domiciliul Marei — se înţelege de la sine.

Important însă (pentru istoria noastră de familie) este un lucru. Toată viata lui — în desfăşurarea ei publică — frate-meu, Mihai, a ,,suferit" din cauza rudeniei cu mine. În orice împrejurare, în orice autoritate, în orice familie s-a găsit cineva să-l întrebe, cînd îi făcea cunoştinţa: ,,Rudă cu autorul?" Exasperat (şi pe drept cuvînt, fratele meu fiind cineva prin el însuşi), în cîteva împrejurări, ca să fie (precum a şi fost) mai bine servit şi mai ,,prompt", bietul Mihai a lăsat să se creadă că el sînt eu, înştiinţîndu-mă imediat după consumarea faptului). Astăzi, în sfîrşit, Mihai e răzbunat. Şi încă cum! (După cum se va vedea în corpul sentinţei.)

Odată ajunşi în poarta imobilului unde locuieşte, tanti Mara (care parcă uitase complet de ,,chestia" din cinematograf) m-a invitat, deşi nu era încă ora aperitivului, la o ţuică de Vălenii de Munte, de unde

este originară. Cum era să n-o accept, cînd știam c-o beau în contul lui frate-meu, care de altfel, nu e deloc amator de băuturi?

Mara a „predat“ fetița părinților și, luîndu-mi brațul (nu era lumină pe scări, pînă la etajul al doilea, unde locuiește) m-a condus — caldă la subțioara pe sub care mă ținea — și lăsîndu-și în voie trupul, ciocnit și înfrățit cu al meu, ori de cîte ori era (și nu era) ocazia.

Apartamentul ei — ciuntit de rechiziții — se mai compune în prezent dintr-o sufragerie și un dormitor, cu baia lui. Avînd „gaze naturale“ în imobil, era foarte cald, cînd am intrat, de-a dreptul în dormitor.

— Stăm mai bine aici, fiindcă ușile sufrageriei dau spre odăile chiriașilor și nu-mi place să asculte pe la uși ce vorbesc.

* * * *

Să nu-i spui lui Tudor Mușatescu niciodată că m-ai cunoscut „așa“.

M-am așezat pe un fotoliu și, cîteva minute, pînă să pregătească aperitivul și țuica (care devenise „fiartă“ pe parcurs), am rămas singur, surîzînd întîmplării care mă adusese aici și gîndului precis cu care o oprisem la ieșirea din cinematograf și care, în acel moment îmi dispăruse complet din preocupări. Patul, "studioul" Marei, era alături. Ea de asemenea... Nu mi-o mai puteam, totuși, imagina nici goală, nici toamna, nici în provincie, într-un pat înfătat proaspăt, în care să-și dogoare sînii bruni și ampli, la căldura și lumina focului. Acum, Mara devenise „o doamnă“, despre ale cărei pulpe și coapse lipite de mine la cinematograf îmi era peste putință să-mi amintesc. Mi se părea chiar că „treaba asta“ se petrecuse numai în imaginația mea.

Dar a venit țuica fiartă și Mara, într-o rochie de casă, albastru închis, ca anemonele din grădina lui madam Paul de la Cîmpulung.

O avea de-a dreptul pe piele (și mi-am dat seama de asta, de cum a intrat). Era, într-adevăr, tentantă, cu formele ei mari, bogate, puternice și perfect proporționate. Parcă era Junona din cartea de latină a lui Popa Lisseanu, în pijama...

Ca să mă inducă în eroare asupra trupului viran de sub rochia de casă, își păstrase (și bine făcuse) ciorapii de „nylon“.

Confesiunea „prealabilă“ a fost scurtă și de admirabilă precizie...

— Ce ți-oi fi închipuit dumneata despre mine, la cinematograf? Că sînt o femeie nebună, nu? Depravată, cel puțin? Ai fi avut tot dreptul, din punctul *dumitale* de vedere, domnule Mușatescu. Din al meu, însă, *eu* am dreptate. De cînd mi-a murit bărbatul pe front, n-am mai putut și nici n-aș fi „admis“ să-mi refac viața cu altul. A fost prea frumoasă cea pe care am trăit-o cu el și o parodie a acesteia mi-ar fi fost imposibilă... Și-atunci, fiindcă, totuși, viața își cere drepturile ei de existență, cum ar zice fratele dumitale în *Scrisorile* pe care le publică în „Jurnalul de dimineață“, n-aveam nici un motiv să i le refuz, atunci cînd deveneau imperioase. Și așa, dumneavoastră, bărbații, aveți dreptul să vă placă o femeie și să i-o spuneți, franc în față, și mie ori de cîte ori mi-a plăcut un bărbat și i-am simțit nevoia, ca să zic așa, i-am spus-o. Eu cea dintîi. Poate nu tot atît de „la obraz“ cum spuneți dumneavoastră, dar, totuși, destul de clar. Așa cum ți-am spus-o și dumitale, astă-seară, la cinematograf... Fiindcă mi-ai plăcut. Mi-ai plăcut, fiindcă ai ochi verzi, și slăbiciunea mea au fost bărbații cu ochi verzi. Mi se pare că și fratele dumitale are tot ochi verzi.

— Da... Cam la fel cu ai mei...

— Vezi dumneata, pe „omul“ ăsta pot să zic că l-am adorat, și eu și bărbatu-meu, care era unul din cei mai mari admiratori ai lui. Aș da nu știu ce, să pot să-l cunosc și să-l aud vorbind, c-am auzit că și în conversație e tot așa de „genial“ ca și în scris. Cu el, însă, nu m-aș putea culca niciodată, deși are tot ochi verzi. Mi-ar fi imposibil să mi-l închipui „ca om“, cînd el, pentru mine, este ceva, așa, aerian... ca un talent care plutește, ca o ființă fără trup. Nu știu dacă „mă“ sesizezi, dacă înțelegi bine ce vreau să-ți spun.

— Dar e foarte clar, doamnă... Și vă asigur că fratele meu, dacă ar afla ceea ce mi-ați spus, ar fi foarte flatat... Cred că ar fi pentru el cea mai mare declarație de dragoste pe care ar fi visat s-o audă vreodată.

— Nu!... Te rog! Dă-ți cuvîntul dumitale de onoare că n-ai să-i vorbești niciodată despre mine și despre ceea ce ți-am spus eu „la o țuică fiartă“. Să nu uităm că „supraomul“ ăsta e și el om, și deși știu că a avut „milioane“ de succese la femei — și ce femei! Nu ca mine! Femei grozave! Cred că l-ar costa totuși să afle că s-a găsit o nebună de patruzeci de ani, care nu mai e nici măcar frumoasă și care nu s-ar culca cu el nici pentru toate averile pămîntului, deși a făcut-o cu alții, care nu sînt nici la degetul lui mic.

— Să nu exagerăm, coniță Mara!... Cred că dacă, totuși, frate-meu, pe care îl prețuiești atîta, ar cere, știu eu, din capriciu, ori din fantezie, să fiți a lui, sau poate, pur și simplu, dacă ar avea norocul — căzut din cer — de a fi lîngă dumneavoastră, cum sînt eu acuma, fiindcă am ochi verzi ca el, sau ca alții; dacă v-ar simți prezența aceasta — nu știu cum să zic, ca să nu interpretați greșit ceea ce vreau să spun — turburătoare; dacă v-ar simți foșnetul trupului — ca un cîntec alb și vertical — de patimă cambrată sub rochia asta de mătase moale și grea; dacă, într-un cuvînt, într-o situatie similară ca cea în care mă aflu, v-ar dori aprig, leal, așa cum e firesc să dorească un om, o

femeie ca dumneata; dacă v-ar vrea — omeneşte, banal, frenetic — credeţi că l-aţi mai putea considera şi într-o asemenea clipă tot ca un supraom?

— Nu! Aş fi a lui, fără discuţie. Şi l-aş pierde pentru totdeauna, fiindcă l-aş amesteca cu ceilalţi... Să nu crezi că ,,ceilalţi" sînt mulţi, după cum ţi-ai putea închipui, fată de destăinuirile pe care ţi le-am şi făcut. (Şi cu un surîs de tristă, subţire şi dotată feminitate.) Mă duc foarte rar la cinematograf şi numai la cele din cartier, ca să evit riscurile. Şi, totdeauna, iau şi pe fetita proprietarului cu mine, în acelaşi scop.

A urmat a doua cană cu ţuică fiartă. Mara, goală sub faldurile largi şi lungi ale capotului, se mişca frumos, datorită mătăsii. Altmiteri, trupul ei statuar se simţea că se mişcă ,,din topor", sub liniile lui inspirate (ori greşite în bine) de ulcea frumoasă de pămînt. Chemarea acestui trup — oblu şi perfect — se împrăştia în mers, ca un fum, tare şi rural, de răşină plimbată pe cărbuni, cu lopătica, ca să anuleze mirosul sarmalelor mîncate la dejun, în sufrageria ,,florentină". Chemarea lui, dogoritoare, avea ceva din grandoarea şi primitivitatea unui foc de buturugi, incapabil să se integreze în dimensiunile civilizate şi arderea subţire a unei sobe de teracotă...

Mara era, ca să zic aşa, o zeiţă de la ţară, dacă se poate spune... Cu toate tainele trupului ei — onest şi prost crescut în revendicări — gata să se deschidă, să se zbîrlească, să se frămînte şi să se zvîrcolească, total şi agramat, la primul apel al dorinţei ei... Trupul Marei era neştiutor de carte. Şi, fără nici o intenţie de echivoc, îşi semna sentinţele prin punere de deget.

Cînd a văzut că mă uit la ceasul de pe mescioara de-alături de fotoliul ei (era 7 şi 27) a avut o tresărire — toată — sub capot (pe care, după cum se vede, am înregistrat-o). S-a aşezat pe capul divanului, în faţa mea şi, fără nici o ezitare, nici o solemnitate şi nici o explicaţie, s-a aplecat spre mine — spre mîinile mele, mai bine zis — atît, pînă cînd, sub reverurile răzbunate şi făcute pungă ale capotului, sînii ei mi-au venit sub ochi, goi, mari, pergamuţi şi cu boturile tari şi boante, crispate de macii vineţi ai propriilor lor insomnii, încreţite împrejur.

— Sărută-mi-i!... Dar tare!... Mult... Şi să mi-i frămînţi ,,rău" şi să mi-i baţi cu palmele, cu buzele, cu ce vrei tu... cu ce vrei tu...

Mîinile îi erau, acum, subţiate, reci şi vinete, ca de moartă. Abia au mai avut putere să deznoade funda moale a cordonului şi să desfacă, să dezghioace capotul de pe miezul trupului alb, ca de nucă curăţată...

— Cu ce vrei tu... (Atît a mai spus şi, pe urmă — mare şi multă, şi goală cum era — a-nceput, parcă, să se topească într-un fum tare şi otrăvit, ca de laur aprins...)

Pînă m-a condus la uşa de ieşire, nu mi-a mai spus nici un cuvînt. Şi-acolo mi-a spus doar atît:

— Să nu-i spui lui Tudor Muşatescu, niciodată, că m-ai cunoscut şi mai ales ,,aşa". Aş muri de ruşine... Şi, într-o zi, dacă o să ne mai vedem... promite-mi să mi-l prezinţi şi mie? Eşti în cartea de telefon?

— Nu! Mă cauţi la el şi întrebi de mine!

«CASIF»

Pentru Rehovot şi împrejurimi.

Agenţie de Turism
organizează excursii de 20 zile
în Turcia şi Grecia, plecare 28.5.1988.

PLECAŢI ÎN STRĂINĂTATE ŞI PLĂTIŢI ÎN 12 LUNI
Aranjamente speciale pentru excursii organizate sau individuale, tratamente, închirieri de maşini etc.
Adresaţi-vă cu încredere biroului nostru

CASIF TOURS

Rh. Herzl 170, Rehovot
tel. 08-451702, 08-452670

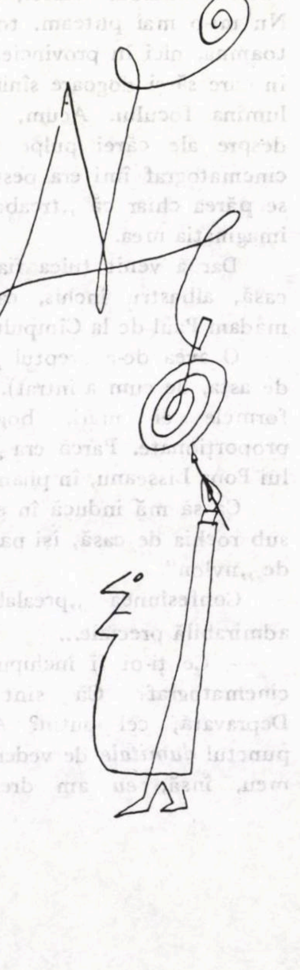

Să citim o polițistă de Simenon.
E bună, oricînd.
Ca o portocală de Yaffo.
Ca un taior „Chanel".

Georges Simenon

PISTA OLANDEZULUI

Recepționerul făcu cu ochiul inspectorului și acesta îi răspunse la fel, vrînd astfel să-i spună că a înțeles. Inspectorul era tînăr, elegant, dezinvolt și-și împingea mereu pe ceafă pălăria de fetru gri, ca în filmele americane. Era zece dimineață. Primăvara. Prin ușa batantă a Grand Hotelului se zărea bulevardul Capucines, umbra albăstrie a copacilor și se simțea răcoarea pe care o provocase stropitoarea municipală și mirosul asfaltului încins.

Inspectorul, cu o țigară între degete, continua să se plimbe prin hol fără să-l piardă din ochi pe domnul Mops, care tocmai ieșise din ascensor. Domnul Mops, Cornelius Mops, era exact omul care trebuia, în acest cadru ca să încarneze bucuria de a trăi.

Holul, puțin cam prea încărcat cu aurării, recepționerul care tria corespondența, domnișoara din fața lui, care vindea bilete pentru Casino de Paris sau Folies-Bergeres, comisionarii, jetul de apă răcoros, barul unde barmanul își lustruia shakers-ele, toate acestea erau pentru el, erau ale lui, ca și bulevardul, unde fiecare vitrină expunea lucruri elegante, terasa numitei Café de la Paix, unde îl așteptau florăresele...

Erau pentru el, Cornelius Mops, și pentru ceilalți domni prosperi, veniți din toate colțurile lumii, care-și luau cafeaua de dimineață sau porridge-ul, sau gemul de portocale, citindu-și ziarul din țările lor. De trei săptămîni, domnul Mops se trezea în fiecare zi, în apartamentul 225, de la etajul doi. Apăsa pe butonul soneriei și un om de serviciu îi aducea tava cu micul dejun, trăgea perdelele, ca și cortina unui teatru, asupra bulevardului animat. Domnul Mops se îmbăia și-și freca cu o mănușă aspră corpul trandafiriu, grăsuliu și cu șolduri cam late. Un costum îl aștepta, gri deschis, călcat proaspăt, cu dunga pantalonilor impecabilă, o cămașă de mătase, o cravată nouă, pantofi fini ca niște mănuși. Tăcut, ascensorul îl cobora pînă la subsol, unde Victor, coaforul se grăbea să-l servească, în timp ce domnul Mops se uita visător în oglindă. Obrajii lui, rași proaspăt, deveneau, sub acțiunea șervetelor calde și al masajelor, de un roz violaceu. Părul, ușor încărunțit, începuse să capete o strălucire mătăsoasă. Își trecu peria prin păr... Ascensorul... Garderobiera îi întinse pălăria gri perle...

În acest timp, inspectorul de poliție, căruia recepționerul atît de amabil îi făcuse cu ochiul, examina discret cîteva fotografii pe care le luase cu el, fie ce-o fi. Dar inspectorul constată că Cornelius Mops nu semăna cu nici unul dintre escrocii internaționali trecuți în fișele poliției judiciare, nici un hoț care dă lovituri „a l'americaine", emițători de cecuri false, "șoareci" de hotel sau din stațiuni balneare.

*

Și totuși, Emile, recepționerul hotelului, nu era printre oamenii care se înșeală. Inspectorul, făcîndu-și rondul, îl întrebase, strîngîndu-i mîna:

— Nimic nou?

Emile îi răspunsese, după ce aruncase o privire tabloului unde erau agățate cheile:

— Poate olandezul de la 225?

Curios client Cornelius Mops ăsta, care sosise într-o dimineață, cu trei săptămîni înainte, fără nici cea mai mică valiză. Purta costum nou, pantofi noi, cămașă nouă, pălărie nouă. Părea el însuși nou și întrebase:

— 125 e liber?

Nu coborîse din nici un taxi, nici o mașină particulară. Comisese o primă greșeală, adresîndu-se nu recepționerului, ci portarului, care îl trimise cum e și firesc, la recepție.

— 125? Nu, domnule... E ocupat... Dar avem un apartament întrocmai ca și acela de la etajul doi... Ați mai ocupat 125?

— Tocmai de aceea, pentru că l-am mai ocupat altă dată...

— Dacă vreți să-mi spuneți numele...

A doua greșeală. Domnul Mops nu știa că-i de ajuns să se consulte fișele spre a se descoperi că nu trăsese niciodată la Grand Hotel, cel puțin sub numele de Mops. Evident, funcționarul nu făcu nici o observație.

— O să vi arate apartamentul de la 225 și cînd 125 o să fie liber...

Ceva mai tîrziu, Emile propunea olandezului:

— Trimit să vă ia bagajele de la Gara de Nord?

— Nu... Am venit cu avionul...

— Să trimit să le ia de la Orly?

— Am să le aduc chiar eu...

Adevărul e, după cum îi spusese Emile inspectorului de la P. J., că domnul Mops n-avea bagaje. Dovada e că se întoarse după-amiaza cu un sac impecabil, cumpărat chiar în ziua aceea de pe Champs-Elysées.

Apoi își cumpără cămăși, își comandă un costum de schimb, pantofi. N-a întrebat niciodată dacă a primit poștă. N-a cumpărat bilete nici la Casino, nici la Folies, la nici un alt teatru și nu se înapoia niciodată seara însoțit de o femeie. În sfîrșit, Bod, barmanul, îl informă pe Emile că olandezul habar n-avea ce diferență e între un manhattan și un gin-fiz. Și, coborînd pentru prima oară la coafor, a privit-o cu oarecare spaimă pe Olga, manichiurista, luîndu-i autoritar mîinile.

Domnul Mops se comporta pe bulevardul Capucines ca un înnotător începător care nu îndrăznește să părăsească vălurelele de la țărm. Doar încetul cu încetul și cu mare prudență, el își lărgea cercul peregrinărilor. Mai întîi, descoperi, unul după altul, localurile multiple ale hotelului și i-au trebuit mai multe zile ca să cuteze să se așeze pe fotoliile salonului de lectură. Apoi barul, apoi localul de ceai dansant.

Afară se comporta la fel și îl puteai vedea aventurîndu-se cu pași mici, pe marile bulevarde, oprindu-se în fața vitrinelor, ca pînă la urmă să se așeze pe terasă la Cafe de la Paix unde rămînea ceasuri întregi privind trecătorii. De asemenea, în fiecare zi intra într-o bancă de pe strada Auber și schimba, s-ar spune cu regret, cîțiva florini, nu prea mulți, taman atît cît să-i ajungă pentru micile cheltuieli zilnice.

Inspectorul se luase după el la bancă și-și notase apoi numărul bancnotelor: numerele astea nu figurau pe nici una din listele de bani furați. De ce atunci, înainte de a trage la Grand Hotel și a cere unul din cele mai somptuoase apartamente, Cornelius Mops trăise trei zile într-un hotel de mîna a treia din fața Gării de Nord?

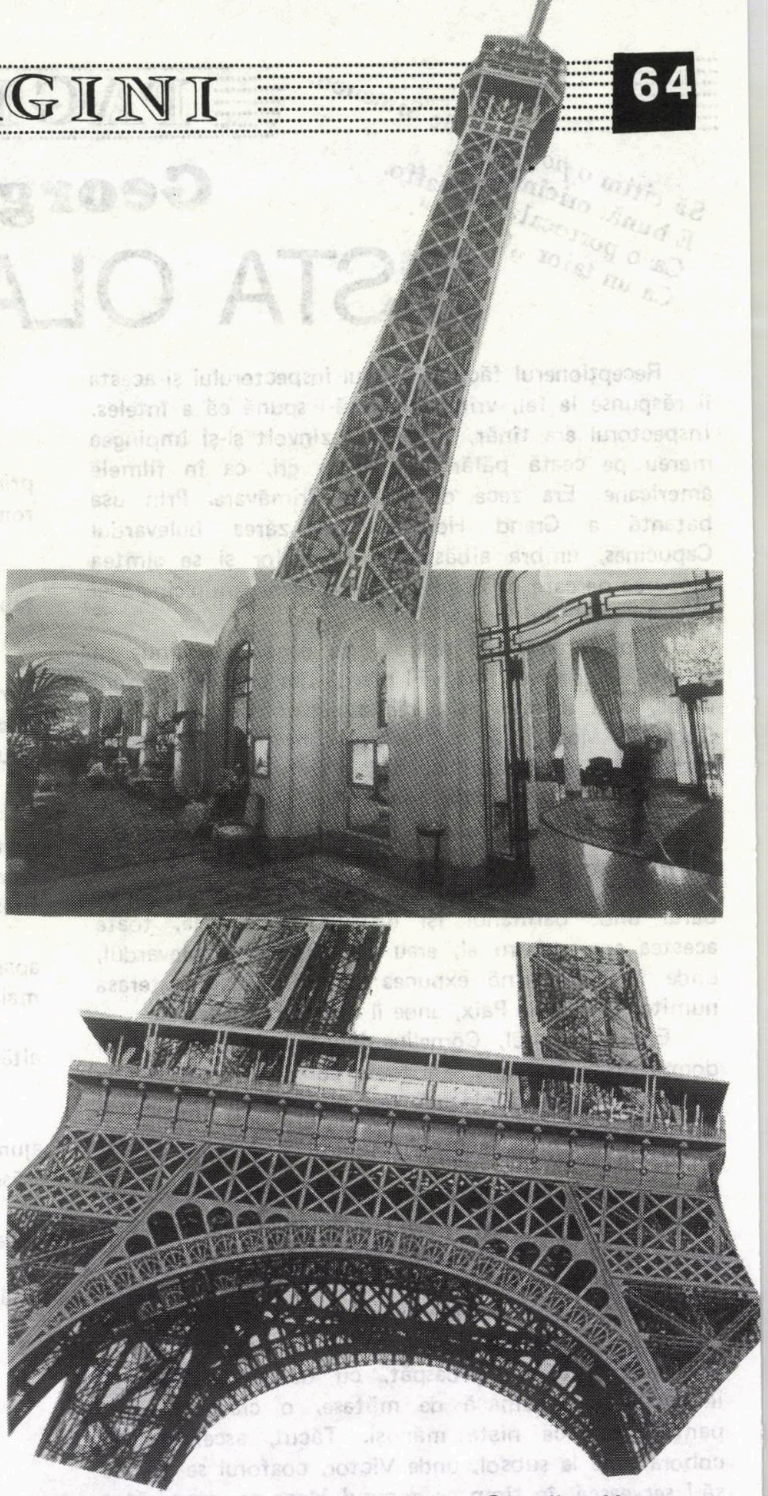

*

Încă o descoperire a recepționerului Emile, care te făcea să crezi că el își ținea pasagerii de capătul unui fir și că nu-i scăpa nimic din faptele și gesturile lor. În sala unde personalul superior mînca, maestrul bucătar italian de la etajul al doilea întrebase:

— Cine-i pasagerul de la 225?

— Un olandez. Cornelius Mops...

— Curios... Acum cîteva zile l-am întîlnit în altă parte. Vărul meu Pepito e girantul hotelului Halnaut, lîngă Gara de Nord... Mă duc să-l văd din cînd în cînd... Acolo l-am zărit pe domnul Mops, sînt sigur...

Inspectorul de poliție, încunoștințat, îl întrebase pe Emile, care era întotdeauna un bun sfetnic:

— Ce spui despre toate astea? Un casier care a șters-o cu banii întreprinderii?

Emile clătină negativ din cap. Un casier care a comis așa ceva și care trage la un mare hotel din Paris, începe întotdeauna să petreacă. Dar Cornelius Mops nu petrecea. Cornelius Mops se plictisea ca un om pentru care zilele sînt prea lungi. Nici teatru, nici femeiuști, nici cocteiluri. Nu vizita muzee, nu lega relații cu nimeni. Și cînd i se părea că stă prea mult pe terasă la Café de la Paix, se aventura ceva mai departe pe marile bulevarde.

Adeseori, în loc să-și ia mesele la Grand Hotel, dejuna sau cina la cîte un expres din foburgul Montmartre, printre funcționari și dactilografe. După care în liniștea unei braserii și pe hîrtie cu antetul acesteia, scria încet o scrisoare, cerea o marcă — o marcă pentru străinătate — și se ducea să arunce scrisoarea într-o cutie poștală. Pe măsură ce timpul trecea, iar zilele se succedau zilelor, Cornelius Mops manifesta din ce în ce mai mult nervozitate și parcă îngrijorare. Desigur, era din ce în ce mai bine îmbrăcat. Se deprinsese cu luxul hotelului și accepta, în fiecare dimineață, la coafor șervețele calde, frecția și masajul facial. Dar de ce ochii i se încercănau și exprimau adeseori o adevărată disperare?

Emile, care văzuse multe în viața lui, spunea inspectorului de poliție:

— Am cunoscut oameni din ăștia, care așteptau săptămîni întregi un mandat telegrafic și pe urmă se sinucideau.

În cazul acesta, de ce nu întreabă niciodată dacă a

sosit o scrisoare pentru el și nu frecventează nici biroul de post restant? Nu se informa de voiajori. Sau mai degrabă, murmurase de trei-patru ori, la început, cu un zîmbet jenat:

— Tot nu-i liber 125?

A treia oară, doamna Caliano ieșea din ascensor și un val de parfum, străbătînd holul, ajunsese înaintea ei la recepție. Funcționarul în jachetă a tușit, și după ce doamna trecuse, i-a murmurat discret:

— Dumneaei e doamna care ocupă 125... O sud-americană. De obicei, rămîne la noi pînă la Grand Prix...

Ei bine, Cornelius Mops nu cunoștea nici măcar data acestei importante alergări de cai! Puteai crede chiar că nu cunoștea diferența între un inspector de poliție și un pasager al Grand Hotelului. Nu l-a privit niciodată pe cel ce se învîrtea prin hol, cu un aer nepăsător și care-l urmărea pas cu pas.

Inspectorul crezu că a descoperit în sfîrșit adevărul cînd, la un ceai dansant, Cornelius Mops stîngaci și roșu la față, s-a așezat la masa învecinată cu aceea la care doamna Caliano își răspîndea parfumurile și ocheadele.

— Ce spui de asta, Emile? Emile clătină din cap.

— Știu și eu, s-ar putea să fie asta, nu zic nu... Și totuși nu mi se pare c-ar fi genul...

În orice caz, nu genul doamnei Caliano, care prefera tinerii, blonzi și zvelți. Una din acele femei despre care se spune că au fost cîndva superbe. Îi mai rămăseseră ochii, negri, arzători, părul, pe care coaforul se îngrijea să-i rămînă negru, o voce melodioasă și mîini grăsuțe. Restul păcătuia acum prin exces, exces de toate: exces de carne flască, exces de parfumuri și culori violente, exces de impetuozitate și dorințe de tot felul. Ceaiul-dansant, pentru ea, nu reprezenta oare vreo zece prăjituri însoțite de tot atîtea păhărele de porto? Totuși, Cornelius Mops pe ea voia s-o cunoască și uneori, pe cînd voia să se apropie cît mai mult de ea, în privirea lui, i se citea o dureroasă angoasă...

— Nu cred că asta-i, afirma Emile. La vîrsta lui, s-ar putea îndrăgosti de fata de la vestiar, de o plasatoare de la cinematograful de alături sau de una din acelea care bat Café de la Paix. Nu de doamna Caliano...

Asta nu-l împiedica pe Cornelius Mops să slăbească și să i se adîncească cearcănele mari de sub ochi.

— Poate bijuteriile ei?

Căci doamna Caliano semăna, după amiaza, cu una dintre marile vitrine de pe strada Paix.

— Nu știu...

Era evident că nici una din ipotezele astea nu-l satisfăceau pe Emile și că îngrijorarea lui Mops începuse să-l preocupe. Emile detesta să nu înțeleagă ceva.

*

— Alo? D-ta ești, domnule inspector?... Aici Emile... Da, Emile, care dispunea în colțul lui, lîngă ușa batantă, de o întreagă colecție de telefoane, se strecurase într-una dintre cabine și, în timp ce vorbea, urmărea prin geam holul.

— Nu... Nu știu încă... Dar dacă n-aveți altceva mai bun de făcut, îmi permit să vă sfătuiesc... Da... Nu... Tocmai azi trebuie să-i țin loc colegului meu de noapte, căci nevastă-sa trebuie să nască...

Cînd inspectorul sosi, era nouă seara, iar holul era aproape pustiu. Din cînd în cînd, cîte o pereche, el în frac, ea în rochie de seară, capă de hermină și pantofi aurii, îl străbăteau grăbiți ca să intre într-un taxi.

— Păcat că nu sînteți în smoching... N-o să puteți intra în sufragerie, dar am să-l rog pe Antonio...

Antonio îl pofti pe inspector să treacă în spatele unei uși și îi arătă un fel de vizetă.

La o masă, în dreapta, cina o pereche grozav de excitată. Doamna Caliano, mai țipătoare și mai plină de bijuterii ca oricînd, și domnul Mops, care părea beat.

— Au început de la ceai, îl informă Antonio. Au băut nu știu cîte pahare de porto. Rîdeau ca niște copii, sau mai degrabă ca nil te isterici. Apoi s-au dus la bar... Cred că știu de unde vin toate acestea... Doamna aștepta pe un tînăr care n-a venit... Ciudă, nu-i așa?... Celălalt a profitat de ocazie și au început amîndoi să facă pe nebunii, înghițind la coctailuri peste coctailuri... După aceea s-au dus să se schimbe în ținută de seară și acum cinează cu șampanie... Peste o oră or să fie beți criță...

În ochii albaștri ai olandezului, atît de tragici în zilele precedente, se vedeau acum sclipind luminile unei imense speranțe.

*

— Țigară?

— Mulțumesc... Nu fumez niciodată în timpul

serviciului... Atenție...

Ora unsprezece seara. În sufragerie nu mai rămăsese decît perechea, care continua să bea, în timp ce chelnerii și picolii abia așteptau să plece.

Sonerie. Era un semnal.

Și într-adevăr, puțin după aceea, Mops și doamna Caliano apărură în hol, cu fețele însuflețite, rîzînd nervos.

— Sînt beți turtă! declară Emile, arătînd-o pe sud-americană, care se agăța de brațul însoțitorului ei.

Ascensorul îi duse sus. Emile ascultă, urechea lui era fină și cunoștea toate zgomotele.

— Au rămas amîndoi la etajul întîi.

— Nu-mi place asta...

— Nici mie.

— Femeia asta... în halul în care e...

— Am să vă conduc sus... E o cameră de serviciu lîngă 125... Ferestruica dă în sala de baie, n-aveți decît să vă urcați pe un scaun...

Emile rămase în hol, dar telefoanele lui constituiau tot atîtea antene.

— Alo, 125? Da, domnule... Chelnerul?... Șampanie?... O să vi-l trimit îndată, domnule.

Porto la ceai. Cocteiluri la bar. Trei sticle de extradry în sufragerie. Și acum comandau o sticlă mare de șampanie!

Ora unsprezece și jumătate. Miezul nopții. Unu noaptea. Clienții începeau să se întoarcă la hotel, mai ales perechile. Inspectorul, în cămăruța lui, cocoțat pe un scaun, nu vedea nimic, deoarece în sala de baie era întuneric beznă. Auzea zgomotele glasurilor, rîsetelor... Apoi parcă niște bocete...

Plînsete sau sughițuri? Nu putea ști. Totul era întrerupt de reproșuri și pe urmă de strigăte.

El coborî de pe scaun și alergă să asculte la ușa camerei.

— Ești o brută... Ești un... Ce faci? Doamne, dumnezeule, cît sînt de nenorocită... Am să mor și dumneata... dumneata...

Ușa se deschise brusc și Mops apăru lovindu-se de inspector, care nu se aștepta la așa ceva. Ochii îi sînt măriți de groază. Cravata îi e desfăcută, fața lividă.

Prima lui mișcare fu să se repeadă, ca și cum ar fi vrut să fugă, dar inspectorul îi prinse mîna pe care i-o răsuci mașinal.

— Iartă-mă, dar unde te duci?...

Prin ușa întredeschisă răzbăteau gemetele și imprecațiile femeii.

Domnul Mops nu încercă să se desprindă. Se prăbuși, iar din ochi îi țîșniră lacrimi.

— Ce i-ai făcut?

— Nimic... Vă jur...

Prin ușa deschisă se zărea doamna Caliano, care părea pradă răului de mare.

— A văzut că sînt bolnavă, că sînt aproape gata să mor și în loc să mă îngrijească...

Sticla de șampanie era goală, paharele sparte. Doamna Caliano vomase. Și, în timp ce ea voma crezînd că-și dă sufletul, omul ăsta, omul ăsta care băuse cu ea și îi făcuse curte, profitase ca să se urce pe un scaun...

Scaunul nu mai era acolo, în fața garderobului.

— Nu știu ce căuta, spuse ea, dar căuta ceva și cum n-a găsit, am crezut că o să mă omoare, atît de cruntă îi devenise expresia.

*

Ora cinci dimineața, într-un birou de pe cheiul Orfevres, pe cînd zorii zilei pătrundeau prin ferestre.

— Da, văd că într-adevăr numele dumitale e Cornelius Mops și că locuiești în Leuverden... Profesia?

— Subdirectorul fabricii de brînzeturi Van de Veld... Sînt de douăzeci de ani în întreprinderea asta, domnule, și niciodată domnii Van de Veld tatăl și fiul n-au avut de ce să se plîngă de mine... Mi-am construit o casă în cartierul nou... Băiatul meu e la colegiu, iar fata...

Inspectorul i-a dat să respire amoniac și acum domnul Mops are o față ca o foaie de hîrtie muiată.

— Am pierdut totul, mă înțelegeți?... Viața mea s-a terminat... N-am să îndrăznesc niciodată...

— Țigară?

— Mulțumesc...

O aprinse mașinal.

— Și toate astea numai din vina lui Pijpekamp... Ne întîlnim în fiece săptămînă la Amsterdam, la

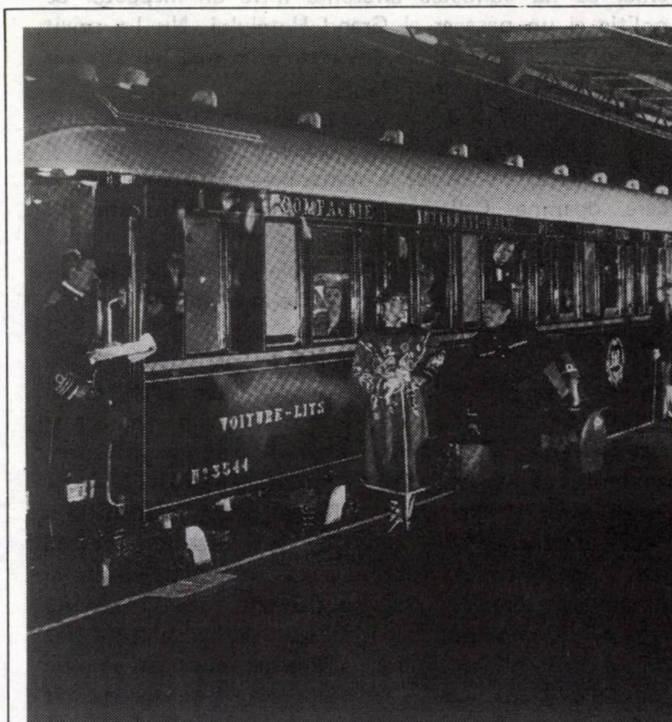

adunarea sindicatului... Sindicatul brînzăriilor... Pijpekamp, care-i din Sneek, m-a dus într-o cafenea unde am băut țuică bătrînă... Or eu, domnule, nu suport țuica... Toată viața n-am băut decît lapte, arareori cîte un țap de bere... Acolo era un om care...

Țîrîitul telefonului.

— Dv. sînteți, inspectore? Totu-i în regulă... Doamna Caliano doarme... Subreta ei afirmă că nu-i lipsește nimic... Nu... Nici o bijuterie... Cum? Da... O să-mi povestiți asta pe urmă...

Mops continuă:

— Omul ăsta, domnule, era elegant, distins... A așteptat să rămîn singur ca să se așeze la masa mea... Apoi m-a întrebat dacă vreau să cîștig un milion în trei zile...

Mops e complet dezumflat.

— Acum, dacă știu că totu-i pierdut, pot mărturisi totul... Omul ăla e un hoț... Nu s-a sfiit să mi-o spună... Un hoț internațional de bijuterii.

Inspectorul zîmbi și se duse să ia un lot de fotografii, făcute din față și profil.

— Uită-te și vezi dacă-l recunoști printre indivizii ăștia...

A cincea fotografie era tocmai cea căutată.

— El e!... E puțin schimbat, fără guler și cravată, dar îl recunosc... El mi-a spus...

— Ți-a spus că a furat bijuterii într-un hotel...

— Da, în Grand Hotel din Paris... Așadar, e adevărat?

— A adăugat că în clipa în care voia s-o șteargă s-a dat alarma și că a reușit să ascundă bijuteriile într-o cameră goală.

— De unde știți?

— N-a mai avut timp decît să fugă peste graniță. N-are bani, deși dispune de un milion în bijuterii, ascunse într-un anumit loc...

Ochii lui Mops se măriră ca niște bile.

— N-a mai avut curajul să se întoarcă în Franța, deoarece i se cunosc semnalmentele și ar fi fost prins. Dacă accepți să te duci dumneata în locul lui, o să împartă prada cu dumneata.

— Mă întreb cum de...

— Cît ți-a cerut ca garanție a bunei dumitale credințe?

— Zece mii de franci... Dar...

— Apartamentul 125?

— Da... N-am îndrăznit să mă prezint la Grand Hotel așa cum eram îmbrăcat... Am tras la un hotel lîngă Gara de Nord și mi-am comandat un costum... Mi-am mai cumpărat și...

— Știu! Știu! Și ai așteptat ca 125 să fie liber...

— Toate astea m-au costat scump... Toate economiile mele...

— Îmi închipui! Și cînd ai văzut că doamna Caliano nu se hotărăște să plece...

Olandezul se înroși. Era desigur prima dată cînd încercase să seducă o femeie, în afară de soția lui.

— Dacă o să afle Mina! Vă jur, domnule inspector, că mai bine mi-aș lua viața...

— Ce-ai găsit pe garderob?

— Praf... Și femeia aia care țipa... Iar eu... Știți, domnule inspector, visul vieții mele a fost să locuiesc la Amsterdam și cu banii ăia...

— Banii obținuți pe bijuteriile furate...

Mops plîngea...

— Sau, mai bine zis, pe bijuteriile care n-au fost niciodată furate, pentru simplul motiv că n-au existat niciodată... E a opta oară, domnule Mops, cînd escrocului ăstuia i-a reușit lovitura asta...

*

— O clipă, doamnă... Să chem doar serviciul respectiv... Alo!... Spune-mi te rog, ai auzit de un oarecare Cornelius Mops care... Cum?... O secundă... Locuiți la Leuverden, doamnă?... Da... Alo!... E în biroul meu...

Biroul șefului poliției Judiciare. Ora nouă dimineața. O doamnă blondă, cu ochi albaștri, îmbrăcată corect, care se scuza mereu și ale cărei mîini nervoase pipăiau o poșetă din piele de porc.

— Spuneți că soțul dumneavoastră, care-i subdirectorul unei fabrici de brînzeturi și care trebuia să întreprindă o călătorie de afaceri de cîteva zile...

Ea smiorcăie, își tamponează ochii cu batista.

— Poate n-am făcut bine adresîndu-mă poliției, dar e prima oară cînd...

— Intră.

Inspectorul, bine dispus, cu toată noaptea de insomnie și cu barba ce-i crescuse între timp, schimbă ocheade cu șeful lui.

— Adu-l înăuntru...

Și deodată izbucni un glas extatic, cu un ton de reproș:

— Cornelius!

Dar ea nu se repezi să-l îmbrățișeze. Uluită, privește smochingul, plastronul alb, pantofii de lac.

— Cornelius!

Observase acum fața slăbită, ochii încercănați. Primul „Cornelius" exprimase bucuria, al doilea stupefacția, al treilea trăda mila și ea izbucni în plîns.

Șeful și inspectorul rămaseră o clipă în fața ferestrei deschise, în timp ce soții se explicau între ei.

— E liber, domnule director?

— Desigur, doamnă...

Și-atunci izbucni un al patrulea „Cornelius"!, care lăsa să se ghicească ușor bucuria că el, Cornelius, soțul ei, i-a revenit.

— Mulțumesc, domnule director... Vino, Cornelius!

— Emile?... Da, eu sînt... Cum, soția colegului tău încă n-a născut?... Mops? Da, a plecat... A venit nevastă-sa să-l ia... Cum?... Dar nu... Aș, da' de unde... Dacă-ți spun că nu!... Pur și simplu un nătăfleț!

(În românește de Eugen B. Marian)

SCRISOAREA

o miniatură de
ADRIAN ZAHAREANU

Stropi de nădușeală îi inundă obrazul. Era încins, înfierbîntat. Chipul lui, mistuit de suferință, dezvăluia o surescitare extremă, o mare încordare. O crispare a mușchilor feței. Și nu numai ai feței. Pumnii strînși năzuiau să despice lumea, să sfarme universul. Din cînd în cînd ridica mîna, drept pavăză ochilor. Aerul îngreunat, i se părea o perdea de nepătruns. Trăia o atmosferă apăsătoare, îmbîcsită. Foarte rar, privirea i se lumina de o revelație enigmatică, ciudată. Atunci încerca să zîmbească. Dar rîsul lui zgîria urechea. Era strident. Semăna cu un rînjet. Era rîsul celui neobișnuit cu bucuria. Făcea pași mari și viguroși. Privirea îi cădea mai mult spre luminile cafenelelor. Căuta sprijin în amintiri legate de singurătatea, de nefericirea lui, de desperecherea lui. Înainta stingher prin lumea artificial colorată, pe bulevardul ornat cu copaci, cu mesele și scaunele restaurantelor, furios pe fățarnicii lipsiți de grijă, de coșmarul zilei de mîine. Îi venea să strige:

„Oameni buni, lumea moare asfixiată! Lumea se înăbușă! Deschideți ferestrele, oameni buni! Nu vă lăsați infestați!" Oare erau buni cei pe care-i privea cu nemiluită ostentație?! Oare aveau ei dreptul să-i desfidă pe năpăstuiți?! Oare aveau dreptul să se bucure doar ei de lumina soarelui, de plăcerile, de pasiunile vieții?! Nu se găsește nimeni să-i zgîlțîie?! Nu se găsește nimeni să-i trezească?! Din ce în ce mai înăsprit, privea cuconetul alăturat bărbaților indolenți. Și, pe neașteptate, într-o stare de maximă tensiune, se năpusti ca un tigru, în masa unor distinse făpturi ce-și consumau băuturile în hohot șocant de rîs. Cu ochii ieșiți din orbite în înmărmurirea ivită în privirile înfrigurate ale celor de pe scaune, zgudui puternic masa și o dădu peste cap. Trecătorii încremeniră. Cîțiva se ridicară de la mese. O forță năprasnică, țîșnită din adîncul ochilor lui, pironi mulțimea. Sufletul răzleț aruncă o ultimă ochiadă mesei răsturnate. Fu un răspuns uităturilor uluite din jurul lui. Apoi, asemenea unui vrăjitor biruit de duhuri rele, își urmă drumul, cu aceiași pași mari și viguroși, mototolind cu mîna scrisoarea din buzunar.

Telefon: 03 – 5440296
PROBLEME DE AUZ
Azi există o soluție:

APARATELE DE AUZIT BOSCH

O echipă de specialiști stă la dispoziția dvs., *fără plată*, pentru controlul auzului și consultații de specialitate la noul nostru institut computerizat.

Aparatele sînt ascunse în ureche sau în spatele urechii, fiind invizibile. Ele sînt montate „pe măsură", potrivit cu starea auzului dvs.

Pentru micșorarea zgomotelor și sporirea puterii de a înțelege vorbirea, adresați-vă, încă de azi, la

SOCIETATEA OMNITON- BOSCH
MARGARET MAYER

Rh. Natan Haham 1 (colț cu Ben Yehuda 106), Tel Aviv.

TELEFON: 03 – 5440296

Pentru primăvara care vine, vine, vine, creatorii de modă au pregătit colecţii surprinzătoare. Ele fac abstracţie de femeile muncitoare, de limitele impuse de vîrstă şi de talie, de tot ce s-a întîmplat în modă în ultimii ani.

S-a terminat cu ,,Unisex" şi cu neglijenţa voită! Creatorii de modă ,,merg" pe un alt tip de femeie, cel dinaintea feministelor şi a dreptului de a face din îmbrăcăminte tot ce-ţi trece prin cap. Tipul la modă e femeia care se îngrijeşte pană la ultimul centimetru al decolteului, care stă mult timp în faţa oglinzii înainte de a ieşi din casă, care petrece mult timp la recepţii fastuoase şi nu stă deloc în bucătărie.

Mai cochet

„ULTIMA MODĂ"

Mai tip-top

Chiar mai aristocratic

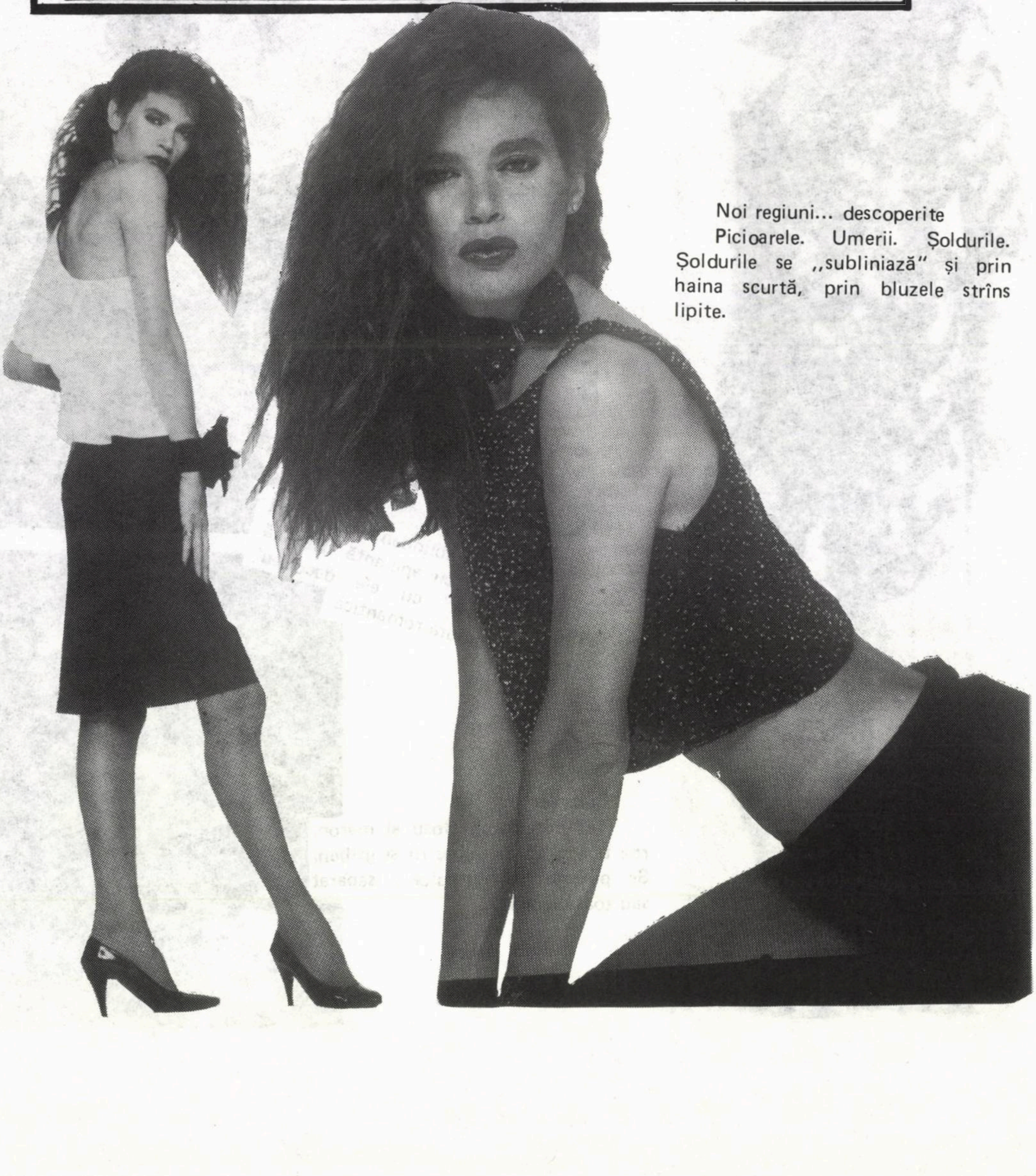

Noi regiuni... descoperite

Picioarele. Umerii. Şoldurile. Şoldurile se ,,subliniază" şi prin haina scurtă, prin bluzele strîns lipite.

Scurt sau lung?

Scurt, scurt. Genunchii se dezvăluie nu numai din fustele mini lipite de corp, ci şi din cele umflate, ca ale dansatoarelor, ca şi din pantalonii scurţi.

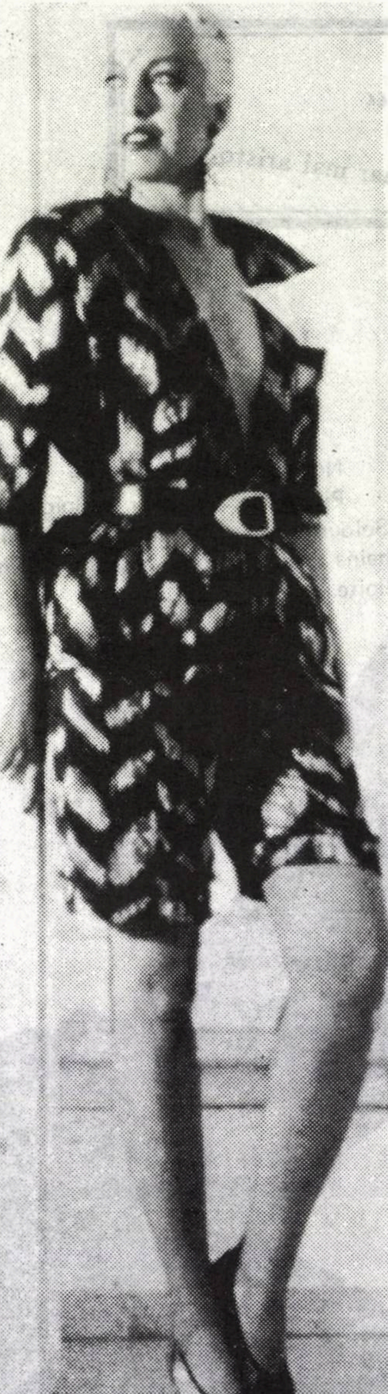

Flori

Înfloresc abundent pe rochii. Flori mari şi cu aparenţă naturală. Se „ornează" cu ele decolteul, pălăria, coafura romantică.

Culorile

Tot curcubeul. Roşu şi maron, roz tare şi verde, albastru şi galben. Se poartă fiecare culoare separat sau toate laolaltă.

CUVINTE ÎNCRUCISATE*ENIGMISTICĂ

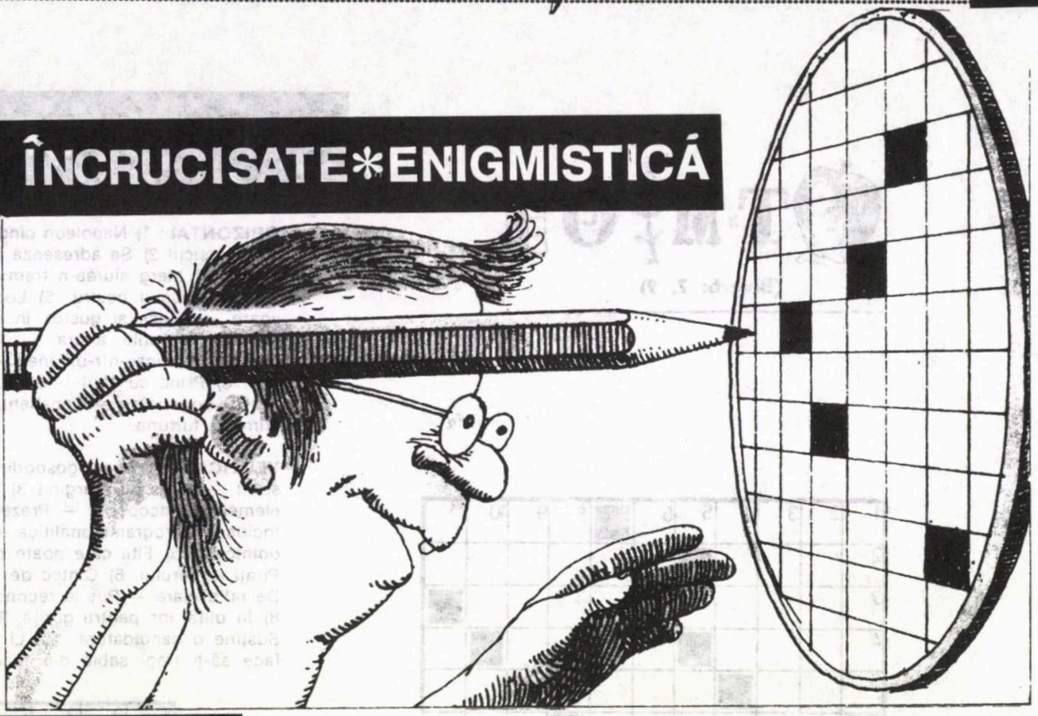

IDEI

ORIZONTAL: Sediul unor exploratori ai scoarței terestre — Dintr-o învîrteală te ajută să prinzi firul. 2) Iubită anapoda — Semn de trecere. 3) Buni colegi și prieteni. 4) O pereche... de pantofi — Al nostru cel cuminte! 5) Libero la cap! — O degajare pe gustul tuturor. 6) Marchează un gol prin zid (pl.) — E numai urechi. 7) Înfruntă neclintit asaltul valurilor — Atacant pe aripa dreaptă... trecut în centru! 8) Creatoare a unor proiecte fanteziste. 9) În fond, ăștia sînt în aer. 10) Manta de vreme rea — Zelos... dar fără inimă! — Culoare care avantajează.

VERTICAL: 1) Reprezintă un caz izolat printre zburători — Fierbe în sinea lui, fiind gata să-și verse focul pe cei dimprejur. 2) Tîrg... la moși — Uvertură la o simfonie! — Doi prieteni ad litteram! 3) O vorbă de clacă. 4) La strîmtoare în port — Rotor central! 5) Conductă de aerisire — Rezultatul unui tratament cu raze. 6) Bună de descusut dar și viceversa — Un indian la... Paris. 7) Termen de folosință — Învîrteala cu turisme. 8) Campion la fugă lipsit de glorie — A fi un om așezat. 9) De la lume luate! — Un fapt memorabil. 10) Învelită în casă.

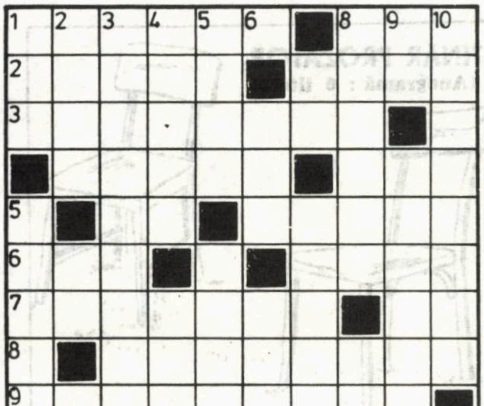

MUZICĂ VESELĂ

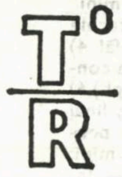

(Biverb : 6 — 2,7)

ORIZONTAL: 1) Așteptat la cotitură. 2) Membru al federației de golf — Alb-lăptos. 3) Cap de familie — Trecute prin inel! 4) Obțin roade bune... chiar dintr-un sol argilos — Concurent la galop pe hipodrom. 5) Prinse în corset! — Pantalonași pentru copii (pop.). 6) Bun rezultat la baraj — Motonavă cu motorul... la tribord. 7) Cîștig la pietre (din care se alege praful!) — Acumulatoare care nu dau curent (sing.). 8) Pavilionul... dat jos — Fruntaș în campanii. 9) Necunoscut pe la noi — Aproape... deloc! 10) Facerea lumii.

VERTICAL: 1) Sportive de performanță. 2) Pelicule de film — Maluri de nisip! 3) Vas pentru sînge — Dat pe gît... la o bere. 4) Produse din piele fină (pop.) — Prezentate la paradă din mers. 5) Portbagaj la autoturism — Reluarea jocului în repriza a doua. 6) A interveni în joc cu capul — Prinsă la butonieră — Parte dintr-un watt! 7) Cuirasate de frunte ale marinei (sing.). 8) Timp lung, mediu... și scurt — Nume oriental. 9) Observator la un cuplaj (la o partidă în deschidere!) — Roșii... în felul lor. 10) Are un efect zguduitor.

COINCIDENȚE

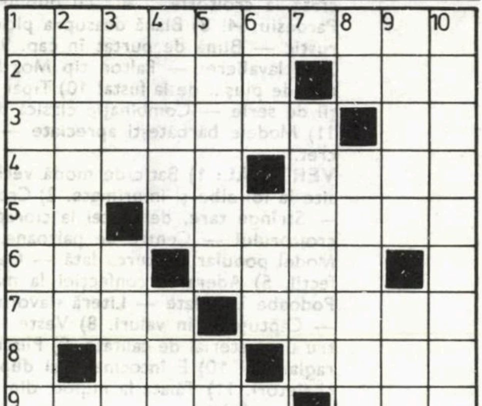

(Biverb: 7, 9)

BRIZBIZE

ORIZONTAL: 1) Napoleon cînd era mic — Pe țărmurile Corsicii! 2) Se adresează altora — Trecere... pe stînga. 3) Merg aiurea-n tramvai... 4) Carte bună — Nu-s pe gustul nostru. 5) Loc pentru bilete de favoare — Dulce și gustos în cele din urmă! 6) Îndreaptă greșelile altora — Apare cam golaș pe munte. 7) Prinse-ntr-un inel! — Se scoate cu greutate. 8) Prind cu acul — Servesc la masă. 9) Colective de conducere — Conștient de valoarea lui. 10) A stîrni o furtună.

VERTICAL: 1) Luna gospodinelor. 2) Prezență de spirit — Scris pe margini! 3) Scoasă din război ca element de acoperire — Prezentul... oportunității. 4) Inclusă în programa analitică — Mare constructor de odinioară. 5) Fitil care poate produce o explozie — Pirați ai aerului. 6) Cîntec de țară — Țese strîns! 7) De talie mare — Pus la reconstituirea unei spargeri. 8) În uliță, loc pentru guriță. 9) Nu-i scapă nimic — Susține o candidatură. 10) Li se cîntă imnuri — Te face să-ți tragi sabia din teacă.

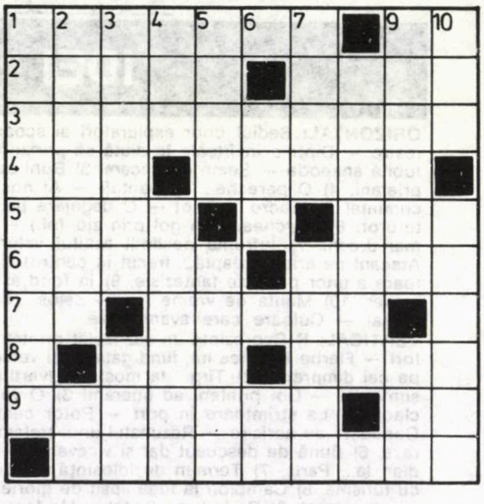

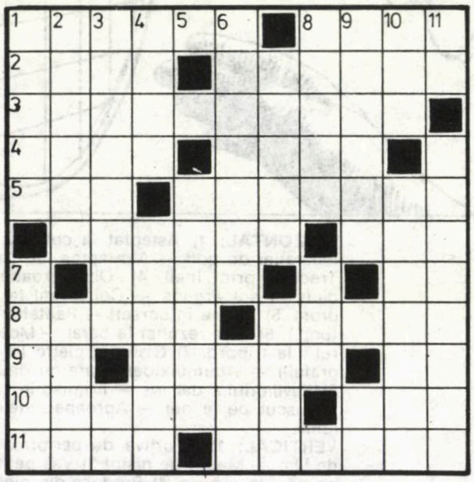

LA CROITOR

ORIZONTAL: 1) Un nasture și un bold într-o țesătură! — Imitație de piele... din lînă de oaie. 2) Mînuiește acul... greu — A repara... o confecție nouă. 3) O foaie imprimată... cu dublură. 4) Au o pînză din munții Rodnei! — Vremea pînzei topite. 5) Taie orice material — Romarta copiilor. 6) Lucrată la croitorie... — ...cu dublură. 7) Haine — Pardesiu 64! 8) Blană deasupra picioarelor, model rustic — Bună de purtat în cap. 9) 3—4 cravate, 2—3 lavaliere! — Palton tip Moș Martin — Resturi de pluș... de la fustă! 10) Tipar pentru confecții de serie — Combinație clasică de alb și negru. 11) Modele bărbătești apreciate — Ac plasat discret.

VERTICAL: 1) Batic de modă veche — Ace folosite la foi albe și imprimate. 2) Croitor tip „mini" — Strînge tare, de obicei la ciorap. 3) Bijuteriile croitorului — Centre de paltoane... din stofă! 4) Model popular de curea lată — Garnituri de confecții. 5) Aderarea confecției la manechin (pl.).6) Podoabe înnodate — Literă slavonă. 7) Retuș final — Căptușeală în valuri. 8) Veste — Atribut pentru un material de calitate. 9) Plisări — Gen mini: raglan 36! 10) E întocmai... și după întors — Încheietori. 11) Tăiată la mijloc, din croială! — Paltoane subțiate.

TÎNĂR PROZATOR
(Anagramă : 6 litere)

Sănătatea

CANCERUL SI ALIMENTAȚIA

— Domnule doctor, am auzit deseori că o alimentație defectuoasă ar constitui una dintre cauzele importante ale cancerului. E adevărat?

— Profesorul Henry Joyeux, directorul Laboratorului de nutriție și cancerologie din Montpellier (Franța) susține că într-adevăr, există o legătură între obiceiurile alimentare și apariția cancerului. Cancerul de sîn, în special cel apărut după menopauză, cancerul intestinului gros și cancerul de prostată ar avea legătură cu supragreutatea, cu obezitatea.

Cancerul de stomac e rezultatul unei alimentații necorespunzătoare. Hrănirea în mare viteză umple stomacul în mod rapid. Acesta n-are timp să se golească în jos și se contractă spre partea superioară. Între esofag și stomac apare un reflux al alimentelor care irită pereții în mod cronic. E poarta deschisă spre cancer.

CONSULTAȚIILE D-rului O. BACALU

— Și cînd te gîndești că ne alimentăm mult mai bine decît în urmă cu 50 – 100 de ani.

— Da, dar noi înghițim alimente bogate în calorii, provenite din grăsimi animale, adesea sub formă de carne. Mezelurile de exemplu, conțin între 20 – 30 grame de grăsime la 100 de grame de aliment (aproape jumătate). Și această hrană o consumăm zilnic, uneori de două ori pe zi!

Cu cît carnea e mai grasă, e mai nefastă. Mielul, porcul, rața, au multă grăsime. Carnea de pasăre e preferabilă celei de vită. Peștele e mai slab în grăsimi. E bine de mîncat pește de două ori pe săptămînă. Să consumăm legume uscate sau proaspete, mazăre, fasole, varză, care conțin proteine și oricum mai puține grăsimi decît carnea.

— Modul de preparare a alimentelor are vreo importanță?

— Desigur. Untul sau uleiul de gătit, uleiurile adăugate cărnii arse, se transfoarmă în gudronuri care sînt cancerigene. Focul arde uleiurile și fabrică benzopirene, care se depun la suprafața cărnii. Idealul este să frigem carnea în așa fel încît uleiul să se scurgă lateral și să se evite transformarea lui în benzoripen. Se poate adăuga apoi ulei vegetal crud. Acesta conține acizi grași esențiali, indispensabili bunei funcționări a celulelor. O linguriță de ulei pe stomacul gol e un remediu bun împotriva constipației, iar constipația constituie un factor de risc în materie de cancer al intestinului gros.

— Ce rol au vitaminele în alimentație?

— Ele sînt anticancerigene. Varza, de exemplu, conține substanțe cu efect oxidant, precum și vitamina A, care este de asemenea, anticanceroasă. Vitaminele sînt recomandabile, dar nu sub formă de medicamente, ci sub formă de fructe, legume proaspete și lapte. Morcovul e bogat în vitamina A ca și varza, dar conține și vitamina C. În spanac se găsesc vitaminele A și C, cartofii au vitamina C. Vitamina D, care lipsește adesea din alimente, o procurăm sub formă... de soare. Deci să folosim soarele, dar nu la orele de vîrf, căci riscăm să apară cancerul de piele. Vitaminele se găsesc în grăsimi și la vînzătorul de legume, în nici un caz la farmacie.

Să mîncăm salate, roșii, varză, spanac, morcovi... Legumele foarte colorate sînt bogate în vitamine. E bine să înlocuim proteina din carne cu produsele lactate, cu ouă (nu mai mult de cinci pe săptămînă). Măsură, măsură în toate!

Hrănindu-ne mai mult decît e nevoie față de modul nostru sedentar de muncă, creiem rezerve de grăsime, favorabile apariției cancerului, susține profesorul Joyeux.

— Ce ne puteți spune despre băuturi?

— Vinul stimulează producția de prostaglandine, un hormon necesar bunei funcționări a sistemului imunitar care apără organismul contra cancerului; dar nu trebuie exagerat: un pahar la prînz, dar nu mai mult.

Nu trebuie consumate mai mult de două cești de cafea pe zi. Trei cești măresc în mod artificial energia, pe timp de trei ore, ca un drog, întrerupînd ritmul natural.

Apa a fost înlocuită în ultimii 30 de ani cu siropurile: eroare! Să bem apă la masă și între mese, un litru și jumătate pe zi. Apa nu îngrașă și se elimină, curățînd organismul de toxine.

Ceaiul e foarte bun, aduce multă apă și e diuretic. Consumat însă în cantitate exagerată poate dăuna, căci conține teină, asemănătoare cu cofeina.

În concluzie, orice exces e cancerigen, deoarece supragreutatea e egală cu riscul de cancer.

TEL: 242331
Aurel Weisler
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

LA RESTAURANT

TAJ MAHAL, Kikar Kedumim, Iaffo „cel vechi" (atika!), tel. 03-821002; deschis zilnic.

În materie de restaurante indiene, columbiene sau zanzibareze, experiența mea se bazează, dacă pot spune așa, pe o anumită **schemă**:

a) Mai întîi, o mare curiozitate gastronomică. Vreau să cunosc aceste mîncăruri exotice, misterioase, așa cum am visat, din copilărie încă, să navighez pe mările Sudului (cu Somerset Maugham) sau, mai simplu – și foarte românește – să văd Parisul noaptea și (dar numai la nevoie) să mor.

b) Intru în restaurantul respectiv (indian, columbian, etc.) frecîndu-mi mîinile cu voluptate, admir menuul, gust și degust bucatele, spun și îmi spun că a fost minunat (cum o să mă invidieze amicii mei, ignoranți, cînd le-oi povesti, așa „în treacăt"...). Apoi, fiindcă în mintea mea se află o hartă, **bifez** bucătăria respectivă, cum aș bifa o țară pe care am vizitat-o (uite că am fost și-n Luxembourg, cinci ore, dar am fost)sau un muzeu (fusei carevasăzică și la Prado).

c) Mă reped, a doua zi, la un restaurant românesc, pentru a restabili, cît mai de grabă, legăturile cu ciorba de perișoare, fierbinte, cu saramura de crap cu mămăliguță și mujdei etc., etc; în genunchi mă-ntorc la tine.

Spun toate acestea deoarece săptămîna trecută, plimbîndu-mă prin Yaffo-ul cel vechi și superb restaurat, cu o prietenă din București, și întrebînd-o (se făcuse seara, șapte și jumătate) unde „are chef" să mănînce, am avut surpriza ca – în loc de „aș avea chef de un grătar ca pe vremuri" – să aud: „mi-ar place să intru aici: la indieni". Eu, care mă pregătisem sufletește pentru o momiță cu cartofi prăjiți, mi-am stăpînit decepția și cu un zîmbet silit pe buze, am intrat la **Taj Mahal**.

Dar n-am regretat.

Din următoarele motive:

1) felul I a fost (la sugestia patronului, venit printre noi, europenii, cu lista și explicațiile necesare) alcătuit din cîteva gustări remarcabile: **samsas** (egal cu un soi de borekas, umplute fie cu carne, fie cu legume; am gustat din amîndouă – O.K.); vînătă umplută; 2 – 3 farfurioare cu vegetale prăjite. La toate se adaugă un sos, dar... mult mai puțin iute decît te-ai aștepta într-un lăcaș indian. Se pare că bucătarul a simțit pînă unde se poate întinde ața cu cerul gurii israeliene și a... moderat celebrul sos, dătător de lacrimi.

2) Felul principal – pasăre Tadmori (notați, ca să știți ce comandați: Tadmori): admirabilă și acompaniată de un rafinat sos de ceapă verde.

3) **Dhal**, adică un **curry** (căci fără curry la indieni e ca fără de mici la un grătar), din linte, cu garnitură de orez. Ușor, ușor...

4) O înghețată de fistic, densă, cu aer de șerbet, cum n-am întîlnit încă nici la cele mai bune cofetării românești sau **gelaterii** italienești.

5) O notă de plată (incluzînd și două sticle de bere) pe care am găsit-o (ca și cronicarul de la **Jerusalem Post**, Haim Shapira), întru totul rezonabilă: cam 35 – 37 shkalimi de persoană. Ceea ce, ținînd seama de ideea (clasică...) potrivit căreia toate localurile din Yaffo-ul vechi sînt, cum ar spune franțuzul, des pièges pour le touriste, s-a arătat în cazul de față lipsită de temei. Se întîmplă... Să ne scuturăm deci de spaime și să pășim (dar numai după ce examinăm prețurile de pe lista afișată la intrare!) cu încredere în localurile cu faimă și reclamă în **This Week in Israel.**

LUCULLUS

...ȘI ACASĂ

CHIFLE UMPLUTE CU TELEMEA: se taie în două zece chifle micuțe, rotunde, se scobește miezul care se înmoaie cu un pahar de lapte clocotit. Cînd s-a răcorit puțin, se pune în strecurătoare și se presează cu o lingură de lemn să iasă tot lichidul. Se amestecă apoi cu 150 gr. telemea, 1 ou, 2 linguri smîntînă și puțin chimen sau mărar tocat. Se stropesc jumătățile de chiflă cu puțin lapte cald, se umplu cu compoziția de telemea. Se așează în tava unsă cu margarină și se dau la cuptor la 200 de grade pînă ce prind culoare aurie și se înfierbîntă bine. Se servesc calde, ca aperitiv, cu bere sau cu orice băutură alcolică.

TĂIȚEI CU SOL: se fierb în apă cu sare 250 gr. tăiței lați, circa 8 minute. Se clătesc cu apă rece și se lasă în strecurătoare să se scurgă bine. Separat se fierb 3 felii mari de pește sol în apă cu sare, 1 lingură de oțet, 1 foaie dafin și 1 lingură de untdelemn. Se scurg și se taie bucățele. Separat se spală un praz, se taie inele și se călește în 30 gr. de margarină. Se stinge cu jumătate pahar vermut și un pahar de supă (din praf). Se dă gust cu sare și piper și se fierbe pe foc mic pînă ce zeama este aproape complet scăzută. Se amestecă o linguriță de făină cu puțină apă rece, se toarnă peste praz și se amestecă repede. Se unge gros cu margarină o formă pyrex și se pune jumătate din cantitatea de tăiței. Se amestecă prazul cu peștele scurs și se pune peste tăițeii din formă. Se curăță două banane bine coapte, se taie felioare și se așează peste praz. Se acoperă cu restul de tăiței. Se amestecă separat un borcănel de smîntînă cu 100 gr. cașcaval ras și se toarnă deasupra. Se dă la cuptor la 180 de grade, circa 50 de minute. Se servește cald din forma în care s-a copt.

TARTĂ CU SPANAC : se amestecă 4 linguri de smîntînă cu puțină sare, 150 gr. margarină și 250 gr. făină. Aluatul se dă la frigider 30 de minute. În acest timp se fierbe 800 gr. spanac (sunfrost) cu foarte puțină apă, pînă ce zeama e complet scăzută. Se toacă mărunt o ceapă, se aurește în 30 gr. de unt sau margarină și se adaugă dintr-o dată o lingură de făină. Se amestecă repede. Se adugă la spanac și se dă gust cu puțin praf muscat. Se unge cu margarină o formă joasă de tartă, se îmbracă cu aluatul de la frigider (fundul și împrejur). Se pune deasupra compoziția de spanac, întinzînd-o uniform și se coace 50 de minute la 200 grade. Se servește caldă cu sos de roșii (ketchup) pus la masă separat.

GELEU DE CAISE: se scurg de sirop caisele dintr-o cutie mare de compot. Se taie bucățele nu prea mici și se lasă departe. Siropul se încălzește pe foc la care se adaugă un pahar de vin roșu dulce și un praf de vanilie. Separat se topesc în puțină apă clocotită 2 prafuri de gelatină sau instant geleu și se amestecă repede cu siropul călduț și apoi cu fructele tăiate. Se toarnă totul într-o formă ondulată de budincă, umezită cu puțină apă rece. Se dă la frigider cîteva ore pînă se prinde bine. Înainte de servire, se ține 10 minute la freezer. Se răstoarnă apoi pe un platou și se servește tăiat felii.

YLANA

GHICITOARE
VINDECĂ DE DEOCHI
ȘI FRICĂ.
SFATURI COMERCIALE,
DIVORȚURI, CĂSĂTORII.
TEL. 03-861620

POSTA BY AIR MAIL

Vasile Luca si Victor Russu

În legătură cu articolul „Cu Vasile Luca în Valea Jiului", de Victor Russu, articol pe care îl salut cu un „kol hacavod", trebuie să precizez că autorul greșește cînd afirmă că presedintele completului de judecată în cadrul procesului Luca a fost generalul Moisescu. Acesta condusese procesul Lucrețiu Pătrășcanu, dar dosarul grupului Luca fusese „pregătit" de Alexandru Voitinovici.

În ceea ce-l privește pe Alexandru Iacob, adjunctul lui Vasile Luca la Finante, este adevărat că era ginerele proprietarului fabricii de încălțăminte *Dermata*, dar să nu uităm că el fusese secretar al Partidului Comunist în Ardealul de Nord, în anii războiului.

Marcu Abramovici
Petah Tikva

M. Rudich și diferite Horuri

Să mă prezint: sînt secretarul H.O.R. din Haifa, ce activează ca persoană juridică și morală din anul 1928... Doresc ca aceste rînduri să fie un apel către toate secțiunile alialei române, indiferent de denumirea ce o poartă, spre a se forma un for reprezentativ pe țară, ales în mod liber și care să facă cinste acestei colectivități.

Pe acest drum pozitiv, aș dori d-le M. Rudich, să te întîlnim.

David Nahum
Haifa

M. precizează: chemarea adresată lui M. Rudich – nu e cea dintîi – vine ca un ecou la filipicele cunoscute ale poetului la adresa și mai cunoscutei încă neputințe organizatorice de alia, cu instituții muuuuulte, sonore si inexistente.

Din elanul nou al d-lui David Nahum am vrea să înțelegem că 1988 va fi anul unor radicale și fericite schimbări.

Bagajele fratilor Roller

În legătură cu bagajele dispărute ale fraților Roller – olim hadasim (v. articolul din Minimum nr.10) și cu oferta-batjocură a poștei de a plăti păgubașilor despăgubiri în valoare de cîte 39 (treizeci și nouă) șkalim de căciulă, vă informăm că scandalul a luat sfîrșit, într-un mod oarecare onorabil: în urma procesului intentat de fratii Roller autorităților în cauză, Tribunalul de Pace din Beer-Sheva a decis ca respectivii să primească, fiecare, cîte 1.300 (o mie trei sute) de șkalim. Amintim că păgubașii au fost asistați la tribunal de prof. N. Cohen, ca reprezentant al H.O.R. din Beer Sheva.

George Kelemen
Beer-Sheva

Păstorel în Orientul Mijlociu

Nu sînt eu de vină că am copilărit pe vremea cînd maestrul Păstorel mai scria încă la "Contemporanul" sau că am avut de curînd ocazia să răsfoiesc colecția revistei din anii '50, dar sînt vinovat de faptul că înclinația mea naturală (fie ea blestemată!) către cea mai perisabilă și mai frecvent folosită dintre arte mă împinge de fiecare dată să încerc să citesc rubrica (sau rubricile) de

gastronomie ale revistei dvs.

Cum nu sînt modest din fire, şi cum ca orice ole hadas care se respectă nu am bani să merg la restaurant să mănînc ca la Paris, încerc să vă comunic o reţetă care, desi caşer, se asortează destul de bine cu cerul gurii celor sosiţi de prin Moldova.

Berbec înăbuşit cu ciuperci: Mai întîi faceti o plimbare prin piaţă şi cumpăraţi ceapă (cîtă vreţi), mărar (din cel cu culoarea mai deschisă), o sticlă cu vin negru bun (pentru cine îşi poate permite Cabernetul de Yarden e perfect, pentru cei ca noi merge şi cel de Carmel), o sticlă de vin alb de care o fi şi 1/2 kg. de ciuperci mici.

Cum ajungeţi acasă, puneţi vinul alb la frigider, spălaţi şi curăţaţi mărarul, puneţi ciupercile la spălat în apă călduţă şi porniţi la supermarket în căutarea cotletelor de berbec. Dacă cumpăraţi carne de la măcelar, nu vă osteniţi să cereţi carne slabă, ci spuneţi-i numai să taie cotlete cam de 2 cm grosime.

Cînd v-aţi întors acasă cu carnea, vinul s-a răcit, aşa că puteţi turna un pahar pe care îl puneţi la loc în frigider. Tăiaţi o ceapă mare sau două, tapetaţi o cratiţă cu jumătate din cantitatea de ceapă, puneţi deasupra cotletele într-un singur strat, adăugati sare, piper (sau boia iute) după gust, turnaţi puţin ulei peste cotlete, acoperiţi totul cu ce a mai rămas din ceapă, puneţi apă cam pînă la trei sferturi din înălţime, aşezati capacul şi lăsaţi cratita la foc mediu în cuptorul bine încins.

E timpul să preparaţi sosul.

Tăiaţi ciupercile Julien, (adică felii transversale), căliţi-le în margarină (sau în unt, dacă nu ţineţi să iasă caşer), adăugaţi mărarul tocat mărunt, stingeţi totul cu 200 ml. de apă şi jumătate din paharul de vin şi fierbeţi pînă ce scade lichidul la jumătate (pentru amatori, cu puţină făină şi ciuperci se poate prepara un sos alb cu ciuperci).

Acum aveti timp să răsuflaţi (eventual puteti bea ce a mai rămas în paharul de vin, dar nu mai mult, pentru că pentru masă aveţi vin roşu). Din cînd în cînd, verificaţi dacă a scăzut apa din cratiţă. Cînd apa a scăzut, iar berbecul s-a înmuiat, adăugati sosul de ciuperci şi lăsaţi cratiţa încă un sfert de oră în cuptor, dar fără capac.

Un sfat: încercaţi vinul roşu după ce l-aţi lăsat o oră la frigider (dar nu mai mult).

Poftă bună!

Vlad Blumenfeld
Bat-Yam

Istoria noastră

Avem multe de spus în istoria mondială a Diasporei evreieşti; nimeni nu are dreptul să ne uite cînd scrie o carte a Diasporei, ca şi pe cea a reclădirii Statului Israel.

Dar pentru a realiza o asemenea operă vastă, forţele noastre trebuie să fie unite. Ori, se pare, această unitate lipseşte. Peste tot găsesti colective care studiază istoria evreilor din România, mereu se anuntă ca un mare eveniment formarea unei noi formatii de acest gen.

Nu s-ar putea unifica toate acestea într-o instituţie sau un colectiv unic, adunînd toate forţele de cercetare ca şi mijloacele materiale într-un efort comun de redactare a unei istorii a evreilor din România?

Prof. Dali Feldman
Ierusalim

PENSII (fără nici o legătură cu 1 Aprilie)

Subsemnaţii (scrisoarea primită la redacţie, din care publicăm un fragment, este iscălită de peste 60 de cetăţeni, n. red.) veniţi în Israel din România în perioade mai apropiate, ne adresăm dvs. cu rugămintea de a analiza şi susţine în faţa organelor oficiale corespunzătoare, doleanţele noastre privind:

a) valorificarea drepturilor de vechime în muncă, din ţara de origine, în vederea acordării pensiei în Israel;

b) reglementarea acordării pensiei minimale (TAGAM) de la MIVTAHIM, celor care împlinesc 65 de ani, fără a realiza vechimea în muncă de minimum 10 ani în Israel.

A. Cotescu,
Natzeret-Illit, P.O.B. 5481

...unde persoanele interesate se pot adresa pentru amănunte (grupul de la Natzeret a alcătuit un document interesant, cuprinzînd diferite revendicări) şi comunicări.

Leibu Zalman, Merkaz Klita Rakefet, Carmiel (nu avem posibilitatea să publicăm întreaga lucrare la care vă referiţi, dar pentru un fragment se va găsi — cu siguranţă şi cu plăcere — spaţiu); **Dan Galili,** Ghivataim (pt. documente referitoare la exploratorul Iuliu Popper, vă recomandăm să-i scrieţi lui Jacob Popper — nepotul celebrului „rege" al Ţării de Foc — şi autorul unui important roman inspirat din viaţa acestuia); **Richard Prager,** Kfar Saba (capacitatea dvs. de a rima cu gust poate da naştere la lucruri mai bune; asteptăm); **Ing. G. Grusman,** Ramat-Gan (observaţie exactă: într-adevăr, maşina — „mehaşevul" — nu posedă litera cu pricina, silindu-ne cîteodată la improvizaţii; sperăm că hiba va fi înlăturată în viitor); **Herman Schachner,** Hedera (îl felicităm — împreună cu dvs. — pe S. Schafermann la împlinirea a 85 de ani de viaţă, remarcabil de vie, dinamică, tînără şi fertilă); **S. Samoilă,** Tel Aviv (greselile din revista în cauză sînt într-adevăr groase şi nu prea admisibile; din păcate, nu e cazul ca noi să aruncăm piatra, deoarece un

elementar simţ autocritic ne obligă să vedem mai întîi bîrna din ochiul propriu); **B. Rabinovici**, Tel Aviv (două catrene de **ole** cu ochii deschişi: I) „Cafeluta. Telefonul. Bursa. Ma pitom/ Telefonul. Lo ihpat li. Bîrfa. Tiribom/ Cafeluţa. Telefonul. Motec, vin-o mîine/ ...În sudoarea frunţii îşi cîştigă pîinea". 2) **Ecce homo la vamă**: „– O potaie am adus, şi-un catîr, vă declar/ Şi-un purcel, şi-o mîrţoagă, si – scuzaţi – un măgar.../ – Ce-ai venit cu acest parc de jivine şi de vite?/ – Nu e parc. E... curriculum vitae"); **Victor Franc**, Merkaz Klita Alef, Kiriat Yam: (a. am trimis două scrisori d-lui Itzhak Rabin, ministrul Apărării, privind soluţii posibile la situatia din Teritorii, dar nu am primit nici un răspuns. Oare de ce nu-mi acordă nici o atenţie? M. răspunde: Nu ştim. b. „Am ascultat cu interes o conferinţă a d-lui Radu Klapper la ulpanul nostru. Cînd mai vine pe la noi să ne vorbească? M. răspunde: curînd); **Adrian Goldstein**, Petah Tikva (cîteva panseuri ale lui Bulă: a. Locul de muncă nu-i cîrciumă să stai ore-n sir în el; b. Cine nu munceşte nu greşeste, deci trebuie lăudat; c. Să nu doresti niciodată moartea sefului tău, să faci în aşa fel încît să si-o dorească singur); **Mihai Berkovits**, Ness Ziona (amintiri interesante, dar din păcate, spatiul revistei, limitat, nu-si îngăduie să publice totul).

Jacob Eugen Scherzer, Tel Aviv; **Dr. Andrea (Anda) Heusser**, Essen, R.F.G.; **Ing.A. Solomon**, Raanana; **Iakob Ţalik**, Migdal Haemek; **Emanuel Aczel**, Ierusalim; **Michel Solomon**, Montreal, Canada; **Prof. Ioana Nicolau**, Ramat Hanassi, Bat Yam; **Nelu Solomon**, Metulla; **Prof. Radu Luncan**, Ghivat Mordechai, Ierusalim; **Victor Glazer Aderca**, Ierusalim; **F. Horovitz Haimsohn**, Haifa; **Dr. Mignon Gruia**, Haifa; **Dr. Iancu Dichter**, Acco; **Dr. D. Sinnreich**, Afula Illit; **Dr. Jean Schneer**, Haifa; **Aharon Kleimann**, Natania; **av. Iulius Segall**, Rehovot; **Arie Barasch**, Ramat Iosef, Bat Yam, **Baruch Blumenfeld**, Beer-Sheva, **Sandu Făinaru**, Ramat Gan: mulţumiri pentru bunele cuvinte, observatii critice şi sugestii.

Ceilalti, (inclusiv cei care aşteaptă – din vina noastră – de mult, şi cărora le cerem scuzele de rigoare – în nr. viitor).

Erată

La nr. 13 (Aprilie 1988)

La coperta II-a, în loc de Sandu Medrea, se va citi Sandu Mendrea.

La pag. 14, col. II-a (Mark şi Sidonia Sidon), după ultimul rînd („să-i rezolve preşedintele"), urmează paragraful 7 din col. III, (începînd cu „problema cu Linda"). Este de altfel, o operaţie pe care – sîntem siguri – cititorul o va fi efectuat din proprie iniţiativă.

La pag. 47 *(Primim la dicţionar)*, ilustraţiei i se cuvine o explicaţie: avem de-a face cu un fragment din coperta cărţii lui Carol Iancu: *Bleichröder et Crémieux*.

...după cum se cuvine o semnătură de autor desenului de la pag. 59 *(Pierre Daninos)*: Tia Peltz.

La pag.48 *(Campus)*, col.II, par.2, rîndul 4, în loc de „nu de discipoli etc.", se va citi: n. n. de discipoli etc.

La pag. 70 – 71, se va nota că reportajul *Gastronomie românească* etc., este un text publicitar.

La pag. 77 *(Clepsidra)*, în loc de Liana Brill, se va citi Liana Grill.

GRAFOLOGIE (adică Omule, cunoaște-te pe tine (dacă ai curajul) însuți)

BEN-ZWI – Ashkelon

Cu spiritul blîndeții și cu corectitudine, ați avut multe probleme pe care le-ați rezolvat în viață; dar și multe dezamăgiri.

Regretele dvs. nu vă caracterizează, pentru că ele sînt aceleași pe care mulți alții le au, („ce-aș fi putut să fac..." sau „ce-aș fi putut să văd...") dar nu vă lipsesc. Totuși sînteți genul care luați viața așa cum este.

Oamenii ceilalți, cealaltă lume, nu au sentimente indiferente față de dvs., adică ori vă iubesc, ori vă urăsc. Și știți de ce? Fiindcă (deși corecte) căutați să le impuneți vederile dvs. În care sînteți absolut, chiar dacă preferați să le impuneți cu blîndețe. Și sînteți un foarte bun prieten, gata la sacrificii pentru cei apropiați (credincios). Încă ceva: ne-ambițios, dar, fără supărare, încăpățînat.

S. B. – Hod Hasharon

Încă o persoană corectă – și cu regrete că este corectă!

Organizată, metodică, îi place curățenia.

Și (chiar) auto-disciplinată, își auto-impune o metodă, căutînd să uite că în realitate este pasională și sentimentală, ținînd să-și așeze activitatea și simțămintele ca în niște cutii de clasare.

Este geloasă și orgolioasă. Uneori, îi place să viseze, "cu ochii deschiși", dar și asta ca o formă de relaxare din mediul realităților zilnice.

Pe cît este de bună familistă, pe atîta are de obiectat, cu prilejul unor dezamăgiri – din partea familiei apropiate, sau a altor apropiați, pentru că este o persoană care este dispusă să dea, dar și cere în schimb!

Este intuitivă și simte „pulsul" oamenilor, le ghicește gîndurile și dorințele. Și, bineînțeles, bună soție (cam geloasă, cum am zis), bună mamă – și va fi o bunică tiranică, cînd și cînd!

„CARTOFI" – Tel Aviv

Oare am înțeles pseudonimul?!

Oricum, sînteți o ființă care deseori ezită: ar vrea, dar nu ar prea vrea. Pînă la urmă, vă vine să dați cu banul!

Așa este și cu viața dvs., pînă la urmă, după șovăielile de rigoare, o lăsați să își urmeze cursul, cu speranța că se va întîmpla ceva pozitiv.

Această zdravănă cantitate de fatalism este deseori caracteristică poporului nostru, dar dvs. nu prea aveți o fire evreiască, fiindcă nu vă place să vă lamentați, nici măcar la zidurile nereușitei. Sînteți, cum s-ar spune, partizanul lozincilor: „ce-am avut și ce-am pierdut" sau „o viață are omul!" Bun de pagubă, cum s-ar zice.

Uneori, risipitor, de dragul cheltuielii. Sînteți deseori vesel, sau, mai curînd, dispus să vă înveseliți. Sînteți simpatizat de către oameni, dar care vă solicită nu atîta pentru sfat, cît pentru plăcerea de a vă întîlni.

Negativ: cîte-odată, luați lucrurile prea cu ușurință. Dar nu fiindcă desconsiderați seriozitatea, ci fiindcă știți că necazurile sînt trecătoare!

Nu, nu sînt rudă cu persoana pomenită, deși descindem amîndoi din Adam și Eva.

Trimiteți 10 – 12 rînduri scrise de dv. pe adresa: **Ing. SERGIU GROPPER, Reh. Hatidrar 23/17, Ramat Elyahu – 5721, Rishon Le Zion** și S. G. vă va ajuta să înțelegeți ceea ce este foarte, foarte greu de înțeles: propria dvs. ființă.

Vizitati Librăria LEPAC

str. Rambam 15 Tel Aviv. tel 661688

• *cărți și reviste românești, almanahuri*

• *REVISTA* **minimum**

(și numere mai vechi)

CLEPSIDRA

NOU VENIŢI (Olim hadaşim)

Virgil Duda, scriitor (n.1939, Bîrlad; cîteva cărţi: **Catedrala, Anchetatorul apatic, Deruta, Al doilea pasaj** – toate romane); din Bucureşti; cu soţia. Unul dintre prozatorii cei mai buni ai generaţiei ,,de 50 de ani", distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor, V. D. este frate cu criticul literar Lucian Raicu (stabilit, nu de mult, la Paris) şi văr al umoristului I. Schechter.

Adrian Lupu, regizor la **Teatrul Evreiesc de Stat (T.E.S.)** din Bucureşti (cîteva spectacole: **Herşele Dubrovner** de I. Gordian; **Divorţul** de Alexandru Sever; **Arborele genealogic** de Lucia Demetrius); cu soţia.

TURISM

Beate Fredanov, actriţă, **Teatrul Bulandra**, Bucureşti; la rude.

D. Solomon, autor dramatic, (cîteva piese: **Socrate, Diogene cîinele, Platon, Fata Morgana**) din Bucureşti; la rude.

George Muntean, istoric literar, cercetător la Institutul **G. Călinescu**, (un volum: **Cercetări literare** – 1969); cu soţia, Adela Popescu, poetă; din Bucureşti; la prieteni.

Sache Braunştein, muzicolog, colecţionar de muzică populară evreiască; din Iaşi; la rude.

Mihail (Micky) Lupu, critic de teatru, consilier literar al Teatrului **Guthrie** din Minneapollis, U.S.A.; la rude.

Eliezer Dascălu, ziarist (redactor la **Scînteia Tineretului** în anii 50 – 60, apoi redactor la revista **Flacăra**, pînă la pensionare; la rude.

ANIVERSARE

I. Voledi, ziarist, scriitor, 50 de ani de activitate literară. Cartea de debut: **Măşti de mucava** proze, Bacău, 1938. Cartea cea mai nouă: **Oraşul de pe Bistriţa** (Bacău – o monografie romanţată a obştei evreieşti din Bacău şi împrejurimi). Sărbătoarea jubileului – care coincide cu lansarea lucrării susamintite: 8 mai, la Hotelul **Ramada Continental** din Tel Aviv.

DECESE

Harry Brauner, folclorist (n. 1908, Piatra Neamţ); unul din cei mai de seamă cercetători ai folclorului muzical românesc; prieten al lui Lucreţiu Pătrăşcanu, a fost arestat şi condamnat la închisoare în anii '50, odată cu eminentul leader comunist român; a fost frate cu pictorul Victor Brauner, stabilit în Franţa; căsătorit cu pictoriţa Lena Constante.

Leibu Segenreich, (născut la Botoşani), personalitate activă a Comunităţii Evreieşti din capitala Austriei. Mulţi olimi hadaşimi, în drumul lor spre Israel, în special cei originari din România, au fost întîmpinaţi de Segenreich, cu căldură şi sprijiniţi materialiceşte.

Rămăşiţele pămînteşti au fost aduse de la Viena în Israel, unde, după dorinţa sa, a fost înmormîntat în cimitirul Bat-Yam – Holon.

****

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Personale

Pereche vîrstnică română, caută cu chirie în Ierusalim, apartament. Tel. 02 – 417262.

Prietenii îl felicită pe Moşe Frimu, ziarist, (fost la **Steagul Roşu** Bucureşti), Dereh Hashalom 98/100, Tel Aviv, cu prilejul împlinirii vîrstei de 75 de ani şi îi urează ,,pînă la 120".

Profesorul Hari Zisman, ole hadaş, poate fi găsit la **Merkaz Klita, Kiriat Yam, 29.000, Rh. Pinhas Sapir, ap.212.**

Cumpăr poezii de Ion Barbu (orice ediţie). Adresaţi dr. Mircea Damsker, 11 Riverside Drive, ap. 10 EE, New York, N. Y. 10023.

Caut ,,De două mii de ani" de Mihail Sevastian. Adresaţi **Minimum** cod XI4.

Prietenii felicită pe Ion Mihăileanu, ziarist şi Veronica Mihăileanu, editoare, cu prilejul căsătoriei fiului lor, ing. Dan Mihăileanu, cu d-ra Lelia Constantinescu. Căsătoria a avut loc la Paris, în ziua de 7 mai a.c.

Clarissa Mendrea roagă rudele şi prietenii să o contacteze la tel. 02-343645.

Se vorbește românește:

BIJUTERII

Sandu Braunstein, Rh. Sheinkin 8A (colț Allenby), Tel Aviv.

FARMACII

Farmacia Centrală Kupat Holim, str. Zamenhof, Tel Aviv.

TURISM

Multitours (Kaufman), str. Allenby nr.36, Tel Aviv (tel. 65.23.68).

Hotel Munchner Hof, 6000, Frankfurt Am Main 1 – Münchener Str. 46 (tel. 069/ 230066–7–8)

Univers,str.Rambam 17, Tel Aviv; tel.663344

Ophir Tours (Marcel Bădescu-Blecher), str. Ben Yehuda (Bloc El-Al) Tel Aviv; tel. 299121

Gordon Tours (Atlas), str. Ben Yehuda 148, Tel Aviv; tel.248293.

E. Weiss – Ady Tours, str.Allenby 111, Tel Aviv; tel.625406 – 623656 – 624753

„Melia"(Lică Bluthal), str. Gordon 17, tel. 249225, Tel Aviv.

Aurel Weisler, ITS, str. Frishman 9, Tel Aviv: tel. 242331

Casif, Rh. Herzl 170, Rehovot (tel.08–451702, 08–452670, precum și 03–622001, d-na Mazor)

****

PHOTO SHNEIDER

DECUPAȚI–NOUTĂȚI–PĂSTRAȚI

Specialist cu un înalt nivel de calificare, execută foto-ceramică pentru monumente și medalioane de orice dimensiuni, conform gusturilor dvs.

Toate felurile de lucrări-foto.

TEL AVIV – Str. HESS 6 (colț cu Allenby 35).

Telefon: 03-350319

****

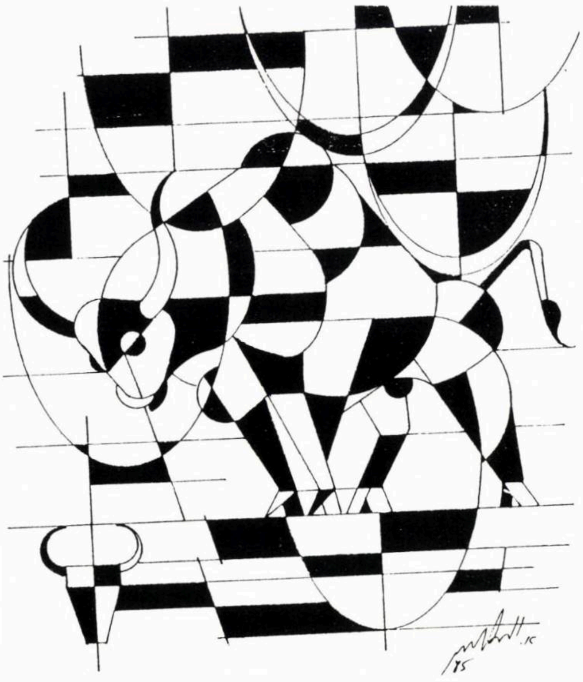

de Sybil Hederna

HOROSCOP

LUNA MAI

BERBEC: 21 martie – 19 aprilie
Sarcini neîndeplinite sau amînate, trebuiesc rezolvate urgent și cu multă atenție. Prieteni vă vor da sfaturi potrivite și ajutor (chiar material). Veți învăța, în această lună plină de neprevăzut, să cunoașteți adevărații prieteni.

TAUR: 20 aprilie – 20 mai
Întîlniri interesante. Aveți nevoie de multă diplomație. Cu o floare nu se face primăvară, dar nu vă puteți imagina ce răsunet va trezi în inima celor dragi o floare oferită împreună cu un zîmbet; merită să încercați!

GEMENI: 21 mai – 20 iunie
Puteți fi atrași de persoane care în fapt nu merită atenția dv. Nu vă amestecați în probleme ce nu vă privesc personal. Lăsați pe fiecare să-și rezolve problemele, să-și decidă soarta, cu atît mai mult cu cît poate intra în discuție viitorul copiilor sau celor mai tineri ca dv.

CANCER: 21 iunie – 22 iulie
Puneți accentul pe activitățile legate de viața comunității în mijlocul căreia trăiți și dați expresie liberă ideilor dv. chiar dacă vă par îndrăznețe. Legătura, restabilită în ultimul timp cu o persoană din zodia Berbec, trebuie continuată; se va dovedi foarte folositoare în viitorul apropiat.

LEU: 23 iulie – 22 august
Succese materiale și morale în perspectivă. Achiziționarea unor opere de artă vă oferă satisfacții estetice, reprezentînd în același timp și o investiție sigură. Bazați-vă pe intuiția dv. și mai puțin pe sfaturile altora. Pregătiți-vă un concediu în compania celor dragi; veți avea mari bucurii.

FECIOARA: 23 august – 22 septembrie
Protejați-vă și veți fi protejat! Familia vă va solicita spre sfîrșitul lunii în probleme importante. Posibile discuții în legătură cu o moștenire, în care trebuie să dovediți diplomație. O hotărîre pripită vă poate provoca pierderi materiale. Verificați orice document pe care va trebui să-l semnați.

BALANȚA: 23 septembrie – 22 octombrie
Nu ratați nici o ocazie pe plan profesional! Aveți acum prilejul realizării unor ambiții personale, dar veți fi obligați să depuneți eforturi susținute. Un regim alimentar bine condus și un program de relaxare vă sînt necesare. Persoane din zodia Pești și Vărsător vă vor ajuta.

SCORPION: 23 octombrie – 21 noiembrie
O vizită neașteptată vă obligă să vă schimbați planurile. Totul se va petrece într-o atmosferă de sărbătoare care vă va satisface; veți dobîndi forțe noi pentru activități interesante. Veți fi o gazdă încîntătoare și veți cuceri anturajul grație umorului și eleganței dvs.

SĂGETĂTOR: 22 noiembrie – 21 decembrie
Casa și familia sînt cadrul potrivit de activitate în această lună. Interpretarea corectă a corespondenței și răspunsurile la timp, pot evita neînțelegeri cu consecințe neplăcute. Luna aceasta, generozitatea dvs. va fi răsplătită.

CAPRICORN: 22 decembrie – 19 ianuarie
Din nou, atitudinile dvs. impulsive, agresive, pot provoca tensiune în anturajhl sau la locul dvs. de muncă. Partenerul dvs. nu vă poate împărtăși ideile; trebuie să aveți răbdare și să inițiați o explicație bazată pe sinceritate.

VĂRSĂTOR: 20 ianuarie – 18 februarie
Duceți o viață sedentară care poate avea consecințe grave asupra sănătății dvs. Consacrînd puțin timp unei activități sportive, vă puteți ameliora starea fizică. Relații excelente cu un Săgetător seducător.

PEȘTII: 19 februarie – 20 martie
Aveți nevoie de securitate financiară, deci supravegheați cheltuielile care vă depășesc bugetul. Puteți beneficia de un concediu reconfortant și fără a vă risipii banii agonisiți cu greu de dvs. și de familie.

Ilustrație de arh. I. GLUCKMAN

ABSOLUT NOU !

LEGĂTURA DIRECTĂ TEL AVIV – VIENA – BUDAPESTA
ZBOR EL AL + AUTOBUZ SPECIAL
KEY TOURS EXPRESS

1 IULIE – 31 AUGUST 1988 - -

Imediat după aterizarea avionului EL AL Tel Aviv– Viena continuarea imediată la BUDAPESTA (Hotelul la care veți locui) și retur – în fiecare duminică/ luni/ miercuri/ vineri.

* TRANSFER GARANTAT
* DURATA 3 1/2 ore

Avantaje: * VIZA MAGHIARĂ DIRECT LA TRECEREA FRONTIEREI
* SÎNTEȚI TRANSFERAȚI DIRECT LA HOTELUL UNDE LOCUIȚI
* NICI UN EFORT PENTRU MANIPULAREA BAGAJELOR

COST NUMAI 370 SCHILINGI Aus. UN DRUM DE PERSOANĂ (Circa 30 dolari)

****

HAJDOZOBOSZLO
EXCLUSIVITATE

STAȚIUNEA BALNEARĂ
DE RENUME INTERNAȚIONAL
ÎN UNGARIA

* REUMATISM/GASTRO INTESTINALE TULBURĂRI METABOLICE
* SITUATĂ ÎN MINUNATUL PARC NAȚIONAL „HORTOBAGY"

HOTEL CAT. I la HAJDOZOBOSLO : toate camerele cu baie, toaletă, radio, televizor și balcon – TRATAMENT – SERVICII DE ÎNALTĂ CLASĂ – MARI POSIBILITĂȚI DE AMUZAMENT ȘI DISTRACȚII.

PREȚ EXCEPȚIONAL PENTRU 1988

*** ZBOR TEL AVIV – BUDAPESTA (Via București)**
*** TRANSFER de la aeroportul din Budapesta direct în stațiune și retur**
*** 14 ZILE CAZARE – TRATAMENT – H.B.**
*** BILETUL DE ZBOR VALABIL 60 ZILE**

950 DOLARI — grupa din 15/6
988 DOLARI — grupele din: 29/6 13/7 17/8 7/9

ophir tours

DIRECȚIA ȚĂRI SUD-EST EUROPENE

BLECHER (BĂDESCU) MARCEL

NOU!
EXCLUSIV!
SIMPLU!

YUGOSLAVIA
O SĂPTĂMÎNĂ DE CAZARE + VIZĂ
125 DOLARI

* DORIȚI SĂ FACEȚI O EXCURSIE DE VIS PE UN TRASEU STABILIT DE DUMNEAVOASTRĂ ?
* DORIȚI UN MAXIMUM DE FLEXIBILITATE ?
* DORIȚI CA BUGETUL DVS. PENTRU O SĂPTĂMÎNĂ DE EXCURSIE – CAZARE – SĂ NU DEPĂȘEASCĂ 100 DOLARI?

OPHIR TOURS VĂ OFERĂ :
* CARNET CECURI CAZARE în valoare efectivă de 100 dolari + 25 dolari VIZA
* Vă stă la dispoziție o rețea de 6000 camere situate pe cele mai interesante trasee
* 40 de birouri acordă asistența necesară
* Cazare pe noapte în cameră dublă 10-20 dolari
* Mașină închiriată – RENT-A-CAR de la 6 dolari de persoană pe zi.

****

* ASTĂZI ZBORURI DIRECTE TEL AVIV – LUBLIANA – ZAGREB – DUBROVNIK

* Transfer garantat cu autobuz EXPRESS – exclusiv – din ZAGREB AEROPORT LA BUDAPESTA (centru) și retur – conexat la fiecare zbor săptămînal
* VIZA MAGHIARĂ LA FRONTIERĂ NUMAI 38 DOLARI UN DRUM

VELA LUKA – KALOS

La 150 kilometri de Dubrovnik, în Insula Korcula.
*** Tratament și destindere**
*** Reumatism**
*** Bronșite**
*** Sindromul directorilor**
*** Tratament ginecologic.**

(Posibilități de transfer direct Dubrovnik – aeroport – hotel).

minimum

VIATA E FRUMOASA!

PENSII DIN ROMANIA

RABINUL ROSEN LA MOSCOVA:DE CE?

ENTURI DE CASTITATE IN MAGAZINE

MARC SI SIDONIA SIDON AU PROBLEME

NR.15 IUNIE 1988
6.20 SKALIMI

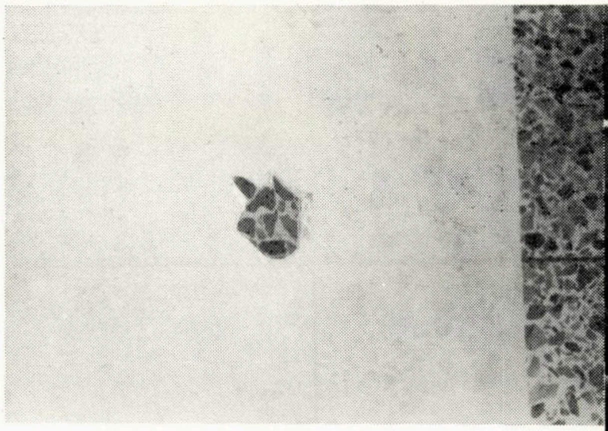

Dr. DAN FOGLU

DESEN PE O BALTĂ-N CASA MEA ↑

Ing. ROBERT SCHWARTZ

↑ NUUU?

FOTOGRAFII PREMIATE LA CONCURSUL MINIMUM 1988 (MENŢIUNI)

LUDOVIC BORSTEIN
OMENEASCĂ OBOSEALĂ

SERIOS, DE CE ROMÂNIA SĂ NU PLĂTEASCĂ PENSII?

Cititorii poate își amintesc: în numărul nostru din aprilie am publicat o... păcăleală, cum că autoritățile din România primesc cereri de pensii de la evreii care au emigrat în Israel. În numărul trecut am publicat scrisoarea unui grup de peste 60 de cetățeni din Natzeret Illit care au înțeles gluma noastră, totuși cu această ocazie ei întreabă de ce nu s-ar acorda pensii pentru anii de muncă prestați în România?

Propunem organizațiilor publice ale celor originari din România să ia o inițiativă în acest sens, să se facă demersuri la București, pentru ca drepturile de vechime în muncă ale românilor aflați în țară, să fie în sfîrșit, recunoscute. Și pînă una alta, deschidem coloanele noastre tuturor acelor care doresc să-și spună părerea în această privință.

Se știe în întreaga lume că guvernul român face eforturi și sacrificii pentru a-și plăti datoriile ce le are față de unele State sau bănci străine. Criza prin care trece în prezent România se datorează și acestui fapt — cel puțin așa afirmă autoritățile românești. Excepție făcînd de sacrificiile cerute populației, unii factori din Occident au apreciat faptul că România își plătește datoriile.

Întrebăm: dar oare recunoașterea drepturilor de vechime în muncă acumulate de mii de evrei care au venit în Israel, nu constituie și ea o datorie a României?

Noi considerăm că da.

Nu se pot ignora aceste drepturi numai fiindcă cetățenii respectivi au cerut și li s-a aprobat să se întregească cu familiile lor. E O NEDREPTATE! Acești oameni dacă rămîneau în România, ar fi primit astăzi TOATE drepturile, inclusiv pensia pentru anii în care au lucrat.

M.

Rabinul-Șef Dr.Moses Rosen la Moscova

Știm că rabinul Rosen a fost persona non-grata (sau nu prea-grata) în Uniunea Sovietică și că vizita lui la Moscova în 1975 a avut un caracter neoficial: contacte cu comunitatea evreiască și atît. Era epoca Brejnev.

Știm că el n-a fost invitat la nici o conferință religioasă ecumenică din U.R.S.S., deși alți rabini din Europa de Răsărit (precum și alți conducători de culte din România, ortodoxi, catolici, musulmani) fuseseră invitați și participaseră la reuniunile respective.

Acum, schimbare bruscă și spectaculoasă de *linie:* pe adresa rabinului Rosen a sosit nu de mult

Rabinul Moses Rosen cu Moshe Tandertnik, președintele Comunității evreiești din Moscova. 1975.

o invitație din partea mitropolitului Pimen la sărbătoririle prilejuite de împlinirea a 1.000 de ani de la întemeierea bisericii ortodoxe ruse, festivități ce vor avea loc la Moscova în ziua de 19 iunie a.c.

În același timp, un reprezentant al Ambasadei Sovietice la București l-a vizitat pe rabinul Rosen (cea dintîi vizită oficială de acest fel în biroul din curtea Templului Coral!), rugîndu-l să dea curs invitației. Cu acest prilej, el l-a întrebat pe leaderul comunității evreilor români, ce părere are despre atitudinea U.R.S.S. la adresa evreilor. Gazda a tresărit (ca *Minimum),* răspunzînd că s-au făcut greșeli, dar că *perestroika* dă speranțe întru mai bine.

Reprezentantul Ambasadei Sovietice a zîmbit și s-a retras. Zîmbim și noi, așteptînd noutățile pe care ni le rezervă *perestroika* pe tărîmul relațiilor dintre Uniunea Sovietică a lui Gorbaciov și lumea evreiască, din Israel și Diaspora.

În nr. viitor

Din cauza abundenței de material, partea a II-a a convorbirii lui Al. Mirodan cu Dan Beniamini pe tema „Linia politică a revistei *Minimum*" va apare în nr. viitor (1 iulie a.c.)

...și tot la 1 iulie:

Dr. Moses Rosen: **Schiță autobiografică. O exclusivitate *Minimum.* Un text care răspunde la multe întrebări...**

Prof. Dr. Radu Mănescu: **„Vasile, așa e politica!"**

Fostul ministru adjunct al Finanțelor din România spune totul (ba chiar ceva mai mult) despre moartea în închisoare a ing. Calmanovici, prietenul lui Lucrețiu Pătrășcanu. „Vasile, așa e politica", e o propozițiune rostită de Gh. Gheorghiu-Dej, pe care îl întîlnim în amintirile lui Radu Mănescu, tulburător și lămurindu-ne multe...

Adrian ZAHAREANU

CINE CALCĂ PESTE CADAVRE?

Trăim o perioadă grea, cînd trebuie să luăm decizii chibzuite, decizii ce angajează viitorul poporului nostru, securitatea lui, statornicirea lui temeinică în propria sa țară. Dar tocmai la o astfel de grea răspîntie a istoriei Statului Israel, nu ne putem permite să neglijăm – *ca să nu numesc altfel* – cele mai vitale sectoare ale politicii noastre interne. Dezorganizarea, degringolada, sînt atît de periculoase, încît mă întreb – *pe drept cuvînt* – ce fel de popor și în ce condiții va exista el în Statul pentru a cărui independență s-au luptat și se luptă atîția politicieni – *mai mult sau mai puțin* – competenți? Pentru că, educația tineretului, îngrijirea bolnavilor și a bătrînilor, sînt la pămînt.

Cînd s-a produs greva șoferilor de autobuze, majoritatea cetățenilor a fost nevoită să străbată kilometri pe jos pînă la locul slujbelor. Cei cu mașini particulare n-au avut de suferit. Cînd s-a produs greva gunoierilor, mirosul pestilențial din curți nu i-a deranjat pe cei ce locuiesc în vile sau pe cei care locuiesc în blocuri dotate cu crematorii în care se ard gunoaiele. Iar cînd s-a declarat greva medicilor – *pentru că despre asta e vorba* – bolnavii cu situație materială bună s-au putut consulta în cabinetele particulare ale medicilor.

Dacă grevele din serviciile publice sînt o calamitate pentru mai toți cetățenii oropsiți, o grevă a medicilor, a surorilor sau chiar a personalului administrativ din spitale, are consecințe realmente tragice, fatale.

După părerea mea, răspunzători pentru această suferință provocată cetățenilor, nu sînt inițiatorii grevei, ci forurile superioare care nu numai că nu știu să prevină grevele, dar nici nu au competența necesară pentru a rezolva cît de cît satisfăcător revendicările greviștilor. Și aici mă refer la domnul ministru de finanțe.

Este cunoscută și prea cunoscută intenția Partidului Liberal, asociat cu Herutul în Likud, de a distruge Kupat Holimul Histadrutului și a organiza în loc așa zisa medicină liberă. Domnul Nissim, unul din șefii acestui partid, urmărește zi de zi și punct cu punct programul partidului său care constă în sărăcirea nevoiașilor și îmbogățirea păturii înstărite.

Majoritatea grevelor din spitale se datorează pe de o parte revendicărilor medicilor tineri, pe de altă parte doleanțelor infirmierelor, atît unii cît și alții fiind obligați să trăiască dintr-un salariu insuficient pentru nevoile lor.

În ce-i privește pe medicii cu mai mult sau mai puțin renume, cu cabinete particulare, care după aprecierile agenților fiscali cîștigă sume frumoase, trebuie luate în considerație două aspecte: a) ceea ce cîștigă, ceea ce poate cîștiga un medic peste orele lui de spital, nu are nici o legătură cu salariul ce i se plătește pentru munca efectuată în spital și b) nu numai medicul cîștigă sume suplimentare ci și contabilul, și inginerul și arhitectul, și profesorul, ba și tîmplarul, și croitorul, și geamgiul, care lucrează ore suplimentare în afara serviciului și dintre care mulți nu sînt în evidența agentului fiscal.

Oare unui instalator de haznale sau unui electrician ,,pașut" li se cuvin cîștiguri echivalînd cu salariul lunar a cinci medici tineri sau a zece infirmiere? De ce li se plătesc deputaților salarii de circa 5.000 șekeli, majorate automat la fiecare trei luni? De ce primește lunar directorul concernului ,,Klal" 36.000 dolari? (ați citit bine) De ce primesc atîți directori, subdirectori și șefi de secție lefuri realmente nejustificate în raport cu responsabilitățile lor și de ce unui medic sau unei infirmiere, răspunzători de viața oamenilor, nu li se acordă modesta majorare solicitată? De ce, domnule ministru de finanțe? De ce? De ce trebuie să i se plătească Iardenei Arazi 8.650 dolari pentru ca să cînte o jumătate de oră, în vreme ce ce munca unei surori care spală bolnavii de tot felul de impurități să fie considerată o treabă lipsită de importanță și de răspundere?

Poziția guvernului în această problemă este strigătoare la cer. Ministrul Sănătății ar fi trebuit să demisioneze cînd a constatat că nu reușește să obțină nimic de la Finanțe. Nu numai să amenințe cu demisia. Ministrul de Finanțe trebuia sancționat și înlăturat cînd s-a cramponat, cu încăpățînare absurdă, de nesfîrșite tergiversări, creînd litigiul cu medicii pe spinarea bolnavilor fără mijloace.

Domnul Nissim nu găsește fonduri pentru salariații din spitale și nici măcar pentru medicamente, dar găsește miliarde pentru colonizări cel puțin discutabile, miliarde pentru ieșivoturi fictive și alte milioane și milioane pentru salariile susținătorilor dumisale.

Într-o țară unde guvernul dăruiește averi partenerilor de coaliție pentru a se menține la putere, este îndreptățită disperarea medicilor tineri sau mai puțin tineri, siliți să trăiască cu salarii mai mici decît ale multor categorii de analfabeți.

Nimic nu poate fi mai grav, domnule ministru de finanțe, mai dăunător și mai rușinos, decît să comiți nemernicii, trecînd peste cadavre, numai pentru a realiza programul partidului din care faci parte. Huo!

M. RUDICH

OPRIȚI-VĂ!

Demonstrațiile de toate felurile, în America, manifestații cu lozinci puse sub limba urlătorilor, nu mai sînt, de mult, ceva neobişnuit. Agitații ale negrilor contra albilor, în general, au fost destul de frecvente în lunile din urmă, între altele deoarece Jackson, candidatul negru la președinția Statelor Unite, are nevoie de justificări în campania electorală. N-au lipsit, însă, nici agitații anti-evreiești, asta fiindcă trebuie serviți şi arabii, pentru fondurile substanțiale puse la dispoziție nu numai în perioada premergătoare alegerilor.

Un grup numeros de tineri negri, vlăjgani buni să arunce mingea la coş, într-un match de baschet, s-a revărsat cu săptămîni în urmă, în rînduri de „braț la braț" într-o suburbie a New Yorkului, aruncînd pietre şi scînduri în case, în sinagogi, mîzgălind cu vopsea maşinile şi zbierînd: dreptate, dreptate, pentru negri şi pentru palestinieni!

La un moment dat au ajuns în fața bibliotecii publice „Nahum şi Sara Greenfield". S-a produs atunci o învălmăşeală, o oarecare derută, rîndurile s-au „rupt", unii vrînd să arunce bolovani în ferestrele bibliotecii, dar a fost suficient o singură clipă de ezitare, pentru ca un grup să se desprindă din mijlocul demonstranților şi făcînd front în fața Bibliotecii să strige: „Nu, Biblioteca nu. Nu distrugeți Biblioteca. Nu. Aici copiii noştri găsesc cărțile pe care nu şi le pot cumpăra. Opriți-vă!"

*

Nu ducem lipsă nici noi de demonstrații, ba dimpotrivă, aproape nu le mai putem număra, nici nu se termină una, n-are importanță cum – cu sau fără ecou – că se iveşte alta. Alte placarte, alte lozinci, cîntece vechi, cîntece noi. Microfoanele, resemnate, înțelepte, înghit şuvoaie de vorbe, cele mai multe fără miez, ori cu miezul acru; un adevărat iarmaroc.

Se mai află printre noi unii nelecuiți romantici, visători netrădați de memorie, şi ei îşi aduc aminte, clătinînd din cap, cu tristețe, de zilele cînd nu prea aveau loc demonstrații, cînd nu se țineau meetinguri gălăgioase, fiindcă se muncea, se clădea, se reconstruia, se înfăptuia. Ei, romanticii nelecuiți – ca de altfel marea majoritate a populației – au impresia că se umblă azi de la dreapta la stînga şi de la stînga la dreapta, cu tot felul de bidinele, muiate în găleți cu aşa zise principii şi ideologii, străine de sufletul şi năzuințele poporului – cu aceste bidinele mînjindu-se mai ales un trecut de lupte şi realizări – şi atîtea valori moral-spirituale ale unui Israel schimonosit acum de „gladiatorii" ce se hărțuiesc şi se mai şi muşcă, sub cortul deloc admirabil al marelui circ politic.

Arabii aruncă pietre în ostaşii noştri, în autobuze, în copii plecați în excursie. Noi, noi zvîrlim cu pietre în noi şi, în cele din urmă, spargem imaginea autentică a țării.

Confruntările între oamenii politici, sau cei care cred că sînt oameni politici (şi care mărunt aflător în treabă nu se crede?) depăşesc cel mai adesea linia unei dezbateri, a unei polemici normale între reprezentanții unor ideologii ori tactici diferite, încît totul, şi argumentele şi tonul folosit şi pasiunea relevă că partidul, adică Puterea, reprezintă o preocupare majoră.

Degetele acuzatoare, îndreptate dintr-o parte în alta, împing tot ce este pozitiv într-un con de umbră, rămînînd în lumină carențele de care oricum poporul nu-i vinovat, decît, poate printr-o indiferență, pînă la un punct, explicabilă.

*

Aruncînd vorbe şi acuzații-bolovani unii împotriva altora, lovim, în fond, țara. Şi, iată, nu-i nimeni să strige: opriți-vă! Nu, țara nu! Nu loviți, nu răniți țara! Ea nu-i o moşie supusă mendrelor unor vătafi politici.

- "Preşedintele Dukakis"? La ora actuală, după toate sondajele de opinie şi după rezultatele alegerilor preliminare, aşa pare că va fi. Totuşi americanii nu se arată entuziasmaţi iar evreimea este puţin îngrijorată căci acest tînăr senator de origine greacă, dacă se va instala la Casa Albă, va trebui să-i dea postul de vice-preşedinte lui Jesse Jackson, negru extremist, pro-arab şi antisemit notoriu.

- Aproape imediat după realegerea sa ca preşedinte, d. Mitterrand a dizolvat Parlamentul. Substratul acestei măsuri nu a scăpat observatorilor politici din Franţa şi din restul lumii libere: intenţia de retezare a aripilor lui Jean Marie Le Pen, "îngerul" extremei drepte fascizante, al cărui succes electoral la primul scrutin a produs emoţii şi a înourat cerul.

- Prin înlocuirea lui Janoş Kadar cu Grosz Karoly, Ungaria a devenit prima ţară din Europa răsăriteană care adoptă făţiş "linia Gorbaciov". Stalinist ca structură, Kadar nu a putut să aplice reformele liberale de care Ungaria - şi oare numai ea?- are nevoie. In Occident lumea se întreabă acum care va fi următoarea ţară est- europeană care să ia "exemplul măreţ al Uniunii Sovietice"?

- O mică (sau poate mare) revoluţie în Israel: o femeie, Lea Shagdiel din orăşelul Ieruham, va face parte din Consiliul religios local. Faptul a devenit posibil printr-o decizie a Tribunalului Suprem căci cercurile religioase nu au avut curajul să accepte singure această "inovaţie" care nu contravine cu nimic legilor din Halaha.

- Venită în Israel pentru o serie de recitaluri, marea cîntăreaţă Joan Baez pare a fi uitat pentru ce anume a venit. Frecventînd presa tendenţioasă şi chiar ostilă din Occident, artista a venit aici cu o imagine denaturată despre incidentele din teritorii şi a ţinut să se solidarizeze cu palestinienii pe care nu-i cunoaşte. Si nici măcar nu a fost impresionată de faptul că a putut s-o facă liber în această ţară care-i "asupreşte pe bieţii palestinieni".

- Din Romania am primit trista veste a morţii doamnei dr. Ana Aslan, la etatea de 91 de ani. "Doamna Gerovital", cum i s-a spus, a fost nu numai o remarcabilă savantă, ci şi o luminoasă figură de umanist, dintre cele mai proeminente ale epocii. Discipolii ei aflaţi acum în Israel povestesc că defuncta intenţiona să ne viziteze ţara ale cărei succese în domeniul ştiinţei medicale le aprecia enorm.

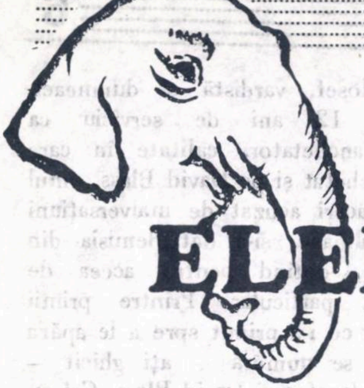

Victor RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

Războiul doctorilor

Tare mi-e teamă că în războiul de o sută de ani dintre doctorii noştri şi Ministerul de Finanţe, toată panoplia armelor o fi fost deja utilizată, cu excepţia pedepsei capitale aplicate bolnavilor. Or, cum această măsură ar putea fi socotită de unii drept excesivă sau chiar inumană, mi-aş putea permite să sugerez corpului nostru medical ca înainte de a recurge la extrem să încerce o soluţie intermediară, împrumutată de la colegul din Helem.

Da, la Helem, de unde-neunde s-a pripăşit cîndva un doctor. Localnicii nu se prea îndesau la uşa lui. Iar un curios îl iscodise prin fereastră şi umpluse tîrgul că doctorul şade toată ziulica cu nasul în carte. Ce semn mai puternic că nu ştie nimic?

Cînd s-a săturat de mizerie şi aşteptare, doctorul a cerut şamesului să dea sfoară în tîrg că în ziua cutare în ceasul cutare pofteşte lumea în piaţa din faţa sinagogii pentru o comunicare importantă. A venit tot tîrgul, cu mic şi mare.

— Mi-ajunge la ureche, le-a vorbit doctorul, că printre voi sînt unii care pun la îndoială priceperea mea. De aceea, v-am adunat să vedeţi de ce sînt în stare. Nu numai să vindec bolnavii — asta mai ştiu şi alţi doctori. Eu însă sînt în stare să redau viaţă morţilor. Spuneţi pe cine vreţi să-l învii şi o voi face aici, pe loc, în faţa voastră...

O linişte înfiorată se lăsă în piaţă: la una ca asta nimeni nu se aşteptase! Într-un tîrziu, o voce din mulţime îndrăzni:

— S-o învii pe Sara, nevasta lui Berl. E aproape un an de cînd moartea a smuls-o de lîngă bărbatul şi cei patru copilaşi ai ei...

— Deci, Sara a lui Berl, consimţi doctorul. Număr pînă la trei şi va fi aici vie. Unu, doi...

— Nu, doctore, se auzi din mulţime glasul speriat al lui Berl. Las-o să se odihnească în pace. Şmil-peţitorul mi-a propus o partidă, am căzut la învoială asupra zestrei, luna viitoare am stabilit nunta. Nu mai pot da înapoi...

— Bine. Atunci n-o voi învia pe Sara. Propuneţi-mi pe altcineva...

— Să învii pe... Să-l învii pe... Pe Kalman, bogătaşul. Cel cu moara, cu depozitul de lemne şi cu livada.

— Pe Kalman deci. Unu... doi...

— Stai, doctore, săriră într-un glas cei patru feciori ai mortului. Tata a murit toamna trecută, l-am plîns şi l-am îngropat după datină, apoi am împărţit între noi moştenirea. Iosef a luat moara, Velvl livada, eu depozitul. Aşa că, rogu-te nu-l mai învia pe tata.

Şi lucrurile s-au desfăşurat în acest fel pînă la capăt. Doctorul a fost gata să învie pe oricare mort ce-l propunea mulţimea. Dar de fiecare dată, în ultima clipă, era împiedicat de către rudele apropiate.

— Acum v-aţi convins cu toţii că sînt în stare să fac ceea ce nu stă în putinţa altor doctori şi deci n-are rost să-mi pierd vremea degeaba, le spuse doctorul în încheiere.

Asta a fost soluţia la care, in extremis, a recurs colega de la Helem. De ce n-ar încerca una de gen similar onorabilii doctori de la Kupat Holim şi de la spitalele de Stat, în lungul război de guerillă împotriva Ministerului de finanţe? Chiar dacă se va dovedi neeficientă, cel puţin e benignă, deci preferabilă pedepsei capitale aplicate bolnavilor. Şi, în orice caz, e mai în spiritul jurămîntului lui Hippocrates.

Minciuni adevărate, adevăruri mincinoase

Episodul cu cei 9 trimiși ai Sohnutului să stimuleze aliaua evreilor din U.S.A. și care, la expirarea contractului au preferat să rămînă în America, nu va fi desigur, inclus într-o nouă ediție a „Coloanei de foc". E vorba de un eșec, dar al cui? Al Sohnutului, al celor 9, al sionismului '88? Căci nu a fost totdeauna așa.

...Folclorul evreilor din România a consemnat figura îndrăgostitului de Sion și Ierușalaim, care, fără contract, și fără diurne în dolari, cutreiera tîrgurile moldovenești, înflăcărînd inimile și imaginația ascultătorilor cu povestirea despre țara ce o construiesc evreii, unde docherii în port sînt evrei, polițiștii pe stradă evrei, tot așa muncitorii de pe schelele de construcție, plugarii pe ogor, ș.a.m.d. Oamenii îi sorbeau cuvintele cu nesaț, își dezlegau băierile pungii, dintre cei tineri nu puțini hotărîseră să o pornească pe acest drum.

Așa au trecut anii iar cînd îndrăgostitul de Sion a simțit că puterile îi slăbesc și-a zis că nu poate să-și încheie drumul vieții fără să-și vadă visul cu ochii. S-a

îmbarcat pe un vapor cu destinația Orient și cînd, după zile și nopți de plutire pe o mare răscolită, a pus piciorul pe uscat, la Haifa, și a văzut, în port, docheri evrei, polițiști evrei pe stradă, și, mai departe, muncitori evrei pe schele, plugari evrei pe ogoare, nu s-a mai putut reține și a exclamat: „Abia acum îmi dau seama că toate minciunile pe care le-am povestit o viață întreagă sînt adevărate!"

Pe atunci sionismul nu era pus în ghilimele, îndrăgostiții Sionului nu lucrau cu contract și cu diurne în dolari, iar toate minciunile lor erau adevărate. Invers decît în cazul celor 9 șlihimi ai Sohnutului, care prin comportament au dovedit că adevărurile lor au fost mincinoase.

Patentul majurului Perje

De fiecare dată cînd se reaprinde disputa, devenită clasică, dintre Israel Keisar, care pretinde mărirea salariilor funcționarilor publici și Moșe Nissim, care pune condiția reducerii schemelor excesiv de umflate, îmi vine în minte majurul Perje și patentul său verificat.

...Într-una din nopțile geroase din iarna 1942 – teribila iarnă a Stalingradului, majurul nostru irupse în magazia-dormitor a detașamentului de muncă obligatorie de la Iediniți.

– Opt voluntari la corvoadă! porunci cu voce tunătoare. Și repede, pînă nu pun bîta pe voi!

Corvoadă în puterea nopții? Și de ce graba asta nebună? Răspunsul aveam să-l aflăm ceva mai tîrziu: camionul cu care căpitanul Duțu sperase să ajungă chiar și pe viscol amarnic la domiciliul amantei sale, se împotmolise în nămeți și trebuia deszăpezit.

Peste vreo două ceasuri, cînd „voluntarii" s-au întors, uzi și rebegiți de frig, în liniștea adormită a magaziei s-a putut auzi următorul dialog:

– Haim, tu ai împins?

– Pe dracu'!

– Dar tu, Marcu?

– Kadahat!

Și tot așa, pînă la ultimul dintre ei.

Deci, nimeni nu pusese de fapt umărul și totuși camionul fusese scos din nămeți. De către cine și prin ce miracol?

Datorită patentului majurului. Un patent simplu și eficient: de fapt, doi inși ar fi putut scoate camionul la drum; știind însă ceea ce știa, majurul Perje se înființase la fața locului cu opt.

Cum, Doamne, d. Moșe Nissim, cogeamite ministru, nu a descoperit (încă?) patentul sau, dacă vreți, principiul majurului Perje? Concret: dacă cu o schemă umflată la maximum, căruța noastră merge așa cum știm cu toții, ce s-ar întîmpla dacă, Doamne ferește, efectivul ar fi redus?

De-a hoții și vardiștii

Cîndva, în anii îndepărtați ai copilăriei, ne jucam de-a hoții și vardiștii. Un joc simplu, deschis, ce nu lăsa loc nici unui echivoc. Hoții erau hoți, vardiștii vardiști, cu misiunea de a-i prinde pe cei dintîi. Orice confuzie era exclusă.

Dar vremurile, fericite sau ba, ale copilăriei au apus de mult și, odată cu ele, pare-se și epoca logicii și a bunului simț. În zilele noastre, jocul e mult mai complicat, mai derutant. Și nu ne referim la jocurile de copii.

Iată: într-o singură săptămînă, doi ofițeri de poliție, cu stagii de ani de zile, au fost nevoiți să-și părăsească posturile pentru că au fost surprinși în flagrant delict de furt. Unul într-un supermarket din Ramat Gan, al doilea chiar într-un sediu de poliție, de la un coleg. Și atunci, ce sînt ei – hoți? vardiști?

Mai complicată e figura Pninei ben Iosef, vardistă și dumneaei. După 12 ani de serviciu ca ofițer-anchetator, calitate în care l-a anchetat și pe David Blass, omul de afaceri acuzat de malversațiuni de milioane, și-a dat demisia din poliție, optînd pentru aceea de avocat particular. Printre primii clienți ce i-a primit spre a le apăra cauza se numără – ați ghicit – omul de afaceri David Blass. Cel cu matrapazlîcurile de milioane.

„Nu este oare o incompatibilitate între funcția anterioară și poziția actuală, de apărător al acuzatului de pînă mai ieri- alaltăieri?" a fost întrebată fosta vardistă. Este oare estetică atitudinea ei, ca să nu ne mai referim la etică?

„Întrebări irelevante" a replicat scurt preopinenta, ridicînd nedumerită din umeri...

Răspunsul lui conu Iancu ar fi fost mult mai suculent, ceva în genul: „Într-o soțietate fără de prinţip, care vra să zică nu le are..." Și neavîndu-le, linia despărțitoare dintre hoți și vardiști se cam șterge...

În așteptarea lui Messia

Pe frontul Șabatului din Ierusalim a început ofensiva de vară. Vajnicii luptători ai triburilor de fanatici din cartierele Bar Ilan și Mea Șearim intensifică atacurile cu pietre împotriva automobiliștilor care se încumetă să treacă pe șosea.

Ca în orice război, inclusiv de guerillă, factorul climatic își are rolul său. Soarele arzător, arșița, hamsinul, fac să crească surescitarea fanaticilor bărboși, cu vestminte lungi, negre, nepotrivite acestor locuri.

Termometrul e numai unul din factorii crizei. Al doilea sînt banii. După Pesah, la începutul verii, deci, se împart fondurile colectate în America și fiecare sectă, fiecare grupare aspiră la mai mult. Și

atunci activismul lor creşte, semnalîndu-şi astfel prezenţa. ,,Arunc pietre, deci exist" pare a fi deviza lor deloc carteziană.

De ce acest primitiv război cu pietre? Pentru că cel ce încalcă în public sfinţenia Şabatului trebuie ucis cu pietre. Aşa a poruncit Vocea, pe muntele Sinai şi ei, fanaticii, vor să trăim, în preajma anului 2000, după reguli vechi de peste 5000.

Şi, mă rog, ce-i treaba lor că unii dintre noi sînt de altă părere şi că circulă cu maşina nu şase, ci şapte zile pe săptămînă? Că pe ei doar nu-i sileşte nimeni... Ei, asta-i, ei consideră că-i priveşte, şi încă în mod direct şi personal. E o logică a absurdului: dacă toţi evreii ar respecta un singur Şabat – susţine Talmudul – ar veni Mesia. Deci, noi ăştiălalţi, împiedicăm venirea Lui.

Îl aşteaptă pe Mesia. Şi nu-l aşteaptă numai, ci acţionează după un plan strategic pentru venirea sa. Cum? Ca Menaşe, personajul lui Saul Bellow, care era convins că poate fi modificată rotaţia pămîntului. În ce fel? Simplu: dacă într-un anumit moment dinainte fixat toţi oamenii de pe pămînt şi-ar freca picioarele de pămînt, ritmul de învîrtire al planetei ar încetini, ceea ce ar avea efect şi asupra lunii şi mareelor. Ca şi fanaticii din Mea Şarim, eroul lui Bellow urmărea armonia, unitatea umană. Nenorocirea e că mereu se găsesc unii care-şi freacă picioarele în sens invers.

Şi atunci, cum să nu-i ucizi cu pietre sau măcar să le spargi parbrizul maşinii?

Radu KLAPPER

CÎŢI, DOMNULE NATHAN ZACH?

În urmă cu multe zeci de ani, pe vremea cînd lumea se împărţea foarte clar în alb şi negru, Maxim Gorki a scris o broşurică, cam fără sare şi piper, de o gîndire care abia se ridica la genunchiul broaştei, împănată cu lozinci şi locuri comune, dar care punea patetic întrebarea *Cu cine sînteţi voi, maeştri ai culturii?* Tot ce s-a întîmplat în deceniile scurse, toate erorile dezvăluite şi toate crimele comise, nu au izbutit să-i vindece pe *maeştrii culturii* de trauma acestei întrebări, care pare să-i fi înlănţuit pe vecie în *angajare.* Motiv pentru care, poetul israelian şi evreu Nathan Zach, uns preşedinte al comitetului de organizare al unui Festival internaţional de poezie, ce trebuia să marcheze cei 40 de ani de existenţă a Israelului, şi-a dat răsunător demisia, trăgînd după el şi pe criticul Nissim Calderon, pe poetesa-critic t.v. Dalia Rabikovici ,,şi alţii din aceiaşi făină". Dar mai ales, invitîndu-i pe... invitaţii străini (Evgheni Evtuşenko, Guenther Grass şi Alan Ginsburg printre ei) să nu cumva să le calce piciorul în Israel.

De ce? De teamă ca nu cumva poezia să fie considerată un *act politic* care ar da de înţeles – Doamne fereşte! – că el, poetul, preşedintele, ar aproba politica guvernului în Teritorii. Un guvern care face toate relele cu putinţă, dărîmă, bate, expulzează, dar mai ales *atacă cu gaze* (asa. cu ,,gaze", nu lacrimogene, să se poată înţelege orice altceva, inclusiv mai ales ,,Ciklon"!) *femeile palestiniene.*

Trauma gorkiană şi-a spus cuvîntul: poetul dorea să demonstreze *cu cine este* el şi şi-a ales precis tabăra. Nathan Zach nu a reacţionat în nici un fel faţă de poemul lui Muhamad Derwiş care ne invita, şi pe el însuşi printre noi!, să ,,ne luăm morţii" şi să plecăm de-aici. În consecinţă, tot temîndu-se că literatura poate fi socotită politică, nepronunţîndu-se asupra poemului (şi el politică, nu-i aşa?!) a aprobat fie şi tacit refuzul dreptului nostru de supravieţuire aici.

Amestecarea somităţilor străine este o poveste în cadrul poveştii. Foarte îndoielnic că vreuna dintre ele s-ar fi deplasat: Evtuşenko nu ar prea fi primit viză, Ginsburg-evreul tocmai a fost aici să-şi caute nişte ,,prieteni" arabi şi ne-a dezavuat cît a putut de tare, iar Grass este suficient de socialist şi de ,,verde" (Honny soit oui mal-y-pense) ca să nu simtă nevoia unui profund şi filosofic ,,mea culpa" şi să ne poată da lecţii de bună purtare. Atunci? Teamă ne este că – cu tot respectul ce-l avem pentru marele-i talent – Zach nu a căutat decît vîlva, fanfarele, reclama (sufletul comerţului...) Pur şi simplu voia *să se ştie* !

Cîţi cititori din lumea mare i-ar fi cunoscut numele lui Zach numai datorită poeziilor lui? Cîţi i-ar fi cunoscut numele dacă nu le ajungea la urechi dus pe aripile scandalului? Cîţi? În vreme ce acuma...

STOP ➡

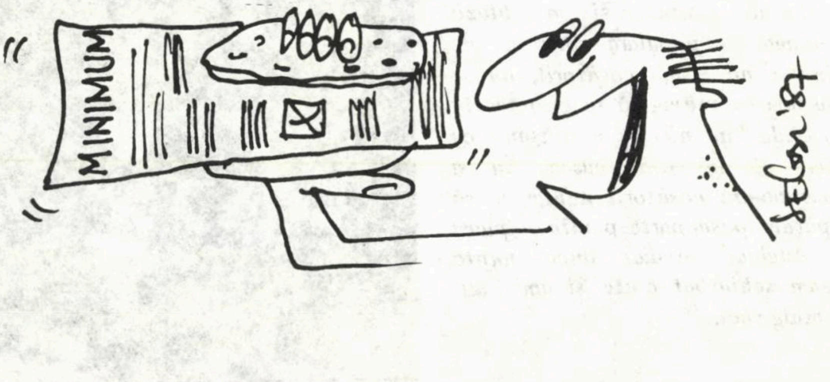

Ruth Dayan s-a măritat într-o... iie românească.
Ghila Almagor a fost mireasă numai în piesa „După cădere".
Lya Koenig n-a stat niciodată sub hupa.

ÎȚI AMINTEȘTI CE ROCHIE AI PURTAT LA NUNTĂ?

Cele mai multe persoane își amintesc și nu vor uita niciodată. Dar sînt și femei cărora le este imposibil să-și aducă aminte ce rochie au purtat la nunta lor proprie. Oricît ar părea de ciudat!

Întrebarea din titlu a fost pusă mai multor femei, luna trecută, cu ocazia sărbătoririi de Lag b'Omer, cînd în mod tradițional foarte multe perechi se căsătoresc – unele într-un cadru modest la Rabinat, altele în saloane de nunți mari și scumpe.

Uneori, în acest „domeniu" auzim și de extravaganțe. Astfel, în 1984, Daniela Danilo, instructoare la un club de sporturi subacvatice, s-a măritat... în adîncul mării. Îmbrăcată în rochie de mireasă, Daniela și-a pus în spate un balon de aer cum au scafandrii și așa a plonjat în apă. În schimb Nurit Lehman s-a măritat în... văzduh. Îmbrăcată în rochia de mireasă, ea s-a îmbarcat într-un mic avion cu două motoare și acolo, sus, la înălțimea de 8000 de picioare, mirele i-a pus în degetul inelar verigheta.

Dar au fost cîndva și mirese (poate mai sînt și astăzi) care imediat după nuntă au îmbrăcat pantaloni scurți și o cămașă bărbătească, și s-au dus în grajd să mulgă vacile. Așa a fost cazul cu nu alta decît Ruth Dayan. „La nuntă – povestește ea – am purtat o fustă simplă și o bluză românească populară lucrată de mînă. Cînd m-am căsătorit, nu se obișnuia ca mirele să se îmbrace în alb – de fapt nici nu se obișnuia ca tinerii să se căsătorească. Eu și Moșe ne-am căsătorit numai ca să căpătăm pașapoarte pentru a pleca în Anglia. Imediat după nuntă mi-am schimbat bluza și am fugit să mulg vacile".

Actrița Ghila Almagor s-a măritat în 1958 cu Ili Gorlitzki și în 1963 cu impresarul Iaacov Agmon. „Dar nici prima, nici a doua oară n-am purtat rochie de mireasă. Cînd m-am măritat cu Gorlitzki eram amîndoi prea săraci ca să putem cumpăra la un salon de rochii pentru nunți. Cînd m-am măritat cu Iaacov mi-am cumpărat un taior elegant numai pentru că a doua zi urma să plecăm în străinătate și nu aveam ce să îmbrac. Pentru prima oară în viața mea am îmbrăcat o rochie albă de mireasă în spectacolul cu piesa „După cădere" de Arthur Miller. Dar și asta e o amintire la fel de plăcută, după părerea mea, ca și a oricărei femei care a fost mireasă autentică".

Lya Koenig s-a măritat cu Zwi Stolper în România, în 1951.

„Mireasa" Ruth și „mirele" Moșe Dayan, care o ține pe umeri pe Reuma, sora mai mică a lui Ruth, viitoarea soție a lui Ezer Weizman.

Lia Koenig și Zwi Stolper în 1951

„Eu pot să-mi aduc aminte ce am purtat la nuntă, dar nu și ce am purtat la hupa – pentru simplul motiv că niciodată n-am stat sub hupa, spune Lya. În acea perioadă, în România se făceau mai ales căsătorii civile. Eram o fată de 17 ani, purtam o rochie simplă gri-albastră, deasupra o jachetă de blană trei sferturi, pantofi cu tocuri joase. Nu eram nici machiată, nici coafată. Dar deși ne-am căsătorit fără o ceremonie fastuoasă, mariajul nostru „ține" bine. Cîteodată mi se pare că eu sînt printre puținele actrițe cu o atît de lungă căsătorie fericită cu unul și același bărbat".

DE CE MĂ DAI LA INTERNAT? DE CE MĂ DUCI LA AZIL? PĂRINȚI ȘI COPII-O PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ DE LA CARE SĂ NU ÎNTOARCEM PRIVIRILE

N-a trebuit să vină Turgheniev cu titlul celebrului său roman, pentru ca problema generațiilor și a raporturilor dintre ele să se afle ,,la ordinea zilei". Documente ale tuturor epocilor și ale tuturor popoarelor, iar la noi Tanahul și Talmudul cu deosebire – aduc mărturii incontestabile că acest fenomen a fost dintotdeauna un izvor de probleme ce păreau adesea insolubile, o sursă de conflicte și divergențe dintre cele mai complexe.

Firește, cititorii vor înțelege de ce cazurile în jurul cărora vom purta dezbaterea noastră sînt semnalate cu inițiale. În realitatea israeliană de astăzi, problema relațiilor dintre părinți și copii, este pusă cu atîta aș spune, exploziva învolburare de patimi, cu un asemenea cortegiu de învinuiri reciproce încît, pentru binele ambelor părți în discuție, am socotit că e mai bine să păstrăm un anonimat convențional.

Vîrsta între ciocan și nicovală...

Generația de mijloc, cea dintre 35 și 50 de ani – îmi spune Luci Pascal din Petah Tikva, psiholog într-o școală de copii înapoiați mintal și comportamental – e, potrivit unei vechi expresii, între ciocan și nicovală. Să mă explic: ea are obligații, aș zice, egale, față de copiii cărora le-a dat naștere și față de părinții care le-a dat viață. A menține echilibrul între cele două îndatoriri nu e ușor; balanța se înclină cînd într-o parte, cînd în alta și să recunoaștem, de cele mai multe ori în favoarea copiilor, care sînt alintați, răsfățați, dorlotați, în vreme ce părinții sînt socotiți, în cel mai bun caz, numai niște anexe folositoare ca ,,metapelete" sau ,,metapeleți" nesalariați.

Există, desigur, și cazuri care demonstrează că se pot împăca de minune cele două îndatoriri. Cunosc, la Beer-Sheva, cazul unui tînăr inginer în construcții de 38 de ani, care poate fi luat drept exemplu de armonizare a obligațiilor față de toți membri familiei. Și nu are o familie ușoară: nevastă, trei copii, doi părinți nevolnici și bolnavi. Pe lîngă faptul că, îndeplinindu-și cu rigurozitate diferitele sarcini profesionale, își găsește timp să se ocupe și de formarea pe toate planurile a copiilor, nu neglijează să vină, pe cît îi stă în putință, în ajutorul părinților: într-o seară a dat o fugă pînă la ei și le repară o priză stricată, altădată le procură un medicament care nu le este atît de lesne la îndemînă.

Neîndoielnic, nu-i un caz izolat: s-ar putea cita multe altele asemănătoare. Dar și unele care nu fac deloc cinste celor care le exemplifică. Atît în ce privește poziția față de copii, cît și cea față de părinți.

Ce poți spune oare despre un profesor – un profesor, nu uitați, deci o figură care prin întreg felul de a se purta în societate trebuie să întruchipeze un model de comportare! - care a neglijat, într-un asemenea hal, propria sa familie (și nu de dragul părinților, căci aceștia au decedat de mult), încît, din pricina poziției sale reprobabile și a neputinței soției sale de a face față educației copilului mic (din pricina unei boli incurabile), băiețelul lor de 8 ani, altminteri drăguț și dotat, a trebuit să fie preluat sub protecția serviciului de asistență socială și, pînă la urmă, dat la un internat școlar!!! Sau despre cei doi soți, ambii stomatologi, oameni cu stare, din Kiriat Bialik, care și-au investit toată grija în băiatul lor, pe care l-au făcut medic, dar în schimb l-au internat pe bătrînul tată al soțului, încă în puteri, capabil să stea din toate punctele de vedere pe picioarele lui, cu o luciditate mintală pur și simplu impresionantă, într-un azil – de fapt, l-au **expediat**; azilul e foarte departe de domiciliul familial, iar ei îl vizitează rar, cît mai rar cu putință.

Ce e mai rău decît răutatea?

În convorbirile cu o seamă de interlocutori de cele mai diferite categorii de vîrstă, profesie, pregătire intelectuală, mi s-a întîmplat nu o dată ca vina pentru felul acesta de a se comporta să fie aruncată, simplist, pe o mică și atotcuprinzătoare trăsătură de caracter: **răutatea**. ,,E un om rău, e o ființă neagră la suflet, e o

făptură fără inimă“ — de cîte ori nu auzim utilizîndu-se acest argument pe cele mai diferite diapazoane.

— Realitatea însă — îmi spunea profesoara Ghizela Reiscman din Beer Sheva — e că mai feroce decît ceea ce obişnuim a numi răutate, este o altă trăsătură de caracter: indiferenţa, nepăsarea. Cunosc cazuri şi încă, din păcate, nu puţine, în care se schilodesc suflete de copii sau se amărăsc anii de asfinţit ai unor părinţi datorită lipsei elementare a participării la viaţa celor din jur, tocmai din partea acelora care au datoria să-şi facă simţită această participare...

Există unele vîrste la care nepăsarea celor apropiaţi exercită o influenţă depresivă care poate avea, uneori, rezultate fatale. Una dintre ele este adolescenţa. Dacă la 13 — 16 ani nu găseşti la cei apropiaţi, înţelegere pentru tulburările fireşti ale vîrstei, ele se pot accentua şi pot duce la însingurare, îndepărtare de lume, închidere într-un univers limitat, lipsit de orizont. Din păcate, citim în ziare despre prea multe sinucideri la vîrsta adolescenţei. O altă vîrstă care nu suportă indiferenţa, care parcă solicită un cuvînt cald, un gest de mîngîiere şi afecţiune, este ceea ce obişnuim a numi „vîrsta a treia“.

Stăteam de vorbă cu o bătrînă văduvă din Naharia, care are doi copii temeinic aşezaţi, cu o situaţie materială bine statornicită (băiatul e cercetător ştiinţific, iar fata medic).

— Nu doresc de la ei ajutor material, slavă Domnului, din punctul ăsta de vedere n-o duc rău. Ceea ce îmi roade sufletul este că nu vin să mă vadă decît, cum se spune, din an în paşte sau, ca să fiu mai în ton, din Roş Haşana în Pesah. E drept, la telefon mai vorbim, uneori chiar şi de două ori pe săptămînă. Dar eu simt nevoia să-i văd, pe ei şi pe nepoţi. Ştiu, nu mă îndoiesc, sînt oameni ocupaţi, cu treburi multe, cu probleme uneori grele. Dar oare o mamă înseamnă mai puţin în viaţa unui copil decît orice altă problemă?“

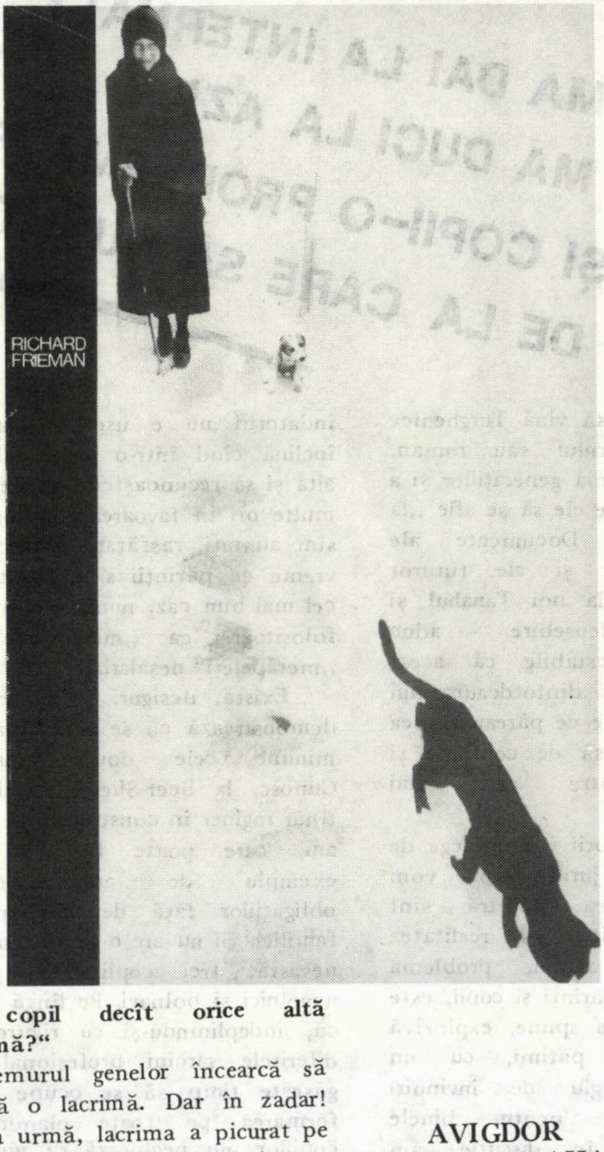

Tremurul genelor încearcă să ascundă o lacrimă. Dar în zadar! Pînă la urmă, lacrima a picurat pe pătura care o înfăşura pe bătrînă...

AVIGDOR
ben AVRAHAM

TEL: 242331
Aurel Weisler
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

Nicu Nitai pentru a 1.501-a oară

Luna trecută, Nicu Nitai a... împlinit 13 ani de cînd prezintă singur-singurel spectacolul „Căderea“ după Albert Camus. 1.500 de reprezentații! Cu această ocazie, d. Alain Pierres, ambasadorul Franței în Israel, a dat în onoarea actorului o recepție la Institutul francez unde Nitai și-a prezentat spectacolul pentru a 1.501-a oară.

Acum 13 ani, nici măcar Nitai nu crezuse că spectacolul său va trăi atît de mult. Sutana preotului (eroul piesei) el a împrumutat-o de la „Habima“ pentru... trei luni. Cînd spectacolul s-a dovedit a fi un succes și încă durabil, Nitai a cumpărat sutana și o păstrează și azi ca pe un talisman. Celelalte accesorii – pantalonii, pijamaua, capul de gorilă – au fost și ele schimbate de cîteva ori în decursul anilor.

O asemenea „cădere“ își dorește desigur, fiecare actor.

Nicu Nitai la o vorbă cu regizorul de film Louis Malle, la recepția de la Institutul francez.

Într-un cuvînt

Probabil că ministrul Ariel Sharon deține recordul celui mai scurt răspuns dat la o interpelare parlamentară. Deputatul Charlie Biton i-a pus următoarele întrebări:

1. Cîți oameni au participat la festivitatea de inaugurare a locuinței din Ierusalimul răsăritean?
2. Ce anume s-a servit oaspeților?
3. Este adevărat că menu-ul a fost preparat de bucătarul de la Hotelul „Plaza“ din Ierusalim?
4. Cît a costat această festivitate?
5. Este adevărat că cheltuielile au fost acoperite din banii Statului?

Răspunsul ministrului, care a fost dat săptămîna trecută:

NU.

Scurt.

Sharon: Nu.

Președintele Statului, d. Haim Herzog, a primit în dar de la Amos Ettinger, realizatorul emisiunilor de televiziune „O viață ca aceasta“, cartea „Parașutare oarbă“, în care este descrisă activitatea lui Șaike Dan în Europa și mai ales în România, în timpul celui de-al doilea război mondial și în cadrul acțiunilor de Alia bet. Volumul i-a fost dăruit președintelui cu ocazia alegerii lui Șaike Dan ca unul din „eroii“ cărții lui Michael Bar-Zohar, intitulată „Cartea oamenilor minunați“ despre 48 de personalități care s-au distins în cei 40 de ani de independență.

În clișeu, de la dreapta la stînga: președintele Herzog, Șaike Dan și Amos Ettinger.

O ,,tablă" prin vecini și martirajul Sfîntului Sebastian.

PROBLEMA "PROBLEMELOR"!

Noi avem o adevărată fobie pentru cuvîntul ,,problemă". Asta ne-a rămas încă de pe timpul cînd eram elevi în clasele primare. Aveam pe atunci învățători înăcriți de suferințe gastrice a căror singură plăcere era să ne dicteze, ca teme pentru acasă, probleme de soiul acesta:

Un om bogat e pe moarte și cheamă la căpătîiul lui pe cei trei fii ai săi, Ion, Gheorghe și Vasile, ca să le împartă averea. Lui Ion îi lasă o parte de două ori și jumătate mai mare ca cea a lui Gheorghe, lui Gheorghe de patru ori cît lui Ion minus partea lui Vasile, iar lui Vasile cît rămîne dacă scazi partea lui Gheorghe din partea lui Ion. Să se afle...

În sfîrșit, ce să se afle nu ne mai interesa pentru că n-am aflat niciodată. Veneam acasă și ne plîngeam părinților că avem o problemă foarte grea. Tații ne spuneau: ,,Lasă că o rezolv eu prin algebră" și se apucau să citească de vreo zece ori, umplînd patru coli de hîrtie comercială cu socoteli. Pe urmă exasperați de nereușită ne aruncau foile în cap urlînd că sîntem niște dobitoci care n-o să ajungem niciodată oameni și plecau de-acasă țipînd ,,Decît așa viață, mai bine mort", ducîndu-se să joace table prin vecini.

Mamele ne priveau cum căscam ochii neputincioși în caiete, triste de parcă ar fi văzut tabloul ,,Martirajul Sfîntului Sebastian" unde barem ,,problema" era rezolvată, sfîntul neavînd moștenitori și nici avere.

Și uite așa plecam a doua zi la școală cu problema nerezolvată, nutrind în suflete speranța că poate bogătașul n-a murit sau că în ultima clipă s-a răzgîndit și a lăsat toată averea unui cămin de fete bătrîne. Asta însă nu se întîmpla niciodată și totul se reducea la niște notații în carnetul nostru unde cifra doi era limita de sus! De atunci amîndoi am rămas cu o ură neîmpăcată împotriva bogătașilor, care nu se mulțumesc cu pungășiile pe care le fac în viață, ci și atunci cînd mor nu își lasă averea prin testament, așa cum fac toți morții cumsecade, ci prin ,,probleme".

Cînd am ajuns în Israel, prima expresie pe care am auzit-o din gura celor care ne-au primit a fost: ,,Ein Baiot!" Ceea ce în limba noastră maternă ni s-a explicat că înseamnă ,,Nu-s probleme"!

Uraaa! Uraaa! Am scăpat de coșmarul problemelor de nerezolvat care ne urmărea din clasa a doua primară. Și chiar așa s-a întîmplat. Am intrat în ulpan și n-am avut luni de zile nici o problemă. Învățam ivrit prin ivrit. Nu înțelegeam nimic și eram fericiți. ,,Ein Baiot!"

Fericirea a fost de scurtă durată. Din micul univers al ulpanului am ieșit în marele univers al micului Israel. Atunci ne-am dat seama că ,,Ein Baiot!" este un tic verbal al indigenilor, ca la anglo-saxoni care îți spun cînd te întîlnesc: ,,How do you do?" fără să se aștepte la vreun răspuns în lagătură cu starea ta!

În realitate israelienii se aseamănă oarecum cu regele Midas care orice atingea se transforma în aur. Compatrioții noștri orice ating se transformă într-o problemă!

Țara noastră a fost binecuvîntată cu livezi de citrice. Primăvara, mirosul florilor de portocali parfumează întreaga atmosferă din Galil pînă în Neghev. Roadele aurii ale pardesurilor ne-au făcut un renume bun în toată lumea.

Să nu-ți dai palme cînd deschizi ziarul și citești?

,,Problema citricelor a devenit acută! Proprietarii nu sînt mulțumiți cu cîștigul! Nu se găsesc culegători deoarece plata e insuficientă! Lăzile cu fructe nu sînt încărcate la timp din cauza grevelor! Este mai rentabil să se clădească pe pămînturile livezilor de portocali! Se pune PROBLEMA desființării unei bune părți din pardesimi!"

Micul Tel Aviv a devenit o metropolă de tip vestic. Dizengoff străbătea călare în cinci minute vechiul oraș, iar Cici, într-un Volvo '88, nu reușește să ajungă nici în două ore de la un capăt la celălalt. Vechea stație centrală de autobuze nu mai corespunde noilor cerințe. S-a trecut îndată la construirea unui centru de trafic nou, modern și monumental. S-au băgat o mulțime de bani, s-au cumpărat o mulțime de viitoare magazine, s-au încheiat o mulțime de contracte cu diverse firme furnizoare și... s-au terminat gologanii! Lucrările au stagnat. Construcția, pe jumătate clădită, a fost lăsată în părăsire.

Astfel ne-am trezit cu PROBLEMA vechilor ruine ale noii tahanale...

Nu-ți vine să-ți dai patru palme?

Israelul este plin de uzine, fabrici, șantiere, ateliere, în care se fabrică ace cu gămălie și pungi de plastic pînă la vapoare, computere sofisticate și avioane de ultimul tip. Ar trebui să fim mîndri că într-un timp atît de scurt am realizat o asemenea industrie!

Cîte palme v-ați dat pînă acum? Șase? Continuați!

Fabrica ,,Aliance" nu mai este o fabrică de cauciucuri ci o PROBLEMĂ!

Uzina de la Beit-Șemeș nu mai produce motoare de avion ci PROBLEME!

Șantierele navale de la Haifa au intrat adînc la apă cu PROBLEMA: ,,Ce-i de făcut?"

,,ATA", diadema industriei textile israeliene a fabricat țesături, apoi a produs PROBLEME și acum

nu mai face decît remuşcări!

PROBLEMA avionului Lavy!

PROBLEMA industriei electronice!

PROBLEMA ,,TADIRAN"!

PROBLEMA industriei de mobile!

PROBLEMA industriei hoteliere!

PROBLEMA căilor ferate!

Ce nu este o ,,PROBLEMĂ" în Israel?

Noroc că israelienii nu-şi fac probleme cu probleme. Ei fac o comisie de anchetă!

În toate ţările, unde este permis şi chiar unde nu este permis, poporul manifestează cînd are revendicări. Oamenii se adună şi cer pîine, libertate, zi mai scurtă de muncă, reducerea impozitelor, reducerea preţurilor, răsturnarea unui regim, aducerea la putere a unei persoane sau a unui guvern şi altele.

Cea mai amplă manifestaţie din istoria poporului nostru, care a întrunit cel mai mare număr de oameni nu a fost pentru nimic din toate astea. 400.000 de oameni s-au adunat în Piaţa Regilor Israelului ca să pretindă... o ,,Comisie de Anchetă"!!!

La noi toate problemele duc la comisii de anchetă. Cu timpul s-a creat şi o tehnică a organizării acestor comisii. Din ele fac parte un număr fără soţ de personalităţi, mai mari sau mai mici, în funcţie de problemă. Dar totdeauna fără soţ, ca să nu iasă meci nul şi să fie nevoie de prelungiri. Cel fără soţ este preşedintele şi comisia poartă numele lui. Cum au fost comisia Agranat, Kahane, Landau, Bejski, etc...

Cea mai recentă propunere pentru crearea unei comisii de anchetă a fost în cazul paraşalei de la miştara. Raportul controlorului Adan, care a dezvăluit nişte potlogării în activitatea unor poliţişti a devenit o PROBLEMĂ!

Şi unde e o problemă, trebuie să fie o comisie de anchetă. Dar asta-i altă problemă. Că ancheta trebuie să fie din afară. Dar dacă e din afară nu ştie ce este înăuntru. Trebuie o comisie care să ştie ce se petrece înăuntru. Dacă este înăuntru nu poate să-i ancheteze pe cei dinăuntru! Şi asta-i o problemă, pentru care însă nu se poate constitui o comisie. Poate că ar trebui să-i dea afară pe cei dinăuntru şi să-i numească în comisia de anchetă... Cum să-i dea afară? Sînt cavua! Altă PROBLEMĂ! Altă comisie!

Sau mai bine să se facă aşa cum s-a procedat cu toate concluziile comisiilor de anchetă de pînă acum. S-o lase baltă!

Finlanda poate să fie ţara celor 1.000 lacuri?

O să fie Israelul ,,ţara celor 1.000 de bălţi"!

Dacă s-ar amenaja puţin poate ar ajuta şi la turism... Dar asta-i altă problemă...

Mai curînd institutul Weizman ar putea să rezolve toate problemele dacă ar inventa o maşină cibernetică în care să bagi capetele pătrate şi să le scoţi, într-o sutime de secundă, rotunde. Iar dacă din cauza unui defect mecanic capul pătrat rămîne în maşină, nu-i nimic. De PROBLEMA asta o să ne ocupăm noi.

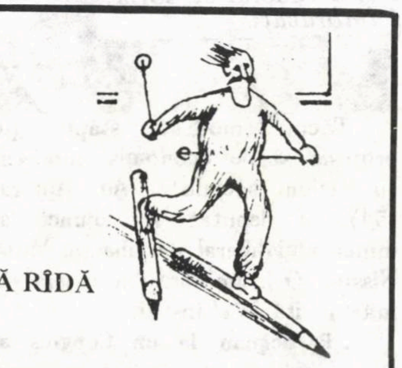

UMOR

,,LASĂ POPORUL MEU SĂ RÎDĂ
de Mark şi Sidonia Sidon

Doritorii pot primi cartea prin poştă, trimiţînd un cec de 17 şekeli pe numele şi adresa: M. REISER, str. Iţhac Sade 33/26 Bat-Yam 59672

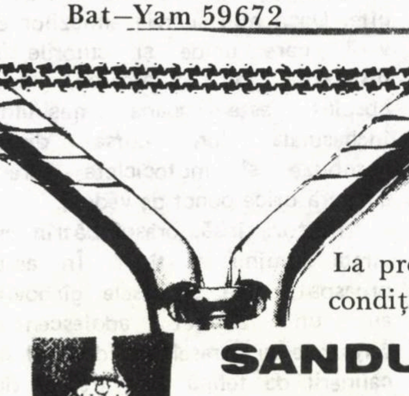

La preţuri modeste, cu garanţie şi condiţii de plată vă oferă:

SANDU BRAUNSTEIN

BIJUTERII
BRILIANTE
PERLE

Magazin şi atelier de bijuterii
Şenkin 8.A lîngă Allenby, Tel Aviv

Modernizăm, reparăm şi cu aur de la client onorăm
VISA şi ISRACART

Ce i s-a întîmplat deputatului Adi Amurai într-o saună din Norvegia

Adi Amorai cu soţia: *îmbrăcaţi*

Tăcut, modest, stăpîn pe profesia sa de economist modern, cu viziuni socialiste, Adi Amurai (54), e deputat şi adjunct al ministrului liberal de finanţe, Moşe Nissim. O întîmplare din cariera sa, mărturisită de el însuşi:

,,Participam la un Congres al economiei organizat de Internaţionala socialistă, la Stokholm. La sediul Congresului s-a aflat o saună superbă, deschisă pentru femei între 6 şi 8 seara, pentru bărbaţi între 8 şi 10 seara, şi în continuare, intrarea liberă pentru ambele sexe. Am ajuns la saună la 8 şi jumătate. Înaintea ochilor, mi-a apărut următorul tablou: pe cîte o bancă stăteau goi-goluţi ministrul Finanţelor al Norvegiei, parlamentari norvegieni şi profesori. Lîngă ei, goale-goluţe, două secretare. Una, foarte frumoasă, cealaltă cu un trup înebunitor. M-am speriat, căci eu ştiam că la ora aceea, se puteau îmbăia doar bărbaţii. Cum lîngă bărbaţi nu mai erau locuri, m-am aşezat lîngă cele două secretare. Am ,,rezistat" doar cîteva minute şi am ieşit afară, buimac. După mine, toţi ceilalţi. În continuare, goi. Ministrul Finanţelor mi-a recomandat-o pe adjuncta ministrului Muncii, la rîndul ei în costumul Evei. Ei au început să discute cu mine despre relaţiile israelo-arabe, iar eu a trebuit să apăr poziţia Israelului. Gol şi în... engleză!

" Şi încă o mărturisire a lui Adi Amurai: **,,M-am săturat să fiu toată viaţa adjunct de ministru. La alegerile viitoare, nu mai candidez pentru Knesset!".**

Aşadar, un politician amator de adevăruri gol-goluţe.

Ben Iacov-Zwi

CARNET DE TELAVIVIAN

CHIPURILE ORAŞULUI

Problema cea mai complicată cu Tel Avivul este că are o mie de chipuri.

În cursul zilei, chiar să vrei, tot nu-l vezi: un chip neutru, cenuşiu, preocupat şi agitat de te miri ce şi cîte. Dacă nu-i soarele amiezilor de vară, care ucide şi culorile şi dispoziţia de gură-cască, apoi absolut este goana maşinilor, înghesuiala lor, cursa dintre autobuze şi motociclete care-ţi acoperă orice punct de vedere.

În zori, însă, oraşul bătrîn are vîrsta luminii: e tînăr. În aerul proaspăt, pînă şi casele gîrbovite au un zîmbet adolescentin; ferestrele şi terasele se deschid cu calinerii de felină abia trezită din somn şi soarele de aur pune bijuterii pe ceea ce e mai vechi, curbe, coloane, stucuri şi volute, pe tot ce a scăpat de obsesia rectilinie a arhitecturii moderne.

Spre seară, la ora de graniţă a amurgului, oraşul întreg parcă ar sta să-şi ia zborul. Fîlfîirea agitată a miriadelor lui de păsări, intrate în panică la moartea luminii, îl umplu în asemenea măsură încît îl molipsesc, îi cresc aripi şi casele planturoase, matroane burgheze cinstite, prind avînturi de balerină. Colţurile se rotunjesc, vorbele se fac şoapte, tencuielile dezgolite se înfăşoară în catifele de umbră şi liniştea prăbuşită de-o dată — un ceas-două, respiroul dintre întoarcerea de la muncă şi ieşirea la ,,distracţii" (biluim, îi zice exact!) — are ceva mistic, de rugăciune.

Pentru ca de-o dată să explodeze luminile; luminile acestea atît de specifice, galben-roşietice pe arterele de mare circulaţie, albăstrui-lăptoasă pe străzile mai retrase. Gata, s-a ridicat cortina! Oraşul întreg a devenit la fel de fascinant şi de efemer, de imaginar, ca un decor de teatru. O piaţetă la întretăierea lui Nahmani cu Melchet poate găzdui ,,Boema" sau dramatizarea oricărei nuvele de Cehov; pomii bulevardului Rotschild invită elfi şi silfide, dacă nu năzdrăvăniile licenţioase ale lui Puck; pe esplanada Muzeului Tel Aviv, între Bibliotecă şi Tribunal, ar putea să se ivească eroii roboţi-îndrăgostiţi din ,,R.U.R." al lui Karel Capek.

Problema este a şti care dintre toate acestea este Tel Avivul sau, în ultimă instanţă, tocmai aceste o mie de chipuri sînt tocmai adevăratul, unicul, irepetabilul Tel Aviv?

CITADIN

עדי טורס בע"מ
ADI TOURS LTD.
TRAVEL, TOURISM & INSURANCE AGENCY • משרד נסיעות, תיירות וביטוח

E. WEISS

AGENTUL DE VOIAJ
preferat de ALIAUA ROMÂNA
ADI TOURS LTD.
Tel. 623650 – 624753 – 625406

Columb a descoperit America. Adevărat!!
Fleming a descoperit penicilina. De asemenea, adevărat!!
Omenirea este pe cale de a-şi împlini visul ei milenar de prelungire a vieţii!
Pînă atunci, ce putem face? Să ne petrecem timpul liber sau vacanţa noastră în aer liber, la munte, la mare sau în staţiuni balneo-climaterice pentru recuperarea forţelor noastre fizice.

ROMANIA

Doriţi o vacanţă plăcută sau un concediu pentru îngrijirea sănătăţii dv.!!

ADRESAŢI-VĂ CU ÎNCREDERE LA E. WEISS care vă va informa cu tot ce este actual în materie de turism pe tot cuprinsul lumii.

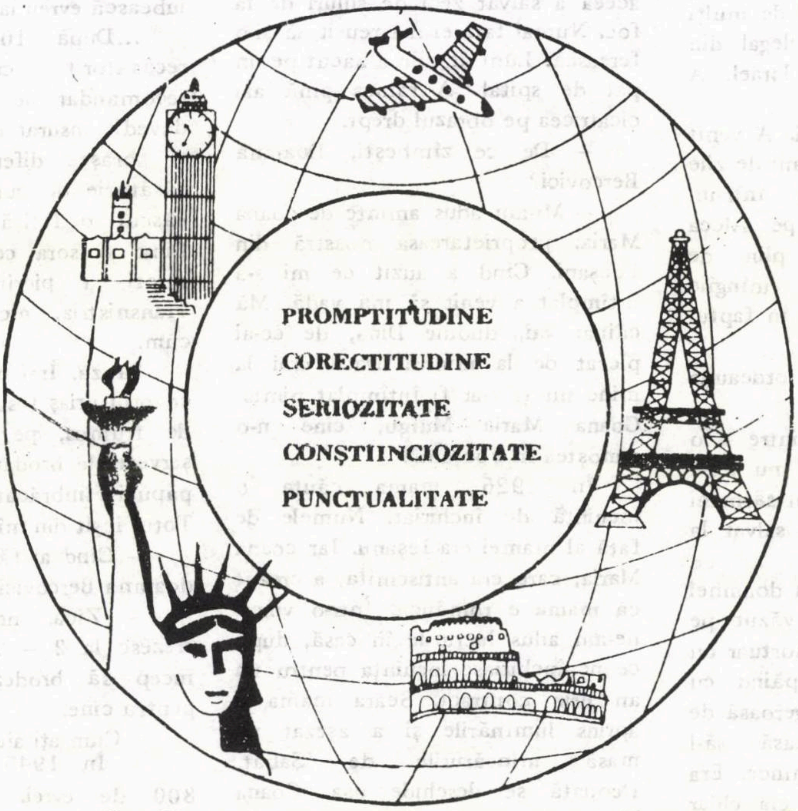

Excursii organizate în ROMÂNIA, UNGARIA, IUGOSLAVIA, la preţuri de mare concurenţă. Pentru Ungaria se pot comanda camere şi apartamente particulare începînd de la 25 dolari camera pe noapte.

Vă propune un concediu plăcut sau un tratament adecvat pentru afecţiuni de inimă, reumatism, ulcer stomacal sau duodenal, bronşită, astmă – în staţiunile balneo-climaterice din România:

FELIX, HERCULANE – reumatism, băi cu ape radioactive, inclusiv tratamente cu sauna, masaje, etc.

COVASNA, TUŞNAD, VATRA DORNEI, BUZIAŞ – fenomene ale bolilor cardio-vasculare, circulaţia sîngelui, tensiune arterială, etc.

CĂLIMĂNEŞTI, OLĂNEŞTI: Ape minerale contra ulcer stomacal, pietre la rinichi sau vezica biliară, tratament special cu ULCOSILVANIL.

SLĂNIC-MOLDOVA, GOVORA – bronşită, astmă.

Odihnă la POIANA BRAŞOV, SINAIA, PREDEAL.

De asemenea, excursii organizate sau individual în UNGARIA, JUGOSLAVIA, AUSTRIA.

Oferim bilete de zbor pentru întregul mapamond, inclusiv bilete charter pentru Europa.

Preţurile noastre sînt accesibile pentru orice turist. Acordăm condiţii avantajoase de plată, în rate, pînă la 12 anual.

Lumina la fereastra Dinei Bercovici

— Eran, doamnă Bercovici.

— Poftim înăuntru, domnule Eran.

Am intrat. Cu paşi domoli, dar hotărîţi, ea se apropie de mine. Vorbeşte liniştit şi cursiv. Niciodată nu ridică glasul, niciodată nu subliniază un cuvînt sau o frază şi totuşi te simţi subjugat de o forţă neobişnuită.

Dina Bercovici. La pensie de mulţi ani de zile. Văduvă de mulţi ani. Fără copii. Plecată ilegal din România în 1945, spre Israel. A ajuns abia în 1948.

A copilărit la Focşani. A venit la Bucureşti în 1936. De ani de zile locuieşte la Bat Yam într-un apartament modest de pe Aleea Metzada. Modest, dar plin de lucruri frumoase care mîngîie ochiul, făcute cu mîna ei în faptul zilei şi în tăcerea nopţii.

Uşa locuinţei este totdeauna deschisă.

— Hoţi?! Dacă o să intre — o să intre. Ce să fac dacă nu mi-e frică de ei? Mi-e milă, sînt sărmani şi bolnavi. Nimeni nu i-a salvat la timp, de copii.

Copiii sînt slăbiciunea doamnei Bercovici. La 13 ani a văzut pe stradă în urma unui car mortuar un copil de 5 — 6 ani lipăind cu picioarele goale. Era o zi geroasă de februarie. L-a luat acasă să-l îmbrace, să-i dea să mănînce. Era orfan de tată, iar mama era chiar moarta din coşciug. A rămas la ei. 14 ani. Mai tîrziu a adus în casă o fată orfană care a trăit la ei în casă 10 ani, pînă s-a căsătorit. În anii 1942 — 1943, în plină prigoană şi război, a salvat împreună cu doctorul Cornel Iancu, un număr mare de copii din infernul Transnistriei.

— Cum am reuşit? Am făcut colecte şi am plătit la ţigani, da, la ţigani, să scoată copiii evrei de acolo. I-am adus la şcoala din strada Olteni din Bucureşti. Au stat în şcoală, pînă i-am răspîndit la rudele lor sau la alte familii. Noi am luat trei fetiţe.

— Nu ţi-era frică că o să te prindă?

— Cine avea timp să se gîndească la asta?! Cînd trebuie să salvezi atîtea vieţi, mai stai să faci socoteală? Dumnezeu a fost cu noi şi cu ei.

D-na Bercovici nu a cunoscut frica nici cînd în Bucureştii anului 1941 legionarii ardeau sulurile Torei în 27 de sinagogi. În noaptea aceea a salvat zeci de suluri de la foc. Numai faţa ei n-a reuşit să şi-o ferească. Luni de zile a zăcut pe un pat de spital. A rămas pînă azi cicatricea pe obrazul drept.

— De ce zîmbeşti, Doamnă Bercovici?

— Mi-am adus aminte de coana Maria, proprietăreasa noastră din Focşani. Cînd a auzit ce mi s-a întîmplat a venit să mă vadă. Mă căina: vai, duduie Dina, de ce-ai plecat de la mine?! Dacă erai la mine nu ţi s-ar fi întîmplat nimic. Coana Maria Murgu, cine n-o cunoştea în Focşani?!

În 1926, mama căuta o locuinţă de închiriat. Numele de fată al mamei era Ieşanu. Iar coana Maria, care era antisemită, a crezut că mama e româncă. Într-o vineri ne-am adus lucrurile în casă, după ce ne închiriase locuinţa pentru un an prin contract. Seara mama a aprins lumînările şi a aşezat pe masă mîncărurile de Şabat. Deodată se deschide uşa. Coana Maria în prag. Cînd a văzut lumînările şi mîncarea, şi-a plesnit palmele a nenorocire: ,,Sînteţi jidani! Mîine vă luaţi lucrurile şi o ştergeţi! Eu nu ţin jidani! Niciodată!" Mama tremura. Eu m-am stăpînit cum am putut şi i-am spus proprietăresei:

,,Doamnă Murgu, în primul rînd noi n-am ştiut că închiriaţi numai la români. În al doilea rînd, ştiţi prea bine că am făcut contract pe un an. Dacă ne daţi afară, va trebui să ne plătiţi chiria pe un an întreg". Era tare zgîrcită, sărmana. S-a potolit şi ne-a spus:: ,,O să văd eu ce fac, dar după un an n-o să mai fiţi aici".

— Şi după un an, iar aţi căutat casă?

— După un an?! Am stat acolo 10 ani, pînă am plecat la Bucureşti.

— Cum aşa?

— Coana Maria mînca împreună cu noi mîncăruri evreieşti, aprindea lumînare cînd visa un răposat. Nu mai mînca porc. Ajunsese să iubească evreii la 70 de ani.

...După 10 ani mama s-a recăsătorit cu un bărbat recomandat de rabin şi care s-a dovedit însurat cu încă 4 femei în 4 oraşe diferite. În această căsătorie de numai 2 ani s-a mai născut o fetiţă. Azi mai trăiesc Dina şi sora cea mică. Una din surori a pierit în drum spre Transnistria, nici azi nu se ştie cum.

Pauză. Îmi odihnesc privirea pe covorul uriaş ţesut cu atîta dragoste de frumos, pe faţa de masă şi şerveţelele brodate, pe grădiniţa de păpuşi îmbrăcate de sărbătoare. Totul ieşit din mîna ei.

— Cînd ai făcut atît de multe, doamna Bercovici?

— Ziua, noaptea. Cînd mă trezesc la 2 — 3 noaptea durerile, încep să brodez. Am totdeauna pentru cine.

— Cum aţi ajuns în Israel?

— În 1945 ne-am organizat 800 de evrei. Am închiriat un vapor. Pe cheiul din Constanţa s-au urcat toţi, afară de 8 oameni care au organizat plecarea. Noi cei 8 trebuia să urcăm ultimii. N-am mai apucat. Ne-a prins poliţia. Am fost eliberaţi cu greu şi cu mulţi bani de cei de la ,,Mizrahi". Apoi am plecat spre Arad şi de acolo am trecut ilegal graniţa în Ungaria şi pe urmă în Austria. Ne-am oprit în Germania. Mama era sleită şi bolnavă. Am purtat-o pe spate. Ne-au concentrat în lagărul de la Poking-Wallstaat. Acolo am devenit soră şefă.

Era greu de ieşit din lagăr şi de plecat în Israel. Englezii nu ne

lăsau să intrăm, iar nemţii nu ne lăsau să ieşim. Mulţi tineri abia aşteptau să ajungă în ţară. Pe mulţi i-am ajutat.

— Cum?

— Ca să pară mai în vîrstă, le-am lipit mustăţi şi bărbi. Şi aşa au ajuns în Eretz Israel. Mulţi sînt azi bunici... cu mustaţă şi barbă.

— Şi dumneata, doamnă Bercovici?

— Doar ştii că n-am copii.

— Pot să întreb de ce?

— Ce să fac dacă prima vedere am avut-o la 43 de ani? M-am căsătorit cu omul acela. N-am avut copii, dar ca şi mine, iubea copiii. Eu eram soră, el era casier la policlinica ,,Macabi". Apoi am primit un chioşc în faţa şcolii din cartier. Copiii fără bani primeau dulciuri şi sandviciuri pe gratis de la nenea Iacov. Seara îi aduna şi bea ceai cu ei.

În ultimii 8 ani a fost orb. În ultimii trei era paralizat la pat.

Pentru fiicele nepoatelor (de la surori), Dina Bercovici a pregătit trusouri, pentru băieţi — tfilin de Bar Mitzva. Zi şi noapte croşetează şi brodează pentru cineva — rude, cunoştinţe, vecine sau eleve care vin să stea de vorbă cu ,,mătuşa Dina". E invitată mereu la şcoli din jur, dar inima bolnavă nu o mai lasă să facă mulţi paşi.

— Doamna Bercovici, regreţi vreo faptă care ai făcut-o cîndva?

— Da, că am primit un împrumut pentru casă. Casa în care stau azi. Mă ajutase un fost elev al meu din România. Am fost un timp profesoară, după ce fusesem gonită de la medicină. Cînd am primit cecul, am fugit pe jos de la Tel Aviv la Bat Iam. Am uitat de autobuz. Pentru ce atîta agitaţie? Pentru 4 pereţi?

Doamna Bercovici nu a avut niciodată casa ei. Niciodată nu a avut un colţişor din care să nu poată fi dată afară. Acum are.

Noaptea poţi zări lumină la un geam din Aleea Metzada. Acolo o femeie modestă, dar generoasă, brodează. Îşi înfrînge clipă de clipă suferinţa, bucurîndu-se dinainte de darul pe care-l trudeşte pentru cei din jur.

ERAN TAL

Premiu

Recent, dr. Alexandru Fradi, cercetător ştiinţific la Institutul de Neurologie şi Psihiatrie din Bucureşti, a fost distins cu premiul ,,Victor Babeş" al Academiei R.S.România, pentru a sa ,,Suită de lucrări în domeniul neurofiziologiei, neurolingvisticii şi tratamentului afaziei".

Absolvent al Facultăţii de Medicină din Bucureşti, în 1949, dr. Fradis îşi desfăşoară activitatea, de peste 35 de ani, la institutul sus amintit.

Împreună cu prof. A. Kreindler, dr. Fradis a publicat două monografii, prima în 1968, la Paris (Editura Gauthier-Villars), a doua în 1970, la Bucureşti (Editura Academiei), scopul acestora fiind de a oferi date neuropsihologice şi neurolingvistice precise care să permită individualizarea metodelor de recuperare a afaziei, în funcţie de tulburările observate la bolbavul respectiv.

Dr. Fradis este unul dintre primii cercetători din România care s-a ocupat de studiul dislexiei la copii (imposibilitatea unor copii cu intelect normal de a învăţa scrisul şi cititul), alcătuind un îndreptar metodologic privind prevenirea, diagnosticul şi tratamentul dislexiei şi disgrafiei la copii.

Membru al Grupului pentru studiul afaziei al Federaţiei Mondiale de Neurologie, al Societăţii Internaţionale pentru Studiul creierului (IBRO), al Asociaţiei Europene pentru Ştiinţe Neuroiogice (Olanda), al Societăţii Internaţionale de Neuropsihologie (S.U.A.), al Asociaţiei Multidisciplinare de Afazie (Israel), Alexandru Fradis este, totodată, un membru activ al Comunităţii Evreilor din Bucureşti, manifestind interes pentru activitatea ei culturală.

(după **Revista Cultului Mozaic** — Bucureşti).

M. RAFAEL

Zwi Rosen sau Menahem Arlav

,,Miroase" a alegeri şi din nou se aude pe uliţa românească — mai ales în organizaţiile noastre publice — că ,,e cazul", "e timpul", "trebuie" să avem un deputat român în Knesset. Poate fi din Likud, de la Liberali, chiar şi de la religioşi — numai român să fie. Dar — paradoxal — tocmai în Partidul Muncii unde sînt cei mai mulţi români, realizarea acestui deziderat pare a fi mai dificilă.

Recent s-a aflat că activiştii H.O.R. de la Ierusalim propun ca pe lista de candidaţi a Partidului Muncii să fie trecut **d. Zwi Rosen,** *(care în trecut a produs un fel de ,,schismă" în H.O.R. răsculîndu-se împotriva conducerii centrale a lui* **Itzhak Korn)**

Dar lucrurile nu par să meargă simplu şi uşor. În Partidul Muncii sînt şi alte persoane, chiar dintre cele care activează în H.O.R., care ,,trag cu ochiul" la un loc de deputat. Un singur exemplu din informaţiile ce le avem: **d. Menahem Ariav,** *primarul de la Natzaret Illit. Unii din H.O.R. sînt sceptici, după cum ni s-a spus, că d. Ariav va fi dispus să-l sprijine pe d. Rosen.*

Cineva care cunoaşte bine moravurile politice de la noi, mai ales în ajun de alegeri, ne-a spus că de dragul unui scaun de deputat vor mai apare şi alţi candidaţi români, chiar dintre cei care — precum celebrul Micky Bercovici, de obicei îşi ascund originea română. Dar ce nu face omul pentru a ajunge în Knesset? Spiritul de ,,sacrificiu" e atît de mare încît e gata să recunoască în public că e originar din România...

IOSALĂ VINDE!

A SOSIT MĂLAI
DIN ROMÂNIA
Brînzeturi şi murături
româneşti; Brînză
burduf şi regală : Caş, urdă.
Ardei umpluţi cu varză.
Măsline greceşti. Varză
căpăţînă. Băuturi româneşti.
IAFFO — HAMERED 3,
TEL. : 03—822902

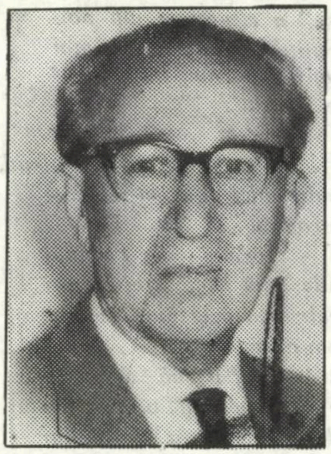

A. FELLER

O întrebare pe care o auzi nu o dată: cine este astăzi – după dispariția marelui Marcel Iancu – **decanul intelectualității evreo-române din Israel?** Cine posedă datele necesare pentru a ,,ocupa" asemenea funcție? (adică și patriarhală vîrstă și realizări de valoare?).

Decanul – răspundem noi – este **Abraham Feller.** Născut la Botoșani în 1893, împlinind deci la vremea aceasta 95 de ani, A. Feller a fost un publicist remarcabil în presa evreiască din România (Mîntuirea lui A. L. Zissu era ,,făcută" gazetărește de el) și Israel (a aliat în 1950), conducător al tipografiei și editurii **Slova**, vestită în anii 30 – 40 ai Bucureștiului, ca loc de întîlnire a spiritelor legate de iudaism, fruntaș politic sionist (amic al lui Jabotinsky!). El își poartă cei 95 de ani în mod superb, îndreptîndu-se ,,în plină formă" intelectuală spre centenar.

Lume multă (și foarte atentă) la conferința ținută luna trecută, în ivrit, la Universitatea din Ierusalim, de către colaboratorul nostru, *dr. Leon Volovici,* **cercetător la institutul** *Yad Vașem* **și redactor al publicației istorice** *Romanian Jewish Studies.* **Tema: ,,Intelectualii evrei din România de azi și relația cu identitatea evreiască". A fost un ,,scoop" ideologic, deoarece de regulă, pînă acuma, autorii de asemenea cercetări se opreau la... 48 (pașopt), nevoind să pășească pe terenul** *delicat* **al contemporaneității. S-a schimbat însă ceva în mentalitate, ne apropiem (se pare) de anul 2000, așa că Volovici, lipsit de tremurătură sau tactică, a vorbit despre scriitorii din România de azi, cu nume și pronume, arătînd în ce măsură ei doresc (sau nu) să se afirme ca evrei în versurile sau romanele lor. Negru pe alb. Sau măcar gri pe alb.**

Rabinul Șef Dr. Moses Rosen se află din nou, împreună cu soția, la Tel Aviv. Neobositul navetist internațional stă, ca de obicei, cîteva săptămîni, în apartamentul de pe strada Uri (blocurile noi, înalte, unde le poți vedea zilnic pe d-na Rachel Dayan, sau pe d-na Esther Rubin, văduva pictorului, venind de la supermarket cu tîrguielile în sacoșă), apoi își ia zborul la Chicago, Tanganica sau București, pentru a reveni, iarăși, după cîteva luni, în micul său birou de aici; un birou parcă mai plin de vizitatori decît omologul său de la templul Coral, cu secretare și dactilografe. Se perindă pe Uri, vechii prieteni din alia ai rabinului-șef ca Itzhak Korn și celălalt Itzhak, Artzi, gazetari la *Maariv* în căutare de *memorii* pentru a fi publicate în ebraică, redactori ai editurii londoneze *Weidenfeld și Nicholson, unde se pregătește Biografia* lui Moses Rosen, figuri cunoscute din presa noastră, ca Adrian Zahareanu, Marius Godeanu, Schechter, apoi solicitanți, solicitanți pentru o vorbă bună (grăbirea unei *plecări*, un loc în căminul de la București etc., etc, etc., și încă o dată etc.). Acum însă, la toate acestea, se adaugă o activitate deosebită: primirea celor doritori să organizeze sărbătorirea în Israel a jumătate de veac de activitate rabinică și patru decenii de la alegerea D-sale în funcția de Șef-Rabin.

La București, sărbătorirea va avea loc în primele zile ale lunii iulie (4 –6). Ni se spune că în Israel, momentul va fi marcat de prezența cîtorva conducători politici și religioși ai țării. La cel mai înalt nivel.

În Buletinul Ever (martie, 1988) care apare la Ierusalim, sub îngrijirea dr-lui I. Kimhi (pasionat cercetător al Bibliei și al trecutului), citim următorul text:

Bună dimineața ziarului ,,Dimineața"

,,O echipă pluri disciplinară compusă din dr. Paul Simon, psiholog și jurnalist, licențiat al Universităților din București, Ierusalim și Geneva: I. Moscu (Eyal), ziarist cunoscut pentru activitatea la ,,Universul și ,,Informația Bucureștiului" (Creatorul binecunoscutei rubrici ,,Reportajul dimineții"); Betty Moraru, de la revista ,,Femeia", în care anchetele sociale și cele familiale au reținut interesul nostru, și pe care televiziunea, ca și bine documentatul ziar ,,Contemporanul" le-au remarcat la timpul lor, au luat inițiativa editării unui nou ziar, demn de aliaua română și care va purta frumosul și promițătorul nume, "Dimineața".

Susmenționata echipă se bucură de aportul unor figuri de seamă din publicistica românească social-democrată, precum I. Avian, redactorul principal la ,,Urzica", colaborator la presa română, teatru muzical și televiziune; Edgar Obrea, creator de cotidiene de largă popularitate și redactor șef adjunct la bine-cunoscuta revistă ,,Lumea; S. Galeriu, cunoscut comentator de la ,,Informația", pentru sobrietatea sa publicistică.

Deci urăm bună dimineața ziarului ,,Dimineața", care ar trebui să reflecte, precum într-o frumoasă dimineață de primăvară, trezirea forțelor conștiente ale alialei noastre, într-u afirmarea ei;

Tot mai puternică și continuă la construcția unui stat democrat de înaltă cultură și puternic economic, care trebuie să fie statul nostru Israel".

Textul acesta, eminamente simpatic, circulă din mînă în mînă pe ulița alialei, stîrnind curiozitate, reflexii de tot felul și — mai cu seamă — amuzament: ceea ce într-o vreme cînd țara e mereu încruntată, trebuiește fără îndoială prețuit.

O inspirație nefericită pare să fi avut **Nancy Brandes**, *talentatul compozitor și interpret de muzică ușoară din* **alia**. *El a participat, cu entuziasm, la party-ul organizat de* **Anette Flatto-Sharon**, *soția cunoscutului ex-deputat, în subsolul nu mai puțin cunoscutei vile a familiei, din Savion. Gazda, care colaborează strîns cu Nancy la înregistrarea unui disc (d-na Flatto are voce), a pus la cale petrecerea aceasta în cinstea celor 40 de ani de Independență. Noroc că mai există patrioți să dea un drink și un cîrnăcior de zilele sfinte. Punchul servit în Savion a fost eminent, dar a doua zi, cînd s-a aflat de arestarea cu tam-tam a faimoasei gazde Flatto (pentru fel de fel de istorii mai mult sau mai puțin casher), atît simpaticul nostru Nancy Brandes cît și alți musafiri (ca Shimi Tabori, cîntărețul, desenatorul de mode Gershom Bram, desenatoarea de bijuterii Rachel Gera etc.) s-au plîns de crîncene dureri de cap...*

M. RAF

S A D I

S-a împlinit un an de zile de la apariția revistei de jocuri (cuvinte încrucișate și humo-rimate) **Sadi la... pătrat**, *redactată (vezi titlul) de scăpărătorul Sadi Rudeanu, în colaborare cu specialistul în rebusuri Dolfi Iancovici.*

Prezentarea grafică, de mîna întîia, era semnată de Natty Ghinsberg.

A fost o naștere și o moarte în același timp. Moarte prin strangulare, fiindcă de îndată ce au văzut ființa gazetărească nouă și i-au auzit cel dintîi țipăt, directorii din Harakevet l-au chemat în poloneză pe Sadi, salariat cu chenzina în imobil și i-au interzis să-și mai încerce norocul cu tipăritura.

În ziua aceea cimitirul cu zvîcniri de gînd și creație evreo-română a mai sporit cu o groapă și-un sicriu.

Să ne întîlnim cu toții la poarta principală și să aruncăm o floare pe mormîntul foii cu jocuri.

Ucisă prin strangulare.

Coperta lui Sadi: *Cea dintîi și cea de pe urmă*

CONCURSUL NOSTRU

M.M.

O CĂLĂTORIE ÎN ROMÂNIA
UN LANȚ DE AUR DE 18 KT.
O MASĂ PENTRU DOUĂ PERSOANE LA UNUL DIN RESTAURANTELE ROMÂNEȘTI GASTRONOMICE CU FAIMĂ DIN TEL AVIV.

Acestea sînt 3 (numai 3) dintre cele peste 50 de premii care vor fi acordate cîștigătorilor noului nostru concurs, *MM – Minimum – Memoria*.

Un concurs pe tema patrimoniului nostru.

Un concurs cu întrebări despre istoria și cultura *tribului*, despre creația noastră din România, din Israel și de pe toate meridianele globului.

Un concurs care va pasiona pe toți cititorii *Minimumului*.

Un concurs care nu-l va pasiona pe simpaticul Miky Bercovici, deoarece rădăcinile sale nu se află în România, ci „într-o țară est-europeană".

Amănunte în numărul viitor.

minimum ~memoria

CONCURSUL NOSTRU

APOLOGETICĂ

(lui Idov Cohen, cu prilejul decernării
Premiului (meritat) Sion

Din cîte-s rele în viața noastră dură
Detest în mod cu totul deosebit
Durerile de dinți, vinul coclit
Și premiile de literatură.

Căci nu-i plăcut să bei Cotnar acrit
Și nici să stai cu bormașina-n gură
Sau să nu tragi și tu o-njurătură
Cînd vezi cum altul ia premiul rîvnit.

Amice cîrtitor și grafoman
Ce tot visezi la premiu, an de an,
Și niciodată nu ajungi la el,

Și eu cred că-i nedrept să i se dea
Lui Idov premiul Sion, zău așa,
Căci el e demn de premiul Israel.

I ATLAS

N.B. „Viața Noastră", relatînd despre decernarea premiului Sion, a citat tot ce s-a spus în respectiva seară. Bineînțeles, s-a „omis" să se scrie ceva despre sonetul de mai sus, deoarece I. A. (care a îndrăznit să scrie la „Minimum") e pus la „herem" de V. N., deși se numără printre cei mai vechi colaboratori ai cotidianului.

Clubul „Meir Zait"

S-au împlinit cinci ani de la dispariția fostului redactor-șef al „Vieții noastre", Meir Zait, autodidact, pasionat de gazetărie și lecturi literare, modest, totdeauna departe de conflictele și animozitățile din obștea românească.

La Natzeret Ilit s-a inaugurat luna trecută, prin grija primarului Menahem Ariav, un club „Meir Zait". Din vasta bibliotecă a defunctului, văduva sa Dorit a donat clubului 2.500 de volume.

Meir Zait: un om care nu țipa.

Președintele Eliav

Luna trecută, H.O.R.-ul și-a ales un nou președinte în persoana d-lui Ury Eliav. Născut în 1931 la Moinești, d-sa a venit în țară în 1946, trecînd prin lagărele din Cipru. A fost membru în kibuțul Kfar Szold și secretar general al organizației „Noar Haoved". Timp de mulți ani a activat la Așkelon unde a fost secretarul Histadrutului și ajutor de primar.

Se speră că prin alegerea sa în fruntea H.O.R.-ului, această organizație care picotește de prea mult timp, va cunoaște în fine un reviriment.

D U R E R E

Sprințara revistă româno-maghiară *Lama* – pe care o salutăm încă o dată colegial și cu simpatie – a găsit, după cum știm, cu cale să ne muștruluiască politico-ideologic, pe temei că *Minimum* n-ar fi de-aicea (israeliană, carevasăzică) ci... de altundeva: Stejarul lui Cuza, Vasile Luca, etc., etc.

Noi am tresărit (după un obicei binecunoscut al revistei), gîndindu-ne că acuzarea aduce cu vorbe de „demascare" din vocabularul „dogmatismelor": nițel evazionism, nițică fugă de realitățile țării în care trăiești și scrii, un pic de cosmopolitism (burghez), ceva contacte cu imperialismul străin, etc., mai ales *etc.*

Necăjiți, eram gata-gata să răspundem colegilor mai pe îndelete și bob cu bob, cînd am auzit de necazul cel mare care s- a abătut asupra tinerei publicații: îndrăzneața foaie a fost lăudată pe două coloane în *Viața noastră*, și încă sub semnătura lui Albert Goldenberg, mîna dreaptă a d-lui S. Himmelfarb din Harakevet.

În clipa aceea, condeiul nostru – pus pe ironii și tăișuri – a paralizat. *Minimum* fiind om ca toți oamenii, imaginea nenorocirii ne-a impresionat profund. Nu e momentul polemicii. E momentul sobrietății, bunei cuviințe și compasiunii. *Minimum* este alături de amicii năpăstuiți, urîndu-le bărbăție în ceasul acesta greu și de cumpănă.

Fruntea sus, prieteni de scris! Și ștergeți-vă lacrimile. Timpul le lecuiește pe toate...

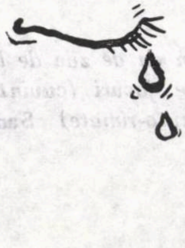

O RAFALĂ DE BANCURI POLITICE

Sînt anecdote? Oamenii le spun şi rîd liberi? Înseamnă că speranţa nu s-a pierdut.

„La mijlocul anilor '60, în perioada grea a „mitunului", israelienii nu şi-au pierdut simţul umorului şi se amuzau povestind următoarea anecdotă: La aeroportul din Lod este o placardă pe care scrie „Ultimul care părăseşte ţara este rugat să stingă lumina". Bancul acesta nu l-au spus cei care într-adevăr au părăsit ţara, ci cei care au rămas şi au încercat să facă faţă situaţiei. Într-o ţară unde circulă anecdote, chiar anecdote sinistre, există o speranţă. Dincolo de glume începe disperarea".

Astfel scriu cei doi autori ai antologiei de glume politice „Ne-aţi făcut să rîdem", apărută recent în traducere ebraică la editura „Am oved".

Autorii sînt israelianul Itzhack Galnoor, originar din Brazilia, profesor la Facultatea de ştiinţe umaniste a Universităţii din Ierusalim şi prof. Steven Lukas, de la catedra de sociologie a Universităţii Oxford.

Antologia, apărută la Londra, este „blindată" cu un studiu „serios" despre humorul politic văzut ca fenomen social şi chiar politic. În prefaţă se aminteşte că Mark Twain a spus odată: „O glumă nemţească nu este ceva care te face să rîzi". Gluma aceasta a lui Twain este ea însăşi o glumă politică, deoarece reflectă situaţia din Germania prusacă şi nazistă, unde pentru o glumă politică oamenii plăteau uneori cu viaţa.

Anecdotele din antologie, culese din întreaga lume, sînt grupate pe teme: birocraţie, religie, presă, ideologie, economie, revoluţie, alegeri, persecuţii, corupţie, război, etc.

Din acest imens arsenal de humor am ales pentru cititori cîteva „muniţii".

Brejnev şi Kosîghin se întorc de la o reuniune a Pactului de la Varşovia.

„Ai văzut splendidul ceas de mînă pe care De Gaulle i l-a dăruit lui Ceauşescu?"

„Nu, spune Kosîghin, arată-mi-l!"

*

În piaţa Vaslav din Praga un om vomită. Cineva se apropie de el şi-i şopteşte:

– Tovarăşe, eu sînt de aceeaşi părere cu dumneata.

Ioram Aridor încearcă să convingă un evreu american să facă investiţii în Israel.

– Dacă n-aş fi ministru al finanţelor, eu însumi mi-aş fi investit banii aici.

– Şi eu la fel, spuse evreul american. Dacă n-aţi fi ministru al finanţelor şi eu mi-aş fi investit banii aici.

*

Yovanca, văduva lui Tito, a criticat politica noilor conducători ai Jugoslaviei. Primul ministru o cheamă şi o avertizează:

– Tovarăşă Yovanca, dacă nu încetaţi cu aceste critici, vom fi nevoiţi să numim pe altcineva în funcţia de văduvă a lui Tito!

*

Harold Wilson, primul ministru al Marii Britanii, este anunţat de secretar că arhiepiscopul de Canterbury şi preşedintele Uniunii industriaşilor aşteaptă să fie primiţi în audienţă.

– Introdu-l pe arhiepiscop, spune Wilson. Acestuia nu trebuie să-i sărut decît mîna.

— Care este diferenţa dintre răscoala de la Braşov şi filmul american despre răscoala de la Braşov?

— Filmul era cu un sfert de oră mai lung.

*

Reagan, d-na Thatcher şi Şamir sînt aduşi în faţa plutonului de execuţie.

Reagan e primul şi cînd soldaţii îşi îndreaptă spre el armele, el strigă: „Cutremur de pămînt!". Soldaţii fug şi Reagan se salvează.

Cînd vine rîndul d-nei Thatcher, ea strigă „Inundaţie!". Soldaţii se sperie şi d-na Thatcher se salvează fugind.

Vine şi rîndul lui Şamir. Soldaţii îşi ridică armele iar Şamir strigă: „Foc!"

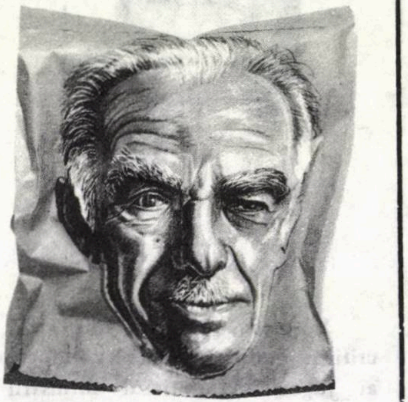

*

Erich Honecker, preşedintele Germaniei răsăritene îl întreabă pe cancelarul vest-german Helmuth Kohl:

— Ce hobby aveţi, domnule cancelar?

— Strîng anecdote pe care oamenii le spun despre mine. Dar dvs, domnule Honecker?

— Eu strîng oamenii care spun anecdote despre mine.

Care este deosebirea dintre un materialist, un idealist şi un marxist?

Materialistul intră într-o cameră întunecoasă, caută o pisică neagră care nu există şi el ştie că nu există.

Idealistul intră în camera întunecoasă, caută pisica neagră care nu există şi el crede că există.

Marxistul intră în camera neagră, caută pisica neagră care nu există — şi o găseşte.

*

Peres călătoreşte cu maşina, ajunge la o răspîntie de drumuri, nu ştie încotro s-o apuce şi-l întreabă pe şofer:

— Ce-ar fi făcut Ben-Gurion în acest caz?

— Ben-Gurion ar fi anunţat că nu există altă alternativă şi că toate drumurile sînt deschise în faţa lui.

— Şi ce-ar fi făcut Beghin?

— Beghin ar fi cerut o expertiză juridică din care să rezulte că noi nu ne aflăm aici.

— Bine, spune Peres. Semnalizează, te rog, la stînga şi virează la dreapta.

Doi ofiţeri egipteni stau de vorbă.

„Păcat că războiul s-a terminat în şase zile. Dacă mai dura o zi, armata egipteană în retragere ar fi cucerit Libia.

După întîlnirea de două ore pe care a avut-o cu doamna Thatcher, ziariştii l-au întrebat pe ministrul de externe englez ce anume au făcut atîta timp.

— Am făcut un schimb de păreri, a răspuns ministrul. Am venit cu părerile mele şi am ieşit cu părerile ei.

*

Albania. Ce anume studiază filosofii marxişti de azi?

„Oare există viaţă înainte de moarte?"

*

— Şti care este condiţia de a fi primit în mişcarea Kahana?

— Nu.

— Trebuie să omori 3 arabi şi-o pisică.

— De ce o pisică?

— Ai fost primit.

*

Cehoslovacia, 1988.

— Ce e negru şi bate la uşă?

— Viitorul.

Cu un "KODAK" printre scriitori si admiratorii lor

În numărul nostru trecut am descris atmosfera, publicul şi ,,incidentele" din seara cînd s-a decernat Premiul Sion al Asociaţiei scriitorilor care scriu, scriu, scriu în româneşte. A fost, cum am mai spus, lume bună.

Aceeaşi atmosferă festivă şi aceeași lume bună a fost şi în pauza şedinţei, se înţelege de la sine. Atunci, în pauză, acolo în foyer, au fost de asemeni scene emoţionante. Poate chiar şi mai emoţionante decît scenele foarte emoţionante din sală. Ele nu i-au scăpat fotoreporterului nostru. Din păcate, pînă a developat el filmul, pînă ce a retuşat fotografiile. pînă ce a găsit un taxi ca să le aducă la redacţie, pînă ce a decontat bonul de plată, pînă ce le-am admirat, s-a făcut tîrziu şi ediţia s-a închis. Ne-am gîndit să scoatem o ediţie specială numai cu acest foto-reportaj, dar pînă ne-am gîndit, ne-am răsgîndit. Ne-am răsgîndit pînă cînd, în sfîrşit le publicăm.

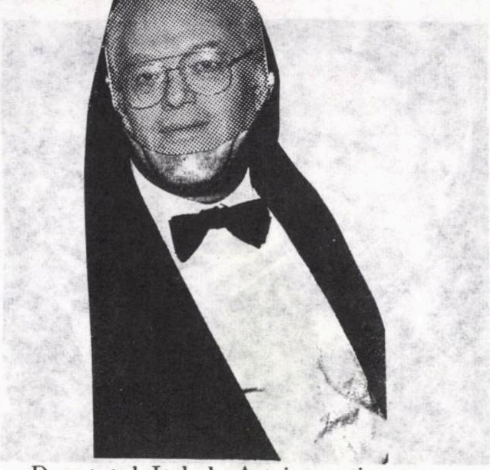

Deputatul Itzhak Artzi surprins de fotograf pe cînd asculta încîntat discursul lui I. Schechter.

Cîţiva dintre scriitorii care au fost ajutaţi de doamna Fanchette Costin să scrie şi să se afirme, au ţinut să vină în seara aceea pentru a-i mulţumi. A fost unul din momentele cele mai emoţionante ale serii. În fotografie (de la dreapta spre stînga) Maxim Gorki, Ernest Hemingway, Simone de Beauvoir, Charles Baudelaire şi Thomas Mann. În fotoliu: doamna Costin.

Toată lumea s-a întrebat ce anume i-a șoptit Lianei Maxi ministrul Ariel Sharon. Cineva care a tras cu urechea la șoapte, jură că l-a auzit pe Sharon rugînd-o să-i dea un autograf și că Liana Maxi i-a promis că i-l dă cu condiția să scoată romanul ei ,,Nucleul magic" de sub controlul prețurilor.

M. Rudich, sever cu oamenii, a găsit totuşi în asistenţă o persoană căreia merită să-i strîngă mîna.

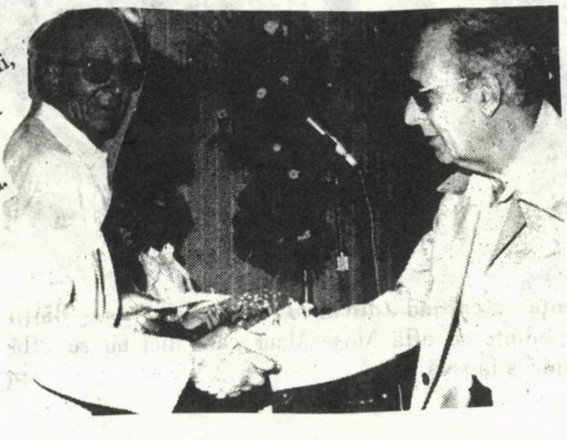

Cîntăreaţa Iardena Arazi n-a venit cu mîna goală de la Dublin. L-a adus pe Shaul Carmel.

Andrei Strihan și Woody Allen se amuză copios în timpul programului artistic.

S-a dovedit încă o dată că Al. Mirodan nu are numai dușmani(e) ci și prieteni(e). Iată: în timp ce o dulce ființă îl lovește, mutîndu-i capul din loc, o admiratoare sare să-i pună capul la loc cu un pup.

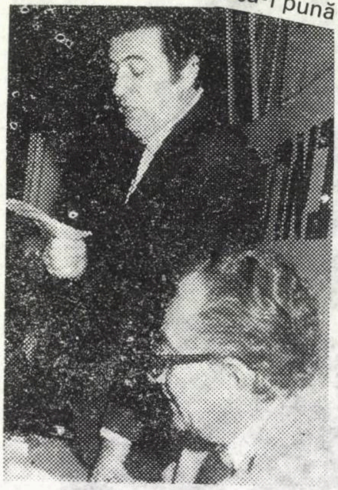

O parte din asistență ascultînd discursul unuia din președinții Asociației. Alături de președinte se află Moșe Maur care nici nu se află alături de președinte, ci undeva în sală.

POLICHINELLE

NOUA ADRESĂ
SHALOM ALECHEM 20
TEL. 280025 – 283531
(LÎNGĂ „EL – AL")

HAIM KAUFMAN+LESHER SMUEL

key tours

REALIZAREA TEHNICĂ

ÎN FIECARE LUNI
ÎNCEPÎND DIN 6 IUNIE

SURPRIZA SEZONULUI

ROMÂNIA–24zile–UNGARIA

1069 $

2 zile BUCUREŞTI – 18 zile FELIX, tratament complet – 4 zile BUDAPESTA
* Zbor Tel Aviv – Bucureşti – Budapesta – Bucureşti – Tel Aviv (cuprins în preţ).
* Transfer Felix, Hotel cat. I-a, cu avionul (cuprins în preţ).
* Felix cazare – Demipensiune – tratament.
* Bucureşti, Hotelul Bucureşti (lux).
* Budapesta, Hotelul Beke (lux).

DUPĂ 15 IUNIE SUPLIMENT 135 DOLARI.

TOATE GRUPELE DIN FELIX + BUDAPESTA (TRANSFER CU AUTOCAR) VOR FI CONDUSE PERSONAL DE HAIM KAUFMAN, CARE SE AFLĂ ÎMPREUNĂ CU DUMNEAVOASTRĂ TOATĂ PERIOADA SEZONULUI LA BĂILE FELIX + BUDAPESTA (HOTEL BEKE).

* NOTAŢI BINE – POSIBILITĂŢI DE CONEXARE CU BUDAPESTA – (PARADISUL EUROPEI) DIN TOATE STAŢIUNILE – ŞI PRELUNGIRE PÎNĂ LA 60 DE ZILE.

* LOCURI LIMITATE! CEREŢI PROSPECTUL KEY TOURS (OPHIR TOURS).

Informaţii şi înscrieri pentru clienţi şi agenţii de voiaj NUMAI la Haim Kaufman şi Lesher Şmuel.

"KEY TOURS" (OFIR TOURS)

TENSIUNI BUCUREȘTI-BUDAPESTA

Sub titlul „Afluxul de refugiați români provoacă tensiuni între Budapesta și București" *ziarul parizian* „Le Monde", *publică o corespondență din Viena, din care reproducem:*

Două evenimente concură pentru a ațîța vechiul diferend dintre Budapesta și București în legătură cu minoritatea maghiară din Transilvania: afluxul a mii de refugiați cetățeni români de origine ungară către Ungaria și hotărîrea guvernului român de a interzice minorităților să folosească denumirile unguești ale localităților în care domiciliază în România. Niciodată relațiile între Budapesta și București n-au foat atît de încordate.

Primul ministru ungar, Karoly Grosz, a relevat el însuși că cel puțin zece mii de cetățeni români s-au refugiat din România în Ungaria din cauza condițiilor grele de viață și a unei asimilări forțate. De atunci această cifră a crescut considerabil și atinge, potrivit surselor ungare, 13.000 persoane înregistrate. După estimări neoficiale, cifra este și mai ridicată.

Confruntat cu acest „*fenomen regretabil*" – după cum s-a exprimat dl. Grosz – guvernul ungar a deblocat, la sfîrșitul lunii martie, credite de 300 milioane de forinți (cca. 35 milioane franci francezi) pentru a alimenta un fond de ajutor destinat „*străinilor instalați temporar*" în Ungaria. (Primirea de refugiați venind dintr-o țară „frățească" nu este prevăzută în normele bunei conduite între țările comuniste).

O altă știre parvenită recent la Budapesta „*neliniștește opinia publică ungară*", după cum scrie cotidianul guvernamental *Magyar Hirlap*. În România, ziarele minorităților, tipărite îndeosebi în ungară și germană, nu mai au de-aci înainte dreptul de a utiliza numele ungare și germane ale orașelor – cum era obiceiul în trecut (bunăoară, Nagyvarad pentru Oradea sau Hermannstadt pentru Sibiu n.r.) ci trebuie să le denumească doar prin numele lor românești. „*România fiind un Stat național unitar, este natural să se folosească pentru numele localităților limba oficială de Stat*" – se argumentează din sursă autorizată română. Dar pentru *Magyar Hirlap*, această măsură este „*de neînțeles și inadmisibilă*" și constituie o „*violare flagrantă a drepturilor fundamentale ale minorităților etnice*".

Același ziar a relevat că ambasadorul Ungariei la București n-a fost autorizat să se adreseze la televiziune minorității maghiare în ziua aniversării eliberării Ungariei în 1945, cum o făcea altădată.

O altă sursă de îngrijorare pentru unguri, susceptibilă de a accelera exodul membrilor minorității ungare, o constituie planul de amenajare al teritoriului pe care guvernul român urmează să-l pună în aplicare. Potrivit cotidianului Frontului patriotic popular *Magyar Nemzet*, acest plan prevede „*demolarea pur și simplu a localităților clasate ca mici*", adică a sute, poate chiar mii, de sate românești populate cu unguri, germani și alte minorități. Acest proiect se înscrie în politica de amestecare a populației, promovată de autoritățile românești, chipurile, din necesități economice".

UN AN DE LA AFACEREA ARIANE

La 16 martie s-a împlinit un an de la izbucnirea a ceea ce s-a numit „Afacerea Ariane". Reamintim cititorilor că este vorba de afacerea de spionaj, în favoarea Uniunii Sovietice, întreprinsă la Rouen și condusă de maiorul sovietic Valeri Konorev, atașatul adjunct al aerului de pe lîngă Ambasada Sovietică la Paris. Rețeaua de spioni cuprindea șase persoane, dintre care patru francezi, o sovietică și o română: Pierre Verdier, inginer, șeful filialei Institutului Națională de Statistică de la Rouen, soția lui, Ludmila Varighin-Verdier, cetățeană sovietică, Michel Fleury, politehnician, coleg și prieten cu Verdier, salariat al aceluiași institut, însă la sediul central de la Paris, Jean-Michel Haury, desenator tehnic la Fabrica de motoare ale rachetei Ariane, de la Vernon, un mai vechi intim al Antoanettei Manole-Notheaux, secretara și amanta lui Verdier, precum și soțul acesteia, Serge Notheaux. Antoanetta Manole a fost cea care a făcut legătura dintre Konorev (alt amant al ei) – pe care-l cunoscuse la des frecventata ambasadă română – și Pierre Verdier, capul executiv al rețelei.

Toți aceștia acționau sub paravanul asociației culturale *Normandie- Roumanie Ion Creangă*, situată la Rouen și condusă de Antoanetta Manole, avîndu-l ca președinte de onoare pe Iosif Constantin Drăgan.

...N-am fi amintit de această afacere, dacă ea n-ar fi apărut relatată într-o foarte interesantă carte, publicată în februarie 1988, în Franța. Este vorba de „*La guerre*

➡

nouvelle", semnată de Gisele Charzat, deputată în parlamentul european.

Gisele Charzat descrie care este situația la zi a ceea ce se numește „războiul stelelor", considerabilele progrese americane, eforturile disperate ale sovieticilor de a nu rămîne depășiți și mijloacele tehnico-militare de care dispune fiecare dintre cei doi giganți mondiali. Printre mijloacele folosite de sovietici în scopul reducerii rămînerii în urmă, G. Charzat scrie că U.R.S.S. dispune de o comisie a Consiliului de Miniștri pentru chestiunile industriei militare, compusă din 12 miniștri, condusă de Iuri Masliukov, vice-președinte al Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. Această comisie este, în același timp, și organ politic și centru al direcției tehnicii militare. Ea definește și fixează obiectivele de cercetare pentru cinci servicii speciale de informații, toate însărcinate să spioneze tehnologiile cele mai avansate din vest. K.G.B.-ul și G.R.U.-ul (spionajul militar) sînt cele mai cunoscute dintre ele. Celelalte trei sînt: Comitetul de Stat pentru Știință și Tehnologie, Agenția nr. IV, specializată în ocolirea embargourilor occidentale, și Ministerul Relațiilor Economice Externe. Din aceste cinci servicii, K.G.B.-ul se ocupă de coordonarea și de animarea serviciilor de informații ale statelor Pactului de la Varșovia. Astfel, între 1980 și 1985, acestea din urmă au furnizat K.G.B.-ului mai mult de jumătate din informațiile tehnologice militare. Repartizarea misiunilor de spionaj între statele satelite și U.R.S.S. a fost semnată prin acorduri politice semnate de șefii statelor respective. Livrînd aliaților ei materii prime și energetice la prețuri ceva mai scăzute, Uniunea Sovietică primește în schimb informații tehnico-științifice, obținute de serviciile de informație ale acestor țări...

În capitolul consacrat *„Afacerii Ariane"*, autoarea scrie că informațiile *„colecționate de rețeaua din Rouen erau trimise în Uniunea Sovietică"*. Conducătorul rețelei, maiorul Valeri Konorev, este ofițer al G.R.U., identificat de D.S.T., imediat ce a debarcat la Paris. *„Începînd din 1985, maiorul organiza rețeaua de agenți care vor deveni sursele sale. La rețea participau și români. El determina obiectivele tehnologice și economice care corespundeau nevoilor definite de Moscova"*.

...La 2 aprilie 1987, maiorul Konorev și alți doi membri al Ambasadei sovietice sînt expulzați din Franța. Oficialitățile și presa sovietică reacționează violent, Kremlinul adoptînd o campanie de intimidare față de guvernul francez. După vizita primului Ministru Jacques Chirac la Moscova (14 — 17/V), "Afacerea Ariane" se calmează.

După cum scrie Gisele Charzat, *"s-ar părea că ar fi intervenit anumite aranjamente pentru înăbușirea acestei afaceri"*.

Constatăm că, de la acea dată, știrile apărute în presa franceză s-au rărit pînă la dispariție. Persoanele inculpate se află în stare de libertate sub control judiciar. Ceea ce nu știm este ce se întîmplă cu activitatea asociației „Normandie- Roumanie", una din antenele occidentale ale Asociației Culturale Internaționale a Etniei Române (A.C.I.E.R.).

DINU ZAMFIRESCU

(articol publicat în ziarul *Lupta* din Paris.)

SCURT

Primarul orașului Cîmpina a dobîndit o faimă neașteptată. Ambiționîndu-se ca lumea să nu-l blesteme, el a avut grijă ca piața orașului să fie aprovizionată cît de cît onorabil. Drept care, și-a luat inima în dinți și a îngăduit producătorilor (ciobani) din Sibiu (departe...) să vîndă brînză telemea la Cîmpina cu 70 de lei kilogramul. În alte locuri în țară operația nu e posibilă. (Și cînd spunem brînză, înțelegem mai multe de-ale gurii: pe tarabele din piață mai găsești și-o pulpă de miel și-un măr ionatan.) De asemenea, primarul a hotărît, cu de la sine putere, să oprească zece la sută din cota de benzină ce se cuvine posesorilor de automobile din oraș; cantitatea astfel pusă de-o parte, este oferită cetățenilor din Sibiu care au, în felul acesta, posibilitatea să vină cu cașcavalul în mașină mai repede și mai des. Notăm că nici un cîmpinean cu auto nu s-a supărat din pricina reducerii de cotă. * _Tabletă de Geo Bogza_ la moartea lui Harry Brauner; _(România Literară)_: „Numele lui Harry Brauner, plecat de curînd dintre noi, va rămîne pentru totdeauna legat de numele profesorului Constantin Brăiloiu, de Arhiva națională de folclor, de primele înregistrări fonografice ale muzicii populare, de descoperirea unor adevărate tezaure ale acestei muzici, de orientarea Mariei Tănase spre ele, de ducerea primei echipe de călușari la Londra, de creații muzicale proprii, ca și de o amară experiență la care, după război, l-a supus viața.

Harry Brauner, frate cu Rudy, Victor, Teddy, Vena, Ronca — o foarte originală familie — a fost una dintre cele mai vii inteligențe și unul dintre cei mai fermecători oameni pe care i-am cunoscut, de mult de tot, în vremea avangardei, cînd nu bănuiam ce-o să se întîmple în istoria lumii și cu noi." * _Ce spune legea_, mai nou, despre vînzarea de bunuri aduse din străinătate (cafea Elite, Kent, jeanși, gumă de mestecat, becuri, casete video)? „Se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani, săvîrșirea uneia din următoarele fapte: vînzarea directă către populație de bunuri aduse din străinătate, cu scopul vădit de a fi vîndute în țară de către cel care le-a adus, precum și intermedierea unei astfel de vînzări, dacă vînzarea și intermedierea se face în mod repetat (După _Revista economică_,

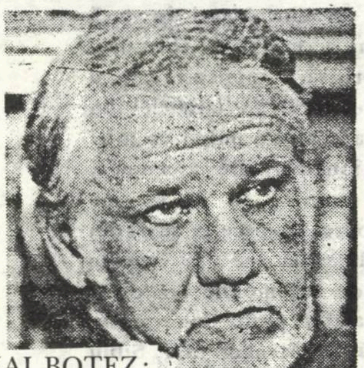

MIHAI BOTEZ: matematician, sociolog, unul din cei mai culți, civilizați și interesanți „dizidenți" ai României

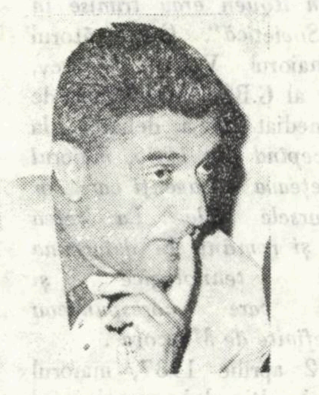

V. BĂNCIULESCU

București, februarie, a.c.) * *Matematicianul* și sociologul Mihai Botez pledează pentru discutarea liberă, normală a problemelor actuale ale României: „...cred că este important ca românii să nu vorbească numai între ei, să nu facă numai glume pe socoteala a tot ce este acolo și, din cînd în cînd, să se mai și exprime și să se știe lucrul ăsta, pentru că nu sînt cu totul diferiți de ceilalți. Există și la noi atîția oameni care pun întrebări, care fac comentarii politice adesea foarte inteligente. Un diplomat francez îmi spunea că, pentru el, rămîne un mare mister cum e posibil ca oameni politici români, care fac observații ascuțite și nuanțate asupra politicii franceze să fie atît de terni cînd e vorba de spre ceea ce se întîmplă în țara lor. Inteligența, ca să zic așa, nu le lipsește, atunci de ce această minte să nu fie pusă la treabă și să se știe că e pusă la treabă și că există? Iată cel puțin două motive, pentru care mi s-a părut important ca în România să existe niște glasuri diferite de interminabilul monolog al puterii." (După *Lupta* – Paris). * *Gazetarul* sportiv Victor Bănciulescu (ziarul *Sportul)* a fost distins cu premiul internațional *Fair-Play*, decernat de Comitetul *Pierre de Coubertin.* E o distincție ce se acordă de regulă sportivilor pentru comportarea elegantă pe stadion, în focul nemiloaselor întreceri. Noi, care-l cunoaștem pe Bănciulescu, aplaudăm decizia Comitetului *Coubertin:* condeiul cult al confratelui bucureștean n-a cotonogit niciodată... *Priceperea* tehnicienilor români în materie de mutare (translare) a clădirilor vechi întru salvarea lor, e atît de cunoscută, încît specialiștii regretă că ceea ce s-a făcut cu – de pildă – biserica *Mihai Vodă* din București sau cu casa lui Anton Pann din Rîmnicu Vîlcea (scăpate de la pieire!) nu s-a realizat și cu alte monumente asemănătoare de arhitectură și cultură, acum dispărute pe vecie * *Dolarul* la București: 60 – 70 de lei * *În localitatea* bulgărească Russe 2.000 de cetățeni au manifestat, nu foarte de mult, împotriva poluării atmosferei: se pare că gazele de clor emanate de combinatul chimic din orașul vecin Giurgiu, ar fi provocat grave maladii pulmonare la celălalt capăt al Podului Prieteniei. După cum transmite *Europa Liberă* săptămînalul *Literaturen Front* din Sofia, a criticat cu asprime starea chimică de lucruri. * *Și tot* în legătură cu modestul vecin de la Sudul Dunării. Știți care sînt cele mai frecventate cursuri de limbi străine de la Universitatea Populară din București? Nu cele de engleză, nu cele de franceză sau germană, nu (încă) cele de chineză. Simplu și senzațional: cursurile de bulgară. Motivul? Dorința cetățenilor de a înțelege emisiunile Televiziunii de la Sofia, captate cu plăcere pe malurile Dîmboviței * *O poetă* din *noul val,* Mariana Marin, atrage atenția prin îndrăzneala de gîndire și expresie. Mergînd pe urmele Anei Blandiana și Ilenei Mălăncioiu, tînăra Marin se identifică – interesant, interesant! – cu destinul Annei Frank (parcă nu te-ai fi așteptat, nu-i așa?) și scrie versuri de genul: „Tenebroasele afaceri ale istoriei/ Pumnul băgat în gură/ Și imposibilitatea de a mai fi altfel liber/ decît atunci cînd ești gata să-ți dai singur moartea./ O amenințare pînă și în cearceaful care mă acoperă/ pînă și în lumina lumînării la care acum scriu./ Deși n-am făcut nimic/ care să merite atîta ură,/ atîta hidoasă dorință de a strivi. * *O observație* inteligentă într-un articol de Stelian Bălănescu din revista *Dialog* (nr.83/84), publicație civilizată pe românește, care apare în Germania. Tema articolului: situația României la ora de față a istoriei. „E suficient a aminti – scrie Stelian Bălănescu – de păcăleala istorică a celor care au crezut că prin venirea lor în partid, în locul unor „inculți" sau „venetici" (maghiari, evrei) va fi imprimat alt curs, mai bun, politicii comuniste. Iată: azi nu mai sînt evrei în România, iar maghiarii se plîng c-au fost eliminați din viața politico-socială. Se vede bine unde s-a ajuns". * Din *Revista Cultului Mozaic* aflăm că la casieria *Jointului* din Statele Unite, sînt „probleme". În decursul dezbaterilor (e vorba de ședința conducerii *Jointului,* la care a participat șef-rabinul dr.Moses Rosen, n. red.), un loc de frunte l-a ocupat problema marii căderi a dolarului, din ultimele luni, cădere care, împreună cu cele din anterioarele cîteva luni, reprezintă o scădere a puterii de cumpărare a dolarului de circa 40%. Consecința este deci că, în pofida faptului că *Joint*-ul aprobă aceeași sumă în dolari... ea nu mai reprezintă puterea de cumpărare anterioară". * În *Tribuna României* (15 aprilie a.c.), trei pagini temeinic documentate și frumos ilustrate despre județul Iași. Și un loc de frunte – așa cum e firesc cînd se

Casa lui Anton Pann din Rimnicu Vilcea, veche de 200 de ani, translată la 37,80 m

Biserica Mihai Vodă, translată, împreună cu clopotnița, la o distanță de 289 m

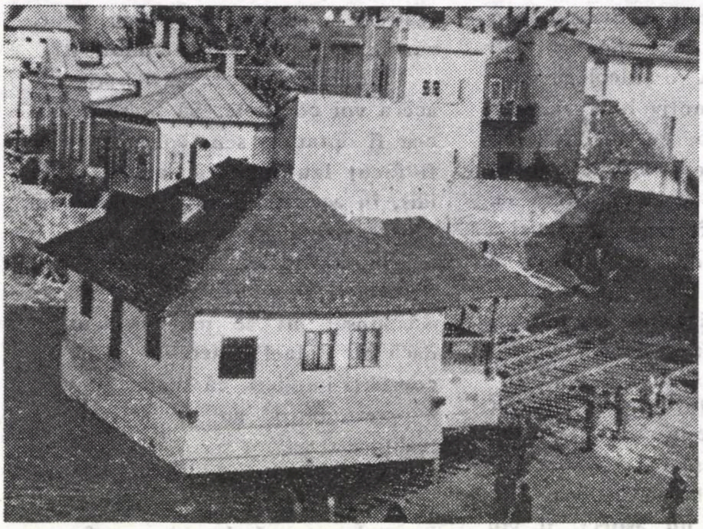

vorbeşte despre această Florenţă a României, cum defineşte Călinescu capitala Moldovei — îl ocupă personalităţile care au dat strălucire vestitului oraş. Un impresionant pomelnic de scriitori, savanţi, artişti, publicişti. Dar, cu toate că ne-am frecat la ochi şi am dat cu apă pe faţă, privirea noastră n-a întîlnit nici un nume cu rezonanţă evreiască. Şi e păcat. Şi pentru eleganta revistă, şi pentru G. Istrate, autorul vastului articol, şi mai ales, pentru nefericitul ăla de adevăr care... care...* *Cîteva preţuri*: 1 ou — 4 lei (se ajunge pînă la 10 lei); 1 kg. carne (evident pe sub mînă) — 160 lei. * *Decese: Prof. univ. Augustin Z. N. Pop, istoric literar, specialist în domeniul eminescologiei; C-tin V. Brătianu (Dinu), nepot al fostului preşedinte al Partidului Naţional-Liberal; Prof. Lenormanda Benari, specialistă în pedagogie.* * *Poetul* şi traducătorul român Aurel Covaci a făcut cîteva zile greva foamei la sediul Uniunii Scriitorilor, în semn de protest împotriva hotărîrii autorităţilor de a dărîma casa lui. * *Agenţia France Presse* transmite că doi ziarişti francezi, Leurent de Braisieux şi Kristof Barreu, de la agenţia Gamma-Television, au fost expulzaţi din România pe motiv că ar fi prezentat cu rea credinţă situaţia de astăzi din oraşul Iaşi, unde cei doi au efectuat un reportaj. * Sub titlul *Înregistrarea căsătoriei în afara graniţelor ţării*, revista *Tribuna României* aminteşte între altele că: ,,În toate cazurile în care căsătoria are loc în afara graniţelor ţării, aceasta se poate încheia numai între cetăţeni ai republicii Socialiste România. De reţinut faptul că legea română nu admite căsătoria prin reprezentare, instituţie de drept admisă de legislaţia unor state. De asemenea căsătoriile mixte, între un cetăţean român şi unul străin, nu se pot încheia pe o navă sau aeronavă sub pavilion român şi nici la misiunile diplomatice şi oficiile consulare române din străinătate".

****

PHOTO SHNEIDER

DECUPATI—NOUTATI—PASTRATI

Specialist cu un înalt nivel de calificare, execută foto-ceramică pentru monumente şi medalioane de orice dimensiuni, conform gusturilor dvs.
Toate felurile de lucrări-foto.

TEL AVIV — Str. HESS 6 (colţ cu Allenby 35).
Telefon: 03-350319

****

Îmi dau seama că întrebarea mea va şoca:

UNDE E DRAMA LUI IZU BERCOVICI?

Moartea lui Izu Bercovici a fost resimţită ca o pierdere personală de către cei care l-au cunoscut. Relatarea ce am primit-o de la Bucureşti cuprinde o lungă listă de scriitori, printre care George Macovescu, de oameni ai scenei, ai scrisului, care au ţinut să-l conducă pe ultimul drum.

Nu m-am mirat. Ştiam că acest om încîntător, sclipitor de vervă şi inteligenţă, este cunoscut şi apreciat în cercul oamenilor de spirit. Ştiam că pentru mulţi români, la Bucureşti, el era un fel de întruchipare a evreului etern, deştept, efervescent, cu un nesecat simţ al umorului, dăruit cu trup şi suflet cărţii, fiu autentic al poporului cărţii. Dacă vreţi, un fel de Nathan-înţeleptul în versiune evreo-românească.

Vestea dispariţiei sale a avut ecou şi aici. S-a vorbit despre el în societatea noastră, a „românilor". Au apărut notiţe în presă, printre care nota lui M. Rafael din numărul trecut, intitulată „Drama lui Israel Bercovici". Ca unul care l-am cunoscut de o viaţă pe Izu Bercovici, consider că portretul schiţat în amintita notă nu-l reprezintă, deci se cuvine rectificat.

M. Rafael susţine că I. B. a trăit o dramă. Desigur, defunctul a fost un om lucid, foarte lucid şi, cum observa Camil Petrescu, multă luciditate înseamnă multă dramă. Dar nu asta are în vedere M. Rafael. După d-sa, drama lui Izu Bercovici este că „s-a menţinut cu îndărătnicie pe poziţii perimate, intrînd în conflict cu ideea de sionism, cu deziderantul naţional al revenirii evreului în Eretz Israel". Mai direct spus, c-a rămas acolo, că n-a venit să se stabilească aici.

Cu riscul de a-l contraria (cui îi place să-şi vadă eşafodajul prezumţiilor clintit?), ţin să-l asigur pe M. R. că *această dramă* Izu Bercovici nu a trăit-o. Şi asta fără nici o legătură cu aderarea sau neaderarea sa la o ideologie sau alta, ci pentru motivul că el nu a făcut parte, sub raport spiritual, dintr-un spaţiu geografic determinat — românesc sau israelian. Patria sa, în care a trăit efectiv, a gîndit şi a creat, era Idişland şi el o ducea cu sine, era în tot locul unde era el însuşi. În această patrie s-a născut, în ea s-a format şi ei i-a dedicat viaţa, pînă la capăt.

Dacă el însuşi, Izu Bercovici, ar fi putut răspunde lui M. Rafael, era destul cele spuse mai sus. Dar întrucît altul vorbeşte în locul său, voi mai adăuga un aspect. Îl voi formula ca întrebare şi-mi dau seama că pe unii, la prima vedere cel puţin, îi va şoca: a fost oare chiar atît de greşită opţiunea lui Izu Bercovici de a rămîne acolo? De a nu părăsi masa lui de lucru, teatrul, biblioteca, cercetările, cărţile ce le-a scris şi le-a publicat?

Întrebarea naşte întrebare, de aceea voi continua. Să presupunem c-ar fi optat în sens contrar, ce ar fi făcut Izu Bercovici aici? Teatru idiş, în accepţia demnă a noţiunii? Cărţi, plachete de versuri?

În concluzie: unde a fost Izu Bercovici mai plenar *el însuşi?* Răspunsul mi se pare evident şi dacă M. Rafael îl acceptă şi el, va consimţi implicit, că drama pe care a prezumat-o nu a existat în realitate.

Nu e nevoie să precizez că tot ce am susţinut aici se referă la Izu Bercovici, adică la un caz foarte specific, ce nu suportă generalizările.

VICTOR RUSSU

Legea privind purgatoriul clitarii

...Israelul nu este o ţară de imigrare în felul obişnuit al cuvîntului, ci o ţară de alia. Este o deosebire radicală. Un imigrant este un rătăcitor care caută într-o ţară străină o viaţă uşoară sau un loc de căpătuială. Un ole, care pune piciorul pe pămîntul Israelului vine să-şi regăsească patria, să pună umărul la propăşirea ei şi e mîndru că urmaşii lui — copiii şi nepoţii — sînt născuţi şi crescuţi aici, în ţara lor, în care să-şi poată afirma în toată plenitudinea autenticităţii.

Şi totuşi, complexul galutian continuă să-şi facă drum şi e pe cale să devină un nuanţator al vieţii publice israeliene. „Ole"-ul aflat în patria lui, continuă să gîndească, să simtă şi se manifestă ca şi cum galutul îl urmăreşte ca o umbră, iar urmele lăsate de el stăruie ca nişte sechele.

Asistăm la o intensă luptă interioară, sufletească ce cuprinde întreaga fiinţă a cetăţeanului conştient. Este rezultatul unei atmosfere create de cei care sînt satisfăcuţi să poată umili un ole.

Sînt cei care cred că un ole care nu ştie ce-i suferinţa frînge tradiţia Eretz Israelului, lezează egalitatea cetăţenească şi de aceea — cred ei — ar trebui „legiferată" obligaţia pentru „olimii hadaşimi" să treacă prin „purgatoriul clitării" cel puţin zece — cincisprezece ani.

Într-o publicaţie tel-aviviană „Mîntuirea" apărută în 1958, un militant sionist, assir zion, a dat pe atunci încă un semnal de alarmă, sesizînd fenomenul care trebuie să preocupe pe sociologi, dar şi pe cei care poartă răspunderea amalgamării galuturilor repatriate. Articolul, republicat recent într-un număr al revistei „Înfrăţirea" (2/1987) demonstrează actualitatea problemei. „Adevăraţii eroi — scrie autorul — nu se laudă. Şi nici nu se su-pără dacă ai trecut faza aclimatizării fără să fi „suferit". Dimpotrivă... Sînt fericiţi că ei au netezit drumul pentru cei ce au venit după ei.

CONTINUARE ÎN PAG.49

Jacob POPPER :

Scrisoare de pe celălalt mal

Påpușarul din Lodz

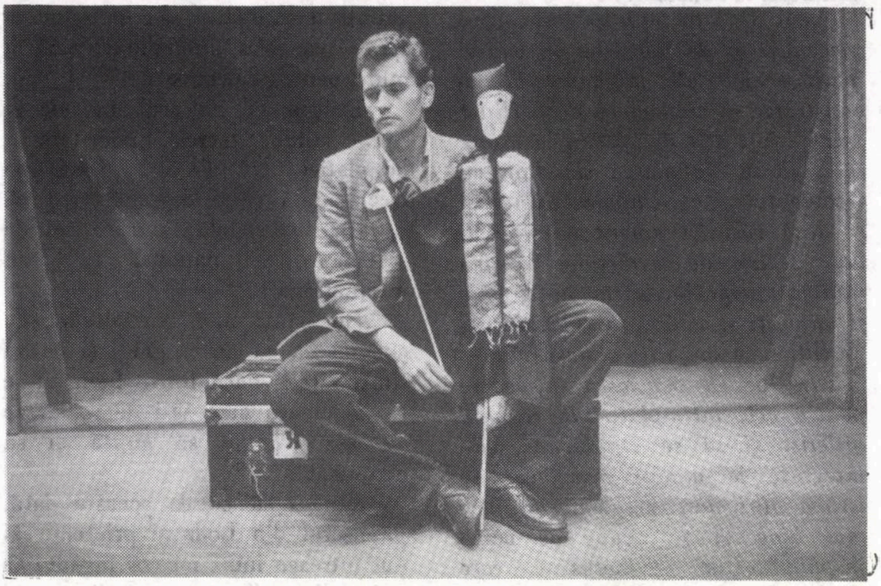

Michael Gabel în rolul păpuşarului din Lodz

„Păpuşarul sînt eu!"

Aceste cuvinte mi se părea că însoţesc, şoptite de autor, în chip de parafrază a cunoscutei declaraţii flaubertiene, fiecare replică din piesa „Păpuşarul din Lodz"; şi n-aş fi putut să nu- i dau crezare, chiar dacă n-aş fi ştiut despre el decît că s-a născut în 1939 la Fălticeni şi că se cheamă Gilles Segal, că e laureat în filosofie de la Sorbona, fiind însă mai cunoscut ca mînuitor de marionete şi mim, autor şi regizor de pantomime, în compania lui Marcel Marceau şi mai tîrziu în cea a lui Jean-Louis Barrault la teatrul Odeon din Paris.

...Şi eu! Şi dumneata, cititorule! Şi mulţi alţii...

Am văzut „Păpuşarul din Lodz" acum doi ani, la Muenchen, în interpretarea lui „Judisches Theater in Deutschland", o grupare încă tînără, nu neapărat remarcabilă prin calităţile ei artistice, dar nu mai puţin demnă de laudă pentru entuziasmul şi abnegaţia membrilor ei. Datorită acestor virtuţi şi mai ales meritelor intrinsece ale textului, am părăsit sala de spectacole unde a fost prezentată piesa lui Segal, cutremurat de o revelaţie: *şi eu* eram păpuşarul din Lodz! Mai mult chiar, cutez a spune astăzi: păpuşarul acela eşti şi *dumneata* cititorule! Şi mulţi alţii, nu toţi cosângeni ai noştri!

Piesa lui Gilles Segal se desfăşoară în anul 1950, într-o mansardă din Berlin în care a aflat adăpost în ultimul an al războiului Samuel Finkelbaum, un păpuşar evreu, scăpat ca prin minune dintr-un lagăr de exterminare nazist. În jurul său renaşte din ruine viaţa, dar el nu simte, nu vede nimic altceva decît coşmarul concentraţionar în care sufletul său continuă să fie întemniţat şi ale cărui rituri macabre nu conteneşte să le reconstituie cu ajutorul păpuşilor sale. Aceasta este de fapt pentru el realitatea, singura realitate posibilă, după ce experienţa lagărului i-a dovedit că tot ceea ce i se păruse lui pînă atunci a fi real nu era decît iluzie, minciună. De aceea, refuză să dea curs invitaţiilor de a se reintegra în societate. Chiar atunci cînd, în ultima scenă, el se lasă convins de un fost camarad de lagăr să-şi părăsească mansarda, o face fără convingere, căci, ne dăm prea bine seama, el încă mai e prizonierul trecutului. Nici n-ar putea fi altfel, de îndată ce întrebările sale au rămas fără răspuns, iar argumentele sale n-au putut fi pînă azi de nimeni invalidate:

„...Au fost construite gări minţite, pentru ca deportaţii să nu bănuiască nimic. Şefii de gară minţiţi... case minţite, cu ghivece cu flori minţite... şi noi i-am crezut... Şi cînd ne-au băgat în camerele de gazare spunîndu-se că acolo sînt duşuri, i-am crezut... Cine ştie? S-ar putea ca mîine să înceapă din nou..."

Un hiatus înspăimîntător şi onorabilul istoric Nolte

Nu de această părere este istoricul vest-german Ernst Nolte. În lucrarea sa *Der europaische Burgerkrieg 1917 – 1945* el îşi propune să demonstreze în cuprinsul a nu mai puţin de 616 pagini că naţional-socialismul nu a fost un fenomen specific teutonic, ci doar unul din episoadele „războiului civil" iscat în Europa de bolşevism. Ce n-aş da să-l pot crede! Nu pot însă ignora replica pe care i-o dă, îmi vine a spune, "păpuşarul din Lodz", căci întocmai ca acesta, argumentează dl. Ghershom Schocken din Tel-Aviv într-o scrisoare adresată lui Nolte şi publicată în „Die Welt". După ce reaminteşte că Hitler s-a dovedit a fi, încă de la venirea sa la putere şi chiar mai înainte, un criminal politic de mare anvergură, fiind totuşi urmat şi ascultat pînă la capăt cu „nibelungică credinţă" de quasi-unanamimitatea poporului

german, dl. Schocken trage următoarea concluzie:

„Acest fapt uimitor este fără precedent și de neînțeles în cadrul lumii occidentale moderne. El ne constrînge să credem că dacă Hitler n-ar fi fost atît de rătăcit la minte încît să se războiască simultan cu Occidentul și cu Uniunea Sovietică și dacă rușii și americanii n-ar fi luat decizia de a distruge mașina militară germană, germanii ar mai fi cîrmuiți și astăzi, în stil hitlerist, de Hitler, în speță de urmașii săi.

În loc să cerșească înțelegere pentru cele întîmplate sub regimul hitlerist și să se străduiască să-l integreze la modul revizionist în istoria țării lor, germanii ar face mai bine să se ocupe de acest înspăimîntător hiatus care deocamdată nu iese la lumină, dar care dăinuie ca o virtualitate realizabilă și care ar putea reînvia, dacă s-ar ivi prilejul..

Ce n-aș da să pot respinge aceste aserțiuni! Să găsesc cifrul care să-mi deschidă safe-ul pînă în clipa de față ermetic închis pentru mine al sufletului germanic, îngăduindu-mi să găsesc în el dovezi puternice pentru a arăta păpușarului din Lodz și d-lui Gershom Schocken din Tel Aviv că se înșeală! Din păcate, nu-mi stă la îndemînă decît ceea ce binevoiește să-mi dezvăluie hîrtia tipărită și posturile de televiziune din Germania Federală. Nu de mult, după ce ni s-a prezentat la „Tagesschau", ca mai în fiecare zi, spectacolul ritual al înmormîntării unui martir al „cauzei palestiniene", cu acompaniament de „bon pour l'Occident" de țipete sfîșietoare și bocete programate *ante factum*, animatorul programului de știri a rostit cîteva cuvinte în care cred a fi deslușit nu numai binecunoscutul sentimentalism nemțesc ci și patosul jălalnic manifestat cu decenii în urmă de purtătorii de cuvînt ai marelui Reich, cînd evocau „jertfa" lui Horst Wessel și a altor mucenici ai fundamentalismului național-socialist. De această dată amintitul animator s-a mărginit a spune cu glas înlăcrimat: „El a murit pentru Palestina!"

Desigur că nu așa gîndește și simte astăzi marea majoritate a populației din Germania Occidentală (Mai degrabă cred că ea este insensibilă la orice soi de martiraj, național sau internațional).

Nu sînt însă cu desăvîrșire convins că ea nu va gîndi și nu va simți astfel, dacă într-o bună zi se va ivi cineva care să-i demonstreze că așa *trebuie* să simtă și să gîndească..

Cred însă că de această dată, păpușarul din Lodz și prietenii săi din întreaga lume nu vor îngădui ca „virtualitatea" să se realizeze în Germania sau aiurea.

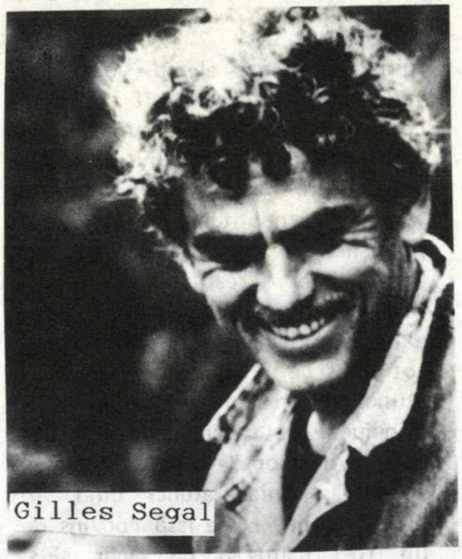

Gilles Segal

Harri FOSHA — New York: GEORGE WASHINGTON A FOST ARESTAT

Din momentul în care am întîlnit-o pe Monalisa Strulovici, am știut că ăsta e numai începutul. „Dar ce legătură are domnișoara Strulovici cu arestarea unui decedat președinte al Statelor Unite?" e întrebarea care probabil urmează. Numai că eu n-am făcut această afirmație. Am vrut să spun numai că am știut că susmenționata nu va rămîne singurul copil despre care aud că a suferit de pe urma unui defect părintesc: lipsa simțului ridicolului. Și așa s-a întîmplat între altele și cu micul borfaș din New York arestat de curînd, și la nașterea căruia părinții nu i-au găsit alt nume decît acela de George pus înaintea numelui de familie Washington. Timothy Washington nu era bun. Robert Washington nu le-a plăcut. Zor nevoie să-l boteze George. Aidoma cu primul președinte al Statelor Unite. Și ca acum, pentru americanii totdeauna dornici „de o premieră", un ziar să vină cu titlul „George Washington arestat pentru prima oară".

Cu numele de familie n-ai ce-i face. Se întîmplă ca un oarecare să poarte un nume celebru. Prin descendență sau coincidență.

Cine consultă cartea de telefon a Manhattanului, găsește cel puțin 4 Shakespeare-i (sper că pluralul e corect!) dar nici unul nu-i William sau măcar Bill. Iar dacă unul are inițiala W., a avut grijă să-și treacă numele întreg: Warren L.

Și cum New Yorkul e un oraș cosmopolit (nu în sensul irealist socialist care a compromis cuvîntul) avem și un Moliere. Și 3 Goethe. Și 6 Gogoli (În sfîrșit, să mă opresc aici. Nu cumva să creadă cineva că insinuez că anuarul telefonic al Manhattanului e un fel de dicționar al literaturii universale).

Cum spuneam, cu numele de familie n-ai ce-i face. Se transmite din tată-n fiu.

Dar cu numele de botez e altceva. Și atunci te întrebi de ce se găsesc părinți care, de bunăvoie și nesiliți de nimeni, își bat joc de proprii lor copii, dîndu-le nume care să stîrnească rîsul. Adică Strulovicii de la începutul relatării n-au găsit un nume evreiesc destul de bun pentru fata lor? Sau ce să spun de vecinii mei de palier care

şi-au botezat fata, nici mai mult nici mai puţin decît Afrodita. Şi de cîte ori o văd, îm amintesc de unul din primele interviuri pe care le-am luat, în care actorul Forry Etterle îmi mărturisea că marele Tony Bulandra îl socotea „un june prim *urîţel şi antipăticuţ*". În cazul Aphroditei Byrnes diminutivele sînt de prisos, cerîndu-se înlocuite cu superlativul feminin absolut sau relativ, la alegere.

Sau, citeam zilele trecute în ziar despre un liceu de fete, adaptat realităţilor actuale. Printre altele, şcoala are şi o cameră specială pentru îngrijirea bebeluşilor pentru că toate elevele, minore bineînţeles, sînt şi mame. Şi cum o cheamă pe una din preopinente, în vîrstă de 14 ani? Chastity. Adică, Virginica. Sau, cum spunea Tudor Muşatescu, "fată mare cu copil mic".

Unul din oamenii care revin din cînd în cînd în jurnalul de seară de la televiziune, este Abe Hoffman. El şi-a denumit progenitura Amerika (litera „K" indicînd probabil un semn de modestie!). La acest capitol n-a fost întrecut decît de cîntăreaţa de rock Grace Slick (în traducere aproximativă „graţie superficială"!), care şi-a botezat băiatul, pur şi simplu, God (Dumnezeu). Lăsînd deoparte „potrivirea" numelui şi pronumelui (Dumnezeu Superficial, cu „S" mare bineînţeles), să ne imaginăm cei doi copii la şcoală. Profesorul întreabă, de pildă: Ce ştim despre Amerika (litera K nu se deosebeşte în pronunţare) şi un pîrcios răspunde: „Că mi-a luat tocul şi m-a înţepat cu peniţa". Cît despre Dumnezeu Slick, ce se întîmplă cînd nu-şi face lecţiile sau cînd trage o fetiţă de codiţe sau cînd...

Dacă un humorist ar fi imaginat un scheci pe o asemenea temă, cu replici ca „Doamne Dumnezeule (de sus), ce să mă fac cu Dumnezeul ăsta (Slick)", pe drept cuvînt ar fi fost învinuit că face humor ieftin.

Dar cînd humorul e generat de isterica adoraţie părintească, ce poţi face? Să-ţi baţi copiii!

Pekin: „ROMEO ŞI JULIETA"

Secolul XVI a fost al lui Shakespeare şi de aceea un fapt divers petrecut la Verona — doi tineri s-au sinucis din dragoste — a devenit o tragedie sublimă, care va înfiora mereu inimile, atîta timp cît va fi tinereţe şi iubire pe pămînt.

Secolul XX este al mass-mediei şi de aceea o tragedie shakespeariană devine un simplu fapt divers, relatat în şase rînduri, într-un colţ prizărit de ziar sau la sfîrşitul radio-jurnalului, înaintea buletinului meteorologic.

Exemplu: doi tineri, de astă dată din China, au hotărît să moară pentru că se iubeau nespus şi pentru că autoritatea de resort a refuzat să acorde băiatului autorizaţia de a se căsători. Căci ca multe alte lucruri, acolo căsătoria nu este un drept natural al omului, ci o favoare pe care regimul i-o acordă sau i-o refuză.

Credincioasă iubirii şi jurămîntului făcut, Julieta cu ochii oblici a băut pînă la fund otrava morţii. Băiatul, însă, s-a răzgîndit în ultima clipă şi a fugit: de iubită, de moarte... Însă nu şi de soarta lui: a fost repede prins, judecat şi osîndit la 12 ani temniţă.

Care este crima lui? Că şi-a trădat jurămîntul de iubire? Că şi-a lăsat iubita să treacă singură pragul morţii? Sau, pur şi simplu, vina lui este de a fi supravieţuit, de a fi?

Oricum, să închinăm nefericiţilor îndrăgostiţi ca epitaf stihurile cu care el, marele Will, îşi încheie nemuritoarea tragedie:

Această zi aduce-o pace sumbră;
Trist soarele-şi ascunde faţa-n umbră.
De judecată n-o să scape nime
Va fi iertat sau pedepsit cu-asprime
Tot insul după vina sa...

(I. R.)

ABONAŢI-VĂ LA A
Adevărul
SĂPTĂMÎNAL
O LECTURĂ
INTERESANTĂ
PENTRU ÎNTREAGA
FAMILIE

Roma: CENTURA DE CASTITATE

Dat fiind că știrea publicată în mai multe ziare italiene nu-mi părea demnă de crezare, m-am deplasat la fața locului unde m-am putut convinge că nu fusesem indus în eroare. După ce timp de cîteva secole fusese, poate, pe nedrept, exclusă din rîndurile obiectelor de uz, să zicem, casnic, centura de castitate a fost redescoperită și pusă în circulație de un „designer" din patria lui Cassanova și Mastroiani, unde s-a bucurat de o primire caldă, în unele regiuni ale Italiei chiar entuziastă, din partea celor interesați.

Este vorba desigur de un obiect care corespunde întru totul gustului și cerințelor tehnologice ale zilelor noastre, el amintind de centurile de castitate ale evului de mijloc doar prin două elemente ale sale:

a. Cel menit să protejeze zonele intime ale corpului feminin de agresiuni nelegitime.

b. Cel care-i permite soțului și numai lui să reintre, de cîte ori crede că este cazul, în posesia drepturilor sale conjugale: *vulgo*, lacătul, în cazul de față o adevărată bijuterie, făcută dintr-un aliaj inoxidabil de cadmiu și plutoniu, a cărui întreținere nu mai impune, precum în trecut, ungerea cu uleiurile importate în acest scop din Orientul îndepărtat, de seniorii medievali. Cheia, care a provocat atîtea neajunsuri, uneori chiar crize conjugale, din cauza inaptitudinii unora dintre soți de a o introduce și răsuci în broască în intervalul de timp impus de împrejurări, a fost și ea înlocuită cu un cifru sistem „Zuleika", în speță cu niște minuscule clape, aproape invizibile, dar lesne de localizat și manipulat de către cel care le deține secretul.

Centura de castitate „anno due milla" (anul două mii) a fost concepută și construită în mai multe variante („Veloce", "Intercontinental", "King size", "Imperial", "De luxe") de către sculptorul Angelo Camerino din Greccio, în atelierul său din Borgata Romanina, un cartier de la periferia Romei. Primul său client a fost un comis-voiajor din Reggio Calabria care, văzînd obiectul cu pricina la o expoziție, s-a declarat dispus să-l achiziționeze și să plătească pe loc prețul cerut de artist, adică două milioane de lire. Cîteva zile mai tîrziu, maestrul Camerino a primit din partea clientului său calabrez un telefon prin care i se aduceu mulțumiri „pentru funcționarea care întrecea toate așteptările", precum și pentru a i se face o nouă comandă de către un cumnat al preopinentului, și anume un model „cu danteluțe". Pentru a face față avalanșei de cereri care au urmat, sculptorul roman a fost nevoit să angajeze cîțiva asistenți pentru a monta piesele centurii de castitate, fabricate în serie începînd de la data de 5 aprilie a.c. de un robot importat din Japonia.

La cererea soțiilor unor activiști OLP de curînd transferați în corpul de gardă al lui Yasser Arafat, dl. Camerino a proiectat și a început zilele acestea producția în serie a unor centuri de castitate *pentru bărbați*.

J.P.

Moscova: Buharin reabilitat. Urmează... (dacă ai curajul, tovarășe Gorbaciov...)

Deci Buharin, copilul genial al revoluției, preferatul lui Lenin și victima lui Stalin a fost inocent. N-a trădat, n-a sabotat construcția comunismului, n-a fost dușman al poporului. Minciună sfruntată, monstruoasă, a fost tot ce s-a spus și s-a scris despre el — la proces, în presă, de la tribuna congreselor de partid și adunările de masă. Toți, dar absolut toți au mințit: actul de acuzare, procurorul Vîșinski, martorii acuzării, acuzatul însuși. Cel mai mult a mințit Stalin, autorul diabolicului complot.

A trebuit să treacă exact 50 de ani — jumătate de secol! — pentru ca adevărul să fie rostit în auzul lumii întregi. Oare s-a așteptat cineva la asta? Da, un singur om: Buharin. După sentință și cu puțin

Leo Trotzki în uniforma Armatei Roșii

înainte de a se prăbuși sub gloanțele plutonului de execuție, el a adresat o scrisoare comuniștilor din generațiile viitoare. În ea își strigă nevinovăția.

Scrisoarea a ajuns în posesia tinerei soții a lui Buharin. Înainte de a o distruge — era mult prea primejdios să fie găsită în posesia unui asemenea document — i-a învățat conținutul pe dinafară. Deportată scurt timp după proces într-unul din lagărele Gulagului — ca soție a unui dușman al poporului — a încredințat taina ei unor tovarășe de suferință în care avea încredere. Acestea au învățat la rîndul lor textul pe dinafară și l-au transmis mai departe, înainte de a fi șterse de pe fața pămîntului de marele tăvălug al terorii. După congresul al XX- lea, odată cu puținii supraviețuitori reveniți din Gulag, scrisoarea lui Buharin s-a întors — pe cale orală — la Moscova.

Nu putem ști dacă și în ce măsură, glasul postum al lui Buharin a cîntărit în balanța Tribunalului suprem sovietic. Și fără asta, i-au stat la dispoziție suficiente probe despre inocența acestui „dușman al poporului". Vina sa reală a fost că nu și-a acoperit ochii în fața realității, nu a fost surd la glasul rațiunii. S-a opus planurilor lui Stalin de colectivizare forțată, de distrugere a milioane de țărani, de forțare absurdă, dincolo de limita posibilului, a ritmului industria- lizării. A murit pentru că avea dreptate.

Ceea ce, acum doi-trei ani, părea o fantezie absurdă, a devenit acum fapt: Buharin a fost reabilitat. La fel Rîkov, alt titan-martir al revoluției. Vor urma oare și alții? Kamenev? Zinoviev? Troțki, chiar? Tot ce se poate, căci cine a spus A, spune deobicei și B și C.

(I. Rv. — Moscova; numele tăiat la cerere)

EXCLUSIV Simone Veil – CU CĂRTILE PE MASĂ

un interviu de ION MIHĂILEANU

II

Urmare din nr. trecut

Un muzeu al memoriei într-o metropolă europeană

I. M.: Sînt convins că ați vizitat Muzeul Diasporei la Tel Aviv și Yad Vașem la Ierusalim. Ce părere aveți, n-ar fi posibilă crearea în Diaspora, într-o metropolă europeană importantă, a unui Muzeu al Memoriei? Muzeul Diasporei din Tel Aviv demonstrează, cu o forță de convingere excepțională, contribuția enormă adusă de evrei la civilizația și cultura lumii, dar și evoluția propriei lor culturi în timpul celor două milenii. E un muzeu care se îmbogățește în permanență.

S. V.: Vă gîndiți la un muzeu similar celui Diasporei din Tel Aviv?

I. M.: Nu, mă gîndesc la un Muzeu al Memoriei celor exterminați de naziști.

S. V.: Fundația sau un Institut al Memoriei pe care l-am preconizat, va perpetua memoria celor care au fost exterminați de naziști, al martiriului lor. Englezii, de exemplu, au redescoperit un film care a fost turnat la Bergen-Belsen, atunci cînd lagărul a fost eliberat. Fundația își propune să adune mărturii, toate cărțile publicate sau chiar manuscrisele, rămase inedite, fotografii, filme de arhivă. Ea va încuraja studiile despre Shoa și publicarea lor. La Besancon există un muzeu al Rezistenței, care într-un fel e și un muzeu al Memoriei. E un muzeu foarte interesant.

I. M.: Doamnă Veil, evreii continuă (din fericire, din nefericire?) să fie cap de afiș în lumea întreagă. Ce înseamnă, după opinia dvs., a fi evreu astăzi? Sau, cu alte cuvinte, ce reprezintă judaismul în lumea contemporană?

S. V.: Judaismul e diferit de cînd Israel există. Sentimentele Diasporei față de judaism au fost totalmente modificate prin crearea statului Israel. Judaismul e un ansamblu de valori inglobînd dreptatea, respectul demnității omului, atitudinea în fața vieții.

I. M.: Și morala. Ce e schimbat în judaismul de azi?

Diaspora, un apendice inutil?

S. V.: Faptul că există un stat evreiesc în care judaismul se încarnează și că Diaspora nu-l încarnează decît în parte. Diaspora nu poate ignora Israelul, ea nu poate avea o completă autonomie în raport cu această realitate, de altfel nici judaismul. Lucrurile sînt totodată și mai simple și mai complicate. Mai simple, mai lesnicioase, pentru că judaismul are sprijinul unui stat și pentru că e mîndru de existența Israelului. Mai complicate, mai dificile, pentru că e știut că toate statele sînt supuse rațiunii de stat. Diaspora crede uneori că Israelul n-ar trebui să fie un stat ca oricare altul, că acceptă să se supună rațiunii de stat. Ea are cerințe morale deosebite față de Israel. De aceea se pot naște tensiuni, contradicții, dar aceste contradicții trebuiesc depășite.

I. M.: Există în același timp primejdia ca Israelul să fie privit ca Evreul națiunilor...

S. V.: În același timp mi se pare că trebuie să răspundem la întrebarea: care sînt legăturile între statul Israel și Diaspora? Oare Diaspora trebuie să fie considerată un fenomen inutil, aș zice chiar anormal? Oare mai poți continua să fi evreu și să te accepți ca atare în Diaspora? E o dezbatere adevărată, deschisă.

Mulți israelieni nu înțeleg deloc rolul Diasporei. Ei sînt chiar foarte severi față de evreii care nu-și fac aliaua lor. Ei nu cred că Diaspora are un rol specific de jucat și că poate aduce altceva decît un ajutor material. Totuși, Diaspora încarnează o parte a gîndirii evreiești.

I. M.: Și un tezaur de gîndire, chiar pentru Israel. Îmi pun de altfel întrebarea dacă evreii din Diaspora au numai datoria de a fi solidari cu statul Israel sau au dreptul și datoria de a oferi sugestii Israelului? În altă ordine de idei remarc că după al doilea război mondial s-a produs o deplasare formidabilă a evreilor din Răsărit mai ales în direcția Israelului, dar și spre Europa Occidentală, Statele Unite, Canada și America Latină. Cred că știți că aproximativ 400.000 de israelieni sînt de origine română. În perspectivă vom asista sperăm, la o masivă deplasare a evreilor sovietici; cu alte cuvinte, o întreagă lume a judaismului care s-a deplasat sau se va deplasa...

S. V.: Acest fenomen nu e nou. Primii imigranţi au venit din Rusia, din Polonia, din România. După Shoa, majoritatea supravieţuitorilor polonezi n-au mai vrut să se înapoieze în Polonia, dar cei care s-au decis totuşi să trăiască acolo au fost constrînşi să plece, din cauza pogromurilor din 1947. În ce-i priveşte pe evreii din Uniunea Sovietică ne-am putea pune întrebarea: ce-ar fi devenit dacă ar fi fost total integraţi în naţiunea sovietică, dacă n-ar fi existat această permanenţă a antisemitismului în Rusia, de care vorbeşte Vassili Grosman în cartea sa *Viaţă şi Destin?* Ar fi manifestat voinţa de a părăsi Uniunea Sovietică? Sentimentele religioase, desigur, dar şi antisemitismul şi discriminările împing pe evreii din Uniunea Sovietică să părăsească această ţară.

I. V.: Sartre e acela care susţinea că antisemitul e acela care-l crează pe evreu.

S. V.: Cînd îl recitim pe Sartre ne dăm seama că „Reflexions sur la question juive" reflectă o concepţie care era dominantă printre evreii francezi în acea perioadă, imediat după război. Astăzi, însă, opiniile s-au schimbat şi lucrurile nu mai sînt privite în acelaşi fel. Decalajul de gîndire este extraordinar. Majoritatea evreilor, mai ales tinerii, n-au sentimentul că sînt evrei din cauza antisemitismului ci pentru că îşi asumă apartenenţa prin fidelitatea lor faţă de judaism. Ei îşi asumă calitatea de evrei fără ca antisemitismul să fie cauza acestei asumări conştiente. Cred că Sartre a descris bine situaţia evreilor francezi asimilaţi, cărora le aparţin. Ei ştiau că erau evrei pentru că familia lor era, din cauza numelui purtat şi datorită tradiţiilor orale. Căsătoriile mixte erau ceva obişnuit. Evenimentele războiului au schimbat situaţia, s-au descoperit şi s-au asumat ca evrei.

I. M.: Ce era: asimilare sau integrare?

S. V.: Integrare completă. Astăzi se observă în Franţa un soi de revendicare, i-aş spune dreptul la diferenţiere. Acest lucru e adevărat nu numai pentru evrei. Această necesitate corespunde ideilor epocii. Revoluţia Franceză a încercat să-i unească pe francezi în cadrul unei naţiuni unde diferenţele etnice, sociale şi rasiale să fie desfiinţate; astăzi, dimpotrivă, vedem cum specificităţile se afirmă fără a pune în cauză unitatea naţiunii.

I. M.: Acest lucru e valabil şi pentru evreii care locuiesc acum în alte ţări democratice.

S. V.: Cum spuneam, un element nou în viaţa evreilor din Diaspora este existenţa statului Israel. E o cotitură istorică. Nu putem uita nici ameninţările care au apăsat şi apasă încă asupra existenţei sale. Raymond Aron, evreu perfect integrat în naţiunea franceză, se revendică în acelaşi timp ca evreu, chiar dacă nu se poate vorbi despre o dublă apartenenţă.

Curentele filosofice, precum naţionalismul din secolul al XIX-lea, apar pretutindeni în acelaşi timp. Acum vedem, de pildă, cum ia naştere un integrism religios, dar şi o nevoie de apartenenţă. Într-o lume industrială care ni se sustrage, în care e din ce în ce mai greu de trăit, oamenii încearcă să-şi regăsească rădăcinile, o apartenenţă. Religioşii americani sînt complet integraţi în naţiunea americană. În acelaşi timp, ei sînt evrei. În Marea Britanie şi în Italia la fel.

Antisemitismul azi, în lume. De ce?

I. M.: Shoa i-a zguduit, i-a ajutat să se redescopere. Să fie mîndri că sînt evrei. Căutîndu-şi rădăcinile nu numai în statul Israel, dar şi în cei două mii de ani de Diaspora, în idealurile multiple generate de judaism, în ştiinţa, cultura şi civilizaţia pe care au risipit-o pretutindeni în lume.

S. V.: Shoa a creat de asemenea o solidaritate între evrei. Să nu uităm că în trecut au putut fi ventilate idei, chiar printre evreii de stînga, despre raporturile dintre evrei şi capital, că socialiştii, la început, nu l-au sprijinit pe Dreyfuss pentru că era vorba de un burghez, de un ofiţer şi că lupta împotriva antisemitismului nu se înscria în cadrul luptei de clasă. După Shoa, toate astea n-aveau nici un sens.

I. M.: Care sînt cauzele, care sînt faptele care pot aţîţa din nou, astăzi, antisemitismul în lume?

S. V.: Cauzele din trecut, legate de poziţiile religios-creştine, au dispărut în mare măsură, dar n-au dispărut cu totul. În timp ce poziţiile oficiale ale bisericii catolice au fost revizuite, există totuşi încă unele poziţii integriste deschis antisemite. Ele arată în mod limpede că acuzaţia adusă evreilor, popor deicid, continuă să supravieţuiască. Asemenea idei nu prea mai sînt împărtăşite de tineri şi nu mai sînt asumate de Biserică, ceea ce este foarte important.

Majoritatea minorităţilor sînt ţinta discriminărilor, mai ales cînd joacă un rol într-o ţară, un rol ce pare mai important decît numărul lor; acest fapt provoacă reacţii. Un exemplu: Diaspora chineză. Ea este obiectul unui ostracism, chiar al unor pogromuri, în Malaezia sau în Indonezia. În mod tradiţional, aceste minorităţi, de nevoie, exercită profesiuni ...

I. M.: Foarte „voyante", ţipătoare...

Un şofer evreu la New York

S. V.: Nu, să le zicem mai curînd migratoare, precum comerţul de pildă. Ele nu cer înrădăcinarea într-o ţară, asemenea profesii îngăduie emigrarea, dacă intervin persecuţii.

I. M.: Despre evrei se spune că au patria lor în buzunar...

S. V.: În materie de profesiuni există şi tradiţii ce ţin de memoria colectivă. Unele profesiuni au fost mult timp interzise evreilor. Viaţa în ghetto sau ameninţarea de a fi nevoiţi într-o bună zi să fugă excludeau exerciţiul unor profesiuni, agricultura de pildă. Trebuia avută în vedere posibilitatea de a emigra sau de a schimba meseria. Traiectoria emigranţilor e întotdeauna aceeaşi, fie ei evrei sau neevrei. Mai întîi meserii mai mărunte înainte de a căuta ceva mai stabil. La New-York, de exemplu, există foarte mulţi şoferi de taxi evrei. Anul trecut m-am aflat acolo împreună cu o prietenă israeliană şi, deodată, şoferul de taxi s-a aplecat asupra microfonului ca să vorbească cu un coleg: vorbea în ivrit.

I. M.: Nu vorbea idiş?

S. V.: Nu, era un israelian.

I. M.: Apropo de idiş, ce părere aveţi despre destinul acestei limbi?

S. V.: Cînd mă gîndesc la limba idiş, imaginaţia îşi ia zborul. În familia mea, franceză de generaţii şi generaţii, n-am auzit niciodată vorbindu-se idiş. Ignoram totul despre tradiţia evreiască şi despre folclorul din ghettouri, despre viaţa comunităţilor evreieşti în Europa Centrală şi de Răsărit, şi mai ales din Polonia, evocată de o serie de scriitori, Roger Ikor în Franţa sau Bashevis Singer.

I. M.: Sau Şalom Alechem, de exemplu...

S. V.: Şi totuşi, le-am asumat de parcă ar fi fost propria mea memorie colectivă, deşi familia mea se afla în Franţa de multe generaţii, iar aceste referinţe nu au vreo legătură cu nici o amintire personală, cu nici o relatare familială.

I. M.: Evreii aşkenazi vorbeau idişul, o parte din sefarzi ladino.

S. V.: Ladinoul a dispărut aproape total. Destinul idişului e trist. Hitleriştii au distrus o întreagă cultură, un mod de viaţă. Ne putem imagina cînd îi vedem pe evreii pioşi la Ierusalim sau în yeşive. În Uniunea Sovietică aceste tradiţii au fost distruse de Revoluţie.

I. M.: Şi Israelul a fost obligat să încurajeze dominaţia ivritului. Factori contradictorii.

S. V.: Era necesar pentru a se asigura coeziunea populaţiilor venite din lumea întreagă, vorbind limbi diferite; cred însă că într-o zi va apare în Israel o mişcare în favoarea idişului.

I. M.: A şi apărut. S-a ţinut chiar un congres avînd drept scop renaşterea idişului.

S. V.: Sovieticii, azi şi ei, încearcă ceva, în cadrul Perestroicii. Acum trei luni am primit aici vizita a trei poeţi ruşi care scriu în idiş. Erau însoţiţi de ataşatul cultural al ambasadei sovietice la Paris şi ţineau să-mi explice tot ce se face acolo pentru renaşterea idişului.

I. M.: Cum vă explicaţi pasivitatea, oboseala, fatalismului intelectualilor în faţa marilor primejdii care ameninţă omenirea? Altă dată se manifestau mari conştiinţe care luptau pentru cauze nobile, astăzi asistăm la semnături de petiţii, la manifestări foarte superficiale.

S. V.: E adevărat că actualmente nu auzim în lume voci importante care să se înalţe pentru a se exprima pe plan moral şi filosofic. În Franţa, de pildă, nu mai există mari conştiinţe. Regret dispariţia marilor intelectuali care făceau apel la conştiinţa umană. Actualmente nu auzim pe nimeni, cel puţin cineva credibil care să domine.

I. M.: Francois Mauriac, Raymond Aron, de exemplu?

S. V.: Ţin să-l citez şi pe Sartre, chiar dacă adeseori nu împărtăşeam ideile sale, căci el a avut o influenţă considerabilă. Acum în Franţa nu mai există nimeni care să fie ascultat. Anumite împrejurări pot explica acest lucru. Mari filosofi, Roland Barthes, Michel Foucault au murit în mod prematur; nu ştiu dacă în alte ţări există voci nobile care să se facă auzite. Cînd ne gîndim la rolul pe care l-au Gandhi, Sadat în felul său...

Cred de asemenea, că o mare decepţie i-a cuprins pe oamenii de bună credinţă care s-au angajat din plin. Simone de Beauvoir termină una din cărţile sale cu constatarea că „a fost păcălită". Nu ştiu dacă Sartre n-ar fi spus acelaşi lucru. Comunismul, revoluţia din 1917 a reprezentat pentru mulţi marxişti, şi chiar pentru ne-marxişti speranţa, purtătoarea justiţiei, a progresului. Am văzut rezultatele: gulagul, nu numai gulagul, dar şi expansionismul şi imperialismul rus. Lumea a treia, în măsura în care s-a inspirat din marxism, a suferit acelaşi eşec. Astăzi trebuie să constatăm că decolonizarea a adus adesea mult mai multă mizerie atunci cînd a fost înlocuită prin colectivism. Astăzi se admite că lucrurile sînt ceva mai complicate, iar unele acţiuni umanitare ale europenilor au fost parţial

Simone Veil

reabilitate. Adevărul...

I. M.: e că în unele din aceste țări au fost instalate dictaturi sîngeroase.

S. V.: E adevărat, mai ales în Africa. Mă gîndesc însă şi la deziluzia care urmează unui entuziasm de natură cvasi-pasională. Amintiți-vă de imnurile închinate lui Mao Țe Dun şi lui Fidel Castro, la revoluția cîntînd... Chiar în Franța, unde mişcarea din mai '68 n-a eşuat în violență şi în terorism, cei ce-au rămas fideli ideilor lor sînt totalmente debusolați, marginalizați, ca nişte epave, ei se agață de miturile dispărute. Unii dintre ei au devenit ecologişti. Alții, mai numeroşi, nu se gîndesc decît la reuşită. Reuşita personală şi banii, iată preocuparea de astăzi a multora dintre foştii şaizecioptişti. Dar apare un fenomen surprinzător pentru mine, care nu sînt religioasă. În acest vid, cei ce se exprimă sînt mai ales episcopii. Mă gîndesc la Monseniorii Decourtray, Lustiger şi la alții. În Franța, atitudinea morală aparține episcopilor, pastorilor, unor rabini, mai ales condamnarea rasismului.

Aceste poziții apar cu atît mai tolerante, mai deschise cu cît se opun curentelor religioase contrare, integriste.

I. M.: Existente în toate religiile lumii...

S. V.: Integrism, sectarism, exclusivism, excluderea celorlalți, ură. Se aude însă şi celălalt glas care încearcă să aducă un răspuns, nu numai religios, un răspuns umanist problemelor societății. Religia devine umanistă.

I. M.: Mă întreb însă ce fac intelectualii nereligioși, liber-gînditorii?

S. V.: Mai există liber-gînditori?

I. M.: Cred că mai există intelectuali generoși, gata a sluji cauze nobile.

S. V. Fără îndoială, însă nu-i aud, afară doar de cei ce se îndreaptă spre mas-media şi transformă opiniile lor într-un „show" televizat. Coluche e cel pe care-l auzim şi-l vedem.

(Coluche a fost unul dintre cei mai populari comici francezi. — I.M.).

I. M.: Totuși, intelectuali generoși există...

S. V.: Există, fără îndoială, dar nu-i auzim. Nu pot crede că nu există. Cei ce sînt pudici, cei ce refuză să recurgă la procedee televizuale, rămîn necunoscuți.

I. M.: Ei se mulțumesc să scrie cărți.

S. V.: Cînd încerc să-mi dau seama cine sînt aceşti intelectuali francezi şi unde se află, nu găsesc un răspuns, căci nu există două sau trei personalități care să domine gîndirea epocii noastre sau să contribuie la formarea ei.

CONTINUARE DIN PAG. 65

domnul Dumitrescu a avut cu un alt tovarăș, o firmă de Import-Export unde lucra domnul inginer Leibovici. Dar firma aceea s-a lichidat, au mai rămas însă diverse comenzi în curs de livrare. Pentru lichidarea acestora, domnul inginer Leibovici mai vine din cînd în cînd la biroul nostru.

— De fapt, ar trebui să viu odată într-un control la biroul dumneavoastră.

Ei da, chiar de asta am fi avut nevoie, mi-am zis în sinea mea.

— Cum să nu, Herr von Kranzbuhler. Poftiți. Dar, vă rog să-mi dați un telefon înainte, ca să fiu la birou, fiindcă dacă nu sînt, riscați să nu aveți cu cine sta de vorbă. Numai eu știu nemțește.

— Dar ce-ți închipui, d-ră? Unde aș ajunge dacă m-aș deplasa eu personal la toate cele 500 de birouri de genul acesta?

— Păi atunci, cum?

— Dumneata îmi vei da cuvîntul de onoare că toți angajații firmei sînt arieni ca dumneata.

Doamne! Oare e posibil?

M-am ridicat în picioare, i-am întins mîna și i-am spus foarte solemn:

— Herr von Kranzbuhler, aveți cuvîntul meu de onoare că toți ceilalți salariați ai firmei sînt la fel de arieni ca și mine.

Ne-am strîns mîinile și-am plecat.

Coborînd treptele, am simțit în spate o răceală ca de moarte. Cînd am ajuns jos, mi-am pierdut stăpînirea de sine. Treptele duceau într-o grădiniță, unde se afla o bancă. M-am așezat și am început să rîd pînă am dat în plîns. Mi-a fost rușine să le spun la birou că am mințit. Inginerul Leibovici, m-a privit lung, cu sprînceana stîngă ridicată în chip de strașină deasupra ochiului, apoi mi-a spus:

— Pantuța, (asta era porecla ce mi-o dăduse el de la început), m-ai salvat. Mulțumesc. Și mi-a strîns mîna cu putere.

Pe vremea aceea încă nu aveam diabet și am putut mînca, cu ai mei, fericiți, cutia cu bomboane pe care mi-a adus-o a doua zi.

ANA LENGYEL

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL. MIRODAN

Sergiu Dan cu soția. c. 1970.

d AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

Dan, Sergiu, **romancier (urmare din nr. trecut a dialogului dintre criticul Sergiu Levin și Al Mirodan).**

A II-a repriză – De la al doilea război mondial pînă la intrarea la închisoare.

...Și a început repriza: războiul, legile rasiale (atît pentru Roitman cît și pentru Sergiu), fascizarea României, dispariția de pe scena politică a partidelor istorice care „jalonau" regulile jocului în repriza I-a, apariția „Centralei Evreilor" (la al cărui oficios „Gazeta Evreiască", Sergiu Dan a lucrat o bucată de vreme), Transnistria, cu care prin membri ai familiei sale deportați acolo, scriitorul va avea tot timpul o strînsă legătură, cu un cuvînt, reînoirea relației cu „rădăcinile", pe care persist a crede că S. Dan nu și le-a pierdut niciodată. Mărturie stă acest neîntrecut „Roza și ceilalți" (1946) care la o distanță de aproape 20 de ani, reia, fățiș, declarat și... programatic, tema primei sale nuvele „Iudita și Holofern" din 1927.

Romanul e tulburător-complex, nu doar pentru că totul se petrece într-un mic tîrgușor moldovenesc, în sînul unei mici comunități evreiești, terorizată de un mic și bondoc locotenent neamț în cîrdășie cu alți mici beneficiari locali ai momentului, care de care mai puși pe pradă și pe căpătuială, pe spinarea „jupînilor". Senzația de „maelstrom istoric" provine de la alunecarea pe nesimțite parcă, de la bine cunoscuta temă a „sacrificiului" Iuditei pentru salvarea neamului, enunțată încă acum peste 2000 de ani, la preocupări de etică socială deosebit de actuale și azi la sfîrșitul mileniului, la interpretări de filozofie a comportamentului colectivităților ca și de problematizare a raporturilor „masse-eroi" în realizarea și falsificarea istoriei. Cartea este excelent construită, iar tonul „fermecător", într-atît de fermecător, încît la o lectură mai rapidă – cum a făcut-o probabil G. Călinescu – romanul poate căpăta din partea unui atît de oracular comentator, epitetul straniu de „bufonerie tragică".

Al. Mirodan: Și – nu e? Vrei să spui că nonșalanța „pariziană", voluptatea jocului de cuvinte, stilul cinico-jemanfișist, au dispărut odată cu Transnistria și bombardamentele din 1944? Să înțelegem că trăirea războiului a tăiat cheful de badinerie al scriitorului, l-a silit să fie „mai serios", mai grav?

S. Levin: Poate nu mai „serios", poate mai trist. În această carte, după cît am descifrat-o eu (dacă am reușit s-o descifrez...) este vorba mai curînd de o reflecție amar-înțeleaptă, tolerant-dezamăgită asupra Istoriei cu majusculă și a istoriei de toate zilele, o complex gîndită de-mascare a imposturii. C'est le mot, căci încă de acum și tot mai departe, pînă la sfîrșit, analiza imposturii sociale, apare a fi una dintre preocupările majore ale lui Sergiu Dan.

Povestea Rozei, ușurica fată a tîrgului cu mers ațîțător și moravuri așișderea, oferită de comunitate ca jertfa expiatorie pe altarul poftelor nesățioase ale ofițerului neamț, nu e cine știe ce nouă.

Neașteptată e viziunea lui Sergiu Dan: jertfa, comisă regulat (nu zîmbi!)...

Al. M.: Nu zîmbesc.

S.L.: ...are loc exact în momentul cînd obiectiv, ea nu ar mai fi avut nici o îndrituire de a fi comisă. Eliberarea ostaticilor evrei, pentru care oftează familiar tot tîrgul și profesionalo-ațîțat, Roza, este de mult hotărîtă de sus, iar locotenentul neamț, care știe ce poftește – comite o „impostură" beneficiind de o situație în care prețul eliberării nu e de fapt determinat de ceea ce crede tîrgul că ar „depanda". Dacă putem decela la S. Dan vreo „furie creatoare", la el artizanul prin excelență, atunci numai aceasta crea că ar putea fi: „de-mascarea", anti-impostura.

Al. M.: Da, cred că diagnosticul este corect. De altfel, nevoia aceasta, aproape sălbatică, de de-mascare constituie, dacă te gîndești nițel, un adevărat leit-motiv al prozei noastre din România inter-belică. Și Peltz și Ludo și Călugăru suportau cu greu impostura socială. Iar aici în Israelul cu alia linia aceasta e

CONTINUARE ÎN PAG. 42

Decupați și păstrați

הופה למזרח אירופה!

Zburați cu Ophir Tours *în Europa Răsăriteană. Problema vizelor e rezolvată, iar cei ce se ocupă cu transportul dvs. la hotel, vă așteaptă. Iar dolarul dumneavoastră valorează mai mult.*

TOATE EXCURSIILE DE LA 100 ȘEKELI PE LUNĂ PÎNĂ LA 60 DE RATE.

7 zile de plimbări minunate pe Dunăre cu un superb vas regal; de la Passau (Munchen) la Budapesta și înapoi prin Viena, Dornstein și Bratislava.
Plecări în fiecare săptămînă pînă la 29/X.

VRAJA DUNARII

Amănunte – 24 ore
Tel.: 03-5131687

O exclusivitate Ophir Tours. Condiții confortabile de cazare în munții Ungariei, începînd de la 7,50 dolari de persoană. De asemenea, camere la particulari, cu adresa luată din țară. Se pot aranja și tratamente medicale la policlinici elegante, la prețul... sănătății.

UNGARIA-7,50dolari pe zi!

O propunere sănătoasă: binefăcătoarele izvoare termale ale Ungariei. Toate tratamentele necesare împotriva reumatismului, a tulburărilor mușchiulare etc,

UNGARIA SANATATII

Amănunte – 24 ore
Tel.: 03-5131686

Exclusivitate Ophir Tours. Autobuze elegante vă transportă direct la Budapesta și la aeroporturile din Viena și Liubliana – și retur.

SPRE UNGARIA-FULGER

Amănunte – 24 ore
Tel.: 03-5131683

Procurați-vă la Ophir Tours cupoane ale societății locale Atlas, și veți primi cameră particulară de la 9 dolari la 20 de dolari de persoană pe noapte. Puteți alege camera (există 6000!), pe loc, la una din cele 40 de filiale ale lui Atlas.

CONCEDIU IN JUGOSLAVIA

21 de zile în locuri interesante și-n stațiuni de odihnă din Austria, Ungaria, Jugoslavia și Germania.
Plecări: 19/VI, 4/VII, 18/VII, 1/VIII, 8/VIII, 15/VIII, 11/IX. Prețul: 1906 dolari, inclusiv zborul.

DUNAREA-CULTURA SI ODIHNA

Excursie interesantă de 14 zile în Jugoslavia, Ungaria și la Viena.
Plecări: o dată la 2 săptămîni, începînd din 7/VI pînă la 20/IX.
Prețul: 1330 dolari, inclusiv zborul.

RAPSODIA

Excursie prin peisaje și locuri istorice din Răsăritul Europei.
20 de zile. Plecări: 15/VI, 29/VI, 13/VII, 27/VII, 10/VIII, 17/VIII, 31/VIII. Prețul: 1651 dolari, inclusiv zborul.

ROMANIA, UNGARIA, JUGOSLAVIA

15 zile minunate în țările balcanice: Grecia, Bulgaria, Turcia.
Plecări: 6/VI, 27/VI, 11/VII, 18/VII, 25/VII, 1/VIII, 5/VIII, 8/VIII, 5/IX. Prețul: 1277 dolari, inclusiv zborul.

CIREASA DIN BALCANI

Vizite speciale la Treblinka, Maidanek și Auschwitz. În continuare – spre Ungaria și Viena. 14 zile.
Plecări: 14/VI, 5/VII, 19/VII, 2/VIII, 9/VIII, 6/IX, 27/IX. Prețul: 1261 dolari, inclusiv zborul.

POLONIA SI UNGARIA

Amănunte – 24 ore
Tel.: 03-5131685

Liniște, în afara Budapestei, locul de odihnă ideal. Începînd de la 11 dolari pe noapte.

BERNADET Pensiune-n stil maghiar

Zboruri directe din Tel Aviv spre diferite localități din Jugoslavia: Liubliana, Zagreb, Dubrovnik.
Plecări de două ori pe săptămînă.

JUGOSLAVIA? Care-i problema?

Soluția jugoslavă la problemele de sănătate: izvoare și case de sănătate în munții Jugoslaviei. Transport direct de la aeroportul din Dubrovnik.
Două săptămîni, începînd de la 256 dolari de persoană.

SANATOS CA UN PARTIZAN

Închirieri de mașini în condiții optime. 6 feluri de mașini.
Descoperiți Jugoslavia pe roate, începînd de la 166 dolari pe săptămînă.

JUGOSLAVIA PE ROATE

Nenumărate posibilități de excursii cu ghid, în cele mai frumoase locuri ale Jugoslaviei.
De la 5 zile la 2 săptămîni. Începînd de la 335 dolari.

JUGOSLAVIA IN PALMA

16 zile minunate în Austria, Ungaria și Jugoslavia, inclusiv plimbări pe Dunăre. Plecări – o dată pe săptămînă, de la 25/V la 22/IX. Prețul: 1507 dolari, inclusiv zborul.

DUNAREA ALBASTRA

ophir tours

FEDERAL RESERVE NOTE

THE UNITED STATES OF AMERICA

Comandă cu 90 zile înainte şi vei economisi 105 dolari!

Cel ce comandă cu 90 de zile înainte economiseşte:	Cel ce comandă cu 60 de zile înainte economiseşte:	Excursia
$105	$75	Dunărea cultură şi odihnă.
$100	$70	România, Ungaria, Jugoslavia.
$ 77	$55	Dunărea albastră.
$ 70	$50	Rapsodia!

DOLLAR

FEDERAL RESERVE NOTE

THE UNITED STATES OF AMERICA

Lista reducerilor pentru servicii turistice individuale

Reducerea	Suma cheltuită pentru servicii turistice
$5	$100
$10	$200
$15	$300
$20	$400
$25	$500

DOLLAR

VISA

VISA — mai bună decît banii.

Pentru posesorii de VISA ADIF, condiţii de plată preferenţiale.

În atenţia dumneavoastră! Ratele, potrivit aranjamentului de restituire a împrumutului stabilit cu băncile şi ţinînd seama de condiţiile acestora:

Plata în 12 rate lunare. Împrumut în şkalim, dobîndă 2,1% la Bank Leumi şi 2% la bank Hapoalim.

Plata în 36 pînă la 60 rate lunare; dobînda conexată la indexul de scumpete, 0,9% la Bank Leumi.

Plata în 25 rate lunare; dobînda conexată la indexul de scumpete plus 0,9% la Bank Hapoalim.

În general, preţurile sînt pentru 1 persoană, în cameră dublă, potrivit specificărilor din revista *Darkon 88*, conform listei de preţuri din 1 mai şi nu includ impozitele.

Cereţi revista *Darkon 88*.

Fiecare călător are dreptul la un singur cupon!

Preţurile sînt — în general — pentru 1 persoană în cameră dublă, potrivit indicaţiilor din revista Darkon 88 ale societăţii *Ophir Tours*.

Amănunte la agentul dvs. de voiaj şi la filialele *Ophir Tours*.

O LUME SPLENDIDĂ LA ÎNDEMÎNA DUMNEAVOASTRĂ

ophir tours

TEL AVIV, Ben Iehuda 32, tel. 03-209777,280025
HAIFA, Dereh Haatzmaut 62, tel. 04-673011.
IERUSALIM, Hotel King David, tel. 02-222777,
KIRIAT SHMONA, Hotel Tzafon, tel. 069-40245, BEER SHEVA, Haatzmaut 49.

„MELIA" ÎN COLABORARE CU A.C.M.E.O.R.
organizează o excursie excepţională în
SCANDINAVIA şi FINLANDA
PLECAREA 14.7 — ÎNTOARCEREA 1.8 — 19 ZILE
Ghid în limba română (Dl. Dov)
Inscrieri : „MELIA", A.C.M.E.O.R., Tel. 284074 şi la d-na ŞETA, Tel. 282201. COSTUL ŞI CONDIŢII SPECIALE

(CONTINUARE DIN PAG. 39)

respectată – era să zic cu strictețe – de condeiele satirice sau ironice ale locului. Un I. Schechter, Sidonii, un Sadi Rudeanu (ca să dau doar cîteva exemple) sînt ,,bolnavi" de aceeași alergie. Mă gîndesc la tipologia care apare în scrierile lor: falsul filantrop, falsul leader de trib, falsul ,,român" cu promisiuni electorale pentru alia, înainte de alegeri, de toate alegerile...

S.L.: Exact. Ca şi în alte opere cu iz satiric de ieri... sau de azi... şi de aici, de ce nu?, fel de fel de onorabili membri marcanţi ai comunităţii evreieşti locale mai mult ,,par" decît ,,sînt"... par credincioşi, respectabili, deştepţi, generoşi, puri, neadulterini, exaltaţi, cu frica lui Dumnezeu, mînaţi de cele mai liliale şi parfumate idealuri... şi la cea mai mică zguduială, "parele" acesta se sfărîmă în bucăţi, bucăţi, sub şocul de berbece al celei mai banale realităţi. Ironia constructivă a scriitorului a constat în principal, în a conferi rolul de instrument al destinului, uneia dintre cele mai umile reprezentante ale umanităţii aceleia necăjite de tîrguşor evreo-moldovenesc şi anume a unicei preotese a celei mai vechi şi respectabile profesii ale acestei sucite lumi în care trăim. S-a căutat asemănare între ,,Boule de suif" a lui Maupassant şi această Roza.

Al. M.: S-a căutat... s-a căutat... Vorbești de parcă i s-ar fi căutat nod în papură. Ori, în realitate, tema lui Maupassant...

S.L.: De acord. Dar similitudinea de reacţie a burgheziei franceze din 1870 cu acea a micii burghezii evreieşti din 1944 este doar de suprafaţă.

Al.M.: Asta-i altceva.

S.L.: Iudita, Esthera, ...şi mai sînt şi altele în istoria noastră, care au pus interesul naţiei deasupra (şi pe ele dedesubt) oricărei virtuţi ,,deplasat" înţelese, se bucură şi azi la noi de simpatia celor mai largi mase populare... dar sub forma de ,,simbol", neputînd stîrni alte pofte şi asociaţii, decît acelea de patrie, datorie, sacrificiu... şi alte asemenea produse subsidiate! De altfel, simpatia pentru ,,umilii tîrgului" este, e inutil să ţi-o mai semnalez, o constantă a literaturii evreieşti şi e suficient să-l deschizi pe Mendele Moher Sefarim, I. L. Peretz, Shalom Alehem şi alţii, pentru a te putea convinge.

Sigur că echipa aceasta de necăjiţi, nu a putut evolua chiar aşa de dezinvolt pe arenă ca şi ,,team"-ul din prima repriză. N-avea cu cine: rabinul Itzhak era bătrîn şi necăjit, croitorul Meir, ocupat pînă peste cap, Albert Stern tot trăgea să moară de oftică, iar cumetrele tîrguşorului, cînd să mai vină, dacă tot timpul util îl dedicau cu fervoare clevetirilor pe seama Rozei şi a straşnicelor ei isprăvi filantropice. În afară de aceasta, se cade să mai ţii dumneata seama şi de faptul că toate aceste personaje sînt înspăimîntate de moarte, nu le mai arde lor de joc elegant şi amoral ca în ,,Arsenic" sau ,,Surorile Veniamin". Aici, acum, jocul era pe viaţă şi pe moarte... Aceasta a simţit-o Sergiu Dan şi pentru întîiaş dată în romanele sale profunda, adînca sa seriozitate în contemplarea Istoriei se manifesta făţiş, în construcţie, în evoluţia personajelor, în dialog...

Sigur că stilul (c'est l'homme, nu-i aşa?) rămîne, fraza e tot perfect închegată, ironia precisă, desenul exact şi ,,poanta" întotdeauna prezentă.

Al. M.: Dă-mi te rog, un exemplu.

S. L.: Cu plăcere...

,,Meir nu pricepu nimic. Pe chipul lui s-a aşternut deci o adîncă veneraţie" (pag. 10).

,,Simţindu-se cineva, purta acum pălărie tare" (pag. 11).

,,...ca să-i treacă (Creatorului, n.m.) ziua a şasea mai uşor, s-a jucat cu puţin lut şi din asta a ieşit omul. În această operă de sfîrşit de săptămînă se resimte oboseala Atotputernicului" (pag. 12).

Aproape că nu e pagină, din care să nu răsară, ca nişte perle, prezentate pe un fond negru, nestematele de expresie ale migălosului îndrăgostit de cuvîntul care spune, dacă nu adevărul, atunci cel puţin, frumoasa-i strălucire în scurta noastră trecere printre semne şi mirări. Intenţia mea nu este însă aceea de a mă ocupa de ,,zîmbetul" lui Sergiu Dan, ci de un Dan-fără-de-poante, de un Dan vizionar şi umanist.

Seriozitatea lui Sergiu Dan, constă în a stabili corelaţii între prezent şi viitor (deocamdată), căci peste vreo cîţiva ani, la închisoare, sub regimul comunist, după ce sub Antonescu a efectuat un stagiu şi la lagărul de la Tg. Jiu, va putea să mediteze la corelaţii, extrem de pilduitoare între prezent şi trecut (dar despre aceasta la ,,prelungire"). Mă refer la descrierea ,,cvasi-profetică" a tuturor fenomenelor legate de diverse devieri, de diverse ,,obsedante" perioade, de diverse aplicări mecanice... pe care le-am trăit, cu mai multă sau mai puţină sfişiere de conştiinţă, toţi cei care am avut conştiinţa la stînga... şi continui, naiv cum mă ştii, să cred că o purtăm în continuare, tot acolo, unde-i şi inima şi, ca şi pe aceasta, "jusqu'au fin".

Judecă şi dumneata acest fragment din Roza şi ceilalţi.

,,— Contradicţiile dinlăuntrul aceloraşi clase şi lupta dintre ele. Viaţa este contradicţie, conflict, dispută. De aceea lupta de clasă e un fenomen natural, una din expresiile vieţii, şi tocmai de aceea mă tem de victoria finală a acelei clase care tinde la abolirea luptei... Pacea şi armonia care vor urma n-ar fi o expresie a morţii? În corpul meu, cel puţin, sînt sigur că atîta vreme cît durează contradicţiile, durează şi viaţa.

— Cursul acesta de biologie contrarevoluţionară ar obţine un succes meritat la un club de industriaşi, mîrîi Burlă cu asprime. După tine, salariile muncitorilor ar trebui reduse, ca să se adîncească mai mult lupta de clasă şi ca să se asigure astfel viaţa societăţii, ameninţată de armonia socială!

— Viaţa societăţii! Dau dracului toată societatea voastră! E ca o gheată veche şi găurită. N-aveţi decît să-i puneţi cîte petece poftiţi, iar dacă vă strînge în vîrfuri, aruncaţi-o la gunoi.

— Cred că asta vom face, deşi unde te întorci, dai de tot felul de cîrpaci care se tot laudă c-o pot drege...

— Sînteţi în stare s-o faceţi. Aştept să văd şi eu asta! N-o să-i stea rău în lada de gunoi a istoriei societăţii acesteia mîndre, cu oameni de stat binevoitori. cu şcoli, cu teatre, cu muzee, cu închisori, cu căzărmi, cu biserici, cu transatlantice, cu frigorifere, cu Shakespeare, cu Beethoven, cu Isus, cu regele Angliei, cu Ford, cu...

— Ho! Opreşte-te! îi strigă Burlă. Operaţia va fi făcută mult mai lent şi mai raţional. N-avem de loc intenţia să zvîrlim la gunoi ceea ce se poate păstra.

— Înţeleg, înţeleg. Şcolile, teatrele, muzeele, închisorile, căzărmile, toate acestea nu aşteaptă decît să servească mai departe. În schimb, o să aveţi de furcă pînă veţi crea, din omul pe care o să-l moşteniţi un om mai uman sau mai puţin uman, după nevoile societăţii voastre. Aluatul nu e prea bun. În orice caz, încercaţi. Metodele nu lipsesc. Alegeţi pe cea mai eficace. Cultură şi civilizaţie. Adică abecedarul şi pasta de dinţi. Băgaţi însă de seamă să nu lăsaţi oamenilor prea mult timp să gîndească. Un fel de serviciu sanitar al ideilor vi se va impune de la sine, ca o necesitate vitală. Distribuiţi idei puţine şi sănătoase. Două-trei ajung, trimise acasă, o dată cu o pereche de ciorapi, un bon de masă şi un bilet de cinema.

— Vorbe goale, hotărî Burlă cu o grimasă dispreţuitoare a gurii. Ţi-e frică de realitate şi atunci îi dai cu tifla, cum ar face un om care s-ar trezi pe neaşteptate cu nişte tigrii în faţă. Rîzi pentru că ţi-e frică. Realitatea e simplă: lumea are un aspect de junglă. Fiarele mari şi puternice sfîşie în voie tot ce întîlnesc în cale. Îi vom pune capăt, fără să fie nevoie măcar să ucidem fiarele rău făcătoare. E de-ajuns să le scoatem colţii şi să le mai retezăm din ghiare.

— Fie, se învoi Stern. Operaţia asta poate reuşi. Jungla va rămîne însă junglă. Orice aţi face. Lumea a fost împărţită în mod stupid pînă acum în bogaţi şi săraci. Categoriile astea sînt fără sens, schimbătoare şi aparente. Un bilet de loterie, o crimă bine executată, o avariţie metodică pot face dintr-un coate goale un nabab, aşa cum un viţiu durabil sau un simplu ghinion pot face dintr-un magnat un cerşetor. Nu, lumea e împărţită biologic, iremediabil. De o parte cei puternici, de cealaltă nevolnicii, cărora o natură tiranică le-a refuzat armele inteligenţei, frumuseţii şi forţei..."

Aceasta-i prima latură a seriozităţii lui Sergiu Dan. A doua latură, ca să mă exprim aşa, aritmetic, e duioşia sa, amuzată ce-i drept, dar nu mai puţin duioşie, faţă de umilii cetăţeni ai ,,steidtelului" din care el provine.

Al.M.: S-ar zice că războiul l-a ,,umanizat" pe Dan, l-a făcut să-şi cenzureze ironia mondenă...

S. L.: Probabil... Pasajul de pildă cu furtul pietrelor de mormînt din Cimitirul obştei este în nuditatea lui ,,lapidară" de o duioşie şi un sentiment de adevărată ,,pietate.

Să ne întoarcem la ,,seriozitate"... Dacă în ,,Roza şi ceilalţi" expresia formală mai putea da naştere la încîlceli de interpretare (pentru a mă exprima elegant), ceea ce nu înţeleg este de ce nu s-a bucurat de popularitate în epocă ,,Unde începe noaptea"? Ce-i lipsea acestui într-adevăr excepţional roman-document despre Transnistria? Faptul că a apărut în 1945, atît de aproape de tragedie, nu-ţi spune nimic despre sentimentul de datorie pe care l-a încercat Sergiu Dan faţă de poporul căruia tot timpul a simţit că-i aparţine? Unde este cea mai mică urmă de ironie în construcţia acestui impecabil şi implacabil act de acuzare? De ce nu s-a mai retipărit, nici în România şi nici aici? Te întreb de parcă ai putea să-mi răspunzi...

Al. M.: Aş putea. Dar hai să o lăsăm pe altădată, să nu ne enervăm acuma...

(continuare în numărul viitor).

Anat Tatalouff, asistentă medicală, Ghivataim, aminteşte ,,apropo de jigodiile care defăimează pe scriitorii de valoare ai neamului, de celebrul N. Georgescu-Cocoş, care — după ce l-a calomniat cu ură nestinsă, ani şi ani de zile, pe marele poet Tudor Arghezi — s-a compromis total, rămînînd în memorie ca un personaj odios, un avocăţel al ticăloşiei. Cum o fi trăit el în ultimii ani ai vieţii sale, cînd în toate cărţile de critică şi istorie literară era înfierat şi dispreţuit după merit? Poate că — încheie corespondenta noastră — exemplul lui ar putea să fie învăţătură altor... vietăţi de curte din aliaua noastră".

Poate... Dar, fiindcă veni vorba de faimosul Cocoş, trebuie să facem cîteva precizări. Cetăţeanul era un gazetar destul de priceput în meserie, precum şi epigramist cu reuşite pe ici, pe colo. N. Georgescu-Cocoş (1887— 1976) a fost în anii 30 redactor la ziarul **Neamul românesc** al lui Nicolae Iorga, atacînd, la porunca marelui său patron, cu vehemenţă, zi de zi, întru nimicire, pe autorul **Cuvintelor potrivite**; acesta era arătat cu degetul drept imoral, pornograf, răufăcător al vieţii literare, afacerist veros, distrugător de simţire şi limbă românească, nebun, nebun, nebun de legat. În 1938, atacurile din **Neamul** fuseseră chiar adunate într-o carte, **Literatura de scandal**, tipărită de editura ziarului **Universul** (altă foaie moralizatoare).

...Cît despre felul ,,cum s-o fi simţit el în ultimii ani ai vieţii", aici există documente interesante.

După Mihai Sînzianu (în vol. colectiv **L-am cunoscut pe Tudor Arghezi**, Bucureşti, 1981), Cocoş ar fi solicitat absolvirea de păcate pe cale telefonică:

,,În ce-l priveşte pe aprigul Cocoş, acesta, simţindu-se probabil, la capătul zilelor, l-a chemat la telefon pe Arghezi şi, spunîndu-i cine este, i-a cerut iertare pentru toate ,,măgăriile" ce le strînsese sub copertă, la care poetul i-a răspuns: Dacă nu poţi, cu adevărat, trece peste hotarul ce ne stă în faţă tuturor, fără iertarea mea, iată... ţi-o dau... şi drum bun!"

Pe de altă parte, George Corbu aduce la cunoştinţă în **Agenda Literară 1985**, editată de Uniunea Scriitorilor din România următorul schimb de scrisori:

,,Maestre Arghezi,

...Chibzuiesc mai de multă vreme să trimit rînduri de liniştire pentru sufletul meu, marelui scriitor Tudor Arghezi... Împlinesc opt decenii de zbucium şi străduinţe, şi acum văd că se apropie şi pentru mine ziua marei smulgeri din existenţa de pe ţărînă... Doresc să plec în lunga şi fireasca mea călătorie împăcat cu cei pe care i-am lovit, sau supărat. Dacă vor fi şi ei de acord, bineînţeles, să mă elibereze de această povară. Vă rog prin urmare, călduros, maestre Arghezi, să treceţi cu vederea micile sau marile trecătoare necazuri pe care, poate, vi le-a prilejuit N. Georgescu-Cocoş... Către d-ta, care eşti cam la fel de vîrstnic precum sînt, se îndreaptă această misivă, în vederea despărţirii definitive... Pornind fără să vreau spre marea eliberare, cred că avem dorinţa comună să redevenim împăcaţi cu noi, şi între noi.

Nicolae Georgescu-Cocoş,

34, str. av.Sănătescu, no.24 — Domenii

Stimate domnule Georgescu,

Răspund cu o mare întîrziere involuntară. Starea sănătăţii mele m-a împiedicat de la politeţea cuvenită.

Am uitat de mult pricina care te îndeamnă la o împăcare in extremis.

Dă-mi voie să te îmbrăţişez şi să te sărut pe frunte,

al dumitale,

Tudor Arghezi

21 Februarie 1967

Bucureşti, str. Cerchez 16.

După cîte ştiu, scriitorii noştri nu sînt mai puţin duioşi decît Arghezi.

o Horia Liman, "La foire aux jeunes filles" (Tîrgul de fete), roman, ed. Pensionate de Saraceni, Italia; coperta de Luciano Caruso; 1987. După ani şi decenii de tăcere pe tărîmul literaturii, Liman (stabilit în Elveţia) apare cu o carte despre Ţara Moţilor şi magicele tîrguri de fete (muntele Găina, cel faimos între-acestea). Scris în franceză, romanul aduce cititorului occidental o lume neştiută cu oameni duri, colţuroşi, vînoşi, pătimaşi, plini de seve şi culori. E o surpriză plăcută (şi, de fapt, aşteptată), deoarece noi nu crezusem niciodată că ziaristul Liman a reuşit să-l îngroape de tot pe tăiosul prozator, debutant împreună cu Ieronim Şerbu şi Dan Petraşincu la **Discobolul** zgomotos din anii 30 ai Bucureştiului.

o Ing. Robert Schwartz, "Un nou mod de viaţă şi de organizare socială" Azur, 1988 (vol. poate fi obţinut trimiţînd 20 (douăzeci) shkalimi la P.O.B. 2036 Holon-Kiriat Sharet). Un eseu care propune un mod nou de societate israeliană (nici mai mult, dar nici mai puţin). În veacul al 19-lea, Robert Schwartz, ar fi făcut parte — desigur — din familia de spirite a utopiştilor, însetaţi de a construi lumi ideale. Astăzi îl vedem în chip de creier independent, dispreţuind regulile establishmentului sclerozat, un beatnic al sociologiei. A fi de acord cu proiectul său de reforme (glasnost pe Hayarkon) n-are nici o importanţă, important este că întîlneşti, în noaptea mic-burgheză, de oameni înebuniţi, pînă la disperare, pînă la crimă, de **obiecte**, — un individ care trăieşte din plin plăcerile ideilor.

o Ephraim Ophir-Ofner, "Majestatea sa Delictul", nuvele, Tel Aviv, 1988. Avem de-a face cu un povestitor pur şi simplu (adică ceva foarte rar întîlnit pe meleagurile scrisului de alia) un condei hotărît să istorisească, la modul limpede, nişte întîmplări cu început, mijloc şi sfîrşit. Un povestitor posedînd meşteşugul de a te ,,prinde" şi de a te stîrni să-l urmezi pînă la capătul aventurilor din carte.

AMINTIRILE UNUI ZIARIST:

ÎNTÎLNIRI CU MAREŞALUL ANTONESCU

Personal l-am întîlnit o singură dată, dacă întîlnire poate fi considerată prezenţa de reporter la proces. Sala de şedinţe a judecătoriei de pe Ştirbei Vodă e mică, încît l-am putut studia îndeaproape.

Era evident că adoptase o poză studiată. Bine înfipt în scaun, bustul drept, privirea aţintită înainte, expresia feţei rigidă, părea propriul său bronz. Răspundea scurt, ostăşeşte la întrebări. Era distant cu ceilalţi nouă inculpaţi. Vorbea despre sine la persoana treia: „Mareşalul n-a aprobat asta", "Mareşalul Antonescu a fost de părere că...". Nu vorbea pentru grefier, în megalomania lui vorbea chiar şi acum Istoriei.

Spre deosebire de Mihai Antonescu, care se făcea tot mai mic, mai încovoiat sub povara acuzaţiilor, mai înfricoşat de la o zi la alta, "conducătorul" a ştiut să-şi păstreze, cel puţin aparent, calmul şi siguranţa de sine pe toată durata procesului. O singură dată l-am surprins vibrînd de o undă de emoţie omenească: cînd, la sfîrşitul depoziţiei de martor, Iuliu Maniu s-a apropiat de boxa acuzaţilor şi i-a întins mîna.

Personajul m-a interesat şi am continuat să colectez informaţii şi impresii, de la persoane care au fost în preajma lui.

În subteranele Prefecturii poliţiei Capitalei

În primăvara anului 1946, sovieticii au predat românilor pe generalul Antonescu şi pe ceilalţi colaboratori ai săi. Ţineau să fie judecaţi şi condamnaţi în România, de către o instanţă românească.

Cîteva săptămîni acuzaţii au fost deţinuţi în subteranele Prefecturii poliţiei capitalei. Pentru anchetă. Principalul anchetator a fost Avram Bunaciu. Interogatoriile erau stenografiate de către Joni Petrescu, stenograful „Scînteii".

„Coboram la subsol dimineaţa – mi-a povestit – şi de multe ori urcam către miezul nopţii". Ce atitudine adoptaseră cei anchetaţi? Mihai Antonescu era înfricoşat, căuta să se disculpe, să găsească un fir, o portiţă, cît de firavă de scăpare. Nici ceilalţi nu au căutat să braveze. Căutau să se descarce de răspundere, plasînd-o toată pe umerii „conducătorului".

„Nenorocirea cu mareşalul Antonescu, a declarat Piki Vasiliu, responsabilul cu Siguranţa Statului, a fost că nu puteai să-i vorbeşti. În consiliul de miniştri, ca şi în audienţe de lucru, vorbea el tot timpul. Pur şi simplu nu-ţi dădea posibilitatea să deschizi gura..."

Într-un fel sau altul, au căutat toţi să se scuture de răspundere – nu au fost consultaţi, nu li s-a cerut şi nici nu li s-a dat posibilitatea să-şi spună părerea. Au fost simpli executanţi. Dar el, mareşalul? El nu a încercat să se dezică, el a căutat să se prezinte ca unul care a făcut ceea ce a făcut din considerente patriotice. Pentru că în condiţiile date, aceasta a fost calea promovării intereselor româneşti.

Aceeaşi poziţie a avut-o şi la proces.

În dimineaţa zilei de 23 august 1944

Cum s-a produs răsturnarea lui Antonescu? Ce s-a întîmplat, de fapt, în acea decisivă zi de 23 august 1944? Propaganda comunistă a prezentat succesiv, de-a lungul anilor, diferite versiuni, adaptate la interesele de moment şi poziţia diferitelor cadre conducătoare ale partidului. Regele Mihai, în acea zi principalul personaj al dramei, nu putea vorbi. Prea mulţi martori oculari nu au fost, iar dintre ei, unii au fost suprimaţi, alţii în imposibilitate de a povesti.

A existat, totuşi, un loc unde complotul tăcerii a fost încălcat: închisoarea Aiud. Prin 1948 – '49, pînă au fost expediate loturi masive la Canal, se aflau în această închisoare peste 40 de generali şi zeci de colonei din vechea armată română. Printre ei, unul sau doi care luaseră parte la lovitura de la 23 august 1944. Generalul Aldea se număra printre aceştia. A fost la palat în acea zi, a asistat la ultima audienţă a lui Antonescu şi tot ce a urmat. Şi a povestit. Printre cei care au ascultat versiunea generalului Aldea – care a funcţionat pentru scurtă vreme ca ministru de interne în guvernul Sănătescu – a fost şi Ion Cârjă, ziarist naţional-ţărănist din Cluj. Iată versiunea, aşa cum a fost consemnată şi făcută publică mai tîrziu de susnumitul ziarist.

În dimineața zilei de 23 august 1944, generalul Antonescu a plecat să inspecteze fortificațiile din jurul Bucureștiului. Revenit acasă, soția sa l-a anunțat că a fost chemat de palat, urmînd a fi primit de rege. Era de față și Veturia Goga, văduva poetului și omului politic. „Micul Napoleon", cum îl denumeau cele două prietene, s-a scuturat de praf, și-a pus chipiul în cap și a ieșit pe ușă. Pentru totdeauna.

La palat domnea o mare nervozitate. Prăbușirea frontului era iminentă, chestiunea unui armistițiu se punea cu cea mai mare urgență.

Mareșalul a fost introdus într-un salon. Regele Mihai îl aștepta. Era înconjurat de cîțiva consilieri intimi. Mihai Antonescu, principalul colaborator al „conducătorului" sosise înaintea acestuia.

— Cunoști, domnule mareșal, i-a vorbit regele, că situația pe front este dezastruoasă?

— Da, majestate.

— Ce crezi că se poate întreprinde eficace și urgent pentru salvarea granițelor țării și a poporului meu? a continuat regele.

Antonescu a avut o clipă de ezitare. Văzînd în jurul regelui persoane străine, printre care adversari declarați ai săi (printre care și generalul Aldea), și-a dat seama că situația devine primejdioasă pentru el. A căutat să cîștige timp:

— Interesele țării cer într-adevăr să se încheie un armistițiu cu puterile aliate. Și asta cît mai curînd cu putință. Situația pe frontul din Moldova a devenit extrem de critică. Armata noastră nu va putea să se fixeze pe o linie defensivă stabilă decît după o retragere strategică pe culmile Carpaților. Un armistițiu ar fi util cauzei poporului român. În acest sens, d. Mihai Antonescu a trimis azi dimineață un emisar special la Stockholm, spre a informa pe ambasadoarea Uniunii Sovietice, Kolontay, că România e gata să negocieze și să accepte condițiile propuse de guvernul sovietic la începutul lunii iunie.

— Sînt de acord, domnule mareșal, răspunse regele. Dar eu doresc ca armistițiul să se încheie cît mai curînd. Să se termine mai repede cu suferințele poporului meu.

— Mai înainte trebuie să dăm un termen de minimum 15 zile armatelor germane, să se retragă de pe teritoriul țării noastre. Este o datorie de etică ostășească din partea noastră...

În acest punct al discuției, regele a ieșit pentru cîteva clipe într-o sală laterală. S-a întors curînd. Chipul și întreaga sa comportare trădau o încordare maximă.

Regele Mihai: „Armistițiul se va încheia! D-ta, mareșale, ești arestat!"

Cu voce vibrînd de emoție, regele a rostit:

— Armistițiul se va încheia fără vreo comunicare prealabilă lui Adolf Hitler. Și imediat! Din această clipă, d-ta ești desărcinat din toate prerogativele de șef de Stat și de guvern. Te declar arestat!

În aceeași clipă, cîțiva ofițeri au năvălit în salon, au tăbărît pe mareșal și pe Mihai Antonescu și i-au scos afară.

În aceeași după amiază au mai fost arestați generalul Pantazi, ministrul Apărării naționale, generalul Piki Vasiliu, subsecretar la interne. Au urmat alții, în cursul nopții.

Timp de cîteva ore, mareșalul și Mihai Antonescu au fost deținuți într-o săliță de la capătul scărilor principale ale palatului regal. Înainte de a se însera, cei doi au fost predați unei echipe a Partidului comunist. Emil Bodnăraș a comandat operațiunea.

Într-un camion tras de cai, sub o prelată murdară

Bucureștiul își ducea viața obișnuită. Drama de la palat era încă necunoscută lumii.

Soarele nu apusese bine cînd din curtea palatului a ieșit un camion tras de patru cai. În el, legați de mîini și de picioare și acoperiți cu o prelată murdară, se aflau Ion și Mihai Antonescu. Camionul a străbătut Capitala și s-a oprit în fața unei căsuțe modeste din Vatra Luminoasă. Cei doi au fost coborîți și introduși înăuntru. Au fost deținuți aici cîtva timp, sub pază civilă, comandată de Emil Bodnăraș. De aici au fost preluați de către militari sovietici, transportați la Moscova, la faimoasa închisoare Lubianka.

În primăvara 1946 au fost retrimiși în România.

Procesul s-a desfășurat între 4 și 17 mai 1946. Dintre cei 10 acuzați, 5 au fost condamnați la moarte — Ion și Mihai Antonescu, generalul Piki Vasiliu, G. Alexianu, fost guvernator al Transnistriei și Radu Lecca, împuternicitul pentru probleme evreiești. Ultimului i s-a comutat pedeapsa, ceilalți patru au fost executați.

Dr-ul Ghingold își amintește...

Pe la mijlocul anilor '60, dr-ul Ghingold, fostul președinte al Centralei evreilor, a fost eliberat din lunga sa detențiune. Își exercita profesiunea de medic de laborator, la policlinica „Vasile Roaită", de pe Bulevardul Filantropiei din București.

Eram doritor să-l cunosc, să stau de vorbă cu el. Nu mă îndoiam că știe multe lucruri

Conducătorul Statului, Generalul Ion Antonescu, în 1940.

interesante din perioada războiului şi a prigoanei. L-am vizitat într-o sîmbătă dimineaţa, la laborator. La început a fost reticent, n-a vrut să vorbească. Se temea de o cursă. L-am înţeles. N-am insistat.

După vreo două săptămîni, m-a invitat el. Îşi luase probabil informaţiile de rigoare, i se spusese că poate avea încredere.

Mi-a povestit. Lucruri interesante. Le voi aşterne pe hîrtie, cîndva. Acum voi relata convorbirea noastră despre mareşalul Antonescu.

– Aţi avut acces la el?

– Bineînţeles.

– Cum vi se adresa?

– Îmi spunea ,,Domnule doctor".

După o scurtă ezitare:

– De Roş Haşana îmi adresa o telegramă de felicitare. Mai am acasă telegramele.

Cum am spus, convorbirea noastră s-a desfăşurat în laboratorul policlinicii. Altmiteri, aş fi rugat să mi le arate.

– Şi aţi fi putut să-l determinaţi să atenueze cel puţin unele din măsurile antisemite?

– Am şi făcut-o...

– De exemplu?

– De exemplu, l-am determinat să se dispună să se sisteze distrugerea vechiului cimitir evreiesc de pe strada Sevastopol.

– Ce argumente aţi folosit?

– Un argument simplist, dar la care a fost sensibil. Cînd oamenii din detaşamentele de muncă obligatorie au fost puşi să sape mormintele, să dezgroape morţii şi să-i transporte la celelalte cimitire, am solicitat audienţă. I-am spus că în calitate de medic, consider de datoria mea să-l previn că această răscolire a cimitirului şi deplasare a cadavrelor în descompunere poate duce la epidemii. Sănătatea publică e primejduită. Argumentul acesta l-a convins. A dat ordin de sistare a lucrărilor.

– E un caz cu totul particular. Vă mai amintiţi de alte împrejurări cînd intervenţia dv. a dat roade?

– Într-o anumită împrejurare am determinat destituirea unui prefect excesiv de antisemit.

– Despre cine a fost vorba?

– Prefectul de Olteniţa. Era prin '43, cred, cînd a dat o ordonanţă ca evreii din cuprinsul judeţului să poarte steaua galbenă. A fost iniţiativa sa, a prefectului. Ştiam că de la Bucureşti nu s-au dat pentru Muntenia dispoziţii în acest sens. L-am sesizat pe mareşal. Prefectul a fost destituit pentru abuz de putere.

– Vă mai aduceţi aminte şi de alte împrejurări cînd aţi intervenit cu folos?

– La un moment dat, s-a dat la Bucureşti o ordonanţă că este interzis a se vinde evreilor pîine albă. M-am prezentat în audienţă la mareşal şi ordonanţa a fost retrasă.

– Care au fost argumentele de data aceasta?

– Domnule mareşal, i-am spus, credeţi că evreii nu-şi vor putea procura pîine albă? Aproape fiecare evreu va găsi un român care pentru 2 – 3 lei în plus va cumpăra pentru dînsul. În schimb, peste cîteva zile, ştirea că aţi interzis evreilor consumul va fi difuzată de radio Londra. Şi răspunderea va fi atribuită mareşalului Antonescu...

Cele de mai sus mi le-a relatat dr-ul Ghingold. Personal, sînt foarte departe de a crede că Yad Vaşem ar trebui să planteze un pom în amintirea lui Ion Antonescu. Ca ziarist, am considerat însă că această depoziţie – ca şi celelalte – merită consemnată.

Dar nu mai mult. Căci nimic din cele relatate nu diminuează nici cu o iotă răspunderea, îngrozitoarea răspundere a acestui om, asupra căruia apasă povara crimelor organizate de el sau săvîrşite în numele său. Masacrele îngrozitoare de la Iaşi, din iunie-iulie 1941, pogromurile sîngeroase din Basarabia şi Bucovina, genocidul din Transnistria, sînt tot atîtea capitole sîngeroase din istoria dictaturii lui Antonescu.

Şi pentru asemenea crime îngrozitoare nu există, nu poate exista, nici uitare, şi cu atît mai puţin, iertare.

Victor RUSSU

Întîlniri cu Al.GRAUR

de ILIE ZAHARIA

(dar și cu altele, mai puțin fermecătoare decît eminentul lingvist...)

Articolul lui Emil Țilenschi despre Al. Graur, mă incită să contribui și eu cu cîteva amintiri. Despre om și despre epocă.

Acum vreo zece ani, în sala de festivități a Comunității evreilor din București, Al. Graur — neschimbat de zeci de ani (doar părul îi albise) — cu capul plecat înainte, spatele rotund, masiv, glasul adînc, măsurat, cu zîmbetul rar (nu l-am auzit niciodată rîzînd în hohote), mă întreabă dacă îmi amintesc de prima noastră întîlnire. Pe discul memoriei era imprimată vizita pe care i-o făcusem în căsuța din strada Plantelor în vara anului 1940. Era vremea cînd Basarabia și Bucovina fuseseră ocupate de armatele sovietice (atunci nu știam și nici n-aș fi crezut, dacă mi s-ar fi spus, că Hitler și Stalin s-au înțeles în secret să-și împartă Răsăritul Europei). Era vremea cînd la Miercurea Ciuc și la Tîrgu Jiu se înființaseră primele lagăre de concentrare.

,,— Te înșeli, mi-a răspuns. Ne cunoaștem din 1937". Și a risipit ceața uitării care acoperea o conversație în clădirea *Adevărului*, unde mergeam regulat. Acolo se afla redacția *Cuvîntului Liber*, la care colaboram. Această publicație, în cei cîțiva ani de apariție pînă cînd guvernul Octavian Goga — A. C. Cuza i-a pus definitiv călușul (Doamne, Doamne!, au și trecut cinci decenii de atunci), aduna în paginile sale săptămînale articole, versuri, povestiri, desene, ale noii generații de intelectuali și artiști pe care îi unea dezgustul și rezistența comună față de toate manierele și nuanțele de obscurantism, și gustul pentru formele moderne ale literaturii și artei.

Al. Graur a fost dintre acei care de timpuriu a simțit șocul fizic — nu numai moral și intelectual — al fascismului. Într-o zi, plecînd de la *Adevărul*, de pe strada Sărindar (acum Constantin Mille), n-a mai ajuns la liceul *Lazăr*, unde funcționa ca profesor, ci la spital, cu capul crăpat. Pe huligani îi deranja teribil Gramatica...

Eram în plin război; mai bine de doi ani după vizita de care am amintit (mai avusesem între timp cîteva scurte întîlniri pe străzi nu prea circulate), cînd m-am așezat la o masă în apartamentul lui Edith Ungar, cumnata lui George Macovescu, să redactăm *România Liberă* ilegală. În afară de Graur (se prezenta atunci sub numele de Condrea) și Macovescu, mai făceau parte din redacție, George Ivașcu, Petre Iosif (bolnavii de la sanatoriul *Victoria* l-ar fi recunoscut atunci în doctorul Brauchfeld), inginerul Dima Mocearov, care aducea știrile de la radio Moscova și Alexandru Talex, care asculta Londra. Între ședințele redacționale în care se scriau și se finisau articolele, mă întîlneam cu aproape fiecare redactor. Îmi amintesc de o întîlnire cu Graur în casa profesorului Colbert, codirectorul, împreună cu Al. Graur, al liceului evreiesc de pe strada Dionisie Lupu. Acesta a fost onorat după război cu prestigiosul premiu Goethe al Republicii Federale Germane. Nu s-a mai înapoiat în România. L-am vizitat la Koeln, unde locuia într-un apartament somptuos (după criteriile mele democrat-populare de atunci), primea o pensie bună și preda la universitate. A murit de un atac de cord pe cînd vizita Israelul.

Graur mi-a înmînat impresionanta sumă de o sută de mii de lei. ,,Avem părinți care pot plăti bine educația copiilor", a explicat, parcă a justificare. Cîteva zile mai tîrziu, în apartamentul arhitectului Marcel Locar din strada

GRAUR

Arcului, Kofler, secretar al partidului comunist, mi-a pus obișnuita lui întrebare de sfîrșit de întrevedere, cum stau cu cheltuielile, dacă n-am nevoie de bani. I-am putut, cu modestă înfumurare, răspunde, că-i pun eu la dispoziție suma dată de Graur și Colbert.

Kofler a fost executat odată cu Pătrășcanu. La cîteva luni după 23 august, am avut unele dificultăți cu conducerea partidului comunist. Nu erau primele, n-au fost ultimele. La o întîlnire cu Kofler i-am spus: ,,Tu îmi cunoști și măruntaiele; am lucrat atîta vreme împreună. Și în ce împrejurări..." "Uită, mi-a răspuns. Și să nu te referi la mine. Poate numai să-ți strice". Își presimțea sfîrșitul?

În vara lui 1943, la ultima noastră întîlnire la Edith Ungar, pe la trei-patru dimineața, după ce terminasem redactarea manuscriselor, am stins luminile și am deschis geamurile ca să aerisim camera plină de fumul țigărilor. Peste drum, într-o curte, mi-a apărut din întunericul opac punctul roșu al unei țigări aprinse. Au

verificat apoi și ceilalți. Am propus, și toți au acceptat, să ardem imediat manuscrisele. Bidonul cu petrol se afla în baie, tocmai pentru o asemenea eventualitate. Și am plecat apoi pe rînd din casă, cu inima strînsă. A doua zi, gazda, Edith, a plecat la Timișoara, unde a rămas pînă la Răsturnarea din 1944. Prin anii cincizeci, cînd, exclus din partidul comunist, eram mai puțin decît un cetățean de rînd, eram un om de care trebuia să te ferești, a apărut în *Viața Românească* o nuvelă în care se povestea episodul de mai sus. Autorul, Petre Iosif, a „aranjat" puțin istoria. Manuscrisele nu fuseseră arse, pentru că el se opusese și le transportase la tipografie, cu toate riscurile. Iar autorul acestor rînduri era, natural, un sabotor, suspect de legături cu Siguranța Statului. (în volum, ulterior, P. I., a atenuat textul din revistă. Era alt moment politic...) Și George Ivașcu, care a zăcut fără vină patru ani în pușcărie, s-a bucurat de depoziția acuzatoare a lui P. I. De ce a făcut-o? Din răutate? Nu cred. Singura explicație pe care o găsesc, este încrederea oarbă și fanatică în partidul comunist și aparatul lui: „Dacă conducerea partidului l-a exclus pe Zaharia, trebuie să fi avut motive serioase, trebuie ca individul să fi comis ceva grav. Dacă Ivașcu a fost arestat, e desigur vinovat." Neștiind culpa acestora, în mintea lui a apărut imediat, automat, imaginea dușmanilor, spionilor activînd subteran, subversiv. Fanatismul anihilează orice simț critic? Dar despre acei care au *inițiat* toată treaba asta, acei care au înscenat procese mincinoase și au ordonat execuții, *cunoscînd adevărul* ascuns cu grijă, ce poți spune despre aceștia? Eu cred că oamenii aceștia nu s-au schimbat. Și un gangster își riscă viața cînd atacă o bancă. E o chestie de fire...

În România postbelică, Al. Graur n-a avut doar satisfacția onorurilor. Era deja academician cînd l-a pleznit măciuca. Pe la începutul anilor cincizeci, Stalin, după ce pusese la punct științele agricole, fiziologia, economia politică, filozofia, literatura, arta plastică și muzica, iar numeroși savanți și scriitori meditau în Gulag asupra nimicniciei onorurilor oficiale și a imprevizibilității capriciilor unei dictaturi crude, totalitare, a publicat ultima lui lucrare despre problemele lingvistice. Venise rîndul acelora a căror preocupare era Cuvîntul. Prin reverberație a plătit și Graur, ca și Iorgu Iordan, ca și alții. N-a mai putut preda la Universitate. L-am întîlnit într-o zi fierbinte de vară într-un autobuz aglomerat pe bulevardul Magheru. S-a apropiat să schimbe cîteva vorbe. Era o formă de încurajare, de simpatie. Am răspuns scurt și am coborît la prima stație. Mai tîrziu mi-am regretat atitudinea. Îi puteam eu spune la vremea respectivă că eram urmărit pas cu pas de Securitate?...

În primul an al veacului următor, Al. Graur va fi centenar. Tare aș vrea să-i pot ura atunci: „Pînă la o sută douăzeci!"

(activist important al P.C.R. în ilegalitate, apoi, după 23 august, redactor la Scînteia, economist, etc., autorul articolului trăiește azi în U.S.A.)

CONTINUARE DIN PAG. 30

Un ole știe și poate să sufere cu stoicism, chiar și vexațiunile unor capitaliști care – unii – au prilejul să obțină o forță de muncă ieftină. Dar nu poate suporta atitudinea celor care respiră invidie sau desconsiderare. Nu poate concepe, ca într-o țară pornită pe baze haluțiene, idealiste, de înaltă moralitate civică și socială, să se strecoare manifestări copiate după țările cu tradiție de corupție și jaf.

În interesul realizării integrale a ideii de renaștere națională, „sindromul" trebuie eradicat...

Savel Davicu Haifa

Nr. 15–IUNIE

APARE LUNAR

P.O.B. 11472, Tel Aviv

Director: **Al. Mirodan**

Editorialiști: **M. Rudich, A. Zahareanu**

Cartea: **E. Campus, L. Volovici, S. Levin**

Spectacolul: **Ben Zwi, Ada Pistiner,**

Ideile: **N. Horodniceanu**

Humor: **Mark și Sidonia Sidon**

Horoscop: **Sybil Hederna**

Arta culinară: **Ylana, Lucullus**

Redactori: **V. Russu** (prim redactor), **D. Beniamini, I. Fîntînaru, Beatrice Hacker, V. Mincu**

Realizarea grafică: **Mihaela Podolsky**

Culegere: **HASOFRIM Ltd.**

Tipografia: **DFUS HAHADAȘ**

Corespondenți în străinătate: Europa: **Jacob Popper**; Paris: **Ion Mihăileanu**; Munchen: **Sorin Cunea**; Bruxelles: **Mira Iosif–Fichman**; Lausanne: **Victor Eskenazy**; Viena: **Maria Abraham**; New York: **Ștefan Halmoș, H. Fosha.**

Publicitate: 1 inch – 20 șekeli – Carnet – 10 cuvinte: 10 șekeli;

Abonamente Israel:

3 luni (3 numere): 18 șekeli

6 luni (6 numere): 36 șekeli

1 an (12 numere): 72 șekeli

Prețul include costul expedierii.

Străinătate: **1 an (12 numere): Europa – 75 dolari; U.S.A., Canada – – 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 125 dolari; Insulele Fidji – 158 dolari.**

Administrația:

Director: D. Simovici

Serviciul Abonamente:

tel. 03-440123 (Jeanine)

Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția – nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale

Apar amintirile fundamentale ale rabinilor Al. Şafran şi Moses Rosen. Se deschid arhivele. Documentele sînt şterse de praf şi citite. Şi înţelese. 1988 pare a fi un an excelent pentru memoria evreo-română.

ISTORIOGRAFIA NOASTRĂ ÎN OFENSIVĂ

De vorbă cu Victor Eskenazy

N. CHIDIOŞAN: Ne-am despărţit pe un şantier arheologic de lîngă Ploieşti, în primăvara anului 1983, şi ne-am revăzut, cu totul întîmplător în aeroportul Ben Gurion din Tel Aviv, în vara anului trecut. Ştiam despre tine, VICTOR ESKENAZY că, după ce ai plecat în Elveţia, ai ,,poposit", aproape doi ani, la Londra, unde ai lucrat la B.B.C., iar apoi, te-ai stabilit la Lausanne, unde lucrezi ca asistent universitar.

V. ESKENAZY: Am revenit acum în Israel ca primul bursier al unei fundaţii nou create — Goldstein Goren — pentru studierea istoriei evreilor din România, fapt care îmi permite continuarea cercetărilor de istorie evreiască.

N. C.: Cercetări începute cînd?

V. E.: După ce în anul 1981 a trebuit să părăsesc arheologia, fiind obligat să demisionez de la Centrul de Istorie, am continuat să lucrez pe lîngă Comunitatea Evreiască din Bucureşti, începînd acolo pregătirea unui prim volum de documente dedicat iudaismului românesc pînă spre 1.700.

N. C.: Este curios faptul că şi în cadrul celorlalte minorităţi din România, în anii din urmă s-a resimţit necesitatea de autocunoaştere etno-culturală şi istorică, de cunoaştere autentică, aş spune chiar, dacă nu ar suna cam preţios, dreptul la o istorie proprie.

V. E.: Cred că situaţia trebuie văzută oarecum diferenţiat, deoarece de partea evreiască nu a existat în România nici un specialist, nimeni pregătit special, nimeni cu cunoştinţe aprofundate de istorie, de iudaism, de ebraică.

Ideea realizării unui corpus de documente evreieşti, nu a fost nouă, ea datează din secolul trecut. Eu am preluat gîndul mai vechi al unui vechi istoric cunoscător al problemei, profesorul univ. Alexandru Vianu.

N. C.: În 1986 a văzut lumina tiparului, la Bucureşti, volumul ,,IZVOARE ŞI MĂRTURII REFERITOARE LA EVREII DIN ROMÂNIA", întocmit de tine, Victor Eskenazy şi rod al cercetărilor tale de aproape trei ani.

V. E.: Poate voi povesti odată şi istoria acestui volum care a apărut în condiţii dificile. ,,Izvoarele", la care au colaborat mai mulţi colegi bucureşteni, sînt incomplete, şi ştiu prea bine asta. La acea vreme nu am avut posibilitatea unei documentări în arhivele străine şi nepunîndu-mi-se la dispoziţie nici documentele aflate în Arhivele Statului.

N. C.: Cum crezi totuşi că a apărut acest volum, la cîţiva ani după ce tu ai plecat din România — fapt extrem de îmbucurător — dar extrem de rar întîlnit în practica editorială de acolo?

V. E.: În primul rînd este meritul insistenţei şef rabinului Dr. Moses Rosen de a publica această culegere şi, probabil, unei conjuncturi politico-diplomatice în care trebuiau aduse dovezi de bună voinţă faţă de minoritatea evreiască.

N. C.: Aş dori să discutăm, pe scurt, despre o problemă deosebit de importantă şi anume, despre stadiul istoriografiei evreimii din România. În Israel au fost create, de-a lungul anilor, mai multe organisme ştiinţifice care s-au îngrijit, colateral sau în exclusivitate, de istoria iudaismului din România. În ultima vreme au luat fiinţă două, primul la Universitatea Bar Ilan şi al doilea, Centrul Goldstein Goren, de pe lîngă Universitatea din Tel Aviv, condus de prof. Zwi Jawetz.

V. E.: Ceea ce este determinant pentru studiile actuale şi viitoare de istorie a evreilor din România este crearea unei şcoli istoriografice. De-a lungul anilor s-au afirmat o serie de buni cercetători care au publicat numeroase studii sau ediţii de documente. Între ei trebuie amintiţi: Dr. Jean Ancel de la Yad Vaşem, editorul a 12 volume de materiale referitoare la holocaust, iniţiatorul împreună cu Leon Volovici, al noii reviste ROMANIAN JEWISH STUDIES; Dr. Liviu Rotman, unul dintre cei mai serioşi istorici veniţi din România, care lucrează la Universitatea Bar Ilan; profesorul univ. Rafael Vago, care este autorul a numeroase studii referitoare la veacul al XX-lea; profesorul Elyahu Feldman care a publicat o interesantă carte despre meşteşugarii evrei din Moldova şi Theodor Armon, unul dintre bunii

cunoscători ai mişcării legionare şi care are deja mai multe studii importante pe această temă.

După opinia mea însă, lipseşte o şcoală care să pregătească viitorii cercetători şi, pe de altă parte, o instituţie care să reunească pe toţi cercetătorii serioşi originari din România.

N. C.: Te gîndești eventual la o cercetare mai complexă, interdisciplinară și plurivalentă?

V. E.: De ce nu? De ce nu ar fi cuprinşi, de exemplu, ca şi colaboratori un număr relativ mare de arheologi şi numismaţi originari din România. Repede aş putea enumera cîteva nume de notorietate ca Dr. Mose Fischer de la Universitatea din Tel Aviv, Dr. Ivan Ordentlich, directorul Muzeului Jafo, Alexandru On de la Departamentul de Arheologie din Jerusalim şi, nu în ultimul rînd, pe tine Dr. Chidioşan N., muzeolog la Cabinetul de Numismatică de la Muzeul Eretz Israel din Tel Aviv şi apoi sociologi, folclorişti etc.

N. C.: Nu se poate încheia un interviu fără întrebarea devenită clasică: La ce lucrezi și ce ai în perspectivă?

V. E.: Am predat spre publicare la Universitatea din Tel Aviv volumul ,,Bibliografia istoriei evreo-române", la care am lucrat împreună cu Dr. Ancel şi am început redactarea tezei de doctorat ,,Relaţiile dintre evrei şi români în evul mediu", pentru care, de fapt, am şi obţinut bursa care m-a adus din nou în Israel.

N. C.: Încă din vara anului trecut mi-ai vorbit de faptul că în perioada cît ai stat la Londra ai găsit acolo o arhivă de o valoare inestimabilă pentru relațiile de care te ocupi.

V. E.: La Biblioteca Mocatta a Universităţii londoneze, există, într-adevăr, un tezaur arhivistic. El a fost donat de rabinul MOSES GASTER – cea mai proeminentă figură de intelectual pe care a dat-o evreimea din România din secolul XIX-lea. Angajat în mişcarea sionistă (el a fost şi mentorul primelor colonii evreieşti din Palestina – Roş Pina), în 1885 a fost expulzat din România. Ulterior, el s-a stabilit în Anglia, devenind şef rabinul comunităţii sefarde şi profesor universitar la Oxford.

N. C.: Ce cuprinde arhiva lăsată de acest cărturar?

V. E.: Remarcabilă este corespondenţa lui cuprinzînd zeci de mii de scrisori trimise sau primite de la personalităţi ca: N. Iorga, N. Titulescu, N. Schwarzfeld, Al. Şăineanu, N. Cartojan şi alţii. Deosebit de importante sînt însă memoriile lui Moses Gaster, în cea mai mare parte inedite. Pe acestea din urmă doresc să le public integral într-o ediţie critică.

Interviu realizat de
N. CHIDIOŞAN

URGENȚE!
Reparații dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

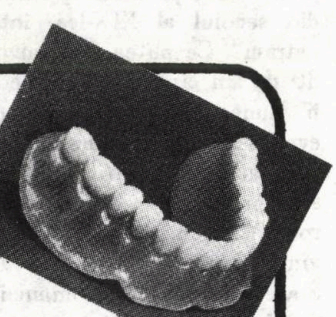

NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAȚI-GORDON TOURS-
ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!
BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN TOATĂ LUMEA
„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LÎNII)
NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!
★ Pentru posesorii de cărți de credit cu dobîndă legală.

Urmare din nr. trecut

Dr. JEAN ANCEL:

MEMORIILE RABINULUI ALEXANDER ŞAFRAN

2

În 1944 cînd trupele sovietice au intrat în Bucureşti, d-rul Al. Şafran avea doar 34 de ani.

Ce putea face un şef rabin într-o ţară ferm hotărîtă să pună capăt existenţei evreieşti, mergînd chiar pînă la ştergerea dovezii existenţei lor în trecut, adică la deshumarea morţilor şi distrugerea cimitirelor evreieşti? Ce putea să facă un şef rabin în contactele sale cu conducători care trăiau, acţionau şi respirau mituri antisemite, în care legile antisemite adoptate în vara anului 1940, încă înainte de venirea lui Antonescu la putere, se bizuiau pe miturile antisemitismului român clasic, "otrăvirea sufletului ţăranului" de către evrei, pe datoria de a ,,repune în drepturi pe români" pe dorinţa de a reduce pe evreu la statutul său din secolul al XIX-lea, întrucît e ,,străin". Ce putea face un tînăr de 30 de ani cînd ministrul de externe îi pune în vedere ca populaţia evreiască din Basarabia ,,să nu provoace pe soldaţii români", cînd senatorii – elita societăţii româneşti, urlau adesea că ,,jidanii vînd ţara" – deoarece: Uniunea Sovietică răpise României două provincii în urma tratatului între Ribentropp şi Molotov?

De asemenea, cum se poate reacţiona la avalanşa de legi antisemite şi rasiale, cum putea fi convins patriarhul României că evreii nu sînt vinovaţi de nenorocirile care s-au abătut asupra poporului român, că nu se bucură de situaţia care s-a creat şi că ,,nu-şi merită acum pedeapsa"?

,,Văzînd că demersurile mele pe lîngă Mareşal şi soţia lui nu au adus rezultate şi situaţiunea fiind de o gravitate şi de o acuitate cu totul excepţională, m-am adresat Patriarhului, crezînd că el va putea influenţa pe Mareşal. Patriarhul nu era bunătatea în persoană. El era un bătrîn aspru, mohorît, din vechea şcoală preoţească antisemită, arătîndu-se mai curînd ,,rău" faţă de ,,jidanii", demni de dispreţul unui ,,bun român", decît înţelegător faţă de evrei, care nu inspiră bunilor creştini nici multă încredere, nici un exces de milă.

Cînd m-am prezentat la Patriarh ca să-i expun situaţia dezastruoasă pe care o trăim din cauza deportărilor, el s-a arătat la început foarte, foarte rece cu mine. Nu numai indiferent, dar arătîndu-se aproape ostil, ca să nu spun chiar duşmănos. Discuţiunea mea cu el a fost la început mai mult un monolog din partea mea, fiindcă el n-a reacţionat decît rareori. Monologul meu continua, şi eu văzînd că el nu reacţionează în mod serios, am avut o ieşire (cum voi avea în 1942, în timpul întrevederii mele cu Mitropolitul Bălan, cînd evreii din Transilvania de Sud trebuiau să fie deportaţi) şi i-am spus Patriarhului: ,,Nu vă daţi seama că e vorba aici de zeci de mii de vieţi de oameni care sînt cu totul nevinovaţi; doar purtaţi o răspundere copleşitoare dacă lăsaţi o asemenea fărădelege ţipătoare la cer să se săvîrşească"; şi ridicînd glasul meu, i-am strigat: ,,Sînteţi Patriarh, sînteţi om al religiei! Nu credeţi că veţi fi cîndva chemat în faţa lui Dumnezeu, în faţa Judecătorului Suprem, care vă va cere să daţi socoteală de ceea ce lăsaţi să se petreacă pe pămînt, aici, sub ochii voştri de Patriarh al României?" Şi strigîndu-i aşa, fără să mă pot stăpîni, am leşinat... Am leşinat şi am căzut jos. El mă vedea îngenuncheat în faţa lui. Patriarhul a fost foarte impresionat. El era aşezat pe tronul lui; pe lîngă el stătea secretarul său particular, un om mic de statură (patriarhul era înalt; cînd secretarul lui vorbea de Patriarh, el zicea ,,Înaltul", nu din cauza staturii sale, ci ca o prescurtare a titlului său întreg: ,,Înalt prea sfîntul patriarh"). Acest secretar particular avea vreo 50 de ani, avea părul lung, ca un călugăr, şi barba cenuşie; el era moldovean ca şi patriarhul, originar din judeţul Neamţ, mi se pare; el a stat la Mânăstirea Neamţului cu Nicodem, înainte de alegerea acestuia ca patriarh. Patriarhul s-a ridicat de pe tronul lui ca să mă ridice, ajutat fiind de acest secretar al lui. Ei m-au aşezat şi au început să mă mîngîie şi bineînţeles toată atmosfera era schimbată. Şi atunci patriarhul murmura, parcă-şi vorbea lui şi mie în acelaşi timp: ,,Ce pot să fac eu?" Eu legîndu-mă de această întrebare şi reţinînd-o, i-am spus: ,,Cum, ce puteţi să faceţi? Puteţi face foarte mult. Sînteţi doar Patriarhul ţării, şi aveţi nu numai răspunderi mari dar vă bucuraţi şi de o autoritate imensă..." Patriarhul nu mi-a răspuns în mod limpede. Deşi mişcat, el ezita să se angajeze în mod formal".

Cum puteau fi convinşi micii dictatori fascişti că economia României nu era ruinată de evrei, cum se putea răspunde Prefectului Poliţiei Capitalei că ,,evreii sînt vinovaţi de toate nenorocirile" din România şi din lume. Cine ar fi îndrăznit să-l contrazică pe mareşalul Antonescu, al treilea personaj din coaliţia fascistă din Europa, că ,,evreii îşi merită soarta", adică trebuie împuşcaţi sau în cel mai bun caz, deportaţi în temuta Transnistrie?

,,Cînd observam faţa lui congestionată, roşie, sau înălbită ca varul, cînd mă uitam la atitudinea lui care devenea la un moment dat aceea a unei fiare

sfîşietoare, mi-am zis: iată momentul suprem de Kiduş Haşem, a venit pentru mine – el e în stare să facă praf din mine! – şi în sinea mea murmuram: Şema Israel... Momentul acestei „încercări", acestei experienţe fără seamăn, pentru acel care o trăieşte, este de nedescris, nu poate fi transpusă în cuvinte; ea rămîne încrustată în adîncurile fiinţei..."

Cum puteau fi şterse „prejudecăţile şi ostilitatea" românilor faţă de evreii din Basarabia; cine putea convinge pe conducătorii români că „jidanii" chiar vor la Palestina, cum urlau antisemiţii între cele două războaie, cine ar fi putut să lupte cu voința nemernică de a distruge trecutul evreilor, aruncînd osemintele străbunilor în rîuri sau răspîndindu-le pe cîmpii?

Si în sfîrşit, cînd vine eliberarea şi se creează un nou guvern adus la putere de tancurile sovietice, cine se putea lupta cu mitul că evreii conduc ţara, că evreu este sinonim cu comunist şi acesta este egal cu trădător şi identic cu sovietic sau rus?

„Patriarhul Nicodem a rămas reprezentantul unei Biserici care, prin structura ei naţionalistă, prin istoria ei naţională, este o Biserică antisemită (E drept că Biserica Catolică poloneză, şi ea). Si mai mult decît aceasta: Patriarhul Nicodem a fost şi a rămas el însuşi un neaoş român antisemit, care nu putea să sufere pe evrei, şi care era mulţumit cînd avea un pretext ca să-i ofenseze. În această privinţă, iată un exemplu elocvent al timpurilor noi: Într-o zi se prezintă la mine un român, ţinînd în mînă o hîrtie lungă. Era o cerere pe care el a adresat-o Patriarhului, rugîndu-l pe acesta să intervină la guvern într-o chestiune în care acest român se socotea nedreptăţit. Ei bine, cererea aceasta, în original, adresată Patriarhului, pe care acest cetăţean mi-a adus-o, trimis fiind la mine de către Patriarh, purta şi o rezolutie scrisă „proprio manu" de către Patriarh, care zicea: „A se adresa Şef-rabinului Şafran, pentru ca să ceară d-nei Ana Pauker să rezolve chestiunea aceasta"!!! Eu am păstrat hîrtia aceasta la Bucureşti; ea a rămas acolo.

Un alt demnitar al ţării, şi anume însuşi Primul Ministru, generalul Rădescu, va trimite la mine, la Şef-rabin, un emisar ca să-mi transmită rugămintea lui adresată mie, Şef-rabinului, ca eu să intervin la Ana Pauker (şi la ceilalţi fruntaşi evrei comunişti) ca ea să facă să înceteze acţiunile revoluţionare în curs, menite să răstoarne guvernul legal, prezidat de către el, generalul Rădescu!

Acest gest ironic dezvăluie ura lui faţă de evrei, pe care îi identifica cu comuniştii; acest gest simbolic dezvăluie simţămîntul lui de român faţă de ceea ce se petrece în ţară, de care din nou, ca întotdeauna, evreii sînt răspunzători; îi ţine răspunzători, în mod direct şi oficial, în calitatea lor de evrei, de starea deplorabilă în care se găseşte ţara. În consecinţă, Şef-rabinul evreilor din ţară este, ipso facto, personal răspunzător de noua situaţie creată în ţară!

Judecata românului era simplă: evreul este considerat comunist, acuma, sub regim comunist, întocmai cum era considerat comunist în timpurile lui Antonescu. Dar, în timp ce neevreii considerau pe evrei comunişti, comuniştii evrei nu se mai considerau evrei!"

Cu miturile sau cu legendele antisemite nu se poate desfăşura un dialog, nu poţi convinge cu argumente, fapte, date. Rabinul Şafran a trebuit să se lupte cu fapte, cu realităţi bazate pe mituri.

La cei 78 de ani ai săi, poate privi în urmă cu mîndrie şi satisfacţie. A făcut parte dintr-o generaţie de conducători, printre care se numărau Zissu, Benvenisti, Filderman, care au luptat din răsputeri să menţină un trib evreu, deşi atunci nu aveau la dispoziţie o

armată, unităţi de tancuri sau de aviaţie. A fost o luptă a spiritului contra forţei.

După război a avut de înfruntat acel grup de evrei comunişti fanatici, care sprijiniţi de regim, au crezut că au găsit în sfîrşit formula asigurării existenţei evreieşti, prin negarea specificului ei, prin îndepărtarea ei forţată de mişcarea de eliberare a poporului evreu – sionismul şi prin contopirea ei totală cu poporul gazdă. În această luptă, Rabinul Şafran a fost la prima vedere înfrînt, fiind demis din funcţia sa şi silit să părăsească România. Istoria însă a dat un alt verdict rolului său... Aproape întreaga colectivitate evreiască, pentru existenţa căreia a luptat atît de mult, s-a întors în patria ei, Israelul. Poate că mulţi dintre ei n-au uitat cuvintele de îmbărbătare ale rabinului Şafran în anii în care existenţa lor părea pecetluită.

MINIMUM =
O ADRESĂ :
P.O.B. 11472,
TEL AVIV

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

MODESTIE SI PRETENȚIE

A apărut de curînd „Ultimul zîmbet", o plachetă de versuri ale lui Solo Juster, modestă ca dimensiuni (23 de pagini) și ca prezentare grafică (xerografiată într-un număr restrîns de exemplare).

„Aceste rînduri — declară cu modestie autorul — nu sînt adresate posterității (de altfel, ce va fi dincolo de spațiul temporal în care sînt în stare să simt, prea puțin îmi pasă), eu scriu pentru liniștea propriului meu suflet cu care mă înfățișez prietenilor și celor pe care-i stimez..."

Cuvintele sînt demne de crezare, căci sînt confirmate efectiv în activitatea cenaclului literar inițiat de el, cenaclu în care, fără pretenții, fără surle și trîmbițe, cîțiva pasionați ai scrisului se întîlnesc lunar pentru a-și prezenta încercările literare și a le discuta într-un spirit colegial.

Solo Juster a îndrăgit, s-a hrănit sufletește cu poezie românească. În versurile lui răsună încă, persistente, ecouri din poezia cu suflu romantic a lui Eminescu, sau, mai superficial retorică, a lui Vlahuță: apar „cununi de flori pe sîni de alabastru", "Bolți de umbră, ale haosului țărmuri/ Destrămate-n întuneric", "Se petrec luceferii plînși peste genune". Uneori, clișeele romantice sînt prăfuite, tocite, dar alteori ritmul crează o vrajă încă eficace, învăluitoare:

„Vin craii vechi zvonind din alăute" *(Triptic)* sau:

„Torc singurătatea departe
de tumult
Și steaua care pică,
De moarte nu mi-e frică,
Din lumea asta am murit de mult... *(Depărtare)*.

În *Trecere*, structura generală, ritmul, momentul idilic al înserării, toate acestea amintesc de *Noaptea în sat* a lui Coșbuc. Dar atmosfera este cu totul alta. În locul surîsului șăgalnic, caricatura, auto-ironia amară („Paște hămesit Pegasul/ Ca o gloabă) și nota e sumbră, tragică *(„Timpul își tîrșește pasul)*:

Iată ultima strofă:
„Zările îneacă glasul.
Vîntul lin din flaut cîntă,
Noaptea-ncet se lasă frîntă...
Scîndura îmi sună ceasul".

Predominante în această plachetă sînt însă ecourile din poezia românească mai recentă, gen Barbu. Autorul se vrea modernist, abstract, abscons. Găsește formulări fericite în spiritul acestei poezii: „Rotunda alergare pe axul de aur/ Fug zodiile viclene", "Văpaia de safire smulsă din amnar", "Negată slava-nșelătoare", "La stînca de coral, ruga stelei în derivă". Mai arar, izbutește să închege și un tot unitar, echilibrat, ca în „*Rit*".

„Fulgerat argint pe aripi de albatros/ Ager vîslind la stînca de coral,/ Deschisă cale-n cer noros:/ Slăvite scoici sunate ancestral".

Pe aceeași linie intelectualistă, înregistrează succese și în poezii definitorii, filosofice *(Paralele 4)*: Real și ireal/ adevăr și minciună/ lungi paralele/ traversînd/ milenii de ani lumină/ la capăt de neant/ se îmbină/ la infinit/ în pustia/ dintre soare/ și lună".

> Solo Juster nu s-a găsit încă pe sine însuși. Nu. Încă nu.

Universul poetic al lui Solo Juster e tragic, atît în dimensiunile sale cosmice, cît și în cele umane. El se concretizează concludent în unele dintre cele mai reușite poeme ale volumului: *Esența* și *La moartea timpului*.

Primul este scris la modul grandios: „Pe axul vremii se aleargă lumi rotunde, schimbătoare,/ Nadir perplex pe bolta de-ntuneric -vertical". În acest univers schimbător, întunecat, derutant, omul însuși, deși mereu altul în aparență, rămîne în esență același „Biped ipocrit, tîrîndu-se pe brînci,/ Evoluînd pe firul ros de propria lui demență". Finalul însumează cele două aspecte concludent: „Perplex nadir de întuneric pe bolțile adînci".

La moartea timpului este scris, dimpotrivă, într-un stil de o simplitate neobișnuită la Solo Juster, o simplitate impunătoare. Poemul are alură de baladă cu tîlc filosofic: „Au venit proștii/ și au tăcut/ au venit deștepții/ și au tăcut și ei". Universul se cufundă în aceeași tăcere neclintită: „legate sînt/ limbile clopotelor/ din turlele cetății/ tăcere apasă pămîntul".

În acest univers sumbru apare - rareori, abia schițată, dar viguros afirmată — o notă vitală: erotismul, chiar erotismul carnal: „Sărutul meu de pară/ — dogoritor popas —/ pe albul cărnii tale/ arde/ ca o stigmă/ cu fierul roșu pusă". *(Ultimul zîmbet)*.

*

În ciuda reușitelor — trebuie să o spun deschis — placheta mi-a lăsat o impresie tulbure. Solo Juster este un poet în vîrstă, cu experiență îndelungată. Dar nu s-a găsit încă definitiv pe sine însuși, nu și-a descoperit încă pe deplin, cu claritate, drumul propriu. Oscilează încă între legănarea poeziei romantice tradiționale, cu vraja ei învăluitoare, și duritatea austeră a poeziei moderne abstracte și absconse.
Nu găsește întotdeauna „cuvîntul potrivit" (în sensul arghezian al termenului), cuvîntul autentic, cu rezonanță maximă poetică.

Alăturarea cuvintelor este uneori silnică, artificial încurcată, topica frazei stîngaci eliptizată și întortochiată. În general, simți ceva artificial, căutat. Aș spune chiar, un anumit „snobism" al poeziei, o admirație necritică a Culturii, cu majusculă și între ghilimele.

Paradox:

Tocmai omul acesta modest ajunge să provoace impresia de pretențiozitate, de inautenticitate.

Rezolvarea pozitivă a paradoxului? Modestia, cinstea funciară să devie pîrghia care să prăvălească în prăpastie artificialitatea, deschizînd drumul găsirii de sine, drumul afirmării mature a propriei esențe.

Un eveniment bogzian de senzație în lumea literară bucureșteană:

Totul mă chinuia atunci. Tînăr neîmblînzit, haotic, revoltat mai înfrînt de destinul biologic al lumii

Geo Bogza

„JURNAL DE COPILARIE SI ADOLESCENTA"

Fiecare apariție a unei cărți de Geo Bogza — mai ales că aparițiile se succed tot mai rar — se transformă într-un eveniment. Cu atît mai cu rezonanță este evenimentul cînd respectiva carte nu este altceva decît „Jurnalul de copilărie și adolescență", autentică diagramă a devenirii umane și literare a celui ce avea să marcheze scrisul democratic românesc pentru multe decenii (și îl va marca, neîndoielnic, și în viitor!).

Găsim o adîncă explicație a rostului acestui „Jurnal" în prologul pe care i-l scrie autorul și care se numește semnificativ: „Aventura de a fi om".

Scrie Bogza în această prefață sui-generis: „Prima filă a Jurnalului poartă data de 21 mai 1923. Zece ani mai tîrziu, lăsasem în urmă nu numai marina, ci și avangarda, și intram într-o nouă vîrstă a mea, mai rațională, și în alta a istoriei, mai demențială... Luînd în mînă condeiul împotrivirii, de care nu aveam să mă mai despart, ființa umană fiind mereu și în noi chipuri amenințată, întreaga-mi viață s-a schimbat. Fantasticul frunziș a amuțit, spre a lăsa să se audă doar fîlfîitul drapelului din vîrf". (Aici simt nevoia să precizez că acest drapel a fîlfîit și fîlfîie, neîncovoiat și neclintit, de 55 de ani și nimeni, niciodată n-a putut să-l rupă din inimile celor ce au crezut și cred în mai bine, în om, în capacitatea făpturii umane de a înfrînge toate vicisitudinile).

Încă un pasaj din această „profesiune de credință", menită nu atît *să explice* cititorului, cît *să-l implice* într-un fel de a fi, de a concepe și a trăi viața. Referindu-se la „cosmos în totalitatea lui", Bogza scrie: „În opoziție cu istoria, nu am avut a-i face nici un reproș. Descoperit atunci cînd unor oceane de ură am opus statuia unui rîu, întruchipat în splendoarea unei constelații (faimosul Orion bogzian n.n.), el mi-a guvernat cea mai lungă parte a vieții în cursul căreia... am trăit din plin extraordinara aventură de a fi om" (să nu uităm că „oceanele de ură", la care se referă aici Bogza și cărora li s-a opus prin forța refuzului și a speranței, erau tocmai nezăgăzuitele și demențialele oceane de ură antisemită ale anilor 1940 — '44, cînd, spre cinstea lui, autorul acestui „Jurnal" s-a retras din publicistica activă și a scris „Cartea Oltului"!)

Cu deosebire am vrea să relevăm în această carte un aspect care ne e în mod special apropiat. E vorba de strînsele lui legături, (din perioada cuprinsă de Jurnal) ale lui Bogza cu Avangarda și, în mod firesc, cu promotorii ei evrei. Abundă în Jurnal însemnări de tipul „Scriu lui Roll, Sașa (Pană) și Voronca". Un eveniment de seamă în viața adolescentului este acea zi de 11 iulie 1928 cînd primește vizita lui Victor Brauner, care pe vremea aceea își avea prestigiul gata format în rîndurile tinerilor care voiau să înoiască din temelii poezia, literatura și arta în general. În spatele zgîrceniei unor remarci ca aceasta „Cu Victor (Brauner), în mod cu totul agreabil, plimbări, discuții", descifrezi puternicul sentiment al unei comuniuni sufletești, care străbate și alte pagini ale cărții. Unul dintre momentele de vîrf ale jurnalului îl

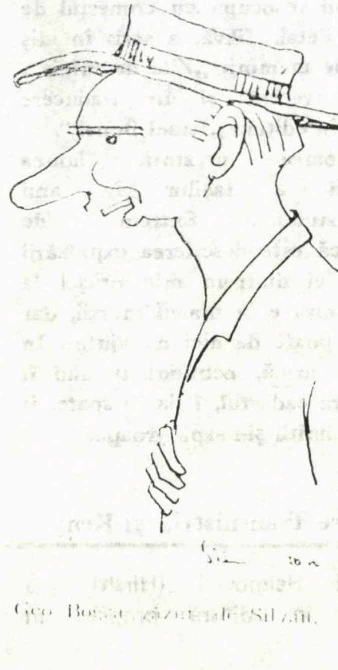

Geo Bogza văzut de [illegible]

constituie vizita pe care tînărul de 24 de ani o face, la București, celor din redacția faimoasei în epocă reviste avangardiste ,,Unu", pe care o scotea, din leafa lui de medic militar, Sașa Pană. De altfel, la Sașa Pană este și găzduit tînărul din Buștenari. Toate zilele petrecute în București sînt umplute de întîlnirile cu Ion Călugăru, Ilarie și Colomba Voronca, Maxi, Jacoues Costin, de lungile-prelungile convoriri în legătură cu pregătirea noilor numere din ,,Unu". Sînt întîlniri care îi dau tînărului fost marinar senzația confruntării cu unele idei inovatoare ale artei moderne.

Neîndoielnic, Geo Bogza a fost dintotdeauna apropiat inimii noastre. Putem însă afirma, fără teama de a greși, că prin recentele pagini de jurnal adunate în volum ne-a devenit și mai apropiat (dacă se poate folosi un superlativ el însuși superlativ!).

Victor Bîrlădeanu
București

razna prin librarii

Expulzați la Iași

Toni Solomon-Maaravi, care de mulți ani se ocupă cu comerțul de flori la Petah Tikva, a scris în idiș cartea de memorii ,,Zile de mînie", apărută recent și în traducere ebraică în editura ,,Israel Bouch".

Autoarea prezintă lumea evreiască a Iașilor în anii Holocaustului. Extrem de dramatică este descrierea expulzării familiei ei dintr-un mic orășel la Iași. Bunica e în pragul morții, dar nu i se poate da nici un ajutor. În cele din urmă, nebunul tîrgului îi descoperă cadavrul, îl ia în spate, îl cară la cimitir și-i sapă groapa.

Între Transnistria și Kenya

Mali Haimovici (Hirsh) și-a publicat în editură proprie, în ebraică, volumul memorialistic ,,În Transnistria și înapoi".

Cartea începe prin relatarea arestării soțului autoarei, în 1947, de către englezii din Palestina, și a deportării lui în Kenya, deoarece era membru în gruparea ,,Etzel".

Faptul o traumatizează cu atît mai mult pe tînăra lui soție, cu cît ea însăși fusese deportată în Transnistria și l-a cunoscut după eliberare la București, într-o tabără de ,,hahșara". Dar și deportarea în Africa ia sfîrșit și soții iau amîndoi parte la acțiunile premergătoare proclamării Statului Independent.

Ghici cine-i Cinderela!

A ieșit pe piață o nouă carte de bucate semnată Cinderela. Se spune că sub acest pseudonim se ascunde o femeie cu aspirații politice, care așteaptă ca Partidul ei s-o trimită în Knesset.

Cenușăreasa aceasta a mai publicat în trecut romane și povestiri scurte, dar acum se teme să se desconspire, ca nu cumva partidul ei s-i spună ,,Du-te la bucătărie, cucoană!". De ce și-a ales acest pseudonim? ,,Fiindcă potrivit Enciclopediei Columbia, Cinderela nu este numai eroina legendei vestite, ci și orice femeie tînără și frumoasă, nevoită să facă munci prozaice în bucătărie"

Persoanele cu nas fin cred că este vorba de Yael Daian.

Urare pentru autorii satirici

Cu ocazia apariției volumului de satiră ,,Davar aher le gamrei" (o antologie de texte publicate în suplimentul satiric al ziarului ,,Davar") a avut loc o recepție la Casa Ziariștilor. D-na Hana Zemer, redactoarea-șefă a ziarului, a urat autorilor volumului ,,să nu mai existe în țară material pentru foiletoane satirice".

Dar a adăugat: ,,Cîteodată mi se pare că autorii satirici sînt prea îndrăzneți. Însă după cîteva zile văd în paginile de știri ale ziarelor titluri care confirmă ceea ce au scris mai înainte autorii de foiletoane satirice".

Norman Manea în Europa

Am anunțat într-unul din numerele noastre trecute despre apariția unui volum (culegere de nuvele) de Norman Manea în limba germană. Titlul cărții:

Roboterbiographie.

Editura: Steidl Verlag, Gottingen.

Sîntem informați că volumul are, cu adevărat, un nesperat și neobișnuit succes în lumea germanică, atît la critică (au fost deja multe emisiuni la radio și sînt în curs de apariție și alte cronici la marile ziare germane), cît și la public (prima ediție s-a epuizat, apare în cîteva săptămîni o nouă ediție, legată, mai elegantă și mai scumpă).

O veste bună, nu doar pentru Manea, ci și pentru spiritul Minimum, cel dornic (pînă la fanatism) de afirmare în lume a creativității evreo-românе.

Cuvinte înaripate

TALMUD

Talmud e un cuvînt ebraic, derivat din rădăcina **,,lamod"**, "a învăța". S-a răspîndit aproape peste tot — în franceză, engleză, germană, rusă, română, bulgară și greacă — și s-au format derivate (dacă nu vor fi împrumutate):

fr.: **talmudioue, talmudiste, talmudisme;**

engl.: **talmudic, talmudical, talmudist;**

germ.: **talmudisch, Talmudist, talmudistisch;**

rusă : **talmudist, talmudnii, talmudiceski;**

rom.: **talmudic, talmudist, talmudism.**

Ca să se fi format atîtea derivate, trebuie ca baza să fie întrebuințată adesea.

AL. GRAUR

KUPAT HOLIM LEUMIT SERVICII MEDICALE DE CALITATE

KUPAT HOLIM LEUMIT SERVICII MEDICALE DE CALITATE

– La Kupat Holim Leumit poţi alege singur cei mai buni medici de la policlinicile noastre şi de la clinicile particulare.

– Nu este nevoie de o trimitere de către medicul de familie la medicul specialist.

– Medicamentele se obţin la farmaciile noastre, dar şi la cele particulare.

– Fiecare membru al instituţiei noastre este tratat călduros şi atent.

– Operaţiile chirurgicale se fac la spitale particulare, fără rînd şi fără plată.

– Femeile muncitoare beneficiază de o reducere de 50% la cotizaţie; soldaţii eliberaţi sînt total scutiţi de plată, timp de 6 luni.

– 188 de policlinici în întreaga ţară, 60 de policlinici în aşezările de colonizare, 30 în satele minorităţilor.

– Kupat Holim Leumit – 55 de ani în serviciul populaţiei.

Alegerea liberă

În cei 55 de ani de existenţă a sa, Kupat Holim al Histadrutului Leumit a lăsat o amprentă profundă în sistemul medical din ţară. Instituţia noastră a fost prima care a introdus sistemul alegerii libere. Conform acestui sistem, fiecare membru are dreptul să-şi aleagă medicii dintr-o listă de doctori de frunte care lucrează la noi.

Este un sistem care şi-a dovedit eficienţa, este foarte apreciat de membrii noştri şi a întărit încrederea pacientului în medicul curant.Medicii noştri îi primesc pe bolnavi atît la policlinicile noastre proprii cît şi la cabinetele lor particulare, fără o plată suplimentară. Un alt avantaj: membrii în Kupat Holim Leumit nu trebuie să obţină o trimitere din partea medicului curant, pentru a fi consultaţi de specialişti, iar rezultatul – medicul de familie este mai puţin presat, iar bolnavul nu mai este tracasat.

188 de policlinici în întreaga ţară

Kupat Holim Leumit are 188 de policlinici în întreaga ţară – în oraşe şi aşezări de colonizare, în satele minorităţilor, în Iehuda, Şomron şi Gaza, în Valea Iordanului şi în Podişul Golan.

În aceste policlinici se acordă servicii de medicină generală, pediatrie, servicii pentru boli profesionale, analize de laborator şi farmacii.

Rezultatele analizelor de laborator se dau în scurt timp, fapt care economiseşte timpul şi-l scuteşte pe abonatul nostru de a se duce la policlinicile regionale pentru efectuarea analizelor de laborator.

Analizele speciale se trimit la laboratorul central al Kupat Holim Leumit, care este dotat cu utilaj modern.

Kupat Holim Leumit nu mai are nevoie de serviciile laboratoarelor particulare sau ale spitalelor. Conducerea noastră, în frunte cu directorul general David Melamdovitz, a pus un accent special pe dezvoltarea şi extinderea serviciului, pe utilare şi construcţii – iar rezultatele se văd bine la policlinicile noastre.

Asigurare medicală completă fiecărei familii

La Kupat Holim Leumit, asigurarea medicală este deplină şi ea cuprinde pe toţi membrii unei familii pînă la vîrsta de 18 ani. Această asigurare cuprinde toate formele de internare şi de tratament medical. Internări în toate spitalele publice, în funcţie de domiciliu, institute Roentgen, laboratoare moderne, institute de fizioterapie şi refacere, policlinici dentare, medici specialişti în boli profesionale, echipe de vizite la domiciliu, farmacii şi altele.

Kupat Holim Leumit internează pe membrii ei şi în spitale particulare pentru operaţii uşoare, fără rînd sau plată. Intervenţiile chirurgicale sînt făcute de medicii de frunte ai spitalelor. În plus, membrii noştri sînt trimişi la instituţii particulare de diagnoză şi analize speciale.

PUBLICITATE

Hotelul „HOD", pe malul Mării Moarte

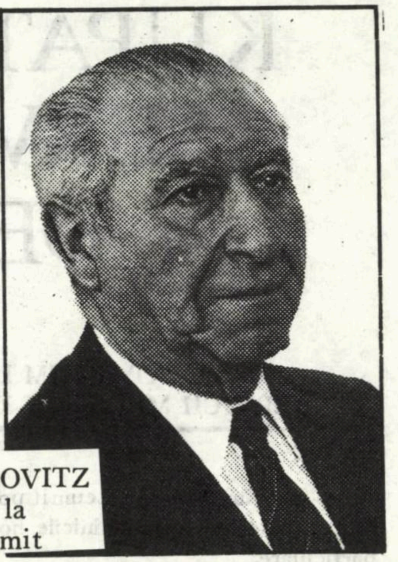

D. DAVID MELAMDOVITZ
director general la
Kupat Holim Leumit

Distribuirea medicamentelor şi prin farmacii particulare

Cei ce sînt membri în Kupat Holim Leumit pot primi medicamente la farmaciile noastre proprii, dar şi la cele particulare. Majoritatea medicamentelor înscrise în „repertoriul" nostru se găsesc în stocul farmaciilor şi ele sînt furnizate fără întîrzieri şi fără ca bolnavul să fie nevoit să alerge de la o policlinică la alta. Medicamentele speciale fabricate în străinătate, care sînt mai scumpe, se primesc contra unei participări băneşti de numai 20% din costul medicamentului.

50% reducere pentru femeile muncitoare

„Mass irgun" (impozit de organizare) nu se percepe de la cei membri în Kupat Holim Leumit, iar femeile muncitoare beneficiază de o reducere de 50% din cotizaţia de membru în instituţia noastră.

Soldaţii demobilizaţi au drept la asigurare medicală gratuită timp de jumătate de an, iar studenţii beneficiază şi ei de o reducere substanţială.

Serviciul medical poate fi primit la orice policlinică din ţară a lui Kupat Holim Leumit.

Depistarea sterilităţii şi tratamentul

Cei mai buni ginecologi şi medici specialişti în probleme de sterilitate feminină lucrează la Kupat Holim Leumit în întreaga ţară. De la ei se poate primi tratament atît la policlinicile Kupat Holim Leumit, cît şi la clinicile particulare, fără nici o plată suplimentară.

În ultimii ani au intervenit schimbări esenţiale în ce priveşte depistarea şi tratamentul sterilităţii. S-au introdus metode sofisticate de laborator pentru descoperirea hormonilor importanţi în procesul de fecundare. S-au dezvoltat sisteme optice şi instrumente mecanice manuale alături de metode sofisticate pentru tulburările imunologice rare care determină sterilitatea. Toate acestea ne permit astăzi să sesizăm rapid şi exact sursa problemei şi să stabilim tratamentul corespunzător ca: soluţii chimice, medicamente speciale, tratamente în vederea înlăturărilor tulburărilor imunologice şi mijloace ajutătoare chirurgicale fine.

Policlinici dentare şi institute de fizioterapie

Kupat Holim Leumit are 22 de policlinici dentare răspîndite în toată ţara care acordă toate tipurile de tratamente, la preţuri reduse.

De asemeni institutele de fizioterapie din ţară acordă servicii pentru refacerea bolnavilor.

Hotelul „HOD" de la Marea Moartă

Cu puţin timp în urmă, Histadrul Haovdim Haleumit şi Kupat Holim Leumit au inaugurat hotelul „HOD" pe malul Mării Moarte. În acest hotel ale cărui camere au vedere la mare, funcţionează un centru medical modern, care cuprinde un bazin cu apă din Marea Moartă, încălzit iarna, o Sauna, o cameră de gimnastică şi fizioterapie – astfel că aici sînt condiţii nu numai pentru vacanţă, ci şi pentru tratamente medicale sub supravegherea policlinicii de lîngă hotel. La policlinica aceasta a lui Kupat Holim Leumi, prima în acea regiune, lucrează permanent un doctor şi o soră

care acordă servicii medicale clienţilor hotelului, iar în cazuri excepţionale, întregii regiuni.

Pe lîngă Centrul medical se acordă tratamente de nămol, în afara clădirii şi există şi un bazin cu apă dulce. În plus, hotelul are un ţărm unde s-a amenajat un mic golf pentru înot. Un accent deosebit s-a pus la hotel pe ceea ce se numeşte vacanţa activă. O echipă specială organizează manifestări distractive şi activităţi sportive.

Hotelul are 9 etaje cu 210 camere. Membrii în Kupat Holim Leumit care îşi petrec concediul la hotel beneficiază de reduceri substanţiale.

Directorul general al societăţii de proprietari ai hotelului este d. IEHUDA EPSTEIN, care e şi directorul regionalei Tel Aviv al lui Kupat Holim Leumit.

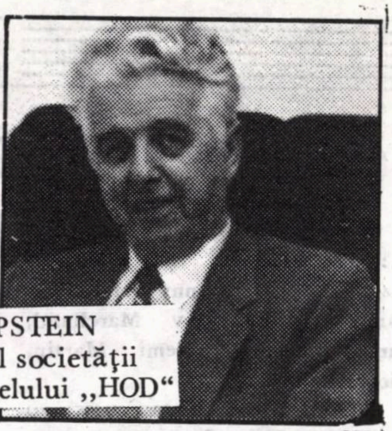

D. IEHUDA EPSTEIN
director general al societăţii
de proprietari ai hotelului „HOD"

Grija pentru bunăstarea membrilor noştri

Kupat Holim Leumit are grijă nu numai de necesităţile medicale imediate ale membrilor săi, ci şi de bunăstarea lor. Astfel fiecare membru are dreptul la tarife reduse la hotelurile unde vine să-şi petreacă vacanţa. Studenţii din familii cu venituri mici beneficiază de burse de studii din Fondul central de burse studenţeşti creat de Histadrut Haovdim Haleumit, precum şi de mari reduceri la excursii, spectacole şi vacanţe de sfîrşit de săptămînă.

KUPAT HOLIM L'OVDIM LEUMIT
Histadrut Haovdim Haleumit
din Eretz Israel

SIMBOLUL COMERCIAL – MEDICINA DE CALITATE

Acordarea unui serviciu medical profesionist şi o atitudine caldă şi atentă faţă de fiecare membru – acesta este principiul care îi călăuzeşte pe salariaţii de la Kupat Holim Leumit. Şi într-adevăr, de-alungul anilor, acest serviciu s-a transformat în simbolul comercial al instituţiei – serviciu medical de calitate.

Dorinţa de a acorda ajutor este vizibilă în fiecare policlinică de la Kupat Holim Leumit – de la cele din nord pînă la cele din sudul ţării. Mărturie stau miile de scrisori de mulţumire ale membrilor noştri, trimise la birourile lui Kupat Holim Leumit.

קופת חולים לעובדים לאומיים
של הסתדרות העובדים הלאומית בארץ ישראל

Policlinicile Kupat Holim Leumit din Tel Aviv şi împrejurimi

(aflate sub conducerea directă a d-lui Iehuda Epstein)

	ADRESA	TELEFONUL:	DESCHISE DIMINEAŢA	DESCHISE DUPĂ AMIAZĂ
Yad Eliahu:	Dimona 4	390851	8 – 11	3,30 – 6,30
Lev Tel Aviv:	Montefiore 9	657663	8 – 1	3,30 – 6,30
Institutul E.K.G.:	Montefiore 9	657663	9 – 12	
Nord mediu:	Reines 39	231150	8 – 1	3,30 – 6,30
Tel Aviv Nord:	Şicun „Sela", Ibn Gvirol 188	441305	8 – 1	3,30 – 6,30
Institut E.K.G.:	Şicun „Sela", Ibn Gvirol 188	441305	9 – 12	3,30 – 6,30
Ramat Aviv:	Hagolan 95	415674	8 – 12	4,00 – 6,00
Ever Hayarkon:	Hagolan 95	494592	8 – 11	3,30 – 6,30
Yaffo:	Ben Zwi 1	821582	8 – 1	4,00 – 7,00
Institut E.K.G.:	Ben Zwi 1	821582	9 – 12	
Ramat Aviv ghimel:	Ahimeir 26	423584	8 – 12	3,30 – 6,30
Policlinica oftalmologică:	Ibn Gvirol 188	546503	La cerere	
Policlinica dentară:	Haftman 4	257221	La cerere	

(A)

ADA PISTINER

FILMUL

CONSILIU DE FAMILIE (Sc. reg.: Costa-Gavras; Imag: Robert Alazraki; Cu: Johnny Hallyday, Fanny Ardant, Guy Marchand, Laurent Romor, Remi Martin, Juliette Rennes).

Un film de Costa-Gavras cu foarte puțin Costa-Gavras în el.

Nu e nici foarte realist, nu e nici comedie și, mai ales, nu e gîndul artistului, dezbătut în fața noastră, cum se întîmpla în filmele lui văzute pînă acum.

În ,,Consiliu de familie" un copil află că ,,tata nu e la spital, ci la pușcărie" și lucrul acesta îl face să crească în ochii băieților din cartier. S-au schimbat moravurile de altă dată și acum, cînd tatăl și partenerul acestuia ,,de muncă și de pușcărie" se eliberează, un puști le cere un autograf.

Tatăl (Johnny Hallyday) și partenerul lui (Guy Marchand) își continuă activitatea cu metode din ce în ce mai sofisticate, ajutați și de fiul care a mai crescut, în timp ce mama (Fanny Ardant) îi așteaptă de fiecare dată acasă, cîntînd la violoncel și consumînd băuturi tari. Există și o soră mai mică, foarte isteață și atașată familiei; în general copiii au roluri mai generoase în prima parte a filmului decît mai tîrziu cînd, devenind adolescenți, interpreții se schimbă.

Aș zice că regizorul se simte mai mult în amănuntele bine alese și bine filmate decît în linia principală a filmului, cam moralizatoare și conformistă pînă la urmă. Nu, nu e comedie și nu e nici un film chiar realist! Este doar bine, din cînd în cînd, dar nu în secvențele cheie. Și Johnny Hallyday abia mai seamănă cu cel din tinerețe, și Costa-Gavras își face meseria, dar nu arta.

— *Consiliu de familie:* **Salut pușcăriașilor!**

CONTINUARE DIN PAG. 68

— Ai jucat ca la carte, fetițo, îi spun. Ai știut c-ai să-l îmbrobodești pe Margolez ca să-ți zică unde-s diamantele. Și toți au crezut că ai pornit să joci de partea lui Benny. I-am prins cu mîța-n sac.

Se uită la mine cam bănuitoare.

— Ești isteț foc, Lemmy, îmi zice. Ori ai dus-o de nas pe Karen, ori nu. Nu m-aș mira dacă s-a aprins după tine.

— Nț, precizez eu. Mi-a declarat că încă aș mai culege mere dacă ea ar fi Eva și eu Adam.

Se uită la mine ca bunica la gramofon.

— Mie-mi spui? îmi zice.

Dau o fugă pe la biroul lui Benny, pe Broadway. Acolo nu-i țipenie de om, decît numai bruneta. Tot își mai pilește unghiuța de la degetelul mic. O strîng la piept fără introducere.

HAZARDUL INIMILOR (Sc.: Terence Feely, după un roman de Barbara Cartland; reg.: John Hough; Cu: Diana Rigg, Helena Bonham Carter, Marcus Gilbert, Christopher Plummer, Fiona Fullerton).

Producătorii îl anunță ca fiim de televiziune (să fie o scuză?) iar actorii, jenați, încearcă să se distanțeze de acțiune, crezînd că pot face comedie pe cont propriu. Ei bine, nu pot. Uneori își interpretează rolul cu detașare, parcă în zeflemea, dar sînt și momente cînd, vai, ce rușine...

Și din distribuția aceasta fac parte actori buni ca Diana Rigg și talentata debutantă Helena Bonham Carter, și chiar Christopher Plummer.

Ca demonstrație că un film nu poate fi făcut împotriva scenariului, "Hazardul inimilor" este, desigur, interesant.

Subiectul împrumută schema basmelor cu buni și răi, găzduiți într-un castel – cuib de bandiți cu jocuri de noroc măsluite și jaf armat în decor de secol XIX sau poate XVIII, dar schema basmelor e mînuită grosolan de Barbara Cartland, autoarea romanului ecranizat. Ceea ce rămîne nu e nici basm, nici aventură și, sigur, nici roman de dragoste.

Mă întrebam pentru cine se scriu asemenea chestii. Ei bine, am aflat: pentru cititorii celor 500 de milioane de exemplare vîndute din cele 440 romane scrise de această prolifică doamnă numită „regina romanului" de către impresarul ei. Nu i-am auzit numele pînă acum, doar pentru faptul că cititorii ei fac parte din categoria celor care rețin numele personajelor, nu și pe al autorului. Există un Dumnezeu?

PORTOCALA MECANICĂ de Stanley Kubrick. În reluare la cinematograful Sivan. De văzut neapărat.

MUZICA

UN COMPOZITOR

O turburătoare solitudine născută parcă dintr-o crîncenă durere avea să reverbereze din adîncul sufletului... Rezultatul: o muzică siderală; plină de energie dar și de melancolie, contrastantă cu sine însăși prin alternarea parametrilor de încleștare – destindere, întuneric – lumină, sunete înalte și grave, uneori foarte grave... O completare și complementare de culori: un pretext menit să oblitereze adevăratul motiv, DESTĂINUIREA. Limbajul unic viabil și valabil pentru toate popoarele globului este comunicarea prin graiul configurației sonore ce irumpe din straturile cele mai ascunse ale sufletului și se învăluie în sclipiri incandescente transpuse în muzică.

Se ridică din adîncuri flacăra pîlpîindă ce zace în legende spre o transforma într-o scăpărătoare lumină ce umple de văpaie cereștile abisuri și metamorfozează anxietatea vibrantă ancestrală în nostalgia vieții bucolice. Conținutul poetic-muzical ancorează într-un climat spiritual al unui sublim poem al dragostei, al dorului, al unui vis demult apus sau renăscut dintr-o magică legendă. În contemplarea naturii – din care nu lipsesc unele notații ale amănuntului coloristic – se pornește în căutarea unor semnificații noi în armonia universului...

Arcul ascendent-descendent prin dinamica concentrărilor, interdependența lăuntrică a coloritului plastic, strălucirea scriiturii, idealizarea nealambicată a gîndului conturează un compozitor din prima linie a celor mai mari contemporani nouă:

Românul
SIGISMUND TODUȚĂ,
la 80 de ani, împliniți zilele acestea – ad mea ve esrim!

dr. SOFIA GHELMAN

Mabatul de vineri seara

Am primit în ultima vreme o seamă de scrisori prin care sîntem întrebați cum ar putea fi rezolvată „problema spitalurilor" de vineri seara (Erev Shabat carevasăzică).

E vorba – după cum desigur s-a înțeles – de obiceiul televiziunii de a prezenta – în cadrul mabatului special de la 8,15 și orice s-ar întîmpla – cîte un reportaj (lung) despre viața din spitale. Din spitalele țării, firește, dar, uneori, și de aiurea, cum s-a întîmplat luna trecută, cînd ni s-a înfățișat un spital din Londra, specializat în transplantări de inimă și rinichi. Totul e ca nu cumva să lipsească cetățeanului, la masa de Shabat, sau imediat după masă, o operație de ficat, filmată frumos în culori, sau capul unui oligofren care-și închipuie că e ziarist, sau un coș cu rufe murdare care din cauza grevei nu pot fi duse la spălat.

Cum arătasem mai sus, aceste reportaje sînt **lungi**, lungi de tot. De fapt aici e hiba, sau cum ar zice amicul meu David Simovici, aici e o muscă. Nimeni nu se opune să ni se dea știri, dar una e o informație

despre evenimentele din spitale şi altceva e să pui aparatul de filmare pe o găleată cu maţe şi sînge, să-l laşi acolo 3, 5, 9 minute să filmeze materiile cu pricina, iar tu, operator T.v., să te duci în timpul acesta la bufet. Ai impresia că anumite creiere de la T.v. – care sînt în curs de dezvoltare – gîndesc precum Albert Goldenberg din Harakevet, autorul celor mai lungi articole de vineri (tot vineri) din cotidianul pe româneşte, **Haieinu**. Ideea acestora e simplă şi de şuk: cu cît produci un articol (sau un reportaj TV) mai lung, cu atît, carevasăzică eşti gazetar mai mare. Talentul se măsoară, după dînşii, cu inch-ul, cu centimetrul pătrat, cu metrul, ca la stambă, sau la sfoara de împachetat. Ei desigur rîd în hohote cînd dau peste un text scurt (zece rînduri şi-o silabă) de Robert Escarpit în **Monde** sau de Geo Bogza în **România Literară**: nişte incapabili, nişte rataţi, nu sînt capabili să scrie nici măcar un sfert de pagină, ha, ha, ha!

Bun, şi-acum – mă-ntreabă lumea – ce-i de făcut?

Greu de răspuns. O soluţie ar fi să mă numească pe mine director general la televiziune. A doua zi aş instala la intrarea în studiouri o lozincă mare, cuprinzînd celebra definiţie a lui Cehov: „Arta înseamnă concizie". Pe urmă, i-aş chema pe toţi polilogiştii cu aparat, le-aş da cîte o foarfecă japoneză şi le-aş cere să taie fiecare, fără discuţie, 50 la sută din materialul pregătit pentru vinerea viitoare. Aş mai adăuga binecunoscuta şi sănătoasa vorbă românească: „ce se taie nu se fluieră" şi i-aş da afară din birou cu picioare undeva.

Dacă vreţi să ştiţi ce înseamnă acest undeva, întrebaţi-l pe Dan Titus-Surulescu, autorul vestitei bucăţi **Frontieriştii**. El o să vă explice, de la om la om, pe şleau şi fără echivoc. Eu, fiind mai delicat şi gingaş în exprimare, nu pot spune lucrurilor pe nume.

Dar, aşa cum se înţelege, soluţia de mai sus nu este actuală. Atunci? Atunci, nu pot decît să vă împărtăşesc din experienţa mea în materie; nu-mi place să dau sfaturi şi să mă amestec în viaţa altuia, dar dacă metoda mea poate fi cuiva de folos, poftiţi, împrumutaţi-o, cu plăcere.

Eu, ştiind ce se întîmplă de obicei la Mabat, îmi notez dinainte pe-un cartonaş alb, cîteva lucruri de făcut în timpul „orei spitalului".

a) Cum a început emisiunea, mă ridic glonţ din fotoliu, mă reped în bucătărie, scot punga de plastic cu gunoi, adun şi sticlele goale de Coca-Cola sau Sprite şi mă reped pînă la lăzile din fundul curţii, lichidînd chestiunea. Mă întorc în casă, aruncînd o privire în televizor, văz o masă de operaţii la Belingson, murmur: O.K. şi trec la punctul...

b) Telefon lui M. Rudich. Formez numărul, îmi răspunde vocea gravă, melodioasă a poetului, îl întreb ce mai face. El exclamă „aşa nu se mai poate". Omul are dreptate, ştiu, dar eu, care vreau să par mai echilibrat, stăpînit şi cît de cît optimist, îl contrazic „Lasă, iubite domnule Rudich, nu exagera. Viaţa... totuşi..."

El formulează cîteva propoziţii în legătură cu viaţa (contemporană). Eu încerc să-l domolesc. Apoi îi spun că am primit prin poştă ultimul volum al lui Ştefan Baciu, din Honolulu. „Da? zice el – l-am primit şi eu. E bun, e bun..." E o părere la care subscriu din plin, după care – întrucît în cartea lui Baciu e vorba de cîţiva scriitori din România de pe vremuri – îl întreb despre A. L. Zissu. Rudich se înviorează, el l-a cunoscut bine pe Zissu, a lucrat cu el, a fost şi la puşcărie cu el şi îmi povesteşte o seamă întreagă de lucruri despre foarte orgoliosul scriitor- bussinesman şi leader sionist. Atmosfera s-a înseninat. Am uitat de viaţă şi începem să rîdem. Îi spun la revedere, îmi răspunde la revedere şi închid telefonul.

Arunc o privire la televizor, văd o seringă pătrunzînd încet-încet într-o rotulă, murmur O.K. şi mă reped la biroul meu, pentru a rezolva punctul...

c) Completarea buletinului Loto. În primul pătrat însemn cu cîte-o liniuţă datele de naştere ale celor din familie. În cel de-al doilea pătrat, numerele de la casă (acelea pînă la 42). În continuare, am sistemele mele şi oricum, nu ăsta e subiectul articolului de faţă. Fiecare cu metoda lui. După ce am terminat, pun buletinul, cu grijă, într-un plic, să nu se mototolească: maşinile cele noi din chioşcurile **Loto** nu primesc buletinele decît dacă sînt netede, fără încreţituri. Iau plicul şi îl aşez la vedere în vestibul, pe-un scaun, alături de altele (scrisori de pus la poştă, etc.), pentru ca să nu-l uit duminică dimineaţa cînd ies din casă, şi să-l înregistrez la chioşc.

Mă reped în living, mă uit la televizor, văd sfîrşitul emisiunii despre spitale, cu numele regizorilor, scenariştilor, electricienilor, magazionerilor, etc. şi gata. Începe un reportaj despre noul guvern din Franţa. Mă aşez din nou în fotoliu, iau din farfurioara de pe măsuţă un pumn de seminţe, mă uit la Michel Rocard şi mă întreb: o să ţină... guvernul ăsta... fără majoritate în Parlament?

LUCULLUS

Erată

la nr.14 (mai a.c.)

La pag.28 (rubrica *Lumea românească*), col. III-a, par.I (semnătura din paranteză), în loc de M. R., se va citi: M. Raf. (întru evitarea deci, de confuzii), iar la pag.79 (Carnet), col. III-a, anunţul 6 (Ion Mihăileanu), în loc de „7 mai a.c.", se va citi „7 aprilie a.c.".

PANȚUȚA

povestire de Ana Lengyel

Era în toamna anului 1942. Vîntul îmi biciuia fața cu picăturile reci și dese de ploaie. În pantoful drept se furișa prin talpa găurită noroiul din ce în ce mai apos, ca un memento: vine iarna! Ce-o să te faci? Nu, nici aici n-au vrut să mă angajeze. Le-a plăcut traducerea în și din nemțește pe care am făcut-o, cîte bătăi făceam pe minut la mașină; totul părea bine și frumos, dar... cînd m-au întrebat de originea etnică... ei, nu! O evreică nu puteau angaja. Nodul ce mi se urca în gît, mă frigea. În fața ochilor mi-a apărut sticla de untdelemn pe sfîrșite, funia pe care mai rămăseseră două cepe, coșul cu cartofi aproape gol. Și fața îngrijorată a mamei!

umede, rotunde, tot rămîneau pe parchet; le-a observat și însoțitorul meu.

M-a așezat în fața unei mașini de scris și m-a invitat să traduc o scrisoare comercială din germană în românește. Apoi una din românește în germană. S-a arătat foarte mulțumit. Tocmai intra un alt domn, mult mai tînăr, înalt, voinic, cu un profil grecesc, zîmbitor.

M-am ridicat în picioare ca o elevă.

— Mon Colonel, s-a adresat noul venit, despre care am aflat pe urmă că-l chema Dumitrescu și era de fapt conducătorul acestui birou, bate vînt rece, mîine iau căciula. Cine e duduia?

A debutat sub numele de Ana Iedera, în celebra *pagina a doua* din ziarul *Ecoul*, în anii războiului. În pagina lui *merepe* (Miron Radu Paraschivescu).

Pe urmă a dispărut.

A venit aici în Israel și n-am mai citit nimic de ea pe românește.

Ana Lengyel.

Acum sparge tăcerea cu o povestire dramatică. O povestire inspirată din viața ei. O povestire *adevărată*. Teribil de adevărată și terminată cu o mare cutie de bomboane.

Cu toate rugăciunile bunicului și tfilimii pe care-i punea în fiecare dimineață, nici aici nu m-au angajat! Și de cînd tot umblam cu ziarul de anunțuri în mînă de la o adresă la alta! Nimic. M-a podidit un hohot de plîns cu sughițuri ca în vremea copilăriei mele, care nu era chiar atît de îndepărtată. Doar n-aveam decît optsprezece ani. Purtam însă răspunderea întregii familii. Domnul care mă examinase și care ar fi trebuit să mă angajeze a fost în mare încurcătură. Vedeam. Dar nu eram ariană, iar el avea obligații față de o seamă de funcționare vechi, evreice, și avea neapărată nevoie de o ariană. Să aibe acoperire față de legile rasiale. Iar eu? Ce să fac? Încotro s-o apuc? La tata la spital sau la cealaltă adresă din ziar?

Foarte emoționată am sunat la intrarea casei din str. Lahovary 31, pe a cărei poartă era o tăbliță nouă: *Import-export*.

Mi-a deschis un domn bătrîn, cu o privire caldă. I-am arătat ziarul:

— Da, domnișoară. Poftim, intră.

Deși am avut grijă să-mi șterg bine pantofii, urme

— Pentru postul pe care l-am anunțat. Uite ce frumos traduce și scrie.

Dl. Dumitrescu a dat mîna cu mine, s-a prezentat, s-a uitat la lucrarea pe care o făcusem, a dat din cap afirmativ, apoi cu un zîmbet, privindu-mă, întrebă:

— Originea etnică?

— Ce-o mai întrebi? Nu vezi că-i nemțoaică?

Vorbea molcom Mon Colonel. Așa-i era firea. Simțeam cum îmi năvălește tot sîngele în obraji, am dat din cap — s-ar zice afirmativ.

Am fost angajată. Cu zece mii de lei pe lună. Mi s-a dat și un avans de două mii de lei. Din inima mea s-a ridicat o rugăciune și o binecuvîntare. Pe nemțește, ca la pensionul în care fusesem crescută. Aș fi vrut să-i sărut mîna lui Mon Colonel. Auzi, colonel! Un om atît de blajin. Cu părul lins, îmbrăcat cu grijă, în colțul gurii cu o veșnică țigară. Cravată elegantă. Distins.

Dl. Dumitrescu era avocat ca pregătire, dar de ani de zile se ocupa cu comerțul. Import-export. Nu părea să fie om rău. Dar Mon Colonel! Întotdeauna am bănuit că mă ghicise și că din mărinimie a tăcut și

m-a protejat. Mult mai tîrziu am aflat că fusese scos din cadrele armatei ca anglofil.

Am zburat la tata la spital și i-am povestit. Mi-au dat voie șefii. Dar după amiază trebuia să fiu înapoi.

Tata m-a mîngîiat pe cap. Făcea foarte rar acest gest. Primisem o educație oarecum spartană.

— Îmi pare rău, copila mea, că din cauza bolii mele trebuie să iei asupra ta povara întreținerii familiei. Trăim timpuri foarte grele, fetița mea.

Într-un suflet am fost înapoi la birou. Pe la patru după masă a sosit dl. ing. Leibovici, a cărei secretară de fapt eram. Era un om foarte gras, nu prea înalt, cu un cap ras, ca o bilă uriașă, cu sprîncene negre, stufoase și ochi căprui. Cînd acești ochi aveau licăriri verzi, era bine dispus, plin de humor. Cînd ochii săi păreau negri, era supărat sau trist. El era motorul întreprinderii. El concepea scrisorile importante în germană sau franceză, el făcea comenzile. Știa de toate, era perfect instruit în toate domeniile. După amiezile lucra la noi, iar seara preda lecții de electronică și fizică la „universitatea" evreiască.

Șeful firmei de la Berlin, spunea despre mine: „E o Loreley". De fapt, eram evreică.

Din camera alăturată unde era șeful, străbăteau crîmpeie de conversație pînă la mine și dintr-odată am auzit:

— Bine, mă Bernard, tu cu cei patruzeci de ani ai tăi?

După ce am mai scris două scrisori, mi s-au dat bani să le franchez și să le expediez încă în seara aceea. Și astfel s-a terminat prima mea zi de lucru la acest birou.

Ce fericită a fost mama! M-a întrebat ce fel de om este acest Leibovici.

— Foarte gras și bătrîn. Are patruzeci de ani!

N-am înțeles atunci zîmbetul mamei.

Cu ing. Leibovici m-am împrietenit foarte repede. Era un om cult. Citea enorm, în toate domeniile. Știa cam tot ce-i în lună și-n stele. Locuia cu familia sa. O mamă pe care o adora și șase surori. Trăia viața unui pașă autoritar între ai săi. Pe deasupra, era un pedagog înăscut. Pe mine m-a socotit oarecum ca pe o soră mai mică, în rîndul surorilor sale. Lui îi datorez, și-i mulțumesc, o mare parte din ceea ce știu și sînt. Am avut parte să-i spun aceasta și să-i mulțumesc, cînd, cu mulți ani mai tîrziu, l-am avut oaspete la mine, la Ierusalim.

*

Lucrul meu nu era greu. Înainte de masă eram folosită mai mult pentru drumuri la autorități, bănci, ambasade și consulate străine, la licitații, deschideri de acreditive. Germana pe care o vorbeam, tenul meu roz și părul auriu erau o bună recomandație pentru acele timpuri.

Pînă și șeful firmei, de la Berlin, care ne vizita de cîteva ori pe an, m-a acceptat ca nemțoaică. O „Loreley", zicea. Sfiala cu care-l întîmpinam era socotită modestie. Buna creștere pe o primisem la institutul de maici din Turnu Severin.

— V-au educat frumos, acolo la măicuțele dumitale, încît dumneata nu te ferești de noi, evreii, zicea dl. Leibovici.

Purtam un nume de familie maghiarizat încă dinaintea primului război mondial, în Ardeal, nume care în vechiul regat nu era cunoscut ca nume evreiesc. Și nici nu este.

*

Era pe la sfîrșitul anului 1943, cînd într-o dimineață, cercetînd corespondența venită, ca s-o pot traduce și s-o prezint d-lui Dumitrescu, m-am speriat rău. Făcea parte din îndatoririle mele să triez corespondența.

Mai lucrau la acest birou încă două doamne, care vorbeau și scriau foarte bine nemțește. Una dintre dintre ele, o doamnă Sufrin, al cărui soț a fost omorît de legionari la Templul Coral, în timpul rebeliunii, precum și fosta dnă. Dumitrescu, care era creștină, venea cînd vroia și nu era salariata noastră. Lucrau și doi contabili, Schwartz și Negreanu. Aceste persoane veneau numai după masă. Doamnele făceau corespondența în limba germană și franceză, în timp ce eu copiam contractele, prospectele, etc.

Și iată că în corespondența venită în dimineața aceea, era o scrisoare venită de la „Deutsch-Rumanische Handelskammer, Judencomissariat" (Camera de Comerț Germană-Română, comisariatul pentru evrei).

Și eu ce să fac în această situație? Că doar pentru mine era limpede că cineva m-a recunoscut, denunțat și... acum ce urmează?

Să traduc scrisoarea sau s-o ard? Nu era bine s-o ard, că doar acest „Judencomissariat" o să mai trimită și alte scrisori și o să fiu întrebată ce-am făcut cu prima, și în felul acesta o să mă demasc.

Am lăsat vorbă d-nei Sufrin că dacă nu mă întorc pînă seara, să pună scrisoarea la poștă.

Am tradus-o și am pus-o în coșul cu corespondență d-lui Dumitrescu.

După cîtva timp m-a chemat și mi-a spus zîmbind: „Ia du-te, dragă, și vezi ce vor de la mine".

N-am avut putere să spun nici da, nici ba. Am luat

scrisoarea și am ieșit.

Ce urmează acum? Mă duc? Singură în gura leului? Dar pot să nu mă duc? Și dacă nu era vorba de mine? Poate că este vorba de o chestiune pur comercială? Eventual, ceva instrucțiuni!

Întîi și întîi am scris o scrisoare mamei. Să nu mă caute. Trebuie să mă descurc singură. Ea nu trebuie să riște nimic.

Am sărutat scrisoarea și am închis plicul. L-am pus în sertarul meu, iar în mașina d-nei Sufrin am pus un bilețel în care am rugat-o ca, dacă eventual nu mă întorc pînă seara, să pună plicul într-o cutie poștală. Era francat.

Și am plecat.

Cu scrisoarea de la ,,Judenkomissariat" în mînă, am urcat ferm treptele clădirii respective și m-am prezentat la ghișeul de informații.

– Erster Stock, zweite Tur, links (etajul I, ușa a doua la stînga).

Vocea, deși de femeie, suna cazon.

Pe ușa indicată scria ,,von Kranzbuhler". Nu-l voi uita niciodată.

– Herrein (intră), mi s-a spus, după ce am ciocănit cu sfială la ușă. Am intrat.

Un domn în vîrstă, înalt și chel, stătea în dosul unui birou masiv, așezat în colțul din dreapta camerei. Scria. Ochelarii îi alunecaseră pînă pe vîrful nasului. Nu m-a învrednicit cu nici o privire. Stăteam tăcută. Pe șira spinării, în jos, porniseră cîteva picături de sudoare. Palmele mi se umeziseră. Oare-mi voi termina viața chiar acum? La 20 de ani? Eu voiam doar să-mi pot întreține familia. Fratele meu era încă mult prea mic, deși începuse să primească un fel de leafă. Era ucenic la un tinichigiu, o să-i fie de folos mamei.

Domnișoară, cîți evrei lucrează în biroul dumneavoastră?

– Vai, domnișoară, de ce stai lîngă ușă? Te rog să mă ierți. Vino, vino, așează-te aici, în fața mea. Părea dezolat.

– Am fost atît de cufundat în hîrtiile mele, încît... dar de ce n-ai salutat ,,Heil Hitler"?

– Noi sîntem credincioși, domnule von Kranzbuhler. Mama mea spune că primul loc îl are Dumnezeu. De aceea spunem ,,Gruss Gott".

Biata mama! Seară de seară exersam cu ea ce trebuie și cum trebuie spus, în cazul că voi fi anchetată vreodată. Iată că acum îmi prinde bine.

Și ce bine-mi prindea că fusesem crescută la călugărițele catolice!

Dl. von Kranzbuhler și-a început interogatoriul:

Cine sînt părinții mei, unde m-am născut, ce limbă vorbim în casă, numele de domnișoară al mamei, ce școală am făcut, ce cărți citesc, ce filme văd, ce salariu am, dacă am vre-un prieten, dacă cumva fac parte dintr-o organizație de tineret?

Pesemne că am răspuns bine, fiindcă la un moment dat a spus:

– Vasăzică o Volksdeutsche (așa se numeau persoanele de cetățenie română, care își ziceau germani. Erau primiți în organizații politice germane. Cine voia, servea în armata germană).

Spre cer se înălța din străfundurile sufletului meu o rugăciune de profundă recunoștință Celui de Sus. În nemțește, ca la pension.

– Domnișoară, trebuie să mă ajuți.

– Cu plăcere, domnule von Kranzbuhler. Cu ce?

– Trebuie să-mi spui cîți evrei lucrează în biroul dumneavoastră.

Din fire nu sînt obraznică și nici nu-mi plac obraznicii. De unde am luat – atunci – ,,neobrăzarea" minciunii? Ca și cu ocazia raziilor, cînd îmi scoteam buletinul în fața polițiștilor, spunînd un ,,bitte schon", la care respectivii duceau degetele la chipiu și mergeau mai departe.

Cu un calm și o siguranță pe care mi le admir acum, i-am răspuns:

– La noi, evrei?

– Atunci ce caută la dumneavoastră inginerul Leibovici?

Veniți-ar rău, domnule von Kranzbuhler, am zis în sinea mea. Și pe ăsta îl știi?

Și am început să-i spun, nu fără o anumită satisfacție, o poveste pe jumătate adevărată:

– Vedeți, Herr von Kranzbuhler, inginerul Leibovici este orfan de război și a fost crescut într-un orfelinat, împreună cu domnul Dumitrescu, tot orfan de război. De acolo au rămas prieteni. Ori, pînă mai acum un an,

CONTINUARE ÎN PAG. 38

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

I M P O R T A N T !!

ASTĂZI MAI MULT CA ORICÎND, UN CADOU UTIL RUDELOR SAU PRIETENILOR DIN ROMÂNIA, ESTE ÎNTOTDEAUNA BINE VENIT!

FOLOSIŢI VAUCHERELE COMTURIST, CARE OFERĂ PRIN REŢEAUA SA DE MAGAZINE (SHOP-URI), O GAMĂ VARIATĂ DE ARTICOLE, INCLUSIV PRODUSE ALIMENTARE DE PRIMĂ NECESITATE.

PENTRU INFORMAŢII SUPLIMENTARE ŞI EFECTUAREA TRIMITERILOR, VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.
1 BEN YEHUDA STR.
TEL AVIV
Tel. 65.93.93 – 65.93.94
P.O.B. 26175

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

* IMPORTANT: Mai sînt 4 locuri disponibile, pentru 10 iunie; tratament circulaţia sîngelui, reumatism, boli de inimă: Covasna (minibuz la dispoziţie).

* Multiple posibilităţi pentru vizitarea destinaţiilor turistice: UNGARIA * IUGOSLAVIA * BULGARIA TURCIA * CEHOSLOVACIA * POLONIA.

* Folosiţi perioada de extrasezon, economisind o sumă importantă, pentru a vă îngriji sănătatea în staţiunile de tratament din ROMÂNIA, YUGOSLAVIA.

* Excursii organizate pentru tineret; părinţi cu copii; „TIULEI MASORET" (casher), „Vîrsta de aur"; învăţarea limbii engleze.

* Programe individuale: EURAILPASS; SAVERPASS; închiriere maşină, rezervări hoteluri; bilete zbor.

* Vacanţă: PALMA – RHODOS – CRETA – CORFU – GRECIA – TURCIA.

VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE SĂ VĂ ORGANIZĂM VACANŢA 1988!!

O polițistă cu Lemmy Caution, admirabilul Lemmy, marele bășcălios Lemmy. O tălmăcire pe cinste: Luiza Pîrvu. O povestire din almanahul *Convorbiri Literare*, publicat în Iașul cu vinuri vechi, poezie, dar și fapte necurate la activ. Destule.

Peter Cheyney

DAMELE-S AȘA DE AIURITE!

Viața e frumoasă. Zac într-o cafenea de pe strada Birrel și cine credeți că intră decît Karen?

Priviți-o, băieți! Nu c-ați rămas tablou? Fetița asta, măi băieți, are minte buluc și așa personalitate că Madam de Pompadour n-ar fi bună decît să hrănească gîștele, lîngă ea, dar după colț, la Trei Copaci. S-a născut loco, în bătrînul New York. Taică-său era scandinav, maică-sa era creolă. Bănuiți și voi ce-a ieșit!

Karen are un trup că ți se-nțepenește gîtul tot uitîndu-te peste umăr, să vezi că n-ai visat. Are ochi albaștri, mari și adînci, și un ten cum îi zăpada, dar nepoluată. E blondină de la natură și gîngurește cînd vorbește, și-are un cuțit pescăresc prins de-o jartieră, în caz că cineva ar contrazice-o într-o chestie.

De fapt, e genul de fată cu care m-aș însura daca-aș vrea să mă găsească mama mort în pat, cu gîtul tăiat și zîmbind spre tavan.

Unde mai pui că-i tipa lui Benny, și Benny se învîrte în cele mai bune cercuri rău famate. E băgat în afaceri necurate pînă-n gît, și încă mai încolo. Tocmai mă interesează Benny pentru o trebușoară cu patru diamante de peste jumătate de milion, care-au făcut pași din statul Pennsylvania, fiin'că Margolez, amicul lui Benny, le-a dus la New York.

Bănuiți acu' de ce-mi pun un *smile* de duminică cînd Karen, plutind suav printre mese pe coapsa-i vicleană (ei, ce ziceți de stilul meu?), se îndreaptă glonț spre mine.

Chem un chelner și cer un coniac mare, fără apă. Fetița asta, vă spun între patru ochi, nu-i botezată în apă.

Se parchează și mă gîdilă pe la nas, de dau să strănut ba și mai și, cu o blană de culoarea scrumbiei afumate, că mă apucă mila de contul în bancă al bietului Benny. Îmi aruncă un zîmbet neterminat, ca să-i văd dantura, și glăsuiește:

— Uite ce, Lemmy. Bagă-ți bine în cap. Ești sticlete și eu iubesc sticleții precum stricnina. Nu zic că n-ai un fel de farmec rustic, dar, ce mai, nu te am la stomac. Vreau de la tine o povață, dragă.

— Păpușico, îi spun. De la mine poți avea inclusiv luna de pe cer. Karen, ești vișina de pe tortul meu de înghețată, mînca-l-aș! De nu mi-ar fi jenă de vecinii de vis-a-vis, aș tropăi după tine ca o locomotivă cu aburi, fiindcă ești dama a mai faină și-o tai și pe aia din Troia. Pentru inima mea de soldat tu ești sergent major.

— Mda, aruncă ea. Ești șmecher, nu? Ia mai bine și te pișcă să te trezești, Lemmy Caution, că dacă erai Adam și eu eram Eva și acum ai mai culege mere, că la altceva n-ai ajunge. Vin la tine că n-am ce face. Am o problemă și vin să mă ajuți dacă ai obraz, deși ești ce ești.

— Dă-i drumul, iubirea mea cea mare, îi ciripesc. Sînt cum elefantul. Sînt numai urechi.

Își trage mai aproape scaunul și-și soarbe siropul.

— Ascultă, Lemmy, spuse ea, Benny mă pune pe jar. Știi că-s combinată cu el și că-s amorezată pînă-n pînzele albe, dar cînd se motănește cu altă dămuță, văd roșu și-l tai de viu. Uite cum stă treaba: Benny și Margolez s-au răcit pînă la temperaturi joase, și au fost amici intimi. N-ai idee cum e cu Benny. Dacă cuiva îi pică ceva, poftește și el, iar Margolez a pescuit o minoră acum patru săptămîni și minora-i trăznet. E o brunetă din alea, cu niște nuri de te-apucă stressul.

Pînă aici nu-i rău. Benny a cules sus-numita și și-a făcut-o secretară, cu toate că singura dată în viață cînd a scris o scrisoare era ca și cum copiase în chineză o chitanță de la spălătorie. Și porumbeii stau în birou toată ziulica și joacă șah, așa mă aiurește el.

Margolez nu-nflorește cînd aude asta, și nici eu. Știi că pot ciripi un dosar întreg despre Benny, de l-aș băga la manej cam pentru un mileniu, și încă ar mai fi loc să-l prăjească fără ulei, la curent alternativ. Vreau să aflu cum pot să-l mîntuiesc. Dacă nu-mi iese pasiența, dezgrop securea de război, și are să curgă sînge șuvoi.

Se uită la mine lăcrămos.

— Aș dori să-l țin la răcoare vreo lună, îmi spune.

Meditez intens.

— Tu ai spus-o, puișor, îi șoptesc. Uite ce faci. Îl pui pe Benny să te scoată mîine seară în lume, la bomba lui Balzi. Pricepi? Cum ieși de acolo, aranjez ca sergentul de stradă să se împiedice de tine. Tu te clatini din izbitură, protestezi, și Benny mai mult ca sigur c-o să-l cîrpească. Valentin are să-l înhațe.

Am grijă ca Benny să umfle două luni la proces, că a molestat fizic un om al legii. Cît e el la răcoare, tu îi arunci pastila lui Margolez și tipul își recuperează minora. Oricum, obosește ea să-l mai aștepte pe Benny.

Ei, ce zici?

— Nu ești băiat rău, Lemmy, mă felicită ea. Ești un prieten adevărat.

Se ridică.

— Am să-ți fiu și eu de folos într-o bună zi, îmi promite subțire.

— Cine poate ști, îngerașule?

Mă deplasez la spelunca pe care Benny o dezmiardă cu numele de birou. Văd înăuntru o brunetă la o mașină de scris, și-i așa de minunată că Zîna-zînelor e-un fleac pe lîngă ea. E toată un zîmbet și tocuri Louis XV, și-și pilește unghiuța de la degețelul mic, și-are un botic dulce.

— Surioară, îi zic, unde-i onorabilul Benny? Mă dau în vînt după o conversație înaltă.

— Dumnealui este înăuntru, suspină ea.

Intru. Benny stă cu picioarele pe masă și citește sportul.

— Ascultă aici, Benny, îi spun. De ce nu vrei să ieși din bucluc și să-mi spui unde-s diamantele? Știu că tu ai învîrtit sforile.

— E o mișniună gogonată, Lemmy, îmi zice. Mai mult ca sigur că Margolez bagă fitilul ăsta pentru că i-am umflat mîndruța. Dacă el le-a manglit, sînt la persoana lui. Eu nici usturoi n-am mîncat, nici gura nu-mi miroase. Și nici nu mă înebunesc după mutra ta, așa că plimbă ursul repede și degrabă.

O iau din loc.

Cînd ajung în hol îi fac cu ochiul brunetei și ea-mi zice ceva măruntel despre maică-mea.

Benny înhață două luni că l-a cîrpit pe Valentin. După vreo două săptămîni, gardianul, care știe ce învîrt, îmi pasează pontul că Benny a făcut cerere să-l viziteze bruneta și să-i aducă șahul în scopuri educative.

Spun că n-am nimic împotrivă.

Nu mă arăt vreo săptămînă, și într-o bună seară mă înființez la Karen s-o întreb cum o mai duce.

Karen declară că-i încîntată să mă vadă și că-s băiat salon.

— Nu uita ce-ți spun, Lemmy, îmi spuse ea. Treaba-i pe bune.

Îmi arată o scrisoare de la Benny care-i comunică albastru pe alb murdar că s-a lecuit de-a binelea și că n-a fost întreg la minte cînd s-a agățat de japița lui Margolez, care n-are inteligență din moment ce i-a adus șahul fără două piese. Gata-i, a terminat-o cu ea, și Karen să treacă pe la el urgentisim, în ziua de vizită, ca să-i mîngîie zilele și mai ales nopțile care-s așa de lungi fără ea, cu o cutie nouă de șah, completă.

Mi-a uns sufletul să văd cîtă fericire i-am adus. Cînd să ies, îmi mărturisește că-s un sticlete dulce, și-și aruncă brațele cu elan, din alergare, după gîtul meu, și eu dau să mă sufoc, și ea-mi lipește o pupătură că-mi tremură piciorul stîng și-mi vine să mor.

Cînd Karen iese de la vizită, o aștept la poartă.

— Hei, hei, Lemmy, îmi cuvîntă. Ce mai faci?

— Minunat, Karen, îi răspund. Iaca, tocmai te arestez că ai asupra ta cele patru diamante furate. Sînt în cutia de șah, cea fără două piese, pe care bruneta i-a adus-o lui Benny și tu ai preluat-o după ce ai predat cutia nouă.

Se schimbă la față.

Mă felicită ascuțit și irepetabil.

— Cum naiba te-ai prins, Lemmy? Nu degeaba am spus totdeauna că ai mai multă inteligență decît frumusețe.

— Era la mintea cocoșului, mă dau eu grande. Dacă Benny ți-ar da papucii pentru o gîsculiță, n-ai veni tu la mine să-mi plîngi pe umăr și să-mi ceri povață. I-ai scoate ochii mintenaș. Ceva nu se lega deci.

Apoi m-am prins. A fost cam așa. Margolez șterpelește diamantele și le transportă la New York, dar nu le predă destinatarului. Atunci Benny se pune mai bine cu demoazela lui, și ea-i aduce marfa la fix.

Dar voi doi știți că Margolez nu-i molîu, așa că Benny e bine să stea frumușel la răcoare, iar tu să vinzi diamantele pronto.

Benny ambalase între timp marfa în piesele de șah pe care i le-a adus bruneta. În fine, apari tu în scenă, îi aduci un șah nou și îi iei cutia veche cu diamantele. Ei, așa-i?

CONTINUARE ÎN PAG. 60

minimum ESTE DE PĂRERE

D.R. Jordan (Yaki)

MINI

că această **mini** este cît se poate de potrivită pentru fierbintea vară ce se abătu asupra noastră.

că Olga Tudorache (de văzut în spectacolul **Noapte bună, mamă,** alături de înzestrata tînără Liana Ceterchi și în rafinata regie a lui Dinu Cernescu) demonstrează încă o dată valoarea excepțională a artei scenice românești.

că actrița olandeză Maruschka Detmers a dovedit, primind să interpreteze **azi** în film rolul eroinei Hanna Szenes, mai mult caracter decît pațachinele de la noi care — închipuindu-și că sînt „de stînga" și **up to date** — își bat joc din rujul de buze de drapelul chinuit al țării.

că expoziția de pictură a Sofiei Cioclia (deschisă pînă la 7 iunie la Centrul artistic din Yaffo, str. Yaffet 28) ne dezvăluie un penel bun al **alialei**, cu simțul luminii și culorii, meritînd din plin simpatia ochilor noștri.

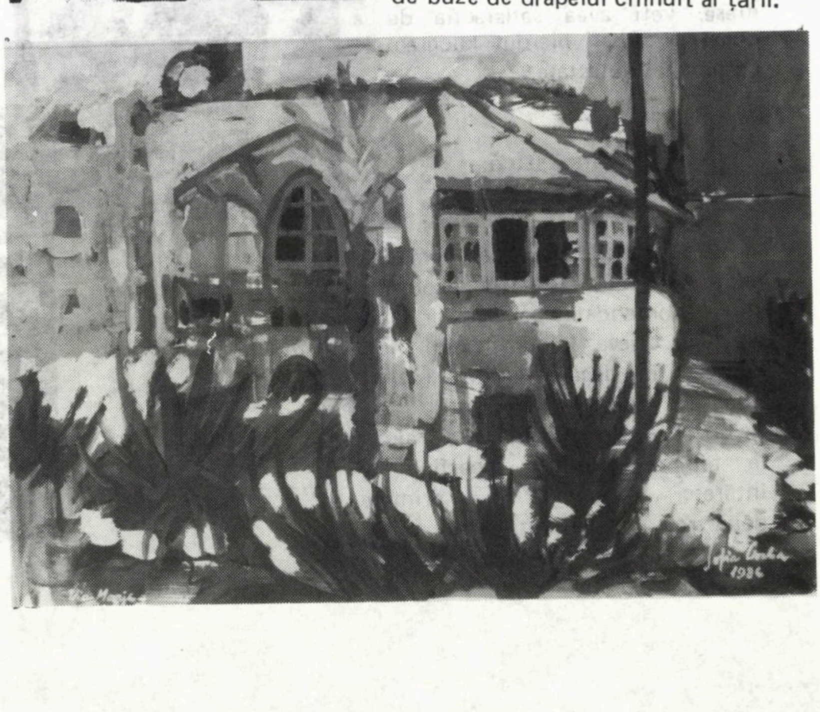

Sănătatea

Toţi specialiştii sînt de acord: trebuie să slăbim.

Atît din motive estetice, cît – şi mai ales – în interesul sănătăţii (argumente: inima etc., etc., – le cunoaştem).

Da, doamnă.

Asta-i situaţia.

Şi iată cîteva metode, care pot fi aplicate începînd de mîine dimineaţă:

PENTRU A PIERDE UN KILOGRAM,DOUA...

Regim

Micul dejun: o ceaşcă de cafea sau ceai cu lapte smîntînit, cu o singură bucată de zahăr şi doi biscuiţi.

Masa de prînz: 125 gr. carne la grătar (fără sare) sau peşte fiert, 200 gr. legume nefăinoase, fierte înăbuşit, 100 gr. salată verde cu puţin ulei şi oţet, o fructă şi cel mult doi biscuiţi.

Masa de seară: o bucată de carne slabă sau un ou tare, 100 gr. legume sau salată verde, 30 gr. brînză slabă, doi biscuiţi şi un pahar cu apă.

Masa de seară sau de prînz pot fi inversate. Paharul cu apă trebuie băut numai după ce aţi terminat de mîncat, sau chiar o oră după terminarea mesei.

Urmaţi acest regim zece zile şi apoi cîntăriţi-vă. Dacă nu aţi intervenit cu nimic în acest regim şi dacă nu aţi mîncat nimic între mese, veţi avea satisfacţia de a constata că aţi pierdut kilogramele cu pricina, detestate...

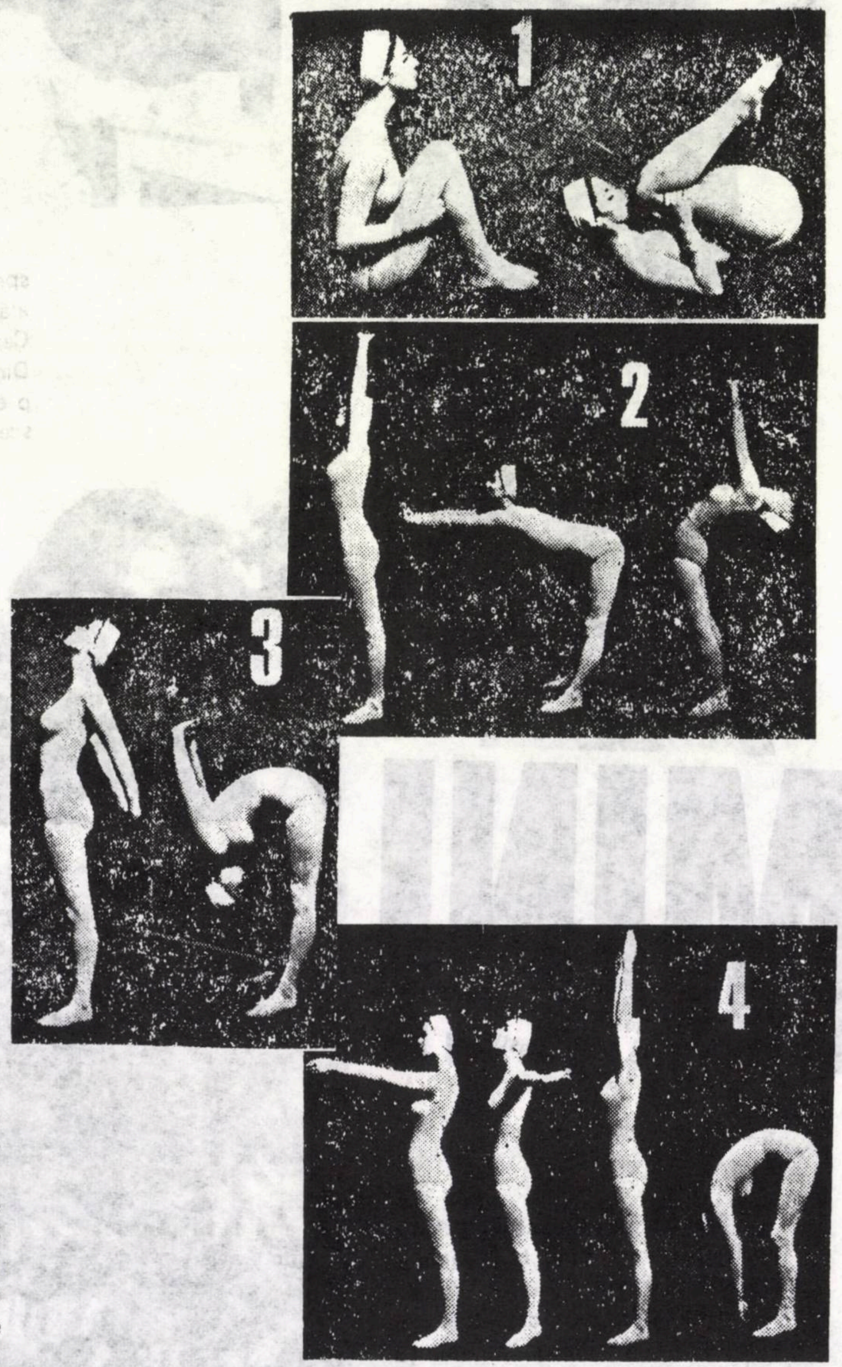

Gimnastică

Aceste exerciţii ce combină gimnastica cu respiraţia profundă sînt recomandate persoanelor care au luat cîteva kilograme în plus. Dedicaţi în fiecare dimineaţă zece minute acestor exerciţii; ele favorizează ritmul respiraţiei, ajută la topirea grăsimii superflue şi întăresc muşchii. În primele două-trei zile vă veţi simţi puţin

obosită, greoaie, dar nu vă descurajaţi. Perseveraţi. După 15 zile muşchii se vor tonifica şi veţi pierde din greutate.

1) Aşezată pe podea, îndoiţi genunchii pînă în dreptul bustului, sprijinind mîinile sub coapse, astfel încît genunchii să rămînă tot timpul lipiţi. Inspiraţi profund, apoi printr-o mişcare bruscă, răsturnaţi-vă pe spate, balansîndu-vă înainte şi înapoi de cîte două-trei ori. Reveniţi la poziţia iniţială şi expiraţi profund. Se execută de trei ori.

2) Dreaptă, cu picioarele depărtate şi braţele de-a lungul corpului. Inspiraţi încet şi adînc, apoi ridicaţi braţele deasupra capului, înlănţuind degetele. Întindeţi-vă cît de mult puteţi în înălţime. Aplecaţi apoi bustul înainte după care, răsturnaţi capul pe spate cu braţele ridicate în sus şi degetele înlănţuite. Reveniţi la poziţia iniţială, expiraţi, apoi repetaţi întregul exerciţiu. Se execută de trei ori.

3) Dreaptă, cu picioarele depărtate şi mîinile înlănţuite la spate. Începeţi exerciţiul inspirînd încet şi adînc, apoi împingeţi braţele şi umerii, cît mai mult posibil spre spate. Aplecaţi-vă în faţă sugînd abdomenul şi ridicînd braţele cît mai sus. Reveniţi la poziţia iniţială şi expiraţi. Continuaţi să repetaţi exerciţiul pînă ce-l reuşiţi perfect.

4) Dreaptă, cu picioarele depărtate şi braţele de-a lungul corpului, inspiraţi adînc, ridicaţi mîinile pînă la înălţimea umerilor şi expiraţi de trei ori, suflînd tare pe nări. Inspiraţi din nou, întindeţi braţele în lături şi expiraţi. Repetaţi exerciţiul de inspiraţie ridicînd braţele sus şi expiraţi, aplecîndu-vă în faţă.

Nu e greu. Greu e numai *să vrei.*

MEDICUS

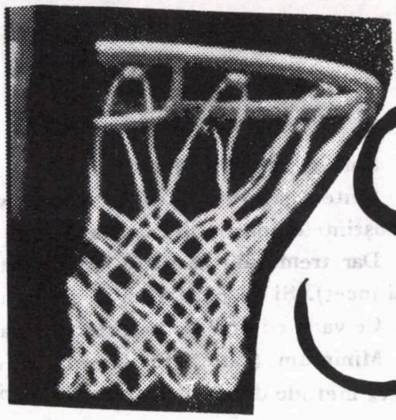

Sport

* Unde-s timpurile cînd fotbaliştii italieni produceau impresie asupra israelienilor? Eli Ohana, echipierul israelian al lui F. C. Machlen, a ajuns a face el, acuma, impresie asupra italienilor. Asta s-a întîmplat, mai cu seamă, după ce junele ierusalmitean a arătat ce e în stare să facă cu balonul în meciul contra Atalantei. Ed Moss, antrenorul clubului belgian, a declarat recent, cu un oftat: *„Avem nevoie de Eli, dar mi-e teamă că, foarte curînd, conducerea Atalantei ne va face o propunere de transfer, căreia ne va fi foarte greu, dacă nu imposibil, să-i rezistăm...“*

*

*** „Glasnostul“ şi „perestroika“ se fac simţite şi în sport. Ruşii nu ne mai ignoră, ca în ultimii 20 de ani. Recent, la sediul federaţiei de sport din Israel (care cuprinde toate ramurile sportive în afara fotbalului, basketului şi tenisului), a sosit o telegramă din Moscova, prin care trăgătorii israelieni sînt invitaţi să participe în iulie la competiţia de tir „Cupa Mondială“. Nu-i pentru prima oară, totuşi, cînd sîntem invitaţi în spatele „cortinei de fier“. Trăgătorii noştri au mai evoluat în Germania de Răsărit, în Ungaria şi în Cuba. Un amănunt suplimentar: invitaţia U.R.S.S. este contra-cost: 120 de franci elveţieni pentru casă, masă şi program cultural şi 35 de franci elveţieni pentru înscrierea la concurs. Destul de convenabil, nu credeţi?**

*

* Fotbalul românesc e plin de urcuşuri şi coborîşuri. „Naţionala“ primă a pierdut, la mustaţă, enervant, dreptul de a juca în Turneul final al campionatului european. Steaua a ajuns în finalele „Cupei Campionilor Europeni“, dar Benfica i-a făcut, pînă la urmă, figura. Echipa olimpică, după ce a învins formaţia similară a Germaniei Federale şi a făcut meci nul cu cea a Poloniei, a pierdut dezastruos (0 – 8!) în faţa Danemarcei. Pe urma acestui insucces, au fost multe „eliberări din funcţii“ (antrenori, oficiali din federaţie) şi eliminări din lot (jucători). În toamnă, echipa României începe să lupte pentru calificarea la campionatul mondial din 1990. Cum românii se află în grupă cu Danemarca, Grecia şi Bulgaria, misiunea, încă o dată, nu va fi uşoară...

*

* *Macabiada a ajuns la „bar-mitzva“. Anul viitor, în luna iulie, se va desfăşura ce-a de-a 13-a ediţie a acestei importante competiţii sportive. Multimilionarul evreu Leon Taman s-a angajat să facă rost de bugetul necesar: 6 milioane dolari. Vor fi întreceri în*

31 de ramuri sportive. Pentru prima oară, se va desfășura paralel, o „Macabiadă" pentru „oldboys" și una pentru copii. Din țările est-europene, Ungaria și-a anunțat, de pe acum, participarea. E de sperat că și altele o vor imita...

*

* Tragedia unui sportiv care a fost, într-o vreme, răsfățatul publicului israelian: Aulcie Perry ispășește într-o închisoare din statul Pennsylvania o pedeapsă de zece ani închisoare pentru trafic de droguri. De acolo, trimite scrisori disperate, implorînd pe foștii lui admiratori din țară să-i scrie judecătorului Marck Constantino și, arătîndu-i ce a făcut el pentru tineretul israelian, să-l convingă a-i revizui procesul.

„Nimeni nu crede în nevinovăția mea", se lamentează Aulcie Perry, fără a fi conștient că, într-adevăr, e greu de crezut.

R. TEPNER

****

Răspunsuri la testul: „Ești bărbat? Ești femeie?"

Femeia va vedea: *1) partea de jos a unui jupon. 2) puf de pudră. 3) vas de flori. 4) pieptene. 5) tuburi de ruj. 6) o floare. 7) cuțit de tortă. 8) pălărie. 9) un mosor. 10) ridiche.*

Bărbatul va vedea: *1) perdeaua unui geam de cafenea. 2) cauciuc de automobil. 3) grenadă. 4) greblă. 5) gloanțe. 6) elice. 7) mistrie. 8) tanc. 9) roată de scripete. 10) izolator de înaltă tensiune.*

****

CUM NE PUTEM GHICI VIITORUL?
— CAPNOMANCIA —

Sîntem deștepți. Foc.

Sîntem siguri pe postul nostru cavua, pe prăvălia de pe Allenby, pe cunoștințele noastre despre viață și pe contul de la Bank Leumi.

Dar tremurăm ca varga ori de cîte ori inima bate mai repede (sau mai încet). Și ne simțim mici, umili, nepricopsiți în fața destinului.

Ce va fi cu noi? Ce ne rezervă ziua de mîine, viitorul?

Minimum (care este simplu și neîngîmfat), vă pune la dispoziție cîteva metode de a afla răspuns la marile întrebări.

Pentru început, despre CAPNOMANCIE, sau ghicitul după fumul țigării.

În antichitate, fumul constituia unul dintre mijloacele „clasice" folosite pentru a prezice viitorul. Cînd se ardea tămîie sau vreo plantă sacră, se observa forma și direcția fumului care se ridica și se făceau pronosticuri. Cînd fumul era ușor, diafan, era semn bun; dacă, dimpotrivă, fumul era gros, era semn îngrijorător.

Un alt mod de a practica capnomancia, consta în aruncarea de cărbuni aprinși pe grăunțe de iasomie sau de mac.

În zilele noastre, procedeul este mult mai simplu: țigara. În timpul cînd aprindeți țigara, gîndiți-vă la o problemă care vă interesează. Țigara fiind aprinsă, plasați-o pe marginea unei mese, bineînțeles cu partea aprinsă în afară. Dacă fumul se ridică vertical, peste treizeci de centimetri înălțime, înainte de a forma rotocoale, răspunsul la întrebarea pusă este afirmativ. Dacă fumul se ridică la mai puțin de treizeci de centimetri, înainte de a forma rotocoale, există patru posibilități:

1) Cînd rotocoalele se îndreaptă spre dreapta, răspunsul e afirmativ, dar soluția nu e atît de favorabilă de cum sperăm.

2) Dacă rotocoalele se îndreaptă spre stînga, răspunsul este negativ.

3) Dacă fumul se îndreaptă spre tine: întrebarea este prost pusă și nici un pronostic nu poate fi obținut.

4) În situația cînd fumul se îndepărtează de tine: întrebarea este pusă prematur.

Capnomancia se practică într-o încăpere ferită de curenți de aer.

(În numărul viitor: *apantomancia,* **sau ghicitul în obiecte luate la întîmplare.)**

JEANINE

Un număr din MINIMUM este mai mult decît un număr de revistă.
Este o piesă de colecție.
Aveți toate MINIMELE de la 1 la... zi?
Pentru exemplarele care vă lipsesc, adresați-vă la JEANINE (tel. 03-440123)

LA RESTAURANT

Long Sang, **Allenby Str. 16, Tel Aviv. Deschis pt. masa de prînz zilnic (în afară de vineri și duminică) 12,30 – 3 p.m., iar seara, zilnic (în afară de duminică), între 6,30 – 11. Tel.663769.**

E parcă un destin... De la o vreme, mă întîlnesc, în materie de restaurante cu un anume T. W. Lapereau; acesta, în ciuda numelui său franțuzesc, este cronicarul gastronomic al săptămînalului *Metro*, (suplimentul de vineri al ziarului *Jerusalem Post)*. Nu-l cunosc. Nu știu dacă e blond sau brun, înalt sau scund, gras sau cu silueta norocoasă, tînăr sau bătrîn. Știu numai că ori de cîte ori intru într-un restaurant mai exotic sau așa ceva, aflu că domnul (cel puțin așa bănuiesc... culmea ar fi să fie o doamnă) Lapereau, m-a devansat.

Așa s-a întîmplat și la *Long Song*. Intrînd în localul decorat gen Hong-Kongul cu fumători de opiu și mistere, am dat peste cronica lui. Am citit-o și am hotărît (poate din superstiție, din dorința de a respecta semnele soartei) să merg pe urmele lui T.W.L.: adică să mănînc din felurile cercetate de el și să mă raportez în scris la observațiile lui.

Supa cu mici ,,găluște" chinezești a fost găsită de confratele meu ,,categoric bună": sînt de acord cu el. Cît despre găluștele de carne, el e destul de rezervat, considerîndu-le doar ,,nu neplăcute". E cam puțin, eu le-am aplaudat cu amîndouă mîinile: carnea e tăiată mărunt-mărunt, obiectul are finețe, se topește în gură.

Porcul dulce și amărui – fel clasic al bucătăriei numită cantoneză (la doi pași de Hong-Kong, deci) – a fost, pentru T.W.L. ,,oarecum dezamăgitor", neavînd nici gustul dulce de cuviință, nici pe cel amar. O fi fost așa, nu zic nu. Dar eu am avut noroc: carnea fusese prăjită atîta cît era cazul (fără minute în plus sau în minus), iar în materie de gust, am simțit, cu plăceri, atît dulcele subtil, cît și amarul de trebuință pentru echilibrarea situației.

Referindu-se la porția de orez, (bătut cu un ou și servit cu ,,idei" de morcovi și mazăre) colegul nostru îl găsește într-u totul ,,acceptabil". Eu – nu. Eu l-am găsit neutru, șters, fără haz și de fapt, fără nici un Dumnezeu.

În continuare, mă ridic ca la ședință și ,,mă raliez la punctul de vedere al referentului culinar Lapereau": da, ceaiul de jasmin este preparat așa cum trebuie, da, banana și mărul prăjite, de la desert, au un gust onorabil, da, prețul (la el – 94 șkalim pentru 4 persoane, la mine circa 50 pentru două persoane, dar incluzînd și serviciul cel neinclus) pare corect, aș zice chiar decent, în aceste zile de scumpiri obraznice la capitolul de-ale gurii.

LUCULLUS

...ȘI ACASĂ

REȚETE CULINARE

Supă-cremă de conopidă: Se desface în bucățele o conopidă mare și se pune la fiert împreună cu 1 ceapă și o legătură de verdeață (mărar și pătrunjel). După ce au fiert 30 de minute, se scot ceapa și verdeața cu lingura cu găuri, iar conopida se strecoară și se freacă prin sită cu o lingură de lemn. Separat, se face un sos alb din 1 lingură făină, 1 lingură unt și se stinge cu zeama în care a fiert conopida. Cînd începe să fiarbă, se adaugă pireul de conopidă și se lasă să dea 2 – 3 clocote. Se servește la masă cu smîntînă proaspătă sau cu iaurt.

Frigănele de creier: Se spală cu apă rece 1 creier sau 2 de vițel și se pun la fiert în apă clocotită cu sare, 5 minute. Se scurge bine, se curăță pielița și se taie felii mici, groase de un deget. Separat se bat două ouă cu sare și piper, și se trec apoi felioarele printr-un amestec de pesmet în cantități egale cu făina, puțină sare și piper, și un vîrf de cuțit boia de ardei dulce. Se rumenesc apoi în untdelemn pe ambele fețe. Se servesc la masă cu garnitură de sote de mazăre sau morcovi

Sufleu de macaroane: Se fierbe un pachet de macaroane în apă sărată, cca. 6 minute. Se clătesc în strecurătoare cu multă apă rece și se lasă să se scurgă bine de apă. Separat, se amestecă 1 eșel, 1 borcănel de smîntînă, 2 linguri ketchup, 2 ouă cu sare și piper. Se topește puțină margarină și se amestecă cu macaroanele scurse. Se unge gros cu margarină o tavă pirex și se presară cu pesmet. Se pun macaroanele și se toarnă deasupra amestecul de smîntînă, ouă, etc. Se coace la 180 grade și cînd începe să prindă puțină crustă, se presară cu 100 gr. cașcaval ras și se lasă în cuptor pînă ce brînza este topită și ușor aurită. Cine vrea, mai adaugă la masă ketchup.

Desert de mere: Se curăță de coajă patru mere mari și dulci, se stropesc cu puțină zeamă de lămîie și se dau prin răzătoare inoxidabilă. Se amestecă apoi cu: 3 linguri de zahăr pudră, cîteva picături de esență de vanilie, 100 gr. nuci măcinate, 50 gr. stafide și un săculeț frișcă bătută. Se pune în cupe și se dau la frigider. Se servesc după 3 – 4 ore cu pișcoturi de șampanie.

YLANA

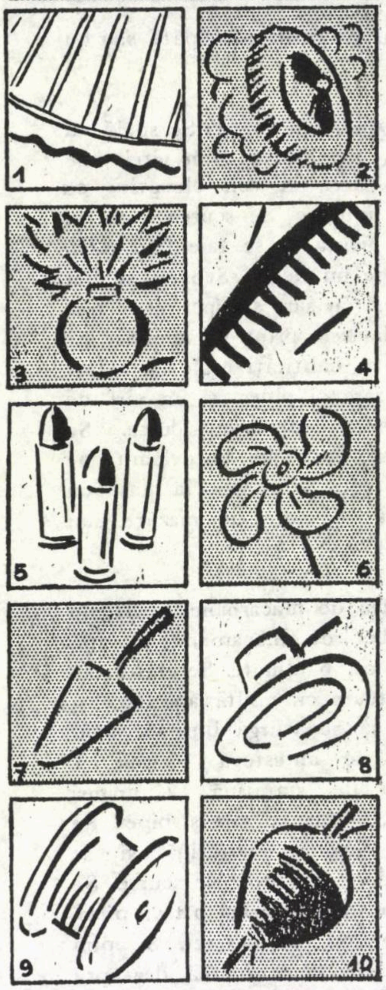

EȘTI FEMEIE? EȘTI BARBAT?

SOITAR

Ultimul procedeu pentru a depista cît procentaj de „feminitate" este la bărbați și „simț masculin" la femei, constă în proiectarea cu repeziciune a unei suite de imagini ale unor obiecte pe care reprezentanții celor două sexe trebuie să le identifice.

Cu ajutorul acestui test se poate determina gradul de „bărbăție" sau de „feminitate", pentru că, este fapt cunoscut, puține sînt persoanele sută la sută „bărbați" sau sută la sută „femei".

În clișeul alăturat, întîlnim zece desene. Fiecare răspuns corect se notează cu 10 puncte. Dacă toate răspunsurile au fost juste, veți avea o sută de puncte, ceea ce denotă că aparțineți sută la sută sexului respectiv; dacă însă un bărbat, de exemplu, va da desenului definiția ce trebuie să fie dată de o femeie, atunci el nu va întruni cele o sută de puncte și astfel va constata ce procentaj de „feminitate" se află în „compoziția" lui. La fel și pentru femei.

(Vezi răspunsul în pagina: 72

„MINIMUM"

SERVICIUL

ABONAMENTE

(Jeanine)

Tel. 03-440123

Hedy Löffler

(și coperta noastră: Eva, nud de H.L.)

S-a născut la Timișoara.

A studiat arta fotografică la Viena, cu celebra Trude Fleischman.

A devenit cea dintîi femeie-fotograf de renume din România.

Hedy Löffler.

A cucerit medalii de aur, argint sau bronz la Lucerna, Boston, Bordeaux, Viena, Colombo, Sao Paolo, ș.a.m.d.

A publicat 15 albume de fotografii: Litoralul, Țara Bîrsei, Napoli, Sighișoara, Paris, București, albume de clasă și faimă.

A venit în țară acum vreo cîteva luni, cu laboratorul într-o valiză și cu o tinerețe revoltătoare.

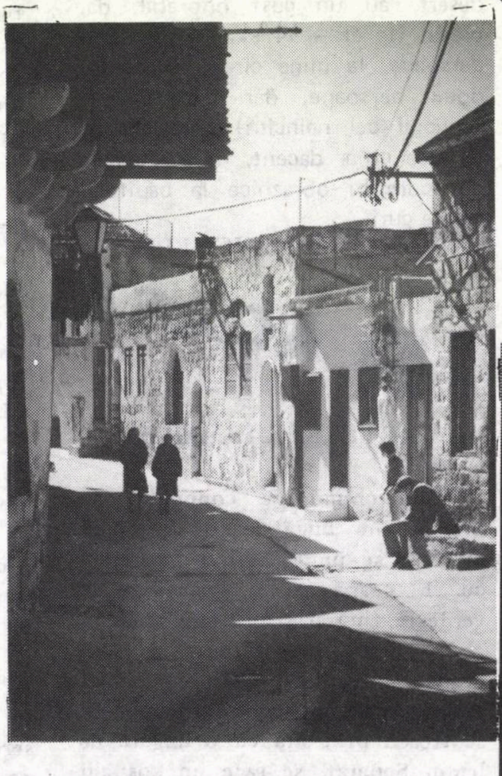

Hedy Löffler.
Zilele acestea pregătește o mare expoziție în sala Z.O.A. de pe strada Ibn Gvirol a Tel Avivului. Deschiderea: 25 iunie. Durata: 15 zile. 15 zile de sărbătoare a ochiului nostru. Și a creierului.

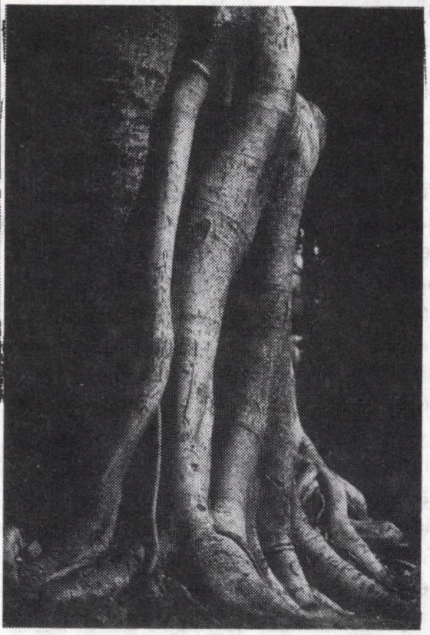

Pe malul mării la **BAT YAM**
Terasa şi restaurantul
SERGIU
Str. Ben Gurion No. 61 tel. 03-861741

OFERĂ ZILNIC
între orele 12 – 24
– Bucătărie cu specific românesc
– Mare sortiment de specialităţi la grătar
– Sortiment de băuturi străine şi indigene
Pentru comenzi şi rezervări de locuri – la telefonul nostru: 03-861741

JOCURI*

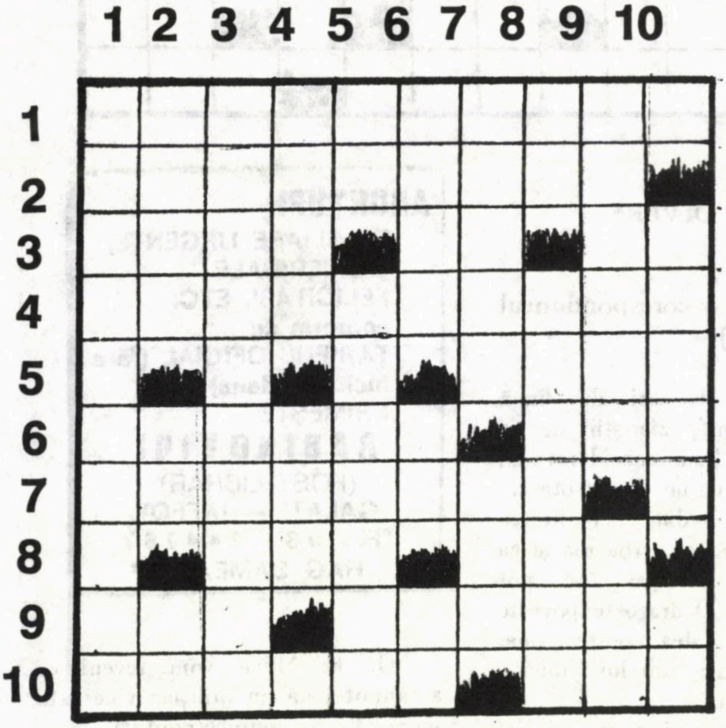

DIVERTISMENT

ORIZONTAL
1) Se întinde între granițe
2) Moştenire fără pretenţii
3) Probe elocvente – Rest din resturi
4) Conducere colectivă
5) Ripostă categorică
6) De la opincă – Legătură trainică
7) Aranjată cum îţi convine
8) Alergi după el – Dacă îţi convine
9) To be or not to be – Anexă la orice coleopteră
10) Staţiune balneară cu cîntec în România – Iar rest din resturi

VERTICAL
1) Incorect
2) Trecut prin foc şi pară – Tot aceştia – Dezrobiţi
3) Cu gîndul înapoi
4) Inceputul începutului – Invitaţie la coridă
5) Intimidat – Transportor manual (dim.)
6) Face parte dintr-un reproş (fig.) – Cuprinse în idei – Acolo
7) Mamifer american cu blană scumpă – Distribui
8) Iniţiat – Ca pasărea Phenix (fig.)
9) Primeniţi (fig.) – Nu mai poate fi folosit
10) Sarcină umană – Tot iniţiat

Incrucişare: SARA AMIT – Kiriat Yam
Definiţii: L. PRAGER – Rehovot

CARNAVAL
Fantezie rebusistă

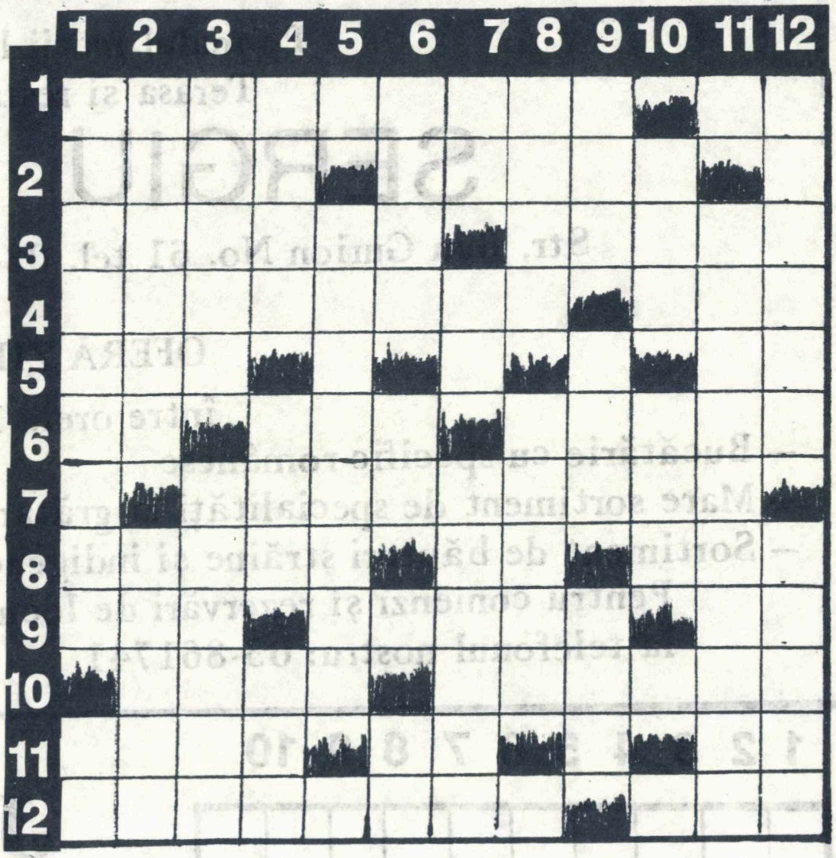

ORIZONTAL:

1) Făcător de bine – Epigramă concentrată
2) Din familia păunilor – O părticică dintr-un tot
3) Localitate în România – Tot acolo unde se controlează inimile
4) Relatează evenimentele la zi – Este întotdeauna în avans
5) Monedă romană – Intonat
6) Grad militar (abrev.) – Mîncare porcească – Stă în piept
7) Întîlnire critică a două silabe asemănătoare
8) Stă pe capul semi-sfinților – Încolăcit – Material străveziu
9) Revine – Ridică termometrul (fem.)
10) Luat fără voie – Cult fenician simbolizînd reînvierea naturii
11) Carte tematică – Temă fără acoperiș – Idem, dar invers
12) La fel, dar nu ca mai înainte – Toată tema

VERTICAL

1) Mixtum răcoritor (pl.) – Asemănător temei
2) Anexă la locuință – Se repetă
3) Localitate în România – Duce la cabană
4) Stat asiatic – Te duce încet, dar sigur la temă – Locul unui naufragiat (fig.)
5) Lucrări topografice
6) Un om la strîmtoare – Înrolat – Se schimbă periodic
7) Nu-i adevărat – Măsură în temă – Centre periculoase
8) Zburător tematic – Un om de 100 kg.
9) Premiat la fugă – Imagine toracică normală – Pește
10) Temă avariată – Personalitate israeliană
11) Înainte de a intra în interiorul casei – Dușmănie
12) Hîrtie tematică – Scînteie

DAN SUFRIN
Tel Aviv

FAPT DIVERS

(de la corespondentul nostru special)

Accidentul de azi de lîngă Arcul de Triumf, ziariștii de la „Ultima oră" l-au considerat un subiect banal și cu un final grotesc.

Întîmplări din realitatea imediată abundă, ca iarba rea și ca într-o noapte de vară se pot întîmpla multe. O dragoste poveste nouă, sau să dea peste tine, îmbătat de visuri, caii lui Cibicioc și să scapi teafăr.

Omul care are timp (și mie mi se pare romantic) să răsfoiască Cartea neagră și din acest bagaj – ca de la om la om – să dea totul pe copilăria unui netrebnic, care citind Cartea fetelor să zăpăcească păsări călătoare, ca eroina de azi, iar autoritățile ca să o salveze, au anunțat că se caută un ginere pentru ea.

ANUNȚURI
FAMILIARE URGENTE, COMERCIALE, FELICITĂRI, ETC. conform cu TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus) PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI – IAFFO)
TEL. 03 – 744787
★ HAG SAMEAH ★

O. K. Mîine vom reveni cu amănunte, că un milițian vine astă seară să-mi comunice noutăți.

p. cf. RADU ROSMAN – Holon

Citiți cu atenție știrea de mai sus și veți descoperii 22 de titluri de romane, volume de versuri și piese de teatru ale unor scriitori evrei, publicate în România.

EU, SECRETARA LUI VASILE LUCA

Articolul despre Vasile Luca al lui V. Russu, este bine documentat și obiectiv. Îmi permit însă – avînd în vedere că am lucrat timp de 4 ani, zi de zi, ca secretară șefă de cabinet a lui Luca la Ministerul de Finanțe, Consiliul de Miniștri și Comitetul Central – să-mi exprim și eu păsul. În special cu referire la problema ce m-a făcut să vă adresez aceste rînduri, și anume cuvîntul lui Luca rostit în 1944, în fața primarilor rurali și pretorilor dintr-un oarecare județ ,,să izgoniți cu biciul jidanii speculanți, care...''

Cunoscîndu-l bine pe Vasile Luca, socotesc că e de datoria mea să menționez că dacă în 1944 a făcut uz de o astfel de diversiune, cred că în anii care au urmat, poziția sa față de evrei a fost departe de a fi dușmănoasă. În jurul său, la Finanțe erau 3 evrei și 1, apoi doi creștini (nu pot scrie ,,români'' fiindcă aici, în Israel, după cum bine știți, am devenit eu ,,romîncă''), în minister, adjunctul său, directori generali, directori, mulți evrei, neomițînd faptul că soția sa Elisabeta – Betia, cum o numea el – tot evreică este.

Acest secui pe care Russu îl apreciază just: impulsiv, coleric (aș fi mai puțin de acord cu ,,brutal''), se aprindea foarte cînd consilierii sovietici formulau pretenții neîntemeiate (Luca răspundea în acea perioadă de *Sovromurile* de tristă amintire în istoria Romîniei). Atunci participam la adevărate tocmeli cum numai în șuk mi-a fost dat să aud. Lupta cu patimă pentru a nu ceda rapacelui ,,frate mai mare''. E drept că și în ședințele cu miniștrii de care răspundea, se înfierbînta repede și, uneori mai scăpa cîte o înjurătură ce nu cadra cu sala Consiliului de Miniștri (care, între noi fie vorba, auzise multe). Niciodată însă Luca nu omitea să adauge ,,să mă scuze tovarășa'', eu fiind singura femeie.

Am lucrat de multe ori la el acasă și – așa cum arată Victor Russu – era printre puținii care-și scria singur materialele, eu avînd sarcina de a corecta pe ici, pe colo, dar nu în părțile esențiale – materialele. Făceam aceasta, deoarece el nu stăpînea bine limba română (maghiara era limba lui maternă) și apoi le treceam dactilografei.

Vreau să vă descriu pe scurt ultima mea întîlnire cu Vasile Luca: era în 1952, într-o seară, s-au adunat la Consiliul de Miniștri, în cabinetul lui Gheorghiu-Dej, conducătorii de atunci ai României. Trecuse de miezul nopții și din cabinetul lui Dej, care era perete în perete cu al lui Luca, se auzeau discuții aprige. Tonul era din ce în ce mai ridicat. Într-un tîrziu a apărut Luca. Tremura, avea fața roșie și ochii injectați, mi-a întins mîna (am fost surprinsă, era un gest neobișnuit) și mi-a spus că el nu va mai lucra acolo, că pleacă, eu însă să nu-mi fac griji, eu nu am fost trimisă să lucrez cu el, ci cu cine este în postul respectiv și au început să-i curgă lacrimile. Aprigul secui știa să plîngă...

Greta Graur-Deju
Kiriat Bialik

Nu numai șefii

Dur, dureros, dar foarte realist e punctul de vedere al lui A. Zahareanu, exprimat în articolul ,,Iie beseider, zaits ghizint'' (nr. 13). Din păcate, la situația actuală s-a ajuns nu numai din vina celor ce guvernează. Guvernanții nu se instalează singuri la conducerea țării, ci ca rezultat al felului cum votează cetățenii.

Dacă așa stau lucrurile, vinovați de situația creată sîntem deopotrivă și noi, cetățeni ai acestei țărișoare, care ne împărțim voturile la zeci de grupuri și grupulețe.

Marcel Ilie
Petah Tikva

Art Buchwald

În legătură cu nr.13, foarte bună, ca totdeauna prestația humoristică semnată de Sidon. Chiar excelentă de astă dată. Amintește de foiletoanele lui Art Buchwald.

Sorin Mladoveanu
Paris

(M. își amintește că Sorin Mladoveanu – fost ani de zile secretar general de redacție al ziarului **Scînteia** *– este un condei de cultură și spirit și speră că, de la genul corespondență la articol, cursiv sau reportaj, e doar un pas, pe care valorosul, dar prea leneșul la scris confrate, se va grăbi, spre plăcerea noastră, să-l facă. Așteptăm și îl așteptăm.*

Am uitat să vorbesc românește

Da, am uitat să vorbesc românește.

Totul a început din primele luni ale venirii mele în țară. Eram tare mîndru de cele cîteva cuvinte ebraice învățate în ulpan, dar și complexat de faptul că cei vechi – să le zic vatikim – vorbeau bine și curgător (așa credeam eu).

Astfel că, pe măsură ce rețineam cuvintele noi, mă străduiam să le introduc în limba maternă și paternă, îmbogățind-o. Cînd mi se vorbea românește,

răspundeam cu: nahon, bediuc, mamaş, mea ahuz şi alte cîteva.

Am progresat repede şi în curînd puteam povesti soţiei, diferite lucruri, cam astfel: ,,Îl şti pe vecinul nostru Beni, nahon? Ieri traversa cvişul, el era beseder, era pe maavar; a venit un masait, cu toate că ramzorul era pe roşu — a primit o maca serioasă, l-au luat cu un monit şi l-au dus la tipul nimraţ".

Mulţi dintre vatikimi, vorbind şi ei astfel, m-au încurajat tacit. Încetul cu încetul am uitat limba bogată, literară şi tehnică pe care o stăpîneam bine.

Credeţi că în compensaţie am învăţat mai multă ebraică? Da de unde, cel mult am îmbogăţit şi ebraica cu cuvinte şi expresii din limba maternă.

La uitarea limbii române, m-au ajutat şi publicaţiile de limbă română de aici. Ocupat cu paraşaua, m-am limitat la citirea acestor publicaţii şi uneori titlurile îmi erau suficiente: ,,Keisar s-a dus la Nissim cu problema surorilor" şi altele, care îmi aminteau de limba folosită de unele vecine din Botoşanii copilăriei mele (,,băietu lui ,,La Trandafirul Alb" e în dragoste cu fata lui ,,Campus şi Bassa"...)

Dar de vre-un an, de cînd citesc **Minimum,** văd că trebuie să învăţ din nou româneşte. Am toată colecţia, am dicţionare, mi-au venit mulţi prieteni ca olim hadaşim; n-o să-mi fie greu!

Beni Goldstein
Petah Tikva

Viaţă de cămin

...Practic vorbind, viaţa în căminul nostru spital ni se scurge pe nesimţite între cele trei mese şi două gustări pe zi, între vizitele şi tratamentele medicale, generale şi de specialitate. Orele ne sînt ocupate şi prin ,,terapie ocupaţională": gimnastică în grup, gimnastică medicală, lucru de mînă, pictură, legătorie de cărţi, grădinărit, etc. Distracţiile zilnice nu lipsesc: radio, televiziune, lectură (avem o bibliotecă organizată de vreo 3.500 de volume). Apoi, distracţii ocazionale: cinematograf (miercurea), video, spectacole cu artişti din ansamblul ,,Doina" al armatei, de la *Teatrul evreiesc*, corul ,,Talmud Tora", conferinţe, muzică evreiască; deplasări cu autocarul la spectacole (matineu), excursii, odihnă în staţiunea Cristian, în vila F.C.E.

O contribuţie însemnată la sănătatea fizică şi sufletească o aduce odihna în parcul întins, cu bogăţie de arbori şi flori. Bolnavii invalizi sînt aduşi în scaune cu rotile.

Apreciem ajutorul atelierelor căminului: electricitate, mecanică, tîmplărie, apă, canal, lenjerie, spălătorie mecanică.

Ne bucurăm de o libertate înţeleasă de ambele părţi, personalitatea fiecăruia putîndu-se împlini. Internaţii valizi au bilete de ieşire din cămin, permanente sau ocazionale, unele cu însoţitor. Se dau învoiri pentru voiaje în ţară şi străinătate. Vizitele celor din afară se primesc de trei ori pe săptămînă, iar străinii de Capitală pot intra oricînd. Două telefoane publice sînt la dispoziţia internaţilor. Odată cu terminarea programului la televizor, se sună ,,stingerea". În fiecare cameră ard lămpi de veghe. O soră şi o infirmieră de gardă răspund la sonerie.

O atenţie deosebită se dă vieţii religioase şi fiecare internat poate participa la slujbele religioase în incinta căminului. Tradiţia şi prescripţiile rituale sînt respectate cu stricteţe. Sărbătorile sînt marcate amănunţit. În luna Elul se vizitează cimitirele.

Nostalgia copilăriei ogoeşte sufletele bătrînilor din cămin.

În numele asistaţilor din căminul:
,,Amalia şi Şef Rabin
Dr. Moses Rosen din Bucureşti"

Dr. Lack, Avocat Lucian,
Ing.Silvan

Noi

Cred că revista ar trebui să publice mai multe articole, reportaje, interviuri cu privire la activitatea de zi cu zi a oamenilor din diferite ramuri de activitate profesională, artistică, culturală, etc.

De asemenea, cred că ar fi interesant să se scrie mai mult despre modul de integrare al olimilor români în viaţa ţării, despre contribuţia lor la ridicarea prestigiului Statului Israel în lume...

Lery Lesner, ole hadaş
Holon

A. V., Saare Zedek, Ierusalim (observaţii interesante, dar, aşa cum am mai atras atenţia în repetate rînduri şi la modul antipatic — nu publicăm anonime); **Harry Shoshany,** Ramat Hanassi (o epigramă adresată lui Schultz: ,,Te-aş ruga întîi de toate/ mai cu spor, mai abitir/ să faci pace de se poate/ între... Peres şi Shamir!"; **Luly Gav-Yam,** Haifa (altceva; condeiul dv. este capabil de lucruri mai ,,cu poantă"); **Moshe Helman,** Kiriat Haim (a. **Mini-romanul,** a cărui reclamă aţi văzut-o în coloanele revistei noastre, a fost o creaţie a săptămînalului **Adevărul;** aşadar, în pofida lui **mini,** nici o legătură cu Minimum; b. ,,de ce n-am avea şi noi un **Kolbotek** pe româneşte, în **Minimum?"** Da, e o întrebare. La care nu putem răspunde decît prin a invita cititorii să ne înfăţişeze necazurile cotidiene cu pricina şi vom găsi, pentru ele, spaţiul de trebuinţă); **Nelu Solomon,** Metulla (cere revistei noastre ,,Coperte drăgăstoase. Gina Lolobrigida, Iardena Arazii, Lana Turner, Sofia Loren, Grace Chelii, Stan şi Bran, Mareşalul Rocosovschii" iar în ceea ce priveşte conţinutul revistei: ,,Ştiinţă, cosmos, Groenlanda, Siberia, mări şi oceane, fluvii, Dunărea, Nilul, Misipisii, Bindea,

Ciolac, Axioti, Toma Aurel, Salignii". Pentru cititorii din generaţia mai nouă, precizăm că Bindea şi Ciolac au fost mari jucători de football ai echipei **Ripensia** din Timişoara şi ai naţionalei române, în vreme ce Axioti şi Toma Aurel s-au numărat printre boxerii cu faimă ai României din deceniile 4 — 5, Aurel fiind şi campion european. Precizăm de asemeni, că am respectat întocmai ortografia corespondentului nostru, nu lipsită — ca şi ideile sale — de o anume originalitate); **Meir Eliahu,** Ierusalim (a. un Bulă: la doctorul Bulă vine o doamnă drăguţă cu un copil slab, pirpiriu, într-un hal fără de hal. Bulă cere copilului să se desbrace, îl consultă, apoi îi spune să se îmbrace. În acelaşi timp, el cere mamei să se desbrace. ,,Dar eu nu sînt bolnavă, numai copilul" ,,Copilul e terminat, zice Bulă, desbracă-te să facem altul." b. ,,Noi, cu ,mîna' noastră, politicieni, ziarişti, televiziune, vorbim rău, îngrozitor despre ţară, despre armată şi dăm în felul acesta argumente duşmanilor noştri". Da, aşa este); **Leon Abramovici,** Maon Studentim Beit-Remet, Beer Sheva (vom utiliza, cu plăcere, fotografiile Iosef Schmidt); **Daddy Segall,** Kiriat Yam, Haifa (a. avem aceeaşi părere bună ca şi dvs. despre Felicia Antip, ziaristă dintre cele mai de calitate ale Bucureştiului contemporan; b. ca şi despre fostul ei coleg de la revista **Lumea,** ziaristul român Cristian Popişteanu, redactor-şef al lunarului **Magazin Istoric,** fire democrată şi umanistă, străină cu totul de întunecimile cornelvadimtudoriste); **P. P.** Ierusalim (**Pro Domo** e un text remarcabil, ideea autodistrugerii ne munceşte şi pe noi, avem ca şi dvs. oroare de animalica voluptate a unora din neam de a arunca cu noroaie în capul chinuit al ţării, dar, de ce nu iscăliţi? de ce numai iniţialele? de ce îngăduiţi fricii, fricii de tip Leiba Zibal, cu care au venit atîţia în bagaje, de ce îngăduiţi, zic, acestei teribile frici să vă stăpînească, rîzîndu-şi în barbă de dvs.? Fiindcă, în definitiv şi la urma urmei, de cine şi de ce anume vă este frică? Vă închipuiţi **chiar** că, dacă-i atacaţi pe cei de la **Mabatul** Televiziunii, o să vină noaptea, la trei, să vă ia cu duba neagră? (sau ,,măcar"să vă dea afară din casă... sau să vă ia paşaportul?) Vă închipuiţi **chiar** că, dacă-i atacaţi pe Mark şi Sidonia Sidon, o să vă calce, aşa, ,,ca din întîmplare" o maşină? Mai întîi că, dacă nu greşesc, Sidon nici n-are maşină... Apoi...); **Pyretus,** Azur (observaţii interesante pe marginea textului **Este bine, este rău? Nu ştiu.** de Robert Schwartz, din nr.9, dar ca mai sus, stupoarea noastră: de ce absenţa iscăliturii, de ce Doamne, de ce?);**I. Z.** Tel Aviv (aceeaşi exasperantă întrebare: textul despre articolul lui Toma George Maiorescu este miezos şi argumentat, dar de ce fără iscălitură, de ce, de ce?) **Emil Mozes,** Natzeret Illit (,,dacă dispar fotografiile ,îndrăzneţe', **Minimum** va îmbătrîni prematur în ochii cititorilor"); **Z. Evron,** Tel Aviv; **A. Popescu-Zamora,** Haifa; **Dr. N. Robănescu,** Bucureşti, **Victoria Rosenberg,** Ghivat Shmuel, Bnei Brak; **Siegmund Ehrlich,** Neve Monoson; **Beni Rosen,** Tel Aviv, **av. I. Segal,** Rehovot; **S. Catz,** Silver Spring, Madison, U.S.A., **Petre şi dr. Judith Rado;** Forest Hills, New York, U.S.A., **Al. Negroiu,** Murasha; **Hilda Harabagiu,** Lod; **Smuel Grimberg,** Bat Yam; **Erwin Stern,** New York, U.S.A., **Michel Rintzler,** Holon, **Paula Leibovici,** Tel Aviv, **Hava Benrin,** Tel Aviv, mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii.

Ceilalţi, (inclusiv Sergiu Răzvan, I. Harari, Michael Molnar, Nathan Simon, pe care — uite — nu i-am uitat), în curînd.

S-au terminat psihologii vorbitori de limba română?

După cum se ştie, continuarea studiilor este condiţionată, pentru elevii de liceu, în mare măsură, de rezultatul testului psihomotric. Şi nu este un test foarte simplu.

Testul se poate da în ivrit, engleză, franceză, rusă, spaniolă, etc. Dacă faci un calcul atent, limbile acceptate acoperă limbile materne a marii majorităţi a noilor veniţi. Limba română — nu. De ce? De ce noul venit din România are regim special?

De ce greutăţi în plus şi de ce tînărul trebuie să se lovească de o evidentă nedreptate?

Aveţi impresia că s-au terminat psihologii vorbitori de limba română, capabili să corecteze testele (şi care lucrează în cabinetele în care se dau testele)?

Eu nu am această impresie.

Prof. Dali Feldman
Ierusalim

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR

a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi, etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă

„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 3 şekeli

NOTAŢI : la 10 iunie apare nr.-ul 3

CLEPSIDRA

NOU VENIȚI (olim hadașim)

● **Liliana Trăsnea**, editoare; redactor la Editura **Albatros** din București, cu fiica.

● **Eugen Iacob**, grafician, critic plastic; din București.

● **Magdalena Klein** (n. 1952); regizoare de teatru (spectacole la teatrele din Bîrlad, Galați, Timișoara; distinsă cu **Marele premiu** la Festivalul de Teatru Contemporan 1984; măritată cu regizorul Adrian Lupu.

Turism

● **Victor Bîrlădeanu**, ziarist, scriitor; din București; cu soția; la rude.

● **Ghiță Wolff**, redactor la editura **Kriterion**, din București; cu soția; la prieteni.

Stabilire în străinătate

● **Emil Boldan**, istoric literar, profesor la Universitatea din București; la Thornhill Ontario, Canada.

CARNET

10 cuvinte: 10 șekeli.
cu fotografie: 40 șekeli.

Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Personale

● **Cici Weinstein**, cosmeticiană din Iași, nou venită, poate fi găsită la Hod Hasharon, rh. Dereh Hasharon 73, tel. 052- 914681.

● **Virgil Duda**, scriitor, cu soția, nou veniți, pot fi găsiți la Merkaz Klita Ghillo/A Ierusalim.

● **Caut „De 2000 de ani"** de Mihail Sebastian. Adresați **Minimum** Cod X14.

● **Ing. Elio Souzi**, este rugat să ia legătura urgent cu ing. Victor Costin, din Ramat Gan.

Caut partener pentru excursie în Europa, iulie — august — septembrie, 55 — 65 de ani. Adresați Cod Y 8.

● **Linia Albă** (The White Line) — Homosexuali, bisexuali, familii și prieteni. Ureche gata să vă asculte cu simpatie. Sfaturi la zi în legătură cu AIDS. Discreția și anonimatul asigurate. Tel. 03-625629 (duminică, marți, joi, 7,30 — 11,30 p.m. (engleză).

● **Pierre Delvaux** dorește informații privind pe unul din cei 83 de copii evrei, ascunși la Jamoigne, Belgia, în timpul războiului. E vorba de Willy Hirsch Werner, născut în 1943 și care era ascuns sub numele de Willy Ireche. Rugăm contactați **d. M. Delvaux**, 65 Av. Reine Astrid, 500 Namur, Belgia.

● *Cumpăr* CARTEA NEAGRĂ vol.I (Legionarii și Rebeliunea) de Matatias Carp.

Adresați: Faibiș Filip, Dereh Hanesiim 238/9, Beer-Sheva 84587, Tel. 057/693526.

REȚINEȚI:

CELE MAI CONVENABILE CALATORII TURISTICE ALE ANULUI 1988 :

ROMÂNIA — VACANȚĂ PENTRU TOATE VIRSTELE

AMERICA — PENTRU PRIMA OARĂ LA INDEMINA ORICUI

DE ASEMENEA :

* ARANJAMENTE TURISTICE CU TRATAMENT ÎN ROMÂNIA, JUGOSLAVIA, UNGARIA.
* GRUPE ORGANIZATE ÎN EUROPA, AMERICA, ETC.
* ÎNCHIRIERI DE MAȘINI, ZBORURI ȘI CHARTER, LA PREȚURI FOARTE CONVENABILE.
* ACORDĂM INLESNIRI DE PLATĂ.

CU ADRIAN PE ORICE MERIDIAN !

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8 (COLȚ ALLENBY),

TEL. 200687-8-9 SAU 285773

HOROSCOP

de SYBIL HEDERNA

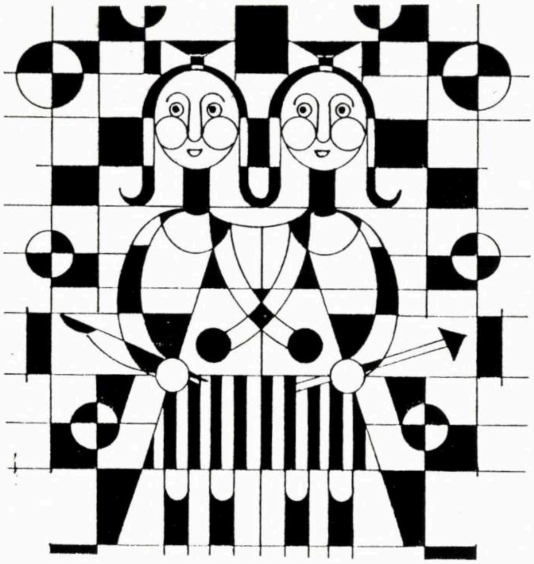

BERBEC (21 martie – 19 aprilie)

Sub influența unui născut în zodia Săgetător, sînteți e punctul de a începe o nouă fază în viața dvs. Pentru roiectele dvs. economico-financiare, consultați-vă cu ıdele apropiate. Surprize plăcute către sfîrșitul lunii, ind s-ar putea să fiți promovat într-un post de onducere. Numere favorabile: 3 – 6.

TAUR (20 aprilie – 20 mai)

Succes într-o afacere la care nu mai aveați speranțe. bandonați pentru moment ideile dvs. de independență. 'eriți-vă de abuzuri: alcool, țigări, și chiar medicamente. e plan financiar, posibilități de echilibrare a bugetului. 'eți primi un cadou ca semn de afecțiune.

GEMENI (21 mai – 20 iunie)

Reîntîlnirea unui vechi prieten vă prilejuiește ıomente de bucurie, dar influențează negativ asupra rogramului dvs. deja supraîncărcat. Perioadă favorabilă rîngerii relațiilor de familie. Este momentul ideal să ıcepeți o dietă susținută și să vă ocupați de dvs.

CANCER (21 iunie – 22 iulie)

Verificați-vă stilul de exprimare și ținuta estimentară. Este foarte important cum vă prezentați ına aceasta. Humorul pe care uneori uitați să-l folosiți, ste bine venit acum. Atenție la atitudinea dvs. impulsivă n ultimul timp.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Perioadă bună, de succese! Rămîneți însă cu cioarele pe pămînt și nu vă pierdeți capul în fața valanșei de complimente (nu toate dezinteresate). ontacte frecvente cu persoane din familie, vor marca ceputul acestei luni.

FECIOARA (23 august - 22 septembrie)

Încercați să uitați ultimele discuții – neplăcute! – pe plan profesional; gîndiți-vă mai bine la planurile de viitor; merită! Supravegheați-vă dieta și nu vă permiteți excese

BALANȚA (23 septembrie – 22 octombrie)

Aveți insomnii? Simplificați-vă (sau planificați-vă) activitățile. Vă risipiți, vă angajați, vă complicați pe prea multe planuri, care vă depășesc. Nu sînt suficiente numai bunele intenții și nu uitați că cei din jur vă judecă după rezultate.

SCORPION (23 octombrie – 21 noiembrie)

Talentele dvs. de a vă exprima sub diverse forme vă vor fi recunoscute. Aveți posibilitatea de a influența pozitiv anturajul; trebuie numai să vă depășiți timiditatea și să fiți mai autoritari. Chiar puțină agresivitate nu strică.

SĂGETĂTOR (22 noiembrie – 21 decembrie)

Dacă iubiți obiectele de artă, veți fi surprinși să le descoperiți în locuri unde vă așteptați cel mai puțin și la prețuri cu adevărat modeste. Orice investiție bine gîndită acum vă va sluji interesele pe viitor. Nu dați posibilitatea persoanelor din Vărsător să vă abată de la proiectele dvs.

CAPRICORN (22 decembrie – 19 ianuarie)

Nimic nu este pierdut! Mobilizați-vă forțele și reorganizați-vă. Rezultatele nu se vor lăsa așteptate, dar este necesară încă multă, foarte multă răbdare. Probabil că este bine să vă gîndiți și la o reorientare profesională.

VĂRSĂTOR (20 ianuarie – 18 februarie)

Una din calitățile dvs. cele mai apreciate este de a fi un luptător pentru cauze umanitare; evitați însă metodele agresive. Orice reacție necontrolată în luna aceasta vă poate aduce prejudicii morale și materiale.

PEȘTII (19 februarie – 20 martie)

O lună calmă, în care nu trebuiesc elaborate planuri noi. Veți suferi o decepție din punct de vedere afectiv; căminul dvs. este locul unde puteți găsi adevărata dragoste și apreciere. Atenție la sănătate;

Ilustrație de arh. I. GLUCKMAN

Melia

NOUA ADRESA : Shalom Alechem 5, Tel Aviv
Telefon 5103921 (vis-a-vis de „El Al")

O M U L E !

CÎT TRÀIESTI SÀ CÀLÀTORESTI
CU LIcă Bluthal

FOARTE IMPORTANT: În urma unor înțelegeri de durată, cu factori competenți, s-a hotărît: Toți salariații din Israel de la Bank Hapoalim, Bank Discount, Moadon Shekem, Poștă (Doar), sindicatele inginerilor și subinginerilor, doctorilor și asistenților medicali, dentiști, Tadiran, Amcor, Migdal Shalom „Meir" și ASOCIAȚIA PENSIONARILOR, precum și toate cadrele didactice

Beneficiază de:

1. PREȚURI SPECIALE
2. AVANTAJE SPECIALE
3. CONDIȚII SPECIALE DE PLATĂ
4. SURPRIZE SPECIALE
5. PROGRAME SPECIALE
6. TOTUL NU SE POATE SCRIE (secrete profesionale)

OMULE!

UITĂ DE TOATE PROPUNERILE ȘI REȚINE UNA:
„CĂLĂTORIȚI CU CEI MARI!"
Cei mari vă oferă surprize mari — căci au de unde!
ANUL ACESTA ALEGEȚI DIN PROGRAMUL

ROMÂNIA PLUS...

A. Tratamente la toate stațiunile balneo-climaterice din România și Europa.
B. Tratamente în România și excursii individuale sau în grup în: Ungaria, Jugoslavia, Bulgaria, Austria, Germania , Spania și Portugalia, Italia, Elveția, Anglia, etc.
C. Chartere speciale ieftine (de necrezut) cu asigurarea bagajelor și sănătății.

ALEGEȚI DIN EXCURSIILE SEZONULUI „MELIA"

ROMÂNIA PLUS...

*** ROMÂNIA — UNGARIA — AUSTRIA (plecări 10.7 și 7.8) 15 zile — 1198 dolari**
*** ROMÂNIA — SPANIA (plecarea 29.7) 13 zile — 1223 dolari**
*** ROMÂNIA — TURCIA (plecarea 1.7) 13 zile — 889 dolari**
*** ROMÂNIA — ITALIA (plecarea 9.8) 13 zile — 1269 dolari**
*** ROMÂNIA — munte — mare — Deltă (plecarea 10.7 și 14.8) 14 zile — 699 dolari**
*** ROMÂNIA — 7 zile munte - 7 zile mare (plecarea 10.7 și 17.7) 15 zile — 599 dolari**
ROMÂNIA — 3 zile București, o zi Sibiu, 2 zile Cluj, o zi Cîmpulung, 2 zile Iași, 4 zile Poiana Brașov (plecarea 25.6 și 10.7) 15 zile — 736 dolari

Prețurile de mai sus cuprind: avioane și transferuri în țările conexate, hoteluri de lux și categoria I-a; în România două mese pe zi, iar în restul țărilor o masă pe zi; mese festive; doi ghizi; distracții; excursii, etc.

* A T E N Ț I U N E !
DUPĂ TRATAMENTE SAU EXCURSII ÎN ROMÂNIA

solicitați: 4 zile Budapesta, ori 4 zile Jugoslavia, ori 4 zile Bulgaria, ori 4 zile Turcia, ori... ori... ori... etc.

* AVIOANE DIRECTE DIN ROMÂNIA ÎN TOATE DIRECȚIILE EUROPEI

minimum

NR. 16 • IULIE 1988
6,20 SKALIMI

E cald. Teribil de cald. Și a început campania elect orală. Astfel încît, trebuie (musai) să zîmbim nițel.

Fără cuvinte.

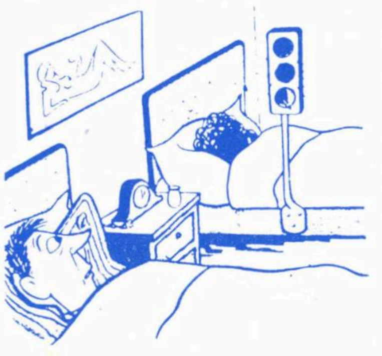

Fără cuvinte

Ea: — A venit să vadă meciul la televizor.

— Aha, va să zică nu știu să te pansez? Sau îți cauți încă un motiv de ceartă?

Fără cuvinte...

— Ai noroc, al tău vine-acasă!

— Ce vrei să fac toată ziua cu văru' tău ole hadaș, care nu știe o boabă ivrit?

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

- Consiliul organizaţiilor de olimi se opune intenţiei de a se închide centrele mari de absorbţie din centrul ţării."Azi, a spus d. Ioav Pech, preşedintele organizaţiei olimilor din America, ne este clar că numai aliaua e dorită, nu şi olimii. Ministerul absorbţiei vrea să-i cazeze pe noii olimi, în primele două săptămîni, la hoteluri. Dar în două săptămîni nu poţi învăţa decît cum să ajungi la W.C.-ul din hotel". Ca reacţie, d. Iakov Tzur, ministrul absorbţiei, a spus că experienţa a arătat că olimii s-au "împotmolit" în centrele de absorbţie mulţi ani fără niciun stimulent de a ieşi din ele şi de a se integra în societate.

- Pare ilogic - i s-a spus lui Abba Eban - faptul că nu aţi fost reales pe lista electorală a Partidului Muncii ."Nahon, a răspuns d-sa, dar tot ce se întîmplă azi în ţară pare lipsit de logică. Dacă cineva ar fi candidat cu biografia mea, l-aş fi votat fără nici o ezitare".

-Rabinul Rosen a fost sărbătorit la 19 iunie la Ierusalim cu ocazia împlinirii a 40 de ani de cînd conduce comunitatea evreilor din Romania. Festivitate grandioasă, cu participarea domnilor Shamir şi Peres, precum şi a altor figuri simandicoase. Teza oarecum nouă lansată a fost că rabinul Rosen acţionează de patru decenii pentru transferarea tuturor evreilor din Romania în Israel.

- Procesul de la Londra al arabului Sowan care, se pare, a fost agent dublu acţionînd şi pentru Mosadul israelian, a "tulburat-o" pe d-na Thatcher - în aşa măsură încît a ordonat expulzarea unui diplomat israelian. Cam ciudată această mască de naivitate la o "doamnă de fier" care a ţinut totdeauna să convingă lumea că ştie să facă deosebire între morala formală şi rigorile luptei împotriva terorismului.

- Infrîngerea lui Itzhak Artzi în confruntarea electorală internă din partidul său (Liberalii Independenţi) e regretată în obştea noastră romanească. Era totuşi singurul "nostru"deputat. Ne consolăm însă la gîndul că în politică multe manevre şi surprize sînt posibile şi că nu este exclus să-l vedem, totuşi, pe Artzi şi în viitorul Knesset.

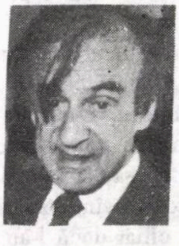

- "Stiţi romaneşte?", l-a întrebat pe Elie Wiesel ambasadorul roman în Israel, dr. Iulian Bituleanu, la o recepţie. "Nu vorbesc romaneşte, dar înţeleg bine această limbă", a răspuns laureatul Premiului Nobel pentru Pace. Ambasadorul l-a anunţat că una din piesele sale a fost înscrisă în repertoriul unui teatru bucureştean şi l-a invitat să facă o vizită în Romania.

Adrian ZAHAREANU

ÎNCĂRCĂTURA AFECTIVĂ A ANTIPATIEI

Succesul noii drepte în primul scrutin al alegerilor prezidenţiale din Franţa pune întrebarea: „sînt francezii antisemiţi?" Da. Francezii sînt antisemiţi. Altminteri nu ar fi reuşit Le Pen să adune atîtea voturi.

Dar, este oare posibilă evaluarea la scara unei ţări – a unei ţări ca Franţa – a unui fenomen atît de nebulos ca antisemitismul?

Se ştie că de-a lungul istoriei Franţei s-a încercat deseori să se facă lumină în această problemă. În diferite momente ale istoriei recente – *mă refer la epoca generalului De Gaulle şi a preşedinţiei Giscard d'Estaing, în mod special* – sondajele efectuate permit trasarea unei curbe a evoluţiei fenomenului.

În acest context, Emeric Deutsch, profesor de psihologie socială la Institutul de studii politice din Paris, şi evreu, a ajuns la următoarele concluzii: a) se constată un regres al antisemitismului declarat făţiş; b) se constată acceptarea crescîndă a evreului în diverse roluri speciale; c) pentru o minoritate deloc neglijabilă, evreul rămîne un corp străin şi d) chiar parţial disimulat, antisemitismul e un puternic revelator al tuturor formelor de rasism.

Aşadar, după Deutsch, antisemitismul *declarat* este în regres, dar aceasta nu exclude posibilitatea unei activizări crescînde în sînul anumitor grupe minoritare. A subestima această activitate este cu atît mai primejdios, cu cît la originea marilor mişcări de opinie se găsesc minorităţi bine structurate. Ura împotriva aproapelui deosebit trăieşte în fiecare individ şi ca să se dezvolte are nevoie de o aprobare socială sau de activitatea unui grup.

Din acest punct de vedere, rezultatele sondajelor sînt preţioase. Mai ales cele efectuate după succesul lui Le Pen. Pe de o parte, aceste sondaje indică o tendinţă de condamnare a antisemitismului, pe de altă parte ele arată că antijudaismul nu are nevoie să se declare pe faţă pentru a fi prezent. „*Nu am nimic împotriva evreilor*" spune Le Pen, „*dar 17% din populaţie consideră că sînt prea mulţi evrei în Franţa. Nu sînt rasist, dar mă opun ca ţara mea să fie invadată de străini!*"

Dacă tragem concluzia că în ansamblul populaţiei, circa 13% au admis că evreii le sînt antipatici, procentul creşte cînd e vorba de străini în general. Cînd îi deteşti pe negri, pe portughezi, pe arabi, îi deteşti şi pe evrei. Diferenţa e doar încărcătura afectivă a antipatiei.

Şi de altfel, datele sondajelor nu trebuie corelate cu faptele, cu recrudescenţa manifestărilor antisemite, precum atentate, profanări de sinagogi, cimitire şi cu progresele noii drepte?

Trebuie luat în consideraţie de asemenea că un sondaj care scoate la iveală doar 5 la sută din antisemiţii declaraţi, scoate la iveală aproape 2 milioane de persoane. Şi aceasta e o forţă. O forţă care are toate şansele să crească şi să ofere unui Le Pen, atuuri din ce în ce mai mari, mai alarmante.

Trebuie ţinut seama şi de faptul că 90 la sută dintre cei interogaţi, nu au luat nici o poziţie... Interesant... Iar în ce priveşte indicele de simpatie, evreii sînt plasaţi cam la mijloc, în timp ce arabii par să constituie punctul de cristalizare al unui rasism socialmente autorizat. Printre cei 90 la sută intervievaţi care spun că nu au pentru evrei nici antipatie, nici simpatie, există probabil o gamă de poziţii ce definesc o sensibilitate la problemă, mai mult sau mai puţin puternică.

Cea ce mai trebuie reţinut e faptul că intelectualii evrei din Diaspora se înţeleg perfect cînd e vorba de Chile, de Cambogia, de Gulagul sovietic. Numai cînd e vorba de Israel se ivesc între ei neînţelegeri, controverse sau pur şi simplu apar regretabile atitudini net antievreieşti. În zadar, li se va striga: „*Uniţi-vă, veniţi la noi, în loc să vă simţiţi traumatizaţi în conştiinţele voastre, acolo în Occident*".

Faptul este valabil nu numai pentru unii evrei din Franţa. În Germania, influenţa „verzilor" se datorează aceluiaşi fenomen. În Statele Unite, unde lobby-ul evreiesc este puternic, prezenţa unor evrei în coloanele propagandei arabe ne e destul de dăunătoare. Singurii consecvenţi ai antisionismului lor au rămas pro-arabii evrei.

Nu intenţionez să fac propagandă sionistă printre evreii din Galut. Nici nu ştiu şi nici nu vreau. Dar ştiu că sionismul nu are intenţia să „lichideze" comunităţile din Diaspora, ci să combată exilul în care se complac. Sionismul nu poate avea nimic împotriva unei prezenţe evreieşti în Galut, dar ar vrea ca aceasta să fie o prezenţă autentic judaică.

Cu regret trebuie să afirm că nu este deloc exagerat cînd se spune că reuşita lui Le Pen se datorează în parte şi evreilor asimilaţi, potrivnici sionismului. Dar mai afirm că toţi evreii ortodoxi sau eretici, sionişti sau antisionişti, asimilaţi sau neasimilaţi, conservatori sau revoluţionari, sînt fraţi, responsabili unul pentru toţi, avînd un unic şi acelaşi destin, de care nu pot scăpa, chiar dacă l-au votat pe Le Pen.

M. RUDICH

JOCUL PE CARE-L JUCĂM DIN PATRU-N PATRU ANI

Sub cazanul electoral, care abia peste cîtva timp va începe să fiarbă bine, cu adevărat, primele vreascuri au și fost așezate și aprinse. Cine trage cu urechea aude de pe acum cum încep să sfîrîie, să se înfierbînte iluziile, speranțele, visurile jinduitorilor după unul din cele 120 de jilțuri onorate să cuprindă contururile aleșilor dispuși să se dedice binelui țării și neamului. Fierb nădejdile și visurile deocamdată la foc scăzut, pînă vor începe să clocotească de-a binelea — concurînd cu bolboroseala fasolelor întinse în sus și-n jos, în jos și-n sus, printre morcovi, țelină și fire de mărar, ciorbă mai suculentă, desigur, decît potopul de vorbe ce se va năpusti asupra iubiților alegători.

Pînă acum au fiert, la foc destul de puternic, cazane mai mici, un fel de ceaune, în forurile centrale ale partidelor, și, poate mai mult, în culise, pe unde a forfotit o lume de vanitoși, politicieni, unii destul de mediocri, valeți ai șefilor de toate staturile și pur și simplu oameni sinceri convinși că prezența lor în Knesset este absolut necesară.

Toți au fluturat basmaua calităților, a meritelor și realizărilor, cîte or fi — deci tot ceea ce au socotit că îndreptățește nu doar solicitarea, ci și pretenția lor de a fi incluși pe lista candidaților, la alegerile parlamentare — dar nu așa, pe unde s-o nimeri, ci pe un loc „sigur".

N-au lipsit, pare-se, amenințările cu părăsirea partidului și a ideologiei, dusă însă acasă, spre a fi dată nițeluș la spălat.

Puțini dintre deputații cu vechime s-au arătat dispuși să audă invitația tinerilor: loc, domnilor, faceți loc! — închipuindu-și, poate nu chiar toți, că făptura lor face corp cu scaunul care parcă s-ar fi mulat pe trupul alesului națiunii.

La ora asta, focul de sub ceaune s-a stins. Sub jarul pasiunilor, zbaterilor febrile, mocnește nemulțumirea celor lăsați de bucătăriile partidelor pe dinafară, ori trecuți printre încheietorii... de pluton. Cum se zice, zarurile au căzut — iar cît de sigure sînt locurile sigure, rămîne de văzut.

Curînd se va deschide marele circ — și după patru ani de relativă vacanță, August Prostul își va relua rolul, cu toată seriozitatea.

Pentru o mulțime de lucruri serioase, bunăoară pentru rezolvarea scandaloasei, tragicei situații din spitale, ministerul Finanțelor are mîna scurtă; către casieriile partidelor, însă, curg acum sume grase — care ar fi putut fi mai sănătos utilizate decît pentru o propagandă electorală, neînstare, de fapt, să convingă, în ultimul moment, pe cineva.

Populația n-are nevoie de sforăitoarele și adesea hazoasele discursuri ale candidaților îndrăgostiți odată la patru ani, pînă peste urechi, de stimații — vorba vine — alegători și ea nu-și ascunde indignarea știind cîți bani sînt risipiți pentru tipărituri inutile, simple afișe, manifeste, broșuri „lămuritoare", tăvălite în sos doctrinar, o întreagă maculatură zvîrlită de asaltații cetățeni de-a dreptul la lada de gunoi.

Să recunoaștem că, în definitiv, totul nu-i decît un joc acceptat, convenit mutual. Candidații, necrezînd nici măcar ei în spusele lor, dacă nu sînt din cale-afară de naivi (adică știți dvs. cum) știu cît preț pot pune pe toate aclamațiile și făgăduielile de sprijin ale lui gură-cască, amuzat ca la un spectacol.

Neavînd nici o îndoială că toate pateticele discursuri, apeluri și teribil de serioasele expuneri ale celor ce visează un scaun, de deputat, bineînțeles — nu sînt decît căldări cu vorbe goale — alegătorii, de partea lor, își joacă rolul de ascultători cuminți, uneori chiar entuziasmați, dispuși, chipurile, să se lase convinși.

Cam așa se petrec lucrurile, odată la patru ani, apoi totul reintră în ceea ce se cheamă — dar nu e — „normal". „Aleșii" și, respectiv, realeșii, își ocupă locurile pe scenă — pentru că jocul, în realitate, continuă, numai că într-alt fel, ei fiind însă și enoriașii importantului templu al Knessetului — Bufetul.

Alegătorii de ieri, cetățenii, urmăresc, bineînțeles jocul vechi-nou, numai că de astădată nu se prea amuză. Ba se și amărăsc. Ei și?

TEL.: 242331
Aurel Weisler
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA
ITS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

În numărul viitor

☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

Convorbirea dintre Al. Mirodan și Dan Beniamini are o soartă ciudată.

După apariția părții I-a (despre linia politică a revistei *Minimum* ș.a.m.d.) au sosit la redacție numeroase scrisori cuprinzînd întrebări pe adresa direcției. Întrebări de tot felul. Întrebări ca pentru o nemiloasă conferință de presă. Aceasta ne-a obligat ca, paralel cu întrebările lui Dan Beniamini, să „punem pe masă" și întrebările venite din rîndurile cititorilor. Care nu sînt nici puține, nici simple.

Vom încerca să răspundem la toate în numărul viitor. Aceasta cu atît mai mult cu cît, acum începe campania electorală și este bine să punem cîteva punctepe i.

MINIMUM O ADRESĂ:

str. Zamenhoff nr. 13,Tel Aviv.

Un număr de telefon :227269.

Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

(în imagine: psihologul și ascetizatul Karl Everding, din Germania — tot nemții! în acțiune, desculț, în Kikar Dizengoff din Tel Aviv. Foto: Joel Fishman).

Victor RUSSU

ELEFANTUL și PROBLEMA

A doua migrație a popoarelor

Elie Wiesel povestește undeva despre nebunul tîrgului, care s-a născut în imperiul austro-ungar, a crescut în România, apoi a trecut în Ungaria, pentru ca la urmă să-și sfîrșească zilele din nou în România, toate astea fără a fi părăsit nici măcar pentru o zi Sighetul. Căci asta a fost în alt ev — să-i spunem evul sedentar, cînd doar regii, împărații și granițele se deplasau. Oamenii, nebuni sau nu, stăteau locului.

Astăzi trăim într-o cu totul altă lume — în plină și continuă mișcare, perpetuum mobile. În evul nostru are loc cea de-a doua migrație a popoarelor. Turcii pleacă să lucreze în Germania, iugoslavii în Austria, italienii în Elveția, portughezii în Franța și așa mai departe.

Dar această imensă deplasare în masă nu e nimic în comparație cu marea migrație sezonieră a turiștilor. Ca să percepem amploarea fenomenului, nu e nevoie să mergem prea departe: e destul să privim în jurul nostru.

Problema israelianului nu e, cum știm, dacă să plece sau nu, ci încotro? Cu fiecare an, cu fiecare nou sezon, problema devine mai complicată, soluția mai greu de găsit. Căci începîndu-și cariera turistică la vîrsta bar-mitzvei, ajunge la majorat să cunoască planeta pe degete; pensiunile din Tirol care servesc cel mai copios Fruhstuck, culoarea dessous-urilor dansatoarelor de la Folies-Bergeres din Paris; numele mic al vînzătoarelor de la magazinele Marks and Spencer din Londra; în care dintre republicile sud-americane mușchiul de vacă e cel mai mare; adresa croitorilor din Hong Kong ce confecționează un costum pe măsură în 24 de ore, ș.a.m.d. În această situație, chestiunea ce și-o pune capătă o acuitate aproape tragică: încotro să-și îndrepte pașii, ce orizonturi i-au mai rămas neexplorate?

Sărmanul turist israelian! Dacă termenul nu ar fi prea compromis, aș înclina să spun că turistul nostru are nevoie imperioasă de spațiu vital turistic.

20 : 20

Nu, nu e ceea ce credeți. Nu e vorba de scorul (la pauză) al unui meci de basket cu ,,Macabi" Tel Aviv, ci de cu totul altceva. Cifrele indică numărul organizațiilor din Uniunea Sovietică și Etiopia. Scor egal, 20 de fiecare parte. Performanța este, se înțelege, a etiopienilor. Atît de puțini la număr, de atît de puțin timp în țară și deja la egalitate cu frații noștri și ai lor, sovietici! Ce probă mai grăitoare despre apartenența lor la acest popor? Și rabinii care le-au suspectat, și poate le mai suspectează iudaicitatea, preconizînd să fie înțepați la partea rușinoasă!

De unde această pasiune mistuitoare a evreilor pentru organizații? Această năzuință mistică spre titluri sforăitoare de președinte, vice și așa mai departe? E ca și cum ar da ascultare unui impuls transcedental, ca și cum odată cu Tablele legii ar fi primit pe Sinai încă un mesaj, secret, după care își organizează viața în toate timpurile și în tot locul. Ca și cum cele Zece porunci publicate ar fi fost însoțite de unele dispoziții de uz intern, nedate publicității (între timp, metoda a fost preluată și de alții, știți dvs...) De ce să nu credem că pentru a-i despăgubi de rigorile Torei, vocea divină a îndulcit fiecare interdicție, în mod confidențial. ,,Să nu-ți faci ție chip cioplit!" a rostit printre tunete și fulgere ..."ci organizații și președinți", a șoptit binevoitor. ,,Să nu furi!" a tunat. Și în șoaptă: ,,ci să administrezi fonduri publice", ș.a.m.d.

Și astfel amendată, poporul cărții a primit Legea și în spiritul ei își organizează viața în țările răspîndirii și în răspîndirea din țara sa.

*

P. S. Pînă să termin această notă, scorul s-a modificat: 21:20 în favoarea olimilor din Uniunea Sovietică, prin organizația înființată chiar acum de Nathan Sceranski.

Iosif Lapid, Iardena
Arazi și frontieriștii

În fiecare săptămînă, vineri, între 6 și 7 seara nu sînt acasă pentru nimeni. Ascult netulburat la

radio „Săptămîna" lui Iosif Lapid. Vie, inteligentă, plină de vervă şi bun simţ, e o sărbătoare a spiritului, la care nu renunţ. O ştie şi soţia, care promovînd principiul coexistenţei paşnice îmi face şi această concesie.

Lapid e un ziarist de formaţie europeană, stilul său alert şi elegant. Iată de ce în prima clipă a surprins felul în care şi-a încheiat comentariul la cele întîmplate la ediţia din acest an a concursului Eurovision.

A trecut, ştiu, multă vreme de atunci, dar eu nu pot să uit...

Să reamintim. Israel a fost reprezentată de Iardena Arazi. Frumoasă, elegantă, melodia reuşită, ansamblul armonios şi plăcut privirii. Şi cu toate acestea, juriile din Danemarca, Suedia, Norvegia – ca să nu mai vorbesc de Turcia sau Cipru – nu i-au acordat nici un punct. Nu pentru că nu le-ar fi plăcut, ci pentru că a reprezentat Israelul. De aceea, în loc de orice comentar, Lapid a încheiat cu o suculentă şi foarte veche înjurătură idiş. El, care pare-mi-se nici nu foloseşte această limbă.

Presupun că unii ascultători au fost contrariaţi sau chiar şocaţi de această încheiere. Eu unul, deşi partizan al limbajul urban, nu. În plus, mi-au venit în minte „Frontieriştii" lui Dan Titus Surulescu şi furtuna stîrnită de publicarea ei, necenzurată, în „Minimum".

La urma urmei, cum să răspunzi unei porcării decît printr-o porcărie? E în logica lucrurilor, nu?

Săptămîna noastră de lucru

Creşte presiunea sindicatelor pentru introducerea în sectorul public a săptămînii de lucru de cinci zile.

Să nu ne pripim, tovarăşi! Să ne ferim de aventurisme şi – mai ales – să nu sărim peste etape. Şi să nu ne rupem de realitate. Or, cum fiecare ştie, realitatea este că cei mai mulţi dintre stimaţii noştri funcţionari publici vin în fiecare zi la lucru şi nu să lucreze. Aceasta fiind realitatea, nu este oare aventurism să se instaleze dintr-o dată săptămîna de lucru de cinci zile?

Să fim realişti. Mai bine mai puţin, dar mai bine, decît...

Concret: să începem, pentru început, cu săptămîna de lucru de o zi. Într-un stadiu ulterior, să facem un pas înainte şi să instaurăm săptămîna de lucru de două zile. Şi aşa, treptat, să ajungem la săptămîna de lucru de trei zile, apoi de patru. Şi numai după ce vom fi trecut cu bine aceste stadii, să atingem şi treapta supremă – săptămîna de lucru de cinci zile.

Victoriile sînt primejdioase

Gong!... Şi din nou o ploaie de lovituri se abat asupra protagonistului de pe ring, zvîrlindu-l deseori epuizat pe frînghii. Scumpiri; reducerea subsidiilor – la pîine, lapte, ouă, păsări congelate. Încă nu s-a dezmeticit de acest asalt şi un nou val îl ajunge din urmă: tariful de haşmal, transportul public şi încă o dată pîinea, laptele, produsele congelate. Punctele se adună, indicele creşte, iar sporul de scumpete – ioc. Lovituri deasupra şi sub centură, aplicate nemilos bietei economii israeliene.

Atîtea înfrîngeri, chiar dacă nu prin knock-out şi nici o victorie? Chiar nici una?

Ba da: băncile. Bilanţurile semestriale publicate în aceste zile arată – fără excepţie – impresionante cîştiguri. În ce fel şi pe socoteala cui au fost obţinute milioanele, e altă poveste.

De unde se vede că mai primejdioase decît înfrîngerile, sînt pentru Israel victoriile.

Rasputin, Marx şi astrologul de la San Francisco

De data asta nu mai e doar un zvon, ci o ştire din sursa cea mai demnă de încredere. O ştire care circulă de cîtava vreme cu insistenţă. În cartea sa, Donald Regan, care a deţinut multă vreme funcţia de secretar al Casei Albe, dezvăluie că, sub influenţa lui Nancy, preşedintele nu adoptă nici o decizie fără a se consulta în prealabil cu astrologul său din San Francisco. Ea (astrologul e de sex feminin) îi sugerează preşedintelui Statelor Unite ce atitudine să adopte la întîlnirile la vîrf cu Mihail Gorbaciov, măsurile de luat pentru reprimarea terorismului internaţional, cum să instituie pacea în Orientul Apropiat, ş.a.m.d.

Dar la celălalt capăt al eşichierului? Cum se adoptă deciziile la Kremlin? Acolo ele nu mai sînt inspirate, ca pe vremea locatarilor precedenţi, de către un călugăr beţivan şi libidinos, ci sînt căutate în scrieri „clasice şi ideologice" – de acum 150 de ani. Adică într-o vreme cînd diligenţa era cel mai rapid mijloc de deplasare, cînd încă nu fuseseră inventate radioul, televiziunea, Uniunea Sovietică, gulagul, rachetele intercontinentale, computerul, zborurile cosmice şi încă multe, multe altele.

Aşa se prezintă lucrurile la cele două epicentre ale puterii. Şi atunci, de ce dracu ne mirăm că lumea în care ne e dat să trăim şi să murim arată aşa cum arată?

CINE DE CINE ARE NEVOIE

Ce facem cu ziariştii străini?

Ei, da — ce facem cu ziariştii străini, care prin relatările lor indiscrete ne plasează uneori într-o lumină prea puţin simpatică în faţa lumii? Le îngrădim libertatea de mişcare şi comunicare, iar la rigoare le arătăm direcţia aeroportului Lod? Sau îi lăsăm să beneficieze de avantajele sistemului nostru democratic? Dilema are vîrsta democraţiei însăşi şi s-a pus pentru prima dată în patria ei de origine, Atena. Mărturie stă o expunere, devenită clasică, a lui Pericle, asupra politicii ateniene, ce ni s-a păstrat. ,,Cetatea noastră — afirma ilustrul bărbat — stă larg deschisă în faţa lumii şi noi nu expulzăm niciodată un străin şi nici nu-l împiedicăm să vadă şi să afle lucruri dintre care unele, dezvăluite duşmanului, i-ar putea fi acestuia de folos. Noi nu ne bizuim pe şiretlicuri, ci pe propriile noastre inimi şi braţe".

Frumoase gînduri, înălţătoare principii. Problema e doar că Atena, virtuoasa cetate a democraţiei, a pierdut războiul peloponesiac. Şi că Israel nu-şi poate permite luxul să piardă, ci e condamnat să cîştige toate războaiele.

****

Replică repetată pînă la suprasaturare, în ,,politicale de vineri seara" şi în docte disertaţii de specialitate: ,,Ce s-ar întîmpla dacă, Doamne fereşte, într-o bună zi, arabii nu ar mai veni să lucreze în Israel? Ce s-ar întîmpla cu serviciile noastre, cu industria hotelieră, cu construcţiile, cu ...?!". Prin repetare, am ajuns cu toţii s-o credem. Ca pe o axiomă. Şi cine controlează axiomele?!

Au intervenit tulburările, aproape şase luni de cvasi-neîntreruptă ,,Intifada" — cum e şic să i se spună în arăbeşte — şi axioma s-a prăbuşit ca un castel din cărţi de joc. Doamne fereşte, nu s-a întîmplat nimic!

Foarte seriosul şi foarte puţin impresionabilul ,,Wall Street Journal" a publicat un foarte doct studiu tehnic din care reiese, negru pe alb, în cifre, că lungile luni de absenţă aberantă a mîinii de lucru din Teritorii în economia israeliană (din interiorul Liniei Verzi şi din afara ei) i-a impus o pagubă care nu depăşeşte 1%. Un singur procent! În schimb, pierderile economice ale acestei populaţii ...

Cam în aceleaşi zile cu severul studiu, cîteva ziare apărînd la Londra în arabă, găzduiau o fulminantă diatribă semnată de Bassam a-Sharif, nume de restrînsă circulaţie, dar pentru aceasta nu de mai mică importanţă în ierarhia O.E.P.: consilierul de presă al lui Iaser Arafat, deci responsabilul direct al campaniilor de propagandă ce au reuşit să ne înfrîngă pe acest teren. Fără filozofie şi ocolişuri, ansamblul statelor arabe era pus la stîlpul infamiei pentru un bun şi sigur motiv: refuzul de a vira fondurile necesare continuării ,,răscoalei". A-Saharif nu face mistere. Ar fi fost necesare O.E.P.-ului cîteva sute bune de milioane dolari lunar pentru a achita salariile care altfel sînt cîştigate în Israel de toţi muncitorii din Teritorii, care altfel nu şi-ar fi putut continua greva, să stea cu mîinile încrucişate acasă. Ce mai, "cauza sfîntă" ca ,,sfînta cauză", dar oamenii trebuie să trăiască cu familiile lor! S-a dovedit că inteligenta diviziune a muncii, în care femeile şi minorii aruncă cu pietre şi manifestă zgomotos în faţa camerelor de luat vederi, iar bărbaţii muncesc pentru a cîştiga salariile israeliene — a dat faliment.

Intrebarea cine de cine are nevoie nici nu se mai pune. Se întrevede aci, însă, răspunsul pentru alt mister. La inexplicabila lipsă generală de entuziasm — cu excepţia cîtorva ultrastîngişti evrei şi a unor îndepărtaţi şefi de state care îşi visează Premiul Nobel pentru pace — în privinţa creării statului palestinian, care în mod automat, dacă prin absurd ar lua fiinţă, ar desfiinţa circulaţia din şi în Israel. Din ce ar supravieţui locuitorii lui? Din donaţii? Ele ar merge, evident, direct la ,,şefii revoluţionari", iar palestinenii de rînd ar ofta după cumplitele vremi în care îşi încasau salarii de la ,,cotropitori", cînd ,,asupritorii" le plăteau concedii anuale şi ,,rasiştii" aveau cu sfinţenie grijă să le facă atenţii nu numai în luna Ramadanului, ci şi de Pesah şi Roş Haşana!

STOP

Totdeauna alături de soțul ei, rabinul Moses Rosen, dar aproape niciodată intervievată de ziariști.

În nici o țară europeană, din răsărit ca și din apus, nu credem că există o rabineasă mai modernă. Își însoțește soțul în toate călătoriile peste hotare, la toate manifestările publice. Fardată și elegantă. Nici vorbă de perucă sau de orice alt accesoriu vestimentar care amintește „clasica" rabineasă. Și totuși, în ciuda acestei prezențe permanente în „lume", Amalia Rosen nu e cunoscută lumii. Se menține – nu în umbră – dar la distanță. Însoțitoare tăcută a soțului. În contrast evident cu soțul, care e un adevărat maestru al relațiilor publice. Nu ne amintim de vreo declarație publică a ei sau chiar de vreo confesiune. Cum se explică?

Nedumerirea aceasta – dar și curiozitatea – ne-au dus în splendidul apartament al soților Amalia și dr. Moses Rosen din „Migdalei David" din Tel Aviv. Rabinul, cu agenda sa supraîncărcată, asaltat de tot felul de musafiri, ne-a lăsat soția „pradă" întrebărilor noastre „oricît ar fi de indiscrete", după cum ne-a spus zîmbind.

AMALIA ROSEN: "TOTDEAUNA AM REGRETAT CĂ AM RENUNȚAT LA CARIERA PERSONALĂ"

„Îi compătimesc pe cei lipsiți de simțul umorului"

– Stimată doamnă, există o întrebare clasică în ziaristica modernă și cu ea vreau să încep convorbirea noastră: cine sînteți?

– Întrebarea e atît de... patetică încît mă amuză. Nu mi se potrivește pentru că nu mă consider o personalitate a cărei biografie poate interesa opinia publică. Dar nu mă eschivez de la un răspuns. Am, cred, atîta simț al umorului încît să înțeleg că și patetismul e o metodă a dumneavoastră, a ziariștilor. Numai cei lipsiți de simțul umorului se eschivează de la mărturisiri. Dar pe aceștia eu îi compătimesc. Simțul umorului este o trăsătură a poporului evreu. El ne-a salvat în multe împrejurări, uneori și în perioada neagră a Holocaustului... Deci să vă răspund la întrebare. Sînt născută la Burdujeni, într-o familie de intelectuali. Nu religioși, dar tradiționaliști. Mama, originară din Botoșani, citea în franceză și germană. Ambii părinți au avut cîte o bibliotecă cu aproape aceleași cărți. Clasici germani și francezi.

După ce am terminat liceul la Suceava, am urmat Facultatea de Drept la Cernăuți. Acolo însă am urmat și cursuri de Istoria Artei, ținute de Tzigara-Samurcas, care era un fiu natural al regelui Carol I. Stagiul de avocatură l-am făcut la Suceava. Am practicat un timp la un maestru, dr. Scherff.

În 1941 am venit la București, pentru o chestiune, nu-mi amintesc care, cred că era ceva legat de biroul unde lucram. Atunci am primit o carte poștală de la mama, pe care o țin minte cuvînt cu cuvînt: „Plecăm azi cu toții. Nici noi nu știm unde. Să dea Dumnezeu să ne revedem. A ta mamă iubitoare, Sali". Fuseseră deportați în Transnistria. Tata murise cu puțin timp înainte.

Am rămas la București, dar din cauza legilor rasiale am fost radiată din Barou. Am luat o catedră la o școală evreiască și am dat lecții particulare ca să mă întrețin și să pot să-mi ajut și familia. Căutam tot timpul persoane cu care să le trimit pachete. Mama a murit acolo, în Transnistria. Surorile mele, deși au suferit de tifos și febră tifoidă, s-au întors.

După 23 August 1944 am lucrat un timp la un contencios – pînă l-am cunoscut pe soțul meu. Ne-am căsătorit încă înainte de terminarea războiului. Dar a trebuit să renunț la avocatură, deoarece însemna să lucrez și de Șabat și înțelegeți că în noua mea situație nu puteam. Vă mărturisesc însă că am regretat, regret și acum că am renunțat la carieră.

„Nu-mi place politica. Ea masculinizează femeia"

– Sînteți și cea ce se cheamă o gospodină? Conduceți gospodăria?

Rabinul a intrat pentru o clipă

în salonul unde are loc convorbirea și, auzind întrebarea, izbucnește în rîs: ,,Și încă ce gospodărie!". Apoi doamna Rosen:

— Conduc o gospodărie extrem de grea și complicată. Gătesc singură fiindcă altfel nu ar fi o bucătărie rituală. Am o femeie la curățenie numai de două ori pe săptămînă. Și numai la curățenie. De rest mă ocup eu. Pînă și bagajele pentru călătorii, eu le fac, eu le refac. Prieteni nu prea avem, mai bine zis nu-i frecventăm, deoarece ei nefiind religioși nu ne pot primi. Noi primim multă lume, dar fără reciprocitate.

— Participați la convorbirile politice ale rabinului?

— Nu, niciodată. Detest politica. Nu e genul meu. Consider că politica masculinizează femeia, îi pretinde anumite însușiri și un comportament care mie îmi repugnă. Tipul de femeie pe care îl agreez este femeia delicată, foarte feminină, tandră, sensibilă, exigentă cu sine și îngăduitoare cu alții. În lumea politică nu prea am întîlnit acest tip de femeie.

— Călătoriți mult. Dar oare nu prea mult? Nu vă obosește?

— Nu sînt chiar așa de încîntată, cum s-ar putea crede, de faptul că sîntem atît de mult timp pe drum. Nu facem turism, aceste călătorii sînt grele. Mai e și faptul că pretutindeni vedem aceleași lucruri deoarece programul nostru depinde de cei ce ne invită.

— Ați cunoscut totuși în aceste voiajuri oameni mari.

— O, desigur! Este un adevărat privilegiu pe care ni l-a hărăzit soarta. Aproape că nu-mi amintesc ce țări nu am vizitat. Și în toate am cunoscut soțiile șefilor de State, regine și prințese, rabinese, intelectuale, precum și femei simple dar interesante din comunitățile evreiești. Una dintre călătoriile cele mai emoționante a fost cea din Zimbabwe, fosta Rhodezie. Acolo, într-un orășel îndepărtat, Bulawayo, sînt doar cîteva sute de evrei, dar și printre ei am găsit doi originari din România. Închipuiți-vă, să conversezi românește într-un loc ca Bulawayo!...

Precum v-am spus, aceste călătorii surmenează (e și vîrsta care își spune cuvîntul), dar o dată pe an ne îngăduim un adevărat concediu în Elveția, la Grindelwald.

,,Sînt cea mai bună prietenă a soțului meu dar și criticul lui cel mai sever"

— Ce fel de soție sînteți? O soție... bună?

— Vreau să sper că da. De altfel, o soție ori e bună, ori nu-și merită acest nume. Casa noastră este foarte frecventată și am permanent grijă ca totul să fie în regulă — să existe o atmosferă caldă, oamenii să simtă că se află printre prieteni, care îi pot înțelege și de la care pot spera într-un ajutor, un sfat, o îndrumare. Pentru asta se vine totdeauna la rabin. Mă consider cea mai bună prietenă a soțului meu. El zice că sînt și cel mai sever critic al său. Și este adevărat. De multe ori trebuie să intervin ca să-l temperez. Știți doar că e un temperament focos.

— Dar ca soț? Ce fel de soț este rabinul Rosen? Tandru? Vă aduce vreodată flori?

— Primesc flori de la el de două ori pe an: de ziua nașterii și de ziua nunții. Cadouri nu. Mă consideră dificilă. Totuși, cînd pleacă singur în străinătate și nu-i cer ceva special, ia singur inițiativa și-mi aduce de obicei metraje. Deși e o fire voluntară și autoritară, este tandru cu mine. Îmi cere părerea și mi-o respectă. De cele mai multe ori. Sînt și divergențe. Dar eu sînt mai concesivă și de dragul armoniei știu să mă pliez; Nu-mi impune niciodată nimic. Nici nu-i nevoie — o știe — căci eu sînt o pedantă și-mi place ca totul să fie cu punct și cu virgulă.

— Doamnă Rosen, aveți o locuință la București și una la Tel Aviv. Totuși, unde e casa dumneavoastră? Unde vă simțiți acasă?

— Ah, e foarte greu să ai două case, două gospodării. O știe orice femeie, orice gospodină. Obligațiile sînt mari, grele. Mă simt foarte bine aici. Este un sentiment minunat să te afli în țara ta. Am aici și familie — o soră, nepoți. Avem și numeroși prieteni. Nu ne considerăm niciodată musafiri în Israel. Dar adevărul e că cere un timp pînă te acomodezi. Știți, clima, limba... Și din păcate, de cele mai multe ori după ce ne-am acomodat un pic, trebuie să ne facem bagajele și s-o pornim din nou la drum. C'est la vie!

Cu Golda Meir la Templul Coral din București. 1972. În spate, Rafael Benshalom (Rafi), ambasadorul Israelului la București, astăzi, ca în tinerețe, membru al kibuțului ,,Haogen".

Anul trecut s-a votat o lege care obligă societățile publice să dea publicității toate plățile pe care le fac primelor cinci persoane cu salariile cele mai mari. Multe societăți încearcă să se eschiveze de la această obligație. Totuși, unele lucruri s-au aflat, și ele sînt năucitoare...

SALARIILE CELE MAI MARI

A. Dovrat: 36.000 dolari.

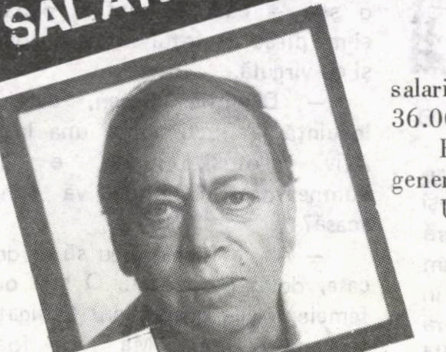

Uri Menașe: 31.916 dolari.

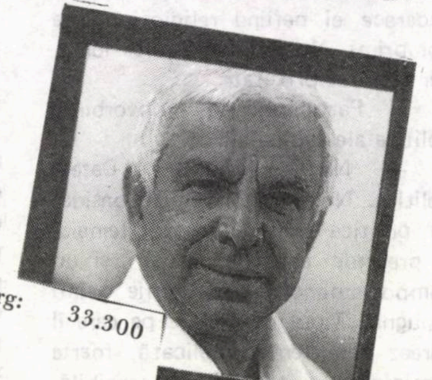

Bruno Landsberg: 33.300 dolari.

Ce salarii au cei cu salariile cele mai mari? Nu-i ușor de pus această întrebare incomodă, și este și mai greu de răspuns la ea.

Multă apă a curs din Iordan din anii 20 – 30 cînd Histadrutul a fixat o politică de salarizare pe baza căreia fiecare salariat va primi conform nevoilor sale și nu conform contribuției sale la societatea la care lucrează. Astăzi, situația este cu totul alta. Salariile ,,ștabilor" de la societățile publice mari se apropie de ale celor de la marile societăți europene și americane, ba uneori le întrec.

Iată: anul trecut, d. Lee Jaccoca director general la uzinele ,,Crysler", a primit un salariu de 17.656 dolari. Paul Feierman de la ,,Reabock International", 15.427 dolari. John Woltz de la ,,General Electric", 12.631 dolari.

Iar la noi?

Aharon Dovrat, director general al concernului ,,Clal", a primit un salariu de... 36.000 dolari. (Exact: 36.000!)

Bruno Landsberg, director general la ,,Sano" – 33.300 dolari.

Uri Menașe, director general la ,,Kargal" – 31.916 dolari.

Shalom Singer, director general la ,,Bank habeinleumi" – 21.000 dolari.

David Winshel, președintele conducerii de la ,,Supersol" – 19.300 dolari.

Ely Papusharo, directorul hotelurilor de la Marea Moartă – o leafă de numai 19.000 dolari.

Moșe Mann, director general la ,,Bank Tfahot", e și mai modest: 18.954 dolari.

De menționat că la aceste salarii uriașe se adaugă numeroase alte avantaje, începînd cu acțiuni, bonus-uri, cheltuieli de reprezentare și terminînd cu... dreptul de împrumuturi în condiții dintre cele mai avantajoase.

Precum am spus, acești oameni sînt salariați publici. Dar există și alți salariați publici, dintre cei mari, cum ar fi miniștrii și deputații. Nici ei nu sînt, desigur, de plîns, dar în comparație cu directorii marilor societăți publice, fruntașii țării sînt săraci și discriminați.

Astfel, președintele Statului are un salariu lunar de 9.401 șekeli (șekeli, nu dolari!).

Primul ministru primește lunar suma de 5.441 șekeli.

Un ministru (chiar și al Finanțelor) are 4.849 șekeli pe lună.

Un deputat – 4.551 șekeli.

Guvernatorul Băncii Israel (Banca Națională) nu are mai mult de 4.849 șekeli.

Un director general de minister – primește în mînă 4.551 șekeli.

Nota bene: Directorii generali ai societăților de Stat nu primesc nici o sumă pentru participarea la ședințe, cum se obișnuiește în alte locuri. Reiese, deci, că acești ,,salariați" mai fac și o... muncă voluntară!

Nou star israelian cu accent românesc: Rozina Cambos

Revista „Tel Aviv" care se difuzează ca supliment săptămînal al ziarului „Yediot Aharonot" a publicat o prezentare-convorbire despre și cu actrița Rozina Cambos. Ne-a atras atenția mai ales pentru că e vorba de „una de-a noastră". Dar ne-a mai atras atenția și titlul prezentării: „Mămăliga". Titlu absolut stupid, infantil și de prost gust, pentru simplul motiv că nicăieri în text nu e vorba de mămăligă, nici măcar ca o preferință culinară a artistei. Dar în fine...

Rozina este prezentată cu multă simpatie, subliniindu-se „recordul" ei în România și aici în țară. Astfel: mama, fostă actriță cunoscută în România, tatăl, regizor de culise timp de 45 de ani. După absolvirea Institutului de teatru, Rozina a jucat în „sera de tineri actori" de la Piatra Neamț, apoi a trecut la Teatrul Giulești, unde a interpretat zeci de roluri.

A venit în Israel acum cinci ani fără să știe boabă ivrit. Angajată imediat la Teatrul din Beer Sheva, a devenit acolo vedetă prin rolurile din „Diavolul din Moscova", "Don Juan se întoarce din război", "În viață e nevoie de un Fiat", "Visul unei nopți de vară", etc. Dar ispita de a juca într-un oraș mare e... mare. Acum ea s-a mutat la Ramat Gan și urmează să apară în „Omul cel bun din Seciuan" și apoi în „Livada cu vișini" la „Habima".

Un vis: rolul Elisabetei din „Mary Stuart".

La Kupat Holim a izbucnit un incendiu și eu am fost chemat să-l sting

Kupat Holim al Histadrutului, instituție foarte bolnavă de la o vreme, are un nou director general în persoana lui Nahum Fasa, în locul veteranului dr. Doron. Inițial fusese propus pentru acest post dr. Arie Sahar, actualul director al Întreprinderilor de la Marea Moartă, dar acesta s-a răzgîndit și a renunțat la post (adică a lăsat-o moartă), deoarece nu i s-au acordat competințele pe care le-a cerut.

Ca urmare a acestui refuz, Nahum Fasa a spus: „E un incendiu la Kupat Holim și m-au chemat să-l sting". Adevărul e însă că nu de un pompier are nevoie Kupat Holim, ci de un „medic" bun care să pună această instituție suferindă pe picioare.

Fasa (54 de ani) este originar din Argentina și a fost unul dintre fondatorii kibuțului Dror-Hail, pe care l-a părăsit acum o jumătate de an. Este licențiat în științe economice și a condus mulți ani Centrul de educație și cultură al Histadrutului.

După ce a fost ales în noul post, Fasa a spus: „Spre deosebire de Arie Sahar care a afirmat că situația la Kupat Holim e pierdută, eu consider că mai rău nu poate să fie și că trebuie urgent rezolvată". Îl urmărim.

NAHUM FASA: îl urmărim

O bagatelă de 40 de agorot care înseamnă o maşină „Volvo"

Membrii Comisiei Financiare a Knessetului şi Ministerul Finanţelor au decis că 40.000 de familii cu venituri reduse vor primi pentru scumpirile anunţate luna trecută o despăgubire de... 5 şekeli, în loc de 5,4 şekeli cît li se cuvenea. „Tăierea";' celor 40 de agorot va economisi Statului suma totală de 96.000 şekeli. Aproximativ costul unei maşini „Volvo" pentru un ministru fără portofoliu!

Un moment!

Cum s-a ajuns la această decizie „înţeleaptă"?

Ea a fost luată în baza sistemului de „rotunjire". Bituah Leumi a stabilit că orice sumă pană la 50 de agorot se rotunjeşte „în jos". Orice sumă mai mare de 51 de agorot se rotunjeşte „în sus". Acest sistem a fost stabilit în perioada inflaţiei şi era menit să economisească birocraţia. Or astăzi, 40 de agorot au o anumită valoare. În orice caz, au valoare pentru populaţia nevoiaşă care trăieşte din asistenţa socială de 421 de şekeli (o persoană singură) şi 631 de şekeli (o pereche).

Şi iată că nimeni nu strigă.

„Leni" trompetistul

La începutul lunii trecute a avut loc un concert festiv la care Leonard (Leni) Bernstein a primit titlul de „Mare dirijor" din partea Filarmonicii israeliene. La intrarea în hotelul „Hilton" din Tel Aviv unde a fost găzduit, dirijorul a fost întîmpinat de Quintetul de instrumente de percuţie format din tinerii membri ai Orchestrei filarmonice, care au cîntat în onoarea lui cîteva fragmente vesele.

A fost o surpriză pentru Bernstein. Dar şi el s-a... revanşat. A luat o trompetă şi a „suflat" cu ea un cîntec de „toda-raba". Cu această ocazie, tinerii instrumentişti au constatat că „Leni" este şi un trompetist de forţă.

Un bătrîn trompetist de viitor

CARNET DE TELAVIVIAN

AHAD HA-AM

Pentru a te plimba pe strada Ahad Ha-am trebuie să alegi orele nopţii. Motivul este simplu: la ceasul de taină al felinarelor aprinse, al auzitului zgomotelor mici, agitaţia se retrage între pereţi, precum melcii în cochilii, casele au răgazul să-şi uite întrebuinţările prea contemporane, birocratice, şi se întorc la vocaţia iniţială: viaţa tihnită a micului Tel Aviv.

Dacă o iei împotriva cursului, mergînd de la numerele mari către cele mici, cobori în timp: din anul graţie al zilei de azi cobori către primele decenii ale oraşului, către zorzoanele balcoanelor, ale mozaicurilor, ale arcadelor şi jaluzelelor traforate. La ceasul de taină la care vă invit pe Ahad Ha-am, mai că se aud din dosul ferestrelor adormite arpegiile pianului domnişoarelor bine educate şi foşnetul hîrtiei parfumate pe care se scriau bileţelele de dragoste într-un ivrit pe care azi doar Academia de Limbă îl mai înţelege.

Lăsîndu-ţi paşii să urmeze ordinea logică, te pomeneşti luat de mînă de Tel Avivul care s-a prea grăbit să devină din provincial şi mic burghez, cosmopolit, modern, logic şi aproape cinic. Pereţii şi-au pierdut fanteziile, au devenit tranşanţi ca un silogism, iar ferestrele nu-şi mai permit slăbiciunea curbelor. Doar umbrele pomilor, fantoma florilor din grădină, panselele şi muşcatele, mai le acordă acum farmecul „actului gratuit".

Trebuie să evadezi. Obligatoriu. S-o iei la stînga, pe strada Micha şi Elişa, discretă pînă la anonimat, pentru a regăsi sărbătoarea geamlîcurilor, a marchizelor, a formelor variate pînă la absurd şi ameţeală.

Hazul este că evadările din monotonie, din „modern", toate, sînt lustruite, mirosind a culoare proaspătă şi mult mai actuale decît „modernul". De ieri, alaltăieri. Căci Tel Avivul (sau telavivienii, luaţi-o cum doriţi!), după ce a făcut efortul metropolitanului, a descoperit că plăcerea se află, de fapt, acolo de unde voia să evadeze, iar acum încearcă — cum, necum — să se întoarcă de unde a plecat, la „Tel Aviv haktana", care vorba cîntecului, "cu toate acestea, are ceva...".

CITADIN

Născut la Budapesta în 1924, venit în țară în 1949. A scris circa 50 de cărți, majoritatea traduse în aproape toate limbile europene, unele și în japoneză, coreeană, esperanto și Braille. Scriitorul satiric ale cărui cărți se vînd cel mai mult în lume.

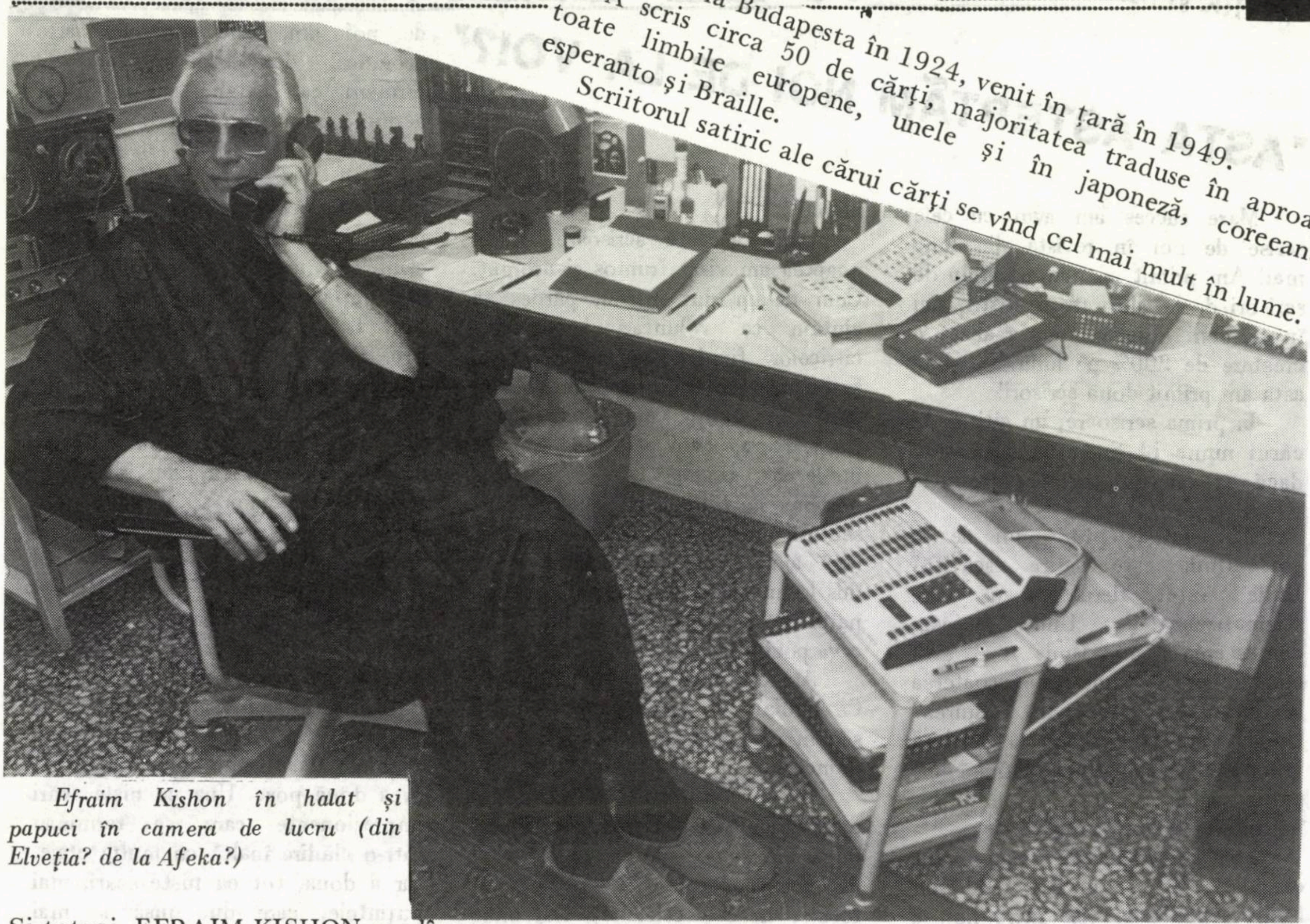

Efraim Kishon în halat și papuci în camera de lucru (din Elveția? de la Afeka?)

Și totuși, EFRAIM KISHON se plînge:

"Există contra mea un complot al tăcerii"

Scriu în ivrit, dar citesc în ungurește. Eu și gîndesc și înjur în ungurește. În ultimii patruzeci de ani, nu am avut o viață particulară. Ceea ce îmi place cel mai mult e să lenevesc, să nu am nici o obligație. Dar nu-mi iese. A fi cunoscut în lume înseamnă să primești nenumărate solicitări și telefoane. Și chiar dacă nu răspund la toate scrisorile, citirea lor îmi ia mult timp. Și mai trebuie să citesc și traducerile cărților mele. Am scris aproape 50 de cărți, dintre care unele nici nu au fost traduse în... ivrit. Ca, de exemplu, cartea mea despre artă și cartea mea despre șahul electronic. În acest domeniu sînt specialist de talie internațională, știați?

Îmi place foarte mult înotul. Aici în țară mă duc zilnic să înot la bazinul unui hotel. În Elveția, am piscină acasă. Sînt adesea întrebat ce anume mai am acolo și nu am aici. Ei bine, acolo am „kavod". Sînt foarte respectat în Europa. M-am plictisit să mă tot scuz că am o casă în Elveția, să declar că nu sînt un „iored", că sînt cetățean al Statului Israel și că plătesc aici impozite. Plec mereu acolo nu pentru a mă sustrage de la plata impozitelor, ci de dragul peisajului care este un vis. Acolo mă odihnesc și lucrez bine.

Da, am o casă în Elveția, dar acolo eu nu mă simt acasă. Numai aici mă simt acasă și nu-s un străin. Fiul meu servește în Zahal, soția mea are aici o galerie de artă, cîinii mei sînt aici, casa mea este aici.

Din naștere sînt un om slab. Dar războiul barbar din perioada nazistă și din cea stalinistă, ca și schimbarea patriei, au făcut din mine un luptător. Totuși mă simt lovit de calomnii și de complotul tăcerii țesut împotriva mea și a creațiilor mele, aici în țară.

Dacă situația mea materială ar fi fost alta, poate că eram ipocrit ca toți ceilalți. Dar situația mea este bună, îmi pot permite să spun adevărul despre orice. Inamicii mei n-au decît să mă pupe undeva. În spatele meu se ridică un munte de milioane de exemplare ale cărților mele. Un zid de apărare format din milioane de cititori. Sună a laudă de sine? Dar eu nu trebuie s-o fac pe modestul. Acesta e luxul pe care pot să mi-l permit. Pentru asta am scris aproape 50 de cărți și piese de teatru. Acum, culeg roadele.

"ASTA ASTEPTĂM NOI DE LA VOI?"

Mare succes am avut cu cele scrise de noi în revista din luna mai! Am primit un număr dublu de scrisori de la admiratorii noștri, sau în termeni israelieni, am realizat o creștere de 200% pe lună. De data asta am primit două scrisori!

În prima scrisoare, un cititor, al cărui nume i-l ținem la dispoziție, dacă are nevoie, ne scrie printre altele:

,,...Asta așteptăm noi de la voi? Unde este satira ascuțită? Unde este fierul roșu care stigmatizează? Unde este demascarea? Unde este condamnarea? Unde este scoaterea la lumină? Unde este biciuirea? Unde este țintuirea la stîlpul infamiei?..." Și așa continuă pe patru pagini, scrise mărunt, dar îngrijit.

Toată noaptea am avut coșmare. Iar dimineața, cînd am făcut schimb de vise între noi, a fost vorba numai de Marchizul de Sade, Strangulatorul din Boston, Inchiziția Spaniolă, Vlad Țepeș, Dracula și alți satirici de același gen.

Noroc de a doua scrisoare, a unei cititoare al cărei nume nu i-l putem ține la dispoziție pentru că nu a semnat, unde am citit:

,,...Ce tot îi dați cu satira, cu fierul roșu, cu demascarea, cu scoaterea la lumină, cu biciuirea? N-avem destui dușmani și așa? Mai trebuie să veniți și voi cu stîlpul infamiei pe deasupra? S-au făcut atîtea lucruri frumoase în țărișoara noastră dragă. De pildă, zilele trecute mă plimbam cu o verișoară, turistă, venită din America, prin pardesul nostru și deodată i-a căzut un grapefruit în cap. Cînd, a doua zi la spital, verișoara și-a revenit, am rîs amîndouă și ne-am bucurat cu realizările din țara noastră, unde cresc citrice de două kilograme bucata! Ei? De chestii din astea nu puteți scrie? Să rîdem din toată inima!..."

După această scrisoare, toată noaptea am visat frumos și aromat. Cum ne-am dus într-un pardes să ajutăm ca voluntari la culesul citricelor fiindcă nu mai veneau arabii de pe teritorii, cum ne-am urcat în pom, cum cineva ne-a furat scara, cum a venit tehnica modernă israeliană în ajutorul nostru cu mașina aceea care scutură pomii să cadă fructele, cum am căzut și noi, cum ne-au dus la un spital... Și ne-am trezit în patul nostru, fericiți că am visat ceva pozitiv.

Are dreptate doamna anonimă! Ce naiba? Nu sîntem în stare să scriem ceva luminos? Dar ce? În ce domeniu?

În agricultură; Și ce știm noi din agricultură? Despre roșii, că după ele se calculează coeficientul de scumpete lunar (au crescut roșiile, cresc și celelalte). Dar unde cresc roșiile? În pom, ca merele sau în seră ca trandafirii? Ce e roșia? Fruct sau rădăcină? Nu! Nu știm. Alt domeniu.

Construcții! După cîte știm noi, asta înseamnă case. Și de ce se face întîi o groapă în jos cînd casa se clădește în sus? Și cui îi trebuie fabrică de materiale de construcție, cînd acum toate vin prefabricate? Și ce-i fier-beton? Ori e fier, ori e beton! Sau cărămidă... Ce mai... Nu ne pricepem! Altceva.

Știință! Energie solară! În asta sîntem cei mai tari. Sîntem plini de boilere solare. Pînă și noi avem unul! Sau astrofizica, știința aia care se ocupă cu găurile negre din univers... În materie de găuri negre sîntem foarte avansați. Noi nu sîntem de specialitate, dar cine citește raportul controlorului de stat își poate da seama la ce nivel ridicat am ajuns în materie de găuri!

Sau în economie! Se știe că evreii sînt mari economiști. Afară de noi doi, care sîntem foarte economi, dar înspăimîntați de termeni ca: patah, pakam, rate, acțiuni, bondsuri, indexate, indici, dobîndă pozitivă, dobîndă negativă, stok, Dow Jones, rată de discount, broker, gross, marketing, credit, debit... O viață-ntreagă am știut că ,,debit" este un loc unde se cumpără țigări! Nu! Nu-i pentru noi! Totuși la ceva trebuie să ne pricepem și noi, că doar sîntem oameni de cultură. Multă, puțină, așa se cheamă! Și în ,,artă" sîntem acasă. Sidonia a făcut istoria artelor cu Oprescu, iar Mark s-a însurat cu Sidonia! O adevărată familie! Legătură mai strînsă nici că se poate! Și unde pui că arta este totdeauna pozitivă și folositoare, cum spunea o fată la radio, cînd, în zilele de hamsin, s-a răcorit în piața Dizengoff cu apa din tortul de nuntă al lui Agam.

Deci la drum! Încotro s-o pornim? Ziarul din ziua respectivă avea două poze. Una cu niște scări impresionante care se terminau într-o clădire înaltă cu multe etaje. Iar a doua, tot cu niște scări, mai puțintele, care duc însă la mai multe exponate de diverse forme. Prima reprezenta noul centru de cumpărături din Gan Ha Ir, de lîngă primăria Tel Aviv-ului. A doua era fotografia complexului de sculptură al lui Dani Caravan din parcul Wolfsohn din Tel Aviv. Dar unde-o fi parcul Wolfsohn? Am luat o hartă a metropolei lui Cici și n-am găsit. Am mai luat una. Și încă una. La a cincea hartă am înțeles că metodele de orientare turistică nu se aplică în Israel, chiar citite de la dreapta la stînga. Unde-o fi parcul ăsta? Să întrebăm la poliție. Miștaraua trebuie să cunoască toate coclaurile.

Crimă în parcul Wolfsohn. 20 de cadavre. Faceți ceva!

— Șalom, gheveret Police! - i-a spus Mark unei tinere polițiste care era la ghișeul miștaralei din Iaffo.

— Da! a răspuns fata.

Era un început încurajator. ,,Da" înseamnă că era de acord cu

,,şalom"-ul lui Mark, că acesta se putea apropia de ghişeu, că accepta să i se pună o întrebare şi că erau şanse să capete un răspuns.

– Gheveret Police, nu ştiţi unde-i parcul Wolfsohn?

– Ce vă trebuie parcul Wolfsohn?

– Acolo Dani Caravan a montat un complex sculptural pe care am vrea să-l vizităm.

– Caravan e aici, vis-a-vis, a sărit în ajutor un poliţist care stătea pe o bancă alături, cu o ureche la un talkie-walkie şi cu cealaltă la noi.

– Nu! El nu vrea barul Caravan. – i-a răspuns sugestiv poliţista. Apoi curioasă: Şi ce vă trebuie parcul Wolfsohn?

– Păi acolo este sculptura! - a precizat Mark.

– Sînteţi turişti? - s-a interesat din nou fata în uniformă.

– Nu! Sîntem israelieni. E o chestie de cultură.

– O clipă. Să întreb terenul! – şi a început să vorbească la un microfon, să ceară Mokedul, Maşina a-17, b-223 şi alte asemenea coduri de neînţeles pentru cetăţeanul obişnuit. După cîteva minute a închis contactele cu terenul, şi-a scos cascheta, şi-a şters fruntea de efortul depus şi a exclamat sincer:

– Nimeni nu ştie unde-i parcul Wolfsohn!

– Ai întrebat şi de Dani Caravan?

– Nu, n-am vrut să-i încurc. Şi-aşa nimeni nu ştie!

– Gheveret Police, a strigat exasperat Mark. Dacă veneam şi-ţi spuneam: Crimă în parcul Wolfsohn! Douăzeci de victime! Trimiteţi imediat miştaraua acolo! Unde-i trimiteai?

Gheveret Police a început să rîdă şi Mark a ieşit.

În acest stadiu, am făcut iar un consult. Ce-ar fi să telefonăm la pompieri. Anunţăm un incendiu mare în parcul Wolfsohn şi ne luăm după ei. Dar dacă pompierii întreabă adresa la poliţie şi gheveret Police le răspunde:

,,Staţi liniştiţi! Nu este nici un incendiu! A fost o crimă mare. Douăzeci de persoane. Ni s-a comunicat deja!"

Nu. Nu-i bine, Să întrebăm un şofer de taxi. Ei circulă peste tot.

– Vă rog să-mi spuneţi unde este parcul Wolfsohn? - a întrebat Sidonia cei trei şoferi care se aflau în interiorul staţiei de taxiuri de pe lîngă hotelul Dan Panorama din sudul Tel Avivului.

– Aici, vis-a-vis, a răspuns unul dintre ei după un vizibil efort de gîndire.

– Nu, a sărit altul. Wolfsohn? Trebuie să fie la terenul de tenis din Iafo, peste drum de spitalul Wolfsohn.

Al treilea n-a participat la discuţie. Probabil că nu ştia. Sidonia le-a mulţumit politicos, fără să-i dezamăgească spunîndu-le că parcul de vis-a-vis se cheamă Charles Clore, iar terenul de tenis din Iaffo n-a fost sculptat de Dani Caravan.

Ne-am reunificat în maşină cu un Mark încins de căldură şi o Sidonie exuberantă:

– Ştiu! Am aflat de la responsabila cu turismul a hotelului. Mi-a spus că parcul este la încrucişarea bulevardului La Guardia cu Şoseaua Aviatorilor.

– N-ai vorbit ivrit?

– Ba da, dar cu ivritul meu a crezut că abia am absolvit ulpanul ,,Akiba" pentru marii donatori!

Şi a fost ziua a doua!

Am cotit din bulevardul La Guardia pe cviş Hataiasim şi am început urcuşul... spre artă.

O adevărată desfătare pentru ochi şi simţ estetic. Pante asfaltate gri deschis, peluze verzi, bănci albastre, copaci maron cu frunze arămii, un lac cu apă incoloră... Artă figurativă! Ce vezi, aia e! Pe un platou, în vîrful colinei, complexul lui Dani Caravan. Artă complexată! O piramidă de tip egiptean, dar mai mică şi întredeschisă, ca să poţi intra înăuntru şi să vezi că nu-i nimic. În faţă, un amfiteatru la aceleaşi proporţii mici, sugerează, foarte mignon, marile amfiteatre romane. În rînd cu piramida, tot o chestie de marmură, care ocroteşte un măslin din lemn de măslin. Simbol al păcii. Pe o latură, o semiscoică, tot din marmură, al cărei sens îl mai discutăm şi astăzi între noi. Dar e acolo. Piesa de rezistenţă a sculpturii este un turn ca un obelisc. Dar cine a fost sau are de gînd să se ducă în America, să cheltuiască 700 de dolari pentru biletul de avion, 300 de şekeli taxă de călătorie, 10 dolari taxa de aeroport, 100 de şekeli asigurare şi alte cîteva mii de dolari pentru mîncare şi dormit, n-are rost să mai risipească trei şekeli pentru autobuz fiindcă şi la Washington D.C., pe pajiştea din spatele Casei Albe este monumentul lui George Washington, tot un obelisc în ,,mărime" naturală, asemănător.

Noi însă am urcat cele 77 de trepte ale obeliscului ridicat de Dani Caravan şi ne-am dat seama că întregul complex de sculptură nu este numai piatră rece şi neînsufleţită. Are viaţă. Un paznic cu un tranzistor în mînă, din care ajungeau pînă la noi acolo sus, sunetele unul Rock Caved, se plimba de colo pînă colo.

Am fost fericiţi. Am găsit ceva pozitiv.

,,Asta aşteptaţi de la noi?"

O CREŞTERE DE 200% PE LUNĂ

עדי טורס בע"מ
ADI TOURS LTD.
TRAVEL, TOURISM & INSURANCE AGENCY • משרד נסיעות, תיירות וביטוח

E. WEISS

AGENTUL DE VOIAJ
preferat de ALIAUA ROMÂNĂ
ADI TOURS LTD.
Tel. 623650 – 624753 – 625406
Allenby 111 (pasaj Tamar)

Columb a descoperit America. Adevărat!!
Fleming a descoperit penicilina. De asemenea, adevărat!!
Omenirea este pe cale de a-şi împlini visul ei milenar de prelungire a vieţii!
Pînă atunci, ce putem face? Să ne petrecem timpul liber sau vacanţa noastră în aer liber, la munte, la mare sau în staţiuni balneo-climaterice pentru recuperarea forţelor noastre fizice.

ROMANIA

Doriţi o vacanţă plăcută sau un concediu pentru îngrijirea sănătăţii dv.!!

ADRESAŢI-VĂ CU ÎNCREDERE LA E. WEISS care vă va informa cu tot ce este actual în materie de turism pe tot cuprinsul lumii.

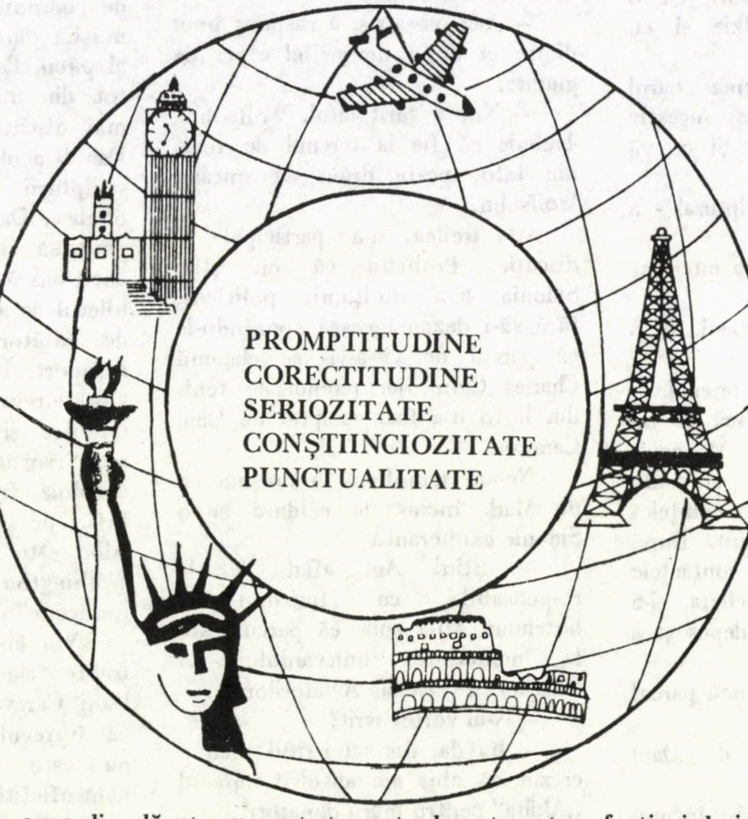

Excursii organizate în ROMÂNIA, UNGARIA, JUGOSLAVIA, la preţuri de mare concurenţă. Pentru Ungaria se pot comanda camere şi apartamente particulare începînd de la 25 dolari camera pe noapte.

Vă propune un concediu plăcut sau un tratament adecvat pentru afecţiuni de inimă, reumatism, ulcer stomacal sau duodenal, bronşită, astmă – în staţiunile balneo-climaterice din România:

FELIX, HERCULANE – reumatism, băi cu ape radioactive, inclusiv tratamente cu sauna, masaje, etc.

COVASNA, TUŞNAD, VATRA DORNEI, BUZIAŞ – fenomene ale bolilor cardio-vasculare, circulaţia sîngelui, tensiune arterială, etc.

CĂLIMĂNEŞTI, OLĂNEŞTI: Ape minerale contra ulcer stomacal, pietre la rinichi sau vezica biliară, tratament special cu ULCOSILVANIL.

SLĂNIC-MOLDOVA, GOVORA – bronşită, astmă.

Odihnă la POIANA BRAŞOV, SINAIA, PREDEAL.

De asemenea, excursii organizate sau individual în UNGARIA, JUGOSLAVIA, AUSTRIA.

Oferim bilete de zbor pentru întregul mapamond, inclusiv bilete charter pentru Europa.

Preţurile noastre sînt accesibile pentru orice turist. Excursie organizată de 15 zile în România pentru suma de 699 dolari. Acordăm condiţii avantajoase de plată, în rate, pînă la 12 anual.

Convorbire realizată de I. FÎNTÎNARU

"DOSARUL PROF. DR. B. HEINRICH"

Am luat cunoștință de acest caz, citind în „Haaretz" din 14 martie o corespondență specială din Bonn, semnată Daniel Dagan și intitulată: **„Medic stomatolog israelian acuzat de o mare excrocherie de 50 de milioane de mărci"** și cu subtitlul *„Dr. Benedict Heinrich, investit cu pașaport diplomatic israelian, susține în fața unui tribunal din Germania federală că se bucură de imunitate diplomatică și, prin urmare, nu poate fi tradus în justiție"*. Autorul afirmă că articolul a fost redactat pe baza „răspunsurilor primite la întrebările ziarului puse oamenilor procuraturii din Bremen". Ca atare, textul reflecta părerile acuzării. Fideli principiului audiatur *et altera pars*, considerăm că este cazul să dăm cuvîntul, în replică, dr. B. Heinrich.

În acest scop, ne-am deplasat la cabinetul stomatologic din Dizengoff 75, unde își exercită profesiunea prof. ~~dr.~~ med. dentist Heinrich. Așteptînd ca domnia sa să iasă dintr-o operație, am aruncat o privire în apartamentul care adăpostește un adevărat dispensar, cu cabinete pentru adulți și copii, sală de operație, etc. — totul înzestrat cu echipament modern, și unde lucrează și alți medici originari din România.

În sfîrșit, dăm ochii cu domnia sa, o persoană distinsă, volubilă, cu înfățișare tinerească la cei 65 de ani ai săi.

— Domnule profesor, am citit și noi, a citit și multă lume și s-a comentat în cercurile medicale și în opinia publică nota din Haaretz. *Sînteți de-acord să ne spuneți în ce a constat implicarea dvs. în acest „caz"?*

— Desigur, fără nici o reticență. Și aș fi făcut-o de îndată ce m-ați solicitat telefonic, dacă nu mi s-ar fi atras atenția că nu este uzual și nici indicat să o fac cît timp problema se afla *sub judice*, adică în curs de judecată. Acum cînd dosarul s-a închis, sînt gata să vă spun, în modul cel mai sincer, despre ce a fost vorba.

Cetățean al Israelului din 1951, după ani de practicare a medicinei dentare la Tel Aviv, am locuit, din 1963, la Bremen, unde am desfășurat o intensă activitate medicală și științifică, larg apreciată, dar care, cum se întîmplă, a trezit și invidii. Deși instalat acolo, nu m-am înstrăinat nici un moment de țara al cărei cetățean sînt — Israelul — și pentru care am nutrit în permanență cele mai alese sentimente. În baza relațiilor pe care le aveam în Israel, am înțeles să sprijin contacte și legături, între personalități și oameni de afaceri din R.F.G. și Israel. Între altele, am contribuit la realizarea unor contracte de credit între bănci israeliene și oameni de afaceri germani. Aceste contracte erau profitabile ambelor părți și nu neg că, de pe urma lor, am avut și personal avantaje. Totul, în cel mai corect spirit comercial și cu respectarea normelor legale.

Într-un caz concret — acela care a fost împricinat — de împrumut ar fi urmat să beneficieze, dacă contractul ar fi fost perfectat și aplicat, un grup de investitori germani. În ce măsură aceștia erau de bună sau de rea credință, eu n-aveam cum să știu. Fapt este că banca germană a contestat autenticitatea semnăturilor de pe documentele prezentate de respectivii și a deschis o acțiune în justiție, sub acuzarea de fals, în urma căreia s-a procedat la arestări și alte măsuri represive. Asemenea măsuri au fost îndreptate și împotriva mea, cu toate că rolul meu s-a limitat exclusiv la a pune în contact părțile, care urmau să poarte tratative între ele și să-și asume măsurile de prevedere de rigoare, conform uzanțelor bancare. În cursul procesului, care a durat doi ani, nu s-a putut dovedi nici unul din capetele de acuzare formulate de procuratură la adresa mea și în cele din urmă s-a recunoscut, prin hotărîre judecătorească nevinovăția mea și s-a dispus scoaterea mea din cauză.

Cînd se văd caninii antisemitismului

— Cum vă explicați atitudinea procuraturii generale din Bremen, care, după cum scria Haaretz, *a spus că va continua cu perseverență să susțină acuzarea împotriva dvs.?*

— A fost fără îndoială, o încercare de a lovi în prestigiul meu ca om și ca medic, un *linch moral* aș zice. Dar nu numai atît. A fost o manifestare crasă a antisemitismului, ai cărui canini putrezi, neextirpați infectează din nou organismul social în Germania federală, și a variantei sale actuale — anti-israelismul. Tocmai aceste motive m-au determinat să iau eu inițiativa repunerii pe rol a cazului,

„Unerträglicher Eingriff"

Heinrich-Prozeß: CDU rügt Wedemeier und Generalstaatsanwalt

eb. Die CDU-Franktion will die Umstände, die den Strafprozeß gegen den ehemaligen Bremer Zahnarzt Prof. Benedict Heinrich platzen ließen, in der Fragestunde der nächsten Bürgerschaftssitzung aufgreifen. Wie berichtet, hatte die 6. Strafkammer des Landgerichts einem Befangenheitsantrag gegen ihren Vorsitzenden stattgegeben, nachdem dieser

Im Beschluß des Landgerichts über den Befangenheitsantrag heißt es dazu lakonisch: „Der israelische Botschafter in der Bundeshauptstadt Bonn nimmt telefonisch an seinem Strafverfahren Anteil." Und über den Hintergrund der Entbindung der Schöffin Wedemeier: „Eine vergleichbare Einflußnahme — zumindest von seiten des Generalstaatsanwalts

În dulcele grai nemțesc...

pentru a se ajunge la o hotărîre care să mă despăgubească pentru daunele morale și, dacă vreți, politice, care mi s-au adus.

— *Acest aspect la care vă referiți — cel antisemit și anti-israelian — este interesant... Și v-am ruga să-l argumentați.*

— Nu este nicidecum o afirmație pro-domo. Dețin, în această privință, o documentare bogată, din surse de netăgăduit, pe baza căreia s-ar putea scrie o carte întreagă. Aci n-am să mă refer decît la două exemple pentru a evidenția:

Direcția antisemită:

La 20 septembrie 1983. Camera a 5-a a Bundesgerichthof (Tribunalul din Bremen) a admis, așa cum am arătat, apelul făcut de mine și a anulat sentința de condamnare, pe motivul că legea a fost violată, întrucît completul a fost manevrat. Manevrat de cine? De procurorul general care a declarat, ritos, că el nu poate da crezare acuzatului, care este „*un levantin mediteranian*". Această exprimare jignitoare a fost înregistrată pe bandă de magnetofon, dar cînd s-a cerut audierea benzii, el a declarat că „banda s-a șters".

Incidentul s-a repetat, așa cum reiese din relatarea ziaristului Thille de la *Bremenwesserkurier* reprodusă în cartea: *Auslanderbuch fur Inlander* (conform titlului și subtitlului *o carte destinată indigenului, pentru a putea pricepe problemele emigrantului)*. Iată pasajul respectiv din carte:

„Afară, pe coridor, am întîlnit pe procurorul general de stat, care se ocupa de o „excrocherie" de milioane, în care ar fi implicat un medic stomatolog. Acesta dă din mîini și din picioare ca să iasă basma curată — descrie juristul stadiul audierii. Dar așa sînt ăștia! Nu trebuie să te lași dus de nas de basmele acestor *levantini*. L-am întrebat: De unde este originar medicul? „Er ist *Jude*" (E evreu). Și procurorul m-a privit cu subînțeles...".

Oare acest „Jude" nu vă sună în urechi ca un răcnet din epoca hitleristă?

Și acum direcția anti-israeliană:

Urma să se judece cererea mea de desdăunare. Din completul de judecată trebuia să facă parte, în calitate de asesoare populară, d-na *Ute Wedemeier*, soția Burgermeisters-ului (președintele Senatului) landului Bremen. Cu două zile înainte de începerea procesului, devine cunoscut că acesta nu va avea loc la termen, întrucît doamna U. W. nu mai face parte din completul de judecată. Din ce cauză? Deoarece în acest sens a exercitat presiuni procurorul general, care consideră că onorabila doamnă nu va judeca obiectiv, date fiind cunoscutele ei simpatii proisraeliene...

Recuzarea d-nei U. W. a stîrnit reacții de indignare. *O inadmisibilă imixtiune* își intitulează comentariul unul din ziarele locale (vezi fascimilul). *Ce încredere mai poate avea dr. Heinrich în justiția noastră?* —întreabă, retoric, comentatorul postului de radio Bremen, care consideră că cele petrecute sînt de natură să dăuneze grav prestigiului justiției germane. *Ați scos-o pe d-na U. W. din completul de judecată. Nu intenționați să puneți în locul ei pe Arafat?* - exclamă, caustic, un alt ziar. Incriminînd procuratura Landului, fracțiunea C.D.U. (Partidul Creștin Democrat) ridică problema în Burgerschaft (senatul) Landului. Unul dintre deputați își formulează astfel interpelarea: *Cum apreciază Senatul faptul că s-a mers cu îndrăzneala pînă la îndepărtarea asesoarei desemnate în mod democratic? A fost oare această imixtiune o hotărîre chibzuită*

Față de această reacție categorică, însăși Camera de acuzare nr.6 a Tribunalului a considerat că a fost lezat principiul independenței justiției și, dîndu-mi cîștig de cauză, hotărăște ca acțiunea inițiată de mine să fie examinată de un complet de judecată imparțial. În Încheierea Camerei se spune: *O asemenea imixtiune (din partea procurorului general și a instanței) nu ne-a fost dat să întîlnim. Ne exprimăm îngrijorarea cu privire la ceea ce s-ar fi putut întîmpla dacă s-ar fi continuat să se alunece pe panta de parțialitate cu care s-a început.*

În baza aceleiași încheieri, recent a ajut loc ultima ședință a procesului. La sfatul avocatului meu, am renunțat la pretențiile de despăgubire materială, numai pentru ca dosarul să se închidă neîntîrziat. Consider că, pe plan moral, prin ultimele hotărîri, am primit satisfacția cuvenită.

— *Care va să zică acum,* Curtea este luminată. *Mai am avea o singură nedumerire: ce este cu pașaportul diplomatic, cu imunitatea diplomatică, pe care potrivit celor scrise în* Haaretz *ați fi invocat-o pentru a întrerupe urmărirea judiciară și, legat de aceasta, ce rol a avut Ministerul de Externe al Israelului?*

— Este adevărat că dețin un pașaport diplomatic, ce mi s-a acordat în legătură cu însărcinări consulare și de asistență medicală în țări africane. Nu m-am prevalat de prerogativele imunității diplomatice înaintea instanțelor din R.F.G. Nu ar fi avut sens să o fac. Eu am fost acela care am cerut, nu sistarea urmăririi, ci dimpotrivă, repunerea pe rol a „cauzei", în vederea completei ei elucidări și reparării prejudiciilor ce mi s-au adus. Ministerul de externe nu a făcut decît să dea dispoziție ambasadorului nostru la Bonn să vegheze la asigurarea dreptului de apărare al unui cetățean israelian — ceea ce este o îndatorire a sa. Insinuarea relativă la o protecție specială din partea titularului Ministerului, dl. Șimon Peres, are cred, un iz de manevră politică internă și numai așa pot să-mi explic caracterul relatării corespondentului ziarului *Haaretz*. Nu consider de demnitatea mea să polemizez pe această temă, dar socot că ziarul ar trebui să tragă concluziile ce se impun de la sine.

DUBI SELTZER: O piruetă de... 40 de ani

Luna trecută, la Ghivat Aviva, a avut loc o întîlnire a foştilor membri în mişcarea Haşomer Haţair din România. În onoarea evenimentului, compozitorul DUBI SELTZER a fost solicitat să compună un cîntec pe versurile scrise de educatorul Natan Andes. Deşi foarte ocupat cu muzica pentru ,,Hoţi de noapte", un serial al Televiziunii germane după cartea lui Arthur Koestler, Seltzer n-a refuzat. Din nostalgie? Poate...

Cu patru decenii în urmă, în oraşul său natal, Bucureşti, Seltzer era şi el în Haşomer Haţair. Un puşti. Dar cît de talentat! La 13 ani a scris opereta pentru copii ,,Ţara fără adulţi", care a şi fost reprezentată la Bucureşti. Pe urmă însă a plecat în ,,Palestina", rupînd toate legăturile cu locurile natale. Nu a luat cu el nici măcar partitura ,,Ţării fără adulţi". A venit cu un vas ,,ilegal", a trecut prin lagărele din Cipru, a învăţat în kibuţul Beit Zera, a fost apoi el însuşi membru al kibuţului Saar.

La întîlnirea din kibuţul Ghivat Aviva, Dubi Seltzer s-a revăzut după zeci de ani cu foştii prieteni din ,,kenul" de la Bucureşti şi şi-a ascultat cîntecul compus special pentru această întîlnire, interpretat de corul kibuţurilor ,,de români" Maghen şi Nir Itzhak.

A venit singur căci soţia sa, Graziela Fontana, cunoscută creatoare italiană de modă, nu ştie ivrit şi nici măcar... româneşte.

Dubi Seltzer: n-a uitat

Targa şi mormîntul din Piaţa Primăriei

Anul trecut, exact pe vremea asta, în iulie, scriam cu durere şi revoltă despre ruşinea de la ,,Săptămîna cărţii" unde tuturor asociaţiilor de scriitori de limbi străine, inclusiv asociaţiei româneşti, li s-a afectat un singur spaţiu de vreo 2 metri, cît un... mormînt. Aceasta spre deosebire de anii trecuţi, cînd s-a dovedit că dacă acestor ,,paria" li se permite să-şi prezinte cărţile în mod civilizat, pe un spaţiu cît de cît onorabil, ei au cumpărători mulţi, fără să afecteze cu nimic deverul editurilor ebraice.

Ne-am exprimat atunci părerea că Uniunea asociaţiilor de scriitori (preşedinte SANDU DAVID) ar trebui să deschidă gura împotriva acestei ofense, a acestei discriminări. Am sperat că pînă la viitoarea ,,Săptămînă a cărţii" se va face ceva în acest sens, ceva se va schimba!

NU S-A SCHIMBAT NIMIC!

Anul acesta – şi anul acesta – la ,,Săptămîna cărţii" din piaţa Malhei Israel din Tel Aviv, aceeaşi batjocură. Acelaşi stand ,,general" – o singură masă pentru toate limbile – la care a fost plasat ca vînzător un tînăr neştiutor al nici unei limbi în care sînt scrise cărţile pe care a fost pus să le vîndă. Strigătul de protest al Uniunii conduse de Sandu David nu s-a făcut auzit. În orice caz, nu în public, nu în presă. Dimpotrivă, Uniunea a găsit de cuviinţă să mai şi îndemne pe scriitori să-şi expună cărţile pe masa aceea îngustă ca o targă.

Majoritatea scriitorilor de limbă română au refuzat să ia parte la această bătaie de joc şi nu şi-au trimis cărţile. A fost forma lor de protest demn.

Requiemul lui Pollak

Cinci ani de cînd spre regretul numeroşilor săi clienţi şi prieteni s-a stins din viaţă anticarul Mişu Pollak. Ne-am numărat şi noi, colaboratorii şi cititorii acestei reviste, printre cei care îşi făceau drum la anticarul din strada King George din Tel Aviv. Ştiam că acolo nu este numai un mare depozit de cărţi, ci şi un iubitor al cărţii, un pasionat, un ,,damnat", un ghid preţios pentru intelectuali. Bucuria cea mare a lui Pollak era de a-ţi procura o carte, nu numai de a ţi-o vinde. De altfel, aveai impresia că el ţi-o dăruia, cu atîta plăcere ţi-o punea în mînă.

Cu puţin timp înainte de a muri, împlinise 50 de ani de ani de anticariat şi un grup de tineri scriitori voiseră să-l sărbătorească. A refuzat din modestia sa binecunoscută.

M.

UMOR

,,LASĂ POPORUL MEU SĂ RÎDĂ
de Mark şi Sidonia Sidon

Doritorii pot primi cartea prin poştă, trimiţînd un cec de 17 şekeli pe numele şi adresa: M. REISER, str. Iţhac Sade 33/26 Bat–Yam 59672

ABRAHAM FELLER

Abraham Feller, decanul lumii literar-artistice din trib – așa cum îl numisem noi și așa cum merita indubitabil să i se spună – a încetat din viață săptămînile trecute, în plină vară israeliană, la vîrsta de 95 de ani.

Prin moartea lui, unanim regretată, a dispărut una dintre cele mai interesante și semnificative personalități ale spiritului sionist din România.

M. Rudich – care l-a cunoscut bine pe Feller și celebra tipografie a acestuia, *Slova* din Bucureștii interbelici, punct de întîlnire, cenaclu, forum, cafenea și oază a condeielor evreo-române din epocă – va vorbi în numărul viitor al revistei despre înțelesul trecerii lui Feller pe acest pămînt.

Încă o încercare de turneu la București

La teatrul *Cameri* se spune că spectacolul (excelent) ,,Casa Bernardei Alba" de Federico Garcia Lorca, cu Orna Porat în rolul principal, va pleca în turneu la București. Se pare că invitația a fost făcută de reprezentanții Teatrului Mic, care au fost recent în țară cu ,,Noapte bună, mamă!". Actorii de la *Cameri* sînt bucuroși și convinși că turneul va avea loc.

Dar există și sceptici... Persoane cu ,,experiență" în această privință, prevăd că povestea cu turneul Filarmonicii și cu alte formații artistice se va repeta și de data aceasta și că în cele din urmă bucureștenii nu vor vedea ,,Casa Bernardei Alba" de la Tel Aviv. E numai un pronostic, o presimțire care sperăm că nu se va adeveri.

Sperăm. Și ținem pumnii strînși pentru realizarea vechiului vis numit ,,un turneu al unui teatru israelian în România".

ERATA

la nr.15 (iunie a.c.)

La coperta II-a (Concursul de fotografii), explicația la fotografia prezentată de dr. Dan Foglu, în loc de ,,Desen pe o baltă..." se va citi ,,Desen pe o balată" (ceea ce este cu totul altceva); la aceeași pagină, fotografia din dreapta jos (un cetățean îmbrăcat în petice) aparține concurentului Dan Haiali, jurist cu idei din Haifa: îi cerem scuze pentru inadmisibila eroare de ordin tehnic.

MINIMUM

O ADRESA

str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

NR. 16 IULIE

APARE LUNAR
P.O.B. 11472, Tel Aviv

Director: **Al. Mirodan**
Editorialiști: **M. Rudich, A. Zahareanu**
Cartea: **E. Campus, L. Volovici, S. Levin**
Spectacolul: **Ben Zwi, Ada Pistiner,**
Ideile: **N. Horodniceanu**
Humor: **Mark și Sidonia Sidon**
Horoscop: **Sybil Hederna**
Arta culinară: **Ylana, Lucullus**
Redactori: **V. Russu** (prim redactor), **D. Beniamini, I. Fîntînaru, Beatrice Hacker, V. Mincu**
Realizarea grafică: **Mihaela Podolsky**
Culegere: **HASOFRIM Ltd.**
Tipografia: **DFUS HAHADAȘ**
Corespondenți în străinătate:
Europa: **Jacob Popper;** Paris: **Ion Mihăileanu;** Munchen: **Sorin Cunea;** Bruxelles: **Mira Iosif–Fichman;** Lausanne: **Victor Eskenazy;** Viena: **Maria Abraham;** New York: **Ștefan Halmoș, H. Fosha.**
Publicitate: 1 inch – 20 șekeli – Carnet – 10 cuvinte: 10 șekeli;
Abonamente Israel:
3 luni (3 numere): 18 șekeli
6 luni (6 numere): 36 șekeli
1 an (12 numere): 72 șekeli
Prețul include costul expedierii.
Străinătate: **1 an (12 numere): Europa – 75 dolari; U.S.A., Canada – – 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă – 125 dolari; Insulele Fidji – 158 dolari.**
Administrația:
Director: **D. Simovici**
Serviciul Abonamente:
tel. **03-440123 (Jeanine)**
Articolele semnate de colaboratorii noștri reprezintă personalitatea și punctul de vedere al acestora. Se înțelege, așadar, că redacția – nu împărtășește totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Redacția nu răspunde de conținutul anunțurilor comerciale

TURIȘTII CONTINUĂ SĂ NĂVĂLEASCĂ

În urma faptului că zeci de grupuri de turiști din străinătate și-au anulat venirea în țară din cauza răscoalei din teritorii, unii factori panicarzi s-au pus pe treabă și au început să creeze panică. Ei strigă fără nici un motiv că turiștii străini nu mai vin. Ba chiar dacă există un motiv, acesta nu este un motiv ca să se facă din el panică, deoarece turiștii străini, în ciuda faptului că și-au anulat venirile, continuă să vină. Ba sînt alți factori panicarzi care susțin că ,,numărul musafirilor care ne cad pe cap este din ce în ce mai mare de parcă n-ar fi citit în ziare că în teritorii a izbucnit o răscoală și mai bine ar fi să stea la casele lor".

Pentru a spulbera aceste două panici, am trimis pe toți foto-reporterii noștri la aeroportul Ben Gurion, la hoteluri, în diferite puncte turistice. Ei s-au întors la redacție cu un vraf de fotografii care dovedesc că nu este motiv de nici măcar o singură panică și că turiștii continuă să ne năvălească de parcă nu ar fi anunțat vreodată că își anulează năvălirile.

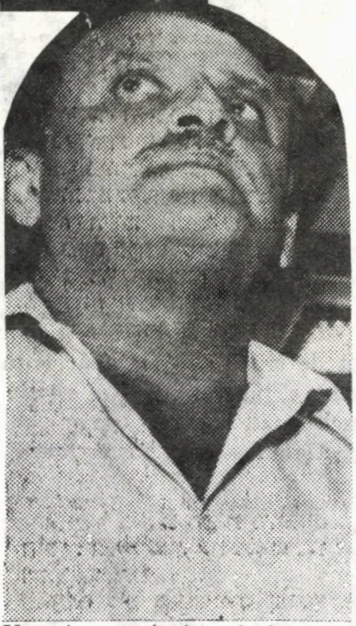

Un oaspete invitat insistent și foarte mult așteptat în Israel: d. Avraham Sharir, ministrul israelian al turismului. D-sa n-a mai fost de mult în țară și a rămas profund impresionat de schimbările intervenite de cînd n-a mai fost la noi.

Un mic grup de rude turistice din România surprins de foto-reporter în momentul cînd vizitează importantul obiectiv turistic Șuk Hacarmel din orașul Tel Aviv. În fund – blocul unde magazinul ,,Kol Bo Shalom" își vinde mărfurile și unde Ministerul de Interne își vinde pașapoartele.

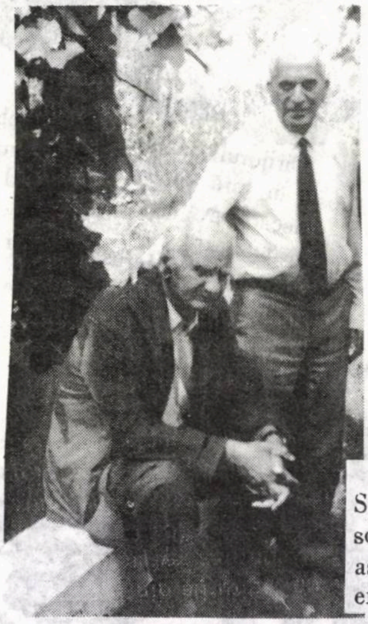

Un oaspete drag: d. Nuțu Spodheim. El a fost găzduit de scriitorul Geo Bogza (care s-a așezat să se odihnească după efortul de găzduire a' atîtor turiști)

Un turist din Italia: d. Marcello Mastroianni. A fost primit cu multă muzică. Cu această ocaziune, d. Marcello a dăruit Muzeului Tel Aviv filmul ,,Ochi negri" în care are și d-sa un oarecare rol principal.

D. Menahem Beghin n-a mai ieşit de cîţiva ani din casă. Totuşi, recent a ţinut să facă o vizită în Israel. Iată-l la sosire întîmpinat de redactorul nostru d. Victor Russu.

Dirijorul Leonard Bernstein a sosit în ţară cu 21 de geamantane – fiecare geamantan ocupînd cîte un hotel întreg, astfel încît reţeaua de hoteluri din Ierusalim şi-a făcut planul la toţi indicii.

D. George Shultz, ministrul american al externelor, nu s-a luat după valul de anulări de vizite. Domnia sa ne-a vizitat în ultimul timp de patru ori, venind de fiecare dată cu o suită şi mai mare, de sute de persoane, pentru a umple toate hotelurile noastre care se plîng că stau cu camerele goale.

Un oaspete din Africa. Cunoscutul dentist stomatolog, prof. dr. Benedict Heinrich, fotografiat la aeroport în chiar primele momentele ale sosirii sale din Costa de Fildeş.

Ne-a sosit în vizită nu de mult o expoziţie de sculptură europeană. În fotografie, o statuetă de Rodin sărutînd pămîntul Ţării Sfinte imediat după coborîrea din avionul Air France.

CLAUZA

Conform unei declarații oficiale publicate mai de mult, începînd de la 3 iulie a.c. guvernul Statelor Unite încetează aplicarea ,,clauzei națiunii celei mai favorizate" României, trece la majorarea taxelor și tarifelor vamale și se vor adopta și alte măsuri în relațiile cu România.

Ne amintim că în urmă cu cîteva luni, agenția *Agerpres* publica un comunicat în care se spunea că România a informat guvernul S.U.A. că nu mai acceptă prelungirea clauzei națiunii celei mai favorizate, "dată fiind menținerea amendamentului Jackson-Vanick, adoptat unilateral, ce condiționează acordarea anuală a clauzei de o serie de cerințe politice care constituie un amestec inadmisibil în treburile interne ale României".

Comunicat oarecum ciudat deoarece înseamnă că România nu mai acceptă un statut pe care... îl pierduse deja.

Economiștii din Occident subliniază că prin expirarea statutului comercial preferențial în relațiile cu Statele Unite, România pierde anual 250 milioane de dolari.

Titus Popovici: CINE SE TEME DE...SATIRĂ?

Titus Popovici (58 de ani) nu este un scriitor ,,dizident". Și nici măcar ,,marginal".

Dimpotrivă. În calitatea sa de membru al Comitetului Central al Partidului Comunist, el se numără de ani de zile printre autorii cei mai **oficiali** ai epocii.

Dar, acordînd nu de mult un interviu lui V. Silvestru în **România Literară**, el a vorbit, spre uluirea generală, ca un ,,protestatar".

Subiectul interviului: satira pe scenele teatrului românesc de azi.

Iată cîteva din ideile lui Titus Popovici:

...Mi s-a părut totdeauna un paradox și o inechitate ca în țara care a dat lumii pe marele I. L. Caragiale, satira să fie, în zilele noastre, atît de palid reprezentată, ca să nu spun că este ,,sublimă, dar..." De ce? Cine se teme de... Virginia Wolf?...

...Văduvirea artei românești de una dintre cele mai vii trăsături ale spiritului românesc — înfierarea prin rîs răzbunător a toate și a tuturor ce *urîțesc* viața — mi se pare un lucru grav. Desigur, aici funcționează din plin toate poncifele și tropismele moștenite de la defunctul (în teorie) realism-stalinist. Dictatura acestui realism e gravă, pontificală, ascunde o propensiune religioasă (nemărturisită și caricaturală). Capacitatea de a însănătoși viața socială *prin rîs* pare blasfematorie, ori neserioasă. I se preferă predica și coerciționea...

...Se vorbește deschis despre contradicțiile ce *apar* în societate — și care, în treacăt fie zis, sînt motorul dezvoltării sociale și istorice — în schimb, prezentarea lor pe scenă în scop curativ, apare — în mințile primitive și inculte — ca un act de subversiune...

...E drept că o serie de vicii sînt moștenite de la societățile anterioare, ori de la influențe străine (hatîr, bacșiș, ciubuc, etc.). Le considerăm eradicate? Ce forme îmbracă ele în *această* epocă? Cum se înveșmîntează Cațavencu în alte forme de expresie? Ce resorturi pun în mișcare corupția, traficul de influență, nepotismul — și poate lipsi satira din eradicarea lor?

Socialismul se vrea în primul rînd o expresie a unor noi relații inter-umane, bazate pe o morală de natură umană, descoperită, nu relevată. Răul nu încetează să existe și să prolifereze, dacă nu-l numim, dimpotrivă. Aș fi încîntat de — și vajnic participator la — o discuție (evident, nu exclusiv între noi, creatorii — noi sîntem perfect de acord în dorința de a da o notă nouă și meritată viață satirei românești) pe tema ,,Locul și rolul satirei în societatea românească, la sfîrșitul secolului XX". Mă tem însă că e doar un deziderat pios.

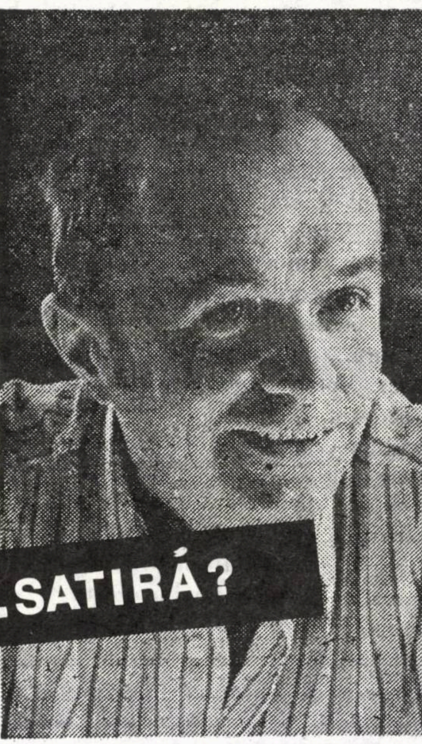

Titus Popovici: **Glasnost?**

MINIMUM

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

SCURT

* *Academia Româno-Americană*, are – odată cu încheierea celui de-al 13-lea congres (Portland, U.S.A.) – un nou comitet executiv, ales pentru următorii trei ani: prof. Maria Manoliu-Manea (California), preşedinte; scriitorul I. M. Arcade (Paris) vice-preşedinte; Miron Butariu, secretar-casier; Const. Corduneanu (Texas), Ion Petru Culianu (Chicago), Sanda Golopenţia-Eretescu (Universitatea Brown), Mircea Ioaniţiu, Tudor Raţiu, Elena Stamatescu (California). * *Un nou secretar al* C.C. al Partidului cu propaganda, în locul lui C. Mitea: generalul C. Olteanu, fost primar al Capitalei. Lumea cu humor de la restaurantul Casei Scriitorilor constată că, pentru întîiaşi oară, literatura şi arta fură... militarizate. * *Decese: Modest Morariu*, poet, traducător, redactor-şef al editurii *Meridiane* născut la Cernăuţi în 1929; cîteva volume de versuri: *Poveste cu fantome*, 1968; *Spectacol de pantomimă*, 1970, *Ovăzul sălbatic*, 1974). *Eugen Fânăţeanu*, tenor la Teatrul de operetă din Bucureşti. * *Cunoscutul poet* român Dan Deşliu,

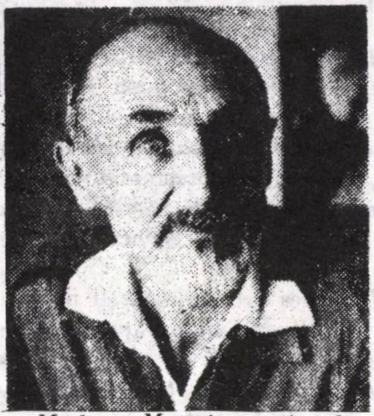

Modest Morariu: **ucis de o boală care nu iartă. Boala** ***aceea.***

aflat într-o călătorie pe continentul american, a avut trei convorbiri la postul de radio *Vocea Americii* cu poetul dizident Dorin Tudoran, şi cu toate că declaraţiile lui Deşliu n-au fost lipsite de critici la adresa realităţilor din România '88, el a anunţat că este hotărît să se întoarcă în ţară; amintim că soţia lui Dan Deşliu – pianistă – se află de vreo doi-trei ani în Canada, unde concertează şi dă lecţii de muzică. * *Europa liberă*: ,,...România nu mai are drept de vot la Naţiunile Unite. L-a pierdut, după cum prevede statutul organizaţiei mondiale, pentru că este în restanţă cu plata cotizaţiilor, suma datorată fiind de 3,9 milioane de dolari. Adică cotizaţia pe trei ani..." * *Dintr-un articol din ,,Le Monde diplomatique"* (Paris), despre economia României: ,,cafeaua şi carnea se cumpără la negru cu 1000 lei kilogramul, respectiv între 70 şi 100 lei kilogramul, la un salariu mediu de 2800 de lei. * *Preţul* unui exemplar din *Minimum* la Bucureşti: 100 de lei; * *Dintr-o declaraţie* a lui Zoltan Gal, ministru adjunct la Interne în Ungaria privind pe maghiarii din România, dornici a se stabili la Budapesta: ,,Lăsaţi-mă să dau doar două cifre pentru a ne face o idee în legătură cu numărul lor şi cu dinamica creşterii acestui număr. În 1980, oficiile noastre consulare din România au înregistrat 830 de cereri de acest fel, în 1987, numărul lor a fost de 8700 de cereri. Numărul cererilor a crescut de 10 ori în ultimii 7 ani, deci". Ziarul ,,*Times*" (Londra) susţine că, în afară de ungurii din Ardeal care vor să emigreze în Ungaria, "peste o mie de români etnici au cerut în ultimele două luni azil politic în Ungaria". * *Patru... contrabasişti* români de mare talent, Dorin Marc, Botond Kostiak, Lucian Cioriţă şi Sandu Kis, au alcătuit un quartet, numit *Mobile*, unic în felul lui, deoarece interpretează la acest instrument... nevedetă, piese de Bach (pentru vioară!) ş.a.m.d. Şi le interpretează cu virtuozitate şi mare succes.

Desene de Mircea Gheorghe

A PROPOS DE PENSIILE DIN ROMÂNIA

Articolul publicat în numărul nostru trecut despre necesitatea de a se interveni pentru recunoașterea dreptului la pensie al israelienilor care au muncit ani mulți în România, a avut ecoul prevăzut. Ne-au sosit numeroase scrisori, între care și una de la Natzeret Ilit cu peste 40 de semnături.

Nota generală a acestor scrisori e sentimentul unei nedreptăți resimțit de oamenii care au lăsat în România un ,,trecut de muncă cinstită pentru care nu primim nimic din ceea ce ni se cuvine", după cum scrie d. Avram Rosen din Natania, fost timp de 28 de ani contabil la o întreprindere din Sighișoara.

,,Dacă trăiam și astăzi în România, primeam pensia pentru anii lucrați. Acum însă, la capătul unei vieți de muncă, nu primesc un ban fiindcă am venit în Israel. Dar am venit legal, pentru a trăi alături de copiii mei. Am venit cu acte în regulă, eliberate de autoritățile românești, n-am fugit, nu sînt un trădător care trebuie să fie pedepsit". Astfel ne scrie d. Robert Schwartz, fost controlor de calitate la fabrici textile din Bacău, Buhuși și Timișoara, care locuiește în prezent la Rishon Le Zion.

Un punct interesant într-o altă scrisoare, aceea a doamnei Cecilia Vainer din Ierusalim, laborantă care a lucrat 29 de ani în diferite institute de cercetări din București și din provincie: problema valutei. D-na Vainer înțelege că ,,Statului român îi vine poate greu să acorde aceste pensii, pentru că ar însemna să cheltuiască valută străină care îi lipsește. În acest caz, s-ar putea încerca să se obțină asentimentul celor îndreptățiți la pensii ca să le primească în lei românești. În ce mă privește sînt gata să accept un asemenea aranjament".

Problema este într-adevăr interesantă și ar trebui luată în considerare de comitetul public care se va constitui pentru rezolvarea problemei.

Iată un subiect de discuție. Civilizată, amicală și cinstită.

Un subiect pentru multă lume și — înainte de orice — pentru fruntașii alialei române.

M. Raf.

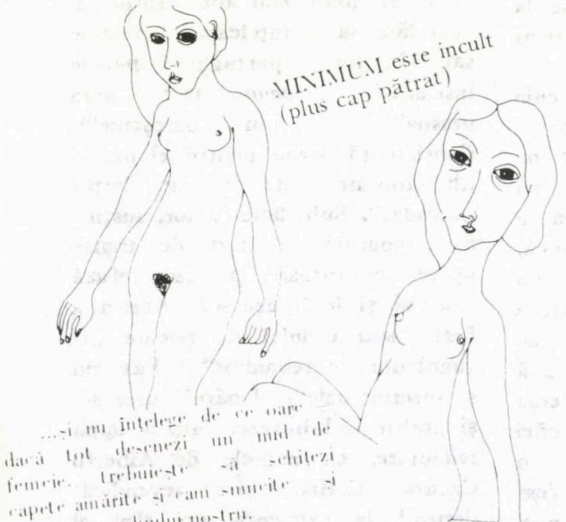

SĂPTĂMÎNAL
CITIȚI
Adevărul
36 de ani în slujba alialei române

ÎN CARE GĂSIȚI:
* comentarii politice de toate nuanțele
* reportaje din țară și din lumea toată
* o pagină cultural - artistică
* umor, cuvinte încrucișate, curiozități și cîte un scurt roman
* o pagină de note și comentarii

ÎN FIECARE VINERI
cereți ,,ADEVĂRUL" la toate chioșcurile din țară, de la prima oră a dimineții!

JACOB POPPER

PSEUDONIME

LOUIS BOMBET

În anul 1815, luna ianuarie, ziua 28, apărea la Paris sub semnătura lui Louis Alexandre Cesar Bombet, o lucrare intitulată ,,Scrisori despre Haydn". O vom regăsi mai tîrziu sub titlul ,,Viețile lui Haydn, Mozart și Metastasio" în operele complete ale unui celebru autor; dar nu acest fapt se cere deocamdată reținut, ci cel că întreaga documentație și o bună parte a comentariilor din ,,Viața lui Haydn" sînt textual traduse după lucrarea ,,Le Haydine" pe care un italian, Carpani, o publicase cu trei ani înainte la Milano. Acest din urmă autor se dovedește a fi deosebit de pedant și emfatic, dar are meritul de a ne aduce la cunoștință un bogat material anecdotic despre Haydn, pe care-l cunoscuse personal. În timp ce Louis Alexandre Cesar Bombet nu numai că nici nu purta în realitate acest nume bombastic, dar atunci cînd Carpani îl dă în judecată pentru plagiat, se grăbește să se ascundă în spatele unui nou pseudonim, inventîndu-și un frate care-l ridiculizează de altfel cu mult spirit pe italian. Polemica avea să se stingă abia opt ani mai tîrziu: fără nici un rezultat.

Nu s-ar cuveni să-i facem măcar azi dreptate obscurului dar indiscutabil onestului Carpani și să-l condamnăm cu asprimea cuvenită pe plagiatorul și mistificatorul Bombet?

Dintr-un punct de vedere juridic abstract, așa s-ar cuveni să procedăm; pe de altă parte însă, e greu de trecut cu vederea faptul că sub acest pseudonim se ascundea un anume Henry Beyle, cunoscut și sub numele de Stendhal. Data de 28 ianuarie 1815 merită a fi citată din nou, întrucît ea marchează un moment important în istoria literaturii mondiale: cel în care-și făcea debutul autorul nemuritoarelor romane ,,Roșu și negru" și ,,Mînăstirea din Parma". Carpani îi datorează în fond recunoștință, căci plagiatul lui Bombet și înainte de toate faptul că sub acesta se ascundea Stendhal i-a conferit și lui un soi de nemurire.

FERNANDO PESSOA

Dacă ar fi să ne luăm după registrele stării civile din Lisabona, poetul Fernando Antonio Noguiera Pessoa s-a născut sub acest nume în capitala Portugaliei la 13 iunie 1888. Sub același nume i-a fost acolo înregistrată săvîrșirea din viață pe data de 29 noiembrie 1935. Sub numele de Fernando Pessoa l-au cunoscut și clienții și chelnerii mai multor cafenele din Lisabona: era un omuleț cu ochelari și mustăcioară, întotdeauna înveșmîntat într-un costum negru, destul de ros, dar călcat cu grijă — ai fi zis, unul dintre mărunții impiegați care-și sorbeau în fiecare după-amiază în acele localuri cafeaua și-și citeau acolo ziarul: un om onorabil, în orice caz, despre care se știa că-și cîștigă pîinea redactînd corespondența în limbi străine a unui institut de credit. Prea puțini erau la curent cu faptul că el colabora la cîteva reviste literare și că publicase și o cărțulie de versuri pe care o prezentase la un concurs literar, fiind distins pentru ea cu premiul doi.

În încăperea în care locuia Pessoa a fost găsită după moartea sa, pe lîngă cîteva obiecte de uz personal, o valiză plină cu manuscrise. Caligrafia era cea a defunctului funcționar de bancă, dar textele — cele mai multe din ele poezii, la care se adăugau cîteva eseuri literare și filozofice — erau semnate cu mai multe nume. După Pessoa, acestea nu erau pseudonime, ci ,,heteronime", căci fiecare din ele acoperea o personalitate distinctă. Vor fi fost cumva proiecții ale unei individualități poliedrice, ascunse sub masca cenușie a acelui Akaki Akakievici lusitan? Nici acesta nu putea fi adevărul, după Pessoa care

Fernando Pessoa.

nu se considera pe sine însuși decît o întruchipare oarecare a genului uman și nimic mai mult, întocmai cum lăsa să se înțeleagă și numele său (în limba portugheză *pessoa* înseamnă *persoană*, *ins:* ,,uma pessoa" — ,,un oareșcine"). Consistență aveau pentru el numai ,,heteronimele" de care se simțea ,,invadat". Sub dictarea lor, susține a fi compus în stare de transă opere nemuritoare, pe care refuză însă să și le însușească. Acesta a fost cazul ciclului de poeme ,,O guardador de rebanhos" (,,Păstorul și turmele sale") al cărui autor s-a și grăbit să-l boteze, îndată după redactare, cu numele de Alberto Caeiro. Curînd și-a revendicat dreptul la existență un elev al acestuia pe nume Ricardo Reies, și apoi un ,,rival" al său, Alvaro de Campos, autor al unei ,,Ode Triumfale". S-a mai născut apoi un

alt poet, Bernardo Soares, acesta ,,frate vitreg" sau ,,semi-heteronim" al său, cum îl numeşte Pessoa. Au mai urmat şi alţii. Pessoa le-a trasat la toţi profilul psihologic şi le-a înregistrat şi datele biografice, se înţelege, diferite de ale sale. Astfel, Caeiro ar fi văzut lumina zilei la 1 aprilie 1889 la orele 13.45 şi ar fi murit la Lisabona în 1915. ,,Biograful" său, adică Pessoa, i-a mai supravieţuit încă două decenii...

Într-un studiu închinat marelui poet, istoricul literar german Reinold Werner, aminteşte că Pessoa se trage ,,dintr-o familie de evrei portughezi convertiţi cu sila la creştinism şi ulterior condamnaţi la inchiziţie". Deci, marani! Nişte oameni deprinşi, deci, să-şi ascundă adevărata identitate sub alta, plăsmuită: pînă cînd, cu trecerea vremii, ajungeau s-o dea pe ce-a dintîi uitării sau s-o desconsidere, substituindu-i ceea ce am putea numi, împrumutînd termenul lui Pessoa, "heteronimia".

ARISTARC

Aristarc din Samos nu a fost numai cel mai însemnat critic literar al Greciei antice ci şi editorul şi interpretul *en titre* al eposurilor homerice. Semnînd cu numele său, în chip de pseudonim, faimoasele ,,Cronici ale mizantropului" din ,,Jurnalul literar", George Călinescu a vrut să dea a înţelege, cred, nu numai că se considera – şi pe drept cuvînt ! – cel mai mare critic literar român, ci şi interpretul cel mai de seamă al celui mai mare poet al românilor. Să nu uităm că nu mult înainte de întemeirea ,,Jurnalului literar" Călinescu dăduse la iveală monumentala sa lucrare despre viaţa şi opera lui Mihai Eminescu, a cărei noutate şi covîrşitoare importanţă întîrzia totuşi să se impună în conştiinţa opiniei publice.

El revendica deci, cel puţin în ochii celor ce-i cunoşteau semnificaţia, titlul de Aristarc al României: un Aristarc, totuşi, care spre deosebire de omonimul său din vechime, lăsa critica cărţilor în seama, hai să-i zicem aşa, "heteronimului" său, George Călinescu, el dedicîndu-se numai analizei critice a vieţii însăşi, efectuate cu o incisivitate menită a-i demonstra programatica ,,mizantropie". Există totuşi o cronică în care uscăciunea, (după mine, aparent) ,,mizantropică" face loc unor accente răscolitor de omeneşti: este ,,Cronica mizantropului" apărută în ,,Jurnalul literar" din 14 mai 1939 sub titlul: ,,Evreii".

E drept că pentru a nu da impresia că-şi dezminte numele şi reputaţia, Aristarc îşi transferă funcţia de cronicar unui alt avatar călinescian pe care-l numeşte ,,prietenul meu scriitorul". Acesta se dovedeşte a fi un scriitor autentic căci, propunîndu-şi să reflecteze asupra destinului iudaic, în preziua unui Holocaust ale cărui proporţii nimeni nu le bănuia, dar ale cărui semne prevestitoare erau tot mai evidente, el nu se mărgineşte să-i considere pe evrei din afară ci se amestecă printre ei, devine el însuşi evreu, devine Iţic căruţaşul, devine Sami fiul lui Iţic, se scufundă în adîncul unei mări sudice, unde odihneau – aşa cum ar dori unii să odihnească acolo milioane de israelieni – cîteva zeci de evrei respinşi de administratorii unei ţări pe atunci numite Palestina.

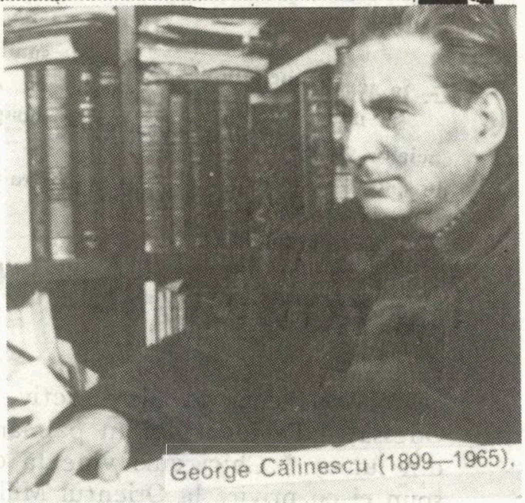
George Călinescu (1899–1965).

În cele trei pătrimi de coloană ale acelei ,,Cronici a mizantropului", am simţit bătînd, sub efigia muzeală a unui pseudonim antic, inima scriitorului şi omului George Călinescu.

Decît să puneţi banii la ciorap sau să vă schimbaţi frigiderul, sau să plecaţi la Eilat două săptămîni, sau să vă cumpăraţi o bluză nouă, englezească, – mai bine faceţi o *mitzva* şi donaţi aceşti bani *Băncii Leumi*, pentru a se plăti pensiile pe care le-au obţinut directorii respectivei bănci.

În aceste zile abundă prorocirile sumbre, pesimiste.
Și iată o persoană serioasă, cu greutate prin vîrstă și poziție socială, cu legături tricontinentale, adăpîndu-se la izvoare competente, ne spune:
— Va fi bine pentru Israel și pentru evrei.
Cine e preopinentul?

UN ROTHSCHILD AL ZILELOR NOASTRE: Dr. ARMAND HAMMER

* Nonagenar și ultra activ; * Self-made-man-ul de la Odessa; * Pe locul doi în palmaresul celor mai bogați evrei din lume; * Ghici cine vine la cină la Gorbaciov? Și ce-și spun ei cu privire la Orientul Mijlociu: Pacea este (sau poate fi) dincolo de ușă.

Hammer (ciocan pe englezește) la Moscova: de vorbă cu secera?

Vă aduceți aminte, cînd l-ați văzut ultima dată la televizor? În seara în care pe aeroportul de la Lod ateriza un avion special: primul care, după mulți ani, întreprindea o cursă directă Moscova — Tel Aviv. Era avionul personal al d-rului Hammer. Ați remarcat ce bine arăta pentru cei 90 de ani ai săi (îi împlinește la 12 iulie). Și cît de bucuros zîmbea vecinilor săi din dreapta și din stînga: d-nii Șamir și Peres. Avea toate motivele: îi reușise o ispravă de zile mari — grație lui, cunoscuta Ida Nudel a putut părăsi Uniunea Sovietică.

Cine este cel care a realizat această performanță?

Cunoscătorii biografiei sale spun că multe perioade din viața sa par pagini dintr-un roman, complex și pasionant, de Saul Below sau Bashevis-Singer sau ca unele episoade din serialul „Dinasty".

Armand Hammer provine dintr-o familie de evrei din Odessa. Știam că Odessa a „livrat" Americii violoniști celebri. Vom constata că i-a furnizat și evrei cu „geniul afacerilor".

Hammer este președintele companiei petroliere și de produse chimicale „OCCIDENTAL PETROLEUM", cu sediul la Los Angeles și cu secție centrală în inima Moscovei. O.P. este în prezent, ca mărime, a 16-a societate industrială din Statele Unite. Valoarea pe piață a acțiunilor companiei este de 5,8 miliarde dolari, majoritatea aflîndu-se în mîinile președintelui. Iar acesta nu deține doar o funcție onorifică, el este un om de afaceri ultra activ. Chiar și la actuala etate el își împarte timpul în părți egale: 8 ore muncă, 8 ore somn și din nou, 8 ore muncă. Astfel că tîrziu, seara, dr. Hammer încă nu doarme, ci intră într-o ședință sau așteaptă vizita unor colaboratori, oameni de afaceri sau oameni politici.

Mulți ani, problema evreiască și cea a Israelului l-au preocupat prea puțin. Pe cînd făcea investiții în Libia sau se săruta pe amîndoi obrajii, după tradiția rusească cu Brejnev, care îi aranjase o locuință regească la Moscova, președintele lui O.P. nu părea să nutrească o mare afecțiune pentru Israel. Dar în anii din urmă, profesorul Haim Ben Șahar de la Universitatea din Tel Aviv, a reușit să-i trezească interesul pentru poporul evreu și țara sa. Sub influența acestuia și a fostului prim ministru Menahem Beghin, dr. Hammer a devenit un sionist înfocat și un proisraelian eficient.

Pentru toate acestea sînt edificatoare declarațiile sale din

interviul pe care l-a acordat ziaristului Sever Plotker de la ,,Iediot Aharonot", din care redăm mai jos:

Întrebare: În perspectiva celor 40 de ani care au trecut de la proclamarea Independenței, care este – după dvs – cea mai mare realizare a Israelului?

Răspuns: Însăși existența sa. Constituirea statului și independența – nu există o realizare mai mare ca aceasta. Israelul umple inimile evreilor de pretutindeni de o mare încredere, mîndrie și respect.

Întrebare: Unde, după părerea dvs., am greșit?

Răspuns: Nu ați făcut greșeli grave. Priviți cine și ce a stat împotriva voastră! Dușmanii au încercat mereu să vă distrugă. În aceste împrejurări ați izbîndit într-o formă ieșită din comun. Firește, au fost unele erori de apreciere. Dar principalul este că le-ați îndreptat repede.

Întrebare: Oare nu exagerați puțin în favoarea noastră?

Răspuns: Nu. În Israel este o democrație dezvoltată și o mare grijă pentru libertatea individului. Sînteți singurul stat din Orientul Mijlociu care cultivă valori pozitive ca cele din America.

Întrebare: Dar birocrația? Nu se manifestă la noi în prea mare măsură?

Răspuns: O anumită birocrație face parte integrantă din metodele democratice. Nu am impresia că regimul vostru este mai birocratic decît al nostru. Învățăm să trăim cu aceste lucruri și ajungem să le depășim.

Întrebare: Cu alte cuvinte, nu considerați necesară o schimbare radicală a regimului economic din Israel?

Răspuns: Nu. Nu aceasta este problema economică a Israelului. Slăbiciunea voastră constă în cheltuielile foarte mari pentru apărare.

Întrebare: Vedeți în pace un proces economic?

Răspuns: Pacea este cheia. Pacea este necesară Israelului ca aerul pentru respirație. Cînd va fi pace veți înflori.

Întrebare: După părerea dvs, pacea este apropiată?

Răspuns: Da, pacea este apropiată, aș spune că ea se află imediat dincolo de ușă. Anul viitor va fi anul păcii voastre. Mi-am format părerea că subiectul păcii în Orientul Mijlociu va deveni un subiect principal pe ordinea de zi internațională după întîlnirea la nivel înalt Reagan – Gorbaciov. Nu de mult am luat cina cu Mihail Gorbaciov și am analizat împreună în amănunt problema israeliană. El mi-a spus: ,,Dr. Hammer, în momentul în care voi fi ajuns la un acord cu dl. Reagan în ce privește reducerea armamentului nuclear, voi începe să acționez cu hotărîre pentru rezolvarea conflictului din Orientul Mijlociu. Noi nu vrem să impunem vreo soluție, dar va trebui să îndeplinim un rol decisiv în procesul de pace...

Întrebare: Ați văzut și întîlnit în viața dumneavoastră mulți conducători sovietici. Oare Gorbaciov este serios?

Răspuns: Gorbaciov este om serios, inteligent și practic. Am numai sentimente de respect față de dînsul. Ca și Lenin, el este o personalitate puternică, un mare conducător și el va realiza ceea ce spune. El înțelege că acum Israelul așteaptă din partea lui un pas pozitiv, un gest, înțelege că acum este rîndul lui să dea un semn de bunăvoință.

Întrebare: De pildă, cu privire la emigrarea evreilor din Uniunea Sovietică...

Răspuns: Și în această privință am insistat la Gorbaciov. I-am spus în mod direct: lasă-i pe evrei să plece. Știți ce mi-a răspuns: ,,Voi permite fiecărui evreu să plece dacă vrea".

Întrebare: Și ce dorește în schimb?

Răspuns: Din discuția care s-a desfășurat ulterior am înțeles că la conducătorii sovietici există speranțe că dacă vor deschide porțile pentru plecarea evreilor se va anula legislația specială care discriminează Rusia în comerțul ei cu Statele Unite. La aceasta, între altele, i-am spus: ,,Domnule Gorbaciov, într-adevăr dacă vă veți îndeplini făgăduielile, evreii din S.U.A. vor fi foarte recunoscători. Eu personal mă voi situa în fruntea lobby-ului care va cere să se confere U.R.S.S. statutul de națiune beneficiară a clauzei națiunii celei mai favorizate în comerțul exterior cu S.U.A. Gorbaciov a zîmbit satisfăcut și a adăugat în glumă: Dr. Hammer, fă-mi te rog, loving (protecție) printre evrei.

Întrebare: Sînteți convins că nu există soluție a problemelor păcii fără U.R.S.S.?

Răspuns: În mod cert, nu există o asemenea soluție. Dimpotrivă, aveți datoria să acționați pentru participarea U.R.S.S. la rezolvarea problemei. Dacă rușii vor participa la eforturile pentru realizarea păcii, ei vor fi angajați în garantarea ei.

P. S.: ,,Tovarășul milionar american" – acesta este titlul filmului proiectat recent la televiziunea sovietică în cinstea președintelui companiei petroliere ,,Occidental Petroleum". Cu ocazia celei de-a 90-a aniversări a zilei sale de naștere. În film, se relevă ajutorul acordat de Hammer Kremlinului în anii '20, cînd foamea făcea ravagii în tînărul stat sovietic. În cei 9 ani pe care i-a petrecut atunci la Moscova, el a reprezentat nu mai puțin de 37 companii străine și, între altele, l-a convins pe Henry Ford să producă în Rusia sovietică tractoare.

(traducerea interviului prezentare de A. BRIGHER)

EUGEN IONESCU: "Literatura nu-mi mai spune mare lucru"

Senzație în lumea literară (dar nu numai literară) din Franța: sub titlul ,,La quette intermittente", marele scriitor francez de origine română și-a publicat din nou o carte autobiografică, un fel de jurnal intim, o spovedanie. Cu acest prilej, LE FIGARO LITTERAIRE i-a luat un interviu din care spicuim cîteva mărturisiri.

,,...Literatura nu-mi mai spune mare lucru. Cum ar zice un credincios, ea nu mi-a salvat sufletul".

,,Caut eternitatea. Mereu o caut. La modul absurd, dar fără de întrerupere. Vreme îndelungată literatura a înlocuit pentru mine absolutul. Acum nu-l mai înlocuiește. Sînt în căutarea a ceea ce Mircea Eliade numea sacrul, adică realul. Pentru mine, realismul nu înseamnă realitatea. Dar în fond, ce este realitatea? Nici un savant nu poate s-o definească precis. Intr-un astfel de context realismul nu este decît o școală literară, mult mai falsă decît lumea imaginarului".

,,De multă vreme, dar mai ales de cîțiva ani încoace, mă străduiesc să concep ceva de neconceput, să trec peste limitele a ceea ce n-are limite. Încerc să iau cerul cu asalt. Știu, e o stupiditate pentru cineva care n-are nici o direcție spirituală, nici răbdare. Uneltesc pentru a obține cerul, pentru a-l obține pe Dumnezeu".

,,Mă întreb uneori dacă absurditatea, iraționalitatea lumii nu sînt justificate, dacă prin ele Dumnezeu nu ne pune la încercare. Domnia absurdului am constatat-o încă de la piesa CÎNTĂREATA CHEALĂ. Cred că sînt un demn fiu al autorului englez care afirma că ,,lumea este o poveste plină de zgomot și de furie, spusă de un idiot". În fond, Shakespeare și într-o mai mică măsură Sofocle, sînt adevărații nași ai teatrului absurdului".

,,Cînd eram copil voiam să fiu sfînt. Cînd mi-am dat seama că sfințenia nu mi-e accesibilă, am vrut să devin scriitor. Ca Victor Hugo. Adică tipul însuși de literat pe care-l disprețuiesc. M-am agățat apoi de această derizorie ambiție — gloria literară — deoarece n-aveam de ce altceva să mă agăț. Știam însă prea bine că această iluzie se va spulbera ca și celelalte și că mă voi regăsi în angoasă, apoi în neant. Uneori îmi spun că lumea este o imensă glumă pe care ne-a făcut-o Dumnezeu și că singura soluție constă în a intra în acest joc, a juca și a rîde, orice s-ar întîmpla, în ciuda catastrofelor și a cadavrelor pe care nu mai prididim să le tot așezăm unele peste altele. Din nefericire, nu sînt în stare să rîd tot timpul, și recad în cotidian: adică în tristețe, în anxietate, în vidul acestei lumi unde doar iubirea și arta mi-au îngăduit să supraviețuiesc".

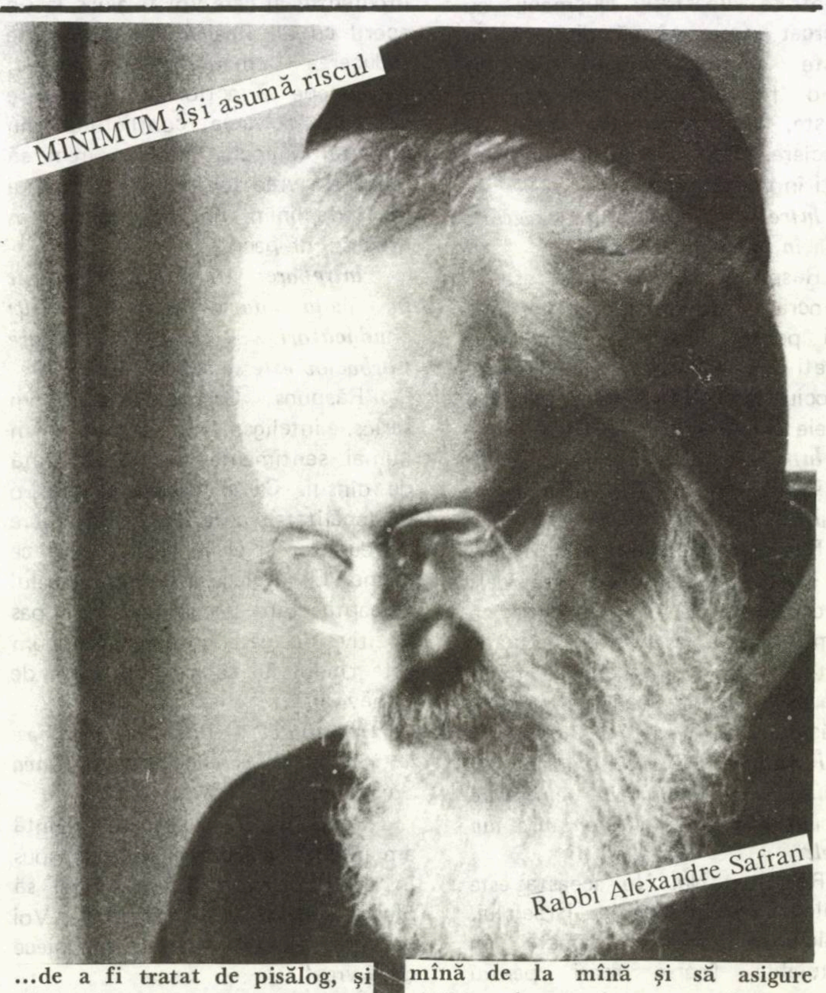

...de a fi tratat de pisălog, și cere (încă o dată și încă o dată) șefilor și subșefilor de organizații, asociații și uniuni românești, să se adune în ședință plenară pe stadionul Bloomfield, să pună mînă de la mînă și să asigure tipărirea în românește a cărții de memorii a rabinului Alexandre Șafran, ,,*Înfruntînd furtuna*", unde este vorba despre noi și despre părinții noștri.

Sex la Harrods, pe tejghea

Despre celebrul magazin universal *Harrods* din Londra, s-a spus dintotdeuna, cu mîndrie *very british*, că îți oferă totul: de la pantofi *Church* la bijuterii *Cartier*, de la dulapuri la bilete pentru o croazieră în Caraibe, de la ace de cusut pînă la brînza telemea, de la shampon la cîini de rasă.

De curînd, noțiunea de *totul* a fost confirmată cu argumente ,,beton", imposibil de zdruncinat, dar într-un fel care-a pus direcțiunea magazinului într-o mare încurcătură; nu din punct de vedere comercial, ci... moral. Ceea ce, în cazul de față e grav, deoarece *Harrodsul* are stemă de furnizor al Casei Regale și Regina Elisabeta, Prințul Filip, apoi Charles, Diana și ceilalți, se numără printre clienții cei mai fideli ai firmei.

Motivul încurcăturii: s-a descoperit că magazinul oferea clienților realmente totul: adică pînă și... femei. Dar nu la un raion specializat (sau nu încă), ci în marele departament de parfumerie și cadouri care ocupă cam jumătate din parterul magazinului. O seamă întreagă de tinere se angajaseră anume ca vînzătoare în acest scop. Așa cum scrie *Daily Mirror* persoanele interesate, (majoritatea arabi – era să zicem bineînțeles) se opreau în fața vînzătoarei alese (cu ochiul) și le înmînau numărul de telefon. De la hotel sau de-acasă.

La anchetă, s-a aflat că fetele cîștigau pînă la 1000 lire pe zi, participînd la, cum le zice ziarul, "partiuri cu șampanie și droguri".

Se pare însă că felul cum obișnuiesc unii arabi să consume produsele de la *Harrods* nu este întotdeauna plăcut.

O fată, care susține că a cîștigat peste 100.000 de lire (180.000 de dolari) în bani și bijuterii în doi ani de zile, se plîngea că unele ,,partiuri" aveau loc, din motive de grabă, pe bancheta din spate a limuzinei arabe. ,,E oribil", a mărturisit ea.

(L. P.)

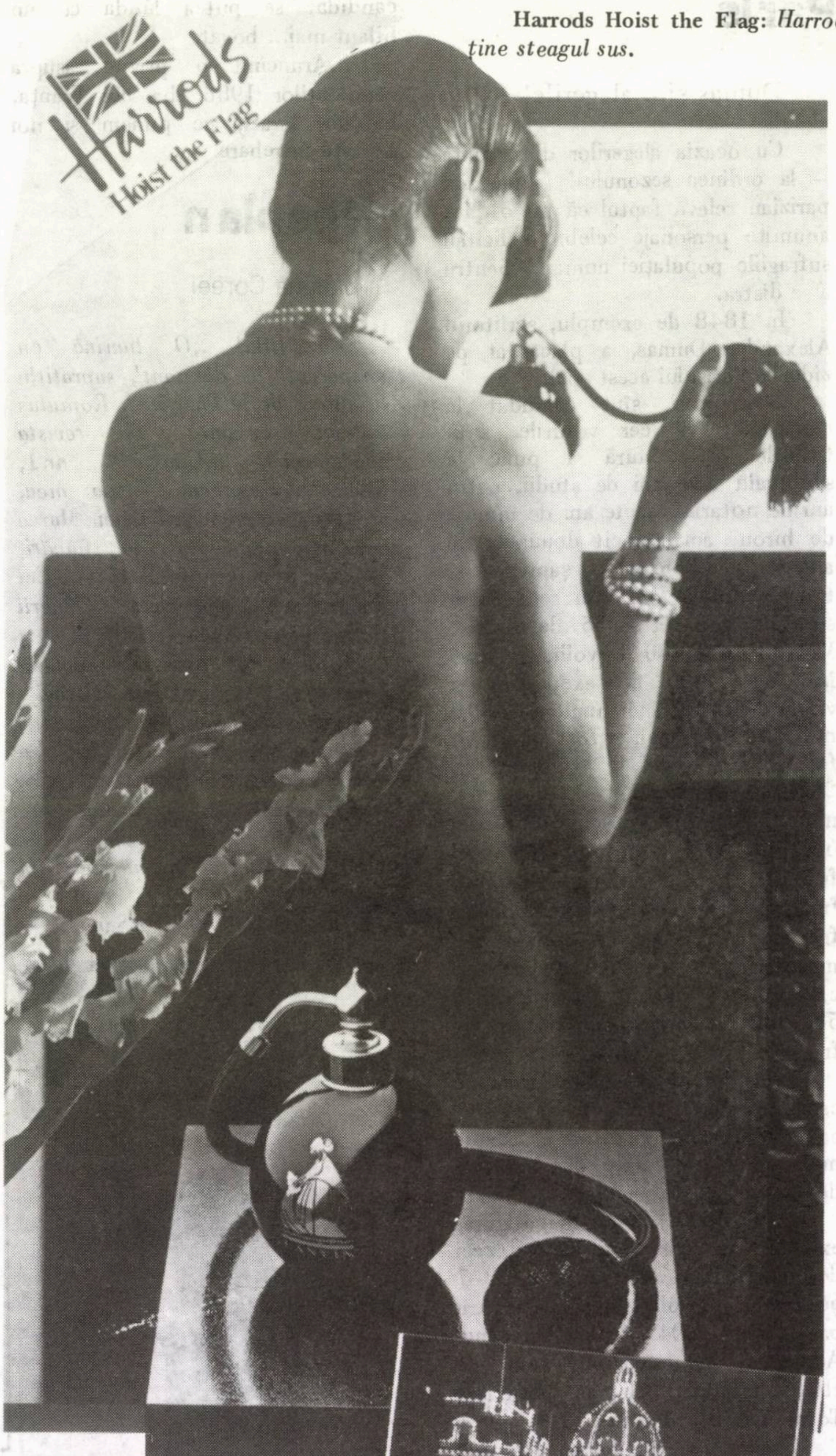

Harrods Hoist the Flag: *Harrods ține steagul sus.*

Parfumuri: *la parter.*

Paris

Dumas şi... alegerile!

Cu ocazia alegerilor din Franţa — la ordinea sezonului! — un ziar parizian relevă faptul că nu o dată anumite personaje celebre solicitau sufragiile populaţiei numai... pentru a se distra.

În 1848 de exemplu, scriitorul Alexandre Dumas, a placardat pe zidurile Parisului acest apel:

,,Muncitori, sînt candidat la deputăţie; vă cer voturile. Iată titlurile mele: fără a pune la socoteală şase ani de studii, patru ani de notariat, şapte ani de muncă de birou, am muncit douăzeci de ani cîte zece ore pe zi, şaptezeci şi trei de mii de ore. Am scris patru sute de volume şi 35 de drame. Venitul celor 400 de vollume, trase în cîte 5.000 de exemplare şi vîndute cu 5 franci unul, adică 10 milioane de franci, a fost distribuit frăţeşte astfel: tipografiilor: 264.000 fr.; zeţarilor: 525.000 fr.; muncitorilor din fabriciile de hîrtie: 683.000 fr.; legătorilor 120.000 fr.; librarilor: 2 milioane 400.000 fr.; samsarilor un milion 600.000 fr.; comisionarilor un milion fr.; mesagerilor o sută de mii de fr.; cabinetelor literare 4 milioane 580.000 fr; desenatorilor 28 mii de fr.

Considerînd că salariul zilnic e cam 3 franci şi cum într-un an sînt cam 300 zile lucrătoare, cărţile mele au hrănit, timp de douăzeci de ani, 1.692 de persoane.

...Iar dramele mele au asigurat existenţa la Paris, timp de douăzeci de ani, unui număr de 347 persoane. Triplaţi cifra pentru provincie: 1.041 de persoane. Adăugaţi muncitoarele, şefii de clacă, trăsurile: 70 de persoane. Total: 1.458 persoane.

Dramele şi cărţile au dat deci de lucru la 3.150 de persoane. Fără să mai adaug contrafalsurile belgiene şi traducerile străine".

La sfîrşit, Dumas întrebă care candidat se putea lăuda cu un bilanţ mai... bogat.

...Aruncînd o privire asupra candidaţilor 1988, ba din Franţa, ba din Israel, ne punem şi noi această întrebare.

Phenian

Steaua Coreei

Sub titlul ,,O lumină cu transparenţe de diamant", supratitlu ,,În direct de la Phenian", Romulus Căplescu prezintă în revista bucureşteană ,,Cinema" nr.1, filmele nord-coreene Patria mea, Cercetaşii, Apărătorii Patriei, Marea de sînge, Pămîntul în flăcări, Povestea primului detaşament, Cei cinci fraţi partizani, Tinerii partizani, Din nou pe front, ş.a.

Autorul se opreşte îndelung asupra filmului ,,Steaua Coreei", care reconstituie ,,epoca de început a activităţii revoluţionare a preşedintelui Kim Ir Sen".

Cinematografia coreeană are însă norocul că de destinele ei se ocupă ,,cunoscutul om politic Kim Giăng Il", care e fiul şi moştenitorul lui... Kim Ir Sen.

KIM I si KIM 2

Bonn

Germania federală nu refuză ,,ajutorul României"

Un purtător de cuvînt al Ministerului de Externe de la Bonn a confirmat ştirea potrivit căreia România a oferit ajutor umanitar Germaniei Federale, pentru cei afectaţi de şomaj în industria siderurgică şi minieră din regiunea Ruhr.

Purtătorul de cuvînt a precizat că iniţiativa Bucureştiului pare să fie un răspuns la ofertele vest-germane de ajutor umanitar pe scară mare pentru România.

Dar interesant: în timp ce guvernul român a respins ajutorul vest-german, guvernul de la Bonn a anunţat că nu se opune la primirea unor cadouri din România. De atunci însă nu se mai aude nimic.

minimum
▸ O ADRESĂ:
▸ P.O.B. 11472
▸ TEL AVIV

Acasă: după închisoare; asculta Europa Liberă?

AL. MIRODAN

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

Dan Sergiu, *romancier (urmare din nr. trecut a dialogului dintre criticul Sergiu Levin și Al. Mirodan).*

A treia repriză și ultima.

Sergiu Levin: Și-acum am ajuns la anii '50, la repriza a-III a și ultima a vieții și scrisului lui Sergiu Dan. Esențialmente, această repriză este caracterizată prin aruncarea lui în temniță pe ani de zile. Spre rușinea mea de ,,cercetător literar", n-am descoperit, iertare, iertare — motivele pentru care a fost arestat și condamnat cu atîta severitate...

Al. Mirodan: Dintr-o convorbire pe care am avut-o, acum vreo trei-patru ani, cu o rudă de-a sa, aici, în Israel, am înțeles că fusese denunțat ca ,,agent de siguranță" în anii războiului (în paranteză fie spus, de asemenea învinuire a avut parte, și nu fără necazuri, și I. Peltz). Ce i se reproșa lui Dan? El cunoscuse, ca atîția alți scriitori, un comisar de poliție pe care îl ajuta să-și... stilizeze rapoartele și chiar să-și redacteze niște studii de criminologie. Omul avea ambiții și voia să avanseze. Bineînțeles, oameni sîntem, în schimbul acestei munci de ,,negru" sau ,,writer", Sergiu Dan obținuse — sub semnul avantajului reciproc — mari servicii, inclusiv ajutorarea, ba chiar salvarea unor rude, aflate în lagărele din Transnistria.

Era una din acele situații ambigue, în care totul depinde de felul cum privești lucrurile: cu înțelegere, adică, de fapt, cu cinste cerebrală, sau cu rea-voință, cu bucuria de a-l fi prins pe om într-o situație ,,gingașă" și de a-l distruge, profitînd de un moment, hai să-i zicem pasional al societății. Or ghinionul prozatorului fusese că în acei ani '50 atît de pasionali, el era prieten cu gazetari național-țărăniști ca N. Carandino, directorul ziarului Dreptatea, apoi cu intelectuali precum Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, care colaborau la cotidianul manist, etc. Într-un volum de memorialistică, apărut nu de mult, la New York, N. Carandino vorbește frumos, chiar foarte frumos, de Sergiu Dan; el notează că romancierul a fost printre puținii care nu au ezitat să-l apere pe el, Carandino, la celebrul proces al Partidului Național Țărănesc din 1947, cînd îl chemase ca martor la bară. De bună seamă, gesturi de genul acesta nu erau prizate, peste tot, în epocă. Cam asta știu despre motivele condamnării și urgiei. Poate că, după citirea acestor rînduri, inițiații ne vor oferi informații și dezvăluiri noi.

S. L.: Le așteptăm cu interes. Pînă atunci, eu aș accelera ritmul acestei ultime reprize...

Al. M.: Da, da...

S. L.: ...și ca într-un final tare, dramatic de meci cu istoria, aș spune pe scurt, că urgia, ceea ce vrea să zică anii — mulți, mulți petrecuți de Sergiu Dan în temnițele cele mai grele ale timpului... la minele de plumb... și apoi la Canal... s-au transfigurat într-o carte, Dintr-un jurnal de noapte **(București, 1970). E o carte subțire și la propriu și la figurat și care, spre mirarea mea a trecut destul de liniștit, fără ,,scandal" prin librării.**

Al. M.: Motivul e simplu: deși e un jurnal de închisoare, nu se precizează nicăieri că e vorba de o închisoare.

S. L.: Dar se înțelege...

Al. M.: Cu puțină atenție.

S. L.: Cine n-are?

Al. M.: ....(tăcere).

S. L.: Am înțeles. Vrei să spui că fiecăruia dintre noi îi lipsește, măcar o dată-n viață acea necesară mică atenție.

Al. M.: Da.

S. L.: Și că de fapt nu trăim mereu cu ochii deschiși.

Al. M.: Da...

S. L.: Ba chiar, dimpotrivă.

Al. M. Dimpotrivă.

S. L.: O.K. (ca să zic așa). Recunosc. Îmi fac o severă autocritică. Chiar severă. Și-acum să ne întoarcem la cartea despre închisoare, despre teribilul ,,regim concentrațional", iscălită de Sergiu Dan. La acest esențial capitol, ar fi două esențe de semnalat, deopotrivă de importante, de revelatoare. Mai întîi, că ceea ce la cutremurat pe scriitorul-deținut S. Dan a fost anularea identității sale de om, a individualității... Hai să citim un fragment din Jurnal:

Poate cel care a spus: ,,fericiți cei săraci cu duhul" a vrut să spună: fericiți cei fără imaginație. Pentru că cei săraci cu duhul au norocul de a nu cunoaște dintre

suferinţe decît pe cea fizică. Durerea de dinţi, junghiul în piept, migrena, există prin ele însele, nu datorează nimic imaginaţiei. În universul oamenilor simpli toate au faţă şi nume: scaun, vacă, pîine, Ioana. Ei nu pot fi decît acolo unde se află, şi ca să fie în altă parte, trebuie să ia autobuzul sau trenul. Închide-i între patru pereţi, răsuceşte cheia în broască şi iată-i în noul lor univers: terci, tinetă, tăcere. Nu înseamnă că memoria li se goleşte şi ghipul lucrurilor şi oamenilor, amintirea glasurilor sau chiar a parfumurilor piere dintr-o dată, ca să facă loc noii realităţi. Rămîn toate, ca într-un peisaj încremenit pentru totdeauna şi din care ei au fost eliminaţi. E ca şi cum ar intra pe o uşă care dispare, lăsînd în loc un zid gros. În două săptămîni sau doi ani domnul Pora Bartolomeu din Calea Victoriei 101, încetează de a mai fi domnul Pora Bartolomeu din Calea Victoriei 101, devenind umbra palidă şi tragică a acestuia, o umbră care mai păstrează din el doar unele reflexe şi ticuri, pierzînd de cele mai multe ori pînă şi semnalmentele făpturii sale fizice din buletinul de identitate. Numărul său de telefon, periuţa de dinţi lăsată pe etajera din baie, scîrţîitul familiar al unei uşi, glasul portarului care-i spunea: „Bună dimineaţa, domnule Bartolomeu, v-am trimis sus laptele", vecina care-i zîmbise în ascensor, prietenul care-i strigase de pe scara autobuzului: „Trec mîine să-ţi spun ceva foarte important" (ce-o fi vrut să-i spună?), frizerul care-l necăjise atrăgîndu-i atenţia că începuse să chelească, toate acestea s-au şters, au rămas undeva foarte departe, în ceaţa care a înghiţit pînă şi amintirea femeii iubite. Ochii, gura, sînii, sexul, nu mai sînt decît nişte silabe, Olga sau Maria, pe care şi le şopteşte uneori în nopţile de insomnie.

Asta a fost, cum am spus, cam cea dintîi caracteristică a „jurnalului", cea dintîi obsesie.

Al. M.: Şi a doua?

S. L.: A doua, ai să rîzi, şi o să rîdem, este humorul... „Mesajul" cărţii este că orice s-ar întîmpla, esenţialul e să ne păstrăm humorul, capacitatea de a ironiza. Uite un fragment care respiră acest uşor, discret humor a la Sergiu Dan, ironia „pariziană" de care romancierul n-a vrut sau n-a putut să se despartă niciodată.

Deşi pe dinafară tencuiala scorojită dădea zidurilor aspectul jalnic al unui obraz mîncat de lepră, trebuie să spun că odaia noastră, cu priciuri suprapuse de o parte şi de alta, amintea niţel de cuşetele vagonului de dormit, era destul de convenabilă şi de n-ar fi fost hîrdăul cu apă şi tineta de lîngă uşă, nu s-ar fi deosebit prea mult de dormitorul unei căzărmi sau de internatul unui liceu. Prin fereastră se vedea curtea mare, dreptunghiulară, aşa cum de la ferestrele Hotelului Crillon vezi Place de la Concorde şi dincolo de Sena cele douăsprezece coloane corintiene ale palatului Bourbon.

Asta ne-a spus-o cu tremur nostalgic în glas domnul Vilara, singura persoană mai umblată dintre noi, adăugînd pentru culoarea locală că portarul de acolo avea epoleţi, fireturi şi colan la gît, semănînd leit cu contra-amiralul Fortunescu, iar din profil cu fostul rege Eduard al VIII-lea, înainte de a se muta de pe tronul Angliei în patul doamnei Simpson. După ce mai aruncă o privire mortului, domnul Vilara se întoarse spre Bruno Kesler, violonistul, filozofînd pe româneşte şi pe franţuzeşte, în proză şi vers: „ce să-i faci, asta e, din codru rupi o rămurea, ce-i pasă codrului de ea, les morts vont vite, la vie de l'homme ne vaut rien". Dînd cu ochii de fostul plutonier-major Coroiu, reluă în graiul matern: „Omul e ca fulgul de păpădie, azi e, mîine nu mai e".

Încerc să mi-l amintesc pe Coroiu, dar din faţa lui mi-a rămas doar uitătura foarte blîndă, cine ştie, poate îmblînzită de frică. La o percheziţie, s-a găsit în casa lui un săculeţ cu vreo două kilograme de dinţi. Fireşte, de aur. De unde presupunerea că îi smulsese din

gura cadavrelor într-o localitate din Ucraina, masacrată de un batalion S.S."

Al. M.: ...Va să zică, humorul. Să ne păstrăm humorul.

S. L.: Exact.

Al. M.: În orice împrejurare, oricît ar fi aceasta de tragică, de pustiitoare.

S. L.: Da, da.

Al. M.: Ăsta e deci „mesajul" care respiră din scrisul despre urgie al lui Sergiu Dan.

S. L.: Da, categoric.

Al. M.: Dar părerea dumitale care e?

S. L.: Părerea mea?

Al. M.: Da, crezi că, într-adevăr esenţial, este să reuşim a privi totul, cu umor?

S. L.: Da, cu o undă de umor, cu ironie...

Al. M.: Eşti sigur?

S. L.: Da.

Al. M.: Bine.

MINIMUM

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

PRIMIM LA DICTIONAR

N. Carandino, Teatrul așa cum l-am văzut, 1935 – 1945, o culegere de cronici dramatice, îngrijită de Daniela Gheorghiu, ed. Eminescu, București: un contact cu incisivitatea de „temut cronicar dramatic" a lui N. Carandino, posibilitatea de a plonja în viața teatrală de **mic Paris** a Bucureștilor interbelici, și, în plus, observații interesante (și-atît de valabile și astăzi, după decenii!) pe marginea pieselor lui Mihail Sebastian, judecate în clipa ivirii lor pe lume.

Leopold Bittman-Ruga – Al 7-lea personagiu (nuvele, teatru), Biblioteca Izvoare, Tel Aviv, 1988. Bovarismul dintotdeauna al autorului, exprimat prin dorința sa de a trăi printre contese de sleeping-car și Jockey-Cluburi (pe de o parte), obsesia antisemitismului și a Holocaustului (pe de altă parte) alcătuiesc, prin îmbinare, lumea acestui (adică și acestui) volum. Să citim titlurile cîtorva bucăți, ca și cum am pune la ureche un diapazon, și să pipăim, deci, cartea: Negutătorul din Veneția, Rendez-vous la Castelul Peleș, Un prinț al absurdului, O serată dansantă, Trubadurul...

Lucian Blaga, L'Éon dogmatique, (traducere din română de Jessie și Raoul Marin, Mariana și George Danesco: prefața de V. Horia), ed. **L'Age d'homme,** Paris, 1988. Să trăiești la Paris, între butici și monoprix-uri, așa cum ecazul cu d. Georges Danesco și ai săi, să întemeiezi o Asociație franceză de filozofie stilistică și o librărie-editură, numită **Du Savoir,** să tălmăcești și să prezinți europeanului de azi scrierile filosofice ale lui Lucian Blaga (reprezentant-cheie al filosofiei stilistice din România) în condiții de eleganță grafică și gust – iată un gînd, o atitudine, o faptă și – mai ales – o atitudine pe care noi, dușmanii „înrăiți" ai nepăsării față de patrimoniu, identitate și valori de neam, o salutăm și-o prețuim.

P.S. Pentru cititorii dornici de a ști mai mult despre susnumita asociație, iată adresa: Librairie du Savoir, 5, rue Melenbranche, Paris 75005 (tel. 43542246). Domnul Georges Danesco așteaptă semne de viață din Israel.

Punct, revistă literară la xerox, redactor Solo Juster, Tel Aviv, mai 1988. Înțelegem că e nr.2 al publicației pe care o îmbrățișasem la apariție și care găzduiește lucrări (vers, proză scurtă, etc.) citite în cadrul cenaclului „Juster"; hai să-l numim așa fiindcă merită și fiindcă rimează perfect cu adevărul. Semnează: Leopold Bittman-Ruga, L. Bruckstein, Eugen Campus, Andrei Fischoff, Solo Juster, E. Roisman, Maria Găitan, J. Coman, Ilana Irene Grunwald. Desene de Andrei Florea Sorel. Sugerăm redactorului să publice numărul revistei și adresa.

Ștefan Kremnitzer, Rega șel humor, schițe (în ivrit), Petah Tikva, 1988. O plachetă la xerox, indicînd strădania autorului de a răspîndi în lumea ebraică modul său humoristic.

Felix Caroly, Șlefuitorul de lentile, versuri, colecția **Izvoare,** Tel Aviv, 1988. Al patrulea volum al actorului de pantomimă care și-a descoperit, o dată cu transplantarea în Israel,valențe neștiute de mînuitor de cuvînt artistic (deci – șlefuitorul de...). Cîteva versuri indică starea de suflet a poetului la ora 1988: **NIMENI:** Nimeni azi, pe nimeni nu cunoaște./ Nimănui de nimeni, azi nu-i pasă./ Ne-ntîlnim, așa... din an în paște/ Și fugim să ne-ncuiem în casă.// Trecem strîmbi cu spaimele-ncrustate/ Undeva în ochii arși de ură/ Fărîmînd sub tălpi de piatră, toate,/ Duși de vremea care toate-ndură.// Singuri în mulțimea fremătîndă,/ Zilele, urîtul, disperarea.../ Le cărăm cîrtind, mereu la pîndă/ Și pierim, ca-n faptul serii,zarea.

ARHIVA DICTIONARULUI

Prietenia Sadoveanu – Groper

Ori de cîte ori vorbim despre marile prietenii dintre evreii și românii scrisului literar, trebuie, trebuie fără discuție, să amintim, – și încă la loc de frunte – de amiciția care l-a legat adînc, semnificativ pe poetul idișist Iacob Groper de povestitorul moldovean Mihail Sadoveanu, Sadoveanu cel Mare.

Schimbul de mesaje pe care-l găzduim aici, ne-a fost pus la dispoziție de prof. Eliezer Frenkel, omul care l-a cunoscut cel mai îndeaproape pe Groper și care s-a îngrijit de tălmăcirea și editarea în ebraică a operei poetice a acestuia.

Textul care precede mesajele, reprezintă un fragment din conferința ținută de profesorul Ezra Fleischer, aici în Israel, la împlinirea a doi ani de la moartea lui Groper: avem de-a face cu o scriere care ar merita să fie mereu citită și recitită:

„Am întîlnit în Groper cel mai interesant, cel mai inspirat, cel mai complex și cel mai frumos spirit din cîte mi-a fost hărăzit să văd în viață. Iacob Groper a fost precis cel mai poetic poet pe care l-am cunoscut. El nu era ceea ce se numește o personalitate puternică. Lîngă el nu te simțeai obligator, mic și neînsemnat. El nu vorbea în declarații, nu formula idei apodictice menite să ocîrmuiască omenirea dezorientată. El nu bătea cu pumnii în masă și nu sfida pe cei cu alte păreri. El nu cunoștea totdeauna adevărul unic și imuabil și nu se considera infailibil. Din contra, Iacob Groper avea într-însul o doză pronunțată de tot de modestie naivă, curată și autentică, o sfială care, laolaltă cu inteligența sa subtilă și înaripată, îl făcea să privească cu îndoială totul, inclusiv propria-i persoană".

IACOB GROPER IN 1940

Groper către Sadoveanu:

București, 8 noiembrie 1955.

Pentru mult prețuitul și iubitul nostru maestru Mihail Sadoveanu!

Scump și adînc stimat Maestru,

Izolat și suferind cum sînt de o bucată de vreme, am aflat cu întîrziere despre împlinirea celor șaptezeci și cinci de ani, într-adevăr împliniți, deplini, bogați în rod, ai vieții Domniei- Voastre.

La citirea numai a acestei știri, într-o clipită mi-au răsărit în minte priveliștile dragi ale Moldovei natale. În fața ochilor păduri, miresme, oameni și ierburi, lupte, suferințe și alinările lor — ,,Omul, ca iarba zilele lui".

Au înviat în mine, mulțime, impresiile — ca atîtea pagini cu drag păstrate în minte și în simțire; atîtea crengi parcă și limpezimi de ape și arbori, din bogata pădure a înfăptuirilor Domniei Voastre. Între ele, cea mai din urmă de mine citită, acea minunată reîncarnare ,,Nicoară Potcoavă" ca și atîtea alte rechemări de trecuturi, intuind vremuri, arătări și oameni care au fost — trăiri de odinioară — dînd înțeles prezentului sau deslușind viziuni ale celor ce vor să vină.

Și adesea, de neuitat, ca un har în plus, adesea nelipsindu-le nici cearcănul boarei elegiace al înțelepciunii Eclesiastului, adiind parcă, de-a dreptul din filele străvechii înțelepciuni.

Iar ca în lumina largă din mijlocul unei poiene a desișului acestei păduri, acest codru de frumuseți, culori, plante și întîmplări, și oameni și lucruri, iată-l pe Arborele însuși — Meșterul alcătuit parcă din toate sevele, urcușurile, năzuințele desișului înconjurător din care a răsărit: Mihail Sadoveanu în mijlocul neamului de oameni din care el s-a înălțat, luînd ființă.

În străvechile pagini ale poporului evreu, vorbindu-se de Geneză, o legendă folclorică povestește, mult simbolizat, că pentru a-l crea pe Adam — pe Omul — Dumnezeu a luat cîte o mînă de pulbere, țărînă din toate cele patru colțuri ale pămîntului,

Desigur că în făptura ctitorului Mihail Sadoveanu se află țărînă și soare și umbră de prin toate ungherele și tainițele norodului românesc. Și mai e adaosă în

Mihail Șadoveanu

plămada, în frămîntul său așa lin, senin și cuceritor, cum adesea știe el să apară, adaosă este și o mînă de pulbere culeasă de pe întreg obrazul pămîntului, acea pulbere a înțelegerii față de tot, de toți cei înconjurători sau depărtați și cuprinzînd cu privirea, cu inima sa — înțelegător... — prezența, trecutul, ca și viitorul cel mai avîntat.

Ferice de acea ființă omenească trecătoare, oricît de prelungit i-ar fi veleatul, căci ,,O mie de ani în ochii Tăi ca ziua de ieri sînt", ferice zic, de acea ființă care a reușit a-și împleti suflarea sa trecătoare cu viața și ființarea de lungă durată a unei obști întregi, cu sufletul, graiul și vraja ei, așa precum au norocul să fie, precum sînt, opera sa, viziunile, întruchipările măiestre ale lui Mihail Sadoveanu.

Prea puținele dăți cînd am avut prilej de a fi împreună, de a sta de vorbă cu Maestrul, le păstrez ca nestemate în amintire.

Știu, urarea mea caldă către dînsul pentru trai lung, mulțumit și sănătos, este totodată urare bună pentru atîtea mii de oameni care se împărtășesc de bucuria și înălțarea de a-l citi și asculta pe Mihail Sadoveanu, miile celor de azi și multele mii ale generațiilor ce stau să vină.

Cu toată prețuirea, dragostea și cinstirea ce i se cuvine,

Iacob Groper

Sadoveanu către Groper:

Telegramă-răspuns din partea lui MIHAIL SADOVEANU;

Ministerul Poștelor și Telecomunicațiilor R.P.R.

Data: primit 18/XI ora 19.40.

Prezidiu:

No.45/152, cuv.19, ora 17,30

ADRESA:

Iacob GROPER,

București,

Mircea Vodă no.19

Îți mulțumesc pentru cuvintele calde, pline de poezia unei vechi înțelepciuni.

Mihai Sadoveanu.

Anul trecut, în primăvară, ne întîlnisem aici cu actorul Mircea Șeptilici, venit în turneu teatral. Pe urmă, ne-am despărțit. Pentru totdeauna. Prietenul-frate de suflet al lui Mihail Sebastian a murit, cam la vremea aceasta a anului, de un atac de inimă, la Montreal, în Canada.

În fotografia noastră, Șeptilici (I-ul din stînga) la seara închinată de Muzeul literaturii române din București, în luna mai 1979, memoriei lui Mihail Sebastian. Împreună cu el, (de la stînga la dreapta), criticul de teatru Vicu Mindra (fost elev al lui Sebastian la liceul *Cultura* în anii războiului), academicianul Șerban Cioculescu și romanciera Cella Serghi.

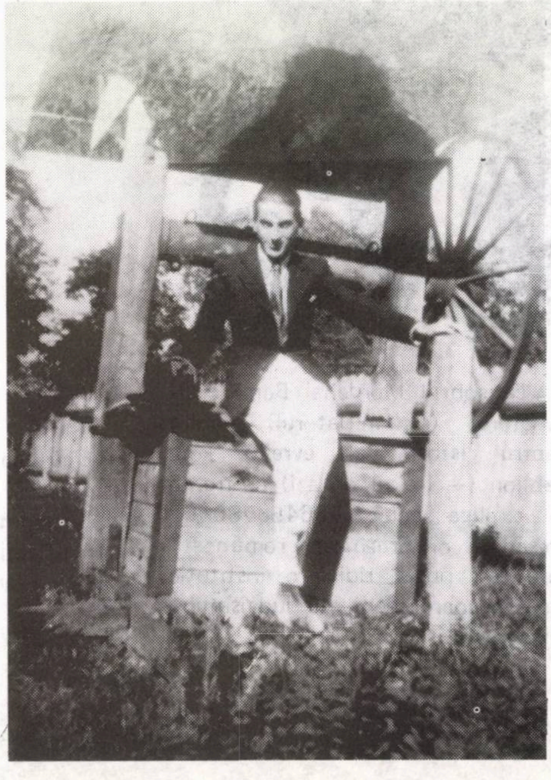

Nuțu Spodheim, pictor pe sticlă și membru al ,,boemei" artistico-literare din Bucureștiul anilor '40 — '50, în Botoșaniul natal, în costum de *dandy* al timpului, la fîntîna cu ciutură din casa părintească. Anul: 1934. Nuțu Spodheim trăiește la ora de față în Tel Aviv, joacă bridge, gătește feluri de mîncare sofisticato-moldovenești și din cînd în cînd, deschide cîte-o expoziție de pictură.

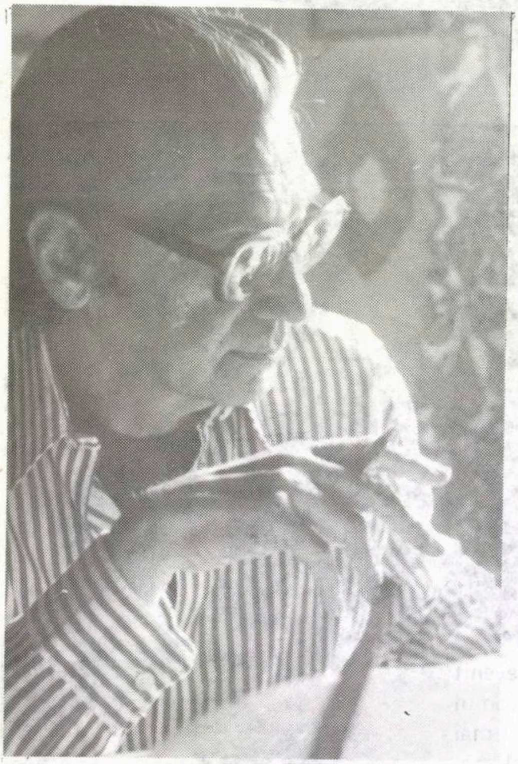

Vladimir Colin, romancier S. F., astăzi, la București, după o maladie grea pe care a învins-o. Foto: Gianna Lille.

MINIMUM ESTE DE PĂRERE:

• că lăsarea în paragină a vechii case Mani din Tel Avivul cel vechi, constituie, culturalicește vorbind, o nesimțire curată.

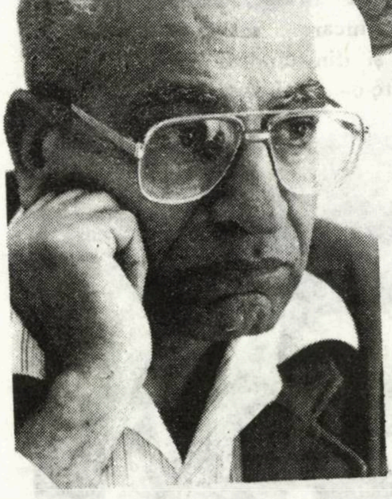

• că sobrul Mordehai Ben Porat, directorul (și inițiatorul) noului Centru istoric al evreilor din Babilon (— Irakul de azi) ar trebui să explice celor 786453780863 președinți de organizatii românești, cum s-ar putea ridica o instituție asemănătoare închinată iudaismului românesc.

• că Jean-Marie Le Pen a devenit — orice ai spune dumneata — omul și fenomenul politic cel mai semnificativ și, în felul lui, cel mai tare al Franței 1988.

ŞEF Rabin Dr. MOSES ROSEN

DE LA MOINEŞTI AM PORNIT
-schita autobiografica-

La împlinirea unei jumătăţi de veac de activitate rabinică şi patru decenii de cînd păstoreşte judaismul din România, Şef Rabinul dr. Moses Rosen evocă, în rîndurile de mai jos, anii de viaţă care au prefaţat înscăunarea d-sale în fruntea vieţii evreieşti din România.

Este cel dintîi text de acest fel oferit tiparului.

O exclusivitate *Minimum*.

M-am născut la Moineşti în anul 1912. Părintele meu a fost rabinul acestei comunităţi, din care au pornit cei dintîi colonişti evrei spre Eretz Israel, în anul 1882. Ei au făcut parte dintre ziditorii lui Zichron Yaacov şi Roş Pina.

În cel dintîi an al veacului XX, gaonul Avram Arie Rosen a ocupat jeţul rabinic al acestei obşti care, în pofida faptului că membrii săi nu erau mulţi la număr, a intrat în ,,dicţionarul" acelor vremuri de deşteptare a sentimentului de ,,iubitori ai Sionului", prin zicala ,,Prin Moineşti, spre Eretz Israel".

Tatăl meu descindea dintr-un arbore genealogic încărcat cu nume prestigioase în cîmpul învăţăturii judaice. Comentatori şi autori de response halahice, cum ar fi: Rabi Leibiş Auerbach-Stanislavow, Turei Zahav, Maharal (Rabi Loew) din Praga, Noda Biyehuda-Rabi Iezekel Landau din Praga, RMA (Rabi Moses Iserles) din Cracovia, Rabeinu Shlomo Luria, Rabi Yaakov Emden, Tosafot Iomtov pînă la marele Raşi (Rabeinu Shlomo Itzhaki), se aflau între aceştia.

El însuşi, părintele meu, a intrat în galeria marilor savanţi talmudici ai generaţiei sale. I se adresau întrebări din toate părţile lumii evreieşti şi a scris numeroase studii halahice şi agadice. În 1912 a apărut opera sa ,,Şaagat Arie". În 1922 – 1923 s-a tipărit la Londra comentariul său talmudic la ,,Tratatul Berachot". Acum cîţiva ani a apărut în editura ,,Harav Kook" din Ierusalim primul volum din responsele sale, "Eitan Arie".

Bunicul mamei mele Taube a fost marele Rabin Simcha Yoel Laksner; el a funcţionat ca rabin la Tg. Neamţ la jumătatea secolului XIX şi este autorul studiilor halahice ,,Halat Lechem" şi ,,Mei Haşiloach".

Fratele meu Rabinul Elias Rosen a trăit la Auschwitz (care se numea în perioada dintre cele două războaie, Oswiecim) şi a murit ,,Al Kiduş Haşem", împreună cu soţia şi copiii săi. A scris studiul ,,Pe Eliahu" şi responsele ,,Minchat Eliahu".

O soră, Klara Bombach, a fost ucisă de hitlerişti, împreună cu soţul şi copiii ei, la Lemberg.

Soţul surorii mele, Beracha, z.l. a fost Şef-Rabinul Comunităţii evreieşti din Glasgow. Dayanul Dr. Wolf Gottlieb a fost de asemenea un erudit al ştiinţelor judaice şi a lăsat în urma sa numeroase lucrări, între care citez volumul apărut în editura ,,Harav Kook" din Ierusalim, tratînd despre opera marelui învăţat Sefurnu.

În sfîrşit, sora mea Lea Koch a decedat la Viena, la adînci bătrîneţi. Soţul ei, arhitect, a fost un om de cultură judaică şi profană remarcabilă.

Copilăria şi adolescenţa mi le-am petrecut la Fălticeni, aplecat zece-douăsprezece ore pe zi pe foliantele Talmudului şi avîndu-l ca dascăl pe tatăl meu. Spre a nu ,,pierde timpul" de la învăţarea Torei, precum şi pentru a respecta Şabatul, am făcut liceul în particular. Era şi aceasta o ,,concesie" făcută de către tatăl meu ,,pe contul" învăţăturii TOREI, mamei mele care îşi voia copiii adăpaţi şi la izvoarele culturii laice.

An de an, începînd cu vîrsta de şase ani, la ziua mea de naştere – a 15-a în luna Av, rosteam o ,,cuvîntare" la Sinagoga ,,HABAD", din Fălticeni, care dura cam o oră şi în care dezvoltam învăţătura biblică şi comentarii talmudice. Urcat pe un scăunel, care se afla pe cea mai înaltă treaptă din faţa lăzii sfinte ,,ARON HAKODEŞ", mititelul ,,orator" producea impresie printre ,,auditorii" micului tîrguşor moldovean, care îi scoseseră faima de copil-minune.

Mama mea era foarte mîndră de odrasla ei. O vecină ,,prietenă" i-a tras însă, într-o bună zi, "un duş rece", spunîndu-i jumătate în glumă, jumătate în serios:

,,Doamnă rabin, încă e prea devreme să ştii ce va fi cu copilul d-tale... Încă nu se ştie..."

Avea dreptate malIţioasa vecină. Nimeni nu poate să ştie, ca mine, cîtă dreptate a avut.

Contici Dumitru nu suportă perciunii lui Rosen Moses

Privind înapoi spre viaţa care atunci mi se afla în faţă şi acum am dat-o la spate, spre o viaţă plină de frămîntări şi de zbucium, spre o viaţă neobişnuit de furtunoasă, plină de primejdii şi miracole, îmi dau deabia mai bine seama că gura invidioasei vecine, adevăr a grăit. Mama o cita adesea, iar eu o pomeneam ori de cîte ori

Decupați și păstrați

הופה למזרח אירופה!

Zburați cu Ophir Tours *în Europa Răsăriteană. Problema vizelor e rezolvată, iar cei ce se ocupă cu transportul dvs. la hotel, vă așteaptă. Iar dolarul dumneavoastră valorează mai mult.*

TOATE EXCURSIILE DE LA 100 ȘEKELI PE LUNĂ PÎNĂ LA 60 DE RATE.

VRAJA DUNARII

7 zile de plimbări minunate pe Dunăre cu un superb vas regal; de la Passau (Munchen) la Budapesta și înapoi prin Viena, Dornstein și Bratislava.

Plecări în fiecare săptămînă pînă la 29/X.

Amănunte – 24 ore
Tel.: 03-5131687

UNGARIA-7,50dolari pe zi!

O exclusivitate Ophir Tours. Condiții confortabile de cazare în munții Ungariei, începînd de la 7,50 dolari de persoană. De asemenea, camere la particulari, cu adresa luată din țară. Se pot aranja și tratamente medicale la policlinici elegante, la prețul... sănătății.

UNGARIA SANATATII

O propunere sănătoasă: binefăcătoarele izvoare termale ale Ungariei. Toate tratamentele necesare împotriva reumatismului, tulburărilor mușchiulare etc.

Amănunte – 24 ore
Tel.: 03-5131686

SPRE UNGARIA-FULGER

Exclusivitate Ophir Tours. Autobuze elegante vă transportă direct la Budapesta și la aeroporturile din Viena și Liubliana – și retur.

Amănunte – 24 ore
Tel.: 03-5131683

CONCEDIU IN JUGOSLAVIA

Procurați-vă la Ophir Tours cupoane ale societății locale Atlas, și veți primi cameră particulară de la 9 dolari la 20 de dolari de persoană pe noapte. Puteți alege camera (există 6000!), pe loc, la una din cele 40 de filiale ale lui Atlas.

DUNAREA-CULTURA SI ODIHNA

21 de zile în locuri interesante și-n stațiuni de odihnă din Austria, Ungaria, Jugoslavia și Germania.

Plecări: 19/VI, 4/VII, 18/VII, 1/VIII, 8/VIII, 15/VIII, 11/IX. Prețul: 1906 dolari, inclusiv zborul.

RAPSODIA

Excursie interesantă de 14 zile în Jugoslavia, Ungaria și la Viena.

Plecări: o dată la 2 săptămîni, începînd din 7/VI pînă la 20/IX.

Prețul: 1330 dolari, inclusiv zborul.

ROMANIA, UNGARIA, JUGOSLAVIA

Excursie prin peisaje și locuri istorice din Răsăritul Europei.

20 de zile. Plecări: 15/VI, 29/VI, 13/VII, 27/VII, 10/VIII, 17/VIII, 31/VIII. Prețul: 1651 dolari, inclusiv zborul.

CIREASA DIN BALCANI

15 zile minunate în țările balcanice: Grecia, Bulgaria, Turcia.

Plecări: 6/VI, 27/VI, 11/VII, 18/VII, 25/VII, 1/VIII, 5/VIII, 8/VIII, 5/IX. Prețul: 1277 dolari, inclusiv zborul.

POLONIA SI UNGARIA

Vizite speciale la Treblinka, Maidanek și Auschwitz. În continuare – spre Ungaria și Viena. 14 zile.

Plecări: 14/VI, 5/VII, 19/VII, 2/VIII, 9/VIII, 6/IX, 27/IX. Prețul: 1261 dolari, inclusiv zborul.

Amănunte – 24 ore
Tel.: 03-5131685

ophir tours

BERNADET Pensiune-n הונגריה

Liniște, în afara Budapestei, locul de odihnă ideal. Începînd de la 11 dolari pe noapte.

JUGOSLAVIA? Care-i problema?

Zboruri directe din Tel Aviv spre diferite localități din Jugoslavia: Liubliana, Zagreb, Dubrovnik.

Plecări de două ori pe săptămînă.

SANATOS CA UN PARTIZAN

Soluția jugoslavă la problemele de sănătate: izvoare și case de sănătate în munții Jugoslaviei. Transport direct de la aeroportul din Dubrovnik.

Două săptămîni, începînd de la 256 dolari de persoană.

JUGOSLAVIA PE ROATE

Închirieri de mașini în condiții optime. 6 feluri de mașini.

Descoperiți Jugoslavia pe roate, începînd de la 166 dolari pe săptămînă.

JUGOSLAVIA IN PALMA

Nenumărate posibilități de excursii cu ghid, în cele mai frumoase locuri ale Jugoslaviei.

De la 5 zile la 2 săptămîni. Începînd de la 335 dolari.

DUNAREA ALBASTRA

16 zile minunate în Austria, Ungaria și Jugoslavia, inclusiv plimbări pe Dunăre. Plecări – o dată pe săptămînă, de la 25/V la 22/IX. Prețul: 1507 dolari, inclusiv zborul.

FEDERAL RESERVE NOTE

THE UNITED STATES OF AMERICA

100

Comandă cu 90 zile
înainte și vei economisi 105 dolari!

Cel ce comandă cu 90 de zile înainte economisește:	Cel ce comandă cu 60 de zile înainte economisește:	Excursia
$105	$75	Dunărea cultură și odihnă.
$100	$70	România, Ungaria, Jugoslavia.
$ 77	$55	Dunărea albastră.
$ 70	$50	Rapsodia

DOLLAR

FEDERAL RESERVE NOTE

THE UNITED STATES OF AMERICA

25

Lista reducerilor pentru servicii turistice individuale

Reducerea	Suma cheltuită pentru servicii turistice
$5	$100
$10	$200
$15	$300
$20	$400
$25	$500

DOLLAR

VISA

VISA — mai bună decît banii.

Pentru posesorii de VISA ADIF, condiții de plată preferențiale.

În atenția dumneavoastră!

Ratele, potrivit aranjamentului de restituire a împrumutului stabilit cu băncile și ținînd seama de condițiile acestora:

Plata în 12 rate lunare. Împrumut în șkalim, dobîndă 2,1% la Bank Leumi și 2% la bank Hapoalim.

Plata în 36 pînă la 60 rate lunare; dobînda conexată la indexul de scumpete, 0,9% la Bank Leumi.

Plata în 25 rate lunare; dobînda conexată la indexul de scumpete plus 0,9% la Bank Hapoalim.

În general, prețurile sînt pentru 1 persoană, în cameră dublă, potrivit specificărilor din revista *Darkon 88*, conform listei de prețuri din 1 mai și nu includ impozitele.

Cereți revista *Darkon 88*.

Fiecare călător are dreptul la un singur cupon!

Amănunte la agentul dvs. de voiaj și la filialele *Ophir Tours*.

O LUME SPLENDIDĂ LA ÎNDEMINA DUMNEAVOASTRĂ

ophir tours

TEL AVIV, Ben Iehuda 32, tel. 03-209777,280025
HAIFA, Dereh Haatzmaut 62, tel. 04-673011.
IERUSALIM, Hotel King David, tel. 02-222777,
KIRIAT SHMONA, Hotel Tzafon, tel. 069-40245, BEER SHEVA, Haatzmaut 49.

ale vieţii valuri mă aduceau în faţa unei noi încercări.

Din anii aceia trăiţi în tîrguşorul înecat în sărăcie şi noroi, din anii fericitelor sărbători petrecute în ghettoul uliţelor strîmte şi prăfuite, din anii aceia, o scenă n-o pot niciodată uita.

Aveam nouă sau zece ani. Purtam nişte perciunaşi mici. În orăşelul acelor vremuri, eram singurul copil evreu care purta perciuni şi de aceea părinţii au avut grijă ca ei să fie mici, să nu trezească atenţia. Într-o bună zi se apropie de mine un băiat mai mare decît mine cu vreo doi ani (îi ţin minte numele căci gestul lui mi s-a întipărit în suflet pentru întreaga viaţă; de altfel, el a apărut şi mai tîrziu în viaţa mea; îl chema Contici Dumitru şi era copilul unui ofiţer). Cînd l-am văzut că se apropie, n-am ştiut ce vrea de la mine. M-am pomenit apucat de ambii perciunaşi (care, săracii, nici n-aveau prea mare... conţinut, aşa că era greu să-i apuci; din această cauză, îndîrjirea lui Contici era şi mai mare; durerea mea, aşişderea). După ce m-a tras tare de perciuni, mi-a mai tras cîteva palme de mi s-au înroşit obrajii şi mi-a spus: ,,Mă, tărtane, să nu te mai văd cu perciuni".

Plîngînd în hohote, am ajuns acasă. Între sughiţuri şi lacrimi, le-am povestit părinţilor păţania mea. Bizară mi s-a părut atunci reacţia lor. Pe cînd eu îmi juram în acele clipe că de-abia de acum înainte, o viaţă întreagă voi purta perciuni, că-i voi lăsa să crească lungi, "DAVKA", "tocmai în ciudă", pe cînd eu nu cunoşteam atunci altă preocupare decît aceea a modului cum să spăl ruşinea, să-mi restabilesc demnitatea ofensată, părinţii au capitulat pe loc. ,,Trebuie tunşi perciunii copilului", spuse mama şi tata a consimţit fără ezitare.

A doua zi, fără perciunaşi, îmi era ruşine de mine însumi. Parcă era mai grav decît ceea ce-mi făcuse Contici. Cînd l-am zărit, m-am ascuns. Nu cumva să-i dau satisfacţia că el a cîştigat.

Pentru prima dată, am simţit drama de a fi evreu, am încercat simţămîntul de revoltă, starea de umilinţă, setea de dreptate. Parcă mă văd obsedat, zile şi nopţi, de bieţii mei perciunaşi, de suferinţă, de o mare suferinţă, prea mare ca să poată să încapă în sufleţelul unui copilaş de 9 sau 10 ani, chiar dacă acesta era deja... un orator consacrat şi un... talmudist de anvergură.

Viaţa a continuat în tîrguşor. Drumul de acasă la sinagogă, pe care îl străbăteam în fiece dimineaţă şi în fiece seară, trecea prin strada Meseriaşilor. Cocioabe dărăpănate, beciuri pur şi simplu, adăposteau pe cizmarii, sacagiii, croitorii, tinichigiii şi pe ceilalţi meşteri evrei, care, din zori pînă în noapte, munceau cu sudoarea frunţii şi nu izbuteau să dea nevestei şi copiilor nici măcar bucăţica de pîine spre care tînjeau.

Strada Mare sau strada Butnari, adăpostea pe micii negustori evrei care vindeau cîte-o broboadă sau cîţiva metri de stambă ţăranilor veniţi la tîrg, dar cîtă mizerie se afla şi pe această stradă ,,jidovească"... Căsuţe vagon, întunecoase şi igrasioase, lipite unele de altele, aveau un pod comun care străbătea ca şi-n alte locuri, strada întreagă. În orăşel, izbucnea din cînd în cînd cîte-un incendiu şi-o stradă-ntreagă se mistuia în flăcări. Istoria orăşelului se povestea după ,,epoci", cam aşa: ,,s-a întîmplat după prima *sreifa* (incendiu) sau după a treia *sreifa*".

Şi totuşi, ei, ,,jidanii", erau exploatatorii. ,,Lipitorile satului" (întocmim acum la Institutul nostru de cercetări istorice o statistică ştiinţifică, spre a constata cîţi cîrciumari evrei şi cîţi cîrciumari români se aflau în judeţele moldoveneşti. Putem, de pe acuma, anunţa că numărul ,,lipitorilor evreieşti" respecta un adevărat ,,numerus clausus" şi că ,,majoritarii" au constituit majoritatea copleşitoare a negustorilor din acest domeniu de activitate) — erau reprezentate la oraş prin ,,negustorii" de pe Strada Mare şi prin ,,speculanţii" de pe cea

POGROMUL DE LA IAŞI

SFÎRSIT DE IUNIE 1941

12.000 DE MORŢI.

MINIMUM NU UITĂ.

a Meseriaşilor. Împotriva lor se va vărsa venin în ziare, ei erau vinovaţi de toate relele...

Eliminat din toate şcolile. Şi arestat. La 14 ani.

...Au mai trecut cîţiva ani. Ajunsesem în clasa a V-a de liceu. Aveam 14 ani şi cîteva luni. La Cernăuţi studentul antisemit Nicolae Totu îl împuşcă mortal, în plină zi, în văzul oamenilor, pe studentul evreu David Falik. Calendarul arăta anul 1926.

Presa antisemită se dezlănţuise. Procesul criminalului se transforma într-o demonstraţie... naţionalistă. La Cîmpulung au fost aduşi ţărani cu steaguri şi lozinci care proslăveau crimele împotriva evreilor. Totu a fost achitat, purtat în braţe şi ovaţionat ca un ,,erou naţional". Pilda sa se cerea imitată.

Adolescentul (la 14 ani, calificativul acesta e prematur, dar nici copil nu mai eram), căruia i s-au rupt perciunii, crescuse între timp. N-a acceptat cu resemnare ştirile pe care ziarele le publicau cu litere de-o şchioapă. În faţa colegilor, români şi evrei, revolta sa a izbucnit, în cuvinte lipsite de echivoc:

,,Aceasta este o sentinţă criminală şi odioasă. Există o lume civilizată, care nu va tolera ca sîngele evreiesc să curgă, iar ucigaşii să fie proclamaţi eroi. Tratatele de la Trianon şi Versailles ne garantează drepturile şi dacă ele sînt încălcate, şi tratatele vor fi anulate".

Astfel, cuvintele mele au declanşat un mecanism exploziv. Un profesor de liceu, Dan Protopopescu, antisemit feroce (a devenit membru al partidului comunist după război şi — după zvonurile care au circulat la vremea respectivă, a fost chiar primar la Tîrgu Ocna, înainte de a muri) a făcut din aceasta o problemă politică majoră. Cuvintele ce le-am rostit neputînd căpăta o încadrare penală, s-a *inventat* o acuzaţie de lese-majestate. Cică aş fi folosit cuvinte insultătoare la adresa regelui Ferdinand şi a Reginei Maria. Acuzaţia n-avea nici o urmă de adevăr.

În ziua de Erev Pesah (15 aprilie 1927) conferinţa profesorilor liceului ,,Nicu Gane" din Fălticeni, a eliminat pe elevul Rosen David Moses din toate şcolile statului.

Marţi, 19 aprilie 1927 (prima zi de Hol-Hamoed) am fost citat la Procuratură, unde, după o zi întreagă de audiere, în decursul căreia am declarat întregul adevăr, demascînd înscenarea, s-a lansat un mandat de arestare împotriva mea şi în aceeaşi seară am fost dus de la tribunal la închisoare, unde am fost deţinut timp de două săptămîni.

În timpul acesta, toată presa a început să se ocupe de ,,afacere".

,,Apărarea Naţională", ziarul lui A. C. Cuza, a publicat un articol intitulat ,,Ce fac rudele lui Marmorosch Blank?".

În articol, eu eram demascat ca văr drept cu bancherii menţionaţi (partea nostimă era că autorul crezuse că Marmorosch Blank e o singură persoană; cînd colo, erau doi asociaţi, iar ,,rudenia" mea era legată de acest inexistent personaj).

Pînă la urmă, în baza unui memoriu scris de mine în închisoare, avocatul Toma, fostul primar al oraşului Iaşi, a obţinut eliberarea mea din partea Curţii de Apel din capitala Moldovei, în ziua de 3 mai 1927.

La 15 iunie 1928 a avut loc la Tribunalul din Fălticeni, procesul. Am fost apărat de avocatul Kiva Ornstein z.l. din Iaşi, trimis de Dr. Willy Filderman în acest scop, de avocatul Laurenţiu Pilat din Iaşi, precum şi de avocatul Eusebie Scripcaru din Fălticeni.

Rezultatul: condamnarea la o lună închisoare. Pînă la urmă, prin intervenţia conjugată a lui Mayer Ebner, fruntaşul sionist din Cernăuţi, care devenise deputat în Parlament şi a lui W. Filderman, Regenţa (regele era minor şi o regenţă îi ţinea locul), m-a graţiat.

Amănuntele acestei înscenări care avea toate elementele unui ,,omor ritual" se află în dosarul penal respectiv, care probabil, se mai găseşte în arhiva tribunalului menţionat şi a Curţii de Apel din Iaşi.

Examenul de rabin

Am suferit enorm. Cu chiu, cu vai, am obţinut posibilitatea de a da examen particular spre a-mi continua studiile liceale. Am devenit ,,bolşevicul" tîrgului, prigonit la orice ocazie de ura rasială, cu cazier de comunist la poliţie.

Toate elementele pro-fasciste (intrasem deja în perioada hitleristă) mă urmăreau, mă prigoneau. Perioada în care m-am aflat la Bucureşti, spre a depune examene la Facultatea de Drept. constituia o suspendare a acestui permanent calvar. Restul anului universitar mi-l petreceam acasă la părinţi, unde părintele şi dascălul meu continua să mă adape la izvoarele nesecate ale străvechii noastre învăţături, cîte 8 — 10 sau 12 ore pe zi.

Examenele de rabin le-am absolvit în faţa Gaonilor: Haim Rabinovici — Bucureşti, Baruch Glantz — Bucureşti; Moses Berger — Bucureşti; Dr. A. I. Mark — Şef Rabinul oraşului Cernăuţi.

Cel dintîi post rabinic l-am ocupat în 1938 la o sinagogă din Fălticeni. În acelaşi an am căpătat recunoaşterea oficială ca rabin din partea Ministerului Cultelor. Comisia de examinare a fost prezidată de regretatul Şef Rabin Dr. Iacob Niemirower z.l.

În 10 mai 1940 am răspuns invitaţiei Comunităţii Evreilor din Suceava, fiind angajat ca rabin al acestei comunităţi. N-am ocupat însă acest jeţ rabinic, deoarece la 28 iunie 1940 armata sovietică a ocupat Bucovina de Nord şi Basarabia, iar la 7 iulie 1940 am fost arestat şi după ce am fost schingiuit de către militarii din compania 53 poliţie jandarmi, am fost expediat în lagărul din Miercurea Ciuc.

Împrejurările dramatice ale nopţii de tortură şi ale celor două luni de şedere în lagăr, ar merita capitole speciale. Deocamdată, vreau să înfăţişez rezumativ viaţa mea pînă am devenit Şef Rabin şi ca atare amîn aceste relatări.

La 6 septembrie 1940, regele Carol II abdică de la tron. Totuşi, a doua zi tatăl şi mama mea reuşesc să-i vorbească ministrului de interne, generalul David Popescu (după ce au stat o zi întreagă la poarta locuinţei sale din str. Traian, colţ cu B-dul Pake), iar acesta, impresionat de durerea lor şi controlînd dosarul meu, care nu conţinea nimic serios împotriva mea, dă ordin de eliberare chiar în noaptea cînd a predat ministerul succesorului său din guvernul legionar Antonescu-Sima.

Am ajuns în Bucureşti, jefuit de ultima cămaşă şi fără buletin de populaţie. Părinţii mă aşteptau în Capitală. Urma deci să mă întorc la Fălticeni. Era în ajun de Roş Haşana 5701. Neavînd nici un act de legitimare, am fost nevoit să rămîn în Bucureşti. Dacă plecam la Fălticeni, unde eram urmărit şi prigonit, ajungeam cu siguranţă în Transnistria, la Vapniarca sau eram pur şi simplu suprimat de către poliţia legionară.

Karmitz de la *Standard* plînge.

Rămînerea în Capitala a adus după sine invitaţia de a rosti predica de Roş-Haşana la Templul ,,Reşit Daat" din strada Antim. Preşedintele Templului, Moritz Gluckman mi-a atras atenţia că nici vorbă nu poate fi de vreun angajament, ci numai de o funcţie ocazională.

Sursele de venituri ale Templului erau prea reduse şi situaţia generală a evreilor prea dramatică spre a se putea lua în consideraţie vreun angajament pe postul de rabin al sinagogii. Am acceptat oferta. N-aveam însă ornat (haina de oficiere rabinică). Rabinul Dr. Heinrich Alperin mi l-a împrumutat pe al său.

În dimineaţa primei zile de Roş Haşana, am intrat deci în templul ,,Reşit Daat - Ronetti Roman", din strada Antim. M-au întîmpinat fruntaşii templului care, de la bun început, mi-au comunicat cu emoţie că printre noi se află Leonte Karmitz. Mie, acest nume nu-mi spunea nimic. În realitate, Karmitz era proprietarul celei mai mari firme farmaceutice din Bucureşti, "Standard", foarte bogat şi bun evreu. Tatăl său fusese enoriaş la ,,Ronetti-Roman" şi fiul, deşi devenise enoriaş la ,,Templul

La Casa Albă, cu preşedintele Ronald Reagan: subiectul – clauza?

Coral", a dorit să cinstească memoria părintelui său şi a venit tocmai în ziua aceea, să se roage la modestul templu din Antim.

Deşi citeam emoţie pe chipurile interlocutorilor mei, pe mine ,,vestea" despre prezenţa domnului Karmitz nu m-a impresionat chiar atît de mult.

Am rostit predica. Starea mea sufletească – de-abia ieşit din lagăr, fără vreo perspectivă decît aceea de a fi urmărit din nou – s-a manifestat printr-o alocuţiune care a zguduit bărbaţii şi femeile adunate să întîmpine anul cel nou, care se anunţa aducător de nenorociri cumplite. Între vorbitor şi auditoriu s-a stabilit deci un nevăzut fluid, o stare sufletească de efervescenţă, care atinsese culmi... Parcă şi pereţii plîngeau.

...După predică, se înfăţişează înaintea mea un bărbat, tînăr la chip, dar cu părul alb (era Leonte Karmitz), cu obrajii înlăcrămaţi şi îmi strînge amîndouă mîinile, după care mă întreabă, nici mai mult, nici mai puţin: ,,Cît vreţi salariu pe un an de zile?"

Răstit, i-am spus: ,,Înainte de ruga de Şofar nu stau de vorbă". Atunci Karmitz l-a chemat pe cantorul David Steimberg şi i-a cerut să rostească un ,,Mi Şebeinech" (rugăciune pentru donatori) prin care el, Karmitz, s-a obligat la o donaţie de 36.000 lei către templu, donaţie menită să acopere salariul meu pe un an de zile.

Aşa am fost angajat în primul meu post rabinic din Bucureşti. Doamna Karmitz, ascultînd predica mea de Yom Kipur, a exclamat: ,,Locul acestui rabin e la Templul Coral". Se pare că a avut dreptate.

M-am pomenit cu un ornat propriu, făcut pe măsura mea şi cu un Maghen-David pe piept, ambele daruri din partea lui Leonte Karmitz.

Ţeava rece a revolverului

Am fost numit în acelaşi timp, profesor de religie şi limba ebraică la Şcoala ,,Ciocanul", la şcoala primară de băieţi ,,Lobel" şi la Şcoala primară de fete ,,Progresul culturii".

Templele învecinate (cele de pe str. Emigrantului şi sinagoga ,,Aizic Ihe" de pe strada Vînători) au apelat şi ele la mine ca să rostesc predici ocazionale. Faima începuse să-mi meargă în Capitală şi eram solicitat permanent să oficiez nunţi sau înmormîntări.

S-a creat următoarea situaţie bizară: eram, în continuare, urmărit de poliţia legionară şi, în acelaşi timp, ocupam diferite funcţii publice.

În timpul pogromului legionar, am scăpat de la moarte printr-un adevărat miracol. De două ori, în noaptea de marţi spre miercuri (21 spre 22 ianuarie 1941) am simţit ţeava rece a revolverului apăsîndu-mi tîmpla.

Despre această noapte, despre schingiuirea la care am fost supus în noaptea de 3 spre 4 iulie 1940, înaintea internării în lagăr, despre cei patru ani în care, deşi nu mai erau legionarii la putere, eram totuşi urmărit pentru a fi deportat în Transnistria, despre incredibilele rendez-vous-uri cu moartea din acest interval, voi scrie cu alt prilej.

Alegerea în funcţia supremă

La 23 August 1944, m-am pomenit că... trăiesc. După o lună de zile, Sinagoga Mare din Bucureşti m-a angajat ca rabin secund. Rabinul Dr. Alperin era bolnav şi, fără a-i lua locul, am devenit, de fapt, rabinul acestui mare aşezămînt de cult.

În noiembrie 1944, am fost ales preşedinte al secţiei cultului din cadrul Comunităţii Evreilor din Bucureşti. După alte cîteva luni, am fost ales – la recomandarea scrisă a fostului Şef Rabin Dr. Al. Şafran – ca membru al Sfatului Rabinic al Comunităţii Evreilor din Bucureşti.

Cînd postul de Şef Rabin al Federaţiei de Comunităţi Evreieşti a devenit vacant prin plecarea din ţară (la 3 decembrie 1947) a fostului Şef Rabin Şafran, după trecerea a circa 5 luni, am acceptat propunerea Federaţiei de a candida la postul de Şef-Rabin.

La 20 iunie 1948, a avut loc adunarea comunităţilor şi rabinilor din întreaga ţară. Au participat cîteva sute de personalităţi conducătoare, religioase şi laice, aparţinînd tuturor fracţiunilor politice (sionişti de stînga şi de dreapta, Mizrachi, Ortodoxi, Uniunea Evreilor Români, comunişti, socialişti, etc.) care, prin vot secret, m-au ales cu o copleşitoare majoritate de voturi în postul de mare răspundere, care mi-a fost astfel încredinţat.

Judaismul român, cu 400.000 de evrei care au supravieţuit holocaustului, se afla la o hotărîtoare răspîntie. Cel mai simplu lucru era să-ţi vezi de treabă. Cel mai complicat, cel mai plin de riscuri şi de primejdii, era să te avînţi în lupta pentru apărarea acestei comunităţi.

Am ales cea de-a doua cale. Nu-mi pare rău. Fără falsă modestie, ci cu mîndrie legitimă, adaug: nici poporului evreu în general şi nici tribului evreilor din România, mai cu seamă, n-au de ce să le pară rău. Dimpotrivă.

CONCURSUL NOSTRU

M.M.

MINIMUM SIMPATIZEAZĂ

...cu rafinata artă fotografică a Doamnei Hedy Löffler (de văzut astăzi, acuma, la expoziția din sala W.Z.O. de pe strada Ibn Gvirol nr.26 din Tel Aviv), cu peisajele ei arse de soare, cu umbrele ei, cu portretele ei miezoase și cu nudurile ei deopotrivă de pure și de sfidătoare la adresa fățarnicilor din sînge.

...cu Gorbaciov, care (orice s-ar zice despre motivații și șanse de succes), încearcă să facă o revoluție; repetăm – o re-vo-lu-ți-e; da, da, îmi măsor cuvintele: o revoluție.

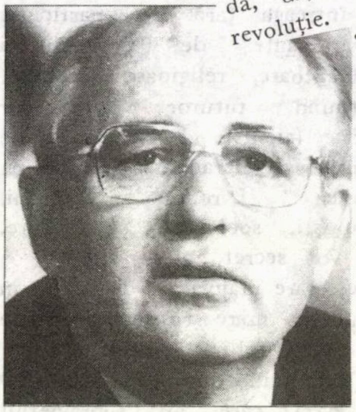

...cu autoritățile grecești care au interzis, fără jenă ,,diplomatică" lui Kurt Waldheim (hăituitor și nu numai atîta de evrei și partizani greci în timpul războiului, la Salonic), precum și nevestei sale, cam obraznice cu neamul nostru – să pună piciorul pe aeroportul din Atena (pe cînd veneau de la amicii arabi de la Ryad și se îndreptau voioși spre Viena) – silindu-i astfel să îndure vreo oră infernala căldură ateniană și să-și șteargă fața fără obraji, de sudoare, ca de niște palme lichide.

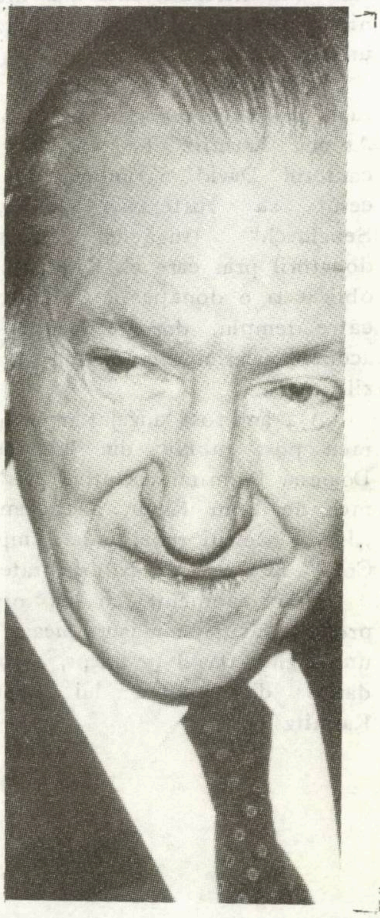

...cu eroii serialului *Detectivi, noaptea*, Sibille Stepherd și Bruce Willis care, deși (din cauza scenaristului), vorbesc prea mult și prea aiurea – ne oferă un cuplu deștept și mult agreabil, ca un soufle (ca să nu folosim banalul ,,ca o cupă de șampanie") ușor și spumos.

AŞA E POLITICA, VASILE

de prof. dr.Radu Mănescu

Radu Mănescu a fost în România profesor de finanţe şi credit la Academia de Ştiinţe Economice. În anii războiului a fost arestat pentru activitate comunistă şi condamnat la muncă silnică pe viaţă. După război, a ocupat diferite funcţii de partid şi de stat

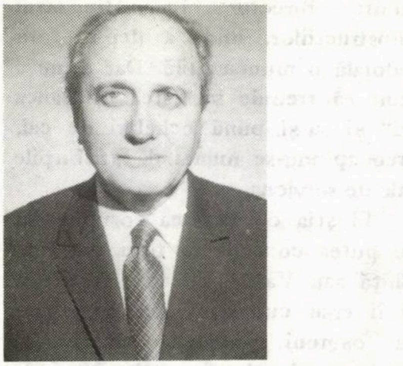

Radu Mănescu: plimbări la Covasna.

(între 1952 – 1970 adjunct al ministrului finanţelor). Stabilit în Israel în 1986.

În urmă cu cîţiva ani, mă plimbam pe dealurile însorite ale Covasnei, împreună cu profesorul Vasile Modoran, fost adjunct al lui Vasile Luca, cînd acesta conducea Ministerul Finanţelor, povestindu-ne întîmplări prin care am trecut.

Istorisea Modoran, că el a fost arestat în 1952, învinuit fiind că în cîrdăşie cu Luca – care ar fi fost agent al Siguranţei burgheze – a sabotat reforma bănească, ce avusese loc cu cîteva luni înainte. (ancheta făcută anterior de o comisie de partid pentru scoaterea la iveală a eventualelor consecinţe financiare ale „devierii de dreapta", de care s-a făcut vinovat Luca, stabilise că Modoran nu se ocupase în nici un fel de organizarea reformei băneşti. Totuşi, a fost şi el introdus pe lista celor care trebuiesc arestaţi, listă care cuprindea pe toţi colaboratorii lui Luca din conducerea Ministerului Finanţelor şi a Băncilor).

După circa doi ani de cercetări, Modoran a fost scos de sub anchetă, împreună cu Aurel Vijoli, fost guvernator al Băncii Naţionale şi cu I. Craiu, coleg al său de Minister.

Restul celor arestaţi, evrei ardeleni care vorbeau curent limba maghiară şi se înţelegeau cu Luca în această limbă, au fost judecaţi şi condamnaţi la ani grei de închisoare.

Explicaţia eliberării celor trei i-a fost dată lui Modoran de către Alexandru Voitinovici, procurorul general care conducea ancheta (şi dramaturg sub numele de Al. Voitin), într-o zi, cînd fiind amîndoi pensionari, au stat la taifas, pe o bancă în parc.

Temeiul procesului ce trebuia să i se intenteze lui Luca era că el, pentru a sabota economia naţională şi-a ales colaboratori la Ministerul Finanţelor şi bănci, dintre oamenii cu care el se putea înţelege mai bine şi care-i urmăreau indicaţiile.

Or, cei trei enumeraţi mai sus, nu-l cunoscuseră pe Luca înainte de a fi numiţi de Partid la Ministerul Finanţelor şi la Banca Naţională, iar relaţiile lor cu acesta, se reduceau la minimum necesar obligaţiilor de serviciu.

La o cafea, în biroul lui Gheorghiu-Dej

De aceea, el, Voitinovici, i-a propus lui Dej să menţină sub acuzare numai pe acei dintre arestaţi, despre care se putea susţine versiunea că au fost complicii lui Luca, pentru că erau vechi cunoscuţi de-ai lui.

Gheorghiu-Dej a acceptat argumentarea lui Voitinovici, şi a fost de acord ca Vijoli, Modoran şi Craiu să fie eliberaţi: după care i-a chemat la el în birou, la o „cafea". Cu acest prilej, i-a informat că vor fi repuşi în vechile lor funcţii şi că trebuie să-şi vadă de treabă, fără a comenta cele întîmplate. Profitînd de atmosfera destinsă care se crease în cursul discuţiilor, Modoran a îndrăznit să-l întrebe pe Dej:

„Tovarăşe Prim Secretar, dacă ştiaţi că nu puteam să fiu complice cu Luca, pentru că înainte nici nu auzisem de el, şi ştiaţi că nu m-am ocupat de reforma bănească, de ce m-aţi ţinut închis şi m-aţi chinuit timp de peste doi ani?"

Răspunsul lui Dej merită să fie reţinut, pentru că el reflectă o anumită concepţie (stalinistă) despre arta guvernării: „Ce să-i faci? Aşa-i politica, Vasile".

*

În legătură cu cele povestite de Modoran, am de istorisit şi eu cîte ceva din viaţa şi pătimirile prietenului meu, Emil Calmanovici.

Acesta a fost implicat în „complotul antistatal şi antipartinic" ce ar fi fost organizat de Lucreţiu Pătrăşcanu. A fost judecat, condamnat şi asasinat în închisoare.

Activitatea politică şi-a început-o Calmanovici ca sionist. Socrul meu, Ilie Mendelshon, era preşedintele comunităţii evreilor şi al organizaţiei sioniste din Iaşi. Întreaga familie se pregătea pentru o viitoare „alia" în Palestina, învăţînd ivrit şi activînd în diferite organizaţii sioniste. Calmanovici era preşedinte al secţiei locale „Macabi".

Ameninţarea pe care nazismul o reprezenta după 1933, pentru existenţa evreilor din Europa, a pus însă problema găsirii celor mai eficiente căi de luptă împotriva lui Hitler.

Calmanovici, ca şi alţi intelectuali evrei şi neevrei, a ajuns la concluzia că sarcina lui principală era să contribuie cu tot ce se putea, la lichidarea

hitlerismului, urmînd ca după victorie să se găsească modul de rezolvare a ceea ce se numea pe atunci ,,problema evreiască".

Aderarea lui Calmanovici la comunism, nu a fost deci determinată de naivitatea lui politică, ci de dorința de a-și aduce contribuția pentru salvarea Europei de hitlerism, condiție primară pentru supraviețuirea judaismului european.

Mulți dintre intelectualii români, care după război au ocupat poziții de răspundere în aparatul guvernamental, s-au raliat și ei Partidului Comunist, tocmai pentru că fiind patrioți și democrați cinstiți, au crezut că nu pot rămîne în afara luptei antihitleriste.

Aurel Vijoli și Vasile Modoran, amintiți mai sus, s-au numărat printre aceștia.

Calmanovici a fost implicat în procesul Pătrășcanu pentru că, potrivit schemei (pt. documentare, asupra felului cum au fost organizate astfel de procese în toate țările ,,socialiste", vezi cartea lui Arthur London, "L'aveu"), după care trebuia să se desfășoare procesul, el urma să servească drept piesă importantă în dovedirea acuzației că Pătrășcanu a fost agentul unei puteri imperialiste, infiltrat în rîndurile Partidului Comunist.

În comunicatul publicat de presă, despre arestarea grupului ,,antistatal și antipartinic", se justifica implicarea lui Calmanovici în acest grup, arătîndu-se că el a fost un mare capitalist, proprietarul unei importante întreprinderi de construcții și că în timpul războiului a avut legături cu serviciile de spionaj englez.

Diplomat al Școlii Politehnice din Berlin, inginer cu înaltă calificare și excelent organizator, Calmanovici a înființat într-adevăr o întreprindere de construcții; dar ceea ce nu s-a spus în comunicat, e că în anii 1940 – 1944 această întreprindere a avut un rol de seamă în organizarea activității antihitleriste din București.

Acolo, în birourile și șantierele întreprinderii, se organizau întîlniri secrete între activiști; prin întreprindere s-a putut sprijini ajutorarea celor loviți de măsurile rasiale și s-au colectat zeci de milioane de lei de la simpatizanți.

Activitatea întreprinderii permitea de asemenea ca, prin lucrători bine aleși, să fie colectate informații utile, referitoare la pregătirile militare de război.

Boierul, pietrișul și englezii

Astfel, în 1940 întreprinderea Calmanovici a contribuit bănește la organizarea unor cursuri de recalificare la școala de meserii ,,Ciocanul", pentru intelectualii (avocați, funcționari, etc.) rămași fără mijloace de existență în urma izgonirii lor din barou sau din servicii, sau care doreau să învețe o meserie în vederea emigrării. Mai trăiesc desigur aici, în Israel, foști elevi ai acestor cursuri.

În 1941, în timpul războiului din Jugoslavia, am fost și eu angajat la întreprinderea Calmanovici ca șofer, pe un camion care transporta nisip și pietriș pentru construirea unor drumuri la aeroporturile nemțești de la Chitila și Popești-Leordeni. Acolo, împreună cu hamalii care descarcă pietrișul (unul din ei inginer constructor) am putut nota ceea ce observam din activitatea aeroporturilor.

Folosind relațiile sale profesionale, Calmanovici a luat legătura, fără să creeze suspiciuni, cu acei oameni de afaceri care încercau să organizeze rezistența antihitleristă cu ajutor englez. Această legătură fusese însă o sarcină de Partid, pe care el a îndeplinit-o, asumîndu-și riscurile legate de o astfel de activitate.

Aportul bănesc pe care întreprinderea îl aducea prin activitatea sa productivă, nu era nici el neglijabil, fiind cunoscut că Emil Calmanovici nu-și reținea din cîștiguri decît echivalentul unui salariu de director.

Odată, un nou angajat, impresionat de lipsa de meschinărie, de generozitatea sa în relațiile cu salariații, a apreciat că el e un adevărat ,,boier". Aprecierea a plăcut și de atunci omul acesta muncitor și modest a devenit pentru angajații săi ,,boierul".

După război, întreprinderea a fost desființată, iar ,,boierul" a fost numit director în Ministerul Construcțiilor, unde a depus fără îndoială o muncă utilă. Dar el nu a știut că trebuie să ,,stea în banca lui" și să-și pună ochelari de cal, preocupîndu-se numai de atribuțiile sale de serviciu.

El știa că Puterea corupe; dar nu putea concepe ca tovarășii Ion, Ghiță sau Vasile, cu care se tutuia și îi erau cunoscuți din ilegalitate ca oameni modești, cinstiți și înțelegători, ajunși conducători de stat, să privească cu nemulțumire sesizarea unor greșeli în sectoarele de care răspundeau, sau să respingă propuneri favorabile economiei naționale.

Ing. Calmanovici; boieria se plătește uneori cu viața.

Două cuvinte, scrise cu sînge, pe-o zdreanță

Şi totuşi, aceasta era realitatea.

Adorat de salariații săi, prețuit de colegi, stimat de toți cei care-l cunoşteau, Calmanovici nu era iubit de aceia dintre conducătorii de partid care dețineau şi portofolii ministeriale sau care îndrumau departamente tehnice; pentru că el îi plictisea telefonic sau prin memorii scrise, atrăgîndu-le atenția asupra unor proiecte sau măsuri aprobate de aceştia şi care, după părerea sa, erau eronate. Pot aminti două astfel de memorii: unul se referea la proiectul inginerului Bernachi, prieten cu Dej, de construire la Timişoara a unei imense hale cu cupola insuficient sprijinită, argumentîndu-se că ea nu va rezista. Celălalt memoriu privea construcția canalului Dunărea – Marea Neagră, arătîndu-se că acesta, aşa cum era atunci conceput, nu era justificat economiceşte.

După ce bolta halei din Timişoara s-a prăbuşit şi după ce s-a văzut că se sistează lucrările la Canal, devenise evident că intervențiile lui Calmanovici erau şi mai neplăcut primite.

Toate acestea au contribuit desigur la alegerea lui ca ,,partener burghez" în procesul ,,trădătorului Pătrăşcanu".

Dintre acuzații în proces, unii nu au rezistat presiunilor şi au acceptat să joace rolul pe care Securitatea îl atribuise fiecăruia dintre ei.

Calmanovici a refuzat să depună mărturie mincinoasă şi a plătit acest lucru cu viața. Din temniță nu a putut trimite decît un singur mesaj: ,,Sînt nevinovat", scris cu sînge pe o zdreanță de cămaşă.

Reabilitarea lui Emil Calmanovici după moartea lui Gheorghiu Dej şi reînhumarea osemintelor sale în mausoleul eroilor clasei muncitoare, constituie o dovadă evidentă că a murit cinstit, aşa cum a şi trăit.

Asasinii şi complicii lui însă, nu au fost pedepsiți. Nici unul.

*

Ascultîndu-mă, Vasile Modoran nu mi-a spus decît:

,,Ce să-i faci, aşa-i politica la noi, Radule".

MINIMUM editează

Aveți în manuscris memorii personale ?

Vreți să vă publicați jurnalul intim ?

Doriți să scoateți la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii ?

MINIMUM este editorul cel mai competent ! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginație şi corectură tipografică, coperta, prefața şi diferite forme de publicitate

vi le asigură MINIMUM

Pentru scriitorii olimi hadaşim care vor să-şi tipărească în țară prima carte

MINIMUM este „prietenul la nevoie".
Există, în sfîrşit, o editură : MINIMUM
P.O.B. 11472 — Tel Aviv

Vizitați Librăria LEPAC

str. Rambam 15 Tel Aviv. tel 661688

• *cărți şi reviste româneşti, almanahuri*

• *REVISTA* MINIMUM

(şi numere mai vechi)

Apărea, mai apărea, adică, prin 1978, un buletin al celor din deportări și lagăre.

Nu mai apare.

Mulți dintre cei din Transnistria au murit. Alții — au obosit. Alții — poate că nici nu vor să-și amintească.

ANUL VI • Nr. 32—33 IUNIE—DECEMBRIE 1978

WAPNIARKA

וופניארקה

ביטאון ארגון נכה וופניארקה

BULETINUL ORGANIZAȚIEI FOȘTILOR DEPORTAȚI ÎN LAGĂRUL DE EXTERMINARE WAPNIARKA, LUPTĂTORI EVREI ANTIFASCIȘTI

Redacția și Administrația:
Tel Aviv, str. Hașaron nr. 21

Apare sub îngrijirea unui comitet redacțional

"WAPNIARKA"—asa cum am cunoscut-o eu (fara suparare...)

Autorul rîndurilor de mai jos a citit memoriile lui A. Rosinger cu privire la Wapniarka. Ca și acesta, a fost în lagăr, dar are altă opinie cu privire la realitățile de acolo.

În revista „Minimum" s-a publicat (nr.9 — dec. 1987) articolul **„Minirepublica totalitară Wapniarka"**, semnat de defunctul Adalbert Rosinger (z.l.). L-am citit cu interes ca și multe alte articole pe aceeași temă. Căci despre Wapniarka s-a scris mult.

Ca unul care a trăit realitățile de acolo, consider de datoria mea să fac unele precizări.

La 13 septembrie 1940, am fost arestat și condamnat la trei ani închisoare; doi ani mai tîrziu, la 8 septembrie 1942, am fost trimis, împreună cu alți 90 de deținuți, la Wapniarka; iar, după desființarea acestui lagăr, la Groslovo. Ulterior, în aprilie 1944, am fost adus la Tg. Jiu.

O primă precizare pe care vreau s-o fac se referă la compoziția lagărului de la Wapniarka. S-a spus că acesta a fost un lagăr comunist. E-adevărat că oamenii au fost aduși la Wapniarka sub pretextul că ar fi comuniști. În fapt, au fost internați acolo oameni cu concepții diferite și pot afirma că majoritatea erau apolitici, singura „vină" pentru care se găseau acolo fiind aceea că erau evrei. Între ei, erau oameni de diferite niveluri de cultură, de categorii sociale diferite: unii, ca, bunăoară, o parte din cei proveniți din Ardeal, dispuneau de posibilități materiale, alții erau săraci lipiți pămîntului.

Da. Comuniștii.

În lagăr domneau frigul și foametea; aceste condiții vitrege puteau transforma pe om într-o fiară gata să-și sfîșie semenul pentru ca să se salveze pe el, fără să-i pese cîtuși de puțin de celălalt, de interesul general. Și dacă nu a fost așa, dacă în lagăr s-a instaurat o oarecare rînduială și disciplină, dacă au fost atîtea manifestări de omenie, aceasta s-a datorat, incontestabil, Comunității evreilor, colectivului lui de conducere a cărui preocupare primordială a fost salvarea vieții noastre a tuturor.

Din Comitetul restrîns ce s-a format au făcut parte oameni care aveau în spate mulți ani de închisoare și o mare experiență în munca de organizare. În fruntea acestui comitet au stat comuniștii Lazăr Grünberg și Bernath Andrei (Bondy). Pe amîndoi i-am cunoscut bine, întrucît am stat împreună cu ei doi ani în închisoarea de la Caransebeș și alți doi ani în lagăr. Pot spune că erau oameni cu o cultură vastă și o mare experiență politică. Datorită acestor calități, Comitetul și-a putut îndeplini misiunea pe care și-a asumat-o și anume de a transforma o masă inconștientă într-un bloc puternic, în stare să facă față manevrelor acelora care urmăreau exterminarea

noastră morală și fizică.

Exemple? La un moment dat, hrana pe care o primeam, consta din linte: 400 gr. de persoană pe zi. Curînd s-a descoperit că această linte conținea o otravă puternică, care putea ucide chiar și un elefant. Comandantul lagărului, Murgescu, nu a vrut cu nici un chip să admită că lintea este otrăvită. Atunci Comitetul a chemat la declararea unei greve a foamei, care a fost respectată timp de trei săptămîni. Ca rezultat al acțiunii de protest, mîncarea a fost schimbată.

Sau un alt exemplu. Se știe că tifosul exantematic, răspîndit prin păduchi, a secerat mii de oameni în ghetto-uri și în lagărele din Transnistria. La Wapniarka, 700 de evrei basarabeni, aduși acolo înaintea noastră, au murit de tifos. În ce ne privește, munca de convingere depusă de Comitetul restrîns a determinat o adevărată bătălie împotriva păduchilor, ceea ce a avut ca efect că în timpul cît am fost noi acolo, molima a fost evitată.

În contrast cu ceea ce pretind unii, după părerea mea, cu rea credință, eu pot să afirm că Wapniarka, datorită oamenilor care au stat în fruntea colectivului, a fost un model de ajutor reciproc, liber consimțit și de înaltă morală evreiască și umană. O dovadă în acest sens este și faptul, că internați cu situație materală bună au consimțit să-și deschidă valizele și lăzile cu alimente, medicamente și îmbrăcăminte și să predea bunurile spre a fi împărțite celor care aveau cea mai mare nevoie. Și consider că este un sacrilegiu să se spună că inițiatorii unor asemenea acte de solidaritate umană au făcut-o în profitul lor personal.

Frumoasa, superba femeie cu vînătăi...

Printre noi erau evrei religioși și nereligioși și, desigur, comuniști atei. Dar este fapt că sărbătorile evreiești — Purim, Pesach, Hanuca, Roș Hașana, Iom Kipur — au fost prăznuite după datină și prilejul era folosit pentru a se scoate în evidență acea semnificație a sărbătorii care era de natură să îmbărbăteze pe internați, să le întrețină speranța într-o apropiată eliberare.

Confruntat cu un bloc de oameni din ce în ce mai conștienți și mai dîrzi, Comandamentul lagărului a recurs la diferite uneltiri spre a sparge unitatea internaților. Între altele, sub pretextul că în lagăr s-ar pregăti o „răscoală comunistă", a fost incitată o bandă de ucrainieni să se dedea la un adevărat progrom antisemit. Comandamentul avea în vedere că, în aceste împrejurări, să cheme armata pentru înăbușirea „răscoalei" și restabilirea ordinei. Trupa adusă a tras o salvă în aer, dar a refuzat să tragă în internații evrei, dîndu-și seama că, de fapt, noi ne apărăm de ucrainienii care ne atacaseră cu răngi de fier, ciocane și topoare. Și în acest caz, salvatoare au fost sîngele rece, tactul celor din fruntea colectivului.

Constatînd că manevrele sale se lovesc ca de un zid de granit, Comandantul a apelat la nemți, la Gestapo. Acesta a folosit una dintre manevrele perfide care îi erau proprii. A introdus în lagăr o femeie tînără, frumoasă, dar avînd pe corp răni și vînătăi — ceea ce trebuia să facă să se creadă că era vorba de o partizană, prinsă, anchetată și chinuită pentru a-și denunța tovarășii. În fapt, era o agentă a Gestapoului. Ea a izbutit să-l „cucerească" pe inginerul Paul Dascălu, și să afle de la el cine sînt conducătorii evreilor din lagăr. După culegerea acestor date, ea a dispărut fără urmă. Comandamentul spera că, în posesia acestor informsații, își va atinge obiectivul de a sparge unitatea internaților. Deoarece nu s-a întîmplat astfel, a trecut la măsuri „radicale".

Cei proveniți din închisorile Caransebeș și Văcărești au fost trimiși la Rîbnita, unde toți — cu excepția a trei tineri: Walter, Gal și Fischbach — au fost împușcați. Lazăr Grünberg, Bernath Andrei și alții, au plătit cu viața pentru activitatea desfășurată în folosul colectivului. Alți internați au fost trimiși în ghettouri și în lagărul de la Groslovo.

Aceia dintre conducătorii de la Wapniarka care au rămas, l-au făcut pe noul comandant, colonelul Motora — ofițer român care fusese decorat cu Crucea de Fier — să înțeleagă că războiul este pierdut de către germani și aliații lor și au obținut din partea lui să colaboreze la acțiunea de salvare de la moarte sigură, prin trimiterea internaților spre lagărul de la Tg. Jiu, de unde am fost eliberați în preajma sau la 23 August 1944.

În concluzie, țin să spun următoarele: firește, la Wapniarka s-au făcut și greșeli, au fost și excese de zel, măsuri criticabile. Nicăieri pe pămînt oamenii nu sînt îngeri. Dar este neîndoios că fără colectivul de conducere al lagărului, în frunte cu Lazăr Grünberg și Bernath Andrei, fără corpul medical, în frunte cu dr. Artur Kessler, fără acei oameni conștienți — bărbați și femei — care au pus umărul pentru a dejuca țelurile criminale urmărite de un Murgescu sau Burădescu, din toți cei circa 1.100 de oameni internați la Wapniarka, n-ar fi rămas decît cadavre. Iar cine spune altfel este — o afirm cu mîna pe inimă — un mincinos.

NATHAN SIMON
Haifa.

DA SAU NU.
CE PARERE AVETI?

Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

Alexandroni își clădește viața pe principiul renunțării, al înfrîngerii.
Dar dumneata?
Ia uite-te în ochii mei!

DIALECTICA LIBERTĂȚII

Precum am avut prilejul să subliniez într-una din cronicile precedente, se poate constata, în literatura ebraică din ultima vreme, o izbitoare înrudire tematică. Nu e vorba de o rețetă adoptată din comoditate sau din spirit de imitație, ci de rezultatul unei tot mai serioase confruntări cu realitatea israeliană. Această realitate specifică, cu conflicte și aspirații — psihologice și sociale — greu rezolvabile, impune înrudirea tematică a romanelor și, cel puțin în parte, explică interesul sporit al publicului cititor. Problema relațiilor dintre soți, dintre părinți și copii, confruntarea cu bătrînețea și moartea, căutarea unui drum autentic corespunzător propriilor năzuințe, conflictele morale și sociale ale conviețuirii evreilor orientali cu cei occidentali și a evreilor cu arabii, dilemele sionismului în zilele noastre, etc., toate acestea revin în romanele recente ale lui A.B. Iehoșua, Amos Oz, David Grossman, Ioram Kaniuk, David Schitz, Ruth Almog etc.

Un roman cu chele?

În cuprinsul acestor romane recente, care este locul specific al romanului *Șorșei Avir (Rădăcini aeriene)* de Ruth Almog?

Anumite elemente par să indice un roman cu cheie. Eroina principală, Mira Gutman, are multe puncte comune cu o personalitate din lumea politică și literară contemporană: Livia Rokah, fiica unui fost primar al Tel Avivului. Ca și Mira, Livia a avut deci un tată cu activitate obștească însemnată, a fost multă vreme ziaristă cu renume și, trăind în Italia, a devenit o activistă în rîndurile mișcării de stînga, s-a căsătorit cu un om mult mai în vîrstă decît ea, cu prestigiu. Se știe că autoarea a cunoscut-o personal pe Livia Rokah și a fost impresionată de personalitatea acesteia.

Alte elemente par să indice un roman autobiografic (în special copilăria la țară și legătura permanentă cu natura).

Într-un interviu publicat în Maariv (11 dec. 1987), Ruth Almog arată că Livia Rokah reprezintă un tip de femeie cu totul diferit de ea însăși (ea nu are energia necesară unei activități politice) și conchide răspicat: ,,Mira Gutman nu e Livia Rokah, precum Mira Gutman nu sînt eu".

Mai aproape de adevăr sîntem dacă vedem în ,,Șorșei Avir" o căutare a ,,rădăcinilor". Mira este obsedată de figura străbunicului Levdovi ,,nebunul". Adună, de-a lungul anilor, materiale în legătură cu acest vizionar. Își propune chiar să scrie o carte despre el și găsește o justificare a poziției ei stîngiste pro-arabe în uitata broșură a străbunicului. Încă de atunci, "nebunul" Levdovi înțelesese că ,,țara (Ereț Israel) nu e goală", că este populată de arabi și că trebuie deci să găsim o soluție pașnică de a rezolva problema acestei populații arabe. (Naiv și utopic, el se credea chemat să le predice o întoarcere în țara lor de baștină, Arabia). Înțelesese încă de atunci că, dacă ne purtam nedrept cu ei, vor suferi nu numai ei, ci noi în primul rînd, căci ne vom simți vinovați și ,,vina este un vierme în sufletul omului".

*

Ne-am apropiat de adevăr, dar nu l-am descoperit încă deplin.

Căutarea aceasta a rădăcinilor nu decurge dintr-o simplă curiozitate teoretică și nici, ca la atîția alții, din nevoia de a-și descoperi o identitate națională, pînă atunci renegată și provocatoare de umilință, acum un izvor de mîndrie și siguranță. Mira nu căuta liniștea cu orice preț, nu căuta o reîncadrare într-un colectiv de care se desprinsese, nu vrea să-și cîștige pacea sufletească, "fericirea" prin acceptarea necondiționată a tradiției colectivului respectiv.

Pentru ea, căutarea rădăcinilor este numai un mijloc pentru a-și descoperi propriul drum, ca individ, ca personalitate liberă.

,,Șorșei Avir" este deci în esență, romanul năzuinței spre libertate, spre demnitate umană.

Frumoasa Ruhama striga:nu există un singur adevăr!

Ca toate operele serioase, *Rădăcini aeriene* are factura de roman filosofic, dar profund uman, emoționant. Dialectica libertății nu rămîne abstractă. Ideile capătă carne și oase, densitate pasională. Se ciocnesc dramatic, dezvăluind contradicții inevitabile, distrugînd fericirea oamenilor, sfărîmînd oameni nevinovați, provocînd la tot pasul mereu alte tragedii.

Concepția de bază este pesimistă. Nu știm nimic precis. Nu există un adevăr singur, univoc. Ruhama, mama Mirei, ființă de o frumusețe răpitoare, plină de viață, dar slabă și suferind de accese isterice, afirmă: ,,Nu există un singur adevăr. Este adevăr acela pe care omul îl alege să fie adevăr.

Viața întreagă e o poveste".

Numai oamenii dogmatici, simpliști, precum tatăl Mirei, repetă cu conștiința împăcată clișee tocite, cred că există răspunsuri la orice problemă teoretică sau practică, și că ei sînt în stare să dea atari răspunsuri.

Tocmai de aceea Mira, care așa de mult ar fi voit să-și iubească tatăl și să fie iubită de el, se simte dezamăgită și-l condamnă, precum îl condamnă și Jacques, soțul Mirei, om aproape de vîrsta tatălui, dar profund neconformist, plin de exuberanță tinerească (sexuală, dar și intelectuală).

Din protest față de atari oameni și un atare stil de viață, caracteristic celor pentru care bunul suprem este puterea, succesul politic, Alexandroni (credinciosul adorator al Ruhamei și substitut de tată pentru Mira) își clădește viața, în mod deliberat, pe principiul ,,slăbiciunii", al ,,renunțării", al ,,înfrîngerii".

Mira însăși este o atare ,,înfrîntă". ,,Sînt întruchiparea ratării (kișalon)", declară ea auto-critic. Bănuiește că ea s-a căsătorit cu Jaques și din dorința inconștientă de a fi înfrîntă, supusă, de a renunța în sfîrșit la luciditatea ei, la năzuința ei de a activa independent, de a fi liberă, responsabilă (nu ca mama ei).

Dar Mira, pînă la urmă, nu acceptă renunțarea, înfrîngerea, ratarea. Nu le socotește, ca Alexandroni, virtuți. Conștientă de pericolele celor două poziții antagonice, încearcă să-și croiască un drum al ei, demn. Dîrză, neînduplecată față de ea însăși în primul rînd și față de greșelile, explicabile, dar reale, ale altora. Mira se străduie să obțină cît de cît, puțină claritate în universul acesta încîlcit, să-și păstreze identitatea umană.

Ha șigaon

Compoziția romanului nu decurge dintr-o hotărîre arbitrară, sau din dorința de a ,,lua ochii", de a surprinde cititorii prin tehnica derutantă, voit complicată. Ea decurge din tema filosofică a romanului.

Într-un univers inexricabil, în care nu există adevăr univoc, în care sufletul și viața omului sînt pline de contradicții, în care relațiile dintre oameni sînt generatoare de tragedii pentru că, fiind așa cum sînt, provoacă fără voie, suferința celorlalți, (Sartre a spus ,,L'enfer c'est les autres") — într-un atare univers e indicat ca și scriitorul să adopte o tehnică adecvată.

Succesiunea cronologică, socotită ,,reală", pe baza unor convenții conformist acceptate, se cuvine ruptă. Materialul faptic va fi divizat în scurte capitole, cu succesiune neapărat întîmplătoare, sau înșiruite în ordine contrară cronologiei (ca în capitolele referitoare la viața lui Levdovi, care, povestind situații din ce în ce mai vechi, pășesc, ca într-o cercetare a cauzelor, de la efect spre situația anterioară, generatoare a efectului respectiv).

Compoziția aparent derutantă slujește în fond ideea de bază, fără a rupe unitatea profundă a cărții.

,,MINIMUM"

SERVICIUL

ABONAMENTE

(Jeanine)

Tel. 03-440123

Partea întîi, intitulată ,,Hașigaon hu hohmat ha iahid" (Nebunia este înțelepciunea individului), prezintă copilăria eroinei, explică formația ei spirituală. Partea a doua, intitulată ,,Anatomia șel herut" (Anatomia libertății) o prezintă pe eroină în Italia, lucrînd ca ziaristă, participînd la demonstrațiile studențești de la Paris, ca militantă și încercînd să se realizeze erotic ca femeie (căsătoria cu Jaoues, dragostea cu Ian, cehul refugiat în Italia și unica noapte de dragoste cu Alexandroni). Unitatea ansamblului este realizată compozițional și prin alte mijloace concrete. Jaoues, spre care Mira se simte irezistibil atrasă, este nepotul lui Berliavschi, care fusese, în altă epocă, prietenul lui Levdovi, vizionarul atît de apropiat sufletește de Mira.

Personajele se grupează în serii semnificative, pe baza unor asemănări profunde, care-i transformă într-un fel de alter ego, întrupări diverse ale aceluiași prototip fundamental și de aceea ,,suflete gemene", irezistibil atrase unul spre celălalt. Vizionarul Levdovi și ,,nebunul satului", Adon Saklum, prietenul Mirei, sînt personaje ,,echivalente", în epoci diferite. Mira se simte atrasă spre amîndoi.

Există idei obsesive, figuri obsesive, peisaje obsesive (o mare calitate a cărții o constituie minunata prezentare a farmecului specific al naturii israeliene), tablouri obsesive (de pildă, cel cu Mira, înaintînd mînă în mînă cu nebunul Skalum, printre șinele căii ferate).

Deosebit de reușit este sfîrșitul romanului (scrisoarea mereu întreruptă și apoi continuată, adresată tatălui), în care sînt reluate încă o dată multiplele elemente obsesive, orchestrate cu măiestrie, și dominate de leit-motivul care reapare aci, triumfător, ca un acord final: ,,Hașigaon hu hohmat haiahid".

MIRCEA ELIADE-Memoria lui

De excepţional interes istoric şi literar, cel de-al doilea volum al memoriilor lui Mircea Eliade a văzut lumina tiparului la editura Gallimard, în traducerea lui Alain Paruit. La opt ani după apariţia primului volum, "Les promesses de l'eouinoxe", noul volum acoperind perioada 1937 – 1960, permite în fine întregirea portretului marelui istoric al religiilor care a fost Mircea Eliade.

Despre ,,Les moissons du solstice" se poate afirma de la bun început că reprezintă un document istoric. De dincolo de mormînt, Mircea Eliade explică şi se explică asupra unei perioade tulburi a istoriei româneşti, anii care au precedat cel de-al doilea război mondial. Sub titlul ,,Cînd moartea camuflează mitologia sa", Eliade descrie destinul generaţiei sale şi, mai cu seamă, citez, "imprudenţele şi erorile pe care le-am comis în timpul tinereţii mele, dînd naştere unei serii de interpretări greşite, care m-au urmărit toată viaţa".

Este vorba, înainte de toate, de recunoaşterea aderării sale spirituale la Mişcarea legionară, o recunoaştere tîrzie, dar menită să pună capăt îndelungilor polemici care au separat în ultimii 20 de ani, discipolii săi necondiţionaţi de exegeţii săi mai obiectivi. ,,În cursul verii 1938 – mărturiseşte Eliade – a fi legionar sau simpatizant implica riscul de a pierde totul: slujba, libertatea şi poate, în cele din urmă, viaţa. Este simplu de înţeles de ce, pentru mine, care nu credeam în destinul politic al generaţiei noastre (şi nici în steaua lui Codreanu), o declaraţie prin care m-aş fi desolidarizat de Mişcare mi se părea nu numai inacceptabilă, dar pur şi simplu absurdă. Am considerat de neconceput să mă desolidarizez de generaţia mea în plină teroare, atunci cînd oameni nevinovaţi erau urmăriţi şi persecutaţi" (am încheiat citatul).

În urma acestui refuz, Eliade, după o perioadă de 6 săptămîni la Siguranţă, era internat împreună cu alţi legionari şi cu idolul generaţiei sale, Nae Ionescu, în lagărul de la Miercurea Ciuc. O detenţie care avea să se prelungească din iulie pînă în octombrie, cînd în urma unei hemoptizii Eliade avea să fie eliberat graţie protectorului său, generalul Condescu.

Anul 1939, cu evenimentele preludiu la cel de-al doilea război mondial, avea să fie unul de meditaţie asupra felului în care micile popoare, "care nu-şi puteau făuri singure istoria", cum afirmă Eliade, "puteau supravieţui etnic şi spiritual cataclismului istoric care se pregătea". ,,În ce mă priveşte" – continuă Mircea Eliade – îmi plasam toate speranţele în abilitatea cu care românii au ştiut să reziste odinioară ,,terorii istoriei". La scurtă vreme după aceea, Eliade se regăsea cu grupul de discipoli al lui Nae Ionescu, cu Mircea Vulcănescu, Ioan Gherea şi Constantin Noica.

Asasinarea lui Iorga de către legionari în noiembrie 1940 pare să-i deschidă ochii asupra direcţiei urmate de Garda de Fier, după spusele lui, compromisă printr-o faptă care, citez ,,avea să păteze pentru ani îndelungaţi numele de român". Din aprilie 1940 Mircea Eliade se afla la Londra unde fusese numit ataşat cultural şi unde avea să cunoască primele realităţi ale războiului. În preajma ruperii relaţilor diplomatice cu România de către englezi, Eliade era mutat la ambasada română din Lisabona, în calitate de secretar cultural. Prilej de a descrie cîteva episoade interesante, între care refugierea regelui Carol, vizita lui Pamfil Şeicaru ca trimis al lui Antonescu, admiraţia sa pentru Salazar, căruia îi dedică un volum laudativ. În misiune pentru scurtă vreme la Bucureşti, Eliade avea să transmită lui Mihai Antonescu opiniile lui Salazar despre raporturile României cu Germania. Aflat la Bucureşti, după spusele sale urmărit de Gestapo (?!), Eliade nu îşi revede decît prietenii cu simpatii legionare Vulcănescu, Noica, Botta, evitîndu-l pe Mihail Sebastian care avea să-l condamne în jurnalul său, fapt, scrie Eliade, citez, "cu consecinţe grave mult timp după aceea"; referinţă la redeschiderea dosarului Eliade, în 1972, de către revista israeliană Toladot şi istoricii israelieni, odată cu publicarea unor prime pagini acuzatoare din jurnalul Sebastian.

Etapa portugheză se încheia în septembrie 1945, cînd Mircea Eliade se mută la Paris. Urmează ani de dificultăţi materiale, cu atît mai mult cu cît guvernul român îi blochează orice angajament, amintind după mărturisirea sa, activităţile ,,fasciste" din anii premergători războiului. Pe de altă parte perioada 1945 – 1950 îi prilejuieşte reînoirea preocupărilor sale de indianistică şi istoria religiilor, revederea cu Georges Dumezil, Rene Grousset şi Stephane Lupasco, pentru a cita doar cîteva din pleiada de personalităţi evocată în memorii. Este epoca desăvîrşirii Tratatului de istorie a religiilor, apariţiei Tehnicilor yoga, a Mitului eternei reîntoarceri şi a altor pagini, astăzi de referinţă.

Viaţa diasporei româneşti este şi ea trecută în revistă, cu eşecul formării Comitetului naţional român sau cu fondarea asociaţiei

culturale „Mihail Eminescu". Un capitol plin de delicateţe este dedicat noii sale soţii Cristinel Cotescu şi familiei acesteia, cu pagini evocatoare în care îşi găseşte locul între alţii şi marele dirijor Ionel Perlea.

Anii 1950 – 1960 constituie perioada deja cunoscută a vieţii lui Mircea Eliade care se consacră vocaţiei sale principale, studiul istoriei religiilor. În septembrie 1956, Eliade părăsea Europa, luînd drumul Americii, ca visiting-profesor la Universitatea din Chicago. Numit profesor titular din 1957, Mircea Eliade avea să trăiască şi să descopere în anii următori societatea americană, evocată copios în paginile memoriilor. Erau anii împlinirilor sale depline, aceia ai recoltei solstiţiului, care dau numele volumului al doilea al memoriilor, un opus remarcabil despre un savant de excepţie al culturii române, indiferent de păcatele evocate ale tinereţii.

VICTOR ESKENAZY

****

» MINIMUM

NU SE FEREȘTE DE PLOI

CÎTEVA IDEI... NOSTIME!

Inspirîndu-se după cunoscuta şi mereu imitata, şi mereu „actualizata" lucrare a lui Gustave Flaubert (1821 – 1880), intitulată „Dictionnaire des idees reçues", *scriitorul francez Jean Dutourd a publicat recent „Cîteva idei nostime", din care reproducem mai jos cîteva.*

Le reproducem, fiindcă mintea noastră este – vai! – mobilată cu „idei de-a gata", cu formule, etichete şi automatisme de gîndire – şi nu e rău din cînd în cînd, să ne ventilăm creierul.

** AUTOMOBIL: Ucide anual populaţia a două sate franceze.*

** AUTOSTRADĂ: Nu sînt destule (Vezi: Ţări slab dezvoltate).*

** BEATNICI: Cel puţin dacă s-ar spăla! Nu reprezintă adevăratul tineret.*

** DREAPTA: Noţiune perimată.*

** EROTISM: A nu se confunda cu pornografia.*

** MODĂ: Din ce în ce mai urîtă. De altfel croitorii sînt toţi pederaşti.*

** ORIENTUL MIJLOCIU: Pulbere. A înlocuit Balcanii.*

** PARTID COMUNIST: Nu mai înspăimîntă.*

** SECURITATE SOCIALĂ: Veşnic în deficit.*

** STÎNGA: (vezi dreapta!).*

** ŢĂRI SLAB-DEZVOLTATE: Li se dau prea mulţi bani (vezi autostrăzi).*

** U.R.S.S.: Este pe cale de a se îmburghezi. Toţi ruşii visează să trăiască precum americanii.*

„MINIMUM"

SERVICIUL ABONAMENTE

(Jeanine)

Tel. 03-440123

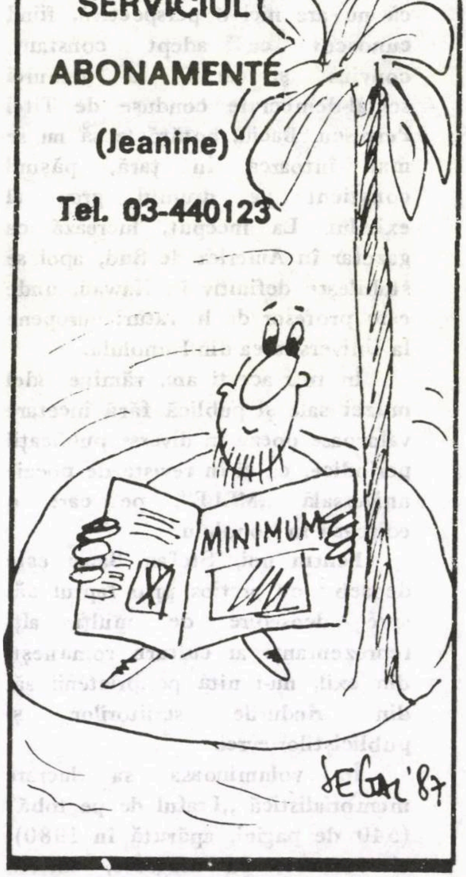

SINGUR NU NUMAI IN SINGAPUR

Ştefan Baciu e un nume cunoscut în Israel.

Poet de o rară sensibilitate lirică, şi-a făcut debutul la vîrsta de 16 ani, pe cînd era încă elev de liceu, în 1933. Un an mai tîrziu, primeşte valorosul Premiu al Fundaţiei pentru Literatură şi Artă din Bucureşti, destinat poeţilor debutanţi. În peste o jumătate de secol de atunci, publică mai mult de 40 de plachete şi cărţi, în limbile română, spaniolă, portugheză şi germană.

După 23 August 1944, este ataşat cultural la Ambasada României din Berna (unde ambasador era Şerban Voinea). În lumina evenimentelor care se precipită în România, îşi dă seama că nu are nici o perspectivă, fiind cunoscut ca adept constant, convins şi activ al ramurei social-democrate conduse de Titel Petrescu. Baciu, hotărăşte să nu se mai întoarcă în ţară, păşind conştient pe drumul greu al exilului. La început, lucrează ca gazetar în America de Sud, apoi se stabileşte definitiv în Hawaii, unde este profesor de literaturi europene la Universitatea din Honolulu.

În toţi aceşti ani, rămîne fidel muzei sale şi publică fără încetare valoroase poezii în diverse publicaţii periodice, ca şi în revista de poezie universală ,,MELE", pe care o editează în Honolulu.

Pentru noi, Ştefan Baciu este deosebit de preţios prin faptul că, spre deosebire de mulţi alţi reprezentanţi ai culturii româneşti din exil, nu-i uită pe prietenii săi din rîndurile scriitorilor şi publiciştilor evrei.

În voluminoasa sa lucrare memorialistică ,,Praful de pe tobă" (540 de pagini, apărută în 1980), el vorbeşte cu dragoste, sinceră prietenie şi admiraţie de numeroşii săi prieteni evrei (citez din memorie numele lui Eugen Relgis, Saşa Pană, pictorul Marcel Iancu, Ion Pribeagu, Oscar Lemnaru, Al Robot şi mulţi alţi).

Recent a apărut o nouă culegere de versuri, sugestiv intitulată ,,Singur în Singapur" (150 de pagini), frumos ilustrată de Rahel Zaharia şi Tony Pusei.

Volumul, cuprinzînd peste 100 de poezii, este străbătut de un leit-motiv pe care îl întîlnim de altfel în majoritatea poeziilor sale din anii exilului — dorul de meleagurile natale: Braşovul, Transilvania, România.

Visez cu ochii deschişi Livada Poştei
între castani îl văd pe Blaga răstignit
amară-i apa în străfundul ploştii
nu-mi scrie nimeni — parcă am murit.
(Poem poştal.)

Au trecut patru decenii, aproape o viaţă de om, dar gingaşul poet continuă să nu-şi găsească locul, deşi ,,moliile îi rod obrazul" (Autoportret, 1986). Sau, ca în acel trist refren din ,,La ureche, de la antipozi": ,,Îmbătrînesc şi tot mi-e dor de tine". Iar în ,,Inscripţie pe o ceaşcă", poetul se tînguie:

,,În insulă şi azi miros parfumul
cum vine-n vînt din dusul Bucureşti,
ţigărilor le simt în aer fumul
plutind peste cafelele turceşti.

Şi, în sfîrşit, acest final din ,,Dor de ţară":

,,Mi-e dor de vremi burghezo-moşiereşti
,,Cuvîntul Liber" cînd ieşea pe bulevarde

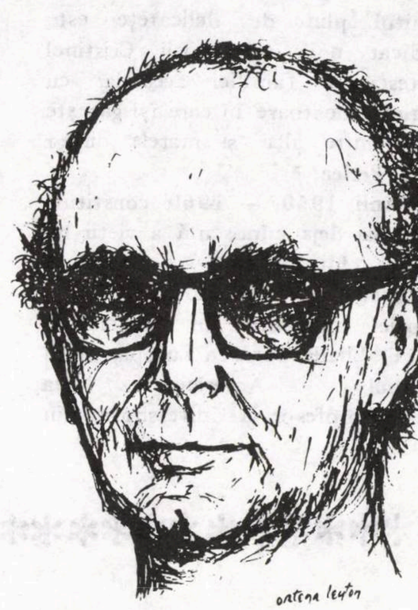

Stefan Baciu

cînd ne puneam
,,hîrtie-albastră la fereşti"
şi poezia-n libertate flutura stindarde.

Nu pot încheia aceste rînduri despre opera de maturitate a lui Ştefan Baciu fără a arăta că şi în acest volum el vorbeşte cu simpatie şi căldură de mai mulţi oameni de cultură evrei, între care (citez la întîmplare), H. Streitman, Ion Pribeagu, Sesto Pals, fotograful Berman, pictorul Victor Brauner, Titi Acs.

Ştefan Baciu merită întreaga noastră preţuire, el nu este numai un valoros poet (valoroşi poeţi mai sînt şi alţii), dar şi OM (ceea ce întîlneşti mai rar în zilele noastre).

HORIA FULGER
(Israel Kishon)

[redacted]

tv CU PROSOPUL

Mai întîi, am văzut-o pe d-na (madame) Ariane Mnouschkine, directoarea teatrului *Du Soleil* din Paris, venită cu trupa la Festivalul Ierusalim '88. Dumneaei ședea în fața camerei de luat vederi și a găsit cu cale ca — în semn de bine v-am găsit și mulțumesc pentru invitație — să se arate revoltată de comportarea Zahalului în teritorii și să arunce o găleată cu lături în capul Israelului.

Eu, cînd a terminat de vorbit, am luat un prosop și m-am șters pe față. Nu suport lăturile în general, și pe cele primite în casa mea, din partea musafirilor, în mod special.

Au mai trecut cîteva zile și am văzut-o, parcă la *Ze hazman* pe cîntăreața americană și politică Joan Baez. Ea se instalase bine în fața lui Ram Evron și - întocmai precum doamna Mnouschkine, a aruncat o găleată cu lături în capul Israelului, pe tema teritoriilor, a armatei, etc.

Eu, cînd a terminat de vorbit, am luat un prosop și m-am șters pe față.

Au mai trecut cîteva zile și l-am văzut, în cadrul unei emisiuni dedicate Festivalului, pe cunoscutul și foarte talentatul coregraf Maurice Bejart, invitat împreună cu trupa sa de balet la Ierusalim. El a răspuns cu seriozitate reporterului care-i lua interviul, aruncînd o găleată de lături în capul Israelului.

Iar eu — încă o dată — am luat un prosop și m-am șters pe față. M-am șters de lături. Pe urmă, am aprins o țigară și am urmărit programul în continuare. Era un meci de baschet american, între *Los Angeles Lakers și Celtic Boston.*

LUCULLUS

Salah Shabati se încontreaza cu vusvusii

Musicalul lui Efraim Kishon ,,Salah Shabati" a început să bîntuie prin țară. Declanșat pe scena ,,Habimei", el amenință să se răspîndească în tot Israelul, în ciuda vehementelor luări de poziție ale oamenilor de specialitate, critici și artiști. Spre deosebire de specialiștii în ale agriculturii care nu de mult au izbutit să oprească invazia de lăcuste ce ne amenința dinspre sud, îndrumătorii artistici de opinie publică nu au reușit să împiedice ofensiva prostului gust și a politicianismului primitiv declanșată de pe prima scenă israeliană.

Cronicarii de teatru, în unanimitate, indignați de subnivelul producției, au masacrat în cronicile lor, piesa, actorii, muzica, decorul, spectacolul în totalitatea lui.

,,Musical nereușit, mizerabil (,,aluv" în original)"..., "...trei ceasuri interminabile de acțiune lipsită de gust", sînt dintre cele mai puțin grele aprecieri din presa ebraică.

Însuși bunul nostru prieten Sebastian Costin, cunoscut pentru delicatețea lui, nu se poate reține și în cronica sa din ,,Viața Noastră", consideră spectacolul drept ,,o salată orientală", iar bagheta regizorală (ce aparține lui Kishon!) drept ,,diletantă".

Ceea ce însă mie mi se pare că nu a fost îndeajuns subliniat în presă, este demagogia ieftină, populismul și incitarea la ura dintre comunitățile israeliene ce se dezlănțuie pe scena ,,Naționalului" nostru și cucerește aplauzele unui anumit public.

Dorind să intre cu orice preț în grațiile electorale ale așa-zișilor **discriminați** sfaradim, Efraim Kishon își dă poalele dramaturgiei peste cap și, idealizînd ,,puritatea" sufletească și ,,corectitudinea" lui Salah, atacă cu brutalitate ,,establishmentul așkenazit", neuitînd să ridiculizeze în același timp, pînă la cuasi-desființare kibuțnicii pe care îi prezintă ca pe niște paraziți, stupizi, mărginiți, îndobitociți de bună-stare (?!) ce-și pierd vremea ținînd discursuri și fabricînd lozinci.

În fața ,,domnului" și ,,cinstitului" Shabati și a logicii sale plină de bun simț, în versiunea muzicală a lui Kishon, se prăbușesc în țărînă sărmanii omuleți puși să conducă destinele țării și reprezentanții lor locali, politicieni veroși, secretara kibuțului urîtă, acră și ,,încuiată", casierul-contabil degenerat și masa amorfă de haluțim, oameni-caricaturi (,,întîmplător" sînt toți așkenazim!) cu care se încontrează vajnicul sfaradi asuprit.

În epoca în care musicalul e la modă pe toate meridianele și cînd Victor Hugo cu ,,Mizerabilii" îl aduce pe scenă pe Jean Valjean să-și cînte durerile, Habima încearcă să facă același lucru cu un alt mare asuprit, israelianul originar din Maroc!

Unde mai pui că cea mai mare parte din ,,discriminații" anilor '50 s-au înstărit între timp, și pentru ei nu e o problemă să plătească 60 de șekeli pentru un bilet de intrare la ,,Salah Shabati".

Da, da, șasezeci de șekeli noi, (cam cu cît trăiesc într-o săptămînă întreagă, din pensia lor de la Bituah Leumi, zeci de mii de Goldenștein și Haimovici, așkenazim autentici, din vechea gardă de asupritori de pe vremea maabaralelor!) și să aplaude frenetic demagogia trivială și incitatorie de la ,,Habima".

Cu un ochi la cassa de bilete și cu celălalt la reacțiile zgomotoase ale unui anumit public, Kishon face, după umila noastră părere, o treabă care nu-l onorează!

ADA PISTINER

FILMUL

ÎN NUMELE POPORULUI (Sc.: Zivko Nikolic, Dragan Nikolic; reg: Zivko Nikolic; Imag.: Savo Yovanovici; Cu: Miodrag Krivokapic, Petar Bozovic, Savina Gersak, Vesna Pecanac).

,,Care sînt forțele care împing un om să-și manevreze aproapele? Pentru ce ne cultivăm talentul de a-i face pe ceilalți să sufere în loc să facem binele pe lumea asta? Și unde ne va duce această putere deplorabilă și absurdă?" se întreabă în general și retoric regizorul jugoslav Zivko Nikolic. Dar știe el foarte bine unde duce această putere deplorabilă, și asta și arată în filmul său — radiografie clară a sistemului totalitar Estic.

Atît de clară că are valoare de diagnostic. ,,În numele poporului" este o tragicomedie în care situațiile, eroii și reacțiile lor sînt împinse pînă la absurd, dar acel absurd previzibil și chiar de-a dreptul firesc în societatea jugoslavă care construiește știm noi cum se cheamă.

Căci case nu construiește și uite că pentru o locuință omenească, unii sînt gata să vîndă lumea.

Șeful securității locale este marele tartor. Tot districtul e haremul personal, și ce fierbe-n oala omului — interes de stat.

Și-n mizeria asta fizică și morală, unii se adaptează.

Directorul cu nevasta frumoasă, cu o secretară-amantă grijulie și cu plecări în străinătate care stîrnesc invidia, nu-și pierde cumpătul cînd este arestat fără motiv și nici cînd este repus în drepturi.

Disciplinat, a susținut că nici n-a stat la pușcărie pentru că simte că cei care conduc țara, asta doresc și asta așteaptă de la el. Nu se supără pentru nedreptatea suferită; nu vrea dreptate; el vrea înapoi în vilă și în mașină.

Cine nu știe, cine nu poate, sau cine nu vrea să fie așa, pățește ca eroul filmului, șoferul directorului, dat afară mereu din toate pentru că el, singurul om normal, devine singurul om ciudat în lumea asta anormală.

Că în această lume ei fac asemenea filme, este de mirare și de nesfîrșită invidie.

Iar actorii își fac atît de bine meseria, încît ai impresia că nici nu sînt actori, ci oameni care-și trăiesc viața și pe care regizorul ne lasă să-i vedem prin gaura cheii.

Filmul este desigur foarte bun, dar funcționarii care se ocupă cu difuzarea lui, trimit doar o hîrtie cu genericul în timp ce, la alte filme de duzină, materialul de reclamă abundă.

PSIHIATRU PENTRU O ZI: (Titlul original: ,,Couch trip"; Sc.: S. Kampmann, W. Porter, S. Stein; Reg.: Michael Ritchie; Imag.: Donald E. Thorin; Cu: Dan Aykroyd, Walter Matthau, Charles Grodin, Donna Dixon, Richard Romanus).

Nu știu ce polițe au de plătit cineaștii psihiatrilor și avocaților, dar în ultima vreme aceștia din urmă furnizează cele mai multe personaje de comedie, în filmele mai mult sau mai puțin comice care se realizează prin lume.

Mă gîndesc că, totuși, niciodată nu sînt vizați judecătorii și nici... chirurgii.

În ,,The couch trip" un doctor psihiatru, ba chiar doi, își pierd mințile, în timp ce unul dintre bolnavi reușește să se dea și chiar să fie luat drept mare specialist în psihiatrie. Singurele probleme dificile pentru pensionarul azilului de nebuni sînt: ieșirea din spital și... schimbarea hainelor.

Altfel, el pare mai sănătos ca toată lumea și chiar foarte priceput în tratarea celorlalți.

Și dacă doctorii psihiatrii ajung nebuni, iar nebunii dau rețete, avocații sînt escroci și se bucură nu doar de banii clientului, ci și de nevasta lui.

Realizatorii mizează pe răsturnarea situațiilor și a valorilor pentru a stîrni rîsul, și uneori chiar reușesc.

Finalul este sudat din mai multe bucățele din ce în ce mai ,,happy" și de la mijloc încolo prin film mai vagabondează și o figură pitorească, interpretată de Walter Matthau care merita, totuși, un film mai bun.

****
MUZICA

Minimum lansează:
PIANISTUL MIHAEL ABRAMOVICI

E tulburător să asiști la momentul înfloririi unui talent neobișnuit, a unui artist în devenire. Te simți implicat, ca martorul unui mister. În această fericită fază a „deschiderii aripilor" se află și un adolescent despre care avem credința că va fi un mare pianist.

Sub înfățișarea aproape copilăroasă a elevului Mihael, în ultimul an al Liceului de muzică al Academiei Rubin din Ierusalim, se „trădează" artistul – febril, precipitat, neliniștit, trăind muzica și simțindu-se în elementul lui numai în fața pianului, devenit parcă o parte a ființei sale.

S-a născut într-un univers al muzicii: tatăl e reputatul violonist Avi Abramovici, mama – profesoară de flaut. Spre pian l-a îndrumat însă, o profesoară bucureșteancă cu darul descoperirii talentelor: Doina Pop-Soare. Norocul l-a ajutat să încapă și aici, la Ierusalim, pe mîini bune: Esther Narkiss, directoarea Conservatorului. Saltul excepțional de la copilul dotat la „steaua" în ascensiune i se datorește și ei, în bună măsură.

La 17 ani, Mihael are „palmares": două recitaluri la Ierusalim, împreună cu Avi Abramovici, participări la concertele Centrului de muzică de la Mishkenot Shaananim, ascultat și apreciat de pedagogi celebri – Karl Ulrich Schnabell, Gyorg Sandor, Aryeh Vardi. În ultimi doi ani a cîștigat bursa de studii Keren Sharet, recent titlul de „muzician evidențiat" într-o competiție națională de mare exigență.

Luna trecută s-a întors dintr-un prim turneu în străinătate (Norvegia), realizat împreună cu o altă mare promisiune: chitaristul Joni Roshfeld; în toamnă îl așteaptă un turneu în Spania, cursurile Academiei de muzică și... armata.

Marea lui înzestrare, o precoce maturitate artistică, o ambianță muzicală stimulatoare îl așează sub o zodie norocoasă. Să-i urmărim traiectoria.

L. VOL.

minimum -memoria

CONCURSUL NOSTRU

MINIMUM a răsfoit

...Almanahul Teatrului Național din București, din anul 1943, a dat peste această fotografie înfățișîndu-l pe actorul Petre Liciu în comedia educativă *Lipitorile satului* de Vasile Alecsandri, a rămas așa pe gînduri vreo două-trei minute, după care și-a zis că Israelul ăsta plin de cusururi și păcate, nu e chiar așa de rău pe cît îți vine uneori, la supărare, să spui...

HITCHCOCK

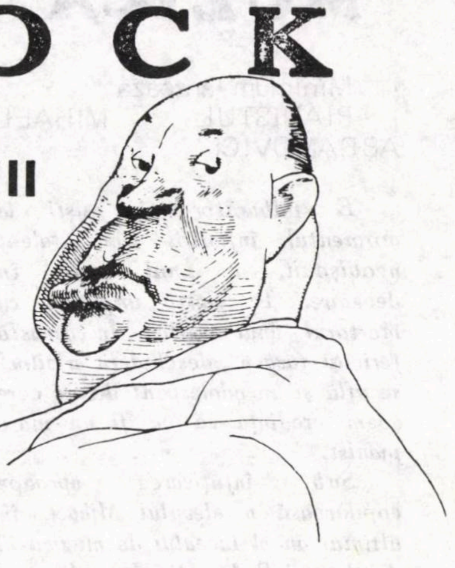

PREZINTĂ: ÎNTÎMPLĂRI SĂ CLĂNŢĂNE DINŢII

„Dacă mă vedeţi pe coperta noii culegeri îmbrăcat ca un explorator nu se datoreşte faptului că mi-a venit ideea să vînez fiara — chiar dacă vedeţi aici şi o panteră neagră cam tulburată — ci fiindcă mi s-a părut ţinuta potrivită pentru cel care n-a încetat să exploreze în toate sensurile literatura de groază şi suspans. Nu mă opreşte nimic să vă provoc noi frisoane. N-am ezitat să mă aventurez în palatul fantomelor, într-o rachetă spaţială, într-un pluton de execuţie, chiar şi în anul 2020".

E o culegere de povestiri mai bune — ba chiar mult mai bune — decît seria de filme scurte pe care acelaşi Hitchcock le-a ales şi prezentat pe ecranele televiziunii. Şi care — multe din ele — ne-au dezamăgit complet, fiind fără sare şi fior de groază.

E o culegere din care Adriana Fianu a tradus cu sobrietate şi nerv pentru *Almanahul Literar 1988* din Bucureşti, bucata de mai jos.

O publicăm cu plăcere, trimiţînd tălmăcitoarei un salut cu suspansuri şi frisoane.

ULTIMELE DISPOZIŢII
de LAWRENCE PAGE

Ideea i-a venit pe neaşteptate şi l-a fascinat imediat. La început a fost asemeni unui vis care mijeşte fără obiect, cu cît se gîndea, cu atît devenea mai clară şi mai precisă.

Dimineaţa, Ruthenford avea obiceiul să se aşeze în living şi să privească pereţii. În fiecare zi se trezea odată cu soarele, pregătea micul dejun pentru Elsie şi pentru el, apoi venea şi se aşeza pierdut în gînduri.

Obiceiul meditaţiei matinale era pentru el un mod de a îndepărta zilnic, pentru puţină vreme, realitatea. Elsie nu venea niciodată în living; nu mai intrase deloc în ultimii zece ani ai vieţii lor conjugale.

Stătea în camera de dormit, aşezată într-un fotoliu cu rotile. Stătea tăcută, pradă durerii sale. Tăcerea era sfîşiată doar de imprecaţiile pe care le profera la adresa lui, plîngîndu-se de cîte ceva. Cînd nu-i făcea reproşuri, se mulţumea, de obicei, să-l fixeze cu dispreţ pentru a-i aminti că el era răspunzător pentru starea în care se afla.

Pe parcursul celor zece ani lungi, ea i-a făcut viaţa imposibilă. În fiecare dimineaţă Ruthenford Parnell, pentru a-şi uşura povara, se refugia în această oază de euforie personală.

— Ruthenford!

— Da... da...

Vocea nevestei sale a irumpt în living, smulgîndu-l din gînduri.

— Ce-i, Elsie?

— Vrei să vii, te rog! striga.

Se ridică plictisit îndreptîndu-se spre camera nevestei sale. Era o încăpere sumbră (nu-i permitea niciodată să dea la o parte draperiile), mirosea vag a mucegai.

— Ceaiul e foarte slab! îi spuse cu o voce plină de reproş. E la fel de insipid ca tine. Tot ce faci e fad, rece, de nemîncat. Nu poţi angaja pe cineva să gătească?

— Doamna Casey va veni ca de obicei, răspunse Ruthenford calm.

Doamna Casey era a opta dintre îngrijitoarele pe care le angajase s-o servească pe Elsie.

— Ştii foarte bine că nu poate fi aici devreme, dimineaţa, ca să-ţi pregătească micul dejun.

— Ştiu. Tu îl prepari şi rezultatul nu e strălucit. Du-te acum, Ruthenford. Dacă ai vrea să mă duci la plimbare?

Închise uşa revenind în lining, se opri să privească pe fereastră. O văzu pe trotuar pe doamna Casey apropiindu-se de casă.

Doamna Casey era o femeie agreabilă şi lui Ruthenford îl plăcea să stea de vorbă cu ea. Povara moartă pe care o reprezenta Elsie nu înlăturase politeţea manierelor.

Îi deschise uşa.

— Bună ziua, doamnă Casey.

— Bună ziua, domnule. Aş vrea să vorbesc cu dumneavoastră.

— Cu plăcere, răspunse Ruthenford, cam neliniştit.

— Regret mult, domnule, îi spuse după ce a intrat în casă, trebuie să vă părăsesc. Am găsit un loc bun pentru mine şi...

— Înţeleg doamnă Casey. Sper că veţi putea rămîne pînă la sfîrşitul săptămînii.

— Bineînţeles, domnule.

Ruthenford ar fi vrut să-i spună: „Nu pentru alt loc. Plecaţi fiindcă nu mai puteţi s-o suportaţi. Nu-i aşa?" Nu a scos o vorbă. S-a mulţumit să-şi pună pălăria, pardesiul şi să plece.

Era o zi senină şi însorită. Era ziua pe care Ruthenford şi-o alesese ca să-şi îndeplinească planul pe care şi-l făcuse. S-a dus pînă la staţia de autobuz din colţul străzii şi s-a oprit, ca în fiecare dimineaţă, de zece ani, cînd se ducea la slujbă. După accident, vînduse maşina. Nu putuse să-şi alunge din minte nici maşina, nici accidentul. Elsie nu-l lăsa să uite niciodată că el conducea în acea seară ploioasă, cînd, pierzînd controlul volanului, o condamnase să-şi sfîrşească zilele într-un scaun cu rotile.

Suindu-se în autobuz, îi făcu un semn din cap conducătorului, ca în fiecare dimineaţă, apoi se îndreptă spre spate şi se aşeză pe un loc lîngă fereastră, ca în fiecare zi. Dar în acea zi coborî din autobuz cu trei staţii mai devreme ca de obicei.

Acolo era o cabină telefonică. Intră şi formă numărul biroului.

— Alo, Mary? Aici Ruthenford.

— Ce s-a întîmplat, Ruthenford? Nu te simţi bine?

— Nu, nu mă simt bine. De asta telefonez.

— Vrei să-l previn pe domnul Speaks că nu vei veni azi? Sper că nu e ceva grav...

— Nu... În orice caz, azi nu vin...

Dl. Krushman, de la Casa Krushman şi Fiii, antrepriză de pompe funebre, şi-a potrivit ochelarii, a tuşit ca să-şi dreagă vocea, observîndu-l pe Ruthenford cu un surîs greţos, de simpatie.

— Pot să vă fiu de folos, domnule?

— Aş dori să ştiu dacă dumneavoastră vă ocupaţi de toate amănuntele funerare — spuse Ruthenford cu o voce plină de precauţie.

— Bineînţeles, ştim prin ce încercare grea trece familia în aceste momente penibile. Pot să vă rog a-mi da numele defunctului?

— Nu va fi necesar. Am scris adresa pe bucata asta de hîrtie. Puteţi veni astă-seară să... să ridicaţi corpul?

Omul de la pompele funebre a tuşit din nou, de astă dată puţin mai tare.

— Trebuie să vă spun că este cam neobişnuit. Cine îmi va da lămuririle necesare?

— Le veţi avea cînd veţi veni. Să spunem astă seară la orele opt. Vă convine?

— La orele opt... desigur. Ce fel de înmormîntare doriţi?

— Cea mai intimă. Mă tem că nu vor fi prieteni care să asiste la funeralii...

Doamna Casey a fost surprinsă văzînd că Ruthenford se întoarce atît de devreme.

El îi surîse.

— Puteţi dispune de restul zilei dumneavoastră, doamnă Casey. Vă puteţi întoarce acasă mai curînd. Vreau, continuă, să vă plătesc acum ce vi se cuvine, adăugînd o mică gratificaţie.

Figura doamnei Casey era posomorîtă:

— Sper că nu v-am jignit azi dimineaţă, domnule Parnell. Ştiţi adevăratul motiv al plecării mele, nu-i aşa? De dimineaţă v-am minţit.

— Da, ştiu de ce plecaţi. Fiindcă nu mai puteţi suporta prezenţa nevestei mele. Credeţi-mă că vă înţeleg sentimentele. Nu vă condamn de loc, doamnă Casey.

Doamna Casey se mişcă încurcată.

— Şi eu o detest, reluă. Aş voi să moară ca să fiu liber. Nu va muri. E o favoare pe care va refuza să mi-o facă. Dacă aş putea să plec atît de simplu cum o faceţi dumneavoastră, doamnă Casey...

În acest moment al convorbirii, doamna Casey mormăii rapid un rămas bun, plecarea ei semănînd cu o fugă.

— Ruthenford! Ruthenford! Tu eşti?

Imposibil să scapi de vocea stridentă care venea din camera de dormit.

Da, draga mea, spuse, vin.

Pentru o clipă îşi strînse pumnii, devenind ca de oţel, apoi intră în cameră. Se îndreptă către ferestre desfăcînd draperiile. Soarele invadă camera.

— Ruthenford! urlă ea. Ai înebunit?

El scoase din buzunar otrava pe care o cumpărase de la drugstore şi îi arătă pachetul.

— Ţi-am cumpărat ceva. Un mic dar. Ceva care te va ajuta să-ţi alungi singurătatea şi amărăciunea.

— Ce tot îndrugi? Vrei să tragi draperiile? Ştii foarte bine că nu pot suporta lumina zilei.

— Îngerul meu, spuse Ruthenford, nu ţi-am spus niciodată că te găsesc frumoasă? Dacă am făcut-o, n-a fost întotdeauna decît minciună. Doresc ca să ştii.

— Ţi-ai pierdut minţile? strigă ea.

Ieşi repede din cameră şi se duse la bucătărie unde turnă lapte într-un castronaş. O auzea în continuare vociferînd de departe, stimulîndu-l. Deschise pachetul şi vărsă în lapte două linguriţe de cafea din otrava de şoareci.

Apoi, cu castronaşul în mînă, a revenit în cameră.

— Nu încerca să mă sileşti, Ruthenford. Detest

laptele, știi foarte bine!

— Bei însă în fiecare seară, răspunse. De altfel, nici nu vreau să te silesc. N-am fost capabil să te silesc la nimic în zece ani.

Ea își ascunse fața în mîini izbucnind în hohote.

— Ești mîrșav! Mi-a spus mama să nu mă căsătoresc cu tine. Ar fi trebuit s-o ascult.

— Mama ta nu te-a împiedicat niciodată să te măriți, cu oricine. Vedea o șansă de a scăpa de tine, a pus ochii pe mine. Și taică-tu era sătul de tine!

— Taci. Ești îngrozitor, Ruthenford!

— Nu vrei să afli ce dar ți-am adus, Elsie? Libertatea. Scăparea pentru fiecare din noi. Ocazia de a fi despărțiți unul de altul! (El ricană.) Și apoi, darul acesta mă costă peste 3000 de dolari.

— 3000 de dolari? Unde ai...?

— Am lichidat asigurarea mea pe viață, Elsie. Am recuperat integral suma. 3500 de dolari și 82 cenți. Ce părere ai?

— Ruthenford, ți-ai pierdut definitiv mințile.

— Vrei să mă asculți? Vreau să-ți fac o propunere.

Ținea castronașul cu lapte, strîns, între cele două palme.

— Ți-ar face plăcere să mergi la o casă de odihnă?

— Nu fi ridicol! Asta ți-e propunerea?

— Știam că așa îmi vei răspunde.

Avu un surîs trist, a ridicat castronașul și a sorbit conținutul din cîteva înghițituri.

— Curînd, îți vei da seama, draga mea Elsie, că viața ta aici n-a fost atît de rea, și apoi...

S-au scurs multe minute pînă cînd ea a înțeles ce a vrut să spună.

Interviu... de unul singur

Horia Deleanu: a 6-a oară

HORIA DELEANU

Prof.univ.dr. (specialitatea: istoria teatrului universal) la Institutul I. L. Caragiale din București.

Scriitor (autor a 19 volume originale și a peste 15 volume de tălmăciri din franceză, rusă, italiană).

L-am întîlnit după alți doi ani pe Mirodan.

Mi-a propus să pășesc pe drumul interviului... de unul singur. Mi s-a părut ispititoare ipoteza monologului dialogat („a dialogului monologat" ar fi mai bine?). Și, pentru păstrarea convenției, am decis să fiu ba E(u)1, ba E(u)2.

E1: Pentru a cîta oară ești în Israel?

E2: Pentru a șasea oară.

E1: Ai frecventat pe aici probabil toate anotimpurile anului?

E2: Nici pomeneală. Numai vara — cu pedeapsa „sharaf"-urilor — ca vreme sortită vacanței universitare la noi și peste tot.

E1: Cunoști, deci, oarecum Israelul?

E2: Cu toate că am zăbovit aici — în șase manșe succesive din ultimul deceniu — cam un an, mai am și o seamă de nedumeriri.

E1: Se cheamă că nu ești un proaspăt călător pribeag, ci un recidivist, înzestrat, desigur — cum îi stă bine omului — ba cu cîte un dubiu productiv, ba cu cîte o convingere discutabilă.

E2: Nu te pripi. Am un imens respect pentru aproape neverosimila transformare a deșertului în lume locuibilă de mai mare dragul. Nu-mi contenesc admirația pentru implantarea atît de izbutită a Europei de semeață civilizație modernă într-o Asie încă netămăduită deplin de sechelele cîteodată desuete ale unei nobile civilizații ancestrale. Dar...

E1: Nu-ți dai seama că sînt greutăți naturale de naștere (renaștere) întîrziată, de amalgam (într-o miraculoasă retortă, adaugă E2) a unor elemente desigur înrudite, dar și oarecum străine (prin evoluții istorice aproape fantezist de diferite)?

E2: Ba bine că nu! Dar tocmai de aceea mi se pare că *înțelepciunea trebuie să guverneze minunea.*

MINIMUM
O adresă: str. Zamenhoff nr. 13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

I. Rudel (cunoscutul Radu Nor, autor mult citit de romane științifico-fantastice în România) trăiește la Ierusalim printre meașearimuri și sticle incendiare de O.E.P. (moderatul Arafat). Cu toate acestea (sau – mai știi? – tocmai de aceea), el este obsedat de amor. Nu de altceva. De amor.

Sex

Eseu lingvistic despre DRAGOSTE

Ne vom ocupa în cele ce urmează, de o problemă, care, deși mult dezbătută din punct de vedere biofiziologic și neuropsihic, a rămas aproape necercetată de filologi. Din nefericire, orice amator se consideră specialist în materie. Orice falafelmaher, orice marațencvetșer, orice humusmișer, întrebat cum se definește noțiunea de ,,iubire", va afișa un surîs superior de membru în Camera Lorzilor. Dar etimologia cuvîntului îi va fi la fel de enigmatică precum, să zicem, principiul de funcționare al telefonului.

Și nu e deloc axiomatic ca un inginer, un medic sau un membru al Knessetului, să dea dovadă de o informare mai temeinică. El va putea explicita – în caz optim – că ,,iubirea" e înrudită cu ,,liubov"-ul slav, cu ,,love"-ul englezesc și cu nemțescul ,,liebe", și că popoarele latine utilizează variante ale cuvîntului ,,amor", precum ,,amour" (franceză), "amore" (italiană), sau pur și simplu ,,amor" (spaniolă, română, etc.).

Ne îndoim însă că respectivul intelectual ar poseda cunoștințe despre formele arhaice ale termenului respectiv, precum că ,,love" provine din latinul ,,lufu" sau ,,luba" sau ,,lubo" (în engleza veche, Althochdeutsch etc.) înrudite cu mult controversatul ,,leubh", care a stat la baza expresiilor ,,libido", "lief" și ,,Lust". În fond, nu trebuie să-i acordăm acestei chestiuni o importanță majoră. Mai grave ni se par lacunele în definirea exactă a termenului. Căci dragostea e și elan al inimii, și atașament, și pasiune. În ce măsură sînt comparabile, de pildă, dragostea de mamă cu cea de soacră sau cu cea de artă?

Neintenționînd să fim exhaustivi, ne vom limita la analiza unei singure limbi, a celei românești, motivarea fiind uluitoarea ei bogăție lexicală în materie de dragoste.

Consultați dicționarele. În cel francez nu veți găsi decît un singur termen pentru acel ,,elan de coeur" și anume ,,amour", în cel italian ,,amore", în cel englez ,,love", în cel german ,,liebe".

Deschideți însă dicționarul limbii române. Veți găsi nu unul, nu două, ci trei sinonime: dragoste, iubire, amor! Ceea ce duce la concluzia că limba română este cea mai bine dotată din acest punct de vedere, fiind indicată cercetătorului lingvist ca punct de pornire întru stabilirea unor reguli și definiții generale.

Problema trebuie însă tratată cu foarte multă băgare de seamă. Cu toată similitudinea celor trei expresii, ele nu pot fi utilizate fără discernămînt în orice situație.

Să exemplificăm. Unei persoane de sex feminin, juvenilă și cu un exterior plăcut, i te poți adresa fără ezitare cu ,,dragostea mea", "iubirea mea" sau ,,amorul meu". Unei doamne, pe care ai venit s-o feliciți cu ocazia împlinirii vîrstei de 78 de ani, îi poți spune ,,dragă doamnă" sau chiar ,,iubită doamnă", dar dacă i te adresezi cu „amorul meu", se pot ivi complicații. Situația nu diferă dacă utilizăm ca obiecte de referință doi bărbați. Să spui ,,dragă domnule" sau ,,iubite domn" e cît se poate de firesc, pe cînd formula ,,amorul meu" va genera fără doar și poate interpretări dintre cele mai neavenite.

Față de un copil, orice reținere este de prisos. Chiar dacă-l alinți cu ,,amorașul meu scump" nu se vor ivi neînțelegeri, zeul dragostei fiind reprezentat în chip de băiețaș bucălat.

Să vedem cum se prezintă situația în relațiile cu regnul animal. Și aici se impune o oarecare prudență. Îți iubești cîinele, pisica, papagalul. Dar să te exprimi că ești ,,în amor" cu ele, este absolut nerecomandabil. Ai putea fi considerat pervertit și adus în fața justiției pentru sodomie.

Mai puțin periculoasă, dar la fel de precară este utilizarea celor trei termeni în legătură cu obiectele. Să

luăm ca exemplu un automobil recent achiziţionat. Îl iubeşti, ţi-e drag, ba chiar eşti amorezat de el. Nimic de obiectat. Cel mult vei avea de furcă cu soţia. („Te ocupi de ea, adică de maşină, infinit mai mult decît de mine"). Cu fotoliul din salon situaţia e alta. Îl poţi iubi, ţi-e drag, dar e imposibil să fi amorezat de el. Dovada că nu s-a auzit niciodată ca o nevastă să fie geloasă pe un fotoliu.

Epuizînd prima parte a subiectului, să ne îndreptăm atenţia asupra faptului, că existînd o imensitate de categorii de dragoste, iubire şi amor, se impune o clasificare ştiinţifică. În prealabil este însă necesară o explicitare a fiecărui termen în parte. Ceea ce vom încerca în cele ce urmează, precizînd că nu este vorba decît de exemplificări, luate la întîmplare dintr-o lucrare mai amplă aflată în pregătire.

— **dragostea liberă sau amorul liber** este contrariul celui tarifat, adică gratuit, fără retribuţie bănească.

— **dragostea lesbică** este termenul utilizat în relaţiile dintre şef şi subalternă, cînd cea din urmă uită respectul datorat celui dintîi. Termenul juridic este **les bos**, după modelul lui **les majeste**.

— **dragoste platonică** se numeşte acea relaţie amoroasă practicată în antichitate, azi cu desăvîrşire ieşită din uz. Ea a fost inventată de filozoful Platon, fondatorul idealismului obiectiv, despre care gurile rele susţin că ar fi fost asexuat.

— **dragostea de la prima privire** (Liebe auf den ersten Blick, coup de foudre, love at first sight) este un termen de o imprecizie crasă, deci nerecomandabil. Insolitul rezidă în nedefinirea direcţiei acestei prime priviri, adică asupra cărui detaliu din complexul anatomic (feminin sau masculin) se fixează ea.

— **dragostea de carte** este o expresie incompletă, deoarece nu stabileşte genul operei căreia cititorul îşi dedică sentimentul. Un amator de cărţi de bucate sau de ghiduri turistice, sau, lărgind sfera, cărţi de joc, nu trebuie să fie neapărat şi iubitor de poezie filozofică.

— **dragoste, declaraţie de...** este un termen ce excelează prin incertitudine, neţinînd seama de propria sa variabilitate în timp şi spaţiu. Pornind de la ideea, uneori preconcepută, că factorul activ este bărbatul şi cel pasiv femeia (trecînd peste diversele variaţii posibile), trebuie admisă influenţa epocii asupra modului de formulare a declaraţiei de dragoste.

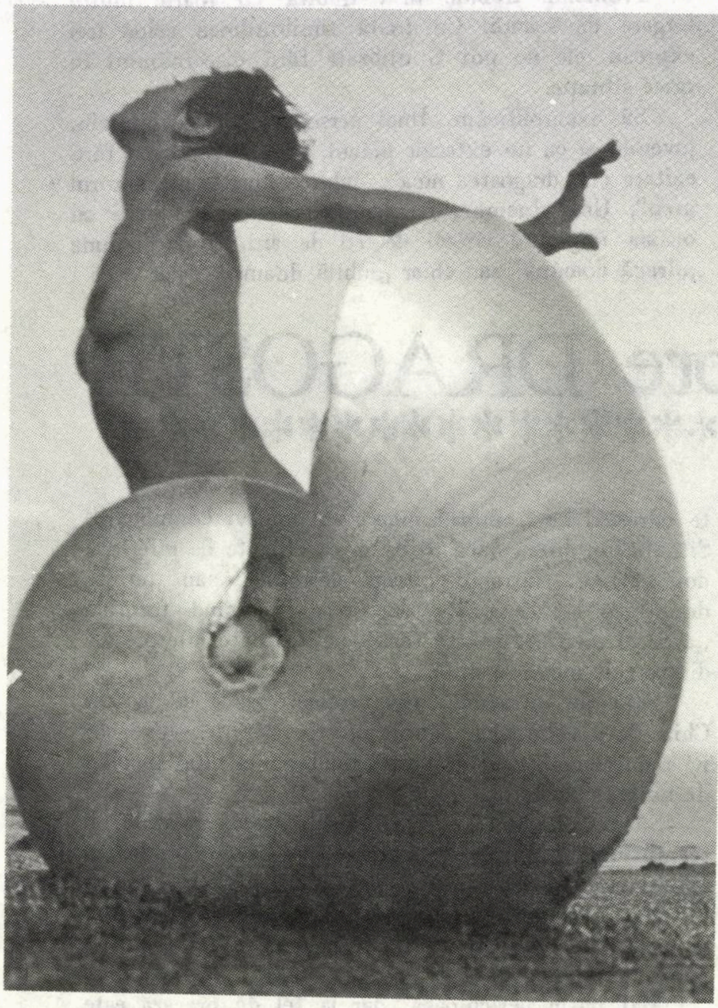

Şi încă odată sex

În antichitate se utilizau în acest scop hexametri:

„O tu, divină fecioară venită din insula Keos,
Frumoasă Veneră născută din spumele mării,
Tu suplă Diană cu arcu-ţi ţintind căprioare,
Iubirea ţi-o pun la picioare, primeşte-o."

Declaraţia de dragoste medievală îl are ca exponent pe menestrel, pe cîntăreţul rătăcitor:

„Eu, Hubertus, zis şi Taurul,
Plec la lupta grea cu Maurul.
Dă-mi, domniţă adorată O batistă dantelată S-o anin de a mea spadă Ca vrăşmaşul mort să cadă."

În zilele noastre, declaraţia de dragoste şi-a schimbat fundamental caracterul adaptîndu-se spiritului şi ritmului vremii. Ea începe cu un fluierat artistic executat printre incisivi, urmat de apelul: „Hei, tu de colo, cu burlanele astea alef-alef, cu mameloanele hamburgher şi cu tusicul capabil să pună în funcţiune o uzină electrică... ia ciripeşte... o dai? Ceee? Mă faci idiot? Psihit, maniachit, fă-te femeia invizibilă şi puneţi-o la naftalină!".

Să ne încheiem studiul cu cîteva definiţii succinte:

— a se consuma din dragoste — cură de slăbire.

— a se înconjura cu iubire — învîrtire în jurul unei persoane, fără a trece la acţiune.

— prima dragoste — dragostea de sîn furnizor de lapte.

— aventură amoroasă — căsătoria.

— mărul dragostei — primul afrodisiac, transformat ulterior în mărul discordiei.

— cătuşele dragostei — verighetele (definiţie hieroglifică, descoperită într-un mormînt de faraon).

— scrisoare de amor — literatură populară naivă.

— dovezi de dragoste — Ktuba şi carnetul de cecuri.

— poezie de dragoste — „Fiindcă tare te iubesc, eu mai jos mă iscălesc,

Iţic.

— focul dragostei — consecinţă neaşteptată, cu usturimi şi arsuri.

— zeul dragostei — un puşti fără minte, agresiv, înarmat cu arc şi săgeţi, care trage la nimereală în trecători. Se numeşte Amor sau Cupidon, la greci Eros. Este de origine nesănătoasă, ca fiu al Venerei (ştiţi dumneavoastră...!) şi al negustorului-hoţ Mercur.

În încheiere se impune o precizare sau, mai degrabă, un avertisment. Abordarea subiectului prezentului eseu „dragoste, iubire, amor", exclusiv din punct de vedere *lingvistic* poate duce la o dezastruoasă scădere a natalităţii, la un adevărat dezastru demografic.

Josef N. Rudel

DIN LUMEA CELOR FĂRĂ GRAI...

* *Un şurub* este îndrăgostit de o *cheie franceză.* Într-o zi îi spune: „Strînge-mă mai tare..."

* Un *creion* roşu se adresează unui *creion* galben: „Oh, ce mînă proastă ai!"

* *Autobuzul 69* întîlneşte *autobuzul 96:* „Ce, te-ai supărat?"

* Un *permis de vînătoare* întreabă un *permis de conducere:* „Tu vînezi numai oameni?"

* *Ceapa* către *o salcie plîngătoare:* „Oh, sper că nu din vina mea!"

* Pentru prima oară în viaţa sa, un *pahar cu picior* întîlneşte un *pahar fără picior:* Uite, spune el foarte uimit, ai reuşit să te aşezi turceşte!"

* Un *cub de ghiaţă* vorbeşte de un *termos:* „Ah, ce temperament!..."

* Un *tren* îndrăgostit de un *munte:* „Ce ghinion! Nu are nici un tunel!"

* O *scrumieră* îndrăgostită de un *fotoliu:* *„Cînd mă va ţine în braţe?"*

* *Două coşuri* vorbesc despre un coş găurit: „Se spune că a făcut carieră", spuse primul. Şi al doilea: „Da... face basket-ball!"

* *Zero* îl întîlneşte pe *opt* într-o adunare şi-i spune: „Ce talie fină ai!"

* Într-o bibliotecă, un *tratat de filosofie* declară unei *gramatici:* „Nu-i posibil să discuţi cu *dicţionarul,* are întotdeauna ultimul cuvînt!".

PIERRE DAC

SCURT-CIRCUIT

ALIA ŞI CLITA

Cine-ndeamnă: „Înainte!
Hai cu mine! Daţi-mi mîna!"?
Paradoxul nu vă minte:
Este frîna!

ÎN SFÎRŞIT — LIBER!

Mai are-un singur vis
De cînd în Israel e:
La geam să aibă tris
Şi uşa cu zăbrele!

SOHNUT ŞI MINISTERUL ABSORBŢIEI

Mă întreb, cînd ambii trag
La telega alialei:
Nu ajunge UN... ciomag
La un car cu oale?!

B. RABINOVICI

Sănătatea

Un leac neașteptat împotriva bătrîneții

Un medic englez a constatat cu surprindere că o serie întreagă de femei care se prezentau la cabinetul lui, păreau mult mai tinere decît vîrsta pe care o declarau. Intrigat, începu să cerceteze acest mister și constată că respectivele foloseau pilule anticoncepționale.

Această pilulă este produsă pe bază de hormoni și în afară de scopul pentru care este folosită, mai are și proprietatea de a suplini lipsa de hormoni feminini, a căror producție scade, pe măsură ce organismul îmbătrînește.

Mulți medici endocrinologi sînt de părere că procesul de îmbătrînire provine dintr-un dezechilibru hormonal și dintr-o insuficiență a hormonilor sexuali, dar metoda practică de restabilire a proporției exacte de hormoni necesari organismului pentru a-i păstra tinerețea, n-a fost încă găsită.

Așa cum se întîmplă adeseori, în descoperirile științifice, întîmplarea joacă un rol important.

Fericitul medic, care a beneficiat de factorul întîmplării, pune acum la punct o pilulă a tinereții, datorită căreia, în curînd... femeile nu vor mai îmbătrîni.

MEDICUS

Trimiteți 10 – 12 rînduri scrise de dv. pe adresa *Minimum*, P.O.B. 11472, Tel Aviv, rubrica „*Grafologie*" – și vă vom ajuta să înțelegeți ceea ce este foarte greu de înțeles – propria dvs. ființă.

Grafologie (adică Omule, cunoaște-te pe tine însuți)

Larry

Vreți să vă cunoașteți nu numai calitățile, ci și defectele. Așa spune toată lumea. Dar... numai că aici e un dar. Marea, imensa majoritate a oamenilor nu suportă (nu-i așa?) să li se arate cusururile. Noi începem pur si simplu să-l urîm pe individul care-a cutezat să ne critice într-un fel sau altul. Și asta e valabil nu numai la satrapi obișnuiți să respire în permanență adulări și cădelnițare din partea subalternilor, ci și pentru noi, oameni „normali" și foarte ironici cînd e vorba de vanitatea altora.

Dar, dacă ne cereți să fim severi... vom fi. Un defect, și încă unul grav, periculos, este orgoliul excesiv, precum și încăpățînarea ce decurge de aici. Confundați tenacitatea, voința, tăria, cu încăpățînarea oarbă. Nu-i același lucru. Și vă închipuiți ca orice ultra-orgolios, că dacă cedați într-o dispută, dacă admiteți – ferească Sfîntul! – că ați greșit și că celălalt (rudă, prieten, coleg) are dreptate... atunci... ei bine... atunci o să vă „compromiteți", lumea va rîde-n hohote de dvs ș.a.m.d.

Nimic mai fals, nimic mai stupid decît această credință. Deci, un duș rece pe vanitatea dvs., înfierbîntată. Și învățați-vă să cedați, să fiți mai elastic, mai înțelegător cu cei din jur, mai tolerant cu punctele lor de vedere sau cu modul lor de viață.

Se poate? Se poate, fiindcă sînteți inteligent, subtil, generos, remarcabil de genros, om de gust și... cu humor.

P.R. Kiriat Bialik

Timidă, incapabilă să țipați, să băteți cu pumnul în masă. Politicoasă, îi lăsați pe alții să vorbească și să vă întrerupă și să vă „acopere", după bunul obicei al celor ce poftesc să domine. Știți să ascultați. E o calitate care-i face pe cunoscuți să vină la dvs. ca la o confidentă. Cu atît mai mult cu cît sînteți (și se știe!) o femeie demnă de încredere și delicată. Și-ar zice unii, o „fraieră" de care ne place să abuzăm și pe care încercăm, fără scrupule, să o înșelăm, pe ici, pe colo.

Primul gînd ce-ți vine în asemenea cazuri este să „scuturi" persoana respectivă și să-i ceri să fie „mai tare" să-și revendice drepturile, locul pe care l-ar merita în lume.

Dar nu. De ce să ne lansăm într-o luptă pentru care nu avem nici vocația, nici armele necesare? Nu, să ne retragem în „lumea" noastră, să ne bucurăm de toate cîte ne plac, și să-i lăsăm pe cei „tari" să se bată ca niște cîini pentru mai mulți bani și mai multă putere...

„Toamna"

Ce contradicție! Pe de o parte, sînteți teribil de viu, însetat de cunoaștere (și auto-cunoaștere) de literatură, de artă, de noutăți, de orașe și țări, de frumos și de semnificativ; un adevărat gurmand în materie de cunoștințe.

Pe de altă parte, însă, o mare incapacitate de a gusta roadele celor văzute și aflate. E ca și cum v-ați afla înaintea unei mese cu mii de bunătăți, de la homari la înghețate rafinate și la șampanie franțuzească de soi, – dar, din prea mare agitație, nerăbdare, nervi, nehotărîre, gînduri negre care vă năpădesc tocmai acuma, ș.a.m.d., nu apucați să vă delectați așa cum trebuie cu acest corn al abundenței... E cazul să vă auto-educați: mai mult calm, mai multă „seninătate". „Relax!" cum spun americanii și au dreptate, fiindcă această banalitate e foarte înțeleaptă.

Interim

Cum ne putem ghici viitorul?

-APANTOMANCIA-

Apantomancia este arta ghicitului, bazată pe interpretarea obiectelor care ți se prezintă la întîmplare. Metoda este următoarea:

Oricare ar fi locul unde vă găsiți, închideți ochii și puneți-vă în minte întrebarea care vă preocupă. Apoi redeschideți ochii și scrieți numele primului obiect care vă apare în fața ochilor. Numărați literele care compun numele acestui obiect.

Primul caz: cînd numărul literelor este cu soț și numărul vocalelor la fel, atunci răspunsul este negativ. Cînd numărul literelor este cu soț, iar numărul vocalelor fără soț, nu există nici un fel de răspuns și trebuie să luați experiența de la capăt.

Al doilea caz: cînd numărul literelor este fără soț, răspunsul este pozitiv, dar va trebui să învingeți obstacole sau întîrzieri, în caz că numărul vocalelor este cu soț. Cînd numărul literelor, ca și numărul vocalelor, este fără soț, răspunsul este pozitiv, șansele de reușită fiind mari.

Cîteva exemple:

Cuvîntul **tablou** numără șase litere, din care trei vocale. Experiența trebuie reluată, deoarece numărul literelor este cu soț și numărul vocalelor fără soț.

Cuvîntul **scaun** comportă un număr de litere fără soț și un număr de vocale cu soț. Ceea ce v-ați gîndit se va realiza, dar după multe tărăgăneli și dificultăți.

Dacă obiectul ales ar fi fost **sticlă**, numărul literelor fiind cu soț și numărul vocalelor la fel, răspunsul la întrebarea pusă ar fi fost negativ.

Dimpotrivă, dacă obiectul ar fi fost **oglindă**, numărul literelor fiind fără soț, ca și numărul vocalelor, reușita este aproape asigurată.

(în numărul viitor:
Onychomancia sau ghicitul în petele de pe unghii).

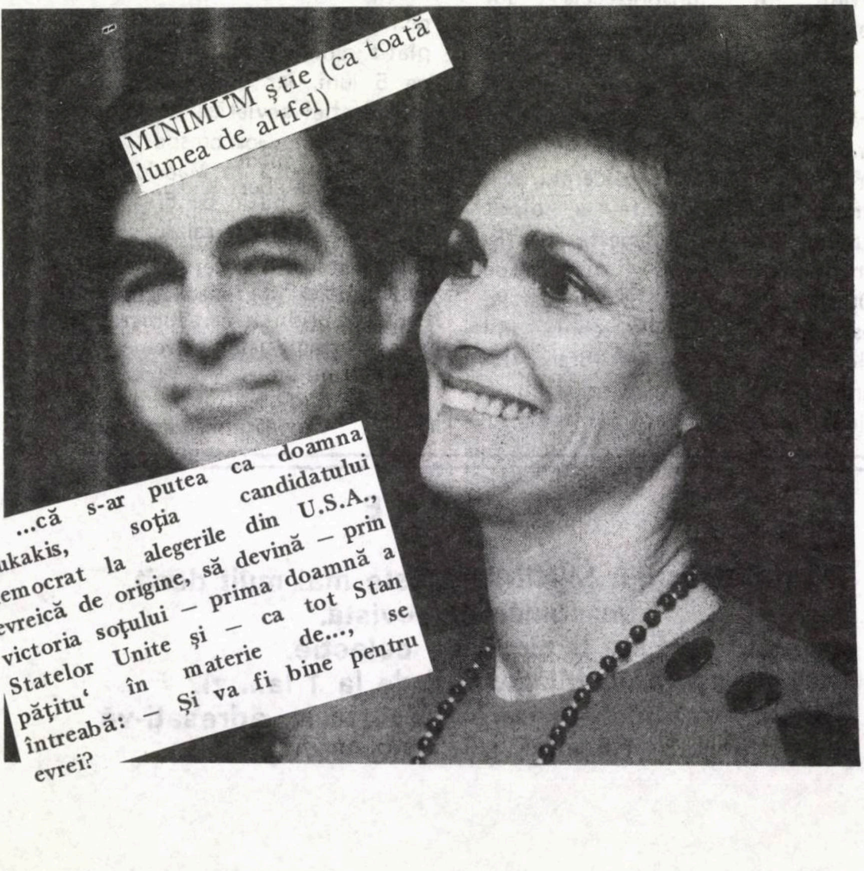

...că s-ar putea ca doamna Dukakis, soția candidatului democrat la alegerile din U.S.A., evreică de origine, să devină – prin victoria soțului – prima doamnă a Statelor Unite și – ca tot Stan pățitu' în materie de..., se întreabă: – Și va fi bine pentru evrei?

Învingeți căldura!

E cald, chiar foarte cald și totuși trebuie să vă îndepliniți obligațiile cotidiene cu aceeași atenție și cu același... stil, ca în lunile anotimpului rece, iar aspectul dvs. nu trebuie să sufere din pricina căldurii. Iată cîteva „secrete" anti-căldură:

1. Purtați o îmbrăcăminte ușoară, din materiale care permit aerului să ajungă la corp. Preferați rochiile fără gulere, fără mîneci, cu o croială vagă, care sînt în același timp și moderne.

2. Machiați-vă cît mai puțin posibil, deoarece fardul nu rezistă la transpirație. Vaporizați-vă mai întîi fața cu loțiune astringentă, apoi aplicați un fond de ten hidratant. Dacă din cauza transpirației vă lucește obrazul, aplicați pe față, fără să frecați, o bucată de hîrtie de demachiat, care va absorbi excesul de umiditate sau de grăsime, fără a îndepărta fardul.

3) Din cauza căldurii, picioarele se umflă și produc dureri. Spălați-le dimineața și seara cu săpun cu tanin, care va strînge porii (sau cu săpun dezodorizant); apoi fricționați-le cu alcool camforat.

4) La birou fiind, puteți să vă răcoriți, lăsînd să vă curgă apă rece pe mîini și antebrațe. În special, răcoriți încheieturile mîinilor, care sînt o porțiune bogată în mici vase sanguine, ce prin circulația sîngelui, retransmit răcoarea apei în tot corpul.

5) Adoptați o coafură simplă, cu părul cît mai scurt. În fiecare seară, îmbibați un tampon de vată în loțiune capilară și frecați rădăcina părului, separînd meșă cu meșă, apoi periați în mod viguros părul.

6) Rehidratați-vă! Consumați lichide des, în cantități mici; băuturile reci, absorbiți-le cu paiul. Dacă suportați, beți răcoritoare puțin sărate, căci sarea reține apa și astfel organismul se deshidratează mult mai încet.

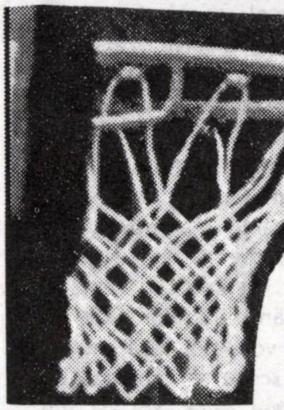

Sport

* John McEnroe, care a rămas ,,copilul teribil" al tenisului mondial, în ciuda anilor și a faptului că, între timp, a devenit el însuși... tată, l-a făcut ,,praf" pe cehul Ivan Lendl într-un interviu acordat cunoscutei emisiuni a televiziunii americane ,,60 de minute". ,,Ivan Lendl, a declarat McEnroe, îmi amintește un robot. Jocul lui nu mă impresionează. Nu-i un joc curgător și natural. Cineva trebuie să-l pună pe Lendl la locul lui și acela sper să fiu eu. E adevărat că el muncește mult. Ei și? Munca grea omoară talentul. Talentul pe care îl am eu în degetul cel mic, nu-l are el în toată mîna". Ivan Lendl, scump la vorbă, tace și... face: cîteva zile mai tîrziu, l-a ,,măturat" pe John McEnroe din semi-finalele de la Roland-Garros, demonstrîndu-i cum stau lucrurile cu talentul ,,din degetul cel mic" și cu cel ,,din toată mîna"!

*

* Miki Bercovici rămîne mai departe la Macabi Tel Aviv sau își va găsi o altă echipă pentru ,,cîntecul lebedei"? Lui, personal, i-ar fi greu să se despartă de clubul în care a crescut, din anii copilăriei, dar nici nu poate să se împace cu gîndul că și în sezonul viitor se va afla mai mult pe banca rezervelor. Un lucru e sigur: unde se va duce Miki, va pleca și bunul său prieten Moti Aroesti, alt ,,bătrîn" din elita macabistă...

*

* Cunoscuta echipă de fotbal Chelsea a retrogradat în liga secundă engleză. La ultimul meci de campionat, deși Chelsea a cîștigat cu 1 — 0 în fața lui Middlesborough, suporterii săi s-au dezlănțuit ,,bombardîndu-i"pe simpatizanții celeilalte echipe cu sticle și cu pietre. Zeci de spectatori plini de sînge au sosit la postul de prim-ajutor, iar poliția a arestat 34 de huligani. Presa londoneză scrie că, după această nouă demonstrație de barbarie, fotbalul englez, suspendat de la participarea la competițiile europene, va mai avea de așteptat mult și bine pînă la reprimirea pe bătrînul continent. Degeaba însă orice mustrare, căci suporterii englezi, bețivi și violenți, n-au leac!

*

* Imre Budo, e numele unui excelent jucător din echipa ungară de fotbal M.T.K. Budapesta, care ar putea ca, în sezonul viitor, să fie întîlnit în ,,unsprezecele" lui Macabi Haifa. Cum e posibil, cînd, în pofida tuturor presiunilor, încă nu-i permis importul de jucători străini în fotbalul israelian? Foarte simplu: Imre Budo e însurat cu o evreică și poate fi considerat... ole hadaș. Macabi Haifa a oferit clubului M.T.K. Budapesta, pentru achiziționarea lui, suma de 100.000 de dolari. Multe parale, desigur, dar cineva trebuie să-l înlocuiască pe Daniel Brailovski, care a plecat în Argentina și nu se știe dacă va mai reveni printre noi!

*

* Uliana Simonova e o jucătoare sovietică de basket, înaltă de 2,12 metri (!), căreia i s-a permis — contra cost, se înțelege — să semneze pentru echipa spaniolă Tintoretto. Datorită ei, echipa aceasta a ,,săltat" serios în clasament, iar numărul spectatorilor, care vin special s-o vadă pe ,,uriașa sovietică", e în continuă creștere. Totuși, Uliana nu se simte bine în Spania. ,,Ce dracu' caut eu aici? a declarat ea. Vreau să mă întorc la Riga". Motivul este că în Spania, ea moare de... foame. Clubul Tintoretto i-a plătit dinainte 50.000 dolari, leafa pe 5 luni, iar banii au fost virați organizației sovietice de impresariat sportiv ,,Goscomsport", iar ambasada rusă la Madrid, îi alocă Ulianei mai puțin de 500 de dolari pe lună. Cam cît salariul minim în Spania, cînd ea, de fapt, e retribuită cu un salariu... maxim!

R. TEPNER

J E A N I N E

Un număr din MINIMUM este mai mult decît un număr de revistă.
Este o piesă de colecție.
Aveți toate MINIMELE de la 1 la... zi?
Pentru exemplarele care vă lipsesc, adresați-vă la JEANINE (tel. 03-440123)

CUVINTE ÎNCRUCIŞATE

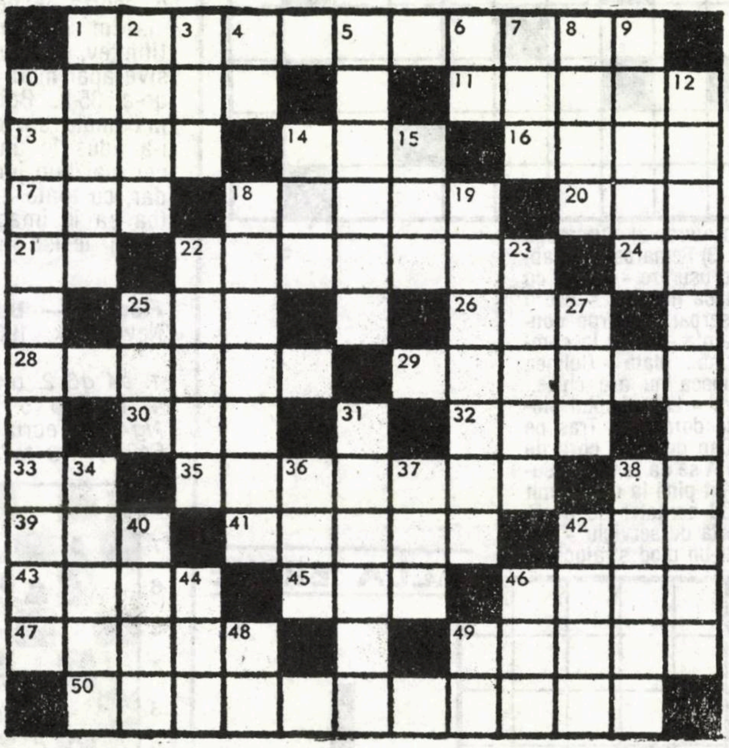

ORIZONTAL: 1. Faptul de a fi credincios principiilor sau ideilor sale. 10. Putere de afirmare, forţă morală. 11. Păsări răpitoare sau cai viteji. 13. Radical organic derivat de la etan prin îndepărtarea unui atom de hidrogen. 14. Brazdă în piele. 16. Tine... hangul! 17. Chemare prin care se atrage cuiva atenţia. 18. Formula obişnuită, stereotipă. 20. Unitate de lucru mecanic. 21. Alungare câinească. 22. Creatorul lumii, în doctrina gnosticilor. 24. Inceput de frig. 25. Cal cu părul cenuşiu. 26. Râu în Elveţia. 28. Imprejmuire cu bare metalice. 29. Baie publică sub cerul liber! 30. Pahar de bere. 32. Zile în calendarul roman. 33. Cal de paradă. 35. Piesă de metal, care are o gaură cu filet şi care se poate înşuruba pe o tijă cu un filet corespunzător. 38. Pronume interogativ: 39. Autorul lui Robinson Crusoe. 41. Indreptarea, sub formă de listă, a erorilor de tipar. 42. Zeul păstorilor şi al ţarinelor. 43. In poezia greco-latină, picior format dintr'o silabă scurtă şi dintr'una lungă. 45. Nume palindromic. 46. Unitate de măsură a tensiunii electrice. 47. Reprezentare grafică precisă în scopul rezolvării unei probleme cu ajutorul construcţiilor geometrice. 49. Cele mai mari artere ale corpului. 50. Compuşi chimici care pot fi descompuşi prin acţiunea unui curent electric.

VERTICAL: 1. In căpăţâna usturoiului. 2. Plase de prins peşte. 3. Oglinda lui Ra. 4. Pronume. 5. „Pălărie" militară. 6. Plec. 7. Pronume. 8. Arbori sau arbuşti, verzi, răşinoşi, care pot atinge vârsta de 1000 de ani. 9. Care nu prezintă o structură cristalină. 10. Descrierea diferitelor meserii şi a metodelor lor de lucru. 12. Substanţe accesorii care intră în compoziţia unui medicament, preparat cosmetic, etc. 14. Vechiul nume al Romei. 15. Vidinul de altădată. 18. Metodă folosită pentru a vindeca o anumită boală. 19. Vas cu mâncare. 22. Nu-i lipseşte îmbrăcămintea! 23. Soldaţi de pază. 25. Parte dintr'un peisaj. 27. Boală de piele. 31. Avion fără motor. 34. Bădărani. 36. Sentiment... entuziast. 37. Numai la plural se'ncurcă. 38. Deşeuri. 40. Rival, concurent. 42. Imbrăcăminte de la... malul mării. 44. Chemare turcească. 46. Pronume. 48. Indicator la unele aparate de precizie. 49. Alexandru cel Mic.

STILIZĂRI

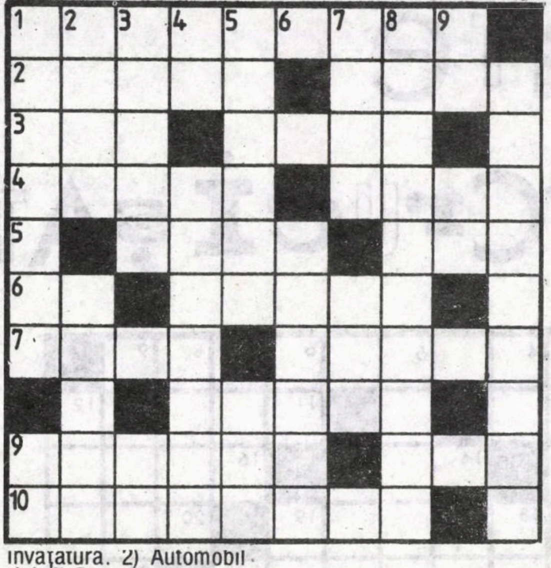

ORIZONTAL: 1) Apreciați la învățătură. 2) Automobil de marcă (pl.) – Probă de material. 3) Remarcat prin absență – Curat-murdar... 4) A simți o ușurare – Pudrat cu praf de stele. 5) Praf alb ce se ia ca întăritor – Are o floare bătută (sg.). 6) Luate din șerpar! – Șarpe constrictor... de pădure. 7) Cu o zi înainte – Patru la compunere. 8) Nota maximă. 9) De formă... plată – Culmea culmilor. 10) O casă la care broasca nu are cheie.
VERTICAL: 1) Cîntece de petrecere – La subsolul blocului! 2) E de-o seamă – Sac... de dormit. 3) Tras pe sfoară... – Oreste... în Corint! 4) Cap de elan, corp de melc și coadă de cățel! – Debilă! 5) A se da în vînt – Colivie pentru păsărele. 6) A fi absorbit pînă la un anumit punct. 7) Prins la malul apei – Cu caracter de brută (masc.). 8) Pierdută-n nori... 9) Ofertă de serviciu – Cununi... din cetină! 10) Face față într-un mod strălucitor.

ALLA BREVE

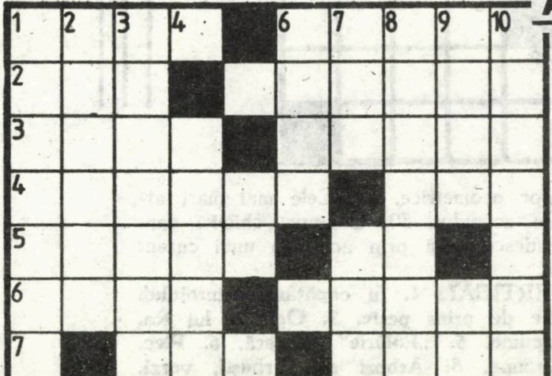

ORIZONTAL: 1) Neprihănit – Respecta normele etice. 2) X aritmetic – Constructori de case. 3) Aureolă – Furnizoare de... cerneală. 4) Partea jugului amplasată pe ceafa unor animale de tracțiune (pl.) – Rîu în R.P. Ungară. 5) Fișie de blană ce împodobește gîtul și umerii femeilor (pl.) – Interjecție de asmuțit cîinii. 6) Leziune – Medic ardelean, specializat în boli digestive (Octavian; n. 1913). 7) Munte în Creta – A uni cu temeinicie. 8) Aici (pop.) – Bluză românească. 9) Localitate în S.U.A. – Fecior – Radu Șerban. 10) Exprimată prin viu grai – Viața noastră cea de toate zilele.
VERTICAL: Piese și note muzicale.

La New York, în anul 1963, Robert James Fischer era în mare formă sportivă. Aborda fiecare partidă cu dorința de-a învinge. Reușise deja să-i depășească pe cei mai însemnați mari maeștri din turneu, așa că viitorul adversar, Benkö Pál, fost participant în turneul candidaților la titlul mondial, dorea să cîștige o jumătate de punct. Întîlnindu-l cu albele, Bobby i-a administrat o scurtă lecție tactică într-un sistem de joc, deschiderea Ufimțev, în care mutările decisive apar mult mai tîrziu de cea de-a 35-a. Bobby nu atinsese maximala sa forță de joc, care i-a adus în anul 1972 titlul de cel mai bun jucător al globului, dar, cu toate acestea, genialitatea sa în imaginarea căilor de cîștig ieșise la iveală.

SAH

Fischer — Benkö
New York, 1963:

1. e4 g6 2. d4 Ng7 3. Cc3 d6 4. f4 Cf6 5. Cf3 00 6. Nd3 Ng4?! (Teoria recomandă 6... Cc6) *7. h3 N:f3 8. D:f3 Cc6 9.*

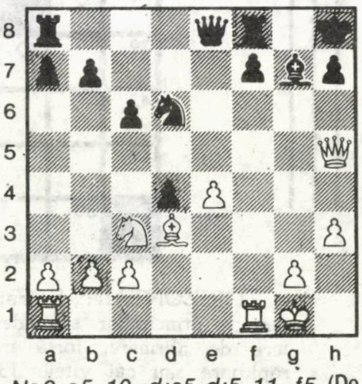

Ne3 e5 10. d:e5 d:5 11. f5 (De aici începe planul lui Bobby. Ideea este tipică: se atacă prin forța pionilor, urmează 12. g4. Dar Benkö elimină această posibilitate prin contrajocul imaginat.) *11... g:f5 12. D:f5 Cd4 13. Df2 Ce8 14. 00 Cd6 15. Dg3 Rh8 16. Dg4 c6* (Mai bine ar fi fost 16...c5.) *17. Dh5! De8?* (Din dorința de-a se elibera prin mutarea f5, negrul cade în cursa de mat imparabil.) *18. N:d4! e:d4 19. Tf6! Rg8*

(Benko a rămas stupefiat. La 19...N:f6 urma 20. e5! cu mat imparabil pe h7. Resemnîndu-se, a așteptat lovitura finală.) *20. e5 h6 21. Ce2! și negrul a cedat* văzînd că la 21...Cb5 urma din nou mat după 22.Df5.

Pozitia la citit denota caracterul

Oare te-ai gîndit că poziția pe care o adopți la citit îți dezvăluie de fapt caracterul? Cred că nu te-ai gîndit. Ei bine, e momentul să...

Aceste atitudini, vorbesc despre d-ta... și despre ceilalți.

1. Stăpînire de sine.

Această atitudine dovedește necontenita influență a lumii exterioare asupra ta, chiar cînd ești singură. În schimb, obiceiurile nu-ți sînt influențate de circumstanțe. Ești o persoană ordonată, cu stăpînire de sine și cu simțul frumosului.

2) Entuziasm

Interesul tău pentru lucruri și fapte din afară este mai puternic decît interesul pentru tine însuți. Ești o persoană dezinteresată, te entuziasmezi ușor, ști să renunți la nevoie și să te sacrifici.

3) Devotament.

Înclinație spre romantism și devotament, la care se mai adaugă și seriozitatea, sînt principalele caracteristici ale acestei atitudini.

4) Meditație.

Această atitudine denotă o personalitate puternică, hotărîtă să-și afirme superioritatea. Femeia în cauză este obișnuită să se gîndească și la afaceri.

5) Neconformism.

Această poziție demonstrează o anume ruptură de lumea înconjurătoare – conflict între rezervă și senzualitate, instinctul de a trăi la modul liber și primitiv.

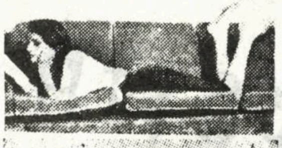

NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS - NOUTAȚI -

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. in străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN TOATĂ LUMEA „GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărți de credit cu dobîndă legală.

NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS - NOUTAȚI - GORDON TOURS -

Linia politică a revistei

Domnul Mirodan declară în convorbirea sa cu Dan Beniamini că Minimum este independentă politiceşte şi deschisă tuturor.

...Dar cînd citeşti articolele lui Adrian Zahareanu, te simţi de parcă ai fi intrat într-o sucursală a lui Şimon Peres.

ARIE BARASH,
Ramat Iosef – Bat Yam

*

Nu înţeleg de ce se încredinţează rubrica permanentă ,,Punct de vedere" d-lui A. Zahareanu, al cărui ,,punct de vedere" este cunoscut şi arhicunoscut de toată ,,suflarea românească" din Israel şi care constă în susţinerea ideii că de tot ce-i rău în ţara asta se fac vinovaţi oamenii Likudului, iar tot ce-i pozitiv se datoreşte Maarahului, indiferent dacă e vorba de sănătate, finanţe, clitare, etc.

...Îl stimez pe dl. Zahareanu ca pe un publicist talentat şi valoros, am citit şi nuvelele sale pe care le apreciez, de asemenea nu pun în discuţie dreptul d-sale de a-şi susţine părerile politice, însă cred că rubrica ,,Punct de vedere" ar trebui să adăpostească şi alte ,,puncte de vedere", căci aşa cum s-a prezentat ea pînă acum, ea este o tribună de propagandă de partid unilaterală..."

IOSEF MOZES,
Bat Yam

Să ne spălăm ochii

Felicitări pentru coperta de la nr. 14 (Iardena Arazi). În sfîrşit, ceva frumos. Din păcate, viaţa nu e întotdeauna frumoasă, are multe aspecte urîte şi de aceea, atunci cînd iei o revistă în mînă, vrei să-ţi speli puţin ochii...

LIVIU ORENSTEIN
Natania

Cazul Vajda Ecaterina

...Nu sînt de acord cu atacurile d-lui Victor Franc la adresa rabinului E. Gutman. Rabinul Gutman – pe care îl ştiu de om idealist, cu mintea a-tot-înţelegătoare şi generos, i-a indicat d-nei Vajda calea pe care d-sa, ca rabin, o consideră justă. El nu i-a reproşat nimic şi n-a silit-o la nimic, (amintim că mamei d-nei Vajda i-a fost refuzat dreptul de a *alia* în Israel, pe motiv că în timpul războiului a trecut, prin botez, la creştinism şi – deci – nu ar mai fi putea fi considerată drept evreică; intervenind în dezbatere, rabinul Gutman de la sinagoga ,,română" din str. Pekiin, Tel Aviv, a sugerat doamnei V. să treacă din nou, pe căile halahice, la judaism, dacă doreşte să fie *ola hadaşa*, n. red.).

Dacă d-na V. nu este de acord cu propunerea rabinului Gutman, ea are posibilitatea să se adreseze forurilor competente, ca Sohnutul, Ministerul de Interne, diferitelor personalităţi laice. Israelul este o ţară înţelegătoare cu dramele prin care a trecut neamul nostru şi, fără îndoială se va găsi o rezolvare a cazului.

PAULA LEIBOVICI,
Tel Aviv.

MINIMUM A AFLAT

...că majoritatea turiştilor străini care şi-au anulat călătoria în Israel, din pricina ,,teritoriilor" nu sînt nici creştini, nici catolici din Irlanda, nici protestanţi din Boston, nici brahmani din India, ci evrei, evrei de-ai noştri (după Halacha), evrei get-beget şi sionişti din Statele Unite.

*

În legătură cu cele două articole de răspuns la afirmațiile rabinului E. Gutman (rev. nr. 13, pag. 33), arăt următoarele:

Nu este exact că poți fi evreu, chiar dacă ești de altă religie decît cea mozaică.

Principiul care a călăuzit poporul evreu de-a lungul mileniilor, este acela al sintezei dintre religie și națiune. Nu există evreu de religie evanghelică, catolică, mahomedană, etc., așa cum susține autorul articolului.

Exemplul dat cu cardinalul Lustiger nu corespunde realității. Nici catolicii nu-l consideră evreu și n-ar fi fost ridicat la rangul ierarhic de cardinal, dacă-l socoteau evreu.

În decursul istoriei, nu s-a cerut să fi religios, pentru a face parte din poporul evreu, dar dacă un evreu a întors spatele și a trecut la altă religie, n-a mai putut face parte din poporul evreu.

În judaism, naționalitatea și religia sînt elemente indivizibile și, așadar, noi sîntem altfel decît alte popoare. Datorită însă acestui „altfel" noi am supraviețuit și ne-am păstrat ființa și identitatea noastră.

Cu privire la acea persoană în cauză însă, părerea mea este că i se poate da drumul în Israel ca mamă la copiii ei.

Av. IOSEF SEGAL,
Rehovot

Pentru – contra

După publicarea articolului „Este bine, este rău? Nu știu.", semnat de ing. Robert Schwartz, apărut în nr.9 (pag. 15) și care constituie o veritabilă pledoarie pentru vorbirea și cultivarea limbii române (întocmai ca în celălalt articol intitulat „Eu nu mai citesc românește", autor M. Raf, apărut în același număr – pag. 18), articol scris cu multă însuflețire, a apărut în nr.12 al revistei (pag. 75) o scurtă, dar incisivă critică a menționatului articol, semnată de Av. W. Forschmit.

Autorul, simulînd că ia o „poziție" categorică împotriva tezei numitului Ing. R. S., declară sentențios: „Nu e bine!", argumentînd: „Noi am venit în țară din galut să devenim israelieni, să ne contopim cu massa poporului...", ceea ce – prin accentul său ditirambic – era gata să-mi provoace admirație pentru patriotismul său... localizat! Citind însă în continuare pasajul următor, am rămas stupefiat de neașteptata piruetă a subzisului „critic", care declară foarte serios: „Sînt însă cu totul de acord să menținem nealterată limba noastră maternă (! – accentuînd chiar, n.n.) *să vorbim, să citim și să scriem românește*, (adică întocmai ceea ce preconiza Ing. R. S.) și – ca și cum nu ar fi încă de ajuns – adăugă: „și să insuflăm tinerelor generații dragostea pentru această limbă" (adică, îl și supralicitează pe cel... criticat n.n.)

Am zice: admirabilă pledoarie pentru... contra (omagiu lui Caragiale!) sau, dacă voiți, mai întîi „contra", urmat de „pentru"!

DAVID PRUTU,
Azur

Chișinevschi

Fie-mi permis să mă prezint: 73 de ani, în țară de 6 ani, licențiat al Facultății de drept din București, diplomat de studii superioare de drept public, economie politică și finanțe al Facultății de drept din Paris; hobbies: istorie și psihologie, medaliat cu „Medalia eliberării" pentru activitate antifascistă în ilegalitate. O precizare: nu-mi torn cenușă în cap pentru a fi stalinist, deoarece 2 ani și jumătate de închisoare în condiții îngrozitoare, 4 ani de șomaj, obținerea, grație unor „pile" a unui serviciu, pentru care „cadrista" a binevoit să-mi echivaleze diplomele mele cu cele 7 clase primare necesare ocupării postului, negativele primite în urma cererii de plecare în Israel din anul 1959, toate acestea fiind, cred, o ispășire suficientă.

Îmi permit să vă scriu în legătură cu „Memoriile" șefului rabin, dr. Moses Rosen și a scrisorii d-lui Gh. Chișinevschi „fiul" publicate în Minimum.

A susține că prezența Anei Pauker și a lui Iosca Chișinevschi a determinat antisemitismul sau sporirea lui este, evident, fals. Într-adevăr, dacă ei nu ar fi fost evrei sau dacă nu era suficient că erau evrei, s-ar fi inventat că sînt.

În materialul găsit la legionari, exista o fișă a lui Teohari Georgescu în se afirma că el este evreu, numele fiindu-i... Burăch. Și dacă memoria nu mă înșală, exista o fișă similară și pentru Miron Constantinescu.

Că Ana și Iosca, prin acțiunile lor, au lovit în evrei, cum afirmă dr. M. Rosen, sau că, dimpotrivă, i-au ajutat pe evrei, cum spune dl. Gh. Chișinievski, este la fel de fals.

Ei au fost simpli executanți ai ordinelor sovietice și într-un sens și în celălalt.

În ceea ce privește în mod specific pe Iosif Chișinevschi, eu am lucrat prea puțin în aparatul de propagandă, ca să am o părere.

Dar... Am cunoscut foarte bine pe o tovarășă de închisoare a Liubei Chișinevschi. Nu găsea suficiente cuvinte bune pentru a o elogia pe Liuba. Am cunoscut un număr de colaboratori ai Liubei de la sindicate. Aceștia, de asemenea, nu știau cum s-o elogieze pentru modestia ei, pentru capacitatea ei de a antrena oamenii, cu surîsul și cu vorba bună.

Din nefericire, n-am cunoscut pe nimeni care să caracterizeze pe Iosca, altfel decît ca pe un carierist la culme, arogant, etc.

SERGIU RĂZVAN,
Rishon Le Zion.

Leon Itzcar

Printre paginile numărului 14 din mai 1988 al revistei ,,Minimum", A. Iacov a semnat în rubrica ,,Noi" un mic articol biografic intitulat ,,Opera neuitatului Leon Itzcar". M-a impresionat mult evocarea figurii luminoase a acestui mare generos.

Dar școala ,,Cultura agricolă" nu a fost singura operă educativ-sionistă de seamă a lui Leon Itzcar, căci școala primară și secundară ,,Tarbut" cu limba de predare ebraică, a fost realizată cu ajutorul lui și însuflețită de prezența și grija lui permanentă.

Societatea ,,Tarbut" pentru răspîndirea culturii ebraice a fost creată cu ani în urmă, sub auspiciile șef-rabinului Iacob Nimierover și ale lui Mișu Vaisman, iar profesorul Zelevinski ținea cursuri de ivrit pentru cei ce se gîndeau să emigreze în Eretz Israel. Sioniștii doreau însă o școală în care toate obiectele să fie predate în ebraică. În anii Holocaustului, Leon Itzcar, omul faptelor al Executivei Sioniste, cum bine l-a definit A. Iacov, a pornit la realizarea acestui deziderat.

REȚINEȚI:

CELE MAI CONVENABILE CĂLĂTORII TURISTICE ALE ANULUI 1988:
• ROMÂNIA •
VACANȚA PENTRU TOATE VÎRSTELE
• AMERICA •
PENTRU PRIMA OARĂ LA ÎNDEMÎNA ORICUI

DE ASEMENEA:
☆ ARANJAMENTE TURISTICE CU TRATAMENT ÎN ROMÂNIA, JUGOSLAVIA, UNGARIA
☆ GRUPE ORGANIZATE ÎN EUROPA, AMERICA, ETC.
☆ ÎNCHIRIERI DE MAȘINI, ZBORURI ȘI CHARTER, LA PREȚURI FOARTE CONVENABILE
☆ ACORDĂM ÎNLESNIRI DE PLATĂ

CU ADRIAN PE ORICE MERIDIAN!
TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLȚ ALLENBY)
☎ 200687-8-9 SAU 285773

În 1941 a venit la București avocatul Samuel Rozenhaupt ca director la Keren Hayesod. Dirijase și apărase interesele școlilor ,,Tarbut" din Basarabia.

Leon Itzcar, împreună cu Samuel Rozenhaupt, David Levin și doctorul Cornel Iancu, a pornit la înființarea primei clase primare ,,Tarbut" cu limba de predare ebraică. Directorul primelor clase a fost O. Rispler, iar după plecarea lui în Israel direcția a fost preluată de Solomon Mibashan. Leon Itzcar venea zilnic la școală. Se interesa de fiecare copil, de toate nevoile școlii și rezolva toate problemele financiare cu perseverență și bunăvoință.

Școala ,,Tarbut" s-a dezvoltat an cu an. Tot corpul didactic preda în ivrit și vorbea cu copiii ivrit la lecții, în pauze și la joacă. În 1945 s-a înființat gimnaziul ,,Tarbut" al cărui directoare am devenit eu.

Leon Itzcar a continuat să fie sufletul școlilor ,,Tarbut". Împreună cu comitetul școlar, a sprijinit marile realizări ale acestor școli: patru clase primare, două grădinițe de copii, trei clase de gimnaziu, cantina școlară și meditarea elevilor, în orele de după prînz, două ateliere (de croitorie și metalurgie), expoziții și excursii.

Astăzi, cînd elevii ,,Tarbutului" sînt oameni de seamă în Israel, ei și foștii lor profesori se gîndesc cu pietate la ,,făuritorii" în fruntea cărora a stat neuitatul Leon Itzcar.

Prof. RACHEL COHEN
Petah Tikva

Ce caută în Minimum?

...Și totuși, ce caută în ,,Minimum" — care se vrea și reușește să fie o revistă de ținută — ce caută o rubrică precum ,,Capnomancia" care ne învață în mod foarte explicit cum să ne ghicim viitorul în fumul țigării aprinse ,,așezată pe masă, cu partea aprinsă în afară". De aici, răspunsul la întrebările care ne frămîntă este simplu: dacă fumul o ia la dreapta, citez: ,,răspunsul e afirmativ, dar soluția nu este atît de favorabilă precum speram" (O, nene Iancule, ești nemuritor!), "dacă fumul se îndepărtează, întrebarea este prematură", etc., etc.

Și la sfîrșit, aflăm un mic amănunt — capsoman-cia — pardon, ,,capnomancia" se practică într-o încăpere fără curenți de aer". Tare aș vrea să-i spun autorului, dacă cumva nu știe, că *nu există* încăperi complet lipsite de aer; chiar cu ușile și ferestrele zăvorîte, casele nu sînt niciodată ermetic închise; pe sub ușă, pe sub fereastră, pe gaura cheii, se va strecura un pic de aer și chiar respirația e capabilă să miște (la stînga, la dreapta?) firavul fir al fumului de țigară, și cu el, implacabil, al nostru destin!

Cît despre ,,apantomancie" despre care vom citi abia în numărul următor; ei da, asta da! ,,Apantomancia — adică ghicitul în obiectele luate la întîmplare" — e clar că ne poate spune multe despre ceea ce ne rezervă viitorul.

Totul este să se precizeze obiectele, valoarea lor și modul în care au fost luate: împrumut, furt, înșelătorie, jaf armat, etc.

Dacă răspunsul dat de apantomancie ni se pare insuficient, putem consulta eventual și un avocat...

Zău, dragă Minimum, și noi sîntem, ca și tine, simpli și neîngîmfați, și ne simțim slabi și dezarmați în fața viitorului necunoscut. Dar de aici și pînă la a încerca să-l ghicim, cu metode precum: ghicitul în cafea, în cărți, în nori, în bobi, în plumb topit turnat în apă neîncepută, în fum sau în măruntaie de găină, în mesaje de pe lumea cealaltă, transmise prin mese de salon, în tăciuni aprinși sau în traseul pisicilor negre — este o distanță la fel de mare ca de la simplitate la... prostie curată, distanță pe care, eu una, refuz să o parcurg.

RODICA SEGAL,
Haifa

Minimum: ca-n ,,Porunca vremii"

O inimă caritabilă mi-a transmis textul ,,recenziei" scrise de un domn pe care n-am onoarea să-l cunosc și publicată în revista Dvs., (e vorba de recenzia ,,Michel Solomon se amuză în Canada", de dr. S. Levin, apărută în nr. 14 al revistei noastre, n. red.).

Țin să comunic cititorilor revistei MINIMUM că ,,nu mă amuz de loc în Canada" și că fiecare dintre cele șase volume publicate sînt lucrări serioase și cu tîlc. Dacă ,,La troisieme greffe du coeur" împrumută un stil satiric, faptul se datorește caracterului speculativ al perspectivelor genetice în a doua jumătate a secolului 21.

În măsura informațiilor mele și din corespondența schimbată cu autorități în materie, profesori de medicină și cercetători la universitățile din Melbourne și Florența, reiese că problema creațiunii artificiale a unor ființe sub-humane e departe de a mai fi de domeniul fanteziei.

Dacă am ținut să dau alarma împotriva experiențelor în curs în tainice laboratoare, am făcut-o ca scriitor și ca evreu, deoarece ele contravin eticii și învățăturii judaice.

Se pare însă că n-am izbutit decît să stîrnesc ilaritatea unui cititor de dicționare privind romanele lui Ponson du Terrail...

Lăsînd la o parte mica bîrfeală ca ceva nedemn de o revistă serioasă, sînt mîhnit de faptul (și aceasta nu mă amuză de loc) că numitul domn critic împrumută ceva din felul polemic (?) cu care eram tratat în ,,Porunca Vremii" (român de sîmbătă, etc.) sau de evreu-româno-francezo, etceterae..., cum scrie domnia sa.

Mi-ar fi ușor să-i pun sub ochi criticile apărute în marile cotidiene canadiene: LE DEVOIR, sub semnătura profesorului de literatură franceză de la McGill, Jean Ethier-Blais, care apreciază ca ,,un roman pasionant" cartea mea, sau a criticului de LA PRESSE, Jean-Paul Soulie, sau călduroasa

apreciere a amicului meu, Elie Wiesel, premiul Nobel pentru pace.

Dacă nu o fac, este pentru ca să nu stric domnului în chestiune plăcerea de a da cu pălăria în curcubee sau de a-i strica somnul de după amiaza, înainte de a zice cip sau passe-parole...

MICHEL M. SOLOMON,
Montreal — Canada

S a k e

Convorbirea cu prietenul meu, Sake Braunştein, publicată în revista dv. nr. 14 din mai a.c. sub titlul „Omul care nu colecţionează fluturi", mi-a reamintit de munca noastră comună din România.

Ambii am alergat nu după fluturi, ci după folclorul, melosul, dramaturgia şi literatura idiş, amîndoi înregistram tot ce găseam şi apoi făceam schimb de casete, aşa că, colecţiile noastre sînt aproape identice, cu oarecari deosebiri. Făceam totul pentru a populariza tot ce era idiş care se părea că este pe cale de dispariţie o dată cu generaţia noastră.

În timp ce Sake la Bucureşti ilustra muzical diferite conferinţe cu ajutorul F.C.E., eu făceam acelaşi lucru la Iaşi, în cadrul comunităţii de acolo.

Nu am refuzat pe nimeni şi totul l-am făcut complet dezinteresat, considerînd o jignire de a solicita sau chiar de a primi vreo recompensă.

Singurul lucru pe care îl ceream era acela de a-mi împrumuta discuri vechi (dacă poseda), pe care după multă migăleală le aduceam în starea de a le putea înregistra, îmbogăţindu-mi astfel colecţia.

IULIUS MARCOVICI
Rehovot

Problema mea, Luna...

Sper că apelul d-voastră: „scrieţi despre orice" este încă valabil. De aceea vă scriu. Expun sec subiectul de mai jos.

În timpuri îndepărtate, înainte ca poporul evreu să fi devenit primul popor monoteist, strămoşii noştri se închinau la mai mulţi şi diferiţi zei. Principalul zeu al străbunilor noştri era Luna (spre deosebire de vecinii lor egipteni, care descoperiseră că Soarele este izvorul vieţii pe pămînt, şi se închinau lui).

Rămăşiţe ale acestui cult al Lunii, mai există şi astăzi:

— *calendarul* ebraic a fost şi a mai rămas *după Lună* (cu toate nepotriviririle şi corecturile făcute permanent, spre a-l aduce „la zi").

— ziua la evrei — *începe seara.* Moşe Rabeinu, a fost genial prin aceea că nu a suprimat vechile ritualuri, ci le-a adaptat la noua credinţă — precizează Cartea Bereşit: „a fost seara şi a fost dimineaţa — ziua întîi,... a doua, etc.

— Roş Hodeş a rămas ca o zi importantă, căreia îi sînt dedicate rugăciuni speciale. Seara, la apariţia lunii noi, enoriaşii ies afară din sinagogă, *şi cu faţa la Lună,* se închină şi se roagă (Kiduş Levana) e drept, către creatorul Lunii, dar „Kiduş Levana" rămîne un rit special.

— o parte bună din marile sărbători au rămas la 15 ale lunii ebraice, *cînd e lună plină* (Pesach - 15 Nissan, Sucoth — 15 Tişrei, pentru a vorbi de marile sărbători, de cîte 8 zile. Apoi 15 Şvat (Roş Haşana a Ilanot), 15 Adar (Purim).

— *Iericho (de la iareah — Lună),* cel mai vechi oraş din lume: acolo se organizau marile ceremonii închinate zeului Iareach.

cuvîntul *„iareach" este de genul masculin* (forţa, bărbăţia) în

Dezlegarile jocurilor:

Carnaval

Caritabil — Ac — Acar — Măcar — A — Răcari — Ascar — Cronicar — Ant — Aes — D — R — I — To — Lt — Cir — Stern — E — Cacofonie — Tiară — L — Tul — Iar — Răcită — I — Răpi — Adonic — Caro — Ar — N — Ra — asemenea — Car.

Divertisment

Teritorial-Ereditate-Note-Et-Re-Directorat-E-O-Netă-Neaosi-Nit-Ticluită-E-I-Tel-Asa-Ori-Elitră-Sevata-Est

"Fapt divers

Accidentul (Mihail Sebastian); Arcul de Triumf (Al. Baranga); Ziariştii (Al. Mirodan); Ultima oră (Mihail Sebastian); Subiect banal (U. Benador); Final grotesc (Uri Benador); Întîmplări din realitatea imediată (Blecher); Într-o noapte de vară (A. Baranga); O dragoste poveste nouă (I. Berg); Caii lui Cibicioc (Ion Călugărul); Omul care are timp (H. Aramă); Mie mi se pare romantic (R. Cosaşu); Cartea Neagră (H. Carp); Bagaj (H. Bonciu); De la om la om (H. Aramă); Copilăria unui netrebnic (Ion Călugăru); Cartea Fetelor (Maria Banuş); Păsări călătoare (H. Aramă); Se caută un ginere (I. Berg); O. K. (Maria Arsene); Un miliţian vine astă seară (Maria Arsene).

timp ce „șemeș", zeul vecinilor este feminin (categorie inferioară, după vechile concepții orientale).

- cuvîntul noapte *(laila, plural leilot*, deci specific feminin) este în ebraică *totuși masculin*, pentru același motiv.

Desigur, mai există și alte „urme". Eu atît am reușit să culeg.

M. SIMION
Ramat Gan

Av. Paul Marcu, Haifa (aveți dreptate; scuze; iată, rubrica a reapărut); **Herman Schachner**, Hedera (moment teatral interesant, dar nu pentru limitatul spațiu al revistei noastre); **Izu Vaisman**, Ashkelon (două epigrame: **Unui medic**: E un medic cu răbdare/ Cunoscut și plin de sevă./ Ce specialitate are?/ E specializat în... grevă. și: **La un chioșc de ziare**: A cerut grăbit un ziar/ Ce s-afla în galantar./ – Care ziar? te rog, hai spune!/ – Vreau un ziar cu știri mai bune...); **Mario Firescu**, Natzeret Illit („Secretul materiei solare" e un studiu vast, plin de scheme și diagrame foarte tehnice, potrivit fie pt. o revistă de specialitate – ceea ce nu sîntem – fie pt. tipărirea în volum; deși, așa cum sună legea internațională, "manuscrisele nepublicate nu se înapoiază", am ținut seama de dorința dv. net exprimată și „avem grijă de manuscris"); **Leon Rubinstein**, Natania (juste, categoric juste observațiile pe seama crizei teribile din domeniul medical, dar parcă s-au mai spus); **Lery Lerner** Holon (o propunere cel puțin rezonabilă: „cred că Minimum ar trebui să organizeze un sondaj de opinie în rîndurile cititorilor, în legătură cu conținutul revistei"); **Doru Teodoriu** Tel Aviv (ne vom întîlni în spațiul cu memorie al revistei noastre); **Bernard Solomonovici-Solo**, Kiriat Motzkin, Haifa (am reținut pt. arhiva noastră versurile compuse la munca obligatorie și programul spectacolului de estradă de la Iași)

George Kelemen, Beer Sheva; **Dr. Savel Tirer**, Kiron; **Gh. Orshany**, Tel Aviv; **N. Solomon**, Metulla; **Gh. Kovacs-Eichner**, Rishon Le Zion; **Flavia Rosenberg**, Tel Aviv; **Moșe Frimu**, Tel Aviv; **Dr. Jean Abramovici**, Bruxelles; **Claudia Haraștik**, Tel Aviv; **David Zisman**, Ashdod; **Carol Leibovici**, Hedera; **Dr. Arminiu Cassavan**, New York; **Ionel Iancu**, Minneapolis, U.S.A.; **Harry Godin**, Frankfurt/Main, Germania; **Maximilian Varadi**, Ramat Gan, **dr. Marcel Schachter**, Ashdod; **Ervin Stern**, New York – mulțumiri pentru bunele cuvinte, observații critice și sugestii.

Ceilalți – în curînd.

MINIMUM SE AMUZA DE DOUA ORI

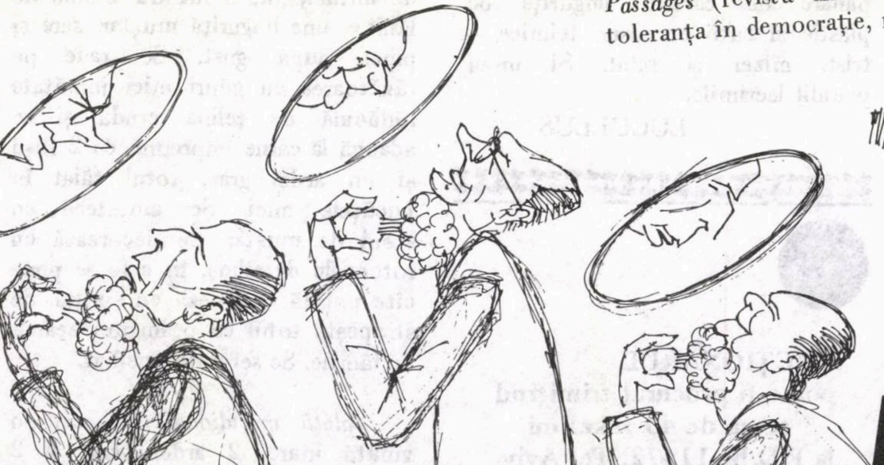

...și cu desenul acesta al lui Tim (TIM!), în care (de la stînga la dreapta) imaginea lui Mitterand e Chirac, rivalul său, a lui Chirac, Raymond Barre, a lui Barre, Mitterand.

...cu această caricatură din *Passages* (revistă din Paris), despre toleranța în democrație, nu-i așa?

Odată fiindcă vede lumea politică din Franța; a doua oară: fiindcă vede lumea politică de pe la noi.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

LA RESTAURANT ...ȘI ACASĂ

BURGER RANCH, Piața Primăriei (Kikar Malchei Israel), colț cu str. Ibn Gvirol, Tel Aviv.

Ca orige gurmand (adică *gurmet,* că sună mai împotriva felurilor mari de mîncare, care îngrașă) ce se respectă, am privit întotdeauna de sus rețelele de restaurante gen american, numite și *fast food* (mîncare la marea viteză).

Și asemeni snobilor care după ce-au citit pe Proust nu mai suportă (sau se fac că nu mai suportă) un cinstit roman de aventuri cu început, mijloc și sfîrșit — vorbeam despre localurile standard cu hamburgeri sau pui pane Kentucky, ca despre niște uzine reci, mecanizate, impersonale de chiftele prefabricate (după *Stas),* fără gust, fără haz, fără culoare, fără sare și piper, pe scurt un fel de moartea pasiunii pe teren culinar.

...Și tot ca orice gurmand (gurmet) care se respectă, am pășit (nu o dată, fie aici în Orientul mijlociu fie (mai ales) pe-afară, pe la Londra, Chicago sau Denver, Colorado, în susnumitele detestate localuri.

Din mai multe motive: a) firește — prețul, afișat clar și fără surprize (taxe, bacșiș, etc.); b) viteza (știi că nu aștepți venirea chelnerului, citirea listei, alegerea, etc.) și c) libertatea; da, o stare nemaipomenită de libertate fiindcă, oricît ai fi de gastronomofil și tipicar și mofturos la tocăniță sau gogoșari în oțet, tot simți, din cînd în cînd, nevoia de a-ți face de cap, de a nu te mai supune regulilor de restaurant, care — orișicît — trebuiesc respectate. Un exemplu? Faptul că dacă ai chef, poți comanda un singur fel, ba chiar „nici măcar un singur fel": vreau să spun că poți cere o porție de cartofi prăjiți, fără ca chelnerul să se uite ciudat în ochii tăi, să murmure ceva indescifrabil și să comenteze faptul, în șoaptă, după tejghea, cu patronul. Iar în privința băuturii, același lucru: dacă vrei, comanzi un pahar de coca sau de tapuzim, dacă nu vrei — nu, și nimeni nu *marchează* evenimentul.

Ah, sfîntă libertate!, mi-am zis, așa dar și m-am repezit în *Burgher Ranchul* de la adresa de mai sus, telaviviană. Și mi-a părut rău.

Hamburgerul era fad... Sosurile de pe masă — un ketchup și un dressing alb-gălbui, nu aveau darul să salveze ne-farmecul piftelei numită, nu știu de ce, după întunecatul și mereu ploiosul port german de la Marea Nordului. Iar paharul cu cola mi s-a părut fără acid destul și înțepătură.

Poate am nimerit o zi proastă (de altfel, trebuie să mărturisesc că altădată, și la alte filiale ale rețelei, consumînd *solă* prăjită cu cartofi asemenea, am plecat mulțumit). Poate, zic, s-o fi certat, tocmai în ziua aceea, băiatul de la bucătărie cu nevasta. Sau — poate — zeii proteguitori ai gastronomiei și Sfîntul Escoffier printre ei — or fi vrut să mă pedepsească pentru tentativa mea neîngăduită de evadare. Nu știu. Fapt e că — în clipa aceea — m-am simțit printre pahare de carton, lingurițe de plastic și cutii cu sosuri tehnice — trist, mizer și ratat. Și m-au podidit lacrimile.

LUCULLUS

DICȚIONARUL
poate fi procurat trimițînd suma de 45 shkalimi la P.O.B. 11472, Tel Aviv (străinătate: 35 dolari)

SALATA, MÎNCAREA IDEALĂ PENTRU VARĂ

Salată scandinavă: Tăiem în fîșii subțiri 250 gr. de spanac, bine spălat și scurs. Îl amestecăm cu două banane tăiate felioare, 50 gr. de cașcaval tăiat cuburi și 50 gr. măsline, de preferință negre. Punem totul într-un vas de servit pe care l-am frecat bine cu un cățel de usturoi. Amestecăm cu următorul sos: 4 linguri untdelemn, 2 linguri zeamă de lămîie, sare, piper și un vîrf de cuțit de zahăr.

Salată de mazăre: Se amestecă boabele dintr-o cutie mică de mazăre fină cu o ceașcă de orez fiert în apă cu sare, 2 gogoșari murați și doi castraveți din oțet, tăiați în bucăți mici. Se adaugă maioneză și se amestecă ușor. Se așează pe un platou și se înconjoară cu felii de ou tare, măsline negre și salată tăiată fîșii.

Salată de piept de pasăre: Un rest de piept de pasăre fiert se taie în bucățele mici. Separat, se freacă bine 2 gălbenușe tari, cu o lingură de untdelemn, o lingură zeamă de lămîie, una linguriță muștar, sare și piper după gust. Se rade pe răzătoarea cu găuri mici jumătate rădăcină de țelină crudă și se adaugă la carne împreună cu 2 roșii și un ardei gras, totul tăiat în bucățele mici. Se amestecă cu sosul de muștar. Se decorează cu rotocoale de albuș, în care se pune cîte puțină maioneză cu șprițul. Se stropește totul cu o lingură zeamă de lămîie. Se servește imediat.

Salată meridională: Coacem o vînătă mare, 2 ardei verzi și 2 gogoșari. Le curățăm de coajă și le punem la fiert, tăiate fîșii,

împreună cu două roşii tăiate bucăţele, multă verdeaţă tocată, un căţel de usturoi zdrobit, 2 linguri bulion, una lingură zeamă de lămîie sau oţet, sare, piper şi zahăr după gust. Lăsăm să fiarbă pe foc mic 30 de minute. Cînd s-a răcit, ţinem la fiert 3 ore şi apoi servim.

Salată de fasole verde: Se spală şi se fierbe fasolea în apă cu sare. Se scurge bine, şi cît este caldă, se toarnă deasupra un sos făcut dintr-o lingură de untdelemn, una lingură oţet, una lingură apă, un căţel de usturoi zdrobit, sare, un vîrf de cuţit de zahăr şi multă verdeaţă tocată (pătrunjel şi mărar tocat). Se acoperă şi se lasă să se răcească. Se dă la frigider minimum 4 ore, apoi se serveşte simplă sau ca garnitură lîngă carne.

YLANA

CLEPSIDRA

NOU VENIŢI (olim hadaşim)

Magda Popovici, actriţă (Teatrul Mic, Bucureşti); cu soţul.

Turism

Horia Deleanu teatrolog, prof. la Institutul *I.L. Caragiale* din Bucureşti; la rude.

Toma George Maiorescu, poet, reporter, (redactor şef adjunct al revistei *România Pitorească);* din Bucureşti; la rude.

Mihai Stoian, scriitor, publicist; din Bucureşti; la rude.

Mira Iosif-Fichman, critic de teatru (fost redactor la revista *Teatrul* din Bucureşti); de la Bruxelles, Belgia; la rude.

Comemorare

Ceremonie în amintirea victimelor holocaustului, din localităţile Dorohoi, Săveni, Mihăileni, Rădăuţi, Herţa; la 12 iunie, la monumentul comemorativ din Cimitirul vechi din Haifa; printre vorbitori: I. Artzi, rabinul Tubias, Israel Levanon, H. Ianculovici.

minimum o adresă:
P.O.B. 11472
TEL AVIV

MINIMUM recomandă:

Frankfurt/ Germania
Oraşul cumpărăturilor...

HOTEL MÜNCHNER HOF

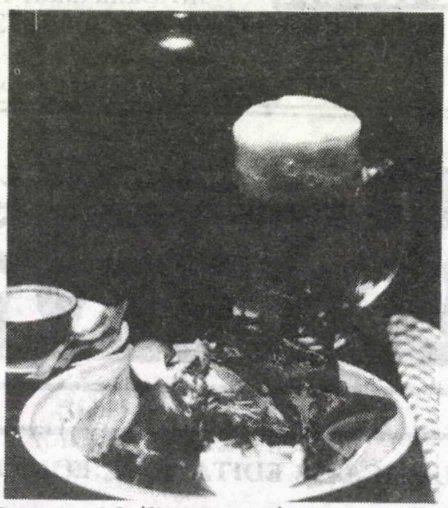

Münchnener Strasse 46 (lîngă gară).
Tel. 230066/67/68/69 – Telex 416797 Hote D.
Mic dejun bogat, TV color, Video. Toate camerele cu baie/WC.
Preţuri speciale pentru israelieni.

CARNET

10 cuvinte: 10 șekeli.
cu fotografie: 40 șekeli.

Pentru olim hadașim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care își caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Personale

Cei ce l-au cunoscut în tinerețe, la Botoșani sau București, pe Lucian („Gică") Goldman, reputatul sociolog francez, și sînt dispuși să ne relateze amintiri despre el sînt rugați să ne dea de veste pe adresa: P.O.B. 11285, Ierusalim.

Petre Rado, critic de film (n. 1946) în prezent în U.S.A., este rugat să ia legătură cu Marian Cojocaru, str. 4210 nr.3/9, Tel Aviv 67676.

Kovacs Gh., roagă pe Ghiță și Marga Wolff, turiști din București, să telefoneze la 03-9649098.

Prietenii o salută pe Ernestina Gîrneață, din București, și îi doresc sejur plăcut în Israel.

Românii israelieni care posedă din tradiția familiei amintiri legate de More Judaico sau/și mărturii privitoare la progromul din Dorohoi, rebeliunea legionară, trenul morții din Iași, și tabere de muncă, sînt rugați a se adresa: *Universita Haivrit* 91905, Madaey Haruach Merkaz Leheker Hafolklor, dr. Monica Brătulescu.

Se vorbește românește

TURISM

Ophir Tours (Marcel Bădescu-Blecher), str. Ben Yehuda (Bloc El-Al) Tel Aviv; tel. 299121

E. Weiss — Ady Tours, str. Allenby 111, Tel Aviv; tel. 625406 – 623656 – 624753

Aurel Weisler, ITS, str. Frishman 9, Tel Aviv: tel. 242331

Hotel Münchner Hof, 6000, Frankfurt Am Main 1 — Münchener Str. 46 (tel. 069/ 230066–7–8)

Melia (Lică Bluthal), str. Shalom Aleichem 5, tel Aviv; tel. 5103921.

Gordon Tours (Atlas), str. Ben Yehuda 184, Tel Aviv; tel. 5440767.

All Meridian Tours, str. Ben Yahuda 1, Tel Aviv, tel. 659393 – 659394.

Adrian, str. Shenkin 8 (colț Allemby), tel. 200687-8-9.

BIJUTERII

Sandu Braunstein, Rh. Sheinkin 8A (colț Allenby), Tel Aviv.

„MINIMUM"
O ADRESA str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, tel Aviv.

A APARUT

ÎNFRĂȚIREA

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE LOJA BNEI BRIT "Rav. DR.I.NIEMIROWER"–T.A

REDACTORI: Av. JEAN COHEN și ADRIAN ZAHAREANU

HOROSCOP

luna Iulie

de SYBIL HEDERNA

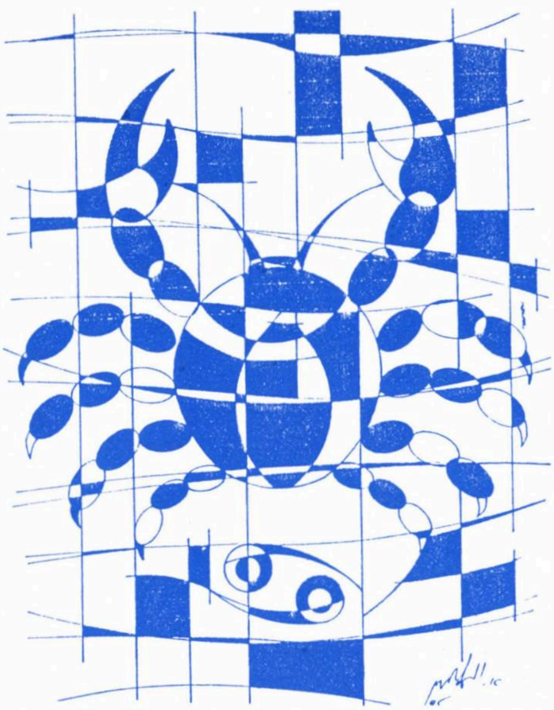

CANCER (21 iunie – 22 iulie)
Planurile dvs. sînt irealizabile pt. moment; toate se vor rezolva însă dacă sînteţi dispuşi la eforturi prelungite. Cunoştinţa unor persoane de sex opus va fi determinantă. O rudă vă va oferi un ajutor material şi vă va reda încrederea în puterile dvs.

LEU (23 iulie – 22 august)
Activitate intensă în cea de-a doua jumătate a lunii. În viaţa conjugală, linişte şi pace. Nu fiţi încrezător în anume promisiuni, veţi suferii deziluzii. Dacă intenţionaţi să investiţi în afaceri speculative, cîntăriţi bine lucrurile înainte de a lua o decizie.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)
Îndrăzneala şi perseverenţa vă vor aduce mari satisfacţii. Posibil un cîştig neaşteptat. O decepţie din partea cuiva din familie; nu-l judecaţi prea aspru, înainte de a cunoaşte lucrurile în amănunt. Sănătatea, satisfăcătoare.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)
Deciziile pe care le veţi lua vor fi bine apreciate. O problemă care vă îngrijorează de mult timp se va rezolva pozitiv.

Un caz deosebit în familie vă va cere mult tact. Fiţi mai cumpătat în ceea ce priveşte cheltuielile. Atenţie la tulburări hepatice.

SCORPION (23 octombrie – 21 noiembrie)
Posibile beneficii importante datorită influenţei şi sfaturilor unei rude apropiate. Proiecte de voiaj ar putea fi amînate sau chiar anulate. O afacere în care puneţi mari speranţe vă va cere un efort deosebit. Către sfîrşitul lunii, veţi primi o vizită neaşteptată. Riscuri de nevralgii.

SĂGETĂTOR (22 noiembrie – 21 decembrie)
Activitate febrilă în tot cursul lunii. Mici eşecuri trecătoare. Veţi primi o veste îmbucurătoare de la o rudă îndepărtată. O persoană importantă vă va face o propunere interesantă: studiaţi-o cu seriozitate. Veţi primi un cadou deosebit.

CAPRICORN (22 decembrie – 19 ianuarie)
Excelente realizări în tranzacţii comerciale sau financiare. Un lucru la care visaţi de mult timp se va realiza. Nu fiţi prea rezervat: excesul de modestie vă dezavantajează. Fiţi mai optimist; problemele de familie care vă îngrijorează îşi vor găsi o soluţie favorabilă.

VĂRSĂTOR (20 ianuarie – 18 februarie)
O lună în care cîştigurile dvs. vor fi foarte modeste. Fiţi foarte circumspect; cheltuielile excesive vă pot dezechilibra bugetul. Situaţia se va schimba în bine către sfîrşitul lunii. Încercaţi-vă şansa: un bilet la loterie nu costă mult!

PEŞTII (19 februarie – 20 martie)
Prudenţă! Succese în perspectivă vă vor îndemna la cheltuieli ce pot depăşi posibilităţile dvs. Angajamentele pe care le luaţi trebuiesc respectate cu scrupulozitate. Îngrijiţi-vă ţinuta! În multe situaţii, rezultatul depinde de felul în care vă veţi prezenta.

BERBEC (21 martie – 19 aprilie)
Surprize plăcute. O persoană mai în vîrstă vă va ajuta în realizarea unor vechi aspiraţii. Planuri de călătorie se concretizează. Mari şanse de mărire a veniturilor către sfîrşitul lunii. Răbdarea vă va fi recompensată.

TAUR (20 aprilie – 20 mai)
Sănătatea înainte de toate! Sînteţi predispuşi la unele neplăceri cu gîtul, deci atenţie! Nu vă lăsaţi influenţati de laudele unor necunoscuţi, încredeţi-vă numai în prietenii verificaţi. O persoană pe care aţi ajutat-o în trecut, este gata să vă ajute la rîndul ei. Între 29 – 30 iulie configuraţia lunii vă este favorabilă.

GEMENI (21 mai – 20 iunie)
Ştiri interesante, pozitive, vă vor parveni din străinătate sau de la persoane străine. O persoană cu care aţi rupt relaţiile ar putea reveni la sentimente mai bune. Mari şanse în afaceri speculative, evitaţi însă deciziile impulsive.

Ilustraţie de arh. I. GLUCKMAN

NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII

MINIMUM***MEMORIA

* 5 zile la un hotel 5 stele din Budapesta: oferite de *OPHIR TOURS* (Marcel Bădescu-Blecher).
* 2 mese pentru 2 persoane fiecare: oferite de restaurantul gastronomic *HARRY și GHITA* (Mifgaș haromanim), din Tel Aviv (Piața Primăriei).
* Un ,,bon magic" pentru cărți, la alegere, în valoare de 100 șekeli, oferit de *LIBRĂRIA LEPAC*.
* 10 seturi de cărți cu autograf ale scriitorilor israelieni de limbă română,

sînt numai cîteva din cele *50 de premii* oferite la concursul

MINIMUM MEMORIA

* un concurs despre viața dramatică și creatoare a judaismului românesc.
* un concurs care începe în nr. nostru viitor (1 august a.c.), cînd vom publica:

* regulamentul concursului
* lista completă a premiilor
* primele 15 întrebări (din cele 45 răspîndite pe întinderea a 3 numere (august, septembrie, octombrie 1988)
* cuponul nr.1 de participare.

Rețineti numárul pe august la chioșcarul dvs.

MINIMUM ********************
******************* MEMORIA

UN CONCURS CUM N-A MAI FOST

UN CONCURS PENTRU TOATĂ LUMEA

M M
****

minimum

AN II • NR. 17
AUGUST 1988
•
6,20 ȘEKELI

★ August în Israel

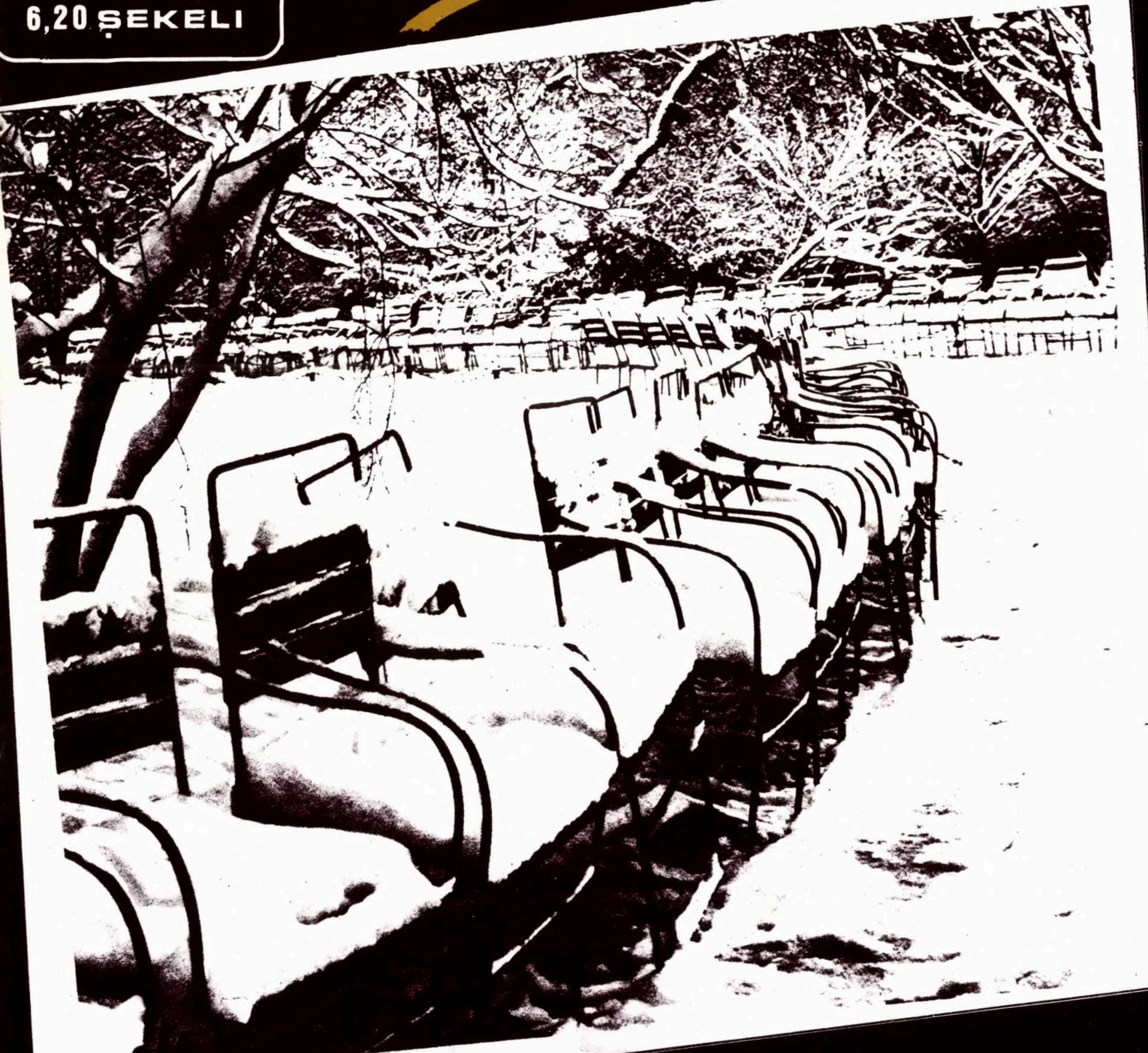

• NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII!

● SA NE APARAM ÎMPOTRIVA CALDURII SURIZIND

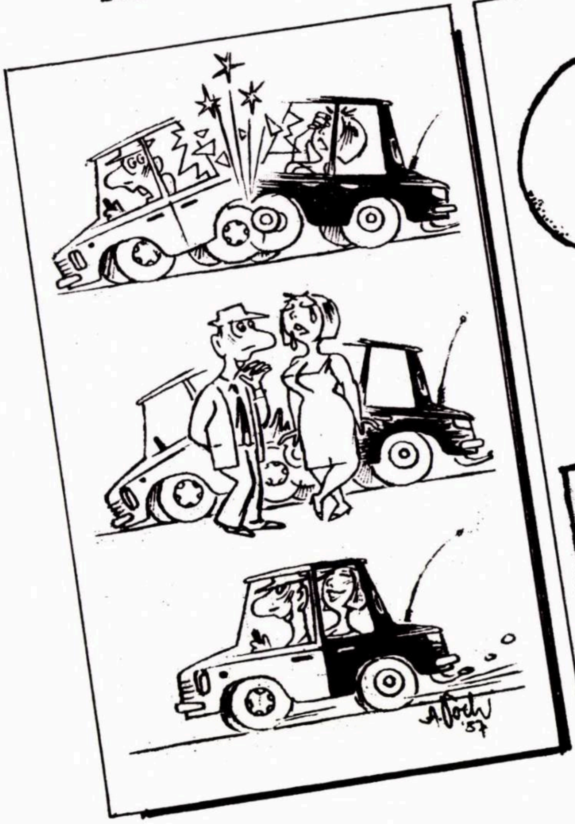

Bineînțeles, domnule director, persoana trimisă de dv. a corespuns peste așteptări...

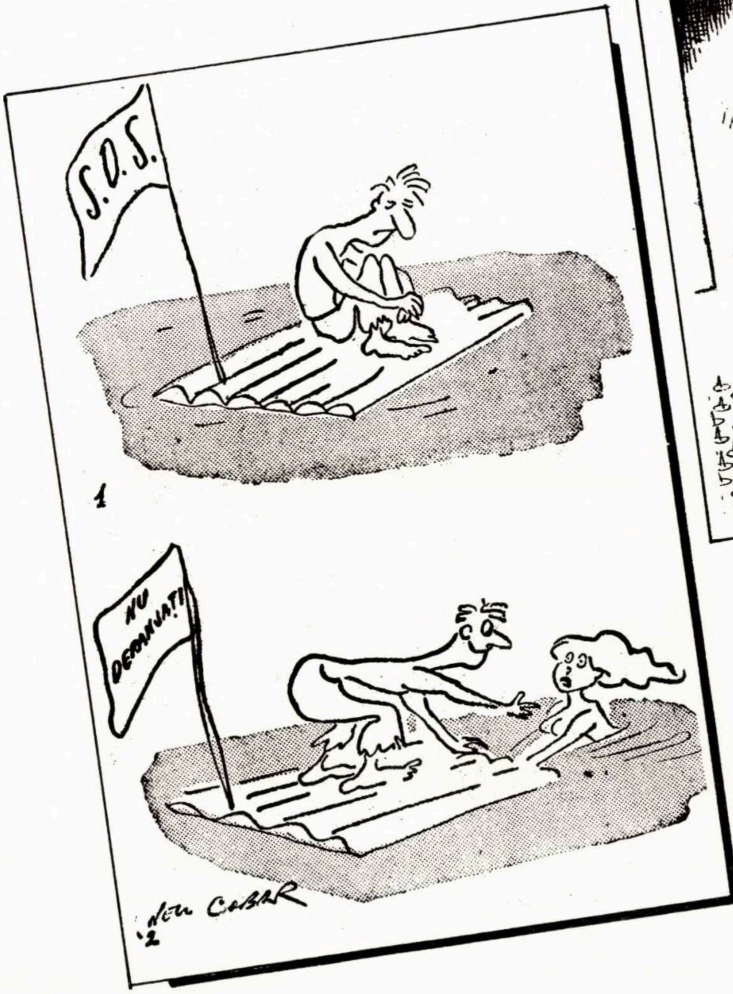

ANUL II • NR.17 • AUGUST 1988

– Comunicatul iranian despre acceptarea încetării focului a fost dat în numele lui Homeini probabil de teama masselor fanatizate de ideea războiului sfînt. Massele nu au fost pregătite pentru acest comunicat dramatic – şi nici opinia publică mondială. In ciuda slăbiciunii cunoscute a Iranului pe frontul de luptă, comunicatul a constituit o surpriză. O atît de mare surpriză încît nu a risipit îndoielile privind "sinceritatea" iranienilor.

– Dictatorul irakian, Sadam Hussein, a întărit aceste îndoieli declarînd că totul nu i se pare decît un truc al iranienilor pentru a obţine un avantaj propagandistic în lume şi unul tactic pe front. Declaraţie primită cu "speranţe" în unele state (printre care şi Israel) care văd în încheierea războiului dintre Iran şi Irak pericolul începerii unui alt război, în altă parte. S-a şi spus la noi că "acum cei doi beligeranţi vor veni să elibereze Ierusalimul".

– Shamir spune că este o calomnie ştirea că ar fi propus în convorbirile cu Ceauşescu, la Bucureşti, ca O.E.P. să preia administrarea unei părţi din teritorii. Calomnie, calomnie, dar ceva a rămas din ea... Dezminţirea sa, oricît de vehementă, nu e totuşi 100% convingătoare. Ministrul Shahal i-a cerut lui Shamir să prezinte în guvern stenograma convorbirii cu preşedintele roman şi el nu a prezentat-o. Tă[illegible]ea cercurilor extremiste, ca şi a celor pacifiste, e semnificativ...

– Michael Dukakis s-a mai apropiat cu un pas – uriaş – de Casa Albă. Congresul partidului Democrat l-a ales aproape în unanimitate candidat la preşedinţie. Dar senatorul de origină greacă este încă un mister pentru americani care nu-i cunosc toate opiniile. Chiar şi vizavi de conflictul israelo-arab el este confuz. De aceea se remarcă la Ierusalim o atitudine de prudenţă faţă de d. Dukakis în ciuda ultimelor sale declaraţii de sprijin faţă de Israel.

– Presa de la noi acordă atenţie şi doamnei Kitty Dukakis, soţia evreică a senatorului. Se citează declaraţiile ei de simpatie şi "înţelegere" faţă de suferinţa palestinienilor. Observatorii se întreabă dacă aceste sentimente nu sînt cumva reflexul unor "idei" ale celui care ar putea deveni în noiembrie preşedintele Statelor Unite.

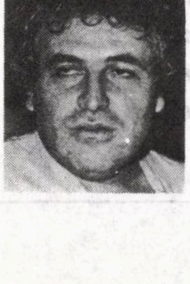

– Dr. Igal Lam, specialistul israelian nr. 1 în grefe de ficat, a părăsit ţara stabilindu-se în Statele Unite. A plecat îndurerat şi furios fiindcă nu a vrut să plece. Dar la spitalul "Rambam" din Haifa nu i s-au dat posibilităţi de a lucra. Adică fonduri. Aceasta e una din expresiile cele mai grăitoare ale dezinteresului manifestat de guvern faţă de sistemul medical. Din acest punct de vedere, guvernul ar avea nevoie de o grefă de sensibilitate.

■ ADRIAN ZAHAREANU

NICAIERI CA LA MAMA ACASA

E dureros să constaţi că unii din cei ce au venit la început să muncească şi să construiască ţara, socotesc că-şi pot duce traiul în alte ţări, printre alte popoare, şi părăsesc Israelul fără să ia în consideraţie că, în afară de activitatea lor uneori dubioasă, însăşi prezenţa lor în lumi străine, creează morbul unui nou antisemitism.

De fapt, care sînt cauzele acestui exod, care în ultimii ani, spre ruşinea noastră, a luat proporţii?

O categorie de emigranţi o formează cei ce au încercat aci să-şi găsească un rost, dar "rostul" nu a fost ceea ce au visat. Au luptat, şi-au căutat relaţii, au ocupat chiar posturi cheie, dar tot ce au găsit, a fost sub nivelul celor lăsate în ţara de unde au venit sau sub nivelul scopurilor pe care credeau că le vor atinge aci.

Altă categorie o constituie tineretul. Unii, fie că sînt trimişi la studii, alţii, fie că, după stagiul militar nu-şi găsesc o ocupaţie. Dar şi unii şi alţii, formează un tineret la vîrsta numită "periculoasă", se încurcă în "combinaţii amoroase", transformate apoi în căsătorii care îi împiedică să se mai întoarcă în ţară, acceptînd "joburi" pe care nici în ruptul capului nu le-ar fi acceptat în Israel. Mai mult, tineretul acesta, trage după el şi pe bătrînii părinţi, care se trezesc peste mări şi ţări, renunţînd la bunul lor, greu de agonisit, pentru a fi alături de copii, cu toate că acolo părinţii sînt un balast.

Şi în sfîrşit, o ultimă categorie de emigranţi o constituie cei care de la bun început nu vor să cunoască ţara, nici nu încearcă posibilitatea unei acomodări, vin cu idei preconcepute, cum că lumea lor, viaţa lor viitoare, nu poate fi într-o ţară unde trebuie să-ţi croieşti un drum, ci într-o ţară unde nu trebuie să contribui la construirea ei, unde există belşug, sau posibilităţi de belşug, şi deci - după concepţia lor - se pot aranja mai repede, mai bine, fără bătaie de cap.

E adevărat că o mare parte din aceştia din urmă este alcătuită din emigranţii ruşi, dar mulţi provin şi din alte ţări, lăsînd impresia că n-au dorit să se stabilească în Israel, ci au dorit să-şi părăsească ţările de origine, numai pentru a-şi oferi o viaţă mai uşoară şi nu pentru a contribui la crearea unui cămin naţional al tuturor evreilor.

Fiecare caz din categoriile mai sus citate, luat individual, îşi are justificarea, explicaţia sa clară. Sînt puţine cazurile cînd israelienii au emigrat numai din dorinţa de aventură. Dar, oricît de justificate ar fi multe cazuri, e trist că, după ţările comuniste, Israelul este statul cu cel mai mare procentaj de cetăţeni care fug spre alte orizonturi. Şi e tot atît de trist, poate mai trist, să-ţi dai seama, că cei ce conduc astăzi statul nostru, nu sînt capabili să asigure tineretului, cadrelor ştiinţifice şi oricărui cetăţean, apt sau mai puţin apt, o existenţă. Sîntem conduşi de o politică economică dezastruoasă, o politică datorită căreia zilnic se destramă cîte o veche întreprindere, în loc să se nască o nouă întreprindere. Fapt care te face - pe drept cuvînt - să-ţi iei lumea în cap. Dar nici în Europa şi nici în America, situaţia nu-i prea bună. Nicăieri, nu se plimbă cîinii cu covrigi în coadă.

În întreaga lume, în mod special în ce-i priveşte pe evrei, domneşte o atmosferă de îngrijorare. În Statele Unite, evreii nu mai găsesc aur pe toate drumurile. Oraşele mari, cu o numeroasă populaţie evreiască săracă sînt greu lovite. Liber profesioniştii se tem că-şi vor pierde locurile de muncă, părinţii care îşi întreţin copiii în şcoli, se tem că vor

▶

pierde avantajele de pînă acum, bătrînii se tem de incertitudinea ajutorului primit de la asigurările sociale.

Important pentru existenţa evreimii este continua creştere a populaţiei Israelului, a ţării evreieşti, unde nu există ameninţarea dezrădăcinării, ceea ce – încetul cu încetul – se va întîmpla, precis, în ţările împrăştierii. Dacă Israelul nu va reuşi să adune o populaţie care să poată contracara creşterea entităţii arabe, să respingă ideea unui stat binaţional nici un evreu nu se va simţi bine, oriunde în lume se va afla.

Evreii s-au chinuit pînă acum 40 de ani, fără a avea o ţară, un spate, pe care să se poată baza. În loc de a întări, de a consolida acest spate, îl slăbesc prin împrăştierea aiurea în lume şi mai ales prin indiferenţa pe care o arată statului.

Problema nu se pune atît pentru evreul stabilit de multă vreme în Galut. Problema se pune mai ales celui ce părăseşte astăzi Israelul pentru o oală cu carne mai grasă, fără să ţină cont de riscurile ce şi le asumă. Pentru poporul nostru, pentru evreimea în ansamblul ei, Israelul este mai mult decît o patrie, este mai mult decît căminul evreiesc, este viaţa, asigurarea existenţei fizice a acestui popor. Suferinţele pe care le-a îndurat poporul nostru, umilinţele la care a fost supus, ne-au făcut să fim – în cea mai mare parte – de un pesimism bolnăvicios. Pe de o parte. Pe de altă parte, aceleaşi suferinţe îi fac pe unii dintre noi, să caute o lume nouă, o evadare, să tînjească după huzur, după o viaţă bună, lipsită de grija zilei de astăzi, fără să se gîndească la ziua de mîine.

Există o veche vorbă românească: "Să nu umblăm cu capul în traistă", adică să ne mai adunăm minţile. Este tot ce se poate spune, la ora actuală, acestor evrei care îşi părăsesc ţara.

■ *MENAHEM ARIAV:* "MĂ MÎNDRESC CĂ SÎNT ROMÂN"

● *Menahem Ariav : loc real, nereal?*

D. Menahem Ariav, primarul din Natzeret Ilit (oraş cu multă populaţie românească) s-a luptat mult pentru a fi trecut pe lista electorală a Partidului Muncii – dar nu atît ca reprezentant al "românilor" cît mai ales al Galilului. A fost trecut pe locul 48 – loc considerat nereal. Însă optimistul Ezer Weizman, ales "comandant" al statului major electoral al Partidului Muncii, a spus la o conferinţă de presă: "Îl asigur pe Ariav că locul 48 este şi el real".

Pentru cine nu ştie, vom spune că d. Ariav este considerat în partid "şoim". D-sa afirmă însă că e "şoim" numai în ce priveşte Galilul pentru care preconizează o acţiune urgentă şi mare de colonizare evreiască. Dar în problemele politice este "porumbel" pledînd pentru "opţiunea iordaneză" din Planul Alon.

M. RUDICH

ABRAHAM FELLER

Cu auzul pare-se foarte fin, cîteodată (ori cînd îi convine), *Minimum* pretindea în nr. 15 (iunie a.c.) că a recepţionat, nu o singură dată, întrebarea: "Cine este astăzi - după dispariţia marelui Marcel Iancu - decanul intelectualităţii evreo-române din Israel?" "Decanul - răspundea *Minimum* - este Abraham Feller". Cîteva date biografice, crochiul unui portret, urmăreau să justifice răspunsul, deci alegerea.

Cine putea bănui, cînd noul decan al intelectualităţii evreo-române era desemnat, că în candela vieţii lui se zbăteau cele din urmă pîlpîiri? Că Abraham Feller, care de Şavuot, aşadar cu cîteva zile înainte, împlinise 95 de ani, făcea cei din urmă paşi în trecerea către Dincolo? Cine ar fi putut măcar bănui că ciudatul, pefidul joc de-a v-aţi ascunselea era pe sfîrşite? Nimeni.

★

Pentru mai tinerii cititori îndeosebi n-ar fi inutil, de bună seamă, să amintim cîte ceva din biografia, din bogata activitate a unui om ce a aparţinut generaţiei din rîndurile căreia, într-o lungă perioadă, plină de zbucium, deseori dramatică, s-au ridicat conducători ai colectivităţii evreieşti din România, pe plan obştesc, precum şi în cadrul mişcării sioniste - una din cele mai importante din Europa - conducători nu numiţi de cine ştie ce foruri, sau "aleşi" la repezeală, în lipsa altor soluţii, ci de netăgăduit fruntaşi care au dat strălucire judaismului român. Şi a căror viaţă şi activitate se confundă, într-o oarecare măsură, cu multe momente din istoria "tribului moldo-valah" (după expresia poetului Groper), o istorie din păcate încă necunoscută în plenitudinea ei.

A spune că Abraham Feller a fost un gazetar şi înzestrat publicist, folosind - potrivit opiniei lui Emil Dorian - "un condei polemic dur şi nimicitor", că în 1921 a redactat "Mîntuirea", cotidianul înfiinţat de A.L. Zissu, că a fost redactorul publicaţiei "Drumuri Nouă", că a colaborat la multe ziare şi reviste, în România şi aici în ţară, că a fost prieten cu Jabotinsky, iar într-o vreme şeful organizaţiei din România a sioniştilor revizionişti, că în cadrul Federaţiei Uniunii comunităţilor evreieşti a fost preşedintele secţiei Culturale şi a cultului, - toată această înşiruire de date, prin natura lucrurilor seacă, chiar dacă ar fi mai amplă mai completă, tot nu ar putea să se constituie ca imagine a unui om care nu datorită funcţiilor ori demnităţilor ocupate a fost o remarcabilă personalitate, "un autentic intelectual evreu", cum l-a caracterizat Şef rabinul dr. Al. Şafran.

★

Mai mult decît de orice demnitate ocupată datorită pregătirii şi spiritului său luminat, mai mult decît de orice activitate, sau realizări, numele lui Abraham Feller va rămîne legat de acel capitol din încă nescrisa istorie a vieţii culturale evreo-române, cunoscut sub numele "Slova", - o veritabilă instituţie înfiripată în jurul tipografiei şi editurii din str. Doamnei 3, - o instituţie căreia i s-a spus "Cenaclul "Slova", "Cafeneaua literară Slova", căreia dr-ul S. Bickel i-a consacrat un capitol special în volumul său "Rumenie" apărut la New York. În anii celui de-al doilea război mondial, cînd incertitudinile pluteau apăsător, iar spaima tîrcolea mai prin tot locul, la "Slova" se intîlneau gazetari, scriitori, artişti şi fruntaşi ai vieţii publice evreieşti, ca să discute treburile Cetăţii, să-şi încrucişeze floretele politico-literare, dar şi pentru că acolo oameni de toate nuanţele, de toate categoriile, de concepţii şi orientări diferite, puteau discuta în voie, întărindu-şi nădejdea într-un mîine luminos. ▶

30 DE ZILE

Şeful necontestat al "Academiei Slova" era Abraham Feller; deosebit de inteligent, cu o ogică de fier şi dăruit cu farmec personal, a zbutit să menţină o atmosferă generală netulburată, fiind, cum l-a numit romancierul I. Peltz, "cel mai înţelept dintre fanteziştii Slovei".

Pentru cercetătorul vieţii obştii evreieşti din România, istoria "Slovei" reprezintă un fascinant document, chiar dacă numai prin faptul că oglindeşte atmosfera epocii.

★

Stabilit în Israel în 1951, Abraham Feller a ocupat cîtva timp o funcţie importantă im Ministerul de Finanţe, a fost apoi directorul ziarului "Haboker" şi a colaborat la "Enciclopaedia Judaica". A făcut, însă, şi el, ca şi alţi conducători ai evreimii române, eroarea de a sta cuminte, poate prea cuminte, departe de vîltoarea vieţii publice. Treptat, toţi aceşti visători luptători s-au pomenit asaltaţi de deziluzii, de decepţii, - şi astfel vor fi meditat, poate, la cele spuse de un scriitor-filosof: "orice ideal este în cele din urmă, inaccesibil". Dar aceşti cunoscuţi şi recunoscuţi fruntaşi ai vieţii evreo-române au făcut, mai ales marea greşeală de a nu întreprinde nimic serios pentru organizarea tribului "românesc" aflat aici, - şi de a face cunoscute valorile şi realizările iudaismului român. Rezultanta acestei politici - incluzînd şi o lipsă de prevedere, tradusă prin nepregătirea unor elemente de conducere - este penibila situaţie de azi, cînd pe "uliţa românească" îşi plimbă ifosele nişte veleitari, simplu veleitari şi nimic mai mult, neluaţi în serios nici măcar de aflătorii în treabă, cabotini ridicoli, cu care se înconjură, ca să-i aplaude.

A stabili cine poartă răspunderea, cînd şi cine a greşit încît s-a putut ajunge la starea de inferioritate în care ne găsim faţă de alte colectivităţi, presupune o amplă dezbatere, un adevărat proces, care, în cele din urmă, n-ar duce, de fapt, la nimic...

La sfîrşitul lunii mai ne-a părăsit, parcă furişîndu-se, cu sfiiciunea ce-l caracteriza, un Domn, - în cel mai strict sens al noţiunii - Domnul Abraham Feller, dintre ultimii, dacă nu chiar ultimul din pleiada autenticilor conducători, unanim recunoscuţi pe plan politic şi spiritual, ai evreimii din România. S-a încheiat, astfel, încă o pagină din istoria, cea nefalsificată, a tribului moldo-valah.

● ● ●

MINIMUM RECOMANDA

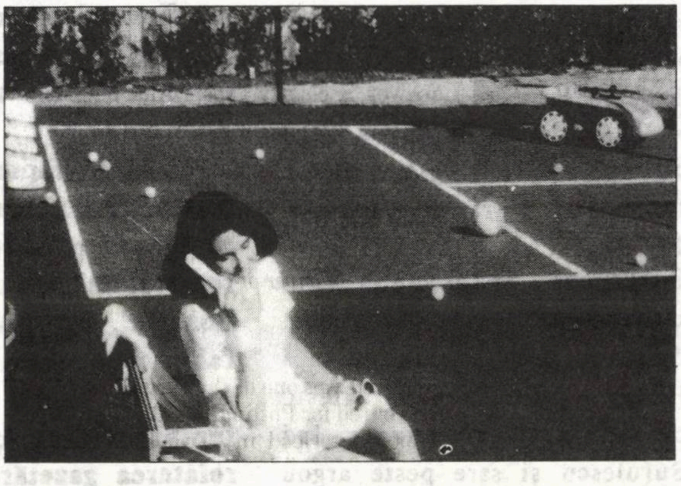

...directorilor de la *Bank Leumi*, care au ieşit deunăzi la pensie cu piţuimi, - să-şi cumpere pentru vilele lor de-aici (sau de pe alte meleaguri) terenuri de tenis prefabricate, pe cît de practice, pe-atît de *convenabile*: ca: 18.000 de dolari.

MINIMUM

O adresă: str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.
Un P.O.B.: 11472, Tel Aviv.

CONVORBIRE AL. MIRODAN - DAN BENIAMINI
(partea a II-a)

D.B. - De ce aţi publicat, la vremea respectivă, Frontieriştii "cu scandal" de Dan Titus Surulescu? Care a fost, după părerea dvs. gazetărească, semnificaţia materialului acesta, atît de discutat, atît de disputat...?

Al.M. - Întîmplarea face ca în acest număr chiar teribilul personaj care a devenit Surulescu să răspundă unui cititor care l-a atacat violent după apariţia "memorabilă" a Frontieriştilor . Cine citeşte cu atenţie rîndurile lui Surulescu şi sare peste argou şi pitorescul de limbaj, va reţine desigur o idee: autorul vorbeşte despre viaţa sa, despre condiţia umană, în acest deceniu al nostru, şi mărturiseşte că pentru a exprima în mod autentic această viaţă a sa, cu duritatea şi disperările ei, are nevoie de un limbaj anume, un limbaj care să reflecte realitatea, un limbaj mai rău, decît cel obişnuit.

Trăim şi de fapt aici punem degetul pe semnificaţia scandalului Frontieriştii ... într-o vreme cînd sensibilitatea noastră nu se mai mulţumeşte cu limbajul "normal", atunci cînd este cazul de a defini fenomenele negre de care luăm cunoştinţă fie nemijlocit fie prin intermediul mediei..

Eu citesc noutăţi despre un dictator african, gen Bokassa sau Idi Amin, aflu că omul mănîncă rivali la grătar şi că, în clipele de enervare porunceşte aruncarea la crocodili a persoanelor **antipatizate. Faptele acestea mă "lovesc" sub centură, ca să zica aşa, dureros... Şi atunci, cînd dau în ziare peste comentarii la aceste susamintite fapte curprinzînd formulări de tipul "În Uganda se petrec anumite fenomene regretabile" sau "excesele lui Bokassa", eu simt că e ceva fals, ceva care scîrţîie din punct de vedere moral. Între faptul evident monstruos, şi relatarea gazetărească este o contradicţie pe care sensibilitatea mea nu o suportă, nu mai vrea, nu mai poate să o suporte. De ce nu se spune lucrurilor pe nume, de ce vorbim bine crescuţi de "unele lipsuri ale regimului cutare" cînd avem de-a face** cu bestialitate curată şi neruşinări fără de seamăn?

Ne amintim - apropos de contradicţia aceasta de incidentul Iosif Lapid de la Radio, în legătură cu concursul Eurovision. Melodia israeliană fusese onorabilă. Iardena Arazi se prezentase bine. Sala primise cîntecul cu căldură. Dar, cînd a fost de se dădură notele, uite că nişte jurii civilizate din Scandinavia au boicotat prezenţa israeliană cu vizibilă, şocantă părtinire şi, după cum ştim, din motive de ordin politic (evenimentele din teritorii) în nici o legătură cu muzica. Atunci în loc de comentariu, Lapid... a înjurat. Eu n-am auzit emisiunea în cauză dar mi s-a spus că înjurătura eminentului gazetar fu cinstită şi sănătoasă, ca o înjurătură adevărată ce se respectă. Bun. De ce a hotărît Lapid, om politicos, spiritual, cult, să recurgă la acest mod neuzitat de exprimare la radio? radio de Stat... Fiindcă a simţit că faptul relatat (porcăria deci) reclama un limbaj nou, neobosit, de o duritate pe măsură...

În definitiv, atît Dan Titus Surulescu cît şi Lapid au tras un semnal, să-l numim, de alarmă: gradului crescut de infamie din lume i se cuvine un limbaj corespunzător, tot aşa cum pentru tratarea microbilor noi, din organism, medicina a trebuit să găsească o ripostă mai tare decît penicilina, - adică streptomicina.

- Dacă Arafat ar veni către dv. şi v-ar întinde mîna, i-aţi întinde mîna, la rîndul dv.?

- Nu.

- Dar... dacă rav Kahana?

- Tot nu. ►

– Ce răspundeţi acelora... oameni politici, ziarişti, etc. care susţin că este normal, rezonabil şi realist să ai legături cu O.E.P.-ul deoarece această organizaţie este recunoscută şi de O.N.U. şi de majoritatea guvernelor lumii?

– In anii '30, Germania hitleristă era recunoscută fără discuţie şi avea relaţii diplomatice şi de toate felurile cu toate statele civilizate, culte – şi mai ales – realiste.

– Ştim că aliaua română are o seamă de calităţi şi... o seamă de lipsuri sau defecte. Despre calităţi n-are nici un rost să discutăm acuma: toată lumea va fi de acord cu ele. Mai pasionant este capitolul defecte. Care este, după părerea dv. defectul nostru esenţial?

– Nevoia de frică.

– Să ne întoarcem la "drama" noastră legată de alegeri.

Dacă mîine, exasperaţi de ceea ce se întîmplă cu celebra alia şi cu a ei mai celebră încă "reprezentare în parlament şi guvern", – o personalitate politică sau un grup de "rebeli" ar hotărî înfiinţarea unui partid "românesc", Minimum ar sprijini ideea... sau ar considera că e vorba de o nebunie care duce la dezbinarea naţiunii...

– Dezbinarea naţiunii şi alte "principii" de acest fel, foarte răspîndite, foarte banale şi foarte convingătoare la prima vedere, sînt lozinci sonore utilizate de grupurile dominante ale societăţii pentru a pune la punct minorităţile sau secţiunile mai slabe ale statului. Internaţionalismul proletar a fost folosit cu inteligenţă de către naţiunea rusă pentru a înăbuşi veleităţile etnice şi culturale ale naţionalităţilor din U.R.S.S. Aici, în Israel, se cam ştie cine stăpîneşte establishmentul politic. Lozinca "toţi sîntem israelieni, ce contează de unde am venit!", e sublimă, dar – ca şi în cazul internaţionalismului proletar, ea apără un interes neavuabil.

De altfel, teoretic, orice partid politic şi orice organizaţie constituie, dacă vrem, o expresie a ne-unităţii (a dezbinării). Să ne gîndim, de pildă, la partidele religioase. Oare ele nu reprezintă o tentativă de a împărţi poporul, "în mod artificial", pe criteriul credinţei? A luat fiinţă, mi se pare, un partid al pensionarilor. Ce facem? Asmuţim generaţiile una împotriva celorlalte? In Islanda funcţionează de vreo cîţiva ani (anii aceştia pe care îi trăim îngăduie multe puneri în discuţie, multe contestări) un partid al femeilor. Unde ajungem? Asmuţim care vasăzică sexele unul împotriva celuilalt, spargem unitatea familiei, care familie este aşa şi pe dincolo? Nu, nu asmuţim pe nimeni, nu s-a spart nimic, partidul femeilor a repurtat un mare succes în alegeri, Islanda e condusă de preşedinta respectivului partid, iar viaţa de pe insulă se desfăşoară la fel de paşnic, precum ştim, fără de zguduiri şi catastrofe.

– Asta înseamnă că, dacă la alegerile viitoare... nu la astea, că nu mai e timp... dar la cele viitoare...

– Asta înseamnă că, dacă s-ar naşte partidul utopic despre care discutăm, şi dacă ar fi bine, cu cap construit, el ar putea să trimită în parlament şapte-opt sau zece deputaţi "din alia"; ceea ce n-ar fi rău de loc pentru universul politic israelian; o injecţie de spirit evreo-român, adică de echilibru, diplomaţie, răbdare, gust, oroare de extremisme etc. ar prinde bine, ba chiar foarte bine, nervosului organism israelian.

—Al. Mirodan, se împlineşte un an de zile de cînd s-a pornit din biroul de avocaţi de pe Arlozoroff 168 cunoscutul şi violentul atac menit să ducă la distrugerea revistei şi... a directorului. Ce-a rămas în sufletul d-tale din toate acestea?

—Dintre toate întîmplările (pe care le voi descrie, aşa cum au fost ele, în paginile Dicţionarului, ca pe un

capitol al mişcării noastre literare) trei adevăruri s-au întipărit, adînc, în conştiinţa mea, marcîndu-mă pentru toţi anii cîţi îmi va mai fi dat să trăiesc: un scriitor, un cuvînt şi un rîs uşor.

Scriitorul este Eran Sela (el lucrează în Arlozoroff, ca asistent al avocatului Al. Costin, patronul biroului din clădirea în cauză).

Cuvîntul este: nebun. E o învinuire ce mi-a fost adusă într-un plic oficial din odăile de pe Arlozoroff. E un cuvînt plăsmuit şi respirat în camera lui Sela, scos din călimara pe care el o foloseşte pentru a compune frumoase poezii lirice, despre caracter, despre prietenie, despre solidaritatea condeierilor, despre respectarea părului alb şi a valorilor.

Rîsul uşor aparţine lui Sela. L-am auzit în seara fierbinte de acum un an cînd, întrebîndu-l la telefon, încremenit, cum a fost cu putinţă scrierea acestui cuvînt la adresa mea, el mi-a răspuns vesel: "hîrtia rabdă multe".

Atitudinea aceasta a poetului Eran Sela a însemnat pentru mine nu numai o durere sfîşietoare de care nici astăzi nu m-am lecuit, - ci, mai presus de orice, un simptom privind tragedia unei generaţii întregi care pornind pe drumul spiritului şi al gestului elegant în toate, a ajuns în altă parte.

REŢINEŢI:

CELE MAI CONVENABILE CALATORII
TURISTICE ALE ANULUI 1988:

• ROMANIA •
VACANŢA PENTRU TOATE VÎRSTELE

• AMERICA •
PENTRU PRIMA OARĂ LA ÎNDEMÎNA ORICUI

DE ASEMENEA:

☆ ARANJAMENTE TURISTICE CU TRATAMENT ÎN ROMÂNIA, JUGOSLAVIA, UNGARIA
☆ GRUPE ORGANIZATE ÎN EUROPA, AMERICA, ETC.
☆ ÎNCHIRIERI DE MAŞINI, ZBORURI ŞI CHARTER, LA PREŢURI FOARTE CONVENABILE
☆ ACORDĂM ÎNLESNIRI DE PLATĂ

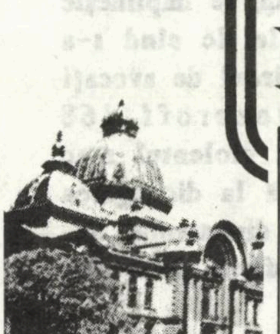

CU ADRIAN
PE ORICE MERIDIAN!

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLŢ ALLENBY)

☎ 200687-8-9 SAU 285773

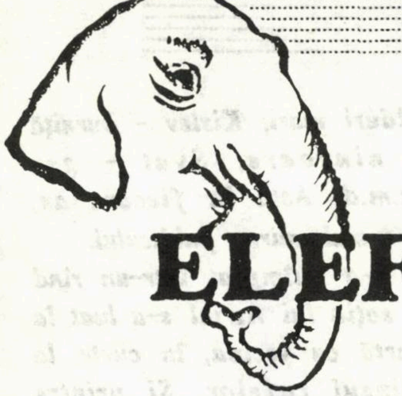

ELEFANTUL şi PROBLEMA

▪ VICTOR RUSSU

●

SOLDAŢI EXCELENŢI

●

"Dacă în trecut se ştia că evreii sînt buni diplomaţi şi soldaţi proşti, astăzi toată lumea ştie că ei sînt soldaţi excelenţi, dar proşti diplomaţi". Afirmaţia e a lui Gheorghi Arbatov, unul dintre consilierii apropiaţi ai lui Mihail Gorbaciov. Nu încape nici o îndoială că el n-a făcut decît să exprime punctul de vedere al conducerii actuale de la Kremlin, căci postul ce-l deţine nu-i permite să aibă păreri personale.

Observaţia are, deci, greutate, de aceea merită să medităm asupra ei. Lăsăm pentru altă dată chestiunea diplomaţilor evrei. Din cauza lor nu s-au prea organizat pogromuri în Rusia - pravoslavnică sau sovietică. Din cauza soldaţilor, însă, da. Ultimele, în ordine cronologică, au avut loc prin anii 1945-46 la Kiev şi în alte oraşe ucrainiene, unde călătorii evrei erau zvîrliţi din tramvaiele supra-tixite, sub cuvînt că ei nu au luptat pe front împotriva lui Hitler, că s-au ascuns la Taşkent şi Alma Ata. Ei, ucrainienii, cum se ştie, au fost în toate timpurile vajnici luptători antinazişti, de aceea era firesc să-i maltrateze acum pentru colaboraţioniştii evrei. Şi ca să închidem această paranteză, notăm că zilele trecute Mihail Gorbaciov a declarat - el însuşi de astă dată - că în anii celui de-al doilea război mondial în rîndurile Armatei roşii au luptat 700.000 soldaţi şi ofiţeri evrei,

Da, evreii au luptat în toate timpurile şi în toate războaiele. Sub toate stindardele, îmbrăcînd toate uniformele: în armata lui Napoleon şi în cea care i s-a opus, în armatele Kaizer-ului german şi ale împăratului austro-ungar ca şi în armatele aliaţilor în primul război mondial, în toate armatele marii coaliţii antinaziste, în cel de-al doilea. Au luptat cu eroism şi abnegaţie, dar din cauza stindardelor şi uniformelor străine prezenţa lor a trecut, de foarte multe ori, nebăgată în seamă. Sau escamotată cu intenţie.

Acum evreii luptă în uniforma şi sub stindardul lor. Şi lumea, toată lumea, trebuie să recunoască faptul că sînt luptători excelenţi.

●

ÎNVAŢAM DIN EXPERIENŢA ALTORA

●

Adjunctul ministrului apărării, d. Michael Dekel, a revenit din Elveţia, unde timp de o săptămînă a studiat experienţa acestei ţări în domeniul apărării populaţiei civile împotriva atacurilor cu gaze asfixiante.

Excelentă idee. Se vede imediat că înaltul demnitar l-a citit pe Bismarck şi a reţinut butada sa că proştii învaţă din proprie experienţă, pe cînd el, cancelarul de fier, învaţă din experienţa altora.

Foarte bună, deci, ideea d-lui Dekel de a se deplasa şi a studia la sursă experienţa altora. Bună ideea şi bine pusă în aplicare: e ştiut doar că Elveţia deţine o vastă experienţă istorică în domeniul apărării pasive. În primul război mondial a redus la minimum efectele atacurilor germane cărora le-a servit ţintă iar în anii celui de-al doilea război mondial a ▶

suportat cu stoicism atacurile aviaţiei anglo-americane.

Nici o îndoială, d. Dekel a avut toate motivele să întreprindă această deplasare. Păcat numai că timpul acordat studierii experienţei helvetice a fost atît de scurt - o săptămînă cu totul. Dar e o lacună ce poate fi remediată. Dl. Dekel poate repeta vizita în Elveţia, spre a continua studiul început. Pe îndelete, nu în fugă, ca prima dată.

E adevărat că acum, în toiul verii, e cam răcoare în Elveţia, hotelurile sînt pline, la restaurante se găseşte cu greu o masă liberă...

Toate acestea sînt adevărate. Dar un om politic israelian are parte de o existenţă dificilă şi-şi acceptă cu stoicism destinul. Între confortul personal şi binele public opţiunea sa este categorică şi fără cea mai mică ezitare.

●

REPRESALII METEOROLOGICE

●

Periodic, şi nu la intervale chiar atît de lungi, conflictele de muncă - una din maladiile noastre naţionale - contaminează şi personalul Institutului meteorologic. Cei de acolo revendică sporuri de salar, Ministerul de Finanţe refuză şi, atunci, în chip de represalii, primii încetează să ne comunice prognoza metereologică. Afluxul informaţional continuă, sateliţii transmit hărţile aeriene, telexul continuă să bată, tabloul sinoptic se completează ca deobicei, decît că numai pentru uzul personal al tehnicienilor de la Bet Dagan. Publicul larg e ţinut în cea mai deplină neştiinţă: să se înveţe minte d. ministru Nissim!

Pînă aici, totul e bine şi frumos, adică în logica particulară a raporturilor de muncă de la noi. Numai că teamă mi-e că în acest caz specific, sancţiunile nu prea sînt eficiente. Foarte bine, d. ministru Nissim poate conduce ministerul d-sale chiar şi dacă noi, cetăţenii, nu vom şti la Mabat dacă mîine va fi hamsin sau nu. Şi atunci, iar se pune vechea întrebare leninistă: ce-i de făcut?

Cu titlu de sugestie, îmi permit să evoc pentru tehnicienii meteorologişti experienţa unui precursor al lor.

Trăia la Botoşani, acum o jumătate de secol, un tipograf, Azriel Grinberg, care pe lîngă plicuri, caiete şcolare şi etichete, tipărea an de an un Luah, calendar evreiesc. Nu mare lucru, vreo 16 pagini format caiet, dar în care figura şi prognoza meteorologică. Într-o manieră naivă, simplă, cum era viaţa pe atunci: luna Tamuz - călduri mari; Kislev - burniţă şi ninsoare; Şvat - ger ş.a.m.d. Asta în fiecare an, spre mulţumirea publicului.

S-a întîmplat într-un rînd că soţia lui Azriel s-a luat la ceartă cu vecina, în curte, la întinsul rufelor. Şi printre alte blesteme şi ameninţări i-a aruncat-o şi pe aceasta: "Am să vorbesc cu Azriel al meu să scrie în Luah pentru luna Şvat geruri aşa de mari, încît să-ţi îngheţe şi sufletul din tine!"

Asta-i: Bravii noştri meteorologişti trebuie să facă un pas înainte întru susţinerea revendicărilor lor (juste): nu doar să ne ascundă timpul probabil, ci să-l şi schimbe. Cum a arătat bine-cunoscutul filozof revoluţionar. "Toţi filozofii de pînă acum s-au mulţumit să interpreteze lumea; sarcina este s-o schimbi".

Şi implicit, vor schimba şi atitudinea ministrului de finanţe...

●

P.M.

●

Pluralismul democraţiei israeliene e la apogeu. După partidul prof. Zohar, a cărui ideologie - simplă, pe înţelesul tuturor - este desfiinţarea impozitelor, după partidul pensionarilor al lui Aba Ghefen, avem acum partidul lui Rafi Swisa, care a înscris pe stindardul său lupta pentru ameliorarea condiţiilor în închisori şi metode mai ▶

eficiente de reabilitare a drogomanilor. Nobile idealuri, elevate aspirații! Și sîntem doar la începutul campaniei electorale.

Da, sînt toate motivele să fim optimiști. Presupun că în aceste alegeri vom avea un partid al celor care scriu cu mîna stîngă - P.S.M.S (cu platforma de dreapta, se înțelege); un partid al celor ce adorm după miezul nopții - P.A.D.M.N. (cu platforma: să nu ne lăsăm adormiți de făgăduielile amăgitoare ale stîngii).

E de presupus că nici procesul de polarizare nu s-a încheiat prin decesul partidului Abuhațira - Tami sau prin apariția partidului Granzilor Torei - Șas. Așa cum e starea de spirit în sînul electoratului marocan, de pildă, prevăd o listă-a-mîncătorilor-de-humus și-thina (L.M.H.T), iar pentru uzul celor proveniți din Iran - partidul Rita (P.R.) ș.a.m.d.

Poate că, galvanizați de elanul general, și noi, românii, ne vom trezi din inadmisibila noastră letargie și vom constitui - în sfîrșit - un partid propriu. Al nostru, autentic, românesc!

P.M. Nu, nu e cazul să roșiți, nu e ceea ce ați crezut în prima clipă. P.M. - partidul mîncătorilor de mititei. (Și de steic din carne albă, dar asta să fie inclus în platforma ideologică; nu e obligatoriu ca totul să fie cuprins în titulatură).

«CÎT COSTĂ UN EVREU»

Sub acest titlu, ziarul "Haareț" a publicat un articol de Tom Seghev despre tratativele pentru aducerea prin România a olimilor din Uniunea Sovietică. "România cere 80 de mii de dolari pentru fiecare evreu rus care va trece prin teritoriul ei. (N.R. Știrea a fost între timp dezmințită cu energie).În trecut România a primit 50 de mii de dolari pentru fiecare evreu, dar românii au explicat că între timp a fost inflație. Prețul este piperat căci românii nu au investit nici un ban în acești evrei".

Într-un stil potrivit mai curînd unui articol despre achizițiile de cereale sau vite, autorul scrie: "În 1949 se puteau cumpăra evrei la preț ieftin și în cantități mari. Pentru 50 de mii de evrei românii au cerut 5 milioane de dolari. 100 dolari de cap. Bulgarii ceruseră 50 de dolari pentru un evreu. În schimb ungurii au cerut odată... 1000 dolari pentru un evreu. Firește că nu li s-a plătit atît. Reprezentanții israelieni care au dus tratativele cu ungurii s-au tocmit la preț. Într-o telegramă trimisă la Budapesta (originalul ei este păstrat într-o arhivă secretă) se spune că "e prea scump și că marfa este prea proastă". Era vorba de faptul că maghiarii propuseseră evrei prea bătrîni pentru nevoile de colonizare de atunci. "Suma de 1000 dolari e prea mare pentru un evreu trecut de 40 de ani", se spune într-o altă telegramă.

În cele din urmă părțile au convenit asupra sumei de 300 dolari per cap de evreu. Copia acestui acord oficial și secret dintre Israel și Ungaria se află de asemeni păstrată într-o arhivă. Banii au fost plătiți de Magbit-ul evreiesc din America.

După aceea și românii au mărit prețul. Ben Gurion, care era implicat în tratativele pentru achiziționarea de evrei, a scris în acele zile în jurnalul său: "Este imposibil de a face ceva fără bani - de sus pînă jos. Chiar și partidul cere bani".

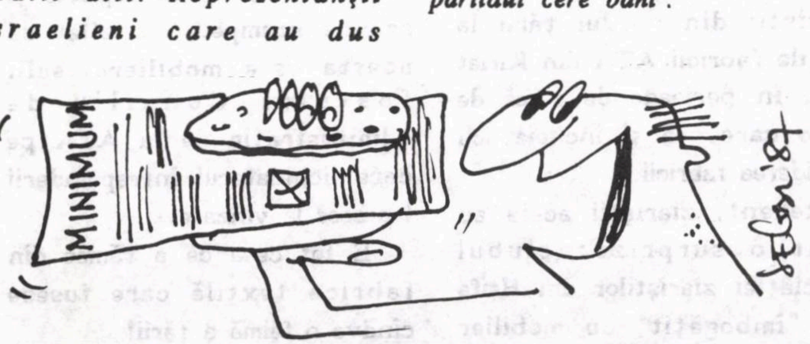

DINASTIA MEIR

● Cei trei mari Meir

Dinastia Meirilor (originară din... Fălticeni) familia care a vîndut nu de mult "Kol Bo Shalom", este mai veche decît cea din serialul "Dynasty" pe care israelienii îl urmăresc cu atîta pasiune. Trei fraţi sînt (erau) în dinastia Meir: Mordehai, cel mai vestit, însurat cu Rifca; Beniamin (care a decedat) cu trei fiice; o soră Tova; şi Moşe, cel mai bogat dintre ei, care locuieşte la Geneva. Moşe are două fiice – Kana căsătorită cu fostul deputat Zalman Shuval, şi Rina care a fost măritată cu un avocat. Anul trecut, soţul Rinei s-a îndrăgostit de o tînără avocată pe care a cunoscut-o prin tribunale. El a părăsit casa, a divorţat şi s-a însurat.

Dar toate aceste poveşti, spre deosebire de cele din film, se petrec departe de privirea de vultur a presei, departe de curiozitatea flămîndă a societăţii.

TOT CE A RAMAS DIN ATA

Mult timp au petrecut ziariştii din nordul ţării la porţile fabricii ATA din Kiriat Ata, în perioada de criză de acolo care s-a şi încheiat cu închiderea fabricii.

Recent, ziariştii aceia au avut o surpriză: clubul Asociaţiei ziariştilor din Haifa s-a "îmbogăţit" cu mobilier nou: o masă de consiliu mare şi frumoasă, fotolii tapisate şi scaune scumpe. S-a aflat că acesta este mobilierul sălii fostului Consiliu de administraţie de la ATA pe care lichidatorul intreprinderii l-a scos la vînzare.

E tot ceea ce a rămas din fabrica textilă care fusese cîndva o faimă a ţării!

"PASAREA ÎNCARCERATĂ". ADICĂ INIMA

Nu l-au crezut pe poetul Iair Horowitz. Prietenii lui spuneau toţi anii că este un ipohondru. Şi iată, acum, tot prietenii sînt cei care fac apel la populaţie să doneze sume de bani pentru ca poetului să i se grefeze o inimă la un spital din Londra. În fruntea grupului de iniţiativă se află ministrul economiei şi telecomunicaţiilor, Gad Iacobi, el insuşi poet.

Sub influenţa bolii sale cardiace, Horowitz a scris un nou volum de poezii intitulat – semnificativ! – "Pasărea incarcerată". La petrecerea care a avut loc în casa ministrului Iacobi cu ocazia apariţiei volumului, au participat şi toţi medicii care-l îngrijesc pe poet.

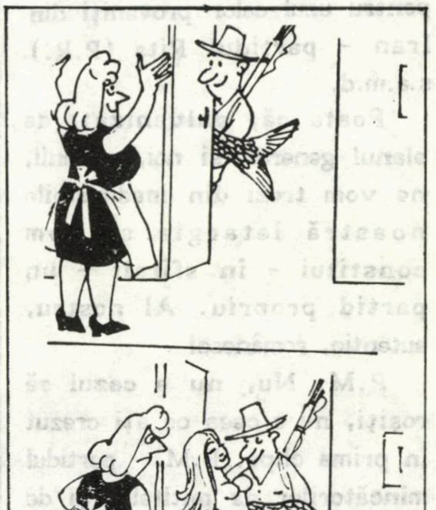

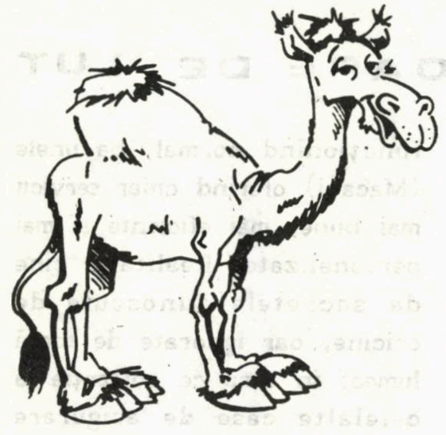

CAMILA EVREICĂ

Încet-încet, cămilele dispar din peisajul acestei ţări. Mai curînd se văd struţi şi cerbi. Dar la Arad, la "graniţa" cu deşertul, cămilele apar în număr mare, mai ales în orele serii. Se spune că ele sînt ale lui Ioram Ruder care organizează excursii lungi în pustiu, în stil... beduin.

În schimb, la Arad, în centrul oraşului, există un beduin care conduce o cofetărie în stil... austriac: prăjituri cu frişcă şi tort Sacher!

DAR CHIBRITURI NU...

Industria israeliană produce cele mai sofisticate aparate şi lichide pentru stingerea incendiilor. În acest sens, la Arad există o filială a întreprinderii Motorola despre care se spune că aparţine... secolului 21. Dar chibrituri care se... aprind, industria noastră încă n-a învăţat să fabrice. Oricît ar părea de ciudat! În fiecare cutie de chibrituri "NUR" sînt cel puţin zece beţe fără cap. Celelalte, fie că nu se aprind deloc, fie că se sting o dată cu aprinderea.

Din acest motiv, placardele din păduri cu avertismente contra incendiilor şi pe care sînt desenate cîte un chibrit, produc ilaritate.

NUMAI TALENTUL NU ESTE SUFICIENT

Mai trebuie şi bani.

De acest lucru s-au convins încă o dată dansatoarele din formaţia Rinei Sheinfeld care au fost invitate la un festival important din Mexic. Pentru a putea pleca, ele au organizat o seară la care au invitat un grup de donatori potenţiali. 80 de figuri simandicoase, printre care milionarii Nathan şi Lea Matalon, bancherul Rekanatti (Bank Discount) cu fiica Mira, industriaşul Uri Ayalon şi alţii asemenea. Dar nu au venit!

În cursul acelei seri s-au strîns în total... 2000 de şekeli.

Ministerul de externe şi cel al culturii au alocat împreună formaţiei suma de 9000 de şekeli. Dar drumul pînă Mexic este încă lung şi costisitor...

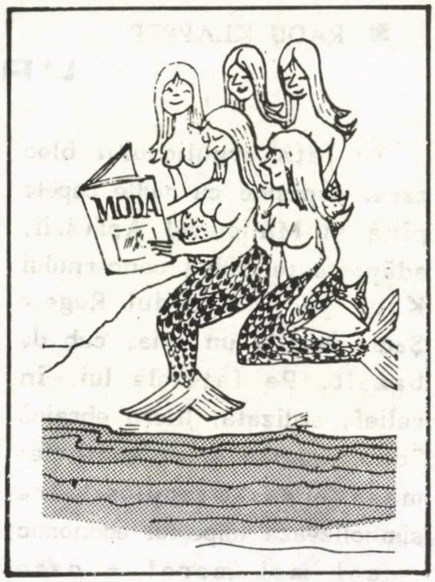

UN BANC ROMANESC

Aproape fiecare oraş israelian are cîte un restaurant românesc sau mai multe. La Arad ţi se va spune imediat că cel mai bine se mănîncă la Marcel, în centrul comercial al oraşului.

Cineva care l-a vizitat, a povestit că Marcel, care e şi bucătarul principal, şi un imitator talentat, obişnuieşte să se apropie de masa clienţilor şi să le spună bancuri pentru a le crea sau întreţine buna dispoziţie. Iată unul:

Apropo de calitatea vinului românesc... Un şoricel bea vin franţuzesc, plescăie din buze de plăcere şi face "Ooo!" Apoi bea vin italian şi începe să cînte. După un timp bea vin românesc şi imediat caută pisica cu intenţia de a flirta cu ea şi cu alte intenţii.

30 DE NOPȚI

■ RADU KLAPPER

URIASUL CU PICIOARE DE LUT

În fața orgoliosului bloc care, depășind cu multe capete pînă și Ministerul Apărării, adăpostește sediul concernului Koor pe bulevardul Regele Șaul, se află un uriaș cub de bazalt. Pe fațetele lui, în relief, stilizată, litera ebraică "chaf" evită orice confuzie: masa aceasta copleșitoare simbolizează imperiul economic - cel mai mare! - care împreună cu alte surate aidoma, precum Bank Hapoalim sau trustul Solel Bone alcătuiesc "Hevrat Haovdim", - mîndria, puterea centralei sindicale israliene, Histadrutul.

Stranie premonițiune: desigur, doar din motive estetice, uriașul cub a fost pus să se sprijine de sol doar cu una dintre muchiile sale, într-un echilibru precar. Și dacă de atîția ani nu s-a rostogolit ca un zar pe masa verde este pentru că i s-au ascuns în interior solide legături armate.

În urmă cu vreo lună, întreaga suflare s-a emoționat de la Vlădică pînă la opincă, aflînd că bilanțul depus de Koor pentru exercițiul financiar 1987 prezintă pierderi noi de un sfert de miliard dolari și că datoriile acumulate din deficite anterioare se ridică la o sumă care, cu dobînzile și conexările, nu va putea fi achitată niciodată. Dixit economiștii!

Ce s-a întîmplat? Cum este cu putință? Imperiul economic este oare de fapt un uriaș cu picioare de lut?

Semnale, dacă nu fenomenul ca atare, erau prezente de mult în actualitate. Ce a însemnat prăbușirea trustului textil Ata? Zeci de ani fără investiții întru modernizare și punere la nivelul cerințelor zilei, apăsat sub povara unei scheme împodobite cu persoane neproductive, angajate din rațiuni străine producției, obligat să-și dea contribuția financiară - din ce cîștiga sau nu, direct sau indirect - aparatului histadrutian și întreprinderea a murit de o moarte previzibilă.

CAPUL FACE, KOOR-UL TRAGE

Ce înseamnează criza Kupat Holimului Klali? Din păcate, chiar în aceste pagini s-au găsit glasuri să repete acuzațiile aduse guvernului, Finanțelor, de interesații să nu-și vadă bîrna din ochi. Absurdul este cu atît mai strigător la cer cu cît există, în exact aceeași țară, ajutate sau neajutate de același Buget de Stat, perceptînd taxe cu numai neglijabil mai mari, și alte case de asigurare medicală, funcționînd normal, ba unele (Macabi) oferind chiar servicii mai bune, mai eficiente și mai personalizate. Realitatea ține de secretele cunoscute de oricine, dar ignorate de toată lumea: în timp ce cotizația la celelalte case de asigurare medicală merge în întregime în casieria casei, respectiv direct sau indirect către îngrijirea asiguraților, din cotizațiile pentru Kupat Holim Klalit se scade automat "mas irgun" (impozitul de organizație) îndreptat fără ocol către casieria Histadrutului, ale cărei **virtuți terapeutice** sînt bine cunoscute!

În acest context, ignorat cu bună știință sau din pricina falsificărilor curente, catastrofa de la Koor nu este o surpriză (cum nu e surpriză tragedia fabricii Alliance). Era măcar de bănuit, dacă nu de prevăzut.

Cîtă vreme vistieria comună acoperea pe tăcute, ca să nu se afle, găurile din gospodărie totul era all right.

În momentul în care filozofia economică liberală și-a afirmat dreptul la existență, redînd Statului rolul său de coordonator în locul celui de plătitor al tuturor oalelor sparte, de-o dată tot ce a fost ascuns ani de zile, a ieșit la lumină. Și uriașului i s-au văzut picioarele de lut.

MOSES ROSEN

Sărbătorit la Ierusalim în prezenţa a doi prim-miniştri.
Sărbătorit la Bucureşti, cu oaspeţi de pe patru continente.
Dar viaţa îşi urmează cursul.
Iar viaţa aceasta este marcată - atunci cînd e vorba de conducători - de critici şi reproşuri fără de sfîrşit.

RABINUL ROSEN *ATACAT DE MIŞCAREA NAAMAT*

Purtătorul de cuvînt al mişcării **NAAMAT** a dat publicităţii la 6 iulie a.c. următorul comunicat:

D-na Maşa Lubelski, secretara organizaţiei de femei NAAMAT, i-a cerut rabinului-şef Mozes Rosen să elibereze de urgenţă din situaţia de "aguna" o femeie care a venit în ţară şi al cărei soţ a rămas în România. (NOTA REDACŢIEI: Aguna - noţiune talmudică în legea civilă, este situaţia unei femei al cărei soţ e dat dispărut. O asemenea femeie e considerată măritată şi nu se poate recăsători decît dacă primeşte dezlegarea tribunalului rabinic).

Într-o scrisoare vehementă trimisă rabinului Rosen, d-na Lubelski scrie: "Mă aşteptam de la dv., mai ales în aceste zile cînd vă sărbătoriţi în ţară şi în România cu ocazia împlinirii a 40 de ani de păstorire a comunităţii evreieşti, să ţineţi seama de situaţia grea a unor femei". Este vorba de d-na F.M. care a venit în ţară în 1978 împreună cu unica ei fiică (azi în vîrstă de 18 ani). Deoarece soţul nu a dat curs cererii ei de a veni în Ţară, în vizită şi de a-i plăti ei şi fiicei pensie alimentară, femeia a cerut desfacerea căsătoriei.

Între timp femeia a aflat că soţul s-a recăsătorit şi chiar i s-a născut un copil, azi în vîrstă de 4 ani. Ea a rămas însă în situaţia de "aguna" fără nici o posibilitate de a remărita. Repetatele ei cereri adresate rabinului Rosen, în cursul anilor au rămas fără rezultat.

În urmă cu doi ani, d-na F.M. s-a adresat organizaţiei NAAMAT. De atunci d-na Maşa Lubelski şi avocata Ofra Fridman, şefa secţiei juridice a organizaţiei, i-au cerut de cîteva ori rabinului Rosen să-l convingă sau să-l oblige pe soţul d-nei F.M. să-i dea divorţul, dar tot fără rezultat.

În februarie 1987, cînd rabinul Rosen a fost în ţară, d-na Lubelski i-a cerut o întîlnire pentru a discuta această chestiune. Rabinul a refuzat pe motiv că răspunde numai la cereri în scris. Avocata Ofra Fridman s-a adresat rabinului-şef al Israelului, rav Avraham Shapira, iar acesta l-a rugat pe rabinul Rosen să facă o "mitzva" şi să acţioneze astfel încît femeia să fie eliberată din situaţia de "aguna", dar rabinul Rosen s-a limitat la a trimite o scrisoare soţului cerîndu-i să manifeste bunăvoinţă.

În scrisoarea trimisă recent rabinului Rosen, d-na Lubelski scrie: "Cum este posibil să vă limitaţi la o scrisoare către soţ? Cum de nu l-aţi obligat să dea divorţul? Nu aveţi oare mustrări de conştiinţă cînd ştiţi că acel bărbat şi-a refăcut viaţa iar fosta lui soţie a rămas aguna?"

Copii ale acestei scrisori au fost trimise primului ministru Shamir, ministrului de externe Peres, rabinului-şef A. Shapira, şi preşedintelui Agenţiei Evreieşti Simha Dinitz.

Maşa Lubelski: ***dle şef-rabin, numai o scrisoare?***

VOIAJURI ÎN STRAINATATE 1988

** 16,2 % din populaţia adultă a ţării pleacă în vara aceasta în străinătate.*

** 10,3 % poate vor pleca.*

** Principalele ţări vizitate - cele din Europa apuseană. 50,3% din călători le vor vizita.*

** Pe locul doi al ţărilor preferate - Statele Unite şi Canada. Le vor vizita 23,9% din turiştii israelieni.*

** În Europa răsăriteană vor pleca 7,5%. În Orientul Îndepărtat - 4,7%. În America de Sud - 3,8%. În alte ţări - 4,1%.*

** 10% încă nu au hotărît unde vor pleca.*

DUPĂ 42 DE ANI

Făcind recent ordine prin rafturi şi arhivă, bibliotecara Beti Shefer din kibuţul Alonei-Aba, a găsit două caiete de însemnări ale lui Itzhak Artzi scrise în taberele din Cipru unde îl internaseră englezii deoarece fusese unul din conducătorii vasului de olimi "ilegali" Knesset Israel. Artzi a predat acele jurnale din urmă cu 42 de ani kibuţului Alonei-Aba pentru că erau în ele amintirile paraşutistului Aba Bardicev al cărui nume îl poartă kibuţul.

Robert Maxwell: ¿***poate cumpără şi televiziunea?***

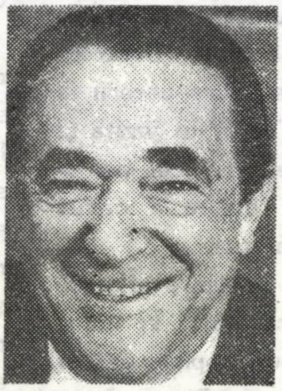

PENTRU PRIMA OARĂ: UN INVESTITOR STRAIN ÎN PRESA ISRAELIANA

Grupul de presă al magnatului presei engleze Robert Maxwell s-a alăturat luna trecută ca asociat grupului "Maariv". Comunicatul a fost publicat simultan la Londra, Tel Aviv, New York şi Paris. Societatea lui Maxwell va fi asociată în proporţii serioase, totuşi nu va avea majoritatea în noua asociaţie.

Interesant: ca reprezentant al noului asociat a fost numit magistratul şi scriitorul cunoscut Samuel Pisar.

Printre proprietarii de acţiuni de la "Maariv" se numără 96 de investitori dintre care cei mai importanţi sînt familiile Hefetz, Disencik şi moştenitorii lui Karlibach, fondatorul ziarului.

DRAPELE FAINOASE

Luna trecută s-a deschis la Muzeul Israel o expoziţie originală cu tema "Drapelul ţării". Este vorba de expoziţia lui Itzhak Ioreş care a prezentat 15 lucrări în diferite tehnici şi 85 de schiţe, printre care: un steag format din... covrigi, un steag "Casher le Pesah", un drapel sub forma Zidului Plîngerii etc.

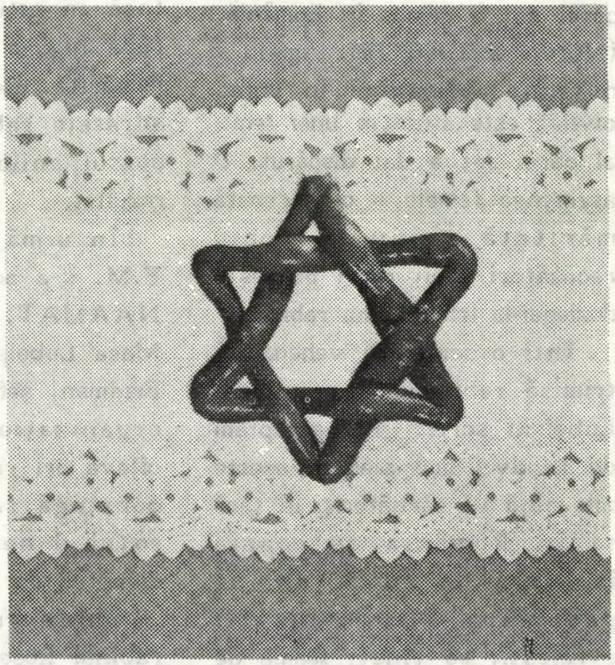

tv

CARNET TELAVIVIAN

PRO DOMO

Cînd eşti oraş mare, nu-ţi este ruşine de nimic, nici de frumos, nici de urît, iar higienicul este o noţiune care nu are nimic comun cu esteticul şi cu atît mai puţin cu pitorescul.

Parisul nu numai că nu-şi ascunde Pigallul, dar a şi construit o mitologie poetică, mai mult sau mai puţin realistă, în jurul acestei pieţe a tuturor păcatelor. Cine nu a vizitat Sankt Pauli, (subliniez "vizitat" adică să-l vadă, căci de restul îl priveşte personal)... nu poate afirma că a trecut prin Hamburg. Halele Parisului - tot el! - au trebuit să fie dărîmate pentru a înceta să mai fie "o palmă pe obrazul Oraşului Lumină", frecventată de orice turist care se respectă, măcar pentru satisfacţia de a face "pfui!" şi este plînsă acum pe melodia "bunelor timpuri de altădată".

Recunoaştem: pledăm pro-domo. Pentru că am avut notă de trecere la geografie, am ştiut exact pe ce meridian se află Tel Avivul şi nu ne-am aşteptat să găsim aici străzile săpunite (or mai fi aşa şi azi, de cînd cu hippies şi imigranţi?!) ale Olandei. Dacă nu prin frecventarea cîtorva levantine Pieţe ale Naţiunii şi porturi mai mult sau mai puţin brăilene, măcar din lectură (de la Panait Istrati pînă la Gorki, fără a-i aminti pe sulemenitul Pierre Lotty şi pe mai modernul, dar atît de apropiatul geografic Lawrence Durrell) ne-am autovaccinat pentru a nu leşina de fumul şuarmei (la Bucureşti i se spunea cu fundamentală greşeală gastronomică "kebab") şi de mirosul uleiului încins pentru falafel.

Pledăm pentru că - recunoaştem, nostra culpa! - am păcătuit, păcătuim şi sperăm că vom mai păcătui. Am descoperit în acest amalgam haotic, ameţitor, nehigienic, zgomotos, mirositor, colorat care se numeşte după caz Tahana Merkazit, Şuk Hacarmel, strada Alja sau încrucişarea lui Allenby cu Haiarkon, bijuterii reale. De humor, de farmec şi de omenesc. Fascinante. Trebuie doar să le observi. Sau să doreşti să le observi, dacă nu cumva să poţi să le vezi. Chestie de acuitate a privirii! Vă facem doar, momentan, rabatul unui răgaz de o lună de zile. Necesar pregătirii batistelor de pus la nas! ■ CITADIN

▶ IN NR. VIITOR

REGELE NOSTRU

Noi, evreii-români (cei fără de miniştri în guvernul israelian - şi tot zbătîndu-ne pentru un deputat) am avut un rege.

Da, e vorba de exploratorul Iulius Popper, aventurierul de mare clasă care a descoperit tainele Ţării de Foc şi a "domnit" o vreme acolo, încoronat.

Urmaşul său, scriitorul Jacob Popper a scris - pe baza documentelor şi, mai ales, a amintirilor din familie, o carte despre acest prim şi - vai singur rege în tribul nostru.

În nr. viitor, ne vom intîlni cu această ciudată, uimitoare evocare. Popper despre Popper.

◆

Şi tot în nr. viitor, *Lucullus* după o scurtă vacanţă) şi ***Interim*** îşi vor relua rubricile de gastronomie şi TV - respectiv grafologie.

MM

ADRIAN

(Birou de turism, str. Sheinkin 8, Tel Aviv)

preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru.

ADRIAN

oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs

MINIMUM - MEMORIA

■ MARK şi SIDONIA SIDON

«KINDERSPIEL»

A fost odată ca niciodată cînd copiii erau... copii.

Toată lumea îi considera copii şi avea grijă să li se dea ce li se cuvenea: Hrană, un culcuş, un doctor la nevoie, jucării, dragoste, educaţie, cîte o urecheală cînd era cazul şi cam asta. De rest se ocupa natura. Cei mari işi vedeau de ale lor. De existenţă, de relaţii sentimentale, legale sau ilegale, călătorii de afaceri sau plăcere, de sport, de modă, de distracţii... Viaţă! Pentru ei! Pentru sufletul şi trupul lor.

Astăzi totul este altfel. Copilul nu mai este copilul nostru. El este viitorul nostru. Pentru "El" facem tot ce facem. Ne hrănim ştiinţific, facem gimnastică "aerobic" şi "joking", înghiţim pastile pentru dormit, trişăm fiscul, vizităm fiordurile şi jucăm la cazinourile din Las Vegas, divorţăm ca "El" să aibă o mamă sau un tată mai sexi, emigrăm spre peisaje mai rentabile, cumpărăm tot ce ne iese în cale şi acumulăm, acumulăm. acumulăm... Totul pentru "El". Totul pentru viitorul nostru!

Dar şi "El"! Copilul zilelor noastre nu mai bate ţurca pe un maidan prăfuit. Vrea teren de tenis şi rachetă cu semnătura lui Lendl. Nu se mai bălăceşte în băltoacele rămase după ploaie, jucîndu-se cu corăbioare de hîrtie ci pretinde bazin de dimensiuni olimpice şi echipament de diving submarin. Nu se mai mulţumeşte cu un ursuleţ de cîrpă şi doi ochi de mărgea. Cere un computer "Aple 2" cu legături inter-satelit. Seara, în loc de poveşti cu "Albă ca zăpada şi cei şapte pitici", trebuie să i se citească ultimul Dow Jones şi cursurile devizelor la cele şapte burse...

Normal deci că marii conducători ai lumii, care în ultima vreme se ocupă numai de viitorul omenirii fiindcă se jenează cu prezentul, caută să şi-i apropie pe copii, reprezentanţii actuali ai viitorului. Doamna Thatcher a acordat chiar un interviu unui grup de trei reporteri, cel mai în vîrstă avînd 11 ani. Răspunsurile serioase şi detaliate ale primului ministru englez în ce priveşte economia ţării i-a făcut pe micii reporteri, la sfîrşitul întrevederii, să se îndrepte de la Downing Street 10 direct spre ministerul de externe unde au completat formularele necesare pentru emigrare în ţara lui Dundee Crocodile (Australia).

În Piaţa Roşie din Moscova, un ţînc sovietic din braţele lui Gorbaciov a refuzat să dea mîna cu Reagan ceea ce l-a făcut pe conducătorul rus să reflecteze încă o dată dacă nu este cazul să amîne glasnost-ul extern pentru încă patru luni, păstrînd strîngerile de mînă sovietice pentru viitorul preşedinte al U.S.A.

Lavoisier îşi începea legea cu "Nimic nu se pierde..." iar noi completăm cu "...totul se rătăceşte!" Se prea poate ca raţionamentul logic al nostru, al maturilor, care s-a cam rătăcit în ultimele decenii, să-şi fi găsit un lăcaş mai potrivit în mintea copiilor. Peiorativul "Ai dat în mintea copiilor" a devenit astăzi un compliment. Probabil aceasta l-a determinat pe Cici Lahat să predea copiilor conducerea primăriei din Tel Aviv şi pe preşedintele parlamentului Hilel să le încredinţeze ciocanul de lemn cu care conduce şedinţele Knessetului, pentru o zi.

Noi am propune şi domnului Iţhac Şamir, primul nostru ministru şi guvernului său de unitate natională să predea puterea pentru o singură zi puştimii israeliene. O singură zi! O singură duminică! O singură şedinţă de guvern cu următoarea ordine de zi arzătoare:

1. - Problema tulburărilor de pe teritorii.

▶

2 - Problema sănătăţii publice.

3 - Problema divergenţelor dintre Şamir şi Peres.

...Şi în respectiva duminică, în sala de consiliu intră guvernul copilăresc de o zi al Israelului. Moşiko, primul ministru, se îndreaptă ţanţoş către fotoliul premierului. Un băgător de seamă şopteşte altuia: "Cam mititel Moşiko ăsta! Să-i punem vreo două perne pe fotoliu ca să ajungă la masă!

Moşiko., care aude tot, face un semn cu mîna, mîndru:

- Nu e nevoie. Sînt deja!

În jurul mesei se instalează cu seriozitate toţi miniştri de o zi. Fiecare la postul său. Primul ministru Moşiko citeşte, mai greu dar clar punctul 1 al ordinei de zi:

"Situaţia continuă să fie tul... tur... turturea... Nu. tul.bure. Da. Tulbure pe teritorii! Asta-i! Ce-ai de spus domnule ministru al Apărării măi Zvica?

Ministrul Apărării, Zvica, expune concis:

- Copiii palestinieni aruncă cu pietre în ai noştri fiindcă au venit să se joace pe terenul lor. Ai noştri spun că-i terenul nostru şi pot să se joace pe el cît vor şi cînd vor. Ce-i de făcut?

Ministrul Afacerilor Externe, Şlomo, ridică degetul. Premierul Moşiko îi dă cuvîntul.

- Situaţia este gravă dar nu disperată! Eu vreau să spun ce mi s-a întîmplat chiar mie. Acum doi ani ne-a venit în vizită un nene din America şi mi-a adus un cadou o bicicletă. De atunci n-am mai avut linişte cu vărul meu Iosi. De cîte ori mă plimbam cu bicicleta ba arunca cu pietre în mine, ba îmi băga un cui în cauciucuri, ba chiar într-o zi a vrut să-i dea foc. Dar pînă la urmă s-a terminat cu bine.

- Cum? - au întrebat spontan ceilalţi miniştri.

- N-am mai ştiut ce să fac şi i-am scris lui nenea din America ce-mi face vărul Iosi. Şi nenea a rezolvat problema.

- Ştiu! a sărit ministrul Industriei şi Comerţului, Leibolă. "A venit şi l-a bătut pe Iosi cel rău!"

- Nu a răspuns Şloimolă, calm ca un diplomat cu experienţă. - Nenea din America a trimis un cec serios şi o scrisoare în care îmi propunea să-i cumpăr şi lui Iosi o bicicletă. Mă sfătuia să-l las în pace şi să mă plimb eu cu bicicleta mea pe strada mea şi el cu a lui pe strada lui. Am făcut cum mi-a scris şi de atunci nu ne mai certăm.

- Bravo! - strigă premierul Moşiko. - Propun să se telegrafieze lui nenea din America să le trimită imediat o bicicletă palestinienilor. S-ar putea ca asta să însemne "rezolvarea politică" de care vorbesc cei mari de atîta vreme. Sînteţi de acord?

Guvernul de unitate copilărească aprobă cu unanimitate de voturi.

- Bun. Deci cu tulburările de pe teritorii am lichidat. Trecem la punctul 2. Sănătatea. Ministra Sănătăţii, Rozi, are cuvîntul:

Rozi se trage cu disperare de cele două codiţe ale ei:

- Nu mai ştiu ce să mă fac. S-a strîns o coadă mare de bolnavi. Nenii doctori spun că ei pot să taie coada. Dar numai după masă, dacă li se plăteşte. Ministrul de finanţe nu vrea să dea bani.

- De ce să le dau bani? - ripostează ministrul de finanţe, Simha. Să se taie coada dimineaţa.

- Numai dimineaţa n-ajunge. - explică ministra Rozi. - Şi pentru după masă trebuie plătit.

- N-am de unde! - se justifică Simha financiarul. - Trebuie să le dau la toţi care sînt în buget. La ieşivoturi, la...

- Şi ce fac la ieşivoturi? - se interesează Beni, ministrul Petrolului.

- Cum ce fac? - răspunde Simha. - Se roagă. Pentru sănătatea poporului...Pentru...

- Pentru sănătate? Perfect! - Îl întrerupse şeful guvernului Moşiko. - Le dăm două luni ieşivoturilor să se roage tare şi să facă sănătoasă coada. Dacă nu rezolvă, le luăm banii şi îi dăm doctorilor să taie ei coada după masă! De acord?

Guvernul aprobă rezolvarea în unanimitate.

30 DE ZILE

– Rezolvat și problema sănătății. Mai e ceva pe ordinea de zi? Ah da! Să-i împăcăm pe nenea Șamir cu nenea Peres.

– Am eu o propunere. – ridică mîna ministrul Culturii, Natan. – La noi la grădiniță, copiii se ceartă între ei. Dar pe urmă, cind se suie pe balansoar să se dea huța în sus și în jos, trebuie să se împace fiindcă dacă cel de sus nu se dă în jos, cel de jos nu se poate urca în sus. Așa că eu propun să-i ducem pe nenii Ițhac și Șimon într-o grădină, că ei sînt oameni mari, și să-i dau huța. Așa se vor împăca.

– Perfect! – trage concluziile primul ministru Moșiko și dictează secretarului:

"Prin decizia Consiliului de Miniștri Copilăresc se ordonă cetățenilor Ițhac Șamir și Șimon Peres să se dea huța în parcul Sacher astăzi la orele 4".

Și iată-i pe cei doi împricinați executînd ordinul consiliului de miniștri, dîndu-se huța în parcul Sacher și încercînd o conversație:

Peres: *– Ce plăcut e!*

Șamir: *– Nu. E răcoare!*

Peres: *– Uite o rîndunică!*

Șamir. *– Nu! E o vrabie!*

Peres: *– Uite un pom!*

Șamir: *– Nu! E un copac!*

Peres: *– Uite un porumbel!*

Șamir: *– Nu! E o țeavă spartă!*

Peres: *– Uite o albină!*

Șamir: *– Nu! E o viespe!*

Peres: *– Uite un licurici!*

Șamir: *– Nu e un capăt de țigară!*

Peres: *– Uite o lebădă!*

Șamir: *– Nu! E o gîscă!*

Peres: *– Uite un buchet de mireasă!*

Șamir: *–Nu! E o conopidă!*

Peres: *– Uite un armăsar!*

Șamir: *– Nu! E un cal.*

Peres: *– Uite o statuie!*

Șamir: *– Nu! E un bețiv!*

Peres: *– Uite-l pe Schultz, prietenul meu!*

Șamir: *– Nu! E Schultz, prietenul meu!*

Peres: *– Da. E prietenul nostru!*

Șamir: *– Nu!...*

În amurg, spre surprinderea noastră, copiii, în loc să se reîntoarcă la casele lor, s-au îndreptat deciși înapoi spre Consiliul de Miniștri.

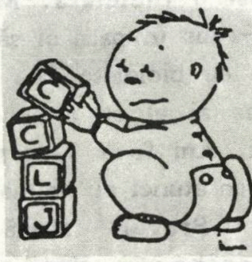

Unde vă duceți, copii? – i-am întrebat. – S-a terminat cu ziua voastră de ministerească.

– Nu, nu! – ne-a răspuns Moșiko. – Nu putem să-i împăcăm. Îi lăsăm să se dea huța pînă la alegerile din noiembrie iar noi continuăm cu Guvernul de Unitate Copilărească!

– Dar n-o să vă fie greu? Voi sînteți copii. Cum puteți să guvernați Israelul?

Moșiko ne-a răspuns zîmbind:

– Greu? Să guvernezi o țară de trei-patru milioane de suflete cu ajutorul Statelor Unite, cu suportul tuturor evreilor din lume, cu atita creier evreiesc este... un Kinderșpiel!

UMOR

„LASĂ POPORUL MEU SĂ RÎDĂ"
de Mark și Sidonia Sidon

Doritorii pot primi cartea prin poștă, trimițînd un cec de 17 șekeli pe numele și adresa: M. REISER, str. Ițhac Sade 33/26 Bat-Yam 59672

Tablouri dintr-o expoziție

Cu ocazia împlinirii a 40 de ani de la înființarea Statului Israel s-a deschis nu de mult și s-a închis recent o Expoziție închinată împlinirii a 40 de ani de la înființarea Statului Israel. Reporterul nostru fotografic, pe cît de fotograf pe atît de frenetic, a prins în obiectivul său foto-frenetic cîteva imagini frenetico-fotografice din acea expoziție.

PAVILIONUL AERONAUTICII

Avionul "LAVI" (Leul) Mîndria industriei noastre aeronautice!

Este probabil singurul avion din lume și din istorie care a fost proiectat, aprobat, elogiat, comandat, experimentat, și exportat, dar care n-a fost construit.

În clișeu: un inginer de la Industria Aeronautică prezintă prototipul avionului "LAVI"

PAVILIONUL MEDICINII

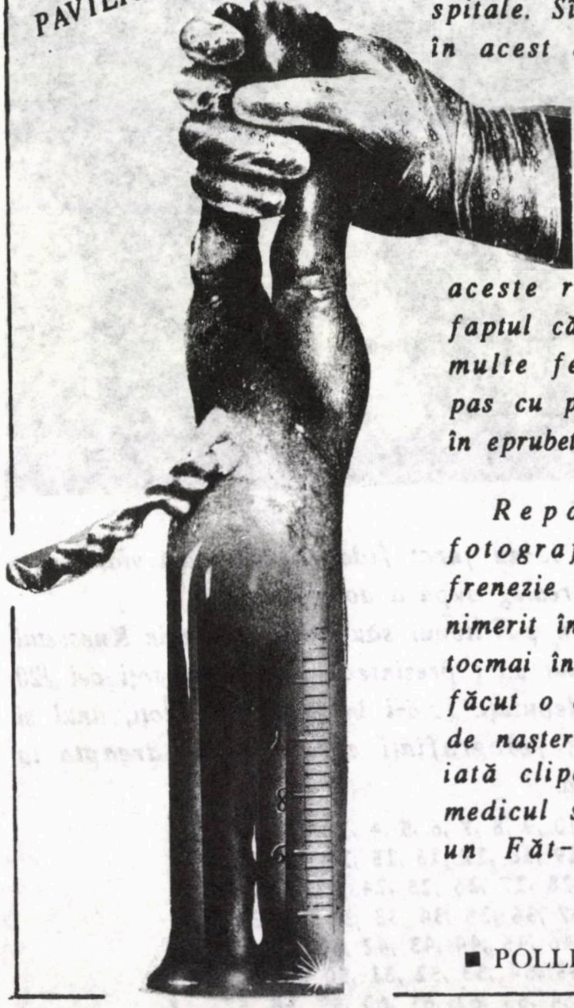

Fala medicinii israeliene n-o fac numai grevele surorilor și medicilor din spitale. Sînt și alte realizări în acest domeniu. Una din aceste realizări constă în faptul că medicii au convins multe femei să meargă în pas cu progresul și să nască în eprubete.

Reporterul nostru fotografic are nu numai frenezie ci și noroc: el s-a nimerit în Pavilionul medicinii tocmai în momentul cînd s-a făcut o demonstrație publică de naștere într-o eprubetă. Și iată clipa emoționantă cînd medicul scoate din eprubetă un Făt-Frumos nou-nouț

PAVILIONUL COLONIZARII

O imagine din anii '50 care l-a emoționat pînă la frenezie pe foto-reporterul nostru: un grup masiv de olimi din România lucrînd la construcția unei șosele.

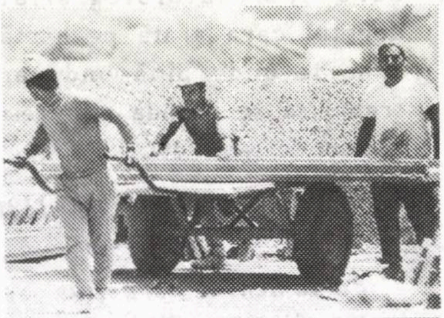

În prim plan se văd un avocat din Timișoara, un medic din Iași și un comerciant din București. Acesta e cu capul întors și de aceea nu se vede pe fața lui că nu plînge deloc după magazinul lăsat pe Gabroveni colț cu Șelari.

■ POLLICHINELLE

GURA HUMORULUI

PAVILIONUL ZAHALULUI

Erau desigur în acest pavilion tancuri, avioane, submarine, regiunea de securitate din sudul Libanului etc. Fotoreporterul a căutat însă ceea ce se spune din totdeauna că avem nevoie să avem: granițe sigure.

Din nou i-a surîs acestui reporter norocul: în timp ce politicienii și experții noștri militari mai caută încă aceste granițe sigure, reporterul nostru le-a și găsit. Drept

care și-a autofotografiat degetul care arată pe hartă cam de unde pînă unde ar trebui să se întindă granițele noastre de securitate.

PAVILIONUL TURISMULUI

Oficiul național de turism care ține să încurajeze turismul israelian în Israel, a prezentat acest panou extrem de convingător despre creșterea numărului de excursii în țară: iată un grup de tineri militari pasionați de excursii vizitînd un sat arab dintr-o regiune pitorească din Iehuda, Șomron și Gaza.

PAVILIONUL KNESSETULUI

Parlamentul israelian se mîndrește cu deputații săi. De aceea îi plătește și-i pensionează atît de gras. La rîndul lor deputații se mîndresc cu Knessetul lor din care fac parte. De aceea ei nici nu se îndură să-l părăsească atunci cînd alegătorii lor care le-au jurat fidelitate pe toată viața, nu-i mai realeg după a doua cadență.

În pavilionul său de la expoziție Knessetul a ținut să-i prezinte publicului pe toți cei 120 de deputați. Iată-i în fotografie: toți, unul și unul, fotografiați ebraic de la dreapta la stînga.

,74 ,73 ,72 ,71 ,70 ,69 ,68 ,67 ,66	,11 ,10 ,9 ,8 ,7 ,6 ,5 ,4 ,3 ,2 ,1
,83 ,82 ,81 ,80 ,79 ,78 ,77 ,76 ,75	,20 ,19 ,18 ,17 ,16 ,15 ,14 ,13 ,12
,92 ,91 ,90 ,89 ,88 ,87 ,86 ,85 ,84	,29 ,28 ,27 ,26 ,25 ,24 ,23 ,22 ,21
,100 ,99 ,98 ,97 ,96 ,95 ,94 ,93	,38 ,37 ,36 ,35 ,34 ,33 ,32 ,31 ,30
,107 ,106 ,105 ,104 ,103 ,102 ,101	,47 ,46 ,45 ,44 ,43 ,42 ,41 ,40 ,39
,114 ,113 ,112 ,111 ,110 ,109 ,108	,56 ,55 ,54 ,53 ,52 ,51 ,50 ,49 ,48
.120 ,119 ,118 ,117 ,116 ,115	,65 ,64 ,63 ,62 ,61 ,60 ,59 ,58 ,57

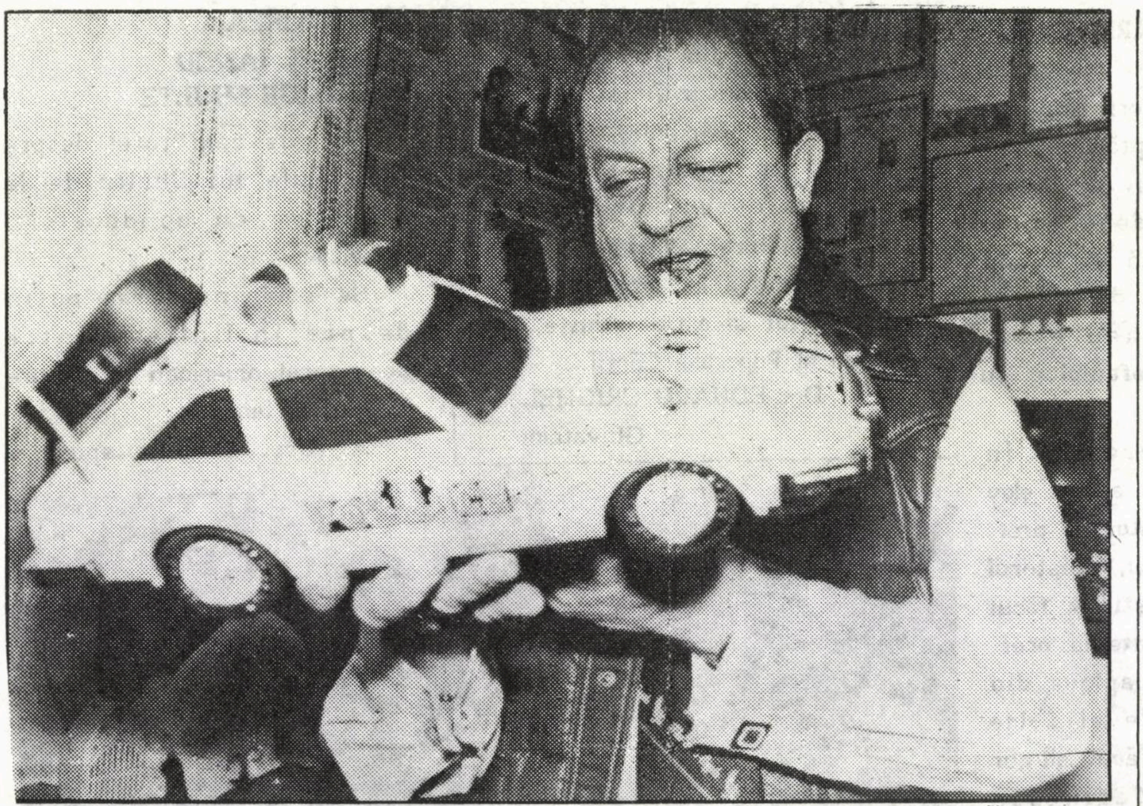

HOBBY ▲

Cunoscut (şi preţuit) ca regizor al Televiziunii israeliene, Andrei Călăraşu este totalmente necunoscut ca... hobby-st (se poate spune aşa?)

Or, aşa cum ne demonstrează imaginea de faţă (foto: Oren Meiri). Călăraşu e pasionat după caii putere în expresia lor minimă. El colecţionează Peugeoturi şi Lancii de bufet, aduse de pretutindeni şi şterse de praf zilnic cu sfinţenie.

ophir tours

CINEAŞTI ▼

În vremea din urmă numărul cineaştilor olimi din România a sporit cu nume cunoscute şi valori.

Ce fac aceştia la ora august 88?

MIRCEA SAUCAN, cel mai "bătrîn" dintre ei, regizor de filme artistice la Studioul Buftea, *autor cu veşnice "probleme ideologice" la activ, s-a instalat la Natzeret-Ilit ("n-am de gînd să plec de-aici", ne-a mărturisit el) şi acum, după ce şi-a pus la, să zicem punct, gospodăria, începe a se gîndi la creaţie. La scenarii, mai întîi, desigur, dar şi la nuvele: pentru cei ce n-au aflat, Săucan este autorul unui volum cu proză de mîna întîia, tipărit la Bucureşti şi epuizat. De mult!*

ADA PISTINER, după o remarcată prezenţă în lumea criticii cinematografice, (vezi perioada ei de la Minimum, *corozivă) a plonjat într-un proiect de film documentar, israelian şi de anvergură: succes!*

CORNEL CRISTIAN (Safirman), critic al cinematografiei şi regizor la Televiziunea bucureşteană, a început să lucreze la Cinemateca din Ierusalim. El respiră - fericit - aer de peliculă - şi pregăteşte, pe tăcute, scenarii pentru după Mabat.

● DR. ARTHUR KREINDLER

La începutul verii acesteia, la numai două săptămîni după moartea soţiei lui, Dr. Clara Kreindler, a decedat la Bucureşti, în vîrstă de 88 ani, Academician prof. dr. Arthur Kreindler - neurolog, neurofiziolog şi afaziolog cu renume mondial.

Născut şi crescut în cartierul Văcăreşti, a fost elev şi intim colaborator al prof. dr. Gh. Marinescu, creatorul neurologiei româneşti. A făcut studii de specialitate la prof. Bourguignon şi Lapique din Paris. Înainte de al 2-lea război mondial a făcut singur şi cu prof. Marinescu numeroase cercetări de neurologie fiind unul dintre primii cercetători în domeniul electroencefalogramei teoretice şi clinice. După război, ca profesor de neurologie şi ca academician, conducător al Institutului de Neurologie al Academiei a fost promotorul cercetării în domeniul ştiinţelor neurologice din România. A creat o şcoală de neurologie clinică şi de cercetare în domeniul neurofiziologiei, neurochimiei şi a tulburărilor de limbaj, cunoscută în toată lumea.

A fost membru activ şi onorific a numeroase societăţi internaţionale şi naţionale.

Activitatea lui publicistică în domeniul specialităţii lui a fost enormă. A publicat în România şi în revistele şi la editurile mari din străinătate numeroasae monografii şi sute de articole de specialitate.

A fost un demn fiu al poporului evreu, profund ataşat de cultura acestuia.

Prin moartea lui dispare un mare gînditor şi om de ştiinţă, demn fiu al Poporului Cărţii.

Dr. EDUARD CRIGHEL
Ghivataim

ÎNTÎLNIREA MARCEL IANCU - GEORGE SHULTZ

Se ştie cam totul despre întîlnirile lui Shultz de la Ierusalim cu conducătorii Israelului.

Se ştie însă prea puţin despre întîlnirea dintre demnitarul american şi pictura lui Marcel Iancu.

A fost, trebuie spus, o

întîlnire cu tîlc mult gustată de amatorii de... simboluri.

Despre ce e vorba? Doamna Dadi Iancu, fiica marelui pictor evreu-român a oferit secretarului de stat american un ulei de Iancu.

Făcînd prezentările, ministrul de externe Şimon **Peres (în foto lîngă Shultz şi Dadi Iancu) a subliniat: Marcel Iancu a fost cel mai** mare pictor al Israelului.

Înaltul oaspete a dat din cap în semn de ştiu, ştiu apoi a privit cu atenţie tabloul. El a mulţumit pentru acest dar de deosebită valoare şi... a surîs îndelung în semn de "înţeleg".

Tabloul lui Iancu - oferit lui Shultz în această vară fierbinte de aprige discuţii privind viitorul ţării noastre - reprezintă lupta dintre David şi Goliat.

Dincolo de mormînt Marcel Iancu trimite amicilor de la Washington un mesaj cu schepsis.

SCANDALUL SULINA

Unul din momentele fierbinţi ale verii politice bucureştene l-a constituit aşa numitul *Scandal Sulina*: e vorba de depozitarea, cam inconştientă se pare, prin acele locuri, a unor mari (prea mari) cantităţi de materiale toxice.

Urmarea: o cascadă de sancţiuni ce s-a abătut asupra persoanelor şi personalităţilor implicate, mai direct sau mai pe ocolite - în această primejdioasă foc afacere. În rîndurile de mai jos redăm hotărîrea în cauză a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., oferind astfel cititorului posibilitatea de a evalua amploarea scandalului Sulina:

...În continuare, în cadrul şedinţei, a fost prezentat un RAPORT AL MINISTERULUI DE INTERNE ŞI PROCURATURII GENERALE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA CU PRIVIRE LA ÎNCHEIEREA ILEGALĂ A UNUI CONTRACT CU FIRMA KIMIKA - LICHTENSTEIN PRIVIND DEPOZITAREA ÎN PORTUL LIBER SULINA A UNOR MARI CANTITĂŢI DE REZIDUURI CHIMICE ŞI PETROCHIMICE INDUSTRIALE.

Cu prilejul cercetărilor efectuate, s-a constatat că - abuzînd de statutul special al portului Sulina ca port liber şi încălcînd prevederile legilor româneşti care interzic aducerea şi depozitarea pe teritoriul ţării a oricăror reziduuri ce prezintă pericol pentru securitatea şi sănătatea populaţiei - Administraţia Portului a încheiat încă din anul 1986, un contract cu firma Kimika-Lichtenstein, prin care ii dădea dreptul să depoziteze reziduuri chimice şi petrochimice în Portul liber Sulina, iar în 1987 Întreprinderea de comerţ exterior "Chimica" - Bucureşti a încheiat tot în condiţii abuzive şi ilegale, un contract cu aceeaşi firmă străină pentru valorificarea acestor produse în ţară.

Din cercetări a rezultat că firma străină a ascuns conţinutul produselor depozitate şi încălcînd legile ţării noastre, precum şi legile internaţionale, a început depozitarea reziduurilor chimice şi petrochimice în Portul liber Sulina.

În timpul controlului s-au luat măsuri pentru oprirea aducerii şi depozitării de noi substanţe chimice pe teritoriul României şi pentru rezilierea contractelor ilegal încheiate.

Faţă de aceste grave încălcări ale legalităţii, s-a luat măsura destituirii directorului Administraţiei Postului liber, a directorului Întreprinderii "Chimica" - Bucureşti , a altor cadre cu funcţii de răspundere din conducerea acestor unităţi, urmînd să fie trase la răspundere de organele judiciare, potrivit legilor ţării.

De asemenea, s-au luat măsuri în conformitate cu legile ţării şi legile internaţionale, pentru acţionarea în judecată şi tragerea la răspundere a firmei străine. În acelaşi timp s-a hotărît destituirea directorului Direcţiei generale a vămilor şi au fost sancţionate şi alte cadre din acest sector de activitate, care nu au exercitat, potrivit atribuţiilor

▶

BULA

Bulă vine foarte satisfăcut la şcoală şi se laudă în faţa profesoarei:

- Ieri am salvat o fată de la viol!

- Bravo Bulă, cum ai făcut?

- Am convins-o, tovarăşe profesoară.

●

Bulă obişnuia să mănînce în fiecare după amiază o prăjitură la cofetăria Violeta ***de lîngă casă. Într-o zi, spre surpriza generală, se mută la cofetăria*** Lămîiţa ***de peste drum.***

- Ce-i cu tine, Bulă, îl întreabă chelneriţa de la Violeta ***nu-ţi mai place la noi?***

- Ba da, dar mi-a spus dentistul să mănînc pe partea cealaltă.

ce le reveneau, controlul asupra provenienței și conținutului produselor ce intră în țară.

De asemenea, s-a hotărît destituirea tovarășului Constantin Stanca, ministru secretar de stat la Ministerul Comerțului Exterior și Cooperării Economice Internaționale, care a aprobat încheierea acestor contracte și a dezinformat în legătură cu clauzele și conținutul acestora.

Totodată, pentru încălcarea gravă a legilor țării și abuz de putere, pentru superficialitatea și lipsa de răspundere cu care au aprobat încheierea contractelor, s-a hotărît eliberarea tovarășului Ilie Văduva din funcția de ministru al comerțului exterior și cooperării economice internaționale și a tovarășului Ștefan Bîrlea din funcția de președinte al Comitetului de Stat al Planificării precum și scoaterea sa din rîndul membrilor supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

MM

MELIA - concern turistic internațional (LICA BLUTHAL) prețuiește memoria colectivă a neamului nostru

MELIA

(LICA BLUTHAL)

oferă un premiu participanților la noul nostru concurs

MINIMUM - MEMORIA

Comitetul Politic Executiv a hotărît să sancționeze cu vot de blam pe tovarășii Gheorghe Oprea, prim viceprim-ministru al guvernului, Ștefan Andrei, viceprim-ministru al guvernului, și Ion M. Nicolae, ministrul industriei chimice și petrochimice, care, încă din anul 1987, primind sarcina să verifice situația acestor contracte, nu au clarificat pînă la capăt lucrurile și nu au luat măsurile ce se impuneau.

De asemnenea, s-a atras atenția tovarășului Tudor Postelnicu, ministru de interne, care, deși a informat guvernul în legătură cu aceste contracte ilegale, nu a urmărit să se ia de urgență măsurile necesare pentru înlăturarea efectelor acestor fapte deosebit de grave. S-a atras totodată, atenția tovarășilor Neculai Ibănescu, viceprim-ministru al guvernului, Gheorghe Paraschiv, ministrul finanțelor, pentru că nu au exercitat un control corespunzător asupra activității direcției vamale din subordinea acestui minister.

Comitetul Politic Executiv a atenționat pe tovarășul Constantin Dăscălescu, prim-ministru al guvernului, care nu a asigurat luarea urgentă a măsurilor ce se impuneau pentru încetarea depozitării de reziduuri chimice în Portul liber Sulina.

● ● ●

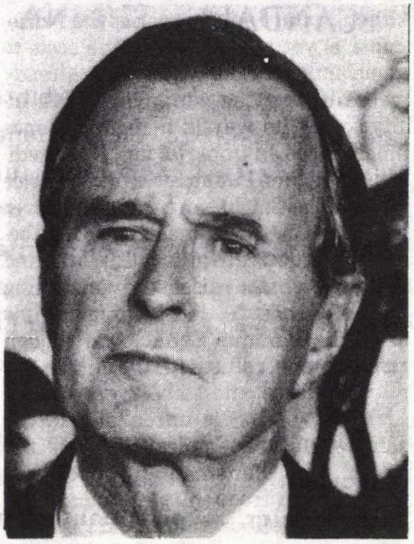

MINIMUM VA ATRAGE ATENȚIA

...că tot vorbind (cu bancurile de rigoare) de Michael Dukakis, candidatul Democrat la președinția U.S.A. și tot forfecînd-o pe d-na Dukakis, cu a ei origine evreiască, - l-am cam uitat pe George Bush, candidatul Republicanilor, om mai puțin pitoresc decît rivalul său, dar nu mai puțin capabil să cîștige alegerile.

MM

MM

HARRY și GHITA restaurantul MIFGAȘ HAROMANIM din Piața Primăriei, Tel Aviv prețuiesc memoria colectivă a neamului nostru

HARRY și GHITA

oferă un premiu participanților la noul nostru concurs

MINIMUM - MEMORIA

• Demonstrația de la Budapesta.

SCURT

• **Conflictul româno-maghiar** este la ordinea zilei. Cine și-ar fi închipuit? După mai bine de 40 de ani de pace și conviețuire socialistă, cu șicane și mîrîituri dar în limitele lui "nimic grav", iată că zizania veche, istorică, a izbucnit din nou, spre uluirea generală. 50.000 de unguri au demonstrat la Budapesta, cu evidentă voie de la poliție, împotriva politicii române în Transilvania. Decizia mult comentată a guvernului de la București de a lichida cîteva mii de sate și de a le înlocui cu vreo două mii de așezări urbane, - este văzută la Budapesta drept o "idee" menită să desființeze, între altele, satul maghiar din Ardeal, cu tradiția și individualitatea sa. Cum era de așteptat, demonstrația maghiară n-a rămas fără ripostă: ministrul de externe român, d. I. Totu a comunicat omologului său de la Budapesta hotărîrea României de a închide consulatul maghiar din Cluj. Diplomaților unguri li s-a dat 48 de ore pentru a părăsi țara. Așadar, degringolada relațiilor româno-maghiare e fapt real, de netăgăduit. Avem de-a face cu o pagină categoric inedită în istoria Europei post-belice.

DECESE

Vară grea pentru cultura română care a pierdut, la interval de cîteva zile, cîteva valori de prim rang. • Șerban Cioculescu (**n. București, 1902**) **critic și istoric literar, membru al Academiei** ▶

Române, spirit dintotdeauna antifascist şi democrat, autorul unei monografii clasice despre Caragiale, fără egal pînă astăzi. Mihai Beniuc (n. Sebiş, Arad, 1907), poet, prozator, profesor universitar de psihologie. Autor de talent indubitabil (debutul său cuCîntece de pierzanie în 1938 a fost salutat de critică cu urale).

Beniuc a devenit, după 1944, poet "oficial", de linie şi conducător al Uniunii Scriitorilor. Activitatea sa ca şef cultural în anii "dogmatici" 50-60 i-a fost reproşată şi nu fără temeiuri

- amarnic, amarnic.● George Ivaşcu (n. Creţeşti, Vaslui, 1911), ziarist şi istoric literar. Un excelent "creator" de reviste, a transformat Contemporanul şi apoi România literară în săptămînale "europene", de ţinută şi în măsura posibilităţilor, de originalitate publicistică. Tudor Bugnariu (n.1909), filosof, membru al Academiei Române, profesor la Universităţile din Cluj şi Bucureşti. Marxist activ în anii ilegalităţii a devenit (era să zicem totuşi, ginerele lui Lucian Blaga). A publicat Înrîurirea marxismului asupra gîndirii filosofice contemporane (1968), Statutul filosofiei (1968) etc.

◆◆

● A apărut nr.2 al revistei Agora, publicată la Philadelphia, U.S.A. sub conducerea lui Dorin Tudoran (redactor şef), V. Tismăneanu şi Michael Radu. Texte - ca şi la nr. I -sub semnul calităţii: Ionesco, Jean Francois-Revel, Ion Vianu, Monica Lovinescu, Dan Cristea, Andrei Brezianu, Matei Călinescu, Virgil Nemoianu ş.a. Un titlu la care am tresărit (nu fără fiori reci): Va fi război între România şi Ungaria? de Geza Socs. Glumă-glumă, desigur, dar însuşi faptul că ai ajuns să faci asemenea glume...

● Pachete? Alarma din iarnă, cînd cu oprirea pachetelor la oficiile poştale din România (cafea, lapte praf şi alte halvale) a luat categoric sfîrşit. S-a "dat drumul" din nou la mult gustatele colete, avem informaţii cum că rudele şi amicii noştri se pot bucura de-o gingirlie.

● Arik Sharon, ministrul Industriei, a efectuat nu de mult o vizită (a doua din ultimile luni) în România. Amintim că soţia dlui Sharon este originară din Braşov.

● Decese II. La închiderea ediţiei aflăm - consternaţi - de stingerea din viaţă a două dintre personalităţile cele mai reprezentative ale scrisului românesc contemporan: poetul Geo Dumitrescu (n. Bucureşti., 1920) autorul înnoitorului volum de versuri, Libertatea de a trage cu puşca (1946) - şi prozatorul Constantin Ţoiu («n. Constanţa, 1923), al cărui roman Galeria cu viţă sălbatică (1976) se numără printre cărţile - cheie ale deceniului.

■ DAN TITUS -SURULESCU

La început a fost şocanta (prea-şocanta) povestire a lui Dan Titus Surulescu - *Frontieriştii*.
Apoi, o scrisoare indignată a cititorului nostru av. Silber, care se ridica împotriva limbajului "fără de frontiere", utilizat de autorul istorisirii. Acum, Dan Titus Surulescu, (fiara cu chip de om) răspunde - din Germania unde trăieşte - explicînd şi explicîndu-se:

Eu, frontieristul

Mult iubite şi mult prea stimate domn, av. Leon Silber.

Faptul că rîndurile mele ţi-au ridicat tensiunea arterială probabil peste 260 iar minima troznea venele cred, în jurul a 168,3, arată că limbajul meu te-a şocat rău de tot.

Te întreb, cînd ai părăsit România? În ce an? Eu în 1981, odată cu "instaurarea" primelor cartele alimentare. Limbajul meu este cel al tuturor tinerilor născuţi după 1950.

L-am luat aşa cum este, din şcoli, din parcuri unde mă "gagicăream" cu (...) cu mini jup şi sîni tari şi "bulane" babane.

Cînd cineva-mi spunea: "(...în gură c-o ţigară) sau (nasoală, puturoasă, cancerigenă, etc.) îi ofeream o Kentană de-mi era prieten, dacă nu, primea Carpaţi fără filtru, respectînd regula nescrisă de a avea două feluri de ţigări, ştii mătăluţă de ce, precis c-ai tras fum în piept, nu-i aşa?

Mizerie, măi frate, sticleţi peste tot, ginitori, turnătoare, lume nervoasă şi sucărită pe tot şi pe toţi, cozi, neîncredere, mită, ciubuc, şpagă, şuteală, comenzi date mereu în jurul orei prînzului (foame are şi sticletele nu-i aşa?) lipsă, de la aer curat pînă la ce n-a inventat omul.

Tu ai amintirile tale, eu pe ale mele. Ajungînd aici i-am văzut pe prăpădiţii ăştia de nemţălăi cu părul lung ridicat în sus şi vopsit în cinci-şase culori diferite, cu nituri şi ţinte, murdari şi puţind a sudoare antedeluviană, cerşind şi scuipînd, borînd (de la a borî = vomita) surplusul de bere care totuşi trebuie să intre în maţ...

Ce-ai fi zis? Să-l fi caftit pe garid, nu? Nu poţi, cocoşul, aici sînt prea multe legi care apără pînă şi prostia!!

Dreptul de a fi idiot sau dobitoc, de a fi prost (care nu vede, n-aude şi nu ştie carte) este de mult timp aici deja legiferat, ştampilat, semnat, aprobat, votat şi...

Iar eu, iubite avocat (precis honoris causa!) Leon Silber, vorbesc şi scriu cum şi ceilalţi tineri vorbesc şi poate nu scriu.

Cum îmi vine mie pe chelie, na, o altă expresie din zona Timişoarei, unde m-am născut.

Tu nu te-ai uşchit, nu-i aşa? Te-ai repatriat după ce alţii au plătit sunătorii pentru tine, ha?

▶

PAGINA CIT SE POATE DE LIBERA

Aşa, barosane! Te-ai şucărit c-o dau p-aia cea bună, ha? Mă doare-n cot!

Eu, neavînd mălai, am dat sas la vecinii noştri. A da sas = a fugi. Prima gură de aer liber am tras-o-n piept la broscari, unde am dat o limbă unei tăbliţe pe care scria "(Vietato fumare!" Pericolo d'incendio). Îţi traduc, căci precis nu ştii broscănească! Acolo scria "Nu fuma! Pericol de incendiu! Poate totuşi ai fi dedus...

Apropo, ştii că bacalaureatul l-am dat în limba franceză?

Şi mai ştiu şi binişor engleza?

Să nu mai vorbim de limba germană... şi la latină am avut 9 şi 10! Ungureşte ştiu niţel iar spaniola o învăţ acum. Doar la limba română am nişte lacune, cum de altfel ai observat deja...

Meserie? Am, magraoane, am Magraon, dile, caşbec, am un ştii ce-i aia, ce limbă vorbesc?

Limba ce-o vorbesc nu vagabonzii din Timişoara, ci limba care-o înţeleg toţi acolo.

Nu uita că o limbă ia şi dă la altele un mic ajutor la procesul ei de continuă maturitate.

Să nu-i spui unui turc niciodată că-i cioban. La ei e la fel, tot cioban. Chiar dacă este...

Cuvintele acelea de "ruşine" le ştii de mic, nu-i aşa? La unguri în dicţionarul lor sînt trecute, da la noi nu!

În încheiere, te anunţ, aşa, ca să nu faci un atac, că vreau să scriu o carte; în parte autobiografică, despre viaţa tinerilor de acolo şi bineînţeles în limbajul meu murdar.

Să n-o cumperi, n-ai să pricepi prea mult iar aspirina s-a scumpit, iar cu dureri de căpăţînă nu-i indicat de mers la culcare.

REVOLTE

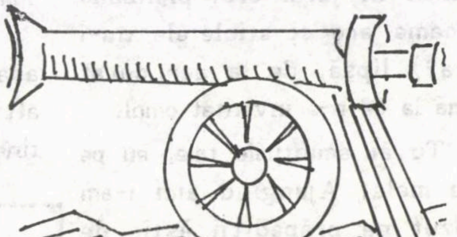

MINIMUM editează

Aveţi în manuscris memorii personale?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim?

Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii?

MINIMUM este editorul cel mai competent!

Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate

vi le asigură MINIMUM

Pentru scriitorii olimi hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte

MINIMUM este „prietenul la nevoie".

Există, în sfîrşit, o editură: MINIMUM

P.O.B. 11472 — Tel Aviv

URGENȚE!
Reparații dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

SĂPTĂMÎNAL
CITIȚI
Adevărul
36 de ani în slujba alialei române

ÎN CARE GĂSIȚI:
* comentarii politice de toate nuanțele
* reportaje din țară și din lumea toată
* o pagină cultural - artistică
* umor, cuvinte încrucișate, curiozități și cîte un scurt roman
* o pagină de note și comentarii

ÎN FIECARE VINERI cereți ,,ADEVĂRUL" la toate chioșcurile din țară, de la prima oră a dimineții!

Aurel Weisler
TEL.: 242331
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

Vizitați Libraria LEPAC
str. Rambam 15 Tel Aviv. tel 661688
• cărți și reviste românești, almanahuri
• REVISTA MINIMUM
(și numere mai vechi)

NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS
ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!
BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAȘINI ÎN TOATĂ LUMEA
,,GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)
NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!
* Pentru posesorii de cărți de credit cu dobîndă legală.
NOUTAȚI - GORDON TOURS - OFEK TOURS NOUTAȚI - GORDON TOURS -

CĂRŢI POŞTALE

HARRY FOSHA

Scandinavia

Da, cărţi poştale. Nici "Note de drum". Nici "Jurnal de călătorie". Fiecare din aceste două noţiuni presupune o ordine absolută cu însemnări precise. Nu-mi place s-o fac. Nu cred că rostul călătorului care vrea să transmită nişte impresii (personale, fără îndoială) e să se substituie cărţii de geografie sau articolului de enciclopedie.

ÎNCHIS LUNI ŞI DE 5 LUNI

Pe o carte poştală poţi să consemnezi miniaturi de scrisori trimise prietenilor. De pildă "Dragul meu Richard, am uitat să-ţi las cheia de la cutia poştală ca să-mi ridici, cum mi-ai promis, corespondenţa. Ţi-o trimit în acest plic. Şi ca să nu faci două drumuri, trimit scrisoarea pe adresa mea. O s-o ridic odată cu cealaltă corespondenţă".

Pe o carte poştală poţi scrie salutări din Copenhaga. N-am vizitat Muzeul Municipal de pe verso pentru că n-am fost aici decît luni cînd muzeele sînt închise. Şi chiar dacă nu era luni, muzeele tot erau închise datorită unei greve a salariaţilor care durează de 5 luni. Bineînţeles că organizatorii turului care prevedeau vizitarea muzeului au omis să ne dea această informaţie.

Pe o carte poştală poţi trimite mici versuri cînd eşti (sau te crezi) inspirat.

"Frumoasă-i Scandinavia, tărîm de nord

Aşa cum am visat-o din copilărie

Cînd despre fiorduri învăţam la geografie...

...Mă trec fiori, astăzi cînd trec prin fiord.

GRETA GARBO ŞI MARYLIN MONROE

PUB e unul din marile magazine ale Stockholm-ului. Într-una din vitrinele magazinului, o fotografie uriaşă a Gretei Garbo (care la 18 septembrie a împlinit 83 de ani). Alături de fotografie, într-o reproducere tot atît de uriaşă, cartea de muncă a "vînzătoarei Greta" ▶

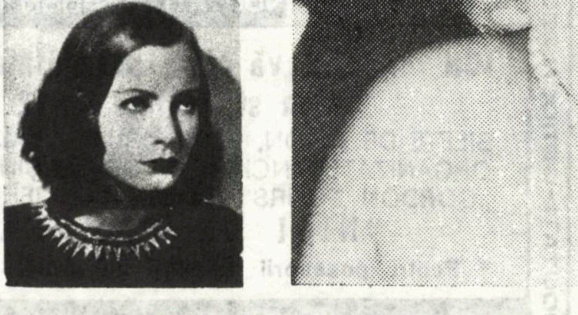

GRETA GARBO
Acasă, în Suedia, e mai mică decît Marilyn Monroe

Marilyn Monroe

şi o explicaţie "Între 1920 şi 1922 Greta Garbo a fost vînzătoare la raionul de pălării al magazinului nostru. A făcut unele filme de reclamă pentru magazin apoi s-a lansat în cariera care a făcut-o celebră în întreaga lume"

E fără îndoială că Greta Garbo este o mîndrie a Suediei. Dar, cu excepţia magazinului PUB, nu i-am întîlnit nici o altă dată chipul. În schimb pretutindeni în Scandinavia, imaginea obsedantă a lui Marylin Monroe. Pînă şi în vitrinele magazinelor de ochelari, Marylin e prezentă purtînd ochelari. Greta Garbo e suedeză şi trăieşte. Marylin a fost americancă şi a murit de un sfert de veac. Dar dincolo de mormînt, rămîne se pare, veşnic vie. Cine poate explica misterul?

Şi fiindcă vorbeam de legături de idei: cine poate explica de ce legendele cinematografiei mondiale Greta Garbo, Marylin Monroe, Charlie Chaplin şi Brigitte Bardot care la 28 septembrie a împlinit 54 de ani au cîteşipatru iniţiala dublă?...

ÎNTRE "DIRECT" ŞI "FARA ESCALA"

Sînt cuvinte pe care le-ai întrebuinţat o viaţă întreagă şi crezi că le ştii înţelesul. Şi în anumite situaţii descoperi că vorbele şi expresiile au un înţeles pe care nu l-ai ştiut. De pildă în broşura turului pe care l-am luat, am citit "Ziua întîi: zbor direct New York-Copenhaga". De-abia la Stockholm unde am aşteptat o oră şi jumătate pînă am plecat spre Copenhaga am învăţat că "zbor direct" înseamnă că nu te dai jos din avion."Zbor fără escală" înseamnă zbor fără întrerupere. Nostimada e că turul a început la Copenhaga şi s-a terminat la Stockholm de unde am plecat spre New York făcînd o escală de două ore la ...Copenhaga. De ce n-a început turul la Stockholm şi nu s-a terminat la Copenhaga? După o explicaţie neoficială, turul e întotdeauna calculat de asemenea manieră încît să nu ajungi la hotel înainte de ora 6 deci personalul hotelului să nu aibă de a face cu grupurile de turişti decît un minimum de ore, majoritatea timpului fiind rezervată turiştilor individuali.

AM DESCOPERIT AMERICA ... ÎN SCANDINAVIA

Turul pe care l-am luat ne-a prilejuit cunoaşterea nu numai a popoarelor scandinave ci şi a concetăţenilor noştri americani. Fiind singurul cuplu din New York, am putut cunoaşte reacţiile altor americani şi verifica prin proprie experienţă adevărul expresiei "New York nu este America". Ne aflam într-un trenuleţ ce urca în pantă spre vîrful muntelui, liniştit cu un trafic extrem de redus, unde bicicleta este cel mai folosit mijloc de transport. O "coturistă" m-a contrazis spunînd că a găsit capitala Danemarcei extrem de aglomerată. Am întrebat-o atunci de unde vine: din Phoenix, Arizona. "Aţi fost vreodată la New York?" "Da, la Buffalo! pentru că americanca din Arizona, nu făcea nici o diferenţă între New York (oraşul) şi New York statul . Aveam să aflu mai tîrziu că şi alţi coturişti nu vizitaseră niciodată New Yorkul, deşi erau americani get-beget.

TOPOL - 88.000 LIRE STERLINE PE LUNA

Semnînd contractul pentru interpretarea rolului principal din musicalul "Ziegfield", Haim Topol a devenit actorul cel mai scump plătit din Londra: 88.000 lire sterline pe lună. Tratativele cu Topol au început la cîteva luni după ce acest musical a fost reprezentat în sala Paladium şi criticii l-au "distrus". Publicul n-a mai venit la acest spectacol în care s-au investit 3,2 milioane lire sterline.

(V.M)

NE-HOȚII ȘI... DE BICICLETE

Pomeneam mai sus de bicicletele din Copenhaga. Sînt parcate pe stradă așa cum sînt parcate în America automobilele. Nu sînt mutilate cum sînt bicicletele new yorkeze cînd sînt parcate fără o roată, fără ghidon, pentru a nu fi furate. Am întrebat bineînțeles pe ghid dacă bicicletele nu se fură. Ba da. Numărul bicicletelor care dispar anual se ridică la aproximativ o sută de mii. Am spus special care dispar și nu care se fură. O bună parte din cele o sută de mii se "împrumută". Cineva are nevoie să facă o cursă mai lungă. Ia o bicicletă parcată pe stradă, o folosește toată ziua și apoi o aduce înapoi la locul de unde a "împrumutat-o".

Hotelul la care am stat în Copenhaga are o ușă rulantă de dimensiuni neobișnuite. În "cubiculul" în care deobicei intră o singură persoană, în ușa hotelului Sheraton intră patru-cinci persoane, sau un purtător de bagaje cu un bagaj voluminos. Sau, poate intra, după cum observă un mucalit, o singură persoană care a crezut că trebuie să mănînce tot ce e pus pe masă la un smorgasbord (un fel de bufet cu zeci de feluri la dispoziție în care te poți servi de cîte ori vrei).

Spre deosebire de "smorgasbord" care e un cuvînt specific scandinav, o mulțime de alte cuvinte sînt parcă prescurtări ale englezei. Camera se spune "rum" mulțumesc se spune "Tak". În schimb numele castelului lui Hamlet, Elsinore e mai lung: Helsingor. N-am precizat în care dintre cele trei limbi (daneza, norvegiana sau suedeza) pentru că după cum ne-a informat directorul turului cele trei limbi sînt asemănătoare. De pildă cînd eram în Norvegia directorul turului i se adresa în daneză șoferului autobuzului care ne purta de la un loc la altul, iar șoferul îi răspundea în norvegiană, convorbirea decurgînd în cele mai bune condiții. Cu un humor demn de apreciat danezul care ne conducea spunea că o diferență între cele două limbi exprimată în termeni mai puțin științifici, e că norvegiana pare cîntată, în timp ce daneza pare vorbită de un om care are în gură un cartof fierbinte. Am fost surprins să descopăr cîte cuvinte "românești" am întîlnit în Scandinavia. Printre ele frizer, mobilier, bodega, taverna, poliție. Bineînțeles că întîlnești și "false friends" (dacă vă mai amintiți de cînd ați învățat engleza la școală "false friends" sînt cuvintele care sună la fel în două limbi dar au înțeles diferit. De pildă scandinavul "pesjonat" nu este nici un om care s-a pensionat nici un pension de fete. Este un hotel special pentru tineret cu un minimum de confort și cu prețuri asișderea.

RIO DE JANEIRO ROSILDA, EȘTI O INGRATĂ, DĂ-MI VOIE SĂ VOMIT...

Rosilda Gonzales, mama fetiței braziliene Caroline-Bruna care fusese adoptată de familia Turgeman, a fost intervievată la cel mai popular program de televiziune din Rio de Janeiro. Întrebată despre atitudinea israelienilor față de fetița ei, d-na Gonzales nu s-a jenat să spună în acest program urmărit de circa 20 de milioane de telespectatori: "Nu, ei nu i-au dat fetiței aceeași dragoste pe care eu pot să i-o dau. Și aceasta deoarece oamenii merg acolo pe stradă cu arma pe umăr". Ea a declarat că nu intenționează să se mai întoarcă vreodată în Israel. "Acum, cînd fetița este aici, nu mai vreau să mă gîndesc la nimic în legătură cu Israelul".

În emisiune, un deputat, Angelo Timotio, i-a spus: "Rosilda, știi că ești ingrată? Acei oameni au înconjurat-o pe fetiță cu dragoste timp de doi ani". D-na Gonzales n-a răspuns. A tăcut. Cu gura crîmpoțită.

(H.F.).

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

■ AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

d

DARURI

...Pe Dora, cînd mă-ntorc ăst an,
O duc s-o scald în Iordan
Că i s-a urît de noi-
I-e dor de smochine noi.

Despre ce e vorba? Versurile de mai sus sînt extrase dintr-un monolog compus de G. Călinescu cu prilejul lui *Moș Crăciun* Decembrie 1956. Călinescu obişnuia, în anii din urmă ai vieții, să organizeze mici spectacole la domiciliul său din strada Vlădescu (cartierul Floreasca din Bucureşti), cu texte scrise anume şi costume împrumutate de la Teatrul Național. "Actorii" erau aleşi dintre colaboratorii săi de la Institutul de literatură. Acestora, gazda le împărțea daruri, sub formă de versuri cu înțepătura amicală şi mici obiecte din tolba lui Moş Crăciun.

Dora din strofa citată nu e alta decît Dora Littman-Litani care, la ora respectivă, se număra printre cercetătorii de la Institut. Din lectura catrenului ce-i fusese dedicat, înțelegem că ea se pregătea să emigreze în Israel, fiindu-i "dor de smochine noi".

(Vezi şi Ovidiu Papadima, *Spectacolul lumii şi "bufonada" înțeleptului"*, în *Manuscriptum*, Bucureşti, Nr. 2, 1974).

Dascăl (întru gazetărie: dascăl şi dăscălie severă fără de care nu se ridică-n picioare nici un condei).

"la bietul Ion Teodorescu țineam foarte mult şi apreciam f.f.f admirativ felul lui de a scrie (...). Cu toate acestea îi refuzam articolele pe care nu le socoteam oportune. Am fost şi sînt pentru dreptul absolut la cenzură al directorului. Ion Teodorescu avea formula asta cînd îmi aducea articolul: "Ți-am adus ceva, dacă-ți place bine; dacă nu, la coş, că eu nu mă supăr!". În realitate însă... coşul îl durea; şi pe mine mă durea că-l durea pentru că țineam la el, şi pentru că-l consideram ca primul meu dascăl în gazetărie (dacă există dăscălie şi în materia asta). Ei bine, să ştii: poate tocmai experiența mea cu Ion Teodorescu şi cu alții m-a adus pe mine la înțelepciunea asta că *în adevăr* nu mă supăr.

(G. Graur, *Pagini din corespondența cu Ion Pas*, 1937, în *Secolul XX*, Bucureşti, 2, 1981, pp. 105-6).

DATORIE (de un fel foarte răspîndit şi aici, în Israel, şi pe care, din păcate prea puțini se învrednicesc să şi-o plătească: pricină din care rămîn în paragină manuscrise fără pereche şi amintiri mari).

"...Am ajuns în termeni prieteneşti cu Titu Maiorescu, care m-a prezentat cenaclului său, cunoscut sub numele de *Junimea;* se întîlneau... la el acasă. Pe lîngă soția lui, erau prezenți, în cele mai multe din aceste ocazii, Theodor Rosetti, P. Carp, ocazional V. Alecsandri, Iacob Negruzzi, Caragiale, Eminescu, Ioan Slavici, cîteodată Ion Creangă, sora lui Theodor Rosetti, N. Gane şi cred, încă unul sau doi. Erau foarte plăcute seri (...). După ce seara era încheiată, mergeam adesea, mai întîi, să luăm cafea sau bere în Piață, aproape de Teatrul Național. De-o parte a acestuia se afla o mică deschidere, un loc gol, şi acolo îşi avea negoțul unul din librarii evrei. Chiar acolo mi s-a întîmplat un incident cu ▶

un ofițer numit Năsturel. În timp ce stăteam acolo, am auzit pe cineva strigîndu-l pe ofițer "Dl. Năsturel", astfel că încît m-am răsucit și l-am întrebat dacă nu cumva este un urmaș al marelui Năsturel din secolul al XVIII-lea, prietenul voievodului Matei Basarab, care a tradus, din slavonă în română faimoasa poveste despre Varlaam și Ioasaf. El a răspuns: "Da, sînt". "Ei, bine, am spus eu, dacă-i așa, este de datoria d-tale să aduni manuscrisele și să publici monumentala operă a marelui d-tale strămoș". Aceasta s-a întîmplat prin 1883 sau '84. S-au scurs 30 de ani, cînd am citit în ziare că publicase cartea. Devenise acum general de armată, o mare autoritate în echipament militar. Și-a adus aminte de mine și mi-a trimis un exemplar cu mulțumirile sale, pentru a-i fi dat ideea".

(M. Gaster, ***Amintiri***, mss; după Virgiliu Florea, ***M. Gaster în corespondență***, București, 1985).

POȘTA DICȚONARULUI

Marcel Marcian, scriitor, București, str. Roșia Montana 1, ne trimite o cerere pe cît de nervoasă, pe atît de simpatică:

"Stimate domnule Mirodan. ***Nu*** vreau să figurez, nu e cazul, nu pot, ***vreau să nu*** figurez în Dicționar. I-am explicat d-lui Leon Volovici de ce și pentru ce: nu fiindcă n-am figurat în acea culegere, ***Rădăcini*** , Tel Aviv, de prin 1972 (corespondentul nostru are în vedere antologia scrisului evreo-român, apărută în ebraică, aici, sub îngrijirea Dorei Litani, a lui G. Bertini și A. B. Yaffe, n. red.). - ci fiindcă figuram și am ***fost scos*** . A fost pentru mine o lovitură grea, nimicitoare (nu intru în amănunte). M-am lecuit de dicționare ș.a. să nu spun pe vecie, pînă în anul 2000, cînd voi avea 86 de ani Dicționarul trebuiește să rămînă neconvențional, deci să primească - rog - și această convenție neconvențională: nu vreau să figurez în Dicționar, ***interzic...***, e o chestiune a mea personală..."

Înțelegînd rana veche și mereu vie a lui Marcian și sensibilitatea sa de artist care se respectă, nu putem să-i răspundem decît în același fel în care răspundem celor ce insistă (eventual cu agresivitate) să fie incluși în această lucrare: Dicționarul este o scriere liberă, elaborată într-o țară liberă, includerea sau neincluderea scriitorilor în pagini ține numai (și numai) de autor.

Shaul Guth, Rh. Habonim 60, Kiriat Tiron: afirmațiile dv. nu ne-au convins. Departe de a fi fost "un antisemit feroce" poetul Ștefan Baciu a demonstrat prin esența sa, adică prin scrierile sale că este - dimpotrivă, repet ***dimpotrivă*** un partizan al confraților săi evrei despre care vorbește - și în cărțile sale de memorialistică și în versuri, cu o stăruință care - altădată și în alt context, i-ar fi atras titlul de "vîndut presei din Sărindar". Ca să nu spunem altfel.

Prof. Jacques Penchas (?), Bet Avot Efal 12/33 intervine (și nu e singurul) în legătură cu o ghicitoare la care răspunsul era - din vina noastră - greșit:

"În numărul din Martie a apărut un test la care trebuiau să se dea răspunsurile corespunzătoare. Una din întrebări era următoarea: care dintre cei 3 poeți s-a însurat cu fata lui Schwartz, proprietarul magazinului ***Lafayette;*** iar răspunsul era George Silviu.

Pot preciza următoarele: în timpul cînd era încă însurat cu Otilia Ghibu Silviu, o bună prozatoare și ziaristă, Silviu a asistat cu regularitate la reprezentațiile de păpuși pe care fetele lui Șaraga (și nu Schwartz) le dădeau la magazinul ***Lafayette*** de pe calea Victoriei. În timpul acesta, între Silviu și Renee Șaraga s-a înfiripat un roman de dragoste care a dus la divorțul lui Silviu și la căsătoria acestuia cu Renée. Am asistat la nunta lor care a avut loc la casa bătrînului Șaraga". Așadar, încă o dată: (cu ***mea culpa*** de rigoare): poetul George Silviu a fost ▶

însurat cu fata lui Şaraga, nu a lui Schwartz.

G. Silviu (dreapta) cu prietenul său H. Rosenstreich - Trandafirescu

C. Herşcovici rh. Kaplan 35, 42 de ani, doctor în fizică nucleară, a tras concluzii neaşteptate (din punctul nostru de vedere) de pe urma dicţionarului.

"...Aş vrea acum - scrie d-sa - să intru în adevăratul subiect al scrisorii: scriitorii evrei (şi scriiturile lor) în limba română, în România, Israel şi aiurea. Pentru că excelentul "Dicţionar" a reuşit să mă convingă încă o dată că evreii reprezintă în literatura română un episod minor şi eminamente "uitabil". Sînt sigur că aţi avut un fior de neplăcere citind o astfel de afirmaţie teribilistă, aşa că voi încerca să mă explic: literatura română in corpore este un edificiu extrem de fragil, cu un singur perete de beton - perioada interbelică. Ca atare, tot ce s-a petrecut în literele române înainte de primul război mondial (cu excepţia lui Eminescu şi Caragiale) poate fi uitat fără nici o remuşcare; cît despre perioada comunistă, ea a produs două-trei nume de marcă (Nichita Stănescu de exemplu) şi nimic mai mult (proza "bună" a anilor '60, şi '70 este mai curînd discurs politic decît literatura "mare", Radu Cosaşu nu este Milan Kundera al României, tot aşa D.R. Popescu nu este un Garcia Marquez oltean: cît despre Marin Preda, cu tot respectul, distanţa pînă la Tolstoi este cam mare).

Concentrîndu-ne deci, asupra perioadei interbelice, unde găsim evreii?

O singură stea de prima mărime: Blecher. O inteligenţă majoră transpusă într-o literatură pentru adolescenţi şi tinere: Sebastian. Şi cam atît. Bineînţeles că afirmaţiile mele sînt contestabile, atacabile şi enervante, însă dacă "stacheta calităţii" (şi eu am citit "Sportul" pe vremuri!) se află la înălţimea lui Arghezi, Barbu sau Voiculescu, veţi recunoaşte că există un grăunte de adevăr în ele. Înţelegeţi-mă: "Dicţionarul" în sine este o bijuterie, abia aştept apariţia următoarelor volume, însă concluzia - neaşteptată - este că aţi deschis o splendidă vitrină către o prăvălie cam sărăcăcioasă.

MM

MINIMUM
Nr. 17 august 1988
Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 227269

■ Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 20 şekeli - Carnet - 10 cuvinte: 10 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 36 şekeli
1 an (12 numere): 72 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa - 75 dolari; U.S.A., Canada - 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă 125 dolari; Insulele Fidji - 158 dolari.

● Realizarea grafică:
Eugen Iacob

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de **vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.**

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de
Minimum-Publishers Ltd.

PRIMIM LA DICŢIONAR

■ Traian Şelmaru, Marea frescă văzută de aproape (**fals jurnal, 1938 - 1937)**, Ed. Eminescu, **colecţia** Masca, **Bucureşti. E vorba de cronicile muzicale publicate în săptămînalul antebelic** Vremea **de către foarte tînărul pe atunci şi necunoscutul Traian Şelmaru. Activist de partid în anii 50-60, secretar al Uniunii Scriitorilor într-o vreme dură, dură de tot, etichetat - şi nu fără temeiuri - ca** dogmatic **Şelmaru îşi dezvăluie în această carte-surpriză "adevărata faţă" de intelectual cult şi cu gust. Toată consideraţia pentru eruditia sa muzicală. Întrebarea este, în asemenea cazuri, dacă stofa bună din care este croit "dogmaticul" constituie o circumstanţă atenuantă sau - dimpotrivă - (fiindcă, n-avem de-a face cu un cap "pătrat" din născare), una agravantă.**

■ H. Deleanu. Elogiul scenei, Ed. Meridiane, **Bucureşti, 1988 şi** Arta regiei teatrale, **Ed. Litera, Bucureşti, 1987. Prima carte, egal cu o bună iniţiere în viaţa scenei româneşti de la finele deceniului 9 - cealaltă lucrare, în care ghicim rezultatele unui curs predat de H.D. la Institutul de teatru Caragiale din Bucureşti, te ia de mînă şi te conduce cu binişorul prin şcolile multe şi felurite ale direcţiei moderne de scenă.**

■ Dr. Iaakov Kimhi, Pe urmele Bibliei, **Ed. Secolul XX (vă mai amintiţi de lunarul cu acelaşi nume editat în anii '70 de G. Bogokovsky), Tel Aviv, 1980. Primită cu mare întîrziere, această scriere masivă - aparţinînd unui pătimaş farmacist - arheolog din Ierusalim, prezintă o limpede şi cursivă introducere în universul biblic, de folos oricărui nesavant.**

■ Nicolae Carandino, File de istorie, **Ed. Dreptatea, New York, 1987; cu o prefaţă de Dean Milhovan - Mitu. Scrisă la Bucureşti, unde autorul (decan necontestat al criticii dramatice româneşti) trăieşte ca pensionar al Uniunii Scriitorilor, cartea fost editată (caz nu prea obişnuit în materie) la şi numai la New York. Avcem de-a face cu un document de preţ; amintirile lui Caradino despre anii post 23 august 1944 şi "închisorile sale". După cum se ştie sau nu se mai ştie, N.C. a fost arestat pe celebrul aerodrom Tămădău în clipa cînd se pregătea - împreună cu Ion Mihalache şi alţi fruntaşi ai Partidului Naţional Ţărănesc (condus de Iuliu Maniu) să părăsească ţara, clandestin, cu un avion de şapte locuri. Fragmentul de mai jos, înfăţişînd întîlnirea**

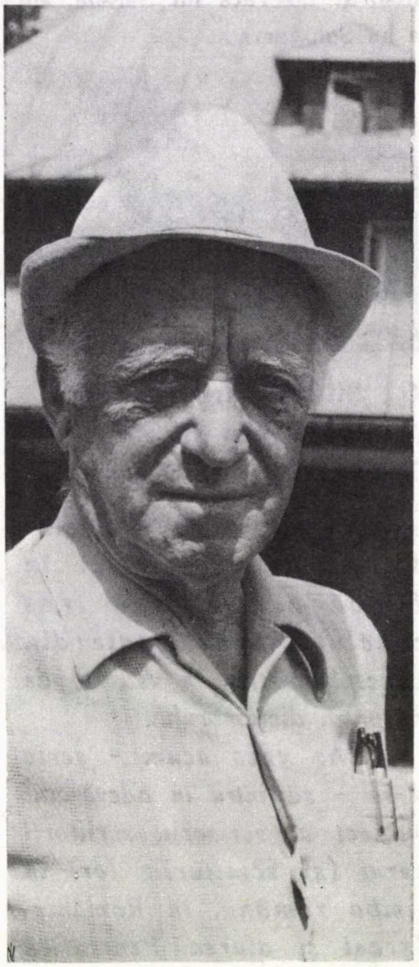

Nicolae Carandino

teribilă între ziduri de puşcărie, dintre memorialist şi George Brătianu (istoric şi om politic român de dreapta) indică temperatura cărţii:

"...am fost mutat în altă aripă a închisorii şi supus unui regim mai sever decît cel de pînă atunci. Lipsit de orice drept de plimbare, subalimentat şi brutalizat, aşteptam moartea ca pe o salvare. Nu părăsisem însă obiceiul de a privi în curte, printre gratii, şi de a identifica figuri vechi sau noi. ►

Era un joc similar cu al rebusului sau cu al cuvintelor încrucişate, singurul care-mi era la îndemînă. Mi-a fost însă, foarte greu, să-mi dau seama cine era puşcăriaşul care, la plimbare, umbla desarticulat mişcînd ochii şi figura într-un chip de spaimă şi lăsînd impresia că evadase dintr-un spital de nebuni, de sub o cămaşă de forţă. Nu văzusem pînă atunci şi nici pînă astăzi n-am mai avut ocazia să văd, o fiinţă omenească ajunsă la un asemenea hal de prăbuşire şi degradare. Cînd era readus înapoi în celulă şi mi-am dat seama că era vecin cu mine, gardienii îl supuneau la tot felul de umilinţe: "Ia stai pe vine şi cîntă cocoşeşte, hai să te aud! Dar pisica, dar cîinele, ia spune, mă, cum scheaună, cum latră?

Nenorocitul îndeplinea toate aceste ordine cu o îngrozitoare supunere. Nu mai era un om, era o fantoşă. L-am privit, l-am privit şi l-am auzit săptămîni de-a rîndul. Sfîrşisem prin a-l identifica. Era George Brătianu, profesor, Şef de Partid, fiu şi nepot de statue. Spectacolul pe care îl oferea era, într-adevăr, înfricoşător. Mă gîndeam la cîte chinuri, la cîte privaţiuni, cîte şantaje, fusese supus ca să ajungă în acest hal, o simplă cîrpă în mîna gardienilor, obiect de batjocură al unor oameni fără milă şi fără omenie. Într-o noapte mi-a bătut în zid, cerînd, evident să-mi facă o comunicare prin morse. N-am avut curajul să primesc. Am bănuit că l-au schimbat din celulă şi că, altcineva, în numele lui, căuta să mă tragă de limbă, sau să afle un pretext de tortură. Dar el, chiar să fi fost, cum puteam avea încredere în autonomia cuiva, care sărea ca o broască pe culoare, la ordinul şi în hazul gardienilor? Ciocăniturile au continuat insistente toată noaptea. Nu le-am răspuns. A doua zi o linişte mormîntală s-a lăsat pe culoare şi în celula de alături. George Brătianu se sinucisese. Nu mi-a fost greu aflînd acest lucru, să reconstitui drama psihologică premergătoare. A avut desigur un moment de luciditate, un moment de totală conştiinţă de sine şi a hotărît să piară. Înainte însă de a face din cearceaf un ştreang, a încercat să comunice cuiva un mesaj al speranţei sau al disperării. N-am să-mi iert niciodată prudenţa şi bunul simţ , care m-au transformat din jumătate de martor, în involuntar complice. Mă gîndesc uneori la posibilitatea unei reveniri, posibilitate pe care tăcerea mea, în respectiva noapte , a eliminat-o/ Renunţarea la viaţă, ca şi renunţarea la moarte, depinde, în inchisoare, de motive, care judecate cu mentalitate de om liber, pot apărea uşor absurde sau puerile. Nu mi-a fost în nici un fel apropiat George Brătianu. Dar acest episod final îmi leagă destinul cu sfoara unei remuşcări. Co-autor, părtaş, răspunzînd penal, culpabil "inomitendo", am avut timp să examinez toate ipotezele, să-mi aflu chiar circumstanţe atenuante. Nevinovat însă, cum să mă simt? Instinctul nu m-a ajutat să discern un S.O.S., de o mizerabilă capcană.

■ Solomon Schapira, Pe drumurile deportării (în ebraică), Tel Aviv, 1988. Amintiri din Transnistria (capitol deci de Holocaust român), amintiri despre canalii şi despre oameni de treabă, amintiri care s-ar cuveni să fie tipărite şi în chip de carte pe româneşte. Şi pentru noi, care ne descurcăm - iertare! - greu cu ivritul, dar şi pentru lumea de prin alte locuri, unde cuvîntul Transnistria a dispărut, ca să vezi, din vocabular.

SANDU BRAUNŞTEIN
Atelier şi magazin de bijuterii, str. Sheinkin 8A, Tel Aviv.
preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru
SANDU BRAUNŞTEIN
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MINIMUM - MEMORIA

minimum-memoria

NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII

MINIMUM • MEMORIA

MINIMUM MEMORIA este un concurs dedicat istoriei dramatice și fecunde a iudaismului românesc.

MINIMUM MEMORIA este un concurs pentru toată lumea. Pentru toată lumea care nu vrea să uite de adevărurile noastre și ale părinților noștri.

Concursul este alcătuit din 3 serii a cîte 15 întrebări. Prima serie apare în numărul de față nr. 17. Seria a II-a în nr. 18 (septembrie a.c.). Seria a III-a și ultima în nr. 19 (octombrie a.c.)

Răspunsurile la cele 45 de întrebări se vor trimite numai la sfîrșitul concursului și vor fi însoțite de cele trei bonuri de participare. Răspunsurile neînsoțite de aceste bonuri nu vor fi luate în considerație.

Redactorii, colaboratorii permanenți precum și familiile acestora nu au dreptul de a participa la concurs.

Data limită de trimitere a răspunsurilor este de 31 octombrie a.c. (juriul va lua în considerare data poștei). Un juriu alcătuit din Al. Mirodan (președinte), M. Rudich, A. Zahareanu, Victor Russu și dr. Sergiu Levin va cerceta răspunsurile și va stabili premiile corespunzătoare.

Concursul MM = Minimum - Memoria **este dotat cu următoarele premii:**

• 5 zile la un hotel 5 stele din Budapesta; oferit de *OPHIR TOURS* (Marcel Bădescu-Blecher). Cîștigătorul va primi un voucher avînd dreptul la cazare în cameră dublă, inclusiv micul dejun.

• Un bilet de avion gratuit la excursia în România din 28 decembrie a.c., inclusiv participarea la grandioasa masă festivă de revelion 88/99; oferit de *MELIA*, concern turistic internațional (Lică Bluthal).

• O creație originală (guașă) de MARCEL IANCU, iscălită de artist și înrămată.

• O bijuterie: oferită de SANDU BRAUNȘTEIN, atelier și magazin de bijuterii, str. Sheinkin 8 A (lîngă Allenby) Tel Aviv.

• Un premiu-surpriză: oferit de ADRIAN, birou de voiaj, str. Sheinkin 8 (colț Allenby), Tel Aviv.

• Două mese pentru două persoane fiecare oferite de restaurantul gastronomic HARRY și GHITTA (Mifgaș Haromanim) din Piața Primăriei, Tel Aviv.

• Un "bon magic" pentru cărți, la alegere, în valoare de 100 (o sută) shekeli: oferit de Libräria LEPAC, TEL AVIV.

Pictură, desen, pictură de sticlă, grafică, reproduceri semnate de: Marcel Iancu, Nuțu Spodheim, Mihai Georgescu, etc.

Discuri de muzică clasică și populară, obiecte de artizanat din piele, pînză, metal etc.

Cărți aparținînd scriitorilor israelieni de limba română, cu autograful autorilor.

3 abonamente pe un an la MINIMUM.

5 abonamente pe 6 luni la MINIMUM.

50 DE PREMII ♦ 50 DE PREMII ♦ 50 DE PREMII

CONCURSUL NOSTRU

I.Cînd a fost numit, prin hotărîrea sultanului turc, cel dintîi ***haham-basha*** al evreilor în Ţările Române?

a) 1701
b) 1719
c) 1800
d) 1690
e) 1823

II. Revoluţia de la 1848 a dat un martir; un singur martir, ucis prin tortură în închisorile maghiare; iar acest unic martir al acestei mari revoluţii româneşti a fost (aşa a vrut destinul) un evreu. El este:

a) BARBU ISCOVESCU
b) DR. IULIU BARASCH
c) DAVICION BALLY
d) C. D. ROSENTHAL
e) ADOLPHE STERN

III. Cînd a fost clădit Templul Coral din Bucureşti?

a) 1900
b) 1837
c) 1866
d) 1907
e) 1810

IV. În ce an a venit la Bucureşti, Sir Moses Montefiore, cunoscutul fruntaş al judaismului britanic, pentru a interveni pe lîngă prinţul Carol în favoarea evreilor din România?

a) 1880
b) 1908
c) 1890
d) 1867
e) 1913

V. Care dintre oamenii de cultură de mai jos a ajuns, după plecarea din România... rabin în Anglia?

a) MOSES GASTER
b) H. TIKTIN
c) L. ŞĂINEANU
d) I.A. CANDREA
e) RONETTI-ROMAN

VI. În ce an au întemeiat haluţimii din România aşezarea israeliană Rosh Pina?

a) 1870
b) 1907
c) 1882
d) 1920
e) 1890

VII. Ce poet evreo-român s-a sinucis în anii primului război mondial, din cauza unei depresiuni nervoase?

a) BARBU NEMŢEANU
b) D. IACOBESCU
c) STEUERMAN-RODION
d) GIORDANO
e) A. DOMINIC

VIII. Care dintre pictorii enumeraţi mai jos s-a numărat printre întemeietorii mişcării de avangardă ***Dada***, în anii primului război mondial?

a) ISER
b) MARCEL IANCU
c) REUVEN RUBIN
d) VERMONT
e) M. W. ARNOLD

IX.Ce scriitor român a fost numit în ziarele antisemite ale epocii - ***Jidoveanu***, din pricina simpatiei arătate de el, în scris şi viaţa de toate zilele la adresa neamului evreiesc?
a) LIVIU REBREANU
b) MIHAIL SADOVEANU
c) EMIL GÂRLEANU
d) CAROL ARDELEANU
e) CORNELIU MOLDOVEANU

X.Care dintre fruntaşii evrei insemnaţi mai jos a fost deputat în parlamentul român din 1930?
a) DR. W. FILDERMAN
b) A. L. ZISSU
c) MIŞU WEISSMAN
d) MIŞU BENVENISTI
e) MIHAIL LANDAU

XI. Care dintre actorii celebri ai filmului american s-a născut la Bucureşti în anul 1893?

a) EDWARD G. ROBINSON
b) SPENCER TRACY
c) MERLE OBERON
d) JAMES STEWART
e) BETTE DAVIS

XII. Care este localitatea evocată de Mihail Sebastian în romanul *Oraşul cu salcîmi?*

a) BOTOŞANI
b) PITEŞTI
c) GALAŢI
d) BRAILA
e) DOROHOI

XIII. Cine a fost comisarul (ministru) pentru problemele evreieşti în guvernul Ion Antonescu din anii celui de-al II-lea război mondial?

a) Gen. PICKY VASILIU
b) RADU LECCA
c) Prof. ION PETROVICI
d) EUGEN CRISTESCU
e) AL. ALEXIANU

XIV Cum îl cheamă pe acel publicist, care după o viaţă, pusă în serviciul sionismului, a atacat violent în anii '50, la Bucureşti, Israelul şi pe Ben Gurion.

a) I. PELTZ
b) I. LUDO
c) F. ADERCA
d) ION CALUGARU
e) EMIL DORIAN

XV. Cine este primul sportiv evreo-român care a cucerit un titlu de campion olimpic?

a) ANGELICA ROZEANU - tenis de masă
b) SCHWARTZ - football
c) MOŢI SPAKOV - box
d) LEON ROTMAN - canotaj
e) VICTOR SILBERMAN - box

MINIMUM VEDE CE SE ÎNTÎMPLA SEARA PE STRAZI.

— şi nu se miră că la ora de faţă funcţionează în ţară 15 centre de *Karate*, unde bărbaţii şi femeile învaţă să se apere de animalisme.

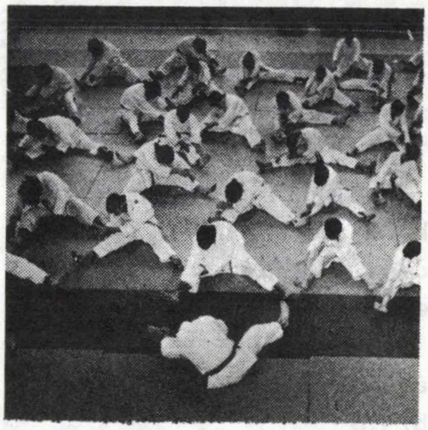

MINIMUM recomandă:

Frankfurt/ Germania
Oraşul cumpărăturilor...

HOTEL MÜNCHNER HOF

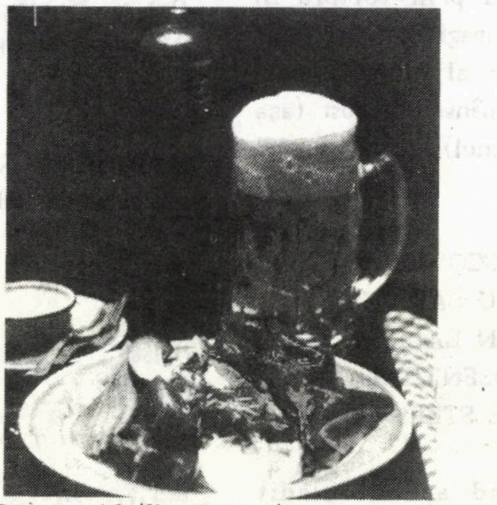

Münchnener Strasse 46 (lîngă gară).
Tel. 230066/67/68/69 – Telex 416797 Hote D.
Mic dejun bogat, TV color, Video. Toate camerele cu baie/WC.
Preţuri speciale pentru israelieni.

CUPON
DE PARTICIPARE
LA CONCURSUL
MINIMUM - MEMORIA
1988
①
MM

CONCURSUL NOSTRU
minimum -memoria

Melia

NOUA ADRESĂ : STR. SHALOM ALECHEM, Nr. 5,
Telefon 5103921, TEL AVIV, (vis-a-vis de „El Al")

O M U L E !

CÎT TRĂIEŞTI SĂ CĂLĂTOREŞTI CU

LICĂ BLUTHAL

OMULE!

UITĂ DE TOATE PROPUNERILE ŞI REŢINE UNA :
„CĂLĂTOREŞTE CU CEI MARI !"

Cei mari vă oferă surprize mari — căci au de unde!
ANUL ACESTA ALEGEŢI DIN PROGRAMUL

ROMÂNIA PLUS ...

A. Tratamente la toate staţiunile balneo- climaterice din România şi Europa.
B. Tratamente în România şi excursii individuale sau în grup în : Ungaria, Jugoslavia, Bulgaria, Austria, Germania, Spania şi Portugalia, Italia, Elveţia, Anglia, etc.
C. Chartere speciale ieftine (de necrezut) cu asigurarea bagajelor şi sănătăţii.

CE FACEŢI DE SARBATORI?
MELIA ORGANIZEAZA:

ROMANIA ◆ UNGARIA ◆ AUSTRIA
plecare 4.9 - 18.9 = 15 zile

Costul 1180 dolari plus Mam

●

● ROMANIA - 15 ZILE ●
PLECARI: 26.8 şI 4.9

★ 2 excursii cu un itinerariu pe gustul tuturor: 2 zile Bucureşti, I zi Sibiu,
★ 2 zile Cluj, I zi Succava, 2 zile Iaşi, 2 zile Piatra Neamţ, 3 zile Poiana Braşov, I zi Bucureşti.

COSTUL 750 DOLARI PLUS MAM

●

▶ Preţurile de mai sus cuprind: avioane şi transferuri în ţările conexate, hoteluri de lux şi categoria I-a; în România 2 mese pe zi iar în restul ţărilor I masă pe zi; mese festive; doi ghizi; distracţii, excursii etc. ◀

●

ALTE EXCURSII:

◆ Spania - Portugalia - Gibraltar - Coasta de Sol
◆ România - Iugoslavia - Bulgaria şi Turcia
◆ Austria - Ungaria - Iugoslavia - Germania şi Bled.

MINIMUM NU UITA

LA PALATUL REGAL IN ZIUA DE 23 AUGUST

■ HARALAMB ZINCA

● Ion Antonescu în Italia, vizitîndu-l pe colegul Mussolini, Il Duce. Erau ceasurile de glorie ale mareşalului

Orice s-ar spune, ziua-cheie a istoriei contemporane româneşti (inclusiv a iudaismului de la Dunăre) a fost 23 August 1944. Şi oricîte s-ar fi scris şi s-ar mai scrie despre această memorabilă zi, cea dintîi carte unde evenimentele sînt prezentate cu obiectivitate şi limpezime este "Şi a fost ora H"de Haralamb Zincă. Să recitim povestea celebrei după-amiezi.

Termometrul înregistrase o temperatură de +38 grade. Soarele încinsese şi înmuiase asfaltul. Conform orarului, obloanele magazinelor erau trase. Pe la colţuri de stradă, birjarii moţăiau, laolaltă cu mîrţoagele lor, la umbra unor copaci. Oraşul, din pricina caniculei, părea părăsit. Rareori, cîte un taxi străbătea Piaţa Palatului. Jaluzelele de la "Athenee Palace" erau trase. Peste drum, hotelul "Splendid" dormea şi el toropit de căldură. Curtea palatului era pustie. La corpul de gardă, ofiţerul de serviciu, locotenentul Mihai Şurmei, pîndea poarta înaltă din fier forjat. De la cancelarie i se comunicase ora cînd conducătorul şi vicepreşedintele Consiliului de Miniştri vor sosi în audienţă la palat...

La orele 15,25, o maşină neagră se opri în faţa porţii. Ofiţerul o recunoscu - era a lui Mihai Antonescu - şi se miră că sosea înaintea maşinii mareşalului. Ordonă deschiderea porţii. Şoferul limuzinei făcu un ocol şi frînă la scara intrării principale a "aripei Cretzulescu". Uşierul se repezi să deschidă portiera, după care încremeni locului. Din maşină coborî un bărbat scund, îmbrăcat în ţinută de rigoare - afişînd automat un zîmbet de om bun şi înţelegător.

Povesteşte Emilian Ionescu, general-locotenent în rezervă, fost adjutant regal:

Eu l-am întîmpinat, căci eram de serviciu. Îl cunoşteam destul de bine. Avusesem prilejul să-l ascult vorbind în anumite împrejurări. Prin '43, ofiţerii superiori întorşi de pe front fuseseră invitaţi la o conferinţă în aula Şcolii de război. Ni s-a adresat cu cuvintele "Dragii mei, dragi"... Suna fals. Mai toţi cei din sală supravieţuiseră dezastrului de la Stalingrad, iar el îşi asumase în ziua aceea misiunea de a ne îndoctrina şi a ne prezenta ▶

în roz perspectiva războiului. Îl văd şi acum - ne vorbea de parcă am fi fost nişte copii, iar el un bătrîn înţelept...

Întîmpinîndu-l aşa cum cerea protocolul Casei regale, am constatat că-şi pierduse aerul de jovialitate de altădată. În ţinuta sa neagră, cu mănuşi albe, părea mai curînd un cioclu decît un ministru. Era abătut, speriat, iar faţa sa cadaverică exprima zbuciumul său. Am străbătut în tăcere culoarele răcoroase dar pustii ale palatului, am ieşit în grădină. De acolo, ne-am îndreptat spre Casa nouă, unde l-am introdus în salonul galben - numit astfel din pricina tapetului - destinat audienţelor. Apoi m-am retras, lăsîndu-l în seama generalului Sănătescu.

...Regele îi aruncă lui Mihai Antonescu o privire rece. La acel tremurat "Să trăiţi, majestate!" al vicepremierului, îi răspunse cu un aer distant, fără să-i întindă mîna. Atitudinea vădit ostilă a monarhului îl descumpăni; se simţi dintr-odată adus la proporţiile sale reale, şi, speriat, ar fi vrut s-o şteargă; mareşalul îi încredinţase o misiune ingrată şi trebuia s-o aducă la îndeplinire.

Antonescu renunţase de a se mai duce la palat. În schimb, îl trimisese pe Mihai Antonescu să-i prezinte majestăţii sale cuvenitele scuze, căci trebuia să plece urgent pe front, în vederea continuării războiului.

Ascultînd încruntat explicaţiile lui Mihai Antonescu, regele simţi cum i se urcă sîngele brusc la cap. Mareşalul nu ezita să-l umilească şi să-şi bată joc de dînsul. N-o făcea întîia oară; se anunţa în audienţă, fixa ora, Mihai I îl aştepta, iar mareşalul Ion Antonescu, dîndu-i de înţeles că el era adevăratul rege al României, îşi permitea să întîrzie cîte un ceas-două, uitînd de cele mai multe ori să-şi ceară scuze. Acum procedase la fel. Grosolănia mareşalului întrecuse orice limite... Numai că, de data asta, întîmplarea se înscria pe o orbită aparte. Manevra de ultimă oră a conducătorului punea în primejdie nu numai planul fixat pentru 26 august, ci şi hotărîrea luată în cursul dimineţii.

- Sînt înzestrat cu depline puteri pentru a trata şi stabili orice angajament cu majestatea sa în numele guvernului şi al statului, în locul conducătorului, rosti Mihai Antonescu cu o voce moale de om intimidat, căci citise pe chipul regelui întreaga sa indignare.

În tăcerea care se lăsase în salonul galben, Mihai Antonescu se întrebă dacă n-ar fi mai util să aducă vorba de tatonările sale de la Ankara, de avionul pe care-l avea, în acest scop, pregătit, şi să încerce să obţină consimţămîntul regelui pentru a pleca urgent, pe calea aerului, în Turcia. Deschise gura, dar regele, indignat, nici nu vroi să-l audă. Generalul Sănătescu nu-şi ascunse nici el indignarea.

◆ REGELE ÎN BLUZA BLEU ◆

Povesteşte Ion Macioni-Stîrcea:

Atunci, Sănătescu s-a îndreptat spre telefon şi a vorbit cu Ion Antonescu, iar eu l-am sfătuit: "Nu-l mai rugaţi, ci porunciţi în numele majestăţii sale!" Enervat, însă de atmosfera creată, m-a repezit: "Lasă că ştiu eu cum să-i vorbesc!" A apucat iarăşi receptorul şi l-am auzit adresîndu-se mareşalului pe un ton familiar: "Alo, Ionele?! Mă, ascultă aici, aşa nu mai merge. Nu crezi că l-ai jignit şi pentru ce mă rog? Parcă ziceai că vrei să pleci pe front la ora 18... Pînă atunci poţi să vii, ce naiba! Mă, cum nu pricepi că n-ai dreptate? Îţi tai singur craca. Cînd numai el te mai susţine". A pus receptorul în furcă şi ne-a aruncat o privire victorioasă: "Vine imediat!" glăsuiau ochii săi. Am ieşit din salon pentru a-i comunica colonelului Emilian Ionescu să-l întîmpine pe mareşal.

La ora 16,12, porţile palatului se dădură din nou în lături lăsînd să intre coloana conducătorului, formată din trei maşini. "Mercedes"-ul din mijloc era unul din puţinele exemplare blindate ale renumitei uzine. Din el coborî mareşalul. Furia îi împurpurase obrajii. Clocotea şi se pleznea cu cravaşa de cavalerist peste carîmbul cizmei. Tonul familiar pe care Costică Sănătescu îl folosise la telefon îi spunea că palatul însuşi îndrăznise să ridice nasul, ceea ce nu putea să nu-l scoată din sărite. Se cuvenea să le administreze o nouă lecţie de autoritate, să le amintească faptul că n-a încetat nici o clipă să fie conducătorul României, chiar dacă inamicul era la Vaslui...

Povesteşte Emilian Ionescu, general-locotenent în rezervă, fost adjutant regal:

Îl aşteptam cu emoţie şi nu fără anumite temeri. Ne cunoşteam încă din anii tinereţii. Îi cunoşteam şi calităţile şi defectele. Nu-mi erau străine nici crizele sale de violenţă. Aşteptîndu-l, îmi aminteam fără să vreau crîmpeie din trecut... Au fost mulţi la număr ofiţerii superiori care l-au ajutat să înfrîngă rebeliunea legionară, cum de pildă au fost şi unii care i-au atras atenţia să nu se vîre în războiul împotriva Uniunii Sovietice...

▶

Îl aşteptam. Deodată, l-am zărit intrînd. A măturat cu privirea-i încruntată curtea palatului... Uniforma-i cădea impecabil. Îşi agita cravaşa, semn că era tare nervos. I-am ieşit în întîmpinare, raportîndu-i milităreşte. M-a ascultat, dar era într-atît de mîniat, încît atunci cînd a trecut pragul s-a împiedicat de covorul de la intrare şi era cît p-aci să cadă. Şi ca să treacă peste această întîmplare ridicolă, m-a întrebat cu o voce severă: "Ce face regele? Ce este pe aici?" Căutînd să nu-mi trădez emoţia, i-am răspuns: "Majestatea sa regele vă aşteaptă. În palat este linişte şi totul e normal". L-am condus spre locul audienţei.

Din grădină se intra într-un hol a cărui lungime tăia exact în două jumătăţi egale clădirea. În stînga, două uşi: una dădea în "salonul galben", cealaltă într-o sufragerie, încăperile comunicînd între ele. În dreapta, alte două uşi: una dădea în biroul regelui, cealaltă într-unul din dormitoare. Şi aceste încăperi comunicau între ele. În clipa cind se anunţă sosirea mareşalului, Ion Mocioni-Stîrcea, Grigore Niculescu-Buzeşti, generalul Aurel Aldea şi Mircea Ioaniţiu se retraseră în biroul lui Mihai, propunîndu-i ca, de acolo, să urmărească evoluţia audienţei. Se înarmaseră cu cîte un pistol, hotărîţi să-l folosească la nevoie.

După ce-l introduse pe mareşal în salonul galben, adjutantul regal Emilian Ionescu trecu în sufrageria alăturată şi se postă lîngă draperia grea de catifea care masca uşa - în momentul acela deschisă - ce despărţea cele două încăperi. În hol, patrula în sus şi în jos maiorul Anton Dumitrescu, ofiţerul stabilit să facă legătura între cei de sus şi echipa de arestare condusă de Bâlă Dumitru, care aştepta la demisol.

◆ UN PAHAR CU APA DE BROŞTENI ◆

Cu o voce sugrumată de emoţie, regele îl pofti pe mareşal să ia loc la masă. Se aşeză. Mareşalul se aşeză şi el în stînga generalului Sănătescu. Atmosfera părea mai curînd a unei conferinţe de lucru decît a unei audienţe regale. Poate unde regele se prezentase îmbrăcat într-o bluză bleu şi o pereche de ▶

● **Tinărul rege Mihai I., cu regina mamă Elena. La început, în 1940, Mihai păruse fără de personalitate şi uşor de manipulat. Apoi, într-o după amiază de august...**

pantaloni cu genunchii ca două burlane, iar neglijenţa sa vestimentară contrasta puternic şi neplăcut cu uniforma mareşalului şi ţinuta de rigoare a lui Mihai Antonescu...

Mai mult din obişnuinţă, Ion Antonescu îşi netezi părul rar şi cărunt care-i acoperea chelia, apoi, asemenea unei fiare încordate gata să-şi înhaţe prada, îşi fixă ochii de culoarea oţelului pe faţa catifelată şi parcă palidă a regelui. Monarhul se feri: ochii aceia tăioşi îl inhibau. Descoperea, mai întotdeauna, în adîncul lor, o doză de agresivitate care-l speria şi-l descumpănea. Aşa trebuie să-l fi privit şi pe părintele său în dimineaţa cînd l-a forţat să abdice şi să părăsească ţara. Cu greu izbuti să rostească:

– Am aflat că ruşii au spart frontul. Aş dori să ştiu ce măsuri intenţionaţi să luaţi?

Mareşalul nu găsi întrebarea ca fiind explozibilă şi începu să explice că, într-adevăr, inamicul înaintase, dar că nu era o înaintare neprevăzută, aşa că într-o zi-două va fi oprită. Unde? La timpul şi locul oportun...

– Situaţia e foarte critică, aprecie Mihai respectînd întru totul sfatul intimilor săi cu privire la modul cum să conducă audienţa, şi cred că ar trebui să cereţi armistiţiu.

Mareşalul se foi în fotoliu. Desigur, monarhul nu prea fusese la locul său atunci cînd îndrăznise să-i ofere un sfat pe care nimeni nu i-l ceruse. O vînă începu să-i zvîcnească lîngă tîmplă, sîngele îi năvăli în obraji şi, deşi intenţionase probabil să-i comunice cele stabilite cu Gheorghe Brătianu, "cînele roşu" mîrîi arătîndu-şi colţii încă întregi:

– Voi cere armistiţiu cînd voi crede eu de cuviinţă şi în anumite condiţiuni.

– E prea tîrziu pentru a ne apuca să ne tocmim.

Strunindu-şi încă nervii, Ion Antonescu răspunse:

– Vreau garanţii, iar dacă nu mi se dau, voi continua lupta alături de trupele germane...

– Soluţiile dumneavoastră nu sînt acceptabile, spuse Mihai cu o voce tremurată. Trebuie să cereţi armistiţiu.

Mareşalul socoti că regele întrecuse măsura. Cum de îndrăznea, apelînd la un ton atît de impertinent, să-i dea *Lui* conducătorul statului, lecţii de politică internaţională, sfaturi despre ceea ce ar trebui sau nu să întreprindă?

Mihai Antonescu, bîntuit de presimţiri, stătusae în tot acest răstimp ca un mieluşel; îngheţă la auzul acestor cuvinte, căci îşi cunoştea patronul; acum va exploda şi va strica totul, cînd înainte de prînz fusese doar la un pas de soluţia salvatoare. Teama lui Ică se adeveri. Mareşalul izbucni:

– Ştiu să-mi aleg şi singur momentul. Nu trebuie să fiu învăţat!

– Dacă nu acceptaţi, insistă Mihai, ar fi corect să vă daţi demisia.

– Nu-mi dau demisia! ţipă mareşalul roşu ca focul şi, împins de către tînărul monarh în valurile violenţei, urlă : Nu cumva credeţi că voi da ţara pe mîna unui copil?!

Regelui i se făcu dintr-o dată sete. Suferea de sete şi se ţinea întotdeauna, în palat, apă de pe domeniile de la Broşteni, după care se dădea în vînt. Se scuză şi ieşi, trecînd în camera unde se găseau intimii săi. Îl înconjurară deîndată şi, văzîndu-l cît era de palid îl îmbărbătară. Regele îşi umplu un pahar cu apă. Îl bău dintr-o răsuflare, apoi rămase ostenit locului, iar prietenii săi prinseră din nou a-l îmbărbăta. Era doar prima sa bătălie politică. Îl îmbărbătau pentru că ştiau că i-ar fi fost de zece ori mai uşor să demonstreze şi să remonteze motorul unui avion decît să ţină piept unei bătălii politice sau diplomatice. Îl sfătuiră s-o ţină tot aşa, îi amintiră o formulă pe care trebuia s-o rostească, asigurîndu-l că echipa de arestare e gata să intervină în orice clipă.

Apa de Broşteni, apoi îmbărbătările prietenilor săi, armele din mîinile lor îl mai fortificară un pic. Se reintoarse în salonul galben, hotărît să-şi joace rolul pînă la capăt. Dădu din nou cu ochii de mareşal – îl văzu discutînd ceva mai potolit. Mihai nu interveni. Nici de aşezat nu se aşeză, obligîndu-i astfel pe cei trei demnitari să se ridice în picioare. Reluă brusc discuţia de acolo unde o întrerupse:

– Regret că nu vreţi să faceţi ceea ce vă cer, rosti el făcîndu-se la faţă alb ca varul.

Mareşalul i-o reteză brusc.

– Nu-mi voi schimba planurile. Voi continua războiul.

– În cazul acesta, domnule mareşal, mă văd nevoit a ţine seama de voinţa poporului meu, exprimată prin cele patru partide democratice – începu regele să rostească formula pregătită din vreme – şi de a lua măsuri pentru a scoate imediat ţara din război, pentru a o salva de la un dezastru. În acest scop, am hotărît să efectuaţi chiar astăzi armistiţiul, iar dacă refuzaţi, vă ordon să demisionaţi chiar acum!

▶

ophir tours

◆ UN ŞEF DE STAT ÎNTR-UN SEIF ◆

Simţind apropierea primejdiei şi adeverirea presimţirilor sale, Mihai Antonescu se făcu mic, ca şi cînd ar fi vrut să se ferească de o lovitură nevăzută.

Tremurînd de furie, Antonescu ripostă cu energie:

– Nu primesc nici un ordin de la nimeni. Eu sînt cel care poruncesc şi nu cel care primeşte porunci.

– Dacă acesta vă este răspunsul, atunci sînteţi destituit...

●

Povesteşte Emilian Ionescu, general-locotenent în rezervă, fost adjutant regal:

Am urmărit de lîngă uşa întredeschisă şi mascată de o draperie grea desfăşurarea audienţei. Aşteptam apropierea deznodămîntului. După aproximativ trei sferturi de oră, mi-am dat seama că momentul arestării era foarte aproape. Am alarmat grupa care se fixase acum în hol. După ce au răsunat cuvintele: "Dacă acesta vă este răspunsul, atunci sînteţi destituit", echipa a intrat în acţiune, iar eu am revenit acolo de unde puteam auzi totul...

●

Povesteşte Bâlă Dumitru:

Din clipa în care mi s-au încredinţat cheia şi cifrul seifului şi mi s-a explicat în ce constă misiunea mea, mi-am ales doi camarazi în care aveam o deosebită încredere: plutonierul Dumitru Rusu şi sergentul Dinu Cojocaru. Le-am spus în ultima clipă despre ce este vorba, dar n-au ezitat... După ce ni s-a dat semnalul, comandaţi de maiorul Anton Dumitrescu, am intrat în salonul galben. Regele era de faţă. Ne-am aliniat şi am rostit acel protocolar: "Să trăiţi, Majestate!"... Apoi, regele a ieşit trecînd în sufragerie. A rămas doar generalul Sănătescu. Nu am scos armele. Rusu şi cu Cojocaru au trecut în spatele mareşalului destituit, iar maiorul Anton Dumitrescu şi cu mine am trecut în spatele lui Mihai Antonescu. Nu mai ţin minte cine a rostit cuvintele "Vă rugăm să ne urmaţi!", maiorul Dumitrescu sau eu... amănuntul nu are prea mare importanţă.

În clipa aceea însă Ion Antonescu s-a adresat şefului Casei militare regale: "Ce-i asta Sănătescule, eu vin ca om cinstit şi voi mă trataţi ca pe un bandit?"... Generalul Sănătescu n-a apucat să răspundă la reacţia ex-mareşalului. În minutul următor s-a produs un incident care ar fi putut să năruie totul. Ion Antonescu a dus mîna la buzunarul de la pantaloni, pesemne să-şi scoată batista. Plutonierul Rusu care se găsea în spatele său, crezînd că intenţionează să scoată o armă, i-a apucat braţele şi l-a imobilizat. "Cine eşti tu, mă? a răcnit Ion Antonescu. Cum îndrăzneşte un plutonier major să pună mîna pe conducătorul statului? Ce-i asta, Sănătescule?" Pe neaşteptate, l-am auzit strigînd pe Sănătescu: "la mîna de pe domnul mareşal!" Toţi am înlemnit...

●

Povesteşte Emilian Ionescu, general-locotenent în rezervă:

De la postul meu de pîndă, am auzit totul. Da, se crease în mod surprinzător o situaţie neprevăzută. O clipă, mi-am închipuit ce s-ar fi putut întîmpla cu noi toţi, dacă Ion Antonescu ne-ar fi scăpat. Am dat draperia la o parte şi am intrat în salonul galben, strigînd celor patru: "Executarea!"

...Plutonierul Bâlă deschise uşa salonului galben. Ieşiră cu toţii în hol. Arestaţii dădură cu ochii de Mocioni-Stîrcea şi Mircea Ioaniţiu. Amîndoi, cu pistoalele scoase şi ascunse la spate, surîdeau victorioşi. Ion Antonescu îi scuipă ameninţîndu-i: "Pe toţi o să vă spînzur mîine de cîte un stîlp!" Fură împinşi spre scara ce ducea la etajul Casei noi. Ex-mareşalul înjura. Mihai Antonescu, mai mult mort decît viu, se supunea cuminte ordinelor.

Plutonierul Bâlă o luă înainte pe scări, urmat în imediata apropiere de Ion şi de Mihai Antonescu şi de grupa de arestare...

●

Povesteşte Bâlă Dumitru:

Am ajuns sus. Seiful se găsea chiar în această primă încăpere, care dădea într-un dormitor. Am deschis uşa seifului. În tot timpul acesta, Ion Antonescu nu încetase să ne ameninţe. I-am invitat să intre. M-a măsurat cu nişte priviri sălbăticite: "Cum, aici să intre mareşalul Antonescu?" Iarăşi se crease un moment dificil... Pînă atunci nimeni dintre noi nu scosese armele... Arestarea nu se executase sub presiunea armelor. Atunci însă, simţind că vorbele lui Antonescu sînt cît p-aci să ne înduioşeze, am dus mîna la armă şi am scos-o. L-am văzut atunci pe Mihai Antonescu apucîndu-l de veston pe Ion Antonescu şi trăgîndu-l în seif. Am închis uşa în urma lor, răsucind cele şase butoane ale cifrului. Ne-am simţit cu toţii de parcă am fi alergat ceasuri în şir sub un soare de foc.

...Ordinul de arestare fusese executat. În holul Casei noi, la cîţiva paşi de la intrare, rămăseseră uitate pe o canapea chipiul şi cravaşa mareşalului, precum şi pălăria şi mănuşile vicepreşedintelui.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

Niciodată nu este prea tîrziu a vă îngriji sănătatea sau a vă face un program de odihnă activă!!

- În luna septembrie reducere la stațiunile de tratament și odihnă din ROMANIA – Reducere și la prețul biletului de zbor.

- Folosiți zborul direct pentru IUGOSLAVIA: Stațiuni moderne de tratament a bolilor: reumatice, gastro-intestinale, circulația sîngelui, inimă etc. Există posibilitatea închiriere mașină și vizitare: UNGARIA; AUSTRIA; ITALIA.

- Excursii organizate: TURCIA, SPANIA, PORTUGALIA, U.S.A, SCANDINAVIA.
- SERVICII TURISTICE: închiriere mașină: EURAILPASS – bilete de avion.
- Astăzi mai mult ca oricînd un cadou util oferit prietenilor și rudelor din ROMANIA!!

Rețeaua de magazine COMTURIST – variate produse alimentare, electrice, electronice.

Comenzi și informații:

1 – Ben Iehuda Str. Tel Aviv – Tel. 659393-4. P.O.B. 26175.

ALL MERIDIAN TOURS LTD

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

■ *VICTOR RUSSU*

AMINTIRILE UNUI ZIARIST

PROCESUL DE LA CANAL

În ziua de 26 august 1951 am fost anunţat să mă deplasez la Constanţa, unde, în ziua următoare, urma să înceapă procesul unui grup duşmănos care se dedase unei vaste acţiuni de sabotaj pe şantierele Canalului Dunărea-Marea Neagră.

Canalul era una din vacile sacre ale regimului, în acea perioadă. Se vorbea şi se scria enorm despre el, i se dedicau poeme şi cîntece iar Petru Dumitriu - cel mai bine cotat prozator al epocii - scrisese, la sugestie "de sus", un roman - "Drum fără pulbere".

Hotărîrea de a construi Canalul fusese adoptată de C.C. al P.M.R. şi de către Consiliul de miniştri al R.P.R. la 26 mai 1949 şi primul articol de fond al "Scînteii" pe această temă a fost scris de Tudor Savin. Un an şi ceva mai tîrziu a fost scos din redacţie, arestat şi deportat la Canal. Şi mai tragică a fost soarta fratelui său, S. Semilian, ziarist cunoscut încă din perioda interbelică. Arestat în 1948, a cunoscut infernul închisorii de la Aiud, apoi un lung şir de închisori şi locuri de detenţiune aproape 15 ani! Prin 1963 sau 64, a fost pus în libertate, dar s-a săvîrşit din viaţă puţini ani după aceea. Despre această tragedie a unei familii - una dintre multele - voi scrie, poate altă dată.

Propaganda oficială utiliza întreg arsenalul de mijloace ce-i stătea la dispoziţie spre a explica opiniei publice rostul şi însemnătatea Canalului. Dar, lucru curios, cu cît se explica mai mult şi mai insistent, cu atît subiectul devenea mai confuz. Nu numai cetăţeanul de rînd, dar chiar şi cei puşi să-l lămurească erau nelămuriţi: Care era, de fapt, rostul ***real, adevărat*** al Canalului?

Răspunsul adevărat - căci toate celelalte nu făcuseră decît să crească nedumerirea, confuzia şi scepticismul oamenilor - aveau să-l afle cîţiva ani mai tîrziu, prin 1958, în împrejurări destul de neobişnuite pentru stările de lucruri din România. Într-una din zile, Gheorghiu-Dej invită la el acasă pe unul din scriitorii notorii cu care purtă o lungă convorbire-confidenţă, la o cafea. A fost, foarte probabil, un act premeditat: Gheorghiu-Dej nu era om de şuete iar subiectul nu prea se potrivea unei convorbiri la o ceaşcă de cafea. În plus, interlocutorul era ştiut că nu e omul făcut să păstreze pentru sine ceea ce afla. De fapt, probabil, că tocmai de aceea alegerea căzuse asupra sa: trebuia să fie canalul prin care versiunea lui Gheorghiu-Dej trebuia să ajungă la cunoştinţa scriitorilor şi altor cercuri de intelectuali români.

Dintre aceştia Marin Preda a notat cu multă grijă acea convorbire, pe care a şi introdus-o în ultima sa carte. "Cel mai iubit dintre pămînteni".

Să răsfoim, în grabă, aceste pagini.

"BURGHEZIA RÎDE DE NOI, TOVARAŞE STALIN..."

Prin 1948, a povestit Gheorghiu-Dej, nu la mult timp de la naţionalizare, cînd economia părea a se fi împotmolit rău de tot, cînd lipsurile în aprovizionare deveniseră alarmante şi cînd disensiunile, sus, atinseseră un prag de nu se mai ştia unde vor duce, m-am hotărît să mă duc la Stalin... M-am urcat în avion, am ajuns la Moscova şi am fost cazat într-un hotel, fără protocol şi fără comunicate de presă. Acolo în hotel am stat nemişcat lîngă telefon trei zile. Mi s-a spus că tovarăşul Stalin mă va primi îndată ce o să aibă timpul necesar ca să mă primească.

"Ce e, mă Gheorghe? l-a întrebat Stalin, cînd, în cele din urmă l-a primit în biroul său din Kremlin. Şi Gheorghiu-Dej i-a înfăţişat situaţia fără fasoane, "fiindcă nu se putea duce cu el diplomaţie abilă": că treaba nu merge, că muncitorii o duc greu, că ţăranii stăpînesc ▶

piaţa după bunul lor plac, că burghezia se uită la ce se întîmplă şi rîde de noii guvernanţi, lansează anecdote pe seama lor. Şi a mai fost vorba de Ana Pauker şi Vasile Luca, de deviere şi deviatori...

Stalin l-a ascultat în tăcere, şi-a scos, la urmă, pipa din gură şi i-a spus: "Bine, Gheorghe, am să mă gîndesc la problemele voastre, întoarce-te la hotel şi îţi dau eu de veste cînd ne revedem..."

Şi au trecut alte trei zile de aşteptare încordată, alături de telefonul ce parcă uitase să mai sune.

Dar în cele din urmă a sunat...

STALIN: "AICI, GHEORGHE, FACI UN CANAL, ŞI-I TRIMIŢI SĂ-L SAPE PE CEI CARE RÎD DE VOI".

Ca în anecdota cu rabinul, Stalin i-a dat nu gîşte, că nu prea avea nici el, ci sfaturi. În chestiunea cu ţăranii care urcă preţurile şi strîng bani la chimir l-a sfătuit să mai facă odată o reformă monetară, ca să le ia banii. În chestiunea Anei Pauker şi a celorlalţi, l-a sfătuit să facă ceea ce a făcut nu multă vreme după ce s-a întors.

"În chestiunea cadrelor burgheze care rîd de voi şi lansează anecdote reuşite - a povestit Gheorghiu-Dej - mă luă de braţ şi mă duse în faţa unei mese cu harta României în relief, executată special pentru această întîlnire. El luă în mînă un băţ, îl puse pe undeva pe lîngă Cernavodă şi apoi de acolo făcu harşti cu el pînă pe lîngă Constanţa. Pe aici, zise, faci un canal care să lege Dunărea de Marea Neagră şi îl trimiţi acolo ca să-l sape pe toţi ăştia care rîd de voi. Să lanseze de acolo anecdote, dacă or să mai aibă chef. Şi dai două lovituri deodată; fertilizezi Dobrogea, despre care mi s-a spus că suferă de lipsă de apă, şi deschizi o cale spre mare şi scapi şi de aceşti inşi glumeţi..."

Pe scurt: un Gulag românesc, după cel mai autentic patent stalinist.

Cu această geneză enigma Canalului încetează să mai fie o enigmă.

UN NE-"GURĂ CASCĂ"

După acest preambul şi procesul - faimosul, infamul proces al Canalului, din 1951 - ne apare în veritabila, cruda sa lumină. E un fruct otrăvit crescut pe pomul blestemat al terorii staliniste.

Lanţul responsabilităţilor e lung, dar veriga de la capătul ei are chip şi nume - Alexandru Cîmpeanu, pe acea vreme corespondentul "Scînteii" pentru Canal. Un tînăr, foarte tînăr fecior de ţărani dintr-un sat din judeţul Cluj - abia trecuse de vîrsta de 20 de ani, covîrşit de însemnătatea misiunii şi de cuvîntul partidului. În atmosfera de aţîţare şi instigare în care se regăsea cu prilejul fiecărei şedinţe în redacţie, în climatul luptei de clasă ce se tot ascuţea, a îndemnurilor neobosite la vigilenţă revoluţionară, la demascarea duşmanilor de clasă, împotriva atitudinii de gură-cască, Cîmpeanu a văzut, i s-a năzărit că vede sau a ţinut cu tot dinadinsul să vadă o ramificată acţiune de sabotaj pe şantierele Canalului. Într-o notă informativă trimisă redacţiei, a prezentat şantiere în dezorganizare, maşini şi agregate prost utilizate şi altele lăsate în părăsire şi rugină în şanţuri şi pe marginea lor, în multe puncte ale acestui enorm şantier-lagăr. De fapt nu era o stare de lucruri proprie exclusiv Canalului; într-o măsură sau alta, se manifesta pe toate şantierele şi fabricile încăpute pe mîinile nepricepute şi neexperimentate ale directorilor-muncitori.

Conducerea "Scînteii", care ştia că se caută cu febrilitate sabotaje şi sabotori spre a confirma teza stalinistă a ascuţirii luptei de clasă, a dispus ca informarea lui Cîmpeanu să fie reprodusă în buletinul ce se înainta zilnic conducerii partidului în întregime, şi nu în rezumat cum se proceda deobicei cu sesizările corespondenţilor.

În ziua respectivă, buletinul a ajuns pe biroul lui Gheorghiu-Dej. A citit nota informativă a corespondentului de la Canal şi i-a fost destul. Cu unul din creioanele colorate cu care obişnuia să adnoteze documentele ce-i erau supuse, a scris cu litere de o şchioapă - SABOTAJ! A fost detonatorul bombei care a explodat puţin mai tîrziu şi care a nimicit multe existenţe omeneşti.

Copoii securităţii au fost asmuţiţi asupra vînatului. Autorul notei informative a fost copleşit de laude şi elogii, care nu au rămas platonice. Scurtă vreme după aceea a fost numit corespodent al "Scînteii" la Moscova.

ÎN AŞTEPTARE,TRIBUNALUL PETRECE LA "VRAJA MĂRII"

Sosit la Constanţa, am luat cunoştinţă că procesul nu va începe, cum mi se spusese la Bucureşti, în ziua următoare. Nu eram, fireşte, singurul ziarist deplasat şi cu toţii ne omoram aşteptarea pe plajă. Erau primele zile de toamnă, cer albastru şi un soare strălucitor, de fapt o vară ►

Gh. Gheorghiu-Dej: a scos creionul și a scris: sabotaj. Un singur cuvînt. Unul singur.

prelungită. La amiază luam loc la aceeași masă, la restaurantul "Vraja mării". La altă masă, generalul Alexandru Petrescu, președintele completului de judecată, deplasat în acest scop de la București. Era cu două tinere femei elegante. Cea mai tînără, noua sa soție; cealaltă, fiica din căsătoria anterioară. Îmbina deplasarea de serviciu cu o agreabilă escapadă marină.

Nu-l vedeam pentru prima dată. În iarna lui 1947 - pe atunci cu gradul de colonel - l-am urmărit prezidînd completul ce i-a judecat pe Maniu și Mihalache. Procesul s-a desfășurat la Școala de război de pe dealul Cotroceni. Un ziarist american, Frenkel de la "New York Times", pare-mi-se, l-a abordat pe Iosef Chișinevschi, pe atunci șeful secției de propagandă a C.C și eminența din umbră a procesului:

"Sînt informat că înainte de 23 august colonelul Petrescu a aplicat pedepse grele antifasciștilor traduși în fața justiției. Și acum îi judecă pe fruntașii unui partid politic?"

Cel interpelat a surîs acru și a răspuns cu vocea sa cîntătoare:

"Nu știu cine-s cei care te-au informat, domnule Frenkel, dar pot să-ți spun că mie, atunci cînd am încercat să spun ceva în propria-mi apărare, colonelul-magistrat regal Petrescu mi-a retezat-o scurt - Taci din gură, măi jidane, că de nu te trimit în fața plutonului de execuție..."

La procesul Maniu-Mihalache l-am văzut în carne și oase. Numele său îl auzisem însă pentru prima dată în toamna lui 1943. Eram pe atunci pe șantierul de la Bentu-Buzău, într-unul din detașamentele de muncă obligatorie ale batalionului 7 Drumuri. Comandantul, sadicul locotenent Calistru Gheorghe, nemulțumit de șperțurile oferite, ne-a inscenat o tentativă de rebeliune. Pe lîngă represiuni generale împotriva întregului detașament, a luat la întîmplare 7 dintre noi, i-a ferecat în lanțuri și i-a înaintat sub escortă la Buzău, sediul batalionului și de acolo la curtea marțială din Ploiești. Rebeliune în plin război, împotriva unui ofițer comandant, ce putea fi mai grav?

Noroc că președintele curții marțiale era colonelul Alexandru Petrescu despre care se știa că e accesibil. Pe căi interpuse am reușit să încunoștiințăm comunitatea din Hîrlău, de unde erau inculpații. Comunitatea a strîns bani de la rude, a făcut apel la înstăriții din tîrg și a mai completat cît era nevoie pînă la 100.000. Un avocat neevreu a fost depeșat la Ploiești, a găsit calea ca banii să ajungă în mîna președintelui curții marțiale. Iar în ziua procesului, colonelul Petrescu a găsit acuzațiile de rebeliune nesusținute de dovezi convingătoare, a mustrat chiar pe locotenentul Calistru că împovărează instanța cu dosare neserioase și a dispus retrimiterea în detașament a celor 7 inculpați.

Asta a fost în toamna lui 1943. Acum era de asemenea toamnă, dar era 1951, și generalul Petrescu se deplasase să judece un primejdios lot de sabotori de la Canalul Dunărea-Marea Neagră.

La altă masă se afla lotul de avocați, apărători din oficiu, în frunte cu C. Paraschivescu-Bălăceanu, inevitabil în rol în toate procesele de răsunet din acei ani.

Cu toții erau prezenți, zilele treceau și procesul nu începea. "Dosarul a fost cerut la C.C. și încă n-a fost restituit".

În cele din urmă, dosarul a sosit. *Alea jacta est, sorții* fuseseră aruncați acolo sus, pecetluind sentința reală. Definitiv și fără drept de apel. ▶

Aici urma să se joace doar o comedie tragică, o farsă sîngeroasă, o caricatură a ideii de justiţie.

FUNDALUL SINISTREI FARSE JUDICIARE

Procesul a avut loc la Poarta Albă, cel mai mare dintre şantierele Canalului. Principala forţă de muncă o constituiau deţinuţii din lagăr, peste 6 000 în acea perioadă de vîrf. Şi erau încă alte zece lagăre de-a lungul Canalului. Şi alte mii de deţinuţi utilizaţi la muncile din gospodăriile agricole de stat, din jur, ce depindeau de acelaşi sistem concentraţionar. Varianta românească a Gulagului prolifera mereu alte insule ale robiei. Emulii lui Stalin îi aplicau cu zel şi cu aplicaţie învăţătura. Zeci de mii de oameni crăpau de foame şi sete, de muncă istovitoare, de arşiţă vara şi de ger cumplit, iarna.

Nu numai spunători de anecdote se aflau aici. Erau generali şi mulţi ofiţeri de toate gradele din vechea armată. Proprietari de pămînt şi de fabrici deposedaţi de averea lor. Mii de ţărani, care refuzaseră să se despartă de ogor, de unelte şi vite şi să intre în gospodăriile colective. Intelectuali din toate domeniile activităţii spirituale - profesori universitari şi savanţi de renume, ziarişti şi scriitori, medici şi ingineri.
Profesorul Dumitru Gerota se afla aici nu pentru vreo anecdotă, ci pentru că fusese amantul actriţei Elvira Godeanu. Aceasta era acum amanta lui Gheorghiu-Dej şi acesta se descotorosise pe această cale de un rival de alcov.

Detaşamentele de femei se puteau mîndri cu exemplarele de elită ale societăţii româneşti: Mavrocordat, Ghika, Cancicov, Steriopol - orice salon sau sindrofie ar fi considerat o onoare deosebită să le aibă de musafiri. Acum săpau la hîrleţ, împingeau la roabă, Reeducare prin muncă, singură, se ştia, care înnobilează pe om.

Erau şi evrei-deţinuţi. Ei sufereau de două ori: de rigorile regimului comun de detenţiune şi, în plus, de antisemitismul celorlalţi. Un antisemitism primitiv, visceral, care răsturna toate datele problemei. Căci dacă afară antisemitismul era motivat că "evreii au acaparat toate posturile şi conduc ţara", aici prezenţa lor era suspectată, erau socotiti intrusi, strecurati de francmazoneria iudaică internaţională spre a-i spiona şi turna pe bieţii români.

Iată cum descrie situaţia în lagărele Canalului unul dintre foştii deţinuţi, Ion Cârjă, în cartea sa "Canalul morţii", apărută la New York, în anul 1974: "Evreii din lagăr erau acuzaţi că prin filiera lor semită s-a infiltrat comunismul în ţară şi că, dacă pentru noi, români şi creştini, nu era nici un mister că ne aflăm aici în robie, prezenţa evreilor era de neexplicat şi pentru noi ei deveneau de-a dreptul incomozi".

Incomozi chiar şi acolo...

Generalul Petrescu: Acuzat, de ce ai sabotat lucrările la Canal?
Acuzatul: Din ură animalică faţă de popor şi de regimul democrat-popular!

O baracă dintre multele de pe şantier a fost transformată în sala de judecată. Afară era în continuare vară. În baraca tixită de lume, acoperită cu azbest aerul era sufocant. Pe estrada specială, înaltă, completul de judecată - generalul Petrescu şi doi asesori militari. În dreapta, la un nivel mai jos, procurorul, şi el în uniformă. În stînga, grefierul. În faţă, avocaţii-apărători.

Unul cîte unul au fost introduşi acuzaţii. Erau zece la număr, dintre cadrele de conducere tehnică şi administrativă: Aurel Rozei, din direcţia planificării, ing. Oprişan Ionescu, ing. Gh. Georgescu-Topîrzan din Braşov. Şi încă 7 inculpaţi, printre ei, nu ştiu cum şi de ce, şi un exacavatorist, Petre Vieru. Actul de acuzare cuprindea un şir interminabil de sabotaje tehnice şi administrative, începînd de la maşini şi agregate distruse, nefolosite din rea credinţă sau prost folosite, planificare anapoda şi terminînd cu dezorganizarea aprovizionării cu alimente a cantinelor, în scopul - fireşte - înfometării deţinuţilor. Din vina acestor monştri, deci, lucrările pe măreţul şantier al primului cincinal mergeau prost şi oamenii făceau foame.

Din timp în timp, la îndemnul agitatorilor detaşaţi cu sarcină de partid, publicul scanda "Moarte lor!" şi alte lozinci mobilizatoare.

N-are rost să stăruim asupra interogatorilor. Ele s-au desfăşurat după scenariul minuţios pregătit dinainte şi după exemplul, devenit clasic, al proceselor de la Moscova. Preşedintele punea întrebarea pe care acuzatul fusese prevenit de referentul său că i se va pune şi pe loc acesta declama răspunsul, pregătit cu acelaşi referent şi învăţat sîrguitor pe din afară.

Da, sîngeroasa farsă fusese minuţios pregătită şi pusă la punct pînă la cel mai mic amănunt.

"Acuzat, dorea generalul Petrescu să se lămurească, de ce ai sabotat lucrările ce-ţi erau încredinţate?

MINIMUM NU UITA

"Din ură animalică față de poporul muncitor și față de regimul democrat-popular, venea, prompt și fără ezitare, răspunsul.

În primul rînd de scaune, un bărbat în jur de 40 de ani, în costum maro la două rînduri, cu ochelari de soare asortați la culoare, asculta cu mare luare aminte. Era generalul Dulgheru, de la Securitate. Se ocupase de această afacere din clipa cînd de la cabinetul lui Gheorghiu-Dej s-a primit nota informativă a lui Cîmpeanu, cu adnotația respectivă și acum era aici, ca să se asigure ca nici un incident neprevăzut să nu tulbure mersul firesc al lucrurilor.

Și totuși, un mic incident s-a produs. În a doua zi a procesului, după ce grefierul a dat citire procesului verbal al ședinței din ajun, la întrebarea președintelui dacă cineva dintre acuzați are ceva de obiectat sau de adăugat, s-a auzit vocea lui Petru Vieru, excavatoristul:

"Să trăiți, domnule general, eu!"

– Vorbește, l-a îndemnat.

"Să trăiți, domnule general, am de adăugat că în afară de sabotajele pe care le-am declarat ieri, am mai săvîrșit încă două, unul la cota 7 și al doilea la cota 12, pe care le-am tăinuit ieri. Rog respectuos ca și ele să fie trecute în procesul verbal.

Era limpede. În cursul nopții, ofițerul-referent a mai purtat o discuție cu acest inculpat, ajutîndu-l să-și împrospăteze memoria și să recite lecția fără omisiuni.

A urmat cuvîntul procurorului. A cerut pedeapsa cu moartea. Apoi pledoariile avocaților. Nu are rost să insist asupra lor. Devreme ce clienții lor se recunoscuseră vinovați de absolut toate acuzațiile, ce le mai rămînea bravilor maeștri ai baroului decît să ceară o judecată dreaptă, ispășire pentru vinovați și avertisment pentru toată lumea?

A urmat ultimul act, cel mai tragic – sentința. Trei au fost condamnați la moarte prin împușcare: Aurel Rozei, Oprișan Ionescu și Georgescu-Topîrzan. Ceilalți au fost condamnați la pedepse variind între 20-25 de ani muncă silnică sau detențiune grea.

Epilog. Cererile de grațiere ale lui Aurel Rozei și Oprișan Ionescu fiind respinse de președintele prezidiului Marii Adunări Naționale, au fost executați prin împușcare la marginea Porții Albe, în zorile unei dimineți cețoase și reci din toamna lui 1951. Al treilea, Gh. Georgescu-Topîrzan, a avut noroc, condamnarea la moarte i-a fost comutată în detențiune pe viață.

În vara lui 1954, lucrările la Canal au fost sistate.

A mai trecut un timp și cei 7, acum 8, condamnați la pedepse lungi de închisoare au fost puși în libertate. Apoi reabilitați.

Aurel Rozei și Oprișan Ionescu au fost reabilitați și ei. Post-mortem. Văduva și cei doi copii ai lui Rozei se află în Israel.

● ● ●

COPERTA NOASTRA

Foto: Heddy Loffler

Nu e luna august. Și nici Israelul nu e în această imagine.

Este doar – așa cum cititorul va fi înțeles desigur – dorința noastră nebună de a scăpa de arșița miezului de vară și de a ne tăvăli nițel prin zăpadă.

ATERIZARE FORȚATĂ

Un avion de pasageri american face o aterizare forțată pe o insulă din largul Pacificului, unde și azi friptura de misionar este felul preferat al indigenilor.

Abia ieșiți din avion, pasagerii sînt înconjurați de o ceată de luptători despuiați, cu chipuri fioroase. Unul din ei este trimis fuga să întrebe șamanul cum să procedeze cu această pleașcă ce le-a căzut din cer.

– Îi închideți pe toți în țarcul de vite, îi hrăniți timp de două luni cu nuci de cocos și după aceea vom avea carne din belșug.

După cîtva timp, aterizare forțată a unui avion britanic. Aceeași întrebare, același răspuns:

– ...Si după două luni vom avea carne berechet.

Aterizare forțată a unui avion "El Al". Din nou e trimis un sol să ceară sfatul șamanului:

– Îi strîngeți pe toți, și-i tăiați fără întîrziere!

– Dar nu e mai bine să-i hrănim vreme de două luni, să avem apoi carne din belșug? se miră solul.

– În două luni ăștia se mănîncă între ei și ne lasă pe noi cu buzele umflate, răspunse înțeleptul.

D

EPHRAIM OPHIR-OFNER: "MAJESTATEA SA DELICTUL"•TEL AVIV 1988

Dacă facem abstracţie de lunga povestire care dă titlul volumului - şi sfatul meu către cititor e sau s-o "sară" sau s-o citească după celelalte schiţe şi scurte povestiri ce o însoţesc - Ephraim Ophir-Ophner ne oferă surprize de intuiţie, sfătoşenie şi umor, contribuind la crearea impresiei de observator atent şi fără iluzii a vieţii cea de toate zilele, dublat de un om cu informaţie social-ştiinţifică foarte abundentă pe care - din păcate pentru valoarea literară a ansamblului -ţine neapărat să ne-o transmită în stare brută. Prezenţa atotcovîrşitoare a cugetărilor naratorului, introduse "tel quel" în textul povestirii, îngreunează adeseori lectura, mai ales în bucata care dă titlul volumului. Acolo însă unde autorul a ştiut să nu intervină prea direct, avem de-a face cu reuşite certe ale genului scurt, cum ar fi "Struţul", "Doctorul Leibovici", "Indezirabilii". Aceste povestiri de maximum 10 pagini, ne recomandă un povestitor înnăscut, posedînd arta dozării amănuntului care grăieşte, un creator de atmosferă, mai ales prin ceea ce subînţelege şi implică în textura povestirii. Scurtele sale "Momente" vădesc un scriitor care a înţeles nu numai Istoria Contemporană a Moravurilor Sociale (tema de predilecţie a "conferinţelor" din şi în afara povestirii) ci şi Istoria Literaturii, mai ales atunci cînd în filigrana istorisirilor se întrevede cîte un ilustru profil, ca de pildă, Kafka ("Struţul"), Cehov ("Doctorul Leibovici") şi al nostru Sebastian pentru "Indezirabilii". În ansamblu, un volum al unui scriitor de talent, care pe măsura renunţării la "explicaţie" în favoarea "implicaţiei", ne promite viitoare interesante şi agreabile lecturi.

■ SERGIU LEVIN

CUVINTE ÎNARIPATE

S E R A F I M

Se porneşte de la ebraicul saraph, cu pluralul seraphim "cei care ard", adică "curăţă". A trecut în greaca veche sub forma serapheim, *şi în latina medievală sub forma* seraphin, *cu înţelesul "cel care arde, curăţă", adică "înger", fr.* seraphin, *span.* serafin. *it.* serafino, *port.* serafim, *rom.* serafim. *de unde derivatul fr.* séraphique, *span.* serafico, *it.* serafico, *port.* serafico, *rom.* serafic.

A trecut şi în limbile germanice: engl. seraphim, *germ.* Seraf *(de unde derivatul adjectival* serafisch).

V. sl. serafimu, *rus.* seraf *şi* serafim *(de unde derivatul adjectival feminin,* serafimskaia), *bulg.* serafim, *ceh.* seraf, serafin, *pol.* seraf, serafim.

Ce e mai curios, maghiara, care se ferea de a adopta neologisme, a primit pe szeraf, *cu pluralul* szerafim.

■ AL GRAUR

Academicianul AL. GRAUR, autorul *CUVINTELOR ÎNARIPATE*, a murit. În luna trecută, iulie. În clipele cînd trimiteam cuvintele lui, ca un testament, la tipar.

FILMUL

"SE TRANSMITE BULETINUL DE ŞTIRI"
("Broadcast News")

Comedie romantică, dar şi (mai ales) satiră la adresa televiziunii americane. Acolo, prezentatorii jurnalelor de actualităţi, versiuni transoceanice ale lui Iacov Ahimeir şi Dany Peer, au statut de "regi neîncoronaţi" ai mediei. Nu contează talentul sau inteligenţa. Principalul este "charisma". Un prezentator, chiar puţintel la minte, dar atrăgător, inspirînd încredere, poate deveni, foarte repede, un dictator de opinie publică. James L. Brooks, producător, regizor şi scenarist, cel care a luat premiul "Oscar" cu primul său film pentru marele ecran ("Condiţii de afecţiune"), satisface curiozitatea publicului, oferindu-i posibilitatea de a pătrunde pentru două ore (mai exact: 133 minute) în culisele unei staţii de televiziune. Timp în care asistă, captivat, la micile şi marile drame, ca şi la tot felul de peripeţii, de astă dată hazoase, ale obişnuitelor transmisii de buletine de ştiri. Jane, producătoare de jurnale de actualităţi, se îndrăgosteşte de un proaspăt "recrut" al staţiei, Tom, fost reporter sportiv, adus "din afară", pentru a prezenta jurnalele, întrucît dispune de un fizic adecvat. Aaron, redactor talentat şi experimentat, dar fără "charismă", o iubeşte pe Jane, care îl preferă pe celălalt, dar răbdarea, plus o ceartă de îndrăgostiţi, terminată cu o despărţire, îi vor aduce cîştig de cauză. Regizat cu nerv, filmul se bucură de o excelentă interpretare. Holly Hunter (Jane) fură realmente spectacolul. E un dinamo în permanentă acţiune. William Hurt e excelent în rolul crainicului limitat, dar şiret şi imperturbabil. La fel, Albert Brooks (Aaron), comic şi uman. Păcat că Jack Nicholson apare într-un rolişor de cîteva minute. Apare şi dispare, dar "umple" ecranul!

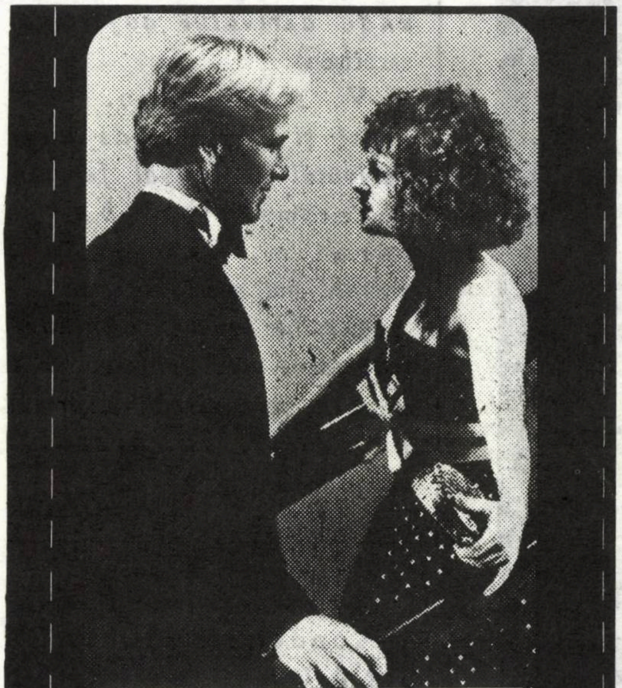

William Hurt şi Holly Hunter în "Se transmite buletinul de ştiri"

LAMA ★ REDACTOR: I. Schechter

"PUTEREA ÎNTÎMPLĂRII"
("Przypadek")

Film polonez. Problemele sufleteşti ale tinerei generaţii şi implicaţiile politice (inevitabile). Pelicula a fost ţinută "în carantină" cinci ani, pentru că regizorul-scenarist Krzystof Kiszlowski, elev al lui Andrzej Wajda, şi-a permis să spună prea multe şi deodată. În faţa lui Witek, eroul filmului, se deschid trei posibilităţi. Trei alternative de viaţă. Tînăr student la medicină, unde s-a înscris pentru că aşa a vrut tatăl lui, se simte eliberat de ▶

această constrîngere, o dată cu moartea tatălui. Își face bagajele și pleacă să-și împlinească destinul. Ce se va alege? Se va înscrie în partidul comunist, pe urmele întîlnirii cu un vechi luptător pentru cauza proletariatului? Va ajunge la închisoare și acolo va intra în rîndurile dizidenților? Sau se va întoarce cuminte la Poznan, se va însura și își va vedea de carieră, grijuliu să-și păstreze o perfectă neutralitate politică? Kiszlawski a făcut un film serios, prea serios, cu multă politică, prea multă politică, chiar dacă are, pe ici, pe colo, cîte un strop de erotism. Greu de digerat pentru un public care, între timp, a învățat că politica e o treabă neserioasă sau și mai rău...

☆

"PASIUNI ÎN AFRICA"
("White Mischief")

Regizor de valoare medie, Michael Radford ("Alt timp, alt loc", "1984") încearcă aci, cu ecranizarea unui roman de James Fox, bazat pe o întîmplare autentică, să se autodepășească. Reușită aproximativă, căci intriga e foarte "subțire". Povestea clasică a unei tinere, frumoasă și dornică de viață, măritată din interes, cu un bărbat bogat și mult mai în vîrstă, care se amorezează (tînăra, nu bătrînul) de un tînăr ofițer cu reputație de Don Juan irezistibil. Bătrînul nu vrea s-o piardă pe tinerică și îl ucide pe amant. Achitat din lipsă de dovezi concludente, soțul nu are parte, totuși, de prea multe satisfacții conjugale și își pune capăt zilelor. Ce a izbutit într-adevăr Michael Radford a fost reconstituirea atmosferei de "dolce farniente" și "dolce vita" din Uganda britanică și colonială, în timp ce, departe, în Europa, bubuiau cumplit tunurile. Frumoasă Greta Scacchi. Charles Dance e un viril cuceritor de inimi, iar Jess Auckland joacă remarcabil gelozia inhibată a soțului tomnatec. Film plăcut la vedere, dar oarecum rece și distant. Place mai cu seamă cuconetului amator de istorii sentimentale.

ANUNȚURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO)
TEL. 03 – 744787
★ HAG SAMEAH ★

Burt Reynolds și Liza Minelli

"DETECTIV NEDESPĂRȚIT"
("Rent a cop")

Doisprezece ani după ce au eșuat cu "Lucky Lady", Burt Reynolds și Liza Minnelli își încearcă din nou norocul împreună. Comedie polițistă, destul de agreabilă, în care temperamentala Liza joacă rolul unei prostituate, evreică și flecară, amestecată, fără voia ei, într-o tenebroasă afacere. Burt e un polițist de nădejde, sub protecția căruia se pune, cu plăcere de altfel, peste măsură de vorbăreața Liza. De văzut, pentru că nu-i plictisitor, ba dimpotrivă, într-o seară de vară, cînd afară bîntuie hamsinul și înăuntru, în sala de cinema, e bine, pentru că e răcoare...

■ *G. YUSMAR*

MINIMUM e altceva

■ ROBERT EDWARD ECKELS

BANI. DE UNDE FACEM ROST DE BANI? Atentă la această întrebare-plînset, auzită la tot pasul, Minimum vă oferă două texte din care se poate învăța cîte ceva în materie: o întîmplare cu-n tablou, și ultimele știri despre soarta omului (cu O mare, ce mîndru sună acest cuvînt!) care a pus la cale "furtul secolului în Anglia de-acum vreo două decenii".

$ubstituirea

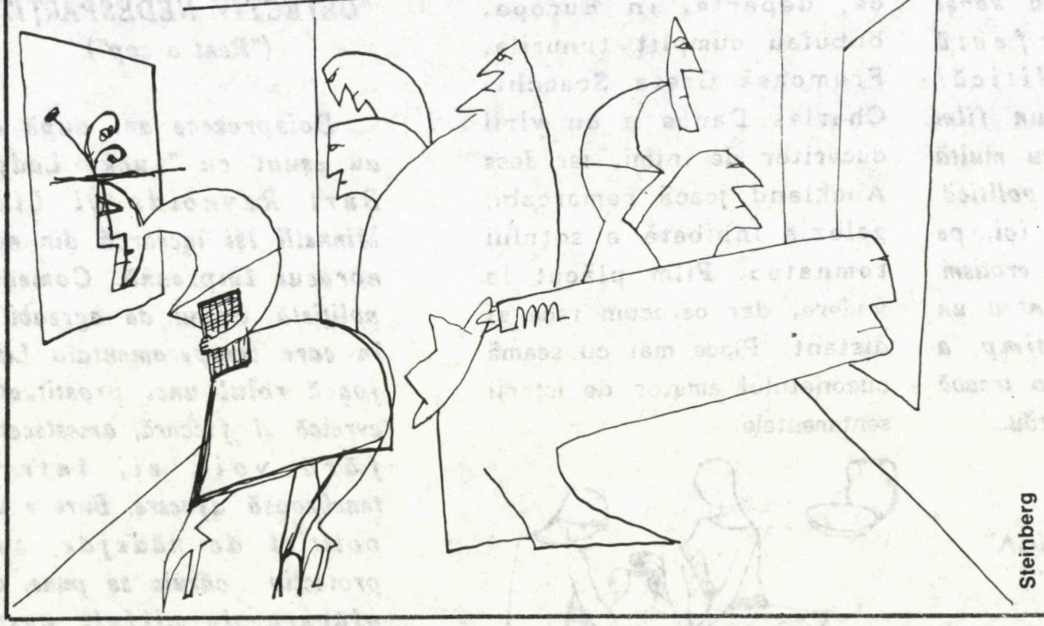

Cardwell se lăsă pe spate în fotoliul din spatele masivului birou și-și împreună mîinile cu grijă pe burta sa respectabilă.

– Nu știu dacă înțeleg prea bine care-i afacerea, domnule Lang, spuse el. Practic, ce-ați dori să fac?

– De fapt, i-am răspuns, este mai mult problema să fac eu ceva pentru dumneavoastră.

Cardwell își înălță întrebător sprîncenele.

– Domnule Lang, spuse, ați făcut un mare efort pentru a pătrunde la mine. Și din experiență știu că arareori își dau oamenii atîta osteneală fără a întrevedea niște avantaje personale.

– A desigur. Dar ce-i rău în asta? Atita timp cît amîndoi sfîrșim prin a obține lucrul ce-l dorim.

Cardwell își îngădui o fluturare de zîmbet obosit pe buze.

– Nu un lucru, spuse. Presupun că ceea ce doriți sînt banii. Pe care îi am eu. Dar ce aveți dumneavoastră și credeți că m-ar interesa pe mine?

– Un tablou.

– Am deja tablouri, domnule Lang, clătină Cardwell din cap. Oricîte mi-aș putea, în mod rezonabil, dori.

- Nu chiar, ripostai. Acum cîteva luni aţi încercat să cumpăraţi o "Madonna" de Van Erl pentru a vă rotunji colecţia de maeştri ai secolului al XVII-lea. Aproape că l-aţi obţinut, dar în ultima clipă a fost adjudecat unui licitant mai puternic. De tabloul acesta vorbeam. Pentru că, dacă îl mai doriţi, vi-l pot procura. Şi pentru mult mai puţin decît aţi oferit pentru el prima dată.

Cardwell renunţă la poza sa de amuzament plin de toleranţă şi se apleacă în faţă pentru a mă privi feroce.

- V-a trimis Morgan Reeves, nu-i aşa? întrebă el în cele din urmă. Eram sigur că se întinde mai mult decît îl ţin balamalele atunci cînd mi-a suflat de sub nas tabloul. Iar acum trebuie să se refacă, nu-i aşa? Ei bine, mi-a dejucat de prea multe ori planurile în trecut pentru a fi dispus să-i sar în ajutor acum. Aşa că întoarceţi-vă şi spuneţi-i domnului Reeves că n-aş cumpăra de la el nici de-ar fi singurul om de pe pămînt şi acel Van Erl singurul tablou.

- Foarte interesante toate astea, spusei. Dar şi foarte departe de adevăr. Pentru că nu m-a trimis Morgan Reeves. Şi nu m-am gîndit niciodată să cumpăr tabloul. Planul meu este să-l fur.

Cardwell se zgîi la mine.

- Să-l furi?

Apoi îşi aruncă pe spate capul şi rîse hîrîit.

- Se pare că v-am judecat greşit, domnule Lang, spuse. La urma urmei îmi cam irosiţi timpul.

- De ce? N-ar fi pentru prima dată cînd un colecţionar ar fura de la altul. Desigur, dacă aveţi rezerve de ordin moral...

Cardwell scutură din cap.

- Aici nu are ce căuta morala, domnule Lang. De fapt ideea de a fura de la Morgan Reeves mi se pare de-a dreptul seducătoare - din mai multe motive. Dar, din nefericire, asta nu-i posibil. Morgan Reeves dispune pentru păzirea tablourilor de un sistem de securitate invidiat de galeriile de artă din întreaga lume. Nu te-ai putea apropia de colecţia sa nici la o milă, dar să mai speri a fura din ea.

- Aşa este, mă arătai eu de acord. Eu nu aş putea fura. Dar ce-ar fi dac-aş avea omul care poate s-o facă? Atunci aţi fi interesat?

Cardwell respiră adînc şi se gîndi timp de un minut la aceasta. În cele din urmă se pronunţă:

- Depinde de individ şi dacă-l cred în stare s-o facă.

- Îl cheamă Walter Evans. Este curatorul lui Morgan Reeves şi tot ce are de făcut este să intre, să ia tabloul de pe perete, iar apoi să plece cu el. Şi nimeni nu-l va întreba nimic. Asta-i planul, în toată simplitatea lui.

- Aşa-i, spuse Cardwell, numai că nu ştiu de ce-ar vrea Evans să facă asta.

Ridicai din umeri.

- De ce face fiecare din noi ceea ce face? Venitul său nu este adecvat gusturilor pe care le are. Vrea bani şi ăsta-i mijlocul de a-i obţine.

- Atunci e un tîmpit, spuse Cardwell cu dispreţ. Iar dumneata eşti unul şi mai mare pentru că nu-ţi dai seama de asta. Nu ştii că odată ce va descoperi lipsa tabloului, Morgan Reeves îşi va da seama că treaba s-a făcut din interior? Iar curatorul va fi primul suspect. Cunoscîndu-l pe Reeves, ştiu şi genul de presiuni la care va apela. Omul dumitale va ceda şi-l va conduce drept la dumneata - şi prin dumneata la mine.

- Nu, n-o va face. Pentru că, vedeţi

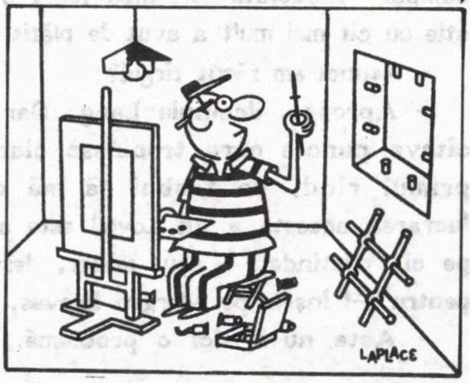

dumneavoastră, domnule Cardwell, în ultimii cîţiva ani am lucrat în tandem cu un oarecare Lovell. Acest Lovell e un ţăcănit în multe privinţe. N-ar mînca mîncare obişnuită ca dumneavoastră sau ca mine şi e nervos ca o domnişoară bătrînă la un spectacol de strip-tease. Dar, lăsînd la o parte toate acestea, este un artist cu un talent aparte. Poate falsifica tabloul oricărui pictor mort sau în viaţă şi poate s-o facă aşa de bine încît chiar şi artistului în cauză i-ar fi greu să spună că nu este originalul. De fapt singura modalitate de a distinge copiile lui Lovell de originale este examinarea spectroscopică sau electroluminiscentă. Iată de ce a venit Evans la mine în loc de a vă aborda direct. Aşa că atunci cînd va lua tabloul lui Reeves el va putea pune la loc o copie perfectă.

Zîmbii şi dădui din cap:

- Nu vor exista suspiciuni sau presiuni, domnule Cardwell, pentru că Morgan Reeves nu va şti niciodată că a fost jefuit - doar dacă nu veţi găsi de cuviinţă să i-o spuneţi.

Cardwell îşi strînse gura pungă, gînditor.

- S-ar părea că aţi acoperit toate punctele vulnerabile, domnule Lang.

- Cred că merită.

- Şi eu cred. Şi eu.

Pleoapele i se lăsară grele peste ochi:

- Cît cereţi?

- 50 000 de dolari. Jumătate pentru Lovell şi mine, jumătate pentru Evans.

- Destul de echitabil, declară Cardwell. Am oferit de două ori mai mult cînd am încercat să cumpăr "Madonna" în mod legal şi Dumnezeu ştie cu cît mai mult a avut de plătit Reeves.

- Atunci am făcut tîrgul?

- Aproape, domnule Lang. Dar mai există cîteva puncte care trebuiesc clarificate. În primul rînd, va trebui să mă conving că lucrarea aceasta a lui Lovell este atît de bună pe cît pretindeţi - sau, măcar, destul de bună pentru a-l înşela pe Morgan Reeves.

- Asta nu-i nici o problemă. Cînd va fi gata am să vă aduc să vedeţi copia. I-am promis şi lui Evans acelaşi lucru.

- Bine, spuse Cardwell. În al doilea rînd, aş dori să am nişte garanţii că nu-mi pasaţi, pur şi simplu, o copie.

- Ei, cred că din punctul ăsta de vedere puteţi avea încredere în noi.

Cardwell îşi îngădui încă unul din surîsurile acelea sumbre.

- Încrederea e ceva splendid acolo unde-i este locul, domnule Lang, adică într-o tabără de cercetaşi dar categoric nu acolo unde sînt implicate sume mari de bani. Din fericire, totuşi, problema nu-i insolubilă. Ea impune, doar ca un om desemnat de mine să-l însoţească pe Evans cînd va face înlocuirea.

Se uită la mine amabil, intuindu-mi ezitarea:

- Constituie asta o problemă pentru dumneavoastră, domnule Lang?

- Nu ştiu, ridicai din umeri. Nu făcea parte din înţelegerea cu Evans. Aşa că trebuie să mă consult cu el, să văd dacă nu are obiecţii.

- Bine, spuse Cardwell. Şi dacă are obiecţii, sînt convins că veţi fi în stare să găsiţi modalitatea de a le îndepărta. Pentru că dacă n-o veţi face, afacerea pică.

Şi cu acestea îmi zîmbi din nou şi apăsă pe butonul secretarului, care intră şi mă conduse afară.

O a doua persoană prezentă atunci cînd urma să fie înlocuit tabloul era o complicaţie pe care n-o prevăzusem. Dar, cu adevărat, nevoia este mama invenţiei, aşa încît am fost în stare să trec pe la Cardwell a doua zi de dimineaţă pentru a-i spune că problema sa a fost soluţionată.

- Problema dumneavoastră, nu a mea, îmi aduse el aminte.

- Spuneţi-i cum vreţi, dar a fost rezolvată. Evans va însceana un scurtcircuit într-o seară cînd va fi sigur că Reeves lipseşte de acasă şi omul dumneavoastră se poate prezenta deghizat în electrician.

- Nu prea original, dar e bine. Şi cînd va fi copia gata?

– Peste vreo trei săptămîni.

– Bine, spuse Cardwell. Vă aştept atunci.

De fapt s-a scurs aproape o lună pînă să-l văd din nou pe Cardwell. Atunci am sunat acasă la el, cu un tablou învelit cu grijă sub braţ. Era seara tîrziu şi Cardwell în persoană îmi deschise uşa.

– Am avut grijă să le dau servitorilor o seară liberă, îmi explică el.

– Bună idee. Cu cît sînt mai puţini martori, cu atît mai bine.

Cardwell îmi acordă o privire lungă, rece.

– Desigur, spuse, şi mă conduse spre un birou nu prea mare ticsit de cărţi, unde desfăcu pachetul şi plasă tabloul sub o lumină puternică pentru a-l studia.

În cele din urmă îşi îndepărtă scaunul şi constată:

– Este o copie excelentă.

– Poate că este chiar mai bună decît vi se pare, completai eu. Evans a comparat-o cu originalul şi spune că nu există nici cea mai uşoară diferenţă între ele.

Cardwell ridică spre mine o privire ascuţită:

– Evans le-a comparat? Aţi fost de faţă?

– Nu, dar...

Deja Cardwell nu mai asculta. Se aplecase din nou şi se uita intens la tablou.

– Ce s-a-ntîmplat? întrebai.

– Poate că nimic.

Urmări cu degetul suportul lemnos al tabloului.

– Spuneţi-mi ceva, domnule Lang. Copia aceasta a fost înrămată vreodată?

– Nu, sigur că nu. N-are nici un rost să încerci să copiezi o ramă. E mai simplu să scoţi tabloul din rama originală şi să baţi în cuie la loc copia. În afară de asta, rama originală îi conferă autenticitate.

– Exact, spuse Cardwell. Dar în cazul de faţă vă înşelaţi. Acesta a fost înrămat. Puteţi vedea locurile unde au fost înfipte cuiele în cadru pentru a susţine rama exterioară.

– Ce?

Am luat tabloul de la Cardwell şi l-am întors. Pe spate erau opt sau nouă găuri piezişe, care depăşeau marginile suportului lemnos ce susţinea pînza întinsă. În mod evident fuseseră bătute cuie, care au fost ulterior scoase.

– Asta n-o mai înţeleg. Asta nu-i tabloul pe care i l-am dat lui Evans.

– Sigur că nu-i, zîmbi Cardwell sardonic. Evans a şi făcut substituirea. Acesta este originalul. Şi ceea ce intenţionează, să facă, în prezenţa omului meu, este să-l pună la locul său în timp ce va lua copia pentru a mi-o transmite mie.

– Tot nu înţeleg. Cu ce scop?

– Ia gîndiţi-vă o clipă. Morgan Reeves are greutăţi financiare. Ce modalitate mai bună poate găsi de a ieşi din impas fără a sacrifica nimic din preţioasa sa colecţie?

– La naiba, exclamai. Ticălosul de Evans! Am să-i rup gîtul!

– De ce vă enervaţi, domnule Lang? Noi am obţinut amîndoi ce ne-am dorit: eu tabloul, dumneavoastră cei 25 000 de dolari. Tot ceea ce am de făcut este să păstrez pictura şi să vă dau banii.

– Dar Evans şi Reeves n-o să ne facă necazuri?

– S-ar putea să încerce, spuse Cardwell. Dar, în primul rînd, va fi vorba de cuvîntul meu împotriva cuvîntului lor, odată ce presupun că la vremea respectivă dumneavoastră şi amicul Lovell nu veţi mai fi prin apropiere. Şi,

oricum, mă îndoiesc că vor merge prea departe. Altfel s-ar putea să se descopere că s-au făcut vinovaţi de complicitate la fraudă.

Zîmbi, pentru prima dată fericit ca un copil.

- Ei, ce spuneţi, domnule Lang? Batem palma?

Am ezitat, apoi aprobai.

- E-n regulă. Dar fără cecuri. Bani gheaţă.

- Bineînţeles.

Deschise un tronson al bibliotecii şi descoperi un seif în zid, îl deschise şi scoase un teanc de bancnote pe care mi le înmînă. Făcui o rapidă trecere în revistă pentru a mă asigura că era toată suma, apoi băgai banii în buzunar.

- A fost o plăcere să fac afaceri cu dumneavoastră spusei.

- Aşa este. Mă îndoiesc, totuşi, că se va mai repeta vreodată.

Luă tabloul şi se uită la el cu mîndrie.

- Şi acum credeţi că vă puteţi descurca de unul singur pînă la uşă? mă întrebă.

Am răspuns că pot şi am făcut-o. Afară, în maşină mă aştepta Lovell.

- Pentru numele lui Dumnezeu, cum a mers? mă întrebă cu nerăbdare.

- Ca în vis, Lovell, ca-n vis.

Lovell suspină şi-şi şterse fruntea.

- Am fost aşa de-ngrijorat! Ce se-ntîmpla dacă nu observa găurile acelea lăsate de cuie?

- În cazul acesta, spusei, aş fi găsit vreo modalitate de a i le supune atenţiei. Totuşi, în ciuda a ceea ce spune, Cardwell va aştepta o reacţie din partea lui Reeves şi Evans. Şi cînd nu se va întîmpla nimic i se vor trezi în minte nişte suspiciuni urîte în sensul că oricine poate bate un cui într-un tablou ca să-l facă să pară că a fost scos dintr-o ramă. Poate chiar să-şi dea seama că întregul aranjament cu substituirea şi "jocul dublu" a existat doar în mintea sa. Aşa că cel mai inteligent lucru pe care putem să-l facem este să urmăm sfatul lui Cardwell şi să punem între noi o distanţă respectabilă înainte de a ajunge el la concluzia asta.

■ Traducere de P. LIVIU

MINIMUM constată, cu satisfacţie

... că la noi în Israel, după 40 de ani de independenţă, avem - în sfîrşit! - de toate.

MINIMUM FACE MARTURISIRI COMPLETE

... şi declară că nu l-a îndurerat de fel nealegerea senatorului Jesse Jackson, prietenul personal (şi sincer) al lui Arafat, în calitate de candidat democrat la funcţia de vicepreşedinte al Statelor Unite.

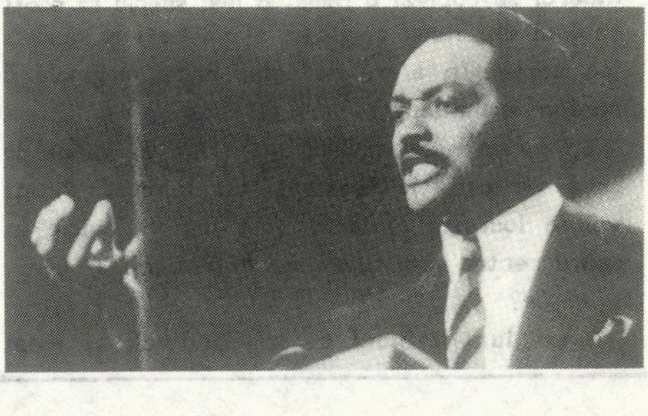

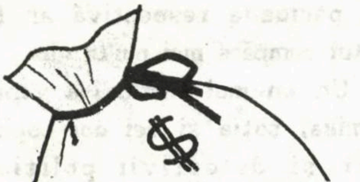

VIAȚA AVENTUROASĂ (FOARTE) A LUI RONALD BIGGS, CARE A PLANIFICAT ȘI CONDUS ATACUL ASUPRA TRENULUI GLASGOW-LONDRA. - O URMĂRIRE CARE ȚINE DE UN SFERT DE SECOL.

■ NATHAN DINOVICI

MAI PALPITANT DECÎT CEL MAI PALPITANT FILM DE AVENTURI

RIO

O poveste ca în filme. S-au și făcut pe seama ei filme și se vor mai face. Tot timpul, în acești ani, se scrie despre ea, se transmit programe la televiziune. E vorba de Ronald Biggs, care a participat la jaful trenului Glasgow-Londra, de acum 25 de ani, a fost trimis la închisoare, de unde a evadat în mod senzațional și de atunci e urmărit pe toate continentele de detectivi și echipe speciale.

ÎN BRAZILIA, TÎNJEȘTE DE DORUL LONDREI

Acum Biggs locuiește în Brazilia și tînjește de dorul Londrei. Șeful echipei de detectivi, care ani de-a rîndul a fost pe urmele sale, a ieșit între timp la pensie. "În cele din urmă - susține el - mister Biggs va ridica mîinile și va capitula". Dorul de Anglia îl va readuce la Londra. Acolo, în Brazilia, se simte străin. Cînd va îmbătrîni, prezice fostul polțist, nu va mai rezista. Anglia îl așteaptă cu răbdare, iar între timp face tot ce-i stă în putință spre a-i obține extrădarea.

Dacă se va întoarce, îl așteaptă 28 de ani de închisoare. Va muri în detențiune. Complicii săi, care nu au evadat, se află de mult în libertate. Ei au executat zece din cei 30 de ani de detențiune, după care au fost eliberați pentru bună purtare.

120 DE SACI CU LIRE STERLINE

Jaful secolului a avut loc în anul 1963. La trenul de pe traseul Glasgow-Londra era atașat un vagon în care se aflau 120 de saci cu bancnote ▶

uzate, ce urmau a fi arse în crematoriul din subsolul centralei Băncii Angliei. Cei 14 jefuitori şi mecanicul de locomotivă, substituit de bandă, şi-au pus ca obiectiv să pună mîna pe bani - 2,6 milioane lire sterline, azi echivalentul a 36 milioane de dolari.

Atacul a fost pregătit ca o acţiune militară în toată regula. De altfel, printre cei 14 se aflau şi foşti militari.

La data săvîrşirii jafului Biggs nu avea trecut penal, cu excepţia furtului unei maşini. De meserie era tîmplar de binale. "Mi se urîse să tot îngheţ pe schele", spune el acum. "Doream să am bani mulţi". Vom vedea mai departe ce s-a ales din ei.

Atacul asupra trenului a avut loc la 8 august, zi în care Biggs împlinea 34 de ani. Deci, acum are 59.

Expresul a fost oprit în cîmpie, cei 120 de saci cu bancnote coborîţi. Nu au fost victime, dacă se face abstracţie de lovitura primită de mecanicul locomotivei.

În decurs de cîteva săptămîni, cu preţul unor eforturi uriaşe, poliţia londoneză a reuşit să pună mîna pe aproape toţi gangsterii, dar pe o mică parte din pradă - circa 300,000 lire sterline. Grosul banilor fusese bine ascuns şi-i aştepta pe jefuitori, cînd vor ieşi din închisoare.

Biggs a fost judecat şi condamnat, ca şi complicii săi, la 30 de ani închisoare. După pronunţarea sentinţei a fost transferat la închisoarea Wandsworth din Londra.

O EVADARE SENZAŢIONALA

Într-una din zile, după amiază, după doi ani de la pronunţarea sentinţei, o auto-dubă, de tipul folosit la transportul mobilei, s-a oprit în apropierea zidului exterior al închisorii. În maşină se aflau cîţiva bărbaţi. Unul dintre ei a deschis capacul pregătit în acest scop şi l-a alipit de partea superioară a zidului. Un altul a aruncat peste zid o scară de frînghie. Biggs s-a căţărat pe ea şi a dispărut într-o clipă.

Întreaga poliţie britanică a fost pusă în stare de alarmă, de asemenea s-a solicitat Interpolul. Fără rezultat.

A început periplul prin lume al lui Biggs. Mai întîi n-a omis să plătească, din partea sa de pradă, suma de 15.000 celor ce i-au organizat evadarea. Alţi 40.000 a plătit pentru operaţia plastică ce i s-a făcut la Paris. Tot acolo a achiziţionat un paşaport fals, graţie căruia a ajuns în Australia. Aici s-a întors la vechea sa meserie, tîmplar de binale. Asta pentru că nu a suportat inactivitatea, căci altminteri, cu banii ce-i avea în perioada respectivă ar fi putut cumpăra mai multe vile.

Un an mai tîrziu i-a venit familia, soţia şi cei doi copii. Dar şi detectivii poliţiei londoneze. Biggs reuşeşte să le scape. Din Australia fuge în Panama, de acolo în Venezuela şi în cele din urmă în Brazilia. Aici se simte în siguranţă, căci între Brazilia şi Anglia nu există tratat de extrădare. Soţia rămîne în Australia.

ULTIMELE 195 DE LIRE...

În acest punct al aventurii, i se întîmplă un lucru cam neplăcut: rămîne lefter. Din ce cauză, nu prea e clar. Biggs susţine că din prea mare generozitate, căci ar fi împărţit banii prietenilor. Puţinii bani rămaşi i-ar fi pierdut în afaceri. Fapt e că rămîne cu 195 de lire sterline. Cu asta e nevoit să înceapă o existenţă nouă în ţară străină.

Se întoarce la meseria de tîmplar. Îşi vinde ceasul. În plus, ştie să danseze samba, drept care se angajează la un local de noapte. Aici o întîlneşte pe Raimonda, tînără braziliană, la care se şi mută. I se naşte un fiu, care e acum cîntăreţ pop. În plus, copilul e un argument juridic în favoarea sa, căci Brazilia nu va extrăda pe tatăl unui cetăţean al ei...

Din nou Biggs a scăpat de ►

sărăcie. E părtaş discret la două localuri de noapte . Încasează sume frumuşele de la numeroase reţele de televiziune şi de la redacţii de reviste, care-i publică amintirile. O casă de discuri a avut ideea să imprime un disc în care Biggs să-şi cînte odiseea. A făcut-o. I s-a plătit.

A devenit o figură cunoscută la Rio. E invitat la recepţii, se scrie despre el. Asta nu înseamnă că duce o existenţă idilică. Poliţia majestăţii sale continuă să fie pe urmele lui. În 1979 şi-a făcut apariţia la Rio un grup de foşti ofiţeri britanici. Au căutat prietenia lui Biggs. Dar acesta a simţit pericolul. Încercarea de a-l răpi a eşuat. Doi ani după aceea, membrii grupului au revenit. De data asta au folosit altă metodă şi pînă la un punct cu succes.

Biggs a fost răpit, urcat pe un iacht şi transportat la Barbados. Timp de 6 săptămîni a fost ţinut în detenţiune, în aşteptarea formalităţilor de extrădare în Anglia. În ultimul moment apărătorul său a găsit un viciu de procedură şi Biggs a fost eliberat. S-a întors la Rio. Şi mai prudent decît pînă atunci.

SE VA ÎNTOARCE?
NU SE VA ÎNTOARCE?

Între timp raporturile dintre Brazilia şi Anglia s-au ameliorat şi asta nu a operat în favoarea lui Biggs. La stăruinţele englezilor, i s-a retras dreptul de muncă şi dreptul de a deţine proprietăţi în ţara de adopţiune. Astfel, au considerat britanicii, existenţa îi va deveni de nesuportat şi va fi nevoit să revină în Anglia. Numai că Biggs a găsit o ieşire. Locuinţa a trecut-o pe numele fiului, iar banii i-a investit, fără a lucra, în localuri de noapte.

Raimonda l-a părăsit, dar îl vizitează cind şi cind. Fiul, i-a fost de mare ajutor. În 1981 a apărut la televiziune, plîngînd să nu-i fie extrădat tăticul. Publicul e sensibil la lacrimile unui copil şi autorităţile n-au vrut să meargă împotriva curentului.

O casă de filme, cu sediul comercial în Elveţia, realizează acum un film despre Biggs.

Bugetul: 2,5 milioane dolari. Spania şi Japonia au şi achiziţionat dreptul de a-l proiecta. O reţea de televiziune britanică, în colaborare cu Australia şi Japonia intenţionează să organizeze un dialog televizat între Biggs şi principalul său urmăritor, Jack Sleaper, care între timp şi-a încheiat serviciul în poliţie.

Ca şi alţi poliţişti britanici, Sleaper e convins că în cele din urmă Biggs se va da bătut şi va pune capăt jocului care ţine de un sfert de secol. Se va întoarce de bună voie în Anglia, şi-şi va termina zilele într-o celulă de închisoare.

Biggs zîmbeşte enigmatic.

„MINIMUM"
O ADRESA str. Zamenhoff nr.13, Tel Aviv.
Un număr de telefon: 227269.

Un P.O.B.: 11472, tel Aviv.

DICŢIONARUL
poate fi procurat trimiţînd
suma de 45 shkalimi
la P.O.B. 11472, Tel Aviv
(străinătate: 35 dolari)

■ ION ATLAS

PARLAMENTARA

În şedinţa de ieri din Knesset deputaţii şi-au spus vorbe grele...
(ziarele)

În parlamentul nostru din Statul Israel
Aleşii se înfruntă-n probleme cardinale:
Democraţie, pace, ori drepturi sociale,
Oricare-ar fi subiectul, ei se combat cu zel.

De sus, de la tribună, cu gesturi teatrale
Şi-aruncă vorbe grele, însuşite fel de fel:
"Bandit!", "Lepădătură!", "Stîrv!", "Trădător!", "Mişel!"...,
Ca-ntr-o încăierare de precupeţi din hale.

Un tată cu principii, profund îngrijorat,
Privind emisiunea din Knesset, la Mabat,
Şi auzind expresii parlamentare, pure,

Se adresează soaţei cu glasul tunător:
"Ia, tu, de-aici copiii şi du-i în dormitor
Că uite aşa învaţă să urle şi să-njure!"

MM

OPHIR TOURS
(MARCEL BADESCU-BLECHER)
preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

OPHIR TOURS
(MARCEL BADESCU-BLECHER)oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MINIMUM - MEMORIA

TARA FAGADUINTII

ISRAEL, ţara strămoşilor, ţara făgăduinţii şi a nisipurilor, ţara minunilor şi a contrastelor.

Democraţie şi libertate; dictatură religioasă şi îngrădiri. Partide politice ca în orice ţară civilizată, cu certuri interne ca nicăieri. Partide politico-religioase - cu pretenţii ca acum 2000 de ani. Înjurături.

Istorie veche, istorie nouă. David şi Solomon, Shamir - Peres - Kahana - Wilner. Roş Pina - Ariel · Acco - Eilat. Tel Aviv - Dizengoff: mese pe trotuare, neon, lux. Ierusalim - oraşul sfînt, zidul plîngerii, casele albe, strălucitoare, Mea-shearim; perciuni şi caftane negre, frica de nou, spray-uri pe reclame. Yad-Vashem. Amintirea holocaustului.

Zahal, mîndria ţării, şi eroi; refuznici şi duşmani ai Statului. Kvir, Uzi, racheta "Jericho", Merkawa.

Ştiinţă înaltă şi tehnică avansată. Tanah şi cabala. Hadasa şi Tel-Haşomer. Superficialitate uneori şi măcinarea nervilor. Seminţe, copii obraznici, oameni gălăgioşi. Cozi la bănci, cozi la autorităţi, cu nelipsitul "mi ze aharon". Leat-leat. Kupat-Holim-greve-zile şi săptămîni de aşteptare pentru o consultaţie.

Ţara nepăsării pentru vecin, pentru stradă şi oraş, pentru Stat. Murdărie şi "lo ihpatli". Zgomot, radiouri asurzitoare. Alte Sachen, pe diverse tonuri. Kolbo-Shalom, Sekem şi dugheana din Jefet. Macolet cu tejghele mici, murdare. Şucul Carmel. Ţara în care parcă se mănîncă şi se bea mai mult ca oriunde.

Soare nimicitor. Cer albastru. Mazgane; oameni care intră ici-colo şi "răpesc" aer.

Terorişti, teritorii. Probleme ce frămîntă pe toţi. Turişti. ▶

Maariv - Jerusalem Post, Viaţa noastră, Minimum. Televiziune slabă. Arutz şeni. Paraşale. Supra-producţie de creier şi idei. Olim-hadaşim, iordimi. Tahana merkazit - şeruturi, Egged - Dan. Rega-rega. Locul în autobuz e "cavua". Subaru. Circulaţie înnebunitoare uneori. Lupta pentru parcare. Dud-şemeş. Demianiuk şi Nakash. Vaanunu şi Pollard. Conferinţa internaţională. Discursuri pro; discursuri contra. Umiditate 90%. Luni sau ani de aşteptare pentru un telefon. Miţuri şi falafel. Mesiba le mesiba. Meni Peer şi Rifca Michaeli. Arheologie şi lupta religioşilor fanatici împotriva ei. Knesset. Verdeaţă şi flori. Cum a fost posibil? A fost! Kineret. Avem apă? N'avem apă. Pane de lumină. Moşavuri şi chibuţuri. Weizmann, Dimona, Centrul atomic. Rufe agăţate, unele cu "amintiri" din turism. Ploi de iarnă - fericirea ţării - averse şi "frig" chiar la +14 grade. Nu se concepe concediu sau vacanţă fără "huţ le aretz". Dolari sub balate.

Aşa am văzut eu în acest prim an, ţara şi locurile în care îmi petrec restul vieţii, cu oameni dragi şi buni în jur. Pentru rest "lo ihpatli".

■ dr. G. MANESCU
Bat Yam

MINIMUM PRIVEŞTE CU CEA MAI VIE SIMPATIE

...această rochie de seară (creaţie alb-albastră!) precum şi pe purtătoarea ei.

▶ MM

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi, etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 3 şekeli

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

CARACTERUL EXPRIMAT DE POZIŢIA PICIOARELOR

1

2

3

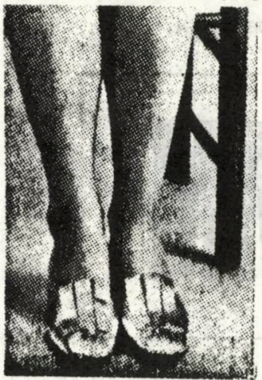
4

1) Această poziţie indică o persoană "modernă", activă, care nu are timp de pierdut, e fire practică. E tipul femeii care ştie ce vrea şi îşi caută singură bărbatul "ideal", avînd toate calităţile pentru a-l păstra definitiv. Elegantă şi graţioasă, iubeşte societatea, leagă lesne cunoştinţe; posedă inteligenţă ascuţită.

2) Fire rezervată, ezitantă, puţin temătoare şi neliniştită, e în căutarea unui suport solid în viaţă; nu se poate ataşa de-un bărbat superficial, palavragiu, (şi mai puţin unui donjuan). Deşi pare obosită de existenţa trepidantă a epocii, nu pierde din vedere realitatea înconjurătoare. Este, prin excelenţă, tipul femeii triste, deziluzionate de ceva sau cineva, ceea ce o face să fie retrasă. Fire nervoasă, cu înclinaţii spre melancolie.

3) Atitudinea denotă, eleganţă, rafinament, şi simţ estetic (inclusiv pe linia "manierelor elegante"), sofisticată şi întotdeauna în pas cu moda. Fire sensibilă, rezervată, puţin nehotărîtă. Graţioasă, cu bun gust, e convinsă că acestea sînt armele ei cele mai de seamă. Detestă conversaţiile de salon, preferînd intimitatea. Fire hipersensibilă, are înclinaţia de a transfera supărările sufleteşti în dureri fizice; iată mai curînd un temperament emotiv decît logic.

4) Fire potolită, sinceră, deschisă şi comunicativă, e foarte sociabilă; are idei foarte precise în toate şi cînd se mărită, ştie să conducă cu o "mînă de fier" atît soţul, cît şi familia, fiind cea care "are întotdeauna dreptate"; orgolioasă, nimeni şi nimic n-o va face să-şi schimbe părerea. Fire generoasă, deşi puţin cam arivistă, are multă încredere în sine şi în cei din jur.

▶ Om ca toţi oamenii înseamnă şi dornic de a dezlega marile taine.

DESCONGESTIONAREA GLEZNELOR

De multe ori, la sfîrşitul zilei, vă simţiţi obosiţi, avînd picioarele înfierbîntate, umflate. Pentru refacerea lor şi alungarea stării de epuizare, faceţi o baie de picioare cu apă sărată. "De ce cu apă sărată? ***veţi întreba. Iată răspunsul, aşa cum l-a formulat un medic specialist francez.***

Apa sărată tonifică, întăreşte, strînge pielea şi partea cărnoasă a gleznelor, diminuîndu-le volumul. Apa sărată provoacă un fel de osmoză, prin aceea că sarea absoarbe o parte din apa existentă în glezne, fapt care are ca urmare dezumflarea lor imediată.

O baie de apă sărată eficace se prepară adăugînd ▶

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

GIMNASTICA LA BIROU

Despre rolul și însemnătatea exercițiilor de gimnastică în păstrarea sănătății și a unei siluete frumoase, nu mai e nevoie să insistăm. Deși... puțină pisălogeală nu strică... Dar cînd lucrăm și în afara casei, rareori mai găsim timpul necesar pentru a face exerciții. Asta e hiba (parnasaua). Vă propunem în consecință cîteva mișcări ce se pot face ușor, pe loc, fără a părăsi masa de lucru.

1) Exercițiu pentru brațe: ***așezați-vă cu spatele drept și puneți mîinile, cu palmele în sus, sub birou. Împingeți cu toată puterea, ca și cum ați vrea să ridicați biroul.***

2) Exercițiu pentru dezvoltarea mușchilor pectorali: ***întindeți brațele înainte, îndreptați spatele. Cu toată puterea, împingeți degetele unele contra celorlalte. Palmele mîinilor trebuie să se atingă.***

3) Exercițiu pentru spate drept: ***întindeți brațele la spate, astfel ca palmele să se atingă. Strîngeți degetele mari, unul contra celuilalt, cîteva secunde, cît puteți de tare.***

4) Exercițiu pentru picioare: ***treceți piciorul drept deasupra genunchiului stîng, încrucișîndu-le și fiind atentă ca picioarele de-abia să atingă solul. Apăsați piciorul drept, care va opune rezistență. Faceți același exercițiu, schimbînd poziția picioarelor.***

1

2

3

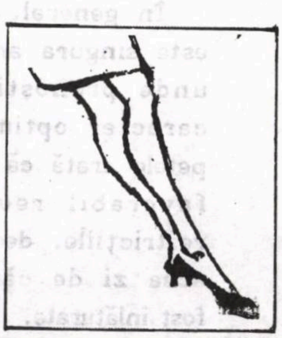
4

cîte 20 grame sare și o linguriță de bicarbonat de sodiu la un litru de apă călduță.

Apoi veți muia picioarele și gleznele în această apă (pînă mai sus de gleznă) și ținîndu-le timp de cel puțin un sfert de oră.

În fiece dimineață, înainte de a vă îmbrăca ciorapii, fricționați gleznele cu apă rece sărată; în felul acesta, ele nu se vor mai inflama prea mult în timpul zilei.

Dacă nu aveți timp sau răbdare pentru baia de picioare, utilizați "dușul scoțian" (o alternanță de apă rece și caldă), dimineața și seara. Fricționați apoi cu apă de roze, pentru a închide porii pielii.

MEDICUS

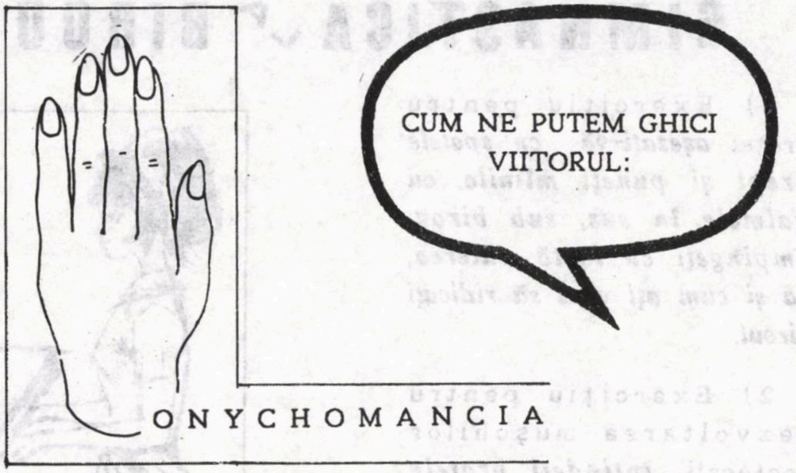

ONYCHOMANCIA

Onychomancia este arta ghicitului bazată pe interpretarea petelor și accidentelor vizibile pe suprafața unghiilor. Metoda decurge din Cabală și se bazează pe pronosticurile furnizate de petele sau accidentele care pot să apară, din cînd în cînd, pe unghii. Adeseori se văd pe unghii mici pete albe, în general în formă de steluțe. Acestea provin din golul dintre unghie și carne. Unele goluri fiind mai adînci, pata mai vizibilă la suprafața unghiei: alte goluri nu sînt prea adînci și, în acest caz, petele nu sînt pronunțate. Acestea din urmă nu au nici o importanță în onymachomancie. Doar primele trebuiesc interpretate.

În general, onychomancia este singura artă a ghicitului unde pronosticurile au un caracter optimist, deoarece petele arată că momentul este favorabil reușitei sau că restricțiile, decretate pînă în acea zi de către destin, au fost înlăturate.

Metoda de interpretare - Doi factori determină pronosticul: unul informează asupra domeniului în care se va petrece evenimentul. Indicația este procurată de unghia pe care se situează pata. Al doilea informează asupra datei aproximative la care poate avea loc faptul. Indicația este dată de poziția petei calculată în raport cu lunela (pata albă în formă de corn situată la baza unghiei).

Natura evenimentului. - Pentru a ușura citirea, numerotăm degetele de la unu la zece, începînd de la stînga la dreapta, adică de la unghia auricularului (degetul mic) stîng, la auricularul drept. Explicațiile sînt:

1) succes financiar decurgînd dintr-o nouă idee științifică.

2) succes obținut în urma unui demers făcut în scris.

3) cîștig la jocuri de noroc.

4) reputația și renumele dv. cresc în urma intervenției unei persoane străine.

5) circumstanțele exterioare elimină obstacolul care a împiedicat pînă acum reușita într-o chestiune particulară.

6) schimbare de situație (în bine) ca rezultat al voinței dv.

7) un grup va face apel la competența dv. pentru a-i da un sfat sau pentru a-l reprezenta.

8) veți putea dobîndi bunuri imobiliaresau veți realiza mai curînd decît nădăjduiți un proiect la care vă gîndiți de multă vreme.

9) o mare și neașteptată bucurie pe tărîm sentimental.

10) veți efectua o călătorie cu excelente rezultate financiare.

Data probabilă a evenimentului. - Data eveninentului este cu atît mai aproape de noi, cu cit pata este mai apropiată de terminația unghiei. Diverși specialiști în domeniul onychomanciei consideră că spațiul care separă marginea superioară a lunelei de marginea inferioară a părții libere a unghiei, reprezintă o perioadă de aproximativ șase luni. Proporțional se va calcula data evenimentului.

■ **SOITAR**

(În numărul viitor : alte diverse metode)

ȘI TOT ÎNCERCÎND SA AFLAM CINE SÎNTEM

ACASĂ...

◆ DULCIURI CU STRUGURI ◆

● TARTA: se prepară un aluat din 100 gr. unt sau margarină, 160 gr. făină, 50 gr. zahăr, 1 gălbenuş, 1 lingură de rom sau coniac. Se frămîntă un aluat care se lasă la frigider 2 ore. Se întinde apoi o foaie cu care se tapetează o formă de tartă, fundul şi pereţii împrejur, se înţeapă cu o furculiţă şi se coace la 180 grade, pînă ce este foarte puţin rumenă. Între timp se spală jumătate de kilogram struguri fără sîmburi şi se lasă să se scurgă bine în strecurătoare. Se bate spumă 1 săculeţ de frişcă cu 1 pahar de lapte şi 1 praf instant-pudding de vanilie. Se aşează crema peste foaia coaptă din tavă şi se aranjează deasupra boabele de strugure. Se toarnă peste tot un geleu de lămîie sau portocale, sau se ornează cu moţuri de frişcă.

● FLAN: se întinde o foaie groasă de 1/2 cm. de cocă franţuzească (din comerţ), se taie dreptunghiuri de 5 x 9 cm., se aşează în tava mare a cuptorului şi se coace pînă începe să se rumenească. Pe jumătate din cantitate se pune o cremă groasă de cremşnit, se presară cu boabe de struguri şi se acoperă cu cealaltă jumătate de dreptunghiuri. Se presară cu zahăr pudră şi se presează cu dosul unei linguri.

Crema: se amestecă 3 linguri pudding-vanil (nu instant) cu 1 lingură făină, 7 linguri zahăr şi 4 gălbenuşuri puse pe rînd. Se dizolvă treptat cu 1/2 litru lapte. Se pune la fiert altă 1/2 litru lapte şi cînd începe să clocotească se adaugă compoziţia cu ou şi se amestecă continuu pe foc mic, pînă s-a îngroşat bine. Se ia jos de pe foc, se pune 1 linguriţă esenţă de vanilie şi 200 gr. unt sau margarină, amestecînd continuu, se foloseşte cînd e rece.

● OMLETA: se spală un ciorchine de strugure alb, fără sîmburi şi unul negru, tămîios. La strugurele tămîios se vor scoate sîmburii. Se lasă să se scurgă. Separat, se freacă 4 gălbenuşuri cu 2 linguri de zahăr, 1 praf vanilie, 1 vîrf de cuţit sare şi 2 linguri smîntînă. Se bat spumă cele 4 albuşuri cu 1 lingură de zahăr şi se adaugă la compoziţia de gălbenuşuri. Se amestecă uşor cu 100 gr. făină, apoi cu strugurii bine scurşi. Într-o tigaie potrivit de mare (preferabil din teflon), se înfierbîntă 1 lingură margarină, apoi se face focul mic şi se pune compoziţia toată. Se acoperă şi se lasă 2 minute. Se scutură din cînd în cînd tigaia şi se lasă pînă ce omleta s-a prins bine. Se taie sferturi sau optimi, se presară cu zahăr pudră amestecat cu foarte puţină scorţişoară şi se serveşte imediat.

■ YLANA

OMLETA CU STRUGURI ?
DA. UITE CA SE POATE.
FIINDCA YLANA E ALTCEVA.

CUM VĂ PLACE

Pe țărmul mării

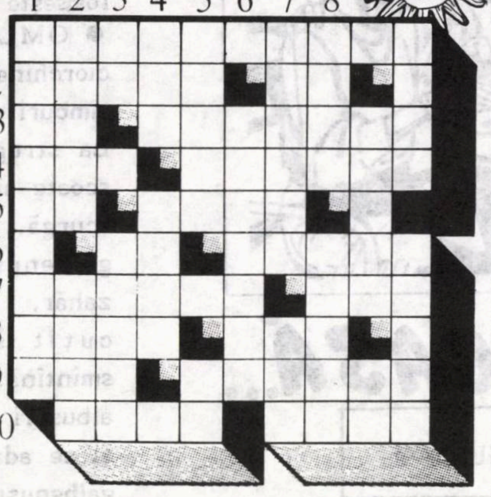

Orizontal : 1. „Stațiunea tinereții" de pe litoral. 2. Hotel din Mamaia, lîngă „Vega" – in fața ferestrei ! 3. ...și a piscinei ! – Însorita scenă a vacanțelor la mare. 4. Mia nu-i la Mamaia ! – Eroină din romanul „Mamaia by night", de Szász János. 5. În focarul lupei! – Căpitanul „Penelopei" din romanul „Toate pînzele sus", de Radu Tudoran. 6. Vasile Nicolescu – Proeminent. 7. Pitoresc bar din Mamaia – circa (abr.). 8. Pericol posibil – „...marin", poezie de Ion Pillat. 9. Atracția mării – O perlă din șiragul de nestemate al litoralului românesc. 10. Hotel cu nume de fată din Mangalia Nord. – Stațiune maritimă în Spania

Vertical : 1. Cea mai sudică dintre stațiunile de pe litoralul românesc al Mării Negre (2 cuv.). 2. Stațiune de pe litoral născută parcă din spuma mării – „...albastră", piesă de Leonida Teodorescu, evocînd munca eroică a celor de pe mare. 3. Avanscenă ! – Autorul unui „Peisaj din Techirghiol" (Octavian). 4. Pătură (pop.) – Pericol pentru cei care se aventurează in largul mării. 5. O altă fată pe firma unui hotel din Mangalia Nord – Merge de două ori la Mamaia ! 6. Pictor român (1886–1940), realizatorul tabloului „Case la Mangalia". 7. Numele a două stațiuni de pe litoral (Nord și Sud) – Prenume feminin... la temă ! 8. „...pe malul mării", melodie de Sile Dinicu – Mică grădină publică. 9. Din trecutul îndepărtat – Eforie Sud ! 10. Plutesc pe apele lacului Siutghiol (sing.) – Val de mare.

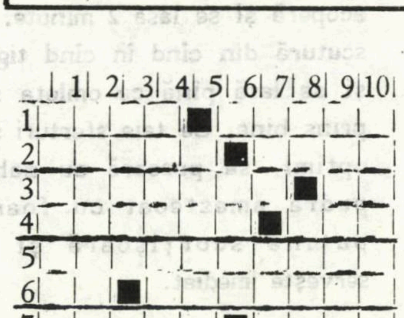

ORIZONTAL: 1. Expresie în jocul de arșice — Pline de bani! 2. Nume masculin... sfînt! — Sol dat de pe moșia șahului. 3. Izolare a unui stat de către țările care-i sînt dușmane — Contradicție. 4. Biletele de sfîrșit de an — Periferia orașului! 5. Care se ridică la o stare morală sau psihică superioară (fig.) 6. De la (od.). — Una din insulele britanice. 7. Apucată cu mîna — Unul care, la întoarcerea spre casă, nu merge numai pe-o cărare. 8. Portul nostru sudic — Grade în armată. 9. Cai de cîte trei ani fiecare. — Diviziune de timp. 10. Diftong latin — Animal nevertebrat din încrengătura artropodelor.

VERTICAL: 1. Trăsură numită și brișcă. 2. Succesiune de lucruri legate între ele. 3. Drept înainte — Băutură englezească. 4. Orașe, sate, comune. 5. Tipul spiritului oriental, completat cu Hogea. 6. Cocoașă terestră — Nota scriitorului. 7. Vie sau moartă! — Placa de lemn, piatră sau metal. 8. Alungare cîinească — Poezie lirică cu formă fixă. 9. Insigna militară, purtată mai ales la serbări sau ocazii solemne — Legătură pe firmă. 10. Însușirea de a fi în stare să întreprinzi cel dintîi ceva, din îndemn propriu.

Literară

(Anagramă : 6 litere)

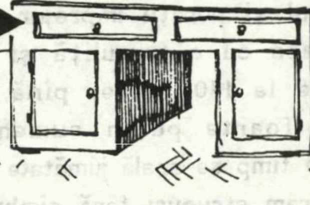

Muzicală

(Rebus criptografic 9, 2, 5, 2, 2, 7)

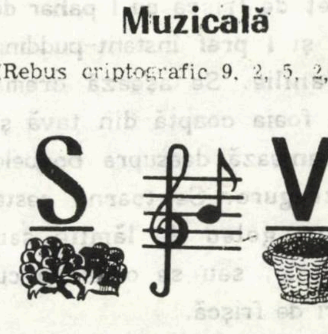

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

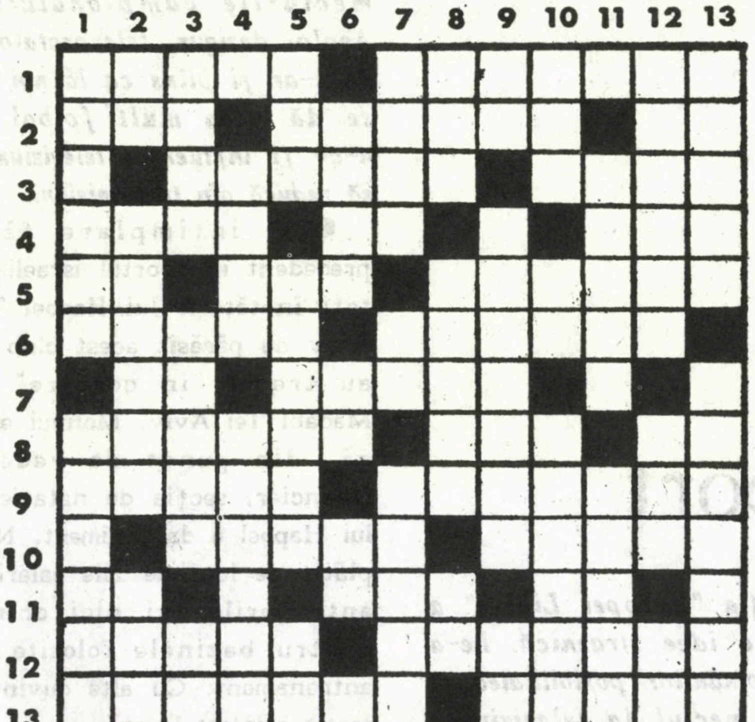

ORIZONTAL: 1) Are un cocoș. — Dă posibilitatea de a face cocoșei. 2) Poezie solemnă. — Solemn. — Scoase din Neva. 3) Răcit la ghiață. — Trib evreesc. 4) După aceea. — Stau în frig. Zid cu fructe! 5) Cățele. — Arteră scurtă! — Artere lungi. 6) Artera cea mai mare. — Arteră cu circulație intensă. 7) Păsări răpitoare. — Biletel de felicitare. 8) Un fel de cană. — Document pe scenă. — Cuprinse în viitor. 9) E tot o apă și-un pămînt! — Lărgit peste măsură. 10) Privește în două direcții. — Nu-i aici. 11) Început de ezitare. — Ofițer turc. — Primele ipoteci. 12) Sofa a la turca! — Se referă la dragoste. 13) E foarte lipicios. Țesătură de mătase.

VERTICAL: 1) Are un cocoș (sau mai mulți!). — Cocoșel. 2) Murat. — Murat. — Mur. 3) Poetesă din Grecia veche. — Scurt și răspicat. — Ultimele salve. 4) Parte de gheață. Treceri prin diverse faze rele. 5) Exact! — Taur mic. — Face din tot-netot. 6) Provincie în Grecia. — Zeul soare. — Servește-te - 7) Stă la ușă. — Stau în ușă. — Bate la ușă. 8) S-a dus! — Haine regionale. — Pătrat cultivat. 9) Își poartă undele în Lombardia. — Nume agățat în coadă! — Trufanda pentru Grivei. 10) Păzitoare de casă. Sea — Înțeles pe subînțeles. 11) E udă... — și acesta curge. 12) A face bucle. — Buclă de mare. Din contra. 13) Te opresc la intrare. — Grosolan.

Artistică

(Monoverb : 5—9)

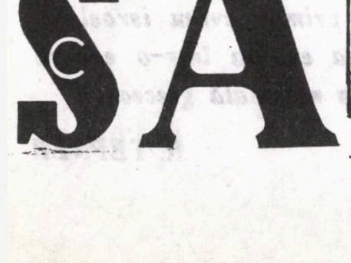

ȘAH

● Apreciere diferită

În momentul însușirii primelor noțiuni ale jocului de șah se învață valoarea pieselor, dar abia mai tîrziu, cînd numărul cunoștințelor crește, se cunoaște potențialul fiecărei piese. Valoarea unei piese depinde de caracterul poziției. Din cauza multiplelor calcule ale variantelor unei partide, uneori survine dificultatea în apreciere. Cel care vede mai exact poziția în transformare de-a lungul mutărilor neefectuate poate depăși mai ușor un adversar egal. Deși Mihail Tal rămîne unul dintre cei mai geniali șahiști ai lumii, nimeni nu poate afirma că putea conta pe victorie sigură în fața marelui maestru Alexei Suetin la turneul de la Tbilisi din anul 1970. Partida a început sub însemnele „sicilienei" și s-a ajuns la poziția din diagrama . . . . Ultima mutare a negrului este, evident, *19...g6?* și constituie o gravă greșeală avînd în vedere combinația pregătită de Tal. Șanse mai bune avea negrul după 19..000. Ce s-a întîmplat cu Suetin în acest moment? A apreciat poziția pe baza principiilor poziționale mizînd pe faptul că trebuie să cîștige inițiativa pentru a scăpa regele negru cu fața curată. Dar Tal a văzut cum poate termina partida și nu a mai ținut cont de valoarea pieselor. Matul îl obseda. A urmat surprinzător: *20.D:e5!!* Sacrificiul trebuie acceptat: *20...d:e5*. După *21.e:f7* negrul a cedat. Ar mai fi putut urma 21...Rd7 22. Nf5 Rc6 23. Ne4 și regele negru nu mai are scăpare.

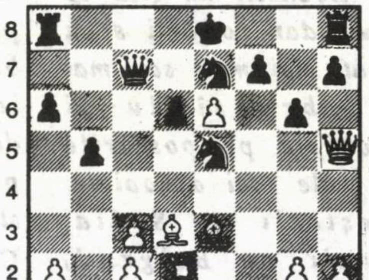

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

Sport

● *Din nou cum era de aşteptat, de altfel, România şi Albania au fost singurele ţări de pe bătrînul continent care n-au transmis, nici "în direct" şi nici altfel, meciurile din turneul final al campionatului european de fotbal. Albanezii nu ştiu ce au făcut, dar românii s-au descurcat, mai mult sau mai puţin, branşîndu-şi televizoarele pe posturile străine cele mai apropiate: bucureştenii pe Sofia, bănăţenii pe Belgrad, transilvănenii pe Budapesta, moldovenii pe Chişinău. Mai prost au stat lucrurile cu cei din centrul ţării. Dar nici aceştia nu s-au lăsat. Cei din Braşov, de pildă, înarmaţi cu televizoare portative, au urcat în adevărate procesiuni pe Tîmpa, unde se puteau "prinde", în condiţii acceptabile, emisiunile transmise de posturile ţărilor vecine. În ziua finalei, redacţia "Europei Libere" a avut o idee strașnică. Le-a dat românilor posibilitatea să vadă meciul la televiziunea bulgară, ungară, iugoslavă sau sovietică, cu bandă sonoră în... româneşte. Cum? Foarte simplu. I-a invitat pe ascultătorii români să se uite pe ecranul televizorului, branşat pe postul străin, lăsînd, în acelaşi timp, deschis radio-ul, branşat şi el pe "Europa Liberă". În studioul de la München, Sorin Cunea şi Mihai Russu au întreţinut atmosfera de "culoare" reportericească şi au dat mereu legătura cu stadionul, de pe care Nicu Munteanu transmitea desfăşurarea jocului. Toată lumea e de acord că a fost o emisiune excelentă, plină de vervă, care i-a despăgubit oarecum pe telespectatorii români pentru că nici de astă dată, televiziunea lor n-a transmis niciunul din meciurile campionatului. Acolo, desigur, telespectatorii nu s-ar fi plîns ca la noi că se dă prea mult fotbal şi n-ar fi influenţat televiziunea să reducă din transmisiuni.*

● O întîmplare fără precedent în sportul israelian: toţi înotătorii lui Hapoel Tel Aviv au părăsit acest club şi au trecut "in corpore" la Macabi Tel Aviv. Motivul este că, din punct de vedere financiar, secţia de nataţie a lui Hapoel a dat faliment. N-a plătit de luni de zile salariile antrenorilor şi nici chiria pentru bazinele folosite la antrenament. Cu alte cuvinte, secţia a intrat la apă...

● *Clubul Apollon Athena, care a promovat anul acesta în prima ligă de fotbal a Greciei, se interesează de un jucător al lui Macabi Tel Aviv, Haim Goldberg, pe care ar vrea să-l achiziţioneze. S-au făcut de-acum unele tatonări şi clubul telavivian a lăsat să se înţeleagă că, în schimbul sumei de 175.000 dolari, ar fi dispus să dea cuvenita dezlegare. Dacă se va face afacerea Haim Goldberg va fi primul "Haim" şi primul "Goldberg", adică primul evreu israelian, care va evolua într-o echipă din liga naţională grecească!*

R. TEPNER

POŞTA

RASPUNS: NICI DE STINGA, DAR NICI DE DREAPTA

Cititorul nostru, dl. Iosef Mozes din Bat Yam, e revoltat pentru că la rubrica "punct de vedere" eu propag ideea "că tot ce-i rău în ţară e din cauza Licudului şi că tot ce-i pozitiv e pe seama Maarahului".

Nici conducerea revistei nu împărtăşeşte întotdeauna "punctul de vedere" al colaboratorilor, indiferent cum se intitulează rubrica. O declară negru pe alb în fiecare număr în josul coloanei care cuprinde datele redacţionale, administrative şi tehnice ale publicaţiei. Şi, de altfel, are posibilitatea să schimbe şi titlul rubricei, şi pe redactor, dacă crede de cuviinţă.

În ce mă priveşte, încerc să mă explic. Recunosc că nu pot face apologia stîngii, aşa cum o face - de pildă - dl. Klapper pe a dreptei. (Citiţi tot în "Minimum", articolul "Dreapta-Stînga" din nr.12, pag.7). Mai mult. Declar sus şi tare, că nu sînt membru al partidului Mapai, n-am fost niciodată şi cînd mi s-a oferit funcţia de redactor-şef al publicaţiilor în limba română care susţin politica muncitorimii (după ceilalţi doi redactori-şefi, Ariely şi Zait, membri în comitetul central al respectivului partid) am pus condiţia să pot critica acţiunile acestui partid, dacă nu-mi vor fi pe plac. Ceea ce am şi făcut în unele din articolele mele. De pildă, am fost un adversar înverşunat al formulei de guvern de uniune naţională. Dl. Himmelfarb, directorul general al acestor publicaţii o poate confirma.

Aceasta nu înseamnă că nu recunosc - şi păcat că nu recunosc şi alţii diplomaţia lipsită de demagogie a acestui partid (vezi recenta campanie de alegeri pentru Knesset) şi mai ales experienţa politică a conducătorilor acestui partid. Şi mă mir cum există cetăţeni care nu sesizează că în campania electorală actuală, linia Licudului este una agresiv brutală, urmărind discreditarea totală a conducătorilor partidului Muncii şi că nu există şi o acţiune viceversa?

Spre exemplu, Aric Şaron La reuniunea de la "Country Club" (unde s-au vărsat atîtea sticle de şampanie şi s-au răsturnat atîtea scaune) atît domnia sa cît şi ceilalţi fruntaşi herutnici, nu au pomenit despre vreun program al partidului, cu privire la îmbunătăţirea stării actuale din ţară, declarînd (citez:) "Trebuie să ne preocupăm de sarcina noastră principală şi această sarcină este lupta contra Maarahului..."

Moşe Arens, de asemenea, nu aminteşte nimic despre proiectele viitorului apropiat, dar afirmă în interviul acordat recent ziarului "Maariv", că Israelul întregit este prea mare pentru partidul Muncii, şi îl critică pe Itzhak Rabin, calificîndu-l că este prea mic pentru industria aeronautică militară.

Oare se ştie - şi cred că şi cititorii respectivi ştiu - că Rabin a fost şeful Statului Major în timpul războiului de şase zile, el fiind tocmai cel ce a cucerit Ierusalimul cel mare, cu care se laudă acum dl. Arens. Cît despre Şimon Peres, el este cel ce a pus temelia industriei militare.

Ce au făcut în acest timp şefii Herutului şi ai partidului Liberal? Absolut nici unul nu se poate lăuda cu o biografie cît de cît apreciabilă. Ce fapte măreţe se pot pune pe seama d-lor David Levy, Aridor, Corfu, Modai? Sau chiar pe seama d-lui Arens?

Doar lui Menahem Beghin i se pot atribui două mari acţiuni: 1) fiindcă încă în clandestinitate, a reuşit să alunge armatele britanice din Eretz Israel şi 2) să se ▶

retragă din funcţia de prim ministru, dîndu-şi seama că "preţioşii" lui colaboratori duc ţara de rîpă.

Şi atunci mă întreb şi-i întreb pe domnii care citind, nu toate, articolele mele- "se simt ca într-o sucursală a lui Şimon Peres" : să nu sesizez degringolada în care se află ţara, de cînd sîntem conduşi de forţele Licudului? Să nu sesizăm capacitatea politică, experienţa politică, drumul trasat de Ben Gurion, cel căruia trebuie să-i mulţumim, eu şi dumneata, că avem ţara noastră, datorită căruia Moşe Arens sau David Levy sînt miniştri?

În 1979, am dorit o schimbare. Mi se urîse cu Mapaiul. La multă lume. Pentru această schimbare, am mers la vot cu "Dash"-ul în frunte. Ce am realizat în aceşti zece ani? Să fim drepţi, nici pacea cu Egiptul nu s-ar fi realizat, dacă nu ar fi fost iniţiată de Golda Meir.

Să nu sesizezi că în pregătirea campaniei electorale, în loc să propui cetăţenilor ce ai de gînd să faci pentru îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă, numeşti o comisie alcătuită din d-nii Roni Millo şi Moşe Nissim, cu scopul clar şi definit de a "demasca" greşelile şi "crimele" comise de Şimon Peres şi să nu sesizezi că din partea adversă nu se procedează la fel şi că partea adversă vine cu propuneri concrete?

Nu sînt mapainic, nu pot fi mai ales licudnic. Nu sînt de stînga, şi nici mai ales de dreapta. Îmi iubesc ţara, ca şi dumneata, vreau binele ei, ca şi dumneata, pentru că este spre binele meu, binele nostru şi al copiilor noştri. Nu sînt nici unicul cetăţean din această ţară, care luptă pentru adevăr, care vede şi presimte ce va fi în această ţară, a noastră, fiind conduşi de politicieni care se menţin în situaţia gravă ce se poate naşte din refuzul de a accepta un compromis politic, de a respinge cu încăpăţînare diabolică o ieşire politică, sprijinită de întreaga opinie mondială, politicieni în stare să accepte toate dorinţele absurde ale fanaticilor religioşi, pentru a-şi păstra fotoliile.

Cititorilor care s-au arătat nemulţumiţi de tema unor articole scrise de mine, vreau să le fac cunoscut că sînt şi ziarişti şi ziare (chiar în limba română) susţinători ai Licudului. Meritul lui "Minimum" constă în faptul că dă prilej oricărei idei să se afirme, să apară în paginile sale. Şi de aceea, mă bucur să colaborez la aceste pagini.

În încheiere, vreau să amintesc, că în urma unui articol publicat în "Revista mea", în 1978, intitulat "Religie şi Libertate", a fost devastat localul redacţiei, făcîndu-se praf şi pulbere din numeroase manuscrise şi documente redacţionale de valoare. Iar cu un an înainte, în 1977, criticînd alegerea ca deputat a lui Flatto-Sharon, am fost deranjat la telefon mai bine de un an, în toiul nopţii, cu înjurături de mamă şi ameninţat cu moartea.

Sper că nu se vor repeta asemenea "chestii". Cel puţin scrisorile onorabililor cititori, deşi nu sînt inofensive, nu cuprind argumente de frazeologie aşa zisă naţionalistă şi invective de felul cum obişnuiesc adepţii Licudului. De aceea, răspund. Dar nu mă las convins să nu scriu împotriva nedreptăţilor şi să nu sesizez prin modestele mele articole situaţia precară a ţării şi viitorul care ne aşteaptă. Dacă - bineînţeles - "Minimum" îmi va acorda în continuare prilejul.

ADRIAN ZAHAREANU

CITEVA ADEVARURI DESPRE SINAGOGA "NOASTRA"

...În cursul unei recente vizite la Tel Aviv, mi s-a indicat o scrisoare adresată revistei de către dl. Moşe Maur, care contrazice conţinutul unui interviu cu tatăl meu, Moşe Nistor, apărut în nr.12 al lui MINIMUM.

Condiţiile actuale de sănătate ale tatălui meu nu-i dau posibilitatea de a riposta, iar subsemnatul neavînd o mentalitate polemică aş fi lăsat lucrurile cum erau. Două motive însă mă imping să răspund d-lui Maur: primul este simpatia faţă de MINIMUM, al doilea este titlul scrisorii d-sale: ADEVARUL, *TOT ADEVARUL*...

Dl. Maur a demonstrat de mult prin lucrările sale, că iubeşte şi cultivă istoria dar sînt mirat de afirmaţia că un interviu sau articol de revistă pot arăta tot adevărul despre un fapt, chiar mai puţin important decît construcţia sinagogii "noastre".

Cred că toţi evreii români sînt recunoscători comitetului prezidat de dl. Maur pentru activitatea sa care a avut ca scop crearea unui centru cultural şi a unei sinagogi "româneşti"; sinagoga ce poartă numele Gutman.

Totuşi, pentru a da o mică ***contribuţie*** la "adevărul" în discuţie, trebuie să precizez că:

- Sinagoga a fost "ridicată" cu contribuţia determinantă a Fondului Cukier - Goldstein - Goren, fiindcă înainte de intervenţia sa existau cel mult temeliile.

- Dl. Dolfi Goldstein a făcut-o "în memoria părinţilor săi"; felul cum numele acestor părinţi a fost amintit **este o altă chestie.**

Nota d-lui Maur, dă poate involuntar impresia că interesul d-lui Goldstein pentru sinagogă ar fi fost ocazional; contrariul este dovedit de contribuţia sa substanţială pentru sala destinată centrului cultural, adică celui de al doilea scop al comitetului.

- În rezumat, mă tem că adevărul, aşa cum a fost expus de către Dl. Maur, nu este "tot" adevărul, fiindcă menţionează numai aportul financiar al d-lui Goldstein, dar nu şi lucrul cel mai important, adică entuziasmul său şi al fiului său Alex; acesta şi-a dedicat foarte mult timp pentru a veghea ca toate detaliile construcţiei să fie la înaltul nivel dorit.

AL. NISTOR
Milano

CAZUL VAIDA AGNES... A LUAT SFIRŞIT

Datorită revistei dv. mă aflu de două luni în ţară. Dar să mă prezint: mă numesc VAIDA AGNES.

Vă scriu aceste rînduri nu numai pentru a vă mulţumi pentru atenţia acordată de revista dv. "cazului" meu, ci şi pentru a mărturisi că mă bucură faptul că majoritatea cititorilor care s-au adresat revistei sau au scris direct fiicei mele Ecaterina au subliniat că pot şi trebuie să vin în Israel. Ceea ce s-a şi întîmplat. Nu mă pot abţine să nu dau un răspuns domnului Rabin Gutman şi celor care l-au susţinut: am încercat să trec din nou la iudaism în România dar nu am reuşit.

Sînt fericită că mă aflu în ţara mea şi a strămoşilor mei şi mulţumesc tuturor celor care m-au ajutat: revista MINIMUM, autorităţile competente care au soluţionat favorabil cererea mea de a alia precum şi celor care i-au trimis scrisori de încurajare fiicei mele.

Celor care doresc amănunte îi rog să-mi scrie pe adresa: VAIDA AGNES, Partizanim 13/2 Haifa.

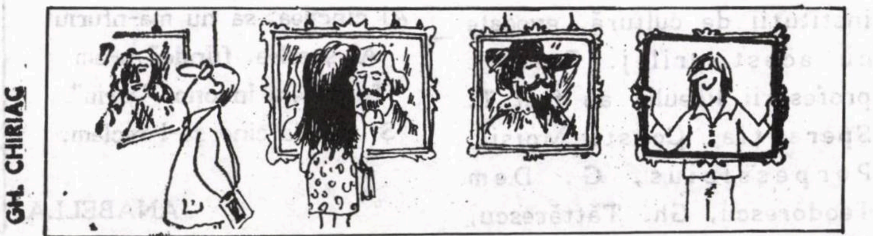

POŞTA

ELEFANTUL M-A JIGNIT

Numai respectul pentru cuvîntul scris mă opreşte să mă cobor la nivelul conţinutului notei "Săptămîna noastră de lucru" din cadrul rubricii Elefantul şi problema de Victor Russu (Minimum nr.16).

Ca funcţionar public am fost la fel de jignit ca şi atunci cînd oameni pentru care nu am nici un fel de consideraţie exclamă "rumanim ganavim".

Recunosc că la un asfel de nivel îmi lipseşte simţul umorului.

VLAD NICOLAU
Bat Yam

Amintim că în nota cu pricina, V. Russu susţinea - la modul satiric - că, în realitate, la noi nu se munceşte aşa cum se cuvine.

SEMICENTENAR

Recent, promoţia anului 1938 a liceului "Matei Basarab" din Bucureşti a sărbătorit 50 de ani de la absolvire. Unul din participanţii la festivitatea jubiliară ne-a relatat despre tradiţiile acestei renumite instituţii de cultură, evocate cu acest prilej. Printre profesorii liceului au fost T. Speranţia, Const. Moisil, Perpessicius, G. Dem Teodorescu, Gh. Tăttărescu, Ioan Slavici, Duiliu Zamfirescu, iar printre elevi - Şt. O. Iosif, D. Paciurea, G. Topîrceanu, C. Levaditi, Lucreţiu Pătrăşcanu, George Vraca, George Oprescu, Ştefan Nicolau, Miron Nicolescu ş.a. La sărbătorire au fost de faţă, printre alţii, prof. N. Cajal, Costin Murgescu, Tudor Olaru, Virgil Petrescu - deasemenea foşti elevi ai liceului, care situat într-un cartier cu multă populaţie evreiască, se mîndreşte şi cu un şir de intelectuali evrei, care fie că s-au format pe băncile lui, fie că au fost dascăli emeriţi la catedrele şcolii.

EMIL GOLD
Bucureşti

Anabella are 10 motive

pentru care nu vrea să candideze la anume premii ce se dau ocazional şi nu ştiu cum, actorilor din *alia*. Acesta este subiectul unei poezii, cu of-uri şi umor, primită la redacţie din partea cunoscutei comediene - şi din care publicăm mai jos motivele de la 3 la 6:

Al treilea, mi-e imposibil
Să-mi însuşesc cabotinismul
Şi orice premiu divizibil.
Al patrulea, nu am... cinismul!

Al cincilea, să nu mă-nfuriu!
Al şaselea, fiindcă n-am
Încredere în onor "juriu"
Şi nici la cine să-l reclam.

ANABELLA

PENSII DIN ROMANIA?

Ideile şi propunerile referitoare la plata pensiilor din România au avut - aşa cum era firesc - un puternic ecou în rîndurile cititorilor. Pe adresa redacţiei sosesc zilnic scrisori în sprijinul acestui gînd eminamente uman şi eminamente rezonabil. Cîteva exemple:

David Meirovici din Kiriat Motzkin, rh. Abr. Zigel nr. 22/504 este pensionat de vîrstă din 1980; soţia sa s-a pensionat de boală în 1968; cărţile lor de muncă sînt depuse la oficiul judeţean de pensii din Piatra-Neamţ.

"Mă alătur acestei acţiuni - scrie el - şi sper că cei din conducerea olimilor din ▶

ERATA la nr. 16 (iulie a.c.)

La pag. 47. col. III-a, rîndul 20 de jos (articolul lui Radu Mănescu), în loc de "socrul" ***meu***," Ilie Mendelsohn", se va citi "socrul ***său***,..."etc. (ceea ce, să recunoaştem, e cu totul altceva).

După cum avem de-a face cu un cu totul altceva şi ***la*** paşnica rubrică a Ylanei ***(reţetele) unde, la pag. 79, par.I, penultimul rînd, în loc de "cînd s-a răcit, ţinem la frigider 3 ore", se va citi: "cînd s-a răcit, ţinem la fiert..."***

POŞTA

România vor întreprinde demersurile cuvenite în acest scop".

Marcu Iancovici (tot din Kiriat Motzkin) aminteşte o interesantă convorbire pe care a avut-o, înainte de plecarea în Israel la oficiul de pensii al sect.II din Bucureşti: "M-am adresat şefului oficiului de pensii, întrebîndu-l dacă pensia mea (pe care o primisem patru ani) va fi transferată în Israel. D-sa mi-a răspuns că spre deosebire de R.F. Germania cu care există o convenţie în acest sens, cu Statul Israel nu s-a încheiat deocamdată nici o înţelegere asemănătoare".

Dady Segal din Kiriat Yam, rh. Schapira nr. 2A, insistă asupra necesităţii ca organizaţiile "româneşti" şi conducătorii acestora să se dedice studierii şi rezolvării acestei dramatice probleme: " Aceste organizaţii, separat sau cu eforturi conjugate, ziariştii, juriştii, toţi, fără deosebire de orientare politică, trebuie să-şi facă un titlu de onoare din a acţiona în scopul realizării acestui deziderat".

●

Jean Litani, Ramat Aviv (o îmbrăţişare); ***Leon Rubinştein***, Natania, ***H. Şvarţ***, Tel Aviv şi ***Marcel Sand*** Tel Aviv (cred că răspunsul lui A. Zahareanu din aceste pagini corespunde cu ideile Dvs); ***prof. Rachel Cohen.***, Petah Tikva (da, da, de acord - şi cu riscul ca nu ştiu ce oligofren să ne eticheteze "de dreapta": "greva celor de la Maghen David Adom a fost de-o mare cruzime"); ***S. Stahl***, Naharia (nu ne putem pronunţa în legătură cu calendarul dv. original, "pînă în anul 2000" - decît dacă şi după ce îl vedem); Farm. ***Osias Berca*** Yaffo (versuri de bun simţ şi bun gust dar mult prea lungi pentru spaţiul nostru); ***Arie Barasch*** Bat-Yam (faptul că indivizii respectivi - inclusiv avocaţii cu pricina - fac parte din loja cu pricina nu "aruncă o umbră asupra organizaţiei"; după ştiinţa noastră, loja este eminamente onorabilă, axată pe înfăptuirea binelui obştesc, dar, ca-n orice organism uman de aici şi de oriunde, avem de-a face cu sfîntul principiu numit: "nu există pădure fără uscături") ***David Nahum***, Haifa, (de acord: fiind, cum spunea d. Şimon Peres, o alia care am păşit in vîrful picioarelor aici Israel", sîntem trataţi, în materie de... deputaţi, aşa cum se cuvine"; cu - vom preciza noi - un sictir nebun); ***Harry Shoshany***, Bat Yam (o strofă pe adresa colaboratorului nostru I. Atlas: Se ştie că tu-i sfătuieşti/ şi că tot "globu"-l stăpîneşti/ de aceea toţi, parcă-ntr-un glas/ te recomandă cu tărie/ că eşti un doct în geografie/ pe drept cuvînt un bun...atlas/); ***Bernard Solomonovici-Solo***, Tel Aviv (document interesant: îl vom utiliza cu plăcere); ***Ana Lengyel-Lifschnitz*** (aşteptăm reportaje); ***Victor Aderca Glaser***, Ierusalim; ***Ana Liquornic***, Bat-Yam; ***Sofia Goldenberg***, Beer Sheva; ***N. Solomon***, Metulla;

Filip Lentzer, Ramat Gan; ***Andrei Zamora***, Haifa; ***Eugen Goldştein***, Kiriat Yam; ***Arthur Avidan***, Romema, Ierusalim; ***Moşe Frimu***. Tel Aviv; ***Dr. Edgar Savin***, Yokneam Illit; ***Izu Ben Avram***, Petah Tikva: mulţumiri pentru bunele cuvinte, sugestii şi observaţii.

Ceilalţi (incl. Dr. Erwin Elias, Beersheva, Dr. Ana Catz, Ierusalim; Dr. S. Jacobsohn, Tel Aviv) - pe curînd.

CLEPSIDRA

NOU VENIŢI (olim hadaşimi)

PETER LOZNEANU, avocat,- fost preşedinte al comunităţii evreilor din Dorohoi - cu fiul, Stelian Lozneanu, ing. electronist; la Merkaz Klita Natzeret-Ilit.

DANIEL RUSSU, inginer de sunet; cu soţia şi copilul; din Bucureşti; la Merkaz Klita Gilo A, 84/34, Ierusalim.

TURISM

PROF. DR. N. CAJAL, membru al Academiei Române; la rude.

GRIŞA GHERGHEI, poet, din Bucureşti (cîteva volume: Nici o tangentă la inimă", *1968;* Armuri, *1972); la prieteni.*

OLIVER LUSTIG, scriitor, istoric; autorul unor importante scrieri memorialistice despre universul concentraţionar *de la Auschwitz; din Bucureşti; ca invitat al Institutului Yad Vashem din Ierusalim.*

JAKAB SANDOR (ALEXANDRU), fost ministru adjunct la finanţe; din Bucureşti, cu soţia;

CONSTANTIN IONESCU-VOVU, pianist, profesor la Conservatorul "Ciprian Porumbescu" din Bucureşti; la prieteni. (Tel. 5517295).

STABILIRE ÎN STRAINATATE

NINA CASSIAN, poetă; la New York, U.S.A.

INCENDIU

APARTAMENTUL din Bat Yam al pictorului şi graficianului.

ADRIAN LUCACI; în urma unui scurt-circuit; focul a distrus cea mai mare parte a colecţiei de tablouri A. Lucaci.

EXPOZIŢIE

SARINA MIRON, ola hadaşa; acuarelă şi lucrări în ulei; la Biblioteca municipală din Beer-Sheva; vernisajul 23 iulie a.c

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

NUŢU SPODHEIM pictor, Tel Aviv, este rugat să ia legătura cu Iacob Fuchs, Şikun Mishav 7/12, Herzlia.

Dr. ANA CATZ (tel. 02 - 438037) caută pe I. Rudel, scriitor.

CAUT parteneră pentru excursie în Europa, septembrie, 55-65 de ani, simpatică, inteligentă. P.O.B. 14.155, Tel Aviv - 61141.

PRIETENII de la conservatorul de teatru Ben Zvi felicită pe regizorul şi profesorul Vladimir Mirodan cu prilejul obţinerii titlului de M.A. al Universităţii din Londra în domeniul teatrologiei.

CAUTAM două perechi pentru a juca poker prietenesc (vineri seara). Tel. 02/71.14.12.

ADRESA NOUA

DR. BERTHOLD RĂZVAN, Conferenţiar de pediatrie la facultatea de stomatologie din Bucureşti, la Aşdod - Rh. Harişonim 15/55 tel.085 - 31438.

Se vorbeşte româneşte:

BIJUTERII

Sandu Braunstein, Rh. Sheinkin 8A (colţ Allenby), Tel Aviv.

TURISM

All Meridian Tours, str. Ben Yahuda 1, Tel Aviv, tel. 659393 - 659394.

Adrian, str. Shenkin 8 (colt Allemby), tel. 200687-8-9.

Hotel Münchner Hof, 6000, Frankfurt Am Main 1 - Münchener Str. 46 (tel. 069/ 230066-7-8)

Univers, str. Rambam 17, Tel Aviv; tel.663344

Ophir Tours (Marcel Bădescu-Blecher), str. Ben Yehuda (Bloc El-Al) Tel Aviv; tel. 299121

Gordon Tours (Atlas), str. Ben Yehuda 148, Tel Aviv; tel.248293.

E. Weiss - Ady Tours, str. Allemby 111, Tel Aviv; tel.625406 - 623656 - 624753

,,Melia" (Lică Bluthal), str. Gordon 17, tel. 249225, Tel Aviv.

Aurel Weisler, ITS, str. Frishman 9, Tel Aviv: tel. 242331

HOROSCOP

● LUNA AUGUST ●

■ SYBIL HEDERNA

● **BERBEC (21 martie - 20 aprilie)**

Pentru majoritatea celor născuţi în această zodie, o lună cu surprize plăcute şi înfăptuiri remarcabile. Întîlniri interesante în cursul deplasărilor "pe teren". Cînd e vorba de cunoaşterea oamenilor, bizuiţi-vă pe prima impresie. Posibilă întîlnire cu o persoană care ar putea influenţa hotărîtor asupra situaţiei dvs. financiare.

● **TAUR (21 aprilie - 20 mai):**

Sînteţi - în această perioadă - dominat de probleme materiale. Evitaţi cheltuielile "neserioase", feriţi-vă de speculaţii şi jocuri de noroc. Veţi cunoaşte lume nouă, de calitate, şi veţi auzi vorbe bune despre farmecul dv. O mică scenă de gelozie în perspectivă.

● **GEMENI (21 mai - 21 iunie)**

O tendinţă către delăsare care trebuieşte combătută! O persoană doreşte să vă ajute întru realizarea planurilor, la zi: deci, purtaţi-vă atent, inteligent, cu ea. Probleme legate de dantură.

● **CANCER (22 iunie - 22 iulie)**

Energia şi eficienţa dv. vor fi apreciate. Dacă vreţi să puneţi pe picioare o afacere nouă, ascultaţi părerea celor iniţiaţi... Şi nu luaţi în serios sfaturile unui prieten; sincer... dar necompetent. Calm în viaţa afectivă.

● **LEUL (23 iulie - 22 august)**

Posibilitate de a fi numit într-un post de conducere. Atenţie la ţinută, la aspectul zis exterior. O cunoştinţă vă va cere să-l împrumutaţi cu nişte bani. Refuzaţi-l, fără jenă: omul e dintr-aceia care nu-şi plăteşte datoriile în vecii vecilor. Acasă... copiii cresc: nu uitaţi că odată cu anii, cresc şi nevoile lor.

● **FECIOARA (23 august - 22 septembrie)**

Întîrziere în realizarea unui proiect. Stăpîniţi-vă nervii, nerăbdarea, evitaţi cu orice preţ conflictele cu şefii şi cu cei din jur. Feriţi-vă de cheltuieli exagerate. Şanse de a găsi un obiect pierdut. Starea atmosferică poate influenţa (nu în bine...) starea sănătăţii. Apăraţi-vă, deci, de valurile de căldură.

● **BALANŢA (23 septembrie - 22 octombrie)**

Vi se va propune o afacere de proporţii, "sigură"; să nu investiţi nici măcar un şekel, treaba e neserioasă. În viitor, însă, o perspectivă ***reală***.Necazuri cu vecinii; trataţi chestiunea cu calm, pentru a nu vă face duşmani. Un telefon matinal are darul de a vă tulbura. Satisfacţii pe tărîm sentimental.

● **SCORPION (23 octombrie - 21 noiembrie)**

O lună, în general, favorabilă. Se iveşte prilejul unei împăcări cu anume adversari: nu pierdeţi ocazia. Veşti bune de la cei dragi din depărtare. Întîlnire şi convorbiri intersante cu o persoană străină. Luptaţi contra sedentarismului, făcînd mişcare şi folosind aparate de gimnastică (bicicleta medicinală etc.).

● **SAGETATOR (22 noiembrie - 20 decembrie)**

Perioadă favorabilă comercianţilor şi oamenilor de afaceri.

Nu proiectaţi ceea ce ştiţi că nu puteţi înfăptui. Viaţa dv. sentimentală ar putea trece printr-o perioadă dificilă. Riscuri de tulburări renale: evitaţi băuturile alcoolice.

● **CAPRICORN (21 decembrie - 19 ianuarie)**

Prudenţă pe drumuri, pericol de accidente de circulaţie. Luni zi favorabilă pentru tranzacţii cu străinătatea. Un cîştig neaşteptat şi substanţial. Nu vă aruncaţi într-o legătură sentimentală care ar putea tulbura liniştea căminului. Final de lună "nervos": evitaţi certurile cu prietenii.

● **VARSATOR (20 ianuarie - 18 februarie)**

Dificultăţi băneşti la începutul lunii; evitaţi contractarea de noi datorii, deoarece la sfîrşitul lunii atmosfera se înseninează. Un eveniment fericit în familie. Şi un membru al familiei care ţine să vă ajute: urmaţi cu încredere sfaturile lui.

● **PEŞTII (19 februarie - 20 martie)**

Cîştiguri substanţiale; iar pentru unii avansare - importantă - la locul de muncă. S-ar putea să primiţi o veste ***extraordinară*** sau ca o idee nouă să influenţeze, decisiv, viitorul dv. O reuniune de familie în perspectivă şi posibilitatea să fiţi solicitat în calitate de arbitru. Pe planul sănătăţii, atenţie la tulburări cardiace, hipertensiune.

ÎN ATENȚIA AGENȚILOR DE VOIAJ:

UNGARIA ● POLONIA ● ROMANIA ● BULGARIA ● IUGOSLAVIA ● CEHOSLOVACIA

EUROPA RĂSĂRITEANĂ

La dispoziția dvs. se află departamentul cel mai competent din Israel pentru țările din Europa Răsăriteană:

UNGARIA ◆ POLONIA ◆ ROMANIA ◆ BULGARIA ◆ IUGOSLAVIA ◆ CEHOSLOVACIA

Departamentul pentru Europa Răsăriteană al agenției OPHIR TOURS, sub conducerea lui MARCEL BADESCU - BLECHER, este unicul centru de comenzi din Israel care se ocupă de toate serviciile turistice din țările susamintite:

La dispoziția dv.:

- Locuri la zborurile El-Al și Tarom spre București și retur.
- Reprezentanță în Israel - prin contracte directe - a societăților:

tarom
ROMANIAN AIR TRANSPORT

MALÉV
Hungarian Airlines

- O echipă de profesioniști de mîna întîia
- Un sistem de activitate computerizat
- Majoritatea comenzilor se realizează pe bază de Free-Sale.

SUCURSALE TURISTICE DE STAT:

UNGARIA
iBUSZ
HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

CEHOSLOVACIA
Čedok

IUGOSLAVIA
KOMPAS
JUGOSLAVIJA

BULGARIA
BALKAN TOURIST

POLONIA
ORBIS

ROMANIA
ONT
CARPATI
BUCUREȘTI

VA RUGAM SA TRANSMITEȚI, CHIAR ASTAZI, COMENZILE PENTRU CLIENȚII DV. LA:

OPHIR TOURS - KEY TOURS, str. Ben Yehuda 32, et.VI, Tel Aviv. tel: 03 - 209745/6, 209774, 209755 sau prin tel. 03 - 5131703 la dispoziția dv. 24 ore pe zi.

Onorați turiști: vă rugăm, adresați-vă agentului dv. de voiaj.

O LUME MINUNATA LA DISPOZIȚIA DV.

אופיר טורס

Tel. 03 - 5131703 - în serviciul dv. 24 de ore pe zi

Un an bun!

minimum

...ȘI DĂ-NE, DOAMNE, UN GUVERN CU MINTEA LUMINATĂ

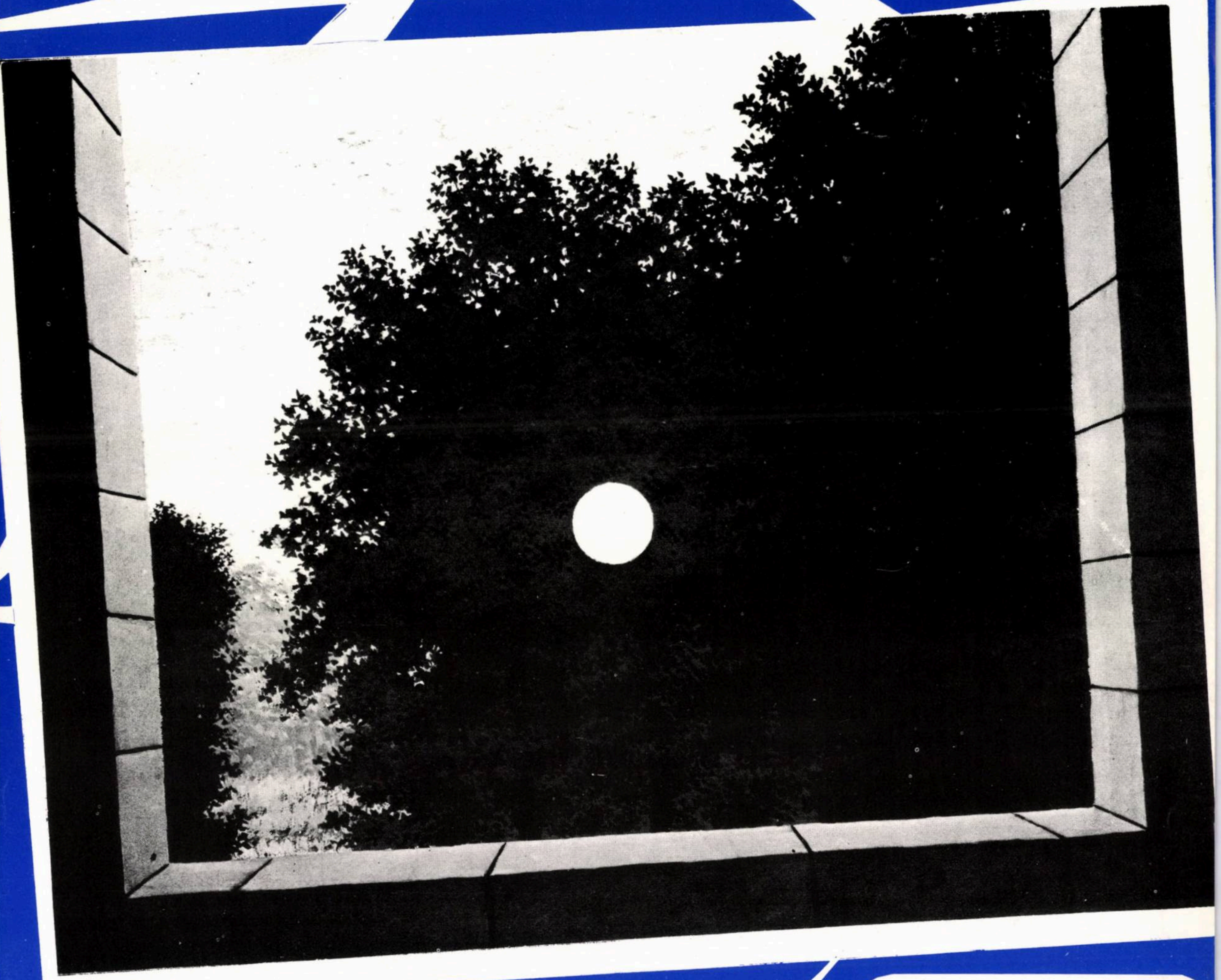

Marele nostru
★ CONCURS ★
cu PREMII

AN II • NR. 18
SEPTEMBRIE
1988
6,20 ȘEKELI

UN AN NOU, SURISURI NOI

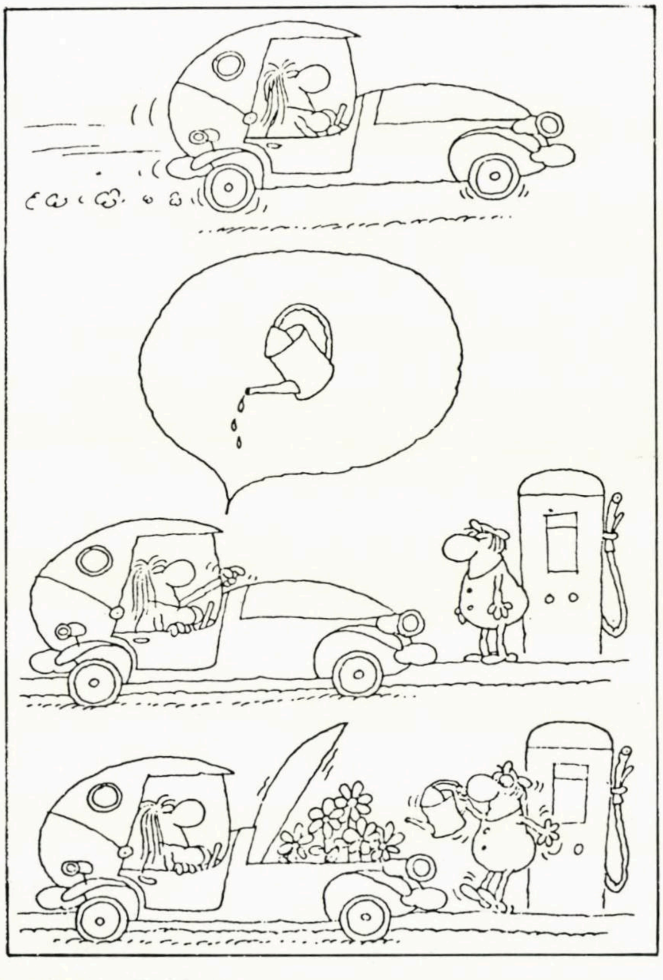

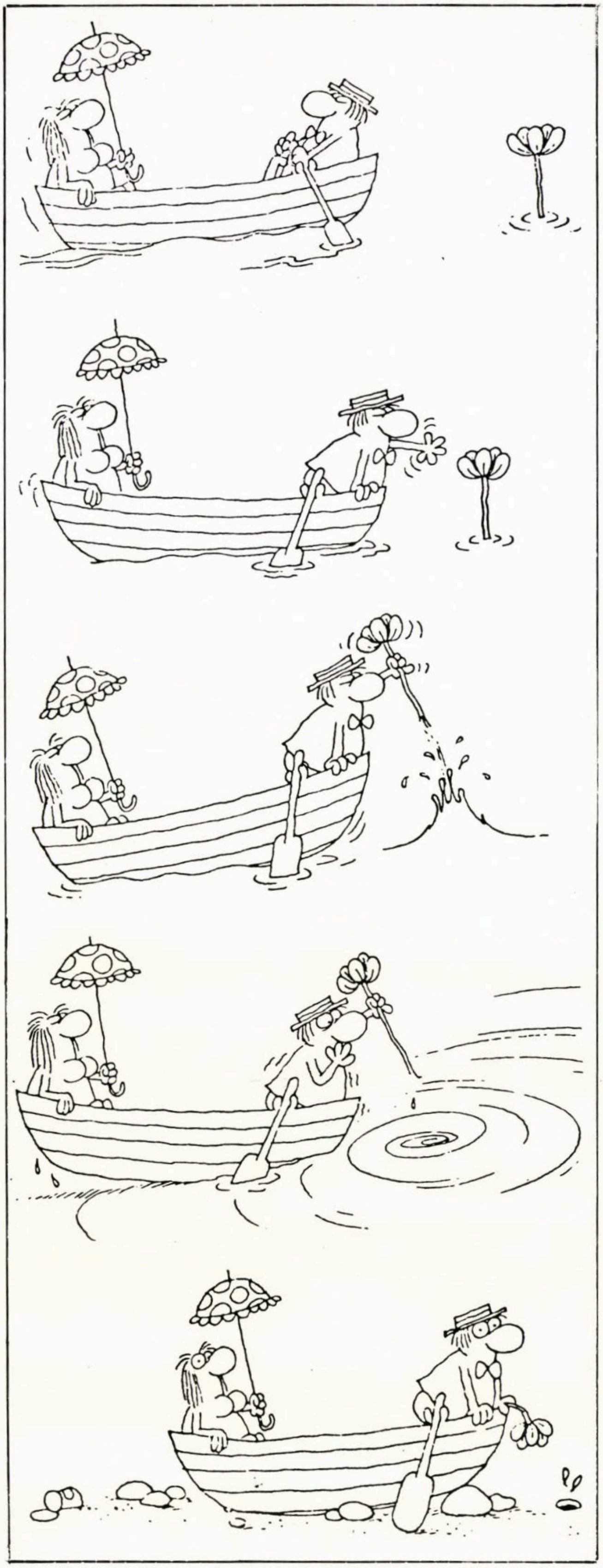

DESENE DE MORDILLO

ANUL II • NR.18 • SEPTEMBRIE 1988

LA ÎNCHIDEREA EDIŢIEI

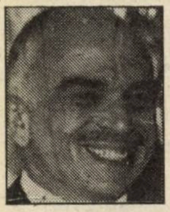

- Regele Hussein (care şi-a sărbătorit recent a 36-a aniversare a urcării pe tron) i-a surprins pe toţi - prieteni, duşmani şi observatori - cu decizia de a se "desprinde" de fosta sa Cisiordanie. S-a spus că a făcut-o fiindcă s-a convins că "nu are cu cine vorbi" şi că Peres este, în fond, prizonierul lui Shamir. S-a spus că a făcut-o fiindcă a vrut să deschidă drum liber O.E.P.-ului în virtutea faimoasei "solidarităţi arabe" şi a angajamentului pe care şi l-a luat în acest sens la "vîrful" arab de la Alger. Se pare însă că motivul real e acesta: serviciul secret al armatei iordaneze l-a avertizat că "Intifada" ar putea să se extindă şi în regatul haşemit. Hussein şi-a dat seama că acest lucru ar fi fost încurajat chiar de Israel deoarece O.E.P.-ul ar fi declarat teritoriul iordanez ca fiind "Falastin" - şi poate că în acest fel problema s-ar fi rezolvat (din punctul de vedere al dreptei din Israel)

- S-a remarcat că Arafat nu a desminţit şi nici nu a confirmat zvonurile că O.E.P.-ul ar urma să creeze un guvern în exil. O asemenea măsură presupune abandonarea luptei armate şi a terorismului, şi trecerea la lupta pe arena politică. Or în acest caz O.E.P.-ul n-ar mai fi ceea ce este. Dar Arafat lasă în planul posibilului această... posibilitate pentru a-i "duce" pe americani, englezi şi francezi creîndu-le impresia că lupul a hotărît să-şi schimbe năravul.

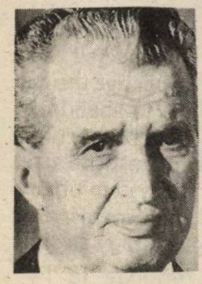

- "Fatah - Comandamentul provizoriu", organizaţia palestiniană pro-siriană condusă de Abu Musa, a anunţat că preşedintele Ceauşescu a ajutat O.E.P.-ul să elaboreze în luna aprilie "Documentul Feysal Huseini" privitor la proclamarea statului palestinian în teritorii. Nici o altă sursă nu a confirmat această ştire. Comentatorii o găsesc însă plauzibilă avînd în vedere iniţiativele preşedintelui român de a-i aduce faţa în faţă pe reprezentanţi israelieni şi palestinieni, şi de a promova ideea unui stat palestinian.

- Drama israelienilor care au comandat maşina românească "DELTA" pare de neconsolat. Se crede că nu-şi vor recupera banii daţi ca aconto. Tribunalul regional Tel Aviv a numit un lichidator al a societăţii care a importat "Delta" şi "Alfa Romeo". Societatea lui Ilin datorează la "First International Bank" 870.000 şekeli şi 4 milioane dolari la alte bănci. Cumpărătorilor li se recomandă să se alăture "Asociaţiei celor înşelaţi de Ilin" (telefon 03-9303210) şi să înainteze o plîngere la consilierul juridic al guvernului. Se pare că este vorba de cîteva sute de clienţi.

- Ambasadorul nostru la Washington, Moşe (Puiu) Arad, (român, român de-al nostru) a fost criticat de preşedinţii organizaţiilor evreieşti americane pentru că s-a întîlnit cu senatorul Jesse Jackson, antisemit notoriu şi care refuză sistematic un dialog cu organizaţiile evreieşti. Ambasadorul a replicat astfel: "Obligaţia mea este de a mă întîlni cu orice conducător, chiar dacă şansele de a-i schimba poziţia sînt mici".

- Cîntăreaţa noastră (de origine yemenită) Ofra Haza repurtează peste hotare un succes fără precedent pentru un interpret israelian de muzică uşoară. După ce a "cucerit" Europa, ea se pregăteşte pentru un lung turneu în Statele Unite. "L'Express" a scris: Ofra Haza este un exemplu de expansiune israeliană pe care o aplaudăm".

■ ADRIAN ZAHAREANU

VIRFUL DE PICIOR AL LUI GORBACIOV

Ceea ce se petrece în Rusia, se poate numi, fără șovăire, realitatea fățișă a decadenței comunismului. Teoria, care și-a propus să fie groparul capitalismului, a alunecat - deocamdată - *cu un singur vîrf de picior (al lui Gorbaciov) în groapa destinată altora. Revoluția comunistă a devenit o noțiune perimată. În Rusia are loc, astăzi, a doua revoluție: lupta pentru drepturile firești ale omului.*

În 1917, revoluția comunistă a fost făcută pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale oamenilor muncii. În 1988, asistăm la revoluția descătușării de dogmele stalinisto-hrușciovo-brejneviste, ca o consecință a eșecului primei revoluții. Rusul nu se revoltă astăzi pentru că nu-i ajunge cît cîștigă ca să-și potolească foamea (deși cozile la alimente continuă să existe), ci pentru că nu-i liber să facă ce vrea, să vizioneze ce vrea, să vorbească ce vrea. El s-a săturat să fie un robot. Răbdarea lui a depășit limita.

Privind istoria Uniunii Sovietice (nu numai prin prisma scurtului curs de istorie bolșevic), totul a mers treptat, din revoluție în revoluție, pînă la revoluția actualului țar. Stalin a impus "totalitarismul sîngeros". Hrușciov a lansat "coexistența pașnică". Brejnev a pus bazele "destinderei". Andropov și Cernenko, care i-a urmat, n-au avut timp să pună la cale alte revoluții, dar toate programele s-au axat pe același calapod. Gorbaciov e singurul care pare că a ajuns la concluzia că nici o teorie, nici doctrină, nu poate dăinui, dacă se bazează pe constrîngeri. Este o lege care nu admite abateri.

Oricît ar protesta cei ce se zbat să mai demonstreze "eficacitatea" concepțiilor comuniste, salvarea omenirii nu poate veni de la niște indivizi, ale căror dorinți, ale căror scopuri sînt dominarea globului, tratamentul despotic impus cetățenilor, care sînt obligați să ducă o viață de închisoare. Ei au fost îmbibați cu o credință amăgitoare, iluzorie, cu **cultură dirijată, cu o lipsă totală a libertății în domeniul cuvîntului scris. Nu e de mirare că alți cetățeni au fugit și fug, evadînd, cerînd adăpost în lumea liberă.**

Mă întreb, ce vor face acum conducătorii țărilor îngenuncheate? Mă refer nu numai la Bulgaria, Cehoslovacia, chiar și la Polonia, dar în primul rînd la România, unde problema lipsurilor este mai acută? Președintele României a fost întotdeauna, un adept al dogmelor **"marxist-leniniste".** *Va întoarce oare calimera așa cum vrea și o concepe Gorbaciov? Se vor mulțumi oare conducătorii comuniști* **cu** *numai zece ani de guvernare? Vor demisiona ei, lăsînd locul altora, după cum s-a procedat recent în Ungaria?*

În schimbul unei libertăți liber consimțite - adevărata fericire a omului - *cetățenii sovietici au fost hrăniți cu lozinci, cu cultul personalității și cu un carnet roșu de partid. Meritul lui Gorbaciov este că, după peste 70 de ani de foamete, de sărăcie, de mizerie, de jind după buna stare a altor lumi și de teama celor din jur, a trezit Uniunea Sovietică, impunîndu-i "schimbări ideologice".*

În urmă cu cîțiva ani, înainte de a muri, Pamfil Șeicaru, scria într-un ziar care apărea la Munchen în limba română: "Soarta României a fost întotdeauna strîns legată de situația imperiului moscovit și nu mă îndoiesc că prăbușirea regimului sovietic va antrena și eliberarea României de sub tutela Moscovei".

Ca să spunem lucrurilor pe șleau, nu se pune problema prăbușirii regimului sovietic. Pînă acum, prin revoluția "descătușării", Gorbaciov a realizat un pas spre libertate, spre o oarecare modificare a conștiinței sociale și mai ales a dovedit că un regim de teroare, totalitar, nu poate dura cît lumea.

"Poporul rus, *a declarat recent scriitorul Soljenițîn,* se află într-o fază de trezire și poate că va determina conducerea să renunțe la nebunia expansiunii și cuceririi de țări străine, începînd o eră de renaștere pe căi pașnice".

Aș adăuga și de respectarea drepturilor omului.

Lumea liberă trebuie să rămînă totuși cu ochii în patru. Statele Unite s-au lăsat de atîtea ori duse de nas, acordînd credit stratagemelor cu care rușii au știut mereu să-i păcălească. Gorbaciov poate fi altceva decît Hrușciov sau Brejnev, dar poate fi tot la fel ca predecesorii lui. Politica de liberalizare, în care - deocamdată - *n-a intrat decît cu un vîrf de picior, poate fi praf aruncat în ochii lumii libere, pentru a o ameți și a o face să creadă că URSS nu vrea decît prietenia și pacea dintre popoare, dar poate fi și o cotitură de 180 grade, poate reprezenta realmente o nouă politică sovietică.*

Se pune însă întrebarea : unde sînt deștepții de care lumea liberă are acum nevoie, pentru a face față "intelighenției" sovietice?

■ M. RUDICH

VIȚELUL DE AUR ȘI BIVOLUL BRUTALITĂȚII

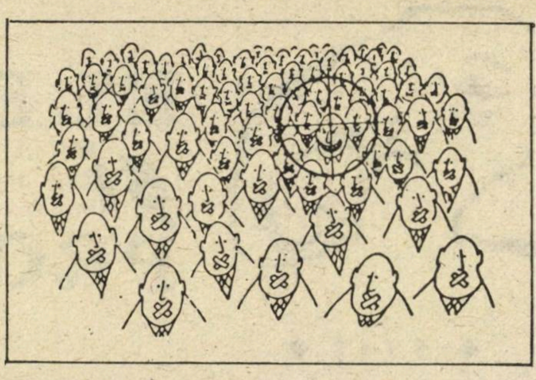

Ce se poate întîmpla de la o zi la alta nu-i nimeni să știe; neprevăzutul nu pîndește doar, mai și intervine. Cu atît mai greu să ști, așadar, cînd e vorba de un interval de timp mai lung, bunăoară între scrierea și apariția acestor rînduri?

În momentul de față, poate că domeniul sănătății publice a încetat de a mai fi marele bolnav, comportîndu-se acum normal (normal?), depășind, deci, lunga și paralizanta criză, din păcate bine cunoscută și resimțită de întreaga populație.

Presupunînd că, într-adevăr, tot ce a tulburat buna funcționare a sectorului sanitar aparține trecutului, mi se pare că, gîndind la cîte pot surveni mîine, acest "trecut" nu trebuie uitat, tot așa cum unele întrebări încă pot fi puse.

●

Cum a fost oare cu putință să se ajungă la o situație de-a dreptul incredibilă într-un stat pretins civilizat, - și în care relațiile interumane se reclamă de la anumite comandamente morale?

"Cine salvează viața unui om salvează o lume" - ne-au învățat înțelepții noștri. Ei nu ne-au spus, însă, cum trebuie considerată fapta aceluia ce pune în pericol viața unui om, ori care prin neglijență, nepăsare, meschinărie, sau greve lasă ca viața unui suferind să se stingă. Ei nu ne-au spus nimic despre asemenea comportări, fiindcă oricît de înțelepți au fost, sau poate tocmai de aceea, nu și-au putut închipui că așa ceva ar fi posibil, precum nu și-au imaginat o societate tehnologică bîntuită de brutalități, o societate în care banul va pune pe goană elementare simțăminte omenești.

Cine poartă răspunderea celor întîmplate? Cine-i vinovat, ori cine sînt cei vinovați că de-a lungul atîtor luni debandada a guvernat un sector atît de important ca cel al sănătății publice? Împotriva cui pot fi îndreptate acuzațiile?

Întrebările își au rostul chiar și acum, pentru că, indiferent de starea lucrurilor, stăruie îngrijorarea față de ceea ce s-ar mai putea petrece, - nu numai într-un anumit domeniu. O îngrijorare motivată și de triste constatări determinate de atitudinea factorilor politici, a cîrmuitorilor, care, ignorînd convulsiunile sectorului sănătății publice, au dovedit că preocuparea lor majoră sînt pregătirile pentru apropiatele alegeri parlamentare, combinațiile, "lucrăturile" de tot felul, - în sfîrșit o întreagă activitate pe cît de febrilă pe atît de stîrnitoare de haz, dar și de revoltă.

Ce e drept, indignarea, revolta unei populații deprinsă să înghită multe, o revoltă sporind, pe de altă parte, pe măsură ce oamenii înțelegeau că înfruntările pe terenul sănătății publice nu erau decît o tîrguială scandaloasă, - și totuși revolta exprimîndu-se doar printr-un oftat, numai uneori însoțit de o înjurătură.

●

O altă întrebare, însă, frămîntă aproape chinuitor cercuri parcă din ce în ce mai largi ale opiniei publice, - o întrebare formulată și de forul cel mai înalt al Statului, dar pe care și-o pune și omul de pe stradă, cel cu bun simț, stupefiat, aproape înspăimîntat de degringolada societății israeliene: ce se întîmplă, ce se întîmplă cu noi?

Încotro, spre ce ne îndreptăm?

Răspunsul întîrzie, iar dacă va veni tare ne e teamă că nu vor fi decît vorbe goale, sunînd fals, ca o trîmbiță scoasă din uz.

S-ar zice că am dat de-a zvîrlita cu tablele comandamentelor morale, înlesnind ca alături de vițelul de aur să se instaleze bivolul brutalității.

Nu cumva, tocmai în aceste zile de dezorientare, cineva se joacă cu focul? Nu cumva ne jucăm cu focul?

■ VICTOR RUSSU

ELEFANTUL *şi* PROBLEMA

◆ 5749 ◆

De Roş Haşana templul Coral era plin. Şi celelalte sinagogi, cîtă vreme cartierele evreieşti nu se goliseră de evrei.

Veneam la templu nu din vocaţie religioasă şi nu din reflex condiţionat, efect al unui îndelungat exerciţiu. Ştiam că nu e adresa exactă a adevărului spre care aspiram. Nu aveam, în continuare, nici cea mai mică îndoială că lumea nu a fost creată acum 5800 de ani, că nu e guvernată de un misterios şi capricios monarh extra-terestru, ci de determinismul unor extrem de precise legi mecanice şi fizico-chimice.

Toate acestea erau în continuare prezente în spiritul nostru. Continuam a nu fi surzi la glasul raţiunii şi totuşi de Roş Haşana ne aflam în templu. De ce? Pentru că, atunci şi acolo, era singurul loc unde eram ceea ce eram - evrei şi nu "etc." Pentru că un destin comun, consecinţă a condiţiei asumate, ne lega de cei pe care ştiam că-i vom afla aici. Pentru că, în circumstanţele specifice ale acelui timp, templul devenise de fapt o staţie intermediară între Nicolae Iorga şi Otopeni.

Acum ne aflăm aici şi, cel puţin parte dintre noi, nu resimţim nici de Roş Haşana tentaţia lăcaşului de rugăciune. De ce? Pentru că nu ne mai este necesar, pentru că aici sîntem în mod firesc şi natural ceea ce sîntem - evrei, israelieni. Sîntem liberi în accepţia cea mai deplină a noţiunii, eliberaţi de necesitatea oricăror atestări şi demersuri, inclusiv religioase. Sîntem şi rămînem evrei şi israelieni fie că mergem, fie că nu mergem la sinagogă. Aşa cum francezii sînt şi rămîn francezi, italienii italieni, englezii englezi, indiferent dacă merg sau nu merg la biserică.

Am considerat că şi acest aspect se cuvine subliniat în acest prag de Roş Haşana 5749. Căci sîntem liberi şi libertate înseamnă, între altele, claritate, sinceritate, sfîrşitul echivocurilor.

Şana tova, un an bun!

◆

DUMNEZEU ÎN CAMPANIA ELECTORALA

◆

Bunul Dumnezeu este foarte ocupat în aceste zile de hamsin politic. Îl solicită cu fervoare candidaţii. Şi nu numai ei. N-am uitat imaginile televizate cu echipa de fotbal, care înaintea turneului preolimpic din Oceania s-a deplasat în păr la Kotel şi a depus în căsuţa poştală a Celui de Sus rugămintea să se califice în finala de la Seul. Pare-se că cererea a ajuns tardiv la destinaţie sau - mai rău - a primit rezoluţie nefavorabilă. Acum miza e mult mai mare. Să sperăm că politicienii vor găsi mai mult har în ochii Domnului decît tinerii noştri fotbalişti.

Poziţia Tatălui ceresc în această campanie electorală e dintre cele mai complexe. E asaltat de către mai toate partidele, de către toţi candidaţii, fără deosebire de orientare sau platformă politică. Dacă ar fi numai asta, şi încă Atotputernicul s-ar afla într-o situaţie delicată: cui să-i acorde graţia? În mod firesc, preferinţa Sa ar trebui să meargă către partidul religios. Problema e însă că nu e numai ▶

unul, ci 6. Care dintre ele merită cu adevărat pronia divină? Şi celelalte partide? Nu fac oare şi ele toate eforturile spre a găsi har în ochii Domnului şi - mai ales - a unui anume electorat? Poţi oare să-ţi întorci cu scîrbă privirea de la ei atunci cînd îşi înalţă, cu prefăcută cuvioşie, ochii la cer? N-au ei grijă să încheie discursurile cu ritualul "Cu ajutorul lui Dumnezeu"? Nu făgăduiesc ei că vor deschide larg visteria publică slujitorilor şi învăţăceilor Domnului? Poţi, dar, să rămîi de piatră şi să nu le acorzi nici un mandat?

"Cu ajutorul lui Dumnezeu" toate partidele, toţi candidaţii se întrec să dobîndească voturile alegătorilor. Cu o singură excepţie - Rakah. Acest partid vorbeşte electoratului său pe limba acestuia: Inch Allah.

◆ *INAMICUL E COMUN* ◆

Înzestraţi cu un infailibil simţ politic, evreii sovietici votează cu picioarele. De două ori. Prima dată, cînd părăsesc Uniunea Sovietică; a doua oară, cînd se eschivează să vină în Israel.

Se înţelege că o mare putere ca Uniunea Sovietică nu poate rămîne impasibilă la o asemenea sfidare, drept care întregul şi formidabilul ei mecanism - secţia de propagandă, K.G.B., OVIR, Gulag etc = este îndreptat cu faţa spre acest insidios inamic.

Dar nici o mică mare-putere ca Israel nu suportă la nesfîrşit să i se dea cu tifla. Problema e că - cel puţin în acest stadiu - ea nu dispune de armele marii puteri. De aceea riposta ei este în mod fatal mai slabă.

În stadiul actual. Căci inamicul fiind comun, există posibilitatea obiectivă a unei alianţe şi - implicit - a victoriei.

◆

LA FONTAINE ÎN VERSIUNE ISRAELIANA

◆

Furnica, ştiţi - harnica şi strîngătoarea furnică, a întîlnit într-o dulce iarnă mediteraneană pe vecinul ei, greierul. Cel petrecăreţ şi pierde vară.

- Ei, mai cînţi şi acum? îl întrebă cu subînţeles.

- Cînt, îi răspunse. Într-o formaţie Zahal.

După un timp cam lung, dădură iarăşi nas în nas.

- Tot cîntăreţ în formaţia aia militară?

- Da de unde! rîse greierul de naivitatea furnicii. Acum am propria mea formaţie. Pop greu. Să bat în lemn, îmi merge din plin: bani cu polonicul, admiratori şi, mai ales, admiratoare cît păr în cap...

Deunăzi, pe Dizengoff colţ cu Ibn Gvirol, cu cine s-a încrucişat furnica? Aţi ghicit. Cam tras la faţă, dar tot fercheş şi mirosind a after-shave din cel mai bun.

- Nici nu te mai întreb cum îţi merge, i se adresă fostului ei vecin. Ştiu: bani cu lingura mare, admiratoare. Ce mai, trai pe picior mare, de vedetă pop...

— Ba în ultimul timp am avut probleme, i se confesă greierul. Cu poliţia. Droguri. Ştii, noi artiştii... Dar am avut noroc de avocat. M-a costat o groază de bani, dar m-a scos basma curată. Mîine plec la Paris. Simt nevoia să schimb aerul...

- Pleci la Paris, reluă furnica. Şi după o clipă de ezitare: Te-aş ruga să-mi faci un mic serviciu...

- Cu plăcere, răspunse greierul, galant.

- La Paris ai să-l vezi, desigur, pe domnul La Fontaine. Te rog să-i spui din partea mea să-şi păstreze morala fabulei pentru sine. Căci în versiune israeliană nu ţine.

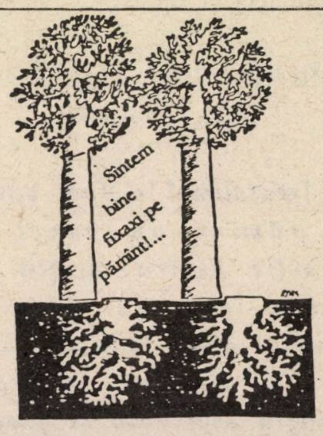

Desen publicat de revista «SOLIDARNOSC» Informations Buletin, nr. 58/ mai-iunie 1988

Desen din revista poloneză Solidarnosc ***(reprodus de noi după ziarul românesc*** Lupta ***din Paris): un desen din care se pot înţelege multe despre rădăcini şi alte drame de*** alia

• IERUSALIM • ANUL 2000 •

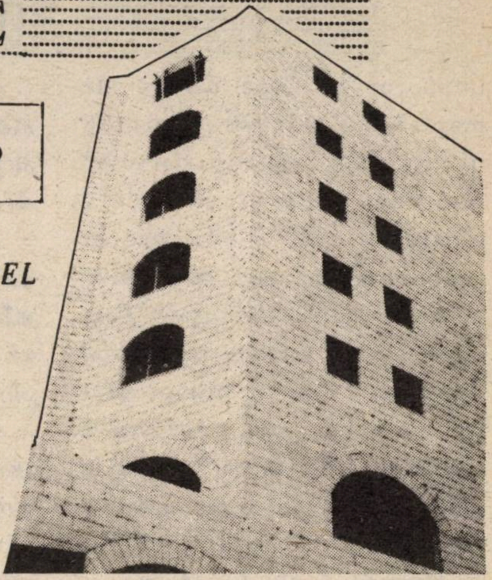

ADICĂ NUMAI 12 «ROȘ-HAȘANA» PÎNĂ ATUNCI

■ IOSEF N. RUDEL

Cînd eram de vîrsta nepoatelor mele, sfîrşitul celui de al doilea mileniu mi se părea nespus de departe, undeva în lumea lui Jules Verne. Azi îmi dau seama că pînă în 2000 nu mai sînt decît ... 12 ani. Doisprezece ani, stimaţi colegi de generaţie, ceea ce însemna că pînă şi cei ce duc în spinare optzeci de toamne, au toate şansele să-l mai apuce.

Cum va arăta oraşul Ierusalim după scurgerea acestor doisprezece ani? Există, desigur, planuri concrete, şi pe lîngă ele, imaginaţia şi visele.

MILIOANE DE TURIŞTI ŞI DE... DOLARI

Ierusalimul a fost, este şi va rămîne un punct de atracţie pentru turiştii din lumea întreagă. Acum îl vizitează anual între un milion şi două milioane de străini. Pînă în anul 2000 se prevede o dublare a numărului ca şi a veniturilor din turism: de la 410 milioane de dolari la 850 de milioane. Dintre vizitatori, americanii sînt cei mai numeroşi şi rămîn cel mai mult; europenii îşi petrec la Ierusalim în medie 3 zile. Ar trebui convinşi să rămînă mai mult. De altfel şi israelienii, care reprezintă doar 8% din totalul vizitatorilor capitalei, stau puţin. Motivul? Plictiseala, lipsa de distracţii, care, la rîndul ei, e o consecinţă a multiplelor restricţii impuse de rabanut. Cine oare e dispus să-şi petreacă aici un sfîrşit de săptămînă, cînd unicul amuzament e o plimbare în jurul hotelului şi blagoslovenia de vineri seară a rabinului de serviciu.

UN CENTRU CU AER RESPIRABIL

În planurile elaborate de primăria oraşului pentru viitorul apropiat, recte anul 2000, sînt prevăzute numeroase centre de cultură şi distracţii. De pildă o zonă de pietoni care să lege pe cea actuală de pe strada Ben Iehuda, prin cartierul Nahlat Şiva şi prin Gan Haaţmaut cu cartierul Mamila. Acest din urmă cartier, care se întinde de la Kikar Hamehes pînă la zidurile Oraşului Vechi a fost în întregime dărîmat şi îi aşteaptă – o, de cînd îi tot aşteaptă – pe constructori. Planul e grandios: centre comerciale, săli de spectacole, restaurante, insule de verdeaţă şi flori... Străvechiul bazin din Grădina Independenţei, azi în paragină, urmează să fie amenajat pentru amatorii de plimbări cu barca iar aleia principală a parcului, actualmente arteră de circulaţie, va deveni o promenadă cu ştanduri cu răcoritoare, falafel şi hamburgher glat coşer.

Adevărat că această parte a oraşului e cam aproape de cartierul religioşilor, iar reacţia caftanelor negre e uşor previzibilă. Iată de ce primăria a elaborat o variantă: terenul dintre Ramat Rahel şi promenada de la Armon Hanaţiv, aflat departe de Mea Şearim. ▶

TABARA ALLENBY

Un alt loc care urmează să fie amenajat pînă în anul 2000 este aşa-numita "Tabără Allenby", la nord de cartierul Talpiot. Aici au staţionat soldaţii germani, aliaţii turcilor din primul război mondial care au amenajat acolo cel dintîi aeroport al Ierusalimului. Urmaşii lor, englezii, l-au desfiinţat datorită numeroaselor reclamaţii contra zgomotului. "Gent lemenii" însă nu s-au cărat şi au menţinut tabăra pînă în 1948. În anii următori, tabăra a fost utilizată de armata noastră, care a desfiinţat-o în 1960. Astăzi se află aici o unitate de poliţie, o şosea care taie terenul în două şi cîteva construcţii lipsite de importanţă. Ce nu s-ar putea face pe această suprafaţă de 220 de dunami? Planul prevede un country-club, un centru turistic şi de vilegiatură, şase hoteluri, magazine, săli de spectacole... S-a proiectat şi o aşa-zisă "Piaţă a Partidelor" unde să cohabiteze Likudul cu Maarahul şi Kah-ul cu Rakah-ul. Pînă acum numai Mafdalul şi-a dat consimţămîntul. Este prevăzut de asemenea un sediu central al celor mai importante organizaţii economice ale ţării. Locul va fi amenajat, din punct de vedere urbanistic, în stilul specific al oraşului şi va fi înzestrat cu multe spaţii verzi şi fîntîni arteziene. El se află la numai cinci minute de oraşul Beit Lehem. Un avantaj? Desigur! În concepţia noastră optimistă asupra viitorului.

Aproape şase din cei 220 de dunami ai taberei Allenby aparţin Majestăţii Sale Reginei Angliei. Nu putem aprecia valoarea acestui teren, dar el face parte din bunurile Coroanei, apreciate la vreo 3 miliarde de lire sterline. S-ar putea propune Reginei Elisabeta să-şi construiască un palat, o fermă de cămile sau, de ce nu, ambasada Marii Britanii.

O CAPITALA

Şi acum, în încheiere, să ne fie permis să visăm concret. Să ne dorim un Ierusalim al anului 2000 cu o arteră principală mai adecvată traficului modern decît strada Iafo, concepută pentru transportul cu măgăruşi. Să ne dorim un Ierusalim posesor al unui stadion de sport potrivit unui oraş cu jumătate milion de locuitori. Să ne dorim un Ierusalim, cu toate clădirile, vechi şi noi, durate din aceeaşi piatră tradiţională, şi nu turnuri de beton care să-i schimbe caracterul şi să-i strice estetica şi peisajele. Un Ierusalim cît se poate de biblic, dar înzestrat cu confortul celui de al treilea mileniu.

MINIMUM
Nr. 17 august 1988
Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 227269

■

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 20 şekeli - Carnet - 10 cuvinte: 10 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 36 şekeli
1 an (12 numere): 72 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa - 75 dolari; U.S.A., Canada - 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă 125 dolari; Insulele Fidji - 158 dolari.

●

Realizarea grafică:
Eugen Iacob

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. **Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.**

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de
Minimum-Publishers Ltd.

30 DE ZILE

ȚARA MICĂ, ZIARE MULTE

200 (două sute) de ziare locale apar în Israel. Parte din ele – mari și instituționalizate, parte – amatorești și care par clandestine. Toate au însă mulți cititori și multă publicitate. Lumea s-a obișnuit să le cumpere și să înghită dintr-odată politică locală, cancanuri și bîrfe din anturajul zeilor de provincie, mici curiozități din "locurile unde nu se întîmplă nimic".

"KOL HAIR" (Ierusalim) – anunță un serviciu nou: aprovizionarea cu fructe tropicale speciale, legume rare și mirodenii prin... telefon. Inițiatorul, Dror Hafner, cumpără din moșavuri aceste produse rare și le vinde în oraș conform cererii. În micile lui lădițe poți găsi varză roșie, pepene galben, bostan exotic și alte asemenea delicatese.

"ȘABAT SHARON" (Ramat Hasharon) – Din foaia aceasta aflăm că, recent, Tribunalul Suprem a respins plîngerea proprietarilor boutiqului "Blue-Life" împotriva primăriei din localitate care a refuzat să le dea autorizația de a deschide un magazin de produse "erotice". Motivul primăriei: un asemenea magazin ar fi un element negativ din punct de vedere educativ și ar duce la creșterea violenței în rîndurile tineretului.

"KOL BO" (Haifa) – În urma afirmațiilor unor locuitori din Haifa că au văzut "farfurii zburătoare", acest ziar anunță un concurs de fotografii ale acestor farfurii. "Numai o fotografie a unor oameni mici și verzi care ies dintr-o farfurie zburătoare ne va convinge că nu e vorba de o halucinație", scrie ziarul.

"HERȚLIA ȘELI" (Herzlia) – Locuitori care au ieșit la pensie lucrează în grădinițe de copii. Acțiunea a fost denumită "Sav-gan" care s-ar traduce prin "grădinița bunicului". Pensionarii ajută la supravegherea copiilor, la lucrări de întreținere și fac de pază.

"OR ISRAEL" (Metivot) – Acesta este un ziar nou apărut din inițiativa rabinului Abuhatzera, supranumit Baba Sali. Tratează teme religioase. Cititorii sînt rugați să respecte sfințenia ziarului. Redacția promite că în viitorul apropiat publicația va apare zilnic.

"MEIDA 8" (Kiriat Șmona) – Aflăm din acest ziar că la unul din pub-urile din Kiriat Șmona s-a introdus un aparat automat de vînzare a prezervativelor: "Kondomat", de la cuvîntul ebraic kondom care înseamnă prezervativ. Cineva, care avea probabil o mare urgență, a spart aparatul și a furat zeci de "produse".

Sau la ce te împinge pasiunea.

MINIMUM RECOMANDA

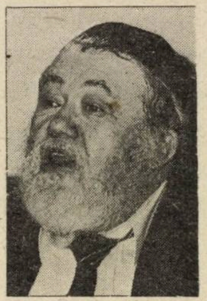

lui rav. Avraham Shapira să ceară iertare, de Yom Kippur, bătîndu-se cu pumnii în piept, tuturor acelora cărora fabrica "Știhei Carmel", le-a trimis cecuri fără acoperire.

PUTEM FI SERIOȘI ÎN CAMPANIA ELECTORALĂ?

■ RADU KLAPPER

Gata, ne place - nu ne place, sîntem în campania electorală. Mănușile glasate au fost lăsate de mult la garderobă și încă din ultimile zile ale răposatului Knesset am asistat la cel mai cinic spectacol de punere a propriilor interese mai presus de orice: modul în care s-a obținut despărțirea alegerilor parlamentare de cele municipale (și spunem acest lucru nu din calcule politice, ci din cele mai prozaice calcule de bani, căci din pricini care nu nu-și au rostul a fi dezbătute aici, în Israel ziua de alegeri este obligatoriu să fie o zi de lucru proclamată "șabaton"; în loc ca economia națională să piardă doar o singură zi de producție, în care s-ar fi desfășurat ambele confruntări electorale, pentru ca Partidul Muncii să aibă mai multe șanse, va pierde o zi în plus, un fleac de vreo 5 miliarde șkalim, după cum au calculat gurile rele. Că tot avem de unde!)

Dincolo de halimaua stabilirii listelor de candidați, în domeniul faptelor nu am asistat la mare lucru. Doar la acțiunea unei anumite formații, care s-a și grăbit să-și creeze o poliție particulară. Precum și le-au plătit nababii locuitori ai Kfar-Smariahului și din Ramat Aviv pe cele puse să le păzească pent-house-urile. Da, desigur fără a ști măcar dacă poliția asta o să aibă și ce comoară să păzească sau dacă "hoții" au fost semnalați la orizont.

În domeniul vorbelor, ei da, aici avem ce recapitula. Atît de multe încît revista aceasta modestă ar da pe de lături, chiar dacă ar fi exclusiv rezervată perlelor ce ne-au fost dat să le auzim. Și mai avem încă aproape două luni de campanie înainte-ne!

Dar să dăm Cezarului ce este al lui și să-i recunoaștem lui Simon Peres meritul de a fi politicianul care crede cel mai tare că israelienii sînt niște - cum să spunem noi mai civilizat? - naivi căzuți din lună. Și înainte de asta, de a fi cel mai convins în credința lui.

Sînt mulți ani de cînd, din aceeași convingere și dintr-o proastă lipsă de informație istorică, Simon Peres a ieșit la războiul pentru voturi sub flamurile lozincii "Fiecare muncitor - cu automobilul lui!"

Neplăcut deoarece aceasta fusese o lozincă lansată mai demult prin Germania, de către unul care nu-i iubea prea mult pe evrei. A fost ca să zicem așa, o gafă. Se întîmplă oricui.

Anul acesta, știind că modul prin care ne promite să facă pacea (pe care cu toți o visăm, dar nu chiar oricum, nu este în măsură să-i aducă potop de petece în urne, Simon Peres a abandonat mașinile. Telefonînd chiar unui număr respectabil de cetățeni acasă, leaderul Partidului Muncii a găsit o altă zaharica. Din fericire, fără ecouri istorice de această dată, dar cel puțin la fel de realistă. "Dacă noi vom cîștiga alegerile, vom face învățămîntul superior gratuit".

Lovitură de grație! Primul guvern Beghin a făcut liceul gratuit, post factum, fără s-o promită în alegeri, Partidul Muncii sare mai departe. Cum? Din care buget? Din ce capitole reduse pînă la anemiere? Cine pune întrebări în campania electorală?! Dacă cumva învățămîntul universitar ar fi fost gratuit în țară, nu avem nici o îndoială că politicianul ar fi promis și... leafă gratuită. De ce nu? Dacă lumea o crede!

Ei, realitatea este că tocmai aici e buba. Israelienii sînt naivi? Din păcate pentru leaderul nostru, ei sînt totuși evrei și e tipică anecdota despre cei doi evrei care călătoresc în același tren: "Unde te duci, Moșe?", "La Fălticeni". După o jumate de oră, cel ce întrebă îl pălmuiește pe cel ce a răspuns: "De ce mă minți? De ce îmi spui că te duci la Fălticeni ca eu să cred că te duci la Piatra, cînd tu te duci la Fălticeni?!"

Crede Partidul Muncii că alegătorii din noiembrie nu au auzit în viața lor de anemicul buget al Statului?

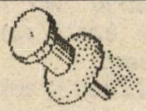

ESTE ADEVARUL UN ZIAR AL LIKUDULUI?

Nu - afirmă categoric, confratele Armand Sufrin, directorul săptămînalului de vineri, - răspunzînd astfel unui cititor (d. M. Sărățeanu, din Holon) care observase că "gazeta e combativă "într-un singur sens, anume în sensul a ceea ce se numește astăzi tabăra națională

"Nimeni - scrie A. Sufrin - absolut nimeni nu ne poate arăta cu degetul că facem jocul - interesat! - al vreunui partid sau grup politic. Nu sîntem oficiosul nimănui... sîntem numai oficiosul conștiințelor noastre.

Mărturisim - scrie în continuare A.S. - că trecem prin grave probleme financiare... tocmai pentru că nu ne acordă "umbrela" nici un partid..."

AL

CARNET TELAVIVIAN

KEREN HA-TEIMANIM

Şukul Carmel singur este o lume capabilă să umple ea singură un atlas întreg; o misiune căreia pînă cînd s-o ataci direct, piept în piept, trebuie să-i dai tîrcoale, s-o învăluieşti din flancuri, dinspre Nahlat Beniamin, dar mai cu seamă dinspre Keren Hateimanim (Raza Yemeniţilor!), o obsesie de... patrulatere.

Cartierul întreg, în aparentul lui haos, este de-o logică trasă cu rigla. Descris de hotare precise: de nisipurile plajei, care abia cu anii au devenit Promenada telaviviană, către Apus; de şukul însuşi către răsărit, cu care pe alocuri se contopeşte; în sud, de "ţara nimănui" care l-a despărţit cîndva de Iaffo şi în inima căreia se înalţă, orgolioasă, moscheea Hasan Bek, de unde în primăvara lui 1948 locuitorii îi erau seceraţi cu focurile ţintaşilor arabi de elită; în Nord, de strada Allenby. Un pătrat atît de perfect, încît nici nu ai nevoie de hartă sau de privire din "vol d'oiseau" să-l simţi.

Casele, adunate una lîngă alta, una într-alta, într-o înghesuială ce demonstrează solidaritatea, necesitatea de a-ţi simţi semenul aproape, de a te încălzi cu respiraţia lui, sînt cuburi ascunse în dosul unor garduri de zid, cu porţi înalte, ferecate, vestigiu şi el al vremii incursiunilor vecinilor arabi. Străzile se transformă în coridoare, care îşi deschid ferestrele şi uşile la ceasul dimineţii proaspete şi al înserării, cînd brizele mării alungă pentru un ceas - două valul mirosului **de mirodenii iuţi, de zatar şi kamun şi kusbara. Noaptea, cartierul yemeniţilor care se culcă devreme pentru că în zori trebuie să-şi pună întîi tfilinurile şi apoi să se îndrepte care încotro la muncă, devine un oraş al misterelor. Luna şi stelele se strecoară printre cuburile-case, luminînd cînii sau pisicile rătăcitoare şi pe telavivienii vagabonzi, sosiţi să caute crîşmele, doar în ultima vreme şi doar pe strada principală, Hacovsim (a** *Cuceritorilor, cuceritorii Iaffo-ului , din zilele Pesahului 48, care au eliberat cartierul de teroarea trăgătorilor arabi de elită!) devenite "restaurante". Unde grătarul cu carne de berbec este mustos, arakul limpede şi tare, iar conversaţia se leagă repede şi copiii nopţii devin repede prieteni.*

■ CITADIN

Nathan Woloh: zice că nu calcă pe cadavre.

OPHIR - KEY TOURS
Blecher (Bădescu) Marcel
Vă urează,cu ocazia Anului
N o u , m u l t ă
sănătate,pace,împlinirea
dorinţelor şi numai bine.
SHANA TOVA
ophir tours

NATHAN WOLOH: EU SÎNT ANTITEZA LUI LAHAT

Partidul Muncii şi-a ales candidatul la funcţia de primar al Tel Avivului, în persoana lui Nathan Woloh, actualul adjunct al lui Şlomo Lahat.

D. Woloh (51 ani) nu e prea cunoscut. Are însă, desigur, calităţile sale pe care singur a ţinut să şi le anunţe. Iată:

"Sînt funciarmente onest, parolist, inspir încredere - la mine gura şi inima spun aceleaşi lucruri. Sînt harnic, rapid, am un stil de lucru eficient. Iubesc oamenii, îmi place să-i ajut. Uşa mea este deschisă oricărui cetăţean pe care îl primesc cu zîmbetul pe faţă. Cu aceste calităţi am reuşit în toate misiunile ce mi s-au dat. S-a spus despre mine că nu am charismă. Poate... Dar uneori aceasta este un avantaj. Eu sînt antiteza lui Lahat, în sensul bun al cuvîntului. Eu nu lovesc în oameni, sînt fidel prietenilor. În viaţa politică n-am călcat niciodată pe cadavre. Am studiat cîţiva primari din marile oraşe ale lumii. De exemplu, d. Koch primarul din New York. Ei bine, n-am găsit la el mai multă charismă decît am eu".

Etc., etc., etc.

am fost medicul lui EICHMAN

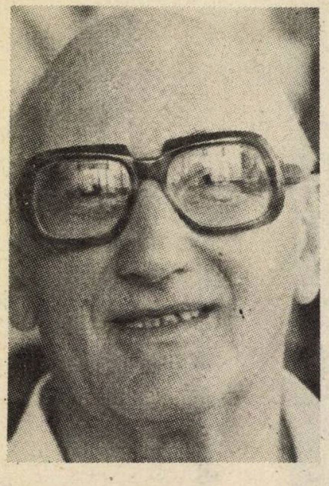

Dr. Zwi Welstein

***Să fim cinstiţi: nu fiecăruia dintre noi i-a fost dat să primească o misiune precum aceia despre care vorbim mai jos.
Şi am impresia că nu oricine ar fi fost capabil, sufleteşte, să-şi ducă respectiva misiune la bun sfîrşit.***

Timp de un an, dr. Zwi Welstein l-a văzut zilnic pe Eichman. Îl consulta, vorbea cu el, făcea cu el schimb de cărţi. Toţi membrii familiei Welstein au pierit exterminaţi de nazişti. Dr. Welstein, medic al poliţiei israeliene, a primit sarcina să vegheze asupra sănătăţii lui Eichman.

Au trecut de atunci 28 de ani. Dr. Zwi Welstein, în vîrstă de 75 de ani, pensionar, a acceptat pentru prima dată să vorbească despre acel răstimp de un an în care a fost omul cel mai apropiat de Adolf Eichman. Spre a-şi împrospăta memoria, se serveşte de carnete de însemnări, de fotografii.

"SUPRAOMUL" VAZUT DE APROAPE

Timp de un an – îşi aminteşte dr. Welstein – l-am văzut zi de zi. Mie îmi revenise misiunea să veghez să ajungă teafăr la proces şi la executarea sentinţei. Devenisem omul de care se simţea cel mai apropiat, căci cu alţii din preajma sa nu putea schimba o vorbă. Gardienii nu pricepeau boabă nemţeşte, în afară de asta erau schimbaţi din oră în oră. Mie îmi vorbea despre toate, căci vorbesc în mod curent germana. Se bucura să mă vadă, discutam despre toate, ba făceam schimb de cărţi. Relaţiile dintre noi deveniseră foarte apropiate.

"Ce am simţit?" La început nu m-am simţit în largul meu. Apoi m-am obişnuit.

"Cum arăta Eichman de aproape?" Nu, nu era întruparea germanului zugrăvit de apologeţii rasişti. Era mărunt de statură, slab, aducea mai curînd cu tipul imigrantului din aliaua a doua. Pentru mine însă reprezenta călăul a milioane de evrei, printre care şi toţi membrii familiei mele.

SINGURUL SUPRAVIEŢUITOR

Soarta a vrut ca singurul supravieţuitor al unei familii numeroase să fie medicul celui mai zelos executant al "soluţiei finale".

Familia Welstein locuia într-un orăşel din Cehoslovacia, la vreo sută de kilometri de Bratislava. Cu două zile înainte de izbucnirea ▶

30 DE NOPŢI

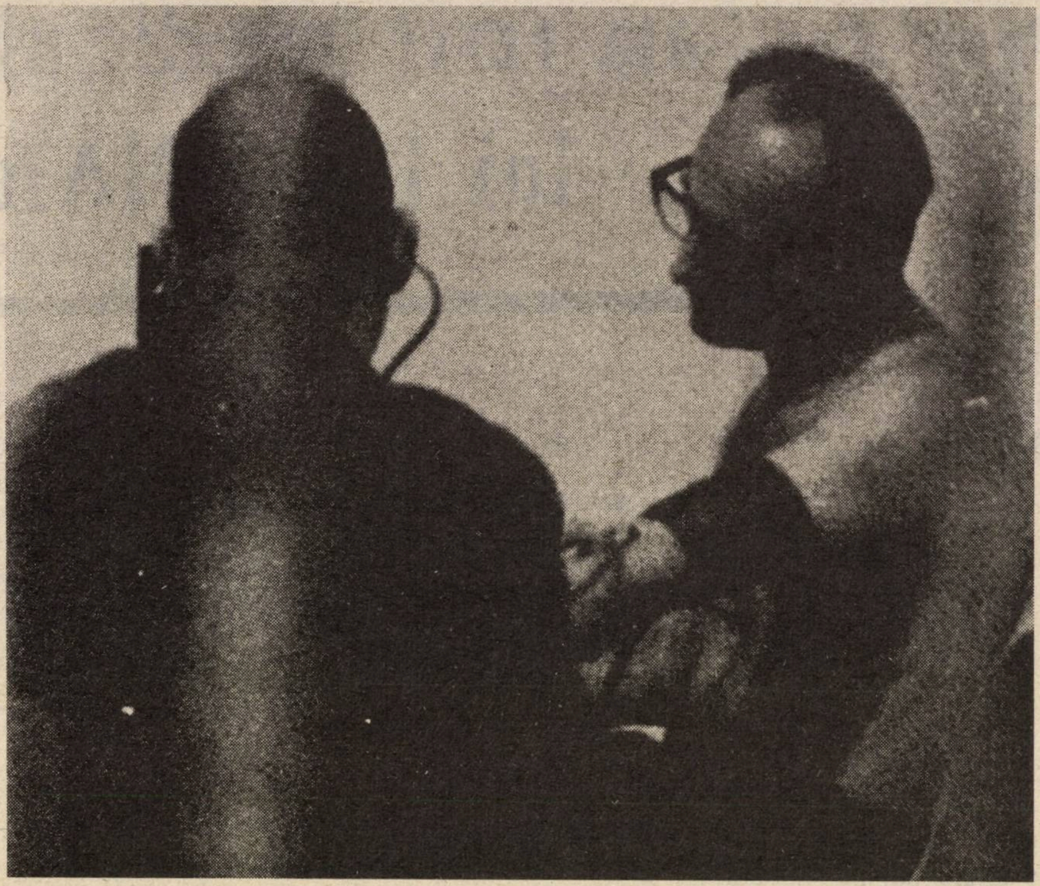

A avea grijă de sănătatea omului care ţi-a ucis părinţii.

celui de al doilea război mondial, la 30 august 1939, tînărul Zwi a plecat din aces oraş cu destinaţia Ereţ Israel. Avea în buzunar certificatul britanic de imigrare şi un bilet al companiei aeriene "Lufthansa". Războiul l-a surprins la Budapesta. Biletul companiei germane nu-i mai putea folosi. Cu ajutorul unor prieteni şi-a continuat călătoria cu trenul pînă la Constanţa, unde s-a îmbarcat pe un vapor cu destinaţia Haifa.

Familia Welstein a rămas în tîrgul slovac. Tatăl, Alexandru, a fost ucis în anul 1941. Mama şi o soră mai mică au fost deportate la Lublin şi exterminate la Maidanek. Destinul tipic al unei familii evreieşti din perioada holocaustului...

Zwi şi-a făcut studiile de medicină la Beirut iar după primirea titlului de doctor a fost primit la spitalul din Afula. În anul 1958 a devenit medic al poliţiei.

Într-una din zile, în primăvara lui 1960, i-a telefonat comandantul regiunii de nord. Dorea să-i vorbească, nu însă în biroul său, ci la o cafenea. Cu două zile mai înainte, la 23 mai, ţara întreagă fusese electrizată de declaraţia în Kneset a lui David Ben Gurion, despre capturarea lui Adolf Eichman.

"Ne-am gîndit să-ţi încredinţăm d-tale misiunea de a veghea medical asupra lui Eichman", m-a anunţat comandantul, întrebîndu-mă totodată dacă sînt de acord. "Am făcut un mare efort spre a-mi stăpîni simţămintele", îşi aminteşte dr-ul Welstein. I-a povestit în puţine cuvinte comandantului istoria familiei. "Consider propunerea ca un ordin pe care-l vei duce la îndeplinire" a încheiat. ►

mm

"NU I-AM SPUS NICIODATĂ PE NUME"

"Închisoarea Gelami avea pe atunci 70 de deţinuţi ce-şi aşteptau procesul. Au fost transferaţi cu toţii. În locul lor a fost adus un singur deţinut, Eichman. Paza închisorii a fost considerabil întărită, atît în exterior cît şi înăuntrul ei. Căci Eichman trebuia să ajungă nevătămat în faţa judecătorilor. În mare măsură eram şi eu răspunzător de asta.

La început mi-a venit extrem de greu să mă aflu în apropierea acestui odios personaj. Noaptea, somnul mi-era turburat de coşmaruri. Îi vedeam pe ai mei brutalizaţi şi asasinaţi în lagărele naziste. M-am străduit să-mi domin simţămintele şi să-mi fac datoria.

Nu i-am spus niciodată pe nume. El mi se adresa cu Herr Doktor şi lua de fiecare dată poziţie de drepţi cînd intram în celulă.

Prima vizită a avut loc în dimineaţa de 27 mai 1960. "Începînd de acum sînt medicul însărcinat cu asistenţa d-tale" i-am spus în nemţeşte. Eichman m-a ascultat în poziţie de drepţi. I-am făcut un prim examen. Pe antebraţ am zărit cicatricea rămasă în urma tentativei sale de a face să dispară tatuajul cu semnul unităţii SS. "Vei primi aceeaşi hrană ce o primesc gardienii şi veşminte adecvate fiecărui sezon al anului" l-am prevenit.

Mi-au trebuit 2-3 săptămîni pînă să mă obişnuiesc cu această misiune. Apoi lucrurile au intrat în rutină.

O PRIVIRE MAI TAIOASA CA OŢELUL

Cum am spus, Eichman era departe de tipul arianului pur sînge. Era scund, pielea smeadă, arăta aproape ca un evreu polonez. Ceea ce te frapa la el erau ochii. O privire rece, tăioasă ca oţelul. "Un asemenea tip e incapabil de orice sentiment, nu poate fi clintit din platoşa sa" mi-am spus la început. Curînd mi-am dat seama că m-am înşelat.

De la anchetă se întorcea în celulă agitat, cu privirea neliniştită şi puls accelerat. În această situaţie, eram chemat de acasă, să-i acord asistenţă. Îl găseam palid, cu puls accelerat, transpirînd abundent. Nu o dată am rămas să-l veghez toată noaptea.

Celula sa era destul de spaţioasă - o masă de lemn, un pat de fier, o saltea umplută cu iarbă de mare. Într-un colţ, toaleta şi W.C.-ul. Un gardian după uşă, altul în celulă. Era tot timpul sub cea mai strictă supraveghere.

Fumător. Raţia sa era de 6 ţigări pe zi, ulterior mărită la 8. Pentru el era prea puţin, căci înainte fuma 35 de ţigări pe zi. Într-o zi l-am întrebat dacă e dispus să renunţe la hrană în favoarea ţigărilor. "Da!" mi-a răspuns fără o clipă de ezitare.

CUM VORBEA DESPRE HOLOCAUST

În convorbirile dintre ei a fost vorba şi despre holocaust?

" După vreo două săptămîni, cînd am început să ne cunoaştem mai îndeaproape - povesteşte în continuare dr. Welstein - a început să abordeze şi aspecte personale. Eu nu l-am împins la asta: ordinul superiorilor era să nu discut probleme legate de proces. Nici el nu prea vorbea despre asta. Doar din cînd în cînd repeta: "Nu am fost decît un şurub mărunt în această maşinărie". De fiecare dată căuta să mă convingă că n-a făcut decît să execute ordinele primite. "Mi-au mai rămas cîteva chestiuni de rezolvat, apoi mi-e indiferent ce se va întîmpla cu mine. Oricum Germania nu mai există..."

I-a vorbit oare doctorul despre destinul familiei sale? Nu, niciodată. Pur şi simplu n-a putut.

M. RAF

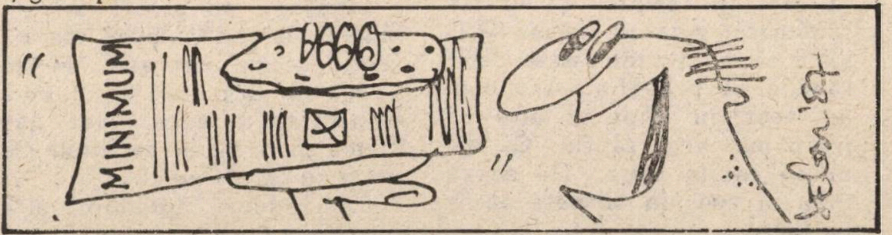

■ MARK și SIDONIA SIDON

Nimeni nu se naște IDIOT

— Așa este! Ascultați-mă pe mine chiar dacă eu nu sînt așa un scriitor ca tine Sidonia și nici chiar ca tine Mark! Dar am și eu ideile mele pe care dacă le-aș scrie... Dar nu le scriu! Cînd să le scriu? Dimineața sînt la prăvălie. După masă sînt la prăvălie. Seara mă întorc de la prăvălie. Dis-de-dimineață mă duc la prăvălie. Dar asta nu înseamnă că nu mă gîndesc. Și am ajuns la ideea că poți să fii idiot o viață întreagă iar într-o bună zi să te trezești și să-ți spui: "Mare tîmpit am fost eu că am fost idiot o viață întreagă". Dar de azi înainte nu mai vreau să fiu idiot. Am să mă schimb, cu riscul ca toată lumea să spună: "Ce s-a întîmplat cu el că a devenit peste noapte un idiot?" Treaba ei. Pe mine nu mă interesează ce spune lumea. La mine mai întîi e familia. Eu, să fiu sănătos. Nevasta, să-mi fie sănătoasă. Copiii, să-mi fie sănătoși. Tanti Clara și nene Burăh să-mi fie sănătoși. Vărul Faivel să-mi fie sănătos. Chiar și cuscrul Jack, cu care nu mai vorbesc de douăzeci de ani de la o chestie cu un gir, tot să-mi fie sănătos. Că ce are de-a face girul cu sănătatea? Asta-i. În primul rînd familia. Pe urmă prăvălia. E parnasaua, nu? N-ai cum să nu-ți pese. Și pe urmă, țara. De țară să nu-mi pese? Că unde mi-e familia și prăvălia? În țară. Și dacă în țară nu-i bine, nu-i bine nici în prăvălie și nici în familie, să-mi fie sănătoasă. Așa că trebuie să fi idiot să nu te intereseze decît familia și prăvălia. Așa cum am fost eu idiot și uite că n-am mai vrut să fiu. Că am și eu ideile mele. De aceea i-am și spus în sîmbăta aceea lui Rahel:

"Să mergem și noi la întrunirea de diseară din piața primăriei din Tel Aviv. Văd aici în ziar că cheamă pe toată lumea. Să ieșim și noi puțin. Mai luăm aer, luăm o glida, ceva, o pizza, luăm și parte la întrunire. E vorba de țară. Ce, noi nu sîntem din țară?"

Și ne-am dus. Bine am făcut că ne-am dus. Am și eu ideile mele și uite că s-a potrivit. A fost întrunire, a za iur of mir! Au vorbit niște băieți, unul și unul. Bomboane! Flori, nu alta. Cum sînt băieții noștri, să ne fie sănătoși. Vorbeau clar că am înțeles vorbă cu vorbă. Și toate mi-au mers la inimă. Cum să nu-mi meargă cînd ei, ce cereau? Cereau pace! Pace acum! Șalom ahșav! E rău? N-au dreptate? Ori că au! Că dacă e să fie război pe ei cade greul. Că ei sînt kațini și știu ce-i aia război. Of capurăs cu teritorii! Teritorii ne trebuie nouă? Pace ne trebuie! Acum! Nu cînd o să se facă. Ahșav! A fost un entuziasm nebun. Bineînțeles că am semnat și eu și Rahel. Dar unde-i frumusețea? Cu cine credeți că ne-am întîlnit la manifestație? Cu tanti Clara și nene Burăh! Și cine credeți că semna în fața noastră cînd stăteam toți patru la rînd pentru semnat? Vărul Faivel! Vă dați seama ce ne-am bucurat că ne-am întîlnit cu toții. Era și vărul Jak la semnat. "Bună seara"... "Bună seara"... Rece! Are și el ideile lui. Și ideile n-au nici o legătură cu girul! Să fie sănătos Jak, dar "bună seara", "bună seara", și atît. M-am simțit grozav după manifestația asta. Așa da! Să-mi spun și eu cuvîntul! Că am și eu ideeile mele!

După două săptămîni, altă manifestație tot în piața primăriei. De data asta nici n-a trebuit să-i mai spun lui Rahel. Ea mi-a spus mie:

"Bărbate, diseară nu încape vorbă. Mergem la manifestație!"

Am venit printre primii. Pe urmă s-a strîns o lume nebună. A fost o întrunire, a za iur of mir. Au vorbit niște băieți, alți băieți, dar tot unul și unul! Bomboane! Flori, nu altceva. Cum sînt băieții noștri, să ne fie sănătoși. Vorbeau clar că am înțeles vorbă cu vorbă. Și toate mi-au mers la inimă. Cum să nu-mi meargă cînd ei, ce cereau? Cereau pace în securitate. Șalom b'bitahon! E rău? N-au dreptate? Ori că au! Că dacă e să fie război, pe ei cade greul. Și dacă ei nu se tem, de ce să ne temem noi? Că ei s-au bătut în război și au eliberat Șomronul și Iehuda, și Golanul, și Kotelul... Iar acum să le dăm așa pe daiboji? Pe ă...ă...ă...? Că am și eu ideile mele. Pace, nu zic nu! Dar bitahon întîi și întîi! A fost un entuziasm nebun. Nu mai trebuie să vă spun că am semnat și eu și ▶

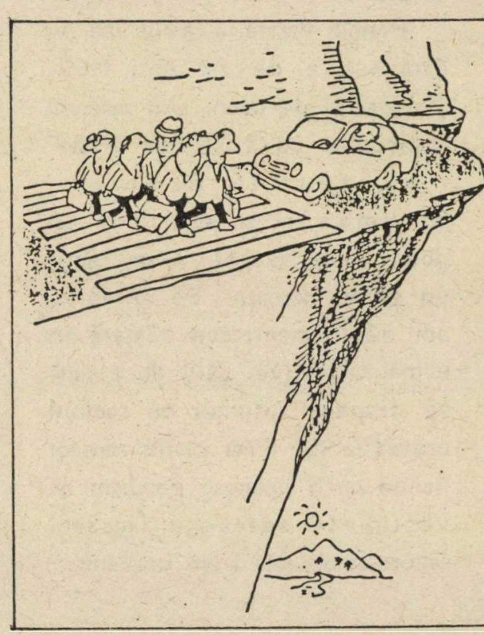

30 DE NOPTI

Rahel. Dar să vedeți frumusețea... Cu cine credeți că ne-am întîlnit la manifestație? Cu vărul Faivel... Vă dați seama ce bucurie!... Și cu Jak. "Bună seara". "Bună seara", Si atît. Rece. A semnat și Faivel și Jak. Să fie sănătos. Girul e gir, dar ideile sînt idei! Și cînd să plecăm de lîngă măsuța unde se semna , cine credeți că îmi smulge etul din mînă ca să semneze? Tanti Clara cu nene Burăh! De bucurie nene Burăh era să uite să semneze. Dar eu am fost atent. "Nene Burăh - i-am spus - familia e familie să ne fie sănătoasă, dar și țara e țară! Du-te și semnează".

Ei, și să vedeți, dacă am început să nu mai fiu idiot, am prins poftă să nu mai fiu idiot. Cînd s-a anunțat la noi în Bat-Yam că la moața se ține o întrunire și vorbește Aba Eban, gata!

În rîndul șapte, instalați, eu și Rahel! A vorbit Eban cum numai el știe să vorbească. Că ăsta a fost un om, este un om și o să mai fie ministru! Perle îi curgeau din gură. Vorbea răspicat și clar că auzeam vorbă cu vorbă. Nu le-am înțeles pe toate, că el vorbește un ivrit curat. Dar am înțeles totul, că și eu am ideile mele și se potriveau exact. Ce-i aia de am spus că sîntem de acord cu doi, patru doi, și acum întoarcem și sîntem de acord numai cu doi, patru și cu doi din coadă nu? Ce naiba? Ghizugt iz ghizugt! Sîntem negustori, nu? Ai spus bom la doi, patru doi? Bom să rămînă! N-are dreptate Eban? Ne facem de rîs! Pe urmă, cine-ți mai intră în prăvălie? La sfîrșit ne-am ridicat în picioare și am aplaudat de ni s-au umflat palmele. Cînd mă uit în rîndul nouă, mai în spate, cine își înroșeau palmele de entuziasm? Tanti Clara și nene Burăh! I-am văzut noi pe ei, ne-au văzut ei pe noi... Vă imaginați ce surpirză plăcută! Iar cînd am întors iar ochii spre podium, pe cine văd aplaudînd cu brațele ridicate, în rîndul întîi? Vărul Faivel... Și lîngă el, Jak! Nu știu ce învîrte ăsta că totdeauna are invitații în rîndul întîi! Ne-am salutat doar din cap. Adică "bună seara", "bună seara" și atît. Rece. Frumusețea a fost la semnat. Că a fost o coincidență grozavă. Am semnat pentru respectarea lui doi, patru, doi, Rahel și cu mine adică doi, cu tanti Clara și cu nene Burăh, la un loc patru, iar imediat Jak și cu Faivel adică iar doi. Doi, patru, doi! Nu-i grozav? Doi, patru, doi, am semnat pentru doi, patru, doi! E ca un siman tov, că am și eu ideile mele!

Cînd am spus că nu mai vreau să fiu idiot, eu mă țin de cuvînt. Oricît m-ar costa. Și un drum la Hebron unde urma să vorbească rabinul Lowinger, oricum costă, nu? Nu m-am uitat. Ne-am dus. Și eu, și Rahel. A fost o nebunie! A fost și Beghin! Dar Lowinger a vorbit o minune! Asta-i plin de toiră! Așa-i tremura barba cînd vorbea că ți se scuturau măruntaiele de emoție. Și cînd i-a tras un trei, trei, trei, praf a făcut din doi, patru, doi! Nu se mai vedeau doi, patru, doi! Că a făcut Lowinger o socoteală cu patriarhii și patriarhele, cu Abraham, cu Iacov, cu Sarah, în fine, el le știe că-i doxă de toiră, de a ieșit exact trei, trei, trei! Plîngea lumea ca la askara. Plîngeam și noi! Și cine credeți că mai plîngeau pe niște pietre, acolo? Tanti Clara și nene Burăh!

Ne-am plins unii spre alții, făcîndu-ne semn cu batista cînd deodată alte două batiste care ne fluturau. Cine credeți? Faivel cu Jak! De data asta n-a mai fost numai "bună seara", "bună seara" și atît! Cînd ne-am întîlnit toți la semnat pentru trei, trei, trei, ne-am îmbrățișat cu toții! Și cu Jak, cît are el inimă de ciinoasă, ca să nu dai un gir unui cuscru trebuie să fi cîine, nu? De data asta l-a muiat și pe el Lowinger!

Jak, Faivel, tanti Clara, nene Burăh, Rahel și mai ales eu, toți avem ideile noastre. Chiar dacă nu le scriem cum le scrieți voi, că n-avem timp... Ce vreți? Prăvălia... Dar să știți... Nimeni nu se naște idiot!

UMOR

„LASĂ POPORUL MEU SĂ RÎDĂ
de Mark și Sidonia Sidon

Doritorii pot primi cartea prin poștă, trimițînd un cec de 17 șekeli pe numele și adresa: M. REISER, str. Ițhac Sade 33/26 Bat–Yam 59672

Cum a trecut anul care a trecut

În primul rînd e de menționat că anul care a trecut a trecut în timp de 12 luni - și nu e de mirare dat fiind că nu a fost un an bisect.

În al doilea rînd el a trecut cu bine prin mai multe pericole cum ar fi: Conferința internațională, vizita Brigittei Bardot și votarea "Legii porcului".

Celelalte evenimente, pericole și realizări s-au întîmplat în ordinea următoare:

SEPTEMBRIE: Cel mai scăzut index din toate lunile septembrie din ultimii 30 de ani. Papa Ioan al II-lea refuză să se întîlnească cu rabinul Peretz pentru a discuta problema "Cine este mai evreu și mai catolic?" Banca agricolă anunță că moșavurile se prăbușesc.

❂

OCTOMBRIE: Indexul cel mai scăzut din toate lunile octombrie din ultimii 40 de ani. Au venit 13 olimi din Uniunea Sovietică - cu 14,6 % mai mulți decît altădată. Ivan Demianiuk are o criză de sciatică. Ministerul finanțelor anunță că băncile se prăbușesc.

❂

NOIEMBRIE: Cel mai scăzut index din cîte luni noiembrie au fost în ultimii 50 de ani. Un elev de ieshiva care a fost prins la un spectacol al teatrului "Habima", a fost obligat să vadă și un spectacol la teatrul din Beer Sheva. La concursul Eurovizion, Iardena Arazi s-a

clasat pe locul 5. Televiziunea anunță că Eurovizionul se prăbușește.

❂

DECEMBRIE: Așa un index scăzut nu a mai fost în niciuna din lunile decembrie din ultimii 60 de ani. Itzhak Shamir declară: "Nici dacă Egiptul ne va restitui Sinaiul, cîmpurile petrolifere de la Abu-Rhodez și orașul Yamit,

- noi nu vom renunța la punctul Taba". Ministerul Învățămîntului anunță că învățămîntul se prăbușește.

❂

IANUARIE: Bătrînii din Tzfat nu-și amintesc ca vreodată în ultimii 70 de ani să fi fost în luna ianuarie un index atît de redus. Din cauză că Demianiuk și-a luat un scurt concediu, Tribunalul din Ierusalim și-a suspendat dezbaterile. Ministrul justiției anunță că sistemul juridic din țară se prăbușește.

GURA HUMORULUI

FEBRUARIE: Indexul cel mai mic din lunile februarie ale ultimilor 80 de ani. Se

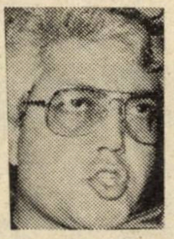

anunță că Brigitte Bardot va participa personal la Expoziția de cîini de la Așkelon. David Levy: "Refuz postul de ministru de externe, cu atît mai mult cu cît el nici nu mi-a fost oferit". Ziarele comentează: Diplomația noastră se prăbușește.

MARTIE: Un index mic, mai mic decît oricînd în lunile martie din ultimii 90 de ani. La forările de petrol din sudul țării s-au găsit roșii și vinete. Prima manifestație a nevestelor de polițiști pentru mărirea salariilor soților lor. Ministerul de interne anunță că poliția se prăbușește.

0%

APRILIE: Niciodată în ultima sută de ani nu a fost în luna aprilie un index așa de mititel. Rebelii din Nicaragua neagă că au cumpărat armament israelian prin "Șekem". Cu prilejul noului an financiar, Agudat Israel anunță mari beneficii în ieșivoturile fictive, drept care cere un supliment de buget. Ministerul cultelor anunță că Macabi - Tel Aviv se prăbușește.

MAI: În ultimii 110 ani nu s-a pomenit ca în luna mai să fie un index atît de pipernicit. Demianiuk recunoaște că dînsul nu este una și aceeași persoană cu el. Partidul Liberal-Independent se declară în favoarea independenței Namibiei. Ministerul turismului anunță că și industria se prăbușește.

IUNIE: Economiștii sînt uimiți de indexul scăzut, cel **mai scăzut din luna iunie a** ultimilor 120 de ani. Violatorul din Tel Aviv a fost transferat în provincie.

Forțele de securitate sînt îngrijorate de liniștea care domnește în teritorii. Ele declară că teritoriile se prăbușesc.

IULIE: Un index mai mic decît în orice iulie din ultimii 130 de ani. Rabinatul a decis să schimbe "mezuzoturile" din zona de securitate din sudul Libanului. Se anunță că sistemul medical e pe cale de a se prăbuși.

AUGUST: Președintele Reagan felicită Ministerul de finanțe pentru indexul scăzut, spunînd că nu-și amintește ca vreodată în ultimii 140 de ani să fi fost în luna august un index așa de scăzut. Cota apelor din Kineret scade. Administrația rezervelor de apă anunță că Kineretul se prăbușește.

POLICHINELLE

URMAŞUL DESCOPERITORULUI DE... PERLE

■ ADRIAN ZAHAREANU

În Bucureşti, cînd coborai la vale, de la fosta librărie Socec, mai tîrziu "Galeria Lafayette", spre Vama Poştei şi Grand Hotel, dădeai într-o piaţetă, unde se afla "Casa Anticarilor", o clădire zidită în stil sătesc românesc, cu pridvor circular şi cu ţigle pe acoperiş, după planurile vestitului arhitect Eduard Van Saanen.

Printre anticarii rostuiţi în "Casa Anticarilor" mi-i amintesc pe bătrînii Vogel, Zwiebel şi Weissman, pe fraţii Iuliu, Herman şi Mişu Pach, pe Moritz Goldenberg, şi mai ales pe Marcu Polack, considerat cel mai *cunoscător* în meseria lui.

Îmi permit să reproduc din "Dicţionarul neconvenţional", un pasaj "Din Bucureştii de altă dată", lucrare a istoricului George Potra: *"... era o prăvălie curată cu rafturi frumoase, cărţile aranjate pe specialităţi şi în perfectă ordine. Praful nu prea se vedea pe ele ca la alţi anticari. Curăţenia domnea ca-n farmacie, iar ordinea ca într-un laborator ştiinţific. Matur de vîrstă, proporţionat fiziceşte, cu părul cărunt, Marcu Polack era foarte corect îmbrăcat, chiar distins; în plus, la butoniera hainei avea întotdeauna o floricică de sezon, nu mare, discretă, dar totuşi vizibilă. Era întotdeauna bine pus la punct, pentru care motiv îl admiram şi-mi propuneam în gînd: "Ei da, acesta este un negustor distins, apusean, cum puţini găseşti la noi, unde tradiţia era ca hainele să poarte urmele meseriei cu care te îndeletniceşti".*

Mişu Polack în faţa magazinului său din Tel Aviv

Tot după istoricul George Potra, citez cele consemnate, în ziarul "Curentul" din 20 septembrie 1934: *"Acest bătrîn vioi şi berbant, cunoştea toate cărţile româneşti vechi. Ediţiile şi anii cînd s-au tipărit. Cîte sînt în circulaţie şi cum se pot procura. Marcu Polack era un descoperitor de perle. Negoţul lui de multe ori îndeplinea rostul de difuzor cultural."*

Ei bine, în această "Casă a anticarilor", în prăvălia dichisită a lui Marcu Polack, i-am cunoscut pe cei doi fii ai bătrînului neguţător de cărţi rare: Mişu, cel mai mare, şi Jean. Mişu era absolvent al Academiei Comerciale, Jean studiase dreptul. Deci, anticari cu... ...*"şcoală mai aleasă şi cu o cultură mai deosebită, în raport cu vremea"*.

După moartea lui Marcu Polack, cei doi fii au continuat să activeze în anticăria tatălui lor, aşa cum astăzi continuă cei doi fii ai lui Mişu, Cornel şi Roby, cu aceeaşi abnegaţie ca bunicul şi tatăl lor, de la a cărui moarte au trecut cinci ani.

După 1944, Mişu Polack a ▶

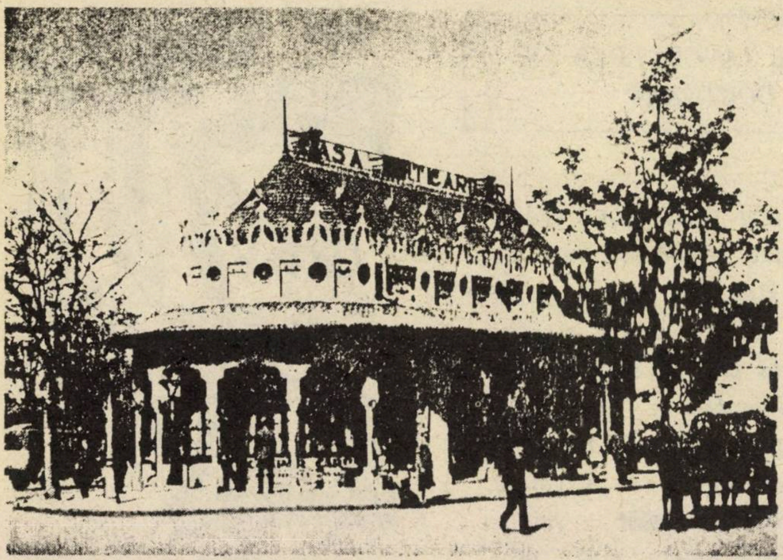

"Casa anticarilor" din București în 1934

fost unul din conducătorii Anticariatului de Stat din București, iar Jean și-a deschis un magazin cu cărți de artă la Paris.

Pe Mișu, cu care legasem prietenie încă pe cînd slujea în anticăria tatălui său, l-am întîlnit prin anii '60, în Tel Aviv, unde își deschisese o anticărie pe strada King George. Îmi amintesc cîtă bucurie și cîtă emoție m-au cuprins, cînd fără să știu cine-i patronul prăvăliei, oprindu-mă în fața tarabei cu cărți așezată în stradă, o voce caldă și puțin răgușită, mă interpelase:

– Ce carte cauți, Zaharică? Am pentru tine "anecdotele antisemite" ale lui Geiger.

Surprins, ne-am îmbrățișat și am început să depănăm amintiri bucureștene.

De-atunci, nu lăsam să treacă prea multe zile fără să vizitez anticariatul lui. Uneori stăteam, mai ales după amiezile, ceasuri întregi de vorbă. Veneau, între timp, clienți din diferite medii și din diferite triburi. Mișu se descurca în toate graiurile posibile. L-am întrebat odată, care este limba în care-i sînt cerute cele mai multe cărți?

– Există o diversitate extraordinară de cereri, îmi precizase el. De pildă, zilele trecute, mi s-au cerut "Creșterea animalelor" în limba bulgară, o "Anatomie" în limba turcă, o "Carte de surori de caritate" în spaniolă, un "Manual al inginerului" în limba sîrbă. N-am avut decît "Anatomia" în limba turcă.

– Asta înseamnă că există și o diversitate de cumpărători, remarcasem eu.

– Da, firește. Trebuie să știi, îmi explicase Mișu, că nu mă miră cînd un avocat sau un medic cumpără o carte. Sînt bucuros cînd un om în salopetă vine și caută cărți de specialitatea lui, și chiar de literatură, artă sau istorie. În legătură cu... diversitatea de cumpărători, îmi aduc aminte de cîteva întîmplări, din cariera mea de anticar. Într-o bună zi, intră în prăvălie un client și-mi cere un dicționar latin-român. I-l dau, îl răsfoiește și-mi spune că nu-i complet. Intrigat, îl întreb ce-i lipsește. Îi lipsește cuvîntul "amant", îmi spune el. Îți dai seama cît mi-a trebuit să-i explic, că acest cuvînt este o formă a verbului "amo-amare", și că nu se găsește de unul singur în dicționar. În cele din urmă se hotărăște să-l ia. Și atunci, ca negustor dornic să-și vîndă marfa, îl întreb dacă dorește și un dicționar român-latin. La care, îmi răspunde foarte flegmatic: "Eu îl iau pe ăsta latin-român, pe celălalt să-l ia latinii". Sau, un alt cumpărător, care se interesa de romanul lui Victor Hugo, "Mizerabilii", și care foarte grijuliu, m-a întrebat: "Dar, îi ai pe toți?" Sau, un alt client, care m-a întrebat odată sever și răspicat: "Aveți cărți de drept?" Da, domnule, i-am răspuns eu. "Atunci dați-mi Codul manierelor elegante".

Cred că ai fi mulțumit, i-am spus odată, dacă riscurile meseriei s-ar limita numai la partea anecdotică. ▶

Bineînțeles și pentru că vorbim de partea anecdotică, îmi aduc aminte de Cincinat Pavelescu, care venea ca și alții, la cîte un taifas în anticăria tatălui meu. Odată, s-a întîlnit cu o doamnă care, ca și dînsul, era o pasionată cumpărătoare de cărți rare, și care, ca să nu tacă, îi spuse poetului, arhicunoscut epigramist: "Fă-mi și mie una, maestre". Cincinat i-a răspuns pe loc: "Dacă ți-aș face-o epigramă/Ai citi-o orișicui/De ce nu pot să-ți fac ceva duduie/Ca să nu spui nimănui!/

Cîte ceasuri plăcute petrecusem la taifasuri cu Mișu Polack. Astăzi, la comemorarea a 5 ani de la decesul său, în luna cînd împlinise 80 de ani, îmi mai amintesc încă anecdotele pe care mi le servea. Era o vreme cînd spuneam, și mai spun și astăzi: cred că Mișu era creatorul bancurilor cu Bulă.

Astăzi, cînd trec prin fața anticăriei Polack, mă opresc la taraba din stradă, cotrobăind prin cărți să-mi găsesc ceva de citit. Intru în prăvălie, unde îmi ies în cale Cornel și Roby, întotdeauna plini de bineţe și de atenție față de mine. Dar eu îl caut întotdeauna pe Mișu, cu zîmbetul lui simpatic, cu capul aplecat într-o parte și cu o glumă gata pregătită. Și întotdeauna plec trist din această prăvălie...

MARCEL IANCU: TEZA DE DOCTORAT

Bărbați și femei din tribul nostru, care pregătesc teze de doctorat sînt cu sutele și cu miile; (și mulți dintre ei sînt posesori de creiere strălucite și de idei originale).

Bărbați și femei din trib însă, despre care *se pregătesc teze de doctorat* **sînt** *- vai! - mai puțini, poate mult mai puțini decît s-ar cuveni.*

Iar printre acești hiper-puțini se află și Marcel Iancu.

Pasionat după pictura celui care a întemeiat -, la Zurich, în anii primului război mondial, cot la cot cu moineșteanul poet Tristan Tzara, înnoitoarea mișcare artistică știută sub numele (eri "trăznit", astăzi - clasic) de Dadaism, - profesorul Harry Seiwert din Trier (Germania Federală) lucrează de vreun an de zile (și mai are doi ani de muncă-n față) la o teză de doctorat intitulată "Rolul lui Marcel Iancu în revoluționarea artei plastice a veacului XX". Pentru o documentare temeinică și "la sursă", prof. Seiwert a petrecut, nu de mult, o bună bucată de vreme, în Israel. El a cercetat Ein Hod-ul și istoria acestui "sat de imagini" creat de Iancu, și a studiat, sub îndrumarea **D***nei Dadi Iancu - fiica Dadaistului - arhivele marelui pictor; arhive care, cum aflăm,* **vor** *rezerva amatorului nu puține surprize...*

Marcel Iancu AUTOPORTRET 1922

Vizitați Libraria LEPAC
str. Rambam 15 Tel Aviv. tel 661688
cărți și reviste românești, almanahuri
REVISTA MINIMUM
(și numere mai vechi) CLIENȚILOR NOȘTRI, ȘANA TOVA !

SURPRIZE LA MOARTEA LUI AL. GRAUR

Se pare că este dat marilor personalităţi să-şi uimească semenii la nesfîrşit, nu numai în timpul vieţii ci şi după moarte.

Două asemenea prilejuri de uimire - două surprize, ne-au fost oferite cu prilejul încetării din viaţă - la o vîrstă patriarhală (88 de ani) şi în plină glorie intelectuală a academicianului evreo-român Alexandru Graur.

Mai întîi faptul că, nu demult, pe tăcute, a fost plantat în cinstea savantului un pom în celebra pădure a lui Keren Kayemet de la Ierusalim. Iniţiativa a venit din partea unui grup de foşti elevi ai liceului de faimă Graur (Bucureşti - strada Dionisie Lupu) grup animat de gazetarul Gigi Schoenzwitt-Florian din Haifa: revoltîndu-se împotriva uitării, grupul (duşmănos) Gigi Florian a vrut parcă să demonstreze că mai există pe undeva, în conştiinţe, numitul (şi ridicolul pentru mulţi) respect al valorilor din neam. Gestul a impresionat pe bătrînul dascăl într-atîta încît, în ciuda bolii care-l împiedica să scrie - a găsit puterea de a mulţumi şcolarilor de odinioară, eleganţi. "Cum să vă exprim gratitudinea mea? - mărturiseşte Graur într-un mesaj adresat lui Gigi Florian... Cum să vă mulţumesc tuturor care mi-aţi fost elevi şi care, iată, aţi mai găsit un prilej acum cînd viaţa mea merge spre apus, de a-mi aminti că am însemnat ceva în formarea dv. Că ţineţi ca acest ceva să rămînă dincolo de viaţa mea..."

A doua surpriză (şi, nendoios, mai de proporţii şi mai de răsunet decît cea dintîi): Al. Graur - după cum ne comunică cel puţin trei călători proaspăt întorşi din România - a fost îngropat... la cimitirul Bellu (creştin ortodox).

Iniţiaţii spun că, a doua zi după moartea savantului, la aflarea veştii despre neaşteptatul loc al înmormîntării, cei de la Federaţia Comunităţilor Evreieşti (Emil Schechter, ing. Th. Blumenfeld, acad. N. Cajal) prof. M. Saragea şi ceilalţi erau năuciţi. Ei se obişnuiseră cu un Graur participant fidel de ani de zile şi cu chipa pe cap la toate sederurile de Paşte şi la toate Purimurile cu umăntaşen. Şi deodată...

Se pare că lingvistul se convertise la religia creştină în anii războiului. Era însă o taină, păstrată cu străşnicie şi cunoscută numai soţiei (sora lui Bujor Sion, fost ambasador al României la Haga, ucis într-un accident de avion în anii '70). Atît de bine fusese păstrat acest secret (de moarte!) încît nici măcar rabinul şef Moses Rosen, intim cu Graur, nu ştiuse nimic; el care, precum enciclopedistul italian Pico della Mirandolla ştie totul, ba chiar ceva mai mult.

A APARUT IN LIBRARIILE STEMATZKY:

«SHELEG AHARON»

de GETTA BERGHOFF

(traducerea ebraică de S. Avny)

26,20 şekeli exemplarul.

Versiunea românească - ULTIMA NINSOARE - numai la LEPAC - Tel Aviv. Se poate obţine prin poştă contra un mandat poştal pe adresa:

P O B - 2635 - HOLON - 58126 BERGHOFF

THE JEWELERY HOUSE L.T.D.
(Beit Haţofim)

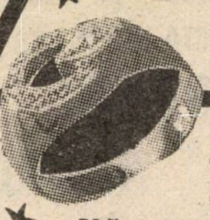

SANDU ŞI RAMI
BRAUNSTEIN
VA OFERA LA PREŢURI REDUSE
BIJUTERII DE GATA ŞI DE COMANDA
BRILIANTE, PERLE, REPARAŢII
ŞI TRANSFORMARI
UN MAGAZIN ŞI ATELIER PENTRU
ALIAUA ROMÂNA

TEL AVIV, STR. SHENKIN 8/A (colţ cu Allenby)

Clienţilor noştri
ŞANA TOVA!

NOI

AFLĂM CĂ:

- După ce anunţase prin toate redacţiile că va locui pe o pajişte în curtea maonului *său din Aşkelon (omului i se ceruse prin scrisoare să-şi "rezolve" arzătoarea problemă locativă), - scriitorul şi gazetarul Marius Mircu a răsuflat, spre plăcerea noastră, uşurat: dracul nefiind întotdeauna chiar atît de negru, pe cît pare, lui Mircu şi soţiei sale li s-a repartizat un mic apartament într-un* hostel *din Bat Yam.*

-Istoricul literar dr. Leon Volovici şi romancierul mai nou venit, Virgil Duda visează să scoată o revistă de literatură, format volum, consacrată numai *scrierilor de calitate. Intrînd în acest vis - dar nu înainte de a fi bătut, bine crescut, la uşă -* Minimum *urează celor doi condeieri, prieteni ai noştri, o mare cantitate de putere şi noroc.*

- H.O.R.-ul (preşedinte nou şi mătură nouă, Uri Eliav) se gîndeşte cu seriozitate *, să stimuleze editarea unei Cărţi (cu C foarte mare) despre pe cît de bogată pe atît de ignorată istorie a* iudaismului *românesc; în româneşte, în ebraică, în engleză. Ţinem pumnii strînşi.*

- Că regizorul de film şi prozatorul Mircea Săucan (ole hadaş, despre care am vorbit în nr. nostru trecut) are o carte nouă de povestiri, gata de tipar.

Şi că tot gata de tipar ar fi - în sfîrşit! - mult aşteptatul număr viitor al revistei Izvoare, *publicaţia Asociaţiei scriitorilor israelieni de limba română.*

MM

UN NOU UNIVERS TURISTIC

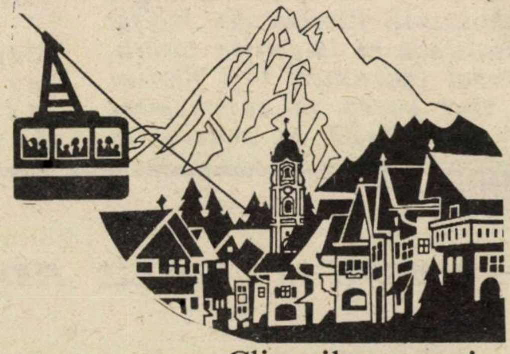

VREŢI SĂ SCĂPAŢI DE CĂLDURI ?
VREŢI SĂ VĂ PETRECEŢI SĂRBĂTORILE ÎN STRĂINĂTATE ?
VREŢI SĂ REVEDEŢI EUROPA TOAMNA, ÎMBRĂCATĂ ÎN AURIU ?
VREŢI SĂ PRINDEŢI PERIOADA CEA MAI FRUMOASĂ A NATURII BALCANILOR CU VOIE BUNĂ — MUST ŞI PASTRAMĂ

Clienţilor noştri ŞANA TOVA!

★ EXCURSIA NOASTRĂ

ROMÂNIA — UNGARIA — IUGOSLAVIA

Plecarea 8.9 NUMAI 1150 Dolari

★ EXCURSIA NOASTRĂ DE SUCOT

ROMÂNIA 23.9 — 4.10

LA CULES DE VII — PROGRAM SURPRIZĂ !! NUMAI 630 Dolari

Informaţii suplimentare şi înscrieri «UNIVERS» Str. Rambam 17

Tel Aviv, Tel. : 663344 sau 659685. LA ADRIANA

MATCHUL POLITIC UNGARIA - ROMÂNIA

Reproducem din "Tribuna României" textul prescurtat al Comunicatului Comitetului Executiv al P.C.R. în legătură cu înrăutăţirea relaţiilor româno-ungare ... şi ne întrebăm (împreună cu toată lumea) pînă unde?

"Comitetul Central al PCR, a arătat preşedintele Nicolae Ceauşescu, a considerat că este necesar să se adreseze Comitetului Central al P.M.S.U. pentru a atrage atenţia asupra înrăutăţirii relaţiilor dintre cele două partide şi ţări asupra unor manifestări, articole din presă şi chiar declaraţii ale unor persoane oficiale din Ungaria, ostile României, care reprezintă un amestec inadmisibil în treburile noastre interne, vin în contradicţie cu Tratatul de prietenie şi alte acorduri şi înţelegeri între cele două ţări, dăunează grav relaţiilor şi intereselor celor două popoare vecine, contravin principiilor generale ale relaţiilor dintre state, ale politicii de pace. Comitetul Central al P.C.R. a propus o întîlnire a delegaţiilor Comitetelor Centrale ale celor două partide, pentru a discuta această situaţie şi a stabili măsurile pentru lichidarea stărilor de lucruri negative , precum şi căile pentru dezvoltarea colaborării şi a relaţiilor bilaterale. După o lună şi jumătate s-a primit scrisoarea C.C. al P.M.S.U., ca răspuns la scrisoarea C.C, al P.C.R.

Menţionînd că nu doreşte să se oprească asupra conţinutului scrisorii de răspuns, preşedintele Nicolae Ceauşescu a arătat că în Comitetul Politic Executiv al P.C.R., s-a reţinut faptul că, pînă la urmă, C.C. al P.M.S.U. declară că înţelege şi consideră că problemele din România trebuie soluţionate numai de P.C.R. Partea românească a aşteptat să se tragă concluziile din această declaraţie. S-a reţinut, de asemenea, faptul că partea ungară se declară de acord pentru realizarea unor întîlniri, în mai multe etape, în vederea discutării problemelor dintre cele două partide şi ţări. Dar, din păcate, nu au trecut prea multe zile de la primirea scrisorii şi au apărut în Ungaria noi manifestări cu caracter şovinist, naţionalist, antiromânesc şi antisocialist. În ziua de 27 iunie s-a organizat o nouă manifestare cu acordul - şi, după unele informaţii chiar din Ungaria -, sub patronajul organelor oficiale de partid şi de stat din Ungaria.

În cadrul plenarei s-a făcut propunerea de a se examina de către Comitetul Politic Executiv al P.C.R. ***oportunitatea menţinerii ambasadei române la Budapesta.*** Propunerea va fi analizată în raport şi de poziţia ce va fi adoptată, în continuare, de conducerea de partid şi de stat din Ungaria.

Înţelegem bine multe probleme grave care au apărut în ţara vecină. Înţelegem preocupările oamenilor muncii din Ungaria, dar nu putem înţelege în nici un fel preocupările unor cercuri şoviniste, naţionaliste, care, pentru a abate atenţia de la realităţile şi problemele ce trebuie soluţionate, apelează la vechile practici, ***depăşind, - şi afirm cu toată răspunderea - ceea ce nici hortyştii nu au îndrăznit să facă! (...).***

ophir
tours

SCURT

NU - "pieţii integrate"

● La cea de a 44-a sesiune a C.A.E.R (Consiliul de Asistenţă Economică Reciprocă), care a avut loc la Praga, s-a preconizat crearea în timp a unei "pieţi comune" a ţărilor din Est. România nu este menţionată în enumerarea ţărilor care s-au declarat în favoarea acestui proiect. Încercînd să minimalizeze semnificaţia refuzului României de a se angaja în această direcţie, secretarul CAER-ului, Viaceslav Sycev, a afirmat că "nu există ruptură în sînul CAER-ului".

● Recent a fost inaugurată la Budapesta ***Asociaţia prietenilor culturii ungare***". Cu ce scop: cultural sau politic? Fapt este că o primă iniţiativă a sa a fost aceea de a lansa un Apel - inspirat, probabil, de cercurile oficiale, crede a şti ziarul "Le Monde" care publică ştirea. Apelul se adresează "tuturor cetăţenilor străini de origină ungară" cărora le cere un ajutor financiar pentru refugiaţii din Transilvania, care au părăsit România .

Ziarul parizian precizează în context că numărul refugiaţilor din România în Ungaria continuă să crească şi ar putea să atingă în curînd 100.000 (echivalent cu aproximativ o zecime din populaţia maghiară din România).

ZIAR. A reapărut (serie nouă) la New York ziarul ***Dreptatea*** ; director Dean Milhovan-Mitu. După cum indică şi numele, publicaţia se vrea a fi continuatoarea "vechii" ***Dreptăţi,*** oficiosul celebru în anii 1944-7 al Partidului Naţional-Ţărănesc (Maniu).

LUMEA ROMÂNEASCĂ

● SILVIU BRUCAN (pentru inițiați - Tache).

Am mai scris despre el. Și cu siguranță, vom mai scrie. Pînă una - alta, să amintim că fostul ambasador al României la Washington, astăzi "dizident ideologic" la București, a împlinit 72 de ani, militează ("din interiorul partidului") pentru o perestroikă dîmbovițeană și a publicat, mai nou, un articol teoretic în gazeta britanică ***Independent***

▼

MEMORII, MEMORII

● O carte de memorialistică politico - socială care stîrnește interes este aceea a lui Ion Pantazi (fiul generalului C. Pantazi, ministru de război în guvernul Antonescu, arestat împreună cu mareșalul și ceilalți șefi ai guvernului, în zilele lui 23 august) "Mărturisesc - scrie Vlad Stolojan, în foaia românească ***Lupta*** din Paris - că nu sînt un admirator necondiționat al activității gazetărești și politice de pînă acum, în exil, a domnului Ion Pantazi. Trebuie să admit însă că memoriile pe care le-a publicat de curînd sub titlul justificat "Am trecut prin iad", mi-au plăcut foarte mult. Aș spune că este poate cea mai bună carte pe care am citit-o despre perioada 1940-1946 din țara noastră".

● Un volum de amintiri anunță și faimosul scriitor - prelat Const. Virgil - Gheorghiu. Gazetar fascist, autor al abjectei cărți de reportaje de pe frontul de Răsărit "Ard malurile Nistrului", în care prezenta pe evreii deportați din Basarabia, în chip de criminali și monștri și îndemna - nemijlocit - la nimicirea prin foc și sabie a neamului nostru, - jigodia a fugit din România pentru a scăpa de pedeapsa cuvenită speței Ilie Rădulescu sau I.P. Prundeni și s-a prezentat la Paris (ca atîția alții, oho!) în chip, mînca-l-ar mama, de luptător pentru libertate. Acum, după ce i-a "dus" pe occidentali, magistral, ne va arăta desigur, în cartea-i cea nouă, cît de umanist fu el la Tiraspol și Odessa prin 1941.

● ***Casa*** lui Panait Istrati de la Brăila - str. Grădinii Publice nr.14/16, faimoasa Casa Türinger (vezi romanul cu același nume), veche de cam 150 de ani, este sau ar fi amenințată cu demolarea.

Împreună cu brăilenii, mulți, din Orientul Mijlociu, precum și cu alții, nebrăileni dar iubitori de Panait Istrati, îndrăznim să punem o vorbă bună pentru a cruța bătrîna și foarte culturala clădire.

● DECES. Mihail Cruceanu, poet. Debutant, cu versuri simboliste înainte de I-ul război mondial, Cruceanu a fost, fără discuție, decanul de vîrstă al literaturii române contemporane: împlinise 100 (una sută). De notat că acest poet blînd, discret, tăcut, șters, se numărase printre fondatorii partidului comunist român în anul 1921.

● ***Aniversare*** Dina Cocea a împlinit, nu de mult 75 de ani. Îi sărutăm mîinile, îi spunem la mulți ani și o felicităm din două motive: a) pentru strălucita sa carieră de actriță și animatoare de teatru (a fost directoarea ***Teatrului Nostru*** în anii '40 apoi, decenii de-a rîndul, președinta A.T.M.) și b) pentru curajul nu prea des întîlnit în asemenea împrejurări, de a-și mărturisi, cu fruntea superbă sus, vîrsta cea adevărată, fără date măsluite sau farfastîcuri.

MM

◆ MELIA ◆ concern turistic internațional (LICA BLUTHAL) prețuiește memoria colectivă a neamului nostru

MELIA
(LIÇA BLUTHAL)

oferă un premiu participanților la noul nostru concurs
MINIMUM ● MEMORIA

sîntem triști

Domnul din stînga, cu baston, este Prof.Dr.Moshe Carmelly-Weinberger, de la Yeshiva University din New York. El a fost, in anii războiului, rabin-şef al oraşului Cluj. Acum, la vîrsta de 80 de ani, a vizitat România, s-a rugat in sinagoga "lui" din capitala Ardealului şi-mai ales- fiindcă aşa-i dictează conştiinţa, a depus coroane de flori la mormintele a doi fruntaşi ai românimii transilvănene, Dr.Emil Haţieganu si episcopul catolic Dr.Iuliu Hossu; aceasta, in semn de recunoştintă evreiască pentru contribuţia lor la salvarea de la deportare şi moarte a cîtorva mii de evrei din Ardeal.

La doi paşi inaintea lui, in blazer şi surîsuri de tînăr permanent, îl recunoaştem pe Raoul Şorban, istoric de artă, profesor la universitate şi-aşa cum cititorii noştri ştiu chiar de la nr.1 al revistei, Hasid Olam (Drept al Popoarelor); punîndu-şi viaţa-n joc, Şorban a organizat, in strînsă conlucrare cu rabinul Carmilly, citeva puncte de trecere clandestină a evreilor din Ardealul ocupat de unguri, in Romania.

Dna pe care o salută Raoul Şorban este Erna Anca, ziaristă; lîngă ea se află fiul ei, Tiberiu Anca, inginer in Israel: lîngă el, un prelat catolic al cărui nume ne scapă. Trebuie să mai precizăm ca locul fotografiei este cimitirul Bellu din Bucuresti, unde se află înmormîntat episcopul Hossu.

S-ar zice că asta-i tot.

Dar nu e.

Mai e ceva. E faptul că din această semnificativă imagine lipsesc reprezentanţii Comunităţii evreilor din Bucureşti; aceştia -din cîte sîntem informaţi-l-au primit pe bătrînul musafir cu o răceală, sau o nepăsare sau poate o ostilitate pe care o privim cu uimire, Şi care ne doare.

M.Raf.

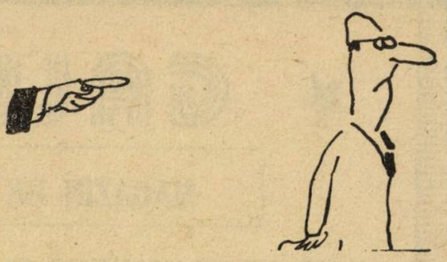

■ BULA

Bulă, participînd la o recepţie dată de un ambasador occidental şi venind acasă, nevastă-sa îl întreabă "ce toaletă a folosit madam ambasador?"

- Nu ştiu, răspunde Bulă, că eu mi-am făcut necesităţile cînd am plecat de-acasă...

●

Un prieten îl întreabă pe Bulă:

- Cum se face că ai lipsit de la ultima manifestaţie?

- N-am ştiut că a fost ultima, dacă ştiam m-aşi fi dus cu plăcere.

●

În Rusia, pe vremea lui Stalin, cineva dădea următoarea reţetă împotriva cancerului:

- Iei o publicaţie oarecare fără poza lui Stalin, o fierbi bine şi bei zeama, şi-ţi trece în 24 de ore. Nu e simplu?

- Foarte simplu, dar unde se poate găsi o astfel de publicaţie?

●

La şcoală, învăţătoarea întreabă pe elevi ce este comunismul. Se ridică să răspundă elevul Bulă:

- Comunismul este un căţel.

- Vai de mine, Bulă, cum poţi spune una ca asta?

- Cum să n-o spun, dacă am auzit-o chiar din gura tovarăşului de la raionul de partid? Nu repetă dumnealui "căţelul nostru e comunismul?

GALLIA

MAGAZIN DE TEXTILE

NAHLAT BENIAMIN 36 • TEL AVIV ☎ 655746

În vederea sezonului de toamnă și iarnă vă anunţă un bogat asortiment de: stofe de lînă pentru rochii, costume și paltoane, de asemenea ecoseuri, cașmiruri, catifele, lameuri, paiete, precum și tot felul de materiale pentru rochii de seară de ultimă modă, de la cele mai renumite firme străine.

Urează tuturor clienţilor, prietenilor și rudelor

• SHANA TOVA •

CLARA ȘI IACOB KAMER

MADY

TEL AVIV, STR. BEN YEHUDA 37,
Tel. 657458

CONFECŢII FINE DE DAMĂ

(costume, rochil, bluze, fuste, etc.)

MODELE EXCLUSIVE INDIGENE ȘI STRAINE

LA PREŢURI CONVENABILE

DESCHIS
9–14 și 16–18
Marţi și Vineri:9–14

UREAZA CLIENŢILOR,
RUDELOR ȘI PRIETENILOR ȘANA TOVA!

SCUZE

Cu amărăciunea gazetarului care-a greșit, inadmisibil, și cu o mare bucurie omenească și colegială, pe de altă parte,-ne grăbim să desminţim o informaţie publicată in nr.17 al revistei.

E vorba de rîndurilede la rubrica Lumea românească privind incetarea din viaţă a scriitorilor Geo Dumitrescu și C.Ţoiu. Ticăloasa informaţie a fost furnizată redacţiei noastre de către o sursă care s-a dovedit a fi cel puţin iresponsabilă și cel mult...altceva. Să nu uităm că, in încercările lor de a lovi în Minimum, dușmanii noștri folosesc tot felul de mijloace...Inutil să mai precizăm că autorul intolerabilei știri a fost exclus din rîndurile colaboratorilor noștri.

...In ceea ce-i privește pe eminenţii confraţi și fraţi intru scris,bucureșteni, Geo Dumitrescu și C.Ţoiu,îi rugăm să ne ierte și-mai cu seamă- să primească din parte-ne urarea-atît de actuală astăzi și atît de evreiască: viaţă lungă, pînă la 120 de ani!

PAGINA CIT SE POATE DE LIBERA

TOT FRONTIERIŞTII ŞI TOT DAN SURULESCU

Stimate domnule director,

la scrisoarea dlui Dan Titus Surulescu publicată în MINIMUM nr. 17 sub titlul "Eu, fronitieristul" şi care se vrea un răspuns la observaţiile mele cinstite şi, cred, juste făcute la o bucată scrisă de susamintitul domn, vă rog să-mi permiteţi o replică. E necesară. Obligatorie. Anumite ieşiri, anumite fapte, un anumit fel de vedea lucrurile nu pot rămîne fără replică.

Cu stimă
Av. Leon Silber

Tinere domn Surulescu,

după o fotografie ce ţi-a apărut tot în această revistă (dacă cumva e recentă) pari a fi tinerel. Dacă e aşa, atunci "tînăr, tînăr, dar copt" nu eşti. Reacţia dumitale la critica mea e primitivă şi de aceea şi limba în care e scrisă (ca şi bucata criticată) e vulgară. Golănească. Şi astfel te-ai demascat! Căci aici nu mai e vorba de o bucată "literară", nu mai poţi pretinde că redai felul de a vorbi al unor oameni revoltaţi. Aici eşti dumneata însuţi, într-o scrisoare personală - şi iată acelaşi limbaj suburban care nu are de-a face nimic cu literatura, săraca de ea.
Dar eu nu de educaţia dumitale mă ocup, ci de "concepţia" dumitale care e şi a altora, mulţi. Anume, că un asemenea limbaj poate constitui un instrument literar - ba chiar unul cu care să ridici un steag social sau politic. Eroare, tinere! Naturalismul şi-a mîncat de mult mălaiul (ca să fiu mai pe înţelesul dumitale). Este cel puţin o copilărie să crezi că o înjurătură sau un vocabular "viguros" de vizitiu cherchelit pot dinamita o realitate socială. E o naivitate la fel ca şi convingerea unora că prin bancuri gen Bulă se poate da expresie simţămintelor şi ofuscării unei populaţii.
La drept vorbind, nu ştiu de ce te ţii aşa băţos, domnule. Înjuri de departe, dintr-o Germanie îmbelşugată unde ai fugit. Ce eroism mai e şi ăsta? Un eroism la fel de vai de capul lui ca şi eroismul dumitale literar. Să-mi dai voie să te întreb: ce-ai scris în România? Ce lucruri interesante, noi, explozive? Revoluţionarismul de cafenea, şi încă de cafenea vest-germană, pe care-l practici, nu va duce la nimic. Ştim asta de la vechea noastră cunoştinţă Mitică a lui Caragiale.

av. LEON SILBER

Domnului Titus Surulescu,

Ţi-am citit povestea şi tot ce a urmat. M-am abţinut să-ţi scriu, dar acum că ai de gînd să scri şi o carte, nu mai pot să tac.
Am să-ţi răspund în limba ta, căci am impresia că este singura pe care o înţelegi bine.
Bă, (...) bleagă, cînd ţi-am citit ciripeala mi-a venit să borăsc. Te-ai uşchit de ce ţi-au făcut barosanii ţie. Bun, ai vrut să nu mori ca un mare necunoscut şi te-ai aşezat să scîrţii pe hîrtie.

Ai fi stîrnit ceva interes, dacă te foloseai de alt gen de vrăjeală. Vrei să faci gălăgie cu ce ţi s-a întîmplat, dar dacă ai ce ai, cu turnătorii, ginitorii şi sticleţii, ce ai tu cu limba română?
Ce ţi-a făcut mă, limba? Asta-i stil de scris, fel de a te exprima? Ce, te trezeşti în Crucea de Piatră?
Zici că ai bacalaureatul şi că mai ciripeşti şi pe alte limbi. Fă-ne o plăcere şi ce ai de vrăjit în cartea ta viitoare, vrăjeşte-o pe alte limbi, nu de alta dar singur zici că ai lacune în limba română şi de asta sînt convins sută la sută.
Ai uşchit-o de acolo şi o vrăjeşti de parcă ai fi singurul care ai făcut-o; ei bine, dle , ca matale mai sînt şi alţii care au trecut mai multe şi mai grele decît tine, dar pentru asta nu au pierdut ţinuta corectă omenească. Spui că ai nişte amintiri, dar dacă ele sînt legate numai de "bulane babane" atunci ia un prezervativ în gură şi taci.

ANDREI BLUM
Raanana - str. Ahuza nr.61 - Israel

LA DECESUL UNUI OPORTUNIST

In numărul trecut aţi avut în Lumea românească o "rubrică" de decese din care am aflat că recent a murit la Bucureşti George Ivaşcu, director al revistei "România Literară".
L-am cunoscut. A fost într-adevăr, cum scrieţi, ziarist, istoric literar şi excelent creator de reviste. Dar şi un oportunist. In închisoarea în care l-a aruncat regimul pe care l-a servit conştiincios, spunea mereu: "Cu mine s-a făcut o greşeală". Ii asigura pe toţi că va fi curînd eliberat.
Hm, cu el s-a făcut o greşeală! Dar cu ceilalţi? Ceilalţi - mii, zeci de mii, sute de mii de nenorociţi - erau oare vinovaţi? Cu ei nu s-a făcut nici o greşeală?
După ce a fost eliberat, G. Ivaşcu a scris în gazete articole de fond, dogmatice şi linguşitoare. Se transformase într-un scrib de normative. Iar foştii săi colegi de celulă şi de închisoare continuau să zacă acolo.

M. MORARU
Rişon Le Zion

COPERTA NOASTRA

O pictură de Magritte, belgianul suprarealist, pe care noi îl iubim mult, mult de tot.

Moscova: DA, tovarăși, AVEM ȘI mafie!

Da, presa sovietică foloseşte termenul "mafia" cînd redă, repetat şi cu un lux de amănunte de necrezut, cazuri de corupţie implicînd persoane din cele mai sus-puse din ierarhia de partid, ofiţeri superiori de miliţie şi sume de milioane de ruble, cînd relatează despre crime, jafuri, prostituţie şi droguri. Astfel, în Uniunea Sovietică au fost comise anul trecut peste nouă mii de crime, informa radio Moscova. Numărul cazurilor cunoscute de persoane care se droghează este de 131.000, afirmă generalul de miliţie Viaceslav Pankin la o conferinţă de presă. Numărul delictelor comise de minori dependenţi de droguri înregistrează o creştere alarmantă, spunea secretarul de Komsomol Serghei Epifanov într-un interviu difuzat de radio Moscova. Revista sovietică Semya dezvăluia în ianuarie că 14.000 tineri sînt condamnaţi anual pentru delicte din domeniul stupefiantelor, delincvenţa juvenilă fiind în general în creştere: fiecare al cincilea jaf, fiecare al treilea viol şi furt, fiecare al doilea furt de automobil este comis de un minor. Numai la Moscova există peste o mie de prostituate, afirma locotenent-colonelul de miliţie Chaikovsky. Într-un interviu publicat de ziarul Izvestia, prim-vice ministrul de interne, generalul Vaily Trushin, recunoştea că în rîndurile miliţiei se manifestă numeroase cazuri de corupţie şi alte delicte. Peste 800 de angajaţi ai ministerului său au fost pedepsiţi în prima jumătate a anului trecut pentru muşamalizarea de delicte, şi alţi 200 pentru falsificarea de date privind deli cvenţa. 180 de miliţieni au fost judecaţi anul trecut pentru luare de mită. Un caz concret a fost dezvăluit chiar de agenţia Tass: Şeful miliţiei din regiunea Volgograd, generalul Ivanov, a fost condamnat la 10 ani închisoare pentru luare de mită, adjunctul său la 12 ani. Generalul Ivanov se ocupa între altele chiar în biroul lui cu vînzarea de băuturi alcoolice furate.

Cazul cel mai revelator cu privire la amploarea corupţiei în Uniunea Sovietică, atingînd vîrful piramidei sistemului, este cel al lui Yuri Churbanov, general, prim-adjunct al ministrului de interne între 1980 şi 1984. Generalul Churbanov mai avea calitatea desosebită de ginere al liderului de partid Brejnev, calitate ce i-a fost de folos numai cît socrul său a fost în viaţă. Arestat încă din februarie anul trecut, Yuri Churbanov a fost pus acum sub acuzare pentru luare de mită totalizînd frumuşica sumă de 650.000 de ruble. Mai mult chiar, fostul prim-adjunct al ministrului de interne este bănuit de a fi protejat, ca un fel de "naş" cu epoleţi cu stele mari, aşa numita mafie a bumbacului din Uzbekistan. Această mafie, reunind membri la cel mai înalt nivel al partidului şi guvernului din Uzbekistan, a delapidat suma - ţineţi-vă bine - de peste patru miliarde de ruble. Sistemul era simplu: conducerea locală raporta la Moscova cifre exagerate ale producţiei de bumbac, încasînd diferenţa. Potrivit ziarului Pravda, echipe speciale de anchetă au petrecut cinci ani în Uzbekistan pentru a descoperi şi neutraliza întreaga filieră de criminalitate organizată, extorsiune, milionari clandestini şi asasini năimiţi. Trei persoane implicate în acest scandal au şi fost executate între care ministrul industriei bumbacului.

(după Europa Liberă)

PARIS :

să am eu problemele LOR

Gîndirea Franței - profundă și strălucită - trebuie să facă față unor importante cerințe ale omului contemporan; și să contribuie din plin la ceea ce se cheamă ridicarea "calității vieții"

Iată cîteva creații noi, de răsunet, ale fecundei spiritualități pariziene:

1

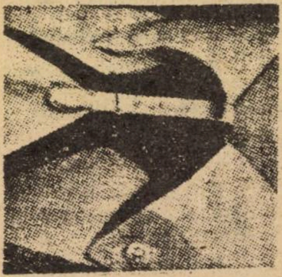

2

3

4

5

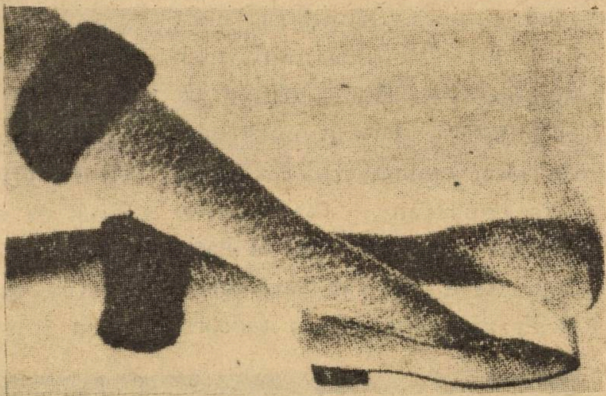

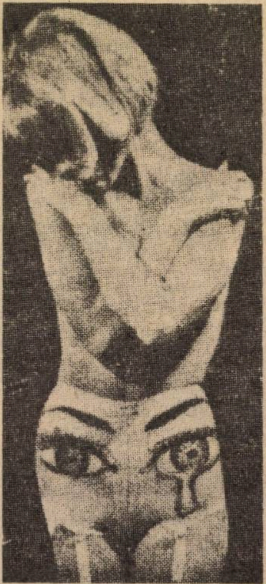

6

O ultimă "coafură" care demonstrează că te poți lipsi de un ochi, dacă preferi să fii la modă!(1)

După mobila daneză a apărut și un dispozitiv danez pentru fixarea... șervețelului. Se recomandă persoanelor lacome sau călătorilor care mănîncă în tren sau în avion.(2)

Departe de a se crede că femeile din țările africane sînt lipsite de pudoare... În lipsa unui material din stofă, face față și, o bucată de ziar!(3)

Ochelarii de soare care nu au decît un fir subțire de vizibilitate. Ascunzînd bine pleoapele, acești ochelari feresc - se zice - femeile de formarea ridurilor.(4)

Și un chilot care spune multe! Lacrima ce se prelinge din "ochiul stîng" ar fi destinată să îmblînzească pe bărbații prea duri.(6) Întrebarea noastră este cum de-au ajuns durii aceștia periculoși să vadă ce văd.

MINIMUM A FOTOGRAFIAT valiza unuia dintre directorii de la Tadiran care sînt, după spusele celor de la EL-AL, recordmani în materie de călătorii în străinătate, pe banii firmei.

EUROPA (LIBERĂ):
O PRIMĂVARĂ TERMINATĂ LA SFIRȘIT DE AUGUST

■ SORIN CUNEA

Puține filme ca cel vizionat recent m-au întors, cum se spune pe dos. Este vorba de producția americană "Insuportabila ușurătate a existenței" (traduc și eu titlul din germană ca să fiu cît mai aproape de cel dat de Milan Kundera cărții sale apărută în urmă cu 4 ani) care face la ora actuală săli pline în tot occidentul. Nu și în țările "lagărului". Nici măcar Gorbaciov, cu tot glasnostul și perestroika lui nu ar suporta proiectarea pe ecranele publice (nu și pe cel de la Kremlin!) a acestui film care arată celor ce nu au înțeles pînă acum, felul în care rușii au pus capăt "Primăverii de la Praga" în acel sfîrșit de August 1968. Adică acum exact două decenii.

Nu vreau să fac aici cronica filmului. Nici măcar să vă redau subiectul pe scurt. Vreau doar să-mi exprim admirația față de scriitorul ceh în exil, cel care a cochetat cu politica partidului cehoslovac pînă în 1948 cînd a fost exclus din rîndurile "celor mai buni fii ai poporului". Milan Kundera a spus-o clar: "M-am prins și eu în această horă". Autorul a trăit euforia anilor de după terminarea războiului, procesele deviatorilor ("Ce este un deviator?"... "Un deviator este un membru de partid care merge drept înainte, fără să știe că linia partidului o ia cînd la dreapta cînd la stînga!") și bine înțeles invazia rusească care a precedat transportarea lui Alexander Dubcek și a echipei sale la Moscova, într-un avion fără scaune. Kundera, care încă din 1980 a dat cititorilor din occident "Cartea despre rîs și uitare" a devenit între timp un autor cunoscut și - ceea ce este important - foarte citit. El s-a stabilit în 1975 la Paris după ce a respirat aerul greoi al Pragăi năpădită de tancuri. Filmul are tocmai această calitate, aceea de a-ți transmite ție, spectator, aflat undeva la mii de kilometri de locul sinistrului, efectul actului de cotropire, de retezare a unui arbore plăpînd sădit în timpul "primăverii de la Praga".

★

Aș avea o întrebare: unde vă aflați Dvs. în acel 21 August 1968 cînd trupele Pactului de la Varșovia au venit să "salveze" poporul cehoslovac de la aventura în care a vrut să-l tîrîie Dubcek? Pînă vă amintiți să vă spun unde eram eu și cum am aflat vestea invaziei. Lucram de circa 5 luni la postul de radio ▶

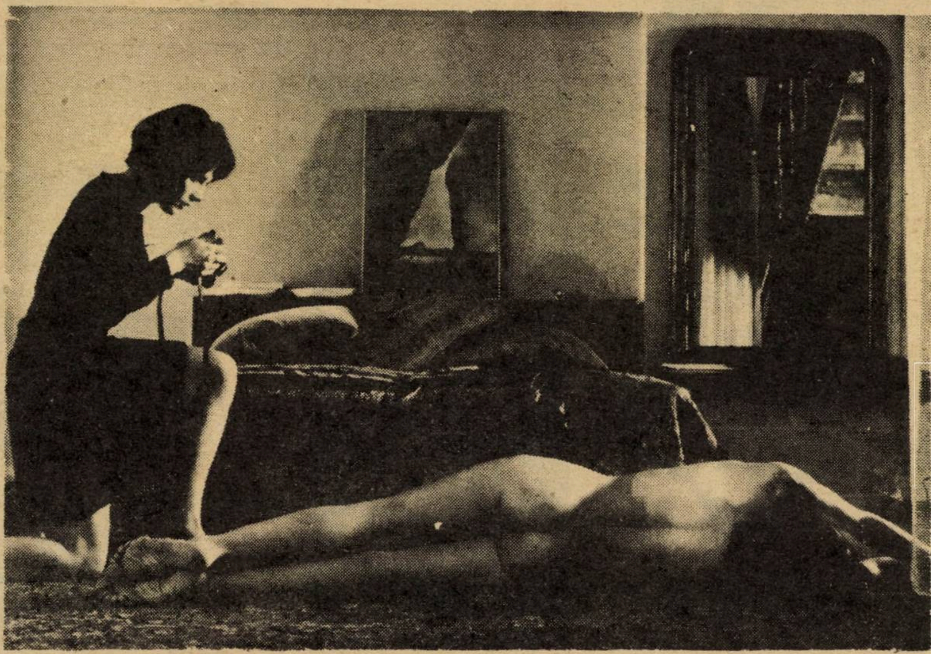

...și rămîn numai imaginile

din Munchen. Redactam un program satiric pe alocuri şi umoristic, cînd se putea. Erau destule lucruri (chiar şi în urmă cu 20 de ani) de ironizat. Mă culcasem în seara de 20 August 1968 în jurul orei 23, după o plimbare pe Leopoldstrasse şi o îngheţată luată la una dintre cofetăriile cu mese în aer liber. Era o seară caldă, plăcută şi oraşul invadat de turiştii străini. Pe porţiunea în care îşi expun capodoperele studenţii de la arte frumoase, un adevărat Babilon de limbi. Lumea era în regulă şi nimeni nu vroia să coboare de pe suprafaţa globului în plină mişcare. M-am băgat în pat aproape de miezul nopţii şi am adormit cu geamurile şi uşile larg deschise. M-am trezit la ora 3 dimineaţa cu senzaţia de perfect odihnit. Nu prea mi se întîmpla la vremea aceea să nu dorm "şnur" pînă dimineaţă. Am aprins lumina şi, cum nu mai puteam adormi, am început să citesc. Exact la 4 a sunat telefonul. Al doilea fapt neobişnuit. Telefonul la 4 dimineaţa? Am ridicat receptorul. La capătul celălalt al firului am recunoscut vocea unui coleg de la radio. Să vin imediat. Mă roagă directorul Noel Bernard. "Ce s-a întmplat?!"... "Au intrat ruşii în Cehoslovacia!".

M-am îmbrăcat în grabă şi peste 15 minute am fost la redacţie. Peste alte 45 de minute, la microfon. Mai fusese convocat un crainic - Costel Zaharia - şi redactorul de servici de la secţia de ştiri, Sandu Greceanu, cel care mă sunase la telefon. Am început să emitem 24 de ore din 24. Programul obişnuit era pe atunci de numai 12 ore. Ştiam că "dincolo" 20 de milioane de oameni (poate nu toţi ascultători, dar 20 de milioane de cetăţeni) vor să ştie ce se întîmplă în ţara "frăţească" ("ţările socialiste surori şi frăţeşti"). Cîteva săptămîni la rînd am lucrat într-un ritm sufocant. Telescriptoarele băteau fără întrerupere şi noi căutam să aducem la microfon tot ce ni se părea mai ▶

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

La dispoziţia Dv.

FOLOSIŢI PREŢURILE SPECIALE PENTRU A VĂ ORGANIZA O VACANŢĂ PLĂCUTĂ

în perioada sărbătorilor de toamnă!!

☆ **RHODOS - 7 zile,demipensiune(23/9 - 30/9)**

☆ **YUGOSLAVIA:-excursii;închiriere maşină:staţiuni de odihnă şi tratament**

☆ **SPANIA - PORTUGALIA (COSTA DEL SOL);YUGOSLAVIA -UNGARIA-AUSTRIA;TURCIA;PARIS-LONDON -ETC(USA-ORIENTUL ÎNDEPARTAT-CHINA)**

☆ **DE LA 15 SEPTEMBRIE -preţuri reduse substanţial la staţiunile de tratament din ROMÂNIA**

☆ **UN CADOU UTIL rudelor şi prietenilor din ROMÂNIA prin reţeaua de magazine COMTURIST**

Distinsei noastre clientele,rudelor,prietenilor,colegilor,vă dorim "HAG SAMEAH" - Un an de prosperitate,pace şi fericire personală.

ALL MERIDIAN TOURS LTD.

1-Ben Yehuda - Str.TEL AVIV
TEL .659393 - 659394.

interesant. "Se vor opri, oare, ruşii şi aliaţii lor numai la Cehoslovacia?" Cine putea răspunde în acele zile de August '68 la o asemenea întrebare? Turiştii cehoslovaci aflaţi pe litoralul românesc al Mării Negre se numărau şi ei - cu ajutorul traducătorilor de ocazie - printre ascultătorii noştri. Pe plajă la Mamaia se asculta "liber" ... Europa Liberă. Un turist israelian surprins de evenimente la Eforie Nord avea să-mi redea ceva mai tîrziu următorul dialog auzit pe plajă: "Dubcek şi Svoboda au fost arestaţi! "De unde ştii?... " A spus Cunea aseară".

În starea de urgenţă care s-a decretat la radio, şi în lipsa prezentatorului programului de comentarii politice - Ion Măgureanu - suferind în acele zile, directorul îmi încredinţase mie această sarcină. A fost, cred, cea mai frumoasă perioadă a activităţii mele la acest post de radio. Noel Bernard - despre care am mai avut ocazia să scriu şi pe care-l voi pomeni ori de cîte ori voi avea prilejul - era omul decizilor spontane. În noaptea cînd a fost trezit din somn de către redactorul de serviciu de la ştiri şi informat de cele întîmplate în Cehoslovacia, imediat ce a sosit la radio i-a spus lui Sandu Georgescu: "cheamă-l imediat pe Cunea!"

Aşa s-a făcut că, de la cîteva sute de kilometri depărtare de Praga, am asistat neputincios la înăbuşirea unui nou act de răzvrătire în interiorul lagărului. George Ionescu, trimisul postului de radio Bucureşti transmitea din ţara invadată reportaje care păreau strigăte de S.O.S. În Piata Palatului din Bucureşti, preşedintele Ceauşescu s-a pronunţat împotriva invadării Cehoslovace. Dana şi Emil Zatopek cădeau în dizgraţie deoarece în timpul "Primăverii" şi-au dat adeziunea la independenţa ţării lor. Dubcek a dispărut din viaţa publică şi a apărut mult mai tîrziu în funcţia de de încasator la un parking... public. Metereologii de la Kremlin hotărîseră că Primăvara de la Praga se terminase. Cehoslovacia avea să intre în August 1968 direct în iarnă.

ŞANA TOVA!

MM

SANDU BRAUNŞTEIN

Atelier şi magazin de bijuterii, str. Sheinkin 8A, Tel Aviv preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru
◆ SANDU BRAUNŞTEIN ◆ oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MINIMUM ● MEMORIA

Washingon:

PĂRERILE DOAMNEI KITY DUKAKIS DESPRE BĂRBAŢI...

- Bărbatul nu trebuie să fie frumos, trebuie să fie bine.
- Principala dorinţă a femeilor este ca bărbaţii să se gîndească la ele.
- Prima calitate a bărbatului este să aibe sînge rece: curajul trebuie să-l aibe în sînge.
- Bărbatul trebuie să fie stăpîn pe el; şi lacrimile sînt semne de slăbiciune.
- Bărbatul trebuie să-şi cunoască valoarea, fără însă "să se creadă" prea mult.
- Bărbatul trebuie să fie puternic, dar cu cît are pumnul mai solid, cu atît trebuie să fie mai puţin provocator.

DNA DUKAKIS

Sincer vorbind, cu asemenea păreri ne împăcăm. Mai interesaţi am fi să auzim, acuma, opiniile conaţionalei noastre despre O.L.P. şi alte state palestiniene cu graniţa în Şuk Carmel; sînt subiecte pe marginea cărora, madam Kitty îşi dăduse cu presupusul, prin 1987, la modul "ia să punem fetelor ţara la cale" (de la Boston), încurcînd borcanele şi făcînd politică înaltă de cafenea.

ELVEȚIA:

Dușmanii Monseniorului LEFEBVRE

■ VICTOR ESKENASY

S-ar zice că în pașnica, liniștita și-atît de curata Elveție, totul este O.K. În legătură cu poporul evreu. Dar nu-i așa. În locuri tăcute, de meditație religioasă și smerite rugi, se pun la cale asalturi noi împotriva Israelului.

Moment trist cu semnificație istorică în sînul bisericii catolice - așa au clamat la unison fidelii Sfîntului Scaun la auzul veștii schismei de la Ecône. Ecône, pînă în anii '70, un sat oarecare din cantonul elvețian Valais, nu departe de granița cu Italia. La 30 iunie, archiepiscopul Marcel Lefebvre, în prezența a circa 8000 de credinoși, a consacrat 4 episcopi. Actul, înfăptuit împotriva canoanelor Vaticanului, a fost declarat imediat nul de către Papa Ioan Paul al II-lea, care a aruncat anatema asupra arhiepiscopului și celor consacrați de el.

O nouă schismă așadar în rîndurile comunității catolice. Ultimul conflict de o asemenea amploare data din 1870 cînd, catolicii creștini sau cum mai sînt denumiți vechii catolici, au intrat în dizidență după ce au refuzat să recunoască decizia primului Concil al Vaticanului asupra infailibilității Suveranului Pontif.

Între timp societatea umană a evoluat și peste biserica catolică a suflat un vînt innoitor. În anii '60 papa Ioan al 23-lea s-ar fi exprimat, afirmînd: "deschidem fereastra și privim ceea ce se petrece afară". El a fost cel care a convocat al doilea conciliu al Vaticanului, desfășurat între 1962 și 1965, menit să pună bazele modernizării bisericii. Principiile innoirii s-au concretizat în libertatea actului de credință, posibilitatea unui dialog ecumenic și măsuri prin care laicilor li se asigură un loc mai însemnat în viața comunității catolice.

Obsedatul monsenior (în centru) la Ecône.

Voința de a pune în practică aceste principii l-au condus pe Paul al VI-lea să se întîlnească, în 1964, la Ierusalim, cu patriarhul Constantinopolului Athenagoras. În decembrie 1965, printr-un document comun, cei doi șefi spirituali anulau actele de excomunicare reciprocă, pronunțate de înaintașii lor cu nouă sute de ani în urmă.

Linia ecumenismului a fost continuată de Ioan Paul al II-lea, în 1986, primul papă în decursul a două mii de ani de istorie a bisericii care a pășit pragul marii sinagogi de la Roma. O manieră spectaculară de a pune în practică deciziile Conciliului al II-lea al Vaticanului privind condamnarea antisemitismului ▶

şi recunoaşterea unui "patrimoniu comun" care uneşte pe plan spiritual evreii şi creştinii.

O deschidere privită cu duşmănie de adepţii tradiţionalismului în cadrul bisericii catolice. La Conciliul din 1965 circa 250 de episcopi se exprimaseră împotriva măsurilor de liberalizare. Între timp, în luptă deschisă au rămas doar doi, monseniorul Lefebvre, în Elveţia şi episcopul brazilian de Castro Mayer.

Lefebvre, francez de origine, astăzi la 83 de ani, a devenit preot în 1929, urcînd mai apoi toate treptele ierarhiei catolice. Misionar în Africa occidentală, el s-a remarcat din tinereţe printr-o idee fixă: a civiliza păgînii africani cu orice preţ. Consacrat episcop la Dakar, el a fost obligat să părăsească Senegalul atunci cînd statul a devenit independent. În acelaşi an, 1962, odată cu numirea sa ca arhiepiscop de Tulle, în Franţa, se identifică mişcării conservatoare, opunîndu-se cu îndîrjire deciziilor Conciliului al II-lea al Vaticanului şi organizînd în acest sens, din 1964 seminarul de la Econe, Fraternitatea Sfîntului Pius al X-lea.

Aşa cum scria în 1985 duşmanii săi şi ai bisericii au fost şi rămîn de două categorii. În exteriorul bisericii "comuniştii, evreii şi francmasonii." Din interior, citadela credinţei ar fi minată de liberali şi modernişti. Scopul său declarat: să suscite vigilenţa împotriva acestor categorii de inamici. Mijloacele: cei 260 de preoţi în activitate, formaţi la 5 seminarii funcţionînd astăzi în Franţa, Germania occidentală, Statele Unite şi Argentina. O armată de rezervă, de peste 300 de postulanţi îşi aşteaptă consacrarea, pentru a promova în lume o ideologie în mod vădit de extremă dreaptă.

MINIMUM SE UITA, LUNG, LUNG

la acest desen al lui *Paris* din revista franceză *Passages*, şi nu face nici un comentariu pe marginea atitudinii Vaticanului.

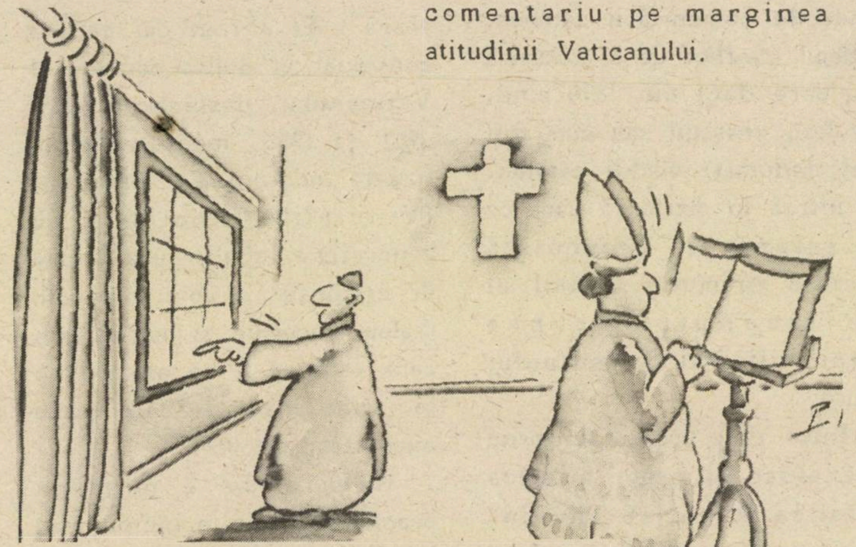

– Monseniore, priviţi, iarăşi sînt deportaţi nişte copii evrei!

– Oh, Doamne, adu-mi aminte să spun o rugăciune.

GERMANIA:

● MANUŞI ANTI-AIDS ●

Încă un semn al fricii de cumplita boală AIDS: In Germania federală s-a publicat un ordin al Ministerului transporturilor în baza căruia toţi şoferii sînt obligaţi să poarte mănuşi sterile.

In prezent şoferii germani au obligaţia de a avea în maşină o geantă cu ustensile şi medicamente de prim ajutor. Mănuşile sterile vor face parte din acest echipament. Se pare că în trecut unii şoferi au refuzat să acorde prim ajutor unor accidentaţi de teamă să nu se contamineze de AIDS.

Un neamț nu ca toți nemții

Trăiesc pe-acest pămînt, străini mulți, care ar face totul să vadă neamul nostru preschimbat în praf și pulbere.
Dar trăiesc și străini care sînt mai noi decît mulți dintre noi, evrei după Halaha și cu Teudat Zeut.

Herman Süss-nu, nu e ca toți nemții

CONDUCTOR DE TREN ȘI EXPERT ÎN TIPĂRITURI IDIȘ ȘI EBRAICA

Herman Süss nu e un neamț ca toți nemții. De profesie - controlor de bilete la căile ferate vest-germane și totodată specialist reputat în manuscrise și tipărituri iudaice. Competența sa în idiș și ebraică l-au ajutat să scoată la lumină un mare număr de scrieri importante. Autoritatea sa în materie e unanim recunoscută de cercurile științifice de specialitate. Totul a început pe cînd, copil fiind, obișnuia s-o însoțească pe mama sa la cele două familii evreiești la care lucra cu ziua.

Feroviarul Herman Süss bătu în ușa inspectorului însărcinat cu programarea controlorilor de bilete.

- Ia loc, îl pofti inspectorul, continuînd a-și vedea de hîrtiile de pe birou. Cu ce-ți pot fi de folos?

- Am fost invitat să țin o conferință la Oxford, trecu direct la subiect feroviarul. De aceea solicit să nu fiu repartizat, săptămîna viitoare.

- Serios? răspunse inspectorul Ludwig Duncklemaier, aruncîndu-și privirea pe graficul de serviciu. Știi desigur că sîntem în plin sezon turistic și că au fost suspendate concediile conductorilor. Dacă d-ta ai fost invitat să conferențiezi la Oxford, eu voi fi, desigur, invitat la Cambridge.

Conductorul se făcu că n-a sesizat ironia și stărui în continuare.

- Știu foarte bine că traficul e acum în toi. Dar vă rog să luați în considerație situația mea. La Oxford are loc un congres special consacrat literaturii idiș. Am fost invitat să particip și să prezint o comunicare. E o chestiune care nu suferă amînare...

Inspectorul își părăsi hîrtiile și-l examină cu privirea pe acest neobișnuit solicitant.

- Ce, vorbești serios? Ai fost cu adevărat invitat ca să conferențiezi la Oxford?

- Firește că vorbesc serios, răspunse Süss. Invitația mi-a fost adresată de către prof. David Katz din New York. Am fost solicitat să prezint un referat despre colecția Zangwill pe care am descoperit-o nu de mult și care cuprinde scrieri rare, în limbile idiș și ebraică. E un subiect de-a dreptul pasionant. ▶

COMORI CULTURALE IUDAICE SALVATE DE LA UITARE

Scena de mai sus s-a petrecut în birourile inspectoratului feroviar din München. Nu mai e nevoie să spunem că invitația cerută a fost trimisă telegrafic, că cererea neobișnuitului conductor a fost aprobată și că referatul pe care l-a prezentat la sesiunea științifică de la Oxford s-a bucurat de viu interes. Pe drept cuvînt: colecția Zangwill cuprinde 30 de tipărituri în limba idiș, dintre care 15 rarisime, care luminează un moment important în evoluția acestei literaturi.

Fondul literar în chestiune poartă numele profesorului german Iohan-Cristoph Zangwill, care a trăit în perioada 1633 - 1705 și care a publicat un studiu despre influenta reciprocă dintre limbile idiș și germană. Süss a descoperit respectivul fond literar în biblioteca municipală din Erlangen.

Profesia de controlor de bilete pe linia München-Mainz îi lasă prea puțin timp lui Süss pentru cercetările sale. În schimb, îi oferă un avantaj prețios - deplasarea gratuită. Și astfel, poate cutreiera, în timpul său liber, orașele germane și scotoci arhivele și fondurile neclasate ale bibliotecilor.

ÎN NURENBERG-UL LEGILOR RASIALE

Herman Süss s-a născut la Nürenberg, în anul 1932. "Am avut noroc", povestește el - "părinții mei au fost în strînse legături cu evreii și n-au dat crezare propagandei naziste. Cunoscînd îndeaproape evreii, suferințele la care au fost supuși mi-au provocat repulsie".

Mama lui Herman era îngrijitoare cu ziua la două familii evreiești. Tatăl era cizmar... și o figură cunoscută în cartier. În dimineața ce a urmat "Nopții de cristal", în drum spre atelier, a fost oprit de unii și alții dintre vecini, care i-au povestit despre devastările din cursul nopții și că printre victime se numără și familia Rozenfeld. Cizmarul făcu atunci cale întoarsă și-i spuse femeii să se ducă imediat să vadă ce s-a întîmplat stăpînilor ei. Micul Herman a însoțit-o și cele văzute i s-au întipărit pentru totdeauna în amintire: mobilă sfărîmată, casa devastată, cărți aruncate peste tot.

"În casa familiei Rosenfeld ca și a familiei Schulein, își amintește Süss, am deprins dragostea pentru cuvîntul tipărit. Mama lucra iar eu ședeam toată ziulica și citeam. Mă simțeam fericit".

Dragostea de carte l-a marcat pe viață. La vîrsta de 16 ani, Herman s-a prezentat la directorul bibliotecii municipale din Nürnberg solicitînd să lucreze ca bibliotecar-ajutor, fără pretenții bănești. Directorul a consimțit iar mai tîrziu l-a trimis să urmeze un curs de bibliotecari.

În bibliotecă și la muzeul municipal Herman a dat de multe tipărituri în idiș și în ebraică. Domeniul îl atrăgea. A găsit un prospect vechi cu alfabetul ebraic. A fost primul pas pe drumul carierii de cercetător în domeniul iudaisticii.

COMOARA DE LA LINDAU

În anul 1953, cînd Herman își termina studiile liceale, s-a pus chestiunea alegerii profesiei. Mama ar fi vrut ca fiul ei să devină preot sau profesor. Acesta respinse din capul locului prima alternativă optînd pentru catedră. "Spre a-i face pe plac mamei", explică surizînd. Avea să descopere curînd că nu i se potrivea. Vocația lui adevărată nu erau elevii, ci cărțile.

Curînd, Süss părăsește orașul natal și se stabilește la München. "Biblioteca municipală e dintre cele mai mari", surîde el. A acceptat primul post disponibil și a devenit feroviar. Timpul liber și l-a dedicat în întregime studiilor de iudaistică. Centrul activității e la biblioteca din München. Dar nici localitățile, mai apropiate sau mai ▶

îndepărtate din jur nu au fost neglijate.

Într-una din incursiunile sale a ajuns în orașul Lindau. Era în uniformă de feroviar, s-a dus direct la biblioteca orașului și l-a întrebat pe director dacă în rafturi sau în magazie nu se află cumva cărți in idiș sau ebraică. Directorul îl privi mirat și-i dădu un răspuns negativ. Herman nu se mulțumi cu atît și-i ceru permisiunea să cerceteze cataloagele vechi și să-și arunce privirea asupra cărților din rafturi și magazie.

"Biblioteca din Lindau datează din anul 1536 și eram aproape sigur că trebuie să existe acolo și cărți iudaice" explică Süss. "Într-o singură zi de investigații am descoperit că în secția istorică a bibliotecii se păstrează un fond de 13 000 de volume necatalogate. Printre acestea am dat de aproximativ 50 de cărți iudaice din secolul al 16-lea. Majoritatea tipărite la Basel Și cu asta nu am epuizat problema. Sînt convins că biblioteca din Lindau păstrează multe ale comori asemănătoare".

M. RAFAEL

MM

ADRIAN

(Birou de turism, str. Sheinkin 8, Tel Aviv)
prețuiește memoria colectivă a neamului nostru.
◆ ADRIAN ◆
oferă un premiu participanților la noul nostru concurs
MINIMUM ● MEMORIA

◆

Clienților noștri SANĂ TOVĂ!

★

RETINEȚI:

CELE MAI CONVENABILE CALATORII TURISTICE ALE ANULUI 1988:
• ROMANIA •
VACANȚA PENTRU TOATE VIRSTELE
• AMERICA •
PENTRU PRIMA OARĂ LA INDEMINA ORICUI

DE ASEMENEA:

☆ ARANJAMENTE TURISTICE CU TRATAMENT IN ROMANIA, JUGOSLAVIA, UNGARIA
☆ GRUPE ORGANIZATE IN EUROPA, AMERICA, ETC.
☆ INCHIRIERI DE MAȘINI, ZBORURI ȘI CHARTER, LA PREȚURI FOARTE CONVENABILE
☆ ACORDAM INLESNIRI DE PLATĂ

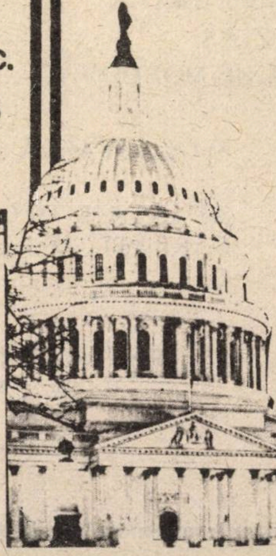

CU ADRIAN
PE ORICE MERIDIAN!
TEL AVIV, REH. SHENKIN 8
(COLȚ ALLENBY)
☎ 200687-8-9 SAU 285773

EWTR

HAIFA

O.N.T. Carpaţi

BUCUREŞTI

«CARPATOURS»

TEL AVIV

ROMÂNIA

OFERTĂ SPECIALĂ

DE LA 16 SEPTEMBRIE 1988
20% REDUCEREA TARIFELOR LA TRATAMENTELE BALNEARE
DE LA 1 OCTOMBRIE 1988 – LA TARIFUL UNUI LOC IN CAMERA DUBLA
PRIMIŢI CAMERĂ SINGUR

★★★

STAŢIUNEA	HOTELUL	$/PACKAGE Dbl	$/PACKAGE Sgl
– FELIX	BELVEDERE	468	564
– FELIX	TERMAL/POENIŢA	420	501
– HERCULANE	ROMAN/DIANA	404	485
– COVASNA *)	CĂPRIOARA	402	483
– SOVATA	SOVATA	404	485
– VATRA DORNEI	CĂLIMAN	351	432
– CĂLIMĂNEŞTI	CĂCIULATA	330	411
– TUŞNAD *)	TUŞNAD	402	483
– GOVORA	PALAS	298	379
– OLĂNEŞTI	OLĂNEŞTI	298	379
– EFORIE NORD	DELFIN/MEDUZA	383	464
– MANGALIA	MANGALIA	383	464
– BUZIAŞ	PARC	298	379
– SIĂNIC-MOLDOVA	PERLA	330	411

PACKAGE INCLUDE:

– 18 zile de demipensiune în hoteluri de categ. I-a
– 3 proceduri/zi prescrise de medicul curant
– 3 examene medicale
– Transferurile în Bucureşti de la hotel la Băneasa/Gara de nord şi retur
– Transportul din Bucureşti în staţiune şi retur
– Transferurile de la gara/aeroport la hotel în staţiune şi retur

*) ÎN COVASNA ŞI TUŞNAD SE ASIGURĂ 3 MESE/ZI

AVANTAJE DEOSEBITE ŞI LA CELELALTE ARANJAMENTE: ODIHNĂ ÎN CARPAŢI, EXCURSII ÎN CIRCUIT CU AUTOCARUL, VIZITE LA RUDE, REVELION 1989, ETC.

★★★

PENTRU ÎNSCRIERI ŞI INFORMAŢII SUPLIMENTARE, ADRESAŢI-VĂ AGENTULUI DUMNEAVOASTRĂ PREFERAT

Clienţilor noştri
ŞANA TOVA!

CARPATOURS • TEL AVIV

MINIMUM AR FI PREFERAT

... *ca în loc de Yasser Arafat, conducător de organizaţie de asasini profesionişti, pe scaunul din faţa lui Gorbaciov – acum că tot vorbim de perestroika* şi alte revoluţii în gîndire şi obraz – să se afle un reprezentant al neamului care orişicît i-a dat pe Marx şi pe Trotsky, pe Isac Babel şi pe Meyerhold, pe fizicianul Landau şi pe Pasternak, pe David Oistrach şi pe Botvinik.

...ca în loc să pozeze pentru revistele de modă, – Shirli Ben Mordehai – – ***Miss Israel*** (sus) şi Daniela Ortner, ***Miss Supermodel*** – să candideze pentru Knesset (una pe lista Maarahului, cealaltă pe lista Likudului) pentru ca, în felul acesta, să avem şi noi parte de ceva plăcut, în Noiembrie, cînd s-o deschide parlamentul cel nou.

...ca Papa Ioan Paul să fie ceva mai reţinut în manifestarea sentimentelor sale de adîncime şi să nu mai dea – chiar aşa cu toptanul – binecuvîntarea sa nazismului de ieri şi de azi, în văzul şi auzul lumii întregi.

...ca Anne Pollard (cu greu de recunoscut acum, în americana puşcărie) să nu mai fie chinuită ca hoţii de cai, să primească îngrijirile medicale ce i se cuvin şi, în general, să fie lăsată în plata Domnului, pornindu-se de la ideea că America are duşmani ceva mai mari şi ceva mai periculoşi decît ea.

...ca în loc să cheltuiască în Franţa 170.000 de dolari într-o lună pentru rochii de la casa Givenchy – dna (hai să-i zicem aşa) Michele Duvalier, nevasta fostului preşedinte băiat bun, Duvalier, să fie adusă ca borfaşii la poliţie şi pusă să înapoieze, fără fasoane, nefericiţilor de haitieni banii ţării, luaţi cu japca din tezaur.

NOUL NOSTRU

CONCURS CU PREMII

minimum★memoria

MINIMUM MEMORIA este un concurs dedicat istoriei dramatice și fecunde a iudaismului românesc.

MINIMUM MEMORIA este un concurs pentru toată lumea. Pentru toată lumea care nu vrea să uite de adevărurile noastre și ale părinților noștri.

Concursul este alcătuit din 3 serii a cîte 15 întrebări.

Răspunsurile la cele 45 de întrebări se vor trimite numai la sfîrșitul concursului și vor fi însoțite de cele trei bonuri de participare. Răspunsurile neînsoțite de aceste bonuri nu vor fi luate în considerație.

Redactorii, colaboratorii permanenți precum și familiile acestora nu au dreptul de a participa la concurs.

Data limită de trimitere a răspunsurilor este de 31 octombrie a.c. (juriul va lua în considerare data poștei). Un juriu alcătuit din Al. Mirodan (președinte), M. Rudich, A. Zahareanu, Victor Russu și dr. Sergiu Levin va cerceta răspunsurile și va stabili premiile corespunzătoare.

Concursul MM = Minimum - Memoria este dotat cu următoarele premii:

- 5 zile la un hotel 5 stele din Budapesta; oferit de *OPHIR TOURS* (Marcel Bădescu-Blecher). Cîștigătorul va primi un voucher avînd dreptul la cazare în cameră dublă, inclusiv micul dejun.
- Un bilet de avion gratuit la excursia în România din 28 decembrie a.c., inclusiv participarea la grandioasa masă festivă de revelion 88/99; oferit de *MELIA,* concern turistic internațional (Lică Bluthal).
- O creație originală (guașă) de MARCEL IANCU, iscălită de artist și înrămată.
- O bijuterie: oferită de SANDU BRAUNȘTEIN, atelier și magazin de bijuterii, str. Sheinkin 8 A (lîngă Allenby) Tel Aviv.
- Un premiu-surpriză: oferit de ADRIAN, birou de voiaj, str. Sheinkin 8 (colț Allenby), Tel Aviv.
- Două mese pentru două persoane fiecare oferite de restaurantul gastronomic HARRY și GHITTA (Mifgaș Haromanim) din Piața Primăriei, Tel Aviv.
- Un "bon magic" pentru cărți, la alegere, în valoare de 100 (o sută) shekeli: oferit de Librăria LEPAC, TEL AVIV.

Pictură, desen, pictură de sticlă, grafică, reproduceri semnate de: Marcel Iancu, Mimi Sharaga-Maxy, A. Lucaci, Nuțu Spodheim, Mihai Georgescu, etc.

Discuri de muzică clasică și populară, obiecte de artizanat din piele, pînză, metal etc.

Cărți aparținînd scriitorilor israelieni de limba română, cu autograful autorilor.

3 abonamente pe un an la MINIMUM.

5 abonamente pe 6 luni la MINIMUM.

50 DE PREMII ◆ 50 DE PREMII ◆ 50 DE PREMII

CONCURSUL NOSTRU

☆

Publicăm în acest număr a doua serie de 15 întrebări pentru concursul nostru.

☆

XVI. Lucrările primului Congres Zionist de la Basel (1897) au fost deschise prin cuvîntarea unui delegat al evreilor români. Acesta a fost:
a) Karpel Lippe
b) Samuel Pineles
c) David Schub
d) Israel Teller
e) Avner Cassvan

XVII. În ce an a fost scufundat vasul Struma care transporta emigranţi din România, spre Eretz Israel?

a) 1941
b) 1942
c) 1943
d) 1944
e) 1945

XVIII. Care a fost profesiunea "de bază" a celui dintîi ministru plenipotenţiar al Statului Israel la Bucureşti, Reuven Rubin?
a) diplomat
b) medic
c) economist
d) pictor
e) industriaş

XIX. În anii celui de-al 2-lea război mondial, într-o clădire de pe str. Sfinţilor din Bucureşti, funcţiona după amiezile, Conservatorul de muzică, arte plastice etc. condus de Alfred Mendelsohn şi M.H. Maxy. Iar dimineţile, în aceeaşi clădire, funcţiona un liceu evreiesc. Care era numele acelui liceu?

a) Cultura D
b) Graur
c) Focşăneanu
d) Liceul teoretic-Buiu
e) Littman

XX. Cine a înfiinţat la Iaşi, în secolul al XIX-lea cel dintîi teatru idiş din lume?

a) I. Psantir
b) Ronetti-Roman
c) A. Goldfaden
d) Samuel Pineles
e) Zaharia Burienescu

XXI. În ce oraş se petrece acţiunea cu subiect evreiesc a romanului **Copilăria unui netrebnic** de Ion Călugăru?

a) Botoşani
b) Arad
c) Turnu Severin
d) Dorohoi
e) Vaslui

XXII. Care a fost cel mai tînăr şef-rabin din istoria iudaismului românesc?

a) Dr. I. Niemirower
b) Dr. Alexandru Şafran
c) Dr. Moses Rosen
d) Dr. M. Beck
e) Dr. M. Halevy

XXIII. Cine a fost cel dintîi laureat al premiului Sion, decernat de către Asociaţia Scriitorilor israelieni de limbă română?

a) Dr. Th. Lavi
b) M. Rudich
c) I. Schechter
d) L. Bruckstein
e) Dora Litani

XXIV. Momentul Pogromului de la Iaşi (iunie 1941) a fost reflectat într-o carte celebră a unui mare **scriitor european care se aflase, la vremea aceea, în România. Acest scriitor este:**

a) Paul Morand
b) André Malraux
c) Alberto Moravia
d) Curzio Malaparte
e) Gunther Grass

XXV. Care dintre fruntaşii politici ai aliaiei române a fost deputat în primul parlament (Knesset) al Israelului (1949–1953)?

a) Jean Cohen
b) Idov Cohen
c) Dr. Stern-Kohavi
d) Michael Barzilay
e) Itzhak Korn

LAMA ★ REDACTOR: I. Schechter

CUPON DE PARTICIPARE

LA

• CONCURSUL •

minimum ★ memoria

2

1988

MM

XXVI. Cu ce actriţă de renume a scenei româneşti a fost căsătorit, în anii '60, regizorul de teatru Mony Ghelerter?

a) Beate Fredanov
b) Maria Botta
c) Marcela Russu
d) Lya Koenig
e) Carmen Stănescu

XXVII. De cînd anume datează primele menţiuni referitoare la prezenţa evreiască în spaţiul românesc?

a) Secolul I (era noastră)
b) Secolul III (")
c) Secolul II (")
d) Secolul IV (")
e) Secolul VI (")

XXVIII. Care dintre artiştii grafici înfăţişaţi mai jos şi-a pierdut un ochi în urma unui scandal, la beţie, cu prietenii?

a) Steinberg
b) Victor Brauner
c) Perahim
d) M.H. Maxy
c) Iser

XXIX. Cine a fost directorul revistei lunare de cultură **Secolul XX**, care a apărut în Israel în anii '70?

a) Abraham Feller
b) A.B. Yaffe
c) G. Bogokovsky
d) S. Schafferman
e) Sandu David

XXX. Ce personalitate artistică evreo-română a fost **ucisă**, prin gazare, de către germani, în lagărul de la Birkenau?

a) Ilarie Voronca - poet.
b) B. Fundoianu - poet.
c) Stan Golestan - compozitor
d) De Max - actor.
e) Iosef Schmidt - cîntăreţ

m ??? m

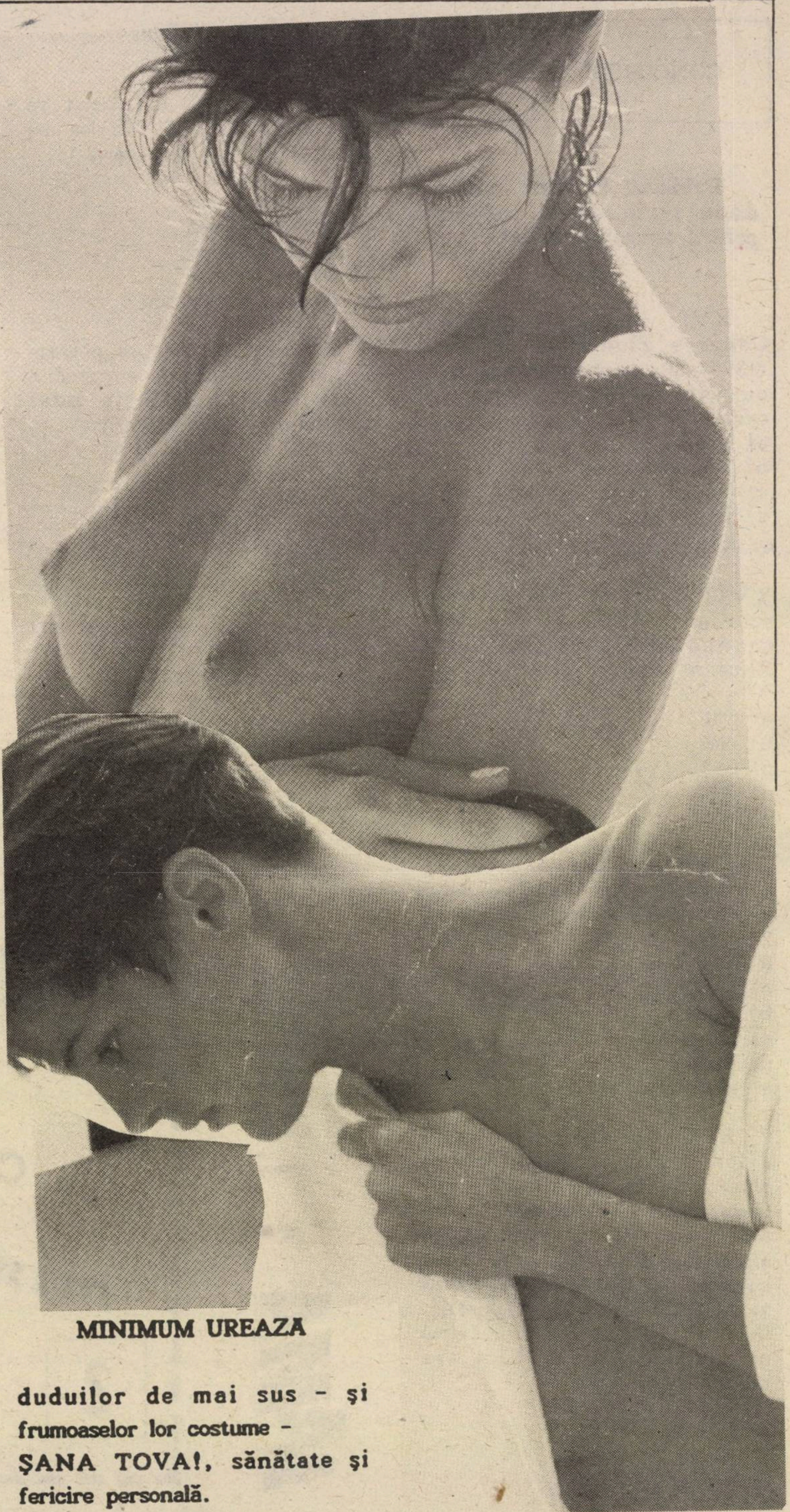

MINIMUM UREAZA

duduilor de mai sus - şi frumoaselor lor costume - ŞANA TOVA!, sănătate şi fericire personală.

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

■ AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

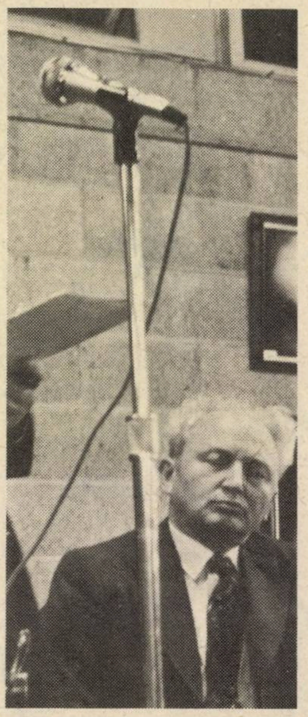

La moartea lui Ludovic Bruckstein - unul dintre cei mai valoroşi reprezentanţi ai scrisului nostru din Israel, (în româneşte şi nu numai în româneşte), *Dicţionarul* găseşte de cuviinţă să oprească alfabetul în loc şi să se întoarcă pentru o clipă la litera B.

La colegul nostru de gîndire şi talent - şi la prietenul nostru de calitate, Ludovic Bruckstein.

Redăm aici, în chip de omagiu la mormînt, cîteva fragmente din capitolul ce i-a fost consacrat în paginile *Dicţionarului* ; adăugăm cîteva imagini înfăţişîndu-l pe confratele dus, precum şi două strofe scrise de Solo Juster în noaptea de 4 spre 5 august a.c., la patru ceasuri după aflarea veştii despre moartea condeierului.

BRUCKSTEIN, Ludovic

(Muncacevo, 1920; a copilărit la Sighet, Maramureș), dramaturg, prozator.

Ludovic Bruckstein
Desen de Alfred Bruckstein

Un stră—străbunic din partea tatei, Rabi Haim Iosef Bruckstein, este autorul cărții *Adaosurile vieții* (în ebraică, Cernăuți, 1862). Străbunicul, tot din partea tatei, Rabi Israel Nathan Alter Bruckstein, a publicat două cărți de învățătură: *Darul lui Israel* și *Crezul lui Israel* (Lemberg, 1879). Străbunicii din partea mamei, rabinii Cahan, au lăsat cîteva scrieri precum *Cuvîntele Gaonului* și *Caietele îndoielilor* (interesant titlu). În familie umblă vorba — ca o legendă — că bunicul din partea tatei, Moise Bruckstein, ar fi primit, cu limbă de moarte, de la ultimul Bal Șem Tov, *țadicul* Mordehele Nadverner, un sac întreg cu "kvitleh", acele bilețele pe care oamenii vremii își înscriau dorințele (pe adresa Domnului), așa cum astăzi pelerinii strecoară o rugă pe hîrtie în Zidul Plîngerii de la Ierusalim. Acest bunic a transcris conținutul sacului, editîndu-l cu note și comentarii.

El însuși, Ludovic Bruckstein, s-a născut într-o comună din Carpații nordici, unde — așa cum se petrecuseră lucrurile cu românii din satele ardelenești — tradiția era mai bine păstrată ca oriunde-n țară; băștinașii, conștienți de a fi "puri", nestricați de marile orașe, se uitau de sus la surtucarii înstrăinați de la Iași sau — mai ales București. Cînd un evreu maramureșean pomenește de satul său, ai impresia că îl auzi pe Rebreanu vorbind despre ținutul Năsăudului, sau pe Blaga "la curțile dorului".

Dacă satul maramureșean aducea a ghetto plasat în natură, cu iudaism printre brazi, odată cu venirea la oraș, pentru școală, copilul ia cunoștință, direct și nemijlocit, de "problema națională"; este cea de-a doua dimensiune (și ce dimensiune!) a vieții cea de toate zilele. Aceasta duce, la firile mai consistente lăuntric, fără de vocația auto—flagelării, la ascuțirea sentimentului de neam, la polemica intelectuală cu locurile comune ale antisemitismului de răsărit european, — de tipul "gheșeftari", pătură parazitară, cei ce se ocupă cu comerțul (despre poeții evrei se discuta mai puțin la Sighet) nu sînt de nici un folos societății etc. etc.

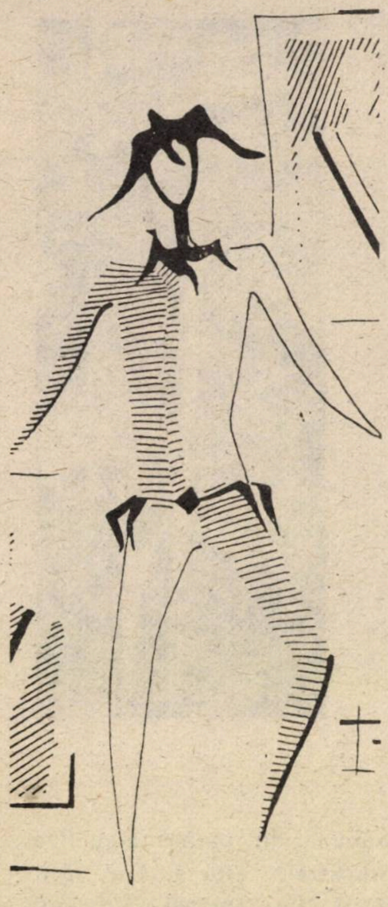

L. Bruckstein (în picioare); de la dreapta la stînga: I. Schechter, M. Rudich, Dr. Th Lavi, Sh. Carmel, Sulamit Brickman (activistă culturală), Ierusalim 1978.

Omule, cunoaște-te pe tine însuți. Nu e de mirare că, după război, B. va deveni, ca și Elie Wiesel, concetățean al său și coleg de lagăre germane, un scriitor stăpînit de ideea Holocaustului. Primele sale piese de teatru (*Familia Grinvald*, 1953; *Generația din pustiu*, 1956 etc.) pun în discuție condiția omului — și a evreului îndeosebi — în universul fascist. O dramă ca *Schimbul de noapte* (1950) l-a impresionat pe Ion Marin Sadoveanu, care văzuse în această înfățișare scenică a vieții de lagăr "un pas mare al Teatrului... pe drumul unei arte bine înțelese și cu talent înfăptuită".

Prezența lui Bruckstein în epocă este singulară. El dorește să îmbine iudaismul cu idealurile revoluționare ale anilor post—belici. Din această alianță apare un Hasid socialist, nu fără asemănare cu preoții catolici "de stînga", din țările Americii Latine, care au coborît de pe amvon la manifestație pentru reforme sociale.

Este o formulă care merge, dar numai în cerc restrîns, mai la marginea societății. Piesele lui Bruckstein se vor juca, deci, în primul rînd, la teatrul evreiesc (T.E.S. din București), în idiș, dramaturgul devenind un fel de autor al casei. Această cantonare în ghettoul *sui—generis* pe limba lui Shalom Alehem ar fi nemulțumit pe orice autor dramatic cu ambiții, nu și pe Bruckstein. Omul nostru are vocația izolării; pe toate planurile. Spre deosebire de provincialul intelectual care visa Capitala, făcînd

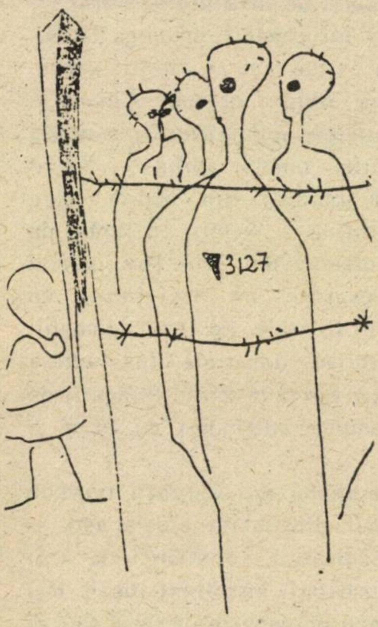

desene de:
ALFRED M. BRUCKSTEIN

mari eforturi pentru "a urca" la București, B. – după o ședere cu posturi și rosturi (secretar al secției de dramă a Uniunii Scriitorilor, redactor la reviste literare etc.), se întoarce, mai bine spus fuge acasă, în tîrgul maramureșean. Iată, vom zice, un inadaptabil, ca atîția alții, la viața din *centru;* numai că, în contrast cu nesfîrșita cohortă de "inadaptabili" care scriau versuri **sfîșietoare pe marginea satului natal,** dar le scriau în biroul *florentin* de la etajul 5 al blocului de pe Bulevardul Brătianu, refuzînd categoric să renunțe la lift și să se mute în peisajul idilic al copilăriei (ce pășuni, ce boi, ce puritate...), – Bruckstein și-a pus în acord existența cu suspinele, ceea ce vrea să spună că și-a făcut bagajele și s-a urcat în primul tren spre Ardeal.

L.Bruckstein(al 2-lea din stînga) între soția sa(1-a din stînga) și poeta Veronica Porumbacu. O masă la Sighet, Maramureș, c.1967 (celelalte persoane de la masă nu au fost identificate)

Pentru cititorul tînăr, Bruckstein trebuie că posedă o barbă albă, lungă pînă în podea. Eroii săi preferați sînt, ca la Sadoveanu, idealizați, un fel de răzeși ebrei cu *tfilin,* care tăifăsuiesc pe marginea pericopei săptămînale din Biblie, la o țuică fiartă, așa cum la Hanu–Ancuței se povesteau lîngă ulcelele cu vin, grozave întîmplări de pădure.

Cronica literară din Israel a intuit repede formula lui B., care constă în a lua faptul cotidian și a-l arunca într-o baie magică. Autorul nostru face parte din familia de spirite a lui Isaac Bashevis–Singer. Lui Eugen Luca "maniera" lui Bruckstein îi amintește de "textele tanahice". O carte ca *Destinul lui Iaacov Maghid* (1975) constituie pentru Sebastian Costin "o originală fuziune de realism și mitologie hasidică". După A. Goldenberg "B. a găsit secretul filtrării misterelor supranaturale prin sita vieții obișnuite". Nu altfel vede lucrurile Rudi Gash (R. Klapper) cînd găsește că povestirile în cauză sînt "la jumătate drum între hasidism și contemporaneitate".

Magie și țuică fiartă. Opera lui Bruckstein și mai cu seamă proza sa scrisă în Israelul deceniului 8 are pe frunte o inscripție care sună cam așa: "Oameni buni, nu vă lăsați ispitiți de falsuri". Avem de-a face cu niște fabule, la capătul cărora lectorul este pus să tragă o învățătură.

Un roman, *Păpușa de cîrpă* (Tel Aviv, 1973), vorbește despre o femeie care, renunțînd într-un fel la identitatea sa iudaică, încearcă a fi altceva; după cîteva lovituri–lecție din partea realității, ea revine la ai săi. Scriitorul este, asemeni celor din spița sa spirituală, alergic la vițelul de aur; într-o nuvelă ca *Hipnoza,* el se pornește contra închinătorilor la animal, atrăgînd atenția (de altfel inutil) că aurul acesta reprezintă un ideal fals și că valorile adevărate se află în altă parte. În *Balanța,* nuvelă pe care I. Petran o găsea demnă de a "figura în orice antologie de literatură evreiască din lume, și nu numai evreiască", primim un sfat întru umilință. Haia, fiica lui Herș–Leib, se logodește cu înțeleptul lumii Alter, un tînăr tobă de carte religioasă și iubitor de construcții metafizice. Cei doi par destinați unei

căsătorii de mare calitate, însă vine războiul și, în loc de a ajunge sub *hupa*-ua maritală, logodnicii se trezesc, despărțiți, într-un tren ce duce la lagărele din Polonia. Istoria, cea care ține "balanța", a înclinat-o rău; trebuie, deci, să ținem seama întotdeauna de istorie. Sau de altceva, venit eventual de mai sus.

MARȘ FUNEBRU

(în memoria lui LUDOVIC BRUCKSTEIN)

Printre pietre albe, limpezi ape, despletite curg.
Creste negre foșnind codrii –
Hoinărește nălucită umbra de amurg.

Viers de fluier–istovit–abia tresare.
Zvoană dau tălănci.
Gong de bronz vibrat prelung
Prevestind că moare cerul priponit în lănci...

SOLO JUSTER

4 spre 5 august 1988

Cu poetul de limbă idiș Al. Spiegelblatt, Așkelon, 1973.

UN INTELECTUAL AL VIITORULUI: ADRIAN MARINO

Adrian Marino face parte dintr-o categorie astăzi rară în cultura românească de intelectuali care aspiră, în condiții moderne, spre universalismul marilor spirite europene de acum cîteva secole. El desfide granițele geografice și de limbă, barierele politice sau cele provocate de prejudecăți de tot felul.

Marino este o prezență de marcă în cultura **românească,** dar la fel de prestigios afirmat în spațiul european: trei volume i-au apărut la Paris, altele în Elveția, Belgia, Ungaria; în 1985 a primit, la Viena, premiul internațional Herder. Publică solide studii de teorie literară în reviste de specialitate, scrie despre Moses Gaster într-o revistă din Ierusalim */Roumanian Jewish Studies/* și despre M. Blecher pentru ***Minimum***, cu darul de a intui de fiecare dată, o "mișcare" a ideilor, universalitatea și diversitatea formelor spiritului, dezvăluind mereu un cult al solidarității intelectuale.

Spirit "eretic" și "disident", Adrian Marino a abandonat istoria și critica literară, după ce se afirmase cu strălucire (în două volume consacrate lui Al. Macedonski), pentru a deveni ***ideolog literar,*** original și reformator. În lucrări fundamentale ***(Dicționarul ideilor literare, Hermeneutica ideii de literatură)*** a întemeiat o teorie a ideilor literare. A pus în discuție și redefinit conceptele "clasice", a restructurat domeniul printr-o perspectivă nouă, nu o dată revoluționară.

Și ultimul volum apărut în vara aceasta, la Paris *(Comparatisme et theorie de la litterature,* PUF) ilustrează preocuparea de a ***regîndi*** comparatismul și însăși ideea de literatură universală.

"Sînt un om modern care proiectează totul în viitor, nu în trecut", scria Marino într-un jurnal intelectual.

Revolta sa împotriva dogmelor, însoțită de un excepțional elan constructiv au la temelie **și** o filozofie a vieții, în care lupta cu mentalitatea provincială și anti intelectuală este una din axele esențiale.

LEON VOLOVICI

DICȚIONARUL
poate fi procurat trimițînd suma de 45 shkalimi la P.O.B. 11472, Tel Aviv (străinătate: 35 dolari)

D O S A R E L E
DICTIONARULUI

CIUDATUL DESTIN AL UNEI SCRISORI A LUI MIRCEA ELIADE CĂTRE AL. MIRODAN

Ne-am obişnuit de mult, de mult, cu lichelele "politice" care - străduindu-se crîncen să-şi scuze felurite "păcate ale tinereţii (legionari, după 23 August, pentru infamiile publicate în *Sfarmă Piatră* sau *Porunca Vremii*, - evrei, pentru infamii postbelice la adresa Israelului etc. etc.): n-am scris nimic, alţii au scris (se rosteşte cu un deget ridicat în sus, spre tavan) mi-au pus semnătura fără să mă întrebe... Unii îşi închipuie poate că asemenea "să sară ochii - domne care-a făcut" ... sînt apanajul indivizilor de duzină, al şobolanilor de presă şi "aparat". Eroare.

Mecanismul funcţionează la cel mai înalt nivel al culturii, fiind utilizat fără tresărire de obraji.

Ca, de pildă, la eminentul istoric al religiilor şi scriitor, Mircea Eliade.

Această lichea superioară.

M.

Trebuie să fi fost prin martie-aprilie 1984. Eram pe atunci asistenta lui Mircea Eliade la Universitatea din Chicago. Petreceam amîndoi zilnic cel puţin 6-7 ore închişi în biroul său din Meadville Theological Seminary, între mormane de cărţi, manuscrise, şi mii de scrisori. Ocupaţia mea principală era de a clasa şi inventaria corespondenţa care se adunase de vreo 27 de ani, de a organiza tot materialul pe care Eliade urma să-l doneze bibliotecii Regenstein de la Universitatea din Chicago, şi în fine, de a pregăti catalogul a ceea ce urma să devină "Arhivele Mircea Eliade" în cadrul secţiei de "Colecţii Speciale" ale celebrei biblioteci.

Scrisorile urmau să fie donate bibliotecii în 1986, Maestrul folosindu-se de unele scrisori la pregătirea celui de-la doilea volum al Autobiografiei. De altfel, un cufăr imens plin cu scrisorile primite pînă în 1957 (data plecării lui Eliade în America) urma să fie transportat de la Paris la Chicago abia în anul următor.

Cred că lucram tocmai la pregătirea catalogului corespondenţei 1957-1983, cînd Maestrul îmi înmînă o scrisoare sosită din Israel în ziua aceea. Era de la Alexandru Mirodan, care trimetea, alături de scrisoare, o fotocopie a ceea ce urma să devină ***Dicţionarul Neconvenţional al Scriitorilor Evrei de Limbă Română***.

Alexandru Mirodan îl ruga pe Maestrul Eliade să comenteze despre rubrica "prietenie : Mircea Eliade - Mihai Sebastian". Erau reluate în acea rubrică fragmente din jurnalul lui Sebastian referitoare la poziţia de "simpatizant" legionar a lui Eliade, precum şi pasaje din unul din articolele antisemite publicate de Eliade în anii treizeci. Era vorba de articolul "De ce cred în biruinţa mişcării legionare", articol în care tînărul de 30 de ani care era pe atunci Mircea Eliade scria, printre altele: "Poate neamul românesc să-şi sfîrşească viaţa supt de mizerie şi de sifilis, cotropit de evrei şi sfîrtecat de străini?" Scrisoarea lui Mirodan, şi mai ales reproducerea acelui pasaj antisemit scris de Eliade mă surprinseră cît se poate de mult. Căci, pe vremea aceea, eu nu eram la curent cu trecutul de "simpatizant" legionar al Maestrului. ("simpatizant" era de altfel titlul acordat legionarilor membri ai cuibului secret "Răzleţii", în care erau incorporaţi majoritatea intelectualilor legionari ai capitalei).

Eliade îmi mărturisi că nu el a scris articolul sus pomenit. Cît despre prietenia lui cu Sebastian, circumstanţele politice şi nu sentimentele sale personale fuseseră cauza rupturii dintre cei doi prieteni. De altfel, Eliade îmi mărturisi că aceleaşi întrebări îi fuseseră deja puse în 1972, de bunul său prieten, celebrul cercetător al ▶

Adriana Berger: nu știuse pînă atunci că M.Eliade a scris niște articole...care...cum să vă spun...

Kabalei, profesorul Gershom Schoelm de la Universitatea Ebraică din Ierusalim, căruia Eliade ii dădu explicațiile cuvenite în cîteva scrisori datate 1972. Întîmplarea a făcut însă ca Maestrul, care întotdeauna făcea copii după scrisorile pe care le scria, indiferent dacă le expedia sau nu , să nu găsească copiile făcute după scrisorile sale către Shoelm, pe care tocmai vroia să mi le arate.

Scrisoarea lui Mirodan, nimerise deci cît se poate de bine. Invitația lui Mirodan de a colabora la ***Dicționarul Nonconvențional***, era deci o ocazie ideală pentru Eliade de a explica public cititorilor români din Israel, și nu doar prietenului său Schoelm, ceea ce se întîmplase în anii treizeci, între el și Sebastian, și cum un autor necunoscut (să fi fost poate chiar profesorul lui Eliade, Nae Ionescu) a îndrăznit să publice un articol antisemit pe care l-a semnat Eliade. Mai mult decît atît, Eliade îmi mărturisi că pe vremea cînd servea drept Atașat Cultural al României (sub dictatura militară a Generalului Antonescu) în Portugalia, fusese primit în audiență de Salazar. Acesta dorea să transmită un mesaj secret Generalului Antonescu, prin intermediul lui Eliade, care tocmai pleca la București pentru cîteva zile. Era în vara lui 1942. În drum spre țară, Eliade făcu popas în Germania, pentru o săptămînă. Odată ajuns la București, Eliade fu primit în audiență de Antonescu. Eliade urma să se reintoarcă în Portugalia, oprindu-se iar, pentru o săptămînă în Germania. În cele cîteva zile petrecute la București, Eliade își dădu însă seama că era urmărit de Gestapou. Evită să-și revadă fostul prieten evreu, Sebastian din dorința de a nu-l compromite. Întâlnindu-se cu Eliade care avea Gestapoul pe urmele sale, Sebastian risca de a fi arestat, și ulterior deportat. (Și cu toate urmăririle Gestapoului, Eliade nu renunță la cele șapte zile în Germania, în drum spre Portugalia). Eliade spera de a îl revedea pe Sebastian la Paris, după război unde avea să-i explice tot.

Cum însă Sebastian nu a trăit să apuce să ajungă la Paris, Eliade hotărî să explice tot cititorilor, în volumul al doilea al autobigrafiei, la care lucra în 1984. Ceea ce din păcate, îl împiedică să colaboreze la Dicționarul editat de Mirodan, explicîndu-se. Editorul nu i-ar fi permis.

Doritor să comunice cu Mirodan, cu orice preț, Maestrul mă rugă pe mine să răspund în locul lui, și anume, că nu el, Mircea Eliade, a fost autorul articolului :De ce cred în biruința mișcării legionare"; iar cît privește ruptura dintre el și Sebastian, totul se va afla în volumul al doilea al ▶

Autobiografiei. A-propos, aud că volumul a apărut deja la Paris. Poate în traducerea franţuzească Eliade răspunde răspicat întrebărilor lui Mirodan. În ori ce caz, în originalul românesc, care stă liniştit pe masa mea de lucru, Eliade şi Sebastian, precum şi legionarii, rămîn învăluiţi în mister.

Odată scrisoarea gata, i-am arătat-o Maestrului Eliade. Acesta o citi mulţumit, şi mă rugă, în mod excepţional, să o dactilografiez, să o semnez Mircea Eliade, şi să o las celuilalt asistent să o expedieze împreună cu restul corespondenţei. M-am conformat întocmai.

Eliade avea obiceiul de a răspunde personal, unui număr destul de mare de corespondenţi. Scria de mînă, greu, din cauza artritei. Celorlalţi corespondenţi le răspundea prin scrisori pe care le dicta unui student, pe nume Peter Chemery, care apoi le dactilografia şi le semna fie Peter Chemery pentru Mircea Eliade, ori, le înmîna Maestrului pentru a le semna dînsul. Iniţialele lui, P.C. apăreau atunci în colţul stîng al scrisorii, indicînd numele celui care a dactilografiat scrisoarea. După fiecare scrisoare scrisă se păstra o fotocopie în dosar.

Eliade ştia că era grav bolnav. Vroia să mă grăbesc. Corespondenţa 1984-1985 nu am apucat să o clasez. În decembrie 1985, patru luni înainte de moarte, biroul lui Eliade de la Meadville Theological Seminary a luat foc, distrugînd cîte şi mai cîte. Mi-am amintit atunci de o frază din Jurnalul lui Eliade: "Simt din ce în ce mai mult nevoia de a ţine un jurnal secret... şi care va trebui să fie ars imediat după moartea mea". *Fragments d'un Journal II* (Paris: Gallimard, 1981): 252.

Doi ani după moartea Maestrului, aflu de la Mirodan că nu a primit niciodată răspuns de la Eliade.

Stau şi mă întreb dacă o copie după "scrisoarea pierdută" în primăvara lui 1984 se află astăzi clasată în Arhivele Eliade ale Bibliotecii Regenstein de la Chicago, ori a fost mistuită în flăcări într-o "noapte furtunoasă" de Decembrie. Oricum, ea trăieşte vie în amintiri.

ADRIANA BERGER
Michigan, iulie 1988

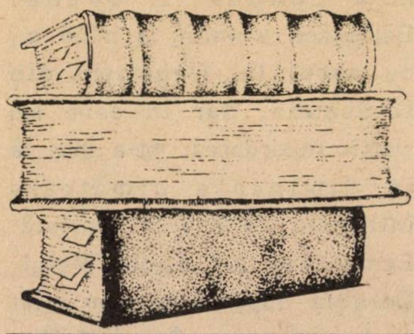

Primarul Kolek şi Ester Rubin, văduva pictorului evreo-român, la vernisajul expoziţiei.

FRICA, FRICA... FRICA-I CU BUCLUC

Nu a fost uşor - deloc-deloc - să se organizeze expoziţia "Imagini din Ierusalim" a lui Reuven Rubin. S-a dus o luptă grea în culise deoarece marea majoritate a picturilor au fost vîndute evreilor din străinătate. Dna Carmela Rubin, nora defunctului maestru, s-a lovit de refuzul posesorilor de tablouri care **spuneau** *că din cauza situaţiei din teritorii, se tem să trimită tablourile în ţară. Mînca-i-ar mama de caractere ce sînt...*

D. Tedy Kolek, primarul Ierusalimului, furios la culme, a spus: "Noi trăim aici şi dumnealor se tem să trimită tablouri!"

Cel care şi-a înfruntat frica şi a trimis pe contul său tablouri, plătind şi asigurarea, a fost magnatul de presă Robert Maxwell, cumpărătorul unui pachet de acţiuni ale ziarului "Maariv".

ÎNTÎLNIRI CU...

EGON WEIGL

■ ILIE ZAHARIA

Într-un mohorît sfîrşit de februarie, prin 1935, mă aflam pentru cîteva zile la Braşov. Am făcut, ca deobicei, turul obişnuitelor mele vizite: în cartierul Prundului, la profesorul Ilie Cristea, care se remarcase prin cîteva articole inteligente şi curajoase publicate în revistele ***Stînga*** şi ***Cuvîntul liber;*** în centrul oraşului, la avocatul democrat Radu Olteanu *) şi la doctorul Ernö Kahana. Acesta din urmă mi-a promis o surpriză plăcută pentru a doua zi. Cînd am revenit, în cabinetul lui mă aştepta un bărbat de vîrstă mijlocie, scund, slab, cu nas ascuţit, care mi-a strîns mîna cu un zîmbet prietenos, trist. Era un refugiat din Germania nazistă, care se stabilise cu familia în acest oraş cu populaţie de limbă germană: doctorul Egon Weigl. Printre specialişti era cunoscut pentru studiile sale de psihologie. Deşi conversaţia a luat de la început o turnură politică, iar Weigl nu şi-a ascuns sentimentele (convingerile şi ideologia nu puteau fi separate de sentimente, dar atunci acestea din urmă prevalau), el nu a pomenit nimic din ce a văzut şi a trăit în Germania, nici cum a ajuns în România. Poate pentru că nu era nimic neştiut, poate din discreţia şi rezerva omului care nu-şi publicitează suferinţele. Ne-am mai întîlnit de cîteva ori, ne-am cunoscut mai bine, ne-am apropiat.

În iarna teribilă din 1943, la sfîrşitul lunii ianuarie, în întunericul compact al camuflajului de război, o femeie blond-roşcată, cu o coafură bogată, grea, m-a condus într-o casă din cartierul Dorobanţi, unde trebuia să mă întîlnesc cu Koffler (îl numeau Sergiu), atunci secretar al Partidului Comunist, şi cu Mircea Bălănescu, un vechi prieten, care mai tîrziu a fost ambasador la Paris, Berlin şi Atena. Îmi este proaspătă şi acum conversaţia vie, inteligentă la care am asistat în acea seară, simt şi acum căldura plăcută care mă învăluia după vîntul îngheţat de afară. Cîteva zile mai tîrziu am aflat cine era femeia care m-a condus în beznă. Bălănescu a venit la mine şi, cu aerul lui flegmatic din totdeauna, dar în care am simţit încordarea, mi-a spus că în dimineaţa următoare întîlnirii, ea a fost arestată. Era soţia lui Egon Weigl. De-abia după război am aflat unele amănunte. Între Koffler şi ea s-a înfiripat o legătură care s-a transformat într-o pasiune incendiară. Însoţind avocatul ei, Koffler s-a aventurat chiar s-o viziteze la închisoarea Văcăreşti, aducîndu-i flori, dulciuri, alimente. După eliberare, soţia lui Weigl s-a mutat la noul ei tovarăş de viaţă (scurtă, pentru că acesta a fost arestat, condamnat şi executat din ordinul noilor secretari ai partidului). Despre Koffler, bărbat cu o înfăţişare agreabilă, grisonant, şi care prin activitatea lui clandestină avea fascinaţia misterului, cineva mi-a spus cu amărăciune: Ne-a vrăjit nevestele...

Şi a trecut timp, care se spune că tămăduieşte rănile, Egon s-a recăsătorit; prin 1949-50 era profesor universitar la Bucureşti. Şi a fost bine. Cerul era albastru. Cînd se înoura ştia că vine ploaia,. Furtuna nu-l înspăimînta. Dar un trăznet din senin l-a izbit. Şi l-a doborît. Începuse campania împotriva ştiinţei "burgheze", natural reacţionară şi imperialistă. Unii pretinşi savanţi avuseseră îndrăzneala neruşinată să propage cibernetica, deşi era evident că o maşină nu poate să gîndească; asta este o funcţie a creierului uman. Alţii, puţini, e drept, îşi însuşiseră ideile lui Einstein, cu toate că acesta fusese criticat de Lenin în ▶

"Materialism şi empiriocriticism". Weigl era "promotorul freudismului". Şi a plătit. Mă întîlneam din cînd în cînd cu el la biblioteca Fundaţiei, peste drum de palatul regal. Ceream o carte, iar el, bibliotecarul-curier, mi-o aducea la masă, unde şedeam de vorbă atîta cît îi îngăduia timpul. Şi aşa au mai trecut cîţiva ani. Ani de viaţă. Apoi Stalin a murit în patul lui şi l-au aşezat în mausoleul din Piaţa Roşie, alături de cadavrul lui Lenin. Peste alţi cîţiva ani Hruşciov a declarat la o şedinţă secretă că Stalin n-a fost băiat bun, şi l-au scos de lîngă cadavrul sfînt. A început o perioadă nu prea lungă de "dezgheţ".

Într-o bună zi a venit în România o delegaţie de academicieni sovietici. La Comitetul central au fost primiţi de şeful secţiei de ştiinţă, academicianul Mihail Roller. Unul din ei i-a spus că este informat de prezenţa în România a unui clasic în domeniul ştiinţei lui, un anume Egon Weigl, ale cărui lucrări erau traduse în limba rusă, şi ar dori să-l întîlnească. În aceeaşi zi Egon a fost transferat de la bibliotecă la Institutul de neurologie Pavlov, pe post de cercetător. Sovieticii l-au invitat să ţină comunicări în U.R.S.S. A promis, dar a cerut un răgaz de un an. Nu mai era la curent cu progresele realizate în ştiinţa din care fusese expulzat...

Şi iarăşi a mai trecut ceva vreme, şi într-o bună zi a sosit la Bucureşti ***Berliner Ensemble***, o renumită trupă germană de teatru, condusă de Hellene Weigel, văduva lui Bertold Brecht. Ea juca rolul principal în ***Mutter Courage*** creaţia ei, de altfel. S-a întîmplat ca Hellene să fie verişoara lui Egon. S-au apăsat pe pedalele potrivite şi totul s-a aranjat repede. Egon a primit permisiunea să emigreze cu soţia şi copiii în Berlinul de Est, unde a fost numit directorul unui institut de cercetări. (Cineva mi-a spus că i s-a creat un institut special, dar mi-e greu să descurc legenda de istorie). Prin 1969 sau 70, cînd am fost la Berlin am vrut să-l văd, dar fiul lui mi-a spus la telefon că era în vacanţă cu soţia la mare. La Marea Neagră, bineînţeles.

Nu l-am mai întîlnit. Alte necazuri pe care i le-o mai fi prilejuit viaţa lui zbuciumată, le-a luat cu sine cînd a plecat definitiv.

)Radu Olteanu era nepotul fostului ministru şi prim-ministru liberal Constantin Argetoianu. Prin anii 60 (locuia atunci în Bucureşti) Olteanu mi-a povestit cum Gheorghiu-Dej, aflat la Paris pentru tratativele de încheiere a tratatului de pace, s-a întîlnit cu bătrînul politician şi l-a invitat să se înapoieze în România, intrînd într-un guvern lărgit de coaliţie. După ce s-a consultat cu secretarul departamentului de stat al Statelor Unite, Byrnes, şi la sfatul şi asigurările acestuia, a acceptat. Guvernul de coaliţie cu dezidenţa partidului liberal s-a constituit, dar nu cu Argetoianu, ci cu Gheorghe Tătărescu, care a primit postul de vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri, şi portofoliul Ministerului de Externe. Argetoianu a fost arestat şi a murit decrepit în închisoare. Colecţia lui de cărţi rare şi manuscrise preţioase (între altele cîteva scrisori ale lui Marcel Proust), aflată la un conac în Oltenia, a dispărut...

MM

OPHIR TOURS

(MARCEL BĂDESCU BLECHER)

preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

◆ OPHIR TOURS ◆ (MARCEL BADESCU-BLECHER)oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs MINIMUM ● MEMORIA

■ DR. IOSEF EUGEN CAMPUS

LA DOUĂSPREZECE TRECUTE FIX

Pe prima foaie a cărţii Kova Tembel - Perle "Briliante", autorul a tipărit aprecierea laudativă a lui Marin Sorescu: "Perlele" lui Aristide Mircea au prospeţime, umor, sînt dezinvolte (...) O selecţie din aceste jocuri ale spiritului (...) ar fi binevenită şi, eu cel puţin, aş citi-o cu "plăcere".

Şi eu am citit cu plăcere volumul. Unele dintre "perle" sînt adevărate perle, trouvaille-uri strălucitoare, pline de adînci semnificaţii, iscate la lumina de fulger a umorului inteligent. Surîzînd discret sau izbucnind involuntar în hohot de rîs sonor nestăvilit, simţi nevoia să împărtăşeşti şi altora bucuria, descoperirea: Ascultă, dragă:...

În cele spuse de Marin Sorescu, eu aş pune accentul pe cuvîntul selecţie. Ar fi fost binevenită o selecţie riguroasă, necruţătoare. Ceea ce, spre părerea mea de rău, autorul n-a făcut. Perlele adevărate se pierd, înecate în masa de materiale mediocre sau submediocre, fără haz, sau fabricate în serie, precum cîrnaţii în fabrica de mezeluri. Reţeta cea mai des utilizată ar putea fi formulată astfel: iei o definiţie normală, introduci o inadvertenţă, şi capeţi... umor.

Redus la un sfert, volumul ar fi fost excelent. Dar, ştiu eu? Poate că greşesc. Exigenţa, principiu la care eu ţin atît de mult, nu se prea "poartă" la noi. Mai cu seamă cînd e vorba de umor. Se consumă şi marfă de calitate inferioară.

OH, DACA ACEST VOLUM AR FI FOST REDUS LA UN SFERT!

Kova Tembel preia, în fond, proiectul grandios al lui Gustave Flaubert în *Bouvard et Pecuchet*. La modul direct, umoristic, se prezintă şi aci, ca şi acolo, o antologie a prostiei omeneşti. Evident, fără profunzimea artistică şi fără amărăciunea, ura necruţătoare împotriva banalităţii burgheze, care caracterizează opera lui Flaubert. Cartea lui Aristide Mircea are şi formal aspectul unei mici enciclopedii a prostiei omeneşti. E divizată sistematic în capitole despre: istorie, geografie, algebră, geometrie, chimie, anatomie, fiziologie, şi igienă, zoologie, literatură, filozofie, construcţii şi instalaţii, drept, şcoală, familie, prestaţii etc.

Prostie? Nu chiar. Sau, mai bine zis, nu numai.

Încă la vîrsta de 13-14 ani, cînd am descoperit cu încîntare universul comic al lui Caragiale, m-am răsculat împotriva acelora care priveau de sus eroii lui Caragiale, considerîndu-i nişte imbecili din născare, de care poţi rîde în voie, satisfăcut, pentru că n-ai nimic comun cu ei. Peroram convins: "Onorabilul avocat Farfuridi nu e un tîmpit, cum credeţi voi. Chiar cînd afirmă lucruri aparent absurde, are un gînd al lui, vrea să spună ceva. Numai că gîndul lui e încîlcit şi exprimarea lui e confuză.

Şi eu am, n-am înfăţişare, la douăsprezece trecute fix, mă duc la tribunal... Absurd? Nu, numai confuz. Exprimare pretenţioasă, de semidoct. Vrea să spună în fond, că, în mod regulat, mereu la aceeaşi oră se duce la tribunal. Nu e un arierat mental, cum credeţi voi. Sînt mulţi ca el".

Şi la Aristide Mircea, izvorul comicului îl constituie nu atît şi, în orice caz, nu numai prostia omenească. Nu. Ridicolul rezultă, în primul rînd, din pretenţiozitatea semi-doctului, care crede că ştie tot, că poate discuta despre orice, pentru că a prins din zbor idei ce plutesc în aer, pentru că repetă ca un papagal formule pe care le-a înţeles greşit.

Într-o vreme, se afirma că această "boală", caricaturizată de Caragiale, este trecătoare şi cu răspîndire limitată, decurgînd din condiţiile ▶

specifice ale României la sfîrşitul secolului trecut. De fapt, este vorba de un fenomen de lungă durată şi universal. Am impresia că acest fenomen devine mai acut şi mai primejdios în epoca de azi, caracterizată prin specializare intensă şi "cultură popularizată", cunoscută din surse de mîna a doua (rezumate, compendii, conferinţe), transmise în special pe cale orală (radio, televiziune), asimilată pasiv şi superficial, "furată" lăutăreşte, după ureche.

*

Ca în procesul cunoscut în filologie sub numele de etimologie populară, "perlele" lui Aristide Mircea se cristalizează prin alăturarea cumulativă sau combinarea unor cuvinte cu asemănări parţiale sau superficiale "umerusul, cubitusul şi negusul..." "muşchii netezi şi muşchii stricaţi (adică striaţi), etc.

Mai complex e procedeul care duce la creearea unor definiţii sau maxime lapidare: "O fracţie ordinară este ceva dezgustător". Sau: "Dacă rezultatul unei probleme nu corespunde cu cel din carte, trebuie apelat la un meditator (adică mediator). Sau "Stepul, se spune că ar fi fost inventat în stepă, de către Stepan Stepanovici, care avea 11 copii şi o singură oliţă de noapte".

Poanta satirică vizează uneori direct realităţi din România socialistă în care Aristide Mircea a trăit pînă de curînd, sau din Israelul, pe care a început să-l cunoască în calitate de ole hadaş şi kova tembel: "După modul de execuţie, pereţii pot fi realizaţi şi nerealizaţi. Atunci cînd sînt nerealizaţi, este recomandabil ca constructorul să dispară".

Sau: "Ţara (Israel) este condusă de două partide care au înţeles că nu se vor înţelege niciodată. Knessetul este un loc unde se poate înjura şi bate în voie fără intervenţia autorităţilor"...

Cele mai reuşite din "perle" sînt cele care duc paradoxul pînă la absurd, creînd, prin descărcarea bruscă a energiei - subtile dar eficace - a umorului, regnuri şi fiinţe noi: "Vaca este un animal ale cărui picioare ajung pînă la pămînt. Sub vacă se găseşte lapte. Pentru muls, fermierul trebuie ***să-şi*** (sublinierea noastră, pentru a evidenţia ticul verbal existent în limbajul cotidian) spele mîinile, ugerul şi găleata. Fecundarea artificială o face veterinarul, care înlocuieşte taurul".

Se cuvine apreciat aci tonul semi doct, şi naivitatea cu subînţeles, simplitatea dezarmantă a textului "popular". Gen Bulă. Umor de bună calitate.

Ceea ce demonstrează potenţele umorului lui Mircea Aristide.

MM

HARRY şi GHITA

restaurantul MIFGAŞ HAROMANIM din Piaţa Primăriei, Tel Aviv preţuiesc memoria colectivă a neamului nostru

◆ HARRY şi GHITA ◆
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MINIMUM ● MEMORIA

SĂPTĂMÎNAL
CITIŢI
Adevărul
36 de ani în slujba alialei române

ÎN CARE GĂSIŢI:
* comentarii politice de toate nuanţele
* reportaje din ţară şi din lumea toată
* o pagină cultural - artistică
* umor, cuvinte încrucişate, curiozităţi şi cîte un scurt roman
* o pagină de note şi comentarii

ÎN FIECARE VINERI
cereţi „ADEVĂRUL" la toate chioşcurile din ţară, de la prima oră a dimineţii!

■ DR. I. FLAVIUS

MANGHER REDIVIVUS

AYO... AYA! a fost cîndva... Şi cînd mă gîndesc la aceşti *tempi pasati* îmi trec prin minte nemuritoarele stihuri ale lui Verlaine: *"Je me souviens des temps anciens et"*...cunoaşteţi desigur urmarea.

Vă veţi întreba fireşte: *ma pitom* îmi veni să evoc netam nesam aceste apuse vremi. Nu vă voi cere să ghiciţi, vă voi dumeri numaidecît.

Întîmplarea a făcut să pic peste o carte apărută aici la Paris, bineînţeles în franţuzeşte, sub titlul sugestiv "LE MIROIR D'UN PEUPLE" şi care e de fapt o antologie pe cîteva sute de pagini a poeziei *idiş*

Autorul, cu pronume franţuzesc dar cu nume slav: DOBZYNSKI evocă vreo sută de poeţi de limbă idiş de mai peste tot din a doua jumătate a secolului trecut şi din primul pătrar al veacului nostru. Printre alţii pe IŢIC MANGHER.

L-am cunoscut şi, dimpreună cu bucuria de a-l vedea trecut într-o antologie, am retrăit o clipă anii adolescenţei mele cînd Mangher, sfios şi cu ticuri, venea la "KADIMA", Asociaţia tineretului sionist din Iaşi, să-şi citească versurile, stîrnind pe atunci printre liceenii puşi pe zeflemea, mai multă compasiune decît înţelegere şi preţuire. Căci Iţic Mangher era de meserie... croitor. Şi, prea poet ca să-şi fi deschis un atelier şi să fi lucrat pe socoteală proprie. Nu! Era lefegiu în atelierul de confecţii masculine ce-l ţinea pe strada principală CRISTIAN care, iubitor de limbă idiş şi mecena în orele libere, îl patrona la propriu şi la figurat.

"Kadima" ţinea în fiecare sîmbătă şezători literare. La tribuna ei defilau săptămînal tot ce aveau evreii la Iaşi mai cu *Thora* şi *Hochma*, vorbitori elocvenţi mai toţi cu patalama... Auditoriul - elevi de liceu în cursul superior şi studenţi care, cînd îl vedeau pe Mangher cetindu-şi versurile şi alungîndu-şi tot mereu, intimidat, cu arătătorul şi mijlociul, şuviţa de păr ce-i aluneca pe frunte, nu-i făceau deloc galerie care să-l îmbărbăteze, mai cu seamă că membri Kadimei erau pentru *ivrit.*

Evreii din Iaşi mai numărau poeţi. Mai demult: D-rul Steuerman-RODION, apoi Giordano, Enric Furtună, mult talentatul şi foarte gustatul poet idiş şi el, Iacob Groper, I. Berg şi poate îmi mai scapă dar cel care a reuşit, era şi meseria lui - să-şi *croiască* drum spre renume şi consacrare e Mangher ce a luat la un moment dat - ignorez împrejurările şi data - drumul Statelor Unite unde a izbutit să se afirme şi să se impună.

Inclus astăzi în antologia pe care *Charles* (sic) DOBZYNSKI a scos-o într-o editură prestigioasă din Paris şi care, surprinzător, de necrezut, a reuşit să aibă şi o a *doua* ediţie, Mangher e readus în viaţă şi actualitate cu acea poezie în care - o sugerează titlul *(Le Miroir d'un peuple)* - *se oglindeşte* uliţa evreiască, din cea mereu expusa vînturilor potrivnice din apuse vremi.

Recitind-o, noi care i-am cunoscut începuturile, ne dăm seama, din păcate retrospectiv, că - încălecat pe Pegas ori ba, era un poet la mare înălţime...

* * *

● **Jenia Feyerman în "Ţigănuşul" de Mangher**

TAXONOMII

DIAGNOSTICE DIFERENŢIALE

Mania clasificării constituie unul din apanajele intelectualului. Categoriile sînt însă mai puţin categorice cînd e vorba de taxonomii fără un solid "raison d'etre".

Unii scriu ca să se afle în treabă, alţii din nevoi "lăuntrice", primii fiind degradaţi din principiu, ceilalţi fiind consideraţi adevăraţi scriitori sau cel puţin posedînd unul din ingredientele esenţiale pentru reuşită în ale condeiului. Dacă ne gîndim totuşi la Rebreanu care, vorbind în ciclul "Procesul de creaţie în opera lui..." dimpreună cu alţi confraţi, uimea audienţa mărturisind că el scria pentru a plăti chiria, - e mai puţin clar cine trebuie diminuat şi cine... înălţat. Actul gratuit pe de altă parte nu poate fi desconsiderat precum că ne-esenţial, ne-venind din nevoi interioare, iar Gide desfiinţat pentru că l-a promulgat. E adevărat că Gide se referea la personaje de genul Lafcadio dar principiul se poate uşor extinde la actul de creaţie. Ne întoarcem deci la o clasificare fără bază solidă, nu mai puţin tentantă totuşi. Căci ce e viaţa fără dreptul de a pune etichete chiar pe ***mai puţin "etichetabile" rafturi?***

Ne cam place să repartizăm chiar dacă ocazional un oarecare element de transformare e necesar. Nu intră perfect în cutia cuvenită, trebuie împins. Şi aşa împingem de secole pentru că nimic nu trebuie lăsat în afara sistemului. Căci sîntem "sistematici" şi rămînem aşa pînă la adînci bătrîneţe.

Afară de cazul cînd ne descoperim anti-sistematici şi atunci abuzăm de termenul "depinde". De la un "dependist" nu poţi nicidecum scoate un răspuns clar, precis. E adevărat că toţi peştii ştiu să înoate? Depinde ce numeşti înot şi cît de largă e definiţia de peşte!

Între sistematici şi dependenţi "mon coeur balance". Ce e de preferat? Domnul Bergeret care, încornorat, clasifica grafiti-urile de pe - evident - ziduri în cele reprezentîndu-l cu coarne - trecînd - prin - pălărie - şi coarne - fără - pălărie sau individualistul extrem refuzînd orice clasificaţie, fie ea cît de minimă?

Vorba lui Kafka, referindu-se la un oarecare trapezist dezabuzat: o singură bară, asta e viaţa?

Dr. Arminius Cassvan
(Baruch Bercovici)
New York, USA.

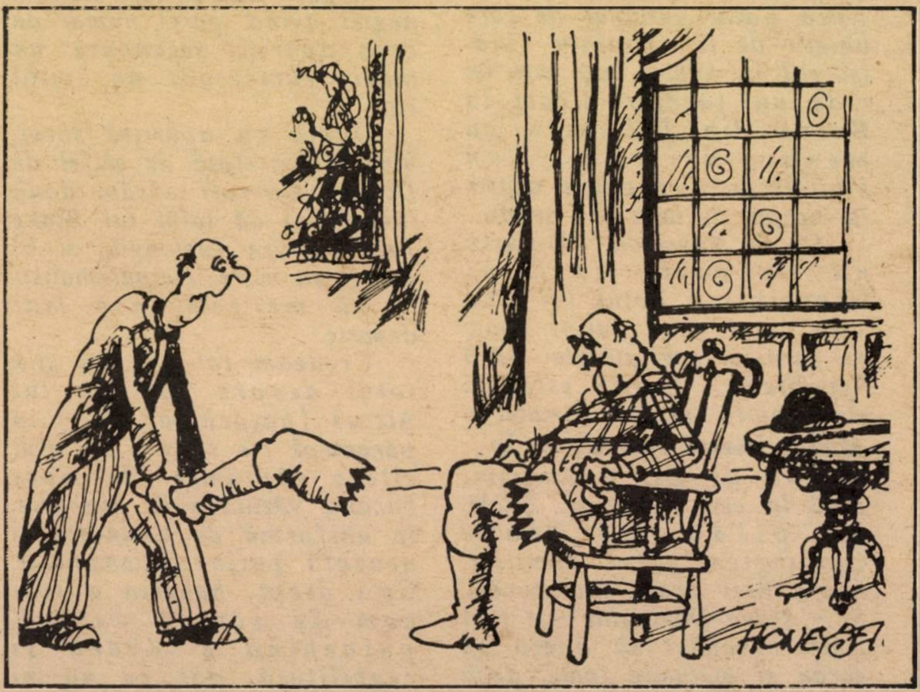

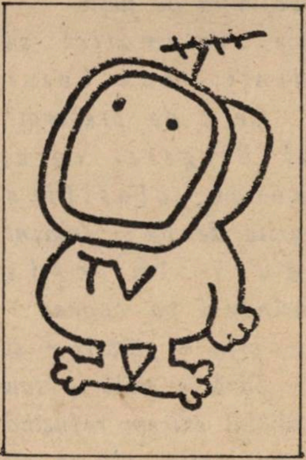

DINASTY, IARĂȘI (ȘI MEREU)

Da, în sfîrșit, acum înțeleg ce este Dinasty *, acuma, în sfîrșit, am descoperit secretul acestui serial cam fără de pereche. Acum de-abia, după ce de vreo cîteva zeci de duminici, producătorii faimosului produs mi-au dat și mi-au tot dat în cap – năucitor – cu evenimente uluitoare, cotituri, răsuciri și lovituri de teatru (adică de TV) care nu mi-ar fi trecut prin minte, cu nici un chip.*

Fiindcă mintea mea e conservatoare, intoxicată de la școală cu rațiune, Descartes, motivații și alte vechituri de Taica Lazăr cultural de care băieții de la Dinasty Ltd. *își rîd în hohote așa cum își rîde un jucător dibaci la Bursa din Tel Aviv, cu menaioturi, de – un bibliotecar care aduce acasă, la început de lună 874 șekeli.*

Ca și Napoleon, Dinasty *nu cunoaște cuvîntul* imposibil. *. Totul (și cînd spun totul spun puțin) poate fi furnizat spectatorului, fără "probleme". Legile esteticei sînt pentru autorii filmului o* **Mansă imensă cam cît de la** *Coasta de Est a Americii pînă la cea de Vest... Știam, de pildă, că Blake Carrington, șeful familiei, n-are nici frați, nici surori. Și – slavă Domnului – a fost timp berechet să apară pe ecran și mătușile toate, dacă și cîte-or fi, și unchii, și eventual rudele din străinătate. Știam. Ei și? Cînd ți-e lumea mai dragă, se ivește o soră, despre care nimeni nu bănuise că ar trăi pe acest pămînt. În plus, sora aceasta a foarte* britishului *Blake este neagră. Multă lume s-a mirat, de altfel, de neașteptata culoare a rudei de sînge. Eu, nu. Eu sînt un om politic, am spuribus și înțeleg că trebuia îmbunătățită urgent compoziția națională a serialului, (mă și mirasem, nu o dată, de faptul că toate rolurile principale aparțineau albilor, negrii avînd parte numai de ceva apariții secundare: un medic cumsecade de spital etc.).*

Odată cu apariția sorei, bine interpretată de altfel de Dianah Carroll aflăm două lucruri a) că tatăl lui Blake fusese mare fustangiu, și b) dar și un mare internaționalist.

Să mergem însă mai departe.

Credeam tot așa că știu totul despre familia lui Alexis (pațachina). Și – în paranteză fie spus – am avut cîteva săptămîni de mare bucurie văzînd-o la pușcărie, în uniformă de deținută, și acuzată puțin de asasinat. Ce-i drept, bucuria a fost cam de scurtă durată, pațachina e liberă și reabilitată, dar eu nu-mi pierd speranța să o mai văz după gratii, preferabil la Abu Kabir, pe o rogojină, cu arabi.

Revenind însă la chestiune, ziceam că parcă știusem totul despre ea și copiii ei, trei la număr (inclusiv regăsitul Adam). Ei bine, nu, nu știam nimic. Am trăit în ignoranță desăvîrșită. Fiindcă, uite a apărut din senin – adică atunci cînd scenariștii or fi simțit nevoia să mai toarne gaz peste focul serialului – o fiică, făcută cu nu știu cine (la ora cînd scriu rîndurile de față; mîine-poimîine însă vom afla, și nu m-ar mira să ni se comunice că părintele cu pricina este Gorbaciov, Jerry Lewis sau David Levy). E o fată ținută în taină la Londra, cu un fel de guvernantă și bani de buzunar.

Și așa mai departe. Cum spuneam, din clipa aceasta știu, ca Socrate, că nu știu nimic, și mă aștept la orice. Fellon fiica lui Blake și a pațachinei, a murit într-un accident de avion? Haida, de! Mîine o să învie în chip de campioană de tenis la Wimbledon. Joseph, admirabilul majordom de la începuturi, s-a sinucis? Ei și? **Asta e un motiv cît se poate de temeinic ca să-l vedem în chip de stafie, plutind în buduarul lui Alexis și făcînd " bau-bau". Deks tînărul,** *masculinul foc și miliardarul amant al aceleași pațachine (o pomenesc mereu, dar nu e întîmplător, fiindcă am impresia că de la o vreme ea și nu Blake* duce *serialul în spinare) este dur, de-o* ►

tv

duritate de junglă? Prostii! Mîine vom afla că de fapt e femeie (în travesti) şi că a lucrat doi ani ca balerină sexy la Moulin Rouge *din Paris.*

Asta e. Aici voiam să ajung. Parafrazînd prea cunoscuta vorbă despre America, vreau să spun că Dinasty *este serialul tuturor posibilităţilor.*

TREI

În săptămînile din urmă am primit - telefonic - trei întrebări din partea unei cititoare, dna Adriana Finkel, din Haifa care se declară "iritată mereu" şi "derutată" de simpatiile şi antipatiile noastre. Iată, mai jos întrebările şi răspunsurile corespunzătoare:

- Ce anume reproşaţi emisiunii Mabat şi - în general - informaţiilor de la televiziune?

- O viziune stalinistă a lumii. Prin ce se caracteriza (şi, în anume locuri, se caracterizează) această viziune? Prim unilateralitate. Ideea este de a prezenta publicului numai aspectele pozitive din viaţa societăţii refuzînd să înfăţişezi fenomenul negativ. În acest caz, avem de-a face cu o jumătate de adevăr, iar o jumătate de adevăr este egal cu o minciună. La televiziunea noastră se practică un stalinism inversat sau - dacă vrem - un neo-stalinism. Acesta se caracterizează tot prin unilateralitate. Ideea este de a prezenta publicului numai aspectele negative din viaţa societăţii, refuzînd să înfăţişezi fenomenul pozitiv. În acest caz - ca şi în precedentul - avem de-a face cu o jumătate de adevăr; iar o jumătate de adevăr este egal cu o minciună.

Rezultatul? Atît stalinismul "cel adevărat" cît şi stalinismul inversat (stînga-mprejur) **dezinformează, inoculînd privitorului o imagine falsă a realităţii.**

- Care a fost cea mai proastă, "insuportabilă" emisiune a televiziunii din ultima vreme?

- **Serialul - am uitat cum îi zice a, "Scrupules", după un roman sau aşa** ceva de Judith Krantz... Singurul film mai prost încă decît acesta a fost - acum vreun an sau doi - un serial tot de Judith Krantz, care se chema Mistral. Cred că nici **odată n-am văzut asemenea expresie mizeră a micii burghezii de şanţ care ţine cu tot dinadinsul să ne-arate că ştie cum trăiesc oamenii bogaţi, conţii şi pictorii francezi cu lavalieră. Era în acest serial un miros de parvenitism de ţaţă care te obligă să duci batista la nas.**

- Care a fost cea mai bună emisiune TV din ultima vreme?

- Campionatul european de football din Germania. A fost din partea televiziunii o manifestare rară de bun simţ, de politeţe la adresa noastră şi - mai ales - de cultură.

■ *LUCULLUS*

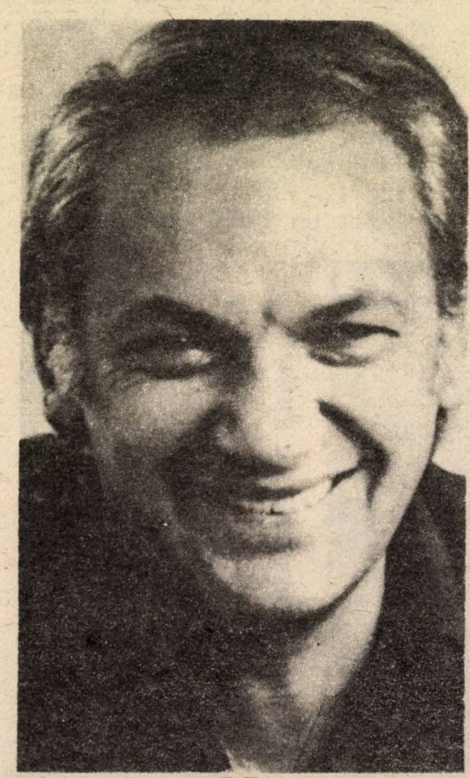

CAROL MARCOVICI

A împlinit 50 de ani. **Dintre care vreo 30 de teatru, trăiţi cu talent.**

În România, pe scena T.E.S.-ului, apoi, din 1977, aici, în Israel. La Habima, la Kameri, pe scene şi în roluri de mîna întîia.

Carol Marcovici.

Este una din acele valori de artă cu care "tribul" nostru se mîndreşte şi căruia îi spunem, cu o îmbrăţişare, la mulţi ani!

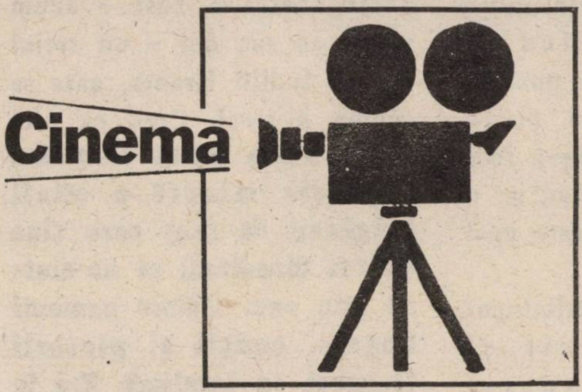

INSUPORTABILA UŞURINŢA A EXISTENŢEI ● ("THE UNBEARABLE LIGHTNESS OF BEING")

Ecranizarea, prin efort internaţional (regizor american, scenarist francez, operator suedez), a cunoscutului roman al scriitorului ceh în exil Milan Kundera. Analiză în profunzime, suficient de fidelă operei literare de bază, a relaţiilor dintre două femei şi un bărbat, pe fundalul tragicei iluzii a "primăverii pragheze". Tomas, tînăr chirurg, holtei atrăgător şi infatigabil vînător de fuste, grijuliu să se ţină departe de orice angajare, sentimentală sau politică, îşi petrece timpul între sala de operaţii şi paturile numeroaselor amante. Cu o preferinţă pentru Sabina, pictoriţă modernistă, cu idei foarte libere, care îi satisface fanteziile sexuale. El nu se poate împiedica, totuşi, să se îndrăgostească de Tereza, mică şi inocentă chelnăriţă de provincie. Aceasta îi forţează intimitatea atît straşnic păzită şi în cele din urmă, se căsătoresc. Dubcek e la putere şi cehoslovacii cred sincer într-un "comunism cu chip uman". Tancurile sovietice spulberă aşteptările naivilor. Tomas, Tereza şi Sabina apucă drumul exilului. Tereza suferă, se întoarce la Praga şi Tomas o urmează. Amîndoi trebuie să plătească un preţ greu pentru păcatul "nealinierii" politice şi Sabina, ajunsă în America, află acolo de tragicul lor sfîrşit. Philip Kaufman a realizat un film nuanţat, cum nu prea obişnuiesc americanii. Daniel Daylenis e un Tomas cu ochi fascinanţi, iar Juliette Binache o Tereză cu frumuseţe de tînără gazelă. Cineastul a avut buna inspiraţie să "împrumute" din echipa lui Ingmar Bergman pe senzuala actriţă Lena Olin (Sabina), pe magnificul operator Svea Niqirst şi într-un rol de cîteva cuvinte, pe principalul său interpret, Ecland Josephson.

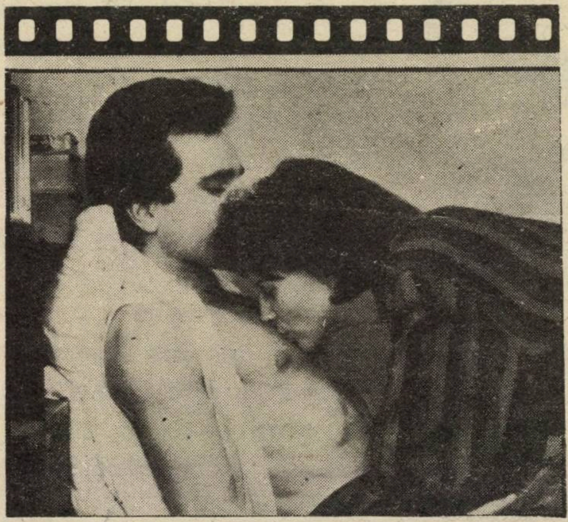

● Daniel Daylems şi Juliette Binache

● "SALSA"

Film american, realizat în America, cu atmosferă americană, de producătorii (israelieni) Menahem Golan şi Yoram Globus, de regizorul (israelian) Boaz Davidson, de scenaristul (israelian) Ilan Jakobovici şi de operatorul (israelian) Gurfinkel. Un fel de "Eskimo-Limon" transferat la Los Angeles, în mediu portorican. Ricco, dansator imbatabil de "salsa", împreună cu bunul său amic, Ken, petrec zile şi nopţi, învîrtindu-şi partenerele în sunetele muzicii focoase. Există şi ceva dragoste, ceva sex şi ceva "action" (citeşte: "ekşăn"), dar principalul este dansul. Dansul îndrăcit al portoricanilor temperamentoşi. Altceva să nu căutaţi, căci nu veţi găsi. Dar de ce, în general, să căutaţi? Nu aveţi altă treabă?

● " RAMBO 3"

Retras la o mănăstire budhistă din Thailanda, cine ar fi putut să creadă într-o asemenea blasfemie, super -eroul John Rambo nu-şi odihneşte prea prea mult bicepşii de oţel. Află că fostul său comandant, iubit şi respectat, colonelul Trautman a fost făcut prizonier de sovietici în Afganistan şi pleacă val-vîrtej să-l salveze. Filmul vine în evident

contra-timp cu noua "detantă" în care s-au angajat ruşii şi americanii, pe urmele "glasnost"-ului gorbaciovean. Sylvester Stallone vorbeşte puţin în film. E cu adevărat "scump la vorbă". Cum gajul său a fost de 15 milioane, se poate spune că fiecare frază rostită de el în film costă sute de mii de dolari. Dar nu ca să discute a fost adus Stallone. Rambo al său e imbatabil, infatigabil şi invulnerabil. Aventuri peste aventuri, filmate în Afganistanul din... Israel, ceea ce aduce în distribuţie şi cîţiva actori de-ai noştrii: Sasson Gabai, Josef Şiloah, Mati Seri, Şoşana Marciano Si Rafi Milo. Ce să vă spun? Pe căldura asta, cînd nu te trage aţa la lucruri serioase,grele şi complicate, merge...

• "SUC DE BEATLE" ("BEATLE JUICE")

Titlu ciudat la un film ciudat. Comedie macabră, anarhistă, puţintel, dacă nu destul de mult, ţicnită. Şlagăr în America, pe cale să devină obiect de idolatrie cinematografică pentru generaţia "rock"-ului. Ceva în genul lui "Rocky's Horror Show". Barbara şi Adam, tineri însurăţei, îşi renovează casa de la ţară. Plecînd la oraş, să cumpere tapete, au un accident de maşină şi decedează. Gata? S-a isprăvit cu ei? Nicidecum. Pentru a fi primiţi pe lumea cealaltă, trebuie să se supună unei "carantine" de... 125 ani, timp pe care îl vor petrece, ca stafii, în casa pe care tocmai erau ocupaţi s-o renoveze. Zis şi făcut. Dar nu trece mult şi intimitatea de fantome cumsecade le este tulburată de noii proprietari, o familie gălăgioasă şi imposibilă din New York. Deobicei, stafiile îi deranjează pe cei vii, aici cei vii deranjează stafiile. Încercările lui Barbara şi Adam, stîngace, de stafii începătoare, nu reuşesc să-i izgonească pe noii proprietarii şi fantomaticul cuplu e obligat să se retragă în pod. Situaţie grea. Spre a ieşi din impas, cei doi cheamă în ajutor o super-fantomă, unsă cu toate alifiile, care ştie cum să procedeze cu cei vii. De aici însă, comedia agreabilă face o bruscă cotitură: devine vulgară, nesărată şi adeseori, respingătoare. Regizor foarte tînăr (27 ani), Tim Burton dovedeşte spirit de frondă cinematografică, dar şi o supărătoare lipsă de măsură. Simpatici, Alec Balduin şi Gina Davis, interpreţii soţilor-stafii, foarte bună Catherine O'Hara în rolul istericei doamne Daetz şi enervant, doamne cît de enervant, Michel Keaton în chip de super-fantoma "Beatle Juice". Dacă vreţi să rămîneţi cu o impresie cît de cît bună, găsiţi un pretext şi plecaţi la jumătatea filmului...

■ G.YUSMAR

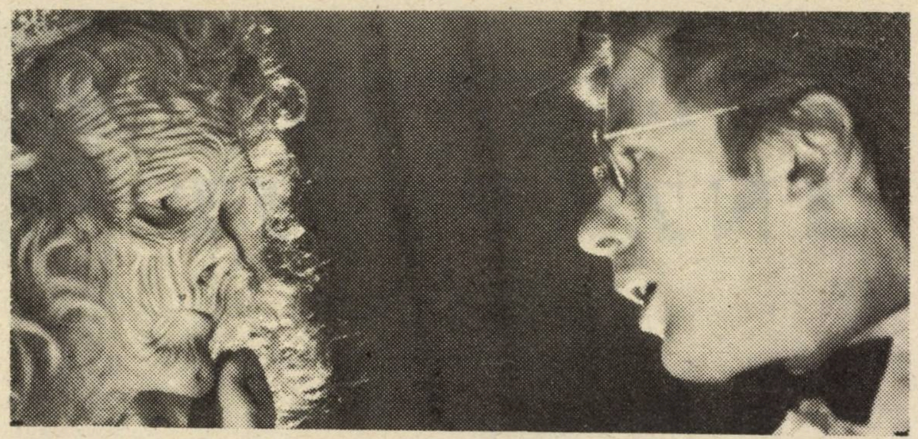

ANUNŢURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO)
TEL 03 – 744787
★ HAG SAMEAH ★

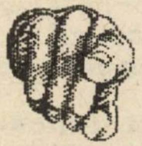

MM

Aurel Weisler
TEL: 242331
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

Jacob POPPER

VULCANUL ÎNZĂPEZIT

Jacob Popper, urmaşul Aventurierului. Ca şi înaintaşul său, el dă cu tifla istoriei.

REGELE NOSTRU

Cum spuneam în numărul trecut, noi evreii-români (cei fără de miniştri în guvernul israelian - şi tot zbătîndu-ne pentru un deputat) am avut şi un rege.

E vorba de exploratorul Iulius Popper (1857-1893) aventurierul de mare clasă care a descoperit tainele Ţării de Foc şi a "domnit" o vreme acolo, încoronat.

Urmaşul său, scriitorul Jacob Popper a scris - pe baza documentelor şi, mai ales, a amintirilor din familie o carte despre acest prim şi vai! - singur rege din tribul nostru.

Fragmentul de mai jos arată două lucruri:

1) Că Iulius Popper, Regele, s-a străduit să lase-n scris întipărită istoria descoperirilor sale.

2) Că exploratorul a dorit să-şi scrie memoriile - testament şi în limba copilăriei sale, română, de care el, chiar în Patagonia fiind, nu vrea să se lepede.

Pentru lămurirea cititorului amintim că personajul Alexandru Nor, ce apare în primele paragrafe ale fragmentului, este un român care vizitează Ţara de foc cîtiva ani după dispariţia lui "Don Iulius Popper".

NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII! ▸MM

Mai trecu preţ de un sfert de oră. Dar nu cumva mai mult? Sau mai puţin? Şi cu cît anume mai mult sau mai puţin? Vai, la această întrebare nu avea de unde să obţină vreun răspuns! Obişnuit dintotdeauna să controleze cu exactitate scurgerea vremii, Nor se simţi frustrat, de parcă cineva i-ar fi răpit dintr-o dată nu numai ceasornicul ci şi timpul pe care acum îl auzea curgînd, undeva în apropiere dar inaccesibil, precum un rîu subteran. Rîul se umflă şi deveni fluviu, cascadă... Ca să n-o mai audă, luă în mînă caietul cu scoarţe vinete: mai bine zis, cu o singură scoarţă, cea de de-asupra, căci aşa cum îşi dădea abea acum seama, cea de dedesubt lipsea. Cineva o smulsese probabil laolaltă cu un număr de file, lăsînd ca mărturie a acestui act de violenţă cîteva capete de aţă care atîrnau de cotor. Nor îşi plecă privirile asupra ultimei pagini. Era umplută cu un scris mărunt şi îngrijit de şcolar silitor: acelaşi scris ca în bileţelul pe care i-l dăduse Moreno. Era scrisul lui Don Julio! De această dată, scria româneşte!

Nor răsturnă caietul cu faţa în sus şi întoarse coperta.

Iată cum i se înfăţişă prima pagină:

VULCANUL ÎNZĂPEZIT

Exerciţii de retroversiune

Timbru al Ţării de Foc, emis de Regele Popper.

Poppers Feuerland-Marke (nach dem Entwurf des Tschechen Rudolf Soukup).

"Foarte bine!" îşi spuse Nor". O să aflu ce hram poartă şi vulcanul ăsta! Dar de ce "Exerciţii de retroversiune?" ... în sfîrşit, dacă trebuie ...Fie şi exerciţii de retroversiune!" Întoarse fila şi se opri din nou, nedumerit, în faţa a ceea ce părea să fie un titlu de capitol. Şi anume:

INSCRIPŢIA DE PE POARTA INFERNULUI

"Chiar aşa, de la început!" reflectă Nor. "Poarta infernului! Ne ia cam tare don Julio ăsta! Dar dacă tot am ajuns aici..."

Începu să citească:

"... Capătul de sud al Republicii Argentina este alcătuit dintr-un promontoriu aflat între capul San Pio şi golful Slogett. În acest golf deschis tuturor vînturilor îngheţate ale Antarcticei, dau năvală fără încetare masele de apă ale mărilor australe. Giganticele valuri iscate în vecinătatea polului intîlnesc aici primul obstacol de care se sfarmă alcătuind înalte coloane de spumă. Nenumărate roci de forme capricioase şi de variate dimensiuni, răsar pe neaşteptate din apă, lăsînd să se străvadă scheletele fantastice ale unor munţi care au încetat de mult să existe. Este aceasta o demnă avantgardă a priveliştilor ce se străvăd în depărtare.

O îmbelşugată vegetaţie de alge marine ale căror ramuri şi frunze gelatinoase plutesc la suprafaţă, dar ale căror rădăcini se află cu cîteva sute de metri mai jos semnalează existenţa unor stînci submarine.

La sud-estul golfului, un ostrov de vreo două sute de metri lăţime şi patruzeci de metri lungime, se încăpăţînează să reziste asaltului neîncetat al valurilor, iar la răsărit se profilează, neagră, fantomatică, pe fundalul de şofran alcătuit pe plajă de cîteva rîpi şi surpături de cuarţită, o rocă înaltă de mai bine nouăzeci de picioare, asemănătoare unei corăbii cu toate pînzele întinse.

"The devils yacht!" exclamă timonierul. După ce se frecă la ochi, continuă cu glas gîtuit: :"Vine asupra noastră! Dar nu!... Cu toate pînzele întinse şi cu viteza asta... împotriva vîntului! Nu! Nu se poate!"

"Zece picioare de apă!", anunţă pilotul cu glas flegmatic, fără să-şi ridice capul. Ca întotdeauna, el îşi făcea meseria cu sonda în mînă. "Nouă picioare! Opt! Fund nisipos!"

Ne aflam în vecinătatea unei plăji joase în spatele căreia se ridica faleza de piatră care alcătuia litoralul apusean al golfului. Am aruncat ancora şi ceva mai tîrziu ne aflam în şalupă, încărcaţi cu instrumente necesare întocmirii profilului hidrografic al acelor locuri, pînă atunci încă de nimeni cercetate. După ce am încheiat aceste lucrări preliminare, am încercat de cîteva ori să punem piciorul pe plajă, fiind de tot atîtea ori împiedicaţi s-o facem de valurile care se prăbuşeau peste noi. Ne-am îndreptat atunci spre Apus şi după ce am străbătut zbuciumatul covor al algelor şi am izbutit să ne strecurăm printre stînci, am profitat de una din clipele de relativă linişte ce se iscă între două talazuri şi am făcut o tentativă de debarcare, de astădată încununată de succes. Dar n-am apucat să înaintăm decît cîţiva paşi şi ne-am înfundat într-o rîpă cu pereţii de argilă de vreo trei sute de picioare înălţime, care ne înconjura din toate părţile. Ce era de făcut? Pe peretele viroagei se vedeau nişte zgîrieturi care păreau să fi fost făcute

JULIUS POPPER, "regele", fotografiat la Nagasaki, Japonia (omul umblă) c. 1883

acolo de un ciine. Cam la jumătatea surpăturii se vedea o scobitură, asemănătoare cuibului unei acvile. În ea părea să existe și puțină vegetație.

Eram în plină iarnă, cam la începutul lui august 1888. În timpul nopții trecute termometrul coborîse mai jos de nouă grade sub zero; iar viroaga scăldată în raze de soare, părea a avea pereții cu nimic mai puțin netezi și lustruiți decît cei ai edificiilor de pe bulevardul Florida din Buenos Aires.

Pe unde s-a cățărat un ciine, o să ne putem și noi cățăra!, mă gîndeam eu. Într-adevăr, săpînd cu cazmaua trepte în peretele de argilă și ajutîndu-ne cu miinile și picioarele, implantîndu-ne la nevoie și unghiile în stîncă, am izbutit să ajungem pînă la ceea ce ni se păruse mai înainte că este un cuib de vultur.

După forma sa concavă s-ar fi putut într-adevăr să fi fost, judecînd după dimensiunile sale care-i îngăduiau să adăpostească cinci stejari, un mirt și cîțiva arbuști mai mărunți, trebuie să fi slujit de adăpost vreunuia din giganticii pterodactyli și archeopterixi care brăzdaseră cerurile fuegiene, cîndva, de mult, în altă vîrstă a pămîntului. Acum zăcea acolo, cu limba scoasă de un cot, un ciine fuegian, mort probabil de foame. Era vădit că el căzuse nu de mult de pe faleză și apoi încercase să se întoarcă înapoi; trebuie însă să fi existat un obstacol de netrecut care-l silise să rămînă acolo unde-l găsisem noi.

"Nu vă pierdeți cu firea!" le-am spus tovarășilor mei". La urma urmei nu a fost decît un ciine, în vreme ce noi..."

Rîsetele stîrnite în jur mi-au dat curajul de a-mi întoarce remingtonul cu baioneta în jos, de a-l înfige în stîncă, în chip de "alpenstock". Ca la o comandă, cei opt însoțitori ai mei și-au răsturnat și ei carabinele cu țeava în jos. Astfel, legați între noi cu o lungă frînghie și proptindu-ne în peretele de argilă cu bastoanele noastre alpine improvizate, am izbutit să ajungem cam pînă la vreo nouă picioare de buza rîpii și la înălțimea amețitoare de treisute patruzeci de picioare de plajă pe care, cel ce cuteza să-și întoarcă privirea în jos abia de mai putea desluși, spărgîndu-se, valurile înspumate. Acolo ne-am văzut țintuiți de perete, ca niște lilieci într-un muzeu, fără a mai putea nici să înaintăm, nici să dăm înapoi.

Dintr-o dată, o felie de stîncă pe care tocmai o escaladasem, s-a rupt și s-a prăbușit cu un bubuit surd, repetat de cîteva ori de ecoul munților înconjurători, fărîmițîndu-se apoi undeva, jos, în prăpastia ce ni se deschisese la picioare. La cel mult un metru deasupra noastră, se proiecta în spațiu o glugă alcătuită din rețeaua umplută cu turbă a rădăcinilor unor arbori ce creșteau pe faleză. Temelia de argilă a aceste mase vegetale fusese de mult roasă și destrămată de apa infiltrată în ea și, care acu se prelingea în picuri pe capetele și spinările noastre.

"Pentru numele lui Dumnezeu! Strînge coarda!" strigă ultimul om din șirul nostru. Prins cu unul din picioare într-o ieșitură de stîncă, el orbecăia cu celălalt în vid, în căutarea unui punct de sprijin. Năpădiți de frică, camarazii săi nu cutezau nici să-și tragă răsuflarea.

Pînă la urmă, am izbutit totuși să sfredelim o gaură în acel acoperiș de turbă, prin care apoi ne-am strecurat unul după celălalt pînă sus. Ne aflam acum în mijlocul unei păduri de stejari și magnolii. La numai cîțiva pași de noi se căsca abisul, dar parcă uitasem de el: asemenea unor monștri mitologici, nouă mogîldețe de argilă însuflețită se zbăteau, țopăiau, își băteau una de alta miinile însîngerate ca să se mai încălzească. Munții

care străjuiau golful şi ale căror piscuri înveşmîntate în nea se ascundeau în nori, ne erau tot atît de indiferenţi ca şi rîul care gonea la vale sub o carapace de gheaţă străvezie apele de smarald, pînă cînd ele izbucneau înspumate la lumină, gonind mai departe printre colinele împădurite, pentru a se revărsa în cele din urmă pe plaja pe care cu cîteva ceasuri (cîte? nici unul dintre noi n-ar fi putut spune!) ne fusese cu neputinţă să debarcăm.

Cascadele care cădeau de la mare înălţime în prăpastie, încremeniseră, transformîndu-se în nişte uriaşe stalagtite în care razele soarelui se descompuneau pentru a se întruni apoi din nou în toate culorile curcubeului; dar nici ele nu izbuteau să ispitească privirile celor nouă oameni adunaţi în jurul focului spre care-şi întindeau, ca într-o rugăciune păgînă miinile tremurînde.

În acest golf în care pînă atunci fuseseră stăpîni doar leii şi lupii de mare, s-au petrecut nişte întîmplări care cred că merită să vă fie aduse la cunoştinţă..."

Chiar merită?

Merită să-mi dau osteneala de a traduce într-o limbă pe care n-am mai vorbit-o şi care nu mi-a mai răsunat în urechi de mai bine de un deceniu, foiletoanele scrise de mine în castiliană pentru ziarele din Buenos Aires şi pe care le-am publicat mai tîrziu în volum sub titlul: "Viaţa la capătul austral al lumii locuite?"

Nu cumva mi-a sporit pînă într-atîta vanitatea de autor încît ambiţionez să mă ştiu citit şi în ţărişoara aceea de sub Carpaţi în care nu mă voi mai întoarce niciodată?

Nu ştiu! Încep să nu mai ştiu de ce i-am pus cărţii mele ca motto cuvintele pe care Dante Alighieri crede a le fi văzut săpate pe poarta Infernului:

SĂ LASE ORICE SPERANŢĂ CEL CE-A INTRAT!

În orice caz, acest motto nu a fost pe placul prietenilor mei, Enrique Braun Ramirez şi Teofilo Santa Maria. Mai ales familia Santa Maria (şi în primul rînd Don Teofilo şi cele două fiice ale sale) nu se puteau împăca cu citatul din Dante. De acest lucru am fost nevoit să iau cunoştinţă în cursul uneia din întrunirile noastre care aveau loc în fiecare sîmbătă seara în casa Santa Maria din Buenos Aires.

Tocmai îl înmînasem lui Don Teofilo unul din exemplarele proaspăt tipărite ale cărţii mele. După ce l-a răsfoit în grabă, revenind apoi din nou la prima pagină, s-a întors spre mine încruntat.

"De ce să lase orice speranţă?" întrebă el. "Tocmai cu asemenea vorbe ţi-ai găsit să-ţi îmbii cititorii?"

"Au spus sau le-au gîndit toţi cei ce au pus piciorul în acea ţară, don Teofilo", am replicat eu.

M-am întors spre peretele cufundat în penumbră din fundul salonului pe care era atîrnată o hartă. Cel care o întocmise eram chiar eu, aşa că nu a fost nevoie să mă apropii de ea pentru a-i desluşi conturele şi legenda şi pentru a şti că sus, în colţul ei din dreapta, stătea scris:

Din fotoreportajul primei expediţii în Ţara de Foc (1887).

ȚARA DE FOC

"Altfel nu văd de ce ar fi dat asemenea denumiri", am spus eu și am prins a împunge cu degetul spre hartă:"Insula Furiilor! Golful Inutil! Estuarul Piraților! Valea Dezolării! Insula Neagră! Portul Foamei! Promontoriul Decepției! Strîmtoarea..."

"Încetează, don Julio!" a exclamat Estrelitta, fiica mezină a lui don Teofilo, ridicîndu-se de pe taburetul pe care stătea așezată lîngă fotoliul tatălui ei. *"Por favor*, încetează!"

"Te repeți, ***chiquito!***", constată sora ei mai mare, Juana, luîndu-și mîna de pe speteaza aceluiași fotoliu, pentru a-și potrivi un colț al eșarfei de dantelă care-i alunecase de pe umăr". Și don Julio se repetă. Ați mai spus o dată chiar în această încăpere aceleași vorbe și unul și celălalt. Dacă nu mă înșel, le-am citit mai tîrziu și într-un foileton al lui don Julio care cred că este cuprins și în volumul pe care ne-a făcut cinstea de a ni-l dărui astă seară. Și în acel foileton sînt înșirate mai multe denumiri din Țara de Foc în fața unei senorite pe care o sperie în așa măsură încît ea exclamă: "Încetează, pentru numele lui Dumnezeu, încetează!" Eu nu sînt chiar atît de slabă de înger încît să-ți adresez asemenea rugăminți, don Julio. Îmi voi permite numai să mai citez o înfricoșătoare denumire din acea țară lipsită de speranță. El Paramo! Deșertul! Persoana care a descoperit acel deșert și i-a dat această denumire a întemeiat acolo o așezare în care trăiesc și lucrează astăzi aproape o sută de oameni. A mai construit acolo magazii și grajduri pentru vite și animale de tracțiune, a desțelenit ogoare pe care astăzi se recoltează grîu și legume..."

"Atunci cînd nu le devastează guanacii și cîrtițele!", am adăugat eu. "... sau porcii!", întregi don Teofilo.

Se stîrniră risete.

"Vă referiți probabil la ***el chancho colorado?"*** se auzi de lîngă cămin glasul lui Enrique Braun Ramirez.

"Chiar la el!" replică don Teofilo. "La "porcul roșu" sau ***"el escotes"***... "scoțianul"... cum a fost poreclită fiara aceeea cu chip de om... Și la banda lui! Și mai ales la cel care stă în spatele lor!"

"Don Felix Cruz! Guvernatorul Țării de Foc!" exclamă don Enrique.

"În orice caz, ei nu l-au putut împiedica pe omul acela să deschidă drumuri și să edifice la El Paramo o linie Decauville!" spuse Juana. Și o uzină ale cărei mașini se aud duduind de la cîteva leghe depărtare. Dat fiind că persoana despre care vorbesc se află printre noi, îmi permit s-o întreb: nu cumva a glumit cînd a dat acelui loc un nume pe care știa prea bine că avea să-l dezmintă? De ce te codești, don Julio? Hai, răspunde: ai glumit sau nu?"

Am izbucnit cu toții în rîs. Apoi au răsunat aplauzele cu care erau întotdeauna răsplătite improvizațiile pline de spirit cu care se obișnuise Juana. De această dată eu am aplaudat mai îndelung și cu mai multă căldură decît ceilalți...

...Îmi propusesem să fac în acest caiet doar niște exerciții de traducere, dar văd că condeiul a sărit chiar de la primele pagini peste pîrleaz!... Pentru cine? Pentru ce? N-are rost să mă mai ascund după deget. Mai mă simt legat de țara aceea a cărei limbă mi se dezvăluie din ce în ce mai apropiată și plină de nuri, pe măsură ce-o folosesc: pînă într-atîta că mi se pare a săvîrși nu ***traduceri*** ci ***retroversiuni*** în limba în care tot eu sau altcineva a scris cîndva textele respective. Nu fac, prin urmare, decît să-mi ***amintesc***: să trezesc originalele din somnul uitării în care fuseseră scufundate amar de vreme.

De ce nu s-ar cuveni atunci să le înfățișez și oamenilor din acea țară - precum celor ce s-au adunat cîndva ca să mă asculte, în incinta Institutului Geografic al Argentinei - un spectacol fără seamăn?

De bună seamă, n-are rost să mă laud din cale afară dar nici să mă rușinez cu asemenea ispravă. În zilele cînd apăreau cu litere de o șchioapă pe afișele ziarelor titlurile foiletoanelor mele, se dubla cu regularitate tirajul lui "El Diario". Și pe drept cuvînt, căci nu erau titluri de duzină! Nu tocmai obișnuit a fost și singurul afiș cu care Buletinul Institutului Geografic Argentinian a anunțat apariția unuia din numerele sale. Această distinsă publicație s-a decis la un asemenea pas, numai pentru că era vorba de acel număr al ei în care dădea la iveală textul integral al celei de-a doua conferințe ținute de mine cu privire la explorările mele în Țara de Foc.

Titlul care ocupa întregul placat era:

Majestatea Sa auriferă debarcă în Țara de Foc!

ophir tours

Povestirile consacrate obsesiei numită Cum să ne îmbogăţim., au făcut pe cititorii noştri să ne ceară mai mult.
Drept care redăm aici ideile francezului Pierre Daninos despre arta de a trăi ca un director de la Bank Leumi, ieşit la pensie.

▪ PIERRE DANINOS

Arta de a deveni milionar

Să fiu sincer (vicleană întrebare, la care n-aş vrea să răspund printr-o negaţie, ca să nu vă arunc în gol) şi să spun cîtă admiraţie nutresc la adresa tipilor care alimentează, periodic, pe seama creditorilor, cronicile din ziare, după ce-au izbutit să ciugulească de-aici zece milioane, de colo douăzeci, plus vreo cinci din altă parte, ademenind fraierii cu ajutorul unei lunete parcă speciale şi în stare să apropie miliardele, înfăţişîndu-le gata-gata să-ţi pice-n gură pară mălăiaţă?

"Acest fabricant de iluzii - afli despre unul dintre aceştia - călătorea deseori în Sud, pentru a explica personal creditorilor modul de funcţionare a societăţilor sale. El spunea tuturora că are nevoie de-o garanţie de zece milioane de franci, ca să pună mîna pe o afacere de un miliard cu Statul. Era vorba despre o partidă de instrumente medicale din America. Urmare, la Nisa, un inginer-constructor i-a avansat mai întîi zece milioane, apoi treizeci de milioane, garantate cu o ipotecă asupra unui imobil de pe Bulevardul Kleber, unde se găseau instalate, dacă vă amintiţi, birourile societăţii "American X Ray". Cînd a survenit crahul, creditorul amintit a depus plîngere. Plîngeri asemănătoare au sosit şi de la Cannes, Grenoble, Dijon, unde individul reuşise să capteze încrederea mai multor creditori".

Vi se pare că visaţi. Eroare; nu visaţi. Aţi citit bine;de visat au visat creditorii, care nu ştiau să socotească...

Şi totuşi e cam ciudat că un excroc reuşeşte să obţină, şi pe cuvînt doar, un împrumut de cincizeci de milioane mai uşor decît izbuteşte un funcţionar onest să împrumute cinci mii de franci, garantaţi cu salariul său. În ceea ce mă priveşte şi în feluritele medii unde mă învîrtesc de cînd am păşit pe-acest circuit terestru, mi s-a întîmplat adeseori să cunosc greutăţile unui cineva aflat la ananghie, şi străduindu-se să obţină un avans de cîteva mii de franci de la un prieten, de la o bancă sau de la patron. "Oh, bineînţeles... Nu e mare lucru. Şi pe urmă dumneavoastră sînteţi un om cunoscut. Şi toată lumea ştie că veţi achita împrumutul la data fixată". Şi totuşi, feţele se întunecă brusc, îi auzi cum se foiesc în fotoliu. Buzunarele sînt ca şi cusute. Parca-ar fi secat toţi banii lichizi de pe planetă. Şi parcă te-ai fi rătăcit într-un pustiu, într-un fel de ţară a nimănui a creditului. Panică pe toată linia.

În aceeaşi clipă însă, şi într-o lume greu imaginabilă, dar aflată pe aceeaşi planetă, un domn oareşicare pe care nu-l cunoaşte nimeni se-ntîlneşte cu un alt domn, pe care nu-l cunoaşte, îi cere o sută de milioane, ca să aducă luna pe pămînt, şi le obţine cît ai bate din palme.

Şi fiindcă ţineam să mă lămuresc pe deplin în această chestiune, m-am adresat unui financiar:

– Explică-mi şi mie, rogu-te, cum se face că lumea are mai multă încredere în individul care cere un miliard, decît în tipul care solicită o mie de franci?

– E foarte simplu - mi s-a răspuns.

Dacă te adresezi cuiva spunîndu-i că-ţi lipsesc cinci sute de mii de franci, ca să pui pe roate o afacere "de aur", respectivul nici măcar nu te ascultă. Să-ţi împrumute o jumătate de milion... pentru ce? Ca să se-aleagă cu procentul normal de maximum cincizeci de mii de franci? Neinteresant. Vorbeşte-i însă de cincizeci de milioane. Atunci da, începi să devii interesant.

Drept care am avut brusc senzaţia că sesizez cheia problemei. Tehnica ucenicului miliardar şi, în general, a miliardarului mi-a apărut într-o lumină nouă.

În legătură cu aceasta, l-aş ruga pe cititorul meu miliardar, - presupunînd că am un asemenea cititor -, să nu-mi ia în nume de rău trecerea de mai jos; ea mi-a venit în chip spontan. Faptul, aşadar, că trec de la excrocul miliardar la miliardarul cinstit nu trebuie interpretat ca stabilind cumva vreo similitudine între aceste două stări. Deşi, la drept vorbind, avem de-a face cu aceiaşi factori care, atît la cel de-al doilea cît şi la primul, stîrnesc admiraţia mea fără de margini.

* * *

De unde izvorăsc fenomenele sus-amintite? De obicei din neant. De la ce-au pornit? De regulă de la nimic. Dumneata ai primit o educaţie solidă. Descinzi dintr-o familie anume. Undeva există o casă care te aşteaptă oricînd. Ei, nu. De unde concluzia că sistemul dumitale nu e bun. Ei au venit pe lume nu se ştie prea

▶

bine cum, poate la drum de seară, poate într-o sală de aşteptare, poate într-o cală de vapor. În orice caz, condiţia numărul unu a succesului pare a fi obscuritatea iniţială. Ce se petrece după aceea - între prima zi, adică, şi treisprezece sau paisprezece ani - rămîne în întuneric. Ieşirea la lumină se operează încet, apariţia la suprafaţă se produce cu ajutorul bretelelor, al şireturilor de pantofi, al cioraților de mătase, al boxerilor din carton traşi de aţă şi desfăcuţi la marea viteză în galeriile metroului. (După cum, se vede, nici numele, nici familia, nici relaţiile, nici şcolile absolvite nu sînt de folos în acest domeniu).

Şi aşa se face că în fiecare zi, sau aproape, dintr-un cătun pripăşit prin munţii Atlas, dintr-o vale dunăreană sau un colţ pierdut din Auvergne, un tînăr obscur "urcă" la Paris şi însufleţit de-un singur gînd, ciuleşte urechile la zumzetul metropolei, se instalează într-o amărîtă de cameră mobilată şi începe să-şi croiască drum... Anii trec. Şi... într-o bună zi...

- Vezi blocul de-acolo, ăla care se clădeşte? - îmi spune Sonia. E al lui... Şi poate vrei să ştii cum a început? Cu o sută de franci în buzunar. Asta chiar că a plecat de la nimic!

De la nimic... E clar. Cînd pleci de la nimic, ajungi cu siguranţă la ceva. Dar atunci cînd pleci, aşa cum s-a întîmplat cu dumneata şi cu mine, de la ceva, rişti să ajungi la nimic - adevăr pe care Sonia îl rosteşte foarte adesea. S-ar părea într-adevăr, că a fost suficient ca individul în cauză să se trezească într-o bună zi la Alger, cu o sută de franci în buzunar, ca să "reuşească"! Înmulţirea miraculoasă a ultimei hîrtii de-o sută de franci sau a celei dintîi se află la baza tuturor loviturilor. M-am nimerit şi eu, singur cuc, în oraş şi cu ultima hîrtie de-o sută în buzunar. Dar bancnota mi-era înghiţită în doi timpi şi trei mişcări de taxatorul de la autobuz, de casieriţa de la spălătorie, de chelneri. Ceea ce însă nu li se poate întîmpla persoanelor "ridicate" din văile Atlasului sau din Saint-Flour. Se pare, de altminteri, că respectivii, multă vreme, nu se îmbracă, nu se spală, nu mănîncă şi nu locuiesc nicăieri. Un gentleman-fermier milostiv îl pofteşte să ia masa la castelul său. Sau mănîncă pe gratis la cazarmă, datorită unei santinele cu suflet. Se întîmplă să găsească pe stradă portofelul unui mare industriaş, care, drept răsplată, îl propulsează urgent în viaţă. În ce mă priveşte, eu sînt invitat la dejun sau la cină numai atunci cînd sînt şi eu în stare să-mi plătesc mesele. Şi dacă s-a nimerit să găsesc un portofel, obiectul era jerpelit şi fără un şfanţ.

Urmînd exemplul lui Jacques Laffitte, am ridicat şi eu un ac de pe jos, dar nici un magnat al finanţelor nu m-a remarcat: "Iată omul de care am nevoie!" Dimpotrivă, dacă ridic ceva de pe trotuar, mă lovesc de privirea ironică a unui trecător şi zicînd parcă: "Ce tip caraghios!"

* * *

Oricum aş răsuci-o, ultima mea hîrtie de-o sută de franci se topeşte. Spre deosebire de hîrtia de-o sută a celorlalţi; departe de a le aluneca printre degete, această hîrtie, izvorîtă din vînzarea unui stoc de şireturi de ghete, rămîne mai departe în buzunar, începînd a se înmulţi ca o generaţie spontanee. Ea constituie piatra de temelie a viitorului edificiu. Pricină, fără îndoială, pentru care, o dată deveniţi miliardari, posesorii bancnotei aruncă, fără a se sinchisi, un milion pe-o masă de baccara, dar ţin lipită-n palmă hîrtia de-o sută, pîndită de portar sau de-un comisionar oarecare. Nu te desparţi cu una cu două, de cheia averii tale.

Şi mai e ceva care m-a uimit întotdeauna la aceşti miliardari: simplitatea ideilor. Într-o bună zi, plimbîndu-se aşa hai-hui prin Valparaiso, ei observă, de pildă, că oraşul n-are metrou. Observaţie pe care, de altfel, o fac şi eu. Numai că eu îmi spun că, de vreme ce nu e metrou, înseamnă că există o cauză care, etc. etc. Ei însă îşi zic: "O să contruiesc un metrou la Valparaiso". Şi după cîteva luni au ajuns miliardari. Sau observă că nu există cale ferată la Bahia şi Pernambuco. Şi doar ei sînt în măsură să ia avionul sau vaporul. Dar în acelaşi timp se hotărăsc să construiască un drum de fier. Acelaşi lucru e valabil în legătură cu funicularele, parcurile de distracţie, cinematografele, telefericele, taxiurile si troleibuzele - o singură problemă rămîne : să le plaseze acolo unde nu există.

Această regulă atît de simplă şi care constituie reţeta marilor averi, eu nu m-am priceput niciodată să o aplic. Numai gîndul că pentru a instala automate în Guatemala trebuie să trimit o cerere în şase exemplare şi o petiţie preşedintelui Republicii, să obţin o semnătură-n alb de la ministrul de interne şi, mai înainte, o autorizaţie de la poliţie, îmi taie orice chef de lovituri. Cum să fac rost de-o autorizaţie de la poliţie? E o întrebare, o întrebare pe care însă omul din Atlas nici măcar nu şi-o pune, deoarece, din întîmplare şi în aceeaşi seară chiar, l-a cunoscut pe ministrul de interne. El are de partea lui norocul. Or norocul nu merge braţ la braţ cu orişicine.

Bineînţeles, sînt cazuri cînd îmi vin şi mie idei. Dar întrucît mi-e frică să nu mi le fure careva, le păstrez pentru mine. Asta între noi fie vorba. Şi, în chipul acesta, cîmpul meu de acţiune se îngustează pe zi ce trece. Merg, de

►

pildă, pe stradă şi, trecînd prin fața unei clădiri cam derăpănate, îmi spun:

-Află că aici ar merge un magazin de tip Prisunic.

După care încep să gîndesc, să-mi fac socotelile şi să mă sfătuiesc (foarte discret) cu nişte specialişti.

Ei bine, e de necrezut. Nu trec decît cîteva săptămîni şi, ce să vezi, au apărut nişte schele, vechea clădire se demolează, constructorii se agită, vine betonul. Iar cînd trec cu Sonia pe-acolo, ea admiră spectacolul, zicînd:

- Vezi clădirea care se ridică acolo? Va fi un Prisunic. Vrei să mă crezi, bine. Nu vrei să mă crezi, te priveşte; proprietarul e-un tip care a pornit de la o sută de franci. Numai că ăsta avea ceva în capul lui...

* * *

Ah! Ce n-aş da să mă trezesc în fiecare dimineață cu o idee; idei dintr-acelea care contribuie la progesul omenirii, te îmbogățesc şi îți asigură o bătrînețe liniştită, la umbra redevențelor... O chestie simplă, dar absolut necesară universului, ca de pildă chibriturile sau ştergătoarele automate de parbriz. De cîte ori n-am visat că într-o dimineață, pe cînd mă bărbieream, am dăruit automobiliştilor orbiți de ploaie ştergătorul automat de parbrizuri! Spun "pe cînd mă bărbieream", deoarece se pare că inventatorului ştergătoarelor de parbriz ideea i-a venit subit, în timp ce urmărea cum lichidează aparatul de ras clăbucii albi; şi tot aşa s-a născut, în mintea lui Curys Mac Cormick, marea idee a secerătoarei automate - în timp ce se tundea; asociație de idei între tunsoare şi seceratul grîului.

Din păcate, între mine şi geniile care dau de noroc în timpul bărbieritului, sau pe cînd se tund, e o distanță uriaşă. Eu, cînd mă rad, mă gîndesc la ras şi încă... Deoarece mă tai destul de des. Cît priveşte ideile ele aparțin frizerului, şi n-o să m-apuc să i le fur.

Aşadar, cum pui mîna pe-o idee? Şi care este, la urma urmei, secretul oamenilor mari?

Acest secret - încă o chestie pe care-am aflat-o dintr-o carte: "Cum se face avere" - constă, în mare măsură, în felul cu totul special în care se trezesc oamenii mari (sau oamenii mici pe cale să devină mari). Şi nu e vorba numai de faptul că respectivii se scoală dis-de-dimineață cu o idee prețioasă-n cap. Nu. Dar ei se trezesc ***cu ochii la răsăritul soarelui.***

O să vă întrebați (ca şi mine, de altfel) ce înseamnă asta. Cartea ne lămureşte pe-ndelete:

"Îmi amintesc de cele ce-mi spunea un bătrîn acum cîțiva ani, pe cînd treceam şi eu printr-o perioadă de descurajare; moşul căuta să mă facă să nu scap din vedere scopul urmărit, adică să recurg la imaginație.

- Ai o monedă de cincizeci de centime? - zice el.

- Da.

- Foarte bine. Înfige-o în dreptul ochiului... aşa - mi-a arătat el, folosindu-se de monedă ca de-un monoclu.

L-am ascultat orbeşte.

- Acum închide ochiul celălalt. Mai vezi soarele?

- Cum să-l mai văd, dacă am un ochi închis şi celălalt acoperit cu moneda?

Nu mai înțelegeam nimica. (Nici eu)!

- Vezi, aşadar, că moneda de cincizeci de centime este mai mare decît soarele... Ea este atît de mare, încît acoperă soarele.

Prin asta, bătrînul urmărea să mă facă să înțeleg că, dacă nu voi avea destulă imaginație în înfăptuirea proiectelor mele, o să mă opresc la primul obstacol ivit în cale, dar dacă recurg la imaginație, privind lucrurile în perspectiva lor cea adevărată, nimic nu mă va putea abate din drum".

La prima vedere, chestia cu soarele mi s-a părut destul de obscură. Şi totuşi, deschizînd ochii în acest chip în fața răsăritului de soare, domnul George Livingstone Baker (încîntat) s-a îmbogățit. Fost căpitan de pontonieri la Geniu, iar după război şomer, omul a hotărît să se retragă în vîrf de munte. Şi tot privind lucrurile de la înălțime, a descoperit, nici mai mult nici mai puțin, decît treizeci şi şase de sisteme de a face bani. "Şase ani mai tîrziu - sîntem informați - cînd a coborît de la munte, căpitanul Baker poseda cîteva mii de dolari".

Cum a reuşit căpitanul Baker?

Foarte simplu:

"A privit răsăritul soarelui, şi descoperirile lui s-au înmulțit văzînd cu ochii".

Vasăzică a fost îndeajuns ca Baker să rămînă fără resurse, pentru a descoperi numaidecît altele. Mai întîi, pentru că el n-a servit de pomană ca Geniu, spre deosebire de mine, care-am făcut armata vreme de un an de zile într-o companie de săpători-telegrafişti fără alt profit, la terminare, decît că m-am eliberat. Să plimbi turiştii cu maşina, aşa cum făcea el, mai înțeleg. Dar să confecționezi mobilă din lemn de brad, să produci băuturi vrăjite, să vinzi o metodă împotriva fumatului, să împăiezi capete de căprioară şi să mai faci, în timpul liber, şi pe corespondentul de presă mi se pare cam prea mult pentru un simplu om, şi în orice caz pentru un om ca mine.

Şi totuşi, pentru a izbuti toate cele de mai sus, căpitanului Baker i-a fost de ajuns să deschidă ochii înspre răsăritul de soare.

▶

La fel a procedat Fred Fisher, pentru descoperirea aspiratorului, sau Napoleon, la Austerlitz; e vorba de manevra aceea atît de lăudată de profesorii de istorie, care i-a luat pe adversari pe la spate, împingîndu-i în bălţile îngheţate. Adevărul este că afirmaţiile biografilor, potrivit cărora pentru a ajunge om mare trebuie să te trezeşti cu noaptea-n cap, par mai presus de orice îndoială.

Încă din copilărie, am auzit multe despre Napoleon, despre nopţile lui scurte şi aurorele lui triumfale, despre Napoleonul care ascundea un adevărat deşteptător în subconştient. La culcare (li se întîmplă şi oamenilor mari să se culce) el n-avea nevoie de ceas deşteptător; transmitea subconştientului ora de sculare şi gata. Acest genial sabotor al ceasornicarilor îşi spunea: "Vreau să mă trezesc la şase fără un sfert". Şi deschidea ochiul (primul) la 5 şi 40'. La 5,45' se afla la treabă - şi uneori chiar pe cal. Eu n-aş putea. Înseamnă că şi aici mă deosebesc de Napoleon, nu numai în privinţa înălţimii. Dacă-mi spun cumva la culcare: "Mă voi scula mîine dimineaţă la 5", ideea deşteptării matinale mă obsedează într-atîta, încît nu mai pot închide ochii. Apoi... dar nici un apoi, pentru că dacă nu adorm nu e cazul să mă trezesc. Sau, dimpotrivă, noaptea tîrziu, pe la ceasurile 3, pe care le aud bătînd, somnul izbuteşte, sfîrşit, să mă biruie. Dar dovadă că mă deosebesc într-adevăr de Napoleon e că la 5, subconştientul meu în loc să ordone: "Scoală-te!" murmură: "Dormi mai departe... Ce rost are să te scoli?"

Traducere de AL. MIRODAN

(Urmare în numărul viitor)

● **Tia Peltz. Ilustraţie la Daninos**

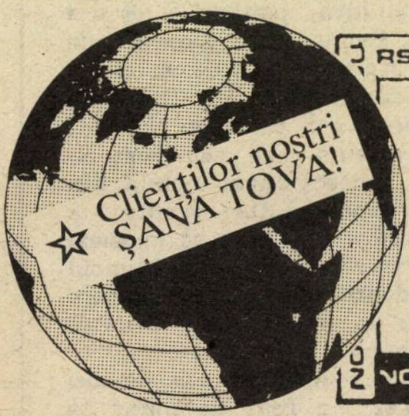

RS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti voiajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN TOATĂ LUMEA

„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărţi de credit cu dobîndă legală.

NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK TOURS NOUTAŢI-GORDON TOURS-OFEK

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

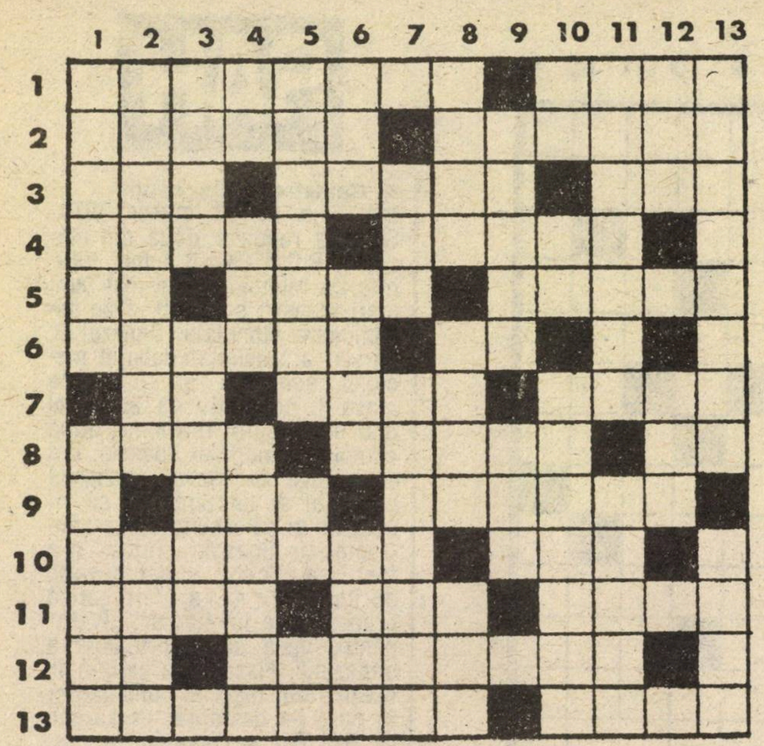

ORIZONTAL: 1) Bătută... — ...la cap! 2) Separat — Comun. 3) Le aparține — Pămîntul între coperți — Nici înăuntru, nici afară. 4) Gen de înot — La oale și la dinți. 5) Cal celebru — A construi — A dărîma. 6) Uniformă de școlar — Cutie. 7) Poftim grosolan — Transatlantic biblic — Personaj biblic. 8) Loc de tras... — ...și cel ce trage — Salut mic. 9) Fecior de țap — Are gust de vin... vechi! 10) Niște hulubi care seamănă cu descoperitorul Americii — S-a fript. 11) Odată azi, odată cine știe cînd — N-are barbă — Inel de mărgean. 12) Organ de comparație — Îmbelșugate. 13) Merge la infinit — Crac la țară.

VERTICAL: 1) Zdrobit... — ... în fașă! 2) Indicate... — ...prin viu grai. 3) Gaură la cap! — Coșcogea găligan. 4) La Luvru — Trecuți prin apă — Tumoră de nerv. 5) Un fel de caracter! — Desime — Are un anumit raport cu cercul. 6) Produs fără ambalaj — Ambalaj fără produs — Și produs și ambalaj. 7) Regi în junglă — Bătaie la haine. 8) Veche țară în Asia — Bun simț muzical — Unul din fiii lui Noe. 9) Pălămidă-de-baltă (pl.) — Oraș în Colchida. 10) Un franc — Primele zile de iulie — A scris „Chira Chiralina". 12) Ceașcă veche — Bun de toate. 13) Plăcintă cu brînză — E limpede, nu?

MĂRTURII

ORIZONTAL: 1) Siluete neperechi pe romantice căi eminesciene (sg.) - Indiferent de destinație, este o realizare de prestigiu. 2) Amprentă în derularea evenimentelor din secolul nostru. 3) Limitează pe cît posibil exacerbațiile. 4) A face o asigurare în favoarea altuia - Simbolic vorbind, e un veritabil element de acoperire - Firicel de floare-albastră... 5) Replică în contrast la „Gaițele" lui Kirițescu. 6) Li se atribuie paternitatea multor realizări de seamă - Se situează în al treilea rînd după noi și după voi. 7) A da în lucru unele opere bine cotate - Oricîte întinderi suferă, își revine repede la normal. 8) Primele riduri pe fruntea rivalilor! - Se face remarcat prin diverse tonalități. 9) Deși depășit de evenimente, ni se mai arată uneori. 10) Își expun părerile ca elevii în lucrările scrise - Frumoasa frumoaselor din portul vestit al țării.

VERTICAL: 1) Un fel de piatră de hotar la casa omului - Realizat în siloz sub acțiunea ventilatoarelor. 2) Condiție sine qua non în abordarea oricărei întreprinderi personale. 3) Tăiați și cusuți după toate regulile științei și artei - Îndrumă autobuzul gol pînă la ieșirea din Bicaz! 4) Puncte de reîntîlnire cu marii maeștri. 5) Dudă fără codiță pusă-n dulceață! - Vorbă spusă la necaz dintr-o respirație! - Rămas la periferiile Rîmnicului Sărat! 6) Stabilesc, la nevoie, legături trainice între elementele unor compoziții - Personaj principal în execuția unui marș nupțial. 7) Îți face un gol în inimă, dar nu doare - A-ți scoate sufletul din tine în lupta cu timpul și distanțele. 8) Măsuri-etalon în orice demonstrație de forță fizică - A strînge absolvenții unei promoții la o agapă amicală. 9) Intrare în atelier, bineînțeles prin față! - Plini de înțelegere și dăruire în tot ce fac. 10) Atenționări discrete pentru comunicări aparte - Stau cuminți cînd vînătorii sînt în repaus.

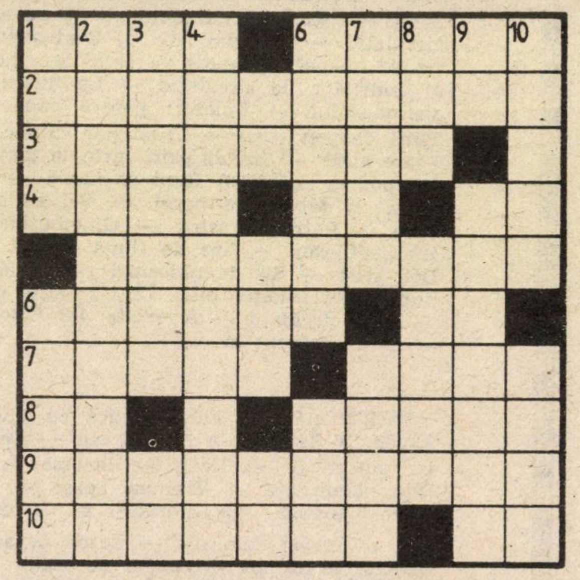

Turistică (Criptografie: 4, 1, 1,1)

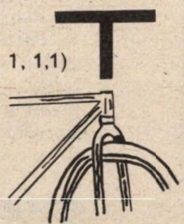

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

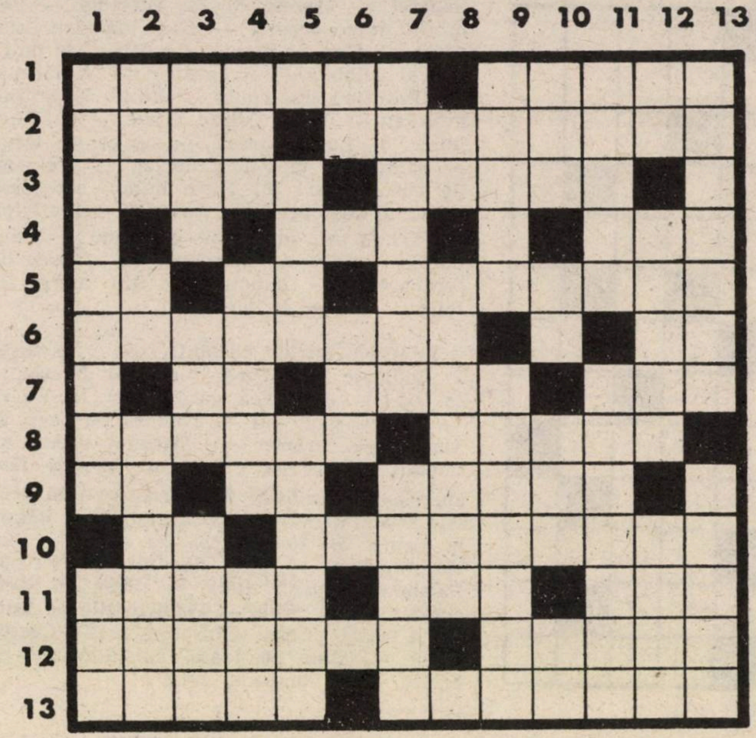

ORIZONTAL: 1) Trăiesc de pe o zi pe alta — Scoase în circulaţie. 2) Între patru pereţi — Scos din circulaţie. 3) A pune în circulaţie — Scos din fire. 4) Centru aviatic de intensă circulaţie — Bun de... gură! 5) Indicator de circulaţie — La începutul abecedarului — Dulciuri pentru copii. 6) Plină de tact (fig.) — Crom pur chimic. 7) Soare antic — Circulă prin curte, la ţară — Antipod la „hăis". 8) Buni de nimic — Orz foolsit la fabricarea berei. 9) Cel ce subscrie — Pătrat terestru — Giumbuşlucuri. 10) Centigram — Ţine de fiinţa bipedă. 11) Dor greu — Şir de obiceiuri religioase — Pune în circulaţie bila. 12) O poştă care nu e în circulaţie — A excita. 13) Circulat — N-are orizont la cap!

VERTICAL: 1) Echilibristică cu bile — Umăr. 2) Stropită — Articol mic — Centru cu putere de explozie. 3) Ştearsă de pe faţa pămîntului — Vremuri apuse — Mişcare manuală (sau morală). 4) Bătut în cap — Serbare amicală — Coadă de ac. 5) Fluviu în Europa — Aşezat pe scaun domnesc. 6) Plec la mijloc — Puşi recent în circulaţie. 7) Ocolită (nu în circulaţie!) — Nu figurează ca parte. 8) Fitil la capăt — Diamante în formă grosolană. 9) Concurentă — Nu lasă să pătrundă nimic. 10) Merg cu sutele — Nota unu — Pînză groasă — Ruteniu. 11) Nici încoace, nici încolo — Nişte probleme. 12) Pe cal — Ca şi ulcică — Persoană săcîitoare. 13) Raft peste raft — Şi cu asta v-am încuiat!

ŞAH

• Catastrofă din senin

Era data de 31 martie 1970. Se juca runda a doua din meciul U.R.S.S.-Restul lumii, întîlnire ce reunea pe cei mai buni mari maeştri sovietici şi pe selecţionata mondială. Danezul B. Larsen a tensionat debutul meciului solicitînd să joace la masa I, pe motiv că ar fi cel mai bun jucător din lume, după campionul mondial Spasski. Era de aşteptat ca Fischer, şalangerul potenţial al lui Spasski, să riposteze şi să insiste să se confrunte cu Spasski. Totuşi, n-a fost aşa, Bobby a dat dovadă de înţelegere şi i-a oferit şansa primei mese lui Larsen. „Plata" pentru lipsa de obiectivitate a danezului, Fischer i-a cerut-o în magistralul meci al candidaţilor în care l-a desfiinţat pe Larsen cu 6:0! Dar să revenim la partida a doua dintre Larsen şi Spasski. S-a jucat o deschidere neregulată, care acum poartă numele autorului: Larsen. Desigur, a fost îmbunătăţită linia de joc a albului.

Larsen-Spasski

1.b3 e5 2.Nb2 Cc6 3.c4 Cf6 4.Cf3 e4 5.Cd4 Nc5 6.C:c6 d:c6 7.e3 Nf5 8.Dc2 De7 9.Ne2 000 10.f4?! (Trebuia 10.Cc3.) *Cg4! 11.g3 h5 12.h3? h4! 13.h:g4 h:g3 14. Thg1* (vezi diagrama nr. 5). *14...Th1!!* (Aşa joacă un campion mondial, pare să spună excepţională mutare. Larsen îşi merita lecţia!) *15.T:h1 g2! 16. Tf1* (La avantaj decisiv ducea 16.Tg1 Dh4 17.Rd1 Dh1! 18.Dc3 D:g1 19.Rc2 Df2.) *16...Dh4 17.Rd1 g:f1D* şi Larsen a cedat.

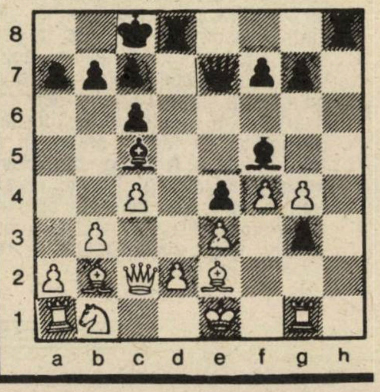

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

"ZECE PORUNCI" ALE CONDUCATORILOR AUTO

Statisticile mondiale inserează din ce în ce mai multe accidente de circulaţie. Şi, din păcate, ţara noastră se află din acest punct de vedere, între primele. Ce trebuie făcut – *în ceea ce priveşte pe conducătorul-auto* – pentru evitarea accidentelor?

În primul rînd, prudenţă şi bun simţ!

De asemenea, există şi cîteva reguli care îşi aduc aportul în această "bătălie".

– Veţi evita consumul băuturilor alcoolice la mese sau între mese.

– Înainte de plecări la un drum lung, să se consume la micul dejun alimente consistente: ouă, şuncă, brînzeturi, fructe, cafea sau ceai nu prea concentrate.

– Pe drum, să se consume, din cînd în cînd, puţină ciocolată, biscuiţi şi chiar zahăr bucăţi.

– Dacă este vorba de parcurs o distanţă foarte lungă, este bine să se facă cîte o oprire (la fiece trei ore); se vor consuma sandviciuri, ouă tari, prăjiturele uscate, puţină miere, smochine, curmale, fructe proaspete, ceai şi cafea cu zahăr.

– Să se evite grăsimile, căci îngreunează digestia; în schimb, să se consume dulciurile care favorizează rapiditatea reflexelor.

– După o "haltă gastronomică", este periculos să ne aşezăm imediat la volan, deci şoferul trebuie să se odihnească, să facă o plimbare pe jos de cîteva minute, activînd digestia şi dezmorţindu-şi picioarele.

– Dacă, pe parcurs, simţim că aţipim la volan, opriţi imediat maşina şi dormiţi măcar 15-20 minute. Veţi continua drumul numai după ce aţi făcut o mică plimbare pe jos şi v-aţi revenit complet din somnolenţă. În timpul călătoriei, lăsaţi ferstrele deschise, deoarece aerul proaspăt alungă somnul.

– Vînzările fără reţetă medicală a neurolepticelor sînt interzise; dar şoferii îşi procură aceste supraexcitante, în special cînd au de parcurs drumuri lungi şi obositoare, ceea ce e foarte periculos. La început, şoferii nu mai simt oboseala şi nici necesitatea să doarmă dar, apoi, intervine o criză depresivă, manifestată prin nelinişte, anxietate, neregularitate cardiacă şi, la anumiţi indivizi predispuşi, halucinaţii sau chiar crize de demenţă. Aceste droguri turbură reflexele individului.

– Gazele de combustie, degajate de motorul maşinii se evacuează prin ţeava de eşapament dar, totuşi, o parte din aceste gaze se infiltrează în maşină şi riscul este grav, fiindcă aceste evacuaţii, deşi sînt inodore (nu au miros), provoacă dureri de cap, zumzăit în urechi, greţuri. De aceea, la cel mai mic simptom, şoferul trebuie să oprească maşina, să aerisească bine, deoarece asfixia atrage o toropeală puternică, ce anihilează instinctul de conservare şi poate cauza chiar moartea.

– Să conduci noaptea este extrem de obositor, chiar şi pentru un şofer cu experienţă; de aceea, vă veţi proteja de farurile "orbitoare" ale altor maşini prin ochelari cu sticle colorate (se va cere sfatul unui medic oculist).

MEDICUS

GRAFOLOGIE

IOSEPH, Tel Aviv – În ciuda aparenţelor şi eforturilor de a fi o persoană echilibrată şi controlată, impulsurile ţi-o iau nu o singură dată înainte: devii cînd agresiv, cînd risipitor, pentru ca apoi s-o regreţi şi să încerci să repari ce ai stricat. De altfel ai o pronunţată tendinţă de a te grăbi şi de a complica lucrurile mai mult decît trebuie. Uşor de recunoscut un suficient de pronunţat senzualism, o înclinare pentru plăceri, pe care totdeauna ţi se pare că nu le-ai gustat pînă la capăt, fiind ele cele ale mîncării, cele ale amorului (pardon!) sau ale contemplării artistice.

SAVEL Ai un scris de o mare feminitate, în asemenea măsură încît bănuiesc semnătura un pseudonim ales pentru a mă induce în eroare. Îţi plac lucrurile frumoase, luxul, viaţa bună chiar dacă îţi depăşesc cu mult posibilităţile. Eşti însă, în legătură cu părerea despre tine însuţi puţin cam prea modest şi poate nu ar strica să observi că gustul şi buna ta educaţie sînt o floare rară, care ţi-ar permite chiar un dram – măsurat! – de îngîmfare.

"MAI BINE" – Ori eşti o adolescentă ori, la vîrsta pe care o ai, ai păstrat un mare gînd de copilărie şi naivitate. Cu toate acestea, eşti un om suficient de conformist ("ce-o să zică lumea?") şi o fire destul de închisă. Ceea ce nu o singură dată te nemulţumeşte, dar trebuie să te resemnezi la ceea ce îţi este "datul". Probabil că cine îţi cîştigă încrederea – de altfel foarte uşor! – se bucură mult de tandreţea, calineria ta destul de calme.

GHIL BUH-OGLINDA

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

CUM PUTEM GHICI VIITORUL:

LINIILE DIN PALMĂ

Încă la începutul secolului nostru, un grup de savanți anglo-saxoni - condus de contele Hamon - și-a propus să verifice științific dacă "cititul" în palmă se bazează pe principii biologice incontestabile. Grupul de cercetători și-a îndreptat studiile în sensul stabilirii relațiilor controlabile existente între mînă și sănătate.

A fost studiată, în mod special linia vieții și primele concluzii confirmă, în mare parte, învățămintele seculare ale chiromanției tradiționale.

În mod normal, linia vieții trebuie să cuprindă un mare număr de corpusculi repartizați în mod egal. Din punct de vedere anatomic, această densitate de corpusculi se manifestă pe un traseu lung, clar, fără iregularități sau întreruperi. Este vorba de o persoană dotată cu o sănătate bună și cu un tonus mental puternic; de unde și probabilitatea unei existențe îndelungate.

Terminațiile nervoase incluse în linia vitală par să iradieze (dar nu este încă decît o ipoteză) în zona celebrală, care reglează glandele endocrine și sistemul digestiv. Cînd linia vitală prezintă lănțișoare, brizuri, ne putem aștepta la lipsă de vitalitate, la o proastă asimilare, deci la o existență relativ scurtă.

Liniile late aparțin indivizilor dotați cu forță animală, instinctivă; aceleași linii, însă fine, denotă forță nervoasă și o mare inteligență. In cazul că există o maladie cronică, linia fină va opune mai multă rezistență decît linia lată.

Mîna moale, cu linia formată din inele și lănțișoare, indică o sănătate mediocră; o persoană veșnic suferindă, care totuși poate trăi ani mulți.

Vechii chirologi dădeau multă importanță "liniei Marte", deoarece aceasta este mai rar întîlnită: ea este paralelă și interioară liniei vieții, indicînd o mare vitalitate, rezistență puternică la boli. Aceeași linie, trasată pe o palmă lunguiață și subțire, indică un temperament nervos, iritabil.

Corpusculii, foarte abundenți, în special la extremitățile degetelor, acționează și asupra unghiilor, făcîndu-le indicatoare prețioase asupra stării de sănătate a indivizilor. Astfel, **cei ale căror** unghii sînt lungi și striate vertical, au înclinație spre afecțiuni ale căilor respiratorii; unghiile lungi și albăstrii, denotă o proastă circulație a sîngelui, iar unghiile scurte și lipsite de "Lună", indică inimă "prea" sensibilă care nu suportă ușor surmenajul și emoțiile brutale. Cînd unghia poartă o **urmă orizontală profundă, este semn că sistemul nervos a fost supus recent unei serioase încercări.**

Mai amintim că unghiile pătate sînt expresia unui sistem nervos central (sau neurosimpatic) serios dereglat.

Dar despre chiromanție **propriu-zis,** sau arta ghicitului în palmă, în numerele viitoare.

SOITAR

Exasperat că nu mai înțelege nimic din ceea ce se întîmplă în lume, M. încearcă să înțeleagă ceva din propria și umila noastră făptură.

la RESTAURANT...

MARIOARA ȘI STROE,
STR. RAZIEL NR. 3
YAFFO.

Un local mic, așa cum întîlnești douăzeci în Yaffo, cu nouă mese și un grătar. Ești ispitit să zici "o cîrciumioară" sau un "bistrot" pe românește.Cu atît mai mult cu cît, spre deosebire de alte stabilimente de-acest fel, Mărioara și..se numără printre grataragiii care respectă civilizația; ei nu sînt de părere că ideea de curățenie ar fi o "mansă" și nu iubesc sordidul.Dușumeaua era vizibil spălată, pe fețele de masă de hîrtie albă n-am zărit pete de ciorbă sau ostropel, tacîmurile și paharul erau ireproșbile. Așadar, pe acest plan, nimic de zis. Discut poate cam mult despre acest subiect,dar nu fiindcă aș fi maniac (precum, pe vremuri la Iași, marele critic literar G.Ibrăileanu care-după ce dădea mîna cu vizitatorii-scotea pe furiș din buzunar o sticluță cu spirt și se spăla pe degete),- ci pentru că- in calitate de om ca toți oamenii, nu suport moravurile de șanț.

Buuun. Drept care m-am așezat la masă și am comandat ca început chelnerului (o persoană categoric amabilă) o porție de mici; felul esențial și inevitabil al restaurantelor românești, felul acesta miraculos care este ca un Tatăl nostru al grataragiilor din toată lumea, de la Popești-Leordeni la Haifa și de la Afula la San Francisco.

Conștiința mă obligă să declar că au fot și măricei și "plini", mustoși, deci gustoși. Se vede de la o poștă că omul de la grătar își cunoaște meseria. Tot conștiința mă silește să declar că porția de cartofi prăjiți fu, la rîndu-i, onorabilă ca dimensiuni și prăjită îndeajuns, prezentîndu-se ca lumea, adică nici nefăcuți, nici arși.

...Si tot conștiința mă obligă să spun că după ce am gustat din acest prim fel, m-am oprit aici. Fiindcă micii erau grași iar cartofii-imbibati cu ulei ca un burete.

Sînt de acord, dacă vreți,că e o chestie de gust și că mititeii, ca și "chipsii" au fost grași "pentru mine" (se intîmplă).Că au fost grași pentru ora teribil de fierbinte 12 la prinz-și luna cumplită a lui august. Că organismul meu(oh, nu mai avem 20 de ani...)s-a obișnuit cu "la nouvelle cuisine", dușmanul jurat al grăsimilor in bucătărie. Sînt de acord cu orice: dar mie, totul-cum spuneam- mi s-a părut prea greu.

Nota de plată (am fost singur) cuprinzînd porția de 3 mici cu chipsi, o salată de gogoșari,pe care o comandasem urgent întru tăierea grăsimii, și o băutură ușoara: 10(zece) șekeli.Recomandabil celor ce nu fac parte din familia mea gastronomică de spirite.

LUCULLUS

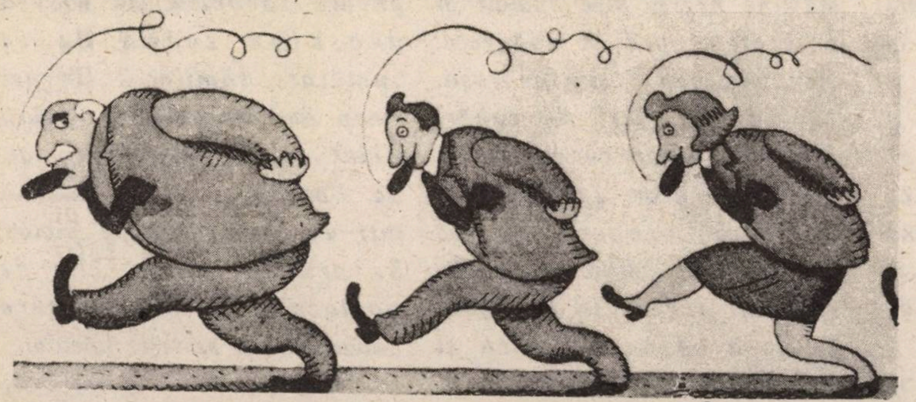

MINIMUM A SURIS

la vederea acestui desen (de Spacek, în Newsweek) din care înțelegem că obiceiul subalternilor de a-și imita șefii este universal valabil și poate fi întîlnit în casele cele mai bune.

...și ACASĂ

CE MÎNCAM DE SARBATORI

BURI LA CUPTOR: se curăță patru pești buri, nu prea mari, se spală și se taie în două pe lungime. Capul și coada se aruncă. Dacă este posibil se scoate întreg osul de la mijloc. Se toarnă deasupra zeama de la două lămîi și se lasă 1 oră. Separat, se unge cu margarină o formă dreptunghiulară pyrex și se așează fileurile de buri. Se călesc apoi separat în 40 gr. margarină 2 cepe tocate sau tăiate felioare rotunde. Se adaugă 4 roșii mari cojite și tăiate bucățele, sare, piper, și 2 linguri pătrunjel verde tocat. Se fierbe pînă ce zeama a scăzut. Se toarnă peste peștele din formă, se presară cu puțin praf de usturoi și se acoperă cu o hîrtie de aluminium. Se dă la cuptor încins dinainte, la 220 grade, circa 40 minute. Se servește cald cu garnitură de salată de castraveți verzi tăiați felioare foarte subțiri și marinați în oțet cu sare, usturoi zdrobit, mult mărar tocat și o linguriță untdelemn.

MÎNCARE RECE DE ȚELINA : se curăță 2 țeline mari, se taie felii de 1-2 cm. grosime. Se pun într-o cratiță mare cu puțin untdelemn, să se rumenească ușor pe toate părțile, acoperite, pe foc mic. Se adaugă 2 linguri cu măsline negre, bine spălate și desărate, 1 oră în apă rece, jumătate pahar suc de roșii, 1 vîrf de cuțit de zahăr, jumătate pahar cu vin alb și jumătate pahar apă. Se lasă să fiarbă acoperit pe foc mic, pînă ce țelina este moale și sosul scăzut la un sfert. Se lasă să se răcească și apoi se dă la frigider.

TORT FRANȚUZESC: se bat spumă tare 4 albușuri cu 200 gr. zahăr și un praf vanilie. Se adaugă amestecînd ușor, 1 lingură zeamă de portocale, 200 gr. nuci măcinate și 80 gr. făină amestecată cu 1 linguriță backpulver. Din această compoziție se coc 2 blaturi, în formă de tort de 26 cm. diametru, unsă bine cu margarină, una după alta, cîte 20 minute, la 200 grade. Cînd amîndouă blaturile sînt reci, se ung cu 3 linguri gem de portocale amare frecate cu 2 linguri lichior de portocale. Se suprapun și se unge cu gem și împrejur. Se topește apoi 150 gr. ciocolată amăruie cu 2 linguri apă, 1 linguriță unt și 1 linguriță nes-cafe. Se lasă puțin să se răcorească și se unge tortul deasupra și împrejur, din abundență. Se ornează cu jumătăți de nucă, puțin prăjite și caramelizate.

MISISIPI-PUNCI: se pune în shaker 1 lingură gheață zdrobită. Se toarnă deasupra zeama de la jumătate lămîie, 2 linguri sirop de mandarine, 1 lingură whisky și 1 linguriță coniac. Se bate bine și se toarnă într-un pahar lat pe picior. Se ornează cu o felie de portocală înfiptă pe gura paharului. Se servește imediat.

■ YLANA

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

În goană după senzații, un cunoscut ziar ebraic a dezvăluit un "scandal" de proporții: Israelul trimite la Olimpiada de la Seul 19 sportivi și... 41 însoțitori. Adevărul este că, în marea lor majoritate, acești însoțitori nu-s **simpli** "chibiți". Unii sînt delegați la congresele diferitelor federații internaționale, alții sînt arbitri internaționali. De altfel, arbitrii, printre care și "românii" Sedy Herșcovici (gimnastică) și Radu Rosenthal (volei) nu pleacă pe socoteala forurilor noastre sportive, ci invitați de organizatori.

De ce, atunci, toată gălăgia? Numai de dragul de a bate apa-n piuă?

■

Cine-i voleibalista nr.1 a Israelului? Anat Herșcu, în vîrstă de 26 ani, care joacă în liga națională de la 14 ani, la Hapoel Bat Yam. Cu această echipă, Anat a cîștigat de două ori campionatul național și de trei ori "Cupa Israelului". Un an a jucat ca profesionistă într-o echipă din Germania, dar i-a fost de-ajuns și s-a întors acasă...

■

Uri Malmilian a decis că anul acesta va fi ultimul la Bethar Ierusalim. La 31 de ani, după 15 ani de fidelitate, i s-a făcut dor de ducă. Gurile rele susțin că declarațiile sale, în acest sens, ar fi îndreptate spre obținerea unui contract mai "gras" anul viitor...

SPORT

Regizor de operă, cunoscut și apreciat ole-ul hadaș Bob Massini a fost în anii tinereții un pasionat sportiv. A ocupat un foarte onorabil loc 2 la campionatele naționale de lupte greco-romane (juniori) de la Oradea, a fost de asemenea atlet, boxer, înotător și a jucat ani de zile polo pe apă în divizia națională. Sportul era la el o chestiune de familie: tatăl său, Egizio Massini, a fost nu numai prim-dirijor și directorul Operei Române, ci și președintele Federației Române de Box.

■

Cred că, în ziarele noastre, mai exact spus în paginile sportive ale ziarelor noastre, nu s-a apreciat, în măsura cuvenită, performanța atletei Mazal Șalom de la Hapoel Beer Șeva. Aceasta a cîștigat cross-ul organizat la Moscova de ziarul "Trud", devansînd concurente din 20 de țări, **printre care și atletele sovietice, aflate în plină pregătire pentru Olimpiada de la Seul.**

Ceva ce numai în Israel poate fi posibil. Un arbitru de fotbal, David Țipori, a făcut greva foamei în fața sediului federației noastre de specialitate, deoarece a fost retrogradat, dîndu-i-se să conducă doar **meciuri de district. După cîteva zile de grevă, i s-a alăturat și soția sa, gravidă. Nimic n-a ajutat și Țipori a rămas bun retrogradat...**

■ R. TEPNER

MINIMUM spune: Domnu' Țipori, hai să fim serioși și să nu ne jucăm țurca cu grevele!

LABORATOR DENTAR
LA
RISHON LE ZION !
DOREL BERCOVICI
Execută
PROTEZE MOBILE
REPARAȚII DENTARE
URGENTE, ÎN CONDIȚII AVANTAJOASE
Tel. 03-942624

CLIENȚILOR NOȘTRI,

ȘANA TOVA !

POŞTA BY AIR MAIL

DA, UN PARTID AL NOSTRU

Nu pot să-mi exprim îndeajuns amărăciunea pentru ceea ce se întîmplă, în această vară cum..plită, cu o seamă de personalităţi ale alialei noastre "cuminţi", care din posibili candidaţi la cel de al 12-lea Knesset, devin simpli marginali şi asistă surprinşi (ca şi noi de altfel) la "sforăriile democratice" care se fac în preajma urnelor, atît la Maarah, cît şi la Likud sau alte partide. Cert este că nu avem nici un candidat din aliaua noastră pentru cel de al 12-lea Knesset. Va să zică ceea ce tot repetă d. Shimon Peres, că noi "românii" am venit în Israel cu pantofi cu talpă de gumă ca să nu facem... gălăgie, e adevărat. Noi sîntem o "alia" ... cuminte, harnică şi tăcută". Noi nu supărăm pe nimeni. Cel mult putem fi insultaţi şi atîta tot. Noi nici "pîs" nu am spus şi am părăsit cu toţii scena politică, spre marea bucurie acelor care ne.... "iubesc!"

În fond, nu pot pricepe de ce, dacă sîntem atît de apreciaţi, sîntem mereu puşi de-o parte?

De ce domnule Peres? De ce domnule Şamir? Nu cumva ne băgaţi în categoria... fraierilor buni de tras în jug, alia de... categoria a II-a, parafrazînd ceva trist din Galut. Chiar nu ni se cuvine nimic, nimic, Domnilor?

Cred că ar fi de dorit ca acum în al 12-lea ceas să ne scoatem... pantofii aceştia de tip "Peres" şi să încercăm să pătrundem în viaţa politică a ţării cu puterile noastre proprii. În acest sens aş propune două variante posibile:

1) H.O.R.-ul să devină o organizaţie de sine stătătoare şi să participe la alegerile pentru cel de al 12-lea Knesset.

2) Crearea unui Partid democrat al alialei noastre în fruntea căruia să ne alegem cele mai proeminente personalităţi ale alialei noastre.

Aş propune ca în cel mai scurt timp posibil să se întrunească un nucleu format dintr-un număr de 10 personalităţi care să aleagă una din cele 2 variante propuse *şi să ne depunem candidatura pentru cel de al 12-lea Knesset.*

Iată lista celor 10:

1) Itzhac Artzi, deputat în cel de al 11-lea Knesset.
2) Meir Rozen, fostul nostru ambasador în S.U.A.
3) Tzvi Rozen, preşedintele HOR Ierusalim.
4) Arthur Israelovici, trezorierul Histadrutului.
5) Meir Nitzan - primarul oraşului Rişon le Zion
6) Lia König - artistă a teatrului "Habima".
7) Nathan Cohen - preşedintele HOR Beer Şeva - Neghev.
8) Menahem Ariav - primarul oraşului Carmiel.
10) Eliezer Ram - Tat aluf (rez.). - Beer Şeva.

Să rămînem în speranţa că strigătul nostru va fi recepţionat de cine trebuie şi în sfîrşit vom primi ceea ce ni se cuvine de fapt şi de drept.

Dr. E. ELIAS
Beer Şeva

ophir tours

CEASUL ACELA CÎND NE VOM AFLA ÎN CABINA DE VOT

...În momentul de cumpănă în care ne aflăm, nu avem nevoie de partide ci de conducători excepţionali care să ne scoată din haos.

Dacă nu apare acest "deus ex machina" mi-e frică de ceasul acela, greu, apocaliptic, cînd ne vom afla singuri în cabina de vot, puşi să alegem între un principiu şi un nume oarecare, să nu fim tentaţi, Doamne fereşte! (şi vă rog să credeţi că mă rog fierbinte să nu se întîmple) în faţa multiplelor bilete multicolore ale diferitelor partide, să nu fim tentaţi să băgăm în urnă o foaie albă. Albă ca neantul sau ca linţoliul unui cadavru.

Dr. S. JACOBSON
Tel Aviv

IRAKIENII ŞI NOI

În numărul 16 din MINIMUM (pagina 31, sub fotografia lui Menahem Ben Porat) este lansată ideia edificării unui aşezămînt cultural-muzeu, al evreilor originari din România.

Ideea este excelentă şi - sînt convins - realizabilă.

Am lucrat peste cinci ani în colectivul de proiectare şi execuţie a Muzeului Evreilor Originari din Iraq (Babilon). S-a început fără bani, doar cu o schiţă şi un prospect. S-au colectat apoi primele fonduri şi s-a început executarea proiectului, în primul rînd clădirea. Pe măsură ce încă o fază era terminată, se făceau fotografii şi multă propagandă, apelîndu-se la noi donaţii, pentru continuarea lucrărilor. Treptat, prin colecte la evreii de origină irakiană din ţară (inclusiv conducători ai unor instituţii publice care "alocau" fonduri din bugetele publice), precum şi din străinătate. Este

interesant de citit lista donatorilor, afişată la intrarea muzeului, - pentru a înţelege cum s-a ajuns la stadiul de finisare şi la inaugurarea acestui centru de cultură şi foarte reuşit muzeu documentar.

Sistemul este bun şi poate...

M. SIMION
Petah Tikva

GRECII ŞI BULA

În legătură cu alegerile prezidenţiale din Statele Unite, îmi permit să exprim unele păreri strict personale. "Timeo Danaos, et dona ferentes" - traducere exactă: "Mă tem de greci, chiar dacă poartă daruri".

*

Traducere a la Bulă:

Mă tem de dandanale şi Doamne fereşte (de Jesse Jackson)

Dr. DAN FOGLU
Tveria

UNUL DIN CEI DREPŢI : GRIGORE PROFIR

Împlinirea în această vară a 47 de ani de la pogromul de la Iaşi, ne-a răscolit mari dureri: asasinarea cu sălbăticie a peste 11.000 de evrei de către autorităţile româneşti, armata germană, bandele legionare şi scursorile mahalalelor ieşene puse pe crime şi jaf.

Dar, odată cu revolta ce o simţim faţă de călăii bestiali, nutrim sentimente de recunoştinţă faţă de oamenii de omenie, care au salvat de la moarte, cu riscul vieţii lor, pe locuitorii paşnici evrei asupra cărora s-a abătut tragedia lui "29 iunie". Un asemenea om a fost şi Grigore Profir, directorul morii "Dacia" din Iaşi.

În dimineaţa zilei de 29 iunie 1941, autorităţile au dat dispoziţie ca toţi evreii să meargă la Chestura Poliţiei Iaşi pentru verificarea actelor. În acest scop, evreii au fost ridicaţi din locuinţele lor, aşa cum se găseau, trimişi în stradă şi îndreptaţi în mari convoaie spre Poliţie.

În cartierul Păcurari, convoiul de evrei a început să se formeze de la marginea oraşului şi înainta spre centrul lui pe strada Păcurari.

Cînd convoiul a ajuns în dreptul străzii care ducea la moara Dacia, s-au trimis ostaşi pentru a scoate evreii şi de aici. La moară se găseau circa o sută evrei, unii trimişi de armată (mobilizaţi) alţii reţinuţi la raziile efectuate în oraş şi repartizaţi la muncă - circa 20 de evrei făceau parte din personalul morii.

Ostaşii i-au cerut lui Grigore Profir să adune în curte toţi evreii pentru a fi ridicaţi şi trimişi în convoi. El a fost ameninţat cu împuşcarea dacă refuză să se supună ordinului.

Dar Grigore Profir a refuzat predarea evreilor. După discuţiile purtate, Grigore Profir şi-a convins interlocutorii şi aceştia au plecat singuri.

Împreună cu soţia sa, Grigore Profir a ajutat la aducerea la moară şi a altor salariaţi evrei ai întreprinderii cît şi a unor membri din familia acestora - au venit şi unii vecini evrei. De la locuinţa sa a adus o căruţă de alimente.

O perioadă de timp, toţi aceşti evrei s-au adăpostit la moară. Prin grija lui Grigore Profir şi a familiilor Grossman şi Haimovici a fost organizată chiar o cantină!

Toate acţiunile lui Grigore Profir au fost făcute fără a urmări un scop material. De aceea, a fost iubit şi respectat de multă lume. Era un om modest şi nu vorbea niciodată de faptele sale.

Grigore Profir a murit la adînci bătrîneţe (93 ani), fiind regretat de toţi cei ce l-au cunoscut. A fost onorat şi de Comunitatea Evreilor din Iaşi, fiind considerat unul "din cei drepţi".

Rîndurile de faţă, scrise de unul din evreii salvaţi de el de la moarte la 29 iunie 1941, reprezintă un omagiu adus memoriei sale. Fie-i amintirea binecuvîntată.

Dr. LEIZER GHIDALE
Haifa

PROFESORUL ALEXANDRU LUPU - O EXCEPŢIE

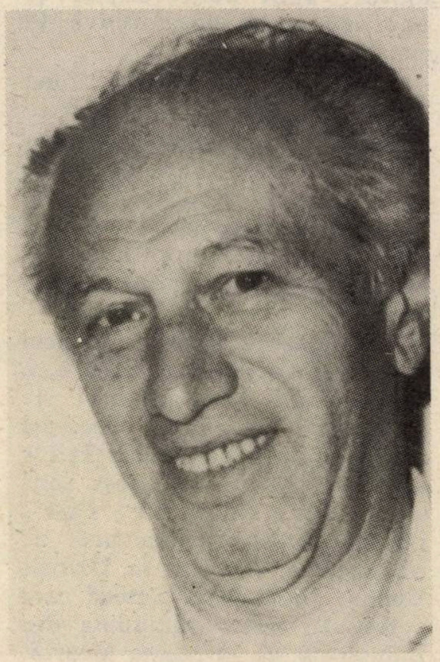

Alexandru Lupu, profesor de metalurgie la Technionul din Haifa şi de arheo-metalurgie la Institutul de Arheologie a Universităţii din Tel-Aviv, nu mai este printre noi de 3 ani.

Am avut norocul să-l cunosc îndeaproape din 1941 şi privilegiul de a-i fi prieten, de aceea mă simt dator să-i evoc personalitatea.

Al. Lupu s-a născut în ianuarie 1917 în Roman, şi, după terminarea liceului a venit să studieze la Bucureşti, locuind, ca majoritatea studenţilor evrei, cu posibilităţi financiare reduse,

la căminul Schuler şi întreţinîndu-se din meditaţii. După întreruperea forţată a studiilor din perioada 1940-1944, şi le-a continuat după 1944, în 1946 terminînd Facultatea de Chimie Industrială a Politehnicii din Bucureşti - cu specialitatea metalurgie.

Între 1946-48 a lucrat ca inginer la Uzinele Phönix din Baia - Mare la secţiile plumb, cupru, aur, argint. Între 1949 - 62, a făcut parte din corpul didactic al Facultăţii de Metalurgie de la Politehnică, unde a intrat ca asistent, apoi lector, apoi conferenţiar şi profesor şef de catedră la metale neferoase.

În 1962 - prof. Al. Lupu împreună cu familia sa, au aliat în Israel, unde din prima clipă şi-a îndreptat toate eforturile pentru a pune la dispoziţia ştiinţei şi tehnicei israeliene excepţionala sa capacitate de muncă şi de organizare.

Pe această linie, în cadrul Technionului din Haifa a organizat laboratorul de metalurgie, efectuînd cercetări corespunzătoare necesităţilor specifice ţării. În acest sens s-a îndreptat spre îmbunătăţirea procesului de obţinere a cuprului la Uzinele Timna, inclusiv o metodă care foloseşte apele reziduale din industriile de la Marea Moartă.

Paralel cu eforturile făcute la Technion - prof. Lupu a intrat într-o muncă cu totul nouă. Scurt timp după venirea în ţară s-a alăturat expediţiei ARAVA a Muzeului Haaretz. Ca metalurg al expediţiei a analizat zgurile găsite la suprafaţă în regiunea "Ciupercii" de lîngă Uzinele Timna. În urma analizelor zgurilor au fost găsite cuptoarele folosite acum 3000 de ani, precum şi minereurile de cupru din regiune. Pe baza analizelor efectuate, el a refăcut în laborator întregul proces tehnologic, dînd prima dovadă ştiinţifică a procedeului întrebuinţat în antichitate.

Profesorul Lupu a făcut parte din numeroase societăţi în domeniul chimiei în Israel, U.S.A., Franţa, Anglia, dar în acelaşi timp era simplu, prietenos. „Era un om modest, nu se bătea cu pumnul în piept, nu era lăudăros, lăsa faptele să vorbească", - scrie despre el publicistul Ilie Zaharia.

Al. Lupu avea un mare farmec personal; optimismul său contagios, rîsul cald, făceau din prezenţa lui o adevărată plăcere. De aceea probabil, ori de cîte ori mă gîndesc la el, în sufletul meu se iveşte o lumină.

PAUL LUPAŞCU
Bat Yam

REGINA MARIA

Sînt inginer mecanic, originar din Bucureşti, stabilit la Ierusalim în urmă cu cinci ani, în prezent la specializare în Statele Unite. Am fost şi am rămas un cititor fervent al "Revistei Minimum" şi poate că depărtarea fizică de cultura românească aici şi mai acută decît în Israel, m-a determinat să-mi aştern gîndurile şi emoţiile pe hîrtie.

Prin intermediul părinţilor primim fiecare număr al revistei, care reprezintă pentru noi un punct de mare interes, bucurie sufletească şi mîndrie că în sfîrşit există o reusită în încercarea de a crea o viaţă culturală permanentă a comunităţii noastre.

Ca român şi israelian aflat temporar pe un alt meleag există o poftă nesăţioasă de a călători, vedea şi înţelege locuri şi oameni noi, pe cît posibil de a transforma şocul cultural al impactului cu o lume nouă, într-un proces de înţelegere comparativă.

Cutreierînd America şi Canada, deseori m-a încercat o părere de rău că grupuri relativ mari de români nu reuşesc să formeze o comunitate definită şi activă aşa cum alte grupuri etnice au demonstrat că se poate. Exemple tipice sînt China Town din San Francisco şi Vancouver, Japan Town deja conturat şi în permanentă expansiune în toate marile oraşe de pe coasta de vest. Nu ştiu dacă motivul necristalizării unor astfel de comunităţi româneşti îl constituie numai aspectul cantitativ al populaţiei româneşti, lipsa unei forţe financiare sau pur şi simplu o trăsătură generală de integrare pasivă.

Adevărul este că toate aceste gînduri ni le-a stîrnit descoperirea unui colţ românesc în acest "vest sălbatic" al Americii, la graniţa dintre statele Washington şi Oregon, de-a lungul Columbiei River, 100 mile de la Oceanul Pacific, un muzeu numit Maryhill Museum. Aşezat la extremitatea sudică a rezervaţiei indiene Yakina, muzeul prezintă o îmbinare reuşită a artei europene cu cea americană, într-o încercare de a exprima comuniunea de aspiraţii între arta populaţiei indigene şi moştenirea culturală a bătrînei Europe!

Surpriza - surprizelor a constituit-o însă o "cameră regală" complet mobilată în stil românesc, parcă bucăţică ruptă din Castelul Peleş şi donată muzeului de către Regina Maria a României prin anii 1926.

Bucuria descoperirii acestei oaze româneşti într-un loc atît de depărtat, m-a determinat să vă trimit aceste rînduri, ca dovadă a faptului că fiecare "oază românească" mică sau mare, revistă, muzeu, artist şi în ultimă instanţă o comunitate românească închegată, constituie o sursă de echilibru sufletesc, continuitate şi mîndrie.

MARIAN LUCA
Seattle, W A. U.S.A

POŞTA

PENSII DIN ROMÂNIA

Am lucrat de la o vîrstă fragedă, în diferite locuri de muncă din România.

Acum vin pe această cale să mă asociez celor care doresc să primească pensia cuvenită pentru anii de muncă.

Sper în succesul acestei acţiuni umanitare.

Leon Berman, Beer Şeva rh. Burla 5/65, Şicun H.

Leon Şmilovici, Haifa (*"ar trebui o pagină în* ***Minimum*** consacrată accidentelor de circulaţie"); ***Y. Storfer***, Ierusalim a) nu credem că pentru editarea cărţii de amintiri a rabinului şef dr. Al. Şafran ar trebui deschisă o subscripţie publică: ar fi îndeajuns, socotim noi, ca numai 493 de organizaţii româneşti din cele 1986308653 existente să se ***simtă*** b) ediţia originală a cărţii nu a apărut în franceză ci în engleză şi poate fi obţinută de la Yad Vashem, Ierusalim); ***Meir Eliahu***, Ierusalim (a) de acord cu dvs. - mai uşor scoţi un evreu din Galut, decît Galutul din evrei b) o glumă: Iţic vine în vizită la Haim. Haim, face el, ai pe perete o pată de ulei! - Şi ce vrei să am la salariul meu - răspunde Haim - un Rembrandt?); ***Robert Schwartz*** , Azor (da, ni se par interesante constatările din Anglia; le vom publica); ***Iulius Segal*** Natania (informaţiile trimise de la Monte Carlo despre atacurile şovine la care a fost supus cîntăreţul Enrico Macias sînt bine găsite... dar tardive; ceea ce nu e tardiv e simţul dv... reportericesc, pe care-l puteţi exersa şi în Natania); ***Herman Schachner***, Hedera ("ce caută în ***Minimum*** articolele despre ghicitul viitorului?") ***Alexandru Garcia***, Tel Aviv (materialul intitulat ***S.O.S - Antisemitismul***, de fapt un studiu destul de serios, este mult prea lung pentru posibilităţile noastre: ar ocupa vreun sfert de revistă; aşteptăm altceva, mai scurt); ***Aba Copelovici***, Ramat Eliahu (am trimis lui H. Wald, la Bucureşti, comentariile dv. pe marginea eseului său despre iudaism; sperăm că în felul acesta se va închega, peste mări, un dialog între filozofi); ***I. Spiegler*** şi alţi olimi cazaţi la maonul ***Shalom*** din Aşdod (adresaţi-vă, întru rezolvarea problemelor dv. noului preşedinte al H.O.R.-ului. D. Uri Eliav; tel. 03 - 5455802; credem că veţi găsi o ureche atentă); ***Dr. Ana Katz*** Ierusalim ("oare Lucullus nu vede nici cît vede M. Rudich? ... cred că unilateralitatea e vecină cu o periculoasă orbire"; dacă v-aţi fi exprimat mai direct... oh, ce bine-ar fi - acuzaţiile dvs. ar suna cam aşa: Lucullus, cel de la Televiziune, are vederi de dreapta, pe care eu, dr. Catz nu le accept etc.). ***Ing. Emil Ban***, Neher, ***Herma Winkler***, Ierusalim; ***av. I Segall***, Rehovot; ***Moshe Frimu***, Tel Aviv; ***Ştefan Lichi***, Lancaster, PA., U.S.A.; mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii.

ÎN NUMARUL VIITOR

Prof. Dr. Radu Mănescu (fost adjunct la Ministerul Finanţelor din România): ...Ceva despre cauzele care au determinat marea emigrare a evreilor din România în Israel.

I. Fîntînaru: Ceva despre Carol Iancu, Bismark şi evenimentele la zi.

Sergiu Levin: ceva despre ciudatul romancier evreu-român parizian, Edgar Reichman.

Andrei Strihan: ceva despre un necunoscut artist-evreu al Renaşterii.

ERATA

La ***Pagina cît se poate de liberă*** din nr. de faţă, textul despre vizita în România a rabinului Moshe Carmilly-Weinberger, în loc de "un prelat catolic al cărui nume ne scapă", se va citi: "un prelat catolic, d. Iuga".

Ne-a părăsit, răpus de o maladie perfidă şi cumplită, dramaturgul original, prozatorul nuanţat, prietenul bun şi sensibil care a fost

Ludovic Bruckstein ז"ל

Ne înclinăm în faţa mormîntului său, copleşiţi de durere. Îi vom păstra totdeauna amintirea luminoasă pe care ne-a lăsat-o !

ASOCIAŢIA SCRIITORILOR ISRAELIENI DE LIMBA ROMÂNĂ

CLEPSIDRA

TURISM

CONSTANTIN ZARNESCU, scriitor, redactor la revista *Tribuna* din Cluj (cîteva cărţi: *Clodi Primus* 1974; *Aforismele şi textele lui Brâncuşi* 1980); în călătorie de studii şi documentare pentru o carte despre Turnul Babel.

NOEMI ROHRILCH - COSAŞU, inginer (soţia scriitorului Radu Cosaşu); din Bucureşti; la rude.

EMIL ŢILENSCHI, ziarist, redactor principal la *Publicaţiile pentru străinătate*; din Bucureşti; la rude.

IRINA ANGHELESCU, economistă la Teatrul Naţional din Bucureşti, (soţia istoricului literar român Adrian Anghelescu); la rude.

COMEMORARE

M.H. BADY, ziarist şi Assir Zion; trei ani de la moarte; ceremonia a avut loc la cimitirul Bat Yam - Holon în ziua de 14 august a.c.

ADUNARE FESTIVA

Ziua naţională a României 23 August; la Biblioteca Tel Aviv, în ziua de 23 august; au luat cuvîntul: Ghideon Pat, ministru, Dr. Iulian Bituleanu, ambasadorul României în Israel, deputaţii Aba Eban şi I. Artzi, I. Korn, preşedintele Asociaţiei de prietenie Israel-România.

AZIL POLITIC

Sorin Pamfil, ziarist român, redactor-şef la Televiziunea Română; în occident.

DECESE

Rabanit Sara Şafran; fiica R.Iaacov Reuven Reinchart; soţia dr-ului Alexander Şafran,şef-rabinul Genevei, fost şef-rabin al României; inmormîntarea a avut loc la cimitirul Şomrei Şabat din Bnei Brak.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

PRIETENII sînt alături de poetul Shaul Carmel, la împlinirea unui an de la dispariţia soţiei sale, Isabela, suflet ales, prietenă devotată a mişcării noastre literare.

CAUTAM fotografii ale poetului Dan Hermon, din Beer Sheva (m. 1987). Tel. 227269.

RUDELE şi prietenii deplîng moartea Lizei Mihailovici, din Tel Aviv, şi se reculeg la mormîntul ei.

PERSOANA care a pierdut un sul de tablă de aluminium (litografie) pe str. Frishman din Tel Aviv, este invitată a se adresa la: M.Sherman, Instalaţii sanitare, str.Shlomo Hamelech 44, Tel Aviv (tel.233130).

SÎNT o ola hadaşa şi apelez la bunăvoinţa cititorilor revistei ***Minimum*** în legătură cu următoarele:

La începutul anului 1944 au sosit din Transnistria la Vaslui cca 40 de copii orfani care au fost repartizaţi la diferite familii evreieşti ce se oferiseră să-i îngrijească. Printre aceste familii am fost şi noi şi am primit o fetiţă pe nume Hava Verdligher, din Bălţi. Era o fetiţă frumoasă şi inteligentă şi ne-am ataşat cu toţii de ea. Am îmbrăcat-o, i-am făcut "trusou" şi în aprilie 1944, cînd frontul se apropiase de Iaşi, copiii între care şi Hava, au fost trimişi la Buzău, apoi în Eretz Israel.

De-atunci nu mai ştim nimic despre ea. Vîrsta ei acum ar fi de 55-56 de ani. Am dori mult să o ***revedem;*** alătur fotografia ei şi apelez la bunăvoinţa cititorilor să mă ajute să deu de urma ei.

LILI MARCOVICI, Simtat Hapardes 2/6m (Osiot) Rehovot - cod/ 76585; tel. 08 - 412271

DAVID ZISMAN din Aşdod roagă pe Herşcu Schwartz (originar din Vaslui) să telefoneze la 08 - 556517.

HOROSCOP

★ LUNA SEPTEMBRIE ★

SYBIL HEDERNA

*** BERBEC** (**21 martie - 19** aprilie)

Ascultaţi-vă intuiţia în ceea ce priveşte alegerea unui nou prieten sau asociat. Nu vă lăsaţi antrenat în activităţi politice: acestea pot creea conflicte în sînul familiei.

Luna aceasta vă oferă prilejul de a învăţa să spuneţi "Sliha" şi de a vă recăpăta pacea interioară.

*** TAUR (20 aprilie - 20 mai)**

Toate încercările de a face luna aceasta schimbări importante atît în viaţa profesională cît şi în familie, sînt sortite eşecului. Privind în jur veţi realiza că situaţia dv. este cu mult mai fericită decît a altora; deci cu înţelepciune mulţumiţi-vă cu ce-aţi realizat pînă în prezent. Atenţie la tulburări renale, nevralgii, lumbago.

*** GEMENI (21 mai - 20 iunie)**

Există posibilitatea de a recupera situaţii crezute pierdute. După 11 ale lunii verificaţi detaliile unui contract important şi impuneţi-vă punctul de vedere, refuzînd orice compromis. Urmaţi sfaturile unui sabru, aparţinînd zodiei Berbec care că poate ajuta la rezolvarea unor complicaţii neprevăzute.

*** CANCER (21 iunie - 22 iulie)**

Toate posibilităţile de a fi fericit sînt deja create. Se pune întrebarea dacă sînteţi deajuns de sincer (cu dv.) să recunoaşteţi aceasta şi să reacţionaţi ca atare. Relaţii sentimentale excelente. O dietă bine condusă poate avea rezultate favorabile în această lună plină de surprize gastronomice ptr. dv.

*** LEU (23 iulie - 22 august)**

Puteţi fi solicitat de activităţi politice, cu şanse mari de reuşită, dar controlaţi-vă entuziasmul. Lăsaţi pe alţii să decidă în locul dv. sau să se angajeze financiar. Cadrul familiei vă oferă momente bune şi activităţi comune care crează noi punţi.

*** FECIOARA (23 august - 22 septembrie)**

Începutul lunii este marcat de tendinţa de a neglija problemele financiare sau de cheltuieli neechilibrate care vă pot dăuna în viitorul apropiat. În cadrul familiei, probleme legate de moşteniri sau cîştiguri neprevăzute, precum şi discuţii contradictorii legate de planificarea bugetului.

*** BALANŢA (23 septembrie - 22 octombrie)**

Exprimaţi-vă clar punctul de vedere, evitînd a da loc la interpretări care vă pot complica juridic. Daţi dovadă de discreţie în legătură cu viaţa sentimentală a unui membru din familie care va acordat încrederea şi va solicitat sprijinul. Veţi face în cursul unui scurt voiaj, cunoştinţă cu o persoană influentă care va juca un rol hotărîtor în cariera dv.

*** SCORPION (23 octombrie - 21 noiembrie)**

Profitaţi de scurtele vacanţe pentru a recăpăta puterea de muncă. Evitaţi tranzacţii sau investiţii financiare fără avizul unei persoane de specialitate în care aveţi încredere. Veţi primi dovezi de afecţiune şi stimă, le meritaţi din plin şi învăţaţi să le primiţi. Atenţie la probleme legate de boli de piele sau de căderea părului. Supravegheaţi-vă dieta.

*** SAGETATOR (22 noiembrie - 21 decembrie)**

Perioadă favorabilă planurilor de viitor. Noi proiecte cu şansă de reuşită în special legate de cumpărarea, vînzarea sau reamenajarea unei locuinţe. Idei originale vă deschid porţile către succes. Puneţi la punct corespondenţa şi asiguraţi-vă că n-aţi uitat să răspundeţi unor persoane care au nevoie de ajutorul dv. Gimnastică, gimnastică, gimnastică!

*** CAPRICORN (22 decembrie - 19 ianuarie)**

Nu vă risipiţi în activităţi care nu vă slujesc interesele. Accentul trebuie pus în rezolvarea unor probleme delicate legate de familie. Sărbătorile pot prilejui aplanarea unor neînţelegeri între membrii familiei. Feriţi-vă de extravaganţe costisitoare.

*** VARSATOR (20 ianuarie - 19 februarie)**

Sînteţi răsplătit pe măsura eforturilor depuse; dar puteţi realiza mult mai mult. Reflectînd la această chestiune veţi găsi, noi metode, eventual noi parteneri. Nu uitaţi că nu tot ce străluceşte este aur. Deci evitaţi aparenţe seducătoare care pot ascunde surprize nedorite.

*** PEŞTII (19 februrarie - 20 martie)**

Întoarcerea unui membru al familiei vă va reda încrederea în dv. Învăţaţi să ascultaţi şi nu spuneţi ce nu trebuie spus. Nu faceţi promisiuni financiare care vă depăşesc posibilităţile. Între 15-20 ale lunii încercaţi a fi mai puţin posesiv dînd libertate de acţiune colaboratorilor.

Ilustraţie de I. GLUCKMAN

ÎN ATENȚIA AGENȚILOR DE VOIAJ:

UNGARIA • POLONIA • ROMANIA • BULGARIA • IUGOSLAVIA • CEHOSLOVACIA

EUROPA RĂSĂRITEANĂ

La dispoziția dvs. se află departamentul cel mai competent din Israel pentru țările din Europa Răsăriteană:

UNGARIA ◆ POLONIA ◆ ROMANIA ◆ BULGARIA ◆ IUGOSLAVIA ◆ CEHOSLOVACIA

Departamentul pentru Europa Răsăriteană al agenției OPHIR TOURS, sub conducerea lui MARCEL BADESCU - BLECHER, este unicul centru de comenzi din Israel care se ocupă de toate serviciile turistice din țările susamintite:

La dispoziția dv.:

- Locuri la zborurile El-Al și Tarom spre București și retur.
- Reprezentanță în Israel - prin contracte directe - a societăților:

- O echipă de profesioniști de mîna întîia
- Un sistem de activitate computerizat
- Majoritatea comenzilor se realizează pe bază de Free-Sale.

tarom
ROMANIAN AIR TRANSPORT

MALÉV
Hungarian Airlines

AGENȚII TURISTICE DE STAT:

UNGARIA
iBUSZ
HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

CEHOSLOVACIA
Čedok

BULGARIA
BALKAN TOURIST

POLONIA
ORBIS

ROMANIA
ONT
CARPATI BUCUREȘTI

IUGOSLAVIA
KOMPAS
JUGOSLAVIJA

VĂ RUGĂM SĂ TRANSMITEȚI, CHIAR ASTĂZI, COMENZILE PENTRU CLIENȚII DV. LA:

OPHIR TOURS - KEY TOURS, str. Ben Yehuda 32, et.VI, Tel Aviv. tel: 03 - 209745/6, 209774, 209755 sau prin tel. 03 - 5131703 la dispoziția dv. 24 ore pe zi.

★ ȘANA TOVA!

Onorați turiști: vă rugăm, adresați-vă agentului dv. de voiaj.

O LUME MINUNATĂ LA DISPOZIȚIA DV.

אופיר טורס

Tel. 03 - 5131703 - în serviciul dv. 24 de ore pe zi

minimum

AN II • NR. 19
OCTOMBRIE
1988
6,20 ȘEKELI

CARE ESTE, OARE, ADEVĂRATUL CHIP AL ALEGĂTORULUI?

• M.RUDICH • BALONUL

• MARK ȘI SIDONIA SIDON • VOTAȚI CU VOI!

Foto: Hedy Löffler

Un desen al francezului deştept Sempé, despre suferinţele din creier ale cetăţeanului francez nedecis, înainte de alegeri.

Un desen din care înţelegem că pe malurile Senei ca şi la Afula Ilit bombardamentele *tele* de lozinci electorale sînt aceleaşi; acolo, între Mitterand şi Chirac, aici, în Medina, între Peres şi Şamir, între Rabin şi Arik Şaron, între Raful şi Shulamit Aloni.

Un desen care, pe noi, cei din *trib*, ne face să zîmbim şi să-i strigăm lui Caragiale, eternul: eu... pentru cine votez?

Sempé

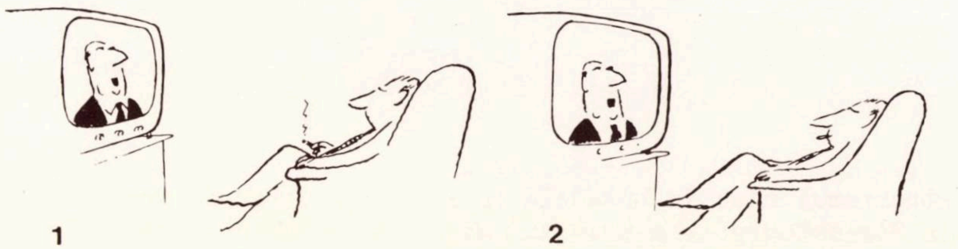

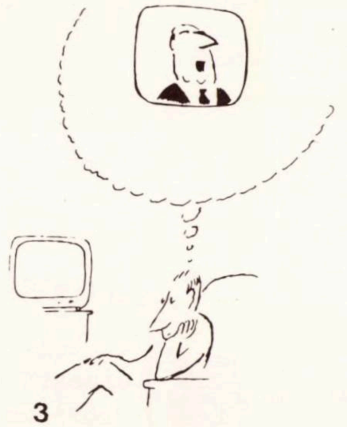

Eu cu cine votez?

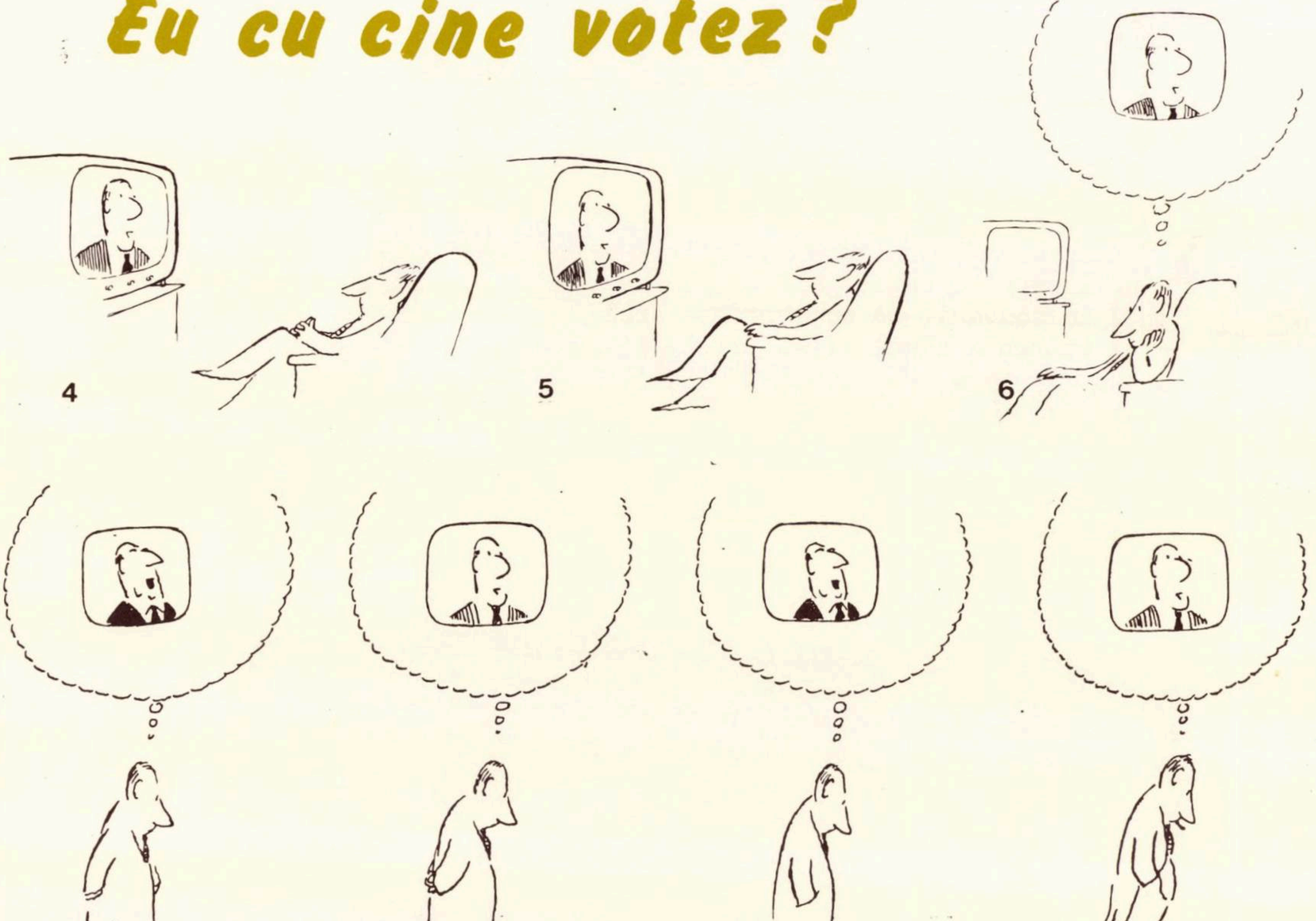

ANUL II • NR.19 • OCTOMBRIE 1988

LA ÎNCHIDEREA EDIȚIEI

- Abie Nathan, despre care se spune că e un naiv și că numai din inocență politică s-a întîlnit cu Arafat, pretinde că Zahalul a avut cunoștință dinainte de această întîlnire și chiar i-a predat o listă a prizonierilor israelieni aflați în mîinile teroriștilor. Dacă este adevărat, e tulburător,nu? In orice caz, după cum spun cunoscătorii legilor, Abie Nathan ar fi putut să se întîlnească cu Arafat fără să încalce legea care interzice asemenea întîlniri. Dacă lua cu el la Tunis doi ziariști străini care să pună două, trei întrebări și apoi ar fi stat îndelung de vorbă cu Arafat, asta s-ar fi chemat "participare la o conferință internațională de presă" și, conform legii, Abie Nathan nu mai era pasibil de o pedeapsă. Așa a procedat în trecut Uri Avneri. Dar Nathan nu a folosit acest truc și faptul dă de gîndit.

-Politicienii europeni, poate cu numai unica excepție a doamnei Thatcher, sînt "fermecați" de "pacifismul" lui Arafat. Ei nu -i sesizează extremismul nici în butadele ce le face. La conferința de presă de la Strassbourg el a povestit că atunci cînd a intrat în clădirea Parlamentului European, un grup de demonstranți a strigat: "Arafat, cară-te acasă!" iar el, cică, le-a răspuns: Domnilor, asta este de fapt exact ceea ce vreau și eu - să mă duc acasă, în Palestina ocupată de sioniști!... Or, europenii nu înțeleg că Arafat vrea să revină "acasă" numai după distrugerea Statului Israel.

- Sondajele de opinie nu "promit" un învingător cert la alegerile pentru Knesset, dar Ezer Weizman afișează un optimism aproape mistic, afirmînd că Maarahul va obține o asemenea victorie, încît va putea să formeze singur guvernul. Nu aceasta pare însă să fie și părerea celor două partide mari. Ele sînt atente la sondajele care le plasează pe locuri aproape egale și iau măsuri în consecință. S-a observat că ele au convenit să nu abordeze anumite teme "gingașe" pentru amîndouă în campania electorală, precum și alte tactici fine care pregătesc terenul pentru viitoarea coaliție foarte probabilă.

S A L U T, "OFEK 1"!

Luni, 19 septembrie 1988. "MINIMUM" SE DUCE LA TIPAR FERICIT CA A MAI PRINS SI POATE CONSEMNA MAREA VESTE A LANSARII PRIMULUI SATELIT ISRAELIAN DE INFORMATII "OFEK 1". PRIN ACEASTA ISRAELUL INTRA IN "CLUBUL COSMIC" DIN CARE PINA ACUM AU FACUT PARTE NUMAI STATELE UNITE, UNIUNEA SOVIETICA, CHINA, JAPONIA, MAREA BRITANIE, FRANTA SI INDIA.

PROF. YUVAL NEEMAN, PRESEDINTELE AGENTIEI SPATIALE ISRAELIENE, A SPUS CA SATELITUL SE VA AFLA IN COSMOS O LUNA DE ZILE, APOI VA LUA FOC SI SE VA AUTODISTRUGE. "PE URMA VOR FI ALTE LANSARI DE SATELITI", A DEZVALUIT SAVANTUL.

IN TIMP DE O LUNA "OFEK" VA MUNCI MULT. EL TREBUIE SA VERIFICE DACA POATE PRIMI IN MOD REGULAT ENERGIE DE LA INSTALATIILE SOLARE, INFLUENTA GRAVITATIEI PAMINTULUI SI A IMPONDERABILITATII.

PROF. NEEMAN A SPUS CA SATELITUL ESTE UN CADOU AL FAMILIEI DE SAVANTI SI INGINERI ISRAELIENI FACUT STATULUI NOSTRU LA IMPLINIREA A 40 DE ANI DE LA INFIINTARE, UN CADOU DE CARE TOTI CETATENII TREBUIE SA FIE MINDRI.

SINTEM! TODA RABA PENTRU "OFEK"!

■ ADRIAN ZAHAREANU

Vrabia... mălai visează

După decizia regelui Hussein de a se despărţi de teritoriile cucerite de Israel în 1967, au fost lansate nenumărate pronosticuri în legătură cu înfiinţarea unui stat O.E.P.-ist în aceste teritorii. Şi pe zi ce trece asistăm din ce în ce mai mult la întărirea zvonurilor că "statul palestinean" în fruntea căruia va sta Arafat, nu este decît o chestie de timp.

După alegerile din Statele Unite, Israelul s-ar putea trezi în situaţia în care s-au aflat, la un moment dat şi alţi aliaţi ai Statelor Unite, care au constatat că angajamentele şi promisiunile făcute (*mă refer aici la declaraţiile şi ale lui Dukakis, şi ale lui Bush*) nu mai sînt valabile. Israelul nu-i va mai avea alături nici pe Reagan, nici pe Shultz.

Cu cîţiva ani în urmă, ziaristul egiptean Mustafa Amin scria în "Al Ahbar": "*Statele Unite vor jertfi în curînd Israelul de dragul arabilor, aşa cum au jertfit Taiwanul de dragul Chinei. Ceea ce i s-a întîmplat Taiwanului, i se va întîmpla şi Israelului. Statele Unite nu-şi pot permite să sacrifice pacea lumii, interesele lor economice, petrolul arab, depunerile arabe din băncile occidentale şi prietenia ţărilor arabe de dragul Israelului.*"

Nu se poate uita că, în aceeaşi epocă (*sub preşidenţia lui Carter*) pe o hartă pregătită în cinstea vizitei regelui Hussein în Statele Unite, atîrnată la intrarea clădirii Departamentului de Stat de la Washington, statul Israel nu figura. La sesizarea ambasadei noastre, harta a fost repede înlocuită cu o hartă a oraşului Rabat Amon, dar intenţia a rămas intenţie şi faptul consemnat în istoria relaţiilor prieteneşti cu Statele Unite.

Departe de noi gîndul că aşa cum Taiwanul a fost azvîrlit peste bord, Statele Unite vor proceda cu Israelul. Administraţia Reagan a lăsat amprente adînci în politica Americii faţă de Israel. Dar ce ne vom face în cazul cînd impinse la disperare, Statele Unite se vor descotorosi totuşi de toate obligaţiile anterioare? Deaceea, Israelul trebuie să regrete refuzul de a nu-l fi înţeles pe Shultz şi de a nu fi mers pe linia ministrului de externe american.

Dar, să reviu la ultima problemă la ordinea zilei: crearea unui "stat palestinian". E normal ca statul nostru să respingă orice contact cu arafatiştii care militează pentru desfiinţarea Israelului.

În aceşti 40 de ani, de cînd există Israelul, "palestinienii" şi-au făcut o meserie. Au devenit specialişti în crime, atentate, jafuri şi minciuni. Greu să se obişnuiască acum cu o muncă cinstită. De ce să trudească pentru făurirea unui stat, - pentru organizare, planificare etc., cînd nu trebuie să-şi bată capul cu nimic din toate acestea? Duc o viaţă de huzur, au bani mai mult decît le trebuie, consideraţia lui Gorbaciov şi a lui Ceauşescu, nu fac altceva decît să se joace cu "kalacinikov"-ul şi sînt apreciaţi drept luptători şi eroi de guerilă. Ce le trebuie un stat?

Iată ce scrie Edmond Begheaud, în cartea "Les Palestiniens", apărută mai de mult în editura "Bordas" din Paris: "*Fiu al unei servitoare devenită a treia soţie a unui muftiu al armatei turce din Palestina, Arafat se consideră ca aparţinînd unei vechi familii musulmane.*

În anii '60, principalul centru de activitate al palestinienilor era în Europa, mai precis în Germania Federală. Elementul dinamic al organizaţiei era Arafat, care obţinuse o diplomă de inginer, între două voiajuri între Europa şi Orientul Mijlociu... El exercită o mare autoritate asupra camarazilor săi, şi îndemnurile sale la crimă şi genocid, electrizează un tineret setos de glorie şi de sînge. Conduce asociaţia ca pe o întreprindere comercială, care îi aduce bani, putere şi glorie, iar lozinca principală este: **distrugerea Israelului, aruncarea evreilor în mare**"

Fragmentul citat din cartea lui Begheaud este mai mult decît edificator asupra persoanei lui Arafat şi asupra intenţiilor lui faţă de Israel.

Mă întreb, cum nu-şi poate da seama această mulţime de capete interesate (*îi exclud pe Reagan şi pe Shultz, chiar şi pe Hussein*) ce fel de "popor" şi ce fel de "stat" ar putea să existe dacă se dau guverne unor criminali notorii, care nu trăiesc decît cînd au mîinile mînjite de sînge evreiesc?

Conflictul israelo-arab poate fi rezolvat prin abandonarea pălăvrăgelilor despre "drepturile" poporului "palestinean" şi prin încadrarea palestinienilor într-o federaţie cu Iordania (cu voia sau fără voia regelui Hussein), sau prin încadrarea lor în diverse ţări arabe, unde aceşti indivizi s-au născut şi de unde au pornit să-şi construiască un "stat" pe pămînt evreiesc.

Viitorul nostru guvern, pe care îl aşteptăm cu speranţă, dar şi cu emoţii, are datoria să lupte cu tărie împotriva propagandei periculoase, care vrea să ne convingă să dăm crezare declaraţiilor "paşnice" azvîrlite pe la colţuri de către Arafat şi acoliţii lui.

Pînă una alta, campania alegerilor din Statele Unite şi a alegerilor din ţara noastră îi dă lui Arafat prilejul să-şi facă visuri. Visuri, ca şi ale vrabiei după mălai...

■ M. RUDICH

BALONUL

Sărbătorile, marile sărbători au trecut, lăsîndu-ne în pragul noului an destule semne de întrebare - şi mici şi mari - aşa încît să pendulăm în continuare între dezorientare şi incertitudini.

Toamna, nu cea foşnind printre filele calendarului, ci toamna autentică, cea adevărată, aşteaptă încă pe undeva, pe la o margine, ori încrucişare de drumuri, să-i vină ceasul cînd să-şi desfăşure larga-i pelerină peste grădinile cu frunze arămii căzînd bolnave de tristeţe şi de moarte.

Vine toamna, - nici o grijă, vine. Pămîntul se va răcori şi el, după ce focul l-a încins atîta vreme, - ploile vor spăla, vor purifica atmosfera şi o ordine, de mult stabilită, va fi respectată în continuare.

Dar cealaltă "atmosferă" se va purifica, oare, şi ea? Nu-i chiar atît de simplu, trebuie recunoscut, tocmai acum cînd se consumă cea din urmă fază a campaniei electorale.

La drept vorbind, un pic de îngăduinţă, un pic măcar, se poate pretinde oricui. Cu alte cuvinte, e necesar să înţelegem că, în ajunul alegerilor parlamentare, oricît de urban s-ar confrunta vînătorii de voturi, cazanul în care făcăleţele politice se amestecă, învîrtind şi agitînd , - cazanul ăsta fierbe, nu glumă, spiritele încingîndu-se, ceea ce, de fapt, nu-i chiar de mirare.

Oricum, "atmosfera" nu poate fi scutită de o oarecare tensiune deşi actuala campanie electorală este - s-ar zice - mai puţin gălăgioasă, mai puţin sforăitoare decît în alţi ani, - o tensiune explicabilă, bine înţeles, dat fiind interesul faţă de apropiatele alegeri, -, şi mai ales, faţă de rezultatul lor.

Pe de altă parte sîntem preocupaţi, să recunoaştem, şi de alegerile prezidenţiale din Statele Unite, - justificată preocupare, desigur, ştim bine de ce. Ne ciondănim aici, e adevărat, ne ciorovăim, ne mai şi muşcăm, tragem către dreapta, ori către stînga, - în cele din urmă, însă, nu ne este indiferent cine va fi noul locatar al Casei Albe, fiindcă ne trezim cu obsedanta întrebare: va fi bine pentru evrei, pentru Israel?

În America, pe măsură ce alegerile se apropie, campania electorală capătă caracterul unui adevărat spectacol. Pălăriuţele din pai, împodobite cu panglici, steguleţele, pînzele imprimate cu sloganuri şi numele candidaţilor sînt deja pregătite în arsenalele electorale, pentru cucerirea inimilor milioanelor de oameni care, scandînd numele candidaţilor, vor înălţa milioane de baloane albe şi colorate, - ca nişte copii mari ce sînt.

Cel ce a avut ideea introducerii baloanelor în recuzita electorală a fost un filosof, un cinic, un tip deştept cu pronunţat spirit satiric. Gol şi umflat este balonul, cum goale, lipsite de conţinut, sînt mai toate vorbele, toate discursurile vînătorilor de scaune, de jilţuri, de onoruri, - şi a atîtor altele din "familia" intereselor încuscrite cu beneficiile. Balonul zboară, precum zboară, luate de vînt, toate vorbele rostite cu seriozitate cabotină, de pe tribune înalte, ori simple tejghele.

Balonul este, într-un anume fel, un simbol, cu o subtilă semnificaţie satirică.

Cum în atîtea domenii ne americanizăm tot mai mult, e surprinzător că balonul n-a fost încă introdus în iarmarocul nostru politic. Îi vine rîndul şi lui, de bună seamă, că doar n-o să încetăm maimuţăreala tocmai în materie de vorbe în vînt...

Din punctul de vedere al revistei MINIMUM

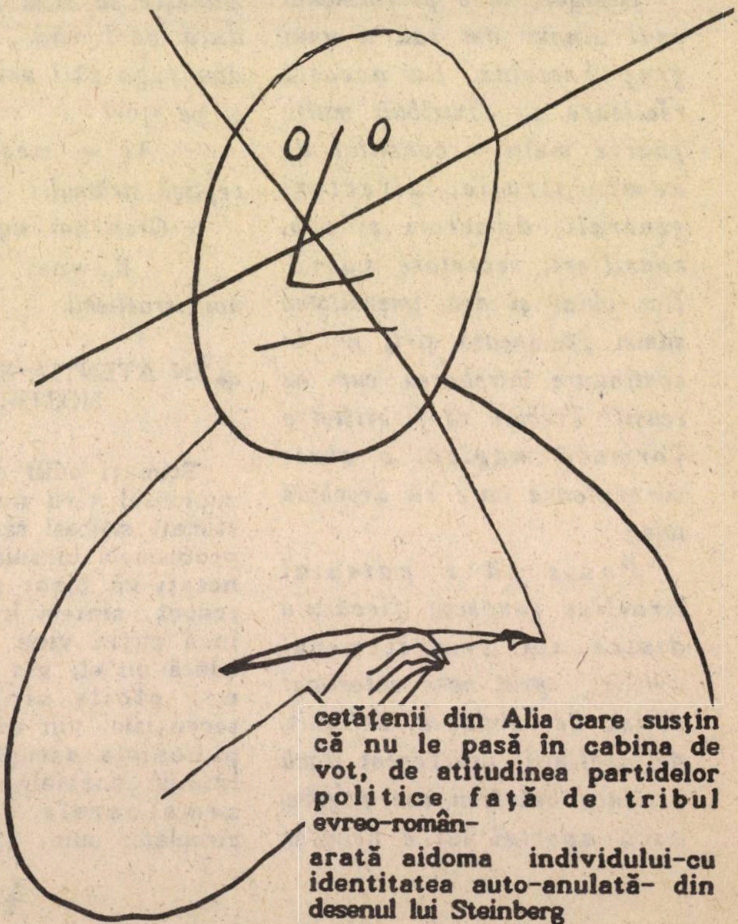

cetăţenii din Alia care susţin că nu le pasă în cabina de vot, de atitudinea partidelor politice faţă de tribul ~~evreo-român~~- arată aidoma individului-cu identitatea auto-anulată- din desenul lui Steinberg

▪ *VICTOR RUSSU*

ELEFANTUL şi PROBLEMA

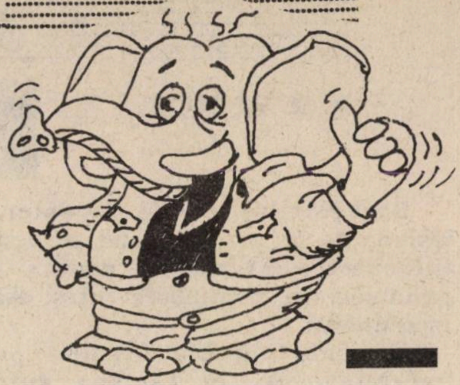

◆ *POSTURI SIGURE* ◆

Orice aţi spune, dar pe mine bilanţul concernului "Koor", cu cele 250 de milioane de dolari pierdute într-un singur an, m-a umplut de admiraţie. Căci un sfert de miliard de dolari e o sumă frumuşică pe care e aproape la fel de greu s-o pierzi ca şi s-o cîştigi într-un singur an.

Desigur, nu e performanţa unui singur om sau a unui grup restrîns. La această realizare au contribuit mulţi, foarte mulţi - consiliul de administraţie, directori generali, directori şi sub, consilieri, secretare ş.a.m.d. Dar chiar şi aşa, imensitatea sumei fascinează şi-ţi pui în continuare întrebarea: cum au reuşit? Trebuie să fi existat o formulă magică, o cheie miraculoasă care să deschidă taina.

Poate că e patentul israelian cunoscut fiecăruia dintre noi prin termenul kwiut, *prin care salariatul devine de neînlocuit, definitiv, de neclintit, indiferent dacă produce beneficii sau pagube, dacă aportul lui e necesar sau perfect inutil. Ca în tîrgul înţelepţilor Holm, unde zi şi noapte stăteau pîndari la bariere.*

- La ce Dumnezeu îţi pierzi vremea de pomană? s-a mirat un străin de acele locuri.

- Asta e munca mea, i-a explicat respectivul. Comunitatea noastră are ambiţia să afle cea dintîi de venirea lui Mesia şi mă plăteşte să stau la pîndă. Pe dată ce-l văd în zare să dau fuga să-i anunţ pe rabin şi pe efori.

- Ai o meserie grea, replică străinul.

- Grea, dar sigură...

- Kawua, *am spune noi, israelienii.*

◆ ÎN ATENŢIA EDILILOR NOŞTRI! ◆

Stimaţi edili de pe întreg cuprinsul ţării noastre sfinte, stimaţi slujbaşi răspunzători cu problemele circulaţiei rutiere, notaţi-vă bine: septembrie a trecut, sîntem în octombrie, încă puţin vine noiembrie şi odată cu el, vin ploile! Şi la noi ploile sînt deobicei torenţiale, vin adică puhoi şi puhoaiele astupă canalele, inundă şoşelele, paralizează semafoarele şi implicit circulaţia auto. Să nu spuneţi iar c-aţi fost luaţi prin surprindere, că n-aţi ştiut că...

Nu, nu mai sînt nici ole hadaş, nici atît de naiv ca să cred că acest avertisment va avea cel mai slab ecou. Atunci? La ce-mi stric gura de pomană? "De ce-ţi strici gura de pomană? fu întrebat acel moralist naiv ce se apucase să predice binele şi frumosul oamenilor din cetatea păcatului Sodoma. - Crezi oare cu adevărat c-ai să-i schimbi pe aceşti oameni?"

Ştiu prea bine că pe ei n-am să-i schimb", răspunse. Dacă totuşi, le amintesc de morală, de frumos şi de bine e ca eu să nu mă schimb".

Deci, încă o dată, stimaţi edili, vin ploile! Notaţi-vă bine şi la vedere!

◆ SOMNUL RAŢIUNII ◆

Se ştie: somnul raţiunii naşte monştri. De felul faptului monstruos, pe care nu-l pot uita, ce-l reprezintă întîlnirea celor trei emisari ai rabinului din Satmar cu Yasser Arafat.

Se aud şi printre noi voci care pledează pentru o întîlnire cu şeful O.E.P. Convorbiri directe, sincere cu duşmanul, susţin aceste voci, oricît de dureroase, sînt de dorit dacă duc la o soluţie a conflictului. Dar să nu amestecăm borcanele - nu asta au urmărit hasidimii Satmar în pelerinajul lor la Tunis. Ei au plecat acolo să se scuze, să explice, să se desolidarizeze. Să se desolidarizeze - de ce? ▶

De Israel, de poporul său, de aspiraţiile sale. Domnul Arafat să ţină seama: nu, ei nu sînt sionişti, Israel nu este ţara lor, ei n-au trebuinţă decît de sinagogă...

Nu ştiu dacă Arafat are cît de cît simţul umorului. Dar şi fără asta bănuiesc că s-a amuzat copios cu aceşti, să le spunem, bizari interlocutori. Sinagogă, hm, aşadar atîta le trebuie - sinagogă... Şi imediat i-a venit în minte sinagoga din Istanbul (peste 20 de morţi), sinagoga din Roma (un prunc printre victime), sinagoga din Viena...

Somnul raţiunii naşte monştri. Emisarii rabinului din Satmar i-au făcut lui Arafat declaraţii antisioniste, s-au legat cu toate legămintele că n-au nimic comun cu Israel, că nu le trebuie stat evriesc (cel puţin deocamdată, adică pînă la venirea lui Mesia), că le ajunge sinagoga. Iar Arafat a rîs în barbă şi s-o fi gîndit că teroriştii lui ştiu să dea de ei şi acolo.

◆ ARMA SECRETĂ A ISRAELULUI ◆

Nu ştiu (şi nici nu vreau să ştiu) ce secrete a divulgat Mordehai Vaanunu. Ştiu, în schimb, că Israel dispune de o armă secretă şi absolută. O ştie, de altfel, toată lumea, căci aşa e regula cu secretele noastre.

Ea a şi fost acţionată în cîteva cazuri extreme: în 1983 în faza culminantă a grevei medicilor; în luna iulie a.c. de către un grup de deputaţi din opoziţie şi, scurt timp după asta, de către reprezentantele autorizate ale surorilor de spital.

Aţi ghicit: greva foamei, aceasta e arma secretă. Cum aţi remarcat, ea a fost acţionată pînă acum numai în sectorul sanitar, dar nimeni şi nimic nu garantează că folosirea ei nu va fi extinsă şi asupra altor domenii.

În campania electorală, de exemplu. E chiar atît de sigur că un partid sau un candidat oarecare, aflat în vădită inferioritate de şanse, ar putea recurge la această armă, spre a-şi asigura victoria?

Să nu mi se spună că e o eventualitate improbabilă, absurdă. În această campanie electorală am văzut pînă acum lucruri şi mai şi.

Şi încă nu s-a terminat...

◆ SFÎRŞITUL ACCIDENTELOR DE CIRCULAŢIE ◆

Gata! Scăpăm şi de plaga accidentelor de circulaţie. Cu ajutorul lui Dumnezeu şi prin osîrdia, demnă de toată lauda, a cuvioşilor săi slujitori.

Contra sumei modice de 54 de dolari pe an (18 cenţi pe zi!) Talmud Tora hasidică Gur din Aşdod propune un ingenios şi foarte eficient contract de asigurare. În fiecare dimineaţă, învăţăceii vor citi în folosul asiguratului un capitol de Psalmi iar asta-i va asigura respectivului imunitate rutieră.

Ieftin, simplu şi eficient. Ce se va întîmpla însă dacă totuşi, Doamne fereşte...? O asemenea întrebare se poate naşte numai în capul unui ateu şi nu merită nici o atenţie. Totuşi - de vreme ce a fost pusă... Poftim: înţelepţii conducători ai Talmud Torei au avut grijă să specifice, cu litere mărunte, că respectivul contract e de esenţă exclusiv spirituală şi e lipsit de valoare juridică. Ca atare, orice pretenţii pecuniare sînt nule şi neavenite.

La aceasta fie-ne îngăduit să invocăm în atenţia asiguratorilor şi un precedent juridic. Nu strică: e totdeauna bine să fi la adăpost de asiguraţi sîcîitori.

Trăia acum vreo 20 de ani la Rădăuţi un haham cam pişicher, care, pe lîngă exerciţiul îndatoririlor sale faţă de comunitate, se ocupa şi cu problemele populaţiei rurale din împrejurimi. Contra sumei de 100-150 lei (potrivit cu dărnicia şi posibilităţile solicitantului) asigura vindecarea vitei gospodarului, reuşita la examen a feciorului, măritişul fetei ş.a.m.d.

S-a întîmplat că un ţăran, căruia îi pierise totuşi vita, l-a dat în judecată pe haham. Pentru înşelăciune.

"Unde e înşelăciunea?" s-a apărat în istanţă bravul nostru deservent de cult. "Eu am primit banii ca plată pentru rugăciunile de vindecare a vitei. E adevărat că vita a pierit. Dar se întîmplă ca şi pacientul unui doctor să moară. E oare el tras la răspundere pentru onorariul primit?" ▶

Aurel Weisler
TEL.: 242331
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

◆ FACEM FAŢA SITUAŢIEI ◆

Încetarea ostilităţilor dintre Iran şi Irak ne-a luat ca de obicei prin surprindere. Ca şi intifada, ca şi războiul de Yom Kipur. Nu că, Doamne fereşte, am fi devenit fraierii orientului apropiat: pur şi simplu nu dovedim să le facem pe toate. Nici problema cine l-a împuşcat pe Arlozorov încă n-am rezolvat-o.

S-a creat o situaţie nouă în Orientul apropiat. Armata irakiană - 50 de divizii, 1 milion de soldaţi, mai mult decît armata U.S.A. - a devenit disponibilă. Nici armata iraniană nu va porni, probabil, în pelerinaj la Meca. Din toate direcţiile rachetele sol-sol sînt îndreptate asupra noastră.

Dar nici noi nu stăm cu mîinile în sîn. Facem faţă situaţiei. Tzahal a renunţat la cîteva divizii în favoarea ieşivot-urilor. Peste 5% din tinerii supuşi recrutării capătă scutire şi pun zilnic tefilin în loc de a mînui arma. La stăruinţa partidelor religioase, au fost sporite simţitor alocaţiile din bugetul statului pentru toate soiurile de aşezăminte sfinte.

Nici frontul psihologic nu este neglijat. Hasidimii rabinului din Lubavici au intensificat ofensiva, ei se află şi de data aceasta în avangardă. Fetele şi femeile au fost mobilizate să aprindă lumînări vineri seara, băieţii şi bărbaţii agăţaţi în Tahana merkazit să pună tefilin. În toate casele să fie controlate mezuzot-urile. Nu care cumva să fie vreuna cu o literă ştearsă.

Pe scurt, nu stăm cu mîinile în sîn. Facem faţă situaţiei. Cu ajutorul lui Dumnezeu va fi bine.

Spune-mi cu ce maşină călătoreşti ca să-ţi spui ce fel de ministru eşti

CINE CALATOREŞTE • CU CE

● ÎN LOC DE INTRODUCERE

"Chevrolet": Shamir, Peres, Rabin.

"Peugeot" 505, model 1985-86: Bar-Lev, Hurwitz, Ioşke Shapira, Ezer Weizman.

"Ford Siera": Zvulun Hammer.

"Volvo", model 1983-84: Arens, Navon, Nehamkin.

"Volvo", model 1987: Shahal, Sharon, Sharir, David Levy, Nisim, Şoşana Arbeli-Almoslino, Tzur, Corfu, Gad Iaacobi, Katzav, Modai, Patt.

Ei nu-şi aleg singuri maşinile. Există un for special - Regia de maşini guvernamentale - care le cumpără şi le distribuie. Unii miniştri o fac pe modeştii şi spun că nu vor maşini luxoase şi scumpe, dar alţii sînt intr-adevăr modeşti. La bufetul Knessetului un deputat a fost auzit spunînd: "Cea mai proastă trantă care mi-a fost dat s-o văd a fost a lui Itzhak Rabin. Şoferii nu înţelegeau cum poate călători ministrul apărării cu asemenea vechitură care era tot timpul în garaj". Între timp, situaţia s-a ***îmbunătăţit***, Rabin vine la şedinţele guvernului cu un "Chevrolet" alb despre care se zice că a fost cumpărat pentru predecesorul său la Apărare, d. Moşe Arens, şi el a ţinut-o de ruşine în garaj. Numai după ce a avut o pană pe drum şi a trebuit să fie evacuat cu o maşină a poliţiei, d. Rabin a acceptat să folosească splendidul "Chevrolet".

Numai primul ministru, ministrul de externe şi cel al apărării au maşini americane, ceilalţi se "mulţumesc" cu "Volvo" sau "Peugeot". Dar sînt şi cîţiva care merg cu maşini vechi. Ministrul Igael Hurwitz, care are un "Peugeot" 505, spune: "Ea îmi face multe probleme dar n-o schimb. Am fost ministru al finanţelor şi am considerat că este foarte important să dau un exemplu. Am călătorit cu un "Ford-Escort" vechi şi am crezut că şi alţii se vor molipsi de această "boală". Dar ce-au făcut? Au luat maşina mea "Volvo" şi i-au dat-o lui Dan Patir, care era consilierul pentru presă al lui Beghin. Eu nu vreau "Volvo" şi basta!

Ministrul Ghideon Patt n-a vrut "Volvo" - dar are. Unul nou-nouţ. Însă declară: "Consider că guvernul cheltuieşte prea mulţi bani pentru maşini scumpe care consumă mult combustibil".

Ministrul învăţămîntului, Itzhak Navon, se plînge: "Cînd am fost preşedintele Statului mi s-a dat un "Volvo" '83 şi de atunci nu mi l-au schimbat. Mereu am cîte o defecţiune. Aparatul de aer condiţionat nu funcţionează. Radioul e tot timpul la reparat. Numai necazuri!"

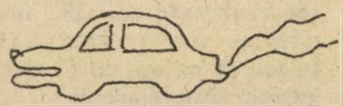

53 DE LISTE (PINĂ ACUM) PENTRU KNESSET

Democrația noastră e prolifică: aproape zilnic apar liste de candidați la alegerile generale pentru Knesset. Liste cu nume fanteziste, cu programe burlești și în fruntea cărora se postează necunoscuți... celebri.

"Cap sau pajură" este una din aceste liste condusă de un tînăr telavivian, Iaron Wilinger, în vîrstă de 24 de ani. Dar lista unui anume Itzhak Harel s-a și făcut "vestită" prin aceea că are cel mai lung nume. Să-l auzim: "Lista nepartinică pentru programul lui Harel de rezolvarea problemelor economice și de securitate ale Statului Israel în frunte cu Itzhak Harel". Pare o glumă, pare o născocire, dar faptul poate fi controlat la Comisia electorală centrală.

Pînă în prezent 53 de liste s-au adresat acestei comisii cerînd amănunte despre regulamentul alegerilor. Dintre ele, 15 există mai demult - celelalte sînt nou-nouțe. Iată cîteva:

"MAAS" (Moșavuri-orașe de dezvoltare-cartiere,), în frunte cu avocatul Nisim Bar-Hen.

"Yad l'ASIR" (Memorial pentru deținuți) în frunte cu... deținutul Itzhak Drori.

"PENTRU TOȚI" - listă condusă tot de un deținut, pe nume Avner Muhatar.

Lista lui Rafi Swisa, *fostul inspector general al penitenciarelor.*

"PENTRU NEVOIAȘI" - în frunte cu Mordehai Kardi.

"Uniunea yemeniților din Israel" *condusă de Șalom Manțura.*

"Credincioșii Muntelui Templului," *cu Haim Spiria în frunte.*

"PAZ" (Mișcarea invalizilor).

"Mișcarea olimilor și iordimilor" *condusă de Simon Hananel.*

"Mișcarea pentru alegeri directe" *a lui Itamar Marcus.*

"Mișcarea pentru patrie" *a lui Benzi Koren.*

Etc. etc. etc.

Precum a spus un mucalit: nu-i rău că avem în țară multe partide. Păcat că nu avem mai puține.

D.B

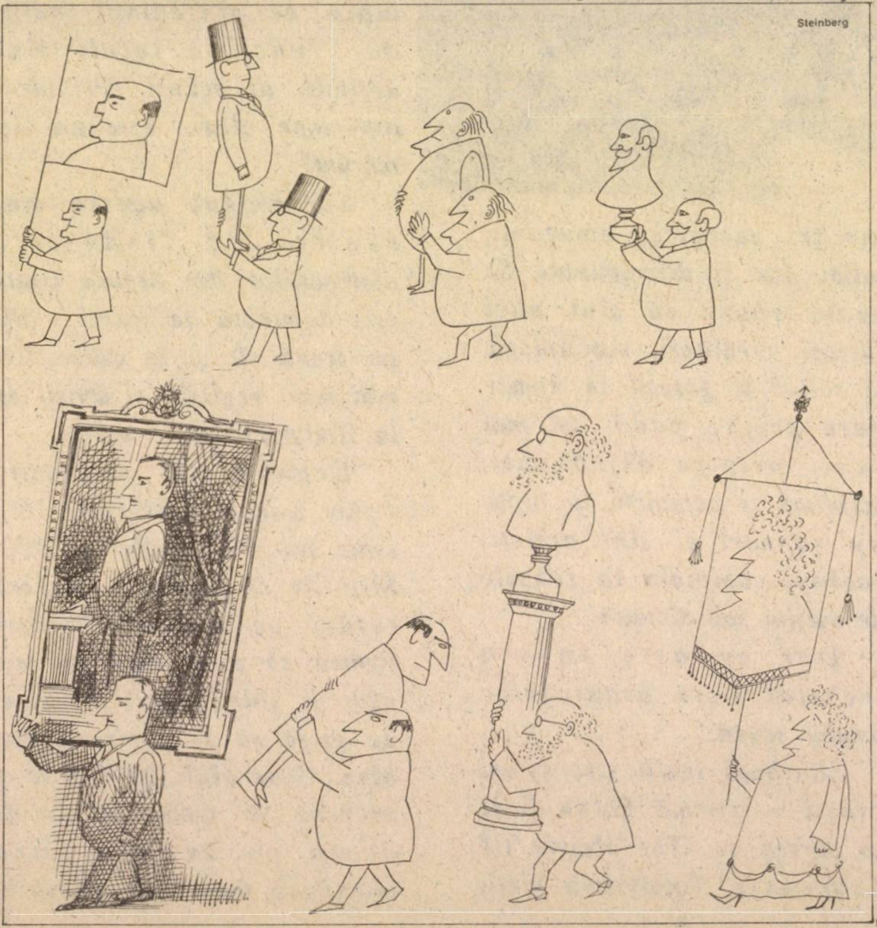

ERATA

La nr.16, din iulie a.c., pag. 10 (o imprecizie remarcată de peste oceane, de H. Fosha) după propozițiunea:

„Anul trecut, d. Lee Jacocca, director general la uzinele Chrysler, a primit un salariu de 17.656 dolari", se va adăuga, să n-avem vorbe, cuvîntul lunar.

La nr.18, din septembrie a.c., la pag. 47 (o scrisoare a lui Mircea Eliade), col.I-a, par.I, r.10, în loc de „n-am scris nimic, alții au scris" etc. se va citi:

„declară senin și nonșalant: n-am scris nimic, alții au scris articolul semnat de mine" etc.

La pag.58 (Filmul), cîteva nume de actori ortografiate greșit; drept care, vom citi: Alec Baldwin, Juliette Binoche...

La pag.73 (Lucullus) _ adresa exactă a restaurantului „Mărioara și Stroe" este: str. Raziel (Bustrus) nr.2.

La pag.76, col.a-II-a, în loc de „Menahem Ariav, primarul orașului Carmiel" se va citi, „Menahem Ariav, primarul orașului Natzeret-Illit.

Și o precizare: schița „Nimeni nu se naște idiot" de Mark și Sidonia Sidon (pag.14) a fost reprodusă după volumul „Lasă poporul meu să rîdă'', aparținînd susnumiților humoriști.

ophir tours

OAMENII SCUNZI SINT LA INĂLȚIME

UNA DIN IDEILE NOASTRE "DE-ACASĂ" E CĂ OAMENII SCUNZI SÎNT COMPLEXAȚI ȘI - DECI - PERICULOȘI; MAI ALES CÎND AJUNG ȘEFI DE STAT (ARGUMENTE - VAI! - NU LIPSESC). UN PSIHOLOG AMERICAN A STUDIAT CHESTIUNEA. ȘI ARE PARERILE LUI.

Psihologii pretind că oamenii scunzi au "complexul lui Napoleon" și de aceea reușesc mai mult decît înalții. Caracteristisca lor generală ar fi un corp compact și mișcări energice; amuzanți, solizi dar și discriminați. Se poate spune că sînt mici furioși, cicălitori, scandalagii. Și totuși îi găsești în număr mare printre piloții cei mai buni, printre astronauți, acrobați și campioni la lupte. Nu rareori ei sînt artiști, jockey, campioni la cursele de mașini sau dictatori.

Dar cu asta nu s-a încheiat lista avantajelor omului scund...

"Bărbații înalți sînt spioni proști - afirmă Ralph Case în cartea sa "The Height Of Your Life" (Înălțimea vieții noastre). Sînt lucruri în care cei înalți nu pot reuși: agenți secreți sau criminali. Nu de mult am citit că un tip de 1,98 m. înălțime a încercat să spargă o bancă. M-a mirat mult că și-a închipuit că va izbuti să scape cu înălțimea lui".

Același Case întreabă polemic: Unde ar fi ajuns astăzi lumea dacă nu erau oamenii scunzi care simt nevoia să dovedească ceva și să se auto-despăgubească? Modelul lor este Napoleon care avea numai 1,70 m. înălțime".

În politică - mai spune sociologul Case - înălțimea ajută să fii senator sau guvernator. Firește că noi îi iubim pe președinții înalți, dar funcțiile locale sînt deținute de scunzi. "Primarul american clasic este un tip mărunt."

Sociologul acesta mai susține că "industria distracțiilor din Statele Unite este dominată de scunzi - atît pe scenă cît și în culise. Cei mai mari regizori și artiști de la Hollywood ar fi scunzi.

Economistul american John Kenett Galbraith i-a spus lui De Gaulle în 1963: Știți de ce lumea îi preferă totuși pe oamenii înalți? Pentru că ei se remarcă mai ușor și știind acest lucru, ei au grijă să se comporte mai bine. Generalul De Gaulle a răspuns: Ar trebui să fiu de acord cu dv. dat fiind înălțimea mea. Dar adevărul

e că lumea se bizuie pe cei înalţi din prejudecată. Eu aş fi fost la fel de mare şi dacă aveam înălţimea lui Bonaparte.

Jane Fonda pretinde că "din punct de vedere romantic, bărbaţii scunzi sînt mai interesanţi".

Henry Kissinger spune: "Dacă un scund ar fi ales preşedinte, ar creşte în înălţime în ochii noştri. Legătura dintre înălţime şi putere este atît de mare, încît un senator sau un preşedinte scund pare mai înalt". Dr. Kissinger a ţinut să sublinieze şi atracţia către contrast.. "Sylvester Stallone şi Jack Nicholsohn au avut soţii mai înalte decît ei. Eu însumi sînt cu două capete mai scund decît Nancy".

DAR LA NOI?

La noi în Israel se pare că nu există nici un complex printre cei scunzi şi în orice caz ei nu sînt discriminaţi. La noi ei ajung să fie preşedinţi ai Statului şi primi miniştri. De la Ben Gurion şi pînă la Itzhak Shamir, nici unul nu s-a simţit îngrădit de "înălţimea joasă".

Nici în armată scunzii n-au avut vreo piedică la avansare. Moşe Daian, Uzi Narkis, chiar Dan Şomron sînt un exemplu în acest sens.

În lumea noastră artistică se disting mulţi scunzi: Tuvia Tzafir, Dubi Gal, Şlomo Artzi, Dani Sandersn, Ezra Dagan etc. Vorba lui Tuvia Tzafir: "Nu văd de ce faptul că nu sînt înalt ca Ezer Weizman ar fi pentru mine un handicap. Eu pot să mă înalţ cît şi cînd vreau. Mă uit la Sceranski sau la Shamir şi mă simt cît Ezer Weizman".

Caricatura lui Itzhak Shamir este realizată de GITA SION.

■ RADU KLAPPER

CIFRELE VORBESC!

Ai sau nu ai încredere în sondajele de opinie publică, pînă una-alta nu s-a găsit încă o altă cale de a afla ce gîndesc oamenii, masa, înainte de fapte. Desigur, este vorba despre "fapta", care încălzeşte cel mai tare Israelul acestor zile de toamnă: votul.

Institutele şi persoanele specializate în această foarte modernă şi la modă cale de a citi gîndurile nu fac economie de fantezie. Se încearcă o cît mai adîncă pătrundere în sufletul cetăţeanului pentru a se ieşi de acolo cu un răspuns care, venită ora adevărului, a numărătorii voturilor, să fie cît mai aproape de realitate.

Au rămas undeva în urmă, în preistoria sondajelor, elementarele şi primitivele întrebări de tipul, "cu cine vei vota"; ne-am rafinat, ne-am subtilizat, ne-am sofisticat poate şi din cauză că nu vrem să credem ceea ce auzim pe stradă, în autobuz, la makolet.

A avut institutul "Modiin Ezrahi" ideea să lanseze o întrebare demnă de toată atenţia şi, parcă, crescută în mod natural din realitatea pe care o trăim: "Evenimentele ultimelor luni în Teritorii au influenţat părerile dv. în subiectele de politică externă şi de securitate şi dacă da, în ce sens?" De fapt, pentru a fi sinceri cu noi înşine, aici, în această chestiune, se va decide rezultatul înfruntării de care ne desparte mai puţin o lună.

Fiecăruia dintre cei întrebaţi i s-a oferit posibilitatea să aleagă din trei răspunsuri, dacă a devenit mai "porumbel" sau mai "şoim" sau dacă pur şi simplu au rămas în aceeaşi categorie... păsărească.

Stupoarea rezultatelor nu-i de fapt, stupoare. Zgomotul mijloacelor de comunicaţie este doar zgomot. "Intifada" nu a convins decît 23% dintre alegătorii de stînga să devină mai concilianţi; numai 9% dintre cei care au votat la dreapta, numai 2% dintre cei ce au votat "cu chipa" şi doar 14% din întreaga populaţie. Desigur, din acest ansamblu, majoritatea (53%) şi-au păstrat ideile din 1984, dar 33% au devenit mai intransigenţi, mai adversari ai oricărui compromis, mai "şoimi".

Pentru a nu vă ameţi cu prea multe cifre, nu ne rămîne să vă dezvăluim decît ceea ce, în optica noastră cel puţin, reprezintă lovitura de graţie: opinia celor care în 1984 nu au votat, împlinind abia în acest anotimp cei 18 ani care îi fac alegători. Dacă 23% dintre ei pretind că ultimele evenimente i-au convins să devină mai "porumbei", toate pietrele aruncate pe şosele, toate sticlele incendiare, toate jignirile la care sînt supuşi soldaţii israelieni şi Israelul o dată cu ei, în Iehuda, Şomron şi Aza, dar şi la Paris, Londra, Moscova şi la O.N.U., au convins 73% dintre ei să devină mai "şoimi", mai mîndri şi mai siguri de ei. Mai opuşi abdicărilor.

Nu, hotărît lucru, şantajul cu "intifada" nu-i rentabil şi avem încă motive să fim optimişti.

■ MARK şi SIDONIA SIDON

VOTAŢI CU VOI!

În sfîrşit sîntem şi noi în rîndul oamenilor!

Toamna, în toată lumea, este anotimpul recoltelor, al culesului de roade, al abundenţei. La noi, anotimpurile, ca toate celelalte, sînt confuze. În toamna asta însă avem şi noi o abundenţă de partide politice. Vin alegerile!

Campania electorală, în plină desfăşurare, ne umple hambarele minţii şi cutiei poştale cu manifeste, avize, invitaţii, cocarde, poze cu peisaje cunoscute şi figuri necunoscute sau viceversa, discursuri, promisiuni, ameninţări, toate în slujba platformei electorale. După Larousse, platforma electorală este un complex de proiecte şi idei pe care se sprijină un candidat cînd cere să fie ales. "That is the question!" . Sau mai pe româneşte "Aici e aici!" Sînt o mulţime de partide cu o mulţime de platforme. Pe care s-o alegem? Noi doi ne simţim ca nişte copii care intră într-o cofetărie îmbelşugată şi nu ştiu ce prăjitură să-şi aleagă. În ţara de baştină problema asta n-o aveam. În cofetăria politică nu era decît o singură prăjitură. Şi aia din butaforie. Aici te sperii cîte prăjituri electorale ţi se prezintă. Şi noi săracii, trebuie să alegem numai una! Dar pe care? "That is another question!" Sau cum s-ar zice:" Aici e alt aici!"

De aceea ne-am apucat să studiem platformele electorale sistematic. Pentru noi prototipul platformei politice cu o bază sinceră şi o motivaţie solidă a fost cea a lui Sami Flatto-Sharon "solitarul" din Knessetul al 9-lea. Marele financiar a venit ca ole hadaş "en grande vitesse", a văzut că în Israel deputaţii nu pot fi extrădaţi, nici măcar pentru escrocherii băneşti şi a învins în alegerile parlamentare din 1979.

S-a dovedit deci mai mare ca Cezar care s-a înfruntat tot cu franţujii, dar cei vechi. Cezar lucra după formula de trei cuvinte: "Veni, vidi, vici!", în timp ce Sami a învins în confruntarea cu noii Gali folosind formula îmbogăţită: "Venit, văzut, plătit, învins!" Dar ce motivaţie a avut! Oricît ar fi Parisul de oraş lumină, mai bine haver-knesset în Israel decît puşcăriaş la Malmaison!

Am spus sistematic? Aşa să fie! Ca în ivrit. De la dreapta la stînga, că asta ştim şi noi din limba ţării!

Kahane! Platforma lui electorală este mai complexă. Are şi acoperiş şi volan şi este cunoscută în general sub numele de autobuz. Cu această platformă, el şi discipolii săi din mişcarea Kah circulă cu precădere prin aşezările arabe căutînd să-i convingă pe locuitori că nicăieri pe lume nu-i mai rău ca acasă şi că cel mai bine ar fi să ne lase nouă teritoriile în pace, că altfel vor avea de-a face cu el!

Tehia! Mişcarea "renaşterii" este fructul unei tragedii de factură mitologică. Precum, din capul lui Jupiter, crăpat de Vulcan, a ţîşnit Minerva complet înarmată, la fel şi Gheula, complet înzestrată cu un viguros arsenal vocal a ieşit, odată cu cedarea Sinaiului, prin crăpătura făcută în doctrina herutiană. ("Nu cedăm nici o brazdă din Ereţ Israel Şlema!")

Platforma lui Tehia a rămas aceeaşi: "Ereţ Israel Şlema".

Deosebirea între Tehia şi Kah este că Gheula nu ştie ce să se facă cu 1.500.000 de arabi. Kahane ştie!

Partidul lui Ghandi, generalul în rezervă, înscris în buletinul de identitate drept Rehavan Ze'evi are o platformă mai umanistă în ce priveşte Ereţ Israel Şlema. Aceasta probabil datorită legăturilor directe pe care le are Ghandi cu muzeul Ereţ Israel din Tel Aviv . Principala lui preocupare în platforma electorală este cea a oamenilor. Respectiv lărgirea orizontului prin ridicarea psiho-fizică deoarece, spune el, călătoriile îmbogăţesc viaţa. Pentru aceasta, în afară de cei 7.000 şekeli, salariu lunar ca director al muzeului, el şi-a însuşit şi formula cunoscută sub numele de "transfer".

Un alt fost general care îşi are partidul lui este Raful (Rafael Eitan). Fostul şef de stat major n-are probleme cu platforma. Şi-o confecţionează singur în atelierul său de tîmplărie, unde face miere de albine pe care o exportă în America. Un adept tot atît de înfocat al lui Ereţ Israel Şlema ca şi ceilalţi adepţi înfocaţi, Raful nu înţelege de glumă. De aceea n-o facem!

Mergînd pe linia lui Ereţ Israel Şlema îi întîlnim pe religioşi. Nu pe toţi. Că mai sînt şi unii cu frica lui Dumnezeu. Noi ne referim la acei religioşi care nu se mulţumesc numai cu împărăţia cerească ci o vor şi pe cea pămîntească. Pe aceştia nu-i sperie intifada arabă deoarece cu mult înainte aveau ei deja "intifada" lor sabatică pe anumite străzi şi şosele din Ierusalim. Adevărat că ei nu aruncau decît cu pietre, bolovani şi blesteme. Cocktailuri Molotov nu aprindeau fiindcă, după ei, Dumnezeu nu permite să aprinzi focul de Şabat. Ca să vezi că există şi un Dumnezeu al laicilor! Pe căi piezişe, dar îi ajută!

Tenacitatea ideologică a partidelor religioase este confirmată şi de sfinţenia cu ▶

30 DE NOPTI

care respectă de totdeauna platforma lor electorală: "Care dai mai mult, ăla faci guvernul!"

Şi dacă hughenotul Henric de Navara a putut să se facă papistaş ca să devină Henric al IV-lea, regele Franţei, spunînd: "Paris vaut bien une messe", pot şi şefii marilor noastre partide politice să-şi pună pe cap o tichie colorată sau neagră, după nuanţa rabanimilor cu care tratează şi să se supraliciteze în dărnicie, mai ales că nu dau de la ei ci de la noi.

Dacă Partidul merită o liturghie, atunci Ierusalimul merită două. O slujbă de "minha" şi una de "maariv"!

Dar toate partidele şi partiduţele, care o ţin pe dreapta, nu sînt decît nişte steluţe în cosmosul cunoscut de noi, pînă astăzi, faţă de gigantica galaxie pe care o reprezintă Likudul pe bolta electorală israeliană. Platforma Likudului este o adevărată cale a laptelui şi chiar a mierii. Pe această cale maiestuoasă circulă încolo şi încoace marile super-staruri şi super-nave ale vieţii politice israeliene.

Un titan al strategiei militare, industriale şi a comerţului, ca Arik Şaron, al cărui profil masiv se sprijină cu un picior în Neghev şi altul în Ierusalimul de răsărit iar restul circulă prin Iehuda, Şomron şi, din cînd în cînd, România, are o viziune atît de amplă în ce priveşte Ereţ Israel Şlema încît a depăşit frontierele platformei Likudului, împrumutînd de la Maarah planul Alon.

Un campion al tur - retur - ului ca Mişa Arens, care, spre deosebire de alţii, nu e lipit de scaunul ministerial. El iacă se aşează, iacă se scoală. Un adept al mişcării continue care îşi dă demisia cînd este ministru şi se reaşează pe fotoliul ministerial, la cerere, chemat printr-o simplă carte poştală.

Un super-tribun al poporului ca David Levy, amicul public nr.2! A încercat el să fie nr. 1 dar a ieşit nr. 4 şi cu chiu cu vai şi tămbălău a redevenit nr.2, ameninţat de nr. 3, Şaron, temut de nr.4 Arens, şi luxat încă de la bun început de nr.1, el însuşi, Şamir. Levy priveşte cu încredere spre viitor cînd, devenit ministru de externe, va reuşi să impună americanilor limba franceză pentru că altfel nu vor avea cu cine discuta!

O constelaţie de origine liberală care a aderat la imnul Herutului şi a intonat chiar melodia, dar fără cuvinte, avînd rezerve la text. Corifeii acestei forţe politice au reuşit o performanţă răsunătoare. Dacă cei trei muşchetari ai lui Dumas erau patru: D'Artagnan, Athos, Portos şi Aramis, cei patru maeştri ai duelului politic liberal au rămas trei: Modai, Nisim şi Şarir, lăsîndu-l pe Pat, nenumerotat!

Dar cel mai titan, cel mai campion, cel mai super-tribun, cel mai muşchetar este numărul UNU: Scurt şi cuprinzător: Iţhak Şamir!

El poartă pe umerii săi platforma electorală a Likudului care ar trebui să cuprindă problema securităţii, a păcii, a sănătăţii publice, a educaţiei, a relaţiilor de muncă, a economiei, a relaţiilor sociale şi religioase, a circulaţiei şi restul. Şi el este acel care trebuie să prezinte poporului platforma. De aceea, urmînd exemplul marei democraţii americane, Şamir face şi el, din cînd în cînd, o baie de mase. Mai dă mîna cu cineva, mai bate pe umăr pe altcineva, mai gustă o felie de ghefilte fiş, mai ciuguleşte o ţigară marocană...Dar peste tot este înconjurat de eiţarii săi. Aceştia, precum consilierii candidaţilor americani, au grijă ca şeful să rămînă pe linia stabilită şi să nu facă greşeli. Pe aceste criterii, consilierii lui Şamir caută să adopte metoda sfătuitorilor lui Gary Hart, unul dintre foştii candidaţi democraţi la preşidenţia Statelor Unite din anul acesta, cunoscut ca mare afemeiat. Cînd Hart, ca să se facă iubit, se apropia cu buzele ţuguiate pentru un sărut, de o femeie frumoasă cu un copil în braţe, sfătuitorii lui îi şopteau speriaţi: "Numai pe copil, Gary! Numai pe copil!"

La fel cînd Şamir este atras într-o discuţie despre diversele sale probleme interne nerezolvate sub conducerea lui, eiţarii săi îi strigă, cum se şopteşte în Israel: "Numai despre palestinieni, Iţhac! Numai despre palestinieni!"

Platformele politice ale celorlalte partide politice de la centru spre stînga nu pun probleme. Vorba cunoscutului şlagăr american:

"What you can do, I can do better!"
Sau în traducere politică israeliană:
Ce poţi tu face, eu nu pot face. Dar mai bine!
Aşadar nu vă putem da decît un singur sfat:
"Votaţi cu Voi".

UMOR

„LASĂ POPORUL MEU SĂ RÎDĂ"
de Mark şi Sidonia Sidon

Doritorii pot primi cartea prin poştă, trimiţînd un cec de 17 şekeli pe numele şi adresa: M. REISER, str. Iţhac Sade 33/26 Bat-Yam 59672

CARNET DE TELAVIVIAN

ŞUKUL, BINE ÎNŢELES: CARMEL

Şukul Carmel este o explozie care nu cunoaşte echilibrul. Totul este exagerat, superlativ, ca o porţie pantagruelică: noaptea nici pisicile şi cîinii nu trec pe teritoriul lui căzut într-o pustietate apocaliptică; ziua, de pe la 9 pînă hăt, sub căderea întunericului, totul e mulţime, agitaţie, grabă. Abia un ceas, 60 de minute numărate pe cadrane, rămîn între aceste două înfruntări pentru a vedea şi auzi pe îndelete. Este acea oră a dimineţii, între 8 şi 9, cînd precupeţii îşi deschid tarabele, îşi întind marfa, se întreabă de sănătate, şi mai ales fac politică. Politică şi... fotbal.

Este ceasul la care am încheiat multe prietenii, am disputat apartenenţa Transilvaniei cu vînzătorul "ungur" de flori, am aflat despre locuinţa furnizorului de brînză, la măcelărie am împărtăşit impresii despre ultimele călătorii şi, cum sînt complet afon în materie de fotbal, am făcut multă, enorm de multă politică. Dar nu despre asta este vorba aici. Pentru că şi ceasul acesta este o excepţie în Şukul Carmel.

Şukul Carmel este o totală sărbătoare a simţurilor, o beţie pînă la ameţeala cea mai propriu-zisă. Auzul intră de departe în alertă: orice vociferare este acoperită de cea mai veche şi mai eficace formă de publicitate, "Totul pe-un şekel", "A venit Europa" (în cazul dat prunele brumării), "Stăpînu'a-nebunit: vînde-n pagubă". Mirosul se activează şi el de departe: miroase a pepeni galbeni, a guiava, a mărar şi pătrunjel, a carne proaspătă, după anotimp şi după loc. Şi, în sfîrşit, văzul intră în acţiune: mişcare, agitaţie, oameni, figuri şi culori, culori, multe culori - oare acestea sînt roşii sau mandarine?; ardeii se împurpurează pînă la sînge, vinetele oglindesc cerul în negrul lor lustruit, caisele sînt jar galben, verdele salatelor - de cele mai neaşteptate forme - se revarsă în valuri.

Abia departe de şuk începi să te dezmeticeşti. Să simţi că eşti epuizat. Să simţi nevoia să te aşezi. Să te odihneşti. Să te întorci. Şukul e un drog. Fără lecuire.

CITADIN

SĂPTĂMÎNAL

CITIŢI

Adevărul

36 de ani în slujba alialei române

ÎN CARE GĂSIŢI:

* comentarii politice de toate nuanţele

* reportaje din ţară şi din lumea toată

* o pagină cultural - artistică

* umor, cuvinte încrucişate, curiozităţi şi cîte un scurt roman

* o pagină de note şi comentarii

ÎN FIECARE VINERI cereţi „ADEVĂRUL" la toate chioşcurile din ţară, de la prima oră a dimineţii!

A APARUT ÎN LIBRARIILE STEMATZKY:

«SHELEG AHARON»

de GETTA BERGHOFF

(traducerea ebraică de S. Avny)
26,20 şekeli exemplarul.

Versiunea românească - ULTIMA NINSOARE - numai la LEPAC - Tel Aviv. Se poate obţine prin poştă contra un mandat poştal pe adresa:

P O B - 2635 - HOLON - 58126 BERGHOFF

Allo! Herzl Avitan la telefon!

La nici două ore după ce a fost readus în celulă după ce a fost prins după ce a evadat, Herzl Avitan a telefonat la redacţia noastră.

- Allo! Vorbeşte Herzl Avitan.
- Cineee...?
- Herzl.
- Cum Herzl? Ia ascultă, dacă asta e o glumă...
- Nici o glumă. Herzl, dar nu... Herzl care a murit. Altul. Eu.
- Nu cunoaştem.
- Cum nu cunoaşteţi? Cine nu mă cunoaşte? Herzl criminalul. Ce naiba, atîta lucru nu ştiţi? Şi vă mai pretindeţi revistă de cultură...
- Cu ce vă putem servi?
- Cu ce mă puteţi servi? Acum mă întrebaţi, cînd sînt din nou la zdup? Cu două zile în urmă, cînd căutam un adăpost nu m-aţi întrebat cu ce mă puteţi servi...
- E adevărat. Dar să ştii că nu din indiferenţă, ci fiindcă avem şi noi problemele noastre cu alţi... avitani. Ei, cu ce-ţi putem fi de folos?
- Cu mult, dacă sînteţi o revistă independentă precum umblă zvonul în închisorile pe unde am fost. Aş dori să-mi permiteţi să-mi explic evadarea, poziţia, concepţia, protestul, sentimentele...
- Cam mult. Ştii nu prea avem spaţiu.
- Atîta spaţiu cît am eu în celulă mai aveţi şi dumneavoastră.
- Bine, dă-i drumul! Dar să ştii că nu avem fonduri pentru a plăti colaboratorii.
-Las'că vine ziua cînd am să-mi iau singur onorariul...! Au mai fost la voi unii care şi-au luat singuri... Acum la subiect: ce ziceţi de tevatura asta în jurul evadării mele?
- Ce să zicem? N-a fost prea reuşită, dacă e să fim sinceri.
- Şi totuşi lumea s-a indignat. Mai ales autorităţile. De ce? Tot timpul se plîng că închisorile sînt supraaglomerate şi cînd cineva ia iniţiativa să le descongestioneze puţin, evadînd, se face scandal.
- Asta se cheamă la dumneata iniţiativă?
- Da, sigur. O iniţiativă particulară. Era mai bine dacă luam o iniţiativă comună şi evadam în massă?
- N-am spus asta.
- Şi, în fond, de unde am fugit? Dintr-o instituţie culturală? De la datorie? Din coaliţia guvernamentală? Din ţară? NU! Am fugit dintr-o închisoare. Ce poate fi mai frumos şi mai înălţător decît să-ţi rupi cătuşele şi să ieşi la libertate? Popoare întregi de multe milioane nu-şi fac acest curaj. Zac sub gratii, suportă lanţurile, se mulţumesc să facă bancuri pe seama gardienilor şi atît.
- Mda, e ceva în ceea ce spui...
- Păi nu? Şi în fond ce am cerut? Condiţii mai bune: aer, lumină, o carte, un televizor...
- Ai omorît trei oameni, domnule!
- Patru.

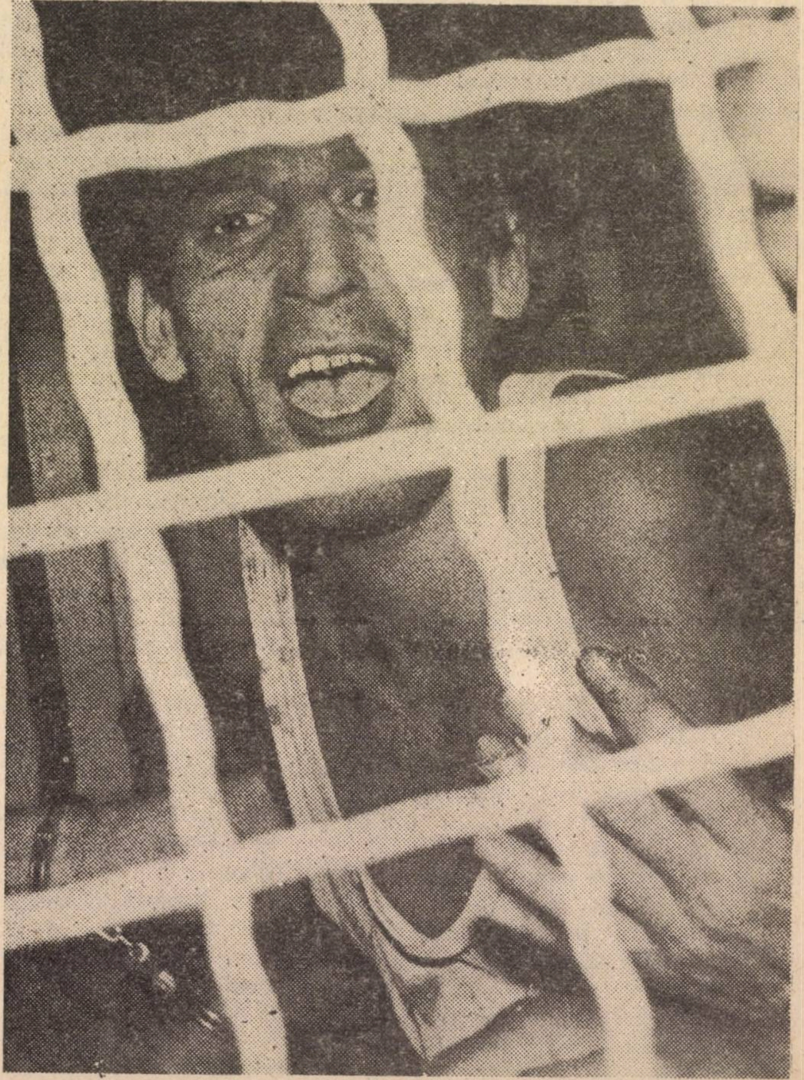

GURA HUMORULUI

– Şi mai ceri condiţii? Mai mult decît un televizor, ca pedeapsă, nu ţi-aş da.

– Nu eşti prea generos. Dar să ştii, intenţionam să văd numai emisiunile televiziunii iordaneze.

– Oricum, nu poţi vorbi de condiţii înainte de a-ţi ispăşi pedeapsa.

– Domnule! Am două condamnări pe viaţă. Cînd să le ispăşesc?

– Dacă bunul Dumnezeu îi dă omului viaţă lungă şi sănătate, apucă să ispăşească trei condamnări pe viaţă... Să nu-i dea Dumnezeu omului atîtea condamnări pe viaţă cîte poate să ispăşească!

– Da, însă nu-i asta problema. Problema e că nu te lasă să stai liniştit în închisoare să-ţi ispăşeşti viaţa. Ei vor să te reeduce.

– Ce e rău în asta?

– Te-ai întrebat vreodată în ce anume vor să ne reeduce?

– Nu. În ce?

– Vezi? Nu e clar în ce. Ei nu ne spun ce vor să facă din noi. Pe cine să luăm de model?

– Asta-i bună! Sînt atîtea domenii pline cu modele: economia, cultura, armata, politica...

– O, domnule, închisorile sînt pline cu oameni din aceste domenii!

– Lasă că au mai rămas şi afară oameni din aceste domenii!

– Atunci de ce dacă am vrut să fug afară, la oamenii cinstiţi din domeniile astea, poliţia s-a supărat şi s-a luat după mine?

– Nu aşa te întorci la o viaţă de om cinstit.

– Dar cum?

– Mai întîi trebuie să-ţi regreţi crimele.

– Mi le regret.

– Acum e prea tîrziu.

– Doar n-ai să-mi spui că trebuia să le regret înainte.

– Ba da. Ce rost are să-ţi regreţi crima după ce ai comis-o? Cui foloseşte? Totul e să ţi-o regreţi înainte de a o comite.

– Scuză-mă că te întreb: dumneata aşa procedezi?

– Oarecum. La mine e puţin altfel: eu regret asasinatele pe care nu le-am comis.

– Ai vrut şi dumneata să omori patru oameni?

– Cinci

– Şi de ce.. ?

– N-am avut condiţii.

– Aha, vezi? Cînd n-ai condiţii, nimic nu-ţi iese.

– Asasinează cine vrei şi cine nu vrei, pentru fleacuri, numai oamenii serioşi care au motive solide să asasineze nu sînt lăsaţi să-şi facă treaba.

– E o debandadă şi în domeniul ăsta, ce nu s-a mai pomenit.

– Şi după ce nu ni se permite să omorîm, mai sîntem lăsaţi şi în libertate.

– Scuză-mă că te întreb: e chiar aşa de rău în libertate?

– Groaznic! Tot timpul educat şi reeducat.

– De către cine?

– De către cine vrei şi nu vrei. Chiar şi de foşti şi viitori puşcăriaşi.

– Scandalos! Dar spune-mi: din libertate nu se poate evada?

– Complicat! N-ai unde.

– Cum nu? În închisoare.

– Păi ziceai că închisorile sînt aglomerate.

– Oricum, nu e atîta aglomeraţie ca în libertate.

– Dar zici că în închisori nu sînt condiţii.

– Iar dumneata spuneai că în libertate nu sînt condiţii.

– Nu se compară.

– Ce nu se compară: condiţiile din închisoare cu cele din libertate, sau condiţiile din libertate cu cele din închisoare?

– Unele cu altele şi ele între ele.

– Să deduc că şi în "înăuntru" şi "afară" e acelaşi rahat?

– Ascultă, domnule...

– Herzl.

– Nu ştii ce mult s-au scumpit convorbirile telefonice la noi în libertate.

– Eşti de părere s-o scurtăm?

– Nu s-o scurtăm! Să-i punem punct!

– Hîm, ridicoli mai sînteţi voi, ăştia, din libertate! Cîndva aţi spus că vom deveni un popor numai atunci cînd vom avea prostituatele, criminalii şi telefoanele noastre. Iar acum cînd le avem, pe prostituate le blamaţi, pe criminali îi arestaţi şi telefoanele le scumpiţi. Demagogi ce sînteţi!

POLICHINELLE

VORBEŞTE MOSCOVA

PERESTROIKA

Discuţie între doi cîini, la o răspîntie a unui cartier îndepărtat al Moscovei.

_ În curtea voastră a ajuns Perestroika?

_ A ajuns.

_ Şi cum e? Mai bine?

_ Cum să fie? Lanţul are acum 4 metri în loc de 3, strachina cu ciolane e la 6 metri în loc de 4 iar de lătrat latru mai mult decît înainte.

SCIENCE-FICTION

_ Ce este o carte de bucate americană pentru un cititor sovietic?

__ Literatură ştiinţifico-fantastică.

DEOSEBIREA

_ Care este deosebirea dintre Gorbaciov şi Dubcek?

_ 20 de ani.

ITZHAK ARTZI
Membru al Knessetului

bilanț și PROFESIUNE DE CREDINȚĂ

I. Artzi.
Deputat în parlamentul israelian.
A colaborat vreme de patru ani de zile, cu regularitate și fără a primi o singură agura, la ziarul „Viața noastră", oficiosul Maarahului.
Pînă cînd, nu de mult, i s-a pus în vedere, fără nici o explicație valabilă, că articolele sale nu mai au ce căuta în coloanele cotidianului.
Uluit, Artzi s-a adresat lui Shimon Peres și lui Uzi Baram _ de care depinde „Viața noastră" _ solicitînd lămuririle de cuviință.
Dar cererea lui nu a fost urmată de nici un răspuns.
Ci numai de o tăcere.
De ghiață.

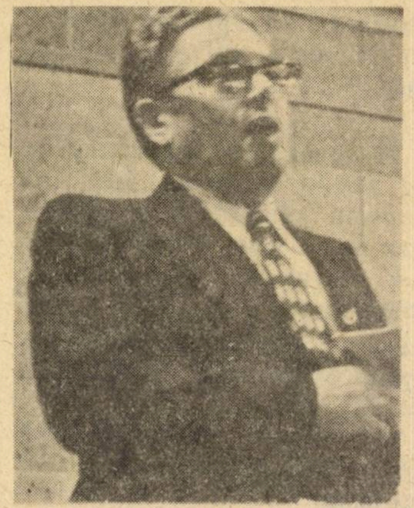
Artzi: nici măcar o scrisoare de mulțumire

După o permanentă colaborare de patru ani la „Viața noastră", după ce am publicat, fără nici o plată, circa o sută de articole, în care am încercat să comentez pe bază de informații din prima sursă, evenimentele la ordinea zilei, redactorul șef, fără nici o înștiințare prealabilă, mi-a refuzat articolul "la zi"; era un articol consacrat crizei din cadrul serviciilor publice de sănătate (Kupat Holim și spitalele de stat).

Explicația redactorului șef a fost interesantă: deoarece nu mai fac parte din Maarah, publicarea de articole semnate de mine reprezintă un act de propagandă pentru un rival politic. Deci _ afară!

După patru ani de slujbă meritam o scrisoare de mulțumire, un gest de curtoazie.

Nici asta nu s-a făcut. O scrisoare de mulțumire de tip standard ar fi fost se pare, un gest prea amical față de un Haver Knesset, singurul care a împlinit rolul de ziarist voluntar în coloanele „Vieții noastre".

Nu m-am putut abține să reacționez. Am comunicat lui Șimon Peres și lui Uzi Baram cum funcționează democrația în casa lor: dacă nu este cu noi, este împotriva noastră; dar nici ei nu mi-au răspuns.

Solicitat fiind să colaborez la „Minimum", iată că-mi inaugurez prezența în coloanele prestigioasei reviste cu un mic bilanț.

Titlul de Haver Knesset îl mai port pînă la 1 noiembrie. După această dată, voi deveni „fost". Încă un episod interesant în cariera mea publică.

Nu am la dispoziție spațiul necesar pentru a prezenta cititorului bilanțul complet al activității mele parlamentare. Mă voi mulțumi deci cu cîteva spicuiri:

În Knesset, motto-ul meu a fost: Activism: a face, pe toate planurile.

* A legifera.
* A iniția legi și dispoziții.
* A ridica probleme arzătoare, urgente, sub formă de moțiuni.
* A interveni pentru oameni, vatikim și olim, ce mi s-au adresat în zeci de probleme.
* A activiza comisiile Knesettului și în primul rînd comisia pentru Alia și Klita lipsită de prezența unei organizații de olim originari din România _ de a acționa pentru ușurarea procesului de klitare si a mobiliza contra discriminării olimilor.

Am fost singurul Haver Knesset care a evocat de la tribuna Parlamentului, suferința, gloria și eroismul originarilor din România:

* Rebeliunea de la Bucuresti;
* Pogromul de la Iași;
* Deportările, lagărele de muncă, Transnistria;
* Contribuția originarilor din România la crearea și consolidarea Statului Israel.

Toate acestea, paralel cu activitatea generală în plenară, în patru comisii (Financiară, Constituție și Drept, Alia și Klita, Comisia Economică).

Astfel am ajuns, din punct de vedere statistic să mă număr printre cei cinci cei mai activi membri ai celui de-al 11-lea Knesset.

Va putea cineva să continue această tradiție? Mă îndoiesc.

Pentru a acționa cu eficiență ca purtător de cuvînt al evreilor din România în Knesset, nu e suficient să fi văzut lumina zilei sub cerul românesc. Trebuie să fi trăit evenimentele, trebuie ca ele, evenimentele istoriei, să fie o parte din tine, din biografia ta, să cunoști oamenii, locurile, problemele, să trăiești alături de ei.

Episodul parlamentar 1984-1988 nu se va repeta, deoarece reprezentanța partidelor din ▶

Knesset nu cuprinde oameni capabili de a activa pe această linie.

■

Personal _ nu mă retrag de pe arena politică. Îmi voi depune candidatura pentru postul de vice-primar al Tel Avivului, cu putere şi competenţă.

Succesul meu va depinde şi de voinţa originarilor din România din Tel Aviv.

Cu emoţie, aştept să văd răspunsul la apelurile pe care le voi lansa.

UN PARTID AL ALIALEI?

Îmi permit să fac cîteva ,,observaţii'' şi precizări cu privire la speranţele naivilor din Aliaua originarilor din România.

Da, un partid al nostru, al originarilor din România este astăzi, nici 2 luni înainte de Alegerile pentru Knesset, o mare naivitate.

Cei ce doresc în această vară cumplită totuşi să facă un efort şi să ajute promovarea personalităţilor originare din România, pot găsi fără multă greutate adresa căutată. Există un partid care este şi partidul nostru TNUAT HAMERCAZ.

Pe 3 locuri din primele 6 locuri de pe lista Tnuat Hamercaz la Knesset sînt originari din România.

Avocatul Abraham Poraz locul 2.

Avocatul Zvi Nir locul 3.

Eliezer Glaubach locul 6.

Şi dacă originarii din România doresc să cunoască personalităţile originare din România, iată: av. Iehuda Saari, fost Ministru Adjunct, dr. Ing. Samuel Iakerkaner, fost secretar general al Partidului Evreiesc, Deputat Itzhak Artzi, Idov Cohen fost deputat, Zvi Herman fost membru în Executiva Sohnutului, Haim Ianculovici membru în Conducerea Primăriei Haifa, Eliezer Glaubach membru în conducerea primăriei Ierusalim, Zvi Vof fost haver Vaadat Hameracezet, Tuvia Casapu preşedintele Regionalei Beer Şeve şi mulţi alţi asirei zion, ca Marcu Antler, Şalom Solomon, Abramovici Mauriciu...

În speranţa că veţi publica realitatea: 3 locuri din primele 6 pentru originari din România pe lista Hamercaz Şinui, vă transmit un călduros şalom.

SPIEGEL SIGMUND

fost membru în Comitetul de Direcţie al Partidului Evreiesc din România, fost membru în Executivele sioniste.

Operaţiunea

PROF. DR. B. HEINRICH

Prof. dr. Benedict Heinrich, din Tel Aviv, este prieten personal cu Shimon Peres şi partizan înfocat al Partidului Muncii. În acelaşi timp, însă, spre deosebire de alţi colegi de partid, el are o ureche fină. Drept care, a auzit şi notat plîngerile _ multe, ale „românilor" dezamăgiţi, dacă nu chiar jigniţi de-a binelea de incredibila absenţă a candidaţilor din „trib" de pe lista partidului pentru alegerile de la 1 noiembrie. Efectuînd un sondaj ,,particular'', prof. Heinrich a constatat că: a) mulţi dintre cei ce votaseră altădată cu Peres sînt decişi să voteze cu alţii sau b) fenomen destul de răspîndit _ să nu voteze deloc...

Alarmat, prof. Heinrich a convocat la domiciliul său din strada Huberman (lîngă „Habima") vreo douăzeci de notabilităţi din aliaua română, simpatizanţi ai Maarahului, în scopul de a găsi o cale pentru salvarea, în ceasul al 12-lea, a situaţiei. La capătul discuţiilor la care a participat şi ministrul-adjunct Abraham Katz-Oz (unul dintre fruntaşii Maarahului), s-a hotărît constituirea unei mici delegaţii care să se ducă la Shimon Peres şi „să-i deschidă ochii".

Delegaţia a fost primită a doua zi (legătura telefonică dintre prof. Heinrich şi Shimon Peres funcţionează perfect), iar purtătorul ei de cuvînt, scriitorul Shaul Carmel, a înfăţişat leaderului din Hayarkon doleanţele alialei, aliaua cea cuminte care surpriză! _ s-a oţărît şi nu mai vrea să fie cuminte.

Shimon Peres a ascultat pe Carmel cu atenţie, răbdare, politeţe, delicateţe, respect, gingăşie, dar _ aşa cum, de altminteri, spiritele sceptice îl avertizaseră pe Heinrich _ a spus că e tîrziu, că nu se mai poate face nimic şi că, în genere, o să fie bine.

Delegaţia şi-a luat rămas bun de la Peres într-o atmosferă cordială, părăsind clădirea ceceului din Hayarkon cu capetele plecate.

Iar nouă, această sufletistă, dar improvizată şi tardivă foc operaţiune Heinrich, ne-a lăsat pe cerul gurii un gust de neputinţă şi leşie.

M. RAF.

LA MODA CONTRABANDA CU AUR

Investirea banilor în valută presupune multe riscuri. Riscul de a fi prins, de a se ţi se confisca valuta şi de a fi condamnat, riscul de a nu găsi marfă străină la "shop", riscul şi dificultatea de a scoate banii afară sau de a cumpăra mărfuri în străinătate şi de a le reintroduce în ţară, riscul de a cădea peste excroci, provocatori sau, şi mai grav, de a cumpăra dolari falşi, care circulă şi în România. Finalmente, cel mai sigur plasament e aurul, în general sub formă de bijuterii, medalii, monezi şi chiar faimoşii cocoşei. Sursele de aprovizionare: turiştii şi studenţii străini, în special cei din ţările arabe şi din ţările lumii a treia, micul trafic de frontieră, în unele cazuri cu contrabandiştii de meserie, românii care lucrează în străinătate sau care călătoresc cu regularitate în străinătate. Traficul a luat o asemenea amploare, încît miliţia nu mai lucrează pentru arestarea şi condamnarea traficanţilor, deci pentru stîrpirea traficului. Dimpotrivă, după ce li se confiscă marfa, mai cu duhul blîndeţii, mai cu bătaia, miliţia reuşeşte să-i transforme în colaboratori pe cei prinşi. Sînt eliberaţi dacă la rîndul lor "dau" alţi traficanţi, dar mai ales cumpărători de aur. În schimbul promisiunii că vor infiltra alte reţele de traficanţi, primind pentru asta sume importante de bani, chiar de la miliţie. În anumite judeţe mai fierbinţi, miliţia are un fel de plan de recuperare a aurului, drept care miliţienii nu mai au nici un interes în stîrpirea traficului. Dimpotrivă, traficul e întreţinut, traficanţii ocrotiţi în anumite limite, în aşa fel ca toată lumea să fie mulţumită: miliţia să-şi facă planul, iar traficanţii dacă nu să prospere, măcar să trăiască bine.

Acum vreo doi ani, am cunoscut un tînăr refugiat, brunet, întreprinzător şi deştept foc, care pînă la 26 de ani nu făcuse altceva decît să cumpere şi să revîndă aur. A fost prins de mai multe ori, şi a părăsit ţara fugind peste graniţă, în momentul în care n-a mai vrut să-şi ţină promisiunile pe care le făcuse miliţiei. Potrivit relatărilor lui, lumea traficanţilor e o lume închisă, riguros ierarhizată, cu un cod al onoarei care poate merge pînă la crimă în caz de înşelăciune sau de trădări grave, cu oameni care se sacrifică sau sînt sacrificaţi pentru a salva restul reţelei, dar ale căror pierderi sînt recuperate prin colecte şi donaţii de la traficanţii care n-au căzut în mîna miliţiei. Există în această lume experţi foarte avizaţi în aprecierea metalelor preţioase, cu truse de analize chimice, importate din URSS, şi cu oameni capabili să transporte un kilogram de aur într-un tren înţesat de miliţieni.

Anul trecut ne-a vizitat la redacţie o persoană care ne-a dat detalii extrem de multe despre traficul de aur din Buziaş, cu numele unor căpetenii corupte ale miliţiei locale, inclusiv numele lor de telefon, pe care le-a şi verificat la vremea respectivă. Această persoană a fost arestată şi a reuşit să obţină eliberarea în cel mai scurt timp, după ce a dat miliţiei 100 de galbeni mari, aproximativ 2,5 kg. aur fin. Zilele acestea am primit o scrisoare extraordinară, adică ieşită din comun. E scrisă pe un fel de hîrtie de sac de ciment...

STIMATA REDACŢIE,

Mă numesc "Şmecherul de la Plaiurile Bistriţei"... Ceea ce vă scriu este viaţa mea din 1982 încoace. În 1982 am fost arestat pentru trafic de aur cu polonezii. Miliţia mi-a promis că voi scăpa, dacă le voi spune polonezii cu aur. Le-am dat atunci 20 de kilograme de aur de la polonezi, din care doar vreo 2-3 kilograme au fost înregistrate, restul au fost împărţite între şacalii de la miliţie, procuratură, partid şi bineînţeles IGM-ul (Inspectoratul General al Miliţiei).

Apoi, în următorii ani, am fost folosit de miliţia din Neptun-Constanţa ca momeală împotriva multor turişti străini care aveau bijuterii. Cînd voiau să le vîndă, (după ce trebuia ca eu să le propun tîrgul (cu banii miliţiei, bineînţeles) apărea miliţia şi le lua marfa. În 1984 am luat de la un cetăţean francez 300 grame de aur despre care comandantul miliţiei Neptun spunea: acestea sînt nişte piese foarte frumoase...

De cînd am refuzat să mai lucrez cu ei am fost arestat şi condamnat de 10 ori la cîte 2-3 luni închisoare,

(după ***Europa liberă;*** reportaj ***de N. Munteanu)***

CÎND ți se BATE la POARTĂ

■ I. FÎNTÎNARU

„MOLDOVENII" – ROMÂNI ȘI EVREI DEPORTAȚI ÎN SIBERIA SUB STALIN

"Glasnostul" își are ca una din principalele forme de manifestare apariția a numeroase opere beletristice - romane, nuvele, piese de teatru, poezii - avînd ca tematică dezvăluirea unor aspecte dramatice din epoca stalinistă, pînă acum tăinuite sau, în orice caz, netransfigurate literar. Și aceasta întrucît ceea ce era considerat multă vreme, chiar sub Hrușciov și Brejnev, drept antisovietic apare acum ca o elucidare necesară pentru procesele de înnoire inițiate de Gorbaciov.

Este și cazul nuvelei ***Cînd ți se bate la poartă*** de Iosif Gherasimov, scrisă în 1960, dar care a văzut lumina tiparului abia în 1987, cînd a și primit "Premiul pentru cea mai bună nuvelă a anului", pe care îl decernează revista "Oktiabr". Tradusă în franceză de Elena Joly, cartea a apărut recent în Editura pariziană Actes Sud. *)

Biografia autorului este prin ea însăși semnificativă. El este fiul unui evreu din Lodz, membru al Partidului Comunist din 1912 - deci aparținînd vechii gărzi leniniste - , arestat în 1937 - deci în perioada faimoaselor epurări și proceselor cărora le-a căzut victimă seria de conducători de partid în prezent reabilitați și reintegrați în partid post-mortem. ***"In clasa mea aproape că niciunul din colegi nu avea tată"*** - mărturisește scriitorul într-o culegere de convorbiri întocmită tot de Elena Joly și publicată sub titlul, optimist, ***A treia moarte a lui Stalin.***

După război, Iosif Gherasimov a cunoscut, în calitate de corespondent al ziarului "Moldova Socialistă", evenimentele descrise în nuvela sa - anume deportarea în Siberia, în iulie 1949, a unui mare număr de locuitori din R.S.S.Moldovenească, români și evrei. De-a lungul a peste 130 de pagini, scrie simplu, tandru, fără lungi discursuri, fără moralism, dar cu o mare simpatie față de "eroii" săi, autorul povestește avatarurile nopții de groază, în care Baulin, director de școală undeva în Ural, se prezintă pentru a duce la îndeplinire sarcina încredințată. I se ceruse să ***"ajute" la deplasarea în locuri îndepărtate*** a unor familii specificate în lista primită. Activist de partid, Baulin nu are procese de conștiință, el se consideră "acoperit" de indicația ce i s-a transmis cum că cei vizați de măsura represivă sînt persoane care au colaborat cu ocupantul hitlerist sau sînt culaci, speculanți, elemente suspecte.

La miez de noapte, se bate la poarta respectivilor și li se anunță că au la dispoziție o oră și jumătate pentru a se pregăti. Baulin va fi uimit să descopere printre "canalii" un fost partizan care a fost camaradul său de luptă și, deasemenea, un veterinar, amator de cîntece de Vertinski, care făcuse deja mulți ani de lagăr. Dar regula e că trebuie să te supui ordinelor și nu sentimentelor, și Baulin nu face excepție de la ea; el execută sarcina cu sînge rece, cu zelul activistului devotat liniei partidului, singurul care știe ce trebuie și ce nu.

Desigur, cititorul sovietic nu află pentru prima dată despre asemenea "mișcări de populație", executate înainte și după război (chiar ***Pravda*** a scris despre operații de acest gen). Și nici procedeul nu e nemaiauzit: mulți cunosc istoria reală a cîte unui cuplu care, în plină noapte bate la ușa vecinilor spre a cere găzduire; nimeni nu răspunde; iar cînd, în sfîrșit ușa se deschide, locatarii sînt în picioare, îmbrăcați, cu valizele în mînă...

Meritul nuvelei lui Gherasimov nu constă în relevarea deportărilor (chiar dacă noi aflăm pentru prima dată despre deportarea de "moldoveni" în perioada postbelică). După cum remarcă ziarul "Le Monde", în recenzia pe care o face volumului apărut în Franța, meritul autorului rezidă în aceea că el demontează un mecanism - ***mecanismul teroarei, al represiunii.*** Un mecanism bazat pe ***frică*** și pe ***" servitute voluntară"***

---

*) ON FRAPPE A LA PORTE, de Iossif Guerassimov, Actes Sud.

MM

SANDU BRAUNȘTEIN

Atelier și magazin de bijuterii, str. Sheinkin 8A, Tel Aviv

prețuiește memoria colectivă a neamului nostru

◆ SANDU BRAUNȘTEIN ◆

oferă un premiu participanților la noul nostru concurs

MINIMUM ● MEMORIA

LISTA HAMERCAZ—SHINUI

Avocat
AVRAHAM PORAZ
(Posmantir)
Tel Aviv
locul 2

Avocat
ZVI NIR
Ramat Gan
locul 3

3 din primii 6 originari din România

ELIEZER GLAUBACH
Ierusalim
locul 6

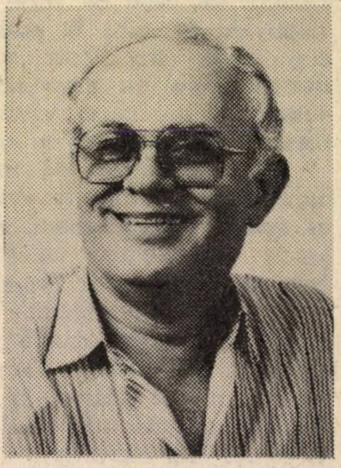

תנועת
הַמרכז-שינוי
שינוי • ל"ע • המרכז הליברלי

LEVONTIN 19, Tel Aviv, tel. 03_614737-8-9
KING GEORGE 48, Tel Aviv, tel. 03_287171-2
Telefonaţi: SPIEGEL SIGMUND _ 03-5710863; EIZMER RUDI 053-699357; FRIDMAN DONDI _ 03-805021

"SCÎNTEIA" NU ESTE UN BLAZON DE NOBLEȚE!

Permiteți-mi să exprim o opinie într-o problemă delicată.

Am fost oarecum șocat citind mai de mult, chiar în revista dv. un articol cu titlul (sau poate numai un subtitlu) "Da, sînt un produs al "Scînteii!" al dlui Victor Bîrlădeanu. Întregul articol era scris astfel încît reieșea că autorul se mîndrește că și-a făcut școala la "Scînteia" de altădată, cînd de fapt ar fi trebuit să se rușineze cu acest fapt. Dar d. Bîrlădeanu nu este israelian, așa că s-ar putea să aibă motiv să se împodobească cu acest blazon - dacă blazon o fi. (Eu cred că nu).

Mai jenant e că și unele persoane care s-au stabilit în Israel după ani de neplăceri suferite în România afișează asemenea "blazonuri". E evident în ceea ce scriu și în discuțiile pe care le poartă că nu pot, nu vor să se debaraseze de mentalitatea comunistă ale cărei victime au fost în cele din urmă și ele.

Am cunoscut pe cineva care închide ochii la evidențe și spune: "Comunismul, dacă e just aplicat, asigură bunăstarea. Dovadă: Ungaria".

Un altul susține: "Dacă revoluția comunistă ar fi izbucnit mai întîi în Germania, cum a crezut Marx, și nu în Rusia înapoiată, cu totul altfel ar fi stat azi lucrurile".

Sînt și dintre acei care au "grijă" să ne atragă atenția că "nu totul este negru în țările comuniste" sau că "se comit destule fărădelegi și în țările libere".

Un talentat și serios ziarist ca d. Victor Russu (să nu fie cu supărare că o spun) prezintă lucrurile în memoriile ce și le publică în revista dv. în așa fel încît se poate deduce că redacția vechii "Scîntei" a fost o minune de școală ziaristică într-un autentic regim de libertate a scrisului. În memoriile d-sale și ale altora se încearcă "umanizarea" unor figuri ca Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, Vasile Luca etc. care au fost blestemul unui întreg popor. Nu mai vorbesc de cei care azi au rămas cu credința că brigăzile internaționale trimise în Spania sau brigăzile de "voluntari" trimise la Bumbești-Livezeni și în alte asemenea locuri, ar ține de o epocă de "romantism revoluționar".

Un fin psiholog român dădea această definiție omului inteligent: "Cel care nu amestecă punctele de vedere". Foștii comuniști, rămași comuniști, care se află cu noi în țară fac greșeala puerilă de a se "răzbuna" pe greutățile ce le întîmpină aici, prin elogierea realităților din țara pe care au fost nevoiți s-o părăsească. Nu este un procedeu inteligent să amesteci "borcanele".

Nu am vrut să ofensez pe nimeni. Dacă totuși am lezat sensibilitatea cuiva, îmi pare rău și îmi cer scuze. Cu stimă,

Av. MEIR TZUR
Ireusalim

■ **Rabinul Rosen: ,,Am rîs cu poftă...''**

▶ *RABINUL ROSEN*
CONTRA-ATACĂ

În nr. 17 al revistei noastre, am publicat un protest vehement al purtătorului de cuvînt al mișcării feminine Naamat (secretară, dna. Masha Lubelski), în legătură cu refuzul unui bărbat căsătorit, din București, de a acorda divorțul soției sale, stabilită la Tel Aviv.

Protestul cuprindea un atac direct, fără menajamente, la adresa rabinului șef Dr. Moses Rosen, căruia i se reproșează că nu a intervenit, cu autoritatea domniei sale, pentru rezolvarea dramaticei situații.

... Luînd cunoștință de acuzațiile din "Minimum", Rabinul Rosen (căruia nu i se poate tăgădui vocația polemicii...) ne-a trimis - sub semnul firescului ***drept la replică*** - trei scrisori, pe care le publicăm ca atare.

Redacția consideră că în felul acesta cititorului i se pune la dispoziție un mini-dosar al cazului care a declanșat conflictul Rosen - Naamat

Către,
Domnul Director al revistei "MINIMUM"

Am rîs cu poftă citind "atacul" "purtătorului de cuvînt" al Doamnei Lubelski Mascha, secretara "mișcării" N.A.A.M.A.T. împotriva umilei mele persoane, publicat în revista dv. din august 1988.

Am rîs cînd am constatat esența "atacului" ("numai o scrisoare?"), cînd m-am pomenit că ***însuși*** "purtătorul de cuvînt" (oare nu are nume? de ce nu și-l mărturisește cînd atacă ?) al ***însăși*** susnumitei ▶

PAGINA CIT SE POATE DE LIBERA

Doamne, îmi face onoarea să mă atace, şi am rîs cînd - colac peste pupăză - m-am pomenit că o "mişcare" întreagă (ca miine lucrurile vor ajunge la Knesset şi poimiine la Naţiunile Unite) mi-a sărit în spate.

Pe deasupra simţul meu de umor s-a delectat cînd mi-am închipuit cu cîtă satisfacţie v-aţi frecat palmele, cînd aţi găsit un astfel de "scoop". Eu, lăudat de 2 prim-miniştri, azi atacat de "purtătorul de cuvînt", subiect gras şi bun de speculat. Măreşte tirajul.

Ei bine, iertaţi-mi cruzimea, dar sînt nevoit să dezumflu balonul, cum spune proverbul ebraic "Lo dubim, velo iaar" (nici pădure, nici lupi).

Vă trimit deci, anexat, ultima scrisoare pe care am trimis-o la 24 iulie 1988 Doamnei suspomenite; e al treilea răspuns pe care îl dau ei (numai o scrisoare?, multe, un dosar întreg în legătură cu aceste caz) şi care vă va lămuri despre ce este vorba în realitate. Vă rog "în numele dreptului de apărare" să publicaţi scrisoarea în extenso.

Sfătuiţi-l deci pe prea stimatul "purtător de cuvînt" (şi ce fel de cuvînt!), să "atace" Tribunalul Rabinic din Bnei Brak în faţa căruia problema e pendinte, să atace instanţa supremă religioasă din Israel, pe dl. Şef Rabin Avram Shapira pentru că nu dă "dezlegarea" despre care Doamna pomenită ştie că aşi putea s-o dau eu dar nu vreau, dar pe mine să mă lase în pace. Am făcut tot ce e cu putinţă. Sînt gata să fac şi de azi înainte totul ca să-l "conving" sau să-l "constring" pe soţ să dea divorţ, dar să mă înveţe cum să fac. Să-l "atac" şi eu? La noi, aici, nu există "Minimum" şi nimeni nu caută "scoop-uri".

Mai căutaţi, stimate Domnule Director, poate găsiţi un alt "atac" mai consistent. Vă stau la dispoziţie. Revista dv. merită a fi sprijinită.

Cu toată stima,
ŞEF RABIN DR. MOSES ROSEN

EMINENŢEI SALE DOMNULUI MOSES ROSEN

Subsemnatul, Dr. MOSCOVICI MIRCEA, urmare scrisorii dvs. nr. 260/1987, prin care mă invitaţi la Cabinetul Dumneavoastră, în legătură cu cererea soţiei mele de divorţ, vă fac cunoscut următoarele:

Îmi menţin în continuare refuzul meu categoric pentru motivele pe care vi le-am relatat personal în precedenta noastră întrevedere.

De altfel, regretata noastră rudă marele prim Rabin din Mihăileni, marele rabin MARILUS MEIER a cunoscut cu lux de amănunte întreaga mea situaţie şi a fost alături de mine.

Soţia a plecat ca turistă cu toate bijuteriile noastre de familie, şi-a cumpărat apartament la Tel Aviv şi a refuzat să mă primească.

Avocatul meu De. Peisich Cunea din BNEI BRAK, IBEN SAPRUT 1.A/6, a primit împuternicirea să-mi susţină cauza la Tribunalul Rabinic Regional din Tel Aviv.

Vă rog să mă scuzaţi că nu m-am prezentat personal la dv. aşa cum am făcut-o de fiecare dată, întrucît mi s-a demolat vila, unde am avut domiciliul şi în momentul de faţă, umblu disperat pentru a-mi salva mobila şi lucrurile care au mai rămas.

Cu deosebită stimă,
dr. MIRCEA MOSCOVICI

Doamnei MASHA LUBELSKI

Secretară NAAMAT

Cu privire la cazul Doamnei M.

Mi-aţi scris de mai multe ori şi tot de atîtea ori v-am răspuns. Şi Doamna M. mi s-a adresat, şi secretarul Domnului Şef Rabin Shapira mi-au scris. La toate aceste întîmpinări, am dat acelaşi răspuns pe care îl repet, şi scriu încă odată cele ce am mai scris.

L-am invitat pe soţ de cîteva ori. La început a refuzat să vină, am stăruit şi pînă la urmă a apărut în cabinetul meu de două ori. A declarat şi a dat şi-n scris, că în nici un caz nu va consimţi s-o divorţeze pe soţia sa. El susţine că soţia a plecat ca turistă, l-a amăgit, i-a luat bijuterii, şi-a cumpărat o casă la Tel Aviv, că dînsul are un avocat la Tel Aviv cu numele de Peisich Cunea - Bnei Brak str. Iben Saprut 1A/6 şi că toată chestiunea e pendinte înaintea Tribunalului Tel Aviv (anexă: fotocopia scrisorii sale din 12 aprilie 1987).

Am încercat de mai multe ori să-l conving, fără nici un rezultat favorabil.

Deşi, în urma stilului de care vă serviţi în scrisoarea Dv. şi în urma pretenţiilor Dv. caraghioase, n-aşi fi trebuit să mai dau vreun răspuns scrisorii Dv., cu toate acestea am ţinut încă odată să clarific cum stau lucrurile.

Acum, despre conţinutul şi stilul scrisorii Dvs. Dumneata, vrei să mă înveţi pe mine legile Torei? Ce e permis şi ce e interzis? Dumneata scrii următoarele:

(continuare in pag.75)

PEPY şi NELU FEDER
HOLON
Str. SOKOLOV 61 — Telefon 84 73 81
ASORTIMENT DE POŞETE, SERVIETE
VALIZE, PORTOFELE ŞI DIVERSE CADOURI

NUMAI הליכוד
LIKUDUL POATE:

1) Pace adevărată

Numai Likudul, care a adus pacea cu Egiptul, poate să aducă pace adevărată, bazată pe necesitățile de securitate vitale pentru existența si independența Statului Israel.
Numai Likudul poate aduce pace adevărată și dreaptă prin intermediul unor tratative directe, libere de presiunile marilor puteri, fără capitulare prealabilă și fără concesii impuse.
Numai Likudul poate aduce pace adevărată, căci poziția noastră care-i bazată pe vigoare și pe credința în justețea ei și în viitorul Statului Israel, numai ea va aduce pe dușmanii noștri la masa de tratative.

2) Securitate

Numai Likudul poate să oprească retragerea noastră la granițele din 1967, fapt care va aduce la fondarea unui Stat al „Organizației de Eliberare a Palestinei" (O.E.P.) care amenință căminurile noastre și securitatea copiilor noștri.
Numai Likudul poate opri mîlul în care s-a împotmolit Maarahul și stînga și să continue cu încăpățînare să apere dreptul Statului Israel de a trăi în securitate în cadrul granițelor sale.
Numai Likudul singur poate da un răspuns fără echivoc terorismului O.E.P.-ist și să pună capăt tulburărilor arabe.

3) Economie stabilă

Numai Likudul poate apăra stabilitatea economică, cum a făcut pînă acum și să reînoiască creșterea ei.
Numai Likudul poate apăra economiile publicului prin politica de frînare economică pe care a introdus-o în toate ramurile gospodăriei.
Numai Likudul poate împiedica infuzarea de bani publici pentru salvarea prestigiului conducătorilor Histadrutului și a întreprinderilor concernului histadrutian Hevrat Haovdim, care se prăbușește.

4) O societate dreaptă

Numai Likudul poate să realizeze o egalitate adevărată și deplină între toate compartimentele societății israeliene, așa cum a făcut și pînă acum.
Numai Likudul poate să continue cu avîntul restaurării cartierelor periferice și cu sprijinirea economică și socială a orășelelor de dezvoltare.
Numai Likudul poate înlocui asigurările medicale de tip Kupat Holim cu asigurarea medicală de stat de care să se bucure toți cetățenii.

5) Economie liberă

Numai Likudul poate continua să restrîngă amestecul guvernului în economia țării prin vînzarea de întreprinderi de stat și continuarea sprijinirii inițiativei libere.
Numai Likudul poate continua să creeze locuri de muncă potrivite generației tinere, prin sprijinirea investițiilor străine în industria de înaltă tehnologie, așa cum a făcut în anii de guvernare
Numai Likudul poate salva zecile de mii de concediați de la Hevrat Haovdim de la strîmtoare și șomaj, prin apărarea stabilității economice și crearea de locuri de muncă alternative.
Numai Likudul poate să apere economia țării de metodele de conducere socialiste ale Maarahului care au falimentat cu prăbușirea întreprinderilor lui Hevrat Haovdim.

6) Viitorul

Numai Likudul poate să redea educației generației tinere termeni și noțiuni ca dragostea de țară, sionism, colonizare, stimularea alialei și munca productivă.

רק הליכוד יכול

המחנה הלאומי

Hillel, Rivka şi un general pe baricade

■ *JACOB POPPER*

SCRISOARE DE PE CELĂLALT MAL

Pînă în anul 1985, scriitoarea de limbă germană Rivka Richterlich-Sichnovski purta un alt nume: Brunhilda sau Irmgard sau Waldtraut, care din ele n-aş şti să spun, căci ea nu se încumetă să-l rostească, iar din registrul de naşteri al oraşului Regensburg, unde Rivka a văzut cu treizeci şi şapte de ani mai devreme lumina zilei, a fost şters cînd ea a trecut la judaism. De ce a făcut-o?

MAI MULT DECÎT O MIE DE PAŞI

Din romanul ei "Mai mult decît o mie de paşi" (Mehr als tausend Schritte, Frankfurt, 1988) rezultă că, după ce a rătăcit prin mai multe continente l-a întîlnit pe bărbatul vieţii ei care este evreu austriac. Atunci cînd fructul dragostei lor a început să-i încolţească în pîntec, au simţit amîndoi nevoia ca legătura lor să fie consacrată confesional. Datorită acestor împrejurări, de pe urma cărora mulţi alţii s-au mărginit să tragă consecinţe formale, Rivka Richterlich-Sichnovski a avut revelaţia unei credinţe deosebite de cea în care se născuse, ceea ce n-ar fi constituit în evul nostru ecumenic un fapt prea ieşit din comun dacă noul crez n-ar fi fost tocmai cel mozaic. Nu e deci de mirare că animatorii centrului de cultură iudaică din München au găsit de cuviinţă să organizeze o întîlnire între scriitoare şi cititorii romanului *"Mai mult decît o mie de paşi"*, la care a fost invitat în calitate de expert şi marele rabin din Zürich, Mordechai Piron. Nici biografia acestuia nu e din cele mai obişnuite: născut la Viena în anul 1921, el a emigrat în Palestina în 1938, a studiat la Universitatea din Ierusalim şi la cea din Londra, precum şi la mai multe *"Ieshivot"*, printre care şi cea condusă de renumitul rabin Kook. În 1948 intrat în armata israeliană al cărei mare rabin cu gradul de general a fost între anii 1971 şi 1980. Anul trecut el a primit din partea guvernului israelian şi titlul de consilier onorific (*ehrenamtlich*) pentru problemele iudaismului din Diaspora."

O CALE PRESARATA CU PIETRE?

"Onorific" este un fel de a vorbi, căci aşa cum mi s-a înfăţişat mie natura rabinului Piron, ea nu pare a fi compatibilă cu sensul eminamente protocolar şi decorativ al acestui termen. Invitat să se aşeze alături de doamna Richterlich-Sichnovski la masa de pe podium, el a început să dea semne de nervozitate, încă în vreme ce scriitoarea citea un fragment din romanul ei, menit să arate cît de anevoioşi au fost cei o mie de paşi şi mai bine care au dus-o la iudaism *"pe o cale presărată cu pietre"*. Apoi, cînd din sală a prins a ţîşni întrebări cu privire la natura şi conformaţia acelor "pietre" şi la împrejurările în care s-a lovit de ele, rabinul Piron n-a mai putut răbda. A sărit de pe scaun şi deplasîndu-se pînă la marginea podiumului, a tăiat fără ezitare nodul gordian.

"Nu există nici un fel de pietre!" a apostrofat el adunarea, adăugînd apoi ceva mai blînd: ... *"Adică n-ar trebui să existe! Drumul care duce la iudaism trebuie să fie un drum al bucuriei!"*

Un discipol al hasidismului? m-am întrebat eu , în acelaşi timp încîntat şi uimit, căci din cît aflasem, vorbitorul era mai degrabă un exponent al ortodoxiei, ceea ce avea să se şi dovedească a nu fi cu totul necorespunzător adevărului. *"Iudaismul nu este o doctrină abstractă ci un program de viaţă!"* a spus rabinul. Desigur, el este legat de respectarea anumitor norme, precum Şabatul şi prescripţiile alimentare. Sînt oare aceste condiţii, indispensabile încadrării în tradiţia iudaică, atît de greu de îndeplinit? Marele rabin din Zürich a citat din vastul dosar al experienţei sale profesionale trei cazuri edificatoare: cele ale unor surori gemene din Singapore, pentru care convertirea a fost neîntreruptă sărbătoare şi cel al unei femei originare din Europa. O sărbătoare ar fi fost şi pentru cea din urmă trecerea la iudaism, dacă îndată după săvîrşirea ceremoniei religioase, soţul ei, evreu prin origine, nu i-ar fi spus, frecîndu-şi mîinile: *" Abia aştept să ajungem acasă... Să ştii că ţi-am pregătit o surpriză!"*

"Ce anume?" a întrebat proaspăta evreică.

"Nişte costiţe de purcel de toată frumuseţea!" a fost răspunsul.

CU RABINUL PIRON PE BARICADE

"Împotriva unor asemenea farisei şi a tuturor celor pentru care iudaismul este un registru cu dublă contabilitate, voi fi întotdeauna gata să mă urc pe baricade!" a încheiat rabinul Piron.

În acea clipă aş fi fost şi eu dispus să mă urc pe baricade. Ele au exercitat întotdeauna asupra mea o atracţie invincibilă, iar dosarele cu dublă contabilitate mi-au fost dintotdeauna nesuferite.

"De ce pun unii rabini atîtea piedici celor ce vor să treacă la religia mozaică?" a întrebat cineva din sală.

Pentru că au uitat că ea poate fi rezumată în cîteva cuvinte: *"Iubeşte-l pe aproapele tău ca pe tine însuţi!"* a venit tot din sală răspunsul care nu a părut să-l contrarieze pe rabinul Piron.

El a dat chiar vădite semne de satisfacţie atunci cînd un alt vorbitor a evocat figura lui Hillel, cel dispus să-l convertească la mozaism pe un păgîn în scurtul interval de timp cît se putea el ţine într-un picior.

Un ucenic al şcolii freudiene a cerut amănunte cu privire la o colegă de liceu a Rivkăi Richterlich-Sichnovski, de la care aceasta din urmă a aflat că "în pat evreii sînt mai destoinici decît alte neamuri!", teză care după cunoscutul istoric al antisemitismului, Leon Poliakov, citat de un alt participant la discuţie, este tot atît de întemeiată ca alte legende medievale privitoare la *foelor judaicus* sau coarnele şi barba de ţap atribuite evreilor.

O doamnă mai în vîrstă, nu pe deplin lămurită de textul romanului Rivkăi Richterlich-Sichnovski, a vrut să ştie "exact" ce a simţit autoarea în vreme ce efectua cei "mai mult decît o mie de paşi" şi în ce anume moment crucial al vieţii ei i s-a "revelat" noua credinţă. O tînără cu tenul de piersică, părul galben ca spicul grîului şi ochii de sineală, a protestat împotriva ceea ce ei i se părea a fi o nelegitimă agresiune a domeniului privat.

"Pe Rivka a adus-o în sînul iudaismului dragostea pentru un bărbat evreu!" a declarat acea blondă Loreley (îmi vine greu s-o numesc altfel, deşi purta un inechivocabil nume ebraic)." *Iar dragostea e de la Dumnezeu! Ce vreţi mai mult?"*

•

Discuţia a durat pînă noaptea tîrziu. În vreme ce mă întorceam acasă, mi se părea că văd înaintea mea, sclipind sub lună, nu asfaltul unor străzi pustii ci undele Rhinului. Mi se părea că aud clipocitul valurilor şi din înaltul unei stînci glasul cu care zîna cea bălaie îi vrăjea pe luntraşi. Am prins a îngîna - pentru a cîta oară în viaţă? - viersul fără pereche închinat de Heinrich Heine frumoasei Loreley...

Rav Mordechai Piron

Rivka Richterlich-Sichnovski

ASTRUL "AHMATOVA"

"Glasnostul" gorbaciovian are şi o tentă lirico-romantică. Nu-i rău deloc. "Pravda" scrie că un grup de savanţi sovietici s-a adresat Centrului planetar internaţional cerînd ca un astru să poarte numele poetei Ana Ahmatova de la a cărei naştere s-au împlinit 100 de ani.

Ahmatova a fost boicotată în Uniunea Sovietică începînd din 1921 cînd soţul ei, poetul Nicolai Gumilov, a fost executat. Ea fusese "reabilitată" după cel de al doilea război mondial, dar apoi, în 1946 a fost exclusă din Uniunea Scriitorilor pentru "decadenţă burgheză".

NEW YORK

■ *HARRY FOSHA*

MINIME pentru MINIMUM

Carnetul reporterului e adesea plin de fapte prea mici pentru a constitui subiectul unui articol, dar destul de semnificative pentru a nu lua drumul coşului de hîrtii! **Sînt** - dacă comparaţia nu vi se pare prea pretenţioasă - un fel de semne particulare pe... buletinul de identitate al societăţii care le produce. De aceea din cînd în cînd voi folosi această rubrică pentru microînsemnări care altfel ar fi înghiţite de uitare.

ACI SE VORBEŞTE JAPONEZA!

Vînzătorii(oarele) marelui magazin de lux din New York, Tiffany au fost obligaţi(e) să înveţe limba japoneză.

Fraza de mai sus e o capsulă de istorie, rezumînd o întreagă evoluţie politico-economică. Japonezii sînt azi turişti cu bani care vizitează America în număr copleşitor şi Unchiul Sam caută să se adapteze acestei realităţi. Pe de altă parte măsura poate fi interpretată şi ca un semn de flexibilitate, nou întîlnită în această ţară unde în urmă cu nu mai mult de 10 ani, fiecare cetăţean se aştepta ca, plecînd peste hotare, să întîlnească pretutindeni băştinaşi care să vorbească englezeşte.

Nostimada e că lecţia de adaptare a început să fie învăţată o dată cu sosirea primului val de emigranţi ruşi care s-au stabilit în New York în cartierul Brighton Beach (imortalizat pe scenă în comedia lui Neil Simon (Cartierul nu valul).

Părăsind comunismul, foştii sovietici au adus cu sine o anumită grandomanie de mare putere creind o colonie a lor în care comunică în ruseşte refuzînd să înveţe engleza. Drept care, pentru a face faţă realităţilor, poliţia din New York a început să dea lecţii de rusă angajaţilor săi, patrulînd sectorul respectiv!

TRACY, HEPBURN ŞI SHAKESPEARE

Cultura americană este, cum se ştie, tînără. Şi cum cinematograful nu este mult mai tînăr decît această cultură, este normal ca să se fi născut o adevărată filmitologie. La loc de cinste se află duetul Spencer Tracy-Katherine Hepburn, prototipul cuplului de comedie de mare clasă. Cînd actorii generaţiei actuale, Bruce Willis şi Cybil Sheperd, interpreţii serialului de televiziune "Moonlightning" au fost comparaţi cu Tracy-Hepburn, au ştiut că sînt consacraţi. Şi salariile lor au căpătat cîţiva "0" în plus în coadă.

Dar iată că de curînd comparaţia a atins o culme neobişnuită. Analizînd spectacolul "As you like it" (Cum vă place), Frank Rich, prestigiosul cronicar al şi mai prestigiosului New York Times scrie că Orlando şi Rosalinda, cele două caractere principale ale comediei sînt Tracy-Hepburnii shakesperieni!

Am lipsit la lecţia despre figurile de stil din clasa a 5-a şi poate greşesc cînd numesc asta o hiperbolă. Aş zice chiar "Foarte hiperbolă"...

"TE-AŞTEPT, DISEARĂ'N CENTRAL PARK"

Spectacolul pomenit mai sus e dat de compania "Shakespeare în Parc" şi dacă numele spune unde au loc spectacolele, el nu spune că, inaugurînd acum peste două zeci de ani o tradiţie, aceste spectacole sînt gratuite şi **văzute** în fiecare vară de zeci de mii de spectatori.

Teatrul nu e singular în această aventură culturală susţinută cu fonduri donate de marile companii. Opera Metropolitană şi Filarmonica new yorkeză au deasemenea ieşiri văratice la iarbă verde. Amatorii de locuri bune, fie că sînt în concediu, fie că mai chiulesc de la slujbă, vin dis-de-dimineaţă să ocupe locuri bune, aduc cu ei paturi, mîncare şi... prieteni, petrecînd o zi în care traduc în viaţă zisele lui Ovidiu (citaţie aproximativă) "Cel care a îmbinat utilul cu plăcutul a cunoscut adevărata fericire...

Mi-amintesc că acum vreo douăzeci de ani cînd primul concert de muzică clasică în aer liber al Filarmonicii a adunat peste 35 de mii de spectatori, relatarea din New York Times a purtat un titlul care a făcut vîlvă. "Aseară Beethowen i-a învins pe Beatleşi!" ●

Iar în anul acesta distracţia de vară a new yorkezilor s-a îmbogăţit cu Cinematograful plutitor. Filme proiectate pe ecrane uriaşe instalate pe insule pot fi privite de la depărtare din parcurile oraşului. ▶

◆ NOUL NOSTRU CONCURS CU PREMII!

MADONA ZILELOR NOASTRE ŞI AUTOGRAFELE

Aţi auzit de Madona? Nu cea a lui Rafael ci cea care cîntă "Nu sînt virgină". Dacă nu, întrebaţi-vă copiii sau copiii vecinilor. Ei numai că o cunosc dar o şi divinizează. Un loc la un concert al divei rockului este greu de obţinut nu numai la New York ci şi la Paris sau la Tokio, oriunde cîntă.

Dar cum Madona are veleităţi artistice complexe, în momentul de faţă, ea joacă într-un spectacol teatral de mare succes, comedia lui David Mamet despre moravurile Hollywoodului. Că Madona face o figură onorabilă în spectacol e mai puţin important. Interesant e că numeroşi admiratori care n-au putut obţine un bilet la concertele ei, vin să suporte un spectacol serios, inundîndu-i apoi cabina cu flori şi aşteptînd-o la ieşire să-i smulgă un autograf.

●

Două cabiniere inimoase s-au gîndit că zecile de flori pe care Madona şi alte vedete le primesc şi se ofilesc în cabine pot aduce o contribuţie nesperată bolnavilor de AIDS.

Cum? Americanii au o adevărată pasiune pentru flori presate care încă miros şi care sub muzicalul nume de Potpuri se vînd la preţuri inaccesibile muritorului de rînd. Cele două cabiniere, împreună cu alte colege, colectează florile ofilite, le transformă în "potpuri", vînzîndu-le magazinelor de specialitate. Fondurile obţinute sînt donate pentru ajutorarea actorilor de teatru care suferă de AIDS.

ophir
tours

BOX Cola
NEW YORK

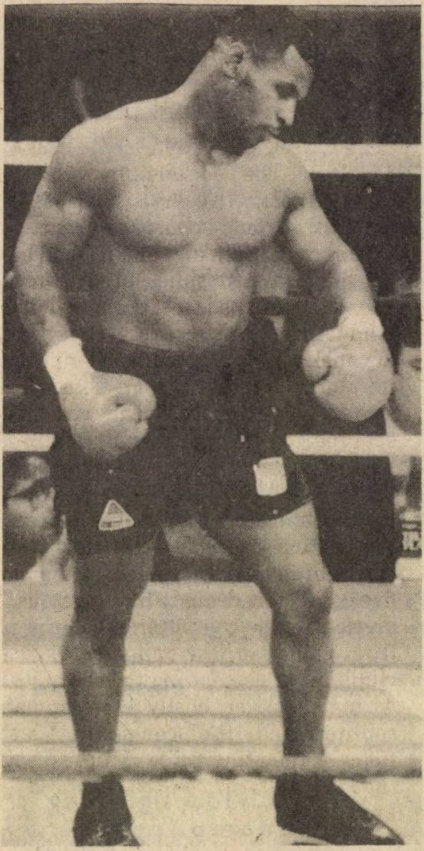

Campionul mondial de box Mike Tyson s-a pomenit în centrul unui "meci" dintre două campioane mondiale la băuturi uşoare: "Coca-Cola" şi "Pepsi-Cola".

"Coca-Cola" s-a adresat la trei reţele de televiziune cerîndu-le să nu transmită o emisiune-reclamă de 30 de minute în care Tyson spune unor ziarişti " Este clar cine va învinge în meciul cel mare". El se referă la "Diet Pepsi" care va împinge pe "Diet Coke" al societăţii concurente. În noua ei campanie publicitară care îl are ca protagonist pe Mike Tyson, societatea "Pepsi" pretinde că la o degustare organizată cu consumatorii "Diet Pepsi" a învins pe "Diet Coke". Societatea "Coca-Cola", furioasă, afirmă că această reclamă este lipsită de temei.

MINIMUM editează

Aveţi în manuscris memorii personale ?

Vreţi să vă publicaţi jurnalul intim ?

Doriţi să scoateţi la lumina tiparului un volum de povestiri sau poezii ?

MINIMUM este editorul cel mai competent ! Întregul proces complicat de organizare (sau stilizare) a manuscrisului, de paginaţie şi corectură tipografică, coperta, prefaţa şi diferite forme de publicitate

vi le asigură MINIMUM

Pentru scriitorii olimi hadaşim care vor să-şi tipărească în ţară prima carte

MINIMUM este „prietenul la nevoie".
Există, în sfîrşit, o editură : MINIMUM
P.O.B. 11472 — Tel Aviv

DE la KASRILIVKA la CASA ALBĂ

Judecînd după sondajele de opinie publică, Michael Dukakis e viitorul preşedinte al Statelor Unite. El şi soţia sa Kitty vor fi noii locatari ai Casei Albe. Iar Kitty e o rudă îndepărtată a lui Şalom Alechem, rădăcinile ei se trag, deci, tot din Kasrilivka.

De la Kasrilivka la Casa Albă. Nu le-au trebuit decît 3-4 generaţii maselor de emigranţi evrei proveniţi din tîrgurile sordide din răsăritul Europei spre a se înrădăcina temeinic în noua societate americană. Cei din prima generaţie, purtînd sechelele dureroase ale lumii vechi, au făcut primii paşi, muncind din greu cîte 14-16 ore pe zi în obscure ateliere de croitorie, lengerie, blănărie sau purtînd în spinare boccele cu cele necesare minerilor şi căutătorilor de aur din nordul îngheţat sau fermierilor din vestul mijlociu. Fiii lor au construit şi au înfiinţat întreprinderi noi, prospere. Nepoţii au studiat în universităţi prestigioase şi au devenit oameni de afaceri medici şi jurişti reputaţi.

Se ştie: societatea nord-americană este o simbioză de rase şi naţionalităţi, un fluviu larg, îmbogăţit de aluviunile aduse de fiecare val uman. Iar aportul imigranţilor evrei a fost şi este dintre cele mai bogate. Nu e domeniu în care ei să nu-şi fi semnalat major prezenţa. Economia, industria, finanţele, literatura, ştiinţa, artele, mass-media, cinematografia, viaţa politică.

Acest uriaş rezervor uman, cu impresionantul său potenţial de creaţie, provine din tîrgurile sordide din răsăritul Europei. Striviţi de mizerie şi sărăcie, victime fără apărare ale antisemitismului şi pogromurilor, evreii vegetau în întuneric şi mizerie, posibilităţile lor latente irosindu-se în modul cel mai absurd. A fost destul să schimbe solul, să respire aerul tonifiant al libertăţii pentru ca să se deschidă larg în soare şi lumină.

L. REVE

CA PASARILE LUI HITCHCOCK

Vorbe, vorbe, vorbe. Ca păsările lui **Hitchcock**, stoluri mari de vorbe ne asaltează din toate zările, ne ciocănesc în geam, pătrund în casă, ne urmăresc pas cu pas, din zori pînă noaptea tîrziu.

Cum să ne apărăm mai bine de această agresiune sonoră, cum să ne păstrăm spiritul nepoluat?

În primul rînd, să ne ferim de vorbele mari, căci cuvintele

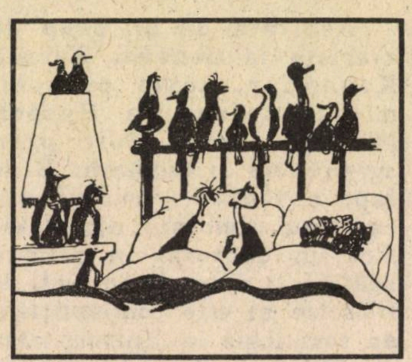

sînt ca imperiile: cu cît mai mari, cu atît sînt mai agresive şi mai acaparatoare. Căutaţi bine: în spatele fiecărei vorbe mari, a fiecărei fraze sforăitoare, se ascunde un demagog.

Adevărul e simplu şi direct. În ţara aceasta mai ales, oamenii se împart în două categorii - cei care înfăptuiesc şi cei care vorbesc. Primii sînt zgîrciţi cu vorbele. Probă, episodul care urmează, consemnat în amintirile unuia dintre comandanţii războiului de independenţă.

...Era vineri, 14 mai 1948, în orele după amiezii. Luptătorii brigăzii "Arel" s-au întors după zece zile de lupte grele pentru eliberarea Ierusalimului împresurat. Erau morţi de oboseală şi s-au întins pe podeaua casei de odihnă de la Maalei Hahamişa. Cîteva clipe după aceea erau cufundaţi cu toţii într-un somn adînc. Brusc, aparatul de radio uitat deschis în încăpere începu să transmită solemnitatea proclamării statului Israel, de la muzeul Tel Aviv. Unul dintre soldaţi îşi dezlipi cu greu ochii şi mormăi: "Hevra, închideţi aparatul, mor de somn... Proclamaţia o s-o ascultăm mîine dimineaţă".

Asta-i: cei ce fac istoria nu au trebuinţă de vorbe mari. Faptele vorbesc în numele lor.

L. R

LONDRA: TENIA, TENIA...

Ca vizitator al Londrei, am admirat statuile oamenilor celebri care-şi au locul în zidul istoric britanic. Unui singur neenglez i-am văzut statuia la Londra, cea a lui Abraham Lincoln.

Şi-am înţeles că englezul apreciază ideia de libertate a omului faţă de semenul său, ca şi pe cel ce-o promovează, chiar dacă acesta nu este englez.

Şi-am mai văzut una, o statuie vie, excepţional de frumoasă. Un grup de tineri stînd cu schimbul timp de 77 de zile şi nopţi, demonstrînd astfel împotriva ideii de apartheid.

Englezul de azi este primitor de străini, de refugiaţi, de imigranţi. Plimbîndu-mă prin Regent ▶

Park, am întîlnit o asemenea familie fericită, în plenul ei. Un bărbat cu două soţii şi mai mulţi copii, în drum spre locul lor de rugăciune, moscheia cu acoperişul aurit.

Emigrantul islamic în Anglia ar avea toate şansele să devină om cu gîndul liber şi moral ca cel al englezului, ar putea deveni englez tot aşa cum au devenit refugiaţii inchiziţiei şi ai pogromurilor. Dar pentru asta ar trebui să adapteze perceptele islamice la civilizaţia europeană. Ori acest lucru nu este cu putinţă căci conform legii lui Mohamed, el va fi sancţionat cu pedeapsa capitală.

Dar nu numai atît. Ca tot omul va cumpăra o proprietate. La un moment dat va dori s-o schimbe, s-o vîndă pe-a lui şi să cumpere alta. El este obligat s-o vîndă numai unuia de aceeaşi religie, în caz contrar, va fi sancţionat cu aceeaşi pedeapsă capitală. Fata unui islamic nu se poate căsători cu un neislamic, căci asta înseamnă părăsirea islamului, sancţionat ca atare.

Pentru un musulman britanic cu un venit minim, cu o soţie şi copil, care trebuie ajutată, treaba este mai simplă decît pentru un britanic neislamic, pus în aceeaşi situaţie. Cu o sumă rezonabilă, britanicul islamic îşi va cumpăra o a doua soţie din ţările arabe, unde acesta abia are ce mînca, astfel încît cele două femei se ajută una pe alta în treburile casei şi ale creşterii copiilor.

Şi cum statul Britanic, ca orice stat dezvoltat, oferă ajutor social celor cu mai mulţi copii, britanicul islamic are toate posibilităţile să prospere ca număr, proprietate şi influenţă în cadrul societăţii sale.

Individul islamic este parte din Islam, el nu este independent în gîndire şi faptă.

În timp, datorită caracterului de posesiune faţă de islam, individul islamic şi-a format un caracter total opus celui al englezului (sau al evreului).

Învăţătura lui Mohamed permite unui islamic să-şi abroge convenţia semnată, dacă situaţia se schimbă.

Mi s-a întipărit în memorie înţelepciunea unui islamic:

– Mîna duşmanului ce n-o poţi rupe, pup-o şi aşteaptă ca Alah s-o facă.

Acesta este individul islamic. Etica sa. Caracterul său.

Şi cine este duşman pentru islam? Cine nu e musulman.

În timp, naţiunea britanică îşi dezvoltă în pîntece o tenie. Tenia islamică va duce în mod inexorabil la schimbarea acelui caracter independent şi moral al englezului de azi.

Desigur că eu, ca om, pot greşi în ceea ce gîndesc.

În privinţa "teniei islamice" aşi fi tare fericit să am o părere greşită. Mi-e tare teamă însă că logica mea este întărită de fapte.

ROBERT SCHWARTZ

IOANA D'ARC A IRANULUI

Asaltată de un grup de ziariste la Geneva, Zahara Kahanbar, soţia primului ministru iranian Huseon Musabi, le-a uluit prin agresivitate şi fanatism. E de fapt o femeie frumoasă dar care nu zîmbeşte niciodată. Are un doctorat în ştiinţe politice, a scris cîteva cărţi de filosofie şi este conferenţiară de sociologie la Universitatea din Teheran. Dar iată ce poate să declare:

* Despre revoluţia iraniană nu se ştie suficient în lume deoarece presa occidentală falsifică adevărul.
* Femeile din Occident sînt nişte obiecte care slujesc imperialismul şi societatea de consum.
* Femeia iraniană este gata să moară pe altarul idealului islamic.
* Israelienii, sioniştii şi americanii sînt Satana şi duşmanul nostru. Va veni ziua cînd vom reuşi să-i distrugem.

Soţia premierului iranian: doctorate şi epoca de piatră.

ROSTROPOVICI: "MĂ ÎNTORC ÎN RUSIA"

"Mihail (Gorbaciov) este un om mare" – a declarat la Milano violoncelistul Mstislav Rostropovici care s-a exilat din patria sa acum 14 ani. Şi a adăugat: "Acum voi putea să mă întorc la Moscova".

Dar marele muzician a spus: "Deoarece Statul şi guvernul Sovietic m-au alungat, ele trebuie să facă primul pas".

Rostropovici a mai spus că speranţa de a se întoarce în patrie curînd este şi speranţa prietenului său Alexandr Soljeniţin: "primul care a ceru t schimbări în societatea şi politica sovietică, primul care a pretins un GLASNOST în Uniunea Sovietică".

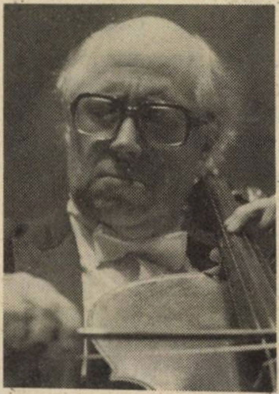

Foto: Maurizio Schifris Tel Aviv.

THEO ROLLER PREZINTĂ : **NOUA COMEDIE MUZICALĂ ISRAELIANĂ**

SIZ MIR GHIT - IH BIN A TATE

TERRY GABOR

IACOV BODO

Cu participarea : ANABELLA

IUDITH KRONENFELD • INO TOPER • URI KOVALSKI •
BELLA LUCIANO • SAMI GODREICH •

Regia : M. GRINȘTEIN **Muzica : HORIA ALEXANDER**

Texte : MOȘE SAHAR

SUCOT SPECTACOLE DE PREMIERĂ SUCOT

Sîmbătă 1.10, ora 7.45, TEL AVIV — „OHEL SHEM“

• Vineri 30.9, ora 8.30 BEER SHEVA ,,Heihal Hatarbut''	• Miercuri 5.10, ora 8 AȘKELON ,,Matnas,,	• Marți 11.10, ora 8 HOLON ,,Histadrut''
• Sîmbătă 1.lo, ora 7,45 TEL AVIV ,,Ohel Șem''	• Joi 6.lo, ora 8 RAMLE ,,Heihal Hatarbut''	• Joi 13.10, ora 8,45 AȘDOD Cinema ,,Așdod''
• Duminică 2.lo, ora 8,30 NAHARIA ,,Hod''	• Sîmbătă 8.10, ora 8 BAT YAM Cinema ,,Ramat Iosef''	• Sîmbătă 15.10, ora 7,30 TEL AVIV ,,Ohel Șem''
• Luni 3.10, ora 8 HAIFA ,,Beiteinu''	• Duminică 9.10, ora 8,30 ACCO ,,Heihal Hatarbut''	• Duminică 16.10, ora 8,30 IERUȘALAIM ,,Jerard Behan''
• Marți 4.10, ora 8 RAMAT GAN ,,Histadrut''	• Luni 10.10, ora 7 KIRIAT ATA ,,Histadrut''	• Luni 17.10, ora 8 TIVON ,,Matnas''

KATMANDU (NEPAL): SIMBOLURI

Într-unul din numerele revistei s-a explicat importanța ce o are Maghen David pentru evrei și statul Israel.

În excursia ce am făcut-o în Extremul Orient, vizitînd Katmandu, capitala Nepalului, nu mică mi-a fost surpriza văzînd că pe toate clădirile publice, școli, universități etc., la intrare figurează un... Maghen David.

Chiar și pe bancnotele țării: regele Nepalului arborează pe șapcă un Maghen David!

Întrebîndu-l pe ghid despre semnificația acestui simbol al Israelului, el ne-a răspuns că semnul reprezintă pentru nepalezi: educație, cultură și știință.

Vizitînd apoi New Delhi, capitala Indiei, și intrînd în Marele Templu Hindus ne-a frapat... altceva, și anume semnul crucii încîrligate întîlnit nu o dată pe pereții lăcașului.

Bineînțeles, l-am întrebat pe ghid ce este cu acest semn pe care Hitler l-a întrebuințat ca simbol al național socialismului; Hitler - sună răspunsul - ne-a furat acest simbol care pentru noi însemnează educație, cultură, respect față de om și l-a întrebuințat contrar semnificației.

L. BERNSTEIN,
Ramat Gan

• *Maghen David pe șapca regelui nepalez.*

PEKING: SA INVAȚAM IVRITUL CINTIND

Știați? La Peking se învață limba ebraică. Nu se putea ca dintr-un miliard de chinezi să nu se găsească și amatori de a învăța această limbă. Mai senzațional este faptul că există și o profesoară chineză de ivrit: domnișoara Ciu-Tse Ping care își spune Shula. Așa a și semnat scrisoarea pe care a trimis-o Comisiei pentru studiul limbii ebraice de la Ierusalim.

În scrisoare ea scrie că a reușit să obțină un manual de ebraică dar că totuși mai are nevoie de material ajutător pentru studenții ei de la Universitatea din Capitala Chinei. Ziarul "Maariv", îl primește rar, prin intermediul unui abonat din Hong-Kong, dar i-ar trebui casete și dicționare.

La facultatea de literatură și limbi străine de la Unversitatea din Peking sînt două clase de studenți care învață ivrit. Două profesoare predau ebraica: o evreică din Statele Unite, dr. Miriam Patrock, și... Shula Ciu-Tse Ping care nu a fost niciodată în Israel.

O PENIȚĂ

GITA SION

Tribul nostru(cel de care dlui ministru Avrum Sharir îi este rușine,drept care se dă de est-european..așa..in general), a onorat presa din secol cu caricaturiști de seamă.
A fost mai întîi Iser, pictorul de anvergură, coborît cu desenul satiric pe copertile revistelor lui N.D.Cocea și Tudor Teodorescu-Braniște.

Au venit,apoi,

Ross,Cobar,Taru,Poch,Rick .Ca să nu mai vorbim de cel mai mare dintre toți, bucureșteanul Steinberg, devenit clasic al desenului american.
Și aici, în Israel, spețа iși spune, cînd și cum poate, cuvîntul. Un Darian,creion cu faimă la "Maariv", un Adrian Lucaci(întors însă cu fața la pictura de șevalet), un Godell, ilustrează genul acesta dificil foarte,fiindcă vine din creier. Lor li se adaugă nou venita Gita Sion,graficiană, maestră a desenului la Studioul de filme de animație din București și caricaturistă cu mîna sigură.
Precum se vede din portretele ce vi le înfățișăm aici.

1

2

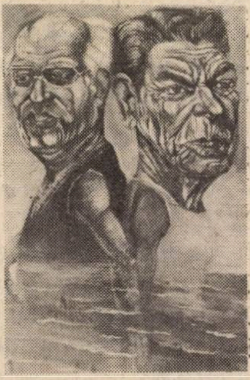

3

4

5

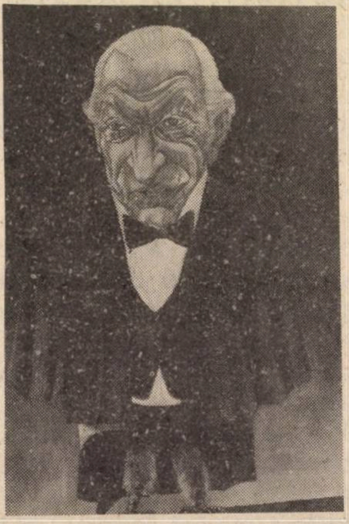

6

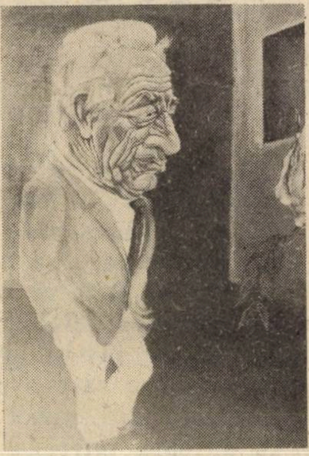

7

1 Margaret Thatcher: doamna-categoric-de fier.

2 Gorbaciov și Reagan: față-n față, carevasăzică spate-n spate.

3 Kadafi: alăturea de porumbei ai păcii si gingășiei, adevărul individului iese parcă mai izbitor la iveală.

4 Homeini: ca si la colonelul libian, aceiași idee de contrast intre angelism și realitate.

5 Waldheim: în două cuvinte, un om cinstit.

6 Asad: dorințele sale sînt vizibile in dinții săi.

7 Peres: gîndindu-și pașii.

■ Prof. Dr. HENRY RADU MANESCU

EMIGRAREA EVREILOR DIN ROMÂNIA SALVATĂ DE REVOLTA MAGHIARĂ

S-a scris (dar mai ales, s-a discutat) mult despre cauzele care-au determinat Bucureştiul să dea, în cele din urmă, O.K.-ul istoric pentru emigrarea evreilor români în Israel.

Prof. Radu Mănescu a fost, în anii postbelici, ministru-adjunct la Finanţe; el s-a aflat, ca atare, în intimitatea factorilor de decizie şi, îndeosebi, a lui Gh. Gheorghiu-Dej.

Articolul său reprezintă probabil cea dintîi analiză politico-ideologică a fenomenului.

Intrebarea ce obişnuit se pune ori de cîte ori se discută despre aliaua română se referă la cauzele care au determinat conducerea PCR să abandoneze la jumătatea celui de-al 6-lea deceniu linia politicii sovietice,pe care o urmase cu fidelitate pînă atunci şi să lase ca aproape întreaga populaţie evreiască din România (circa 400 000 persoane)să emigreze treptat în Israel.

Acum,după trecerea atîtor ani,punînd cap la cap fapte şi evenimente cunoscute,se poate susţine fără teamă de a greşi,că piatra de hotar în noua orientare a politicii româneşti a fost revolta populaţiei maghiare din 1956 împotriva regimului comunist,impus de sovietici în ţara vecină.

Izolarea totală a lui Racoşi şi a echipei sale din conducerea Partidului comunist maghiar - lipsit fiind chiar şi de sprijinul membrilor de partid - a îngrijorat profund conducerea PCR,care îşi dădea seama că şi în România e o situaţie similară celei din Ungaria şi se temea ca revolta să nu facă valuri şi peste graniţă.

E drept că Petru Groza a încercat să-l liniştească pe Gheorghiu Dej cu remarca,devenită de largă circulaţie - cum că "mămăliga fierbe,dar nu face explozie",dar preocuparea a rămas.

Analiza cauzelor care au provocat explozia populară în Ungaria a arătat că ele erau atît economice cît şi politice;cauzele economice au fost determinate de măsurile de socializare a economiei,înfăptuite după model sovietic,birocratic şi ineficient,care au dus la scăderea veniturilor populaţiei şi la o insuficientă stimulare a producţiei;cauzele politice îşi aveau rădăcinile în totala dependenţă faţă de Moscova a conducerii Partidului Muncitoresc Maghiar,a cărei conducere - în care importante pîrghii de comandă erau deţinute de evrei-era considerată ca o marionetă sovietică.

Pentru atragerea sprijinului popular,Janos Kadar,instalat la putere în Ungaria după înlăturarea lui Racoşi,a iniţiat o serie de schimbări în conducerea statului,punînd accentul pe o mai eficientă organizare a economiei,asigurîndu-se astfel o crescută bunăstare a populaţiei;Gheorghiu Dej a întocmit şi el un plan de măsuri care,răspunzînd sentimentelor naţionaliste ale românilor era menit să le cîştige încrederea.

Pivotul acestui plan de măsuri îl constituia afirmarea hotărîtă a principiului independenţei şi suveranităţii naţionale în relaţiile României cu URSS,cu consecinţa practică că în viitor conducerea PCR va acţiona în politica internă şi internaţională după considerente proprii.

Şi cum ea considera - cu temei sau fără-că trebuie să se realizeze treptat o românizare a aparatului de partid şi de stat şi că emigrarea evreilor din ţară e folositoare României,atît din punct de vedere politic cît şi economic,etapele de desprindere a politicii româneşti de sub tutela sovietică şi cele de diminuare a proporţiei evreilor în posturi administrative,au constituit tot atîtea etape de întărire a alialei.

Să trecem pe scurt în revistă principalele lor etape. ▶

MINIMUM NU UITA

Trebuie de la bun început arătat că,după ce conducerea de la Kremlin pierduse prin schizma chinezească,o parte din influenţa sa din Asia,ea vroia s-o întărească în partea răsăriteană a Europei,prin realizarea unei "Pieţe Comune Socialiste".

Deşi denumirea de "Piaţa Comună" poate fi aceeaşi pentru cea înfăptuită în Europa capitalistă şi cea care se proiecta atunci între ţările socialiste(şi care se pare că s-a realizat nu de mult),există totuşi o deosebire esenţială între ele.

Relaţiile economice între statele capitaliste sînt guvernate de legile pieţii:guvernele trebuie să se pună de acord pentru măsurile ce trebuie să le ia fiecare din ele în vederea evitării pierderilor,pe care diversele grupe de producători le-ar putea avea,prin desfiinţarea legislaţiei protecţioniste necesare unificării pieţei,în plus să ia măsuri,fiecare pentru ţara lui,pentru adaptarea modului de funcţionare a instituţiilor lor financiare,de credit,etc,la noile condiţii.

"Piaţa Comună" socialistă presupune un plan economic unic,un sistem valutar,de credit şi de preţuri unice,stabilite şi dirijate pe parcurs de către un for central,care nu poate fi altul decît Moscova.In aceste condiţii este evident că independenţa şi suveranitatea naţională a ţărilor participante,nu pot fi decît mult limitate,lucru pe care conducerea PCR - în frunte cu Gheorghiu Dej - nu vroia să-l accepte.

Şi ea a reuşit să amîne cu peste un sfert de secol realizarea acestui proiect.

O contribuţie specială la respingerea propunerii iniţiale de realizare a "Pieţei Comune" a fost adusă de Alex.Bîrlădeanu - reprezentantul României în consiliul CAER-care,cu competenţă şi abilitate a ştiut să ducă la îndeplinire această sarcină.*

Conducerea PCR se temea că,zădărnicirea planului de unificare a Europei socialiste,prin opoziţia României,ar fi putut provoca o reacţie violentă a Moscovei care,chiar dacă n-ar fi luat forma unei intervenţii militare (ca în Ungaria şi mai tîrziu în Cehoslovacia),putea să ducă la anumite sancţiuni economice(ca în cazul Chinei sau la alte măsuri împotriva RSR).

Pentru prevenirea unei asemenea reacţii,conducerea PCR a luat din vreme următoarele măsuri:

1/Restabilirea legăturilor de prietenie partinică şi a colaborării economice cu Republica Populară Chineză,realizîndu-se astfel un echilibru al relaţiilor României cu ţările lagărului socialist;

2/Lărgirea relaţiilor comerciale cu pieţele capitaliste şi mai ales cu a Statelor Unite,de la care România aştepta posibilitatea de achiziţionare a tehnicii înaintate,de care avea nevoie;

3/Indepărtarea din organele de conducere din partid şi de stat a unor vechi cadre comuniste care ar fi putut - bănuia Gheorghiu Dej - să fie folosite de sovietici împotriva lui.(Ca în cazul Cehoslovaciei - Strougal,Husak - sau al Afganistanului- Babrak Karmal).

Pentru restabilirea legăturilor de prietenie cu China,o delegaţie ,condusă de N.Ceauşescu (atunci secretar al PCR)a plecat în China şi după ce a recunoscut atitudinea greşită pe care conducerea PCR a avut-o în relaţiile sale partinice şi de stat cu R.P.Chineză,-după ruperea legăturilor ei cu URSS- a reuşit să încheie o serie de acorduri,care restabileau echilibrul de care România avea nevoie.

Normalizarea relaţiilor economice cu principalele state capitaliste era condiţionată însă de reglementarea problemelor financiare în suspensie,probleme de care România le avea cu aceste ţări,ca urmare a faptului că refuzase să recunoască şi să plătească datoriile contractate înainte de război,pe pieţele respective.

Ministerul Finanţelor a primit sarcina să poarte tratative cu toate statele creditoare,pentru reglementarea acestor probleme.

Drept urmare s-a găsit calea ▶

Tancuri sovietice la Budapesta. Anul 1956. Radu Mănescu este de părere că atunci "a început totul".

pentru stingerea tuturor diferendelor financiare şi în acest fel au fost înlăturate piedicile care îngrădeau pînă atunci legăturile comerciale cu statele capitaliste europene.

Cu SUA însă situaţia era diferită.

Delegaţia României care a tratat în 1959-60 la Washington condiţiile de stingere a arieratelor financiare,a ridicat în cursul tratativelor şi problema înlăturării de către guvernul american a restricţiilor legale puse pînă atunci în relaţiile ei cu România-şi invocînd precedentul Poloniei,căreia i se acordase nu de mult "clauza naţiunii celei mai favorizate"-a cerut ca şi România să poată beneficia de ea.

Răspunsul guvernului american a fost că în ce priveşte restricţiile puse în calea schimburilor comerciale,problema va fi examinată cu bunăvoinţă,lucru care a fost menţionat într-o scrisoare a guvernului SUA,anexată ca parte integrantă a Convenţiei încheiate atunci.

In ce priveşte clauza,delegatul Departamentului de Stat a arătat că ea nu poate fi promisă, întrucît legea americană atunci în vigoare interzicea acordarea ei statelor aflate sub dependenţa Moscovei,iar România era încă sub această dependenţă.(Mai tîrziu a intervenit şi amendamentul Jackson-Vannick,care condiţiona acordarea clauzei de liberalizarea emigrării evreilor).

Desfăşurarea ulterioară a relaţiilor externe ale României şi în special menţinerea relaţiilor ei diplomatice cu Israelul şi după războiul de 6 zile,refuzul României de a participa -chiar simbolic-la înnăbuşirea "Primăverii de la Praga",precum şi continuarea emigraţiei evreieşti,au constituit mărturii evidente ale desprinderii României de tutela sovietică.In aceste condiţii ,n-a mai existat nici un impediment legal ca forurile legislative americane să acorde şi României "clauza naţiunii cele mai favorizate ",deschizîndu-i-se astfel drumul spre piaţa comercială americană.

Referitor la măsurile de securitate partinică ce au fost luate,părea de neînţeles în perioada respectivă de ce Gheorghiu Dej începuse să se lege,cînd de unul cînd de altul,dintre fruntaşii PCR şi mai ales de unii cu care împărţise celula în închisorile prin care a trecut şi care îşi vedeau liniştiţi de treabă în posturile pe care le ocupau.

Deabia acum putem desluşi pricina pentru care I.Chişinevschi,-"omul Moscovei"-D.Petrescu şi C.Doncea-ce făcuseră parte din grupul comuniştilor ce veniseră de la Moscova ca ofiţeri în Divizia "Tudor Vladimirescu",-sau Miron Constantinescu - care în unele şedinţe publice arătase a fi în divergenţă de păreri în unele probleme cu Gheorghiu Dej - au fost îndepărtaţi cu surle şi trîmbiţe din conducerea partidului şi din înaltele lor slujbe şi numiţi în funcţii de directori ai unor întreprinderi sau instituţii.

Şi pentru ca tabloul să fie complet,trebuie amintit că odată cu pedepsirea acestor "vinovaţi",s-a pornit şi o vastă campanie de intimidare în cadrul aparatului de partid,al ministerelor ,facultăţilor şi uniunilor de creaţie,căutîndu-se nod în papură unor vechi comunişti,pentru a fi sancţionaţi preventiv.**

După moartea lui Gheorghiu Dej,toate sancţiunile de acest fel au fost anulate,iar cei ce-şi pierduseră slujba din cauza lor au fost reintegraţi,dacă au supravieţuit supărărilor.

Avantajele politice pe care PCR a considerat că vor rezulta din românizarea şi din liberalizarea treptată a emigrării evreilor erau consecinţa următoarei situaţii:un mare număr de evrei consideraţi elemente de încredere ,deşi aparţineau unor pături sociale neproletare,fuseseră solicitaţi după război să ocupe posturi de răspundere în întreprinderi şi în aparatul de partid sau de stat.

Prin priceperea ,cinstea şi devotamentul cu care şi-au adus la îndeplinire îndatoririle lor profesionale,au dovedit că încrederea ce le-a fost acordată,fusese pe deplin meritată.Şi lucrul nu e de mirare,ştiind că era pentru prima dată în istoria României cînd evreii au devenit cetăţeni cu drepturi depline;s-au deschis larg porţile,pînă atunci ferecate pentru ei,ale întregului aparat de stat,ale magistraturii,corpului ofiţeresc,diplomatic,etc,pînă la cele mai înalte demnităţi.

Cu timpul însă situaţia a început să ia o turnură diferită:pe de o parte numărul familiilor evreieşti care solicitau să plece în Israel creştea mereu,cu toate persecuţiile şi şicanele la care erau supuse,iar pe de altă parte ,în aceşti ani,au fost pregătiţi prin şcoli şi cursuri de calificare tineri muncitori,care se simţeau îndreptăţiţi să ocupe ei locurile de conducere disponibile şi care priveau cu jind la cele ocupate de evrei.

Ridicarea restricţiilor de emigrare era menită să evite tensiunile sociale ce ar fi rezultat prin accentuarea fenomenului arătat.

Din punct de vedere economic,plecarea evreilor era avantajoasă pentru că Statul Israel era dispus să plătească o anumită sumă în valută,pentru fiecare autorizaţie de plecare,iar emigrantul trebuia să abandoneze averea mobilă şi ▶

imobilă(uneori strînsă cu truda mai multor generații)și să renunțe la toate drepturile bănești(pensie etc)pe care le avea în țară.
S-a hotărît în consecință a se aproba eliberarea pe scară largă a vizelor de emigrare în Israel.Succesul acestei măsuri depindea însă de discreția și de eșalonarea ei în timp ,pentru a nu se încuraja în țară atitudini antisemite și a nu se atrage protestul statelor arabe,care nu văd cu ochi buni întărirea alialei românești.Ceea ce s-a realizat ,și 400.000 evrei din România și-au găsit un rost în Israel.
Iar acesta s-a îmbogățit cu mult mai multe unități de inteligență umană.

---

* Nu cunosc principiile de organizare și de conducere ale actualei "Piețe Comune Socialiste".Cea care fusese propusă în urmă cu 25 de ani prevedea,printre altele:elaborarea unui plan economic unic;extinderea sistemului și a nivelului de prețuri existent în URSS(cu oarecari modificări)în cadrul Pieței Comune;crearea unei Bănci Centrale cu sediul la Moscova,la care să fie concentrate rezervele valutare ale țărilor participante,și pe această bază banca să emită o monedă convertibilă cu un curs valutar egal cu al rublei sovietice,monedă care ar fi putut fi cotată la bursele de valori .
Se știe că forul de coordonare a politicii economice a țărilor socialiste este Consiliul de Asistență Economică Reciprocă (CAER),în al cărui statut se prevede obligativitatea luării hotărîrilor cu unanimitate de voturi,pentru ca ele să nu lezeze interesele vreunei țări membre.Or,în proiectul de statut al Băncii Internaționale propus inițial se prevedea că ,Consiliul de Conducere (format din specialiști ai țărilor membre aleși fără obligația de a asigura reprezentarea fiecărei țări în Consiliu)putea lua hotărîri cu majoritatea de voturi.In acest caz este evident că se tatona posibilitatea abrogării principiilor de conducere admise pînă atunci în relațiile dintre statele socialiste.
** Pentru sezisarea moravurilor de atunci,arăt că în cadrul aparatului central de partid,un activist cu vechi și bogate state de servici,a fost pedepsit pentru "vina" de a fi întrebat un prieten - și el activist de mare încredere - cui să se adreseze pentru a obține unele lămuriri în probleme partinice,în loc să-l întrebe pe secretarul organizației lui de bază."Nu se discută probleme partinice decît în cadru organizat."
La Uniunea Scriitorilor,țap ispășitor trebuia să fie Alexandru Jar,care avea o neconformistă mîncărime de limbă.Inainte de începerea ședinței ce fusese convocată cu scriitorii din București,Gheorghiu Dej ,care-l cunoștea pe Jar de la închisoare,l-a chemat la el și,adresîndu-i-se cu numele lui evreiesc de acasă,l-a încurajat să ia cuvîntul la ședință pentru a cere mai multă libertate de creație pentru scriitori.Jar s-a conformat,deși nu avea nevoie de prea multă încurajare pentru a cere abolirea cenzurii scriitoricești.Evident că la ședință s-au ridicat cîțiva scriitori,pregătiți în prealabil să critice propunerea lui Jar și să creeze atmosfera necesară sancționării lui.
La Academia de Științe Economice(ASE),măgăreața a căzut pe lectorul Const.Ionete-șef de serviciu în Ministerul Finanțelor,care într-una din lecții ar fi apreciat favorabil oarecari trăsături ale sistemului economic iugoslav,aceasta după ce Gheorghiu-Dej și Tito(vorba lui Caragiale pupat piața Independenței).Evident că Ionete a fost dat afară atît de la catedră,cît și din Min.Finanțelor.In plus,a fost blamat cu avertisment și adjunctul de ministru care prezidase ședința pentru că i-a dat acuzatului cuvînt de apărare.E adevărat că "apărarea are cuvîntul",dar numai pentru ca să-și facă autocritică;iar Ionete nu a respectat regula jocului.

ANUNȚURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO)
TEL. 03 - 744787
* HAG SAMEAH *

▶ DEZVALUIRI DUPA PATRU DECENII

■ JOSEF N. RUDEL

PAŞAPORT AL CRUCII ROŞII

În urmă cu vreo două săptămîni ne-a vizitat la redacţie d-rul Paul Grünberger, din Ierusalim.. El este unul din acei medici de „şcoală veche", pasionaţi de carte, muzică, morală şi „probleme". La un moment dat, trecînd de la una la alta, ne-a întrebat: „De ce nu scrieţi nimic despre doctorul Marton? (vizitatorul nostru avea în vedere pe fostul conducător sionist ardelean din anii 40-50). A fost un caracter. *Ăsta* (subliniat cu semnificaţie) a fost un caracter".

La cinci minute după plecarea d-rului Grünberger, a intrat în redacţie scriitorul Iosef Rudel (Radu Nor). El şi-a scos ochelarii, a suspinat: căldură mare!, şi ne-a pus un manuscris pe masă. „Dacă vă interesează, a murmurat el. Dacă nu, îl iau îndărăt... nici o supărare. Sînt cîteva amintiri din tinereţe... legate de un om pe care l-am iubit foarte tare: d-rul Marton".

Am tresărit (aşa cum tresare Minimum), l-am privit lung pe Rudel şi ne-am repezit să citim manuscrisul.

Sediul se afla în strada Eremia Grigorescu, la doi paşi de Grădina Icoanei. O clădire modestă, parter şi mezanin, cu cîteva scări urcînd spre uşa de intrare. Sus descopereai o tăbliţă de metal cu inscripţia: ***Comité International de la Croix-Rouge - Delegation en Roumanie. Oeuvre d'assistance pour les eprouvés de guerre - Section Europe sud-est et centrale".***

Pe vremea aceea, refugiaţi din mai toate ţările pînă nu demult ocupate de nemţi, se perindau prin Bucureşti în drum spre căminele lor. Supravieţuitori ai lagărelor de exterminare, foşti prizonieri de război, deportaţi. Mulţi dintre ei veneau la sediul Crucii Roşii din strada Grigorescu, unde puteau obţine un certificat - ei îi spuneau "paşaport" - menit să le înlesnească străbaterea şoselelor nesigure ale Europei.

Iarna era în toi. Un vînt cu colţi de lup se strecura prin hainele zdrenţuite şi zăpada amestecată cu noroi pătrundea prin bocancii rupţi. Rîndul se forma pe la şase dimineaţa. Se scria 18 februarie 1945.

CEAI CU BRÎNZĂ ŞI HARŢI ANTICE

Aveam 24 de ani şi purtam titlul de "secretar". De fapt eram, în afara şefului şi a dactilografei, unicul funcţionar al instituţiei. Şeful, doctorul Ernö Marton, se număra printre personalităţile remarcabile ale evreimii transilvănene. Originar din Cluj, fusese deputat, deţinuse un rol important în cadrul Congresului Mondial Evreiesc, al Joint-ului, al conducerii sioniste. Funcţia lui actuală, de şef al delegaţiei Crucii Roşii Internaţionale în România, îi acorda prerogative diplomatice, inclusiv imunitate, atît pe teritoriul României cît şi pe cele ale ţărilor pe care le inspecta cu regularitate.

În acea zi se afla din nou departe de Bucureşti. Şedeam la masa din holul apartamentului transformat în sală de primire şi-mi beam ceaiul "natural", îndulcit cu zahăr, muşcînd cu poftă din pîinea albă cu brînză.

Micul dejun era un supliment important la salariu, în acele zile de lipsuri şi de cozi interminabile. Încă puţin şi Jeny avea să-l introducă pe primul solicitator.

Îl vedeam cu ochii minţii. Faţa suptă, nedormit, neras, nemîncat, dar cu spinarea dreaptă şi cu speranţa în priviri. Un om care-şi recăpătase libertatea.

Rămăseseră minute pînă la deschidere. Mai puteam să-mi satisfac plăcerea de a da o raită prin apartament. Pe cît de modestă părea casa de-afară, pe atît de luxos era interiorul. Aparţinuse unui cunoscut avocat bucureştean, care, imediat după instaurarea noului regim, alesese drumul pribegiei. O lăsase cu tot ce era în ea, în custodia doctorului Marton, adică sub protecţia Crucii Roşii. Mobilă grea, sculptată, perdele groase de catifea... Mă impresiona îndeosebi camera de lucru, cu biroul monumental din stejar negru, cu fotoliul înalt străjuit de o stemă, cu hărţi antice, originale, pe pereţi. Asemenea hărţi au rămas de-atunci pasiunea mea. Le cumpăr la librărie, cu 4-5 şekeli bucata sau le tai din calendarele anilor trecuţi. Fix la opt şi treizeci minute, Jeny a deschis poarta.

MINIMUM NU UITA

FESTINUL DE IOM KIPUR

Oamenii suferinzi simt nevoia să vorbească, oricînd şi oricui, despre bolile lor. Oamenii care fuseseră batjocoriţi, lăsaţi să crape de foame, schingiuiţi fizic şi moral, puşi să despoaie cadavre şi să le transporte la crematorii, preferă să tacă. Ei tac, căci relatînd ororile, le retrăiesc. Cu greu îşi rosteau pînă şi numele sau ţara de baştină, iar locul detenţiunii - Buchenwald, Auschwitz sau Maidanek - îl pronunţau cu dinţii încleştaţi.

Foştii prizonieri de război, persoanele strămutate, civilii trimişi să roboteasă în uzinele din Germania, sînt mai vorbăreţi. Ei îşi descriu peripeţiile cu lux de amănunte, ultimii dezvăluind cu predilecţie secrete, pentru divulgarea cărora ar fi fost pasibili de pedeapsa cu moartea. Unii pretind că săvîrşiseră acte de eroism, sabotînd producţia.

Într-o zi mi se prezentă un tînăr cu înfăţişarea plăcută, curat şi relativ corect îmbrăcat. Îl măsor din cap pînă în picioare: umerii largi, conformaţia atletică, părul blond şi ochii albaştri... sănătatea personificată. Evident un olandez, belgian sau danez, fost prizonier la nemţi, îmi zic. Surpriză! Se recomandă Karl Braunştein, evreu austriac, fost la Auschwitz. Ca să mi-o dovedească, îşi suflecă mîneca şi-mi arată numărul tatuat. Ce căuta la Bucureşti? Profitase, spune, de prima ocazie ivită şi nu-l întrebase pe şoferul camionului care acceptase să-l ia, încotro se îndreaptă.

Aşadar, mă înşelasem. Totuşi, ţinuta, felul de a se exprima, aspectul prosper, trezeau suspiciuni. I-am pus cîteva întrebări, pregătite pentru asemenea cazuri. Karl răspundea satisfăcător. Cunoştea bine viaţa din lagăr. Susţinea că lucrase la bucătărie, ceea ce explica buna lui condiţie fizică. Am continuat ancheta, axîndu-mă asupra pretinsei sale credinţe. L-am întrebat cîte ceva despre sărbătorile evreieşti. Subiectul îi era vizibil incomod, ceea ce m-a determinat să insist. "Şi de Iom Kipur, l-am întrebat, ce se întîmpla de Iom Kipur?" M-a asigurat că în acea zi de mare sărbătoare, deţinuţii de rit mozaic avuseseră parte de o masă consistentă, cu carne şi cu pîine albă.

Există fără îndoială evrei care ignoră prescripţiile religiei lor, dar nu şi pe cea elementară a postului de Ziua Împăcării, chiar dacă ei înşişi n-o respectă. Dacă acest Braunştein ar fi adăugat măcar că fusese o născocire diabolică a conducerii lagărului, menită să-i batjocorească pe internaţi... N-o făcuse!

Îi memorizasem numărul de pe braţ şi m-am dus să-l verific. În camera şefului se găsea o listă a seriilor cu respectivele date de internare. Am constatat imediat neconcordanţa. Numărul lui Karl aparţinea unei serii mult anterioare datei pe care o declarase ca fiind cea a sosirii lui la Auschwitz. Era suficient. Am apelat telefonic la Misiunea britanică şi l-am ţinut de vorbă pînă la sosirea jeep-ului Poliţiei militare.

I-au pus cătuşe şi l-au dus la interogatoriu. A doua zi m-au informat în privinţa rezultatului: se numea într-adevăr Karl, dar Braun (fără "ştein"), fusese într-adevăr la Auschwitz, dar nu ca deţinut ci ca ofiţer SS, făcînd parte din personalul de pază. Numărul şi-l tatuase singur, alegîndu-l, spre ghinionul lui, la întîmplare.

☆ MM ☆

DISPARIŢIA MEA ŞI A CELOR 30.000 DE DOLARI

Doctorul Marton avea o figură de ascet. Slab, cu umerii înguşti, cu faţa smeadă, nasul acvilin şi ochii negri, pătrunzători, îţi inspira respect şi, uneori, teamă. Nu cred să-l fi văzut vreodată rîzînd şi rarele lui zîmbete mi se păreau ironice. Dispoziţiile sale erau scurte şi categorice, excluzînd din capul locului orice contrazicere. Convorbirile se axau numai pe chestiuni de serviciu, neatingînd niciodată sfere personale. Ştiam despre el că-şi pusese familia la adăpost în Elveţia. Atît!

Pleca, revenind adesea după o săptămînă şi mai bine. Cînd se afla în Bucureşti, telefonul nu înceta să sune. I se cereau tot felul de intervenţii şi ajutoare. Rezolva problemele rapid, avînd parcă un al şaselea simţ, al discernămîntului. Nu-mi aduc aminte să fi luat vreodată o decizie greşită sau nedreaptă.

Nu-şi acorda cu uşurinţă încrederea. Trebuia să ţi-o cîştigi, să-i dovedeşti că o meriţi. Am simţit-o pe propria-mi piele, socotindu-mă mult timp neîndreptăţit. În fond, cine eram eu? Un tînăr oarecare, despărţit de familie, trecut prin furcile caudine ale lagărelor de muncă forţată şi ale gheto-ului, azvîrlit de soartă în acel Bucureşti de după război mişunînd de şmecheri, de afacerişti, de escroci şi de funcţionari venali. Îi fusesem recomandat de un oarecare domn Kraemer de la Crucea Roşie Română, pe care-l cunoscusem întîmplător în casa unor refugiaţi din Cehoslovacia.

Doctorul Marton ascultase, la prima noastră întrevedere, sumara mea autobiografie şi se mulţumise cu atît. Mi se părea curios că nu încearcă să afle mai multe despre mine, să-mi pună la încercare capacitatea şi loialitatea. Pînă într-o zi...

M-a chemat la el, a scos din casa de bani un pacheţel învelit în ziar şi întinzîndu-mi-l, a spus: "Ia maşina, du-te la bancă şi predă-l doctorului Mezei. Să-mi confirme telefonic primirea. Clar?"

Era clar şi totuşi... Sediul Băncii Ardelene se afla la cîteva minute de mers, într-un apartament din blocul Scala. Pentru ce maşina? Pentru ce confirmarea telefonică? M-am abţinut să-mi manifest nedumerirea. Am luat pachetul, l-am băgat neglijent în buzunarul paltonului şi am dat să plec. A strigat după mine: "Ai grijă, sînt 30.000 de dolari".

Am simţit muindu-mi-se picioarele. M-am oprit şi l-am privit buimăcit. Zîmbea. Am smuls pachetul din buzunar, l-am vîrît sub palton, sub haină, sub cămaşă şi mi-am încrucişat strîns braţele în faţa pieptului, Cu întrebarea mută "e bine aşa?", rămasă fără răspuns, am părăsit încăperea. Umblam ca beat.

În dreptul Grădinii Icoanei, maşina s-a oprit. Bătrînul Oldsmobil îşi pierduse răsuflarea. Şoferul a coborît, a ridicat capota şi a început să meşterească la motor. Înşuruba, deşuruba, ciocănea, sufla în tuburi şi înjura de mama focului. În tot acest timp, eu stăteam ghemuit pe bancheta din fund, sperînd să trec neobservat.

"De ce nu mergi pe jos? s-a înfuriat şoferul. Mare boier!" Am tăcut chitic. Frica mă paraliza. Era al naibii de frig în maşină, dar pe mine mă treceau sudorile.

După vreun ceas, automobilul a binevoit să pornească. În cîteva clipe, am ajuns la destinaţie. L-am rugat pe şofer să mă însoţească pînă la uşa băncii. Braţele mele lipite de trup amorţiseră.

Doctorul Mezei a luat în primire pachetul, l-a desfăcut şi a numărat bancnotele. Erau exact treisute de bilete de cîte o sută de dolari. După ce i-am explicat motivul întîrzierii, s-a dus în camera de alături de unde l-am auzit vorbind la telefon.

Revenind la sediu, l-am găsit pe Marton aşteptîndu-mă în hol.

"Te-ai întors?" De data asta era mai mult mirat decît ironic. Nu mi-a pus nici o altă întrebare iar eu tăceam extenuat. S-a uitat curios la mine şi a adăugat: : "Ştii că pusesem cruce banilor? Credeam că te-ai înţeles cu şoferul şi că vă aflaţi de-acum în drum spre graniţă".

Ştiu că în acea zi îi cîştigasem definitiv încrederea şi poate, în ciuda diferenţei de vîrstă, prietenia.

TRANZACŢII MARI ŞI CIUBUCURI "MĂRUNTE"

De unde proveneau fondurile cu care Crucea Roşie îşi finanţa opera de asistenţă? Fireşte din contribuţiile statelor membre, din donaţii, colecte şi aşa mai departe. Dar mai exista o sursă importantă de venit, tratată cu foarte multă discreţie: tranzacţiile financiare.

Întreaga economie europeană, în toate ramurile ei, era pe-atunci dirijată de pieţele şi bursele negre din diferitele ţări. Ele stabileau preţurile materiilor prime, ale combustibilului, ale produselor alimentare, ale medicamentelor, aurului şi valutei forte. Diferenţele de curs dintre o capitală şi alta erau adesea considerabile. O viziune de ansamblu asupra fluctuaţiilor zilnice ar fi îngăduit realizarea unor beneficii importante. Şi ce instituţie în afara Crucii Roşii Internaţionale dispunea de mecanismul necesar obţinerii informaţiilor respective?

Procedeul era simplu. Cîte o convorbire telefonică între Bucureşti, Budapesta, Praga şi Viena, o comunicare succintă, codificată, privind cursul dolarului, urmată de dispoziţia de a cumpăra sau de a vinde. Fondurile din toate aceste ţări fiind comune, beneficiile, de zeci şi sute de mii de dolari, măreau substanţial disponibilităţile organizaţiei. Spre lauda mînuitorilor acestor bani trebuie precizat, că ei se utilizau exclusiv în scopuri umanitare, respectîndu-se principiile de bază ale C.R.I.

N-am avut, în tot timpul activităţii mele , nici cel mai mic motiv de îndoială în această privinţă. Integritatea morală şi cinstea exemplară a doctorului Marton constituiau chezăşia că orice încercare de a realiza profituri personale era dinainte sortită eşecului. Întîmplarea mai jos relatată este, în acest sens, semnificativă.

O debara spaţioasă din strada Eremia Grigorescu servea ca depozit de medicamente. Ea conţinea, pe lîngă multe altele, penicilină, pe-atunci mai rară ca diamantele şi comercializată clandestin la preţul acestora. Aproape săptămînal soseau delegaţi din diferite regiuni pentru a-şi ridica cotele alocate, odată cu sumele de bani destinate achiziţionării de alimente şi îmbrăcăminte.

Bărbatul de vreo 40 de ani, venit din Muncacz, Ucraina Subacarpatică, vorbea o limbă curioasă, un amestec de germană, maghiară, slovacă şi rusă. Era un tip volubil, dintre aceia care se bat pe burtă cu tine şi-ţi propun afaceri.

Cînd am descuiat uşa depozitului, m-a împins la o parte, să intre el primul. La vederea cutiilor cu penicilină, şi-a făcut cruce, exclamînd: "Slujbuliţă ca asta mai zic şi eu! Să stai la căldură, să adormi într-un pat adevărat şi să te mai şi căpătuieşti... Nu fraier ca mine, mereu pe drum, pe viscol şi pe arşiţă, punîndu-mi viaţa în pericol. Ia zi, cu cît o dai?" - "Adică cum, să vînd penicilina? am întrebat indignat. Aceste

medicamente sînt destinate..." - "Hai, nu te mai preface. Să ştii că la mine obţii oricînd cu zece-cincisprezece la sută mai mult decît de la farmaciştii din oraş".

În timp ce încercam să-l scot din depozit, a continuat netulburat: "Eu sînt sincer şi ţi-o spun pe şleau: dacă la un drum nu mă aleg cu cîteva bătrîne, mă las păgubaş. Ce-s nebun? Şoselele sînt pline de tîlhari, de ruşi care te înhaţă şi te trimit la muncă, undeva la dracu'n praznic. Data trecută am cumpărat 2500 de perechi de bocanci la un preţ ce suporta uşor un "supliment" de 3 dolari la pereche. Beneficiu net, 7500 de hîrtiuţe verzi, foşnitoare".

Mi-am adus aminte de o scrisoare sosită în urmă cu cîteva săptămîni, în care se reclama calitatea sub orice critică a încălţămintei. Tălpile, aparent groase şi solide, erau confecţionate din carton şi acoperite cu un strat subţire de piele.

Am raportat cazul doctorului Marton. Individul a fost destituit şi dat pe mîna poliţiei.

(Urmare în numărul viitor)

MINIMUM APRECIAZA

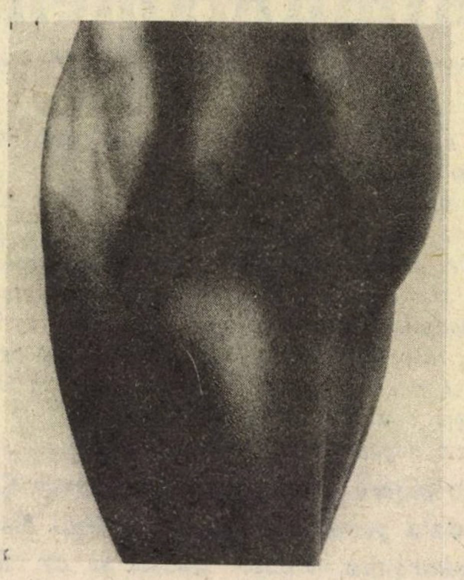

arta fotografului american Robert Mapplethorpe care ştie să "prindă" trupul omenesc cu asemenea meşteşug încît el ne apare de parcă ar fi de bronz.

NOUL NOSTRU

CONCURS CU PREMII

minimum★memoria

Odată cu numărul de față – și cu ultima tranșă de întrebări, concursul nostru a luat sfîrșit.

...Așa cum am mai anunțat, răspunsurile vor fi însoțite de cele 3 (trei) cupoane de participare, numerotate 1, 2 și 3. Răspunsurile neînsoțite de aceste cupoane nu vor fi luate în considerație (precizăm că sînt valabile numai cupoanele originale _ decupate din revistă _ fotocopiile fiind excluse).

Mulțumim, tuturor acelora, întreprinderi sau persoane particulare, care au oferit premii pentru MINIMUM _ MEMORIA, precum și municipalității orașului Natzeret-Illit (primar Menahem Ariav) pentru sprijinul organizatoric acordat concursului nostru.

Data limită de trimitere a răspunsurilor este de 31 octombrie a.c. (juriul va lua în considerare data poștei). Un juriu alcătuit din Al. Mirodan (președinte), M. Rudich, A. Zakareanu, Victor Russu și dr. Sergiu Levin va cerceta răspunsurile și va stabili premiile corespunzătoare.

Concursul MM = Minimum – Memoria **este dotat cu următoarele premii:**

● 5 zile la un hotel 5 stele din Budapesta; oferit de *OPHIR TOURS* (Marcel Bădescu-Blecher). Cîștigătorul va primi un voucher avînd dreptul la cazare în cameră dublă, inclusiv micul dejun.

● Un bilet de avion gratuit la excursia în România din 28 decembrie a.c., inclusiv participarea la grandioasa masă festivă de revelion 88/99; oferit de *MELIA,* concern turistic internațional (Lică Bluthal).

● O creație originală (guașă) de MARCEL IANCU, iscălită de artist și înrămată.

● O bijuterie: oferită de SANDU BRAUNȘTEIN, atelier și magazin de bijuterii, str. Sheinkin 8 A (lîngă Allenby) Tel Aviv.

● Un premiu-surpriză: oferit de ADRIAN, birou de voiaj, str. Sheinkin 8 (colț Allenby), Tel Aviv.

● Două mese pentru două persoane fiecare oferite de restaurantul gastronomic HARRY și GHITTA (Mifgaș Haromanim) din Piața Primăriei, Tel Aviv.

● Un "bon magic" pentru cărți, la alegere, în valoare de 100 (o sută) shekeli: oferit de Librăria LEPAC, TEL AVIV.

Pictură, desen, pictură de sticlă, grafică, reproduceri semnate de: Marcel Iancu, Mimi Sharaga-Maxy, A. Lucaci, Nuțu Spodheim, Mihai Georgescu, etc.

Discuri de muzică clasică și populară, obiecte de artizanat din piele, pînză, metal etc.

Cărți aparținînd scriitorilor israelieni de limba română, cu autograful autorilor.

3 abonamente pe un an la MINIMUM.

5 abonamente pe 6 luni la MINIMUM.

Rezultatele concursului: 1 decembrie a.c.

50 DE PREMII ◆ 50 DE PREMII ◆ 50 DE PREMII

MM CONCURSUL NOSTRU

■

ŞI IATA ŞI ULTIMA TRANŞA DE ÎNTREBARI...

XXXI. Care a fost prima gazetă evreiască în limba română?
a) EGALITATEA
b) GAZETA EVREO - ROMÂNEASCA
c) ISRAELITUL ROMÂN
d) CURIERUL ISRAELIT
e) FRATERNITATEA

XXXII. Care prim-ministru român, părăsind cîrma ţării, a spus: "Am deschis o pagină în istoria României pe care nimeni nu va mai îndrăzni s-o întoarcă?"

a) I.C. BRATIANU
b) MIHAIL KOGALNICEANU
c) AL. VAIDA-VOEVOD
d) OCTAVIAN GOGA
e) GH. TATARESCU

XXXIII. Pe cine reprezintă portretul acesta din secolul 19?

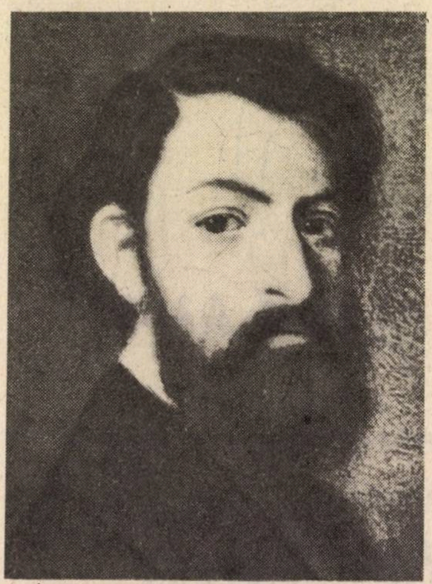

a) Dr. IULIU BARASCH
b) C.D. ROSENTHAL
c) LEONESCU-VAMPIRU
d) BARBU ISCOVESCU
e) Dr. ADOLPHE STERN

XXXIV. Ce domnitor român l-a avut drept medic, la curte, pe dr-ul Şmil?

a) ŞTEFAN CEL MARE
b) VASILE LUPU
c) C. BRÂNCOVEANU
d) MIHAI VITEAZUL
e) MATEI BASARAB

XXXV. Cine adresîndu-se la radio naţiunii în seara de 23 august 1944 a spus: "Dictatura a luat sfîrşit şi odată cu ea încetează toate asupririle?"

a) LUCREŢIU PATRAŞCANU
b) GENERALUL SANATESCU
c) REGELE MIHAI
d) PATRIARHUL NICODEM
e) IULIU MANIU

XXXVI. Unde se află mormîntul lui Avraham Goldfaden, animator de seamă al teatrului idiş?

a) CIMITIRUL PACURARI - IAŞI
b) CIMITIRUL EVREIESC DIN ODESA
c) CIMITIRUL FILANTROPIA - BUCUREŞTI
d) WASHINGTON CEMETERY - NEW YORK
e) CIMITIRUL DIN JITOMIR

XXXVII. Care poet de limbă idiş a fost calfă-croitor la Iaşi?

a) ELIEZER STEINBERG
b) IACOB GROPER
c) IŢIC MANGER
d) BERL SNABL
e) IACOB STERNBERG

XXXVIII. Cine a scris cartea-confesiune "Cum am devenit huligan?"

a) MIRCEA ELIADE
b) DRAGOŞ PROTOPOPESCU
c) IONEL TEODOREANU
d) MIHAIL SEBASTIAN
e) EMIL CIORAN

XXXIX. Cine a fost cel dintîi cronicar al evreilor din România?
a) ZALMAN HERMAN KORNHAUER
b) MARCO BROCINER
c) IACOB PSANTIR
d) CILIBI MOISE
e) MOSES SCHWARTZFELD

XL. Cine a scris monografia "Un secol de teatru evreiesc în România?"

a) IOAN MASSOF
b) SILVIAN IOSIFESCU
c) SCARLAT FRODA
d. ISRAEL BERCOVICI
e. AL. GRAUR

XLI. Care a fost numărul aproximativ al evreilor din România în preajma celui de al doilea război mondial?

a) 500.000
b) 700.000
c) 800.000
d) 1.000.000
e) 1.500.000

XLII Care dintre piesele lui Mihail Sebastian a fost reprezentată în plin război la un teatru românesc din Bucureşti sub un nume de împrumut?

a) JOCUL DE-A VACANŢA
b) INSULA
c) STEAUA FARA NUME
d) ULTIMA ORA
e) NOPŢI FARA LUNA ►

CUPON DE PARTICIPARE LA

CONCURSUL minimum ☆ memoria

3 1988

MM

XLIII. Cine e autorul cărţii-pamflet "Doi mari poeţi - Heinrich Heine şi A.C. Cuza?"

a) N. D. COCEA
b) TUDOR TEODORESCU - BRANIŞTE
c) MIRCEA DAMIAN
d) I. LUDO
e) G. CALINESCU

XLIV. Cine a fost primul ministru plenipo tenţiar al României în Israel?

a) SILVIU BRUCAN
b) ALEXANDRU LAZAREANU
c) PAUL DAVIDOVICI
d) MIRCEA BĂLĂNESCU
e) CORNELIU BOGDAN

XLV. În ce scriere apare personajul Lelia, care spune: "Stau pe pragul a două lumi, pe care vreau să le unesc prin iubire?"

a) "CALEA VACAREŞTI" DE I. PELTZ
b) "GHETO VEAC XX" de URY BENADOR
c) "MANASE" de RONETTI ROMAN
d) "VOCE ŞI VAL" de VERONICA PORUMBACU
e) "LA STAPÎNI" de PANAIT ISTRATI

● Minimum spune

că dacă, în loc să vină aici, în papuci de pîslă, cu tălpi de cauciuc (pîş-pîş), aliaua română ar fi purtat bocanci în picioare, astăzi am fi avut trei miniştri în guvern şi 3o de deputaţi în Parlament.

Desen de Livadaru

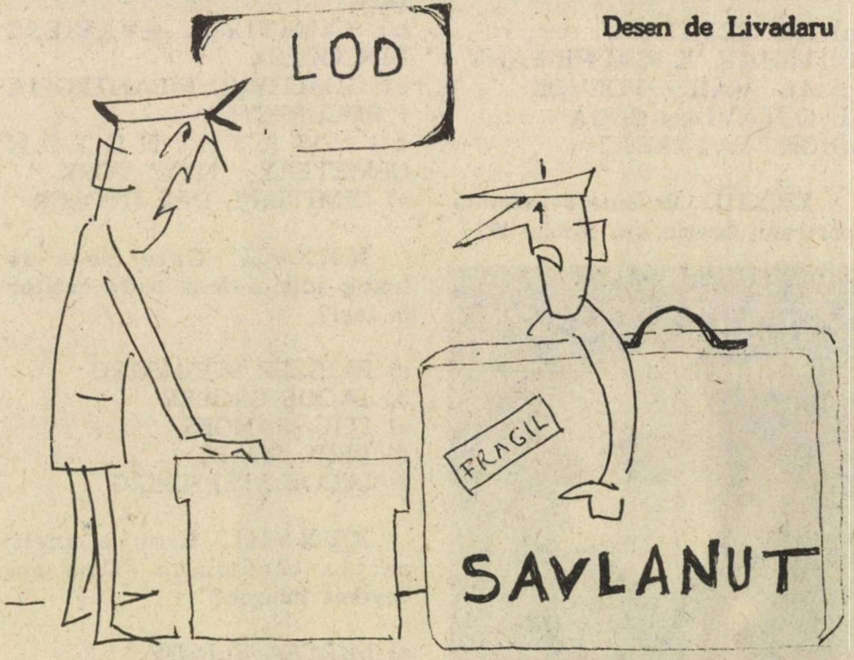

MM

ADRIAN

(Birou de turism, str. Sheinkin 8, Tel Aviv)
preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru.
◆ ADRIAN ◆
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MINIMUM ● MEMORIA

Deplîngem sfîrşitul omului de cultură care a fost

Prof. Willy Marcus

asigurînd familia de compasiunea noastră sinceră.

ASOCIAŢIA SCRIITORILOR ISRAELIENI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

INTÎLNIRI CU...

BELU ZILBER

■ ILIE ZAHARIA

Fiecare generaţie are pleiada ei de intelectuali străluciţi: oameni de artă, de ştiinţă, politicieni, filozofi. Aşa a avut şi România dintre cele două războaie. Deşi orientările lor erau diverse, (ca să iau doar extremele): de credinţă ori simpatie legionară, aparţinînd bisericii comuniste ortodoxe, profesînd "himera" sionistă a unui stat iudeu, aceşti intelectuali se cunoşteau între ei, polemizau uneori, dar se respectau. Una din stelele pleiadei, despre care vreau să scriu, a fost Belu Zilber.

Prima mea întîlnire cu el a fost în 1935. Era directorul Institutului de Conjunctură economică. Publica un caiet trimestrial de date statistice şi studii conjuncturale. Iar eu cu stagiul militar proaspăt terminat, căutam de lucru. N-a putut să mă ajute imediat altfel decît trimiţîndu-mă să colectez abonamente pentru publicaţia lui. Mi-a indicat mari căpitani de industrie şi financiari la care să mă duc. Si am cîştigat o grămadă de parale, ca să mă înţolesc, să trimit şi acasă (şi să mănînc prăjituri la cofetărie). Ce senzaţie de neuitat am resimţit stînd la coadă la ghişeu, în aşteptarea expedierii mandatului poştal, schimbînd priviri complice şi satisfăcute cu tinere servitoare... Dar curînd vîna asta de aur s-a subţiat, aproape a secat. Tocmai pleca în concediu un redactor al unei prestigioase publicaţii economice. Belu m-a recomandat să-i ţin locul. Şi aşa am devenit redactor economic permanent, în afara colaborărilor la alte publicaţii politico-literare. Veneam des la Institutul de Conjunctură să caut date pentru analizele mele. De la Belu Zilber am învăţat cum se citeşte şi cum se interpretează o serie statistică. Aşezat confortabil la masa lui imensă de lucru (poate mi se părea aşa pentru că era scund), răsturnat pe spate într-un fotoliu, răsucindu-şi o şuviţă de păr după creştet, se întreba cu glas tare: "De ce în iulie şi august au scăzut convorbirile telefonice în România?" Lua altă fişe statistică, şi alta, apoi: "Anii trecuţi a fost la fel. Înseamnă că este o modificare sezonieră, datorită vacanţelor, sezonului mort." Cînd mai tîrziu, lucrînd în aparatul de Stat, primeam de la colaboratorii mei cearceafuri statistice şi arătam cu degetul la o cifră care mi se părea imposibilă, greşită – şi se dovedea a fi o eroare de dactilografie, vrăjitoria aparentă era lecţia învăţată cu ani în urmă de la Belu.

Conversaţiile cu el îţi dădeau savoarea paradoxurilor. Plăcerea lui era conexiunea unor evenimente aparent fără legătură, distanţate şi străine unele de altele. Un astfel de spirit trebuie să fi fost şi acela care a descoperit relaţia directă dintre maree şi circumvoluţia lunii.

– N-o să fie război! veni Belu într-o dimineaţă în 1939, făcînd o demonstraţie logică, verosimilă. "Nemţii nu vor ataca Sovietele" îi spuneam eu lui Petru Năvodaru, cu o săptămînă înainte de ordinul "Treceţi Prutul!" "Ar însemna să lupte pe două fronturi opuse. Ar fi nebunie, adevărată sinucidere, iar Hitler nu este nici nebun, nici sinucigaş." Dar a fost. Nu mai sînt convins de logica istoriei.

Aşa cum conversaţia lui Belu Zilber era grea de conţinut, de idei interesante care dădeau prilej de meditare, aşa erau şi studiile şi articolele pe care le publica sub numele de Andrei Şerbulescu. Mai puţin paradoxurile hazardate. Cea ce îţi permiţi în conversaţie, adică să emiţi idei insuficient elaborate, pentru a le verifica, a le modifica, a renunţa eventual la ele, nu-ţi poţi îngădui în faza tipărită. Te opreşte răspunderea interioară inhibitorie a omului care mînuieşte condeiul.

După război a reînfinţat "Institutul Român pentru Studiul Conjuncturii economice". Într-o zi mi-a povestit cele aflate de la ofiţerii sovietici originari din România: În Armata Roşie, ofiţerii constituie o castă cu privilegii speciale. Există şi o "nomenclatură" a ierarhiei din Partidul Comunist, care au magazine speciale, aprovizionare specială, vile,... Nu l-am crezut, desigur, l-am privit chiar cu suspiciune, eram jignit în ierarhiile mele sociale... Prin 1948, cînd am primit un bon pentru cinci litri de ulei şi pentru alte alimente deficitare, Ion Gheorghe Maurer mi-a **teoretizat** procedura: "Noi care lucrăm toată ziua şi adînc în noapte, n-avem vreme să stăm la cozi. Şi trebuie să fim bine hrăniţi ca să avem putere de muncă..." Şi mi-a interzis să-i atrag atenţia lui Gheorghiu-Dej că a avea la dispoziţie exclusivă şapte automobile cu şapte şoferi este cam... exagerat. "Fiecare mare conducător, îmi spunea filozofic Maurer, are micile lui manii. Nu merită să ne preocupăm de ele."

Belu Zilber (Herbert era numele lui oficial de botez) a candidat pentru postul de profesor de economie politică la Universitatea din Bucureşti. Şi l-a obţinut. Lecţia lui de deschidere a fost un eveniment

intelectual în capitala României.

Şi apoi a fost arestat. A fost judecat şi condamnat în procesul cu Lucreţiu Pătrăşcanu, Koffler, inginerul Calmanovici şi alţii. Atitudinea lui la anchetă şi la proces a fost lamentabilă. A recunoscut ca adevărat tot ce i s-a cerut. Iar Pătrăşcanu l-a înfierat public, cu violenţă şi dispreţ. Pătrăşcanu şi Koffler, precum se ştie au fost executaţi, Calmanovici, care s-a menţinut demn la anchetă şi la proces, a murit în închisoare. Belu a zăcut vreo şaisprezece ani în temniţă, o vreme îndelungată singur în celulă, fără o carte, rezolvînd mental complicate probleme de matematică. Pot eu să-l judec?

Belu nu mi-a vorbit niciodată despre acest episod penibil al vieţii lui, nu a încercat să se justifice. Dar din aluzii, am înţeles că a vrut să trăiască pentru a depune mărturie în faţa istoriei. De aceea nu i s-a îngăduit să iasă din ţară. La prima noastră întîlnire după ce a fost eliberat i-am spus: - Am auzit că ai fi declarat despre mine la Securitate că aş fi fost agent al lui Intelligence Service, sau cam aşa ceva.

- Nu-i adevărat. N-am vorbit despre tine. ***Nu m-au întrebat.*** M-am mirat doar că nu te întîlnesc în vreuna din celulele prin care am trecut. M-au întrebat despre Peter (Petre Năvodaru). Şi am scris tot ce mi-au dictat. Vreo şapte ani mai tîrziu m-au transportat la Bucureşti să aştern pe hîrtie că tot ceea ce am declarat despre el sînt invenţii de-ale mele. Am făcut-o cu plăcere, cu reală plăcere.

În întîlnirile noastre, acasă la el ori la mine, mi-a povestit multe despre viaţa lui în închisori, despre întîlnirile acolo cu Michel Solomon, cu George Ivaşcu, cu scriitori, cu filozofi, profesori universitari. Amintesc doar un episod. Într-una din celulele în care a vieţuit era un bătrîn al cărui unic subiect de conversaţie era fiul lui, idolul lui. S-a aflat într-o zi că acesta a murit. Evident, i s-a ascuns. Această celulă găzduia şi doi preoţi catolici. Într-o zi, unul din aceştia şedea de vorbă cu bătrînul, sus, pe unul din paturile suprapuse. S-au auzit urlete şi gemete sfîşietoare. Mai tîrziu, oameni din celulă, revoltaţi, indignaţi, l-au întrebat pe preot cum de a putut făptui o asemenea cruzime. - Pentru bătrîn, a explicat preotul, lumea de afară era fiul lui. Cînd ar fi ieşit din închisoare şi ar fi aflat, lumea ar fi încetat să existe. Şi el la fel. Aici nu este singur, este între prieteni. Rana se va lecui încet, îl vom ajuta să se refacă. Îl vom recupera.

Cînd Belu Zilber a fost eliberat şi i s-a îngăduit să se reîntoarcă în Bucureşti "ei" l-au transportat la soţia lui. A doua zi aceasta i-a cerut să-şi caute alt culcuş. Mi-a arătat fotografia lui îndată după eliberare. Fără dinţi.

Şi-a scris amintirile. Sute de pagini, Ne adunam la el, cîţiva prieteni şi ne citea. Pagini de reală şi multă literatură. A sosit într-o zi în Capitală un ziarist din Paris, mi se pare de la ***Figaro*** . Se cunoşteau, pentru că ziaristul era originar din România. Acesta i-a telefonat şi s-au întîlnit în camera lui la Athénée Palace. I-a propus să-i editeze amintirile la Paris, dar Belu n-a vrut să se despartă de manuscris. La plecare, la aeroport, ziaristul a fost percheziţionat amănunţit. Iar cîteva zile mai tîrziu, la amiază, cînd Belu a coborît ca de obicei la debitul din colţ să cumpere ţigări, trei indivizi au sunat la uşă, au imobilizat bătrîna care avea grijă de gospodărie şi au şterpelit manuscrisul şi trei mii de lei aflaţi lîngă. Hoţii n-au fost descoperiţi...

Am ascultat la Sala Palatului raportul lui Gheorghe Stoica, preşedintele comisiei care a analizat faimoasele procese politice şi care a reabilitat post mortem pe Lucreţiu Pătrăşcanu., Ştefan Foriş, inginerul Calmanovici şi alţii. Belu Zilber mi-a povestit că în pregătirea acestui eveniment comisia l-a chemat la Comitetul central. A fost întrebat de ce a făcut declaraţiile neadevărate care îl implicau pe Pătrăşcanu. Belu a reacţionat indignat: - Cum, Moscule (numele real al lui Gheorghe Stoica era Moscu Cohn), vrei să mă faci pe mine vinovat de asasinarea lui Lucreţiu? Ce-ai făcut tu, cînd ţi-am cerut mărturia? - Eram la Berlin, ambasador.

- Şi nu te puteai repezi pînă la Bucureşti, cînd era vorba de viaţa unor oameni pe care îi cunoşteai?

Belu Zilber a fost reabilitat. I s-a asigurat o pensie modestă şi a fost mutat într-un apartament central. Cîştiga foarte bine din lecţiile de matematică pe care le dădea tinerilor care se pregăteau pentru examenele de admitere în facultăţi. Aceşti tineri îl adorau. Le stimula inteligenţa şi curiozitatea în domenii care depăşeau disciplina pentru care era plătit. Îi invita la cofetării şi-i trata cu prăjituri.

Locuinţa lui era mobilată cu gust. De cîte ori veneam îi admiram comoda Boulle de care era mîndru, cîte o piesă veche rusească de argint, covoarele frumoase. Îmi arăta cu satisfacţie cîte o nouă achiziţie a unui obiect de artă. La moartea lui a lăsat fiecărui prieten o mică amintire. Eu am primit o compoziţie a Tiei Peltz. Ea se află acum pe un perete în casa fiului meu din Connecticut.

La crematoriu, potrivit testamentului, nu s-au ţinut discursuri, nu s-a auzit discul cu rituala "Internaţională". A fost liniştea de reculegere. Cenuşa lui a îngrăşat straturile de flori ale Cişmigiului. Aşa a vrut.

■ LAZAR CASSVAN

În redacția revistei „CINEMA" de odinioară

Făgăduiam, mai demult, că voi încerca o prezentare a revistei "Cinema" din interiorul redacției sale, în care mi-am făcut ucenicia publicistică.

Revista cinematografică românească cu apariția cea mai îndelungată - de altfel, numele ei a fost preluat și continuă să apară și astăzi pe frontispiciul unei publicații de specialitate - inițiativa lui Nestor Cassvan.

Fiul acestuia - Arminiu (Ninu) care, după o carieră de muzicolog în presa din România și muzician executant, colaborator al dirijorului H. Schwartzman la teatrul "Barașeum", și-a valorificat diploma de medic devenind, în Statele Unite, unde se află în momentul de față, o personalitate proeminentă a lumii medicale, conducînd două spitale la New York, organizînd simpozioane cu caracter internațional, și elaborînd studii științifice și, în orele libere, poezii - își reamintește că, în tinerețe, "tăticu" cam trăgea mîța de coadă, trăind dintr-un salariu foarte modest.

După chiar spusele lui, Nestor Cassvan a înființat revista "dintr-o glumă", adică fără să fie prea convins de reușită, împreună cu cumnatul unui frate. Acesta din urmă umbla pe la casele de filme solicitînd subvenții pentru a se putea achita costul tipografiei. În ceea ce privește personalul redacțional, el era alcătuit din director și... redactor. Tot greul cădea pe umerii acestui redactor - Marcel Blossmos - sau, mai pe evreiește spus, Marcel Blumen.

Provenit dintr-o familie bună, înzestrat cu o educație aleasă și cu o disciplină a muncii fără fisuri, acest extrem de harnic Blossoms (Dumnezeu să-l ierte, a murit în Israel, unde are un fiu) scria singur aproape toată revista, întrucît directorul trebuia să se ocupe de problemele administrative care nu erau nici puține, nici ușoare. Articolul de fond însă purta aproape întotdeauna semnătura Nestor Cassvan. Pe scurt, toți cei trei "nași" ai revistei aveau un suflet uriaș dar banii nu-i dădea deloc afară din casă.

Între timp, N.C. a fost angajat de proprietarii cinematografului "Capitol", August Conț Gusty și Ștefan L. Scharer, în calitate de director, oferindu-i-se un mic apartament desupra sălii de spectacol. Revista "Cinema" a început încet-încet să se pună pe picioare, să cîștige cititori. Redacția era situată în... locuința particulară a directorului, unde veneau colaboratorii, directorii caselor de filme și proprietarii sălilor de cinematograf.

După o scurtă perioadă de vreme, N.C. a preluat și direcția sălilor de cinema "Femina" și "Roxy". Prin aceste relații și cu sprijinul materialelor publicitare, revista a pornit-o pe un drum bun. ▶

MINIMUM NU UITA

Cu prilejul unor călătorii în Europa, Nestor Cassvan şi-a mai făcut o serie de relaţii, de data aceasta pe plan extern, care aveau să-i folosească mai tîrziu. Astfel, la Budapesta, l-a cunoscut pe Szöke Szakall, celebrul comic maghiar evreu emigrat la Hollywood, pe care mai tîrziu îl va invita să apară pe scena "Trianonului" în carne şi oase; la Viena l-a întîlnit pe Joseph Schmidt, faimosul cîntăreţ evreu originar din România, căruia îi va adresa de asemenea o invitaţie pentru cîteva apariţii cu prilejul prezentării filmului "Un cîntec străbate lumea". În cadrul aceluiaşi periplu european i-a cunoscut pe Willy Fritsch şi Martha Eggerth, cărora le-a propus să apară pe scenele unor cinematografe bucureştene - Martha Eggerth la "Regal", iar Willy Fritsch la "Trianon". Toate aceste contacte au contribuit la stabilirea unui statut de "cinematografist profesionist" cu experienţă, foarte solicitat. Nu e mai puţin adevărat - iertaţi-mă că-mi permit să-mi laud familia - că avea toate atributele necesare unei profesiuni care cerea în primul rînd o mare putere de convingere. Era un causeur încîntător. Am impresia că renumele familiei i se datoreşte lui în mai mare măsură decît scriitoarei Sarina Cassvan sau artiştilor dramatici D'Ayol şi T'Ayol, deşi aceştia din urmă aveau un contact mai direct cu marele public. Aşi spune, folosind un cuvînt mai puţin academic, că stăpînea la perfecţie "pasărea măiastră", ca să evit peiorativul "papagal"... Asta nu înseamnă că duşmanii lipseau. Ţin foarte bine minte că, la un moment dat, în perioada legionară, au apărut pe stîlpii de pe bulevardul cinematografelor, Elisabeta, nişte afişe mici, nişte pamflete, cu titlul "Peciniginea Căsăvănească" adresate lui Nestor Cassvan, în calitate de... vedetă principală a familiei.

Întors din străinătate, N. C. a organizat primele concursuri de frumuseţe din cadrul revistei, cu scopul declarat de a depista "staruri" pentru viitoarele filme româneşti, şi cu cel ... mai puţin avuabil de a mai sălta puţin tirajul.

Printre numeroasele inovaţii aduse în calitate de director de cinema, inovaţii reflectate apoi în cuprinsul revistei, a rămas în ... istorie reclama la filmul "La calul bălan", după opereta cu acelaşi nume: în faţa cinematografului, cîţiva călăreţi pe cai albi se plimbau prin faţa sălii... La un moment dat, prin Arion Marcovici, proprietarul casei Rex-Film, s-a gîndit să importe filme sovietice. De data aceasta, îmi permit să-mi exprim o opinie personală, cred că n-a avut o inspiraţie prea fericită. Pe lîngă faptul ▶

Lilian Gish
Jean Harlow
Judy Garland
Cary Grant
Annie Girardot

că filmele - unele, incontestabil, valoroase, ca "Alexander Newski", "Circul" sau "Ivan cel groaznic", - se proiectau în fața unor săli aproape goale, succesul "de stimă" neîncălzind pe nici un om de afaceri, i-au adus și mari neplăceri. Se pare că Pamfil Șeicaru, gazetarul-șantajist de tristă amintire, i-a tras o pereche de palme drept... critică pentru filmele sovietice prezentate. La cinematograful "Regal", în timpul proiectării filmului "Locotenentul invizibil", o bandă de huligani legionari a năvălit în cabina operatorului și a confiscat cîteva role.

Între timp, pe celălalt tărîm de activitate, revista devenise o publicație ținută în stimă nu numai de către cititori ci și de membrii breslei, întrucît ataca tot felul de probleme profesionale, lua atitudine și sugera soluții.

Dar cînd am pătruns eu pentru prima oară pe poarta palatului "Adevărul" al cărui administrator, Otto Marcovici, era sufletul instituției spectacolul ce mi s-a înfățișat în redacția revistei "Cinema" era cu totul altul.

Dispăruseră visătorii...

Corpul redacțional era format din Ion Golea (Goldman), viitorul mare producător de spectacole revuistice, George Val (Ficu Kaufman), devenit ulterior asociatul lui Golea în "show business", B. Negrea (Schwartz) un redactor cuminte, la locul lui, care dezmințea atît prin aspectul totdeauna îngrijit cît și prin comportare, portretul clasic al ziaristului temperamental și Joseph de Saxa (Jean Vulpescu), de altfel singurul "escu" autentic...

Nestor Cassvan vînduse revista "Adevărului", păstrînd doar titlul onorific de director și o oarecare exclusivitate asupra articolului de fond.

Un membru foarte important al corpului redacțional era Andrei Cristea (Fonsi Kindler) care macheta revista și... însuflețea atmosfera redacției cu umorul său, care mie cel puțin mi se părea irezistibil.

Pe vremea aceea erau foarte "en vogue" Stan și Bran care, se știe, își făceau reciproc pocinoage, respectînd însă strict consensul neamestecului în clipa cînd una din părți o "execută" pe cealaltă ... Probabil supuși inconștient acestei influențe, Golea și Kindler erau în stare să-și toarne tuș în cap, să-și arunce hainele pe fereastră de la etaj sau să-și taie cravatele de-adevăratelea, nu trucat, ca niște adevărați copii mari, și totuși să rămînă cei mai buni prieteni...

Sexul slab constituia tema favorită a glumelor răutăcioase ale celor doi combatanți. La un moment dat, Golea care devenise șef de presă la teatrul Alhambra și începuse să frecventeze lumea culiselor, se îndrăgostise lulea de o tînără debutantă și ținea ▶

"Șoimul maltez" (J. Huston, 1942)

morţiş s-o lanseze "mare vedetă", deşi talentul nu era însuşirea ei cea mai proeminentă.. La fiecare premieră, cumpăra un număr impresionant de bilete şi angaja grupuri de "aplaudatori" care aveau misiunea să se entuziasmeze şi să-şi înroşească palmele la fiecare apariţie a divei... Kindler, care cunoştea toată tărăşenia, îi mînca zilele cu ironiile lui necruţătoare în preajma fiecărei premiere.

A rămas de pomină pentru noi cei de la "Adeverul" de atunci - Adrian Zahareanu mai rîde şi azi... - farsa pe care Kindler i-a făcut-o lui Achille B. Daniel, cumnatul lui Brunea-Fox şi vechi coleg de redacţie. Ştiindu-l pe Daniel foarte credul şi cam... sperios, Kindler a lansat în toate redacţiile "Adeverului" zvonul că ar fi suferit o traumă psihică puternică, o pierdere a puterii de stăpînire, cu accese periculoase de furie. Daniel s-a "prins", a crezut tot ce i s-a spus de către cei "din conspiraţie" şi şi-a însuşit sfatul de a evita pe cît posibil contactul cu nebunul... Dar nebunul începuse să-i dea tîrcoale din ce în ce mai des... Apărea cînd cu un cuţit mînjit cu cerneală roşie cu care susţinea că-şi spintecase o amantă infidelă, cînd furios, cu părul vîlvoi, trîntind o "formă" tipografică de plumb în preajma lui Daniel, mai ales dacă acesta era cu gîndul în altă parte, în sfîrşit născoceau tot felul de asemenea drăgălăşenii colegiale... Farsa a durat multe zile (complicii îşi jucau de minune rolurile) pînă cînd în cele din urmă bietul băiat, scos din minţi, s-a adresat directorului cu rugămintea să găsească o soluţie pentru neutralizarea nebunului. Dar poanta abia acum vine. După ce i s-a dezvăluit adevărul, Daniel n-a mai putut fi convins cu nici un chip că Kindler nu suferise realmente un şoc...

George Val, cel ce-avea să devină "producerul" nr. 1 al teatrului de revistă românesc, era "calul de bătaie" preferat al glumelor lui Ion Golea, viitorul său asociat. Provenit dintr-o familie nevoiaşă - tatăl său vindea lemne "la kilogram" pe Bărăţiei - Val se cam lupta cu sărăcia: poseda un singur costum albastru cam lucios pe care nu mai ştia prin ce metode să-l facă încă rezistent la tăvăleală... Avea în schimb capul plin de idei revoluţionare, se lăuda că va pleca în Eretz Israel, că va munci la sapă şi va schimba lumea. Şi, într-adevăr, a plecat... dar s-a întors foarte curînd înapoi, decepţionat. (Mulţi ani după aceea, avea să ia iar drumul spre Israel, să înfiinţeze un teatru şi, în cele din urmă, să moară în urma unui cancer). Revenind la perioada sa de juneţe, George Val scria foarte multe pagini din revistă şi de aceea folosea şi cele mai multe pseudonime. El era cînd "Geo Wahl", cînd "Geval", cînd "Fikan" (de la numele său adevărat).

Despre ceilalţi membri ai redacţiei, nu prea ar fi multe de spus. "Funcţionarul" Negrea n-avea nimic... interesant de semnalat, iar "nea Jenică" (Joseph de Saxa) în afara unui pseudonim într-adevăr de rezonanţă, poseda un aer întotdeauna grav (el dădea de altfel nota de seriozitate necesară redacţiei). Nu participa la farsele celorlalţi, mărginindu-se să scrie şi să bea cafele cu duiumul. A scris un roman, "Cartea cu păcate", dar n-a aspirat niciodată la glorie.

În legătură cu vechii redactori ai "Cinema"-ului, ar mai fi de spus că, în afară de B. Negrea şi G. Val, ceilalţi aveau şi alte surse de existenţă. Golea era şef de presă al cinematografelor "Scala" şi "Regal", înainte de a se ocupa de popularizarea spectacolelor teatrului Alhambra, Jean Vulpescu avea în grijă publicitatea unei case importatoare, "Sylvia Film", iar Fonsi Kindler - care după 1944 avea să scoată celebra "Revista a familiei" împreună cu Jean Vornic, macheta "Realitatea Ilustrată", "Magazinul" şi alte publicaţii apărute sub egida "Adeverului". Vom vedea, cu un alt prilej, ce fel de materiale se publicau, ce concursuri se organizau şi altele.

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

■ AL. MIRODAN

AL SCRIITORILOR EVREI DE LIMBĂ ROMÂNĂ

POȘTA DICȚIONARULUI

Irina Gorun, "*Versuri, versuri, versuri;* cu un cuvînt introductiv de Matei Călinescu; f.l., f.a. Este cartea de poezie a unei necunoscute care trebuie a fi cunoscută și așezată cu mîini atente, în universul scrisului evreo-român. Născută în 1953, a publicat (încurajată de Geo Dumitrescu și Ana Blandiana) versuri în „România Literară", "Amfiteatru", "Argeș" și altele, studiind în același timp matematicile la facultatea din București (de aici, o anume fascinație a poetei, parcă obligatorie, pentru Ion Barbu, simbol al poetului-matematician în epocă). Stabilită în U.S.A. (1980), moare _ lovită de o maladie necruțătoare _ în 1985.

Volumul, publicat postum, prin grija părinților, merită atenția criticii, din plin: nu se cere aici un act de pietate obișnuit în cazurile de moarte timpurie, ci de prețuire obiectivă a unui talent real.

Să alegem, împreună cu Matei Călinescu, autorul unei prefețe care scoate la lumină, cu finețe, valorile poetei, cîteva strofe semnificative, pentru sensibilitatea Irinei Gorun.

● Imn lucernei

Făptură de verde, sufletul verdelui vrăjitor
cu numai două capete, cu numai două chipuri
cu doar doi ochi pe-o față prea strîmtă
să fie pleoapă celor doi ochi:
un ochi lucios sclipind „Da"
un ochi noros tăcînd „Nu".
Minunea singulară proliferînd
în afară de înțeles, în afară de număr.
Unicul răspîndit cu generozitatea nebuniei
peste fața nesigură a lumii.
Luna a crescut uriașă, dincolo de închipuirea
ei, mai largă decît e îngăduit și a prins
cerul în pîntecul ei de fecioară mamă.
Lucernă, mare a nebuniei, mare a goanei,
mare a pierderii clipelor,
Timpul tău verde, monoton și uriaș,
Timpul tău strălucitor și negru.
Tulpini drepte și ascuțite, atît de fals fragile,
Ne-ați săgetat tălpile, ne-ați otrăvit de verde
Și iată-ne prin marile orașe,
Cai bolnavi de moarte.

●

Adrian Marino, *Comparatisme et théorie de la litterature*, Ed. P.U.F., Paris, 1988. Un studiu masiv, datorat unui român-european, croit din stofă de Thomas Mann și G. Călinescu (al cărui asistent și ucenic, de altfel, a fost în anii '40), această erudită carte despre comparatism indică voința lui Marino, adică a unuia dintre cărturarii supremi ai României de astăzi, de a scoate la iveală legăturile dintre literaturile diverse ale lumii și a construi necesarele poduri între spiritualități.

●

România Literară, București, mai 1988; într-un interviu acordat lui Ion Munteanu, romancierul Radu Tudoran, la ceasul amintirilor, evocă sufletul și rolul străinului de neam Felix Aderca în clipele cînd tînărul Tudoran se pregătea, cu spaime de moarte, să se prezinte cu cele dintîi manuscrise în fața criticilor mult temuți:

„...unul dintre acele manuscrise, dactilografiate migălos de mine însumi, numai cu două degete, la mașini de scris împrumutate, l-a citit Felix Aderca, la care am ajuns împins de la spate. Acest om care mai tîrziu mi-a devenit foarte drag prieten, s-a entuziasmat de opera mea...

...Era prima mea scriere care, deși plină de naivități, avea o anumită originalitate, anumite invenții îndrăznețe și nu suferea de influențe străine, ca încercările dinainte. Așa se explică de ce Felix Aderca mi-a dat pe loc o scrisoare către directorul unei edituri unde avea trecere _ cred că era consilier literar _ sfătuindu-l să publice manuscrisul. Scrisoarea am păstrat-o o vreme, regret că nu o mai am, ca amintire de la un om pe care nu-l voi uita niciodată".

In nr. viitor- la Dicționar SANDU DAVID

FOTOTECA DICŢIONARULUI

O şezătoare intrată în antologia "rezistenţei spirituale" a evreimii din anii războiului. Locul - Teatrul Baraşeum. Momentul politico-uman: 1943. Coşmarul: vom fi deportaţi?

La masă, A.L. Zissu (stînga) şi Dinu Hervian (?). Pe scaune, de la stînga la dreapta: actriţa Beate Fredanov, apoi scriitorii Emil Dorian, Horia Liman, Saşa Pană, Nina Cassian, persoană neidentificată, Maria Banuş.

SERGIU FARCAŞAN, ziarist, prozator (eminamente satiric), autor dramatic. Stabilit, în urmă cu 10-15 ani în Canada. Cel puţin, aşa se vorbea. Apoi, tăcere. O tăcere ciudată, neobişnuită. Nimeni nu l-a văzut pe Fărcăşan. Nimeni nu ştie unde se află şi cu ce se ocupă. Şi asta, într-o lume ca un sat - Mc Luhan avusese dreptate - unde noi ştim cu exactitate ce-a făcut aseară Jacob Popper la München, Nina Cassian la New York sau Edgar Reichman la Paris.

Ciudat, ziceam. Nefiresc. Şi - fiindcă este aşa - publicăm chipul scriitorului (foto Gianna Lille), cu rugămintea de a ni se comunica veşti despre confratele pierdut în pădurile nord-americane.

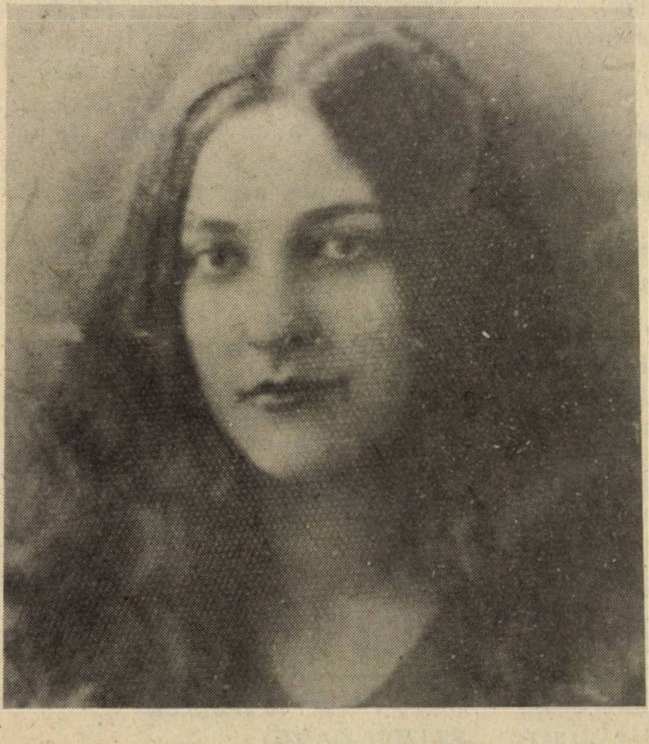

Cînd am scris despre *Monica Dan* nu avusesem în faţă nici o fotografie a acestei mult chinuite şi auto-chinuitei prozatoare, moartă înainte de vreme, cam la 30 de ani. Prin bunăvoinţa doamnei Suzy Walter, din familia scriitoarei, am primit acest portret: privindu-l, înţelegi mai uşor motivele care-l făcuseră pe poetul Ion Caraion să mărturisească în amintirile sale, că fata i s-a părut a fi tulburătoare.

■ Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

SINGUR (?) la HONOLULU

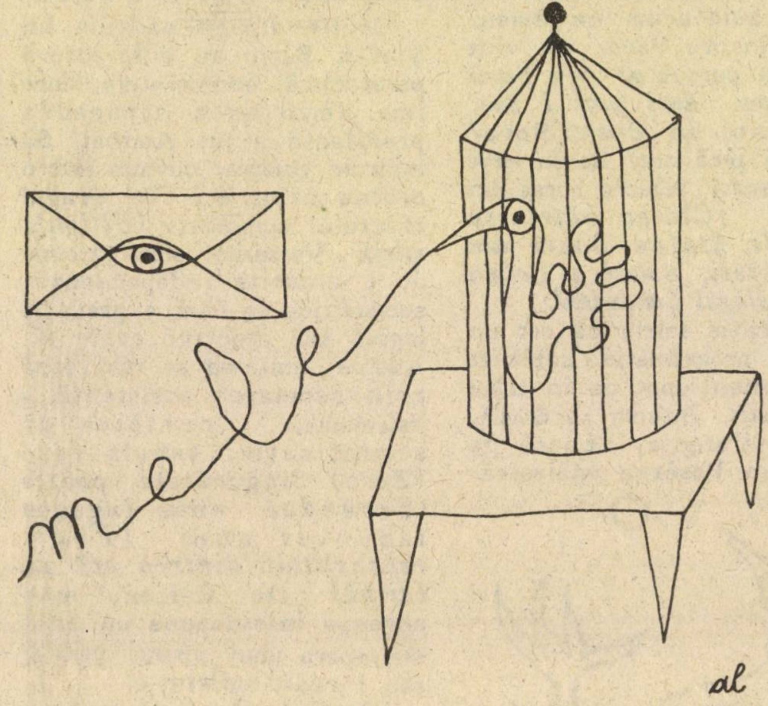

Ştefan Baciu văzut de K. Hubner (linogravură - 1937)

Ştefan Baciu nu este numai un om în carne şi oase. Numele lui se confundă, pentru mulţi dintre noi, cu al Poeziei însăşi. Cu al poeziei româneşti în exil, însetată de libertate şi omenie.

Pe el, exilul - condiţie tragică pentru orice om şi cu atît mai mult pentru un creator - nu l-a înstrăinat de patrie, nu l-a sărăcit sufleteşte, nu l-a stors de puteri. Deşi plecat încă din 1946 din România, deşi a izbutit să-şi transforme şi limba de exil în instrument de creaţie literară, Ştefan Baciu a rămas poet român, trăgîndu-şi seva din pămîntul şi cultura ţării sale de baştină. După mai bine de cincizeci de ani de la strălucitul lui debut literar adolescentin ***Poemele poetului tînăr***, , poetul acesta, veşnic tînăr, continuă să scrie poezii minunate, ia atitudine împotriva regimurilor dictatoriale, desfăşoară o vastă activitate culturală prin cursurile sale la Universitatea din Hawai, prin traduceri şi alcătuirea de antologii, prin publicarea perseverentă a revistei ***Mele*** la care colaborează oameni de cultură din lumea întreagă. Datorită prezenţei sale spirituale masive, individul sfios şi modest Ştefan Baciu, lucrînd de unul singur în îndepărtatul Honolulu, a devenit o adevărată ***instituţie*** internaţională. "El solitario de Honolulu" (Singuraticul din Honolulu) nu e singur. Are prieteni în toate colţurile lumii.

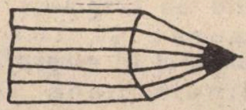

Recentul volum, intitulat ***Singur la Singapur*** (Honolulu, 1988), confirmă încă o dată forţa creatoare a acestui poet autentic, maturitatea lui artistică. Este, de la început şi pînă la sfîrşit, un prilej de încîntare pentru cititor, în special pentru cititori ca noi, care-i împărtăşim idealurile, care am crescut respirînd aerul plaiurilor româneşti şi care, deşi ancoraţi definitiv, fericiţi, în Ereţ Israel, iubim încă România tinereţii noastre şi rămînem sensibili la exprimarea estetică a nostalgiilor, a "dorului" românesc.

Lui Ştefan Baciu, îi e dor de o anumită Românie, aceea a idealurilor noastre tinereşti, a luptei pentru libertate. O Românie diferită de aceea a asupririi maselor muncitoare înainte de războiul anilor patruzeci dar şi diferită de aceea de azi, în care totul se decide "sus" şi gîndirea liberă se ofileşte. ▶

De aceea, i-e dor, în mod paradoxal, de "vremi burghezo-moşiereşti": Mi-e dor de vremi burghezo-moşiereşti/ "Cuvîntul liber" cînd ieşea pe bulevarde/ cînd ne puneam" hîrtie-albastră la fereşti"/ şi poezia-n libertate flutura stindarde. *(Dor de ţară)*

Una dintre cele mai convingătoare poezii, scrisă de acelaşi spirit ironic, dar la modul popular, este cea ***De spus cu degetul pe buze"*** şi dedicată "celor care tac": Ce se-aude-n Bucureşti/la Oradea, la Ploieşti?/ - Foarfecă, foarfecă". (.......) La Braşov şi Sighişoara/ Cine amuţeşte vioara?/ "Foarfeca, foarfeca" şi în toată România/ Cine-nghite poezia?/ - Foarfeca, foarfeca!

"În ciuda lor" el, adevărat patriot, continuă să scrie, departe în Hawaii, adevărată poezie românească, libertară: "Şi totuşi/ singur şi liber în noapte/ pe un ţărm de Pacific/ îmi scriu poezia ***("Pietrele rămîn").***

Este, la Ştefan Baciu, o împletire dialectică a românismului şi a internaţionalismului. Scriind în Hawaii, rămîne profund ancorat în românism. Şi, totodată fiind român, este sensibil şi la aroma specifică a diferitelor continente. Autohtonismul se îmbină, la el, cu un exotism sui-generis. Devine "un fel de homo universalis, cetăţean al universului. La o felicitare sosită "par avion" de la o poetă paraguayană şi o pune între file ca pe un semn de carte, se apucă apoi să traducă în portugheză un poem de Petre Stoica, scriind pe hîrtie fabricată în California, cu un toc cumpărat la Drugstorul Chun Ho pe Avenida Nuuanu în faţa templului Zen, şi consultînd din cînd în cînd dicţionarul lui Aurelio Buarque de Hollanda, cumpărat în Brazilia. (Traduttore).

O metaforă care revine insistent, chiar şi în titlurile poeziilor, este aceea a antipozilor ***(Antipozi I, Antipozi II, La ureche, de la antipozi).*** Braşovul natal corespunde direct, prin magie poetică şi sensibilitate sufletească, cu Honolulu: La Dirste suie-acum un zmeu/ şi-aici înspre Paoa/ un vînt aduce-un curcubeu/ şi-o barcă din Samoa ***Anti pozi I*** Sau: de la noi în Bora Bora/ veştejită pică ora/ de la mine spre Braşov/ pleac-o barcă din Roscoff ***(Cîntec bătrînesc cules de Ştefan Baciu din Ţara Bîrsei, America Latină şi Arhipelagul Sandwich).***

Inspiraţia folclorică are un caracter programatic, subliniat uneori intenţionat ca în titlul de mai sus. Întînim pe Gerilă, Păsărlăţilungilă, zboară pe lîngă noi Pasărea Măiastră.

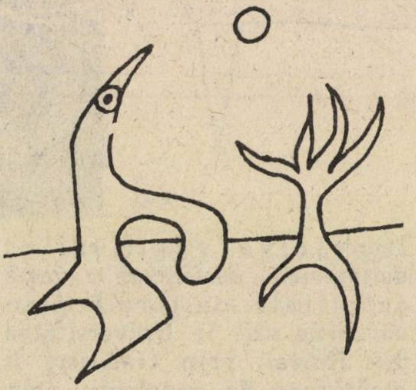

Elementul folcloric se îmbină armonic cu o tendinţă specifică poeziei moderniste: bucuria sonorităţii, a jocului cu cuvîntul "potrivit", bucuria aş zice minulesciană -, a jonglării cu nume proprii exotice: Hăt departe-n Bangladesh/ înfloreşte un cireş/ în Aruba către seară/ cînt-un piccol din ghitară/ pe canal în Panama/ un soldat împuşc-o stea/ către zi în Cochamba/ buze calde suflă lamba/ iar la sud înspre Saigon/ urcă liber un balon/ purtînd un fragment de vis/ cenzurat şi interzis. ***(Extemporal la geografie).***

Minulesciană este şi înclinaţia spre romanţă, spre cantilenă. " A ruginit frunza din vii", romanţa pe care orice român o îngînă cînd sufletul i-e năpădit de melancolie, apare într-o prelucrare originală a motivului principal. "A ruginit şi coarda mandolinii/ cad pînze mari de doliu pe-asfinţit/ un papagal măsoară-ntinderea grădinii/ iar dorul meu e viu. N-a ruginit."

Multe dintre poeziile lui Ştefan Baciu au o structură paratactică, enumerativă, care îmi aminteşte structura predilectă a lui Amihai. Se înşiruie obiecte, cuvinte într-o ordine arbitrară, de dragul efectului cumulativ ***(Ultimile ştiri),*** Versurile, chiar strofele au o anumită independenţă, succedîndu-se fără o gradaţie logică sau afectivă evidentă. Adesea, unitatea se realizează prin repetarea insistentă a refrenului, purtător de semnificaţie: tabula rasa (Zero) Singurătate, poezie ***(Secunda)*** eheu fugaces labuntur anni ***(Poem reconstituit dintr-o oră de latină)*** etc. Refrenul este aproape întotdeauna un citat din opera unui scriitor prieten sau înrudit sufleteşte.

Citînd, în refren, pe Eugeniu Speranţa, de pildă Ştefan Baciu îşi face, de fapt, autoportretul: sînt frate geamăn cu "El Desdichado"/ cum mă preumblu sub lanterna lui Nerval/ o doină sună trist şi plînge-un fado "singur exilat pe celălalt mal".

Portretul acesta nu prezintă decît unul dintre aspectele personalităţii lui Baciu. Cel sumbru, melancolic. Dar El solitario de Honolulu se ştie şi este într-adevăr multiplu, proteic, precum însuşi spiritul poeziei libere:

Sunt marinarul din Roscoff
plutind pe mări pe o şalupă
adolescentul din Braşov (......:
sunt luptătorul din Manilla (...)
eu sunt grevistul din Brăila (...)
sunt anarhistul non-utopic
rafală sunt de aer pur (...)
eu sunt şi pustnicul şi vraciul
tulpina sunt - şi rădăcina:
eu sunt poetul Ştefan Baciu

(Act de identitate)

A VOL D'OISEAU

■ SERGIU LEVIN

Trece vremea, anii trec, alta apă curge prin Yarkon decît sub planşeul dîmboviţean şi din ce în ce mai mult încep să realizez cît de "înşelător" - superficiale erau unele expresii, aparţinînd limbajului uşor franţuzit, după care ne recunoşteam pe vremurile micuţ-parizianului nostru Bucureşti de altădată. Unul dintre aceste inocente, dar elocvente, ticuri de limbaj era şi acest: "vol d'oiseau", alăturarea de cuvinte vrînd să semnifice că lucrurile sînt văzute de sus, global, fără a intra în amănunte şi repede expediate ca şi zborul păsării din expresie.

Acţiunea romanului lui Edgar Reichmann * (bine cunoscut cititorilor lui "Le Monde" şi "L'Arche", drept un critic literar care-şi asumă trecutul, convingerile şi identitatea cu un farmec şi o distincţie de "grand seigneur" se petrece " a vol d'oiseau" doar la propriu, naratorul, zburînd de fapt într-un mic biplan, pilotat de un vechiu prieten, de-a-lungul şi deasupra unui colţ din Africa, pentru a salva de la moarte, pe verişoara sa, Rachel. La figurat, însă, zborul acestei "păsări" se desfăşoară de-a lungul şi de-a latul unei bune jumătăţi de secol XX, în care timp vărul-narator şi eroina-verişoara se întîlnesc, se despart, iar se întîlnesc pentru a se despărţi în vederea unor viitoare reîntîlniri, un Had Gadia mereu reînnoit, Had Gadia în care mielul şi băţul se confundă şi deseori îşi schimbă şi rolurile...

La propriu, verişoara nu mai poate fi salvată, în schimb, spre încîntarea noastră sînt salvate prin rememorare, o lume, o epocă şi o atmosferă de gîndire şi simţire, care definesc o generaţie evreo-română, generaţia celor născuţi cu un deceniu, un deceniu... şi ceva înaintea celui de al II-lea război mondial, pentru a fi vînturaţi după aceea, pe tot cuprinsul Occidentului şi a Orientului, acesta din urmă devenind pentru unii dintre noi, "apropiat", pînă la identificare cu mult/puţinul ce ne-a mai rămas de parcurs din propriul nostru "vol d'oiseau".

Ca şi avionul (biplan), "bi-plană" este şi structura acestui roman, aripile povestirii, constituindu-se din reflectarea aceloraşi trăiri în conştiinţa povestitorului (în partea I) şi a eroinei sale (în partea II).

De fapt, avem de a face cu o savant elaborată arhitectură romanescă, îmbibată de cultura franceză a noţiunii bine gîndite, îngrijit articulate în context, lucid-limpede exprimată, care însă nu poate (de altfel nici nu-şi propune, aş zice chiar, dimpotrivă) estompa "nigunul" evreiesc. Eroii cărţii, Mathieu şi Rachel Lilienthal, sînt evrei prin destinul care le-a pus aceeaşi pecete de nobleţe reflexivă pe itinerariile lor atît de diferite - unul ajunge diplomat francez iar cealaltă activistă a Comitetului Municipal Bucureşti P.C.R - evrei, prin ceea ce atît de frumos denumeşte autorul : "forţa senină a mîndriei" de a se şti ca atare, în ciuda tuturor vîltorilor, mai mult sau mai puţin ideologice care le-au asaltat identităţile. Prin cîte nu trece de pildă, frumoasa Rachel, verişoara din Krondstadt-Braşov? Plimbată încă de mică prin hotele elveţiene de lux şi expoziţii internaţionale la Paris (înainte de 40'), utecistă de şoc (după 44'), membră de partid "stalinistă" (chiar şi după raportul lui Hruşciov), ▶

directoare de Editură de Stat la Bucureşti, amăgită şi dezamăgită în deceniile dogmatice şi problematice, stîngistă anacronică aruncată de capriciile revoluţiei la marginea brusei africane, căutîndu-şi mereu tinereţea, adevărul, firea... şi terminîndu-şi zborul într-un cimitir african al ciumaţilor, în melodia unui "Kadiş", recitat de un diplomat francez, în prezenţa altui diplomat sovietic şi a altor cîtorva participanţi la minian, cetăţeni a 2-3 continente! Biografia e de excepţie itinerariul de-a lungul şi de-a latul continentelor, nu mai puţin... de acord, şi totuşi, exoticul, senzaţionalul, nu sînt decît elementele de suprafaţă ale acestui "înşelător" de agreabil la lectură şi dramatic la reflecţie, roman. Zburînd deasupra Africii, întru căutarea pierdutei sale verişoare ("mais ou sont nos cousines d'antan"), naratorul, retrăindu-şi tinereţele de altădată şi căutările de mai de acum ne repovesteşte o superbă istorie, care de cinci secole şi mai bine ne încîntă sufletul nostru aşkenazo-sefard, poveste care îşi ia zborul din palatele lui Lope de Vega (I), fîlfîie din aripi deasupra mai modestelor aşezări ale lui Pereira (2) şi Huerte (3), pentru a străluci apoi sub pana lui Grillparzer (4) şi a poposi în zilele noastre, cu enigmatic farmec nepieritor, întîi în romanul lui Feuchtwanger (5) şi apoi, la T.E.S. în piesa de teatru a lui Mirodan (6)... de fapt, mereu şi alte "Raquel", evreice ale unui Toledo, pe care îl purtam mereu sus, pe stindardele noastre de superbi castelani ai tuturor Spaniilor posibile şi (mai ales) imposibile.

Îmi place, să cred că zburînd, peste mări şi ţări, E. REICHMANN, de acolo din "pasărea sa măiastră" a vrut să ne facă, zburînd jos de tot, "a ras de terre", un mereu fratern semn cu mîna şi stiloul, de la Paris, la Ierusalim, acel Ierusalim în care părinţii şi bunicii lui Rachel au ales să trăiască.

I/. "los paces de los Rejes y Judas de Toledo (sce. 15) 2/. "Raquel" (sec. 17). 3/"La Raquel" sec. 18). 4/. "Die Iudin von Toledo" (sec. 19). 5/. "Spanische Ballade" (sec. 20). 6/"Evreica din Toledo" (în timpul nostru... cel de toate zilele).

---

* Edgar Reichmann, ***Rachel***, Ed. Belfond, Paris, 1987.

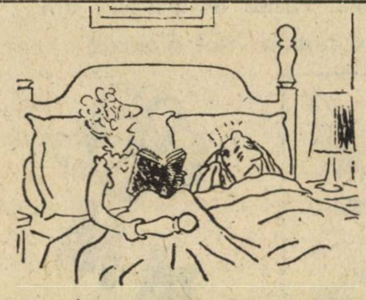

— *Acum te mai deranjează lumina ?*

MINIMUM SE ÎNTREABA

cîţi dintre evreii ruşi cu bruhe – strînşi în jurul lui Meron Gordon (şeful misiunii diplomatice israeliene de la Moscova) vor veni, după primirea paşaportului, în Israel şi cîţi ne vor face bye-bye (sau pa şi pusi), plecînd de la Viena în Statele Unite.

MM

HARRY şi GHITA

restaurantul MIFGAŞ HAROMANIM din Piaţa Primăriei, Tel Aviv preţuiesc memoria colectivă a neamului nostru

◆ HARRY şi GHITA ◆
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MINIMUM ● MEMORIA

■ LEON VOLOVICI

M. SEBASTIAN

UN «DESTIN IRONIC»

Dacă ar fi trăit, Sebastian ar fi împlinit, toamna trecută, 80 de ani. Un accident absurd (29 mai 1945...) face însă ca anii scurşi de la moartea scriitorului să-i întreacă pe cei ai vieţii sale.

După fireşti suişuri şi coborîşuri, opera sa a revenit, în ultimii ani, în actualitate, cu înnoiri semnificative şi cu un interes sporit, care depăşeşte graniţele României.

O monografie substanţială a publicat, în 1986, Dorina Grăsoiu (*Mihail Sebastian sau ironia unui destin*). Este, pînă acum, cea mai atentă şi mai bine documentată reconstituire a vieţii şi evoluţiei intelectuale şi artistice a scriitorului. Aşezarea lui Sebastian sub zodia unui destin ironic este astfel motivată:

"Scriitor român, profund ataşat şi implicat în spiritualitatea naţională, deşi de origine iudaică, a colaborat la *Cuvîntul* lui Nae Ionescu, devenind, o vreme, chiar unul dintre cei mai fideli discipoli ai săi; spirit lucid, raţionalist, receptiv la cele mai recente experienţe literare ale timpului, s-a manifestat în operă ca un creator liric, sentimental, nostalgic; structură discretă, temperament prin excelenţă de "confesor", a declanşat răsunătoare scandaluri la fiecare apariţie în public; eseist strălucit, poate cel mai reprezentativ al generaţiei sale, s-a vrut romancier şi a fost aplaudat ca dramaturg; a îndurat toate umilinţele şi privaţiunile antisemitismului şi, cînd, în sfîrşit, momentul este depăşit, dispare tragic, la nici 38 de ani, într-unul dintre cele mai absurde accidente posibile".

Socotim un merit esenţial al studiului Dorinei Grăsoiu curajul de a plasa în centrul portretului intelectual dilemele identităţii evreieşti şi confruntarea scriitorului cu antisemitismul - probleme evitate de critica românească de după război, cu o "pudoare" aproape unanimă, pe cît de nejustificată, pe atît de dăunătoare.

Trei capitole ale monografiei analizează, pe larg, romanul *De două mii de ani*, scandalul prefeţei lui Nae Ionescu, replica lui Sebstian în eseul *Cum am devenit huligan*.

Multe amănunte documentare confirmă implicaţiile valului de antisemitism care a bîntuit viaţa publică şi mediile intelectuale româneşti, după 1933. Un exemplu: boicotul la care a fost supus Sebastian a căpătat, în 1940, o întărire oficială (extinsă întregii categorii din care făcea parte) şi e uşor de închipuit reacţia interioară a subtilului intelectual la primirea acestei adrese din partea *Revistei Fundaţiilor Regale*, din a cărei redacţie făcuse parte:

"Avem onoarea(!) a vă încunoştiinţa că în baza Decretului Lege din 9 august 1940, sunteţi licenţiat din serviciu pe ziua 7 septembrie a.c. fiind evreu".

Mă despart de autoarea cărţii în cîteva puncte ale capitolului "evreiesc". Mai întîi, în preluarea fără rezerve a unei păreri, devenită loc comun, după care Nae Ionescu s-a dovedit "brusc" antisemit în prefaţa lui, după ce, pînă atunci, ar fi fost "filosemit" şi admirator al iudaismului. O lectură calmă a articolelor anterioare ale lui Nae Ionescu pe această temă (din *Cuvîntul*, 1928) dezvăluie rădăcina "ascunsă" a sinistrei prefeţe, peste care privirea, "îndrăgostită", a discipolilor săi (Mircea Eliade, chiar M. Sebastian), a trecut fără să o observe. Aici, ca şi în alte împrejurări, Dorina Grăsoiu acordă un credit absolut amintirilor lui Mircea Eliade, în care această perioadă (1933 - 1937) şi propria-i evoluţie politică suferă o prelucrare idilică şi un vădit tratament cosmetic.

Am putea pune sub semnul ironiei şi constatarea că ultimele studii apărute în străinătate consacrate lui M. ▶

Sebastian pun un accent desoebit, aproape exclusiv, pe *drama evreiască*.

Un tînăr literat francez, Hubert Padiou, dedică acestui subiect lucrarea sa: ***La question de l'identité dans le roman de Mihail Sebastian "De două mii de ani"***. (Paris, 1987).

În ce măsură s-a implicat Sebastian în romanul "experienței evreiești", în ce măsură s-a identificat cu eroul principal, intelectualul evreu? Sînt întrebări la care H. Padiou își propune să răspundă într-o expunere concentrată în două direcții: conștiința evreiască în relație cu destinul individual și cu cel colectiv. O temă, cum spune autorul, "d'une brûlante actualité".

La Zurich, într-o revistă catolică de limbă germană, a apărut recent, sub semnătura lui Albert von Brunn, un frumos eseu intitulat "Mihail Sebastian, der namenlose Stern" (***Orientierung***, nr. 4, 29 februarie 1988). Cu ample pasaje traduse din roman și o bună cunoaștere a bibliografiei românești (inclusiv a comentariilor apărute în Israel) autorul compune, cu sensibilitate și atașament, o schiță a dramei evreiești, trăită de scriitorul ce se vroia "un om de la Dunăre".

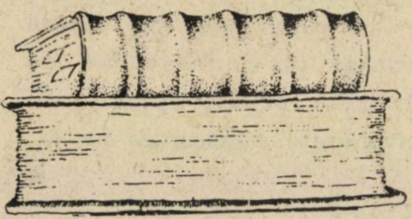

ING. ROBERT SCHWARTZ

"UN NOU MOD DE VIAȚA"

ED. AUTORULUI - TEL AVIV - 1988, 87 PAG.

Nici o utopie nu poate fi măsurată cu metrul-etalon de la Paris, cu termometrul (Fahrenheit sau Celsius), cu ora exactă de la radio sau plasată în spațiu, conform meridianului de la Greenwich. Legea Utopiei (U: fără; Topos: loc) cere măsurători potrivite acestei ciudate și înțelepte plăsmuiri și puține rînduri care urmează "nu-și găsesc locul" în acest sens decît "dinăuntrul" coperților acestui cum se recomandă, în subtitlu "Concept filozofic cu soluții de ordin tehnic, economic, social și național, special pentru Israel". Orice încercare de examinare "dinafară" a soluțiilor propuse conform cu etaloanele realizărilor de pînă acum, de aci sau de aiurea, se va lovi de mica diferență (care contează enorm, nu-i așa?), dintre "vis" și "realitate".

Citind opusculul într-o lungă după amiază de "sharaf", spre deosebire de multe alte producții literare (și semi) care-mi înfierbîntă "minimalele" tresăriri, am avut surpriza de a avea senzația intrării (ca într-un vis) într-o răcoroasă, ordonată și echilibrată construcție de tip cristalin-cartezian. Nucleul inițial de "cristalizare", ceea ce autorul denumește ▶

MINIMUM recomandă:
Frankfurt / Germania
Orașul cumpărăturilor...
HOTEL MÜNCHNER HOF

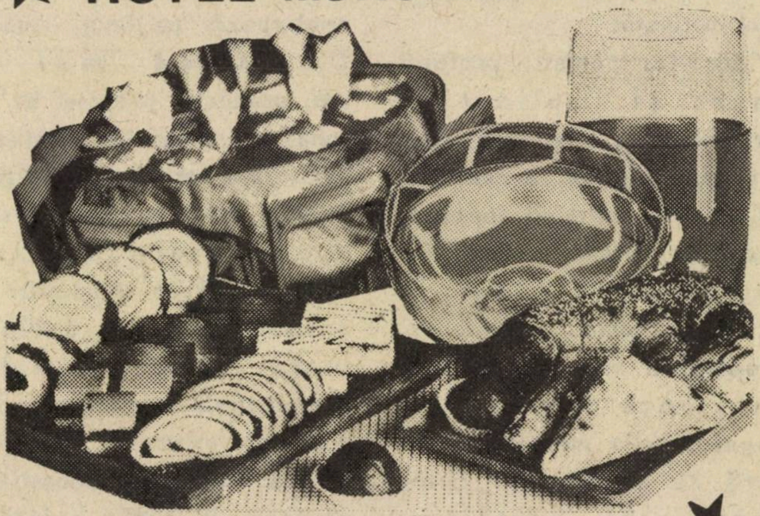

Münchnener Strasse 46 (lîngă gară)
Tel. 230066/67/68/69 – Telex 416797 Hote D
Mic dejun bogat, TV color, Video. Toate camerele cu baie/WC
Prețuri speciale pentru israelieni

"Comunitatea cu existenţa independentă", va fi sau nu va fi validat de viitor, cine o poate astăzi afirma sau nega? Demonstraţiile tehnico-economice-inginereşti ale autorului, mi-au alunecat printre degetele pregătirii mele belferistice... ca atare nu mă aventurez nici în relatarea - şi cu atît mai puţin - criticarea lor. Ceea ce am reuşit însă să sesizez din proiectul dens şi mustitor de inteligenţă şi seriozitate, este aura sa de tensiune ideatică. Oameni de tipul şi structura cogitativă a acestui visător cu rigla şi maşina de calculat, sînt cei care cînd văd nisip, l-au şi calculat sub înfăţişarea sa de ciment sau beton (v-am spus că nu pricep) şi ni-l predau gata de întrebuinţare ca aerodrom. Nu ştiu cînd, dacă şi mai ales cum va fiinţa acest "aerodrom" de perfecţionare a traiului în comun, pe care-l propune inginerul Schwartz. De pe acum însă cred că se poate spune că primul "model" al acestei societăţi, este însuşi autorul său identificat pînă la topire cu ideia comunitară a manifestului program, cu un vis, care, cine ştie... cunoaşteţi formula lui Theodor Herzl, nu-i aşa... puţintică voinţă, mult entuziasm, enorm de multă calitate umană şi visul se transformă în realitatea în care azi trăim şi care ne dă ghes la alte şi la alte visuri.

Recomand din toată inima lectura acestui - poate profetic, poate doar ipotetic "concept filozofic", chiar dacă n-ar fi decît pentru a ne convinge că afară, deasupra tuturor băncilor cu filiale cu tot, a tuturor şukurilor, mici, mijlocii şi super, dacă ridici capul, vezi cum, deasupra oraşului, luminează, subţire dar strălucitor, curcubeul visului inteligent.

SERGIU LEVIN

ROMAN - SAU DIVULGAREA UNUI DESTIN?

Cîndva, în Italia "6 personaje" porniră în căutarea unui autor" - şi l-au găsit pe... Pirandello; la Bucureşti, acum vreun sfert de veac, un destin uman, aproape unic, ieşit din comun, a pornit în căutarea unui autor - şi a găsit-o pe însăşi eroina în cauză: Getta Berghoff. Ea a aliat după final, cu o familie şi, aici în ţară a îndeplinit datoria sacră, de a povesti, de a scoate la lumină, de a nu lăsa pradă uitării. Astfel un jurămînt rostit în clipa morţii iubitului ei s-a înfăptuit aici, în Israel, prin publicarea romanului "ULTIMA NINSOARE" - un document biografic autentic, un roman nud, sincer, mişcător şi pasionant. Îl citeşti - şi simţi instinctiv că nu e o invenţie, nu e o creaţie a imaginaţiei şi a "inspiraţiei" literare. Totuşi, uneori ţi se pare că e "mai roman decît M-me Bovary", şi alteori - că e mai biografie chiar decît... aceea a lui Ben Gurion (în palpitantul capitol "Iubirea dintre David şi Miriam", relatat de Shabtay Tewet).

Cartea Gettei Berghoff constituie un eveniment documentar-literar, bi-lingvistic - căci în interval de 3 ani a apărut şi în traducerea ebraică (tălmăcirea lui Shmaya Avny) - şi dacă pot risca o... exagerare, aş recomanda cititorului originar din România să încerce a citi, simultan, ambele ediţii: pentru plăcerea de compara şi deduce.

Citind, te întrebi adesea: este ea, Getta Berghoff, autoarea cărţii - a acestei biografii - sau este biografia ei, într-adevăr ieşită din comun, aceea care a creat-o pe ea, ca autor? Un fenomen ca acesta, are probabil, şi anumite neajunsuri: de pildă, lipsa unui portret psihologic deplin, perfect, - dar are şi un avantaj de netăgăduit: acela al autenticităţii, al sincerităţii, al relatării realiste-familiare, cunoscute. Getta Berghoff trăieşte în cadrul unei epoci şi a unei realităţi sociale şi psihologice uşor de identificat, de înţeles - iar tensiunea şi interesul sînt prezente aproape în fiecare pagină.

Dacă ar fi să rezum această biografie-roman la trei valori, care justifică interesul şi atenţia pentru această creaţie categoric originală - aş spune:

a) că nu e o "poveste" de dragoste, de fidelitate şi de dramă interumană - ci este o mărturisire, o dezvăluire fierbinte de relaţii conjugale, familiare şi social-politice, pe fondul unei epoci de criză şi de nelinişte - mai ales pentru evrei;

b) că relatează incidente personale, relaţii, înţelegeri şi neînţelegeri sub semnul sincerităţii şi al subiectivităţii motivate şi explicate:

c) că deşi ea este astăzi soţie, mamă, persoană cu status social remarcabil- autoarea acordă prioritatea absolută adevărului şi autenticităţii, credinţei în jurămîntul ce l-a legat cu decedata ei iubire - mana in mana - şi totul cu o ardoare, cu o sinceritate, cu o nestinsă flacără de dragoste, de parcă ar voi să materializeze versetul din "Cîntarea Cîntărilor":

"Căci puternică precum însăşi Moartea e dragostea
"Jarul ei e jar de foc" -
"Flacăra din ceruri..."

Şi deoarece Getta Berghoff insistă că n-a scris această "ireparabilă mărturie postumă" decît pentru că a promis-o soţului mort - găsesc oportun să citez, în acest context, o zicală talmudică: "Ve natati leha yad washem... Lzecher olam" (Isaya, 56/5) mahu'yad washem? Seyfer, sekotwim al shemo!"

AL. MONI

(Volumul poate fi procurat la toate librăriile *Stematzky*

AGORA, REVISTĂ ALTERNATIVĂ DE CULTURĂ *

Cu un NU! ionescian şi cu binecuvîntarea marelui dramaturg exilat, în loc de Predoslovie, în Statele Unite s-a născut o nouă revistă românească. **A g o r a**, subintitulată "Revistă alternativă de cultură". Numele ei este un omagiu adus unei publicaţii editate într-un singur număr, în urmă cu 40 de ani, de Ion Caraion şi în care, printre alţii, a semnat şi poetul Paul Celan. Primul caiet al noii reviste constituie în felul lui şi o omagiere a poetului Caraion, stins din viaţă în iulie 1986. "Cuvintele sale în Exil", din care fragmente au apărut nu de mult într-un memorabil volum dedicat "Europei literaturilor deplasate" 1) ar fi putut forma articolul program. Redactorii revistei, Dorin Tudoran, Mihai Botez, Paul Goma, Michael Radu şi Vladimir Tismăneanu au preferat însă să-şi formuleze propriile opinii.

Definite în primul număr (1/1987), ele conţin enunţuri încărcate de greutate cum sînt cultura exilului intern şi extern sau responsabilitatea politică a culturii. Motto-ul revistei, ***"O, ţară tristă, plină de humor"...***, adaggio bacovian, vorbeşte, poate, mai mult decît un întreg program despre "viaţa ca o pradă" sau "imposibila întoarcere" a unor generaţii de intelectuali originari din România, formînd astăzi o diasporă în căutare de identitate.

"Agora" - scrie Dorin Tudoran, "nu va instiga la ridicarea de baricade" ci "la practicarea unei mai consistente demnităţi sociale şi profesionale, la rostirea mai deschisă, articulată a adevărurilor pe care acasă, cultura română de-abia îndrăzneşte să le bolborosească într-un somn dăunător".

În căutarea identităţii este şi primul număr al revistei, un ***melange*** de poezie, mărturii politice, eseuri de istorie, jurnal, critică literară, într-un sumar care cuprinde peste 30 de semnături. La capitolul documente se înscriu fragmente inedite din jurnalul anului 1984, ţinut de Mircea Eliade, cu amintiri notabile despre Liviu Rebreanu dar şi cu un "lapsus" istoric atunci cînd e vorba de evocarea propriei biografii. La citirea "Celui mai iubit dintre pămînteni", Eliade remarcă: "Mă gîndeam mereu, la ce-aşi fi suferit rămînînd în ţară: profesor şi scriitor. Dacă n-ar fi intervenit acea ***felix culpa*** ; adoraţia mea pentru Nae Ionescu, şi toate consecinţele (atunci, în 1939 - 1940) nefaste ale acestei legături". Pentru cititorii Minimumului adevărul este de căutat mai curînd în memoriile postume şi, mai ales, într-un excelent şi documentat articol: "Mircea Eliade e il fascismo" 2 publicat nu de mult în Italia.

În acelaşi prim număr semnează poezii Marta Caraion, Matei Călinescu, Vintilă Horia, Ştefan Baciu, Dan Deşliu. Dan Cristea, Alexandru Lungu, Andrei Codrescu. La capitolul proză sînt de semnalat Bujor Nedelcovici, Petru Popescu, Paul Goma. Critica literară românească a exilului reuneşte nume care nu au nevoie de prezentare, între care într-o enumerare succintă, Andrei Brezianu, Virgil Ierunca, Gelu Ionescu, Monica Lovinescu, Ion Negoiţescu, Virgil Nemoianu, Lucian Raicu etc. În fine, istoria contemporană a României este evocată în pagini remarcabile de Linda Mizejewski şi Vladimir Tismăneanu. ▶

---

* Agora. c/o FOREIGN POLICY RESEARCH INSTITUTE, 3508 Market Street, Science Center Philadelphia, Pennsylvania 19104, USA,

1) Marges et exils. L'Europe des literatures deplacées. Bruxelles: Edition Labor, 1987.

2) Radu Ioanid în "La Critica Sociologică" (Roma), 84 (Inverno 1987 - 1988), pp. 16-29.

Acesta din urmă este şi redactorul responsabil al celui de-al doilea număr din "Agora", apărut recent. Dacă cel dintîi caiet va rămîne o referinţă pentru programul revistei, cel de-al doilea se detaşează prin impunerea unei noi formule editoriale, odată cu stabilirea unor rubrici precise şi a unei selecţii mai riguroase a textelor. Autorilor deja semnalaţi li se adaugă la rubrica de poezie Mihai Ursachi şi Horia Stamatu. Al. Papilian semnează cîteva proze scurte memorabile despre viaţa cotidiană din România ultimilor ani. Sub genericul "Vor supravieţui statele comuniste? Perspectiva dinăuntru", "Deschiderea societăţilor închise" şi "România-Realităţi şi oglinzi" pot fi citite eseuri şi interviuri de absolută actualitate datorate lui Geza Szöcs, Dorin Tudoran, Leszek Kolakowski, Milovan Djilas, Eugen Ionescu, Jean-Francois Revel, Ion Vianu etc. În dezbaterea celui de-al doilea număr din "Agora" se află din nou opera lui Mircea Eliade, istoria şcolii sociologice de la Bucureşti (în evocările lui Sanda şi Anton Golopenţia), personalitatea charismatică a monseniorului Vladimir Ghika (V. Nemoianu, A. Brezianu), civilizaţia exilului şi cărţile sale (între care memoriile generalului Pacepa).

În fine, am lăsat la urmă paginile extrem de interesante dedicate de Vladimir Tismăneanu, uneia din figurile cele mai remarcabile ale opoziţiei democratice din Ungaria: Miklós Haraszti. Născut la Ierusalim în 1945, într-o familie de evrei repatriaţi, destinul lui Haraszti a fost marcat de decizia părinţilor săi de a reveni în Ungaria. Destinul său este cu atît mai interesant de urmărit cu cît îl rememorează pe acela al unei întregi generaţii fascinată iniţial de stalinism, dezamăgită ulterior, "intelectuali de stînga care au blamat trăsăturile cele mai odioase ale sistemului, fără a accepta faptul că esenţa răului rezidă în chiar proiectul utopic comunist". Copiii lor, scrie Tismăneanu, "au rupt cu convingerile fanatice ale precursorilor şi au descoperit satisfacţia revoltei împotriva dictaturii birocratice" şi, "refuzînd minciuna dominantă" şi alăturîndu-se dizidenţei, au urmat calea "exorcizării trecutului propriilor lor familii". Soarta lui Harastzi a fost împărtăşită de numeroşi intelectuali evrei. Interviul cu el publicat în ultimul număr din "Agora" este cu atît mai de actualitate, cu cît în discuţie se află şi elementele fundamentale ale actualului diferend româno-ungar.

Un motiv în plus de a recomanda cititorilor Minimumului noua revistă a diasporei române a cărei calitate intelectuală este indiscutabil de excepţie.

VICTOR ESKENASY

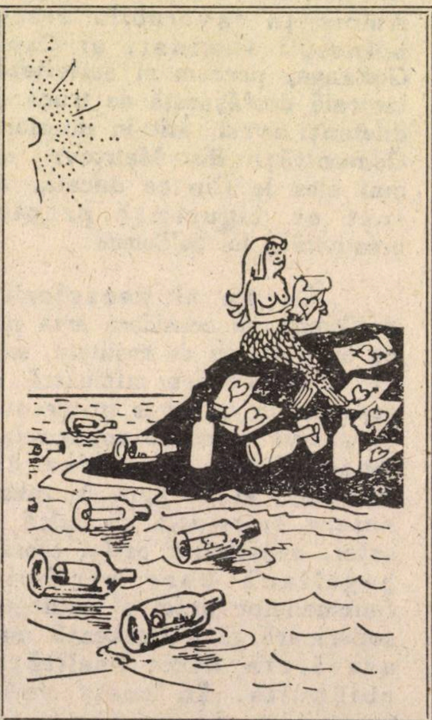

ophir tours

MM

OPHIR TOURS

(MARCEL BĂDESCU BLECHER)

preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

◆ OPHIR TOURS ◆ (MARCEL BADESCU-BLECHER)oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs MINIMUM ● MEMORIA

■ ANDREI STRIHAN

TESTAMENTUL ARTISTIC AL LUI LEONE DE'SOMMI PORTALEONE

Leone de'Sommi Portaleone e important nu numai pentru contribuţia sa artistică şi estetică, ci şi pentru valoarea personalităţii sale.

... Om al Renaşterii, cu alte cuvinte spirit cultivat, trecut prin nenumărate experienţe ale reflecţiei, după ce observase universul din variate unghiuri de vedere - demonstraţie a unei mari elasticităţi intelectuale şi a unei predispoziţii antidogmatice funciare -, Leone de'Sommi a înţeles că umanitatea nu există şi nu poate supravieţui decît prin Cultură, căci ea e instrumentul cel mai eficient al comunicării interumane, al înţelegerii între popoare.

Scrierile şi documentele care ne-au parvenit ca şi comentariile unor istorici atestă o personalitate a cărei operă şi viaţă apar ca o punte ce leagă două culturi şi două lumi: cultura judaică şi cea a Renaşterii italiene; lumea închisă şi tradiţionalistă a Ghetto-ului şi lumea Curţii, deschisă tendinţelor inovatoare ale gîndirii şi artei. Citez din cele scrise de Ferruccio Marotti: "Era firesc ca de'Sommi să se fi angajat în complicata traducere în italiană a Psalmilor, şi să fi scris în ebraică, adaptînd-o la mentalitatea şi la moravurile judaice, o comedie de tip renascentist".

Înzestrat cu înţelepciunea milenară a poporului său, Leone de'Sommi Portaleone nu capitulează în faţa mizeriilor contemporanilor săi. Cu preţul unei violente drame interioare trăite, el va depăşi invidia, şicanele şi umilinţele camarilei de la Curte, cît şi critica, ironiile şi dispreţul unor sfinte capete dogmatice ale comunităţii evreieşti. Leone va continua să se bată cu modestie şi abnegaţie - şi de aceea exemplar - întru apropierea, aş zice întru întrepătrunderea celor două culturi şi două lumi, de care aparţinea şi la interferenţa cărora se afla.

E în logica continuităţii şi a discontinuităţii fenomenului artistic autentic ca apariţia unei figuri de relief şi a unui tratat de excepţie să fie rezultatul unor acumulări de fapte teatrale şi de încercări teoretice. Tratatul dessomian, este fructul unei îndelungate experienţe personale de dramaturg, actor şi de capo-comico, al unor solide cunoştinţe de filosofie ebraică şi greacă, al lecturii celor mai însemnaţi tragedieni şi comediografi greci şi latini. Ambianţa favorabilă creată principii luminaţi ai Casei Gonzaga, precum şi activitatea teatrală desfăşurată de trupa de diletanţi evrei, atît în interiorul Comunităţii din Mantova, cît mai ales la Curtea ducală, au fost cu siguranţă propice creativităţii lui de'Sommi.

...Ca om al Renaşterii, de'Sommi va considera arta nu ca ceva străin de realitate, sau ca o reflectare mimetică a acesteia, ci ca parte integrantă şi activă a micro-cosmosului uman. Spre deosebire de Aristotel, el va pune în relief natura spirituală şi cultă a artei, anticipînd astfel teoria hegeliană care atribuie fenomenelor artei o realitate superioară şi o existenţă mai adevărată decît realităţii obişnuite. În acest sens trebuie interpretată însemnătatea acordată de de'Sommi principiului veridicităţii, proprietate consubstanţială operei de artă de a comunica - dincolo de asemănările exterioare - adevărurile condiţiei umane.

Destinată cu precădere reprezentării scenice, scrierea dramatică trebuie să fie structurată în aşa fel încît cuvintele, ordinea lor, descrierea lucrurilor, să aibă capacitatea de a declanşa un efect vizual şi auditiv potrivit exigenţelor scenei. Cu alte cuvinte, textul trebuie să conţină, în stare latentă, valori vizuale şi auditive ce pot deveni concrete pe scenă.

El sugerează ideea, extrem de modernă, că atît scrierea dramatică cît şi spectacolul fac parte din domeniul artei. În consecinţă, structura lor diferită nu trebuie să conducă la diferenţieri de ordin ierarhic în tabela de valori. Aceste două entităţi, în aparenţă opuse şi autonome au, dincolo de specificul imaginii şi al sistemului de semne, o sursă şi, în acelaşi timp, o finalitate comune întregului domeniu al artei.

Finalitatea artistică leagă, într-o unitate armonioasă, diferitele elemente constitutive ale mizanscenei unui spectacol. De'Sommi pune în acelaşi plan cuvîntul şi gestul, decorul, costumele, şi iluminatul. O importanţă egală acordă autorului şi actorului, regizorului şi scenografului, semnalînd "avant la lettre" prejudiciile provocate de lipsa echilibrului şi a unităţii dintre aceste elemente ale reprezentaţiei.

Fidel acestei orientări regizorale, de'Sommi conferă tehnicii teatrale un rol funcţional, dar în acelaşi timp reclamă totala ei supunere procesului unificator al reprezentaţiei teatrale. Alegerea piesei, distribuţia rolurilor potrivit calităţilor fizice şi psihice ale actorilor,

▶

lectura colectivă a textului, învăţarea partiturii, arta pronunţării logice şi naturale, machiajul, ritmul intrărilor şi al ieşirilor, - toate acestea sînt puse sub semnul verosimilităţii artistice şi al talentului, fără de care e imposibil a se ajunge la perfecţiunea actului scenic.

Last but not least, trebuie să semnalăm că în privinţa regiei, de'Sommi nu numai că-i recunoaşte importanţa în procesul de realizare a spectacolului ci, de-a dreptul, o considera ca profesiune autonomă, cu legi caracteristice şi bine conturate.

Considerate, pe bună dreptate, ca imaginea limpede a unuia din momentele cele mai interesante ale civilizaţiei renaşterii spectacolului, ca prim manual veritabil de metodologie scenică bazat pe premise teoretice riguroase şi de poetică dramatică, dialogurile lui de'Sommi merită cu prisosinţă să intre în patrimoniul istoriei şi al teoriei teatrului.

Am convingerea că cel mai mare omagiu pe care îl putem aduce acestui strălucit fiu al Renaşterii italiene şi al culturii ebraice e să-l facem cunoscut, să-i propagăm ideile, testamentul artistic, ars poetica sa.

(Dintr-o cuvîntare rostită la încheierea Congresului Internaţional: Leone de'Sommi şi artele scenice, Tel Aviv, 1988).

Ce anume l-a determinat pe A. Strihan, profesor la facultatea de teatru a Universităţii din Ramat Aviv, să facă o adevărată pasiune pentru Sommi (1527 – 1592) şi să studieze opera acestuia vreme de un an de zile?

...Probabil că nevoia de a fi în contact spiritual cu un umanist autentic, cu reprezentantul unei speţe de care cam ducem lipsă astăzi.

Cinema

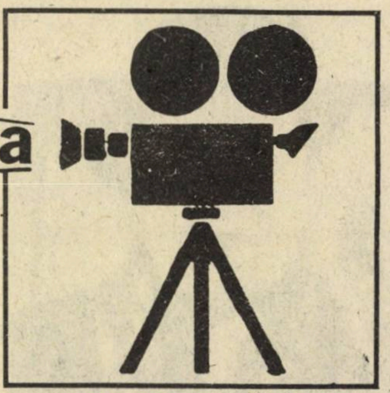

● "CAINŢA" ("Monanieba")

Satiră cinematografică, ascuţită ca lupta de clasă. Patru ani a stat, uitată de Dumnezeu şi de partid, pe un raft din magazia televiziunii gruzine. Ar mai fi rămas acolo, mult şi bine, dacă "glasnost"-ul n-ar fi hotărît că a sosit, în sfîrşit timpul să se spună unor lucruri pe numele lor adevărat. Un primar de provincie, dictator absolut, expiază şi e îngropat cu cinstea şi onorul cuvenite unui "părinte al poporului". Dar, noapte de noapte, post-ceremonie, cineva scoate cadavrul din mormînt. Nu vrea, în mod evident, să-l lase pe răposaat să se bucure de odihna veşnică!

O femeie, a cărei familie a fost crunt persecutată de primarul decedat, e prinsă asupra faptului. La proces, cu mărturii în "flash-back", ea îl demască pe tiran şi dezvăluie crimele şi abuzurile acestuia. Comise, se înţelege, în numele apărării intereselor clasei muncitoare. Regizor şi scenarist, Tanghil Abuladze a recurs la alegorie pentru a arăta că, de fapt, Stalin n-a fost unic. "Tătucul" făcuse o mulţime de prozeliţi, mai mari sau mai mici, de sus şi pînă jos, în ierarhia de partid. Ca înfăţişare, primarul e o quintesenţă a dictatorilor, cu elemente, deopotrivă, din Stalin, Hitler şi Mussolini. Dar filonul nu-i cruţă nici pe cei din jurul lui. Tagma linguşitorilor, a laşilor, a secăturilor. Un tablou nu tocmai simpatic al glorioasei societăţi sovietice.

Nu mă miră îndelungata carantină şi mă face să cred că, dacă filmului "Căinţa" i s-a dat "viza de ieşire" pe ecrane, ceva s-o fi schimbat, într-adevăr, în URSS...

● "CAFÉ BAGDAD" ("BAGDAD CAFE")

Situaţie aproape absurdă. Undeva, în Nevada, în plină fierbinţeală a deşertului. Un bărbat şi o femeie, turişti din Germania, se ceartă şi se despart. Bărbatul demarează cu maşina, iar femeia, o bavareză grăsană şi placidă, pleacă mai departe pe jos, trăgîndu-şi după ea valiza. Aşa ajunge, în arşiţa dogoritoare, la o staţie de benzină, cu motel şi un fel de bufet-cafenea: "cafe Bagdad". Totul prăpădit, neglijat, murdar, într-un hal fără de hal. Patroana este o negresă zăludă, pusă veşnic pe ceartă, dezordonată şi isterică, exasperată de lenevia unui soţ terchea-berchea, a unor copii cu nimic mai buni şi a unui "barman" căruia îi place orice în afară de muncă. Locanta e frecventată doar de cîteva personaje bizare.

Bavareza pică în acest mini-univers ciudat, la puţin timp după ce negresa şi-a "concediat" soţul, izgonindu-l de acasă, definitiv şi irevocabil. Comportarea ei, tipic nemţească, cu o naturală înclinaţie spre ordine şi curăţenie, provoacă nemulţumirea negresei. Cele două femei, atît de diferite una

CAFE BAGDAD.
Marianne: asta nemţoaică!

de cealaltă, vor sfîrşi prin a se înţelege de minune şi a face din dărăpănatul "Cafe Bagdad" o afacere prosperă, Regizat de Percy Adlon, cineast vest-german de talent, după un scenariu scris de regizor şi de soţia lui, Eleanor, filmul acesta poartă un cert mesaj feminist: iată, ne arată el, ce pot fi în stare două femei, singure şi neajutorate, după ce s-au descotorosit de soţii lor neghiobi.

Comedia inteligentă, suferind doar de unele lungimi care puteau fi "operate" la montaj, filmul acesta revelează o excelentă actriţă cu aspect de matroană nibelungică: Marianne Sögebrecht.

● "MILAGRO"

("THE MILAGRO BEANFIELD WAR")

Nu mă miră că, recent, Robert Redford a fost invitat, cu onoruri desoebite, la Moscova. Se prea-poate ca, după ce vor vedea acest film, ruşii să-l considere chiar unul "de-ai lor". Căci, într-adevăr, "Milagro" lasă impresia de a fi fost produs de studiourile... "Soiuzfilm". Acţiunea poartă pecetea liberalismului progresist (citeşte: naiv) american. Filmul descrie lupta unei mici comunităţi de ţărani de origine mexicană, oameni săraci şi amărîţi, împotriva exploatatorilor veroşi şi puşi pe rele.

Robert Redford caută să facă poezie, dar nimereşte în patos, kitsch şi demagogie. Păcat, tare păcat, pentru un regizor care, acum cîţiva ani, a primit "Oscar"-ul pentru "Oameni obişnuiţi"...

● "SPRAY"
("HAIRSPRAY")

Cineast anarhist, vulgar şi ţicnit, campion al grosolăniei şi al prostului gust, John Waters e socotit de tînăra generaţie cinefilă din Statele Unite "un Federico Fellini american". Filmul său "Pink Flamings", produs la începutul deceniului trecut, a rămas, de-a lungul anilor, un fel de rit cinematografic, programat (cu săli pline!) în reprezentaţii speciale de la miezul nopţii.

"Spray" poate fi socotit, pe lîngă alte realizări ale sale, un film relativ "cuminte". Intriga e infantilă şi se ocupă de o jună dolofană şi găguţă, care devine vedeta unei populare emisiuni de televiziune, care nu se mulţumeşte cu atît şi luptă pentru drepturile muzicale ale negrilor pe micul ecran. John Waters, deşi a intenţionat să facă un film - pentru întreaga familie, alunecă şi de astă dată în grotesc care, la el, e sinonim cu greţos. "Spray" este ultimul film al lui Divine, **bărbat** în travesti de femeie cu forme pline, care nu s-a distins niciodată prin fineţe şi delicateţă.

Să nu spunem însă mai mult, căci Divine a murit între timp şi, cum se ştie, pe morţi trebuie, musai, să-i vorbeşti doar de bine...

■ *G. YUSMAR*

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 227269

■

Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 20 şekeli - Carnet - 10 cuvinte: 10 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 36 şekeli
1 an (12 numere): 72 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa - 75 dolari; U.S.A., Canada - 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă 125 dolari; Insulele Fidji - 158 dolari.

●

Realizarea grafică:
Eugen Iacob

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.

Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de **vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.**

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de
Minimum-Publishers Ltd.

• SEMPÉ

Asemenea lui Sempé, autorul desenului _ cer şi eu o televiziune pentru toată lumea şi pentru toate clipele, pentru toate gusturile şi pentru toate interesele. Un canal cu mici reportaje despre ceea ce se întîmplă în lume, ca să nu murim idioţi.

Un canal cu imagini din spitale, pentru amatorii de bube dulci şi de operaţii pe rinichi la cină.

Un canal cu „Jack şi Grasul", pentru oamenii cinstiţi, dornici de un serial cu doi actori deştepţi şi cu o poveste cu început, mijloc şi sfîrşit.

Un canal cu „Dinasty" ca să mai uităm de mizeriile de peste zi.

Un canal cu prezentarea „crimelor odioase ale sioniştilor în teritorii'' _ pentru aprovizionarea cu material a secţiei de propagandă şi agitaţie a O.E.P.-ului.

Un canal cu meciuri de football (dar nu comentate de Nissim Kiviti, ci de Cristian Ţopescu) pentru mine şi pentru ceilalţi sofisticaţi ai epocii.

LUCULLUS

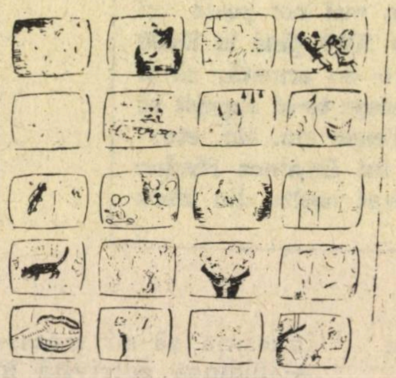

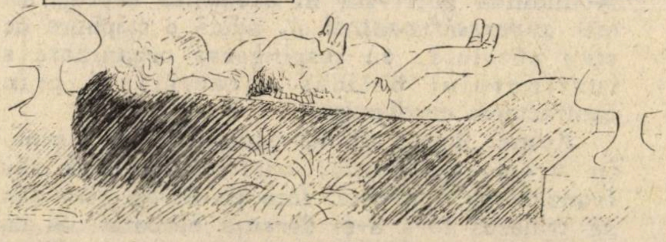

MINIMUM ADMIRA TALENTELE

...de "public-relations" ale lui Abie Nathan (in foto, prezentînd cu mîndrie, ca pe-o medalie olimpică, hîrtia prin care este invitat la poliţie),

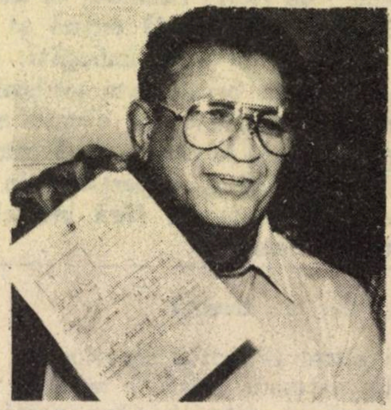

...şi consideră că, după întîlnirea cu Arafat, vînzările la restaurantul "California"-proprietatea ingeniosului Nathan-vor creşte cu 14,5%.

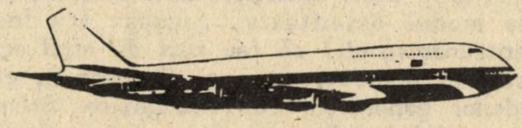

ADI TOURS

TEL AVIV — ALLENBY 111

(în pasaj)

☎ 623650, 624753, 625406

E. WEISS

★ ★ ★

UREAZĂ ONORATEI CLIENTELE,

COLEGILOR, PRIETENILOR ŞI RUDELOR

☆ SHANA TOVA ☆

Arta de a deveni milionar

■ PIERRE DANINOS

Continuăm publicarea povestirii-studiu-esseu „Arta de a deveni milionar" de Pierre Daninos, în tălmăcirea lui Al. Mirodan.

Desigur (recunosc!) există şi alte metode, mai noi poate şi mai eficiente de a te îmbogăţi: să vinzi cu 5000 pînă la 10000 dolari bucata certificate medicale de scutire de armată, să-ţi vinzi, dacă eşti avocat, clientul ale cărui interese te-ai angajat să le aperi, să ieşi la pensie ca director la Bank Leumi etc. etc. etc.

Dar, orişicînd, experienţa în materie a lui Daninos rămîne interesantă şi avem, fără îndoială, de învăţat multe din ideile umoristului francez.

(urmare din nr. trecut)

De altfel răsăritul soarelui nu este singura condiţie necesară pentru a reuşi în viaţă.

O altă condiţie fundamentală este apusul soarelui.

Cine n-are seara capul încărcat de idei? Numai că le laşi să-ţi scape printre degete, ele se evaporează, şi tu rămîi singur-singurel. Drept care trebuie să te concentrezi. Lumina izbucneşte de preferinţă într-o odaie cufundată în întuneric - explică experţii-autori. "Cînd vă întoarceţi seara acasă, retrageţi-vă pentru un sfert de oră în liniştea unei odăi întunecoase, închideţi ochii şi gîndiţi. Şi în felul acesta vînătoarea de idei va da roade. Pentru mai multă siguranţă închideţi uşa".

Invenţiile apărute pe lume pe această cale sînt fără de număr. Mi se întîmplă şi mie din cînd în cînd ca, întorcîndu-mă acasă, seara, să mă închid într-o odaie; e drept, nu pentru a descoperi aspiratorul de praf, ci pur şi simplu ca să mă gîndesc la o chestie. Dar nu trece un minut, şi una din două: sau un copil deschide uşa şi, văzînd lumina stinsă, o aprinde, sau dacă a lăsat lumina aprinsă, o stinge. Şi într-un caz, şi-n celălalt inspiraţia s-a dus pe apa sîmbetei. Acelaşi lucru îl păţesc şi atunci cînd mă pomenesc cu Sonia, care intră-n cameră şi întreabă:

-Ce-ţi veni să stai pe întuneric? Şi fără să mai aştepte răspunsul , aprinde lumina. Nu că ar vrea, Doamne fereşte, să mă tulbure. Nu. Adevărul este că ea urmăreşte să-mi creeze condiţii mai bune. Nu mai rele.

- Uite, aşa o să te simţi mai bine. Cel puţin vezi ca lumea... Şi-acum aşează-te cum îţi convine...

Ei bine, cum să-i explic, fără să par caraghios, sau cel puţin încăpăţînat, că eu, de fapt, aşa cum ne învaţă J. Woolf şi C. Roth., am nevoie - şi ce nevoie! - de întuneric? Ar însemna să-mi irosesc timpul de pomană. Atitudinea potrivită în asemenea împrejurări este ***superself-control***-ul, adică o stăpînire de sine absolută, cu respingerea organizată a instinctului belicos caracterizat prin contractarea maxilarelor.

Atunci încerc să mă concentrez pe lumină, în vreme ce Sonia, care tricotează sau frunzăreşte o revistă, face pe femeia care ştie să trăiască fără a-şi deranja bărbatul. Şi cu toate că prezenţa unei făpturi care caută cu tot dinadinsul să treacă neobservată mă apasă mai greu decît existenţa unei persoane prezente la modul ostentativ, reuşesc (ce înseamnă antrenamentul!) să fac rost de niţel echilibru, să mă concentrez şi să pornesc în căutarea ideilor generatoare de îmbogăţire. Stimulat de exemplul însufleţitor al lui James Stuyvesant O'Connor, care s-a îmbogăţit datorită faptului că îşi însemna ideile pe-un blocnotes, m-apuc şi eu să schiţez pe hîrtie o idee tare. Mînat de inspiraţie, sînt gata-gata să uit pînă şi de prezenţa grijulie a Soniei, cînd, exasperată pesemne de tăcerea mea prelungă şi ca să-mi arate că nu vrea să mă deranjeze pentru nimic în lume, ea taie firul subţire al inspiraţiei, aruncînd:

- Să-mi spui, iubitule, cînd pot să te deranjez cu o întrebare...

Suficient. Suficient ca să ies din concentrare şi să zvîrl cît colo hîrtia pe care pornisem a înscrie nişte idei.

E limpede că în aceste condiţii nu pot urma întotdeauna regula nr.4 a dascălilor mei: "Rezervaţi-vă în fiecare seară un sfert de oră de gîndire în izolarea unei camere întunecoase". Şi că există existenţe - a mea de pildă - care pot să aştepte ani de zile pînă să obţină asemenea sferturi de ceas.

Iată, aşadar, în concluzie că, neputînd să ▶

deschid ochii sistematic la răsăritul soarelui şi nici să-. închid reglementar la apus, nu voi ajunge niciodată, spre desebire de Cyrus (B. Mac Cormik) şi de Napoleon, un om mare.

* * *

Cartea nu se ocupă în mod deosebit de Napoleon, dar e plină de pilde de reuşită, la nivelul realizărilor dobîndite de Charles Laffitte şi Benjamin Franklin, aceşti stîlpi ai învăţămîntului elementar, fără de care te întrebi ce s-ar face manualele şcolare. Băieţi de prăvălie care devin preşedinţi de trusturi. Practicanţi de farmacie care ajung proprietari de mari concerne. Profitori de pe urma apei care, precum Arhimede, au revelaţii în baie. Observatori vigilenţi care, urmînd exemplul lui Newton, traduc fără întîrziere căderea unui măr din pom într-o ecuaţie algebrică. În sfîrşit, tot felul de predestinaţi, care asemenea lui Edison, acest adevărat om-orchestră al invenţiilor se trezesc brusc din somn cu fonograful în cap.

Pînă la urmă, am încercat un sentiment de neputinţă atît de deprimant, încît m-am hotărît să închid cartea succesului în viaţă. După citirea ei, ajunsesem mai abătut chiar decît înainte ca s-o deschid. Faptul că am aflat, în două sute cincizeci de pagini, modul în care două sute cincizeci de oameni au descoperit două sutecincizeci de sisteme de a se îmbogăţi pornind de la nişte idei simple ca bună ziua, şi faptul că mi-am dat seama ce uşor se cîştigă paralalele, m-au făcut să mă consider mai nepricopsit ca înainte...

* * *

"În loc să te gîndeşti toată ziua la Rockefeller sau la Napoleon, mi-a spus Sonia, mai bine ai face ca Pochet; a cumpărat ceva aur anul trecut şi l-a vîndut la momentul oportun... A cîştigat exact cît îi trebuia pentru concediu. Şi uite-aşa şi-a scos omul vacanţa".

E, într-adevăr, grozav.

Răsfoind ziarele de dimineaţă şi citind despre urcarea bruscă a aurului şi a devizelor, mi-am închipuit de-atîtea ori că mă găsesc în tovărăşia deţinătorilor de lingouri şi că vînd sus, după ce cumpărasem jos - diferenţa intrînd în buzunarul Soniei. Asemenea indivizi există: cumpărînd cu bună ştiinţă, la sfatul unor experţi bine informaţi, dolari, aur şi alte valori, ei îşi dublează capitalul în trei luni şi, asemenea lui Pochet, pleacă în concediu pe seama Bursei. Eu nu reuşesc. Am cumpărat şi eu cîteva acţiuni sau nişte dolari, nu ca să-mi scot concediul, dar ca să nu condamn micile mele economii la un somn fără vise. Aşa se explică pesemne că atunci cînd pun mîna pe 100 0000 de franci, încep să-mi treacă prin minte tot felul de nume. Spre ghinionul meu. Căci un fel de magnet, parcă, mă atrage spre Royal Dutchm Suez, Rand Mines, denumiri, toate, evocînd un fel de Eldorado, unde aurul se rostogoleşte în direcţia justă.

Am avut întotdeauna impresia că un individ capabil să spună: "Am acţiuni Suez" este superior concetăţeanului fără de asemenea acţiuni. Se pare însă că impresia de mai sus este adeseori falsă, deoarece în anumite perioade acţiunile Talcul din Luzenac, sau Apele din împrejurimile Parisului, sau chiar Muzeul Grevin sînt mai sigure, cu toate că sună mai puţin exotic. Pricină pentru care, ispitit să fac un compromis. mă hotărăsc pînă la urmă pentru acţiunile Rio Tinto; locul nu e nici prea departe, nici prea aproape. Şi aştept.

Aştept urmărind seară de seară cotele Bursei. Aştept să se întîmple ceva, să urce, să coboare, să se mişte. La urma urmei, m-ar amuza. Dar valorile mele rămîn neclintite. Dacă ar coborî brusc, m-aş repezi să le vînd (nu de alta, dar măcar să-mi iasă din cap cifra asta de 27 950 franci). Ar fi prea simplu însă. S-ar zice c-a fost suficient să cumpăr şi eu nişte acţiuni sau devize, pentru ca ele să îngheţe subit. Pesemne că am pierdut momentul favorabil. Experţii în materie au dat lovitura înaintea mea. Iar eu am ajuns taman atunci cînd persoanele bine informate şi-au asigurat poziţiile. Trebuie să mărturisesc totuşi că valoarea acţiunilor mele nu rămîne absolut imobilă; în anumite seri urcă la 28 300, într-altele coboară pînă ;a 27 100. Şi de fiecare dată îmi închipui că sînt semne prevestitoare de ascensiune fulgerătoare sau de prăbuşire totală. Eroare; nu sînt. Omul meu de la Bursă îmi spune: "Trebuie să aşteptăm, trei luni, nouă luni... se apropie momentul cînd lumea se repede să aconteze case pentru vacanţă".

Dar se pare că acontările n-au nici o influenţă asupra acţiunilor Rio Tinto. Respectivele fac parte din categoria valorilor stabile, valori de portofoliu, cum se zice. Care stabilitate nu-mi surîde de loc. Ar trebui, probabil, să mă lansez în valorile instabile dacă vreau să cîştig mult şi repede; astea fac diferenţele cele mari, îmbogăţind pe alde Pochet şi oferindu-i vacanţa pe tavă. Nu acţiunile mele. Atunci unde e la urma urmei deosebirea dintre banii ascunşi într-un plic şi francii plasaţi în acţiuni, afară poate că pe ăştia din urmă nu-i am la îndemînă oricînd poftesc. Destul de neplăcută situaţie. Într-un sfîrşit, plictisit de banii care dorm provocîndu-mi mie insomnii, dau dispoziţie de vînzare

– Vindeţi-le! - dispun eu; cel puţin aşa am şi eu o mică satisfacţie.

Bineînţeles nu-i spun remizerului de la Bursă că am nevoie de bani pentru concediu. Ar însemna să scad în ochii lui. Nu. "Am nevoie de ceva lichid". De la lichid la lichidat e doar un pas. Aici se vede dacă eşti cineva sau ▶

nu. Vînd acțiunile la cursul la care am cumpărat acum opt luni și scot, totuși, un cîștig de vreo trei mii de franci și ceva.

- Buni și ăștia. O masă la restaurant - îi spun eu Soniei, care rîde, ironică, gîndindu-se la Pochet.

Dar mă înșel și de astă dată. În loc ca de pe urma acestei frămîntări sterile să mă aleg măcar cu un dineu în oraș, mă pomenesc cu o notă de plată a cărei semnificație îmi scapă, așa cum nu pricep ce înseamnnă 4 820 de franci ***cheltuieli diverse***, antrenate de speculațiile mele la bursă (curtaj, impozite, cheltuieli de garanție, cheltuieli de decontare, cheltuieli de corespondență, diverse). În sfîrșit... La urma urmei, toată lumea are dreptul să trăiască, fie chiar din combinații de bursă. Dacă nu-i ușor să cumperi acțiuni Rio Tinto, nici să scapi de ele nu se poate fără oarecare cheltuială.

Dar cel puțin acuma sînt eliberat. Rio Tinto nu-mi mai frige degetele. Somnul meu, golit de acțiuni, e mai liniștit. Seara nu mai alerg bezmetic cu privirea după sarabanda cifrelor minuscule înfățișînd cursul Bursei.

Nu mai alerg? Eroare. Un reflex bolnav îmi atrage cu regularitate privirea pe coloana Rio Tinto; și urmăresc cursul acțiunilor. Le urmăresc cu ochi străini, poate cu ochii cuiva care mi-a cumpărat acțiunile - dar le urmăresc. Și din clipa aceea lucrurile încep să ia altă întorsătură. Acțiunile mele, pînă atunci înghețate, se însuflețesc brusc, pornind să oscileze. Mai întîi coboară pînă la 2 000 de franci - pricină să mă bucur de flerul meu. Apoi, deodată, ziarul semnalează o bruscă majorare în domeniul cupriferelor - și acțiunile urcă vertiginos la 5 000, apoi la 6 000, pînă ce ajung la 12 000 de franci...

Asta-i vasăzică lovitura despre care mi se tot vorbea! Numai că alții au dat-o, în timp ce eu, plictisit să mă lovesc mereu de privirea prietenilor care mă întîmpină cu: "Ai dat lovitura cu Rio Tinto!", o aud pe Sonia, spunînd disprețuitor:

-Ți-ai găsit... Dumnealui le-a vîndut, și încă în pierdere.

Acum sper că înțelegeți lesne de ce, în asemenea condiții, lipsit adică de pricepere și răbdare, prefer să mă țin departe de Bursă și să-i las pe alții mai deștepți ca mine să dea lovituri în timpul somnului.

* * *

Și atunci? Ce le rămîne indivizilor de speța mea care nu se pricep să profite nici de pe urma soarelui, nici de pe urma întunericului, și nici de pe urma Bursei?

Piciorul.

Da, da: piciorul.

Adică să întindă piciorul drept și să pășească într-o întreprindere serioasă unde, pînă la urmă, își face el un rost.

Francis Picabia, René Clair. "Entr'acte", 1924.

Mă gîndesc adesea că în fiecare zi și în fiecare cartier din fiecare oraș există un tînăr care, intrînd într-o mare întreprindere, aude pe careva dintre angajații mai vechi spunîndu-i:

- Acuma poți să fii liniștit; dac-ai pus un picior în întreprinderea asta...

Ca ieri parcă mi-a fost dat și mie să aud aceste cuvinte. le vei auzi și dumneata, mîine. S-ar putea să le rostim și noi la rîndu-ne... Pentru că acest prim picior, care înflăcărează imaginația, e de esență veșnică. În fiecare zi un tînăr oarecare, întruchipînd viitorul, se prezintă dinaintea clepsidrelor însuflețite și halucinantelor orologii fără ace, care înfățișează timpul: i-am numit pe portari. După ce tînărul nostru a dat ochii cu directorul, un cineva care știe pe toate îi șoptește:

- E mulțumit? Asta-nseamnă că ești cu un picior în întreprindere.

Ochii tînărului se aprind pe dată, și fața prinde a i se îmbujora, întrezărind fără îndoială clipa cînd va pune și celălalt picior în întreprindere, adică ambele picioare, cînd întreaga întreprindere va sta toată la piciorul lui, adică la ambele picioare...

Nici măcar nu îndrăznește să creadă în posibilitatea acestei perspective, dar un tip mai bătrîn i-a spus:

- Ai să vezi... O să-ți faci drum, pînă la urmă. Esențialul este c-ai pornit bine... Asta-i întreprindere serioasă.

Uneori abia a apucat să se angajeze. Că întreprinderea se și prăbușește pe piciorul tînărului, fracturîndu-i-l. Ce-i de făcut atunci? Tînărul trebuie să-și ia celălalt picior și să-l ▶

ducă într-altă parte. Că doar n-o să renunţe pentru atîta lucru la o formulă; cuvintele care definesc o situaţie sînt mai solide decît situaţia definită. Aşa se explică faptul că, în secolul televiziunii şi al farfuriilor zburătoare, noi ţinem la expresiile lumii agrare, vorbind despre oameni care trag la jug, după ce-au trecut bacalaureatul nutrindu-se cu clasici; care nu şovăie, după ce au pus piciorul în scări, să ia taurul de coarne, fără a pune însă căruţa înaintea boilor, sau să mănînce griul în stare verde, şi care saltă de la o situaţie oareşicare la una solidă, trecînd printr-o fază satisfăcătoare.

Şi uite-aşa: efort, picior, scară, întreprindere - avem o nevoie aproape inconştientă de aceste imagini ca să ne închipuim, ori să-i facem pe alţii să creadă într-o realitate fără de certitudini. Poate c-au existat cîndva şi vremuri cînd şefii te întîmpinau cu cuvintele: "Ai picat la ţanc... e momentul cel mai potrivit... te aşteptam!" Personal, n-am cunoscut decît zile în care cîte-un tip ajuns şi plin de el, dar făcînd pe disperatul, ţi se jeluia ţie, venit să te angajezi: "Anul trecut era altceva, dac-ai fi venit atuncea... Dar acum... oricum, lasă-mi aici cererea... Şi dacă se iveşte ceva, te anunţ eu"... (În treaba cu cererea - mai ales în asta - să nu crezi o iotă, chestia sună sinistru şi vrea să zică, de fapt, că n-ai ce căuta în întreprinderea cu pricina).

Sînt douăzeci de ani şi mai bine de cînd am început să-mi cîştig existenţa, pe care-o plătesc cu sudoarea frunţii, şi de cînd tot aud vorbindu-se de vremuri grele; ba din cauza crahului din Wall Street, ba din cauza crizei, ba din cauza lui Hitler, ba a războiului, ba a perioadei de după război...

– Ghinionul meu - spune Sonia -, să dau peste un tip destinat să n-aibă parte pe pămînt decît de vremuri grele.

Sînt generaţii, precum a mea, de pildă, care au fost nevoite să înveţe a trăi - aşa cum formulează anumiţi politicieni-speologi: ***pe marginea prăpastiei.*** Te obişnuieşti şi cu asta... Gîndindu-te însă cu nostalgie la strămoşii noştri, care trăiau în frumoase văi înverzite, admirau fluvii line ce par să fi pierit pentru totdeauna în negurile vremii.

În ce mă priveşte, m-am convins că orice s-ar întîmpla, intervine mereu ceva care te face să pici într-un moment nu tocmai bine ales. "Aţi venit cam tîrziu, vi se spune. Acum trei luni era altceva". Sau: "E puţin prea devreme, să treacă perioada de concedii, veniţi atunci"...

În general, e vorba de o perioadă de trei luni. Nu ştiu de unde vine asta, dar lucrurile merg bine sau rău din trei în trei luni. Faptul începe, de altfel, din liceu, o dată cu

Francis Picabia

trimestrele; unele-s bune, altele rele. Apoi, adult, afli repede că trebuie să acorzi o importanţă excepţională perioadei de trei luni, care începe tocmai acum. E ca şi cum soarta lumii ar depinde de trimestrul la zi. Să trecem de el, că pe urmă... totul se va lumina.

– Acuma - spune dumnealui - important e să rezistăm. Pe urmă...

Cred că n-ai de gînd să-i impui domnului cu pricina cheltuieli peste plan şi să-l împiedici a rezista? Aşa că nu mai stărui. Întoarce-te peste trei luni. Şi o să vezi că omul va fi mai bine dispus. Afară doar că n-o mai rezista, bineînţeles...

M-am întrebat adesea ce se întîmplă cu un domn care nu rezistă trei luni de zile? Se opreşte în largul mării? Sau găseşte undeva, pe-acest ţărm duşmănos, un golf unde să-şi tragă răsuflarea şi să se usuce ca orice om intrat la apă?

Trebuie să aştepţi, fără doar şi poate. Trebuie să aştepţi împreună cu el, deoarece ţi s-a spus că în trei luni de zile situaţia se va îndrepta.

Minimum simte

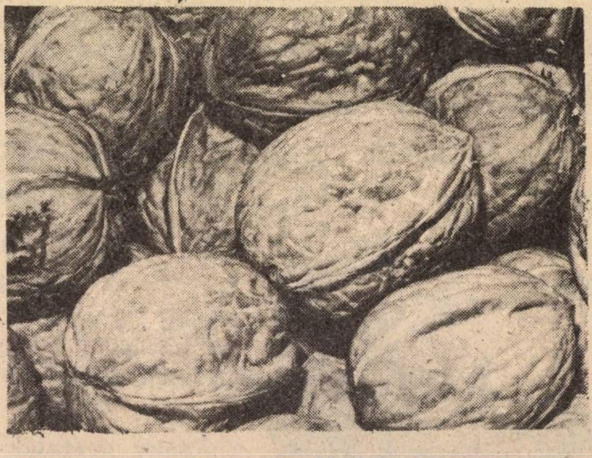

că alegătorii din aliaua română au devenit, astăzi, în 1988, nişte nuci greu de sfărîmat pentru dinţii anumitor partide.

■ *MONICA BRATULESCU*

MÎNIE ŞI MÎNIE

Sîntem adeseori surprinşi de caracterul intempestiv al unor accese de furie şi de disproporţia lor cu măruntul incident care le-a putut declanşa.

Uităm prea uşor că asemenea marilor furtuni, adevăratele accese de furie se iscă doar din senin. Ele s-au pregătit îndelung pentru a izbucni şi în dezlănţuirea lor adună laolaltă într-un singur vîrtej o multitudine de elemente. Această putere unificatoare a mîniei conţine în sine un risc, dar şi şansa unor revelaţii. Pentru că mînia ne poate împinge să învălmăşim fapte disperate şi să confundăm, dar tot mînia este aceea care curăţind terenul de stufărişul aparenţelor dă în vileag adevărul gol.

●

NU-I AŞA CĂ...

"Nu-i aşa că... nu crezi că e bine să...? cam astfel debutează o serie de interogaţii care pretind a urmări obţinerea unui sfat sau a unui schimb de idei. Ni se cere oare cu adevărat a ne exprima punctul nostru de vedere? Nicidecum. Încercaţi să-i contraziceţi pe aceşti oameni chipurile roşi de îndoială şi veţi constata că stîrniţi iritare şi ostilitate. Ei vor de fapt nu să afle ce gîndim, ci doar să ne silească a le susţine şi aplauda impulsurile şi părerile lor gata formate.

●

RECUNOŞTIINŢA

Gînduri secrete. Mi-era atît de recunoscătoare pentru binele ce i-l făcusem, încît în sinea ei îmi dorea o mare nenorocire ca să i se ofere prilejul de a-şi arăta măsura întregului ei devotament.

TREZEŞTE-TE

Ne roagă uneori cîte cineva să nu-l lăsăm să doarmă peste un anumit soroc, să-l trezim oricît ar dormi de adînc. Şi pentru a-l trezi sîntem nevoiţi să-l zgîlţîim. Dornic încă de somn, a uitat ceea ce ne ceruse cu atîta insistenţă. Ne priveşte cu mînie reproşîndu-ne ca un act brutal şi nepermis îndrăzneala de a-i fi tulburat somnul.

La fel ni se întîmplă şi atunci cînd dăm crezare celor care ne roagă să le spunem adevărul. Le stîrnim duşmănia pentru că rostind adevărul cu voce tare i-am deranjat din somnul dulce al iluziilor. Se pretinde astfel adevărului imposibilul: să fie adevărat, dar şi delicat

●

INDIGESTIE

A mînca mult, orice şi pe nemestecate provoacă indigestii.

Un rău asemănător se instalează şi în starea mea de spirit atunci cînd mă aflu în faţa unor interlocutori lipsiţi de măsură şi discernămînt care în loc de a alege din mulţimea faptelor pe cele suculente, mă obligă să ingurgitez cu oase cu tot şi dintr-o singură îmbucătură hălci întregi din existenţa lor.

■ *MIOARA IARCHI-LEON* ◀ *DESTIN*

Într-o zi, mi-ai întins mîna şi mi-ai spus: vino. Şi te-am urmat. Recunosc cu emoţia din mine. Eşti întîiul meu vis. Fără tine, viaţa mea n-are sens. Aşa a fost scris. Să intru în templul iubirii, să-ţi şoptesc numele-n gînd, cu tăcerea din mine. Eşti iubirea cea mare. Te alung şi te caut. Eşti renunţare şi chemare. Pentru că adevarata mea lume, eşti tu!

Poezie, păşesc azi în templul tău. Vreau să mă rog pentru tine.

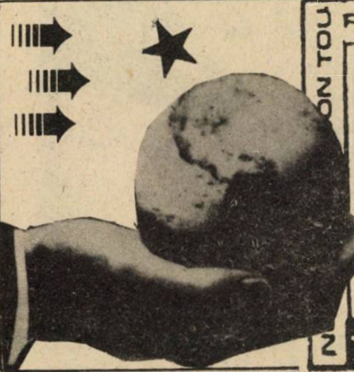

NOUTAŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS

ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!

BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN TOATĂ LUMEA „GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)

NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!

* Pentru posesorii de cărţi de credit cu dobîndă legală.

NOUTAŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

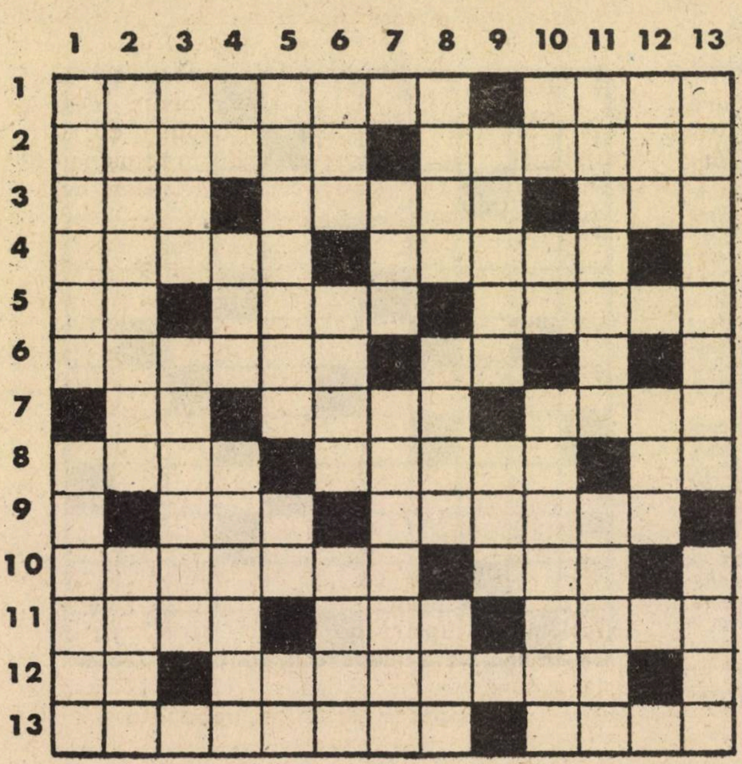

ORIZONTAL: 1) Strîmb. — Drept. 2) Botanist francez. — La radio și la... insecte. 3) A apare. — Strîmba. — Susținător de cravată. 4) Are un registru ridicat. — Picioare cu accent. 5) Alexandru cel mic. — Se văd numai în oglindă! — Iți amintește de Mărășești. 6) A înveli în moale. — Curele! 7) Un „per" amicol. — Işi înalță crestele în nordul Italiei. — A fost iubit odată. 8) Munte în Statele Unite. — De neam evreesc. — Face comparații. 9) Stambă simplă. — Hamuri de odinioară. 10) Atribuit altuia în mod nedrept. — Personagiu biblic. 11) Crămadă. — Zeamă de mîncare. — Nu pune mîna! 12) Cutie! — Indreptat. 13) Indreptat. — A strîmba prin turtire.

VERTICAL: 1) Strîmbat. — Drepți. 2) Indreptată. — Nu mai poate cuprinde nimic. 3) Simbol de inocență vegetală. — Grămadă mare. 4) Fluviu siberian. — Vechi măsuri de capacitate. — Marș! (turcește). 5) A îndrepta. — Perete. — Refuz categoric. 6) Dumnealor. — Strîmb. — Gît de pămînt. 7) Agățați pe araci. — A găuri. 8) A face bucăți. — Coadă sunătoare. Personagiu biblic. 9) Noroi gros. — A apare. 10) Pete! — Dublează unicatele. — Incercare de omor. 11) De drept. — Se țin la dreapta! (pl.). 12) Colecție de luni. — Peri de arici. 13) Indreptată — A strîmba.

vară...

ORIZONTAL: **1)** Autorul piesei de teatru „Apus de soare". **2)** Zeul soarelui la vechii egipteni ● A scălda în soare. **3)** În nisip! ● Rîu în Bulgaria ● Adie puțin vîntul. **4)** Frumoasa fiică a soarelui ● Marin Sorescu. **5)** Zile cu soare (masc.) ● Capul lui Moțoc! **6)** A-și lua o răspundere ● Baie de soare. **7)** Nuc găunos! ● Zeul inteligenței și al atmosferei la caldeeni ● Eseu! **8)** „Cocorul de..." de Rimski Korsakov, care cuprinde și „Imnul Soarelui" ● Acum! ● Piele roșie. **9)** Borș ● Zeul cerului în miturile asiro-babiloniene. **10)** Viața în deșert ● Preia căldura. **11)** „Cîmpiile albastre le am din nou în față / Și legănat de iazuri e... acum" (neart.), din poezia „Seninul" a lui Esein ● Nu prea suportă căldura.

VERTICAL: **1)** Autorul ciclului de poezii „Poarta Soarelui-Răsare" ● Ca soarele mării! **2)** Autorul versurilor: „Tresărind scînteie lacul / Și se leagănă sub soare" ● Angela Oprea. **3)** Leo! ● Insulă în Polinezia ● Ruptă din soare. **4)** Vara... ● ...e senin. **5)** Vine după soare! ● La vară! **6)** Ape curgătoare ● Se poartă cu căldură. **7)** „Ia naștere" din mișcarea pămîntului în jurul soarelui ● Nicu Oprescu ● Loc larg, fără lemne în pădure. **8)** Localitate în Nigeria ● Radioasă ● Capre! **9)** Universul considerat ca un sistem ● „Defect" solar **10)** Zeul iubirii care apare în numeroase episoade legate de Apollo, zeul soarelui ● Poetă română (1916—1944), autoarea poeziei „Imn pentru soare". **11)** Podiș muntos în Sahara ● Trecerea soarelui sub orizont (pl.).

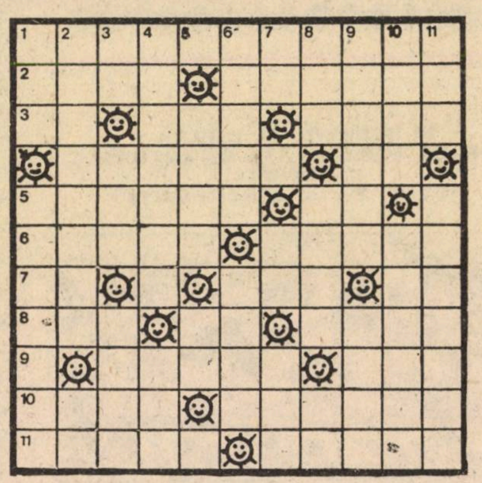

Obiective turistice (Biverb: 4,9)

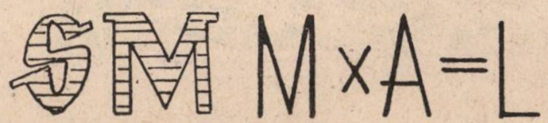

O, TEMPORA...

ORIZONTAL: 1) Fără durabilitate în timp (fem.) – Îi sînt lunile numărate... înainte de naştere. 2) Cel mai bun rezultat din toate timpurile – Intervin la sfîrşitul zilelor. 3) Corp de legi! – În acelaşi timp. 4) Timp local decalat cu 12 ore înaintea timpului solar mijlociu – Aparţine pentru scurt timp. 5) Aşternut pe timp de iarnă – Zorit in extremis! – Termen, redus! 6) Timp cuprins între naştere şi moarte. 7) Perioada marilor împliniri – Zeu egiptean care avea două bărci, una pentru zi, alta pentru noapte – Grăbit în situaţii limită! 8) Secundar central! – Actualitatea la zi – Fundul clepsidrelor! 9) Din timpuri străvechi (fem.; pl.) – Stil de... epocă. 10) Indică timpul (pl.) – Dune în Sahara. 11) Apărut într-un minut! – Ceasul cel mare. 12) O sută într-un veac – Vreme nefavorabilă.
VERTICAL: 1) Timpuriu – În prezent. 2) Ansamblul condiţiilor externe invariabile care, pentru un anumit interval de timp, determină funcţionarea unui sistem tehnic – Anunţă un timp ploios... tare. 3) Din trecut! – Timp de odihnă. 4) Vremea coasei – Acompaniament muzical vocal. 5) Radical organic – O groază de timp (pl.). 6) Republica Democratică Madagascar (siglă) – Perioadă de luni – Ora de începere a unei noi zile. 7) Intervin o dată cu trecerea timpului – Cuneiformă babiloniană. 8) Sublocotenent (abr.) – Durată în cele din urmă! – Ore! 9) Mica de ani – Îi dorim să fie alături de noi tot timpul. 10) La intervale mari de timp – Presat de timp. 11) Perioada celor mai frumoşi ani – Antrenat într-o dispută de prioritate temporală... cu găina (pl.).

Dicţionar: TER, DRE, ABO, ARIL, ILU.

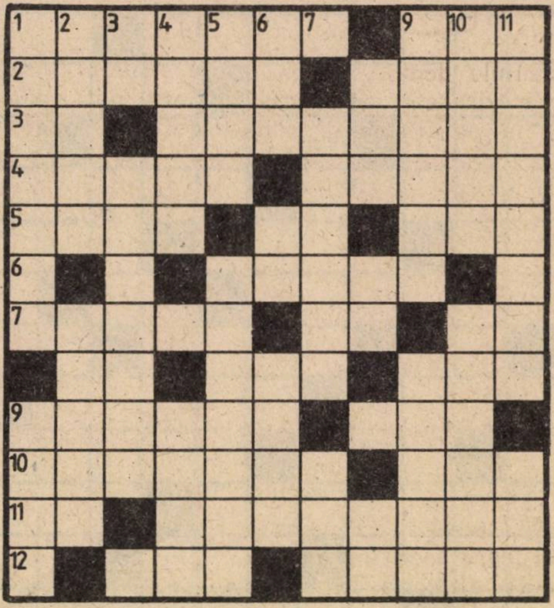

ÎN DESENUL AL DOILEA AU FOST STRECURATE INTENŢIONAT 12 GREŞELI. PUTEŢI SĂ LE DESCOPERIŢI?

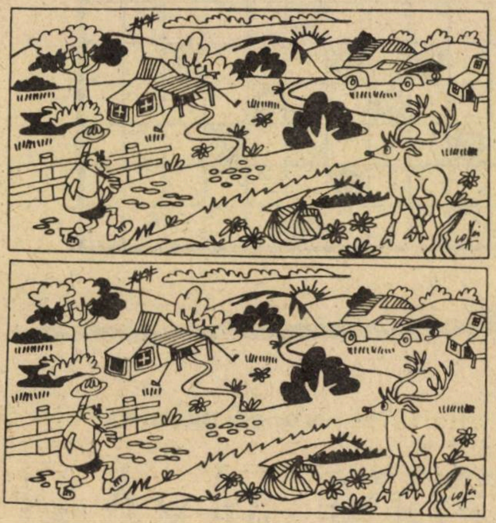

ROZETĂ TURISTICĂ

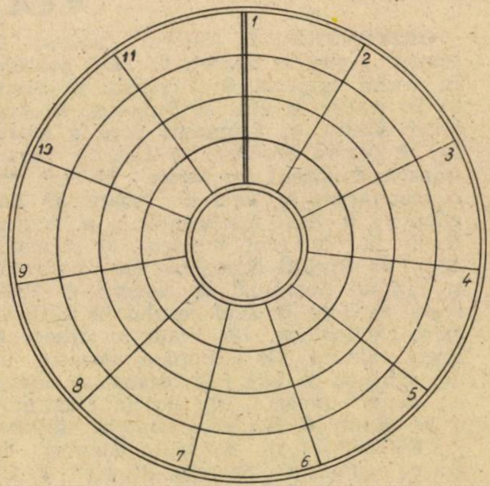

1. Plantă parazită cu frunzele totdeauna verzi. 2. Judeţ cu importante obiective turistice. 3. Cîntec de privighetoare. 4. Intră în alcătuirea munţilor noştri. 5. Cea mai mică parte a unui element chimic. 6. Loc pentru acostarea navelor 7. În aerul curat al munţilor. 8. De la munte la mare (pl.) 9. Încăpere centrală la unele monumente istorice. 10 Cîinele din Delta Dunării declarat monument al naturii. 11. Important oraş turistic din Moldova.

Notă:
La dezlegarea corectă a rozetei veţi obţine pe primul şi ultimul rînd două din cele mai cunoscute staţiuni balneo-climaterice din *România*.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

DIABETUL ZAHARAT

– Domnule doctor, de cîtva timp sufăr de sete, am deseori o senzaţie de foame şi simt nevoia să urinez des. Mi se spune că ar fi vorba de diabet. Aşa o fi?

– Într-adevăr, acestea sînt semne de diabet. Dar numai analiza de sînge poate confirma suspiciunea.

– Care este tulburarea principală în diabet?

– În diabetul zaharat, pancreasul, unul din organele abdominale, nu secretă deloc sau secretă în cantitate insuficientă insulina. Insulina e hormonul care menţine nivelul normal de glucoză în sînge (60-110 mg. la litru).

– Înţeleg deci că diabeticul n-are destulă insulină.

– Da, Insulina e fabricată în cantităţi insuficiente sau deloc.

– Ce organe suferă din lipsa insulinei?

– Vasele de sînge evoluează mai repede spre arteroscleroză, deci creşte pericolul declanşării bolii coronariene şi accidentelor vasculare la creier şi la membrele inferioare.

Diabeticii cu evoluţie îndelungată prezintă complicaţii oculare: microanevrisme (dilataţii vasculare), mici hemoragii etc., care pot duce la orbire. Un control periodic al ochiului diabeticului e necesar pentru a preveni complicaţiile grave.

Diabetul produce leziuni ale rinichiului care pot declanşa în cele din urmă nefropatia diabetică.

CONSULTAŢIILE D-RULUI O. BACALU

În formele avansate netratate corect, glicogenul, forma de rezervă în care se depune glucoza în organism, invadează pielea, miocardul, ochii şi în cele din urmă ficatul. În lipsa insulinei sau cînd e insuficientă, glucoza nu e captată satisfăcător de muşchi. În aceleaşi condiţii deficiente, ţesutul adipos (gras) eliberează în sînge o cantitate crescută de acizi graşi liberi. Acumulîndu-se în cantităţi excesive în sînge, produc cetonuria. Pentru a-i elimina, rinichiul e obligat să secrete cantităţi mari de sodiu şi de potasiu.

Pierzînd aceste substanţe necesare, inclusiv glucoza, organismul pierde în greutate şi în caz extrem se produce coma diabetică.

– Ce e coma diabetică?

– Carenţa în insulină e cauza ei. Bolnavul poate fi un diabetic care nu ştie că e bolnav sau un diabetic cunoscut care a neglijat să mărească dozele de insulină în momentul în care apar glucoza şi acetona în urină. Un diabetic care suferă de greţuri şi vărsături şi sub pretextul că nu poate mînca, nu primeşte injecţia obişnuită de insulină. Întreruperea tratamentului cu insulină constituie desigur cauza cea mai importantă a "comei". Simptomele ei sînt: greţuri, vărsături, sete de aer, deshidratare, cantitate de urină scăzută, hipotensiune. Urina conţine o cantitate masivă de glucoză şi acetonă.

– Domnule doctor, prezentaţi un tablou sumbru al evoluţiei diabeticului.

– E vorba de diabeticul neglijent care tratează cu superficialitate sfaturile prietenului său medicul.

Grafologie

PAUL ŞILOVICI, Haifa. De ce te-ai chinuit să-mi scrii în româneşte?! Fă-o în ebraică, căci analiza grafologică este în aceeaşi măsură cu putinţă şi în ebraică. Aştept.

KITTY NAGAN, Natania – Un om sincer, deschis, ceea ce uneori duce la o anume agresivitate şi impulsivitate. Ai putea să fii mai sigură de tine, căci un asemenea caracter echilibrat, împodobit de o reală bunătate, e un lucru destul de rar.

B., Natania – Faci mari eforturi să te controlezi, să te autoeduci, să reuşeşti. Puţini îţi pot bănui adevăratul caracter de boem, dorinţa de a risipi, nerăbdarea. Eşti un om în compania căruia toată lumea se simte bine, chiar dacă tu însăţi eşti departe de a-i suporta pe toţi!

DANIELA M., Haifa – Chiar ăsta ţi-e scrisul?! Nu-mi vine a crede. Prea este un scris învăţat la un curs de grafică, desen tehnic sau arhitectură. Ori eşti complet lipsită de personalitate, ori... revin-o cu un text scris normal, aşa cum îţi vine, fie

[redacted]

chiar neciteţ şi urît, uitînd tot ce ai învăţat sau exersat.

AMATOR DE OPERA, Haifa – Aşi paria că eşti femeie. Cochetă, risipitoasre uneori, alteori zgîrcită, plăcîndu-ţi să fii admirată, deşi suficient de inegală în dispoziţie. Apropos, de ce încerci totdeauna să complici şi lucrurile cele mai simple?

"SOCRATES", Kiriat Iam – un pseudonim bine ales! O persoană care ştie ce vrea, sigură pe sine, probabil un bun organizator (poate chiar un bun vorbitor) care, în plus, este foarte încîntat că reuşeşte, atunci cînd îşi cere scuze, să-l facă pe interlocutor să-i mulţumească.

GHIL BUH-OGLINDA

● SANATATEA

O carte apărută recent în S.U.A. pune sub semnul întrebării medicina ca știință exactă

SA MAI CONSULTAM UN MEDIC...

"Medicina și cultura" se intitulează cartea care a stîrnit ecouri largi atît în lumea științifică medicală, cît și în cercuri largi ale opiniei publice. Cartea a fost scrisă de o ziaristă americană, Lynn Fayer, care a lucrat mai mulți ani și în Europa. Ea compară diferite aspecte ale practicii medicale în Statele Unite, Anglia, Germania și Franța. Rezultatele sînt de multe ori surprinzătoare, punînd sub semnul întrebării medicina ca știință exactă. Ca să folosim o comparație a autoarei: fizicieni care ar măsura viteza luminii ar ajunge cu certitudine la aceleași rezultate în Franța, Brazilia sau China. Rareori însă pacienți cu aceleași simptome vor fi tratați în chip identic.

Tratamentul bolnavului este condiționat nu în mică măsură de societatea în care trăiește. Cultura și concepțiile societății influențează practica medicală nu mai puțin decît știința. Dozele medicamentelor prescrise pacienților suferind de aceeași boală este uneori de 10-20 de ori mai mare într-o țară față de alta, dintre cele 4 cercetate de autoarea cărții amintite. Insuși medicamentul poate fi diferit.

Pacientul francez are de 7 ori mai multe șanse de a fi tratat pe cale medicamentoasă și nu chirurgicală, față de cel american. In U.S.A numărul operațiilor chirurgicale pe cap de locuitor este dublu decît în Anglia. Chirurgii americani efectuează de 6 ori mai multe operații preventive decît colegii lor britanici. Tensiunea arterială care în America e considerată ridicată și e tratată cu medicamente, e normală în Anglia. Ceea ce în Anglia e considerată tensiune scăzută apare ca normală în America.

Antibiotice se prescriu mult mai des în America decît în Europa. Și lista deosebirilor continuă, de parcă ar exista două științe medicale - una americană și alta europeană.

Autoarea ajunge la concluzia că practica medicală este mult influențată de valorile și realitățile proprii fiecărei societăți. Lucrul e deosebit de evident în domeniul medicinii aparatului genital. In Franța, ca urmare a natalității scăzute, numai în cazuri extreme se recurge la uterotomie. Concret, doar în diagnostic de cancer sau în hemoragii ce nu pot fi oprite altfel. Rezultatul: numai 2,4 la sută dintre femeile din Franța au suferit o asemenea intervenție chirurgicală, în timp ce în Statele Unite 2 la sută din numărul femeilor între 35-44 de ani suferă în fiecare an operații de uterotomie.

Medicii englezi sînt mult mai conservatori decît colegii lor americani. Tot așa, ei prescriu mai puține medicamente decît doctorii din Franța, Germania sau Statele Unite. Deobicei intervenția chirurgului britanic este mai limitată decît a celui american. Computerul ca instrument de investigație este puțin utilizat în practica medicală britanică.

S-ar putea ca această parcimonie să fie legată de considerente materiale, de bugetul asigurării medicale de Stat. Autoarea cărții a reținut însă și o altă explicație: "Medicul britanic e pregătit în anii studenției pentru un examen amănunțit al pacientului. E învățat să-și pună întrebarea de ce anume are efectiv trebuință pentru succesul său profesional și binele pacientului. Să se întrebe în fața fiecărui caz de ce procedează așa și nu altfel. Dacă tehnologia medicală de ultimul tip e cu adevărat mai eficientă. Dacă utilizarea ei mecanică, pe bandă, e de preferat neutilizării ei..."

Concluzia cărții se impune aproape de la sine: spre a fi cu adevărat o știință exactă, medicina trebuie să-și impună criterii obiective, atît în domeniul teoretic, cît și, mai cu seamă, în practică.

DAN BENIAMINI

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

Federația Internațională de Lupte (FILA) se arată dispusă să acorde Israelului organizarea campionatelor mondiale de juniori din anul 1990, dar cu o condiție sine qua non: să invităm la competiție și statul... "Falastin". Forurile noastre sportive s-au adresat consilierului juridic al Ministerului de Externe de la Ierusalim și acesta a răspuns că, deși "Falastin" face parte din pomenita federație internațională, ca oricare țară din lume, el nu-i recunoscut de Organizația Națiunilor Unite și, în consecință, nu avem nici o obligație să-l invităm. E clar, domnilor apolitici de la FILA?

☆

Campionatul de fotbal a început în România. De astă dată, din prima divizie nu mai fac parte "Poli" Timișoara, Petrolul Ploiești și CSM Suceava, care au retrogradat cu onor în "B". În locul lor, ca deobicei, trei promovate din liga secundă: F.C. Constanța, Inter Sibiu și F.C. Bihor. De remarcat că, pentru prima oară după război, adică după mai bine de 40 de ani, Sibiul revine în divizia A!

David Pizanti, jucătorul israelian al lui "Queen's Park Rangers", a făcut ceea ce se cheamă istorie. Intrînd pe teren, ca înlocuitor, în min. 76 al meciului dintre echipa sa și formația El Ohali din Cairo, a fost primul fotbalist israelian care a jucat împotriva unui club egiptean. E adevărat că, în cele 14 minute de joc, a reușit să atingă mingea doar de 3-4 ori, în total, dar istoria e istorie...

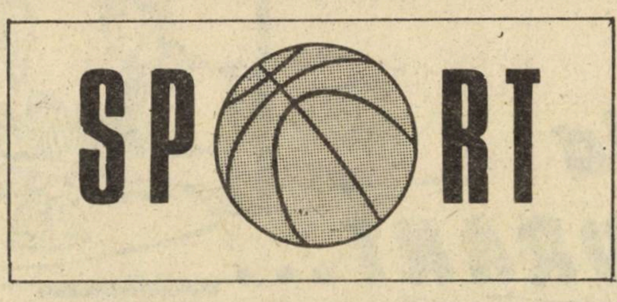

MINIMUM urmărește cu pasiune Olimpiada de la Seul

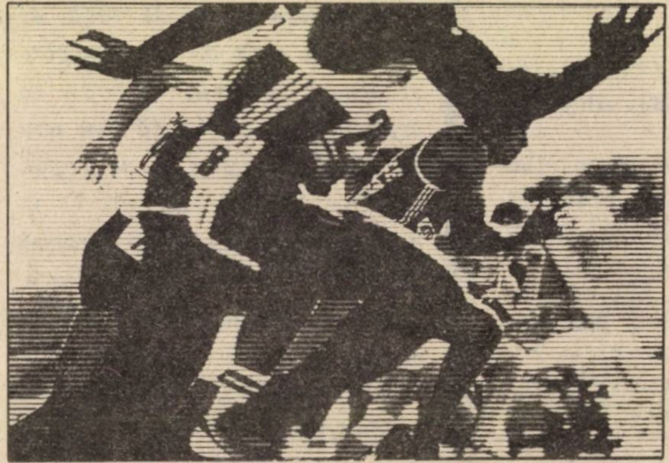

Florence Griffith Joyner

...dar (între noi fie vorba) ar fi preferat

a) sa fi avut parte de un alt fus orar și să vedem,deci, emisiunile TV,in direct, pe la orele omenești 7-12 seara și

b) ca prezentatorul intrecerilor să fi fost Cristian Țopescu

Vara aceasta a fost un adevărat exod al fotbaliștilor israelieni în Europa. Dintre cele 14 echipe din liga națională, doar campioana (tocmai campioana!) Hapoel Tel Aviv a rămas acasă, din cauza știutelor necazuri bănești. Ceilalți au plecat cu toții: 6 echipe în Olanda, 3 echipe în Germania, cîte o echipă în Franța, Belgia, Anglia și Austria. Cît a costat această vacanță fotbalistică? Nu mai puțin de 300.000 dolari, dar suma nu contează. Turcu' plătește...

■ R. TEPNER

LABORATOR DENTAR
LA
RISHON LE ZION!
DOREL BERCOVICI
Execută
PROTEZE MOBILE
REPARAȚII DENTARE
URGENTE, IN CONDIȚII
AVANTAJOASE
Tel. 03-942624

NIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

la RESTAURANT... ...și ACASĂ

HOTEL DAN (Tel Aviv; Haifa și altele). Deschis zilnic.

Problemă: ce fac, ce mă fac atunci cînd am un musafir (prețuit și simpatic) de peste hotare, și:

_ n-avem chef (ei da, nu avem putere acuma) să pregătim o masă mai deosebită, cu „pretenții" (și cu spălatul vaselor la 12 noaptea, după ce au plecat oaspeții);

_ musafirul (citește: el, ea sau ei) nu este interesat nici de un grătar românesc „de-al nostru" (l-am întrebat), nici de un restaurant chinezesco-exotic, nici de unul paraguaian... nu dorește, zice el, ceva anume, ci mă lasă pe mine să decid.

Ce fac?

Am găsit soluția. Mergem la un restaurant care servește faimosul _ după model scandinav _ „bufet". După părerea mea, un asemenea bufet, pentru a fi valabil, trebuie să îndeplinească trei condiții:

1) Să fie destul de bogat și variat pentru a oferi tuturor o „șansă": și celor sănătoși și celor bolnavi și celor grași și celor slabi și celor cu hachițe la mîncare și celorlalți...

2) Să îngăduie clientului (care plătește accesul la acest bufet cu o sumă fixă) să-și umple farfuria oridecîteori și oricum poftește; asta îți dă ▶

● *SUPA DE CARNE: se spală și se taie bucăți 1 kg. și jumătate carne de vacă, se fierbe cu apă cît s-o acopere și după primul clocot se aruncă apa. Se spală din nou bucățile de carne și se repun pe foc cu apă rece cît să le acopere. Se lasă să fiarbă acoperit, pe foc mic 1 oră, apoi se adaugă bucăți de carne de pasăre bine spălate împreună cu: 6 morcovi, 2 pătrunjel, 1 bucată de țelină, 2 cepe întregi și multă verdeață (mărar și pătrunjel). Se lasă să dea în clocot, se adaugă 4 pahare apă clocotită, se ia jos spuma, se dă gust cu sare, puțin piper și 1 lingură praf de supă. Se fierbe circa 1 oră și jumătate în continuare, pînă ce carnea este moale. Se servește cu tăieței sau cu "șkedei marak" care se găsesc în comerț. Carnea rasol se mănîncă caldă sau rece, cu hrean alb sau roșu.*

● *FICAȚEI CU VINETE: într-o cratiță mare se rumenesc ușor în 3 linguri untdelemn, 500 gr. ficăței de pasăre. Se scurg de grăsime și se scot pe o farfurie. În uleiul rămas se pun 3 vinete, curățate de coajă și tăiate cubulețe mici, împreună cu 200 gr. pastramă grasă de vacă sau curcan, afumată, tăiată deasemenea bucățele. Se amestecă continuu pe foc mare circa 15 minute. Se adaugă sare și piper la gust, 3 căței de usturoi zdrobiți, ficățeii tăiați pe jumătate și se lasă încă 7 minute pe foc foarte mic, amestecînd din cînd în cînd. Se servește cald cu salată verde cu roșii, ceapă, sare, piper, și untdelemn.*

* *

● *CREMA SANTA-ROSA: se pune în strecurătoare să se scurgă bine de sirop, 500 gr. prune Santa-Rosa (din compot), la care am scos sîmburii și coaja. Se pun în mixer sau în blender să se facă pire. Se amestecă pireul cu 1 săculeț gelatină topită în 4 linguri apă clocotită. Se lasă să se răcească. Se bate apoi 1 săculeț cu frișcă cu 2 linguri zahăr și 1 praf de vanilie. Se amestecă ușor cu pireul răcit și se pune în formulițe mici, ondulate, de tortă umezite cu puțină apă rece. Se dau la frigider să se prindă.*

■ YLANA

ție, mușteriu, un foarte bine venit sentiment de libertate și de „putere": totul e posibil dacă vreau (ehehei!), mănînc tot ce-i pe masă.

3) Să nu fie (Minimum e om ca toți oamenii) prea scump, carevasăzică prohibitiv.

Aceste condiții (plus subînțeleasa pentru mine atmosferă de civilizație și anti-șant) le-am întîlnit la „cafeteria" hotelului Dan (și la Haifa și la Tel-Aviv).

După ce-am luat loc la masă, ne-am îndreptat, la îndemnul unui chelner politicos, spre masa-bufet, așezată în mijlocul restaurantului și am întreprins cu farfuria o primă călătorie prin salate: felul I, nu-i așa? Erau acolo, castroane cu salată de maioneză, cu roșii, felii de vînătă, castraveți, ardei grași, varză albă și roșie, sfeclă roșie, dar și ceapă verde și ridichi și cuburi de unt la gheață si măsline și etc. etc. etc., precum și trei feluri de salată de pește (la care ne-am repezit mai întîi).

Piesa de rezistentă _ însă _ la acest capitol prim a fost pateul de ficat de pasăre, admirabil: iar dacă am ajuns aici, e cazul să subliniez că pateul israelian nu e cu nimic mai prejos decît cel franțuzesc (foie gras) și clasic.

Iată un domeniu care ne oferă satisfacții și prilej de mîndrie (ceea ce nu se poate spune despre alte domenii ale vieții noastre cotidiene, cum ar fi curățenia de pe străzi sau urletele, de abator, care țin loc, prea adesea, de conversație între oameni).

După cele de mai sus, a urmat o supă (a zilei...): era o cremă de legume, fină, cu crutoane, ținută la cald, într-un mare recipient din metal argintat.

Pe urmă, ne-am îndreptat (după ce chelnerul luase de pe masă farfuriile deja utilizate) spre felul principal. Ținute, ca și supa, la cald, se aflau în ziua aceea, la dispoziția noastră: șnițel pané, friptură de pasăre la tigaie, chiftele într-un sos pe care l-aș numi „marinat". Am mîncat din toate și n-am avut motiv de reproșuri: felurile erau gustoase, se simțea (ceea ce nu întîlnești chiar în toate hotelurile) o mînă de bucătar cu gust. Mi-au plăcut și garniturile: morcovi fierți, de-o remarcabilă prospețime, mazăre, precum și cartofi la cuptor (ca acasă, pe timpuri...) înveliți în poleială (asta nu ca acasă, ci după obiceiul restaurantelor americane).

La capitolul deserturi, nu trebuie să ne așteptăm la un „sector cofetărie"; dar, felii rotunde de pepene roșu sau galben, la ghiață, au constituit un final mulțumitor, cu atît mai mult cu cît, după naveta masă-bufet, capacitatea noastră de îngurgitare era epuizată de-a binelea.

Nota de plată (cuprinzînd cîte-o bere Macabi care ar fi putut fi ceva mai rece) s-a ridicat la circa 35 de șekeli de persoană. Ceea ce, ținînd cont de contextul elegant al localului și de plăcerea cu care-l priveam pe musafirul nostru plimbîndu-se printre bunătăți, nu mi se pare o sumă criminală.

LUCULLUS

(urmare din pag.21)

Citat: Cum e posibil că v-ați mulțumit cu încercările de a-l convinge pe soț ca să acorde divorțul (așa cum ați pretins în răspunsul dv.) chiar și atunci cînd el și-a refăcut viața, în pofida faptului ***că dezlegarea vă este permisă*** după Halacha".

"Cum e posibil că, conștiința Dv. nu vă mustră..." (încheiat citatul).

Află, Doamnă, că numai în Statul Israel, dacă soțul se află acolo, e poate, posibil să fie arestat (a-l constrînge) pînă acceptă (pînă spune: vreau), dar la noi aici, nu avem nici o putere legală (ai, Doamnă "consiliere juridice": Înainte de ai dat o "hotărîre de Halacha" ar fi trebuit să le consulți și nu mă mai făceai să-mi pierd timpul de pomană de a-l constrînge. Doamnă savantă, ascultă sfatul meu cel bun. În loc să încerci să-i înveți pe Rabini HALACHA, să înveți Dumneata întîi legile bunei cuviințe.

Dacă veți cuteza a-mi mai scrie încă odată, nu veți mai primi răspuns.

ȘEF RABIN DR. MOSES ROSEN

MINIMUM e altceva

NOU

LA SABETAY COHEN

Împrumutăm bani pe termen scurt.
Cumpărăm aur vechi sau îl transformăm în bijuterii noi.
Vindem bijuterii în preț de fabrică.

TEL AVIV, NAHLAT BENIAMIN 23/A (in curte)
TELEF.: 664244

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

CUM NE PUTEM GHICI VIITORUL:

CHIROMANCIA sau ARTA GHICITULUI ÎN PALMĂ

Chiromancia este arta ghicitului bazată pe interpretarea semnelor relevate în mînă. Vechea chiromancie nu era decît o ramură a cabalei. Cabaliștii, considerînd mîna drept oglinda activă a omului, susțineau că ea trebuie să reflecte constituția fizică, cea morală și... destinul.

Din punctul de vedere al constituției fizice, oamenii pot fi nervoși, hepatici, limfatici, sanguini.

CUM SE CONSTATĂ TEMPERAMENTUL INDIVIDULUI:

NERVOȘII

mîini: reci, uscate, mai mult sau mai puțin osoase.
degete: netede, lungi, de formă conică sau ascuțite.
linii: fine, subțiri, foarte numeroase și încurcate.
facultăți predominante impresionabilitate, nestatornicie, imaginați foarte dezvoltată creatoare și capabilă de inventivitate, (dar fără s-o ducă la realizare) dramatizarea evenimentelor fără importanță, dibăcie.

HEPATICII

mîini: uscate, calde, aspre.
degete: netede, lungi și groase, conic sau spatulate.
linii: adînci, numeroase, clare, bine trasate și accentuate.
facultăți predominante: tărie de caracter, voință autoritară, ambiții mari, susceptibilitate în relațiile de muncă, individul este încet, ordonat, metodic, posedă spirit dominativ și hotărire.

LIMFATICII

mîini: umede, reci, moi sau suple.
degete: scurte, noduroase, groase, pătrate sau spatulate.
linii: groase, scurte, nu prea numeroase.
facultăți predominante: calmă, lăcomie, sensibilitate, ritm de muncă lent, lipsă de inițiativă. Rezistență.

SANGUINII

mîini: calde, umede, suple.
degete:scurte, noduroase, subțiri, pătrate sau ascuțite.
linii adînci, bine trasate, subțiri, nu prea numeroase.

Facultăți predominante: bunăvoință, sentimente de paternitate, transformarea pasiunilor în obsesii, mici minciuni datorate spiritului de lăudăroșenie. rapid în muncă, neobosit.

În afară de cele patru tipuri studiate mai sus, miinile se împart după formă în alte patru categorii: ascuțită, pătrată, spatulată și conică.

Jean Marais (stinga) vrea să-și cunoască adevărurile de temperament și caracter. Actorul francez a învățat de la marele său prieten și mentor spiritual de pe timpuri, scriitorul Jean Cocteau, să ia-n considerație, așa cum se cuvine, numita chiromancie.

"Legea Domnului va fi scrisă pe fruntea și în mîna ta".
MOSHE

Reguli invariabile: persoana care posedă mîna ascuțită inventează, furnizează idei, cei cu mîna pătrată sînt ordonați, acționînd după un plan stabilit dinainte; cei cu mîna spatulată duc pînă la sfîrșit lucrul început; cei cu mîna conică știu să arbitreze, să judece și să critice.

Mîna ascuțită: este alungită, cu degete subțiri, în general lunguiețe. Este mîna cea mai "estetică".

Mîna pătrată: ar putea să se numească mai curînd dreptunghiulară, doar extremitatea degetelor fiind pătrată.

Mîna spatulată: este mai largă jos decît sus, sau vice versa, iar degetele sînt în formă de spatulă, groase jos și subțiri sus sau invers, de unde și numele lor.

Mîna conică: nu e nici ascuțită, nici pătrată. Degetele sînt mai mult sau mai puțin rotunde, nu pătrate și nici lungi. **(urmare în nr. viitor)**

■ **SOITAR**

MINIMUM E ATÎT DE INTELIGENT ÎNCÎT NU FACE PE DEȘTEPTUL, CU NASUL SUS "INTELECTUAL" ATUNCI CÎND VINE VORBA DESPRE CHIROMANCIE ȘI ALTE TAINE MOȘTENITE DIN BĂTRÎNI.

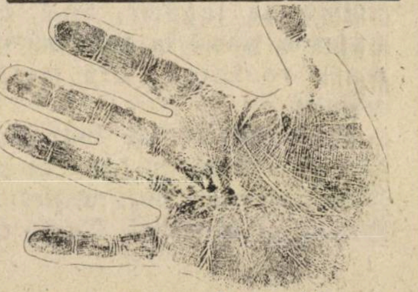

Palma lui Jean Marais. Oglindă?

POŞTA
BY AIR MAIL

ŞOC

Nr.17, mi-a provocat un adevărat şoc la citirea răspunsurilor D-lui Mirodan. Aş fi eliberat de un adevărat coşmar, dacă mi s-ar adeveri presupunerea că alăturarea numelui lui Kahana la cel al lui Arafat, a fost o regretabilă eroare, o scăpare, o "plitat pe". Cred că poate să inspire multă repulsie ideologia şi metodele lui Kahana, dar în nici un caz el nu doreşte aruncarea evreilor în mare, desfiinţarea Statului Israel.

Ing. GRIŞARU MATEI
HAIFA

Spre regretul meu, nu-l pot elibera pe d.Grişaru de coşmarul pe care-l trăieşte. Pentru mine, atît O.E.P. cît şi formaţia lui Kahana, sînt organizaţii de tip fascist, iar toate fascismele sînt egale.

Al. M.

SA NU NI SE MAI TRAGA CLAPE

Cine este dl.Radu Klapper, care profită de coloanele "Minimum"-ului, pentru a trage clapa cititorilor? Cum îşi permite domnia sa şi cum îi permite conducerea revistei să-l atace în mod grosolan pe Şimon Peres, crescut în ideile sănătoase ale lui Ben Gurion, fără de care nu am fi avut această ţărişoară?

Mă aflu în ţară din anul 1938 şi-mi îngădui să spun că, dacă i-am fi avut în frunte pe Beghin, Şamir sau Arens nu exista Statul Israel. Pentru că ei nu s-ar fi mulţumit cu ceea ce s-a putut obţine. Şi nu se mulţumesc nici astăzi. O ţin tot pe dreapta.

"Intifada" este o consecinţă a politicii lor revizioniste. Ce deosebire este atunci între fanaticii religioşi, care vor să trăim ca acum cinci mii de ani, şi între herutnicii, care vor să avem o ţară cum am avut-o acum cinci mii de ani?

Săptămînalul la care lucrează dl. Klapper se plînge că o duce financiarmente greu. Nu-i de mirare. Acest săptămînal nu ţine seama de majoritatea covîrşitoare a conştiinţelor cetăţenilor.

"Minimum" şi-a croit un drum în rîndurile cititorilor români. De ce încearcă să alunece pe o linie care-i va îndepărta pe mulţi dintre cititori?

Dr. A. NADIR
GHIVATAIM

MA MIRA

Mă miră că un publicist versat ca dl. A. Zahareanu, nu sesisează falimentul opţiunilor politice ale Partidului Muncii - vezi poziţia regelui Hussein, vezi degringolada din instituţiile şi întreprinderile Partidului şi ale Histadrutului etc...

IOSEF MOSES
BAT-YAM

NICAIERI CA LA MAMA ACASA

Articolul "Nicăieri ca la mama acasă" de Adrian Zahareanu (Nr.17), este fără îndoială "la obiect", şi pune punctul pe i în legătură cu cei care "au, n-au treabă" îşi părăsesc ţara.

Iată, eu cunosc cazul unui inginer energetician care avusese aici serviciu în specialitatea lui, era proprietarul unui apartament în Bat-Yam etc.. El a plecat din ţară, nemulţumit, în S.U.A. Acolo, timp de 3 ani a lucrat la o staţie de benzină, ca muncitor, făcînd "plinul" la maşini. Altceva nu mai ştiu despre acest "intelectual" nemulţumit.

Mă întreb, dacă i s-ar fi oferit un asemenea serviciu în ţară, ce ar fi spus domnul inginer?

DADDY SEGAL
KIRIAT-YAM

TUDOR BUGNARIU

Permiteţi-mi să completez cu cîteva date cele puţine scrise de "Minimum", la moartea prof. Tudor Bugnariu.

Sigur, Bugnariu a fost un filozof marxist, credincios ideilor sale pînă la sfîrşit.

Provenind dintr-o familie de cărturari şi funcţionari ardeleni - era rudă cu un Gr. Moisil, un Condurache, un Daicoviciu - a fost unul din capii mişcării antifasciste din Ardeal, a făcut ani de puşcărie şi lagăr (Tg. Jiu), a fost primul primar al Clujului după război, şi a avut curajul să ia poziţie atît împotriva nelegiuirilor armatei roşii (jafurile şi violurile), cît şi a bandelor paramilitare române împotriva ungurilor. A căzut repede în dizgraţie şi pus "pe linia moartă".

Meritul său cel mai mare (după părerea mea modestă) era pleiada de tineri, pe care a crescut-o şi care au ocupat posturi-cheie în România Socialistă (ambasadori ca Pogăceanu, Cleja, Manu, activişti politici ca Gh. Micle - secretar al lui P. Groza -, dr. Moldovanu, etc.). El susţinuse cu curaj pe L. Pătrăşcanu şi chemat în faţa lui Rangheţ (şeful cadrelor), şi a unei comisii ad hoc, să ia poziţie împotriva fostului ministru ţărănist Haţieganu şi a mea (acuzat încă din 1938 de a fi un troţchist şi agent al Gestapoului), a îndrăznit să ne apere...

A fost un caracter!

dr. D. SINNREICH
AFULA ILIT

ophir tours

FURTUNA DAN TITUS SURULESCU

Cred că cine s-a revoltat contra publicării "Frontieriştilor" a avut dreptate. Limbajul de jargon nu e convingător, nu mai convingător decît cel literar, în orice caz.

Şi totuşi, cred că publicarea, în mod excepţional, a acestui material a fost justificată. El este, la urma urmei, un exemplu, o mostră a materialului uman care există astăzi dincolo de cortina de fier. Desigur, nu a întregului material, oricît s-ar vrea dl. Surulescu de reprezentativ. Dar a unei anumite părţi a lui, da.

În calitate de cadru didactic, am cunoscut, pînă nu demult, tineretul din România. Predilecţia pentru jargonul "fără frontiere" este apanajul a două categorii de tineri: prima e formată din cei care nu au cunoscut acasă şi în mediul în care au crescut decît acest limbaj. Chiar dacă şi-au luat bacalaureatul (fie şi în limba franceză?!) aceşti tineri, din mediul muncitoresc, nu sînt capabili să vorbească altfel. Cealaltă categorie o formează tinerii din mediul intelelectual, care apelează la acest limbaj în spirit de frondă împotriva instituţiilor de care se simt oprimaţi, familie, şcoală, societate. În toate timpurile a existat această frondă, şi sterilitatea ei este de mult dovedită.

Aş vrea să subliniez aici că ţăranii români - cei autentici, nu stricaţi de mutarea la oraş - nu vorbesc astfel. Ei consideră acest limbaj "ţigănesc" (şi dealtfel, multe din cuvintele de jargon sînt de origine ţigănească).

Nu ştiu din care categorie face parte dl. Surulescu. dar am constatat din scrisoarea Dsale că este obraznic...

MARTIN RODINGER
Beer Sheva

Cu toată simpatia pe care o port d-lui Surulescu (deşi nu-l cunosc personal) pentru că a încercat să transforme în literatură nişte trăiri şi evenimente de excepţie, cu toată surpriza (pozitivă) trăită de mine la "vederea" furtunii pe care a stîrnit-o apariţia în Minimum a povestirii sale, nu pot decît să-mi exprim convingerea că aceasta nu este literatură şi că, deci, nu poate apare la rubrica respectivă într-o revistă de categoria şi nivelul lui Minimum.

ALEX. MARCOVICI
Raanana

●

Personal, nu am fost şocat din punct de vedere pudic şi moral, citind prima oară rîndurile lui Surulescu în "Alergătorul de la Marathon". M-a impresionat profund acest document viu, rupt din viaţă, poate neobişnuit de "colorat", dar nu mai puţin autentic, în orice caz o oglindire nedisimulată a simţămintelor unui om tînăr într-un moment de grea cumpănă a vieţii sale.

Surpriza adevărată mărturisesc că am avut-o în faţa actului de mare curaj, de nonoconformism al revistei "Minimum", cînd a reprodus cele apărute în "Alergătorul"...

Consider firesc şocul produs majorităţii cititorilor, reacţia unora dintre ei fiind cu totul de înţeles. În acest context, cred că se încadrează şi scrisorile Av. L. Silber, care deşi a folosit şi el un limbaj destul de "tare", a păstrat chiar şi în acest cadru "neobişnuit", un ton acceptabil. Nu mă refer la fondul şi argumentele sale cu care poţi fi sau nu de acord. Personal, nu sînt.

Însă de aici şi pînă la scriitura vulgară - voit vulgară - folosind grosolănia ca un scop în sine, este o nemăsurată distanţă.

Am numit scrisoarea adresată lui Surulescu de A. Blum, în care, revoltător nu este atît limbajul folosit, cît intenţia mitocănească de a jigni pentru a jigni.

Consider de datoria mea să-i cer eu scuze lui Surulescu, ruşinat fiind pentru şi în locul compatriotului meu din Raanana.

Şi tot lui Surulescu: "Gagiule, nu te şucări şi dă-i cu vrăjeala înainte. O să se mai ciripească despre tine. P-a dreaptă: îţi aştept cartea cu nerăbdare".

Av. DAN ALMOG
Tel Aviv

●

Pentru că (şi) eu sînt "Măria Sa Cititorul" mă pronunţ categoric împotriva prezenţei lui D.T. Surulescu în paginile revistei "Minimum".

IVAN KLEIN
Natania

FRATELE MEU

Într-unul din numerele trecute ale revistei a apărut un text memorialistic al doamnei Ana Lengyel ("Pantuţa") în care se vorbeşte şi de fratele meu, ing. B. Leibovici.

M-a bucurat faptul că îşi mai aduce cineva aminte de el. Vreau să-i mulţumesc pe această cale dnei Lengyel şi totodată s-o anunţ că fratele meu a decedat acum opt ani.

Alăturat vă trimit fotografia lui, ca o *ilustraţie* la bucata *Pantuţa* şi pentru ca cei ce l-au cunoscut şi apreciat să-l *vadă* încă odată.

EMILIA LEIBOVICI
Petah Tikva

POŞTA

FONOTECA MEA

Fonoteca mea cu cele 800 de ore de înregistrări (benzi, casete, discuri) este aici în Israel şi stă la dispoziţia oricui il interesează; eu le stau la dispoziţie complet dezinteresat aşa cum am făcut şi în România.

În afară de folclor, melos şi dramaturgie idiş, fonoteca mea mai cuprinde:

* Muzică liturgică (hazanut) şi hasidică de la începutul sec. XX cu cei mai renumiţi cantori.
* Voci celebre cu cei mai mari cîntăreţi evrei şi neevrei.
* Solişti instrumentali celebri.
* Piese de teatru, opere, operete, recitatori din repertoriul clasic.
* Poeţi evrei citindu-şi operele proprii.

IULIUS MARCOVICI
Simtat Hapardes 2/6 Rehovot

Prof. DALI FELDMAN, Ierusalim (articolul despre "tăcerea" opiniei publice de la noi, e just, categoric just, dar întrucît MINIMUM fuge, cît poate, de generalităţi, aşteptăm să aterizaţi, ca şi în alte împrejurări, pe pămîntul cazurilor concrete); Av. WILLY FORSCHMIDT, Azor (considerînd că o intervenţie a d-sale pe marginea studierii limbii române în Israel a fost rău înţeleasă de către cititorul David Prut, d.W.F. ţine să precizeze:

"...Cînd e vorba de emigranţii evrei... noi trebuie să devenim israelieni, să ne conto pim cu massa poporului evreu... dar sînt de acord cu păstrarea limbii materne, să vorbim şi să scriem româneşte... de altfel, aceasta se şi petrece în fapt: toţi originarii din România, care au devenit israelieni, îşi păstrează încă multă vreme limba maternă). RELU MOSHE, Rishon Le Zion (condei bun, memorie capabilă să selecteze şi să sublinieze evenimentele: din păcate, paginile noastre nu pot absorbi tot ceea ce ar merita lumina tiparului, fiind silite să dea prioritate evenimentelor majore şi cu semnificaţie "generală" din trecutul nostru); HERMAN SCHACHNER, Hedera (vezi mai sus); S. STAHL, Naharia (calendarul dvs. constituie, din cîte ne dăm seama, o lucrare de amploare şi de interes, dar depăşeşte cu mult cadrele noastre),

HANNA GERTRUDE BROCINER Tel Aviv (reţinem bucata de folclor, adică de neo-folclor, reuşită); M. SIMION, Petah Tikva (aşa e; şi H.O.R.-ul şi celelalte organizaţii evreo-române ar trebui să acorde, după exemplul triburilor amintite, burse pentru studenţii merituoşi din alia); Av. IOAN CIUCURETE, Azor ("mulţumiri colaboratorului dvs. R. Tepner pentru cronica sportivă"); DAVID PRUTU, Azor (unde e numele persoanei persecutate de către d. Blumenfeld şi alţi şefi ai Comunităţii din Bucureşti?... a vorbi despre un cineva în general, fără nume şi prenume, constituie o practică incompatibilă cu seriozitatea şi etica gazetărească, ceva care sună cam a la hai să-i înjurăm pe cei din birourile de la Templul Coral); MIRCEA VIDRAŞCU, Raanana (idem; nu putem formula critici severe, sub semnul anonimatului). M. ELIAHU, Tel Aviv (amintirile despre A. Toma au ajuns în arhiva Dicţionarului Neconvenţional...); BRIGITTE BARDOT, Ierusalim (opinii sub peseudonim nu publicăm precum ştiţi, dar o glumă venită folcloric din rîndurile poporului cel anonim, - merge: "Canalul Dunărea Marea Neagră a fost săpat în anii '50, pe două maluri: pe-un mal lucrau cei ce spuseseră bancuri politice; pe celălalt, cei ce le-au ascultat"); HERMINA ROHRLRICH, Kiriat Haim, Haifa (simpatică ideea de a închina o poezie întreprinderii "Telma" care sărbătoreşte 50 de ani de la înfiinţare şi unde soţul dvs. a lucrat 14 ani de zile; în aceste vremuri de ură socială, cînd vezi la mabaturi fel de fel de salariaţi repezindu-se cu toporul la fel de fel de directori generali, starea dvs. sufletească rimează cu frumoasele basme pentru copii, gingaşe; felicităm uzina de supe şi muştar care a reuşit să declanşeze versuri precum : "La 50 de ani de la înfiinţare, voi scrie şi eu o mică poezie, precum ca toată lumea să ştie etc. etc.).

Dr. DAN FOGLU, Tveria (da, versurile Anabellei din Nr.17, sînt o parodie după Topîrceanu)

ABA CAPELOVICI, Ramat Eliahu; IZV BEN AVRAM, Petah Tikva, BABY şi BENO MARCUS, Natania, ARNOLD CANTEA, Natania; I. şi JEANINE BUTNARU, Brighton, Mass U.S.A; Ing. AVI-ZVI ALON, Kiriat Yam; Av. C. ŞIMŞA, Bat Yam; mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii.

Ceilalţi, în curînd

MM

Municipalitatea oraşului Natzeret-Illit

primar

MENAHEM ARIAV

din tribul evreo-român

preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

Municipalitatea oraşului Natzeret-Illit

sprijină, din punct de vedere organizatoric, concursul nostru

MINIMUM • MEMORIA

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Se vorbeşte româneşte:

TURISM

Ophir Tours, (Marcel Bădescu-Blecher), str. Ben Yehuda (Bloc El-Al) Tel Aviv; tel. 299121

Univers, str. Rambam 17, Tel Aviv; tel. 663344

E. Weiss _ Ady Tours, str. Allenby 111, Tel Aviv; tel. 625406 _ 623656 _ 624753

Aurel Weisler, ITS, str. Frishman 9, Tel Aviv; tel. 242331

Melia, (Lică Bluthal), str. Shalom Aleichem 5, Tel Aviv; tel. 5103921.

Gordon Tours (Atlas), str. Ben Yehuda 184, Tel Aviv; tel. 5440767

All Meridian Tours, str. Ben Yehuda 1, Tel Aviv; tel. 659393 659394

Adrian, str. Shenkin 8 (colţ Allemby); tel. 200687-8-9

BIJUTERII

Sandu Braunstein, Rh. Shenkin 8A (colţ Allemby), Tel Aviv.

Adriana Torceanu (Steinberg) din Petah Tikva e căutată de Haas Erika-Esther, Merkaz Klita A, Rh.Itzhak Sade 11\21A, Beersheva; tel.75268.

PERSONALE

Amicii felicită călduros pe Mihaela Podolski, graficiană şi pe dr. Podolski, cu prilejul naşterii fiicei lor, Rossana.

Prietenii sînt alături de Piţi fiică şi dr. Eruhim Roissman, ginere, la încetarea din viaţă a mamei lor, Ella Zalovici.

Marius Mircu anunţă noua adresă: Rh. Raziel 6/58, Ramat Hanasi, Bat Yam, tel. 03-5525164

Noul număr de telefon al poetului Carol Kormos: 03-5414655

Cei ce l-au cunoscut în tinereţe, la Botoşani sau Bucureşti, pe Lucian („Gică") Goldman, reputatul sociolog francez şi sînt dispuşi să ne relateze amintiri despre el, sînt rugaţi să ne dea de veste pe adresa: P.O.B. 11285, Ierusalim.

Românii israelieni care posedă din tradiţia familiei amintiri legate de More Judaico sau\şi mărturii privitoare la pogromul din Dorohoi, rebeliunea legionară, trenul morţii din Iaşi şi tabere de muncă, sînt rugaţi a se adresa: Universita Haivrit 91905, Madaey Haruach Merkaz Leheker Hafolklor, dr. Monica Brătulescu.

Persoana care a pierdut un sul de tablă de aluminium (litografie) pe str. Frishman din Tel Aviv, este invitată a se adresa la: M. Sherman, Instalaţii sanitare, str. Shlomo Hamelech 44, Tel Aviv (tel. 233130).

Prietenii sînt alături de scriitorul Iosef Rudel (Radu Nor), la încetarea din viaţă a mamei sale, prietenă distinsă şi devotată a mişcării literare din Israel.

CLEPSIDRA

TURISM

Tricy Abramovici şi Bebe Bercovici, actori la *Teatrul Evreiesc de Stat* din Bucureşti; la rude.

Iulian Sorin, fost director în Departamentul Cultelor; în prezent, director la căminul *Martin Băluş* din Bucureşti; la rude.

Dan Bîrlădeanu, ziarist, fost secretar de redacţie la revista *Flacăra* din Bucureşti; în prezent pensionar; la rude.

AZIL POLITIC

Grigore Arbore, (n. 1943), poet român (cîteva volume: *Exodul, 1967; Cenuşa, 1969; Auguralia, 1972; Averse, 1976)*; în Italia.

La împlinirea a doi ani
de la decesul
Dr. Marcu Pomîrleanu
Dorohoi _ România
ne exprimăm aceeaşi neţărmurită durere şi veşnică amintire.

Familia

MM

◆ MELIA ◆ concern turistic internaţional (LICA BLUTHAL) preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

MELIA
(LIÇA BLUTHAL)

oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MINIMUM ● MEMORIA

HOROSCOP

★ LUNA OCTOMBRIE ★

■ SYBIL HEDERNA

BERBEC (21 martie - 20 aprilie)

Sînteţi la răscruce de drumuri, este bine să cereţi părerea celor mai în vîrstă din familie. O discuţie sinceră şi cu un prieten din zodia Gemenii vă poate reda liniştea şi încrederea în dv. Rezolvaţi fără întîrziere corespondenţa care aşteaptă şi răspundeţi invitaţiilor, chiar dacă vi se par, sau chiar sînt obositoare.

TAUR (21 aprilie - 20 mai)

Satisfacţii de ordin profesional. Părerile dvs. vor fi apreciate "la conducere" (mai ales în a doua jumătate ale lunii). Întîlniri neprevăzute . Talentele dvs. diplomatice vor fi remarcate cu ocazia reglării unui litigiu. Atenţie, nu vă angajaţi în legături sentimentale; nu este momentul! Tranzacţiile imobiliare făcute către sfîrşitul lunii se vor dovedi rentabile.

GEMENII (21 mai - 21 iunie)

Teama de un eventual eşec este nejustificată; vă veţi lămuri în foarte scurt timp. O sumă de bani (la care nu vă aşteptaţi), vă va permite să lichidaţi o problemă neplăcută. Incidente în sînul familiei, dar fără consecinţe.

Împărtăşiţi tovarăşului de viaţă grijile dvs; vă va înţelege şi ajuta. Posibilă întîlnire cu o persoană susceptibilă să vă sprijine în realizarea unui proiect important. Tulburări urinare "pe agendă".

CANCER (22 iunie - 22 iulie)

Vă preocupă prea mult dramele din viaţa intimă a altora; este cazul să vă gîndiţi puţin şi la propria viaţă. Nu vă lăsaţi tentaţi de cheltuieli inutile; economii. Sănătatea: exces de nervozitate la orizont.

LEUL (23 iulie - 22 august)

Nu încercaţi a schimba cu orice preţ situaţia prezentă din domeniul profesional. Nu este momentul să riscaţi să pierdeţi anumite avantaje, cîştigate cu greu. Cineva din familie are nevoie de sfatul şi simpatia dvs. O reuniune familiară vă va aduce multe satisfacţii. Sănătate: atenţie la tulburări ale ficatului.

FECIOARA (23 august - 22 septembrie)

Luna octombrie vă va reda dinamismul obişnuit şi un bun climat pentru afaceri. Veşti îmbucurătoare. Întîlnire cu o persoană influentă (care vă va remarca). Multă prudenţă în angajamentele pe care le contractaţi pe la mijlocul lunii.

BALANŢA (23 septembrie - 22 octombrie)

Satisfacţii multiple: băneşti şi sentimentale. Vi se va oferi un post de conducere şi este bine să-l acceptaţi. O persoană de sex opus vă ajută în realizarea planurilor dvs. Un scurt voiaj în perspectivă.

SCORPION (23 octombrie - 21 noiembrie)

Perioadă favorabilă pentru marile realizări; încercaţi, îndrăzniţi, şansa vă surîde. O persoană cu experienţă vă va ajuta cu sfatul şi poate chiar cu un sprijin financiar. Primiţi un mesaj de departe care va determina reîntîlnirea cu o persoană care a avut în trecut o mare influenţă în viaţa dvs. În concluzie: aveţi încredere în propriile puteri, perspectivele sînt excelente.

SĂGETĂTOR (22 noiembrie - 20 decembrie)

Calm din punct de vedere profesional. Evitaţi, cu orice preţ, certurile cu cei din anturajul familial. Daruri în perspectivă din partea unui prieten generos. În activitatea de zi cu zi, lăsaţi-vă condus de intuiţie: nu veţi greşi. Întîlnire cu o persoană venită de departe şi capabilă să influenţeze felul dvs. de a gîndi.

CAPRICORN (21 decembrie - 19 ianuarie)

Vă recomandăm călduros să reflectaţi la o vorbă a înţeleptului Cilibi Moise: "două lucruri nu se pot în lumea aceasta, negustor fără credit şi politică fără ceartă". Succes!

VĂRSĂTOR (20 ianuarie - 18 februarie)

Perioadă favorabilă pentru reechilibrarea bugetului, secătuit de excesele din ultima vreme. Controlaţi-vă actele şi vorbele ca să nu fiţi pus în situaţii neplăcute luna aceasta. Succese sentimentale neaşteptate. Sănătate: evitaţi abuzul de alcool şi... de medicamente.

PEŞTII (19 februarie - 20 martie)

Acordaţi mai multă atenţie partenerului de viaţă; veţi crea o atmosferă de armonie, de sărbătoare şi vă veţi înfrumuseţa viaţa. De la o persoană mai în vîrstă veţi primi un ajutor substanţial. Veşti surprinzătoare de la un cunoscut venit din străinătate. Spre sfîrşitul lunii, posibile evenimente-surpriză, cîştiguri (apreciabile) sau deplasări (fructuoase).

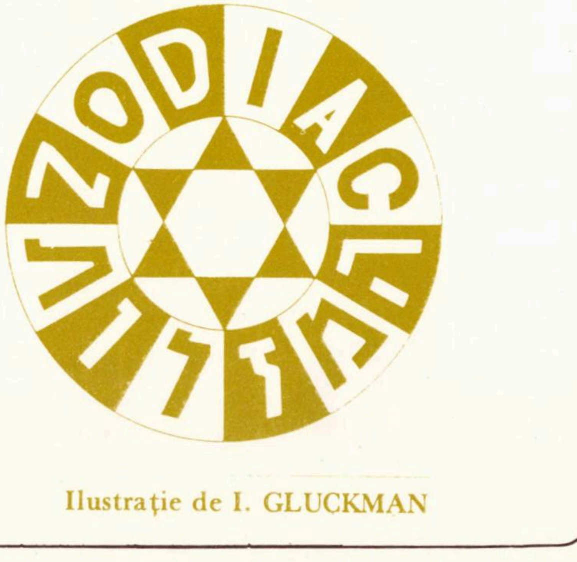

Ilustraţie de I. GLUCKMAN

ÎN ATENŢIA AGENŢILOR DE VOIAJ:

UNGARIA • POLONIA • ROMANIA • BULGARIA • IUGOSLAVIA • CEHOSLOVACIA

EUROPA RĂSĂRITEANĂ

La dispoziţia dvs. se află departamentul cel mai competent din Israel pentru ţările din Europa Răsăriteană:

UNGARIA ◆ POLONIA ◆ ROMANIA ◆ BULGARIA ◆ IUGOSLAVIA ◆ CEHOSLOVACIA

Departamentul pentru Europa Răsăriteană al agenţiei OPHIR TOURS, sub conducerea lui MARCEL BĂDESCU - BLECHER, este unicul centru de comenzi din Israel care se ocupă de toate serviciile turistice din ţările susamintite:

REPREZENTANŢII DIRECŢI AU ÎNTOTDEAUNA
★ CELE MAI CONVENABILE PREŢURI
★ CELE MAI BUNE SERVICII.

La dispoziţia dv.:

- Locuri la zborurile El-Al şi Tarom spre Bucureşti şi retur.
- Reprezentanţă în Israel - prin contracte directe - a societăţilor:

tarom
ROMANIAN AIR TRANSPORT

MALÉV
Hungarian Airlines

- O echipă de profesionişti de mîna întîia
- Un sistem de activitate computerizat
- Majoritatea comenzilor se realizează pe bază de Free-Sale.

AGENŢII TURISTICE DE STAT:

UNGARIA
IBUSZ
HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

CEHOSLOVACIA
Čedok

IUGOSLAVIA
KOMPAS
JUGOSLAVIJA

BULGARIA
BALKAN TOURIST

POLONIA
ORBIS

ROMANIA
ONT
CARPATI
BUCUREŞTI

VA RUGAM SA TRANSMITEŢI, CHIAR ASTAZI, COMENZILE PENTRU CLIENŢII DV. LA:
OPHIR TOURS - KEY TOURS, str. Ben Yehuda 32, et.VI, Tel Aviv. tel: 03 - 209745/6, 209774, 209755 sau prin tel. 03 - 5131703 la dispoziţia dv. 24 ore pe zi.

Onoraţi turişti: vă rugăm, adresaţi-vă agentului dv. de voiaj.

O LUME MINUNATA LA DISPOZIŢIA DV.

Tel. 03 - 5131703 - în serviciul dv. 24 de ore pe zi

אופיר
טורס

minimum

VREM UN GUVERN CARE SĂ-ȘI PUNĂ AMPRENTA CU INTELIGENȚĂ, CINSTE ȘI CURAJ PE DESTINELE ȚĂRII

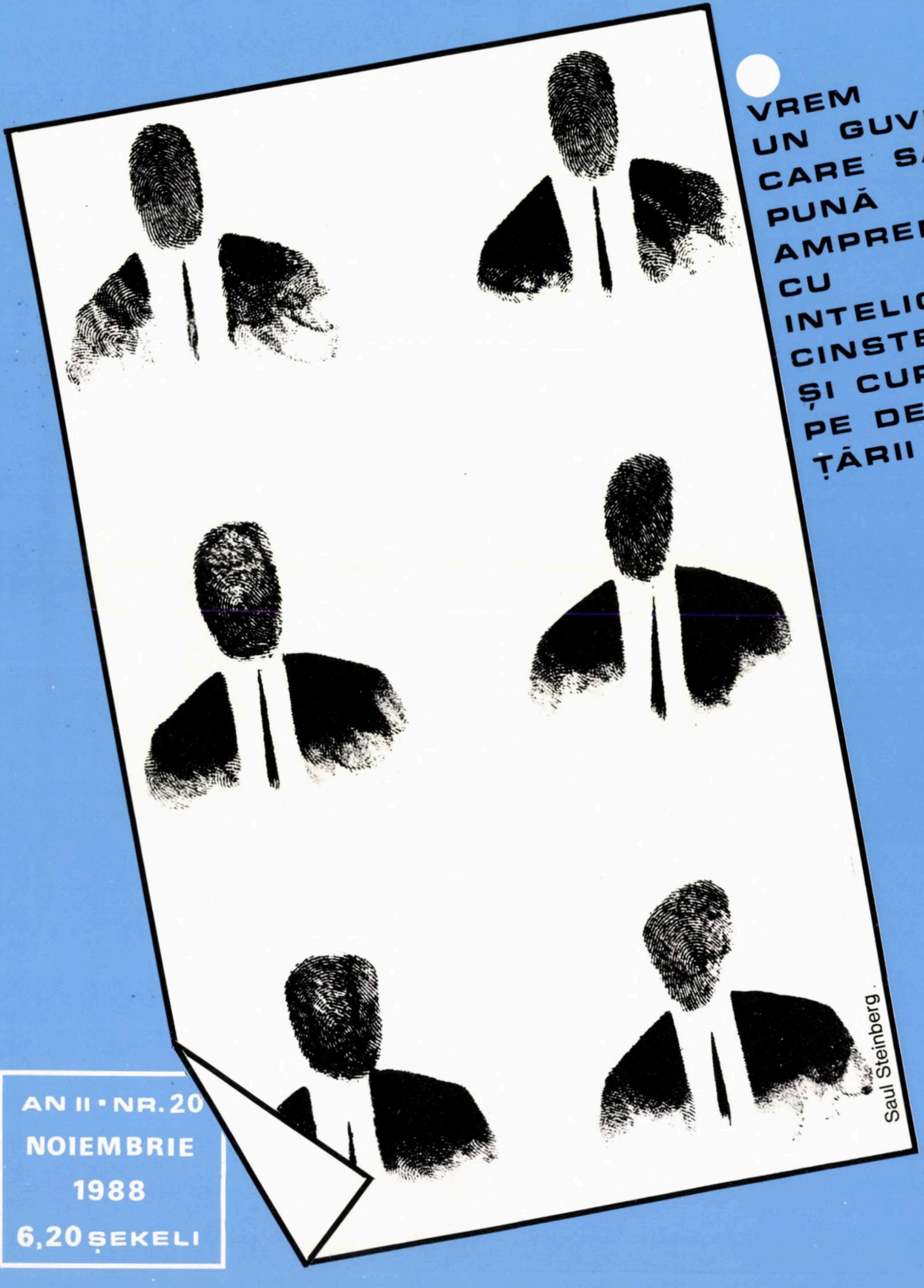

AN II • NR. 20
NOIEMBRIE
1988
6,20 ȘEKELI

IAR MATTY

Ne-a fost dor de Matty. Și atunci, ce ne-am zis? Hai să mai dăm o pagină din caricaturile lui.

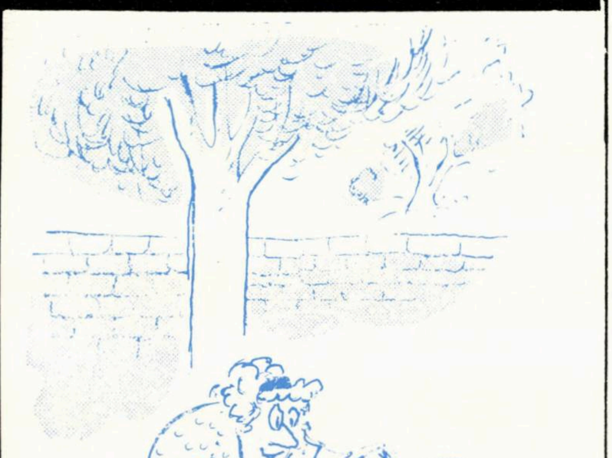

EVA ŞORBAN,
graficiană, pictor scenograf la Teatrul Naţional din Cluj, a fost anul trecut în Israel; împreună cu soţul ei, prof. Raoul Şorban.

Şi ne-a trimis acum, cu o fluturare de mînă, cîteva impresii de şi din călătorie.

Eva ŞORBAN

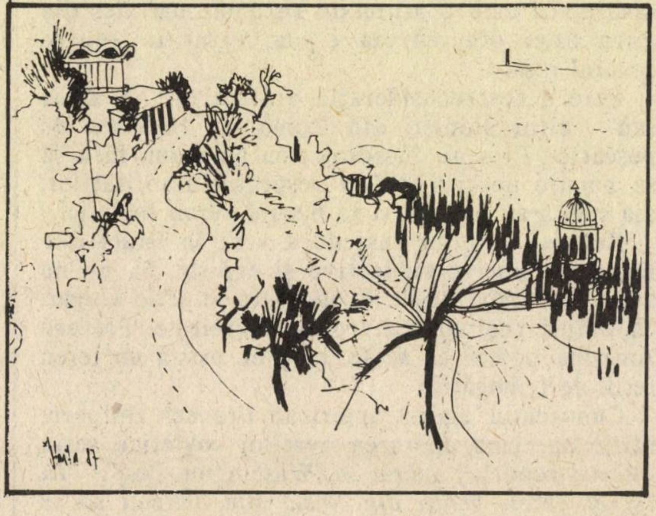

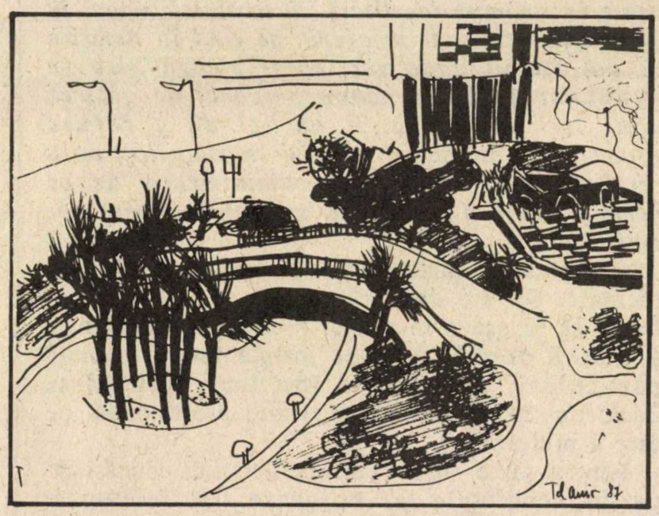

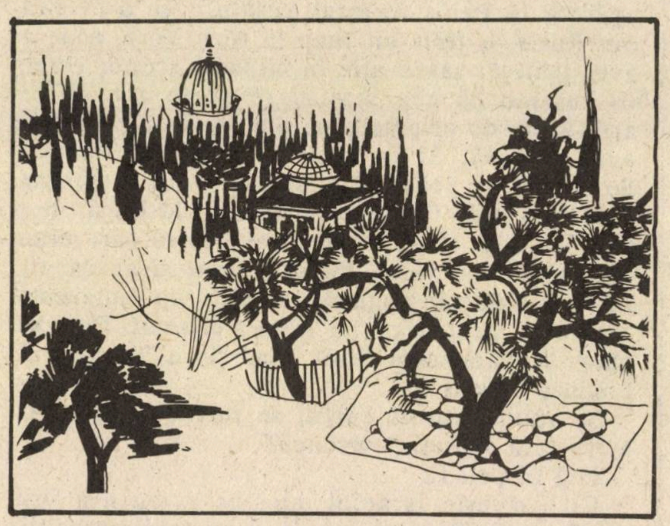

■ ADRIAN ZAHAREANU

Şi totuşi «dragostea» trece prin stomac

Scriam într-un număr trecut despre unii israelieni care-şi părăsesc ţara, spre a se stabili, mai ales, în Statele Unite. Şi nu-i învinovăţeam pe toţi. Consideram şi consider că puţini au emigrat din spirit de aventură şi mulţi din cauza situaţiei economice, falimentelor unor întreprinderi, numărului mare de concedieri.

Sînt însă şi unii evrei pe care nu-i supără într-atît situaţia critică actuală pe cît îi caracterizează pasivitatea totală faţă de Israel. Deşi, scăpaţi din ţări cu regim asupritor, ei nu au la inimă **Statul** evreiesc, nu înţeleg importanţa acestui Stat pentru fiecare evreu.

Mă refer, în special, la evreii sovietici. O descriere amănunţită a acestor evrei care trăiesc acum în Statele Unite şi care nici n-au pus piciorul pe Pămîntul Făgăduinţei, am găsit-o în cartea scriitorului francez de origină evreiască Leopold Ungar, intitulată "Marea întoarcere", apărută la Paris. Autorul, căsătorit cu o evreică din Rusia, a trăit un timp la New York, unde a avut prilejul să se afle în mijlocul acestor evrei. El susţine că cea mai mare parte a evreilor americani, de origine rusă, sînt ataşaţi de limba şi cultura rusă. Ei au fost asimilaţi în Uniunea Sovietică şi acum sînt asimilaţi în America. Pentru ei - de fapt - explică Leopold Ungar, n-a fost uşor să elimine un ideal pentru care erau gata să-şi dea viaţa. (Şi unii chiar şi-au dat-o). Ei n-au înlocuit dogmele sovietice cu sentimente evreieşti, pentru că nu le-au cunoscut. Dar, au putut să părăsească Rusia, cînd şi-au "descoperit" originea evreiască.

Şi apoi, autorul cărţii, se întreabă: "Poţi fi evreu fără educaţie evreiască?"

Iată că poţi fi.

Cît priveşte Israelul, nici un evreu n-a fost primit în ţară, în mai bune şi onorabile condiţii, decît au fost şi sînt primiţi evreii sovietici. Ei şi? Rezultatul?

Ida Nudel, primită ca o mare, foarte mare luptătoare sionistă, luînd contact cu realitatea, cu cruda realitate, consecinţă a ultimelor guverne, nu a înţeles că lupta evreilor pentru existenţă continuă abia aici în Israel. Ea a acordat recent un interviu ziarelor declarînd : *"Cînd un evreu din Uniunea Sovietică mă întreabă dacă să vină în Israel, îi răspund: Dacă eşti titrat, să nu vii decît după ce ai învăţat să faci o muncă neagră. Dacă eşti medic sau chimist n-ai ce face în Israel"*. Intrebată de ce evreii sovietici preferă să plece în America şi nu în Israel, ea a răspuns: *"Ei preferă să fie şoferi de taxi la New York şi să cîştige, decît să lucreze ca şoferi de taxi în Israel şi să fie dispreţuiţi. Israelul şi israelienii sînt indiferenţi faţă de aliaua din Uniunea Sovietică"*.

A spune că în Israel evreii sovietici sînt dispreţuiţi este o afirmaţie riscantă, mai ales din gura unei ola, căreia i s-a întins la venire covorul roşu.

Care a fost consideraţia arătată lui Al. Zissu sau altor sionişti din România, după ani de puşcărie? Ei s-au încadrat cum au putut, fără să se bucure de sprijinul şi respectul autorităţilor, aşa cum s-au bucurat şi se bucură evreii sovietici.

Refuzul evreilor ruşi de a veni în Israel este legat de motive subiective şi egoiste. Să nu ne ascundem după deget. E adevărat ce scrie Ungar, că evreii ruşi nu simt nimic evreieşte. Preferă America pentru că acolo, cred ei, există un teren fertil de îmbogăţire.

Cunoscutul ziarist american Frances Halpern, luînd oarecum apărarea evreilor sovietici, scria într-un reportaj apărut în "Washington Post": *"In Israel evreii veniţi din Rusia sînt obligaţi să se aşeze în anumite localităţi, să locuiască numai în apartamentele ce li se oferă, pe cînd în America se pot stabili unde vor, să-şi aleagă casa pe gustul lor şi să se ocupe personal de găsirea unui loc de muncă. E un fel de a refuza protecţia şi amestecul statului în viaţa lor, de a respinge un paternalism administrativ de pe urma căruia au avut de suferit în fosta lor patrie"*.

Afirmaţiile gazetarului Halpern nu stau în picioare. Se ştie doar că nimeni nu este oprit în Israel să se aşeze în oraşul preferat, nimănui nu i se refuză dreptul de a se instala într-o locuinţă particulară, nimeni n-a fost încă oprit să se încadreze în ramura de activitate profesională pe care a preferat-o.

Pentru nişte foşti cetăţeni sovietici educaţi de partid, tendinţele lor burgheze sînt relevante. Exodul evreilor din URSS oglindeşte tendinţa unei însemnate părţi din populaţia sovietică de a trăi în lumea capitalistă şi de a se înfrupta din bogăţiile ei.

Patriotism evreiesc sau - dacă vreţi - sentiment evreiesc, nu există. Acesta este adevărul.

Aşadar, concluziile care se trag din preferinţele evreilor ruşi pentru alte locuri decît ţara evreiască, dovedesc o dată în plus, că aceşti evrei nu sînt pătrunşi de importanţa Israelului pentru securitatea întregului popor evreu, pentru evitarea unui nou holocaust, pentru **contracararea** focarelor antisemite din întreaga lume. Viţelul de aur domină în continuare pe unii dintre noi, şi arată că "dragostea", indiferent cum o clasificăm, trece întîi şi întîi prin stomac şi arareori prin creier.

■ M. RUDICH

De ce am ajuns UNDE am ajuns?

Există toate şansele ca luna asta să fim mai... deştepţi, să ştim, adică, pe ce lume ne aflăm. Mai clar ce guvern a ieşit din urnele prin intermediul cărora ne-am exprimat preferinţele, fiindcă despre opinii, doctrine, programe, convingeri e mai cuminte să nu vorbim. Cei 120 de aleşi ai naţiunii îşi vor începe activitatea la data legal fixată, - în sala de şedinţe a Knessetului, în comisii şi bineînţeles la bufet, - altfel nici nu se poate, că doar oameni sîntem, - nu-i aşa? Guvernul? - ah, da, guvernul... în sfîrşit asta vom vedea.

Cu alte cuvinte, viaţa publică îşi va continua cursul, cu sinuozităţile aproape de neevitat şi cu tămbălăul tradiţional, cum se petrece, de altfel, cam pretutindeni, nu numai la noi. Cum e şi firesc, în mod deosebit ne interesează ce se întîmplă la noi. Adevărul e că spunînd: aşa-i pretutindeni, aşa se petrec lucrurile în toată lumea, - încercăm să ne consolăm şi să ne auto-convingem că, în definitiv, nu putem fi o excepţie. Şi totuşi, mulţi au dorit ca la noi răspunderea comună să se traducă printr-o altă atitudine faţă de problemele ţării - printr-o altfel de comportare în toate sectoarele. Au nădăjduit, unii, că această răspundere comună, atît de importantă în bunul mers al lucrurilor într-o ţară, va determina un stil de viaţă nu neapărat sobru, dar în nici un caz lipsit de seriozitate şi, desigur, de profundă înţelegere că ne aflăm într-o situaţie specială din multe puncte de vedere, ce nu îngăduie uşurinţi.

Trebuie remarcat că, în ultimul timp, tot mai mulţi dintre cei cu un sentiment civic sănătos ignorează, oarecum, arena politică propriu-zisă, - şi referindu-se la societatea israeliană în genere se întreabă: unde am ajuns? Intrebarea e rostită cu tristeţe, cu amărăciune, cu îngrijorare. Din păcate, cei ce strigă această întrebare observă, în numeroase sectoare, faţă de muncă, faţă de societate o atitudine lipsită de moralitate, - pofta de căpătuială rapidă şi de parvenire pe scara socială fiind fără margini; în calea celor necinstiţi, a oportuniştilor de toate categoriile, nici o barieră, nici un obstacol nu-i de netrecut. Iar peste toate astea, o gravă deteriorare a raporturilor inter-umane, pînă acolo încît apar semnele unor manifestări de-a dreptul sălbatice, uluitoare într-o societate dintre cele mai avansate totuşi, pe diverse planuri ale vieţii.

Asistăm, să recunoaştem, în anii din urmă, la manifestări absolut contrarii unui mod de viaţă civilizat. Se înmulţesc brutalităţile, grosolăniile - e dureros că trebuie spus - sporesc rîndurile delincvenţilor, violenţa parcă nu cunoaşte limite, - toate acestea umbrind, de bună seamă, bucuria ce ne-o provoacă excepţionale realizări, bunăoară în tehnologie, ori succesele atîtor tineri studioşi, preocupaţi de problemele ştiinţei şi ale artei.

Cei ce se întreabă: unde am ajuns? ("le-an higanu?") lasă a se subînţelege teama: oare spre ce ne îndreptăm, unde vom ajunge?

Intrebarea a fost pusă şi în forul cel mai înalt al Statului, de unde a pornit şi apelul pentru o sănătoasă acţiune de educaţie, care s-ar cuveni să înceapă încă de la grădiniţa de copii. (Cum rămîne însă cu părinţii? - nu întotdeauna - să nu fie cu supărare - un bun exemplu de conştiinţă civică, de comportare urbană).

Nu : "unde am ajuns?" am întreba, ci de ce, sau cum de am ajuns unde am ajuns?

Şi-acum o altă întrebare: presupunînd că se va găsi răspunsul, putem spera într-o largă şi profundă acţiune educativă în stare să producă un reviriment, o însănătoşire a societăţii la baza căreia a stat, cîndva, un pionierat legendar? Cine ştie? - poate...

Să ne legănăm, măcar atît, între speranţe şi iluzii.

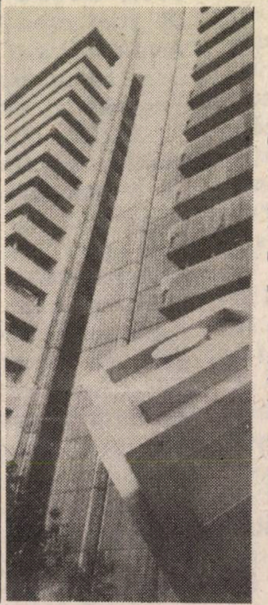

CONCERNUL KOOR ARE VREUN MILIARD DE DOLARI DATORII ŞI SE CLATINA, PERICULOS. TREBUIEŞTE CA ŞEFII MARII ÎNTREPRINDERI SA FACA CEVA SERIOS, DE URGENŢA. ADICA SA-ŞI PUNA KOOR-UL LA BATAIE !

■ *VICTOR RUSSU*

ELEFANTUL *şi* PROBLEMA

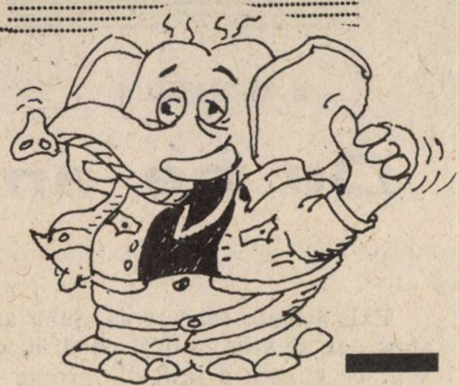

AL 121-LEA DEPUTAT

Îi admir şi-i compătimesc de pe acum pe toţi 120. Mă impresionează abnegaţia cu care renunţă toţi la îngustele interese personale, mă emoţionează profund felul în care se roagă de noi, cetăţeni de duzină, să le dăm prilejul să fie înhămaţi la carul treburilor publice. N-am nici cea mai mică îndoială: cu un asemenea atelaj (120 deputaţi-putere) vom ajunge primii la potou.

Inima mea bate la unison cu cei 120, şi sîngerează pentru el, pe care un capriciu electoral îl va plasa pe locul 121, deci de cealaltă parte a pragului. Ca şi celălalt conducător-profet, nici el nu va intra în ţara făgăduită.

Cumplită dramă. Fotografia sa nu va apare în suplimentele politice ale gazetelor de vineri. Nu va fi intervievat la radio, nu va fi văzut la Mabat, nici măcar la Erev hadaş. Ziaristul căruia îi dăduse de înţeles că-i va fi sursă de informaţii confidenţiale nu-l va mai suna la miezul nopţii. În general, apelurile telefonice vor deveni ridicol de puţine şi în plus, va trebui să plătească din buzunarul propriu nota, la finele lunii. Ca şi poşta, deplasările cu maşina, ori - Doamne fereşte! - autobuzul.

Deocamdată el mai pluteşte în văzduhul vrăjit al iluziilor. Împarte zîmbete în dreapta şi stînga, strîngeri de mînă, bătăi pe umăr. Se şi crede deputat în Knesset, nelipsit de la cocteiluri şi recepţii, cu drept la 25.000 convorbiri telefonice fără plată şi multe, multe altele.

Să-l lăsăm să-şi savureze dulcele său vis imposibil. Să nu-i dezvăluim că-i este dat să fie al 121-lea deputat...

SEMNELE TIMPULUI

Nu, viaţa n-a fost niciodată simplă pe aceste meleaguri. În antichitatea ebraică, pînă şi scurgerea timpului era o problemă complicată. În absenţa calendarului, alternarea lunilor era proclamată, printr-o procedură specială, de către Sanhedrinul din Ierusalim, pe baza depoziţiei a doi martori, c-au văzut astrul nopţii renăscut pe cer.

Acum, cel puţin la acest capitol stăm mai bine. Nu mai avem nevoie de Sanhedrin ca să ştim cînd e întîi ale lunii. Avem *tluşul*. Şi mai avem şi alte semne care ne ajută să ne orientăm în timp.

Astfel, cînd se declanşează greva cadrelor didactice ştim că a început anul şcolar. Cînd personalul "El Al" şi cel de pe aeroportul Ben Gurion paralizează circulaţia aeriană - singura noastră legătură, de fapt, cu lumea exterioară - ştim că sezonul turistic e în toi. Cînd docherii de la Aşdod şi camionagiii încrucişează braţele, ştim că a început culesul şi exportul citricelor.

Pînă aici e clar. Ce se întîmplă, însă, dacă începe anul şcolar şi corpul didactic n-a pornit greva? Mai întîi, că aşa ceva nu se prea întîmplă. În al doilea rînd, dacă totuşi şi totuşi, prin excepţie, putem conchide fără prea mari riscuri de a greşi că anul şcolar a început prea devreme. Cam în spiritul lui Şalom Alechem, care susţinea că dacă un negustor a murit fără a fi dat faliment, e semn c-a decedat în mod prematur.

S.O.S: AUR!

Nu ştiu alţii cum au reacţionat, dar pe mine ştirea despre existenţa posibilă a unor straturi aurifere în sudul ţării mi-a produs o imensă nelinişte. Asta ne-a mai lipsit! Parcă n-am avea destule necazuri şi fără aurul din Neghev...

Într-o străfulgerare, prăpăstiosul din mine a şi văzut nefasta desfăşurare a lucrurilor, pînă la limita lor extremă. Ipoteza geologilor confirmată. Ia fiinţă societatea "Aurul Neghevului" (ceva în genul "Solel Bone", "Hevrat Ovdim", sau oricare concern falimentar). Directorul general, adjuncţii săi, liota directorilor. Fiecare cu secretară, maşină şi şofer personal. Legiunea de funcţionari administrativi, contabili, planificatori, secretari, secretare etc. etc. Bravii ingineri, tehnicieni şi muncitori de pe straturile aurifere. Schemele de salarizare. Sporurile - de scumpete, de vechime, de periclitate, de metale nobile, de... de... Apoi cadourile ▶

tradiţionale - de Pesah, de Roş Haşana, de... de... Toate astea înc arcă, fireşte, preţul de cost al producţiei. Şi în scurt timp, euforia descoperirii geologice risipită, urmează cealaltă descoperire, financiară: că preţul de revenire al unciei de aur alb-albastru e 950 dolari. În timp ce pe piaţa internaţională uncia de aur se negociază la preţul de 475 dolari americani. Stupoare. Clipă de confuzie. Ce-i de făcut? Sistăm exploatarea acestei nobile bogăţii naţionale? Peste cadavrele noastre! proclamă ritos directorii (general, adjuncţii şi de rînd), funcţionarii, inginerii, tehnicienii şi batalioanele harnicilor exploratori şi exploatatori. Scandal în Knesset ("Un nou Lavi!" acuză opoziţia), opinia publică scindată (ca de obicei). Şi atunci apare şi e pusă în acţiune ideea salvatoare: subsidii. Zadarnic se opune ministrul de finanţe. Se trece la subsidierea aurului. Aşa cum se subsidiază pîinea, margarina, ouăle, carnea congelată. (Cam penibilă companie pentru metalul nobil, dar ca orice scăpătat, nu prea are de ales).

Problema e că subsidierea e o operaţie care necesită bani; ori, se ştie, ministerul finanţelor de asta e al finanţelor, că n-are. În extremis, se recurge şi de data acesta la formula clasică: se taie din sumele alocate învăţămîntului şi sănătăţii. Oricum, ce le-a rămas din amputările anterioare nu le ajunge...

Noroc că pentru o dată Israel a avut noroc şi previziunea arheologilor a fost repede infirmată. Nu, nu se găsesc zăcăminte aurifere demne de exploatat în Neghev. Uf, bine c-am scăpat şi de coşmarul ăsta!

MM

ORDINEA NOUĂ DE LA BNEI BRAK

Să nu uităm sederul de la Bnei Brak. Nu cel din Hagada, din seara de Pesah, ci sederul, ordinea veche-nouă ce domneşte acolo în toate zilele anului. Fără televiziune, fără teatru şi cinema, fără ziare (amintiţi-vă de şarjele explozive depuse la ultimele două chioşcuri unde se mai aflau în vînzare). Adăugaţi la toate acestea aversiunea pentru ştiinţă (arheologie, anatomo-patologie, ştiinţele naturii), pentru instrucţie şi cultură în general şi veţi căpăta imaginea a ceea ce ni se pregăteşte. Nouă, tuturor. Căci fanatismul nu se mulţumeşte să fie doar orb, ci vrea ca toată lumea să fie ca el.

Să fim preveniţi. La Bnei Brak şi în alte cîteva locuri tenebroase, se urzeşte pînza din care să fie croită apoi cămaşa de forţă ce ne este destinată tuturor. Căci în lumea nebună în care ne este dat să trăim e cu putinţă şi această enormitate: ca cei cu minţile întunecate să-i lumineze pe cei teferi.

PE CINE NU

Balcanicii au siesta, italienii au fiesta, ibericii corida, sud-americanii carnavalul; dar cel mai nostim e la noi, în sezon electoral.

Făgăduielile candidaţilor mă înduioşează, apelurile partidelor îmi merg la inimă, minciunile demagogilor îmi stîrnesc întreaga admiraţie: eu unul nu mă simt în stare.

Îi ascult şi chiar, pînă la un punct, îi admir pe mincinoşi - de toate culorile, din toate partidele. Cu o singură excepţie: mincinoşii care cred în propriile lor minciuni. Căci pentru gustul meu sînt prea stupizi. Ei îmi amintesc de acel efendi din Cairo care era împiedicat să-şi facă somnul dulce de după amiază (ah, siesta!) de larma asurzitoare a puştilor din cartier. Pînă cînd a deschis fereastra şi le-a strigat: "Nătărăilor! Voi bateţi ţurca aici şi la Ghiza se dă halva..." Evident, puştimea a rupt-o la fugă.

După un ceas sau două, efendi s-a trezit din somn, s-a îmbrăcat în mare grabă şi a zbughit-o pe uşă.

"Unde alergi aşa grăbit?" îi strigă Fatima pe fereastră.

"La Ghiza se dă halva!" răspunse, gîfîind.

Stupid am spus? Mai rău: periculos.

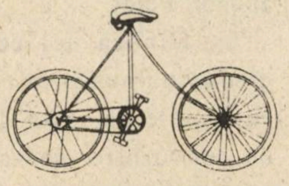

PEPY şi NELU FEDER
HOLON
Str. SOKOLOV 61 – Telefon 84 73 81
ASORTIMENT DE POŞETE, SERVIETE
VALIZE, PORTOFELE ŞI DIVERSE CADOURI

SHIMON PERES la MINIMUM

● Despre aliaua cea cumintе, şi tăcută şi etcetera

● Despre viitorul ţării

S-a discutat în vremea din urmă atît de mult (şi cu asemenea patimi şi amărăciune-n suflete) despre qvasi-izgonirea "românilor" de pe scena politică a ţării - încît ni s-a părut firesc să ascultăm (altera pars?) cuvîntul unui reprezentant autorizat al establismentului israelian. In speţă d. Shimon Peres.

Şi, fiindcă noi cei cuminţi (şi etcetera) ne gîndim nu numai la destinul tribului evreo-român ci, înainte de toate, la viitorul ţării, am profitat de convorbire, pentru a-i cere lui Peres să ne vorbească despre problema **schizofrenizantă** a "convorbirilor de pace" posibile sau imposibile.

ALIAUA ROMANA - PILON DE NADEJDE AL SOCIETAŢII ISRAELIENE

MINIMUM: Stimate domnule Shimon Peres, nu demult imaginea plastică pe care aţi folosit-o, potrivit căreia românii au păşit în scenă în pantofi cu talpă de gumă ca să nu facă gălăgie şi apoi s-au integrat minunat în spectacol (cităm din memorie), a avut ecou şi a prilejuit **interpretări** de tot felul. V-am ruga să vă autocomentaţi, descifrînd mai concret semnificaţia acestor cuvinte?

SHIMON PERES: Mă bucură că cele rostite de mine la solemnitatea în onoarea rabinului Rosen au găsit ecou în rîndurile olimilor din România.

Este cunoscut şi recunoscut faptul că evreii din România s-au distins dintotdeauna printr-o afinitate puternică faţă de Eretz Israel, faţă de judaism şi sionism. E deajuns să menţionăm cîteva din kibuţurile pe care olimii din România le-au întemeiat în anii '30 - Dalia, Ruhama, Maabarat, Ramat David, Şamir, Dafna - pentru a aprecia contribuţia profundă a mişcării sioniste din România la opera de colonizare şi de construcţie din Eretz Israel.

Mişcările sioniste care au înflorit în România după cel de-al doilea război mondial, în pofida vicisitudinilor şi grelelor obstacole puse în cale de autorităţile vremii, au generat două mari şi importante valuri de alia, la începutul anilor '50 şi la sfîrşitul acelui deceniu. Practic, chiar în perioadele la care porţile erau ferecate aliaua din România n-a încetat şi ea continuă pînă în ziua de azi.

In prezent, se află printre noi cîteva sute de mii de evrei harnici şi devotaţi, cu un nivel uman şi profesional ridicat, a căror încadrare fermă şi rapidă în toate sectoarele vieţii culturale, sociale şi economice din ţară poate servi drept exemplu şi model fiecărui ole.

Integrarea extrem de reuşită a iudaismului român este o mărturie vie, incontestabilă a

calităţilor şi talentelor fiilor lui, care n-au precupeţit trudă şi eforturi pentru a deveni, fără agitaţie, fără lamentări, un pilon de nădejde al societăţii israeliene.

DEPLINA INDREPTĂŢIRE LA UN LOC CORESPUNZATOR IN VIAŢA PUBLICA

M. Aprecierile dvs. măgulitoare la adresa alialei române, ne incită să vă întrebăm, în spiritul figurii dvs. de stil, dacă nu consideraţi, ca şi mulţi dintre noi, că pe scena politică "românilor" li s-a rezervat doar un rol de "mare mută". Mai concret, prin cine şi în ce măsură s ocotiţi că probleme şi interese specifice ale alialei noastre vor fi promovate în Knesset şi în guvern?

S.P. Fireşte, marea contribuţie a evreilor din România la dezvoltarea statului şi societăţii israeliene îi îndreptăţesc să ocupe un loc corespunzător în oricare din multiplele şi variatele domenii de activitate ale vieţii publice israeliene. Spre lauda judaismului român se cuvine relevat că niciodată el n-a acţionat pentru divizare şi închistare pe fond comunitar; dimpotrivă, contribuţia lui s-a realizat într-o perspectivă largă, într-o concepţie de stat unitar. Niciodată evreii din România nu s-au cantonat într-un cadru strîmt, ci totdeauna au apărut ca parte inte grantă a ansamblului pe care-l constituie societatea israeliană. Ei şi-au adus contribuţia la care ne-am referit acţionînd ca entităţi individuale pentru binele general şi nu pentru a apăra interese strîmte, de grup.

Tocmai în acest fel ei şi-au afirmat prezenţa, şi-au pus amprenta şi au lăsat urme durabile în orice loc şi domeniu de activitate şi, desigur, şi în cel politic. Pe lista candidaţilor Maarahului pentru Knesset se găsesc numele originarilor din România Micha Hariş, Menachem Ariav şi Baruch Wagner. Toţi trei sînt încadraţi pe locuri reale si e neîndoielnic că ei vor şti să se preocupe de problemele şi doleanţele ce vor fi ridicate în faţa lor, aşa cum au făcut şi pînă acum!

NU! - opţiunii muţeniei;
DA! - opţiunii păcii, securităţii, caracterului democratic şi evreiesc al statului nostru

M. Aliaua română este acut sensibilizată de situaţia internă şi internaţională a ţării atît de complexă în momentul de faţă. Ce perspective consideraţi că se vor deschide pentru soluţionarea problemelor grave ale Israelului în perioada de după alegeri? ▶

S.P. După cum ştiţi, eu susţin de ani de zile că problema centrală a statului nostru este: cum să asigurăm pacea şi securitatea Israelului şi, totodată, cum să răspundem cerinţei ca el să rămînă un stat democratic şi evreiesc.

In Iehuda, Şomron şi Gaza locuieşte o populaţie masivă arabă care nu doreşte să fie sub stăpînirea noastră. Poporul nostru, care a luptat pentru Independenţă statală după ce timp de 2000 de ani a suferit ca minoritate naţională, nu poate avea pretenţia de a impune dominaţia sa asupra altui popor. De altfel, dacă Israelul va continua să menţină sub dominaţia sa o atît de numeroasă populaţie arabă nu va fi posibil să păstreze caracterul evreiesc al statului. Aceasta ar însemna spulberarea viziunii sioniste şi, deasemenea, ar bara drumul spre realizarea dezideratului arzător de a se pune capăt cercului vicios al violenţei şi pierderilor de vieţi omeneşti.

Sarcina noastră este de a acţiona în vederea unui acord politic care să se întemeieze pe un compromis teritorial şi pe asigurarea securităţii noastre. Iordanul va fi graniţa de securitate a Israelului şi nici o forţă militară nu-l va traversa. Această poziţie a fost acceptabilă pentru noi de multă vreme, iar acordul de la Londra din 1987 a deschis calea pentru tratative cu Iordania pe această bază. Dar partenerii noştri din guvernul de unitate naţională, după ce s-au împotrivit ieşirii din Liban şi acordului-pachet care a dus la diminuarea substanţială a nivelului inflaţiei, au perseverat pe drumul lor negativist, făcînd să eşueze orice posibilitate de a dezvolta în continuare înţelegerea realizată la Londra. Rezultatele stagnării sînt prea bine cunoscute: intifada, care se desfăşoară de circa 10 luni, dăunează considerabil economiei, securităţii şi poziţiei internaţionale a Israelului.

Eu cred că singura perspectivă pentru realizarea unui acord constă în convorbiri şi înţelegere cu reprezentanţii iordanezi şi palestinieni care doresc să colaboreze cu noi în străduinţa de a instaura o pace stabilă în regiunea noastră.

Ziua alegerilor este menită să marcheze o piatră de hotar în istoria statului nostru. In rîndul cetăţenilor israelieni se întăreşte convingerea că anexiunea (teritoriilor) şi intifada constituie un drum fără ieşire. Trebuie să fim drepţi cu noi înşine. Să nu cădem victime retoricii confuze a dreptei, să dăm şanse păcii. Actualmente problema nu este "cu cine să discutăm", ci "dacă ne propunem să discutăm". Likudul a frînat procesul de pace prin aceea că a decretat, cu evidentă lipsă de răspundere, că este interzis să discutăm! Personal am convingerea nestrămutată că cetăţenii Israelului se vor opune "opţiunii muţeniei", pe care o preconizează Likudul, şi că vor prefera, în locul ei, opţiunea curajoasă a păcii şi securităţii.

Interviu realizat de
I. FINTINARU

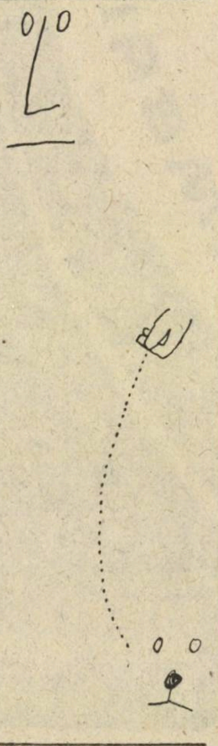

PARLAMENTARA

de ION ATLAS

In parlamentul nostru din Statul Israel
Aleşii se înfruntă-n probleme cardinale:
Democraţie, pace, ori drepturi sociale,
Oricare-ar fi subiectul, ei se combat cu zel.

De sus, de la tribună, cu gesturi mari teatrale
Şi-aruncă vorbe grele, insulte fel de fel:
"Bandit!", "Lepădătură!", "Stîrv!", "Trădător!", Mişel!"...
Ca-ntr-o încăierare de precupeţi din hale.

Un tată cu principii, profund îngrijorat,

Privind emisiunea din Knesset, la Mabat,
Şi auzind expresii parlamentare, pure,

Se adresează soaţei cu glasul tunător:
"Ia, tu, de-aici copiii şi du-i în dormitor
Că uite aşa învaţă să urle şi să-njure!"

PROF. EFRAIM KATZIR

NU ARE NOSTALGIA ONORURILOR PREZIDENŢIALE

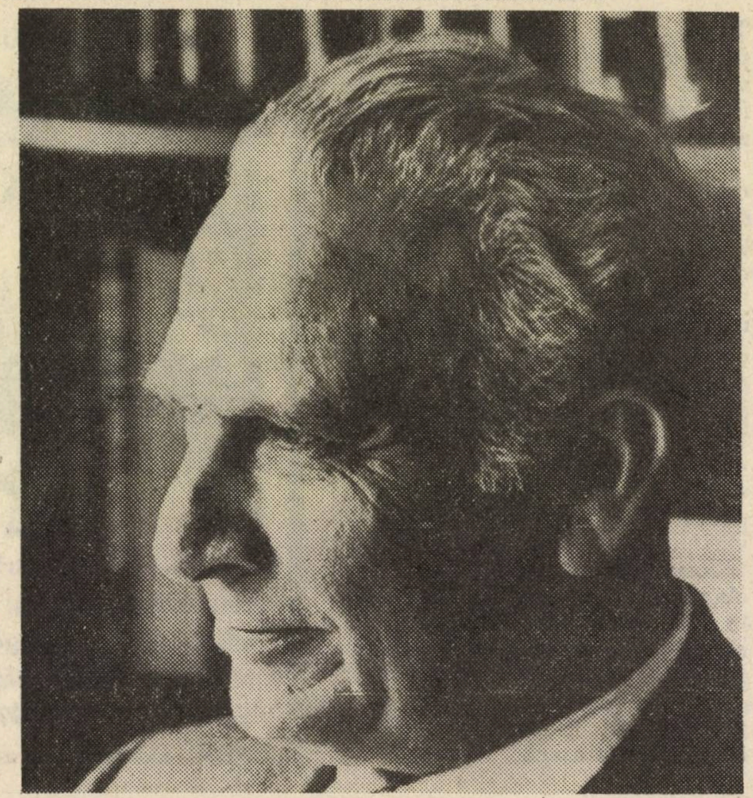

Are acum 72 de ani, dar arată minunat, este în plină putere, înoată, se antrenează zilnic pe bicicleta medicală, călătoreşte des în întreaga lume.

Prof. Efraim Katzir, care a fost al patrulea preşedinte al Statului Israel, este un savant şi cercetător de renume mondial. In afară de catedra de la Institutul Weizman, el conduce şi Centrul de bio-tehnologie de la Universitatea Tel Aviv. E conferenţiar la diferite universităţi din străinătate. Activitatea publică şi-a redus-o la minimum de cînd a părăsit Casa Preşedintelui. Mai este preşedinte la "ORT", conduce proiectul "Anul 2000 în Galil", dar "păcat de fiecare moment pe care nu-l dedic ştiinţei".

Locuieşte într-o casă simplă la Rehovot. Mai are la dispoziţie maşina ministerială "Volvo" şi un şofer, dar la locuinţa somptuoasă de la Ierusalim şi la cele două secretare a renunţat. "Am o secretară la Institutul Weizman şi una la Universitate - mi-e suficient".

● Toţi sîntem vinovaţi

E întrebat uneori dacă nu are nostalgia onorurilor prezidenţiale.

- Ferească Dumnezeu! Eu am văzut în funcţia de preşedinte o misiune naţională şi atît. N-am avut niciodată apetit la onoruri de protocol. Am hotărît să părăsesc această funcţie după prima cadenţă căci dacă nu aş fi procedat astfel, aş fi fost pierdut pentru ştiinţă. Desigur, nu regret cei cinci ani petrecuţi la Casa Preşedintelui, dar ştiinţa este o ocupaţie minunată. Prin ea pătrunzi în secretele bazelor Universului. Stiinţa şi tehnologia sînt cel mai puternic instrument de confruntare cu mediul ambiant şi de înţelegere a lumii.

I se reaminteşte, cîteodată, faimoasa frază: *"Cu toţii sîntem vinovaţi"*, pe care a "aruncat-o" acum 15 ani, în timpul războiului de Iom Kipur şi care a produs indignarea unor cercuri.

- Am explicat nu o dată că nu am intenţionat să spun că noi toţi purtăm vina deficienţelor care au dus la război, ci că noi toţi, ca societate, sîntem răspunzători de faptul că nu am creat aici, tot ceea ce am fi putut crea.

Profesorul Katzir este îngrijorat de tendinţele materialiste din societatea israeliană.

- Aceste tendinţe care izvorăsc din concepţia greşită, exprimată prin: "Să mîncăm şi să bem, căci mîine vom muri", sînt răspîndite de oameni care nu cred în marile idealuri sociale şi umane. Şi nici în cele ale iudaismului. Noi sîntem o verigă mică în lanţul generaţiilor. Noi beneficiem de realizările generaţiilor precedente şi datoria noastră este nu numai de a ne asigura nouă înşine un nivel ridicat de viaţă, ci şi de a lăsa generaţiilor viitoare o moştenire bogată.

● Fereşte-te de politică

Profesorul Efraim Katzir povesteşte că în tinereţe a făcut parte din anturajul lui Haim Weizman, care era chimist, şi a fost primul preşedinte al Statului Israel. Din cînd în cînd venea la el pentru a-l ţine la curent cu noutăţile din ştiinţă.

- Odată, povesteşte prof. Katzir, Weizman mi-a spus: *"Tinere, ai să devii un savant. Dar te previn să nu intri în politică. Altminteri ai s-o sfîrşeşti ca mine..."*

Efraim Katzir a ajuns şi el preşedinte, dar nu a avut amărăciunile lui Weizman. ▶

Totuşi, prea mari satisfacţii de pe urma politicii nu a avut. El nu se împacă de loc cu unele idei la care ţin atît de mult anumite cercuri.

- Ideia ca noi să stăpînim regiunile Iehuda şi Şomron, nu mă atrage. Nu vom putea să-i ţinem pe locuitorii acestor regiuni ca cetăţeni de categoria a doua şi ne vom transforma într-un stat bi-naţional. Eu recunosc că atunci cînd Beghin mi-a prezentat planul său de autonomie, mi-a surîs. Dar întotdeauna am preferat planul Alon. Cît timp O.E.P.-ul nu-şi schimbă poziţiile, el nu poate fi partener de tratative. Dar dacă şi le va schimba, trebuie să discutăm cu el. E clar că va trebui să renunţăm la anumite teritorii. Dar e necesar să elaborăm un plan pe mai multe etape, astfel încît dacă nu se va realiza cum trebuie, să putem renunţa la el în fiecare etapă.

MINIMUM NU VREA

...ca viitorul nostru prim-ministru să-şi ia capul in miini şi să plîngă,ca Golda Meir în zilele războiului de Yom Kipur, din 1973 : " ce-am făcut, Doamne, ce-am făcut!

MM

Municipalitatea oraşului Natzeret-Illit primar

MENAHEM ARIAV

din tribul evreo-român

preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

Municipalitatea oraşului Natzeret-Illit sprijină, din punct de vedere organizatoric, concursul nostru

MINIMUM ● MEMORIA

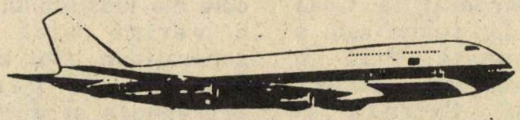

ADI TOURS

TEL AVIV — ALLENBY 111
(în pasaj)
☎ 623650, 624753, 625406

E. WEISS

SE APROPIE SEZONUL DE IARNA

● **AGENŢIA NOASTRA ANUNŢA ONOR CLIENTELA CA PREGATEŞTE UN PROGRAM TURISTIC BOGAT ŞI VARIAT PE MINUNATE TRASEE ALE ROMÂNIEI, UNGARIEI, IUGOSLAVIEI, AUSTRIEI.**

● **ŞI NU UITAŢI: CINE OPTEAZA PENTRU UN REVELION CU *ADI TOURS* SE POATE CONSIDERA NOROCOS.**

● ***PREŢURILE* CONVENABILE, CA ÎNTOTDEAUNA LA** ADI TOURS

המערך

הדרך לפריצת דרך

MAARAH

ORIGINARII DIN ROMÂNIA ÎN STATUL ISRAEL au destulă experiențǎ de viață și concepții clare, încît să nu facă greșeli nici de data aceasta. Votul unit al alialei noastreunite, poate salva țara de la alunecarea pe o pantă periculoasă, pe care ar putea angrena întreaga populație. Vrem să aducem la putere Maarahul ca forță politică a majorității israeliene absolute. Sfidăm statisticile ! Vom vota cu o majoritate zdrobitoare Maarahul, pentru realizările lui naționale de pînă acum, pentru platforma lui politică realistă și constructivă de viitor, pentru concepțiile lui politice și social-economice și, în primul rînd, pentru poziția lui în problemele păcii, poziție ce coincide perfect cu vederile alialei noastre.

Originarii din România votează pentru politica Maarahului de impulsionare a procesului păcii, fără retragere la granițele din 1967, prin aplicarea „planului generalilor“ din Maarah, cu părăsirea centrelor dens populate de arabi în teritorii, dar păstrarea graniței pe Iordan, cu puncte de observație și control ale Zahalului și demilitarizarea zonelor evacuate.

Originarii din România în Israel dezaprobă politica încăpățînată a „nu“-urilor Likudului și se pronunță împotriva stagnării politice care a deschis calea Intifadei. Originarii din România în Israel admiră perseverența lui ȘIMON PERES pentru apropierea păcii, fermitatea lui ITZHAK RABIN în combaterea dezordinilor în teritorii și securitatea țării și populației noastre, lupta lui ISRAEL KEISAR pentru drepturile salariaților și pensionarilor. Aliaua originarilor din România votează, de aceea,

EMET - אמת

NUMAI M A A R A H U L POATE ... SĂ DESCHIDĂ DRUM PĂCII

NUMAI M A A R A H U L POATE ... SĂ LE SCOATĂ LA LUMINĂ

NUMAI L I K U D U L POATE ... SĂ SPUNĂ N U !

NUMAI L I K U D U L POATE ... SĂ ÎNCURCE TREBURILE ȚĂRII

30 DE NOPȚI

Un ofițer kibuțnic, un extremist din Mea Shearim, un rabin american și un evreu asimilat revendică, fiecare, în jurul unei mese rotunde, titlul de

EVREUL IDEAL

Totul a început cu un anunț într-un ziar: un Fond pentru educație, finanțat de factori din străinătate, caută un director. Candidatului i se cere o singură calitate: să poată dovedi că el este "evreul ideal". Acest anunț ispititor a atras atenția unor persoane foarte diferite: aluf mișne Iaron, kibuțnic ateist și cu un trecut bogat în lupte, care se află în pragul încheierii stagiului militar, reb Avrum Hendelman, hasid din Mea Shearim, rabi Alexander, rabin conservativ din Statele Unite, și Francois, un evreu asimilat din Franța, pictor căsătorit cu o franțuzoaică creștină, al cărui crez e că unificarea religiilor va duce la ameliorarea relațiilor dintre om și semenul său - ceea ce este idealul evreiesc.

Cei patru s-au reunit la o dezbatere în jurul mesei rotunde. Fiecare și-a expus concepția de viață. Dezbaterea a fost liberă și sinceră. Dar...

Se înțelege că această dezbatere nu a avut loc în realitate. Ea este doar un spectacol imaginat de tînărul rabin Tzuri Bublil, în vîrstă de 31 de ani, conferențiar în științe juridice. În trecut el a fost locuitor al orașului Yamit din Sinai și activist al mișcării "Bnei Akiva" în țară și în Statele Unite.

Dialogul e oare posibil?

Oare există evreul ideal? Oare acest ideal nu este îndepărtat și imposibil de realizat? Rabinul Bublil s-a așteptat la această întrebare. Nici el nu are un răspuns categoric. Ceva din acest ideal este întruchipat de fiecare din figurile care participă la dezbatere: entuziasm sionist, fidelitate față de valorile iudaice, devotament, dragoste de popor și țară, dragoste pentru Thora.

Ce anume simbolizează aluf mișne Iaron? Oare se poate stabili un dialog între el și habotnicul din Mea Shearim? Sau între el și rabinul american, pentru a nu mai vorbi de franțuzul asimilat?

Iaron , militarul, reprezintă rădăcinile pe care această țară le-a "oferit" fiilor de imigranți de altădată , cei care-și căutau un punct de sprijin în Univers. "Eu sînt omul căruia îi pasă de tot ce se petrece în această țară. Nimic nu mă obligă, pe mine și pe camarazii mei , să dăm mai mult decît ni se cere. Dar, fiindcă ne pasă, noi ne simțim îmboldiți să ne apărăm casa cu orice sacrificiu. Aceasta este semnificația devizei "Toți fiii lui Israel sînt giranți unii pentru alții" și aceasta este semnificația sionismului", spune Iaron.

Habotnicul din Mea Shearim nu are îndoieli. Toată viața lui și-a dedicat-o studierii Thorei și rugăciunilor. "Numai seara, cînd mă întorc acasă, îmi fac puțin timp liber să mă ocup de cei 12 pui ai mei". După părerea sa, educația ateistă este sursa tuturor relelor. "Priviți: droguri, fuga din țară, asimilism. Chiar și aici în țară există asimilism. Mulți tineri evrei se asimilează cu voluntarele venite din străinătate. La noi, în Mea Shearim, nu veți găsi toate astea, ci numai educație religioasă".

Rabinul american e convins că salvează suflete. "Zi și noapte trudesc pentru a opri valul de căsători mixte, dau lecții de iudaism tinerilor - și cu rezultate". Dar ca evreu modern el are înțelegere pentru evreii care vin la rugăciune fără "kipa", care călătoresc de Șabat, sau care aleg femei în funcții de rabini. "Noi mergem astfel pe drumul lui Maimonide (Rambam), care ne-a arătat calea de mijloc, calea de aur".

Pictorul Francois vede sensul vieții sale în crearea unui pod către lumea creștină. "Creștinii ne-au urît, ne-au persecutat, au exterminat o parte a poporului nostru - de ce? Pentru că totdeauna am fost diferiți și bizari. Nimeni nu-l iubește pe străin și pe bizar. Eu mă străduiesc să nu mă asimilez, ci să le permit să mă cunoască, să înțeleagă că putem conviețui împreună". Și cînd habotnicul din Mea Shearim îi reproșează că s-a însurat cu o creștină, pictorul replică: "De ce nu? Numai fiindcă nu este evreică? Dar este rasism pur!"

Dezbaterea avansează spre alte teme și alte teme: mod de viață, norme de comportament, sisteme de educație. Și soarta teritoriilor este abordată. Iar distanța dintre concepții pare din ce în ce mai mare. O prăpastie.

Dacă privim în mod obiectiv această dezbatere și semnificațiile ei, vom ajunge la concluzia că nu există o asemenea figură ca "evreul ideal". Dar rabinul Bublil consideră că toți cei patru participanți la discuție au în ei acele însușiri din care se compune figura "evreului ideal". Și el conchide: "Evreu ideal este fiecare din noi în măsura în care ne recunoaștem fie și măcar în una din aceste calități."

ophir tours

DESTINATARUL SCRISORII:

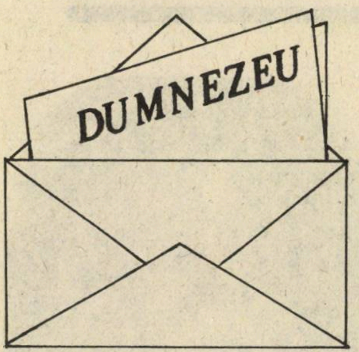

Circa 120.000 trimiteri poştale considerate pierdute ajung zilnic la serviciul special al poştei centrale. Cele mai multe dintre aceste mesagerii enigmatice îşi află aici dezlegarea. O scrisoare pierdută în versiune israeliană...

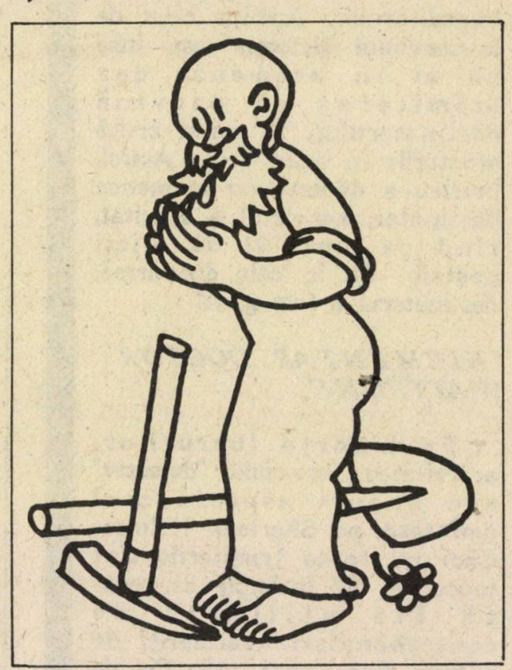

Dumnezeu văzut de

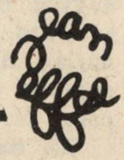

După cît se pare, corespondenţa cu Dumnezeu nu se face numai prin intermediul Zidului de apus. Sînt inşi care consideră că pot recurge şi la serviciile obişnuite ale poştei israeliene. Dovada: plicul expediat de cineva - un bolnav? din personalul medical? - de la spitalul Western State Hospital din oraşul Staunton, Virginia - USA avînd ca destinatar: *Dumnezeu Atotputernicul c/o dirigintele poştei din Ierusalim...*

DE 120.000 DE ORI "ADRESANTUL NECUNOSCUT"

Nu e singura bizarerie poştală. S-a întîmplat ca din Anglia să se primească un plic avînd ca destinatar pe Moş Crăciun. Caută, găseşte-l şi pune-l să semneze de primire...

Un milion de trimiteri poştale sînt triate zilnic de poşta israeliană. 12 la sută, poartă adresa incertă - chiar dacă nu extravagantă - solicitînd un tratament special. Altminteri n-ar ajunge niciodată la destinaţie. Un serviciu special, "detectiv", a fost creat în acest scop.

Cel mai frecvent, problema e de natură lingvistică. În principiu, poşta israeliană acceptă trimiteri în orice limbă vorbită. Chestiunea e simplă cînd e vorba de o limbă de circulaţie largă - engleza, franceza, germana, spaniola etc. Se întîmplă însă să ajungă scrisori cu adresa în japoneză sau bulgară. În asemenea caz, serviciul "detectiv" recurge la oficiile unui cunoscător al respectivei limbi şi destinatarul e depistat curînd.

Sînt, apoi, trimiterile "cosmonauţilor", a persoanelor cu capul în nori. E uimitor cîte încurcături pot produce aceste persoane. O doamnă din Holon de pildă, pe nume Smadar Turgeman, a pus într-un plic un cec fără numele destinatarului şi fără, bineînţeles, să menţioneze numele nici pe plic. Şi ca misterul să fie total, a omis să indice adresa retur. Şi-a dat seama de gafa multiplă, de abia după ce a pus plicul (imaculat şi netimbrat) la cutie. Panicată, a început să alerge: la oficiul poştal din Holon, la serviciul regional din Tel Aviv, la serviciul central din Ierusalim. Părea o misiune imposibilă: caută acul în carul cu fîn, un plic printre un milion de trimiteri ce se scurg în fiecare zi... Şi totuşi, imposibilul s-a produs, plicul recuperat de către mult prea distrata expeditoare!

PLICURI CARE FAC OCOLUL LUMII

Au fost cazuri cînd plicul a făcut ocolul lumii pînă să ajungă în mîna destinatarului. I s-a întîmplat, între alţii, lui Arie Lerner, din localitatea Iehud, 10 km. distanţă de Tel Aviv. Din Polonia, unde fusese deţinut politic sionist, i s-a expediat un document, de mare însemnătate pentru el. Plicul i-a fost trimis la Johannesburg, unde lucra în calitate de reprezentant diplomatic. Poşta sud-africană n-a reuşit să dea de urma destinatarului şi a ţinut plicul timp de 4 luni. Apoi l-a trimis poştei israeliene. N-a fost nici o dificultate pentru cei de la serviciul "detectiv" să identifice destinatarul.

Se întîmplă ca destinatarul să-şi fi schimbat între timp domiciliul, fără a indica noua adresă. Procedura comună în asemenea caz e clasică: plicul cu menţiunea "plecat fără adresă" este restituit ▶

expeditorului. Ambiţia celor de la serviciul "detectiv" este însă ca şi în asemenea caz trimiterea să parvină destinatarului. Şi nu-şi cruţă eforturile în acest scop. Astfel, pentru a depista un asemenea destinatar, serviciul a solicitat, rînd pe rînd, 21 de oficii poştale. Şi, în cele din urmă, destinatarul a fost găsit!

"ELEMENTAR, DOCTOR WATTSON!"

Prin forţa lucrurilor, activitatea serviciului "detectiv" are uneori aspecte ce-l amintesc pe Sherlock Holmes. Căci nu toate trimiterile sînt inocente. Se întîmplă ca poşta să fie utilizată de contrabandişti, traficanţi de devize, drogomani, etc. Cei de la serviciul "detectiv" ar avea multe de povestit la acest capitol. Decît că discreţia face parte din profilul profesional.

Ca excepţie de la regula ce şi-au impus-o au consimţit să relateze un caz amuzant, petrecut nu de mult. Pe baza unor informaţii demne de crezare, poliţia a ajuns la domiciliul unui infractor bănuit a fi participat la o spargere în urma căreia s-a ales cu o sumă însemnată. La percheziţie nu s-a găsit însă nimic. *Et pour cause:;* Simţindu-se încolţit, infractorul a ales o cale obişnuită spre a se descotorosi de suma compromiţătoare: a pus toţi banii într-un colet, pe care l-a expediat la o adresă fictivă. Se înţelege că şi adresa expeditorului n-a fost chiar reală. Dar trucul nu l-a salvat. Coletul compromiţător a fost depistat la triere. Mai departe a fost treaba poliţiei...

VICTOR MINCU

TATAL - OFIŢER S.S., FIICA EVREICA (PRIN CONVERTIRE)

Barbara Tauffer şi-a aflat liniştea sufletească la Ierusalim. Fiică de ofiţer S.S., pe care l-a iubit şi detestat, şi-a legat viaţa de cea a victimelor sale de ieri. Ca ziaristă şi diplomată austriacă a cutreierat jumătate de lume şi a jucat pe degete cealaltă jumătate. A cunoscut celebrităţile zilei, a stîrnit pasiuni, a trăit cu frenezie clipa trecătoare şi acum a găsit eternitatea. Ca evreică. În iudaism.

Barbara: da, e un simbol

TEL AVIV - PRIMUL IMPACT

A descins prima dată la Tel Aviv în 1963, în calitate de trimis al ziarului "Express" din Viena. Asta a fost după îndelungata şi chinuitoarea ei confruntare cu trecutul tatălui ei, ofiţer S.S., om de teatru, care, între altele, regizase un film de propagandă nazistă.

În 1968 Barbara a venit din nou în Israel, de astă dată ca reprezentantă a omului de afaceri vienez Karl Kahane. În această perioadă a cunoscut un diplomat austriac, cu care s-a măritat. Diplomatul a rămas 3 ani în post la Tel Aviv, după care a servit un an în Indonezia. Apoi Barbara a divorţat. În 1975 revine la Tel Aviv, în funcţia de ataşat cultural şi de presă. Era tînără, frumoasă, şi Tel Aviv a primit-o cu braţele deschise. Tot aşa lumea diplomatică. Era admirată, curtată, se brodau în jurul ei legende. Se aminteau legăturile ei cu Axel Springer, asul presei vest-germane, că face parte din cercul cancelarului Kreisky.

Societatea israeliană a primit-o cu toată căldura. Salonul ei devenise loc preferat de întîlnire pentru boema tel-aviviană, scriitori, artişti, dar şi generali şi oameni politici.

Staţia următoare a fost Paris. După efervescenţa israeliană, oraşul-lumină i s-a părut Barbarei superb, dar... "Oraş frumos, dar rece", îşi aminteşte Barbara. "Oameni rezervaţi, o societate închisă. Aici am simţit pentru prima dată gustul amar al singurătăţii. Şi tot aici şi-a făcut drum în mine ideea convertirii la iudaism". ▶

IDENTIFICAREA CU VICTIMELE DE IERI ALE TATĂLUI

Cînd a ajuns la convingerea că locul ei este în mijlocul poporului evreu, a luat legătura cu rabinul Lau. "Simţeam că există un singur loc pe lume în care mă simt acasă - Israel. Şi un singur răspuns la frămîntările mele - iudaismul. Mă temeam că rabinii nu vor accepta istoria mea. Că doar era ceva ieşit din comun..."

Cum a ajuns la rabinul Lau? Cu ani înainte îl cunoscuse la Viena pe fratele acestuia, Naftali. "Tu ai să te mai şi faci evreică într-o bună zi", îi spunea în glumă. Şi adăuga că la nevoie să recurgă la oficiile fratelui său, rabin la Natania.

Barbara a ţinut minte. După cum nu uitase povestea adevărată a celor doi fraţi Lau. "Am dorit ca tocmai acest copil de la Buchenwald, pe care oamenii în sînul cărora m-am născut îl condamnaseră la moarte, să fie acela care să-mi întindă mîna de ajutor. Să mă călăuzească să-mi găsesc limanul. Am simţit nevoia ca punctul de legătură să-l fac cu această generaţie. Era un simbol. Am căutat pe cineva care să mă înţeleagă - pe mine şi povestea mea". Şi rabinul Lau a înţeles.

BRUNO KREISKY: "EŞTI MULT MAI CURAJOASĂ DECÎT TE-AM CREZUT"

O veche prietenie o leagă pe Barbara de Bruno Kreisky. După trecerea la iudaism i-a scris. Pe 6 pagini şi-a aşternut gîndurile şi sentimentele, ceea ce crede despre iudaism, despre Austria, despre Israel. Şi de ce a considerat că locul ei este printre evrei. O scrisoare-spovedanie, sinceră, deschisă. Au trecut puţine zile şi într-o noapte Kreisky i-a telefonat. I-a spus că în clipa aceea a terminat de citit pentru a treia oară scrisoarea. Că e profund mişcat. "Eşti mult mai curajoasă decît te-am crezut", a adăugat.

PENTRU PRIMA DATĂ CU ADEVĂRAT FERICITĂ

Apartamentul ei din cartierul Rehavia din Ierusalim exprimă traiectoria existenţei ei puţin obişnuite. Mobilă stil, solidă, fotolii mari şi adînci. Pe o etajeră, sfeşnice de argint şi alături o statuetă a lui Buda. Uleiuri de pictori austrieci pe pereţi, alături de pînze ale unor maeştri israelieni. Într-o ramă de argint fotografia unui ofiţer S.S. şi a soţiei sale iar alături, alta cu chipul lui Moşe Daian.

Acesta e cadrul în care-şi duce acum existenţa Barbara Tauffer. La 7 dimineaţa ascultă buletinul de ştiri în limba engleză, apoi pleacă la munca ei, la Muzeul Israel. Ca responsabilă a serviciului de relaţii cu publicul se străduieşte să promoveze un stil şi o atitudine care să crească prestigiul instituţiei.

O existenţă calmă, modestă. Şi pentru prima dată - afirmă - simte gustul fericirii.

MM

SANDU BRAUNŞTEIN

Atelier şi magazin de bijuterii, str. Sheinkin 8A, Tel Aviv

preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

◆ SANDU BRAUNŞTEIN ◆

oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs

MINIMUM ● MEMORIA

INVESTIŢII ISRAELIENE IN UNGARIA

Numeroşi oameni de afaceri manifestă interes pentru sistemul bancar din Ungaria, în urma schimbării de atitudine a ungurilor faţă de investitorii străini.

Se pare că israelienii au găsit noi domenii de investiţii băneşti în Europa, nebănuite pînă acum.

FRATII GHINDI S-AU INTORS

Igal şi Moshe Ghindi, care au părăsit ţara acum cîţiva ani în urma scandalului cu unele construcţii în teritorii, au revenit în ţară şi s-au reluat afacerile.

Cei doi fraţi nu au fost arestaţi la întoarcerea din Brazilia (probabil ca urmare a unei coventii cu poliţia), dar şi-au redus simţitor volumul afacerilor. Ei se feresc de asemeni de a veni în contact cu presa şi de a acorda interviuri.

MINIMUM SFATUIEŞTE (ÎN MOD CU TOTUL DEZINTERESAT)

pe directorii de la Bank Leumi să-şi depună banii de pensie, în Elveţia, la ***American Express Bank*** instituţie pe care redactorii noştri economici o consideră a fi demnă de încredere.

ESCORT SERVICES

exotic

high society

escort service & massage

pretty girls
and young men
for tourists
and businessmen

22 43 68

Enjoy a GREAT MASSAGE or ESCORT
by young ladies and men (pampered treatment)
Quick service to your hotel or apartment.
from 10 am 03-245862, 03-243034 to 3 am

O pagină cu anunţuri, din publicaţia pentru turişti, pe englezeşte, "Tel Aviv Today".

O pagină al cărei mesaj ideologic este Masajul.

O pagină cît o informaţie, un reportaj, un eseu, o carte despre Ţara Sfîntă în toamna 1988.

O pagină pentru rubrica noastră, 30 de zile şi (mai ales) 30 de nopţi.

HOLIDAY

escort service

VACATION ISRAEL SERVICE

Call 288449 office hours
or 583634 after hours.
Kikar Namir (Atarim Sq.)
169 Hayarkon St.
Office No. 163

exotic

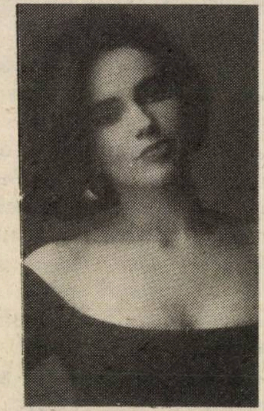

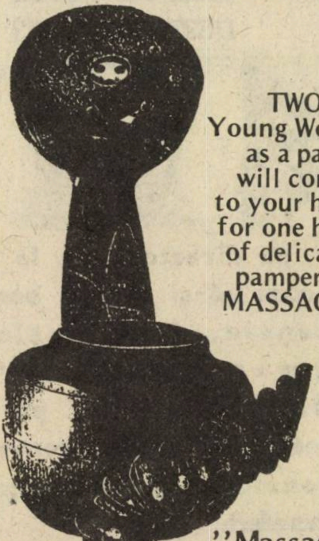

TWO
Young Women
as a pair
will come
to your hotel
for one hour
of delicate,
pampered
MASSAGE !

"Massage"
Just call 03-381443

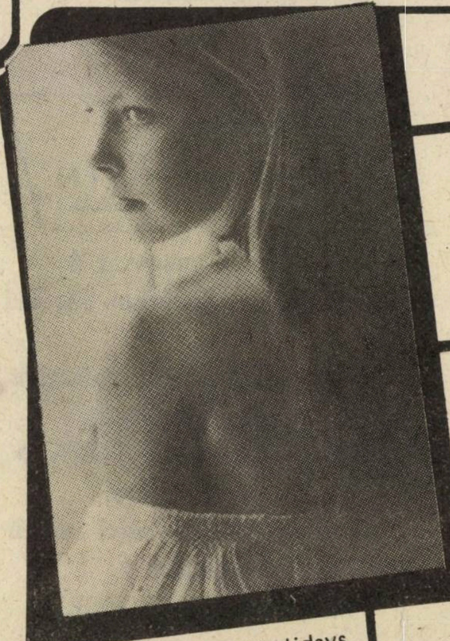

Open weekends and holidays.
Credit cards accepted.

Male and Female
Students at

V.I.P.

INTERNATIONAL
ESCORT SERVICE

THE NUMBER 1 AGENCY
FOR TOURISTS

TO HELP YOU ENJOY
YOUR STAY IN
HAIFA – TEL AVIV –
JERUSALEM–EILAT

Call (03) 5464514 , 443745,
or select your escort from our
photo catalog at 22 Motzkin St.
(ground floor) Tel Aviv.

ILYA EHRENBURG
OLE HADAȘ

Iată-l deci și pe el. După Mendelevici și Sceransky, Ida Nudel și Bigun. E din cu totul altă categorie decît ei și nici prezența lui nu este aceeași. Ei au venit cu toată ființa lor, drumul lor a fost lung, rectilin și presărat cu suferințe inimaginabile. El și-a încheiat existența fizică acolo... Dar el a fost scriitor și scriitorii nu mor atunci cînd încetează existența lor fizică. Din acest punct de vedere, Ilya Ehrenburg e viu în continuare. Iar prin hotărîrea sa — îndeplinită — de a i se transfera arhiva scriitoricească în Israel, a devenit prezent între noi. Ole hadaș. Post mortem. Destin ciudat, ca întreaga sa viață.

O viață sinuoasă, un vulcan zvîrlind foc, pietre, lavă, dar niciodată stins. Iubit și detestat, admirat și contestat, crezut și suspectat, temut și temător, mai puternic decît zece divizii înarmate pînă-n dinți și mai slab decît ultimul rob ce și-a lepădat în văzul lumii lanțurile. De sub condeiul său au țîșnit fulgerele care au contribuit nu cu puțin la risipirea beznei naziste și cu același condei a scris ditirambii stalinismului. Dar tot el a scris: „minciuna este atotputernică și atotprezentă; din fericire însă, nu e veșnică."

De la moartea sa fizică au trecut 20 de ani și vor mai trece încă mulți pînă cînd luminile și umbrele ce-i învăluie chipul se vor detașa oferindu-ne imaginea sa reală. Pînă atunci, pînă cînd judecata istoriei își va fi rostit sentința, toate părerile și aprecierile sînt permise. Inclusiv aceea că poemul pe care Novomesky, din grupul Slansky, l-a scris în închisoare îi poate servi de epigraf:

Mai bine în genunchi decît pe rug,
mai bine-n lacra inimii încuie adevărul,
ca mai tîrziu
să poți susține sus și tare, iar
că totuși se-nvîrtește!...
Tovarășe, amice Galileu,
poate în asta-i
toată-nțelepciunea?
O, nu. Mai înțelept ca
înțelepții
e puștiul din poveste,
îndrăzneț,
care striga, și vesel și isteț
„Priviți cu toții, regele-i gol pușcă!"
Tii, ce striga! ce tare mai striga!

Poemul i-a plăcut lui Ehrenburg și-l reproduce chiar în memoriile sale. I-a plăcut înțelepciunea îndrăzneață a puștiului care a strigat. El însă n-a făcut-o. Căci n-a fost un copil naiv dintr-o poveste de Andersen. A fost mai mult? Mai puțin? A fost Ilya Ehrenburg.

Acum, prin gestul său simbolic, a venit și el aici. Ni s-a alăturat. Să-l primim așa cum a fost, cu luminile și umbrele din care i-a fost alcătuită ființa.

I. Reve

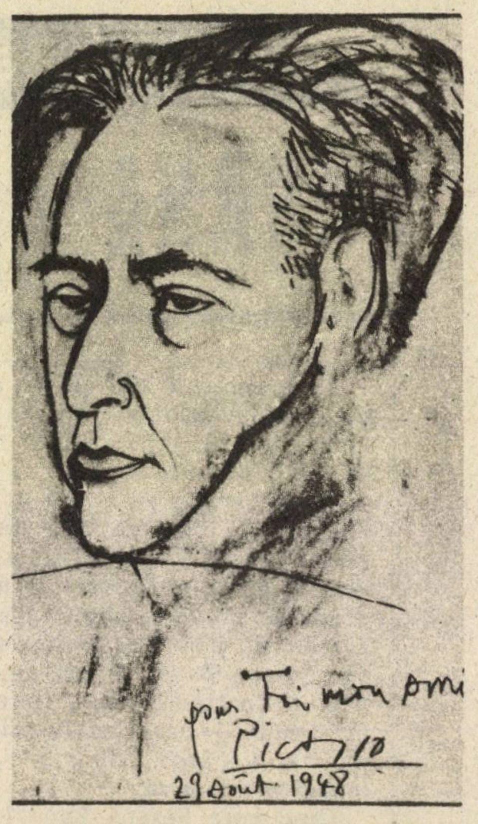

ILYA EHRENBURG: așa l-a văzut prietenul său, Picasso.

M M

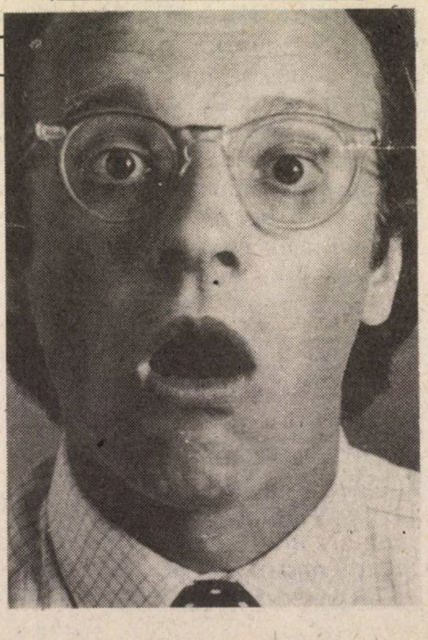

▶ IN NR. VIITOR

Informaţia din Minimum cu privire la înmormîntarea regretatului academician Al.Graur într-un cimitir neevreesc a provocat o adevărată furtună în birourile Comunităţii evreeşti de la Bucureşti.

...Şi un răspuns al Rabinului Şef Dr. Moses Rosen:

Adevărul, tot adevărul despre înmormîntarea lui Al.Graur.

CINE SE TEME DE ȘOȘANA BAYER?

Președinta Organizației sindicale a profesorilor: temută, dîrză, "doamnă de fier" de care tremură establishment-ul și care se autodefinește : "un om de genul feminin"

Toate grevele din ultimii ani ale profesorilor au avut-o în frunte pe Șoșana Bayer. Se spune că unele greve i se datoresc exclusiv ei, că ar fi fost evitate dacă ea nu ar avea un adevărat "cult" al acestei arme sindicale. Grevele la noi, oricît de multe și dese, nu sînt agreate de populație și de aceea nici Șoșana Bayer nu este iubită. Nici de "patron", adică guvernul, nici chiar de masa profesorilor pentru a căror bunăstare ea luptă "ca o leoaică".

Cine este Șoșana Bayer? Și cum privește ea portretul care i s-a desenat?

Șoșana Bayer: "Foarte puțini bărbați sînt capabili să se simtă bine cu o femeie deșteaptă și puternică"

"BĂRBAȚILOR LE ESTE FRICA DE MINE"

"M-am născut la Galați și la vîrsta de 14 ani am venit în țară. Educația mi-am făcut-o la Hashomer Hatzair. Mai țin minte că mama obișnuia să spună: "Am două fete. Una este frumoasă și cealaltă inteligentă". Frumoasa era sora mea. Atunci am suferit, aș fi vrut să fiu frumoasă. Acum am să spun ceva care poate va indigna pe unele femei: eu cred că femeile risipesc prea mult timp și efort pentru a se înfrumuseța. Imaginează-ți ce s-ar fi întîmplat dacă cel puțin o parte din acest timp ele l-ar fi dedicat culturii, lecturilor, carierii personale... Așa, ce se întîmplă? Noi, femeile, îi îmbogățim pe tot felul de creatori de modă. Ei trăiesc pe contul nostru. Ei ne isterizează, ne injectează prejudecata că vai și amar de noi dacă nu ne preocupăm tot timpul de aspectul nostru exterior.

Eu nu sînt o femeie "drăguță". Urăsc această expresie. Eu sînt un om, de genul feminin. Mai senzuală și mai sensibilă decît majoritatea bărbaților.

Bărbații se tem de mine, din păcate. Dar m-am obișnuit cu asta. Cunosc foarte puțini bărbați care sînt capabili să se simtă bine cu o femeie deșteaptă și puternică. Asta ține de o prejudecată socială. Conform acestei prejudecăți, "femeie" este una "drăguță" care se uită la bărbat cu ochi mirați de vițel și știe să tacă".

"NIMENI NU ÎNDRĂZNEȘTE SĂ FACĂ GLUME PE SEAMA MEA"

In funcția de președintă a Organizației profesorilor eu nu am fost aleasă pe "cheie" de partid. Cunosc numai patru femei care de asemenea nu au progresat pe "cheie" de partid: Golda Meir, Shulamit Aloni, Gheula Cohen și, poate Ora Namir. Dar ca o femeie să fie conducătoare de organizație sindicală fără să fie numită de un partid?

La noi se crede că o asemenea femeie TREBUIE să fie - obligatoriu! - rea, cățea, dură, de fier.

Nimeni nu îndrăznește să facă glume pe seama mea, dar se spun atîtea lucruri rele! Dură. Lipsită de omenie. La început asta m-a necăjit. Apoi m-am obișnuit.

Mă deranjează și faptul că se spune că sînt "activistă". Nu sînt. Dovadă că eu continui să funcționez ca profesoară la liceul din Herzlia. Nu aparțin nici unui aparat de partid.

Ca majoritatea femeilor, sînt

şi eu impulsivă. Am o gurăăă... Nu doresc nimănui să intre în gura mea. Eu înjur pe româneşte. Injurături tari, tari de tot. Dar lupt tot timpul contra acestei impulsivităţi.

Temeri? Am multe. Mă tem mai ales cînd trec strada. După ultima grevă a profesorilor am avut palpitaţii cînd a trebuit să mă duc la supermarket pentru cumpărături. M-am temut să nu sară lumea la mine şi să mă linşeze. Dar ce pot să fac? Stau în fruntea unei organizaţii care numără peste 20.000 de profesori şi trebuie să continui lupta. Ei sînt nedreptăţiţi. Ei sînt pe nedrept nedreptăţiţi".

Minimum o roagă pe Şoşana Bayer să telefoneze la redacţie şi să ne comunice care sînt înjurăturile ei preferate.

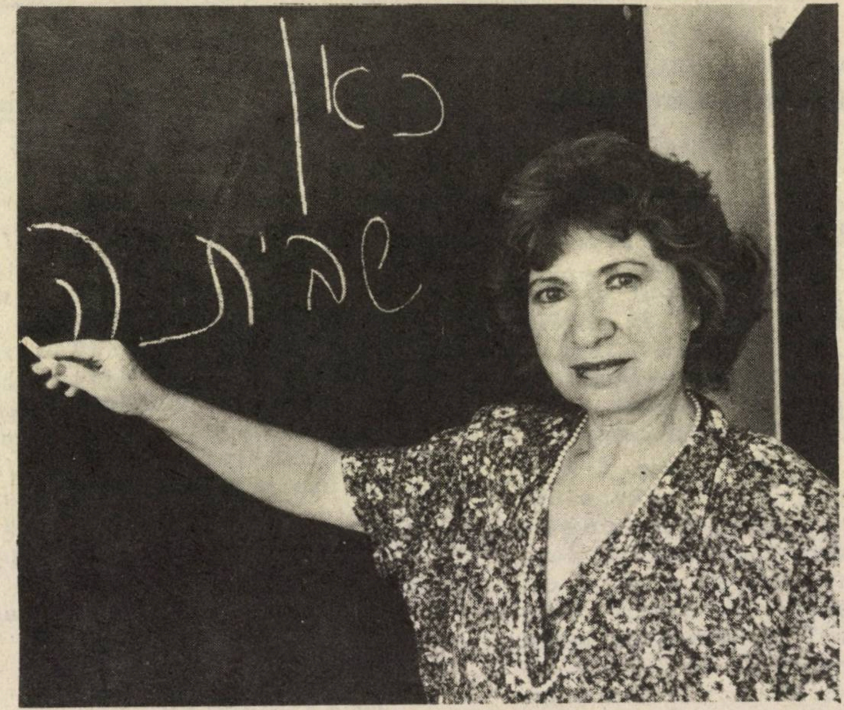

"Eu înjur pe româneşte: "Nu doresc nimănui să intre în gura mea"

UN NOU UNIVERS TURISTIC

SALES – SURPRIZE – REVELION CA ALTĂ DATĂ – SALES!!!

549 dolari

549 dolari

TOT CE AŢI VISAT VREODATĂ SĂ FACEŢI ŞI NU AŢI ÎNDRĂZNIT

PROGRAMUL NOSTRU MODULAR – 7 ZILE – REVELION ÎN ROMÂNIA

29/12/88 – 1/89 o săptămînă de vis şi voie bună.

– 2 zile la HOTEL INTERCONTINENTAL, BUCUREŞTI.

– 5 zile la HOTEL CARPAŢI, BRAŞOV.

Preţul include: cazare în hoteluri de lux, excursii de neuitat cu săniile trase de cai, la stînă masă cu brînzeturi şi vin, revelion în elegantul bar de la hotel Carpaţi, masa la „Cetate", în stil medieval, Five O'Clock la eleganta cafenea-ceainărie „Orient" în Braşov.

549 dolari.

*Pentru amatorii de schi, programul poate fi continuat cu încă 3 zile la POIANA BRAŞOV, cu supliment de numai 89 dolari.

*Şi marea supriză, pentru amatorii de cumpărături, în marile acţiuni de ieftinire.

* Pentru amatorii de muzee * Pentru amatorii de muzică.

PROGRAMUL POATE FI CONTINUAT CU O SĂPTĂMÎNĂ LA LONDRA,

CU NUMAI 399 DOLARI SUPLIMENT.

Preţul include cazarea în hotel categ. turistică, central, precum şi bilete de avion spre Londra şi retur, (cu transfer de la aeroport la hotel şi înapoi)

TOTAL 948. dolari.

INFORMAŢII SUPLIMENTARE ŞI ÎNSCRIERI „UNIVERS", Str. Rambam 17, Tel Aviv, Tel. 663344 sau 659685 la ADRIANA.

TOATE DRUMURILE DUC

● LA IAFFO

CARNET TELAVIVIAN

Desigur, Iaffoul şi Tel Avivul se scaldă în aceeaşi mare şi cea mai logică trăsătură de unire între ele este pe malul acestei mări, coborînd din nord către sud, mînă în mînă cu marile hoteluri, cu moscheea lui Hassan Beck, traseu eminamente turistic şi, deci, cam neadevărat. Drumul cel mai natural este însă pe "calea uscatului", luînd în piept anii şi coborînd nu de la răsărit către apus, ci de la mai nou către vechi: linia dreaptă creată de străzile Derech Iaffo (Drumul Iaffoului, pentru evitarea oricărei confuzii!), strada Eilat şi apoi strada David Raziel, care se întîlneşte cu drumul mării la picioarele turnului cu ceas,în fumul grătarelor, mirosul peştelui şi al mirodeniilor, la poalele munţilor de baclavale şi sarailii.

Nu, Doamne fereşte!, că începutul acestei căi ar fi totalmente inodor. Dimpotrivă. Sufletele sensibile sînt rugate să se abţină. Chiar de la început, din cauza engrosiştilor de ceea ce cîndva, undeva se numea "coloniale şi delicatese", fanfarele de sardele şi afumături se armonizează cu melodiile de caşcavaluri iuţi, aduse de pe - hăt - poalele Penteleului (Pentalyon, la el acasă) şi din Parmiggiano şi toate acestea primesc o nuanţă de naftalină pentru a se pierde în umbrele adîncite ale mirosului de stofe, de moltonuri, de olande ale numai puţin engrosiştilor de textile. Acest început (istoric) de Tel Aviv sau sfîrşit de Iaffo este o grotă de comori comerciale. Înghesuite, aparent dezordonate, în care pentru a descoperi perla rară îţi trebuie doar răbdare şi rezistenţă nervoasă pentru a străbate înghesuiala umană. În Orient ne aflăm, ce Dumnezeu!

Orientul celălalt, al micilor artizani, al coridoarelor înalte, ascunse şi misterioase, începe mai încolo, către Raziel, cînd strada e străjuită de bolţile ferecate ale intrărilor, peste care s-a cocoţat cîte un Maghen-David în piatră. Undeva, aproape, se bănuieşte şi marea. Foşnetele ei.

Apropos, cît timp am mers de la un capăt la celălalt al drumului: un veac? Două decenii? Nici măcar o oră!

CITADIN

ODA LUI DAIAN PENTRU MACABI - TEL AVIV

Editorul Noam Aurbach îşi împarte timpul între Tel Aviv şi Londra. Două săptămîni aici, două la Londra unde are o editură "Multimedia" în tovărăşie cu actorul Haim Topol.

Zilele acestea editura a scos pe piaţă o carte despre echipa de basket Macabi-Tel Aviv plină de "scoop"-uri. Ca de exemplu acela că Moşe Daian a scris în 1981 o odă în cinstea jucătorilor echipei, reveniţi glorioşi din străinătate.

PRONOSTIC

În presă a apărut o ştire despre care se spune că a fost "strecurată" de conducerea fabricii de ţigări "DUBEK" (dar nu credem, vai!, că la noi sînt posibile asemenea trucuri).

Ştirea: "DUBEK" pierde zilnic 30.000 de dolari din cauza preţurilor reduse ale ţigărilor. Aceste pierderi ar putea duce la închiderea fabricii în timp de cîteva luni dacă nu se va aproba cererea de majorare a preţurilor la ţigări.

Pronosticul nostru: se va aproba!

●

PRUNCUL BIZAR

Ziarul de provincie "Tzomet Hasharon" a publicat nu demult această "veste" transmisă de astrologi "din surse sigure":

În cursul noului an va avea loc un eveniment legat de naşterea unui prunc pe un fond bizar la maternitatea din Cfar Saba...

Ceea ce l-a făcut pe unul din cei mai importanţi publicişti israelieni, Shalom Rosenfeld, să spună:

"Asta ne mai lipsea! Ca şi cum nu avem destule necazuri de două mii de ani din cauza unui prunc născut "pe un fond bizar" la o distanţă de cîţiva kilometri de Cfar Saba!"

Asociaţia scriitorilor israelieni de limbă română este îndurerată la încetarea din viaţă a scriitorului şi publicistului

MOŞE MAUR (SCHOR) ז"ל

şi transmite sincere condoleanţe familiei

■ RADU KLAPPER

Regele a murit, trăiască regele!

După o campanie electorală care a început, de fapt, încă cel puţin din toamna lui '84 şi care nu-i sigur că s-a încheiat acum, ceea ce trebuia să fie un panegeric, se transformă, din mers, în elogiu: regele a murit, trăiască regele! Puţin probabil ca ţara noastră să scape unui nou guvern de mai largă sau mai restrînsă uniune naţională.

Desigur, fenomenul privit din punctul de vedere al unuia sau altuia dintre partide, candidatele naturale măcar la formarea guvernului, dacă nu şi la guvernare, faptul constituie cel puţin o decepţie: din nou împreună cu inamicul pe care forţa lucrurilor te obligă să-l descoperi ca frate?!; din nou această lungă perioadă de zîmbete şi scrîşnete, în care fiecare politician trebuie să aibă două feţe şi două limbi, respectiv cea partinică şi cea naţională?!

Cu obiectivitatea care ne este atît de puţin caracteristică - şi ca israelieni, direct interesaţi de supravieţuire, dar mai ales ca evrei ferm convinşi că numai noi, fiecare dintre noi!, are dreptate - trebuie să recunoaştem că această formulă de guvernămînt în care este reprezentată politiceşte marea majoritatea a populaţiei corespunde cel mai bine nu numai imperativelor momentului, ci însăşi caracterelor celor mai profunde şi mai intime ale societăţii noastre. Momentul - dacă moment se poate numi forma acută a unei ameninţări care planează de peste patru decenii! - pretinde ca orice decizie să fie în asentimentul întregii populaţii, căci oricare ar fi, retrocedări sau nu, se referă direct şi la soarta celor ce ar aproba-o şi la cea a celor ce ar respinge-o.

Societatea israeliană este vie, productivă şi pasionantă, tocmai pentru că este o societate profund variată, fiecare cetăţean regăsindu-se în cîteva împărţiri de-o dată, ole sau vatik, dintr-o eida sau alia, religios sau tradiţionalist sau de-a dreptul laic, pînă la ajunge la solidarităţile dobîndite, ţinînd de ideologii politice. Forţamente, cu excepţia unor partide extremiste, fiecare dintre formaţii încearcă să răspundă în acelaşi timp tuturor acestor împărţiri, dar tot atît de forţamente, ele nu pot răspunde pe de-a întregul unei asemenea exigenţe imposibile. Conştient sau nu, fiecare a votat în consecinţă, din care cauză Israelul nu a cunoscut niciodată un guvern monocolor. Inovaţia ultimilor ani constă doar în lărgirea acestei "game coloristice", care devine tot mai cuprinzătoare, pînă la "uniunea naţională".

În Israelul zilei de azi, problema se pune în a opta între dictatura unei minorităţi sau alteia, mai mult sau mai puţin numeroasă, şi guvernul de largă concentrare. Întrebarea privind ce este de preferat, cu toate că răspunsul este de la sine înţeles, nici nu se poate pune: un popor care descinde, religios sau istoric, din cel ce s-a luptat cu Îngerul şi l-a înfuriat, nu poate accepta dictatura. De altfel istoria a demonstrat-o.

RADU KLAPPER PREVEDE CA VOM AVEA, IARAŞI, - UNA PESTE ALTA - UN GUVERN DE UNIUNE NAŢIONALA.
SA CITIM REZULTATELE ALEGERILOR ŞI SA VEDEM DACA A AVUT DREPTATE.

CONCURSUL **minimum★ memoria**

Rezultatele concursului- în nr.nostru viitor: 1 Decembrie 1988.

● CINE ESTE ABIE NATAN?

Foarte popularul Abie Natan a fost acum cîteva săptămîni, după întîlnirea sa cu Arafat, în Tunis, din nou sub puternicele reflectoare ale actualităţii. Din nou, fiindcă mijloacele de tele-comunicaţii au cînd şi cînd prilejul să se ocupe de iniţiativele şi acţiunile lui Abie Natan, mai toate întru ajutorarea celor suferinzi, a celor în nevoie, - de oriunde ar fi.

Sufletist - cum se spune - el este şi un neobosit luptător pentru pace, îndeosebi pentru buna noastră înţelegere cu ▸

lumea arabă. Un sincer dar naiv, sau, dacă vreţi, romantic luptător, încălcînd, uneori, reguli şi legi, – şi luînd iniţiative improprii unui simplu cetăţean.

Nu mi se pare lipsit de interes să amintesc mai ales pentru unii cititori că Abie Natan a făcut la sfîrşitul lunii februarie 1966 un răsunător – la vremea aceea – "zbor al păcii" la Cairo, visînd să fie primit de Nasser, pe care vroia să-l convingă să înceapă discuţii cu guvernul nostru... Abie Natan, pe atunci proprietarul restaurantului "California", de pe str. Frischman, din Tel Aviv, – era convins că "glasul păcii" (cum a scris într-un manifest-program, solicitînd adeziuni) se aude şi se amplifică şi în rîndurile noastre şi ale vecinilor noştri, dar că vorbele nu sînt suficiente, ci este necesară o iniţiativă în stare să determine o acţiune". A hotărît, de aceea, să ia el această iniţiativă. După ce pe manifestul său s-au adunat 80.000 de semnături, – şi după o serie de febrile pregătiri, Abie Natan a zburat la 28 februarie 1966, cu un "Boeing Steerman", model vechi, la Cairo, unde a fost poftit să se întoarcă imediat acasă... Ceea ce, bineînţeles, a făcut, nerenunţînd, însă, la sincerele dar naivele sale iniţiative spectaculoase.

GINERELE "ROMANULUI" VICTOR SCHWARTZ

Abie Natan s-a născut în Persia, de unde, la vîrsta de doi ani a plecat în India, urmîndu-şi părinţii, ca un copil cuminte. In 1948, după ce a împlinit 20 de ani, a plecat în Anglia , – şi în acelaşi an a venit în ţară. A fost aviator în Hagana, a transportat armament din Cehoslovacia şi a lucrat cîţiva ani la "El Al". Sătul, pesemne, să tot fie în aer, a deschis prin 1958 restaurantul "California", începînd însă, treptat, să intre şi în bucătăria vieţii publice. La alegerile parlamentare de la începutul anilor '60 depusese chiar o listă, al cărei program era... un avion, expus pe un mic teren viran, la colţul străzilor Şlomo Hameleh-Frishman, Abie Natan făgăduind că dacă va fi ales îşi va pilota "programul" la Cairo, ca să discute cu Nasser problema încheierii păcii israelo-arabe.

Cînd era cazul, Abie Natan povestea: "fostul meu socru, Victor Schwartz, era originar din România. A venit în Egipt prin 1915 şi s-a căsătorit acolo; fosta mea soţie s-a născut în Egipt".

Cert este că Abie Natan e un neastîmpărat bine intenţionat. El iubeşte oamenii, iubeşte pacea şi... nu-i displac, se pare, reflectoarele actualităţii. Vom mai auzi, desigur, de el.

M. RAFAEL

A. C. M. E. O. R.

A. C. M. E. O. R.
TEL AVIV, STR. RAŞI 39

VĂ INVITĂ:
EXCURSIE

4 ZILE LA EILAT ŞI ÎMPREJURIMI,
ÎN SEZONUL CEL MAI POTRIVIT
21 – 24.XI.1988

CAZARE PLUS 2 MESE PE ZI LA
HOTEL „GANEI ŞULAMIT"

INFORMAŢII LA TEL.: 284074,
ZILNIC ÎNTRE ORELE 8 – 13

ophir tours

minimum
observă

...că atitudinea anumitor partide politice la adresa tribului evreo-român se aseamănă, uimitor, cu nudul din fotografia lui Hedy Löffler: pe de o parte ni s-a arătat fundul, pe de altă parte, întru consolare şi amabilitate electorală, ni s-a trimis o floare la domiciliu cu salutări cordiale şi "omagii cumintei aliale".

„CREIERUL" - CANDIDAT LA KNESET

Un Arsène Lupin israelian * Secretul jafului de la Bank Hapoalim * Răzbunarea trădării * Un partid al puşcăriaşilor * Politician cu mari perspective.

Iţhac Drori nu este, deocamdată, o personalitate a vieţii noastre publice, dar nici mult nu-i lipseşte. Înaintează cu paşi mari. Pînă una, alta, stă la pîrnaie, de unde-şi conduce cu succes afacerile.E în contact permanent cu prietenii şi susţinătorii,cu avocaţii şi cu presa.Acordă cu generozitate interviuri,deocamdată prin telefon.

Îl cunoaşte şi-l respectă întreaga lume interlopă de la Eilat la Kiriat Şmone, dar la Ierusalim e considerat un fel de Arsène Lupin. Poreclele lui o dovedesc din plin. În capitală, lui Iţhac Drori i se spune "Creierul" sau "Gentleman-ul".

De unde această faimă aristocratică printre manglitori? Celebritatea îi provine de bună seamă de la marele jaf al safe-urilor Băncii Hapoalim. Drori a fost şeful bandei, omul cu concepţia, organizatorul. N-o tăgăduieşte. Dimpotrivă! E mîndru de isprava lui.

Intrebat de metoda utilizată, nu dezvăluie decît faptul că posedă un aparat capabil să deschidă orice broască în două minute, fără a lăsa urmă sau zgîrieturi. O adevărată iarbă a fiarelor, ca în Ali Baba şi cei 40 de hoţi. Refuză să dea amănunte,dar le promite cititorilor cărţii pe care o scrie. Pomenindu-i-se de banii risipiţi pe podeaua camerei safe-urilor, Drori se încruntă. Spune că avusese ghinion, că erau multe lovele acolo, dar că dintr-un nefericit joc al împrejurărilor, nu le putuse lua. Ce fel de bucluc? Asta, promite Iţhac, o va dezvălui de asemenea celor care îi vor cumpăra cartea. Mai povesteşte că ticluise o nouă lovitură, mai grandioasă şi mai ingenioasă ca cea de la Bank Hapoalim, dar din păcate fusese arestat cu două luni înaintea termenului stabilit.

Cum de l-a dibuit poliţia? Drori se scutură de rîs. Poliţia? Nu l-ar fi prins nici într-o sută de ani. Fusese o abjectă, o mîrşavă trădare. Un membru al bandei, un prieten, poate cel mai bun, îl turnase. Venise la o întîlnire cu magnetofonul ascuns sub haină şi înregistrase dialogul compromiţător.

Drori are planuri de viitor. Şi ce planuri! Speră să scape cu „numai" şapte ani de închisoare, deci nu va ieşi înaintea vîrstei de 50. Desigur că în aceşti şapte ani nu va sta cu braţele încrucişate. Intenţionează să candideze la Kneset, în fruntea unei liste independente „Iad Leasir". Avînd calitatea de haver Kneset, va fi eliberat din puşcărie în virtutea Legii Imunităţii şi atunci îşi va putea dedica toate forţele luptei pentru o amnistie generală în cazuri de spionaj, viol, etc., programului de reabilitare a foştilor deţinuţi şi a consumatorilor de droguri.

Drori îşi precizează atitudinea şi în problemele politice externe. El este, de exemplu, pentru cedarea de teritorii în schimbul păcii.

Ii urăm „Creierului" succes şi îi propunem, pentru lista sa, semnul electoral #

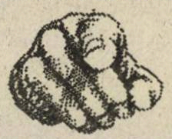

Iosef N.Rudel

RUŞINE

Peste 300 de lire sterline s-au găsit în buzunarele a două profesoare israeliene - Rut Reiss şi Nitza Ben-Haim - care au fost prinse furînd produse cosmetice într-un magazin de pe Oxford Street din Londra.

Fiecare din ele a fost amendată cu 100 de lire sterline, plus plata cheltuielilor de judecată.

Două profesoare

"JENMINJIBAO" în Israel

Un ziarist chinez s-a interesat de posibilităţile de a primi viza de intrare în Israel, pentru a relata despre campania electorală şi despre desfăşurarea alegerilor.

Ministerul de Externe a răspuns Consiliului Presei că recomandă să acorde vize de intrare în ţară şi ziariştilor din ţările care nu au relaţii diplomatice cu Israelul.

CONSUL ONORIFIC

Haiti şi-a numit în Israel un nou consul onorific: omul de afaceri israelian Marcus Katz

Acesta este un negustor de armament, care a făcut avere în Mexic şi este tovarăş la grupul de presă care editează şi revista ebraică MONITIN.

Marcus Katz este un sprijinitor al fracţiunii Zvulun Hammer din Partidul naţional-religios

GURA HUMORULUI

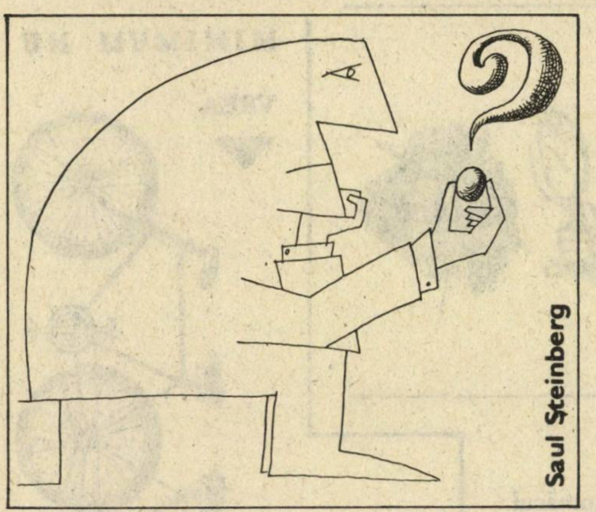

Saul Steinberg

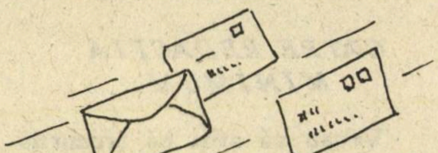

CURAJOASE scrisori anonime

DOMNILOR DE LA MINIMUM!

Vă scrie un entelectual care îl doare. Cetesc revista asta subţirică de nici una sută pagini şi caut şi caut şi caut şi nu găsesc ciace mă interesiază pe mine. Soţia mia ieste şi ea de comun acord cu mine. În privinţa asta. Că nu daţ articole care săţi facă o plăcere. Vaţi văndut la liberali Independenţ şi de aia nu daţ nimica despre subiecte frumoase ca Moris Şevalie care generaţia mea sa lins pe buze sau Şopenhaur care ura femeile cu toate că şi mama lui era femeie orce sar zice sau chiar că pensia este aşa de mică. Ar trebui să vă fie ruşine să vă fie.

Cu stimă şi apreciere
Un entelectual

Diavolul ne-a pus să ne declarăm credincioşi libertăţii de expresie! Din cauza asta ne vedem acum obligaţi să publicăm şi unele scrisori care nu ne laudă, care ne fac cu ou şi cu oţet.

Am fi putut să nu le publicăm pe motiv că sînt anonime. Dar atît de tare am fost impresionaţi de curajul autorilor lor de a le trimite nesemnate sau semnate cu nume fictive, încît nu am rezistat obligaţiei morale de a le publica. Da, trebuie curaj pentru a trimite o anonimă. Mai mult curaj decît pentru o scrisoare semnată cu numele real. În cele mai multe cazuri noi nu-i cunoaştem pe cei care îşi semnează scrisorile. Dar pe cei care nu le semnează, îi cunoaştem. Îi şi recunoaştem imediat după "stil", după greşelile de limbă, gramatică, ortografie - şi după venin. De aceea spuneam că ei sînt curajoşi. Şi cum să refuzi publicarea scrisorilor unor cunoscuţi? ... sîntem bine crescuţi, manieraţi, oneşti şi generoşi cu cunoscuţii noştri.

Iată ce ne scriu cîţiva dintre anonimii cunoscuţi:

MM ☆

ÎN ATENŢIA REDACTORILOR DE LA MINIMUM!

Cred că a venit momentul să încetaţi a mai scoate această revistă căci eu n-o mai cumpăr. Doar din cînd în cînd, o dată pe lună, mi-o împrumută soţia mea şi o răsfoiesc aşa, într-o doară, de la prima pînă la ultima pagină.

Niciodată nu găsesc în ea ceva de răsfoit. Ştirile sînt de ieri alaltăieri. Articole nu publicaţi decît vineri. Fotografii nu aveţi iar cele care apar uneori sînt vechi de pe vremea lui Pazvante chiorul. Toate cele 80 de pagini din MINIMUM sînt pline de anunţuri mortuare şi numai cînd se întîmplă ca mortul de la groapă să se întoarcă şi să i se anuleze anunţul, rămîne un loc liber în care însă publicaţi ba nişte impresii dintr-o călătorie în Mongolia, ba o dare de seamă despre sinistraţii din Bangladesh.

M-am săturat. Trec la ivrit. Nu direct, ci prin interpuşi. Adică citesc revistele româneşti în care totul, chiar şi adresa redacţiei, este tradus din ivrit. O adevărată încîntare!

Un dezamăgit de tine

GURA HUMORULUI

CĂTRE REDACȚIA MINIMUM

Vreau să știți că trucurile voastre sînt prea străvezii și nu puteți înșela pe nimeni. Știm cine se ascunde în dosul fiecărei semnături.

Cine oare nu-și dă seama că articolele semnate Dan Beniamini sunt scrise de A. Goldenberg? Vă închipuiți că lumea este proastă și nu simte că fotografiile ce le publicați sînt scrise de I. Sechter?

Deunăzi ați publicat fără semnătură Dicționarul neconvențional al scriitorilor evrei de limbă română, dar ne-am prins că este scris de avocatul Costin. Am recunoscut imediat stilul.

Paginile "Gura humorului" sînt seci și plicticoase fiindcă le traduceți din Woody Allen despre care se știe că nu are pic de humor. Și știm că sub semnătura Polichinele se ascunde de fapt d. Lucullus.

Acum că v-am demascat, simt că m-am răcorit.

Un cetățean perspicace

ONOR REVISTEI MINIMUM!

Stîngiștilor, v-ați vîndut Likudului! Criticați tot timpul ceea ce nu vă place, dar ce este pozitiv și frumos nu criticați niciodată. Acesta este huliganism curat de care numai niște indivizi de dreapta sunt capabili.

Se vede de la o poștă că v-a cumpărat Maarahul fiindcă de ce nu dați în Leon Blum care a fost mapainic dar nu pierdeți ocazia să dați în Cicciolina care este liberală și a fuzionat cu Herutul?

Ați publicat memoriile rabinului Rosen fiindcă v-ați dat cu religioșii din Ratz. Nu văd însă să publicați amintirile lui Bulă care e și el din aliaua română dar ateu.

Sunteți niște mistici și Dumnezeu are să vă pedepsească pentru asta.

Indescifrabil

MINIMULE!

Ai decăzut. De la numărul 1 și chiar de mai înainte mergi din progres în regres. La început, cînd încă numărul prim nu ieșise de sub tipar mi-a plăcut foarte mult grafica ta. Era evident că este opera unui mare artist - probabil Nicolae Grigorescu. Acum pe coperțile tale nu găsește omul nici un comentariu politic și nici măcar adresa unui fizioterapist bun care nu ia mult.

Ce ți-ai închipuit? Că vei putea distruge revista "Time?". Te-ai înșelat. După 19 numere de-ale tale, uite că "Time" continuă să apară și bine-mi pare!

Un răzbunat

POLICHINELLE

MINIMUM NU VREA

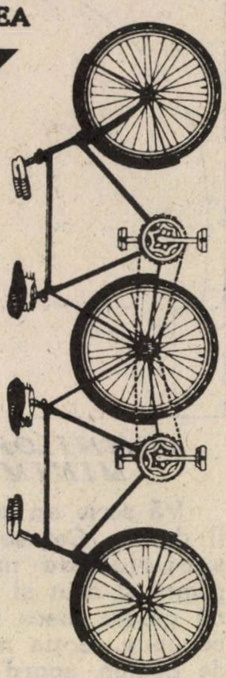

UN GUVERN ALCATUIT DIN FORȚE CARE SE BAT CAP ÎN CAP. ȘI CARE PRECUM BICICLETELE DE FAȚĂ (AFLATE ÎN CATALOGUL OBIECTELOR INUTILE DE CARELMAN) SĂ ÎNȚEPENEASCĂ, NEPUTINCIOS, PE LOC.

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitați să țineți minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpărați, citiți

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ȘI UMOR

a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaționale, caricaturi, etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă

„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioșcuri la prețul de 3 șekeli

■ IŢHAK ARTZI

A SCRIE ISTORIA

Dacă generaţia noastră nu se va mobiliza pentru a scrie capitolele esenţiale ale istoriei evreilor din România, nu vom avea istorie. Cei ce vor fi după noi nu o vor scrie.

Obsedat de această idee am încercat timp de ani de zile să conving donatori originari din România să finanţeze un asemenea proiect.

Azi avem în sfîrşit în ţară un "Institut de Cercetare a istoriei evreilor din România"; donaţia domnului Abraham Goren-Goldstein acordată Universităţii Tel Aviv pentru acest proiect, a creat condiţiile financiare necesare. Acum Institutul face primii săi paşi. Conducerea universitară e în mîna profesorilor Zwi Iavetz, Rafi Vago şi Şlomo Simonson. Ei sînt asistaţi de un mic comitet public (din care face parte şi subsemnatul). Deschiderea oficială, a avut loc nu demult. Acum începe examenul real.

Intr-o convorbire pe care am avut-o recent la Milano cu donatorul, domnia sa mi-a spus textual:

"La proiect m-aţi împins Beno Ghiter - Preşedintele Conducerii Universităţii şi Dumneata. Puteam dona Universităţii Tel Aviv fără un scop precis. D-ta ai insistat: Institutul. Eu am o singură dorinţă: ca institutul acesta să activeze, să creeze! Dacă va fi nevoie de fonduri suplimentare, vor fi".

O ULTIMA

ŞANSA PENTRU

In această atmosferă favorabilă Institutul poate porni la lucru.

Institutul e ultima ocazie de a face ceva serios.

Nu neg importanţa cărţilor de amintiri - deşi în mod natural, în asemenea cărţi şi publicaţii fiecare îşi ridică propriul său monument.

Căci cartea amintirilor e totuşi materia primă a istoricului. Dar istoricul e dator să lucreze după preceptul roman - Sine ira et studio (fără ură şi părtinire). Aceasta e şi lozinca Institutului - de a înfăţişa fenomenele în mod obiectiv pe bază de surse, documente, amintiri, mărturii.

Institutul trebuie să-şi definească limitele de cercetare.

Nu cred că trebuie să-i concurăm pe Iorga, Xenopol, Giurescu. Acum, cînd ultimii douăzeci de mii de evrei sînt pe cale de a părăsi România în viitorii zece ani, nu mai trebuie să dovedim drepturile noastre istorice, sau prezenţa noastră pe teritoriul românesc începînd cu epoca daco-romană şi pînă azi. Va veni o zi în care aceste studii vor fi făcute în România.

Noi, aci, trebuie să studiem iudaismul român dintre cele două războaie mondiale şi apoi toate faţetele captivante, multilaterale ale istoriei evreilor din România de sub regimul comunist, cu un accent special pus pe lupta pentru alia.

Oameni de specialitate, capabili să analizeze istoria - sînt aci. Material relevant - există mult. Dacă vom purcede fără întîrziere la o activitate intensă ni se vor deschide poate într-o zi şi arhivele din România. Publicarea lucrărilor, în ebraică, împreună cu rezumate în engleză, vor pune în sfîrşit la dispoziţia formatorilor de opinie publică din ţară şi din lume precum şi lumii ştiinţifice, adevărul despre evreii din România, despre luptele şi realizările lor, despre contribuţia lor la dezvoltarea, pe toate planurile - a României şi - paralel - despre contribuţia lor la formarea şi dezvoltarea Israelului. Spaţiul restrîns nu-mi permite să intru şi în detalii. O vom face cu un alt prilej.

Şansa de a încheia capitolul istoric al evreilor din România - e unică. Concentrarea acestei activităţi în Israel, e naturală şi imperativă.

Numai aci avem publicul, atmosfera, oamenii de ştiinţă, o mare parte din sursele documentare, mijloacele, cadrul universitar.

Totul depinde de avîntul cu care pornim la drum.

Capitolul de încheiere al vieţii iudaice organizate din România, merită un final prestigios, ştiinţific. Sper că ne vom mobiliza pentru a împlini cu succes această sarcină.

Artzi : Noi sîntem ultimul tren

„ROMÂNCA" DIN HEDERA

PE DRUMUL CARE DUCE SPRE CARIERA PUBLICITARĂ • CU RINAT PODGORNI (19), NATURA A FOST DARNICĂ... ACASĂ, CU PĂRINŢII ŞI BUNICII VORBEŞTE DOAR ROMÂNEŞTE • O REVISTĂ EBRAICĂ DE TIRAJ I-A DEDICAT COPERTA ŞI A PUBLICAT UN AMPLU REPORTAJ ILUSTRAT DESPRE EA ŞI FAMILIA EI, ORIGINARĂ DIN BUCUREŞTI.

"Romànca" din Hedera are 19 ani bătuţi pe muchie. E ostaş în termen, frumoasă, cu ochii verzi şi trup felin. O cheamă Rinat Podgorni şi, prin intermediul revistei ebraice "La Yşa", am avut plăcerea s-o cunoaştem. Nu numai noi, ci şi întreaga ţară! Doi reporteri speciali au plecat la Hedera s-o intervieveze şi să o fotografieze în fel şi chip, etalîndu-i frumuseţile cu care natura a înzestrat-o. Coperta revistei susamintite a fost dedicată "româncei" şi, după aprecierea noastră, agenţii străini de foto-modele vor pune ochii pe ea...

Rinat vorbeşte româneşte, curgător. S-a născut la Bucureşti şi a venit în Israel, exact cînd trebuia să intre în clasa întîia primară. Tatăl ei, Lambi Podgorni (43) are un post de funcţionar de stat, dar nu-i un anonim, căci a continuat aici pasiunea pe care a adus-o din România. Aceea de jucător de ping-pong, fiind chiar antrenor al echipei naţionale de juniori. Rinat a "moştenit" frumuseţea de la mama ei, Dora (39), căreia i s-au oferit cîteva ocazii să filmeze pentru filme publicitare, dar a refuzat. Ea preferă ca fiica să facă (dacă va fi posibil!) carieră în lumea în care frumuseţea fizică e însăşi profesie. Din spusele lui Rinat, deducem că Lambi şi Dora sînt în primul rînd, prietenii ei, mai mult decît părinţi *" N-am nici un secret faţă de ei!"* - declară cu mîndrie Rinat.

" Nu pozez nud deşi nu resping să fiu fotografiată în poziţiile cele mai îndrăzneţe" - precizează "românca" din Hedera şi, ca dovadă, fotoreporterul Moşe Sason a "prins-o" în bikini, în cîteva poziţii care dezvăluie picanteria feminină din care e plămădită. Şi de ce nu a concurat pentru titlul de "Miss Israel?" Fiindcă îşi "recunoaşte" unul din "defecte". Acela că are "doar" 1.65 înălţime! Dar cadrul viselor ei cuprinde cariera de fotomodel: *" Obiectivul aparatului de fotografiat mă iubeşte şi îl iubesc"* - zice ea într-o ebraică tradusă din româneşte, sau viceversa. De altfel, cînd fusese copilă, o întreprindere bucureşteană a pozat-o pentru o reclamă la lapte pentru prunci (!). Atunci a fost debutul...

Rinat are un prieten, de care nu se desparte, (semn că se vor întîlni sub hupa!), joacă tenis, a învăţat balet, a apărut la T.V. în programe pentru tineret, e hotărîtă să-şi ia bacalaureatul şi să călătorească în străinătate, pentru a cunoaşte lumea. Întotdeauna însă, să revină acasă, în locuinţa caldă şi spaţioasă din Hedera, alături de părinţii ei (care se mîndresc cu pozele estetice ale fiicei), de fratele ei (jucător de football în ligă), de cele două surori - deasemenea frumoase - şi, fireşte, alături de prietenul ei, jucător la "Betar" Natania.

BEN-IACOV ZWI

"EVOLUŢIILE" LUI SERGIU NATRA

Muzica simfonică nu vrea să rămînă în urma muzicii pop: coboară şi ea în natură. La 13 octombrie, simfonia "Invierea" a lui Mahler a răsunat la poalele Matzadei. La acest concert al Filarmonicei dirijat de Zubin Mehta şi-au dat concursul soprana "noastră" Silvia Greenberg şi... marele actor Gregory Peck. Oaspete de onoare: Yves Montand.

O altă inovaţie: un concert de muzică de cameră la cramele de la Rishon le Zion. Piese de Vivaldi, Bach, Gluck, Talmon, Noam Sharif...

La "Tzavta" un concert al Orchestrei simfonice a mişcării kibuţiene. În primă audiţie - lucrarea pentru orchestră şi vioară "Evoluţii" a lui Sergiu Natra.

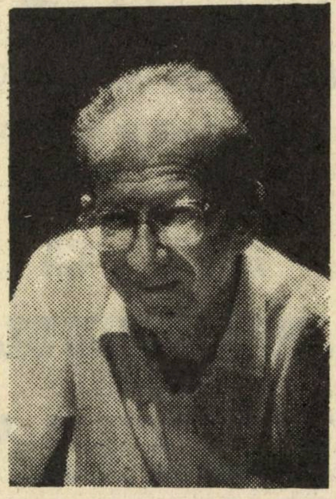

● Sergiu Natra

Intr-un interviu acordat recent, compozitorul a declarat: "In multe din creaţiile mele folosesc orga ca instrument solistic. Şi vioara este un instrument preferat al meu, dar este pentru prima oară cînd i-am dat un rol central într-o compoziţie de a mea. Apreciez foarte mult orchestra kibuţurilor. Mulţi dintre membrii ei mi-au fost elevi. Ei interpretează nu numai cu mult entuziasm, ci şi cu mare pricepere muzicală. Fenomenul acesta, al activităţii muzicale profesioniste în societatea kibuţnică este foarte drag inimii mele. Numai la noi, în Israel, poţi avea asemenea trăiri emoţionante"

REZULTATELE CONCURSULUI

MINIMUM- MEMORIA în numărul viitor: 1 Decembrie 1988.

PROF. VILY MARCUS

Nu de mult a încetat din viaţă prof. Vily Marcus, unul dintre cei mai înzestraţi oameni de cultură ai colectivităţii originare din România, un autentic intelectual, în cel mai strict sens al noţiunii. Profesor de limba română la liceul "Cultura", din Bucureşti, - şi de filosofie şi etică la "Colegiul universitar Onescu", Vily Marcus a educat şi format serii întregi de elevi şi studenţi, dintre care unii ocupă azi poziţii înalte în profesiile îmbrăţişate, - ca şi pe scara socială. Mulţi i-au rămas emoţionant de devotaţi, pînă la sfîrşitul zilelor sale.

La Bucureşti, Vily Marcus frecventa distinse cercuri intelectuale, fiind, bunăoară, unul din apropiaţii profesorului Tudor Vianu, care îl preţuia pentru remarcabila sa cultură şi interesantele sale incursiuni în lumea ideilor.

Aici, a colaborat la unele publicaţii în limba română, eseurile sale, îndeosebi cele pe teme biblice, relevînd o gîndire profundă şi concepţii originale.

În imposibilitate de a cuprinde, în spaţiul restrîns ce stă la dispoziţie în aceste pagini, o deosebit de complexă personalitate, ne vom mulţumi să subliniem că între Vily Marcus şi cultură, între Vily Marcus şi carte a fost o legătură strînsă, strînsă, o dragoste pătimaşă. Modesta sa locuinţă este, s-ar zice, un templu al cărţii, - parcă nimic altceva nu vezi, decît cărţi, cărţi; au fost lumea sa.

Nu-l vor uita foştii săi elevi, cărora le-a fost şi amic, nu-l vor uita cei ce l-au cunoscut bine şi au beneficiat de scînteietoarele sale conversaţii şi de calda sa prietenie.

M. R.

Melia

CONCERN TURISTIC INTERNAȚIONAL

STR. SHALOM ALECHEM 5 (VIS-A-VIS DE „EL-AL")

TEL. 5103921 - 5103991

AI... N-AI... DAI!... CĂ MERITĂ

PETRECEȚI **REVELIONUL** CU

LICĂ BLUTHAL

2 EXCURSII „A LA CARTE" DUPĂ PREFERINȚĂ

29.12.1988 - 9.01.1989

★ România Și Ungaria ★

12 ZILE

ROMÂNIA	BUDAPESTA
575 dolari - 8 zile	280 dolari - 4 zile
COSTUL INCLUDE:	COSTUL INCLUDE:
Biletul de avion	Transferuri
Tel Aviv - București - Tel Aviv	București - Budapesta - București
și servicii de sol	și servicii la HOTELUL
conform programului	luxos Beke conform programului

PROGRAMUL COMUN ÎN ROMÂNIA

BUCUREȘTI	HOTEL „BUCUREȘTI"	3 nopți	H/B
SINAIA	HOTEL „MONTANA"	1 noapte	H/B
BRAȘOV	HOTEL „CARPAȚI"	3 nopți	H/B

REVELION 1989

Dă-i cu șprițul pînă-n ziuă și...(pînă la 5 dim.)

„LA MULȚI ANI"

Dimineața o plimbare cu săniuțele trase de o întreagă herghelie de cai costumați de sărbătoare prin colinele albe și troienite de nea ale Carpaților.

4 IANUARIE - 1989 - BUDAPESTA

Vom ridica o cupă de șampanie în holul luxos al Hotelului BEKE

și ne vom ura în veselie

LA MULȚI ANI

LICĂ BLUTHAL VĂ AȘTEAPTĂ LA EXCURSIA

REVELION 1989

DAR DESPRE JIGODIILE "NOASTRE"?

STIMATE D-LE MIRODAN,

Cîndva, d-ta ai remarcat şi ai scris că (citez din memorie) "aici fiecare îşi construieşte un... trecut". Aşa-i?

Amintesc aceasta fiindcă "Minimum" ne-a informat recent că scriitorul român Const. Virgil Gheorghiu, aflat de mulţi ani în Franţa (drapat, se ştie, în odăjdii de episcop, sau arhiepiscop, nu ştiu precis şi nici n-are importanţă) anunţă un volum de amintiri.

Const. Virgil Gheorghiu este, într-adevăr, autorul huligan al volumului "Ard malurile Nistrului", reportaje pline de ură şi otravă antisemită, îndemnînd pur şi simplu în timpul războiului mondial la distrugerea populaţiei evreieşti. După ce i-a "dus" pe occidentali - scrie "Minimum", - el, adică C.V.G. ne va arăta în cartea-i cea nouă "cît de umanist a fost la Tiraspol şi Odesa, prin 1941".

Şi de ce nu? - stimate d-le Mirodan. Adică de ce lui Const. Virgil Gheorghiu nu i-ar fi îngăduit să-şi construiască un trecut?

Fiindcă nu trăieşte în Israel? Fiindcă nu-i - Cum să zic? - evreu-român cetăţean israelian? De ce scriitorul fascist, instigator la crimă, să nu pozeze în umanist? El de ce să nu-şi construiască un trecut ...convenabil cum fac la noi unii care n-au ştiut măcar unde se afla, în România, sediul vreunei organizaţii sioniste, iar aici se declară vechi activişti sionişti? Ce să mai spunem de cei care au lătrat împotriva Statului Israel şi, mai ales, a mişcării sioniste, şi care, în şedinţe în cadrul întreprinderilor sau instituţiilor, i-au demascat ca unelte ale imperialiştilor, înfierîndu-i, pe colegii evrei ce solicitaseră să emigreze în Israel, - iar acum pozează în sionişti, ba chiar victime, pentru că, elevi fiind, au jucat o horă alb-albastră, într-o curte oarecare, unde se adunau membrii unei organizaţii de tineret sionist?

Despre Const. V. Gheorghiu, "Minimum", revoltat, scrie: "jigodia a fugit din România pentru a scăpa de pedeapsa cuvenită speţei Ilie Rădulescu sau I. P. Prundeni".

Să recunoaştem că avem şi noi jigodiile noastre, care n-au venit ca buni evrei şi vechi sionişti - cum încearcă să ne "ducă", ci au fugit, ştiu ele bine de ce.

HAIM IOSUB
Ghivataim

MEIR ROSEN ÎN CĂLĂTORIE NOSTALGICĂ

MEIR ROSEN

Fostul ambasador israelian la Paris şi Washington, dr. Meir Rosen - aflat în concediu fără plată de la Ministerul de Externe - a plecat în România, ţara sa de origine pe care a părăsit-o acum 44 de ani.

"Am plecat atunci cu un vapor "ilegal". Un alt vas care a ieşit o dată cu al nostru din port, s-a scufundat. Cred că sînt unii care regretă că eu nu m-am aflat pe vasul scufundat", spune dr. Rosen zîmbind.

"Cînd am primit invitaţia de a conferenţia la Institutul de relaţii internaţionale de la Bucureşti şi la filiala lui din Iaşi, oraşul unde m-am născut, am fost cuprins de o mare emoţie".

MINIMUM SE GÎNDEŞTE CU GROAZĂ

că într-o zi, primul ministru israelian s-ar putea întoarce acasă, la Lod, ca premierul englez Chamberlain în 1938 (după întîlnirea cu Hitler, la München), fluturînd, cinstit dar idiot, o foaie de hîrtie, cu garanţii solemne de pace.

Exclusul din partid - S. BRUCAN

In numărul din septembrie, "Minimum" a marcat împlinirea a 72 de ani de către Silviu Brucan, caracterizîndu-l ca "militant pentru o perestroică dîmboviţeană". Şi promitea că vom mai scrie despre el. La ora aceea redacţiei nu îi erau cunoscute o multitudine de fapte petrecute ulterior evenimentelor de la Braşov şi, implicit, afirmării publice a lui Brucan ca "dizident ideologic" la Bucureşti.

Să alegem cîteva relatări ("după ureche") pentru uzul cititorilor care ne-au cerut să-i ţinem la curent cu evoluţia "cazului".

1) MOMENTUL "POLIŢIENESC". După declaraţiile făcute corespondentului U.P.I. în noiembrie 1987 (M. nr.10 pag. 39), S. Br. este cantonat la domiciliu. Fără telefon. Accesul nu numai spre locuinţa sa, dar şi pe strada care duce spre ea, este strict controlat. Doar după un timp are posibilitatea de a ieşi la policlinică sau la un magazin, de fiecare dată în compania agenţilor de securitate, care sînt fie în urma lui, fie cot la cot cu el. Amici de-ai săi, unii cu cărţi de vizită similare, sînt şi ei suspectaţi.

2) LA COMISIA CONTROLULUI DE PARTID. Convocat să se prezinte în faţa acestui for superior de partid, Brucan se comportă în cursul şedinţei demn, degajat, cu aerul bonom ce-i este propriu (şi care, în asemenea împrejurări, dezumflă şi înfurie): cîteva din replicile schimbate.

Conducătorul şedinţei:

Sînteţi Silviu Brucan; vă ştim; cunoaştem biografia, funcţiile deţinute, activităţile desfăşurate...

Silviu Brucan:

Nu mă îndoiesc că ştiţi toate acestea. Eu însă nu vă cunosc... Unde aţi fost în ilegalitate? Pe cine aţi avut ca legătură?

Tăcere... Stupoare...

Comisia:

Cum de-aţi recurs la gazetari străini pentru a vă face cunoscute opiniile? Ca vechi membru de partid, cunoşteaţi, desigur, care sînt căile statutare de urmat în acest scop: şedinţa de organizaţie sau, direct Comitetul Central.

Silviu Brucan:

Am procedat întocmai. Să spună şeful secţiei scrisori a CC., aci de faţă, dacă nu a primit din parte-mi cel puţin 30 de scrisori-memoriu. Aţi răspuns la vreuna dintre ele, tovarăşe Cîrcei?

Din nou o tăcere, însemnînd: Nu, nu s-a răspuns.

E de mirare atunci că am recurs la singura cale care îmi rămăsese pentru a putea da eu răspuns cuvenit unor solicitări din străinătate?!

Comisia:

La ce vă referiţi?

Silviu Brucan:

In cele mai multe din scrisorile către C.C. m-am referit la invitaţiile primite de la prestigioase foruri ştiinţifice dintr-un şir de ţări (S.U.A., Marea Britanie, R.P. Chineză ş.a.) de a ţine lecţii, expuneri, conferinţe pe teme de politologie, abordate de mine în cele şase cărţi publicate în ţară şi străinătate. Cine le-a citit ştie că ele sînt scrise de pe poziţiile marxismului, căruia i-am rămas fidel şi, ca atare nu contravin ideologiei P.C.R., în măsura în care şi aceasta mai este fidelă tezelor fundamentale ale lui Marx. Cu toate acestea, nu am primit aprobarea de plecare şi tocmai de aceea m-am adresat Comitetului Central.

Comisia:

Noi considerăm că, prin gestul dv. aţi greşit faţă de partid. Oricum, treceţi în camera alăturată, scrieţi o declaraţie în sensul celor afirmate aci şi conducerea superioară va judeca şi hotărî.

Şi a hotărît!

3) EXCLUDEREA. După un timp, S. Br. a fost convocat la o şedinţă a organizaţiei de bază de la Institutul Medico-Farmaceutic de care ţinea ca fost profesor de marxism la instituţia respectivă. După citirea unui scurt referat, cîţiva profesori care au luat cuvîntul, au vorbit într-un mod atît de elogios la adresa împricinatului, încît criticile de rigoare au fost complet estompate de laude, iar în sală, s-a creat impresia că se asista la o şedinţă nu de excludere, ci de primire în partid. Şi mai concludent, nici unul din studenţi n-a luat cuvîntul, lăsînd să planeze o tăcere doveditoare de solidaritate faţă de celebrul, neşablonardul dascăl. Decanul a încheiat şedinţa, propunînd, potrivit consemnului primit, excluderea şi a conchis că s-a votat "pentru", fără să se mai pună întrebările obişnuite: cine e contra, cine se abţine...

4) AFARĂ! După un alt răspuns, Brucan a fost anunţat

că are la dispoziție un pașaport și că urmează să părăsească țara în decurs de 5 zile.

– De ce această grabă? Nu sînt pregătit...

Nu știm cîte zile au mai trecut, fapt este că destul de curînd a aterizat la New York. Ziariștilor americani care l-au asaltat la aeroport, le-a declarat: "Mă găsesc aci pentru a termina cartea la care lucrez. Cît privește declarații cu privire la situația din România, eu le fac în țară, nu în străinătate". S-a ținut de cuvînt cu excepția unui amplu interviu acordat corespondentului postului de radio "Europa liberă", pornind de la considerentul că acest post se adresează opiniei publice românești, ca și declarațiile făcute de el în țară. In acest interviu, transmis în trei emisiuni, repetat și care s-a bucurat de o largă audiență, Brucan a făcut o analiză sui-generis a stărilor de lucruri din România, încercînd să explice, într-o manieră academică, cauzele care au dus la crizele actuale în planul producției, repartiției, aprovizionării populației, involuțiile în domeniul cultural, științific, social, fuga peste hotare a matematicienilor, medicilor, a unor proeminente figuri ale culturii și artei. Cu unele din tezele exprimate n-a fost de acord nici Nestor Rateș, care i-a luat interviul, nici mulți ascultători. Ca, de pildă, a fost criticată opinia potrivit căreia nu este momentul de a se realiza în România o liberalizare a pașapoartelor, deoarece aceasta ar însemna să se favorizeze un... deșert intelectual.

Oricum, este fapt că exclusul din partid S. Brucan a devenit un glas ascultat, și respectat – à la Saharov .

M. RAF

Rezultatele concursului nostru cu premii MINIMUM- MEMORIA în numarul viitor al revistei: 1 Decembrie 1988.

ESOPIADA

ANEI BLANDIANA

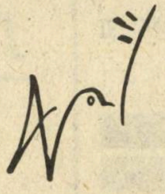

Ana Blandiana

Ana Blandiana – este din nou în dizgrație. Motivul? Recenta publicare a unei cărticele intitulate "Intîmplări de pe strada mea". Apărut la editura pentru copii "Ion Creangă", bogat și frumos ilustrat, volumașul conține poezii, s-ar zice pentru copii. In fapt, pentru cei maturi. Mai exact, o colecție de fabule în cel mai autentic gen Esop. Personajele – cățel și pisici, dulăi și motani, bondari, țînțari, o muscă mare și supărătoare – întruchipează, prin transparente aluzii, fie "maidanezi" și "maidaneze" – oameni de rînd ai cartierului (ai țării) cu problemele și necazurile lor –, fie personaje sus-puse – într-un cuvînt fauna străzii = o frescă a societății românești contemporane.

Personajul central, cel căruia i se consacră piesa de rezistență a volumului este "ARPAGIC", motanul care adulat, prin aplauze, osanale, versuri și imagini de televiziune, se înfumurează pînă la dimensiunile exceselor cultului personalității.

Consecințe: Volumul retras de pe piață; factorii editoriali sancționați; "Atlas", săptămînala rubrică a Anei Blandiana în "România literară" n-a mai apărut.

MINIMUM A APLAUDAT

Stela Popescu

Cristina Stamate

pe mereu superba Stela Popescu, pe necontenit îndrăcita Cristina Stamate pe Al.Arșinel, savurosul și bonomul și pe colegii lor,toți,cu har actoricesc și farmec și le spune că îi va revedea oricînd,cu plăcere, pe scenele filo-talent ale Israelului.

"ACI POSTUL DE RADIO ŞI T.V. ROMANIA..."

Un turist israelian, revenit din vacanţa petrecută în România, ne-a trimis la redacţie două numere din publicaţia TELE-RADIO, editată de Radio-televiziunea română, conţinînd programele de T.V. şi radio, pe săptămînile 11-17 şi 18-24 sept. 1988. *"Spre informare şi reflexie"* - notează expeditorul.

Extragem din ele şi reproducem în facsimil, pagina consacrată programului T.V. din ziua de *luni 19 septembrie* menţionînd că doar din economie de spaţiu ne-am oprit asupra unei singure zile şi că am fi putut alege oricare altă dată, deoarece, în cadrul celor două ore de emisie (20-22) din zilele de lucru ale săptămînii, variaţiile schemei de emisie sînt cu totul insignifiante. Cît priveşte Telejurnalul, acesta este rezervat cvasi-exclusiv activităţii conducerii de partid şi de stat.

TELEVIZIUNE

Luni ★ 19 septembrie 1988

20.00 Telejurnal

20.25 **ŞTIINŢA PENTRU TOŢI**

C

Tinereţea unor materiale tradiţionale

Astăzi despre: CERAMICĂ ŞI NISIP

Participă : Ing. Mihaela Mihăilescu, prof. univ. dr. D. Drimer

Redactori : Eugen Roibu, Andrei Banc

21.20

C

EPOCA NICOLAE CEAUŞESCU

PROMOŢII DE TINERI CU ÎNALTE CUNOŞTINŢE REVOLUŢIONARE, CU UN LARG ORIZONT CULTURAL-ŞTIINŢIFIC

Redactor Cristian Unteanu

20.55 **Tezaur folcloric**

C

Permanenţe ale cîntecului românesc cu : Maria Răchiteanu-Voicescu, Ion Cristoreanu

Redactor Marioara Murărescu

21.35 **FRUMOASĂ EŞTI, PATRIA MEA!**

C

Versuri patriotice

Redactor Lucia Chirilă

Regia Nae Cosmescu

21.50 Telejurnal

22.00 Închiderea programului

Şi totuşi data de 19 sept. asupra căreia ne-am oprit avea o specificitate: era una din primele zile în care posturile de T.V. din întreaga lume transmiteau, din noapte pînă'n noapte, primele relatări asupra concursurilor olimpiadei de la Seul. Din întreaga lume, cu excepţia României, unde Televiziunea n-a oferit abonaţilor ei nici aspecte de la deschidere, nici de la întreceri, inclusiv acelea în care, ca la gimnastică, sportivii români s-au clasat la loc de frunte. E de mirare că la Bucureşti turistul nostru a văzut, pe lîngă alte cozi, una "originală": în faţa vitrinelor unor clădiri ale unor reprezentanţe străine în care erau afişate programele televiziunilor bulgară şi sovietică, pe care de altfel, tot românul posesor de aparat de T.V., le urmăreşte cu nesaţ, împreună cu familia şi prietenii, în toate zilele, serile şi nopţile anului?

I.

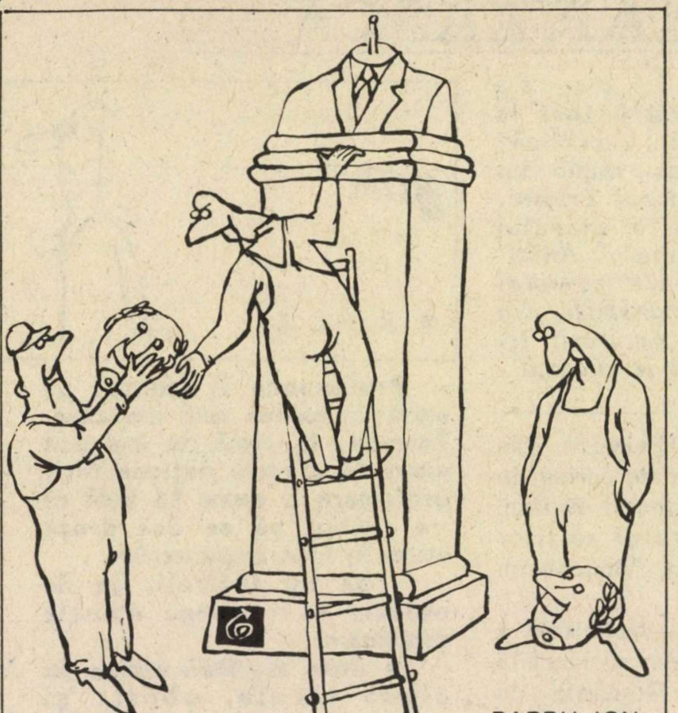

BARBU ION

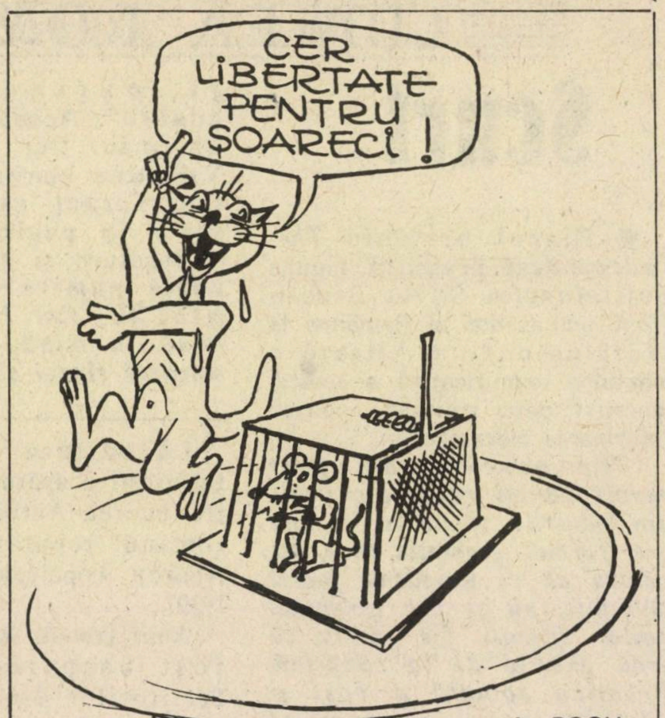

A. POCH

De la Bucureşti - fără cuvinte - dar (zic eu) cu schepsis

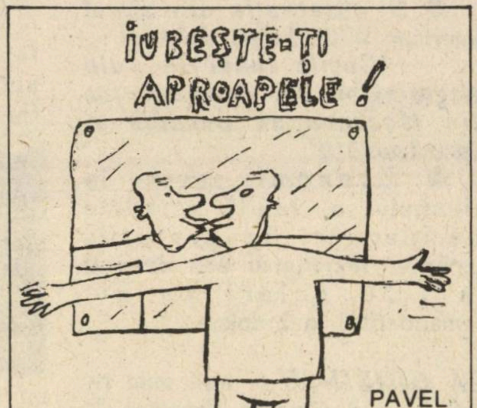

PAVEL

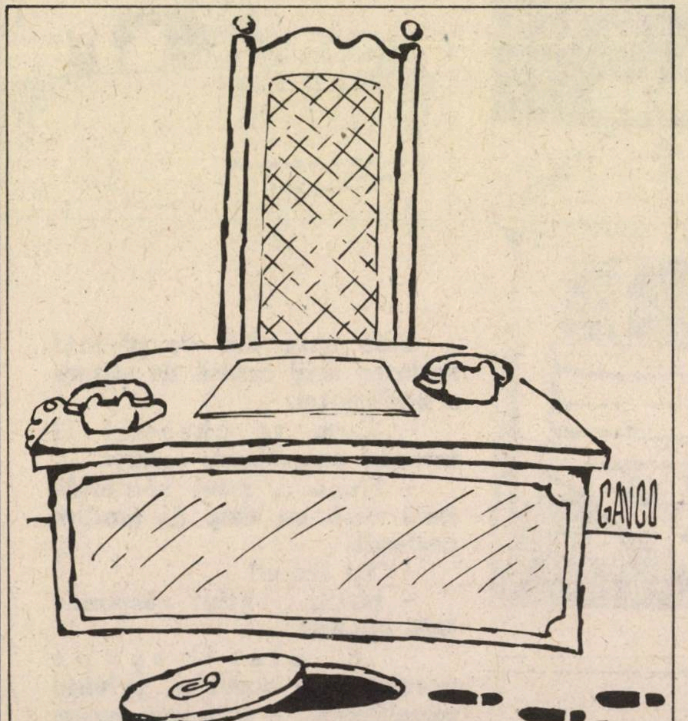

C. GAVRILĂ-GAVCO

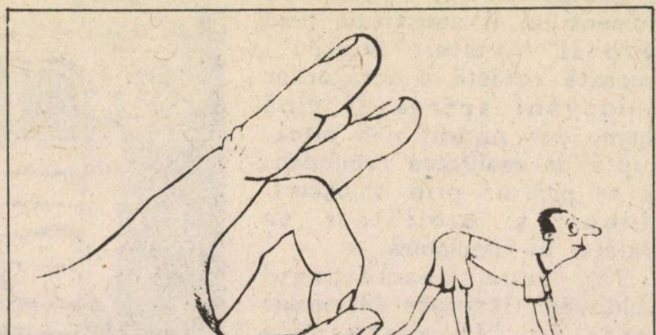

VIRGIL MILITARU

(După Almanahul Urzica 1983)

Scurt

● Ziarul britanic *The Independent* prezintă figura *politologului* Silviu Brucan (fost ambasador al României la Washington), și citează o mărturie semnificativă a acestui marxist care militează pentru reformarea marxismului:

"Pe parcurs, am fost nevoit să-mi revizuiesc unele din părerile și ideile în care s-a format generația mea, fie pentru că se dovedeau foarte învechite, nu se mai potriveau noilor situații, fie pentru că erau greșite de la rădăcină. Practica socială a fost și rămîne testul suprem al teoriei sociale".

● *O observație* din ziarul american *Wall Street Journal* :

"Cozile lungi în fața magazinelor din București fac din Moscova un paradis al aprovizionării".

● *Economii* severe la diurnele în valută acordate marinarilor. În porturile străine, marinarul are dreptul la 1,20 dolari pe zi; comandantul la 2 dolari.

LA CHIȘINAU - așa cum ne informează Grigore Singurel de la Europa Liberă, evenimentul momentului îl constituie noul chip al revistei "Nistru". Această revistă a scriitorilor moldoveni apărea și pînă acum, dar nimeni n-o citea. Ruptă de realitatea republicii, ea se prăfuia prin chioșcuri, cluburi și biblioteci, se prefăcea în maculatură.

Iar acum dramaturgul moldovan Gheorghe Malarciuc scrie în "Literaturnaia gazeta": *"Eu am văzut o agitație nemaipomenită în zilele, cînd "Nistru" trebuia să fie pus în vînzare. În fața chioșcurilor, în care revista se prăfuia de ani de zile, dis-de-dimineață se făcea rînd în așteptarea poștei. Cu îmbulzeală, cu asalt era luat și puținul ce se aducea".* Aceasta a fost la Chișinău. Dar în republică? Valentina Murzac, medic din satul Corjeuți raionul Briceni, scrie în paginile ziarului "Literatura și arta":*" Astăzi unele numere ale revistei NISTRU sînt transmise din mînă în mînă, doritorii își așteaptă rîndul să le citească".*

La editura Univers din București a apărut de curînd, în traducerea Antoanetei Ralian, romanul reputatului scriitor Aharon Appelfeld, "Badenheim 1939".

Anul trecut, A. Appelfeld a fost oaspetele Uniunii Scriitorilor din România, cu care prilej a revăzut și Bucovina natală.

Impresiile acestei călătorii le-a evocat într-un interviu acordat revistei ,,Minimum" (nr.7/octombrie 1987).

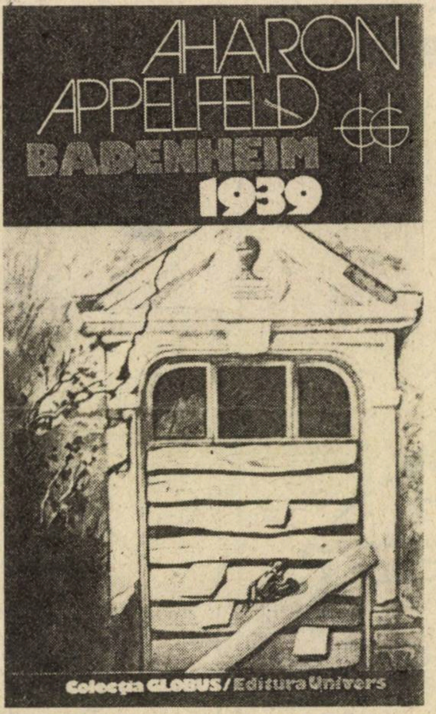

- Ce este un jidan, Bulă?
- Un evreu care tocmai a ieșit pe ușă.

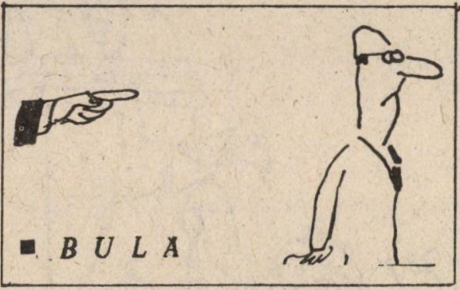

Profesoara îi anunță pe elevi de sosirea unui inspector. Întrucît, în clasă nu mai sînt elevi de diverse naționalități, profesoara îi spune lui Bulă că va trebui să se dea drept evreu în fața inspectorului.

- Să nu întîrzii, ca de obicei! - îi atrage atenția profesoara.

A doua zi, Bulă ajunge în clasă tîrziu, obosit și transpirat.

- Ce s-a întîmplat? îl întreabă profesoara supărată.

- Dacă tot sînt evreu, m-am repezit pînă la miliție să depun actele de plecare!

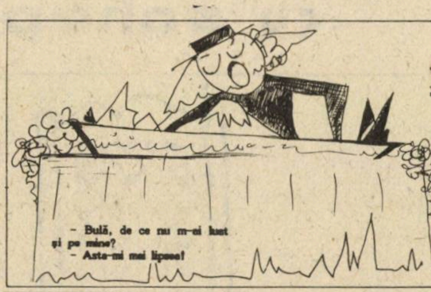

Bulă este dus de părinți înaintea unei comisii de testare a inteligenței.

- Cum te cheamă? îl întreabă președintele comisiei.

- Nuuu... știu! răspunde Bulă după un timp de gîndire profundă.

- Cîți ani ai?

- Nuuu... știu! răspunde Bulă disperat.

- E clar! spune președintele comisiei, privind semnificativ. - Să-i mai punem totuși o întrebare:

- În ce an sîntem?

—În anul... hotărîtor!

PAGINA CIT SE POATE DE LIBERA

TRANDAFIRII DE LA POLUL NORD

(SAU CUM E RUŞINEA DE A FI FOST, PE VREMURI REDACTOR LA SCÎNTEIA)

Se află printre noi avocaţi cu vocaţie de acuzatori publici. Să fie oare un efect al frustraţiei, al faptului că nu prea au ce apăra?

Nu demult, d. av. L. Silber a rostit un necruţător rechizitoriu împotriva lui Surulescu-frontieristul. În nr. precedent al revistei (M) d. avocat Meir Tzur cere condamnarea foştilor redactori ai "Scînteii". A celor aflaţi aici, căci nu pretinde extrădarea celorlalţi. Şi fiindcă la lumina rugului se vede mai bine, d-sa elucidează şi alte cîteva probleme, printre care destinul istoric al învăţăturii lui Marx, nuanţele socialismului din ţările est-europene, complexele revoluţionarilor eşuaţi de pe aceste tărîmuri etc.

Reiese că d. av. Tzur nu este o trestie clătinată de vîntul îndoielilor, ci omul certitudinilor. Totul e limpede, simplu, clar. E demn de invidiat, dar nu de către mine. Căci pentru mine există versul Veronicăi Porumbacu, dintr-unul din ultimele ei poeme: singurul punct sigur se află sub semnul întrebării. Dar am fost probabil prost inspirat citînd acest martor: va fi, foarte probabil, recuzat de d. av. T. Provine doar din aceeaşi şcoală repudiată de d-sa.

Degetul acuzator mă indică şi pe mine oprobiului public. Din evocările publicate în revistă - susţine d. av. "se poate deduce că redacţia vechii "Scîntei" a fost o minune de şcoală ziaristică într-un autentic regim de libertate a scrisului". În plus, aş fi încercat umanizarea unor figuri ca Gheorghiu-Dej, Ana Pauker, V. Luca etc..."

Recunosc: am încercat să relatez cititorilor din cele văzute şi trăite în redacţia "Scînteii" din primii ani de după 1944. Cam aşa cum cineva revenit de la polul nord relatează ce a văzut acolo - banchize, pinguini, aurora boreală. În povestirea sa nu se află trandafiri, pentru că nu înfloresc acolo. Am impresia că nici eu nu i-am răsădit. În orice caz, textele există şi cititorii pot judeca.

Dl. av. Tzur - deţinătorul certitudinilor absolute - susţine că cei care şi-au făcut şcoala la "Scînteia" ar trebui să se ruşineze cu acest fapt . Numai că, vezi bine, d-le Tzur, şi sub acest raport lucrurile nu sînt chiar aşa de simple. Ar trebui mult prea mult spaţiu spre a-ţi evoca circumstanţele istorice, socio-politice şi psihologice care ne-au adus, pe colegii mei şi pe mine, în redacţia amintită. În loc de depoziţie, în chestiunea ruşinii permite-mi un martor, pe Aldous Huxley: "Poţi face ca oamenilor să le fie ruşine de orice. Să le fie îngrozitor de ruşine fiidcă poartă pantofi maro la o haină neagră, fiindcă vorbesc cu un accent greşit, sau fiindcă le curge nasul. Poate să le fie ruşine de absolut orice, inclusiv de trup şi de funcţiile lui".

Asta-i d-le avocat: poţi face ca oamenilor să le fie ruşine de orice, dar absolut orice. Acolo, ni se comanda să ne fie ruşine de originea naţională, ruşine de originea socială, ruşine de rudele din străinătate, ruşine, ruşine de noi înşine. Aici, d-ta, domnule avocat...

■ *VICTOR RUSSU*

ÎNTR-O SEARĂ

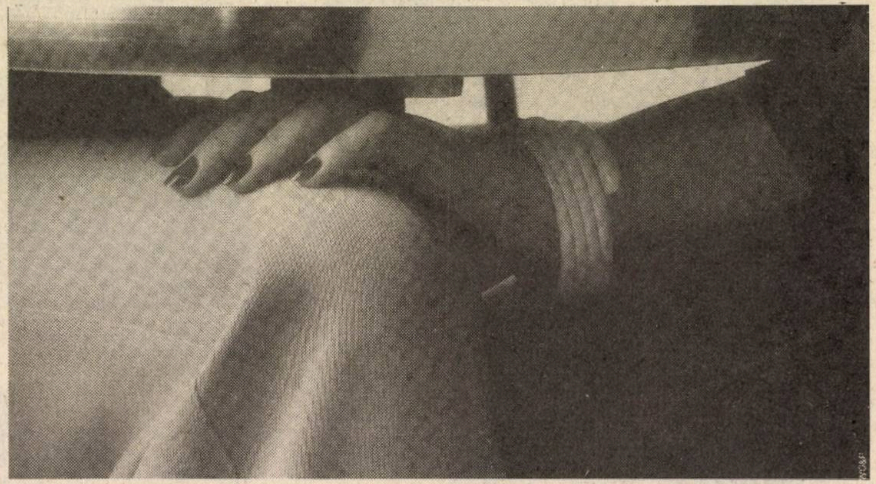

Minimum a primit un telefon feminin de la cartierul general al unui partid politic şi întrebat fiind-cu glas langouros-cu cine votează în alegeri,s-a simţit precum bărbatul din fotografie.

Robert Kapa

-FOTOGRAFUL SUFERINȚEI UMANE

Kapa - fotograful suferinței

Robert Kapa a călcat pe o mină şi a murit. Asta s-a întîmplat la 25 Mai 1954, în Indochina. Avea 41 de ani şi o activitate de 22 de ani în timpul cărora a fotografiat marile evenimente din lume, războaie şi suferințe.

Născut în Ungaria, fusese un mare ziarist şi un fotoreporter mare. A participat la războiul civil din Spania, la războiul din Indochina, la cel de al doilea război mondial, la războiul de independență din Eretz Israel - dar peste tot el s-a concentrat asupra omului. Arta şi tehnica fotografică l-au interesat mai puțin.

Luna trecută a avut loc la Muzeul Tel Aviv o expoziție cu fotografii de-ale sale. Reproducem cîteva din ele, poate cele mai "tari".

Olimi hadaşim sosiți cu vase primitive imediat după proclamarea Statului Israel.

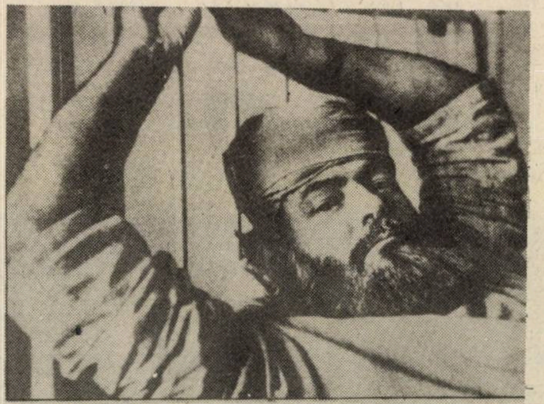

Ernest Hemingway la spital după accident.

Un moment tragic: republica spaniolă a fost înfrîntă. La o adunare de despărțire, membrii Brigăzii internaționale plîng.

Un membru în Hagana în timpul luptelor pentru Ierusalim în Războiul de Independență.

Moscova 1947. O paradă a modei în timpul lui Stalin

HARRY FOSHA

un FILM în premieră ŞI O PROBLEMĂ IN (veşnică) reluare

NEW YORK

A fost o vreme, după cel de al doilea război mondial, cînd devenise o ruşine să fii antisemit în public. Evreii suferiseră prea mult de pe urma atrocităţilor hitleriste, aşa că era recomandabil să pui surdină sentimentelor antisemite (care, bineînţeles, nu încetaseră să existe).

Tătucul Stalin dăduse exemplul chiar înainte cînd scrisese (sau semnase numai?!) că "antisemitismul e canibalism". Ceea ce nu l-a împiedicat să comită tot ce a comis. Dar oficial antisemitismul dispăruse. Sau cum spunea inspirat, amicul meu Sandu Shaffer (Baronul) - sper să citească aceste rînduri - : "Genialitatea lui Stalin constă în faptul că practică antisemitismul, sărbătorindu-l pe Şalom Alechem"

Dar iată că vechea "lozincă" potrivit căreia antisemiţii urau "ovreii" sau "jidanii" pentru că îl omorîseră pe Iisus a revenit într-o formă modernă aici în America.

Despre ce e vorba? A fost făcut un film intitulat: "Ultima ispitire a lui Christ". Filmul îl arată pe Iisus ca pe un pămîntean cu toate slăbiciunile omeneşti, inclusiv cea sexuală. Condamnat de unii, lăudat de alţii (inclusiv unele feţe bisericeşti), filmul a dat naştere unor manifestaţii de protest, unele generale, altele, specifice. Dar s-o luăm metodic. Filmul se bazează pe cartea scriitorului creştin grec Nikos Kazantzakis. Unii spun că filmul a trădat cartea. Văduva scriitorului spune că filmul n-a trădat cartea. Fidel, sau nefidel cărţii, un lucru e clar: filmul n-a provocat manifestaţii anti-greceşti. Filmul este creaţia regizorului creştin Martin Scorsese. El spune că filmul i-a dat prilejul să-şi exprime părerile religioase ca fost seminarist. Criticii filmului susţin că pelicula reprezintă manifestarea unui student exclus de la studiile teologice. Indiferent cine ar avea dreptate, un lucru e clar: deşi Martin Scorsese e de origină italiană, nu s-au înregistrat demonstraţii anti-italiene. Scenariul filmului e datorat lui Paul Schrader, creştin de origine olandeză; dar nu s-au produs manifestaţii anti-olandeze. Filmul e interpretat de actorii americani-creştini Willam Dafoe şi Barbara Hershey; dar nu s-au înregistrat demonstraţii anti-americane. Iată că filmul "Ultima ispitire a lui Christ" a fost produs de compania M.C.A. al cărei preşedinte este americanul evreu Lew Wasserman. Şi de data aceasta s-au produs manifestaţii antisemite! Şi în faţa casei unde locuieşte d-l Wasserman, şi în faţa sinagogii unde se roagă. Manifestanţii l-au arătat pe Lew Wasserman drept omul care... l-a bătut pe Iisus în cuie pe cruce..

Dacă situaţia n-ar fi tragică, te-ai prăpădi de rîs. (Nu demult am citit în revista franceză L'Histoire" (o fi vîndută "Kahalului"?!) un studiu intitulat "Procesele lui Iisus" în care se subliniază că crucificarea era o metodă romană specifică de executare a condamnării la moarte, în timp ce pedeapsa contemporană impusă de evrei ducea la omorîrea acuzatului cu pietre). Dar antisemiţii Americii de azi (ca şi confraţii lor de-a lungul şi de-a latul istoriei şi geografiei) nu se încurcă în probleme de adevăr istoric şi-l demască pe "crucificator" în persoana d-lui Wasserman. S-ar fi putut ca preşedintele companiei MCA să nu fi fost evreu. N-avea importanţă. S-ar fi găsit un vice-preşedinte sau o secretară sau un om de servici. Funcţia nu importă. Important e că undeva, cineva să fie evreu, în aşa fel ca "tradiţia" "de două mii de ani" să fie respectată.

E O LUME

● CE E NOU ŞI SE DEZVOLTĂ

Coincidenţa face ca tot în aceste zile America să-l sărbătorească pe dirijorul, compozitorul, pianistul, profesorul, inegalabilul, inepuizabilul, veşnic tînărul Leonard Bernstein care a împlinit 70 de ani. Şi care, după părerea multor specialişti reprezintă "chintesenţa muzicii americane". N-am aflat însă de nici o manifestare filosemită prilejuită de această sărbătoare a muzicii americane. Tot anul acesta, Statele Unite au sărbătorit o sută de ani de la naşterea evreului Irving Berlin care, Slavă Domnului, trăieşte. Şi care după părerea multora este "muzica americană ea însăşi". Nici cu prilejul acestei sărbătoriri n-am aflat de vreun grup de manifestanţi care să proslăvească pronia cerească pentru că a blagoslovit America cu astfel de talente evreieşti. Talente, dar (genii, spun unii). Dar cine are nevoie să accentueze că sînt evrei?

Nimic nou sub soare. Problema e aceeaşi, oriunde şi oricînd. Aşa cum am întîlnit-o personal pentru prima oară acum vreo jumătate de veac. Eram pe ANEF, terenul meciurilor internaţionale de fotbal. Schwartz, interul stînga al Ripensiei, selecţionat în echipa naţională, tocmai înscrisese un gol. Publicul în delir striga: "Bravo România. Dă-i înainte România". După cîteva minute, acelaşi Schwartz la o ciocnire cu un adversar, a comis un faul discutabil, fără urmări. Dar domnul de lîngă mine care la golul lui Schwartz strigase şi el "Bravo România" a comentat: ... mama lui de jidan împuţit. Aşa ne trebuie dacă băgăm perciunaţi în echipa naţională"!...

☆ **MM** ☆

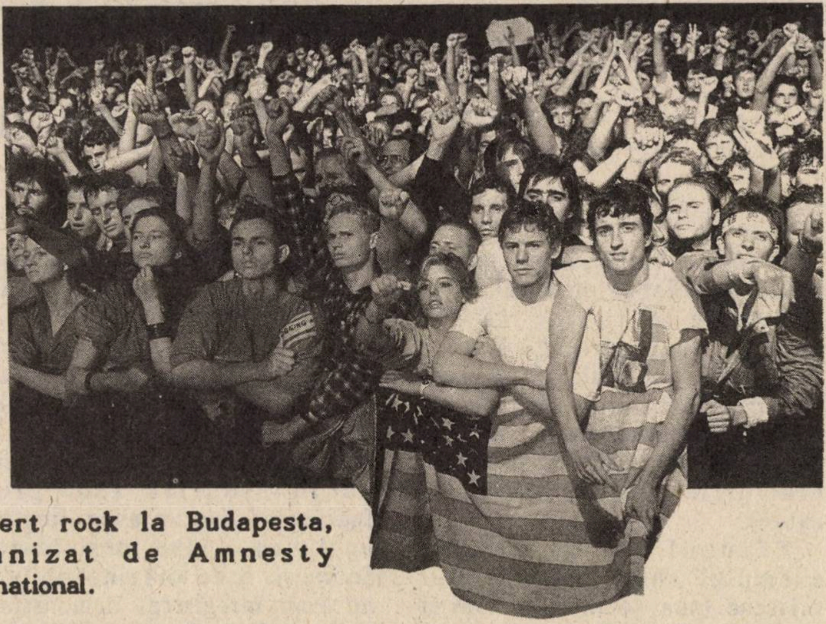

Concert rock la Budapesta, organizat de Amnesty International.

REŢINEŢI:

CELE MAI CONVENABILE CALATORII TURISTICE ALE ANULUI 1988:

• ROMANIA •

VACANŢA PENTRU TOATE VIRSTELE

• AMERICA •

PENTRU PRIMA OARA LA INDEMINA ORICUI

DE ASEMENEA:

☆ ARANJAMENTE TURISTICE CU TRATAMENT IN ROMANIA, JUGOSLAVIA, UNGARIA

☆ GRUPE ORGANIZATE IN EUROPA, AMERICA, ETC.

☆ INCHIRIERI DE MAŞINI, ZBORURI ŞI CHARTER, LA PREŢURI FOARTE CONVENABILE

☆ ACORDAM INLESNIRI DE PLATĂ

CU ADRIAN PE ORICE MERIDIAN!

TEL AVIV, REH. SHENKIN 8 (COLŢ ALLENBY)

☎ 200687-8-9 SAU 285773

LAUSANNE

DIN NOU DESPRE O TINEREȚE LEGIONARĂ: MIRCEA ELIADE

UN ARTICOL NEPLĂCUT, F. NEPLĂCUT, CIT SE POATE DE NEPLĂCUT
de VICTOR ESKENASY

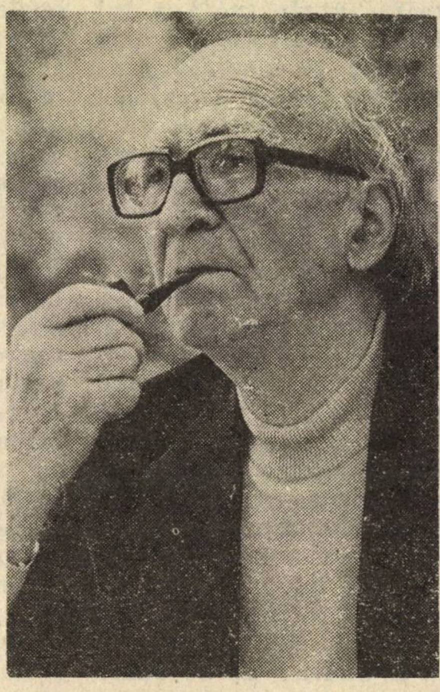

MIRCEA ELIADE: n-a avut curajul; oameni sîntem.

Un obicei din lumea animalelor, amintind de struți și nisip, conduce mereu o parte a criticii istorico-literare românești la adoptarea unei atitudini și explicații stereotipe: "nu este momentul și nici locul de a discuta aici..." Nimeni nu știe cînd va veni acel mesianic moment, pentru a nu mai vorbi de localizarea lui în spațiu.

Unul din aceste subiecte **tabu**, a căror discutare serioasă este amînată mereu la calendele grecești îl constituie adeziunea momentană, în anii '30, la ideologia mișcării legionaro-fasciste din România, a celui care avea să devină unul din savanții români cei mai reprezentativi ai secolului nostru, Mircea Eliade.

Mult timp contestată, ascunsă, contrafăcută, machiată, opțiunea politică de tinerețe a lui Eliade este astăzi un fapt de domeniul istoriei. Deși recent apărutul volum doi al memoriilor istoricului religiilor (recenzate în revista noastră, v. Minimum 18) nu a adus explicațiile așteptate din partea unei minți luminate, el a avut darul de a face măcar indiscutabilă tovărășia de drum a tînărului savant Eliade cu frazeologia și gîndirea fascistă a României interbelice.

In cazul lui Eliade, lipsiți de mărturiile cheie - și ținute sub cheie la București - în primul rînd articolele publicate în ziarele vremii, istoricii literari occidentali au fost siliți să adopte tehnica puzzle-ului. După dosarul publicat în 1972 de revista israeliană "Toladot" conținînd pagini din jurnalul lui Mihail Sebastian, fragmente și mărturii răzlețe despre adeziunea la ideologia mișcării fasciste românești a publicat în urmă cu doi ani Vittorio Lanternari în articolul său "Ripensando a Mircea Eliade" din revista italiană "La Critica Sociologica" (79, ottobre-dicembre 1986, pp. 67-82).

Mesajul nu a trecut, în orice caz, nu în presa românească, așa cum o dovedesc capitolele epurate, uneori cu fraze contrafăcute, ale memoriilor lui Eliade publicate recent, "sub îngrijirea" lui Mircea Handoca, în "Revista de istorie și teorie literară" (XXV, 1-2, 1987, pg.194-217). O singură frază a ediției românești este revelatoare pentru denaturarea sistematică a adevărului: **Fusesem urmărit și arestat pentru prietenia mea cu Nae Ionescu și pentru că eram colaborator la un ziar care reapăruse cu încuviințarea guvernului... în numele și pentru apărarea democrației".** In original, punctele de suspensie despart în realitate, mai multe fraze distincte, **vorbind** despre "mii și mii de oameni care au fost arestați pentru a fi aderat la un partid politic legal, cu care Iuliu Maniu nu ezitase să încheie un acord electoral". Nu e nevoie de precizat despre ce partid e vorba. Cuvintele următoare, "în numele și pentru apărarea <<democrației>>" se leagă, în original, de ceea ce ▸

E PACAT. TARE PACAT.

Eliade numeşte teroarea "ordonată de Carol şi executată de Armand Călinescu" împotriva adepţilor mişcării legionare. Intre care, se afla şi el. Refuzul de a se dezice de legionari îl conducea de altfel direct în lagărul de lîngă Miercurea-Ciuc.

Era de aşteptat ca un savant la maturitate, de talia intelectuală a lui Eliade să-şi asume poziţiile politice ale tinereţii şi să explice, cu profunzimea istoricului, motivele care l-au împins, alături de alţi intelectuali români ai vremii, în braţele unei ideologii fasciste. O discreţie politicoasă vis-a-vis de savant a împiedicat unii martori ai vremii, ca şi istoricii ulteriori să facă portretul lui Eliade în uniformă legionară perorînd în casa lui Petru Comarnescu sau să-i discute frazeologia articolelor de epocă, despre care, pe bună dreptate, criticul Edgar Reichmann exclama în "Le Monde" (15 iulie 1988): "C"est navrant".

O analiză aprofundată din partea specialiştilor istorici şi literari ai perioadei rămîne de aşteptat, într-un sens şi ca o dovadă a unei culturi mature care are curajul să-şi asume pe de-antregul istoria.

Deocamdată să semnalăm cititorilor noştri interesaţi în această discuţie efortul remarcabil al profesorului american Ivan Strenski de a contribui la elucidarea aşa-zisului mister. Ivan Strenski, profesor asociat de studii religioase la Connecticut College, New London, a publicat recent volumul Four Theories of Myth in the 20 th Century History. (Macmillan Press: London, 1987). O demonstraţie interesantă urmăreşte găsirea surselor teoriei mitului în experienţa existenţială a sa vantului român. Profesorul Strenski, al cărui text a fost scris înaintea apariţiei volumului II al memoriilor lui Eliade, ajunge la concluzia că evoluţia spirituală a acestuia în compania intelectualităţii de extremă dreaptă şi experienţa sa alături de mişcarea legionară au jucat un rol profund în viaţa istoricului religiilor şi în translaţia operată de-a lungul anilor de la lumea reală a politicului la cea a ficţiunii. In lipsa accesului la sursele documentare directe despre atitudinea de tinereţe a lui Eliade, Ivan Strenski se mărgineşte la folosirea unor mărturii secundare, exploatînd însă la maximum opera românească semnificativă, de la "Huliganii" (1935) la "Pădurea interzisă" (1955).

Spre deosebire de Ivan Strenski, Radu Ioanid, tînăr sociolog emigrat în Israel şi stabilit ulterior în Statele Unite, a avut acces la sursele primare care pot lămuri atitudinea politică şi ataşamentul faţă de mişcarea legionară a tînărului Eliade. Autor al unui doctorat la Cluj, pe tema "Ideologiei fasciste în România", Radu Ioanid a publicat recent studiul **"Mircea Eliade e il Fascismo"**, în revista italiană citată deja, "La Critica Sociologica" (84, gennaiomarzo 1988). Scris în România, studiul lui Radu Ioanid a beneficiat de quasi întreaga documentaţie a cărei lipsă o deplîng exegeţii occidentali ai lui Eliade.

De aici tonul tranşant al afirmaţiilor, susţinute cu ample citate din articolele lui Mircea Eliade apărute în anii '30. Temele propagandei fasciste revin în mod obsedant în mai toate aceste citate şi, desigur, antisemitismul ocupă un loc important, aşa cum lăsa să se înţeleagă viitorul istoric al religiilor în interviul publicat în "Buna Vestire" la 17 decembrie 1937 sub titlul sugestiv "De ce cred în biruinţa mişcării legionare". Este adevărat că teoriile sale reluau argumentele şovinismului utilizat deja de literatura antisemită românească, produsă în abundenţă în România interbelică. Ataşamentul său faţă de aceste idei nu este mai puţin condamnabil, cu atît mai mult cu cît nu a găsit ulterior nici momentul, nici locul de a se detaşa în mod explicit de ceea ce a calificat, prea adesea, doar o simplă rătăcire.

E TRIST. FOARTE TRIST.

SĂPTĂMÎNAL
CITIŢI
Adevărul
36 de ani în slujba alialei române
ÎN CARE GĂSIŢI:
* comentarii politice de toate nuanţele
* reportaje din ţară şi din lumea toată
* o pagină cultural - artistică
* umor, cuvinte încrucişate, curiozităţi şi cîte un scurt roman
* o pagină de note şi comentarii
ÎN FIECARE VINERI
cereţi „ADEVĂRUL" la toate chioşcurile din ţară, de la prima oră a dimineţii!

■ *VICTOR RUSSU*

ANTISEMITISMUL DE PARTID

Recunosc, titlul e cam prezumţios şi promite mai mult decît un singur condei poate da într-un singur articol. De aceea, mă grăbesc să precizez că în concepţia autorului, ceea ce urmează e doar un prim text ce are menirea de a incita şi pe alţii să vorbească. Să depună mărturie.

Dar toate astea de ce? De ce să scormonim în cenuşa focului stins? De ce să reînviem şi să readucem printre noi demonii unui trecut sinistru, cînd prezentul atît de acaparant ne solicită din toate direcţiile?

S-o spunem din capul locului: paternitatea antisemitismului comunist aparţine Uniunii Sovietice. Parafrazînd cunoscuta propoziţie a lui Sadoveanu, să notăm că bezna a venit de la răsărit.

VALURILE SUCCESIVE ALE ANTISEMITISMULUI ROŞU

Ca un şuvoi murdar, irupt dintr-un canal imens scăpat din indiguire, antisemitismul roşu a potopit societatea românească, începînd de prin anii 50. Primul val a venit de la Moscova via Praga: procesul grupului Slansky.

Semne prevestitoare ale cataclismului nu au lipsit. Campaniile presei sovietice împotriva criticilor cosmopoliţi, a artiştilor fără rădăcini autentic ruseşti ("neaoşi" li se spunea în limbajul naţionalist românesc antebelic) erau neliniştitoare. Dar ele păleau în faţa virulenţei ofensivei antisemite de la Praga. Zile de-a rîndul teleprinterele "Agerpres"-ului recepţionau textele incendiare ale agenţiei CETEKA, în care numele acuzaţilor de trădare, spionaj, sionism etc. etc. erau date între paranteze în conotaţia lor autentică evreiască.. "Documentele" erau redactate cu diabolică abilitate, ca să arunce oprobiul nu numai asupra acuzaţilor ca indivizi ci şi a neamului din care făceau parte.

Şi fiindcă sîntem la ora adevărului, să menţionăm că, în acest stadiu al dramei, s-au găsit la Bucureşti conştiinţe care să încerce dacă nu să abată murdarul şuvoi - lucru ce era peste puterile lor - cel puţin să-i îngrădească furia devastatoare. Vasile Dumitrescu, directorul general de atunci al "Agerpres"-ului, a dat dispoziţii ca textele de la Praga să fie transmise mai departe redacţiilor româneşti ***fără parantezele infamante***.

Valul următor, mult mai pustiitor, a venit de la Moscova: comunicatul TASS despre complotul medicilor Kremlinului. Corespondentul de atunci al "Scînteii" în capitala sovietică informase confidenţial conducerea că Stalin ceruse şpaltul articolului de fond ce urma să apară a doua zi în "Pravda" şi că adăugase cu mîna lui că autorii infamului complot au acţionat din ordinul "imperialismului anglo-american şi a cunoscutei agenţii evreieşti de spionaj Joint".

Mai grav decît atît nu se putea. Toate focurile agitaţiei şi propagandei au fost îndreptate asupra sionismului, Joint-ului, sau mai pe şleau, a evreilor. Cîţi evrei - activişti de partid, din aparatul de stat, din diferitele sectoare ale culturii - şi-au pierdut atunci posturile? Şi cîţi libertatea? Şi cîţi viaţa?

Apoi a venit o nouă revărsare a puhoiului antisemit. În toamna lui 56, după înnăbuşirea sîngeroasă a răscoalei de la Budapesta.

Analizînd într-un larg articol "teoretic" cauzele "contrarevoluţiei" maghiare, "Pravda" menţiona ca un element important "greşelile săvîrşite de tovarăşii maghiari în problema cadrelor naţionale". În limbaj decriptat, asta însemna că evreii sînt de vină. Au acaparat posturile de conducere şi asta a determinat populaţia Budapestei să înfrunte tancurile sovietice.

Mesajul a fost recepţionat prompt la Bucureşti. Practica moderat antisemită de pînă atunci pregătise terenul. Pudoarea nu mai constituia nici ea un obstacol serios. Conducerea partidului s-a grăbit să elaboreze o "hotărîre internă", adică avînd caracter confidenţial, cu privire la îmbunătăţirea compoziţiei naţionale a aparatului de partid şi de stat". Indicaţia era să se ajungă în cel mai scurt timp la o proporţie a cadrelor etnice româneşti care să corespundă tabloului demografic general al ţării. Şi asta pe două căi: prin eliminarea elementelor evreieşti şi prin introducerea masivă a elementelor etnice.

Din nou a fost dezlănţuită vînătoarea de evrei în posturi, căci ei erau în ultimă instanţă cei vizaţi. În cel mai bun caz, erau zvîrliţi pe drumuri sau îndreptaţi spre munci mărunte, prost retribuite. Deseori li se organiza în prealabil "şedinţe de analiză", ▶

cînd li se descopereau abateri (de regulă naţionaliste) fiind sancţionaţi cu excluderea din partid, ceea ce echivala atunci cu moartea civilă.

LA DOFTANA TOVARĂŞII EVREI N-AU INTRAT DUPĂ PRINCIPIUL PROPORŢIONALITĂŢII

Şi în acest stadiu s-au găsit, puţine dar s-au găsit, conştiinţe care au cutezat să se opună şuvoiului. Unul dintre ei a fost Gheorghe Vasilichi. Veteran al mişcării muncitoreşti, conducător al grevei petroliştilor, din 1933, în anii războiului luptător în rezistenţa franceză, se afla acum, după ce fusese ministru al minelor şi petrolului, pe linie moartă, ca preşedinte al Uniunii cooperaţiei meşteşugăreşti - UCECOM. Asta pentru că era un neconformist, pentru că-şi permitea să judece şi să acţioneze cu mintea lui.

Directorul serviciului de cadre i s-a prezentat într-una din acele zile cu o listă: directori şi alţi funcţionari superiori ce urmau a fi concediaţi. Toţi evrei.

- Ce e cu oamenii ăştia? a întrebat, mirat, Vasilichi.

- Ştiţi... Îmbunătăţirea compoziţiei naţionale... La noi, la UCECOM situaţia nu e bună deloc. Ne-am sfătuit cu instructorul de la raion şi am hotărît...

Vasilichi şi-a ridicat pe frunte ochelarii cu rama metalică şi privind ochi în ochi pe directorul cadrelor i-a spus:

- Din cîte îmi amintesc, la Doftana tovarăşii evrei n-au intrat după principiul proporţionalităţii. De aceea, cită vreme stau eu în acest fotoliu, nu vreau ca vreun tovarăş evreu să fie scos de la UCECOM din cauză de proporţionalitate.

DAR CE-AI FACUT, DOMNULE? AI FOST CUMVA LEGIONAR?

Ce s-a întîmplat cu toţi ziariştii zvîrliţi din redacţii, cu redactorii din edituri, cu directorii din ministere, cu această legiune de oameni competenţi şi calificaţi, cu ani şi ani de activitate meritoasă? Zile şi săptămîni făceau acum coadă la oficiile braţelor de muncă, urcau scările de la ADAS, CEC, serviciul de gospodărie locativă şi alte asemenea instituţii de mîna a şaptea. Şefii de cadre erau departe de a fi încîntaţi de ei. În afară de asta mai aveau propriul lor surplus de evrei. Balast supărător, la care nu vroiau să adauge.

Se întîmpla să apară cîte un solicitant ce le stîrnea interesul: studii superioare, limbi străine, solidă experienţă profesională. În plus numele şi prenumele cu rezonanţă românească. Cadristul era însă precaut, atunci arunca întrebarea-cursă:

-Dar ce-ai făcut d-ta, domnule, de te-au scos? Ai fost cumva legionar în tinereţe?

Nefericitul solicitant înghiţea imediat nada:

- Da de unde, tovarăşe. Eu sînt evreu...

Asta şi dorea să ştie tovarăşul de la cadre.

- Bine, răspundea. O să examinăm cazul d-tale. Dă-mi un telefon joi. Nu e nevoie să te deplasezi personal.

Într-adevăr, nu era nevoie. Refuzul îi era comunicat la telefon.

◆

Puţine indicaţii de partid au fost atît de scrupulos puse în aplicare ca cea privind compoziţia naţională a cadrelor. În puţini ani, rîndurile evreilor s-au rărit simţitor. Pe lîngă multe alte păcate,, aveau aproape toţi rude în străinătate, origine socială proastă, căci nu prea veneau de la coarnele plugului sau de la strung.

Devenise de la sine înţeles că multe porţi le erau ferecate din considerente ideologico-principiale. Nici un evreu nu mai era primit într-o redacţie de ziar sau revistă, la editură, în orice alt domeniu al culturii. Tot aşa în învăţămînt, în aparatul de partid sau de stat.

ANATOMIA UNEI REDACŢII DE ZIAR

Ce se întîmpla cu puţinii evrei care mai erau menţinuţi? ("le-a mai rămas puţin pînă la pensionare... " se şoptea la bufet). Aparent, situaţia lor nu se schimbase, dar în fapt lucrurile stăteau cu totul altfel. Continuau a fi redactori, li se publica chiar din cînd în cînd cîte un text sub semnătură, dar şi ei şi ceilalţi aveau sentimentul net că sînt altceva decît majoritatea. Erau vestigiile unui trecut revolut, de aceea li se accepta prezenţa în continuare, erau toleraţi adică. Personalitatea le era diminuată. Într-un cuvînt erau evrei. Şi în această calitate-defect, erau răspunzători de creşterea cadrelor sănătoase, naţionale. N-avea importanţă că era vorba de nulităţi şi agramaţi. Trebuiau să crească, "să fie crescuţi" adică de cadrele vechi. Concret, asta însemna că ultimii erau ţinuţi să rescrie, ba uneori să scrie din capul locului, textele ce apăreau sub semnătura primilor.

Nu e de mirare că în acest climat "elementele sănătoase" învăţau repede chiar în redacţie lecţia antisemitismului comunist. Asta în cazul că nu veniseră cu ea învăţată de acasă. Expresia cea mai brutală a acestei luări de cunoştinţă s-a produs, pe la sfîrşitul anilor 50, în redacţia "Scînteii". Luînd loc într-o ▶

▶ Stalin. Pe de o parte, îmbrățișa copii cuminți: ...

dimineață, la masa de lucru, unul dintre redactorii evrei, dintre cei mai vechi, a avut surpriza să descopere pe ea zvastici desenate în cursul nopții. Ancheta n-a descoperit, firește, pe făptaș. Un lucru era sigur și evident pentru toată lumea: el nu se introdusese în redacție prin efracție. Se afla acolo la locul său.

UN 7 NOIEMBRIE LA AMBASADA SOVIETICA DIN BUCUREȘTI

Antisemitismul nu era infuzat numai de mijloacele de propagandă de la Moscova. El își avea reprezentanții săi oficiali în post la București. Semnificativ în acest sens este un episod petrecut pe la mijlocul anilor '50.

Începutul a avut loc la o recepție de 7 Noiembrie, la Ambasada URSS. Luxoasele saloane de recepție de pe Șoseaua Kisselef luminate feeric, protipendada bucureșteană prezentă, icre negre, votcă și șampanie la discreție. În această ambianță incitantă, la un ceas avansat al serii, după Perinița jucată sub privirea paternă a lui Gheorghiu-Dej și a ambasadorului Episev, unul din membrii ambasadei, Kravcenko, reprezentantul "Sovinformbiroului", "s-a dat" la Elena Edroiu, femeie tînără și plăcută la înfățișare, pe atunci redactor-șef al revistei "Femeia".

–Cum? Vrei să spui că d-ta nu ești evreică? exclamă la un moment dat în româneasca sa stricată Kravcenko, simulînd cea mai mare uimire. Și eu care credeam că în țara asta toți redactorii șefi sînt evrei...

Sincer afectată de această ieșire, Elena Edroiu a relatat-o celor de la sectorul de presă. I s-a cerut o notă scrisă. A dat-o. După cîtva timp, Kravcenko a dispărut din București. "Rechemat la Moscova" s-a comentat în cercurile informate. Apoi s-a auzit c-ar fi fost sancționat, trimis să scoată ziarul de uzină într-un centru industrial din Urali.

Au trecut cîțiva ani. Era în plină perioadă furtunoasă a lui Hrușciov. Într-o bună (pentru el) zi, Kravcenko a reapărut la București. Din nou reprezentant al "Sovinformbiro"-ului. În același loc, la București. Nu la Ulan-Bator, nu la Delhi sau la Paris. Ci în locul pe care fusese nevoit să-l părăsească în împrejurări penibile. Să se știe c-a fost reabilitat, că atitudinea sa a fost ireproșabilă. Că o grosolană ieșire antisemită nu împietează deloc cariera unui diplomat sovietic. Dimpotrivă.

DOSAR DESCHIS. ALTE DEPOZIȚII ȘI DOCUMENTE VOR URMA, DESIGUR

Voi încheia repetînd cele spuse la început. Că aceasta e doar prima depoziție. Incompletă. Între altele, pentru că ceasul meu românesc s-a oprit în anul 1978. Am încercat să relatez numai cele trăite de mine. Obiectiv, fără patimă. Aspectele de după plecarea din România le-am evitat. De aceea, nimic despre "Săptămîna", Eugen Barbu, Cornel Vadim Tudor. E o evoluție ce s-a produs ulterior și rămîne ca cei ce au trăit-o s-o relateze.

După cum, sînt departe de a fi epuizat problematica perioadei abordate. Între altele, nu m-am ocupat de antisemitismul evreilor în acea perioadă. Căci a existat și această variantă bizară.

Dosarul rămîne deschis.

El a murit. Dar geniala inovație numită „compoziția națională”, ea n-a murit, a fost și este bine, sănătoasă.

DEZVALUIRI DUPA PATRU DECENII

JOSEF N. RUDEL

PAŞAPORT AL CRUCII ROŞII

(Urmare din numărul trecut)

PAŞAPORT PENTRU REPATRIAT... SLANINA

Cînd a intrat în birou, l-am recunoscut îndată. Era fostul meu coleg de liceu Puzzi. Fraţii Puzzi şi Max D., deşi nu erau gemeni, frecventau aceeaşi clasă. Max, cel mic, inteligent şi şmecher, rămăsese de două ori repetent. Gurile rele spuneau că o făcuse dinadins, ca să-l poată ajuta pe Puzzi, cel tolomac şi clei la învăţătură. Sub puturoşenia şi indolenţa fratelui mare se ascundea însă un extrem de ascuţit spirit de afaceri.

După primele "emoţii" ale revederii, mi-a mărturisit scopul vizitei: avea nevoie de "paşapoarte". El şi Max intenţionau să se înapoieze în Viena lor natală.

Ştiam din şcoală că familia D. originară din Austria, se refugiase, în preajma "Anschluss"-ului, la Cernăuţi şi n-am ezitat să-i eliberez certificatele. După cîteva săptămîni Puzzi a reapărut, rugîndu-mă jenat să-i fac rost de adeverinţe. Le pierduse, cică, pe cele dintîi, neputînd întreprinde voiajul. Am luat-o drept bună şi i-am întocmit duplicate. După încă o lună, şi-a făcut din nou apariţia, de data asta însoţit de Max. Aveau amîndoi lacrimi în ochi. Li se întîmplase o mare nenorocire: pe drum fuseseră opriţi de o patrulă sovietică şi jefuiţi de tot ce avuseseră asupra lor, inclusiv portofelele şi certificatele Crucii Roşii. Mă implorau să le dau altele, cu data recentă.

Nu m-am lăsat înduplecat. Le-am propus să revină peste 2-3 zile. Între timp am cules informaţii despre ei. Fraţii D. erau bine cunoscuţi în lumea comerţului clandestin şi pe Lipscani, oricine ştia că lucrează "în slănină". Achiziţionau cantităţi mari şi le transportau cu camionul la Viena, realizînd profituri enorme. Folosiseră certificatele de cîteva ori la rînd, pînă ce acestea se învechiseră. Probabil că însemnul Crucii Roşii de pe antet împreună cu şperţuri grase justificau încărcătura camionului.

Fraţii D. n-au mai revenit la mine. Ulterior am aflat că rămăseseră în capitala Austriei, unde recăpătaseră bunurile părinteşti naţionalizate, că le vînduseră şi că emigraseră în Statele Unite. Despre întreprinderea de transporturi pe care o înfiinţaseră acolo se spune că ar fi una dintre cele mai mari ale continentului.

MISIUNEA SECRETA A MAIORULUI

În majoritatea cazurilor, vizitatorii nu solicitau întrevederi personale cu doctorul Marton. Eu le satisfăceam, în limita posibilităţilor, doleanţele şi doar în cazuri excepţionale îl consultam. Iată de ce insistenţele omului din faţa mea de a vorbi cu şeful şi numai cu el, m-au intrigat. Cu atît mai mult cu cît înfăţişarea de tîlhar, paltonul zdrenţuit încins cu o sfoară şi mirosul pe care-l emana erau respingătoare. Văzînd că nu mă poate convinge, s-a decis să-mi divulge, cică, un secret. "Spune-i că-l caută... "maiorul". Deşi nu aducea nici a soldat prost, i-am satisfăcut dorinţa. Am intrat la Marton şi i-am predat mesajul. A sărit în picioare. "Adu-l încoace! Ce aştepţi? Să vină imediat".

Au rămas împreună mai bine de un ceas. După aceea, Jeny l-a condus în camera de oaspeţi, servindu-i o gustare substanţială. A mîncat, a băut, s-a îmbăiat, a dormit cîteva ore neîntors, după care a dispărut.

L-am revăzut cîteva săptămîni mai tîrziu. Purta uniforma de maior al armatei britanice, era proaspăt bărbierit şi mirosea a lavandă. Şi-a scos chipiul şi mănuşile, şi, făcîndu-mi cu ochiul, a intrat neanunţat în camera lui Marton. N-a stat mult, doar atît cît să ciocnească un pahar de vin în cinstea victoriei. Ultimele răbufniri ale războiului se stinseseră, ultimele cuiburi de rezistenţă ale nemţilor fuseseră lichidate şi Budapesta eliberată.

După ce l-a condus pînă la uşă şi şi-au strîns mîinile, doctorul Marton mi s-a adresat mie: "Eşti curios, nu-i aşa? Află că maiorul... numele nu contează, vine acum de la Budapesta unde a condus, prin radio, de pe sol, bombardamentele aviaţiei aliate. E meritul lui, a grijii şi priceperii lui, că monumentele arhitectonice ale capitalei maghiare au rămas nevătămate".

SUB PROTECŢIA CRUCII GALBENE

Se zvonea din ce în ce mai intens că cei originari din Bucovina şi Basarabia sînt consideraţi de autorităţile

ruseşti şi implicit de cele comuniste româneşti, cetăţeni sovietici şi că urmează să fie "repatriaţi".

Se iscase panică în rîndurile zecilor de mii de evrei care-şi părăsiseră casele de pe teritoriile anexate de URSS, trecînd cu cîteva boccele în România.

Doctorul Marton era în temă. Îmi urmărea starea de spirit, văzîndu-mă din ce în ce mai îngrijorat şi abătut. Într-o dimineaţă m-a întrebat în treacăt dacă am două fotografii; dacă nu, să mi le procur şi să le port asupra mea. Ca de obicei, n-am pus întrebări. Simţeam însă că intenţiona să facă ceva pentru mine.

Se apropia ziua închiderii Secţiei bucureştene a operei de asistenţă, căci fluxul de persoane dezrădăcinate se rărise considerabil. Oamenii ajunseseră în ţările lor sau îşi găsiseră patrii noi, pe alte continente. Ţinta doctorului Marton era Elveţia, urmînd să se stabilească, după reunirea cu familia, în Palestina. Nu mă întrebase niciodată ce aveam de gînd, nici dacă reflectam la alia.

La începutul lunii iulie 1945, mi-a propus să-l însoţesc într-un drum cu maşina. Ne-am oprit în faţa ambasadei Suediei, care mai reprezenta pe-atunci interesele Ungariei în România. Mi-a cerut fotografiile şi mi-a spus să-l aştept. A revenit cu un plic pe care l-a desfăcut abia în maşină. Conţinea un paşaport albastru cu o cruce galbenă pe copertă şi era prevăzut cu fotografia mea. Marton mi-a explicat "Te numeşti Josef Weisz, născut la Dunafoldvar, cetăţean maghiar sub protecţia Suediei. E clar?"

N-am fost capabil să-mi manifest gratitudinea. Eram prea emoţionat. A adăugat că paşaportul rămîne, pînă una alta, în păstrarea lui şi că mi-l va încredinţa la momentul oportun.

Nu mi-a fost dat să utilizez frumosul paşaport suedez. Nici ca să scap de "repatriere" (ideea fusese abandonată) nici pentru a ajunge pe malurile Iordanului. Dar asta nu din vina doctorului Marton.

DUPA 27 DE ANI

Preparativele de plecare erau pe terminate. Peste cîteva zile, doctorul Marton avea să părăsească definitiv România. Lucrasem zi şi noaptea la împachetarea actelor care urmau să fie expediate la Geneva, la sediul central. Într-una din ultimele seri, şeful a rugat-o pe Jeny să ne aducă cîte o ceaşcă de cafea. Şi-a tras scaunul lîngă mine. "Nu ştiu ce ai de gînd, a început, dar dacă vrei, te iau cu mine. Plecăm în Elveţia şi de-acolo în Palestina. Nu vor fi probleme, nici cu certificatul, nici cu altceva. Voi avea grijă de toate. Acolo poţi continua să lucrezi cu mine sau să-ţi alegi alt drum în viaţă. Oricare-ţi va fi hotărîrea, poţi conta pe mine. Gîndeşte-te bine..."

N-aveam nevoie de nici un timp de gîndire. Era exact ceea ce îmi dorisem. I-am apucat mîna şi am strîns-o cu tărie. Era prima şi ultima dată că-mi permiteam un asemenea gest.

Trei zile înainte de a porni la drum, o telegramă mă anunţa că părinţii mei se repatriaseră şi că mă aşteptau în orăşelul Siret de pe graniţa româno-sovietică. Înştiinţîndu-l pe Marton despre noua stare de lucruri, a rămas pe gînduri. În cele din urmă mi-a oferit maşina lui. Să mă duc să-mi văd familia şi să mă întorc cît mai repede. Avea să mă aştepte, amînînd la nevoie, plecarea.

Bineînţeles că am acceptat. Mi-am bătut la maşină delegaţia, mi-am prins de braţ banderola cu inscripţia "Croix Rouge International" şi m-am urcat în Oldsmobil-ul, prevăzut de jur împrejur cu cruci roşii pe fond alb.

Şoselele desfundate, obstacolele de tot felul, controalele efectuate de militari şi de civili înarmaţi au extins durata voiajului la vreo 48 de ore. Revederea cu părinţii, după patru ani, a fost emoţionantă. Am rămas treji pînă în zori, povestindu-ne peripeţiile şi făurind planuri de viitor. Cînd i-am mărturisit mamei că acceptasem propunerea şefului de a-l însoţi în ţara nisipurilor aride şi a soarelui necruţător, s-a opus categoric. "De-acum înainte rămînem împreună şi nici o forţă din lume nu ne va mai putea despărţi!"

Am revenit la Bucureşti, expunîndu-i doctorului Marton greaua mea dilemă. Mi-a pus mîna pe umăr. "Îmi pare foarte rău, a zis, dar dorinţa unei mame se respectă". Mi-a achitat salariul pe un an înainte şi a conchis: "sînt sigur că mai devreme sau mai tîrziu, vei poposi, împreună cu părinţii, în ţara noastră, a evreilor".

După patru ani, mama şi tata se aflau la Ierusalim... fără mine. Mie mi se refuzase ieşirea din România, în mod sistematic, timp de două decenii şi jumătate şi toate intervenţiile, memoriile şi audienţele au rămas fără rezultat.

Doctorul Marton s-a stabilit la Tel Aviv unde a pus bazele şi a condus, ani de-a rîndul, cotidianul în limba maghiară.

În ceea ce mă priveşte, l-am ajuns din urmă după... 27 de ani. Tata nu mai era în viaţă şi nici cel ce-mi purtase o grijă de părinte, doctorul Ernö Marton.

ophir tours

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

d

■ AL. MIRODAN

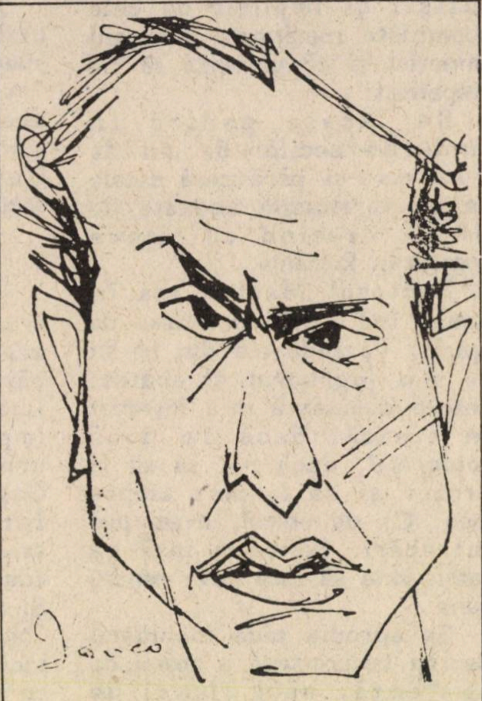

Desen de MARCEL IANCU

SANDU DAVID

David (Davidsohn) Sandu (n.Tîrgovişte, România, 1922; stabilit în Eretz Israel în 1944) poet, a învăţat la liceul din oraşul cu stil pe care, mai tîrziu, scriitorul Mircea Horia Simionescu avea să-l caracterizeze (toate proporţiile de rigoare fiind păstrate) drept o Florenţă românească. În toamna lui 1940, odată cu instaurarea noului regim, pe jumătate legionar, pe jumătate antonescian şi militar, şi cu excluderea evreilor din şcolile româneşti, ce trebuiau a fi purificate, şi în bănci şi la catedre, părinţii lui David, adică ai lui Davidsohn, se mută la Bucureşti pentru ca băiatul să poată urma clasa a 8-a (ultima pe-atunci) a liceului: în capitală era ,,Cultura'', se înjghebaseră la repezeală şi alte şcoli (Graur, Buiu, etc.) şi, în plus, aici, în marea aglomeraţie, te simţeai mai ferit de primejdii decît în tîrgurile de provincie, unde vecinii toţi te cunoşteau şi n-aveai cum să te cufunzi în mulţime.

Petre Solomon l-a cunoscut bine pe adolescentul tîrgoviştean coborît în Bucureşti şi ne-a oferit un portret al acestuia şi o mărturie despre epocă:

"Încerc - scrie P.S. - să mi-l aduc aminte pe Sandu David aşa cum era prin anii 1940-41, cînd am făcut cunoştinţă cu el. Era, ca şi astăzi, un tip înalt, însă bineînţeles mult mai zvelt şi mai sprinten - nu degeaba fusese poreclit "Ogarul": un adolescent cu ochii mari, de culoarea melancoliei, şi cu o gură încă şi mai mare, la propriu şi la figurat. Timbrul vocii sale e trăsătura ce mi s-a întipărit cel mai adînc în memorie: o amprentă sonoră care nu s-a schimbat în toţi aceşti- foarte numeroşi - ani. Venise din Tîrgoviştea lui natală în Bucureşti, împreună cu familia. Ne-am cunoscut la liceul evreiesc CULTURA-cred că în ultima clasă; am continuat să ne vedem şi la colegiul ONESCU, audiind cursurile aceloraşi dascăli, deveniţi universitari atît prin competenţa lor, cît şi prin forţa lucrurilor. Era pasionat de literatură şi scria versuri , influenţate de Bacovia şi de Voronca, pe cît îmi amintesc - versuri împănate cu imagini plastice, sugestive.

Prietenia noastră s-a înfiripat într-o perioadă cumplită, care ne silea să căutăm un drum existenţial, anevoie de găsit. Regimul legionar, iar mai apoi cel antonescian, închisese tinerilor evrei toate drumurile; în aceste condiţii, apropierea de mişcarea sionistă era o acţiune firească, deşi nu singura. Sandu Davidsohn activa într-o mică grupare denumită BRIT HAKANAIM, la care m-a convins şi pe mine să ader. Nu mai ţin minte precis ce anume ne atrăgea în această organizaţie, situată în partea de centru-dreapta a spectrului politic al mişcării sioniste; eram foarte tineri, încă nu terminasem liceul, iar la BRIT HAKANAIM găseam tot soiul de distracţii - fete de vîrsta noastră, excursii la pădure, o masă de ping-pong... Cu temperamentul lui înflăcărat şi

(continuare în pag.56)

PRIMIM LA DICȚIONAR

● *Valentin Albulescu, Baschet românesc,* Ed. Sport-Turism, București, 1988. Dincolo de-o povestire vie și nervoasă despre viața baschetului românesc de astăzi, cîteva pagini privind... Israelul. Le reținem, fiindcă Albulescu se numără printre f. f. puținii reporteri care scriu (și publică) despre țara asta cu regim mereu „special" la capitolul publicitate.

Se poate, uite că se poate: după știința noastră, după apariția cărții, nici nu s-au pus bombe de către arabi la sediul editurii și nici Albulescu n-a fost răpit de șiiți și ținut ostatec la Beirut, într-o pivniță.

Iată cîteva însemnări prilejuite de-o vizită mai de demult a gazetarului sportiv, cu echipa Politehnica-București:

„Imediat după sosirea în oraș am fost cazați la hotelul Ramat Aviv, situat într-un parc splendid, pe șoseaua care duce către Haifa. În acest parc cu **numeroși** portocali și mandarini, sînt zeci de căsuțe formate din cîte două garsoniere bine utilate. Întreaga noastră delegație, formată din 15 persoane, a fost instalată în aceste căsuțe.

A doua zi de dimineață, am simțit diferența de temperatură față de București, de cel puțin 15-16 grade, și ne-am bucurat de vegetația mediteraneană a parcului în care locuiam. În timpul dimineții, reporteri de la 10_12 cotidiene și săptămînale care apar la Tel Aviv au pus sportivelor și antrenorului echipei, prof. Costel Dinescu, numeroase întrebări.

În cursul zilei următoare, am vizitat Tel Aviv-ul, orașul primăverii, după o traducere din limba ebraică. Este una dintre cele mai tinere metropole ale globului. Prima clădire a fost înălțată în anul 1909, iar după 57 de ani a ajuns la o populație de 800000 de locuitori, ținînd seama și de suburbii. Din autocar am admirat arterele sale largi, cu o circulație intensă, cu un sistem electronic de dirijare a circulației, cu construcții gen vile cu 3 _ 4 etaje clădite pe stîlpi de beton și în ultimul timp din prefabricate, cu o sală de concert în formă de cupolă, avînd o capacitate de 3000 locuri, cu o clădire gigant de 37 de etaje, pe care localnicii o consideră cu mîndrie cea mai înaltă de la... Milano la Tel Aviv. La ultimul etaj te întîmpină un restaurant de unde, așezat la o masă, poți vedea frumoasa panoramă a orașului și chiar a regiunii...

...A doua zi am plecat să vizităm orașul Haifa, care în ebraica veche înseamnă orașul cu panorama frumoasă. Într-adevăr, dacă Tel Avivul este un oraș tînăr, Haifa este un copilandru, deoarece abia în 1929 a început construcția lui, la poalele muntelui Carmel. Casele au fost construite în gen de scară care coboară de la 542 metri înălțime pînă la nivelul Mării Mediterane. Un farmec nespus îi dă orașului vegetația abundentă care se strecoară printre clădiri. La Haifa se află principalul port, prin care trece 90% din traficul total comercial al țării. Tot la Haifa ni se atrage atenția asupra unei clădiri uriașe, în formă de careu, și a unei biblioteci construite în stil grecesc. Amîndouă construcțiile reprezintă centrul mondial al limbii esperanto, care cuprinde în prezent peste 4 milioane de adepți și peste 1500 de centre în lumea întreagă. Dictonul principal este extinderea pe scară mondială a scrierii esperanto în scopul unei mai bune înțelegeri între oameni.

Plecăm mai departe, la Nazareth, oraș cu vestigii istorice unde, pe vremea lui Constantin cel Mare a fost înălțat un lăcaș de cult distrus de sarazini în jurul anului 1400. Pășim în catacombele unde pe timpul stăpînirii romane se ascundeau atît creștinii, cît și evreii. Nazarethul nu este astăzi decît un tîrg întins, unde întîlnești o lume pestriță, formată din musulmani, creștini și evrei.

...La întoarcere, ne oprim în Cezareea, relicvă prețioasă a trecutului, cel mai important port al romanilor cu două milenii în urmă, unde guverna trimisul Romei. Privim cu admirație amfiteatrul uriaș, cu peste 10000 de locuri, care s-a păstrat aproape intact. În fiecare vară, în teatrul antic roman de la Cezareea, se organizează spectacole în aer liber, la care asistă mii de spectatori. Mai departe, trecem prin Natania, renumit centru de șlefuire a diamantelor, zărim pe marginile șoselei plantații de bananieri ale căror fructe sînt acoperite cu pungi de plastic, pentru a le apăra de păsări și pentru a se coace mai repede.

ANUNȚURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEȘTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAȚI — IAFFO)
TEL 03 - 744787
★ ★

● ***Marius Mircu, Croitorul din Back***, roman, ediţie integrală, ed. Glob, Tel Aviv, 1988. Este a doua ediţie a cărţii tipărite la Bucureşti în 1979, Back fiind egal cu Bacăul, iar croitorul din titlu cu tatăl scriitorului. Avem de-a face deci, cu un roman de esenţă autobiografică, preţios prin înfăţişarea la *modul dur* (*şi anti-sentimental*) a vieţii de familie evreiască din anii ante şi post primul război mondial. Ediţie integrală, citim pe pagina de titlu a cărţii. Asta înseamnă, cum informează autorul, că masivul tom, cu eleganta copertă albastră din faţa noastră, cuprinde pagini despre incomoda ,,problemă evreiască'' ce nu şi-au găsit locul, din diferite motive, în ediţia ,,princeps'' a romanului.

● ***Oliver Lustig, Martorii n-au dreptul să tacă***, roman, 1988, Ed. Militară, Bucureşti. O carte substanţială despre lagărele naziste de exterminare şi - mai ales - o discuţie ,,nediplomatică'' despre responsabilităţile executanţilor, îndeobşte, dacă e să te iei după dînşii, niciodată vinovaţi, niciodată. De notat că - spre deosebire de alte lucrări similare, unde ni se vorbeşte despre oameni ,,în general'', despre deţinuţi, europeni, fiinţe, bărbaţi şi femei, aici Oliver Lustig (care a trăit în barăci de Auschwitz, precum un Elie Wiesel sau un Ludovic Bruckstein) spune lucrurilor pe nume (ceea ce nu e întotdeauna chiar atît de uşor pe cît ţi-ai închipui), vorbind despre evrei, simplu şi pur şi simplu despre evrei.

mm

● ***Harry Negrin, Romanţa unei vieţi: Ioana Radu***, Ed. Muzicală, Bucureşti, 1987. Cu o copertă de Poch. O evocare cursivă, scrisă ca o romanţă a unei mari interprete de romanţă românească. Intrăm odihnitor în culisele restaurantelor cu ,,diseuri'' de faimă gen Mia Braia sau Petre Alexandru, în tainele radioului din anii de început '30, în lumea spectacolului de revistă de la Tănase şi Alhambra. Ne întîlnim cu Maria Tănase, geniala, îl vedem pe Cincinat Pavelescu, plîngînd pe-o masă de local, la Ploieşti, în vreme ce Ioana Radu cînta sau îi cînta romanţe pe versurile lui, celebre, aflăm cum a debutat Mălineanu...

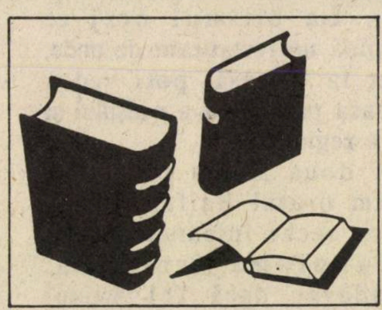

MM

HARRY şi GHITA

restaurantul MIFGAŞ HAROMANIM din Piaţa Primăriei, Tel Aviv preţuiesc memoria colectivă a neamului nostru

◆ HARRY şi GHITA ◆ **oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs MINIMUM ● MEMORIA**

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

■
Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 20 şekeli - Carnet - 10 cuvinte: 10 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 36 şekeli.
1 an (12 numere): 72 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere):
Europa - 75 dolari; U.S.A. Canada - 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă 125 dolari; insulele Fidji - 158 dolari.

●
Realizarea grafică:
Eugen Iacob

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

■ DR. IOSEF EUGEN CAMPUS

Banchet platonician la mod românesc

Pe Paul Georgescu l-am cunoscut în anii cincizeci, cînd lucram împreună în secţia de critică literară a Vieţii Româneşti. Aveam impresia că mă simpatizează. Sau, poat e, cine ştie, aşa era el, afabil cu toţi colegii. In orice caz, eu îl simpatizam, îl admiram chiar. Cu unele rezerve: mie, naivului, mi se părea uneori timorat, nedispus să rişte nimic. De fapt, era numai prudent, realist, ştiind să discearnă ce e important de ceea ce nu e, hotărît să păstreze, cu orice preţ, sub cenuşa mohorîtă a unui aparent conformism, jarul viu al idealurilor sale. Eu, mai Don Quijote, dădeam adesea cu oiştea în gard. Refuzasem cu îndîrjire să mă înscriu în Partidul comunist, pentru că eram instinctiv şi principial, împotriva oricărei dictaturi, socotind-o **incompatibilă** cu dezvoltarea spirituală, cu libera înflorire a personalităţii. Dar cu principiile socialiste, cu năzuinţa de a realiza practic dreptatea socială, făurind ceea ce se numea pe atunci, cu un clişeu bombastic, fericirea poporului, cu aceasta eram de acord din toată inima. De aceea, mă simţeam obligat moralmente să fiu leal faţă de un regim ce părea singurul capabil să transforme visurile în realitate. Executam disciplinat anumite directive şi-mi exprimam deschis rezervele, atunci cînd le aveam. Pe sub ochelarii lui groşi de miop - pavăză şi mască -, Paul Georgescu îmi arunca din cînd în cînd o privire îngăduitoare şi compătimitoare, apreciatoare şi zeflemisitoare totodată. Mă simţeam atunci descumpănit. Mă întrebam: nu cumva mă aflu pe un drum greşit? Şi ce voia, de fapt, acest vechi luptător comunist, înregimentat în Partid?

PAUL GEORGESCU ŞCHIOPATA ŞI CONSUMA MARI CANTITAŢI DE CICOARE INFERNALA

Mare amator de "şuetă" şi cafea neagră, mă invita adesea să-l însoţesc acasă la el sau la Capşa. Acceptam rareori: Eram, pe atunci, un "sălbatec", convins că timpul e preţios şi trebuie folosit exclusiv în scopuri serioase, nobile. Abia mai tîrziu mi-am dat seama cît de mult am pierdut neînsoţindu-l mai des. Imi mănînc mîinile că n-am ştiut să profit de prilejul minunat ce mi se oferea: într-o epocă de proletcultism simplificator, să te bucuri de prezenţa spirituală a unui om ce se păstrase nealterat, neintoxicat de atmosfera sugrumătoare, un om pentru care nuanţele nu încetaseră să existe şi care nu renunţase la ironie, viciu "burghez" înfierat de dreptcredincioşii proletcultişti ai Partidului.

Vorbind cu o voce abia şoptită, de parcă nu s-ar încumeta să-şi spună răspicat părerea, strecurîndu-se sfios pe uşă, de parcă şi-ar fi cerut iertare că există, înainta cu paşi şovăielnici, tîrînd puţin piciorul beteag, siluetă de adolescent firav, cu spinarea puţin încovoiată şi cu un umăr mai înălţat decît celălalt. Ai fi zis, un personaj cu totul insignifiant, şters. Şi totuşi, sub această aparenţă - în parte naturală şi în parte arborată conştient ca o mască - ce personalitate interesantă, ce om de cultură şi rafinament! Pe buze îi flutura permanent un zîmbet umil, de timid cronic, uitat acolo pentru uzul nepoftiţilor. Numai arare ori, se isca brusc, străpungînd sticla groasă a ochelarilor, o privire pumnal. La străfulgerarea ei, se revela adevăratul Paul Georgescu. Lamă de Toledo.

*

După treizeci de ani - în care timp criticul literar a devenit romancier bine cunoscut iar mie, din păcate nu mi s-a ivit prilejul să scriu despre el - îl regăsesc cu bucurie, în recentul său roman "Pontice", aşa cum îl ştiam şi-l admiram.

In treacăt fie spus, Luca Poetul, unul dintre cei patru prieteni nedespărţiti din carte îi seamănă într-o bună măsură şi spiritual şi fizic. Cu o înfăţişare exterioară neglijată şi rebarbativă, "mergea cocoşat, cu un umăr căzut şi un rictus amar pe faţă", rămîne neîntinat de realitatea meschină din juru-i, căutînd viaţa intensă, chiar dacă pricinuitoare de suferinţă, condiţie sine qua non a poeziei adevărate, profunde.

Am regăsit, tot în treacăt fie zis, şi pasiunea autorului pentru cafea: "lichidul infernal", a cărui pregătire are ceva de "ritual magic". "(Fata) se apuca solomonară să vrăjească pe jăratec cafeaua". Combustibil necesar pentru întreţinerea dialogului spiritual, al "şuetei", cafeaua este: "infernala licoare a lucidităţii nocturne".

O FATA CIUDATA, SFIDATOARE

Dar toate acestea nu au mare importanţă. Căci ştiut este că orice autor porneşte, într-un fel sau altul, de la anumite materiale autobiografice, dar sfîrşeşte prin a le transfigura artistic. ►

Esențial este că structura însăşi a cărții de față se bazează pe elemente specifice lui Paul Georgescu, aşa cum l-am cunoscut şi, probabil, a rămas.

Intîlnim, împletite indestructibil, într-o sinteză sui-generis captivantă la lectură, trei elemente fundamentale. In primul rînd, interesul pentru problemele ideologice, politice şi sociale. Acțiunea - aproape inexistentă : Luca întîlneşte, în casa avocatului T. Buzău, o fată ciudată, sfidătoare, cu care se căsătoreşte - se situează în vremea guvernului P.P. Carp, puțin înainte de izbucnirea războiului balcanic din 1913. Se prezintă amănunțit situația politică internă, problemele internaționale (conflictul dintre marile puteri, năzuința Românilor de a dobîndi în sfîrşit **Transilvania**), interesele şi reacțiile diferitelor pături sociale.

In al doilea rînd, dar dominant ca extindere şi importanță, interesul pentru oameni. Ideile îl interesează pe Paul Georgescu, dar pentru că sînt ideile unor oameni vii, concreți şi pentru că lămuresc viața individuală şi cea socială a acestor oameni concreți. Centrarea aceasta pe om are ceva din clasicismul unui La Bruyère, cu preocupare marcată de a scoate în evidență aspectele morale ca în celebrele Caracteres (vezi, de pildă, prezentarea numeroaselor portrete aşa de izbutite şi chiar prezentarea paralelă a două "tipuri", mitomanul şi ticălosul, precum, la La Bruyère, bogatul şi săracul).

In prezentarea oamenilor, "Ponticele" se sprijină în bună măsură şi pe tradiția caragialiană. Ne aflăm, ce-i drept cu cîțiva zeci de ani mai tîrziu decît în "O scrisoare pierdută", "O noapte furtunoasă". Oamenii au evoluat, s-au şlefuit puțin, dar, în esență, situația nu s-a schimbat. De aceea apar în "Pontice" tipuri caragieleşti. Teodor Rînzescu-Buzău (observați şi arta caragialiană a alegerii numelor) este un fel de Trahanache evoluat, mai puțin comic şi mai evident abil politician şi om de afaceri, mai evident periculos. Dar şi fostul şi viitorul deputat Marcu, ba chiar marele patron al "Progresivilor" Ionel Brătianu, au aceeaşi tactică, potrivită vremii: să aşteptăm, să nu ne grăbim, nu e momentul..., în fond vechea şi încercata tactică sintetizată în formula lui Trahanache: "aveți puțintică răbdare". Nu e, implicit, de mirare că, în chip firesc, personajele acestea cu structura caragialiană, se şi exprimă în stil caragialesc. Dialogul dintre Prefect şi T. Buzău la masa încărcată cu delicatesuri, bîrfind pe alții şi punînd țara la cale, este o adevărată scenă de comedie, cu limbaj colorat caragialian: "Vezi tu, ăsta-i defectul tău..." "Dar, dacă dai la grămadă, lovitura vine de se anihilează", "Fii serios, Fănică, fii cuminte, băiatule". Referința la Caragiale apare însă şi la un alt nivel: cel conştient, ironic. Autorul, ba chiar şi personajele mai evoluate şi mai culte, îl "citează" pe Caragiale pentru a caracteriza anumite situații sau anumiți oameni, la modul ironic: "scurt, stimable, dacă mă iubeşti", "pac cu chitanța şi nenişorul n-are încotro", "Ai puțintică răbdare".

O ŞUETA RECORD

Al treilea element este predilecția pentru şuetă. Paul Georgescu susține că aceasta constituie o caracteristică generală a poporului român, care ştie şi vrea să se bucure de viață, să se relaxeze, comunicînd cu alți oameni. In romanul de față, şueta funcționează ca motor al întregii desfăşurări. Ceea ce constituia farmecul unei şuete cu Paul Georgescu, constituie şi farmecul irezistibil al cărții. Nu se întîmplă mai nimic. Dar oamenii vorbesc, mai precis convorbesc. Recordul e atins de şueta dintre cei patru muşchetari în ale spiritului - muşchetari, sau dacă preferați evanghelişti, pecum sugerează şi numele lor: Ioan, Luca, Marcu şi Matei. Cei patru muşchetari ai lui Paul Georgescu sînt cinci (căci li se adaugă Emilia, şi ea discipolă a lui Miron Perieteanu, omul înțelept care se străduia să-i înțeleagă pe toți, păstrînd o anumită detaşare spirituală). Fiecare din ei reprezintă o anumită atitudine morală, o anumită concepție asupra vieții şi, deci, o anumită comportare practică. Ioan este un om de acțiune, luptînd clandestin pentru venirea la putere a lui Ionel Brătianu, ştiind că acesta va înfăptui alipirea Transilvaniei. Matei este activist în cadrul partidului socialist, convins că marxismul aduce adevărata soluție, deşi mai îndepărtată. Luca este poetul, însetat de absolut şi gata să se chinuie oricît pentru a se desăvîrşi ca artist. Marcu este un om politic, crede că prezentul imediat este important şi că improvizarea după "miros" este calea indicată în viață.

Şueta lor, la masă, în casa lui Marcu şi a Emiliei, ocupă 80 de pagini. Record cantitativ, cum spuneam. Dar şi reuşită semnificativă. Nu te plictiseşti nici o clipă. Nu numai în prima parte, care are apectul unei comedii caragialeşti, cu alternanța auto-ironică a înfruptării din bunătățile pregătite de Emilia şi a dezbaterii actualității politice, condimentate cu împunsături între cele două femei prezente. Dar chiar şi în a doua parte, cînd şueta se ridică la dezbaterea unor probleme mai generale şi mai profunde (determinism şi libertate, artă şi acțiune, etc.). Nu te plictiseşti pentru că "motorul", şueta, funcționează ireproşabil, fără "rateuri". Fiecare povesteşte cîte ceva: "am cunoscut un om care... îmi amintesc... Ții minte?...". Se trece de la una la alta, fără oprire. Ca dintr-un sac fără fund, se revarsă noi fapte de viață. ►

Şueta a fost aici ridicată la rangul de artă, arta delectabilă a vieţii, comuniune între oameni cu bogată experienţă, neanchilozaţi de conformisme şi stimulaţi de atmosfera relaxată a unei mese prieteneşti care culminează în ritualul "cafeluţei" - "infernala licoare a lucidităţii nocturne".

Şueta exemplară, banchet platonician la modul românesc.

NOTA. Titlul "PONTICE" intrigă. Nici o referinţă în cuprinsul cărţii. Să fie vorba de destinul poetului în genere, un inevitabil "străin", în această lume a realităţii contigente, un etern "Ovidiu" exilat pe ţărmurile simbolicului Pont Euxin? Sau, poate, mai concret, o ilustrare a exilului moral al omului de cultură, al artistului, într-o societate caragialescă?

ÎNFRĂŢIREA

ÎN EDITURA LOJII BNEI BRIT "Dr.I.NIEMIROWER" A APARUT "ÎNFRAŢIREA" NR.7 - OCTOMBRIE 1988

Din cuprins :-Acţiuni împotriva antisemitismului din România de altădată - Un episod paradoxal în lupta evreilor pentru drepturi - Cum s-au născut legile împotriva evreilor - Antisemitismul studenţesc în România - Fragmente din cartea "Orizonturi roşii" a lui I.M.Pacepa şi alte peste 30 articole privitoare la istoria evreilor din România -

Revista nu se vinde la chioşcuri sau librării.Poate fi procurată numai la loja Bnei Brit "Dr. I.Niemirower",Tel Aviv,str. Kaplan 10,trimiţînd un cec poştal sau bancar în valoare de 20 şekeli,cuprinzînd inclusiv şi expediţia.

Redactori :
av.Jean Cohen şi Adrian Zahareanu

SURSE DE SĂNĂTATE ŞI TRATAMENTE ORIGINALE ÎN

ROMÂNIA

* ÎNCEPÎND DE LA 16 SEPTEMBRIE 1988, TARIFE REDUSE !

* 18 zile de tratament incluzînd două mese pe zi, cazare în hotel categoria I, transfer de la Bucureşti în staţiune şi retur.

* Rezultate medicale excelente în tratarea bolilor :

— Reumatice — la FELIX şi HERCULANE tarif de la 503$ — acum de la **404 $**

— cardio-vasculare şi de circulaţie la COVASNA, VATRA DORNEI, TUŞNAD, tarif de la 436 $ acum de la **351 $**

— Digestive şi de rinichi — la CĂLIMĂNEŞTI, GOVORA, OLĂNEŞTI, tarif de la 370 $ — acum de la **298 $**

— Respiratorii (astmă) — la SLĂNIC MOLDOVA, tarif de la 409 $ — acum de la **330 $**

— Ginecologice — la SOVATA, tarif de la 503 $ — acum de la **404 $**

NUMAI ÎN ROMÂNIA

— Tratamente Gerovital şi Aslavital pentru întîrzierea simptomelor de îmbătrînire.

— Pell Amar — reumatisme degenerative şi cronice

— Ulcosilvanil — ulcer gastro-duodenal

— Boicil—miocardiopatii, hipertensiune fazele 1 şi 2, ateroscleroze, dureri de cap.

OFERTĂ SPECIALĂ ! începînd cu 1 octombrie 1988, la tariful pentru un loc în cameră dublă, obţineţi cameră singlă !

Pentru rezervări adresaţi-vă agentului de voiaj preferat

Taxa de călătorie în România 50% REDUSĂ

BIROUL ROMÂN DE INFORMAŢII TURISTICE,
Str. Ben Yehuda 1, Tel Aviv 69181, Telefon 663536.
VĂ ROG SĂ-MI TRIMITEŢI INFORMAŢII DESPRE CĂLĂTORIILE DE TRATAMENT ÎN ROMÂNIA.

NUMELE . . . .

ADRESA . . . .

■ I. FÎNTÎNARU

O magistrală lecție de ISTORIE

> ● *Solidaritate și intercesiune în lupta pentru emanciparea evreilor din România.*
> ● *Brătianu și Kogălniceanu – pe firul tradiției unei politici antisemite.*
> ● *Cînd afacerea Căilor ferate precumpănește asupra cauzei "drepturilor omului"...*
> ● *Învățătura de minte: Ferește-ne, Doamne, de Realpolitik.*

Incitat de nota bibliografică apărută la "Poșta dicționarului" (Minimum nr.13) mi-am procurat cartea intitulată "*Bleichroder et Cremieux*" de *Carol Iancu* . Am citit-o pe nerăsuflate, cu nesațul cu care citim un roman istoric cu tematică sau contingențe iudaice, bunăoară, de Feuchtwanger. Și totuși nu e un roman, ci un studiu doct. De unde, dar, interesul excepțional pe care mi l-a trezit?

Din abordarea unui subiect prin el însuși pasionant: încleștarea acerbă dintre forțele pro și contra trecerii evreilor din România de la o condiție subumană la aceea de cetățeni cu drepturi depline și, pe un plan mai larg, dintr-o investigare – avant-la-lettre- a problemei atît de stringente astăzi a "*drepturilor omului*".

Din valoarea documentară a lucrării – rezultat al unei vaste cercetări și publicării pentru prima oară a unui număr de 107 piese de arhivă, în primul rînd, a celor 75 de scrisori schimbate între cei doi "eroi" ai epopeii – Cremiéux și Bleichroder – plus alte documente diplomatice grăitoare.

În plus, cartea mi-a apărut ca o polemică de înaltă ținută – nemărturisită, neexplicită, ci implicită, poate chiar involuntară – cu un șir de teze ale istoriografiei și politicii României din ultimele decenii în legătură cu proclamarea independenței de stat a României și cu problema evreiască, în genere. Potrivit acestor teze, cîștigarea independenței – deziderat legitim, ideal al revoluționarilor de la 1848, inclusiv participanți evrei – a fost "opera exclusivă a poporului român", rezultat al sacrificiilor de sînge în războiul împotriva imperiului otoman (la care deasemenea au participat evrei). Factorii externi care au contribuit la actul istoric respectiv sînt subestimați sau de-a dreptul trecuți sub tăcere. Nu-mi amintesc ca în numeroasele materiale apărute în presa de la București în 1977, cînd s-a marcat centenarul independenței, să se fi spus mai mult în această privință decît că prin Tratatul de la Berlin s-a recunoscut independența României , fără să se menționeze că această recunoaștere era supusă condiției sine qua non a emancipării evreilor. Cît despre modificarea art.7 din Constituție în scopul de a se da curs cerinței din Tratat, acele materiale care se ocupă totuși de acest aspect sînt astfel redactate încît să lase impresia că respectivul articol modificat conferea drepturi evreilor, ca un *act de mărinimie* al guvernanților români. Toate aceste carențe se înscriu în sfera mai generală, potrivit căreia România nu ar fi cunoscut antisemitismul ca politică de stat niciodată (nici chiar sub regimul antonescian).

Or, din acest punct de vedere se poate considera că studiul lui Carol Iancu face oficiul de restabilire a adevărului istoric. Căci ce aflăm din el?

HEIMATLOȘI SAU PEREGRINI SINE CIVITATE

Într-un prim capitol al cărții, autorul insistă asupra condiției juridice extrem de precare a evreilor în perioada de după instalarea pe tronul României a prințului Carol de Hohenzollern. În dispreţul făgăduielilor făcute "fraților israeliți" în Proclamațiile revoluționarilor la 1848, evreii indigeni care au jucat un rol de seamă în dezvoltarea economico-socială a principatelor, au continuat să fie privați de elementare drepturi, tratați ca *heimatloși* (fără patrie) și marginalizați prin măsuri discriminatorii. Ion Brătianu îi înfierează ca o "*plagă socială de care trebuie să ne apărăm contra lor, nu ei contra noastră*". Nu doar declarații, ci și fapte: persecuțiile antisemite iau amploare, au loc izgoniri de la sate, dar și expulzări din țară.

Agravarea situației evreilor din România determină în rîndurile coreligionarilor din Apus o amplă mișcare de solidaritate evreiască, coordonarea acțiunilor de protest ale organizațiilor evreiești din Franța, Anglia, Germania, Austria, a asociațiilor și comitetelor create special în acest scop. Principala promotoare este *Alianța israelită internațională;* în frunte ▸

cu președintele ei *Adolphe-Isac Crémieux,* fost ministru al Franței, senator de drept, personalitate a cărui nume este legat de proclamarea egalității între albi și negri în posesiunile franceze de peste mări, de emanciparea evreilor din Algeria și alte realizări umanitare în folosul evreilor. La o vîrstă venerabilă, Crémieux se deplasează la București pentru a pleda cauza emancipării evreilor. Dar demersul său, ca și acela similar al lui Moses Montefiore din partea iudaismului englez, ca și misiunea specială încredințată lui B.F. Peixotto, titularul primului consulat al S.U.A în România (cu buget acoperit de organizații evreiești americane), rămîn fără ecou. Art.7 al Constituției din 1866 enunța că doar străinii de rit creștin pot obține calitatea de român - ceea ce ridică o stavilă de netrecut în calea dobîndirii cetățeniei de către evrei și totodată - scrie C. Iancu - reprezintă *inaugurarea unei politici deliberate de persecuții antisemite.*

EFECTELE ȘI LIMITELE INTERCESIUNII

Devenind limpede că nici petițiile evreilor din România ("Înfrățirea Zion" este deosebit de activă), nici demersurile pioase ale personalităților evreiești din Occident nu vor îndupleca pe guvernanții români, Crémieux și Alianța inițiază o formidabilă *politică de intercesiune* (de la verbul francez interceder = a interveni în favoarea cuiva) constînd în angajarea în luptă a unor marcante personalități, evrei și neevrei, precum și a guvernelor, cu scopul de a impune României dezideratul pe care nu înțelegea să-l admită de bunăvoie. În acest sens un rol de seamă avea să-l joace relațiile stabilite între Crémieux și *Gerson von Bleichroder,* patronul băncii care domina finanța germană a timpului și consilierul apropiat al Cancelarului Bismarck. Înobilat pentru serviciile aduse imperiului prusac, Bleichroder se arată gata să utilizeze - așa cum scrie într-una din scrisorile inedite - *umila influență* a sa (de fapt legăturile privilegiate cu Bismark) în favoarea coreligionarilor români. Corespondența dintre cei doi campioni ai solidarității evreiești stă mărturie că atîta timp cît ei au cooperat, chiar pornind de la idei tactice diferite, unitatea de acțiune a dat roade.

O primă victorie obținută prin această orientare - se remarcă în carte - a fost impiedicarea semnării tratatelor de comerț ale României cu puterile europene (cu excepția Austriei și Rusiei) în care se prevedeau discriminări nu numai față de evreii indigeni, dar și față de cetățenii israeliți din țările respective.

Întreaga măsură a eforturilor întreprinse în contextul politicii de intercesiune a fost dată de activitatea desfășurată în preajma și în cursul *Congresului de la Berlin* vara 1878 - cea mai mare reuniune internațională după Congresul de la Viena - chemat să traseze configurația politică a Balcanilor după războiul ruso-româno-turc. Intervenții oficioase pe lîngă guvernele țărilor participante, interpelări în parlamente, articole în presă, memorii adresate plenipotențiarilor reuniți la Berlin sînt doar cîteva din mijloacele de acțiune folosite pentru a atinge obiectivul urmărit. Rezultatul? Art. 43, 44 și 45 din Tratatul încheiat, care consacra *principiul subordonării recunoașterii independenței țărilor balcanice acordării drepturilor civile și politice evreilor.* Referindu-se în mod expres la România , art. 44 specifică textual că *"deosebirea de credințe religioase și confesii nu poate fi opusă nimănui ca motiv de excludere sau de incapacitate în ce privește exercitarea drepturilor civile și politice..."* Este ceea ce autorul cărții apreciază drept o victorie a evreilor, a principiilor drepturilor omului, ca *apoteoză* atîtor și atîtor strădanii. Evreii din România jubilează: "Aleluia! Sîntem liberi!"

Bucuria avea să fie de scurtă durată. După ce au combătut cu înverșunare ideea abordării soartei evreilor la Congresul de la Berlin, autoritățile române au manifestat exces de zel în a se eschiva de la aplicarea art. 44 din Tratat printr-o abilă politică de tergiversări. Între altele s-a preconizat și, pînă la urmă, s-a votat Constituția de la 1866 în sensul de a-i trata pe evreii indigeni ca străini (peregrini sine civitate) și, în consecință, a face posibilă obținerea cetățeniei doar pe calea valabilă pentru orice străini a naturalizării individuale. O asemenea concepție era însăși negarea soluției înscrise în Tratatul de la Berlin.

În aceste condiții, organizațiile evreiești și-au intensificat acțiunile pe lîngă guvernele semnatare ale Tratatului, chemîndu-le să rămînă fidele deciziilor Congresului.

ÎN INTERESUL INVESTIȚIILOR - SACRIFICAREA CAUZEI

Dar, din păcate, politica de intercesiune nu se mai afirmă cu vigoarea dinainte, ci, dimpotrivă, din partea diplomațiilor germană, franceză, engleză se produce o abandonare a generoaselor principii ale drepturilor omului în favoarea intereselor egoiste, a mercantilismului meschin. În mod bizar, evoluția cuceririi democratice de la Berlin este afectată de... problema căilor ferate. Compania Strusberg, creată pentru construirea rețelei de căi ferate în România, găsindu-se la un ▶

moment dat la un pas de faliment. Bismarck, alertat de acţionari, în majoritate aristocraţi prusaci, îi cere lui Bleichröder să salveze afacerea. Acesta vede soluţia în răscumpărarea acţiunilor de către România. De aci un tîrg ruşinos: guvernul german va accepta condiţiile oneroase ale răscumpărării acţiunilor companiei căilor ferate, în schimbul acordului Germaniei de a recunoaşte neîntîrziat independenţa României. Acest joc machiavelic este conceput de Bismarck - "politicianul cinic, dur cu cei slabi, prudent cu cei puternici" cum îl caracterizează istoricii - iar "evreul de curte" Bleichröder nu face decît să se plieze voinţei patronului, păşind pe calea compromisurilor, pe care le justifică prin "*raţiunea de stat*". *Realpolitik-ul* este argumentul sacrificării evreilor în această speţă, aşa cum va fi cu prisosinţă în viitor, mai ales în împrejurările tragice ale Holocaustului.

Cartea lui Carol Iancu nu are doar meritul afirmării convingătoare a adevărului istoric, ci şi pe acela de a stimula reflexii cu rezonanţă în actualitate.

MM

OPHIR TOURS

(MARCEL BÅDESCU BLECHER)

preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

◆ *OPHIR TOURS* ◆ (MARCEL BADESCU-BLECHER)oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs MINIMUM ● MEMORIA

■ DAVID (urmare din pag.48) cu talentul lui oratoric, Sandu Davidsohn găsea, în plus, un cadru propice pentru manifestarea vocaţiei lui, să zicem politice.

Nedespărţit de noi era Sandu Leibovici, mai vechiul meu coleg de clasă de la CULTURA, un tînăr extrem de isteţ la minte, înzestrat cu un spirit caustic, căruia îi rezistau puţine din miturile şi clişeele epocii. Ceea ce ne unea, făcînd din noi un fel de trio, era - dincolo de vitregia vremurilor - pasiunea pentru literatură. Toţi trei tachinam Muzele - eu şi Sandu Davidsohn cultivînd poezia lirică, iar celălalt Sandu, poreclit PISI, practicînd, oral,o critică acerbă, iar în scris o poezie parodică plină de vervă.

Cel mai ,,sionist'' dintre noi era, fără îndoială, Sandu Davidsohn, care primise acasă o educaţie evreiască mult mai temeinică decît cea căpătată de mine sau de PISI''.

(Petre Solomon, text scris pentru Dicţionarul Neconvenţional..., Tel Aviv, 1986)

Din amintirile lui Petre Solomon, ca şi din cele aparţinînd altor colegi de ani ai războiului, între care Liana Maxy (care, de altfel, va traduce, în româneşte peste decenii, în 1978, la Tel Aviv, o culegere din versurile ebraice ale fostului partener de ceartă pe marginea lui Bacovia), aflăm că destinul a fost mai rău cu Davidsohn decît cu amicii lui de la ,,Onescu'': dacă Nina Cassian, Paul Cornea, Marcel Aderca, Vladimir Colin, ca să nu mai vorbim de Petre Solomon sau Liana Maxy, au trecut războiul în libertate fizică, Ogarul a fost arestat pe stradă în 1942 şi deportat în Transnistria. Motivul năpastei pare (şi este) din speţa absurdului pur. Omul trecea, perorînd zgomotos prin faţa sediului organizaţiei sioniste (de stînga), foarte populară în rîndurile tineretului intelectual din epocă ,,Haşomer Hatzair''; trecea, pur şi simplu, dar agenţii aflaţi la pîndă, au apreciat că studentul nostru ,,ieşise'' din clădirea în cauză, fiind, deci, un ,,Hashomerist'': la ora aceea, organizaţia avea reputaţia de a fi comunistă şi, întrucît Antonescu ordonase deportarea evreilor ,,roşii'', Davidsohn fu ridicat, transportat la poliţie şi expediat la Wapniarka. Suspiciunea a fost, se pare, dintotdeauna, o caracteristică a establishmentului politic românesc.

De la Wapniarka, studentul este trimis într-un colhoz, de aici în satul Trihati, la 80 de km. de Odessa; el munceşte la construirea unui pod peste Bug şi, după o evadare cu peripeţii de western, revine la Bucureşti. Aici el povesteşte prietenilor scene de groază din lagăre şi le citeşte versuri noi; sînt poezii dure, fără legătură cu scrierile anterioare (pe care Liana Maxy le găsea ,,sentimentale'').

În aprilie 1944, se îmbarcă pe vasul Milka II (o ,,nucă'' de genul Strumei, dar cu mai mult noroc), ajungînd la Istanbul şi de acolo, în Israel. Care, la ora aceea,era colonia britanică Palestina.

(Continuare la David, Sandu, în nr. viitor)

MM

MINI-ESEU

VIDEO CASETĂ

■ N. HORODNICEANU

Vizualizarea este un mod de a convinge care înlătură orice îndoială. Formele curente de exprimare întăresc și confirmă această constatare. - Să vezi și să nu crezi! - este un exemplu tipic de a exprima stupefacția în fața unui fapt vizibil și totuși supus îndoielii.

Mass-media modernă este prin excelență vizuală. În centrul atenției publicului se află "ecranul". Ecranul este mediul de transmitere tipic al vizualului. El asigură o recepție clară și univocă a imaginilor receptate în mod simultan de întregul public care privește la el ca o singură persoană. Ecranul amintește de tabla neagră școlară pe care profesorul desenează și aduce la concluzie demonstrațiile sale. Ecranele de cinema, de televiziune, de lucru la operațiile computerizate, de publicitate, de informație, etc. sînt prezente în piața publică, în sala de spectacol și pe arenele reprezentațiilor de muzică pop și, de asemenea, acasă. Evidența vizualului este suficientă omului modern căci ea îi apare obiectiv-științifică, reduce efortul gîndirii și înlătură zonele obscure ale conștiinței. Ecranul se substitue conștiinței și el devine o "conștiință colectivă". Pentru a satisface necesitățile private și a particulariza această video-conștiință se creează *video-caseta. Video-caseta,* în formula ei liberă (care crează fondul filmic de desfășurare a muzicii pop) își propune să înlocuiască funcțiunea fanteziei. De data aceasta nu muzica acompaniază, ci este acompaniată de filmul creat în acest scop. Montajul aparent anarhic, mimează fazele fabulației și fantasmele ei, legînd imagini disparate de firul central al textului și al muzicii. Este o încercare de a înlocui efortul natural al imaginației ascultătorului printr-un prefabricat. Ascultătorul este transformat într-un mediu pasiv care primește mesajul complet - muzica plus echivalentul ei în planul imaginativ. Libertatea alegerii sale se manifestă prin întreruperea sau acționarea în revers a filmului magnetic. Acesta alcătuiește un vis artificial care poate fi folosit, oprit sau repetat, după dorință. Consumatorii trăiesc o stare de veghe alternată cu somnolența. O stare care înlătură plictisul și îl înlocuiește cu visul comandat.

ERATA

La nr.19, din octombrie a.c., pag.50, col.I-a (Fototeca Dicționarului), in loc de" de la stînga la dreapta", se va citi: "de la dreapta la stînga".

Deasemenea, precizăm că semnul întrebării din dreptul numelui lui Dinu Hervian, trebuie scos urgent: respectivul este, neîndoios, Dinu Hervian. De altă parte, "persoana neidentificată" din fotografie a fost identificată; ea este cunoscutul poet de limba idiș, Haim Rabinsohn.

Vizitați Libraria LEPAC
Tel Aviv. tel 661688 str. Rambam 15
cărți și reviste românești, almanahuri
REVISTA MINIMUM
(și numere mai vechi)

NATHAN GHILBOA ARE ONOAREA SĂ PREZINTE:
OASPEŢI DIN ROMÂNIA
ÎN PRIMA CO-PRODUCŢIE ISRAELO-ROMÂNĂ - ÎN IDIŞ

TRICY ABRAMOVICI

TRICY
ABRAMOVICI
VEDETA TEATRULUI EVREIESC DIN BUCUREŞTI, INDRAGITA PUBLICULUI ROMANESC (TEATRU, FILM, TELEVIZIUNE).

BEBE
BERCOVICI
VEDETA TEATRULUI EVREIESC DIN BUCUREŞTI, APRECIAT DRAMATURG ŞI REGIZOR

IN CELEBRA PIESA A TEATRULUI IDIŞ-CLASIC de IAAKOV GORDIN ("Mirele Efros")

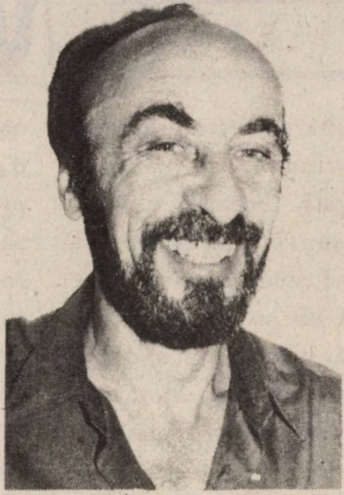

BEBE BERCOVICI

HASIE DI IESOIME

(HASIE ORFANA) - IN 2 ACTE, 4 TABLOURI PRELUCRATA ŞI REGIZATA
DE CAROL FELDMAN

Muzica: Al. LUSTIG * Cond. muzicală: MICU LAZAROVICI
Texte: A. IAAKOV * Decor: MORDOCH * Costume: D. CONSTANTIN

* NUMAI 20 DE SPECTACOLE IN TOATA ŢARA *

* DUPA MARELE SUCCES DE LA PREMIERA DE GALA, INCA UN SINGUR SPECTACOL LA:
TEL AVIV "OHEL SHEM" - SIMBATA 12.11, ORA 8.

Joi 3.11, ora 8 GHIVATAIM Beit Harişonim	*Marţi, 8.11, ora 8 HOLON - "Mofet"*	*Joi 17.11 ora 8 KFAR SABA - "Heichal Hatarbut"*	*Joi 24.11 ora 8 KIRIAT ONO - "Matnas"*
Vineri, 4.11, ora 8.30 KIRIAT YAM - "Niţan"	*Vineri 11.11 ora 8.30 HERŢLIA - "David"*	*Sîmbătă 19.11 ora 8 KIRIAT ŞARET - "Matnas" (Holon)*	*Vineri 25.11 ora 8 NAŢERET - "Heichal Hatarbut"*
Sîmbătă 5.11 orele 6 şi 8.30 HAIFA - Beitenu Bilete: "Nova Bergher"	*Duminică 13.11 ora 8 RIŞON LE ZION - "Naaman"*	*Duminică 20.11 ora 8 PARDES KATZ - "Histadrut"*	*Sîmbătă 26.11 ora 8 BAT YAM - "Ramat Iosef"*
Duminică, 6.11, ora 8 IERUSALIM - "Gerard Behar"	*Luni 14.11 ora 8 NATANIA - "Wizo"*	*Luni 21.11 ora 8 RAMLE - "Heichal Hatarbut"*	*Duminică 27.11 ora 8 KIRIAT ATA - "Mofet"*
Luni, 7.11, ora 8 ACCO - "Auditorium"	*Marţi 15.11 ora 8.15 PETAH TIKVA - "Shalom"*	*Marţi 22.11 ora 8 RAMAT GAN - "Mofet"*	*Luni 28.11 ora 8 REHOVOT - "Wiks"*

■ YACOV SOROKER

UN DIALOG CU: VIOLONISTUL

AVY ABRAMOVICI

Yacov Soroker - muzician interpret şi muzicolog (doctor în muzicologie) - s-a născut în oraşul Bălţi (Basarabia). Studiile muzicale la Conservatorul din Moscova sub conducerea lui David Oistrah. Din 1976 în Israel; cîntă în orchestra "Kol Israel" din Ierusalim.

A publicat mai multe lucrări, printre care monografiile "Josef Szigeti" "David Oistrah", "Boris Goldstein - viaţa unui violonist".

YACOV SOROKER: Domnule Avy Abramovici! Iubitorilor de muzică din multe ţări ale lumii - Austria, Cehoslovacia, Franţa, ambele Germanii, Italia, Spania, Elveţia şi, fireşte, România - le e bine cunoscută activitatea dvs. de violonist - solist, membru al formaţiilor de cameră, profesor şi teoretician al artei violonistice.

Dvs., după cum ştim, aţi studiat vioara la Bucureşti cu profesorul George Manoliu - "ultimul Mohican" dintre discipolii lui George Enescu, apoi cu eminentul Ionel Geantă...

Avy Abramovici: Da, am avut noroc...

Y.S. Absolvind cu menţiune conservatorul "Ciprian Porumbescu", aţi fost timp de 18 ani profesor la această "alma mater". În acelaşi timp aţi cîntat - aproape un sfert de veac - în orchestra Filarmonică "George Enescu", ultimii trei ani în calitate de concertmaistru.

A.A.: Aş vrea să menţionez,că în clasa mea, la conservator, au studiat vioara şi şi-au început cariera violonişti ca Eduard Popa (actualmente la Orchestre Nationale de France), N. Chirilă (la Lausanne), Radu Ungureanu (la Filarmonica din Bucureşti) sau I. Harea (în Statele Unite).

Y.S: Vasăzică tradiţia şcolii Dvs. e cultivată şi dezvoltată de către tinerii violonişti români.

Acum trei ani, împreună cu familia, soţia şi trei fii, aţi emigrat în Israel. Astăzi sînteţi profesor al Academiei (Conservatorului) "Rubin" din Ierusalim, şi membru al orchestrei simfonice din capitala Israelului. Aţi apărut de nenumărate ori şi cu mare succes pe podiumurile noastre, ca solist iar în ultima vreme şi cu fiul Dvs. Mihael, în vîrstă de 17 ani, un tînăr pianist de talent.

Aici, aţi înregistrat pe bandă magnetică mai multe lucrări printre care concertul pentru vioară şi orchestră al lui Alban Berg şi cel al lui Anatol Vieru, concert care vă este dedicat.

Înţeleg că de Anatol Vieru vă leagă o experienţă muzicală deosebită.

A.A.: Anatol Vieru, evreu de origine, e unul din compozitorii de vază ai României contemporane.

Sînt mîndru de a fi fost primul interpret al concertului său pentru vioară şi, ca să zic aşa, să "stau la leagănul" acestei odrasle a compozitorului.

Y.S: Nu numai că aţi "stat la leagănul", ci, după cîte ştim, aţi luat parte, în mod activ, la procesul de creaţie a concertului pentru vioară. O asemenea colaborare, aş zice - "simbioză creatoare" între compozitor şi primul interpret e îndeobşte cunoscută, ea dădea şi dă rezultate din cele mai frumoase.

Se făcea că autorul muzicii îşi scria opera pentru un **anumit** interpret, avînd în vedere şi luînd în consideraţie particularităţile acestuia, felul, stilul **său** de a cînta. Iată cîteva exemple: Brahms şi violonistul Jozsef Joachim, Ceaikovschi şi Leopold Auer, Cesar Franck şi Eugene Ysaye, Şostacovici şi David Oistrah, Anatol Vieru şi Avy Abramovici...

A.A.: Ei da! Am nimerit într-o companie cumsecade... De altfel, dacă-mi permiteţi, mă voi şi lăuda puţin: concertul lui Anatol Vieru, fiind în proces de creare, şi după primele repetiţii, l-am sfătuit pe autor să adauge o parte finală - concluzivă, care să dea, în plus, prilej solistului să-şi demonstreze măiestria sa tehnică. Compozoitorul a acceptat propunerea mea şi, aşa-mi pare, nu în detrimentul operei sale...

Y.S.: Eu aş zice - în folosul ei.

Da altfel concertul lui Anatol Vieru nu e singura compoziţie ce poartă dedicaţia "lui Avy Abramovici "

A.A.: Da, am avut ocazia să fiu primul interpret şi dedicatar al altor piese, scrise pentru mine de compozitori ca Ştefan Niculescu, Şerban Nichifor, Alexandru Hrisanide, dar aş vrea să menţionez în special "Patru contraste", scrise de eminentul compozitor, decedat nu de mult - Ludovic Feldman; el mi-a fost şi concetăţean - amîndoi ne-am ►

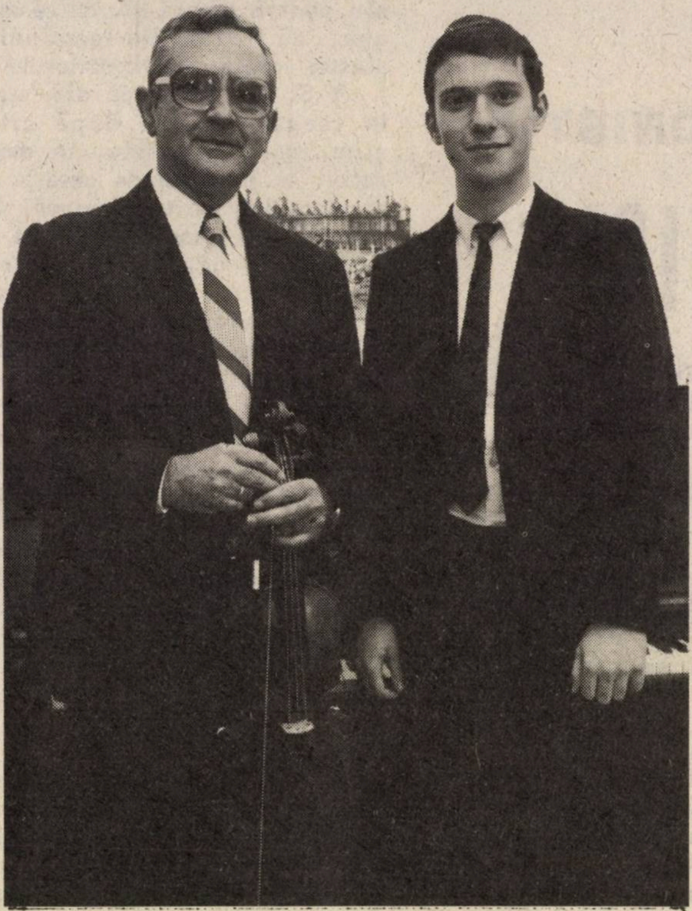

Tată și fiu

născut și am crescut la Galați; în ciuda deosebirii de vîrstă fusesem și prieteni buni.

Y.S: Domnule Abramovici, care e concepția Dvs. asupra artei interpretative muzicale?

A.A: Iată o problemă, asupra căreia discuțiile, controversele nu vor înceta, probabil, niciodată. Printre multele, eu aș aminti două concepții asupra artei interpretative - cea "subiectivă" și cea "obiectivă". "Obiectiviștii" - sînt convinși că funcția, menirea interpretului e să întruchipeze, să transpună în sunete ideea compozitorului în modul cel mai exact, scrupulos, fără să contribuie cu ceva personal - nimic din individualitatea sa artistică, să fie rob al textului muzical. Poate că exagerez întrucîtva...

Y.S: Cred că nu exagerați. Unii compozitori, și printre ei cei mari, tocmai acest lucru îl pretindeau din partea interpreților. Igor Stravinsky, de pildă, plimbîndu-se într-o zi de duminică cu prietenul și secretarul său personal Robert Kraft (care era și biograful lui Stravinsky și dirijor de vază), arătă cu bastonul - pe clopotarul bisericii (vreun Quasimodo de pe acele meleaguri): "Îl vezi? Iată interpretul ideal! Rolul lui e să tragă anumite funii, într-o anumită ordine, și el o face de ani de zile, imperturbabil, în aceeași nestrămutată ordine. Rezultatul nu-l interesează, aceasta nu e treaba lui!"

A.A: Marelui compozitor îi plăceau paradoxurile, îi plăcea să epateze. Dealtfel el are adepți - "obiectiviști" ai artei interpretării muzicale.

Îmi aduc aminte de un caz: eminentul compozitor român Dimitrie Cuclin aduse odată noua sa lucrare (o parte a unei simfonii) și o înmînă dirijorului. Fiind grăbit, nu putu să asiste la prima repetiție. Înainte de a purcede la citirea "a prima vista", băgarăm de seamă că știmele sînt cu totul lipsite de semne dinamice. Sus, în locul obișnuitului Allegro, Andante, Presto etc., era o indicație stranie (nu mai țin minte în ce limbă), pe care niciunul din noi n-a priceput-o. Dirijorul se scărpină pe ceafă și... ne puse pe treabă. Timp de cîteva ore am lucrat cu toții în sudoarea frunții, dar nu cu arcușuri, ci... cu creioane: maestrul ne puse să împestrițăm știmele cu o mulțime de semne dinamice - "de la sine", după propria sa judecată.

A doua zi veni autorul și, auzindu-și opera, se apucă de cap: "Ce-ați făcut! Am scris doar limpede - "a se cînta fără nici o nuanță dinamică!"

Y.S.: Marele Bach își scria și el partiturile fără nuanțe dinamice...

A.A.: Dar el o făcea (așa credem noi) cu totul în alt scop: ca să nu stînjenească inițiativa interpretului, imaginația sa...

Y.S.: "Subiectiviștii", după cum înțeleg, exagerează și ei, dar... în sens opus: ei parvin să cînte nu pe compozitor - Bach, Mozart sau Beethoven - ci... pe ei înșiși.

A.A.: Și asta e o extremă indezirabilă. Interpretul muzical e un artist, un creator, care însă nu e cu totul independent: el îl ***interpretează*** pe autor și opera acestuia.

În practica mea de interpret a avut loc un caz particular. Înregistram Sonata pentru vioară și pian a lui Dan Constantinescu. Maestrul de sunet era d-l Krantzdorfer, un specialist, a cărui măiestrie ▶

era bine cunoscută. Înregistrarea sonatei, a cărei durată e de aproximativ 20 minute, ne luă mai multe ore: maestrul de sunete înregistra un număr mare de variante (uneori zece şi chiar mai multe!) a fiecărui fragment, fiecărei fraze şi chiar a motivelor luate separat. După aceea el "lipea" cele mai reuşite (conform gustului şi aprecierii sale) fragmente unul de altul. Era convins că cele mai bune "bucăţi", lipite una de alta, vor da naştere unui tot optimal. Eroare de neiertat! Înregistrarea a obţinut nota maximă la comisie, dar m-a îngrozit cînd am audiat-o: nu m-am recunoscut pe mine însumi! Era parcă rodul unui robot, a unei neînsufleţite "maşini de cîntat la vioară"...

Y.S.: Vă aduceţi aminte - cineva din marii muzicieni a spus odată: "în artă nu corectitudinea e frumoasă, ci dimpotrivă - *frumuseţea e corectă*".

A.A. Şi fiindcă vorbim de frumuseţe şi corectitudine...

Aş vrea să transmit pe această cale, foştilor mei colegi, elevi şi prieteni, din România de care mă leagă frumoase şi neuitate amintiri, salutări şi sincere urări de bine.

MM

◆ MELIA ◆ concern turistic internaţional (LICA BLUTHAL) preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru

MELIA
(LICA BLUTHAL)

oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs

MINIMUM ● MEMORIA

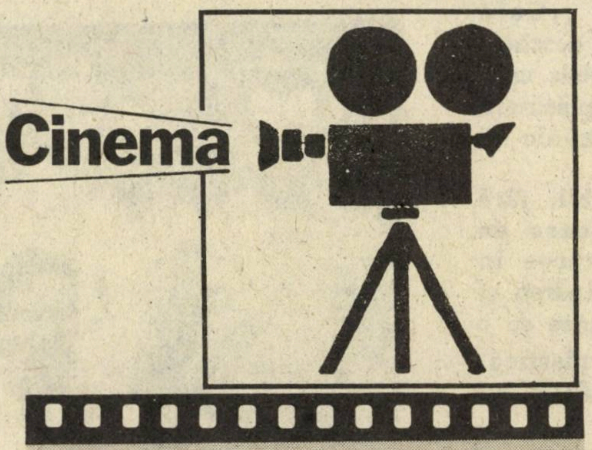

Stephane Audran : găteşte minunat

„OSPĂŢUL LUI BABETTE" („BABETTE'S FEAST")

E uimitor cum, din nimica toată, dintr-o fărîmă de subiect, se poate scoate un film încîntător. L-a realizat cu sensibilitate, umor şi fineţe psihologică, regizorul danez Gabriel Axel, care a adaptat pentru ecran o nuvelă de Isaac Denisen (pseudonimul bărbătesc al compatrioatei sale, scriitoarea Karen Blixen, autoarea romanului „Amintiri din Africa"). Într-un mic sat de pe ţărmul Iutlandei, spre sfîrşitul secolului al XIX-lea, soseşte Babette, o franţuzoaică fugită din Parisul zguduit de răscoala comunarzilor. Prinşi în vîltoare, soţul şi fiul i-au fost ucişi. Femeia îşi găseşte refugiu în casa a două surori, fete bătrîne, inimă bună, fiicele pastorului răposat, care le-a crescut în evlavie şi puritanism. Cele două surori, cărora Babette se oferă să le facă menajul, n-au cu ce s-o plătească, dar refugiata are nevoie numai de un adăpost. - Trec 14 ani şi Babette află că a cîştigat 10000 de franci la loterie. Cu banii primiţi, ea pregăteşte o masă franţuzească, în deplinul înţeles al cuvîntului, cu delicatese aduse special de la Paris. Masa, operă de înaltă artă culinară, e darul ei pentru cele două surori, care au primit-o din toată inima în casa lor. Ospăţul, preparat de Babette, care (abia atunci aflăm) fusese şefa faimoasă a ▸

bucătăriei de la ,,Café Anglais'' din Paris, deschide inimile şi dezleagă limbile unor convivi care se complăcuseră pînă atunci în pioşenie şi surde adversităţi.

Totul este admirabil, fără cusur: regia creatoare de atmosferă, interpretarea în frunte cu Stephane Audran şi Bibi Andersson, imaginea de o profundă frumuseţe plastică. Un film ca şi ospăţul lui Babette. Delicios!

,,ÎNTÎLNIRE FIERBINTE'' (,,RED HEAT'')

Film poliţist sub semnul binecuvîntat al ,,glasnost''-ului: ruşii au admis, pentru prima oară, ca americanii să-l turneze, în parte la Moscova. Colaborare exemplară între poliţia americană şi miliţia sovietică pentru stîrpirea unei reţele de traficanţi de droguri.

Căpitanul de miliţie Ivan Danko, aflat pe urmele unui periculos gangster gruzin, pleacă după acesta în Statele Unite şi face ordine la Chicago. Tovarăşul lui de peripeţii, pus de FBI să-i dea oaspetelui sovietic o mînă de ajutor, e un ,,loser'', adică un perdant, care îşi arată totuşi calităţile pe parcurs. În rolul căpitanului Danko, Arnold Schwarzenegger, fost ,,Mister Univers'', are o ,,carură'', care a plăcut, mai mult ca sigur, la Moscova. James Belushi e ofiţerul de poliţie american.

Specialist în filme de acţiune, Walter Hill, regizorul, a închis ochii la exagerările scenariului şi, pe alocuri, lasă impresia că n-a luat treaba prea în serios...

Robin Williams(şezînd) : comic al noii generaţii

,,BUNA DIMINEAŢA, VIETNAM'' (,,GOOD MORNING, VIETNAM'')

Încă o producţie cinematografică despre ,,războiul murdar'', pe care americanii nu pot, nu vor, nu ştiu şi nu sînt lăsaţi să-l uite. Dar altceva decît ,,Platon'' sau ,,Metal Jacket''. O comedie satirică, ceva în genul lui MASH , fără a atinge însă gradul de umor negru , cinic şi acid al filmului lui Robert Altman.

E povestea unui crainic non-conformist, adus la staţia radiofonică militară americană de la Saigon, pentru a înviora programele lipsite de ,,suflet'' ale acesteia. Crainicul, Adrian Kronauer, e ceea ce se cheamă o ,,gură spurcată''. El introduce în emisiunea lui (care începe cu salutul urlat ,,Bună dimineaţa, Vietnam'') tot soiul de obscenităţi şi impertinenţe şi îşi ridică în cap superiorii direcţi, doi ofiţeri ,,încuiaţi'', dar cîştigă popularitate printre soldaţi.

Filmul, abundînd în vorbe ,,groase'', e un ,,one man show'' al principalului interpret, Robin Williams, comic cu priză la tînăra generaţie. ,,Bună dimineaţa, Vietnam'' place de altfel tinerilor mai mult decît maturilor. Chestie de gust, dar şi de faimoasa ,,prăpastie între generaţii''...

Aurel Weisler
TEL.: 242331
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

Iehuda Barkan : sub nivelul mării

,,CAMERA FĂRĂ RUŞINE"
(,,MAŢLEMA BLI BUŞA")

Cînd nu face melodrame ieftine, storcătoare de lacrimi facile, Iehuda Barkan crează filme în genul ,,Candid Camera". Am văzut cîndva un astfel de film, produs în Africa de Sud. Era inteligent, inventiv şi spiritual.

Filmul lui Barkan e mălăieţ, vulgar, de un gust - ce să mai spun - sub nivelul mării. Spectatorii israelieni se amuză însă la bancurile lui îndoielnice, pornografice, grosolane. Acesta îmi pare a fi un motiv de tristeţe mai serios decît preocupările cinematografice ale domnului Barkan...

G.YUSMAR

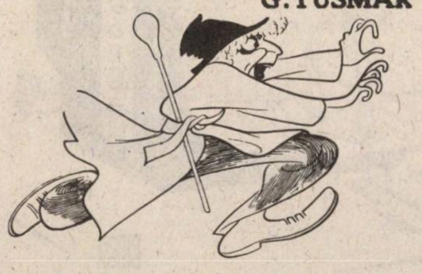

SERIALUL ANULUI

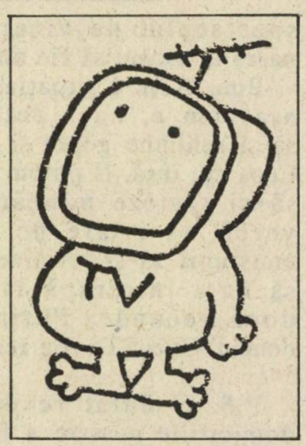

A fost mai tare ca Dinasty (care, orişicît, e f.f. tare, săptămînă de săptămînă).

A fost mai dură decît emisiunile poliţiste ale lui Rafi Ghinat, în căutare de criminali la Afula sau Ness Ziona.

A furnizat mai multe demascări şi huoooo-uri decît Olimpiada de la Seul cu al ei Ben Johnson şi cu alţi drogaţi, trimişi pachet la domiciliu.

Ne-a oferit prilejul să admirăm mai multe vedete, cu mimică şi farmec, decît "Jack şi Grasul"; "Moonlighting" şi "Vaporul dragostei", luate la un loc.

A adus mai multe noutăţi, zilnic decît un Mabat.

A găzduit discuţii mai interesante decît "Acesta-i timpul", emisiunea inteligentului Ram Evron.

A avut momente comice mai multe (şi mai bune) decît "Trei într-un apartament" (care de altfel, e o prostie) "Intoarcerea la cuib" şi "One man show-ul" lui Gary Shandling.

Mă refer, cum, desigur, s-a înţeles la campania electorală de la Televiziune. De unde vine succesul acestui serial sui-generis, scris şi interpretat de partidele noastre politice, în cap cu cele două mari (eroii principali!)? Succesul cu pricina vine de-acolo că autorii au pus în scenă, pentru întîia oară, mi se pare, în "istoria filmului electoral" - o discuţie adevărată (mă rog, cît poate fi de adevărată, o dezbatere publică pe marginea politicii interne şi externe a unui stat) pe o temă adevărată şi majoră, vitală, interesantă pentru fiecare dintre noi.

Fiindcă oricîte s-ar fi spus despre economie, aşezările din Galil, Koor, spitale, droguri şi accidentele de circulaţie, subiectul nr.1, dominant şi obsedant a fost Pacea: pentru sau contra Conferinţei internaţionale, pentru sau contra "teritoriilor", pentru sau contra legăturilor cu O.L.P. Scenariştii partidelor au înţeles lecţia lui Aristotel bătrînul care cerea teatrului unitate (de timp, spaţiu şi acţiune) şi s-au concentrat pe subiectul esenţial.

Spectatorii de pe sapale au fost "prinşi" şi, la sfîrşit, au aplaudat marele show (păstrîndu-şi bineînţeles, fiecare opiniile pe care le arătaseră înainte de spectacol).

P.S. I. Fiindcă veni vorba de spectacole, să notăm că am luat cunoştinţă de Sof Sof, noua emisiune sabatnică de varietăţi, prezentată de Gaby Gazit.

Sof sof? Incă nu. Mai avem, se pare, de aşteptat pînă ce vom exclama: în sfîrşit, iată showul distractiv şi ideal.

Gazit e un băiat isteţ, bun să animeze concursuri de Bingo la hoteluri, cu bancuri "populare" şi ciupituri de fesă. Dar

spectacolul de vineri seară, parcă ar trebui să fie altceva.

Bun. Asta-i situaţia. Omul e aşa cum e, nu-i putem cere să-şi schimbe genul şi gusturile. Ceea ce, însă, îi putem cere este să-şi trateze mîncărimea la vorbă, să-i lase pe invitaţii emisiunii să-şi termine frazele, să nu-i întrerupă la fiecare două secunde. Puţină milă, domnu' Gazit! Te rog respectuos!

P.S. II Salut revenirea în domiciliile noastre a frumoasei şi tristei Orly Ianiv.

Dar, de ce şi-a tăiat părul? Înapoi la bucle, Orly, înapoi!

LUCULLUS

● ŞIRA SPINĂRII

Gregory Peck. Venit în Israel - unde a prezentat memorabilul concert Mahler de la Massada - şi întrebat dacă nu s-a temut de bombe, marele actor american (catolic de felul lui) a răspuns :-ştiu că sînt probleme, dar asta nu e un motiv ca să dai bir cu fugiţii.

MINIMUM SALUTA

Foto: A.Joselewicz

gîndul actorului Carol Feldman (dreapta) de a pune la cale (şi la punct) o co-producţie teatrală israeliano-română.

Rezultatul nr. I este spectacolul, subţire şi miezos, după piesa "Hasie di Iesoime", prelucrată şi regizată de Feldman, cu starurile (autentice) idişo-bucureştene Tricy Abramovici (centru - se înţelege) şi Bebe Bercovici (fumează?) - şi cu talentele noastre de-aici, meştere într-ale nuanţelor de dramaturgie evreiască.

Rezultatul nr.II va fi - hai să sperăm - reciprocitatea, carevasăzică prezentarea spectacolului pe scena frate a T.E.S-ului, în marea capitală de teatru care se cheamă Bucureşti.

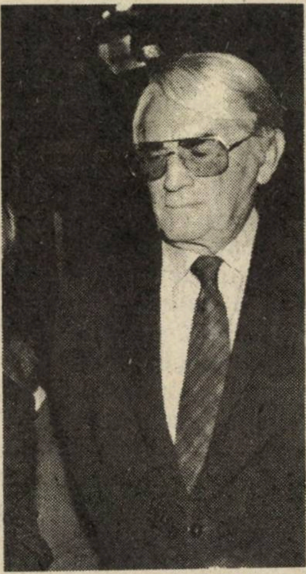

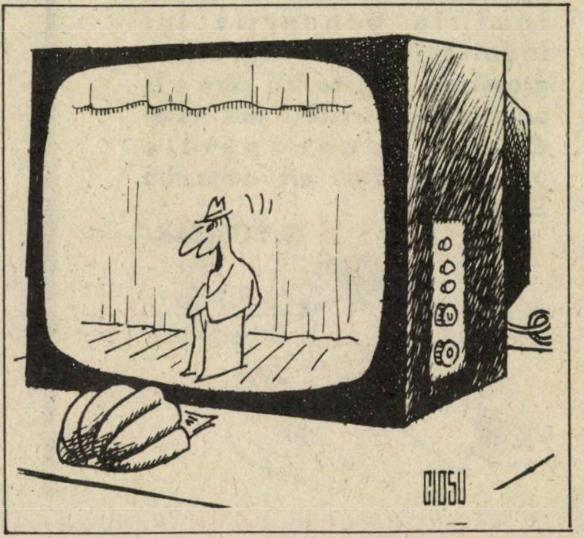

TREI SCHITE UMORISTICE DE alphonse allais (1854 - 1905)

În traducerea lui MARCEL ADERCA

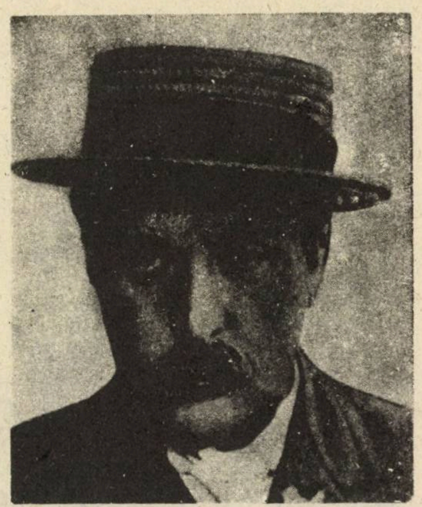

ALLAIS: e printre noi.

DE CE UMOR? DE CE ALPHONSE ALLAIS?

I-am iubit întotdeauna pe umoriști pentru că sînt reprezentanții genului literar care-mi stă cel mai aproape de inimă. Umorul - s-o mai spun și eu o dată pentru cei care eventual n-ar ști - nu e totuna cu gluma, cu picanteria. Umorul ca literatură, se-nțelege. El este o distanțare spre o mai profundă înțelegere. E distanța pe care omul de litere o ia față de lumea înconjurătoare, și de multe ori chiar față de sine, spre a nu pierde imaginea pădurii din cauza copacilor - singura ipostază care-i conferă o anume superioritate și implicit o anume demnitate.

Dar mai e ceva. Într-o lume în care războaiele se țin lanț, în care nu e zi de la Dumnezeu să nu afli de-un genocid, de-o foamete, de-un act de terorism, de-o inundație sau de un uragan pustiitor, în care minciuna, delațiunea, nedreptatea, ipocrizia, jaful, invidia, egoismul și lașitatea sînt "hrana" pe care mas-media ne-o servește cu generozitate - un pas înapoi din cînd în cînd și o privire încărcată cu "acidul" umorului asupra acestui uriaș spectacol care e viața constituie o adevărată terapeutică.

Omenirea pare-se n-a băgat suficient de seamă că singura armă care ucide fără greș, și pentru care nu există și nici nu poate exista un antidot, nu e arma nucleară, chimică sau bacteriologică, ci RIDICOLUL. Ridiculizarea Răului, a Urîtului, a Prostiei, a Fanatismului, a Imposturii, a Prefăcătoriei, a Demagogiei ar merita înscrisă într-o Chartă a tuturor popoarelor.

Umorul mai e uneori și o formă de defulare a disperării. "Marii disperați - nota undeva F. Aderca - se sinucid sau... devin umoriști". (Vezi Caragiale).

De ce Alphonse Allais? Pentru că este unul din marii umoriști ai lumii, un clasic al literaturii universale, întrucît a reușit - într-un gen în care atîția alții au realizat performanțe remarcabile - să fie de-o originalitate desăvîrșită, să creeze un umor al său, un umor Alphonse Allais, inconfundabil.

A trăit numai 51 de ani, dar a lăsat posterității o adevărată comoară literară: circa o mie de schițe umoristice.

Ceea ce oferim cititorilor alăturat este o mică, o foarte mică mostră.

MARCEL ADERCA

SFINTA SIMPLITATE

Există în lumea asta oameni complicați și oameni simpli. Oamenii complicați sînt cei care nu ți-ar mișca nici degetul cel mic fără a avea aerul că pun în mișcare mecanismele cele mai misterioase. Existența anumitor oameni complicați pare un nesfîrșit păienjeniș de arcuri în spirală și contragreutăți.

Iată ce se cheamă oameni complicați.

Oamenii simpli, dimpotrivă, sînt niște oameni care zic "da" cînd trebuie să zică "da", "nu" cînd trebuie să zică "nu", care-și deschid umbrela cînd plouă (și cînd au umbrelă) și care o închid de îndată ce-a stat ploaia. Oamenii simpli își urmează calea drept, afară de cazul cînd dau de-un obstacol care-i obligă să facă un ocol.

Iată ce se cheamă oameni simpli.

Printre oamenii cei mai simpli pe care i-am cunoscut există trei, dintre care unul a intrat în legătură cu ceilalți doi în niște împrejurări atît de simple încît vă cer îngăduința de-a vă relata povestea, dacă aveți un minut.

Primul dintre acești oameni simpli este un tînăr gentilom, băiat tare frumușel și bogat, pe care-l cheamă Louis de Saint-Baptiste.

Ceilalți doi sînt domnul Balizard, mare ▶

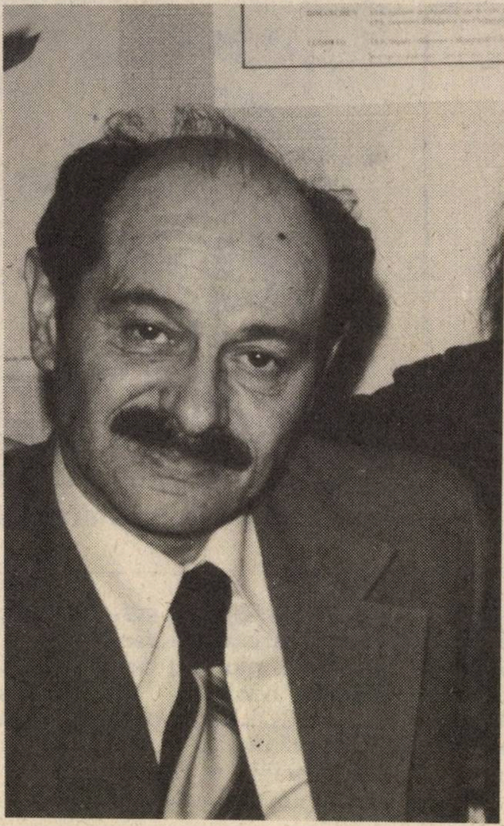

MARCEL ADERCA: un naiv: își închipuie că ridicolul mai ucide.

metalurgist din Haute-Marne, și doamna Balizard, o femeie tînără, nu prea frumoasă, dacă vreți, dar irezistibilă pentru cei cărora le place genul.

Într-o seară, doamna Balizard îl întrebă simplu pe soțul ei:

– Nu ne ducem odată la Paris să vedem Expoziția?

– Imposibil, răspunse simplu metalurgistul, sînt interese mari în joc și-aș fi cel mai mare dobitoc din lume dacă mi-aș lăsa uzina tocmai acum.

– Bine, răspunse simplu doamna Balizard, o să mai așteptăm.

– Dar cine te împiedică să te duci singură, dacă-ți face plăcere?

–Bine, dragă.

Și chiar a doua zi după această conversație (simplitatea nu exclude iuțeala) doamna Balizard lua, foarte simplu, expresul de Paris.

Cîteva zile după sosire se afla la Cabaretul Românesc, foarte emoționată de muzica lăutarilor (simplitatea nu exclude arta), cînd un tînăr, tare frumușel, se așează alături de ea.

Era Louis de Saint-Baptiste.

O privi cu o simplitate nu lipsită de interes.

Ea îl privi în aceleași condiții.

Și el zise:

– Doamnă, aveți exact fizionomia și atitudinea care-mi plac la o femeie. Aș fi curios să știu dacă și glasul dumneavoastră are timbrul care-mi place. Vă rog să-mi adresați cîteva cuvinte.

– Cu plăcere, domnule. Și eu vă găsesc foarte seducător cu aerul dumneavoastră distins, cu ochii dumneavoastră albaștri care au o privire de copil și cu părul dumneavoastră blond atît de fin și ondulat natural.

– Sînt foarte mulțumit că ne placem. Să luăm masa împreună, vreți?

Luară cina împreună în seara aceea, iar a doua zi luară împreună masa de prînz.

A treia zi n-au mai luat doar mesele împreună.

Dar toate astea într-un mod atît de simplu!

Lucrurile cele mai plăcute au însă un sfîrșit pe lumea asta: în scurtă vreme doamna Balizard fu nevoită să se întoarcă la Saint-Dizier.

Nu singură.

Dumnezeu îi bincuvîntase trecătoarea și (socialmente) vinovata legătură cu domnul de Saint-Baptiste.

Acesta din urmă a fost informat de îndată ce faptul a devenit o certitudine, și inima lui simplă a fremătat toată de bucurie.

A fost fată.

Într-o bună dimineață a lunii următoare, Saint-Baptiste și-a spus simplu:

O să mă duc să-mi iau fetița.

Și luă expresul de Saint-Dizier.

– Cu domnul Balizard, vă rog.

– Eu sînt, domnule.

– Iar eu sînt domnul Louis de Saint-Baptiste, și-am venit să-mi iau fetița.

– Care fetiță?

– Fetița pe care doamna Balizard a născut-o săptămîna trecută.

– E fetița dumneavoastră?

– Exact.

– Ia te uită! mă mir că soția mea nu mi-a spus nimic.

– Nu i-o fi dat prin gînd.

– Tot ce se poate.

Și domnul Balizard strigă cît îl ținu gura:

– Marie!

(Marie e numele doamnei Balizard, un nume simplu).

Marie își făcu apariția și zise foarte simplu:

– Oh! Louis! Ce plăcere!

Dar domnul Balizard, care era nițeluș grăbit, scurtă efuziunile.

– Draga mea, domnul de Saint-Baptiste afirmă că e tatăl fetiței.

– E perfect adevărat, dragul meu, am motive temeinice să știu precis acest lucru.

– Atunci trebuie să-i dăm copilul... Te rog însă să te ocupi tu de treaba asta. Pe mine vă rog să mă iertați că vă părăsesc atît de brusc, dar e vorba de-o afacere importantă, furnituri de șine... Pe curînd, Marie... Respectele mele, domnule.

– Bună ziua, domnule.

CA CEILALŢI

Micuţa Madeleine Bastye ar fi fost cea mai încîntătoare femeie a secolului dacă n-ar fi avut supărătoarea tendinţă de a-şi înşela iubiţii cu alţi bărbaţi la cea mai mică provocare, uneori chiar fără.

În momentul cînd începe povestirea de faţă iubitul ei era un băiat minunat, pe nume Jean Passe.

O inimă de aur acest Jean Passe şi, s-o spunem fără întîrziere, mîndria comerţului parizian.

Şi apoi, o iubea cu atîta înfocare pe micuţa lui Madeleine!

Prima oară cînd Madeleine l-a înşelat pe Jean, Jean i-a spus Madelenei:

- De ce m-ai înşelat cu acest bărbat?
- Pentru că e frumos! răspunse Madeleine.
- Bine, bombăni Jean.

Dragoste atotputernică! Voinţă neînduplecată! Cînd s-a întors, seara, Jean era transfigurat şi atît de frumos că, pe lîngă el, arhanghelul Mihail ar fi părut o aschimodie.

A doua oară cînd Madeleine l-a înşelat pe Jean, Jean i-a spus Madelenei:

- De ce m-ai înşelat cu acest bărbat?
- Pentru că e bogat! răspunse Madeleine.
- Bine, bombăni Jean.

Şi în cursul zilei Jean născoci un procedeu prin care, cu o mînă de lucru neînsemnată, să transforme baliga de cal în pluş mov.

Americanii s-au bătut pe brevet aruncînd dolarii şi aurul cu toptanul.

A treia oară cînd Madeleine l-a înşelat pe Jean, Jean i-a spus Madelenei:

- De ce m-ai înşelat cu acest bărbat?
- Pentru că e amuzant! răspunse Madeleine.
- Bine, bombăni Jean.

Şi se îndreptă spre prima librărie unde cumpără ultimul volum al simpaticului nostru colaborator Alphonse Allais. A citit şi a recitit această carte, realmente unică, şi s-a pătruns atît de mult şi atît de bine de hazul ei încît Madeleine era cît pe-aci să leşine de rîs peste noapte.

A patra oară cînd Madeleine l-a înşelat pe Jean, Jean i-a spus Madelenei:

- De ce m-ai înşelat cu acest bărbat?
- Ah!... să vezi!... răspunse Madeleine.

Şi licăriri ciudate se aprinseră în ochişorii Madelenei.

Jean înţelese şi bombăni: Bine!

(*Nota traducătorului*. Regret din suflet că "Minimum" nu e o revistă pornografică, întrucît mă încearcă o vagă impresie că cititorul nu s-ar plictisi dacă aş traduce ce-a făcut Jean).

A cincea oară cînd Madeleine l-a înşelat pe Jean... Ah! ce a cincea oară... a o mie o sută paisprezecea oară cînd Madeleine l-a înşelat pe Jean, Jean i-a spus Madelenei:

- De ce m-ai înşelat cu acest bărbat?
- Pentru că e un ucigaş! răspunse Madeleine.
- Bine, bombăni Jean.

Şi Jean o omorî pe Madeleine.

Cam pe vremea aceea a pierdut Madeleine obiceiul de a-l înşela pe Jean.

DUMNEZEU

Petrecerea e în toi.

Veselii comeseni sînt congestionaţi, zgomotoşi şi îndrăgostiţi.

Fetele superbe, cu bluzele descheiate, cedează. Ochii li se închid pe jumătate, molcom, şi buzele lor, întredeschise, scot la iveală comori umede de purpură şi sidef.

Cupele - niciodată pline şi niciodată goale!

Cîntecele îşi iau zborul, scandate de clinchetul paharelor şi de perlele cascadelor de rîs ale preafrumoaselor fetişcane.

Şi apoi, iată că străvechea pendulă din sufragerie îşi întrerupe tic-tac-ul monoton ca să scrîşnească mînios, aşa cum face ori de cîte ori se pregăteşte să bată orele.

E miezul nopţii.

Cele douăsprezece bătăi răsună lent, grav, solemn, cu acel aer de reproş propriu vechilor orologii de familie. Parcă ţi-ar împărtăşi că au bătut sumedenie de ore pentru străbunii tăi dispăruţi şi că vor mai bate multe altele pentru strănepoţi, cînd n-ai să mai fii pe lume.

Fără să-şi dea seama, veselii comeseni şi-au domolit tumultul şi frumoaselor fete le-a îngheţat rîsul pe buze.

Dar Alberic, cel mai trăsnit din gaşcă, a ridicat cupa, anunţînd cu o comică solemnitate:

- Domnilor, e miezul nopţii. A sosit clipa să negăm existenţa lui Dumnezeu.

Cioc, cioc, cioc!

Bate cineva la uşă.

- Cine e acolo? ... Nu aşteptăm pe nimeni, iar servitorii au fost trimişi la culcare.

Cioc, cioc, cioc!

Uşa se deschide, iar în prag se iveşte barba mare şi argintie a unui moşneag înalt, înveşmîntat într-o cămaşă lungă, albă.

- Cine eşti, omule?

Moşneagul răspunse cu o mare simplitate:

- Sînt Dumnezeu.

La aceste cuvinte toţi tinerii se simţiră oarecum stînjeniţi. Alberic însă, care, hotărît lucru, avea mult sînge rece, îndrăzni:

- Asta n-o să te împiedice, sper, să ciocneşti un pahar cu noi?

În nesfîrşita lui bunătate, Dumnezeu a acceptat propunerea tînărului şi în curînd toată lumea s-a simţit la largul ei.

S-au pus din nou pe băut, pe rîs şi pe cîntat.

Stelele păleau la ivirea zorilor albastre cînd s-au gîndit să se despartă.

Înainte de a-şi lua rămas bun de la gazdele sale, Dumnezeu a admis, cu multă amabilitate, că nu există.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

SPORT

● Olimpiada nu-i de loc o afacere rea. Sud-coreenii au investit, ce-i drept, o sumă colosală, trei miliarde de dolari, dar s-au ales cu un cîștig frumușel: 349 milioane de dolari. Neto. Plus cîteva șosele proaspăt amenajate, o rețea de metro mult lărgită și modernizată și o mulțime de instalații sportive (superbe!) pentru uzul actualei și viitoarelor generații de performeri sud-coreeni. Trebuiau disciplina și rigurozitatea asiatică spre a transforma aventura olimpică într-o întreprindere rentabilă. În 1976, orașul Montreal a ajuns în pragul falimentului, din cauza cheltuielilor olimpice nechibzuite, care nu și-au găsit, în zilele competiției, așteptata acoperire...

● *Superman-ul Ben Johnson: un idol prăbușit în țărînă. Steroizii anabolici, care i-au clădit o musculatură formidabilă și i-au dat o viteză de bolid uman, l-au trădat la analiză. Fenomenalul său record pe „sută" (9,79) a fost anulat, cu știutul scandal, lăsînd să planeze serioase dubii și asupra precedentului său record mondial (9,83), stabilit la Roma și „scăpat" la examenul de laborator. Ben Johnson s-a întors rușinat, la Toronto. Fără record și fără medalia olimpică. Tragedia lui încă nu s-a terminat. Steroizii anabolici, care clădesc trupuri ultra-bărbătești, duc, în fapt și între altele, la impotență. Acum 15 ani, renumitul discobol suedez Ricky Baruch, un tînăr zeu blond după care li se scurgeau ochii tuturor femeilor, dovedit consumator de steroizi anabolici, a trebuit să divorțeze de frumoasa lui nevastă, pentru că nu mai era în stare să-și îndeplinească convenabil, îndatoririle conjugale...*

Ben Johnson: eroul negativ

Delegația Israelului - înainte de defilare

● Israelul a plecat la Seoul pentru a aplica principiul potrivit căruia la Jocurile Olimpice important e să participi, nu să cîștigi. Rușii, germanii, americanii, tăbărînd pe medaliile puse la bătaie, s-au abătut de la acest principiu, dar noi l-am apărat cu îndîrjire. Nu-i cazul, totuși, să ne punem cenușă-n cap. Două treimi dintre țările participante n-au „cules" nici o medalie și nu s-a întîmplat nici o nenorocire. Cel mai mare rezultat l-a obținut boxerul Iacov Șmuel (categoria 57 kg.). Învins în sferturile de finală de italianul Parisi, cel care a devenit apoi campion olimpic, printr-o fulgerătoare victorie prin K.O. asupra românului Daniel Dumitrescu, Iacov Șmuel s-a ales, oricum, cu ceva de la Seul. Federația internațională l-a clasat pe locul 5 în lume și conducerea delegației israeliene i-a dat un premiu de 2000 de dolari. Dar s-a și certat „la cuțite" cu antrenorul său, Haim Lipmanowicz, care îl acuză că n-a făcut totul pentru a-l învinge pe pugilistul italian. Șmuel a făcut destule, dar Parisi, încăpățînat, n-a vrut să se lase, cu nici un chip, învins!

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

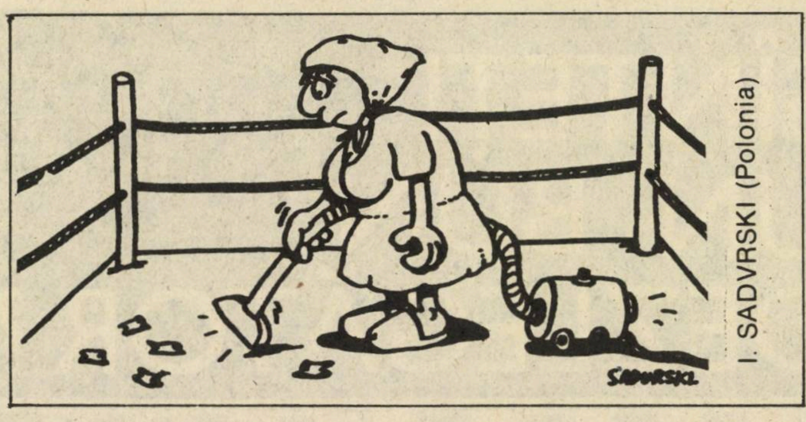

I. SADVRSKI (Polonia)

* *Apropo de box. „Nobila artă" sau „sportul cu mănuşi", care a devenit între timp şi „sportul cu căşti", riscă a fi eliminat din programul viitoarelor întreceri olimpice. Juan Antonio Samaranch, preşedintele Comitetului Internaţional Olimpic, a declarat că, în viitorul apropiat, forul în fruntea căruia se află, va asculta rapoarte oficiale, tehnice si, în special, medicale, în legătură cu gradul de periclitate al acestui sport.*

● Apusul zeilor la Seoul. Edwin Moses a pierdut, pentru a treia oară doar, în decurs de 11 ani, dar decisiv, cursa de 400 metri garduri. La campionatele mondiale de la Roma, unde i-a învins cu greu pe Harald Schmidt şi pe Danny Harris, arătase că nu mai e ce-a fost. Nici campionul decatloniştilor de la Los Angeles, Dailay Thompson, recordman al lumii, n-a fost mai breaz şi a trebuit să se mulţumească, mai puţin de voie şi mai mult de nevoie, cu un modest loc patru. Cît despre Mary Decker, marea figură tragică de la Los Angeles, acum patru ani, cînd s-a „încurcat" în picioare cu Zola Budd, pierzînd o medalie de aur aproape cîştigată, a însemnat o mare decepţie. Locul 9 la 3000 m. şi locul 8 la 1500 m. au confirmat o tristă realitate: Mary Decker e de-acum iesită din cursă. Cel puţin, din cea olimpică, sigur!

● *„Europa Liberă" a asigurat încă o dată numeroşilor săi ascultători din România o largă şi colorată informare despre Jocurile Olimpice. La Seoul s-au aflat reporterii sportivi Nicu Munteanu şi Mihai Rusu, ale căror transmisii au fost coordonate, în studioul de la München, de confratele Sorin Cunea. Printre cei care au contribuit cu declaraţii şi comentarii s-au găsit şi cîţiva cunoscuţi sportivi români stabiliţi în Occident: Stelian Moculescu, fost internaţional de volei, actualul director tehnic al echipei naţionale de volei a R. F. Germane; Bela Karoly, fostul antrenor al Nadiei Comăneci şi al altor mari gimnaste române, astăzi antrenorul echipei feminine de gimnastică a Statelor Unite; Adrian Teodorescu, antrenorul echipei naţionale de box a Canadei; Olga Nemeş, fostă campioană de tenis de masă a României, astăzi componentă a echipei naţionale de specialitate a R. F. Germane.*

R. TEPNER

■ CINCI MIŞCARI DE RELAXARE: numai cinci: pentru noi, cei leneşi.

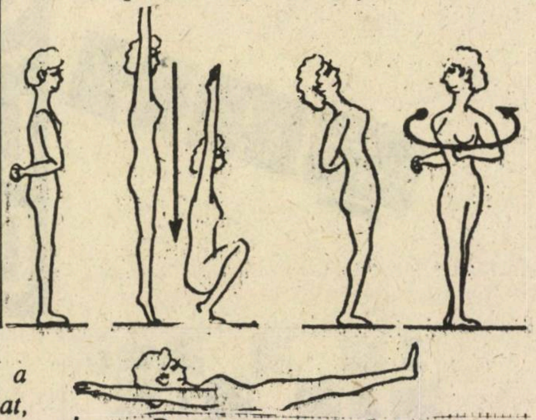

Pentru a vă înviora, a recăpăta forţa şi elasticitatea corpului nu vă sînt necesare decît 3 minute în care timp veţi face următoarele exerciţii simple şi eficace:

1) In picioare, dă-ţi pumni în spate.

2) In picioare, cu braţele sus, ridicîndu-te în vîrful picioarelor, înalţă-te, ca şi cum ai vrea să atingi tavanul. Apoi, lasă-te în jos, îndoind genunchii.

3) In picioare, lasă-te pe spate, cu mîinile înapoi, o mînă ţinînd-o pe cealaltă.

4) Dreaptă, fără să mişti picioarele, suceşte-ţi partea de sus a corpului la dreapta, apoi la stînga.

5) Lungită pe jos, ridică picioarele şi capul, încercînd să-ţi priveşti vîrful degetelor inferioare.

AMARIA

ŞAH

SÎNTEȚI UN BUN DEZLEGĂTOR?

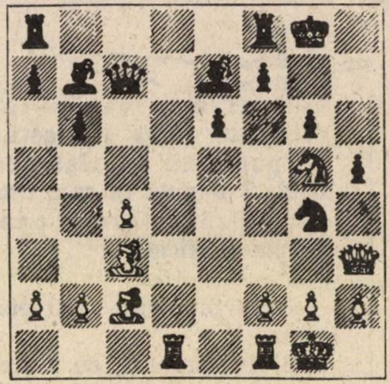

Albul la mutare

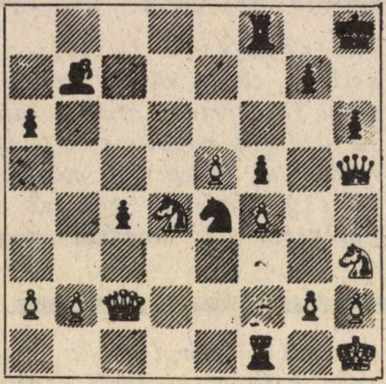

Negrul la mutare

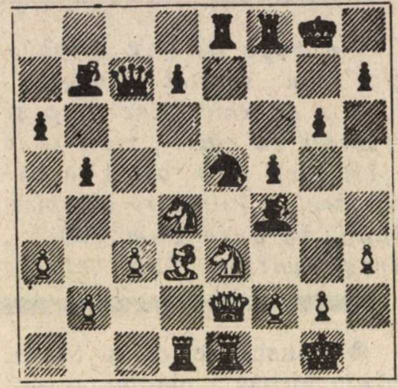

Negrul la mutare

Jocuri de perspicacitate

1. ARANJAREA PATRATELOR

Aceste şapte desene, care reprezintă o serie, sunt aranjate în ordinea logică de succesiune. Veţi remarca, la aranjare, că lipseşte un desen din serie. El se găseşte în unul dintre cele cinci desene de mai jos. Care e?

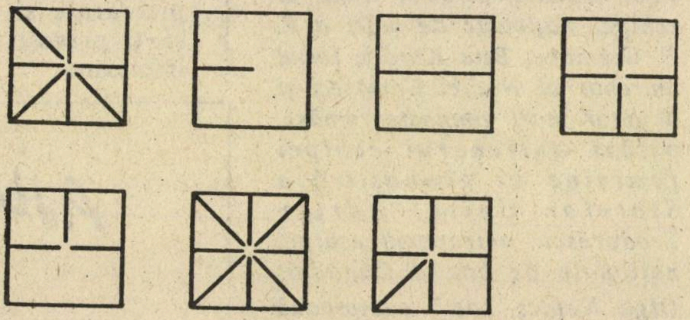

Alegeţi dintre aceste cinci desene, pe cel care lipseşte în mod logic seriei de mai sus. Care va fi?

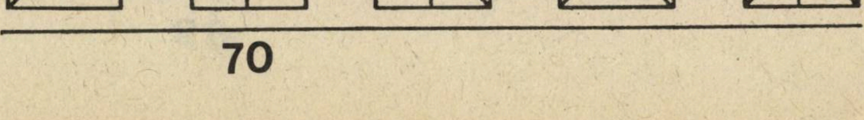

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

BANALITĂȚI

ORIZONTAL : 1). Aspirația pretendentului care nu știe ce-l așteaptă. 2). Gustul dragostei invrăjbite — Cocoașă dobîndită pe parcurs. 3). Autorul scrierilor alese — Termen de expediere pentru motanul... ne încălțat. 4). Adjunctul toporului pus la grea încercare — Îmbrăcăminte de iarnă pentru arșița lui cuptor. 5). Urmărire ce prinde toată mișcarea — Aleasa unui sfîrșit. 6). Confecții pentru opinci cu zurgălăi — Chip de lut șlefuit de soare. 7). Îmbracă bogăția cărților cu haina modestiei — Tipar în evidență! 8). Aspirația celui ce se îneacă la mal — Leac universal pentru veninul... scorpiilor. 9). Obiectul unui atac subtil — Schimb în natură. 10). Cavalerul tristei figuri — Elementul de bază al cafeluței cu caimac. 11). Chipurile înflăcărate de eroziunile inimii.

VERTICAL : 1). Răsplătește pe fiecare la justa lui valoare. 2). Cunună împletită din razele calde ale inimilor — Nani, nani ! 3). Prenumele nostru omogenizat — Arie sacadată interpretată de o... meliță domestică. 4). Metode școlare pentru formarea deprinderilor — Expresia melodică a vocilor. 5). Concurența plugului cu posibilități bilaterale — Badea cu mîndra prinși în monogramă ! 6). Povestea paiaței ce rîde plîngind (pl.) — A prinde puteri de primăvară. 7). Prefix prin care dăm acțiunii un sens personal — Date neverosimile ! 8). Toc, toc, toc ce sună a gol ! — Victima unei diformări, într-o ipostază de prost gust. 9). Coproducție soare-vînt într-o realizare terestră — Reglează o erupție în masă. 10). Însușiri de cîini ce latră de frică — Mînzul cailor-putere. 11). O rupe cu trecutul, ținînd pas cu vremurile noi.

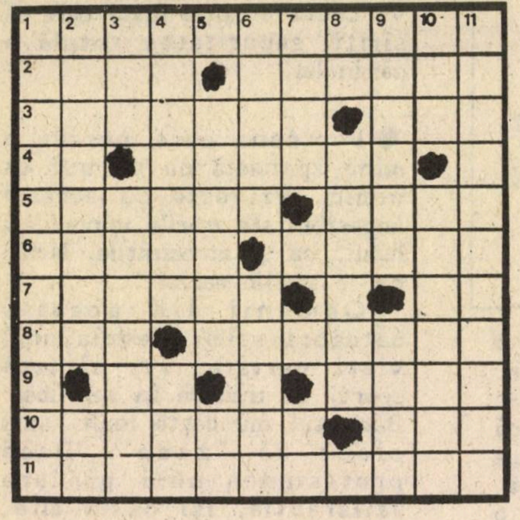

FOTBAL

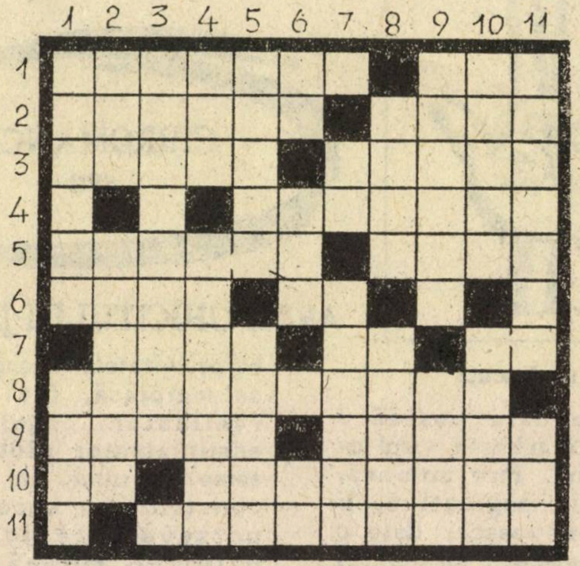

ORIZONTAL: 1) Lovitură de pedeapsă — Un plin fotbalistic. 2) Prilej de ratare sau transformare — Bătută cu tămbălău. 3) Un șut... tras în gol! — Paralele. 4) Acte strict tematice. 5) Apărător la bară — Plantă comestibilă. 6) Pe o... extremă — Club sportiv (abr.). 7) A face părul ... măciucă — În lume! — De la dese! 8) Marcate. 9) Cu patină — Ploaie de foc(sing.). 10) Bătută ca să priceapă alții — Maestrul cu pregătirile. 11) Meciuri, meciuri, meciuri...

VERTICAL: 1) Omul nr. 1 — Driblați. 2) La necaz! — Calitate de bază a unei extreme. 3) Lotul celor mai buni fotbaliști ai noștri. 4) O fază fără... cap! — Fotbalist cu banderolă. 5) Măsură la botul calului — Iubit (arh.). 6). Dintr-o parte într-o parte! — Și ceilalți — Trage... pe extrema stîngă! 7) Bun pentru — Tras la poartă. 8) La picior — Un vestit actor comic de cinema. 9) Alergați — A faulta în limbaj specific. 10) Nu-și mai încap în piele! — Mediu ambiant (fig.). 11) Pe extremă — Careu (pl.).

PENTRU PREMIERE

(Metagramă anagramată : XXOXXXX—XOXXXXX)

UN SCRIITOR

(Metagramă anagramată XXXXXXOX—XXXXXXXO)

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

CUM NE PUTEM GHICI VIITORUL:

CHIROMANCIA sau

ARTA GHICITULUI ÎN PALMĂ

(urmare din nr.trecut)

Persoana care posedă o mînă ascuţită iubeşte visul cu ochii deschişi. Fire intuitivă, idealistă şi imaginativă, îi place să lenevească. Este o fire ostilă judecăţii şi bunului simţ. Logica îi pare imposibilă. Totuşi, intuiţia sa este naturală şi atît de constantă încît, într-o atmosferă de calm şi odihnă, găseşte idei excelente. I-ar place însă să găsească pe cineva pentru realizarea acestor idei şi să cîştige bani fără să facă nimic. Această persoană cunoaşte o gamă infinită de reacţii: palpitaţii, exteriorizare, nervozitate, transpiraţie, impresionabilitate, susceptibilitate şi răceală, indiferenţă şi indolenţă, mînie şi apatie, veselie şi tristeţe, pesimism, îngrijorare, teamă şi obsesie, putere şi slăbiciune, ordine şi neglijenţă, entuziasm şi lenevie, severitate şi timiditate, sînge rece.

Este un caracter pe care nu-l suporţi dacă nu cauţi a-l înţelege. Vrea tot, doreşte să domine, să trăiască din plin, să se bucure de viaţă, să primească onoruri fără să facă nimic.

● Persoana care posedă o mînă pătrată este ca un "fişier" ţinut la zi. Clasează tot ce prinde pe "drum". Omul cu mîini pătrate nu are imaginaţie. Pozitivismul, obiectivitatea, energia şi firea sa metodică, fac din el un realizator, organizator şi administrator căutat. Nu se teme de nimic în viaţă. Îşi construieşte succesul cu o perseverenţă inflexibilă, printr-o muncă lentă şi perseverentă. Niciodată nu-l dărîmă evenimentele neaşteptate sau dureroase. Nu pierde timpul cu vaiete, cu regrete. Ştie că norocul este rezultatul muncii şi răbdării. Dacă opera sa se dărîmă, şi-o reconstruieşte rapid. Ştiind că este lipsit de iniţiativă, trebuie să-şi dezvolte simţul achizitiv. Cînd un subaltern comite o greşeală, se auto-acuză că nu i-a dat îndrumările necesare.

> ☆
>
> *"Legea Domnului va fi scrisă pe fruntea şi în mîna ta".*
> *MOSHE*
>
> ☆

Omul cu mîna pătrată este "scurt". Cînd îi ceri un sfat sau îi soliciţi o favoare, trebuie să ştii în mod precis ce vrei! Nu-l obliga să te asculte prea multă vreme. Fi clar şi precis. Şi mai ales, nu-ţi învălui dorinţa în mister; nu ascundeţi nimic, altminteri vă va fi ostil. Spirit generos, serviabil, înţelegător, dar nu acceptă să-şi piardă timpul zadarnic.

Inteligenţa sa este practică şi - după lungimea degetelor - rapidă sau înceată; dar întotdeauna obiectivă, organizată, prevăzătoare. Conversaţia, pentru a-l interesa, trebuie să fie din domeniile ştiinţei, filozofiei, uneori şi politicei; nu-i vorbi însă despre dragoste platonică sau romantică! Pentru el, dragostea este viaţa de familie, o femeie liniştită (tot atît de ordonată ca şi el, dar mai puţin rigidă în principii) şi copii pe care să-i educe logic, raţional, în respectul legilor şi tradiţiilor epocii. Este în pas cu progresul.

Bărbatul cu mîna pătrată nu are complexe. Iar femeia cu mîna pătrată nu poate fi cucerită uşor. Bărbatului cu mîna pătrată îi place frumuseţea, fragilitatea şi graţia; avînd oroare de divorţ, va căuta o soţie lîngă care să simtă securitatea totală a căminului.

● Persoana care posedă o mînă spatulată nu se miră de nimic. Priveşte cu aceeaşi impasibilitate marile minuni ale lumii, ca şi atrocităţile. Nimic nu o emoţionează.

Oamenii din această categorie simt nevoia unei vieţi variate, vor să facă sport, să trăiască în aer liber. Bărbatul munceşte mult, nu-i place să "zacă". Dacă profesiunea nu-i produce satisfacţie, îşi caută alta. Preferă să facă orice fel de muncă, decît să-şi piardă timpul la cafenea.

Intelectualului din această categorie îi este necesară o intensă acţiune. Ca avocat va ţine pledoarii, menite să ridice pe judecători din fotolii. Scriitor, va scrie un roman de aventuri în două săptămîni. Poliţist, va fi veşnic "la pîndă". Militar, este omul misiunilor periculoase. Iar în

epoca noastră, se va prezenta primul pentru a merge în lună.

● Persoana cu mîna conică prezintă un anume echilibru sufletesc şi multe calităţi. Ea are multă imaginaţie, dar şi suficient bun simţ pentru a se stăpîni, a-şi canaliza însuşirile precum şi multă voinţă pentru a realiza o acţiune. Lucrează cu o totală independenţă şi se îngrijeşte ca lucrul să fie terminat la timp. Logică sănătoasă.

Femeia cu mîini conice este dotată cu intuiţie extraordinară, e amabilă, sociabilă, binevoitoare, afectuoasă, sentimentală şi tandră. Acest gen de femeie atrage în jurul ei mulţi prieteni... şi admiratori.

Persoanele cu degete conice realizează căsnicii bune, sînt muncitori de elită, meseriaşi căutaţi, excelenţi părinţi, judecători imparţiali, arbitrii integri. Îmbină senzualitatea cu sentimentalismul; fac trai bun cu economia, îmbină farmecul cu discreţia, blîndeţea cu fermitatea, graţia cu munca, odihna cu corvezile, distracţia cu îndeplinirea datoriei.

Dacă două fiinţe cu mîini conice se căsătoresc, vor forma,în general, o căsnicie aproape ideală.

SOITAR

(În numărul viitor: liniile din podul palmei).

MM

ADRIAN

(Birou de turism, str. Sheinkin 8, Tel Aviv)
preţuieşte memoria colectivă a neamului nostru.
◆ ADRIAN ◆
oferă un premiu participanţilor la noul nostru concurs
MINIMUM ● MEMORIA

la RESTAURANT...

Restaurantul pescăresc Ein Gev, Kibutzul Ein Gev Kineret, tel. 06-758027/8 deschis pentru masa de prînz.

Cele opt vaporaşe care pleacă zilnic de la Tveria,pentru a oferi cetăţeanului o plimbare pe lacul Kineret (sau, cum scrie pe hărţile în englezeşte, pe Marea Galileei)au drept ţintă "portul" kibuţului Ein Gev, aflat vizavi de punctul de plecare în excursia maritimă.De îndată ce coboară, călătorii nimeresc volens nolens (de fapt,mai mult volens) drept în poarta restaurantului de peşte al kibuţului. Aici, ei se lovesc de alţi turişti,veniţi aceştia pe uscat,cu autocarele , de la Stockholm sau Hedera ,sau cu maşina personală de weekend în aer liber.

Nici o grije.Înfometaţii găsesc repede un loc la masă,deoarece restaurantul posedă o sală imensă, ca o cantină la Koor şi - în plus - o terasă, fiind capabil să ospăteze,în acelaş timp,500 de contemporani.

Reclama - întîlnibilă în toate prospectele închinate Kineretului - spune că localul serveşte faimosul St.Peter,pescuit - chiar-adineauri-în lacul-de faţă; orice turist ce se respectă, trebuie să consume măcar o porţie la tigaie, dacă nu vrea ca, la întoarcere, amicii să-şi rîdă de el(cum,frate, n-ai fost acolo?) aşa cum ar rîde dacă respectivul, după trei luni de Paris, ar mărturisi că n-a văzut centrul Pompidou şi (dacă tot sîntem intelectuali) n-a băut o cafea pe terasă la Flora sau Deux Magots.

...Avem,aşadar, toate datele,noi gurmanzii cei adevăraţi, să tragem concluzia că aceste vaporaşe,prospecte şi pliante colorate ascund o banală "cursă pentru turişti",destinată grupurilor cuminţi şi "neiniţiate",care-călăuzite de un ghid cu socotelile lui - se reped buluc în locantele cu reclama bine înfiptă.Iar cînd ies, buzele lor par dezumflate, iar buzunarul aşişderea.

Ceea ce nu e cazul la Ein Gev. Ce-i drept,stabilimentul lucrează ca o uzină de manale; ce-i drept, chelnerul vine, citeşte bonul de comandă (de plătit, plăteşti înainte - ca la...la ghişeul de la intrarea pe terasă), pleacă alergînd, se întoarce fugind,aruncă un"beseder?" automat ca-ntr-un film cu Chaplin despre mecanizarea vieţii în secol, dar, dar scurt pe doi,masa noastră fuse delicioasă.Se vedea, se simţea, ▶

...şi ACASĂ

REŢETE CU RESTURI DE PIINE VECHE:

În orice casă rămîn resturi de pîine veche şi de cele mai multe ori sînt aruncate la gunoi. Puţine gospodine ştiu că din resturi de pîine se pot prepara diferite feluri de mîncăruri hrănitoare şi plăcute la gust, realizîndu-se astfel o economie şi în acelaşi timp meniurile fiind variate. Aceste mîncăruri sînt uşor de executat.

● **SUPA FLAMANDĂ:** Într-un litru şi jumătate de apă care fierbe în clocote, se pun următoarele legume curăţate şi tăiate în cuburi şi felioare: 500 gr. cartofi, 2 prazi, 250 gr. gulii şi 250 gr. bucăţele de pîine uscată. Se lasă să fiarbă o oră şi jumătate (sau 40 de minute în oala cu presiune). Înainte de a servi se pune în supieră un gălbenuş, se amestecă încet cu supa fierbinte, se adaugă 30 gr. unt sau margarină, pătrunjel tocat şi se serveşte imediat.

● **GALUŞTE DE FICAT:** Se dă pe maşina de tocat 150 gr. ficat fiert şi 200 gr. pîine uscată muiată şi stoarsă de apă între palme. Se amestecă cu 2 ouă uşor bătute, un cartof fiert, ras pe răzătoare, 2 linguri făină, sare după gust. Se formează găluşte în interiorul cărora se pun 4 crutoane (pătrăţele) de pîine prăjită în puţină margarină. Se fierb 5-6 minute în apă sărată clocotită sau în supă. Se servesc ca garnitură lîngă friptură sau ca fel principal cu un sos de roşii. Aceeaşi compoziţie poate fi utilizată sub forma unei mingi mari (se fierbe legată într-un şervet). Se serveşte tăiată în felii lîngă o tocană sau cu un sos de roşii. Aceste găluşte se pot prepara şi fără ficat, dublînd cantitatea de pîine.

● **GALUŞTE DE BRÎNZĂ:** Aceleaşi cantităţi ca mai sus, dar în loc de ficat se pun 150 gr. brînză telemea. Se adaugă verdeaţă tocată în compoziţie. După ce sînt fierte, se servesc cu smîntînă sau tăvălite în pesmet.

● **GALUŞTE DE CARNE:** Se dă pe maşina de tocat un rest de carne fiartă, de pasăre sau vacă (aproximativ o ceaşcă), 250 gr. de pîine muiată cu supă de carne, puţină ceapă şi usturoi. Se adaugă 2 ouă, sare şi piper după gust. Se face o pastă, eventual se mai adaugă puţină supă dacă nu se leagă. Se formează găluşte, se fierb în supă şi se servesc cu sos de roşii sau pesmet prăjit.

YLANA

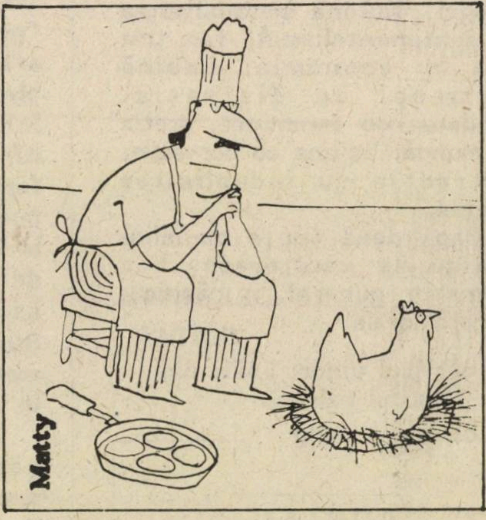

aş zice se auzea că peştele e proaspăt şi prăjit cu măsură: nu i-am prins pe bucătarii de mare viteză nici cu abuz de ulei, nici cu chipsi rataţi: dimpotrivă, cartofii prăjiţi erau tocmai buni de ronţăit (ceea ce - o ştim cu toţii - e altceva decît să spui "buni de mîncat",pur şi simplu).

Cînd zic masa noastră, mă refer atît la mine cît şi la partenera mea . Subliniez aceasta, fiindcă Doamna în cauză priveşte, de regulă, cu ostilitate peştii cu oase, gen St.Peter, evitîndu-i aproape fanatic şi preferind,pe cei fără de,precum Sola noastră cea de toate zilele sau morunul,nisetrul şi alte somoane. De data aceasta,însă,neavînd de ales... a acceptat produsul Kineretului, declarîndu-se,la sfîrşit, pe de-antregul mulţumită.

O observaţie: cerînd pîine(noi ... românii...) am primit cîteva felii albe, ambalate higienic în nylon. Rezultatul:pîinea,tratată astfel,devine fadă,fără nici-un Dumnezeu.De altă parte, recunosc,te simţi mai apărat parcă împotriva poliomielitei,a Aids-ului şi a sclerozei în plăci.Cum spunea Hegel,dialecticianul cel mare, fiecare fenomen are două laturi: una pozitivă şi una negativă.

Preţul unui St.Peter:c.16 şekeli.Am mai consumat o salată de ouă(onorabilă şi cu o maioneză fină , care pregăteşte drumul peştelui) şi o îngheţată (de supermarket, adică, aşa cum spun englezii " "comercială ").

LUCULLUS

GRAFOLOGIE

M. ARENG, Cfar Saba - Ceea ce m-a impresionat de la prima privire este teribila ta labilitate nervoasă şi nehotărîre în viaţă. Şi nu mă refer doar la manuscrisul pe care mi l-ai trimis pentru a te judeca "pe viu", ci chiar şi cele cîteva rînduri scrise "de sărbătoare". Ideea cu cele două texte este salutară, căci mi-a demonstrat eforturile de a te autodisciplina, de a te ascunde în faţa străinilor, dar care - trebuie să ţi-o spun! - nu prea îţi reuşesc. S-ar părea că treci şi printr-un moment critic, că nu ai răbdare şi ai dori să sari peste timp. Toate acestea grefate pe un caracter sensibil, cu înclinări artistice şi senzuale. Cred că ar trebui să laşi să treacă o vreme, să se aşeze apele, şi apoi să revii pentru o analiză profundă a ceea ce eşti în realitate.

ALEXANDRU DREPTATE - Trebuie să-ţi mărturisesc că de multă vreme nu mi-a fost dat să văd un asemenea scris! Un scris care dezvăluie un om ponderat, foarte controlat, care ştie să-şi înfrîneze toate pornirile şi care nu se pierde niciodată. Te bănuiesc un elegant, o apariţie care îi impresionează pe cei din jur, mai ales pentru că ştie să-şi transforme anumite defecte (o mică zgîrcenie) în calităţi (cumpătarea!). Sînt ferm convins că deşi nu ai făcut ceea ce ţi-ar fi plăcut în viaţă, probabil o ocupaţie mai apropiată de tărîmul artelor, eşti foarte mîndru de tine însuţi, de modul în care ai ştiut să reuşeşti în multe domenii.

GHIL BUH-OGLINDA

SĂNĂTATE

NOU (ŞI PARCĂ CIUDAT)

● Intr-un spital englez, s-a făcut o experienţă interesantă cu 10 voluntari. 5 dintre ei au făcut duş, ceilalţi 5 au fost lipsiţi de această plăcere. Apoi cei 10 "cobai" au fost închişi goi, un timp anumit, fiecare într-o încăpere. După aceea s-a efectuat analiza aerului din fiecare încăpere. In cinci dintre ele s-a găsit o abundenţă deosebită de micro-organisme, printre care multe de speţă patologică, în special teribilul stafilococ aurit.

Uimitor este că pielea celor care făcuseră duş era... responsabilă. Chiar şi microbii, carevasăzică se simţeau reîmprospătaţi după un duş bun.

Rezultatul acestei experienţe: s-a interzis chirurgilor şi surorilor să facă duş înainte de a intra în sala de operaţie, spre a nu dăuna bolnavilor.

● In curînd, chiar şi persoanelor totalmente inculte le va fi posibil să-şi dovedească inteligenţa, după noul test, experimentat de către psihologii canadieni Paul Ertl şi William Barry de la universitatea din Ottawa şi prezentat la ultimul Congres al Biroului de Documentaţie Pedagogică din New York.

Cei doi medici canadieni au pus la punct o metodă care permite măsurarea vitezei de reacţie a creierului sub acţiunea unui aparat special dotat cu un flash.

Acest sistem nu cere nici un răspuns conştient din partea subiectului supus testului, ceea ce evită deci defavorizarea analfabeţilor: şi oferă şanse tuturor creierelor, indiferent de bagajul de cultură sau rafinamente pe care-l posedă în circumvoluţiuni.

MEDICUS

MINIMUM APRECIAZĂ

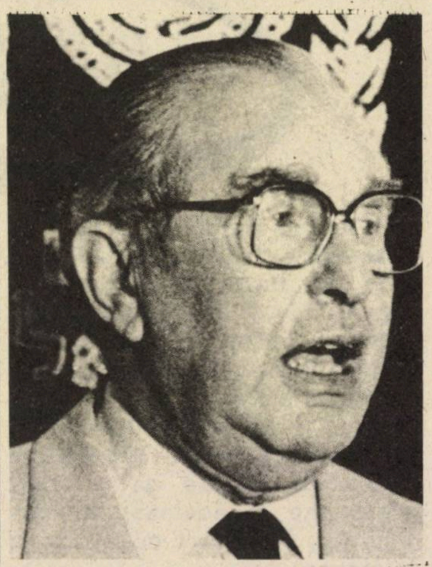

frumoasa primire făcută la Paris, cu fanfare şi banchete regale, preşedintelui nostru Herzog,

dar nu omite să observe că recepţiile acestea toate sînt o"compensaţie" la nu mai puţin călduroasa primire făcută lui Arafat, nu de mult, pe ospitalierul pămînt francez.

ÎN NUMĂRUL VIITOR

O rubrică nouă.
Al. Mirodan comentează evenimentul politic (pe care-l comentăm - acasă - în fiecare seară cu pasiune, întrebări chinuitoare şi furie)

■

Henry Wald, de la Bucureşti, ne scrie despre humor şi (bineînţeles) despre evrei.

■

Jacob Popper îşi aminteşte, la Munchen, de-o campanie celebră a Europei libere, în urmă cu ani. Campania contra Batracienismului.
E vorba de, ca să zicem aşa, rădăcinile cornelvadimtudorismelor de astăzi.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

LUPTAŢI ÎMPOTRIVA ANCHILOZĂRII DATORATE MUNCII!

Femeia care se ocupă de gospodărie face în cursul zilei atît de numeroase mişcări, încît rînd pe rînd, toţi muşchii corpului sînt puşi în funcţiune. Femeia care lucrează însă în afara casei, are de cele mai multe ori, o activitate unilaterală ce necesită zi de zi aceiaşi atitudine şi aceleaşi mişcări limitate, în raport cu munca ce o depune.

Rezultatul este că la sfîrşitul zilei, chiar dacă activitatea nu-i cere o prea mare risipă de energie, persoana respectivă simte o mare oboseală. După un timp mai îndelungat, în care îndeplineşte aceiaşi muncă, se poate observa o deformare a siluetei, caracteristică profesiunii.

Aceste două inconveniente trebuiesc evitate. Pentru aceasta este necesar ca în timpul zilei să vă rezervaţi un scurt timp, fie şi numai cîteva minute, pentru a executa mişcări contrare atitudinii pe care în mod obişnuit o aveţi în activitatea dvs. De exemplu, dacă sînteţi vînzătoare, obligată să staţi toată ziua în picioare, aranjaţi astfel mărfurile mai căutate, ca unele să fie în apropiere de podea şi altele mai sus decît capul. Astfel, veţi avea deseori prilejul să aplecaţi corpul, să vă lăsaţi pe vine, sau să întindeţi braţele în sus, făcînd pe nesimţite, o gimnastică foarte necesară. Muşchii nu se vor înţepeni şi circulaţia sîngelui va fi mult uşurată.

Dacă sînteţi dactilografă, obişnuiţi-vă ca cel puţin cinci minute la fiecare jumătate de oră, să vă sprijiniţi bine spatele de speteaza scaunului, braţele atîrnînd spre spate şi picioarele întinse la maximum sub birou. Important este ca relaxarea să fie făcută cu regularitate, la fel ca respectarea unei discipline.

MEDICUS

SOMNUL NU INTRĂ PE FEREASTRĂ

După ultimele cercetări ale specialiştilor, teoria care decretează că trebuie de dormit cu fereastra deschisă este greşită. Cercetătorii au făcut constatarea că persoanele, care în timpul anului dorm un somn bun de şapte-opt ore pe noapte, cînd se află în vacanţă într-o localitate climaterică, au somnul agitat, nereuşind să doarmă numărul de ore necesar pentru a se trezi odihniţi. Este ştiut că, vrînd să profite cît mai mult de aerul curat al staţiunii climaterice, oamenii dorm cu ferestrele deschise.

Ori, s-a observat că, în timpul somnului, atît cîinele cît şi pisica, ca şi alte mamifere, se ghemuiesc şi îşi vîră botul sub coadă, că majoritatea păsărilor îşi ascund capul sub aripă, iar iepurii şi alte animale se înfundă în vizuină.

Care este motivarea acestei atitudini? Pentru a se respira un aer mai puţin bogat, punîndu-se astfel într-o stare propice somnului.

Dar, se va spune că în acest fel, se respiră gazul carbonic pe care-l exală şi ar trebui să se asfixieze. Totuşi, ei rămîn în viaţă şi deci, dacă gazul carbonic ar fi atît de periculos, asfixiaţii nu ar fi reanimaţi prin metoda respiraţiei "de la gură la gură".

Cei care au avut o vacanţă nereuşită din cauza lipsei de somn, sau un somn agitat, sînt sfătuiţi să încerce în viitor să doarmă cu fereastra închisă şi să-şi acopere faţa. Nimic nu-i va împiedica dimineaţa, la trezire, să inhaleze cît mai mult oxigen, făcînd în acelaşi timp şi cîteva exerciţii fizice în faţa ferestrei larg deschise.

AMARIA

Aşadar, încă o certitudine spulberată...

Ştiam, din copilărie, că trebuie să mîncăm unt; cu pîine. Idealul mamelor noastre din Săveni sau Baia Mare era copilul dolofan, - deci, - sănătos, tun. Apoi a venit, ca o lovitură de trăznet, chestiunea cu colesterolul şi medicina ne-a învăţat să fugim de unt ca de Aids.

Ştiam, de asemenea, cît de bine - ehei! - e să te culci cu geamul deschis, şi să respiri aer curat, preferabil de munte, de Sinaia, Tirol sau St. Moritz.

Şi uite, vine medicina şi ne răpeşte şi această certitudine.

...Ştim cu toţii că fumatul e primejdios. să ne ferim fraţilor, ca de foc, de *Broadway* şi *Carpaţi* cu filtru. Şi uite că mîine, în 1993, va veni, poate... un medic... şi

POŞTA

CE NI SE CUVINE DE FAPT ŞI DE DREPT?

In nr. 18 (luna septembrie a.c.) aţi publicat scrisoarea dr.-ului Elias, din Beer Şeva care, plin de o amărăciune ce nu şi-o poate exprima îndeajuns - cum zice domnia sa - provocată de ceea ce se întîmplă cu o seamă de personalităţi ale alialei noastre, propune crearea unui partid democrat - slavă Domnului că democrat! - al alialei noastre.

Nu vreau să discut argumentarea d-lui doctor din Beer Şeva, nici "statura"... personalităţilor indicate de dsa., ca fiind în măsură să ia o hotărîre (domnul doctor era grăbit şi ar fi dorit ca "partidul nostru" să depună candidaturi pentru al 12-lea Kneset), ci speranţa d-sale. că "strigătul va fi recepţionat de cine trebuie şi în sfîrşit vom primi ceea ce ni se cuvine de fapt şi de drept".

Fără legătură cu actualele alegeri, - şi presupunînd că domnul dr. Elias îşi menţine propunerea pentru crearea unui partid "românesc", aşi dori ca d-sa., sau cineva din redacţia dvs. să ne explice, fiindcă ar mai fi şi alţi nedumeriţi, ce vrea să zică: "vom primi ceea ce ni se cuvine de fapt şi de drept"?

Să ni se cuvină oare - nu ştiu ce - numai pentru "calitatea" de a fi "români"? Cam aşa se poate deduce din strigătul strigat la Beer Şeva.

IOSIF CAHANE
Tel Aviv

În legătură cu notele despre Al. GRAUR şi G. IVAŞCU (din nr.18).

1) Nu, prof. Al. Graur nu s-a botezat în timpul războiului. Prin anii 1936 _ 1937, prin licee bîntuia un vînt legionar, antisemit. Pentru a scăpa de şicanele la care erau supuşi, cîţiva profesori s-au botezat Al. Graur („Lazăr" _ Bucureşti), I. Climer („Petru şi Pavel" Ploieşti) A. Sanielevici („Literas" _ Bucureşti) şi mi se pare _ B. Colbert. După care au fost lăsaţi în pace; pînă în 1940, cînd toti, botezaţi sau nu, au fost scoşi din învăţămînt.

Graur cu Bick au deschis liceul din Dionisie Lupu (unde au funcţionat şi Climer si Colbert). După 23 August, nimeni nu se interesa de religia nimănui. Cum susnumiţii nu erau practicanţi în ale cultului, le era indiferent dacă undeva, existau nişte acte că ei sînt creştini. Erau tot atît de puţin creştini cît erau şi mozaici.

Faptul că Graur îşi punea chipa cînd mergea la serbările evreieşti nu spune nimic. Oricine intră într-o instituţie religioasă mozaică, trebuie să aibe capul acoperit, aşa cum toţi care intră într-o instituţie religioasă mahomedană trebuie să se descalţe.

2) Dl. M. Moraru îi impută lui George Ivaşcu că a fost un oportunist. Cum îşi justifică afirmaţia? Prin aceea că G. I. spunea mereu cînd a fost în închisoare „cu mine s-a făcut o greşeală"? Prin asta era oportunist? Şi apoi, cum era oportunist dacă _ aşa cum susţine M. M. _ Ivaşcu „a servit conştiincios" regimul? Iar dacă „a scris în gazete articole de fond dogmatice şi linguşitoare", abia era consecvent cu sine însuşi şi nu oportunist. Şi cum „se transformase (sublinierea noastră) într-un scrib de normative" din moment ce era oportunist?

Revistele conduse de G. I. („Contemporanul" şi „România literară") au avut o înaltă ţinută intelectuală şi la aceste reviste au colaborat cele mai distinse condeie româneşti

CAROL SEGAL
Tel Aviv

UN UITAT...

Am citit cu mare atenţie şi plăcere, cuvintele scrise la adresa lui Leon Itzcar (z.l.), acest minunat evreu, sionist pînă în străfundul sufletului său.

Şi în clipele acelea mi-am amintit de colaboratorul apropiat al lui Itzcar la crearea şi conducerea faimoasei pepiniere de la Colentina... mi-am amintit de prof. Isaia Vardi.

De cînd sînt în ţară, adică de 27 de ani, sînt surprins că despre profesorul Vardi, dascăl, Assir Zion, om de mare iniţiativă, plin de energie şi dragoste pentru IŞUV, nu prea s-au auzit voci şi nici n-a apărut in presa noastră de limba română şi mă întreb, de ce a fost uitat?

HARRY SHOSHANY
Ramat Hanassi

SĂNĂTATEA NOASTRĂ

Citind articolul dlui. A. Zahareanu, din nr. 15 (iunie 1988), nu pot decît să afirm că sînt în totul de acord cu opinia d.sale privind gravele consecinţe ce le provacă grevele medicilor, surorilor şi celorlalţi salariaţi din spitale.

De asemenea intenţia de a distruge Kupat Holimul Histadrutului şi a organiza în

loc aşa-zisa medicină liberă, trebuie combătută cu toate puterile, căci aceasta va îngreuna şi mai mult starea populaţiei nevoiaşe.

IOSIP ITZHAK
Haifa

CINCINAT şi HONOLULU

Textul exact al epigramei lui Cincinat (reprodusă în MINIMUM, nr. 18, p.20, articolul lui A. Zahareanu despre anticarul Pollak - n.red.), eu îl ţin minte aşa:

Dacă ţi-aş face-o epigramă
Mata ai spune-o orişicui.
De ce să nu îţi fac, duduie,
Ceva să nu spui nimănui.

ŞTEFAN BACIU -
Honolulu

LA VOLAN

In legătură cu evitarea accidentelor de automobil cîteva reguli care ar trebui respectate cu sfinţenie.

1) Micşorarea vitezei pe şosele unde circulaţia este aglomerată.

2) Incetinirea motorului la apropierea de intersecţii şi treceri de pietoni.

3) Evitarea depăşirii maşinii din faţă pe şosele aglomerate.

4) Să nu se urce la volanul maşinii, şoferii depăşiţi de oboseală indiferent cît este cursa de urgenţă. S-a dovedit că oboseala este mai periculoasă decît beţia...

LEON ŞMILOVICI
Haifa

PERSOANE NEIDENTIFICATE

In nr. 18 din sept. a.c. la pagina 45 (Dicţionarul Neconvenţional) am dat de fotografia cu regretatul Ludovic Bruckştein, cu soţia lui, cu Veronica Porumbacu şi... aşa cum scrie redacţia... cu nişte persoane neidentificate.

Am rămas surprinşi - atît eu cît şi mai mulţi cititori ai revistei, originari din Sighet-Maramureş, căci cei neidentificaţi ne sînt nouă bine cunoscuţi. Ei sînt J. Rosenkrantz, pe vremea aceea directorul reţelei de magazine tehnico-industriale din Sighet-Vişeul de Sus - Borşa etc. - şi soţia lui. Ei invitaseră la masă pe scriitorii din fotografie, străduindu-se să-i facă să se simtă cît mai bine. Soţii Rosenkrantz preţuiau pe scriitorii de valoare şi se simţeau bine în societatea oamenilor de spirit.

Au trecut anii... şi, venit aici, am aflat - tot de la regretatul Bruckştein - că Rosenkrantzii se află în Israel, la Haifa (Kiriat Motzkin). Ei nu şi-au schimbat mentalitatea, nu au început ca alţii să judece pe oameni după bani şi brăţări de aur şi au rămas în continuare prieteni şi admiratori ai lui Bruckştein şi a talentelor din aliaua noastră.

GEORGE KELEMEN, Beer Şeva

MIHAI CRUCEANU

Am citit în revista dvs. despre decesul poetului Mihail Cruceanu la venerabila vîrstă de 100 de ani. Intrucît am fost elevul său cîţiva ani, la Liceul Nicolae Bălcescu unde preda limba şi literatura română, îmi permit să fac unele precizări.

Am fost primit de el cu multă simpatie de cîte ori i-am solicitat o întrevedere şi s-a oferit totdeauna să-mi acorde vreun ajutor dacă am nevoie.

El a fost într-adevăr un om drept, corect, şi care fără să facă panoramă, în calitate de diriginte, ne-a ajutat foarte mult pe noi cei cîţiva elevi evrei din liceu.

SOLOMON ABRAMOVICI
Tel Aviv

Dr. C.R., Bat Yam a) excelente rîndurile despre atmosfera de campanie electorală, dar, nefiind iscălite, uite, spre regretul nostru, nu le putem publica b) critica la adresa articolului lui V. Russu despre Canal este pe cît de viguroasă pe atît de "generală": aşteptăm concreteţurile de rigoare); MOSHE HELMAN, Tel Aviv (o cerere în versuri: "cer colţ al epigramei în revistă/şi uneori e bine să insişti/că lac să fie. Peşti ştiu că există/şi poate că vor fi şi-epigramişti"); OSIAS BERCA, Iaffo (O strofă din cronica rimată despre cele ce se petrec lîngă Poşta cea Mare de pe str. Allenby (Tel Aviv) - strofă pe care o dăm aici în chip de informaţie utilă pentru nou veniţi în medina care nu ştiu unde se schimbă - fără probleme - shekeli pe valută forte: "Vrei să cumperi un dolar?/un sterling, o marcă, un kreitzar?/la orice oră din zi/pe orice vreme ar fi/ploaie, soare, vînt/de spui doar un cuvînt/o ceată de învîrtiţi/ce nu-s decît misiţi/ îţi oferă imediat/tot ce vrei de cumpărat"); MONICA FODOR, Ramat Aviv (telefonul dlui Uri Eliav, preşedintele cel nou al H.O.R-ului : 5455802; telefonul poetului Shaul Carmel: 5613322; în ambele cazuri -o3); HARRY SHOSHANY, Bat Yam (o epigramă în marginea poemului Marş funebru de Solo Juster, din Minimum nr. 18: Versul tău, care l-ai scris/în vibraţii, cu tremollo/cred că cel ce l-a emis/ îl va înţelege... Solo!"); JOSUB BURAH, Beer Şeva (Minimum nu "ia în evidenţă" pe cei îndreptăţiţi la pensia respectivă ci, pur şi simplu, şi-a pus coloanele la dispoziţie pentru discutarea, în spirit rezonabil şi constructiv a situaţiei; ar fi bine, credem, ca pentru evidenţa cu pricina să luaţi legătura cu o organizaţie care se ocupă cu apărarea intereselor de "trib"; în cazul de faţă, H.O.R-ul din Beer Şeva, despre care ştim că e nemort şi plin de iniţiative); ESTHER ERIKA HAAS, Beer Şeva ("Cît priveşte articolul "Surprize la moartea lui Al. Graur",

POŞTA

într-adevăr a fost o surpriză pentru noi cei ce-l vedeam cu chipa pe cap la toate Sederurile şi Purimurile din Popa Soare... Oare cînd ne vom obişnui cu aceste surprize?") *MIRCEA ARISTIDE* , Haifa a) am trimis spre verificare datele în cauză despre procesul de la Canal b) şi oricum , ne e dor de humorul dvs.

MIHAIL SĂRĂŢEANU, Holon; *MONI SCHWARTZ*, Tel Aviv (un anume spirit fair-play ne împiedică să publicăm ironii şi observaţii critice ale cititorilor la adresa altor publicaţii; de altfel, vorba învăţată de mult, din şcoala primară, despre paiul din ochiul vecinului şi bîrna din ochiul tău, ne îndeamnă să ne gîndim cu precumpănire la propriile noastre imperfecţiuni, nu puţine); *LUIZA CAROL*, Kiriat Yam (întrucît am scris, chiar în nr. trecut despre subiect şi dorim a evita repetările, ne-am îngăduit să trimitem recenzia dvs bună - cu un bileţel de recomandare, revistei scriitoriceşti IZVOARE); *NELU SOLOMON*, Metulla (...dar unde-i Bulă de-altă dată?)

MIHAI BERKOVITZ, Ness Ziona (Ne întrebăm, împreună cu dvs. ce s-a întîmplat cu Aitu. Cititorii trebuie să ştie că numita Aitu, fiică de rabin din orăşelul slovac Humenne, a fost supraveghetoare la Auschwitz în 1944. Spre deosebire de fel de fel de Kapo ticăloşi, ea s-a comportat admirabil, salvînd zeci de evrei de la pieire. Căutată de Berkovits în 1945, s-a aflat că scăpase cu viaţă, dar fusese dusă de sovietici într-un loc necunoscut. Ştie cineva ceva despre ea? O chema Aitu. Aitu).

LEON ŞAIM, Ghivataim; *ZIGMUND ERLICH*, Nata Monoson; *Dr. AVRAM ŞEPCARU*, Petah Tikva; *Prof. IOANA NICOLAU*, Bat Yam; *Prof. RADU LUNCAN*, Ierusalim; *Dr. LUIZA KOMLOS*, Ramat Gan; *PETER RADO*, Forest Hills, New York, U.S.A; *EMANUEL ACZEL*, Ierusalim; *DAVID SHLOMO*, Rehovot; *HEINRICH IACOVESCU*, Tel Aviv; *Dr. ALEXANDRU LUNGU*, Raubach, R.F.G., *ANDREI POPESCU-ZAMORA*, Haifa; *LEOPOLD BINDER*, Tzur Shalom.

Mulţumiri pentru bunele cuvinte, obvservaţii critice şi sugestii.

Ceilalţi, în curînd.

NIMIC DESPRE ALEGERI

In urmă cu ani, pe cînd cutreieram drumurile şi plaiurile ţării natale, eram încîntat nu numai de frumuseţea peisajului, dar şi de cea a unor denumiri de locuri: Clăbucetul Baiului, Zănoaga, Coama Murgului, Cetăţile Ponorului, Cotoşmăneni, Vadul Cerbului, Tîrgul Cucului, Cascada Vînturişului, -şi multe altele, nume ieşite parcă din pana lui Arghezi.

Venind în ţară, m-am obişnuit greu cu cuvintele, şi printre ele şi denumirile aşezărilor; un timp, asprimea cuvintelor, chiar aparentă, îmi supărau urechile. Pînă am prins a desluşi înţelesul lor. Şi dintr-odată, cuvintele au căpătat nu numai sens, dar şi poezie

Iată cîteva denumiri geografice din ţara noastră:

Răspîntia Stejarilor
(Ţomet Alonim)
Roua dimineţii
(Tal Şahar)
Satul Crîngului
(Cfar Hahoreş)
Culmea Vulturului
(Ghivat Haneşer)
Turnu-Văii
(Migdal Haemek)
Insula Codobaturii
(Ii Hanahalieli)
Aurora Dimineţii
(Aielet Haşahar)
Malul Bobocilor
(Hof Haniţanim)
Fîntîna Corbului
(Beer Orev)
Paza Văii
(Mişmar Haemek)
Izvorul Cerbului
(Maian Hazwi)
Culmea Cămilei
(Ghivat Hagamal)
Malul de Purpură
(Hof Argaman)
Izvorul Gîştei
(Ein Avaz)
Izvorul Iedului
(Ein Ghedi)
Izvorul Secat
(Ein Bokek)

M.SIMION
Petah Tikva

O PRECIZARE A LUI RADU MĂNESCU

Prezentînd articolul meu "Emigrarea evreilor din România ,salvată de revolta maghiară?", "Minimum"(Nr. 19) e de părere că aş fi fost în timpul cînd deţineam funcţii de răspundere, în intimitatea lui Gheorghiu-Dej şi a altor factori de decizie.Îmi pare rău că nu pot confirma această părere pentru că relaţiile mele cu toţi aceşti factori s-au mărginit - în perioada respectivă - la probleme de serviciu, chiar dacă cu unii din ei fusesem cîndva prieten.

R.M.

PETR URBAN (Cehoslovacia)

CLEPSIDRA

TURISM

Lucian Boz,critic literar;din Sidney,Australia;la prieteni.

Max Schimmel (S.Maximilian) fost redactor la Agerpress şi "Adevărul",cu soţia,farmacist Bella Schimmel;-din Bucureşti, la rude (tel.222314 T.A.).

Leon Sărăţeanu,ziarist, scriitor(fost redactor la "România liberă","Radiodifuziune" etc.); din Bucureşti; la rude.

Gh. Gaston Marin,inginer,om politic;fost Vice-preşedinte al Consiliului de Miniştri al României (anii 60-70);din Bucureşti; la rude.

NUMIRE

Ioan Hollender, muzicolog, născut la Timişoara,stabilit în Austria în anii 60; în funcţia de director al Operei de Stat din Viena; este pentru prima oară cînd un evreu ocupă acest post de mare semnificaţie naţională în viaţa culturală austriacă.

DECESE

Foştii elevi de la liceul "Cultura" din Bucureşti se înclină la mormîntul celui care le-a fost dascăl de filozofie preţuit, în anii războiului,prof.Vily Marcus,pedagog distins şi eseist.

Prietenii sînt alături de familia îndurerată la plecarea dintre noi a lui Moşe Maur,fost secretar de redacţie la "Viaţa noastră" şi la "Facla", publicist viu, harnic,activist neobosit al alialei române din Israel.

ANIVERSARE

Miron Grindea,publicist , directorul revistei "Adam"; 79 de ani; la Brighton, Anglia.Cu acest prilej,ziarul londonez "Times" scria următoarele despre cunoscutul animator de viaţă spirituală: .

..."Neobositul editor al revistei "Adam" îşi continuă activitatea editorială într-un tempo şi cu energia care ar fi putut, fireşte, să ascundă faptul că a ajuns la vîrsta de 79 de ani; dar familia lui,ea nu-l lasă să camufleze acest amănunt biografic.

Cum au făcut-o ?

De astă dată - cu tributul ginerelui său, Dr.Michael Lazarson,care a contribuit cu "Forelle quintet" al lui Schubert("Trout") - avînd pe fiica lui,Nadia Lazarson la baso dublo,pe nepoţii Rachel şi David(la pian,respectiv violină),şi nepotul Ben la cello.David,care-i şi membru la Cromwel String Quartet,a adăugat şi un quartet de Haydn. Însă şi soţia sa,Carola, îi pregăteşte o surpriză:în cursul săptămînii viitoare ea va prezida împlinirea a 10 ani de la înfiinţarea Asociaţiei Mondiale a Pianiştilor, o iniţiativă a ei,care numără azi mii de membri de peste tot - inclusiv Japonia."

INAUGURARE

-Monumentul în amintirea victimelor de pe vasul "Mefkure", scufundat de nazişti în Marea Neagră în 1944;la 11 octombrie atc.,în grădina publică din str.Cernihovki,colţ str.Shalom Alehem din Bat Yam.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Originarii din Bacău şi Moineşti care deţin documente,fotografii,materiale redacţionale cu privire la trecutul obştei evreieşti,sînt rugaţi să le trimită la P.O.B. 2066, Kiriat Sharet, Holon, pentru a fi incluse în vol.II al monografiei "Oraşul de pe Bistriţa", în curs de editare.

PERSONALE

Arthur Kremer,rh.Hanasiim 55, Petah Tikva 49550, doreşte să intre în legătură cu Geta Sion, caricaturistă şi graficiană.

Doresc revederea cunoscuţilor.- Mircea Gorun,Petah Tikva,rh.Yehuda Halevy 26/6, tel.03 - 907506.

Prietenii felicită călduros pe Mirela Şaim, fiica d-rului A.Şaim din Kiriat Bialik,cu prilejul obţinerii titlului de Doctor al Universităţii Mc.Gill din Montreal,Canada.

Noul număr de telefon al poetului Carol Kormos: 03-5414655

Românii israelieni care posedă din tradiţia familiei amintiri legate de More Judaico sau\şi mărturii privitoare la pogromul din Dorohoi, rebeliunea legionară, trenul morţii din Iaşi şi tabere de muncă, sînt rugaţi a se adresa: Universita Haivrit 91905, Madaey Haruach Merkaz Leheker Hafolklor, dr. Monica Brătulescu.

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

NOIEMBRIE
Perioadă de lună plină 2—8 noiembrie

BERBEC

E necesar să daţi dovadă, în tot cursul perioadei, de prudenţă şi răbdare.În aprilie(în special dacă sînteţi născut(ă) în una din zilele primei săptămîni a acestei luni,aveţi şansa de a vă putea afirma mai multă independenţă, în toate domeniile.

TAUR

Veţi beneficia de o primă săptămînă calmă.După care, la capătul fiecărei zile, orice veţi întreprinde vă va da senzaţia unei nelămurite apăsări şi impresia că sînteţi complet golit de energie. Nu "dezarmaţi"; incerta ceaţă depresivă se va risipi fără să lase urme.

GEMENII

Conjuncţia aştrilor vă făgăduieşte un bun echilibru sufletesc şi o certă bucurie de viaţă.Cea mai mare neplăcere pe care o puteţi avea în această perioadă va fi de ordinul unei mici răceli sau al unei dureri de cap,de care uitaţi cu uşurinţă,cîteva minute după ce aţi înghiţit un acamol.

CANCER

Aspectele cotidiene, în mai toate compartimentele vieţii dv.vor fi contradictorii.Nemulţumiri pe plan sentimental, derivînd din agresivitatea reacţiilor dv.(nu totdeauna scuzabile sau justificate)vor fi compensate de succese profesionale.Cu condiţia de a vă asuma oarecari riscuri.

LEU

Nimic deosebit?Da,dacă acceptaţi faptul că veţi face,sau veţi fi ispitit să faceţi, o alegere decisivă,în dragoste.Fiţi de aceea exigent cu dv. înşivă. Nu vă lăsaţi purtat pe aripile visării sau melancoliei,nu plecaţi urechea la "cîntecele de sirenă", nici nu vă lăsaţi orbit de strălucirea aurului,totdeauna "ochiul diavolului".

FECIOARA

Dacă primele zile ale perioadei vor fi aparent neutre, cele de pe la mijlocul ei vor constitui pentru dv.un adevărat "suspans" de film-enigmă.Pentru persoanele tinere pe plan profesional şi (paradoxal) pentru cele mature în domeniul chestiunilor "de inimă".Pentru că alegerea ce veţi face va fi determinantă pentru tot restul vieţii.

BALANŢA

Născuţilor în această zodie le trebuiesc pentru toate confruntările ce le vor avea, trei lucruri:răbdare,răbdare şi...iar răbdare.Subliniem:în doze mult mai mari decît în mod obişnuit.Înarmaţi cu răbdare ei au tot dreptul să se aştepte la reuşite spectaculoase:concretizarea unor proiecte ce păreau irealizabile.

SCORPION

Vi se vor cere eforturi considerabile,dar veţi culege fructele ostenelii dv.Nu vă lăsaţi copleşit de enervările decurgînd dintr-un conflict cu patronul(sau cu o autoritate legală).Veţi fi obligat să faceţi o alegere esenţială.Lăsaţi instinctul să vă călăuzească ,fără să-i ridicaţi prea mari obstacole raţionale.

SĂGETĂTORUL

Neprevăzutul şi hazardul vor lucra aproape tot timpul în favoarea dv.Răspundeţi de aceea ,fără rezerve,nevoii de repaus şi destindere.Meschinării deprimante se vor produce în legătură cu unul din proiectele dv.considerat şi de familie şi de prieteni"cam îndrăzneţ".Nu vă tulburaţi pentru atîta.Gîndiţi-vă la surprizele agreabile ale neprevăzutului şi hazardului,gata să vă sară în ajutor.

CAPRICORNUL

Satisfacţii profesionale vor compensa cu prisosinţă amăreala produsă de atitudinea unei persoane pe care n-o credeaţi capabilă de trădare.

Analizîndu-vă,vă veţi auto-acuza de o laşitate anterioară care a înlesnit-o.Dar vă veţi împăca foarte curînd cu dv.înşivă,pentru ca spre sfîrşitul perioadei,o trecătoare destabilizare a vieţii sentimentale să vă provoace o criză cu reacţii violente.

VĂRSĂTORUL

Perioada e prielnică studiului,travaliului intelectual şi cercetărilor ştiinţifice - pentru unii. Tot atît de prielnică e însă pentru alţii,iniţiativelor comerciale, financiare sau economice. Cum orice lucru "are pe lumea asta un preţ", veţi plăti toate aceste reuşite cu un substanţial consum de energie cerebrală.

PEŞTII

Nu veţi fi scutit de oarecari spaime şi cîteva plictiseli.Dar...norocul nu vă va părăsi nici o clipă.El vă va ajuta,mai ales dacă veţi fi capabil să daţi dovadă de supleţe în raporturile cu cei din mediul dv. profesional.Prea multă intransigenţă s-ar putea întoarce împotriva dv.ca un bumerang.

Ilustraţie de I. GLUCKMAN

ÎN ATENŢIA AGENŢILOR DE VOIAJ:

UNGARIA • POLONIA • ROMANIA • BULGARIA • IUGOSLAVIA • CEHOSLOVACIA

EUROPA RĂSĂRITEANĂ

La dispoziţia dvs. se află departamentul cel mai competent din Israel pentru ţările din Europa Răsăriteană:

UNGARIA ◆ POLONIA ◆ ROMANIA ◆ BULGARIA ◆ IUGOSLAVIA ◆ CEHOSLOVACIA

Departamentul pentru Europa Răsăriteană al agenţiei OPHIR TOURS, sub conducerea lui MARCEL BADESCU - BLECHER, este unicul centru de comenzi din Israel care se ocupă de toate serviciile turistice din ţările susamintite:

REPREZENTANŢII DIRECŢI AU ÎNTOTDEAUNA
★ CELE MAI CONVENABILE PREŢURI
★ CELE MAI BUNE SERVICII.

La dispoziţia dv.:

- Locuri la zborurile El-Al şi Tarom spre Bucureşti şi retur.
- Reprezentanţă în Israel - prin contracte directe - a societăţilor:

tarom
ROMANIAN AIR TRANSPORT

MALÉV
Hungarian Airlines

- O echipă de profesionişti de mîna întîia
- Un sistem de activitate computerizat
- Majoritatea comenzilor se realizează pe bază de Free-Sale.

AGENŢII TURISTICE DE STAT:

UNGARIA
iBUSZ
HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

CEHOSLOVACIA
Čedok

IUGOSLAVIA
KOMPAS
JUGOSLAVIJA

BULGARIA
BALKAN TOURIST

POLONIA
ORBIS

ROMANIA
ONT
CARPATI
BUCUREŞTI

VA RUGAM SA TRANSMITEŢI, CHIAR ASTAZI, COMENZILE PENTRU CLIENŢII DV. LA:

OPHIR TOURS - KEY TOURS, str. Ben Yehuda 32, et.VI, Tel Aviv. tel: 03 - 209745/6, 209774, 209755 sau prin tel. 03 - 5131703 la dispoziţia dv. 24 ore pe zi.

Onoraţi turişti: vă rugăm, adresaţi-vă agentului dv. de voiaj.

O LUME MINUNATA LA DISPOZIŢIA DV.

אופיר טורס

Tel. 03 - 5131703 - în serviciul dv. 24 de ore pe zi

minimum

TRAIASCA • LUMINILE DE • HANUCA !

...LUMINILE • INTELIGENȚEI • NOASTRE !

• JOS • ȘI...

INTUNERICUL • DIN • MINȚILE • FANATICE !

Foto: Hedy Löffler

ANUL II • NR.21
DECEMBRIE
1988
6.20 ȘEKELI

ADAR • DARIAN

Caricaturist încă din copilărie.

Pretinde că... românul s-a născut caricaturist, şi nu poet (vezi Steinberg, André François, etc.)

Începe să lucreze la „Piţigoiul", apoi la „Urzica" şi toate cotidienele bucureştene. În Israel din 1964. De 17 ani lucrează la „Maariv". Colaborări la reviste din străinătate. Începe să lucreze şi pentru „Minimum".

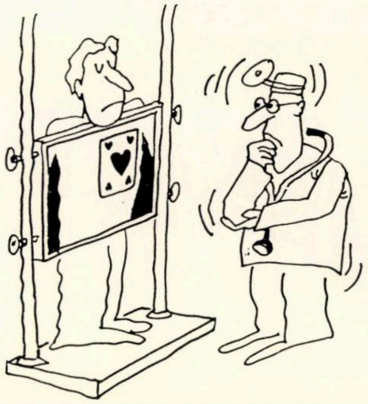

DARIAN

MEDICALA...

MINIMUM • ANUL II • NR. 21 • DECEMBRIE 1988

minimum RECOMANDĂ

Foto: HEDY LÖFFLER

şefilor noştri politici ca – înainte de a ne arunca în valurile conferinţelor internaţionale de pace (şi altor arbitraje) să încercăm, mai întîi, apa cu degetele: n-o fi prea rece?

■ ADRIAN ZAHAREANU

• pînă nu va fi PREA TIRZIU •

Cînd credinţa în ceva sau cineva ajunge la fanatism, cînd omul devine sclavul unei credinţe sau cînd o foloseşte ca o profesiune, încercînd să exploateze naivitatea altora, transformîndu-se într-un element extremist, pentru a se susţine pe sine şi „parnusa" sa, totul devine o inducere în eroare, împotriva căreia este normal să se ridice alţi oameni cu altă logică. Aceasta nu înseamnă că sînt împotriva religiei. Sînt împotriva celor care profită de religie pentru a trage foloase personale.

Spaţiul nu-mi permite să teoretizez acest aspect negativ al statului nostru şi nu mi-ar fi venit nici ideea de a ataca acest subiect, dacă si în actualul Knesset nu ar fi intrat pe uşa din faţă, dar şi pe cea din dos, un număr important de deputaţi reprezentînd partidele religioase.

În nici o ţară, din orice colţ al lumii, nu există atîtea partide politico-religioase ca la noi. Nu există stat în lume unde dictează religioşii. Nu există stat în lume unde fanatismul religios decide legile ţării şi comportamentul cetăţenilor.

Care sînt, de fapt, programele acestor partide? În ce constă aportul concret pe care partidele religioase îl aduc ţării?

În sufletul şi în mintea fiecărui evreu trăieşte religia lui. Fiecare evreu păstrează cu sfinţenie ritul străbun. Nici un evreu nu trebuie să fie constrîns însă a se supune unor obiceiuri care astăzi nu mai au nici o valoare. Iar cei care consideră că aceste datini, acest cult, acest rit, această religie, trebuie practicată cu stricteţe, aşa cum se practica în urmă cu mii de ani, n-au decît s-o facă, dar fără să oblige pe alţii să facă ce fac ei.

Se cunosc foarte bine problemele ridicate în Knesset de partidele religioase. Vor reveni din nou cu legi dăunătoare sănătăţii, moralei şi prestigiului ţării.

Cînd le va intra în cap că pentru a face politică nu e nevoie neapărat să fi religios, şi pentru a fi religios nu e nevoie să faci politică?

Actualii conducători ai statului, sînt oare conştienţi de influenţa nefastă a deputaţilor din partidele religioase? Îşi dau oare seama că de data aceasta este necesară o luare de atitudine împotriva legilor absurde, pe care deputaţii religioşi vor să le impună ţării? Va continua interzicerea circulaţiei în zilele de Şabat, cînd majoritatea cetăţenilor vor să petreacă această zi, lăsată de Dumnezeu zi de odihnă, fie în excursii, fie vizionînd spectacole? Se va mai pretinde copiilor care stau departe de părinţi, părinţilor care stau departe de copii, să nu-şi poată petrece ziua de sărbătoare împreună, fiindcă nu au cum să ajungă unii la alţii? Vor fi din nou întîmpinate cu pietre (*au avut arabii de la cine învăţa!*) ambulanţele chemate să transporte bolnavi în spitale în zilele de Şabat? Se va persista în scutirea de armată a fetelor şi a absolvenţilor de ieşivă? Vor fi interzise şi acum avorturile, autopsiile şi vor fi votate legi noi, potrivnice ştiinţei şi dezvoltării moderne?

Guvernul actual trebuie să ţină seama că nu avem suficiente şcoli de calificare pentru meserii. Cînd frizerii de astăzi sau cizmarii vor dispare, va dispare şi posibilitatea să-ţi poţi tunde părul şi să-ţi pui o pingea la ghete. În schimb, sînt mii de elevi în ieşivoturi, dintre care nu ştiu cîţi *(dar destul de mulţi)* primesc alocaţii speciale, pentru a ne asigura rugăciunile la nunţi şi la cimitire.

Cred că Dumnezeu nu poate fi de acord ca unii să muncească pe ogoare sau în uzine, să apere graniţele, să se lupte cu duşmanii care vor să ne arunce în mare, iar alţii să-şi treacă vremea legănîndu-se în rugăciuni.

Înainte de toate, înainte de orice, se pune problema existenţei noastre. Or, existenţa noastră nu poate fi asigurată de absolvenţii ieşivoturilor, ci de muncitorii cu capul şi cu braţele, şi mai ales de-o armată puternică, pe care „ieşivă-buhării" o resping si din care nu fac parte. Nu avem nevoie de legi înapoiate, ridicole pentru secolul în care trăim, ci de legi care să garanteze libertatea sub toate aspectele ei.

Ţara noastră nu este o imensă sinagogă, în care oficianţii respectivi, reprezentanţii Domnului pe pămînt, fac ce vor ei şi numai ei.

Cred în religia noastră, în tradiţia poporului nostru, chiar şi în legendele poporului, nu cred însă în fanaticii religioşi, care la adăpostul bărbilor, chipoturilor şi ţiţoturilor, speculează această religie, această credinţă a oamenilor cinstiţi, în scopuri personale, dăunătoare intereselor ţării, împotriva dreptului la libertate a cetăţenilor noştri.

Pentru progresul ţării, pentru viitorul copiilor noştri, actualul guvern trebuie să găsească soluţii de îngrădire şi chiar de eliminare a influenţei extremiştilor religioşi.

Şi aceasta, pînă nu va fi prea tîrziu.

■ M. RUDICH

himera

Neîmpărtăşind totdeauna - precum avertizează - „vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei ", „Minimum" rămîne astfel o publicaţie în paginile căreia pot fi expuse puncte de vedere diferite,o publicaţie liberă, supusă doar cenzurii conştiinţei colaboratorilor. Aşa se explică faptul că au putut apare aici, în Israel adică, unele articole,unele evocări ale unor defuncte personalităţi, sau amintiri care n-ar fi apărut în nici un ziar ori revistă, de oriunde din străinătate şi, bineînţeles, cu atît mai mult din România.

Recent, d. Ilie Zaharia, evocînd personalitatea lui Belu Zilber, fost director al „Institutului de conjunctură economică" din Bucureşti, comunist cu state de serviciu în ilegalitate,- scrie că şi în România,între cele două războaie mondiale,intelectuali străluciţi, „deşi orientările lor erau diverse :de credinţă ori simpatie legionară , aparţinînd bisericii comuniste ortodoxe, profesînd „himera" sionistă a unui stat iudeu, aceşti intelectuali se cunoşteau între ei, polemizau uneori, dar se respectau." Ca şi într-un precedent articol despre dr.-ul Egon Weigel - cunoscut în cercurile de specialitate pentru studiile sale în domeniul psihanalizei,-şi în articolul dedicat lui Belu Zilber,d.Ilie Zaharia, enoriaş devotat - la fel ca cei evocaţi de dsa.-al bisericii comuniste ortodoxe, dezvăluie unele stări de lucruri, precum şi amănunte nelipsite de picanterie, înlesnind, dacă era cumva nevoie, o mai bună cunoaştere a metodelor şi abuzurilor unui regim căruia i-au căzut victime chiar dintre cei mai fervenţi credincioşi ai săi.

Convins, desigur, la vremea sa, că sionismul este o himeră - fiindcă aşa hotărîse partidul - că un stat evreiesc este o fantezie irealizabilă, d. Ilie Zaharia face de astădată o concesie, punînd calificativul himeră între ghilimele.

Renunţînd să mai construiască socialismul - ca atîţia alţii de altfel-şi ostenit să-şi tot „făurească un viitor din ce în ce mai fericit"- d.Ilie Zaharia trăieşte azi în America (în ,,agonizantul" capitalism)de unde îşi trimite cam prea nostalgicele articole în ţara a cărei renaştere i se părea o fantezie irealizabilă,- sionismul nefiind pentru dsa. decît o himeră.Nimerit, corect mi se pare,ar fi fost ca d.Zaharia să nu recurgă la ghilimele , ci să aibă curajul, onestitatea şi să mărturisească,deschis, că mulţumită himerei sioniste poate evoca amintirea unor prieteni de idei, despre care nimeni, nicăieri nici un rînd n-ar scrie, sau n-ar putea scrie.Între altele şi pentru aceea că nici dr.-ul Egon Weigel, nici Belu Zilber n-au avut de suferit pentru ideile profesate, nu pentru că au fost comunişti, ci din pricina unor răfuieli în conducerea partidului, mai scump, cîndva, pentru ei,-şi pentru alţii ca ei - decît ochii din cap. Decît ochii aceia care au văzut în ideea sionistă o himeră, decît ochii ce n-au văzut însă în comunism o utopie.Adevărul este că ei ori nu vroiau,ori nu cutezau să vadă,de vreme ce partidul vedea el pentru toţi drepţii săi credincioşi.Nu-i aşa d-le Zaharia? dar acum, cine te împiedică pe d-ta şi pe unii măcar dintre tovarăşii dumitale, să recunoaşteţi eroarea în care v-aţi aflat? Acum, slavă Domnului, aveţi posibilitatea de a vedea, de a vă da seama ce se alege din toată înaintata învăţătură, care mai pretutindeni cade la examen. Bineînţeles, dacă nu cumva sînteţi încă prizonierii unei false credinţe...

●

Să ne imaginăm o întîlnire, azi, între cîţiva intelectuali din România care între cele două războaie au avut orientări diverse. Cui i s-ar recunoaşte dreptatea cauzei îmbrăţişate, - şi cine, corect fiind, ar mărturisi că a profesat o himeră?

■ Rabinul din Lubavitch, Menachem Mendel Schneerson
Primul ministru al Israelului

■ *VICTOR RUSSU*

ELEFANTUL *şi* PROBLEMA

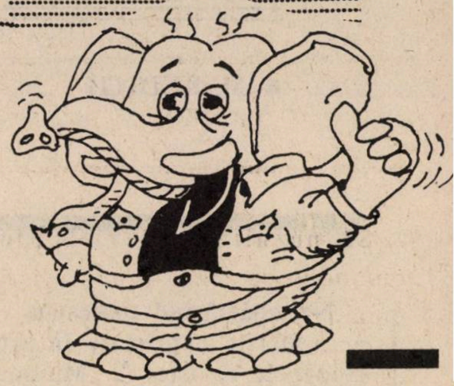

HANUCA: LUMINI ŞI UMBRE

În fiecare an Hanuca ne plasează sub semnul paradoxului. Aprindem lumini şi evocăm obscurul, exaltăm spiritul şi elogiem violenţa. Asta pe fundalul unor evenimente survenite în urmă cu 2200 de ani, asezonate cu o legendă şi un miracol.

Să recapitulăm. În secolul al treilea înaintea erei actuale, helenismul a ajuns în Ereţ Israel. Era chintesenţa elevată a spiritualităţii, bogat în idei şi valori ce aveau să fecundeze şi să fie temelie civilizaţiei europene pînă în zilele noastre. Helenismul era filozofia lui Platon şi Socrate, raţionalismul lui Aristotel, epopeele lui Homer, comediile lui Aristofan, însemna sublimul etic şi estetic.

Acest mesaj elevat, de dinafară, a avut un ecou adînc în acele straturi ale societăţii aflate pe o treaptă de pe care îl puteau descifra şi înţelege; aristocraţia, elita orăşenească, cu deosebire din Ierusalim, din care făcea parte Marele-preot şi ceilalţi slujitori ai templului. Un suflu stenic de spiritualitate şi cultură prinse să străbată societatea. Se construiesc gimnazii şi amfiteatre pentru tineri, se cultivă spiritul, filozofia, arta.

Acest curent înoitor, venit din afară, stîrneşte la început aprehensiunea şi apoi ostilitatea straturilor de jos ale populaţiei, inclusiv ale clerului obscur de la periferie. Aceştia erau refractari oricărei înoiri, erau, ca să utilizăm o expresie curentă, fundamentalişti. În numele fundamentalismului au agitat şi instigat mulţimea, chemîndu-i să distrugă, să smulgă din rădăcini formele noii culturi. Cam în felul în care fanaticii de azi din Mea Shearim neagă violent toate formele de civilizaţie şi cultură – cinematograful şi televiziunea, presa şi sportul. Şi de vreme ce chemarea lor primitivă găseşte ecou în zilele noastre, de ce să ne mirăm de reacţia violentă ce a avut loc cu 22 de secole în urmă?

Problema nu se plasează însă numai în trecut, ci e cu repercursiuni şi în zilele noastre. Nu numai lumina străbate spaţiul şi timpul, ci şi obscurantismul. De toate felurile şi în toate timpurile, obscurantismul se hrăneşte şi trăieşte din obscurantism. Citind strîmt cronicile, fanaticii de azi îmbracă în mod hilar vestminte antice şi transformă drama de atunci în comedie. În viziunea lor frenetică, ei sînt macabeii, haşmonaimii, noi – israelienii, evreii acestui secol – helenizaţi, adică în afara taberei. Şi împotriva helenizaţilor, trebuie dusă o luptă pe viaţă şi pe moarte. În numele lui Dumnezeu. Război sfînt.

Pînă să sune şofarul bătăliei sfinte, zeloşii neo-haşmonaim se antrenează spărgînd periodic vitrina cinematografului „Edison", mînjind sau dînd foc staţiilor Eged, zvîrlind cu pietre în zi de Şabat pe şoseaua Ramot, demonstrînd cu violenţă împotriva construirii stadionului sportiv din Ierusalim.

Rabinul Itzhak Peretz nu se trage din maimuţă

Dacă n-aş fi pe deplin convins de absoluta inocenţă a rabinului Itzhak Peretz, l-aş suspecta de plagiat. Dar n-am nici cea mai mică îndoială că eminenţa sa n-a auzit de Caragiale, ca de altfel de multe, foarte multe altele. Pur şi simplu, îl are pe Caţavencu în sînge, aşa cum, (Doamne fereşte şi ne apără), alţii au malaria sau sifilisul.

L-am auzit în timpul neuitatei Campanii Electorale clamînd cu tremolo în glas şi lacrimi în ochi, în faţa turmei domniei sale: „Orice femeie sefardă care cu lacrimi în ochi îmbrăţişează şi sărută Tora, este superioară a 50 de profesori universitari, care-i învaţă pe copiii noştri că ne tragem din maimuţă".

Mă grăbesc să-l liniştesc pe sfinţia sa: nu, domnia sa nu se trage din maimuţă, la domnia sa e invers...

VA URMA

Să nu uităm prea repede episodul cu cei doi rezervişti condamnaţi la 15 respectiv 7 zile arest pentru că au ascultat în zi de Şabat muzică la tranzistor în apropierea Zidului de apus. Indiferenţa noastră riscă şi ea să transforme episodul într-un lung serial cu Va urma.

Intrucît condamnarea militarilor s-a produs în urma plîngerii înaintate de către rabinul Zidului, deducem că vina lor e c-au jignit sentimentele religioase ale credincioşilor. In peretele libertăţilor noastre civice s-a produs astfel o spărtură care trebuie să ne pună pe gînduri.

De exemplu. Ce garanţii avem că cei ce ieri s-au simţit jigniţi de sunetele muzicii de tranzistor, nu vor fi jigniţi mîine văzîndu-ne trecînd cu capul descoperit? Sau nu vor considera sfidare că nu ne alăturăm lor să ne rugăm şi să sărutăm Zidul?

In treacăt spus, sînt nu puţini oameni ai credinţei, ca de ex. prof. Iesaiahu Leibovici, care consideră jignire adusă religiei monoteiste iudaice cultul acesta al pietrelor şi al Zidului. Sfînt - susţin aceştia - este numai Dumnezeu, numai el şi nimic şi nimeni altul.

Dar să lăsăm pe seama altora disputele religioase. Importantă pentru noi este libertatea civică. Şi ea e asemeni straturilor de flori din locurile publice: nu tăbliţele sau poliţia asigură să nu fie strivite, ci noi toţi, cetăţenii. De aceea, e bine că ulterior condamnarea celor doi rezervişti a fost anulată datorită acţiunii deputaţilor din partidul Mapam. Dar nu e destul: apărarea libertăţilor democratice, ca să fie eficientă, nu se face prin delegaţie, ci în modul cel mai direct, de către noi: Oamenii "simpli".

DE LA SINE

Comisia guvernamentală care anchetează situaţia în domeniul sănătăţii publice îşi continuă activitatea în ritm de trei şedinţe pe săptămînă, urmînd a-şi depune concluziile în decurs de un an. In fruntea comisiei se află un magistrat de la Tribunalul suprem şi se ştie că moara justiţiei israeliene macină încet. Totuşi, un an e cam mult, mai ales dacă se ţine seama că 40.000 de bolnavi aşteaptă cu nerăbdare însănătoşirea serviciilor medicale, spre a fi operaţi.

Deci, un an e prea mult. In afară de cazul că onorata comisie a adoptat strategia lui Napoleon, care din principiu nu deschidea nici o scrisoare, şi cu deosebire urgentă, înainte de o lună de la primire. In felul acesta, spunea, jumătate din problemele ce i se supuneau spre rezolvare îşi aflau soluţionarea de la sine.

In cazul comisiei, e vorba de jumătate din 40,000...

Vă amintiţi? NUMAI LIKUDUL POATE

„Numai Likudul poate". Acest „numai" exhaustiv a pus într-o lumină penibilă pe ceilalţi - partide, liste, candidaţi. Ei, adică, nu pot. Impotenţi.

S-ar putea scrie multe despre acest slogan electoral: E acceptabil oare sub raport etic, estetic, al pudorii, etc., etc.? Dar cum în campania electorală discuţiile au fost, de fapt, de prisos, neconvingînd decît pe cei gata convinşi, renunţăm.

Mai bine ne amintim, prin asociaţie de idei, de o istorie mai veche şi totuşi oarecum la subiect.

Se afla într-un regiment rusesc pravoslavnic, un cazac căruia îi mersese faima pentru neobişnuita sa bărbăţie. „Ivan al nostru, se lăuda paruciul, poate de 25 de ori la rînd într-o noapte". Şi fiindcă polkovnicului nu i-a venit să creadă, au hotărît ca voinicul să fie pus la încercare. I-au găsit parteneră, şi ca lucrurile să fie clare, au pus după uşă santinelă cu plaivaz, să ţină socoteală. Dincolo, cazacul a ţinut şi el contabilitate în felul său: cu creta, pe carîmbul cizmei, trăgea de fiecare dată o linie orizontală. Au ajuns aşa la 16. Aici socotelile s-au încurcat: „După socoteala mea e 15", o ţinu morţiş santinela. „Ba e 16", se răţoi, dincolo de uşă, cazacul. Şi auzind că santinela se încăpăţînează că e 15, trase o înjurătură zdravănă, căzăcească, scuipă cu năduf în palmă şi

șterse dintr-o mișcare semnele de pe carîmb. „O luăm de la început", spuse răstit, "dar vezi să nu încurci din nou socoteala!"

Am redat istoria cît s-a putut de decent, să nu fiu, Doamne ferește, bănuit a mă fi contaminat de stilul lui Surulescu.

Morala? De cînd istoriile imorale trebuie să se încheie cu o morală?

OUĂLE D-LUI ITZHAK MODAI

Și ce dacă deputații se înjură iar în Knesset ca la ușa cortului? Și ce dacă d. Itzhak Modai s-a pozat în Șukul Levinski cu cîte un ou în fiecare mînă, susținînd că asta e ce are trebunță politicianul?

Rușine? Ce e asta? De aceea ne-am întors în țara noastră după o absență de două mii de ani, ca să ne fie rușine? Pentru ce a mai inventat doctorul vienez Theodor Hertzl patentul său de decomplexare, dacă nu ca să ne vindece de rușine?

Rușine? În dicționarul alb-albastru nu există acest cuvînt!

Dl. I. Modai - omul cu ouă

CA ÎNTRE COLEGI

Înduioșătoare grija domnului Itzhak Shamir de a găsi un loc cît mai bun în guvern lui Arik Sharon! Din colegialitate? Poate mai exact din motivele invocate la timpul său de către președintele Johnson, referindu-se la prea focosul său colaborator Edgar Hoower: „Decît să fie afară și să se pișe înăuntru, mai bine să fie înăuntru și să se pișe în afară".

P.S. Atrag respectuos atenția d-lui avocat Silber, aprigul nostru purist, luptător împotriva lui Dan Titus Surulescu, că ar fi excesiv să fiu tras la răspundere pentru libertățile de limbaj ale președinților U.S.A.

• Permanent la Cairo

Mulți ziariști israelieni au fost în capitala Egiptului. Dar Ioram Hamizrahi este primul ziarist israelian trimis în calitate de corespondent permanent la Cairo.

Hamizrahi a părăsit țara acum 7 ani, dar s-a întors de curînd și a primit numirea din partea ziarului „Haaretz".

ITZHAK ARTZI

FENOMENUL

GHANDI

O lună după alegeri nu m-aş fi ocupat de noul Haver Haknesset Ghandi, dacă n-ar fi fost vorba de un fenomen semnificativ care depăşeşte dimensiunile banalului şi ale cotidianului.

Am auzit butada: Cum se traduce cuvîntul Rav Kahana în limba indiană? Răspunsul: Ghandi.

Ghandi, pe numele adevărat Generalul Rehavam Zeevi, e azi Haver Haknesset, nr. 1 al Partidului „Moledet" (al cărui steag e „transfer"). Ghandi e probabil şi candidat la un fotoliu ministerial.

Acesta e încă un fenomen al zilelor noastre: un general cu o impresionantă carieră militară, care a ocupat în ultima vreme postul de director al Muzeului etnografic-arheologic Ereţ Israel din Tel Aviv (cunoscut sub numele de muzeul „Haareţ"), a făcut în mai puţin de un an o fulgerătoare carieră politică.

Grupul lui Ghandi, "Moledet" (Patria) e reprezentat azi în Knesset prin două mandate, pe baza a circa 45000 de voturi pe care le-a obţinut la ultimele alegeri.

Pentru a repurta un asemenea succes e nevoie de o lozincă atractivă. Lozinca e „transfer" - adică evacuarea arabilor din Iehuda, Şomron şi Gaza. Norocul lui Ghandi a fost că Comisia Centrală de Alegeri a interzis prezentarea în alegeri a listei fascisto-rasiste a rabinului Kahana. Sondajele de opinie publică îi dădeau lui Kahana trei mandate. Aceste voturi şi-au căutat un făgaş alternativ, o listă apropiată de vederile kahaniştilor. Astfel ei au ajuns să voteze lista transferului, lista lui Ghandi şi să-i asigure un succes la care nici el nu se aştepta.

Care e teza lui Ghandi? O asemenea teză reuşeşte numai dacă e simplistă: evreii şi arabii nu pot trăi împreună în această ţară. De aceea, ei trebuie separaţi fizic. În acest scop, transferăm pe arabii din teritoriile ocupate, din locurile în care se află, spre ţările arabe. Trebuie să-i scoatem pe arabii din Iudeea şi Samaria, şi să-i recolonizăm în Iordania, dar şi în alte state arabe. Ghandi nu preconizează utilizarea forţei. El se prezintă ca umanist şi democrat. El vrea un transfer de bunăvoie, bazat pe un acord politic. Ideea este că arabii care trăiesc aici, de sute de ani, pe pămînturile şi în casele lor, vor hotărî într-o bună zi să-şi părăsească de bună voie tot avutul lor şi să plece de aici pentru a începe o viaţă nouă, într-un stat arab; aceasta de dragul ideilor lui Ghandi, pentru a-i satisface hatîrul...

Trebuie să fi nebun sau naiv pentru a te aştepta ca lucrurile să se desfăşoare după un asemenea scenariu.

În lume cunoaştem transferuri de milioane de locuitori doar datorită războiului. Germanii au părăsit Silezia şi alte teritorii care au fost alipite Poloniei, dar nu de bună voie, ci din cauza războiului mondial. Ei au fost siliţi s-o facă, au fost izgoniţi. Şi la noi, în 1948, arabii, aţîţaţi de extremişti ce le-au promis că ei se vor întoarce în curînd la casele lor, şi-au părăsit vetrele şi gospodăriile, pentru a uşura un război de nimicire din partea statelor arabe. Pînă azi, ei şi urmaşii lor au rămas refugiaţi. Şi nici după 40 de ani, ei nu se arată dispuşi să se resemneze, să accepte condiţia de refugiaţi.

Soluţia lui Ghandi e o soluţie de disperare. Ea e bună pentru oamenii care nu gîndesc şi se lasă fermecaţi de sloganuri.

De ce e transferul o soluţie a disperării?

De la înfiinţarea Statului şi pînă azi, am avut ca israelieni un singur vis: pacea. Planul de împărţire a Palestinei în 1948, ne-a acordat doar 8% din teritoriul Palestinei istorice. Dacă arabii ar fi acceptat decizia O.N.U.-lui de atunci, Iafo, Naharia, Beer Sheva ar fi făcut parte din statul arab. Ierusalimul ar fi fost internaţionalizat. Graniţele statului evreu ar fi fost imposibile, ridicole, absurde.

Aliatul nostru a fost atunci extremismul arab. În loc să accepte compromisul, arabii au ales războiul. În acest război, pe care ei ni l-au declarat, au suferit un eşec complet. Noi am lărgit graniţele care au rezistat pînă în 1967.

În 1967, arabii au început un nou război. În şase zile am eliberat Ierusalimul, am cucerit Iudeea şi Şomron, Gaza, Podişul Golan. Acestea sînt azi graniţele şi teritoriile pe care le administrăm.

Mulţi dintre noi sînt dispuşi la concesii teritoriale, la tratative, pentru a preschimba ocupaţia cu graniţe sigure, acceptate de toţi factorii răspunzători din regiune. O.E.P. refuză orice bază de tratative. În loc de tratative, bîntuie în ţară terorismul de tip Intifada.

În aceste condiţii, prind soluţiile fantastice de tip „transfer".

Noi vom propune arabilor să plece; iar ei vor pleca, crede Ghandi, şi cu el 45 de mii de cetăţeni. ▶

Dar transferul nu e posibil fără război. Iar noi nu vrem război. Nimic nu e mai îngrozitor decît un nou război. Arabii din 1988 nu sînt arabii din 1948. Lumea arabă e un arsenal de arme, inclusiv rachete. Războiul dintre Irak și Iran ne-a arătat ce forme îmbracă războiul în 1988.

Un război azi înseamnă pentru un popor mic ca al nostru, o uriașă revărsare de sînge.

Și chiar dacă învingem, ne va lăsa lumea să izgonim un milion și jumătate de arabi?

Cine crede într-o asemenea posibilitate e un impostor și un demagog, îmbrăcat în haină de oaie.

De aceea spuneam că avem de-a face cu o soluție de disperare și de nebunie. „Transferul" și Kahanismul nu sînt un program, ci o stare de spirit. În lipsa unei soluții raționale, oamenii acordă credit soluțiilor ireale, absurde. Prezentate simplist, ele atrag aplauze și voturi. Analizate - ele se dovedesc iluzii deșarte și primejdioase. Mii de cetățeni s-au lăsat amăgiți de misticismul Rabinului din Liubavici, al lui Baba Sali, au crezut în blagoslovire și în blesteme.

Alte mii au crezut că pacea va veni după ce vom „permuta" un milion și jumătate de arabi.

Pe aripile acestor vînturi nebunești a intrat Ghandi în Knesset.

Ghandi e aspirant la un post ministerial. În baza trecutului său militar, el ar vrea să devină vice-ministru al Apărării. Cîțiva cinici au propus să i se propună Ministerul Transporturilor. Acest post e mai apropiat de concepțiile sale.

Sper că nu trebuie să explic tîlcul acestei propuneri.

■ **RADU KLAPPER**

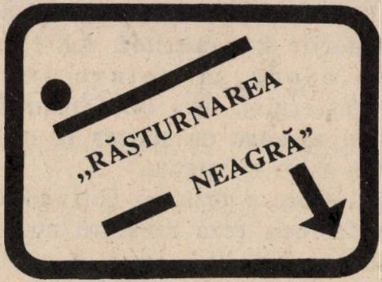

Semnatarul acestor rînduri a fost deja martor rezultatelor a patru alegeri parlamentare israeliene. De patru ori a trăit drama nemulțumirii, panicii și agitației generale! „Și ce-o să fie acum?!"; de patru ori a fost bombardat, de-o potrivă cu întreaga populație a țării, cu cele mai sumbre previziuni, dela „un mic război civil" pînă la actualul „Stat halahic".

Rezultatele alegerilor au darul de a fi totdeauna nemulțumitoare, altele decît „ar fi trebuit". Cei înfrînți sînt firește nemulțumiți de înfrîngere, cei învingători nu sînt mulțumiți de procentul de victorie, iar marea masă trăiește nesiguranța „noilor stăpîni". Sîntem o țară cu o infinitate de opinii, cu o infinitate de mentalități care se exprimă libere (și, printre altele, tocmai de aceea ne aflăm aici!) și ar fi foarte grav ca rezultatele unor alegeri să arate „așa cum ar trebui", așa cum ar conveni uneia sau alteia dintre aceste opinii sau mentalități, oricare ar fi ea.

Agitația, panica, protestele sînt cu atît mai gratuite și mai pernicioase cu cît nu se poate face nimic: democrația este condamnată să supraviețuiască patru ani sau aproape, în cazul Israelului, cu ceea ce ea însăși și-a pregătit prin acțiunea care o caracterizează cel mai profund, alegerile libere.

Singurul lucru care este realmente de făcut după aceste alegeri este de analizat motivul (motivele!) pentru care rezultatele au fost cele ce au fost și nu altele. Ceea ce, probabil, o să se facă după ce viața o să-și reia rutina. va exista un guvern sau altul, și toată lumea va constata treptat-treptat că dracul nu e atît de negru și că „merge și așa!"

Cineva cu darul expresiei a lansat - în paralel cu „răsturnarea" din 1977, cînd pentru prima dată în istoria israeliană Partidul Muncii (Mapaiul) a fost obligat să părăsească frînele - formula „răsturnarea neagră". Lăsăm de-o parte exagerarea calitativă, deși nu ar trebui uitat că în această țară nu a existat NICIODATĂ o coaliție guvernamentală în care să fi lipsit religioșii de o nuanță sau alta. Fenomenul este, totuși, profund și trebuie înțeles exact. Nu este suficient să tuni și să fulgeri, trebuie să înțelegi de ce anume în 1988, alegătorii israelieni, în foarte mică măsură statistică religioși, au decis să acorde aproape o șesime dintre mandatele parlamentare tocmai extremiștilor religioși.

Decanul Facultății de Drept al Universității din Tel Aviv, prof. Uriel Reichman, după ce a ținut să reașeze lucrurile pe picioarele lor și să avertizeze că „democrația va continua să funcționeze", a atras atenția asupra unui fenomen social: sprijinul pentru religioși a venit din păturile sărace, care „pierzîndu-și încrederea și în stînga și în dreapta, s-au îndreptat către speranța din ceruri".

Vorbind despre faptul că „de aici înainte Administrația americană, nu-și va mai putea ►

impune dictatul guvernului israelian", unul dintre consilierii lui George Bush a atins unul dintre aspectele politice cele mai profunde ale „răsturnării". În condițiile unei campanii electorale desfășurată aproape exclusiv în jurul problemelor de securitate, persoanele care refuză pînă și realismul politic (autonomia!) Likudului și nici nu pot concepe compromisul teritorial (stînga), deci cu atît mai puțin existența unui stat palestinian (partidele arabe + Mapam), s-au îndreptat către acele formații cărora prin definiție, prin indiscutabila credință religioasă, le este interzis să pună în discuție corpul „Țării Promise". Nimeni, în focul discuției, nu a observat că singurul partid religios dispus la compromisuri teritoriale, (Meimad) nu a obținut nici măcar numărul necesar de voturi pentru un singur mandat. Ori dacă răsturnarea ar fi fost într-adevăr „neagră", exclusiv pe criterii religioase, în mod absolut logic, cel puțin o parte mai mare de voturi s-ar fi îndreptat către această direcție.

Autoorbindu-ne cu spiritul pamfletar anti-religios nu facem decît să ne băgăm cu capul în nisip. Dacă răsturnare a existat la 1 noiembrie, ea a fost în domeniul strict politic. Mai precis: în domeniul securității, cel despre care a fost vorba nu numai în campania electorală, ci despre care este vorba zilnic atîta vreme cît există Israelul aici și nu în altă parte!

CARNET TELAVIVIAN

CLASICISM ÎN TAHANA MERKAZIT

Intrebare în măsură să mă interzică: „Unde e Tahana Merkazit?" Deși probabil că mi-e scris să fiu urmărit de ea (dinainte de a ajunge în țară, mi-era cunoscută, așa cum îmi este Place Pigalle cu tot ce însemnează ea, iar de cînd am venit, lucrez în jurul ei, o traversez și o bat aproape zilnic) sînt incapabil să decid „Aici". Nu pot explica „O iei la stînga, a doua la dreapta și... gata. Acolo e Tahana Merkazit".

Stația centrală a autobuzelor care vin, pleacă și trec prin Tel Aviv este o pată de ulei; se întinde fără să o poți stăpîni. Dacă în urmă cu 40 de ani, cînd au bombardat-o egiptenii și au mitraliat-o din avioane, era doar clădirea cu ceas și cele cîteva persoane din jurul ei, azi acesta i-a rămas doar sîmburele simbolic. A invadat cartierul Schapira către răsărit, s-a lăbărțat peste străzile de la nord; fusese forțată să se oprească de calea ferată din care azi au rămas doar amintirile; clădirea abandonată a Vămii și numele străzii trenului, Harakevet.

Tahana Merkazit e azi un continent, ce zic eu?!, un atlas. Sutele de mii de călători nu au nevoie numai de autobuz; trebuie să-și potolească și setea și foamea, să cumpere un cadou, să omoare timpul în așteptarea unei plecări, a unei sosiri. Georgienii din sudul Asiei au redus prezența marocanilor din nordul Africii, iar românii si polonezii s-au ajuns; nu mai țin tarabe, au magazine instituționalizate, păstrînd amprenta locului doar în prețurile de „chilipir" și în gustul pentru arta oratorică a tocmelii.

Mărturisesc: amețit, îmbătat de forfotă și culoare, nu am avut niciodată luciditatea necesară unui studiu statistic privind ce NU se poate cumpăra în Tahana Merkazit, fiind absolut sigur infinit mai ușor decît a întocmi lista a ceea ce se poate cumpăra aici. De altfel, pentru uzul intelectualilor români, pot să le recomand două dintre cele mai bune librării ale orașului: cea înghesuită în stația autobuzului 61 și ținută de familia Vax, așa cum am cunoscut-o în legendele evreiești, cu un bătrîn librar cu chipa care, din inimaginabila dezordine, îți pescuiește exact ceea ce ai nevoie; orice!; a doua, între jocuri mecanice și falafel îți poate oferi - așa cum mi-a oferit - „Sophocles Oedipus Rex ex Greco sermone in Hebraeum vertit".

CITADIN

DOMNUL MINISTRU AVRUM SHARIR

se rușinează într-atîta de tribul din care face parte, încît refuză categoric să declare că s-a născut în România.

Atitudinea aceasta ne pune pe gînduri.

Și ne face să ne întrebăm: de ce anume se rușinează d. Avrum Sharir? Și de cine?

De piesele de teatru ale lui Mihail Sebastian? De cărțile rabinului Dr. I. Niemirower? De picturile lui Iser? De descoperirile științifice ale doctorilor A. Kreindler și Oscar Sager? De înțeleptul Moshe Duff, prietenul ieșean al lui Mihail Sadoveanu? De moineștenii care au întemeiat Rosh Pina?

poligraful: o maşină care bagă spaima în noi

CHINEZII ÎI DĂDEAU SĂ MĂNÎNCE BOABE DE OREZ.
BEDUINII ÎL PUNEAU SĂ LINGĂ TĂIŞUL UNEI SĂBII ÎNCINSE.
INDIENII ÎI ÎNDESAU CĂRBUNI ÎNCINŞI ÎN GURĂ. NOI ÎL SUPUNEM DETECTORULUI DE MINCIUNI.

Chinezii îi dădeau acuzatului să mestece cîteva boabe uscate de orez. Dacă boabele rămîneau uscate şi scrîşneau în dinţi, însemna că e vinovat. Era dovada că acuzatul se afla pradă unei emoţii intense, căci în această stare glandele salivare îşi întrerup funcţia şi gura rămîne uscată. Dacă acuzatul se simte nevinovat el îşi va păstra calmul şi va mesteca nestînjenit boabele.

Proba de care se folosesc beduinii este mult mai crudă. Ei introduc în gura acuzatului tăişul unei săbii încinse; oarecum asemănătoare este proba adevărului la indieni. Ei îndeasă cărbuni încinşi în gura acuzatului. Intensitatea arsurii le arată dacă e sau nu e vinovat.

Poate să pară curios, dar după acelaşi principiu funcţionează una din cele mai sofisticate maşini realizate de tehnologia avansată a zilelor noastre - poligraful, mai cunoscut sub denumirea populară de maşina adevărului sau detectorul de minciuni.

● Ce se întîmplă dacă nu spui adevărul

Premiza detectorului este că anumite stări sufleteşti, ca de pildă emoţia, frica, nesiguranţa etc., dau loc la reacţii fiziologice pe care omul nu este în stare să şi le stăpînească. Printre acestea - puls accelerat, creşterea tensiunii arteriale, transpiraţie abundentă, etc.

Nu e vorba de o probă infailibilă. Numeroşi factori nerelevanţi pot influenţa rezultatul ei. Starea de spirit a celui anchetat se va modifica dacă e supus presiunilor sau ameninţărilor, ceea ce îşi va găsi expresie în comportamentul său fiziologic. Dar asta nu înseamnă, fireşte, că s-a produs dovada asupra fondului acuzaţiei.

Să-l punem la poligraf pe d. Avrum Sharir? Şi să-l întrebăm unde s-a născut?

Să ascultăm părerea unui specialist în materie, Tuvia Amsal:

,,Concluzia probei la poligraf se obţine comparînd intensitatea reacţiilor celui anchetat. I se pune o întrebare nerelevantă - de ex. dacă dispune de o maşină ,,Fiat" model 1988 - şi apoi o întrebare relevantă - de ex. dacă el e cel care a divulgat presei o informaţie confidenţială. Evident că reacţia la această a doua întrebare va fi mai vie dacă într-adevăr suspiciunea este întemeiată".

Cum decurge în fapt proba de la poligraf?

„Încep prin a-l solicita pe cel supus probei să-mi relateze versiunea sa. Discutăm degajat timp de o oră şi pe baza versiunii sale formulez întrebările. Ele sînt 10 la număr şi alcătuiesc 3 grupe:

1. Întrebări „neutre", ca de pildă numele, adresa, etc., care exclud orice stare emoţională. Ele sînt menite să indice nivelul emoţional normal al celui aflat la examen.
2. Întrebări relevante, "fierbinţi", care cer celui anchetat să răspundă direct dacă a săvîrşit sau nu faptele ce-i sînt atribuite.
3. Întrebări de control. Scopul lor este să sporească emotivitatea celui cercetat, însă nu la intensitatea produsă de întrebările relevante. De aceea întrebările respective nu se vor referi la cazul specific. Omul va fi întrebat, de pildă, dacă vreodată în trecut a încălcat prevederile legii.

Dacă reacţia cea mai ridicată s-a produs la întrebările din grupa a doua - „fierbinte" - concluzia este că omul a minţit".

☆ MM ☆

● Cine e omul de lîngă aparat...

Examenul la poligraf aparține domeniului psiho-fiziologiei. Tehnicianul care acționează poli graful este în mod obligatoriu specialist psiholog, cu studii superioare. El trebuie să se pricepă să-l facă pe cel trimis la probă să simtă că aparatul va detecta minciuna.

Starea generală fizică și psihică a celui cercetat poate influența rezultatul probei. De aceea, poligrafistul nu va conecta la aparat o persoană obosită, flămîndă sau în stare de confuzie.

Anchetatorul se va feri de cea mai neînsemnată reacție față de răspunsurile care i se dau. O schimbare a expresiei feței, o privire anumită, o mișcare a buzelor, pot fi interpretate într-un fel sau altul de cel supus probei și deci modifica rezultatul. De aceea, e plasat cu fața la perete, așa ca să nu vadă reacția anchetatorului.

● ...Și cine sînt cei anchetați

Cine sînt clienții poligrafului? Evident, în primul rînd persoanele bănuite de a fi săvîrșit o faptă penală. Oameni aflați în cercetarea poliției, a poliției militare sau a serviciilor de securitate. Dar nu numai ei.

În ultima vreme, întreprinderile mari obișnuiesc să verifice la poligraf pe viitorii angajați. De ce? În primul rînd, pentru ca întreprinderea să se asigure împotriva unor oameni infiltrați de firmele concurente. Candidatul este chestionat în amănunt asupra biografiei sale, asupra locurilor de muncă anterioare, motivele pentru care le-a părăsit, etc.

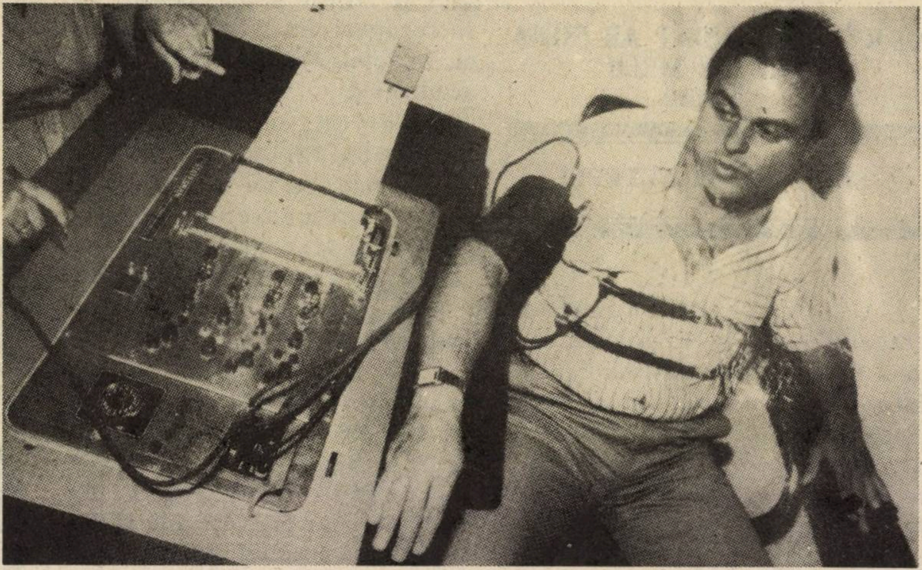

POLIGRAFUL: Te-am prins! Tu ești asasinul!

Foarte mult solicită poligraful societățile de asigurare. Ele doresc să fie verificată sinceritatea celor ce pretind despăgubiri, exactitatea sumelor revendicate. Asiguratul nu este obligat să accepte proba. Dar refuzul va fi interpretat în defavoarea sa.

● Soțul vrea să afle dacă nu e cumva încornorat

Poligraful e pe cale să devină un accesoriu al vieții conjugale. „Primăvara mai cu seamă - relatează același Tuvia Amsal - sîntem ocupați cu probleme de fidelitate conjugală. În mai toate cazurile, soția e cea adusă la poligraf. Soțul a intrat la idee și vrea să verifice dacă, de exemplu, în ziua de 24 a lunii, între orele 10 și 12 noaptea n-a dormit cumva un musafir în patul conjugal...

Un caz din viața cea de toate zilele...

O pereche, soț și soție din mediul religios, se prezintă la centrul de detectare. Oameni în jur de 40 de ani, părinți a 3 copii. Niciodată soțul nu și-a bănuit soția, dar în ultima vreme, telefonul sună misterios. Într-un rînd, o voce necunoscută i-a spus că soția sa... Aceasta, bineînțeles, neagă cu înverșunare. Proba la poligraf a arătat că minte. Pusă în fața evidenței, femeia i se confesează tehnicianului. Da, a trăit cu șeful ei de birou, dar e un capitol încheiat. De fapt, soțul o crede inocentă. Dacă-i vei dezvălui adevărul, vei distruge familia, vei aduce nefericire copiilor...

Cu tot regretul, tehnicianul i-a prezentat soțului rezultatul real al probei. Chestiune de etică profesională. Pur și simplu a considerat că n-are dreptul să contrafacă adevărul.

Căci, nu-i așa? Adevărul este rațiunea sa profesională de a fi...

■ Victor Mincu

UNIVERS

ORICÎT DE CIUDAT AR SUNA VORBELE MELE
să ştiţi:

SE POATE ŞI ALTFEL!

Cîteva zile înaintea alegerilor de la 1 Noiembrie, unul din posturile de radio „Kol Israel" a transmis în cadrul propagandei electorale, o discuţie între d. Nisim Zwili, reprezentant al Maarah -ului şi d. Meir Şitrit, reprezentant al Likud -ului.

Cîteva zile după alegeri, în cadrul unei emisiuni la televiziune, au fost intervievaţi d-nii: Dan Meridor (Likud) şi dr. Iosi Beilin (Maarah).

Se înţelege, desigur, că în cele două confruntări au fost dezbătute probleme legate de campania electorală şi acţiunea de lămurire a populaţiei, şi, respectiv, situaţia internă, mai precis, toate „mişcările" şi combinaţiile posibile pe tabla de şah a formării guvernului. Oricît de interesante au fost opiniile exprimate, fără rost ar fi astăzi reproducerea lor, chiar sumară, cu atît mai mult cu cît cititorii noştri îşi pot imagina punctele de vedere prezentate de pe cele două poziţii.

De altfel, ceea ce vrem să relevăm nu este fondul discuţiei (deci cele două concepţii şi metodele adoptate pentru promovarea lor) ci, ca să spunem astfel, forma ei.

Pentru cei pe care fenomenul politic îi interesează nu la modul simplu, redus la o ciorovăială oarecare, pentru cei pe care vulgaritatea, oriunde s-ar manifesta, îi deranjează, cele două confruntări la care ne referim au fost realmente o încîntare. Nu vorbe goale, zvîrlite în vînt, la întîmplare, nici o violenţă de limbaj, nu întreruperi între interlocutori, ci, în total, o ţinută cu adevărat academică.

Oameni tineri, serios pregătiţi, ignorînd ţipetele, invectivele, ce nu ţin niciodată locul argumentelor, oameni tineri, sincer preocupaţi de situaţia ţării, ostili, sperăm, demagogiei, au dat o lecţie de înalt civism.

Se tot vorbeşte despre educaţie, sugerîndu-se ca ea să înceapă de la grădiniţă. Pe acest tărîm e treabă multă, e mult de lucru, încît în programul de educaţie n-ar fi deloc rău să fie inclus şi Knessetul, de unde... ce să mai vorbim? - că de auzit auzim atîtea! Cele două emisiuni de la radio şi televiziune, meritînd, ni s-a părut, să fie semnalate, ar trebui (este părerea noastră) să fie prezentate Knessetului într-o şedinţă închisă, la începutul sesiunii parlamentare, - pur şi simplu ca o lecţie.

M. RUD.

MICHAEL DUKAKIS: stingerea.

SANDU ŞI RAMI **BRAUNSTEIN**

BEIT HAŢORFIM LTD.
REH. ŞEINKIN 8/C TEL AVIV (LÎNGĂ ALENBY.

ATELIER ŞI MAGAZIN DE BIJUTERII AL ALIALEI ROMÂNE
PENTRU HANUKA ŞI REVELION, CADOURI SPECIALE DE INELE, LANŢURI, MEDALIOANE, ETC. - CONDIŢII SPECIALE DE PLATĂ, OPTIME.
TRANSFORMĂRI, COMENZI, REPARAŢIUNI ŞI CU AURUL VECHI AL CLIENTULUI.
CUMPĂRĂM AUR VECHI.
PRIMIM VISA ŞI ISRACARD.

ophir tours

★ ★ LUMEA MONDENĂ POST-MORTEM: ★

UNDE A DISPĂRUT AVEREA FREDERICĂI SEGAL?

O enigmă fără răspuns * Amănunte relatate de revista ebraică „Haolam Haze" au ajuns la o cititoare din New York, verişoara Fredericăi * Bunuri de zeci sau sute de mii de dolari? * Cine a fost „regina nopţilor din Tel aviv"

Frederica: n-a dansat decît o vară

Se împlineşte un an de cînd într-un bar din Tel Aviv, a murit Frederica Segal. Pentru cei mai vechi în ţară, numele ei este binecunoscut: Frederica a fost *„regina nopţilor tel-aviviene"*. Ea şi soţul ei Dov, ambii arhitecţi de profesie, ambii originari din România, au fost cei care au introdus în Israel viaţa de noapte şi au introdus în cel mai mare oraş evreiesc, petrecerile pînă la clipitul zorilor în localurile de pe malul Mediteranei. La barul Fredericăi şi Dov Segal, puteai întîlni diplomaţi, politicieni liberali, ziarişti, artişti, într-un cuvînt, „elita" Tel Avivului care a cunoscut cîndva distracţiile de noapte din Europa.

Rubricile de can-can din anii '60 au fost des populate cu numele lui Frederica şi Dov Segal. Fără să devină milionari „pur sînge", ei au dus o viaţă îndestulată, fuseseră anturaţi de oameni „sus-puşi", fotografiaţi la petreceri, plecau des în străinătate şi primeau des musafiri în casa lor. Numai că, într-o bună zi (dacă se poate spune astfel), generaţiile noi ale Tel Avivului au rîvnit la altfel de distracţii. Au vrut „rockul" zgomotos şi nu tangoul lasciv, astfel că ei au întors spatele pionierilor în materie, iar Frederica şi Dov Segal s-au trezit în pragul falimentului. Barul lor din rehov Yafet din Yaffo a rămas sub lacăt, într-o tăcere tristă. Dov a părăsit ţara

pentru cîțiva ani, Frederica s-a dedat băuturii. Dov Segal a revenit de la Paris, mi se pare, bolnav grav de o boală incurabilă. Frederica l-a reprimit în brațele ei, dar pentru scurtă vreme, căci cel ce a fost exuberantul, elegantul, șarmantul Dov Segal a devenit o epavă, murind în chinuri groaznice.

După moartea lui Dov, Frederica (sau Fredi, după cum o știau apropiații) a căutat să-și caute nădejdile pierdute în paharul cu alcool. Proprietarul localului în care și-a găsit sfîrșitul, relatează despre visele (tulburi) ale Fredericăi. Cică a mărturisit că vrea să plece la New York, unde va suporta o operație plastică (*Doresc să devin un Rolls-Royce 1988*" - glumise ea) la același medic care a operat-o pe Sophia Loren și, totodată, că are un curtezan bogat din Germania, gata oricînd s-o ia în căsătorie...

***

În răspîndita revistă ebraică „Haolam Haze" a apărut deunăzi un amplu reportaj intitulat „*Jaf după moarte*", prin care încearcă să dezvăluie enigma (rămasă enigmă, la ora cînd scriem aceste rînduri): cine a prădat casa Fredericăi (cumpărată de tatăl ei, Beno Auerbach) de pe rehov Lamartine din Yaffo? Oare a fost o spargere obișnuită de hoți profesioniști sau conținutul casei a fost furat de rude sau cunoștinte ale decedatei?! Același proprietar al cafenelei unde a murit Frederica povestește că, într-una din zile, a fost vizitat de un anchetator al Societății de asigurări la care a asigurat Frederica o parte din bunuri, interesîndu-se de... obiceiurile decedatei, prieteni, rudele și cunoștințele ei. Așa s-a aflat că verișoara Fredericăi, doamna Rozi Ștar pretinde despăgubiri de la Societatea de asigurări pentru bunurile dispărute, printre care picturi ale lui Rubin, Jean David, Iosl Bergner și ale unor impresioniști francezi din secolul 19. Cu ele, și multe altele, ar fi dispărut în aceeași noapte cînd a murit „Fredi", cîinele ei credincios „Doxi", de rasă Dobermann. Din declarațiile lui Aric Lavi (stăpînul cafenelei sus-amintite), reiese că doamna Greta Kwiller, sora lui Dov, s-a interesat la el, imediat după ce a aflat trista veste, cum s-au petrecut evenimentele. Aric a rugat-o pe d-na Greta să vină să ia poșeta Fredericăi, rămasă pe masa din local, dar nu a venit. Poșeta a fost predată doamnei Ștar. Cele două doamne au refuzat să fie anchetate de reprezentantul Asigurărilor.

Ciudat este pentru mulți de ce Frederica Segal a preferat să trăiască în ultima vreme din pensia de la Stat, cînd avusese în casă atîtea obiecte de valoare. Una din prietenele cele mai bune ale Fredericăi, d-na Lidia Iosipof a declarat că defuncta a avut nu numai tablouri scumpe, ci și multe obiecte de argint: „*Îmi amintesc* -a povestit ea - *că am văzut la Frederica două sfeșnice din argint pur și un servici de ceai de argint, aduse încă din Rusia*". Și mobila fusese de comandă, cu incrustații de artă.

După părerea unora, moștenirea e evaluată la cîteva zeci de mii de dolari. După părerea altora, suma atinge jumătate de milion. Tribunalul a numit din oficiu un avocat care să răspundă de testamentul pe care, (în vremea în care trăia și petrecea ca o „regină") Frederica nu a vrut să-l redacteze.

Juristul caută cu lumînarea pe toți cei care au dreptul la moștenire, ajungînd cu investigațiile pînă în Australia și U.R.S.S. O altă verișoară a Fredericăi, Silvia Mandelbaum, a citit reportajul din „Haolam Haze" și a trimis o scrisoare din New York, unde e stabilită, prin care își exprimă revolta față de cele întîmplate, inclusiv supărarea pentru modul în care se comportă... sora ei, Rozi Ștar. D-na Mandelbaum vorbește și de existența unui cont în bancă al Fredericăi în America, a unui local la New York, etc., etc.

De ar fi trăit Frederica și Dov Segal și ar fi văzut toate cîte se scriu despre ei, cum ar fi reacționat? Jaf după moarte? Scandal? Sau o publicitate obișnuită pentru cei care cu vreo trei decenii în urmă au oferit presei ebraice subiecte de distracție mult mai plăcute...

Ben Iacov-Zwi

Pe-atunci, nimeni nu se gîndea că el, soțul, va fi lovit de cancer.

● CONGRESUL SCAMATORILOR

Cînd un fum cafeniu s-a răspîndit pe scenă primarul din Herzlia, d. Eli Landau, a sărit dintr-o cutie şi a spus: „Nu vă daţi seama cît îi este de greu unuia ca mine să stea atît de mult timp într-o cutie?"

Acesta a fost „semnalul" de începere a Congresului Scamatorilor care a avut loc la hotelul „Daniel" din Herzlia.

Sînt mulţi scamatori în Israel. Peste 100. Dar pînă acum opt ani unii dintre ei apăreau în sandale. Apoi s-au... instituţionalizat. Şi-au format o asociaţie. Totuşi nici pînă azi nu sînt recunoscuţi ca artişti. Cei mai mulţi se întreţin din alte munci.

Ei mai au de parcurs un drum lung de la scamatorul care scoate porumbei din pălărie la cel care hipnotizează şerpi. O parte din ei se ocupă cu dispariţia unor obiecte, alţii cu iluzionism, telepatie sau „mentalism". Şi toţi visează să atingă „recordul" scamatorului american din legendă, care cică, a făcut să dispară Statuia Libertăţii!

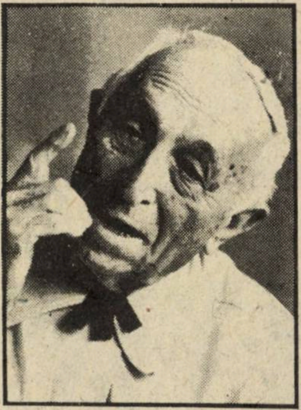

Zarhin: un om care a făcut bine ţării sale. Deşi se pare că mînca şi steak lavan.

Moartea unui cineva

A încetat din viaţă la vîrsta de 91 de ani ALEXANDER ZARHIN, inginer şi inventator, devenit vestit datorită sistemului său de îndulcire a apei de mare.

În ciuda faptului că invenţia acestui originar din Ucraina era foarte apreciată în Uniunea Sovietică încă în anii '30 (cînd armata sovietică a achiziţionat patentul şi l-a aplicat în deşerturile Turkestan de la graniţa dintre China şi Afganistan) Zarhin a fost de cîteva ori arestat, în special din cauza manifestărilor sale de sionism. Numai datorită haosului care a dominat în Uniunea Sovietică imediat după cel de-al doilea război mondial, a reuşit Zarhin să fugă (cu documente poloneze false) şi să ajungă în Israel. Aici el a luptat mult (colegii vatikim... buni la suflet) pînă ce metoda sa a fost recunoscută şi experimentată la Eilat. După aceea patentul a fost cumpărat de societatea „Chimicalim l'Israel" care în prezent exportă în diferite ţări instalaţii pentru desalinizarea apei de mare.

Societatea de Stat pentru medalii a scos pe piaţă un cadou original pentru tinerii ajunşi la vîrsta de Bar-Mitzva şi Bat-Mitzva.

Pentru băieţi: o medalie care înfăţişează un tînăr citind Tora şi altă medalie care reprezintă simbolurile celor 12 triburi ale lui Israel.

Pentru fete: o medalie cu chipul unei tinere care aprinde lumînări de Shabat. Preţul: 55 şekeli.

Nu se caută ingineri

În primele nouă luni ale anului s-a înregistrat o scădere de 70% a cererii de ingineri electronişti şi tehnicieni.

Cauza: întreprinderile de electronică s-au ocupat în ultimii ani de dezvoltarea unor proiecte pentru alte ţări, iar acum numărul necesar acestor proiecte a scăzut şi întreprinderile nu mai au nevoie de un surplus de forţă de muncă.

Aceeaşi situaţie şi cu inginerii din construcţii. Ei nu mai sînt la fel de căutaţi ca în alţi ani, deoarece a intervenit o scădere a activităţii în străinătate a întreprinderilor israeliene de construcţii.

DUMNEZEUL RABINULUI HARTMAN NU ESTE EVREU

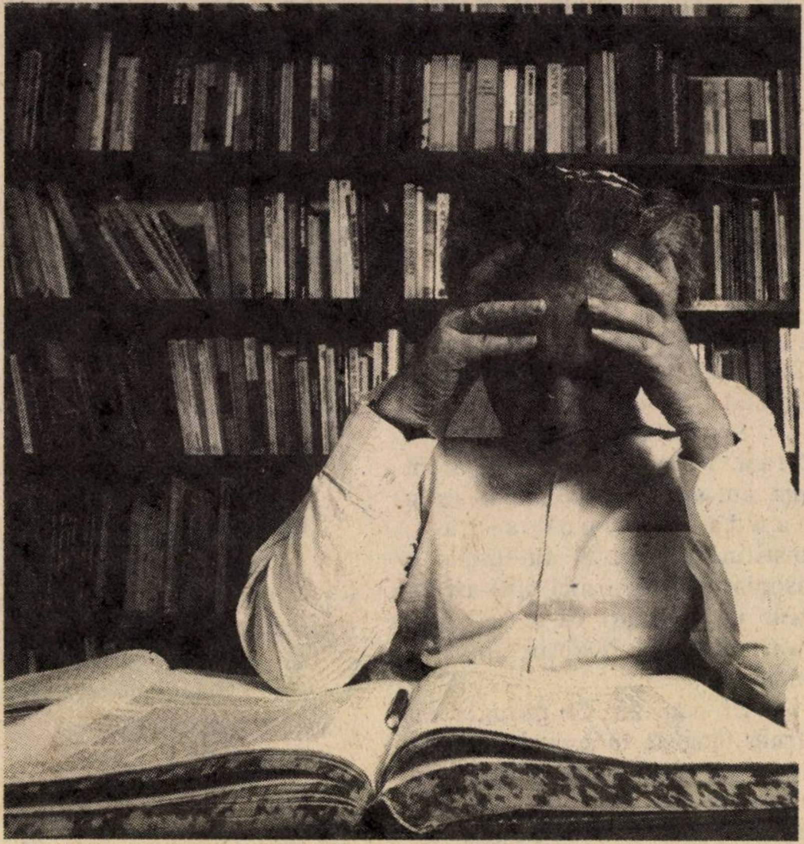

■ RABINUL HARTMAN: Citeşte. Dar, mai ales, gîndeşte.

Cine este rabinul David Hartman, care are cutezanţa să afirme că pentru el Dumnezeu nu este evreu? Că Dumnezeu este Cel ce face posibil un viitor deschis, îndreptarea continuă a realităţii acestei lumi? Să-i dăm cuvîntul, să ni se înfăţişeze el însuşi.

„Numai cu talmudul nu ajungi la esenţa filozofiei"

„Mama era din Tzfat, tata din Ierusalim. În anul 1929, împinşi de sărăcie şi de tulburările din acea vreme, au părăsit ţara şi au venit în America. Am crescut printre negri, italieni şi greci. Am jucat basket cu fiecare dintre ei. A fost prima mea deschidere către lume.

Împlinisem 25 de ani cînd rabinul Soloveicik, maestrul meu, mi-a spus că trebuie să-mi lărgesc orizontul şi m-a trimis să studiez la universitatea catolică „Fordheim" din New York. „E un lucru primejdios" i-am replicat, căci eram un tînăr talmudist naiv şi zelos. „Viaţa e plină de primejdii, mi-a răspuns. Şi cu avionul e periculos să călătoreşti. Numai cu talmudul nu vei ajunge la esenţa filozofiei şi ca atare nu-ţi vei putea împlini misiunea de conducător spiritual".

Atestatul de rabin, îl primisem la vîrsta de 23 de ani. Timp de cinci ani am studiat la universitatea „Fordheim". O altă dimensiune a lumii mi s-a relevat acolo. Am încetat să consider iudaismul ca ceva în afara fenomenului religios general uman. Am cunoscut acolo oameni cu un profund sentiment religios, deşi nu puneau, ca mine, tefilin, nu intonau rugile mele şi nici nu studiau cărţile pe care le studiam eu. Viziunea mea asupra creştinismului s-a modificat şi am abandonat ideea că adevărul absolut este monopolul iudaismului. Că numai în tabăra noastră există omul perfect. Asta nu m-a împiedicat să revin acasă. Căci ca să te întorci acasă n-ai nevoie de sentimentul că numai la tine e perfecţiunea vieţii. Te simţi bine la tine acasă ştiind că şi în afara ei există lucruri serioase. ▶

MM

Nicăieri nu m-am simţit atît de singur ca aici. Dar copacii...

După războiul de şase zile am hotărît să mă stabilesc în Israel... pentru că am vrut să trăiesc plenar o existenţă evreiască. Aici e locul celui interesat să continue dialogul generaţiilor. Aici se decide direcţia iudaismului.

Am venit şi am trecut printr-o criză gravă. Împlinisem 40 de ani şi nu-mi găseam locul. În America fusesem rabin respectat, predasem filozofia la universitatea McGill. Pe stradă oamenii şopteau: „Iată-l pe rabi Hartman, profesorul". Eram cunoscut, se vorbea despre mine, în America şi în lumea evreiască din afară. Şi dintr-o dată, iată-mă plonjat într-o cu totul altă realitate. Anonim, nebăgat în seamă, eu, cel obişnuit a fi tratat cu consideraţie...

Am cunoscut aici solitudinea. Căci nu e adevărat că venind în Israel te cuprinde automat sentimentul că eşti acasă. Acest sentiment se capătă cu preţul unor mari suferinţe. Niciodată şi nicăieri nu m-am simţit mai singur decît aici, între ai mei. Dar mai bine asta decît iluziile şi rugile din galut. Prefer realitatea, mitului.

Nu, nu mi-e dor de existenţa confortabilă pe care am dus-o înainte. Nu tînjesc după alte orizonturi. Căci numai aici, cum să spun, copacii sînt evreieşti. În Israel şi numai în Israel, în tot restul lumii sînt neevreieşti".

Un iudaism deschis, modern, universalist

Am citat cîteva dintre părerile rabinului Hartman, căci ele îl reprezintă şi în spiritul lor decurge programul institutului de iudaistică pe care l-a creat la Ierusalim. Studenţii sînt de ambele sexe, lucru nu chiar obişnuit în lumea talmudică.

Iudaismul nu este aici izolat de restul culturii universale. Talmudismul rabinului Hartman este deschis filozofiei, psihologiei, fizicii, artelor. În prelegeri şi seminarii sînt citaţi înţelepţii talmudului, dar şi Freud, Camus, Sartre, Wiliam James. Se tinde spre un iudaism deschis, modern, universalist. Cu o remarcabilă cutezanţă spirituală. „Cine e pentru mine Dumnezeu? aruncă provocarea rabinul Hartman. Şi răspunde: „Dumnezeu e pentru mine cel care ne dă putinţa unui viitor deschis, desăvîrşirea continuă a realităţii. Dumnezeul meu este Dumnezeul lui Rambam, care susţine că misiunea poporului evreu este să se împotrivească în toate timpurile pseudo-puterii".

Rabinul Hartman duce mai departe aventura spiritului: „Spre a ilustra ideea mea despre divinitate, mă servesc de textul rugăciunii ce o rostim la sfîrşitul mesei. Începem prin a-i mulţumi lui Dumnezeu „care dă pîine fiecărei fiinţe", lui Dumnezeu „care hrăneşte toată lumea". Numai după asta îi mulţumim „Dumnezeului părinţilor noştri". Înainte de a ne referi la ţara şi la poporul nostru, ne gîndim la umanitate. Dumnezeul meu nu este evreu. Mai mult - a-l concepe pe Dumnezeu ca soluţie a problemei evreieşti, mi se pare tot un fel de idolatrie".

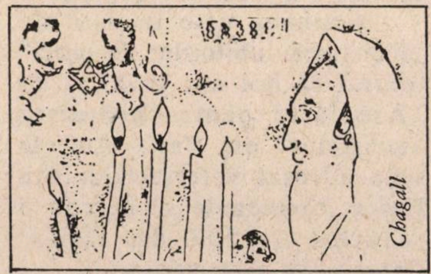

MINIMUM

Apare lunar
Redacţia şi administraţia:
Str. Zamenhoff nr. 13
Tel Aviv
P.O.B. 11472, Tel Aviv
Tel. 22 72 69

■
Director:
Al. Mirodan

Publicitate: 1 inch - 20 şekeli - Carnet - 10 cuvinte: 10 şekeli;
Abonamente Israel:
6 luni (6 numere): 36 şekeli.
1 an (12 numere): 72 şekeli
Preţul include costul expedierii.
Străinătate: 1 an (12 numere): Europa - 75 dolari; U.S.A. Canada - 85 dolari; America de Sud, Australia, Noua Zeelandă 125 dolari; insulele Fidji - 158 dolari.

●
Realizarea grafică:
Eugen Iacob

Tipografia:
Dfus Hahadaş
Difuzarea: Atlas.
Articolele semnate de colaboratorii noştri reprezintă personalitatea şi punctul de vedere al acestora. Se înţelege, aşadar, că redacţia nu împărtăşeşte totdeauna vederile exprimate în articolele publicate în coloanele revistei.

Redacţia nu răspunde de conţinutul anunţurilor comerciale.
Revistă editată de Minimum-Publishers Ltd.

☆ **Moda israeliană la „HARROD'S"** ☆ ☆ ☆

Societatea „Gotex" prezintă zilele acestea la celebrul magazin universal „Harrod's" din Londra costume de baie şi de plajă. Costumul de baie se numeşte MARS iar cel de plajă MOONLIGHT. Iată-le pe amîndouă pe trupul unui manechin (viu).

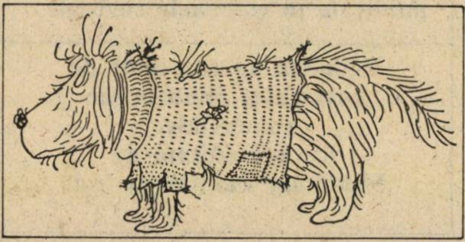

Soluţia lui Artzi

Itzhak Artzi, care este preşedintele Secretariatului de la muzeul „Beit Hatfutsot" din Ramat Aviv, a fost foarte îngrijorat cînd muncitorii arabi din teritorii nu au venit la lucru la şantierul noii aripi a muzeului (din cauza evenimentelor din teritorii).

Dar a găsit repede o soluţie. A telefonat la Ambasada Română şi a expus situaţia. Rezultatul: ,,Beit Hatfutsot'' a primit 30 de lucrători din România care lucrează şi în momentul de faţă în locul arabilor.

Îi castrează (dar nu pe cine-ar trebui...)

Luna trecută a început în nordul ţării o mare acţiune de castrare a mii de cîini şi pisici.

Acţiunea este iniţiată de „Societatea iubitorilor de pisici" (există la noi aşa ceva) şi de ,,Asociaţia pentru protecţia animalelor" din Haifa. Ambele s-au adresat veterinarilor din Haifa, cerîndu-le să acorde o reducere de 50% din tariful Organizaţiei veterinarilor.

▼ **O casă de 1,75 milioane şekeli**

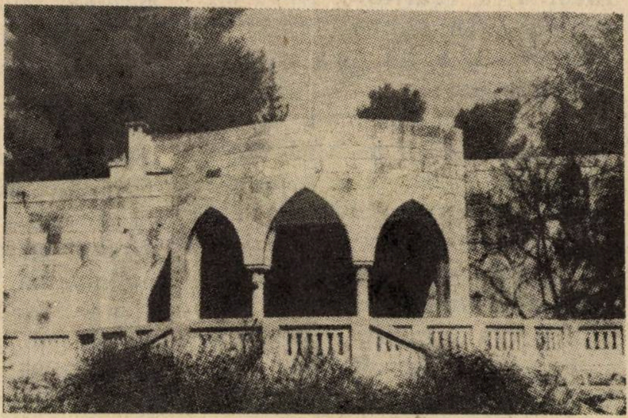

Direcţia terenurilor Statului a scos la vînzare casa care a fost ambasada Uruguayului la Ierusalim. Preţul cerut este 1,75 milioane şekeli, inclusiv impozitul pe valoarea suplimentară. Cumpărătorul va trebui să se oblige să menţină aspectul exterior al casei. Acest imobil, aflat în cartierul vechi Katamon, pe un teren de 2126 m.p. cuprinde 6 camere la parter precum şi o mare terasă, precum şi două camere şi un garaj la subsol.

■ MOSHE ADMON

GROAZA MORȚII

Ne frămîntăm, suferim crîncen și ne certăm la cuțite cu prietenii în legătură cu guvernul cel nou.

Tremurăm ca varga la gîndul teribil al devalorizărilor (fatalul pihut) ***Și ne pare că nu există nimic mai important și mai grav pentru viața noastră decît ultimele știri de la Mabatul de-aseară. Dar nu-i așa.***

Fiindcă, din cînd în cînd (din senin s-ar zice...) pulsul nostru bate neregulat iar niște dureri misterioase la stomac (să fie boala aceea?) ***trezesc în noi o spaimă nemaipomenită. Groaza de moarte.***

Cum reacționăm... cum trăim atunci cînd medicul ne spune, îngîndurat, că...?

Din senin, acum un an, am simțit o durere insuportabilă în abdomen. Ca un șoc electric... Rezultatul examenului ultra-sound: „probabilitatea unui proces evolutiv în partea dreaptă a ficatului". „Proces evolutiv" înseamnă cancer. Scurt și cuprinzător. E adevărat că mai exista posibilitatea unei erori, dar cu șanse minime...

Cînd doctorul mi-a făcut cunoscut că examenul ultra-sound indică probabilitatea unui proces evolutiv am intrat în șoc. Am părăsit cabinetul și am tot mers în neștire. La un moment dat, mi-am simțit sufletul cuprins de o mare liniște: „O.K., mi-am spus, asta-i situația. Ce facem mai departe?"

● De ce a țîșnit ca din pușcă laborantul?

Povestea a început așa. Acum un an, poate mai mult, am simțit din senin o durere insuportabilă în abdomen. În partea dreaptă. Ca un șoc electric. După cîteva zile, din nou. M-am dus la medicul de familie. Doctorul Levin îmi palpă abdomenul. Din loc în loc, apasă. „Cum stai cu pofta de mîncare?" „Normal". „Cu somnul?" „Perfect". „O.K., mi-a spus, nu văd nici un motiv de îngrijorare, dar spre mai multă siguranță, să facem niște analize. Și cum tot te duci la laborator, să cerem și proba de colesterol".

Rezultatele au venit după trei zile: normal. Între timp, durerea din dreapta a dispărut. E adevărat că uneori simțeam o presiune în partea de sus a abdomenului, alteori în stînga, dar desigur și asta va dispare. Nimic grav, neplăceri inerente vîrstei. Așa a trecut mai mult de un an.

Într-una din zile, mă aleg cu o gripă pe cinste. Tusă, strănuturi, senzație tîmpită de epuizare. Doctorul Levin pune urechea, cere să respir adînc și îmi prescrie antibiotice. „Abstracție făcînd de gripă, cum te simți în general?" „Binișor, îi răspund, dar am impresia că istoria de anul trecut nu s-a terminat. Din cînd în cînd, simt dureri în dreapta, alteori o presiune în stînga... Știu eu?" „O.K., te trimit la un examen ultra-sound".

Mă prezint la institutul de radiologie. Laborantul, un tînăr, îmi spune să mă întind pe pat și-mi aplică pe abdomen o substanță adezivă, rece. „N-ai grijă, mă liniștește, e o soluție inodoră și nu pătează". Apoi porni să miște pe abdomen ceva asemănător cu un microfon. După trei-patru minute, puse brusc aparatul deoparte și ieși pe ușă. Ieși, am spus? Se năpusti afară, țîșni ca din pușcă. Oare de ce această grabă? A găsit, desigur, ceva, și s-a grăbit să comunice colegilor. Poate ▶

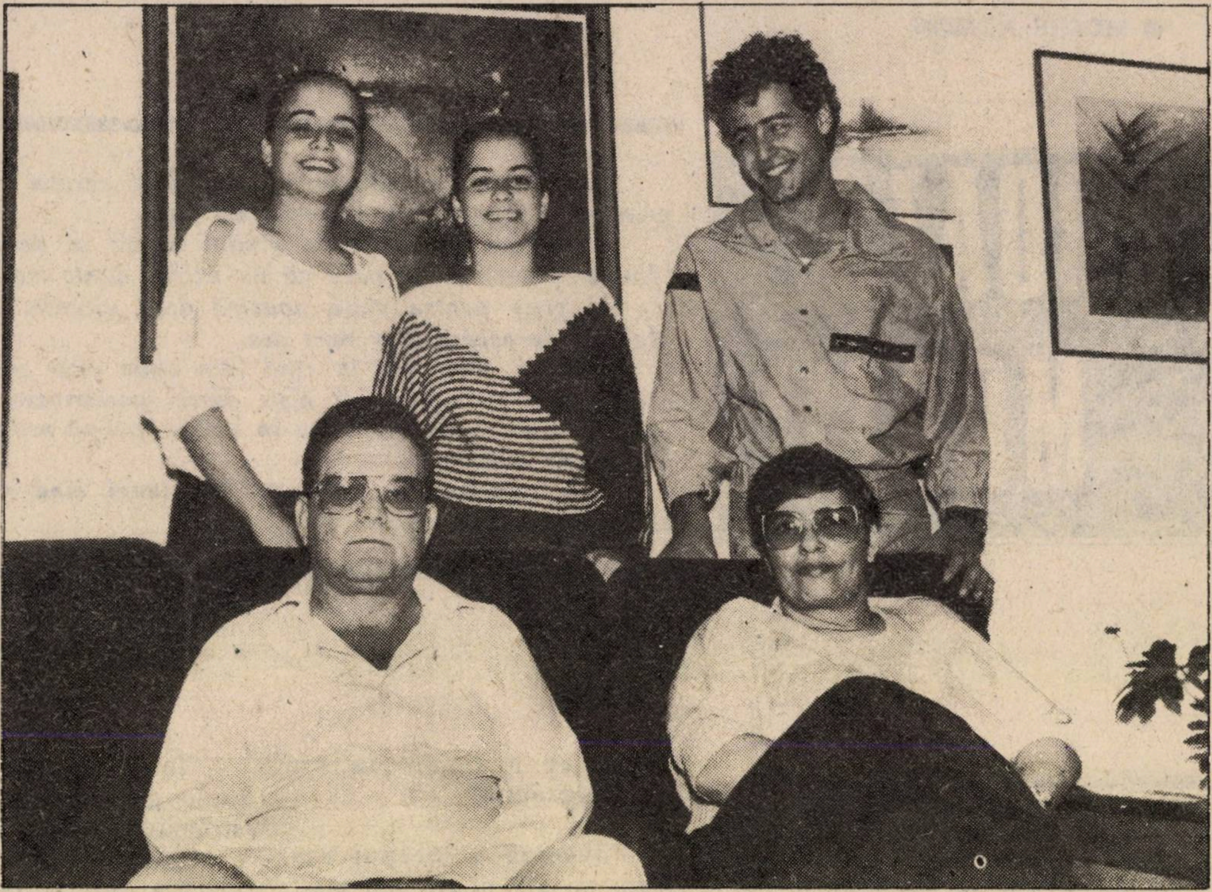

● Fotografia de familie care a lipsit...

şefului. Nu s-a putut stăpîni, nici nu şi-a dat osteneala să se ascundă de mine. E tînăr, poate e primul lui succes profesional. E de mirare că a reacţionat cum a reacţionat? Între timp, eu zac în continuare pe pat şi aştept să revină. Sînt în mare tensiune.

Trec două-trei minute şi laborantul se întoarce şi continuă examenul. E calm, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Dar poate nici nu s-a întîmplat, ci mi se năzare mie? Poate a ieşit la toaletă, sau să aducă un film. Poate... Orice e posibil. Dar de ce îşi concentrează acum atenţia asupra unui singur punct? De ce mă întreabă dacă am făcut recent analiza sîngelui şi dacă simt dureri? Nu, nu e bine. A găsit ceva. Ceva serios.

● De fiecare dată cînd sună telefonul...

M-am întors acasă cu inima grea. Acum, mi-am spus, e chestie de zile. Mîine-poimîine va telefona dr-ul Levin, va spune să trec pe la el şi atunci... Dar mai bine să nu mă gîndesc. Trece o zi, trec două şi nimic. De fiecare dată cînd sună telefonul sar ca împins de un resort. Dar nu, nu e doctorul. Răsuflu uşurat. A treia zi, seara, sună: ,,Bună seara, Moşe, cum te simţi?" Inima îmi sare din loc: „Bine, mersi." ,,Ascultă, îmi spune, imaginea de la ultra-sound arată ceva la ficat şi rinichi. Mai trebuie făcute cîteva examene. Ai putea veni mîine?" Ţipi, nevastă-mea, e atentă la discuţie şi vreau s-o fac să creadă că nu e nimic deosebit: „Să mă gîndesc o clipă... Mda, poimîine nu s-ar putea?" „Foarte bine, poimîine la 10".

Pun receptorul în furcă. ,,De ce te cheamă doctorul Levin?" se nelinişteşte Ţipi. ,,Mi-au găsit colesterolul crescut". „Dar abia alaltăieri am fost la el şi mi-a dat buletinul de analiză'', se miră neîncrezătoare. „Adevărat, decît că nu sînt chiar perfecte, nu-i aşa?" „Aşa e, dar doctorul n-a făcut caz din asta. Cel puţin faţă de mine. Ai mai fost între timp la el? Iar nu te simţi bine?" insistă ea îndelung. „Ce-ţi veni, încerc s-o duc. N-ai grijă, totul e în regulă. Doctorul Levin vrea să repet proba sanguină. Asta-i tot".

Ne aşezăm să privim filmul de la televizor. Dar eu nu văd nimic, panica mă cuprinde tot mai strîns în cleştele ei de fier. ▸

„Eu ies puțin", îi spun nevestei. „Unde?" „Am uitat nişte hîrtii la birou". Afară, formez numărul doctorului Levin: „Aş prefera să vin totuşi mîine", îi spun. ,,S-a făcut; vii mîine dimineața".

● ,,O singură rugăminte, doctore: adevărul, întreg adevărul..."

A doua zi, puțin după ora şapte, mă înființez. „Doctore, îi spun cu o privire rugătoare, doresc să-mi spui adevărul. Fără nici un fel de menajamente". Doctorul Levin e medicul nostru de 24 de ani. Cunoştințe vechi. Îl ştim de cînd a venit în țară, din Anglia. Om simpatic, deschis. „Să vezi, îmi spune, deocamdată nu ştim nimic. Cînd voi avea un rezultat cert, nu-ți voi ascunde nimic. După părerea mea, nu e vorba de ceva grav. Dar orice e posibil. Rezultatul de la ultra-sound ne obligă să facem un examen C.T., mai precis, deci singurul cu adevărat concludent. Şi iar un examen sanguin. Pînă una-alta, n-ai motive de îngrijorare". Asta dr. Levin îmi spune mie. Dar adresa către institutul de tomografie de la ,,Assuta" o încheie cu o întrebare: ,,Rezultatele examenului sonic indică un proces evolutiv în fază incipientă sau secundară, în porțiunea dreaptă a ficatului şi în centrul rinichiului drept; confirmare?"

„Proces evolutiv" înseamnă cancer. Alt înțeles nu poate avea. Scurt şi cuprinzător. Şi nu e vorba de o prezumție sau de un diagnostic superficial, ci de o imagine obținută printr-un aparat perfecționat. Filmul există şi asta arată. E adevărat că mai există posibilitatea unei erori. Dar la drept vorbind, şansele sînt aproape de zero.

Am ieşit ca beat din cabinetul doctorului Levin. Am umblat clătinîndu-mă şi în neştire, multă vreme.

Nu era prima dată cînd dădeam ochii cu moartea. Am luat parte la războaie, la bătălii. În războiul de şase zile am fost rănit. Nu o singură dată am văzut prieteni murind. Moartea e o veche cunoştință. M-am temut întotdeauna de ea. Decît că de atunci au trecut mulți ani, am devenit de mult cetățean paşnic, cu o existență liniştită. Şi dintr-o dată - o bombă explodează - cancer!

Rătăcesc pe străzi, mă învîrtesc în cerc închis, ca un cîine otrăvit. Dar dacă nu e realitate, ci un coşmar din care trebuie să mă smulg? Dacă nu e totul o scornire a mea, stupidă? Abia ieri eram un om sănătos şi dintr-o dată...

● ,,Vom fi tari, toată familia va fi cu tine!"

Am ajuns epuizat acasă. M-am trîntit într-un fotoliu, am întins picioarele şi dintr-o dată, fără vreun motiv, m-am simțit învăluit de o linişte deplină. O.K., mi-am spus, asta e situația. Şi mai departe? Să spun totul soției, copiilor, sau să aştept rezultatul de la C.T.? Poate, totuşi, e o alarmă falsă. De ce să-i pun pe jăratic? Mai e timp.

Dar Țipi nu e proastă. A simțit că se întîmplă ceva: telefonul doctorului Levin, poate şi comportarea mea, i-au trezit temeri. Seara, în pat, întreabă, insistă iar şi iar. Vrea să ştie. Aşa scoate de la mine ceea ce voisem atît de mult să-i ascund. Brusc, uşa e dată în lături şi Ronit, fata noastră mai mare, dă buzna: ,,Am auzit totul", ne spune cu glas tremurat. Şi noi care crezusem că vorbisem în şoaptă...

Iată-ne tustrei chinuiți de aceeaşi chestiune infernală. Țipi făcea eforturi disperate să fie calmă. „Vom fi tari, tată, îmi spuse Ronit plîngînd, vom fi cu toții cu tine. Ai să vezi că nu e decît o greşeală. Sînt sigură că totul va fi bine".

Dimineața a reieşit că încă cineva ştia: Ilanit, fata noastră cea mică. De fapt, nu chiar aşa de mică - în ultima clasă de liceu. Fire mai închisă, nu ne-a spus nimic. Dar în timpul orelor, din senin, a izbucnit într-un plîns nestăpînit.

De la spital au stabilit să vin peste o săptămînă, la 1 noaptea. Pînă atunci, trebuia să ne stăpînim nervii, să părem liniştiți.

Îi telefonăm Kalilei, prietena bună din vremea kibuțului. E de mulți ani soră la spitalul ,,Lowestein" din Raanana. Dimineața se înființează. Țipi îi arată scrisoarea de trimitere la „Assuta". Tace. Iar mie tăcerea aceasta îmi spune multe. „Ai dureri mari?" mă întreabă. ,,Suportabile". ,,Poftă de mîncare?" „Normală". „Dormi nopțile?" „Dorm". „Şi cum stai cu rinichii: urinezi greu?" „Nu".

Kalila e descumpănită. Pe de-o parte simptomele arată că totul ar fi normal; pe de altă parte, rezultatul de la ultra-sound... Diagnosticul pare neîndoielnic. Kalila îşi ascunde cu greu zguduirea. Cînd ies pe uşă o surprind ştergîndu-şi lacrimile.

Singurul din familie care nu ştie încă nimic e Gai, băiatul nostru. Soldat în termen, tanchist. Unitatea lui e departe, de aceea vine rar acasă. A apărut într-una din seri, frînt de oboseală, murdar. Ne-a găsit stînd la taifas, dar n-a bănuit nimic. Dimineața devreme, Țipi l-a dus cu maşina la unitate. Ronit i-a însoțit. Tot drumul au pălăvrăgit şi au glumit, ca să-l amăgească. Numai după ce Gai a coborît, au izbucnit amîndouă în plîns. ▶

● Lucrul cel mai urgent: o fotografie de familie

Aşteptăm să treacă săptămîna, să mă duc la „Assuta". Fiecare zi pare un an. Tensiunea în casă creşte, dispoziţia mea urcă şi coboară de zeci de ori pe zi. „De unde şi pînă unde cancer?", îmi zic. „Aşa arată un canceros? În ultimul timp, nu numai că n-am slăbit, ci chiar am luat în greutate. Nici dureri nu prea simt... Poate e o scornire, poate am devenit ipohondru..."

Dar şi glasul raţiunii se face auzit. Trebuie să fac ordine în socoteli. Să am grijă ca totul să fie în ordine - la lucru, asigurarea, la bancă. Totul trebuie făcut acum, nu mîine, fără cea mai mică amînare.

În mod bizar, a început să mă obsedeze ideea că nu avem o fotografie de familie. De fapt, fotografii avem destule, clasate frumos de Ţipi în albume, cu dată şi alte amănunte. Dar nu o poză în care să fim toţi, părinţii şi copiii, familia reunită. Ţipi se făcea că nu înţelege de unde şi pînă unde mi-a venit ideea asta năstruşnică, dar eu cu a mea; îndată după C.T., indiferent de rezultat, vom face poza. O vom comanda mare. Să fie înrămată şi pusă pe perete, în salon.

● La trei noaptea, pe o bancă, în sala de aşteptare la „Assuta"

La institutul de tomografie m-a însoţit Avner, cumnatul meu. Am preferat ca Ţipi să nu fie de faţă. Am pornit la drum la 12 noaptea. Şoseaua spre Tel Aviv era liberă şi în 55 de minute am ajuns.

La institut, activitatea în toi. Lume multă în sala de aşteptare. Lume obişnuită, ca în oricare alt loc. Stau de vorbă, fumează, citesc ziarul. Timpul se scurge greu. Ora stabilită a trecut de mult. S-a făcut 3 şi eu continui să aştept. În faţa mea şade un tînăr cam de 25 de ani, foarte palid, care tuşeşte mereu. O tuse uscată, enervantă.

Intru în vorbă cu bărbatul de lîngă mine. Un om înalt, vînjos. Îi povestesc ce m-a adus aici. „Eu, îmi spune, urinez cu sînge". „Ai dureri mari?" „Da de unde, îmi răspunde, mă simt bine. Arăt eu a bolnav?" Nu, nu arată. Se poate deci şi aşa. Şi eu care caut tot timpul să-mi fac curaj că n-am nimic, devreme ce nu mă doare, n-am slăbit, mănînc şi dorm bine...

În cele din urmă, îmi vine rîndul. „De fiecare dată cînd se aprinde becul, îţi ţii respiraţia", mă instruieşte tehnicianul, apoi trece în camera alăturată. Tomograful e acţionat de la distanţă. Şi iată-mă alunecînd încet-încet în corpul aparatului. Se aprinde lumina dinaintea mea. Îmi reţin respiraţia. Un declic. Pauză. Platforma pe care sînt întins se mişcă uşor. Am mai înaintat un centimetru. Şi din nou lumina, din nou îmi reţin respiraţia, din nou declicul. După 25 de minute, am terminat. Îmi pun haina si ies. Jumătate de oră mai tîrziu, mi se înmînează un plic mare, de culoare cafenie. Sentinţa.

S-a făcut 4. Avner şi cu mine luăm loc în maşină, el la volan, eu pe scaunul de alături. Plicul îl depun pe locul din spate. „Nu-l deschizi?" mă întreabă Avner. „Nu, nu-l deschid. Deschide-l mai bine tu". Nu, nici el nu vrea. „O.K., spun, atunci să deschidem punga cu sandviciurile pregătite de Ţipi. Şi aşa stau doi viteji în maşină şi muşcă fiecare din sandviciul cu brînză. Ca şi cum plicul n-ar exista.

La 5 fără zece am ajuns acasă; n-apucăm să deschidem uşa şi Ţipi e lîngă noi. Ronit si Ilanit după ea. „Ei?" întreabă în cor, doar-doar vor auzi o veste îmbucurătoare. Dar noi n-avem nimic a le spune. „Răspunsul se află aici", le răspund zvîrlind plicul pe masă. „Nu l-aţi deschis?" se miră Ronit. „Nu, nu l-am deschis. Dacă cineva dintre voi doreşte..."

Plicul e pe masă, la îndemînă, dar nimeni nu îndrăzneşte să-l deschidă. De parcă ne-ar fi teamă să nu sărim în aer.

● Dr. Levin nu-şi vede azi capul de treabă

Dimineaţa, Ţipi şi cu mine ne înfiinţăm la cabinetul doctorului Levin. Dar dă Dumnezeu că tocmai astăzi doi doctori sînt la armată şi dr-ul Levin se ocupă şi de pacienţii lor. Sala de aşteptare e tixită de lume. Ce-i de făcut? Că doar nu le poţi spune oamenilor: „Scuzaţi, am o problemă serioasă, sînt în mare tensiune, cedaţi-mi rîndul..." De parcă ei n-ar avea fiecare probleme. Nu rămîne decît să aşteptăm.

După un ceas şi jumătate ne vine rîndul. Dr. Levin e expeditiv ca de obicei. Primeşte cîte doi pacienţi deodată, fiecare în cîte o încăpere separată. Iată-ne pe noi, Ţipi şi cu mine, în prima încăpere. În cealaltă, o mamă cu un prunc. Pruncul urlă de-ţi sparge urechile. De cine se ocupă doctorul mai întîi? Bineînţeles că de cel care ţipă. Aşteptăm. Plicul se află pe masa doctorului. Urletele pruncului nu mai contenesc, iar Ţipi şi eu sîntem gata să facem o criză de nervi. Nu, nu mai putem suporta tensiunea.

Doctorul a terminat cu pruncul. Îşi cere scuze că ne-a făcut să aşteptăm, dar Ţipi îl întrerupe: „Lasă, doctore, să intrăm în subiect!"

Doctorul înţelege. Deschide plicul, scoate scrisoarea şi se afundă în citit. Ce durează atîta, ▸

la naiba! cu totul sînt 20 de rînduri dactilografiate, o biată jumătate de pagină. A citit-o, desigur, pînă acum, nu o dată, ci de două, trei ori. De ce nu spune nimic? Desigur că-i vine greu să ni se adreseze, își caută cuvintele. Sigur, nu-i e la îndemînă să arunce așa, nici una nici două, că am ajuns la capătul drumului. Tensiunea din cabinet, o poți tăia cu cuțitul. Țipi și eu urmărim înlemniți fiecare gest al doctorului. Acesta nu-și ridică privirea de pe hîrtie.

Cît a trecut de cînd a deschis plicul? Cinci minute? Zece? Mie mi s-a părut o veșnicie. În sfîrșit, doctorul ridică privirea, ia în mînă radiografia și spune: „E o radiografie foarte bună. Și rezultatul. Nu e cancer".

„Adevărat, doctore?" izbucnește Țipi, emoționată. „Citește și dumneata", îi întinde doctorul hîrtia dactilografiată.

Țipi citește și i se umezesc ochii. Coșmarul a luat sfîrșit.

„În privința durerilor, spune doctorul la despărțire, va trebui să vedem ce să-ți dăm".

Asta-i. De data asta am scăpat. Cerul mai poate să aștepte.

TABA

Am pierdut-o. Gata.

Pe de o parte, e trist.

Pe de altă parte, e o lecție bună, sănătoasă, din care înveți la ce se poate aștepta Israelul din partea unei adunări internaționale investită cu puterea de a hotărî.

O lecție bună.

Care merită prețul.

DOMNUL MINISTRU AVRUM SHARIR

se rușinează într-atîta de tribul din care face parte, încît refuză categoric să declare că s-a născut în România.

Atitudinea aceasta ne pune pe gînduri.

Și ne face să ne întrebăm: de ce anume se rușinează d. Avrum Sharir? Și de cine? De Iașul copilăriei sale? de sinagogile din Păcurari? De pietrele din cimitir, de la 1700? De Avram Goldfaden, întemeietorul la grădina Pomul Verde al primului teatru evreiesc din lume? De versurile lui Steuerman-Rodin? De liceul unde învățase carte B. Fundoianu?

DUPĂ ALEGERI

de Ion ATLAS

Din toate listele electorale
Regret că n-am votat și eu „transfer"
Or fi zis poate unii „nu e fair"
Dar eu cred că n-avem o altă cale.

Căci azi, după alegeri nu mai sper
Să pot trăi-n condițiuni normale
În țara-n care drepturi minimale
Sînt respectate doar dacă-s „cașher"

De-aceea cer transferul imediat
Oriunde-ar fi la Fez sau la New York
A celor ce trăiesc încă-n păcat
Nu poartă „ștreimel" și mănîncă porc...

Iar eu vechi „azikores" din Carpați
Să fiu chiar printre primii transferați.

LABORATOR DENTAR
LA
RISHON LE ZION !
DOREL BERCOVICI
Execută
PROTEZE MOBILE
REPARAȚII DENTARE
URGENTE, IN CONDIȚII AVANTAJOASE
Tel. 03-942624

UN LIBAN RELIGIOS

Proclamarea Statului palestinian, cu capitala la Ierusalim, a fost primită cu satisfacție în rîndurile dușmanilor noștri, fiind văzută ,,ca un pas înainte''. Acest O.E.P. la pătrat nu are teritoriu dar are hartă (precum și o Chartă), nu are guvern dar are ambasade. El a fost recunoscut de mai bine de 40 de țări. Comunitatea Europeană (prietenii-noștri-occidentali) a salutat proclamația de la Alger. Egiptul, încălcînd în mod clar și evident acordurile de la Camp David, a recunoscut, la rîndu-i, statul condus de Arafat (cine spunea că tratatele de pace sînt niște petice de hîrtie?).

În timpul acesta la Washington, președintele nou ales, d. George Bush, l-a numit în funcția-cheie de șef al personalului Casei Albe pe d. Sununu, un arab-american cu influență în rîndurile partidului Republican. Acesta este singurul dintre 50 de guvernatori americani care a refuzat, nu de mult, să iscălească un memoriu cerînd anularea rezoluției O.N.U. care echivala sionismul cu rasismul. Așa cum a declarat d. Bush, prezența lui Sununu ,,va aduce un curent de aer proaspăt la Casa Albă''.

Tot ce se poate. Problema este ca acest curent de aer să nu măture de pe biroul președintelui foile cu acordul de colaborare americano-israelian.

Și tot în timpul acesta, situația economică din Israel este dintre cele mai complicate din ultimii ani. Șomajul a ajuns la 7%. Prețurile cresc în fiecare zi cu cîte 2 - 10%. Rezervele de valută ale țării au scăzut cu 1 miliard de dolari. Fabricile Histadrutului își închid porțile în ritm de una pe săptămînă.

Ei bine, într-un asemenea moment de cumpănă, cînd nimic nu e mai important decît strîngerea rîndurilor în fața primejdiei, marile partide politice (Likudul și Maarahul de-o potrivă) s-au arătat gata să semneze - la cererea grupărilor ultra-religioase, excluderea a 4.500.000 evrei americani din rîndurile națiunii.

Ce eclipsă de inteligență a întunecat gîndirea lumii noastre politice la acest sfîrșit de an 1988?

Se prea poate - știm - ca 40 sau 50.000 de alegători nu prea informați în materie (și în plus, înspăimîntați de amenințarea cu blesteme rabinice) să n-aibe habar de realitatea iudaismului de astăzi. Dar politicienii noștri, mai mult decît călătoriți prin Apus, știu foarte bine cum stau lucrurile. Ei știu că, mai bine de jumătate din numărul evreilor americani frecventează sinagogile reformiste sau conservative, fără legătură cu ortodoxismul clasic. Ei știu că această majoritate dă tonul atît în materie de sprijin economic, cît și în privința influenței politice asupra Congresului și Administrației americane (trebuiesc eforturi extraordinare pentru a împiedica, de pildă, vînzarea de rachete Bagdad - Tel Aviv sau Jedda - Haifa...). Ei știu că acest iudaism-american constituie, de fapt, un al doilea Israel.

A ridica mîna împotriva acestui trup din trupul țării e mai mult decît o crimă, e o sinucidere.

La ora cînd dau aceste rînduri la tipar, discuțiile privind alcătuirea noului guvern nu s-au terminat (am, de altfel, senzația că săptămînile de după alegeri sînt o prelungire a campaniei electorale: alegem după ce-am ales).

Poate că noul guvern va așeza, la temelia sa, modificarea legii ,,Cine e evreu?''; poate că nu.

Poate că, în cele dintîi zile de funcționare a Knessetului, legea amintită va fi pusă la vot; poate că nu.

Poate că, pusă la vot, legea aceasta va fi aprobată; poate că nu.

Dar orice s-ar întîmpla de-aici înainte, un rău esențial va fi fost consumat. Celălalt Israel a prins Israelul în flagrant delict de trădare. În sufletele ,,fraților'' de peste ocean ,,s-a rupt o coardă''. Solidaritate s-ar putea să mai fie - iubire, nu. Aruncîndu-se cu ochii închiși și creierul mediocru în lupta pentru putere, clasa politică israeliană - în tot ceea ce are ea mai reprezentativ - a săvîrșit o greșeală fundamentală. Știm cu toții cît a costat aruncarea negîndită a armatei în Liban. Prețul unui ,,război religios'' împotriva iudaismului american, poate fi nesfîrșit mai greu.

Să sperăm că tancurile partidelor noastre nu se vor împotmoli în mocirla Libanului politic, ci trezite la realitate, se vor opri la kilometrul 1.

AL. MIRODAN

CINE A CÎȘTIGAT ALEGERILE ?

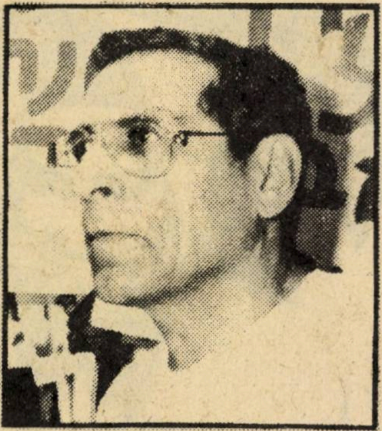

Kahana și-a ras barba

Să nu ne luăm după cei care spun .cine a cîștigat alegerile fiindcă ei nu știu cine le-a cîștigat.

Numai Mafalda, cunoscută pentru talentul ei de a ghici trecutul, știe cine a cîștigat alegerile. Ea ne-a dezvăluit adevărul și ne-a rugat să le comunicăm și cititorilor. Iată:

A cîștigat Likudul fiindcă merită o asemenea pedeapsă.

A cîștigat și Maarahul fiindcă după toate insuccesele sale din ultimul timp, nu se putea să rămînă nepedepsit.

Mișcarea Ratz a ieșit și ea în cîștig deoarece Iosi Sarid nu pierde niciodată.

P.N.R.-ul a cîștigat fiindcă ceea ce a cîștigat este enorm față de ceea ce s-a așteptat să piardă.

Partidele ultrareligioase au cîștigat pentru simplul motiv că datorită bunului Dumnezeu ultrareligios era fatal să cîștige.

Hatehia, Tzomet și Moledet au cîștigat din faptul că lista lui Kahana a fost interzisă.

Shamir în timpul prezentării noului program al guvernului

DAR CINE A PIERDUT ÎN ALEGERI?

Păi, a pierdut în primul rînd Likudul, fiindcă - hai să fim sinceri! - asta se cheamă victorie?

Maarahul a pierdut fiindcă nici el nu a cîștigat.

Ratz a pierdut fiindcă Iosi Sarid pierde întotdeauna.

P.N.R.-ul a pierdut și el fiindcă nu a cîștigat atît de mult pe cît a pierdut.

Partidele ultrareligioase au pierdut deoarece totul e deșertăciune și adevărata victorie electorală e pe lumea cealaltă, dacă obții un loc în rai, nu în Knesset.

Hatehia, Tzomet și Moledet au pierdut - nu mai țin minte de ce au pierdut - dar important e că au pierdut.

ULTIMA ORĂ

Președintele țării l-a invitat pe Șimon Peres și l-a însărcinat pe Itzhak Shamir cu formarea guvernului.

ȘTIRI SCURTE

• Shas, Agudat Israel și Deghel Hatora au promis că vor aloca Ministerului de finanțe un anumit buget dacă va mai rămîne ceva după ce se va asigura finanțarea ieshivoturilor.

• La un sondaj, 73% din cei care au fost vaccinați contra poliomelitei au declarat că prima reacție a vaccinului a fost că au votat pentru „Shinui".

• Itzhak Shamir i-a trimis lui Itzhak Rabin o telegramă de felicitare pentru eșecul lui Șimon Peres în alegeri.

• Rabinul Itzhak Peretz a spus că partidul său Shas este mai liberal decît se crede și că nu va cere interzicerea emisiunilor televiziunii iordaneze în zilele de Sabat.

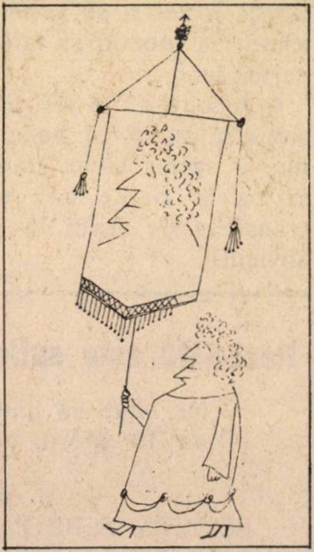

GURA HUMORULUI

▲ Baba Sali l-a investit pe Itzhak Shamir cu formarea noului guvern

REACŢII ÎN STRĂINĂTATE

După aflarea rezultatului alegerilor din Israel străinătatea s-a exprimat în felul următor:

- CASA ALBĂ: Noi am fi preferat ca alegerile să le cîştige Lista pensionarilor, dar vom continua să recunoaştem Statul Israel şi să primim orice ajutor economic şi militar din partea lui.
- Agenţia TASS: Guvernul sovietic speră că noua coaliţie nu va aplica ideea transferului şi că în orice caz nu-i va transfera pe arabi în Uniunea Sovietică.
- Palatul ELYSÉE: Bine cel puţin că David Levy ştie franţuzeşte!
- Ziarul chinez „Jemninjibao": La noi în China lista Deghel Hatora n-ar fi obţinut numărul de voturi necesar pentru a avea un deputat în Comitetul Central.
- Ayatola Homeini la moscheea din Teheran: Rabinii din Israel trebuie înlăturaţi de la putere pentru că nu respectă Coranul.

POLICHINELLE

VORBEŞTE MOSCOVA

LENIN

Un refuznik care după o îndelungată aşteptare a primit aprobarea de plecare, se prezintă la aeroport cu un mare portret al lui Lenin în braţe.

- Ce-i cu asta? îl întreabă vameşul.

- Nu e asta, ci ăsta: e Vladimir Ilici Lenin.

- Cine e ăsta? e întrebat la Lod.

- Nu e ăsta, ci asta: rama e din aur.

CERNOBIL

- De ce autorităţile sovietice au anunţat cu atîta întîrziere accidentul atomic de la Cernobil?

- Au aşteptat să vadă încotro bate vîntul.

CHESTIONAR DE CADRE

Moise Abramovici e pus să completeze un chestionar de cadre.

- Ai servit în armata Ţaristă?

- Nu.

- În armata albă?

- Nu.

- Ai rămas sub ocupaţia hitleristă?

- Nu.

- Ai suferit vreo condamnare penală?

- Nu.

- Naţionalitatea?

- Da.

RecLAMA este sufletul presei

Nu uitaţi să ţineţi minte : în fiecare lună pe data de 10 apare, cumpăraţi, citiţi

„LAMA"

REVISTA PERSONALĂ DE SATIRĂ ŞI UMOR
a lui I. SCHECHTER

Cronici fanteziste, parodii, bîrfe, cancanuri, scandaluri, fotografii senzaţionale, caricaturi etc.

„LAMA" — revistă obraznică dar purgativă
„LAMA" taie în carne vie !

Se difuzează numai prin chioşcuri la preţul de 3 şekeli

SOŢII PASCAL «OPEREAZĂ» COPII CU AJUTORUL FILMULUI

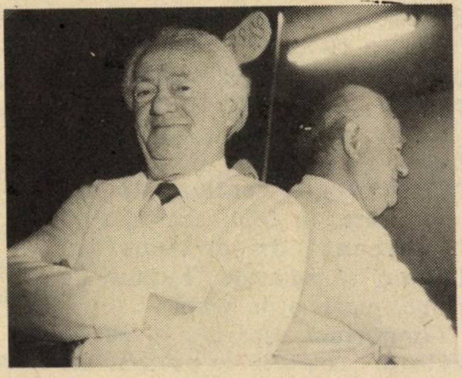

Michael Pascal

Nu există, probabil, domenii de activitate umană în care să se manifeste mai pregnant calităţile de sensibilitate unită cu luciditatea, atît de specifice spiritului evreiesc, ca psihologia, tărîmul psihicului uman. Nu întîmplător Freud şi atîţia alţii care au ilustrat şi ilustrează exemplar acest domeniu (mă gîndesc, bunăoară şi la Moreno, creatorul psihodramei, originar chiar de pe malurile Dîmboviţei) au fost şi sînt evrei.

Iar dintre subdomeniile în care s-au manifestat mai puternic aptitudinile şi capacităţile specific evreieşti de pe acest tărîm, cel al psihologiei şi psihoterapiei copilului se numără printre cele mai importante.

Originală ca obiectiv şi realizare este experienţa psihoterapeutică pe care o impune în lumea şcolii israeliene Michael Pascal, de felul lui din Bucureşti. In România regizor la Teatrul Armatei şi la Teatrul de stat din Braşov, apoi realizator preţuit al radioteleviziunii române, cu un şir de emisiuni-eveniment la activul său, Michael Pascal - sosit acum 12 ani în ţară - şi-a descoperit o nouă şi luminoasă vocaţie aici, pe pămîntul tuturor făgăduinţelor şi împlinirilor. Această vocaţie constă în psihoterapia prin mijloacele artei, mai exact, prin atragerea copilului la felurite activităţi artistice, îndeosebi pe încă nu îndeajuns defrişatul teren al participării copilului la crearea de spectacole teatrale şi cinematografice

Prima întrebare pe care mi-am pus-o şi eu, şi pe care, desigur, v-o veţi pune şi dumneavoastră: cu cine lucrează Michael Pascal, cine sînt "subiecţii" importantei lui acţiuni educative? Terenul său de acţiune îl constituie şcolile din Petach Tikva. Aici el este profesor de aşa numita "Kita tipulit", "clasă de tratament" pentru copii cu unele perturbări comportamentale (fie foarte turbulenţi, fie extrem de retraşi, de timizi!),

Cauzele perturbărilor amintite pot fi diferite: fie situaţii complexe de familie (familii dezbinate sau familii în care unul dintre părinţi se manifestă prin com portări violente), fie erori educative (uneori chiar din partea şcolii), fie pur şi simplu unele devieri temperamentale (revoltă infantilă împotriva unor constrîngeri etc.). "Fiecare copil este un caz aparte - spune Michael Pascal (a cărui soţie, Lucia Pascal, este şi ea, ca profesie şi vocaţie, psiholog şi care l-a ajutat în multe privinţe) - iar aceasta solicită o atenţie deosebită. De aceea, deoarece nu pot lucra cu fiecare în parte, i-am grupat după caracterul perturbărilor, însă mă străduiesc să nu lucrez, nici o dată, cu mai mult de trei-patru, pentru ca munca să fie pe deplin eficientă. Cel mai de seamă lucru este să-i faci pe toţi şi pe fiecare în parte să se antreneze în crearea «faptului de artă», fie el spectacol de marionete, fie, mai ales, film cu temă bine definită". Şi, într-adevăr, Michael Pascal îşi atrage "subiecţii" la toate fazele actului creator, de la un scenariu sau piesă pînă la interpretare şi apoi - nu mai puţin important, ba chiar, aş zice, cel mai important - pînă la discutarea, la dezbaterea, uneori foarte "încinsă", asupra spectacolului sau filmului, ceea ce permite o "defulare colectivă", atît la "creatori", cît şi la "spectatori", puşi să "conştientizeze" propriile deficienţe comportamentale, să se autocunoască şi, drept urmare nemijlocită, să se ţină sub autocontrol.

Am văzut cîteva din cele peste 20 de filme, realizate cu mijloace simple, dar eficiente, de acest pasionat şi de cei care i-au servit drept "colaboratori" şi, totodată, "subiecţi" pentru această metodă originală de psihoterapie. Unul dintre filme a luat şi un premiu internaţional ICEM în Olanda

Filmul se numeşte "Prieten la nevoie" şi în el e vorba, fireşte, de prietenie. Toată acţiunea se învîrteşte în jurul unui cal care dispare şi e găsit de un prieten al "eroului" - un puşti de vreo zece ani - căruia i-l şi înapoiază. Drept răsplată - şi, implicit, drept recunoaştere a propriului egoism anterior, cînd nu-şi lăsase prietenul să-l încalece - de data asta "eroul" îi oferă el însuşi o... partidă de călărie. Marea greutate - pe care Michael ►

Pascal şi colaboratorii săi au învins-o cu brio - era faptul că una din condiţiile concursului constă în factura filmului, în care nu trebuie să se scoată nici o vorbă. Un alt film "antiviolent", realizat de doi copii care, în felul acesta, s-au "vindecat" de comportări brutale, se numeşte "Picături de sînge, picături de viaţă".

Important este că, în aceste filme, copiii exprimă, cu propriile lor cuvinte, experienţa de viaţă, atitudinea şi sentimentele faţă de probleme acute legate de dispariţia unui om drag din jurul lor, divorţul părinţilor, singurătate, libertate şi constrîngere în educaţie etc.

...Foarte probabil, chiar în clipa aceasta, în micul studio, aflat la familia Pascal acasă, se naşte un nou film, care va aduce, - cine ştie? - liniştea lăuntrică în sufletul zdruncinat al unui copil,

AVIGDOR ben AVRAHAM

redege

Scriitorul israelian de limbă germană Meir Ferber, prozator şi dramaturg, a fost invitat recent în R.D.G. (ţară dogmatică, a nu se confunda cu refege), pentru întîlniri cu confraţii de prin partea locului şi pentru a ţine cîteva conferinţe despre scrisul de la Ierusalim.

Ce caută el la rubrica ,,NOI'', dedicată cum ştim, întîmplărilor din tribul nostru valah?

Caută el ceva fiindcă, de îndată ca am văzut ştirea în gazete, imaginaţia noastră năzdrăvană l-a zărit pe regretatul nostru Ludovic Bruckstein (ca să nu pomenim de condeieri în viaţă), invitat în Maramureşul pe care l-a cîntat pînă la moarte şi la Bucureşti, urcat pe scena T.E.S.-ului şi vorbind simplu, molcom despre strădaniile pe limba maternă ale autorilor de cărţi din Israel.

Ar fi fost, şi ar fi un lucru atît de firesc - Doamne! - ca scriitorii, uniţi de magica limbă, să se întîlnească peste graniţi şi să vorbească de-ale lor.

Ar trebui pentru aceasta numai o minte luminată universal şi o bună voinţă.

M. Rafael

etc.

*** *Miss Carpaţi"* -aşa a denumit cotidianul ebraic ,,Hadaşot'' concursul pentru alegerea „reginei frumuseţii" din aliaua noastră. De menţionat că deputaţi ca Miha Hariş (,,român'' de origine) şi Avraham Catz-Oz au fost alături de frumoasele (şi mai puţin frumoasele...) pe care le vedeţi în poză, la emoţiile prin care au trecut... Ne aflam (să nu uităm) în campanie electorală.

*** *Prăjiturile* româneşti au devenit faimoase printre israelieni şi nu numai printre ei. Zubin Mehta e un client „kavua" al cofetăriei „London" din cauza „jofrelor" pe semne. Fotografia alăturată îi prezintă pe Itzhak Şamir şi primarul Şlomo Lahat, într-o discuţie aprinsă. Despre prăjituri? Sau (poate) despre politica la zi!?! În orice caz, ei au fost „surprinşi" la London.

*** *Iehezkel Scheffer* a fost pînă de curînd, unul dintre cei mai puternici oameni din ţară, în stare să paralizeze la un semn al lui toată economia israeliană. Ca preşedinte al comitetelor sindicale din cadrul Societăţii de telefoane, Iehekzel Scheffer (originar din aliaua noastră şi stăpîn pe limba română) a deţinut acest post vreme de 20 de ani, cedîndu-l unui „marocan", prieten de-al lui, Moşe Cohen, poreclit „Cico". Scheffer a primit funcţia de director al filialei „Bezek" din Aşdod. Localnicii în nevoie, i se pot adresa în româneşte.

TRICY ABRAMOVICI

***O *bună* idee şi un succes autentic de public şi stimă critică: aşa vom defini coproducţia româno-israeliană „Hasie di Isoime" (după piesa lui Gordin, veche de 81 de ani şi mereu vie), în adaptarea şi regia lui Carol Feldman. Colaborarea bucureştenilor de la „T.E.S.", Tricy Abramovici şi Bebe Bercovici, cu actorii idişişti ai locului, s-a dovedit fructuoasă. „Fără îndoială - scrie S. Avni în cronica sa dramatică din ‚Viaţa noastră' - Tricy Abramovici este foarte talentată. Deşi rolul este dificil pentru un actor modern, ea a exprimat cu căldură, cu patos şi cu umor diversele faţete ale personajului, fără să alunece nici o clipă în melodrama ieftină...

De altfel, toţi actorii şi-au făcut pe deplin datoria, excelînd în rolurile lor. Poate că merită o menţiune specială Avraham Neimark - interpretul tatălui Hasiei, un evreu de la ţară, simplu şi uman. Actorul are capacitatea de a transmite drama personajului său cu fineţe şi cu o mare economie de mijloace.

Carol Feldman, care semnează regia şi a operat anumite schimbări în piesă, a realizat un spectacol la un nivel artistic serios, profesionist, comparabil cu cele mai preţioase montări ale teatrului realist din zilele noastre.

Merită a fi menţionate, de asemenea costumele şi decorurile, realizate în România, precum şi excelentele interludii muzicale."

*** Cum a ajuns *Nancy Brandes* în turneu în U.S.A.? Simplu, dacă se poate spune astfel... Cîntăreţul Iehoram Gaon, aflîndu-se în turneu la Los Angeles, a rămas în pană de acompaniator. A apelat telefonic la talentatul Nancy Brandes, care a răspuns afirmativ. Numai că el nu avusese paşaportul pregătit şi nici viza de intrare. Şi ce facem în atari împrejurări? Acţionăm protecţiile şi... reuşim! Exact cîteva ceasuri înainte de a-şi lua zborul, Nancy primeşte un telefon. De astă dată, din Paris. Un producător de filme francez, de origine evreiască, i-a cerut urgent să scrie muzica la una din peliculele în pregătire. Din nou, Nancy a răspuns politicos: „Da!"

*** *Cuplul* Şlomo Bar-Aba şi Moni Moşunov e cunoscut încă din programele T.V. pentru copii şi tineret „Ze-u-ze". Ei s-au întîlnit şi pe platourile de filmare, iar acum pregătesc împreună, un show de satiră şi humor, cu care vor apare pe scenele din ţară. Moni Moşunov provine dintr-o familie de „bulgari" din Yaffo, dar nu-l poţi „vinde" pe româneşte, căci actriţa Sandra Sade, nevastă-sa are grijă de asta...

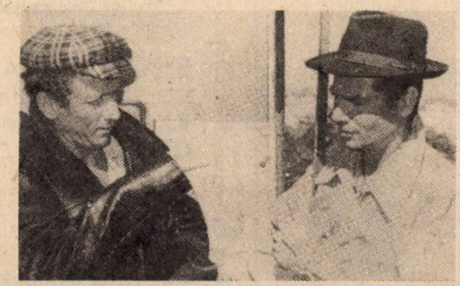

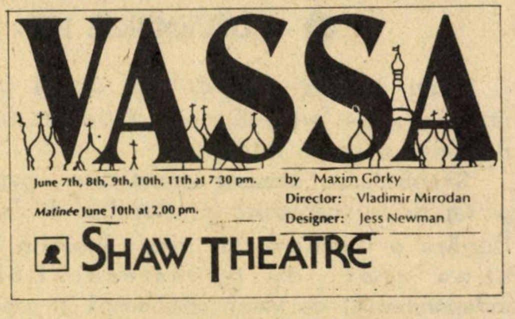

***Trei *noi* spectacole ale regizorului Vladimir Mirodan, pe scenele Londrei. La „Drama Center" : „Duşmanii" de Maxim Gorky. Decorul: M. Hoeschen şi Jenny Jones. La „The Barn Theatre", piesa lui Brecht „Opera de trei parale" cu studenţii institutului „Rose Bruford". Iar la „Show Theatre", un spectacol, tot Gorkian, cu „Vassa" (decor: Jess Newman). Despre această producţie, criticul Gerard Werson, de la revista „The Stage" scrie că direcţia de scenă a reuşit să creeze un univers supra-apăsător, o întunecată casă bogată, care-i ţine, ca pe nişte prizonieri, pe cei care locuiesc într-însa. Ai senzaţia, notează el, că „publicul priveşte o fotografie sepia încărcată de tragism".

*** *Punct.* Un număr nou - al 3-lea - al micii reviste *Punct*, iniţiată şi redactată de Solo Juster şi cuprinzînd scrierile citite în cadrul cenaclului literar de suflet de la domiciliul poetului. De data asta paginile trase modest la xerox, ca o revistă de şcolari adulţi entuziaşti, sînt axate pe-un colegial omagiu adus unuia dintre fidelii cenaclului: regretatul Ludovic Bruckstein. Semnează: Adrian Zahareanu, Eugen Campus, Zeev Ben Chaim, Andrei Fischof, Getta Berghof, Mariana Juster, Maria Găitan, J. Coman...

BEN IAACOV-ZWI
(în colaborare cu M. RAFAEL)

● 1 DECEMBRIE 1918

S-au împlinit 70 de ani de la proclamarea istorică, de adîncă semnificaţie naţională, a României unite şi întregite.

Sărbătoarea aceasta constituie pentru noi un prilej de a transmite prietenilor de la Carpaţi şi Dunăre o felicitare din inimi, însoţită de cele mai bune urări de bunăstare, libertate şi independenţă, de viaţă omenească şi creatoare.

Sîntem încredinţaţi că, la rîndu-le, spiritele luminate ale României înţeleg - sub semnul solidarităţii interumane - năzuinţa firească a Israelului de a trăi pe pămîntul strămoşilor, întreg, în pace şi linişte, fără ţevi duşmane de tun îndreptate asupra caselor noastre şi fără încercări de a sfîrteca frontierele, la mese verzi, cu creionul pe harta neamului.

La Marea Adunare de la Alba Iulia, 1 Decembrie 1918

Întîlnirea mult comentată, de la Arad, dintre preşedintele N. Ceauşescu şi premierul maghiar Karoly Grosz.

A fost aplanat, cu prilejul acestei strîngeri de mîini (cordială, sinceră...) neaşteptatul astăzi, uimitorul conflict româno-maghiar?

Nu. Nicidecum. Conflictul - care izvorăşte de fapt dintr-o prea sîngeroasă istorie a Ardealului - este viu, dramatic şi cu finalul învăluit în mistere.

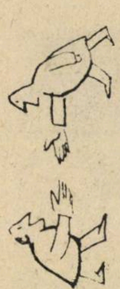

SURSE DE SĂNĂTATE ŞI TRATAMENTE ORIGINALE IN

ROMÂNIA

●

* ÎNCEPÎND DE LA 16 SEPTEMBRIE 1988, ȚARIFE REDUSE!
* 18 zile de tratament incluzînd două mese pe zi, cazare in hotel categoria I, transfer de la Bucureşti in staţiune şi retur.
* Rezultate medicale excelente în tratarea bolilor:
  - Reumatice — la FELIX şi HERCULANE tarif de la 503$ — acum de la **404 $**
  - cardio-vasculare şi de circulaţie la COVASNA, VATRA DORNEI, TUŞNAD, tarif de la 436 $ acum de la **351 $**
  - Digestive şi de rinichi — la CĂLIMĂNEŞTI, GOVORA, OLĂNEŞTI, tarif de la 370 $ — acum de la **298 $**
  - Respiratorii (astmă) — la SLĂNIC MOLDOVA, tarif de la 409 $ — acum de la **330 $**
  - Ginecologice — la SOVATA, tarif de la 503 $ — acum de la **404 $**

NUMAI IN ROMÂNIA

- Tratamente Gerovital şi Aslavital pentru întîrzierea simptomelor de îmbătrînire.
- Peli Amar — reumatisme degenerative şi cronice
- Ulcosilvanil — ulcer gastro-duodenal
- Boicil—miocardiopatii, hipertensiune fazele 1 şi 2, ateroscleroze, dureri de cap.

OFERTĂ SPECIALĂ! începînd cu 1 octombrie 1988, la tariful pentru un loc în cameră dublă, obţineţi cameră single!

Pentru rezervări adresaţi-vă agentului de voiaj preferat

Taxa de călătorie în România 50% REDUSĂ

●

BIROUL ROMÂN DE INFORMAŢII TURISTICE,
Str. Ben Yehuda 1, Tel Aviv 69181, Telefon 663536.
VĂ ROG SĂ-MI TRIMITEŢI INFORMAŢII DESPRE CĂLĂTORIILE DE TRATAMENT ÎN ROMÂNIA.

NUMELE . . . .

ADRESA . . . .

CINE SE TEME DE GIGI FLORIAN?

G. (= Gigi) Florian, locuitor al orașului Haifa, a fost în anii 50 - 60 unul dintre gazetarii sportivi de frunte ai României.

El este un cetățean jovial, gurmand, amator de șuete (interminabile) și, mai presus de orice, fidel 100% în materie de prieteni. În plus, e o natură pașnică, incapabil de a pune bombe pe Calea Victoriei, la Capșa sau la teatrul Savoy.

Dar, cu prilejul vizitei sale recente la București, ceva l-a uimit, turburat sufletește și întristat foarte.

Și l-a făcut să se întrebe (împreună cu noi): cine se teme de Gigi Florian?

Prin București trec destul de des. Și în toamna '88 am fost. Ca de fiecare dată (aproape) m-am întîlnit cu foști colegi, cu care, depănînd de-andoaselea uzatul film al apusei tinereți mai îndrugăm verzi și uscate. Am reținut o sugestie a lor: să văd noile construcții din zona Căii Rahovei - cartierul trecutului meu bucureștean. Tricotajul dintre trecut și actual merita. Un amic s-a oferit ca a doua zi, Duminică, să-mi fie ghid de peregrinare.

Cam trei ore am hoinărit. Plimbare interesantă. Deosebit de interesantă. Către prînz, terminînd plimbarea, am început să suim Calea Victoriei. Zi de toamnă frumoasă cu oameni care se plimbă în sus și-n jos. Am mai făcut cîțiva pași peste drum de Palatul telefoanelor, cînd prietenul meu îmi zice:

- Ia te uită cine ne-a văzut! prietenul tău; e cu fiică-sa.

(Spre noi venea agale un fost coleg. În primii săi pași în meserie l-am cam pistonat. Apoi am lucrat împreună; nu numai în același loc, ci împreună. Cînd nu am lucrat în același loc, am continuat să colaborăm mulți ani, să ne vedem.

Drumurile noastre apoi s-au bifurcat: kilometrajul meu fiind mai consistent. Cînd în urmă cu vreo douăzeci de ani a fost trimis în Israel, m-a căutat găsindu-ne cu o bere în față la o cafenea tel-aviviană. De atunci, nu ne-am mai văzut).

Mi-a făcut sinceră plăcere să-l revăd, să-i cunosc fata. Zîmbind, m-am îndreptat spre ei.

- Ce faci? Ne cunoaștem? Nu?

Răspunsul a venit prompt și rapid ca zvîcnirea unui pește spadă:

- Bună ziua! Privirea identică și la fel cu a simpaticului peștișor de mai sus, era îndreptată spre luminoasele secole viitoare.

- Hei! Mi-am exprimat sincera surprindere.

- Bună ziua! De data aceasta binețea era conjugată cu o privire sticloasă care nu prea semăna cu cele din afișele turistice ce ne îmbie să vizităm țara.

O subtilă fentă cu care m-a ocolit a pus capăt călduroasei revederi. Cu fata de braț a luat-o în sus pe Calea Victoriei. Îmi închipui că i-a explicat fetei sale amănuntele comportării sale principiale și fără compromis cu care trebuie tratați veneticii.

- Ia-te uită, soro! mi-am zis în sinea-mi. Imediat însă m-a cuprins o profundă milă. Nu față de el, ci față de mine însumi: de viața mea stearpă și ratată, căci dacă în loc de mine vechiul meu amic ar fi întîlnit un alt străin - să zicem: Marcos, Le Pen, Kadafi, Pinochet, Homeini sau Carlos, cu cîtă nestăvilită bucurie și exaltat entuziasm i-ar fi îmbrățișat tremurînd de fericire ca o piftie în vagonul-restaurant. Așa e el, îi plac grozav celebritățile de orice natură, de orice calibru - adică cei care și-au pierdut prenumele de mult, limitîndu-se la nume. Pe cînd eu ce eram? Un praf. Un gunoi. Un ratat.

Să fi avut darul scrisului aș fi putut extrage din duminicala întîlnire de pe Calea Victoriei vis a vis de „Telefoane" o schiță plină de miez, generatoare de reflecții. Dar nu am acest har. Poate cu o ocazie să-i pasez subiectul unui talentat profesionist care-și împrăștie creațiile prin diverse publicații, dar mai cu seamă la Televiziunea Română, unde cu o sensibilă gingășie și profundă înțelegere a multiplelor fațete ale sufletului, interpretează legăturile umane care nu au nici în clin, nici în mînecă cu prime, avansări, deplasări interesante. Dacă vreodată mă va pocni deosebita șansă ca Tudor Vornicu să mai vorbească cu mine, îi voi povesti întîmplarea de pe Calea Victoriei, vis-a vis de „Telefoane".

G. FLORIAN

Ana Blandiana

■ ANA BLANDIANA

O VEDETĂ DE PE STRADA MEA

Aşa cum arătasem în nr. trecut, ultimul volum de versuri pentru copii al cunoscutei poete Ana Blandiana (**„Întîmplări pe strada mea"**; Ed. Ion Creangă) a fost retras, cu zgomot, din librării. Motivul: o poezie consacrată lui **„Arpagic"**, pisoiul - real! - al scriitoarei şi al soţului ei, reporterul Romulus Rusan.

Sîntem informaţi că Ana Blandiana a protestat energic, printr-un memoriu, împotriva deciziei, susţinînd că interzicerea cărţii se datorează obtuzităţii unor activişti culturali, specializaţi în găsirea de „pile şi insinuări". Pasionaţi - ca tot omul de carte - de „cazul" Blandiana, mai mulţi cititori ne-au rugat să publicăm versurile în cauză: Iată-le:

Înainte de a merge mai departe
Trebuie să deschid o paranteză
(Adică un capitol din carte
Sau din poveste)
Despre cineva care nu este
Nici maidanez, nici maidaneză.

De fapt, în cazul lui,
Epitetele nu explică nimic,
Mai bine să vă spui
Că este vorba de Arpagic.

Şi cînd am spus **Arpagic**
Cred că e suficient
Ca să nu mai explic
Şi să ştiţi pe moment

Cine este acest personaj,
Pe care-mi permit
Să-l numesc cel mai vestit
Motan din oraş.
Căruia i
S-au scris poezii
Şi i s-au făcut portrete,
Aşa cum se obişnuieşte printre vedete;

Despre care, pe lîngă toate,
S-au făcut şi desene animate
Palpitante şi pline de umor
Date la televizor.

Ei bine, după toate aceste succese
De necontestat
Şi de necrezut,
Arpagic, cum era şi de aşteptat,
S-a cam încrezut.

Dar nici nu e de mirare:
Cînd iese la plimbare
Toată strada emoţionată
Se îmbulzeşte să-l vadă;

Ferestrele se dau de perete,
Copiii uită de caiete,
Crengile se apleacă peste gard,
E o aglomeraţie ca pe bulevard,

Maşinile sînt obligate
Să încetinească,
I se aruncă ocheade
În manieră pisicească,

I se dau flori,
Pîine cu sare,
Cîte-o scrisoare
În plic
Şi toată lumea strigă
«Arpagic!»

El înaintează important şi hai-hui,
Dă un sfat, ascultă un protest mai sonor
(Ca acela al unei cloşte cu pui
Împotriva unui motan vînător),

Distribuie zîmbete, strîngeri de labă,
Cîte o amendă

Sau, mai degrabă,
Admonestare
Şi toată lumea e atentă
Şi recunoscătoare.

Ba se suspendă
(să vezi şi să nu crezi)
Pînă şi luptele dintre maidaneze şi maidanezi!
Şi (culme a culmilor) mi s-a relatat
Că un şoricel,
Care-aştepta să fie înşfăcat
De Domnia-Sa,

Scîncea subţirel
Printre suspine:
«Ce cinste pentru mine
Să mă înghită chiar El!»

În această situaţie năzdrăvană
Mi se pare normal
Că Arpagic nu-şi mai încape în blană
Şi se crede fenomenal.

Încît chiar mă mir, în consecinţă,
Că mai răspunde cînd îl chem
(Oferindu-i, bineînţeles, drept recunoştinţă,
Un poem!).

Probabil că în firea
Lui de celebritate
Ajunsă la apogeu
Mai răzbate,
Cîtodată,
Cu greu,
Ca o erată,
Amintirea
Că e personajul meu...

Aurel Weisler
TEL: 242331
ARANJAMENTE TURISTICE IN TOATA LUMEA •
ITS
TRAVEL and TOURS
Frishman 9, Tel Aviv

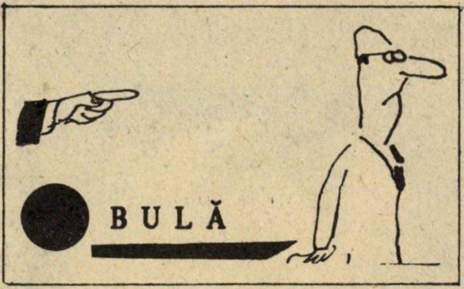

La şcoală. Lecţie de geografie. Profesoara îl întreabă pe Bulă:

- Dă-mi un exemplu de ţară producătoare de zahăr.

Bulă: Zahara.

Profesoara: Da' ce-ţi veni Bulă? Acolo e numai praf.

Bulă: Da' ce, au am spus că-i cubic?

Înainte de a se duce la culcare, Bulă îşi face un nod la batistă.

- De ce faci asta? îl întrebă mama lui?

- Ca să nu uit să mă trezesc mîine dimineaţă.

Bulă cu frăţiorul său Buţă sînt în camera lor, la primul etaj. Îngrijorată că nu aude nici un zgomot şi bănuind că au făcut vreo poznă, mama le strigă de jos:

- Bulă, ce faceţi acolo?
- Nimic, mamă.
- Şi Buţă?
- Mă ajută.

În clasă, elevii vorbesc între ei, în timpul lecţiei.

- Cine a vorbit? întreabă profesoara.

- Eu, tovarăşă, răspunde Bulă, dar n-am spus nimic.

Tatăl lui Bulă se întoarce îngrijorat de la doctor:

- Oculistul mi-a spus că am un ochi care nu e la fel cu celălalt.

- Care? întreabă Bulă.

Graur: nu şi-a închipuit că...

UN DREPT ÎNTRE CEI DREPŢI:

AL. GRAUR

Rosen: Graur a fost un bun evreu

Aşa cum arătasem în nr. nostru trecut, ştirea despre înmormîntarea acad. Al. Graur într-un cimitir neevreiesc a provocat (paralel cu numeroase comentarii şi reflexii în rîndurile cititorilor) o adevărată furtună la Comunitatea Evreilor din Bucureşti.

Şi aceasta, nu din cauză că informaţia ar fi fost inexactă (faptul relatat în Minimum corespunde realităţii), ci datorită presupunerilor fireşti şi inevitabile legate de faptul respectiv.

Dorind să pună lucrurile la punct, Şef Rabinul Dr. Moses Rosen ne-a trimis două texte în marginea acestui dramatic caz:

1) O scrisoare adresată revistei Minimum;

2) Extrase dintr-un memoriu (de uz intern...) adresat de dr. Moses Rosen unei „autorităţi superioare" din România. Nu ni se spune nicăieri care este numele acestei autorităţi, dar avem toate temeiurile să credem că este vorba de-un for important, competent în domeniul problemelor de ordin religios.

DOMNULE DIRECTOR,

Graur - Evreul demn, cu chipa pe cap; Graur, academicianul care şi-a afirmat de cînd l-am cunoscut (adică de douăzeci de ani încoace) apartenenţa naţională şi religioasă evreiască, într-un chip care ar putea fi o pildă pentru mulţi; Graur, cel care era nelipsit la toate ocaziile solemne (da, aşa cum scrieţi, la toate sederurile de Pesah) şi la toate chemările obştii; Graur va rămîne o figură luminoasă în istoria judaismului român.

Mă simt deci dator să protestez împotriva „strecurării" în articolul dumneavoastră a unei insinuări precum că „se pare că lingvistul se convertise la religia creştină, în anii războiului". Nimeni, dar absolut nimeni, nici măcar soţia lui, n-a îndrăznit s-o afirme. Dimpotrivă. Doamna Graur ne-a declarat că a fost întotdeauna un bun evreu şi chiar Doamna a insistat pe lîngă mine să aprob trecerea ei la judaism.

Lăsaţi glumele la o parte cînd e vorba de memoria sfîntă a unui Om care, în ochii noştri şi-a cîştigat veneraţia tocmai pentru modul cum îşi manifesta judaismul.

De ce i s-a profanat m emoria, călcîndu-i-se voinţa şi fiind înmormîntat în altă parte decît în cimitirul evreiesc?

Mă văd obligat să vă trimit fragmente din memoriul pe care l-am adresat unui înalt for, cînd Graur era în agonie. Am luptat din răsputeri şi Graur şi-a prelungit agonia care a durat vreo două săptămîni. Parcă aştepta bietul să i se facă dreptate, înainte de a-şi da sufletul.

Din păcate, Doamna Graur a „învins”. A lansa însă, după moarte, zvonuri de natura celor apărute în revista dvs. înseamnă a căuta o „justificare” a nelegiuirii comise. Conştiinţa nu-mi permite să accept şi acest afront adus memoriei Evreului între Evrei Alexandru Graur.

În Gan Eden să se odihnească şi binecuvîntată să-i fie memoria.

Cu stimă,
ŞEF RABIN DR. MOSES ROSEN

●

Anexe: Extras din memoriul nr.823 din 1.VI.1988.

FEDERAŢIA COMUNITĂŢILOR EVREIEŞTI DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
CANCELARIA ŞEF RABINULUI

În ziua de marţi 31 Mai 1988, Doamna Graur, soţia academicianului Graur, s-a prezentat la cancelaria noastră şi în prezenţa Domnului Ing. Th. Blumenfeld, Preşedintele Comunităţii Evreilor din Bucureşti, ne-a declarat textual:

„Vă dau o declaraţie în scris prin care cer ca soţul meu să fie înmormîntat la cimitirul evreiesc. El a fost evreu credincios şi a dorit acest lucru.

Condiţionez această declaraţie cu două cereri: a) să-mi daţi o casă; b) să-mi plătiţi o călătorie în străinătate”.

De necrezut şi de necalificat dar ceea ce am redat mai sus este perfect exact.

Am refuzat acest şantaj.

Academicianul Graur a fost un devotat şi credincios fruntaş al comunităţii noastre.

El a luat parte, în mod permanent, la mai toate praznuirile noastre, la serviciile divine din Templul Coral din Bucureşti, la mesele noastre tradiţionale de sărbători, a rostit cuvîntări la diferitele noastre reuniuni, a fost sărbătorit de noi la împlinirea vîrstei de 80 de ani, cît şi la 85 de ani (vezi colecţia Revistei Cultului Mozaic), întodeauna şi-a pus pe cap „chipa” tradiţională şi fără ostentaţie, dar cu demnitate şi-a afirmat apartenenţa naţională şi religioasă.

A fost prezentat de noi înaltelor personalităţi evreieşti care ne-au vizitat (M. Beghin, Golda Meir, Itzhak Şamir, Şimon Peres, etc.) şi este considerat de întreaga lume evreiască drept unul din cei mai prestigioşi conducători ai judaismului din România.

În repetate rînduri m-a rugat să am grijă să fie înmormîntat la Cimitirul Filantropia din Bucureşti.

Apelez să nu se îngăduie ca obştea noastră să fie supusă şantajului acestei femei. La stăruinţa ei, Graur şi dînsa au fost invitaţi ca oaspeţi de onoare în Israel şi s-au organizat acolo numeroase manifestări în cinstea sa. La stăruinţa ei, noi i-am ajutat ani de-a rîndul acordîndu-le zilnic masa rituală la domiciliu, masă trimisă de Restaurantul nostru ritual. Ea a avut lipsa de demnitate de a ne cere să-i dăruim şi îmbrăcăminte. Deşi ştiam că pensia lui îi acoperă nevoile şi că e o jignire ceea ce cerea soţia sa, am acordat cu discreţie această îmbrăcăminte. Iar acum, Graur nu mai e evreu?

Îmi fac datoria de a atrage atenţia că, fiind vorba de o personalitate stimată şi iubită în rîndurile poporului evreu de pretutindeni, siluirea voinţei sale exprimate în public ar produce o situaţie delicată.

Rugăm de a se lua măsura ca Alexandru Graur să fie înmormîntat la Cimitirul Filantropia unde i se va da cinstirea cuvenită.

Cu distinsă consideraţie,
DR. MOSES ROSEN
ŞEF RABINUL CULTULUI MOZAIC

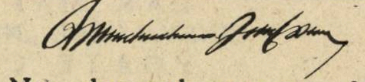

Nu, domnule avocat, Meir Tzur,

NU, NU MI-E RUŞINE

Citind „opinia” dumneavoastră, oglindită în articolul „*Scînteia* nu este un blazon de nobleţe” publicat în revista „M” nr.19, pag.20, mă simt îndemnat să-mi exprim părerea, cu privire la cele scrise, ţinînd seama, în mod deosebit, de „şocul” pe care l-aţi avut.

Fac parte din categoria acelor „neruşinaţi”, cum îi numiţi dumneavoastră, care au studiat şi şi-au însuşit ideologia marxistă. Numai că, doar, în parte, sînt un produs al „Scînteii”: prin citirea ziarului.

Mi-am însuşit doctrina marxistă, prin studiul operelor clasice în domeniul respectiv.

Vă mărturisesc că, nu numai că nu-mi este ruşine pentru „crima” de a fi studiat şi însuşit doctrina marxistă, dar sînt şi mîndru de cunoştinţele acumulate în domeniile filozofiei, economiei, sociologiei, prin aceste studii. Aceste cunoştinţe mi-au fost folositoare, chiar în exercitarea profesiunii.

Prin însuşirea filozofiei materialismului dialectic, care este baza doctrinei comuniste, am ştiut cum să creez condiţiunile obiective ale unor susţineri mai convingătoare şi să prevăd, într-o mare măsură, eventuala replică a adversarului în proces.

ABA CAPELOVICI, jurist,
Ramat Eliahu

ACUMA ŞTIM CINE ESTE NOUL PREŞEDINTE AL STATELOR UNITE; ŞI CINE NU E.
DAR MAI EXISTĂ CINEVA CARE „NU E".
POATE CEL MAI IMPORTANT DINTRE TOŢI:

■ H. FOSHA

NEW YORK

NEPREŞEDINTELE LEE IACCOCA

Una din expresiile favorite ale celor de prin partea locului e afirmaţia că „orice băiat american poate deveni într-o zi preşedintele Statelor Unite" („şi orice fată", au adăugat noile realităţi politice).

Dar dintre toţi „băieţii americani" nepoliticieni, unul s-a apropiat cel mai mult de această posibilitate şi a refuzat-o! Respectivul este Lee Iaccoca, omul care nu numai că a salvat de la faliment uzinele „Chrysler", dar le-a redat strălucirea de odinioară (şi chiar ceva în plus!). Multiplele sale calităţi au făcut ca numeroase organizaţii muncitoreşti să-i solicite candidatura la preşedenţia Statelor Unite; aşişderea, organizaţii ale diferitelor straturi ale populaţiei, reprezentînd italienii (bineînţeles), negrii, evreii. Fără voia lui, s-au tipărit şi răspîndit insigne cu inscripţia „pentru Iaccoca în '88". Fără să-l consulte, organizaţii ale partidului republican l-au trecut drept candidat al lor, acţiuni aidoma fiind iniţiate de organizaţii ale partidului democrat.

Degeaba. Aşa cum arată în volumul „Talking straight" (Vorbind pe şleau) Iaccoca a refuzat onoarea şi posibilitatea. Nu că nu s-ar fi simţit în stare să îndeplinească funcţia de preşedinte al ţării. O spune clar în carte: „Dacă un actor (Ronald Reagan, nota autorului) şi un fermier (Jimmy Carter, n.a.) au putut îndeplini funcţia, atunci oricine poate corespunde".

Dar să lăsăm puţin politica de o parte şi să ne ocupăm de cartea propriu zisă. Cum s-a născut? Ca un răspuns la cele 71412 scrisori în 18 limbi, de la sanscrită la portugheză, pe care Lee Iaccoca le-a primit de la peste 6 milioane de cititori (care îi scriseseră în legătură cu prima sa carte autobiografică... un „best seller"). Neputînd răspunde personal nici celuia ce i-a cerut să vină să-i dirijeze orchestra de dans „Pătlăgelele fierbinţi" din Denver, nici băiatului din kibuţul Palmah Tzova (Israel) care l-a invitat să vină să petreacă o săptămînă împreună cu el, nici numeroaselor femei care (în ciuda faptului că el posedă nasul cel mai caricaturizabil din America *) i-au făcut propuneri mai mult decît ispititoare, "chairman"-ul lui „Chrysler" s-a decis să răspundă tuturor scriind o nouă carte. Şi cartea respectivă „Vorbind pe şleau" s-a instalat imediat în lista „best-seller"-urilor.

Dar chiar dacă nu a vrut să devină preşedinte Iaccoca este preocupat de problemele ţării sale, de ceea ce trebuie făcut ca America să-şi recîştige poziţia de leader al lumii civilizate. Însă – spre deosebire de politicienii profesionişti care trec realizările ţării în contul partidului lor şi lipsurile în contul partidului advers, Iaccoca pune punctul pe i, scriind textual: „Privesc împrejurul meu şi văd conducători ai Wall Streetului puşi în cătuşe. Examinez venitul naţional şi văd că deficitul e atît de mare că nu sînt în stare să-i număr zero-urile. Văd cum guvernul plăteşte fermierilor să nu-şi cultive pămînturile în timp ce cei lipsiţi de-un acoperiş vagabondează înfometaţi pe străzi. Ceva este putred, şi asta nu în Danemarca".

Faptul că nu a vrut să fie candidat la preşedenţie, nu-l împiedică pe Iaccoca să arate cum ar fi rezolvat problemele dacă ar fi fost preşedinte.

Programul lui: În primul rînd, reducerea cursei nucleare. În al doilea rînd, crearea de slujbe. În capitolul respectiv îi ▶

*) Alţi laureaţi ai titlului „cea mai caricaturabilă trăsătură", titlu acordat de membrii „Societăţii Caricaturiştilor Americani", sînt, după cum scrie Iaccoca: cîntăreaţa Diana Ross (la „categoria" sprîncene, cîntăreaţa de operă Beverly Sill (buze), Jane Fonda (bărbie) şi Linda Evans (din Dinasty, la categoria păr!)

enumeră pe „membrii cabinetului" său. Scrie că şi-ar lua drept consilieri pe toţi preşedinţii care l-au precedat (Nixon, Ford, Carter, Reagan); că ar cere Japoniei şi Germaniei de Vest să contribuie mai mult la propria lor apărare; că ar ţine o conferinţă de presă în prima zi a fiecărei luni şi că s-ar întîlni cu Gorbaciov de două ori pe an. Lee Iaccoca scrie textual:

„Singura soluţie pentru a readuce această ţară pe calea dreaptă este să ne reîntoarcem la bătrînescul bun-simţ; trebuie să începem cu elementele de bază: cum ne creştem copiii, cum avem grijă de bolnavii noştri şi de oamenii fără adăpost. Să revenim la ceea ce credem cu adevărat".

Chiar dacă în carte Iaccoca se ia el însuşi de multe ori peste picior (cuiva care-i spune că e *erou* el îi replică un *„erou italian"* făcînd un calambur, pentru că în americana de toate zilele „erou" şi... „sandviş" sînt omonime!) Iaccoca *ştie că America ştie că* el reprezintă o mare valoare pentru ţară.

El ştie că americanii i-au dat un vot de încredere, cînd la apelul lui pentru fonduri pentru restaurarea „Statuii Libertăţii" i-au trimis zeci de milioane de dolari peste suma prevăzută iniţial. Deci e bine să ţinem seama că şi peste 4 ani va fi mai tînăr decît fusese Ronald Reagan în momentul în care a devenit preşedintele Statelor Unite. Şi că, cum scrie în carte, nu are de gînd să stea toată viaţa la Chrysler...

PRINŢUL CHARLES: Teamă mi-e că se va nărui.

LONDRA

O ZI DIN VIAŢA PRINŢULUI Charles

A împlinit 40 de ani şi într-o zi va fi regele Angliei

...Şi fiindcă tot discutăm de la o vreme, cu patimă, despre şi uneori numai despre chipul conducătorilor noştri, hai să vedem o clipă, cum trăieşte, cum gîndeşte şi cum lucrează, un conducător de mîine dintr-o ţară numită Marea Britanie.

Ora 6

Charles şi Diana părăsesc patul cu baldachin care tronează în dormitorul lor, la primul etaj al palatului Kensington. Dormitorul e flancat de două băi şi două camere de toaletă. În timp ce se bărbiereşte, prinţul Charles ascultă buletinul de ştiri BBC-Radio 4. Uneori parvine pînă la el larma copiilor săi, William, de 6 ani şi Harry, de 4 ani, pe care bona lor, Ruth Wallace îi îmbracă în apartamentul lor de la etajul superior.

Moştenitorul tronului se îmbracă singur, fără ajutorul valetului, care neavînd acces în camera conjugală, i-a pregătit costumul din vreme. Astăzi prinţul îmbracă un costum gris, cămaşă albă, cravată de mătase bej, batistă asortată şi pantofi negri, de comandă. Gust tradiţional, eleganţă discretă.

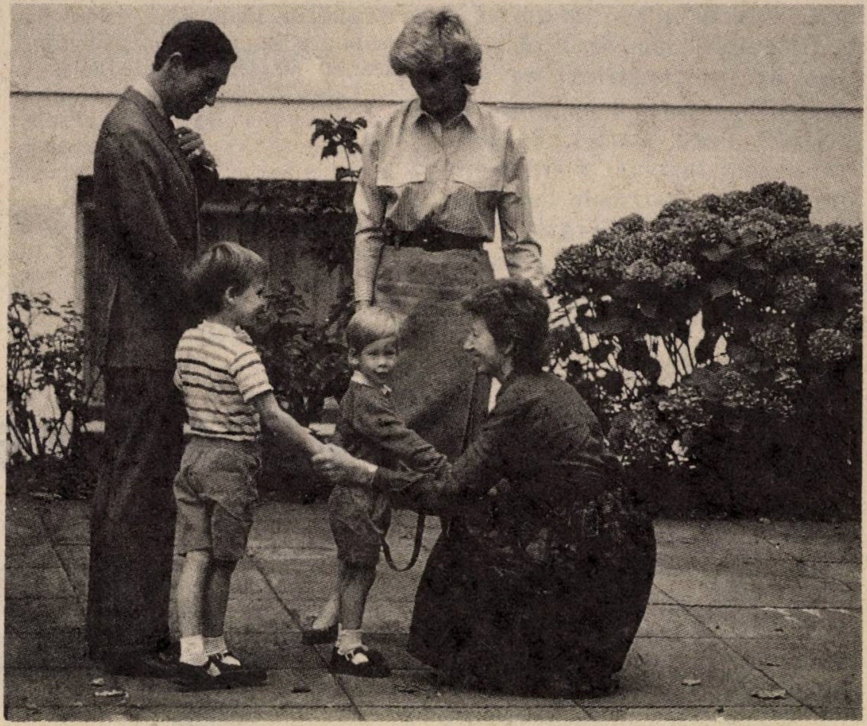

Familia princiară: doi viitori regi

Ora 7.30.

„„*Good morning, your Royal Highness*", "*Good morning Madam*", *Good morning Harold*". Înclinînd capul, majordomul Harold Brown serveşte breakfastul în sufrageria mică. Muesli, iaurt, fructe, toasturi, marmeladă, ceai, niciodată cafea. Micul dejun e singura masă substanţială a perechii princiare. Copiii sînt serviţi separat, în apartamentul lor.

Ora 8.30.

Cabinetul de lucru. Pe biroul în dezordine, cărţi, plicuri, macheta unei navete spaţiale şi o agendă mare, în care primirile şi întrevederile sînt stabilite cu 6 luni înainte. Într-o mapă albastră se află revista presei londoneze, cu tot ce a apărut despre familia regală. *Financial Times* este singurul ziar pe care prinţul îl parcurge mai îndelung. Acesta e răstimpul zilei pe care Charles îl consacră chestiunilor personale. Între ele, administrarea ducatului de Cornouailles, datorită căruia prinţul este unul dintre cei mai bogaţi oameni din Anglia şi chiar din Europa. Scrisorile le semnează cu o mare iniţială C.

Ora 9.30.

Lady Di, cei doi copii, cele două guvernante şi 5 soldaţi din garda personală îl aşteaptă la capătul scării palatului. William şi Harry îi sar în braţe. Viitorul William V, pe care tatăl îl strigă „Wills" poartă uniforma gri şi roşu a şcolii sale, un aşezămînt particular din Notting Hill Gate. Harry, cu o butelie de suc de portocale în mînă, poartă un pulover bleu-marin, pantaloni scurţi şi cascheta albastră a grădiniţei sale. Astăzi Diana însăşi îşi conduce copiii la şcoală, la bordul „Jaguarului" ei bej, cu matricola regală XVX. Garda o însoţeşte într-o maşină „Rover".

Ora 10.

Prinţul inaugurează cel mai mare muzeu din lume consacrat istoriei cinematografului şi televiziunii. Vizita a fost pregătită dinainte pînă în cele mai mici amănunte. Fiecare strîngere de mînă a fost cronometrată. Alteţa Sa îşi priveşte interlocutorul drept în ochi, îi pune o întrebare, se arată interesat de răspuns.

Ora 10.30.

Discurs. ,,Ca părinte, dezaprob pe acei realizatori care cultivă violenţa ca sursă de profit şi a căror artă constă în desfigurarea realităţii vieţii".

Vocea e puţin răguşită, dicţia clară şi distinsă.

Ora 11.30.

Palatul Saint James. Şambelanul aduce celebra casetă roşie cu emblema ,,ER" – Elisabeth Regina, în care se află documentele oficiale. Viitorul rege Charles III este ţinut la

curent cu toate deciziile cabinetului - inclusiv secretele atomice - şi cu toate problemele importante ale regatului.

Ora 12.
Împreună cu şeful Comitetului de ajutorare a veteranilor războiului din Falkland, colonelul Charles Winsdor, discută problema pensiilor vărsate familiilor celor căzuţi în 1982.

Charles nu este un fanatic al uniformei. Serviciul la marină l-a făcut spre a rămîne credincios tradiţiei. La bordul culegătorului de mine pe care-l comanda a suferit de rău de mare. Mult mai în largul său s-a simţit în carlinga avionului Harier cu decolare verticală.

Ora 13.
Buckingham Palace. *„Good Afternoon, Your Majesty"*. Prinţul de Galles se înclină, avansează şi sărută mîna mamei sale. Regina Elisabeth II se adresează fiului ei cu „Alteţa voastră regală". Prezenţa şefului de cabinet obligă la aceste formule de curtoazie. În particular, ei sînt „mamă" şi „Charles", căci legăturile dintre mamă şi fiu sînt dintre cele mai strînse. Cu tatăl, prinţul Filip, relaţiile sînt cordiale şi nu mai mult.

Prînzul în tête-a-tête cu regina. O ceaşcă de supă, sol la grătar, două feluri de legume. Fără desert. Apă m inerală Malverne. Fără a fi vegetarian, Charles nu e mare amator de carne. Felurile sale preferate sînt sufleurile, peşte rece şi brînzeturile franţuzeşti.

Ora 14.45.
Lansarea proiectului „Rosenhaugh Hous ing". Cu sprijinul unui promotor imobiliar ecologist, şomeri din cartierul mizer East End îşi construiesc locuinţe proprii, pe un teren pus la dispoziţie de municipalitate. Cu o mînă în buzunar, Alteţa Sa le vorbeşte constructorilor amatori: „Vă pricepeţi la zidărie?" Ei: „Da, am urmat un curs." Alteţa Sa: „V-aş ajuta şi eu, dar mi-e teamă că s-ar nărui totul." Rîsete. Veşnicul simţ al umorului, această „virtute britanică a celor avuţi", cum spune G. B. Shaw.

Ora 16.
„Vă cer să cedaţi terenuri de care nu aveţi trebuinţă pentru ca desmoşteniţii soartei şi şomerii să-şi poată construi locuinţe". Evident, promotorii imobiliari care au făcut averi imense speculînd terenuri nu prea iau în serios apelul prinţului.

Ora 18.
La Kensington Palace prinţul primeşte în audienţă pe prea-onorabilul David Trippier, subsecretar de Stat al Mediului Înconjurător. Discuţie despre politica guvernului de încurajare a constructiilor în zonele verzi.

Ora 18.30.
Reuniune cu principalii colaboratori. pe ordinea de zi voiajul oficial în Franţa al perechii princiare.

Ora 19.30.
Kensington Palace. Dineu privat în cinstea liderilor regionali ai lui „Business Action Team". Misiunea acestei fundaţii, la înfiinţarea căreia a contribuit activ, este să ajute la reciclarea tinerilor şomeri.

În jurul mesei, 15 bărbaţi şi o femeie. Regulile de protocol sînt de rigoare şi în acest cadru restrîns. Nu se pun întrebări fără a fi invitat s-o faci. Nu se întinde mîna - Alteţa Sa trebuie să aibă iniţiativa. Trei subiecte interzise: politică, bani, femei.

Totul e minuţios prevăzut dinainte; la primele două feluri servite, gazda se întreţine cu invitaţii din dreapta; la pudding şi cafea, se întoarce către cei din stînga.

Ora 21.
„Sprijinul dumneavoastră acordat acestui proiect este esenţial".

Tradiţionalul pahar de porto (sau brandy) servit în bibliotecă. Aici fumatul e proscris. Un semn discret al majordomului şi invitaţii îşi iau rămas bun.

Ora 21.30.
Ca de obicei, prinţesa Diana s-a culcat devreme, după un dineu uşor - două ouă cu spanac.

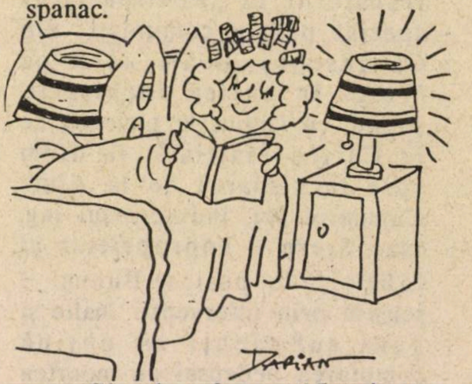

Charles face 15 minute gimnastică, după un manual al Forţelor aeriene canadiene.

Obosit de prea-plinul zilei, viitorul monarh se retrage în camera sa particulară. Ziua sa de lucru dezminte butada lui Norman Tebbit, fostul preşedinte al partidului conservator: „Să i se găsească o ocupaţie. Dacă se ocupă atîta de şomeri e pentru că el însuşi, la 40 de ani, n-are nimic de făcut".

(L. R.)

ceva despre — EGON WEIGL

■ HENRY RADU MĂNESCU

În legătură cu evocarea de către Ilie Zaharia a amintirii doctorului Egon Weigl (v. Minimum nr.19, a.c.), cred că n-ar fi lipsite de interes unele din amintirile mele, care scot în relief personalitatea acestuia (modest cum era, Weigl nu făcea paradă de faptul că în timpul războiului fusese condamnat la moarte pentru activitate revoluţionară, astfel încît nici Ilie Zaharia nu aflase acest lucru).

Era în ianuarie 1944 cînd l-am întîlnit pe Weigl la închisoarea Jilava, unde aşteptam formarea convoiului de deţinuţi pentru a fi transferat la „Penitenciarul special pentru comunişti" din Caransebeş. L-am zărit pe Weigl în curtea închisorii, sosind, cu lanţuri la picioare, de la Curtea Marţială, în drum spre închisoarea de la Aiud. Cumnatul lui, industriaşul ing. Isac Stern - coproprietar al fabricii de postav Buhuşi - reuşise prin intervenţii înalte şi bani suficienţi să obţină comutarea pedepsei cu moartea în detenţie pe 25 de ani.

Îl cunoşteam pe Weigl înainte cu cîţiva ani: participasem la prelegerile pe care le ţinea despre curentele noi în psihologie şi citisem cîteva lucrări ştiinţifice în care erau relatate rezultatele deosebite pe care le obţinuse, aplicînd după metode proprii, teoriile savantului austriac Adler - discipol şi continuator al lui Freud - în problema reeducării copiilor insuficient dezvoltaţi.

Ne-am bucurat de revedere, fericiţi că am scăpat amîndoi cu viaţa din beciurile Siguranţei şi că n-am lăsat în urma noastră dîre care să ducă la alte arestări.

După 23 August 1944, recunoscîndu-i-se titlurile şi lucrările ştiinţifice, Weigl a fost numit şef de catedră universitară şi a putut continua cu succes lucrările începute înainte de război.

Apreciat de Florica Bagdazar, ministru al Sănătăţii, a fost numit şi consilier al ei pe probleme de specialitate. Trebuie menţionată de asemenea contribuţia pe care Weigl o adusese în experimentarea în România a unor metode moderne de predare a învăţămîntului primar - metode care nu corespundeau atunci pedagogiei oficiale sovietice, dar care azi sînt aplicate în toate ţările avansate, inclusiv URSS. Sub conducerea pedagogului Lorentz Aronescu, (azi cetăţean israelian) se înfiinţase la Bucureşti Şcoala „Decrony", al cărei consilier de specialitate era Egon Weigl.

Şi totul ar fi fost bine dacă Egon n-ar fi fost prieten cu familia Pătrăşcanu. Neputînd fi implicat în procesul intentat acestuia, (condamnat la moarte de hitlerişti, Weigl nu putea fi condamnat a doua oară de către regimul comunist), a fost decretat deviaţionist... freudian, îndepărtat din toate funcţiile şi activităţile sale şi trimis să facă o muncă măruntă de bibliotecar, de pe urma căreia primea un salariu care nu-i ajungea nici pentru întreţinerea familiei.

A lucrat cîţiva ani, pînă cînd vara lui, artista poporului din RDG, Helene Weigl, (văduva lui Berthold Brecht) a reuşit să determine pe preşedintele Consiliului de Miniştri german să intervină personal pe lîngă Gheorghe-Gheorghiu Dej, ca acesta să aprobe repatrierea lui Weigl în Germania, de unde plecase după venirea hitlerismului la putere.

Menţionez că după reabilitarea lui Pătrăşcanu, Egon Weigl - ca un fel de compensaţie pentru suferinţele îndurate - a fost invitat de către CC al PCR să petreacă două vacanţe împreună cu familia în România. Într-una din aceste vacanţe a locuit şi la Snagov, în vila ce i se pusese la dispoziţie Hertei, văduva lui Pătrăşcanu....

BIJUTERIA
PERETZ
PETAH TIKVA, REHOV HOVVEI ZION 15
DISPUNE DE O GAMĂ VARIATĂ DE
CEASURI ŞI BIJUTERII
PREŢURI MODERATE -
VISA ŞI ISRACARD
TELEFON: 03-9340303
VORBIM ROMÂNEŞTE

REZULTATELE CONCURSULUI NOSTRU CU PREMII

minimum ★ ★memoria

Aşadar, Concursul nostru *MINIMUM - MEMORIA* a luat sfîrşit.

Dintru început, trebuie spus că *ideea* a fost primită cu interes deosebit, "provocînd" memoria culturală a cititorilor noştri şi îmboldind pe mulţi la „muncă', inclusiv de cercetare prin enciclopedii şi biblioteci greu accesibile.

Pe masa noastră redacţională s-au strîns peste 150 de plicuri cu răspunsuri. Dintre acestea, cîteva nu au putut fi luate în consideraţie. 6 la număr au fost expediate după termenul final de 31 octombrie a.c. (ne-am ghidat după data poştei). Alte 5 plicuri nu cuprindeau toate cupoanele de participare (3 la număr) sau cuprindeau fotocopii (xerox): dorinţa unora de a nu intra cu foarfeca în revistă i-a costat deci, şansa de a obţine un premiu.

În fine, în alte plicuri am găsit răspunsuri doar la o parte din întrebări, ceea ce a dus, aşa cum se înţelege, la invalidarea lor.

Numărul răspunsurilor valabile se ridică la 127.

Deschiderea plicurilor a constituit pentru juriu atît o plăcută întîlnire cu setea de cunoaştere naţională a *tribului* evreo-român care refuză îndemnurile la sabordarea identităţii şi originalităţii noastre culturale - cît şi un prilej de a nota diverse observaţii pe marginea concursului: care au fost întrebările cele mai grele? (la care s-au „încurcat" mai mulţi); dar cele mai uşoare?; dar întrebările ce s-au pretat îndeosebi la confuzii, fie din pricina felului cum au fost formulate, fie din cauza bibliografiei aflate la îndemîna concurenţilor? Pe urmă, ce gînduri anume îi stăpînesc pe participanţi (avem în vedere faptul că numeroase răspunsuri au fost însoţite de comentarii, nu o dată interesante, nu o dată surprinzătoare).

Despre toate acestea, vom discuta mai pe îndelete în numărul viitor al revistei, cînd vom publica din nou lista întrebărilor, însoţită de lămuririle de cuviinţă.

Pînă atunci (şi nu înainte de a preciza că juriul a acordat cîte un punct pentru fiecare răspuns corect, ceea ce face ca punctajul maxim posibil să fie de 45), să dăm în termeni laconici răspunsurile valabile:

I-B; II-D; III-C; IV-D; V-A; VI-C; VII-C; VIII-B; IX-B; X-E; XI-A; XII-D; XIII-B; XIV-B; XV-D; XVI-A; XVII-B; XVIII-D; XIX-D; XX-C; XXI-D; XXII-B; XXIII-B; XXIV-D; XXV-B; XXVI-C; XXVII-C; XXVIII-B; XXIX-C; XXX-B; XXXI-C; XXXII-D; XXXIII-D; XXXIV-A; XXXV-C; XXXVI-D; XXXVII-C; XXXVIII-D; XXXIX-C; XL-D; XLI-C; XLII-C; XLIII-D; XLIV-C; XLV-C.

Luînd în consideraţie răspunsurile cele mai bune, juriul concursului, alcătuit din: Al. Mirodan, preşedinte, M. Rudich, A. Zahareanu, V. Russu şi Dr. S. Levin - a atribuit următoarele premii:

MIHAELA SILBERMAN
Rh. Beth-El 12/62,
Neve Sharett, Tel Aviv
O pictură originală (guaşă) de *Marcel Iancu*, iscălită de artist şi înrămată.
44 puncte

MARGARETA CĂHĂNESCU
Rh. Ahi Dakar 12/6
Tel Aviv
Un bilet de avion Tel Aviv - Bucureşti- Tel Aviv, oferit de agenţia de voiaj *„Adrian"*, Tel Aviv.
44 p.

FILIP FAIBIŞ,
Derech Hanesiim, 239/9,
Beer Sheva.
Un bilet de avion la excursia în România din 28 Decembrie a.c. (inclusiv masa festivă), oferit de agenţia *„Melia" (Lică Bluthal).*
43 p.

ARMAND COHEN,
Rh. Nehardea 7,
Tel Aviv.
Un bilet de avion Tel Aviv - Bucureşti - Tel Aviv, oferit de agenţia *„Adrian"* Tel Aviv.
42 p.

ELIAS FILDERMAN,
POB 7411.
Ashkelon
5 zile la un hotel 5 stele din Budapesta (cazare în cameră dublă, inclusiv micul dejun) - oferite de agenţia *„Ophir Tours"*, Tel Aviv *(Marcel Bădescu-Blecher).*
42 p.

LUDOVIC BORSTEIN,
Rh. Bar Gyora 10,
Tel Aviv.
Un tablou original de *Mimi Şaraga-Maxy.* 42 p.

SORIN GABRIEL
Rh. Shemariau Levin 23/5,
Holon
O bijuterie oferită de magazinul *Sandu Braunstein*, Tel Aviv (str. Shenkin 8).
42 p.

Dr. IANCU DICHTER
POB 3162,
Akko
O pictură originală de *Adrian Lucaci.*
40 p.

Ing. STELIAN LOZNEANU
Rh. Carmel 25/309,
Natzeret Illit
O pictură pe sticlă de *Nuţu Spodheim.*
40 p.

Av. M. MERIDAN
Rh. Shlomo Hameleh 4
Tel Aviv
O masă de 2 (două) persoane la restaurantul gastronomic *Harry şi Ghita* (Mifgaş Haromanim), Piaţa Primăriei, Tel Aviv.
40 p.

SANDU şi OLGA FRANCO,
Rh. Hanoter 8\11,
Rehovot
O masă de 2 (două) persoane, la restaurantul gastronomic *Harry şi Ghita"*, Tel Aviv.
39 p.

DINA REISEL,
Rh. A. H. Silver 119/20,
Haifa
O pictură pe sticlă de *Mihai Georgescu.*
39 p.

Dr. ELIAS ERWIN,
Rh. Rehavat Tzfat, nr.24/1,
Beer Sheva
Un „bon magic" pentru cărţi la alegere, oferit de librăria *Lepac*, Tel Aviv.
38 p.

Dr. ARMAND PAPIER,
Rh. Esther Hamalka 8/1,
Neve David, Haifa
O invitaţie pentru 2 (două)persoane la masa festivă de Hanuca, organizată în saloanele lojii *„Bnei Brith"* din Tel Aviv, în seara de 4 Decembrie, a.c.
38 p.

De asemeni, au primit menţiuni (cărţi cu autograf, grafică, discuri, artizanat, "Minimum", etc.):
Charlota Şmilovici, Rehovot; Victor Franc, Kiriat Eliezer, Haifa; S. Ghinzeli, Ghivat Savion; Farm. Osias Berca, Yaffo; Shlomo Klinger, Ashkelon; Ing. Andrei Maurer, Kiriat Sharett, Holon; Dr. Iuliu Rechler, Ramat Gan; Ing. Aviv-Zvi Alon, Kiriat Yam; Lică Mayer, Haifa; Ana Sinnreich, Kiriat Yam, Elena Landskron, Raanana; Michael Janai, Ghivataim; P. Gottlieb, Kiriat Bialik; Touvia Carmely, Haifa; Beni Herer, Herzlia; Dr. Ada Reicher, Rehovot; Dora C. Şimşa, Ramat Iosef, Bat Yam; Suzy Walter, Kiriat Yam; David Prutu, Azor; Ella Goldstein, Richon Le Zion; Seli Aldea, Ramat Gan, etc.

Premianţii au fost înştiinţaţi în legătură cu modul cum urmează a intra în posesia premiilor respective.
Participanţii distinşi cu menţiune, vor primi, la domiciliu, prin poştă, în decurs de 30 de zile, obiectele cîştigate la concurs.

Mulţumim încă o dată firmelor turistice „Adrian", "Melia" (Lică Bluthal), „Ophir Tours" (Marcel Bădescu-Blecher), magazinul de bijuterii Sandu Braunstein, restaurantului „Harry şi Ghitta", librăriei „Lepac", Municipalităţii oraşului Natzeret Illit (primar Menahem Ariav), lojei „Bnei Brith", precum şi prietenilor noştri scriitori, pictori, etc., pentru contribuţia lor generoasă la înzestrarea şi bunul mers al concursului nostru *MINIMUM - MEMORIA.*

MINIMUM ATRAGE

ATENŢIA
tuturor acelora care-au primit cam fără entuziasm alegerea lui George Bush ca preşedinte al Statelor Unite
să zică bogdaproste că nu-l avem la Casa Albă pe d. Jesse Jackson

DICȚIONAR NECONVENȚIONAL

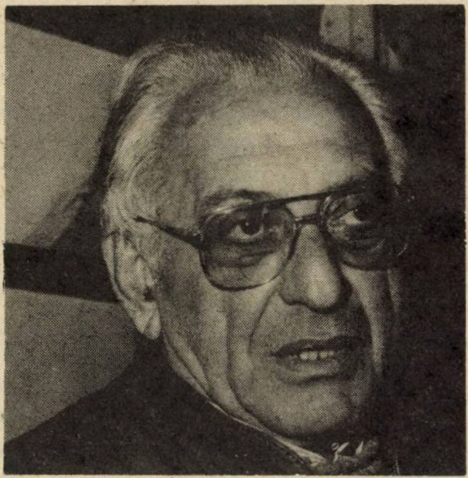

SANDU DAVID: 1988

■ AL. MIRODAN

d

DAVID, SANDU

(continuare din nr. trecut)

Pe mulţi dintre emigranţi contactul cu ,,lumea nouă'' evreiască i-a contrariat şi i-a dezamăgit. Fenomenul este endemic, îl întîlnim şi în zilele noastre cînd evreii sovietici, de pildă, coborîţi din avion la Lod, scot ţipete dostoevskiene de disperare. Contrastul dintre imagine (ţara ,,noastră'', umanismul iudaic, fericirea localnicilor la ivirea unui nou venit, poporul lui Spinoza, Bergson şi Einstein, cel mai mare procent de inteligenţă pe metru pătrat) - şi realitate, este distrugător.

Petre Solomon şi Sandu Leibovici (Pisi) care sosesc în Eretz cîteva săptămîni după Sandu David (şi activează, o vreme, împreună cu el într-o unitate a Pazei de Coastă - ,,Mişmar Ha-hof''), vor saluta cu entuziasm actul de la 23 August 1944, din România, grăbindu-se să se îmbarce pe primul vapor Haifa-Constanţa. Spinoza, Bergson şi Einstein se aflau la Bucureşti.

Sandu David rămîne. El intră într-un moshav (cooperativă agricolă) şi începe a scrie. În ivrit. Este descoperit de poetul Abraham Shlonsky care, pe de o parte, recunoaşte talentul debutantului, iar pe de altă parte, se ia cu mîinile de cap la vederea greşelilor de ebraică din manuscrise. Greşelile dispar de-a lungul anilor; talentul rămîne, David impunîndu-se printre condeiele reprezentative ale liricii israeliene din anii 60-80.

Opera lui David scrisă, cum spuneam, în ivrit, iese din cadrele lucrării noastre. Dacă ne ocupăm, totuşi, de ea, e pentru că avem prilejul să căutăm răspuns la o întrebare dintre cele mai chinuitoare şi generatoare de controverse ale istoriei literare: dacă (şi în ce măsură) ţara de origine a poetului îşi spune cuvîntul (= îşi pune pecetea) asupra liricii scrise în altă limbă decît cea maternă şi în alt univers?

Rezultatul unei anchete printre versurile lui Sandu David par să răspundă în chip afirmativ: zgîriind cu unghia palimsestul ebraic, dai peste stări de spirit tîrgovişţene.

Ceea ce frapează la Sandu David - israelianul de lîngă computere - este oroarea de oraş, anxietatea pe care i-o produc asfaltul şi agitaţia urbană. Avem de-a face cu un leit-motiv clasic al scriitorului român din veacul XX.

Metropolei contemporane, văzută cu ostilitate, îi este opusă ideea de sat, privit în chip de element pur şi, mai ales, ''păstrător de natură'':

Maşina conduce destinele
lumii
Iar vremea e alta decît
odinioară.

Cocoşul mai cîntă odată
cu zorii
Şi soarele urcă pe cerul
înalt

Dar cine-l mai vede şi
cine-l aude
Cînd lumea e luată în
grabă-n asalt?
(Prezent)

Ivirea soarelui, peisajul celest, turmele de oi pe cîmp smulg poetului aplauze furtunoase, la scenă deschisă, ca în *„Primăvară"*:

Ca o veste bună, soarele
ne-a invadat.
Braţele ferestrelor s-au
întins către valea cea
verde
Şi e inocentă lumina
de-azur
Cum inocentă e copilăria.
Din cele patru zări şi
vînturi

Cerul își cîntă sineala.
În botul mioarelor
smaragdul ierbii-i umed.
Iar cîmpul cu turmele
pare mai alb.
Şi fiecare gamă de
linişte din preajmă
Transformă peisajul în
imn al bucuriei.

Pînă şi Holocaustul stă sub semnul legăturii cu natura. Protagonistul unui poem precum „*Amintiri*", unde ni se vorbeşte despre evadarea poetului din lagărul transnistrian, nu este nici nazismul, nici ,,universul concentraţionar'', nici războiul, nici relaţia dintre călău şi victimă, ci zăpada. Aceasta e duşmanul tălpilor desculţe ale fugarilor şi locul unde se prăbuşesc osteniţii:

Să alergi desculţ
prin zăpada albă
care acoperă urme de
sînge,
prin zăpada de culoarea
purpurei.

Să alergi desculţ
prin pădurea golaşă şi
mută,
prin gerul
ce-ţi îngheaţă privirea şi
fuge.

Să alergi desculţ
printre abise,
nămeţi de cadavre -
zăpada zîmbeşte.

Timpul zace-n ruină.
Nici o credinţă.

Printre cadavre,
noi eram vii.

Cazul emigrantului de litere evreu care poartă-n sine nostalgia mirosului de ediţie specială de pe Sărindar şi a aburilor de şvartz, iarna, la Capşa, oriunde s-ar fi aşezat el, la Paris, la Hedera sau în Paraguay - a devenit monedă curentă. Originalitatea lui David este de a fi adus cu sine, pe vapor, un mic muzeu al satului.

El aşteaptă în pragul casei, ''să intre carul plin de cîntece''; noaptea ,,stă în liniştea din tindă''; stelele ,,joacă hora printre stînci''; tristeţile ,,dospesc'' pe seară ,,în cuptor''; luna e ,,un plug de lumină'' care-şi ,,taie cărare în arătura nopţii''. Imagistica autorului are ceva gospodăresc, în spiritul lui Ion Pillat. Aerul e frămîntat ,,ca un aluat'', la deşteptare sorbim ,,mustul zorilor'', poetul mîngîie ,,securile dorului''.

Cîteva cărţi: ,,Lumina nopţilor'' (1949); ,,Creatorul tablourilor'' (1955); ,,Oglinzi ameţite de beţie'' (1973); ,,Nestematul negru-al nopţii'' (1988).

Două funcţii care, pentru mentalitatea europeană, sînt incompatibile, fiind cu neputinţă de întîlnit la una şi aceeaşi persoană: a) Director general al societăţii comerciale ,,Tnuva''-export (specializată pe vînzarea de carne, miere de albine şi brînză telemea) şi b) Preşedinte al Uniunii Scriitorilor (devenită Uniunea Asociaţiilor de Scriitori) din Israel (anii '80).

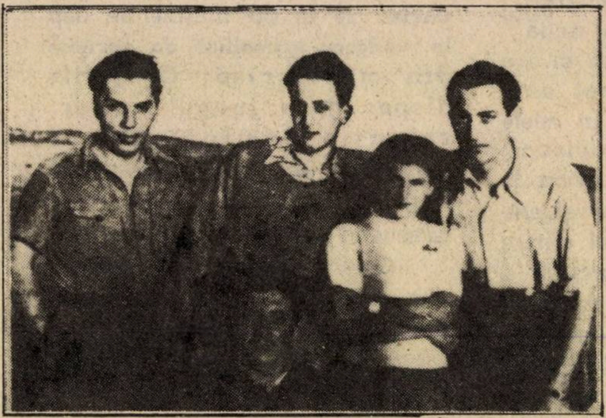

SANDU DAVID (ole hadaş, ultimul din dreapta), împreună cu SEVER ZINGHER (1-ul din stînga), PETRE SOLOMON (al 2-lea din stînga). Tînărul, aşezat, era un coleg din Paza Coastei, iar fata - bucătăreasă la unitatea respectivă. Atlit, 1944.

O scriere curioasă a numelui său, poate fi întîlnită în suplimentul literar al ziarului ,,Scînteia tineretului'', Bucureşti, 12 octombrie 1987: Sandou David. ▼

„EU SÎNT OPTIMIST. OMUL NU VA DEVENI ROBOT, IAR POEZIA VA CONTINUA SĂ EXISTE"

Dialog cu poetul SANDOU DAVID, preşedintele Uniunii Scriitorilor din Israel

POŞTA DICŢIONARULUI

● *Marcel Marcian*, str. Roşia Montana 1, Bucureşti, cere (încă o dată) să nu fie inclus în paginile *Dicţionarului*. Talentatul prozator (frate cu Marius Mircu şi cu matematicianul Solomon Marcus) a fost, se pare atît de afectat de refuzul autorilor „Antologiei scriitorilor evreo-români'', publicată la Tel Aviv în 1972 (K. A. Bertini, A. B. Yoffe şi Dora Litani) încît, printr-o scrisoare publicată la această rubrică (v. *Minimum*, August 1988), îşi exprimase dorinţa ca *Dicţionarul* să nu ia în considerare opera lui.

Supărarea lui Marcel Marcian pe mica lume literară de aici este - înţelegem - fără de margini.

Răspunsul nostru la neobişnuita petiţie (un răspuns prin care nu-i făgăduiam rîvnita excludere) a avut darul de a-l nelinişti pe confratele nostru bucureştean. Drept urmare, el ne-a trimis mai deunăzi, o nouă cerere, de astă dată în termeni categorici şi ultimativi:

„Mult stimate domnule Mirodan

Ştiţi cu precizie *că nu vreau să figurez în dicţionar, ştiu şi eu cu precizie cine se bucură, în ochii dv., de acest drept* de a nu. *Aşadar:*

Declaraţie

Subsemnatul, nume de imperator şi de consul roman şi de sfînt creştin şi personaj bengescian, declar că refuz a mă considera evreu, dorindu-mă român în exclusivitate. Rog să nu-mi fie violată această hotărîre a mea nici după moarte. (Deoarece voi fi nemuritor).

Vă rog! Al. Mirodan! Vă rog foarte mult să-mi respectaţi această dorinţă de a nu figura în dicţionar. Nu fac figură de stil, ci vă spun exact şi întocmai cum stau lucrurile; cum simt, cum trăiesc.

A mă include în dicţionar împotriva dorinţei mele, date fiind motivele mele, ar fi ca şi cum s-ar intra cu picioarele în sufletul meu. Nu doresc nimănui acest statut în forul meu zis conştiinţă şi mai ales nu vi-l doresc dv. Aţi scris - şi vă mulţumesc, recunoscător: „Înţelegem rana veche şi mereu vie a lui Marcian şi sensibilitatea sa de artist care se respectă..."

De artist... n-am încotro...

De om, pur şi simplu! Vă rog să înţelegeţi pînă la capăt, "oricît ar suna de neştiinţific''. *Prin gestul dv. îmi veţi restitui totodată, - nu-i aşa? la Tel Aviv, dreptul de a mă considera evreu, pe care la Bucureşti, nu mi-l contestă românii. Cu cele mai bune urări,*

M. Marcian

scriitor român

(naţionalitatea evreu)

● *Dr. Lev Fontana, Paris,* ne comunică veşti despre căutatul Sergiu Fărcăşan:

„În numărul său din octombrie, 1988 , MINIMUM *şi-a amintit de confratele „pierdut'' în pădurile canadiene, Sergiu Fărcăşan, solicitînd veşti despre el.*

Sînt în măsură să vă informez că Fărcăşan... există. Am vorbit cu el la telefon în Canada... şi ştiu ce spun.

El este viu şi nevătămat (ceea ce vine să dezmintă categoric versiunea care a circulat intens cum că ar fi murit într-un accident de maşină, mai exact al camionului pe care lucra ca să-şi cîştige existenţa). Din convorbire, a rezultat că locuieşte la Vancouver, că e sănătos (relativ, pe cît a fost şi atunci cînd îşi îndrepta de zid suferindele vertebre), că părul - pana corbului - e acum mai grizonat, dar deşi a trecut prin multe şi variate, şi-a păstrat dinamismul. Starea de spirit e tinerească, ba chiar întinerită. S-a recăsătorit cu o fostă studentă a sa (la căsătorie el avea 52 de ani, ea 26). Consacră timp şi energie celor doi copii ai noului menaj.

A scris? Scrie? N-am aflat."

CASA DE BATRINI
Caminurile MARGOA
TEL: 734124-5-6
SPITAL, TRATAMENTE PENTRU BOLNAVI CRONICI, SUPRAVEGHERE MEDICALA 24 ORE, FIZIOTERAPIE, ACTIVITATI EDUCATIVE.
RAMAT GAN, STR. SHARET 14 (HAKESHET).

● DOSARELE DICȚIONARULUI

Iacob Popper își amintește, la München, de-o campanie celebră a lui, la „Europa Liberă", din urmă cu ani.
Campania contra Batracianismului.
O piesă semnificativă la dosarul erupțiilor stupide, insalubre și profund dăunătoare ale rrrrromânismului verde din vremea noastră.

■ *JACOB POPPER*

DESPRE BATRACIANISM

(fragmente dintr-un pamflet radiofonic)

Paginile de față reproduc, fără nici o modificare, fragmente dintr-un ciclu de programe consacrate d-lui Eugen Barbu și revistei bucureștene „Luceafărul", în cadrul emisiunii mele săptămînale „Tribuna Liberă". Aceste programe au fost transmise la 5, 12 și 19 mai 1968, cel din urmă fiind repetat o dată sîmbătă 25 mai și de două ori duminică 26 mai 1968. La 6, 7 și 8 iunie a aceluiași an a avut loc o adunare generală a Organizației de partid a scriitorilor din R.S.R., consacrată, după cum se spune într-un comunicat, *examinării activității publicațiilor literare*". A fost cercetată atunci și revista „Luceafărul". Urmarea: pe frontispiciul numărului din 15 iunie 1968 al acestei reviste nu mai figura ca redactor-șef Eugen Barbu. Iar într-un cursiv pe prima pagină se afirma că „*Noua ediție a revistei „Luceafărul" ar vrea* (sic!) *să-și afirme de la început un caracter simplu de lucru, de înțelegere activă și de respect pentru munca literară onestă și pentru numele de scriitor*".

După o scurtă perioadă de penitență, Eugen Barbu a revenit pe scena publicisticii din R.S.R., în calitate de redactor șef al revistei „Săptămîna" în ale cărei coloane am regăsit intacte, concepțiile „batracianiste", definite ca atare și analizate exhaustiv în 1968.

Pamfletul de față, „E.B. & Co.", pare a nu mi-l fi iertat pînă în ziua de azi. Deși e notoriu faptul că subsemnatul a curmat definitiv și irevocabil dialogul cu domniile lor (și în genere cu establishmentul cultural din R.S.R.), ei nu contenesc să mă huiduiască periodic cu o înverșunare care nu poate decît să mă onoreze (Eugen Barbu în „Săptămîna" nr.15/11 februarie 1982 și nr.11 și 12/16 și 23 martie 1984, Titus Popovici și Dan Zamfirescu în „Luceafărul" nr.42/16 octombrie 1982, Ion Lăncrăjan în 1986, în nu mai știu care număr - dar ce, parcă le poți ține minte pe toate? - din „Luceafărul". Mă abțin a-i mai cita pe scribii mai mărunți care au fost însărcinați să mă execute în presa de provincie).

Unele manifestări inedite ale acestui fenomen, ignorate de mine acum douăzeci de ani, cînd au fost puse în undă considerațiile mele despre *Batracianism*, sînt semnalate într-un *Insert* și în cîteva *Note* în josul paginilor ce urmează. Ele mă îmbie să cred că batracianismul persistă și azi în forme noi și la multiple meridiane și merită să fie supus atenției cititorilor revistei „Minimum".

J.P.

Doctrina național-batraciană

Pînă nu de mult nutream credința că batracianismul, considerat generic sau într-una din variantele sale naționale, e în ordinea patologiei spiritului, tot atît de bine cunoscut prin simptomele sale, ca gripa sau, să zicem, guturaiul, în cea a metehnelor trupești. Mi se pare astăzi că am temei să nutresc în această privință unele îndoieli. Iată de ce consider necesar înainte de toate să-i reamintesc definiția:

„*BATRACIANISM (limphoedema batrakhos).* Edem voluminos, cronic, dur al pielii cauzat la fel ca **limphoedema elephanti (elephantiasis)** de o nematodă din familia *filaria*. El se întîlnește în regnul animal mai ales în clasa *amfibiilor*, ordinul *anurelor*, fiind cunoscut și sub numele de *maladia lui Lafontaine* (autorul care descrie cel dintîi simptomele bolii, așa cum pot fi ele observate la brotacul de baltă). După scriitorul francez, *limphoedema batrakos* este declanșată de un șoc psihic: o broscuță este atît de impresionată de întîlnirea cu un patruped din familia rumegătoarelor (genul *bos* sau *bubalus*), *încît își propune să atingă dimensiunile acestuia. Drept urmare, se umflă pînă plesnește.* ▶

La oameni batracianismul poate fi de origine congenitală, traumatică, inflamatorie, neoplastică, parazitară sau politică: batracianismul este o boală endemică în țările totalitare.)* Sub această din urmă formă a sa, el este cunoscut atît înainte, cît și după cel de-al doilea război mondial, ca *național-batracianism*, hipertrofia patologică a eului manifestîndu-se în conștiința bolnavului și printr-o supradimensionare a comunității naționale respective." *(Der grose Brokhaus*, vol. II, p.536) **)

Un caz tipic de național-batracianism l-a constituit un filozof de pe malurile Dîmboviței strămutat acum vreo patru decenii pe cele ale unei ape din Occident, unde și-a așezat și gîndirea pe alte temelii. Într-un op al său, dat la iveală - dacă nu mă înșel - prin anul 1938, el producea însă propoziții delirante despre *„Româniile imperiale de dincolo de mîine"*, ceea ce ne arată că maladia mai sus amintită poate avea drept consecință și fenomene hipertrofice de ordin stilistic. Dar cel căruia i-a fost dat să citească, în zilele noastre revista „Luceafărul" (tristă și anevoioasă îndeletnicire!), are impresia că acest „dincolo" a fost de mult atins și depășit...

(*Insert 1988:* ...atît în această revistă, cît si ulterior în articolele apărute în ziarul legionar „Cuvîntul Românesc" (Toronto, Canada), sub semnătura cîtorva relicve ale fascismului românesc și sub cea a unor publiciști români din Occident a căror orientare democratică părea a se fi sustras oricăror ezitări și echivocuri. Tocmai sub una din aceste semnături a fost împărtășită pe calea undelor ascultătorilor din România la 15 aprilie 1975 și publicată apoi în februarie 1977 în amintita foaie legionară, o cronică literară despre romanul „Delirul" de Marin Preda în care se încearcă a se bagateliza și scuza crimele comise de gardiști în cursul rebeliunii din 1940 prin aceea că *„poporul român nefiind alcătuit din criminali sadici, ești nevoit să deduci că trebuiau să existe în această mișcare și altceva decît brute sangvinare"*. Cu alte cuvinte, mișcarea legionară nu a fost o excrescență patologică ci o expresie organică a nației române! La 20 iulie 1979 un alt notoriu publicist „democrat" și *star* în orele libere al „Cuvîntului Românesc" merge și mai departe, emițînd pe calea undelor triluri apologetice la adresa *„unuia dintre cei mai de seamă gînditori ai noștri"*, pe nume Vasile Băncilă. Prin ce și-o fi meritat acesta prețuirea ascultătorilor din R.S.R., mă întreb: prin tentativa sa de *„autohtonizare"* a filosofiei și chiar a *„doctrinei militare"*? sau prin articolele publicate de el în „Gândirea", "Sfarmă Piatră", "Calendarul" et ejusdem farinae, în care erau ridicați în slavă Adolf Hitler și Benito Mussolini, *„...cel mai mare învățător al omenirii de la Cristos pînă în zilele noastre"* (V. Băncilă, "Creștinism și fascism", *Gîndirea*, XVI, nr.3, martie 1937, p.98)? Sau pentru că *„Vasile Băncilă și-a găsit locul firesc în garda de Fier"* (I. Boieru, "Cuvîntul Românesc", august 1979)? Sau pentru că în cogitațiunile sale au fost descoperite în anul de grație 1979 de către mai sus-amintitul publicist „democrat", *„marile fatalități care vin de dincolo de societate"*, *"cifrul metafizic"*, *"statutul onto-cosmologic al culturii"*, *"noua aprindere de duh"* sau *„aperceperea specifică pe linia unei ființări adînci"?* Presupun că inginerului Brener din Tel Aviv, asemenea formulări „nu-i miros prea bine"; dar pentru a nu se expune din nou vindictei unor concetățeni ai săi, doctori în politologie, eu l-aș sfătui să-și astupe nasul și să recitească schița „Telegrame" de I.L. Caragiale, meditînd mai ales asupra acelor depeșe din care rezultă că după ce s-au insultat grav dumnezeu mami și palme cafinè central și și-au aplicat picioare spate gios piața endependenței, Raoul Grégorascho și Costăchel Gudurău s-au *„pupat toți"* aceeași piață. După aceste lupte seculare care au durat aproape treizeci de ani îmi pot permite să strig și eu ca tot rumânul imparțial, care va să zică... cum am zițe... în sfîrșit, să trăiască!, întorcîndu-mă apoi, cu cugetul împăcat, dacă nu chiar la patuzopt, cel puțin la data cînd s-a transmis de către „Radio Europa Liberă" pamfletul de față...)

...Din păcate nu obiectivitatea și bunul-simț sînt principiile batracienilor de la „Luceafărul" ci mai degrabă, îmi vine a crede, articolul 4 din capitolul II al statutelor societății „Românii verzi", așa cum a fost el formulat de acel antibatracian convins care a fost Ion Luca Caragiale:

„Membrii de orice sex și etate ai Societății „Românii Verzi" sînt datori să urască tot ce e străin și tot ce e de la străin, tot ce nu e român verde sau nu e de la român verde".

Caragiale nu avea însă de unde să știe că „Românii verzi" ai leatului 1968, mai riguroși în prințipurile lor decît cei din trecut, exclud de la românitate pe toți cei ce nu au culoarea curată a brotacului și nu fac cel puțin o dată pe zi o baie rituală în iazul de la „Luceafărul", însoțind abluțiunea cu o tot atât de rituală temenea în fața Marelui Buhai de Baltă, Bozoncea I-lea cel Lacustru... Se mai cere amintită o altă trăsătură - binecunoscută aceasta, pînă la fastidiu! - a batracianismului. E drept că ea nu se poate ▶

manifesta cu tot atîta radicală sfruntare ca pe vremea trecutelor irupţii batracianiste; dar cine are urechea educată - şi cine n-o are astăzi în România? - ştie să desluşească tipicul ei orăcăit, bunăoară în greaţa amestecată cu iritare mocnită - din obscurele subsoluri ale reflexiilor emise în articolul „Spre noi înşine!" cu privire la cultura românească dintre cele două războaie. Aceasta ar fi fost *„realmente"* o componentă a mişcării culturale europene, dar (ca şi cum cineva ar fi susţinut o asemenea enormitate!) *„nu numai prin Tristan Tzara sau Fundoianu"*

...*(„Dar nici fără ei)..."*, se adaogă numaidecît într-o ipocrită paranteză căci, se ştie, "trebuie să avem şi noi nebatracienii noştrii!"***) pe care să-i batem protector pe umăr, atunci cînd îşi văd lungul nasului şi-şi păstrează cu tact poziţia subalternă şi chiar să glumim cîteodată cu ei blajin în formă, batjocoritor în fond, picurînd însă în glumă şi un strop de sadism: doar ştim prea bine că nebatracianului gluma asta nu-i place, întrucît ea îi pune sub reflector încă o dată situaţia de inferioritate faţă de noi batracienii. Şi noi ştim că el ştie că noi ştim şi tocmai de aceea îl înghiontim la fel ca pe vremuri la rubrica *„Ridendo castigat Moritz"* dintr-o ieftină fiţuică pseudohumoristică al cărei stil şi stil de gîndire a fost reluat în coloanele „Luceafărului" de dl. Neagu Rădulescu, acest veteran al batracianismului, atunci cînd cocoţat pe „Turnul lui Babel" pronunţă formula magică:

A C H I C H I A P L A N ! ! !

Magică într-adevăr, căci se poate oricînd metamorfoza într-o sudalmă mîrîită şi ameninţătoare, atunci cînd nefericitul achipiaplanist depăşeşte limitele îngăduite şi - obrăznicindu-se - din slugă umilă, cum i-ai sortit tu, batracianule, să-ţi fie pe veci, cutează să-şi declare şi el neatîrnarea, ba chiar şi să te critice - auzitu-m-aţi dumneavoastră! - pe tine batracian sută în sută. Atunci batracianul de servici de la rubrica „Vitralii" a „Luceafărului" se încruntă şi răspunde astfel unor nebatracieni de la radio:

„Parafrazînd pe confratele nostru Neagu Rădulescu, vom spune şi noi că această fixare de cadru serveşte de fapt unui achichiaplan!"

...Care însă, se înţelege, tocmai pentru că nu e decît jalnic achichiaplan, e a priori sortit să se prăbuşească în faţa zdrobitoarei superiorităţi batraciene şi antiachichiaplaniste. Nu eşti, nu poţi fi un autentic batracian, dacă nu eşti convins cu nezdruncinare de infailibila ta superioritate.

2. Sînt oare batracienii infailibili?

...Şi deasupra tuturora oastea să şi-o recunoască,

Îşi aruncă pocitania bulbucaţii ochi de broască.

...renaşterea unui autoritarism pre-stalinist într-o perioadă poststalinistă ale cărei tendinţe liberalizatoare nu pot fi cel puţin deocamdată ignorate ****): acesta este paradoxul fundamental al actualului regim din România, aceasta este şi c o n t r a d i c ţ i a t r a g i - c o m i c ă a naţional-batracianismului doctrinar cultivat de unele cercuri literare româneşti. El este produsul unei hipertrofii a eului - analogă acelei maladii de care suferea brotacul lui Lafontaine - şi pe care protagoniştii săi o proiectează într-o filosofie apoteotică a neamului, infailibilă prin însăşi esenţa ei totalitară pre-stalinistă, dar care nu se poate realiza ca atare, întrucît - aici e paradoxul! - reînvierea ei este o consecinţă a liberalizării pe care tot ea trebuia - în planul tactic al regimului - s-o combată şi s-o frîneze. Brotacul Eugen Barbu s-ar vrea bou în toată puterea cuvîntului, dar nici puterile sale, nici cele ale celor ce-l susţin nu-l pot impune ca atare decît în faţa unui public limitat; ba chiar mai mult, chiar patronii săi sînt în fond mulţumiţi cînd se fac auzite glasuri care-l reaşează pe acea treaptă a clasificării lui Linné pe care s-a născut şi pe care este sortit să-şi încheie existenţa pămîntească. Şi tot atît de mulţumiţi sînt cînd, înfuriat peste măsură de jignirea suferită, vătaful batracienilor din România prinde iar a se umfla ca un balon şi orăcăie atît de tare cît îl ţin bojocii, crezînd că astfel îşi va intimida adversarii... *****).

NOTE (1988):

*) A trebuit să mai treacă un deceniu ca să-mi dau seama că această maladie bîntuieşte şi în societatea pluralistă occidentală, sub masca anonimă şi cu atît mai greu de detectat şi de combătut, a birocraţiei. Mi-au mai fost necesari încă aproape doi lustri ca să înţeleg că batracianismul s-a aciuit şi în Israel: nu numai în forma clamoroasă şi vădit teroristă a ultra-ortodoxiei ci şi în cea impasibil-legalitară cunoscută astăzi sub numele de „efectul Himmerfalb".

**) ...sau poate 537? Cititorul este rugat să verifice.

***) Astăzi, de preferinţă politologi cu poziţii de răspundere în massmedia.

****) Reamintesc că aceste consideraţii au fost formulate în 1968.

*****) În Occidentul zilelor noastre batracienii români s-au metamorfozat în cameleoni (*cameleonismul* este o afecţiune care, ▶

dacă ar fi să ne luăm după *Der grosse Brockhaus*, e cunoscută şi sub denumirea de *sindromul lui Picasso*, datorită dezinvolturii cu care bolnavul trece de la „maniera roşie" sau „rozulie" la cea „verde" sau „galbenă", etc. etc., şi viţăvercea sau chiar şi simultan). Cei atinşi azi la meridianele apusene de această boală păstrează de regulă tăcerea cînd sînt prinşi cu mîţa în sac, transferînd nebatracianului de serviciu orăcăitul menit să-i intimideze pe adversari. În comparaţie cu asemenea cazuri de versatilitate schizofrenică, episcopul Trifa care a declarat într-un interview apărut în foaia legionară „Cuvîntul Românesc", în 1979, în plin proces de descetăţenire, că nu a încetat să considere *„soluţia legionară drept cea mai potrivită pentru România acelei vremi"* sau un profesor de la Universitatea din Madrid şi laureat al premiului Goncourt care n-a ezitat să ia parte la 3 noiembrie 1978 *„alături de toţi prietenii şi camarazii care l-au iubit"*, la înmormîntarea lui Vasile Iaşinschi, răspunzînd „Prezent!" la apelul ritual în faţa coşciugului deschis („Cuvîntul Românesc", 2.XII.1978), cată să apară în ochii celor care le înfierează criminala rătăcire, ca nişte modele de curaj şi consecvenţă morală.

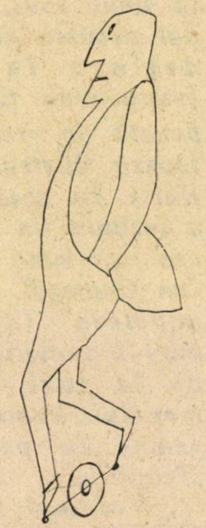

PRIMIM LA DICŢIONAR

● ***Petre Solomon, Paul Celan - Dimensiunea romanească***, Ed. Kriterion, Bucureşti. O carte din categoria celor ,,aşteptate'' (ceea ce nu se poate spune despre orice tipăritură nouă). Prieten, confident şi păstrător fidel al scrierilor de tinereţe bucureşteană (1944 - 1947) ale lui Paul Celan, Petre (egal Petrică) Solomon a scris o carte - referinţă despre tînărul bucovinean care avea să devină, după aşezarea sa în Occident, cel mai de seamă poet de expresie germană al anilor post-belici.

Ceea ce pînă acum apărea doar schiţat şi tulbure (am în vedere anii de tinereţe românească a poetului, nu prea ştiuţi), făcînd ca studiile apusene despre Celan să fie schilodite şi fără ,,rădăcini'', ne este restituit prin lucrarea lui Solomon. Meritul cărţii este cu atît mai mare cu cît, portretul lui Celan, debutantul, nu este desenat ,,în sine'' ci înfipt bine în tabloul mai vast al lumii literare din anii de după 23 August 1944.

● ***Mihai Stoian, 3 Măşti pentru Marte***, Ed. Cartea Românească, Bucureşti.

Un mare,,reportaj'' despre cel de-al 2-lea război mondial, lucrat la modul ,,film documentar'' (foarte drag autorului şi utilizat de acesta cu succes în reconstituirea pas cu pas şi minut cu minut a asasinării lui N. Iorga în toamna '40); o şansă oferită cititorului de azi de a plonja în anii 1939 - 1945; şi cîteva incursiuni (le-am fi dorit mai în adîncuri), în realitatea Holocaustului.

● ***Shlomo Leibovici - Laiş, Lexicon***(noţiuni, obiceiuri, sărbători evreieşti), ed. II-a revăzută şi adăugită; editată de Comitetul pentru activitate culturală în rîndurile evreimii române, Tel Aviv 1988.

O lucrare utilă, furnizînd neiniţiaţilor (sau semi-iniţiaţilor, aşa cum e mai tot noul venit din România) informaţii de specialist despre Seder, despre Haskala, Casher sau Rabanut. Autorul este un religios de tip ortodox, dar ostil habotnicismelor şi adept (pe cît îi îngăduie Halahaua...) al adaptărilor la modernitate. Echilibrul moldovenesc al lui Laiş îşi spune cuvîntul, în tratarea subiectelor ,,gingaşe''. Întîlnim, prin urmare şi date privind curentul reformist (v. pag. 270), această bête-noire a Bnei-Brakurilor de pretutindeni. Întîlnim, de asemenea, cîteva referiri la mult necunoscutul iudaism românesc (v. pag. 28: Beer Maim Hayim, pag. 72: Heider Metukan, etc.)

Noi vrem însă mai mult şi mai multe în această direcţie de ,,trib'', drept care aşteptăm ca ediţia următoare a cărţii să ne ofere date despre responsele rabinice de la Buhuşi, despre ideile lui Malbin şi opiniile d-rului Niemirower, ca să nu mai vorbim de prezenţa, cu urme adînci, a lui Baal Şem Tov pe pămîntul românesc.

ophir tours

• *Andrei Strihan, Leone de'Sommi, précurseur de la mise en scène moderne; extras din Revue de l'Histoire du Theâtre, 1988.* Un studiu, cel mai complet pînă azi, despre evreul italian de Renaştere care a pus bazele regiei moderne de teatru; în addenda, pentru întîia oară în franceză, ''Dialogurile'' lui Sommi, scrierea de căpătîi a umanistului redescoperit acum şi redat lumii prin strădania lui Strihan din Tel Aviv.

• *Apoziţia, nr.10 - 11,* München, 1988. O revistă (în spiritul *Limitelor* şi a *Dialog*-ului) ambiţionînd să atragă-n pagini condeiele de calitate ale Diasporei româneşti din Europa. Non-rasistă (spre deosebire de alte foi de emigraţie, voit neaoşiste), ,Apoziţia' găzduieşte alături de G. Ciorănescu (redactorul publicaţiei), Mihai Niculescu, Pavel Chihaia, A. Armbuster, Dan Platon, Matei Cazacu, Doina Cornea (aceasta trăind în România), scriitori precum Ionel Jianu (amintiri despre C. Noica) sau Jacob Popper (un studiu despre Coşbuc); acesta din urmă are un insolit post-scriptum care oferă revelaţii în legătură cu relaţia Coşbuc - Popper:

„Cu vreo 30 de ani în urmă, - scrie J. Popper - m-am întîlnit într-o după amiază de Octombrie, pe una din străzile învecinate Academiei Militare dela Cotroceni cu vecinul meu de cartier, profesorul Şerban Cioculescu. După o preumblare peripatetică de vreo două ore, am ajuns în faţa casei sale, unde oprindu-ne, Cioculescu m-a întrebat: „Şi acum spune-mi... dar, ştii, sincer!... ce ţi-a venit să te ocupi tocmai de Coşbuc?" Luat pe nepregătite, n-am ştiut ce să răspund. Mai bine zis, n-am îndrăznit să răspund. Astăzi îndrăznesc, în faţa dumneavoastră:

Voi reaminti mai întîi că în anul 1891, după ce şi-a dat demisia din funcţia ce o deţinea la Ministerul Instrucţiunii, Coşbuc a fost o bucată de vreme redactor la Lumea ilustrată a lui Ignaz Hertz. În această calitate, el a instituit un concurs „pentru cea mai bună amintire despre Ion Creangă". Premiul de „un napoleon" (douăzeci de lei aur) l-a cîştigat un student de la Iaşi, fost elev al marelui humuleştean, care semna cu pseudonimul de „Properţiu".

Voi mai reaminti că în 1894 Coşbuc a întemeiat împreună cu Slavici şi Caragiale revista Vatra, a cărei importanţă pentru dezvoltarea literelor româneşti nu cred că mai este nevoie s-o subliniez. Mă mărginesc să spun că acolo au apărut poeme ca Noi vrem pămînt!, Doina şi In Opressores. Amănunt mai puţin cunoscut: Coşbuc a adus la Vatra, orientîndu-i în spiritul revistei pe cîţiva dintre tinerii săi colaboratori la Lumea Ilustrată. Printre ei se număra şi ieşeanul Properţiu care publică în Vatra cîteva recenzii, printre care şi una despre nuvelele Moara din vale şi Două surori de Russu-Şirianu.

Se mai cuvine să precizez că numele adevărat al tînărului critic era Isac Popper şi că el este părintele meu.

Şi încă o precizare, privitoare la identitatea celui care m-a împins să mă reîntorc la Coşbuc: el se numeşte Emil Cira şi m-a informat că monografia închinată de mine poetului ardelean, interzisă şi trecută la ,,secret'' în toate bibliotecile publice din România, este păstrată cu grijă undeva, într-un loc emblematic, fiind pusă la dispoziţia iniţiaţilor.

Vizitaţi Librăria
LEPAC
Tel Aviv. tel 661688
str. Rambam 15
cărţi şi reviste româneşti,
almanahuri
REVISTA MINIMUM
(şi numere mai vechi)

■ Dr. IOSEF EUGEN CAMPUS

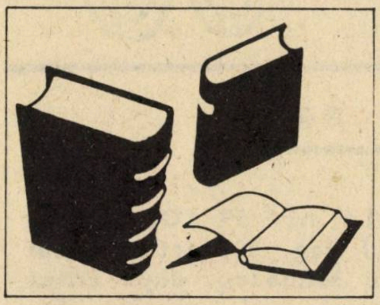

Vremea «PRIVIGHETORII»

Există două tipuri de opere literare: cele „intensive" şi cele „extensive". Primele sînt, de obicei, relativ scurte. Excelează prin intensitate şi profunzime. Par să nu spună mare lucru, tratează subiecte nepretenţioase, dar se înstăpînesc asupra sufletului tău imediat, după numai cîteva pagini. Dimpotrivă, alte opere îşi propun să trateze exhaustiv subiecte de mare anvergură, înaintează lent, cumulînd cu migală pagini peste pagini de fapte aparent anoste. Cresc – romane fluviu – pînă la proporţii uriaşe. Numai dacă ai răbdarea să le citeşti pînă la capăt, ai, în perspectiva ansamblului, impresia cuvenită, covîrşitoare şi ea.

Noul roman al lui Haim Beer, *Et Hazamir*, face parte din această a doua categorie. Este ceea ce-l diferenţiază de precedenta lucrare, *Noţoţ (Pene)*, despre care am scris şi eu pe vremuri, laudativ, încîntat de farmecul ei insinuant. Unii critici, care întîmpinaseră primul roman cu osanale, au condamnat fără rezerve romanul cel nou. Deziluzionaţi, l-au declarat o operă pretenţioasă şi găunoasă, un eşec. Haim Beer, într-un interviu, se arată mulţumit de noua sa carte şi explică, fără falsă modestie, că ea constituie oglinda unei epoci din istoria Israelului, o continuare a epopeii agnoniene.

Într-adevăr, în cele aproape 600 de pagini ale romanului – dintre care unele nesemnificative, cu lungimi şi vulgarităţi inutile artistic – sînt oglindite nenumărate şi variate aspecte ale epocii 1948 – 1967: împărţirea primelor buletine de identitate în nou născutul stat Israel, sărbătorirea entuziastă de Ion Haatzmaut, cu un fel de replică laic-naţională a sederului de Pesah; dar şi procesul lui Iţhac Rafael şi refuzul lui Spiegel de a depune mărturie împotriva acestuia şi deci muşamalizarea afacerii, atacurile sirienilor împotriva tractoriştilor noştri, doborîrea MIG-urilor siriene, închiderea strîmtorilor Tiran de către Nasser, nemulţumirile provocate de îndelungata aşteptare a armatei la frontiere, războiul victorios de şase zile, etc.

Te uimeşte precizia materialelor folosite, rezultat al unei munci serioase şi a unei adevărate pasiuni pentru amănuntul real, istoric, care conferă un spor de credibilitate: conţinutul unui număr de ziar, lista de bucate la un restaurant românesc. Ba chiar, cu umor şi auto-ironie, referinţe la autorul însuşi, devenit element documentar în propriul său roman (Nahum va putea publica în revista *Keşet*, precum, i se explică, înaintea lui, a publicat Haim Beer, care a servit şi el în cadrele rabinatului militar).

Dar mai important este faptul că materialul documentar este centrat în jurul unei probleme de covîrşitoare importanţă, atunci şi mai cu seamă, astăzi. Problema raporturilor dintre Sionism şi religie. Asistăm, în repetate rînduri, la dezbateri înflăcărate în care se înfruntă reprezentanţii diferitelor curente religioase (de pildă, la graniţă, în aşezarea *Mevo Beitar* sau pe *Har Hatzofim*, insulă evreiască, pe-un teritoriu deţinut de arabi). Toţi au argumente zdrobitoare (stoarse din aceleaşi texte sacro-sancte) şi nimeni nu are de fapt dreptate. Nu ştii ce e mai periculos: dispreţul, ura haridimilor faţă de sionism şi statul Israel, sau entuziasmul fanatic al religioşilor naţionalişti. Autorul descifrează, încă din această epocă, germenii mesianismului de azi în curente extremiste ca Tehia, Guş Emunim sau chiar rasismul unui „Rav" Kahana. Tînărul Brimer, fost coleg de şcoală cu Nahum Ghevirţ, predica încă de pe atunci mistica pămîntului sfînt: „Ereţ Israel este suprema sfinţenie, dincolo şi mai presus de comandamentele obişnuite". Pentru el, războiul nu este o calamitate, ci izvor de putere, de regenerare. În carte, poziţia aceasta, la modă astăzi, este demascată şi combătută nu numai prin cuvinte (cuvintele pline de înţelepciune omenească ale lui Zisser, groparul) ci şi prin fapte, prin desfăşurarea acţiunii. Este cutremurătoare scena în care un infiltrant arab, care voise să revadă o clipă pămîntul pe care se născuse, este ucis în timp ce-şi făcea nevoile. Se strecurase peste graniţă, absurd dar paşnic, mînat de acelaşi dor care-l mistuia şi pe Brimer pentru pămîntul din Eţion.

...Dar ce are Eugen Campus cu agudalele? Tocmai acum...

Infirmarea cea mai convingătoare a acestui primejdios mesianism războinic este realizată artistic la modul satiric, prin prezentarea lui Noske, un fel de Julien Sorel evreu-religios. Un tip vulgar şi tiranic, nu prea inteligent, dar pişicher, însuşindu-şi fără scrupule ideile altora şi schimonosindu-le pentru a-l servi în goana după putere. Renegîndu-şi părinţii pentru că îi e ruşine de statura lor pitică. Admirînd pe cei tari şi dispreţuindu-i pe cei care suferă. Urînd pe arabi ca un adevărat rasist (declară că nu poate suferi „mirosul" lor, e gata să-i ucidă pe toţi). Dotat însă cu o energie neistovită, se menţine în postul de Rav Picudi (obţinut prin delaţiune) şi inaugurează o nouă politică a rabinatului militar: nu serviciu anexă satisfăcînd nevoile religioase ale soldaţilor (caşrut, înmormîntare, nuntă, rugăciune), ci for de conducere, menit să insufle întregului aparat militar - şi deci statului - un mesianism războinic.

ANUNŢURI
FAMILIARE URGENTE,
COMERCIALE,
FELICITĂRI, ETC.
conform cu
TARIFUL OFICIAL (fără nici un adaus)
PRIMEŞTE
RABINOVICI
(FOST LIBRAR)
GALAŢI — IAFFO)
TEL. 03 - 744787
★ HAG SAMEAH ★

Există în acest roman o sumă de personaje pline de viaţă şi pitoreşti: părinţii lui Noske, salvaţi din lagărele morţii de către sionişti, dar urînd sionismul, părinţii lui Nahum (mama, "idişe mame", care se stinge resemnată, roasă de cancer; şi tatăl, un visător egocentric, preocupat exclusiv de adunarea materialului pentru lucrarea sa despre eroi religioşi), părinţii lui Brimer (care-şi răsfaţă copilul adorat), Vogel (casierul ortodox), Nahum (tînăr încă, nematurizat sufleteşte, trecînd dintr-o sferă de influenţă în alta, dar cinstit şi sensibil, cu înclinaţii literare), Zisser groparul (personaj poate idealizat, dar cuceritor prin calmul, prin înţelepciunea, prin omenia, prin raţionalitatea lui nedezminţită în toate împrejurările, prin vasta lui cultură).

De la Agnon a învăţat poate Haim Beer şi ceva din felul de a povesti, de a mînui limba ebraică. La modul modern, limba lui are un iz religios autentic. Folosind cu pricepere artistică potenţialul ascuns în textele religioase, a căror atmosferă respiră cu naturaleţa unui om care se simte acasă, le citează iar şi iar, înşiruie pildă după pildă, midraş după midraş. Titlul însuşi capătă semnificaţii surprinzătoare: Et hazamir, nu numai vremea primăverii, a cîntecului privighetorilor, ci şi vremea curăţirii uscăturilor, a „războiului purificator".

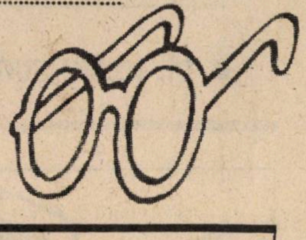

ERATA

La nr. 19 (Octombrie a.c.) pag. 32, articolul lui Radu Mănescu, după titlu: „Emigrarea evreilor din România salvată de revolta maghiară", se va pune un semn de întrebare; acesta vrea să spună că autorul nu formulează o certitudine ci o ipoteză, supusă îndoielilor şi discuţiei.

La pag. 43, col.III-a, par. 3, r. 3, în loc de „ierarhiile mele sociale", se va citi „idealurile mele sociale", iar la pag. 44, col. II-a, par. 3, r. 4, în loc de „reală şi multă literatură" se va citi: „reală şi înaltă literatură".

La pag. 68 (tabletele Monicăi Brătulescu), col. I-a, par.2, r. 2, în loc de: „se iscă doar", se va citi: „se iscă doar aparent", iar la r. 9, în loc de „fapte disperate" se va citi „fapte disparate".

De asemenea, în reportajul „În redacţia revistei "Cinema" de odinioară" semnat de Lazăr Cassvan (pag 45), s-a strecurat o eroare de informaţie.

Fiul fondatorului revistei „Cinema", dr. Arminiu Cassvan, colaboratorul nostru de la rubrica „Idei", ne roagă să-l... retrogradăm din funcţia de „conducător a două spitale din New York", în care l-a promovat, din greşeală, autorul reportajului menţionat şi să i-o atribuim pe cea reală de „director de departament" în două spitale new-yorkeze.

FUNDOIANU 90

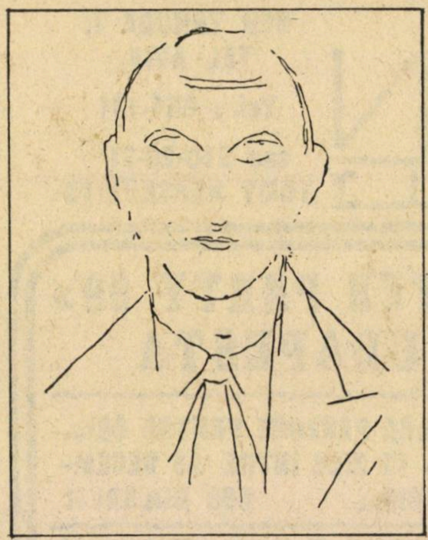

B. Fundoianu văzut de C. Brâncuşi

În noiembrie anul acesta s-au împlinit 90 de ani de la naşterea poetului Beniamin Fundoianu, autorul ,,Priveliştilor'' şi publicistul sclipitor _ prezenţă de marcă în presa şi viaţa literară românească de după primul război mondial, consacrat şi în cultura franceză (sub numele de Benjamin Fondane), ca poet şi eseist de o puternică originalitate. În vîrstă de numai 46 de ani, scriitorul pierea, în împrejurări pe cît de cumplite, pe atît de semnificative pentru destinul său, în camerele de gazare de la Auschwitz- Birkenau.

Aşa s-a încheiat agitata şi dramatica traiectorie a unei mari sensibilităţi şi conştiinţe. În ultimii ani, ediţii cuprinzătoare din poezia şi publicistica sa, apărute în România şi reeditarea la Paris a operelor sale scrise în limba franceză, au readus în actualitate moştenirea literară şi spirituală a lui Fundoianu.

Poet român mai întîi, unul dintre cei care au contribuit la modernizarea limbajului poetic românesc în secolul al XX-lea, Fundoianu a păstrat totodată un sentiment viu al apartenenţei la tradiţia iudaică. Stau mărturie în această privinţă paginile autobiografice, numeroase articole despre gîndirea iudaică şi unele motive şi teme literare specifice. Un jurnal de adolescenţă surprinde cu umor nostalgic ambianţa evreiască a unei copilării aproape mitice. În alt loc va evoca un cunoscut ritual sărbătoresc: ,,De Paşti (ţiu bine minte), seara la masă se deschidea uşa. Poate ca să intre vîntul. Poate ca să intre Eliahu. Şi tata cînta prea bine ebraica, ca să nu fi venit să beie Eliahu. Paharul era un pahar albastru ca un vitral _ îl aştepta cu vin. Şi Eliahu venea''.

Nepot al erudiţilor literaţi Mauriciu şi Elias Schwarzfeld, rudă şi prieten cu scriitorul A. Steuerman-Rodion, Fundoianu a fost o prezenţă constantă în publicaţiile evreieşti de limbă română ,,Hatikvah'', ''Lumea evree'', ''Hasmonaea'', ''Mîntuirea, ''Adam''. Cunoscător al literaturii idiş (din care a şi tradus) se simţea atras îndeosebi de Iacob Gropper, căruia îi recunoaşte mari merite în formarea lui spirituală. ,,Gropper _ notează Fundoianu în 1919 _ m-a luat de mînă şi m-a dus la portretul bunicului meu, Beniamin Schwarzfeld. Am înţeles că acolo era tradiţia. Am revenit la origine şi la Biblie. Am revenit imediat nu la ţionism, ci la iudaism. Ţionismul e numai o finalitate politică. Iudaismul, una vitală...''

Fundoianu este autorul unui întreg ciclu de poezii pe motive biblice, dintre care multe au apărut abia în ultimii ani. Unele poezii sînt variaţiuni lirice ale unor versete din Biblie, în altele, pe strunele harpei psalmistului răsună neliniştite _ uneori tragice _ acorduri moderne. Izbînda acestui ciclu este, desigur, ''Psalmul leprosului'' (apărut în 1920). Un verset din ,,Leviticul'' se transformă în poemul lui Fundoianu într-o extraordinară metaforă a damnatului _ un strigăt de durere şi revoltă al celor stigmatizaţi de soartă şi de semenii lor, o împletire de rugă şi blestem ce-şi află în psalmi expresia lirică cea mai vibrantă.

Volumul de poezii ,,Privelişti'' cuprinde şi imagini ale orăşelului moldovenesc, lipsit însă cu totul de tradiţionala viziune nostalgic-patriarhală. Herţa (care dă şi titlul unui ciclu), cunoscut din anii copilăriei petrecute la bunici, e ,,tîrguşorul umed, ploios şi ovreiesc''. Seara, lumina tremurătoare a lumînărilor din sinagogi aruncă umbre stranii şi iscă viziuni fantastice. Memorabilă e imaginea ,,biblică'' a bunicului în fervoarea rugăciunii: ,,Seara, un murmur negru creştea din sinagogi: \Cereau desigur _ altfel ai fi voit să-i rogi _ \ ca să-i ferească cerul, cum le-a ferit strămoşii,\ de panica adusă din câmpurile roşii.\ Deodată, după geamuri se aprindeau făclii;\ o umbră liniştită intra în prăvălii\ prin uşile-ncuiate şi s-aşeza la masă.\ Tăcerea de salină încremenea în casă\ şi-n sloiul nopţii jgheabul ogrăzii adăpa.\ Bunicul între flăcări de sfeşnic se ruga:\ ,,Să-mi cadă

dreapta, limba să se usuce-n mine\ de te-oi lua vreodată-n deşert, Ierusalime!''

După stabilirea poetului în Franţa, în toamna anului 1923, sentimentul apăsător al unui destin tragic, al său şi al semenilor săi, se accentuează, desigur nu fără legătură directă cu ascensiunea fascismului în Europa. Şi în studiile sale de estetică şi filozofia culturii, Fundoianu va relua, din altă perspectivă, probleme ale spiritualităţii iudaice, va urmări semnificaţiile moderne ale unor arhetipuri biblice, cel mai fascinant fiind pentru el, fără îndoială, Iov.

Antenele sensibile ale poetului au receptat semnele cumplitei primejdii ce se apropie: ,,Venit-a vremea nebuniei şi a urii?'' se întreabă el într-un poem. Cu aceeaşi intuire a pericolului fascist, Fundoianu scria în 1934, într-o revistă a studenţilor romîni din Paris, aceste rînduri de lucid şi responsabil avertisment: ,,Mizeria, haosul, neputinţa şi ignoranţa progresivă şi-au dat mîna pentru parada inepţiei în ciubote, cu pumnul pe masă, cu pieptul spoit de un patriotism subversiv şi criminal (...) Nu ne mai rămîne să sperăm decît inchiziţia, autodafeul, sclavajul, arbitrariul: iată programul fascismului de mîine, călare pe războiul internaţional (...) Mîine, în taberele de concentrare va fi prea tîrziu''.

Oscilînd între deznădejde metafizică şi nostalgia unei fraternităţi universale, poetul ,,priveliştilor'' a devenit cîntăreţul profet, îndurerat şi patetic.

,,Mai e o zi şi mîine'' _ cu acest vers se încheie unul din ultimele poeme (,,Iunie 1940'') al lui Fundoianu, încrezător în ,,clipa dorită a înmuguririi''. Acest ,,mîine'' a fost într-adevăr, peste moarte, de partea poetului.

LEON VOLOVICI

SABRA DAN
ד ן צ ב ר
BEN YEHUDA 1, TEL AVIV,
Tel. : 651-731
sau 510-20-31
TOMY HERSKOVITS

«SILVESTER PARTY 89» LA BUDAPESTA

UN REVELION FĂRĂ PERECHE PENTRU CEI... FĂRĂ PERECHE, 11 ZILE ÎNTRE 25 DECEMBRIE — 4 IANUARIE... 699 DOLARI !!

Excursie specială pentru celibatari / celibatare, cu program distractiv seară de seară : spectacole, night club-uri, cazino, dans şi bineînţeles, UN REVELION 1989 FASTUOS.

CUNOAŞTEŢI-VĂ VIITORUL PARTENER DE VIAŢĂ, ÎN ATMOSFERA DE VIS A BUDAPESTEI ! O OCAZIE UNICĂ !!!

* TRATAMENT ŞI DISTRACŢII LA BUDAPESTA : INSULA MARGARETA
3 săptămîni cu tratament şi pensiune completă : 1500 $, inclusiv biletul de avion şi o excursie de 2 zile pentru cumpărături la MUENCHEN. (Grupuri organizate la 27 noiembrie şi 10 decembrie).

INFORMAŢII ŞI ÎNSCRIERI
LA TOMY HERSKOVITS — DAN SABRA
O NOUA ADRESA PE AGENDA DVS.

URGENTE!
Reparaţii dentare
MAGDA
Laborator Dentar
Str. Allenby 66, Tel Aviv etaj 2, tel. 65 61 80 – 66 03 91

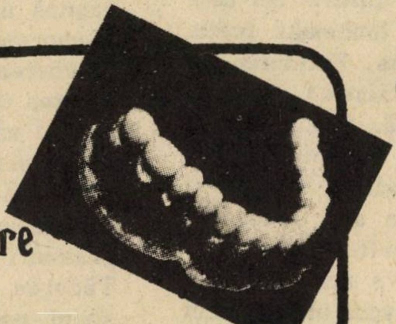

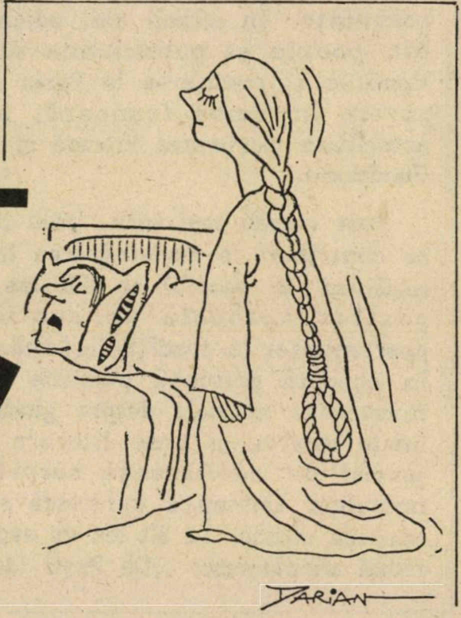

■ SERGIU LEVIN

Z. ORNEA : VIAŢA LUI TITU MAIORESCU

● Vol. I. Bucureşti / Ed. Cartea Românească 1986, 494 pag.

Z. Ornea e cunoscut ca unul dintre cei mai serioşi cercetători a "mişcărilor culturale" din ultimul pătrar al veacului XIX, interval care a marcat prin polarizarea creatorilor, fie în jurul lui Maiorescu, fie în jurul lui Gherea, cu ale lor respective "direcţii", tot destinul literaturii române pînă aproape de începutul celui de al doilea război mondial. Studiile şi monografiile sale au devenit indispensabile studentului ca şi omului de ştiinţă sau pur şi simplu iubitorilor de istorie literară, celor puţini, dar neclintiţi, cărora le place să afle "cum"-ul şi "de ce"-ul, dinafara coperţilor închise. Toate acestea însă nu ne-ar îndritui să consumăm spaţiul de comunicare al acestei reviste social-culturale, care nu-şi propune nicidecum să se transforme (peste noapte) în niscaiva "anale de istorie rară".

Şi atunci, de ce, această prezentare? Pentru că, frumos şi firesc, vine o vreme, cînd şi cel mai serios şi tras la patru ace, profesor de literatură, începe să se deschidă la gulerul cămăşii şi eliberîndu-şi puţintel cravata, îşi pune ochelarii pe frunte şi - omeneşte, foarte omeneşte şi apropiat inimii şi condeiului celui care iscăleşte - se destăinuie, luminînd, ceea ce criticii pretenţioşi numesc "motivaţia generativă"

... şi de aceea "daimonul" mă împinge să notez că demersul critic al lui Z. Ornea poate fi asemuit cu cel întreprins de Umberto Ecco în al său celebru "In numele trandafirului".

"Misterele" din jurul lui Titu Maiorescu mai persistă şi azi, dezlegarea acestora cerîndu-i lui Ornea nu mai puţin spirit analitic-interogativ decît cel al cuplului de investigatori ai crimelor "cu tîlc" din biblioteca simbolicei mînăstiri a fascinantului "best-seller". Teatrul anchetei e constituit şi la Z. Ornea de o gigantică bibliotecă, pe care aşi denumi-o "a celor Trei B" (Biblioteca Academiei Române + Biblioteca Centrală de Stat + Biblioteca Muzeului Literaturii Române), unde: "... am început lucrul efectiv pe la sfîrşitul anului 1959 şi, neavînd, atunci, o locuinţă adecvată, lucram mai toată ziua la Biblioteca Academiei. Pornisem să şi scriu capitole din ceea ce ar fi trebuit să devină o carte, aşa încît cîţiva ani buni am stat neclintit, zilnic, la ultima masă din sala de lectură nr.I (locurile 89-90), temător nu numai pentru ceea ce citesc, dar şi, mai ales, pentru ceea ce scriu. La prînz, cînd alergam acasă sau la o cantină «să iau masa», acopeream maldărul de fişe, foi scrise, bruioane şi cărţi cu gros-impunătoarele volume din Enciclopedia Larousse sau cîteva volume din ISTORIA lui V.A. Urechia, care se aflau în spatele mesei mele de lucru, în ceea ce se numea (se mai numeşte) «biblioteca uzuală»". (Pag.6).

"Toate aceste precauţii, de ce? Pur şi simplu, deoarece pe acea vreme, subiectul - adică Titu Maiorescu, ctitorul culturii moderne române - era interzis!"

Toată introducerea e scrisă în acelaşi ton. Nu trebuie "sărită" căci constituie, prin situarea în contextul social-istoric al acelor ani, o "cheie" pentru atmosfera în care ca şi în biblioteca medievală a lui Ecco, era "voie" de căutat adevărul, acolo despre Aristotel, aci despre Maiorescu, adică adevărul despre "părinţii adevărului"...

Spinoasă-i calea ce duce spre acest mult căutat adevăr... şi în loc de trandafiri, spinii ne aşteaptă, nu trebuie să fim profesori de literatură pentru a şti acest "adevăr", ... şi a-l consemna, precum, deschis, apropiat şi nespus de simpatic, la mii de leghe distanţă de vreo morgă academică oarecare, o face Z. Ornea: "... şi mi-am surprins, nu o singură dată, eroul în culpă, pentru că voia să-şi îndrepte biograful - intenţionat - spre piste lui favorabile, dar incompatibile cu adevărul. Fără a privi prin «Gaura cheii» spre intimitatea eroului... am vrut să rămîn neîncrezător, indiscret, curios şi oarecum detectiv (*) pentru a înţelege ce se ascunde dincolo de fapte".

"Dacă am izbutit o va stabili - nu mă îndoiesc - numai cititorul de bună intenţie, căruia mă încredinţez şi de astă dată"... Impreună cu prezentatorul, (dacă-i mister, mister să fie,), "enigmaticul".

----

*) Detectiv, c'est le mot, căci exact, aproape mot-à-mot, acestea erau şi confidenţele "profesionale" pe care cavalerul de Baskerville de conandoylesc ecou, le face discipolului său în romanul lui Ecco... şi poftim de mă mai consideraţi "apologetic" şi "ditirambic", am şi martori, ce D-zeu!

UN NOU UNIVERS TURISTIC

The Reason Behind

DIAGNOSTICE DIFERENȚIALE

Termenul este realmente intraductibil dar ceea ce urmează îl va defini.

Film clasic cu Tyrone Power și Ann Baxter, nu tocmai de prima categorie, pre nume "Crash Dive". Un personaj secundar, căpitan de marină sau așa ceva, vîrstnic, înghite tablete de nitroglicerină pentru crize de angină pectorală pe care le ascunde de restul echipajului. Descoperit de un subaltern, încearcă inițial să nege categoric orice maladie dar pînă la urmă se înduioșează de grija prietenului și explică "the reason behind". Ca tînăr marinar pe un vas angajat în operații militare, a izbutit să convingă autoritățile că e bolnav de inimă, fără să fie realmente suferind. Scutit de serviciul militar, a aflat mai tîrziu că vasul abandonat de el s-a scufundat, probabil în urma unei bătălii navale. Remușcările l-au făcut să se reangajeze și, de data asta, să ascundă o reală maladie cardiacă, contractată între timp.

Episoade similare, chiar dacă nu hollywood-iene, se pot colecta cu ușurință. Doctori de pildă tratînd pe gratis și cu specială abnegație bolnavi de sindromul Tourette, pentru că au un copil care suferă de această mizerabilă maladie neurologică. Personalități artistice, precum Liberace, cumpărînd nenumărate costume dintre cele mai bătătoare la ochi, pentru că fuseseră săraci lipiți pămîntului, în prima tinerețe. Richard Wagner devenind antisemit poate pentru ca tatăl vitreg, Geyer, era evreu. Sau poate nu era tatăl vitreg, ci cel adevărat. Etc, etc...

A căuta "the reason behind" în orice împrejurare, e în general o practică folositoare. Dusă la exces însă poate deveni generatoare de suspiciuni, de obicei ridicole. Cel mai bun exemplu care îmi vine în minte e o anecdotă despre doi doctori în psihiatrie care se încrucișează pe un coridor de spital. "Bună ziua", spune răspicat unul dintre ei. La care celălalt își continuă drumul dar după cițiva pași se oprește cu anxietate și se întreabă: "Ce-o fi vrut să spună cu asta?"

Asta am vrut să scriu despre... dragi îndepărtați cititori "minimaliști" (nici o relație cu Steven Reich and company, compozitori "minimaliști"?)

Dr. ARMINIUS CASSVAN
undeva în USA

AGENTUL DE VOIAJ PREFERAT DE ALIAUA ROMÂNĂ

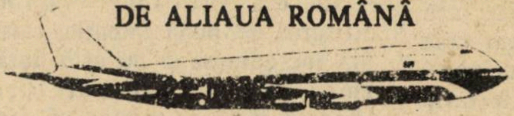

ADI TOURS

TEL AVIV -- ALLENBY 111
(în pasaj)
☎ 623650, 624753, 625406

E. WEISS

VĂ OFERĂ O *MIVȚA* PRILEJUITĂ DE SEZONUL DE IARNĂ!

• UN BILET DE AVION TEL AVIV - LIUBLIANA ȘI RETUR, CU CEL PUȚIN O NOAPTE LA HOTEL. CINE CUMPĂRĂ UN ASEMENEA BILET, PRIMEȘTE GRATUIT UN ZBOR LIUBLIANA - LONDRA SAU LIUBLIANA - MÜNCHEN (LA ALEGERE) DUS-ÎNTORS.

• PENTRU 675$ PRIMIȚI: 1) UN BILET DE AVION TEL AVIV - LIUBLIANA ȘI RETUR; 2) 8 NOPȚI LA HOTEL CU CÎTE 2 MESE LA RESTAURANT LA BLED ȘI 6 ZILE DE SKY ÎN 3 ZONE MUNTOASE DIN IUGOSLAVIA.

CEI INTERESAȚI SE POT ADRESA PENTRU INFORMAȚII SUPLIMENTARE LA AGENȚIA DE VOIAJ ADI TOURS. E. WEISS.

• VĂ AȘTEPTĂM CU PLĂCERE! •

■ HENRI WALD

DESPRE UMOR, IN GENERAL ȘI DESPRE EVREI, IN SPECIAL

Umorul este altceva decît gluma. Umorul apare în urma interiorizării contrastelor comice: disproporția dintre mijloace și scopuri, de pildă, devine discrepanță între veleitate și capacitate. Are umor cine este în stare să rîdă de propriile sale neajunsuri, defecte, greșeli. Umorul este auto-critic, auto-apreciativ, auto-ironic. Prin umor, omul obține cea mai dificilă victorie din cîte este capabil: ASUPRA LUI ÎNSUȘI. De aceea, spre deosebire de comic, umorul se poate ivi și în fața iremediabilului. Intrebat cum se simte, un actor român pe patul de moarte a răspuns: ca-n cer. Prin calambur, care este rezultatul supraimpresionării a două cuvinte asemănătoare fonetic, dar opuse semantic, vorbitorul rîde de un sens în numele celuilalt: finitul este luat în derîdere în numele infinitului.

Toate popoarele ajunse la conștiința de sine au umor. Insă istoria a ridicat umorul evreilor la 40°. Adversitatea față de monoteismul lor abstract, față de orientarea lor predilectă spre profesiunile intelectuale, față de neliniștea lor tulburătoare într-un mediu iconolatru, agrar și conservator i-a silit pe evrei să se pună necontenit sub semnul întrebării. Herodot spunea că popoarele fericite n-au istorie. Dar nici umor. Umorul evreiesc a fost călit aproape 4000 de ani de istorie și de "istorii"...

Omul naturii, agricultorul, este mai puțin omul dialecticii ascuțite și mai mult omul talentului de a povesti cu amănunte concrete și pitorești. "Omul economiei bănești", "omul orașului" este omul argumentației logice și stricte. El nu POVESTEȘTE în lungi seri de iarnă rustică. El trebuie SĂ CONVINGĂ: la început pe cumpărător, apoi, după cine știe cîte generații, pe "adversarul lui de discuție"(1). Deprinși să discute în contradictoriu, să argumenteze și să contraargumenteze, evreii și-au dezvoltat gustul pentru abstracții și concizie, pierzînd în mare măsură sentimentul naturii și al vieții spontane. Pentru un popor care a trăit atîta vreme sub amenințarea pogromurilor, cultivarea rațiunii era și o armă împotriva dezlănțuirii instinctuale a vieții. Aveau nevoie de umor, acest efect suprem al rațiunii, pentru a se acomoda cu ostilitatea mai mult sau mai puțin intensă a celor care îi socoteau mai diferiți decît erau în realitate. Oricum, confruntarea cu ceilalți i-a pregătit să se confrunte mereu și cu ei înșiși. Nici un popor n-a făcut atîta haz de necazurile lui ca evreii. Insă ridicat atît de des la cea mai înaltă tensiune, umorul evreiesc are un și un fir, mai subțire sau mai gros, de tristețe, de melancolie, de nostalgie. Se povestește, de pildă, că un evreu, undeva demult, într-o țară îndepărtată, a cerut autorității de resort aprobarea să emigreze. Funcționarul care urma să-i completeze actele l-a întrebat unde vrea să plece. Evreul a răspuns că nu știe. Atunci i s-a dat un glob pămîntesc să aleagă. După un ceas, evreul a adus globul terestru înapoi, întrebîndu-l pe funcționar: ALT GLOB N-AVEȚI?...

Aproape două mii de ani, evreul a fost pretutindeni "străinul" cel mai străin. Și nu i-a fost deloc ușor, în toată această perioadă, în care "străin" însemna mult mai des "dușman" decît "oaspete". Evreul, adică "străinul" sau "diferitul", sau "celălalt", a întruchipat, prea adesea, cauza anonimă, necunoscută, nestăpînită a tuturor relelor, a tuturor calamităților naturale și sociale. "Omul individual știe cine l-a făcut să sufere. Mulțimea nu poate cunoaște la fel de exact pe autorii suferințelor ei... In astfel de împrejurări, mai mult ca oricînd, nevoia de a pedepsi nu poate fi totdeauna "orientată" și oamenii simt adesea nevoia de a pedepsi numaidecît pe cineva, pentru a-și potoli năduful"(2). Evreul a fost mai totdeauna "vinovatul" cel mai lesne de pedepsit. Ținta permanentă a urii arhetipale față de străin, evreii au năzuit necontenit la înlocuirea pumnalului și glonțului cu gluma și umorul. Fiind mereu și peste tot "celălalt", evreul a simțit nevoia să se auto-cunoască și să se auto-aprecieze. Cei mai mulți au izbutit să se judece cu umor, ▶

1) Alexandru Claudian, ANTISEMITISMUL ȘI CAUZELE LUI SOCIALE, București, 1945, p.162

2) Ibid., p.132

dar unii au ajuns la ura de sine, la antisemitism, la ruşinea penibilă de a fi evreu. Dezvoltarea spiritului autocritic şi, în consecinţă, a umorului îi poate feri pe evrei de o asemenea prăbuşire morală.

Umorul evreiesc se manifestă însă mai ales prin "vorbe de duh", prin "jocuri de cuvinte", prin ironii şi calambururi. Răspîndiţi pe tot globul şi circulînd dintr-un loc în altul, evreii au fost obligaţi să vorbească mai multe limbi. Au descoperit astfel, de timpuriu, că limba este un mijloc de comunicare, căpătînd, ca urmare, o anumită distanţă critică faţă de ea. Îndeobşte, oamenii sînt mai mult stăpîniţi de limba pe care o vorbesc decît stăpîni pe ea. Siliţi să compare mai multe limbi şi să traducă dintr-una în alta, evreii au ajuns să-şi domine vorbirea şi să se intereseze din ce în ce mai mult de studiul ei. De teama acuzaţiei că strică limba naţiunii majoritare, evreii au ajuns lingvişti iluştri în toate culturile înaintate. Atitudinea metalingvistică a evreilor faţă de limba pe care o vorbesc explică, în bună parte, frecvenţa jocurilor de cuvinte în umorul evreiesc.

Nu ştiu dacă explicaţia mea este cît de cît valabilă, dar, oricum, aceasta este "meine WALD-anschauung"...

●

Pînă tîrziu în istorie oamenii au rîs mai mult unii de alţii decît de ei înşişi, însă umorul este mai presus de toate luarea în derîdere a propriei persoane.

A avea umor înseamnă a fi în stare să rîzi de tine însuţi. Prin glume, parodii şi comedii, oamenii şi-au bătut joc, mai bine de două milenii, de frecventele contraste dintre real şi ideal, dintre mijloace şi scop, dintre fond şi formă etc.

Rîsul este un act moral: de critică, de penalizare, de refuz. Însă oamenii rîd numai în faţa contradicţiilor remediabile: în faţa celor iremediabile, cum ar fi aceea dintre viaţă şi moarte, ei nu pot avea decît cel mult umor.

Umorul este altceva decît comedia. Umorul este autocritic, autoapreciativ, autoironic. Are umor cine este în stare să rîdă de propriile sale defecte. Umorul începe prin personalizarea contrastelor comice şi se termină prin asumarea celor tragice.

Nu poţi avea umor în faţa morţii decît dacă este vorba de propria ta moarte. Moartea altuia e totdeauna tragică. Prin umor, omul obţine cea mai dificilă victorie de care este capabil: asaupra lui însuşi. Spiritualitatea omului se desăvîrşeşte prin înaintarea de la glumă la umor.

Umorul este expresia cea mai concentrată a conştiinţei că în lume există atîta sens cît este în stare omul să i-l dea.

ASOCIAŢIA SCRIITORILOR ISRAELIENI DE LIMBĂ ROMÂNĂ DEPLÎNGE DECESUL SCRIITORULUI
EFRAIM OPHIR-OFNER
AUTORUL UNOR ROMANE ŞI POVESTIRI CARE S-AU BUCURAT DE APRECIEREA UNUI PUBLIC LARG DE
CITITORI
TRANSMITEM FAMILIEI SINCERE CONDOLEANŢE.

MINIMUM recomandă:
☆ **Frankfurt**/ Germania
Oraşul cumpărăturilor...
☆ **HOTEL MÜNCHNER HOF**
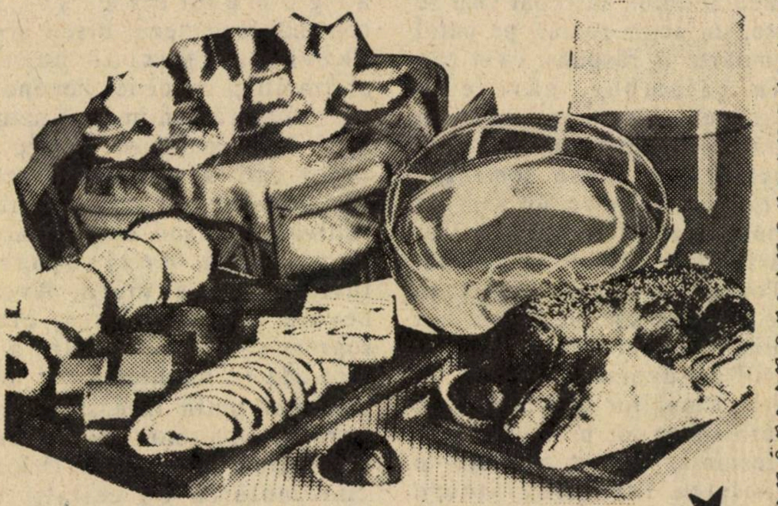
Münchnener Strasse 46 (lîngă gară)
Tel. 230066/67/68/69 – Telex 416797 Hote D
Mic dejun bogat, TV color, Video. Toate camerele cu baie/WC
Preţuri speciale pentru israelieni

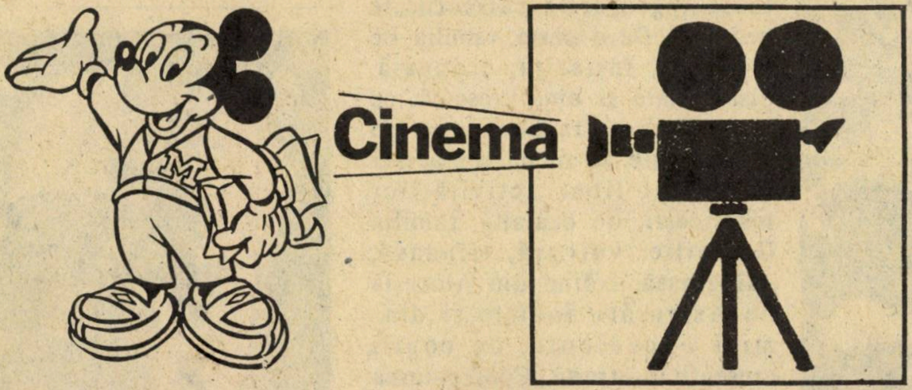

● „MICUL MEU SAT" („VESWICKO MA STREDISKOVA")

Jiri Menzel, singurul cineast cehoslovac de seamă din generaţia lui Milos Forman, Ivan Passer şi Jan Kadar, care nu s-a refugiat în Apus, a rămas credincios micilor sale comedii („Trenuri foarte bine păzite", "Minunaţii oameni cu manivelă") din urmă cu două decenii şi mai bine. El se pricepe să zugrăvească, cu zîmbetul pe buze, situaţii şi personaje din viaţa de toate zilele, care amuză, înduioşează şi, adeseori, dau material, mult material, de reflecţie. Krakowitz este un sătuleţ din Cehoslovacia. Un sătuleţ cu cooperativă agricolă de producţie (nu vă speriaţi..). Şofer de autocamion la cooperativă, Pavek, scund şi rubicond, om cumsecade în fond, dar repede la mînie, are un ajutor, pe tînărul Otik, băiat bun şi netot, de care vrea să scape îndată după strînsul recoltei, pentru că îi provoacă doar buclucuri. Acesta este „firul" central al povestirii. Povestirea are însă o importanţă secundară, în prim-plan aflîndu-se tot timpul oamenii din sat. Foarte nostimi, foarte coloraţi, foarte pitoreşti. Cum ar fi: medicul satului, "raisoneur"-ul filmului, care încearcă să-şi convingă pacienţii că nu-s bolnavi; juna şi nurlia dactilografă de la cooperativă

MICUL MEU SAT: toate generaţiile au nevoie de un Stan şi Bran

care-şi înşeală soţul mai vîrstnic cu tînărul şi atrăgătorul inginer agronom; fiul adolescent al lui Pavek, îndrăgostit pînă peste urechi de profesoara surorii lui; dar, mai ales, Pavek şi Otik, care alcătuiesc un cuplu, à la Pat şi Patachon, sau Stan şi Bran, axat pe potrivirea dintre... nepotriviri. „Micul meu sat" este un film excelent, în ciuda tonului său minor, un film care se fereşte de mesaje politice groase, un film care se putea petrece la fel de bine în orice ţară din lume şi care se ocupă cu simpatie şi căldură de acea problemă gingaşă, delicată şi afurisită care se cheamă firea omenească.

● „PEKING OPERA BLUES"

Peking, 1913. An furtunos în istoria Chinei. Tsu-Van, fiica băieţoasă a generalului Kay, se revoltă în secret împotriva tatălui ei, intră în relaţii ciudate şi neaşteptate cu alte două fete, o cîntăreaţă şi o actriţă clandestină (căci, pe vremea aceea, femeile n-aveau voie să apară pe scenă în China) şi, toate trei participă la o suită (ce zic „suită", adevărată avalanşă) de peripeţii. Una mai hazoasă, mai deşucheată şi mai nebună, nebună, nebună decît cealaltă. „Peking Opera Blues" e un film chinez, produs în Hong Kong şi vorbit în limba mandarinilor, care sună cam răstit pentru urechile noastre. Primul sfert de oră e cam confuz. Cam plin de... chinezării. Nu prea înţelegi ce se petrece pe ecran. Dar, încetul cu încetul, lucrurile se limpezesc şi divertismentul atinge repede punctul „fortissimo". Scenele de bătaie, parodie a scenelor similare din alte filme, care se luau însă în serios, mi s-au părut excepţionale. Regizorul Tsnei Hark a asigurat acestei comedii un ritm trepidant. Totul a fost filmat în decoruri de studio, dar amănuntul acesta, deşi se simte, nu deranjează. E ca un semn cu ochiul, complice, către spectator...

PEKING BLUES: Ce frumoase sînt chinezoaicele!

● „VIAŢA E UN FLUVIU LUNG ŞI LINIŞTIT („La vie est un fleuve tranquille)

Comedie-şlagăr (în Franţa) a regizorului Etienne Chatiliez, fost autor de filme publicitare, onorate cu premii şi distincţii internaţionale, aflat la debutul său în domeniul lung metrajelor. Viaţa putea fi, într-adevăr, asemenea unui fluviu lung şi liniştit, pentru două familii dintr-un oraş de provincie franceză, Le Quesnoy (burghezi din cartierul rezidenţial) şi Groseille (săraci din cartierul săracilor), dacă o răzbunare de femeie neglijată n-ar fi complicat situaţia: cu 12 ani în urmă, asistenta şi amanta ginecologului Mavial, furioasă pe indiferenţa acestuia, a schimbat între ei cei doi copii, născuţi în acelaşi timp la clinica particulară a iubitului nemernic. Dezvăluirea celor întîmplate duce la o dramă în toată regula în familia Le Quesnoy, în timp ce, pentru clanul Groseille, prilejul e cum nu se poate mai nimerit pentru a stoarce ceva bani de la „burjui". Filmul satirizează cu destulă adresă cele două clase sociale, prinse în obiectiv fără cruţare, cu toate îngroşările caricaturale necesare. De o parte, familia Le Quesnoy, înstărită, ordonată, disciplinată şi bine crescută, cu tatăl director la Societatea de electricitate şi mama consacrată în timpul liber activităţilor bisericeşti; de cealaltă, familia Groseille, vulgară, trîndavă, gălăgioasă, trăind din Alocaţia de Asigurări Sociale şi din mici expediente, cu copiii crescuţi în stradă. Confruntarea e amuzantă, dar nu-mi pare a justifica, totuşi, marele succes pe care îl înregistrează în Franţa, nici pamarea unor critici exuberanţi. Actorii, foarte buni, cu o menţiune specială pentru „veteranul" Daniel Gélin, în rolul medicului ginecolog, amant tomnatec, care încă e în stare să scoată din minţi o femeie.

■ G. YUSMAR

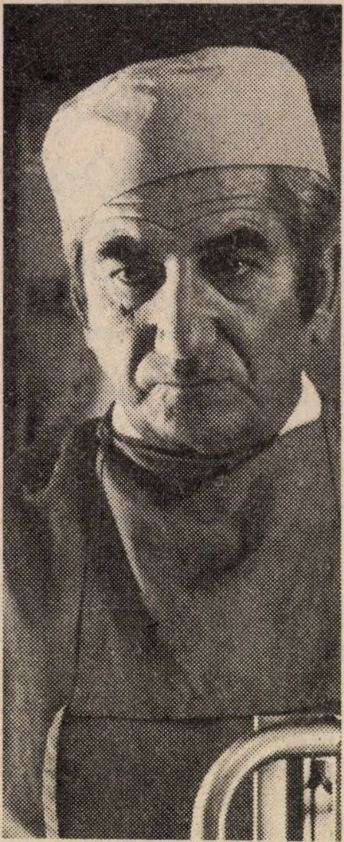

DANIEL GÉLIN: Viaţa e un fluviu lung şi liniştit (şi noi care ştiam că e o fîntînă...)

● CĂTĂLINA BUZOIANU (de data asta) la Haifa

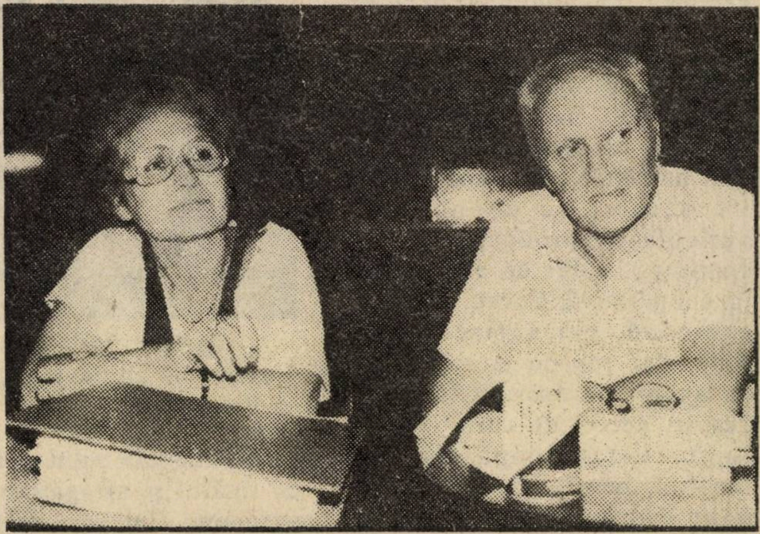

Acum trei ani a repurtat un mare succes la Beer Sheva montînd „Diavolul la Moscova" de Mihail Bulgakov. În prezent a pus în scenă la Teatrul din Haifa „Nunta lui Figaro" de Beaumarchais în traducerea nouă a poetului David Avidan. Cătălina Buzoianu a venit împreună cu Lia Mantova, autoarea costumelor şi cu Dan Jiteanu - unul din fruntaşii scenografiei româneşti, creatorul decorurilor. Iat-o la repetiţie alături de actorul Constantin Anatol.

Diverse

Din două motive aş vrea să avem alegeri curînd, din nou, pentru Knesset:

1) Fiindcă gîndesc şi eu, ca tot omul cu bun simţ, de la stînga la Radu Klapper, că „sistemul" trebuie schimbat fără întîrziere şi că avem nevoie de-un guvern omogen, cu majoritate solidă, capabil să conducă ţara în linişte şi pe o singură voce (era să zic pe oricare voce).

2) Fiindcă mi-a plăcut „Noaptea electorală" de la 1 (+2) noiembrie. Haim Iavin a fost stăpîn pe situaţie (deşi suspina din cînd în cînd, discret şi nu prea, cînd trebuia să amintească de succesele haridimilor); momentele comice au fost excelente, nu numai fiindcă erau comice (adică foarte binevenite pentru starea noastră din memorabila noapte) ci şi fiindcă alegerea scenetelor a fost făcută cu inteligenţă (bravo!): Tuvia Tzafir este un mare imitator de politicieni ai vremii, un parodist de clasă. Sînt gata oricînd să revăd „şlagărele" lui cu Shamir, cu Peres, cu Sharon, cu David Levi. Ah, şi să nu uit. Am încercat un (egoist, recunosc) sentiment de regret la gîndul că Avraham Schapira nu mai este deputat. Tzafir în celebrul rav este atît de bun (poate cea mai reuşită creaţie a actorului), încît mă gîndesc cu strîngere de inimă că, dispărînd de pe scena politică a naţiunii, rav Schapira va dispare şi de pe scena televiziunii. Ar fi păcat. Atît de păcat încît mă rog ca, la viitoarele alegeri, Schapira să candideze din nou. Şi să fie ales. Eu sînt primul care votează pentru el.

Mă ridicasem în numărul trecut împotriva noii coafuri a lui Orly Ianiv, (după cum mă ridic şi acuma împotriva felului ei de a se îmbrăca, prea „elegant", prea „de seară"). Ceea ce i se potriveşte Daliei Mazor nu-i merge lui Orly: fosta noastră crainică de la footbal este „făcută" pentru bluze sport şi pulovere – uni – asemenea; cine i-o fi vîrît în cap că, dacă a fost mutată la seriosul „Mabat"-extern de sîmbătă seara, trebuie să se îmbrace ca la o recepţie de ambasadă?

Orly – strig încă o dată – nu renunţa la stilul tău, nu încerca să te „maturizezi" artificial!

O altă schimbare de „gen", dar de astă dată în bine. L-am văzut pe Zwika Pick şi mai-mai să nu-l recunosc! Era tuns, omeneşte, purta o cămaşă curată şi părea spălat. Uite că se poate şi aşa. Ideea (foarte înrădăcinată în lumea grupurilor rock şi aşa mai departe) cum că săpunul ar fi duşmanul talentului este – am mai spus-o şi altădată – greşită. Categoric şi fără îndoială greşită.

Îmi plac foarte mult filmele englezeşti pentru televiziune (mai ales cele bune de spionaj şi cele *retro*... ah, cîtă nostalgie au britanicii de astăzi, cu *punk* cu tot pentru la belle époque a imperiului!). Cred, de altfel, că insularii sînt cei mai buni din lume în materie de mic ecran.

Îmi plac, deasemenea, serialele americane de „acţiune" (poliţiste, carevasăzică), în genere consumabile (spre deosebire de serialele comice care, în 4 cazuri din 5, sau chiar 7 din 8, îmi calcă pe nervi).

Îmi plac, deci (ca să n-avem vorbe) producţiile susevocate. Dar, de multă vreme, o întrebare îmi stă pe limbă: unde sînt ceilalţi? Adică, unde sînt francezii (care nu şi-au pierdut talentul *tele* de tot)? Unde sînt italienii (cu ale lor superbe femei)? Unde sînt suedezii (ţara lui Bergman), spaniolii, sud-americanii, australienii (în mare ofensivă cinematografică) şi alţii, şi alţii, şi alţii?

Pe vremuri, cei din generaţia mea se revoltau împotriva faptului că nu vedeau pe scenă sau pe ecrane decît producţii sovietice, şi că omul era împiedicat să aibă acces la cultura occidentală. Bun.

Astăzi, în Israel, îi ironizăm pe mea-shearimiştii care trăiesc într-un univers închis (ghetto şi fizic şi spiritual) refuzînd contactul cu lumea *cealaltă:* lumea de dincolo de „halacha". Bun şi asta.

Dar obiceiul (era să zic dogmatismul cel nou) dela Televiziune de a oferi spectatorului (şi mai cu seamă tînărului neinformat) numai şi numai şi numai şi numai producţii din sfera engleză, nu e oare semn de îngustime cerebrală, de „ghetto-izare" a culturii?

Mă întreb.

Îmi aprind o ţigară şi mă întreb.

LUCULLUS

MIMI SARAGA MAXY

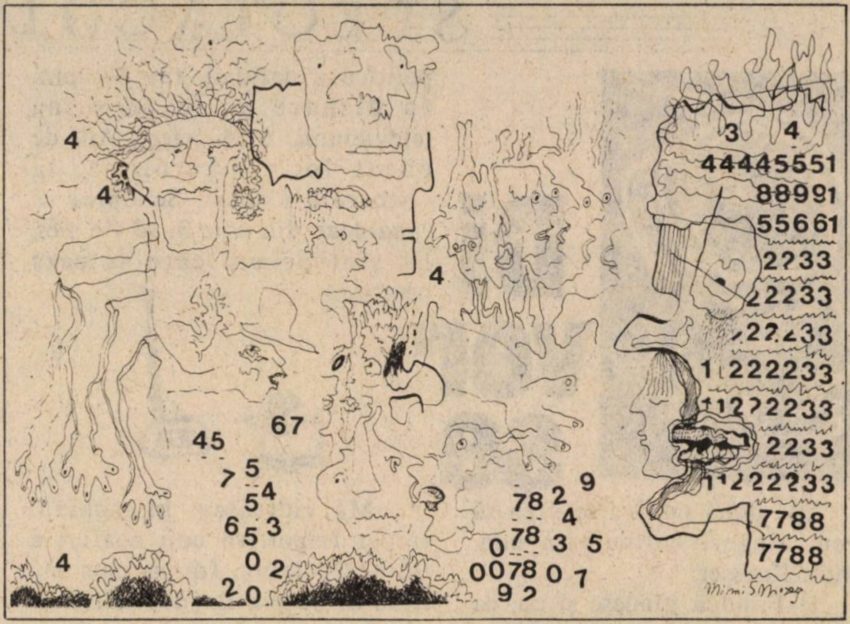

△

A trecut, în camera ei de 3/2 de la ulpanul din Ramat Aviv, prin momente grele, de foame și umilință.

Mimi Șaraga-Maxy. Una din pictorițele cele mai bune ale generației sale.

A încercat să-și ia viața, prin otrăvire, și a fost salvată, la spital, în ceasul al 12-lea, printr-o minune.

Pe urmă, încet-încet, și-a revenit. Urmîndu-și destinul, ea desenează, nouă ore pe zi, la Herzlia, cu pensula și tubul de culori.

Este a doua viață a lui Mimi Șaraga-Maxy.

Cîteva lucrări din perioada aceasta de după „înviere", în pagina noastră de față.

□

△ Cifre și oameni
□ Nu este un zîmbet
○ Nu este întîmplător

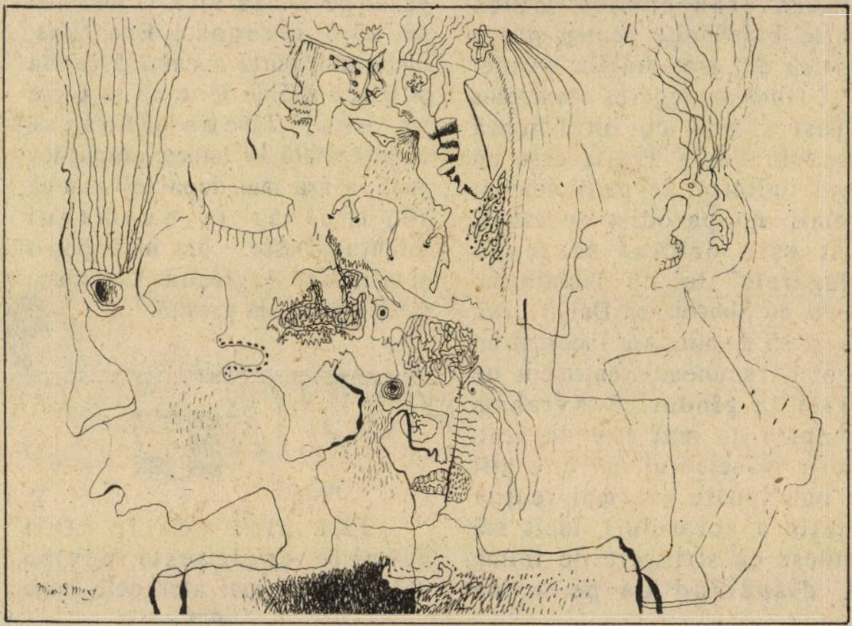

○

• SFATUL

O POVESTIRE DESPRE EVREII DIN ROMÂNIA DE SHMUEL YOSEF AGNON

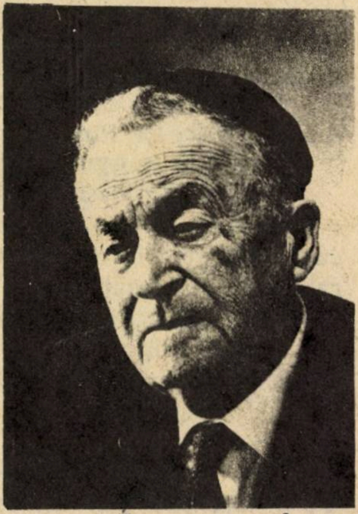

1988 este anul centenarului naşterii marelui scriitor ebraic Shmuel Yosef Agnon. Evenimentul a fost marcat în lumea literară israeliană prin simpozioane şi congrese, prin studii de analiză şi istorie literară, precum şi prin numeroase articole în presa ebraică ori de alte limbi din ţară. De asemenea, prin programe de radio şi televiziune. Din păcate, presa românească a trecut evenimentul *aproape* sub tăcere. Originarii din România au auzit fără îndoială cîte ceva despre primul scriitor ebraic laureat al Premiului Nobel. Şi desigur, ebraiştii au citit operele sale în original. Ceilalţi s-au putut desfăta cu arta de povestitor a lui Agnon, citindu-l într-una din numeroasele traduceri care s-au făcut. Printre ele, şi cîteva în româneşte. Dar româna este una din puţinele limbi în care nu a fost publicat nici un volum de Agnon. Poate că tocmai de aceea, puţini dintre noi ştiu că printre povestirile lui Agnon, originar din Galiţia, se află una* în care se oglindeşte viaţa evreilor din România, de la sfîrşitul secolului al XIX-lea. M-am hotărît de aceea s-o tălmăcesc în limba urmaşilor eroilor ei.

Povestirea este caracteristică pentru arta lui Agnon.

Realitatea se împleteşte la tot pasul cu misticismul, evreii milnarii obidiţi îşi pun toată nădejdea în Dumnezeu, care îi va salva, neîndoielnic, din ghiarele persecutorilor.

Acţiunea se petrece într-un sat din Moldova, înfăţişînd un tablou desenat cu precizie de un om, care deşi nu a fost niciodată în România, este atît de bun cunoscător al vieţii şi sufletului evreului din tîrguşoarele Europei răsăritene, încît artisticeşte, poate face realitatea mai adevărată decît ea însăşi.

Povestirea, intitulată „SFATUL" (Haeiţa) face parte din ciclul „ACELEA ŞI ACELEA" (Eilu ve-eilu), care a văzut lumina tiparului (înainte de a fi fost publicată în volum) în 1941.

Subiectul este inspirat de un caz real, petrecut după toate probabilităţile logice prin 1881 - 1882. Un crîşmar evreu este acuzat de o otrăvire, adevăraţii făptaşi ai crimei încercînd să-l alunge pe această cale din sat. Dreptatea învinge, între altele, graţie sfatului dat de ţadikul de la Buhuşi, care-l îndemnase pe năpăstuit să plece la Bucureşti spre a-şi pregăti temeinic în capitală, apărarea. Coreligionarii crîşmarului vor fi ispitiţi de pornirile lor mistice, să vadă în nesperata absolvire a năpăstuitului, o minune. Dar ipoteza minunii este respinsă de ţadicul de la Buhuşi, care se exprima - întocmai concepţiilor agnoniene - clamînd că minunea nu poate veni decît de la Dumnezeu, *Singurul* care-şi apără poporul.

Putem fi siguri - analizînd datele obiective - că era vorba de un evreu împămîntenit - cum se spunea pe atunci în 1878, ca urmare a modificării Constituţiei româneşti, sub presiunea Congresului de la Berlin. În România din anii „chestiunii israelite" întîmplarea ce constituie sîmburele povestirii a avut răsunet. Ca urmare a finalului ei fericit, evreii, îndeosebi cei de la sate şi din tîrguşoare, s-au apropiat şi mai mult de Dumnezeu şi de credinţă.

Ţadikul din Buhuşi menţionat în povestire, pare a fi rabinul Iţhak Friedman din dinastia Rujin, venit de la Sadagura în 1866. A rămas în această comunitate pînă la încetarea sa din viaţă în 1896. Nu este de mirare că printre sfaturile date de ţadik năpăstuitului cîrciumar găsim şi îndemnul *„dacă nu vei izbuti* ▸

nimic, pleacă spre Ereț Israel". Deoarece Ițhak Friedman a fost la 1882 unul dintre susținătorii fondării coloniei Roș-Pina (întemeiată precum se știe de evreii din Moinești).

Agnon nu-i descrie ca antisemiți pe țărani (prietenii cîrciumarului evreu), ci acuză ca antisemite autoritățile locale. Pînă la urmă totuși, oficialitățile fac dreptate evreului (în numele Divinității).

Cum a aflat Agnon despre acest fapt, la relativ mult timp după petrecerea lui?

O parte din hasidim din Buhuși au venit în Ereț Israel înaintea celui de-al doilea război mondial. Unii s-au stabilit la Ierusalim, unde există pînă azi un „Colel Romanya" întemeiat în secolul al XIX-lea. Agnon, care avea obiceiul să stea de vorbă cu bătrîni din vechiul ișuv, i-a întîlnit probabil și pe acești hasidim ai rabinului Friedman, care i-au povestit întîmplarea de mult intrată în folklorul lor. Cu minunatul său dar, marele prozator a eternizat-o ca operă literară.

Pentru originarii din România și pentru cercetătorii trecutului acestei mari comunități, povestirea a trecut mult timp neobservată. Abia în anul 1980 ea a fost menționată de către David Șafran („Bacăul meu și-al lui Agnon", *Judaismul român.* Ierusalim, 1980, p.94-102), dar nu a fost tradusă și în limba română. **

*** *În realitate nu e numai una. Mai există cel puțin încă o povestire cu subiect moldovan. Pe care o vom publica... (n. red.)***

**** *Pînă acuma, în 1988. Cînd această istorie - pe care bine inspirat,*** Kol Israel ***a transmis-o nu de mult pe unde - vede lumina tiparului în românește.***

LUCIAN-ZEEV HERȘCOVICI

SHMUEL YOSEF AGNON ● S F A T U L

După încheierea războiului de la 1877, cînd a fost cucerită Plevna, România a acordat evreilor care serviseră în armată în decursul acestui război, dreptul de a ține cîrciumi la sate. Printre ei era unul care-și avea o cîrciumă într-un sat de lîngă Bacău, cîștigînd binișor. Toți țăranii din sat se lipiseră de cîrciuma lui și se împrieteniseră cu el.

Tocmai din pricina aceasta preotul satului a început să-l pizmuiască pe evreu.Îl privea cu ochi răi și-l vorbea de rău. Începu să adune oameni, ținîndu-le predici mincinoase, fără să piardă un prilej de a-l ponegri pe cîrciumar. Nici primarul satului, nici notarul nu-l iubeau pe evreu. Și ei îi făceau mereu necazuri. Dar acolo unde este dragoste, urechile rămîn astupate pentru minciuni. Popa îi îndemna pe țărani să nu le mai calce piciorul peste pragul evreului; dar ei continuau să vină la crîșmă. Primarul și notarul l-au deposedat pe evreu prin uneltirile lor. Dar țăranii l-au ajutat să se reașeze. Cîrciumarul locuia în sat și nu voia să plece. Fusese luptător în război și știa să reziste la greul războiului. Cel care îi dăduse putere să lupte cu arma în mînă, îi dădea acum putere să reziste uneltirilor din sat.

Cînd cei care-l urau pe evreu au văzut că nu-l pot alunga din sat, au hotărît să-l trimită pe ceea lume. Și ce-au făcut? Au venit și ei la el să bea un pahar. Dar cînd crîșmarul a ieșit să le aducă vinul, au pus otravă în butoiul cu țuică din care el îi servea pe țărani.

Nu după mult timp, intră un creștin care ceru un țoi de țuică. Unii spun că a venit așa, de capul lui. Alții pretind că otrăvitorii îl chemaseră. Bietul om habar n-avea că binele făcut de cei răi este rău.

După ce a băut două-trei țuiculițe, fața i s-a înverzit, măruntaiele i-au fost arse și căzu fără simțire. Era mort.

Uneltitorii s-au ridicat, au închis butoiul pecetluindu-l, au încuiat cîrciuma, au scris ce au scris și au trimis jalba la autorități.

Cîrciumarul, înțelegînd că este într-o mare primejdie, a luat o căruță cu cai și a plecat la Buhuși. I-a povestit rabinului său toată întîmplarea și plîngînd cu lacrimi amare, a strigat: „Rabi, salvează-mă!"

Rabinul i-a spus: „Eu nu pot face nimic; dar mai rămîi oleacă la mine, pînă vom afla ce se mai petrece".

N-a trecut nici o zi, și toată țara vuia. Spuneau cu toții: „Nu-i de-ajuns că evreii ăștia ne gonesc pe noi; ne mai și omoară". Toate ziarele din țară erau pline de articole dușmănoase; și creștinii începură să se teamă de evrei.

●

Rabinul spuse cîrciumarului: „Nu văd să fie de vreun folos şederea dumitale la mine; du-te la Bucureşti; procesul dumitale, fiind proces de omor, va fi cu siguranţă judecat în capitală. Poate că vei întîlni acolo oameni care să te ajute la nevoie şi să te apere; iar dacă nu vei izbuti nimic, pleacă în Ereţ Israel. În orice caz, n-ai nimic de pierdut. Un singur lucru te sfătuiesc: de fiecare dată cînd vei călători, fie spre Bucureşti, fie înapoi, să călătoreşti în vagonul domnilor".

Cîrciumarul s-a despărţit de rabinul său şi a plecat la Bucureşti. A stat acolo o săptămînă-două, dar n-a găsit pe nimeni care să-l apere la judecată. Pe scurt, toate porţile îi erau închise şi toate încercările sale au fost zadarnice. Văzînd că timpul trece fără să poată face nimic, şi-a zis: „Pînă cînd să mai stau aici? Mai bine mă întorc la Buhuşi".

La gară cumpără un bilet la clasa întîia, aşa cum îl sfătuise ţadicul: „Toate călătoriile dumitale să le faci cu vagonul domnilor". În compartiment, s-a retras într-un colţ, ca să nu-l simtă boierii. Şi s-a gîndit si s-a tot gîndit.

Mai erau acolo doi boieri preocupaţi de discuţia dintre ei, neuitîndu-se la el. Nici el nu se uita la ei. Necazul îi umbrea privirea.

Şedea la locul său şi iarăşi se gîndea: „Atîta vreme am fost la război, atîtea obuze mi-au dat tîrcoale, am dus pe umeri printre gloanţe tărgi cu răniţi, am văzut moartea cu ochii; şi tocmai cînd bunul Dumnezeu m-a scăpat cu viaţa şi m-am întors acasă, la nevastă şi copii, a dat peste mine o altă năpastă".

Izbucni în plîns, şi plîngea în hohote. Boierii şi-au întors privirile spre el şi au văzut un evreu care plînge. L-au întrebat: „De ce plîngi dumneata?" Le-a răspuns: „S-ar fi cuvenit să tac, să nu povestesc domniilor voastre necazul meu, dar văd că aveţi inimi miloase şi că sînteţi buni cu mine, de aceea n-am să vă ascund nimic. Fie ce-o fi! Oricum voi fi condamnat la spînzurătoare. N-am de pierdut dacă voi fi executat mai devreme". I-au spus: „Dumnezeu cu dumneata, spune-ne ce ţi s-a întîmplat". Le-a spus: „Eu sînt cel despre care se spune că a pus otravă în ţuică si a omorît un ţăran. Dar jur pe viaţa mea, pe viaţa nevestei mele şi a copiilor mei, că mîinile mele nu sînt pătate cu nici o picătură de sînge în această crimă. Întîmplarea a fost că preotul, primarul şi notarul satului au pus ochii pe mine, m-au urît şi au vrut să mă gonească din sat pentru că sînt evreu. Dar ţăranii din sat îmi erau prieteni şi nu le-au dat voie. Cînd au văzut că cu toate relele pe care mi le-au făcut n-au izbutit să mă clintească de la locul meu, au scornit povestea cu omorul. Au intrat odată la mine să bea vin, şi după ce am coborît în beci să le aduc din cel bun, au turnat otravă în damigeana din care dădeam ţuică sătenilor. Ce s-a întîmplat apoi, ştiţi singuri din ziare.

I-a spus unul dintre boieri: „Nu te teme. Eu şi domnul acesta am fost numiţi din partea Tronului să cercetăm cazul. Sîntem în drum spre localitatea dumitale. Eu sînt procurorul; dumnealui, colegul meu, este medicul-legist şef. Purtăm nădejde că Judecătorul Lumii ne va ajuta să facem judecată dreaptă. Dumneata du-te într-o localitate apropiată de satul dumitale şi să vii cînd te vom chema".

Cîrciumarul a coborît din tren la staţia hotărîtă de cei doi demnitari care au călătorit încă puţin spre satul cu pricina. Cînd au ajuns, nu s-au dus nici la primar, nici la prietenii săi, ci direct la căpitanul de jandarmi, unde au fost găzduiţi. Au luat cu ei trei jandarmi şi au plecat să cerceteze cîrciuma. În acest timp jandarmii aşteptau afară. Le-au spus jandarmilor: „Noi intrăm în casă, iar voi consemnaţi în scris orice discuţie pe care o vom întreţine acolo". Demnitarii au trimis după primarul satului, cerîndu-i să vină să deschidă, şi după nevasta cîrciumarului, ca să vină şi să toarne băutură. Femeia a spus: „Mă tem". I-au spus: „Nu te teme! Pe răspunderea noastră". Femeia a venit şi le-a turnat băutura. Primarul a băut un pahar, şi încă unul. Procurorul şi medicul legist s-au prefăcut că beau şi ei şi au început să înjure pe evrei şi să vorbească mînioşi, numai foc şi pară.

Primarul a zîmbit şi a spus: „Eu sînt sigur că în satul meu nu va mai călca picior de jidan". I-au spus: „Dar ce, dumneata eşti prooroc?" Adevărul a ieşit din vin. Le-a spus: „Am avut printre noi un jidan care vindea vin ţăranilor, că tot satul se lipise de el. Cînd am văzut că nu-l putem goni, am făcut o asemenea treabă că şi-a luat singur tălpăşiţa".

L-a întrebat procurorul pe primar: „Ce aţi făcut?" I-a spus: „Am pus otravă în butoi şi, întrucît a turnat imediat băutură unui ţăran, acesta a căzut mort pe loc. Am obţinut imediat o mărturie, după care cîrciumarul ar fi dat otravă ţăranilor, si am trimis hîrtiile la Bacău".

A întrebat procurorul: „ce a spus preotul şi notarul la o asemenea faptă?" A zîmbit primarul şi a spus: „dar n-am fost înţeleşi între noi?" A deschis procurorul uşa şi a spus: „Aţi auzit, jandarmi?" Au spus: „Am auzit". Le-a spus: „Ştiţi ce aveţi de făcut?" Au spus: „Ştim". De îndată au scos cătuşe cu care au prins mîinile primarului. Şi nu i-au iertat nici pe popă, nici pe notar. Şi i-au dus celtuiţi în fiare la închisoarea din Bacău.

Demnitarii au trimis după evreu, l-au adus înapoi la cîrciuma sa, l-au împăcat cu toţi oamenii din sat, şi au spus: „Judecătorul Lumii face dreptate celor loviţi”.

N-au trecut multe zile pînă cînd întîmplarea a fost făcută cunoscută, iar Numele Domnului Sfinţit de evrei. Ei au văzut că există Dumnezeu, Judecătorul Lumii, Care face Dreptate, şi nu avem decît să ne sprijinim de Tatăl Nostru Ceresc şi de Drepţii Generaţiei, în al căror sfat trebuie să ne încredem.

Au venit evrei la acelaşi Ţadic din Buhuşi şi l-au rugat: „rabinul nostru, rabinul nostru, ai atît de multă putere şi ne laşi în chinuri şi nevoi”. Le-a spus: „Să nu spuneţi că eu am făcut o minune. Totul a făcut Dumnezeu, Binecuvîntat Fie El, cu Mila lui. Atîta doar, că eu l-am sfătuit pe cîrciumarul cu pricina să călătorească cu vagonul domnilor, căci dacă ar fi călătorit cu vagonul oamenilor simpli atunci cînd era încolţit, aceştia l-ar fi scos şi l-ar fi azvîrlit în temniţă şi, Doamne fereşte, ar fi putrezit acolo. Dar Dumnezeu, Binecuvîntat Fie El, a vrut să-l scape şi în Mila Sa Binecuvîntată Fie Ea, a aranjat astfel lucrurile, ca în acelaşi vagon în care a călătorit cîrciumarul să călătorească şi judecătorii. Iar eu nu am făcut nimic ci numai am dat un sfat”.

SĂPTĂMÎNAL

CITIŢI

Adevărul

36 de ani în slujba alialei române

ÎN CARE GĂSIŢI:

* comentarii politice de toate nuanţele
* reportaje din ţară şi din lumea toată
* o pagină cultural - artistică
* umor, cuvinte încrucişate, curiozităţi şi cîte un scurt roman
* o pagină de note şi comentarii

ÎN FIECARE VINERI
cereţi „ADEVĂRUL” la toate chioşcurile din ţară, de la prima oră a dimineţii!

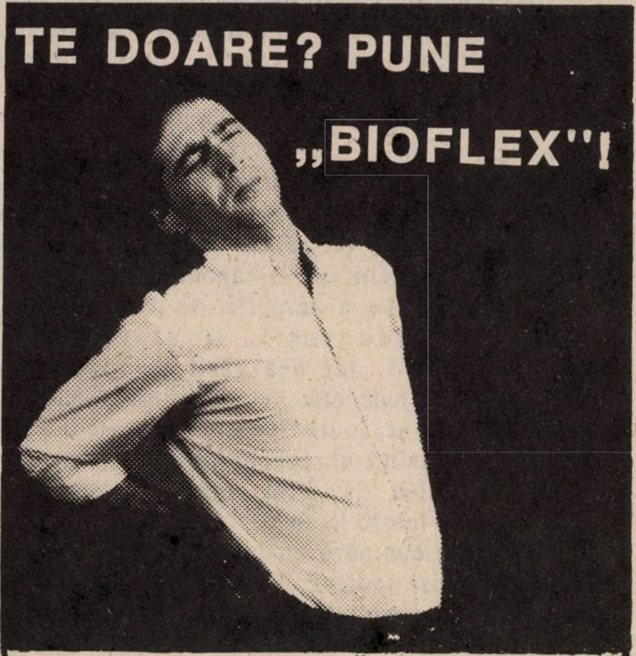

„BIOFLEX” CALMEAZĂ TOT FELUL DE DURERI: REUMATICE, NEUROLOGICE, TRAUMATICE.
„BIOFLEX” - DISC BIOMAGNETIC, REVOLUŢIONAR, DE PRODUCŢIE GERMANĂ, ACŢIONEAZĂ IMEDIAT PRIN ATAŞARE LA ZONA DUREROASĂ. NU NECESITĂ RECOMANDAŢIE MEDICALĂ. ESTE AUTORIZAT DE MINISTERUL SĂNĂTĂŢII.

DISTRIBUITORI:
„MITAR” - TEL. 04-983749
„MEDICAL FARMACOL” 03-5567645

ÎNSĂNĂTOŞIRE NATURALĂ BIOFLEX

BIO flex®

DE VÎNZARE LA FARMACII

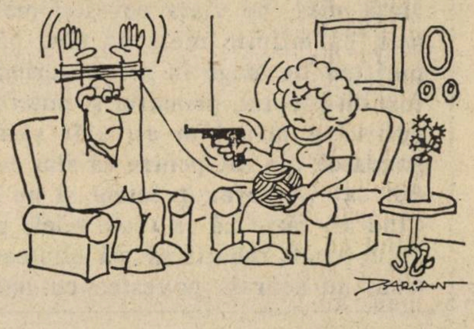

13 – STRANUTURI

● Cine este evreu? – iată o întrebare la care ştiu să răspundă numai antisemiţii.

● Puţini sînt cei care ajung atît de maturi, încît să-şi accepte bătrîneţea.

● In totalitarism alegătorii votează, iar conducătorii se aleg.

● Iubirea e un basm care se citeşte cu ochii închişi.

● Iubirea e momentul de imponderabilitate al poverii existenţei.

Iubirea e cea mai fericită renunţare la sine.

● Iubirea e dragostea care a trecut examenul de maturitate.

● Dacă vei spune mereu tovarăşului de viaţă că e egoist, mincinos, uşuratic vei reuşi să-l convingi că n-are ce să caute lîngă tine.

● Fanaticul e un individ atît de credincios ideilor lui, încît nu le abandonează nici atunci cînd ele îl trădează.

● Dacă oamenii buni sînt sarea pămîntului, atunci cei realişti sînt pîinea lui.

● Trebuie să recunoaştem că arabilor din Eretz Israel le lipseşte o patrie. Ca să aibe 23.

● Ce ne spun alţii ne poate răni, ce ne spunem noi înşine ne poate omorî.

●Deosebirea dintre un om moral şi un om bun este că primul ajută pe alţii pentru că ei au nevoie, iar al doilea îi ajută pentru că el are nevoie.

● Soluţiile de pace propuse de unele partide ne pot duce la războaie, iar cele propuse de altele ne pot duce la războiul cel din urmă.

● *ERAN TAL*

Nou!

A LUAT FIINŢĂ SUBREDACŢIA „MINIMUM"
PENTRU
HAIFA ŞI ÎMPREJURIMI.
UN SIMPLU TELEFON LA:
04 - 750556
ŞI VĂ STĂM LA DISPOZIŢIE CU:
- ABONAMENTE
- RECLAME
- MICĂ PUBLICITATE.
DELEGATUL NOSTRU SE VA DEPLASA PERSONAL
LA DOMICILIUL DUMNEAVOASTRĂ

■ JAKOB STRECKER

O tardivă REGLEMENTARE de conturi

Casa era aşezată în mijlocul unei grădini mari, o vilă de vis, scumpă şi funcţională. Ferestrele erau cufundate în întuneric, cu excepţia uneia prin care licărea o geană de lumină.

În această încăpere se afla un bărbat. Şedea nemişcat într-un scaun din spatele biroului şi tocmai zicea:

– „Ştiam că ai să vii, Robert. Vrei să încheiem socotelile".

Purta ochelari cu lentile de culoare închisă, care-i ascundeau ochii. Avea faţa în formă de lamă de ras, brăzdată de riduri adînci, de la colţurile gurii pînă la bărbie. Părea bătrîn şi bolnav. Pierdut în gînduri, se juca distrat cu o scobitoare de aur pe tăblia biroului său.

– „Nu te mişca, Friedrich, altfel te împuşc pe loc!". Se părea însă că pistolul aţintit asupra lui nu-i producea o emoţie deosebită celui care răspundea la numele de Friedrich. Spuse:

– „Vezi doar că ţin mîinile pe birou. Şi nici n-am armă. De-altfel, ar fi cazul să renunţi la răzbunare. Sînt aici destui bani pentru amîndoi. Şi nici nu trebuia să intri pe fereastră. Ţi-aş fi deschis eu însumi uşa!"

Robert împinse un scaun lîngă birou şi se aşeză fără a lăsa pistolul din mînă. Apoi vorbi cu glas uscat:

– „Douăzeci şi doi de ani am fost închis în locul tău, Friedrich. Tu ai tras focul de armă şi ai luat şi banii, iar pe mine m-au condamnat".

– „De ce nu m-ai denunţat"?

Robert rîse scurt: ▶

– Îţi aminteşti că l-am trimis atunci la tine pe avocatul meu, iar tu i-ai spus: „Nu-l cunosc pe acest Robert". Am înţeles bine că m-ai tras în piept. Ai fost mai deştept decît mine, dar mi-am zis: „ce rost are să-l denunţ..."

– „Foarte inteligent din partea ta!" Friedrich părea că a rămas din nou pe gînduri. Continua să se joace cu scobitoarea de aur, ceea ce-i oferi lui Robert prilejul de a-i admira mîinile foarte îngrijite. De altfel în casă totul părea să fie preţios, elegant şi de foarte bun gust.

– „De fapt, ai constituit pentru mine un fel de asigurare pe viaţă, dragă Friedrich. Erai înzestrat cu de toate. O să facă milioane – m-am gîndit eu în timpul detenţiei. De cînd am ieşit, te-am căutat peste tot. Şi te-am găsit acum, aici, în acest oraş. În cartea de telefon figurezi ca industriaş. Bungalow-ul şi terenul aferent le evaluez la cel puţin un milion. Dar mai ai şi o fabrică..."

Friedrich zise:

– „Fabrica am vîndut-o cu şase ani în urmă".

– „N-ai avut grijă de familia mea, motiv pentru care nevastă-mea a trebuit să se recăsătorească cu un oarecare pentru a nu muri de foame".

– „Şi acum ce ai de gînd?"

– „Să te împuşc!"

– „N-ai nevoie de bani?"

– Nu. Vreau să mă răzbun. ce să fac cu banii? După douăzeci şi doi de ani de închisoare, nu mai pot face mare lucru cu ei".

– „Trebuie totuşi să trăieşti într-un fel..."

– „Ceea ce îmi trebuie ca să trăiesc, pot primi şi într-un cămin de bătrîni. Mi s-a spus că voi fi plasat acolo. Cu douăzeci şi doi de ani înainte aveam aproape cincizeci... Pe atunci mă gîndeam să-mi încerc odată norocul cu Friedrich, un băiat de o inteligenţă superioară. Nimeni nu ştia de legătura noastră, nici măcar soţia mea. Acest lucru l-ai şi exploatat, mai tîrziu, cu succes".

– „Asta-i adevărat", răspunse Friedrich.

– „Jaful de-atunci s-a ridicat la 700.000 de mărci. Din păcate, unul dintre însoţitorii transportului a trebuit să moară..."

Friedrich încuviinţă din cap:

– „Ai putea să obţii de la mine o sumă mare de bani, Robert. Soţia mea a murit. Pe băiatul meu îl văd foarte rar. Trăiesc aici aproape singur. Doar o menajeră mai vine pentru cîteva ceasuri la mine".

– „Nu mai am nevoie de bani".

– „Atunci, înainte de a mă împuşca, poate am putea bea un păhărel împreună" îi propuse Friedrich.

Robert clătină din cap:

– „Nu mai sînt obişnuit cu aşa ceva".

Celălalt şedea nemişcat în spatele biroului. Robert îl supraveghea atent. Ceva se schimbase la Friedrich, dar nu-şi putea da seama ce anume. Poate că modul în care îşi ţinea capul, altfel decît înainte.

– „Cît e ceasul?" întrebă Friedrich.

Robert îşi consultă ceasul-brăţară. „E trecut de miezul nopţii".

Fostul său complice încerca, fără îndoială, să cîştige timp.

– „Nu pot să înţeleg de ce nu vrei bani. De fapt, unde locuieşti?"

– „Asta pot să-ţi spun liniştit acum, fiindcă ştiu că n-ai să mai poţi spune la nimeni. Locuiesc, pentru cîteva zile, într-o mică pensiune din Ostgasse..."

Friedrich reluă: „Deci aşa, în Ostgasse..." Mîna sa dreaptă lovi nervos cu scobitoarea tăblia mesei.

– „S-o scurtăm", zise Robert. „Ţi-ai meritat moartea".

– „Greşeala ta a constat în faptul că nu puteai să gîndeşti atît de precis ca mine..." Friedrich mai rîse o dată scurt. „Va trebui să recunoşti că şi de astă dată am fost mai deştept ca tine..."

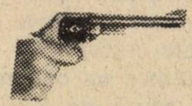

Menajera sosi la vilă dimineaţa, în jurul orei unsprezece. Ca de obicei, îşi atîrnă paltonul în cuier, apoi se duse la bucătărie, unde îşi puse la fiert apă pentru o cafea. Intrînd în cameră, vru să spună ceva, dar poziţia omului care şedea pe scaun i se păru curioasă. Se apropie mai mult, apoi şi mai mult. De spaimă, scoase un strigăt ascuţit şi fugi repede la telefon, pentru a anunţa poliţia. Cei de la brigada specială, care au sosit imediat, examinară camera. „A murit pe loc", zise comisarul. Un criminalist ieşi din salon şi zise agitat: „Domnule comisar, avem nevoie de un expert în grafoscopie..."

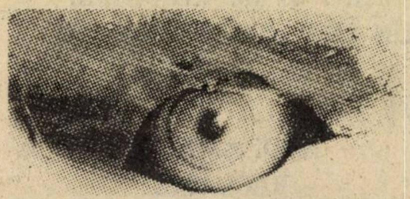

Comisarul a descins la pensiunea din Ostgasse, unde găsi un bătrîn, care îi zîmbea obosit:

– „Nu am nimic de-a face cu acest caz. Sînt nevinovat". ▶

- „Avem dovezi împotriva dumneavoastră", zise comisarul. „Fostul dumneavoastră complice, pe care l-aţi împuşcat zece minute după miezul nopţii, ne-a lăsat o informaţie inatacabilă. El a mărturisit că pe vremuri v-a fost complice. Tot ce a scris corespunde cu exactitate".

- „El a scris...?"

- „Da, desigur. Cu ajutorul unei scobitori de aur, foarte ascuţite, a reuşit să scrie, în alfabetul orbilor, o scurtă mărturisire pe o bucată de masă plastică care se găsea pe biroul lui".

Faţa bătrînului deveni cenuşie.

„Da", zise comisarul, "v-a băgat din nou la apă. Ceea ce nu aveaţi de unde să ştiţi e faptul că fostul dumneavoastră complice era orb de şase ani".

Traducere de IOSIF VIANU

DOV HARTENŞTEIN şi TONEL HERŞCOVICI
AU ONOAREA DE A VĂ INVITA
în seara zilei de SÎMBĂTĂ 31 DECEMBRIE 1988
LA REVELIONUL VEDETELOR
ÎN ELEGANTUL SALON „DOLFITON"
din complexul „DOLFINARIU", Sd. Herbert Samuel
ÎN PROGRAMUL REVELIONULUI
GADY IAGHIL
SUPER VEDETA REVISTELOR ISRAELIENE
MONICA
vocea de aur pe care toţi o iubim
ELENA GRIGORE EUGEN STROE
ORCHESTRA SUB CONDUCEREA LUI
BONDY STENTLER
MASA FESTIVĂ DE REVELION COMPUSĂ DIN 18 FELURI DIFERITE. VIN LA DISCREŢIE ŞAMPANIE LA MIEZUL NOPŢII ŞI DELICIOASELE „SARMALE" DE ANUL NOU
Începerea programului la ora 20.00 pînă în zorii zilei ★ PARCARE NELIMITATĂ
Informaţii şi bilete la :
ROCOCO — Dizengoff — 223663 — 248824.
DOV HARTENŞTEIN — 787744;
TONEL HERŞCOVICI — 298104 (SEARA);
ADY — 288180 — 288189;

CARE-I ASEMĂNAREA

dintre Minimum şi religioşii aceştia tineri de la centrul de votare?
Atît Minimum (la alegerile din 1946, în România) cît şi băieţii din fotografie (aici, în 1988) au votat de către patru ori.

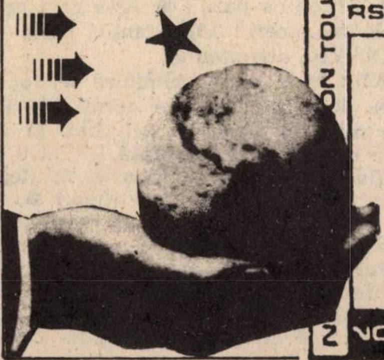
NOUTAŢI - GORDON TOURS - OFEK TOURS
ION ATLAS vă oferă posibilitatea de a plăti volajul dvs. în străinătate în 12 RATE LUNARE!
BILETE DE AVION, HOTELURI, TRATAMENTE MEDICALE, EXCURSII ORGANIZATE, ÎNCHIRIERI DE MAŞINI ÎN TOATĂ LUMEA
„GORDON TOURS" — Str. BEN IEHUDA 184, TEL.: 5440767 (5 LINII)
NICI UN PAS FĂRĂ ATLAS!
★ Pentru posesorii de cărţi de credit cu dobîndă legală.

MINIMUM E OM CA TOȚI OAMENII

LA 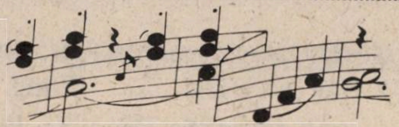 CONCRET

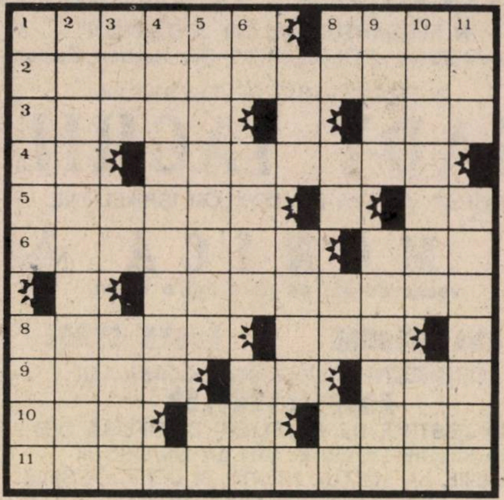

ORIZONTAL : 1) Nu respectă standardul de stat (fem.) ● Gust de vin vechi (fem.). 2) Referitor la o reproducere după natură. 3) Suprapus ● Cresc pe zi ce trece. 4) Reîntors la rebus ! ● Arici domesticit. 5) Din lumea cărților ● De ce s-au întors ! 6) Mult stimată tovarășă ● Termen pentru arăturile de iarnă. 7) Tratate de prietenie. 8) Una în putere ● Ani de-a rîndul. 9) Reuniuni tovărășești ● Scoase la iarbă verde ● I se suflă să cînte. 10) Suprafețe pătrate ● Urmează locurile 1 și 2 ! ● Metru din esență. 11) Trimit vederi din toată țara.

VERTICAL : 1) Solicită mîna unei femei ● Înfloritor în luna de miere. 2) Cap de operă. 3) La baza stîlpului unei case de piatră ● Mult puțin ! ● De-a binelea. 4) Alba lux (pl.). 5) Articol pentru încheiere ● Uvertura uverturii ! 6) Calul care participă la mat ! ● Trece cu vederea unele apariții ● Multiplicator. 7) După aceasta ! !... ● ...și după acela (pl. !) 8) Începe apelul ! ● Dat în folosință ! ● Chestie de obraz ● Răsărit de soare ! 9) Formă de indicativ prezent a timpului trecut sau viitor ● Trează de-a binelea. 10. Ținuți de mijloc ● Răsuflet. 11) Ultimii dintre daci ! ● Zicere de dor și of.

LA RESTAURANT

(Monoverb eliptic : 3+3+(4)=9)

SENSURI

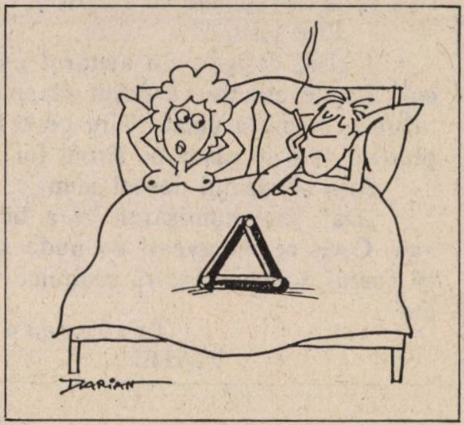

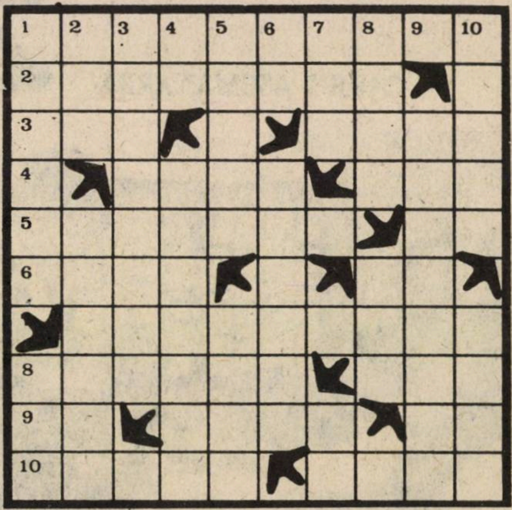

ATLETICĂ

(Rebo cliptic anagramat : 6 + (3) = 8)

ORIZONTAL : 1) Date peste cap. 2) Drum de țară. 3) Specific pentru gradele inferioare ● Mișcare scenică. 4) Cuvînt înainte ● Personaj din emisiunea „Noapte bună, copii !". 5) Pui crescuți în copac ● Împreunate ! 6) Întoarcerea de la Roma ! ● Fără inimă ! 7) Fărădelege. 8) Crescător de vite ● Circumstanță de loc. 9) Mijloc de bază ! ● Asta cam așa e ● Primele traduceri ! 10) Atenție, cîine rău (pl. !) ● Obiectul astronomiei.

VERTICAL : 1) O nouă orînduire ● Joc cu maximum de puncte negre admis. 2) Pătrund în miez ● Vechiul Pol Sud. 3) Fac schimb de informații la distanță. 4) Între noi doi ● Aflat în pericol de moarte. 5) Realizează fenomenul de respingere (fem.) ● Activitatea unui abate ! 6) Întors la dreapta ! ● Materie cenușie de valoare. 7) Lovit în moalele capului ● Are întîietate. 8) Scoase pe sub nas ● Diferență de vîrstă. 9) Pauze pentru aranjarea tablourilor în fața publicului. 10) Termen redus ● Instrument muzical cu valoare în Italia și Anglia.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

DIANA et CO

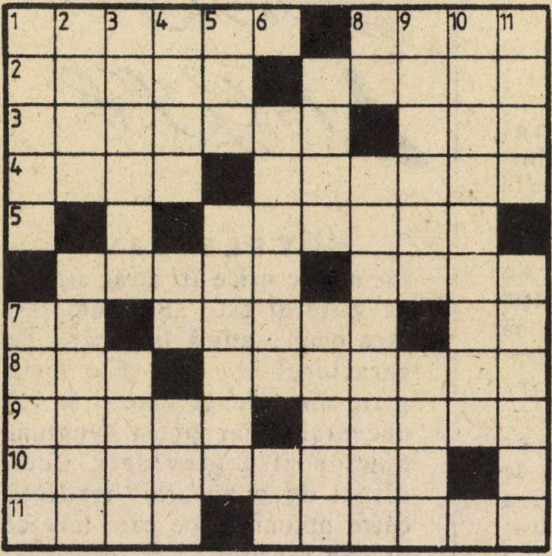

ORIZONTAL: 1) Soi de fazan, pradă uşoară pentru un vulpoi - Vînători de munte. 2) Înzestrată cu arme de toate calibrele - Şi la Ursa Mică, şi la Ursa Mare (cu carul!). 3) Alegerea unui unghi de tragere - Vechi instrument turcesc. 4) Tip cu repetiţie rapidă - Trag la focuri. 5) Ţinta trăgătorului (pl.). 6) Vînatul mare din prerie (od.) - A se feri... de ochitori. 7) Cap şi coadă de lişiţă! - A achita - Aflate în faţa armei! 8) Simbol pentru... presiune relativă (fiz.) - Trase la fix (ca pe apă!). 9) Puşti mici (sg.) - A intra în lumea celor care nu cuvîntă. 10) Puşti pentru o tigroaică. 11) Erou vergilian - A întinde capcane.

VERTICAL: 1) Scoate din toate văgăunile - Încărcător pentru puşti. 2) Cursă pentru zburătoare - Puşti... odinioară. 3) Exemplar solitar ce trăieşte în locuri izolate şi se hrăneşte cu ierburi (pl.) - A trage la piept. 4) Scos din fire - Introducere în zoologie! - Siglă pentru „National Recovery Administration". 5) Localitate în Olanda - Stîrneşte vînatul. 6) Vînează leii cu... puşculiţa - Vîrf de suliţă! 7) Colectiv de vînători la înălţime - Rozătoare vînată pentru... coadă. 8) 3-4 ciute! - Dezlănţuire după o hărţuială zdravănă. 9) Animale vînate, în felul lor - Facile în fond! 10) Gen de rîs. 11) Pui de căprioară - Poveştile vînătoreşti, în felul lor (masc.)

Reconstituire

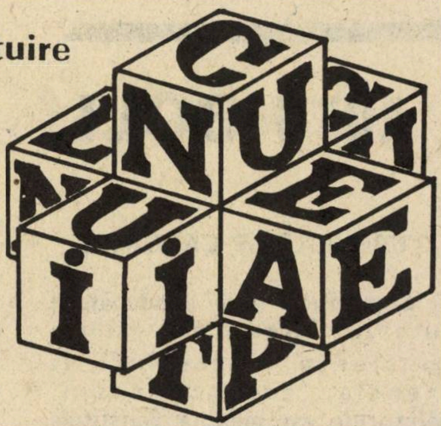

Sînt 42 de feţe (7 cuburi). Se văd doar 15. Reconstituţi proverbul ascuns pornind de la C-ul de sus.

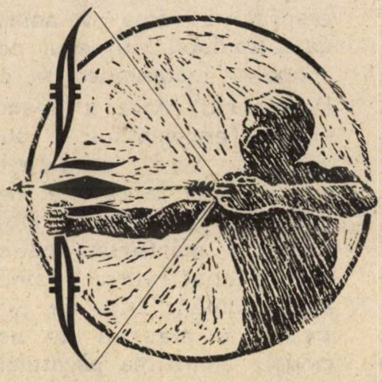

ÎN LEGĂTURĂ

(Monoverb : 8—15)

PROVIZORIU

(Monoverb : 6—10)

A(O)**M**(O)

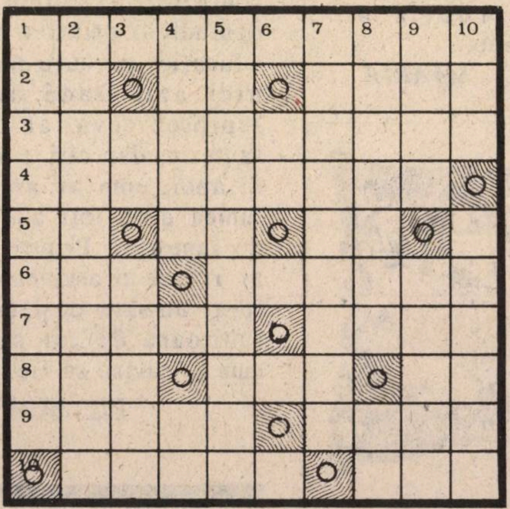

Vibraţii

ORIZONTAL : 1) Uz curent. **2)** Directivă de la centru — Cap de linie ! — Tip de mobilizare. **3)** Rea credinţă. **4)** Mecanic agricol (pl.). **5)** Face plinul ! — Pieptene dublu — Coadă de pui ! **6)** De-abia scrie — Pus la zid. **7)** Evidenţiată — Verb dedus din mers ! **8)** Trage aer în piept — Denumire exactă ! — Coş ! **9)** N-au cultură — Rol de ginerică. **10)** Specific roman (pl.) — Dă sfoară în ţară.

VERTICAL : 1) Conservă de efect. **2)** Pune în funcţiune. **3)** Contraindicat ! — Face plajă. **4)** Generatoare de curent — Dată sub orice formă. **5)** Metodica organizării. **6)** Personalul de Craiova ! **7)** Trece în rezervă. **8)** Cu mine închise — Plan de la centru ! **9)** Făcute pe parcurs — Tip de izolaţie. **10)** Femeie necunoscută (pl.) — Formă de cozonac.

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● SANATATEA

AUTO-BOLI

TURBURARILE CARDIACE

Supunîndu-i pe conducătorii auto la "agresiuni" psihice constante, încordîndu-le atenţia, zdruncinîndu-i, călătoriile cu maşina constituie pentru cardiaci încercări de temut. Cîte cazuri de infract miocardic sau crize de anghine pectorale nu s-au ivit la volan, în cursul unor drumuri lungi, pe şosele supra-aglomerate?

Se recomandă persoanelor care suferă de inimă să nu fumeze ***sub nici un motiv*** cînd conduc şi să ceară acelaşi lucru de la ceilalţi pasageri; nicotina, fumul tutunului sînt deosebit de toxice, în special în atmosfera şi spaţiul redus al unui vehicul. Să se deschidă cît mai des fereastra, în caz că există un fumător care nu se reţine de la fumat!

După cîteva ore de drum, datorită construcţiei defectoase a scaunelor din faţă ale maşinilor, şoferul are crampe, dureri lombare şi uneori, apar deplasări de vertebre. Pentru cei ce fac zilnic drumuri foarte lungi, se recomandă portul unor centuri pentru susţinerea regiunii lombare, şi fiindcă veni vorba de centuri, vom menţiona importanţa centurilor de securitate, introduse de cîţiva ani de zile.

MEDICUS

AUTO-ALERGIE

Numeroase persoane, duşmane ale automobilului, susţin că acesta ar fi responsabil de deformarea coloanei vertebrare, atrofierea muşchilor, tulburarea funcţiunilor digestive, apariţia varicelor, obosirea inimii; că maşina ar cauza, deasemenea, zdruncinarea organelor, sensibilizarea sistemului nervos, etc. Un nou caz, care se adăugase la lista întocmită de "autofobi", a cărui victimă a fost o gospodină din Londra, doamna Smith. Cînd doamna respectivă zărea un anumit tip de automobil, întregul corp se acoperea instantaneu de coşuri. Psihiatrul, care a descoperit cauza fenomenului, a publicat acest caz ciudat de auto-alergie în revista medicală "Nursing Times". Doamna Smith a mărturisit că cedase unui bărbat într-o maşină. Din acel moment, ori de cîte ori vedea o maşină de acelaşi model, amintirea păcatului ei îi revenea în memorie cu atîta acuitate, încît îi provoca o violentă erupţie pe piele.

Urmînd sfaturile psihiatrului, bolnava a mărturisit totul soţului şi ca o consecinţă directă a "greşelii" astfel ştearsă, erupţia a dispărut complectamente.

AMARIA

Nu,

● nici după alegeri nu putem pune capul pe pernă.

GRAFOLOGIE

MOKELE BEMBE – Înainte de orice îţi atrag atenţia că viitorul este „aşa cum şi-l face omul", adică în funcţie de caracterul lui, aşa că o bună parte din cele pe care ţi le voi dezvălui, ţi-ar putea eventual ajuta pentru prevederi. Deci, dispui de o naturală tendinţă către optimism, pe care încerci să ţi-o cenzurezi „cu realismul" şi rău faci! Lasă-te mai în voia pornirilor tale naturale, mai cu seamă că sînt – în afara unei oarecare plăceri de a complica lucrurile – mai mult decît recomandabile: generozitate, spontaneitate, simţ artistic, eleganţă. Oricînd şi oricine ar fi dispus să se împrietenească.

ANA MARIA – Mi-aş putea permite a spune că eşti soţia ideală: calmă, ordonată, necheltuitoare, mereu egală cu tine însăţi, chiar atunci cînd ai avea motive să-ţi ieşi din pepeni, dar cum ştii să te controlezi... Calitate pe care ai dobîndit-o printr-o foarte bună educaţie, pe care nu ai uitat-o nici azi. Dacă ar fi să-ţi reproşez ceva, ar fi lipsa de fantezie, dar cîţi oameni o au?! Şi apoi, cum ar arăta viaţa şi lumea dacă toţi am avea exces de fantezie?! Printre primii care ar refuza o asemenea realitate, te-ai număra desigur şi tu, cea iubitoare de tot ce este „aşa cum se cuvine să fie"!

TIL BUHOGLINDĂ

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

SPORT

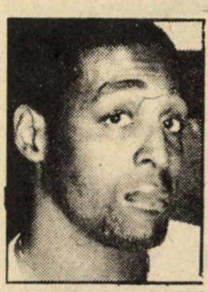

KEVIN McGEE: ovreii noştri

● Earl Wiliams (Hapoel Holon) şi Kevin McGee (Macabi Tel Aviv), două dintre vedetele de culoare ale basketului israelian, confundînd terenul de joc cu ringul de box, s-au păruit recent, în lege. Incidentul a fost floare la ureche pe lîngă cele întîmplate la sfîrşitul meciului dintre Eliţur Neve David din Ramle şi Macabi Rişon Le Zion (99 - 98 pentru cei din urmă). Suporterii primei echipe, nemulţumiţi de arbitraj, au provocat dezordini monstre. Cei doi arbitri şi jucătorii din Rişon Le Zion cu greu au scăpat de furia mulţimii. Martorii oculari au declarat că directoarea echipei din Ramle, Noemi Porat, i-a îndemnat pe suporteri să-l „lichideze" pe arbitrul Tod Vernick. *„El ne-a omorît echipa*, a strigat cruda Nemesis a basketului, *i se cuvine şi lui să moară!"*

● De zeci de ani, bătuţi pe muchie, ciclismul românesc a fost dominat, cu autoritatea unui nou Marin Niculescu, de dinamovistul Mircea Romaşcanu. Dar iată că, anul acesta, încetat „domnia" sa: tînărul ciclist Vasile Mitrache, în vîrstă de 24 de ani, i-a „suflat" primul loc în „Turul României". Trist, dar numai pe jumătate. De ce? Pentru că antrenorul lui Mitrache, cel care l-a format şi l-a îndrumat tot timpul, nu-i altul decît... Mircea Romaşcanu!

● *Pentru o optimă şi rapidă clitare în Israel, ca ole hadaş, nu-i neapărat necesar, dar e preferabil să fi... fotbalist. Slobodan Drapici, evreu iugoslav, proaspăt sosit în ţară şi angajat cu salariu bun, vă rog să mă credeţi, la Macabi Natania, s-a văzut de-acum selecţionat în lotul naţional. Antrenorii echipei Israelului, Iţhak Schneur şi Iacov Grudman, speră să rezolve cu el problema fundaşului dreapta. Slobodan Drapici e un ole hadaş fericit, pentru că abia descins printre noi, s-a şi „realizat".*

„În Iugoslavia n-aş fi reuşit să ajung chiar atît de repede internaţional", *declară el, cu sinceritate. Sohnutul şi Ministerul Absorbţiei, precizăm, n-au nici un amestec. Slobodan Drapici s-a „clitat" singur cu propriile lui picioare!*

■ Antrenorii naţionalei de fotbal: Schneur (dreapta) şi Grundman. Ei, ce facem rîndul viitor cu Australia?

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● Fraţii Dan şi Ran Tartan, care au reprezentat culorile Israelului la concursul olimpic de yachting de la Seoul, au încercat – cum ne amintim – să se prezinte la întreceri, încălcînd dispoziţiile conducerii, în ziua de Yom Kipur. Pentru fapta lor, cei doi fraţi urmează a fi judecaţi de o comisie specială a federaţiei sportive din Israel, prezidată de un judecător de la tribunalul districtual din Tel Aviv. Pedeapsa maximală care îi aşteaptă este excluderea pe viaţă din viaţa sportivă. S-ar putea să primească mai puţin, dar nu-mi vine să cred, tocmai acum, cînd... după alegeri... partidele religioase...

● *Apropo de sancţiuni. Acum vreo doi ani, Shlomo Şirazi, internaţional de fotbal, jucător de bază al echipei „Bethar" Ierusalim, a fost arestat pentru grave delicte penale. Între care complicitate la mai multe spargeri şi participare la planul de lichidare (!) a preşedintelui clubului pentru care juca. De închisoare, cum-necum, Shlomo Şirazi a scăpat, „Bethar" Ierusalim l-a reprimit în rîndurile sale, dar federaţia de fotbal a fost categorică eliminîndu-l pentru totdeauna, din reprezentativa naţională. Recent, s-au făcut demersuri pentru reintegrarea lui în echipa ţării, în ciuda faptelor grave de care s-a făcut vinovat. Nimănui nu-i pasă, pare-se, de influenţa negativă a unei asemenea măsuri. Nici dacă acest Şirazi ar fi avut valoarea unui Maradona, să-mi daţi voie să cred, n-ar fi trebuit să se calce în picioare principiile morale şi să i se redea dreptul de a reprezenta culorile alb-albastre!*

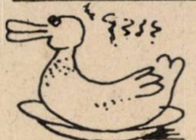

la RESTAURANT...

„MIŞU", Rh. Raziel 7, Yaffo, tel. 832975, deschis luni, marţi, miercuri, joi, vineri, între 12 – 15 (se serveşte numai prînzul.)

Un local banal, cum întîlneşti douăzeci în Yaffo, cu cîteva mese şi un grătar „rapid".

Ce înţeleg prin rapid? Înţeleg că, voind să servească „prompt şi conştiincios" pe muşterii din cartier, în pauza (scurtă, invariabil scurtă) de prînz şi învăţînd din „funcţionalitatea" americană a reţelelor de gen „Burger Ranch", Mişu şi-a propus (şi a reuşit) să nu te facă să aştepţi.

De cum te-ai aşezat la masă, un tînăr chelner (arab) te întreabă automat: „Kebab"? (carevasăzică mititei) şi, dacă tu răspunzi afirmativ, el pleacă pentru a reveni, după 18 secunde, cu porţia respectivă de mici (trei la număr şi, mă grăbesc să precizez, onorabili, adică ne-graşi şi ne-grei...), împreună cu un ardei iute (fără ca tu să fi fost nevoit a-i atrage atenţia... bravo, bravo...) şi o farfurioară cu varză acră.

Asta înseamnă că la bucătărie mititeii sînt gata pregătiţi şi ţinuţi la cald, ca să nu te enervezi aşteptînd şi să nu te uiţi la ceas. Rapiditatea în cauză constituie, trebuie s-o spunem, una dintre originalităţile restaurantului.

A doua originalitate ne-o oferă absenţa cartofilor prăjiţi. E o senzaţie ciudată, deoarece azi, în Israel, ne-am obişnuit cu „chipşii" ca garnitură obligatorie. De fapt, Mişu nu păcătuieşte de fel împotriva legilor gastronomice: grătarul „pur" de pe vremuri, de la Dorohoi sau de pe Calea Văcăreşti (unde eşti, Şmilovici?) nu practica alianţa, atît de strînsă în Orientul Mijlociu, dintre mici şi cartofi.

Porţia de mititei costă 6 şekeli (iar o băutură uşoară 1 şekel). Mişu mai propune steakuri (10 şekeli), creier (tot 10) şi icre, ca „felul I" (3 şekeli). Icrele nu m-au ispitit fiindcă sînt ţinute pe-o măsuţă, lîngă ghişeul-casierie, într-o cutie de plastic, descoperită, aş zice, prea descoperită după gustul meu. ►

● *Şi să nu uităm: Bravo, Mansdorf! Victorii la Paris şi-n alte capitale, victorii asupra lui Ivan Lendl şi altor rachete de mîna întîia, victorii asupra complexelor noastre (adîncite de eşecurile olimpiadei) şi a ideii că (în afară de basket) nu sîntem buni de nimic.*

R. TEPNER

MINIMUM E OM CA TOŢI OAMENII

● GOGOŞELE: se fierbe în apă sărată 1 kg. de cartofi. Se scurg bine şi se face un pireu la care se adaugă 80 gr. unt sau margarină. Cînd s-a răcorit bine se amestecă cu 4 gălbenuşuri, 2 linguri făină OSEM şi încă puţină făină obişnuită, pînă ce obţinem un aluat potrivit de moale. Se întinde pe o planşetă presărată cu făină o foaie groasă de circa 2 cm. Se scot forme rotunde cu un păhărel de vin şi se lasă 15 minute pe planşetă. Se încinge într-o cratiţă mult untdelemn şi se rumenesc auriu gogoşelele pe ambele părţi. Se servesc fierbinţi ca aperitiv sau ca garnitură la orice fel de friptură sau peşte.

YLANA

REŢETE CU CARTOFI LA CUPTOR

● CU ŞUNCĂ: fierbem 700 gr. cartofi în coajă, îi cojim şi facem un pireu fin pe care-l amestecăm cu 80 gr. unt sau margarină, sare, piper, 4 ouă bătute şi 200 gr. şuncă fiartă, tăiată mărunt. Ungem gros cu margarină o formă, punem compoziţia şi coacem la cuptor încins 25 - 30 minute.

● FELIOARE CU LAPTE ŞI USTUROI: se curăţă 500 gr. cartofi, se taie felii rotunde şi subţiri şi se spală în strecurătoare. Se lasă să se scurgă bine. Între timp, frecăm o linguriţă margarină cu 1 căţel de usturoi zdrobit şi ungem cu această compoziţie o formă pyrex. Se pun cartofii în formă, se toarnă deasupra jumătate de pahar de lapte amestecat cu 1 ou întreg, sare, piper şi 100 gr. brînză galbenă rasă. Se pun deasupra 40 gr. unt tăiat bucăţele mici şi se dă la cuptor potrivit (180 gs.) cca. 40 de minute.

● CU CEAPĂ ŞI CAŞCAVAL: se curăţă 1 kg. de cartofi, se spală şi se taie felii rotunde subţiri. Se curăţă separat 500 gr. ceapă care se taie felioare. Se unge gros cu margarină o formă pyrex si se presară cu puţin pesmet. În 70 gr. unt se rumeneşte uşor ceapa şi se aşează deasupra jumătate din ceapă, se presară sare, piper, caşcaval ras. În total 100 gr. caşcaval. Se toarnă deasupra 2 linguri pastă de bulion diluată cu puţină apă sau 5 linguri ketchup (cui îi place mai dulce). Dăm la cuptor la 200 grade timp de o oră. Se serveşte din forma în care s-a copt.

LA RESTAURANT... (continuare)

Eram însă gata-gata să comand un creier la grătar. Din păcate (sau poate nu din păcate) în clipa aceea tocmai pornisem să-mi umplu paharul; cu sifon. Mîna mea înţepeni în aer; paharul, privit cu oarecare atenţie, prezenta cinci, şapte sau nouă pete de nu ştiu ce; de unde am dedus că ar fi putut fi spălat mai bine (după cum, de altfel, furculiţa, care - se vedea - îşi făcuse datoria vreo cîţiva ani buni de zile - ar fi meritat să fie schimbată.) Eu sînt o fire cam ciudată (ba chiar antipatică) în materie, drept care am renunţat la creierul dorit. Cu toate acestea, onestitatea profesională mă sileşte să declar că clienţii de la masa vecină, care consumau fripturi şi creier, păreau mulţumiţi de felurile lor din farfurii.

În concluzie, un restaurant recomandabil persoanelor grăbite şi aflate prin Yaffo - şi în plus, nechiţibuşare în materie de higienă.

LUCULLUS

O palmă şi nişte buletine de vot

Pentru a face loc unor oameni lipsiţi de experienţă politică şi de cultură, dar avînd calitatea de a fi... sfaradimi, Maarahul i-a sacrificat pe reprezentanţii alialei române.

Nu ştiu dacă aceşti candidaţi vor readuce pe sfaradimi în tabăra Maarahului... Dar aliaua română a primit o palmă, o palmă care va conta în clipa votării.

MOSHE HELMAN, Tel Aviv

Rîndurile de faţă au fost scrise de corespondentul nostru cu cîteva ceasuri înaintea alegerilor de la 1 Noembrie. Acum, se ştie cu cîtă pasiune s-au înghesuit sfaradimii să voteze pentru Maarah. După cum, iarăşi, se ştie, pe cîţi din tribul nostru palma cu pricina i-a făcut să voteze altfel de cum erau obişnuiţi pînă acum (n.red.)

Radu Klapper sau cine trage clapa?

Nu pot să nu reacţionez cu privire la cele scrise de dr. Nadir referitor la ideile lui Radu Klapper... Observ, de fapt, că anumiţi cititori, chiar dintre cei mai vechi în ţară, sînt obişnuiţi cu o presă în sens unic. Klapper gîndeşte şi scrie altfel decît la gazetele din Harakevet. E dreptul lui... Radu Klapper e un condei cinstit profesional.

ARIE BARASH
Ramat Iosef - Bat Yam

Am citit scrisoarea d-rului Nadir şi am rămas uimit de revolta şi indignarea sa la publicarea în *Minimum* a unui articol al unui ziarist care exprimă părerile sale de om liber despre un leader politic, în speţă d. Ş. Peres.

Nu, asta nu înseamnă că el... trage clapele, ci pur şi simplu că îşi exercită profesiunea de comentator politic.

LEON BERNSTEIN
Ramat Gan

Chipaua şi mormîntul lui Al. Graur

În nr.18 al revistei ,,Minimum'' (sept. 1988) am citit informaţia ,,Surprize la moartea lui Al. Graur''.

Deşi aş fi fost tentată să reacţionez pe loc la stilul comentariilor care tind să-l arate pe bătrînul Graur ca un fel de ramolit ronţăind umăntaşen, cu chipa pe cap... am aşteptat să mă ,,informez'' la rîndul meu pentru a vă putea comunica următoarele:

1) Academia Română dispune de o rezervă la Cimitirul Bellu, unde sînt înmormîntaţi membrii Academiei.

2) Înmormîntarea s-a făcut fără nici un serviciu religios.

Eu fac parte din familia Sanielevici-Graur. Am întrebat în scris şi telefonic toţi membrii familiei aflaţi în Bucureşti şi mi s-a confirmat afirmaţia de mai sus.

3) Nu s-a botezat nicicînd. ,,Taina'' păstrată ,,cu străşnicie'' este legendă.

În ciuda relaţiilor de familie care pot presupune o lipsă de obiectivitate din partea mea, nu mă sfiesc să spun că Alex. Graur a fost un om de rară cinste intelectuală, un om integru, incapabil de acte murdare...

Prezenţa lui la Comunitatea Evreiască are o semnificaţie politică: solidaritatea cu cei marginalizaţi şi nu poate fi interpretată ca un joc dubios.

GABRIELA DELEANU
Paris

Pensiile din România

Interesantă corespondenţa pe care „Minimum" o primeşte de la cititorii săi, privitoare la pensiile din România. Este nedrept ca un om ajuns la bătrîneţe să nu primească pensia ce i se cuvine, atît pentru munca depusă în ani şi ani, cît şi pentru banii cu care a contribuit la fondul de pensii respectiv.

Este bine însă să măturăm propria noastră curte, înainte de a vedea gunoiul din curtea vecinului. Sau poate nu ştiţi că un cetăţean israelian ajuns la pensie, dacă părăseşte ţara indiferent de motive primeşte pensia doar 6 luni după ieşirea din ţară. Atît! Credeţi că asta e mai puţin nedrept?

IOSEL GRÜN
Hadera

Honolulu
- scrisoare deschisă poetului Ştefan Baciu - exilatul - aterizat forţat pe meleaguri pe care - din veac - n-a călcat picior de Flămînzilă, Setilă şi Păsări-Lăţi-Lungilă

Un noroc neașteptat mi-a adus mini-volumul dvs. de versuri: „Singur în Singapur". Vă mulțumesc pentru clipele de intensă emoție estetică și nostalgică, pe care mi le-au prilejuit versurile domniei voastre; esențe de omenie extrase din potirul mioritic și din fraterna singurătate a exilului.

OMAGIU

Din Nicaragua-n Hawai
Și din Franța-n Israel
Ești staroste și vornicel.

URARE

Pe-un picior de liber plai
Să te-ntorci sunînd din nai,
Să se bucure crăița
Și Baciu și Miorița.

ANGELA CAMPUS
Tel Aviv

Confesiune
(a unei doamne de peste ocean)

Bătrînețea, ea se apropie cu ochii văzînd
A te ascunde de adevăr neputînd
Oricît te-ai minți,
Adevărul, el se va vădi!
Aș vrea, aș vrea...
Eu aș vrea iar anii tinereții
Și mintea mea de-acum
As vrea să am iar înainte
Toți anii ce-au trecut
Aș vrea atîtea-nvățături de minte
Să mi le-aștern drept început
dar.....

<<Bătrînețea, haine grele
Cum să fac să scap de ele?...>>

S. CATZ
Silver Spring, Madison, U.S.A.

MEDICALE

Îmi pot permite unele completări la datele semnalate de dvs. în articolul „Să mai consultăm un medic" (nr.19). Genialul Maimonide s-a ocupat nu numai de doze. Nu prescria nici un medicament fără a-i testa valoarea pe propria persoană.

În anii '70 Ministerul Sănătății din S.U.A., arătînd că în anul respectiv s-au făcut 4 miliarde de intervenții chirurgicale evitabile, recomandă consultarea unui internist - nu chirurg - de încredere înainte de actul operator. Una din viitoarele mele conferințe se referă la antibiotice. Realizarea - repet realizarea - nu descoperirea, se datorește la două creiere de evrei: Ernest Chain primește Premiul Nobel alături de Fleming în 1945, iar S. Waksman îl primește în 1952 singur, după ce descoperă streptomicina. Utilizarea lor actuală este o altă problemă pasionantă, utilă de rezolvat - și la noi - în actuala situație din domeniul sanitar. În orice caz, sper să nu greșesc după aproape 7 decenii de studii, cercetări și practică medicală, afirmînd că și medicul israelian are datoria „profesională" de a-și pune sistematic, ca cel britanic, întrebarea, cum scrieți, despre „binele pacientului".

Dr. A. ȘAIM
Kiriat Bialik

PERLE

Am avut prilejul să citesc, de curînd, cîteva numere din revista MINIMUM și să constat nivelul ei ridicat, iar între altele faptul că umorul fin, subtil, se află la locul bine meritat.

Ca fost profesor de limba română, am fost adesea pus în fața unor „fapte de limbă" și a unor ignoranțe uneori incredibile. Din cele ce am notat, de-a lungul anilor, după examene, sau teze trimestriale, vă transcriu cîteva „perle", în speranța că și pe dv. vă vor delecta, dar și intriga:

Iată-le:

„Patria noastră este dreaptă, netedă ca-n palmă".

„Sursele de război pentru apărarea păcii sînt inepuizabile".

„Se aud pașii eroilor, lipa, lipa - un zgomot mic ca de eroi viteji trecînd ca vijelia".

„Prietena sa îi zicea Betoven, deoarece ea considera că are auz muzical. Prin aceasta se poate înțelege că tînărul ilegalist dădea glas la chemarea partidului și avea încredere în socialism".

„Ciobanul din Miorița este mîndru că trăiește într-o patrie liberă și înfloritoare și de aceea nu vrea să moară niciodată".

„Volumul se încheie cu un prolog".

„Arghezi, unul din cei mai tehnici poeți, face aluzie la baștina noastră agrară".

„Eminescu scria și enigme, așa cum este „Enigma Otiliei".

„Un mare romancier în literatura rusă a fost Tolstoievschi".

Așadar, cîteva „perle" transcrise pentru dvs. (și cititorii dvs. evident), drept mulțumire pentru satisfacția ce mi-a oferit-o lectura revistei MINIMUM.

ȘTEFAN NICOLESCU
prof. pensionar
București

Solo Juster, Tel Aviv (răspuns la epigrama ce i-a fost adresată de Harry Shoshany, din Bat Yam: Cum l-ai „prins" pe Solo-n fapte/ ai „emis" o epigramă.../ dar „umblînd" la elegie,/ ai picat ca... musca-n lapte! *Tiberiu Șmilovici*, Ghilo,

POŞTA

Ierusalim (condei bun, imaginaţie, ştiinţa de a construi o povestire interesantă... dar am prefera ca toate aceste însuşiri să fie îndreptate către oameni şi felul de viaţă din Israelul nu lipsit de dramatism al anilor noştri, către noi, aşadar; *Meir Eliahu*, Tel Aviv (anecdotele sînt bune, dar cam vechi; ne interesează noul în toate, inclusiv în umor); *Osias Berca*, Yafo (cîteva strofe dintr-o ironie versificată pe marginea concursului *Minimum-Memoria:* Concursul ce l-aţi proiectat/ a fost plăcut, m-a pasionat/ ţinînd seama de îndrumări/ am răspuns la întrebări./ Totuşi sper, nu-i supărare/ să fac o recomandare,/ pentru ca pe viitor/ să ne fie mai uşor./ Cred că nu e nimerit/ să prezinţi un om vestit/ şi să ceri identificare/ după barba lui cea mare/ Căci în secolul trecut/ orice om binecrescut/ briciul nu îl folosea/ moda-atunci aşa era.../) *Otto Marcovici*, Ramat Efal (o observaţie fină, în spiritul confesiunii de Silver Spring, despre bătrîneţe, a d-nei S. Catz: „Unii bătrîni suferă, nu atît pentru că au ajuns să aibe nevoie de alţii, cît pentru că alţii nu mai au nevoie de ei") *David Prutu*, Azur (am trimis reclamaţia dvs. la conducerea Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România; şi aşteptăm răspuns); *Avraham Harari*, Ramat Gan (colecţia de, cum le ziceţi, Boscorodeli - gen: una, două, trei, baba la bordei, curăţă ardei, pentru moş Andrei şi altele, mult mai colorate şi, hai să spunem, picante, sînt simpatice şi demne de interes folcloric; vă recomandăm s-o trimiteţi cercetătorilor specializaţi în materie. O adresă: Dr. Monica Brătulescu, Madaey Haruach Merkaz Leheker Hafolklor, Universitatea Ebraică, Ierusalim); *Dr. Israel Rauchwerger*, Bat Yam (nu avem posibilitatea de a verifica diplomele universitare ale medicilor, inginerilor, etc. Chestiunea la care vă referiţi este, după ştiinţa noastră, de resortul ministerului competent în materie); *Beni Goldstein*, Petah Tikva (de acord cu observaţia dvs: obiceiul multor ziare şi ziarişti de stofă proastă de a scoate în evidenţă cu orice prilej valorile materiale... à la cît a cîştigat noul laureat al Premiului Nobel sau cît a costat expoziţia de pictură de la Afula, trădează de fapt o mare mizerie spirituală); *Izu Vaisman*, Ashkelon (o epigramă la zi pe marginea ideii de coaliţie guvernamentală Likud-Maarah:

Cînd spun coaliţie/ dăm şi definiţie/ ca şi cum am pune vrac/ două mîţe într-un sac/.

Şi încă una, tot electorală: Mă fac singur de ocară/ criticîndu-mă mereu/ că-s de-un an venit în ţară/ şi-ncă n-am partidul meu); *Mihai Berkovits*, Nes Ziona (o precizare în legătură cu Aitu,deţinuta-supraveghetoare la Auschwitz, care a salvat numeroşi evrei şi pe care corespondentul nostru încearcă să o găsească; Aitu a fost supraveghetoare la Barak 21c; un amănunt care, poate, va uşura identificarea lui Aitu); *Ing. A. Solomon* (aveţi dreptate, aşa sună pasajul din reclama cărţii amintite; este un obicei etern şi universal al autorilor de a extrage din context propoziţiuni sau cuvinte cu încărcătură eminamente laudativă; dar, dacă citiţi textul integral din Dicţionarul Neconvenţional, veti vedea că n-a fost în intenţia lui Al. Mirodan a-l instala pe scriitorul în cauză pe terenul genialităţii); *Marcel Schwartz*, Tel Aviv (o epigramă: Revista asta o compar/ cel mai bine cu-n... salar/ Au în comun o lacună:/ Apar o dată doar pe lună!/).

Av. Shmuel Kozman, Haifa; *Avram Sinla*, Ierusalim; *D. Marcovici*, Ramat Haşaron; *Andrei Popescu-Zamora*, Haifa, *Dr. Leonard Brigher*, Los Angeles, U.S.A., *Iulian Nestorescu*, Cluj, România, *Ilana Hida*, Hedera - mulţumiri pentru bunele cuvinte, observaţii critice şi sugestii. Ceilalţi - pe curînd (inclusiv aceia care-şi închipuie că i-am uitat).

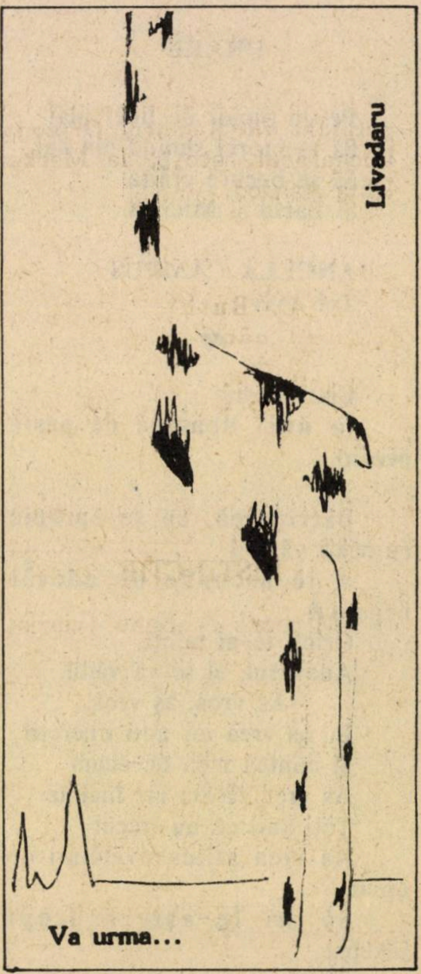

Din cauza abundenţei de material, articolul nostru despre ***Chiromancie*** (liniile din palmă) va apare în nr. nostru viitor.

CLEPSIDRA

NOU VENIŢI (OLIM HADAŞIM)

Isu (Puiu) Davidszon, fost consilier la Arbitrajul de Stat Central din Bucureşti; cu soţia, ing. **Trude Davidszon;** la Rehovot

Dr. Doru **Aillen,** medic; cu soţia, Simona; la Bat Yam.

Mircea Doreanu, profesor de limba franceză, poet (a publicat în Ramuri, Orizont, Luceafărul, etc.); la Merkaz Klita Ashdod.

TURISM

I. C. Butnaru, scriitor (autorul cărţii ,,Holocaustul uitat''); din Boston, U.S.A.; la rude.

Ana Simon, scriitoare, cineastă; de la Geneva, Elveţia; la prieteni.

DISTINCŢIE

Michael A. Hanu (ziarist, originar din Bucureşti, redactor la postul de radio ,,Vocea Americii''); ,,The Award for Excellence in Programming'', acordată de către Agenţia de Informaţii a Statelor Unite din Washington.

ANUNŢ

Cu ocazia lichidării bibliotecii „ACUT", au fost puse în vînzare numeroase cărţi în limba română.

Pentru informaţii, telefonaţi la nr. 248348, D-na Niţa.

DECESE

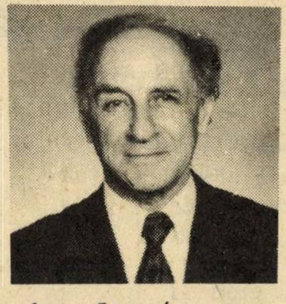

Alexandru Jar (n. Iaşi, 1911), scriitor, în urma unei maladii grave; autorul cîtorva cărţi notabile despre rezistenţa antifascistă în anii dinaintea şi din timpul celui de-al doilea război mondial, precum: ***Moartea lui Iosif Clisci*** (1948), ***Interogatoriul*** (1948), ***Evadarea*** (1949), ***Trădarea lunii*** (1968), etc.

Amintim că surorile lui Jar trăiesc în Israel, ca şi fiica pe care prozatorul a avut-o cu luptătoarea antifascistă Olga Bancic, arestată de nazişti în timpul ocupaţiei germane în Franţa, condamnată la moarte şi executată prin decapitare.

Ephraim Ophir-Ofner, (n. Bucureşti, 1909), muzician, scriitor; la Haifa, în urma unei maladii incurabile. Cîteva cărţi, publicate în Israel: ***Pribegii zării*** (poeme); ***Lupul trebuie salvat*** (roman de spionaj), ***Haiducii*** (roman).

Sub numele Florin Oprea, E. O.-O. a compus cîteva lucrări muzicale în România.

Elvira Feller (88 de ani); la Bat Yam; Văduva publicistului şi activistului sionist Abraham Feller.

CARNET

10 cuvinte: 10 şekeli.
cu fotografie: 40 şekeli.

Pentru olim hadaşim: 10 cuvinte gratuit; pentru persoanele care îşi caută rudele sau prietenii: 10 cuvinte gratuit.

Prietenii felicită pe Dr. Diana Fosha, din New York (fiica ziaristului H. Fosha) cu prilejul apariţiei studiului său de psihologie clinică, intitulat ,,Restructuring in the Treatment of Depressive Disorders with Davanloo's Intensive Short-Therm Dynamic Psychotherapy''.

Herman Segal, (fost colaborator al Federaţiei Comunităţilor Evreieşti din România, cu soţia, se află la Merkaz Klita ,,Beit Eliezer'', etajul II, camera 16, Hedera.

Dr. Mariana Brenner Ghiles, este rugată să anunţe adresa la P.O.B. 44502, Haifa, pentru a i se transmite comunicări.

Doamnă de companie, voiajată; vorbesc româna, franceza, engleza, germana, idiş, puţin ivrit. Marga Leiter, tel. 84.75.66

Prietenii sînt alături de Titi, la încetarea din viaţă a soţului ei, scriitorul Efraim Ophir-Ofner.

Prietenii sînt alături de Dr. Ing. Emeric Marosi, din Holon, membru al Societăţii Internaţionale de Horticultură, la încetarea din viaţă a tatălui său.

Familia anunţă requiemul de 30 de zile de la decesul neuitatei noastre **Mâcu Mendelsohn,** Bucureşti-Tel Aviv.

Fie-i amintirea binecuvîntată.

LEON LIVADARU

ZOO~~LOGIE~~ hazlie...

Leon Livadaru. Este inginer şi s-a născut în 1922. A colaborat între două proiecte de tehnicitate la ISPC (sau aşa ceva) cu caricaturi la Urzica, Magazin, Flacăra.

Acum este ole la Rishon Le Zion şi surîde în continuare.

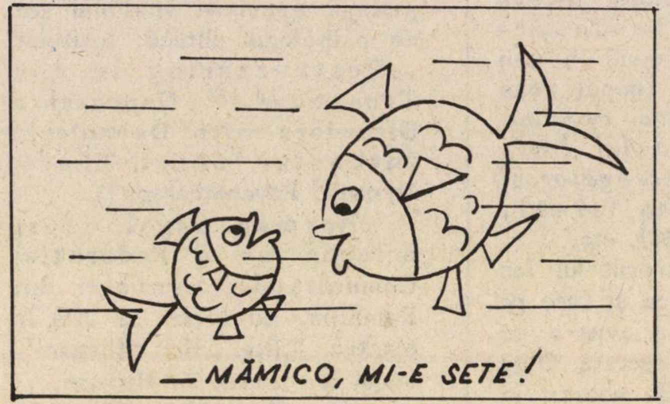

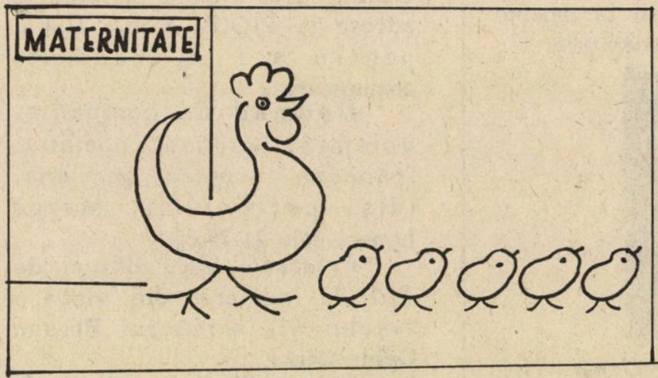

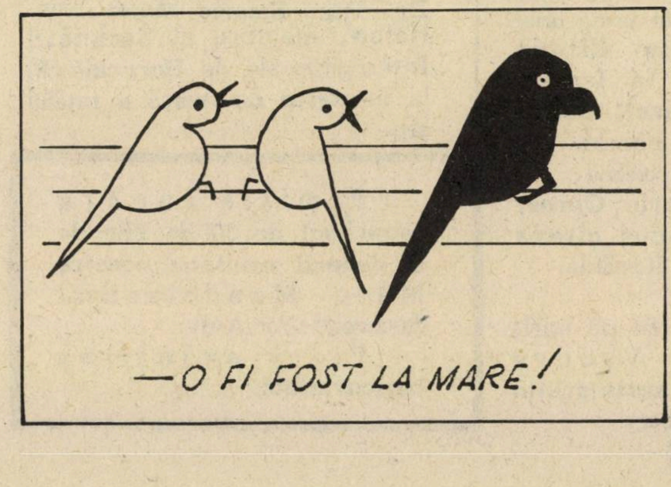

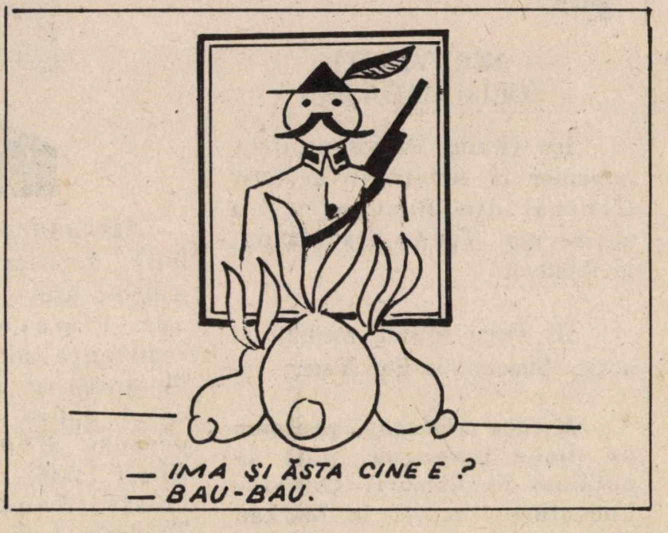

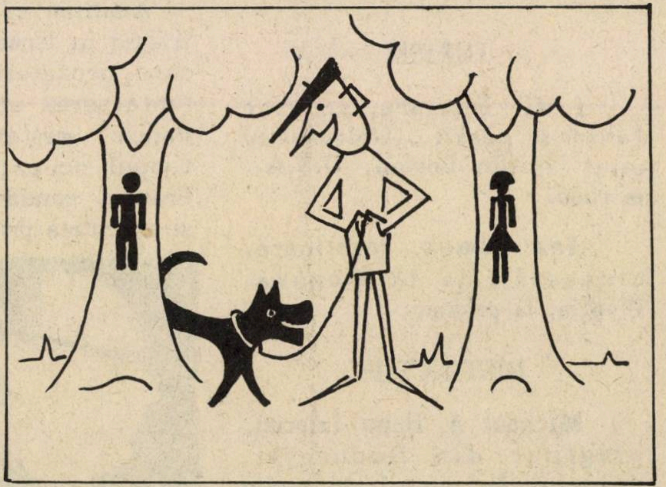

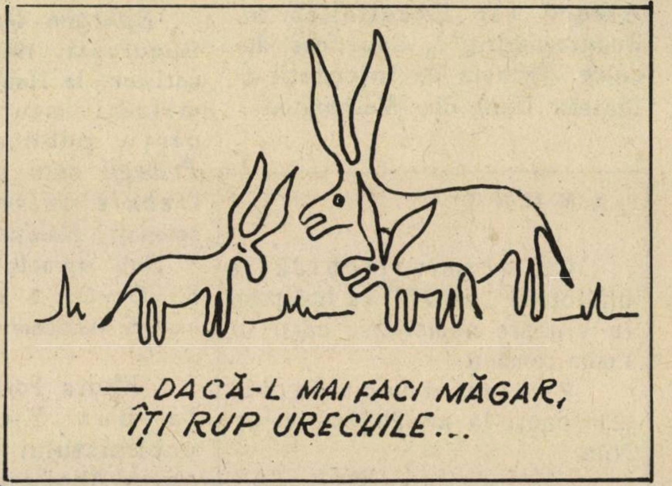

HOROSCOP

● SYBIL HEDERNA

LUNA DECEMBRIE

BERBECUL (21 martie – 19 aprilie)

Problemele financiare vor fi dominante, dar nu apăsătoare; dimpotrivă. Se profilează perspectiva unei îmbunătăţiri a situaţiei financiare şi în lumina ei o călătorie „huţ". La capitolul neplăceri o banală răceală, "cadou" neplăcut, compensat de un cadou (neghilimetat) care vă va face să vedeţi viaţa în trandafiriu.

TAURUL (20 aprilie – 20 mai)

Perioadă fastă unor amiciţii amoroase. Impuneţi-vă însă vigilenţă şi în acest domeniu, ca şi în cel profesional în care vă pîndesc lovituri piezişe – în final zadarnice – ale unor persoane care vizează slujba dv. Nu iniţiaţi ameliorări ale metodei de lucru, înaintea consultării cu superiorii.

GEMENII (21 mai – 20 iunie)

Şansele vă surîd în ceea ce priveşte tranzacţiile comerciale şi, în general, veniturile. Veţi ieşi, deopotrivă, învingător în toate situaţiile complicate ce se vor ivi. Renunţaţi însă la două impulsuri care vă îmboldesc neîncetat: acela de a fi ironic cu cei din jur, şi acela de a vă pune singur diagnostice medicale...

CANCERUL (21 iunie – 22 iulie)

Număraţi „de două ori, pînă la 100" – cum se zice – înainte de a lua o hotărîre. Atît pe plan profesional cît şi intim. Veţi avea de reflectat asupra unor propuneri în ambele domenii. Ajutor neprecupeţit vă va oferi inventivitatea dv. Oarecari sîcîieli (spre ex. ale nervului sciatic) vă vor face extrem de nervos.

LEUL (23 iulie – 22 august)

Întîlniri interesante şi profitabile, cu excepţia unei tranzacţii imobiliare. În a doua jumătate a perioadei multă-multă prudenţă în angajamentele luate. Un risc mare poate fi anihilat dacă nu vă veţi neglija partenera (ul) de viaţă – totuşi cel mai bun asociat. Sănătatea – fără probleme.

FECIOARA (23 august – 22 septembrie)

Cîştigurile băneşti vor fi obţinute cu uşurinţă, iar problemele familiare vor găsi o soluţionare fericită în pofida temerilor dv. Celibatarilor le sînt hărăzite succese amoroase. Nu însă calmul şi înţelegerea familiştilor din această zodie. Sănătatea bună pentru toţi.

BALANŢA (23 septembrie – 22 octombrie)

Probabilă ruptură. Indiferent dacă e vorba de destrămarea unei legături sentimentale sau a uneia de afaceri ea va fi în avantajul dv. Nu refuzaţi categoric nici o propunere; pe parcurs vă veţi schimba părerea. Nimic de fond în domeniul sănătăţii. Supărări cu dantura sau cu urechile.

SCORPION (23 octombrie – 21 noiembrie)

Cheltuieli neprevăzute ameninţă pacea căminului dv. Nici un pericol dacă veţi fi conciliant şi înţelegător; ceea ce vi se recomandă nu numai pentru că liniştea în sînul familiei este (împreună cu sănătatea) cel mai preţios bun ci, mai ales, pentru că sănătatea vă este în această perioadă ameninţată. Nu e cazul să intraţi în panică.

SĂGETĂTOR (22 noiembrie – 21 decembrie)

Reprimaţi-vă imboldul pentru riscuri şi gustul aventurii. Abţineţi-vă, toată luna, de la practica jocurilor de noroc. Vă puteţi încerca, totuşi, norocul, la Loto. Un accident poate fi evitat dacă vă veţi stăpîni, de asemenea, graba şi impulsivitatea. Toate noile relaţii vor fi folositoare în viitor.

CAPRICORN (22 decembrie – 19 ianuarie)

O sănătate demnă de invidiat vă e asigurată dacă veţi izbuti să vă feriţi de excese. Călăuziţi-vă în domeniul proiectelor după experienţele fericite din trecut, fără a ţine seama excesiv (din nou excesiv) de cele negative. Problemele ridicate de copil (sau copii) vi se par covîrşitoare. Vă înşelaţi. Totul se va sfîrşi cu bine.

VĂRSĂTOR (20 ianuarie – 19 februarie)

Dacă vă veţi avînta prea mult în hăţişul ideilor prea complicate, veţi rămîne prizonierul lor. Alegeţi calea cea mai simplă şi mai firească şi apoi hotărîţi-vă. Nu veţi avea ce regreta. Căci în felul acesta veţi cîştiga timpul necesar unui „revers" în cazul în care hotărîrea a fost greşită. Celibatarii (ele) să amîne finalul burlăciei pentru puţin mai tîrziu. Perioada nu e fastă mariajului.

PEŞTII (20 februarie – 20 martie)

Rezultate spectaculoase în afaceri, datorită îndeosebi spiritului de inventivitate şi originalităţii gîndirii dv. Dar lucrul nu vă scuteşte de obligaţia amabilităţii şi indulgenţei cu colaboratorii. Fără ei nu veţi reuşi. Pentru sănătate se impune o mică dietă a cărei necesitate încă o ignoraţi.

ophir tours

BULGARIA ● CEHOSLOVACIA ● YUGOSLAVIA ● POLONIA ● ROMÂNIA ● UNGARIA

DEPARTAMENTUL PENTRU EUROPA RĂSĂRITEANĂ AL FIRMEI **OPHIR TOURS** - DIRECTOR BLECHER (BĂDESCU) MARCEL, ESTE UNICUL CENTRU DE COMENZI DIN ISRAEL CARE SE OCUPĂ DE TOATE SERVICIILE TURISTICE ÎN ACESTE ŢĂRI.

■ LEGĂTURI COMERCIALE DIRECTE CU TOŢI PRESTATORII DE SERVICII
■ CELE MAI CONVENABILE PREŢURI
■ SERVICII IREPROŞABILE

REPREZENTANŢII ÎN ISRAEL AI SOCIETĂŢILOR TURISTICE NAŢIONALE:

● Locuri la toate zborurile EL-AL şi TAROM Tel Aviv - Bucureşti - Tel Aviv. Puteţi pleca din Bucureşti spre toate capitalele europene.

● Locuri la zborurile directe Tel Aviv - Budapesta - Tel Aviv şi de la Budapesta spre toate destinaţiile.

● Rezervări hoteluri -- staţiuni balneare şi de odihnă - excursii şi închirieri de maşini.

● Programe speciale (individualizate) la Budapesta.

tarom
ROMANIAN AIR TRANSPORT

MALÉV
Hungarian Airlines

UNGARIA
IBUSZ
HUNGARIAN TRAVEL COMPANY

IUGOSLAVIA
KOMPAS JUGOSLAVIJA
ATLAS

ROMANIA
ONT CARPATI

POLONIA
ORBIS

BULGARIA
BALKAN TOURIST

CEHOSLOVACIA
Čedok

COMENZI ŞI INFORMAŢII LA **OPHIR TOURS/KEY TOURS**, STR. BEN YEHUDA 32, BEIT EL-AL, ET. VI, TEL AVIV, TEL. 03-209745/6, 209774, 209738 ŞI LA AGENTUL DUMNEAVOASTRĂ PREFERAT.